TOISET
VALTIOPÄIVÄT
1930

PÖYTÄKIRJAT

ISTUNNOT 1—36

SEKÄ

SISÄLLYSLUETTELO

HELSINKI 1931
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Pöytäkirjat

vuoden 1930 toisilla varsinaisilla valtiopäivillä.

Lokakuun 1 ja 2 päivinä 1930 valittu Suomen Eduskunta kokoontui tiistaina saman kuun 21 päivänä vuoden 1930 toisille varsinaisille valtiopäiville maan pääkaupunkiin Helsinkiin. Lokakuun 20 päivänä esittivät eduskunnan jäsenet valtakirjansa tarkastettaviksi Esittelijäneuvos A. E. Rautavaaralle, jolle valtiopäiväjärjestyksen 23 §:ssä säädetty tehtävä oli uskottu.

Pöytäkirja, joka tehtiin Suomen Eduskuntaan lokakuun 1 ja 2 päivinä 1930 toimitetuissa edustajanvaaleissa valittujen, saman vuoden toisia varsinaisia valtiopäiviä varten kokoontuneiden kansanedustajain valtakirjain tarkastamistilaisuudessa Helsingissä, talossa N:o 15 Hallituskadun varrella, lokakuun 20 päivänä 1930.

Sittenkuin Esittelijäneuvos A. E. Rautavaara, jonka Tasavallan Presidentti oli määrännyt tarkastamaan valtiopäiville lokakuun 21 päivänä 1930 kokoontuvien kansanedustajain valtakirjat, oli tänään lokakuun 20 päivänä 1930 kello 12 saapunut taloon N:o 15 Hallituskadun varrella ja allekirjoittanut Eduskunnan notaari kutsusta ryhtynyt pitämään pöytäkirjaa, merkittiin, että Esittelijäneuvos Rautavaara oli pääkaupungin suuremmissa sanomalehdissä julkaistulla, Säätytalon ja talon N:o 15 Hallituskadun varrella eteisiin julkipannulla ilmoituksella kutsunut kaikki edustajat saapumaan tänään viimeksimainittuun taloon, Uudenmaan, Turun, Hämeen ja Viipurin läänien vaalipiireistä valitut kello kaksitoista ja muut edustajat kello kolmetoista, tuodakseen valtakirjansa tarkastettaviksi.

Tämän jälkeen jättivät tähän pöytäkirjaan liitetyssä luettelossa mainitut kansanedustajat, kukin henkilökohtaisesti, edustajanvaltakirjansa Esittelijäneuvos Rautavaaran tarkastettavaksi.

Jätetyt valtakirjat, yhteensä 198, hyväksyttiin; ja oli niistä edustajista, jotka näin olivat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut, säädetty luettelo kirjeen kera Eduskunnalle lähetettävä, jota paitsi valtakirjat oli Eduskunnan sihteerin kautta edustajille toimitettava.

Vakuudeksi:

Aku Kostia.

Aakkosellinen luettelo niistä edustajista vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä, jotka ovat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut.

Aakula, Eemeli, pienviljelijä.
Aalto, Artturi Aug., toimittaja.
Aaltonen, Aleksius, päätoimittaja.
Aalto-Setälä, T. A., pormestari.
Aattela, Hugo E., piirisihteeri.
Ahlfors, Fanny, rouva.
Ailio, Julius, tohtori.
Ainali, Sakari, maanviljelijä.
Alestalo, Anshelm, maanviljelijä.
Ampuja, Mikko, viilaaja.
Annala, Juho Anton, kirkkoherra.
Anttila, Kaarlo, lautamies.
Aromaa, Emanuel, suutari.
Asikainen, Albin, maanviljelijä.
Björk, M. V., hovrättsråd.
von Born, Ernst, godsägare, friherre.
Brander, Uuno, ylijohtaja.
Bryggari, Tuomas, kivityömies.
Cajander, Aimo Kaarlo, ylijohtaja, professori.
Erich, Mikko V., filosofiantohtori.
Eskola, Hannes, maanviljelijä.
Eskola, Valfrid, asutusneuvoja.
Estlander, Ernst, professor.
Fagerholm, Karl-August, redaktör.
Forstadius, Hjalmar, maanviljelijä.
von Frenckell, Erik, diplomingeniör.
Furuhjelm, Ragnar, professor.
Haga, Edvard, lantbrukare.
Hakala, Aleksi, maanviljelijä.
Hakala, Kalle, toimittaja.
Hakkila, Väinö, pormestari.
Halonen, Antti, maanviljelijä, piirisihteeri.
Halonen, Toivo, pienviljelijä.
Hannula, Uuno, päätoimittaja, filosofianmaisteri.
Harvala, Kaarlo, Pienviljelijäin Liiton sihteeri.
Heikkinen, P. V., maanviljelijä.
Helenelund, Edvard, jordbrukare.
Helo, Johan, filosofiantohtori.
Hildén, Amanda Katariina, taloudenhoitaja.
Hildén, Uno, agronom.
Hiltunen, Onni, myymälänhoitaja.
Hirvensalo, L. O., agronoomi.
Huhtala, K. V., maanviljelijä, reserviluutnantti.
Huittinen, Kaapro, maanviljelijä.
Huttunen, Johan Edvard, sanomalehdentoimittaja.
Huuhtanen, Väinö, agronoomi.
Häkkinen, Maija, rouva.
Hämäläinen, Alex, työmies.
Hänninen, Kaarlo, filosofiantohtori.
Hästbacka, J. E., direktör.
Inborr, J., kommunalråd.
Jacobsson, Otto, justitieråd man.
Janhonen, Toivo, kirkkoherra.
Jatkola, Emil Julius, lääninsihteeri.
Jern, Levi, bonde.
Jokinen, Emil, toimitsija.
Joukanen, Kalle, maanviljelijä.
Junes, Antti, kunnallisneuvos.
Junnila, Taave, kunnallisneuvos.
Jussila, O. H., kirkkoherra.
Jyske, Jalmari, agronoomi.
Kaijalainen, Lauri, päätoimittaja.
Kallio, Kyösti, maanviljelijä, Suomen Pankin johtokunnan jäsen.
Kalliokoski, Viljami, maanviljelijä.
Kallioniemi, Alli, maisteri.
Kaskinen, Juho, maanviljelijä, kunnallisneuvos.
Kaura, A. K., maanviljelijä.
Kauranen, Jooseppi, maanviljelijä.
Kemppi, Antti, maanviljelijä.
Kesti, Yrjö Henrik, pienviljelijä.
Keto, Jaakko William, filosofianmaisteri.
Kilpeläinen, Kaarlo Edvard, rovasti.
Kilpi, Eino, päätoimittaja.
Kirveskoski, Vilho, isännöitsijä.
Kivimäki, T. M., lakitiedettentohtori, pankinjohtaja.
Kivioja, Vilho Heikki, pastori.
Kivisalo, Väinö, entinen piirisihteeri.
Koivisto, Juho, maanviljelijä.
Koivulahti-Lehto, Hilma, pienviljelijä.
Koivuranta, Janne, maanviljelijä.
Kolkki, Emanuel, rovasti.
Komu, Ville, luennoitsija.
Kontio, Oskari, maanviljelijä.
Koponen, Albin, levyseppä.
Korhonen, Joh., kansakoulunopettaja.
Korpisaari, Paavo, filosofiantohtori.
Koskenheimo, Aleks., maanviljelijä.
Kosonen, Antti Juho, toimittaja.
Kovanen, Hjalmar, lohkotilallinen.
Kuisma, Antti, pankinjohtaja.
Kukkonen, Antti, maanviljelijä, pastori.
Kulovaara, Urho, kansakoulunopettaja.
Kuokkanen, Erkki Veikko, sisäasiainministeri, pormestari.

Kuuliala, Viljo-Kustaa, kirkkoherra, teologiankandidaatti.
Kuusisto, August, pienviljelijä.
Kämäräinen, Kalle, maanviljelijä.
Lahdensuo, Jalo, maisteri.
Lahtela, Matti Oskari, maanviljelijä.
Lamminen, Antero, filosofianmaisteri, päätoimittaja.
Lampinen, Juho Eemil, maanviljelijä.
Lautala, Emil, maanviljelijä.
Lehtokoski, Aino, rouva.
Leivo, Yrjö, pankinjohtaja.
Lepistö, L. Matti, pienviljelijä.
Leppälä, Juhani, maanviljelijä.
Lindman, David Bernhard, piirisihteeri.
Lindqvist, Hjalmar, kirvesmies.
Linna, Jalmari, tilanhoitaja.
Lohi, Kalle Aukusti, maanviljelijä.
Luostarinen, Alpo O., kunnallisneuvos.
Malmivaara, Väinö, kirkkoherra.
Manner, Albin, maanviljelijä, ministeri.
Mantere, Oskari, fil.-tohtori, yljohtaja.
Meriläinen, Antti, maanviljelijä.
Miikki, Matti N., maanviljelijä.
Moilanen, Kaapro, sanomalehdentoimittaja.
Myllymäki, Kalle, liikkeenjohtaja.
Mäkelä, J. Lauri, maanviljelijä.
Mäkelä, Valter, kirkkoherra.
Nikkanen, Vilho, maanviljelijä.
Niukkanen, Juho, maanviljelijä, entinen ministeri.
Nurmesniemi, Eero, maanviljelijä.
Nuutinen, Taavetti, kirvesmies.
Nyman, K. Fr., bankdirektör, borgmästare.
Oksala, Arvi, insinööri.
Oksanen, Kaino W., filosofiantohtori.
Paasivuori, Matti, kirvesmies.
Paasonen, Armas, rautatieläinen.
Paavolainen, Erkki, kansanopistonjohtaja.
Palmgren, Axel, direktör, vicehäradshövding.
Pekkala, Mauno, filosofianmaisteri, metsäneuvos.
Pennanen, Pekka, maanviljelijä, kunnallisneuvos.
Penttala, Isak, toimittaja.
Perheentupa, Erkki, maanviljelijä.
Perho, Kustaa, kirvesmies.
Pesonen, Emil, maanviljelijä.
Pihkala, Martti, johtaja.
Pilppula, J. Erl., maanviljelijä.
Pitkänen, Matti, maanviljelijä.
Pojanluoma, Herman, maanviljelijä.
Puittinen, Matti Samfrid, kirvesmies.
Pullinen, Erkki, maanviljelysneuvos.
Pyy, Juho, asutustilallinen.
Päivänsalo, B. H., teologiantohtori.
Pärssinen, Hilja Amanda, opettajatar.
Raatikainen, August, kunnallisneuvos.
Rantala, Viljo, maatyöläinen.
Rantanen, Martti, pastori.
Rapo, Jussi, asioitsija.
Rautaharju, Emil F., maanviljelijä.
Reinikainen, Oskari Brynolf, lääketieteenlisensiaatti.
Riipinen, Hilja Elisabet, yhteiskoulun johtaja, fil.-maisteri.
Rissanen, O. P., maanviljelijä.
Roos, Emil, jordbrukare.
Rothberg, Torsten, bankdirektör, vicehäradshövding.
Ruotsalainen, Paavo, pienviljelijä.
Ryynänen, J. G., maanviljelijä, kunnallisneuvos.
Ryömä, Hannes, pääjohtaja.
Räisänen, Yrjö, toimittaja.
Saarinen, Paavo, pankinjohtaja, tilallinen.
Sahlstein, Georg Karl Gunnar, asessori, kihlakunnantuomari.
Sallila, Emil, järjestösihteeri.
Sallinen, Antti, pienviljelijä.
Salo, Sulo, pienviljelijä.
Sarlin, Bruno, entinen maaherra.
Sarlin, Emil, bergsråd.
Seppälä, Hilda, Työläisnaisliiton sihteeri, rouva.
Sergelius, Max, rektor.
Setälä, Edvard, pienviljelijä.
Sillanpää, Miina, tarkastaja.
Solja, Niilo, varatuomari.
Sovijärvi, Kaarlo, kirkkoherra.
Ståhlberg, K. J., presidentti.
Sunila, J. E., maataloushallituksen ylijohtaja, maanviljelijä.
Suokas, Mikko, pienviljelijä.
Suurkonka, Anton, maanviljelijä.
Sventorzetski, Reinhold, toimittaja.
Svinhufvud, P. E., entinen valtionhoitaja, pääministeri.
Särkkä, Ville Kustaa, maanviljelijä.
Tanner, Väinö, toimitusjohtaja.
Tarkkanen, E. M., maanviljelijä.
Tolonen, Juho Fredrik, pienviljelijä.
Tukia, Elias, maanviljelijä.
Tulenheimo, Antti, yliopiston rehtori, professori.
Tuomikoski, Samuli, maanviljelijä.
Turja, E. A., maanviljelijä.
Turkia, Matti, sanomalehdentoimittaja.
Valta, August, piirisihteeri.

Vehkaoja, Heikki, maanviljelijä.
Welling, Yrjö, maanviljelijä.
Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä.
Westman, Wilhelm, bankdirektör, vicehäradshövding.
Virkkunen, Paavo, ministeri.
Voionmaa, Väinö, professori.
Väisänen, Jalmari, maanviljelijä.
Åhlström, Axel Leonard, redaktör.
Åkerblom, K. V., folkskollärare.
Österholm, John, redaktör.

Eduskunnan jäsenet vaalipiirittäin lueteltuina vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä.

Uudenmaan läänin vaalipiiri.

Aalto, Artturi August, toimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1876.
Ampuja, Mikko, viilaaja, Helsingin kaupungista. S. 1882.
von Born, Ernst Viktor Lorenz, godsägare, friherre, Pernå socken. F. 1885.
Fagerholm, Karl-August, redaktör, Helsingfors. F. 1901.
Forstadius, Hjalmar, maanviljelijä, Iitin pitäjästä. S. 1881.
von Frenckell, Erik, diplomingeniör, Helsingfors. F. 1887.
Furuhjelm, Ragnar, professor, Helsingfors. F. 1879.
Hildén, Uno, agronom, Ingå socken. F. 1890.
Jyske, Jalmari, agronoomi, Tuusulan pitäjästä. S. 1884.
Kuusisto, August, pienviljelijä, Vihdin pitäjästä. S. 1883.
Lampinen, Juho Eemil, maanviljelijä, Porvoon maalaiskunnasta. S. 1882.
Linna, Jalmari, pienviljelijä, Nurmijärven pitäjästä. S. 1891.
Nyman, Kuno Fredrik, borgmästare, bankdirektör, Helsingfors. F. 1887.
Palmgren, Axel, direktör, Helsingfors. F. 1867.
Päivänsalo, Bror Hannes, jumaluusopintohtori, Helsingin kaupungista. S. 1875.
Riipinen, Hilja Elisabet, yhteiskoulunjohtaja, filosofianmaisteri, Lapuan pitäjästä. S. 1883.
Ryömä, Hannes, pääjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1878.
Sallila, Emil, järjestösihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1883.
Seppälä, Hilda, Työläisnaisliiton sihteeri, rouva, Helsingin kaupungista. S. 1879.
Sergelius, Max, rektor, Helsingfors. F. 1879.
Ståhlberg, Kaarlo Juho, presidentti, Helsingin kaupungista. S. 1865.
Svinhufvud, Pehr Evind, ent. valtionhoitaja, pääministeri, Luumäen pitäjästä. S. 1861.
Turkia, Matti, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1871.
Westman, Vilhelm, bankdirektör, vicehäradshövding, Hangö. F. 1878.
Åhlström, Axel Leonard, redaktör, Helsingfors. F. 1891.
Österholm, John, redaktör, Helsingfors. F. 1882.

Turun läänin eteläinen vaalipiiri.

Aaltonen, Aleksius, päätoimittaja, Turun kaupungista. S. 1892.
Jokinen, Emil, toimitsija, Turun kaupungista. S. 1890.

Kallioniemi, Alli, filosofianmaisteri, Helsingin kaupungista. S. 1885.
Kaskinen, Juho, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Lokalahden pitäjästä. S. 1865.
Kilpeläinen, Kaarlo Edvard, rovasti, Perniön pitäjästä. S. 1879.
Kivimäki, Toivo Mikael, lakitiedettentohtori, pankinjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1886.
Kulovaara, Urho, kansakoulunopettaja, Turun kaupungista. S. 1889.
Lehtokoski, Aino, rouva, Helsingin kaupungista. S. 1886.
Perheentupa, Erkki, maanviljelijä, Loimaan pitäjästä. S. 1891.
Perho, Kustaa, kirvesmies, Raision pitäjästä. S. 1885.
Pilppula, J. Erland, maanviljelijä, Laitilan pitäjästä. S. 1886.
Roos, Emil, jordbrukare, Dragsfjärd socken. F. 1879.
Rothberg, Torsten, bankdirektör, vicehäradshövding, Mariehamn. F. 1884.
Saarinen, Paavo, pankinjohtaja, tilanomistaja, Perniön pitäjästä. S. 1886.
Sahlstein, Georg Karl Gunnar, asessori, kihlakunnantuomari, Rauman kaupungista. S. 1879.
Sarlin, Emil, bergsråd, Pargas socken. F. 1875.

Turun läänin pohjoinen vaalipiiri.

Aakula, Eemeli, pienviljelijä, Kokemäen pitäjästä. S. 1879.
Aalto-Setälä, Toivo Armas, pormestari, Rauman kaupungista. S. 1896.
Ahlfors, Fanny, rouva, Porin kaupungista. S. 1884.
Alestalo, Anshelm, maanviljelijä, Ulvilan pitäjästä. S. 1880.
Aromaa, Emanuel, suutari, Kiukaisten pitäjästä. S. 1873.
Huhtala, K. V., maanviljelijä, reserviluutnantti, Ulvilan pitäjästä. S. 1874.
Joukanen, Kalle, maanviljelijä, Kankaanpään pitäjästä. S. 1892.
Junnila, Taave, kunnallisneuvos, Tyrvään pitäjästä. S. 1869.
Komu, Ville, luennoitsija, Ulvilan pitäjästä. S. 1895.
Lamminen, Antero, filosofianmaisteri, päätoimittaja, Porin kaupungista. S. 1884.
Mäkelä, Walter, kirkkoherra, Punkalaitumen pitäjästä. S. 1889.
Rantala, Viljo, maatyöläinen, Punkalaitumen pitäjästä. S. 1892.
Sillanpää, Miina, tarkastaja, Helsingin kaupungista. S. 1866.
Sovijärvi, Kaarlo, kirkkoherra, filosofianmaisteri, Loimaan pitäjästä. S. 1879.
Tanner, Väinö, toimitusjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1881.

Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri.

Ailio, Julius, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1872.
Erich, Mikko Vilho, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1888.
Keto, Jaakko William, filosofianmaisteri, Helsingin kaupungista. S. 1884.
Kivisalo, Väinö, ent. piirisihteeri, Hämeenlinnan maalaiskunnasta. S. 1882.
Kuuliala, Wiljo-Kustaa, kirkkoherra, Riihimäeltä. S. 1891.
Lehtonen, Oskari, lakitiedettenkandidaatti, varatuomari, Lahden kaupungista. S. 1889.
Leivo, Yrjö, pankinjohtaja, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1884.
Mantere, Oskari, filosofiantohtori, ylijohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1874.
Myllymäki, Kalle, liikkeenjohtaja, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1883.
Mäkelä, J. Lauri, maanviljelijä, Koijärven pitäjästä. S. 1885.
Sunila, Juho Emil, ylijohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1875.

Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri.

Aattela, Hugo Emil, piirisihteeri, Tampereen kaupungista. S. 1897.
Eskola, Valfrid, asutusneuvoja, Jämsän pitäjästä. S. 1889.
Hakkila, Väinö, pormestari, Tampereen kaupungista. S. 1882. (Toinen varapuhemies.)
Harvala, Kaarlo, Pienviljelijäin Liiton sihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1885.
Hildén, Amanda Katariina, neiti, Tampereen kaupungista. S. 1891.

Häkkinen, Maija, rouva, Ruoveden pitäjästä. S. 1885.
Kilpi, Eino, päätoimittaja, Tampereen kaupungista. S. 1889.
Solja, Niilo, varatuomari, Tampereen kaupungista. S. 1888.
Tulenheimo, Antti, yliopiston rehtori, professori, Helsingin kaupungista. S. 1879. (Ensimmäinen varapuhemies.)
Tuomioja, Walto Wihtori, lakitiedettenkandidaatti, Helsingin kaupungista. S. 1888.
Voionmaa, Väinö, professori, Helsingin kaupungista. S. 1869.

Viipurin läänin läntinen vaalipiiri.

Cajander, Aimo Kaarlo, metsähallituksen ylijohtaja, professori, Helsingin kaupungista. S. 1879.
Kemppi, Antti, maanviljelijä, Viipurin maalaiskunnasta. S. 1893.
Korpisaari, Paavo, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1886.
Koskenheimo, Aleks., maanviljelijä, Vehkalahden pitäjästä. S. 1876.
Lautala, Emil, maanviljelijä, Vehkalahden pitäjästä. S. 1882.
Lindman, David Bernhard, piirisihteeri, Viipurin kaupungista. S. 1891.
Moilanen, Kaapro, sanomalehdentoimittaja, Viipurin kaupungista. S. 1878.
Nikkanen, Vilho, maanviljelijä, Kanneljärven pitäjästä. S. 1885.
Oksanen, Kaino Wilhelmiina, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1884.
Paasivuori, Matti, kirvesmies, Helsingin kaupungista. S. 1866.
Pyy, Juho, asutustilallinen, Viipurin pitäjästä. S. 1884.
Pärssinen, Hilja Amanda, opettajatar, Viipurin kaupungista. S. 1876.
Reinikainen, Oskari Brynolf, lääketieteenlisensiaatti, Viipurin kaupungista. S. 1885.
Suurkonka, Anton, maanviljelijä, Valkealan pitäjästä. S. 1886.
Särkkä, Wille Kustaa, maanviljelijä, Suomenniemen pitäjästä. S. 1877.
Tukia, Elias, maanviljelijä, Lappeen pitäjästä. S. 1877.

Viipurin läänin itäinen vaalipiiri.

Halonen, Antti, maanviljelijä, piirisihteeri, Jaakkiman pitäjästä. S. 1885.
Helo, Johan, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1889.
Huittinen, Kaapro, maanviljelijä, Kurkijoen pitäjästä. S. 1893.
Huuhtanen, Väinö, agronoomi, Kivennavan pitäjästä. S. 1896.
Kauranen, Jooseppi, maanviljelijä, Muolaan pitäjästä. S. 1880.
Kuisma, Antti, pankinjohtaja, Sakkolan pitäjästä. S. 1892.
Leppälä, Juhani, maanviljelijä, Sortavalan pitäjästä. S. 1880.
Manner, Albin, maanviljelijä, ministeri, Kuolemajärven pitäjästä. S. 1888.
Miikki, Matti N., maanviljelijä, Ruokolahden pitäjästä. S. 1889.
Niukkanen, Juho, maanviljelijä, ent. ministeri, Kirvun pitäjästä. S. 1888.
Oksala, Arvi, insinööri, Sortavalan kaupungista. S. 1891.
Paavolainen, Erkki, kansanopistonjohtaja, Kanneljärven pitäjästä. S. 1890.
Pitkänen, Matti, maanviljelijä, Sortavalan maalaiskunnasta. S. 1885.
Pullinen, Erkki, maanviljelysneuvos, Antrean pitäjästä. S. 1871.
Rapo, Jussi, asioitsija, Sortavalan maalaiskunnasta. S. 1878.
Suokas, Mikko, pienviljelijä, Kivennavan pitäjästä. S. 1893.
Welling, Yrjö, maanviljelijä, Kirvun pitäjästä. S. 1885.

Mikkelin läänin vaalipiiri.

Asikainen, Albin, maanviljelijä, Mikkelin pitäjästä. S. 1873.
Brander, Uuno, ylijohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1870.
Hakala, Kalle, toimittaja, Mikkelin pitäjästä. S. 1880.
Halonen, Toivo, pienviljelijä, Säämingin pitäjästä. S. 1893.
Hämäläinen, Alex, työmies, Mikkelin pitäjästä. S. 1894.
Kirveskoski, Vilho, isännöitsijä, Sysmän pitäjästä. S. 1890.

Kontio, Oskari, maanviljelijä, Pieksämäen pitäjästä. S. 1884.
Kuokkanen, Erkki Veikko, sisäasiainministeri, pormestari, Mikkelin kaupungista. S. 1887.
Luostarinen, Alpo O., kunnallisneuvos, Kerimäen pitäjästä. S. 1886.
Pesonen, Emil, maanviljelijä, Kerimäen pitäjästä. S. 1883.
Sventorzetski, Reinhold, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1881.
Tolonen, Juho Fredrik, pienviljelijä, Kerimäen pitäjästä. S. 1882.

Kuopion läänin läntinen vaalipiiri.

Heikkinen, Pekka Wille, maanviljelijä, Muuruveden pitäjästä. S. 1883.
Hiltunen, Onni, myymälänhoitaja, Varkauden kauppalasta. S. 1895.
Hirvensalo, Lassi Olli, filosofianmaisteri, agronoomi, Iisalmen maalaiskunnasta. S. 1882.
Kämäräinen, Kalle, maanviljelijä, Kiuruveden pitäjästä. S. 1892.
Malmivaara, Väinö, rovasti, Kiuruveden pitäjästä. S. 1879.
Nuutinen, Taavetti, kirvesmies, Kuopion kaupungista. S. 1891.
Paasonen, Armas, rautatieläinen, Kuopion kaupungista. S. 1885.
Raatikainen, August, kunnallisneuvos, ministeri, Karttulan pitäjästä. S. 1874.
Rautaharju, Emil F., maanviljelijä, Vehmersalmen pitäjästä. S. 1875.
Ruotsalainen, Paavo, pienviljelijä, Sonkajärven pitäjästä. S. 1887.
Räisänen, Yrjö, toimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1888.
Valta, August, piirisihteeri, Kuopion kaupungista. S. 1892.

Kuopion läänin itäinen vaalipiiri.

Kolkki, Emanuel, rovasti, Pielisjärven (Viekin) pitäjästä. S. 1869.
Koponen, Albin, levyseppä, Pielisjärven pitäjästä. S. 1881.
Kosonen, Antti Juho, toimittaja, Joensuun kaupungista. S. 1888.
Kukkonen, Antti, pastori, maanviljelijä, Pielisensuun pitäjästä. S. 1889.
Pennanen, Pekka, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Kesälahden pitäjästä. S. 1872.
Puittinen, Matti Samfrid, kirvesmies, Helsingin kaupungista. S. 1883.
Rissanen, O. P., maanviljelijä, Kaavin pitäjästä. S. 1885.
Ryynänen, Juho Gabriel, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Pielisjärven pitäjästä. S. 1873.
Sallinen, Antti, pienviljelijä, Liperin pitäjästä. S. 1879.
Väisänen, Jalmari, maanviljelijä, Pälkjärven pitäjästä. S. 1893.

Vaasan läänin itäinen vaalipiiri.

Annala, Juho Anton, kirkkoherra, Soinin pitäjästä. S. 1897.
Bryggari, Tuomas, kivityömies, Jyväskylän kaupungista. S. 1881.
Hakala, Aleksi, maanviljelijä, Kortesjärven pitäjästä. S. 1886.
Koivulahti-Lehto, Hilma, pienviljelijä, Virtain pitäjästä. S. 1881.
Kovanen, Jalmari, lohkotilallinen, Pihtiputaan pitäjästä. S. 1877.
Pekkala, Mauno, metsäneuvos, Helsingin kaupungista. S. 1890.
Pihkala, Martti, johtaja, Helsingin pitäjästä S. 1882.
Sarlin, Bruno, entinen maaherra, Helsingin kaupungista. S. 1878.
Setälä, Edvard, pienviljelijä, Virtain pitäjästä. S. 1874.
Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä, Laukaan pitäjästä. S. 1885.

Vaasan läänin eteläinen vaalipiiri.

Anttila, Kaarlo, lautamies, Kurikan pitäjästä. S. 1874.
Estlander, Ernst, professor, Helsingfors. F. 1870.
Helenelund, Edvard, jordbrukare, Solv socken. F. 1885.
Jacobsson, Otto, justitieråd man, Vasa, F. 1886.
Jern, Levi, bonde, Korsholm socken. F. 1893.
Kaura, A. K., maanviljelijä, Kauhajoen pitäjästä. S. 1877.

Koivisto, Juho, maanviljelijä, ministeri, Kurikan pitäjästä. S. 1885.
Penttala, Isak, toimittaja, Isonkyrön pitäjästä. S. 1883.
Pojanluoma, Herman, maanviljelijä, Ilmajoen pitäjästä. S. 1869.
Tarkkanen, Emil Mikael, maanviljelijä, Laihian pitäjästä. S. 1886.
Virkkunen, Paavo Eemil, ministeri, Helsingin kaupungista. S. 1874.
Åkerblom, Kristian Vilhelm, folkskollärare, Kvevlax socken. F. 1877.

Vaasan läänin pohjoinen vaalipiiri.

Björk, Matts Viktor, hovrättsråd, Alavo socken. F. 1867.
Haga, Edvard, lantbrukare, Vörå socken. F. 1893.
Hästbacka, Johan Emil, direktör, Terijärvi socken. F. 1872.
Inborr, Johannes, kommunalråd, Pedersöre socken. F. 1867.
Kalliokoski, Viljami, maanviljelijä, Halsuan pitäjästä. S. 1894.
Lahdensuo, Jalo, filosofianmaisteri, Lapuan pitäjästä. S. 1882.
Lepistö, L. Matti, pienviljelijä, Toholammin pitäjästä. S. 1901.
Rantanen, Martti, pastori, Kauhavan pitäjästä. S. 1885.
Turja, Ernsti A., maanviljelijä, Lapuan pitäjästä. S. 1882.
Vehkaoja, Heikki, maanviljelijä, Ylistaron pitäjästä. S. 1889.

Oulun läänin eteläinen vaalipiiri.

Ainali, Sakari, maanviljelijä, Himangan pitäjästä. S. 1874.
Eskola, Hannes, maanviljelijä, Paavolan pitäjästä. S. 1885.
Huttunen, Johan Edvard, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1889.
Jatkola, Emil Julius, lääninsihteeri, Oulun kaupungista. S. 1879.
Janhonen, Toivo, kirkkoherra, Suomussalmen pitäjästä. S. 1886.
Kallio, Kyösti, maanviljelijä, Suomen Pankin johtokunnan jäsen, Helsingin kaupungista. S. 1873. (Puhemies.)
Kesti, Yrjö, Henrik, pienviljelijä, Muhoksen pitäjästä. S. 1885.
Kivioja, Vilho Heikki, pastori, Kalajoen pitäjästä. S. 1896.
Korhonen, Joh., kansakoulunopettaja. Sotkamon pitäjästä. S. 1883.
Meriläinen, Antti, maanviljelijä, Sotkamon pitäjästä. S. 1887.
Nurmesniemi, Eero, maanviljelijä, Kärsämäen pitäjästä. S. 1882.
Salo, Sulo, pienviljelijä, Puolangan pitäjästä. S. 1887.
Tuomikoski, Samuli, maanviljelijä, Limingan pitäjästä. S. 1875.

Oulun läänin pohjoinen vaalipiiri.

Hannula, Uuno, päätoimittaja, filosofiankandidaatti, Kemin kaupungista. S. 1891.
Hänninen, Kaarlo, kirjailija, Helsingin kaupungista. S. 1876.
Junes, Antti, kunnallisneuvos, Alatornion pitäjästä. S. 1874.
Jussila, Oskari Heikki, kirkkoherra, Kuivaniemen pitäjästä. S. 1888.
Koivuranta, Janne, maanviljelijä, Rovaniemen pitäjästä. S. 1885.
Lahtela, Matti Oskari, maanviljelijä, Kemijärven pitäjästä. S. 1881.
Lindqvist, Hjalmar, kirvesmies, Haukiputaan pitäjästä. S. 1887.
Lohi, Kalle Aukusti, maanviljelijä, Ranuan pitäjästä. S. 1872.

Lapinmaan vaalipiiri.

Kaijalainen, Lauri, päätoimittaja, Rovaniemen kauppalasta. S. 1900.

1. Tiistaina 21 p. lokakuuta 1930

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

1) Puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaali 12

2) Neljän jäsenen vaali kansliatoimikuntaan 13

Ikäpuhemiehen alkajaissanat.

Puhemiehen paikalle asetuttuaan lausuu ent. valtionhoitaja, pääministeri ed. P. E. Svinhufvud suomeksi ja ruotsiksi:

Valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaan tulee minun iältäni vanhimpana eduskunnan jäsenenä johtaa tässä täysistunnossa puhetta, kunnes eduskunta keskuudestaan on valinnut puhemiehen ja kaksi varapuhemiestä ja nämä ovat eduskunnan edessä antaneet säädetyn juhlallisen vakuutuksen. Tämän vuoksi olen eduskunnan työjärjestyksen 2 §:n 1 momentin mukaisesti asettunut puhemiehen paikalle.

Muistosanat ed. Schaumanista.

Ikäpuhemies: Ennenkuin varsinaiseen tehtäväämme ryhdytään, on syytä johdattaa muistiin, että tuonen viikate on vaalien jälkeen temmannut pois riveistämme edustajaksi jo valitun tri Georg Schaumanin. Tri Schauman otti koko kuluneen kymmenvuotisajan osaa eduskuntatyöhön. Hän teki sen täydestä sydämestään, sillä hän oli parlamentarismin harras ystävä. Tässä toiminnassaan hän luonteeltaan suoraviivaisena ja rehellisenä tarmolla ja taidolla pyrki päämääräänsä toteuttamaan, aina kulkien omintakeista suuntaansa. Historia on varmasti tunnustava hänet yhdeksi vuosikymmenen huomatuimmista valtiopäivämiehistämme. Kaipauksella nykyinen eduskunta häntä muistelee.

Muistosanoja kuuntelee eduskunta seisoaltaan.

Ent. presidentti Ståhlbergiä kohdannut väkivallanteko.

Ikäpuhemies: Sitten sallittaneen minun eduskunnan puolesta lausua julki valittelu ja suuttumus siitä törkeästä väkivallasta, jonka alaiseksi entinen tasavaltamme presidentti äskettäin joutui. Samalla saanen tuoda ilmi ilomme siitä, että hän nyt on terveenä ja virkeänä keskuudessamme ja voi ottaa osaa eduskunnan työhön.

Nimenhuuto.

Ikäpuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 23 §:ssä säädetty edustajain valtakirjain tarkastus on sanotun pykälän mukaisesti toimitettu eilispäivänä ja on esittelijäneuvos A. E. Rautavaara, jolle tasavallan presidentti on valtakirjan tarkastamisen uskonut, eduskunnalle antanut aakkosellisen luettelon niistä edustajista, jotka ovat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut. Valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n 1 momentin ja työjärjestyksen 3 §:n 1 momentin mukaisesti on nyt toimitettava nimenhuuto sanotun luettelon mukaan.

Nimenhuuto toimitetaan edellämainitun luettelon mukaan ja merkitään saapuvilla oleviksi kaikki siinä mainitut edustajat.

Ikäpuhemies: Ilmoitan, että edustajat Lehtonen ja Tuomioja ovat minulle esittäneet asianmukaisesti tarkastetut ja hyväksytyt valtakirjansa, ja ovat he siis työjärjestyksen 3 §:n 3 momentin mukaan oikeutetut ryhtymään edustajatointansa hoitamaan.

Mainitut edustajat todetaan täysistunnossa saapuvilla oleviksi.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaali.

Ikäpuhemies: Nyt seuraa puhemiehen vaali, joka, kuten varapuhemiestenkin vaali, on toimitettava umpilipuin ja noudattamalla työjärjestyksen 2 §:n 2 momentin ja 45 §:n 2 momentin säännöksiä. Edustajat panevat vaalilippunsa uurnaan nimenhuudon mukaan, joka toimitetaan aakkosjärjestyksessä.

Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavat edustajat: Ailion, Heikkisen, Lehtosen ja von Frenckellin.

Vaalitoimitus alkaa.

Äänestyksessä saavat ääniä ed. Kallio 116, ed. Hakkila 66, ed. Furuhjelm 6, ed. Björk 5, edustajat Ståhlberg, Sunila, von Born, Tulenheimo ja Tanner kukin yhden äänen. Sitäpaitsi on annettu yksi tyhjä lippu.

Ikäpuhemies: Eduskunnan puhemieheksi vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä on siis valittu ed. Kallio.

Ikäpuhemies: Nyt seuraa ensimmäisen varapuhemiehen vaali.

Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavat edustajat: Ampujan, Kalliokosken, Moilasen ja Tuomiojan.

Vaalitoimitus alkaa.

Äänestyksessä saavat ääniä ed. Tulenheimo 115, ed. Hakkila 74, ed. Furuhjelm 3 sekä edustajat Kalliokoski, Sahlstein, Tanner, von Born ja Palmgren kukin yhden äänen. Sitäpaitsi on valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n nojalla yksi vaalilippu hylätty sen vuoksi, että se sisältää sellaisen henkilön nimen, joka ei ole eduskunnan jäsen, nimittäin nimen M. Tulenheimo.

Ikäpuhemies: Eduskunnan ensimmäiseksi varapuhemieheksi tämän vuoden toisilla valtiopäivillä on siis valittu ed. Tulenheimo.

Ikäpuhemies: Nyt seuraa toisen varapuhemiehen vaali.

Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavat edustajat: Jacobssonin, Janhosen, Kovasen ja Kuulialan.

Vaalitoimitus alkaa.

Äänestyksessä saavat ääniä: ed. Hakkila 100, ed. Palmgren 73, ed. Tanner 19 sekä edustajat Furuhjelm, Ståhlberg, Kivimäki ja von Frenckell kukin 1 äänen. Sitäpaitsi on jätetty kaksi tyhjää vaalilippua.

Ikäpuhemies: Eduskunnan toiseksi varapuhemieheksi tämän vuoden toisilla valtiopäivillä on siis valittu ed. Hakkila.

Puhemiehen ja varapuhemiesten juhlalliset vakuutukset.

Ikäpuhemies: Kehoitan puhemiestä ja varapuhemiehiä antamaan eduskunnan edessä kukin vuorostaan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:ssä säädetyn juhlallisen vakuutuksen.

Puhemies Kallio: Minä Kyösti Kallio vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tulenheimo: Minä Antti Tulenheimo vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Toinen varapuhemies Hakkila: Minä Väinö Hakkila vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Ikäpuhemies: Pyydän herra puhemiestä ottamaan paikkansa.

Puhemiehen puhe.

Noustuaan puhemiehen paikalle lausuu

Puhemies Kallio: Arvoisat edustajat! Kiitän kunnioittavimmin puhemiesvaalissa osakseni tulleesta luottamuksesta. Äänestyksestä päättäen osa niitäkin eduskunnan jäseniä, joita en voi palvella heidän äidinkielellään, ovat puolestaan uskoneet tämän tehtävän minulle. Panen sen merkille, sillä näen siinä ohi persoonani ulottuvan yhteistunnon ilmaisun. Yhteisen työmme menestyksen tähden uskallan toivoa myötämielistä suhtautumista tehtäväämi.

Kansamme katseet kohdistuvat nyt niin hyvin ahtaan taloudellisen ajan kuin myös sisäpoliittisen levottomuuden takia entistä suuremmalla mielenkiinnolla eduskuntaan. Vilkas vaaleihin osanotto osoittaa, että kansamme luottaa parlamenttaariseen toimintaan. Mutta se samalla toivoo ja odottaa, että eduskunta lainsäädännön kautta ja avulla pystyy olojamme eheyttävään rakennustyöhön.

Yli vaalien äänestettyjen lakien käsittely valtion talousarvion ohella tulee olemaan näitten valtiopäivien tärkeimpänä tehtävänä. Uskallan toivoa, että eduskunta tulee menestyksellä täyttämään kansan sille antaman tehtävän.

Puhemiehen puhetta kuuntelevat eduskunnan jäsenet seisoaltaan.

Yleistulkin tehtävien hoito.

Puhemies: Ilmoitan pyytäneeni toimittaja Heikki Koivulan hoitamaan yleistulkin tehtäviä, kunnes toimi on täytetty.

Toimenpide hyväksytään.

---

2) Kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali.

Puhemies: Päiväjärjestykseen sisältyy myöskin neljän jäsenen valitseminen kansliatoimikuntaan.

Pyydän tekemään ehdotuksia.

Keskustelu:

Ed. Furuhjelm: Till medlem av kanslikommissionen ber jag att få föreslå rdm. Björk.

Ed. Lohi: Yhdeksi jäseneksi kansliatoimikuntaan ehdotan ed. Kalliokosken.

Ed. Pennanen: Yhdeksi jäseneksi kansliatoimikuntaan ehdotan ed. Korpisaaren.

Ed. Tanner: Ehdotan yhdeksi jäseneksi edustaja Kaarlo Harvalan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Furuhjelm ehdottanut kansliatoimikunnan jäseneksi ed. Björkin, ed. Lohi ed. Kalliokosken, ed. Pennanen ed. Korpisaaren ja ed. Tanner ed. Harvalan.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska useampia kuin neljä ehdokasta ei ole esitetty, on eduskunnan katsottava yhtyneen heistä ja siis valinneen kansliatoimikuntaan edustajat Björkin, Kalliokosken, Korpisaaren ja Harvalan.

Ilmoitus valtiopäiväin avajaisista.

Puhemies: Juhlamenojen ohjaajalta on saapunut kirjelmä, joka luetaan.

Sihteeri lukee:

Valtiopäivien juhlamenojenohjaaja.

Helsingissä, 18 päivänä lokakuuta 1930.

Eduskunnan Puhemiehelle.

Tasavallan Presidentin ilmoitettua, että 1930 vuoden toiset valtiopäivät juhlallisesti

avataan 22 päivänä kuluvaa lokakuuta, tulee Tasavallan Presidentti mainittuna päivänä, sen jälkeen kuin Nikolainkirkossa on pidetty jumalanpalvelus, Eduskunnan istuntosalissa julistamaan Valtiopäivät avatuiksi. Juhlamenojenohjaajaksi määrättynä ja Tasavallan Presidentin määräyksestä kutsun kunnioittaen T e i d ä t, Herra Puhemies, sekä Eduskunnan Varapuhemiehet ja Edustajat jumalanpalvelukseen Nikolainkirkkoon antaen samalla tiedoksi, että jumalanpalvelus alkaa kello 14 ja että juhlamenot Eduskunnan istuntosalissa tapahtuvat heti kirkonmenojen päätyttyä.

Rafael Hakkarainen.

Riksdagens Ceremonimästare.

Helsingfors, den 18 oktober 1930.

Till Riksdagens Talman.

Sedan Republikens President meddelat, att 1930 års senare Riksdag skall högtidligen öppnas den 22 innevarande oktober, kommer Republikens President sagda dag, efter det gudstjänst i Nikolaikyrkan förrättats, att i Riksdagens sessionssal förklara Riksdagen öppnad. I egenskap av tillförordnad Ceremonimästare och på uppdrag av Republikens President har jag äran härmed inbjuda E d e r, Herr Talman, och Riksdagens Vicetalmän och Rikssdagsmän till gudstjänsten i Nikolaikyrkan, samt tillika anmäla, att gudstjänsten vidtager kl. 14 och att ceremonin i Riksdagens sessionssal äger rum omedelbart därefter.

Rafael Hakkarainen.

Ilmoitus puhemiehen ja varapuhemiesten vaalista.

P u h e m i e s: Esitellään tasavallan presidentille osoitettu kirjelmä eduskunnan puhemiehen ja varapuhemiesten vaalista.

Sihteeri lukee:

Tasavallan Presidentille.

Eduskunta ilmoittaa kunnioittavimmin, että Eduskunta on voimassa olevan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaisesti tänä päivänä toimittanut puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaalin 1930 vuoden toisten valtiopäiväin ajaksi ja että täten on valittu:

p u h e m i e h e k s i Suomen pankin johtokunnan jäsen, maanviljelijä Kyösti Kallio;

e n s i m m ä i s e k s i v a r a p u h e m i e h e k s i professori Antti Tulenheimo; sekä

t o i s e k s i v a r a p u h e m i e h e k s i pormestari Väinö Hakkila.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 1930.

Till Republikens President.

Riksdagen har äran härmed anmäla, att Riksdagen, jämlikt 25 § i gällande riksdagsordning, denna dag förrättat val av talman och tvänne vicetalmän för 1930 års andra riksdag och att därvid utsetts:

t i l l t a l m a n medlemmen i Finlands Banks direktion, jordbrukaren Kyösti Kallio;

t i l l f ö r s t e v i c e t a l m a n professorn Antti Tulenheimo; samt

t i l l a n d r e v i c e t a l m a n borgmästaren Väinö Hakkila.

Helsingfors, den 21 oktober 1930.

Kirjelmä hyväksytään.

P u h e m i e s: Kehoitan eduskunnan jäseniä kokoontumaan huomenna keskiviikkona kello 13,45 tänne eduskuntatalolle mennäksemme kulkueessa jumalanpalvelukseen Nikolainkirkkoon. Kirkosta edustajat palaavat kulkueessa eduskuntataloon, jossa valtiopäivien avajaiset tapahtuvat. Sittenkuin avajaiset ovat päättyneet, kokoontuu eduskunta täysistuntoon kello 16,30.

Täysistunto lopetetaan kello 13,40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

Valtiopäiväjumalanpalvelus

keskiviikkona lokakuun 22 päivänä 1930

klo 14.

Kello 13,45 eduskuntatalon edustalle kokoonnuttuaan lähtivät edustajat kulkueessa, puhemies ja varapuhemiehet etumaisina, valtiopäiväjumalanpalvelukseen Nikolainkirkkoon, jonne myös eduskunnan oikeusasiamies, korkeinta sotilaspäällystöä, korkeimman oikeuden ja korkeimman hallintooikeuden jäseniä saapui.

Sittenkuin eduskunnan jäsenet, kutsuvieraat ja muu yleisö olivat asettuneet paikoilleen, saapuivat kirkkoon tasavallan presidentti, valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri.

Senjälkeen alkaneessa jumalanpalveluksessa avustivat Suomen Laulu professori Klemetin johtamana ja urkuri Sundberg. Alttaripalveluksen suorittivat pastorit Forsman ja Mikkonen, joista ensinmainittu samalla toimi liturgina yhdessä pastori Sinnemäen kanssa.

Valtiopäiväsaarnan piti suomeksi ja ruotsiksi kansanedustaja, pastori Antti Kukkonen, tekstinään Sananl. 15: 32—33: „Joka hylkää kurin, se halveksii sieluansa; mutta joka nuhdetta kuulee, hän saa viisautta. Herran pelko on kuri viisauteen, ja kunnian edellä käy nöyryys''.

Saarnan suomenkielinen osa kuului seuraavasti:

Hyvät kristityt! Yhteiskuntamme vavahtelee, sen elämä on muutamissa kohdin suistunut raiteilta. Yrittämättä luetteloida ajan kielteisiä ilmiöitä viittaan vain oleellisimpiin niistä: vankilaelämän vilkkauteen ja siihen sekaannukseen, mikä aiheutuu meidän kristilliselle valtioelämällemme vastakkaisten oppien tunkeutumisesta maahan, sekä vihdoin siihen taloudelliseen ahdinkoon, joka uhkaa köyhien koteja, vieläpä talven juuri tehdessä tuloaan. Näissä ankeissa oloissa kokoutuu eduskunta, ja Suomen kansa odottaa nyt valituiltansa viisautta häiriötilan poistamiseksi. Tarkastakaamme nöyrästi, voisiko tekstimme tarjota meille työn alkaessa jonkin käyttökelpoisen viitteen.

Tässä, kuten lukuisissa pyhän kirjan kohdissa kytketään viisaus erottamattomasti kuriin, joka kasvaa Herran pelosta. Millainen on kurillinen tilamme? Tiedän, että se, joka yrittää vastata tehtyyn kysymykseen, koskettaa kansallisen elämämme ehkä arinta hermoa. Mutta kumpi on viisaampaa, vetääkö verho ikävien ilmiöiden ylle vai antaako erheiden paljastua? Kristillisen elämänkatsomuksen kannalta muodostuu vastaus seuraavaksi: totuuden pelko perustuu turmiokkaaseen erehdykseen, koska totuus yksin luo kaiken siveellisyyden pohjan ja koska siveellisen ryhdin lujuus viime kädessä ratkaisee kansojenkin kohtalot. Yhteisten erehdysten tunnustaminen ja samalla tapahtuva elämänuudistus kaunistavat meitä todentotta enemmän kuin taidokkaimminkin kudottu valhevaate. Myöntäkäämme siis: sitä mukaa kuin Herran pelko on hävinnyt ja ihmissielun halveksiminen tullut yleisemmäksi, on höllentynyt myöskin käsitys kurin viisaudesta, olipa sitten kyse siveellisestä itsekurista tai taipumisesta lainalaiseen jär-

jestykseen. Kansalliseen kunniaamme on tarttunut tahra.

Miten voitaisiin vaurio korjata? Palaamalla menneiden polvien kristilliseen itsekuriin, vastaa moni. Oikein! Mutta soveltuuko se kaikkiin tapauksiin? Kuinka se saattaa tapahtua esim. niiden elämässä, jotka ylpeästi hylkäävät kaiken kurin antamatta arvoa totuudelle: kunnian edellä käy nöyryys? Kristinusko ei ole tällöinkään avuton. Se neuvoo meitä ojentamaan esivallan käteen aseen, joka kulttuurivaltion arvon mukaisesti on oleva lain miekka, mutta ainoastaan se. Kristillisyys ei ole yksinomaan eikä edes oleellisesti höllää hentomielisyyttä. Kristus osoittaa kyllä verratonta lempeyttä ja syvää inhimillistä ymmärtämystä harhaantunutta kohtaan, mutta paatuneelle hän on rautainen Kristus. Täysin hänen oppinsa mukaisesti lausuu eräs kirjailija: „Ne, jotka luulevat, että ihmisiä voidaan hallita pelkällä hyvyydellä, ovat joko ihmisiä, jotka sallivat itselleen kaikki heikkoudet, tai suurenmoisen yksinkertaisia, joilla ei ole aavistustakaan todellisesta ihmisestä.'' Valtio, joka ilmeisestä välttämättömyydestä välittämättä kieltäytyy käyttämästä lain ankaruutta, luhistuu ennenpitkää kurittomuuteen. „Mieluummin kuri ilman hyvyyttä kuin hyvyys ilman kuria.''

Mutta tämä on vain toinen puoli tekstimme tarkoittamaa viisautta. Perustavimpana voimana pysyy kuitenkin aina yksilöllinen persoonallisuus, joka pitää tunnuksenaan: Herran pelko on kuri viisauteen. Suomen kansalla on näinä raskaina päivinä syytä tutkia historiallista entisyyttään. Mitä sieltä on paljastuva? Esikuvallisen lujaa lainkuuliaisuutta, itsekuria ja kieltäytymistä elämää kuluttavista nautinnoista. Noilla jo manalle menneillä oli varma vakaumus siitä, että niin hyvin yksilön kuin yhteiskunnan onni lepää niiden voimien varassa, jotka ovat lähtöisin Jumalan valtakunnasta. Ei tietysti puuttunut silloinkaan kurittomia. Mutta yleinen mielipide ehjemmin kuin nyt käsitti, että yhteiskunta ilman Herran pelkoa ja sen synnyttämää kuria pian muuttuisi villipetojen asumaksi erämaaksi. Kristillinen sivistys oli silloin samalla korkeinta valtiollista kulttuuria ja sen turvin kansa taivalsikin halki ankarimpien vuosisatojen valtiollisen itsenäistymisemme ihmeeseen saakka.

Nytkö meidän, juuri uuden huomenen koitteessa, pitäisi sortua syntiin ja laittomuuteen! Ei. Meissä asuva sammumaton onnenikävä on saapa tyydytyksensä. Kristinusko ei olekaan haudantakainen haave, vaan elämässä joka hetki tunnettava, iloinen tosiasia. Siksi sen luomaa suomalaista sivistystä kaunistaa nytkin rohkea optimismi.

Kansamme kunnia kirkastuu vielä. Mutta yhteen uhriin sen palauttamiseksi on alistuttava. Tekstimme sanoo: Kunnian edellä käy nöyryys. Sinä, kansaraukkamme, olet unohtanut tämän viisauden. Jumala on todellakin ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon. Jumalan väkevä käsi ylettyy kaikkiin niihin, jotka uhmaten asettuvat häntä ja hänen esivaltaansa vastaan, jotka luulevat voivansa äkkiyllätyksillä korvata oikeudentunnon, valtiomahdin. Opetelkaamme siis uudelleen nöyryys, tuo hyveistä harvinaisin, mutta kaunein.

Kristityt! Tuntuuko tämä läksy teistä mahdottomalta? Vaikea se onkin. Mutta minä kysyn teiltä: Kun kurittomuuden voima uhkaa pirstota koko yhteiselämän, kun siveellinen vapautemme on vaarassa vajota itsekkyyden liejuun, vieläkö meillä on varaa riidellä nöyrtymisuhrin raskaudesta? Ei, vaan kenellä on kipinäkään Herran pelkoa sydämessään, rakentakoon, älköönkä repikö, sitokoon, älköönkä haavoittako. Ymmärtäkäämme, miten syvä merkitys sisältyy tekstimme sanoihin: Joka nuhdetta kuulee, hän saa viisautta. Missä Herran hengen sallitaan nuhdella ylpeätä sydäntä, sinne asettuu nöyryys ja siellä muutkin kristilliset hyveet lämpöisen kevätsateen tavoin vihmovat viihtymystä kotien ja yhteiskunnan elämään. Vihan ja eripuraisuuden sijaan majoittuvat rauha ja rakkaus ei hävittäen erilaisia mielipiteitä, vaan luoden yhtäläistä veljellistä mielialaa.

Sellaista nyt tarvitaankin. Työläät tehtävät odottavat meitä. Tosin oli, Luojalle kiitos, kesän sato kohtalainen. Mutta silti vierailee puute tuhansissa kodeissa. Toisia rasittaa velkakuorma. Toisissa on sairaus tuhonnut ennestäänkin niukan toimeentulon. Mutta vielä useammista uhkaa yltyvä työttömyys sammuttaa toivon tulen. Antakaamme näyte tosikristillisestä itsekurista kääntämällä katseemme vallitsevaan hätään. Juuri nyt lähenee otollinen hetki ojentaa auttava käsi mataliin majoihin. Siinä työssä olkaamme kaikki mukana. Kuria vaatii isän-

maan menestys, mutta myöskin hellää huolenpitoa heikoista.

Sinä, Herra!
Kodista kurjuus, puute poista
ja nälkä, vieras armoton,
suo viljan kasvaa vainioista
ja auta mielet toivohon!

Tämän jälkeen jatkoi puhuja ruotsiksi seuraavin sanoin:

Kristna åhörare! Vårt samhälle är försatt i gungning. Dess liv är på somliga områden ur sina normala gängor. Utan att försöka uppräkna alla de negativa företeelserna i vår tid, vill jag blott påpeka de mest karakteristiska av dem: „Överbefolkningen i fängelserna, den förvirring, som förorsakats av att även i vårt land inträngt läror, motsatta till den, varpå vårt kristliga statsliv vilar, och slutligen även den ekonomiska kristiden, vilken särskilt hotar de fattiga hemmen, i all synnerhet just nu, när vintern står för dörren. Under dessa exceptionellt svåra tider sammanträder riksdagen, och Finlands folk förväntar nu av sina valda representanter den vishet, som skall kunna avlägsna nödläget. Låtom oss därför med ödmjukhet se till, om vår upplästa text erbjuder oss, vid begynnelsen av vårt arbete, några praktiska vinkar.

Såväl på detta som på otaliga andra ställen i den Heliga Skrift sammanställes visheten oskiljaktligt med tuktan, den tuktan nämligen, vilken växer fram ur Herrans fruktan. Vilken ställning intaga vi i avseende på frågan om tuktan? Jag är medveten om, att den, som söker besvara den gjorda frågan, tangerar den kanske allra ömtåligaste nerven i vårt folks liv. Men vilket är att föredraga: att draga ett skynke över de bedrövliga företeelserna, eller att låta felen framstå ohöljda? Enligt den kristna livsåskådningen kan ej svaret bliva mera än ett: fruktan för sanningen bottnar i en fördärvbringande felsyn, emedan grunden till all sedlighet skapas av sanningen, och endast av den, och emedan även folkens öden ytterst bero på styrkan av deras sedliga hållning. Sannerligen, att vi bekänna våra gemensamma misstag och en samtidigt skeende livsförnyelse hos oss, det pryder oss mera än en aldrig så skickligt vävd slöja av bedrägligt sken. Låtom oss därför villigt medgiva: i samma mån Herrens fruktan hos oss försvunnit, i samma mån har även uppfattningen av visheten, parad med tukt, försumpats, det må då vara fråga om den sedliga självtukten eller om att vi underordna oss den lagliga ordningen. Det låder en fläck vid vårt folks ära.

Huru bör skadan botas? „Så", svarar mången, „att vi vända åter till gångna släktens kristliga självtukt." Ja väl! Men låter det sig göra i varje fall? Huru skall den kunna tillämpas t. ex. i deras liv, vilka i högmod övergivit all tukt, utan att värdera sanningen i vår text: ödmjukhet går före ära? Hjälplös står kristendomen icke ens i detta fall. Den råder oss att giva överheten ett vapen i hand, och detta vapen bör vara lagens svärd, men blott L a g e n s. Den kristna tron är nämligen ej endast, ja, ej ens företrädesvis, blott svag sentimentalitet. Kristus bevisar nog en exempellös mildhet mot och en djupt mänsklig förståelse för den, som gått vilse, men mot den, som förhärdar sig, är Han en Kristus av järn. Fullkomligt enligt Kristi lära uttalar en författare följande ord: „De, som tro, att man kan behärska människorna blott med godhet, äro antingen sådana, vilka tillåta sig själva alla svagheter, eller ock äro de storartat enfaldiga, som ej hava en aning om, hurudan människan i verkligheten är. Den stat, som ej, oaktat den mest tvingande nödvändighet, förmår sig till att bruka lagens stränghet, sjunker snart samman genom tuktlöshet." „Hellre tukt utan godhet än godhet utan tukt."

Men detta är blott den ena sidan av den vishet vår text åsyftar. Den grundläggande kraften förblir dock alltid den individuella personligheten, vars lösen är: „Herrens fruktan är en tuktan till vishet." Finlands folk har skäl att begrunda sin historiska forntid. Vad blottar den väl? Jo, en exemplariskt kraftig självtukt och försakelse av de njutningar, vilka tära på livet självt. De släktled, som nu gått till vila, hade en säker övertygelse om, att såväl individens som samhällets lycka finnes i de krafter, vilkas ursprung får sökas i Guds rike. Naturligtvis saknades ej heller då tuktlöshet. Men den allmänna opinionen förstod i alla fall då, att samhället utan Herrens fruktan och utan den tukt, som föddes därur, snart skulle förvandlas till en öde-

mark, där endast vilddjur bo. Den kristliga kulturen sammanföll då med den högsta samhällskulturen. Värnad av den genomkämpade vårt folk de hårdaste sekel i vår historia ända till underverket av självständig statsbildning.

Och skulle vi nu, just i morgongryningen till en ny dag, förgås i synd och laglöshet! Bort det! Den i vårt allra innersta boende, outsläckliga trängtan efter lycka, den skall bliva tillfredsställd. Kristendomen är nämligen ej ett oklart svärmeri, vars mål ligger bortom graven; nej, den är ett glädjefullt faktum, varav det verkliga livet uppbäres, och som kännes var stund i livet. Därför bestrålas även den finska kulturen i detta nu av en stark och modig optimism, denna kultur, som, även den, är skapad på kristendomens grund.

Vi tro, att även vårt folks ära en dag skall framstråla förklarad. Men e t t offer för uppnåendet av detta mål måste vi underkasta oss. Vår text säger: ödmjukhet går före ära. Du har glömt, Du vårt stackars folk, denna vishet! Gud är i sanning emot de högmodiga, men de ödmjuka giver Han nåd. Guds starka hand når alla dem, vilka i trots ställa sig emot honom och emot den av honom förordnade överheten. Låtom oss åter lära oss ödmjukhet, denna den vackraste om ock den sällsyntaste av alla dygder.

Kristna vänner! Kännes den omöjlig för Eder, denna läxa? Ja, det är sant, den ä r svårlärd. Men jag frågar Eder: Då tuktlöshetens ande hotar att förinta hela vårt samhälle, då vår sedliga frihet är i fara att sjunka ned i egoismens bottenlösa dy; då så är, hava vi verkligen råd att strida om, huru tungt det offer får vara, som vårt förödmjukande kostar oss? Nej, tusen gånger nej, må var och en, som ännu äger en gnista av gudsfruktan i hjärtat, begynna med att uppbygga och ej med att nedriva, med att förbinda, ej med att såra. Låtom oss förstå, vilken djup betydelse det inneligger i våra textord: den, som hör varning, får förstånd. Där Herrens ande tillåtes överbevisande förebrå det högmodiga hjärtat, där tar ödmjukheten sin boning, och där börja även de övriga kristliga dygderna att likt ett milt vårregn bringa fruktbarhet och fröjd i hemmens och i samhällets liv. I stället för hat och ofrid bli kärlek och frid rådande, ej för att tillintetgöra de olika åsikterna, utan för att skapa ett enigt och broderligt samförstånd.

Detta höves oss nu. Vi stå inför arbetsdryga uppgifter. Senaste sommars gröda var, må vi nämna det med tack till Gud, vår skapare, någorlunda medelmåttig. Men trots detta gästar nöden dock i tusende hem. Åter andra hem nedtryckas av skuldbördor. Och i somliga hem har den även eljes knappa utkomstmöjligheten ytterligare minskats av sjukdom. I långt flere hem hotar den stigande arbetslösheten att helt och hållet släcka hoppets gnista. Låtom oss bevisa en sant kristlig självtukt genom att vända blickarna till den härskande nöden. Just nu är den behagliga tiden att räcka en hjälpsam hand till de låga hyddorna. Låtom oss alla deltaga i detta arbete. Fosterlandets väl fordrar det.

Och Du, o Herre!

Låt Finlands folk välsignat bliva,
med håvor av ditt rika bord;
ett dagligt bröd du värdes giva
åt barnen av vår kulna nord.

Amen.

Saarnan jälkeen seurasi ruotsinkielinen alttaripalvelus.

Jumalanpalveluksen päätyttyä edustajat kulkueessa palasivat eduskuntatalolle, jossa valtiopäivien avajaiset tapahtuivat.

Valtiopäiväin avajaiset

Eduskunnan istuntosalissa lokakuun 22 p:nä 1930.

Pöytäkirja, joka laadittiin 1930 vuoden toisten valtiopäivien avajaisissa Eduskunnan istuntosalissa keskiviikkona 22 p. lokakuuta 1930.

Oltuaan läsnä Nikolainkirkossa pidetyssä, kello 14 alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa saapui tasavallan presidentti, filosofiantohtori Lauri Kristian Relander, sekä eduskunnan puhemiehet ja jäsenet eduskuntatalolle. Eduskunnan jäsenet ja eduskunnan oikeusasiamies asettuivat paikoilleen eduskunnan istuntosalissa. Valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri saapuivat heille puhemiehen vasemmalle puolelle varatuille paikoille. Tämän jälkeen saapui paikalleen eduskunnan puhemies Suomen Pankin johtokunnan jäsen Kyösti Kallio seurassaan allekirjoittanut eduskunnan sihteeri, joka 20 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäivien avajaisissa ja päättäjäisissä noudatettavia juhlamenonohjeita koskevan asetuksen 7 §:n määräyksen mukaisesti ryhtyi pitämään pöytäkirjaa.

Ulkovaltain diplomaattiset edustajat olivat asettuneet heille varattuun aitioon vasemmanpuoleiselle parvekkeelle sekä korkeimman oikeuden ja korkeimman hallintooikeuden jäsenet, sotaväen päällikkö, suojeluskuntain päällikkö ynnä muut kutsuvieraat oikeanpuoleiselle parvekkeelle.

Kun kaikki olivat asettuneet paikoilleen, saapui juhlamenojen ohjaajan saattamana istuntosaliin tasavallan presidentti asettuen puhemiehen korokkeen ja hallituksen jäsenten istuinten väliselle korokkeelle.

Tasavallan presidentti tervehti Eduskuntaa ja julisti valtiopäivät avatuiksi seuraavin, ensin suomeksi ja sitten ruotsiksi lausutuin sanoin:

Suomen kansan edustajat!

Kun Suomen kansaneduskunta nyt uusien vaalien jälkeen jälleen kokoontuu, tapahtuu se sisäpoliittisesti varsin vakavana ajankohtana, niinkuin jo se tilanne, joka teki eduskunnan hajoituksen ja uusien vaalien määräämisen välttämättömäksi, oli vakava ja kohtalokas.

Yhteiskunta on liikehtimistilassa. Samanaikaisesti kun vakavasti harkitseva osa kansastamme ponnistaa kaikkensa laillisin keinoin vapauttaakseen maan lainalaista yhteiskuntaa tuhoavista aineksista, samanaikaisesti liikehtii yhteiskunnassa voimia, jotka laista ja sen velvoittavista määräyksistä välittämättä toimeenpanevat yksityisiin kansalaisiin kohdistuvia väkivallantekoja ja siten terrorisoivat yhteiskuntaa. On tehty tekoja, joiden tähden jokainen rehellinen ja edesvastuuntuntoinen kansalainen tuntee häpeää. Jo valtakunnan arvo, puhumattakaan muusta, vaatii, että näistä väkivaltaisuuksista tehdään loppu ja ylläpidetään maassa järjestys ja laillinen meno. Tässä on meillä nykyhetken tärkein tehtävä. Hallitus luottaa siihen, että sille on yhdessä eduskunnan kanssa ja kaikkien edesvastuuntuntoisten kansalaisten tukemana onnistuva suorittaa tämä tehtävä. Väkivallantekijät on saatettava edesvastuuseen teoistaan, ja hallitus on yhdessä eduskunnan kanssa antava lainsäädäntötoimin kansalle takeet siitä, ettei olojen lakipohjaista, rauhallista kehitystä vastaisuudessa uhkaa vaara kumouksellisten ja väkivaltaisten voimien taholta. Hallitus on osoittava valtakunnan tulevaisuudesta huolestuneille kansalaisille ne lailliset keinot, joiden

avulla kansanliikkeen isänmaallinen päämäärä on pysyvästi ja valtakunnan arvoa vastaavalla tavalla saavutettavissa.

Siitä, miten nykyinen hallitus on toiminut kuluneina kuukausina, sen jälkeen kun se ryhtyi tehtäväänsä, se on heti eduskuntatyön alkaessa antava eduskunnalle selostuksen.

Maassa vallitseva raskas taloudellinen tilanne vaatii myös tällä hetkellä hallituksen ja eduskunnan vakavaa huomiota osakseen. Yleismaailmallisen taloudellisen pulakauden tuhoisat seuraukset ulottuvat myöskin meidän maahamme. Yleisen kulutustarpeen ylittävä liikatuotanto ja sen yhteydessä ulkomaiden taholta harjoitettu polkumyynti ovat saattaneet niinhyvin maatalouden kuin teollisuuden suuriin vaikeuksiin. Tuotannollinen elämä on lamaantunut ja työttömäin joukko lisääntyy. Kuluva vuosi on ollut raskas myös valtiotaloudelle. Se on suuresti supistanut valtion tuloja ja erityisiä ponnistuksia vaaditaan valtion tulojen ja menojen saattamiseksi tasapainoon ja terveelle pohjalle. Ensi kädessä tätä taustaa vastaan on arvosteltava sitä ensi vuoden tulo- ja menoarvioesitystä, joka nyt jätetään eduskunnalle, samoinkuin niitä tullikoroituksia, jotka hallitus on katsonut välttämättömiksi. Hallituksen talouspoliittisten pyrkimysten päämääränä on tuotantoja elinkeinoelämän kehittäminen ja monipuolisemmaksi saattaminen sekä valtion oman taloudenhoidon tervehdyttäminen.

On paikallaan tässä yhteydessä myös todeta, etteivät viimeaikaiset sisäpoliittiset tapahtumat ole muuttaneet tähänastista ulkopolitiikkaamme, jonka päämääränä on valtakuntamme kansainvälisen aseman turvaaminen vallitsevien olojen pohjalla sekä rauhan vakiinnuttaminen yleensä ja eritoten siinä osassa maailmaa, missä elämme.

Suomi on pohjoismainen ja Itämeren valtio. Näin ollen on luonnollista, että samalla kuin tahdomme ylläpitää ja kehittää hyviä suhteita ulkovaltoihin yleensä ja voimiemme mukaan vastedes, kuten tähänkin saakka, osallistua Kansainliitossa suoritettavaan kansainväliseen työhön, kiinnostaa meitä ensi kädessä rauha Pohjois-Europassa ja Itämeren rantamilla. Tahdomme elää hyvissä ja luottamuksellisissa väleissä naapurivaltioiden kanssa, ja mitä erikoisesti itäiseen naapuriimme tulee, on vakava ja vilpitön pyrkimyksemme sen kanssa ylläpitää ja kehittää hyvää naapurisuhdetta.

Arvoisat edustajat!

Nykyinen sisäpoliittinen ja taloudellinen tilanne on vakava. Sellaisena se on jokaista edesvastuuntuntoista kansalaista suuresti velvoittava — velvoittava niin toimimaan, ettei usko tähän kansaan ja sen onnelliseen tulevaisuuteen horju. Vaikeudet ja vastoinkäymiset eivät saa lannistaa mieltämme. Suomen kansa on sittenkin koettelemuksien ankarassa koulussa karaistunut kansa, joka on oppinut vaikeuksia voittamaan. Se on nytkin ne voittava.

Kansan katseet ovat nyt kohdistuneet hallitukseen ja eduskuntaan. Kansa odottaa, että hallitukselle ja eduskunnalle on onnistuva luottamuksellisessa yhteistyössä palauttaa järjestys maahan sekä lujittaa ja tervehdyttää kansanvaltaisen, parlamentaarisen valtioelämämme perusteita ja siten vastaisiksikin ajoiksi turvata rauhallinen lakipohjainen kehitys valtakunnassa.

Lausuen Teidät, arvoisat kansanedustajat tervetulleiksi, julistan 1930 vuoden toiset valtiopäivät avatuiksi.

Representanter för det finska folket!

När Finlands riksdag efter nya val nu åter sammanträder, sker detta under en ur inrikespolitisk synpunkt allvarlig tid, liksom redan den situation, vilken nödvändiggjorde riksdagens upplösning och utskrivandet av nyval, var allvarlig och skickelsediger.

Samhället befinner sig i oro. Medan den allvarligt tänkande delen av folket med all sin energi strävar att med lagliga medel befria landet från element, som arbeta på den lagbundna samhällsordningens omstörtande, se vi, huru i samhället krafter utan hänsyn till lag och dess förpliktande bestämmelser sätta igång våldsdåd mot enskilda medborgare och sålunda terrorisera samhället. Det har begåtts gärningar, inför vilka varje ärlig och ansvarskännande medborgare blyges. Redan rikets anseende, andra hänsyn att förtiga, fordrar, att det göres ett slut på dessa våldsdåd samt att i landet lag och ordning upprätthållas. Häri består för närvarande vår viktigaste uppgift. Regeringen förlitar sig därpå, att den — i förening med Riksdagen och understödd av alla ansvarskännande medborgare — skall lyckas fullfölja denna uppgift. Våldsverkarena skola bringas till ansvar för sina gärningar, och Regeringen

skall i samarbete med Riksdagen genom lagstiftningsåtgärder giva folket säkerhet för, att ingen fara från omstörtande och våldsamma krafters sida skall hota den fredliga utvecklingens lagbundna gång. Medborgarne, vilka hysa bekymmer för rikets framtid, skola finna, att Regeringen vet att angiva den lagliga väg, på vilken folkrörelsens fosterländska mål kan på ett bestående och med rikets värdighet överensstämmande sätt betryggas.

Huru den nuvarande Regeringen under de gångna månaderna, sedan den tillträdde sitt värv, skött detsamma, därom skall den omedelbart vid riksdagsarbetets början inför Riksdagen avgiva redogörelse.

Även det i landet rådande tunga ekonomiska läget påkallar i detta nu Regeringens och Riksdagens allvarliga uppmärksamhet. De svåra följderna av den allmänna ekonomiska krisen i världen sträcka sig jämväl till vårt land. Den överproduktion, som i förhållande till den allmänna konsumtionsförmågan gör sig gällande, och samtidigt därmed från utlandet bedriven försäljning till underpris hava förorsakat såväl jordbruket som industrin stora svårigheter. Den produktiva verksamheten är hämmad och de arbetslösas antal växer. Även för statshushållningen har det gångna året varit tungt. Därunder hava statens inkomster väsentligen minskats, och särskilda ansträngningar äro av nöden för att bringa statens inkomster och utgifter i jämvikt och ställa dem på sund bas. Mot denna bakgrund bör i första hand det budgetförslag för nästa år bedömas, vilket nu överlämnas till riksdagen, likasom även de tullförhöjningar, vilka Regeringen ansett vara nödvändiga. Målet för Regeringens ekonomiskt politiska strävanden är att utveckla landets produktiva kraft och dess näringsliv, att giva dem en större mångsidighet och att sanera statens egen ekonomi.

I detta sammanhang må det även konstateras, att de senaste tidernas inrikespolitiska händelser icke medfört ändring i vår hittillsföljda utrikespolitik, vars mål är att på basen av rådande förhållanden trygga landets mellanfolkliga ställning samt att befästa freden i allmänhet och synnerligast i den del av världen, där vi leva.

Finland är en nordisk och en östersjöstat. Det är sålunda naturligt, att samtidigt som vi önska upprätthålla och utveckla goda relationer till främmande makter i allmänhet och efter våra krafter, framdeles liksom hittills, deltaga i det i Folkförbundets tecken utförda mellanfolkliga arbetet, vi i första hand äro intresserade av freden i Nord-Europa samt kring Östersjöns kuster.

Vi vilja leva i goda och förtroendefulla förbindelser med våra grannstater, och vad särskilt vår östra granne vidkommer, är det vår allvarliga och uppriktiga strävan att upprätthålla och utveckla ett gott grannförhållande.

Ärade folkrepresentanter!

Det nuvarande inrikespolitiska och ekonomiska läget är allvarsfyllt. Det är i hög grad förpliktande för varje ansvarskännande medborgare — förpliktande till sådan verksamhet, att tron på detta folk och dess ljusa framtid icke rubbas. Svårigheter och motgångar få icke nedslå vårt sinne. Finlands folk är dock ett folk, härdat i prövningarnas hårda skola, vant att övervinna svårigheter, och det skall övervinna dem även nu.

Folkets blickar äro i denna stund riktade på Regering och Riksdag. Folket väntar, att det skall lyckas Regering och Riksdag att i förtroendefullt samarbete återställa ordningen i landet, att befästa och sanera grunderna för vårt demokratisktparlamentariska statliga liv och att sålunda betrygga den fredliga, lagbundna utvecklingen i riket även för kommande tider.

I det jag hälsar Eder, ärade folkrepresentanter välkomna, förklarar jag 1930 års andra riksdag öppnad.

Avajaispuheeseen vastasi eduskunnan puolesta puhemies K a l l i o:

Kunnioitettava Herra Tasavallan Presidentti!

Avauspuheessanne olette Te, Herra Tasavallan Presidentti, viitannut sisäpoliittista tilannetta kosketellessanne häiriytyneiden olojemme aiheuttamiin perussyihin ja niistä johtuviin viime kuukausina ilmenneisiin väkivallantekoihin, jotka kumpikin ovat syvästi järkyttäneet ihmisten mieliä ja yhteiskuntarauhaa.

Näistä valtakunnan arvoa loukkaavista ilmiöistä vapautumista sanoitte Te, Herra Tasavallan Presidentti, nykyhetken tärkeimmäksi tehtäväksi, jossa tarvitaan halli-

tuksen, eduskunnan ja lainkuuliaisten kansalaisten yhteistyötä.

Tämän perusedellytyksen tulee varmaankin eduskunta ottamaan huomioonsa toiminnassaan, tukien hallitusmuodon puitteissa ja hengessä hallituksen olojamme eheyttävää toimintaa.

Tällä hetkellä ei ole eduskunnalle täysin tunnettua, mitä suunnitelmia, yli vaalien äänestettyjen lakien lisäksi, on hallituksella tilanteen selvittämiseksi, mutta eduskunta puolestaan pitää valtakunnan olojen vakaannuttamista sekä kiinteää ja luottavaa yhteistyötä hallituksen kanssa niin tärkeänä, että se tulee tarkoin ja asiallisesti harkitsemaan jokaisen ehdotuksen, minkä hallitus eduskunnalle esittää.

Tällaisena aikana tuntee eduskunta tavallista syvemmin vastuunalaisuutensa valtakunnan lainsäädännön ja valtiotaloudesta huolehtivan vallan elimenä.

Tästä hallitusvallan ja lainsäädäntövallan keskinäisestä suhteesta riippuukin, että luottava yhteistyö eduskunnan ja hallituksen välillä on rakentavan ja oloja eheyttävän toiminnan ensimmäinen ehto.

Tämä kauaksi kantava, molempia valtiomahteja velvoittava periaate onkin omaksuttu meidän hallitusmuodossamme parlamentarismin perusedellytyksenä.

Luottavan yhteistyön vallitessa me voimme myös odottaa kaikkien lainkuuliaisten kansalaisten antavan apuaan voimassa olevan oikeusjärjestyksen noudattamiseen ja voimassapitämiseen.

Puheessanne kiinnititte Herra Tasavallan Presidentti myöskin eduskunnan huomiota maassa vallitsevaan taloudelliseen tilaan ja tuotannollista elämää kohdanneisiin vaikeuksiin, josta myös kasvava työttömyys ja kuluvan vuoden valtion talousarvion paikkansapitämättömyys johtuu.

Toivossa, että hallitus ja eduskunta onnistuvat yhteisvoimin löytämään kantokykyisen tien, jota voisimme kulkea ohi ahtaiden aikojen, on minulla kunnia eduskunnan puolesta tervehtää Teitä, Herra Tasavallan Presidentti.

Kun tämä oli tapahtunut, poistui tasavallan presidentti juhlamenojen ohjaajan saattamana istuntosalista, minkä jälkeen valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri sekä eduskunnan puhemies ja jäsenet ynnä oikeusasiamies lähtivät salista.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

2. Keskiviikkona 22 p. lokakuuta 1930

kello 16,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Annala, Helo ja Sahlstein.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saa lääkärintodistuksen nojalla toistaiseksi ed. Annala.

Valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään pöydällepanoa varten valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään.

Sihteeri lukee tiedonannon:

Eduskunnalle.

Uuden Eduskunnan kokoonnuttua hallitus katsoo sekä periaatteellisista syistä että erityisesti silmälläpitäen nykyistä sisäpoliittista tilannetta tarpeelliseksi Eduskunnalle esittää VJ:n 36 §:n mukaan käsiteltäväksi seuraavan tiedonannon.

Tilanne hallituksen ryhtyessä toimeensa.

Hallituksen ryhtyessä toimeensa viime heinäkuun 4 päivänä maan sisäpoliittinen tila oli erittäin kiristynyt. Viime vuoden lopulla syntynyt kommunisminvastainen kansanliike, joka on johtunut maan yhteiskuntajärjestystä, uskontoa ja kaikkea kansallemme pyhää ja kallista uhkaavien voimien esiintymisestä, oli valtavana isänmaallisena liikehtimisenä levinnyt yli koko maan, mutta samalla saattanut kansamme kuohuntatilaan, joka päivä päivältä kävi vaikeammaksi. Kansalaispiirien levottomuutta on lisännyt taloudellinen ahdinkotila, joka suuresti on vaikeuttanut ihmisten toimeentuloa. Vaikka jokapäiväinen elämä maassa olikin kaikista näistä ilmiöistä huolimatta yleensä säännöllisenä ja rauhallisena jatkunut, todistivat edellisten viikkojen ja kuukausien kuluessa sattuneet lukuisat omavaltaiset teot, mihin asemaan kansamme oli joutunut.

Hallituksen tehtävät.

Kun hallitus näissä vaikeissa oloissa aloitti toimintansa, se ilmoitti tärkeimmäksi tehtäväkseen valtakunnan turvallisuuden ja sisäisen järjestyksen lujittamisen sekä valtiollisen elämän yleisen tervehdyttämisen. Tämä tehtävä jakautui sen olotilan taustalta katsottuna, joka maassa silloin vallitsi, hallituksen käsityksen mukaan kahden rinnakkaisen tehtävän täyttämiseen. Hallituksen oli kohdistettava työnsä valtakunnan itsenäisyyttä ja vapautta vastaan suunnatun maan- ja valtiopetoksellisen liikkeen jatkuvaan tukahduttamiseen. Hallitus, joka hyväksyi kansanliikkeen päämäärän, piti välttämättömänä laillisin keinoin jatkaa sitä puhdistustyötä, joka jo edellisinä kuukausina oli kommunismin hävittämiseksi alkanut. Tässä tarkoituksessa hallitus jatkoi edellisen hallituksen eräiden lakiesitysten

ajamista. Samalla hallitus asetti tärkeäksi rinnakkaispyrkimyksekseen kuohuntatilan rauhoittamisen maassa, katsoen välttämättömäksi, että oikeusjärjestystä loukkaavat toimenpiteet ja teot yksityisten kansalaisten tai kansalaispiirien puolelta eivät saisi jatkua.

Keinoja etsittäessä maassa vallitsevan kuohuntatilan ja kiihtymyksen rauhoittamiseksi katsottiin eräissä piireissä, että hallituksen oli turvauduttava poikkeuksellisiin voimakeinoihin. Voimakeinojen käyttäminen kiihtyneenä ajankohtana olisi kuitenkin hallituksen vakaumuksen mukaan johtanut arvaamattomiin seurauksiin. Se olisi ollut lähtemistä sisällisen taistelun ja verenvuodatuksen tielle. Kansanliikkeen kannattajat olisivat pitäneet tuollaista menettelyä suoraan kansanliikkeen päämäärää vastaan kohdistettuna. Kun kansanliikkeen päämäärät hallituksen mielestä olivat hyväksyttävät, ei väkivaltapolitiikkaa ollut noudatettava. Sitä paitsi vaati huolenpito eduskuntavaalien rauhallisesta tapahtumisesta yleistä kiihtymistä lisäävien menettelytapojen välttämistä hallituksen puolelta. Hallitus oli vakuutettu siitä, että sen oli, vaikka vähitellen ja asteittain, onnistuva valtiovallan siveellisellä painostamisella ja tavallista hallinnollista virkakoneistoa käyttäen rauhoittaa maa ja selvittää tehdyt rikkomukset. Sinä puolenneljättä kuukauden aikana, jona hallitus on toiminut, ovatkin kokemukset ja saavutetut tulokset sen mielestä osoittaneet, että sen valitsema menettely on ollut oikea. Verenvuodatus on saatu vältetyksi ja hallitus voi viitata tärkeihin saavutuksiin.

Kommunistilait.

Yritys Eduskunnan myötävaikutuksella panna kommunistien rikolliselle toiminnalle sulku ei valitettavasti johtanut asian kiireellisyyttä vastaaviin toimiin eduskunnan puolelta, vaan riittävien toimenpiteiden aikaansaaminen näytti venyvän epämääräiseen tulevaisuuteen. Tämä oli myötävaikuttavana syynä siihen, että maassa viime aikoina ennen eduskunnan hajoitusta vallinnutta levotonta mielialaa ei saatu tyyntymään. Kun hallitus ei voinut ilman eduskunnan myötävaikutusta ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin kommunistiliikkeen tukahduttamiseksi, oli kielteinen tulos kommunistilakien käsittelystä eduskunnassa omiansa lisäämään rauhattomuutta ja suuresti vaikeuttamaan hallituksen toimia.

Kommunismin vastustaminen.

Kun edellä kosketellut vaikeudet otetaan huomioon, on tunnustettava, että sinä lyhyenä aikana, jona hallitus on toiminut, sen työ maahamme pesiytyneen kommunismin tuhoamiseksi kuitenkin on ollut menestyksellistä. Kommunistien julkinen toiminta on saatu hillityksi niihin rajoihin, joihin nykyisen lainsäädännön puitteissa on ollut mahdollista. Myöskin kommunistien salainen, yhteiskuntaamme vastaan suunnattu vehkeileminen on ollut hallituksen tarkan huomion esineenä ja saatu ehkäistyksi siinä määrin, kuin nykyisten lakien rajoissa on käynyt päinsä. Annettuaan määräyksen kommunistisen eduskuntaryhmän jäsenten pidättämisestä ja saatuaan edellisen eduskunnan suostumuksen heidän vangitsemiseensa hallitus on oikeuttanut maaherrat, milloin järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sitä vaati, sulkemaan kommunististen yhdistysten ja järjestöjen tai muiden kommunististen elimien hallinnassa olevat talot sekä muut kokous- ja seurusteluhuoneet. Kommunististen yhdistysten ja järjestöjen sekä yksityisten kommunistien suunnittelemat kokoukset ja huvitilaisuudet sekä kulkueet ja muut julkiset esiintymiset on kielletty. Niinikään kiellettiin vaalitoiminnan varjolla missään muodossa harjoittamasta valtio- ja maanpetoksellista kiihoitusta tai muuta samantapaista toimintaa. Kansalaisten keskuudessa liikehtivän rauhattomuuden syitä on täten saatu poistumaan. Erityisellä tyydytyksellä onkin todettava, että uusi eduskunta aloittaa työnsä nyt normaalisesti täysilukuisena ilman kommunisteja. Kommunismi on tältä osalta poistettu maan julkisesta elämästä; joulukuussa toimitettavat kunnallisvaalit sekä lepäämään jätettyjen kommunistilakien lopullinen hyväksyminen tulevat täydentämään tätä saavutusta. Kommunismin salassa suoritettua maanalaista työtä, jonka vaarallisuudesta ja leviämisestä viimeaikaisetkin paljastukset ovat antaneet lisätodistuksia, hallitusvalta on kykenevä vastaisuudessakin menestyksellä ehkäisemään. Kommunismin poistamisella maan julkisesta

elämästä, joka on kansanliikkeen pysyväinen saavutus, on luotu uusi pohja eduskunnan ja hallituksen entistä menestyksellisemmälle yhteistyölle tasavaltamme lujittamiseksi.

Lainrikkomukset.

Hallituksen toinen tehtävä, lainrikkomusten ehkäiseminen ja kuohahtelevan kansanliikehtimisen johtaminen lainalaisen elämän turvallisiin uomiin, on tuottanut paljon vaikeuksia. Väkivallantekoja ja vallattomuuksia on eduskunnan hajoituksenkin jälkeen sattunut kommunisminvastaisen kansanliikehtimisen yhteydessä. Eräitä kommunistijohtajia on „kyyditetty"; väkivaltaisia kyydityksiä on tapahtunut muutenkin. Yksityisiä henkilöitä on pahoinpidelty ja arveluttavampiakin tekoja, kuin kyyditsemisiä, on tapahtunut. Nämä väkivaltaisuudet ovat toisinaan kohdistuneet henkilöihin, jotka eivät ole kommunisteja. Myöskin näyttää väkivaltaisuuksia tehdyn yksityiskostosta. Joku veritekokin on tapahtunut. Huomiota herättävin ennen vaaleja tapahtuneista väkivaltaisuuksista oli hajoitetun eduskunnan ensimmäisen varapuhemiehen väkivaltainen kuljetus. Tällaiset tuomittavat ja oikeusistuimen käsittelyyn saatettavat teot ovat suuresti raskauttaneet hallituksen toimintaa.

Eduskuntavaalien turvaaminen.

Hallitus on eduskunnan hajoituksen jälkeen koettanut kaikin sen käytettävissä olevin keinoin aikaansaada ensiksikin sen, että lähestyvät vaalit tapahtuisivat ilman häiriöitä ja rauhallisesti, ja toiseksi saada kansalaisissa edesvastuuntunnon ja lainkuuliaisuuden velvoituksen voimistumaan, niin että omavaltaiset kyyditsemiset ja kaikenlaiset muut väkivaltaisuudet lakkaisivat. Ottaen kumminkin huomioon ennen tapahtuneet samanlaiset teot sekä sen mahdollisuuden, että jotkut piirit koettaisivat vaikuttaa häiritsevästi vaalivapauteen, ja pitäen tärkeänä, että yleinen mielipide asettuisi jyrkästi torjumaan kaikkia siihen ehkä tähtääviä yrityksiä, hallitus kääntyi syyskuun 6 päivänä kansalaisten puoleen erityisellä julkilausumalla, jossa m. m. sanottiin:

„Vaikka valtio- ja maanpetoksellisen toiminnan vastustaminen onkin huomattavasti edistynyt, on nykyisessä valtiollisessa ja varsinkin sisäpoliittisessa tilanteessa pulmakysymyksiä, jotka täytyy kiireellisesti selvittää. Kommunismin vastustamisen nimellä tapahtuu edelleenkin väkivallantekoja ja vallattomuuksia, jotka eivät voi eivätkä saa pitemmältä jatkua. Että tällaiset vallattomuudet ja väkivallanteot täytyy lopettaa ja syylliset saattaa rangaistukseen, johtuu ilman muuta asioitten luonnosta ja oikeusjärjestyksen vaatimuksista. Se on myöskin sopusoinnussa hallituksen pyrkimyksen kanssa saada kootuksi isänmaallisesti ajattelevat ja toimivat kansalaiset lokakuun 1 ja 2 päivinä tapahtuvissa eduskuntavaaleissa laillisen yhteiskuntajärjestyksen, tasavallan ja sen perusteitten turvaksi maanpetoksellista toimintaa vastaan." „Hallituksen toiminta nojaa Suomen kansan parhaimpiin vaistoihin ja pyrkimyksiin. Kansa, joka on raskain uhrein taistellut itsellensä itsenäisyyden ja vapauden sekä sitkeällä ja tarmokkaalla työllä lujittanut itsellensä arvovaltaisen aseman kansakuntien joukossa, ei saa panna alttiiksi asemaansa ja arvoansa sen vuoksi, että eräät kansakunnan jäsenistä ovat vailla vastuuntuntoa. Kansan oikeustajuntaan vedoten hallitus kehoittaa kaikkia isänmaan arvoa ja tulevaisuutta rakastavia kansalaisia omalta osaltaan tukemaan hallitusta sen työssä tasavaltamme terveen ja lainalaisen kehityksen hyväksi."

Samana päivänä sisäasiainministeri lähetti maaherroille kiertokirjeen, jossa m. m. sanottiin:

„Viranomaisten vastatoimenpiteistä huolimatta on maassa vallitseva kiihtynyt mieliala viime aikoina johtanut tekoihin, jotka eivät ole sallittuja lainalaisessa yhteiskunnassa". „Tämän vuoksi ja vaikkakin ministeriön tiedossa on, että maaherrojen taholta asianomaisille viranomaisille jo aikaisemminkin on huomautettu siitä, että laillista järjestystä on valtakunnassa ylläpidettävä, katsoo ministeriö tarpeelliseksi kehoittaa Teitä vieläkin teroittamaan alaistenne järjestysviranomaisten mieliin, että he mahdollisuuksien mukaan estävät kaikenlaiset väkivallanteot ja, jos sellaisia kuitenkin tapahtuu, ryhtyvät niiden johdosta sellaisiin poliisi- y. m. toimenpiteisiin, kuin laki edellyttää".

Näihin hallituksen toimenpiteisiin liittyi suojeluskuntain päällikön samana päivänä

suojeluskuntien piiripäälliköille antama käsky, jossa kehoitettiin huolehtimaan siitä, että suojeluskunnat myötävaikuttavat yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi valtakunnassa ja tarvittaessa avustavat maaherroja heidän täyttäessään sisäasiainministeriön edellämainitussa kiertokirjeessä antaman määräyksen.

Eduskuntavaalit, joihin osanotto oli poikkeuksellisen vilkas, ovat sittemmin tapahtuneet rauhallisesti ja häiriöittä, vastoin kaikkia aikaisemmin lausuttuja ennustuksia. Tämä eduskuntavaalien rauhallinen kulku on merkittävä niissä oloissa, joissa olemme eläneet, suuriarvoiseksi saavutukseksi. Syyskuun alkupuolella näyttikin oma-aloitteinen toiminta saadun loppumaan. Kansalaiselämä näytti jo palautuneen siihen terveeseen rauhantilaan, missä sen lainalaisessa yhteiskunnassa täytyy olla. Mutta viime viikolla sattunut ennenkuulumaton väkivallanteko, joka on kansalle häpeä ja maalle tahra, antoi uuden masentavan todistuksen siitä, miten maan kuohuntatila vieläkin on sumentanut eräiden henkilöiden oikeuskäsityksen ja hävittänyt heidän vastuuntuntonsa.

Hallituksen vaikeudet väkivallantekojen selvittämisessä.

Väkivallantekoja ja vallattomuuksia vastaan hallitus on koko olemassaolonsa aikana taistellut sen käytettävinä olevin keinoin. Syyllisten selville saaminen ja saattaminen syytteeseen on osoittautunut tällaisissa tapauksissa, hallituksen ponnistuksista huolimatta, vaikeaksi. Vaikeudet nopeasti selvittää tapahtuneet rikkomukset johtuvat eri seikoista. Vangittaviksi määrätyistä väkivallantekijöistä ovat useat voineet tähän asti niin piiloutua, että heidän olinpaikoistaan ei ole saatu selkoa. Toimitetuissa tutkimuksissa ei ole paikalliselta väestöltä saatu tarpeellista avustusta; voimakas mielipide, vaikka se ei olekaan hyväksynyt vallattomuuksia ja laittomuuksia, vaan pitänyt niitä sekä tarkoituksettomina että oikeusjärjestyksen loukkaamisina, ei toisaalta kuitenkaan ole tahtonut myötävaikuttaa asianomaisten ilmisaamiseen. Tästä syystä ja usein nähtävästi myös ympäristön harjoittamasta painostuksesta ei kuulusteluissa ole saatu ilmi kaikkea sitä, mitä kuulusteltavat ilmeisesti ovat tietäneet. Mutta vastahakoisuutta on ilmennyt toisellakin taholla; jotkut väkivallantekojen alaisiksi joutuneet henkilöt ovat, sopimalla väkivallantekijöiden kanssa, toiset taas jostakin muusta syystä olleet haluttomia viranomaisille esittämään tapahtumien todellista laitaa, ilmeisesti salaten sellaista, mikä olisi ollut omiansa saattamaan teot ja tekijät päivänvaloon, tällaisella menettelyllään vaikeuttaen viranomaisten toimintaa. Vaikka sekä ylemmät että alemmat järjestyksenvalvojat ovat koettaneet vaikeat tehtävänsä yleensä mahdollisuuksien mukaan tunnollisesti täyttää, on jossakin tapauksessa järjestyksenvalvoja osoittanut ilmeistä leväperäisyyttä annettujen määräysten täyttämisessä, mikä on johtanut sellaisen viranomaisen erottamiseen.

Hallituksen toimenpiteet väkivallantekojen selvittämiseksi ovat kuitenkin tuottaneet yhä enemmän tuloksia. M.m. perustuslakivaliokuntaa vastaan kohdistetun loukkauksen tekijöistä on kaksi vangittuna ja yksi syytteessä. Entisen eduskunnan ensimmäistä varapuhemiestä vastaan kohdistettu rikos näyttää myöskin olevan selviämässä. Viime viikolla tapahtuneen kuohuttavan väkivaltaisuuden tekijät ovat niinikään pidätetyt. Suurin osa muihin laittomuuksiin syyllisiä on äsken viranomaisille ilmoittautunut. Täten on päästy niin pitkälle, että tutkimukset tehtyjen väkivaltaisuuksien selvittämiseksi voidaan panna toimeen ja rikosten käsittely saattaa oikeusviranomaisten tehtäväksi. Hallitus luottaa siihen, että sen on onnistuva vähitellen rauhoittaa mielet ja poistaa yleistä järjestystä haitanneet häiriöt.

Hallitus astuu Eduskunnan eteen tietoisena siitä, että se velvollisuutensa mukaisesti ja niillä keinoin, joita se on pitänyt oikeina, on koettanut tehtävänsä suorittaa. Kun hallitus ryhtyi virkaansa, oli kansa kuohuntatilassa ja laajalle levinnyt tyytymättömyys purkautui myös tiheihin väkivallantekoihin. Vaikkakaan kansan mieliala ei vielä ole täysin rauhoittunut, on syytä odottaa, että väkivallanteot nyt loppuvat, niiden tekijät tulevat tunnetuiksi ja saatetaan vastuuseen teoistaan. Nämä tulokset on saavutettu ilman poikkeuksellisten voimakeinojen käyttämistä. Eduskuntavaalit ovat tapahtuneet laillisessa järjestyksessä. Eduskunta on kommunisteista vapaa. Täy-

silukuinen Eduskunta voi nyt ryhtyä työhönsä valtakunnan ja kansan yhteyden lujittamiseksi.

Hallitus katsoo toimineensa maan edun mukaisesti ja odottaa että Eduskunta hyväksyy yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen.

Helsingissä, lokakuun 22 päivänä 1930.

Pääministeri P. E. Svinhufvud.

Till Riksdagen.

Sedan den nyvalda Riksdagen församlats, anser Regeringen såväl av principiella skäl som särskilt med hänsyn till det nuvarande inrepolitiska läget nödvändigt till Riksdagen avgiva följande meddelande att behandlas enligt 36 § i riksdagsordningen.

Läget vid den tidpunkt, då Regeringen tillträdde.

Då Regeringen den 4 sistlidna juli skred till sitt värv, var det inrepolitiska läget i landet synnerligen spänt. Den kommunistfientliga folkrörelse, som mot slutet av senaste år framträdde, uppkallad av krafter, vilka hota samhällsordning, religion och allt det, som för vårt folk är dyrt och heligt, hade som en mäktig fosterländsk rörelse utbrett sig över hela landet, men tilllika bragt vårt folk i ett orostillstånd, som dag för dag tilltog. Den inom olika medborgarkretsar rådande oron ökades genom det ekonomiska trångmål, som starkt ingrep i den enskildes ekonomi. Ehuru det dagliga livet i landet trots dessa företeelser fortgick normalt och lugnt, buro dock de under de föregående veckorna och månaderna inträffade talrika yttringarna av egenhandsrätt vittne om det läge, i vilket vårt folk råkat.

Regeringens uppgifter.

Då Regeringen under så svåra förhållanden begynte sin verksamhet, förklarade den sin viktigaste uppgift vara att befästa säkerheten och den inre ordningen i riket och att åstadkomma ett tillfrisknande av det politiska livet. Detta innebar, sett mot bakgrunden av det tillstånd, som i landet då rådde, enligt Regeringens uppfattning lösningen av tvenne jämsides löpande uppgifter. Regeringen hade att inrikta sitt arbete på ett fortsatt bekämpande av mot rikets självständighet och frihet riktade lands- och högförrädiska strävanden. Regeringen, som godkände folkrörelsens huvudmål, ansåg det vara oundgängligt att med lagliga medel fortsätta det rensningsarbete till kommunismens nedtryckande, som under de förflutna månaderna redan påbörjats. I sådant syfte gjorde Regeringen särskilda av den föregående Regeringen framlagda propositioner till sina. Samtidigt upptog Regeringen jämsides härmed den viktiga uppgiften, att lugna oron i landet, då det ju var oundgängligt att rättsordningen kränkande handlingar och åtgärder av enskilda medborgare eller medborgarkretsar ej finge fortgå.

I en del kretsar företräddes den uppfattning, att Regeringen till lugnande av den i landet rådande oron och upphetsningen borde trygga sig till utomordentliga kraftåtgärder. Att gripa till kraftåtgärder under denna brytningstid skulle dock enligt Regeringens övertygelse hava lett till oberäkneliga följder. Det hade varit liktydigt med att ge sig ut på en väg av inbördes strider och blodsutgjutelse. Folkrörelsens anhängare skulle hava fattat ett sådant förfarande som direkt riktat emot dennas huvudmål. Då folkrörelsens huvudmål, enligt Regeringens mening, måste godkännas, var en de hårda medlens politik ej användbar. Vidare grävde omsorgen om ett lugnt förlopp av riksdagsmannavalen, att Regeringen icke vidtog åtgärder, som kunde öka den allmänna upphetsningen. Regeringen var även övertygad om, att den, om ock småningom och gradvis, genom moralisk påtryckning från statsmaktens sida och med hjälp av de administrativa myndigheterna skulle lyckas lugna landet och utreda de begångna brotten. Under den tid av tre och en halv månad, Regeringen varit i verksamhet, har ock det skedda och det vunna enligt Regeringens mening ådagalagt, att det förfarande densamma valt varit det riktiga. Blodsutgjutelse har undgåtts och Regeringen kan hänvisa till andra betydande vinningar.

Kommunistlagarna.

Försöket att med riksdagens medverkan sätta en damm för kommunisternas brottsliga verksamhet ledde beklagligtvis icke till frå-

gans brådskande natur motsvarande åtgärder av Riksdagen, utan syntes genomförandet av dessa framskjutet på obestämd tid. Detta var en medverkande orsak därtill, att den i landet under tiden före riksdagens upplösning rådande oroliga sinnesstämningen ej kunde lugnas. Regeringen kunde ju ej utan Riksdagens medverkan skrida till alla nödiga åtgärder för hämmande av kommuniströrelsen och var den negativa utgången av kommunistlagarnas behandling i riksdagen sålunda ägnad att upprätthålla oron i landet och i hög grad försvåra Regeringens verksamhet.

Kommunismens bekämpande.

Tagas de ovanberörda svårigheterna i betraktande, måste det erkännas, att under den korta tid Regeringen fungerat dess arbete för nedtryckandet av den kommunism, som innästlat sig i vårt land, varit framgångsrikt. Kommunisternas offentliga verksamhet har hämmats, så långt det inom gränserna för nu gällande lagstiftning varit möjligt. Likaså hava kommunisternas hemliga stämplingar mot vårt samhälle varit föremål för noggrann uppmärksamhet från Regeringens sida och kunnat stävjas, såvitt det inom gränserna för gällande lag gått för sig. Efter att hava givit order om anhållande av den kommunistiska riksdagsgruppens medlemmar och erhållit den föregående Riksdagens samtycke till deras häktande, har Regeringen bemyndigat landshövdingarna, att där upprätthållande av ordning och säkerhet det krävde, stänga sådana föreningshus samt andra samlings- och sällskapslokaler, som innehades av kommunistiska föreningar och organisationer eller andra kommunistiska organ. Av kommunistiska föreningar och organisationer samt av enskilda kommunister föranstaltade sammankomster och nöjestillfällen ävensom processioner och annat offentligt framträdande ha förbjudits. Likaså har förbjudits att under valens täckmantel i någon form bedriva hög- och landsförrädisk agitation eller annan dylik verksamhet. Sålunda hava en del av de orsaker till den oro, som rått i samhället, kunnat avlägsnas. Med särskild tillfredsställelse bör nu konstateras, att den nya Riksdagen börjar sitt arbete fulltalig utan kommunister. Kommunismen har såtillvida avlägsnats ur landets offentliga liv. De i december månad förestående kommunala valen samt det slutliga godkännandet av de kommunistlagar, som lämnats vilande, komma att fullborda denna vinning. Kommunismens underjordiska arbete, vars farlighet och utbredning avslöjandena under senaste tid yttermera ådagalagt, skall Regeringen förmå att jämväl i framtiden med framgång bekämpa. Genom kommunismens avlägsnande ur landets offentliga liv, vilket är en bestående vinning av folkrörelsen, har en ny grund för en mera framgångsrik samverkan mellan riksdag och regering till befästande av vår republik tillskapats.

Lagbrotten.

Regeringens andra uppgift, förhindrandet av lagöverträdelser och den sjudande folkrörelsens inledande i en lagbunden utvecklings trygga fåror, har erbjudit stora svårigheter. Yttringar av övervåld och självsvåld hava även efter riksdagens upplösning inträffat i samband med den antikommunistiska folkrörelsen. En del kommunistledare hava bortförts; våldsamt bortförande har även i andra fall inträffat; enskilda personer hava misshandlats och ännu betänkligare handlingar än dessa hava förekommit. Dessa våldsdåd hava stundom träffat personer, som icke äro kommunister. Våldsdåd och dylika gärningar synas jämväl hava förövats av enskild hämnd. Också några blodsdåd hava begåtts. Det mest uppseendeväckande övervåld, som före riksdagsmannavalen förövats, var det våldsamma bortförandet av den upplösta riksdagens förste vicetalman. Dessa dåd, vilka strängt måste fördömas och vilka böra bringas till domstolsbehandling, hava i hög grad försvårat regeringens verksamhet.

Tryggandet av riksdagsmannavalen.

Regeringen har efter riksdagens upplösning med alla till buds stående medel först och främst sökt åstadkomma, att de stundande valen skulle kunna försiggå lugnt och utan störingar, och därnäst strävat att hos medborgarne frammana en starkare känsla av ansvar och plikt att lyda lag, så att egenmäktigt bortförande av enskilda personer liksom andra våldsdåd skulle upp-

höra. Med beaktande likväl av tidigare förövade likartade gärningar samt av den möjlighet att en del kretsar skulle söka inverka störande på valfriheten, och anseende det vara av vikt att den allmänna opinionen skarpt skulle träda upp mot alla försök i nämnda riktning, vände sig regeringen den 6 september till medborgarna med en proklamation, vari bl. a. sades:

„Men om ock kampen mot den högförrädiska och landsförrädiska verksamheten förts med betydande framgång, hava i det nuvarande politiska och särskilt det inrikespolitiska läget yppat sig kritiska frågor, som snarligen måste utredas. I namn av kommunismens motarbetande inträffa alltfort yttringar av övervåld eller självsvåld, som varken kunna eller böra få fortgå. Att slut måste göras på dessa övergrepp och de skyldiga befordras till straff, följer utan vidare av sakens natur och rättsordningens krav. Det står även i överensstämmelse med regeringens strävan att vid de den 1 och 2 oktober skeende riksdagsvalen samla fosterländskt tänkande och handlande medborgare till skyddande av den lagliga samhällsordningen, republiken och dess grundvalar mot landsförräderiet.'' „Regeringen vill söka stöd för sitt handlingssätt hos Finlands folks sunda instinkter och strävanden. Ett folk, som med tunga offer tillkämpat sig självständighet och frihet och med segt och ihärdigt arbete befäst sig en aktad plats bland folken, får icke äventyra denna ställning på den grund att en del medborgare sakna ansvarskänsla. Under vädjan till folkets rättskänsla uppmanar regeringen alla för fosterlandets värdighet och framtid nitälskande medborgare att för sin del stöda regeringen i dess arbete för republikens sunda och lagenliga utveckling.''

Samma dag riktade ministern för inrikesärendena till landshövdingarna ett cirkulär, vari bl. a. sades:

„Oaktat myndigheternas åtgärder har den i landet rådande upprörda stämningen under senaste tider lett till handlingar, vilka icke kunna tolereras i ett lagbundet samhälle.'' „För den skull, och ehuru ministeriet äger kännedom om att vederbörande myndigheter redan tidigare av landshövdingarna förständigats tillse att den lagliga ordningen i landet upprätthålles, anser ministeriet nödigt uppmana Eder att ytterligare hos Edra underlydande inskärpa, att de i mån av möjlighet böra förhindra alla våldshandlingar och, om sådana det oaktat inträffa, i anledning därav vidtaga sådana polis- o. a. åtgärder, som i lag förutsättas.''

Till dessa regeringens åtgärder anslöt sig en av befälhavaren för skyddskårerna till kårernas distriktschefer samma dag utfärdad order, vari dessa uppmanades att draga försorg därom, att skyddskårerna skulle medverka till upprätthållande av den allmänna ordningen i riket, och vid behov bistå landshövdingarna vid fullgörandet av de föreskrifter ministeriet för inrikesärendena i ovannämnda cirkulär meddelat.

Riksdagsmannavalen, i vilka deltagandet var exceptionellt livligt, försiggingo sedermera lugnt och utan störingar, tvärtemot alla på förhand uttalade förutsägelser. Riksdagsmannavalens lugna förlopp bör, i betraktande av de förhållanden, under vilka vi levat, antecknas som ett synnerligen betydelsefullt resultat av Regeringens strävanden. Under senare delen av september syntes också vissa folkelements egenmäktiga tillvägagående hava upphört. Samhällslivet tycktes redan hava återgått till det sunda och lugna tillstånd, vilket i ett lagbundet samhälle måste råda. Men det oerhörda våldsdåd, som senaste vecka inträffade, utgörande en skamfläck för land och folk, gav ett nytt, nedslående bevis på, huru den ännu på vissa håll i landet rådande oron fördunklat rättsuppfattningen och utplånat ansvarskänslan i en del kretsar.

Regeringens svårigheter vid utredandet av våldsdåden.

Mot våldsdåden och självsvåldet har regeringen från första stund kämpat med tillbuds stående medel. Uppdagandet av de skyldiga och deras ställande under åtal har emellertid i förekommande fall, oaktat regeringens ansträngningar, visat sig vara svårt. Svårigheten att utreda de inträffade brotten har berott av särskilda omständigheter. Av de våldsverkare, om vilkas häktning förordnats, hava många hittills kunnat hålla sig så dolda, att det icke varit möjligt att utröna deras vistelseort. Vid verkställda undersökningar har ortsbefolk-

ningen icke lämnat nödigt bistånd och en stark opinion har, om ock den icke godkänt självsvåldet och olagligheterna, utan betraktat dem såsom lika ändamålslösa som farliga kränkningar av rättsordningen, å andra sidan dock icke velat medverka till uppdagande av de skyldiga. Av denna orsak och ofta uppenbarligen även i följd av omgivningens påtryckning har man vid förhören icke fått fram allt, vad de förnörda tydligen vetat. Motsträvighet har emellertid yppats även på annat håll; en del av de personer, som varit utsatta för övervåld, har träffat förlikning med förövarne av dessa, andra åter av annan orsak varit obenägna att för myndigheterna uppgiva det verkliga händelseförloppet, uppenbarligen fördöljande sådant, som varit ägnat att bringa i dagen handlingarna och deras förövare, och sålunda försvårande myndigheternas verksamhet. Ehuru de med ordningens övervakande ombetrodda myndigheterna, såväl högre som lägre, i mån av möjlighet sökt att samvetsgrannt fullgöra sina svåra åligganden, har förekommit, att ordningens övervakare visat uppenbar uraktlåtenhet vid fullgörandet av givna föreskrifter, vilket lett till vederbörandes avskedande.

Regeringens åtgärder till uppdagande av våldsverkarna hava likväl medfört allt flere resultat. Sålunda äro av förövarna av kränkningen mot grundlagsutskottet tvenne häktade och en under åtal. Jämväl det brott, som begicks mot förste vicetalmannen vid senaste riksdag, synes vara nära att bliva utrett. Förövarna av det under senaste vecka inträffade upprörande våldsdådet äro även anhållna. Största delen av de till övriga olagligheter skyldiga har nyligen anmält sig för myndigheterna. Sålunda har man nått därhän, att undersökningarna för utredande av de begångna övervålden kunna igångsättas och brottens behandling överlämnas åt domstolsmyndigheterna. Regeringen förlitar sig därpå, att densamma skall lyckas småningom lugna sinnena och avlägsna de företeelser, vilka stört den allmänna ordningen i samhället.

Regeringen träder inför riksdagen medveten om, att den sin plikt likmätigt och med de medel, den ansett riktiga, sökt lösa sin uppgift. Då Regeringen trädde till, rådde oro inom vårt folk, och ett vida spritt missnöje sökte sig uttryck även i upprepade våldsdåd. Ehuru stämningen inom folket ännu icke helt lugnats, finnes anledning att vänta, att våldsdåden nu upphört, och våldsverkarne äro kända och skola ställas till ansvar för sina gärningar. Dessa resultat hava uppnåtts utan tillgripande av exceptionella kraftåtgärder. Riksdagsvalen ha ägt rum i laglig ordning. Riksdagen är fri från kommunister och fullsutten kan den nu skrida till sitt värv, till rikets befästande och folkets enande.

Regeringen anser sig hava handlat till landets bästa och förväntar att riksdagen omfattar denna regeringens uppfattning genom att godkänna enkel övergång till dagordningen.

Helsingfors, den 22 oktober 1930.

Statsminister P. E. Svinhufvud.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiehistö ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi istuntoon.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään. Asia pannaan pöydälle ensi istuntoon.

Hallituksen esitykset.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on saapunut hallituksen esitykset n:ot 1—39, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928.

Puhemies: Ilmoitetaan, että kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928, joka annettiin eduskunnalle vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä, mutta jota ei vielä ole eduskunnassa loppuun käsitelty, on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 17 päivältä uudelleen lähetetty eduskunnalle.

Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1929.

P u h e m i e s: Samoin ilmoitetaan, että kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1929, joka annettiin eduskunnalle vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä, mutta jota eduskunta ei silloin ehtinyt käsitellä, on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 17 päivältä uudelleen lähetetty eduskuntaan.

Lakimääräisten valiokuntain jäsenluku.

P u h e m i e s: Puhemiehistö ehdottaa, että lakimääräisten valiokuntain jäsenluku määrättäisiin olemaan seuraava: valtiovarainvaliokunnan 21, pankkivaliokunnan 13 ja muiden, nimittäin perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan, kunkin 17.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Ylimääräiset valiokunnat ja niiden jäsenluku.

P u h e m i e s: Nojautuen työjärjestyksen 10 §:n 3 momenttiin ehdottaa puhemiehistö, että eduskunta lakimääräisten valiokuntien lisäksi päättäisi asetettavaksi seuraavat ylimääräiset valiokunnat: laki- ja talousvaliokunnan, talousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, työväenasiainvaliokunnan ja maatalousvaliokunnan, sekä että jäsenluku näissä kussakin määrättäisiin 17:ksi.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten lukumäärä.

P u h e m i e s: Työjärjestyksen 10 §:n 1 momentin määräykseen nojautuen puhemiehistö edelleen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi, että valitsijamiesten lukumäärä on oleva 45.

Ehdotus hyväksytään.

Suuren valiokunnan jäsenluku.

P u h e m i e s: Niinikään puhemiehistö työjärjestyksen 10 §:n 2 momentin nojalla ehdottaa, että suuren valiokunnan jäsenluku päätettäisiin olemaan 45.

Ehdotus hyväksytään.

Äänestysten toimittamispaikat.

P u h e m i e s: Työjärjestyksen 46 §:n mukaan voi eduskunta päättää nimenhuudon lippuäänestyksissä ja vaaleissa tapahtuvaksi yhtaikaa kahdessa paikassa istuntosalissa. Puhemiehistö ehdottaa, että lippuäänestykset ja vaalit toimitettaisiin siten, että puhemiehestä vasemmalla olevalla uurnalla äänestävät kaikki sosialidemokraattisen puolueen edustajat ja maalaisliiton edustajat heidän nimiensä aakkosjärjestyksen L-alkukirjainta myöten sekä oikealla uurnalla kaikki muut edustajat.

Ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten vaalin toimittamisen aika.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että valitsijamiesten vaali toimitetaan ensi perjantaina pidettävässä täysistunnossa, ja on ehdokaslistat annettava sihteerille viimeistään kello 12 vaalin edellisenä päivänä.

Suuren valiokunnan jäsenten vaalin toimittamisen aika.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että suuren valiokunnan jäsenten vaali toimitetaan ensi perjantain täysistunnossa, ja ovat ehdokaslistat tätä vaalia varten jätettävät sihteerille viimeistään kello 12 vaalien edellisenä päivänä.

Tarkistajien ja heidän varamiestensä vaalin toimittamisen aika.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että valtiopäiväjärjestyksen 85 §:ssä mainittujen viiden tarkistajan ja heidän varamiestensä vaali toimitetaan ensi perjantaina pidettävässä täysistunnossa.

P u h e m i e s: Seuraava eduskunnan täysistunto on ensi perjantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 17,27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

3. Perjantaina 24 p. lokakuuta 1930

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

1) Valitsijamiesten vaali 35
2) Suuren valiokunnan jäsenten vaali ..... „
3) Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali ..... „

Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään:

Valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään 36

Esitellään:

4) Hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 79
5) Hallituksen esitys n:o 2 lisäyksistä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon 80
6) Hallituksen esitys n:o 3 laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931 ..... „
7) Hallituksen esitys n:o 4 laiksi tulitikkuverosta ..... „
8) Hallituksen esitys n:o 5 laiksi makeisvalmisteverosta 81
9) Hallituksen esitys n:o 6 mallasjuomista suoritettavasta verosta .... „
10) Hallituksen esitys n:o 7 moottoriajoneuvoverosta vuonna 1931 .... „
11) Hallituksen esitys n:o 8 laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi metsä- ja maataloudellisiin tarkoituksiin 81
12) Hallituksen esitys n:o 9 valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta ..... „
13) Hallituksen esitys n:o 10 laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 § muuttamisesta 82
14) Hallituksen esitys n:o 11 laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi ..... „
15) Hallituksen esitys n:o 12 kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta .. „
16) Hallituksen esitys n:o 13 edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta ..... „
17) Hallituksen esitys n:o 14 laiksi laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta ..... „
18) Hallituksen esitys n:o 15 Suomen ja Ranskan kesken sovittelumenettelystä sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ..... „
19) Hallituksen esitys n:o 16 Suomen ja Tshekkoslovakian välisen, riitojen oikeudellista ja välitysoikeudellista ratkaisua sekä sovittelumenettelyä koskevan sopimuksen hyväksymisestä ..... „
20) Hallituksen esitys n:o 17 laiksi rajavartiolaitoksesta ..... „
21) Hallituksen esitys n:o 18 maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta ..... „

Siv.

22) Hallituksen esitys n:o 19 osakkeiden ostamisesta Seinäjoen vesijohto-osakeyhtiössä 82
23) Hallituksen esitys n:o 20 laiksi puolustuslaitoksen leski- ja orpokassalle annettavasta valtion apurahasta 83
24) Hallituksen esitys n:o 21 eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamisesta rahamenoiksi „
25) Hallituksen esitys n:o 22 kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta ..... „
26) Hallituksen esitys n:o 23 laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta ..... „
27) Hallituksen esitys n:o 24 laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle .. „
28) Hallituksen esitys n:o 25 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten ..... „
29) Hallituksen esitys n:o 26 vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä .. 84
30) Hallituksen esitys n:o 27 tuloja omaisuusverolain muuttamisesta .. „
31) Hallituksen esitys n:o 28 erinäisten kunnallisverotusta koskevien säännösten muuttamisesta ..... „
32) Hallituksen esitys n:o 29 rikoslain 11 luvun muuttamisesta ..... „
33) Hallituksen esitys n:o 30 laiksi vapausrangaistusten koventamisesta .. „
34) Hallituksen esitys n:o 31 poronhoitolaiksi ..... „
35) Hallituksen esitys n:o 32 lainsäädännöksi jakolaitoksesta, tontinmittauksesta ja kiinteimistörekisteristä kaupungissa sekä jakotoimituksista taajempaa asutusta varten maaseudulla ..... „
36) Hallituksen esitys n:o 33 Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä .... „
37) Hallituksen esitys n:o 34 Genèvessä 24 päivänä maaliskuuta 1930 allekirjoitetun kauppapoliittisen sopimuksen hyväksymisestä 87
38) Hallituksen esitys n:o 35 laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun .... „
39) Hallituksen esitys n:o 36 laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteista ..... „
40) Hallituksen esitys n:o 37 metsästyslaiksi ..... „
41) Hallituksen esitys n:o 38 laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi ..... „
42) Hallituksen esitys n:o 39 laiksi lisämaan antamisesta Kemijärven ja Kuolajärven kuntain liian pienille taloille 88
43) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928 ..... „
44) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1929 ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään läsnäoleviksi kaikki edustajat.

Edustajain istumajärjestys.

Puhemies: Kansliatoimikunta, jonka työjärjestyksen 7 §:n mukaan tulee antaa lausunto edustajain istumajärjestyksestä, ehdottaa eduskunnan päätettäväksi, että edustajat istuvat täysistunnoissa eduskuntaryhmittäin, siten, että puhemiehen paikalta katsottuna äärimmäisenä oikealla on ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä sekä siitä lähtien muut eduskuntaryhmät seuraavassa järjestyksessä: kansallisen kokoomuspuolueen, kansallisen edistyspuolueen ja maalaisliiton eduskuntaryhmät ynnä pienviljelijäin edustaja sekä äärimmäisenä vasemmalla sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmä, kukin ryhmä kansliatoimikunnan tarkemmin määräämillä paikoilla.

Ehdotus hyväksytään.

Yksityistulkin virka ruotsalaisia kansanmiehiä varten.

Puhemies: Kansliatoimikunta ehdottaa, että eduskunta niiden virkamiesten lisäksi, jotka mainitaan työjärjestyksen 8 §:ssä, päättäisi asettaa yksityistulkin ruotsalaisia kansanmiehiä varten.

Ehdotus hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Valitsijamiesten vaali.

Puhemies: Nyt tulee toimitettavaksi valitsijamiesten vaali. Vaalia varten on jätetty 4 ehdokaslistaa. Ne on yhdistetty vaalilipuksi, joka on edustajille jaettu. Asiantuntijaksi vaalia varten olen pyytänyt ylitarkastaja Onni Hallstenin. Pyydän niitä edustajia, jotka ovat ehdokaslistat sihteerille jättäneet, nimittäin edustajia Hästbacka, Nurmesniemi, Oksanen ja Valta, avustamaan vaalitoimituksessa. Sittenkuin vaaliliput on annettu ja avattu, jatketaan täysistuntoa.

Puhemies: Kuten viime istunnossa ilmoitettiin, toimitetaan äänestys kahdella uurnalla: vasemmanpuoleisella uurnalla äänestävät kaikki sosialidemokraattiseen puolueeseen kuuluvat edustajat ja maalaisliiton edustajat L-kirjainta myöten; kaikki muut edustajat äänestävät oikeanpuoleisella uurnalla.

Vaali toimitetaan.

2) Suuren valiokunnan jäsenten vaali.

Puhemies: Nyt seuraa suuren valiokunnan jäsenten vaali. Vaalia varten on jätetty 4 ehdokaslistaa. Ne on yhdistetty vaalilipuksi, joka on edustajille jaettu. Asiantuntijaksi tähänkin vaaliin olen pyytänyt ylitarkastaja Hallstenin. Pyydän niitä edustajia, jotka ovat asiamiehinä ehdokaslistat sihteerille jättäneet, nim. ed. Janhonen, Nyman, Oksanen ja Rantala, avustamaan vaalitoimituksessa. Sittenkuin vaaliliput on annettu ja avattu, jatketaan istuntoa.

Vaali toimitetaan.

3) Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali.

Puhemies: Työjärjestyksen 12 §:n mukaan on eduskunnan valtiopäivien alussa valittava valtiopäiväjärjestyksen 85 §:ssä mainitut viisi tarkistajaa sekä näille kullekin yksi varamies. Ellei eduskunta voi vaalista yhtyä, on vaali lykättävä ja toimitettava suhteellista vaalitapaa koskevien määräysten mukaan. Kehoitan esittämään ehdokkaita ja huomautan, että kun ehdotetaan tarkistaja, on samalla ehdotettava tälle myöskin varamies.

Keskustelu:

Ed. Furuhjelm: Jag ber att till justeringsman få föreslå rdm. Estlander och till hans suppleant rdm. Westman.

Ed. Lohi: Ehdotan tarkistajiksi edustajat Hännisen ja Leppälän ja näille varamiehiksi edustajat Kukkosen ja Kiviojan.

Ed. Jokinen: Pyydän saada ehdottaa, että tarkistajiksi valittaisiin edustajat Keto ja Rapo sekä heidän varamiehikseen edustajat Åhlström ja Pekkala.

Ed. Pennanen: Ehdotan yhdeksi tarkistajaksi ed. Kilpeläisen ja hänelle varamieheksi ed. Päivänsalon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Furuhjelm ehdottanut tarkistajaksi ed. Estlanderin ja hänen varamiehekseen ed. Westmanin, ed. Lohi tarkistajiksi ed. Hännisen ja Leppälän ja näille varamiehiksi ed. Kukkosen ja Kiviojan, ed. Jokinen tarkistajiksi ed. Kedon ja Ravon ja näille varamiehiksi Åhlströmin ja Pekkalan, ed. Pennanen tarkistajaksi ed. Kilpeläisen ja hänelle varamieheksi ed. Päivänsalon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Koska eduskunta ei ole valittavista yhtynyt, on vaali äsken mainitsemani säännöksen mukaisesti lykättävä ja toimitettava suhteellista vaalitapaa koskevain määräysten mukaan. Ilmoitan, että vaali toimitetaan ensi tiistaina pidettävässä täysistunnossa ja että ehdokaslistat on jätettävä eduskunnan sihteerille viimeistään klo 12 vaalin edellisenä päivänä.

Valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään.

P u h e m i e s: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään.

Sittenkuin keskustelu asiasta on julistettu päättyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 36 §:ssä. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, tulee valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 2 momentin mukaan jo keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa joko asian valiokuntaan lähettämisestä taikka perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä. Jos halutaan tehdä työjärjestyksen 52 §:n 2 momentissa edellytetty ehdotus päätöksenteon siirtämisestä, on sellainenkin ehdotus tehtävä, ennenkuin keskustelu on julistettu päättyneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Sisäasiainministeri K u o k k a n e n: Eduskunnalle jätetyssä hallituksen tiedonannossa on selostettu, millainen tilanne maassamme vallitsi silloin, kun hallitus ryhtyi toimeensa. Niinikään on annettu tieto siitä, millä tavalla hallitus on pyrkinyt selviytymään tilanteesta. Ilmoittaen, että lukuisia lainvastaisia tekoja on tapahtunut, hallitus on selittänyt arvostelleensa tilanteen sellaiseksi, että ei ole voitu turvautua äärimmäisiin voimakeinoihin. Tätä vastaan on tosin julkisuudessakin väitetty, että hallituksen, olkoonpa tilanne millainen tahansa, tulee jopa asevoimallakin ylläpitää lakia sen pienintä määräystä myöten. Ihmishenkiekään menetys ei muka saisi olla tällaisen esteenä.

Myönnettäköön, että näinkin voidaan ajatella. Mutta varmaa on, että tällaisen kyynillisen ajatussuunnan edustaja ei ole riittävästi kosketuksissa todellisen elämän kanssa eikä myöskään tuntene laista kuin sen ulkokuoren. Kaikessa toiminnassaan yksilö joutuu suorittamaan arvosteluja ja vertailuja, ja kun laki on ihmishengen tuote, täytyy lain tunnustaa tämä seikka. Ja näin asianlaita onkin, sillä yleiseksi oikeusperiaatteeksi on tunnustettu sääntö, että milloin kaksi etupiiriä joutuu vastakkain, pienemmän on väistyttävä suuremman tieltä. Kun pitää silmällä tätä periaatetta ja objektiivisesti vertaa sitä, mitä hallituksen toimessaoloaikana on tapahtunut, siihen, mitä muun kaltainen toiminta ilmeisesti olisi saanut aikaan, niin täytyy tulla siihen tulokseen, että hallituksen menettelytapa on ollut oikea. Joka väittää toisin, ei ole kyllikseni tutustunut tilanteeseen tai haluaa hän ummistaa silmänsä tosiseikkojen edessä. En tahdo väittää, etteikö kuohunnan alkuasteella olisi voitu käyttää muutakin menettelytapaa. Mutta hallituksen astuessa toimeensa oli tilanne jo kehittynyt niin pitkälle, että hallituksen varman vakaumuksen mukaan muunlainen menettelytapa olisi johtanut suureen onnettomuuteen.

Arvaan kyllä, että täällä kaikesta huolimatta tullaan väittämään, että hallitus on liioitellut tilannekuvauksessaan. Onhan sallittua väittää näin. Mutta on kuitenkin oikeus vaatia, että väittäjä todella itse uskoo olevansa oikeassa ja tekee väitteensä siinä mielessä, että hän on valmis, jos niin tarvitaan, ottamaan vastuun. Viime aikoina vallinnut olotila on siksi tunnettu, ettei tässä ole tarpeen ryhtyä todisteluihin ja jätänkin sen vuoksi menettelytapakysymyksen vapaasti arvosteltavaksi.

Seikka, johon viime aikoina useasti on kajottu, on se, että tapahtuneita lainvastaisia tekoja ei ole saatu selvitetyksi siinä määrin ja siinä ajassa kuin yleensä on tapahtunut. Käsittääkseni tämä seikka ei ole kuitenkaan mikään erikoisen ihmeellinen. Ne käsitykset, mitkä yksilöt ovat itselleen luoneet siitä, kuinka suuressa määrässä ja kuinka nopeasti lainvastaiset teot pitäisi voida selvittää ja tulla tuomituiksi, ovat muodostuneet normaalisten olojen puitteissa ja pitävät siis paikkansa vain tällai-

siin olosuhteisiin nähden. Kun nyt kuitenkin useasti tapahtuu niin, ettei huomata tai haluta huomata olojen muuttuneen, niin on siitä seurauksena, että edelleen pidetään kiinni aikaisemmin omaksutuista käsityksistä, edelleen sovelletaan sen muodostelemaa mittapuuta. Kun tällöin saadaan väärä tulos, ihmetellään ja moititaan eikä oteta huomioon, että virhe yhtä hyvin voi olla siinä, että on käytetty väärää mittapuuta. Näin juuri nyt onkin tapahtunut. On vaadittu, että normaalioloja varten luodun ja normaalioloihin tottuneen järjestyskoneiston olisi pitänyt epänormaalisissa oloissa toimia samoinkuin normaalisissa.

Saadakseni varman käsityksen asiasta olen muuten saanut maaherroilta lausunnon siitä, mitkä seikat todella ovat vaikuttaneet sen, ettei tarkoitettuja lainvastaisia tekoja ole saatu selvitetyiksi siinä määrin ja sillä nopeudella kuin on totuttu odottamaan. Nämä lausunnot tukevat edellä omaksumaani käsitystä. Niinpä lausuu esim. Hämeen läänin maaherra: „Kysymyksessä olevia rikollisia tekoja ei, kuten tunnettua, kansanliikkeen kannattajain taholla aina pidetä rikoksina sanan varsinaisessa merkityksessä, koska ne ovat kohdistetut kommunisteiksi tunnettuihin henkilöihin taikka henkilöihin, joita osa yleisöstä pitää niihin verrattavina, ja koska laajalle levinneen käsityksen mukaan tällaiset teot on katsottu tarpeellisiksi kommunismin täydelliseksi hävittämiseksi maasta. Tästä taasen on johtunut, että ne kansanliikkeen kannattajat, jotka teoista kulloinkin todennäköisesti jotakin tietävät, eivät omasta aloitteestaan, kuten tavallisia rikoksia tutkittaessa yleensä on laita, ole poliisiviranomaisille tietojaan ilmoittaneet. Lisäksi on saatu havaita, että nämä henkilöt kuulusteltaessa tuntuvat olevan varsin pidättyväisiä. Toiselta puolen eivät myöskään päinvastaista mielipidettä olevat, joita on todistajina kuultu, syystä tai toisesta yleensä näytä tahtovan kaikkia tietojaan julkituoda. Varsin säännöllistä on myöskin, että ne, jotka ovat joutuneet tällaisten tekojen kohteeksi, jyrkästi kieltäytyvät poliisiviranomaisille antamasta niistä mitään tietoja. Näin esim. eräät Someron kunnan kunnanvaltuuston jäsenet, joita on kyyditty. Pormestari Hakkila taasen on häntä kohdanneen vapauden riistämisen johdosta toimitetussa kuulustelussa viitannut ainoastaan antamaansa sanomalehtihaastatteluun, vaikka näyttää todennäköiseltä, että hän kuljetuksestaan ja kuljettajistaan tietää enemmän kuin, mitä on julkisuuteen päästänyt. Siihen viittaa erään asiassa kuulustellun henkilön lausunto. Padasjoen kunnan kunnanvaltuutettu Hilja Lahtinen taasen on ilmoittanut kuljettajistaan tunteneensa kolme miestä mainitsematta kuitenkaan näiden nimiä ja lausui vain, ettei hän tahdo heitä asetettavaksi syytteeseen. Poliisiviranomaiset ovat näin ollen tämänluontoisia rikoksia tutkiessaan joutuneet, kuten edelläolevat esimerkit osoittavat, toimimaan kokonaan omin neuvoin ja ilman tarpeellista tukea asianomistajain itsensä taholta, joka seikka tietysti on ollut omiaan suuresti vaikeuttamaan tutkimusten tuloksellista loppuunsaattamista. Mainitsemista ansaitsee vielä, että väkivaltaisuudet ovat yleensä järjestetyt aamuyöstä, jolloin yleisöä ei enää ole liikkeellä. Edelleen on huomattava, että rikosten suorittajat miltei aina näyttävät olleen muilta paikkakunnilta, jopa varsin etäältä toisten läänien alueiltakin, mikä luonnollisesti on tehnyt niitten selvittämisen vaikeammaksi kuin jos he olisivat olleet omapaikkaisia ja tunnettuja. Tutkijaviranomaisten vähäisyys ja se seikka, että tämänluontoisia tapauksia koskevat tutkimukset nykyisissä oloissa edistyvät yleensä hitaasti on tähän mennessä vaikeuttanut kysymyksessäolevien tapausten selvittelyä. Minun on tähän vielä lisättävä, että eräiden asianomaisten, kuten esimerkiksi pormestari Hakkilan, julkisuudessa, muun muassa sanomalehdistössä, järjestysviranomaisiin kohdistama arvostelu ja syytökset eivät suinkaan ole vaikuttaneet tutkimusten suorittamiseen edullisesti. Kun poliisiviranomaisten asema muutenkaan ei viime aikoina ole ollut kadehdittava ei tämänluontoisten rikosten selvittämisessä niin ollen ole voitu päästä sellaisiin tuloksiin, kuin mitä säännöllisissä oloissa epäilemättä olisi ollut laita''.

Näin Hämeen läänin maaherra.

(Vasemmalta: Löysihän se yhden syyllisen kuitenkin. — Ed. Hakkila: Ja myöhään senkin.)

Pormestari Hakkila vasta tänä aamuna ilmoitti tutkijoille, kuka häntä kyyditsi, vaikka jo eilen illalla asia oli virallisella taholla selvillä.

Turun ja Porin läänin maaherra lausuu seuraavaa: „Joissakin virallisen syytteen alaisissa kysymyksessä olevissa tapauksissa

eivät vapauden menetyksen alaisiksi joutuneet, eivätkä heidän omaisensa, ole tehneet poliisiviranomaisille tapahtumasta mitään ilmoitusta, joten poliisiviranomaiset useinkaan eivät heti ole olleet tietoisia siitä, vaan vasta ajan kuluttua muualta ehkä saaneet näistä tiedon, jolloin asian selvittäminen jo on käynyt hyvin vaikeaksi, mitä selvittämistä vielä on vaikeuttanut se, että asianomistajat itse toisinaan ovat asettuneet perin passiivisiksi ja osoittaneet sangen suurta haluttomuutta tarpeellisten tietojen antamisessa. Joistakin asianomistajarikoksista taas, kuten kotirauhan häiritsemisestä y. m., joista sanomalehdissä on ollut kirjoituksia, ei poliisiviranomaisille ole tehty mitään ilmoitusta.

Toiselta puolen on sattunut tapauksia, jolloin „kyydityksistä'' kyllä on ilmoitettu, mutta kun poliisipäällikkö on lähtenyt paikalle asiaa tutkimaan, on kyydityksenalainen, jo kotiinsaapunut henkilö itse lähtenyt pakoon sekä omaiset ilmoittaneet, ettei poliisilla ole asian kanssa mitään tekemistä.

Myöskin on tutkimuksia vaikeuttanut se seikka, että asianomaiset „kyydityt'' eivät ole kyenneet, vaikka olisivat tahtoneetkin, antamaan poliisiviranomaisille heidän vapautensa riistäjistä tarkkoja tietoja, ei näiden käyttämistä autoista j. n. e., joten jälkien seuraaminen on vaikeutunut, varsinkin kun kyyditysten toimeenpanijat ovat olleet vieraspaikkakuntalaisia ja suurin osa kyydityksistä on tapahtunut öiseen aikaan.

Juuri siihen nähden, että kysymyksessäolevat rikokset ovat tapahtuneet kommunismin vastaisen kansanliikkeen merkeissä, vaikeuttaa tutkimuksia kansan opiniooni, niin ettei tutkijoille kerrota, mitä asioista ehkä tiedetään, eivätkä henkilöt, joiden luulisi rikoksista jotakin tietävän, ilmaise niistä mitään''.

Muutkin lausunnot käyvät samaan suuntaan.

Mitä erityisesti tulee kunnanvaltuustoista eroittamista tarkoittaviin laittomuuksiin, niin huomauttaa m. m. Viipurin läänin maaherra, että kussakin tällaisessa tapauksessa ovat asianomaiset valittaneet hänelle kunnanvaltuustojen päätöksistä ja että nämä valitukset käsitellään tavallisessa lainmukaisessa järjestyksessä. Samoin ymmärrän asian olevan muuallakin.

Mitä tulee tapahtuneiden tekojen tutkimisiin, niin ovat tutkimukset paraillaan vireillä erittäin lukuisissa asioissa, ja näyttävät ne johtavan asioitten selville saamiseen. Ympäristön painostus on nyttemmin jonkun verran lauennut ja asiat alkavat vähän kerrassaan selvitä. Viime aikoina tapahtuneet ilmoittautumiset ovat antaneet tavattoman runsaan työtaakan viranomaisille, mutta on niittenkin nojalla jo saatu erinäisiä asioita selville, joskin ilmoituskirjelmien allekirjoittajien joukossa näyttääkin olevan lukuisa määrä sellaisia, jotka ovat antaneet kirjelmiin nimensä vain osoittaakseen ymmärtämystä toisia kohtaan.

Rehellisyyden nimessä on minun kuitenkin sanottava käsitykseni olevan, etteivät mielet tälläkään hetkellä ole niin rauhallisia, että voisimme kuvitella olevamme samassa sisäpoliittisessa tilanteessa kuin missä olimme esimerkiksi vuosi sitten, ja ettei tilanne ilmeisesti enää voi painuakaan entiselle tasolle.

Mihinkään yksityistapauksiin en tule puuttumaan tämän asian yhteydessä, sillä nythän ei ole kysymys mistään poliisitutkinnosta, vaan käsiteltävänä on poliittinen kysymys, joka koskee hallituksen asemaa.

Keskustelu:

Ed. Tanner: Herra puhemies! Tämän meidän „valtiollisen tervahöyrymme'' viimeaikaiset harharetket ovat johtaneet siihen, että valtiolaivan päällysmiesten on ollut pakko tulla eduskuntaan antamaan meriselityksen. Tämmöisen meriselityksen antoi heinäkuussa silloin vallassa olleen hallituksen päämies, ja nykyisenkin hallituksen pääministeri on nähnyt tarpeelliseksi tulla tänne ripittäytymään. Tämä ilmeisesti kuvaa parhaiten sitä epänormaalista tilaa, jossa me tätä nykyä elämme.

Se tiedonanto, jonka pääministeri hallituksen puolesta toissa päivänä eduskunnalle antoi, tarjoaa eduskunnalle tilaisuuden vapauttavaan keskusteluun, jota laajat kansalaispiirit ovat jo kauan odottaneet. Niin paljon kuin eduskuntaamme onkin viime aikoina koetettu moittia, näyttää kuitenkin siltä, että kansa luottaa siihen ja odottaa eduskunnalta parannusta nykyisiin oloihin. Se väliaika, joka on kulunut sen jälkeen kun eduskunta on viimeksi ollut koolla, onkin ollut suorastaan sietämätön, varsinkin kun on nähty, ettei hallituksen toimenpiteillä ole saatu oloihin minkäänlaista parannusta.

Kaikille ovat tunnettuja syyt siihen epänormaaliseen tilanteeseen, jossa me olemme viime kuukaudet eläneet. Syynä on ollut „lapualaisuuden" nimellä tunnettu n. k. kansanliike. Tämä keinotekoisesti paisutettu liikehtiminen on pannut kaikki meidän olomme viime aikoina sekaisin. Se on harjoittanut luvatonta painostusta yhteiskuntaa ja maan hallitusta kohtaan, suorittanut lukemattomia väkivallantöitä ja muita rikollisia tekoja. Se on alkuperäisesti ilmoittanut tarkoituksenaan olevan vastustaa kommunismia ja suojella uskontoa, mutta nämä alkuperäiset päämäärät näyttävät jääneen kokonaan syrjäseikoiksi. Mukaan liittyneet uudet piirit ovatkin viime aikoina täydellisesti määränneet tämän liikehtimisen suunnan. Se on näkynyt m. m. siitä, että sitä ilmeisesti on johdettu täältä Helsingistä päin, joten sen alkuperäinen talonpoikainen luonne on aikoja sitten hävinnyt. Sitähän rahoittaakin teollisuus- ja liikemaailma, joka odottaa siltä jotakin etuja itselleen. Olisi hauska kerran nähdä, minkälaisiin summiin tämän liikkeen „liikemenot" tähän mennessä ovat nousseet. Päämääränä näyttää viime aikoina olleen aikaansaada täällä taantumusta, osa on pyrkinyt diktatuuriinkin ja viimeinen uutuus, jota kyllä kauan on aavisteltu, mutta josta ei ole ollut varmoja tietoja, on se, että liikkeen takana näyttää olevan myöskin määrätty sotilasklikki, joka siinä on ajanut omia pyrkimyksiään.

Kun olot jo kesällä olivat epänormaaliset, halusi eduskunta silloin päättävästi palaamista säännöllisiin laillisiin oloihin. Kun ei näyttänyt olevan mahdollista selviytyä tilanteesta silloisen vähemmistöhallituksen avulla, etsittiin parannusta laajemmalle pohjalle nojautuvan kokoomushallituksen kautta. Kun semmoinen saatiin aikaan, odotettiin siltä yleisesti hyviä tuloksia. Kaikki puolueethan olivat valmiit silloin antamaan sille kannatuksensa ja se voi siis mitä parhaimmilla edellytyksillä ryhtyä täyttämään edesvastuullista tehtäväänsä. Tätä luottamusta uuteen hallitukseen oli omiaan vielä lisäämään se, että hallitus omasta puolestaan ilmoitti katsovansa „tärkeimmäksi tehtäväkseen valtakunnan turvallisuuden ja sisäisen järjestyksen lujittamisen sekä valtiollisen elämän yleisen tervehdyttämisen." Ohjelmakin siis oli kaikin puolin oikea ja kaikkia eduskuntapiirejä tyydyttävä.

Nyt meillä on tilaisuus nähdä, miten hallitus tätä ohjelmaansa on noudattanut ja kuinka se siinä on onnistunut. On heti alussa sanottava, että maa on surkeasti pettynyt nykyiseen hallitukseen nähden. Tulokset sen toiminnasta ovat olleet täsmälleen päinvastaiset, kuin mitä hallitus työhön ryhtyessään maalle lupasi. Se tiedonanto, jonka hallitus nyt on eduskunnalle antanut, on tässä suhteessa murhaava asiakirja. Se sisältää niin paljon epänormaalisten olojen ja rikollisten ilmiöiden toteamisia, että se lienee senkautta ainutlaatuinen asiakirja jonkun hallituksen esittämäksi. Se muodostuu kuitenkin tämän kautta myöskin ankaraksi arvosteluksi n. k. Lapuan-liikettä ja myöskin hallituksen omaa toimintaa vastaan. Onhan siinä selviä avuttomuuden todistuksia hallituksen omistakin pyrkimyksistä.

Tässä asiakirjassa luetellaan m. m. viimeaikaisia tapahtumia seuraavaan tapaan: „Väkivallantekoja ja vallattomuuksia on eduskunnan hajoituksenkin jälkeen sattunut kommunisminvastaisen kansanliikehtimisen yhteydessä. Eräitä kommunistijohtajia on „kyyditetty", väkivaltaisia kyydityksiä on tapahtunut muutenkin. Yksityisiä henkilöitä on pahoinpidelty ja arveluttavampiakin tekoja kuin kyyditsemisiä on tapahtunut. Nämä väkivaltaisuudet ovat toisinaan kohdistuneet henkilöihin, jotka eivät ole kommunisteja. Myöskin näyttää väkivaltaisuuksia tehdyn yksityiskostosta. Joku veritekokin on tapahtunut. Huomiota herättävin ennen vaalia tapahtuneista väkivaltaisuuksista oli hajoitetun eduskunnan ensimmäisen varapuhemiehen väkivaltainen kuljetus."

Tämäkin on jo toivoton luettelo siitä, mitä maassa on tapahtunut. Mutta tästä luettelosta on hyvin paljon unohdettukin. Mahdotonta lieneekin ainakaan missään lyhyessä esityksessä antaa tyhjentävää luetteloa kaikesta siitä, mitä täällä viime aikoina on tapahtunut. — Tahdon tässä ohella mainita, että sosialidemokraattisen puoluetoimikunnan toimesta on koetettu tuommoista rikosrekisteriä kerätä. Siitä on karttunut kokonaista 30 sivua laaja kirjanen. Se näkyy olevan eduskunnan eteisessä edustajienkin saatavana. — Tämmöisestä luettelosta muodostuisi synkeä re-

kisteri, joka osoittaisi, että täällä ei lähestulkoonkaan eletä normaalisissa ja laillisissa oloissa. En kuitenkaan halua ryhtyä tuota hallituksen luetteloa täydentämään. Haluaisin vain viitata pariin laajaan tapahtumaryhmään, joihin hallitus ei tiedonannossaan ensinkään kajoa.

Toinen näistä tapausryhmistä on eduskuntavaalien valmistelu ja niiden suoritustapa. Hallitus on tyytyväinen eduskuntavaaleihin ja arvelee niiden tapahtuneen, niinkuin tiedonannossa sanotaan, „rauhallisesti ja häiriöittä, vastoin kaikkia aikaisemmin lausuttuja ennustuksia''. On kyllä totta, että vaalit sujuivat paremmin kuin ainakaan kesällä uskallettiin toivoa, mutta paljon on silti tapahtunut laittomuuksia ja säännöttömyyksiä vaalien aikana. On havaittu, että monessa kunnassa on ilman mitään oikeutta toimitettu äänioikeuden riistoja: lukuisia henkilöryhmiä, varsinkin kommunistiseen puolueeseen lukeutuvia, on yksinkertaisesti pyyhitty ääniluetteloista pois. Hallitus on kieltänyt kommunisteilta kaiken vaalitoiminnan. Minkä nojalla, sitä ei ole ilmoitettu. Vaaliterroria on harjoitettu kautta maan. Kaupungeissa sillä ei tosin ole ollut paljonkaan vaikutusta, mutta maaseudulla, varsinkin harvaan asutuilla seuduilla, on sen nojalla voitu peloittaa laajoja valitsijapiirejä ottamasta osaa vaaleihin. Työnantajat keksivät erään tempun, jolla hävittivät jonkun määrän ääniä. He vaativat työntekijöiltä vaaliotteita, jotka sitten hävitettiin. Ja viimeisenä keksintönä olivat tunnetut „valkoiset vaalivartiot'', jotka autoineen asettuivat jokaisen vaalipaikan viereen, poliisien karkoittamatta niitä edes kohtuullisen välimatkan päähän, ja jotka olivat omiansa peloittamaan muutenkin aroiksi käyneitä ihmisiä. Tämä kaikki osoittaa, etteivät vaalit suinkaan olleet normaaliset ja ettei eduskunnan nykyinen kokoonpanokaan siis ole seuraus normaalisista vaaleista, vaan erikoisten olojen aikaansaama. (Vasemmalta: Oikein!)

Toinen tapahtumaryhmä, josta hallitus ei myöskään mainitse mitään, ovat kuntien valtuustoihin kohdistuneet uhkaukset ja väkivaltaisuudet. Onhan annettu yli maan ulottuva tunnussana, että valtuustot oli „puhdistettava''. Tietysti sillä tarkoitettiin, että ne oli puhdistettava kommunisteista, mutta samalla heitettiin myös sosialidemokraatteja ulos ja myös muihin puolueisiin lukeutuneita valtuuston jäseniä lienee joutunut saman puhdistuksen alaiseksi. Pyrkimyksenä on tietysti ollut saada voimasuhteet valtuustoissa muuttumaan ja sen vuoksi ovat varsinkin niiden kuntien valtuustot, joissa vasemmistolla on ollut joko enemmistö tai joku määrävähemmistö, joka on haluttu hävittää, olleet enimmän painostuksen alaisia. Seuraukset tästä puhdistuksesta alkavat nyt jo monissa valtuustoissa näkyä. Ratkaisut kulkevat nyt paljon enemmän valtuustojen oikeistoryhmien toivomusten mukaisesti kuin aikaisemmin. Ja se näkyy varsinkin eräässä kysymyksessä: nyt esitetään useimmissa kunnissa suojeluskuntamäärärahojen koroittamista. Luullaan hetken nyt olevan soveliaan tämmöisen asian ajamiseksi.

Palatakseni hallituksen tiedonantoon, on minun todettava, että eräs puoli hallituksen omassa toiminnassa esitetään siinä melko lailla väärässä valossa. Hallitus luettelee suorittamiensa toimenpiteitten joukossa erään määräyksen, jonka se on antanut maaherroille ja jossa sanotaan, että „hallitus on oikeuttanut maaherrat, milloin järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sitä vaatii, sulkemaan kommunistisen yhdistysten ja järjestöjen tai muiden kommunististen elimien hallinnassa olevat talot sekä muut kokous- ja seurusteluhuoneet. Kommunistisen yhdistysten ja järjestöjen sekä yksityisten kommunistien suunnittelemat kokoukset ja huvitilaisuudet sekä kulkueet ja muut esiintymiset on kielletty. Niinikään kiellettiin vaalitoiminnan varjolla missään muodossa harjoittamasta valtio- ja maanpetoksellista kiihoitusta tai muuta samantapaista toimintaa''. Tämän kaiken hallitus luettelee niinkuin se olisi joku täysin normaalinen teko, joka ei kaipaa minkäänlaista selitystäkään. Herra pääministeri, joka on tämän tiedonannon allekirjoittanut, näkyy unohtaneen mainita, että kaikki nämä määräykset, joita hallitus antoi maaherroille, ovat olleet lainvastaisia toimenpiteitä. Edellisen hallituksen päämies, selostaessaan eduskunnalle kommunistisen lehtien hallinnollista lakkauttamista, tunnusti silloin avoimesti eduskunnalle, että hänen toimenpiteillään ei ollut tukea voimassaolevassa laissa. Nykyinen hallitus, jonka tulisi suojella lain pyhyyttä, katsoo menetelleensä tavalla,

joka ei edes kaipaa anteeksipyyntöä. Kun näin tapahtuu tuoreessa puussa, mitä sitten kuivassa tapahtuukaan. Ilmankos lain kunnioitus laajoissa edesvastuuttomissa joukoissa onkin painunut viime aikoina niin kovin alas.

Hallituksen laiminlyöntisynnit ovat kuitenkin mielestäni paljon raskaammat kuin sen laittomia tekoja sisältävät toimenpiteet. Hallitus ei ole edes yrittänytkään estää rikollisia tekoja eikä rangaista niihin syyllisiä henkilöitä. Kaikki on saanut mennä omaa menoaan hallituksen nostamatta edes pikkusormeaankaan niiden estämiseksi. Syyksi ilmoittaa hallitus, ettei sen mielestä ole ollut syytä turvautua „poikkeuksellisiin voimakeinoihin", joista olisi voinut aiheutua mahdollisesti suurempia yhteenottoja. Minä en puolestani usko, että mitään poikkeuksellisia voimakeinoja olisi tarvittu. Valtion säännöllisetkin voimakeinot olisivat varmasti riittäneet estämään rikollisuutta ja myöskin saattamaan syylliset rangaistuksen alaisiksi. Jos tässä yhteydessä jonkun verran uhreja olisi sattunut, ei vika olisi ollut hallituksen eikä lainkuuliaisten kansalaisten, vaan niiden, jotka hinnalla millä tahansa ovat tahtoneet pitää meidän yhteiskuntaamme keinumistilassa. Onhan vanhastaan tunnettu tosiasia, että tuontapaisille liikehtimisille on ajoissa pantava sulku eteen, ennenkuin ne nielevät kaiken mukaansa. Onneksi maallemme on tapahtumien kulku estänyt vyöryn jatkumisen juuri kun on oltu kuilun partaalle joutumassa, mutta tästä hallitus tuskin voi hankkia itselleen mitään ansioita. Sattumat ovat määränneet asiain kulun. (Vasemmalta: Oikein!)

Syy hallituksen avuttomuuteen ja saamattomuuteen ei suinkaan ole ollut se, jonka sisäministeri äsken täällä eduskunnalle ilmoitti. Olot maassamme eivät ole olleet niin vaikeita, ettei niissäkin olisi voitu toimia ja ylläpitää lain pyhyyttä. Oli hänen puoleltaan kyynillistä väittää niiden olevan kyynillisiä, jotka ovat vaatineet laista kiinnipitämistä, kyynillistä häneltä selittää, että tämmöisissäkin oloissa pienemmän etupiirin on väistyttävä suuremman tieltä. Syynä siihen, ettei syyllisiä ole rangaistukseen saatettu, ei myöskään ole ollut haluttomuus väkivallantekojen uhrien puolelta saada aikaan selvyyttä. Mutta kun kuukausi toisensa jälkeen nähtiin, ettei yhtään ainoata tapausta selvitellä, ettei ketään panna syytteeseen, niin ei kellään ole silloin enää ollut halua nähdä sitä vaivaa, että tekee asiasta ilmiantoja viranomaisille ja saa mahdollisesti osakseen vielä jälkikyydityksiä ja jälkikostoja, (Vasemmalta: Aivan niin!) niin kuin monessa tapauksessa onkin tapahtunut. Semmoinen uhri, jota valtiovalta ei halua suojella, vetäytyy mieluummin rauhaan, pakenee ehkä kotipaikaltaankin, tahtoo joka tapauksessa itse huolehtia omasta turvallisuudestaan, kun valtiomahti ei sitä tee. (Vasemmalta: Oikein!)

Syy ei siis mielestäni ole se, jota sisäministeri koetti meille uskotella. Syy hallituksen avuttomuuteen selviää sen omasta tiedonannosta. Hallitus ilmoittaa nimenomaan hyväksyvänsä kansanliikkeen päämäärän. Minkä päämäärän? — jos saan luvan kysyä! Ei kukaan ole selvillä siitä, mikä tuon kansanliikkeen päämäärä on ja miten pitkälle sillä taholla tahdotaan ajaa. Päämäärän sisältö näkyy riippuvan siitä, kuka sitä päämäärää joutuu selittämään ja tulkitsemaan. (Ed. Ryömä: — ja toteuttamaan!)

Mutta ei sillä hyvä, että hallitus on hyväksynyt tuon päämäärän, vaan on hallitus useimmissa tapauksissa asettunut suorastaan solidaariseksi tämän liikehtimisen kanssa. (Vasemmalta: Oikein!) Se on siten tavallaan pitänyt veräjiä auki tuolle liikkeelle ja päästänyt sen valtion sisäisimpiin varustuksiin, joita hallituksen velvollisuutena ehdottomasti olisi suojella kaikkia tunkeilijoita vastaan. Ei ole suinkaan kaiken tämän johdosta ihmeteltävää, että eräs tämän liikehtimisen päähenkilöistä, tehtailija Haarla, voi kirjoittaa ulkomaisille aatetovereilleen kirjeen, joka tälläkin on julkaistu ja jossa hän vakuuttaa, että vihdoinkin on saatu hallitus, joka on täysin yksimielinen tämän kansanliikkeen kanssa ja on valmis toimimaan sen toivomusten mukaan.

Hallitus näyttääkin olleen Lapuan liikkeen käytettävissä. Näiden kummankin valtiomahdin välillä on pidetty jatkuvia neuvotteluja ja useissa tapauksissa on näyttänyt siltä, että hallitus on ollut tahdoton välikappale. Lapua on käskenyt ja hallitus on pannut käskyt täytäntöön. Jos jolloinkin on sattunut erimielisyyksiä, niin silloin on turvauduttu siihen vanhaan par-

lamenttaariseen konstiin, jota viime aikoina on niin paljon moitittu, kompromissiin, lehmäkauppoihin. Olisi kovin hauskaa kuulla, minkä hinnan hallitus esimerkiksi vaati Lapuan liikkeeltä, ennenkuin se suostui liputtamaan hallituksen talot talonpoikaismarssille, ja toisaalta hauska kuulla, mitä hallitus lupasi, ennenkuin Lapuan valtuuskunta syyskuussa antoi tunnetun kyydityskieltonsa. Kaupantekoa näissä asioissa joka tapauksessa harjoitettiin. (Ed. Voionmaa: Rauhanneuvotteluasiakirjoista se nähdään!)

Sen sijaan, että hallitus olisi käsitellyt näitä väkivallantekojen suunnittelijoita ja niiden toimeenpanijoita rikollisina, on se kohdellut niitä kuin vertaisinaan. Vielä niinkin myöhään kuin tällä viikolla olemme saaneet siitä esimerkin. Sisäministeri, joka äsken koetti viattomuuttaan ja puhtauttaan eduskunnalle vakuuttaa, menetteli mielestäni hyvin oudosti hallitusmiehen asemassa olevalle henkilölle ottaessaan vastaan viime maanantaina sen lähetystön, joka tunnetun Ostrobotnialla pidetyn ilmoittautumis-ilveilyn jälkeen kävi hänen luonaan. Tästä tapahtumasta kertoo saman päivän Iltalehti, että „ministeri Kuokkanen vastasi lähetystön puheeseen ilmoittaen ymmärtävänsä ne syyt, jotka ovat synnyttäneet tämän kansanliikkeen, ja uskovansa, että maan tuomioistuimet ottavat tuomioissaan huomioon tekojen motiivit". Mikä oikeus valtakunnan ylimmällä poliisipäälliköllä on odottaa tuomioistuimilta jotain määrättyä suhtautumista rikollisiin tekoihin? Tämä lausunto on nähtävästi päässyt vahingossa lehteen. Minä katsoin seuraavan päivän aamulehtiä, sieltä tämä lause oli poissa. — Jotta yhteisymmärrys tulisi paremmin alleviivatuksi, otettiin tilaisuudessa vielä valokuva, jossa lähetystö ja sisäministeri haluavat yhdessä näyttäytyä maailmalle. Me voimme siinä nähdä sen tavallista harvinaisemman ilmiön, että sisäministeri on yhdessä valokuvassa semmoisten henkilöiden kanssa, jotka käyvät rikoksensa tunnustamassa ja ovat siis tavallaan kuritushuonekandidaatteja.

Voiko nyt kukaan odottaa, että hallitus tämäntapaisella menettelyllään voi hankkia itselleen mitään arvovaltaa? Laillisuutta kannattava osa kansasta ei tietysti voi odottaa mitään hyvää tämmöisissä oloissa. Ja jos minä oikein tunnen pohjalaisia talonpoikia, jotka lapualaisliikkeen mukana ovat kulkeneet, niin eivät hekään jaksa kunnioittaa semmoista hallitusta, joka on valmis heidän komentonsa mukaan kulkemaan, ja jolta he voivat puristaa edun toisensa jälkeen. Onhan meillä muuten hyvin selvä todistus siitä, minkä verran arvoa hallituksen ohjeet ja sen toivomukset ovat saaneet tuolla taholla osakseen. Kun hallitus 6 päivänä syyskuuta päättäväisesti kielsi kaikki väkivallanteot ja ennen kaikkea kyydityket, oli siitä aivan päinvastainen tulos. Silloinhan ne vasta oikein riehahtivatkin liikkeelle. Varsinkin Turun puolen lapualaiset ja lukkolaiset näyttivät päättäneen antaa hallitukselle sen ainoan vastauksen, minkä he osasivat antaa. Vasta kun Lapua muutamia päiviä myöhemmin kielsi nämä kyydityket, niin ne lakkasivat tietysti sen vuoksi, että ne olivat Lapuan käskystä tapahtuneetkin. Tätä määräjää toteltiin heti. Niitä ei kuitenkaan lakkautettu muussa mielessä kuin vaalien epäonnistumisen pelosta. Jos niitä olisi jatkunut vielä parisen viikkoa, olisi vaalien tulos ilmeisesti ollut aivan toinen, kuin miksi se lopulta muodostui.

Tietysti voidaan sanoa, että rikoksia sattuu normaalisissakin oloissa ja ettei mikään valtiomahti pysty niitä kaikkia estämään. Siinä tietysti on perää, mutta ainakin laajemmassa määrässä tapahtuvaa rikollisuutta voidaan sentään kutakuinkin ehkäistä. Ja joka tapauksessa vaaditaan aina, että rikolliset saatetaan rangaistukseen. Sehän kuuluu oikeusvaltion perimmäiseen olemukseen. Meillähän ei ole rangaistu kuin aivan aniharvoja näitä rikoksentekijöitä. Vaikka tiedossa on tämäntapaisia kyydityksiä ja muita väkivallantekoja lähemmä parisataa, ovat miltei kaikki tekijät päässeet syyttämättä. Vaikka laajat piirit ovat useasti tunteneet itse tekijät, autojen numerot ja niiden kuljettajat, niin ei kuitenkaan muka ole saatu mitään selvää asiasta. Tämä, jos mikään, on saamattomuuden tunnustus ja se osoittaa minun mielestäni vain sitä, että hallitus ei ole halunnut käydä omiaan vastaan. Kun se kerran on halunnut ymmärtää tätä liikettä, ei sillä ole ollut sydäntä käydä voimakkaammin sitä myöskään kurittamaan. Saadaanhan meillä nykyäänkin jok'ikinen kommunistinen hihkaisu selville ja se saadaan sangen nopeasti. Saatiinhan tasa-

vallan entisen presidentin kuljetus hyvin nopeasti selville. Ei kulunut kuin vuorokausi, niin tapaus oli jokseenkin selvillä, ainakin nuoranpää oli kädessä ja sitä myöten on myöskin myöhemmin päästy hyvästi eteenpäin. Tämä tapaus ei kuitenkaan tietääkseni millään tavalla poikennut aikaisemmista samanlaisista tapauksista. Ne ovat olleet luonteeltaan kaikki samantapaisia. Kun siis yhdessä tapauksessa voidaan saada selvyys, miksei kaikissa muissakin. Eivätkö kaikki kansalaiset olekaan täysin tasa-arvoisia lain edessä ja nauti samaa suojaa? (Vasemmalta: Ei!) Nähtävästi ei. Ei ainakaan meidän pääministerimme mielestä. Hänhän on eräässä haastattelussaan ulkomaille kertonut verrattain kyynillisesti, että täällä on rauha maassa, joitakuita kommunisteja täällä vain kyyditetään ja toiset ovat tainneet saada vähän selkäänsäkin.

Kun olot ovat olleet tämmöisiä, on siitä ollut seurauksena, että kotimaassa on päässyt valtaan suuri levottomuus ja toivottomuus. Mutta vaikutukset eivät ole rajoittuneet ainoastaan maamme rajojen sisäpuolelle, vaan myöskin ulkomailla on maamme asema suuressa määrässä kärsinyt viimeaikaisista tapahtumista. Jo poliittisestikin on maineemme melkoisesti kärsinyt. Yli kymmenen vuotta on tätä itsenäistä valtakuntaamme koetettu lujittaa ja saavutettukin hyviä tuloksia, mistä on merkkinä sekin, että maamme rajojen ulkopuolella on maatamme kohtaan osoitettu huomattavaa arvonantoa. Nyt ei tätä arvonantoa enää tahdo löytää. Jos kuin monessa tapauksessa olemme saaneet havaita, että maineemme on saanut huomattavia kolahduksia. Parlamenttien välisen liiton kongressista kesällä annettiin julkisuuteen protesti, jossa kiinnitettiin huomiota eduskunnan varapuhemiestä kohdanneeseen väkivallantekoon. Eikä tarvitse paljonkaan availla ulkolaisia lehtiä tullakseen selville, mitä muissa maissa meistä ajatellaan. Siellä ei voida ymmärtää sitä, että Suomen hallitus neuvottelee kumouksellisten johtomiesten kanssa, että eduskunnan valiokunnasta keskellä päivää voidaan kuljettaa pois edustajia, että eduskunnan varapuhemies ja tasavallan entinen presidentti ilman muuta voidaan kuljettaa tuntemattomille teille, eikä edes sitäkään, ettei syytetyille sallita täällä puolustusasianajajaa, vaan roskajoukko karkoittaa tämmöisen henkilön huudoilla ja vihellyksillä. Tämä kaikki on Meksikkoa! — huutavat ulkomaalaiset lehdet. Mutta Meksikko protesteeraa. Se kiittää siitä kunniasta, että se tulisi rinnastetuksi Suomen kanssa ja väittää, että heillä on ihannetila Suomeen verraten. Eikö tämä ole mainio kuvitus meidän maamme nykyisille oloille? (Ed. v. Frenckell: Se on vanha vitsi.) Vanhat vitsit ovat usein hyviä. Viime viikolla minä sen vasta Meksikon lähettilään kirjoittamana näin.

Jos meidän poliittinen luottomme on kärsinyt, niin on myöskin taloudellinen luotto menossa samaan suuntaan. Jollei tässä asiassa haluta luottaa sanomalehtiin, niin ehkä asiantuntijat ovat valmiit pitämään pörssejä luotettavampina ilmapuntareina. Pörssien noteeraukset puhuvat murhaavaa kieltä siitä luottamuksesta tai oikeastaan luottamuksen puutteesta, joka ulkolaisilla luotonantajilla tätä nykyä on meidän maamme oloja kohtaan. Maamme obligatsionilainojen kurssit ovat viime aikoina pudonneet aivan romahdusmaisesti. Ed. v. Frenckell, joka äsken teki välihuudon on kyllä koettanut lehdessään väitellä tätä ilmiötä vastaan ja selittää, ettei se ole epänormaalisten poliittisten olojen seurausta. Miksikään muuksi sitä ei kuitenkaan voida ymmärtää. Muiden maiden kurssit eivät ole pudonneet. Mainitakseni esimerkkejä eräistä meikäläisiä obligatsionilainoja koskevista tapauksista, on vuoden 1923 laina, joka vielä kesäkuussa noteerattiin yli 97 %, nyt 90 %, vuoden 1925 laina, joka heinäkuussa oli vielä 101 %, on nyt 94 %, vuoden 1928 laina, joka keväällä saatiin nostetuksi 92 %:iin, on nyt 76 %, ja Asuntohypoteekkipankin laina, jolla on mitä parhaat kiinnitykset ja lisäksi tavallaan valtion takuu vakuutenaan, on pudonnut kahdessa kuukaudessa 94 %:stä 79 %:iin. Helsingin kaupungin laina emiteerattiin keväällä Yhdysvalloissa 95 %:iin, nyt sitä saa ostaa 85 %:lla.

Joku voi ehkä pitää tätä pienenä sivuasiana, johon ei kannata kiinnittää huomiota. Sillä on kuitenkin enemmän merkitystä kuin aavistetaankaan. Suurella vaivalla on Suomi päässyt sisälle amerikkalaisille rahamarkkinoille ja suurella työllä ja pitkäaikaisen taloudellisen vakiinnuttamisen jälkeen on saatu kurssit nousemaan

ja pysymään vakavina. Nyt ne romahtavat katastroofimaisesti. Pörssit ovat herkkiä. Ne näkyvät aivan oikein vaistoavan sen kehityssuunnan, joka täällä on tapahtunut. Seurauksena on tietysti se, että ne amerikkalaiset pienkapitalistit, jotka ovat ostaneet meidän obligatsioonejamme, ovat kärsineet satojen miljoonien markkojen tappion. On selvää, että hekin tällöin menettävät puolestaan luottamuksensa maahan, joka ei pysty vastaamaan velkasitoumuksistaan. Tämmöisissä oloissa on tietysti myöskin turhaa yrittää uusien lainojen saantia ja mahdotonta lienee myöskin saada markkinoille sitä yhden miljaardin markan suuruista valtiolainaa, josta jo ennakkosopimus on tehty New-Yorkin pankin kanssa. Sen edellytyksenä oli, että vanhat kurssit säilyisivät. Kun ne eivät ole säilyneet, on toivotonta pitkiin aikoihin uusista lainoista puhuakaan.

Vaikka asiat suurimman osan kansan mielestä kulkevat aivan vinoon suuntaan, näyttää hallitus olevan merkillisen tyytyväinen saavutuksiinsa. Hallitus lausuu tiedonannossaan voivansa viitata tärkeisiin saavutuksiin ja kun katsoo, mitä nämä tärkeät saavutukset ovat, niin jää kaksi semmoista käteen. Toinen on se, että kommunistit ovat poissa eduskunnasta, ja toinen se, että vaalit ovat kuluneet rauhallisesti. Nämäkään eivät kuitenkaan ole mitään todellisia saavutuksia ja tuloksia. Eiväthän kommunistit sillä ole maasta hävitetyt, ettei meillä ole tilaisuutta näillä penkeillä heitä nähdä. Olisi ehkä hyväkin, että joku kommunisti täällä olisi, että saataisiin kuulla, mitä sillä taholla ajatellaan. Nyt ei ole minkäänlaista tietoa, mitä tuossa laajassa valitsijajoukossa ajatellaan. — Kuten äsken selostin eivät myöskään vaalit kuluneet niin rauhallisesti kuin hallitus näyttää olettaneen, vaan tapahtui niidenkin yhteydessä monenlaisia häiriöitä.

Mutta vaikka kaikki olisi käynytkin niin hyvin näissä kahdessa asiassa kuin hallitus kuvittelee, niin millä hinnalla tämä kaikki on tapahtunut? Maamme arvo vakiintuneena valtiona on saanut ankaria kolauksia, sen taloudellinen luotto on romahtamassa ja hallitusvalta on menettänyt auktoriteettinsa. Olot maassa ovat perinpohjin sekaisin, ja joka päivä näyttää tuovan uusia yllättäviä paljastuksia. Tyytyväisyys ja optimismi ovat tietysti kadehdittavia ominaisuuksia, mutta niin vähään kuin hallitus tyytyy, ei sittekään olisi lupa tyytyä.

Nyt, eduskunnan kokoontuessa näyttää asema kuitenkin melkolailla valoisammalta. On tapahtunut ilmeinen käänne sisäpoliittisissa oloissamme. Sen näyttää hallituskin havainneen ja näyttää tiedonannossaan noteeraavan sen omaksi ansiokseen. Siinä sanotaan, että „hallituksen toimenpiteet väkivallantekojen selvittämiseksi ovat tuottaneet yhä enemmän tuloksia". Tämä on joko itsepetosta taikka selvää ironiaa. Eihän hallituksella tässä suhteessa ole minkäänlaista ansiota. Se ei ole omasta aloitteestaan saanut keränpäätä auki ja päässyt salaisten järjestöjen perille, eikä myöskään pidättämään syyllisiä. Kuten usein muulloinkin on tässä ollut auttavana tekijänä vastustajain tyhmyys. Se on tullut avuksi ja sen kautta asiassa on päästy alkuun. (Vasemmalta: Oikein!) Se kyyditys, jonka alaiseksi tasavallan entinen kunnioitettu presidentti joutui, oli omiaan vihdoinkin herättämään jo epätoivoon joutuneet ja turtuneet mielet. Se sai ne piirit liikkeelle, joita hallitus ei ollut halunnut tähän saakka kuulla, se kun on etsinyt tukea yksinomaan Lapualaisliikkeen taholta. Tämä tasavallan entisen presidentin retki oli tietysti synkeä retki, ja me olemme varmasti kaikki valmiit sitä sydämestämme valittamaan, mutta toiselta puolen meidän tulee olla hänelle siitä suuresti kiitollisia, sillä tuloksellisempaa poliittista agitatsionimatkaa ei tässä maassa ole koskaan tehty. (Eduskunnasta: Oikein, oikein! — Ed. Hakkila: Vahinko vaan, että se oli vaalien jälkeen.) Tämä retki ja samalla eduskunnan lähestyvä kokoontuminen ovat saaneet hallituksen vihdoinkin tarmokkaaksi. Muutamissa päivissä on nyt saatu selville enemmän kuin aikaisemmin puolessa vuodessa. Ja mitä kaikkea on saatu selville?

Yllättävin on ilmeisesti ollut se tieto, että myöskin korkein sotilasjohto on ollut sekaantuneena näihin likaisiin asioihin. (Eduskunnasta: Häpeä!) Tämä tapaus on ilmeisesti omiaan kompromitteeraamaan johtoa laajemmaltikin, ja paljon tarvitaan siltä taholta vakuutteluja, ennenkuin siihen jälleen ehdottomasti luotetaan. Miten vahvasti hallitus on luottanut pidätettyyn sotilashenkilöön, osoittaa se pikku tapaus, että hän vielä pari kuukautta takaperin sai nuoruudestaan huolimatta huomattavan koroituksen.

Mutta voi myöskin kysyä, mitä päämääriä tämä sotilasklikki on tavoitellut? Onhan selvää, ettei se huvikseen ryhdy kyydityksiä toimeenpanemaan, vaan että nämä kyydityksen ovat olleet vain välikappaleena, keinona johonkin muuhun päämäärään pyrittäessä. Mitä sillä taholla on tavoiteltu? Mahdollisuudet ovat sangen peloittavia. Ja hallitukselle täytyy avoimesti esittää kysymys, voiko hallitus ehdottomasti luottaa nykyiseen korkeimpaan sotilasjohtoon? Onko se hallituksen käytettävissä, jos tarve vaatii, vai onko se valtiosäännön kumoojain välikappaleena?

Nyt olisi joka tapauksessa korkein aika palauttaa maahamme säännölliset olot ja tehdä myöskin täysi puhdistus kaikkialla missä epäsäännöllisyyksiä, rikollisuutta ja väkivallantekoja on sattunut. Eduskunnan avajaisissa pidetyt kaksi puhetta, tasavallan presidentin puhe ja eduskunnan puhemiehen puhe ovat mielestäni tässä suhteessa viitanneet tietä hyvään suuntaan.

Ehdottomana vaatimuksena on tällöin, että syylliset on saatettava rangaistukseen, olkoot missä asemassa tahansa. Näiden väkivallantekojen henkiset isät kulkevat vielä kaikki vapaalla jalalla. On toivottavaa, että myöskin niihin päästään käsiksi. Ja uudet rikokset on ehdottomasti, tarpeen tullen voimakeinoillakin, ehkäistävä. Semmoinen suorastaan vetelyyttä osoittava katsantokanta, jota sisäministeri tässä äsken edusti, ei mielestäni ole soveltuvaa oikeusvaltion toimintaan.

Eiköhän kaiken lisäksi olisi syytä astua vielä askel pitemmälle. Täällä on toiminut semmoisia järjestöjä kuin Lapuan valtuuskunta, Suomen Lukko ja Rintamamiesten Liitto. Ne näyttävät olevan pesiä, joissa rikollisia suunnitelmia valtion turvallisuutta vastaan laaditaan. Nämä rikolliset järjestöt, jotka suojelevat rikoksellisia keskuudessaan, olisi parasta lakkauttaa. Nehän ovat itse asiassa jo menettäneet kaiken moraalisen pohjansa, kun suuri osa niistäkin, jotka aikanaan ovat luultavasti vakaumuksesta niitä kannattaneet, näyttävät nyt kääntäneen niille selkänsä. Ne tarvitsevat vain pienen armoniskun hävitäkseen näyttämöltä ja semmoisen armoniskun hallitus olisi velvollinen niille antamaan. Vasta senjälkeen voi mielestäni täysi turvallisuus palata maahamme ja ihmiset rauhoittua. Ellei hallitus halua tai pysty näin toimimaan, olisi sen mielestäni paras väistyä vartiopaikaltaan. (Vasemmalta: Oikein! Hyvä!)

Ed. Lohi: Että olot meidän maassamme tällä kertaa ovat muodostuneet niin epänormaalisiksi kuin ne todella ovat, täytyy samalla kun oloja arvostelee, myöskin johdattaa mieleen, mitkä alkutekijät ovat olleet syynä siihen, että meidän rauhallisessa maassamme ja kansassa ovat olot voineet muodostua tällaisiksi, kuin ne kuluneen kesän aikana ovat olleet.

Edellinen puhuja kosketteli laajasti sitä epänormaalista tilannetta, mikä tällä hetkellä meidän maassamme on ollut, mutta hän ei sanallakaan kosketellut sitä, mistä on johtunut se, että olot ovat menneet tälle tolalle, mille ne ovat menneet. (Ed. Tanner: Lapuan liikkeestä! Vasemmalta: Johan hän sen sanoi!) Lapuan liikkeestä. Mutta mikä on ollut syynä, että tällainen Lapuan liike on voinut meidän maassamme syntyä? Minä en voi tulla muuhun tulokseen, kuin siihen, että olojen kehitys meillä on ollut menossa samaa tietä kuin se on Saksassa tällä hetkellä, jossa parlamenttarismi todella on myös vaarassa. Ja epäilemättä historia tulee todistamaan, että olojen sekasortoon Saksassa on syynä se, että liian suuri humaanisuus kommunistista rienaavaa liikettä kohtaan on johtanut siihen, että se on loihtinut esille Hitlerin äärimmäiset toiset voimat. Ja kun lähtökohta on tämä, niin minä pyytäisin huomauttaa, että sen suunnan edustaja joka edellistä arvostelevaa puheenvuoroa käytti, muistaisi sen, että juuri sama syy, että meillä on annettu kommunistien rikollisen maanpetoksellisen toiminnan verrattain vapaasti reuhtoa tässä maassa, se on ollut omansa vaikuttamaan, luomaan pohjan sille kansanliikkeelle, joka nyt on ollut huomattavissa. Tässä on päässyt sivuun sitten sellaiset mustat voimat, jotka ovat vieneet tätä liikettä pois siltä tolalta, mihin suurin osa isänmaallista kansaa olisi tahtonut rajoittua, nimenomaan yksinomaan taisteluun kommunistisen myrkyn poistamiseen meidän yhteiskuntaruumiistamme. Mutta vaikka asianlaita näin on ja me maalaisliittolaiset Suomen talonpoikaiskansan edustajat ymmärrämme, mitkä syyt ovat loihtineet esiin tällaisen kansanliikkeen ja tällaisen levottoman ajan, kuin mitä nyt on ollut meillä elettävänä, niin minä tahdon uudelleen

muistuttaa siitä, että me puolestamme emme ole koskaan taistelussa kommunisteja vastaan hyväksyneet sellaisia keinoja, jotka ovat valitettavasti tulleet kuluneen kesän aikana niin suuressa määrässä käytäntöön. Meidän vasemmiston tiet ovat kyllä parlamentissa ja valtiollisessa toiminnassa, suhtautumisessa kommunismiin, aina eronneet jyrkästi toisistaan (Eduskunnasta: Ei niin kovin!) Jos milloin hallitusvalta maassamme, olkoon se maalaisliittolainen tai joku muu hallitus on hallinnollisilla toimenpiteillä ehkäissyt kommunistien julkiset rienauskokoukset, on vasemmisto aina ollut hallituksen kimpussa säännöllisesti kansalaisvapauksien nimessä puolustamassa kommunisteja. Jos meidän parlamentissa milloin on yritetty lainsäädäntöä kehittää siihen suuntaan että saataisiin sulku kansalaisvapauksien väärinkäytöksille, me emme ole siinä onnistuneet. Vasemmisto on aina ollut vastaan tällaista lainsäädäntöä. Me olemme ymmärtäneet aseman sellaiseksi, että kuta vapaammasti, kuta pitemmälle saadaan kommunistinen rienaus kehittymään, se samalla loihtii äärimmäisyyden toisella puolen sellaiseen valta-asemaan, että meidän rauhallinen kansanvaltainen parlamenttaarinen elämämme voipi joutua vaaranalaiseksi. Hedelmät tästä ovat valitettavasti meillä nyt katkerasti nähtävinä.

Me maalaisliittolaiset me olemme katsoneet, että ensimmäinen perus, pohjasyy ja yksi tärkein tekijä, jolla otetaan kaikilta oikeistokiihkoilija-aineksilta pohja pois, on se, että kommunismi saadaan, myöskin sen julkinen toiminta, se saadaan myöskin pysymään aisoissa. Ja tästä syystä maalaisliitto puolueena on jo kaikelle talonpoikaiskansalle, joka tähän puolueeseen lukeutuu, viitoittanut tien viimeksi viime keväänä pidetyssä puoluekokouksessa. Meidän puoluekokouksemme lausui silloin: „Puoluekokous toteaa, että viime aikoina yhä kiihkeämmäksi käynyt kommunistinen, rikollinen, isänmaan itsenäisyyttä ja kaikkia siveellisiä elämänarvoja vastaan tähdätty kiihoitustyö on laajoissa, isänmaallisesti ajattelevissa kansalaispiireissä herättänyt vakavaa huolestumista. Samalla kun maalaisliitto voimainsa mukaan pyrkii yhteiskunnallisten epäkohtien poistamiseen lainsäädäntötietä, pyrkii se myöskin niiden laissa esiintyvien puutteellisuuksien korjaamiseen, jotka tekevät mahdolliseksi kansalaisvapauksien väärinkäyttämisen. Puoluekokous kehoittaa kaikkia maalaisliiton järjestöjä samoin kuin yksityisiä kansalaisia tekemään voitavansa kommunismin vastustamiseksi myöskin valtiollisen ja yhteiskunnallisen valistustyön muodossa.

Koska myöskin kommunismin vastustamisessa on ehdottomasti välttämätöntä, että lainkunnioitus, oikeus ja totuus, nämä korkeat ihmiselämän arvot, ovat kaiken toiminnan pohjana ja perustana, tuomitsee maalaisliitto jyrkästi kaikki lainvastaiset keinot myöskin kommunismin vastustamisessa.

Koska voimassaoleva valtio- ja yhteiskuntajärjestyksemme voi parhaiten taata kansallemme rauhallisen elämän jatkumisen, tulee maalaisliitto edelleen jyrkästi pitämään kiinni kansanvaltaisten perustuslakiemme pyhyydestä sekä niitä puolustamaan, hyökättäköön niitä vastaan miltä taholta tahansa.''

Kun kommunismin vastainen liike alkoi kehittyä tälle väkivaltaisuuden tielle, on valitettavasti surulla todettava, että osa maan sanomalehdistöä aivan ilmeisesti lähti tukemaan tällaista kehitystä. Ei liioin tuomitsevaa sanaa näistä uskallettu lausua. Ne sanomalehdet jotka rohkenivat siitä varoittaa, ne joutuivat melkein punikeiksi luettavaksi. Väkivallanteot kohdistuivat ensin kommunisteihin. Silloin oli aivan ilmeistä, että yleinen mielipide ei reagoinut niin kovasti sitä vastaan, varsinkin kun osa sanomalehtiä asettui sille kannalle, että se piti miltei luonnollisena tätä. Lainkunnioitus tällä lailla hiljalleen aleni. Ei ymmärretty, miten väärälle tielle kehitys tällä tavalla kulki. Nämä väkivallantyöt hiljalleen alkoivat kulkea edemmäksi ja edemmäksi. Kun joku sanomalehti tai joku muu porvarillinen poliitikko varoitti ja huomautti, että tämän isänmaallisen ihanteellisen liikkeen ympärille pyrki pesiytymään sellaisia mustia voimia, jotka tahtovat johtaa tämän kansanliikkeen pois siitä oikeasta alkuperästä, jonka nojalla se oli temmannut kaikki isänmaalliset kansalaiset mukaansa, osa sanomalehtiä ikäänkuin suuttumuksella hyökkäsi näitä varoittavia ääniä vastaan, että se on turhaan mustanmaalausta, mitään sellaisia suunnitelmia ei ole olemassa.

Mutta onneksi nämä viimeaikaiset tapahtumat ovat nyt avanneet kaikkien isänmaallisesti ajattelevien kansalaisten silmät, kuinka pitkälle meidän kansamme on jo sortunut,

minkälaisia voimia tuon isänmaallisen liikkeen yhteyteen on pesiytynyt ja mihin on yritetty johtaa tuota isänmaallista kansanliikettä, niitä satoja tuhansia kansalaisia, joilla ei mitään muuta päämäärää ole ollut isänmaallista liikettä kannattaessaan kuin se, että saada kommunismi tästä maasta hävitetyksi. Viimeaikaiset tapahtumat ovat nyt kaikille selvästi osoittaneet, minkälaisen tulivuoren päällä meidän elämämme on todella ollut. Kun tapahtuu sellaista, että puolustuslaitoksen yleisesikunnan korkein johto oli järjestämässä niitä kaameita tapahtumia, joiden todistajina me viime viikkona olemme olleet, silloin minä yhdyn siinä edelliseen puhujaan: jokainen isänmaallinen kansalainen tulee kysymään, mitä varten tällaiset kyyditykset? Onko niillä kommunismin vastustamisen kanssa mitään tekemistä? Mihin sillä tähdätään? Eihän yksityisen persoonan takia tuota kyydityistä järjestetä. Tarkoitus on syvempi. Sen tähden minä toivoisin, että hallituksen nyt alulle panemat tutkimukset johtaisivat myös siihen, että saadaan selvyys onko todella valtiopetoksellisia valmisteluja ollut tekeillä. Ja missä määrin? Ja kuinka pitkälle ne ovat jo kehittyneet? (Ed. Voionmaa: Suuressa määrässä!) Hämmästyksellä kuulimme eilen illalla jokainen radiossa, että sähkösanoma saapui: „Wallenius on heti päästettävä vapaaksi.'' (Vasemmalta: Se on ajankuva!) Tässä on yksi lähtökohta. Ehdottomasti on tutkimukset kohdistettava myös siihen, mistä sähkösanoma on lähtöisin, sillä jokaisen mieleenhän johtuu, että jotain yhteyttä asioilla täytyy olla. (Ed. Hakkila: Se oli erehdys, että se ei tullut sisäministerille!)

Mutta vaikka näin vaikealta ja näin vaaralliselta tilanne on näyttänyt aivan viime päiviin asti, niin meillä eduskunnan jäsenillä ei ole tällä hetkellä enää syytä pessimismiin. Kansan katseet joka puolelta kohdistuvat ennenkaikkea hallitukseen ja eduskuntaan, saadaanko tässä maassa rauhallinen elämä palautetuksi, saadaanko tässä maassa kansanvaltainen parlamenttaarinen elämä vakiintumaan, päästäänkö meidän valtiollisessa elämässämme siihen, että kaikki siihen liittynyt roska, olkoon se vasemmalla tai oikealla, puhdistuu meidän valtiollisesta elämästämme? (Vasemmalta: Ja keskustasta?) Ja todella isänmaanystävät, kansanvaltaiset ainekset, kykenevät tämän kansakunnan elämää onnellisesti eteenpäin johtamaan, kykenevät meidän kansamme puhdistamaan siitä häpeästä, mihinkä me todella olemme koko maailman silmissä joutuneet.

Ne rohkeat ja reippaat sanat, mitkä tasavallan presidentti hallituksen puolesta täällä meille lausui, antavat meillekin, eduskunnan jäsenille, myös toivoa, että uusi päivä on nyt alkamassa ja että päästään todella siihen, että kaikki pimeät, mustat voimat saadaan kukistetuiksi ja meidän kansanvaltainen parlamenttaarinen elämämme terveempänä ja kirkastuneempana kuin ennen tätä kesää pääsee meidän valtiollista elämäämme johtamaan. Minä luen voittopuolelle myöskin sen, että tässä eduskunnassa ei ole enää sellaista eduskuntaryhmää, jonka ilmeisenä päämääränä ja tehtävänä on ollut meidän itsenäisyytemme tuhoaminen, meidän kansanvaltaisen valtioelämämme hävittäminen. Mutta samalla tämä myöskin velvoittaa eduskuntaa silloin kun tulee meillä esille ne lakiehdotukset, jolloin tämä saavutus turvataan tulevaisuutta varten, ymmärtämään tehtävänsä, mitä isänmaallinen kansa on oikeutettu siltä vaatimaan. Jos eduskunta ei tätä tehtävää ymmärrä, niin jokainen ymmärtää, että juuri tätä toivovat nämä mustat voimat. Ja mihin silloin mennään, sitä emme tiedä. Mutta tällä hetkellä meitä ei auta enää mikään toistensa syytteleminen, ei taaksepäin katseleminen, eikä syntirekisterien luetteleminen.

Minä omasta puolestani ymmärrän hyvin sen erinomaisen vaikean aseman, mikä hallituksella on ollut tämmöisenä aikana kansakunnan elämän johdossa ollessaan ja siitä syystä, vaikkakin muistutuksia ehkä hallituksen toimintaan nähden voisi hyvinkin esittää, minä puolestani en ole valmis ensimmäisenä kivellä heittämään. Mutta siinä toivossa, että hallitus kaikella tarmolla edelleen jatkaa sitä puhdistustyötä, johon viime päivinä se on niin reippaasti ryhtynyt, siinä toivossa minä en tahtoisi olla mukana estämässä hallitusta näitten toimenpiteitten jatkamisessa. Ja tässä mielessä minä, samoinkuin koko maalaisliiton eduskuntaryhmä, tulen äänestämään yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 14.30.

Täysistuntoa jatketaan

kello 14,45.

Keskustelu valtioneuvoston tiedonannosta jatkuu:

Ed. Kesti: Herra puhemies! Kun nykyisen hallituksen teot ja tekemättä jättämiset ovat nyt eduskunnan arvosteltavina, niin on syytä huomauttaa, että jos arvosteluperustana käytettäisiin vertailua tämän ja edellisen hallituksen tekojen välillä ja kun kerran Kallion hallitus heinäkuussa sai luottamuslauseen, niin yhtä hyvin ansaitsisi sen nyt myöskin nykyinen hallitus. Tämän hallituksen tekojen joukossa ei toki ole yhtä paljon lain ylikäyneitä toimenpiteitä, ja huomattava on sekin, että tämä hallitus sai edelliseltä ikävän perinnön hoitaakseen, Kallion hallituksen päästäessä jo asiat luisumaan sille kantille, että maata jo silloin tosiasiallisesti hallittiin Lapualta. Näiden perusteiden mukaan hallitus siis ansaitsisi luottamuslauseen yhtä hyvin kun edellinenkin hallitus. Tätä perustetta ei kuitenkaan voitane noudattaa, sillä silloin voitaisiin yhtä hyvin ottaa käytäntöön sellainen periaate, että hallitus ei voi niin menetelläkään, ettei se ansaitsisi luottamuslausetta.

Nykyisen hallituksen kaksi perusvirhettä, joihin arvostelu on kohdistettava, niinkuin täällä jo on tehtykin, ovat sen liiallinen aktiivisuus Lapuan hallituksen määräysten noudattamisessa ja liiallinen passiivisuus rikollisuuden hillitsemisessä. Hallituksen toiminnan tämä aktiivinen puoli alkoi jo Helsingin marssin aikana ja tuli erikoisen huomatuksi varsinkin hallituksen suhtautumisessa kommunismin vastustamislakeihin, hallituksen käsittämättömällä tavalla ryhtyessä Lapuan liikkeen tukemana ajamaan eduskunnassa läpi omaa vaatimustaan vastoin eduskunnan enemmistön kantaa ja Lapuan liikkeen avulla siinä onnistuenkin. Tämä hallituksen teko loi kuitenkin pohjan sille tilanteelle, mikä sitten syntyi, kun kysymyksessäolevia lakeja ei saatukaan valmiiksi silloisessa eduskunnassa ja tämän vuoksi oli käytävä vaalitaisteluun Lapuan liikkeen ankaran painostuksen alaisena. Hallitus on nyt kuitenkin kerta kaikkiaan viime eduskunnassa saanut tämän jyrkän kantansa taakse taivutetuksi eduskunnan enemmistön, joten sitä ei voitane vetää enää siitä asiallisesti vastuuseen. Mutta minä tahtoisin tässä kuitenkin todeta, että nykyinen hallitus yhdessä viime eduskunnan porvarillisten ryhmien kanssa on moraalisesti vastuunalainen siitä, että se oli luonut erikoisen hyvän mahdollisuuden lapualaisen mielivallan mellastelulle. Kun Lapuan liike julisti estävänsä kaiken puoluemerkeissä tapahtuvan vaalitoiminnan ja alkoi kyyditä eduskuntaehdokkaita samalla kun sen taholta harjoitettiin siveellistä pakotusta, työmaaterroria — mistä kuvaavin näyte on muun muassa Suomen Pienviljelijäin Puolueen puoluetoimikunnan puheenjohtajaa vastaan kohdistettu uhkaus, että hän eduskuntaehdokkaaksi ryhtyessään menettää toimensa, mikä uhkaus myöskin sittemmin toteutettiin y. m. yhtä vaikuttavia keinoja, niin on tästä kaikesta vaaliterrorista moraalisesti vastuussa hallitus juuri siksi, että se oli luonut pohjan tällaiselle toiminnalle ja asiallisesti vastuussa sen vuoksi, ettei se ole tällaista menettelyä tahtonut tai edes yrittänyt estää.

Tässä alkaa hallituksen toiminnan passiivinen puoli.

Hallituksella oli käytettävissään kovennettu painolaki. Mutta puhumattakaan siitä, että hallitus olisi käyttänyt hallinnollista valtaa Kokkolassa ilmestyvän uuskommunistisen „Aktivisti"-lehden lakkauttamiseksi (Vasemmalta: Hyvä!), ei se ole käyttänyt tuota kovennettua painolakia sen suhteen ennenkuin vasta erään viranomaisen pyynnöstä, vaikka melkein jokainen sanotun lehden numero vastaa sisällöltään mitä kommunistista lehteä tahansa. (Vasemmalta: Menee pitemmällekin!)

Hallituksella on ollut keinoja myös yhdistysmisvapauden rajoittamiseksi, kun on ollut kommunisteista kysymys. Mutta kun maan pääkaupungissa kokoontui nelisensataa henkilöä kokoukseen, joka on nimenomaan ilmoitettu erilaisiin rikoksiin syypäiksi ilmoittautuville henkilöille, ja josta

kaikki muut kuin rikollisiksi tunnustautuvat vielä ajetaan pois, ja vaikka tämä kaikki on hallituksen tiedossa, vieläpä korkein poliisiviranomainen on kokouksessa läsnäkin, niin hallituksella ei ole keinoja tällaisen ilveilyn lopettamiseksi. (Ed. Voionmaa: Muuta kuin valokuvaamiseksi.)

Vaikka hallituksen poliisiviranomaisilla on ollut esim. viime vaalitaistelun aikana aihetta muiden suhteen rajoittaa puhe- ja lausuntavapautta, niin, kun lapualaisliikkeen taholta on harjoitettu millaista valtion- ja kansanvallanvastaista, jopa suorastaan rikoksiin yllyttävääkin lausuntavapauden väärinkäyttöä tahansa, niin sen estämiseksi ei hallituksella ole ollut mitään keinoja.

Ja vihdoin, vaikka hallituksella pitäisi olla takanaan ja tukenaan sekä käytettävänään suuri ja luotettava suojeluskuntalaitos jokseenkin toimintakykyisen poliisilaitoksen lisäksi, niin hallitus ei ole aikanaan yrittänyt ryhtyä rankaisemaan ja estämään sitä rikollisuuden valtaista hyökyaaltoa, mikä maassamme on viime kuukausien aikana raivonnut. Hallituksella on ollut tiedossaan suuri määrä törkeisiin rikoksiin syypäiksi todettuja rikollisia, mutta se ei ole nostanut sormeaankaan niiden saattamiseksi vastaamaan rikoksistaan. Todennäköisesti on hallitus tahtonut mahdollisimman aktiivisesti noudattaa lapuan-liikkeen vaatimaa passiivisuutta.

Ja kun tämä rikollisuus lopulta meni niin pitkälle, että maan korkeasti kunnioitettu ensimmäinen presidentti puolisoineen joutui maassamme valtaa pitäneen rikollisen koplakunnan kyydittäväksi tuoden samalla kansan yleisen mielipiteen painostuksen avulla spontaanisesti selville syylliset, ei hallituksella ole näyttänyt olevankaan halua käyttää edes tätä tilannetta riittävällä tavalla hyväkseen sen Augiaan tallin puhdistamiseksi, mikä Ostrobotnian ja Lapuan vaiheilla on mätää löyhkäänsä levittänyt.

Minä uskon, että hallitus on ollut täysin tietoinen, ettei näitä Lapuan liikkeen tilikirjaan miinuspuolelle merkittäviä tekoja ole tarkoitettukaan tehdä kommunismin vastustamiseksi, vaan että niiden oikeana päämääränä on ollut hallitusvallan auktoriteetin lopullinen hävittäminen, ehkäpä, kuten eräs sanomalehti on otaksunut, hallituksen peloittaminen lähtemään paikaltaan sijan luomiseksi oikeistodiktatuurille. Näin ollen ei hallituksen passiivisuutta voi ymmärtää edes kommunismin vastustamistaistelun suosimiseksi tai ymmärtämiseksi, sillä jos se sitä olisi ollut, niin silloin ainakin olisi hallituksen pitänyt puhdistaa kansanliikkeen johto niistä aineksista, jotka nyt ovat vieneet ja johtaneet niiden kymmenien, ehkäpä satojentuhansien hyvää tarkoittaneiden kansalaisten, jotka liikkeeseen ovat yhtyneet, päämäärän ja tarkoituksen auttamattomasti karille.

Sen kansanliikkeen ymmärtäminen, jota me olemme saaneet nähdä ja kokea, on ollut ehdottomasti sen päämäärän väärentämistä, johon katsoen kansalaiset ovat siihen liittyneet. Kun kansanliike on julkeasti valehdellen esiintynyt yleisölle ainoastaan kommunismin vastustamisliikkeen nimellä ja kun maan hallituskin on tällaista liikettä ymmärtänyt, sen johtajain kanssa neuvotellut, ja esiintynyt melkeinpä sen kanssa yhteistoiminnassa, niin ei ole ihmeteltävää, vaikka yksinkertainen kansa, kaikki epäilyksensä voittaen onkin tullut liittyneeksi liikkeeseen mukaan, lisäämään sen ennestäänkin mahtavaa voimaa ja vaikutusta.

Näin ollen hallitus ansaitsee epäluottamuslauseen senkin vuoksi, että se menettelyllään on ollut mukana johtamassa kansaa tukemaan sellaisia periaatteita ja sellaisia tekoja joita kansa ei ole tarkoittanut todellisuudessa tukea. Toisin sanoen hallitus on ollut mukana väärentämässä kansanliikkeen todellista tarkoitusta.

Hallituksen menettelyä voidaan luonnollisesti puolustella. Mutta kun tässä puolustelussa ei juuri voida esittää muita motiiveja hallituksen tueksi kuin pelko, niin täytyy kaiken edellisen perusteella päätyä siihen, että hallitus on ansainnut kohtalonsa, sillä mikään maa ja kansa ei tarvitse hallitusta, joka pelkää (Vasemmalta: Oikein! — Naurua eduskunnassa.) Sen nykyinen herääminen ei sen menneisyyttä muuta. (Ed. Voionmaa: Totuuden sanoja!)

Ed. Pennanen: Herra puhemies! Oli hiukan outoa kuulla, että niin tottunut parlamentaarikko kuin edustaja herra Tanner vertasi ja rinnasti tätä hallituksen nyt esilläolevaa selontekoa meriselitykseen. Hän itse on ollut mukana ja johtajanakin monessa myrskyssä ja tietää, ettei myrskyn läheskään aina tarvitse merkitä haaksirikkoa. Hän tietää myös yhtä hyvin ja pa-

remmin kuin monet muut meistä sen, että parlamenttaarisesti hallitussa maassa, kuten meillä, on jo säännöllisissäkin oloissa välttämätöntä, että eduskunta ja hallitus luottavat toisiinsa. Niinhän meillä valtiosääntömmekin mukaan on ainakin muodollisesti olevakin. Mutta varsinkin tällaisena mieliä kuohuttavana ajankohtana on kaksin verroin välttämätöntä, että eduskunta ja hallitus voivat tosiasiallisesti eikä vain muodollisesti luottaa toisiinsa ja niin ollen valtiovallan jakamattomalla painolla ja voimalla toimia olojen tervehdyttämiseksi.

Se selonteko, jonka hallitus nyt on antanut eduskunnalle sen heti kokoonnuttua maamme ehkä tärkeimpien vaalien jälkeen, se on minun mielestäni ollut tarpeellinen monessakin suhteessa. Se on ollut tarpeellinen niidenkin kannalta, jotka luottavat hallitukseen, tarpeellinen rauhoittamaan jännittynyttä ja levotonta mielialaa maassa. Se on ollut tarpeellinen myöskin sen takia, että hallituksen toimia tai toimeen ryhtymättömyyttä on moitittu milloin suoranaisesti milloin viittailemalla. Ed. Tanner on kohdistanut moitteensa ilman viittailuja.

Hallitus on nyt asiallisen avomielisesti esittänyt ne poikkeuksellisen vaikeat olosuhteet, joissa sen on ollut toimittava kahden nykytärkeän rinnakkaispyrkimyksen toteuttamiseksi. Hallitus ilmoittaa olleen pyrkimyksenään laillisin keinoin jatkaa sitä puhdistustyötä, mikä kommunismin hävittämiseksi jo oli alkanut ja rauhoittaa kuohuntatila maassa, niin että oikeusjärjestystä loukkaavat toimenpiteet eivät saisi jatkua. Kokonaisuudessaan katsottuna hallituksen selonteko sisältää eduskunnalle kysymyksen, tahtooko eduskunta asettua tukemaan hallitusta näissä molemmissa mainituissa toimenpiteissä vai kieltääkö eduskunta välttämättömän ja tehoavan tukensa nykyiseltä hallitukselta. Tällainen kysymys on tarpeellinen, sitä ei tarvitse verrata meriselitykseen.

Vastauksen mainittuun kysymykseen ei nähdäkseni pitäisi olla vaikean. Tosiseikkojen nojalla voidaan nimittäin pitää varmana, että yleinen mielipide maassa on näkemänsä ja kokemansa perusteella kiinteästi sillä kannalla, että kommunismi on tukahdutettavissa julkisesta elämästä vain lujilla otteilla valtiovallan puolelta, eikä suinkaan yksinomaan tai edes pääasiallisesti joillakin suostutteluilla. Siitä kyllä jo meillä pitäisi olla riittävästi kokemusta. Ja voisikohan tuossa kommunismin tukahduttamistoiminnassa, jossa oikeamielistä lujaotteisuutta ei voi välttää, voisikohan siinä paremmin onnistua joku vasemmiston johtama tai vasemmistoon nojaava hallitus. Tuskinpa vain. Tai olisiko joku vasemmistohallitus, vaikkapa esim. ed. Tannerin itsensä johtamana, näissä oloissa voinut nykyistä hallitusta paremmin tai edes niinkään paljon selvittää tapahtuneet lain rikkomukset ja panna ehdottomasti pitävän sulun uusien sellaisten esiintymiselle. Sitäkin sopii kysyä. (Ed. Voionmaa: Varmasti!) Joka sellaista uskoo, hän ei vieläkään kaiken tapahtuneen jälkeen tunne perinpohjin mielialaa maassa. Hallituksen selonteossa mainitaan, että eräiden piirien mielestä, ja ed. Tanner on selvittänyt mistä piireistä on kysymys, eräiden piirien mielestä hallituksen olisi ollut ryhdyttävä voimakeinoilla, s. o., niin minä lukisin, aseitten avulla, rauhoittamaan maata. Eiköhän nyt sentään myönnettäne, että se olisi ollut kohtalokkain teko, mitä vastuunsatunteva hallitus olisi niissä oloissa voinut tehdä. Hallitus on vastuussa ensi sijassa kansasta ja vasta toisessa sijassa itsestään. Nythän jo näyttävät tapahtuneet lainrikkomukset selviävänkin, toivottavasti juuriaan myöten, ilman kohtalokkaita yhteentörmäyksiä. Tapahtuneissa tutkimuksissa jo paljastuneet asiat osoittavat toisaalta, että hallitus tahtoo selvittää asiat pohjiaan myöten, ja toisaalta ne osoittavat, että olojen tervehdyttämisessä tarvitaan molempien valtiomahtien yhteinen paino, se kyllä silloin varmasti tehoaa.

Tapahtuneet väkivaltaisuudet ja se, mitä niistä on jo tullut ilmi, ovat kaiken muun kielteisen vaikutuksensa ohella vaikuttaneet myös sen ymmärrettävän asian, että ihmisten mielet ovat kiintyneet etupäässä, jopa yksinomaan siihen, mitä varsinkin viime päivinä on tullut ilmi, ja nykytärkeäin asiain toinen osa, nimittäin kommunismivaara, on jäänyt varjoon. Eihän ed. Tannerillakaan ollut siinä suhteessa mitään sanomista. Päinvastoin hän pahoitteli, ettei täällä ole edes yhtä kommunistia, jonka välityksellä saataisiin tietoa heidän tuumistaan. Se on juuri tässä, ed. Tanner, kuin meidän porvarillisten ja teidän mielipiteenne aivan jyrkästi eroavat. Ja

uskooko ed. Tanner, että se kommunisti, joka hänen vieressään istuisi, avomielisesti kertoisi hänelle, mitä he todella meinaavat. Luulisin, että sosialisteilla on siinäkin suhteessa surullisia kokemuksia (Ed. Hakkila: Ei se minun paikalleni pääse istumaan.) Minä arvelen en olevani ollenkaan velvollinen esiintymään nyt tässä hallituksen, vielä vähemmän kansanliikkeen puolustajana. Mutta jos minun on jotakin kansanliikkeestä sanottava, niin minä sanon vain sen, että se kansanliikkeen saavutus, se myönteinen saavutus, nimittäin kommunistien tyyten tykkänään poistaminen täältä eduskunnasta, se on siksi suuriarvoinen, että siitä kyllä kannattaa jotakin maksaa. Sanon henkilökohtaisena käsityksenäni, että siitä hyvästä on tässä maassa jouduttu maksamaan liian paljon. Onhan tehty tekoja, jotka vaikuttavat aivan takaperoisesti siihen päämäärään mihin kansanliike on pyrkinyt. Mutta sitä tulosta, joka on myönteinen, nimittäin kommunistien poistaminen julkisesta elämästä, sitä ei Suomen historia tule myönteisenä puolena koskaan kieltämään.

Nämä mainitut, täällä jo paljon puhutut lainvastaiset teot, ne ovat antaneet ei ainoastaan edustaja Tannerille äsken, mutta varsinkin vasemmistolaisille yleensä julkisessa sekä kirjoitetussa että puhutussa sanassa tekstin aihetta niin paljon, että kommunismivaarasta he eivät ole muistaneet puhua yhtään mitään. (Ed. Voionmaa: Se onkin pieni.) Eivätkä he liioin näytä sitä vaarana pitävänkään, senhän on herra Tannerkin muistaakseni jossakin verrattain äsken antamassaan lausunnossa myöntänyt. Sitä vastoin on puhuttu paljon silläkin taholla, ja nimenomaan sillä taholla, laillisuudesta. Ja kyllä siitäkin asianpuolesta on puhuttava ja sitä teroitettava, mutta minä arvelen, en nyt puhu edustaja Tannerista yksinään, mutta vasemmistosta kokonaisuutena, arvelen, että jonkinlainen vaatimattomuus pukisi vasemmistoakin siinä suhteessa paremmin, sillä se heidän laillisuutensa ei ole vielä edes laillisessa iässä. Kymmenen vuotta, ehkä hiukan yli. Tätä minä en sano ollenkaan minään kehumisena, kyllä meillä kaikilla on syytä itsekritiikkiin, mutta syytä sen harjoittamiseen nähdäkseni on myöskin vasemmalla. (Ed. Hakkila: Jokos tekin ymmärrätte laillisuutta?) Ja asiathan eivät syyttelemällä parane. Minä puolestani jätän verrattain vähällä sen, mitä tähän asti on tapahtunut. Nyt on hyvä katsoa eteenpäin vain. Ja sikäli kuin vasemmisto on myöskin mukana kommunismin hävittämistehtävässä se löytää apua täältä oikealta, ja sikäli kuin se tahtoo olla mukana laillisuuden palauttamisessa maahan, niin kyllä varmaan ei täältä oikealta päin vastusta siinä suhteessa ilmaannu.

Mitä muuten tähän hallituksen selontekoon tulee, niin minusta hallitus aivan oikein ei ole omasta puolestaan unohtanut toistakaan yhteiskunnallista vaaraa, nimittäin kommunismivaaraa, eivätkä ne väkivaltaisuudet, joita maassa tapahtunut on, niin hämmästyttäviä paljastuksia kuin niistä onkin ilmaantunut, ne eivät suinkaan vähennä kommunismivaaraa, vaan pikemmin päinvastoin. Sen eduskuntaryhmän mielestä, johon kuulun on hallitus ollut suorastaan velvollinen tärkeitten vaalien jälkeen astumaan eduskunnan eteen kysyäkseen, tahtooko eduskunta sitä tukea vaikeassa tehtävässään vaiko ei, ja saman ryhmän mielestä on hallituksen selonteko tyydyttävä. Hallitus on vaikeissakin, arkaluontoisissa asioissa ja ajankohdissa meneteltyt juuri niinkuin meidän mielestämme on ollut meneteltävä. Näin ollen voin ilmoittaa, että kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä yksimielisenä tulee äänestämään sitä yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, jonka herra puhemies tulee esittämään.

Ed. Kivimäki: Hallitus on eduskunnalle antamassaan tiedonannossa peittelemättä tehnyt selkoa siitä huolestuttavasta tilasta, jossa maa on hallituksen toimessaolon aikana elänyt ja jossa se edelleenkin elää. Ryhtyessään tehtäväänsä hoitamaan hallitus aivan oikein sanoo saaneensa kokea, että edellisten viikkojen ja kuukausien kuluessa sattuneet lukuisat väkivaltaisuudet olivat kiristäneet sisäpoliittiset olot sellaisiksi, että maan asioitten säännöllinen hoito on hallitukselle tuottanut suuria vaikeuksia.

Hallitukselle on annettava tunnustus siitä, ettei se ole tahtonut salata tai kaunistella asiain todellista tilaa. Tällainen avoin suhde hallituksen ja eduskunnan välillä onkin tarpeellinen, jotta olot näiden valtioelimien yhteisin ponnistuksin saatai-

siin palautetuksi sellaisiksi, millaiset niiden lainalaisessa yhteiskunnassa tulee olla.

Täytyy kuitenkin hallituksen tiedonantoon perehdyttäessä kysyä, ovatko olot maassa todella olleet niin huonot kuin tiedonannon eräässä kohdassa sanotaan. Kun hallitus mainitsee ja sisäasiainministerikin täällä toteaa, ettei se maassa vallitsevan kuohuntatilan ja kiihtymyksen rauhoittamiseksi katsonut voivansa ryhtyä voimakeinojen käyttämiseen, koska se olisi ollut lähtemistä sisällisen taistelun ja verenvuodatuksen tielle, johtaa se välttämättömästi mieleen sellaisen kuvan maan sisäisestä tilasta, ettei voi olla kysymättä, onko hallitus tarkoittanut sitä, mitä se selonteossaan on maininnut. (Ed. Voionmaa: Ei tietysti.) Kun julkisessa keskustelussa on puhuttu voimakeinoista, ei luullakseni ole ajateltu tarpeelliseksi sitä, mitä hallituksen tiedonannossa oletetaan tarpeelliseksi ajatellun, vaan on ajateltu valtiovallan suojaa uhkaavia väkivaltaisuuksia vastaan ja hallitusvallan toimenpiteitä väkivaltaisuuksien harjoittajien selville saamiseksi. Kun hallitus kuitenkin katsoo olevan aihetta edes viitata siihen, ettei muussa mielessä ajateltavien keinojen käyttämistä sen mainitsemista syistä ole voitu ottaa huomioon, johtaa se ja on johtanut vääriin päätelmiin. Se, mikä on tapahtunut, ei toki ole ollut kapinaa, mutta toiselta puolen, jos sellainen olisi syntynyt tai olisi ollut syntymässä, ei muuta voi olettaa kuin että hallitus olisi kyennyt sen voimakeinoin kukistamaan.

Hallituksen tiedonanto antaakin mielestäni aiheen ainoastaan toteamaan sen, minkä hallitus itsekin on pakotettu toteamaan, nimittäin sen, ettei „valtiovallan siveellinen painostus ja hallinnollisen virkakoneiston käyttäminen", kuten hallituksen sanat tiedonannossa kuuluvat, eli hallituksen arvovalta ja poliisitoimenpiteet, ole kyenneet takaamaan kansalaisille henkilökohtaisen vapauden, ruumiillisen koskemattomuuden eikä aina hengenkään turvaa. Tässä suhteessa hallituksen selonteko ei kuitenkaan ole likipitäenkään tyhjentävä. Tarvitsee ainoastaan mainita, että vain sangen harvoissa tapauksissa väkivallan harjoittajat ovat saadut töistään ehkäistyiksi tai teoistaan kiinni. Lukuisat ovat ne tapaukset, joissa rikollisten pidättämisen ei olisi luullut tuottavan poliisiviranomaisille vaikeuksia. Hallituksen taholta ei myöskään ole vältetty esiintymistä, joka näyttää siltä kuin laillinen hallitus ei olisi asioista määräämässä valtiovallan puolesta, vaan nöyränä käskettävänä. Hallituksen siveellinen painostusyritys, joka sisältyi sen syyskuun alkupäivinä antamaan julistukseen, johti suoranaiseen uhmaan hallituksen arvovaltaa vastaan, kun heti sen jälkeen tapahtuivat tunnetut väkivaltaisuudet Lounais-Suomessa. Vasta kun Lapuan liikkeen johto oli kieltänyt enemmät laittomuudet, liikettä sillä hetkellä vahingoittavina, ne lakkasivat, kunnes jälleen ryhdyttiin tyrmistyttävään tekoon, jonka mahdollisuutta ei voitu edes kuvitella ja jonka tekijät olivat sellaisilla paikoilla yhteiskunnassa ja valtiokoneistossa, että hyvin ymmärrettävä hätäännys on vallannut kansalaisten mielet.

Ulkopuolinen kysyy, eikö hallitus todella ole kyennyt tekemään enemmän kuin se on tehnyt. Maan poliisivoimat ovat myönnettävästi heikot, sekä lukumäärältään että laadultaankin, mutta kuitenkin ne ovat yleensä onnistuneet muissa oloissa saamaan selville rikoksia, jotka ovat tehdyt paljon taitavammin kuin ovat olleet tehdyt ne rikokset, joista nyt on kysymys.

Mutta joskaan sitä vaikutelmaa ei voi välttää, että hallitus olisi voinut heti alusta pitäen ja jatkuvasti esiintyä päättävämmin, kuin se on tehnyt ja että päättävämpi esiintyminen olisi ollut välttämätön ja mahdollinen esim. niskoittelevia ja leväperäisiä virkamiehiä vastaan, on tunnustettava, että hallituksella on ollut, kuten se tiedonannossaan mainitseekin, suuria vaikeuksia voitettavanansa. Ennen kaikkea on sen toimintaa herpaissut se laajalti levinnyt käsitys, että väkivaltaisuudet, jotka ovat lähteneet hyväksyttävistä motiiveista, olisivat punnittavat jonkin muun mittapuun kuin lain mukaan. Tämä käsitys paitsi sitä, että se on ollut omiansa johdattamaan yhä uudistuviin väkivaltaisuuksiin, on tietenkin, kun viranomaiset eivät ole voineet saada apua mainitun käsityksen omistaneilta kansalaisilta, melkoisessa määrin vaikeuttanut virkamiesten työskentelyä rikollisten selville saamiseksi.

Sen käsityskannan poisjuurittaminen, että tarkoitus pyhittäisi keinot, onkin, kun ajatellaan, miten olosuhteet jälleen ovat vakiinnutettavat, tärkein tehtävä niiden

monien käytännöllisten pulmakysymysten selvittämisen ohella, jotka valtiovallan on tehtyjen laittomuuksien ilmisaamisessa ja likvidoimisessa ratkaistava. Tyydytyksellä on todettava, että hallitus on tästä selvillä ankarasti kaiken laittomuuden tuomitessaan. Lapuanliikkeen alkuperäinen oikeaksi tunnustettava tarkoitusperä, kommunismin hävittäminen maan julkisesta elämästä ja harhaan johdettujen kansalaisten mielistä, on oleva mahdollinen toteuttaa ilman lain ja oikeuden syrjäyttämistä ja ilman sellaisia tekoja, jotka jo ovat maalle suurta vahinkoa tuottaneet.

Minunkaan mielestäni ei aika ole soveliias syyttelyille, ei oikeutetuille, eikä aiheettomille. On tyydyttävä toivomaan, että hallitus viimeinkin saa yliotteen niistä, jotka maata ja kansaa terrorisoivat (Ed. Voionmaa: Viimeinkin!), jotta hallitus ja eduskunta siten pääsevät rauhassa omistautumaan niiden muiden vaikeiden kysymysten käsittelyyn, jotka myös vaativat nopeaa ratkaisua.

Se ryhmä, johon minulla on kunnia kuulua, tulee näistä syistä äänestämään yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta.

Pääministeri Svinhufvud: Kun täällä puhutaan valtiollisen tervahöyrymme retkeilyistä ja meriselityksistä ynnä muuta, niin sillä kai tunnustetaan, että myrskyistä aika on ollut, jona tämä hallitus on ollut toimessaan. Mutta kun laillisuuspuolta etupäässä on korostettu, pyytäisin tämän vastapainoksi huomauttaa, että ollaan sentään mielestäni kuljettu joku matka eteenpäin siitä, missä oltiin viime vuonna. Minun käsittääkseni ei tila viime vuonna suinkaan ollut niin rauhallinen ja niin normaali eikä myöskään niin laillinen, kuin miltä näytti. Eiköhän tilanne viime vuonna tähän aikaan ollut jokseenkin se, että kommunismi toimi julkisesti sen naamarin peitossa, jonka turviin sen oli joku vuosi, pari sitten onnistunut verhoutua ja jota naamaria viranomaiset eivät katsoneet voivansa lain perusteella siltä riistää, vaikkakin yleisesti tunnettiin, mitä naamarin takana oli. Kommunismihan käytti puhe-, paino- ja kokoontumisvapautta hyväkseen julkisessa propagandassaan, s. o. juuri maanpetoksellisen päämääränsä ajamisessa, vaikkakin tämän julkisen toiminnan takana ja sen salaisena ohjaajana oli lakkautettu Suomen kommunistinen puolue. Kommunistien julkinen propagandatyö katsottiin siis jokseenkin lain kirjaimen mukaan sallittavaksi, sen työ sujuikin mainiosti ja oli päätukena kommunistien salaiselle toiminnalle.

Mutta tällainen olotila ei ollut lain hengen mukaista. Tällainen kommunistien julkinen propaganda oli aivan päinvastoin lain henkeä vastaan. Ajatelkaa vain sitäkin seikkaa, että tässä eduskunnassa istui yli 20 lainsäätäjää, jotka käyttivät edustajatointaan ja myöskin eduskunnan puhujalavaa kommunistisen toiminnan edistämiseksi. Eivät ne tulleet tänne lakia laatimaan, eikä asioita ratkaisemaan maan ja kansan parhaaksi, vaan aivan toisessa tarkoituksessa. Ja kuitenkin säädetään Valtiopäiväjärjestyksen 11 §:ssä, että edustajan tulee toiminnassaan noudattaa oikeutta ja totuutta. Tämä ristiriidassa lain kirjaimen ja lain hengen välillä lepäsi painostavana yli yhteiskuntamme ja tuntui siltä kuin kansan oikeudentunto olisi ollut turtunut. Juuri tähän tilanteeseen kansanliike toi parannuksen. (Oikealta: Hyvä! Oikein!) Kun se tarttui asiaan, niin lopulta päästiin siitä laittomuudesta, missä viime vuonna oltiin ja jota kommunistien julkinen toiminta tiesi. Siitä me olemme nyt päässeet ja se on suuri edistysaskel juuri laillisuuden kannalta katsoen. Lain kirjain ja lain henki ovat nyt taas sopusoinnussa ja tämä on kansanliikkeen ansio. (Vasemmalta: Ovatkos kyydityksetkin siihen luettavat?) Kansanliikkeen miinuspuolelle merkitään joukko rikoksia, laittomuuksia ja vallattomuuksia. Miinuspuolta siinä on, se on selvä, mutta nuo teot ovat kuitenkin, vaikka ne ovatkin joukkoilmiötä, ohimenevää laatua ja minun mielestäni, tilinpäätös osoittaa kansanliikkeelle plus-puolta vieläpä suuren plus-puolen. Ilman sitä me olisimme vielä samassa tilassa kuin viime vuonna tähän aikaan. (Oikealta: Oikein!)

Mitä tulee kommunismiin ylipäänsä, niin sen vaikutusta pyritään arvioimaan hyvinkin vähäiseksi, mutta sen julkisella toiminnalla on suuri merkitys, sillä pitää muistaa, että ainoastaan mikäli sillä, kommunismilla, on mahdollisuutta julkiseen toimintaan, sikäli se salaisenakin voi menestyä. Katsokaamme esimerkkiä Virosta. Kaikki muistamme, että siellä 1924 joulukuussa tehtiin vaarallinen kaappausyritys kommunistien

puolelta. Se saatiin torjutuksi, vaikka se maksoi paljon uhreja. Jäljestäpäin myöntävät virolaiset, että kaappaus arvattavasti olisi onnistunut, ellei Viron hallitus Pätsin ollessa sen etunenässä saman vuoden alussa olisi ryhtynyt erikoisen ankariin toimenpiteisiin Viron kommunistisen puolueen julkista toimintaa vastaan. Se se juuri herpaannutti kommunistisen toiminnan Virossa siksi, että kaappausyritys ei sittenkään onnistunut.

Hallitusta on syytetty saamattomuudesta j. n. e. Minä voin vain tässä viitata meidän selontekoomme ja huomauttaa, että kyllä ne vaikeudet, jotka hallituksella ovat olleet edessänsä, ovat olleet riittävän suuret. Ajateltakoon vain sitä kuohuntatilaa, missä maa oli, silloin kun hallitus astui toimeensa; se oli silloin aivan poikkeuksellinen. Ja tästä kuohunnasta on johtunut se — sanottakoon siitä mitä hyvänsä — että hallitus ja viranomaiset eivät ole aikaisemmin voineet päästä tyydyttäviin tuloksiin tutkimuksissaan ja toiminnassaan, ennenkuin mieliala oli jonkun verran lauhtunut ja kuohunta vähentynyt. Mutta me voimme myöskin viitata siihen, että tulokset ovat olleet, kun kerran mieliala sitten tyyntyi, sikälikin hyvät, että „kyyditsijät'' ovat vapaaehtoisesti ilmoittautuneet ja sillä ilmaisseet, että he ovat lakia rikkoneet ja alistuvat lain alle, mikä siitä sitten seuranneekin. Heidän motiivinsa me tiedämme hyvin, ne eivät ole olleet muuta kuin kansanliikkeen päämäärien toteuttamista tarkoittavia.

Mitä hallituksen saavutuksiin muuten tulee, niin eivät ne ole niin pieniä, kuin miksi niitä on yritetty vähentää. Jo se seikka, että mieliala maassa nyt on aivan toinen, kuin heinäkuussa, merkitsee jotain. Vaalit sujuivat rauhallisesti. Ja kun meidän olojamme tässä kohdassa tahdotaan sanoa Meksikoakin huonommaksi, niin on tarpeetonta mennä Meksikoon saakka, jos tahdotaan hakea vertauskohtia. Katsokaamme minkälainen tilanne on ollut Keski-Euroopassa tämän kesän aikana. Siellä on ollut hyvin kiihkeätä poliittista toimintaa ja sikäli kuin lehdet kertovat ovat tikarit heiluneet ja revolverit paukkuneet kokolailla ahkerasti, kuolleita ja haavottuneita on ollut runsaasti. Meidän olomme siis eivät ole olleet yhtä huonot kuin olot Keski-Euroopassa.

Hallitus sen vuoksi ei ensinkään voi myöntää, että hallituksen arvo olisi alentunut näinä aikoina. Kyllä me olemme pitäneet yllä hallitusvaltaa huolimatta kaikesta siitä kuohunnasta mikä maassa on vallinnut. Ja myrskyisinä aikoina, senhän kokemus aina on osoittanut ja osoittaa meidänkin kokemuksemme esim. vuodelta 1917, on hyvä, että hallitusta voidaan ylläpitää, ettei se sorru melskeisiin. Me olemme voineet pitää hallitusta yllä ja hallituksen asema on lujittumistaan lujittunut ilman, että on tarvittu ryhtyä mihinkään poikkeuksellisiin voimakeinoihin. Verrattakoon, niinkuin sanottu, vain tilannetta heinäkuussa, silloin kuin hallitus ryhtyi toimeensa, tilanteeseen nykyään.

Mitä taas tulee hallituksen suhteeseen kansanliikkeeseen, niin ei siinäkään ole mitään moitteen sijaa. Hallitus on ollut myötämielinen kansanliikkeelle, sillä sen päämäär, kommunismin vastustaminen, on hallituksen mielestä oikea. Hallitus ei ole toiminut kansanliikkeen ohjeitten mukaan, vaan on toiminut aivan itsenäisesti. Muuten pyydän kysyä herroilta, olisikohan toisenlainen hallitus ollut heinäkuussa mahdollinen, ilman että me olisimme joutuneet kansalaissodan pyörteisiin?

Vielä joku sana. On kysytty, voiko hallitus luottaa ylimpään sotilasjohtoon. Siihen vastaamme myöntävästi: Luotamme. Sitten on väitetty, että joku hallituksen kiertokirje, jossa kommunistien toiminta kielletään, ei muka ole lain mukainen. Asian laita on kuitenkin niin, että kommunistinen puolue on korkeimman oikeuden päätöksen kautta lakkautettu ja siitä seuraa, että kommunistien toiminta myös on kielletty. Sen mukaan on kiertokirje laadittu, ja minä luulen, että se otettiin suurella tyydytyksellä vastaan viranomaisten puolelta, sillä ennen oli käytäntö ollut varsin häilyvä. (Ed. Tanner: Vielä edellinen hallitus oli toista mieltä!) Se ei estä, että nykyinen hallitus antoi sellaisen kiertokirjeen kuin se antoi ja tulkitsi lain niinkuin se tulkitsi. Muuten laillisuuden kannasta — hm — ei herrojen sosialistien pidä niin kovasti puhua ennenkuin ovat sanoutuneet irti 1918 vuoden asioista.

(Vilkkaita kättentaputuksia. Puhemies koputtaa.)

Ed. Riipinen: Herra puhemies! Kun on kuunnellut muutamia aikaisempia lausuntoja täällä, niin luulisi, että sisäpoliitti-

nen tilanne maassa on niin kauhea, että me nyt olemme täällä aivan perikadon partaalla. Ja vakuutetaan, että kuluneen vuoden aikana tapahtunut kansanliike ja nykyinen hallitus sen olisivat aikaansaaneet, (Vasemmalta: Lapuan liike.) ja siksi ei löydetä tarpeeksi voimakkaita ja kiivaita sanoja kansanliikkeen ja hallituksen tuomitsemiseksi. Tätä kaikkea on hyvin vaikea käsittää. (Vasemmalta: Totta kai!) On varmaankin niiden, jotka tuomitsevat, täytynyt unohtaa se todella kauhistuttava tila, johon herra pääministeri äskettäin viittasi ja josta nyt on pelastuttu tai ollaan ainakin tiellä pelastua. Tietäähän jokainen, että ilman sitä käännettä, joka on eletty vuoden kuluessa ja sitä suuntaa, jolle on lähdetty, me olisimme kulkeneet monta vertaa raskaampia ja kauhistuttavampia kokemuksia kohden, koko tämä kansa, kuin mitä täällä osataan edes kuvaillakaan. On nähtävästi unohdettu, että kun kommunistien rajattoman röyhkeyden itsepuolustukseen pakottamat isänmaalliset piirit vuosi sitten esittivät hallitukselle ja eduskuntaryhmille monet, monet, lukemattomat anomuksensa, että hallituselimet ryhtyisivät kommunismin vastustamiseen, oli jotenkin kaikilla näillä elimillä sama köyhä vastaus annettavana, se, että vaara ja häpeä kyllä myönnetään, mutta että hallituselimet siinä kokoonpanossa ovat voimattomat kommunismin tukahduttamiseen ja että kommunistit eduskunnassa ovat välttämätön paha, jota laki suojelee. Ja nyt, kun tuskin vuosi on kulunut, me olemme sen tosiasian edessä, joka on kuin suuri ihme, että tämä eduskunta on, ainakin väitetään olevan, puhdas kommunisteista ja varsinainen kommunistinen julkinen sana on lakkauksissa ja kommunistien julkinen toiminta yhdistyksissä ja kerhoissa on lopetettu ja kaikki se kauhistuttava, joka uhkasi kommunismissa meidän vapauttamme, kotejamme, uskontoamme, sivistystämme, nuorisoamme ja lapsiamme ja kaikkea mitä meillä on, se on teljettynä eikä sillä ole levenemismahdollisuuksia. Suurreformi tässä maassa on voimallisesti alkanut ja se jatkuu. Ja kenen ansiosta, niin, kenen? Ei kai täällä pahin vastustajakaan tuntonsa edessä kykene kieltämään, etteikö kansan itsepuolustusvaiston valtava herääminen kansan laajana liikkeenä ja toisaalta se, että hallitus toimii kansanliikkeen suurta päämäärää ymmärtävässä hengessä, etteivätkö nämä yhdessä ole johtaneet siihen suurin piirtein katsoen ainutlaatuisen suotuisaan tilanteeseen, mikä meillä nyt on, ja sellaisiin saavutuksiin, jotka hakevat vertaa. Tämä kaikki kai on täytynyt niiden unohtaa, jotka eivät nyt mitään muuta näe kuin katsovat silmänsä sokeiksi väkivaltaisuuksiin, lainrikoksiin ja sekasortoon, joka meitä muka nyt uhkaa. Lainrikoksiin! Minä en ymmärrä, että ne, jotka niistä tällä kerralla valittavat, rohkenevat ryhtyä tässä tuomareiksi. Kyllä täällä jokainen tietää, missä on syy, ja minkä suunnan on syy siihen, että kommunistien valta aina vain kasvoi, että koko valtiorakenne pehmeni ja höltyi ja että lailliset keinot kommunismin vastustamiseksi ja maan pelastamiseksi kiellettiin. Vielä viime keväänä tässä samassa huoneessa lain kirjaimen nojalla jätettiin estämättä maankavaltajapuolue jatkamaan laajaa kumoustyötään ja kiihoitustaan. Laillisia keinoja ei täällä annettu isänmaan pelastamiseksi. Heränneet kansalaiset olivat nyt hyvin vaikean „joko-tai''-kohdan edessä, joko antaa maan suuren asian tuhoutua tai kuolla tai panna alttiiksi maineensa ja kunniansa tekemällä sellaista, mikä herättäisi kansan. Ei se uhri ole ollut pieni. Sillä nämä kansalaiset olivat nousseet nimenomaan laillisuuden ja lain pyhyyden puolesta. Mutta ei ollut ensi kerran, jolloin tämä sukupolvi maassamme pantiin samalle vaikealle kohdalle ja samoin kuin on ollut ennen vaikeissa kohdissa, oli nytkin niitä, jotka antoivat uhrinsa. Tällaisena minä olen nähnyt sen käänteen, josta sitten monien vaiheiden kautta on päästy uudelle tielle, ja tähän tilanteeseen, että eduskunta kokoontuu nimenomaan tuon voimakkaan kansannousun antamissa merkeissä suurena tehtävänään laatia sellaiset lait, että kommunismi lain voimalla kyetään tukahduttamaan kaikkine ilmiöineen, tilanteeseen, että hallitus lujana, suunnasta selvätietoisena ja horjumattomana johtaa maan asioita isänmaalliseen kansaan nojaten. Minä en puolestani muuta voi kuin ilmaista syvän kiitollisuuteni siitä, että näin uskomattoman pitkälle on päästy. Että tällaisen suurreformin ohella on tullut häiriöitä ja tapauksia, jotka me kaikki olisimme suoneet tapahtumattomiksi, se ei voi muuttaa kansamme parhaimmiston käsitystä hallituksen arvosta ja kansanliikkeen merkityksestä. Tuskinpa missään toisessa maassa tällaista suurta re-

formia olisi suoritettu tällaisin, näinkin suhteellisesti vähälukuisin häiriöin. Ja siitä me saamme kiittää hallituksen viisasta, kansan syvimpiä vaistoja ymmärtävää menettelyä ja kansanliikkeen horjumatonta, itsekkyydestä vapaata isänmaallisuutta, kansanliikkeen, joka kyllä täällä on tuomittu, mutta joka tulee jatkumaan niin kauan kuin sitä tarvitaan. Näin ollen ymmärtääkseni meillä sisäpoliittisesti tältä näkökulmalta katsottuna tilanne on suurin piirtein valoisa ja hyvä, ja kaikki valittelut tuntuvat paisutetuilta ja teennäisiltä. (Ed. Ryömä: Kokkolan sähkösanoma!)

Tässä maassa on kyllä laittomuutta ja sellaista väkivaltaa, jota todella sietää eduskunnassakin valittaa ja johon eduskunnan on aikanaan puututtava, ellei anna kansan mennä siveellisesti rappiolle ja tuhoutua henkirikoksiin. (Ed. Voionmaa: Se on oikein, tuo!) Mutta ne laittomuudet, joita täällä nyt valitetaan, ne ovat sittenkin hyvin vähäisiä kaikkiin todellisiin laittomuuksiin verrattuna, ja ne loppuvat, me saamme uskoa sen, ne loppuvat niin pian kuin eduskunta antaa kansalle sen hartaasti pyytämät lait, millä voidaan kommunismia vastustaa. Valituksen sijasta, joka ei vie yhtään minnekään, ja tuomion asemasta, joka ei ainakaan yhtään sovi sitä täällä kiivaimmin käyttäneille, minusta on oikein ja kohtuullista, että eduskunta, antamalla tunnustuksensa ja luottamuksensa hallitukselle siirtyy yksinkertaiseen päiväjärjestykseen.

Ed. von Frenckell: Herra puhemies! Olen pyytänyt puheenvuoroa korjatakseni pari kohtaa ed. Tannerin lausunnossa. Herra Tanner väitti m. m., että parlamenttaarisesta kongressista Englannissa heinäkuussa olisi lähetetty sähkösanoma, jossa paheksuttiin pormestari Hakkilan kyyditsemistä. Tämä on kyllä totta. Sähkösanoma kyllä lähetettiin, mutta kongressi ei sitä lähettänyt, vaan kongressissa saapuvilla olevat sosialidemokraattiset edustajat.

Jos hra Tanner ryhmineen lähettää sähkösanoman jonnekin, niin ei hän silloin voi sanoa, että sen Suomen eduskunta on tehnyt. Otaksun, että hra Tannerin muisti on pettänyt ja sentähden olen suvainnut oikaista hänen lausuntonsa.

Muuten hra Tanner on sotkenut asiat täällä. Tämänpäiväisessä esityslistassa neljäntenä asiana on käsiteltävänä hallituksen budjettiesitys. Sen yhteydessä olisi ehkä ollut sopiva puhua Suomen luotosta, eikä nyt. Mutta koska hra Tanner on Suomen ulkomaisesta luotosta puhunut, niin sallittakoon, herra puhemies, että minä lyhyesti oikaisen hänen tästäkin asiasta antamansa lausunnon. Herra Tanner jatkaa Suomen Sosialidemokraatin hyökkäyksiä Suomen luottoa vastaan Amerikassa, hyökkäyksiä, jotka alkoivat jo viime kesäkuussa, jolloin Sosialidemokraatti m. m. väitti, että Suomen ulkomainen luotto olisi kärsinyt Lapuan liikkeestä. On kyllä totta, että Suomen obligatioiden kurssit olivat kesällä laskeneet, mutta Sosialidemokraatti jätti mainitsematta ne yleiset syyt Amerikassa, joiden tähden k a i k k i e n obligatioiden kurssit silloin alenivat ja jätti myöskin mainitsematta, että Suomen obligatioiden kurssit kesällä eivät laskeneet niin paljon kuin esim. Ruotsin ja Norjan. (Vasemmalta: Entäs myöhemmin?) Vaikka on kyllä totta, että meidän valtiomme obligatioiden kurssit sen jälkeen ovat Amerikassa laskeneet ja huomattavastikin, olisi kuitenkin ollut syytä huomauttaa siitä, että meidän obligatiomme ovat keväällä huomattavasti nousseet ja että ainoastaan tämä voitto nyttemmin on menetetty, siis, että nykyiset kurssit miltei ovat samalla asteella kuin vuosi sitten. (Ed. Tanner: No, no!) Miltei! Ja voisi vielä lisätä, että laskusuunta on huomattu ainoastaan Amerikassa. Sitä vastoin sellaista ei ainakaan niin huomattavasti ole huomattu Englannissa, Ruotsissa eikä Ranskassa. (Vasemmalta: Myöhästynyt!) Niin kirjoittakaa sinne, niin kai se onnistuu. (Hilpeyttä.)

Koska nyt kumminkin on kysymys hallitukselle annettavasta luottamuksesta, niin tekisi mieli kysyä herra Tannerilta, luuleeko ed. Tanner, että Suomen obligatioiden kurssit huomattavasti nousisivat, jos herra Tannerin puolue nyt astuisi remmiin? (Naurua eduskunnassa; kättentaputuksia lehteriltä.)

P u h e m i e s (koputtaen): Elleivät lehterit pysy hiljaa, niin minä olen pakoitettu tyhjennyttämään ne.

Ed. H a k k i l a: Parlamenttarismin kehityksen merkkinä ja arvovallan kasvuna pidän sitä, että herra pääministerin äskeinen puheenvuoro kävi aivan toisessa sävyssä kuin ne, mitä me kuulimme eduskunnan ollessa koolla heinäkuussa. Ja siitä minä olen

omasta puolestani herra pääministerille kiitollinen, vaikka hänen puheensa loppulause olisi kyllä voinut jäädä pois, sillä se on täällä niin loppuun kulutettu.

Minun puheenvuoroni olisi ollut ehkä tarpeeton, ellei herra sisäministeri heikkoa asemaansa olisi koettanut viimeisenä oljenkortena kolmen kuukauden toimettomuuden jälkeen minun kustannuksellani parantaa. (Vasemmalta: Oikein!) Ammattitoverilleni pikkukaupungin pormestarille suon tämän kuitenkin mielihyvällä. (Ed. Voionmaa: Pienemmän kaupungin pormestarille.) Se onkin ainoa huomio, minkä minä olen saanut hallituksen taholta. Viimeisenä päivänä heinäkuussa parlamentin, tämän talon alakäytävässä, eräs hallituksen jäsen lausui minuun kohdistettuja uhkauksia. Tänään lausuu tämän hallituksen sisäministeri kaiken tämän jälkeen minulle solvauksia. Kaikki se, mitä hän käyttäen hyväkseen Hämeen läänin maalaisliittolaisen maaherran selostusta, kirjelmää, esitti minuun kohdistuen, ei pidä paikkaansa. Lieneekö sitten syy minun vähäisessä tuttavapiirissäni tai että minä valitsen sen huolellisesti, mutta minä en tuntenut ainoatakaan niistä arvoisista herroista, jotka minulle valmistivat tunnetun retkeni, niin että minä en ole siis ollut tilaisuudessa poliisiviranomaisten toimintaa edistämään, niin mielelläni kuin sen olisin tehnytkin. Minä tosin lausuin, että oli tuskallista kärsiä samaa kohtelua, joka sitten on tullut niin monen osaksi sen jälkeen ja tuntea, että pitäisi elää oikeusvaltiossa, mutta ei ole tilaisuudessa pienintäkään oikeusturvaa nauttimaan. Nekin lohdutukset mitä perheeni sai kahdelta hallituksen jäseneltä ja lupaukset osoittautuivat todellisuuden valossa paikkansa pitämättömiksi. Peittelemättä esitin mielipiteeni hallituksen arvovallan puutteesta silloisissa oloissa ja että en katsonut tilanteen hyvin tuntien mahdolliseksi odottaa poliisiviranomaisilta mitään riittävän tehokkaita ja pystyviä toimenpiteitä niitä rikollisia aineksia vastaan, jotka vapaasti mellastelivat maassa. Kuitenkin katsoen velvollisuudekseni, etteivät ne alemmat poliisiviranomaiset, jotka ovat vaikeassa asemassa, joutuisi joillakin tavoilla väärään valaistukseen minun taholtani, minä avoimesti selitin heille, että minä ymmärrän heidän asemansa; kun eivät he ylhäältäpäin ole tilaisuudessa saamaan riittävää tukea, niin eivät he kykene silloisissa oloissa juuri mitään aikaansaamaan. Asiaa tutkineet poliisiviranomaiset sanovat, että he ovat minun kanssani aivan täydellisesti yhtä mieltä siitä, ja selville myös kävi, että Pohjanmaalla poliisiviranomaiset näinä kuukausina ovat saaneet tyytyä yksinomaan rästiverolippujen perimiseen, varsinaisen virantoimituksen olojen pakosta jäädessä vallan syrjään. Että siis minä puolestani olen alempia poliisiviranomaisia kohtaankin esiintynyt reilusti, se pitäisi täten ilman muuta olla selvää, ja herra sisäministeriä ja muita hallitusviranomaisia minä en ole yrittänytkään vaivata. Jos siitä huolimatta herra sisäministeri iloitsee siitä, että hän kolmen kuukauden jälkeen vihdoin kuin Ostrobotnian luettelot ovat hänelle saapuneet, on päässyt eilen johonkin tulokseen, niin tämän ilon minä kadehtimatta suon hänelle. Minä onnistuin erääseen nähden pääsemään samaan aikaan myöskin perille näiden luettelojen johdolla, mutta en minä tahdo tätä ennakko-oikeutta sisäministeriltä riistää. Jäähän hänelle edes jotain. Kolmen kuukauden jälkeen näiden luettelojen perusteella yksi tämmöinen suursaavutus. Vaikka asiaa tutkinut viranomainen tänään sanoikin minulle, että hänellä on kyllä valokuvia ja tietoja, mutta on hyvä saada lopullinen selvyys.

Minä en tahdo tehdä omasta puolestani numeroa, mutta minä valitan niiden vähäväkisten kansalaisten, varattomien syrjäseuduilla asuvien kohtaloa, työläisten, jotka turvattomina ovat saaneet tämän terrorikauden kaikki kauhut kokea. (Vasemmalta: Oikein!) Minä kuulin mielihyvällä kerrankin papin sanovan totuudensanoja valtiopäivämalanpalveluksessa, kun hän muisteli niiden köyhien, kurjien kohtaloa, jotka näinä vaikeina aikoina joutuvat kärsimään. Muistelin sitä suuremmalla syyllä kuin Ostrobotnian luettelojen läpikäynti osoitti minulle, että näiden pahantekijöiden joukossa on myöskin tämän eduskunnan kolme jäsentä, (Vasemmalta: Pappeja!) jäsentä, joista kaksi on pappia ja yksi maallikko. Minusta silloin tuntui, että eikö eduskunnassa olisi jotain puhdistuksen varaa vielä nytkin (Naurua vasemmalta.) niin paljon kuin kehutaankin vaalien tulosta. Että meillä nyt on parjattu parlamentarismi, tämä halveksittu eduskunta, jota jokainen on katsonut oikeudekseen viime vuosina liata, jonka halventamiseen jokainen oikeistosanomalehtimies on teroittanut kynänsä, että me nyt

näemme taasen kansanvallan varmistuvan, parlamentarismin Suomessa kykenevän puhdistamaan maata kaikesta siitä liasta, jossa se viime kuukausina on rypenyt, siitä saamme kiittää Suomen vankkaa, rauhallista sosialidemokraattista työväkeä (Eduskunnasta naurua.), joka on rauhallisesti kärsinyt kaiken sen anarkian ryöpyn, mikä viime kuukausina on siihen kohdistunut. Olen kuullut usean porvarin sanovan tunnustuksen sanoja siitä, että Suomen järjestynyt työväki on osoittanut sellaista tyyneyttä, sellaista kärsivällisyyttä, jota täytyy kunnioittaa. Mutta kun nyt alkaa käänne tapahtua, kun lain miekka nousee ja alkaa iskeä, niin tämä työväestö odottaa, että nyt tehdään todellakin puhdasta jälkeä, että saasta Suomesta hävitetään, että Suomen lokaan poljettu maine puhdistetaan, että arvoisa etevästi kynää käyttävä herra Meksikon Ruotsinmaan edustajakin voi sentään tunnustaa maansa yhdenvertaiseksi Suomen kanssa. Pitkiin aikoihin emme tietysti tahdo sivuuttaa arvoisaa Meksikon tasavaltaa. Siihen emme kykene.

Hyötypuolelle minä lasken myös sen, että me täällä vasemmistossa nyt tiedämme kuka on todellinen kansanvallan ystävä. Nämä viime kuukaudet ovat paljastaneet kaikkien sisimmät ajatukset. He ovat esiintyneet oikeilla naamareilla. Nyt me tiedämme kuka kukin on. Ja tämä meidän on syytä pitää mielessämme. Meidät on leimattu epäisänmaallisiksi. Me tänään näiden viime päivien tietojen jälkeen olemme erittäin iloisia siitä, että emme ole niiden kanssa rinnastettuina muka „isänmaallisia", joiden tihutyöt nyt paljastuvat toinen toistaan rumempina. (Vasemmalta: Oikein!) Mutta kun tämän ajan historiaa kirjoitetaan niin sen kirjoittajat eivät leimaa meitä epäisänmaallisiksi, vaan ne antavat tunnustuksen siitä, että tänäkin aikana Suomen työväestö on tahtonut pitää isänmaansa asioista huolta ja katsonut, että kansan enemmistön parasta valvotaan. Minä huomautan, että viime vuoden joulukuussa käydyssä välikysymyskeskustelussa lausuin: „Meille on myöskin suomalainen kansanvaltamme tullut rakkaaksi. Me puolustamme sitä ja me taistelemme sen puolesta tulevat hyökkäykset sitten miltä taholta tahansa". Eduskunnasta huudettiin silloin: „Oikein!" Me olemme nyt nähneet, että hyökkäykset oikealta taholta ovat olleet mitä tuhoisimpia ja me olemme edelleen onnellisia ja iloisia, jos isänmaamme nyt pääsee kulkemaan onnellisempia kohtaloita kohti. Lausuin silloin: „Meillä on tänään syytä kiinnittää ensi kerran myöskin huomiota oikealta päin tulevaan kansanvaltaan kohdistuvaan vaaralliseen liikkeeseen. Me tapaamme siellä yhtäläisen sokean hapuilun diktatuuriin kuin vasemmallakin. Siellä lapsellisesti puhutaan jostain miehestä, joka suorittaa sen, mihinkä ei hallitus eikä eduskunta pysty. Siellä esiintyy puhujia, jotka kevyesti poistavat hallituksen ja eduskunnan päiväjärjestyksestä ja ryhtyvät sitten uuteen urakkaan. Minä luulen, että heillä tulee olemaan samat vastoinkäymiset kuin on herroilla kommunisteillakin tässä urakassa. Me elämme pohjoismaisissa demokraattisissa valtioissa. Tätä maata ei hallita muuta kuin kansanvallan kautta. Siitä on annettu kurssi vuonna 1918 niin vasemmistolle kuin oikeistollekin ja kun me sen muistamme niin mahtanette tekin sen pitää mielessänne". Näin lausuin silloin ja tapahtumat ovat osoittaneet, että oikeistosta tulleet taantumukselliset hyökkäykset kansanvaltaa vastaan ovat olleet mitä vaarallisimpia ja vieläkään vaaran kohtaa ei ole sivuutettu. Edelleen, kuten silloinkin on meidän syytä kehoittaa hallitusta pitämään huolen siitä, että tasavalta ei kärsi vauriota ja että lakeja on puolueettomasti ja katsomatta eri kansalaisten asemaan säälimättä ja johdonmukaisesti toteutettava.

Minä en puolestani tahdo ollenkaan ryhtyä myöskään luettelemaan sitä synkkää väkivallantekojen sarjaa, mikä viime kuukausina on vyörynyt maan yli. Minä olen myöskin sitä mieltä, että nyt jos koskaan tämän maan kansanvaltaisten ainesten on syytä pitää päänsä kylminä ja olla rauhallisia, sillä taistelu kansanvallan vihollisia vastaan ei ole vielä voitettu. Sama turmiollinen agitatio, joka tähän asti on tehnyt niin paljon tuhoja, se jatkuu niin puhutussa kuin kirjoitetussakin muodossa. Me olemme saaneet univormuissa kulkevat kansanvallan viholliset selville, tehkäämme sama niille vihollisille, jotka maatamme uhkaavat, vaikka eivät olekaan univormuihin puettuja.

Täällä on puhuttu lapualais-liikkeestä kansanliikkeen nimessä. Se kävi vielä päinsä heinäkuussa, jolloin täällä miltei jokainen porvari toinen toisensa jälkeen kiiruhti tunnustamaan itsensä lapualaiseksi. Tokko nyt on kenenkään syytä kerskua olevansa lapua-

lainen. Edellisellä puhujalla on tunnetulla notkeudellaan se erinomainen kyky, että hän kansalaisominaisuuksiinsa kykenee liittämään myöskin vapaamuurariuden ja lapualaisuuden.

Ed. Erich: Minun tarkoitukseni on, sikäli kuin se on mahdollista, suhtautua nykyiseen hallitukseen kohteliaasti, ainakin melkoista suuremmalla kohteliaisuudella, kuin millä hallitus sitä kaikissa sen edesottamuksissa ja edesottamusten puutteessa uskollisesti tukeva kokoomuspuolue on suhtautunut Suomen sosialidemokraattiseen työväkeen. Senvuoksi minä en pane kysymykseenkään sellaisten keinojen käyttämistä taistelussa valtiollisesti toisin ajattelevia vastaan kuin tuo viimemainittu puolue vaalitaistelun aikana teki m. m. kuljettamalla hiljaisesta työkammiostaan poliittisen kiihoittajan paljoa vähemmän kunniakkaalle puhujakorokkeelle kuuluisan historioitsijan esittämään meitä sosialidemokraatteja vastaan sellaisia syytöksiä ja sellaisia vääristelyjä, jotka jokainen aikaansa hiukankin seuraava varttunut koulupoikakin havaitsee valheellisiksi. Minun aikomukseni ei myöskään ole antautua samankaltaiseen tunnehymistykseen kuin ed. Riipinen äsken käyttämässään puheenvuorossa. Parasta on vain viitata muutamiin kylmiin tosiasioihin, koska nämä kylmät tosiasiat puhuvat lopultakin vakuuttavampaa kieltä kuin paraimmat sanat.

Kertomuksessaan tähänastisesta toiminnastaan tai paremmin sanoen toimettomuudestaan hallitus lausuu, että sen toiminta on tapahtunut poikkeuksellisen vaikeissa olosuhteissa. Minä olen valmis myöntämään tämänkin seikan oikeaksi ja minä en suinkaan puolestani epäile, ettei ainakin hallituksen kaikkein useimmilla jäsenillä olisi ollut hyvää tahtoa koettaa laillisella tavalla ja lain tarjoamin keinoin selviytyä siitä sekavasta tilanteesta, johon maa on joutunut tämän vuoden kesästä alkaen. Mutta toiselta puolelta, silmälläpitäen tosiseikkoja, ei voi muuta kuin todeta, että joskin tällaista tahtoa on ollut, niin voimat ovat ainakin olleet äärimmäisen heikot.

Tähän valitettavaan tosiasiaan on kuitenkin hallitus itse puolestaan omalla menettelyllään suurimmalta osalta syypää. Se on toimintansa alusta alkaen asettunut aivan liiaksi läheiseen suhteeseen siihen liikkeeseen, jota hallituskin puolestaan suvaitsee nimittää kansanliikkeeksi, ja yhteys hallituksen ja tämän liikkeen välillä on lopulta käynyt niin kiinteäksi, että maassa tosiasiallisesti on ollut kaksi hallitusta, josta Lapuan hallitus paljoa voimakkaampi, Lapuan hallitus määräävässä asemassa. Tämän seikan me olemme voineet todeta talonpoikaismarssin päivistä aina siihen tragikoomilliseen tilanteeseen viime maanantaina, jolloin sisäasiainministeri katsoi kuten täällä on jo huomautettu, mahdolliseksi valokuvauttaa itsensä sisäasiainministeriössä yhdessä ilmoittautuneitten kyyditsijäin kanssa.

Että hallitus todellakin on ollut tällaisessa riippuvaisuussuhteessa Lapuan liikkeestä, selviää muuten jokseenkin suoraan hallituksen omasta kertomuksesta. Hallitus lausuu halunneensa karttaa voimakeinoja, laillisiakin voimakeinoja, koska — minä siteeraan hallituksen omia sanoja — kansanliikkeen kannattajat olisivat pitäneet tuollaista menettelyä suoraan kansanliikkeen päämäärään kohdistuvana. Minun ryhmätoverini Tanner on jo aikaisemmassa lausunnossaan huomauttanut siitä, kuinka tuon kansanliikkeen päämäärät itseasiassa ovat olleet niin sekavia, epävarmoja, alinomaan vaihtelevia, että hallitus tuskin itsekään on ollut tietoinen siitä, minkälaisia nämä päämäärät lopultakin ovat olleet. Lopputulos hallituksen omasta selityksestä ei voi olla muu, kuin että hallitus välttyäkseen ristiriidoista Lapuan liikkeen kanssa on jättänyt lailliset voimakeinot käyttämättä silloinkin, kun — minä siteeraan taaskin hallituksen omia sanoja — ne olisivat olleet välttämättömiä hallituksen mainitseman rinnakkaispyrkimyksen, kuohuntatilan rauhoittamisen maassa, saavuttamiseksi. Näin on tämä pyrkimys jäänyt täydellisesti saavuttamatta. Hallitus on itse omalla menettelyllään vienyt asiat siihen umpikujaan, että se ei ole rohjennut käyttää lainmiekkaa silloin, kun Lapua on kieltänyt siihen tarttumasta.

Se tilanne, johon hallitus on tällä tavoin joutunut, on sekä säälittävä että hämmästyttävä. Se on säälittävä nimenomaan sentakia, että se paljastaa hallituksen täydellisen avuttomuuden, se on hämmästyttävä siitä syystä, että hallituksen pitäsi lähinnä nojautua juuri siihen puolueeseen, jonka tapana aina on ollut ihailla ja ihannoida lujaa hallitusvaltaa. Minä rohkenen huo-

mauttaa, että tässä maassa oli vallan toisella tavalla kokoonpantu hallitus v. 1927. Tämä hallitus ei ollut kokoonpantu sellaisista aineksista, jotka pitävät suurta ääntä lujan hallitusvallan tarpeellisuudesta ja välttämättömyydestä, mutta ei tietääkseni tämän hallituksen aikana tapahtunut ainoatakaan maantierosvousta, eivät myöskään kotirauhan häiritsemiset ja pahoinpitelyrikokset kuuluneet päiväjärjestykseen samalla tavoin kuin nykyjään on ollut asianlaita. Sitä omituisemman vaikutuksen tekee, että hallitus kaikesta päättäen, myöskin herra pääministerin äskeisestä lausunnosta päättäen, tuntuu olevan toimintaansa erinomaisen tyytyväinen. Hallitus toteaa, että sen toiminta on johtanut menestyksellisiin tuloksiin ja hallitus koettaa puolestaan saada eduskuntaakin samanlaiseen vakaumukseen. Pelkään kuitenkin, että vakavat ja järkyttävät tosiseikat puhuvat liian voimallista kieltään, että tällainen käsityskanta voisi päästä juurtumaan ainakaan niissä karsalaispiireissä, joita meidän eduskuntaryhmämme edustaa.

Hallitus mainitsee eräänlaisella tyydytyksellä ja tyytyväisyydellä julkilausumansa kuluneen syyskuun 6 päivältä, jossa hallitus silmälläpitäen jo alkanutta vaalitaistelua nimenomaan kehoittaa rauhallisuuteen ja laittomuuksien välttämiseen. Samanlaisella tyydytyksellä mainitaan tähän julkilausumaan liittyvä sisäasiainministerin kirjelmä maaherroille, ja näiden perusteella katsoo hallitus voivansa todeta, että syyskuun alkupuolella näyttikin oma-aloitteinen toiminta saadun loppumaan. Valitettavasti tosiseikat puhuvat aivan päinvastaista kieltä. 8 päivänä samaa syyskuuta, siis kaksi päivää hallituksen julkilausuman jälkeen, pidettiin Turussa kuuluisan „Pajuvitsakenraalin", nykyjään kansanedustaja Pihkalan

P u h e m i e s (koputtaen): Kutsun puhujaa järjestyksen.

P u h u j a: — — johdolla kokous, jota erinomaisen havainnollisesti selostettiin Turun edistysmielisessä Turun Sanomat-nimisessä sanomalehdessä (Ed. Pihkala: Vääristelyä!). Jo samana yönä tapahtui niin hyvin Turun läänin eteläisessä kuin Hämeen läänin eteläisessä vaalipiirissä useita terroristisia tekoja, jotka selvästi osoittavat, että Turussa kylvetty siemen odottamattoman nopeasti kantoi toivottuja hedelmiä. Yöllä tunkeutui turkulaisen kaupunginvaltuutetun Salmisen asuntoon useita aseistettuja henkilöitä, jotka pakoittivat Salmisen seuraamaan mukanaan tavalliselle matkalle. Häntä pahoinpideltiin tällä matkalla niin pahasti, että hänen henkiset voimansa vieläkin ovat täydellisesti murtuneet. Samanlaisen kohtalon uhriksi joutui myöskin valtuutettu Tähti Maarian kunnassa ja suorastaan ihme oli, että tällaiselta kohtalolta säästyi Kaarinan kunnanvaltuutettu Soini. Samana yönä — tästä tapahtumasta ovat sanomalehdet hyvinkin paljon kirjoittaneet — tunkeutui kolme juopunutta punkalaitumelaista henkilöä pöytyäläisen työläisen Vainion asuntoon. He pahoinpitelivät siellä Vainion vaimoa ja luultavasti Vainion omat päivät olisivat olleet luetut, ellei hän olisi turvautunut lain jokaiselle kansalaiselle oikeaksi tunnustamaan hätävarjelukseen ja aseella ampunut erään kotirauhan häiritsijöistä kuoliaaksi. Edelleen samana yönä myös Hämeen läänin eteläisessä vaalipiirissä, jota minulla on kunnia edustaa, kävi ilmi, minkälaisiin tuloksiin tuo turkulainen kylvö oli johtanut. Someron kunnan kunnanvaltuuston puheenjohtajan Viljasen ja neljän muun kunnanvaltuutetun luokse saapui keskellä yötä samanlaisia rauhanhäiritsijöitä ja kuljettivat nämä mielipiteeltään vakaumukselliset sosialidemokraatit, jotka ovat erinomaisella tarmolla ja menestyksellä taistelleet kommunismia vastaan omassa kotikunnassaan, metsään rääkäten heitä niin pahoin, että m. m. Viljanen kaksi viikkoa oli täydelleen työkyvyttömänä, ja että hän vielä tänä päivänä lienee sairaana. Syynä siihen erinomaiseen vihaan, jota on tunnettu juuri mainittua Viljasta kohtaan, lienee ollut se, että Viljanen kunnanvaltuuston puheenjohtajan ominaisuudessaan ei suostunut valtuuston kokouksessa esittämään laittomalla tavalla tehtyä laitonta vaatimusta 9 sosialidemokraattisen valtuuston jäsenen erottamisesta valtuustosta (Ed. Keto: Kuulkaa!). Mutta erinomaisen merkillepantavaa on myöskin, että kun Viljasen vaimo seuraavana aamuna saapui paikkakunnan nimismiehen luokse tehdäkseen ilmiannon tapahtuneesta kyydityksestä, niin herra nimismies — tällaiset herrat ovat olleet erittäin suuria herroja viime aikoina — niin herra nimismies suvaitsi ilmoittaa, että hänen vastaanottonsa alkaa vasta kello 10.

Ja vihdoin lienee laskettava tämän saman Turun kokouksen konttoon myös se pahoinpitely, jonka uhriksi joutui Turun läänin eteläisen vaalipiirin sosialidemokraattinen edustajaehdokas Hellberg. Hellberg on tunnetusti ja tunnustetusti yleistä kunnioitusta nauttiva henkilö omalla paikkakunnallaan. Kaikkein vähiten olisi saattanut luulla, että tällaisen rauhallisen, kunnon ja kunnian miehen kimppuun olisi hyökätty. Mutta näin tapahtui kuitenkin. Tuskin oli Hellberg lopettanut vaalipuheensa Suomusjärvellä ennenkuin kello 23 aikaan saapui jälleen aseistettuja automiehiä vieden Hellbergin mukanaan, riisuen hänet melkein alastomaksi, pahoinpitelivät häntä ja jättivät hänet täydellisesti avuttomaan tilaan virumaan metsään. (Vasemmalta: Pihkala tietää!)

Nämä ovat tiedossani olevat Turun kokouksen välittömät seuraukset. Kenties ed. Pihkala tahtoo tätä luetteloa vielä jatkaa koska hän tietänee ja tuntenee näitä asioita paremmin, jotta kävisi täysin selville, kuinka rauhallinen se olotila oli, jonka hallituksen monta kertaa mainittu julkilausuma ja kiertokirje maaherroille todellisuudessa loi ja miltä tuo hallituksen mainitsema „terve, yhteiskunnallinen rauhantila'' syyskuun alkupäivinä vaalitaistelun alkaessa todellisuudessa näytti.

Hallitus lausuu kertomuksessaan, että väkivallan uhreiksi vain verrattain harvoin on joutunut muita kuin kommunisteihin lukeutuneita henkilöitä. Valitettavasti hallitus tässäkin kohdassa suuresti erehtyy. Minun ei tarvitse muuta kuin johtaa mieleen ne lukemattomat laittomuudet, joita on tehty nimenomaan sosialidemokraattisia kunnanvaltuutettuja vastaan ja yleensäkin todeta, että vain yhden ainoan puolueen kaikki jäsenet tietääkseni ovat ikäänkuin ihmeen kautta tällaisilta terroristisilta teoilta säästyneet. Osoitukseksi siitä, mitenkä muut porvarilliset puolueet ovat saaneet mielivaltaa kokea, minä pyydän vain johtamaan mieleen Kempeleen maalaisliittolaisen kunnanvaltuuston puheenjohtajan kyydityksen, sen painostuksen, jonka alaiseksi edistysmieliset kunnanvaltuutetut viime kesänä joutuivat Hankasalmen kunnanvaltuustossa, Svenska Pressenin toimittajaa kohdanneen häikäilemättömän pahoinpitelyn viime kesänä, jonka tekijä tuomittiin huomioonottaen „teon vaikuttimet'' hyvin lievään ehdolliseen vapausrangaistukseen ja vihdoin myöskin sen kyydityskollehdin, joka sanomalehtien tietojen mukaan koottiin ed. von Bornin estämiseksi saapumasta tänne edustajavelvollisuuttaan täyttämään. Täällä on mainittu jo useampia kertoja siitä uskomattomasta väkivallanteosta, jonka uhriksi tasavallan suuresti kunnioitettu ensimmäinen presidentti puolisoineen joutui. Me sosialidemokraatit iloitsemme ensimmäisinä mitä vilpittömimmin siitä, että presidenttipuolisot Ståhlbergin pikemmin onnellisen sattuman kuin viranomaisten valppauden kautta onnistui pelastua. Ja me tunnustamme, että tässä yksityisessä tapauksessa myöskin viranomaisten puolelta on osoitettu tarpeellista valppautta. Mutta samalla kuin me tunnemme tyydytystä tämän johdosta, niin meidän täytyy ihmetellä, että samaa ripeyttä ei suinkaan ole edes yritettykään osoittaa niissä lukemattomissa tapauksissa, joissa joku sosialidemokraatti ja varsinkin joku vähäisemmässä, huomaamattomassa yhteiskunnallisessa asemassa oleva henkilö on joutunut väkivallanteon uhriksi. Niistä hirmuolennoista, jotka metsän pimennoista hyökkäsivät meidän edustajatoverimme Hakkilan kimppuun, on jonkunlaista selvyyttä saatu vasta sen jälkeen, kun suunnilleen kolme kuukautta tai ylikin itse tapahtumasta on kulunut. Tietääkseni ei vielä tähän päivään mennessä ole vakavasti yritettykään ottaa selvää siitä, minkälaisen kohtalon uhriksi heinäveteläinen sosialidemokraattinen kunnanvaltuutettu Happonen on joutunut. On todennäköistä, että hänet on murhattu; mutta on kyynillistä, kun täällä ilmestyvä suuri valtiollinen sanomalehti Uusi Suomi kehtaa vielä vainajan muistoa häväistä nimittämällä häntä häntä koskevissa uutisissa kommunistiksi. Kaikki, jotka ovat tunteneet tämän väkivallanteon uhrin, tietävät, että kommunistiset ajatukset olivat hänestä mahdollisimman kaukana. Paikkakunnallaan hän oli kaikkien kunnon kansalaisten joukossa tunnettu vakaumuksellisena sosialidemokraattina. (Vasemmalta: Onko ilmoittautuneiden joukossa Happosen murhaaja?) Ja saamani tiedon mukaan on tämä tapahtuma Happosen vaimoon vaikuttanut niin järkyttävästi, että hän on mielisairaalassa hoidettavana. Ed. Riipinen, kyllä minusta tuntuisi raskaalta olla mukana sellaisessa kansanliikkeessä, joka ei ole

voinut pitää hillittömimpiä aineksiaan tämän enemmän kurissa. Kyllä tuntuisi raskaalta ajatella tekoja, joista on moin kaameita seurauksia yksityisen perhe-elämässä.

Näyttää yleensäkin siltä kuin kaukaisemmilla seuduilla tapahtuneet ja huomaamattomammassa asemassa oleviin henkilöihin kohdistuneet hirmuteot olisivat saaneet jatkua jokseenkin häiriytymättömässä rauhassa. Minulla on tuoreita kokemuksia tästä omasta vaalipiiristäni Nastolan pitäjässä sijaitsevasta Ahtialan kylästä. Siellä on kohta neljän kuukauden aikana työväki elänyt täydellisen terrorin alla. Suojeluskunnan päällikkö on monia kertoja revolveria heilutellen selittänyt, että hänen ja hänen toveriensa tahto on tällä hetkellä ainoana lakina valtakunnassa. Monia työläisiä on pahoinpidelty. Eräs peloton työläisnainen, joka rohkeni tarjota apuaan pahasti haavoitetuille ja raadelluille työläisille, uhattiin ampua kuoliaaksi. Kaiken tämän ovat viranomaiset nähneet ja todenneet, edes yrittämättäkään suuremmalla tarmolla puuttua asiaan. Erityisen raa'asti ovat esiintyneet vanginvartijat, joita on kylään sijoitettu sen takia, että sen läpi kulkevaa Heinolan rautatietä rakennetaan vankityövoimalla. Heidän tekemiinsä rikkomuksiin ei myöskään ole yritettykään puuttua. Mutta jotta kurjuus olisi mahdollisimman täydellinen, niin on tässä suhteellisen syrjäisessä kylässä lapualaisten painostuksesta vielä menty niinkin pitkälle, että maanviljelijät ovat aivan yleisesti alkaneet maantöissään käyttää samaa vankivoimaa, joka on kylään sijoitettu Heinolan rautatienrakennusta varten. Siinähän tapahtuu jo mitä ilmeisin lainrikkomus, sillä eihän sellainen henkilö, joka vapaasti saa liikkua vapaissa töissä, suinkaan enää ole mikään vanki, ja minä pyytäisin herra oikeusministeriä erityisesti kiinnittämään huomiota tällaiseen räikeään epäkohtaan. Minulle lausui eräs perheenäiti tässä Ahtialan kylässä olevansa onnellinen ja kiittävänsä Jumalaa siitä, että hänellä ei ole lapsia, sillä jos olisi lapsia, niin ne varmasti nääntyisivät nälkään. Onko ihme, jos viimeinenkin luottamus oikeuden voimaan ja viranomaisten hyvään tahtoon tällaisissa olosuhteissa häviää.

Hallitus mainitsee edelleen kertomuksessaan syitä, jotka ovat vaikeuttaneet rikoksellisten ilmisaantia. Nämä syyt eivät mitenkään tee oikeudellisesti vakuuttavaa vaikutusta. Viranomaisen on täytettävä velvollisuutensa, vaikka hän joutuisi minkä tahansa vainon ja uhkausten uhriksi. Hänen on pidätettävä rikoksentekijät, yhdentekevää, piileskelevätkö he hänen tietensä Kosola-nimisessä tai jossakin muussa talossa. (Vasemmalta: Oikein!). Väkivallanteon uhrin mahdollisesti tekemä sovinto rikoksellisen kanssa, johon hallitus myöskin kertomuksessaan viittaa, ei saa olla esteenä rikoksentekijän rankaisemiselle, sillä kaikkein useimmat tähän ryhmään kuuluvat rikokset ovat luonteeltaan sellaiset, että ne ovat virallisen syytteen alaisia. Viranomainen ei saa arkailla kuulusteltavakseen kutsua ja, milloin vangitsemisen edellytyksiä on olemassa, vangita vaarallisia yllyttäjiä ja rikoksen suosijoita, vaikkapa heillä olisi sellainenkin omalla tavallaan kuuluisaksi tullut nimi kuin Kosola tai Kares. Vaikka meidän maamme onkin viimeisinä aikoina tullut tunnetuksi rikollisuuden tavattomasta lisääntymisestä, on viranomaisten kumminkin aina tämän vuoden alkupuoleen saakka onnistunut melkoisella valppaudella ja ripeydellä saattaa rikoksentekijät ansaittua rangaistustaan kärsimään. Edelleenkään ei näytä tuottavan suurempaa vaikeutta viranomaisille vangita ja tuomittavaksi saattaa pienempiä rikoksentekijöitä, sellaisia, joiden teko ei ole luonteeltaan laisinkaan poliittinen. Sitä ihmeteltävämpää on, että nämä samat viranomaiset nyt suurelta osalta näyttävät täydellisesti menettäneen mahdollisuuden saattaa viimeksimainittujen rikostentekijät edesvastuuseen tekemistään teoista.

Mutta kun näin on asianlaita, niin ylempien viranomaisten ja hallituksen olisi armotta erotettava valtion palveluksesta sellaiset virkamiehet, jotka ovat osoittaneet laimeutta, puhumattakaan niistä, jotka suorastaan ovat rikoksentekijöitä suosineet. Hallitus mainitsee, että näin olisi tapahtunut. Minun tiedossani ei ainakaan ole muuta kuin yksi ainoa tämänluotoinen tapaus, nimittäin poliisimestarin eroittaminen Kokkolan kaupungissa. Someron nimismies, jonka toimettomuudesta minä äsken puhuin, samalla tavalla kuin Lapuan nimismies Koro, joka kuuluu lapuanliikkeen valtuuskuntaan ja on mitä läheisimmässä yhteydessä liikkeen toiminnan kanssa, istuvat tietääkseni kaikessa rauhassa paikallaan.

Mutta sensijaan hallitus on kylläkin

myöntänyt erinomaisen auliisti virkavapautta lainkuuliaisille virkamiehille ilman että nämä laisinkaan ovat virkavapauspyyntöä esittäneet. Olisi erinomaisen hauskaa puolustusministeriltä kuulla, mitkä seikat ovat aiheuttaneet kenraali Öhquistin kovin pitkäaikaiseksi venyneen virkavapauden ja sisäasiainministeri puolestaan voinee myös jonkinverran tarkemmin selostaa maaherra Jalanderin virkavapautta. Nimenomaan viimeksimainitun elämykset kuluneen kesän aikana ovat peräti omalaatuiset. Merkillisintä kaikesta on se, että kun maaherra virkavelvollisuudelleen ja vanhomalleen virkavalalle uskollisena saattaa syytteeseen eräitä lainrikkomuksiin itsensä syyllisiksi tehneitä kansalaisia Lohjan kauppalan äänestysalueessa, niin samassa kauppalassa pidetään n. s. isänmaallisten kansalaisten kokous ja tässä kokouksessa vaaditaan maaherraa eroamaan. Minkätakia vaaditaan maaherraa eroamaan? Sentakia että hän on noudattanut valtakunnan voimassaolevaa lakia. Missä tapauksessa häntä ei olisi vaadittu eroamaan? Siinä tapauksessa, että hän olisi tätä lakia rikkonut. Johtopäätökset ovat selvät. Täällä meillä on sellainen virtaus, jonka mielestä siis viranomainen on sitä parempi kuta enemmän hän lakia rikkoo. Mutta jos hän pysyy virkamiesvalalleen ja valtakunnan laille uskollisena, silloin hänet on keinolla millä tahansa raivattava tieltä pois.

Tässä yhteydessä on syytä kajota myöskin yleiseen oikeusturvallisuuden järkkymiseen meidän maassamme viimeisinä kuukausina. Se on pahasti häiriintynyt. Sitä osoittaa se, että jo keskiajalla säädettyä käräjärauhaa ei ole enää pidetty pyhänä. Ensimmäinen käräjärauhan rikkomus tapahtui Vaasassa viime kesäkuun alkupäivinä. Mutta samankaltaisia tekoja on sittemmin ehtimiseen uudistunut. Viime elokuun puolivälissä eräs ruotsalaiseen kansanpuolueeseen lukeutuva asianajaja lähtee täältä Helsingistä Lapuan käräjille, ajaakseen aivan tavallista tappelujuttua, joka oli päättynyt siihen, että toinen tappelun osanottajista menetti henkensä. Tämä henkensä menettänyt ei ollut mikään poliittinen henkilö, yhtä vähän kuin syytettykään. Mutta jostain käsittämättömästä syystä lapualaiset olivat ottaneet vainajan erityiseen suojelukseensa ja niinpä tehtiin kaikki hedelmällinen esiintyminen asianajajan puolelta mahdottomaksi. Hänen ympärilleen kerääntyi suuri joukko lapualaisia, jotka pahoinpitelivät häntä ja uhkasivat, että toista kertaa hän ei enää tule elävänä Lapualle saapumaan. (Vasemmalta: Isänmaallisuutta!) Jokseenkin sietämätöntä on tuomioistuinten toiminta tällaisissa olosuhteissa. Mainitsemastani tapauksesta on kylläkin annettu Vaasan läänin maaherran tehtäväksi ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin, mutta kun tutkimuksen toimittaminen uskottiin juuri samalle nimismies Korolle, joka itse oli tuossa käräjätilaisuudessa läsnä ja oli nähnyt kaiken, mutta ei pannut kortta ristiin, niin on silloin ymmärrettävää, että tutkimuspöytäkirja ei itse asiassa mitään totea.

Mainitsemista ansaitsee vielä, että pari asianajajaa, joiden tarkoituksena oli Vaasassa esiintyä muutamien syytteessä olevien kommunistien puolustajana, joutui Vaasaan tultuaan sellaisen uhkauksen alaisiksi, että he katsoivat oman henkensä pelastamiseksi viisaimmaksi luopua suunnitellusta tehtävästä. Ryöstömurhaajat ja muut törkeät rikoksentekijät, ne saavat kylläkin tässä maassa puolustusasianajajan, mutta poliittisista rikoksista syytetyille avun saaminen näyttää viime aikoina tulleen mahdottomaksi.

Hallitus toteaa kertomuksessaan tyydytyksellä, että suurin osa laittomuksiin syyllisiä on äsken viranomaisille ilmoittautunut. Tällä toteamisella hallitus ilmeisesti tarkoittaa täällä viime maanantaina pidettyä kyyditsijäin kokousta. Mutta hallitus ei mainitse, minkälaisissa olosuhteissa ja mistä aloitteesta tämä kokous pidettiin. Onhan kyyditsijäkokous toki sentään kaiken terveen järjen nimessä leimattava oikeusskandaaliksi, oikeuskomediaksi, eikä miksikään voitoksi terveelle oikeuselämälle. Rikokselliset saapuvat tänne sillä hetkellä ja niillä junilla, jotka herra Kosola suvaitsee radiossa määrätä. Heidän suosijansa ottavat heidät vastaan sankareina. Ostrobotnialla toimeenpannaan eräänlainen paraati, jossa v. t. maaherra Honkanen on mukana. Sitten marssi lähetystö sisäasiainministeri Kuokkasen luo valokuvattavaksi. Koko tilaisuus muodostuu näissä oloissa pikemminkin rikoksen ylistykseksi kuin rikoksen tuomitsemiseksi. Paljon puhuttu rikoksen motiivien ymmärtäminen — sanonta lienee herra Kareksen — kruunataan virallisesti. Kaiken lisäksi Turun seudun rintamamie-

het varatuomari Piintilän johdolla lähettävät jyrisevän paheksumisen maaherra Matsonille, joka vihdoinkin on heränny ja vanginnut pormestari Hakkilan kyydityksen osallisena liikemies Haarlan ja Aamulehden toimittajan Rekolan. Maaherran laillinen, joskin valitettavasti kovin myöhäinen teko, on tuon sähkösanoman sanoja käyttääkseni „isku vasten rintamamiesten kasvoja". Toisin sanoen: Herrojen Haarlan ja Rekolan olisi pitänyt saada jatkuvasti kulkea vapaina, jotta hekin olisivat saaneet ottaa osaa siihen ilveilyyn, joka täällä Helsingissä Ostrobotnialla seuraavana aamuna suoritettiin.

On käsittämätöntä nähdä tällaisen suorastaan idioottimaisen sähkösanoman alla lainoppineen henkilön nimen. Mutta vieläkin ihmeellisempää on minusta kyyditsijäin joukossa löytää kolmen kansanedustajan, m. m. kahden pappismiehen nimet. Eikö hän teillä, edustajat Rantanen ja Sovijärvi, olisi paljon parempi olla ja etteköhän tuntisi paljon paremmin palvelleenne suurinta opettajaa ja seuranneenne hänen esikuvaansa, jos te viimeisinä kuukausina olisitte vaikuttaneet siinä ylevässä hengessä, joka kuvastuu edustajatoverinne Kukkosen valtiopäivien avajaissaarnasta, kuin osallistumalla toimintaan, joka kokonaan vieraantuen alkuperäisestä tarkoituksestaan on koitunut onnettomuudeksi sekä maalle kokonaisuudessaan että lukemattomille yksilöille ja kodeille. Eikö hän herra opetusministerillä, jota minä jo koulupojasta alkaen suuresti ja syvästi kunnioitan sekä ihmisenä että opettajana, olisi syytä antaa edustajatovereilleen pientä opetusta kristillisen lähimmäisrakkauden ensimmäisissä alkeissa. (Vasemmalta: Oikein!)

Mutta kenties vieläkin hämmästyttävämpää on kyyditsijäin luettelossa nähdä Viipurin hovioikeuden asessorin Mikko Lampénin nimi. Onhan tunnettua, että asessori Lampén on toiminut ja edelleenkin toiminee sisäasiainministerin oikeana kätenä. Kovin heikkoa arvostelukykyä nykyisessä sisäasiainministerissä osoittaa jatkuva yhteistoiminta tällaiset oikeuskäsitteet omaavan henkilön kanssa, jonka sopivaisuus ylioikeuden jäseneksikin on mitä suurimmassa määrässä kyseenalainen.

Lopuksi täytyy minun kosketella siihen kohtaan hallituksen kertomuksessa, jossa hallitus katsoo voivansa todeta, että vaalit toimitettiin täydellisen rauhan vallitessa ja että pelätystä vaaliterrorista ei niinmuodoin tullutkaan mitään. Valitettavasti on hallituksen optimismi tässäkin suhteessa pettävää kaunomaalausta. Seuraavat tosiseikat puhuvat omasta puolestaan mitä selvintä kieltä.

Ilmajoella kiertelivät ensimmäisen vaalipäivän edellisenä iltana n. s. isänmaallisen vaaliliiton agitaattorit miltei kaikissa vähävaraisten asunnoissa ilmoittaen, että kaikkien sellaisten henkilöiden velat, jotka äänestävät muita kuin isänmaallisen vaaliliiton ehdokkaita, tullaan heti jättämään uloshaettavaksi sekä toimimaan niin, ettei ketään sellaista äänestäjää oteta minkäänlaiseen palkkatyöhön. Lisäksi selitettiin, että vaalipaikalla on jokaisen äänestäjän äänestettävä julkisesti vaalilautakunnan pöydällä. Useissa asunnoissa oli maanviljelijä Isak Valkama näytellyt ampuma-asetta ja uhannut, että jos kaikista varotuksista huolimatta aijotte mennä vaaleihin, niin tällä teidät kyllä estetään sinne menemästä. (Ed. Voionmaa: Ai sitä jaloa kansanliikettä!) Useita henkilöitä oli jyrkästi kielletty puhumasta mitään siitä, että heitä oli koetettu estää vaaleihin menemästä. Samanlaisia tapauksia on sattunut niinikään Vaasan läänin eteläiseen vaalipiiriin kuuluvassa Teuvan kunnassa. Eri äänestysalueiden vaalilautakunnat olivat merkinneet yli 600 kansalaisen nimen perään vaaliluettelossa sanat: „Katso vaaliluettelon loppuun". Eräässä äänestysalueessa oli vain merkitty kirjaimet K. V. L. ja vaaliluettelon loppuun oli kirjoitettu: „Koska asianomainen henkilö omaa kommunistiset mielipiteet, niin ei hänellä ole äänioikeutta."

Vaalilautakuntia vastaan tehtiin tämän johdosta kantelu, josta johtui, että eräänä yönä saapui kanteluntekijän asunnolle autokuormallinen miehiä, vaatien kantelun tekijää tulemaan ulos ja kun hän ei tullut, niin toimeenpantiin tavallinen kotirauhanhäiritseminen, huonekalujen särkeminen, ikkunoiden rikkominen j. n. e. j. n. e. Turun läänin eteläisessä vaalipiirissä on ainakin Paraisilla sattunut samanlainen tapaus. Sielläkin on monilta kymmeniltä työläisiltä nimismies Schoultzin aloitteesta ja läsnä ollessa yritetty riistää äänioikeus.

Mutta vielä muutamia valaisevia esimerkkejä meillä vallinneesta vaalivapaudesta. Kun kansanedustaja Perhon tarkoituksena

oli pitää tavanmukainen vaalipuhe ja selosta nykyistä tilannetta Nousiaisissa, niin ilmoitti paikkakunnan poliisi kieltävänsä puheen, koska Kosola radiossa oli kieltänyt puhumasta politiikkaa. Syyskuun 28 p:nä, jolloin hallituksen kertomuksen mukaan jokseenkin täydellisen ja häiriintymättömän rauhan piti maassa vallita, joutui minun edustajatoverini Aaltonen ja edustajaehdokas toimittaja Wahlsten Turun läänin eteläisessä vaalipiirissä mitä eriskummallisimmille seikkailuille. Näyttää siltä kuin lapualaiset olisivat tunteneet erityisen suurta rakkautta edustajatoveriani Aaltosta kohtaan. Mistä syystä, sitä minä en tiedä. Mutta jo aamulla varhain kun hänen tarkoituksensa oli pitää ensimmäinen vaalipuheensa Perttelin pitäjän Häkkänän kylässä, oli paikalle kokoutunut kokonaista viisi autokuormallista lapualaisia. Nämä antoivat toimittaja Wahlstenin aloittaa puheensa. Mutta kun puhetta oli kestänyt puoli tuntia, niin he nähtävästi katsoivat tämän riittävän ja keskeyttivät puheen hirvittävällä hälinällä. Omalaatuista vaalivapautta tämä! Tämän jälkeen lähtivät Aaltonen ja Wahlsten jatkamaan matkaansa Iso-Hiiden kylään ja nyt seurakunta suurenee ja laajenee, autojen luku kaksinkertaistuu. Kun edustaja Aaltonen aloittaa puhettansa, niin hänenkin sallitaan puhua puolituntia, kunnes hänen sanansa hukkuvat hirvittävään hälinään. Tämän jälkeen oli tarkoituksena pitää Perttelin kunnan alueella vielä kolmaskin puhe, mutta puhujat katsoivat aivan tarpeettomaksi edes paikkakunnalle mennä. He yrittivät onneaan toivoen parempaa menestystä Kuusjoen kunnassa, mutta havaitsivat sinne tullessaan, että lukkolaiset olivat täydellisesti kaikilta puolilta saartaneet työväentalon ja tällaisen saartoketjun läpi oli paikkakuntalaisten luonnollisesti mahdoton tunkeutua. Ja lopuksi jatkuu sitten matka saman syyskuun 28 p:n illalla Salon kauppalaan, jossa oli määrä pitää työväentalolla vaalitilaisuus. Nuo uskolliset seuralaiset seurasivat kymmenine autoineen ed. Aaltosta ja edustajaehdokas Wahlstenia Saloon saakka ja siellä tuohon siistiin seuraan liittyi vielä samalla tavalla ajattelevia Salon kauppalan lapualaisia johtajinaan, joista huomatkaa, insinööri Martimo ja pankinjohtaja Kansanen. Hienoja insinöörejä ja hienoja pankinjohtajia! Kun edustaja Aaltonen oli puhunut noin neljännestunnin ajan, antaa hra Kansanen merkin kepillään, jonka jälkeen alkaa taaskin mitä hirvittävin hälinä. Omalaatuisella tavalla huvittava puoli asiassa on se, että edustaja Aino Lehtokoski, jonka määränä myöskin oli puhua tuossa samassa tilaisuudessa Salossa, saapui paikalle, niin luonnollisesti juuri kuvatuissa olosuhteissa vaalipuheen pitämisestä ei voinut tulla mitään. Minä sanon, että tämä on huvittavaa senvuoksi, että tähän saakka ja nimenomaan vuoden 1929 vaaleissa kommunistit kulkivat joka ainoassa ed. Lehtokosken vaalitilaisuudessa häiriten häntä ja tehden monin paikoin puheen pitämisen melkein mahdottomaksi. Tässä on meillä mitä selvin esimerkki siitä, kuinka lapualais-fascistien ja kommunistien menettelytavat ovat aivan samanlaiset. Eivät kumpikaan suvaitse sananvapautta, ei ajatuksen vapautta, eikä niitä oikeuksia, jotka kuuluvat kansanvaltaisen valtion perusolemukseen.

Mutta kenties kaikkein räikeimmät ovat ne vaaliväärinkäytökset, joita sattui Kuopion läänin läntisessä vaalipiirissä. Minä en tiedä mistä syystä tässä vaalipiirissä oleva Keiteleen kunta oli saavuttanut lapualaisten erikoisen suosion. Heti kun entinen kansanedustaja Toivonen saapui tähän kuntaan pitääkseen rauhallisen sosialidemokraattisen puheen ja selostaakseen vallitsevaa tilannetta, niin nimismies, siis viranomainen, suvaitsee ilmoittaa, että kansanliikkeen taholta on esiintyminen kielletty. Vähäistä myöhemmin Keiteleen lapualaiset osoittivat sen suuren kunnian Kuopion läänin läntisen vaalipiirin piiritoimikunnalle, että he suvaitsivat kirjeellä ilmoittaa, että jos paikkakunnalle vielä saapuu sosialidemokraattisia puhujia, heidän puheensa ensin on annettava lukkolaisten sensuroitavaksi. Jokseenkin samanlaista kuin Bobrikoffin aikana ja oikeastaan vielä pahempaa.

Mutta kaikkein vakavinta on kuitenkin se, että samassa Keiteleen kunnassa ensimmäisenä vaalipäivänä useat äänioikeutetut kansalaiset väkivallan uhalla estettiin äänioikeuttaan käyttämästä ja pakoitettiin poistumaan vaalipaikoilta. Antaako vaalin tulos tällaisissa olosuhteissa todellisen kuvan kansan tahdosta, on eri kysymys. Tuusniemen kirkonkylässä oli järjestetty seuraava näytelmä, joka saattaisi tuntua komedialta, ellei aika olisi siksi vakava kuin mitä se on. Molempina vaalipäivinä seisoi vaalihuoneis-

ton ovella kaksi lapualaista, mukanaan kirja, jossa oli kaksi eri saraketta, toinen valkoisia, toinen punaisia äänestäjiä varten. Uhkauksilla pakoitettiin työläisäänestäjiä merkitsemään nimensä jompaankumpaan sarakkeeseen.

Nämä törkeät vaalioikeuden ja vaalivapauden loukkaukset lienevät ainakin paikkakunnan viranomaisten tiedossa, mutta tähän mennessä ei ole minkäänlaisiin toimiin ryhdytty. Kun pitää silmällä kohta lähestyviä kunnallisvaaleja ja tasavallan presidentin valitsijamiesvaaleja, niin ne kokemukset, joita meillä on valtiollisista vaaleista, tuntuvat sitäkin vakavammilta. Voisin mainita useita esimerkkejä siitä, kuinka lapualaiselta taholta jo nyt on ryhdytty terrorisoimaan äänestäjiä kunnallisvaaleja varten. Niinpä Muuruveden pitäjän Pieksan kylässä oli äänestäjien luettelo jo ollut äänestäjien nähtävänä ja valitusaika niin muodoin umpeenkulunut. Paikallinen Suomen Lukon puheenjohtaja vaati tällöin vaalilautakunnan puheenjohtajaa luovuttamaan äänestysluettelon hänelle, mikä tapahtuikin. Äänestysluettelo joutui sen jälkeen lukkolaisten tarkastettavaksi ja sensuroitavaksi ja on siihen erinäisten työläisäänestäjien nimen kohdalle tehty merkintä S. K. P. Tämä rikos on sitäkin kylmempi, kun se on tehty sen jälkeen kun valitusaika tapahtuneista laittomuuksista jo oli mennyt umpeen, joten millään tavallisilla muutoskeinoilla eivät oikeudessaan loukatut kansalaiset enää voineet päästä oikeuksiinsa. Minä katsoisin, että valtakunnan hallituksen, oli se kokoonpanoltaan minkälainen tahansa, ensimmäisiä tehtäviä olisi hyvissä ajoin ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimiin, jotta edes kunnallisvaalit ja presidentin valitsijamiesvaalit meillä suoritettaisiin laillisissa ja säännöllisissä oloissa.

Meidän maassamme on viimeisinä aikoina erittäin paljon puhuttu huliganismin vaarasta ja sen vastustamisen välttämättömyydestä. Rikollisuus onkin pelottavassa määrässä maassa yltynyt, minä luulen suureksi osaksi sen tavattoman asekulttuurin palvonnan vaikutuksesta, joka meidän kansamme keskuudessa kansalaissodan jälkeen on ollut hyvin yleinen eräissä piireissä. Mutta vielä paljoa arveluttavammaksi tämä vaara käy nykyisen siveellisen villityksen jälkeen ja ennen kaikkea sen johdosta, että arvovaltaisissakin asemissa olevat henkilöt ovat antaneet jonkinlaista moraalista tukea viimeisten aikojen laittomuuksille, sekä että viranomaiset ovat niiden suhteen asettuneet melkein täydellisesti passiiviselle kannalle. Ihmetellen täytyy myöskin kysyä, ovatko oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies ryhtyneet mihinkään sellaisiin toimiin, joita heidän korkea virkansa edellyttäisi? Ovatko nämä virkamiehet ryhtyneet sellaisiin toimiin, että kukaan maan kansalainen ei joutuisi laillisissa oikeuksissaan kärsimään? Minun tiedossani on että pormestari Hakkilan kyydityksen jälkeen eduskunnan oikeusasiamiehen varamies, joka silloin hoiti tointa, todellakin ryhtyi johonkin aloitteeseen, mutta myöhemmin ei ole kuulunut mitään siitä, että vakinaisen oikeusasiamiehen palattua lomaltaan olisi näitä toimenpiteitä jatkettu. Edelleen minun täytyy vakavasti kysyä, eivätkö nimenomaan, nykyinen sisäasiainministeri ja nykyinen puolustusministeri, jotka tärkeällä paikallaan ovat osoittaneet kaikkein suurinta voimattomuutta ja kaikkein täydellisintä passiivisuutta aivan siihen katsoen, minkä kannan hallitus kokonaisuudessaan tulee ottamaan tämän keskustelun päätyttyä, eivätkö ainakin nämä kaksi hallituksen jäsentä katso jo olevan korkean ajan jättää salkkunsa toisiin käsiin?

Kaikissa kansanvaltaisissa valtioissa ovat kansalaiset tasa-arvoisia lain edessä. Suomen hallitusmuoto toteuttaa tämän ylevän periaatteen myöskin meidän valtakuntaamme nähden. Tähän periaatteeseen sisältyy se, että kaikkia kansalaisia on tuomioistuimessa tuomittava samojen oikeusohjeiden mukaan, että kaikilla kansalaisilla tulee olla samat oikeusedut ja että kaikkien kansalaisten yhteiskunnalliseen asemaan, varallisuuteen ja muihin seikkoihin katsomatta tulee saada viranomaisten puolelta osakseen samaa oikeusturvaa. Ainakin molemmissa viimeksimainituissa suhteissa on luottamus hallitusmuodon pyhyyteen laajoissa kansankerroksissa mitä arveluttavimmasti järkytetty. Tuon luottamuksen palauttaminen on eduskunnan luottamusta nauttivan hallituksen, oli se kokoonpanoltaan minkälainen tahansa, kaikkein raskaimpia, mutta samalla myös kaikkein kunniakkaimpia velvollisuuksia tulevaisuudessa. (Vasemmalta: Hyvä!)

P u h e m i e s: Eduskunnan istunto keskeytetään ja jatketaan sitä kello 19.

Istunto keskeytetään kello 17,08.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Furuhjelm: På svenska riksdagsgruppens vägnar ber jag få meddela, att gruppen enhälligt beslutat rösta för enkel övergång till dagordningen.

Ed. von Born: Det finnes i sanning åtskilligt uti regeringens föreliggande meddelande, som gåve anledning till reflexioner, ja till och med till rätt så allvarliga betraktelser. Men det är icke min mening att här nu taga till tals allt detta, än mindre avser jag att lägga sten på den börda, som regeringen haft och fortfarande har att bära. Regeringen har haft en svår uppgift att fylla, en vanskllig situation att klara upp, det måste erkännas, och dess goda vilja att göra det bästa den kunnat därav skall knappast någon rättvisligen gitta bestrida eller allvarligen draga i tvivelsmål. Misstag och fel med avseende å vad som gjorts eller underlåtits kunna måhända vara lätta nog att påvisa, men det förändrar icke det faktum, att envar, åtminstone på borgerligt håll, skall vara beredd att giva regeringen rätt däri, att den, såsom den själv säger, handlat, avsett att handla till landets bästa. Det finnes därför icke, — också om man icke vill se fullt så optimistiskt på företeelserna som regeringen, — någon anledning att undandraga regeringen det för dess fortsatta verksamhet nödiga förtroendet. Något annat än enkel övergång till dagordningen kan sålunda enligt min tanke icke ifrågakomma, och i detta avseende står jag alltså fullt ense med svenska riksdagsgruppen om dess nyss angivna ståndpunkt.

Jag har emellertid begärt om ordet för att rikta en anmärkning mot en enligt min uppfattning synnerligen onödig och, jag ville säga oskicklig passus uti regeringens redogörelse, den nämligen, som ingår under rubriken „Kommunistlagarna". Regeringen påtalar här riksdagens omedgörlighet under julisessionen i fråga om dessa lagar. Detta var, säges det, en medverkande orsak till den i landet rådande oroliga sinnesstämningen, och den negativa utgången var i hög grad ägnad att i fortsättningen upprätthålla oron och försvåra regeringens verksamhet. Riksdagen göres alltså mer eller mindre direkt till syndabocken i detta avseende. Det var riksdagen, som satte sig på tvären i detta fall, och den ensam som bar skulden till det fortsatta orostillståndet och de svårigheter regeringen mött i sin verksamhet. Är då denna utläggning av förhållandena verkligen riktig? Jag vågar åtminstone för min del påstå, att detta icke är fallet, att denna förebråelse emot riksdagen, som inneligger i regeringens uttalande, icke är på sin plats, allra minst från regeringens sida. Den medgörlighet, som riksdagen uti nu ifrågavarande avseende faktiskt ådagalade och den goda vilja den visade att lösa denna fråga och giva regeringen nödiga medel i händerna i kampen mot kommunismen, är snarare, såvitt jag kan se, förtjänt av det största erkännande. Riksdagen visade i själva verket en självövervinnelse, som i sin mån var enastående, och dess uppriktiga samfällda strävan att i endräkt på bästa sätt lösa en svår och invecklad fråga måste i rättvisans namn erkännas. Att också socialdemokraterna voro med i denna av alla understödda ärliga strävan länder dem till stor och bestående heder, vilket man på borgerligt håll knappast har rätt att helt förgäta. I sanningens intresse vill jag hava allt detta utsagt. Det var nog icke på riksdagens sida, som omedgörligheten den gången låg. Det var icke där den så allmänt påtalade hallsstarrigheten i främsta rummet gjorde sig gällande. Därom rådde knappast mer än en mening inom riksdagen då, och jag tror, att också utom riksdagen denna samma uppfattning sedan dess alltmer börjat tränga igenom och klarna.

Riksdagen erbjöd i själva verket så gott som enhälligt allt det, som då behövdes eller skäligen kunde fordras för att med lagliga medel komma kommunismen till livs. Att utgången trots det, såsom regeringen säger, blev negativ, var nog icke riksdagens fel, åtminstone bar icke den i främsta rummet ansvaret därför.

Det har sagts på olika håll inom vårt samhälle, att det var orätt, ja brottsligt, att icke den lösning, riksdagen enhälligt anvisade i juli, då accepterades. Jag skall

icke yttra mig härom, men så mycket vill jag i varje fall nu säga, att det nog var onödigt och oklokt av regeringen att taga till tals och riva upp denna sak i detta sammanhang på det sätt, som den det gjort. Det hade säkerligen varit långt bättre och korrektare och framför allt värdigare, om regeringen visat den självövervinnelse och självkritik, att den med tystnad förbigått dessa omständigheter eller åtminstone berört dem på ett annat sätt, än vad i dess redogörelse skett. Nu verkar redogörelsen i denna punkt, med förlov sagt, alltför utmanande, och jag kan icke annat än beklaga detta. Det är också häremot, herr talman, som jag på detta sätt velat inlägga min gensaga.

Ed. Kaskinen: Se kertomus, minkä hallitus toiminnastaan on eduskunnalle jättänyt, on sellainen, että sen suhteen ei luulisi olevan muistuttamisen syytä. Asia on kuitenkin niin, että sisäinen politiikkamme, sisäiset olomme ovat viime aikoina olleet sellaiset, että en katso voivani kansanedustajana ja kansanmiehenä ollen sitä aivan vaitiololla sivuuttaa.

N. k. lapuanliike sellaisena, joksi se todellisuudessa on muodostunut, on kansamme keskuudessa ollut arveluttavan tuhoisa ja kansamme olemassaoloa vaarantava liike. Ei käy kieltäminen, että ne kansalaiset, jotka asuvat maamme syrjäseuduilla, ja näin ollen ovat joutuneet seuraamaan asioita ja tapahtumien kulkua enemmän oman yksityisen harkintansa mukaan, että sellaiset kansalaiset ovat usein ajatelleet, kun taasen ovat kuulleet uusista vallattomuuksien teoista ja rikoksista: eiköhän maamme hallitus kykene tekemään loppua tällaisesta. Ei ole pitkä aika kulunut siitä, kun sangen arvovaltaiselta taholta kehoitettiin kansaa ymmärtämään lapuanliikettä, ja ymmärtämystä se todella kaipaa. Sitä liikettä pidettiin aivan viattomana, aivan asiaan kuuluvana tekijänä, kansanliikkeenä yhteiskuntaolojemme parantamiseksi. Sallittaneen kysyä: ovatko lapuanliikkeen juuret jo vanhempia? Vuosia on kulunut siitä ajasta, jolloin meidän vanhemmat ja ammattitaidoltaan päteviksi tunnetut korkeimmat upseerimme poistettiin armeijasta muka sentähden, että armeija tarvitsee puhdistusta (Ed. Hakkila: Hyvä!) Se puhdistus tehtiin ja sijaan asetettiin ammattivalmistukseen katsomatta niitäkin miehiä, joiden toiminnasta viime päivinä olemme saaneet ainakin sanomalehtien kautta tietoja. On todellakin merkille pantavaa, että hallitus nyt on rohjennut ruveta sitäkin laitosta penkomaan. Mutta uskaltaisinko sanoa, että jokainen kansalainen käsittää, millä mielellä veronmaksajat uhraavat varansa sellaisen laitoksen ylläpitämiseksi, jonka huipuilla tuollaista voi tapahtua. Sekin jääköön hallituksen harkittavaksi.

Mitä yksityisten kansalaisten toimintaan Lapuan liikkeen suhteen tulee, uskon siinäkin olevan paljon, mikä pitäisi päivänvaloon saatettaman. Lieneekö tämänkään kaupungin monet kokous- ja klubihuoneet aivan vaitiololla tähän hommaan suhtautuneet? On syytä olettaa, että hallitus jo on tässäkin suhteessa ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin. Jos ne vielä olisivat keskeneräiset, olisi ne pikaisesti loppuun saatettava. Saattaa niinkin olla, että tutkimus johtaa tärkeissä luottamusasemissa olevien keskuuteen, kuten jo onkin tapahtunut, mutta sekään ei saa estää tutkimusten jatkumista. Vasta muutama viikko on kulunut siitä, kun maamme molemmat valtiomahdit, niin laillisen hallituksen kuin Lapuan hallituksenkin korkeimmat edustajat ajelivat samoissa vaunuissa. Se oli murheen merkki. Tyydytyksellä on nyt merkillepantava, että herrojen tiet ovat nyt eronneet ja toivottavaa on, että maamme laillinen hallitus saapi riittävän etumatkan tälle taipaleelle.

Hallituksen taholta on kansalle tiedotettu, että suhteemme ulkomaihin ja erikoisesti itäänpäin ovat hyvät ja niin ollen ei ainakaan mitään sodan vaaraa ole olemassa, mutta bolshevismin vaara on olemassa sittenkin ja siihen nähden on oltava varuillaan. Tulkoonpa bolshevismi idästäpäin tai mouskoon se oman kansamme keskuudesta ja esiintyköönpä se missä muodossa tahansa, niin tulee maan hallituksen kaikilla sen käytettävissä olevilla keinoilla sellainen liike tukahuttaa. Hallituksen tulee nyt jatkaa sitä otetta, minkä se vihdoinkin on alulle pannut saattaakseen rikolliset ainekset edesvastuuseen ja lain säätämän rangaistuksen alaisiksi. Se on ainoa mahdollinen tie rauhallisen järjestyksen palauttamiseksi maahan. (Eduskunnasta: Hyvä! Oikein!)

Ed. Paavolainen: Minun täytyy tunnustaa, että minä olen varsin epäröiden pyytänyt puheenvuoron sen jälkeen, kun ed. Mikko Erich piti täällä erinomaisen voimakkaan puheen. Minä olen nimittäin aina jäänyt varjoon puhumisen jalossa taidossa, (Ed. Hakkila: Se on kyllä totta!) silloinkin kun me Mikko Erichin kanssa hommasimme tähän maahan kuningasta ja julistimme anateemaa kapinaan nousseille sosialisteille. Mutta hän ja eräät hänen nykyiset ryhmätoverinsa ovat täällä tänään käsitykseni mukaan osoittaneet sellaista sisäpoliittisen tilanteen ymmärtämättömyyttä, että katson olevan syytä muutamin sanoin esittää poikkeavan käsitykseni.

On sanottava, että se kanta, jota vasemmiston taholta on sekä ennen eduskunnan kokoontumista että nyt täällä käytetyissä puheenvuoroissa esitetty, ei näytä tarjoavan tyydyttävää ratkaisua sisäpoliittisen aseman selvittämiseksi. Tämän väitteeni perusteeksi pyydän saada mainita, että kun kommunismin vastainen kansanliike viime vuoden lopussa maassamme alkoi, oli sen esittämä yksinkertainen ja selvä päämäärä: Kommunistien harjoittama valtio- ja maanpetokselinen toiminta on hävitettävä. Tämä ohjelma on sellainen, että sitä vastaan ei kenelläkään voi olla mitään muistuttamista. Onhan tämä pyrkimys täysin oikeutettu. Se on ilmaus terveestä, yhteiskuntaamme ja valtiotamme suojelevasta vaistosta. Se on valtakuntaamme ja itsenäisyyttämme mitä suurimmassa määrässä lujittava, ja jokaisen edustajan täytyy tämä päämäärä hyväksyä.

Minun ei tarvitse tässä yhteydessä palauttaa mieleen sitä vaaraa, minkä valtakuntamme olemassaololle aiheutti kommunismi. Tämän vaaran ovat tänä päivänä useimmat puhujat täällä sivuuttaneet. Mutta vaaran suuruus ja merkitys oli myöskin viime vuosien kuluessa unohdettu valtiovallan taholta ja meillä oli tuudittauduttu täydelliseen välinpitämättömyyteen ja saamattomuuteen kommunismivaaran suhteen. Meidän on kiitettävä sitä herätystä, joka viime vuoden loppupuolella maassamme tapahtui ja jonka seurauksena oli se päättävä ja ratkaiseva taistelu kommunismia vastaan, johon kansamme isänmaalliset ainekset puolueisiin katsomatta kaikkialla maassamme yhtyivät. Arvosteltakoon n. s. kansanliikettä miten ankarasti tahansa, olkoon että sen liepeillä on sattunut tapauksia, joita ei voi hyväksyä ja käyttäköön itsekukin puhuja temperamenttinsä ja puoluetaktiikkansa vaatimusten mukaisesti kuinka suuriäänistä moitetta tahansa, tosiasia on, ja sitä ei kukaan saata kieltää, että ilman kansanliikkeen nousua meillä ei olisi niin kivuttomasti ja nopeasti kyetty lopettamaan kommunistien valtakuntamme elinjuuria jäytävää toimintaa.

Minun täytyy huomauttaa, että sosialistien pitäisi olla erikoisesti kiitollisia, että kommunismi on näin kivuttomasti meillä hävitetty. Hehän ovat aina väittäneet taistelevansa kommunismia vastaan. Minä uskon, että niin on asianlaita. Eikö nyt, jolloin kommunismi on hävitetty, teidän, vasemmalla, ole syytä olla kiitollisia? (Vasemmalta: Uusi kommunismi tilalla!) Vai uskotteko, että teidän valistustoimintanne olisi vuosikymmenienkään kuluessa kyennyt vapauttamaan maan tästä painajaisesta? Eikö pikemminkin olisi käynyt niin, että se olisi yhä enemmän ja enemmän voittanut jalansijaa sosialisteilta?

Eduskunta on vapautettu kommunisteista ja ed. Hakkila saa nyt sen kunnian, että hän on vasemmiston taitavin demagogi. Sillä muistattehan, että te, silloin kun täällä oli kommunisteja, aina jäitte tässä suhteessa takapajulle. Yrittitepä miten tahansa, aina nousi sieltä toiselta puolen mies, joka löi ed. Hakkilan laudalta. Nyt hän kykenee itseoikeutettuna tämän kunnian kantamaan. (Ed. Hakkila: Tylsää meininkiä!) Sosialistit saavat talot, jotka kommunistit olivat heiltä vallanneet, he saavat myöskin rahat ja kaikki tulee heille lahjana. Se on porvariston lahja teille. Ammattiyhdistystoiminta on nyt sosialistien käsissä (Ed. Paasivuori: Lyöty hajalle ja palkat alentuneet.), sanalla sanoen kaikki se, mihin te olette pyrkineet, on nyt saavutettu. Minun mielestäni pitäisi vasemmiston tuntea suurta kiitollisuutta siitä, mitä tapahtunut on. (Ed. Paasivuori: Ja työväki saa tyytyä pienempiin palkkoihin.)

Ed. Tanner kysyi täällä päivällä pitämässään puheessa, mikä on tämä n. s. kansanliike? Jos ed. Tanner on tässä maassa ainoa muukalainen, joka ei tätä tiedä, niin sanottakoon, että se alunperin ja luonteeltaan on kommunisminvastainen liike ja että sen tarkoituksena on ollut kommunismin hävittäminen laillista tietä ja parlamenttaarisia keinoja käyttäen.

Minä tahdon erikoisesti painostaa sitä,

että kommunismin vastainen liike on alunperin ollut sillä kannalla, että kommunistien toiminta on maassamme lopetettava laillisin keinoin. Te muistanette, että kaikissa niissä lukemattomissa kansalaiskokouksissa, joita viime vuoden lopulla ympäri maan pidettiin, vaadittiin kommunistisen toiminnan lopettamista laillisin keinoin. Kansalaislähetystöt kääntyivät tässä luvallisessa ja kannatettavassa tarkoituksessa hallituksen ja eduskunnan puoleen. Ne eivät ryhtyneet oma-aloitteeseen toimintaan, vaan turvautuivat luottamuksella laillisiin valtioelimiin. Vasta sitten kun oli näyttäytynyt, että eduskunta ei halunnut osottaa sitä myötätuntoa kommunismin vastaiselle kansanliikkeelle, jonka se heti alussa olisi ansainnut, alkoivat omavaltaiset teot. Eduskunnan kielteinen suhtautuminen kommunismin hävittämiseen laillisin keinoin johti niihin omavaltaisuuksiin, joita nyt kaikki paheksuvat. Minä luulen, että minkään maan parlamentista on vaikea löytää vastaavanlaista esimerkkiä. Kun isänmaalliset kansalaiset, ja me voimme epäilemättä sanoa, kansan paraimmisto täysin hyväksyttävistä motiiveista, itsenäisyyden ja valtakunnan lujittamisen tarkoituksessa, poistaakseen yhteiskuntaruumiistamme jäytävän häpeän, pyysi eduskunnan myötävaikutusta pyrkimyksilleen, eduskunta kylmästi hylkäsi tämän tien. Onhan tämä jotain varsin outoa. Mutta se on voinut tapahtua ainoastaan meillä, jossa sosialistinen puolue ei kykene vapautumaan ikivanhasta puoluetaktiikastaan edes silloinkaan kun koko maan ja valtakunnan etu sitä vaatii. (Ed. Paasivuori: Kokoomus se on niin puhdas!) Sosialisteja saa maa kiittää siitä, että jo viime eduskunnassa ei saatu aikaan sellaista lainsäädäntöä, joka olisi voinut rauhoittaa maan ja estää sen niistä seuraamuksista, joita nyt on vaikeampi järjestää kuin viime vuonna. (Ed. Hakkila: Mistä maa saa kokoomusta kiittää?)

Kun eduskunnan porvarillisen enemmistön taholta viime eduskunnassa varoitettiin sosialisteja tästä itsepäisyydestä, niin se tapahtui nimenomaan siinä mielessä, että tahdottiin taata kansamme laillisen kehityksen mahdollisuudet. Myöskin kansallisen kokoomuspuolueen taholta silloin vedottiin siihen, että kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestyksen ja eduskunnan oman arvovallan kannalta olisi välttämätöntä löytää lailliset keinot kommunistisen toiminnan lopettamiseksi. Mutta nämä neuvot eivät kelvanneet silloin sosialisteille. He olivat valmiit panemaan alttiiksi lainalaisen yhteiskunnan kehityksen mahdollisuudet, parlamenttaarisen ja kansanvaltaisen yhteiskunnan perusteet ja he olivat kaikin voimin taistelemassa kommunismin vastaisen lainsäädännön aikaansaamista vastaan. Se seikka, että sosialistien taholta on ennen eduskunnan kokoontumista ja vielä nytkin suositeltu käytettäväksi aseellisia voimakeinoja kansanliikettä vastaan, osoittaa, mitenkä vähän käsitetään tämän kansanliikkeen merkitystä. Silloin kuin valtakunnan menestyksestä ja sen sisäisestä järjestyksestä huolehtiva politiikka vaati ennenkaikkea rauhoittavaa ja sovittavaa menettelyä, on sosialisteilla ohjeenaan „antaa kiväärien soida". He ovat nytkin tänä päivänä suositelleet tällaisia keinoja. Jos he kutsuvat tätä laillisuudeksi, olkoon se heille sallittu, mutta mitä tulee arvosteluun tällaisesta valtiotaidosta, niin on huono. Se on niin huono, että se ei voi kelvata ohjeeksi nykyisen sisäpoliittisen tilanteen selvittämiseksi. Tällaista on sosialistien pitämä kova kohu laillisuudesta, parlamentarismista ja kansanvallasta, joiden uljaiksi ritareiksi he edelleenkin ovat tunnustautuneet.

Osoituksena siitä, että kommunismin vastainen mieliala meidän maassamme on säilyttänyt mielenmalttinsa ja lujan luottamuksen eduskunnalliseen kehitykseen, on pidettävä sitä tulosta, jonka viimeiset eduskuntavaalit ovat antaneet. Mutta vaalit ovat myöskin kieltämättä osoittaneet, että kansan valtava enemmistö hyväksyy sen hallituksen politiikan, joka vasemmiston taholta on tänään tahdottu tuomita. Hallituksen kertomus osoittaa, että hallitus on löytänyt sen oikean tien, joka nykyisissä oloissa on ollut ainoa mahdollinen. Eikä ole voitu kieltää myöskään sitä, että hallitukselta olisi puuttunut kykyä tarttua lujalla otteella asioihin kiinni silloin kuin sitä on tarvittu. Sitä osoittavat viime päivien tapaukset. Lujan otteen käyttämisessä on hallitus osunut oikeaan. Sitä ei ole voitu käyttää kommunismin vastaista kansanliikettä vastaan, senhän pitäisi olla selviö. Hallitusvallan on täytynyt ja täytyy käyttää lujaa otetta niitä vastaan, jotka ovat ryhtyneet avoimeen taisteluun valtakunnan olemassaolon hävittämiseksi, s. o. kommunismia vastaan. Mutta valtiovallan velvollisuus, tahdon sen tässä huo-

mauttaa, on myöskin estää sellaiset rikokset laillista menoa vastaan, joita viime päivinä on ilmennyt. Näin on tapahtunut ja käsitykseni mukaan oikealla ajalla. Hallitus on osoittanut toiminnassaan koko sen ajan, jolloin se on ollut toimessa, sisäpoliittisen tilanteen täyttä ymmärrystä, se on menettelyssään osoittanut taitavuutta, selvää kansan ja maan edun ajamista, viisasta ja kaukonäköistä politiikkaa ja se ansaitsee siitä täyden tunnustuksen.

Ed. Tanner: Eri eduskuntaryhmien taholta on ilmoitettu tyydyttävän yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymismuotoon. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä pitäisi sen sijaan suotavana, että eduskunta hieman kiinteämmin määrittelisi, mitä se nykyisessä tilanteessa toivoo, ja samalla myöskin lausuisi käsityksensä kuluneesta ajasta. Tässä mielessä pyydän ryhmäni puolesta esittää seuraavan päiväjärjestykseen siirtymismuodon.

„Hallituksen eduskunnalle antamassa tiedonannossa todetaan se muutenkin yleisesti tunnettu tosiasia, että sisäiset olot maassamme ovat eduskunnan hajoittamisen jälkeen edelleenkin olleet monessa suhteessa epätyydyttävät. Se laittomuus ja anarkia, joka oli keväällä päässyt vallalle, on yhä laajentunut. Yksityisten kansalaisten vapaus ja koskemattomuus eivät ole olleet turvattuja. Väkivallan tekoja on runsaasti tapahtunut. Hallitus, jonka velvollisuutena on vastata järjestyksestä maassa, ei ole näiden rikollisten tekojen johdosta ryhtynyt sellaisiin toimenpiteisiin, että n. k. Lapuan liikkeen nimessä tapahtuneet laittomuudet ja väkivallanteot olisivat tulleet estetyiksi ja niihin syylliset rangaistuiksi. Valtiovallan ja hallituksen auktoriteetti on täten horjutettu. Vasta viime päivinä, kun väkivallanteot ovat herättäneet tavallista suurempaa huomiota on hallitus osoittanut ripeyttä ja parissa tapauksessa käynyt eräisiin syyllisiin käsiksi.

Todeten, ettei hallitus riittävässä määrässä ole huolehtinut valtiovallan auktoriteetin säilymisestä, eduskunta katsoo välttämättömäksi, että hallitus todella huolehtii säännöllisten laillisten olojen palauttamisesta ja kaikkien syyllisten lainmukaiseen rangaistukseen saattamisesta ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Kun minulla on puheenvuoro tunnen tarvetta samalla vastata parille puhujalle, jotka ovat katsoneet tarpeelliseksi kajota minun aikaisempaan lausuntooni.

Ed. Pennanen piti outona sitä minun lausumaani ajatusta, että olisi suotavaa, että eduskunnassa olisi joku mallikappale kommunistisesta puolueesta nähtävänä. Minun nähdäkseni ei semmoisessa ajatuksessa ole mitään outoa. Niin kauan kun tämä ajatussuunta ei ole maasta hävinnyt, on tietysti aivan säännönmukaista, että sillä on myös edustus eduskunnassa. Sitä varten eduskunta on olemassa, että se kuvastaa maassa esiintyviä ajatuksia.

Ed. von Frenckell halusi korjata minun lausuntoani parissa suhteessa. Eräässä kohdassa minä annan hänelle oikein, siinä nim., jossa hän kosketteli lausuntoani parlamentinvälisessä kongressissa syntyneestä protestilauselmasta eduskunnan varapuheenjohtajan kyydityksen johdosta. Minä olen tarkastanut pikakirjoitusmuistiinpanon lausunnostani ja tällöin huomannut, että minulle on tullut sanontavirhe. En tietysti ole tarkoittanut, että kongressi kokonaisuudessaan olisi tuon lausunnon antanut, vaan että se on sieltä lähetetty ollen eri maiden sosialidemokraattien edustajain lähettämä. — Sen sijaan se kohta ed. v. Frenckellin lausunnosta, jossa hän kosketteli maamme obligationien kurssin alenemista, oli tieten taiten väärin esitetty. Ed. v. Frenckell tietää varsin hyvin, että nämä kurssit ovat nykyään aivan romahtamalla alentuneet. Hän kiersi pääasian puhumalla kursseista keväällä ja kesällä. (Eduskunnasta: On karannut.)

Ed. Myllymäki: Minun tarkoitukseni ei ollut käyttää puheenvuoroa tässä asiassa, enkä minä täällä nytkään aijo pitkältä olla, mutta kun herra sisäministeri esitti täällä kappaleen Hämeen läänin maaherran lausuntoa, jonka piti selvittää tilannetta Etelä-Hämeessä, niin kun tämä mielestäni oli siinä määrin harhaan johtava, niin katson olevan aihetta lausua sen johdosta muutaman sanan.

Tässä maaherran lausunnossa sellaisena kun sisäministeri sen esitti on seuraavaa: „Kysymyksessä olevia rikollisia tekoja ei, kuten tunnettua, kansanliikkeen kannattajien taholla aina pidetä rikoksina sanan varsinaisessa merkityksessä, koska ne ovat kohdistuneet kommunisteiksi tunnettuihin henkilöihin tai henkilöihin, joita osa yleisöä

pitää niihin verrattavina, ja koska laajalle levinneen käsityksen mukaan tällaiset teot on katsottava tarpeellisiksi kommunistien täydelliseksi hävittämiseksi tästä maasta.'' Edelleen hän selostaa, että ihmiset eivät halua kertoa näistä tapauksista ja että ne, jotka ovat joutuneet väkivaltaisuuksien uhriksi, ovat itse sangen pidättyväisiä.

On totta, että Etelä-Hämeessä on tapahtunut väkivaltaisuuksia ehkä enemmän kuin monella muulla seudulla tässä maassa. Mutta on aivan väärin väittää, että Etelä-Hämeessä tai yleensä Hämeessä väkivallan uhreiksi joutuneet olisivat etupäässä kommunisteja. Päinvastoin Hämeessä ovat joutuneet väkivaltaisuuksien uhreiksi ensi sijassa juuri sosialidemokraatit, sosialidemokraatit, joiden vakaumusta ei ole voinut panna edes kyseenalaiseksi.

Ensimmäiseksi väkivallan uhriksi Hämeessä joutui Kylmäkosken työväenyhdistyksen sihteeri Antero Nurminen. Kylmäkoski on pieni kunta, jossa kaikki asukkaat kutakuinkin tuntevat toisensa, ja nämä tietävät, että Antero Nurminen on innokkaimpia väittelijöitä kommunistien kanssa. Hänet ryöstettiin autoon 22 päivänä kesäkuuta Urjalan Luhdin työväenyhdistyksen kesäjuhlassa ja kuljetettiin Urjalan, Humppilan ja Jokioisten läpi Tammelaan, missä häntä kuljetettiin pitkin kuntaa kunnes vietiin metsään ja siellä brovningilla uhaten pakotettiin antamaan lupaus, että hän luopuu kaikista poliittisista ja kunnallisista tehtävistä. Vastoin lupaustaan hän kuitenkin — häneltä nimittäin vaadittiin myös lupaus, ettei hän kerro tästä retkestä eikä osakseen tulleesta väkivallasta — hän kertoi sen seuraavana päivänä Urjalan piirin nimismiehelle, joka ei edes luvannut ryhtyä asian johdosta minkäänlaisiin toimenpiteisiin. Kun ei hän saanut nimismiehen taholta minkäänlaista ymmärtämystä häntä kohdanneen väkivallan johdosta, niin hän teki kirjallisen valituksen Hämeen läänin maaherralle ja tässä asiakirjassa ilmoitti kaikkien niiden nimet, jotka ottivat osaa hänen kyydityksseensä ja häneen kohdistuneeseen väkivaltaisuuteen. Hämeen läänin maaherran tiedossa siis on ollut kaikki nämä rikolliset, mutta hän ei ole ryhtynyt asian johdosta minkäänlaisiin toimenpiteisiin, joten minulle oli odottamatonta kuulla että hän saattoi valittaa, ettei väkivaltaisuuksien uhriksi joutuneet ole tahtoneet kertoa näistä tapauksista. Tämän lisäksi minä olen saattanut eräitä henkilöitä herra sisäasiainministerin tietoon, joten tämän pitäisi olla viranomaisten tiedossa. (Vasemmalta: Mutta millä tuloksella!) Minä olen itse vielä jälkeenpäin joutunut vaihtamaan tästä asiasta mielipiteitä Hämeen läänin maaherran kanssa, jolloin hän ilmoitti saaneensa tietää, että Antero Nurminen olisi asiansa sopinut. Nurminen on kuitenkin ilmoittanut, että hänelle on jälkeenpäin käyty huomauttamassa siitä lupauksesta, minkä hän antoi luopua poliittisista ja kunnallisista toimista, mutta ei hän käsittänyt tätä sovinnon tarjoukseksi.

Toinen väkivaltaisuus sattui kesäkuun 24 päivänä. Silloin ajoi auto Lopen pitäjän Vojakkalan kylään Taavetti Toivosen asuntoon, jolloin autosta tuli ulos neljä hyvin juovuksissa olevaa miestä ja raastoivat Toivosen autoon ja kuljettivat Lopelle päin jonkun matkaa metsätaipaleelle ja siellä rääkkäsivät Toivosen tainnoksiin ja jättivät tielle, mistä sitten myöhemmin ohikulkijat hänet löysivät vielä tiedottomassa tilassa ja kuljettivat sairaalaan. Toivonen tuskin on kommunisti enempää kuin sosialidemokraattikaan hän luultavasti joutui viinamiesten uhriksi, sillä hän tietojeni mukaan oli aikaisemmin ahdistellut pirtutrokareita. Mutta tämäkään tapaus ei aiheuttanut viranomaisten puolesta minkäänlaisia toimenpiteitä, sillä nythän saa tehdä mitä vaan, kunhan sanoo tekevänsä sen isänmaallisessa mielessä.

Sitten seuraava kolmas väkivallanuhri kyllä oli kommunisti. 28 päivänä kesäkuuta tai tätä päivää vasten yöllä vietiin kodistaan Hämeenlinnan kaupungin valtuutettu Jalmari Nurmi ja kuten jälkeenpäin on saatu tietää, rajan yli Venäjälle. Kuten sanottu, tämä kohdistui kommunistiin, mutta eri mieltä voidaan olla siitä, vaatiko isänmaan etu tätäkään kyydityst, sillä minä Hämeenlinnan kaupungin valtuutettuna tiedän, että Nurmi oli siellä valtuuston hiljaisimpia jäseniä.

Heinäkuun 1 päivänä vietiin Forssan kauppalan valtuuston jäsen Kalle Koivula, joka myöskin oli kommunisti, niinikään rajan yli Venäjälle. Nämä ovat ne kaksi varsinaista kommunistia, jotka minä tiedän Etelä-Hämeessä joutuneen tämäntapaisten väkivaltaisuuksien kohteeksi. Heinäkuun 3 päivänä murtauduttiin Forssan kauppalanvaltuustonjäsenen Yrjö Holmin asuntoon,

jolloin Holm tuli ammutuksi. Hän on aikaisemmin ollut kommunisti, mutta myöhemmin kommunistisesta ryhmästä eronnut.

Mutta tämän jälkeen ovat väkivaltaisuudet kohdistuneet yksinomaan sosialidemokraatteihin. 16 päivänä elokuuta, kun Somerolla, josta täällä jo on puhuttu, yritettiin pitää kunnanvaltuuston kokousta, saapui tähän kokoustilaisuuteen varsin suuri kiihtynyt kansalaisjoukko. Tällöin tehtiin vaatimus, että 9 sosialidemokraatin on erottava Someron kunnanvaltuustosta ja kun ei valtuuston puheenjohtaja Oskari Viljanen suostunut esittämään tämmöistä kysymystä valtuuston käsiteltäväksi, koska sitä ei ollut esityslistalla, niin poistuivat kaikki porvarilliset valtuutetut kokouksesta. Valtuuston puheenjohtajan oli näin ollen, valtuuston tultua vajalukuiseksi, pakko keskeyttää kokous ja ilmoitti, että jatkokokous pidetään kaksi päivää myöhemmin, eli seuraavan viikon maanantaina. Kun ei valtuuston puheenjohtaja saanut viranomaisia pitämään järjestystä tässä mainitussa valtuuston kokouksessa, sillä sattumalta ei enempää nimismies kuin poliisikaan ollut kotona, niin minä käännyin maanantaina vähää ennen tätä toista kokousta Hämeen läänin lääninhallituksen puoleen tarkoituksella saada lääninhallitus määräämään poliisin Someron valtuuston kokoukseen, koska oli taas syytä pelätä epäjärjestystä. Kumma kyllä, että minä en tuossa 11—12 välillä löytänyt lääninhallituksesta ainoatakaan miestä. Maaherra oli lomalla ja lääninsihteeri oli lomalla. Lääninsihteerin tehtäviä hoiti varalääninsihteeri, joka sattumalta oli ulkona. Vihdoin vahtimestari löysi yhden nuoremman esittelijän, jolle minä esitin asiani siinä mielessä, että hän kertoisi sen lääninsihteerille, kun tämä saapuisi lääninhallitukseen. Mutta hän tiuskasi: „Mitä asia teitä liikuttaa!'' Ei tämä houkuttele tekemään tarpeellisia ilmoituksia viranomaisille, kun saa tämmöisen vastauksen.

Ennenkuin tämä toinen Someron kunnanvaltuuston kokous pääsi alkuun, oli sosialidemokraattisille kunnanvaltuutetuille lähetetty kansalaiskokouksen nimessä uhkauskirje, jossa heitä uhattiin raa'alla väkivallalla siinä tapauksessa, että he saapuvat valtuuston kokoukseen. Oli luonnollista, etteivät sosialidemokraatit tämmöisen uhan edessä voineet sinne mennä, koska siellä oli heitä vastaanottamassa varsin suuri kansanjoukko. Kokous jäi taas vajalukuisuuden tähden pitämättä. Tämän jälkeen tämä kansanjoukko hyökkäsi tai oikeammin murtautui työväentalolle, penkoi siellä kaikki paikat nurin ja ilmoitti hakevansa sosialidemokraattisia kunnanvaltuutettuja, — joiden he luulivat piileksivän työväentalolla. Täältä ei heitä kuitenkaan löydetty, mutta sensijaan he illalla myöhemmin löysivät kunnanvaltuuston puheenjohtajan Oskar Viljasen ja ryöstivät tämän autoon sekä kuljettivat metsään ja siellä väkivalloin pakottivat hänen antamaan sitoumuksen, että hän eroo kaikista kunnallisista luottamustehtävistä. (Vasemmalta: Siveellisestä painostuksesta!) Kun tilanne saatiin kuitenkin jonkinverran rauhoittumaan, niin Viljanen samoin kuin muutkin uhan alla eroa pyytäneet valtuutetut peruuttivat eroanomuksensa. Luultiin, että valtuusto vihdoinkin saa käsitellä rauhassa kunnan asioita. Viljanen teki valituksen näistä väkivaltaisuuksista myöskin Hämeen läänin maaherralle. Samoin tehtiin valitus työväentalolle tapahtuneesta murtautumisesta ja ilmoitettiin siihen osaa-ottaneiden nimet, joten ne ovat maaherran tiedossa. Samoin Viljanen kertoi häntä kohdanneesta väkivallasta myöskin Someron nimismiehelle. Ei voi kieltää, ettei näitä tietoja ole saatettu viranomaisten tietoon. Minulla on jäljennökset näistä asiakirjoista.

Mutta sitten myöhemmällä eli elokuun 9 päivänä ryöstettiin sekä Oskari Viljanen, että myymälän hoitaja O. Ruotinen, Kalle Lindroos, Heikki Sarkki, 4 kunnanvaltuutettua, ja kuljetettiin autossa jonnekin Turun läänin Kosken pitäjään ja tällä matkalla — tämä oli se yö, josta ed. Erich mainitsi — tuli erikoisesti juuri valtuuston puheenjohtaja Viljanen ja myymälänhoitaja Ruotinen raa'asti rääkätyksi. Ei heille tyydytty antamaan pajunvitsoja, vaan heitä ruoskittiin karahkoilla, jotka oli karsittu pitkiin oksantynkiin, niin että Viljanen vielä sairastaa tätä rääkkäystä. Tästä ei kyllä ole enää ilmoitettu nimismiehelle eikä myöskään maaherralle ja minä luulen, että jos maaherra ja herra sisäasiainministeri saavat kaksi kertaa selkäänsä, niin hekin osaavat pitää suunsa kiinni. Kun ei ilmoituksista ole tämän parempia tuloksia, niin ei voi tulla täällä eduskunnassa selittämään, että väkivallan uhreiksi joutuneet ovat sangen pidättyväisiä. (Ed. Hakkila: Ehkä kymmenes kerta auttaisi!)

6 päivänä elokuuta ryöstettiin kodistaan Padasjoella kunnanvaltuuston jäsen Hilja Lahtinen. Hänet vei 4 juopunutta miestä ja löivät häntä useamman kerran autossa. Siten pysäyttivät auton Padasjoen ja Asikkalan rajalla pitkällä metsätaipaleella, veivät tämän ijäkkään ja vielä sairaaloisen naisen metsään, panivat istumaan erään esineen päälle, jota sanoivat byroseliinipommiksi, ja lupasivat räjähdyttää ilmaan. Saattaa olla totta, kuten herra sisäministeri maaherran lausunnon mukaan täällä kertoi että Hilja Lahtinen ei ole ilmoittanut viranomaisille haluavansa panna näitä syytteeseen. Minä ymmärrän sen erinomaisen hyvin, sillä minä olen nähnyt itse, kuinka järkytetty Hilja Lahtinen on tämän tapauksen johdosta ollut. Mutta on väärin vetää tästä sellainen johtopäätös, että hän on täysin tyytyväinen hänen osakseen tulleeseen kohteluun. Semmoiset selitykset ovat karkeaa ironiaa, vaikka kysymyksessä ovatkin vain työläiset, jotka eivät samassa määrässä järkytä kansalaisten mieliä kun on asianlaita silloin, kun väkivallan kohteeksi joutuu joku huomattavampi yhteiskunnan jäsen. Yhteiskunnan laajat kansankerrokset kyllä reageeraavat, milloin väkivaltaisuus kohdistuu sellaisiin henkilöihin että teko tuottaa maalle häpeää, mutta niiden pitäisi reageerata silloinkin, kun väkivallan kohteeksi joutuu kansan pienemmät, sillä niilläkin on tunto. (Vasemmalta: Oikein! Oikein!)

Minä en tässä, kun tulin puheenvuoron pyytäneeksi, voi jättää mainitsematta tapauksia Hauholla. Hauholla on jo pari kuukautta paikallisen Lukon osaston taholta tehty mahdottomaksi säännöllinen kunnallisten asiain hoito. (Vasemmalta: Kuulkaa!) Kahdeksan eri kertaa on käyty kunnanvaltuuston puheenjohtajan, kauppias Jalmari Kuuselan asunnossa, missä sangen usein on paljastettu myöskin brovninki, ei sentähden, että kauppias Kuuselaa joku olisi epäillyt kommunistiksi, vaan sentähden, että hän on muutoin asiantunteva kunnallismies. (Naurua vasemmalla.) Samanlaisen kohtelun alaiseksi on joutunut sosialidemokraattinen kunnankirjuri Onni Hyvärinen. Keskellä päivää on saatettu mennä hänen kansliaansa ja uhata, että „jos et ala kävellä, niin häviät''. Samanlainen uhkavaatimus on esitetty myös köyhäinhoitolautakunnan esimiehelle, maanviljelijä Kustaa Virtaselle. Vaalipäivänä Kustaa Virtanen oli vähällä tulla kyydityksi, sillä Kustaa Virtasen pihasta nypättiin autoon kyllä eräs mies, mutta Virtanen itse sattui olemaan vaalilautakunnassa. Mistä lienee kyyditsijät myöhemmin huomanneet erehdyksensä ja päästivät tämän vanhan kaappaamansa ukonkin vapaaksi. Tämä Hauhon kunnanvaltuuston puheenjohtaja on kääntynyt nimismiehen puoleen ja maaherran puoleen, pyytänyt jonkinlaista virka-apua, mutta turhaan. Heille on sanottu, ettei nyt vielä voi ryhtyä minkäänlaisiin toimenpiteisiin, vaikka ne uhkaavat, kun ne eivät ole vielä mitään tehneet. Mutta sitten kun he tekevät, sanotaan: „Ei sille nyt voi mitään, kun ei tiedä, kuka sen teki''. Tämmöistä se on elämä siellä. (Ed. Hakkila: Vaikka kyllä tietääkin!) Kyllä tämän pitäisi teille hyvin osoittaa, minkätähden siellä ihmiset käyvät vaiteliaiksi.

Minulla on ollut se käsitys ja on edelleenkin, että vielä tällä kertaa työläisiin saa kohdistaa minkälaista väkivaltaa tahansa ilman, että se antaa viranomaisten puolesta aihetta minkäänlaisiin toimenpiteisiin. (Vasemmalta: Oikein!) Ja nämä väkivaltaisuudethan vielä jatkuvat. (Ed. Hakkila: Se on totta!) Uhkauskirjeet ovat aivan jokapäiväisiä. Minä sain käsiini tällä viikolla hämeenlinnalaisille liikemiehille, — ei sosialidemokraateille, vaan porvareille — lähetetyn uhkauskirjeen, jossa heitä uhattiin vakavilla seurauksilla, jos panevat pienimmänkään ilmoituksen sosialidemokraattiseen sanomalehteen. Tämän kirjeen alla oli leima, jossa oli „Suomen Lukon Etelä-Hämeen aluejärjestö'', (Ed. Hakkila: Onko se kommunistinen järjestö?) ja E. Aunion nimikirjoitus. Minä olen kuullut, että tämä E. Aunio on kokoomuspuolueen piirisihteeri. (Vasemmalta: Se sopii! — Ed. Hakkila: Kaunis Lukko!) Minä olen myöskin saanut tietää jo aikaisemmin, että viranomaisille oli eräs lähetystö käynyt tekemässä vaatimuksen, että sosialidemokraattista sanomalehteä kustantava liike Hämeenlinnassa on lakkautettava ja tämän vaatimuksen tehostamiseksi ilmoitettiin, että kaupunkiin on tulossa suurempi joukko. Kyllä viranomaiset ryhtyivät toimenpiteisiin — en minä heitä moiti — suojelemaan kyllä omaisuutta joutumasta ilkivallan alle, mutta ei tässä tapauksessa olisi pitänyt

olla vaikeata saada johtolangat käsiin, jotka olisivat vieneet rikollisten tykö, sillä kyllä niiden, jotka tiesivät sanoa, että joku joukko saapuu Hämeenlinnaan, piti jonkun verran tietää, mikä tämä joukko oli. Kummallista muuten, että tämmöinen katkera viha on kohdistettu juuri Hämeenlinnassa ilmestyvää sosialidemokraattista sanomalehteä kohtaan, mikä minun tietääkseni on voimakkaammin kuin mikään muu sanomalehti Hämeenlinnassa tukenut hallitusta sen pyrkimyksissä palauttamaan järjestystä maahan. (Vasemmalta: Kuulkaa!) Ei mikään lehti ole niin voimakkaasti tehostanut hallituksen aikanaan antamaa julistusta ja sen toteuttamista kuin sosialidemokraattinen sanomalehti „Hämeen Kansa" Hämeenlinnassa. Aivan toista maata on ollut naapuri, jonka on pitänyt tukea hallitusta.

Tämmöisiä tosiasioita minä voisin esittää hyvin paljon, mutta nämä riittänevät jo selvittämään sisäministerille, miksi eivät kaikki väkivallan uhreiksi joutuneet käänny viranomaisten puoleen. Mutta jos väkivallan uhreille ja niille muille, jotka tietävät väkivaltaisuuksista, annetaan jonkinlainen tae siitä, etteivät he joudu väkivallan kohteeksi, jos he kertovat, niin kyllä he kertovat.

Jos te hyvät herrat tahdotte tehdä väkivaltaa sosialidemokraateille niin tehkää se niille sosialidemokraatteina älkääkä väittäkö, että ne ovat kommunisteja, älkääkä raukkamaisesti koettako verhota itseänne yleiseltä mielipiteeltä, välittämättä että te kohdistatte väkivallan kommunisteihin silloin kun te kohdistatte sen sosialidemokraatteihin, sillä meillä kai on oikeus vaatia teiltä avointa taistelua, sillä me vastaamme teoistamme ja mielipiteistämme sosialidemokraatteina, mutta kommunisteja me emme ole.

Lopuksi minä pyydän kannattaa ed. Tannerin täällä esittämää ponsiehdotusta.

Ed. Erich: Minä pyydän vain saada kiittää ed. Paavolaista niistä erinomaisen ystävällisistä, vallan liiankin ystävällisistä sanoista, jotka hän äsken minulle omisti, ja samalla valittaa, että ed. Paavolaisen kehitys ei ole kulkenut samaan suuntaan kuin minun, joka olen vanhetessani viisastunut. Kuitenkin on ed. Paavolainen vielä siksi nuori mies, että hänestäkin on toivoa vielä olemassa. (Naurua.)

Ed. Bryggari: Näyttää olevan eduskunnan jäsenille hyvin vaikeata millään esimerkillä vakuuttavasti todistaa, että viime aikainen lapualaisliike, joka käyttää nimeä kansanliike, olisi kohdistettu mihinkään muuhun kuin kommunisteihin. Minun on huomautettava, että kaikki ne kyyditykset, joita ei tosin ole kovin useita, jotka Keski-Suomessa suoritettiin, ja ne uhkaukset, jotka siellä on eri henkilöille lähetetty, niitä ei ole lähetetty kommunisteille, vaan sosialidemokraateille. Yksi kyyditetyistä on Alavuden kunnanvaltuuston jäsen Jussi Hakala. Minä olen vakuutettu siitä, että Jussi Hakala ei voi olla kommunisti, sillä hän on ollut monessa puoluekokouksessamme ja monessa piirikokouksessamme edustajana, on kunnallisjärjestön puheenjohtaja ja kunnanvaltuuston jäsen, hän ei voi olla mitenkään kommunisti. Toinen Keski-Suomessa kyyditetty oli Ahti Kärkkäinen. Hänet tunnetaan työväen keskuudessa sosialidemokraattiseen oikeistoon kuuluvaksi. Hänet kuulemma on kyyditetty erehdyksessä. Yöllä kysyttiin ensinnäkin, kun koputettiin hänen asuntoonsa, asuuko täällä Ahti Kärkkäinen. Juu, mutta huomenna vasta voidaan ottaa vastaan, ja kun aamulla otetaan kysymyksessä oleva mies kyytiin, niin Nurmeksen seuduilla huomataan, että tässä on tullut erehdys. (Ed. Hakkila: Sattuuhan sitä!)

Edelleen minun on huomautettava siitä uhkavaatimuksesta, joka jätettiin Toivakan kunnanvaltuuston puheenjohtajan ja yhden valtuuston jäsenen eroittamisesta, että molemmat ovat sosialidemokraatteja. Samanlainen uhkavaatimus jätettiin, ei tosin Suomen Lukon paikallisjärjestön nimessä, vaan nimettömällä kirjeellä, Jyväskylän pitäjän kunnallislautakunnan esimiehelle. — Kaikki tässä mainitut henkilöt ovat sosialidemokraatteja. Niitä on vaadittu eroamaan kunnallisista tehtävistä. Tämä ilmeisesti todistaa sitä, että tarkoitus on pyrkiä siihen, että tahdotaan supistaa työväestön vaikutusvaltaa kunnallisten asioiden hoidossa.

Hallitus ja porvaristo sanoo olevansa tyytyväinen „laillisessa järjestyksessä" suoritetun eduskuntavaalin tulokseen. On

ymmärrettävää, että hallitus ja porvaristo yleensä on vaalien tulokseen tyytyväinen. (Vasemmalta: On saanut $^2/_3$ enemmistön!) Mutta minä haluan huomauttaa tässä yhteydessä, että ellei vaaliterroria olisi harjoitettu, niin työväenluokan edustus ei olisi Suomen eduskunnassa se, mitä se tällä kertaa on. (Vasemmalta: Oikein!) Teillä on tosin nyt tilaisuus jos siihen tilaisuuteen alistuvat lapualaiset ja jos siihen tilaisuuteen toiset porvarit pakottavat alistumaan lapualaiset, ne jotka tahtovat kulkea suoria teitä, teillä on nyt tilaisuus toteuttaa taantumuksellista ohjelmaa ehkä kolmen vuoden ajan, hävittää sosialisia uudistuksia, lisätä entisestään suurta verotaakkaa työväestön kannettavaksi, saattaa käytäntöön laki, jossa muka poistetaan työmaaterrori. Mutta niillä toimenpiteillä te saatatte samanlaisen kansannousun aikaan, kuin olette saattaneet Tampereella työväestön nousemaan puolustamaan oikeuksiaan sitä väkivaltaa vastaan, jota on harjoitettu edellisen eduskunnan ensimmäiseen varapuhemieheen Hakkilaan nähden. Taantumuksellanne te loihditte esille silloin niin huomattavan voimasuhteen muutoksen, jos annatte houkutella itsenne taantumuksen tietä kulkemaan. Me varoitamme, niin ja me valitamme, että terrori on johtanut siihen missä nyt olemme, nim. että emme kykene eduskunnassa puolustamaan työväen saavutettuja oikeuksia.

Ed. von Frenckell: Kysymys Suomen ulkomaisesta luotosta ja obligatioista on minusta käsiteltävä budjettikäsittelyn yhteydessä. Siis, herra Tanner, näkemiin maanantaiksi.

Ed. Aalto: Kun hallitus täällä on valitellut, että on sangen vaikea kyyditsijöitä ja rikoksentekijöitä saada selville, niin minä tahdon vain mainita yhden ainoan tapauksen, jota minun luullakseni hallituksen ei olisi ollut vaikea saada selville. Elokuun 15 päivänä kyyditettiin Ilmajoella sosialidemokraatti Laine Lapualle ja minun luullakseni ainakin kokoomuspuolueeseen kuuluvain ministerien ei olisi ollut mahdotonta saada näitä kyyditsijöitä selville, ja ellei tähän saakka ole heitä saatu selville, luulen että kokoomusryhmän kautta he saavat nämä kyyditsijät selville.

Ed. Kivioja: Minä rohkenen toivoa, että asianomainen toimittaja, toimittaessaan rekisteriä siihen eduskunnan pöytäkirjaan, johon tämän päivän puheet tulevat, ei rubriseeraisi ed. Hakkilan puhetta toisen varapuhemiehen lausunnoksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 1 momentin mukaisesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: „Saatuansa tiedonannon eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen.'' Kutsun tätä puhemiehen ehdotukseksi.

Vastoin tätä puhemiehen ehdotusta on ed. Tanner ed. Myllymäen kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi seuraavan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen: „Hallituksen eduskunnalle antamassa tiedonannossa todetaan se muutenkin yleisesti tunnettu tosiasia, että sisäiset olot maassamme ovat eduskunnan hajaantumisen jälkeen edelleenkin olleet monessa suhteessa epätyydyttävät. Se laittomuus ja anarkia, joka oli keväällä päässyt vallalle, on yhä laajentunut. Yksityisten kansalaisten vapaus ja koskemattomuus eivät ole olleet turvattuja. Väkivallantekoja on runsaasti tapahtunut. Hallitus, jonka velvollisuutena on vastata järjestyksestä maassa, ei ole näiden rikollisten tekojen johdosta ryhtynyt sellaisiin toimenpiteisiin, että niin kutsutun Lapuan liikkeen nimessä tapahtuneet laittomuudet ja väkivallanteot olisivat tulleet estetyiksi ja niihin syylliset rangaistuiksi. Valtiovallan ja hallituksen auktoriteetti on täten horjutettu. Vasta viime päivinä, kun väkivallanteot ovat herättäneet tavallista suurempaa huomiota, on hallitus osoittanut ripeyttä ja parissa tapauksessa käynyt eräisiin syyllisiin käsiksi. Todeten, ettei hallitus ole riittävässä määrässä huolehtinut valtiovallan auktoriteetin säilymisestä, eduskunta katsoo välttämättömäksi, että hallitus todella huolehtii säännöllisten laillisten olojen palauttamisesta ja kaikkien syyllisten lainmukaiseen rangaistukseen saattamisesta, ja siirtyy päiväjärjestykseen.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Tannerin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiehen ehdotuksen, äänestää „jaa", jos „ei" voittaa, on ed. Tannerin ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 66 ei-ääntä; poissa 8.

Eduskunta on siis hyväksynyt puhemiehen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Valitsijamiesten vaalin tulos.

P u h e m i e s: Valitsijamiesten vaalin tulos julistetaan. Sihteeri lukee vaalista tehdyn pöytäkirjan.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan Valitsijamiesten vaalissa 24 päivänä lokakuuta 1930, jota varten oli annettu neljä ehdokaslistaa, on kunkin ehdokaslistan hyväksi antanut äänensä

listan	N:o	1:n	hyväksi	22	äänestäjää
„	„	2:n	„	70	„
„	„	3:n	„	65	„
„	„	4:n	„	42	„

eli yhteensä 199 äänestäjää.

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamääriä järjestettäessä huomataan, että eri listojen ehdokkaista on valittu

listasta	N:o	1:stä	5	jäsentä
„	„	2:sta	16	„
„	„	3:sta	15	„
„	„	4:stä	9	„

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on näin ollen eri ehdokaslistoista valittu seuraava luku varajäseniä

listasta	N:o	1:stä	2	varajäsentä
„	„	2:sta	6	„
„	„	3:sta	6	„
„	„	4:stä	4	„

Näin ollen on tullut valituksi

Listasta N:o 1.

J ä s e n i k s i:

edustaja Furuhjelm,
„ von Frenckell,
„ Inborr,
„ Nyman,
„ Jern.

V a r a j ä s e n i k s i:

edustaja Österholm,
„ Westman.

Listasta N:o 2.

J ä s e n i k s i:

edustaja Aakula,
„ Halonen, A.,
„ Hirvensalo,
„ Kaijalainen,
„ Kaura,
„ Kemppi,
„ Kirveskoski,
„ Korhonen,
„ Lampinen,
„ Mäkelä, W.,
„ Nurmesniemi,
„ Pilppula,
„ Ryynänen,
„ Sarlin, B.,
„ Särkkä,
„ Jyske.

V a r a j ä s e n i k s i:

edustaja Hakala, A.,
„ Kontio,
„ Luostarinen,
„ Jatkola,
„ Tuomioja,
„ Eskola, H.,

Listasta N:o 3.

J ä s e n i k s i:

edustaja Myllymäki,
„ Ailio,
„ Aaltonen,

edustaja Kuusisto,
„ Rantala,
„ Aromaa,
„ Hiltunen,
„ Seppälä,
„ Rapo,
„ Puittinen,
„ Hildén, A.,
„ Koivulahti-Lehto,
„ Eskola, V.,
„ Meriläinen,
„ Lepistö.

Varajäseniksi:

edustaja Tolonen,
„ Jokinen,
„ Ahlfors,
„ Lindqvist,
„ Kulovaara,
„ Sallila.

Listasta N:o 4.

Jäseniksi:

edustaja Jussila,
„ Päivänsalo,
„ Oksanen,
„ Lamminen,
„ Tuomikoski,
„ Häkkinen,
„ Riipinen,
„ Kolkki,
„ Aalto-Setälä.

Varajäseniksi:

edustaja Nikkanen,
„ Koskenheimo,
„ Amttila,
„ Forstadius.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1930.

Onni Hallsten.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Inborr: Riksdagens elektorer behagade sammanträda å detta rum omedelbart efter detta plenums slut för val av ordförande och viceordförande.

Suuren valiokunnan vaalin tulos.

Puhemies: Suuren valiokunnan vaalin tulos julistetaan.

Sihteeri lukee vaalista tehdyn pöytäkirjan.

Eduskunnan Suuren valiokunnan vaalissa 24 päivänä lokakuuta 1930, jota varten oli annettu neljä ehdokaslistaa, on kunkin ehdokaslistan hyväksi antanut äänensä.

listan	N:o	1:n	hyväksi	21	äänestäjää
„	„	2:n	„	70	„
„	„	3:n	„	42	„
„	„	4:n	„	66	„

eli yhteensä 199 äänestäjää.

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamääriä järjestettäessä huomataan, että viimeiseen eli 45:een sijaan on listalla N:o 1:llä ja N:o 3 yhtäläinen oikeus (molemmilla osamäärällä 4.20), minkä sijan arpa ratkaisi listalle n:o 3:lle, jolloin eri listojen ehdokkaista on valittu

listasta	N:o	1:stä	4	jäsentä
„	„	2:sta	16	„
„	„	3:sta	10	„
„	„	4:stä	15	„

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on näin ollen eri ehdokaslistoista valittu seuraava määrä varajäseniä.

listasta	N:o	1:stä	2	varajäsentä
„	„	2:sta	6	„
„	„	3:sta	4	„
„	„	4:stä	6	„

Yllä olevan nojalla on tullut valituksi:

Listasta N:o 1.

Jäseniksi:

edustaja Björk,
„ Helenelund,
„ Inborr,
„ Westman.

Varajäseniksi:

edustaja Jern,
„ v. Born.

Listasta N:o 2.

Jäseniksi:

edustaja Aakula,
„ Hakala, A.,
„ Huuhtanen,
„ Hänninen,
„ Kaijalainen,
„ Kalliokoski,
„ Kaura,
„ Lahdensuo,
„ Nurmesniemi,
„ Rissanen,
„ Salo,
„ Suurkonka,
„ Tukia,
„ Vehkaoja,
„ Ståhlberg,
„ Kaskinen.

Varajäseniksi:

edustaja Brander,
„ Huittinen,
„ Kirveskoski,
„ Lampinen,
„ Lohi,
„ Kesti.

Listasta N:o 3.

Jäseniksi:

edustaja Tulenheimo,
„ Pennanen,
„ Lehtonen,
„ Pojanluoma,
„ Solja,
„ Leivo,
„ Sovijärvi,
„ Oksanen,
„ Päivänsalo,
„ Oksala.

Varajäseniksi:

edustaja Kallioniemi,
„ Häkkinen,
„ Paavolainen,
„ Tuomikoski.

Listasta N:o 4.

Jäseniksi:

edustaja Hakkila,
„ Eskola, V.,
edustaja Lindman,
„ Fagerholm,
„ Ampuja,
„ Perho,
„ Kovanen,
„ Åhlström,
„ Penttala,
„ Erich,
„ Väisänen,
„ Nuutinen,
„ Kivisalo,
„ Paasonen,
„ Koponen.

Varajäseniksi:

edustaja Hiltunen,
„ Puittinen,
„ Seppälä,
„ Hakala, K.,
„ Bryggari,
„ Koivulahti-Lehto.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1930.

Onni Hallsten.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Istunto keskeytetään kello 20.35.

Täysistuntoa jatketaan

kello 20.50.

4) Ehdotuksen tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930

sisältävä hallituksen esitys n:o 1 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. von Frenckell: I betraktande av att riksdagsmännen endast en kort tid

haft budgeten till sitt förfogande, tillåter jag mig föreslå, att detta ärende skulle bordläggas till första plenum i nästa vecka.

Puhemies: Kun on ehdotettu asia pantavaksi pöydälle eikä esitystä siis ole yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, on asia valtiopäiväjärjestyksen 64 §:n mukaan pöydälle pantava. Kehoitan näin ollen seuraavia puhujia lausumaan mielensä ainoastaan pöydällepanon ajasta.

Ed. Kivioja: Kun kerran pöydälle pannaan, niin sopii sen panna tiistain istuntoonkin. Mutta kun minulla oli ensimmäisenä puheenvuoro, kirjallisesti pyydetty, niin minä sanon pari sanaa itse siitä asiasta, nimittäin talonpoikaisen järjestyksen mukaan — — — —

Puhemies: Keskustellaan ainoastaan pöydällepanosta.

Puhuja: Minä olen siitä lausunut mieleni, että se sopii panna tiistaiksi. Talonpoikaisen järjestyksen mukaan pitää määrätä loppusumma ensiksi ja sitten katsoa, mihin meillä on varoja.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. v. Frenckell ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi maanantaina pidettävään istuntoon. Ed. Kivioja on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle tiistaina pidettävään istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. v. Frenckellin ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kiviojan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Asia on siis pantu pöydälle ensi maanantaina pidettävään istuntoon.

5) Ehdotuksen lisäyksistä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon

sisältävä hallituksen esitys n:o 2 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. von Frenckell: På samma motiv, som jag vid föregående ärende framförde, tillåter jag mig föreslå, att också detta ärende skulle läggas på bordet till första plenum nästa vecka.

Puhemies: Kun on ehdotettu, että asia pantaisiin pöydälle, eikä esitystä siis ole heti yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, on asia valtiopäiväjärjestyksen 64 §:n mukaan pöydälle pantava. Kehoitan näin ollen seuraavia puhujia lausumaan mielensä ainoastaan pöydällepanon ajasta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. v. Frenckell ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon ensimmäiseen istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ehdotus hyväksytään. Asia pannaan pöydälle ensi maanantain istuntoon.

6) Ehdotuksen laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931

sisältävä hallituksen esitys n:o 3 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

7) Ehdotuksen laiksi tulitikkuverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 4 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

8) Ehdotuksen laiksi makeisvalmisteverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 5 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

9) Mallasjuomista suoritettavaa veroa

koskeva hallituksen esitys n:o 6 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

10) Moottoriajoneuvoveroa vuonna 1931

koskeva hallituksen esitys n:o 7 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

11) Ehdotuksen laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi metsä- ja maataloudellisiin tarkoituksiin

sisältävä hallituksen esitys n:o 8 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

12) Valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 9 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Ryömä: Virkamiesten taholla tervehdittäneen ilolla tähän esitykseen sisältyvää ehdotusta, että eroamisikäraja koroitettaisiin 65 vuodesta 67 vuoteen. Minä kuitenkin epäilen, onko tämä muutos sittenkään valtion edun mukainen. Tosin tämä laki sallii sen, että joku henkilö erotetaan virastaan, jos hän katsotaan siihen kykenemättömäksi, jo ennen eroamisikääkin, mutta minä luulen kuitenkin, että näitä määräyksiä on hyvin vaikea virastoissa toteuttaa, ja minä tunnen kokemuksesta, että kuitenkin on hyvin paljon virastoissa sellaista väkeä, jonka on syytä, jo 65 vuoden iässä erota. Minä luulisin sen vuoksi, että olisi syytä edelleen jättää tämä ikä 65 vuodeksi. Mutta sitä vastoin pitäisi minun mielestäni väljentää valtioneuvoston oikeutta antaa tästä dispanssia vaikkapa aina 70 vuoteen saakka. Sanamuoto nimittäin on tähän saakka ollut ja se edelleenkin tulisi olemaan tässä suhteessa niin tarkka, että sen mukaan yleensä ei muuta kuin aivan poikkeustapauksissa voisi tätä poikkeusta ikärajoituksesta antaa. Sanotaan nimittäin, että se voidaan myöntää, jos siihen on erikoisia syitä. Tämä voitaisiin väljentää niin, että valtioneuvosto saisi vapaan harkintaoikeuden asiassa. Samalla kuin eroamisikä jäisi 65 vuodeksi, muutettaisiin sanat: „milloin siihen on erikoisia syitä'' sanoiksi: „milloin se (nim. valtioneuvosto) katsoo siihen syytä olevan''. Näin luulen päästävän keskitietä sillä tavalla, että 65 vuoden ijässä joutuisivat eroamaan ne, jotka virasto katsoo jo olevan kypsät eroamaan, mutta sitä vastoin asianomainen nimittävä viranomainen voisi tehdä aina ehdotuksen henkilön virassa pysymiseksi, jos se katsoo siihen syytä olevan, ja valtioneuvosto voisi siihen ilman muita perusteita yhtyä. Luulisin, että tällä tavalla päästäisiin siihen, että pystyvät virkamiehet voivat olla vaikka 70 vuoden ikään ja siitä ylitsekin virassa, jos tosiaan ovat siihen pystyviä, mutta että 65 vuoden iässä ilman muuta eroavat ne, jotka ovat jo vanhuuden raihnaisia tai muuten kykenemättömiä virkaansa.

Minä suosittelisin tällaista välimuotoa valiokunnalle ja eduskunnalle hyväksyttäväksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy puhemiehistön ehdotuksen. Esitys lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

13) Ehdotuksen laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 10 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

14) Ehdotuksen laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 11 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

15) Kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 12 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

16) Edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 13 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kivioja: Ei tällä esityksellä päästä oikein hyviin tuloksiin, sillä tässä ehdotetaan nyt kymmentä pilettiä entisen yhden piletin sijaan! Ja muutenkin tällainen, ettei heti kokonaan tehdä loppua siitä, mistä loppu olisi tehtävä, muistuttaa sitä vanhaa historiaa koiran hännän katkaisemisesta pala palalta. Minä suosittelisin valiokunnan huomioon, että poistetaan heti kokonaan vapaapiletit. Silloin me saamme monta muuta etua, täällä ei tarvitse istua ympäri vuoden, vaan päästään kenties entisellä kolmen kuukauden koossaoloajalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy puhemiehistön ehdotuksen. Asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

17) Ehdotuksen laiksi laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 14 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

18) Suomen ja Ranskan kesken sovittelumenettelystä sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 15 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

19) Suomen ja Tshekkoslovakian välisen, riitojen oikeudellista ja välitysoikeudellista ratkaisua sekä sovittelumenettelyä koskevan sopimuksen hyväksymistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 16 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

20) Ehdotuksen laiksi rajavartiolaitoksesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 17 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

21) Maalaiskuntain kunnallislain muuttamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 18 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

22) Osakkeiden ostamista Seinäjoen vesijohto-osakeyhtiössä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 19 esitel-

lään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

23) Ehdotuksen laiksi puolustuslaitoksen leski- ja orpokassalle annettavasta valtion apurahasta

sisältävä hallituksen esitys n:o 20 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

24) Eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamista rahamenoiksi

tarkoittava hallituksen esitys n:o 21 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

25) Kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 22 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

26) Ehdotuksen laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 23 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

27) Ehdotuksen laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolan maatilalle

sisältävä hallituksen esitys n:o 24 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

28) Ehdotuksen laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten

sisältävä hallituksen esitys n:o 25 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa esityksen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta maatalousvaliokunnan lausunto.

Keskustelu:

Ed. Kesti: Kun minulla ei ole tilaisuutta olla näissä valiokunnissa, niin haluaisin sanoa muutamia sanoja hallituksen esityksestä. Hallituksen esityksen perustelut ovat periaatteelliselta kannalta hyväksyttävät. Sen sijaan on hallituksen esittämä vuosittain uudisraivausten palkitsemiseen käytettäväksi tuleva määräraha 10 milj. markkaa liian pieni. Samoin on perusteluissa tehty esitys palkkion suuruudesta riittämätön. Kun otetaan huomioon, että pellon raivaus tulee maksamaan keskimäärin 2,500—6,000 markkaa hehtaarilta, on esityksessä mainitut palkkion ylärajat eri luokissa liian alhaisia, vaikka avustusprosentti olisi hallituksen esittämäkin. Mutta myöskin tämä avustusprosentti on liian alhainen. Kun pienviljelijöillä ei nykyisin ole juuri minkäänlaisia sivuansiomahdollisuuksia, olisi näille saatava edes runsaampia avustuksia siitä työstä, minkä he yhteiskunnan hyväksi peltoa raivatessaan tekevät. Mielestäni olisi avustusprosentti määrättävä ainakin kaksinkertaiseksi hallituksen esitykseen nähden eli alle 2 hehtaarin tiloilla 50 %, 2—5 hehtaarin tiloilla 40 %, 5—10 hehtaarin tiloilla 30 %, minkä ohessa voitaisiin ainakin pienempiä palkkioita myöntää yli 10 hehtaarin suuruisillekin tiloille aina 12 peltohehtaariin asti, joille palkkioprosentti voisi olla 15 %. Palkkioiden ylärajojen tulisi olla ainakin 2 $^1/_2$ kertaiset hallituksen esittämiä määriä eli 2 hehtaarin tiloilta pellosta 2,000 markkaa ja laitumesta 1,000 markkaa, 2—5 hehtaarin tiloilla pellosta 1,500 markkaa ja laitumesta 750 markkaa, 5—10 hehtaarin tiloilla pellosta 1,000 markkaa ja laitumesta 500 markkaa sekä 10—12 hehtaarin tiloilla pellosta 500 markkaa ja laitumesta

250 markkaa hehtaaria kohti. Tämä on välttämätöntä niin hyvin pienviljelijäin laidunolojen kehittämisen kuin heidän viljelysalansakin lisäämisen vuoksi, mutta sen lisäksi ovat pienviljelijät oikeutettuja saamaan ainakin näin suuria palkkioita korvauksena siitä, että valtion verotus kohtaa heitä kaikkein raskaimmin. Tämän vuoksi onkin esitetty määräraha otettava vähintäin kolmikertaisena, sillä palkkiomäärien koroittaminen aiheuttaa myöskin laajempaa uudisviljelystoimintaa. Pyydän asianomaiselle valiokunnalle ehdottaa, että määräraha koroitettaisiin 30 milj. markkaan, minkä ohessa perusteluissa olisi mainittava palkkioperusteet. Niinikään olisi avustuksen saantiin oikeuttavaa viljellyn alueen ylärajaa koroitettava 10:stä 12 hehtaariin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausuntoa maatalousvaliokunnalta.

29) Vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 26 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

30) Tulo- ja omaisuusverolain muuttamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 27 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kivioja: Minä suosittelen asianomaisen valiokunnan huomioon viime helmikuun alussa minun ja eräiden muiden nimissä tehtyä lakialoitetta ja että siinä olevat muutokset otettaisiin huomioon, samoin kuin seuraavassa asiassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiehistön ehdotus, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, hyväksytään.

31) Erinäisten kunnallisverotusta koskevien säännösten muuttamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 28 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

32) Rikoslain 11 luvun muuttamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 29 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

33) Ehdotuksen laiksi vapausrangaistusten koventamisesta

sisältävä hallituksen ehitys n:o 30 esitellään ja lähetetään puhemieshistön ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

34) Ehdotuksen poronhoitolaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 31 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

35) Ehdotuksen lainsäädännöksi jakolaitoksesta, tontinmittauksista ja kiinteimistörekisteristä kaupungissa sekä jakotoimituksista taajempaa asutusta varten maaseudulla

sisältävä hallituksen esitys n:o 32 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

36) Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymistä

koskeva hallituksen esitys n:o 33 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. B. Sarlin: Kysymyksessä oleva Saksan ja Suomen kauppasopimuksen muutoksen hyväksymistä koskeva asia sietäisi laajankin käsittelyn jo lähetekeskustelussa, mutta pyytäisin viitata siinä ainoastaan yhteen seikkaan. Kysymyksessä olevan lakiesityksen mukaan tulisi Suomen ja Saksan välinen kauppasopimus muuttumaan m. m. sikäli, että leseet, joiden tullin nykyinen sopimus sitoo 8 penniin kilolta, olisivat sidotut kokonaan tullivapaiksi, kuten oli sovittu jo vuoden 1929 ajatellussa lisäsopimuksessa. On syytä muutamin sanoin valaista kehitystä, johon esityksen hyväksyminen tässä kohden saattaa johtaa, ellei rinnan sen kanssa pidetä huolta eräistä mielestäni varsin välttämättömistä järjestelytoimenpiteistä, jotka vaatisivat hallituksen nimenomaista huomiota.

Lienee jo melko yleisesti maassamme tunnettua, että ulkomailta ja varsinkin juuri Saksasta tuodaan maahamme päivä päivältä enenevin määrin viljavalmistetta, joka kylläkin kulkee ruisrehujauhon nimellä, mutta joka tosiasiallisesti onkin ruisjauhoa. Tämän tavaran tuonti 8 pennin tullilla raskaan maatalouspulan vallitessa ei tietenkään voi olla vaikuttamatta haitallisesti pulan lievittämisyrityksiin eikä siten vahingoittamatta maataloustuottajia. Mutta kun näin jo nyt on asiamlaita, muuttuu tilanne entistäkin vaikeammaksi, leseitten tultua, kuten on ehdotettu, sidotuiksi määrävuosiksi kokonaan tullivapaiksi, ellei keksitä, kuten jo sanoin, ajoissa keinoja ainakin väärinkäytön torjumiseksi. On muistettava, että normaalisina vuosina käytetään Suomen kauppamyllyjen valmistamista jauhoista likipitäen noin puolet hevosten ruokintaan ja sen lisäksi kuluu siihen vielä sangen huomattava osa maan koko kauratuontannosta. Nyt kun maahan tuotetaan miltei tullivapaasti, ja jos tämä esitys tulee hyväksytyksi, kokonaan tullitta, huomattavat määrät ruisrehujauhoa, joka laadultaan täysin lähentelee tavallista ruisjauhoa, on luonnollista, että hevosten ruokkijat käyttävät miltei yksinomaan tätä halpaa tavaraa, jonka cif-hinta, kuten tunnettua, nykyisin on noin 80 penniä kilolta. Ja koska maahan tuotettavasta rukiista maksetaan melkein rehujauhon hintaa vastaava tulli, 75 penniä, on selvää, että maamme myllyteollisuus ei pysty kilpailemaan ulkomaisten myllyjen kanssa, sillä täkäläiset myllythän eivät yleensäkään kykene hintaan ja laatuun nähden valmistamaan eikä myymään ulkolaista rehujauhoa vastaavaa tuotetta. Yhtenä maatalouspulaamme vaikuttavana syynä onkin siis, saksalaisen ja puolalaisen ruisjauhon korkeitten vientipalkkioitten turvissa tapahtuvan polkumyynnin rinnalla, pidettävä mainitsemaani rehujauhon täydellisestä tullivapaudesta tietenkin yhä lisääntyvää maahantuontia. Se on osaltaan luonnollisesti polkemassa maataloustuotteitten muutenkin jo perin alhaisia hintoja ja vaikeuttamassa niiden menekkiä kotimaisilla markkinoilla. Kauppasopimuksen kosketeltu muutosehdotus uhkaa näin ollen sekä maataloustuottajia että kotimaista myllyteollisuuttamme, ja minä rohkenisin väittää, että se uhkaa niitä sangen vakavasti, ellei ole keksittävissä keinoja, joilla rehujauhon maahantuontia voitaisiin ainakin osaksi vähentää, vaikkapa nyt kysymyksessä oleva sopimus ratifioitaisiinkin. Nykyisin voimassa olevain tullausmääräysten perusteella, sen ovat asiantuntijat selvästi osoittaneet, ei näille perille kuitenkaan päästä. Onhan näet rehujauhon tavallisin tunnusmerkki, kuiva-aineen tuhkapitoisuuskin, Saksan kauppasopimuksessa nyt sidottu 3.2 %:ksi. Tätä määräystä on varsin helppo kiertää, sillä tarvitseehan tavalliseen ruisjauhoon sekoittaa vain hienoksi jauhettuja viljanpuhdistusjätteitä, niin saadaan tuhkapitoisuus helposti nousemaan yli sallitun alirajan. Kuvaavana esimerkkinä saksalaisen ruisrehujauhon laadusta verrattuna kotimaiseen ruisjauhoon ja ruisrehujauhoon olen ollut tilaisuudessa näkemään numeroita, jotka perustuvat valtion maanviljelyskemiallisen laboratorion valmistamiin analyyseihin. Niissä on vertailun helpottamiseksi analyysin osoittamat luvut muunnettu siten, että ne näyttävät jauhojen kokoomuksen prosenteissa laskettuna kuiva-aineesta. Niiden mukaisesti on raakarasvaa: kotimaisessa ruisjauhossa 2.02 %, kotimaisessa ruisrehujauhossa 3.29 % ja saksalaisessa ruisrehujauhossa

3.80 %; raakaproteiinia vastaavasti kussakin lajissa 14.62, 18.22 ja 14.22 %; raakakuitua niinikään vastaavasti 3.04, 6.23 ja 3.14 %, typettömiä uuteaineita samoin 78.18, 68.36 ja 75.59 % ja tuhkaa vastaavasti 2.14, 4.38 ja 3.25 %. Jo pikainenkin silmäys näihin numeroihin riittänee osoittamaan, että saksalainen ruisrehujauho on paljon lähempänä tavallista ruisjauhoa kuin kotimaista ruisrehujauhoa, josta tuossa mainitsemassani analyysitodistuksessa sanotaan, että se on botaaniselta kokoomukseltaan moitteetonta ruisrehujauhoa. Ovathan saksalaisen ruisrehujauhon raakakuitu —, raakaproteiini — ja typettömien uuteaineiden määrät melkein samat kuin ruisjauhon. Tuhkan ja raakarasvan korkeammat määrät osoittavat ainoastaan, että tässä on kyseessä n. s. myllypölyllä huonontettu ruisjauho, joka kieltämättä kelpaa myös ihmisen ravinnoksi.

Mutta kun niin on, johtuu esilläolevaa asiaa arvioidessa väkisinkin kiinnittämään huomiota myöskin sen valtiotaloudelliseen puoleen. Jos saksalaisen ruisrehujauhon maahantuonti esilläolevan kauppasopimuksen johdosta yhä kasvamistaan kasvaa, vähentää se vastaavasti kotimaisten kauppamyllyjemme jauhatusmäärää ja rukiin tuontia sekä siten myöskin valtiolle kertyviksi arvioituja tullituloja. Ja vieläkin arveluttavammaksi kääntyy kysymys, jos on otettava lukuun sellainenkin todennäköinen mahdollisuus, että kotimaiset kauppamyllymme eivät jaksaisikaan vastustaa kiusausta ryhtyä tuottamaan maahan tullivapaata saksalaista ruisrehua ja parantamaan tätä tavaraa sekoittamalla siihen esim. ruislestyä. Siten saisivat Suomen kauppamyllyt täällä kauppaan mukavalla, sukkelalla tavalla ihmisravinnoksi hyvinkin kelpaavaa ruisjauhoa. Voisivatpa ehkä tehdä senkin, että hankkisivat yksissä voimin Saksassa käsiinsä myllyn, jonka rehujauhot sitten täällä parannettaisiin kerrotulla tavalla. Asiain kehittyminen tähän suuntaan, se ymmärrettäneen, olisi maalle kokonaisuudessaan siksi vahingollista, että pitäisin puolestani varsin tärkeänä, että valiokunnassa, jos siellä, kuten otaksun, esitystä kaikesta huolimatta tullaan puolustamaan hyväksyttäväksi, samalla otettaisiin harkittavaksi, eikö muutetun kauppasopimuksen hyväksyminen edellyttäisi, että kuvaamanilaisen kehityksen jatkumista vastaan olisi saatava edes jonkinlaisia takeita. Ne olisi käsittääkseni saavutettavissa, jos hallitus katsoisi voivansa heti sopimuksen tultua ratifioiduksi ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että ruisleseiden tullauksesta annettuja voimassaolevia määräyksiä siten laajennettaisiin ja tarkistettaisiin, että kuiva-aineiden tuhkapitoisuuden lisäksi ruislesettä tullattaessa otettaisiin huomioon myös sen raakarasva-, raakakuitu- ja raakaproteiinimäärä, asettamalla näille alirajat, joita alittavat maahantuotetut tavaramäärät olisi tullattava ruisjuhona, eikä ruisrehujauhona. Asiantuntijat ovat harkinneet, että ruisjauhojen tullivapaana ruisleseenä maahan tuonti olisikin ehkäistävissä, jos mainitut rajat asetettaisiin sellaisiksi, että niiden mukaan ruisleseenä tullattavan jauhon tulisi sisältää raakarasvaa vähintään 4 %, raakaproteiiniä vähintään 18 % ja raakakuitua vähintään 7 %, laskettuna kuiva-aineesta, tuhkapitoisuuden ollessa edelläkerrottu, ja sidottu 3.2 %. Tällaisten takeiden toimeenpano ei käsittääkseni joutuisi ristiriitaan esilläolevan sopimuksen kanssa eikä niitä liioin voitaisi väittää, se on käsitykseni, epälojaalisiksi suhteessa kauppasopimuksen tarkoitusperiin, koska kuten sanottu, ainoastaan kuiva-aineen tuhkapitoisuus on sidottu sanottuun määrään myöskin uudessa esityksessä.

Ohimennen saanen vielä lisätä, että asian käytännöllinen puoli olisi sangen helposti järjestettävissä. Kun näet jokaisesta 10 tonnia tai sitä enemmän käsittävästä maahan tuotetusta ruislesepartiasta jo nyt on, lain mukaan, ennenkuin se kauppaan lasketaan, hankittava valtion maanviljelys-kemiallisen laboratorion analyysi, niin voisihan tullilaitos ilman muuta käyttää tuota samaa analyysiä hyväkseen eikä sen monistaminen tuottaisi mitään vaikeuksia.

Esilläolevan asian eduskuntaan palatessa olisi siis tärkeätä saada tietää, aiotaanko mainitsemani lisätakeet asettaa sekä pitääkö valiokunta ja myös hallitus niitä suhteessa esilläolevaan kauppasopimukseen mahdollisina. Jos niin tapahtuu, poistuisi ainakin tältä osalta käsitykseni mukaan sangen vakavat epäilykset sopimuksen ratifioimisen tieltä; ja pyytäisinkin siis suositella valiokunnan huomioon asian tätä puolta ja toivoisin, että kun asia palaa eduskuntaan, myöskin hallitus ilmoittaisi kantansa tekemääni ehdotukseen nähden.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään. Esitys lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

37) Genèvessä 24 päivänä maaliskuuta 1930 allekirjoitetun kauppapoliittisen sopimuksen hyväksymistä

koskeva hallituksen esitys n:o 34 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

38) Ehdotuksen laiksi työrauhan suojelemisesta sekä ehdotuksen laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun

sisältävä hallituksen esitys n:o 35 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Huttunen: Minä ehdotan, että tämä asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Ed. Aalto: Minä pyydän saada kannattaa ed. Huttusen tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on ehdotettu, että asia pantaisiin pöydälle, eikä esitystä siis ole yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, on asia valtiopäiväjärjestyksen 64 §:n mukaan pöydälle pantava. Kehoitan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Ed. Erich: Luovun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Huttunen ed. Aallon kannattamana ehdottanut, että esitys pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Eduskunta päättää panna esityksen pöydälle ensi tiistain istuntoon.

39) Ehdotuksen laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 36 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

40) Ehdotuksen metsästyslaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 37 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

41) Ehdotuksen laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 38 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää valtiovarainvaliokunnan lausunto asiasta.

Keskustelu:

Ed. Hänninen: Minä ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon maanantain istuntoon.

Puhemies: Kun on ehdotettu, että asia pantaisiin pöydälle, eikä esitystä siis ole heti yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, on asia valtiopäiväjärjestyksen 64 §:n mukaan pöydälle pantava. Kehoitan seuraavia puhujia näin ollen lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Hänninen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi maanantain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ehdotus hyväksytään; esitys pannaan pöydälle ensi maanantain istuntoon.

42) Ehdotuksen laiksi lisämaan antamisesta Kemijärven ja Kuolajärven kuntain liian pienille taloille

sisältävä hallituksen esitys n:o 39 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Lahtela: Minä pyydän, että asia pantaisiin pöydälle ensi maanantain istuntoon.

Puhemies: Kun on ehdotettu, että asia pantaisiin pöydälle, eikä esitystä siis ole yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, on asia pantava pöydälle. Kehoitan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ed. Lahtelan ehdotuksen mukaisesti esitys pannaan pöydälle ensi maanantain istuntoon.

43) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928

esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

44) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1929

esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on ensi maanantaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 21,30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

4. Maanantaina 27 p. lokakuuta 1930

kello 13.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 93
2) Hallituksen esitys n:o 2 lisäyksistä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon 132
3) Hallituksen esitys n:o 38 laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi ..... „
4) Hallituksen esitys n:o 39 laiksi lisämaan antamisesta Kemijärven ja Kuolajärven kuntien liian pienille taloille 135

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hakkila, Björk, von Born, Haga, Harvala, A. Hildén, Hirvensalo, Jacobsson, Junnila, Keto, Kivioja, Kosonen, Lahdensuo, Myllymäki, Pitkänen, Pullinen, Riipinen, Tukia, Turja, Vesterinen ja Väisänen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat puhemiehistön puoltavan lausunnon mukaisesti: oikeusasian takia tästä ja huomispäivän istunnosta ed. Kivioja, virkatehtävien takia tämän päivän istunnosta edustajat Riipinen ja Hirvensalo sekä kunnallisten tehtävien takia tämän päivän istunnosta ed. Tukia.

Puhemies: Yksityisten asiain takia on pyytänyt vapautusta eduskuntatyöstä neljä edustajaa. Mainittuja pyyntöjä ei puhemiehistö, koska niitä ei ole tarkemmin perusteltu, katso voivansa puoltaa.

Tämän jälkeen hylätään puhemiehen tarkastamat edustajien A. Hildénin, Väisäsen, Jacobssonin ja Kososen pyynnöt.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 24 päivältä saapunut hallituksen esitys n:o 40.

Valitsijamiesten puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamiehet ovat valinneet puheenjohtajakseen ed. Ryynäsen ja varapuheenjohtajakseen ed. Ailion.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Valitsijamiehiltä on saapunut erikoisvaliokuntien jäsenten vaalia koskeva kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan
Valitsijamiehet

Helsingissä,
lokakuun 27 p:nä 1930.
N:o 2.

Eduskunnalle.

Eduskunnan Valitsijamiehet 1930 vuoden toisilla valtiopäivillä saattavat täten kunnioittaen Eduskunnan tietoon, että tänään pidetyssä valitsijamiesten kokouksessa on eri valiokuntiin jäseniksi ja varajäseniksi valittu:

Perustuslakivaliokuntaan:

Jäseniksi:

Voionmaa	listalta	n:o	1
Lehtokoski	”	”	”
Koponen	”	”	”
Aaltonen	”	”	”
Kilpi	”	”	”
Turkia	”	”	”
Hannula	”	”	2
Lahdensuo	”	”	”
Luostarinen	”	”	”
Pilppula	”	”	”
Pitkänen	”	”	”
Tuomioja	”	”	”
Tulenheimo	”	”	3
Malmivaara	”	”	”
Riipinen	”	”	”
Estlander	”	”	4
von Born	”	”	”

Varajäseniksi:

Rapo	listalta	n:o	1
Lindman	”	”	”
Ahlfors	”	”	”
Miikki	”	”	2
Mäkelä, V.	”	”	”
Ståhlberg	”	”	”
Pennanen	”	”	3
Koskenheimo	”	”	”
Rothberg	”	”	4

Lakivaliokuntaan:

Jäseniksi:

Erich	listalta	n:o	1
Rapo	”	”	”
Komu	”	”	”
Hakala, K.	”	”	”
Kuusisto	”	”	”
Räisänen	”	”	”
Hirvensalo	”	”	2
Kivioja	”	”	”
Mäkelä, V.	”	”	”
Nurmesniemi	”	”	”
Sallinen	”	”	”
Kivimäki	”	”	”
Lehtonen	”	”	3
Pihkala	”	”	”
Oksala	”	”	”
Jacobsson	”	”	4
Westman	”	”	”

Varajäseniksi:

Hämäläinen	listalta	n:o	1
Kosonen	”	”	”
Linna	”	”	”
Alestalo	”	”	2
Luostarinen	”	”	”
Tuomioja	”	”	”
Forstadius	”	”	3
Pesonen	”	”	”
Björk	”	”	4

Ulkoasiainvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Voionmaa	listalta	n:o	1
Tanner	”	”	”
Keto	”	”	”
Räisänen	”	”	”
Hakkila	”	”	”
Reinikainen	”	”	”
Hannula	”	”	2
Kaura	”	”	”
Huittinen	”	”	”
Janhonen	”	”	”
Sunila	”	”	”
Mantere	”	”	”
Sahlstein	”	”	3
Rantanen	”	”	”
Paavolainen	”	”	”
Sergelius	”	”	4
Palmgren	”	”	”

Varajäseniksi:

Sventorzetski	listalta	n:o	1
Åhlström	”	”	”
Helo	”	”	”
Hänninen	”	”	2
Kukkonen	”	”	”
Brander	”	”	”
Lamminen	”	”	3
Forstadius	”	”	”
Jacobsson	”	”	4

Valtiovarainvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Harvala	listalta	n:o	1
Helo	”	”	”
Sventorzetski	”	”	”
Seppälä	”	”	”
Puittinen	”	”	”
Welling	”	”	”
Ryömä	”	”	”
Lohi	”	”	2
Niukkanen	”	”	”
Ryynänen	”	”	”
Saarinen	”	”	”
Tarkkanen	”	”	”
Vesterinen	”	”	”
Cajander	”	”	”
Jyske	”	”	”
Turja	”	”	3
Moilanen	”	”	”
Aalto-Setälä	”	”	”
Korpisaari	”	”	”
Furuhjelm	”	”	4
Hästbacka	”	”	”

Varajäseniksi:

Paasonen	listalta	n:o	1
Bryggari	”	”	”
Rantala	”	”	”
Janhonen	”	”	2
Leppälä	”	”	”
Hirvensalo	”	”	”
Jussila	”	”	3
Pojanluoma	”	”	”
Österholm	”	”	4

Talousvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Reinikainen	listalta	n:o	1
Aromaa	”	”	”
Rantala	listalta	n:o	1
Ahlfors	”	”	”
Tolonen	”	”	”
Penttala	”	”	”
Kemppi	”	”	2
Kirveskoski	”	”	”
Korhonen	”	”	”
Miikki	”	”	”
Kesti	”	”	”
Särkkä	”	”	”
Kolkki	”	”	3
Kuuliala	”	”	”
Häkkinen	”	”	”
Åkerblom	”	”	4
Rothberg	”	”	”

Varajäseniksi:

Lehtokoski	listalta	n:o	1
Nuutinen	”	”	”
Aaltonen	”	”	”
Kontio	”	”	2
Rissanen	”	”	”
Suurkonka	”	”	”
Pesonen	”	”	3
Koskenheimo	”	”	”
Sergelius	”	”	4

Laki- ja talousvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Myllymäki	listalta	n:o	1
Linna	”	”	”
Koivulahti-Lehto	”	”	”
Kulovaara	”	”	”
Turkia	”	”	”
Kivisalo	”	”	”
Hakala, A.	”	”	2
Junes	”	”	”
Huuhtanen	”	”	”
Kauranen	”	”	”
Salo	”	”	”
Sarlin, B.	”	”	”
Junnila	”	”	3
Nikkanen	”	”	”
Solja	”	”	”
Jern	”	”	4
Nyman	”	”	”

Varajäseniksi:

Sallila	listalta	n:o	1
Lindqvist	”	”	”

Perho	listalta	n:o	1
Lahtela	„	„	2
Pitkänen	„	„	„
Jatkola	„	„	„
Perheentupa	„	„	3
Mäkelä, J. L.	„	„	„
Rothberg	„	„	4

Sivistysvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Ailio	listalta	n:o	1
Sillanpää	„	„	„
Valta	„	„	„
Åhlström	„	„	„
Pärssinen	„	„	„
Kuusisto	„	„	„
Annala	„	„	2
Halonen, A.	„	„	„
Kaijalainen	„	„	„
Kalliokoski	„	„	„
Kukkonen	„	„	„
Kaskinen	„	„	„
Oksanen	„	„	3
Kilpeläinen	„	„	„
Mäkelä, J. L.	„	„	„
Österholm	„	„	4
Roos	„	„	„

Varajäseniksi:

Hildén, A.	listalta	n:o	1
Kivisalo	„	„	„
Kosonen	„	„	„
Junes	„	„	2
Leppälä	„	„	„
Mantere	„	„	„
Sovijärvi	„	„	3
Päivänsalo	„	„	„
Åkerblom	„	„	4

Maatalousvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Pekkala	listalta	n:o	1
Setälä	„	„	„
Eskola, V.	„	„	„
Jokinen	„	„	„
Pyy	„	„	„
Halonen, T.	„	„	„
Alestalo	„	„	2
Heikkinen	„	„	„
Koivuranta	listalta	n:o	2
Lautala	„	„	„
Pullinen	„	„	„
Brander	„	„	„
Tuomikoski	„	„	3
Rautaharju	„	„	„
Huhtala	„	„	„
Hildén, U.	„	„	4
Haga	„	„	„

Varajäseniksi:

Väisänen	listalta	n:o	1
Meriläinen	„	„	„
Tolonen	„	„	„
Lampinen	„	„	2
Sunila	„	„	„
Kaskinen	„	„	„
Häkkinen	„	„	3
Perheentupa	„	„	„
Roos	„	„	4

Työväenasiainvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Paasivuori	listalta	n:o	1
Aalto	„	„	„
Huttunen	„	„	„
Bryggari	„	„	„
Fagerholm	„	„	„
Hildén, A.	„	„	„
Eskola, H.	„	„	2
Joukanen	„	„	„
Kämäräinen	„	„	„
Lahtela	„	„	„
Ruotsalainen	„	„	„
Jatkola	„	„	„
Päivänsalo	„	„	3
Lamminen	„	„	„
Ainali	„	„	„
Palmgren	„	„	4
Sarlin, J. E.	„	„	„

Varajäseniksi:

Linqvist	listalta	n:o	1
Ampuja	„	„	„
Aattela	„	„	„
Huittinen	„	„	2
Koivuranta	„	„	„
Sarlin, B.	„	„	„
Kallioniemi	„	„	3
Pihkala	„	„	„
von Frenckell	„	„	4

Pankkivaliokuntaan:

Jäseniksi:

Keto	listalta	n:o	1
Suokas	„	„	„
Aattela	„	„	„
Hämäläinen	„	„	„
Sallila	„	„	„
Asikainen	„	„	2
Kuisma	„	„	„
Pilppula	„	„	„
Ruotsalainen	„	„	„
Lampinen	„	„	„
Leivo	„	„	3
Anttila „	„	„	„
von Frenckell	„	„	4

Varajäseniksi:

Väisänen	listalta	n:o	1
Perho	„	„	„
Kämäräinen	„	„	2
Särkkä	„	„	„
Koskenheimo	„	„	3
Nyman	„	„	4

Valitsijamiesten puolesta:

J. G. Ryynänen.

T. A. Aalto-Setälä.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. Ståhlberg: Pyydän ilmoittaa, että suuri valiokunta kokoontuu tänään päiväistunnon päätyttyä täällä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valitsemista varten.

Ed. Voionmaa: Perustuslakivaliokunta kokoontuu säätytalolle puheenjohtajan valitsemista varten huomenna, tiistaina kello 11.

Ed. Hästbacka: Valtiovarainvaliokunta kokoontuu säätytalolla huomenna tiistaina kello 11,30 puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalia varten.

Ed. Palmgren: Ulkoasiainvaliokunta kokoontuu huomenna tiistaina kello puoli 12 säätytalolla valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Rapo: Lakivaliokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan huomenna kello 11 valiokunnan huoneeseen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalia varten.

Ed. Asikainen: Pankkivaliokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan huomenna kello 10 Suomen Pankilla puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalia varten.

Ed. Brander: Maatalousvaliokunnan jäseniä kehoitetaan kokoontumaan huomenna kello 11 säätytalolle valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Kaskinen: Pyydän ilmoittaa, että sivistysvaliokunta kokoontuu huomenna kello 11 mainitun valiokunnan huoneessa säätytalolla valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Turkia: Laki- ja talousvaliokunta kokoontuu huomenna kello 10 säätytalolla entiseen huoneistoonsa.

Ed. Kolkki: Talousvaliokunta kokoontuu huomenna kello puoli 11 säätytalolla valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Paasivuori: Työväenasiainvaliokunta kokoontuu huomenna puoli 12 säätytalolle valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotuksen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931

sisältävä hallituksen esitys n:o 1 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Vennola: Herra puhemies! Sitä tulo- ja menoarvioesitystä, mikä nyt on eduskunnan käsiteltävänä, ei voi asiallisesti arvostella ottamatta huo-

mioon niitä olosuhteita, joissa se on syntynyt. Se on kiristyneen lamakauden tulo- ja menoarvio, jossa koetetaan kansakunnalle siedettävällä tavalla etsiä pääsyä vakavasta tilanteesta ja suunnitella valtiotalouden vastaista kehitystä kestävälle perustalle.

Minun ei ole tässä yhteydessä syytä laajaperäisemmin ryhtyä tarkastamaan nykyistä taloudellista tilannetta. Riittää kun totean sarjan niitä ilmiöitä, jotka ovat nykyhetkelle luonteenomaisia. Taloudellinen korkeajännitys, liikatuotanto ja markkinain puute, hintojen romahduksellinen lasku, kullanarvon muutokset, dumpingin aiheuttama hintataistelu ja tuotantoelämän monilla aloilla epätoivoinen tila, nämä ovat kaikkien todettavissa. Meillä liittyy tähän vielä korkea, kaikkia rasittava korkokanta. Elinkeinoelämä, niinhyvin maanviljelyskuin teollisuus, kituvat. Yleinen pysähdys on todettavissa. Elinkeinoelämällämme on edessään vaikeasti ratkaistava kysymys saada tuotantoelämä ja sen kannattavaisuus mukautumaan uuteen asiain tilaan. Se työskentelee epätoivoisin ottein tästä suoriutuakseen. Valtiotaloudellemme tuo tämä kriisitilanne kaksi vaikeata pulmaa nim. toiselta puolen mahdollisuuksien supistumisen valtion finanssitarpeen tyydyttämisessä ja toiselta puolen valtiotaloudelta uhrauksia vaativan velvollisuuden talous- ja sosialipoliittisilla toimenpiteillä auttaa kärjistynyttä tilannetta.

Valtiotaloudessa vaikeuttaa meillä vielä tilannetta se, että kuluva vuosi tuottaa suuria pettymyksiä. Kuta pitemmälle vuotta on tultu, sitä selvemmäksi on käynyt, että kuluvan vuoden tulo- ja menoarvio ei pidä paikkaansa, vaan että valtion tulot muodostuvat noin 250 miljoonaa pienemmiksi kuin, mitä oli edellytetty, jolla summalla n. s. pääomasäästö jo tästä syystä pienenee. Mutta sen lisäksi on otettava huomioon, että kuluvan vuoden tulo- ja menoarviota kokoonpantaessa tehtiin se harkitsematon teko, että huomattavia summia otettiin n. s. pääomasäästöstä. Hallituksen esityksessä kuluvalle vuodelle oli jo edellytetty niitä otettavaksi 58 miljoonaa ja eduskunta lisäsi tulo- ja menoarvion käsittelyssään tämän määrän ei vähemmäksi kuin 126 milj. markkaan. Toinen vähemmän harkittu teko oli se, että jo lähikuukausina tulo- ja menoarvion hyväksymisen jälkeen hallitus antoi ja eduskunta hyväksyi lisäesityksiä yli 72 milj. markan arvosta. Kun tähän lisätään vuoden lopussa annettava eduskunnassa nyt käsiteltävänä oleva lisämenoarvio, joka, vaikka se onkin supistunut mahdollisimman vähäiseksi määräksi, päättyy 34 milj. markkaan, tekevät lisäykset kuluvan vuoden menoarvioon noin 107 milj. markkaa. Arviomäärärahojen ylittämiset ovat noin 70 milj. markkaa. Kaikki nämä vajaukset kuluvan vuoden tuloissa tekevät siis noin 550 milj. markkaa, joten pääomasäästö, joka viime vuoden lopussa oli 653 miljoonaa, supistuu noin 100 milj. markkaan. Vaikka jotkut numerot vuoden viime kuukausien arvaamattomista tekijöistä riippuen voivat mahdollisesti jonkun verran muuttua, niin tulos ei ole suinkaan meille mairitteleva, kun otetaan huomioon, että valtion varasto- ja kassavarojen tilin eli n. s. pääomasäästön pitäisi olla, jotta valtiovarojen hoito ilman vaikeuksia olisi mahdollinen, vähintään 600 milj. markkaa.

Kuluva vuosi jättää siis valtiotaloudessamme ensi vuodelle ja sen tulo- ja menoarvion laatijalle kaksi vähemmän ilahduttavaa perintöä: lamakauden supistamat mahdollisuudet valtion tulojen hankinnassa ja riittämättömäksi huvenneen pääomasäästön. On myöskin todettavissa harkitsemattomuutta ja leveäkätisyyttä valtion varojen käytössä ja puutteellisuutta itse tulo- ja menoarvion järjestelyssä.

Reaalisemman käsityksen ja terveellisempien periaatteitten toteuttaminen asettui näin ollen ensi vuoden tulo- ja menoarviota suunniteltaessa valtiotaloudessa välttämättömyydeksi. Terveen valtiotalouden kannalta on ensimmäinen ehto, että varainhoitovuoden juoksevat menot peitetään vuotuisilla säännöllisillä tuloilla ja kun meillä tällä hetkellä ei ole ensi vuoden tulo- ja menoarvion muihinkaan menoihin tarpeellisia lainoja tai pääomasäästöä käytettävissä, oli välttämätöntä saada tulo- ja menoarvio tasapainoon ilman lainoihin tai pääomasäästöön kajoamista. Tämä taas edellytti tarpeettomien ja vähemmän tärkeitten menojen poistamista ja ankaran säästäväisyyden toteuttamista valtion varojen käytössä. Tuloissa taas oli tehtävä yliarvioimisten jyrkkä karsiminen ja samalla järjestettävä tulotalous niin, että se vastasi menoja. Ja vielä: terveen valtiotalouden kannalta on myös välttämätöntä, että jos jonkun vuoden juoksevan valtiotalouden hoidossa syntyy vähen-

nystä, se otetaan huomioon seuraavan vuoden tulo- ja menoarviota laadittaessa. Välttämättömäksi osottautuu myös saada suunnitelma luoduksi tulo- ja menoarvion ja valtion tililaitoksen uudestaan järjestelylle valtiotalouden hoidon ja tililaitoksen tarkoituksenmukaisuuden kannalta.

Voin tyytyä tässä yhteydessä ainoastaan lyhyesti toteamaan ne tulokset, mihin tulo- ja menoarvion laadinnassa äsken mainittuja periaatteita noudattamalla on tultu.

Menojen kokonaissumma päättyy 4,509 milj. markkaan, josta vakinaiset menot 3,809 miljoonaa ja ylimääräiset 699 miljoonaa. Kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioon verrattuna osoittavat menot, kun jätetään huomioon ottamatta eduskunnan myöhemmin hyväksymät lisäykset 72 miljoonaa, vähennystä 86 milj. markkaa. Ja kun otetaan huomioon menopuolelle merkitty 102 milj. markkaa kuluvan vuoden vajausten peittämiseen, on menojen tosiasiallinen vähennys 188 milj. markkaa. Tämän lopputuloksen takana on ankaralla kädellä suoritettu tarpeettomien menojen poistaminen, nousten se lähes 300 milj. markkaan. Kun kuitenkin joko lain määräyksestä tai muista syistä oli tehtävä lisäyksiä menoihin, kuten vankeinhoidon, sairashoidon ja koululaitoksen hyväksi sekä puolustuslaitoksen välttämättömän vaatetuksen ja erilaisten teknillisten puolustustarpeitten täydennykseksi — viime mainitussa suhteessa 44.6 milj. markkaa ylimääräisessä menoarviossa —, sekä myös erilaisiin talous- ja sosialipoliittisiin tarkoituksiin, niin pysähtyy menojen supistaminen yllämainittuun määrään. On kuitenkin huomattava, että jollei supistamisia olisi ankaralla kädellä tehty, olisi menopuoli useitten lisäysten takia muodostunut vielä epäedullisemmaksi.

Mitä tuloihin tulee, niin nousevat ne, kuten esitetystä tulo- ja menoarvioehdotuksesta käy selville, vakinaisiin tuloihin nähden 4,402 miljoonaan markkaan ja ylimääräisiin tuloihin nähden 106 miljoonaan markkaan. Kuluvaan vuoteen verraten kohoavat tulot yhteensä 40 milj:lla markalla. Tuloarvion laatijalla on ollut todettavana se valitettava seikka, että lamakauden johdosta täytyy, jottei yliarvioimisia syntyisi, supistaa tulopuoli kuluvaan vuoteen verraten ei vähemmän kuin noin 270 milj:lla markalla, josta huomattavimmat vähennykset ovat valtion rautateitten tuloissa, 125 milj., tulo- ja omaisuus- ja leimaveron tuotossa kummassakin 50 milj. Tulojen kasvu kohdistuu pääasiassa tullituloihin, joita toiselta puolen talouselämää tuhoavan ja työttömyyttä lisäävän dumpingin takia, toiselta puolen erinäisiin tavaroihin nähden suoranaisina finanssitulleina on koroitettu, sekä erinäisten verojen, olutveron säätämiseen tai tupakka-aksiisin koroittamiseen.

Lopputuloksena on, että tulo- ja menoarvioehdotus on tasapainossa ja että se, kuten eduskunnalle jätetyssä esityksessä selviää, kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioon verraten osoittaa parannusta 228 miljoonalla markalla, josta on seurauksena, että sen sijaan, että kuluvan vuoden tulo- ja menoarvion lukkoonsaamiseksi täytyi ottaa 126 miljoonaa n. s. pääomasäästöstä, ensi vuoden tulo- ja menoarvioehdotuksessa voidaan varata 102 milj. kuluvan vuoden vajauksen peittämiseen. Voidaan todeta, että sikäli kuin ehdotuksessa mainittu tulos ei muutu, se merkitsee parannusta valtiotaloudessa terveempään suuntaan.

Mutta ollaan luonnollisesti oikeutetut vaatimaan, ettei tulo- ja menoarvio esiinny ainoastaan numerohirviönä, vaan että numeroitten takana on tarkoitusperä, jonka toteuttamisella palvellaan kansakuntaa. Nykyinen kulttuuriyhteiskunta vaatii yhä kasvavia menoja, mutta samalla myöskin rasitusten kasvaessa tarkkaa harkintaa siitä, mihin tarkoituksiin näitä käytetään ja vertailuja siitä, missä järjestyksessä käytetään. Se vaikea ajankohta, missä elämme, vaatii kansakunnalta rasitusten kantokyvyn yhä supistuessa pidättyväisyyttä, mutta myöskin huolenpitoa mahdollisuuksien mukaan siitä, että eteenpäinmenon mahdollisuudet ylläpidetään. Totean, että nämä näkökohdat ovat olleet määräämässä myöskin esitettyä tulo- ja menoarviota laadittaessa. Valtion talouspoliittiset avustus- ja huoltotoimenpiteet elinkeinoelämän edistämiseksi on ylläpidetty, vieläpä lain sitomat vuosijaksoiset pakkolainat ja määrärahat maa- ja metsätalouden hyväksi ovat säilytetyt, vaikka uuden järjestelyn kautta on helpotettu niiden rasittavaisuutta tulo- ja menoarviossa. Maataloudellisten tuotantolaitosten tukemista tarkoittavia eriä on kyllä supistettu tulo- ja menoarviossa, mutta sitävastoin suunniteltu tuettavaksi valtion eri rahastoista harjoitetun lainaustoimen avulla. Uusia määrärahoja on ehdotettu

m. m. pienviljelijäin laidunviljelyksen avustamiseksi sekä laivanvarustusrahastoon 10 milj. markkaa molempiin tarkoituksiin. Sitä ankaraa taistelua, mitä maatalous tällä hetkellä käy tuhoavaa dumpingia vastaan, tuetaan valtion osalta m. m. tullipoliittisilla toimenpiteillä. Sosialipoliittisista toimenpiteistä todettakoon, että suoranainen työttömyysmääräraha 50 milj. markkaa on varattu tätä tarkoitusta varten, jonka lisäksi useita töitä on järjestetty samaa päämäärää silmälläpitäen. Vanhuus- ja työkyvyttömyysrahaston avustus on järjestetty niin, että rahasto, korot huomioonottaen, kasvaa 50 milj:lla markalla. Asutustoimintaan voidaan käyttää, kun otetaan huomioon kuluvalta vuodelta jäänyt siirtomääräraha, yli 50 milj. markkaa. Terveydellisiä huoltotoimenpiteitä on lisätty, ja vaikka tuberkulosisairaalaohjelman toteuttamiseksi on tulo- ja menoarvioon otettu 20 milj. markan sijasta 15 milj., tuetaan sitä lisäksi valtion rahastojen lainarahoilla.

Talous- ja sosialipoliittiset toimenpiteet eivät tietysti ole saaneet estää huolenpitoa maan kulttuuritarpeista ja koululaitoksesta y. m. valtion tarpeista, vaikka erilaisia uusjärjestelyjä tuhlaavaisuuden estämiseksi eri laitoksissa onkin tehty.

Ehkä mielipiteitten vaihtoa tulee eduskunnassa herättämään se toimenpide, että puolustuskuntoisuuden täydentämiseksi on ehdotettu huomattava koroitus eli yli 40 milj. markkaa. On kuitenkin huomattava, että tässä on noudatettu eduskunnan aikaisemmin vuoden 1928 valtiopäivillä lausumaa toivomusta. Korotusta ovat vaatineet vaatetusvarastoa koskevat y. m. teknillistä laatua olevat tarpeet ja on ehdotettu määrä vain murto-osa niistä toimenpiteistä, mitä jo aikaisemmin asiaa valmistellut komitea oli ehdottanut n. s. hätäpuolustuskuntoisuuden saavuttamiseksi. On julkisesti sanottava, että meillä ei ole, eikä saa olla mitään agressiivisiä tarkoituksia, mutta kun meillä kerran on tarpeelliseksi huomattu ja välttämättömäksi havaittu puolustuslaitos, niin ei voine kieltää perustusta siltä väitteeltä, että se on pidettävä sellaisessa kunnossa, ettei riistetä tuloksia puolustuskuntoisuudelta yleensä jäämällä jälkeen teknillisissä ja muissa välttämättömissä tarpeissa. Nekään vastuuntuntoa puuttuvat tapaukset korkean aseman väärinkäytöstä, mitkä paraikaa järkyttävät mieliä, tuskin voivat olla aiheena toisenlaiseen kannan ottoon asiassa. Kehoitan asianomaista valiokuntaa tarkoin ottamaan selkoa puheenaolevan menoerän perusteista, kun valiokunta asiaan kantansa määrää.

En voi tässä yhteydessä olla tekemättä huomautusta eräästä alasta valtiovarain käyttöä. Tarkoitan valtion rakennus- ja n. s. liiketoimintaa. Olemme itsenäisyytemme aikana pystyttäneet erinomaisen paljon julkisia rakennuksia, hallintorakennuksia, sairaaloita, kouluja y. m., jotka ovat sinänsä juhlallisia, komeita, mutta maksavat paljon ja ovat monessa tapauksessa jyrkässä ristiriidassa sen todellisuuden kanssa, jossa niiden käyttäjät elävät ja johon ne pettyneinä näistä juhlallisista palatseista palaavat. Iloitsen vilpittömästi siitä komeasta palatsista, mihin eduskunta piakkoin siirtyy, mutta todetessani, että tämä laitos kaikkine kustannuksineen nousee, ei vähempään kun noin 100 miljoonaan markkaan, ja että jokaisen edustajan penkistä saadaan korkojen ja talon ylläpidon muodossa maksaa 50,000 markkaa vuodessa, niin minusta tuntui hoidellessani tällä kertaa valtion tyhjää rahapussia, että olemme komeilleet ehkä liikaa. Olen sitä mieltä, että niin hyvin valtion kuin kuntienkin olisi syytä pidättyvämmin käsitellä tällaisia kulutusmenoja ja että niiden erilaisten tarkastajienkin, jotka velvoituksia näissä suhteissa määräävät, olisi syytä harkita asiaa myös taloudellisten mahdollisuuksien kannalta. Liian nopeassa tempossa ennenkuin vastaavat taloudelliset edellytykset ovat olemassa tapahtuva kulutusmenojen nousu rasittaa sen mukaan mitä toimessani olen voinut todeta, monien kuntien samoin kuin valtionkin taloutta ja on pitkät ajat kasvavine velkataakkoineen raskaana painajaisena kaikelle eteenpäin menolle.

Pääomasta köyhässä maassamme ei ole ihmeteltävää, että valtion on täytynyt olla toimeenpanemassa monia liikeyrityksiä. Niinpä rautatietalous meillä ei olisi ilman valtiota voinut toteutua siinä laajuudessa kun se nyt on: sen toteuttaminen valtion yrityksenä on paikallaan. Mutta ei voine kieltää, että pääoman sijoittaminen uusiin ratoihin ei ole useinkaan ollut maan edun kannalta niin harkittua kuin olisi ollut suotavaa. Eduskunnassa mukana ollut tietää kyllä monien ratojen syntymähistorian liian hyvin. Siinä tulo- ja menoarvioehdotuk-

sessa, mikä nyt on käsiteltävänä, on asetuttu sille kannalle, että meidän on syytä pääoman sijoitusmenoja rautatierakennustarkoituksiin supistaa. Niin hyvin niiden muutosten kannalta mitä tapahtuu paraikaa autoliikenteen ja rautatien keskinäisissä suhteissa kuin myös valtion rahavarojen niukkuuden kannalta on tämä perusteltu. Tästä syystä on tulo- ja menoarvioon otettu vaan 60 milj. markkaa suorastaan rautatierakennuksia varten, jonka ohessa on muitakin menoja supistettu jyrkän säästäväisyyden kannalta. Muihin valtion liiketarkoituksiin on varattu tarpeelliset määrärahat. En voi kuitenkaan olla huomauttamatta, että varsin monet niistä herättävät pettymyksiä, koska kohtuullisiakaan korkoja sijoitetuille pääomille ei saada. Asia ansaitsee oman selvittelynsä. Tahdon kuitenkin lausua että olen tullut siihen vakaumukseen, että tuottamattomiin valtion yrityksiin nähden olisi tarpeellista toimittaa uusi järjestely, niin että niihin sijoitetut pääomat koetettaisiin saada tuottaviksi joko yksityisen yritteliäisyyden avulla tai yhteistoiminnassa valtion kanssa ja tarpeellisessa määrässä ulkomaista pääomaa käyttämällä. Siitä olisi se etu, että se vapauttaisi valtion yrityksiin sijoitettuja kuolleita pääomia valtio- ja kansantalouden käytettäväksi ja saattaisi eri tapauksissa kangistuneen valtion liiketoiminnan vauhdikkaampaan ja tarkoituksenmukaisempaan käyntiin.

Kuten tulo- ja menoarvioehdotuksesta käy selville, on suunniteltu tuloja hankittavaksi myös tullien koroittamisella. Asiasta annetaan eduskunnalle yksityiskohtainen esitys mutta jo tässä yhteydessä tahdon mainita muutaman sanan. Tullikoorituksia toimeenpantaessa ovat olleet määräävinä toiselta puolen talouspoliittiset, toiselta puolen rahataloudelliset näkökohdat. Se häikäilemätön dumping, mitä ulkomaiden taholta harjoitetaan, uhkaa, jollei mihinkään toimenpiteisiin ryhdytä, tuhota taloudellisen toiminnan monella alalla. Kuvaavaa nykyiselle tilanteelle on, että Helsingin satamassa tarjotaan esim. ruista paljon alle ulkomaidenkin tuotantokustannusten eli 70 penniä kilolta, kun sen tuotantokustannukset meillä ovat 2:25. Tällainen asiaintila on sietämätön. Olen sitä mieltä, että yksinomaan tullien koroittamisella ei voida järjestää nykyistä hintavaihtelujen tuottamaa vauriota, vaan tarvitaan siihen pitempiaikaista mukautumista uusiin mahdollisuuksiin. Mutta yhtenä tämän hetken vaativana toimenpiteenä voidaan sitä näissä epänormaalisissa oloissa ainakin toistaiseksi pitää välttämättömänä. Tältä kannalta onkin siinä ehdotuksessa, mikä eduskunnalle tulee annettavaksi, asetuttu esim. rukiiseen nähden n. s. liukuvan tullin kannalle, niin että sikäli kuin ulkomaisen viljan polkumyynti lakkaa ja hinta paranee, tulli alenee alle nykyisenkin tullin eli aina 50 penniin kilolta. Talouspoliittisiin perusteihin kuuluu myöskin jauhamattoman ja jauhetun viljan tullierotuksen järjestäminen myllyteollisuuden aikaansaamista ja kotimaisen viljan menekkiä silmälläpitäen. Mitä finanssitulleihin tulee, niin todettakoon, että niiden kantamista helpoittaa se, että useiden ulkomaalaisten tavaroiden hinnanlasku on niin suuri, että koroitettu tulli kadottaa varsin suurelta osalta vaikutuksensa. Tullien siirto, mikä säännöllisissäkin oloissa on varsin epäselvä, on näissä epänormaalisissa oloissa vielä epämääräisempi.

Verouudistuksen aikaansaaminen nykyhetkellä ei koko laajuudessaan ole mahdollinen. Jos se toimeenpantaisiin siihen suuntaan, minkä valtioneuvos Paasikiven puheenjohdolla työskennellyt komitea suunnitteli, supistaisi se valtiontuloja noin 170 miljoonalla markalla, johon supistukseen ei nykyhetkellä ole varaa. Valtiotalous ei vielä ole siihen valmistunut. Mutta vaikka näin onkin, ei ole syytä lykätä erinäisten muutosten toimeenpanoa, jotka sisältävät helpoituksia verotaakassa ja jotka valtiotalous voi kestää. Tällaisia ovat asunto-osakkeiden asuntoedun verotuksen siirtäminen yhtiölle suoritettavaksi, henki- ja tapaturmamaksujen vähentäminen verotettavasta tulosta, nimittäin niiden koroittaminen, lapsiavustuksen vähentämismäärän koroittaminen. Varsin tärkeäksi valtion tulojen kannalta on katsottava eduskunnalle jätetty tulo- ja omaisuuslakimuutosehdotuksessa oleva pyrkimys, että ulkomaalaisen liikkeenharjoittajan ja osakeyhtiön tai heidän sisaryhtiöittensä harjoittamaa toimintaa voitaisiin verotuksessa paremmin valvoa ja veroittaa samoin kuin kotimaisia liikkeenharjoittajia. Muutoksen aikaansaaminen tässä suhteessa on sekä oikeudenmukaisuuden että kohtuuden kannalta puolustettavissa.

Viime aikoina on meillä tullut tavaksi säätää lakeja varojen varaamisesta tulo- ja

menoarviossa erikoisia tarkoituksia varten, joko pitemmäksi tahi määräajaksi. Niinpä on määrätty lailla esim. metsänparannuksiin käytettäväksi viiden vuoden aikana 175 miljoona markkaa. Maanparannustöitä varten on pakko varata vuosittain 20 miljoonaa markkaa ja maataloudellisen tuotannon edistämiseksi myöskin 20 miljoonaa markkaa ja koota rahastoa, niin että se nousee 150 miljoonaan. Kaikki nämä tarkoitukset ovat hyviä ja kannatettavia. Mutta eri mieltä voi olla siitä, onko tarkoituksenmukaista vuosikausiksi sitoa tulo- ja menoarviota tällaisilla pakkolaeilla. Niillä sidotaan sekä hallituksen että eduskunnan kädet edeltäpäin. Huomattavat menoerät eivät ole eduskunnan vapaasti määrättävissä kullakin ajankohdalla. Tulo- ja menoarvion mukautumiskyky katoaa. Tällaisena aikana mikä on kysymyksessä, tuottaa tällainen menettely tulo- ja menoarvion käsittelyssä vaikeuksia. Menettely on vieläkin nurinkurisempi, kun puheenaolevissa laeissa ei ole lainkaan jätetty varaa sille mahdollisuudelle, että samoja tarkoitusperiä voitaisiin toteuttaa ja palvella muullakin tavalla kuin tulo- ja menoarviota rasittamalla.

Valtiolla on tulo- ja menoarvion ulkopuolella rahastoja kaikkiaan yli miljaardi markkaa, josta vuosittain kertyy korkotuloja yli 50 miljoonaa markkaa. Rahastojen varat ovat lainaksi annetut eri tarkoituksia varten. Kun näitä varoja voidaan käyttää myöskin lainauksiin niitä tarkoituksia varten, joihin tulo- ja menoarviossa on määrätty lainoja annettavaksi, ei ole tarkoituksenmukaista rasittaa tulo- ja menoarviota verotuloilla näihin tarkoituksiin, kun ne voidaan joko kokonaan tai osaksi muutenkin tyydyttää. Tässä tarkoituksessa on ehdotettu tehtäväksi sellainen muutos myös erinäisiin lakeihin, joissa lainaustarkoituksiin on määrätty varat otettavaksi tulo- ja menoarvioon, että näitä lainatarpeita voidaan tyydyttää myöskin tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevista rahastoista. Sen tarkoitusperän kannalta, jota lainauksella on aiottu palvella, ei pitäisi olla muistuttamista tätä järjestelyä vastaan, koska mainitut tarkoitusperät saavat rahatarpeensa tyydytetyiksi, vaikka ne tulevatkin toiselta taholta. Tulo- ja menoarvion kannalta on taas asian nyt puheenaoleva järjestely tervetullut, koska se helpottaa muutenkin rasitettua tulotaloutta.

Valtiotalouden terveen hoidon kannalta on välttämätöntä, että tulo- ja menoarvion rakenteessa saadaan aikaan muutoksia, jotka tekevät järkiperäisen taloudenhoidon mahdolliseksi. Se seikka, että nykyisessä tulo- ja menoarviossa ovat valtion varsinaiset menot ja valtion pääomasijoitukset erottamatta, on tehnyt sen, että myöskin pääomasijoituksiin, joita yleisesti olisi tyydytettävä lainavaroilla, on samoin kuin varsinaisiin juokseviin vuotuisiin menoihin hankittu varat pääasiallisesti verotuksen avulla. Pääomasijoituksiin on vuosittain käytetty noin 400 milj. markkaa, jolla, kun ne ovat otetut etupäässä tai varsin suurelta osalta veronmaksajilta, on siten heikennetty pääoman muodostumista maassa. Voi laskea, että, vaikkakin valtion lainanotto otetaan huomioon, noin 2 ½ miljaardia markkaa, on otettu kansantaloudesta valtion pääomasijoituksiin. Valtion n. s. pääomasäästö on muodostunut näköhäiriöksi ja luullaan siinä olevan miltei pohjattoman lähteen kaikenlaisten menojen peittämiseen ja lisäämiseen tulo- ja menoarviossa, asianlaidan todellisuudessa ollessa niin, että siinä kuvitellut varat ovat pääasiallisesti valtionvarastoissa. Tulo- ja menoarvio on saatava sellaiseen muotoon, että siitä selvästi näkyy valtiovarojen käyttö eri tarkoituksiin, valtion harjoittaman liiketoiminnan tulokset, lainavarojen käyttö ja raha-asiain tosiasiallinen tilanne, jotteivät harhakuvat pääsisi johtamaan käsitystä valtiovarain tilasta harhaan. Asiasta annetaan eduskunnalle näinä päivinä esitys.

Olen jo huomauttanut, että kuluvan vuoden valtiovarain tila osoittaa lamakaudesta johtuneen tulojen supistumisen ja pääomasäästön harkitsemattoman käytön takia, samoinkuin välttämättömien lisäysten ja ylittämisien takia, vajausta aina siinä määrin, että n. s. pääomasäästö supistuu kuluvan vuoden lopussa noin 100 milj. markkaan. Terveen valtiotalouden hoidon mukaista on, että valtiotalouden juoksevat tarpeet tyydytetään tulo- ja menoarviossa osoitetuilla juoksevilla tuloilla ja että jos vajausta syntyy, se otetaan huomioon seuraavan vuoden tai, riippuen tilinpäätöksestä sitä seuraavan vuoden tulo- ja menoarviota käsiteltäessä. Kun kuluvana vuonna syntynyt vajaus on ilmeisesti todettavissa ja se on varsin huomattavalta osalta syntynyt valtion juoksevien tarpeiden tyydyttä-

misestä ja siis laadultaan sellainen, ettei sitä ole asianmukaista peittää lainavaroilla, on, kuten tulo- ja menoarvioehdotuksesta selviää, otettu vajauksen lyhentämiseksi 102 milj. markkaa. On välttämätöntä, että näin tehdään, koska se selventää nykyhetken tilanteen raskaita valtiotaloudellisia velvollisuuksia saattamalla ne tosiasialliselle pohjalle ja koska eduskunnalla ja hallituksella on vielä, tämänkin lyhentämisen saatua aikaan yli 400 milj. markkaan nousevan loppuosan vajauksen peittämisessä kyllin tehtävää. Täytetäänkö loppuvajaus seuraavien vuosien säästöillä vai lainavaroilla, jää vastaisuuden ratkaistavaksi riippuen valtiotaloutemme ja yleisen rahatilanteen muodostumisesta. Olen sitä mieltä, että eduskunta menettelee viisaasti, jos se tuloja menoarviota käsitellessään myös nyt puheenaolevan kysymyksen kannalta asettuu menojen käyttelyssä pidettyväiselle ja varovaiselle kannalle.

Valtiotaloutemme on tällä hetkellä samoinkuin koko talouselämä käännekohdassa. Kansakunta on itsenäisyytensä ensimmäisen vuosikymmenen tehnyt suuria uhrauksia valtionsa itsenäisyyden luomiseksi ja kohottamiseksi kulttuurivaltioksi. Se on paitsi juoksevia vuotuisia valtiotaloudellisia menoja koonnut, kuten jo mainitsin, noin 400 milj. markkaa vuosittain pääomallisiin sijoituksiin, jotka sijoitettuina rautateihin, sairaaloihin, kouluihin, valtion liikkeisiin ja erilaisiin laitoksiin, kohottavat valtion arvoa. Nämä uhraukset ovat pääasiallisesti tai huomattavalta osalta suoritettu valtion verovaroilla. On kunniaksi kansakunnalle, että se on niin tehnyt. Voidaan olla eri mieltä ainoastaan yksityiskohdista ja vauhdista, millä on kuljettu, mutta tuskin tarkoitusperistä, joita on toteutettu. Mutta niinhyvin kansantalouden kuin valtiotalouden ja maan yleisen rahatalouden kannalta on välttämätöntä, että pidetään myös huolta siitä, ettei ylenmääräisillä uhrauksilla tukahuteta maan pääomamuodostusta ja johdeta asioita siihen, että komeassa ympäristössä asuu köyhä kansa. Olemme tällä hetkellä vielä sitä, sillä muistettakoon, että pääomavaramme ovat suhteellisesti vain noin $^1/_3$ osa siitä, mitä esim. läntisessä naapurimaassa. Kansakunnan on tällä hetkellä käsittääkseni tarkistettava kansantaloudellisia edellytyksiään, valtiotalouttaan ja valtion menojensa käyttöä. Sanoisin: valtiotalous vaatii tällä hetkellä sekä muodollisia että asiallisia muutoksia; juoksevat valtion menot ja pääomasijoitusmenot ovat käsiteltävät eri kysymyksinä, ja tulojen hankinta niihin järjestettävä finanssitaloudellisesti hyväksyttävien periaatteiden mukaan; menot eri tarkoituksiin ovat pidättyvästi, vaikka asiallisesti arvosteltavat; tulo- ja menoarvion rajoissa pysymistä on valtiovarain hoidossa eittämättömästi vaadittava; valtion omaisuuden tuottamaton käyttö, lisämäärärahojen harkitsematon myöntäminen ja arviomäärärahojen perusteeton ylittäminen on lopetettava. Ainoastaan tätä tietä voidaan päästä myös siihen verotuksen huojentamiseen, jota maassa kipeästi kaivataan, ja saada pääomamuodostuminen kehittymään.

Uskallan toivoa, että eduskunta käydessään tulo- ja menoarvion käsittelyyn, kuluvan vuoden raskas perintö opastuksenaan, ottaa vakavan tilanteen vaatimat välttämättömyydet huomioon.

Ed. H e l o: Mitä hallituksen kantaan valtiolliseen ohjelmaan nähden tulee, on julkinen salaisuus, joka on tuotu eduskunnassakin useita kertoja esille, että hallitus siinä suhteessa on sidottu sen rikollisen ja yhteiskuntavastaisen liikkeen ohjelmaan, joka maata viime aikoina on ennenkuulumattomalla tavalla häväissyt. Mutta mitä tulee muuhun yhteiskunnalliseen ohjelmaan, on ainakin näyttänyt siltä, kuin hallituksella siinä suhteessa olisi vapaat kädet. On sen vuoksi ollut mielenkiintoista tutustua hallituksen budjettiehdotukseen, koskapa juuri siinä hallituksen yhteiskunnallinen ohjelma parhaiten ilmenee. Tämä on ollut sitäkin mielenkiintoisempaa, kun tietää, että vaikka hallitus valtiollisessa suhteessa on asettunut mitä taantumuksellisimmalle kannalle, ei tämän vielä tarvitse merkitä sitä, että samaa taantumuksellisuutta tulisi esiintymään yhtä räikeästi yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Valtiollisesti taantumuksellinen hallitus voi kuitenkin yhteiskunnallisissa kysymyksissä harrastaa viisasta reformipolitiikkaa, koska se sen kautta voi poistaa yhteiskunnallisen tyytymättömyyden syitä, jotka muuten voisivat antaa aihetta valtiolliseen vastaliikkeeseen. Niinpä esim. aikanaan Bismarck harjoittaessaan taantumuksellista valtiollista politiikkaansa Saksassa, aikaansaden siinä suhteessa valtiovallan aktiivi-

sella toiminnalla miltei yhtä ankaran, vaikkakin laillisen terrorin valtiollisia vastustajia vastaan, kuin mihinkä meillä on päästy valtiovallan toimettomuuden kautta, niin hän kuitenkin samalla kertaa ryhtyi toteuttamaan varsin pitkälle menevää sosialista reformipolitiikkaa Saksassa, joka meni niin pitkälle, että yhteiskunnallisesti taantumukselliset ainekset eivät voineet sitä sulattaa. Samaten saattaa luonnollisesti olla mahdollista, että valtiollisesti taantumuksellinen hallitus, mikä meillä on tällä hetkellä, saattaa kuitenkin yhteiskunnallisissa kysymyksissä asettua vapaammalle kannalle.

Ennenkuin siirryn budjettiehdotuksen yksityiskohtaisen asialliseen tarkasteluun ja niiden päämäärien arvosteluun, joihin budjetissa esitetyt varat tulevat käytettäviksi, on syytä tarkastaa, miten rahaministerin on onnistunut saada tulot ja menot vastaamaan toisiaan.

Tässä suhteessa on myönnettävä, että rahaministerillä on ollut tavallista suurempia vaikeuksia. Se lamaannus- ja pulakausi, joka meillä on tällä hetkellä ja joka todennäköisesti tulee vielä suuressa määrässä kärjistymään ensi vuonna, vaikuttaa luonnollisesti myöskin huomattavasti valtion finansseihin. Mutta toisaalta on myös todettavissa, että rahaministerin asemaa on helpottanut se, että edellisinä vuosina on valtion varoja, myöskin verovaroja, kuten hän äsken mainitsi, runsaasti sijoitettu tuottaviin tarkoituksiin eikä näitä sijoituksia enää tarvita siinä määrässä kuin ennen, vaan vieläpä päinvastoin edelliset sijoitukset ovat nyt alkaneet tuottaa tuloja. Myöskin ne konverttaukset, joita viime aikoina on toimitettu erinäisiin ulkomaisiin lainoihin nähden, ovat olleet omiansa helpottamaan budjetin tasapainoon saattamista.

Mitä tulee menojen ja tulojen tasapainoon, on siinäkin suhteessa muodollisesti ainakin paperilla saatu aikaan, että tulot ja menot vastaavat toisiaan, ja vieläpä on tapahtunut sellainen merkillinen seikka, että ne aivan pennilleen vastaavat toisiaan. Lähemmin tarkastaessa kuitenkin huomaa, että tämä tulos on aivan keinotekoinen. Se on aikaansaatu yksinkertaisesti siten, että tulojen ja menojen eroitus on saldona merkitty eri momenttina menojen puolelle. Tämä on uusi menettelytapa, jonka rahaministeri on ottanut käytäntöön ja jonka hän nähtävästi on ottanut kunnallistaloudesta, mutta minä epäilen, mahtaneekohan tällä uudistuksella olla valtiotaloudessa mitään käytännöllistä merkitystä. Valtiotalous tässä suhteessa on rakennettu kokonaan toiselle perustalle kuin kunnallistalous, niin että siitä huolimatta, vaikka tällainen menettelytapa on paikallaan kunnallistaloudessa, saattaa hyvin asettaa kyseenalaiseksi, onko lainkaan syytä ottaa sitä käytäntöön valtion taloudessa. Tämä muodollinen tulos, että valtion tulot on saatu hyvin vastaamaan valtion menoja, vieläpä että tosiasiassa oli jäänyt jonkin verran säästöä, on antanut aihetta siihen, että budjettiehdotuksessa on, budjettiesityksen ansiopuolia esitettäessä, erikoisesti viitattu siihen mitenkä huolimatta vaikeasta tilanteesta on kuitenkin onnistuttu saamaan budjetti tasapainoon, ilman että on tarvittu turvautua lainoihin tai pääomasäästöön. On kuitenkin valitettavaa, että tämä tulos on vain keinotekoinen, se ei vastaa todellisuutta. Esityksen perusteluissa on kyllä mainittu, että esitystä laadittaessa olisi vakavasti koetettu pyrkiä siihen, että valtiotalous järjestyisi tarkasti tulo- ja menoarvion puitteissa. Mikäli tällä tarkoitetaan sitä, että budjetti olisi tehty vakavasti, kuten rahaministeri myöskin äsken koetti esittää, että se tulisi myöskin käytännössä kestämään, ei tässä ilmeisesti ole onnistuttu.

Mitä ensiksikin tulojen arvioimiseen tulee, on siinä suhteessa turvauduttu jossain määrin mielikuvitukseen. Tulojen joukossa on useita sellaisia eriä, joita ei ensi vuonna tule kertymään siinä määrässä kuin budjetissa on edellytetty. Huomattavin tulo on, kuten aikaisemminkin tuontitullin tuotto. Tämä on ensi vuodeksi arvioitu 1,460 milj. markaksi eli kokonaista 260 milj. markkaa suuremmaksi kuin miksi se on arvioitu kuluvana vuonna. Hallitus perustelee tätä rohkeata arvioimista sillä, että erinäisten nimikkeiden tullit tultaisiin huomattavasti nostamaan. Mitkä ne nimikkeet ovat ja missä määrin tullit tulisivat nousemaan, sitä ei ole eduskunnalle vielä tarkemmin esitetty. Mutta mikäli ne tiedot pitävät paikkansa, joita tässä suhteessa on muuten saatu, tulisivat koroituksenalaisiksi erikoisesti varsinaiset kulutustarpeet, kuten sokeri, vehnä sekä kahvi. Näitten tulleja tulisi koroitettavaksi huomattavalla määrällä. Mutta mikäli näitten koroitusten kautta luullaan ensi vuonna saatavan huo-

mattavasti suurempia tuloja, tullaan siinä suhteessa epäilemättä erehtymään. Ettei tulleja voida rajattomasti koroittaa, kuten edellytetään hallituksen budjetissa, siitä on aikanaan saatu hyvä kokemus silloin, kun kahvin tullia koroitettiin huomattavasti ja silloin saatiin seuraukseksi siitä varsin vilkas salakuljetusliike Pohjanlahdella, ja juuri tämä kokemus silloin syntyneestä kahvin salakuljetuksesta antoikin myöhemmin aihetta siihen, että kahvin tullia oltiin pakotettuja jälleen alentamaan. Lisäksi on odotettavissa, että niitä tavaroita, joiden tullia tullaan erikoisesti koroittamaan, kiirehditään tuomaan maahan jo kuluvana vuonna alemman tullin aikana ja tämän kautta melkoinen osa siitä lisätulosta, joka on otettu huomioon budjetin teossa, jää todellisuudessa saamatta. Hyvänä esimerkkinä tästä ovat ne tullikoroitussuunnitelmat, joita oli olemassa vuonna 1925 loppupuolella. Silloinhan oli aikomuksena nostaa, kuten myöhemmin tapahtuikin, sokerin ja kahvin tullia. Seurauksena siitä oli tuonnin suunnaton nousu saman vuoden joulukuussa ennenkuin tullikorotukset ehtivät astua voimaan. Silloin esim. sokeria tuotiin kahdeksan kertaa enemmän kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna, tuotiin seuraavaksi vuodeksi kokonaista puolen vuoden tuonti edellisenä vuonna. Tavallisesti sokerintuonti oli ollut 67 miljoonaa kiloa, mutta seuraavana vuonna tuotiin ainoastaan 33 miljoonaa kiloa. Samoin myöskin kahvia tuotiin kuusi kertaa tavallista suurempi määrä. Tuontiliikkeet ovat myös jo tällä hetkellä varustautuneet hallituksen tullikoroitusten varalta. Ne ovat vilkkaassa liikkeessä ja paraikaa juuri tullataan tavaroita tavallista suuremmassa määrässä ja myöskin laivat ovat saaneet määräykset saapua maahan mahdollisimman nopeasti. Suunnitellaan tuoda etukäteen, samoin kuin vuonna 1925, suuri osa niistä tavaroista maahan, joitten tulli tulisi ensi vuonna nousemaan. Suunniteltu tullikoroitus tulee siten suureksi osaksi valtiolta kokonaan saamatta. Tosin kuluttajat tulevat tämän veron maksamaan, sillä kauppiaat hintaa määrätessään tulevat ottamaan huomioon veronnousun, mutta tämä vero ansiottomasti joutuu kauppiaille. Valtio ei siitä tule paljoakaan hyötymään. Kun lisäksi ottaa vielä huomioon nykyisen pulakauden vaikutuksen nykyiseen ostokykyyn, niin voi odottaa edellyttämällä, että ne tiedot, mitä on saatu hallituksen tullikoroitussuunnitelmista, pitävät paikkansa, että suurin osa tästä oletetusta lisätulosta 260 milj. markkaa tulee jäämään saamatta. Ainakin voi olettaa vajauksen edellämainitsemillani perusteilla nousevan noin 150 milj. markkaan. Jo tässä kohden tulisi siis syntymään huomattava aukko budjettilaskelmiin.

Edelleen on budjetissa rautatietulot arvioitu 820 milj. markaksi. Kun ottaa huomioon, että kuluvan vuoden 8 ensimmäisen kuukauden aikana valtionrautateiden tulot ovat 61 milj. markkaa pienemmät kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna ja edellisenä vuonna ne kaiken kaikkiaan nousivat 856 milj. markkaan, niin on ilmeistä, etteivät rautatietulot edes kuluvana vuonna voi nousta 800 milj. markkaan, vaan jäävät siitä ehkä parikymmentäkin miljoonaa markkaa alle. Katsoen siihen, että pulakausi ensi vuonna tulee edelleen kärjistymään, tuskin voi odottaa rautatietulojen ensi vuonna nousevan edes siihenkään määrään kuin kuluvana vuonna ja tämän kautta, kun rautatietulot ovat budjetissa arvioidut kuitenkin 820 milj. markkaan niin on tässä epäilemättä odotettavissa joku 30—40 miljoonan vajaus.

Edelleen on tulo- ja omaisuusveron tuotto arvioitu 510 milj. markaksi. Vuonna 1929 oli maksuunpantu veromäärä 638 milj. markkaa, mutta siitä kertyi ainoastaan 543.7 miljoonaa, joten veroa jäi saamatta miltei 100 milj. markkaa. Kuluvana vuonna on ennakkotietojen mukaan maksuun pantu määrä alentunut noin 70 milj. markalla, tehden nykyjään noin 570 miljoonaa ja tästä kertynee arvion mukaan 475 milj. markkaa, mikäli maksuun pannun ja kertyneen veron suhde on likipitäen sama kuin edellisenä vuonna. Mitä verontuottoon taas ensi vuonna tulee, niin on ilmeistä, että toiveet verontuottoon nähden eivät ole sen valoisammat kuin kuluvana vuonna. Päinvastoin on odotettavissa, että pulakauden vaikutus verotuottoon ensi vuonna niin hyvin maksuunpantuun veroon kuin myös kertyvään veroon nähden on paljon suurempi kuin kuluvana vuonna. Jos kerran kuluvana vuonna veroa tuskin kertynee edes 475 milj. markkaa, lienee tämä summa myös korkein määrä, mihin ensi vuoden verotuotto voidaan varovasti menetelleen arvioida. Kun budjettiehdotuksessa on kui-

tenkin arvioitu veron tuottavan 510 milj. markkaa, on tässä kohden budjetissa odotettavissa noin 35—50 milj. markan vajaus. Jo yksistään kolmen edellämainitsemani tulomomentin kohdalla saattaa vajaus nousta yli 200 milj. markan.

Mitä tulee metsätuloihin samoinkuin myöskin valtion puunjalostuslaitoksen tuloihin, ei niitä arvioitaessa ole paljonkaan huomiota kiinnitetty siihen huomattavaan huononemiseen, jonka alaiseksi puutavaramarkkinat ovat viime aikoina joutuneet, ja siihen, että sanotut markkinat edelleen näyttävät huononevan. Näissäkin tuloissa on todennäköisesti odotettavissa vajausta.

Todellinen vajaus tulee itse asiassa vielä huomattavammaksi sen kautta, että hallitus ehdottaa, kuten kävi rahaministerin lausunnosta esille, että budjetin ulkopuolella olevia rahastoja käytettäisiin sellaisten menojen peittämiseksi, jotka ennen on suoritettu budjettivaroilla. Nämä summat nousevat huomattavaan määrään. Esimerkiksi metsänparannustöihin, joita varten kuluvan vuoden budjetissa on osoitettu 12.5 milj. markkaa, on ensi vuonna osoitettu käytettäväksi vain 3 milj. markkaa ja loppu osoitettu rahastoista. Samoin myöskin kansakoulujen rakennusavustuksia samoin kuin erinäisiä sairaalarakennusavustuksia tulisi ensi vuonna otettavaksi rahastoista. Kysymyksessä on varsin huomattavat erät ja tämän kautta on budjetin teossa saatu aikaan huomattava helpotus. Ja suureksi osaksi tämän kautta onkin ymmärrettävissä, että rahaministeri on edes siinäkään määrin saanut valtion tulot vastaamaan menoja. Tällainen menettely, että ryhdytään käyttämään rahaston varoja sellaisiin tarkoitusperiin, joita varten ennen on budjetissa osoitettu varoja, on kuitenkin monessa suhteessa arveluttavaa. Ensiksikään ei ole osoitettu, että budjetin ulkopuolisissa rahastoissa on riittävästi liikeneviä varoja kyseessäolevaa rahoittamista varten. On nimittäin huomattava, että sanotut varat ovat sidotut. Niitä on myönnetty moniin yleishyödyllisiin tarkoituksiin ja sitä paitsi rahastoissa on myöskin paljon obligatioita, valtion obligatioita, joita ei voida ilman muuta muuttaa rahaksi. Toiseksi on rahastoja, kuten esim. vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastoa, hoidettava rahastolle mahdollisimman edullisella tavalla, jota vastoin niitä tarkoitusperiä varten, joita varten budjetissa esitetään myönnettäväksi rahastoista lainoja, on myönnettävä tavallista huokeakorkoisempia lainoja. Lisäksi, jos tällaista menettelyä ryhdytään jatkuvasti sovelluttamaan, ovat sanotut varat piankin loppuun käytetyt. Tällainen budjettimenettely tulisi pian aikaansaamaan sen, että rahastot ovat pian tyhjennetyt, ja sen jälkeen palaaminen terveemmille budjettiperiaatteille tulisi aiheuttamaan paljon vaikeuksia.

Edellä esitetty tarkastelu jo osoittaa, että huomioonottamatta rahastojen käyttämistä budjettivajauksen täyttämiseksi, tulee jo muutamien tulomomenttien kohdalla budjettiehdotuksen mukaan muodostumaan yli 200 miljoonaa markkaa käsittävä vajaus. Jos ottaa huomioon sen tarpeettoman menomomentin, mikä on budjettiin merkitty vastaamaan osaltaan viime vuoden vajausta, tulee todellinen vajaus tämän mukaan olemaan huomattavasti toistasataa miljoonaa markkaa. Se vakuutus, mikä on saatu siitä, että budjetissa tulot ja menot tulevat menemään tasan, ei siis pidä paikkaansa.

Mitä taas menopuoleen tulee, voidaan siihenkin nähden esittää useita huomautuksia. Ryhtymättä tällä kertaa yksityiskohtaisesti tarkistamaan, missä määrin menot ovat budjettiin merkityt sellaisina, miksi ne todennäköisesti tulevat muodostumaan, voi jo lyhyellä silmäyksellä tärkeimpiin menomomentteihin huomata, että niin ei ole asianlaita. Niinpä esimerkiksi rautatien määrärahoja on erikoisella tavalla vähennetty, aivan ilmeisellä tarkoituksella saada ne keinotekoisesti vähennetyiksi budjetin „lukkoon'' menemisen vuoksi. Jos ottaa huomioon sen suuren työttömyyden, joka ensi vuonna tulee maassa olemaan vallalla, on kuitenkin selvää, että tällaisia yleistä työttömyyttä estäviä yleisiä töitä ei voida vähentää, ei missään tapauksessa siinä määrässä kuin mitä hallitus on ehdottanut, vaan että päinvastoin niitä olisi pikemmin lisättävä ja että tässä suhteessa, mikäli hallituksen esitys hyväksytään, on pakko ensi vuoden aikana esittää eduskunnalle lisäbudjetti. Tämänkin seikan vuoksi todellinen vajaus budjetissa tulee suurenemaan. Että budjetissa todella esiintyy tällaista keinotekoista menojen pienentämistä, joka ei vastaa todellisuutta, käy ilmi monesta esimerkistä. Minä esitän siitä seuraavan valaisevan esimerkin. Rautatietaloudessa

otettiin v. 1925 käytäntöön n. s. uudistusmääräraha. Tämän uudistusmäärärahan tarkoituksena oli varata rautatielaitokselle määräraha siten, että se saattoi aina poistaa kulunutta omaisuuttaan, korvata sitä uudella omaisuudella. Tämä uudistusmääräraha on kuluvan vuoden budjetissa ollut 77.3 milj. mk. Ensi vuoden menoarviossa on se alennettu 61.5 milj. markaksi, joten vähennys on 15.8 miljoonaa. Tämä määräraha lasketaan kuitenkin aivan mekaanisesti samalla tavalla kuin liikkeitten voitto- ja tappiotilissä lasketaan poistojen ja kuoletusten suuruus. On olemassa määrätyt prosenttimäärät, joitten mukaan rautatielaitoksen eri omaisuudesta tehdään poistoja, ja nämä prosenttimäärät on laskettu pitkäaikaisen kokemuksen perusteella kullekin omaisuusryhmälle erikseen. Mitä erikoisesti meillä käytettyihin poistoprosentteihin tulee, niin ne yleensä ovat vielä pienemmät kuin vastaavat prosentit ulkomailla. Tällä kertaa on näitä vakinaisia poistoprosentteja merkillisellä tavalla yhtäkkiä huomattavasti alennettu ja sen kautta on tähän uudistusmäärärahaan saatu melkoinen vähennys. Mainitsen muutamia esimerkkejä, mitenkä näitä poistoprosentteja on käsitelty. Niinpä esim. kiskojen ja vaihteitten sekä niihin kuuluvien tarpeitten kuoletusprosentti on tähän asti ollut aina 2 %, ensi vuonna ehdotetaan prosentti alennettavaksi 1.5 %:iin. Tämä merkitsee sitä, että 21.7 miljoonaan markkaan nousevan poistomäärän asemasta tyydytään ensi vuonna vain 13 miljoonan markan kuoletukseen, niin että tässä kohdassa on saatu vähennystä 8.7 milj. markkaa. Edelleen on liikkuvan kaluston poistoprosentti ennen ollut 2 %, nyt se alennetaan 1.75 %:iin ja tämän kautta kuoletusmäärä on vähentynyt 32 miljoonasta 28 miljoonaan markkaan. Vähennystä on tälläkin tavoin saatu budjettiin 4 miljoonaa. Rakennusten poistoprosentti on ennen ollut 1.5 %, nyt se on alennettu 0.75 %:iin ja tämän kautta on taasen budjettia kevennetty 4.7 miljoonalla markalla. Ennen on oltu sitä mieltä ja tätä samaa käsitystä on myös oltu yksityistaloudessa ja ulkomaillakin, että rakennusten ikää ei voi laskea muuta kuin 67 tai 70 vuodeksi. Mutta nyt yhtäkkiä hallitus on tullut siihen käsitykseen, että kyllä niiden ikää täytyy voida laskea aina 135 vuodeksi. Tällaiselle menettelylle ei voi löytää mitään järkeviä perusteita muuta kuin mahdollisesti sen, että sillä tapaa keinotekoisesti on budjettimenoja saatu vähennetyksi. Että tämä todella on asian laita, että hallitus ei todellisuudessa ollut sitä mieltä, että valtion rautateiden kiskot ja rakennukset ensi vuonna kestäisivät enemmän kuin mitä ne kestivät edellisinä vuosina, se käy myös selville hallituksen esityksen perusteluista, joissa nimenomaan tältä kohdalta sanotaan seuraavaa: „Käyttämällä menojen supistamiseksi poikkeuksellisen alhaisia kuoletusprosentteja, saadaan budjetissa 15.8 miljoonan markan suuruinen vähennys.'' Hallitus siis tunnustaa itsekin, että nämä poistoprosentit ovat poikkeuksellisen alhaiset, mutta on kuitenkin niitä käyttänyt saadakseen kyseessäolevan vähennyksen aikaan. Tämä on yksi esimerkki siitä, millä tavalla keinotekoisesti budjetissa olevia menomääriä on koetettu vähentää ja siten muodollisesti saada tulot ja menot menemään tasan.

Kuten tästä ilmenee, ei yleisperusteluissa samoinkuin rahaministerin täällä esittämä väite, että budjetti olisi saatu lukkoon ilman vajausta, pidä paikkaansa. Budjetti on siinä suhteessa laadittu aivan keinotekoisesti. Itse asiassa tulee siinä syntymään huomattava vajaus.

Mitä tulee budjetin yksityiskohtiin, voidaan esittää varsin painavia epäilyksiä, onko se laadittu niille terveille periaatteille, joista rahaministeri mainitsi, ja ottamalla huomioon maan todelliset tarpeet. Mitä ensin tulopuoleen tulee, on Suomen valtiotaloudessa jatkuva epäsuhde välillisten ja välittömien tulojen välillä. Kulutusverot, jotka rasittavat etupäässä vähävaraisia, ovat meillä useimpiin tärkeimpiin kulutustarpeisiin nähden kohotetut huippuunsa, kun sitä vastoin välittömien verojen tuotto muodostaa pienen murto-osan välillisten verojen tuotosta. Tähän seikkaan on useasti eduskunnassa kiinnitetty huomiota ja tämä epäkohta onkin yleisesti tunnustettu. Vuoden 1928 budjetissa saatiin silloisen sosialidemokraattisen hallituksen ehdotuksesta aikaan pieniä muutoksia parempaan päin. Myöskin senjälkeinen maalaisliittolainen hallitus lupasi hallitusohjelmassaan pyrkiä noudattamaan välillisiin veroihin nähden alenevaa suuntaa, vaikka tästä suunnasta ei vielä ollut paljoa merkkejä silloisen hallituksen budjettiehdotuksessa. Tällä sei-

kalla on tällä hetkellä mielenkiintoa varsinkin siihen nähden, miten nykyinen rahaministeri, joka ensi kädessä on budjetista vastuussa, on suhtautunut asiaan edellisten budjettien käsittelyssä eduskunnassa. Niinpä ministeri Vennola vuonna 1928 arvosteli silloisen maalaisliittolaisen hallituksen 1929 vuoden budjettiehdotusta seuraavalla tavalla: „Välittömät verot, joiden terveen veropolitiikan kannalta pitäisi välillisiin veroihin nähden meillä kasvaa, ovat sen sijaan hallituksen budjettiehdotuksessa pienentyneet. Kuluvana vuonna otetaan 502.7 miljoonaa markkaa, hallituksen ensi vuotta koskevan esityksen mukaan kootaan välittömillä veroilla 485.7 miljoonaa markkaa. On siis todettava, että sitä oikeudenmukaisuutta, mitä on toivottu välittömien ja välillisten verojen keskinäiseen suhteeseen, ei ole hallituksen budjettiesityksessä voitu toteuttaa.'' Ministeri Vennolalla on nyt ollut tilaisuus toteuttaa käytännössä niitä terveitä veropoliittisia periaatteita ja sitä oikeudenmukaisuutta, jota hän on turhaan kaivannut maalaisliittolaisen hallituksen budjetissa. Ja hänellä on ollut siihen sitä suurempi mahdollisuus, kun se valtiollinen ohjelma, jonka tunnusmerkkien alla nykyinen hallitus toimii, vaatii vahvaa hallitusvaltaa ja tätä ennen kaikkea juuri budjettiasioissa, niin että ei eduskunnassa hallituksen kannattajilla ja yleensä tällaisen eduskuntaa halveksuvan kannan kannattajilla pitäisi olla paljonkaan sanottavaa hallituksen budjettiehdotusta vastaan, esittäköön hallitus sitten siinä minkälaisia periaatteita tahansa.

On kuitenkin valitettava, ettei mitään merkkejä tästä odotetusta oikeudenmukaisuudesta ole budjetissa nähtävissä. Asia on pikemminkin päinvastoin. Vuoden 1929 budjetissa, siis edellämainitun maalaisliittolaisen hallituksen budjetissa, olivat välittömät verot 485.7 miljoonaa sekä välilliset verot 1,416 miljoonaa, joten välittömät verot tekivät 34 % välillisistä veroista. Kuluvan vuoden budjetissa ovat välittömät verot 562 miljoonaa sekä välilliset verot 1,425 miljoonaa, joten välittömät verot ovat nousseet 40 %:iin välillisistä veroista. Ensi vuodeksi ministeri Vennola ehdottaa välittömät verot 512 milj. markaksi mutta välilliset verot on hän nostanut sellaiseen huimaavaan summaan kuin 1,728 milj. markkaan. Ministeri Vennolan vaatimaa oikeudenmukaisuutta esiintyy hänen budjetissaan siis vielä vähemmän kuin hänen tässä suhteessa moittimassaan maalaisliittolaisessa budjetissa. Jälkimmäisessä olivat välittömät verot 34 % välillisistä veroista, kuluvana vuonna ne ovat 40 % mutta ministeri Vennolan budjettiehdotuksessa ne ovat vain 29 %.

Erikoista ensi vuoden budjetille on kulutusverojen huomattava nousu, joka tulee koskemaan kaikista tärkeimpiä ja yleisimpiä kulutusesineitä ja sen kautta vähävaraisinta kansanosaa. Näyttää kuin ei hallituksen mielestä riitä ne vaikeudet, joita vaikea pulakausi tulee aiheuttamaan juuri kaikista vähäväkisimmälle kansanosalle, vaan se pyrkii sen lisäksi verottamaan entistä voimakkaammin varattomien ensi vuonna muutenkin yhä niukemmaksi käyvää jokapäiväistä leipää. Erikoisuutena kulutusverojen historiassa meillä onkin, että budjettiesitykseen on sisällytetty uusi kulutusvero, nimittäin olutvero, jolla aijotaan saada 20 milj. markkaa. Näyttää kuin meillä jokainen porvarillinen rahaministeri pitäisi kunnia-asianaan keksiä yhden kulutusveron lisää ja tässä suhteessa on ministeri Vennola myös puolustanut paikkaansa. On vain epäilyksen alaista, onkohan tämä olutvero tarkoitettu vaatimattomaksi aluksi sille alkoholiverotukselle, joka muka tulisi tuottamaan valtiolle miljaardien markkojen tuloja. Mikäli näin tapahtuu, on tällä uudella verolla tavallista kantavampi merkitys. Olisi kuitenkin ollut paljon asianmukaisempaa ja enemmän ministeri Vennolankin esittämien terveiden verotusperiaatteitten mukaista, jos hän kulutusverojen asemesta olisi kiinnittänyt huomiota välittömiin veroihin.

Yhteenvetona siitä, mitenkä valtion tulot ensi vuonna tulevat koottaviksi, voi siis todeta sen, että tulot kootaan vielä entistäkin ankarammin vähäväkisiltä kuluttajilta, jota vastoin pääomanomistajat pääsevät helpommalla.

Myöskin menopuolen yksityiskohtainen tarkastelu on mielenkiintoinen. Sehän osoittaa, minkälaisiin tarkoituksiin hallitusvalta, joka pyrkii mahdollisimman suureen riippumattomuuteen eduskunnasta, tulisi kansan varoja käyttämään. Tärkeimpiä kysymyksiä, jotka vaikuttavat ensi vuoden budjettiin, on kuten ministeri Vennola jo täällä mainitsi kysymys toimenpiteistä pu-

lakauden johdosta ja silloin ennen kaikkea tulee kysymykseen luonnollisesti toimenpiteet työttömyyden lieventämiseksi. Yleinen työttömyys on kaikissa maissa käsitetty sellaiseksi asiaksi, joka velvoittaa valtiota ryhtymään toimenpiteisiin sen aiheuttaman kurjuuden lieventämiseksi ja muissa maissa onkin tähän tarkoitukseen myönnetty huomattavia määrärahoja. Tämä on tällä hetkellä sitäkin suuremmassa määrässä valtion velvollisuus, kun tiedetään, että yleinen taloudellinen tila tällä hetkellä on sellainen, että yksityisten ja kuntien taholta ei ole suurempaa apua odotettavissa. Yksityinen tuotanto on suuressa määrässä ehtynyt ja ne tiedot, joita viime aikoina on tuotannon jatkumisesta saatu, osoittavat tuotannon tulevan edelleenkin supistumaan siitä, mikä se on tällä hetkellä. Onhan tiedossa ne suuret vaikeudet, joiden alaisena vientiteollisuus toimii ja jotka tulevat, mikäli ei mitään odottamatonta muutosta tapahdu, suuressa määrässä rajoittamaan vientiä. Huomautan esim., että aivan äskettäin oli sanomalehdissä tietoja siitä, että sulfiittiselluloosan tuotantoa tullaan edelleen supistamaan, vieläpä noin 15 %:lla nykyisestä tuotannosta. Kuntien taloudellinen asema taasen estää niitä ryhtymästä tehokkaampiin toimenpiteisiin ja niin on valtio tällä hetkellä ainoa, joka voi tässä suhteessa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, joilla on suurempaa merkitystä. Tässä suhteessa on muistettava, ettemme enää kamppaile sen pienen sesonkityöttömyyden kanssa, joka meillä oli edellisinä vuosina vallalla, vaan nyt on kysymys jatkuvan taloudellisen pulakauden työttömyydestä, joka ensi vuonna saattaa muuttua suoranaisen hätäkauden työttömyydeksi. Ne numerot, jotka on saatu työttömyyden nykyisestä tilanteesta, osoittavat sen mitä peloittavinta jatkuvaa nousua.

Näistä muutamia numeroita. Niinpä esim. viime vuoden lokakuun 4 päivänä oli työttömiä työnvälitystoimiston antamien tietojen mukaan 3,100, tänä vuonna samana aikana on työttömien lukumäärä noussut 7,500:aan. Lokakuun 11 päivänä viime vuonna työttömien niin sanoakseni virallisten työttömien luku oli 3,900, tänä vuonna samaan aikaan 8,100. Lokakuun 18 päivänä viime vuonna oli työttömiä 4,500, tänä vuonna 8,800. Jo viime vuonna alkoivat työttömyysnumerot nousta niin, että ne olivat 2 ja 3 kertaa suurempia kuin vastaavat numerot sitä edellisenä vuonna. Tänä vuonna ne ovat edelleenkin kaksi kertaa niin suuret kuin viime vuonna. Tällainen suunta näyttää yhä jatkuvan. Ei ole enää kysymys mistään sadoista työttömistä, jollaisia numeroita työnvälitystoimistot aikoinaan esittivät. Kysymys alkaa jo käsittää kymmentuhatmäärän. Tunnettua on että työnvälityksen antamat tiedot meillä eivät koskaan ole olleet sellaiset, että ne osottaisivat työttömyyden laajuutta kokonaisuudessaan. Vain murto-osa työttömistä käyttää työnvälitystoimistoja hyväkseen, koska on yleisesti tunnettua, että niiden kautta ei apua saada. Mutta mainituilla numeroilla on merkitystä siinä suhteessa, että niiden kautta voidaan verrata työttömyyttä eri vuosina ja siinä suhteessa työnvälitystoimistojen antamat numerot ovat kuvaavat ja ne osoittavat eittämättömästi, että tulossa on tavallista laajempi työttömyys, ehkä suurempi työttömyys kuin meillä milloinkaan tällä vuosisadalla. Pitäisi senvuoksi olla selvää, että kaikki todella yhteiskuntaa säilyttävät ainekset ja ennenkaikkea hallitusvalta katsoisi olevansa velvollinen ajoissa kiinnittämään työttömyyden lievittämiseen mitä vakavinta huomiota. Eivät riitä enää ne pienet määrärahat, joita tarkoitukseen tähän asti on myönnetty. Sesonkiajan työttömyyttä varten varatut määrärahat eivät riitä silloin kuin on kysymys jatkuvasta pula- ja hätäkauden työttömyydestä. On selvää, että ne määrärahat, joita tarkoitusta varten on osoitettu kuluvan vuoden menoarviossa, ovat ensi vuonna riittämättömät. Määrärahojen kohoittaminen huomattavassa määrässä on välttämättömän tarpeen vaatima.

Miten on hallitus suhtautunut tähän kysymykseen? Työttömyyden lieventämiseksi on kuluvana vuonna myönnetty erikoinen työttömyysmääräraha ja tämä määräraha esitetään muuttamatta otettavaksi ensi vuoden menoarvioon. Mutta työttömyysmäärärahoja on sen lisäksi budjetissa esiintyvät n. s. työmäärärahat, joilla järjestetään yleisiä töitä, ja jotka, samoinkuin varsinainen työttömyysmääräraha, ovat omiaan työttömyyttä lieventämään. Näitä työmäärärahoja on budjetissa säännöllisesti useita satoja miljoonia markkoja ja rahaministerin äskeisestä lausunnosta saattoi saada

sen käsityksen kuin budjetissa edelleenkin olisi samaan tapaan kuin kuluvana vuonna osoitettu näitä työmäärärahoja käytettäviksi. Ja muutahan ei voisi odottaakaan. Odotettavissa olisi, että ensi vuoden budjetissä näitä määrärahoja olisi huomattavasti koroitettu, koska niiden kautta voitaisiin työttömyyttä lieventää panemalla työn alaiseksi sellaisia töitä, jotka muutenkin ovat valtiolle tarpeelliset. Mutta juuri tässä suhteessa, vastoin rahaministerin vakuutusta, budjetti tarjoaa mitä täydellisimmän pettymyksen. Jos lyhyesti haluaa kuvata budjetin menopuolen yleisen luonteen, niin voi sanoa, että budjetti on juuri näihin työmäärärahoihin nähden täydellinen katovuosi. Työmäärärahoja on vähennetty pitkin linjaa suoralta kädeltä, eikä siinä edes valtiolle mitä tärkeimmät tarkoitusperät ole säästetty. Valtio näyttää ikäänkuin ryhtyneen kilpailemaan yksityisten kanssa työn vähentämisessä. Samoinkuin yksityiset aikoo valtio ensi vuonna armotta ruveta sulkemaan työpaikkoja. Se aikoo lähettää kilometritehtaalle suuren joukon työläisiä, vieläpä varsinaista kantaväestöä ja siten lisätä jo muutenkin suureksi paisunutta ja edelleen kasvavaa työttömien armeijaa. Mainittakoon muutamia esimerkkejä tästä hallituksen merkillisestä työttömyyspolitiikasta. Etupäässä on työmäärärahojen supistaminen kohdistunut rautatielaitokseen. Jo ennen on mainittu, miten keinotekoisella tavalla rautateiden uudisrakennusmääräraha, joka on laskettava määrätyn kuoletusprosentin mukaan, on keinotekoisesti vähennetty n. 20 milj. markalla siitä, mitä tarkoitukseen vahvistetun kuoletusprosentin mukaan olisi osoitettava. Tämä on ensimmäinen vähennetty työmääräraha. Edelleen on uudisrakennustöitä varten valmiilla rautateillä määräraha alennettu 38.5 miljoonasta 27.2 miljoonaan, niin että vähennys on 11.3 milj. markkaa. Uudisrakennustyöt valmiilla rautateillä ovat aina antaneet työtä suurelle työläisjoukolle. Niistä joutuu huomattava osa ensi vuonna työttömiksi. Rautateiden liikkuvan kaluston lisäämiseksi on kuluvana vuonna myönnetty 59 milj. markkaa, ensi vuonna tulee tarkoitukseen käytettäväksi vain 20 milj. markkaa. Vähennys on siis kokonaista 39 milj. markkaa, ja tulee se aiheuttamaan metallityöläisten ja varsinkin konepajatyöläisten keskuudessa melkoista työttömyyttä. Tärkeimpinä määrärahoina työttömyyden lieventämiseksi on aina käytetty uusien rautateiden rakennusmäärärahaa. Niihin on vuosittain säännöllisesti osoitettu 96 milj. markkaa, jonka lisäksi erikoisesti työttöminä vuosina on osoitettu lisämääräraha. Ensi vuonna ehdotetaan käytettäväksi vain 60 milj. markkaa, joten siis vähennys tältäkin kohdalta on kokonaista 36 milj. mk. Rautatierakennustöissä on kehittynyt erityinen rautatierakennustyöläisten kantajoukko, joka siirtyy rautatierakennukselta toiselle ikäänkuin säännöllisinä valtion työläisinä. Suurin osa onkin ollut tässä työssä koko elämänsä, toiset 20—30 vuotta. Näistä on nyt ensi vuonna huomattava osa erotettava. Onko hallituksella mitään suunnitelmaa, miten se tulee huolehtimaan näistä erotettavista vanhoista työläisistään? Ei suinkaan voi olettaa, että tällaisena aikana voitaisiin kylmästi heittää maantielle suurta joukkoa kantatyöväestöstä lisäämään jo ennestäänkin suurta työttömien lukua. On vallan käsittämätöntä, että tällaista esitystä voi mikään hallitus tehdä sellaisena pula- ja hätäkautena kuin mikä maalla on edessään. Mikäli muutosta entiseen rautatiepolitiikkaan nähden ensi vuonna olisi tehtävä, niin pitäisi kai kaiken järjen ja valtion tarkoitusperän ja velvollisuuden mukaisesti tällaisia valtiolle hyödyllisiä ja samalla työttömyyttä lieventäviä töitä entisestäänkin huomattavasti lisätä. Hallitus olisi tässä suhteessa voinut pitää esikuvanaan esimerkiksi sitä, miten J. W. Snellman aikanaan 1866—67 hätäkauden aikana suhtautui tilanteeseen. Onhan tunnettua, mitenkä hän silloin vaikean ajan selvittämiseksi tärkeimmäksi tehtäväksi asetti työttömyyden lieventämisen ja siinä kiinnitti erikoisesti huomiota juuri rautatierakennustöihin. Tämä luettelo rautatielaitokseen kohdistuvien työmäärärahojen alentamisesta riittänee. Yksistään neljän momentin kohdalla on työttömyysmäärärahoja alennettu noin 127 milj. markalla. Ottaen huomioon rautatielaitoksen muutkin työmäärärahat, kohoaa vähennys vielä melkoista suuremmaksi. Mikä merkitys tällä tulee olemaan ensi vuoden työttömyyteen, on sanomatta selvä.

Toinen työmääräraha, jota on käytetty työttömyyden lieventämiseksi, on tiemääräraha. Teiden rakentamisessa meillä on

paljon tehtävää. Maan kultivoiminen edellyttää tierakennuksia suuressa määrässä ja tarkoitusta varten on viime vuosina ehdotettu melkoisia määrärahoja. Tie- ja siltarakennustöitä varten on XII pääluokan 5 momentin kohdalla kuluvana vuonna merkitty 56.5 milj. markkaa. Ensi vuonna ehdotetaan käytettäväksi ainoastaan 41.4 milj., joten vähennys tälläkin momentilla, jota on säännöllisesti käytetty työttömyyden lieventämiseksi, on kokonaista 15.1 milj. markkaa. Lisäksi tulee tie- ja siltarakennustöihin samoinkuin myöskin yleisiin rakennustöihin ehdotetut määrärahat, joita on yhteensä vähennetty useilla kymmenillä miljoonilla markoilla.

Tällaista luetteloa voitaisiin edelleen jatkaa, mutta lienee se tarpeetonta. Jo siitä, että yksistään viidellä edellämainitulla työmäärärahamomentilla, jotka työttömyyden lieventämisen kannalta ovat tärkeät, on määrärahoja vähennetty yhteensä 142 milj. markalla, voi käsittää näiden numeroiden valossa, millaisiksi työolot tulevat valtion töissä muodostumaan ensi vuonna. Ne osoittavat, että valtio ei aio, kuten olisi sen velvollisuus, ryhtyä lieventämään yleistä työttömyyttä vaan päinvastoin se aikoo mitä suoraviivaisimmin supistaa omia töitään ja karkoittaa valtion töissä olevia työläisiä, jotka ovat valtion palveluksessa olleet useitakin kymmeniä vuosia, aikoo ne kylmästi jättää lisäämään muutenkin suureksi paisunutta työttömyyttä. Hallitus tässä suhteessa menettelee tasan päinvastoin kuin mikä olisi yhteiskuntaa rakentavan hallituksen velvollisuus.

Edelläoleva antaa jo osoituksen siitä, miten vähän yhteiskunnallinen käsityskanta, huolehtiminen yhteiskunnan tarpeista, on ollut hallitusta ohjaamassa sen laatiessa ensi vuoden budjettiesitystä. Tätä luetteloa voitaisiin vielä jatkaa. Eivät muutkaan vähäväkisen kansanosan niin hyvin työläisten kuin pienviljelijäin tarpeet ole saaneet hallitukselta huomiota osakseen. Siitä muutamia esimerkkejä.

Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutukseen nähden oli jo eduskunnassa saatu ikäänkuin hiljainen sopimus siitä, että tarkoitusta varten on joka vuosi vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastoon siirrettävä valtion varoja melkoinen määrä, joka viime vuosina on ollut 50 milj. markkaa, vaikka on myönnetty huomattavasti suurempiakin eriä. Nykyiseltä hallitukselta ei tähän liikene kuin 20 milj. markkaa. Vähennys on siis 30 milj. Edelleen asutustoiminnan rahoittamiseksi on täksi vuodeksi osoitettu 50 milj. markkaa, jonka lisäksi vanhuus- ja työkyvyttömyysrahaston varoja on käytetty tarkoitusta varten. Ensi vuonna ehdotetaan tarkoitusta varten vain 20 milj. markkaa. Vähennys on siis tässäkin 30 milj. markkaa. Tämän aikakauden suurimmat yhteiskunnalliset kysymykset maassa, nimittäin vähäväkisten turvaaminen vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta sekä maan hankkiminen maattomille, eivät näytä olevan sellaisia kysymyksiä, jotka paljonkaan liikuttaisivat nykyistä hallitusta.

Edelleen on myöskin omituinen hallituksen suhtautuminen niihin pyrkimyksiin, joita eduskunnalla on ollut maatalouden tukemiseksi. Tässä kohden on eduskunta äskettäin hyväksynyt lain, jonka mukaan rahastoon on vuosittain siirrettävä 20 milj. markkaa. Budjettiesityksessä tuodaan esille sellainen merkillinen menettelytapa, että sanotuista varoista suurin osa otettaisiin vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastosta. On vaikea käsittää, mitenkä hallitus aikoisi saada tämän asian järjestetyksi vanhuus- ja työkyvyttömyysrahaston kautta. Mainitun lain mukaan on nim. 20 milj. markkaa siirrettävä maatalousrahastoon käytettäväksi siten, että summa kokonaisuudessaan samoinkuin sen korot myöskin kuuluvat sanottuun rahastoon. Se, mitä hallituksen esityksen mukaan saadaan vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastosta, se on ainoastaan laina, joka maatalousrahastosta tulisi myöhemmin takaisin maksettavaksi. Tässä suhteessa näyttää hallitus jonkun verran sekoittaneen käsitteitä, kun katsoo omaksi saamisen ja lainaksi saamisen olevan samoja asioita. On luonnollista, että tällaista piittaamattomuutta laista, joka esiintyy hallituksen esityksen tässä kohdassa, eduskunta ei voi jättää sikseen, vaan on se pakoitettu siinä suhteessa tekemään lain vaatiman muutoksen.

Samoin on myöskin kansakoululaitos joutunut hallituksen huomion esineeksi. Hallituksen mielestä nielee kansakoululaitos, joka on maan suuren enemmistön ainoa koulu, liian runsaasti varoja. Maalaiskansakoulujen avustamiseksi, johon jo vuonna 1929 on käytetty noin 57 milj. ja

joka ensi vuonna epäilemättä vaatisi yli 60 milj. markkaa, ehdotetaan budjetissa käytettäväksi ainoastaan 50 milj. markkaa. Samoin myöskin maalaiskuntien kansakouluhuoneistojen hankkimista varten tarpeelliset kuoletuslainat on alennettu 27 milj. markasta 12 miljoonaan markkaan, joten vähennys tässä kohdassa on kokonaista 15 milj. markkaa. Samanlaista vähennystä kansakoulumenoissa osoittautuu pitkin linjaa. Tämä riittää osoittamaan, ettei myöskään huolenpito kansan laajojen kerrosten lasten koulusivistyksestä kuulu niihin asioihin, jotka erikoisesti olisivat hallituksen harrastuksen alaisia.

Samoin ei sellaisia asioita ole myöskään sairaalarakentamiset eikä yleensäkään huolenpito kansan yleisestä terveydenhoidosta, koska näissäkin kohdissa on tehty melkoisia kymmeniin miljooniin markkoihin nousevia supistuksia.

Edellä oleva riittää jo osoittamaan, mitkä ovat ne harrastukset, jotka eivät ole likellä hallituksen sydäntä ja kuten näkyy ne ovat sellaisia, jotka ovat omiaan nostamaan kansan laajojen kerrosten niin hyvin aineellista kuin henkistä asemaa. Jää vielä tarkastettavaksi, mitkä ovat ne erikoispyrkimykset joihin hallituksen mielestä valtion varoja olisi käytettävä silläkin uhalla, että muihin edelläsanottuihin tarkoituksiin varoja ei liikene. Tällaisiakin tarkoitusperiä löytyy.

Sellainen on ensi kädessä maan puolustuslaitos. Samalla kun miltei kaikkiin muihin tarkoituksiin ehdotetaan entistä pienempiä määrärahoja, on kuitenkin armeijan määrärahaa melkoisesti koroitettu. Koroitus on vakinaisen menoarvion kohdalla noin 9 miljoonaa ja ylimääräisten menojen kohdalla noin 45 miljoonaa markkaa eli yhteensä 53.9 milj. markkaa. On kuin kohtalon ivaa, että hallitus esittää tällaista rohkeaa, reipasta koroitusta juuri tällaisella hetkellä, juuri silloin, kun on parhaiten huomattu, että ne varoitukset, joita vasemmiston taholta on yhtämittaisesti budjettikäsittelyssä tuotu esiin, siitä että maan puolustuslaitos ei ole sellainen, että sitä varten kannattaisi siinä määrin uhrata valtion varoja kuin on tapahtunut, vaan että siellä olisi ensiksi toimeenpantava puhdistus, ennenkuin määrärahoja myönnetään, ja että nämä varoitukset juuri tällä hetkellä osoittavat pitävän paikkansa. Tästä huolimatta ehdotetaan maan puolustuslaitoksen menot ensi vuonna nousemaan yli 10 %:lla. Kun kuitenkin tilanne on sellainen kuin se tällä hetkellä on, kun on tapahtunut sellainen ennenkuulumaton tapahtuma, että sellaisessa asemassa oleva henkilö kuin yleisesikunnan päällikkö vangitaan siitä syystä, että hän on ryhtynyt toimenpiteisiin valtakunnan ensimmäisen presidentin kyyditsemiseksi, niin täytynee kai vihdoinkin voida odottaa, että hallitus ryhtyy voimakkaalla kädellä armeijaa puhdistamaan, että ennen varojen myöntämistä vihdoinkin asetetaan tinkimättömäksi ehdoksi, että armeija on maata varten eikä armeijaa muodosteta sellaiseksi, että on olemassa vaara, että se käyttää kiväärejä sisäänpäin. Eduskunnan on vihdoinkin tehtävä itselleen selväksi, onko todellakin tällaista maan puolustukselle vieläpä vaaralliseksikin osoittautunutta armeijaa edelleen kehitettävä jättämällä tärkeät reformit sikseen vai eikö ole asetettava vaatimusta, että se puhdistustyö, josta eduskunnassa on niin monasti puhuttu ja jota on vaadittu, vihdoinkin myöskin armeijassa toteutetaan. Toivottavasti tämä ennen kuulumaton tapahtuma on aikaansaanut sen, että eduskunta on myöskin kypsä tällaisen vaatimuksen tekemiseen. Viime perjantaina eduskunnassa käydyssä keskustelussa jo edistysmielistenkin taholta ed. Kaskinen lausui, että „jokainen kansalainen käsittää, millä mielellä veronmaksajat uhraavat varansa sellaisen laitoksen ylläpitämiseksi, jonka huipuilla tuollaista voi tapahtua.'' Ne ovat kuitenkin juuri nämä huiput, jotka vuosi vuodelta „syöttämisillään ja juottamisillaan'', kuten eräässä kirjeessäkin aikanaan mainittiin, ovat saaneet asiaintilan kehittymään sotalaitoksessa sellaiseksi, kuin se tällä hetkellä on, ja jotka myöskin ovat saaneet osan eduskuntaa johdetuksi harhaan, että sotilasmäärärahoja ilman mitään suunnitelmaa ja vakavampaa harkintaa on jatkuvasti myönnetty. Kun kerran on huomattu, mitä nämä „huiput'' itse asiassa ovat, on eduskunnan velvollisuus myöskin vaatia seikkaperäisempiä tietoja, seikkaperäisempää varmuutta määrärahojen käytöstä ja tarpeesta, niin ettei niitä myönnetä kuten tähän asti on tapahtunut ilman suurempaa varmuutta siitä, että määrärahat ovat tarpeelliset ja että niitä oikein käytetään.

Osoituksena, miten kevytmielisesti eduskunta on tähän asti suhtautunut armeijaan, miten se suoralta kädeltä on varoja armeijaa varten osoittanut, on esim. se, etteivät eduskunnassa ole mitään huomiota herättäneet ne salaperäiset matkat, joita esikunnan puolesta on suoritettu milloin Puolaan, milloin Saksaan sikäläisten vallankaappaustavoittelijain luo. (Ed. Ryömä: Tohtori Schauman varoitti ankarasti!) Tohtori Schauman aikanaan varoitti, mutta siihen varoitukseen asia jäi. — Tällä hetkellä esim. kerrotaan virolaisissa sanomalehdissä, että ne matkat, joita Suomen esikunnan puolesta on tehty reunavaltioihin, eivät suinkaan ole olleet vain tavallista kohteliaisuutta, vaan on niiden takana ollut myöskin paljon vakavampiakin tarkoituksia, sellaisia tarkoitusperiä, jotka kuitenkin toivottavasti tällä hetkellä ovat rauenneet.

Meillä on käynyt vuosi vuodelta yhä ilmeisemmäksi, että maan puolustuslaitos ei niinkään paljon ole maan puolustusta varten, vaan on se pyrkinyt kuten sotalaitos jokaisessa maassa, itse omaksi tarkoitusperäkseen, jonka hyväksi maan varoja on uhrattu siinä määrässä, ettei niitä ole riittänyt maan tärkeimpien reformien toteuttamiseksi. On vallan merkillistä, mitenkä nämä määrärahat ovat voineet viime aikoina kasvaa. Ennenkuin oli rauhansopimus tehty Venäjän kanssa, käytettiin maanpuolustuslaitokseen vain noin 300 milj. markkaa. Vielä 1922 oli tarkoitusta varten kaiken kaikkiaan osoitettu 307 milj. markkaa, ja miltei saman suuruinen oli määräraha myöskin seuraavina vuosina. Myös eduskunta lausui useasti toivomuksen, että olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin maanpuolustusmäärärahojen alentamiseksi. Ensi vuonna ehdotetaan kuitenkin näitä tarkoituksia varten kokonaista 648 milj. markkaa eli siis enemmän kuin kaksi kertaa niin paljon kuin kahdeksan vuotta sitten. Määräraha on siis noussut kahdenkertaiseksi ja tätä nousemista näkyy edelleen jatkuvan, kun ensi vuodeksikin ehdotetaan 10 % :n koroitusta. Ja tämä tapahtuu siitä huolimatta, että muualla maailmasa on esitetty vaatimus varustuskilpailun rajoittamiseksi ja myöskin tämän eduskunnan edustajat ovat yksimielisesti parlamenttikongresseissa olleet hyväksymässä sellaisia päätöslauselmia, joissa vaaditaan toimeenpantavaksi asteettaisia maanpuolustusmenojen vähentämisiä.

En voi olla myöskään kiinnittämättä huomiota siihen omituiseen seikkaan, että joukko niitä rikollisia, jotka ovat paljastuneet viime aikoina, ovat näyttäytyneet erikoisesti pesiintyneen juuri armeijan laitoksiin. Niinpä esim. lentokonetehdas näkyy olevan juuri tällaisten rikollisten tyyssija. Samaa on myös väitetty monesta muusta armeijanlaitoksesta (Vasemmalta: Ne on puhdistettu!) Voitanee kai odottaa, että nämä paljastukset antaisivat aihetta siihen, että näissä laitoksissa toimeenpantaisiin puhdistus, rikolliset ainekset sieltä erotettaisiin eikä niitä kunnon työläisiä, joita tähän asti on vainottu.

Puolustuslaitoksessa onkin se päätarkoitus, johonka hallitus katsoo valtion varoja voitavan käyttää.

Hallitus on valtiollisessa suhteessa ottanut tehtäväkseen taistelun „punaisia" vastaan, eli kuten sanotaan „punikkeja" vastaan. Olisi ollut hallituksen muistettava Juhani Ahon sanat, että „nälkä se on, joka on pahin punikki". Tämän „punikin" näyttää hallitus kokonaan unohtaneen ja juuri taistelussa tätä vastaan olisi hallituksella todellakin ollut tehtävä, joka olisi ollut yhteiskuntaa rakentavaa. Tämän on hallitus kokonaan laiminlyönyt, jollei mahdollisesti sellaiseksi voi käsittää sitä, että vankilamäärärahoja on suuressa määrässä lisätty. Jos todella noudatetaan hallituksen politiikkaa, työttömyysmäärärahoja vähennetään sadoilla miljoonilla markoilla, kuten on tapahtunut, niin tilanne todellakin näyttää sellaiselta, että vankiloita ensi vuonna tullaan tavallista enemmän tarvitsemaan.

Meillä on ennen ollut puhetta eri budjeteista, luokkabudjeteista, on ollut sosialidemokraattisesta budjetista, on ollut maalaisliittolaisesta budjetista. Hallituksen esitystä voi myöskin pitää tyypillisenä luokkabudjettina. Se ei ole työläisbudjetti, ei myöskään maalaisliittolainen budjetti. Jos sitä lyhyellä nimellä kutsuu, niin voi sitä nimittää työnantajain budjetiksi. Siinä suhteessa budjetti toteuttaa niitä tarkoitusperiä, joihin työnantajat pyrkivät. Se pyrkii laajan työttömyyden aikaansaamiseen ja siinä suhteessa antamaan työnantajille aseet ryhtyä ensi vuonna palkkataisteluun, ryhtyä toimenpiteisiin työntekijäin palkkojen alentamiseksi. On nähty paljastuksia siitä, että rikollinen viimeaikainen liike olisi rahoitettu työnantajien varoilla

ja on herätetty kysymys siitä, mitenkä hallitus tulee työnantajille osoittamaan vastapalvelusta. Sitä osoittaa tämä budjetti. Vastapalveluksia myönnetään ja nähtävästi juuri tämä seikka onkin ollut syynä siihen, että budjetti on voinut muodostua sellaiseksi, että tuskin mikään ryhmä tässä eduskunnassa voi sitä hyväksyä ottamatta lukuun mahdollisesti työnantajain ryhmää, joka tässä eduskunnassa onkin tavallista voimakkaammin edustettuna.

Minä kuitenkin toivon, että eduskunta tässäkin kokoonpanossaan kiinnittää huomiota maan yleisiin tarpeisiin ja siinä suhteessa tulee hallituksen esitykseen tekemään sellaisia muutoksia, jotka aikaansaavat sen, että budjetti toisin kuin on hallituksen esityksessä, tulee palvelemaan edes jossain määrin kansan laajoja kerroksia, ja siinä suhteessa ensi kädessä tulee kiinnittämään huomiota siihen, etteivät pulakauden vaikutukset ensi vuonna tule koitumaan niin raskaiksi vähäväkisille kansanosille, kuten hallituksen esityksen mukaan tulisi tapahtumaan. (Vasemmalta: Hyvä Hyvä!)

Ed. von Frenckell: Minä en niinkuin edellinen puhuja tule puhumaan Bismarckista, enkä vallankaappauksesta säästääkseni vähän aikaa. (Ed. Ryömä: Ei mitään paljastuksia.) — Statsbudgeten har i år uppgjorts på det vanliga sättet, d. v. s. som en bruttobudget, och så länge icke en budget, upptagande nettoinkomster och utgifter, föreligger och kapitalbudgeten skiljes från inkomsterna, är det svårt för riksdagsmännen att ingående följa med budgeten, ja t. o. m. att uttala sig därom, huruvida budgeten är lyckligt uppgjord eller icke. Med tillfredsställelse hörde jag herr finansministern här meddela, att regeringen utarbetar en proposition, avseende en delning av budgeten, och hoppas, att denna eller dessa tilläggsförklaringar så snart som möjligt komma att framläggas.

Då man endast har att hålla sig till de siffror, som budgeten på inkomst- och utgiftssidan upptager, har det icke varit lätt att fördjupa sig i den, så mycket mer som man har det bestämda intrycket att budgetens slutsiffra är uppkonstruerad. Man frågar sig även: är det på inkomstsidan eller på utgiftssidan som svagheten skall sökas eller är det måhända på vardera? Tyvärr torde så vara att inkomsterna i vissa fall äro avsevärt för höga, medan även utgifterna äro beräknade rätt så sangviniskt. Den bästa finansministern har inflationen varit, som fick de budgeterade siffrorna under de gångna åren att stiga, tills maximum 1,160 milj. nåddes år 1925. Sedermera, då deflationen insatt, hava vi småningom förtärt hela detta kapital. Finansministern är optimistisk nog att tro, att vi nu nått botten och att den 100 milj. teoretiska inbesparing, som föreligger, åter så småningom skall växa. Jag kan tyvärr icke omfatta denna optimistiska syn på saken, åtminstone icke så länge man icke allvarligen strävar till att minska utgifterna. Saken är nämligen den, att de naturliga inkomsterna hava sjunkit från 2,125 milj. till 1,950 milj., eller med 175 milj. mark, medan å andra sidan skatterna, de direkta och indirekta i budgeten, förete en ökning från 2,247 milj. till 2,452 milj., d. v. s. med 205 milj. mark. De direkta skatterna äro visserligen lägre beräknade än i årets budget, men i alla händelser nödgas man konstatera, att köpkraften under denna kristid ytterligare skall ansträngas med 205 milj. mer än föregående år. Jag tror att finansministern här har varit för optimistisk och vill direkte beteckna en dylik snedbelastning av budgeten såsom ett felgrepp. Utgifterna hade bort beskäras, då en gång de naturliga inkomsterna sjunkit med c:a 175 milj. mark.

Det är omöjligt att i detalj granska sådana inkomst- och utgiftsposter, som finnas upptagna under rubriken: statens industriella verk, försåvitt det gäller margarintillverkningen, krut-, patron-, flygmaskinsfabrikerna, skeppsvarven, skrädderi- och gevärstillverkningen, ty inkomster och utgifter täcka varandra, och man har icke klart för sig, huruvida inkomsterna höjts eller utgifterna sänkts. Det är sålunda rena memorialposter, vilka ingenting ha med en normal budget att göra. Träförädlingsindustrin och Imatra kraftverk utvisa, glädjande nog, envar en viss förbättring. Däremot företer Outokumpu bruttoinkomster en skrämmande nedgång. Jag tror att denna Outokumpu bruttoinkomstkalkyl är den enda, som måhända kommer att hålla sträck. Inkomsterna visa en nedgång från 53 till 26 miljoner, medan utgifterna äro något så när oförändrade. Kopparns enhetspris, som förut har varit 28, har under

året sjunkit med mer än 18, och torde nu noteras till 10, alltså på drygt $1\,^1/_2$ års tid har kopparpriset reducerats med $^2/_3$. Detta är således anledningen till att Outokumpu bruttoinkomst sjunkit. Ett nytt bevis för att då staten kastar sig i affärsverksamhet den i allmänhet icke har en lycklig hand. Skulle vi räkna ränta och dividend på det kapital, som bl. a. är nedlagt i Outokumpu, så skulle vi se, huru dålig den hushållning varit, som under tidigare perioder införts och som vi nu få skörda frukten av.

En annan inkomst och utgiftskälla skall jag be att få beröra och använder mig i denna detalj av finska språket.

Nimittäin on kysymys kieltolain menoista. Ne esiintyvät eri lukujen kohdalla, mutta olen koettanut yhdistää ne niin, että ainakin pääpiirteissään voisi laskea, kuinka paljon niihin vuosittain tuhlataan ouhdasta rahaa, moraalista tappiota lukuunottamatta. Uusi merivartiosto, joka viime vuoden budjetissa oli eri momenteilla saanut suunnilleen 9 milj. markkaa, vaatii tässä budjetissa 16 miljoonaa. Sakko-osuudet ovat nousseet 11 miljoonasta 14 miljoonaan ja varsinainen vankeinhoito 81 miljoonasta 88 miljoonaan ja bruttotulot alkoholiliikkeestä ovat laskeneet 80 miljoonasta 76 miljoonaan ja tulot alkoholin jalostamisesta — niinkuin budjetissa runollisesti lausutaan — ovat laskeneet 52 miljoonasta 42 miljoonaan. Tämä lasku aiheutuu kuitenkin siitä, että varastossa löytyy niin paljon alkoholia, ettei valtio ole sitä saanut trokatuksi. Olen koettanut ottaa selkoa siitä, kuinka suuri osa n. s. alkoholivankeja prosenteissa laskettuna on vankien koko lukumäärästä ja on nämä numerot, mitkä tässä nyt esitän, pyynnöstäni hyväntahtoisesti oikeusministeriön vankilaosaston johtaja herra Arvelo antanut minulle. Ylijohtaja Arvelon ilmoituksen mukaan on tänään vankiloissa 9,800 henkeä — niin, anteeksi, tämä oli lauantaina eikä tänään, tänään on tietysti jo huimaavasti noussut — joista puhtaita kieltolakirikollisia oli 2,500 ja pirtun aiheutuksesta syntyneistä ilkitöistä tuomittuja runsaasti 2,000, siis yhteensä melkein 50 % koko määrästä. Kysyttyäni, onko tämä tilasto tilapäinen, vastasi ylijohtaja Arvelo, ettei niin ole laita, vaan että miltei puolet kaikista vangeista on pantava alkoholin väärinkäytön lukuun. Kuten budjetissa huomataan, on vankeinhoidossa merkitty menoja budjetissa 88 miljoonaa, mutta silloin on otettu ainoastaan 7,400 vankia huomioon sen sijaan, että nyt on jo paljon enemmän. Tämän johdosta vankeinhoitomenojen loppusumma nousee lähes 100 miljoonaan ja voidaan siis laskea, että lähes 50 milj. markkaa menee vankeinhoitoon kieltolakirikollisten tähden. Kun täten lasketaan yhteen 50 miljoonaa, merivartioston, 16 milj., sakkoosuudet 15 miljoonaa ja menot lisä- ja raittiuspoliisin palkkauksesta, niin summa nousee yli 100 milj. markan. Nettotulot alkoholin „jalostamisesta'' nousevat suunnilleen 30 milj. markkaan, ja siis kieltolain tuottama nettotappio on ainakin 70 milj. vuodessa.

Hallitus on kyllä ehdottanut mallasveroa kannettavaksi ensi vuonna laskien siitä tuloa 20 miljoonaa. Kuulemani mukaan on hallituksella aikomus ehdottaa, että oluen tilavuusprosenttilasku muutettaisiin painoprosenttilaskuksi, mikä merkitsisi alkoholiprosentin koroittamista suunnilleen puolella prosentilla. Herra valtiovarainministeri edellyttää siis, että tämä puoli prosenttia parantaisi olutta niin paljon, että siitä voisi maksaa suunnilleen 20 milj. mk., eli sen bruttomäärän, minkä oluttehtaat saavat oluen pullottain myynnistä. Nyt on kuitenkin huomattava, että veroa kannettaisiin kaikista mallasjuomista, joiden vierrevahvuus ylittäisi 3 %. Nykyinen vierreprosentti on 4.5 à 5, ja Ruotsissa laki nimenomaan kieltää kaljan valmistamisen vierteestä, jonka vahvuus on alle 4 %. Tämä uusi verolaki merkitsisi siis sitä, että saisimme uuden „kaljankieltolain'', koska vierreprosentti kaljaa kotona valmistettaessa ei voisi jäädä alle 4:n %:n, ja siis jokaisen maalaisemännän olisi maksettava veroa kaljasta valtiolle. Mitä tämän uuden kieltolain valvonta tulisi maksamaan, sitä on mahdoton sanoa. Minun täytyy siis todeta, että uusi „susi'', uusi „lakisusi'' nyt taas on syntymässä.

Önskar regeringen en gång upptaga alkohålen såsom en beskattningskälla och använda maltdryckerna såsom en sådan, så bör alkoholprocenten i maltdryckerna höjas, så att man verkligen kan räkna på säkra inkomster. Ölfabrikanterna och svagdrycksfabrikanterna påstå bestämt att om den lag, som synbarligen de närmaste dagarna i regeringspropositionsväg kommer att föreläg-

gas riksdagen, blir godtagen, så betyder detta icke, att landet får 20 miljoner i skatt, utan det betyder att ölindustrin och svagdrickindustrin helt och hållet lamslås, medan hemindustrin för svagdricka och andra drycker avsevärt kommer att stiga. Jag uttalar därför den förhoppningen, att om en maltdrycksskatt skall införas, samtidigt alkoholhalten på öl höjes, så att det blir en dryck, som man kan dricka och som icke är hälsovådlig.

I herr finansministerns proposition förbigås med tystnad frågan om den utländska krediten. Herr finansministern förmodar, att vi under nästa år icke behöva upptaga något lån för att finansiera statens verksamhet. Det finnes emellertid en passus på sidan 2 i budgetmotiveringen, som jag icke helt förstår, där finansministern säger, att för den nuvarande statshushållningens finansiering bör densamma, d. v. s. behållningen, utgöra minst 600 miljoner mark, medan behållningen enligt ett senare påstående är 100 miljoner, och denna behållning enligt budgeten endast ökas med 102 miljoner mark.

Man får icke svar på frågan, huru statens verksamhet då skall kunna finansieras, då endast 202 miljoner mark vid årsskiftet kommer att föreligga, medan 600 miljoner mark anses vara ett minimum.

I detta sammanhang tillåter jag mig ånyo framhålla, hurusom det vore nödvändigt att skapa en statens amorteringsfond. Jag har tidigare tillåtit mig motionera härom. Hade vi haft en dylik fond, stor 75 miljoner, d. v. s. det tillskott, som man årligen erhåller från Finlands Banks vinstmedel, så skulle fonden sannolikt inom 6—7 år vara helt och hållet åter betald. Om nämligen staten nu skulle inköpa av sina obligationer i Amerika till den 10 à 11 % underkurs, som de nu noteras till, och räkna den 6 % ränta, som under året upplöner, så skulle kapitalinvesteringen giva 15 % :s ränta. Vid årets slut skulle staten sedermera använda denna inköpta kvantitet obligationer för att fullgöra ett års amortering.

Därigenom kunde även de oangenäma kursfluktuationerna undvikas, vilket jag ber att särskilt få framhålla för herr Tanner. När rdm. Tanner och jag vid interpellationsdebatten, om jag så får kalla den, voro av olika mening, så var meningsskiljaktigheten nog teoretisk. Jag hade klart för mig, att våra utländska obligationers notering hade sjunkit under de senaste dagarna, men jag hade lika klart för mig, att denna sänkning förr eller senare skulle avstanna och att sedermera kursen skulle gå uppåt. Rdm. Tanner hade den turen att, då han talade därom, det just var den dagen kurserna stodo som lägst, medan de därefter sakta hava begynt stiga. Jag har sålunda ingenting att anmärka emot påståendet, att vår kredit utomlands är svag och att kurserna taga intryck av de politiska händelserna här hemma, det var blott mot rdm. Tanners försök att göra en politisk baissemanöver av detta som jag ville inlägga min reservation, och denna politiska baissemanöver uppfattade jag som en fortsättning av den politiska baissemanöver, som Suomen Sosialidemokraatti under hela sommaren och hösten hade utfört. Vår kredit i utlandet är svag, det bör herr Tanner mer än väl veta, och därför bör han icke ytterligare här i hemlandet inskärpa eller rättare sagt förstora den panikstämning, som måhända i Amerika under några dagar gripit omkring sig. Så fort amerikanerna se, att här icke sker farliga saker, så komma obligationernas kurser att stiga, det kan hr Tanner vara övertygad om. (Ed. Tanner: Det tager nog tid.) Ja, det kan nog hända, men det är beroende av huru snart vi komma till ett samförstånd. Det är denna korrigering och detta tillägg till hr Tanners uttalande som jag i budgetens sammanhang har velat göra.

En post, som självfallet väckt riksdagsmännens stora intresse, är frågan om nödhjälpsarbeten. I senaste års budget hade upptagits ett anslag på 10 miljoner, vilket belopp dock riksdagen sedermera, om mitt minne icke alldeles sviker mig, höjde till 30 miljoner och som sedermera yttermera har ökats så att anslaget nu utgör 40 miljoner och som sannolikt inom årets slut kommer att stiga till 50 miljoner mark. I den föreliggande budgeten har man från början räknat med 50 miljoner. Det är en stor summa, men för egen del anser jag, att denna summa är tagen i den undre kanten. Genom det att man samtidigt minskar järnvägsanslagen, åstadkommer man på ett konstlat sätt en arbetsbrist, som staten enligt min uppfattning är skyldig att minska genom att anslå nödiga medel. Det vore en olycklig politik, om sparsamhetspolitiken skulle ut-

sträckas jämväl att omfatta arbetsanslagen, de arbetsanslag, som riksdagen har att votera. Oaktat jag själv räknar mig till högern och kanske till och med till yttersta högern och har bekänt mig till Lapporörelsen, så vill jag här tydligt och klart hava utsagt, att det vore en synnerlig oklok politik, om riksdagsmajoriteten av sparsamhetsskäl skulle förleda sig till att minska arbetsanslagen. Det är tvärtom det bästa sättet att få kommunisterna att avstå från sin landsförrädiska verksamhet genom att giva dem arbete. Oavsett deras politiska åsikter bör man giva ett sådant arbete, och endast sådana, som på arbetsplatsen uppträda olämpligt, böra jagas därifrån.

En annan sak är självfallet, vilka arbetslöner som skola betalas för nödhjälpsarbeten. Den politik man hittills har följt har icke varit klok. När man till exempel i Helsingfors betalat ända upp till 48 mark per dag för nödhjälpsarbetare, så har man otvivelaktigt givit en för hög lön. En lantbruksarbetare nöjer sig med 26—30 mark, och en lantbruksarbetare kan icke förstå denna s. k. stats- och kommunala arbetslöshetspolitik. Vi hava även sett, att en för högt betalad arbetslöshetspolitik i England har lett till ett fullständigt fiasko. Två gånger hava parlamentsval i England utlysts på frågan om huru arbetslösheten skulle bekämpas, och den ena gången kom en vänsterministär till makten. Denna vänsterministär åstadkom att de arbetslösas antal steg med 100 % tack vare att de arbetslösa fingo sådana löner, att de icke mera brydde sig om att söka arbete inom produktiv verksamhet. Arbetslönerna måste således sänkas på så sätt, att de arbetslösa icke skola dragas från jordbruket och industrin, men att å andra sidan den, som icke kan finna arbete på annat håll, måste få arbete genom statens och kommunens förmedling.

50 miljoner mark är synbarligen ett moderat belopp varför jag icke vill ställa mig avvisande till ett ev. förslag om höjande av detta belopp, dock under uttrycklig förutsättning att det sker i samförståndets tecken sålunda att jämväl arbetslönerna sänkas och att icke representanterna från vänsterhåll motsätta sig detta i agitatoriskt syfte för att teoretiskt stöda arbetarmassornas krav. Här gäller det en så stor och viktig fråga, där samtliga partier böra kunna enas i syfte att göra slut på arbetslösheten hos oss. Arbetslösheten har i Finland varit ett litet problem. Hittills hava vi praktiskt taget icke haft över 10,000 arbetslösa i hela landet inregistrerade, medan vi sannolikt detta år komma att få uppleva 15,000, ja måhända 20,000.

Dessa nödhjälpsarbeten eller extra arbeten kunna icke igångsättas med utländska lånemedel och enligt min uppfattning icke heller med skattemedel, det gäller därför att uppsöka nya skattekällor för arbetslöshetens bekämpande. En sådan lämplig källa vore otvivelaktigt en ölskatt, men en ölskatt, som skulle giva vad som behöves. Räknar man med 15,000 arbetslösa under 6 månaders tid, och räknar man med en medelavlöning av 30 mark per dag, så gör detta cirka 90 milj. mark per år, med arbetsledning och dylikt drygt 100 milj. mark. Denna summa kunde fås in på sådant sätt, att vi skulle införa ett öl, motsvarande andra klass öl i Sverige, och för varje flaska betala en skatt av 1 mark. Det skulle då vara medborgarnes i riket „skyldighet" att dricka en korg öl per år, varigenom arbetslöshetsproblemet kunde lösas. Jag vet icke, om herrarna på vänsterhåll äro villiga att offra sig så mycket, att de per år skulle dricka en korg öl per man, men om de förstå betydelsen av att arbetslöshetsproblemet snabbt löses, så böra de kunna taga den kalken över sig eller rättare sagt i sig, och envar dricka en korg öl som härför behöves.

I budgeten finnes en liten post, som jag årligen brukat anmärka på och som jag för ordningens skull ej heller detta år skall förbigå om också anslaget år för år minskas. Det gäller ränteskatten för utlänningar, som i år väntas inbringa 250,000 mark och som sannolikt småningom kommer att försvinna. Det är en försvinnande liten post, men varje gång man underhandlar med utlänningar om upptagande av utländsk kredit, det må vara stats-, kommunal- eller enskild sådan, så hänvisa de till det, att det utländska kapitalet icke behandlas såsom mest gynnad nation i Finland, med andra ord, man har det intrycket i utlandet tack vare denna lilla rubrik, att man icke gärna ser utländskt kapital investerat i Finland. Det vore en enkel gest för riksdagen att utelämna detta belopp, och få det tusenfalt igen, därest utlänningarna kunde bibringas intrycket att utländskt kapital är välkommet i Finland.

Av herr finansministerns yttrande kunde jag förstå, att man inom regeringen icke tänker ställa sig avvisande till utländskt arbetande kapital. I samband härmed vill jag även beröra den kapitalbrist, som råder i landet och den kamp i räntefrågan, som inom näringslivets olika kretsar pågår. Det vore en olycka, om räntefrågan måste lösas i lagstiftningsväg på sidan om långivarna och låntagarna. Sker emellertid icke en förlikning och visas icke från vardera sidan ett visst tillmötesgående kan hända att det utländska kapitalet måste gynnas i den form att man giver utländska banker koncession i Finland. Därigenom kunde man måhända minska den permanenta kapitalbrist, som råder hos oss.

Jag går måhända litet på sidan om den ordinarie budgeten, då jag behandlar dessa frågor, men jag har uppfattat remissdebatten så, att man nu icke skall gå till detaljer, utan hålla sig till de stora principerna, därför vågar jag hos herr finansministern understryka nödvändigheten av att det utländska kapitalet behandlas såsom mest gynnad nation hos oss. Den kristid, som nu är rådande, komma vi sannolikt icke utan stora svårigheter att övervinna, och därför gäller det att så begå, att vi icke fördröja kristidens avveckling.

Ed. Niukkanen: Meidän valtiotaloutemme kehitys oli verrattain suotuisa vuodesta 1921 lähtien aina vuoteen 1928 saakka. Siitä huolimatta, että valtion, sekä vuotuiset kulutusmenot että n. s. sijoitusmenot, vuosi vuodelta pelottavasti kasvoivat, ei talousarvion laadinnassa esiintynyt mitään vakavampaa vaikeutta sen takia, että valtion tulot samalla joka vuosi edelliseen vuoteen verraten huomattavasti kasvoivat ja jos milloin tällainen tulojen lisäys ei jaksanut seurata menojen kiihtyvää kasvua, tie ulkomaisten lainojen ottamiseen joko paremmilla tai huonommilla ehdoilla, oli auki. Vuodelle 1925 arvioi hallitus valtion tulot 3,112 miljoonaksi, mutta kertyi niitä 3,336 milj., siis 204 milj. enemmän. V. 1926 kertyi valtion tuloja 99 miljonaa enemmän kuin oli arvioitu, v. 1927 461 milj. enempi, v. 1928 559 milj. enempi ja vielä viime vuonna kertyi valtion tuloja 119 milj. enemmän kuin mitä budjettia tehtäessä oli arviotu. Mutta kuluvana vuonna niitä kertyi 250 milj. vähempi kuin mitä talousarviota laadittaessa on edellytetty.

Tuo suotuisa tilanne johtui siitä, että aina vuoden 1928 puoliväliin saakka elettiin meillä erinomaisen voimakkaan taloudellisen nousukauden merkeissä kaikilla talouselämän aloilla, niin voimakkaan nousukauden merkeissä, että kansalaiset, samoinkuin valtion eri elimetkin näyttivät melkein unohtaneen sellaisen mahdollisuudenkin, että voisi tulla eteen vaikeammatkin ajat. Tällainen, tosin useasti vain näennäisesti, helppo tilanne tulo- ja menoarviota laadittaessa olikin meillä omiaan houkuttelemaan, ei ainoastaan eduskuntaa, vaan myöskin valtion kaikkia elimiä ja näiden mukana myöskin kuntia tuhlaavaisuuteen yleisten varojen käytössä, houkuttelemaan julkisia laitoksia elämään yli varojensa, joka ilmiö on ollut havaittavissa myöskin yksityisten kansalaisten keskuudessa. Vaikka useat valtiovarainministerit, nähden tilanteen epäterveen kehityksen, puolustivat säästäväisyyttä ja jotkut koettivat todenteolla asettaa sulkuja liialliselle menojen kasvulle, ei tähän eduskunnassa eikä virastojen taholla kiinnitetty tarpeellista huomiota. Katsottiin, että he puhuivat vain muodon vuoksi ja virkansa puolesta. Ei edes se äkillinen taloudellisen elämämme suotuisan kehityksen pysähtyminen, joka vuonna 1928 oli havaittavissa, joka ensiksi ilmeni rahamarkkinain kiristymisenä, saanut siinä avokätisyydessä, johon yleisten varojen käytössä oli totuttu, pysähdystä aikaan. Hallituksen esitykseen vuoden 1929 tulo- ja menoarivoksi, vaikka silloinen hallitus siitä vakavasti varoitti ja vaikka maan taloudellinen tilanne budjettia eduskunnassa käsiteltäessä alkoi nopeasti jo huonontua, tehtiin huomattavia menolisäyksiä m. m. kulutusmenoihin, joiden nousua hallitus oli koettanut rajoittaa, ja tällaisten lisäysten tekoa jatkettiin vielä 1929 vuoden alussa Mantereen hallituksen esityksestä, mistä johtuikin, että jo vuoden 1929 tilinpäätös siitä huolimatta, että tulot kasvoivat yli arvion, päättyi 166 miljoonan markan vajaukseen.

Viime vuonna oli yleiseen taloudelliseen ja jatkuvaan ahdinkoon viittaavat merkit jo kaikkialla havaittavissa. Tämän totesi myös silloinen rahaministeri Relander budjettia eduskunnalle elokuun alussa esitellessään. Silloinen hallitus oli valtiotalou-

den kehitykseen nähden kumminkin hyvin optimistinen ja tätä optimismia kuvasi myöskin sen budjettiesitys, samoin kuin eduskunnan enemmistön suhtautuminen siihen. Tässä esityksessä ehdotettiin huononevasta ajasta huolimatta vakinaisia menoja lisättäväksi edelliseen vuoteen verraten 300 miljoonalla markalla, sisältyen tähän esitykseen m. m. esitys virkamiesten palkkojen huomattavasta koroituksesta ja erikoisen huomattavia lisäyksiä n. s. kulttuurimenoihin. Ja päättyikin sanottu esitys 58 miljoonan vajaukseen, siitäkin huolimatta, vaikka siinä, kuten nykyinen rahaministeri täällä murheella totesi, valtion tulot oli arvioitu 250 miljoonaa markkaa liian suuriksi.

Kun eduskunta tämän vuoden tulo- ja menoarivota käsitellessään kulki sitä leveätä tietä, jonka nykyisen rahaministerin oman puolueen hallitus oli sille esityksessään viitoittanut, olemmekin nyt yhtäkkiä ja valmistautumattomina joutuneet siihen murheelliseen tilanteeseen, jonka rahaministeri täällä esitti. Ja tämä tilanne, johon nyt olemme valmistautumattomina ja yhtäkkiä joutuneet, nimittäin että kuluvan vuoden talousarviossa on syntynyt 550 miljoonan markan vajaus ja että valtion varaston pääomasäästö on asiallisesti katsoen lopussa, niin lopussa, että herra rahaministerin täytyy valtion juoksevat suoritukset hoitaa vekseliluotolla ja tarkastaa valtion maksettavaksi esitettävät laskut ja harkita mikä niistä voidaan kulloinkin maksaa ja mikä on lykättävä odottamaan parempia päiviä, ja että luottoa ei ulkomailla ole ja ettei ole merkkiäkään siitä, että valtion tulot rupeaisivat nykyisestään lisääntymään, se ei ole suinkaan kadehdittavaa varsinkin rahaministerin kannalta. Valtiotalouden tilanne on minun käsittääkseni meillä nyt niin huolestuttava, että sen ei luulisi erikoisesti huokuttelevan myöskään n. s. diktatuurimiehiä vallankaappaushankkeisiin, sillä sellaisen hallituksen valta, joka on joutumassa suorastaan pankinjohtajien armoille, on hyvin kyseenalainen, eikä diktatuurihommat suinkaan voi tilannetta ainakaan tässä suhteessa parantaa.

Tätä esillä olevaa budjettiesitystä tarkastettaessa, jonka herra rahaministeri sanoi olevan laaditun sitä silmälläpitäen, että valtiotalous saataisiin sen mukaan vastaisuuteen nähden kestävälle pohjalle, täytyy tehdä se havainto, että vaikka hallitus epäilemättä on käsittänyt tilanteen vakavuuden, se ei ole vetänyt siitä oikeita johtopäätöksiä. Vakinaisiin, valtion säännöllisiin kulutusmenoihin esittää hallitus huomattavasti lisäyksiä melkein jokaisessa luvussa. Ainoat huomattavat vähennykset, mitkä vakinaisissa menoissa esiintyvät, ovat 11 pääluokassa asutusrahastoon varattavista varoista vähennetyt 30 miljoonaa, 12 pääluokassa tie- ja vesirakennustöihin varattavista varoista 17 miljoonaa, rautateiden ja niiden kaluston kunnossapidosta ja käyttöaineista vähennetyt 53.3 miljoonaa, vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahastoon ennestään osoitetuista varoista 30 miljoonaa, 15 pääluokassa korjaus- ja uudisrakennuksista 13 ½ miljoonaa ja alkoholiliikkeen käyttömenoista 9 ½ miljoonaa eli yhteensä 123 milj. markkaa. Mutta näistä mainitsemistani vähennyksistä asutustoiminnan ja vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahaston kohdilla tehdyt vähennykset, 60 milj. markkaa, ovat tehdyt budjetissa ennestään olevista n. s. sijoitusvaroista ja kun korjaus- ja uudisrakennuskustannuksissa sekä osa tie- ja vesirakennusten sekä rautateiden liikkuvan kaluston kunnossapidon kohdilla tehdyistä vähennyksistä ei ole todellista vähennystä, mutta ainoastaan maksujen suorituksen lykkäystä seuraaviin vuosiin, on esityksessä, kun otetaan huomioon vakinaisten menojen loppusumman lisäys, todellisia, tavallisia valtion kulutusmenoja ehdotettu lisättäväksi pyörein luvuin 100 miljoonalla markalla kuluvaan vuoteen verraten.

Ylimääräisessä menoarviossa on kyllä siihen sijaan suuria vähennyksiä. Menoarvion tätä osaa tarkastettaessa tulee kumminkin siihen johtopäätökseen, että vähennykset sielläkin ovat tehdyt useassa tapauksessa sellaisissa kohdin, joissa ehdotetun vähennyksen aikaansaaminen on nykyoloissa joko mahdottomuus tai että se maan tuotannollisen toiminnan kannalta katsoen olisi arveluttava. Rahaministeri lausui täällä, että budjetista on vähennetty säälimättömällä kädellä tarpeettomia menoja 300 milj. markkaa. Minun mielestäni ne näkökohdat, joissa tällaista rohkeata säälimätöntä pyyhkimistä on toimitettu, eivät ole olleet useimmissa tapauksissa tarpeettomia, ja osoituk-

seksi, minkälaisia ne ovat olleet, lienee syytä lähemmin niitä selostaa.

Ylimääräisessä menoarviossa tehdyt vähennykset ovat seuraavat. Rakennusmäärärahoja on vähennetty valtioneuvoston kohdalla 2 miljoonaa, oikeusministeriön kohdalla 1.2 miljoonaa, sisäasiainministeriön kohdalla 18.8 miljoonaa, valtiovarainministeriön kohdalla 13.1 miljoonaa, opetusministeriön kohdalla 18.3 miljoonaa markkaa. Tämän lisäksi on vähennetty opetusministeriön kohdalla maalaiskunnille myönnettävistä kuoletuslainoista 13 miljoonaa markkaa. Maatalousministeriön kohdalla ovat vähennykset lainat maataloustuotannon edistämiseen 10 miljoonaa, lainat maataloudellisille tuotantolaitoksille 10.6 miljoonaa, lainat metsänparannustöitä varten 9.5, viime vuoden budjettiin nähden, mutta lain edellyttämiin määriin verrattuna 28 miljoonaa. Vaikka maatalousministeriön ylimääräisessä menoarviossa esiintyy 10 miljoonaa pienviljelijäin uudis- ja laidunviljelyspalkinnoiksi, joka ei ole kuluvan vuoden varsinaisessa menoarviossa, vaikka siihen käytettäväksi muuten oli varattu suurempi summa kuin tämä 10 miljoonaa, ovat maatalousministeriön ylimääräisen menoarvion vähennykset yhteensä 24.8 miljoonaa.

Käsitellessään muuten tämän luvun 6 momenttia, „lainat maataloustuotannon edistämiseksi'', on hallitukselle ilmeisesti tapahtunut sellainen erehdys, että se on kiinnittänyt huomionsa vanhaan, jo kumottuun lakiin, nimittäin lakiin 18 päivältä toukokuuta 1920, josta se perusteluissa mainitsee, eikä siihen lakiin, jonka eduskunta tästä asiasta sääti viime keväänä ja joka edellyttää, että tähän rahastoon on vuosittain varattava niin sanoen „kovaa rahaa'' 20 miljoonaa markkaa, sellaista rahaa, jonka korkotulot myös tulevat tämän rahaston hyväksi. Valiokunta tulee luonnollisesti tämän erehdyksen oikaisemaan.

Kulkulaitosministeriön menoarviossa on tehty m. m. seuraavat vähennykset: tie- ja vesirakennustöihin ehdotetuista varoista 6.8 miljoonaa, rajaseutujen maantieverkoston täydentämistöistä 3 miljoonaa, uudisrakennuksista valmiilla radoilla 11.3 miljoonaa, rautateiden liikkuvan kaluston lisäämisestä 39 miljoonaa, uusien ratojen rakentamisesta 37 miljoonaa, uudisrakennuksista ja hankinnoista posti- ja puhelinlaitoksessa 13.4 miljoonaa, sosialiministeriön kohdalla työmäärärahoja 3 miljoonaa ja valtion teollisuuslaitoksien kohdalla työmäärärahoja 49 miljoonaa, ollen ainoat lisäykset ylimääräisessä menoarviossa siirto laivarahastoon 10 miljoonaa, kuluvan vuoden vajauksen täyttäminen 102 miljoonaa ja puolustusvoimien kehittämiseen eri momenteilla 54.6 miljoonaa.

Näin ollen on siis hallitus vähentänyt varsinaisia työmäärärahoja ylimääräisessä menoarviossa 222 miljoonaa ja vakinaisessa 40 miljoonaa, pääasiassa tuotannollisiin tarkoituksiin aikaisemmin osoitettuja lainavaroja, jotka samalla myös ovat työmäärärahoja, 63 miljoonaa ja vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastoon aikaisemmin osoitettuja varoja 30 miljoonaa markkaa. Kun näiden yhteissummasta, 355 miljoonasta, vähennetään yllämainittu vajausten peittämiseen varattu 102 miljoonaa ja toiselta puolen lisätään tämän vuoden lisämenoarviossa jo myönnetyt työmäärärahat, yhteensä 49 miljoonaa, on todettava, että tässä hallituksen esityksessä on työmäärärahoja ja n. s. sijoitusmäärärahoja 300 milj. vähemmän kuin mitä kuluvalle vuodelle on käytettävissä. Minun mielestäni ne menokohdat, joissa tällainen vähennys on tehty, eivät ole olleet tarpeettomia, niinkuin rahaministeri täällä huomautti. Minun mielestäni tällainen budjettiesitys, päinvastoin kuin rahaministerin mielestä, jossa siis virasto-, poliisi-, oppikoulu-, sotilas- ja kulutusmenoja on yhä edelleen huomattavasti lisätty ja tuotannollisia tarkoituksia palvelevia työmäärärahoja sekä tuotannon edistämiseen tarkoitettuja lainavaroja suuresti vähennetty, ei täytä nykyisen tilanteen valtiotaloudelle asettamia vaatimuksia.

Kun n. s. tuontiteollisuuskin on meidän maassamme yhä edelleen pakotettu supistamaan tuotantoansa sen takia, että kansalaisten ostokyky on nopeasti ja suuresti laskenut, kun bolshevikit ovat onnistuneet sotkemaan maailman puutavaramarkkinat ja puutavaran ostokyky muutenkin on heikontunut, mistä aiheutuu, että puutavaran vienti ensi vuoden aikana tulee varmasti vähenemään enempikin, kuin mitä julkisissa tiedoissa on mainittu, ja kun maatalous on hintojen romahduksen ja häikäilemättömän ulkomaisen kilpailun vuoksi käynyt aivan kokonaan kannattamattomaksi, seuraa tästä kaikesta, että suuret joukot työläisiä siitäkin huolimatta, vaikka työ-

palkat laskisivatkin, samoinkuin suuret määrät pienviljelijöitäkin, tulee menettämään työansiomahdollisuutensa. Tästä seuraa, kuten täällä on jo huomautettu, että meidänkin maassamme astuu valtion ja kuntien eteen työttömyyskysymys sellaisessa laajuudessa, jossa se ei vielä koskaan ole täällä esiintynyt. Kun tällainen tilanne on silmien edessä, on sellaisen budjetin laatiminen, jossa yleisiä töitä, m. m. rautatie- ja maantierakennustöitä, on entisestään suuresti supistettu, kestämätön, joka ei ole mahdollista toteuttaa.

Kun otamme huomioon, että nyt syntyvä työttömyys tulee todennäköisesti pitemmänkin aikaa jatkumaan, voidaan käsittääkseni sitä pysyväisesti ja järkiperäisellä tavalla poistaa ainoastaan siten, että uudisasutustoimintaa entisestään suuresti tehostetaan. Ainoastaan täten voidaan meillä kaupunkien ja teollisuuskeskuksien äskenkuluneina, niille hyvinä aikoina itseensä imemä, mutta nyt toimeton liikaväestö järkiperäisesti sijoittaa ja ainoastaan siten voidaan pysyväisellä tavalla meidän maassamme tukahuttaa myöskin kommunismi.

Tämä huomioonottaen ei voida perustella myöskään sitä ehdotusta, että asutustoimintaan tarkoitettuja varoja nyt entisestään pienennettäisiin. Hallituksen laskelma nimittäin osoittaa, että ensi vuodelle ehdotetaan tähän tarkoitukseen varoja 37 miljoonaa vähemmän, kuin mitä siihen tänä vuonna tullaan käyttämään.

Nykyinen tilanne käsittääkseni siis vaatii, että erinäisiä hyödyllisiin tarkoituksiin osoitettavia työmäärärahoja sekä n. s. sijoitusvaroja on tähän hallituksen esitykseen huomattavasti lisättävä. Kun tuloja ei varmastikaan tule löytymään enempi, kuin mitä hallitus on olettanut ja kun pääomasäästö on lopussa ja ponnistelut pitempiaikaisen ulkomaisen lainan saamiseksi eivät ainakaan nykyisissä oloissa näytä onnistuvan, on siis ainoa keino tilanteen hoitamiseksi se, että n. s. kulutusmenoissa saataisiin hallituksen esittämistä määristä supistuksia aikaan. En tiedä, mitkä syyt ovat vaikuttaneet sen, että hallitus ei ole tähän puoleen asiasta tullut kiinnittäneeksi huomiota, sillä mitään ehdotusta tässä suhteessa ei ole tehty. Hallitus on, kuten tästä vertailustani käy selville, merkinnyt valtion kulutusmenot budjettiin pääasiassa entisten kaavojen mukaan, ja kun sen on täytynyt sitten todeta, että tuloja ei löydy eikä lainaa saada, vähentänyt tässä koskettelemiani suuria menomomentteja, joiden muutamien entisellään pysyttäminen on kumminkin aivan välttämätön. Työskentelipä hallitus minkälaisella ohjelmalla tahansa ja minkälaisien vaikeuksien edessä tahansa, ei minun mielestäni ole oikein, että hallitus jättää kaikkein vaikeimman niistä toimenpiteistä, jotka kumminkin ovat välttämättömiä meillä valtiotalouden tasapainoon saattamiseksi, eduskunnan huostaan, eduskunnan, joka kumminkaan ei tätä asiaa tietysti pysty millään tavalla ratkaisevasti hoitamaan. Kun kerran minun nähdäkseni pitäisi olla jo selvää, että tämä meidän maamme ei jatkuvasti, varsinkaan huonoina aikoina, pysty kustantamaan m. m. sellaista virkakoneistoa, mikä meillä on pystytetty ja joka nielee valtion varoja vuosittain hyvän joukon yli puolitoista miljardia markkaa, että meillä ei ole varaa ylläpitää esim. sellaista oppikoululaitosta, joka meillä nykyään on ja joka nielee valtion varoja yli 150 miljoonaa j. n. e., olisi hallituksen velvollisuus ollut tarttua tähän asiaan nyt jo käsiksi ja tehdä siitä eduskunnalle jotain ehdotuksia. Hallitus ei saa ottaa tehtäväänsä minkäänlaisissa oloissa siltä kannalta, kuten se melkein nyt on näyttänyt ottavan, että saadaanhan nämä liikkeellä olevat vekselit vielä meidän aikanamme ehkä uusittua ja seuraajat saavat hoitaa loput. Valtiotalouden tilanne on minun käsittääkseni nyt jo sellainen, ollaan tultu sellaiseen pisteeseen, että tällainen menettely voi jo lähitulevaisuudessa johtaa umpikujaan ja sen mukana täydelliseen sisäpoliittiseen katastrofiin jonka välttäminen olisi kumminkin jokaisen isänmaanystävän velvollisuus.

Valtiovarainministeri Vennola: Täällä ovat erinäiset puhujat arvostelleet esitettyä tulo- ja menoarviota ja olleet sitä mieltä, että ne laskelmat, mitä on tehty tulojen ja menojen keskinäisestä suhteesta, eivät pidä paikkaansa.

Ed. Helo huomautti täällä, että on liioiteltu niin hyvin tullituloja kuin rautatietuloja sekä tulo- ja omaisuusveron tuottoa. On tietysti tällaisessa tilanteessa, missä ollaan, jossa viikko viikolta ja kuukausi kuukaudelta olot muuttuvat, mahdotonta saada absoluuttista varmuutta. Osoitukseksi siitä, minkälainen tilanne on ollut, tahdon mai-

nita, että kun edellinen hallitus valmisti nykyistä esitettyä budjettia, niin rautatiehallitus ilmoitti virallisessa kirjeessä tuloja saatavan rautatietuloista 930 milj. mk. Heinäkuussa, jolloin ryhdyttiin näitä ilmoituksia käsittelemään ja saatujen tietojen perusteella tarkistettiin niitä, tultiin siihen tulokseen asianomaisten ilmoitusten perusteella, että 900 miljoonaa saataisiin rautatietuloja. Valtiovarainministeriössä hiukan myöhemmin supistettiin näitä rautatietuloja 900 miljoonasta 820 miljoonaan, joka on tässä budjetissa. Käykö kehitys ensi vuonna tällä alalla samaan suuntaan, on hyvin vaikeata vielä tällä hetkellä sanoa. Tämän vuoden tulojen vähennys riippuu hyvin paljon siitä, että viimeinen talvi oli niin leuto, että merenkulku oli vapaana melkein kautta vuoden ja että tavarain kuljetukseen ei käytetty niin paljon rautateitä kuin tavallisesti. Minkälainen ensi talvi tulee olemaan, on tällä hetkellä vaikeata sanoa, ja sentakia voi tulla yllätyksiä.

Samaten myöskin silloin kuin tätä budjettia tehtiin, arveltiin, että ostokyky maassa erinäisten merkkien mukaan, mitkä paranevasta tilanteesta oli olemassa, kasvaisi ja tullien kanto olisi tuottavampi. Minun täytyy vielä tällä hetkellä olla sitä mieltä, että ei tästäkään voi varmaa sanoa, mitenkä asia tulee muodostumaan. Riippuu erinomaisen paljon kansainvälisestä tilanteesta ja siitä ollaanko jo aallonpohjassa vai tuleeko kriisitilanne vieläkin jatkumaan. Ennustukset siitä ovat niin epämääräisiä, että ei voida vielä ehdottomasti siinä rakentaa millekään varmalle pohjalle. Kun hallitus on esittänyt ne numerot, mitkä tuloja menoarviossa ovat, niin on se sen tehnyt erittäin tarkasti silmälläpitäen niitä arvosteluperusteita, mitä on ollut käytettävänä. Kun täällä tehdään väite, että niitä ei olisi perustellusti harkittu, niin tahdon väittää, että tällainen väite on enemmän kuin harkitsematon.

Ed. Helo oli vihainen siitä, että tuloja on merkitty tulevan liian paljon, ja että menoja on merkitty liian vähän ja tahtoi, että olisi koroitettava menoja, erinäisiä työmäärärahoja ja muita varsin huomattavilla summilla. Ed. Niukkanen näytti tällä kerralla yhtyvän tähän järjestelyyn. Minä en ole koskaan kuullut ed. Niukkasen suusta sellaista puhetta, kuin hän tällä kertaa piti.

Kuinka n. s. työttömyyskysymys maassa järjestyy, siitäkin on vaikea päättää ehdottomalla absoluuttisella varmuudella, koska tulevan ajan kehitys ei ole vielä selvillä. Hallitus on merkinnyt mainitut määrärahat budjettiin, koska se on arvellut, että niillä voidaan pahimmista pulmista selviytyä, mutta hallitus on varsin tietoinen siitä, että jos olot kehittyvät pahempaan suuntaan, niin on ryhdyttävä toimenpiteisiin lisävarojen hankkimiseksi. Mutta ei suinkaan sellaista politiikkaa voida hyväksyä tulo- ja menoarviota laadittaessa, että siihen mätetään rahoja suunnattomia määriä ilman, että tiedetään, tarvitaanko niitä. Niin kauan kuin herrat eivät voi esittää mitään ohjelmaa, millä tuloja lisätään niin että voidaan sitten menoja myöskin lisätä, niin minun täytyy ymmärtää nämä puheet verrattain kevyiksi. Minä en katso, että sellainen keino, minkä ed. v. Frenckell oli keksinyt työttömyyskysymyksen ratkaisemiseksi, nimittäin että jokainen kansalainen joisi korillisen olutta vuodessa, on sellainen, että se voitaisiin ottaa vakavalta kannalta. Jos tällä asia olisi järjestettävissä, niin minä mielelläni nostaisin tätä oluen kulutusmäärää ja olisin siinä myöskin itse mukana. Mutta sellaisen ohjelman hallitusohjelmaksi ottaminen lienee asetettava laskujen ulkopuolelle.

Ed. Niukkanen esitti täällä toisen ohjelman: ohjelma oli se, että budjetti olisi saatava tasapainoon sillä tavalla, että tartuttaisiin hallintokoneistoon, virkamiehiin, niitä vähennettäisiin ja oppikoulumenoja vähennettäisiin. Minä panen tämän ehdotuksen jokseenkin samalle tasolle kuin äskeisen olutkoriehdotuksen. Tätä virkamieskysymystä on nyt pohtinut n. s. virkamieskomitea kymmenkunta vuotta (Keskustasta: Kallis komitea!) ja tämä komitea maksaa yli puoli miljoonaa Suomen valtiolle, mutta minä panen merkille, että vaikka se on työskennellyt erinomaisen intensiivisesti ja kaikkien niiden hyvien neuvojen mukaan, mitä muun muassa ed. Niukkanen on esittänyt, niin virkamiesten luku on kasvanut (Eduskunnasta: Ja uusia asetetaan). Minä olen ollut itse mukana hävittämässä muutamia keskushallituksia, josta luultiin apua tulevan, mutta eivät virkamiehet sittenkään vähentyneet. Aikoinani hallituksessa ollessani, jolloin olin pääministerinä, vähennettiin esimerkiksi rautatieltä toista tuhatta yhteen menoon ja eri-

näisistä virastoista muuallakin, mutta ellen erehdy, niin virkamiehistö ei sielläkään loppujen lopuksi ole vähentynyt. Ja ei kauan ole, kun maalaisliittolainen hallitus esitti budjetin, jossa konstateerattiin, että oli lisätty useita virkamiehiä. Ei tämä ole niin yksinkertainen kysymys kuin ed. Niukkanen näyttää luulevan. Vissi koneisto tarvitaan valtion asioita hoitamaan, oli se sitten suurempi tai pienempi valtio. Me voisimme hoitaa vähän suuremmankin valtakunnan sillä virkamiehistöllä, mikä meillä on, mutta me emme voi sittenkään virkamiehistöä niin kovin suuressa määrässä vähentää, vaikka valtiomme on pieni. Vissit tällaiset hoitomenot tarvitsee sellainen yhteiskunta kuin valtio eikä siitä kovinkaan paljon supisteta, ryhdytäänpä siinä millaisiin toimenpiteisiin tahansa. Minä olen omasta puolestani valmis antamaan ed. Niukkaselle valtakirjat tehdä siitä ehdotuksensa ja voin vakuuttaa, että hallitus tulee vallan asiallisesti ja perusteellisesti käsittelemään sitä reformia, jota hän suunnittelee, mutta minä luulen, että budjettia ei sillä kovinkaan paljon paranneta. Enkä minä luule, että toinenkaan keino, mitä hän ehdottaa, oppikoulumenojen vähentäminen, kovinkaan paljon auttaisi nykyisessä pulassa. Voisimme ehkä poistaa joitakin oppikouluja ja ehkä me voisimme myöskin vähentää opettajien lukua jossain määrin. Mutta minä olen vakuutettu, että kun ed. Niukkanen laskisi sitten numerot yhteen, niin en luule, että sillä kovinkaan paljon saataisiin budjettia lukkoon.

Minä odottaisin, ennenkuin voin myöntää niitä numeroita, mitä tulo- ja menoarviossa on ehdotettu, sellaisiksi kuin täällä on väitetty, perusteellisempia ehdotuksia niiden muuttamiseksi.

Mitä työttömyyskysymykseen tulee, niin minä myönnän kernaasti, että se on hyvin vaikea kysymys ja että niiden määrärahojen vähentäminen, mitä on tehty, vähentää työtilaisuuksia. On kuitenkin huomattava, että arvostelijat unohtavat erään seikan, nimittäin ihmisten mukautumiskyvyn, joka on erinomaisen suuri ja tilaisuuksien soveltamisilmiön, jota yhteiskunta kaikissa kriiseissä käyttää. Jos laskisimme yhteiskunnan tarpeet kriisiaikoina yhtäsuuriksi kuin muina aikoina, emmekä ottaisi huomioon tätä mukautumiskykyä, niin tulisimme vallan surkeihin tuloksiin. Työtilaisuuksia haetaan. Jos ne toisista paikoista loppuvat, niin niitä asiain pakosta ilmenee taas toisissa. Sitä laskutapaa, mitä m. m. ed. Niukkanen näytti käyttävän, nimittäin pelkkiä absoluuttisia lukuja, ottamatta huomioon yhteiskuntaelämän sisäistä järjestelemiskykyä, ei voi käyttää näiden kysymysten arvostelussa. Minä toistan, että hallitus kyllä on ollut tietoinen kysymyksen vaikeudesta ja että se, jos ne määrärahat, mitä on esitetty, osoittautuvat riittämättömiksi, on kyllä aikanansa palaava asiaan.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään nyt ja jatketaan sitä kello 19.

Täysistunto keskeytetään 16,37.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Keskustelu

hallituksen tulo- ja menoarvioesityksestä jatkuu:

Ed. Sergelius: Herr talman! Tendensen i regeringens proposition är för var och en, som i någon mån tagit del av propositionen, så uppenbar, att åtminstone den, som här i riksdagen skall företräda ett framstegsvänligt program i ordets verkliga bemärkelse, måste såsom mått för propositionen sätta „la réaction est en marche". Redan den kritik, som under remissdebatten framförts i dag, giver vid handen, att propositionen vilar på svaga fötter. Herr finansministern har visserligen tillbakavisat en del beskyllningar med försäkran att regeringens kalkyler äro fotade på noggrant övervägda skäl och att de som försökt framhålla motsatsen, icke haft tillräckligt fog för sina anmärkningar. Kanske har herr finansministern rätt. Jag för min del kan dock än så länge icke dela hans uppfattning, ty under de år jag suttit i riksdagen har

samma försäkran och motiv många gånger anförts utan att de sedan i praktiken visat sig vara hållbara. Ett är dock säkert, att under de gångna åren har icke någon regering kunnat påräkna ett så kraftigt understöd för sin budgetproposition som det denna regering otvivelaktigt kommer att kunna påräkna hos den nyvalda riksdagen. Riksdagen har fått sin sammansättning och sin färg på grund av den politiska fråga, för vilken nyvalen utlysts, och utgången, som man med stor sannolikhet kunde beräkna, har regeringen nu utnyttjat genom att framlägga en budget, om vilken man med fog kan säga, att den icke visar tecken till en strävan att ändra de sociala och ekonomiska förhållandena i frisinnad anda. Men väljarna hava tillkännagivit sin vilja och måste nu vara beredda att taga konsekvenserna. Skatterna, som särskilt tynga de ekonomiskt svaga, familjeförsörjare m. fl. hava icke lättats, tvärtom. Den orättvisa fördelningen av förhållandet mellan indirekta och direkta skatter har ytterligare av regeringen skärpts. Acciser m. fl. dylika föreslås att fortfarande bibehållas, delvis höjas och en ny sådan införes. Med andra ord levnadskostnaderna skola avsevärt stegras och jordmånen för att regeringen skall få sitt förslag igenom, sitt program förverkligat är, såsom jag tidigare antytt, väl förberedd. Jag kan icke underlåta att i detta sammanhang citera Henry Ford ur hans artikel om „Goda och dåliga tider''. Han säger i denna bland annat: „Det vore väl, om politikerna skulle upphöra med att göra i konjunkturens tecken, men detta kan man väl knappast vänta, så länge affärsvärlden icke generar sig för att kräva egennyttiga fördelar genom politiken.''

I övrigt påvisar Ford det fördömliga och kortsynta i att driva fördyrningspolitik, och denna är, det måste väl också finansministern medgiva, det mest framträdande draget i den nu presenterade statsbudgeten. Härförinnan har även sällan någon budget varit så tacknämlig att nagelfara som nu föreliggande. I september 1928 yttrade dåvarande minister Järvinen vid remissdebatten av 1929 års budget följande ord: „Redan för några år sedan eller med andra ord strax efter vår valutas stabilisering kunde en med våra finanser mer ingående förtrogen beräkna, att omkring 1930 skulle vår statsekonomi såtillvida lättas, att vår inkomst- och utgiftsstat kunde fås i lås utan att man var tvungen tillgripa den s. k. kapitalbehållningen.'' Hr Järvinen liksom mången annan med våra finanser ingående förtrogen person blev icke sannspådd för år 1930, ty detta år reduceras vår kapitalbehållning, såsom regeringen i sin proposition nämner, med 550 miljoner mark och nedgår till 100 miljoner, och visar det sig nu, att den nuvarande regeringens kalkyler icke heller hålla sträck, varpå många tecken tyda, så blir den allvarliga strävan illusorisk att noga inordna statshushållningen inom ramen för statsförslaget och ernå jämnvikt i statens inkomster och utgifter utan anlitande av lån eller av den s. k. kapitalbehållningen, som regeringen så vackert säger.

Hr finansministern medgiver väl, att det icke varit svårt att få statsförslaget att balansera på pappret med anlitande av det enkla hjälpmedel, som vilken protektionistisk regering som helst kan tillgripa, nämligen finanstullarnas stegring. Regeringen motiverar sin åtgärd med den landets produktion förlamande dumpingen och motarbetande av arbetslösheten. Hr finansministern såsom nationalekonom vet väl, att tullförhöjningar äro ett tvivelaktigt bot både mot dumping och arbetslöshet. Åtgärder sådana som de föreslagna framprovocera alltid motåtgärder och öka aptiten för de producenter, vilkas varor icke tillräckligt skyddas av tullarna. Sålunda fäste jag mig vid en notis i dagens Hufvudstadsblad där de svenska lantbrukssällskapens förbund i dessa dagar har till regeringen framfört krav på förhöjda jordbrukstullar, stödjande av kvarnindustrin m. m. dylikt. Jag skall i detta sammanhang underlåta att närmare beröra protektionismen — alla veta vi, att denna har karaktären av ett ekonomiskt krigstillstånd mellan staterna — och hänvisar blott till samarbetet för frihandel mellan Sverige, Norge, Danmark och Holland, till vilken frihandelsallians även Belgien icke blott i teorin, men även i praktiken anslutit sig. Det är att hoppas att Finland också icke blott vid kongresser skall göra sig till tolk för frihandelsidén, utan likt Belgien, på sätt eller annat försöka att förverkliga denna idé i praktiken. Importtullarna skola höjas med 260 miljoner, den förhöjda tobaksaccisen beräknas medföra en merinkomst av 26 miljo-

ner, även denna inkomst högst problematisk, såsom jag senare vid propositionens behandling skall påvisa. Likaså har avkastningen av ölskatten antagligen för optimistiskt beräknats. Lägger man härtill övriga indirekta skatter och beaktar de av regeringen angivna minskningarna i direkta skatter, så utgör i procent de direkta skatterna 23 % och de indirekta 77 % av den sammanlagda summan 2,200 miljoner indirekta och direkta skatter. År 1921 voro motsvarande tal 44 % och 56 %, och sedan dess hava vi haft endast år 1925, då förhållandet mellan dessa skatter ställde sig ännu om också icke mycket ogynnsammare än den nu föreslagna fördelningen för år 1931. Vad en sådan politik betyder för de ekonomiskt svaga, för familjeförsörjarna, för de små löntagarna m. fl. är uppenbart: dyrare och dyrare levnadsförhållanden.

Men vilken väg skall då anvisas för avhjälpande av detta uppenbara missförhållande? Kanske jag har missförstått regeringen, men det förefaller mig som regeringen öppnat dörren på glänt för att visa den väg, som riksdagen borde inslå för att avlyfta i någon mån skatterna. Regeringen föreslår nämligen en beskattning av maltdryckerna. Jag är i princip ense med rdm. von Frenckell om en beskattning av dessa drycker vid stegrad alkoholprocent, och jag är övertygad om att sådana maltdrycker skulle medföra en eventuellt beräknad inkomst för staten. Jag kan däremot icke omfatta hr von Frenckells argumentering och de billiga vitsar, som han här skar med anledning av detta tacksamma ämne.

Våra nuvarande maltdrycker äro av den kvalitet, att en skatt på dem blir säkert ineffektiv. Varför har ej regeringen tagit steget fullt ut och föreslagit förbudslagens ersättande med en förnuftig alkohollagstiftning och använt dessa säkra inkomster för att få en balans till stånd i budgeten? Till denna åtgärd blir dock riksdagen förr eller senare tvungen och trots den oförståelse som väckta förslag om ny alkohollagstiftning rönt i denna församling komma sådana att framföras tills nödigt gehör vunnits.

Regeringens statsförslag har dock att uppvisa en stor förtjänst, och denna är den sunda princip, som den inslagit och som finansministern har lovat att följa beträffande statens affärsverksamhet. Önskligt hade varit, att regeringen upptagit ett tillfredsställande anslag för de statsanställda, åtminstone för dem, som äro bosatta på dyrare orter, att fördelas, dock enligt andra principer än dem, som stora utskottet föreslog vid frågans behandling här senaste höst. Men att regeringen nu icke funnit några möjligheter till en sådan åtgärd måste även av den objektive bedömmaren förstås.

Slutligen vill jag konstatera, att denna regering ställt sig lika oförstående till svenska kulturbehov, åtminstone vad den tekniska undervisningen vidkommer, liksom de två föregående. Till denna fråga skall jag återkomma vid budgetens specialbehandling.

Ed. Cajander: Herra puhemies! Taloudellinen ahdinkoaika, joka alkoi maassamme syksyllä 1928, ei aluksi mainittavastikaan vaikuttanut valtiotalouteen. Vielä viime vuonna oli nimittäin valtiotalouden asema melkoisen tyydyttävä. Vasta sen jälkeen, kun maamme, ennenkuin sen pääasiassa kotimaisten tekijöiden aiheuttama rahankireyspula oli ennättänyt helpottua, joutui sillä välin puhjenneen yleisen yli maailman ulottuvan talouspulan piiriin — jolle on ominaista m. m. tavarain hintojen voimakas lasku, tuotannon, kauppavaihdon ja liikenteen supistaminen sekä yhä lisääntyvä työttömyys — on pula-aika ulottanut vaikutuksensa myöskin valtiotalouteemme ja tehnyt sen hyvinkin hankalalla tavalla. Kuten hallituksen esityksestä selviää, ja herra valtiovarainministerikin selosti, tulee nimittäin valtion n. s. pääomasäästö, joka erinäisiä vuosia sitten oli toista miljaardia markkaa ja joka vielä viime vuoden vaihteessa oli suuruudeltaan 653 milj. markkaa, supistumaan kulumassa olevan vuoden aikana noin 100 milj. markkaan. Mitä tämä tietää, sen ymmärtää, kun ottaa huomioon, että pääomasäästön varoja on lähes 500 milj. markkaa kiinni valtiolaitosten, varsinkin rautatielaitoksen varastoissa sekä että noin 120 milj. markkaa yhteensä tarvitaan valtion lukuisissa eri kassoissa valtion juoksevia menoja varten.

Hallituksella on siten varmaankin ollut erinomaisen epäkiitollinen tehtävä laatiessaan talousarvioehdotustaan ensi vuodelle. Hallitus ilmoittaa vakavasti pyrkineensä siihen, että valtiotalous järjestyisi tarkalleen tulo- ja menoarvion rajoissa sekä että

tasapaino tulojen ja menojen välillä aikaansaataisiin tarvitsematta turvautua lainoihin tai pääomasäästöön. Pääomasäästössä ei sitäpaitsi paljon olisi ollut ottamistakaan. Ryhtyessään tarkastamaan hallituksen tulo- ja menoarvioehdotusta tekee heti sen havainnon, että tasapainoa tulojen ja menojen välillä ei ole pyritty saavuttamaan siten, että yleensä kautta linjan olisi noudatettu äärimmäistä säästäväisyyttä, vaan ensi vaikutelma on se, että talousarvio on tehty suurin piirtein samalla tavalla kuin aikaisempinakin vuosina, myöskin siinä suhteessa, että mikäli menomomentteihin on muutoksia tullut, ja niitä näkyy tehdyn suunnilleen saman verran kuin ennenkin, niin muutokset tavallisimmin tietävät momenttiin kohdistuvan määrärahan koroittamista. Erikoisesti kiinnittyy huomio siihen, että sisäasiainhallinnon — lääninhallitusten, poliisilaitoksen ja merivartiolaitoksen aloilla — virka- ja palvelusmiesten lukua sekä yleensä menoja on lisätty, jotapaitsi m. m. sairaanhoitolaitoksen kehittämiseen ja opetustoimintaan on ehdotettu huomattavia lisävaroja.

Menojen supistus kohdistuu suhteellisesti harvempiin momentteihin, mutta niihin sitä ankarammin. Osa supistuksia on aikaansaatu siten, että erinäisiä avustuslainoja varten tarvittavat varat — kysymyksessä on lähinnä kansakoulujen hankkiminen maalaiskunnille, maataloustuotannon edistäminen ja metsänparannustyöt — otettaisiin valtion hallussa olevista rahastoista eivätkä siis tulisi lainkaan tulo- ja menoarviossa näkyviin. Tämän, nähdäkseni hyväksyttävän menettelytavan kautta aikaansaatu supistus, 40 milj. mk., on tietenkin ainoastaan näennäinen; kuten julkisuudessakin on huomautettu ja myöskin täällä eräissä puheenvuoroissa on osoitettu — tarkoitan edustajien Helon ja Niukkasen puheenvuoroja — niin hallituksen ehdottama menettelytapa nähtävästi ei kuitenkaan ole sovellutettavissa kaikkiin hallituksen edellyttämiin tapauksiin.

Huomattavia supistuksia on ehdotettu kulkulaitosmenoihin. Nämä supistukset ovat osittain aivan luonnollisia, johtuen pulakauden aiheuttamasta rautatieliikenteen vähenemisestä, mutta sensijaan kyllä useat kulkulaitostyömäärärahojen supistukset, kuten täällä jo on useilta tahoilta huomautettu, ovat omiaan herättämään epäilyksiä. Sellaisia supistuksia on sekä vakinaisessa että ylimääräisessä menosäännössä. Mainittakoon vaan, että vakinaisen menosäännön maantie- ja siltarakennusmäärärahaa ehdotetaan vähennettäväksi 15 milj. markalla, maanteiden kunnossapitomäärärahaa 2 miljoonalla, joenperkausmäärärahaa 1 miljoonalla sekä ylimääräisessä menosäännössä rajaseutujen maantierakennusmäärärahaa n. 2 miljoonalla, valmiiden ratojen uudisrakennusmäärärahaa yli 11 miljoonalla, rautatierakennusmäärärahaa 36 milj. markalla, satama- ja tehdasratamäärärahaa 3 miljoonalla j. n. e. Joskin näiden supistusten vastapainona on mainittava ylimääräisessä menosäännössä olevan maantie- ja siltarakennustöiden avustamismäärärahan koroittaminen 6 milj. markalla, niin kuitenkin voidaan, kuten täällä jo useat puhujat ovat huomauttaneet asettaa kyseenalaiseksi, ovatko kaikki nämä supistukset näihin määriin asti nykyhetkellä tarkoin harkittuja. Ne tulevat nimittäin varmasti osaltaan lisäämään työttömyyttä, ja kun valtion, samaten kuin kuntainkin, velvollisuutena on työttömyyden torjuminen, voi seuraukseksi tulla, että valtio on pakoitettu vastaavasti lisäämään hätä- eli varatöitä, jotka useimmiten ovat vähemmän taloudellisia kuin valtion säännölliset työt. Hallitus onkin ehdottanut työttömyysmäärärahaa koroitettavaksi 15 milj. markalla siitä, mitä se on tämän vuoden talousarviossa. Huomioonottaen uhkaava työttömyystilanne sekä äskenmainitut työmäärärahojen supistukset, on kuitenkin epäilyksen alaista, tuleeko tämä lisäys osoittautumaan riittäväksi.

Mitä muihin menojen supistuksiin tulee, on sosialimenoja supistettu sikäli, että tämän vuoden ylimääräisessä menosäännössä oleva 10 milj. markan määräraha Omakotirahastoa varten on ensi vuodelta poistettu ja vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahastoon siirrettävä erä on ehdotettu vähennettäväksi 30 milj. markalla. Lisäksi edellytetään, että asutusrahaston laina vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahastosta edelleen pysytettäisiin, jolloin, huomioonottaen tänä vuonna syntyvä säästö, on katsottu voitavan asuttamisen rahoittamismäärärahaa supistaa myöskin 30 milj. markalla. Osa supistuksia on aiheutunut siitä, että tänä vuonna eräät suuret rakennusyritykset on saatettu loppuun; niin tämän

vuoden menosäännössä oleva 23 milj. markan määräraha selluloosatehtaan valmiiksi rakentamiseen on voitu poistaa ja Imatran voimalaitosta varten täksi vuodeksi osoitettu 23.5 milj. markan määrärahan sijasta on ensi vuodelle ehdotettu ainoastaan 2 milj. markkaa. Missä määrin kaikki nämä supistukset, esim. uusien koulutalojen määrärahan supistus 11 milj. markasta 4,990,000 markkaan ovat asiallisesti mahdollisia, sietää kenties tarkempaa selvittämistä.

Huomattava lisäys on ehdotettu puolustuslaitoksen ylimääräisen menosäännön kohdalla, jonne, lähinnä taisteluvälineiden hankintaa silmälläpitäen, on ehdotettu 44.6 milj. markan nettolisäys. Tosin en epäile tämän tarpeen olemassaoloa, joskin epäilen, että tällä määrärahan koroituksella sanottavasti voitaisiin lieventää työttömyyttä, niinkuin hallitus esityksessään edellyttää, mutta erikoisesti epäilen ajankohdan sopivaisuutta näin suurelle määrärahan koroitukselle. Ilmeistä nimittäin on, että ollaan menossa pysyväisesti alempaa hintatasoa kohti ja kun näin on laita, niin nyt hankittavat tarvikkeet piankin tulevat osoittautumaan suhteellisesti kalliiksi ostetuiksi, mutta ennenkaikkea on näin huomattava määrärahan koroitus valtiotalouden tilanteen ollessa sellainen, kuin se todellisuudessa on, epäilyksiä herättävä. Asia olisi sittenkin epäilemättä ollut helpompi toteuttaa vuoden 1932 vuoden talousarvion yhteydessä, jolloin laivastorakennusmääräraha, 53 milj. mk., voidaan poistaa tai ainakin tuntuvasti supistaa. Asian lopullisen arvostelemisen täytyy luonnollisesti kuitenkin jäädä niiden tarkempien perustelujen varaan, jotka puolustusministeriö varmaankin tulee asianomaiselle valiokunnalle esittämään.

Uutuutena on mainittava, että viimeisenä momenttina ylimääräisessä menosäännössä esiintyy 102 milj. markan määräraha 1930 vuoden tulo- ja menoarviossa syntyvän vajauksen peittämiseksi. Kun pääomasäästö on vähenemässä 100 milj. markkaan, niin tällainen pääomasäästön vahvistaminen seuraavan vuoden talousarviossa sitä varten erikseen osoitetulla määrärahalla epäilemättä on oikeaan osunut toimenpide.

Talousarvion laatimisessa on varmaankin, kuten myöskin herra valtiovarainministerin selostuksesta selviää, aiheuttanut melkoisia vaikeuksia ja tulee epäilemättä edelleenkin vaikeuksia aiheuttamaan se, että huomattava osa menosäännön momentteja on erikoisesti annetuilla laeilla tullut vakautetuksi, minkä johdosta tarpeellinen joustavuus talousarvion laadinnassa on suuresti supistunut. Niin kauan kuin valtiotaloutammekin voitiin hoitaa nousun merkeissä, ei tästä tosin ollut sanottavampaa haittaa, mutta nyttemmin laskusuunnan vallitessa, jolloin on pyrittävä menoja supistamaan, osoittautuu ilmeiseksi, että on liian suuressa määrässä menosäännön momentteja laeilla määritelty. Siitä on seurauksena, että täytyy, menoja supistellessa, sitä kovakouraisemmin käydä käsiksi muihin momentteihin, josta m. m. äsken mainitut kulkulaitosmäärärahat ovat esimerkkinä.

Tuloarvion laatiminen tällaisena konjunktuurivaihteen aikana on tietenkin erityisesti vaikea tehtävä ja inhimillistä olisi, jos hallituksen tuloarvio ei kaikin osin toteutuisi; ilmeistä on, että siinä ei ole mitään koroittamisen varaa. Suurin tuloerä ovat tuontitullit. Lama-ajasta ja vähentyneestä tuonnista huolimatta hallitus suunnittelee tuontitullituloa voitavan koroittaa. Hallitus nimittäin sanoo: „Niinmuodoin ehdotetaan erinäisten tavarain tuontitulleihin, jotka tullit nykyisen tilanteen vallitessa, maan tuotantoelämää tuhoavan dumpingin ja yleisen hintaromahduksen takia, vaativat maan tuotannollisen ansiotoiminnan ylläpitämiseksi ja työttömyyden suurenemisen estämiseksi uudestijärjestelyä, koroituksia, jotka nostavat tuontitulleja yhteensä 260 milj. markalla.'' Kun kysymyksessä olevaa tulliesitystä ei ole vielä annettu, niin tämän asian arvostelun täytyy lykkääntyä toiseen tilaisuuteen. — Uudella oluttullilla, joka sekä julkisuudessa että täälläkin on herättänyt vastaväitteitä, sekä tupakkavalmisteverotuksen koroittamisella hallitus laskee saatavan 46 milj. markkaa uutta tuloa.

Liike-elämälle on epäilemättä pettymys, että hallitus ei ole katsonut valtiotalouden tilanteen sallivan osakeyhtiöverotuksen helpottamista.

Lausunnossaan vuodelta 1929 taloudellisen tilanteen johdosta sanoo taloudellinen neuvottelukunta m. m.: „Niin kauan kuin nykyistä talouselämän kireyttä kestää eivätkä valtion tulot riitä vanhojenkaan me-

nojen peittämiseksi, on valtiotaloudelle samoinkuin muullekin julkistaloudelle asetettava vaatimukseksi, että pidättäydytään osoittamasta varoja sellaisiin kulutustarkoituksiin tai tuottamattomiin sijoituksiin, joiden toteuttaminen ei ole ehdottoman välttämätöntä juuri nykyisellä hetkellä. On muistettava, että niin itsessään hyviä kuin monet tällaiset tarkoitukset ovatkin, ne ovat saavutettavissa ainoastaan kansakunnan varallisuuden asettamissa rajoissa. Jos nämät rajat sivuutetaan, niin että kansan taloudellinen kantokyky sen johdosta heikkenee, joudutaan helposti aivan päinvastaisiin tuloksiin kuin oli tarkoitettu."

Ryhtymättä yksityiskohtaisemmin tarkastamaan hallituksen talousarvioesitystä, rohkenen, taloudellisen neuvottelukunnan lausuntoon vedoten, esiintuoda sen uskon, että eduskunta, huomioonottaen taloudellisesti vakavan ajan, on osoittava riittävää pidättyväisyyttä menojen suuruutta määritellessään.

Kulkulaitosministeri Witting: Täällä on taholta ja toiselta ja kolmanneltakin paheksuttu sitä, että työmäärärahoja on suhteettomasti vähennetty, puhuttu rautateistä ja teistä yleensä. Tämä väite on oikea, jos otetaan vertauskohdaksi tämän vuoden menoarvio ja sitä edellinen. Ne menoarviot olivat rikkaan miehen huushollia ja kun rikkaan miehen huusholliin verrataan, niin on selvää, että nyt esillä oleva talousarvio näyttää ikävältä. Mitä ensin rautateihin tulee, niin on siinä meillä nykyisen menoarvioehdotuksen taustana se, että valtio on rautateihin sitonut 5,700 milj. vuosien kuluessa. Rautateiden ylijäämä oli viime vuonna 132 miljoonaa, mutta niistä silloin ei poistettu niitä korkoja ja kuoletuksia, jotka valtionrautateiden tilien ulkopuolelta maksettiin ja jotka nousivat 44 miljoonaan. Täten ylijäämä laskee 88 miljoonaan. Mutta silloin on ylimääräisessä menoarviossa suuri osa sellaisia menoja, joista voidaan riidellä, kuuluvatko ne vuotuisiin menoihin tai kuuluvatko ne pääomasijoituksiin. Ne on yhdistetty pääomatiliin ja jätetty vuotuisista menoista pois. Osa näistä on vielä poistettava mainitsemastani 88 miljoonasta. Siten koko rautatielaitoksemme hyvin laskettuna antaa vähän enemmän tuloja kuin 1 %. On kysymys, onko syytä kovina aikoina lisätä tällaista pääomasijoitusta samassa määrin kuin ennen. Tietysti täytyy kun tällaisia asioita tarkastetaan ottaa muitakin kuin puhtaasti taloudellisia näkökohtia huomioon. Kysymys on kuitenkin, voidaanko tähänastiseen tapaan edelleen jatkaa. Tietysti asian ratkaisulle ei ole mahdollista löytää täysin objektiivistä peustetta. Asia on arvioinnin varassa. Ennen, noin 5 à 10 vuotta sitten laskettiin, että maa voi noin 60—70 miljoonaa rautatierakennuksiin sijoittaa. Sitten rikkaiden vuosien kuluessa sijoitetaan tähän yhä enemmän varoja. Vuonna 1928 122 ½ miljoonaa, vuonna 1929 noin 104; senjälkeen oli sijoituksia vähennettävä ja vuonna 1930 jäivät ne 96 miljoonaan. Nyt on ehdotettu, että käytettäisiin 60 miljoonaa. Tällä summalla voidaan rautatietöissä sidottu kantajoukko pitää töissä ja jos niin olisi, että täytyy työttömyyden takia näitä laajentaa, niin löytyy työttömyysrahoja 50 miljoonaa sekä 14 miljoonaa vielä toimentulon puutetta kärsiviä seutuja varten, siis yhteensä 64 miljoonaa, jotka ovat sitä laatua, että ne työttömyyden lieventämiseksi voidaan käyttää. Jos nyt heti nostetaan tätä määrärahaa niin, kuten kokemus entisinä vuosina on osoittanut, järjestyvät työt sillä tavoin, että kaikki rahat heti sijoitetaan, ja sitten vuoden kuluessa täytyy työttömyysrahoista summaa lisätä samassa määrässä kuin tai jokseenkin samassa määrässä kuin lähtien alemmasta kiinteästä menoerästä.

Mitä taas tulee väitteeseen, että uudistusrahat ja kuoletusrahat rautateillä ovat pienet, niin ymmärtää tietysti jokainen, joka tällaisissa kysymyksissä jaksaa ajatella, että on kestämätöntä että menoarvioehdotuksessa esitetyllä tavalla kiskot ja kalusto uusitaan. Tämä on aivan poikkeuksellinen menetelmä, joka voi kestää yksi tai pari vuotta ja täytyy sen jälkeen mennä samaan kuoletukseen kuin ennenkin. Mutta tämä vähennys ei niin paljon vaikuta kotimaiseen talouteen, sillä suuri osa näitä rahoja käytetään kiskojen ja vastaavien ainesten ostoon ulkomailta.

Mitä sitten tierahoihin tulee, niin vertaus viime vuoteen antaa jokseenkin sellaisen tuloksen kuin mitä jotkut herrat täällä ovat esittäneet. Mutta jos tahdotaan saada täydellinen tausta tähän, niin on mentävä joku vuosi takaisin. Sain sattumalta käsiini vuoden 1925 menoarvion. Siinä meillä on luku I:5, 25.4 miljoonaa tie- ja siltarakennuksia

varten, ensi vuodeksi on 41.4 miljoonaa. Meillä on momentti I: 6 siis maantieranat, en muista sitä nimikettä tarkalleen, silloin 10 miljoonaa, nyt 20 miljoonaa. Sitten maanteiden kunnossapitoa varten silloin 41.7, nyt 110 miljoonaa. Sitten avustus tie- ja siltarakennuksia varten silloin 6 miljoonaa, nyt 14. Sitten entisten maanteiden kuntoonpanemiseksi silloin 2 miljoonaa, nyt 4 miljoonaa, ja vielä uusi määräraha rajaseutu- ja Pohjois-Suomen tiet, nykyään 11.3, silloin ei mitään. Siis tierahat olivat vuonna 1925, joka oli verrattain hyvä vuosi, tällä tavoin laskettuna yhteensä 85.1 miljoonaa. Ensi vuodeksi on esitetty 200.7 miljoonaa. Ja jos lisätään vielä ne työvälineet, jotka tätä varten hankitaan, osa näistä rahoista käytetään muihinkin, niin oli v. 1925 2.15 miljoonaa, nyt on 5 miljoonaa. Voimme sanoa, että nyt tänä vuonna kaikkiaan tietöihin käytetään 2 ½ kertaa niin paljon kuin vuonna 1925. Kehitys on mennyt tähän suuntaan sentakia, että valtio vähitellen on ottanut enemmän ja enemmän teitä haltuunsa, joka päivä näiden luku kasvaa. Kysymys tällaisena aikakautena siis on hoitaa mitä nyt on valtion hoidettava ja jättää seuraaviin vuosiin laajennukset. Tällainen huusholli kuin tämä ei vielä millään tavoin kuvasta köyhän miehen taloutta. Se on rikkaan miehen toimintaa aikojen huonotessa. Se ei perustu siihen, että nyt koetettaisiin päästä uuteen systeemiin. Se perustuu siihen, mitä on viimeisinä vuosina tehty ja jota täytyy jatkaa. Me voimme ehkä sanoa, ja joku täällä äsken sanoikin, että tämä on työnantajan huushollia. Se ei ole hyvän työnantajan vaan ajattelemattoman miehen huuhollia. Heti kuin taskussa rahoja löytyy, niin niitä käytetään, ja sittenkun rahat loppuvat, niin menot täytyy vähentää vaivalla, niinkuin nyt. Jos valtion taloutta järkevällä tavalla tahdottaisiin hoitaa, niin sellaisina vuosina kuin viimeiset ovat olleet, olisi pitänyt säästää ja vähän jättää varoja myöhemmin tulevien huonojen vuosien varalle. Silloin olisi valtiolla mahdollisuus kovina aikoina järjestää töitä suuremmassa määrin sen sijaan että nousuaikoina on kiihdytetty nousua kilpailemalla yksityisten kanssa.

Ed. Oksala: Eduskunnan avajaisten yhteydessä mainittiin parikin kertaa maassa vallitsevasta ahtaasta taloudellisesta ajasta ja huomautettiin, että eduskunnalta odotetaan siihen lievennystä, mikäli eduskunta sitä toimenpiteittensä kautta voi antaa. Niin on tosiaan asianlaita. Kansalaiset toivovat, että eduskunta tekee parhaansa taloudellisen pulan lieventämiseksi. Vaikkakaan minä puolestani en usko, että valtio voi pulaa kokonaisuudessaan ja vielä vähemmin sen syitä poistaa, niin olen vakuutettu, että tarpeellisilla ja tarkoituksenmukaisilla toimenpiteillä valtio juuri meidän maassamme voi pulaa suuresti helpottaa. Otaksun, että valiokuntakäsittelyn jälkeen on nyt esillä olevaan tulo- ja menoarvioon vaikea saada mitään huomattavampia muutoksia ja kun minulla ei ole tässä valiokunnassa tilaisuutta esittää ajatuksiani, niin pyydän lausua muutaman toivomuksen eräitten asioitten suhteen. Ymmärrän, että asian nykyisessä vaiheessa ollen ei ole tarpeellista eikä sopivaakaan puhua yksityiskohdista ja sentähden keskitän lausuntoni pariin käytännöllisesti tärkeään seikkaan.

Jos tarkastetaan, mitä elinkeinonhaaraa nykyinen pula enimmin ja raskaimmin painaa, havaitaan, että se on meidän vientiteollisuutemme. Maanviljelijä on saanut hyvän sadon, mutta kärsii hänkin huonojen hintojen takia, mitä hän kaupassa tuotteilleen saa. Kotimainen teollisuutemme saa jonkinlaista tullisuojaa, mutta kärsii sen vuoksi, että maan ostokyky on heikko. Vientiteollisuudella ei ole mitään lieventäviä asianhaaroja, vaan on se joutunut epätasaiseen taisteluun maailmanmarkkinoilla. Tämä koskee ennen kaikkea puutavarateollisuuttamme, joka on vientiteollisuuksistamme tärkein, jopa niin tärkeä, että maan talouselämä seisoo suurimmalta osaltaan tämän teollisuuden varassa. Nyt on kilpailu tullut kaikilla puutavarateollisuuden aloilla, sahateollisuuden, paperi-, selluloosa-, faneeri- ja rullateollisuuden alalla niin ankaraksi, että näiden teollisuuksien olemassaolo on uhattu. Lukuisat näiden alojen teollisuuslaitokset ovat joko lopettaneet toimintansa tai supistaneet sitä tai sitten valmistavat tuotteitaan varastoihin parempien aikojen toivossa. Kuitenkaan ei näy merkkiäkään nyt siitä, että parempaa aikaa voisimme odottaa. Tunnettua on, että vientitavarain hintaindeksi on edelleenkin vähän korkeampi kuin tuontitavaraindeksi ja vielä hiukan korkeampi kuin sama indeksi oli ennen sotaa. Nyt kun laskuaika on jälleen kä-

sissä, on luultavaa, että vientitavarain hinnat edelleen painuvat, kunnes ne saavuttavat ennen sotaa vallinneen tason tai sitten sen tason, millä tuontitavarain hinnat nyt ovat. Näin ollen ei ole odotettavissa puutavaratuotteitten hinnan nousua, ennemminkin päinvastoin. Jotta nyt maallemme välttämätön puutavarateollisuus ei pääsisi rappeutumaan ja pysähtymään, on tarpeellista, että se tulee kilpailukykyiseksi. Tähän se voi päästä ainoastaan tuotantokustannuksia alentamalla. Tuotantokustannukset muodostuvat useista eri tekijöistä, joista eräät ovat sen laatuisia, että niitä ei sanottavammin voida parhaalla tahdollakaan pienentää. Sellaisia tekijöitä ovat esim. työpalkat, korot, kuoletukset, kunnossapito- ja rahtikustannukset. Tuotantokustannuksia voidaan saada huomattavammin alenemaan ainoastaan raaka-aineen hintaa alentamalla ja ankaraa verotusta lieventämällä. Kun meidän maassamme valtio on puutavarateollisuuden raaka-aineen, metsän, suurin omistaja ja myyjä, niin voi valtio ja siis ensi kädessä eduskunta huomattavasti vaikuttaa puutavarateollisuuden menestymiseen tässä maassa.

Minun käsittääkseni tulisi valtion varsinkin nykyisessä tilanteessa asettaa puitten hinnat sellaisiksi, että puutavarateollisuus jaksaa ne maksaa eikä kärsi tappiota ja ole pakoitettu lopettamaan toimintaansa. Tätä vaatii maan yleinen etu. Tarkoitukseni ei ole, että valtio myysi puut niin halvalla, että teollisuus näitten helppojen puitten ansiosta saisi erikoista voittoa. Meidän maassamme, jossa valtio itse harjoittaa laajaa ja monipuolista puutavarateollisuutta, ei liene tästä pelkoakaan. Voihan valtio helposti laskea, mitä kussakin eri tapauksessa ja eri tarkoitusta varten puista voidaan maksaa, ilman että ostaja saa tappiota tai voittoakaan. Laskelmat ovat vain tehtävät niillä perusteilla, mitä yksityisliikkeessä käytetään, siis huomioon ottaen liikkeeseen sijoitettujen varojen korot sekä laitosten hoito- ja kuoletuskustannukset. Näin laskien saadaan melkoisella tarkkuudella selville, mitä puuraaka-aineesta voidaan maksaa ilman että ostaja häviää tai voittaa, mutta että hän kuitenkin voi pitää teollisuuslaitoksensa käynnissä siksi kunnes paremmat ajat ehkä koittavat. Tämä hintaperuste on myöskin oikea. Ei ole oikein eikä toivottavaa, että valtio raaka-aineen myyjänä kiristää hintaa niin korkealle, että ostajalle siitä tietoisesti aiheutetaan tappiota. Luonnollisesti voidaan sanoa, että valvokoon ostaja etujaan. Mutta liike-elämässä on vaikuttamassa tekijöitä, jotka pakottavat useassa tapauksessa epäedullisiinkin kauppoihin, jos myyjä, joka on täysin riippumaton siitä, syntyykö kauppa vai ei, ei kohtuulliseen kauppaan myönny. Nykyhetkellä vaikuttaa valtion myyntipolitiikka työtilanteeseen maassa. Jos teollisuuden täytyy suuressa määrässä lopettaa toimintansa tai supistaa sitä, niin seurauksena on suuri työttömyys, joka muutenkin tulee olemaan vakava ilmiö. Jos metsä- tai uittotyö Pohjois- ja Itä-Suomessa, jossa valtion metsät pääasiallisesti ovat, loppuvat, tai huomattavasti supistuvat, niin miten pääsevät näiden seutujen vähävaraiset asukkaat tämän talven yli? Ei mitenkään muuten kuin hätäaputöiden varassa. Kuitenkin on valtiolle parempi myydä metsät nykyistä tilannetta vastaavilla hinnoilla kuin antaa hätäaputöihin varoja. Otaksutaan, ilman että luvut ovat todellisia, mutta vertailun vuoksi esitettyjä, että valtio tahtoo puista 4 milj. markkaa enemmän kuin teollisuus katsoo ilman tappiota niistä voivansa maksaa. Ellei kauppaa tuon 4 milj. markan hintaeron takia synny, niin valtio joutuu järjestämään hätäaputöitä ainakin 60 milj. markan edestä työttömiksi jääneelle väestölle metsissä, tehtailla ja laivauspaikoilla. Sitäpaitsi jää teollisuuden kautta saatavat ulkomaiset varat maahan tulematta.

Tuntuu aivan luonnolliselta, että valtio, käsittäen nykyisen tilanteen omassa maassa ja vieraiden maiden markkinoilla tekisi sen johdosta oikeat johtopäätökset. Ei ole välttämätöntä, että valtion metsistä myydyistä puumääristä saadaan mahdollisimman korkeat hinnat, mutta maan edun vuoksi on tärkeätä, että puutavarateollisuutta tällaisena ahtaana aikana tuetaan, sille kuitenkaan erinäisiä etuja myöntämättä.

Minä toivon, että valtiovarainvaliokunta tulee menoarviota käsitellessään kiinnittämään tähän seikkaan vakavaa huomiota ja että arvio laaditaan tätä silmälläpitäen. Tällöin tuetaan myös valtiotaloutta.

Tässä yhteydessä en malta olla sanomatta muutamaa sanaa n. s. metsänhoitolaitoksen hankinnoista. Näillä hankinnoilla tarkoitetaan sitä, että valtio omasta metsästään, oman valvonnan alla ja omien työnjoh-

tajain silmälläpidon alaisena valmistaa myytävän puutavaran ja vedättää sen uittoväylän varteen, asemalle tai muuhun luovutuspaikkaan, jossa se luovutetaan ostajalle. Tämä kauppamuoto on tullut verrattain myöhään käytäntöön, mutta käytetään sitä nyt suuressa määrässä, kuten tulo- ja menoarviosta havaitaan. Minä puolestani olen sitä mieltä, että tätä kauppamuotoa olisi pyrittävä vähentämään. Se nostaa puutavaran hintaa, aiheuttaa teollisuudelle vahinkoja eikä itse asiassa tuota mitään hyötyä. Kun hankintatavaran hinta sovitaan ennen talven tuloa, ei luonnollisesti tiedetä, minkälaisissa ilmastollisissa oloissa metsätyöt joudutaan suorittamaan. Kuitenkin vaikuttavat talven ilmat suuresti metsätöiden kustannuksiin. Ollakseen varmat kustannuksista täytyy myyjäin laskea käytetyt tekokustannukset epäedullisimpien tapausten varalta. Ja täten hankintahinnat pysyvät korkealla. Jos hinnat on laskettu edullisten ilmastollisten olosuhteiden mukaan, voi valtio huonojen olosuhteiden sattuessa saada hyvinkin pienen hinnan itse puusta. Näiden syiden ja niistä aiheutuvan riskin johdosta ei myyjän kannalta hankintamuoto ole toivottava.

Ostaja taasen ei hankintakaupassa mitään voita. Ainoastaan ostaja, siis teollisuuslaitos voi itse valmistaa tavaran metsissä juuri sellaiseksi ja siten kuin hänen teollisuudessaan tarvitaan, tekemättä siitä liian hyvää tai huonoa, ja hän voi metsätyönsä järjestää nopeasti vaihtuvien olosuhteiden ja vaatimusten mukaan. Teollisuus joutuu myös vakinaisten työjohtajainsa sijoittelussa, kun hankintakaupat ovat käytännössä, vaikeuksiin. Jos se saa yhtenä vuonna hankintatavaraa, niin työnjohtajat ovat tarpeettomia mutta pois ei työnjohtajia voida panna, sillä toisena vuonna niitä voidaan kipeästi tarvita. Ostajankaan puolesta eivät hankintakaupat ole siis toivottavia.

Metsänhoitolaitoksen hankinnoita on puolustettu sillä, että ainoastaan siten voidaan hakkuut järjestää täysin metsänhoidollisesti. Kun kuitenkin kaikkien teollisuuslaitosten palveluksessa on metsäalan ammattimiehiä, ja kun valtio voi puita pystyyn myydessäänkin asettaa määrättyjä ja tarpeellisiksi katsomiaan ehtoja, niin varmuudella voi sanoa, että hankintakauppoja voidaan syystä paljon pienentää, joskaan niitä ei ehkä voida eikä ole tarpeellistakaan kokonaan poistaa. Minä jätän kuitenkin valtiovarainvaliokunnalle harkittavaksi, eikö olisi tulo- ja menoarviossa syytä huomattavasti pienentää metsätalouden hankintatuloja ja sen johdosta niistä aiheutuvia menoja ja vastaavasti lisätä pystyyn myytävistä puista saatavia tuloja.

Toinen seikka tulo- ja menoarviossa, josta tahdon muutaman sanan sanoa, koskee valtionrautateiden polttoainemenoja. Näiden varalle ehdotetaan varattavaksi vähän vaille 100 milj. markkaa. Hallituksen esityksestä ei käy selville, mitä polttoainetta tässä aijotaan hankkia. Kun kuitenkin puhutaan „eri polttoaineista" ja kun otetaan tähänastinen käytäntö huomioon, niin huomaa tarkotuksena olevan käyttää puuta ja kivihiiltä polttoaineena, viimemainittua kaiketi pääasiallisesti. Aikaisemmin on julkisuudessa monta kertaa kosketeltu sitä, mitä polttoainetta valtionrautateillä on sopivinta käyttää. Maanviljelijät ovat esittäneet, että polttoaineena on käytettävä kotimaista halkoa ja rautatiehallitus taloudellisista syistä puoltaa kivihiiliä, joka on lämpötehoonsa nähden puuta halvempaa. Kun tähän kysymykseen syventyy nykyistä pula-aikaa silmälläpitäen, niin minä puolestani olen tullut siihen tulokseen, että olisi ruvettava käyttämään polttoaineena kotimaista halkoa.

Ei ole kohtuullista, että maanviljelijöiltä nyt, kun ulkomainen kilpailu on polkenut heidän tuotteidensa hinnat alle tuotantokustannusten, että heiltä nyt otetaan pois oman maan hallituksen toimenpiteistä sekin tulo, mikä heillä voisi olla metsistään tai tätä tuloa paljon pienennettäisiin. Minun ymmärtääkseni on valtion velvollisuus tukea nyt kaikkia elinkeinoja sopivalla tavalla ja halkojen käyttämisellä rautateillä tuetaan nyt suuresti maanviljelijöitä ja annetaan maalaisväestölle työmahdollisuuksia. Minä uskon, kuten asiantuntijat ovat selittäneet, että halkolämmitys on kivihiililämmitystä kalliimpaa ja epämukavampaa, mutta sillä on yksi puoli, että jokainen penni halkoja käytettäessä jää omaan maahan. Kun vientimme pienenee, niin on tuontimme myöskin saatava pienenemään, missä se suinkin voidaan tehdä. Jos meillä ei ole varoja, emme voi ostaa ulkomaista kivihiiltä, olkoon se kuinka halpaa tahansa. Minusta ei tällä hetkellä ole niin suurta huolta pidettävä siitä, näyttääkö rautateiden talous voittoa

enemmän tai vähemmän, mutta tärkeätä on järjestää ansiomahdollisuuksia oman maan kansalaisille. Toivon, että valtiovarainvaliokunta lisää rautateiden polttoaineiden määrärahaa niin paljon, että rautatiet voivat nykyistä enemmän ja pääasiallisesti käyttää kotimaista puuta polttoaineena.

Tulo- ja menoarvioesitystä tarkastellessa kiintyy huomio myös niihin menoihin, joita on merkitty useiden eri pääluokkien kohdalla ja jotka tavalla taikka toisella ovat aiheutuneet kieltolaista ja joista ed. von Frenckell täällä jo tänään teki selkoa. Kun tätä lakia aikoinaan suunniteltiin, niin väitettiin, että lain kautta menetetyt tulot tulevat täydellisesti korvatuiksi siten, että vankilat ja mielisairaalat tulevat tarpeettomiksi. Mutta toisin on käynyt. Tässä on määrärahoja kuuden vankilan laajentamiseksi tai korjaamiseksi ja kahden mielisairaalan perustamiseksi. Itse lain voimassapito nielee suuria summia, mutta tulojen puolelle ei lain ansiosta voi merkitä juuri mitään. Maa saa siis kieltolain tähden kantaa raskaita rasituksia. Nämä rasitukset voitaisiin kantaa, jos saavutettaisiin niiden kautta se, mihin kieltolaki pyrki, nimittäin yleinen kansan raittius. Tätä ei kuitenkaan ole saavutettu, sillä tunnettua yleisesti on, ettei tässä maassa tarvitse olla raitis sen takia, ettei väkijuomia olisi saatavissa. Kun kieltolaki ei siis vastaa tarkoitustaan eikä sen kautta ole saavutettu sitä, mihin on pyritty, mutta tämä laki aiheuttaa raskaita kustannuksia valtiolle, niin on mielestäni ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin tämän lain muuttamiseksi todellisten olojen mukaiseksi.

Ed. Forstadius: Tarkoitukseni oli juuri puhua valtionrautateiden polttoaineiden arviomäärärahasta, jota edellinen puhuja jo selosti. Tahdon kumminkin, koska katson asian niin tärkeäksi, vielä sanoa jatkoksi muutaman sanasen.

Niinkuin me tiedämme, on meidän valtionrautateillämme vaihdellut tuo määrä, kuinka paljon kunakin vuonna on käytetty halkoja ja kuinka paljon kivihiiliä. Viimeisinä vuosina on keskimäärin valtionrautatiehallituksen halko-osto ollut luullakseni noin 1.5 milj. kuutiometriä halkoja vuosittain ja sen sijaan tämän vuoden halko-ostomäärä päättyy ehkä noin 400,000 kuutiometriin. Mistä syystä on siirrytty näin kivihiilikannalle tällaisena aikana? Valtiolla on tällä kertaa etenkin täällä Etelä-Suomessa kaikki halkovarastot täynnä halkoja, valtiolla on metsissään Päijänteen vesistön rannoilla ostettuna ja hakattuna valmiita halkoja noin 200,000 kuutiometriä, Saimaan rannoilla suuret määrät. Nyt näillä paikkakunnilla sulien talvien tähden viimeisinä vuosina on ollut erittäin huonot rahdit. Näitä halkoja ei ole voitu kuljettaa, mutta vaikkakin nyt äkkiä tulisi hyvä talvi ja keli, niin ei rautatiehallitus ehkä ole halukas siirtämään nopeasti näitä halkoja sentähden, että halkovarastot ennestään asemilla ovat täynnä. Ja minkätähden ne ovat täynnä? Sentähden, että on käytetty kivihiiliä. Rautatiehallituksessa on äskettäin päätetty eräs 48,000 tonnin kivihiilikauppa Puolasta. Katson tällaisen menettelyn kovasti loukkaavan, niinkuin edellinen puhujakin sanoi, metsänomistajia. Puutavaraostoja pienennetään, etteivät metsänomistajat saisi sillä tavalla huokeammasta puutavarasta, mitä metsänhoidollisesti metsistä otetaan, mitään hintaa. Ja toiseksi tämä loukkaa suurimmin työväestöä, joka ei saa ansiotöitä metsissä, niin halkomiehet kuin hevosmiehet. Tällaisena aikana, kun pienviljelijät eivät saa maantuotteistaan minkäänlaista hintaa, on talvirahtien ajo aivan välttämätön. Ilman sitä he joutuvat tukalaan tilaan ja tätä kaikkea tulee meidän rautatiehallituksemme ottaa huomioon hankkiessaan puutavara-ainevarastoja.

Kivihiilen käyttöä puolustetaan seuraavista syistä. Ensiksikin, että muka haloilla ei saada säädettyä nopeutta. Se voi olla totta, mitä pikajuniin tulee, mutta meilläkin käytetään paljon muissakin junissa kivihiiltä kuin pikajunissa. Toiseksi kivihiilen käyttö tulee paljon halvemmaksi kuin halkojen käyttö tilien mukaan. Se on kyllä totta, mutta sitä ei voi ottaa huomioon, silloin kun Englantikin avustaa kivihiilen viejiä määrätyllä määrällä. Meidän valtiomme on mielestäni velvollinen maksamaan halkotavaroistaan suuremman hinnan kuin kivihiilestä. Sitten sanotaan vastahakoisesti, että meidän veturimme, jotka ovat järjestetyt kivihiilen käyttöä varten, ovat vaikeat muuttaa haloilla kuljetettaviksi, lämmitettäviksi. Se on aiheeton veruke, sillä kaikkiin vetureihin on järjestetty polttoarina sekä kivihiiltä että polttopuita varten ja ne voidaan helposti muuttaa, se ei tule kalliiksi. Siis on turhanpäiväistä koettaa saattaa mei-

dän valtionrautateittemme taloudellisia numeroita hyviksi kansan kustannuksella.

Ed. Saarinen: Ed. Helon lausunto olisi antanut aihetta useaankin muistutukseen, mutta otan vapauden tässä kosketella näistä muistutuksista vain erästä.

On selvää, että jos ei m. m. tarkoituksenmukaisen tullilainsäädännön avulla luoda tuotannon edellytyksiä ja työnteon mahdollisuuksia kotimaiselle tuotannolle, niin pulakausi vähävaraisellekin kansanosalle käy yhä vaikeammaksi. Ei vallitsevaa talouselämän hätää, johon luen myöskin työväestömme tukalan aseman, suinkaan nykyoloissa lievennetä ed. Helon suosittelemalla reseptillä, nimittäin pitämällä ahtaasti ja sokeasti kiinni vain alhaisista kulutustavaroiden hinnoista. Tällaisena aikana, jolloin kansainvälinen taloudellinen tilanne maailmassa on sellainen, että maallamme ei ole juuri sanottavaa mahdollisuutta kehittää vientiämme nykyistä suuremmaksi ja siten saattaa kansantaloutemme tasapainoon, ei suinkaan ole pääasia pulakauden lieventämistä suunniteltaessa tärkeidenkin kulutustavaroiden alhainen tai vähän korkeampi hintataso, pääasia tällaisena aikana köyhälle maalle on käsittääkseni taata kotimaiselle tuotannolle tuotannon edellytykset, menekkimahdollisuudet sekä siitä luonnostaan johtuvan työnteon mahdollisuus keskuudessamme. Mille tasolle näillä toimepiteillä kehittyy valtakuntamme hintataso, se on sivuasia. Nykyaikaisessa yhteiskunnassa kansantalouden tuotannosta oikeudenmukaisesti kuuluva osuus kyllä pian järjestyy sopusuhtaiseksi ja oikeudenmukaiseksi eri kansalaispiirien kesken. Asemaa on mielestäni arvosteltava sellaisena kuin se todellisuudessa on, ja myös tosiolojen mukaan on olosuhteista ja mahdollisuuksistamme vedettävä oikeat johtopäätökset siitäkin huolimatta, että nämä johtopäätökset muodostuisivat meille vaikkapa vastenmielisiksikin. Hallitus asettuessaan tällaisena vaikeana aikana periaatteessa sille kannalle, että kotimaista tuotantoa on tarpeen tullen m. m. riittävällä tullisuojallakin turvattava, on se tässä kohdin käsittääkseni tehnyt aivan oikein. Muuta mahdollisuutta vaikean taloudellisen tilanteen selvittämiseksi ei meillä nykyisin ole juuri käytettävissä kuin se, jonka hallitus tullien muutossuunnitelmillaan menoarvioehdotuksessaan on oikeaksi katsonut ja joka tietää sitä, että meidän maammekin lopulta tehokkaammin alkaa käyttää talouselämämme sortumista torjuessaan niitä samoja keinoja, joita muut maat ovat viime aikoina jo taloudellista tuhoamme ennustavalla tavalla osaksi hyvinkin voimakkaasti meitä vastaan käyttäneet.

Olen edellä lausunut vain tässä erikoiskohdassa periaatteellisen käsitykseni hallituksen budjettiesityksestä. Yksityiskohtiin hallituksen esityksessä en nyt tahdo koskea, koska valtiovarainvaliokunnan jäsenenä olen valiokuntakäsittelyssä tilaisuudessa näistäkin mielipiteeni lausumaan.

Ed. Pekkala: Huomioonottaen ne vaikeudet, jotka käsilläolevan tulo- ja menoarvion laatimisessa tällä kertaa on ollut voitettavana, muodostuu myös suhtautuminen tähän rahaministerin päätyöhön jonkun verran toisenlaiseksi kuin monasti aikaisemmin. Monet ja mitä erilaisimmat tulot tulevat ensi vuonna huonon ajan johdosta tuntuvasti vähenemään menojen joko pysyessä paikoillaan tai pyrkiessä yhä lisääntymään. Jo tämä seikka aiheuttaa suuria vaikeuksia tulo- ja menoarvion tasapainoon saamisessa, mutta yhä pahemmaksi käy tilanne, kun kuluvan vuoden talousarviossa syntyy vajausta, jonka määrä hallituksen ilmoituksen mukaan nousee aina 550 milj. markkaan, ja joka vähentää valtion pääomasäästön miltei olemattomiin, s. o. 100 miljoonaan markkaan, kun sen pitäisi olla vähintään 600 milj. markkaa. Poikkeuksellisia keinoja on sen vuoksi ollut käytettävä arviota laadittaessa ja niitä on myös käytetty.

Mitä ensiksikin tulee tuloihin, niin huolimatta siitä, että hallitus nimenomaan ilmoittaa niissä yliarvioimisten välttämiseksi tehdyn huomattavia vähennyksiä, näyttävät ne kuitenkin monin paikoin arvioidun vielä liian korkeiksi. Näin tuntuisi olevan asianlaita esim. metsä- ja rautatietuloihin nähden, niiden alennuksista huolimatta, sillä suorastaan lohduttomaltahan näyttää nyt metsäkauppojen teko, joka puolestaan vaikuttaa myös liikennetulojen määrään. Huonoon aikaan katsoen luulisi niinikään tulo- ja omaisuusveron tuoton talouden lamakauden johdosta vähenevän enemmän kuin mitä hallitus edellyttää. Tuottavatko tuontitullitkaan, jos ne jäävät hallituksen esittämään määrään, 260 miljoonaa enemmän kuin kuluvana vuonna on vähintäänkin ky-

seenalaista. Sama koskee tupakkavalmisteveroa ja ennen kaikkea n. s. olutveroa, jonka arvellaan tuottavan 20 miljoonaa markkaa. Ottaen huomioon, että poikkeukset arvioitujen ja todellisten tulojen välillä saattavat, suurista summista kun on kysymys, helposti olla melkoisetkin, voi tulo- ja menoarvion tasapaino jo tästä syystä pahasti häiriintyä.

Talousarvion menopuolellakin on koko joukko sellaisia uusia menoeriä, joiden lähempi tarkastelu ei olisi mielenkiintoa vailla, mutta kun siihen vielä myöhemmin tarjoutuu tilaisuus ja kun niitä jo on ensimmäisessä ryhmämme taholta, käytetyssä puheenvuorossa kosketeltu, en enää niihin puutu. Sitävastoin on näyttänyt olevan syytä pääpiirteittäin jo tässä vaiheessa kosketella hallituksen maatalouspolitiikkaa sellaisena kuin se talousarviossa esiintyy.

Niukkasanaisessa ohjelmajulistuksessaan ilmoitti hallitus katsovansa tärkeimmäksi tehtäväkseen valtakunnan turvallisuuden lujittamisen, luvaten samalla voimiensa mukaan toimia maan valtiotalouden, elinkeinoelämän ja erittäinkin maatalouden edistämiseksi. Kun tarkastelee lähemmin maatalouspääluokkaa, ei siinä saata, sanottakoon se aluksi, havaita selvää pyrkimystä hallituksen ohjelmajulistuksessaan ilmoittamaan päämäärään. Niin, lisäys siellä toinen täällä menojen vähennyksiä muutamien momenttien kohdalla, siinä kaikki, minkä tämän pääluokan kohdalla voi huomata. Varsinaisessa maatalouspääluokassa on hallitus paljon tinkinyt siitä, mitä maataloushallitus on esittänyt arvioon otettavaksi, mitä menettelytapaa tosin nykyisenä ajankohtana voi määrättyyn rajaan asti puolustaa. Mutta jos menoja säästetään puheenaolevanlaisista tarkoituksista kyseen ollen ja niitä lisätään tarkoituksiin, jotka, mitkä enemmän mitkä vähemmän, ovat tuottamattomia, niin silloin ei enää säästö ole puolustettavissa. Niin on kuitenkin käsilläolevassa arviossa tehty. Varsinkin ovat varsinaisia pienviljelijöitä koskevat määrärahat jääneet hallitukselta miltei huomaamatta. Tosin on Pienviljelijäin Keskusliiton valtioapu ehdotettu koroitettavaksi 400,000 markalla, mutta tässäkin on hallitus huolimatta siitä, että se jo ohjelmajulistuksessaan ilmoitti aikovansa noudattaa oikeudenmukaisuutta ja kohtuutta eri kansankerroksiin nähden, unohtanut kokonaan Pienviljelijäin Liiton, joka aina tähän asti on päässyt valtioavun koroituksista osalliseksi. Meillä puolestamme ei ole mitään sitä vastaan, että ensiksimainittu järjestö saa lisää valtioapua, sillä pienviljelijöitten hyväksihän sekin tulee, mutta me panemme merkille, että mikään hallitus ei tähän saakka ole menetellyt nykyisen hallituksen esittämällä tavalla vaan tasapuolisesti, eri pienviljelijäjärjestöjen tarpeet huomioonottaen. On senvuoksi toivottavaa, että valtiovarainvaliokunta korjaa tällaisen epäoikeudenmukaisuuden, jota ei suinkaan voi puolustaa, niinkuin hallitus tekee, viittaamalla valtioavun suhteellisuuteen liiton jäsenmäärään, sillä sehän ei toki voi olla valtioavun yksinomainen mitta, niinkuin täällä aikaisemmin on jo monasti osoitettu.

Sama pienviljelystä kohtaan kylmäkiskoinen henki, mikä esiintyy kautta koko maatalouspääluokan, on havaittavissa myös siinä, että asutustoiminnan rahoittamista koskevalta momentilta on vähennetty kokonaista 30 miljoonaa markkaa. Tämä vähennys ei voi olla perusteltu. Päinvastoin olisi määrärahaa ollut tällä kohdalla koroitettava. Tiedetäänhän, että monet kymmenet tuhannet kääpiötilat ovat kipeästi lisämaan tarpeessa ja että tuota tarvetta varten suunnitellaan ryhdyttäväksi pakkolunastustoimenpiteisiinkin. Eikö niitä edullisia konjunktuureja, jotka nyt maakaupan alalla vallitsevat, olisikaan, niinkuin m. m. asutuskomitea on hallitukselle esittänyt, käytettävä hyväksi ja niin pitkälle kuin mahdollista vapaaehtoisuuden tietä hankkia pienille tiloille lisää maata. Mainitsemieni varojen avulla se kävisi päinsä, mutta hallitus esittää niitä entisestäänkin pienennettäväksi. Tämä on sekä tuotannon edistämisen kannalta että sosialisesti valitettavaa. Jos nimittäin ajatellaan asiaa yhteiskunnan kannalta, ei voi olla muuta kuin eduksi, että niin suuri osa kääpiöviljelmien haltijoista kuin mahdollista saatetaan sellaiseen asemaan, että he tilastaan elävät ja ovat poissa palkkatyömarkkinoilta, jotka erityisesti tällä hetkellä ovat huonot. Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa myös, että ne varat, jotka asutustoiminnan rahoittamiseen osoitetaan, olisi ensi sijassa käytettävä lisämaitten ostoon, koska asutustoiminnan tärkeimpänä tehtävänä nykyjään tulisi olla hankkia lisämaata liian pienille tiloille, joita milloin minkin lain perusteella ja ennen kaikkea vuokra-alueiden lunastuslain perusteella on maahamme viime vuosikymmeninä muodostunut.

Metsätalouspääluokan kohdalla on tyydytyksellä pantava merkille, että metsänparannustöiden avustusmäärärahaa on koroitettu. Kokemus on nimittäin osoittanut, että jos mieli saada kuntoon pienimpien tilojen metsät, on varattava mahdollisuus suoranaisen avustuksen antamiseen, työn johdon ja suunnitelman lisäksi. Varsinkin olisi Karjalan ja Savon pienviljelijäin lepiköt saatava tyydyttävään kuntoon ja tähän avautuu melkoista paremmat mahdollisuudet kysymyksessäolevan määrärahan koroituksen johdosta.

Huomautin jo edellä siitä, että hallitus näyttää menoarviossaan unohtaneen miltei kokonaan pienviljelijät. Samaa maaseudun vähävaraisen väestön etujen vähäksymistä osoittaa hallitus myös sillä, että n. s. omakotirahastoon ei ole lainkaan esitetty rahaa siirrettäväksi. Mielestäni olisi valtiovarainvaliokunnan tässäkin kohden korjattava menoarviota niiden aloitteiden perusteella, joita varmaankin tullaan edustajain taholta tekemään tässä samoin kuin eräissä muissakin suhteissa.

Ed. Pyy: Pääkohdissa minä voin yhtyä ed. Pekkalan lausuntoon. Puheenvuoroni pyysin juuri huomauttaakseni erikoisesti tuosta omakotirahamäärän varauksesta. Edelleen minä haluaisin, kun ei ole tilaisuus valtiovarainvaliokuntaan kuulua, lausua evästyksenä 14 pääluokkaan sosialiministeriöön kuuluvat hallinnonhaarat kuudenteen osaan köyhäinhoidonavustukset. Koskeva Kannaksen ammattikoulua hallituksen esityksessä tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930 lausuman toivomuksen mukaisesti on Kannaksen ammattikoulukodin menoja pyritty vähentämään seuraavien toimenhaltijain palkkioerissä, nimittäin yhden katsastajan palkka sekä myös toisen katsastajan palkka, ja myös pyritään vähentämään sieltä tyttöjen liinavaateompelun opettajan virka. Mielestäni se heikontaa tyttöoppilaiden ammattiopetusta. Kun kiinnitin siihen huomiota, niin tiedustelin sanotun koulun eräältä johtokunnan jäseneltä, onko tästä asiasta pyydetty lausuntoa, jota hänen tietääkseen ei ole pyydetty. Sentakia erikoisemmin lausun tässä, että valiokunnan jäsenet ottaisivat nämä huomioonsa tätä asiaa käsitellessään.

Edelleen sanotaan tässä esityksessä, että voidaan vähentää ruoanpitomäärärahoja 20,000 markalla, jossa lienee pidetty pohjana vuoden 1929 oppilasmäärää 80. Asiasta myös tiedustelin laitoksen johtajan ja johtokunnan jäsenen G. A. Kakriaisen mielipidettä ja he mainitsivat nykyisin laitoksessa olevan oppilaita 90 ja myös mainitsivat ettei millään tavalla pienennystä tulisi tapahtua tässä suhteessa. Lisäksi tarkastaja Hagelberg on mainitussa laitoksessa käydessään lausunut sen ajatuksen, että laitoksella tulisi lasten ruokajärjestystä osittain muuttaa. Edelleen minä pyydän huomioimaan valiokunnan jäsenten mielipidettä, kun lisäyksiin ehdotetaan kaluston ja työaseitten hankintaan 5,000 mk., niin siellä laitoksen johtajan mielestä tällä kertaa puuttuu aika paljon oppivälineitä. M. m. laulunopetusta varten ei ole urkuharmoniota. Näin ollen hänen mielestään tulisi varata oppilaskaluston ja opetusvälineiden hankintaan vähintään 15,000 markkaa.

Laitos, joka on ollut Viipurin piirin huoltokeskuksen hallinnossa aina 1 p:ään elokuuta 1929, on sijainnut entisissä venäläisten huviloissa ja on verrattain huonossa kunnossa. Valitetaan kylmyyttä. Näin ollen tulisi tämän laitoksen korjausmäärärahoja kohottaa. Laitoksen johto erikoisemmin halusi tämän asian yhteydessä kiinnittää valtiovarainvaliokunnan jäsenten huomiota, että tulisi varata n. s. poika-osaston rakennuksen vuokraamiseen, riveämiseen ja maalaamiseen sekä myöskin muiden mainitun laitoksen rakennusten maalaukseen vähintään 120,000 markkaa tai, jos työt voidaan teettää oppilastyöllä, silloin mahdollisesti tultaisiin toimeen 80,000 markalla.

Sairashoidossa ehdotetaan myöskin lisäystä 3,000 markkaa. Sairashoidollinen puoli onkin laitoksessa ollut verrattain heikolla kannalla, johon puoleen kiinnitin erikoista huomiota keskustellessani mainitun laitoksen opettajiston kanssa. Niin suurelle oppilasmäärälle kuin laitoksessa on tulisi tehdä mielestäni sairashoidollinen sopimus jonkun lääkärin kanssa, että toimitettaisiin sairashoidollinen tarkastus vähintään kerran kuukaudessa. Näin ollen kiinnitän tässäkin valtiovarainvaliokunnan jäsenten huomiota, että tässäkin suhteessa varattaisiin lisäyksiin entisen lisäksi 6,000 markkaa. Kuluneena vuonna on voitu antaa lääkärinhoitoa vain vaikeimmissa tapauksissa.

Näihin pieniin muutoksiin haluankin kiinnittää erikoista huomiota ja huomauttaa: nämä ovat pieniä muutoksia laitokseen nähden, mutta silti suurmerkityksellisiä vastaiseen kasvatustyöhön ja varsinkin sen laitoksen ylläpitoon, kun laitos on kerran siirtynyt valtion ammattikouluna ylläpidettäväksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään. Esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

2) Ehdotuksen lisäyksiksi vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon

sisältävä hallituksen esitys n:o 2 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

3) Ehdotuksen laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 38 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää valtiovarainvaliokunnan lausunto asiasta..

Keskustelu:

Ed. Hänninen: Herra puhemies! Kuusamon, Kemijärven ja Kuolajärven n. s. pientilain maakysymykset ovat jo ennenkin olleet eduskunnan käsiteltävinä. Ensi kerran ne olivat täällä esillä silloin, kun valtion metsämaiden asuttamisesta annettua lakia viimeksi korjattiin; ja 22 päivänä helmikuuta 1927 eduskunta laati hallitukselle kehoitusponnet siitä, miten nämä maakysymykset kyseessäolevissa pitäjissä oli ratkaistava. Sen jälkeen on asia ollut erään komitean tutkittavana ja hallitus laati siitä esityksen, joka viime keväänä tuli eduskuntaan. Maatalousvaliokunta sitä jo alustavasti käsitteli, mutta kun se ei ollut selvillä siitä, eduskunnanko vai hallituksen esityksen linjalla olisivat nämät maakysymykset ratkaistavat, tahtoi se itse paikan päällä tutustua asiaan. Maatalousvaliokunnan jäseniä olisikin viime kesäkuussa retkeillyt näissä pitäjissä tutustumassa kyseessäolevien pieneläjien maakysymykseen, ellei eduskunnan hajoitus olisi tullut väliin.

Olen pyytänyt tämän Kuusamon kunnan pientiloja ja torppia koskevan esityksen pöydälle puolustaakseni mainitsemaani eduskuntaponsien viittaamaa linjaa, jolta hallituksen esitys mielestäni on pahasti poikennut - sekä puolustaakseni asukkaiden oikeuksia.

Kyseessäolevaa lakiehdotusta vastaan, jonka mukaan yhteensä 708 osaksi tilallisten väliaikaisissa lohkoissa osaksi niiden ulkopuolella olevaa pientilaa olisi itsenäistytettävä, pyydän tehdä seuraavat päähuomautukset.

1) Hallituksen esitys on kokonaan toiselle perusteelle rakennettu kuin eduskunta on ponsissaan määritellyt.

2) Kuusamon ja Posion kunnissa ei voida vielä 1922 valtion metsämaiden asutuksesta annettua lakia käyttää, kuten esityksessä esitetään, koska valtiolla näissä jakamattomissa pitäjissä ei ole vielä kiistämättömästi omia alueita, ei ainakaan rajoilla eroitettuja maita, kuten laissa edellytetään.

3) Se loukkaisi melko pahasti asukkaiden isojako-oikeuksia, jotka on heille vakuutettu 5 päivänä huhtikuuta 1879 annetussa armollisessa julistuksessa knihtikontrahtien muuttamisesta ja kumoamisesta Kemijärven, Kuusamon ja Kuolajärven kunnissa sekä mainittuja pitäjiä koskevassa armollisessa asetuksessa 17 päivältä tammikuuta 1898 sekä Kuusamon isojakoa koskevassa senaatin kamaritoimituskunnan kirjelmässä vuodelta 1906, joka nimenomaan koskee pientilojen itsenäistyttämistä.

4) Hallituksen esityksessä oleva linja asettaisi Kuusamon ja Posion n. s. pientilat aivan toiseen oikeudelliseen asemaan kuin vastaavat pientilat Kemijärven ja Kuolajärven kunnissa, vaikka näissä kaikissa knihtisopimuskunnissa pitäisi asukkailla olla samanlaiset oikeudet ja maakysymyksissä samanlainen lainsäädäntö.

5) Hallituksen esityksen linja tuottaisi pahoja ristiriitoja isojakotoimituksissa mainituissa pitäjissä.

6) Ei olisi valtionkaan edun mukaista laatia tämä laki esityksen pohjalla.

7) Jos laki laadittaisiin esityksen mukaisesti, olisi tasavallan presidentin, ennenkun laki hyväksytään, pyydettävä korkeimman oikeuden lausunto, ja silloin tämä laki, samoinkuin laki eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtion maille, ei kestäisi sen kritiikkiä.

Kun käyn yksityiskohtaisemmin perustelemaan edellämainittuja väitteitä, niin ensimmäisen kohdan tueksi luen 22 päivältä helmikuuta 1927 eduskunnan hallitukselle esittämät ponnet, joiden mukaan pientilojen itsenäistyttäminen knihtisopimuskunnissa oli suoritettava. Ne kuuluvat: „Eduskunta kehoittaa hallitusta ryhtymään sellaisiin toimiin, että

1) n. s. pientilat ylempänä mainituissa kunnissa muodostetaan niin suuriksi isonjaon yhteydessä kuin mietintöön sisältyvä lakiehdotuksen 3 §:ssä edellytetään toisten lohkokunnan osakkaiden etuja kuitenkaan loukkaamatta;

2) Tilat luovutetaan näille pientilallisille samoilla ehdoilla kuin lohkokunnan muille osakkaille;

3) että väliaikaisten lohkorajojen ulkopuolelle syntyneisiin torppiin ja pientiloihin sovellutettaisiin kruunumaan antamisesta viljeltäväksi ja uudistalojen perustamisesta 13 päivänä lokakuuta 1892 annetun asetuksen säännöksiä huomioonottaen, mitä edellä ensimmäisessä kohdassa lausutaan''.

Näissä ponsissa eduskunta siis pitää kyseessäolevia pientiloja jakokuntiin kuuluvina, joille olisi annettava maata samoilla ehdoilla kuin muille osakkaille. Tämä tietää sitä, että niille olisi isossajaossa annettava manttaali ja käsiteltävä sen mukaisesti kuten vanhat tilat, kuitenkin, mitä manttaalin kokoon tulee, huomioonottaen valtion metsämaan asutuslain 3 §:n määräyksiä siinä tarkoituksessa, etteivät tilat tulisi liian pieniksi. Ja kuten hallituksen esityksen perusteluissakin mainitaan, on Kuusamossa ja Posiolla verollepanoehdotuksessa vuonna 1923 senaatin päätöksen mukaan jo ehdotettukin manttaali 457:lle pientilalle. Vastoin eduskunnan nimenomaisia päätöksiä asiaa käsitellyt komitea ja myöhemmin hallitus, joka on esityksensä laatinut komitean ehdotuksen pohjalle, on esityksessään kokonaan mennyt toiselle linjalle ehdottaen esityksen 3 §:ssä, että mainitut tilallisten väliaikaisten lohkojen alueilla ja niiden ulkopuolella olevat pientilat olisi itsenäistytettävä valtion metsämailla olevien vuokra-alueitten lunastamisesta annettujen säännösten mukaan. Vaikkakin lakiehdotuksen 6 §:n mukaan ei maapohjasta olisi maksua perittävä, olisi saman pykälän 2 momentin mukaan arvopuut, jotka täyttävät 6 metrin korkeudelta 18 senttiä ja sitä enemmän, otettava pois.

Eduskunnan ponnet ja hallituksen esitys kulkevat siis aivan eri teitä. Jo alussa mainitsin, että 20 päivänä toukokuuta 1922 valtion metsämaitten asuttamisesta annettua lakia ei vielä voida sovelluttaa edellämainittuihin pitäjiin, kun niissä ei vielä ole isoajakoa suoritettu eikä valtion liikamaata jakokuntien tilus- ja metsämaista erotettu, eikä yhteismetsienkään paikkaa määrätty. Ei valtiolla ole siellä mitään aluetta, jota se kiistämättömästi voisi pitää omanaan, vaikkakin siellä tulee isossajaossa jäämään laajoja liikamaa-alueita, mutta vasta isonjaon jälkeen valtio tietää, missä ne ovat ja mitkä ovat niiden rajat. Edellämainitun valtion metsämaitten asutusta koskevan lain mukaan voidaan asutusmaata antaa vain sellaisesta maasta, jota metsälain 1 §:ssä tarkoitetaan. Mainittu pykälä kuuluu: „Kaikki kyläkuntain piirien ulkopuolella olevat metsä- ja erämaat kuin myöskin kyläkuntain piirien sisäpuolella yksityisten tiloista pyykeillä erotetut metsämaat ja saaret sekä jakotoimituksen kautta syntyneet tai vastedes syntyvät liikamaat, joihin yksityinen mies tai yhdyskunta ei voi parempaa oikeutta näyttää, ovat kruunun maita''. Hallituksen esityksessä näytään pyrittävän siihen, että tilallisten lohkoissakin sijaitsevat pikkutilat, ainakin osittain, itsenäistytetään ennen isoajakoa. Silloin valtio tulevien liikamaiden omistajana ikäänkuin paremmalla oikeudella ottaisi alueita pois näiden pitäjien isostajaosta, mutta se ei voi tapahtua loukkaamatta asukkaiden moniin lakeihin perustuvaa oikeutta. Tästä kai eduskunta on jo saanut opetuksen silloin, kun täällä, tosin pienellä enemmistöllä, säädettiin laki eräitten luonnonsuojelualueitten perustamisesta valtion mailla ja siihen otettiin myöskin suuria alueita isonjaon alaisista Kuusamon ja Kuolajärven pitäjistä. Korkeimman oikeuden lausunnon perusteella laki sitten jäi vahvistamatta ja eduskunta itsekin viime syksynä peruutti pää-

töksensä. Että kyseessäolevissa pitäjissä tuleva valtion osuus on liikamaata, selviää m. m. korkeimman oikeuden presidentin F. A. Pehkosen lausunnosta (Lakimies 1929 1—3 vihko siv. 67), kun hän arvostelee professori Kyösti Haatajan kirjaa „Lainsäädäntö ruotusopimuspitäjien isostajaosta". Arvostelija sanoo: „Kaikki mitä näissä pitäjissä on voitu tai voidaan valtiolle erottaa, on isojakolainsäädännön mielessä liikamaata". Hallituksen esitys asettaa siis liikamaan omistajan (valtion) parempaan oikeudelliseen asemaan kuin tilalliset, vaikkakin lain säännökset vakuuttavat viimemainituille loukkaamattomat etuoikeudet maansaantiin valtion edellä.

Knihtikontrahtien mukaan vuodelta 1790 m. m. koko Kuusamon pitäjässä, nykyinen Posio mukaan luettuna, oleva maa luovutettiin pitäjän miehille ikuisiksi ajoiksi entisten tilojen laajentamiseksi ja uusien perustamiseksi, eikä muista pitäjistä saanut ilman lupaa tulla sinne asukkaita. Nämä samoinkuin muutkin mainituissa sopimuspitäjissä luetellut oikeudet annettiin siitä syystä, että asukkaat sitoutuivat vartioimaan valtakunnan rajaa, asettamaan sinne n. s. „knihtejä". Ja sen he ovat aikoinaan kunnialla suorittaneetkin, siitä historia on todistuksena. 5 päivänä huhtikuuta 1879 nämä knihtikontrahdit osittain muutettiin, osittain kumottiin. Siinä armollisessa julistuksessa määrättiin suoritettavaksi isojako kaikissa näissä kolmessa knihtikunnassa ja sitä ennen n. s. lohkojako, jossa manttaalia kohti määrättiin annettavaksi 12,000 tynnyrinalaa maata. Julistuksen 1 kohdassa sanotaan m. m., että se maa, „joka saattaa jäädä jäljelle, sittenkuin jakokunnan osallisille ensinnä sekä heidän talojensa nykyisille manttaaleille että niille uudistaloille ja -torpille, jotka tutkimuksen mukaan voivat olla itsenäisinä tiloina, on kruunun varaksi pyykitettävä", ja toisen kohdan mukaan „pitäjänmiehille" jää metsästys, kalastus ja porojen laiduntamisoikeus väliaikaisilla kruununmailla ja heidät, kaikki „pitäjänmiehet", pysytetään käyttöoikeudessaan heidän kruununmaille raivaamiin niittyihinsä siksi, kun kruunu tahtoo ne viljelyskustannukset korvaamalla itselleen lunastaa. 1879 julistuksen viimeisessä kohdassa vakuutetaan, että valtio tulevassa isossajaossa vastaa isojakokustannuksista. Varsinaisessa näitä pitäjiä koskevassa isojakoasetuksessa 17 päivältä tammikuuta 1898 säädettiin, miten paljon manttaalia kohti tiloille annetaan maata (nimittäin 2,500 ha Kuusamossa), miten monta palstaa kukin tulee saamaan ja kuinka kauan tilalliset saavat nauttia isonjaon jälkeenkin niitä niittyjä, jotka isossajaossa jäävät valtion liikamaihin. Pientilat tässä asetuksessa kokonaan unohdetaan, mutta 1906 senaatin kamaritoimituskunta määräsi niille annettavaksi pienet manttaaliosuudet, ei kuitenkaan suurempia kuin 0.05 manttaalia tilaa kohti Kuusamossa, johon siihen aikaan kuului myöskin nykyinen Posion kunta.

Hallituksen esityksen mukaisessa itsenäistyttämisessä tehtäisiin m. m. seuraavat oikeudenloukkaukset: 1) häirittäisiin pahasti lainmukaista isonjaon toimitusta mainituissa pitäjissä; 2) peruutettaisiin 457 pientilalta oikeus saada manttaaliosuudet ja pyyhittäisiin ne pois verollepanoluetteloista antamalla sensijaan asutusmaata, siitä huolimatta, että suuremmille torpille verollepanoehdotuksessa oli ehdotettu yli 200:kin ha maata; 3) huolimatta siitä, että joukossa on knihtikontrahtien voimassa ollessakin perustettuja pientiloja, otettaisiin kaikilta pois järeämpi arvometsä, vaikka senaatin kirjelmässäkään vuodelta 1906 ei mitään arvometsistä mainita; 4) vastoin 1879 julistuksen määräystä hallituksen esityksen 11 §:n mukaan pientilat tulisivat maksamaan osan tilan siirtokustannuksia, siis osan isojakokustannuksia, joista nämä kuntalaiset ovat niinkuin äsken mainitsin, vapaat; 5) pientiloilta riistettäisiin oikeudet väliaikaisilla valtionmailla raivaamiin niittyihinsä, vaikka knihtikontrahtien ja 1879 julistuksen mukaan, joka vielä on voimassa, valtio saa ne lunastamalla. (Tässä huomautettakoon, että satojen torppien niityt ovat melkein kaikki väliaikaisilla valtionmailla); 6) lakiehdotus jättää kokonaan selvittämättä, minkälainen oikeudellinen asema näillä pikkutiloilla tulisi olemaan kuivausjärviniittyihin nähden, joiden osakkaina on kymmeniä pikkutiloja. (Tänä vuonna säädetyn lain mukaan saavat Kuusamon tilalliset ne lukea veroakantavaksi maaksi). Tämäkin asia olisi selvä, jos tilukset pientiloillekin annettaisiin manttaalin perusteella.

Kun isojako Kemijärvellä ja Kuolajärvellä on jo niin pitkällä, että pientiloille näissä kunnissa on jo annettu manttaali-

osuudet, vaikkakin liian pienet, tulisivat Kuusamon ja Posion pientilat toiseen oikeudelliseen asemaan kuin vastaavat pientilat edellämainituissa kunnissa. Tässä on kuitenkin huomautettava, että lainsäädäntö kaikissa näissä ruotusopimuspitäjissä pitäisi olla samanlainen. Se, että laki tultaisiin esityksen mukaan säätämään valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaan, osaltaan jo osoittaa, että asukkaiden oikeuksia tässä tahdotaan rajoittaa.

Käytännössä hallituksen esityksen linja veisi pahoihin ristiriitoihin itse isojakotoimituksessa, sillä siellä on tiheään asuttuja ryhmäkyliä, joissa on sekaisin vanhoja manttaalitiloja ja lohkojen torppia ja mäkitupia. Mistä näille pientiloille esim. annetaan ennen isoajakoa suomaita, kun usein kaikki lähiseudun suot ovat vanhojen tilojen niittyinä. Mutta jos niille isossajaossa annetaan manttaaliosuudet ja käsitetään kuin vanhat tilat, vapautuu vanhoilta tiloilta soita, koska niittypalstoja voidaan tiloille antaa korkeintaan kuusi.

Kun on kyseessä kovaosaiset rajaseudut, joissa elämä on muutenkin äärimmäisen vaikea, ei ole valtionkaan edun mukaista lainsäädännöllä ja lisäksi asukkaiden vanhoihin oikeuksiin kajoten kiristää elinehtoja. Valtiohan näissä knihtisopimuskunnissa on aste asteelta vähentänyt manttaalille tulevia pinta-aloja. Kun on nyt kyseessä kaikkien vähävaraisimmat pikkueläjät, ei pitäisi ainakaan nyt vähentää niitä etuja, joita heille oikeudenmukaisesti kuuluu, eikä ainakaan eduskunnan olisi lupauksistaan ja päätöksistään peräydyttävä.

Maatalousvaliokunnan olisi tehtävä tämä lakiehdotus eduskunnan viitoittamille perusteille. Silloin se lyhenisikin vain muutamiin harvoihin pykäliin ja silloin se tulisi paremmin vastaamaan näiden seutujen asukkaidenkin toivomuksia. Lakiehdotus tulisi kuulumaan:

1 ja 2 §, kuten hallituksen esityksessä.

3:nnen §:n 1 momentti:

Kuusamon kunnassa väliaikaisten lohkojen alueella tai niiden ulkopuolella sijaitsevat asuinrakennuksilla varustetut n. s. manttaalittomat pientilat itsenäistytetään siten, että niille annetaan, kuten vanhoille tiloille, viljelyksiään vastaavat manttaaliosat kuitenkin huomioonottaen, että 0.05 pienempää manttaalia ei anneta.

Tämän pykälän 2 momentti tulisi poistettavaksi ja 3 momentti tulisi kuulumaan näin:

Edellä olevat tämän pykälän säännökset eivät koske Kuusamon kunnan kirkonkylässä sijaitsevaa kirkkokentän aluetta. Kuitenkin muodostettakoon itsenäisiksi tiloiksi sellaiset kirkkokentän ulkopuolella olevat viljelysalueet, joita kirkkokentän alueella asuvat ensimmäisessä momentissa tarkoitettujen alueiden haltijat hallitsevat sekä tehtäköön niistä itsenäisiksi ne, jotka sijaitsevat siihen soveliaalla paikalla.

4 § tulisi kuulumaan:

1 ja 3 §:ssä mainitut tilat saakoot metsämaan sellaisena kuin se on isonjaon aikana.

Sitten tulisi hallituksen esityksestä pyyhittäväksi pois 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ja 11 §§:t ja 12 § tulisi lain viidenneksi ja 13 § kuudenneksi pykäläksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään ja esitys lähetetään maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää valtiovarainvaliokunnan lausunto asiasta.

4) Ehdotuksen laiksi lisämaan antamisesta Kemijärven ja Kuolajärven kuntien liian pienille taloille

sisältävä hallituksen esitys n:o 39 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin maatalousvaliokuntaan, jonka tulisi pyytää valtiovarainvaliokunnan lausunto asiasta.

Keskustelu:

Ed. Lahtela: On erikoisella tyydytyksellä mainittava, että lainsäädäntötietä on ryhdytty korjaamaan sitä epäkohtaa, mikä hallinnollisten määräysten varassa on päässyt kehittymään muodostamalla liian pieniä tiloja, joista nykyisessä koossaan ollen ei milloinkaan voi tulla sellaisia viljelystiloja, joissa maataloutta harjoittaen asukas perheineen voisi tulla toimeen, mikä olisi otettava huomioon kun käymme korjaamaan korjausta kaipaavia epäkohtia yhteiskunnassa. Nyt kysymyksessä olevalla lisämaa-

lailla onkin tässä suhteessa erikoisen tärkeä ja kauas tulevaisuuteen kantava merkitys, koskeehan se kokonaista 700 liian pientä taloa ja noin 4 à 5,000 niissä asuvaa kansalaista, joiden taloudellinen asema ei ole kadehdittava. Tähän nähden minä uskallankin odottaa kaikkein edustajien myötämielistä suhtautumista asiain onnelliseen ratkaisemiseen saattamiseksi. Kysymyksessä oleva lakiesitys kuitenkin nykyisessä muodossaan kaipaa erikoisen suuria muutoksia ja korjauksia, jotka minä toivon sitä käsiteltäessä valiokunnissa ja eduskunnassa huomioon otettaviksi. On huomattava, että sillä lisämaamäärällä, joka lakiesityksen mukaan annettaisiin lisämaata kaipaaville tiloille, ei niistä vieläkään tule sen kokoisia tiloja, mitä voimassaolevan vuonna 1922 annetun valtion metsämaiden asuttamista koskevassa laissa tulee uusien vlijelystilojen saada kysymyksessä olevissa kunnissa, vaan jäisi tiloista suurin osa puolelle siitä maamäärästä, mikä on katsottu välttämättömäksi mainitussa metsämaiden asuttamislaissa, osa huomattavasti alle puolenkin määrän, josta taas olisi seurauksena, että lakia tulisi jo lähitulevaisuudessa ryhtyä uudestaan käsittelemään. Että kustakin tilasta tulisi 120 ha käsittävä tila, tulisi Kemijärven kunnassa oleville tiloille antaa lisämaata 32,800 ha, mikä vastaa 18.3 manttaalia, ja Kuolajärven kunnassa 14,200 ha, mikä vastaa 5.6 manttaalia. Kysymyksessä olevan lakiesityksen mukaan on siinä tarkoitettu lisämaa kokonaisuudessaan määrätty annettavaksi yhteismetsän muodossa. Nähdäkseni olisi tarkoituksenmukaisempaa, että kullekin tilalle tulevasta tilusalasta lisämaa mukaan luettuna jaettaisiin yksityiskäyttöön tulevaksi alueeksi Kemijärven kunnassa 1,333 ha ja Kuolajärven kunnassa 1,826 ha kokonaista manttaalia kohti, eli se määrä, mikä isojaosta ja verollepanosta Kemijärven, Kuolajärven ja Kuusamon kunnissa 17 päivänä tammikuuta 1898 annetussa asetuksessa on määrätty yksityiskäyttöön tulevaksi, ja jäännös erotettavaksi vasta yhteismetsään. Näin menetellen tulisi kummassakin kunnassa jokaisella tilalla olemaan manttaaliaan vastaava osuus yhteismetsää, mikä mielestäni olisi perin tärkeätä jo siihenkin nähden, että sen vastainen käyttäminen tulisi selväksi. Kun vielä ottaa huomioon, että lakiesityksen mukaan tulee lisämaata annettavaksi Kemijärven kunnassa 115:lle ja Kuolajärven kunnassa 44:lle sellaiselle vanhalle liian pienelle tilalle, joiden maista jo edellämainitun 1898 vuoden asetuksen mukaan isojakotoimituksessa on siinä edellytetty osa erotettu yhteismetsää ja nyt esitetyssä lisämaalaissa annettava lisämaa pantaisiin kokonaisuudessaan toiseen yhteismetsään, tulisi tällaisilla taloilla olemaan osa kahdessa yhteismetsässä, mikä vaan lisää hoito- y. m. kustannuksia sekä saisi sekaannusta aikaan. Tämäkin varteenottaen puhuu puolestaan sen menetelmän eduksi, mitä minä olen edellä esittänyt.

Mitä sitten tulee siihen, että lakiesityksessä on varattu valtiolle oikeus hakkauttaa määrämittaiset puut annettavalta lisämaa-alueelta ja siltäkin maalta, joka veronpanossa muodostetuille uusille tiloille on manttaalia vastaavana tilusalana annettava, olisi se lakiesityksestä kokonaan poistettava.

Esitykseni tältä osalta tuntunee sille, joka ei tunne sitä olotilaa, missä olosuhteissa ja millä tavoin kysymyksessäolevat uudet tilat ovat syntyneet ja vanhatkin tilat jääneet liian pieniksi, jonkun verran oudolta, varsinkin jos puheenaolevilla tiloilla olevien vähäväkisten asukkaiden taloudellisen tilan kohottaminen ei ole vielä päässyt löytämään myötätuntoa heitä kohtaan. Mutta minusta esittämäni ajatus on varsin oikeutettu. Selittääkseni sitä olotilaa, millä tavoin ja missä olosuhteissa kysymyksessäolevat uudet tilat ovat syntyneet, sallittanee minun tehdä siitä ylimalkainen selvitys, jotta selviäisi, etteivät puehenaolevat tilat ole varsinaisia kruununmaalle perustettuja torppia. Kemijärven ja Kuolajärven pitäjän alue kokonaisuudessaan on kuulunut niin sanottujen knihtikontrahtien perusteella näiden kuntien tilanomistajille siihen asti kunnes näitä kontrahteja valtiosäätyjen myötävaikutuksella annetulla asetuksella huhtikuun 5 päivältä 1879 osittain muutettiin ja kumottiin sekä määrättiin toimitettavaksi väliaikainen jako, mikä sitten 1880-luvulla toimitettiin. Tässä väliaikaisessa jaossa jätettiin tilallisille maata Kemijärven kunnassa 8,000 ja Kuolajärven kunnassa 12,000 tynnyrinalaa kokonaista manttaalia kohti. Näille tilallisten maille on perustettu väliaikaisen jaon jälkeen ja ennen sitä harvoja poikkeuksia lukuunottamatta puheenaolevat uudet tilat, joten näitä ei siis voida pitää varsinaisina kruununmaille perustettuina uusina tiloina, vaan on ne siis katsottava yksityisten perin-

tötilojen maille muodostetuiksi uusiksi tiloiksi. Tästä johtuukin, että ellei näistä yksityisten maille syntyneistä torpista olisi perintötilojen omistajain myötävaikutuksella tehty itsenäisiä tiloja, olisi luonnollisesti pitänyt menetellä niin, että niiden hallussa oleva maa verollepanossa olisi tullut lukea entisten tilojen hyväksi ja lisättävä sillä määrällä entisten tilojen manttaalia. Kun näin on asianlaita, niin on selvää ettei sitä maata, joka uusille tiloille manttaalin mukaan on annettava, ole valtio milloinkaan omistanut eikä niitä muodostettaessa siis valtio ole mitään menettänyt, vaan on kaikki tapahtunut entisten tilojen kustannuksella.

Kun tätä taustaa vastaan tarkastelee kysymystä, ei voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että kysymyksessäolevien uusien tilojen tulee saada niille manttaaliaan vastaava maa sellaisten metsien kanssa, mikä niille tulevilla alueilla nyt on. Sitä lisämaatakin, josta nyt on kysymys, voidaan myöskin hieman tarkastella ja on siinä lähdettävä siitä tosiasiasta, että kuten tunnettua kuului Kemijärven-kunnassa 8,000 ja Kuolajärven kunnassa 12,000 tynnyrinalaa maata kokonaista manttaalia kohti, joka nyt isossajaossa pienennetään enemmällä kuin puolella määrällä siitä määrästä, mikä niille knihtikontrahtien kumoamisessa jätettiin. Näin vähennetystä vanhojen tilojen maasta valtiolle siirtyvästä alueesta voidaan liian pienien tilojen lisämaata antaa, tarvitsematta siinä siis koskea valtion omaisuuteen. Tilat on lakiehdotuksen mukaan tarpeettomasti asetettu asutustilain alaisiksi, mikä edellytys olisi myös lakiesityksestä poistettava, koska nyt ei ole kysymys varsinaisen kruunumaan antamisesta sanan täydessä merkityksessä. Lakiesityksessä ei myöskään ole otettu huomioon lisämaan saamiseen nähden ensinkään niitä vanhoja perintötiloja, jotka jo ennen verollepanoa oli jaettu omistajiensa kesken, mutta verollepanotoimituksessa käsitelty yhtenä ainoana tilana. Kun tällaisia jaettuja tiloja, joita on vuosikymmeniä viljelty erikoisina tiloina, on useita, olisi tämäkin kohta lakiesityksessä huomioon otettava, jotta nämä tilat eivät jäisi poikkeusasemaan toisiin tiloihin nähden. Tässä voitaisiin luonnollisesti menetellä siten, että määrättäisiin aika, jota ennen tämän jaon on täytynyt tapahtua ennenkuin oikeus lisämaan saantiin tulee.

Näillä muutamilla pääpiirteissään lausutuilla ajatuksilla minä pyytäisin kiinnittää asianomaisen valiokunnan ja eduskunnan huomiota tämän lakiesityksen onnelliseen ratkaisuun saattamiseen ja odotan, että lakiesitys muovaillaan sitä vastaavaksi, mitä minä olen edellisessä lausunnossani esilletuonut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy puhemiehistön ehdotuksen; esitys lähetetään maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää valtiovarainvaliokunnan lausunto.

Puhemies: Seuraava eduskunnan istunto on huomenna kello 13,30.

Puhemiesneuvostoa pyydän kokoontumaan huomenna kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 21,15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

---

5. Tiistaina 28 p. lokakuuta 1930

kello 13,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

1) Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali 139

Esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 35 laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun 140

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaolevaksi ed. Kivioja.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa oikeusasian takia keskiviikon istunnosta ed. Asikainen.

Valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valiokunnat ovat puheenjohtajikseen ja varapuheenjohtajikseen valinneet:

Suuri valiokunta puheenjohtajakseen ed. Lahdensuon ja varapuheenjohtajakseen ed. Lehtosen;

Perustuslakivaliokunta puheenjohtajakseen ed. Tulenheimon ja varapuheenjohtajakseen ed. Voionmaan;

Lakivaliokunta puheenjohtajakseen ed. Kivimäen ja varapuheenjohtajakseen ed. W. Mäkelän;

Ulkoasiainvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Sunilan ja varapuheenjohtajakseen ed. Voionmaan;

Valtiovarainvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Niukkasen ja varapuheenjohtajakseen ed. Korpisaaren;

Pankkivaliokunta puheenjohtajakseen ed. v. Frenckellin ja varapuheenjohtajakseen ed. Kedon;

Laki- ja talousvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Soljan ja varapuheenjohtajakseen ed. Juneksen;

Talousvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Reinikaisen ja varapuheenjohtajakseen ed. Kempin;

Sivistysvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Kukkosen ja varapuheenjohtajakseen ed. Ailion;

Maatalousvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Heikkisen ja varapuheenjohtajakseen ed. Pekkalan; sekä

Työväenasiainvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Lammisen ja varapuheenjohtajakseen ed. Aallon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali.

Puhemies: Nyt on toimitettava tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali.

Vaalia varten on jätetty neljä ehdokaslistaa. Ne on yhdistetty vaalilipuksi, joka on edustajille jaettu. Asiantuntijaksi vaalitoimitukseen olen pyytänyt ylitarkastaja Onni Hallstenin. Pyydän niitä edustajia, jotka ovat asiamiehinä ehdokaslistat sihteerille jättäneet, nimittäin edustajia Hästbacka, Jokinen, Lohi ja Oksanen, avustamaan vaalissa. Sittenkuin äänestysliput on avattu ja laskettu, jatketaan täysistuntoa.

Vaali toimitetaan.

2) Ehdotuksen laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun

sisältävä hallituksen esitys n:o 35 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Sosialiministeri Tuomivaara: Herra puhemies! Arvoisa eduskunta! Yleisesti tunnettu tosiasia on, että työmaillamme on 10 vuoden aikana vallinnut hyvin organisoitu ja voimakas työmaaterrori. Tämän tarkoituksena on ollut harjoittamalla toisin ajattelevia työntekijöitä kohtaan häikäilemätöntä vainoamista puhdistaa kaikki työmaat ammattiyhdistysliikkeen poliittisille johtajille epämieluisista ja itsenäisesti ajattelevista työntekijöistä, joiden olo työmailla olisi muodostanut haitallisen esteen ammattiyhdistysliikkeen poliittisten pyrkimysten ajamiselle ja vaikeuttanut työmailla yhteiskuntajärjestystä vastaan tähdätyn kiihoituksen menestyksellistä suorittamista. On luonnollista, että vainoamisen alaisiksi tällöin joutuivat ensi kädessä isänmaallisesti ajattelevat ja laillista yhteiskuntajärjestystä puoltavat työntekijät. Painostajien taholta on mitä raskaimpana rikoksena työntekijälle pidetty sitä, että hän on ottanut osaa vapaussotaan, siis omakohtaisesti ollut mukana hankkimassa tälle kansalle, sen kaikille kansankerroksille, myöskin työväestölle, niitä oikeuksia, joita vaan vapaan maan kansalainen ja työväestökin voi nauttia. Yhtä suurena rikoksena on ammattiliikkeen johdon taholta pidetty sitäkin, että työntekijä on osottanut isänmaallista mieltään henkilökohtaisesti toimimalla maan itsenäisyyden turvaksi perustetussa suojeluskuntajärjestössä. Näiden työntekijäin ja näitä työhön ottaneiden työnantajain vainoamisessa ja painostamisessa ovat monasti kelvanneet raa'at, jopa sinänsä rikollisetkin keinot, puhumattakaan aivan yleisesti käytetyistä mitä moninaisimmista pakotuskeinoista, kuten ivailusta, uhkauksista, työkalujen hävittämisestä ja rikkomisesta, eväiden paloöljyllä valelemisesta y. m. semmoisesta. Isänmaallisten mielipiteidensä vuoksi vihattujen työntekijäin on ollut pakko joko lähteä työmaalta tietoisena siitä, että toisetkin työpaikat ovat häneltä hänen pannaan julistamisensa tähden suljettuja tai on hänen, voidakseen rehellisellä työllä elättää itsensä ja perheensä, täytynyt alistua hänelle määrättyyn, nöyryyttävään ja hänen ihmisarvoaan alentavaan tekoon. Eniten käytettyjä ovat olleet n. s. anteeksipyynnöt, missä asianomaisen on täytynyt pyytää anteeksi esim. osanottoaan vapaussotaan ja kuulumistaan suojeluskuntajärjestöön sekä luvata vastaisuudessa pysyä erossa kaikesta sellaisesta, jota ammattijärjestön johto ja sille uskolliset työmailla politikoivat työläiset eivät hyväksy.

Kuvaavaa tässä suhteessa on, että v. 1929 on julkisuudessa sosialistisessa sanomalehdistössä esitetty 89 tällaista anteeksipyyntöä. Näistä anteeksipyytäjistä on suurin osa ollut metalli- ja rakennustyömiehiä sekä puuteollisuuden työläisiä. Näistä 89:stä on 24 saanut pyytää anteeksi suojeluskuntaan kuulumistaan. Mutta tämäkään isänmaallisen työntekijän nöyryyttäminen ei ole vielä työmaaterrorin harjoittajille riittänyt. Heidät on vielä pakoitettu politikoiville, työmaita rajattomalla vallalla hallitseville järjestöille suorittamaan pakkoveroja n. s. valistusverojen nimellä, joka vero lienee määrätty asianomaisen työntekijän rikkomuksen perusteella.

Luetteloa voitaisiin vieläkin jatkaa, mutta kun edelläolevakin riittää jo tarpeeksi osoittamaan sen, miten pitkälle n. s. työmaaterrori on meillä kehitetty, en halua kuluttaa eduskunnan aikaa siihen.

Kansalaiset, jotka ovat joutuneet edellä esitetyn terrorin alaisiksi, ja ne jotka ovat tällaista asianmenoa työmaillaan todenneet tai sivusta sitä katselleet, ovat ihmetellen kysyneet, kuinka sellainen on mahdollista maassa, jonka hallitusmuodon 6 § lausuu, että „kansalaisten työvoima on valtakunnan erikoisessa suojeluksessa". Tähän löytyy vain yksi selitys, nim. se, että valtiovalta ja yleinen mielipide eivät ole kiinnittäneet tähän hallitusmuodon vastaiseen toimintaan riittävästi huomiota. Lainsäädäntöömme on siten tässä jäänyt, kuten katkera kokemus nyt selvästi osoittaa, hyvin paha aukko, joka nyt olisi välttämättömästi täytettävä. Valtiovallalle ja viranomaisille olisi nyt jo annettava ne lailliset keinot, joilla he yhdessä kansan oikeuskäsitykseen nojaavan työmaaterrorin jyrkästi tuomitsevan yleisen mielipiteen avulla voivat asettaa tehokkaan sulun tällaiselle vapaita kansalaisia sortavalle toiminnalle.

Kun hallitus ei voi pitää muuna kuin hallitusmuodon vastaisena ja yhteiskuntajärjestyksemme perusteihin kohdistettuna hyökkäyksenä työmaaterrorin nimellä käsitettyä ja poliittisia tarkoitusperiä ajavaa ammattiyhdistyspakkovaltaa työmailla ja kun hallituksen käsityksen mukaan sellainen kansalaisten työrauhan rikkominen on sen lisäksi ihmisarvoa alentavaa, yhteiskuntajärjestyksellemme häpeällistä, kansantaloudellemme ja tuotantoelämällemme suorastaan vahingollista, on hallitus pitänyt välttämättömänä antaa eduskunnalle esityksen laiksi työrauhan suojelemisesta, koska tarvittavat uudet säännökset on katsottu olevan tarpeellista antaa erityisellä lailla.

Lakiesityksessä on säännökset ja sanamuoto koetettu saada sellaisiksi, ettei jäisi tilaisuutta niitä kiertämällä välttää lain soveltamista työrauhan rikkomuksiin silloinkaan, kun käytetään ovelasti valittuja ja hyvin naamioituja pakotuskeinoja. Tulee nimittäin muistaa, että työrauhaa voidaan häiritä mitä moninaisimpia keinoja ja menettelytapoja käyttäen. — Kun lain tarkoitus selviää sen eri pykälissä olevista määräyksistä, sivuutan ne kajoamatta niihin tässä yhteydessä sen enempää.

Kun sellainen teko, että joku häpäisee toista tai pakoittaa häntä nöyryyttävään tekoon senvuoksi, että hän on ottanut osaa isänmaan ja sen laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustukseen tai liittynyt sitä varten laillisesti perustettuun järjestöön, kohdistuu myöskin olennaisesti valtiovaltaan, on hallitus pitänyt tarpeellisena esittää tätä tarkoittavan säännöksen otettavaksi rikoslain 16 lukuun uutena 25 §:nä.

Kyseessäolevat lakiesitykset on lainvalmistelukunta ja korkein oikeus tarkastanut, joten ne ovat saaneet mitä huolellisimman valmistelun.

Hallitus toivoo, että asianomainen valiokunta ja senjälkeen eduskunta hyväksyy hallituksen tätä tarkoittavat esitykset ja siten myötävaikuttaa tehokkaasti siihen, että taistelua kommunismia vastaan voidaan tehokkaasti käydä myöskin työmailla (Vasemmalta: Eikö fascisteja!).

Ed. Aalto: Hallituksen nyt eduskunnalle jättämä esitys laiksi työrauhan suojelemisesta on tyypillisin näyte siitä nykyaikaisesta suunnasta, mikä meillä valtiovallan taholta kohdistuu kansan vähävaraisiin kerroksiin. Minä en ihmettelisi, jos me saisimme sanomalehdistöstä lukea, että tällainen lakiehdotus on jätetty jossakin Albaniassa tai jossakin muussa Balkanin valtiossa, mutta että se on jätetty Suomessa, sitä täytyy joka tapauksessa vähän ihmetellä (Ed. Pihkala: Meksikossa!) Joku teki välihuudahduksen: Meksikossa, mutta Meksikon lähettiläshän on, niinkuin tiedätte, jyrkästi huomauttanut, ettei se tahdo kunniaa olla Suomen tasalla niissä tapauksissa, joita meillä viime kesän aikana on tapahtunut ja todennäköisesti tuskin Meksikko tahtoisi tällaisessakaan lainsäädännössä rinnastaa itseään Suomeen. Minä luulen, että silloin kun Meksikossa säädetään lakeja, ne koetetaan todennäköisesti tehdä hiukan tasapuolisemmin kuin mitä nyt esitetty laki tosiasiassa on. On vain valitettavaa, ettei laki ole tullut eduskuntaan alkuperäisessä muodossaan, — mikäli minä olen kuullut, — vaan että eräiden oikeusviranomaisten on täytynyt tehdä huomautuksia, että se menee jo liiaksi yleisen oikeusjärjestyksen yli.

Hallituksen perusteluissa sanotaan, että kansalaisten työrauhaa olisi suojeltava, että sitä on häiritty. Lakiehdotuksen laatijat, ensi kädessä hra sosialiministeri, ovat kai unohtaneet, että kansalaisten työrauha olisi kaikin tavoin säilytettävä eikä

ainoastaan laadittava lakia sillä tavoin, että se kohdistuu vain työväestöön, ammatillisesti järjestynyttä työväestöä ja ennenkaikkea ammatillisia järjestöjä vastaan. Tämä lakihan on kieltämättä kohdistettu koko maan ammatillista järjestötoimintaa vastaan ja luonnollisesti tämän lain perusteeksi on otettu, niinkuin kaikkiin muihinkin viime aikaisiin tapauksiin, kommunismin vastustaminen.

Viime kuukausien aikana on kuitenkin tapahtunut niin ilmeisiä työrauhan rikkomisia, työmaaterroria, niiden taholta, joille tällainen lainsäädäntö tietenkin on erittäin mieleen. Herra sosialiministerin tiedossa kai pitäisi olla, mitenkä monilla työpaikoilla, jopa valtionkin työpaikoilla, kuntien työmailla ja yksityisten työmailla on lukkolaisten taholta käyty keräämässä nimiä ja vaatimassa, että se ja se työntekijä on poistettava työstä. Katsooko herra sosialiministeri, että tällainen ei ole työmaaterroria. Herra sosialiministeri voisi ottaa Kuopiosta tiedot, samoin muutamista muista paikoista. Herra sosialiministerille ei myöskään pitäisi olla tuntematonta, mitenkä työnantajat harjoittavat työmaaterroria muulloinkin, ei vain nyt, kun siitä on ryhdytty niin paljon puhumaan. Meillähän on työsopimuslaissa sen 34 §:ssä määräys, että työnantaja tai tämän sijainen ei saa estää työntekijää kuulumasta tai liittymästä laillisesti luvallisiin yhdistyksiin. Meillähän on paljon sellaisia tapauksia, jolloin työnantaja pakkotoimenpiteillä, nim. uhkaamalla erottaa työstä työntekijän, pakottaa työntekijän pysymään tai eroamaan noista järjestöistä. Viime vaalien aikana tapahtui useilla paikkakunnilla sellaisia tapauksia, että työnantajien taholta nimenomaan sanottiin, että jos menet äänestämään, niin olet heti paikalla menettänyt työpaikkasi. Toisin paikoin on pakotettu työntekijät nimenomaan työstä erottamisen uhalla eroamaan ammatillisesta osastosta, polttamaan jäsenkirjansa. Eikö tämä ole työmaaterroria? Kaiken lisäksi ei kai pitäisi herra sosialiministerille toki sentään olla tuntematonta, vaikka lieneekin vähemmän sosiaalisten kysymysten kanssa ollut tekemisissä, se, millä tavalla työnantajat yleensä harjoittavat terroria, silloinkuin he katsovat eduilleen sopivaksi panna esim. toimeen työnsulun. Eihän ole tuntematonta, että työnantajain keskuudessa harjoitetaan ankaraa pakkovaltaa niihin työnantajiin nähden, jotka eivät syystä tai toisesta haluaisi liittyä asianomaisiin työnantajajärjestöihin. Ei myöskään pitäisi olla tuntematonta, että harjoitetaan rahalaitoksiin ja moniin muihin sellaisiin painostusta. Siitähän voisi luetella hyvin monia esimerkkejä, vaikka ei muusta niin ainakin muutamia vuosia sitten käydystä suuresta metallityönantajain toimeenpanemasta sulusta. Herra sosialiministerin olisi kai ainakin pitänyt joskus lukea sanomalehdistä, miten työnantajain tapana on järjestää mustia listoja työriitojen, työtaistelujen aikana, joita listoja sitten lähetetään eri työnantajille kiellolla, että sitä ja sitä henkilöä, jonka nimi tässä listassa on, ei saa ottaa työhön. Eikö tämä ole työmaaterroria?

Mutta tässä lakiehdotuksessa ei ole ollenkaan otettu tätä työnantajain taholta harjoitettua työmaaterroria huomioon. Tämä on kohdistettu yksinomaan työntekijöitä, järjestyneitä työntekijöitä kohtaan. Myönnetään, että viime vuosina on kommunistien taholta ollut jossain määrin työmaaterrorin nimellä kulkevia toimenpiteitä, mutta nehän nyt alkavat todennäköisesti jo kuulua menneisyyteen. Eiköhän herra sosialiministeri ja eikö hallitus yleensä ole luottanut niihin muihin toimenpiteisiin kommunismin tästä maasta hävittämiseksi, niihin lapualaishenkisiin väkivallantekoihin, että sen vielä kommunismin vastustamisen nimessä on täytynyt antaa tällainen lakiehdotus, joka saattaa koko ammatillisen työväen järjestötoiminnan samoinkuin kaiken työväen sanomalehdistön yksityisten mielivallasta täysin riippuvaksi. Kuka Janné hyvänsä voi nostaa kanteen sanomalehtiä vastaan ilman aihetta. Ja kun tiedämme, että tällaisia Jannéita nykyjään lienee enemmän kuin tarpeeksi, ei ole mahdotonta siinä tapauksessa saada myöskin todistuksia, joilla voidaan työntekijäin järjestö tai työntekijäin sanomalehti tuomita sakkoihin tai lakkautetuksi. Ja minä en ollenkaan epäile sitä, etteikö tällaisissa tapauksissa oltaisi viranomaisten taholta erikoisen hanakoita toimeenpanemaan tutkimuksia ja että ne tutkimukset eivät silloin viivy, ettei syyllisiä silloin löydetä, sitä ei meillä tarvitse epäillä, ne kyllä löydetään ja varsin helposti. Nykyisen työ-

sopimuslain 35 §:ssä on riittävä määräys, jos jollakin taholla rikollisesti jotkut harjoittavat työmaaterroria, jos tätä pykälää vain käytetään; siinä pykälässähän sanotaan nimenomaan: „Joka väkivalloin tai uhkaamalla pakottaa tai yrittää pakottaa työnantajaa seisauttamaan työnsä tai siitä erottamaan tai olemaan siihen ottamatta työntekijää tai työntekijää ottamaan osaa työlakkoon tai estää häntä työtä tekemästä, rangaistakoon niinkuin rikoslain 25 luvun 12 §:ssä sanotaan." Tämän ankarampaa määräystä ei tarvita. Tämä on kyllin ankara määräys; jos tämän mukaan menetellään, niin työmaaterrori voidaan kyllä estää. Mutta kuten sanoin tässä hallituksen esityksessä ei ole ensinkään otettu huomioon sitä, että työnantajain taholta harjoitetaan terroria. Tässä lienee apinoitu jossain määrin Italian Mussolinin antamaa lakia. Mutta mikäli minä tiedän, on siinä laissa muistettu kaikesta huolimatta, että työnantajan taholta harjoitetaan myöskin työmaaterroria ja koetettu rangaistusten uhalla estää myöskin tätä. Senvuoksi en minä heti alussa Suomea tässä suhteessa voinut verrata fascistiseen Italiaan, sillä sielläkin näyttää kaikesta huolimatta vallitsevan hiukan enemmän tasapuolisuutta ja ymmärtäväisyyttä työntekijän ja työnantajan väliseen suhteeseen kuin Suomessa armon vuonna 1930 ministeri Tuomivaaran ollessa sosialiministerinä.

Voidaanko tämmöisellä lailla sitten säilyttää työrauha, on myös kysymys, johon sietää luoda pieni huomautus. Tällaisena lamakautena, jolloin työttömyys vallitsee, tuhansia ihmisiä on työttömänä, tällaisena aikana ovat työntekijät täydellisesti työnantajan mielivallan alaisia. Mutta jos tällainen lamakausi jatkuu, niin se vie maan ja koko sen kansallistalouden perikatoon, ja silloin ei ole mitään merkitystä tällaisella työmaaterrorilailla. Ennemmin tai myöhemmin täytyy meillä teollisuuden ja kaiken tuotannollisen toiminnan elpyä, ja silloin kun ne elpyvät, silloin tarvitaan myös työläistä. Ja minä luulen, että työnantajilla on siksi hyvät kokemukset niistä työntekijöistä, jotka nyt ovat viime vuosina itse, tai joiden asianajajat ovat viime vuosina tai viime kuukausina huutaneet heitä kohtaan harjoitetusta työmaaterrorista, että niistä työntekijöistä työnantaja ei kovin paljon hyödy. Silloin kun hän tarvitsee todellakin pystyvää työvoimaa, antaa hän palttua niille, jotka kerskuilevat isänmaallisuudella. Hän tarvitsee ammattitaitoista, pystyvää työvoimaa, ja silloin hän kyllä on valmis ottamaan työhönsä taitavaa työväestöä. Mutta jos nyt luullaan, että työväestö tulee alistumaan kaikkiin sellaisiin pakkomääräyksiin, mihin se tämän lain alaisuudessa joutuu, niin ne sosialipoliitikot erehtyvät. Työväestö, vaikka se ei muuta omistakaan kuin työvoimansa, niin se voi sitä työvoimaansa jossain määrin hallita hyvinä työaikoina. Se voi varsin kernaasti sanoa, että sellaisesta työpaikasta, missä minulla ei ole mitään muuta oikeutta kuin se mitä n. s. työmaaterrorilaissa säädetään, sellaisesta työpaikasta minä kiitän ja menen sellaiseen, jossa minua tarvitaan. Sitä paitsi ne, jotka tällaista lakia ovat vaatineet ja ne, jotka ovat tällaisen lain laatineet eivät myöskään muista sitä, ettei tässä maassa enemmän kuin missään muussakaan maassa taloudellista elämää, tuotannollista toimintaa kohoteta sillä, että asetetaan toinen puoli, työntekijät, ne joita välttämättömästi tuotannollisessa toiminnassa tarvitaan, joiden tuotteista meidän tuottavaisuutemme, kansantaloutemme riippuu, jos ne työläiset eivät ole tyytyväisiä, jos ne asetetaan sellaisen lainsäädännön alaisiksi, että he katsovat velvollisuudekseen olla erikoisesti edistämättä tuotannollista toimintaa työnantajan eduksi. Minä luulen että tällaisen lain voimaan tullessa porvarilehdet ja ne, jotka tätä lakia ovat huutaneet, saavat monta kertaa enemmän kuin tähän asti valitella sitä, että meillä työn tuottavaisuus, työteho, on, ei suinkaan lisääntynyt, vaan kenties entisestään alentunut. Ei pidä unohtaa että työnantaja voi kyllä pakkovallan aikana lainsäädännönkin turvissa saattaa työntekijänsä melkein orjan asemaan. Ajettiinhan niitä venäläisvallan aikana nagaikoillakin liikkeelle, ja tiedetään että niitä samantapaisella menettelyllä ajetaan Neuvosto-Venäjällä (Vasemmalta: Meillä pajuvitsoilla!) liikkeelle, ja meillä Suomessa on kai yritetty ja kylläkin yritetään pajunvitsoja käyttää. Mutta Venäjällä tsaarivallan aikana ja nykyisessä Venäjässä havaitsemme, että työteho, työn tuottoisuus ei ole lisääntynyt, päinvastoin. Ne jotka luule-

vat, että tällaisella lainsäädännöllä tai mahdollisesti pajuvitsoilla tämän maan työntekijöitä voidaan pakottaa äärimmäiseen työtehoon, ne tulevat kyllä erehtymään. Voidaan sanoa, niinkuin tavallisesti vanhan kansan keskuudessa sanotaan, että tuppi heiluu. Siihen mahdollisesti työnantaja voi vaikuttaa, että työntekijä ei näytä laiskalta. Mutta ne, jotka ovat tehneet työtä, ei tietysti ne jotka haaveilevat pajunvitsoja, tietävät, että työntekijä voi tehdä työtä monella tavalla. Häntä on mahdotonta sanoa laiskaksi, mutta hän voi sanoa: minun ahkeruuteni on suhteellista. Sellaisia tapauksia varten tarvittaisiin muuta kuin tällaista työmaaterrorilakia, jonka todellinen tarkoitus on päästä ammatillisen työväen järjestöjen ja työväen sanomalehdistön kimppuun, estää lakkovapaus jota ei missään sivistysmaassa minun tietääkseni vielä ole tehty, lukuunottamatta Mussolinin Italiaa ja Neuvosto-Venäjää. (Vasemmalta: Niitä ei voi pitää sivistysvaltioina!) Se on kyllä kyseenalaista. Suomea on tähän asti kutsuttu sivistysvaltioksi, oikeusvaltioksi. Mutta minä luulen että, jos tätä menettelyä jatkuu, ei Suomi enää tästä lähtien tule kantamaan länsimaisten sivistysvaltioiden ja niiden kansain keskuudessa oikeus- ja sivistysvaltion nimeä. Ne, jotka harrastavat todella työrauhan säilyttämistä vastaisuudessa ja työrauhan parantamista nykyisestään, ne käsittävät, että tämmöisellä lailla joudutaan aivan päinvastaisiin tuloksiin. Senvuoksi minä hartaasti toivon, että valiokunta tämmöisen lain hylkää. Ja jos se sen tekee, tulee se osoittamaan, että se käsittää paremmin kuin ne, jotka tällaista lakia ovat puuhanneet, mitä vaaditaan työrauhan ja todellisen työtehon säilyttämisestä ja paranemisesta.

Ed. Huttunen: Kun minulla ei ole tilaisuutta asianomaisessa valiokunnassa vaikuttaa tämän asian käsittelyyn, niin tahdon lausua mielipiteeni asian alkuvaiheessa.

Minä käsitän, että tämä lakiesitys, joka meillä nyt on esillä, on yksi niitä lapualaisuuden tuotteita, joita tähän eduskuntaan mahdollisesti saadaan useitakin. Normaalisissa oloissa tuskin tällaista esitystä olisi voinut tehdä edes maalaisliittolainenkaan sosialiministeri, mutta nyt tällaisen tilanteen vallitessa, kun lapualaiset ovat tämän ottaneet ohjelmaansa, täytyy asia esitellä myöskin eduskunnan käsiteltäväksi.

Että minkäänlaista aihetta tällaisen lakiesityksen tekemiseen ei ole, sitä osoittaa se, että ne porvarilliset sanomalehdet, ja porvarilliset vaalipuhujat, jotka ovat pauhanneet työmaaterrorin olemassaolosta, eivät ole milloinkaan esittäneet minkäänlaisia todistuksia tällaisen terrorin olemassaolosta. Minä oletin, että herra sosialiministeri, joka käytti asiasta ensimmäisen puheenvuoron nyt osoittaa, että sitä todellakin on ollut sekä missä ja minkälaista. Mutta valitettavasti ei herra sosialiministeri enempää kuin muutkaan porvarilliset puhujat ole yhtään sellaista esimerkkiä osoittanut. Minä olen vaivautunut koettamaan ottaa tästä jutusta selvää. Olen kysynyt valtion viranomaisilta, sellaisilta, jotka tulevat tekemisiin työntekijäin kanssa työpaikoilla ja varsinkin, jotka tulevat tekemisiin niiden tapaturmien kanssa, jotka työpaikoilla syntyvät. Minä olen kysynyt, ovatko he havainneet, missä määrin työmaaterroria on olemassa ja olen saanut tietooni, että muutama vuosi takaperin Pohjois-Suomessa joillakin tukkityömailla ovat Aunuksen y. m. kansannousuissa mukana olleet ja muutamat rikkurit joutuneet työntekijäin halveksumisen alaisiksi sikäli, että työläiset eivät ole ottaneet heitä toveruuteensa. Mutta minkäänlaista vainoa tai pahoinpitelyä heihinkään nähden ei ole tapahtunut. Ja varmaa on: jos jotain pahoinpitelyä olisi tapahtunut, niin meidän rikoslakimme on jo siksi ankara, että se voi antaa tällaisissa tapauksissa tuomioistuimille riittävästi valtuuksia rikollisten tuomitsemiseen.

Muutama vuosi takaperin oli työntekijäin keskuudessa keskusteluja ammatillisen järjestäytymisen tarpeellisuudesta tai tarpeettomuudesta, mutta minun tekisi mieleni sanoa, että tuskinpa niissä keskusteluissa valkoiset ovat alakynteen joutuneet. Sillä heillähän on ollut aina ennen kuten tälläkin kertaa työnantaja turvanaan. Jos joku henkilö on joutunut toisten työntekijäin vainonalaiseksi, niin työnantajalla on ollut tilaisuus korjata tämä virhe erottamalla vainoavat työntekijät pois työstänsä. Yleensä voidaankin sanoa, että sikäli kuin työmaaterroria on ollut

olemassa, niin ovat sitä etupäässä harjoittaneet työnantajat. Ja kun tämä asia nyt on eduskunnassa esillä, niin lienee syytä mainita, että ennenkaikkea ovat valtion työpaikoissa työnjohtajat y. m. heihin verrattavat harjoittaneet työmaaterroria. Varsinkin herra puolustusministerin alaisissa työpaikoissa kuten esim. valtion lentokonetehtaalla, Hämeenlinnan sotilaspukimoissa y. m. teollisuuslaitoksissa on harjoitettu sellaista työmaaterroria, jota voidaan todella siksi nimittää. Ei ole tarvinnut muuta kuin joku Janné tai häneen verrattava on tehnyt ilmiannon jostakin työläisestä, että se muka on kommunisti tai sosialidemokraatti. Tämä on riittänyt työntekijän erottamiseksi työpaikastaan. Muutama kuukausi takaperin erotettiin lentokonetehtaalta useampia sosialidemokraatteja pois työstä. Minä käännyin asiassa herra puolustusministerin puoleen. Hän ilmoitti: Meillä on sellainen valvontaosasto, joka tarkistaa mikä kukin työläinen on. Tämä suojelusosasto on antanut näistä työläisistä epäedullisen lausunnon. Senvuoksi nämä työläiset ovat joutuneet erotettaviksi. He ovat kunnollisia työntekijöitä. Olen ottanut edelleen selvää, mikä tämä suojeluslaitos on ja herrat: Tämä suojeluslaitos on tämä Janné, joka on tehnyt itsensä kuuluisaksi presidentti Ståhlbergin kyydityksen johdosta. Hän on ollut se mies, joka on mitannut työntekijäin poliittisen luotettavaisuuden valtion lentokonetehtaalla. Samanlaisia esimerkkejä voisi osoittaa useampia, jotka minun mielestäni osoittavat, että jos joku on työmaaterroria harjoittanut, niin se on työnantaja ja mikä on valitettavampaa: valtion työpaikoilla on tällainen terrori vallinnut. Sitä vastaan täytyisi yleisen mielipiteen reagoida; sitä vastaan olisi sosialiministeriön laadittava lakiehdotuksia, jotta se voitaisiin poistaa. Siihen olisi minun mielestäni todellista aihetta. Kuten sanottu työntekijäin puolelta työmaaterrori supistuu melko vähään. Minä, kuten mainitsin jo, en ole löytänyt useitakaan esimerkkejä. Tahdon kuitenkin pari sellaista mainita, koska porvarilehdet ovat näistä jutuista tehneet suuren numeron. Yksi tapahtui Lohjalla muutama kuukausi takaperin ja toinen Keravalla muutama vuosi takaperin. Tämä Keravalla terrorin alaiseksi joutunut työntekijä ilmoitti työnantajilleen ja tietysti sille synnytystuskissa olevalle riippumattomien järjestölle, että hän on joutunut kauhean terrorin alaiseksi Keravan Puuseppätehtaalla. Pantiin tutkimus toimeen. Asianomainen työntekijä itse, joka terrorin alaiseksi oli joutunut, hän ilmoitti tutkinnossa, etteivät ne työläiset tehneet hänelle mitään pahaa, mutta kun eivät puhuneet hänelle hyvää eikä pahaa, niin se oli sitä kamalaa olotilaa. Tällaista oli se terrori ja tällaista terroria saattaa jatkua, mutta minä vakuutan, että tämä lakiesitys ei voi sellaista terroria poistaa.

Toinen tapaus tapahtui Lohjalla muutama kuukausi takaperin, josta varsinkin kokoomukselaiset lehdet tekivät erittäin suuren numeron. Siellä ilmoitettiin poliisilaitokselle, että paikallisen riippumattomien järjestön asiamies on joutunut punaisten pahoinpitelyn uhriksi ja että ne ovat vielä loppujen lopuksi ryöstäneet häneltä rahat. Poliisi toimitti tutkimukset ja mikä oli tutkimuksen tulos? Tutkimuksen tulos oli, että tämä „terrorin uhriksi" joutunut valkoinen työläinen oli juonut järjestönsä rahat, jonka järjestön rahastonhoitajana hän oli ja teki poliisilaitokselle ilmoituksen, että hänet oli ryöstetty ja pahoinpidelty ja ryöstäjinä ovat olleet punaiset. Poliisitutkinto totesi asian todellisen laidan. Mutta kokoomukselaisissa lehdissä emme ole nähneet peruutusta tälle jutulle. Edistysmieliset lehdet m. m. Helsingin Sanomat, ovat kainosti kyllä ilmoittaneet, ettei se juttu niin ollutkaan kuin alussa kerrottiin, mutta ei sen parempaa selvänottoa niissäkään lehdissä ole ollut.

Tällaisia työmaaterroriesimerkkejä voitaisiin löytää useita, mutta voidaanko väittää, että tämä lakiesitys antaa millään tavalla selvitystä sellaisiin tilanteisiin. Minä luulisin, että niin ei ole asianlaita. Minun nähdäkseni siis asialliset syyt eivät vaadi tällaista lainsäädäntöä, vaan päinvastoin, kuten olen jo maininnut, vaatisivat ne lainsäädäntöä, joka todella turvaisi työläisiä.

Tämän yhteydessä lienee vielä syytä mainita siitä suuresta valkoisten työläisten joukosta, jotka muka ovat joutuneet tämän kauhean terrorin alaisiksi. Riippumattomien, tai nythän se lienee joku Vapaa Työväen liitto-niminen järjestö, on julistanut, että heitä on tuhansia, jopa kym-

meniä tuhansia. Mutta vaalin tulos osoittaa, että siinä oli hiukan liioiteltu. Helsingissä sai tämä valkoisten työläisten isänmaallinen vaalilista 152 ääntä (Vasemmalta: Se ei ole paljon!). Ei voida sanoa, että tuo on kansan suuri enemmistö, joka nyt on muka joutunut tuollaisen hirvittävän terrorin alaiseksi. Vielä tekee mieleni huomauttaa siitä työmaaterrorista, mitä yksityiset työnantajat harjoittavat. Herra sosialiministerille avautuisi erinomaisen kiitollinen ja minä luulisin mielenkiintoinenkin tutkimusaineisto, jos hän ryhtyisi tarkastelemaan esim. sitä patenttia, joka on omistettu kauppaneuvos Haarlalle, jolla hän harjoittaa työntekijöihinsä nähden työmaaterroria. Minä luulisin, että jos sosialiministeri tahtoisi tarkkaan asian tutkia, niin se kauppaneuvos Haarlan harjoittama työmaaterrori hipuu hyvin läheltä rikoslain pykäliä, ja ellei se sitä vielä olisi, niin jokainen, ken tahtoo asiallisesti asiaa tarkastella, tuskin voi tulla muuhun käsitykseen kuin siihen, että se asiallisesti on karkeata työmaaterroria, jota harjoitetaan. Siellä ei työntekijöillä ole ajatuksen vapautta, työntekijä ei saa kuulua niihin järjestöihin, joihin hän itse haluaa, vaikka ne olisivat kuinka laillisia. Siitä terrorista eivät työnantajat ja porvarilliset sanomalehdet puhu mitään. Eivät ne puhu myöskään mitään niistä anteeksipyynnöistä, joita työnantajat ovat pakottaneet työntekijöitään tekemään. M. m. tänä kesänä kesä-, heinä- ja elokuun aikana. Minä luulisin voivani kerätä ainakin 80 nimeä, niinkuin herra sosialiministeri sanoi olevan anteeksipyyntirekisteriluettelossaan, jossa työntekijät ovat sitoutuneet, etteivät he ikinä kuulu mihinkään työväenjärjestöön, etteivät he ikinä tilaa työväen sanomalehtiä j. n. e. Nämä ovat julkaistut sanomalehdissä. Aamulehden ilmoitusosasto oli muutamia kuukausia takaperin tulvillaan tällaisia ilmoituksia. Eikö tämä ole työmaaterroria? Mutta herra sosialiministeri enempää kuin nykyinen hallitus kokonaisuudessaankaan ei näe tällaisessa seikassa minkäänlaista terroria. Sen oikea silmä on sokea.

Vielä useita muita esimerkkejä voitaisiin osoittaa, miten työnantajat ovat ehkäisseet työntekijöitä käyttämästä laillisia oikeuksiaan, valtiollista äänioikeutta, miten he ovat kieltäneet työntekijöitä asettumasta kunnanvaltuustoehdokkaiksi, kuten esim. Jämsänkoskella j. n. e., mutta niiden luetteleminen ei ole tarpeellista. Porvarilliset sanomalehdet eivät tosin kiinnitä niihin huomiota. Ne kiinnittävät huomiota vasta silloin, jos se sattuu omaan nilkkaan, kuten esim. Lavonius-jutussa. Edistysmieliset sanomalehdet havaitsevat, että nyt on työmaaterroria, koska Lavonius aijotaan sysätä pois työpaikastaan. Mutta eivät edistysmielisetkään sanomalehdet näe sitä, mitä todella työpaikoilla tapahtuu. Mitä vihdoin tulee näihin anteeksipyyntöihin, mitä rikkurina olleet tai suojeluskuntalaiset ovat joutuneet tekemään järjestöihin liittyessään, niin minun henkilökohtainen mielipiteeni on, että se ei ole ollut tarpeenvaatima. Se ei ole tarpeen vaatima työväen oman järjestötoiminnankaan kannalta katsoen. Ja minä voin herroille ilmoittaa, että esim. Suomen Työläisliitto, joka nyt on toiminut noin puolitoista vuotta, ei ole vaatinut yhtään anteeksipyyntöä. Se ei ole vaatinut niitä senvuoksi, koska se käsittää, että henkilö, joka tahtoo tulla järjestöihin ajaakseen siellä vieraita pyrkimyksiä, työnantajain tai kommunistien asioita, niin sen henkilön anteeksipyynnöllekään ei voida antaa minkäänlaista arvoa. (Vasemmalta: Oikein!) Vasta heidän käytännöllinen toimintansa ja saatu kokemus osoittaa, ovatko he oikeutettuja kuulumaan työväenjärjestöihin tai ei. Ja senvuoksi me emme ole tällaisia anteeksipyyntöjä vaatineet ja tuskinpa tulemme vaatimaankaan.

Jos siis tällä lakiesityksellä tahdotaan pyrkiä siihen, että määritellään, ketä työväenjärjestöt ottavat jäsenikseen ja ketä ei, niin siihen se laki ei riitä. Minä olen aivan vakuutettu siitä, että työväestö ei ole antava millekään laille niitä valtuuksia, jotka määräävät: se tai tämä henkilö on oikeutettu kuulumaan siihen tai tähän järjestöön. Jokaisella järjestöllä itsellään täytyy olla oikeus määrätä, ketä järjestöihin otetaan, ketä ei. (Vasemmalta: Oikein!) Sillä on sanottava, että kun sellaisetkin henkilöt, jotka viime aikoina ovat erikoisesti kunnostautuneet ja saaneet ainakin herra puolustusministerin ja yleensä ministeriön virkamiesten suosion, kuten paljon puhuttu Janné, tai heihin verrattavat henkilöt, kun he tarjoutuvat, olkoot kuinka isänmaallisuudella kyllästytettyjä

tahansa, niin me näytämme heille oven, ja minkäänlainen laki ei pakota heitä järjestöihin ottamaan. Minä olen aivan vakuutettu, että vaikkapa herrat tahtoisivat vieläkin enemmän kiristää tämän lain määräyksiä, niin tätä tarkoitusta se ei kykene toteuttamaan, jos kerran se tarkoitus on sille asetettu.

Minä siis olen sitä mieltä, että tällaista lainsäädäntöä, joka meillä nyt on esillä, ei ole tarpeellista säätää, tai jos on tarpeellista säätää laki, niin sen kärki onkin kohdistettava kokonaan toisaalle, se on kohdistettava työnantajiin, sillä he ovat niitä, jotka ovat tässä maassa terroria harjoittaneet. Ja varsinkin viime kuukausina on tämän terrorin harjoittaminen saanut jo sellaisia muotoja, että herra sosialiministerinkin olisi täytynyt tähän asiaan huomiota kiinnittää. (Vasemmalta: Hyvä, hyvä!)

Sosialiministeri Tuomivaara: Kun edellinen puhuja täällä huomautti lentokonetehtaasta ja kun allekirjoittanut on kuulunut lentokonetehtaan johtokuntaan, minä pyydän tässä mainita vain sen, että lentokonetehtaan johtokunta ja johtaja harkintansa mukaan päättää työmiesten ottamisesta ja erottamisesta.

Ed. Aalto-Setälä: Joitain päiviä ennen viimeksi toimitettuja vaaleja julkaistiin Porissa ilmestyvässä sosialidemokraattisessa sanomalehdessä „Uusi Aika" suurilla kirjaimilla seuraava rubriikki: „Ammattiyhdistyspakko on täysipainoista kulttuurityötä". Tarkoitetaan kai sanoa, että ammattiyhdistyspakolla pyritään ehkä täyspainoiseen kulttuurityöhön. Mutta käsitteet olivat hieman sekaantuneet ja pakko tuli rinnastetuksi työhön. Itse kirjoitelmassa tahdotaan todistella sitä hyötyä, mikä työntekijöille tällaisesta pakosta olisi, kun taasen haitat ja vahingot unohdetaan täydelleen. Yhtään myötätunnon sanaa ei omistettu sellaiselle työntekijälle, joka vapaana ja riippumattomana tahtoo tehdä työtä, tahtoo käyttää sitä oikeutta, jonka luonto synnyinlahjana on jokaiselle ihmiselle antanut.

Vasemmiston taholta väitetään, että nyt esillä olevalla hallituksen esityksellä työrauhan suojelemisesta tahdotaan sortaa työntekijäin oikeutta ja vapautta. Tästä saimme hyvän todistuksen kahden arvoisan edellisen puhujan täällä antamasta lausunnosta. En tahdo näitä lausuntoja lähemmin kosketella, sillä en tahdo käyttää tätä tilaisuutta agitatsionitilaisuutena, joksi edelliset arvoisat puhujat tämän tilaisuuden ilmeisesti käsittävät. Uskallan kuitenkin sanoa, että vasemmiston taholta tehty väitös siitä, että esillä olevalla lailla tahdottaisiin sortaa työläisten oikeutta ja vapautta, perustuu käsitteiden sekaannukseen, väärään kuvitelmaan ja päätelmään pakon ja vapauden keskinäisestä suhteesta, samoinkuin pääoman ja työnkin suhteesta toisiinsa. Vasemmistossa vallalla olevan käsityksen mukaan perustuu oikeus saada tehdä työtä velvollisuuteen ainoastaan toisia työntekijöitä kohtaan, kun taas kaikki muut velvollisuudet ovat unohdetut ja suorastaan kielletyt, niitä ei kerta kaikkiaan tunnusteta olevan olemassa. En tarkoita sanomallani erityisesti kommunistista tai sosialistista ammattiyhdistyspakkoa, tarkoitan yleisesti sanoen sitä ajattelua työnteon oikeudesta, joka perustuu Marxin ja Engelsin oppilauselmiin. Työntekijä tämän ajattelun mukaan ei ole yksilöllinen kansalainen, vaan hän on työkoneen osa, jolla ei saa olla omia periaatteita eikä yksilöllistä vapautta. Tällainen ajattelu ja ihmisoikeuksien määrittely ei saata olla oikein, sillä se ei ole ihmisarvon mukaista, vaan on sukua sille, mikä tunnetaan ihmiskunnan historiassa orjuuden nimellä. Se on samaa sukua ja heimoa kuin orjuuskin, sillä jos kehitämme tätä ajattelua yhden asteen edelleen, niin johdonmukaisuutta noudattaen tulemme siihen, että ammattikuntaan kuuluminen ei yksinään oikeuta työhön pääsyä, vaan että tämä oikeutus tehdään riippuvaiseksi myös sukuun ja säätyyn kuulumisesta ja siitä johtuvaksi pakoksi ja velvollisuudeksi tehdä juuri määrättyä työtä.

Hallituksen esityksen alussa esitetään ne perustelut, jotka ovat saattaneet hallituksen antamaan kysymyksessä olevan esityksen laiksi työrauhan suojelemisesta ja lisäyksestä rikoslain 16 lukuun. Tahdon ed. Aallolle nimenomaan huomauttaa, että tämä muutos rikoslain 16 lukuun ei ole lapualaisuuden keksintöä; kansallisen kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä teki nimittäin (Ed. Puittinen: Niillä ei ole

mitään eroa!) jo 1928 vuoden valtiopäivillä aivan samanlaisen esityksen. (Vasemmalta: Sama ryhmä se on!)

Hyväksyn muuten täydellisesti ne perustelut, mitkä mainitaan hallituksen esityksen alussa, samoinkuin senkin lisäperustelun, minkä herra sosialiministeri täällä tänään mainitsi. Tahtoisin näihin vielä lisätä, että ensiksi mainittu esitys, siis laki työrauhan suojelemisesta, tahtoo yleensä suojata yksilön oikeutta elatuksensa hankkimiseen työnteolla vapaana ja itsenäisenä kansalaisena, samalla kuin se periaatteessa tunnustaa oikeaksi sen käsityksen, että työn teettäminenkin on oikeus eikä vain velvollisuus — tämän minä tahtoisin erittäin laskea vasemmiston sydämelle — ja että jälkimmäinen lakiesitys taasen tahtoo turvata kansalaisvapautta yleensä.

Erikoisesti tahtoisin lakivaliokunnalle huomauttaa työrauhan suojelemislain 3 §:n periaatteesta, että rikokset tätä lakia vastaan ovat käsiteltävät virallisen syytteen alaisina. Työsopimuslain 35 §, joka toivottavasti kumotaan nyt esillä olevalla lailla työrauhan suojelemisesta ja joka pääpiirteissään sisälsi nyttemmin työrauhan suojelemislakiin otetut aikaisemmat määräykset, on nimittäin sellainen, että sitä vastaan tehdyt rikkomukset ovat asianomistajarikoksia, tahtoo siis sanoa, virallinen syyttäjä ei saanut niistä tehdä syytettä, ellei asianomistaja ole niistä tehnyt ilmoitusta. Tämä periaattellinen puoli ei kuitenkaan ole painavin syy, minkä vuoksi kyseelliset rikokset ovat käsiteltävät virallisen syytteen alaisina, vaan se on käytännöllinen puoli, nimittäin se, että virallisen syytteen alaisessa asiassa asianomistaja — se, jota rikos henkilökohtaisesti on kohdannut — vapautuu kaikenlaisista kustannuksista, kuten todistajapalkkioitten, pöytäkirjanlunastusten ja leimamaksujen suorittamisesta, siis peräti suuresta osasta oikeudenkäyntikustannuksia. Varsinkin kun on puhe työntekijöistä, on tämä vapautus suurimerkityksellinen, käytännöllisesti usein sellainen, että ilman sitä koko oikeudenkäyntiin ryhtyminen kävisi mahdottomaksi, kuten on käynyt työsopimuslain voimassa ollessa, ja että työntekijät siis eivät saisi sitä turvaa, mitä laki heille antaa, kuten he eivät ole useissa tapauksissa voineet saada sitäkään vähäistä oikeusturvaa, minkä työsopimuslain 35 § olisi tarjonnut.

Ed. Fagerholm: Herr talman! För en vecka sedan den 21 oktober, avslutades här i staden en kongress, vid vilken man beslutat bilda en ny facklig centralorganisation för lönearbetarna här i landet i stället för den gamla Landsorganisationen, som kommunisterna lyckats få att spåra ur. Den nya organisationen, som skall arbeta enligt fullt västerländska principer och i samförstånd med de västeuropeiska organisationerna, fick vid sin start mottaga många hälsningar och välgångsönskningar både från hemlandet och utlandet.

För en vecka sedan, den 21 oktober, undertecknade hr socialministern den proposition, som nu föreligger till behandling. Jag vet icke om antagandet är för djärft, men man får kanske tolka detta lagförslag såsom varande hr socialministerns speciella hälsning till den nya fackliga organisationen. Otvivelaktigt ett något originellt sätt att gratulera, men säkert ett sätt som står i överensstämmelse med regeringens förhållande i övrigt till den arbetande klassen och dess strävanden.

Däremot kan man ju icke säga att lagförslaget såsom sådant vore något bevis på originalitet. En jämförelse med s. k. Åkarpslagen i Sverige, som visst godkändes för ett 30-tal år sedan och som varit upphävd långa tider, visar att man nu i Finland försöker genomföra det, som för 30 år sedan i vårt västra grannland betraktades såsom den svartaste reaktion, och som det vore fullständigt otänkbart att få genomfört i dag som är. Det är visserligen riktigt att i en hel del länder under de senaste åren genomförts lagar emot fackföreningsrörelsen, men åtminstone jag har icke sett någon motsvarighet till det lagförslag, som här förelägges riksdagen. Ingenstädes har man försökt genomföra en lag av så typisk klasslagskaraktär som denna. Man har åtminstone försökt giva dessa lagar ett sken av att vara riktade emot båda parterna på arbetsmarknaden. Det kan icke vara hr socialministern obekant att det på arbetsmarknaden faktiskt finnes två parter, arbetsgivare och arbetstagarne och ändå är denna lag helt och enbart riktad mot arbetarna. Arbetsgivarna gå fullständigt fria icke blott såtill-

vida, att arbetsgivarnas många gånger, och också här nu påvisade, förföljelser emot organiserade eller politiskt misshagliga arbetare genom denna lag erhålla statsmaktens sanktion. Arbetsgivarnas åtgärder emot deras osolidariska kolleger beröres icke av detta lagförslag. Är det icke lika farligt ur samhällsfredens eller arbetsfredens intresse att arbetsgivarna beredas tillfälle att fortfarande förfölja organiserade eller annars misshagliga arbetare, och att arbetsgivarna få tillfälle att öva påtryckning på oorganiserade arbetsgivare?

Det är i denna punkt detta lagförslag väcker ett alldeles speciellt intresse. I de lagar, som under de senaste åren angående denna sak stiftats i olika länder, t. ex. i Danmark, hava arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer åtminstone formellt jämnställts. Så icke i detta lagförslag. Endast arbetarnas fackföreningar skulle drabbas, och drabbas hårt, av denna lag.

Det är ju i alla fall ett faktum, som näppeligen torde kunna bestridas av insiktsfullt folk, att arbetsgivarnas påtryckningar i syfte att mjuka upp osolidariska kolleger äro minst lika kraftiga som de man vill påbörda arbetarnas fackföreningar. Denna fråga var för övrigt föremål för behandling vid det nordiska arbetsgivarmötet i Helsingfors i fjol. Om jag icke missminner mig var där 115 ledande arbetsgivare från de nordiska länderna samlade, och inför dem berättade en av de norska representanterna hurusom den stora norska firman, „Norsk Hydro", igångsatte stora nyanläggningsarbeten, och firman krävde att alla leverantörer skulle vara medlemmar av arbetsgivarföreningen i Norge. En av de svenska arbetsgivarna ansåg att detta icke var så särdeles märkligt. „För min del", yttrade han „är jag villig att gå ännu längre än Norsk Hydro samt förklara, att en herre, som uteslutande för vinnings skull icke finner sig i att kunna deltaga i sina kamraters arbete, borde utsättas för allmän bojkott. Det måste finnas ett bot för detta missförhållande", yttrade den svenska arbetsgivaren. Ytterligare meddelades det av en norsk arbetsgivare, att bankerna intresserats för detta spörsmål och att oorganiserade arbetsgivare icke beviljas kredit.

Det förefaller mig, och jag hoppas alla objektiva iakttagare äro ense med mig därom, som om allt detta hade betänkliga likheter med den s. k. terror, som det nu är fråga om.

Jag har sökt erhålla bekräftelse på att de finländska arbetsgivarnas representanter skulle hava uttalat sig emot användande av en dylik terror emot oorganiserade. Det smärtar mig att nödgas säga det, men i protokollet från detta arbetsgivarmöte torde stå, att vår arbetsgivarförenings direktör, rdm. Axel Palmgren, vid detta möte endast meddelade att han helt och fullt understöder den svenska representantens uttalande att oorganiserade arbetsgivare skola bojkottas och betraktas såsom mindrevärdiga individer. (Vasemmalta: Jaha!)

Jag hoppas rdm. Palmgren icke missförstår mig, jag har icke den avlägsnaste tanke på att uttala något som kunde tolkas såsom en förkastelsedom över denna hans åsikt att oorganiserade böra bojkottas. Vi på arbetarhåll anse det vara fullständigt naturligt att arbetsgivarna försöka främja sina organisationssträvanden också med begagnande av påtryckningsmedel, som kunna kallas kraftiga. Vi ser intet ont i att arbetsgivarföreningen t. ex. utdömer böter i händelse en arbetsgivare vid en lockout gör upp med sina arbetare, vi förstå så innerligt väl, att detta är ett brott emot solidariteten. Vi hava icke heller någonting att invända emot att arbetsgivarföreningen övar påtryckning på bankerna i syfte att dessa skola vägra kredit åt oorganiserade arbetsgivare. Vi förstå nämligen så väl vad solidaritet vill säga, och vi veta att utan organisation och disciplin är det svårt att upprätthålla ordningen på arbetsmarknaden. Men vi hava en liten och en blygsam begäran, som åtminstone icke arbetsgivarna borde gå emot. Vi begära att få vara likställda med arbetsgivarna, att få främja vår organisations verksamhet på samma sätt som arbetsgivarna. Detta kan ju icke anses vara förmätet, och det skulle förvåna mig om arbetsgivarnas representanter här stege upp och krävde monopol på att få öva påtryckning gentemot osolidariska kolleger.

Inför annat forum har jag haft tillfälle att till vår arbetsgivarförening och dess

officiella organ få framställa en fråga angående det spörsmål, som nu föreligger till behandling här i riksdagen. Arbetsgivarnas officiella organ har dock undvikit att svara på denna fråga. Detta beror säkerligen på förbiseende och rdm. Palmgren skall säkerligen med nöje här i riksdagen nu, när han har ordet efter mig, svara på denna fråga. Jag tror det vore till nytta för lagförslagets fortsatta behandling i utskottet. Alltså: Är det av behovet påkallat, att åtgärder vidtagas emot den „terror" arbetarnas och arbetsgivarnas organisationer anse sig tvungna att vidtaga emot osolidariska arbetare eller arbetsgivare?"

Denna fråga kan icke enligt vår åsikt lösas medels lagstiftning. Ingen lag kan förhindra en hederlig arbetare att hysa vissa åsikter om en strejkbrytare eller en oorganiserad arbetare. Man har talat så ofantligt mycket om fosterland och landsförrädare här i landet på sistone. Det är kanske hårt, men jag måste säga att med samma blick, som en patriot betraktar en landsförrädare, med samma blick betraktar en organiserad arbetare en strejkbrytare. Det låter hårt, som jag redan sade, och det kan förefalla obegripligt för den som icke känner den organiserade arbetarklassen och dess rättsbegrepp. Dessa rättsbegrepp och denna moral stå i alla fall enligt vår åsikt så högt, att en sådan lag som denna icke kan åstadkomma några ändringar härutinnan.

Det säges sist och slutligen att fackföreningarna på det förfärligaste undertrycka den personliga friheten. Må så vara. Jag kan i detta avseende nöja mig med att hänvisa till ett uttalande av professor Gustav Cassel, den svenska nationalekonomen, som här om dagen skrev en ledande artikel i Hufvudstadsbladet och som sålunda knappast torde kunna påbördas vara socialist. Han skrev en gång: „Inom borgerliga kretsar och även inom oorganiserade arbetares led hör man ofta fackföreningarna klandras därför att de undertrycka arbetarnas personliga frihet. Det är en gammalliberal, formell uppfattning av begreppet frihet, som här giver sig uttryck. Den frihet fackföreningarna beröva arbetarne är förnämligast friheten att arbeta till underpris. Men den som vet huru friheten missbrukas på en oorganiserad arbetsmarknad kan icke skatta den mycket högt. Den liberala ekonomin utgick från den förutsättningen att var individ under „fri konkurrens" skulle veta förskaffa sig den lön som marknadsläget tillät. Erfarenheten har visat och visar var dag huru falsk denna förutsättning är. Jag känner personligen fall där arbetare regelmässigt gått för en lön betydligt under den för yrket normala, och som nu, efter ett liv av strängt arbete, befinna sig i utblottat läge. Kan ett sådant sorgligt resultat förekommas genom en smula fackföreningstvång, så må vi sannerligen icke beklaga oss över det härför nödvändiga offret av personlig frihet".

Så skrev den borgerliga nationalekonomen. Och jag har intet att tillägga.

Sosialiministeri Tuomivaara: Ed. Huttunen koetti täällä todistella sitä, että tässä maassa ei ole työntekijäin puolelta, ammattiyhdistysliikkeen puolelta harjoitettu työmaaterroria. Minusta tämä väite on siksi läpinäkyvä, että sitä kannattaa tuskin ryhtyä todistelemaan. Minulla olisi kirjeitä, jos minä tahtoisin kuluttaa eduskunnan aikaa ja esittää täällä niitä, joita painostuksenalaisten työmiesten taholta on minulle lähetetty ja pyydetty, että valtiovalta turvaisi heidänkin työnsaantimahdollisuuksiaan. Kun minä menin taannoin tuonne ulos, niin siellä oli eräs työmies, joka pyysi puhutella minua ja kertoi pari räikeätä tapausta, mitenkä tätä pakkovaltaa voidaan harjoittaa ja mitenkä sitä harjoitetaan (Vasemmalta: Se olisi pitänyt valokuvata!). Se on kyllä useissa tapauksissa niin naamioitua ja peitettyä, että sitä on vaikeata ihan sellaisenaan saada esille niin, että sitä niiden vaillinaisten lainsäädösten perusteella, joita meillä on, olisi voitu asianomaiset asettaa syytteeseen (Ed. Paasivuori: Onko muualla paremmin!).

Täällä on kovasti ihmetelty sitä, että tällainen lakiesitys on nyt Suomessakin eduskunnalle esitetty ja haettu verrattain kaukaisia ja vähän kehittyneitä maita ja sanottu, että siellä tällaista voisi ymmärtää ja siellä sellainen olisi tarpeen. Nyt on kuitenkin asianlaita niin, että ulkomailla on täytynyt samasta syystä (Ed. Paasivuori: Missä?) kuin mikä meilläkin nyt on johtanut tähän (Ed Paasivuori:

Missä esimerkiksi?) ryhtyä lainsäädäntötoimenpiteisiin, jotta kaikille kansalaisille olisi tosiaan turvattu oikeus tehdä työtä (Ed. Paasivuori: Sellaista maata ei olekaan!), ja minä nyt pyydän tässä vain saada esittää erään sellaisen maan ja hiukan kertoa minkälainen laki on esim. Itävallassa, jonka tarkoituksena on siellä estää työmaaterroria. Huhtikuun 5 päivänä tänä vuonna vahvistettiin Itävallassa työmaaterroria ehkäisevä laki ja tämän lain tarkoituksena on työ- ja kokoontumisvapauden turvaaminen. Sillä pyritään ennen kaikkea ehkäisemään sellaisia, useissa työpaikoissa sattuneita tapauksia, että järjestynyt työväki osittain uhkauksin pakottaa järjestymättömiä tai toisiin järjestöihin kuuluvia työntekijöitä luopumaan työpaikoistaan, osittain lakon avulla tai sen uhalla taivuttaa työnantajia erottamaan heidät (Ed. Paasivuori: Missä meillä on sellaista tapahtunut?). Tämän lain 1 §:ssä säädetään m.m. että „määräykset työehtosopimuksissa ja muissa yhteissopimuksissa työnantajien ja työntekijäin välillä ovat mitättömiä, jos niiden tarkoituksena on joko välittömästi tai välillisesti a) vaikuttaa siihen, että jossakin työpaikassa olisi työssä yksinomaan määrättyyn ammattiyhdistykseen tai muuhun vapaaseen yhdistykseen kuuluvia tai b) estää jossakin työpaikassa sellaisien henkilöiden työskentyä, jotka eivät kuulu mihinkään ammattiyhdistykseen tai jotka kuuluvat määrättyyn ammattiyhdistykseen tai muuhun vapaaseen yhdistykseen." Lain 4 § sisältää terrorista määrättävät rangaistukset. „Jos joku toimii siinä tarkoituksessa, että työpaikassa olisi työssä yksinomaan määrätyn ammattiyhdistyksen tai muun vapaan yhdistyksen jäseniä tai vain ammattiyhdistykseen kuulumattomia työntekijöitä tai jos joku toimii estääkseen sellaisien henkilöiden työskentelyä, jotka eivät kuulu mihinkään ammattiyhdistykseen tai kuuluvat johonkin määrättyyn ammattiyhdistykseen tai muuhun vapaaseen yhdistykseen tai estää työnantajia tai työnhakijoita tekemästä vapaasti päätöksensä työnantamisesta tai vastaanottamisesta rangaistakoon, ellei se ole muitten määräysten mukaan ankarammin rangaistava, rikkomuksesta vähintään yhden viikon ja enintään kuuden kuukauden ankaralla vankeudella." Meidän lakiesityksessämme voi päästä sakolla, se on siis lievempi. (Vasemmalta: Vastoin sosialiministerin tahtoa!) Tässä ei pääse sakolla, tästä seuraa vankeutta ja ankaraa vankeutta. „Sama olkoon rangaistus sille, joka pakottaa uhkauksin tai väkivalloin työntekijän liittymään johonkin ammattiyhdistykseen tai muuhun vapaaseen yhdistykseen tai eroamaan jostakin tällaisesta."

Meidän ei siis tarvitse mennä sen kauemmaksi kuin tuonne sivistyneeseen Keski-Europaan, me löydämme sieltä Itävallan ja sieltä me löydämme myöskin tällaisen lain, joka on, niinkuin sanottu, hyväksytty 5 päivänä huhtikuuta ja on voimassa Itävallassa tänäkin päivänä.

Tällä minä luulen siis osoittaneeni sen, että väite siitä, että tämä on joku albanialainen tai sentapainen lakiesitys, ei pidä ollenkaan paikkaansa.

Sitten täällä on luultu, että tämä on jonkunlainen Mussolinin ohjeitten, (Vasemmalta: Ei se ole niin hyvä!) piirustusten mukaan tehty lakiesitys. Meillä ei ole ollut edes nähtävissä koko Mussolinin lakiesitystä. Tämä lakiesitys on laadittu niiden käytännöllisten kokemusten perusteella, mihin meillä jo vuosikausia harjoitettu hillitön työmaaterrori on antanut aihetta, jotta sitä voitaisiin pitää kurissa. Tämä on siis aivan suomalaiselta maaperältä lähtenyt, työmaaterrorin menettelytapojen mukaisesti laadittu laki. Aivan suomalainen tuote, ei siis mitään ainakaan erinomaisemmassa määrässä lainattua.

Ed. Aalto pelkäsi täällä sitä, että tämä laki saa aikaan sen, että meidän tuotannollinen toimintamme siitä kärsii ja muutenkin heikko taloustoiminta vielä ehkä joutuu huonommalle pohjalle. Minun käsitykseni on vähän toinen. Minusta se pakkovalta, jota työmailla poliittisessa mielessä ammattiyhdistysliikkeen taholta on harjoitettu, monet lakot, jotka poliittisessa tarkoituksessa on tässä maassa aikaansaatu, ne ovat sanomattoman paljon vahingoittaneet meidän talouselämäämme ja kansantalouttamme. Ja minun käsitykseni on se, että pitäisi päästä siitä, että ammattiyhdistysliike ei tällaisten poliittisten lakkojen ja erinäisten poliittisten päämäärien ajamisen vuoksi sotkisi ja aiheuttaisi häiriöitä talouselämässä.

Täällä on sanottu, että tämä laki estää

lakkovapautta. Se ei ole totta. Jos tehdään lakko taloudellisessa mielessä, ilman että sillä yritetään tavoitella poliittisia päämääriä (Ed. Huttunen: Kuka sen punnitsee?), painostaa ja asettaa uhkaksi jonkin vissin päämäärän saavuttamiseksi, tämä laki ei siitä estä. Kun työmaat eivät ole suinkaan niitä paikkoja minun käsittääkseni, joissa pitää politikoida, ne ovat toista tarkoitusta varten, minusta ei myöskään silloin ole syytä sallia sitä, että politikoimisella työmailla aiheutetaan jonninjoutavia, tarpeettomia, jopa monta kertaa yhteiskunnalle ja talouselämälle vahingollisia lakkoja. Siis tällainen lakkovapauden rajoitus on paikallaan.

Täällä on sanottu, että työsopimuslain 35 § olisi riittänyt kaiken tämän asian hoitamiseen. Meillä on kymmenen vuoden kokemus siitä, ettei se ole riittänyt. Meillä on täysin riittävästi kokemusta jo siitä, että valtiovalta ja viranomaiset ovat olleet voimattomia antamaan sitä suojaa painostuksen ja uhkausten alaisiksi joutuneille työmiehille, jota he ovat niin hartaasti odottaneet ja jota valtiovallan hallitusmuodon 6 §:n mukaan olisi pitänyt antaa.

Täällä on sanottu, että tämä laki tekee mahdottomaksi työväen ammatillisen yhdistymisen, siis ammattiyhdistysliikkeen. Se ei tee sitä ollenkaan mahdottomaksi, se ei siis estä sitä, jos tätä ammattiyhdistysliikettä ei viedä politiikkaan ja tehdä siitä poliittista tekijää. Minä luulisin, että tässä maassa on jo saatu enemmän kuin tarpeeksi kokemusta siitä, mihin joudutaan, jos ammattiyhdistysliike otetaan politiikan välikappaleeksi. Meillä on nyt tulokset selvästi nähtävissä ja ne eivät ole kehoittavat eivätkä lupaavat. Minulla on tässä edessäni leikkele, jossa on erään sosialidemokraatin haastattelu tästä uudesta ammattiyhdistysten keskusliitosta ja sen pyrkimyksistä ja tämän päällekirjoituksena on „Ammattiyhdistysliike politiikasta vapaaksi" ja että tästä uudesta tulee puolueeton ammattijärjestö. Jos näin todella on ja jos tällä tarkoitetaan totta, niin laki työrauhan suojelemisesta ei ole missään suhteessa esteenä tämän politiikasta vapaan ammattiyhdistysliikkeen perustamiselle enempää kuin sen toiminnallekaan. Se saa aivan vapaasti taloudellisella, se on ammatillisella pohjalla toimia. Väärinkäsitysten välttämiseksi minä pyydän huomauttaa, että hallitus ei suinkaan pyri eikä hallituksella ole tarkoituksena estää työväestön ammatillista yhtymistä (Vasemmalta: Eipä tietenkään!). Työväestöllä on siihen oikeus ja työväestö saa sen tehdä valvoakseen taloudellisia etujaan ja pyrkimyksiään. Mutta me katsomme, että ammattiyhdistysliike ei ole poliittinen eikä saa olla poliittinen.

Täällä on sanottu, että tämä laki kohdistuu vain työntekijöihin. Se kohdistuu kaikkiin Suomen kansalaisiin. Siitä ei ole erotettu pois yhtä ryhmää enempää kuin toistakaan.

Täällä on sanottu, että oikeusviranomaisten on täytynyt tehdä muka painavia muistutuksia, että mennään liian pitkälle. Se ei ole oikea tieto. Tämä lakiesitys on mitä parhaimmassa yhteisymmärryksessä oikeusviranomaisten kanssa laadittu, ja jos tällaisia tietoja on saatu, niin ne ovat olleet erheellisiä.

Ehkäpä on nyt vähän liian paljon sanottu se, että tulkoon tästä laki, niin se ei muka aseta mitään esteitä sille menettelytavalle, jota tähänkin saakka on käytetty tällaisissa ammatillisissa yhdistyksissä, toisin sanoen, siellä toimitaan laista välittämättä. Minusta tuntuu, että se on ehkä liian paljon sanottu, sillä kyllä kai kaiken yhdistystoiminnankin tässä maassa täytyy ottaa huomioon voimassa olevat lait, siitä kai emme pääse mihinkään.

Tällä kaikella minä luulen osoittaneeni sen, että lakiesitys ei ole mikään työväestön kurituslaki. Päinvastoin se minun nähdäkseni, jos se tulee hyväksytyksi, takaa kaikille työläisille poliittisista mielipiteistä huolimatta työrauhan ja oikeuden estämättä tehdä työtä, hankkia toimeentuloa itselleen ja perheelleen. Ja kyllä kai tämä nyt sentään ei ole liika vaatimus vapaassa valtakunnassa ja itsenäisessä isänmaassa. Minä en ymmärrä, minkä takia on syytä vastustaa sellaista lakia, jos ei ryhdytä mihinkään sellaisiin poliittisiin painostuksiin ja sopimattomiin tekoihin, silloin laki ei mitenkään astu tielle, mutta vain tarjoaa apuaan väärinkäytösten sattuessa. Mitä varten sitä pitää niin suurella väellä ja voimalla vastustaa? On syytä täyttää tämä aukko, joka lainsäädännössä on ollut ja vielä sitä suuremmalla syyllä, koska hallitusmuoto jo edel-

lyttää, että laki tässäkin suhteessa antaa riittävän turvan ja takeet kaikille kansalaisille ja kaikille työntekijöille ja työnantajille.

Ed. Palmgren: Herr talman! Den hänsynslösa förföljelse personer, hörande till det kommunistiska partiet och med dem likasinnade, under det senaste decenniet i stor utsträckning i alla delar av landet utöva mot annorlunda tänkande i syfte att försvåra deras utkomstmöjligheter eller för att tvinga dem att deltaga i strejker, har redan tidigare väckt en berättigad uppmärksamhet och en väl förklarlig förbittring. Under den allmänna vidräkning, som det senaste året kommit till synes med kommunisternas samhällsomstörtande verksamhet, har den överklagade terrorn på arbetsplatserna därför också självfallet gestaltat sig till en mycket aktuell fråga. Under en interpellationsdebatt vid riksdagens plenum den 3 april 1930 har jag redan utförligt yttrat mig härutinnan samt därvid framhållit, utom annat, att erfarenheten visat det gällande lagstiftning icke varit tillräcklig för att man i stöd av densamma kunde upptaga kampen mot arbetsplatsterrorn, att lagstiftningen därför borde i förevarande avseende kompletteras samt att arbetsgivarna vid flere tillfällen, då betydande ideella och materiella värden varit i fråga, med stort beklagande funnit, att deras åtgärder för arbetsfred och samhällsro icke inom samhället vunnit tillbörlig förståelse. Det är därför med tillfredställelse jag konstaterat, att denna vittbärande fråga nu blivit föremål för en välbehövlig åtgärd i rätt riktning. Regeringens proposition utgör också ett glädjande tecken härpå. Jag hoppas livligt, att det initiativ, som sålunda tagits, skall förverkligas och att därmed en sanering också på detta område måtte komma till stånd.

I anledning av en del här avgivna uttalanden får jag ännu yttra några ord. Propositionen avser ingalunda att, såsom härvid oriktigt påståtts, rikta sig emot den mindre bemedlade befolkningen. Tvärtom, den åsyftar skydd för dem, vilka önska arbeta, men av illvilliga personer hindras. Ifall en lagstiftning i den riktning propositionen giver vid handen tidigare hade tillkommit, och om kommunisterna ej fått tillfälle att driva sitt spel, hade förhållandena måhända icke gestaltat sig så, att man, såsom en talare här gjort, nu hade behöft tala om Mexiko och Albanien.

Det har icke varit klokt att från vänsterhåll i detta sammanhang tala om arbetsgivarnas ställning till fackföreningarna. Envar vet ju, vilken andas barn Finska landsorganisationen och en stor del fackföreningar varit. Det är just på den grund deras verksamhet på inrådan av myndigheterna i samhällsfredens intresse inställts. Såsom jag ofta framhållit ligger det i arbetsgivarnas intresse, att produktionen får försiggå ostört av obehöriga sidoinflytelser. Arbetsgivarna behöva, såsom rdm. Aalto alldeles riktigt framhöll, fackkunniga och dugliga arbetare. Det ligger därför självfallet också i arbetsgivarnas intresse att förfara så att de dugliga arbetarna äro nöjda med sin lott. Om arbetsgivare, såsom här oriktigt påståtts, skulle bedriva terror mot sina arbetare, bleve följden, att arbetarna skulle söka sig åt annat håll, vilket ju vore till direkt skada för arbetsgivaren. Propositionen ifråga riktar sig icke heller emot den kategori av arbetare, som äro lojala, utan emot sådana personer, som önska störa arbetsfreden samt utså missnöje och ofred. Det förvånar mig icke så litet, att rdm. Huttunen icke tyckes hava bättre kännedom om omfattningen av den arbetsplatsterror, som faktiskt rått i vida kretsar av vårt land. Jag kan endast råda herr Huttunen att bläddra genom tidigare årgångar av arbetarpressen. Där finnes nog ett rikt material för att bedöma omfattningen av alla nödtvungna avböner. Jag saknar anledning att upptaga riksdagens tid med att här återgiva fakta, som dock äro allom bekanta.

Beträffande det uttalande, som här avgavs av rdm. Fagerholm, så vill jag framhålla, att varje affärs- och industrifirma liksom också enskilda personer ha full rätt att själv bestämma vem han önskar ombetro med leverans till sig. Det är ingen terror eller ens något oberättigat om en firma eller person hellre överlämnar sina beställningar åt firmor, som stå honom nära eller med vilka han samarbetar. Den solidaritet, om vilken rdm. Fagerholm talade, bör nog fattas i vidare omfattning än rdm. Fagerholm tycks tro. Rdm. Fagerholm har missuppfattat de uttalanden han

återgiver från det nordiska arbetsgivarmötet i Helsingfors, vilket ju är ganska förklarligt, då protokollen från detta möte icke hava publicerats. Herr Fagerholm har funnit tillfället lämpligt att här till mitt besvarande framlägga en knoppfråga av rent teoretisk natur. Jag vet icke vad rdm. Fagerholm menade med att han förut vid något annat tillfälle framlagt en sådan fråga. Jag kan åtminstone icke påminna mig något sådant och finner i varje händelse tillfället icke lämpligt att genom några teoretiska diskussioner här försöka tillfredställa rdm. Fagerholms vetgirighet eller kanske endast nyfikenhet.

Ed. Kesti: Herra puhemies! Esillä oleva hallituksen esitys laiksi työrauhan suojelemisesta on lievimmin sanoen yksipuolinen. Esityksen perusteluissa puhutaan yksinomaan vain siitä terrorista, mikä kommunistien sekä heille myötämielisten henkilöiden taholta on harjoitettu toisin ajattelevia kohtaan. Sensijaan ei ole mainittu sanallakaan siitä mielipideterrorista, mitä n. s. isänmaalliselta taholta on harjoitettu toisin ajattelevia kohtaan, joka tosin ei aikaisempina aikoina ole ollut yhtä laajaa ja voimakasta kuin kommunistien terrori, mutta kuitenkin tunnettu tosiasia. Pitäisihän niiden olla hallituksen tiedossa. Minkätähden on hallitus kokonaan ummistanut silmänsä tälle toiselta taholta tulevalle terrorille? Vai tahtooko se uskoa, että tämä oikealtapäin tuleva terrori tulisi olojen rauhoituttua loppumaan noin vain itsestään. Siihen ei ainakaan voi luottaa, sillä silloinhan olisi syytä luulla, että myöskin kommunistinen terrori loppuisi kommunistisen liikkeen kuoleman kanssa. Kommunistinen liike on nyt käytännöllisesti katsoen kuollut, mutta hallitus katsoo siitä huolimatta tarpeelliseksi erikoisen lainsäädännön kansalaisten suojelemiseksi heidän terroriltaan. (Ed. Paasivuori: Se pelkää vainajia!) Minä hyväksyn hallituksen toimenpiteen, sillä minäkin katson, ettei kommunistien terrori vielä ole loppunut. Mutta minä olisin odottanut täysin tasapuolista suhtautumista asiaan. Jos kerran suojellaan joitakin kansalaisia, on suojeltava kaikkia. Ja jos määrätystä rikoksesta käydään rankaisemaan toisen mielipidesuunnan omaavia kansalaisia, on samasta rikoksesta rangaistava toisiakin. Minä olen itse joutunut kokemaan perheeni kanssa jo sekä punaista että mustaa terroria ja vihaan yhtä paljon kumpaakin. Ja senvuoksi minä en voi hyväksyä tätä hallituksen esittämille perusteluille nojautuvaa lakiehdotusta, vaikka kohta itse lakiesityksen teksti ei olekaan yhtä yksipuolinen kuin sen perustelut. Sillä meillehän on tunnettua, miten tällaisena kuohunta-aikana terroria harjoitetaan. Minkäänlaisella lainsäädännöllä ei tällaista kiihkomielisten henkilöiden harjoittamaa terroria voida kokonaan lopettaa. Mutta valtion lainsäädännön, jolla sitä pyritään lopettamaan, tulee ainakin kulkea niin tasapuolisessa hengessä, ettei se, samaan aikaan kuin se toista rankaisee, melkeinpä toista käskee samanlaiseen rikokseen. Työmaaterrori on ainoastaan valtiollisten kuohunta-aikojen ilmiö ja toivottavaa olisi, että se olojemme rauhoittuessa loppuisi tai ainakin vähenisi itsestäänkin. Lainsäätäjä antaa tällaiseen rauhoittumiseen paraimman esimerkin sillä, että se suhtautuu tasapuolisesti ja puolueettomasti kaikkia kansalaisia kohtaan.

Pyydän asianomaiselle valiokunnalle ehdottaa omasta puolestani, että lakiesityksen teksti kokonaisuudessaan muutetaan sellaiseksi, että lain piiriin kuuluvat kaikki toimenpiteet, joilla yritetään harjoittaa toista henkilöä kohtaan joko henkistä, ruumiillista tai taloudellista pakotusta tai painostusta tämän valtiollisten mielipiteiden takia.

Ed. Bryggari: Jo ylimalkainen tutustuminen esillä olevaan lakiesitykseen kykenee osoittamaan, että laki on tahdottu saada suojelemaan rikkurien työrauhaa. Lakiesitys on yksipuolisesti työnantajien etuja silmälläpitävä. Näin ollen ihme ei ole, jos työnantajaliiton puheenjohtaja ilmoittikin olevansa lakiesitykseen tyytyväinen. Työväestö tarvitsee suojelemista. Mutta valitettavasti nykyinen sosialiministeri ei näytä olevan tietoinen minkälaatuista suojelemista työväestö tällä kertaa tarvitsisi. Työväestö tarvitsisi ennenkaikkea sellaista suojelemista kuin hallitusmuodon 6 §:n sisältö nimenomaan sanoo, nimittäin työvoiman suojelemista. Hallitusmuodon mainittua kohtaa on tähän saakka käytetty aivan väärin. Ei ole tahdottu suojella työvoimaa. Minä käsittäi-

sin työvoiman suojelemisena sellaiset toimenpiteet, että ei kulutettaisi työvoimaa liian lyhyessä ajassa loppuun, että se saisi riittävän levon ja ravinnon kautta palautetuksi uudestaan kulutetun työvoiman. Näitä suojelutoimenpiteitä, joita välttämättä tarvittaisiin, ei ole hallitus katsonut tarpeelliseksi ryhtyä toteuttamaan.

Kaikella muulla tavaralla yleensä on jonkunlainen määritelmä, minkä alle hinta ei saa mennä, mutta työvoima on sellaista tavaraa, jota saa ottaa yhden päivän tahi yhden tunnin työvoiman, puolen päivän puolen työtunnin hinnalla, tai ehkä alhaisemmallakin.

Kun lähemmin tarkastelee lain sisältöä, ei voi muuhun johtopäätökseen tulla, kuin mitä alussa mainitsin, että laki on ainoastaan sen joukon suojelemiseksi kirjoitettu, joka erikoisesti työtaistelujen aikana on siirtynyt työnantajan etuja puolustavaan tehtävään. Tätä johtopäätöstä tukee lain ensimmäisen pykälän 1 momentti, jossa katsotaan rikokseksi sellainen teko, jos pakottaa toista työntekijää ottamaan osaa työlakkoon tai koettaa estää tekemästä työtä tai muuten vaikeuttaa hänen ansiomahdollisuuksiaan. Jos näin tekee on siitä seurauksena rangaistus enintään yhden vuoden vankeudella. Minkätähden työlakko yleensä puhkeaa, herra Pihkala tämän tietää, koska hän on ollut lakkojen kanssa tekemisissä. Nehän yleensä puhkeavat senvuoksi, että työehdot, etupäässä työpalkat ovat liian alhaiset. Onko nyt Suomen porvariston mielestä väärin, että palkkatyöläisellä Suomessa olisi elinehtoja vastaava työpalkka? Jos tätä työpalkkaa ei ole saatu muuta tietä elinehtoja vastaavaksi, että täytyy ryhtyä lakkoon ja sen lakon alkaessa ehkä sanotaan toiselle työtoverille: Lähde sinäkin mukaan, sinunkin työpalkkasi on liian alhainen, niin se on rikos, tämä sanominen, se on työstä estämistä ja siitä on rangaistava vähintään yhdellä vuodella. Kyllä minun nähdäkseni tämä kohta ilmaisee aivan selvästi kenen puolesta ja ketä vastaan lakiesitys on laadittu. Eihän nimittäin laissa ole mitään rangaistusta siitä, jos työnantajien liitto julistaa työsulun ja pakottaa liikeyrityksen alistumaan työsulkuun pakosta. Mitä sanotaan laissa semmoisissa tapauksissa? (Eduskunnasta: Ei mitään!) Ei lakiesityksestä löydy mitään rangaistusta mainitusta teosta. Tältäkin osalta on lakiesitys yksipuolisesti vain työväestöä vastaan tähdätty. Tätä lakia on tahdottu erikoisesti juuri niissä piireissä, joissa nyt on otettu urakaksi työväen ammatillisen järjestötoiminnan hävittäminen. Meille on tunnettua herra Haarlan edesottamiset. Nehän ovat liki sata vuotta vanhoja, Englannissa kokeiltuja. Siellä oli silloin käytännössä nimittäin esittää „paperijärjestelmä", että henkilö, joka otetaan työhön, pakotetaan allekirjoittamaan sopimus, jossa hän ilmoittaa, ettei kuulu eikä liity mihinkään ammatilliseen järjestöön. Tämä on nyt se uusi oppi muka Suomen työnantajapiireissä, jota oppia käyttämällä koetetaan ammatillinen järjestötoiminta hävittää. Toisaalta tahdotaan nyt tämän työmaaterroria koskevan iskusanan varjolla saattaa sellaiset rangaistusmääräykset, että työlakkoon kehoittaminen lasketaan jo sellaiseksi rikokseksi, josta seuraa rangaistus. Näitä toimenpiteitä luonnollisesti ryhdyttiin toteuttamaan nyt huonona työaikana, ja kommunistien aiheuttaman työväen yleisen solidaarisuuden hävittämisen jälkeen, koska tilanne edellyttää suuria tuloksia pääoman etujen ajajille. Mutta ne tulokset minun käsittääkseni muodostuvat yhteiskunnalle myöhemmin raskaiksi seurauksiinsa nähden. Ne muodostuvat raskaiksi sekä rikollisten hoitamisen, että sairaaloisuuden lisääntymisen poistamisessa ynnä muissa muodoissa. Ja jos te, porvarit, todellakin tahdotte tätä tietä kulkea, niin kyllä ne porvareista, jotka tällä kertaa ehkä ovat myötämielisiä tälle lakialoitteelle, myöhemmin huomaavat, että se onkin ollut virhe. Kyllä työläinenkin tarvitsee vissin määrän ravintoa, lepoa ja sivistystarpeitaan tyydyttää. Jos te estätte sen toiminnan, joka pyrkii juuri näitä tarpeita tyydyttämään, näitä ehtoja vastaavan palkan toteuttamiseen, niin siitä on vissit seurauksensa, ja ne seuraukset eivät ole yhteiskunnan etujen mukaisia. Se luulo, että työpalkan ylhäisyys tai alhaisuus määräisi yksipuolisesti kilpailukyvyn ja voiton suuruuden, on mielestäni harhakäsite. Täällä on mukana teollisuusyrittäjiä, jotka käsittävät sen puolen erinomaisen hyvin, mikä osuus nykyjään enää on suurteollisuudessa työpalkalla. Se on niin pieni osuus, että jos sen kustannuksella lähdetään kilpailukykyä säilyttämään tai

voittoa lisäämään, silloin ei kannata maksaa työläisille enää mitään, eikä vieläkään saavutettaisi kilpailukykyä.

Palaan uudestaan tuohon työlakkoonyllyttämiskysymykseen. Mikä on tulkittava työlakkoon yllyttämiseksi, sitä on vaikea tästä laista saada selville, etenkin maallikon. Minä luulen, että oikeudessa voidaan tulkita jo sellainen työlakkoon yllyttämiseksi, jos työläiset pitävät työpalkkoja koskevan kokouksen ja siinä joku työläisistä alustaa, minkälaiset ovat palkat, minkälaiset elinehdot, että nämä palkat ovat riittämättömät. Jos hän samassa esittää, että meidän on yhdessä ryhdyttävä vaatimaan tätä palkkaa lisää ellei muuten, niin työlakolla, olisikohan tämä työlakkoon yllyttämistä. (Vasemmalta: Ei Pihkala yllytä!) Ei Pihkala yllytä lakkoon, luultavasti. Mutta kyllä Pihkalakin ymmärtää, mitä merkitystä rahalla on kapitalistisessa yhteiskunnassa. Jos hänen palkkansa on liian alhainen, niin luultavasti hän on valmis ensimmäisenä miehenä tekemään lakon siihen saakka, kunnes palkka on elinehtoja vastaava. Ja tämä sama vaisto on kaikilla ihmisillä, olkoot ne sitten porvarillisia, kommunistisia tai sosialidemokraattisia työläisiä. Minä olen vakuutettu siitä, että sekin rikkurijoukko, jos se paisuu enemmistöksi, jonka etuja tässä tahdotaan suojella, niin sekin joukko lopulta on pakotettu, ellei sen työpalkkoja suojella elinehtoja vastaavana, tekemään lakon ja kehoittamaan tovereitaankin siihen lakkoon. Se on yleinen elämänpakko, joka siihen johtaa. Ei siitä päästä millään lainmääräyksillä vapaaksi. Ja näin ollen ei voidakaan siis millään lain suurilla rangaistusmääräyksillä tehdä työlakkoihin yllyttämistäkään olemattomaksi. Se pulpahtaa esille visseissä taloudellisissa oloissa, sille ei mahdeta mitään.

Minä sanoin jo, että me tarvitsemme suojelulakia. Mutta me tarvitsemme senlaatuista suojelulakia, jossa asetettaisiin raja, mitä alhaisemmaksi työpalkka ei saisi mennä. Jos täällä olisi sosialiministeri mukana, täällä istunnossa, niin minä tarjoutuisin hänelle oppaaksi osoittamaan, kuinka uskomattoman alhaisella palkalla tällä kertaa Suomessa sellaisten suurteollisuuksien aloilla, kuin paperiteollisuuden, kutomateollisuuden ja sahateollisuuden aloilla, työläisten täytyy elää. Siellä tarvittaisiin juuri lakia, jolla taattaisiin tälle työntekijälle niin korkea palkka, että hän saisi riittävästi ravintoa itse ja hänen perheensä, sekä terveellisen asunnon. Mutta nämä epäkohdat eivät näytä huolettavan nykyistä sosialiministeriä. Hän on ottanut tehtävänsä käsitykseni mukaan liian yksipuolisesti työnantajan etujen valvomisena.

Minä suosittelisin edelleen herra sosialiministerille, että hän lukisi uudestaan hallitusmuodon 6 §:n ja ryhtyisi sitä tulkitsemaan oikealla tavalla, ei yksipuolisesti Pihkalan rikkurijoukon suojelemisena vaan Suomen työväestön enemmistön elinehtojen suojelemisena, sillä siinä mielessä käsittääkseni on tämä kohta hallitusmuotoon otettu, että työvoimaa suojeltaisiin, ettei sitä riistettäisi, että työntekijä saisi elinehtoja vastaavan palkan, joka on työvoiman suojelun pääehto.

Vaikka minä käsitän, että tämä asia olisi ollut enempi sosialiseen alaan kuuluva, niin en kuitenkaan suosittele sitä ammattivaliokuntaan lähetettäväksi, sillä se valiokunta kokoonpanoltaan on niin peloittava, että minä en sinne suosittele mitään. Sen sijaan minä toivoisin, että lakivaliokunta, johon tämä laki lähetetään (Eduskunnasta: Pihkala on lakivaliokunnassa vakinaisena!) — kyllä hän ymmärtää, että työpalkkaa tarvitaan, — minä suosittelisin, että lakivaliokunta asiaa lähemmin harkittuaan esittää tämän lakialoitteen hylättäväksi ja hyväksyy ponnen, jossa se kehoittaa hallitusta antamaan eduskunnalle esityksen suojelulaiksi, jossa taataan työläisille alin palkka työpäivästä. Sitä lakia tarvitaan, ei tämänlaatuista.

Ed. Huttunen: Herra sosialiministeri ilmoitti, että valtion lentokonetehtaan johtokunta ottaa ja erottaa työläiset. Tässä olisi herra sosialiministerin hyvä kysyä puolustusministerin mielipidettä. Puolustusministeri nimenomaan on minulle ilmoittanut, että puolustuslaitoksen alaisiin työpaikkoihin on järjestetty valvontaosasto ja tämä valvontaosasto määrää, ketä erottaa ketä ei, ja tämän valvontaosaston määräyksestä on juuri erotettu ne työläiset, joista minä esityksessäni mainitsin.

Edelleen herra sosialiministeri luki Itävallasta ohjeita, mitenkä sielläkin on täl-

laisia lakiesityksiä laadittu. Sosialiministerille tapahtui pieni vahinko, hän laski liian pitkälle. Tuli nimittäin jo yksi ponsi, jossa sanottiin: „Joka vaatii jotakin eroamaan luvallisesta järjestöstä — — —". Ei meidän lakiesityksissä ole tällaista säädöstä, meillä päinvastoin määrätään eroamaan laillisesta, luvallisesta järjestöstä. Siis aivan toista kuin Itävallassa. Herra sosialiministeri, kuten sanottu, luki liian pitkälle.

Edelleen herra sosialiministeri suosittelee puolueetonta ammattiyhdistysliikettä. Mutta minä luulen, että jos herra sosialiministeri joutuu mittaamaan sen puolueettomuutta, niin sen vaaka ei ole oikea. Minä väitän, että Suomen työväki ei ole samalla kannalla tässä puolueettomuusriidassa, kuin herra sosialiministeri. Sitä osoittaa tämä lakiesitys, jonka herra sosialiministeri on antanut meille käsiteltäväksi. Minun nähdäkseni olisikin sopinut paremmin, jos herra sosialiministeri olisi varustanut tämän lain nimikkeellä „laki työmaaterrorin edistämiseksi", sillä sitä se on.

Ed. Lindman: Herra puhemies! Minua myöskin kiinnostaa tämä lakiesitys. Tämä kiinnostus johtuu erittäinkin siitä, mitä sanotaan tämän lakiesityksen perusteluissa. Niissä sanotaan aivan alussa m. m. seuraavaa: „Kuten tiedetään, on vapaussodan jälkeisinä vuosina niiden henkilöiden taholta, jotka ovat kuuluneet kommunistiseen puolueeseen, sekä heille myötämielisten henkilöitten puolelta harjoitettu toisin ajattelevien häikäilemätöntä vainoamista heidän toimeentulonsa vaikeuttamiseksi. Tällä vainoamisella, jossa monasti on käytetty raakoja, jopa sinänsäkin rikollisia keinoja, on työntekijät useasti saatu karkoitetuksi työpaikastaan ja heidän ja heidän perheensä elämää ja toimeentuloa muutenkin vaikeutettu." Näissä lausumissani perustelujen kohdissa minä olen erikoisesti alleviivannut sanat „heille myötämielisten henkilöiden puolelta" ja haluaisin lähemmin kysyä herra sosialiministeriltä, jolta tämä esitys on lähtöisin, ketä hän tarkoittaa näillä kommunisteille myötämielisillä henkilöillä. Minä käsitän herra sosialiministerin tarkoittavan näillä sanoilla eikommunistisia työläisiä, meitä sosialidemokraatteja. Jos minun käsitykseni näiden sanojen merkityksestä on aivan oikea, silloin minun täytyy torjua sellainen syytös mainitsemallani kannalla olevia työläisiä vastaan, sillä tiedossani ei ole ainoatakaan tapausta, jolloin olisi käytetty raakoja ja rikollisia keinoja toismielisten työläisten karkoittamiseksi työpaikoiltaan. Mutta että tällaista, näissä perusteluissa mainittuja raakoja karkoituskeinoja on käytetty, se kyllä pitää paikkansa. Mutta näitä keinoja eivät ole käyttäneet kommunisteille myötämieliset henkilöt, vaan ehta porvarillisilla mielipiteillä varustetut henkilöt. Eivätkä karkoituksen kohteeksi ole joutuneet sellaiset henkilöt, jotka lakiesityksen perusteluissa mainitussa vapaussodassa ovat taistelleet isänmaan puolesta valkoisella rintamalla, vaan henkilöt, jotka eivät ole ottaneet osaa mainittuun vapaussotaan punaisella eivätkä valkoisella puolella, mutta ovat varsinkin viime aikoina koettaneet puolustaa laillista yhteiskuntajärjestystä.

Todistaakseni ed. Huttusen puheessa mainittuja tapauksia, jotka koskevat valtion työpaikoilla tapahtuneita työmaaterroritapauksia ja osoittaakseni kenenkä taholta ja missä varsinaista työmaaterroria harjoitetaan ja missä todella vainotaan kunnon työläisiä ja saatetaan heidät ja heidän perheensä elämä ja toimeentulo erittäin vaikeaksi, minä pyydän esittää tässä erään kirjelmän. Tämän kirjelmän otsikkona on: „Muonavarikko II, Viipuri". „Yövartija N. N. — minä en mainitse nimeä, koska minä en tällä hetkellä ole vakuutettu siitä, miten hyvin tämä työläinen on työpaikkaansa nähden turvattu — varikolle tulleen määräyksen perusteella irtisanotaan työsopimuksenne varikon kanssa 31/7 1930. Varikko myöntää teille lomana kuluvan heinäkuun loppuosan". Tämä kirjelmä on päivätty heinäkuun 11 päivänä vuonna 1930. Kirjelmän saatuaan oli tämä iäkäs tämän kuluvan lokakuun 15 päivänä 10 yhtämittaista vuotta nuhteettomasti valtiota palvellut työläinen mitä suurimmassa määrässä hämmästynyt, hämmästynyt senkin vuoksi, kun hän tiesi, ettei hän ole tehnyt minkäänlaista rikosta valtiota eikä ketään yksityistäkään henkilöä kohtaan, eikä hän ole saanut tänä pitkänä aikana yhtään muistutusta esimieheltään, eivätkä hänen esimiehensä ole millään tavalla olleet hänelle eikä hän esimiehilleen vihamielinen. Ensimmäisenä tehtävänä hä-

nellä oli luonnollisesti mennä kysymään kirjelmän allekirjoittaneelta esimieheltä syytä tällaiseen aiheettomaan ja laittomaan ja miksei, herra sosialiministerin sanoja käyttääkseni, rikolliseen karkoittamiseen työpaikastaan. Hänen esimiehensä sanoi, että rikosrekisterin pitäjältä on saapunut ilmoituskirjelmä, josta muka käy ilmi, että N. N. on jotain tehnyt. Kun N. N. pyysi nähdä kirjelmää, ei sitä hänelle näytetty. Tämän tiedon saatuaan hankki N. N. nimismiehen välityksellä otteen rikosrekisteristä, josta kävi selville ettei hänellä ole minkäänlaista rikosta vastattavanaan eikä ole koskaan hänellä ollutkaan. Hän meni ja näytti tämän rikosrekisteriotteen ynnä ottamansa todistuksen eräältä suojeluskuntaan kuuluvalta ja N. N:n asuntopaikalla hyvin tunnetulta, vieläpä kokoomuspuolueeseen lukeutuvalta sekä kokoomuspuolueen listalta Viipurin maalaiskunnan valtuustoon valitulta henkilöltä, jolloin tämä porvarillinen henkilö parikymmenvuotisen tuntemuksensa ja omantuntonsa perusteella todisti N. N:n kunnolliseksi kansalaiseksi, henkilöksi, joka ei ole ottanut osaa vapaussotaan kummallakaan puolella, vaan pysynyt aivan puolueettomana j. n. e. Nämä nähtyään myönsi hänen esimiehensäkin, ettei N. N:ää ole eroitettu mistään rikoksesta, vaikka aikaisemmin oli sanonut päinvastaista, eikä hänkään tiedä erotetulla olevan mitään rikoksia, mutta hänen esimiehensä kätkeytyi edelleenkin salaperäisiltä tuntuvien ja epämääräisten käskyjen taakse, joita hänen on muka noudatettava. Kun ei tästäkään N. N:llä ollut mitään apua, kääntyi hän esimiehen välityksellä 13 päivänä heinäkuuta puolustusministerin puoleen anomuksella, että hänen erottamisestaan toimitettaisiin puolueeton tutkimus, ja jos siinä havaitaan, ettei hänen erottamiseensa löydy laillista syytä, hänet otettaisiin takaisin puolustuslaitoksen palvelukseen, entiseen yövartijantoimeensa. Kun tutkimuksen toimittamisesta ei alkanut kuulua mitään, eikä hänen kirjelmäänsäkään edes mitään vastattu, vaikka hän sitä nimenomaan pyysi, matkusti N. N. henkilökohtaisesti pääkaupunkiin. Tapasi täällä entisen ja suuremmilla valtuuksilla kuin nykyinen varustetun esimiehensä, kertoi hänelle tapahtuman ja huolensa. Tämä henkilö tuntien entisen alaisensa työläisen kaikin puolin kunnolliseksi ja valtiolle hyödylliseksi työläiseksi, avusti häntä siinä määrin, että N. N. outona henkilönä pääsi puolustusministeriöön, jossa toimitettiin kuulustelu. Tässä kuulustelussa on selvinnyt se, mitä yleensä olen N. N:stä maininnut, sillä todistukset, jotka hän myöskin täällä esitti, osoittivat N. N:n erottamisen mielivaltaiseksi työmaaterroriksi, jota oli tässä tapauksessa harjoittanut työnantaja kaikin puolin kunnollista työntekijää kohtaan. Tässä kuulustelussa myöskin selveni, että N. N:n esimies oli saatuaan tietää, että N. N. oli pyytänyt toimittamaan tutkimuksen, lähettänyt kirjelmän puolustusministeriöön ja syyttänyt siinä N. N:ää kommunistiksi sekä sanonut, ettei N. N:n anomus tutkimuksen toimittamisesta saisi aiheuttaa mitään toimenpiteitä. Täällä ministeriössä oli kuitenkin luvattu lähettää henkilö toimittamaan tutkimus paikan päälle. Näin on minulle kerrottu asia alusta loppuun. Valitettavasti en ole myöhemmin saanut tietää, onko tutkimukset lopullisesti toimitettu ja mihin tuloksiin niissä on tultu. Mutta sehän ei lienekään pääasia, vaan pääasia on se, että työläisiä ja kunnon työläisiä — sillä tätä työläistä tietääkseni ei voida syyttää edes järjestäytymisestä, sillä hän ei tietääkseni kuulu mihinkään järjestöön — tällaisia työläisiä on aivan syyttömästi työpaikoiltaan muka kommunisteina karkoitettu työnantajain taholta, vaikka he eivät, niinkuin tämä tapaus selvästi osoittaa, aina ole suinkaan kommunisteja. Tässä tapauksessa joutui nimittäin isä vastaamaan poikansa teosta, sillä poika on tunnettu kommunisti. Tietääkö herra sosialiministeri tällaisista tapauksista, joita tapahtuu valtion ja puolustuslaitoksen alaisessa työpaikassa? Tässä tapauksessa ei ole kumpikaan, työmaalta karkoitettu eikä karkoittaja — sillä minä tunnen myöskin hänen mielipiteensä, nimittäin tämän karkoitetun työläisen esimiehen, ettei hänkään ole kommunisti, vaan tiedän hänen olevan porvarillisilla mielipiteillä varustetun — siis tässä tapauksessa eivät ole kumpikaan olleet kommunisteja, vaan karkoitus on kohdistunut kokonaan työläiseen, joka ei millään tavalla ole rikkonut valtiota, yksityisiä, esimiestään eikä muutenkaan yhteiskuntaa vastaan. Tämä tapaus ei ole lisäksi N. N:n esimiehen ansiota yksistään, vaan hän on

saanut ohjeensa muualta. Ehkäpä hän on saanut ohjeensa menetellä tällä tavalla ylempää. Sillä tämä tapaus sattui n. s. talonpoikaismarssin jälkeen pääkaupunkiin, jonka talonpoikaismarssin aikana oli kuulemani mukaan pääkaupungissa keskusteltu ja sikäli kuin minulle on vakuutettu myöskin päätetty, että valtion työpaikoilta karkoitetaan pois kaikki kommunistit. Mutta puhdistus ja tämä karkoitusmenetelmä ei ole, niinkuin näemme, kohdistunut kommunistisesti ajatteleviin työläisiin, vaan aivan rehellisiin, kunnollisiin ja valtiolle hyödyllisiin työläisiin, jotka omaavat muunlaiset mielipiteet kuin kommunistit yleensä omaavat. Kun tällaista työmaaterroria, jonka poistamista arvellaan tämän lakiesityksen tarkoittavan, tapahtuu tuoreessa puussa, niin mitä sitten tapahtuukaan kuivassa? Tarkoitan, kun valtion työmailla ovat työläiset turvattomia, työnantajan mielivallan alaisia, mitä sitten ovatkaan työläiset tänä aikana yksityisten työnantajain työmailla? Työnantajain puolesta he ovat enemmän vainottuja kuin toisten työläisten taholta. Mielestäni korjaantuu tilanne sillä, jos meiltä poistuu liika lapualaisuus, jos meiltä poistetaan järjestyneitten työläisten vainoaminen ja sorto ja annetaan todella vapaus työläisten järjestäytyä ammatillisesti ja järjestyneinä työläisten hankkia työoloihinsa parannuksia sekä järjestää suhteensa työnantajainsa kanssa voimassaolevan työsopimuslain mukaisesti. On tunnustettava myöskin työnantajain taholta järjestäytymisperiaate, järjestäytymisoikeus. On otettava huomioon, että työntekijä ja työnantaja käyvät kauppaa, toinen myy työvoimansa, toinen sitä ostaa. Kokemus on lisäksi osoittanut, että paremmin tulevat työnantajatkin toimeen järjestyneen työväestön kanssa kuin järjestymättömien työläisten kanssa, koska tällöin kumpaakin asiapuolta sitoo vain keskinäinen kauppasopimus, työehtosopimus, jota on noudatettava. Tällaisilla laeilla kuin esillä oleva esitys ei poisteta ristiriitaa, joka on olemassa työvoiman myyjän, työläisen, sen ostajan, työnantajan väliltä. Siksi minäkin tahdoin esittää tämän yhden esimerkin päinvastaisesta työmaaterroritapauksesta kuin mitä tässä lakiesityksessä sanotaan, ja tahdon lopuksi yhtyä edustajain Huttusen ja Bryggarin täällä tekemiin evästysehdotuksiin valiokunnan huomioonotettavaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

Tarkistajain vaalin tulos.

Puhemies: Tarkistajain vaalin tulos julistetaan. Sihteeri lukee vaalista tehdyn pöytäkirjan.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaalissa 28 päivänä lokakuuta 1930, jota vaalia varten oli annettu neljä eri ehdokaslistaa, on kunkin ehdokaslistan hyväksi antanut äänensä,

listan n:o	1:n	hyväksi	66	äänestäjää
„ „	2:n	„	39	„
„ „	3:n	„	34	„
„ „	4:n	„	57	„

eli yhteensä 196 äänestäjää, jota paitsi yksi äänestäjä oli antanut vaalilipun, johon ei ollut merkitty äänestysviivaa.

Edellä mainittujen äänestäjälukujen ja vaalijärjestyksen 15 ja 16 §:n sekä työjärjestyksen 12 §:n perusteella huomataan, että on tullut valituksi:

listasta n:o 1:stä 2 tarkistajaa ja 2 varamiestä,
listasta n:o 2:sta 1 tarkistaja ja 1 varamies,
listasta n:o 3:sta 1 tarkistaja ja 1 varamies, ja
listasta n:o 4:stä 1 tarkistaja ja 1 varamies.

Valituiksi ovat näin ollen tulleet:

listasta n:o 1.

tarkistajaksi edustaja Keto ja hänen varamiehekseen edustaja Åhlström,
tarkistajaksi edustaja Rapo ja hänen varamiehekseen edustaja Pekkala,

listasta n:o 2.

tarkistajaksi edustaja Kilpeläinen ja hänen varamiehekseen edustaja Päivänsalo,

listasta n:o 3.

tarkistajaksi edustaja Estlander ja hänen varamiehekseen edustaja Westman,

listasta n:o 4.

tarkistajaksi edustaja Hänninen ja hänen varamiehekseen edustaja Leppälä.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1930.

Onni Hallsten."

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on ensi torstaina kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 16,29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

6. Torstaina 30 p. lokakuuta 1930

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Esitellään:

1) Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämässä olevista, vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista 161

2) Puhemiesneuvoston laatima luettelo tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista 162

3) Hallituksen esitys n:o 40 ulkomaisten välitystuomioitten täytäntöönpanoa koskevan, Genèvessä 26 päivänä syyskuuta 1927 tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä ..... "

4) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1928 163

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta Genèvessä 24 päivänä maaliskuuta 1930 allekirjoitetun kauppapoliittisen sopimuksen hyväksymisestä ..... "

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Asikainen, von Born, A. Halonen ja Harvala.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat huomiseksi päiväksi oikeusasiain tähden ed. Kaura ja perhejuhlan tähden ed. Roos.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämässä olevista, vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä vireillepantavista lakiehdotuksista.

Esitellään edelläsanotun luettelon a) kohdassa mainittu asia, nimittäin

ehdotus tasavallan suojelulaiksi.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotus asian lähettämisestä perustuslakivaliokuntaan hyväksyttäneen.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään; asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Esitellään luettelon b) kohdassa mainittu asia, nimittäin

ehdotus laiksi sotatilasta .. päivänä ....kuuta .... annetun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannallepanon sattuessa.

Puheenvuoroa ei haluta.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotus asian lähettämisestä perustuslakivaliokuntaan hyväksyttäneen.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään; asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Esitellään luettelon c) kohdassa mainittu asia, nimittäin

ehdotus laiksi rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n muuttamisesta.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotus asian lähettämisestä perustuslakivaliokuntaan hyväksyttäneen.

Keskustelu:

Oikeusministeri Söderholm: Viime valtiopäivillä tätä lakiehdotusta käsiteltäessä tehtiin sitä vastaan eri tahoilta huomautuksia, mutta kun ei ollut aikaa tehdä siinä kaikkia tarpeellisia korjauksia, se kuitenkin hyväksyttiin lepäämään yli vaalien. Kun eduskunnalle nyt annetussa esityksessä, joka muuten on rakennettu samalle pohjalle, on koetettu ottaa huomioon ne muistutukset, jotka edellistä aloitetta vastaan tehtiin, pyydän saada lausua toivomuksen, että perustuslakivaliokunta, kun asiaa siellä valmistellaan, tekisi sen hallituksen esityksen eikä lepäämään jätetyn ehdotuksen perusteella.

Vid senaste riksdag, då detta lagförslag behandlades, gjordes emot förslaget från flere olika håll anmärkningar, men då det icke ansågs vara tid att göra nödiga rättelser i förslaget, godkändes det såsom sådant att vila över valen. Då man uti den nu till riksdagen överlämnade propositionen har försökt beakta de anmärkningar, som senast framställdes emot förslaget, som annars är överensstämmande med det vilande, ber jag uttala förhoppningen, att då grundlagsutskottet företager ärendet till behandling, till bas för behandlingen lägges regeringens proposition och icke det vilande lagförslaget.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus asian lähettämisestä perustuslakivaliokuntaan hyväksytään.

Esitellään luettelon d) kohdassa mainittu asia, nimittäin

ehdotukset laiksi valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta ja laiksi Suomen vaalilain muuttamisesta.

Puheenvuoroa ei kukaan halua.

Puhemies: Puhemiesneuvoston ehdotus asian lähettämisestä perustuslakivaliokuntaan hyväksyttäneen.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään; asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

2) Puhemiesneuvoston laatima luettelo tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista.

Esitellään

Tasavallan presidentin vahvistamatta jättämä ehdotus laiksi kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annetun lain muuttamisesta.

Puheenvuoroa ei haluta.

Puhemiesneuvoston ehdotus asian lähettämisestä työväenasiainvaliokuntaan hyväksytään.

3) Ulkomaisten välitystuomioitten täytäntöönpanoa koskevan, Genèvessä 26 päivänä syyskuuta 1927 tehdyn yleissopimuksen hyväksymistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 40 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

4) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1928

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon:

5) Genèvessä 24 päivänä maaliskuuta 1930 allekirjoitetun kauppapoliittisen sopimuksen hyväksymistä

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on huomenna kello 10.

Täysistunto lopetetaan kello 15,25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

7. Perjantaina 31 p. lokakuuta 1930

kello 10.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ainoa käsittely:

1) Ehdotus Genèvessä 24 päivänä maaliskuuta 1930 allekirjoitetun kauppapoliittisen sopimuksen hyväksymisestä 165

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 34.

Pöydällepanoa varten esitellään:

2) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta ..... ,,

3) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta ..... ,,

---

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Kaura, Kovanen, Pekkala, Roos, Tanner ja Åhlström.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat ensi tiistaiksi virkatehtävien takia ed. Jatkola sekä kunnallisasiain tähden ed. Kaskinen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus Genèvessä 24 päivänä maaliskuuta 1930 allekirjoitetun kauppapoliittisen sopimuksen hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 34, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Ulkoasiainvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon:

2) Ehdotuksen laiksi maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 sekä

3) Ehdotuksen laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on ensi tiistaina kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 10,16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

8. Tiistaina 4 p. marraskuuta 1930

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta 168
Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 18.

2) Ehdotus laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta vuonna 1931 . 169
Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 36.

Pöydällepanoa varten esitellään:

3) Lakivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi vapausrangaistusten koventamisesta . „

4) Lakivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi ..... „

5) Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta .. „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Jatkola, Kaskinen, Kuokkanen, Raatikainen, Rothberg, Sahlstein ja Sunila.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta omaisen kuoleman johdosta ed. Kuokkanen, sairauden takia ed. Sahlstein, virkatehtävien takia edustajat Rothberg ja Jatkola, kunnallisten tehtävien takia ed. Kaskinen sekä torstai-iltaan sairauden takia ed. Sunila.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime lokakuun 31 päivältä saapunut hallituksen esitys

n:o 41 laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930;

sekä kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 3 päivältä esitys

n:o 42 laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta.

Tarkistajain puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tarkistajat ovat valinneet puheenjohtajakseen ed. Kedon ja varapuheenjohtajakseen ed. Hännisen.

Eduskuntatalon rakennustoimikunnan jäsenet.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valtiovarainvaliokunta on eduskuntatalon rakennustoimikunnan jäseneksi kirjailija Santeri Alkio-vainajan tilalle valinnut pankinjohtaja Tyko Reinikan.

Pankkivaltuusmiesten valitseminen.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 4 momentin mukaan on pankkivaltuusmiehet valittava edustajanvaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä. Tämän johdosta puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä toimittamaan sanotun vaalin.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Suomen Pankin tilintarkastajain ja näiden varamiesten valitseminen.

Puhemies: Niin ikään ehdottaa puhemiesneuvosto, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä toimittamaan valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 5 momentissa mainitun Suomen Pankin tilintarkastajain ja näiden varamiesten vaalin.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Valtiontilintarkastajat ja varatilintarkastajat vuodeksi 1931.

Puhemies: Edelleen ehdottaa puhemiesneuvosto, että eduskunta kehoittaisi valitsijamiehiä hallitusmuodon 71 §:n mukaisesti valitsemaan vuodeksi 1931 viisi valtiontilintarkastajaa sekä varamiehen kullekin heistä.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lahdensuo: Ilmoitan, että suuren valiokunnan kokous on Säätytalossa huomenna kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Ståhlberg: Esityksessä, jota laki- ja talousvaliokunta sellaisenaan puoltaa, ehdotetaan maalaiskuntain kunnallislain 70 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti. Sen mukaan kunnallisvaltuuston päätös kuoletuslainojen ottamisesta valtion varoista oman huoneiston hankkimiseksi kansakoulua varten ei ole alistettava maaherran vahvistettavaksi. Mainitussa tapauksessa onkin päätöksen alistaminen tarpeeton, koska kunnalla silloin kansakoululaitoksen kustannuksista v. 1926 annetun lain mukaan on oikeus kuoletuslainan saamiseen, joten vahvistusta kunnan sitä koskevalta päätökseltä ei voida kieltää. Mutta samaten saattaa olla tai tulla olemaan muunkin valtiolainan kuin kuoletuslainan ja muutakin tarkoitusta kuin kansakouluhuoneiston hankkimista varten otetun lainan laita. Niinpä esim. 20 päivänä huhtikuuta 1928 annetun kansankirjastolain 6 §:n mukaan kansakoulurakennusten yhteyteen sovitettujen kirjasto- ja lukuhuoneistojen rakentamiseen ja kunnossapitoon maalaiskunta saa lainan samojen perusteiden mukaan kuin kansakouluhuoneistojen rakentamiseen ja on siis sellaisenkin lainan saamiseen oikeutettu viranomaisen harkinnasta riippumatta. Mutta esityksen ehdotus ei koske tuollaisia kirjastojen tai lukusalien huoneistoja koskevia valtiolainoja. Näin ollen ja kun sellaisen erityisen yksityiskohdan mainitseminen kuin esityksessä ehdotetaan, ei hyvin sovellu yleiseen lakiin otettavaksi, olisi ehdotettu uusi säännös laadittava yleisempään muotoon, esim. siihen tapaan, että milloin kunta on lain mukaan oikeutettu viranomaisen harkinnasta riippumatta saamaan lainan valtion varoista, ei kunnanvaltuuston päätöksen vahvistettavaksi alistaminen ole tarpeen. Siihen suuntaan käyvä muutos olisi suuressa valiokunnassa syytä ottaa tutkittavaksi.

Kaupunkien kunnallislain säännökseen 41 §:ään 9 päivältä joulukuuta 1927 tuskin

voidaan nyt esillä olevan aloitteen pohjalla tehdä vastaavaa muutosta, joka myöskin siinä saattaa käydä tarpeelliseksi, niinkuin kauppaloista jo on esityksessäkin ehdotettu, vaan se lienee jätettävä tuonnemmaksi.

Pääministeri Svinhufvud: Hallitus on antanut tämän esityksen sen johdosta, että eduskunta 19 päivänä marraskuuta 1929 päivätyssä toivomuksessa on kehoittanut hallitusta tekemään tällaisen esityksen. Hallituksella ei tietääkseni ole mitään sitä vastaan, että suuri valiokunta ottaa harkittavakseen tämän äskeisen puhujan tekemän ehdotuksen, joka näin ensi näkemältä tuntuu sangen hyvältä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta vuonna 1931.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 36, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon:

3) Ehdotuksen laiksi vapausrangaistusten koventamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 1;

4) Ehdotuksen laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 2; sekä

5) Kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamista

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Puhemies: Seuraava eduskunnan istunto on ensi torstaina kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 15,23.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

9. Torstaina 6 p. marraskuuta 1930

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi vapausrangaistusten koventamisesta 172
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 30.

2) Ehdotus laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi 176
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 11.

3) Ehdotus laiksi kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 12.

Esitellään:

4) Hallituksen esitys n:o 41 laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930 ..... „

5) Hallituksen esitys n:o 42 laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta 178

Pöydällepanoa varten esitellään:

6) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta tasavallan suojelulaiksi ..... „

Siv.

7) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi sotatilasta annetun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannallepanon sattuessa 179

8) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta ..... „

9) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta osakkeiden ostamisesta Seinäjoen vesijohto-osakeyhtiössä ..... „

10) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta sekä samoilla valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi Suomen vaalilain muuttamisesta ..... „

11) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Helo, Oksanen, Pitkänen, Sunila ja Tanner.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa sairauden takia tämän päivän istunnosta ed. Oksanen.

Uusia hallituksen esityksiä.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 5 päivältä saapuneet hallituksen esitykset

n:o 43 laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931 ja
n:o 44 laiksi valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista.

Uusia valiokuntia.

P u h e m i e s: Nojautuen eduskunnan työjärjestyksen 29 §:ään puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi jo asetettujen ylimääräisten valiokuntien lisäksi vielä asettaa kulkulaitosvaliokunnan ja puolustusasiainvaliokunnan sekä kumpaankin niihin valittavaksi 17 jäsentä.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Vapautus valtiontilintarkastajan toimesta.

P u h e m i e s: Ed. Koivisto on eduskunnalle osoittanut kirjelmän, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnalle.

Kun minä hallituksen jäsenenä olen jäävillinen toimimaan vuoden 1930 valtiontilintarkastajana, anon kunnioittaen, että minut siitä toimesta vapautettaisiin ja että eduskunta ryhtyisi toimenpiteisiin yhden tilintarkastajan valitsemiseksi vuoden 1930 tilejä tarkastamaan.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 1930.

J. Koivisto.''

Anomus hyväksytään.

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä valitsemaan ed. Koiviston sijaan valtiontilintarkastajan vuodeksi 1930.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi vapausrangaistusten koventamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan e n s i m m ä i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 30, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Oikeusministeri S ö d e r h o l m: Kun lakivaliokunta on hyväksynyt esityksen, voi näyttää siltä kuin minulla ei olisi aihetta käyttää puheenvuoroa. Mietintöön on kuitenkin liitetty kolme vastalausetta. Se sosialidemokraattiseen puolueeseen kuuluvain valiokunnan jäsenten valiokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa esittämä väite, että pääsyynä hallituksen esityksen tekemiseen olisi vankiloissa vallitseva tilanahtaus, ottaa vain asian toisen puolen huomioon. Lisääntyvä rikollisuus on jo sinänsä täysin pätevä syy peloittavasti vaikuttavain rangaistusmuotojen käytäntöönottamiselle, mikä ajatus myös käy ilmi ehdotuksen 2 §:n säännöksistä. Selvää kuitenkin on, ettei vesileipävankeuden käytäntöön ottaminen yksinään ole riittävä toimenpide rangaistusten täytäntöönpanon kehittämiseksi. Päinvastoin vaaditaan myös toisenkinlaatuisia peloittavia keinoja. Sellaisten harkitsemista varten on esitöitä suoritettu ja ehdotuksiakin tehty. Mutta kun ne ovat vasta juuri äskettäin oikeusministeriöön saapuneet, ei niiden enempään käsittelyyn ole vielä voitu ryhtyä. Näistä kysymyksistä on tärkeimpiä se, kuinka sakkoran-

gaistusten täytäntöönpano voitaisiin järjestää niin, että sakkojen muuttamista kovemmaksi rangaistuslajiksi voitaisiin, mikäli mahdollista, välttää.

Mikäli olen voinut havaita, poikkeaa toinen vastalause valiokunnan mietinnöstä periaatteellisesti siinä, että vastalauseen tekijäin mielestä tuomitulle olisi suotava oikeus ratkaista, tahtooko hän muuntorangaistuksena käytettäväksi tavallista vankeusrangaistusta, vai vesileipävankeutta. Kun valtio suojellakseen kokonaisuuden ja kaikkien yksityisten oikeutta ryhtyy rangaistuksin torjumaan oikeusjärjestystä vastaan kohdistettuja tekoja, niin täytyy tuomioistuimilla, joiden tehtävänä on käyttää valtion rankaisuvaltaa, olla oikeus kussakin yksityisessä tapauksessa valita millä tavoin tätä rankaisuvaltaa on käytettävä, eikä tätä valitsemisoikeutta voida myöntää sille, joka yhteiskunnan vastaisella toiminnallaan on oikeusjärjestystä loukannut.

Mitä lopuksi 3 vastalauseeseen tulee, niin saan ainoastaan huomauttaa, että meillä nykyään esiintyvä rikollisuus on laadultaan sellaista, että entisestään ankarampia rankaisumuotoja sen vastustamiseksi on havaittu tarvittavan. Ja näitä rankaisumuotoja on rankaisevan viranomaisen saatava käyttää niin kauan kuin niitä tarvitaan. Mutta tällä hetkellä ei voida ratkaista, kauanko kovennettuja rankaisutapoja on pakko muunlaisten ohella käyttää. Niin pian kuin niitä ei enää tarvita, lakkaa niiden käyttäminen itsestään, ja eihän mikään silloin estä poistamasta niitä kokonaan lakia muuttamalla.

Pidän senvuoksi suotavana, että suuri valiokunta hyväksyisi lakivaliokunnan mietinnön.

Då lagutskottet godkänt propositionen kunde jag synas sakna anledning att uttala mig i saken. Till betänkandet har emellertid fogats trenne reservationer, som giva mig anledning att yttra några ord. Då i den av utskottets socialdemokratiska ledamöter till betänkandet fogade reservationen göres gällande, att den huvudsakliga anledningen till att regeringen väckt förslaget vore trängseln i fängelserna, så ser man endast sakens ena sida. Den ökade kriminaliteten utgör i och för sig redan orsak nog för införandet av en avskräckande strafform, vilket även framgår av stadgandet i 2 § av förslaget. Givetvis är likväl med vatten- och brödstraffet icke behovet av åtgärder angående straffverkställigheten uttömt. Tvärtom erfordras även åtgärder av annat slag än avskräckande medel. I detta syfte har ett beredningsarbete pågått och förslag även uppgjorts, men de hava så nyss inkommit till justitieministeriet att deras vidare behandling ännu ej kunnat vidtaga. En fråga, som härvid särskilt är av betydelse, är huru man skall lyckas anordna verkställigheten av bötesstraff så att dess förvandling till strängare straff bör kunna i görligaste mån undvikas.

Såvitt jag kunnat finna skiljer sig den andra reservationen från utskottets betänkande principiellt däri, att åt den dömda skulle lämnas rätt att avgöra huruvida han såsom förvandlingsstraff skulle önska välja fängelse eller vatten och bröd. Då staten för att skydda det helas och varje enskilds rätt skrider till straffåtgärder mot dem, som förgripit sig emot rättsordningen, så måste det ankomma på domstolen, vilkens uppgift det är att tillvarataga statens straffmakt, att i det enskilda fallet avgöra, på vilket sätt denna straffmakt skall begagnas, och icke på den, som genom asocial handling ställt sig mot rättsordningen.

Vad slutligen den tredje reservationen vidkommer, så vill jag endast erinra därom att, då brottsligheten hos oss för närvarande yttrar sig så att en strängare form för dess motarbetande befunnits nödig, denna form bör stå den straffande myndigheten tillbuds så länge detta befinnes nödigt. Men huru länge detta repressiva medel jämsides med andra skall befinnas vara nödigt kan icke i detta nu avgöras. Så snart behovet av detta upphör bortfaller nog tillämpningen av detsamma av sig själft, och dessutom hindrar icke någonting att genom lagändring då avskaffa detta straff. Jag vågar därför motse att lagutskottets betänkande skall godkännas av stora utskottet.

Ed. Erich: Herra puhemies! Sikäli kuin minä olen saattanut havaita niin hyvin hallituksen esityksen perusteluista kuin lakivaliokunnassa asiantuntijana kuullun oikeusministeriön vankeinhoito-osaston yli-johtajan lausunnosta — valitettavasti minä

en täydelleen kuullut herra oikeusministerin äskeistä lausuntoa — on tällä hallituksen esityksellä tavallaan kahtalainen tarkoitus, nimittäin, ensinnäkin, tehokkaasti taistella varsinkin viimeisinä kuukausina yhä uhkaavammaksi yltynyttä rikollisuutta vastaan ja, toiseksi, keksiä joitakin sopivia keinoja vankiloissa vallitsevan tavattoman tilanahtauden lieventämiseksi. Edellinen päämäärä on kai, niin sanoakseni, lähinnä katsottava puhtaasti siveelliseksi, kun taasen jälkimmäinen lähinnä johtuu niistä poikkeuksellisista vankilaoloista, jotka meillä nykyään ovat vallalla. Nämä molemmat päämäärät ovat sellaisinaan kaikin puolin hyväksyttäviä, enkä minä usko eduskunnassa olevan ainoatakaan edustajaa, joka niitä ei periaatteessa hyväksyisi ja kannattaisi. Taistelukeinoista rikollisuutta vastaan, samoin kuin niistä keinoista, millä voitaisiin lieventää tilan ahtautta vankiloissa, voidaan kuitenkin olla monessa suhteessakin hyvin eri mieltä. Minä en halua laajemmin kajota n. s. vesileipärangaistuksen moraaliseen puoleen. Monta kertaa on todettu, että se sellaisenaan ei ole nykyaikaisen kulttuurivaltion arvon mukainen ja että sitä niinmuodoin korkeintaan hyvin poikkeuksellisissa ja harvinaisissa olosuhteissa voi suositella.

Minä tahtoisin sen sijaan lausua vahvan epäilykseni siitä, tulisiko vesileipärangaistus nimenomaan sillälailla sovellettuna kuin käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 2 § edellyttää, johtamaan toivottuihin tuloksiin. Tässä pykälässähän puhutaan n. s. suuremmista rikoksentekijöistä, jotka on tuomittu pitempiaikaiseen kuritushuone- tai vankeusrangaistukseen. Minä uskallan puolestani vahvasti epäillä, tulisiko se seikka, että tällaiselle rikokselliselle tuomittua rangaistusta vielä voitaisiin koventaa enintään 36 päivän vesileipärangaistuksella, kyllin tehokkaaksi tämänkaltaisiin rikoksentekijöihin vaikuttamaan. Luulisin, että valtiovallan pikemminkin pitäisi miettiä toisia keinoja taistelussa rikoksellisuutta vastaan, ja minä rohkenen tässä mainita eräitä sellaisia, joita osittain on julkisuudessakin esitetty. Minusta tuntuisi siltä kuin ehdolliseen vapauteen pääsemiselle saattasi melkoisella menestyksellä asettaa suurempia vaatimuksia kuin nykyjään niin, että ainoastaan sellaiset rangaistuksensa kärsineet vangit, jotka todellakin vankilassaoloaikanaan ovat osoittaneet mielenmuutosta, pääsisivät nauttimaan ehdonalaisen vapauden heille tarjoamista eduista. Samalla tavalla on mielestäni vakavasti harkittava sitä, eikö elinkautista kuritushuonerangaistusta meillä pitäisi ruveta sovelluttamaan myöskin todellakin elinkautisena kuritushuonerangaistuksena eikä 12 vuoteen päättyvänä, niinkuin asianlaita meillä viimeisinä aikoina on ollut. Niinikään voisi kysyä, eikö se kohta rikoslain 7 luvussa, jossa puhutaan rangaistusten yhdistämisestä ja jossa määrätään erityinen maksimiraja yhdistämisessä, myöskin olisi tarkastelun ja korjauksen tarpeessa. Ja vihdoin olisi mielestäni syytä kysyä, eikö eräiden rikosten kohdalla muutenkin pitäisi koventaa nykyisen rikoslain rangaistusmääräyksiä. Minä ajattelen silloin eniten 25 luvun 1 ja 9 §:iä, joissa puhutaan vapauden riistämisestä ja ihmisryöstöstä. Nämä molemmat vielä vuosi sitten peräti harvinaiset rikokset ovat viimeisinä aikoina meillä tulleet niin yleisiksi, että rikoslain koventaminen tällä kohdalla kieltämättä olisi kipeän nykyhetken tarpeen vaatima. Samaan ryhmään minä haluaisin lukea myöskin rikoslain 24 luvun, joka käsittelee m. m. kotirauhan rikoksia. Niinkuin yleisesti tiedetään, myöskin nämä rikokset nykyjään kuuluvat päiväjärjestykseen. Ja vihdoin saattaisi ehkä harkita myöskin eräiden rikoslain 16 luvun alkupuolella olevien pykälien edellyttämien rangaistuksien koventamista, koska me olemme saaneet nähdä aivan viimeisinä aikoinakin, mitenkä valtion virkamiehelle, joka täyttää laillista virkavelvollisuuttaan, tehdään väkivaltaa tai häneen kohdistetaan uhkauksia. Tällainen rikos on katsottava erittäin arveluttavaksi, varsinkin silloin kun se vaarantaa yleistä oikeusturvallisuutta ja tuomioistuinten rauhallista toimintaa. Vihdoin olisi mielestäni paikallaan, että kieltolakia kovennettaisiin, sikäli kuin kieltolaissa säädetään rangaistusta ammattimaisesta väkijuomainmyynnistä, valmistuksesta ja kuljetuksesta.

Mitä sitten tulee lakiehdotuksen 1 §:ään, niin saattaa olla mahdollista, että siinä ehdotettu toimenpide tulisi johonkin määrään lieventämään tilanahtautta vankiloissa. Aivan varmuudella ei tätä kuitenkaan voi sanoa siitä syystä, että, kuten lakiehdotuksesta havaitsee, samalla kuin

itse rangaistus kovenisi, tuomittujen vankilassaoloaika tulisi tavattoman suuressa määrässä lyhenemään. Esimerkin vuoksi mainittakoon, että henkilö, joka on tuomittu sadan päivän vankeusrangaistukseen, tulisi tällä kovennetulla tavalla pääsemään 20 päivän rangaistuksella, 120 päivän vankeusrangaistusta vastaisi 24 päivän rangaistus, 140 28 päivän, 160 32 päivän ja vihdoin puolen vuoden ainoastaan 36 päivän vankeusrangaistus. Norja lienee ainoa maa, josta on olemassa jonkinlaisia kokemuksia siitä, mihinkä vesileipärangaistuksen käytäntöönottamisella päästään. Niin vähäisillä kokemuksilla kuin mitä meillä on käytettävinä, lienee hyvin vaikeata mennä sanomaan tästä asianpuolesta varmuudella sitä taikka tätä.

Lakivaliokunnassa tehtiin tätä asiaa käsiteltäessä sellainen ehdotus, että laki olisi säädettävä määräaikaiseksi. Minä puolestani suuresti valitan, että lakivaliokunnan enemmistö ei hyväksynyt tällaista ehdotusta, sillä onhan vesileipärangaistus joka tapauksessa myönnettävä siksi poikkeukselliseksi rangaistusmuodoksi, että sitä korkeintaan kokeiluna, ja juuri huomioonottaen poikkeukselliset olosuhteet, saattaisi suosittaa väliaikaisesti käytäntöön otettavaksi. Minä puolestani rohkenen olettaa, että suuri vailokunta on erityisesti juuri mainittuun ehdotukseen lain määräaikaisuudesta kiinnittävä tarpeellista huomiota.

Ed. Kivioja: Edellisen puhujan mielestä tällainen rangaistus ei sovi enää nykyaikana, ja kun hän on kansanvaltaisen puolueen edustaja, niin mahdollisesti hän kansanvallan nimessä tahtoo vastustaa tällaista järjestelmää, jota nyt ehdotetaan käytäntöön otettavaksi. Minun tekisi mieleni huomauttaa, että kansanvalta on kuitenkin jotakin toista kuin Marxin opit. Tietysti sellaisten oppien mukaan pitäisi rikollisten olot vankilassa tehdä oikein suotuisiksi, olla hyvä ruoka, hyvä „ylöspito", paljon vapaa-aikaa ja valistaa niitä Marxin opeilla ja kaikenlaisella, mitä siltä taholta osataan esittää. Mutta kansanvallan kannalta me voimme tulla aivan toisenlaiseen tulokseen. Minä haluaisin mainita joitakin esimerkkejä siitä, mitä kansa ajattelee. Kansa ajattelee paljon raskaampia rangaistusmuotoja mahdolliseksi käyttää nykyaikana, ja olen liikkuessani kansan keskellä Länsi-Suomesta Itä-Suomeen asti saanut kuulla heidän mielipiteensä ja kertomuksia siitä, mitä kansa ajattelee. Erästä sellaista kertomusta en malta olla mainitsematta, koska se varmasti näitten mainittujen oppien mukaan on epäinhimillistä, mutta juuri heidän tahollansa sitä on käytetty. Eräällä vankileirillä v. 1918 rankaisivat vangit toveriansa siten, että panivat hänet tynnyrin päälle seisomaan leivänpuolikas kädessä niin kauaksi aikaa, että hän siihen pyörtyi, siitä syystä että hän oli varastanut leipää toveriltansa. Tällaista keksii kansa rangaistukseksi, ja nykyaikana olisi tällaiset otettava huomioon. Minä rohkenisin sanoa vanhan kristikunnan sanalla, että sellainen rangaistus on „syntynyt" eikä „tehty". Nyt myöskin, kun rikollisuus on niin laajan muodon saanut, niin ei kelpaa mitkään kamarissa tehdyt teoriat, vaan nyt täytyy ottaa kansasta esimerkkiä ja rangaistukset panna juuri sellaisiksi kuin kansa edellyttää. (Vasemmalta: Tynnyrin päälle ja leipä pois!) Ja aina sen mukaan miten tilanne vaatii! Hiidenkivelläkään ei ollut muuta mahdollisuutta kuin määrätä, että „hän viskattakoon härkien eteen". — Me olemme myöskin vakavassa tilanteessa ja täytyy myöskin sen mukaan säätää rangaistukset. Jokainen, joka on joutunut tekemisiin lasten ja nuorison kanssa, tietää, että ei mikään kasvatus onnistu ilman kuria, ruumiillistakin kuria tarvitaan. Ne ovat vain harvat lapset, joista tulee kunnollisia ihmisiä aivan ilman sitä, ja siinä että se on jäänyt vähemmälle, siinä on vika siihen, että nykyaikana ei ole oikein suuressa määrässä ihmisten kunnollisuus kehuttavaa. Kyllä on oikein tosi vielä se raamatun sana Uudessa testamentissa: „Joka lihassa kärsii, se lakkaa synnistä". Meidän tarvitsee säätää ankaroita rangaistuksia ja minä uskon, että hyvin pian mennään paljon pitemmälle kuin mihin tämä ehdotus tähtää, ja minä satun tietämään, että myöskin vasemmiston valitsijat yhtyvät siihen, samoinkuin myöskin koko eduskuntaryhmämme, ainakin tähän ja on vielä valmis menemään paljon pitemmälle.

Ed. Erich: Minä pyydän vain huomauttaa edelliselle puhujalle, että minun käsittääkseni tässä ei ole laisinkaan kysymys kansanvallasta, ei marxilaisuudesta

eikä fascismista eikä sosialidemokratiasta, vaan ainoastaan tämän lain tarkoituksenmukaisuudesta. Minä valitan muuten, ettei edellinen puhuja suonut lausunnolleen hiukan pitempää aikaa. Hän olisi voinut sitä mehevöittää useammallakin samantapaisella kuvauksella ja vertauksella, joilla hän ilahutti lakivaliokunnan jäseniä, niinkuin tämän valiokunnan arv. jäsenet hyvin muistavat.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 11, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Kun kukaan ei halua puheenvuoroa, julistetaan lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 12, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotuksen laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930.

sisältävä hallituksen esitys n:o 41 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Vennola: Puheenaoleva esitys laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuodelta 1930 on valtion tulojen valvonnan kannalta erittäin tärkeä. Se johtuu siitä, että lainsäädäntömme on puutteellinen siinä suhteessa, ettei ilman erikoisia toimenpiteitä voida estää keinottelua tulleilla, joitten koroittaminen on käsittelyn alaisena. Kuten eduskunnalle jätetyssä esityksessä on osoitettu, kiiruhtavat tuontiliikkeet tuomaan maahan suuret määrät niitä tavaroita, joitten tulli on aiottu koroitettavaksi, hyötyäkseen siten valtion kustannuksella. Kuvaavaa on vuoden 1926 tullien käsittely, jolloin edellisen vuoden loppukuukautena nousi tullien kanto 237 milj. markkaan sen sijaan, että se muina vuosina samalta kuukaudelta ja myöskin rajakuukausilta nousi vain 60—100 milj. markkaan. Oli tuotu maahan sen takia, että tulleja odotettiin koroitettaviksi, suuria määriä tavaroita ja hyödytty valtion kustannuksella. Valtio voi näissä oloissa tällä tavalla menettää tullituloja, jollei se valvo etujaan, 30—40 milj. markkaa, jotka menevät yksityisten liikkeenharjoittajain taskuun.

Kun valtiolla ei ole ainakaan nykyisissä oloissa varaa menettää tulojaan, on sen tähden ehdotettu ryhdyttäväksi erikoisiin toimenpiteisiin, jotta tullikoroitusten tarkoittama lisätulo tulisi valtiolle ja keinottelu ja muutoinkin vähäisten pääomien sitominen liiallisiin varastoihin saataisiin ehkäistyksi. Pysyväisen lain aikaansaaminen tällaisten valtiotulojen menettämisen estämiseksi tullikoroituksien käsittelyn aikana olisi tarpeellista saada aikaan. Ei ole kuitenkaan tahdottu tällä kertaa ehdottaa tällaista pysyväistä lakia, koska siihen ollaan vielä tottumattomia ja koska on syytä jättää asia myöhemmäksi, niin että paraikaa koossa oleva tullikomitea voi sitä, jos mahdollista,

käsitellä tullimuutosten yhteydessä. On sentähden tyydytty asiaa korjaamaan vain ensi vuotta varten sillä tavalla kuin esityksessä on ehdotettu. On esityksessä ajateltu meneteltäväksi niin, että hallitus oikeutettaisiin määräämään, että niistä tavaroista, joitten tullit esityksessä on ehdotettu koroitettaviksi, kannetaan tullia jäljellä olevalta osalta kuluvaa vuotta esityksessä mainituin määrin, kuitenkin niin, että lain tullien kantamisesta v. 1931 tultua voimaan asianomaisille tulliperuutuksena suoritetaan tullatuista tavaroista kannetut tullin ja viimemainitun lain mukaan samalle tavaramäärälle säädetyn tullin ero sikäli kuin kannettu tulli on sanottua säädettyä tullia korkeampi.

Sen järjestelyn, mikä esityksessä on ehdotettu, ei pitäisi tuottaa esteitä muodolliseltakaan kannalta. Se perustuu kahteen periaatteeseen: ensiksikin siihen, että eduskunta antaa valtioneuvostolle valtuuden kantaa vuoden loppuosalta esityksessä mainitut korkeammat tullit ja toiseksi, että restitutsionin, tullipalautuksen, muodossa maksetaan takaisin kannettu tulli niitten tullimäärien mukaiseksi, minkä eduskunta lopullisesti hyväksyy. Tällaisen valtuuden antaminen valtioneuvostolle väliaikaisena toimenpiteenä kuin myös tullirestitutsionin avulla saattaminen kannetut tullimäärät yhdenmukaisiksi eduskunnan hyväksymän tullilain kanssa, on käsittääkseni puolustettavissa.

Uskallan toivoa, kun asia on valtion tulojen kannalta erittäin tärkeä ja kiireellinen, että asianomainen valiokunta ja eduskunta käsittelisi asian mahdollisimman nopeasti.

Ed. Sergelius: Herr talman! Regeringens proposition angående lag om uppbärande av förhöjd tull under året 1930 åsyftar att förekomma, såsom hr finansministern här nämnde, en förslust för statsverket i tullinkomster. Ett liknande, om ock såsom bestående avsett lagförslag överlämnade regeringen till riksdagen senaste höst, men detta blev då på sakliga och hållbara grunder såväl av stats- som stora utskottet och slutligen av riksdagen förkastat. Hr finansministern nämner själv att regeringen nu också har för avsikt att i sinom tid inkomma till riksdagen med ett liknande lagförslag. Om också nu föreliggande lagförslag, som överlämnats till riksdagen, endast skall gälla, såsom nämndes och såsom regeringen i sin proposition nämner, tullförbud för år 1930, så kvarstå fortfarande flera av de skäl som i stats- och stora utskottet anfördes mot antagande av lagen om temporärt förtullningsförbud år 1929.

Jag skall icke denna gång beröra de formella hinder som möta antagandet av ett sådant lagförslag, men på skäl, som jag senare vid lagförslagets behandling skall anföra då jag även kommer att beröra de formella omständigheterna, är jag övertygad om att syftet med lagen icke kommer att nås. Här vid remissbehandlingen vill jag endast inskränka mig till att nämna några nog så betydelsefulla omständigheter vilka tala emot lagförslagets antagande.

För det första: Den årligen återkommande tulltarifförändringen är redan ägnad att framkalla osäkerhet icke blott för våra importörer utan för hela vårt näringsliv. Införes nu ett nytt osäkerhetsmoment, ett förtullningsförbud, om också detta nu denna gång endast åsyftar innevarande år, så ökar detta moment ytterligare oron och detta icke blott bland importörer utan även för de utländska varuleverantörerna. Jag frågar mig nu, hr finansminister, hava vi verkligen råd härtill då redan de politiska förhållandena i landet göra affärsvärlden utomlands ytterst återhållsam gentemot oss. Dessutom är faran för handen att, om detta lagförslag antages, man ett följande år kommer att tillgripa samma åtgärd och vi få ett permanent orostillstånd på importens område, och jag kan icke förstå annat än att om regeringen skulle få stöd för sin avsikt att överlämna ett liknande förslag som senaste höst, vilket lagförslag måste på samma grunder nu som för ett år sedan avböjas.

Härutöver finnes för närvarande icke något så stort behov att vidtaga nu föreslagna lagstiftningsåtgärd emedan krediten för spekulanterna är, såsom hr finansministern vet, starkt kringskuren. Regeringen hänvisar visserligen till december månad år 1925, då tulluppbörden ökades till omkring 237 miljoner mark från 65.7 miljoner mark under motsvarande månad år 1924. Men härvid bör dock ihågkommas, att spekulationsmarginalen detta år

var särskilt stor. Jag finner nog till min häpnad, då jag i dag genombläddrat ytligt regeringens proposition angående lagen om uppbärande av tull för år 1931, att regeringen har föreslagit på en del varor en mycket stark tullförhöjning. Detta vore ju ett skäl som skulle tala för en sådan åtgärd som regeringen nu föreslår. Men då jag förmodar, att icke dessa förhöjningar, åtminstone på en stor del av de av regeringen föreslagna tullpositionerna, komme att av riksdagen antagas, så talar också denna omständighet emot att nu ett sådant provisoriskt tullningsförbud skulle godkännas.

Vi skola särskilt erinra oss att det år 1925 var en tidpunkt då det icke var särskilt svårt att erhålla kredit för en spekulation i nu av regeringen nämnt syfte, men helt annorlunda gestaltar sig, såsom jag nämnde, förhållandet nu. Kredit är svårt att uppbringa och därför anser jag att under nurådande ekonomiska depressionsförhållanden mycket få skäl tala för lagförslagets antagande. Jag hoppas därför att statsutskottet vid propositionens behandling skall komma till samma resultat som det senaste år kom vid behandlingen av en likartad proposition.

Valtiovarainministeri Vennola: Edellisen puhujan lausunnon johdosta tahtoisin kuitenkin huomauttaa, että hänen olisi syytä tarkemmin tarkastaa viime vuoden esitystä tullikeinottelun estämiseksi. Siinähän koetettiin asia ratkaista tullikiellon avulla ja asia oli rakennettu kokonaan toisille periaatteille kuin siinä esityksessä, minkä hallitus nyt on antanut, niin että hänen väitteensä siinä suhteessa ei pidä paikkaansa. Samat epäilyksiä aiheuttavat syyt eivät tässä esityksessä käsittääkseni ole olemassa, kun esitys on toinen. Mitä taas tulee puhujan huomautuksiin siitä epävarmuudesta, mikä tullilainsäädännön alalla on, ja jota tämäkin esitys tulisi lisäämään, niin mikä on asianlaita, sitä ei voida kieltää. Säädämme tullit aina kulloinkin vuotta varten ja pysyvää tullitaksaa, vaikka kymmenkunta vuotta olemme koettaneet, emme ole voineet saada aikaan. Komitea istuu parastaikaa tätä asiaa järjestämässä. Mutta on huomattava, että vissi epävarmuus tullilainsäädännön alalla tulee aina olemaan sikäli kuin tullikoroituksia syystä tai toisesta tapahtuu. Siitähän ei voida päästä. Mitä taas tulee siihen muistutukseen, että asiassa ei voida tarkoitusperää saavuttaa, niin, jos tästä on vedettävä se johtopäätös, että asiassa siis ei ole mitään tehtävää, vain annettava tullien, valtion kipeästi kaipaamien tulojen, mennä yksityisten taskuun, niin minä luulen, että tällainen ratkaisu ei ole maan etujen mukainen. Että vuonna 1925 krediitin saanti ja siis tällainen tullikeinottelu oli helpompaa panna toimeen kuin nykyjään, on myönnettävä. Mutta on jo siksi paljon hallituksella tietoja siitä, että nyt jo ennen koroitettujen tullien voimaan astumista koetetaan väliaikaa käyttää hyväkseen. Sen vuoksi eduskunnalla on täysi syy hyvin vakavasti harkita sulkujen säätämistä tämän epäkohdan estämiseksi ja tulojen pelastamiseksi valtiolle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

5) Ehdotuksen laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 42 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään

6) Vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta tasavallan suojelulaiksi

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi istuntoon.

Keskustelu:

Ed. Turkia: Minä pyytäisin ehdottaa, että nyt puheenaoleva perustuslakivalio-

kunnan mietintö pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Ed. Aaltonen: Minä pyydän kannattaa ed. Turkian tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta on ed. Turkia ed. Aaltosen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Turkian ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Asiasta on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Turkian ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt puhemiesneuvoston ehdotuksen. Mietintö pannaan pöydälle ensi istuntoon.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle ensi istuntoon:

7) Vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi sotatilasta annetun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannalle panon sattuessa

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2;

8) Ehdotuksen edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3;

9) Osakkeiden ostamista Seinäjoen vesijohto-osakeyhtiössä

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon:

10) Vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta sekä samoilla valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi Suomen vaalilain muuttamisesta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle ensi istuntoon:

11) Ehdotuksen valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on huomenna kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 16,05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

10. Perjantaina 7 p. marraskuuta 1930

kello 13.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 43 laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931 188

1 a) Hallituksen esitys n:o 44 laiksi valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista 191

1 b) Ed. von Bornin lak. al. n:o 1 laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta 193

2) Ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 2 laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta ..... „

3) Ed. Lahdensuon y. m. lak. al. n:o 3 laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta ..... „

4) Ed. Ryynäsen y. m. lak. al. n:o 4 laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta ..... „

5) Ed. Kaijalaisen y. m. lak. al. n:o 5 laiksi tulo- ja omaisuus- sekä perintö- ja lahjaverotuksen toimeenpanon lykkäämisestä Inarin, Enontekiön, Utsjoen ja Petsamon kunnissa „

6) Ed. Lehtokosken y. m. lak. al. n:o 6 laiksi kansakoululaitoksen kustannuslain 20 §:n muuttamisesta .... „

7) Ed. Koposen y. m. lak. al. n:o 7 laiksi leimaverolain 14 §:n muuttamisesta ..... „

8) Ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8 laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta „

9) Ed. Jyskeen y. m. lak. al. n:o 9 laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhtymille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtion avustusten perusteita koskevan lain muuttamisesta 194

10) Ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 10 säästöpankkilaiksi ..... „

11) Ed. B. Sarlinin y. m. lak. al. n:o 11 laiksi köyhäinhoitolain 50 ja 56 §:n muuttamisesta ..... „

12) Ed. Lahtelan y. m. lak. al. n:o 12 laiksi Kemijärven kunnassa olevan n. k. Kirkkomäenkankaan ja sitä varten eroitetun metsämaan tilaksi muodostamisesta ja asukkaille luovuttamisesta ..... „

13) Ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 13 laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta ..... „

14) Ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 14 laiksi lisäyksestä rikoslain 1 luvuun ja saman lain 38 luvun 12, 14, 15 ja 16 §:n muuttamisesta, laiksi kieltolain 14 ja 15 b §:n muuttamisesta, sekä laiksi tullisäännön 161 §:n muuttamisesta ja lisäyksestä sanottuun tullisääntöön ..... „

15) Ed. Hagan y. m. lak. al. n:o 15 laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain 9 §:n muuttamisesta ..... „

16) Ed. Åhlströmin y. m. lak. al. n:o 16 laiksi asevelvollisten käyttämisestä siviilityössä ..... „

17) Ed. Jacobssonin y. m. toiv. al. n:o 1 painovapauslain muuttamisesta siten, että virkamiehet velvoitetaan pitämään viralliset asiakirjat yleisön saatavissa ..... „

18) Ed. B. Sarlinin y. m. toiv. al. n:o 2 korvauksen antamisesta yleisistä

Siv.

varoista todistajille rikosasioissa annetun asetuksen muuttamisesta 194
19) Ed. Tarkkasen y. m. toiv. al. n:o 3 kotimaisen palkinto-obligatiolainan ottamisesta 195
20) Ed. Korpisaaren y. m. toiv. al. n:o 4 erinäisten valtion teollisuuslaitosten muuttamisesta osakeyhtiöiksi „
21) Ed. von Frenckellin toiv. al. n:o 5 Valtion kuoletusrahaston perustamisesta ..... „
22) Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 6 pysyväisen talousneuvoston asettamisesta ..... „
23) Ed. Riipisen y. m. toiv. al. n:o 7 verotuslainsäädännön muuttamisesta sellaiseksi, että aviopuolisoita käsiteltäisiin verotuksessa eri verovelvollisina ..... „
24) Ed. Kukkosen y. m. toiv. al. n:o 8 perintö- ja lahjaverolaissa ilmenneiden epäkohtien poistamisesta „
25) Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 9 nettobudjetin käytäntöön ottamisesta valtion liiketoiminnassa .... „
26) Ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 10 virkamiehistön nimittämisen ja virassa pysymisen perusteitten muuttamisesta ..... „
27) Ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 11 esityksen antamisesta laiksi virastojen aukiolosta sekä valtion viran ja toimen haltijain työajasta ..... „
28) Ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 12 virasto-olojen yksinkertaistuttamisesta ..... „
29) Ed. Hännisen toiv. al. n:o 13 rajantakaisten tekemien ryöstöretkien aikaansaamien vahinkojen korvaamisesta ..... „
30) Ed. Kaijalaisen y. m. toiv. al. n:o 14 Petsamon sähkökysymyksen ratkaisemisesta valtion etua silmällä pitäen ..... „
31) Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 15 valtion omistaman Pyhäkosken käyttämisestä sähkövoiman synnyttämiseen 196
32) Ed. Aalto-Setälän y. m. toiv. al. n:o 16 korvauksen antamisesta maailmansodan aikana erinäisiä vahinkoja kärsineille annetun lain muuttamisesta ..... „

Siv.

33) Ed. Kuisman y. m. toiv. al. n:o 17 vuoden 1918 itsenäisyystaistelun johdosta syntyneiden vahinkojen korvaamisesta 196
34) Ed. Korpisaaren y. m. toiv. al. n:o 18 osuuskauppojen säästökassain toiminnan säännöstelemisestä ..... „
35) Ed. B. Sarlinin y. m. toiv. al. n:o 19 kuntain huoltovelvollisuuden täyttämisestä johtuvain korvaussaatavain elatusvelvollisilta takaisin saamisen turvaamisesta ..... „
36) Ed. Kestin toiv. al. n:o 20 manttaalikuntalaitoksen lopettamisesta ja sen tehtävien siirtämisestä kunnille ..... „
37) Ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 21 maalaiskuntien kunnallisverorasituksen tasaamisesta ..... „
38) Ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 21 a maanomistajien vapauttamisesta rautatiealueen aitaamisrasituksesta ..... „
39) Ed. Päivänsalon y. m. toiv. al. n:o 22 esityksen antamisesta irtolaislaiksi ..... „
40) Ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 23 uudesta irtolaislainsäädännöstä ..... „
41) Ed. Jern'in toiv. al. n:o 24 kyläyhteiskuntien hallintoa koskevasta lainsäädännöstä ..... „
42) Ed. von Born'in y. m. toiv. al. n:o 25 kieltolain korvaamisesta alkoholin käyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta ..... „
43) Ed. Ryynäsen y. m. toiv. al. n:o 26 kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaisesta valmistuksesta ja kauppaan laskemisesta 197
44) Ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 27 esityksen antamisesta laiksi alkoholistihuollosta ..... „
45) Ed. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 28 valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin ..... „
46) Ed. Ailion toiv. al. n:o 29 maalaiskuntain kouluhallinnon keskittämisestä ..... „
47) Ed. Pärssisen y. m. toiv. al. n:o 30 valtion oppilaitoksen perustami-

Siv.

sesta niitä henkilöitä varten, jotka valmistuvat eri toimiin lastenhuollon alalla 197

48) Ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 31 kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamisesta yliopistoon ..... „

49) Ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 32 Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemisesta ..... „

50) Ed. Ailion y. m. toiv. al. n:o 33 Hämeen vanhan linnan jättämisestä historialliseksi muistomerkiksi ..... „

51) Ed. Hirvensalon y. m. toiv. al. n:o 34 kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämisestä ..... „

52) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 35 valtion avustuksesta meijerien rakentamista varten Pohjois-Suomeen .. „

53) Ed. Setälän y. m. toiv. al. n:o 36 laidunmaan hankkimisesta pakkolunastuksella pienviljelmille ja itsenäistyneille mäkitupa-alueille ..... „

54) Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 37 Suomen Kalastajajärjestöjen keskusliiton apurahan koroittamisesta „

55) Ed. Perheentuvan y. m. toiv. al. n:o 38 toimenpiteistä Varsinais-Suomen saariston kalastajaväestön taloudellisen aseman kohottamiseksi 198

56) Ed. Pyyn y. m. toiv. al. n:o 39 tutkimuksen toimittamisesta tuotannollisten osuusliikkeiden huokeakorkoisen luoton tarpeesta ..... „

57) Ed. Saarisen y. m. toiv. al. n:o 40 huokeakorkoisen luoton hankkimisesta niille pienviljelijöille, jotka ovat ottaneet suorittaakseen vuokra-alueensa lunastushinnan suoraan maanomistajalle ..... „

58) Ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 41 kalanhautomohuoneen ja hoitajan asunnon rakentamisesta Kajaanin Ämmäkosken venesulkuun ..... „

59) Ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 42 komitean asettamisesta voinviennin edistämismahdollisuuksien tutkimista varten ..... „

60) Ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 43 kotimaisen rukiin jauhatuspakon käytäntöönottamisesta ..... „

Siv.

61) Ed. Ruotsalaisen y. m. toiv. al. n:o 44 kotimaisen leipäviljatuotannon turvaamisesta 198

62) Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 45 tarpeellisten tonttien varaamisesta korkeimman maa- ja metsätalousopetuksen tarpeita varten .... „

63) Ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 46 valtion talouskoulun perustamisesta Helsinkiin ..... „

64) Ed. Kestin toiv. al. n:o 47 esityksen antamisesta maatalousneuvonnan keskittämistä tarkoittavaksi laiksi „

65) Ed. Kestin toiv. al. n:o 48 esityksen antamisesta laiksi kaupunkien, kauppaloiden y. m. yhdyskuntien omistamien tilojen alueilla olevien vuokra-alueiden itsenäistyttämisestä.. „

66) Ed. Kestin toiv. al. n:o 49 pysyvän pienviljelysrahaston muodostamisesta 199

67) Ed. Huuhtasen y. m. toiv. al. n:o 50 toimenpiteistä perunajauhoteollisuuden aikaansaamiseksi ..... „

68) Ed. Kaskisen y. m. toiv. al. n:o 51 jauhamattoman vehnän ja vehnätuotteiden tullisuhteen järjestämisestä ..... „

69) Ed. Kestin toiv. al. n:o 52 esityksen antamisesta laiksi margariinin valmisteverosta ..... „

70) Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 53 maataloushallituksen kalatalousdellisen tutkimustoimiston siirtämisestä yliopiston maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan ..... „

71) Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 54 Kymenlaakson tulvavahinkojen avustusmäärän lisäämisestä ..... „

72) Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 55 Kymijoen perkaustyön toteuttamisesta myöskin varatyönä ..... „

73) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 56 toimenpiteistä Kemijärven tulvien rajoittamiseksi ..... „

74) Ed. Kestin toiv. al. n:o 57 asutuskomitean töiden kiirehtimisestä ja uudisraivausrahaston perustamisesta ..... „

75) Ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 58 tutkimuksen toimittamisesta vuokra-alueiden lunastamisvaatimuksien epäämisen syistä ..... „

Siv.

76) Ed. Kestin toiv. al. n:o 59 esityksen antamisesta laiksi pienviljelijäin laidunosuuskunnista 199
77) Ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 60 lisämaan hankkimisesta vapaaehtoisuuden tietä liian pienille tiloille ..... „
78) Ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 61 valtion metsämaiden vuokra-alueiden haltijain oikeuttamisesta luopumaan tiloillaan olevista arvopuista 200
79) Ed. Kestin toiv. al. n:o 62 n. s. päätilojen vuokraajain itsenäistyttämisestä ..... „
80) Ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 63 eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille ..... „
81) Ed. Kestin toiv. al. n:o 64 asevelvollisuusajan lyhentämisestä ja suojeluskuntia koskevan lainsäädännön muuttamisesta ..... „
82) Ed. Kauran y. m. toiv. al. n:o 65 rautatien rakentamisesta Helsingistä Turun—Toijalan ja Tampereen—Porin ratojen poikki Suupohjan radalle ..... „
83) Ed. Aaltosen y. m. toiv. al. n:o 66 Turun—Riihimäen rautatien rakentamisesta ..... „
84) Ed. Pilppulan y. m. toiv. al. n:o 67 rautatien rakentamisesta Uudestakaupungista Peipohjan asemalle ..... „
85) Ed. Pojanluoman y. m. toiv. al. n:o 68 rautatien rakentamisesta Lielahden asemalta Kyröskosken, Parkanon ja Jalasjärven pitäjien kautta Seinäjoen asemalle ..... „
86) Ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 69 rautatien rakentamisesta Jyväskylästä etelään Hämeenlinnan—Riihimäen radalle ..... „
87) Ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 70 rautatien rakentamisesta Riihimäen asemalta Jyväskylän kautta Haapajärven asemalle ..... „
88) Ed. Kovasen y. m. toiv. al. n:o 71 rautatien rakentamisesta Jyväskylästä Suolahden tai Uuraisten pitäjän kautta Haapajärven asemalle .. „
89) Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 72 Kokkolan—Suolahden rautatien rakentamisesta 200
90) Ed. Niukkasen y. m. toiv. al. n:o 73 Viipurin—Paakkolan radan jatkamisesta Myllypellon asemalle .. 201
91) Ed Hiltusen y. m. toiv. al. n:o 74 Varkauden—Viinijärven radan rakentamisesta ..... „
92) Ed. Pennasen y. m. toiv. al. n:o 75 rautatien rakentamisesta Joensuusta Ilomantsiin ..... „
93) Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 76 Suistamon—Ilomantsin radan rakentamisesta ..... „
94) Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 77 rautatien rakentamisesta Pitkärannasta Salmiin ..... „
95) Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 78 rautatien rakentamisesta Seinäjoelta tai Lapualta Alapitkään tai Siilinjärvelle ..... „
96) Ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 79 rautatien Vaasa—Härmä—Kuopio—Outokumpu rakentamisesta. „
97) Ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 80 Tornionjokivarren rautatien jatkamisesta Kaulinrannalta Pelloon „
98) Ed. Lohen toiv. al. n:o 81 Iin—Kuusamon radan rakentamisesta .... „
99) Ed. Kiviojan y. m. toiv. al. n:o 82 rautatien rakentamisesta Ylivieskan asemalta Ryöppään merisatamaan ..... „
100) Ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 83 rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan ..... „
101) Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 84 ratasuunnan Vaala—Kitka—Kemijärvi tutkimisesta ..... „
102) Ed. H. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 85 rautatien rakentamisesta Lapin asemalta Paavolan y. m. kuntain kautta Vaalaan ..... „
103) Ed. Hännisen y. m. toiv. al. n:o 86 Oulun—Kuusamon—Paanajärven rautatien rakentamisesta 202
104) Ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 87 rautatien rakentamisesta Kontiomäen asemalta Ristijärven, Hyrynsalmen, Suomussalmen ja Taivalkosken kautta Paanajärvelle ..... „
105) Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 88 Kulusjoen—Posiojärven—

Siv.

Paanajärven rautatien rakentamisesta 202
106) Ed. Heikkisen y. m. toiv. al. n:o 89 rautatien rakentamisesta Outokummun radalta Savon radalle Alapitkän tai Siilinjärven asemalle .... „
107) Ed. Janhosen toiv. al. n:o 90 maantiesillan rakentamisesta Ristijärvellä Koirasalmen yli ..... „
108) Ed. Perheentuvan y. m. toiv. al. n:o 91 saariston asujamiston etujen varteenottamisesta laivojen talviliikenneväyliä avattaessa ja ylläpidettäessä ..... „
109) Ed. Helon y. m. rah. al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta omakotirahaston vahvistamiseksi ..... „
110) Ed. Ryömän rah. al. n:o 2 määrärahan osoittamisesta Lapinlahden keskuslaitoksen osastonhoitajattarien ja laboratorioapulaisen palkkojen koroittamiseen ..... „
111) Ed. Reinikaisen y. m. rah. al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta Viipurin diakonissalaitoksen sairaalan rakennustöiden loppuun saattamista varten ..... „
112) Ed. Ryömän rah. al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta Viipurin lääninsairaalan yhteyteen rakennettavaa sairaanhoitajataroppilas- ja sairaanhoitajatarkotia varten ..... „
113) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta aluesairaalan rakentamiseksi Säräisniemen pitäjään ..... „
114) Ed. Riipisen y. m. rah. al. n:o 6 määrärahan osoittamisesta valtion lastensairaalan rakentamista varten.. „
115) Ed. Janhosen rah. al. n:o 7 määrärahan osoittamisesta Oulun diakonissakodin sairaalan laajentamista varten 203
116) Ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 8 määrärahan osoittamisesta Vaasan kunnallissairaalan laajentamiskustannuksia varten ..... „
117) Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 9 määrärahan osoittamisesta puhelinjohdon rakentamiseksi Oulun kaupungista Hailuodon kirkonkylään „
118) Ed. Kestin rah. al. n:o 10 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi tie- ja siltarakennustöitä varten 203
119) Ed. Cajanderin y. m. rah. al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta metsäteknologisen osaston yhden professorin, yhden assistentin ja yhden apuvirkailijan palkkaamista varten .. „
120) Ed. Ryömän rah. al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Halilan ja Patrun parantolain vanhempien hoitajattarien palkkojen koroittamista varten ..... „
121) Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta Turun toisen suomalaisen lyseon rakennustyön alkamiseksi ..... „
122) Ed. Aallon y. m. rah. al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta töiden järjestämiseksi työttömille ..... „
123) Ed. Aallon y. m. rah. al. n:o 15 määrärahan osoittamisesta vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten ..... „
124) Ed. E. Sarlinin y. m. rah. al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta puhelinjohtojen rakentamista varten saaristoseuduille ..... „
125) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Kuolajärven maantien tulvanalaisten alueiden koroittamista varten ..... „
126) Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta Paul Nicolayn kristillis-yhteiskunnallisen työkeskuksen toiminnan avustamista varten ..... „
127) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta valtion puhelinverkon laajentamista varten 204
128) Ed. Kilven y. m. rah. al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta Tampereen lyseon uuden talon rakentamista varten ..... „
129) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 21 koroitetun määrärahan osoittamisesta Peräpohjolan itäisen osan kiertävää kotitalouskoulua varten ... „
130) Ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta lainoiksi niille itäisen rajaseudun tilal-

Siv.

lisille, joilta rajansulkeminen on tehnyt mahdottomaksi metsänmyynnin.. 204

131) Ed. Rantasen y. m. rah. al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta huokeakorkoisten lainain jakamiseksi yksityisoppikoulujen koulutalojen rakentamista varten ..... „

132) Ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta aluelääkärin asunnon ja sairastuvan rakentamista varten Lavansaarelle ..... „

133) Ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta puutavaraliikettä harjoittavien, maamiesten omistamien metsäyhtymien lainojen vakauttamiseksi ..... „

134) Ed. Hannulan y. m. rah. al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Tornionjoen yli Tornion aseman ja Tornion kaupungin välille ..... „

135) Ed. Hannulan y. m. rah. al. n:o 27 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Tossavan lossilta Koivun asemalle ..... „

136) Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 28 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Taipalsaarelta Lappeenrantaan ..... „

137) Ed. Korhosen y. m. rah. al. n:o 29 määrärahan osoittamisesta Tervasalmen sillan rakentamista varten ..... „

138) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseksi Utajärven lossipaikalle Puolangan—Utajärven maantiellä ... „

139) Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 31 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Jolmanputaan yli Tornionjokivarren maantiellä 205

140) Ed. Bryggarin y. m. rah. al. n:o 32 määrärahan osoittamisesta Karstulan kirkolta Soinin kirkolle johtavan maantien rakennustyön jatkamista varten ..... „

141) Ed. Kestin rah. al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Muhoksen pitäjän ja Ylikiimingin väliseltä maantieltä Oulujoen pohjoispuolta Utajärven kunnan Vaalankylään ..... „

Siv.

142) Ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Askaisten—Merimaskun maantieltä Livonsaaren kautta Teersalon kylän rantaan 205

143) Ed. Jussilan rah. al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Sierilän lossin eteläpäästä Kemijoen eteläpuolta Pekkalan lossille ..... „

144) Ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 36 määrärahan osoittamisesta kalastusloistojen rakentamista varten .. „

145) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamista varten ..... „

146) Ed. Nikkasen y. m. rah. al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta yhdysradan rakentamista varten Hovinmaan asemalta Lavolan kautta Tammisuon aseman seuduille ..... „

147) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta Pellonkylän ja Meltauksen välisen maantierakennuksen loppuunsaattamista varten ..... „

148) Ed. V. Eskolan y. m. rah. al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta Jämsänjoen perkaustöiden aloittamista varten ..... „

149) Ed. Perhon y. m. rah. al. n:o 41 koroitetun määrärahan osoittamisesta Naantalin—Luonnonmaan—Merimaskun maantien parantamista varten ..... „

150) Ed. Lahtelan rah. al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kuolajärven kirkonkylästä Tuutijärvelle 206

151) Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta erämaantien rakentamiseksi Savukosken kirkonkylästä Martinkylään ..... „

152) Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sodankylän Vaalajärveltä Jeesiön kylään ..... „

153) Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 45 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kittilästä Enontekiölle ..... „

Siv.

154) Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Pelkosenniemeltä Kairalaan 206

155) Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 47 määrärahan osoittamisesta maamieskoulun perustamista varten Perä-pohjolaan ..... „

156) Ed. Pullisen y. m. rah. al. n:o 48 määrärahan osoittamisesta Vuoksen laskua varten ..... „

157) Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta Pyhäjoen perkaamistöiden aloittamista varten ..... „

158) Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Settijoen perkaamistöiden aloittamista varten ..... „

159) Ed. Kestin rah. al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta pienviljelijänopiston perustamiseksi Oulun lääniin ..... „

160) Ed. H. Eskolan y. m. rah. al. n:o 52 määrärahan osoittamisesta halpakorkoisten lainojen antamista varten Oulun läänin meijereille .... „

161) Ed. Setälän y. m. rah. al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta pienviljelystaloudellisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäjärjestöjen toimitsijoille ..... „

162) Ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Turun Marttayhdistyksen kotitalouskoululle 207

163) Ed. Kaskisen y. m. rah. al. n:o 55 määrärahan osoittamisesta palkkion maksamista varten sokerijuurikkaan viljelijöille ..... „

164) Ed. Kallioniemen y. m. rah. al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Jyväskylän talouskoulua varten ..... „

165) Ed. Pekkalan y. m. rah. al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta osuustoiminnallisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäliittojen toimitsijoille ..... „

166) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta emäntäkoulun perustamista varten Kemijärvelle ..... „

Siv.

167) Ed. Huittisen y. m. rah. al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta kotitalouskoulun perustamista varten Keski-Karjalaan 207

168) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 60 määrärahan osoittamisesta Suomen Poronjalostusyhdistykselle poronhoidon edistämiseksi ..... „

169) Ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 61 määrärahan osoittamisesta kalansiitoslaitoksen perustamiseksi Kitkajoen Käylänkoskeen ..... „

170) Ed. Pullisen y. m. rah. al. n:o 62 määrärahan osoittamisesta Karjalan Marttayhdistysten piiriliiton talouskoulun avustamiseksi ..... „

171) Ed. Kauran y. m. rah. al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta metsänhoitoyhdistyksien tukemista varten .. „

172) Ed. Häkkisen y. m. rah. al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta lisäavustukseksi Suomalaiselle Martta-liitolle „

173) Ed. von Bornin y. m. rah. al. n:o 65 määrärahan osoittamisesta Svenska Lantbrukssällskapens i Finland Förbund nimiselle liitolle oppikirjain julkaisemista varten ruotsalaisten maanviljelyskoulujen tarpeeksi „

174) Ed. Åkerblomin y. m. rah. al. 66 määrärahan osoittamisesta lainoiksi kalansäilykelaitosten perustamista tai laajentamista varten 208

175) Ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 67 määrärahan osoittamisesta lainan antamiseksi Suomen Karjakeskuskunnalle vientiteurastamon rakentamista varten ..... „

176) Ed. Aattelan y. m. rah. al. n:o 68 määrärahan osoittamisesta Suomen Työväen Musiikkiliiton avustamiseksi ..... „

177) Ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta Kristiinankaupungin ruotsalaisen yhteiskoulun viiden alemman luokan ottamiseksi valtion huostaan ..... „

178) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 70 määrärahan osoittamisesta Kemijärven yhteiskoulun koulutalon rakennusavustukseksi ..... „

179) Ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 71 Suomalaisen Oopperan avustusmäärärahan koroittamisesta ..... „

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

180) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta 23 päivänä maaliskuuta 1928 annetun lain muuttamisesta 208
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 13.

181) Ehdotus laiksi valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta 214
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 9.

Ainoa käsittely:

182) Ehdotus tasavallan suojelulaiksi 215
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1; vuoden 1930 I vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus.

183) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannallepanon sattuessa 216
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2; vuoden 1930 I vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus.

184) Ehdotus osakkeiden ostamisesta Seinäjoen vesijohto-osakeyhtiössä ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 19.

Toinen käsittely:

185) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta .... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 18.

186) Ehdotus laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta vuonna 1931 217
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 36.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaolevaksi edustaja Sunila.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa sairauden takia toistaiseksi ed. Sunila.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä saapunut hallituksen esitys

n:o 45 asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Puhemies: Ilmoitan, että aloitteita tehneillä edustajilla, jotka tarvitsevat aloitteitaan asioita nyt valiokuntaan lähetettäessä, on tilaisuus saada ne eduskunnan kansliasta.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lahdensuo: Suuren valiokunnan kokous on huomenna Säätytalossa kello 10.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotuksen laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931

sisältävä hallituksen esitys n:o 43 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Vennola: Pyydän lausua muutaman sanan niistä näkökohdista, jotka ovat olleet määräävinä, kun nyt esillä olevaa tullilakiehdotusta on eduskunnalle laadittu.

Puheenaoleva tullilakiehdotus on tulos nykyisestä lamakaudesta, niinkuin koko tulo- ja menoarvio. Siinä on koetettu käyttää myöskin tullien koroitusta yhtenä keinona selviytyäksemme siitä niin hyvin valtiotaloudellisesta kuin kansataloudellisesta pulasta, jossa elämme.

En tahdo herättää keskustelua vanhasta riitakysymyksestä protektionismistä ja vapaakaupasta. Riittää kun arvostelun taustaksi totean, että eri intressiryhmät ja puolueet ajavat kilvan tulo- ja menoarvioihin lainoja ja määrärahoja omien harrastustensa ja elinkeinoelämän tukemiseksi erilaatuisten suojelu- ja avustustoimenpiteiden avulla. Näin on asianlaita niin hyvin maataloustuottajiin kuin teollisuusharjoittajiin nähden, samoin kuin myös työntekijöihin nähden, jotka erinäisten työmäärärahojen muodossa koettavat pitää yllä sitä suojaa, minkä ne antavat työtilaisuuksien ylläpidolle. Näistä toimenpiteistä niin protektionistisia kuin ne ovatkin ei kuitenkaan ole erimielisyyttä olemassa, koska ne on käsitetty valtion velvollisuudeksi eri elinkeinoelämän alojen suojaamiseksi. Mitä tullien käyttelyyn tulee elinkeinoelämän ja työn suojaajana, niin on huomattava, että kysymys ei niistäkään enää esiinny niin paljon vanhana riitakysymyksenä suojelustullista ja vapaakaupasta kuin kysymyksenä siitä, että erikoisten sopimusten avulla voidaan saada eri maiden keskinäiset suhteet niin järjestetyiksi, että voidaan tulla molemmille sopimuspuolille tyydyttävään tulokseen. Tämä sopimuksellinen suhtautuminen niinhyvin elinkeinoelämään kuin kotimaiseen työhön onkin aivan yleisenä piirteenä niissäkin viimeaikaisissa toimenpiteissä, joita eri kansakunnat käyttävät päästäkseen talouselämänsä järjestelyssä kansantalouden ja valtiotalouden kannalta siedettäviin tuloksiin. Varsinkin on lamakausi, jota elämme, vetänyt näitä näkökohtia esiin.

Ne toimenpiteet, joihin hallitus on ehdottanut tullitariffipolitiikkaan nähden ryhdyttäväksi, perustuvat ensinnäkin talous- ja sosiaalipoliittisiin toimenpiteisiin, joita kansataloutemme ja elinkeinoelämämme vaatii sekä toiseksi rahataloudellisiin toimenpiteisiin, joita valtiotaloutemme vaatii. Näihin liittyy sitten erinäisiä toimenpiteitä, joita tarvitsemme saada aikaan tulleissa itse tullitariffin järjestelyn kannalta ja jotka tulevat esiin erilaisissa tasoituksissa niin hyvin raaka-aineiden kuin valmiiden tavaroiden tullien keskinäisessä suhteessa sekä tullitariffin tulliteknilliseen järjestelyyn nähden, samoinkuin myöskin erinäisiin tullialennuksiin nähden, jotka ovat välttämättömiä kansainvälisessä kaupassa.

Talouspoliittiselta kannalta herättää erinäisiä vaatimuksia se tilanne, mikä nykyisen lamakauden johdosta on syntynyt n. s. dumpingin käyttämisestä kaupassa. Tämä alihintaan tarjoaminen on niin yleinen, että se varsin moniin maihin nähden uhkaa tuhota näiden maiden teollisuuden josta taas on seurauksena, että laaja työttömyyspula on uhkaamassa. Kun voi todeta, että esim. Helsingin satamassa niin tärkeää tuotantotavaraa kuin ruista tarjotaan 70 pennillä kilo sen tuotantokustannusten ollessa meillä 2 mk. 25 penniä, niin on tätä taustaa vastaan ymmärrettävissä, kuinka vaikeassa asemassa tämän tuotannon ala, maanviljelys, on dumpingin takia, ja kun voi todeta, käyttääkseni esimerkkiä toiselta alalta, että esim. saksalainen valssilanka, jonka hinta Saksassa on 2,200 mk. tonni, tarjotaan meillä 1,200 markasta ja kankirautaa, jonka hinta Saksassa on 1,300 mk. tonni, tarjotaan meillä 750 markasta tonni, niin ymmärtää, kuinka vaikeassa asemassa tärkeä teollisuusala, metalliteollisuus, johon on kiinnitetty monia tuhansia tyämiehiä, on näissä oloissa. Pari päivää sitten oli lähetystö luonani, joka ilmoitti sen vähemmän ilahduttavan tosiasian, että monet tehtaat ovat ehdottomasti pantavat seisomaan, koska, jollei muutoksia saada aikaan valtion puolelta asioiden järjestelyssä, he eivät voi jatkaa työtä. Nämä tosiasiat ovat meillä taustana, joka tekee, että dumpingin torjuminen eri aloilla on välttämätön, jos mielimme aikoa pelastaa kotimaisen tuotannon tuholta sekä myöskin pelastaa työtilaisuudet maan väestölle niin, ettei työttömyys pääse tällä vaikealla ajalla kovin suureksi.

Tältä näkökannalta lähtien on myöskin siinä esityksessä, mikä nyt on eduskunnan käsiteltävänä, koetettu järjestää rukiin tullia niin, että se voisi antaa tuotannan har-

joittajalle paremman suojan kuin mitä nykyään on laita. Kun kuitenkin on välttämätöntä, että samalla pidetään sosiaaliselta näkökannalta huolta siitä, etteivät koroitetut tullit jää pysyväisiksi ja vaikuttamaan silloinkin, kun kansainvälinen hintatilanne tällä alalla paranee, niin on esityksessä ehdotettu, että käytettäisiin n. s. liukuvaa tullia, jolloinka kansainvälisen hinnan kohotessa tulli alenisi aina 50 penniin, eli noin 25 penniä alemmaksi kilolta kuin mitä se nyt on. Tämän liukuvan tullin käyttäminen tässä lamatilanteessa näyttää siltä näkökannalta, johon viittasin, olevan puolustettavissa. Mitä jauhamattomaan viljaan tulee, niin ei ole katsottu olevan syytä tehdä muutoksia vehnän tullissa. Sensijaan on pidetty tarpeellisena, että jauhamattoman ja jauhetun viljan suhteet tullitariffissa käsitellään uudestaan, niin että tulee mahdolliseksi jonkunmoisen tuen saaminen myllyteollisuudelle sekä myöskin tilaisuuden valmistaminen kotimaisille viljantuottajille löytää viljantuotteilleen kotimaisia markkinoita. Tältä kannalta ovat arvosteltavat ne suhteet, mitkä nyt esillä olevassa ehdotuksessa ovat jauhamattoman ja jauhetun viljan välillä.

Mitä muihin koroituksiin tulee, niin on niissä pidetty silmällä erityisesti kahta seikkaa. Ensinnäkin on koetettu pitää silmällä erityisesti tuotannon ylläpitämistä niihin tuotantoaloihin nähden, jotka käyttävät kotimaista raaka-ainetta. Lienee katsottava terveelliseksi katsantokannaksi, että koetamme pyrkiä siihen, että kotimainen raaka-aine tulee mahdollisuuksien mukaan valmistetuksi kotimaassa ja ettemme anna asiain mennä siihen, että ulkomaat käyttävät raaka-ainerikkautemme ja me menetämme samalla työtilaisuudet ja katselemme avuttomina tätä asiain menoa. Toinen näkökohta on ollut se, että sellaisia teollisuusaloja, jotka ovat maahan vakaantuneet, vaikkapa ne käyttäisivätkin ulkomaista raaka-ainetta, ja joitten palveluksessa on lukuisia työläisjoukkoja, ei saisi jättää avuttomaksi tänä kireänä lamakautena. Tältä kannalta on katsottu olevan syytä tukea niitäkin ulkomaista dumpingia vastaan. Teollisuuksia, jotka siinä suhteessa apua kaipaavat, ovat esim. meillä jo monia vuosisatoja olleet ja vaikuttaneet metalliteollisuus, kuin myöskin lasiteollisuus, ynnä muutamat muut vähemmin huomattavat.

Mitä puhtaasti finanssitulleihin tulee, niin ne eivät kaipaa monta sanaa puolustukseksi. Niissä on tulleja koroitettu puhtaasti valtion finanssitarpeen takia. Tullin koroitus 2 markalla kahvikilolle ei liene katsottava niin raskaaksi, ettei sitä voitaisi kantaa, se on tulli, joka jo muutama vuosi aikaisemmin on ollut olemassa. Mitä sokeritullin koroitukseen tulee, niin sisältyy siihen jonkun verran tukea sille sokeriviljelykselle, joka maan lounais- ja eteläosissa on viimeisen vuosikymmenen aikana voittanut jalansijaa ja joka näissä osissa maata verrattain hyvin menestyy ja tuottaa toimeentulon joko kokonaan tai suurimmaksi osaksi aina noin 15,000 à 20,000 hengelle. Mutta pääasiassa lienee tämäkin tulli katsottava finanssitulliksi samoin kuin myöskin bensiinitulli, joka on myöskin esitykseen liitetty.

Mitä muihin ehdotuksiin esityksessä tulee, niin lienevät ne alennukset, joita tulleihin on tehty, nimittäin Amerikan ja Suomen välisissä suhteissa, kun on tulli alennettu meillä pahvintuontiin nähden samaksi kuin Amerikan tuontitulli, puolustettavissa. Amerikka, joka käyttää meidän paperiamme ja pahviammekin, ei helposti suostu siihen, että me kannamme korkeamman tullin heiltä, kuin mitä heillä on meille — asialla ei ole muuta kuin periaatteellinen merkitys, koska me emme pahvia tarvitse maahan tuoda. Mitä taas siihen seikkaan tulee, että on alennettu tullia sellaisilta puunjalostus- ja paperiteollisuuden koneilta, joita ei kotimaassa valmisteta, niin lienee sekin näiden teollisuuksien vaikeaan asemaan nähden puolustettavissa. Varsin suuressa määrässä tämä seikka ei tule vaikuttamaan, koska varsin suuret osat puunjalostusteollisuuden koneista jo valmistetaan omassa maassa.

Ehdotetut tullitariffin tasoitukset raaka-aineen ja valmistetun tavaran keskinäisissä suhteissa, samoin kuin erinäisiin muodottomuuksiin nähden, mitkä tullitariffissa ovat, lienevät paikallaan. Näillä tietysti ei ole mitään suurempaa finanssitaloudellista merkitystä, eivätkä olekaan siltä kannalta arvosteltavat.

Hallitus on täysin tietoinen siitä, että ehdotetut tullikoroitukset tuottavat lisää verorasitusta ja että ne verohuojennukset, mitkä kunnallisverotukseen, samoin kuin valtion tuloverotukseen nähden toisessa hallituksen antamassa esityksessä on ehdo-

tettu, eivät vastaa näitä koroituksia. On kuitenkin helpottavana seikkana todettava, että hintatilanne on moniin tavaroihin nähden niin alhainen, että tullikoroitukset eivät suuremmassa määrin koroita elintasoa ja ovat siis tällä ajankohdalla, jota varten ne ovat säädetyt, helpommin kannettavissa. Myöskin on pantava merkille, että se taistelu, mikä tällä hetkellä lamakauden johdosta on käynnissä, johtaa kaikesta päättäen siihen, ja sen täytyy johtaa asian pakosta, että eri tuotannon aloilla täytyy saada aikaan uusi arvioiminen kustannuksissa ja työn tuotossa, josta taas on seurauksena, että meidänkin tuotantoelämämme täytyy mukaantua uuteen alenevaan hintatasoon. Mutta on kuitenkin välttämätöntä juuri silloin kuin pula on kipein, ja tämä mukaantuminen vaatii vissin ajankohdan tukea, auttaa, jotta tuotantoelämä voi kestää sen vaikean lamakauden, jossa nyt ollaan. Että tässä mukaantumisessa mennään eteenpäin osoittaa m. m. se, että useat tuotannon harjoittajat ovat jo antaneet ja luvanneet antaa edelleen sitoumuksia siitä, että huolimatta tullin koroituksesta hinnat eivät tule nousemaan. Tämähän on jo todettavissa kuluvan vuoden kokemuksistakin. Tämä osoittaa vain sitä, että kysymys ei meidän tuotannollemme ole niin paljon itse hinnoista kuin markkinain säilyttämisestä ulkomaiselta kilpailulta. Markkinain säilyttämisen ja menekkitilaisuuksien säilyttämisen avulla pelastutaan näin ollen siitä hintakoroituksesta, mikä muutoin olisi odotettavissa tullien koroituksien avulla. Ne prosessit, mitkä tavallisissa normaalioloissa ovat näihin kysymyksiin nähden määräävinä, eivät tällaisen pulakauden aikana ole ilman muuta arvioitavissa, koska monenlaiset seikat tulevat tässä lamakauden johdosta määrääviksi ja vaikuttaviksi tilanteeseen.

Mitä niihin aloihin tulee, joissa ei tällainen hinnan pysähtyminen voi toteutua, niin lienee siitäkin lupa huomauttaa, että jos on valittava kahden pahan välillä, joko jonkun verran veronkoroituksen ja työtilaisuuden menettämisen välillä, niin ei liene vaikeata ratkaista, kumpi paha silloin on valittava.

Tältä kannalta katsoen toivon, että eduskunta asiallisesti suhtautuu nykyistä tilannetta silmälläpitäen esitettyihin tullikoroituksiin ja siihen valtiotalouden järjestelyyn, jota silmälläpitäen esitys on eduskunnalle annettu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

1 a) Ehdotuksen laiksi valtion tulo- ja menoarvion tilinpäätöksen perusteista

sisältävä hallituksen esitys n:o 44 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Vennola: Meidän tulo- ja menoarviomme on monessa suhteessa uudistamisen tarpeessa. Paitsi että tulojen ja menojen yleissilmäyksellisyys ja niiden oikea arvioiminen on nykyisen tulo- ja menoarvion muodon takia vaikea, on siinä useita seikkoja, jotka vaativat nopeaa korjaamista, jotta edes valtiotalouden asiallinen käsittely, lukuunottamattakaan kansantaloudellisia näkökohtia olisi mahdollinen. Mainitsen ainoastaan muutamia seikkoja osoittaakseni kysymyksen merkitystä.

Meidän tulo- ja menoarviossamme on ensinnäkin se erittäin suuri vika, että siinä ei ole erotettu n. s. varsinaisia tuloja ja menoja pääomasijoituksista eli n. s. pääomatuloista kuin pääomasijoitus menoista. Tämä seikka tekeekin, että varsin suuri epäselvyys vallitsee itse menoarvion käsittelyyn nähden. Koko itsenäisyytemme aikana on meillä kansakunnalta otettu verovaroja myös niihin tarkoitusperiin, jotka ovat puhtaasti pääomallisia sijoituksia ja joita, sikäli kuin ne ovat tuloa tuottavia, pitäisi tyydyttää lainavaroilla. Me olemme rakentaneet suuren määrän rautateitä, kouluja, sairaaloita ja sijoittaneet varsin huomattavia summia jotka ovat kansakunnalta verojen muodossa otetut erilaisiin valtion liikeyrityksiin. Voipa merkitä, että ainakin noin $2\,^1/_2$ miljaardia markkaa on tämän vuosikymmenen aikana tällaisia varoja käytetty pääomasijoituksiin. On välttämätöntä saada tulo- ja menoarviossa ai-

kaan erotus näiden eri tulo- ja menoryhmien välillä, koska ainoastaan silloin voimme päästä selvyyteen siitä, mitkä valtion menot ovat suoritettavat juoksevilla tuloilla, se tahtoo sanoa, mihin kansakunnan vuosittain vero- y. m. rasitusten muodossa on hankittava varoja ja toiselta puolen selvyyteen siitä, mitkä menot ovat käsitettävät pääomamenoiksi ja kuinka paljon niihin on käytettävä lainavaroja, kuinka paljon muita. Että on välttämätöntä, että tuloa tuottavat valtion pääomasijoitukset, lainat j. n. e. suoritetaan lainavaroilla, on itsestään selvää. Asia on yhteydessä myöskin koko meidän verouudistuskysymyksemme kanssa. Jos jatkamme valtiotalouden käsittelyä sillä tavalla kuin nyt on asian laita, niin emme koskaan pääse, sikäli kuin voin asemaa arvostella, suurempaan veroreformiin, koska se vaatii varsin huomattavia summia, Paasikiven verokomitean ehdotuksen mukaan jo muutokset osakeyhtiöitten verotuksessa ja veroasteikon huojentamisessa eivät vähemmän kuin 176 milj. markkaa. Tarkoituksenmukaisempi meno- ja tulotalouden järjestely voi avata mahdollisuuksia tässäkin suhteessa.

Toinen tärkeä kysymys, joka kaipaa uutta järjestelyä valtiotaloudessamme, on n. s. valtion liikeyritykset. Niistä on ollut eri aikoina puhetta, että ne olisi järjestettävä n. s. nettobudjetin pohjalle, josta näkyisi, minkä verran pääomia näihin on sijoitettu, kuinka paljon ne tarvitsevat kuluja eri tarkoituksiin ja kuinka paljon niistä valtiolle tulee tuloja, huomioon ottaen myöskin kohtuullisen koron sijoitetulle pääomalle. Tämä muutos on nyt esitetyssä valtion tulo- ja menoarvion uudestaanjärjestelyehdotuksessa toteutettu. Olen vakuutettu siitä, että jos se nyt saadaan hyväksytyksi, niin pääsemme monessa suhteessa terveellisemmälle ja asiallisemmalle pohjalle sen erilaisen valtiotoiminnan arvostelussa, mikä sen liikeyrityksissä esiintyy.

Itse tulo- ja menoarvion määrärahoihin nähden ei ole katsottu tarpeelliseksi enää säilyttää n. s. työmäärärahoja yhtä vähän kuin rajattomia siirtomäärärahoja. On yksinkertaisuuden takia tyydytty ainoastaan siihen, että käytetään nimitystä siirtomääräraha. Niiden sisällöstä itse budjetista selviää sitten, mitä tarkoituksia varten ne ovat käytettävät. Kun on se epäkohta olemassa, että niin sanottuja siirtomäärärahoja ja varsinkin niin sanottuja rajattomia siirtomäärärahoja esiintyy ja kerääntyy valtion tilinpäätökseen moniin satoihin miljooniin määriin ja tämä tuottaa varsin suuressa määrässä häiriötä itse valtiotalouden järjestelylle, niin on ehdotettu se rajoitus, että jos ei siirtomäärärahaa kahtena vuotena ole käytetty tai jos tarve, jota varten se on osoitettu, on tyydytetty, niin se peruutetaan. Se merkitsee sitä, että silloin täytyy työn tai sen tarkoitusperän jatkamiseksi, jota varten määräraha on olemassa, ottaa budjettiin taas uudestaan määräraha, mutta tällä tavalla saataisiin kuitenkin järjestely aikaan itse määrärahojen käytössä ja tilinpäätöksessä.

Mitä lainojen käyttelyyn tulee, niin toteutetaan esitetyssä ehdotuksessa se vaatimus, että niistä on budjetissa tarkoin tehtävä selkoa samoin kuin muistakin erilaisista valtiotalouden haaroista ja että on tarkoin merkittävä, mihin tarkoitukseen kulloinkin lainavaroja käytetään ja myöskin, kuinka paljon niitä käytetään. Että lainavaroja on käytettävä valtion tuloa tuottaviin tarkoituksiin, on tietysti itsestään selvää. Valtion lainausliikkeen kannalta sekä myöskin valtion velkatalouden kannalta on tämä muutos tulo- ja menoarvioon nähden aivan välttämätön.

Minun on vielä huomautettava eräästä erittäin tärkeästä muutoksesta, mitä esityksessä ehdotetaan toimeenpantavaksi, nimittäin siitä, että mikäli ylivaroja kertyy enemmän kuin valtiotalouden säännöllisen hoidon kannalta katsotaan välttämättömäksi, niin ylijäämä on käytettävä valtiovelan ylimääräiseen kuolettamiseen. Tämä merkitsee sitä, että eduskunnan ja hallituksen on aina arvioitava, kuinka paljon tarvitaan valtiotalouden säännölliseen hoitoon ja ainoastaan silloin kun budjetti päättyy tämän määrän yli, on tällaiseen kuoletukseen ryhdyttävä. Tällä hetkellä voi arvioida, että valtiotalouden hoitoon tarvitaan ylijäämävaroja noin 600 milj. markkaa, vähintään se määrä. Sikäli kuin tulot nousevat niin, että tämän määrän peittämiseen ei tarvita varoja, niin silloin on valtion velkoja lyhennettävä joko suoranaisen takaisinmaksun kautta tai obligatioita lunastamalla. Olen vakuutettu siitä, että tämä asiain järjestely saattaa valtiotaloutemme ja meidän

obligatiomarkkinammekin ulkomailla paljon terveellisemmälle kannalle.

Vielä eräs seikka. Jos tilinpäätös osoittaa jonain vuonna vajausta, niin on ehdotettu, että tämä vajaus on otettava huomioon seuraavan vuoden tulo- ja menoarviota laadittaessa. Tämä on myöskin välttämätön toimenpide ja tarkoitettu ennenkaikkea lopettamaan sen väärään suuntautuneen käytännön, että n. s. pääomasäästöstä otetaan varoja kaikenlaisiin tarkoituksiin sillä erheellisellä mielikuvituksella, että tämä pääomasäästö on ilman muuta käytettävissä. Samoin se myöskin asettaa sen velvoituksen, että tulo- ja menoarvio on, mikäli se koskee valtion juoksevia menoja, pidettävä tasapainossa.

Minä rohkenen lausua sen toivomuksen, että eduskunta koettaisi saada tämän asian mahdollisimman nopeasti ja ennenkaikkea näillä valtiopäivillä käsitellyksi, jotta valtiotalous ja sen perusteella myöskin monet kansantaloudelliset kysymykset, joihin tämä seikka välillisesti tai välittömästi koskettaa, saataisiin järjestetyksi terveellisemmälle pohjalle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

1 b) Ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. von Bornin lak. al. n:o 1 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

2) Ehdotuksen laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 2 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää pankkivaliokunnan lausunto asiasta.

3) Ehdotuksen laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta

sisältävä ed. Lahdensuon y. m. lak. al. n:o 3 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää laki- ja talousvaliokunnan lausunto asiasta.

4) Ehdotuksen laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta

sisältävä ed. Ryynäsen y. m. lak. al. n:o 4 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää laki- ja talousvaliokunnan lausunto asiasta.

5) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuus- sekä perintö- ja lahjaverotuksen toimeenpanon lykkäämisestä Inarin, Enontekiön, Utsjoen ja Petsamon kunnissa

sisältävä ed. Kaijalaisen y. m. lak. al. n:o 5 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

6) Ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen kustannuslain 20 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Lehtokosken y. m. lak. al. n:o 6 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää sivistysvaliokunnalta lausunto asiasta.

7) Ehdotuksen laiksi leimaverolain 14 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Koposen y. m. lak. al. n:o 7 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää sivistysvaliokunnalta lausunto asiasta.

8) Ehdotuksen laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta

sisältävä ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiova-

rainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää maatalousvaliokunnalta lausunto asiasta.

9) Ehdotuksen laiksi pienviljelijäin sonnipitoyhtymille ja -osuuskunnille, sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtion avustusten perusteita koskevan lain muuttamisesta

sisältävä ed. Jyskeen y. m. lak. al. n:o 9 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää maatalousvaliokunnalta lausunto asiasta.

10) Ehdotuksen säästöpankkilaiksi

sisältävä ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 10 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pankkivaliokuntaan.

11) Ehdotuksen laiksi köyhäinhoitolain 50 ja 56 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. B. Sarlinin y. m. lak. al. n:o 11 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

12) Ehdotuksen laiksi Kemijärven kunnassa olevan n. k. Kirkkomäenkankaan ja sitä varten eroitetun metsämaan tilaksi muodostamisesta ja asukkaille luovuttamisesta

sisältävä ed. Lahtelan y. m. lak. al. n:o 12 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää valtiovarainvaliokunnan lausunto asiasta.

13) Ehdotuksen laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta

sisältävä ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 13 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

14) Ehdotuksen laiksi lisäyksestä rikoslain 1 lukuun ja saman lain 38 luvun 12, 14, 15 ja 16 §:n muuttamisesta, laiksi kieltolain 14 ja 15 b §:n muuttamisesta sekä laiksi tullisäännön 161 §:n muuttamisesta ja lisäyksestä sanottuun tullisääntöön

sisältävä ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 14 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää ulkoasiainvaliokunnan lausunto asiasta.

15) Ehdotuksen laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain 9 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Hagan y. m. lak. al. n:o 15 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

16) Ehdotuksen laiksi asevelvollisten käyttämisestä siviilityössä

sisältävä ed. Åhlströmin y. m. lak. al. n:o 16 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

17) Ehdotuksen painovapauslain muuttamisesta siten, että virkamiehet velvoitetaan pitämään viralliset asiakirjat yleisön saatavissa

sisältävä ed. Jacobssonin y. m. toiv. al. n:o 1 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

18) Korvauksen antamista yleisistä varoista todistajille rikosasioissa annetun asetuksen muuttamista

koskeva ed. B. Sarlinin y. m. toiv. al. n:o 2 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

19) Kotimaisen palkinto-obligatiolainan ottamista

koskeva ed. Tarkkasen y. m. toiv. al. n:o 3 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

20) Erinäisten valtion teollisuuslaitosten muuttamista osakeyhtiöiksi

koskeva ed. Korpisaaren y. m. toiv. al. n:o 4 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

21) Valtion kuoletusrahaston perustamista

koskeva ed. von Frenckellin toiv. al. n:o 5 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää pankkivaliokunnan lausunto asiasta.

22) Pysyväisen talousneuvoston asettamista

koskeva ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 6 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

23) Verotuslainsäädännön muuttamista sellaiseksi, että aviopuolisoita käsiteltäisiin verotuksessa eri verovelvollisina,

koskeva ed. Riipisen y. m. toiv. al. n:o 7 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

24) Perintö- ja lahjaverolaissa ilmenneiden epäkohtien poistamista

tarkoittava ed. Kukkosen y. m. toiv. al. n:o 8 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

25) Nettobudjetin käytäntöön ottamista valtion liiketoiminnassa

tarkoittava ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 9 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

26) Virkamiehistön nimittämisen ja virassapysymisen perusteitten muuttamista

tarkoittava ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 10 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

27) Esityksen antamista laiksi virastojen aukiolosta sekä valtion viran ja toimen haltijain työajasta

koskeva ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 11 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

28) Virasto-olojen yksinkertaistuttamista

tarkoittava ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 12 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

29) Rajantakaisten tekemien ryöstöretkien aikaansaamien vahinkojen korvaamista

koskeva ed. Hännisen toiv. al. n:o 13 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

30) Petsamon sähkökysymyksen ratkaisemista valtion etua silmälläpitäen

tarkoittava ed. Kaijalaisen y. m. toiv. al. n:o 14 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

31) Valtion omistaman Pyhäkosken käyttämistä sähkövoiman synnyttämiseen

tarkoittava ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 15 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

32) Ehdotuksen korvauksen antamisesta maailmansodan aikana erinäisiä vahinkoja kärsineille annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Aalto-Setälän toiv. al. n:o 16 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

33) Vuoden 1918 itsenäisyystaistelun johdosta syntyneiden vahinkojen korvaamista

tarkoittava ed. Kuisman y. m. toiv. al. n:o 17 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

34) Osuuskauppojen säästökassain toiminnan säännöstelemistä

koskeva ed. Korpisaaren y. m. toiv. al. n:o 18 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pankkivaliokuntaan.

35) Kuntain huoltovelvollisuuden täyttämisestä johtuvain korvaussaatavain elatusvelvollisilta takaisinsaamisen turvaamista

tarkoittava ed. B. Sarlinin y. m. toiv. al. n:o 19 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

36) Manttaalikuntalaitoksen lopettamista ja sen tehtävien siirtämistä kunnille

koskeva ed. Kestin toiv. al. n:o 20 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

37) Maalaiskuntien kunnallisverorasituksen tasaamista

tarkoittava ed. Nurmesniemen toiv. al. n:o 21 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

38) Maanomistajien vapauttamista rautatiealueen aitaamisrasituksesta

koskeva ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 21 a esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

39) Esityksen antamista irtolaislaiksi

koskeva ed. Päivänsalon y. m. toiv. al. n:o 22 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

40) Uutta irtolaislainsäädäntöä

tarkoittava ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 23 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

41) Kyläyhteiskuntien hallintoa koskevaa lainsäädäntöä

tarkoittava ed. Jernin toiv. al. n:o 24 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

42) Kieltolain korvaamista alkoholinkäyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta,

koskeva ed. von Bornin y. m. toiv. al. n:o 25 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

43) Kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaista valmistusta ja kauppaan laskemista

koskeva ed. Ryynäsen y. m. toiv. al. n:o 26 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

44) Esityksen antamista laiksi alkoholistihuollosta

tarkoittava ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 27 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

45) Valtion sairaalan rakentamista Kemiin

koskeva ed. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 28 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

46) Maalaiskuntain kouluhallinnon keskittämistä

koskeva ed. Ailion toiv. al. n:o 29 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää sivistysvaliokunnan lausunto asiasta.

47) Valtion oppilaitoksen perustamista niitä henkilöitä varten, jotka valmistuvat eri toimiin lastenhuollon alalla,

tarkoittava ed. Pärssisen y. m. toiv. al. n:o 30 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

48) Kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamista yliopistoon

koskeva ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 31 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

49) Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemista

tarkoittava ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 32 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

50) Hämeen vanhan linnan jättämistä historialliseksi muistomerkiksi

tarkoittava ed. Ailion y. m. toiv. al. n:o 33 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

51) Kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämistä

koskeva ed. Hirvensalon y. m. toiv. al. n:o 34 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

52) Valtionavustusta meijerien rakentamista varten Pohjois-Suomeen

koskeva ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 35 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

53) Laidunmaan hankkimista pakkolunastuksella pienviljelmille ja itsenäistyneille mäkitupa-alueille

tarkoittava ed. Setälän y. m. toiv. al. n:o 36 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

54) Suomen Kalastajajärjestöjen keskusliiton apurahan koroittamista

tarkoittava ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 37 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

55) Toimenpiteitä Varsinais-Suomen saariston kalastajaväestön taloudellisen aseman kohottamiseksi

koskeva ed. Perheentuvan y. m. toiv. al. n:o 38 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

56) Tutkimuksen toimittamista tuotannollisten osuusliikkeiden huokeakorkoisen luoton tarpeesta

koskeva ed. Pyyn y. m. toiv. al. n:o 39 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

57) Huokeakorkoisen luoton hankkimista niille pienviljelijöille, jotka ovat ottaneet suorittaakseen vuokra-alueensa lunastushinnan suoraan maanomistajalle,

tarkoittava ed. Saarisen y. m. toiv. al. n:o 40 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

58) Kalanhautomohuoneen ja hoitajan asunnon rakentamista Kajaanin Ämmäkosken venesulkuun

koskeva ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 41 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

59) Komitean asettamista voinviennin edistämismahdollisuuksien tutkimista varten

tarkoittava ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 42 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

60) Kotimaisen rukiin jauhatuspakon käytäntöönottamista

koskeva ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 43 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

61) Kotimaisen leipäviljatuotannon turvaamista

tarkoittava ed. Ruotsalaisen y. m. toiv. al. n:o 44 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

62) Tarpeellisten tonttien varaamista korkeimman maa- ja metsätalousopetuksen tarpeita varten

koskeva ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 45 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää sivistysvaliokunnan lausunto asiasta.

63) Valtion talouskoulun perustamista Helsinkiin

tarkoittava ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 46 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokutaan.

64) Esityksen antamista maatalousneuvonnan keskittämistä tarkoittavaksi laiksi

koskeva ed. Kestin toiv. al. n:o 47 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

65) Esityksen antamista laiksi kaupunkien, kauppaloiden y. m. yhdyskuntien omistamien tilojen alueilla olevien vuokra-alueiden itsenäistyttämisestä

koskeva ed. Kestin toiv. al. n:o 48 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

66) Pysyvän pienviljelysrahaston muodostamista

tarkoittava ed. Kestin toiv. al. n:o 49 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

67) Toimenpiteitä perunajauhoteollisuuden aikaansaamiseksi

koskeva ed. Huuhtasen y. m. toiv. al. n:o 50 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

68) Jauhamattoman vehnän ja vehnätuotteiden tullisuhteen järjestämistä

koskeva ed. Kaskisen y. m. toiv. al. n:o 51 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

69) Esityksen antamista laiksi margariinin valmisteverosta

koskevat ed. Kestin toiv. al. n:o 52 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

70) Maataloushallituksen kalataloudellisen tutkimustoimiston siirtämistä yliopiston maatalous- metsätieteelliseen tiedekuntaan

koskeva ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 53 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaiseti maatalousvaliokuntaan.

71) Kymenlaakson tulvavahinkojen avustusmäärärahan lisäämistä

koskeva ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 54 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

72) Kymijoen perkaustyön toteuttamista myöskin varatyönä

koskeva ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 55 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

73) Toimenpiteitä Kemijärven tulvien rajoittamiseksi

koskeva ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 56 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

74) Asutuskomitean töiden kiirehtimistä ja uudisraivausrahaston perustamista

koskeva ed. Kestin toiv. al. n:o 57 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

75) Tutkimuksen toimittamista vuokra-alueiden lunastamisvaatimuksien epäämisen syistä

koskeva ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 58 esitellään ja lähetetään puhemisneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

76) Esityksen antamista laiksi pienviljelijäin laidunosuuskunnista

koskeva ed. Kestin toiv. al. n:o 59 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

77) Lisämaan hankkimista vapaaehtoisuuden tietä liian pienille tiloille

koskeva ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 60 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

78) Valtion metsämaiden vuokra-alueiden haltijain oikeuttamista luopumaan tiloillaan olevista arvopuista

koskeva ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 61 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

79) N. s. päätilojen vuokraajain itsenäistyttämistä

koskeva ed. Kestin toiv. al. n:o 62 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto asiasta.

80) Eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamista vähävaraisille äideille

tarkoittava ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 63 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

81) Ehdotuksen laiksi asevelvollisuusajan lyhentämisestä ja suojeluskuntia koskevan lainsäädännön muuttamisesta

sisältävä ed. Kestin toiv. al. n:o 64 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

82) Rautatien rakentamista Helsingistä Turun—Toijalan ja Tampereen—Porin ratojen poikki Suupohjan radalle

tarkoittava ed. Kauran y. m. toiv. al. n:o 65 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

83) Turun—Riihimäen rautatien rakentamista

tarkoittava ed. Aaltosen y. m. toiv. al. n:o 66 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

84) Rautatien rakentamista Uudestakaupungista Peipohjan asemalle

tarkoittava ed. Pilppulan y. m. toiv. al. n:o 67 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

85) Rautatien rakentamista Lielahden asemalta Kyröskosken, Parkanon ja Jalasjärven pitäjien kautta Seinäjoen asemalle

tarkoittava ed. Pojanluoman y. m. toiv. al. n:o 68 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

86) Rautatien rakentamista Jyväskylästä etelään Hämeenlinnan—Riihimäen radalle

tarkoittava ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 69 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

87) Rautatien rakentamista Riihimäen asemalta Jyväskylän kautta Haapajärven asemalle

tarkoittava ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 70 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

88) Rautatien rakentamista Jyväskylästä Suolahden tai Uuraisten pitäjän kautta Haapajärven asemalle

tarkoittava ed. Kovasen y. m. toiv. al. n:o 71 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

89) Kokkolan—Suolahden rautatien rakentamista

tarkoittava ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 72 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

90) Viipurin—Paakkolan radan jatkamista Myllypellon asemalle

tarkoittava ed. Niukkasen y. m. toiv. al. n:o 73 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

91) Varkauden—Viinijärven radan rakentamista

tarkoittava ed. Hiltusen y. m. toiv. al. n:o 74 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

92) Rautatien rakentamista Joensuusta Ilomantsiin

tarkoittava ed. Pennasen y. m. toiv. al. n:o 75 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

93) Suistamon—Ilomantsin radan rakentamista

tarkoittava ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 76 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

94) Rautatien rakentamista Pitkärannasta Salmiin

tarkoittava ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 77 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

95) Rautatien rakentamista Seinäjoelta tai Lapualta Alapitkään tai Siilinjärvelle

tarkoittava ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 78 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

96) Rautatien Vaasa—Härmä—Kuopio—Outokumpu rakentamista

tarkoittava ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 79 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

97) Tornionjokivarren rautatien jatkamista Kaulinrannalta Pelloon

tarkoittava ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 80 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

98) Iin—Kuusamon radan rakentamista

tarkoittava ed. Lohen toiv. al. n:o 81 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

99) Rautaien rakentamista Ylivieskan asemalta Ryöppään merisatamaan

tarkoittava ed. Kiviojan y. m. toiv. al. n:o 82 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

100) Rautatien rakentamista Haapajärveltä Vaalaan

tarkoittava ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 83 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

101) Ratasuunnan Vaala—Kitka—Kemijärvi tutkimista

tarkoittava ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 84 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

102) Rautatien rakentamista Lapin asemalta Paavolan y. m. kuntain kautta Vaalaan

tarkoittava ed. H. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 85 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

103) Oulun—Kuusamon—Paanajärven rautatien rakentamista

tarkoittava ed. Hännisen y. m. toiv. al. n:o 86 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

104) Rautatien rakentamista Kontiomäen asemalta Ristijärven, Hyrynsalmen, Suomussalmen ja Taivalkosken kautta Paanajärvelle

tarkoittava ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 87 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

105) Kulusjoen—Posiojärven—Paanajärven rautatien rakentamista

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 88 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

106) Rautatien rakentamista Outokummun radalta Savon radalle Alapitkän tai Siilinjärven asemalle

tarkoittava ed. Heikkisen y. m. toiv. al. n:o 89 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

107) Maantiesillan rakentamista Ristijärvellä Koirasalmen yli

tarkoittava ed. Janhosen toiv. al. n:o 90 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

108) Saariston asujamiston etujen varteenottamista laivojen talviliikenneväyliä avattaessa ja ylläpidettäessä

tarkoittava ed. Perheentuvan y. m. toiv. al. n:o 91 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

109) Määrärahan osoittamista Omakotirahaston vahvistamiseksi

tarkoittava ed. Helon y. m. rah. al. n:o 1 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

110) Määrärahan osoittamista Lapinlahden keskuslaitoksen osastonhoitajattarien ja laboratorioapulaisen palkkojen koroittamiseen

tarkoittava ed. Ryömän rah. al. n:o 2 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

111) Määrärahan osoittamista Viipurin diakonissalaitoksen sairaalan rakennustöiden loppuunsaattamista varten

tarkoittava ed. Reinikaisen y. m. rah. al. n:o 3 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

112) Määrärahan osoittamista Viipurin lääninsairaalan yhteyteen rakennettavaa sairaanhoitajataroppilas- ja sairaanhoitajatarkotia varten

tarkoittava ed. Ryömän rah. al. n:o 4 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

113) Määrärahan osoittamista aluesairaalan rakentamiseksi Säräisniemen pitäjään

tarkoittava ed. Salon y. m. rah. al. n:o 5 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

114) Määrärahan osoittamista valtion lastensairaalan rakentamista varten

tarkoittava ed. Riipisen y. m. rah. al. n:o 6 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

115) Määrärahan osoittamista Oulun diakonissakodin sairaalan laajentamista varten

tarkoittava ed. Janhosen rah. al. n:o 7 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

116) Määrärahan osoittamista Vaasan kunnallissairaalan laajentamiskustannuksia varten

tarkoittava ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 8 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

117) Määrärahan osoittamista puhelinjohdon rakentamiseksi Oulun kaupungista Hailuodon kirkonkylään

tarkoittava ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 9 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

118) Määrärahan osoittamista avustuksiksi tie- ja siltarakennustöitä varten

tarkoittava ed. Kestin rah. al. n:o 10 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

119) Määrärahan osoittamista metsäteknologisen osaston yhden professorin, yhden assistentin ja yhden apuvirkailijan palkkaamista varten

tarkoittava ed. Cajanderin y. m. rah. al. n:o 11 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

120) Määrärahan osoittamista Halilan ja Patrun parantolain vanhempien hoitajattarien palkkojen koroittamista varten

tarkoittava ed. Ryömän rah. al. n:o 12 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

121) Määrärahan osoittamista Turun toisen suomalaisen lyseon rakennustyön alkamiseksi

tarkoittava ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 13 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

122) Määrärahan osoittamista töiden järjestämiseksi työttömille

tarkoittava ed. Aallon y. m. rah. al. n:o 14 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

123) Määrärahan osoittamista vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten

tarkoittava ed. Aallon y. m. rah. al. n:o 15 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

124) Määrärahan osoittamista puhelinjohtojen rakentamista varten saaristoseuduille

tarkoittava ed. E. Sarlinin y. m. rah. al. n:o 16 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

125) Määrärahan osoittamista Kemijärven—Kuolajärven maantien tulvanalaisten alueiden koroittamista varten

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 17 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

126) Määrärahan osoittamista Paul Nicolayn kristillis-yhteiskunnallisen työkeskuksen toiminnan avustamista varten

tarkoittava ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 18 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

127) Määrärahan osoittamista valtion puhelinverkon laajentamista varten

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 19 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

128) Määrärahan osoittamista Tampereen lyseon uuden talon rakentamista varten

tarkoittava ed. Kilven y. m. rah. al. n:o 20 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

129) Koroitetun määrärahan osoittamista Peräpohjolan itäisen osan kiertävää kotitalouskoulua varten

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 21 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

130) Määrärahan osoittamista lainoiksi niille itäisen rajaseudun tilallisille, joilta rajansulkeminen on tehnyt mahdottomaksi metsänmyynnin,

tarkoittava ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 22 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

131) Määrärahan osoittamista huokeakorkoisten lainain jakamiseksi yksityisoppikoulujen koulutalojen rakentamista varten

tarkoittava ed. Rantasen y. m. rah. al. n:o 23 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

132) Määrärahan osoittamista alueläkärin asunnon ja sairastuvan rakentamista varten Lavansaarelle

tarkoittava ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 24 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

133) Määrärahan osoittamista puutavaraliikettä harjoittavien, maanmiesten omistamien metsäyhtymien lainojen vakauttamiseksi

tarkoittava ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 25 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

134) Määrärahan osoittamista sillan rakentamista varten Tornionjoen yli Tornion aseman ja Tornion kaupungin välille

tarkoittava ed. Hannulan y.m. rah. al. n:o 26 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

135) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Tossavan lossilta Koivun asemalle

tarkoittava ed. Hannulan y. m. rah. al. n:o 27 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

136) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Taipalsaarelta Lappeenrantaan

tarkoittava ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 28 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

137) Määrärahan osoittamista Tervasalmen sillan rakentamista varten

tarkoittava ed. Korhosen y. m. rah. al. n:o 29 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

138) Määrärahan osoittamista sillan rakentamiseksi Utajärven lossipaikalle Puolangan —Utajärven maantiellä

tarkoittava ed. Salon y. m. rah. al. n:o 30 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

139) Määrärahan osoittamista sillain rakentamista varten Jolmanputaan yli Tornion jokivarren maantiellä

tarkoittava ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 31 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

140) Määrärahan osoittamista Karstulan kirkolta Soinin kirkolle johtavan maantien rakennustyön jatkamista varten

tarkoittava ed. Bryggarin y. m. rah. al. n:o 32 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

141) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Muhoksen pitäjän ja Yli-Kiimingin väliseltä maantieltä Oulujoen pohjoispuolta Utajärven kunnan Vaalankylään

tarkoittava ed. Kestin rah. al. n:o 33 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

142) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Askaisten—Merimaskun maantieltä Livonsaaren kautta Teersalon kylän rantaan

tarkoittava ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 34 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

143) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Sierilän Lossin eteläpäästä Kemijoen eteläpuolta Pekkalan lossille

tarkoittava ed. Jussilan rah. al. n:o 35 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

144) Määrärahan osoittamista kalastusloistojen rakentamista varten

tarkoittava ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 36 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

145) Määrärahan osoittamista Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamista varten

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 37 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

146) Määrärahan osoittamista yhdysradan rakentamista varten Hovinmaan asemalta Lavolan kautta Tammisuon aseman seuduille

tarkoittava ed. Nikkasen y. m. rah. al. n:o 38 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

147) Määrärahan osoittamista Pellonkylän ja Meltauksen välisen maantierakennuksen loppuunsaattamista varten

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 39 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

148) Määrärahan osoittamista Jämsänjoen perkaustöiden aloittamista varten

tarkoittava ed. V. Eskolan y. m. rah. al. n:o 40 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

149) Koroitetun määrärahan osoittamista Naantalin—Luonnonmaan—Merimaskun maantien parantamista varten

tarkoittava ed. Perhon y. m. rah. al. n:o 41 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

150) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Kuolajärven kirkonkylästä Tuutijärvelle

tarkoittava ed. Lahtelan rah. al. n:o 42 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

151) Määrärahan osoittamista erämaantien rakentamiseksi Savukosken kirkonkylästä Martinkylään

tarkoittava ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 43 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

152) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Sodankylän Vaalajärveltä Jeesiön kylään

tarkoittava ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 44 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

153) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Kittilästä Enontekiölle

tarkoittava ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 45 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

154) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Pelkosenniemeltä Kairalaan

tarkoittava ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 46 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

155) Määrärahan osoittamista maamieskoulun perustamista varten Perä-Pohjolaan

tarkoittava ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 47 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

156) Määrärahan osoittamista Vuoksen laskua varten

tarkoittava ed. Pullisen y. m. rah. al. n:o 48 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

157) Määrärahan osoittamista Pyhäjoen perkaamistöiden aloittamista varten

tarkoittava ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 49 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

158) Määrärahan osoittamista Settijoen perkaamistöiden aloittamista varten

tarkoittava ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 50 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

159) Määrärahan osoittamista pienviljelijäopiston perustamiseksi Oulun lääniin

tarkoittava ed. Kestin rah. al. n:o 51 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

160) Määrärahan osoittamista halpakorkoisten lainojen antamista varten Oulun läänin meijereille

tarkoittava ed. H. Eskolan y. m. rah. al. n:o 52 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

161) Määrärahan osoittamista pienviljelystaloudellisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäjärjestöjen toimitsijoille

tarkoittava ed. Setälän y. m. rah. al. n:o 53 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

162) Määrärahan osoittamista avustukseksi Turun Marttayhdistyksen kotitalouskoululle

tarkoittava ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 54 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

163) Määrärahan osoittamista palkkion maksamista varten sokerijuurikkaan viljelijöille

tarkoittava ed. Kaskisen y. m. rah. al. n:o 55 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

164) Määrärahan osoittamista Jyväskylän talouskoulua varten

tarkoittava ed. Kallioniemen y. m. rah. al. n:o 56 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

165) Määrärahan osoittamista osuustoiminnallisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäliittojen toimitsijoille

tarkoittava ed. Pekkalan y. m. rah. al. n:o 57 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

166) Määrärahan osoittamista emäntäkoulun perustamista varten Kemijärvelle

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 58 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

167) Määrärahan osoittamista kotitalouskoulun perustamista varten Keski-Karjalaan

tarkoittava ed. Huittisen y. m. rah. al. n:o 59 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

168) Määrärahan osoittamista Suomen Poronjalostusyhdistykselle poronhoidon edistämiseksi

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 60 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

169) Määrärahan osoittamista kalansiitoslaitoksen perustamiseksi Kitkajoen Käylänkoskeen

tarkoittava ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 61 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

170) Määrärahan osoittamista Karjalan Marttayhdistyksen piiriliiton talouskoulun avustamiseksi

tarkoittava ed. Pullisen y. m. rah. al. n:o 62 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

171) Määrärahan osoittamista metsänhoitoyhdistyksien tukemista varten

tarkoittava ed. Kauran y. m. rah. al. n:o 63 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

172) Määrärahan osoittamista lisäavustukseksi Suomalaiselle Martta-liitolle

tarkoittava ed. Häkkisen y. m. rah. al. n:o 64 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

173) Määrärahan osoittamista Svenska Lantbrukssällskapens i Finland Förbund nimiselle liitolle oppikirjain julkaisemista varten ruotsalaisten maanviljelyskoulujen tarpeiksi

tarkoittava ed. von Bornin y. m. rah. al. n:o 65 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvosten ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

174) Määrärahan osoittamista lainoiksi kalansäilykelaitosten perustamista tai laajentamista varten

tarkoittava ed. Åkerblomin y. m. rah. al. n:o 66 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

175) Määrärahan osoittamista lainan antamiseksi Suomen Karjakeskuskunnalle vientiteurastamon rakentamista varten

tarkoittava ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 67 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

176) Määrärahan osoittamista Suomen Työväen Musiikkiliiton avustamiseksi

tarkoittava ed. Aattelan y. m. rah. al. n:o 68 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

177) Määrärahan osoittamista Kristiinankaupungin ruotsalaisen yhteiskoulun viiden alemman luokan ottamiseksi valtion huostaan

tarkoittava ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 69 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

178) Määrärahan osoittamista Kemijärven yhteiskoulun koulutalon rakennusavustukseksi

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 70 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

179) Suomalaisen oopperan avustusmäärärahan koroittamista

tarkoittava ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 71 esitellään. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Valtiovarainministeri Vennola: Olen seuratessani niitä anomuksia, joita on tehty eduskunnalle, todennut, että niissä esitetään varsin huomattavia vaatimuksia valtiotaloudelle, vaatimuksia, jotka nousevat useihin satoihin miljooniin. Tahtomatta lainkaan asettaa kysymyksenalaiseksi sitä edustajien oikeutta, mikä heillä on tuoda kuultaviin niitä toivomuksia, mitä kansan keskuudessa liikkuu, tahtoisin kuitenkin huomauttaa, että valtiotalous on sillä kannalla, että kassa on verrattain tyhjä ja että monien esiteltyjen erilaisten tarkoitusperien tyydyttämiseen on valtiolla verrattain rajoitetut mahdollisuudet. Lausun sen takia toivomuksen, että asianomainen valiokunta näitä anomuksia käsitellessään ottaisi nykyisen lamakauden sekä valtiotalouden tilan huomioon ja käsittelisi niitä mitä suurimmalla pidättyväisyydellä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

180) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta 23 päivänä maaliskuuta 1928 annetun lain muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 13, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Pääministeri Svinhufvud: Minulla on vaan muutama sana sanottavana. Mietintöön liitetyissä vastalauseissa asetutaan samalle kannalle, kuin mille hallitus on esityksessään asettunut, ja mielestäni on jokseenkin makuasia, minkä näistä eri ehdotuksista valitsee. Sitä vastoin valiokunta mietinnössään puoltaa nykyistä järjestelmää, vapaalippuja, mutta sitä järjestelmää vastaan on tietääkseni tehty niin paljon ja painavia muistutuksia, että olisi toivottava, että suuri valiokunta asiaa käsitellessään päätyisi siihen, että se hyväksyy jonkun niistä ehdotuksista, jotka esitetään esityksessä tai vastalauseissa.

Det är endast några få ord jag har att säga i denna sak. Jag ber att få påpeka, att i de till betänkandet fogade reservationerna godkännes samma princip, som ligger till grund för propositionen i ämnet. Det synes mig således vara mera en smaksak, vilket av dessa förslag man godkänner. Däremot finner jag icke den lösning, till vilken utskottet kommit, vara tillfredsställande. Utskottet föreslår nämligen, att det nuvarande systemet skulle bibehållas. Mot detta system — fribiljetterna — har dock uttalats så pass vägande anmärkningar, att det är att hoppas, det stora utskottet icke godkänner utskottsbetänkandets ståndpunkt, utan antingen propositionen eller någon av reservationerna.

Ed. Voionmaa: Herra puhemies! Kun kuulun niihin perustuslakivaliokunnan jäseniin, jotka ovat katsoneet, että hallituksen esitys olisi hylättävä, haluaisin puolestani lisätä muutaman sanan niihin perusteluihin, joita valiokunta on esittänyt kantansa tueksi.

En voi olettaa, että hallitus olisi antanut esityksensä korjatakseen tätä asiaa koskevassa lainsäädännössä mahdollisesti löytyviä muodollisia virheitä. Minun mielestäni on nykyhetkellä tärkeämpiäkin tehtäviä kuin saivarrella sitä kysymystä, ovatko edustajien vapaapiletit katsottavat kuuluviksi edustajapalkkioihin tai vain heidän matkakustannuksiinsa. En myöskään voi olettaa, että hallitus olisi antanut esityksensä noudattaakseen niiden eduskunnan arvostelijain ja ammatillisten moittijain mieltä, jotka nykyjään katsovat hyvään tapaan kuuluvaksi alituisesti valittaa, että eduskunnan työteho ja koko sisäinen järjestys on rappeutunut ja rämettynyt edustajain tiheiden n. s. saunamatkojen vuoksi, jotka vapaapilettijärjestelmä olisi aiheuttanut. En voi käsittää, että hallitus katsoisi asiakseen asettua eduskunnan holhoojaksi ja kotivoudiksi, koska jo perustuslakien ja hyvien parlamenttaaristen tapojen mukaan sellaiset asiat ovat eduskunnan itsensä järjestettävät työjärjestyksensä avulla. Oletan siis, että hallitus on antanut esityksensä yksinomaan valtiotaloudellisista syistä itsestään ymmärrettävässä ja ylistettävässä tarkoituksessa koettaa aikaansaada kaikkea valtiovarojen tuhlauksen karttamista ja tehdä kaikki mahdolliset säästöt valtiovarojen käyttämisessä.

Tällöin kuitenkin täytyy minun ensiksi lausua, että edustajanpalkkio Suomessa, siihen luettuna vapaapilettioikeus, on alhaisimpia koko Europassa. Ei kannata puhuakaan sellaisesta maasta kuin Englannista, jossa parlamentin alahuoneen jäsenen palkka on 400 puntaa, s. o. 80,000 Suomen markkaa, ilman että muut kuin oma puolue valvovat hänen läsnäoloaan ja ahkeruuttaan eduskuntatyössä. Hollannissa on kansanedustajan palkkio vain 200 Suomen markkaa pienempi kuin Englannissa. En puhu Ranskasta, jossa edustajan palkkio on 62,000 frangia vuodessa ja jossa edustajat saavat vuosivapaalipun kaikilla rautateillä vähäistä vuosimaksua vastaan — Ranskassa on nimittäin melkein yksinomaan yksityisiä rautateitä. Voin myöskin sivuuttaa Saksan ja monet muut maat, joissa edustajanpalkkiot tosiasiallisesti ovat suuremmat kuin Suomessa. Saksassahan valtiopäiväedustajan kuukausipalkka on 619 Rm., Preussissa 750 Rm., mutta valtiopäivien työkaudet venyvät siellä paljon pitemmiksi kuin meillä. Huomautan vielä vain Skandinavian maiden oloja, Ruotsin, jossa edustajanpalkkiot, jotka ovat vapaat tuloverosta, ovat 3,400 kruunua pääkaupunkilaiselle ja 4,500 kruunua — 45,000 markkaa — maalaiselle ja jossa vielä lisäksi tulee ylimääräisiltä valtiopäiviltä erityinen palkkio. Tanskan valtiopäivämiehen palkkio on 5,600 kruunua (= 56,000 markkaa) kööpenhaminalaiselle, 7,200 kruunua (= 72,000 markkaa) maalaisedustajalle, Norjassa 6,000 kruunua — 60,000 markkaa. Siinä muutamia esimerkkejä niistä maista, joita meidän joissakin määrin pitäisi pitää vertauskohtina tai joiden vertauskohdaksi meidän pitäisi pyrkiä, ottaen huomioon tietysti Skandinavian maitten elinkustannusten huomattava suuremmuus kuin meidän maassamme. Ei myöskään sellainen pilettijärjestelmä, joka meillä on vallalla, ole aivan tuntematon muualla. Euroopassa se esiintyy kuitenkin hyvin kirjavassa muodossa. Minulla tähän kiireeseen käytettävinä olevien lähteitten mukaan tosin ei olisi muuta kuin yksi maa, jossa se olisi juuri samassa muodossa kuin meillä. Mutta, kuten jo mainitsin, Ranskassa se on olemassa hyvin pienellä lisämaksulla, Belgiassa on vuosivapaapiletti olemassa pääkaupungin ja kotipaikan välillä, Rumanias-

sa on täydellinen vapaapilettioikeus läpi vuoden kaikilla rautateillä, kuten meilläkin j.n.e. Minä luulen että, pitäen silmällä näitä yleensä vallitsevia oloja muissa maissa, että meidän valtiomme ei siis ensinkään harjoita mitään tuhlausta edustajapalkkoihin nähden, niihin luettuna vapaapilettioikeus, eivätkä myöskään kansanedustajat nauti mitään kohtuutonta tuloa. Päinvastoin heidän tulonsa on vaatimattomimpia koko Euroopassa ja ehdottomasti vaatimattomin kaikkein Euroopan sivistysmaiden edustajien palkkoihin verrattuna.

Kuinka paljon valtio sitten säästää ehdotetulla uudella järjestelmällä? Vuosivapaalipun hinta toisessa luokassa on 6,000 markkaa, siis 200 edustajan liput 1,200,000 markkaa. Tulo- ja menoarvioesityksessä lasketaan vapaalippujen uuden järjestelmän mukaan maksavan valtiolle 300,000 markkaa, siis säästöä kokonaista 900,000 markkaa. Laskuni perustuvat tulo- ja menoarvioesityksessä esiintyviin numeroihin ja ovat ylimalkaisia. Jos niissä on jotain virhettä, niin herra valtiovarainministeri voinee antaa parempia tietoja. Todelliset olot eivät uskoakseni tulisi antamaan tukea tällaiselle laskelmalle. Kansanedustajat eivät yleensä ole niin varakasta väkeä, että he omalla kustannuksellaan matkustaisivat niin paljon rautateillä, että siitä kertyisi 4,350 mkn keskimääräinen vuotuinen tulo valtiolle kutakin maalaisedustajaa sekä 6,000 mkn keskimäär. tulo helsinkiläisedustajaa kohden, niinkuin edellisen laskelman nojalla olisi oletettavissa. Pieneksi osaksi tuosta toivotusta 900,000 markan säästöstä varmaan supistuisi todellinen säästö, sillä edustajien valtava joukko tekisi niin vähän rautatiematkoja kuin mahdollista eikä niitäkään siinä „pehmeässä'' luokassa.

Jos hyöty edustajien vuosivapaalippujen supistamisesta ehdotetulla tavalla siis olisi pieni, olisi sensijaan vahinko siitä kylläkin suuri. Rohkenisin sanoa, että nämä vuosiliput ovat suureksi osaksi verrattavia yleishyödyllisiin apurahoihin, vaikkeivät muodollisesti tietenkään sitä ole. Kansanedustajat joutuvat täällä ratkaisemaan sellaisten seutujen elinkysymyksiä, jotka jäävät heiltä tuntemattomiksi, ellei heillä ole tilaisuutta tehdä matkoja oloihin perehtyäkseen. Maamme on suuri, sen eri osissa erilaiset olot, kyllä tarvitsisi tehdä paljon matkoja tunnollisen edustajan, jos hänellä vain siihen tilaisuutta olisi. Omassakin vaalipiirissä olisi tehtävä matkoja oloihin ja henkilöihin tutustumista varten. Toisinaan joutuu edustaja edustamaan piiriä, joka on kaukana hänen kotipaikaltaan, mutta jossa hänen olisi useasti käytävä edustajatoimensa vuoksi. Vuosivapaalipun myöntämisellä epäilemättä edistetään tätä valtion edun mukaista edustajien valmistautumista tehtäväänsä, mutta ehdotetulla järjestelyllä sitä suuresti vaikeutetaan. Tunnettua myöskin on, että edustajat vapaalipuillaan ovat voineet varsin yleisesti esiintyä esitelmänpitäjinä, puhujina, eduskuntatyön selostajina kokouksissa, neuvottelu- ja valistustilaisuuksissa, joita heidän valitsijansa ovat järjestäneet, mutta jotka matkat varmasti melkoiseksi osaksi jäävät tekemättä, jos köyhien kansalaisryhmien ja yhdistysten täytyisi maksaa edustajien matkakulut. Voidaan kylmästi sanoa, että kukin puolue voi hoitaa sellaiset asiat omassa keskuudessaan, tai pysyköön poissa, jollei jaksa kilpailla autonomistajain kanssa. Mutta kansanvallan kannalta ja yleisen äänioikeuden kannalta ei asia ole sellainen.

Kun julkisuudessa näkyneistä lausunnoista ja kuulluista yksityisistä mielipiteenilmaisuista päättäen eräissä kansalaispiireissä levitetään, ehkäpä jossain määrin uskotaankin, sellaista tarinaa, että eduskunnan työteho olisi rämettynyt ja että se paha olisi parannettavissa vapaapilettijärjestelmän lakkauttamisella tai olennaisella muuttamisella, tahdon lyhyesti mutta jyrkästi torjua sellaiset väitteet. Vetoan vain vuoden 1929 valtiopäivien päättäjäisissä eduskunnan silloisen puhemiehen tohtori Paavo Virkkusen todistukseen, hän kun esitettyään numeroita päättyneen istuntokauden työn tuloksista lausuu seuraavaa: „Esittämäni numerotiedot ovat pätevää todistusainehistoa sen johtopäätöksen tekemiseksi, että eduskunta on ensimmäisellä istuntokaudellaan kantanut työtaakan, jota ainoastaan asiantuntemattomuus tahi ajattelemattomuus voisi vähäksyä (Vasemmalta: Se on kauniisti sanottu!). Jokainen mukana ollut tietää ja jokainen eduskunnan ulkopuolella oleva ajatteleva kansalainen voi esittämieni numeroidenkin valossa hyvin käsittää, että kansanedustajalle, varsinkin kun hän eduskunnassa on uusi tulokas, on, jos hän velvollisuutensa mukaisesti tahtoo valitsijoittensa odotuksia vastata sekä tunnollisesti

syventyä yhtä hyvin eduskuntatyön yleisiin edellytyksiin kuin jokapäiväiseen edustajatehtävän jatkuviin suorituksiin, sälytetty kuorma, jonka painon kansanedustaja kyllä saa tuntea, ei vähimmin eduskuntatyön viimeisinä aikoina. Tämä tosiasia on todennettava myöskin eduskuntatyön tuloksia arvosteltaessa, joka nyt päättyy.'' Näin sanoi eduskunnan arvoisa puhemies vuoden 1929 lopussa, vaikka silloisessa eduskunnassa olivat kommunistitkin mukana (hilpeyttä eduskunnassa), mutta nythän ei meillä ole kommunisteja enää eduskunnassa ja täällähän on paljon uutta isänmaallista ainesta, isänmaallisia edustajia. Kuinka siis nykyisestä eduskunnasta voisi mennä edellyttämäänkään, että sen työteho olisi vuodesta 1929 mitenkään herpaantunut (Vasemmalta: Ei!). Ja onhan meillä ed. Kivioja, jonka toivon eduskunnan saavan kauan pitää omassa keskuudessaan. (Hilpeyttä eduskunnassa.)

Minä näen puolestani tässä koko kysymyksessä vain yhden piirteen siitä arvottomasta ja niin valtiolle kuin isänmaalle vahingollisesta liikkeestä, jonka tarkoituksena on eduskuntatyön kaikinpuolinen halveksiminen (Keskustasta: Ja siis koko kansan halveksiminen!) ja mahdollisimman suuressa määrässä häiritseminen, ja minun täytyy sovelluttaa tähän saksalaista sananpartta: „Man merkt die Absicht und wird verstimmt''. Mutta minä puolestani olen nähnyt, että eduskunta on tähän asti täyttänyt tehtävänsä hyvin, ja minä olen nähnyt, että se työrauha, jota eduskunta on tähän asti saanut nauttia, on kaikkein arvokkaimpia edellytyksiä eduskuntatyön menestykselliseen harjoittamiseen. Ja minä olen vakuutettu siitä, että niinkuin eduskunta on tähän asti voinut suorittaa tehtävänsä nykyisten palkkausolojen, vapaalippujenkin aikana, sillä tavoin, että se on voinut saada tunnustusta meidän valtiomme edesvastuullisimmilta, pätevimmiltä arvostelijoilta tässä suhteessa, niin eduskunta edelleenkin, pitämällä sangen vaatimattomat palkkaetunsa, säilyttämällä vanhat vapaapilettioikeutensa, voi hyvin täyttää tehtävänsä, jos se saapi työrauhan ja jos se saapi sivullisilta häiritsemättä jatkaa tärkeätä tehtäväänsä.

Minä toivon, että suuressa valiokunnassa nämäkin näkökohdat otettaisiin huomioon.

Ed. Kivioja: Minä ihmettelin suuresti, että työväenluokan edustaja, joka tällä paikalla äsken kävi, teki sellaisen kardinaalivirheen, että hän arvosteli meidän maamme oloja verraten niitä muitten maitten oloihin (Naurua eduskunnassa.) ja edustajapalkkoihin. Meidän ei kannata elää mitenkään niin leveästi kuin Ranskassa ja Englannissa. (Keskustasta: Ei ole vaadittukaan!) Niin, mutta siihen verrattiin edustajanpalkkoja. Paremmin sopii verrata meidän äänestäjien palkkoihin. Ja minä luulen, että hyvin usean vasemmiston äänestäjän tulot jäävät alle 10,000 mk. vuodessa, ja jos siltä kannalta lähdetään arvostelemaan, tullaan kokonaan toisiin tuloksiin. (Vasemmalta: Ei ole siitä kysymys!) Nyt on kysymyksessä myöskin edustajanpalkkalain ensimmäinen pykälä, jossa puhutaan edustajapalkkiosta, ja se on ehdotettu 200 markaksi päivässä. Mutta minä en nyt siihen tee 150 mk:n uutta ehdotusta, koska se olisi turhaa; puhutaan vain vapaapilettiasiasta. — Minä olen tästä kysymyksestä ennenkin puhunut, ja minä en ole milloinkaan lähtenyt enkä vastakaan lähde minkään kateuden kannalta, niin että minä sitä kadehtisin, että edustajat saavat vapaapiletin, enkä lähde myöskään säästäväisyyden kannalta, sillä jos vapaapiletit poistetaan, niin en usko, että yhtään konduktööriä tai asemapäällikköä tai lipunnäyttäjää voidaan sen tähden panna lakkautuspalkalle. Kyllä ne samat junat kulkevat, eikä näitten vapaalippujen käyttämisestä tule mitään lisämenoja eikä niitten poisjättämisestä ole mitään lisätuloja. Ainoa säästö, mikä tällä kohdalla voitaisiin tehdä, olisi sellaisen tilastoherran asettaminen lakkautuspalkalle, joka laskee, kuinka paljon se tekee menoja eduskunnan tilille ja kuinka paljon tuloja siitä tulee valtionrautateitten tilille, sehän ei ole muuta kuin rahan panemista toisesta taskusta toiseen. Mutta muuta säästäväisyyttä en tässä näe olevan mahdollista, jos säästäväisyydestä puhutaan. — Olen lähtenyt aivan toiselta kannalta, siitä, mihin täällä jo viitattiin, kun nimittäin paljon arvostellaan eduskuntaa ja puhutaan oikein sen „rämettyneisyydestä'', niin siltä kannalta olen lähtenyt. (Ed. Keto: Ei se siitä lakkaisi!) Ja sitä vastaan, niinkuin on huomautettu, on olemassa säännöksiä valtiopäiväjärjestyksessä ja eduskunnan työjärjestyksessä. Mutta siinä on asia, jota minä en

ymmärrä: miksi niitä ei panna käytäntöön? Valtiopäiväjärjestyksen 51 §:ssä puhutaan, että palkan menetys eräissä tapauksissa voidaan päättää. Minä kysyn, miksi sitä ei ole päätetty, muuta — kuten on jäänyt mieleen pöytäkirjain lukemisesta, — kuin yhden ainoan kerran. Miksei sitä käytetä enemmän? Sitten siellä on 52 §:ssä määräys, että puhemiehellä ja varapuhemiehillä on oikeus olla valiokuntien kokouksissa. Miksi sitä ei käytetä? Onko puhemiehellä liian vähän palkkaa ollut siihen tarkoitukseen? (Naurua.) Minä uskon, että jos puhemies istuskelisi valiokunnan kokouksissa ja olisi istunut edellisinäkin vuosina, niin siinä olisi sellainen painajainen, joka painaisi eduskuntaa työhön. (Ed. Voionmaa: Vuolijoki oli painajaisena!) Minä kannatan sellaista, jos on ollut. — Sitten meillä on eräs määräys työjärjestyksen 17 §:ssä ja työjärjestyksen 30 §:ssä myöskin. Siinä 30 §:n lopussa on puhemiehellä oikeus vaatia valiokunnilta tietoja siitä, kuinka työt edistyvät. (Ed Ryömä: Se vaatiikin puhemiesneuvostoon!) Mutta miksikä näitä ei ole sitten käytetty, eivätkö ne tehoa? Kun ne eivät ole tehonneet tähän asti, niin siitä minä olen lähtenyt, että täytyy muita keinoja keksiä, ja sen tähden olen ehdottanut ja olen jatkuvasti sillä kannalla, että tepsivimpiä keinoja olisi vapaapiletin kokonaan poistaminen. Minä en tahdo sillä sanoa, että täytyy lomat poistaa kokonaan, meillähän voi sattua joku omaisten kuolema tai muuta semmoista, että on välttämätöntä lähteä täältä. Mutta edustajan palkka on nyt kuitenkin niin suuri, että me nyt sellaiset harvat asiat hoitaisimme ostopiletillä, ei niihin tarvitsisi, kaikkein tärkeimpiin asioihin, vapaapilettiä. Mitä sitten tulee näihin ehdotuksiin, koska näistä ei yksikään ole oikein lähellä minun kantaani, niin pyydän merkitä kantani näihin ehdotuksiin ja vastalauseisiin nähden.

Olen jo sanonut, että tuolla hallituksen ehdotuksella ei mitään voitettaisi, kertaan sen vielä, että niitä pilettejä olisi aivan liian paljon. Ei se asiaa paljon auttaisi. Sitten tämä ensimmäinen vastalause se myöskin sietää jonkun sanan. Minä en kiinnitä nyt huomiota tähän sanamuodon stiliseeraukseen, että miksi sen pitää näin olla „kotipaikkakuntaansa lähinnä olevalle asemalle", miksi siis juuri Kokkolassa asuvalle edustajalle vapaalippu annetaan lähinnä olevan paikkakunnan Kruunupyyn asemalle. Mutta minä kiinnitän tähän ensimmäiseen vastalauseeseen muulta kannalta huomiota. Jos tämä hyväksytään, että kymmenen piletin hinta annetaan rahassa, niin se tietää siksi huomattavan menon, että minä en voi tätä hyväksyä, en missään tapauksessa. Siitä saa tehdä vaikka kapinettikysymyksen, niin minä en lähde sitä hyväksymään. Pikemminkin tämä kolmas vastalause, jossa ehdotetaan vain kuusi pilettiä, se vastaa lähinnä minun kantaani, niin että sen puolesta kyllä, koska tässä ei muuta mahdollisuutta näytä olevan, niin minä voin äänestää, ja kenties myös sitten toisen vastalauseen puolesta. Mutta en ensimmäisen vastalauseen puolesta, sentähden että minä harrastan myös säästäväisyyttä. Siitä syystä minä en äänestä sellaisten puolesta, joissa rahaa tarjotaan annettavaksi vielä lisäksi.

Jos näin ollen siis käy, että loppuvalinta tulee tehtäväksi tämän ensimmäisen vastalauseen ja nykyisen käytännön välillä, niin säästäväisyyssyistä minun täytyy silloin äänestää nykyisen käytännön puolesta ja toivoa, että ne valtiopäiväjärjestyksen ja työjärjestyksen pykälät rämettyneisyyttä vastaan pannaan täyteen voimaansa ja vaikutukseensa.

Opetusministeri Virkkunen: Ed. Voionmaan lausunnon loppuosa ei osunut maaliinsa. Hallituksella ei tietääkseni ole esityksellään mitään muuta tarkoitusta, kuin mitä siinä selvästi lausutaan. On epäilemättä syytä rajoittaa edustajain vapaalippuoikeutta, vaikka toisaalta on myös syytä rajoitetussa muodossa tätä oikeutta säilyttää. Sekä valtiotalouden rahallinen puoli tällä hetkellä että myöskin oikeutetut muistutukset laajan vapaalipun käyttämistä vastaan ovat oikeuttavat hallituksen esityksen tekemiseen. Meidän, eduskunnan jäsenten, luullakseni on syytä ottaa tarkasti vaarin kaikki oikeutetut huomautukset, joita tehdään meidän työtämme ja työmme järjestelyä vastaan. Toisaalta meidän ehdoton velvollisuutemme on myöskin torjua sellaiset muistutukset, jotka eivät ole paikallaan. Niin olen minä velvollisuuteni mukaisesti tehnyt siinä virallisessa lausunnossa, jonka olen vuosi sitten eduskunnan puolesta antanut ja josta ed. Voionmaa täällä mainitsi. Tämän lausunnon jokainen kohta on paikallaan. Minä luonnollisesti aina pysyn sen takana. Mutta on kumminkin niin, että ed. Voionmaan lau-

sunnon varsinkin loppuosassa — minä suomennan hänen saksankielisen sitaattinsa —: kuuntelija huomaa tarkoituksen ja joutuu hiukan ymmälle.

Ed. Kivioja: Minulta jäi vielä mainitsematta, että minä hyvin mielelläni suon edustajain matkustavan varsinkin jos he tekevät sen kesällä ja muuna loma-aikana, ettei se häiritse eduskunnan työtä, sillä minä olen huomannut, että edustajain maantieteelliset tiedot kaipaisivat vähän perinpohjaistamista, sillä voidaan kysyä esim. Käkisalmen junassa että kotiakos edustaja menee; siis luullaan että Kalajoki on sielläpäin. Minä toivon, että edustajat tutustuisivat tämän maan asioihin, mutta tekisivät sen tutustumisensa sellaisena aikana, ettei se häiritsisi eduskunnan töitä. Mutta omalta kohdaltani minä kyllä olen koettanut sitä noudattaa mahdollisuuden mukaan ja olen tullut siihen käsitykseen vähillä matkoilla outoihin seutuihin, että matkat rasittavat. Juuri sen helpoittamiseksi minä toivoisin, että vapaaliput poistettaisiin. Mutta niin kauan kuin niitä annetaan, minä katson sen velvoittavan, mikäli eduskuntatyössä lomia tulee, pistäytymään sellaisiin paikkoihin, joissa ennen en ole käynyt. (Vasemmalta: Kalajoella edustaja kävi!) Mutta minä olen hyvin harvoin siellä käynyt. Minä kävin kekriloman aikana Laatokan rannoilla. On aivan mahdotonta että tässä asiassa jokainen edustaja tulisi samaan asemaan niinkuin ed. Voionmaa esitti, sillä Lapissa ei ole yhtään rautatietä. Mitenkä vapaalippunsa kautta sellainen edustaja voi olla valitsijainsa kanssa kosketuksessa? Silloin pitäisi antaa vielä muita vapaita matkalippuja sinne maaseudulle.

Ed. Voionmaa: Ministeri Virkkuselle minä tahtoisin huomauttaa, että lausuntoni alkuosassa minä puhuin hallituksen esityksen kannasta ja huomautin, että minä käsitän hallituksen esityksen johtuneen valtiotaloudellisista syistä, jota vastoin lausuntoni loppuosassa käsittelin tätä kysymystä suuren yleisön kysymyksenä, niin että minusta ministeri Virkkunen ihan tarpeettomasti siitä pahastui.

Ed. Pitkänen: Minun käsitykseni mukaan tässä vapaalippukysymyksessä olisi todella jotain tehtävä. Mutta se tekeminen ei saisi alkaa eduskunnan jäsenten vapaalipuista. Minä olen hankkinut käteeni rautatiehallituksen vapaalipuista annetun ohjesäännön ja huomaan täältä, että vapaalippuja annetaan kokovuotisiakin tavattoman paljon ja erilaisille rautatiehallituksen alaisille virka- ja palvelusmiehille ja niiden sukulaisillekin, niinkuin sanat kuuluvat: „Viran- tai toimenhaltijan äidille tai sisarellekin''. Minä toivoisin, että hallitus alkaisi valmistella asiaa ja poistaisi koko vapaalippujärjestelmän. Sitten todellakin voi aiheutua säästöjä ja minä luulisin, että työtkin virastoissa alkaisivat paremmin luistaa. (Eduskunnasta: Oikein!)

Minä omaksun hyvin mielelläni sen kannan, että kansanedustajilla pitäisi olla vapaa-aikoina tilaisuus käydä eri osissa maata ja tätä tilaisuutta käyttämään vielä olisi kiihoitettava juuri vapaalipuilla.

V. 1923 kun olimme tutustumassa Perä-Pohjolaan, niin herra opetusministeri oli silloin matkalla myöskin eduskunnan puhemiehenä olevana ja hän Kemijärvellä pitämässään puheessa lausui hyvin kauniisti sen ajatuksen julki, että vapaalippua ei ole annettu vain sitä varten, että eduskuntatyön aikana sillä kuljetaan kotona, mutta enemmänkin sitä varten, että tutustutaan maahan ja kansaan ja kansan tarpeisiin. Yhdyn häneen täydellisesti.

Opetusministeri Virkkunen: Ed. Pitkäsen tiedonannossa mahtanee olla joku erehdys. Minä en ole milloinkaan käynyt Kemijärvellä. Perä-Pohjolassa me vähän liikuimme rautatiellä, kävelimme jalkaisin pitkät matkat ja käytimme autoliikennettä runsaasti. Kemijärvellä en ole milloinkaan käynyt. (Ed. Pitkänen: Rovaniemellä.)

Ed. Paasonen: Ed. Pitkäsen lausunnon johdosta on minun huomautettava, että rautateiden henkilökunnalla on todellakin vapaalippuja määrätty määrä vuodessa, mutta kuuluvat ne heidän palkkaetuihinsa. Mikäli minä olen ollut kosketuksissa rautatieläisten kanssa, niin ovat he valmiit luopumaan näistä vapaalipuista, jos vastaavassa määrässä palkkaetuja koroitetaan. Tähän suostuvat rautatieläiset sitäkin suuremmalla syyllä kuin palkat ovat niin pienet, että minkäänlaisia huvimatkoja ei kannata tehdä ja liput jäävät näin ollen käyttämättä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

181) Ehdotus laiksi valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 9, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ed. Sergelius: Herra puhemies! Tämän vuoden ensimmäisille valtiopäiville jätin lakialoitteen, joka oli aivan samaan suuntaan menevä ja päämäärään tähtäävä kuin nyt hallituksen toisille valtiopäiville jättämä esitys valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta.

Nykyjään voimassa olevan lain 3 § sisältää, että viran ja toimenhaltija on velvollinen eroamaan 65 vuoden ikäisenä. Nimittävän viranomaisen esityksestä voi valtioneuvosto, jos erikoisia syitä on, pysyttää hänet virassaan tai toimessaan, mutta ei yli 70 vuoden iän.

Laki syntyi aikoinaan v. 1926 lähinnä täydentämään hallitusmuodon 91 §:ää. Lakiehdotusta vastaan kokonaisuudessaan kohdistettiin sitä käsiteltäessä sekä valiokunnassa että täällä eduskunnassa painavia muistutuksia ja m. m. vaadittiin, että se oli käsiteltävä perustuslain mukaisessa järjestyksessä. Useimmat muutosehdotukset eivät kuitenkaan saavuttaneet eduskunnan hyväksymistä. Nyt on kumminkin kokemus meillä osoittanut, että senjälkeen, siis vuoden 1926 jälkeen, kun laki astui voimaan, on monta syytä esiintynyt, jotka puhuvat virkamiehen virassaan pysymisoikeudesta annetun lain, siis 1926 vuoden lain, 3 §:n muuttamisen puolesta. Monta esimerkkiä voitaisiin mainita siitä, että virkamies, joka on erotettu, vaikka hän oli anonut saada pysyä toimessaan, on edelleen pysytetty valtion palveluksessa, niinkuin hallituksen esityksessä myöskin mainitaan, kantaen jokseenkin saman työtaakan kuin ennen, ilman että muistutuksia on häntä vastaan esitetty, tai on hänet otettu yksityispalvelukseen, jossa hänen työkykynsä on saanut erittäin hyvän arvolauseen. Nämä täysin työkykyiset valtion virkamiehet aiheuttavat omatta syyttään valtiolle suoranaisia menoja sen eläkkeen muodossa, joka heille on lailla vakuutettu, mutta myöskin epäsuoraa tappiota sen kautta, että valtio on menettänyt täysin työkykyisen, kokeneen ja kykenevän virkamiehen. Tosin laki sallii virkamiehen tai toimenhaltijan pysyä virassaan 65:nkin vuoden iän saavutettuakin, mutta pysyminen jää riippuvaksi asianomaisesta nimittävästä viranomaisesta ja viime kädessä valtioneuvostosta. Esimerkkejä voidaan mainita useampia, kuinka kovin ankarasti toiset viranomaiset soveltavat lakia, kun taas toiset verraten usein puoltavat virassapysymisanomusta, ja usein joutuvat suorastaan satunnaiset seikat ratkaiseviksi, minkä vuoksi lakipykälä jättää paljon toivomisen varaa. Ilahduttavaa on, että hallitus on huomannut, että 1926 vuoden laki kaipaa korjausta. Hallitus ehdottaa näin ollen, että eroamisikä koroitettaisiin 67 vuoteen, niinkuin asianlaita on Ruotsissa, sillä tässä maassa siviilivirkamies on säännönmukaisesti eroamisvelvollinen 67 vuoden ikäisenä, mutta on oikeutettu pysymään virassaan, kunnes on täyttänyt 70 vuotta, siis niinkuin hallitus esityksessänsä ehdottaa. Mutta samalla ehdottaa hallitus, että valtioneuvostolle suotaisiin oikeus harkinnan mukaan pidentää tätä aikaa, siis 65 vuoden jälkeen, joksi aikaisemmin suotu oikeus on myönnetty, ei kuitenkaan yli 70 vuoden iän. Ruotsissa, mihin hallitus vetoaa, suodaan kumminkin harkintaoikeus sille viranomaiselle, jolla on oikeus erottaa viranhaltija. Ja näin ollen minustakin olisi tässä suhteessa hallituksen esitys korjattava syystä, että se on yksinkertaisempi ja joustavampi kuin että joka tapauksessa kun viranhaltija pyytää pidennystä, niin tätä tulisi silloin valtioneuvoston harkita. Minä rohkenen siis suositella suuren valiokunnan harkittavaksi, eikö olisi

syytä tässäkin suhteessa seurata Ruotsin esimerkkiä. Että hallituksen ehdotus eroamisikään nähden on oikea ja varovasti harkittu, todistaa m. m. se, että esim. Norjassa on virkamies eroamisvelvollinen säännönmukaisesti vasta 70 vuoden ikäisenä, joka eroamisikäraja valtion virassa olijalle on vahvistettu myöskin Tanskassa.

Ne näkökohdat, jotka täällä ed. Ryömä lähetekeskustelussa esiintoi, ovat, minä myönnän, nekin kyllä varteenotettavat. Mutta ensimmäiseen vastalauseeseen nähden, joka on liitetty perustuslakivaliokunnan mietintöön ja jossa mainitaan, ettei olisi suotavaa korottaa eroamisikää 67 vuoteen, sen perusteella, että 65 vuoden ikäiset virassaolevat toimenhaltijat jo vanhuuden tähden ovat käyneet kykenemättömiksi hoitamaan kunnollisesti tehtäviään, minä tahdon kysyä vastalauseen allekirjoittajilta, minkätakia valtion toimenhaltijat täällä Suomessa kävisivät kykenemättömiksi aikaisemmin kuin mitä kokemus on osoittanut Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa?

Yksi hyvä kohta, joka esiintyy perustuslakivaliokunnan mietinnössä, on se, jossa ehdotetaan korjattavaksi 3 §:n 2 momentti. Tämäkin ehdotus tähtää jokseenkin samaan suuntaan kuin ehdotukseni, että nimittävä viranomainen saisi antaa lykkäyksen, niinkuin asianlaita Ruotsissa on. Lyhyesti sanoen näyttää minusta, niinkuin hallituksen esitys olisi pääpiirteissään hyvin harkittu, ja minä toivon, että se saapi suopean vastaanoton eduskunnassa ja tulee hyväksytyksi.

Ed. Palmgren: Herr talman! Jag hör till dem, vilka ansett att ett misstag blivit begånget, då i lagen av den 29 juni 1926 infördes den bestämmelsen, att med undantag av domare innehavare av civil tjänst och fast befattning vore skyldig att avgå från tjänst eller befattning redan vid 65 års ålder, medan däremot domare berättigas kvarstå ända till 70 år. Det är därför med tillfredsställelse jag hälsat förevarande lagstiftningsinitiativ. Jag beklagar blott, att steget icke tagits fullt ut utan att man stannat vid 67 år såsom åldersgräns. Med avseende å förhandenvarande förhållanden tillåter jag mig därför att till stora utskottets prövande hemställa huruvida icke i lagförslaget åldersgränsen kunde flyttas till 70 i stället för till endast 67 år.

Ed. Ryömä: Minä päinvastoin pidän edelleenkin taka-askeleena valtion virastojen hoidossa, jos ikärajaa ilman muuta nykyisestään koroitetaan, ja minä ihmettelen, että maalaisliitto, joka on pitänyt ohjelmassaan virasto-olojen parantamista, nyt ilman muuta kokonaisuudessaan lähtee tälle linjalle. Minä olen ehdottanut, että tämä ikäraja pysytettäisiin entisellään, mutta että sensijaan valmistettaisiin mahdollisuus sellaisille henkilöille, joilla todellakin on kykyä jatkaa 65 vuoden jälkeen virkansa hoitamista, pysyä virassaan aina 70 vuoteen asti. Mutta virhe on ilmeisesti, jos ikäraja ilman muuta koroitetaan ja sen mukaan kaikki vanhuuden vuoksi kykenemättömätkin voivat vielä 65 vuoden jälkeen pysyä virassaan. Minä toivoisin, että laki pysytetään entisellään, mutta muutettaisiin se siten, kuin aikaisemmin jo ehdotin, että oikeutta antaa jatkaa 65 vuoden ikärajan jälkeen väljennettäisiin.

Ed. Kivioja: Ed. Ryömän ei tarvitse ollenkaan ihmetellä maalaisliittolaisten kantaa, sillä sen pitäisi olla tunnettu virkamiesten palkkauskysymyksessä. Maalaisliittolaisten mielestä ei tällä maalla ole varoja elättää kahta virkakuntaa, toista eläkkeellä ja toista virassa, sentähden ikärajan pitää olla mahdollisimman korkean.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

182) Ehdotus tasavallan suojelulaiksi.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty, vuoden 1930 I vp:ltä lepäämässä oleva edellämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan lakiehdotus nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos tehdään ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä, on äänestys toimitettava. Lakiehdotus tulee tällöin hyväksytyksi, jos vähintään $^2/_3$ annetuista

äänistä sen hyväksymistä kannattaa, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Lohi: Ehdotan, että asia pannaan pöydälle vielä ensi tiistain istuntoon.

Ed. Tarkkanen: Pyydän saada kannattaa ed. Lohen tekemää ehdotusta.

Puhemies: Koska kaksi edustajaa on ehdottanut asian pantavaksi pöydälle, on se valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n 1 momentin mukaisesti pöydälle pantava. Kehoitan sen vuoksi seuraavia puhujia kohdistamaan lausuntonsa kysymykseen pöydällepanon ajasta.

Keskustelu asian pöydällepanon ajasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Lohi ed. Tarkkasen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, hyväksytään ed. Lohen tekemä ehdotus; asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

183) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannallepanon sattuessa.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty, vuoden 1930 I vp:ltä lepäämässä oleva edellämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2. Valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan lakiehdotus nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos tehdään ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä, on äänestys toimitettava. Lakiehdotus tulee tällöin hyväksytyksi, jos vähintään $^2/_3$ annetuista äänistä sen hyväksymistä kannattaa, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoroa ei haluta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus katsotaan yksimielisesti hyväksytyksi, koska muuta ehdotusta ei ole tehty.

Asia on loppuun käsitelty.

184) Ehdotus osakkeiden ostamisesta Seinäjoen vesijohto-osakeyhtiössä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 19, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Mietinnössä oleva ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

185) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua yleiskeskustelussa puheenvuoroa.

70 ja 79 §§:t, voimaantulosäännös, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään järjestänsä keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

186) Ehdotus laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta vuonna 1931.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 36, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu. Kun se on julistettu päättyneeksi, esitellään lakiehdotus yksityiskohtaisesti käsiteltäväksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

Lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pöydällepanot:

Puhemies: Edustajille on jaettu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2. Tämä mietintö voitaneen nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon

Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottien vaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymistä

koskevan hallituksen esityksen n:o 33 johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 15,30.

Täysistunto lopetetaan kello 15,15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

11. Perjantaina 7 p. marraskuuta 1930

kello 15,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

Ehdotus laiksi Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen eräiden säännöksien hyväksymisestä 219

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 33.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Puhemies: Nimenhuudossa merkittäneen läsnäoleviksi ne edustajat, jotka ottivat osaa edelliseen istuntoon.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kivioja: Sellainen puhemiehen ehdotus on vastoin valtiopäiväjärjestyksen 55 §:n 2 momenttia.

Puhemiehen ehdottama menettelytapa hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Ehdotus laiksi Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen eräiden säännöksien hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsiteltyyn hallituksen esitykseen n:o 33 sisältyvä yllämainittu lakiehdotus.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on ensi tiistaina kello 12.

Eduskunnan istunto lopetetaan kello 15,40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

12. Tiistaina 11 p. marraskuuta 1930

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ainoa käsittely:

1) Ehdotus tasavallan suojelulaiksi 222
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1; vuoden 1930 I vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus.

2) Ehdotukset laiksi valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta ja laiksi Suomen vaalilain muuttamisesta 229
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4; vuoden 1930 I vp:ltä lepäämässä olevat lakiehdotukset.

Toinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi vapausrangaistusten koventamisesta 239
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 3; lakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 30.

4) Ehdotus laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi 245
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 11.

5) Ehdotus laiksi kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 5; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 12.

Siv.

6) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta 23 päivänä maaliskuuta 1928 annetun lain muuttamisesta 245
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 13.

7) Ehdotus laiksi valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 7; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 9.

8) Ehdotus laiksi Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen eräiden säännöksien hyväksymisestä.. 256
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 8; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 33.

Kolmas käsittely:

9) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 18.

10) Ehdotus laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta vuonna 1931.. „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 36.

Siv.

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 45 asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriössä annetun lain muuttamisesta 257
12) Hallituksen esitys n:o 46 asemakaavalainsäädännöksi ..... „
13) Hallituksen kirjelmä eduskunnalle sen johdosta, että eduskunnan hyväksymä lakiehdotus on jätetty vahvistamatta ..... „

Pöydällepanoa varten esitellään:

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 Hallituksen esityksen johdosta laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930 ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään läsnäoleviksi kaikki edustajat.

Ilmoitusasiat:

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella eilispäivältä saapunut hallituksen esitys

n:o 46 asemakaavalainsäädännöksi.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Ryynänen: Valitsijamiesten kokous pidetään huomenna keskiviikkona kello 15 Säätytalossa suuren valiokunnan kokoushuoneessa. Samalla huomautetaan, että valiokunta, Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten ja Suomen Pankin tilintarkastajain vaalia varten mahdollisesti jätettävien valitsijayhdistysten perustamiskirjoja ottaa valitsijamiesten puheenjohtaja vastaan samassa paikassa ja samana päivänä kello 10—11:een.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus tasavallan suojelulaiksi.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty, vuoden 1930 I vp:ltä lepäämässä oleva yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan lakiehdotus nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos tehdään ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä, on äänestys toimitettava. Lakiehdotus tulee tällöin hyväksytyksi, jos vähintään $^2/_3$ annetuista äänistä sen hyväksymistä kannattaa, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Pääministeri Svinhufvud: Hallitus pitää erittäin tärkeänä, että tämä laki hyväksytään. Sellaista lakia kaivattiin jo kesällä kun kommunistikirjapainot suljettiin ja sitä voidaan tarvita vastedeskin.

Regeringen anser det vara av synnerlig vikt, att denna lag godkännes. Man saknade en dylik lag i somras, när de kommunistiska tryckerierna stängdes, och lagen kan vara av behovet också framdeles.

Ed. Aaltonen: Herra puhemies! Se lainsäädäntö, jonka yksi osa nyt on eduskunnan käsiteltävänä, juontaa alkunsa niistä epänormaalisista oloista, jotka maassamme kohta vuosikauden ovat vallinneet. Niin sanotun Lapuanliikkeen vaikutuksesta, oikeammin sen harjoittamasta painostuksesta johtuen silloinen hallitus, kutsuessaan eduskunnan viime heinäkuussa koolle selvittämään syntynyttä vaikeata po-

liittista tilanetta, esitti eduskunnan hyväksyttäväksi useampia lakiesityksiä, joita yhteisellä nimellä on yleisessä kielenkäytössä kutsuttu niin sanotuiksi „kommunistilaeiksi". Muitten ohella, ehkäpä oikeammin tämän lainsäädännön pohjana, jätettiin eduskunnalle tällöin myöskin nyt käsiteltävänä oleva ehdotus tasavallan suojelulaiksi.

Sosialidemokraattien taholta suhtauduttiin tähän lainsäädäntösuunnitelmaan alunpitäen sangen suurella epäilyllä, sillä katsottiin, ettei syntynyttä tilannetta parhaalla tavalla voida selvittää tällaisella lainsäädännöllä, vaan olisi siihen käsityksemme mukaan tarvittu vallan toisenlaisia toimenpiteitä. Tämä lainsäädäntö tuntui sitäkin arveluttavammalta kun se oleellisimmalta osaltaan kantaa poikkeuslainsäädännön leimaa ja on ristiriidassa koko tähänastisen valtioelämämme pääperusteita järjestävän lainsäädännön kanssa. Esillä oleva tasavallan suojelulakihan on tyypillinen poikkeuslaki, joka käytäntöön sovellettuna merkitsee monien voimassaolevassa valtiosäännössämme olevien kansalaisoikeuksien suurta supistamista, eräitten kokonaan riistämistä. Hallitusmuodossa edellytettyä henkilökohtaista vapautta voidaan tämän lain myöntämillä valtuuksilla rajoittaa mielinmäärin; Suomen kansalaisen oikeutta vapaasti valita asuinpaikkansa ja kulkea paikkakunnalta toiseen voidaan samalla tavoin rajoittaa; painovapaudesta ja kokoontumisvapaudesta hallitusmuodossa taatut oikeudet jäävät merkityksettömiksi; kansalaisten kotirauhaa voidaan loukata; kirje-, lennätin- ja puhelinsalaisuus ei tämän jälkeen myöskään jää loukkaamattomaksi, kuten hallitusmuodossa on säädetty. — Tämä kaikki tietenkin edellyttäen, että hallitus ja tasavallan presidentti katsovat tarpeelliseksi jossakin tilanteessa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, mihin esillä oleva laki hyväksyttynä antaa valtuuden.

Näin pitkälle meneviä valtuuksia kansalaisoikeuksien supistamiseen eivät edellisen eduskunnan sosialidemokraattiset jäsenet katsoneet mahdolliseksi myöntää. Vallitsevan tilanteen huomioonottaen ryhmämme silloin kuitenkin oli valmis myötävaikuttamaan sellaisen lainsäädännön aikaansaamiseen, joka samalla kuin se olisi antanut hallitukselle riittävät valtuudet järjestyksen ylläpitämiseksi välittömän vaaran uhatessa valtakuntaa, samalla kuitenkin olisi mahdollisimman vähän uhannut oleellisia kansalaisvapauksia. Käsittelyn eri vaiheissa tehtiin ryhmämme taholta silloin useita tätä tarkoittavia muutosehdotuksia. Mutta eduskunnan enemmistö ei ottanut niitä huomioonsa, vaan sai laki sen muodon, jommoisena se nyt on edessämme. Kun samanaikaisesti myöskin siinä muussa lainsäädännössä, joka kaiken aikaa on kulkenut rinnakkain tämän lain käsittelyn kanssa, eduskunnan enemmistö hallituksen vaatimuksesta ja ulkoparlamenttaarisen painostuksen vaikutuksesta hylkäsi sen lainsäädäntösuunnitelman, joka tunnetaan n. s. Kivimäen linjan nimellä ja omaksui pitkin linjaa kannan, jota meidän taholla lamme ei voitu pitää hyväksyttävänä, ei silloiselle sosialidemokraattiselle eduskuntaryhmälle jäänyt muuta mahdollisuutta kuin äänestää tämäkin laki yli vaalien.

Kun me nykyisen eduskunnan perustuslakivaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet olemme joutuneet määrittelemään suhtautumisemme tähän lakiin, olemme tulleet samaan tulokseen kuin sosialidemokraattinen ryhmä edellisilläkin valtiopäivillä tuli, ja myöskin samoilla perusteilla, kuten ilmenee valiokunnan mietintöön liittämässämme vastalauseessa. Me emme katso voivamme olla myötävaikuttamassa sellaisen poikkeuslain säätämiseen, joka niin suuressa määrässä kuin tämä rajoittaa niitä hallitusmuodossa kansalaisille taattuja vapauksia ja oikeuksia, joihin jo edellä olen viitannut, sitäkään suuremmalla syyllä, kun tämän poikkeuslain nojalla mahdollisesti annettava asetus voidaan eduskunnassa jättää kenties vuosikausiksi voimaan yksinkertaisella ääntenenemmistöllä, vaikka tällaiseen kaiken kohtuuden nimessä, kun kysymyksessä on näin suurten poikkeusten tekeminen normaalisiin oloihin, pitäisi olla perustuslain muutoksista päätettäessä edellytetty $^2/_3$:n enemmistö. Käsityksemme mukaan ei tällaista lainsäädäntöä myöskään enää sen jälkeen, kun eduskunta jo aikaisemmin on hyväksynyt lain sotatilasta ja viime perjantaina vielä hyväksyi lepäämässä olleen lain sen säännösten soveltamisestakin, tarvita, koska hallituksella näin jo muutenkin on riittävästi mahdollisuuksia pitää huolta yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta maassa. Valitettavasti ei hallitus viime aikoina, kun maan yhteis-

kunta- ja oikeusjärjestystä on pahasti häiritty, ole niillä moninaisilla keinoilla, joita se ilmeisesti olisi voinut käyttää ja joihin sillä ainakin on ollut valtuudet, voinut pitää huolta järjestyksestä ja turvallisuudesta, vaan on menetellyt monissa tapauksissa tavalla, joka on antanut aiheen epäillä, ettei se ole tahtonut noudattaa sitä puolueettomuutta ja tasapuolisuutta, jonka täytyy olla oikeusjärjestyksen perustana. Tällainen menettely on omiaan synnyttämään sen epäilyksen, ettei tätäkään lakia, jos se nyt hyväksyttäisiin, tultaisi sovelluttamaan puolueettomasti niitä eri tahoilla toimivia voimia vastaan, jotka valtakuntaa, voimassa olevaa yhteiskunta- ja oikeusjärjestystämme sekä maan ja kansalaisten turvallisuutta uhkaavat.

Edellä esittämilläni perusteilla ja viittaamalla perustuslakivaliokunnan mietintöön liittyvään sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseeseen, ehdotan, herra puhemies, että tämä viime valtiopäivillä lepäämään jätetty, nyt esillä oleva ehdotus tasavallan suojelulaiksi hyljättäisiin.

Ed. Lohi: Tällä hetkellä on meillä ratkaistavana lopullisesti niitten lakien kohtalo joitten takia äsken vedottiin Suomen kansaan uusilla vaaleilla. Kansan vastaus oli selvä. Valtava enemmistö Suomen kansasta on päättävästi ilmoittanut kannattavansa näitä lakeja. Mitään epätietoisuutta kansan enemmistön mielialasta ei siis ole. Kaikesta tästä huolimatta niinkuin kuulimme äskeisestä puheenvuorosta uhkaa vielä vähemmistö käyttäen hyväkseen valtiopäiväjärjestyksemme sille suomaa oikeutta tehdä turhaksi isänmaallisen kansan enemmistön tahdon. Tuleeko se siinä onnistumaan, tässä on hetken suuri kysymys. Hermostuneella jännityksellä odotetaan koko maassa tätä ratkaisua (Vasemmalta: Turhaa hermostusta.). Ensiksi herää kysymys, onko vähemmistöllä moraalista oikeutta estää enemmistön selvä tahto toteutumasta asiassa, josta nimenomaan on kansan mieltä kysytty. Minun mielestäni moraalista oikeutta ei pitäisi olla vaikka muodollinen oikeus onkin. Silloin on asia aivan toisin kun on kysymys esillä, josta nimenomaan ei ole kansan mieltä kysytty. Vielä vähemmän tällaista moraalista oikeutta pitäisi olla puolueella, joka ennen kaikkea kerskuu kansanvaltaisuudellaan. Tuleeko vähemmistö onnistumaan yrittäessään tehdä turhaksi Suomen kansan enemmistön tahdon, siitä ratkaisusta todennäköisesti suuressa määrin riippuu, saadaanko rauhallinen elämä maassa nopeasti palautumaan ja lain arvovalta kohoamaan. Me käsitämme tilanteen sellaiseksi, että näitten lakien, jotka nyt ovat meillä päiväjärjestyksessä, saatua myönteisen ratkaisun, rauhattomuus ja vallattomuus lakkaa. Isänmaallinen kansanliike on saavuttanut tärkeimmän päämääränsä. Mikäli n. s. kansanliike tämän jälkeen jatkuu tulee sen olla yksinomaan valtiovallan ja viranomaisten tukena lain arvovallan kohottamiseksi. Tämän rohkenen sanoa sentakia, koska olen vakuutettu, että valtavasti suurin osa kansanliikkeessä mukanaolleista varsinkin talonpojista on sellaisia, joilla ei ole koskaan ollut muita tarkoitusperiä kuin kommunismin hävittäminen. Rohkenen uskoa, että Suomen talonpoikaiskansa tulee koko joukkovoimansa kohdistamaan niitä vastaan, jotka vielä tämän jälkeen yrittävät yhteiskuntarauhaa häiritä olkoot häiritsijät millä taholla tahansa. Suomalainen talonpoika on vapautta rakastava, josta johtuu sen kansanvaltainen maailmankatsomus. Samalla sen sielussa palaa mitä kirkkaimpana isänmaan rakkauden pyhä tuli. Se ei tule askeltakaan väistymään siitä vaatimuksesta, että kommunistinen rienaus ei saa enää uusiintua (Eduskunnasta: Hyvä! Oikein!). Isänmaan petturit eivät saa palata enää eduskuntaan (Eduskunnasta: Oikein!). Talonpoika on uskonut ja luottanut siihen, että tämä voidaan lopullisesti toteuttaa laillista tietä kansanvaltaisen eduskunnan avulla. Pitääkö vieläkin katkera pettymys kokea. Tämä voisi olla leikkimistä tulella. Luulevatko sosialidemokraatit tällä tavalla rauhan ja järjestyksen maahan palaavan josta he niin paljon puhuvat? Suomalaisella talonpojalla ja rehellisellä työmiehellä pitäisi olla paljonkin yhteistä ja itsenäinen kansanvaltainen Suomi molemmille kallis. Me kysymme vakavasti teiltä sosialidemokraattiset työväen johtajat ovatko sittenkin isänmaan petturit teille rakkaampia kuin isänmaallinen talonpoika (Eduskunnasta: Ei ole aihetta.). Jos niin on, niin tiemme erkanevat jyrkästi toisistaan, sille emme voi mitään. Kuilu syvenee. Onko se tarkoituksenne? (Ed. Tanner: Kysymys vallan

väärin asetettu.) Löytyykö tarpeeksi suuri vähemmistö nyt, joka kykenee estämään Suomen kansan valtavan enemmistön vakavan tahdon? Jos niin käy, en voi muuta sanoa kuin vanhan tunnetun huudahduksen: Voi voittajia!

On selvää että maalaisliiton eduskuntaryhmä tulee aivan yksimielisesti äänestämään sekä tämän että seuraavan lakiehdotuksen hyväksymisen puolesta sitä suuremmalla syyllä kun molemmat lakiehdotukset ovat maalaisliittolaisen hallituksen tekemiä (Ed. Paasivuori: Kunniakysymys!).

Ed. Furuhjelm: På svenska riksdagsgruppens vägnar ber jag få meddela, att gruppen kommer att rösta för lagförslagets godkännande.

Ed. Tuomioja: Sen lainsäädännön tarkoituksena, jota varten eduskunta viimekesänä kutsuttiin koolle, jonka lepäämään jättäminen aiheutti eduskunnan hajoituksen ja joka nyt uusien vaalien jälkeen oleellisimmilta kohdiltaan joutuu lopulliseen käsittelyyn, on valtion suojaaminen kumouksellisia liikkeitä vastaan. Epäilyksiä itse tällaisen lainsäädännön oikeutuksesta ei pitäisikään olla. Tarvitseehan kansanvaltaisenkin valtion, vaikkapa se suuremmassa määrin kuin muunlaiset valtiot, perustuukin kansalaisten keskinäiseen luottamukseen, varjella, tarpeen tullen myös pakkokeinoin, itseään väkivaltaisia mullistusyrityksiä vastaan. Poikkeuksellisessa oloissa tarvitaan tätä varten myös säännöksiä yli sen, mitä säännöllisissä oloissa on välttämätöntä. Erimielisyyttä onkin ainakin etupäässä ollut vain siitä, minkälainen tämä lainsäädäntö olisi oleva.

Niitä lakiehdotuksia vastaan, jotka nyt joutuvat ratkaistaviksi, on tehty ja voidaankin tehdä sekä lakiteknilliseltä että yleisten oikeusperiaatteitten kannalta muistutuksia. Mutta parempaakan lainsäädäntöä ei tätä nykyä näytä olevan mahdollista saada aikaan, ja kun taasen näiden lakiehdotusten hylkääminen saattaisi johtaa vallitsevan häiriötilan jatkumiseen, ehkä kärjistymiseenkin, on ne nyt hyväksyttävä, ja puheenaoleva lainsäädäntö myöhemmin korjattava sen mukaiseksi kuin kokemus ja oikeusperiaatteet osoittavat. Senvuoksi edistysmielinen eduskuntaryhmä tulee yksimielisesti äänestämään niiden hyväksytyksi tulemisen puolesta.

Tässä yhteydessä on kuitenkin vielä syytä tehdä pari huomautusta. On ensiksikin pidettävä luonnollisena, että nyt toivottavasti hyväksytyiksi tulevia lakeja sovellutetaan objektiivisesti kaikkeen valtioja oikeusjärjestyksen tuhoamista tarkoittavaan toimintaan, harjoitettakoonpa sitä miltä taholta tahansa. Mutta älköön myöskään antauduttako sen harhaluulon valtaan, että nämä lait kykenisivät yksistään torjumaan sen kumouksen vaaran, minkä poistamista ne tarkoittavat. Hyväkin laki vaatii toteutuakseen kansalaisten tukea. Jotta kommunismi saataisiin hävitetyksi muutenkin kuin vain julkisesta elämästä, vaaditaan hellittämätöntä työtä niiden epäkohtien poistamiseksi, joista se saa yllykettä ja ravintoa, samoinkuin sen henkisen pimeyden hälventämistä, joka on tehnyt sen levenemisen mahdolliseksi. Mutta valtiollista pimeyttä ja väärinkäsityksiä valtiollisen yhteiselämän perusedellytyksistä on saatu havaita myöskin sellaisissa piireissä, joilta olisi voitu jo toista odottaa. Valtiollisen sivistyksemme syventämiseksi ja laajentamiseksi on siis uupumatta työtä tehtävä. On saatava tyystin häviämään se kumouksen ja valtiollisen mullistuksen uhka, joka on omansa myrkyttämään kansalaisten mieliä, synnyttämään levottomuutta ja epävarmuutta. Onnetonhan on sellainen tilanne, jossa ei voida horjumatta luottaa valtiovallan kykyyn ylläpitää laillista järjestystä ja asiain säännöllistä menoa.

On hartaasti toivottava, että näiden lakien hyväksyminen poistaisi valtiollisesta elämästämme sen kiihtymystilan, joka siinä on viime aikoina ollut vallalla ja palauttaisi maahamme yhteiskuntarauhan ja työrauhan.

Ed. Kesti: Herra puhemies! Kun tämä nyt ratkaisevaan käsittelyyn joutunut lakisarja viime valtiopäivillä oli eduskunnassa esillä ja kun hallitus silloin asettui vaatimaan näiden lakien hyväksymistä, niin voi jollakin tavalla ymmärtää sen, että eduskunnan porvarillinen enemmistö silloisissa olosuhteissa asettui niitä kannattamaan. Mutta sitä, että tämä enemmistö on edelleenkin pysynyt tällä samalla kannalla, vaikka olosuhteet ovat nyt jo sentään toiset kuin kesällä, niin tätä on vaikea ymmärtää. Näiden lakien kannatta-

jain taholta ei ole voitu esittää ainoatakaan vakavaa vastaväitettä sitä lakilinjaa vastaan, joka kesällä n. s. Kivimäen ehdotuksen muodossa tuli rinnakkaisesityksenä esille ja joka tässä eduskunnassa on myöskin uusittu. Eduskunnan enemmistö on tahtonut oikeastaan ilman perusteluja hylätä nytkin jo etukäteen tämän välittävän ehdotuksen. Näin on jäänyt eduskunnan ratkaistavaksi nyt enää se, hyväksyäkö vai hylätä, eikä se, mitä olisi pitänyt, tämä vai tuoko laki. Minä olisin koko lainsäädäntöön nähden toivonut sen periaatteen voitolle tuloa, jonka eduskunnan suuri enemmistö jo kesällä ilman hallituksen väliintuloa olisi ollut valmis hyväksymään. Kun tämä ei kuitenkaan näytä nyt enää mahdolliselta, koska senjälkeen, jos nämä lakiesitykset nyt hylättäisiin, ei olisi varmuutta siitä, saadaanko enää näitä lakeja näillä valtiopäivillä valmiiksi, niin nyt kuten sanottu, ei ole enää muuta mahdollisuutta kuin hallituksen esitysten hyväksyminen.

Mitä nimenomaan tasavallan suojelulakiin tulee, niin voisi sen suhteen esittää erittäin vakavia huomautuksia, sillä se antaa eduskunnan yksinkertaiselle enemmistölle yhdessä presidentin ja hallituksen kanssa avoimen valtakirjan päättää sellaisista perustuslaissa turvatuista kansalaisvapauksista, joiden suhteen muuten vaadittaisiin noudatettavaksi perustuslain mukaista säätämisjärjestystä. Lain tekee mahdolliseksi hyväksyä, joskin suurin epäilyksin se, että se tulee olemaan voimassa vain määräajan. Ilman sitä olisi laki mahdoton hyväksyttäväksi. Lain tarpeellisuuden voi asettaa myös nyt jo, senjälkeen kuin sotatilalaki on tullut hyväksytyksi, kysymyksenalaiseksi, sillä se antaisi hallitukselle kyllä tarpeelliset valtuudet levottomien aikojen varalle.

Siinä toivossa, ettei tämän poikkeuslain määräyksiä milloinkaan tarvitsisi käytännössä noudattaa, ilmoitan tulevani äänestämään lain hyväksymisen puolesta.

Ed. Pennanen: Herra puhemies? Sitä varten, jotta hallitus tällä lakiehdotuksella saisi tarpeellisina pitämänsä valtuudet tilanteen niin vaatiessa huolehtia siitä, ettei kommunismi enää pääse esiintymään julkisessa elämässä ja että kansan valtavassa enemmistössä esiintyvä mielten jännitys laukeaisi ja päästäisiin rauhallista tietä säännöllisiin oloihin, sitä varten pitää kansallisen kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä välttämättömänä tämän lakiehdotuksen hyväksymistä ja tulee yksimielisenä äänestämään lakiehdotuksen puolesta.

Kysymyksessä olevan asian tärkeyteen ja nyt tapahtuvan ratkaisun kantavuuteen nähden pyydän lyhykäisesti tehdä eräitä reunamuistutuksia niitä väitteitä vastaan, joita perustuslakivaliokunnan asiaa puoltavaan mietintöön liitetyissä vastalauseissa on tätä lakiehdotusta vastaan esitetty.

Ensimmäisessä sosialistien vastalauseessa sanotaan ensinnäkin, että lakiehdotus muka vaarantaa perustavia kansalaisoikeuksia arveluttavassa määrässä. Tämän väitteen johdosta on sanottava vain, että perustaviin kansalaisoikeuksiin eivät suinkaan kuulu sellaiset toimenpiteet, teot ja vehkeilyt, joiden torjumiseksi tämä lakiehdotus on tarkoitettu. Ken tai ketkä moisiin edesottamuksiin ryhtyvät ja niitä suunnittelevat, he ovat, mitä nopeammin, sitä parempi, estettävät rikollisista ja turmiollisista puuhistaan. Kun lakiehdotuksen vastustajat vetoavat sellaisten valtakunnalle ja yhteiskunnalle vaarallisten henkilöiden „perustaviin kansalaisoikeuksiin'', on tällainen väite, lievästi sanottuna, läpikuultava.

Mutta, sanotaan edelleen sosialistien vastalauseessa, nykyisenä ajankohtana ei ole takeita siitä, että nyt käsiteltävänä olevaa lakia tultaisiin oikein ja puolueettomasti käyttämään. Tässä on siis perusteena pelkkä epäluulo ilman minkäänlaista tukikohtaa. Lakiehdotuksen mukaanhan on tasavallan presidentillä valta asetuksella säätää erinäisistä poikkeuksellisista toimenpiteistä vain silloin, kun valtakuntaa uhkaa välitön vaara tai yleistä järjestystä on huomattavasti häiritty taikka yleinen järjestys ja turvallisuus on vakavasti uhattuna eikä oikeustilaa voida palauttaa säännöllisissä oloissa käytettävillä keinoilla. Ja silloinkin on mainitunlaisista asetuksista viipymättä ilmoitettava eduskunnan puhemiehelle, jonka on saatettava ne eduskunnan tietoon tai, ellei eduskunta ole koolla, niin pian kuin eduskunta on kokoutunut. Tämän nyt pitäisi riittää sosialisteillekin takeeksi siitä, että ken tietää itsensä syyttömäksi, hänen ei tarvitse pelätä tämän lain takia kansalaisoikeuksiensa puolesta.

Eniten kiinnittääkin ainakin minun huomiotani vasemmiston vastalauseessa se väite, ettei lakiehdotus ole edes tarpeellinen. Se on muka tarpeeton siitäkin syystä, kun on olemassa sotatilalaki. Me kyllä muistamme ja tunnemme sosialistien aikaisemman monivuotisen kannan sotatilalakiin nähden. Nyt kun se on syystä ja vaikuttimista, jotka vasemmallakin tunnetaan, saatu laiksi, nyt he vetoavat tähän lakiin semmoistenkin tapausten varalle, jolloin valtiovalta voi torjua vaaran ja ylläpitää järjestyksen ja turvallisuuden ilman, että valtakunta tai edes osa siitä julistettaisiin sotatilaan. Todellinen syy, en voi olla sitä sanomatta, lieneekin se, mikä sosialisteilta on jäänyt vastalauseessa ainakin suoraan ilmoittamatta. Eikä sen ilmoittaminen ole tarpeellistakaan. He ovat jo niin moneen kertaan aikaisemmin ja kyllin selvästi sanoneet todellisen syyn tämän lakiehdotuksen tarpeettomuuteen, nimittäin sen syyn, että kommunismi heidän mielestään ei niin peräti vaarallinen olekaan. Mutta tämän lain tarve on muiden kansalaisten mielestä aiheutunut juuri kommunismivaarasta. Ei kukaan uskaltane toivoakaan sitä, että sosialistien käsitys kommunismivaarasta nyt olisi muutettavissa. Mutta varmaan sosialistitkaan eivät voi olla näkemättä sitä, millä kannalla kansamme muu osa kommunismiin nähden on ja miten tärkeänä se osa pitää tämän, kuten toistenkin lepäämässä olleiden lakiehdotusten hyväksytyksi tulemisen. Tämä tosiasia pitäisi vähemmistönkin pitää mielessään asettuessaan enemmistöä vastaan, tosin tavalla, jonka valtiopäiväjärjestys myöntää, mutta joka kuitenkin sisältää uhmaa valtavan enemmistön mielipidettä vastaan.

Perustuslakivaliokunnan mietintöön on myöskin ed. Estlander liittänyt vastalauseen, tosin vain lakiehdotuksen perusteluja koskevan. Tästä vastalauseesta pyydän sanoa vain sen verran, että ed. Estlander kääntää asiat siinä aivan ylösalaisin. Hän vaikenee syystä ja puhuu vain seurauksista. Kaiketi hän, kuten me kaikki, tietää sen, että kärjistyneiden olojemme alku ja pohja on kommunismi. Poistettakoon syy, niin seuraukset kyllä lakkaavat.

Ed. Tanner: Nämä kommunistilakien nimellä tunnetut lakiehdotukset joutuvat eduskunnassa käsiteltäväksi ajankohtana, jolloin kiihko maassa näyttää olevan verrattain korkealla, ja jolloin, käyttääkseni ed. Lohen täällä esittämää sanamuotoa, „hermostuneella jännityksellä" odotetaan, mitä eduskunta näistä lakiehdotuksista lopullisesti päättää. Luulisi näin ollen, että on kysymyksessä jotakin valtakunnalle ehdottomasti välttämätöntä, jonka silleen jäämisestä voisi koitua suuria vahinkoja maalle. Näin ei mielestäni kuitenkaan lähestulkoonkaan ole asianlaita. Minä olen näkevinäni, että tämä kiihko ja hermostunut jännittyneisyys on keinotekoista. On tahdottu luoda semmoinen ilmapiiri, että erään tässä eduskunnassa edustettuna olevan puolueen päämäärät saataisiin toteutetuksi.

Tähän kiihkoon on mielestäni senkin vuoksi sangen vähän syytä, että nämä lait ovat suorastaan tarpeettomia. Ei hallitus, säilyttääkseen maassa rauhaa, tarvitse tämmöistä lainsäädäntöä. Onhan meillä olemassa rikoslaki, jonka avulla on onnellisesti voitu tähänkin saakka pitää rikolliset ainekset kurissa. Ja täällä on meidän ryhmämme taholta jo viitattu siihen, että vastoin meidän harrastuksiamme on äskettäin saatu aikaan sotatilalakikin, joka vakavammissa tilaisuuksissa antaa hallitukselle riittävät aseet käteen. Tämän vuoksi ei tasavallan suojelulaki missään tapauksessa ole tarpeellinen. — Mitä tulee toiseen lainsäädäntöryhmään, valtiopäiväjärjestystä ja vaalilakia tarkoittaviin muutosehdotuksiin, niin niidenkin tarpeettomuus on ilmeinen. Eihän niitä tultane tarvitsemaan ennenkuin kolmen vuoden perästä. Toivottavasti tämä eduskunta nimittäin saa istua kolme vuotta. Ja jos ne silloin vasta joutuvat käytettäväksi, niin lain sanamuodon mukaan ei ole enää semmoisia aineksia, joita vastaan niitä voitaisiin käyttää, koska ainoastaan ne henkilöt, jotka kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana ovat kuuluneet joihinkin kumouksellisiin järjestöihin, joutuisivat lakiehdotuksen mukaan vaalikelpoisuutta vailla oleviksi.

Mutta ei sillä hyvä, että nämä lait ovat tarpeettomia, ne ovat myös sangen vaarallisia. Tasavallan suojelulaki antaa niin tavattoman laajan valtakirjan hallitukselle, että sen avulla voitaisiin tehdä tyhjäksi melkein mitkä kansalaisoikeudet ja -vapaudet tahansa. Meillä ei ole varaa antaa hallitukselle tuommoisia valtakirjoja. Me emme näe niin pitkälle tulevaisuuteen, että tietäisimme, onko meillä aina olemassa eduskuntaa ja kansaa kohtaan siksi lojaalinen halli-

tus, ettei se tahdo väärinkäyttää tuommoista valtakirjaa. Eihän ole mikään mahdottomuus, varsinkin semmoisina aikoina kuin nykyinen, jolloin ennen järkevinäkin pidetyt ihmiset näkyvät menettävän harkintakykynsä ja kiihko nousee korkealle, että hallituksella on halua saamansa valtuuden avulla tehdä tyhjäksi melkein mikä kansalaistoiminta tahansa maassa. Että myös valtiopäiväjärjestykseen ja vaalilakiin ehdotetut muutokset ovat vaarallisia, siitä olemme jo saaneet hyvää havainto-opetusta paraikaa valmisteilla olevien kunnallisvaalien aikana. Ovathan eräät vaalilautakunnat kunnallisvaaleista hyväksyttyjen lakien nojalla jo katsoneet olevansa oikeutetut hylkäämään sosialidemokraattisiakin vaalilistoja. Näitä lakeja voidaan käyttää mielivallan palvelukseen ja niiden suurin vaara onkin siinä, että ne avaavat ovet avoimiksi mitä täydellisimmälle hallinnolliselle mielivallalle.

Minä luulisin, että nämä esittämäni näkökohdat huomioon ottaen näiden lakien hylkääminen olisi päivän selvä asia, jos eduskunta olisi vapaa käsittelemään näitä asioita. Aika on kuitenkin semmoinen, että valitettavasti eduskunta ei ole siinä suhteessa vapaa. Me näymme elävän eräänlaisen diktatuurin alaisena, ei suinkaan minkään henkilön tai pienemmän ryhmän, vaan erään puolueen diktatuurin alaisena, ja sen on onnistunut siinä määrin säikäyttää suurin osa eduskuntaa, että edustajat eivät enää ole vapaita käsittelemään näitä asioita oman vakaumuksensa ja harkintansa mukaan. Meitähän peloitellaan kaikenlaisilla seurauksilla, ellei näitä lakeja hyväksytä. Paitsi mieskohtaista kostoa, uhataan myöskin valtiosääntöämme kohtaavilla loukkauksilla. Onhan paljon puhuttu jo suorastaan järjestettyyn diktatuuriinkin siirtymisestä. Nämä uhkaukset ovat nähtävästi vaikuttaneet sen, että kaikki porvarilliset ryhmät ovat taipuneet tämän painostuksen edessä ja vastoin omaa vakaumustaan, vastoin sitä, mitä he vielä kesällä täällä julistivat, ovat nyt valmiit alistumaan. Se on ollut nöyryyttävää alistumista eikä missään suhteessa tarpeellista. Ei meidän tasavaltamme sentään ole niin heikko, että sen tämmöisiä uhkauksia tarvitsee pelätä, ja minä luottaisin myös ainakin useimpien meidän porvarillistenkin puolueiden kansanvaltaisuuteen siinä määrin, että uskoisin niiden olevan valmiita viimeiseen saakka puolustamaan kansanvaltaista ja parlamenttaarista järjestelmää.

Me olemme sosialidemokraattisen ryhmän taholla syvästi valittaneet sitä, että porvarilliset ryhmät ovat näihin lakeihin nähden siinä määrin sitoneet kätensä, ettei heillä näy olevan enää mahdollisuutta kulkea vakaumuksen heille osoittamaa tietä. Toivomme siitä huolimatta viimeiseen saakka, että edes joku yksityinen porvarillisiin eduskuntaryhmiin kuuluva jäsen tulisi auttamaan meitä, silloin kun me tahdomme puolustaa kansanvaltaa. (Keskustasta: Ette toivo!) Me emme puolestamme ole antaneet näiden peloitusten itseemme vaikuttaa, me tahdomme pysyä johdonmukaisina (Keskustasta: Ei ole totta!) aikaisemmalle menettelyllemme, jonka tarkoituksena on kaikin keinoin suojella tätä maata kansanvaltaa vastaan tähdätyiltä pyrkimyksiltä.

Ed. Lohi äsken paatoksella pitämässään puhevuorossa tahtoi tehdä riidanalaiseksi sen, että meillä ei muka enää olisi oikeutta estää näiden lakiehdotusten tulemasta laiksi. Se on hyvin outo väite. Sitä vartenhan valtiopäiväjärjestyksessä on vähemmistöjä suojelevia määräyksiä, että niitä voidaan käyttää. Ja varsinkin silloin, kun on näinkin vakavat asiat kyseessä, on tietysti ehdoton velvollisuus niitä käyttää.

Ed. Lohi kysyy, palautuuko rauha, jos nämä lakiehdotukset hylätään? Meille ei ole kukaan antanut vakuutuksia siitä, palautuuko rauha, jos ne hyväksytään (Ed. Keto: Siitä on kysymys.). Te olette meitä 13 vuoden ajan moittineet siitä, että me emme pysty neet vuonna 1917 hillitsemään joukkojamme. Silloin oli asema melko lailla toinen, vallitsi vallankumouksellinen tilanne, ja silloisella hallitusvallalla ei ollut kättä pitempää käytettävänään (Ed. Pihkala: Sosialistit eivät antaneet!). Te voitte näyttää, kuinka te nyt hoidatte joukkonne? Nythän on verrattain säännölliset olot. Teidän hallituksellanne on käsissään valtaa ja fyysillistä voimaa niin paljon kuin se suinkin tarvitsee ja tahtoo käyttää. Ei siis riipu ainakaan keinojen riittämättömyydestä, jos te ette jaksa hoitaa joukkojanne siinäkin tapauksessa että lait tulevat hylätyiksi.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei ole voinut paljoakaan vaikuttaa näiden lakien sisältöön. Me olemme koettaneet saada niitä siedettävämpään muotoon, jossa tapauksessa olisimme sovinnon vuoksi olleet

taipuvaisia tulemaan enemmistön mukaan ja poistamaan nämä riitakysymykset päiväjärjestyksestä. Ne on kuitenkin ylimielisesti tahdottu ajaa porvariston omilla voimilla lävitse. Vasemmistoa ei ole niissä tahdottu kuulla. Se on selitetty tarpeettomaksi, ja me olemme ymmärtäneet, että niitä on myös vasemmistoa vastaan tahdottu saada hyväksytyiksi ja käytettäviksi.

Vaikka näiden lakien käsittely onkin jo tullut niin pitkälle, että tällä hetkellä ei ole enää mitään mahdollisuutta saada aikaan muutoksia nykyisiin ehdotuksiin, niin pidän kuitenkin tarpeellisena ilmoittaa, että siinä tapauksessa, että, kuten me toivomme, nämä lait tulevat hylätyiksi, me olemme edelleen valmiit etsimään jonkinlaista kompromissitietä, etsimään semmoista ratkaisua näihin kumpaankin lakiehdotukseen nähden, jonka pitäisi voida tyydyttää porvarillisia ryhmiä eikä silti loukkaisi meidän tärkeinä pitämiämme periaatteita siinä määrin kuin nyt esillä olevat lakiehdotukset tekevät. Jos sillä pohjalla voitaisiin päästä johonkin ehdotukseen, voin edelleen ilmoittaa, että ei ainakaan meidän tahollamme ole estettä siihen, että sillä tavalla syntyneet lakiehdotukset voitaisiin käsitellä kiireellisinä jo näillä valtiopäivillä. Tällä me mielestämme olemme osoittaneet hyvinkin pitkälle menevää sovitteluhalua, mutta pakkokeinoihin, joita meitä vastaan on koetettu käyttää, emme tule missään tapauksessa alistumaan.

Pyydän lopuksi kannattaa ed. Aaltosen täällä tekemää hylkäysehdotusta sikäli kuin tällä kertaa on kysymyksessä tasavallan suojelulaki, ja pyydän samalla ilmoittaa, että sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on kokonaisuudessaan tämän kannan takana.

Ed. Sergelius: Utan en utförligare motivering ber jag vid detta tillfälle få meddela att jag redan senaste sommar, om också med tvekan, röstade för antagandet av republikens skyddslag, bl. a. därför att dennas giltighetstid föreslogs begränsad. Sedan dess hava händelser inträffat vilka visa, att en lag av den art som skyddslagen, är behövlig, varför jag med så mycket större skäl och i övrigt på de grunder, som av rdm. Estlander anföres i hans reservation till grundlagsutskottets betänkande, kommer att rösta för förslagets antagande.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Aaltonen ed. Tannerin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy esilläolevan lakiehdotuksen sellaisena kuin eduskunta on sen vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksynyt, äänestää „jaa"; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei". Jos vähintään $^2/_3$ annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 66 ei-ääntä; poissa 1.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta ja laiksi Suomen vaalilain muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt, vuoden 1930 I vp:ltä lepäämässä olevat yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan keskustelu molemmista lakiehdotuksista yhteisesti. Sen jälkeen tehdään päätökset erikseen kummastakin lakiehdotuksesta, jotka valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan nyt muuttamattomina hyväksyä tai hylätä. Jos tehdään ehdotus lakiehdotusten hylkäämisestä, on ensinnä toimitettava äänestys ensimmäisestä lakiehdotuksesta. Sanottu lakiehdotus tulee tällöin hyväksytyksi, jos vähintään $^2/_3$ annetuista äänistä sen hyväksymistä kannattaa, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty. Jos ensimmäinen lakiehdotus tulee hyväksytyksi, tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä päätös jälkimmäisen lakiehdotuksen hyväksy-

misestä tai hylkäämisestä; mutta jos ensimmäinen lakiehdotus hylätään, on jälkimmäinen lakiehdotus katsottava rauenneeksi. Perusteluja koskevista mahdollisista muutosehdotuksista tehdään päätökset, sittenkuin itse lakiehdotukset on käsitelty. Keskustelun kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Pääministeri Svinhufvud: Valtakunnan edun kannalta hallitus pitää välttämättömänä, että esillä olevat lakiehdotukset hyväksytään. Niitten hylkääminen saattaisi hallituksen käsityksen mukaan johtaa seuraamuksiin, joita on vaikea, jopa mahdotonkin edeltäpäin arvata. Hallitus katsoo velvollisuudeksensa eduskunnalle ilmoittaa, että jos nämä lakiehdotukset eivät saa niin suurta enemmistöä puolelleen, että ne tulevat hyväksytyiksi, niin hallitus jättää erohakemuksensa ja asettaa paikkansa tasavallan herra presidentin käytettäväksi.

Regeringen anser rikets välfärd oundgängligen kräva, att ifrågavarande lagförslag godkännas. Deras förkastande skulle enligt regeringens åsikt kunna medföra följder, som äro svåra, ja omöjliga att beräkna. Regeringen vill förty sin plikt likmätigt meddela riksdagen, att, därest ifrågavarande lagförslag icke erhålla nödig majoritet för deras godkännande, regeringen kommer att inlämna sin avskedsansökan och sina platser till republikens presidents förfogande.

Ed. Estlander: Herr talman! Av denna angelägenhet, som dock innerst är en lagstiftningsfråga, ty de vilande lagarna ändra grundlag och äventyra medborgarnas fri- och rättigheter, har gjorts en politisk maktfråga och på sina håll en ambitionssak. Hr statsministerns uttalande nyss bekräftar denna saks politiska betydelse. De vilande lagförslagens antagande kommer nu såsom i somras att betraktas som en kabinettsfråga. Jag ber att få uttala min häpnad, och jag hoppas att detta skall betraktas såsom ett parlamentariskt uttryck, över att regeringen skänker dessa lagförslag ett sådant avseende. Men mångenda är det riktigare att beklaga att regeringen nödgas göra så. Under andra omständigheter skulle detta icke inverkat på mitt handlingssätt. Men jag erkänner att det nu gör det. Ty det vore i högsta grad olyckligt om regeringen, ja, om hela regeringsmakten skulle med den nuvarande statsministerns person berövas sin enda väsentliga moraliska tillgång. Men det vore därjämte oriktigt att låta ministären avgå, innan den infriat sitt löfte vid anträdandet av regeringen, att återställa lugn, ordning, laglighet. Och därtill kräves tyvärr ännu mycket. Därtill kräves först och främst att regeringen själv inser villfarelsen i den förvånansvärt optimistiska deklaration som den avgav då riksdagen sammanträdde. Sedan dess ha ju som en omedelbar dementi, som ett verklighetens misstroendevotum inträffat händelser, vilka bort komma den på andra tankar.

Regeringen har bundit sig till en lagstiftningsåtgärd, som i framtiden blott kan medföra betänkliga följder, som för närvarande icke har någon användning och som kunnat med förenat understöd ersättas genom tillfredsställande lagbestämmelser. Jag vill emellertid icke vidare ingå på dessa bedrövliga omständigheter. Regeringen, fängslad genom sitt förflutna, har fattat position. Det är riksdagen nu som är i turen. Att Svinhufvuds regering skulle falla på dessa lagförslag, det vore i sanning lika bedrövligt som, må det tillåtas mig säga, oförnuftigt. Om regeringen likväl icke tyckes vilja ändra sin ståndpunkt beträffande dessa lagförslags antagande, så blir det enligt en gammal, god regel den förståndigare som måste giva vika.

Ed. Furuhjelm: Herr talman! Svenska riksdagsgruppen kommer att i sin helhet rösta för lagförslagens godkännande.

Ed. Sergelius: Herr talman! De vilande lagförslagen angående ändring av 7 § R.O. samt angående ändring av vallagen för Finland är i sin nuvarande form i så hög grad stridande emot allmänna och konstitutionella rättsprinciper, att ett försök att även denna höst ernå en lycklig lösning, syftande till samma mål, nämligen kommunismens bekämpande i landet, borde

hava kunnat omfattas av varje om vår konstitution sig befrämjande riksdagsman. Ett sådant försök har även gjorts från svenskt håll, men inga som helst utsikter torde finnas för att den inlämnade motionen skall kunna upptaga tävlan med det vilande lagförslaget. Och dock bortfaller ett av motiven för det vilande lagförslagets antagande, som åberopades senaste sommar, nämligen att det därmed parallelt behandlade förslaget icke tillräckligt snabbt skulle leda till det resultat, som med regeringens lagförslag främst åsyftades, nämligen omöjliggörandet av en kommunistisk representation i riksdagen. Detta mål hava vi redan i själva verket nått, och därför hade det även för vårt lands anseende utåt varit i hög grad lyckligt om riksdagen åtminstone nu på hösten givit sig tid att pröva även andra, vårt rättsmedvetande bättre motsvarande lagstiftningsåtgärder i här förenämnt syfte.

Det vilande lagförslaget, som enligt min uppfattning är motionen tekniskt underlägsen, har likväl genom en upparbetad opinion blivit ett levande behov hos vidsträckta folklager. Denna masspsykos kan icke så snabbt varken lindras eller botas med saklig kritik, utan får väl riksdagen lov at köpa den samhällsfred, som sedan månader varit starkt beskuren, med godkännande av detta vilande lagförslag. Vi hava nu kommit i ett tillstånd där förnuftsskäl, övertygelse och rättskänsla väga lätt, och det fordras nu av lagstiftaren att han skall frånse från sådana omständigheter, som bruka vara för honom vägledande då han skall taga ställning till en lagstiftningsåtgärd.

Det faktum, att våra kommunallagar ha ändrats i enlighet med det vilande lagförslaget om valbarhetsvillkoren, talar delvis för att även de politiska valen böra förrättas i överensstämmelse med dessa, men det mest vägande motivet för mitt ställningstagande till lagen i fråga är folkviljan, sådan den manifesterat sig vid de senast förrättade riksdagsvalen. I dessa har nämligen folkets flertal givit uttryck åt den önskan att riksdagen måtte antaga de vilande lagförslagen. Då jag på anförda skäl denna gång kommer att rösta för regeringens proposition sker detta i den fasta förhoppningen, att då regeringen i dag erhåller alla de fullmakter riksdagen giver den, regeringen även kommer att fullt återställa sin auktoritet och avvisa och strängt näpsa varje försök från utomparlamentariskt håll att göra vidare angrepp på vår konstitution.

Ed. Voionmaa: Herra puhemies! „Lakitehdas", joksi eduskuntaan kierosti katsovat mielellään tätä laitosta ivailevat, on viime aikoina ollut ahkerassa käynnissä valmistaakseen kysyttyä erikoistuotetta: kommunistilakeja. Tänään jälleen on täysi höyry päällä. Eikä loppua näy, sillä onhan hallituksen julistuksissa kerta toisensa perästä sanottu, että lepäämässä olevat lakiehdotukset eivät yksinänsä riitä hävittämään kommunistien toimintaa ja tervehdyttämään nykyistä valtiollista elämää.

Täytyy kuitenkin kysyä, eikö tämäntapainen lainsäädäntö jo ala riittää. Taholtamme on jo monen monta kertaa osoitettu, miksi esilläolevat lakiehdotukset valtiopäiväjärjestyksen ja vaalilain muuttamiseksi eivät voi tyydyttää sosialidemokraatteja. Nämä lakiehdotukset, jotka näköjään rajoittavat vain valtiollista vaalikelpoisuutta, sisältävät todellisuudessa suuren vaaran kansalaisten ja eritoten työläisten valtiolliselle vapaudelle. Tulisihan niiden mukaan edustajaehdokkaiden vaalikelpoisuus alistettavaksi vaalipiirien keskuslautakuntien tutkittavaksi ja tuomittavaksi. Tarvitsee vain vilkaista sanomalehtien palstoilla näinäkin päivinä näkyneitä lukuisia uutisia, kunnallisten vaalilautakuntien menettelystä sosialidemokraattisia ehdokkaita ja valitsijoita kohtaan ja tarvitsee vain hiukan tuntea ihmisluontoa ja puolueoloja saadakseen aavistuksen siitä, millä tavoin puolueiden edustajat vaalipiirien keskuslautakunnissa vaalikiihkon aikana tulevat vastustajainsa valtiollisia oikeuksia pitelemään. Onhan siitä jo ehditty saada käytännöllistä havainto-opetustakin esim. jo siinä tavassa, millä keskuslautakuntia eräissä vaalipiireissä on kokoonpantu. Eikä tämä valtiolliseen ilmiantoon ja mielivaltaan perustuva järjestelmä ole vaarallinen ainoastaan yksityisille ehdokkaille, vaan välillisesti yhtä vaarallinen lainkuuliaisille valitsijajoukoille, ryhmille ja puolueille, joiden vaalitoiminnan se saattaa pelottelujen ja rettelöiden ja vaikeuksien alaiseksi. Muistan varsin hyvin sen suorastaan murhaavan arvostelun, jonka nämä

esitykset heinäkuun eduskunnassa saivat osakseen porvarillisten lakimiesten taholta. „Hallituksen viitoittama tie" — lausui ed. Kivimäki — „on vieras meidän oikeusjärjestyksellemme, jonka mukaan ei ketään saa kuulematta tuomita. Ei ole tähän asti voimassa olevan lain mukaan ollut mahdollista ja minä sanoisin, ettei tähän asti ole sitä mahdollisuutta ajateltukaan, että sellainen hallinnollinen viranomainen, jolla ei ole mitään tuomarintoimen harjoittamiseen vaadittavia edellytyksiä, saa yksipuolisesti, asianomaista kuulematta, ehdottaa kansalaiselta riistettäväksi yhden hänen tärkeimmistä kansalaisoikeuksistaan." „Sanotaan, että kommunistit eivät tarvitse tätä turvaa", jatkaa ed. Kivimäki, „mutta siitähän ei ole tässä kysymys, vaan siitä, kuka maan kansalaisista tulee kommunistiksi julistetuksi kuka ei. Tämä seulominen tapahtuu toisten kansalaisten ilmiantojen perusteella, jolloin jos mitkä henkilölliset syyt voivat päästä vaikuttamaan. Oikeuserehdysten välttämiseksi on oikeudenkäyntitakeet oikeusvaltiossa luodut. Näistä takeista on hallitus luopunut." Niin sanoi ed. Kivimäki. Heinäkuun helteessä koetettiin näitä lakeja ajaa läpi eräillä tahoilla kovin pelättyjen vaalien välttämiseksi ja koska tahdottiin saada kommunistit kiiruimmasti karkoitetuksi eduskunnasta laillisellakin tavalla. Nyt ovat vaalit ohi ja koolla on eduskunta, jossa ei ole ainoatakaan kommunistista jäsentä, vaan jossa päinvastoin isänmaallinen enemmistö on hallitsevassa asemassa. Jos tämä eduskunta saa työrauhaa, niin on täällä jo meidän puoleltamme jo osoitettukin, että ei isänmaallisten aluksi kolmeen lähivuoteen tarvitse nähdä kommunistien lievettäkään lainsäädäntötyössä. Tuntuu lisäksi, niinkuin kaiken sen kuulumattoman jälkeen, mitä olemme saaneet viime kuukausina nähdä, jälleen hengitettäisiin jonkun verran raittiimpaa valtiollista ilmaa ja kuin kansalaiset alkaisivat jälleen vähän enemmän käsittää lakipohjaisen ja eduskunnallisen elämän arvoa.

Samaan rauhoittavaan suuntaan viittaa pääministerin äskettäin Tampereella esitetty julistus. Siinähän sanotaan: „1. Lapuan liike on jo voittanut ensimmäisen ja suurimman päämääränsä: kommunismin kukistamisen. Kommunismi on poistettu julkisesta elämästä ja sen salainen toiminta on herpaantunut. Tämä on historiallinen saavutus, joka jo yksinään riittäisi voitonmerkiksi."

Jos siis hallitus kuitenkin nykyisissä oloissa heittää kirveensä kaivoon, niin siihen mahtaa olla muita syitä kuin tällä hetkellä uhkaava kommunismin vaara. En siis ymmärrä, että mitkään asialliset syyt pakottaisivat niitä, jotka ovat vakuutettuja lakiehdotusten vaarallisuudesta valtioelämällemme ja sosialidemokraattisesti ajattelevalle kansanosalle erityisesti, hyväksymään näitä lakeja. Kun ed. Pennanen täällä äsken lausui, että sosialidemokraattien on otettava huomioon, mitä muu osa kansasta tästä ajattelee, niin tahdon hänelle huomauttaa, että sitäkin olemme ajatelleet. Kuten on kuultu ja meidänkin puolelta sanottu, jos vastaisuutta varten ja hetkellisistä poliittisista syistä muun kansanosan mielialaan tyynnyttämäksi katsottaisiin kommunistien julkista valtiollista toimintaa lopettavan lainsäädännön aikaansaamista välttämättömäksi, niin onhan aina mahdollisuus palata siihen ehdotukseen, joka heinäkuun eduskunnassa laadittiin ja jolla oli se suuri etu, että se samalla kun se säilytti kansan oikeusturvan ja osoitti varman tien kommunistien poistamiseksi eduskunnasta, sai kaikki eduskuntapuolueet yhtymään yhteiseen rintamaan, vaikka hallitus kiiruhti hajoittamaan tämän rintaman. Oli lapualaisliikkeen vaikutusvaltaisimpia johtomiehiäkin, jotka ilmoittivat omasta puolestaan pitävänsä n. s. Kivimäen linjaa varsin tarkoitustaan vastaavana, vaikkeivät luulleet voivansa lyhyessä ajassa saavansa muita lapualaisia sitä käsittämään.

Näitä lepääviä lakiehdotuksia torjuva kantamme on siis oikeutettu. Se päinvastoin kuin ed. Lohi sanoi, on myöskin siveellisesti oikeutettu, sillä me olemme oikeutetut puolustamaan työväen raskain ponnistuksin saavuttamia valtiollisia oikeuksia, silloin kuin niitä käsityksemme ja vakaumuksemme mukaan uhkaa vaara, joka semminkin nykyisissä oloissa on suuri. Tässä oikeutetussa menettelyssämme meillä on turvana perustuslakien selvä sana ja perustuslakien henki. Valtiopäiväjärjestyksen mukaan ei tärkeiden perustuslainmuutosten hyväksymiseen eduskunnassa riitä yksinkertainen enemmistö, vaan vaaditaan siihen tavallista suurempi enemmistö. Se oi-

keus, joka täten on jäänyt vähemmistölle, ei sillä tavoin kuin me asian käsitämme, ole välikappale väärinkäyttöä varten eikä sitä siihen ole käytettävä, eikä se ole mikään välikappale, niinkuin on julkisuudessa väitetty, vähemmistödiktatuurin aikaansaamiseksi, vaan se on ainoastaan yksinkertainen ja luonnollinen puolustuskeino, jota vähemmistöllä on oikeus ja velvollisuuskin käyttää sorron ja vaaran sitä uhatessa. Valtiollinen kokemus ja oikeudentunto ovat sen säätäneet lainkuuliaisten vähemmistöjen suojaamiseksi äärimmäisessä hädässä. Sitä ei ole säädetty syrjään sysättäväksi ensimmäisessä valtiollisessa riehakassa, vaan se on päinvastoin harkiten säädetty selväksi ohjeeksi ja rauhoittavaksi turvaksi juuri valtiollisesti sekavina ja kiihtyneinä aikoina. Juuri nyt jos milloinkaan tarvitaan tätä perustuslain suomaa oikeutta.

Väärin, perin väärin käsittää maalaisliitto perustuslain aseman, kun se pää-äänenkannattajassaan julistuttaa sosialidemokraattien kannan uhmailuksi kansanvaltaa vastaan. Joka sanoo meidän kantamme uhmailuksi, se sanoo perustuslakia ja sen kantaa uhmailuksi. Hämmästyttävää on ollut nähdä sitä sekaannusta, mikä viime aikoina on päässyt vallalle maalaisliittolaisissa sanomalehdissä niiden kansanvaltakäsitteessä. Ne näyttävät tosiaankin katsovan, että enemmistön tahto on aina ja ehdottomasti todellista kansanvaltaa ja että vähemmistöillä ei ole ylipäänsä mitään muuta tehtävää kuin totella. Kansanvaltana pidetään kansanvallan hävittämistäkin, kunhan se tapahtuu enemmistöpäätöksellä. Perustuslainsäännökset ovat vain lain kirjaimia ja niiden säilyttäminen, niihin vetoaminen on vain muotolaillisuutta, kun on kysymyksessä enemmistötahto rynnätä eteenpäin.

Kun käsitykset ovat näin sekavat, ymmärtää kyllä, missä mielesssä maalaisliiton pää-äänenkannattaja voi tänäkin päivänä kirjoittaa, että taistelu puheenaolevien lakien hyväksymistä vastaan on samalla myöskin taistelua kansanvaltaisen lainsäädäntömme johtavia periaatteita vastaan ja voi ymmärtää senkin, että samainen sanomalehti kansanvallan nimessä voi julistaa tällaisiakin annoksia, että „voimakeinot voivat myös olla laillisia ja sosialidemokraatit ymmärtänevät, että niitä nyt käytetään.'' Tällainen uhkailu, tällainen painostus kuuluu maalaisliittolaisten äänenkannattajain mielestä todelliseen demokratiaan. Se on suuri harhaluulo. Demokratian olemukseen meidän käsityksemme mukaan kuuluu ennen kaikkea lakipohjainen toiminta, kansan vähemmistöjenkin elinoikeuden ja valtiollisen toiminnan mahdollisuuksien säilyttäminen perustuslaillisissa rajoissa.

Kun olemme nyt joutuneet niin pitkälle, että eduskunnan keskuudessa harjoitetaan painostusta ja uhkailua, että perustuslain pyhää säännöstä vähemmistön valtiolliseksi suojelemiseksi sanotaan joutavaksi lainkirjaimeksi, niin on aika jo herätä ja päästä jälleen normaaliseen eduskunnalliseen elämään. Ellei sitä tehdä, on peljättävissä, että toteutuu täällä heinäkuussa käyneen Suomenmaa-lehden ulkomaalaisen kirjeenvaihtajan hyvin sattuva sana: „Sinä päivänä on kansanvalta kadonnut Suomesta, tuosta maasta, joka ennen taistellessaan tsaarivaltaa vastaan sai laillisuuden ehdottoman kunnioittamisensa vuoksi Europan myötätunnon.''

Herra puhemies, ehdotan, että esilläolevat lakiehdotukset hylättäisiin.

Ministeri Söderholm: Det hade icke varit min avsikt att taga del i denna debatt. De skäl, som för och emot kunna anföras äro ju icke från i dag utan de anfördes redan vid senaste riksdag. Men jag kan ändå icke underlåta att ställa mot varandra de två principiella sätten att ordna saken så, att kommunisterna icke bleve invalda i riksdagen. Enligt regeringens förslag blir det centralnämnden som avgör efter den utredning, som har presterats, huruvida en person är valbar eller icke, men detta utslag är icke slutligt. Det underställes högsta förvaltningsdomstolens prövning, och därvid har också den, vars rätt har blivit underkänd, möjlighet att genom besvär söka ändring. Det andra förslaget giver åter åklagaren rätt att avgöra huruvida en person är valberättigad eller icke, men över detta åklagarens åtgörande har den, vars rätt det är fråga, icke någon möjlighet att anföra besvär.

Ed. von Born: Jag har sannerligen icke för min ringa del många ord vidare att spilla i denna sak. Min uppfattning har jag redan tydligt nog framlagt i den reservation, som jag fogat till det betän-

kande, som nu ligger till grund för behandlingen, liksom även i den motion, som jag inlämnat till riksdagen angående denna samma sak.

Såsom av dessa handlingar framgår, har jag till det sista sökt hävda rättsprinciperna, rättsståndpunkten i denna fråga, jag har velat föra det sunda förnuftets, den juridiska saklighetens talan. Jag har velat, så långt det blott varit möjligt, hålla rättsfrågan skild från den rent politiska och låta den förra vid avgörandet gå framom den senare. Nu har dock även jag slutligen nödgats giva vika inför det politiska tvångsläge, som uppkommit, inför allt detta, som gjort de föreliggande lagförslagens antagande mer eller mindre till en politisk nödvändighet. För mig, liksom säkerligen för många andra, har denna nödvändighet främst framstått såsom ett behov att äntligen få ett slut på de oansvariga krafternas spel i vårt land, att dämpa de lidelser och den upphetsning, som de givit upphov åt, och sist men icke minst att beröva dem ett kanske nog så välkommet och tacksamt tillfälle att driva sin politik till sin spets. Jag anser visserligen denna lagstiftning, sådan den nu föreligger, i och för sig icke vara till lycka för vårt land. Men kan den skydda oss mot än vidare olyckor, så må vi då slutligen taga den. Den blir då för vårt politiska liv formeln för den så länge efterlängtade övergången till dagordningen.

Jag kan för övrigt spara alla hårda ord i detta sammanhang. Jag hade säkerligen större rätt att klandra tidigare, så länge jag ståndaktigt själv höll fast enbart vid vad rätt och sanning bjödo. Nu har ju också jag slutligen dagtingat med min övertygelse, min djupare övertygelse i denna fråga, och fallit offer för politikens hänsynslösa maktbud. Jag vill dock säga, att det nog är första gången jag i riksdagen nu kommer att medverka till något, som jag icke anser vara i och för sig riktigt. Ty trots allt kan jag under inga omständigheter medgiva, att dessa vilande lagar vore ett uttryck för vad rätt är, de må aldrig så mycket i detta ögonblick innebära vad klokt är och än mera vad nödvändigt är.

För min del är jag alltså beredd att vid den avgörande slutliga omröstningen i dag lägga den vita ja-sedeln i urnan, men jag är icke övertygad om, att jag just på detta sätt bäst bidrager till att befordra den vita tankens seger i vårt land.

Ed. Lehtokoski: Herra puhemies! — Pyydän ensiksikin kannattaa ed. Voionmaan tekemää ehdotusta sekä valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n että myöskin vaalilain hylkäämiseksi.

Mitä sitten itse varsinaiseen asiaan tulee, niin on muistettava, että Suomen hallitusmuodon mukaan kuuluu „valtiovalta Suomen kansalle, ja Suomen kansaa edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta''. Edelleen nämä perustavat säännökset sisältävät sen, „että lainsäädäntövaltaa käyttää eduskunta yhdessä tasavallan presidentin kanssa''. Nämä säännökset ovat perustavaa laatua Suomen perustuslaissa. Niiden mukaan tulee eduskunnalla olla valta ja mahdollisuus päättää käsiteltävinä olevista asioista siten, kuin totuus ja oikeus ehdottomasti vaatii.

Toisin on kumminkin valitettavasti asianlaita nyt. Ulkoparlamentaariset voimat terrorisoivat ja määräävät siinä määrin nyt eduskunnan työtä, ettei sillä ole vapaata päättämisvaltaa, ei sitä valtaa, joka sillä ehdottomasti perustuslain mukaan pitäisi olla. Useat porvarilliset edustajat tämän painostuksen vuoksi jo viime heinäkuussa saatiin luopumaan siitä kannasta, minkä he pitivät oikeana, ja sama näkyy nytkin jatkuvan. Luovutaan siitä, mitä toisissa oloissa katsottaisiin mahdottomaksi oikeusperiaatteita loukkaamatta tehdä.

Ihmeellistä ja ajan oloja kuvaavaa on myöskin se, että nykyinen hallitus, ja ennenkaikkea sen pääministeri, pitää tiukasti kiinni siitä vaatimuksesta, että nämä käsiteltävänä olevat lait, jotka laillistuttavat mielivallan ja tulevat riistämään vaalikelpoisuuden syyttömiltäkin, ovat hyväksyttävät. Kun tietää, miten nykyinen pääministeri ennemmin on ollut valmis puolustamaan Suomen kansan oikeuksia jopa virasta erottamisen ja Siperiaan karkoituksen uhallakin, niin nyt pääministeri vaatii puolestaan sellaisen lain hyväksymistä, joka ilmeisesti tietäisi kansan oikeuksien poisriistämistä. Niin, vuosina 1903—14 oli kysymyksessä vieraan vallan painostus, nyt on n. s. lapualaisliike.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei ole voinut taipua näiden taantumuksellisten voimien edessä, ei heinäkuussa eikä nyt. Se

on kyllä katsonut mahdolliseksi tehdä voitavansa sellaisen lainsäädännön aikaansaamiseksi, joka oikeusvaltiolle sopivana olisi ollut mahdollinen. Siinä mielessä ryhmämme vaikutti nyt käsiteltävänä olevien lakien sääntöön n. s. Kivimäen linjan pohjalla levottoman valtiollisen tilanteen rauhoittamiseksi ja lakipohjaisen valtiotoiminnan suojelemiseksi. Tämä yhteistyö olisi johtanut varmaan tulokseen, mutta hallituksen yksipäisyyden vuoksi ei sovittuja ehdotuksia kuitenkaan hyväksytty, vaikka niiden takana oli eduskunnan enemmistö ja vaikka ne olisivat vieneet oikeudellista tietä paljon varmempaan tulokseen kuin hallituksen kanta. Sattuvasti tästä hallituksen linjasta sanoikin täällä eduskunnassa heinäkuussa tohtori Puhakka, kokoomuspuolueen edustaja, että hallitukselle on mieluummin annettava sen haluama vaikkapa nallipyssy, kuin koetettava sille tyrkyttää tykkiä, jota se ei tahdo vastaanottaa. Näin kokoomuksen edustaja, tohtori Puhakka viime heinäkuussa.

Mikä on sitten ero hallituksen linjan ja n. s. Kivimäen linjan välillä. Siinä on ero tavattoman suuri. Lepäämässä oleva esitys, joka on n. s. hallituksen linja, asettuu sille kannalle, „että vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun liittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi tahi tarkoittaa tällaisen toiminnan edistämistä tai tukemista välillisesti tai välittömästi, taikka joka kolmen lähinnä edellisen vuoden kuluessa on työskennellyt sellaisen yhteenliittymän hyväksi tai muulla tavoin edistänyt mainittuun tarkoitukseen tähtäävää toimintaa''. Tätä linjaa kulkee valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muutos, sellaisena kuin se nyt meidän edessämme lepäämään jätettynä on. Kysymme tämän jälkeen, kuka sitten harkitsee sen, kutka tämän lain mukaan ovat esteellisiä vaalikelpoisiksi. Vaali- ja keskuslautakunnat, ne tulevat tuomioistuimiksi valtio- ja yhteiskuntavastaisissa rikoksissa. Tähän asti ovat sanotunlaisia rikoksia käsitelleet ja niistä tuomion langettaneet maan eri hovioikeudet. Kun tietää, että vaali- ja keskuslautakunnat ei ole valittu toimiinsa tuomarin tehtäviä varten, niin on ehdottoman selvää, että vastaisuudessa joudutaan valtiollisen elämän alalla kokonaan oudoille, suurta sekasortoa ja vääryyttä edistäville teille, jossa syytettyä kuulematta riistetään kaikkein kallisarvoisimmat kansalaisoikeudet.

Että näin tulisi käymään ja että lakia puolueellisesti sovellutettaisiin, siitä nyt on jo runsaastikin esimerkkejä. Heinäkuussa hyväksytyt, kunnallista elämää koskevat uudet lait ovat johtaneet siihen, että suuri osa sosialidemokraattisten valitsijayhdistysten asiapapereista on tullut hylätyiksi siksi muka, että listoilla on kommunisteja tai heidän toimintaansa suosineita, vaikkakaan asia ei ole näin. On siis tapahtunut juuri niin, kuin sosialidemokraattien taholta jo heinäkuussa sanottiin, että lakia tultaisiin mitä suurimmassa määrin käyttämään myöskin sosialidemokraattisesti ajattelevaa työväkeä vastaan työväenluokan edustuksen ja vaikutusvallan vähentämiseksi ja omistavien piirien etukysymysten eteenpäin viemiseksi määrätyllä tavalla. Kun nyt jo on tällaisia kokemuksia näistä uusista n. s. kansanliikkeen voimalla läpi ajetuista laeista, niin ei sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä voi äänillään vaikuttaa siihen, että valtiollisen elämän alalla tulisi käytäntöön sama sekasorto ja mielivalta, kuin nyt on jo kunnallisen elämän alalla.

Että lakia tultaisiin myöskin muussakin suhteessa puolueellisesti käyttämään, siitäkin pari sanaa.

Täällä eduskunnassa istuu Lapuan valtuuskunnan jäsen, joka viimeiseen asti, aina siihen asti kuin kommunistiset lehdet lakkautettiin, on Tiedonantajaa rahallisesti tukenut ilmoitusmaksuilla (Ed. Hakkila: Perheentupa!), siis edistänyt ja kannattanut n. s. kommunistista toimintaa, mutta nyt on täällä Lapuan valtuuskunnan jäsenenä ja kansanedustajana säätämässä lakia, jonka avulla koko Suomen työväenluokan toiminta tehtäisiin monissa paikoin entistä vaikeammaksi. Täytyy kysyä, eikö lakia olisi, jos johdonmukaisesti meneteltäisiin, myöskin tämänlaatuisissa tapauksissa käytettävä. Luonnollisesti, mutta näin ei kuitenkaan tapahdu! Edelleen ovat varsin monet porvarilliset henkilöt sekä kaupunkien että kuntien valtuustoissa yleishyödyllisiä määrärahoja jaettaessa ottaneet myöskin huomioon n. s. kommunistien tarpeet. Niinikään on eri toimiin heidän myötävaikutuksellaan valittu myöskin kommunistisen mielipiteen omaavia henkilöitä. Ei suinkaan heihinkään vastaavassa määrässä voida lakia sovelluttaa eikä

vaalikelpoisuutta riistää, niinkuin työväestöön nähden tulee tapahtumaan.

Tämä kaikki on sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kantaansa määritellessään ollut otettava huomioon, sillä asia ei ole niin helppo eikä niin yksinkertainen, kuin täällä on tahdottu väittää. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän on ollut otettava huomioon myöskin se suuri merkitys, mikä vakiintuneilla oloilla ja oikeusturvallisuudella on yhteiskunnan yksityisten ja ennen kaikkea työväenluokan elämän kannalta valtiollisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa suhteessa, ja siksi se nytkin on ollut valmis, samalla kun se katsoo mahdottomaksi hyväksyä nyt lepäämässä olevia lakiehdotuksia, myötävaikuttamaan sellaisen lainsäädännön aikaansaamiseen, joka ei olisi jättänyt tilaa mielivallalle eikä oikeudettomuudelle. Tämä myötämielisyys ei kuitenkaan ole kelvannut hallitukselle, paremmin kuin porvarillisille eduskuntaryhmillekään, vaan tiukasti on pidetty kiinni lepäämässä olevista lakiehdotuksista, jotka eivät kestä ei asiallista eikä oikeudellista arvostelua. Lakia ei tultaisi myöskään käyttämään yksin kommunisteja vastaan, kuten esimerkit jo kunnallisen elämän alalta osoittavat ja myöskin se valheellinen vaalitoiminta, jota esim. Varsinais-Suomen eri kunnissa käytiin. Minulla on ollut tilaisuus niin kauan kuin yksikamarinen eduskunta on ollut olemassa olla mukana vähäiseltä osaltani vaalivalistustyössä, mutta minun täytyy sanoa, että ainakin mikäli se koskee Varsinais-Suomea ei koskaan työväestö ole sellaisen terrorin alaisena vaalityötään suorittanut, kuin sen nyt oli pakko suorittaa, ja täytyy sanoa, että jos vaalivapaus olisi jokaisella ollut, niin tämän eduskunnan kokoonpano olisi toisenlainen, kuin mitä se nyt on.

Kun näin on asianlaita ja kun näitä lakeja tultaisiin käyttämään Suomen työväenluokan valtiollisen edustuksen ja vaikutusvallan vähentämiseksi ja lisäksi lait tulisivat epäämään vaalikelpoisuuden syyttömiltäkin, niin sos.-dem. edustajana en voi lakeja hyväksyä. Kun syytettyä kuulematta voidaan näin riistää ensiluokkaisen tärkeitä kansalaisoikeuksia ja näin tultaisiin yleisiä oikeusperiaatteita suuresti loukkaamaan, niin ei edes kommunismin vastustamisen merkeissä ole mahdollisuutta mennä hyväksymään näitä poikkeuslakeja, jotka nyt meidän käsiteltävänämme ovat. Nämä ovat ne perusteet, joiden nojalla yhdyn kannattamaan ed. Voionmaan täällä tekemää ehdotusta näiden kummankin lain hylkäämisestä.

Ed. Pennanen: Samoin kuin edellisessä asiassa tulemme me, kansallisen kokoomuspuolueen eduskuntaryhmän jäsenet, tässäkin asiassa yksimielisesti kannattamaan kysymyksesäolevaa lakiehdotusta ja sen puolesta äänestämään. Me teemme niin ei vain poliittisista, mutta myöskin täysin asiallisista syistä. Meidän mielestämme nimittäin se muutos, jota lakiehdotus nykyiseen valtiopäiväjärjestykseen tietää, on sekä oikein että tarpeen vaatima. Tämän lakiehdotuksen takiahan ei kenelläkään kansalaisella, joka todella pitää Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaisia kumousyrityksiä rikollisina ja häpeällisinä, pitäisi olla mitään asiallista muistuttamista sitä vastaan, että sellainen henkilö, joka havittelee ja toimii senlaatuisissa yrityksissä, ei ole sovelias eduskuntaan, jonka tehtävänä on sekä suojelevilla että rakentavilla toimenpiteillä lujittaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystämme. Tuskin tästä asiasta voinevat esittää eriäviä mielipiteitä sosialistitkaan. Heillä on asiaan nähden omat epäluulonsa ja edellinen puhuja osoitti selvästi, miten mahdottomia he siinä suhteessa ovat. Tiedetään kumminkin, että paitsi näitä epäilyjä, joihin he vetoavat, heidän ja meidän muiden käsitysten välillä tässäkin asiassa on jyrkkä ero. Senkin he ovat monta kertaa selvästi eduskunnan puhujalavaltakin esittäneet.

Asialla on paitsi asiallinen myöskin poliittinen puolensa ja varteen on sekin otettava. En ole tietääkseni ikänä tältä paikalta lausunut uhkaukseen vivahtavaakaan, eikä tarkoitukseni ole nytkään sitä tehdä. Päinvastoin toivon sydämestäni, että kohtalo näissäkin asioissa kääntäisi asian parhain päin, mutta kun sosialistit ovat ottaneet yksinoikeudekseen taittaa peistä varsinkin viimeisinä aikoina, laillisuuden, kansanvallan ja parlamenttarismin puolesta (Ed. Voionmaa: Kun muut ovat unohtaneet!), niin en malta olla sanomatta, että kansanvaltaa, parlamenttarismia ja laillisuutta puolustetaan nyt parhaiten sillä tavalla, että hyväksytään nämä lakiehdotukset ja lauaistaan se jännitys, mikä kansalaisten mieliä vallitsee.

Ed. Kesti: Herra puhemies! Kun nyt on ratkaistava näiden, kansanedustajien vaalikelpoisuutta rajoittavien lakien lopullinen kohtalo, niin niiden tarpeellisuudesta ei voine olla olemassa muuta kuin yksi mielipide, nim. se, että tällainen lainsäädäntö on tarpeellinen. Paitsi sitä valtion ja yhteiskuntajärjestyksemme väkivaltaiseen kumoamiseen tähtäävää toimintaa, mitä kommunistisella taholla olemme saaneet nähdä harjoitetun, olemme tämän vuoden aikana saaneet nähdä riittävästi esimerkkejä myöskin siitä kumouksellisesta toiminnasta, mitä toisella äärimmäisellä suunnalla on harjoitettu ja harjoitetaan ja joka toiminta on yhteiskunallemme yhtä vaarallista kuin kommunistinenkin vallankumoustoiminta. Tällaisten ainesten eduskuntaan saakka ulottuvan vaikutusvallan estämiseksi tarvitaan todella rajoittavaa lainsäädäntöä kaikkien niiden sulkemiseksi parlamentin ulkopuolelle, jotka kerran pyrkivät parlamenttarismin kumoamiseen väkivaltaisin keinoin. Mitä sen sijaan tulee niihin ehkäiseviin keinoihin, joita tällaisessa rajoituslainsäädännössä on käytettävä, niin ainakaan tämä esillä oleva laki, valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta, enempää kuin lakiehdotus vaalilain muuttamiseksikaan, eivät ole niitä parhaimpia keinoja. Ne antavat mielivallalle mitä vapaimmat mellastelumahdollisuudet. Nyt jo nähdään esimerkkejä siitä, mihinkä samalla perustalla oleva kunnallinen vaalilaki on johtanut. — Niinpä Suomen pienviljelijäpuolueen valitsijayhdistysten listoja on hylätty useilla paikkakunnilla ilman mitään todellista aihetta.

Vaikka keskuslautakunnan päätös joutuukin korkeimman oikeuden tarkistettavaksi, ei se kuitenkaan tuo riittävää oikeusturvaa siitä, etteikö täysin syytönkin ihminen voi joutua kommunistin kirjoihin.

Minä ihmettelen sitä, ettei hallitus ole nyt paremmin harkinnut näitä lakeja ja tehnyt uutta esitystä sellaiseksi lainsäädännöksi, joka olisi poistanut ne vakavat epäkohdat, mitkä näissä laeissa ovat. Hallitukselle, ja myöskin eduskunnan enemmistölle, jää historian edessä vakava edesvastuu näitten lakien säätämisestä. Minä puolestani vapautan itseni tällaisesta edesvastuusta huomauttamalla, että minulla ei ole ollut mitään mahdollisuutta myötävaikuttaa tätä esilläolevaa paremman lainsäädännön aikaansaamiseksi, koska kerran eduskunnan muut ryhmät eivät ole sitä halunneet ja koska kerran eduskunta ei ole halunnut jäädä odottamaan, ennen lopullista ratkaisua, niitten aloitteiden kohtaloa, mitä eduskunnalle n. s. Kivimäen linjan pohjalla on jätetty. Tämän jälkeen, kuten aikaisemmin mainitsin, ei ole olemassa muuta mahdollisuutta, kuin näiden lakien hyväksyminen, sillä mitään varmuutta ei ole siitä, että jos nämä lait nyt hylättäisiin, että sen jälkeen saataisiin niitä uuden esityksen muodossa näilläkään valtiopäivillä valmiiksi, vaikka sosialistien taholta nyt on ilmoitettukin oltavan halukkaita sovittelemaan uuden ehdotuksen ja sen kiireelliseksi julistamisen puolesta. Sillä tämä sovittelu olisi pitänyt tehdä ennen tätä ratkaisevaa käsittelyä. (Vasemmalta: Se tehtiinkin!) Tämän vuoksi olen päättänyt äänestää näitten lakiehdotusten puolesta, toivoen, että mahdollisimman pian voitaisiin korjata ne asiallisilla muutoksilla, jos ne sitä näyttävät tarvitsevan. Luotan tässä suhteessa maalaisväestöömme, toivoen, etten tässä luottamuksessani pettyisi. (Ed. Hakkila: Sovittelu tehtiin kesällä.)

Ed. Kivimäki: Keskustelu siitä, mitä puutteellisuuksia esillä olevissa lakiehdotuksissa on, on mielestäni tällä hetkellä hyödytön. Se suoritettiin loppuun viime heinäkuussa. Herra oikeusministerin lausunto antaa kuitenkin aiheen sen huomautuksen tekemiseen, että meidän oikeusjärjestyksellemme ei ole vieras se periaate, että syytteenalaisuus voi vaikuttaa kansalaisten oikeuksiin, mutta että oikeusjärjestyksellemme on vieras se periaate, joka on esillä olevien lakehdotusten läpikäyvänä ajatuksena. Mutta, niinkuin sanottu, keskustelu näistä seikoista on nyt enää turhaa. Kysymys on enää siitä, ovatko lakiehdotukset joka tapauksessa hyväksyttävät. Eri mieliä ei voi olla siitä, etteikö valtiovallan ole tehtävä, mitä se voi, valtio- ja maanpetoksellisen toiminnan ehkäisemiseksi, ja muuta ulospääsyä kuin puheena olevien lakiehdotusten hyväksyminen ei tällä hetkellä ole.

Se ryhmä, johon kuulun, katsoo tinkimättömäksi velvollisuudekseen tukea hallitusta vaikeaksi käyneen sisäpoliittisen aseman selvittämisessä, ja siinä mielessä edis-

tyspuolueen eduskuntaryhmä tulee yksimielisenä äänestämään lakiehdotusten hyväksymisen puolesta.

Ed. Riipinen: Herra puhemies! Isänmaallinen kansa odottaa tänään tekoa tältä eduskunnalta, tekoa, jota varten se meidät ensi sijassa on lähettänyt. Kansanliike ja nykyinen hallitus ovat puhdistaneet tämän kamarin maankavaltajista. Se on ollut suurtyö vailla vertaa sitä elämän taustaa vasten, johon oli täytvnyt jo tottua. Nyt on eduskunnalla vastattavana kysymys: palautetaanko tuo häpeällinen alennustila takaisin hylkäämällä esilläolevat lait, vai vakiinnutetaanko puhdistus lailla vastaisiksi ajoiksi ja taataan elämän säännöllinen meno. Ei varmaan tätä maata isänmaanansa pitävällä ole tähän muuta kuin yksi vastaus, ei sitä ole niiden syvien rivien parhaimmistollakaan, joita täällä vasemmisto väittää edustavansa. Ei yksikään kunniallinen ihminen tässä maassa toivo muuta, kuin että sille kauhealle rikokselle, jonka häpeästä täällä on kärsitty, pannaan lailla luja telki. On ollut mitä inhoittavinta lain pilkkaa se, että maanpetturipuolue on ollut lakeja täällä laatimassa. Sillä teolla on vedetty oikeus, laillisuus ja moraali alas tässä maassa. Se on ollut suorastaan kauhistuttava rikos maata ja kansaa kohtaan. Tänään saa eduskunta tilaisuuden pestä tuon rikoksen ja näyttää että se kykenee alottamaan vanhurskaamman ajan maassa. Ei ole eduskunnalla vuosikymmeniin ollut niin kohtalokasta hetkeä eikä niin suurta tehtävää.

Minä tiedän, että Suomen kodeissa on näinä aikoina paljon rukoiltu eduskunnan puolesta. Tälle kai vasemmisto ylimielisesti nauraa, mutta se ei muuta asiaa. Ja minä uskon, että suurin osa eduskunnasta tuntee tämän ajan ja tämän asian niin syvästi, että me kaikki oikeistossa ja keskustassa, joka ainoa, ja myöskin vasemmiston parhaat yksilöt, jos heillä olisi vapaus tehdä omantuntonsa mukaan, äänestämme tämän lain puolesta. — Ei uhan ja pakon alaisina, vaan ilolla ja kiitollisuudella siitä, että me saamme olla mukana tätä meiltä odotettua isänmaallista tekoa suorittamassa.

Ed. Päivänsalo: Tässä ei ole kysymyksessä, niinkuin on väitetty, pääasiallisesti mikään poliittinen asia eikä myöskään mikään juriidinen asia, vaan kysymyksessä on vapautus kommunismista joka ei ole vain mikään taloudellinen eikä vain poliittinen liike, vaan irrationaalinen jumalaton materialismi. Ja sentähden tämäkään laki, joka tänään on esitetty eduskunnan hyväksyttäväksi, ei ole mikään poliittinen tekele, eikä mikään juriidinen tekele pääasiallisesti, vaan se on Suomen kansan sielun reagointia sitä Suomen kansan sielua jäytävää liikettä vastaan, josta lähtee ruumiinhaju. Sentakia ei se myöskään ole, niinkuin on täällä äsken väitetty, Suomen kansan työväenluokan edustuksen vähentämistä, sillä kuinka se voisi olla Suomen kansan työväenluokan edustuksen vähentämistä, kun sanotaan: „vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi''. Kuinka voisimme sanoa, että Suomen työväenluokka tahtoisi väkivaltaisesti kumota Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen. Ne jotka tahtovat panna yhtäläisyysmerkin Suomen työväenluokan ja tällaisen kumousliikkeen välille, ne puhuvat Suomen työmiehiä vastaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Voionmaa ed. Lehtokosken kannattama ehdottanut, että esilläolevat lakiehdotukset hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Nyt tulee tehtäväksi päätös ensimmäisestä lakiehdotuksesta eli ehdotuksesta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy esilläolevan lakiehdotuksen, sellaisena kuin eduskunta on sen vuoden 1930 I valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksynyt, äänestää „jaa''; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei''. Jos vähintään $^2/_3$ annetuista äänistä on „jaa''-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 66 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen.

Puhemies: Koska ensimmäinen lakiehdotus on hyväksytty, on nyt tehtävä päätös jälkimmäisestä lakiehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy esilläolevan lakiehdotuksen, sellaisena kuin eduskunta on sen vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä jättänyt lepäämään, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Voionmaan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 65 ei-ääntä; poissa 2.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 14,28.

Täysistuntoa jatketaan

kello 14,45.

3) Ehdotus laiksi vapausrangaistusten koventamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 30, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 3. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, ja kun se on julistettu päättyneeksi, ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti käsittelemään.

Keskustelu:

Ed. Tulenheimo: Herra puhemies! Kun käsiteltävänä oleva lakiehdotus on synnyttänyt epäilyksiä ja sen hylkäämistäkin on vaadittu lakivaliokunnassa ja suuressa valiokunnassa, lienee paikallaan lyhyesti kiinnittää huomio siihen, miten kysymykseen vapausrangaistuksen koventamisesta yleiselta rikosoikeudelliselta kannalta katsoen on suhtauduttava.

Kysymys vapausrangaistuksen koventamisesta liittyy lähinnä kysymykseen lyhyistä vapausrangaistuksista. Kuten kaiken rangaistuksen, tulee vapausrangaistuksenkin vaikuttaa sekä uhkana kaikkiin oikeusjärjestyksen alaisiin että rikoksentekijään itseensä. Jälkimmäisessä suhteessa sen tulee parantaa, jos parannus on mahdollinen, pelottaa, jos parannusta ei tarvita, ja tehdä rikoksentekijä vaarattomaksi, jos kumpainenkaan näistä tarkoitusperistä ei ole saavutettavissa. Yhtä vähän parannus kuin vaarattomaksi saattaminen voivat lyhyissä vapausrangaistuksissa tulla kysymykseen niiden lyhyyden vuoksi. Päinvastoin on kokemus osoittanut, että tällaiset rangaistukset monestakin syystä pikemmin vaikuttavat pahentavasti. Lyhyiden vapausrangaistusten käyttämistä puoltavaksi perusteeksi jää niin ollen itse asiassa vain se, että arvellaan niiden voivan vaikuttaa pelottavasti sekä yleensä kaikkiin oikeusjärjestyksen alaisiin että rikoksentekijöihin itseensä. Mutta tämäkin niiden vaikutus on niiden nykyisessä muodossa sangen epäilyksen alainen, varsinkin jos niihin tuomitsemisen kautta julkilausuttu yhteiskunnan paheksuminen kadottaa ihmisten mieliin yleensä ja rikoksentekijään erikseen vaikuttavan voimansa.

Jos siis lyhyitä vapausrangaistuksia on käytettävä — eikä vielä missään ole keksitty keinoa niiden kokonaan poistamiseksi — on, jotta ne edes jossakin määrin vastaisivat tarkoitustaan, jollakin tavoin koetettava saada niiden pelottava vaikutus suuremmaksi nykyisestään. Tällöin on kaksi mahdollisuutta olemassa. Joko pidennetään sitä aikaa, joksi niihin tuomitaan, nosta-

malla niiden alinta eli minimirajaa, tai koventamalla itse rangaistusta, s. o., sen täytäntöönpanoa.

Kumpaisellakin menetelmällä on kannattajia. Jälkimäistä menettelytapaa ovat kannattaneet m. m. niin sanotun sosiologisen rikosoikeudellisen koulukunnan miehistä muodostettu kansainvälinen kriminalistiyhdistys, saksalainen ryhmä kokouksessan Hallessa 1891 ja koko yhdistys yleiskokouksessa Antwerpenissä 1894, samoin Saksan vankilaviranomaisten kokous Braunschweigissä 1894 ja Saksan lakimiesten kokous v. 1895. Myös rikosoikeudellisessa kirjallisuudessa on tätä menetelmää puollettu, ennen kaikkea koska näiden rangaistusten yleisestävä vaikutus sen kautta suurenisi, samalla kun kovennetun rangaistuksen kärsiminen entistä enemmän saattaisi vaikuttaa siihen, ettei rikoksentekijä uudestaan tekisi rikosta, mutta myös sen tuottaman kansantaloudellisen hyödyn vuoksi, koska rangaistusaikaa samalla voidaan lyhentää, niin että tuomittu pikemmin pääsee tuottavampaan työhön, kuin minkä järjestäminen vankilassa on mahdollista, ja vihdoin, koska tällainen menetelmä olisi omiansa vähentämään niitä haittoja tuomitun perheelle, joita perheen huoltajan pitkäaikainen vankilassaolo aina sille tuo mukanaan. Tosin on esitetty päinvastaisiakin mielipiteitä ja arveltu, että rangaistusten koventamisen kautta joudutaan kaltevalle pinnalle, joka lopulta johtaa raipparangaistukseen. Tätä vastaan on toiselta puolen epäilemättä oikein huomautettu, että paras keino raipparangaistuksen käytäntöönottamisen estämiseksi on juuri se, että vapausrangaistus tehdään ankarammaksi, todella sellaiseksi, että se on pahaa, joka kohtaa pahaa tehnyttä.

Jos siis on olemassa vahva mielipide sen puolesta, että lyhyet vapausrangaistukset ovat saatavat paremmin tarkoitustaan vastaaviksi niitä koventamalla, on sensijaan ilmennyt paljonkin eri käsityksiä siitä, millä tavalla tämä kovennus on tapahtuva. Siinä suhteessa on ehdotettu muonan vähentämistä, siis vesi- ja leipärangaistusta, kovaa makuusijaa, pimeää yksinäishuonetta, ankaraa työpakkoa taikka täydellistä työttömänä pitämistä. Vain kaksi ensiksi mainitun, siis muonan vähentämisen ja kovan makuusijan käyttämistä saattaa sanoa yleisesti puollettavan. Ylempänä mainitussa Hallen kokouksessa esim. näiden keinojen käyttäminen hyväksyttiin yksimielisesti, kun sensijaan pimeän yksinäishuoneen käyttäminen hyväksyttiin vain kahden äänen enemmistöllä. Saksan lakimieskokous taasen kannatti vain kahden ensiksimainitun keinon käyttämistä.

Kysymys lyhyiden vapausrangaistusten koventamisesta liittyy läheisesti kysymys vapausrangaistuksen koventamisesta yleensä. En tahdo sanoa, että nämä molemmat kysymykset olisivat välttämättömässä loogillisessa yhteydessä keskenään. Mutta jouduttaisiinhan omituisiin tuloksiin, jos pienemmistä rikoksista hyväksyttäisiin laadultaan ankarampi rangaistus kuin kaikkein raskaimmista rikoksista. Se seikka, että edellisessä tapauksessa rangaistusaika on lyhempi, ei poistaisi sitä tosiasiaa, että rangaistuksen l a a t u olisi lievemmissä tapauksisa ankarampi kuin törkeissä, arvosteltakoon rikoksen törkeys sitten rikokselista tekoa tai rikoksentekijän mielenlaatua silmälläpitäen. Mutta on myönnettävä, että rangaistuksen koventaminen pitkäaikaisissa vapausrangaistuksissa rangaistuksen tarkoitusta loukkaamatta on erinomaisen vaikea asia, niin vaikea, että monet uudet rikoslakiehdotukset, jotka eivät ole tahtoneet koventaa lyhyitä vapausrangaistuksia samalla koventamatta myös pitempiaikaisiakin, ovat luopuneet yrityksestä koettaa tätä tietä tehdä rangaistuksia ankarammiksi.

Kovennettujen rangaistusten käyttäminen ei kuitenkaan nykyistenkään rikoslakien mukaan ole niin harvinainen, kuin mitä lakivaliokunnan mietintöön liitetyistä vastalauseista saattaisi päättää. Paitsi Norjassa, johon niissä on viitattu, on kovennettuja rangaistuksia esim. Englannissa, jossa kovennuskeinona vankeusrangaistuksessa on kova työ neljänä ensimmäisenä viikkona samalla kuin 16—60 vuotiaiden miehien 14 ensimmäisenä päivänä on kärsittävä kovaa makuusijaa ja alle 4 kuukauden vankeusrangaistuksissa 7 ensimmäistä päivää vähennetyllä muonalla. Itävallassa käytetään kovennuskeinona vesi- ja leipärangaistusta, kovaa makuusijaa, yksinäishuonetta ja pimeätä yksinäishuonetta, ankaramman laatuisissa rangaistuksissa yhtä tai useampia näistä pakollisesti, lievemmissä tuomarin harkinnan mukaan. Alankomaissa kärsii jokainen vapausrangaistukseen tuomittu kaksi ensimmäistä päivää vesi- ja leipärangais-

tusta. Tanskassa on tähän saakka ollut mahdollista käyttää vesi- ja leipärangaistusta 2—30 päivää. Ruotsin laki v:lta 1906 mainitsee kovennuskeinoina kovan makuusijan ja pimeän yksinäishuoneen määrättyjen, etupäässä raakuusrikoksien seuraamuksena. Eräissä Sveitsin kanttooneissa on samoja kovennuskeinoja, niiden joukossa myös vesi- ja leipärangaistus. Myös Espanjan laki tuntee rangaistuksen kovennuksia.

Myöskään ei ajatus rangaistuksen koventamisesta ole vieras niissä lukuisissa uusissa rikoslakiehdotuksissa, joita viimeisten vuosikymmenien aikana useimmissa Europan maissa on laadittu. Niinpä Saksan rikoslakiehdotuksen mukaan v:lta 1909 voi tuomari, jos rikos osoittaa tekijässään raakuutta, ilkeyttä tai turmeltuneisuutta, tai jos tekijän aikaisemmin kärsimistä rangaistuksista voi päättää, ettei rangaistuksen tavallisella tavalla tapahtuva täytäntöönpano häneen toivotulla tavalla vaikuta, määrätä sekä kuritushuone- että vankeusrangaistus kovennettavaksi muonan vähentämisellä tai kovalla makuusijalla tai molemmilla. Samantapainen määräys on Saksan rikoslakiehdotuksessa v:lta 1913, jossa edellytyksenä näiden kovennuskeinojen käyttämiseen on, että tekijä on osoittanut raakuutta, ilkeyttä tai julmuutta ja teko samalla kohdistuu henkeen tai ruumiilliseen koskemattomuuteen taikka käsittää väkivaltaa. Saksan rikoslakiehdotuksesta v:lta 1911 sekä 1913 jälkeen ilmestyneistä sensijaan tällainen määräys puuttuu, edellinen nimenomaan perustellen tätä puuttumista sillä vaikeudella, joka kovennuksen liittämisestä pitempiaikaiseen vapausrangaistukseen syntyy. Sensijaan Itävallan ehdotukset v:lta 1891 ja 1909 tuntevat kovennuksia: edellinen kaikki entiset ja pitempienkin rangaistusten yhteydessä, jälkimmäinen vesi- ja leipärangaistuksen ja kovan makuusijan kuusi kuukautta taikka sitä lyhemmissä rangaistuksissa. Belgian rikoslakiehdotuksen mukaan vuodelta 1893 oli vesi- ja leipärangaistusta samoinkuin kovaa makuusijaa käytettävä kolmenakymmenenä ensimmäisenä päivänä kuusi kuukautta ja sitä lyhyemmissä rangaistuksissa määrätyissä tapauksissa, ja Tshekkoslovakian rikoslakiehdotuksen mukaan vuodelta 1926 — siis eräissä viimeisistä rikoslakiehdotuksista — on yhden vuoden kestävissä ja sitä lyhyemmissä vapausrangaistuksissa rangaistus kovennettava vesi- ja leipämuonalla ja kovalla makuusijalla, jos syyllinen on osoittanut huomattavaa raakuutta, häikäilemättömyyttä taikka haluttomuutta työhön. Ruotsin rikoslakiehdotukset tuntevat rangaistuksen koventamiset vain elinkautisen vangin tekemän rikoksen rangaistuksena ja on kovennus silloin näiden ehdotusten mukaan vain pimeä yksinäinen huone 21 päivään saakka. Sen sijaan ei kovennuksia ole Tanskan rikoslakiehdotuksissa eikä myöskään tänä vuonna hyväksytyssä uudessa rikoslaissa, ei myöskään sveitsiläisissä eikä Kreikan ja Italian uusissa rikoslakiehdotuksissa.

Jos kiinnittää huomiota olosuhteisiin meillä, niin täytyy todeta, että lyhyet vapausrangaitukset ovat menettäneet miltei kaiken merkityksensä. Niiden tavattoman runsas käyttäminen on ikäänkuin tylsistyttänyt niiden vaikutuksen. Niinkuin ne nyt täytyy täytäntöönpanna, on niiden tuottama kärsimys ja samalla niiden tuottama peloittava vaikutus käynyt hyvin vähäiseksi ja niiden tavallisuudesta johtuu, ettei niiden tuomitsemisen kautta lausuttu yhteiskunnan paheksumisilmaisukaan juuri mitään vaikuta. Niistä kahdesta keinosta taas, joilla tämä rangaistus voitaisiin tehdä ankarammaksi, emme voi käyttää rangaistusajan pidentämistä. Osaksi vaatisi tämä, kuten hallituksen esityksessä on mainittu, lukuisien uusien vankiloiden rakentamista, osaksi ovat vapausrangaistukset meillä nyt jo paljon pidemmät kuin useimmissa muissa maissa. Meillä niinollen ei ole mitään muuta mahdollisuutta kuin rangaistuksen koventaminen ja epäilemättä sopivin kovennuskeino on juuri vesi- ja leipämuona.

On tosin sanottu, että tällainen koventaminen, kun rangaistusaika samalla tuntuvasti lyhenee, ei lisäisi rangaistuksen peloittavaa vaikutusta ja on siinä suhteessa viitattu siihen, että Norjassa, jossa tuomitulla on mahdollisuus valita joko lyhempi, ankarampi rangaistus, tai pitempiaikainen lievempi rangaistus, tuomitut usein ovat valinneet edellisen. Tämä esimerkki ei kuitenkaan sinänsä ole vakuuttava. On varsin todennäköistä, että rangaistujen parempi aines, joka ei tahdo jättää perhettään poissaolonsa tähden kärsimään, ennemmin valitsee lyhyemmän ankaran rangaistuksen, kun taas huonompi aines ei tällaisesta seikasta välitä. Mutta juuri huonompaa ainesta varten tarvitaan ankarampi rangaistus.

Tässä yhteydessä en voi olla huomauttamatta, että ehdotus siitä, että meilläkin annettaisiin tuomitun itse valita rangaistuslaatu, ei ole oikeaan osunut. Tämä johtuu jo äskenmainitusta seikasta, mutta ennenkaikkea siitä, että sellainen valintamahdollisuus ei ole yhdistettävissä siihen, että kaikki rangaistus on oikeuden määräämää rangaistusta. Valtion velvollisuus rangaista ei toki ole mikään alternatiiviobligationi.

Samalla kun pidän hallituksen esitystä lyhyen vapausrangaistuksen koventamisesta oikeaan osuneena, olen sitä mieltä, että tämän kovennuksen ulosottaminen pitempiaikaisiinkin rangaistuksiin niissä tapauksissa, joissa hallitus esittää, nimittäin rikoksissa, joissa on käytetty henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkaa, mistä pakottava vahinko tai terveydenvaara on tarjona tai jossa ilmenee erikoista raakuutta tai ammattimaista ansiotarkoitusta — viimeksi mainittu lienee tarkoitettu lähinnä koskemaan ammattimaisia viinatrokareita —, ansaitsee kannatuksen. Jos rangaistuksia yleensä käytetään täytynee niiden toki jotakin vaikuttaa, mutta surullista kieltä niiden vaikutuksesta meillä puhuu hirveä ja yhä kasvava rikollisuus ja juuri niissä rikoksissa, joiden tekijöitä kovennetut rangaistukset tulisivat koskemaan. Saattaa kyllä asettaa keskustelun alaiseksi, eikö sitä aikaa, jonka elinkautisen kuritushuonerangaistuksen kärsiminen nykyisten lakien mukaan kestää, olisi pidennettävä, mutta muihin rangaistuksiin nähden luulen, että rangaistusajan pidentämisellä ei pitkälle päästä. Mutta yhteiskunnan täytyy voida järjestää rangaistukset sellaisiksi, ettei henkilö, joka loukkaa kanssaihmistensä henkeä ja ruumiillista koskemattomuutta, pidä rangaistusta minään leikin asiana, vaan että se todella on paha, joka kohtaa pahaa tehnyttä.

Mitä kovennusten yksityiskohtaiseen järjestelyyn tulee, niin siitä on vaikea mitään varmaa sanoa. Kenties on mahdollista, että esim. kovennetun rangaistuksen maksimiajan pitäisi olla 30 päivää ehdotetun 36:n sijasta. Täytyy saada enemmän kokemusta, kuin mitä meillä nykyään on käytettävänämme, voidakseen siitä varmuudella mitään päättää. Mutta vaikka näin ollen myön. nänkin, että lailla osittain on kokeilun luonne, en pitäisi oikeana rajoittaa sen voimassaoloaikaa, niinkuin lakivaliokunnan mietintöön liitetyssä kolmannessa vastalauseessa ehdotetaan. On mahdollista, että lakia jo sitä ennen on muutettava. Jos taas tällaista muuttamista ei tarvita, niin miksi siihen on puututtava juuri viiden vuoden kuluttua. Oikea on myöskin se huomautus, mikä suuressa valiokunnassa tehtiin tätä ehdotusta vastaan, että sen kautta leimattaisiin kovennetut vapausrangaistukset jonkinlaisiksi epäoikeudenmukaisiksi hätärangaistuksiksi. Minä puolestani en tahdo myöntää, että näin olisi asian laita. Suunta ja tarkoitusperä niissä kyllä minun käsitykseni mukaan on oikea, joskin täytäntöönpanon yksityiskohdissa voidaan saavutettujen kokemuksien mukaan tehdä tarvittavia muutoksia.

Vielä muutama sana. Minua on ihmetyttänyt, että sosialidemokraattinen ryhmä täällä ilmeisesti yksimielisesti on käynyt tätä lakiehdotusta vastustamaan. Minä en nimittäin ole huomannut, että ulkomaalaisessa kirjallisuudessa keskusteluissa rangaistuksien koventamisesta olisi jakauduttu millään tavoin valtiollisten puoluerajoitusten mukaisesti. Pitäisihän päinvastoin rikollisuuden vastustamisen mitä läheisimmin kuulua juuri sen puolueen ohjelmaan, joka sanoo edustavansa sitä kansanluokkaa, johon tuo rikollisuus ainakin yhtä suuressa määrin kuin muihin kansanluokkiin kohdistuu. Ettei nyt kysymyksessäoleva rangaistusmuoto ole epähumaaninen ja saata sitä kärsivän terveyttä vaaraan, siitähän meillä on lääkintöhallituksen lausunto. Yksityinen edustaja tietysti voi olla asiassa mitä mieltä tahtoo, mutta kun ed. Erich, niinkuin asian ensimmäisessä käsittelyssä tapahtui, vastakääntyneen hyvin ymmärrettävällä kiihkolla väitti, että nyt kysymyksessä olevan rangaistusmuodon käytäntöönottaminen ei olisi nykyaikaisen kulttuurivaltion arvon mukaista, niin siihen on huomautettava, että jonkun kansan sivistystasoa ei voi arvostella sen käyttämien rangaistuksien ankaruuden, vaan siinä ilmenevän rikollisuuden suuruuden mukaan. Minkä arvosanan antaisikaan ed. Erich esim. Ranskalle, joka vielä lähettää ankarimmin rangaistut vankinsa pakkotyöhön Guayanaan ja Uuteen Kaledoniaan, tai Englannille, jossa vielä eräissä tapauksissa raipparangaistustakin käytetään. Englannissa ei puututa pieniin asioihin, mutta kun puututaan, niin se tehdään niin, että siitä on leikki kaukana. Mitä tämä vaikuttaa rikollisuuden vastustami-

seen, siitä on pienenä kuvaavana esimerkkinä se, että hurjimmat merimiehet Englannin satamissa varoittavat toisiaan, että on oltava siivosti, sillä täällä on vakavat paikat, jos tapahtuu kolttosia. Mutta rikoksellisuus meillä on saanut niin pelottavan laajuuden, että jos sitä ei saada hillityksi, niin on todella kyseenalaista, voiko meitä laskea kulttuurikansaksi. Ja senvuoksi meidän on tehtävä kaikki, mitä suinkin voidaan sen voittamiseksi. Toivon sen mukaisesti, että edelläoleva lakiehdotus hyväksytään hallituksen esityksen mukaisesti.

Ed. Kivimäki: Kuten lakivaliokunnan mietintöön liitetyssä III vastalauseessa mainitaan, pyritään vesi- ja leipärangaistuksen käytäntöön ottamisella poistamaan vankiloistamme sietämätön tilanahtaus tai ainakin sitä lieventämään. Tämä syy onkin tällä hetkellä riittävä. Vankitiloja, jotka tekisivät mahdolliseksi rikoslaissa edellytetyn ja tarkoitetun vankeinhoitomenettelyn, on vankiloissamme vain noin 4,000, mutta vankeja sen sijaan yli 9,000, ja osoittaa tämä määrä edelleen sangen peloittavaa nousua. Tällaisessa tilanteessa ei ole apua sosialidemokraattien ehdottamasta vankien siirtämisestä suonkuivaus- ja -raivaustöihin, apua sitäkin vähemmän, kun tätäkin menettelyä jo on käytetty niin paljon kuin siihen mahdollisuuksia on ollut. Asia ei myöskään ole autettavissa sillä, että pitempiaikaiseen vapausrangaistukseen tuomittujen ehdonalaiseen vapauteen pääsemisen oikeutta rajoitetaan. Epäilemättä on syytä ottaa harkittavaksi, eikö esim. elinkautiseen kuritushuonerangaistukseen tuomittujen olisi annettava kärsiä rangaistuksensa loppuun eikä sallia sitä, että murhantekijä voi etukäteen luottaa siihen, että hän voi päästä rikoksestaan 12 vuoden kuritushuoneella. Mutta tämä itsessään oikea pyrkimys ei tuo mitään apua vankeinhoitokysymyksen aktuaalisimpaan puoleen, vankilatilojen lisäämiseen, vaan voi vaikuttaa pikemmin päinvastoin. Muuta neuvoa ei ole nyt kuin joko rakentaa lisää vankiloita tai vähentää vankien lukumäärää. Edelliseen vaihtoehtoon ei tätä nykyä voida mennä eikä sillä voitaisi tähän hätään edes apua saada. Jäljellä on vankien lukumäärän vähentäminen ja Norjasta saadut kokemukset osoittavat että vesi- ja leipärangaistus voi tässä suhteessa olla paikallaan. Sen puolesta puhuu vielä sekin seikka, että nykyaikaiset vapausrangaistukset niinkuin edellinen puhujakin mainitsi, meillä saatujen kokemusten mukaan ovat suorastaan omiaan lisäämään rikoksellisuutta ja että vesi- ja leipärangaistuksen avulla tällaiset rangaistukset voidaan saada entisestään lyhenemään.

Mutta asialla on kuitenkin myös toinen puoli. Vesi- ja leipärangaistus on vieras nykyaikaiselle oikeuskäsitykselle ja senvuoksi se on ainakin ehdotetussa laajuudessaan vain harvoissa sivistysmaissa, tietääkseni ainoastaan Norjassa, käytännössä, ja Norjassakin on sitä vastaan viime aikoina noussut sangen voimakasta vastustusta. Käsiini on sattunut norjalaisen kirkkoherra Peder Christensenin kirjoitus asiasta. Hän lausuu käsityksenään, että „vesi- ja leipärangaistus demoralisoi, ärsyttää ja masentaa ja että sen rakentava merkitys on nollan arvoinen ja että se on yhteiskunnalle arvoton''. Riidatonta ei myöskään ole, että se olisi terveydelle vaaratonta, siitä useat lääkärit ovat lausuneet epäilyksiään. Mutta vaikka näihin seikkoihin rikollisuuden pelottavaan suuruuteen nähden meillä ei kiinnitettäisikään huomiota, ei voi olla varteen ottamatta sitä, että uuden lainsäädännön tulokset voivat kääntyä toisiksi kuin oletetaan. Suomalainen kansanluonne voi tässä, kuten niin monissa muissakin viimeaikaisissa rikospoliittisissa toimenpiteissä, aiheuttaa yllätyksiä. Ei ole varmaa, että suunniteltu rangaistusten kovennus ajan oloon vaikuttaa pelottavasti. Mitä lyhytaikaisiin vapausrangaistuksiin tulee, on kyseenalaista, tullaanko vesi- ja leipärangaistusta pitämään kovempana rangaistuksena kuin viisi kertaa pitempää tavallista vapausrangaistusta. Jos vesi- ja leipärangaistus osoittautuu yhtä vähän pelottavaksi kuin mitä ovat tavalliset lyhytaikaiset rangaistukset, saattaa käydä niinkin, että rikoksentekijät pikemmin pääsevät rikoksiensa uusimiseen, ja silloin on kysymys lyhytaikaisista vapausrangaistuksista kuitenkin kaikessa laajuudessaan otettava esille.

Pysyväisten tulosten saavuttaminen ehdotetun rangaistuksen avulla on joka tapauksessa epävarmaa. Lopullinen arviointi voi siinä suhteessa tapahtua vain saatujen kokemusten varassa. Siitä syystä olisi aihetta säätää ehdotettu laki vain määräaikaiseksi, niinkuin kolmannessa vastalauseessa ehdotetaan. Vankeinhoitolaitoksen ylijohtaja-

kaan, jota lakivaliokunnassa kuultiin asiantuntijana, ei ollut vakuutettu vesi- ja leipärangaistuksen pysyvistä tuloksista eikä hän sanonut olevansa valmis sitä ehdottamaan esimerkiksi rikoslakiin otettavaksi.

Tätä vastaan sanotaan ja on sanottu, että jos tulokset huomataan epätyydyttäviksi, voidaan laki kumota. Asia ei kuitenkaan ole niin. Me olemme säätäneet monia tärkeitä lakeja, joita kaikista surullisista kokemuksista huolimatta pidetään yllä yli kokeilun ajan. Toimenpiteet, joiden vaikutuksia ei voida tarkalleen etukäteen arvata, on tarkoituksenmukaista määräajan kuluttua ottaa uudelleen harkittavaksi ja asettaa asiat niin, että ne määräajan kuluttua todella tulevat harkittaviksi. Niin on naapurimaassamme Ruotsissa tehty monien muitten paljon vähempiarvoisten lakien suhteen ja niin eduskunta meilläkin päätti viime keväänä, että muuan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tehostamiseksi säädetty laki, jonka vaikutukset näyttivät epävarmoilta, oli oleva voimassa ainoastaan määräajan.

Joskin siis on ilmeistä, että laki on välttämätön siihen kiireeseen, joka nyt on kysymyksessä, ei ole yhtä ilmeistä, että lain merkitys on pysyväinen. Tästä syystä ja kun rikospolitiikkaamme ei voida jättää, kuten kuitenkin voi käydä, ehdotetun toimenpiteen varaan, vaan on suunnattava rikosten syihin, ennen kaikkea alkoholirikosten syihin, joitten tultua poistetuiksi kovennettu vapausrangaistuskin on varmaan osoittautuva tarpeettomaksi, tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että laki säädettäisiin olemaan voimassa vain viisi vuotta.

Ed. Erich: Ed. Tulenheimon äskeisen lausunnon johdosta, sikäli kuin se koski minun lausuntoani tämän asian ensimmäisessä käsittelyssä, minä pyydän huomauttaa, että minä mainitussa lausunnossani vain sivumennen koskettelin tämän rangaistuksen n. s. humaanista puolta. Se seikka, että jossakin hyvin kehittyneessä ja vanhassa kulttuurivaltiossa, niinkuin Ranskassa, saattaa vielä olla käytännössä rangaistustapoja, jotka tuskin vastaavat nykyaikaista oikeustajuntaa, ei suinkaan vielä suosittele tällaisten rangaistustapojen käytäntöön ottamista myöskin meillä. Minusta muuten on aivan aiheetonta tähän asiaan sekoittaa minkäänlaisia puoluenäkökohtia, koska ne tuskin ovat kenenkään edustajan mielipiteeseen tähän asiaan nähden määräävinä. Niiden perustelujen nojalla, joita aikaisemmin olen esittänyt, minä jatkuvasti olen sitä mieltä, että tämä laki on lähinnä pidettävä eräänlaisena kokeena, jonka tuloksista ei kukaan voi mennä mitään varmaa ennustamaan, ja sen takia minä puolestani toivoisin, että kolmannessa vastalauseessa esitetty ajatus lain väliaikaisuudesta saavuttaisi eduskunnan enemmistön hyväksymisen.

Ed. Päivänsalo: Ensimmäisen vastalauseen johdosta, jossa puhutaan, että kovennettu rangaistus olisi epähumaanista, pyydän lausua, että tämä lakiesitys ei suinkaan osoita epähumaanista käsityskantaa, vaan päinvastoin humaanista. Sillä kaikki riippuu siitä, miten korkealle arvioidaan ihmisen arvo. Jos pidetään, että ihminen on vain ympäristön tuote, niin silloin ei myöskään tunneta minkäänlaista vastuuntunnetta, mutta kuta korkeammalle arvioidaan ihmisen arvo, sitä raskaammiksi myöskin säädetään ne rangaistukset, joihin korkeampi olento tekee itsensä syypääksi. Siis ei ole ollenkaan niin, että kovempi rangaistus osoittaisi epähumaanista käsitystä, vaan asian laita on niin, että alempi rangaistus edellyttää, että ihminen on melkein eläimellisellä kannalla. Kannatan siis kokonaan hallituksen esitystä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—8 §:t hyväksytään järjestänsä keskustelutta.

9 §.

Keskustelu:

Ed. Kivimäki: Niillä perusteilla, jotka yleiskeskustelussa esitin, ehdotan, että 9 § hyväksyttäisiin lakivaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa olevan ehdotuksen mukaisesti.

Ed. Erich: Minä pyydän kannattaa ed. Kivimäen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kivimäki ed. Erichin kannattamana ehdottanut, että 9 § saisi sen sanamuodon kuin lakivaliokunnan mietintöön liitetyssä III vastalauseessa ehdotetaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kivimäen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kivimäen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 82 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 8.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Lakiehdotuksen loppusäännös, johtolause ja nimike hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 11, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; kun se on julistettu päättyneeksi, käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

Lakiehdotuksen 1—5 §:t, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys, n:o 12, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan yleiskeskustelu ja kun se on julistettu päättyneeksi, käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

Lakiehdotuksen 3, 4 ja 13 §:t, lakiehdotuksen johtolause ja lakiehdotuksen nimike hyväksytään järjestänsä keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta 23 päivänä maaliskuuta 1928 annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 13, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu. Kun se on julistettu päättyneeksi, käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. Tuomioja: Pyydän ehdottaa, että eduskunta asettaisi käsittelyn pohjaksi perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyssä, allekirjoittamassani III vastalauseessa olevan lakiehdotuksen. Sen lisäksi, mitä vastalauseen perusteluissa jo olen esittänyt, pyydän tehdä muutaman huomautuksen.

Ei käy kieltäminen, että nykyjään voimassaoleva vapaalippujärjestelmä on toisinaan aiheuttanut häiriöitä eduskuntatyössä. Maanantaisin ja lauantaisin on työskennelty „puolella höyryllä", jos ollenkaan. Myönnettävä kyllä on, että tässä suhteessa lienee jo viime aikoina jonkinvertaista parannusta tapahtunut, ja käyttämällä ankarasti niitä kurinpidollisia keinoja, joita eduskunnan työjärjestys sisältää, voitaisiin mainitut häiriöt ehkä kokonaankin poistaa. Mutta vaikeasti käsitettävää on, minkä vuoksi kansanedustajilla tulisi silloinkin, kun eduskunta ei ole koossa, olla oikeus matkustella millä rataosilla ja kuinka paljon tahansa. Valtiotaloudellisesti ei tällaisen edun myöntäminen kylläkään paljon merkitse, mutta se on omansa antamaan aihetta sellaisille puheille, että edustajat hankkisivat itselleen epäoikeutettuja etuja valtion kustannuksella. Kun eduskunnan tulisi, varsinkin nykyaikana, jolloin se on ankaran arvostelun kohteena, suojella itseään kaikelta sellaiselta, jonka nojalla taikka varjolla sen arvovaltaa heikennetään, olisi nykyinen vapaalippujärjestelmä lakkautettava. Sitä mielestäni ei voida puolustaa myöskään sillä perusteella, että edustajain pitäisi olla yhteydessä valitsijainsa kanssa, että heillä pitäisi olla tilaisuus käydä valistamassa kansaa. Tällainen valistustyö, joka on samaa kuin puolueagitatio, ei nähdäkseni kuulu valtion kustannettaviin tehtäviin.

Vakinaisen vapaalipun sijasta on hallitus ehdottanut annettavaksi kymmenen vapaalippua. Kun edustaja saa jo valtiopäiväjärjestyksen mukaan korvauksen matkakustannuksista valtiopäiville ja valtiopäiviltä takaisin, eli siis, kun säännöllisesti on kaksi istuntokautta, kevätistuntokausi ja syysistuntokausi, kaksi edestakaista matkaa valtion puolesta ja hän lisäksi saisi kymmenen vapaalippua, voisi hän, valtiopäivien kestäessä noin 16 viikkoa, tehdä matkan miltei joka viikko. Eduskuntatöiden kannalta ei hallituksen esitys siten toisi suurtakaan parannusta. Sen vuoksi olen ehdottanut, että kymmenen vapaalipun sijasta myönnettäisiin vain kuusi.

Ed. Junnila: Katsoen niihin erimielisyyksiin, jotka asian käsittelyssä ovat esiintyneet valiokunnassa, rohkenen ehdottaa, että käsittelyn pohjaksi asetettaisiin hallituksen esitys.

Ed. Tulenheimo: Ei kukaan tämän huoneen jäsenistä ole voinut olla merkillepanematta, miten suurella mielenkiinnolla maassa seurataan nyt esillä olevan asian käsittelyä. (Vasemmalta: No, no! — Hilpeyttä eduskunnassa. — Puhemies koputtaa.) Ja kuitenkinhan nyt on kysymys sinänsä verrattain pienestä asiasta, pienestä, jos huomio kiinnitetään vain sen taloudelliseen kantavuuteen tai sen käytännölliseen merkitykseen. Mistä, saattanee niinollen kysyä, tämä tavaton mielenkiinto johtuu, joka on tosiasia, vaikkakaan ehkä vasemmisto ei ole sitä huomannut. Se ei, kuten sanottu, voi johtua asian taloudellisesta puolesta, sillä jos kohtakaan edustajan vapaalippuihin menevä rahaerä itsessään ei ole varsin pieni, se ei varmaankaan olisi saanut mieliä siinä määrin tähän kysymykseen kiinnitetyksi, kuin mitä tosiasiassa on asianlaita. En luule myöskään, että yksinomaisena syynä siihen on se, että edustajat, sen pahempi, vapaalippunsa siihen houkuttelemina ovat laiminlyöneet jossakin määrin edustajatehtäviään, sillä sellaista vastaan on valtiopäiväjärjestyksen mukaan kylläkin tehokkaita keinoja käytettävissä, ja toivottavasti tullaankin käyttämään. Tuskinpa myöskään siihen on syynä se, että vapaaliput tuottavat eräille ryhmille suurta hyötyä vaaliagitation aikana, sillä vaikka vaalitoimintaa ei millään tavoin pitäisikään rahoittaa valtion varoilla, on kuitenkin sama hyöty kaikilla puolueilla näistä vapaalipuista käytettävänään. Kaikista vähimmin voi tämä mielenkiinto johtua, niinkuin ed. Voionmaa asian ensimmäisessä käsittelyssä lausui, jonkinlaisesta halusta päästä halventamaan eduskuntaa, sillä vähiin jäisi tosiaankin eduskunnan arvostelu, jos se vain tällaiseen kysymykseen puuttuisi. Ei. Minun käsitykseni mukaan perimmäisenä syynä siihen, että nykyistä järjestelmää, vapaalippujen myöntämisestä koko eduskunnan toimiajaksi kaikilla valtion rautateillä niin ankarasti on arvosteltu ja sen korjaamista niin mielenkiintoisesti odotetaan, on se, että kansa näkee siinä eduskunnan jäsenten halun hankkia itselleen kokonaisuuden kustannuksella erikoisetuja, jotka eivät millään tavoin ole yhteydessä sen lainsäädäntötyön kanssa, jota varten heidät on tänne valittu, vielä vähemmin ovat minkäänlaisena tarpeellisena saatikka välttämättömänä edellytyksenä siihen.

On tosin puhuttu kauniita sanoja siitä, kuinka edustajat vapaalippujaan käyttämällä voivat tutustua maahan ja kansan tarpeisiin sen eri osissa ja siten muka paremmin edellytyksin täyttää vastuunalaista tehtäväänsä. Tätä puhetta nyt tuskin kukaan vakavissaan uskonee, sillä se tutustuminen, joka tapahtuu junan ikkunasta, ei tosiaan ole paljon arvoinen. Ja kuinkahan moni edustaja todella on käyttänyt vapaalippuaan yksinomaan tällaiseen maahan tutustumiseen. Se vertaus yleishyödyllisiin apurahoihin, jonka ed. Voionmaa esitti, on siten vallan pahasti ontuva. Jos ryhmä edustajia joskus tahtoisi henkilökohtaisesti tutustua johonkin kysymykseen, niin sanoakseni „paikan päällä", niin siihen kyllä olisi keksittävissä muita tarkoituksenmukaisempia keinoja kuin vapaaliput kaikilla rautateillä kolmen vuoden aikana. Ja kun taas sanotaan, että vapaaliput ovat tarpeellisia, jotta edustajat voisivat olla kosketuksissa valitsijainsa kanssa, niin sopii huomauttaa, ettei kellään meistä ole valitsijoita kaikkien Suomen valtion rautateiden varsilla, ja taaskin kysyä, käytetäänköhän näitä lippuja vain siihen tarkoitukseen. Ei, uudistan sen, maassa ei voida päästä siitä käsityksestä, että eduskunnan jäsenet ovat vapaalippujen kautta hankkineet itselleen yksityisetuja, jotka eivät ole heidän työlleen ja sen kautta kansalle kokonaisuudessaan hyödyksi. Mutta kun valtaa aletaan käyttää yksityisetujen tyydyttämiseksi, niin se on vallan, niin kansanvallan kuin muunkin vallan rappeutumisen merkki, joka olkoonpa itsessään kuinka pieni tahansa, kantaa turmion siemeniä povessaan. Ja tätä vastaan terve kansanvalta reagoi ja sen tuleekin reagoida. (Naurua eduskunnassa). Kysymys on käytännöllisesti vähämerkityksellinen, mutta sillä on tässä katsannossa aatteellista kantavuutta, jonka väheksyminen kostaa itsensä — ainakin siten, että se arvovalta, jota meidän eduskuntamme, niinkuin kaikki kansaneduskunnat tarvitsevat, heikkenee. Siihen heikkenemiseen ei meillä näinkään pienessä asiassa todella ole varaa.

Olen senvuoksi sitä mieltä, että vapaalippujärjestelmästä on luovuttava.

Mutta saattaa olla mahdollista, että maaseutuedustajalle eduskuntatyö tuottaa suurempia suoranaisia kustannuksia kuin pääkaupunkilaisille. Hän kenties ei voi luopua kaikista luottamustoimista, joihin hän kotipaikkakunnallaan on valittu, vaan täytyy hänen eduskunnan istuntokauden aikanakin käydä niitä hoitamassa. Hän ei kenties myöskään voi koko istuntokauden ajaksi jättää oman taloutensa hoitoa vieraisiin käsiin, vaan sekin kenties vaatii häntä asettumaan henkilökohtaiseen kosketukseen kotinsa ja kotiväkensä kanssa. Tästä aiheutuvat kustannukset ovat luonnollisesti sitä suuremmat, mitä kauempaa hän on kotoisin. On sen vuoksi kohtuullista, että hän saa suuremman korvauksen kuin pääkaupunkilainen edustaja, ja korvauksen, joka, koska sitä hankaluuksitta ei voida yksityiskohtaisesti joka tapausta varten määrätä ja yksi mittapuu on yhtä hyvä kuin toinenkin, on suoranaisessa suhteessa matkan pituuteen hänen kotipaikalleen.

Perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyssä ensimmäisessä vastalauseessa on tehty tätä tarkoittava ehdotus. Tätä ehdotusta on täällä vastustettu m. m. senvuoksi, että edustajain palkkio eräissä tapauksissa sen kautta muka nousisi. Tähän on huomautettava, että asianlaita on juuri päinvastainen: sen kautta vähentyisivät nykyiset edustajapalkkiot. Jokainen edustaja saa nyt vapaalipun muodossa 6,000 markan suuruisen palkkiolisäyksen, — täällähän ilmoitettiin, että vapaalipun hinta on 6,000 markkaa; sanotun ehdotuksen mukaan ei kukaan saisi näin suurta lisäkorvausta; jotkut harvat 1,000, tai puolitoista tuhatta markkaa sitä vähemmän, kaikista useimmat paljon vähemmän, pääkaupunkilaiset ei mitään. Ja jos ehdotettua korvausta pidetään liian suurena, niin vähennettäköön sitä itse järjestelmää muuttamatta tai vaikkapa vain muuttamalla sitä johonkin parempaan suuntaan. Mutta tällainen parempi suunta ei olisi se, että sen sijasta annettaisiin sama määrä vapaalippuja, koska nuo liput ikäänkuin kiihottavat edustajia niitä käyttämään sellaisissakin tapauksissa, joissa se ei olisi välttämätön.

Ed. Voionmaa vertasi Suomen eduskunnan jäsenten palkkoja vastaaviin palkkoihin muualla ja tuli siihen tulokseen, että ne meillä ovat alhaisemmat kuin missään muussa sivistysmaassa. Oikeampaa olisi mielestäni tehdä vertailu siten, että palkkiot olisi laskettu työkuukautta tai vuotta kohti ja verrattu niitä esim. virkamiesten palkkoihin meillä ja muualla. Kenties olisi tulos ollut toisenlainen. Mutta olkoon

tämän asian laita miten tahansa. Pahennusta ei herätä se, että edustajat saavat korvauksen välttämättömistä ja tarpeellisista matkoistaan kotiinsa valtiopäivien aikana. Hallitus on arvioinut ne kymmeneksi ja senvuoksi on se määrä I vastalauseessa ehdotettu korvauksen laskuperusteeksi. Jos se on liian suuri tai liian pieni, niin muutettakoon sitä. Se on toisarvoinen asia sen rinnalla, että itse järjestelmä saadaan muutetuksi oikeammaksi ja kohtuullisemmaksi.

Edellä esitetyillä syillä pyydän, herra puhemies, saada ehdottaa, että perustuslakivaliokunnan I vastalauseessa tehty ehdotus asetettaisiin käsittelyn pohjaksi.

Ed. Hannula: Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys vapaalippuoikeuden rajoittamisesta koskee meitä edustajia mieskohtaisesti. Valtiopäiväjärjestyksen 62 § oikeuttaa edustajan ottamaan osaa siihen keskusteluun, mikä häntä mieskohtaisesti koskee, mutta sama pykälä nimenomaan kieltää tämänluontoisessa tapauksessa edustajaa ottamasta osaa päätöksentekoon (Eduskunnassa hilpeyttä). Että tässä asiassa valtiopäiväjärjestyksen sanotun pykälän kiellosta huolimatta on kumminkin alkujaan täällä eduskunassa päätös aikaansaatu, johtuu siitä, sanoisinko onnellisesta sattumasta, että edustajan palkkiosta, johon myös vapaalippuoikeus liittyy, on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 16 §:ssä ja että tämä 16 § on luonnollisesti tullut hyväksytyksi ennen 62:sta (Hilpeyttä eduskunnassa). Nykyisen hallituksen suopeasta huolenpidosta johtuu, että me nyt olemme joutuneet tätä aivan ensiarvoista kysymystä käsittelemään. Sanon ensiarvoista nimenomaan senvuoksi, että mikäli minä muistan hallitus asetti viime kesänä keskuudestaan valiokunnan, jonka tehtävänä oli laatia ehdotuksia valtiollisessa elämässämme ilmenevien epäkohtien poistamiseksi (Eduskunnasta naurua). Varmaankin tätä valtioneuvoston toimenpidettä eräissä piireissä tervehdittiin suurella tyydytyksellä ja jäätiin ymmärrettävällä mielenkiinnolla odottamaan asianomaisen valiokunnan työn tuloksia. Tähän mennessä tiettävästi muita ehdotuksia kuin esillä oleva ei ole valmistunut. Minä näen tämän hallituksen esityksen takana vissin psykologisen taustan. Vuodesta vuoteen on julkisuudessa tunnettulta taholta harjoitettu eduskunnan epäoikeudenmukaista arvostelua (Ed. Hakkila: Parjausta!) ja parlamentin arvovallan alentamista. Ne piirit, jotka eivät ole jaksaneet milloinkaan kansanvaltaista valtiomuotoamme ja yhteiskuntajärjestystämme hyväksyä, ovat tehneet voimaperäistä työtä painaakseen eduskunnan arvon mahdollisimman alas, niin alas, että kansanedustajan tehtävä tässä maassa ei ole suinkaan mikään kadehdittava luottamustoimi. Minä panen merkille sen seikan, että nämä piirit eivät ole olleet niinkään paljon huolissaan siitä, kuinka suuri työväen ja vasemmiston edustajien lukumäärä eduskunnassa on ollut, sillä vasemmisto ei luonnollisesti ole kyennyt näiltä piireiltä edustajapaikkoja valtaamaan, mutta sen on tehnyt kyllä maalaisliitto, tämä talonpoikaispuolue. Mitä enemmän maalaisliiton vaikutusvalta täällä on kasvanut, mitä enemmän oikeisto on paikkojaan menettänyt, sitä äänekkäämmin on alettu puhua eduskunnan rämettymisestä (Vasemmalta: Oikein! Kuulkaa!). Minusta näyttää siltä kuin nykyinen hallitus esillä olevalla esityksellään on aivan kuin tahtonut antaa vahvistuksensa kaikelle sille eduskunnan aliarvioinnille, mikä viime vuosille on niin ominaista. Minun täytyy tulla tähän tulokseen siitä syystä, että asialliset perusteet tältä hallituksen esitykseltä kokonaan puuttuvat. Täällä on edustajia, joitten vuosilipun juokseva numero on yli 1600:n. Ketä ovat ne 1400 etuoikeutettua, jotka hallitus tahtoo asettaa kansanedustajien yläpuolelle? Sanon yläpuolelle senvuoksi, että heidän vapaalippuoikeuttaan hallitus ei esitä millään tavoin rajoitettavaksi. Yli 1600 toisen luokan vapaalippua meillä on käytännössä. Kuinka monta tuhatta tai kymmentätuhatta muunlaista vapaalippua meillä on voimassa, siitä minulla ei ole tietoa. Rautatiehallituksessa tiedetään kyllä tarkkaan, montako kertaa jonkun tavaravaunun pyörä on pyörähtänyt akselinsa ympäri, mutta kun on tiedusteltu tästä vapaalippujen määrästä, niin siitä ei ole riittävää selvyyttä saatu (Vasemmalta naurua). Siitä onkin perin vaikea selvyyttä saada, sillä yksistään virkamiehiä, joilla on oikeus toisille virkamiehille vapaalippuja kirjoittaa, on ainakin toista sataa (Eduskunnasta naurua), jotkut väittävät, että niitä on kolmisen sataa, mutta siinä luvussa saat-

taa olla tinkimisen varaa. Vaatimattomimmallakin virkamiehellä saattaa olla oikeus kymmeneen tai kahteenkymmeneen kertavapaalippuun ei vain itseään ja perhettään varten, vaan vieläpä palvelustyttöäänkin varten. Ja kansanedustajille hallitus ehdottaa yhtä monta vapaalippua kuin tällaiselle palvelustytölle. Minä en puhu suinkaan viimemainitusta halveksuvassa mielessä, sillä hän on tasavallan kansalainen niinkuin me kaikki täällä, mutta minä tahtoisin väittää, että ero on niiden palvelusten arvossa, joita tavallinen palvelustyttö ja kansanedustaja valtiolle ja yhteiskunnalle suorittavat ja minä olisin toivonut, että myöskin hallitus olisi tämän eron nähnyt. Jos hallituksen esitys olisi rakentunut sille pohjalle, että vapaalippujärjestelmästä olisi tässä maassa kerta kaikkiaan luovuttu, niin minä olen vakuutettu siitä, että hallituksen esitykseen olisi täällä kiinnitetty mitä vakavinta huomiota. Se olisi tosiaankin merkinnyt olojen korjausta ja siitä olisi voinut syntyä valtiolle huomattaviakin säästöjä.

Perustuslakivaliokunnan mietintöön liittyy kokoomuspuolueen edustajain vastalause, missä ehdotetaan, että 10 vapaalipun asemasta jokaiselle edustajalle suoritettaisiin käteismaksu, vapaalippujen asemasta annettaisiin rahat. Vapaalippu tarjoaa meille kaukaisen Peräpohjolan edustajille sen edun, että me voimme istuntokauden aikana käydä kotiseudullamme kerran, hyvässä tapauksessa kahdesti. Vapaalipun asemasta voisi esim. allekirjoittanut saada viitisentuhatta markkaa. Se olisi tosiaankin sievoinen summa nykyisenä kireänä aikana ja näinä korkean korkokannan päivinä. Mutta jokainen käsittää myöskin sen, miten tällainen kokoomuspuolueen taholta tullut ja vieläpä hallituksenkin kannattama ehdotus nielisi melkoisia summia valtion varoja. Se muodostuisi suoranaiseksi kansanedustajain palkkojen koroitukseksi, ja siihenkö nyt olisi käytävä, jolloin koko maa kärsii mitä vakavimmasta talouspulasta.

Kaiken edelläsanotun perusteella minun täytyy tulla siihen tulokseen, että esilläoleva hallituksen esitys on aiheeton. Tämä esitys sitäpaitsi sisältää tarkoin otettuna jonkinmoisen epäluottamuksen hallituksen taholta eduskunnalle. Mutta sellaisenakin se on vähintään ennenaikainen, sillä esitys on allekirjoitettu lokakuun 3 päivänä ja eduskunta taas kokoontui vasta saman kuun 20 päivänä.

Minun hartain toivoni olisi, että hallitus luottaisi eduskuntaan, koskapa kerran eduskuntakin luottaa hallitukseen.

Ed. Vehkaoja: Esilläoleva hallituksen esitys laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta on nyt niinkuin aina ennenkin, jolloin palkkalaki on ollut käsiteltävänä, synnyttänyt tavattoman vilkkaan keskustelun. Hallitusta on moitittu puolelta ja toiselta, on sanottu, että tämä esitys on hallitukselta ikäänkuin hiuksen halkomista, koska rahallinen säästö on aivan mitätön. Tietysti ei rahallinen säästö, mikä tällä tavalla saadaan, olekaan suuri, ja tuskinpa vuosilipun vaihtaminen kymmeneen edestakaiseen vapaalippuun Helsingin ja kunkin edustajan kotipaikan välillä rahallisesti niin tavattomia aikaan saakaan. Mutta tällä asialla jos millä on myöskin yleinen puolensa. Yleiseltä kannalta katsottuna on asia minun mielestäni puollettava. Ja mitäpä merkitystä meille maalaisedustajille — ainakaan maanviljelijöille — tästä vapaalipusta onkaan, emmehän me ehdi junassa istua, vaikka meillä olisi kaksikin näitä vapaalippuja. Hyvin harvoinhan maanviljelijä ehtii tarpeettomille asioille lähteä. Ja kun tämä vapaalippu kerran katkeroittaa kansan mieltä, niinkuin me olemme nähneet, otettakoon se pois. Tällä toimenpiteellä ehkä voitaisiin eduskunnan arvoa kohottaa. Minä kannatan tehtyä ehdotusta, että käsittelyn pohjaksi otetaan hallituksen esitys.

Samalla minä lausun toivomuksen, että ne edistys- ja kokoomuspuolueen sanomalehdet, jotka järjestelmällisesti ovat eduskunnan ja erikoisesti juuri meidän maalaisten arvoa alentaneet, että ne tämän toimenpiteen jälkeen jo lopettaisivat tällaisen kirjoittelun.

Täällä on puolustettu perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa erilaisia menettelytapoja. Oudoin niistä on kuitenkin kokoomuspuolueen edustajain ehdottama, missä ehdotetaan, että vapaaliput maksettaisiin rahassa. Tämä on minun mielestäni kaikkein huonoin. Sehän on ikäänkuin palkankoroitusta.

Ed. Voionmaa, kun tämä asia oli esillä aikaisemmassa vaiheessa, toi esimerkkejä muista maista ja lausui, miten niissä maissa edustajapalkat ovat paljon korkeammat kuin mitä ne ovat meillä. Mutta jos me vertaamme meidän maamme talouselämää yleensä, niin me huomaamme, että meillä on todellakin sellainen tilanne maassa, jolloin ei sovi edustajapalkkojakaan moittia pieniksi, ne minun mielestäni ovat jo kyllin riittävät.

Hallitus onkin aivan oikein, kuten sen esityksestä ja lausunnoista käy ilmi, omaksunut sen kannan, että säästöjä on tehtävä, missä se vain suinkin on mahdollista, olkoon, että säästö on pienempikin. Minä kuitenkin hyväksyn hallituksen kannanoton, mutta sen lisäksi minä toivoisin, että hallitus jatkaisi säästäväisyystoimenpidettä antamalla esityksen eduskunnalle virkamiesten ja edustajien palkkain alentamisesta. Minun mielestäni nykyiseen pulakauteen katsoen voitaisiin edustajapalkoista huoletta alentaa ainakin 50 markkaa päivältä, ja kun tämä hyväksyttäisiin, eivät kai ainakaan korkeampipalkkaiset virkamiehetkään voisi vastustaa palkkojensa alentamista, ja eduskunta sillä, että alentaisi omia palkkojaan, olisi antanut esimerkin heillekin.

Vielä olisi kohtuudenmukaista, että helsinkiläisiltä edustajilta alennettaisiin enempi, ehkä 75 markkaa päivää kohti, koska he asuvat kotonaan ja hoitavat edustajatoimen lisäksi ja ohella monia muita virkatehtäviään. Tämä toivomus voi kyllä monesta tuntua sopimattomalta, mutta, ken tuntee maamme väestön enemmistön elämisen ja toimeentulon mahdollisuudet, yleensä, mutta varsinkin nyt, jolloin tuhannet ja kymmenettuhannet kansalaiset elävät suuressa puutteessa, eläen päivästä toiseen vain mitä suurimmalla säästäväisyydellä ja hyvin niukalla ravinnolla, tällaisen tilanteen vallitessa täytyy meidän edustajienkin, mikäli suinkin mahdollista on, palkkatuloistamme vähentää. Olkoon, että säästö on pienempikin, sillä ainakin jossain määrin voidaan auttaa niitä kansalaisia, jotka ovat suuressa hädässä. Ja kun ottaa huomioon sen tosiasian, että virkamiesten palkathan ovat nykyisin kohonneet huomattavasti, sen johdosta, että elintarpeiden hinnat ovat laskeneet noin $^1/_3$:lla parin kolmen vuoden aikana, ei voine kukaan väittää ettei tämä toimenpide ole johdonmukainen. Mutta palkkojen alennus on aloitettava omista palkoista, nim. ensin edustajapalkoista.

Näillä perusteilla minä kannatan, että hallituksen esitys otetaan käsittelyn pohjaksi.

Ed. Saarinen: Pyrkimyksen edustajien yleisen vapaalippuoikeuden käyttämisen supistamiseksi minä omasta puolestani pidän kyllä oikeutettuna, mutta minä en suinkaan tee sitä niillä perusteilla kuin ed. Tuomioja ja ilmeisesti myös hallitus. Tällä kysymyksellä ei voi olla mitään asiallista yhteyttä valtiotaloudessa säästäväisyysnäkökannan kanssa, eikä tällä voi olla myöskään mitään asiallista yhteyttä eduskunnan kurinpidon ja työtehon kannalta katsoen. Sillä jos kerran edustaja tahtoo rikkoa valtiopäiväjärjestystä ja muita niitä lakeja ja säännöksiä, joita on olemassa eduskunnan työskentelystä, niin totta hänellä on sen verran rahaa, että pääsee silloin omalla kustannuksellaan kotipaikkakunnalleen. Minusta tuntuu siltä, että oikeudenmukaisuus vaatisi, että yhtä hyvin kuin helsinkiläinen edustaja valtiopäivienkin aikana saa asua perheensä luona ja hoitaa pääasiallisesti samat tehtävät kuin muulloinkin, niin on luonnollista, että maalaisedustajille suodaan oikeus käydä valtiopäivien aikana kotona hoitamassa myös tärkeitä tehtäviänsä, joko yhteiskunnallisia tai yksityisiä tehtäviään. Niitä on siksi velvoittavia, etenkin tällaisena aikana, että on aivan välttämätöntä monasti edustajan lähteä käymään kotonaan. Lyhyesti tällä perusteella minä olisin sitä mieltä, että maalaisedustajille olisi myönnettävä vapaalippuoikeus pääkaupungin ja kotipaikan välillä valtiopäivien aikana. Tätä voi puolustaa oikeudenmukaisuuden kannalta katsoen ja myös säästäväisyyskannalta, jos siinä jotain säästäväisyyttä on. Minä myönnän, että syytös edustajien yleisestä vapaalippuoikeudesta on synnyttänyt vastenmielisyyttä kansassa ja se on ymmärettävissä. Tästä syystä minä olen valmis menemään siihen, että käsittelyn pohjaksi otetaan hallituksen esitys. Yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulen tähän esitykseen tekemään sellaisen muutosehdotuksen, joka lausunnostani käy selville.

Ed. Estlander: Det förefaller mig som om man icke helt och hållet kunde förbise att det nuvarande sakläget giver anledning till vissa anmärkningar. Dock skulle jag för min del begränsa dessa anmärkningar till de missförhållanden som hålla på att rotfästa sig med avseende å riksdagens arbetssätt, d. v. s. att alltför ofta riksdagsmännen utebliva ifrån sammanträdena dagar, då dessa nog kunde vara behövliga. Jag tror emellertid icke, att regeringens proposition och det förslag, som däri innebäres, är ägnat att avhjälpa missförhållandet, att riksdagsmännen alltför ofta under sessionen företaga resor till sin hemort. Och den kontroll, som regeringen måhända har tänkt sig, då uti dess förslag intagits bestämningen om „nödvändiga" resor, denna kontroll torde väl knappast uti verkligheten bli på något sätt möjlig att upprätthålla. Därför skulle antagandet av regeringens förslag snarare komma att verka i motsatt riktning emot vad som varit avsett. Regeringens förslag skulle komma att framstå såsom ett godkännande ifrån lagstiftarens sida av jämförelsevis ofta återkommande, ja regelbundna hemresor. Ur denna synpunkt har det förefallit mig omöjligt att godkänna regeringspropositionen, och ber jag i stället att få understöda den reservation, som jag antecknat till grundlagsutskottets betänkande och som här redan blivit uppmärksammad.

Jag ber att ännu få tillägga ett par ord rörande ett annat förslag, som här under diskussionen förordats, nämligen det som innefattas i första reservationen. Jag kan icke annat än uttala, att detta förslag synes mig vara omoraliskt, ända därhän omoraliskt, att jag hellre ser, att de nuvarande missförhållandena få fortbestå än att de efterträdas av det system, som denna första reservation innebär.

Jag ber, hr talman, att få förorda tredje reservationen.

Ed. Kuuliala: Minä pyysin puheenvuoron kannattaakseni ed. Junnilan tekemää ehdotusta.

Ed. Koponen: Vapaalippujärjestelmä meillä on ollut voimassa vuodesta 1917. 1928 eduskunta sitten edustajain palkkalaissa otti myöskin vapaaliput. Vaikka vapaalippu olikin hallinnollisen toimenpiteen varassa näin pitkän ajan, niin siitä huolimatta ei vapaalippujärjestelmää vastaan erikoisempia huomautuksia tehty. Eikä silloinkaan, kun eduskunta hyväksyi nykyisen edustajain palkkalain, ei silloinkaan enempää hallituksen esityksessä kuin eduskunnassakaan tästä asiasta erikoisemmin huomautettu. Eduskunta yksimielisesti hyväksyi palkkalain sellaisena kuin sen silloinen hallitus esitti. Vasta viime aikoina on asia joutunut puheenaiheeksi, ja minunkin täytyy sanoa, että tässä saattaa olla muutakin, ei ainoastaan se säästäväisyys, mihinkä nyt hallituksen esityksellä pyritään, eikä myöskään yksinomaan se, että tällä tahdottaisiin saada eduskunnan työteho suuremmaksi. Molemmissa tapauksissahan, ensiksikin siinä, että tällä pyrittäisiin suurempaan säästäväisyyteen, ei asiallisesti ole mitään merkitystä, sehän on tilinpidollinen asia. Taas eduskunnan työtehoon nähden ei myöskään se sen suuremmassa määrässä tulisi vaikuttamaan, varsinkaan hallituksen esityksen mukaan. Kymmenen vapaalippua jos edustaja saa edestakaista matkaa varten kotipaikkakunnalle, niin se saa käydä enempi kuin 2 viikon perästä aina kotona istuntokautena; ja voi sattua niin, että edustajilla on varoja, niinkuin onkin, onham eduskunnassa varakkaita henkilöitä, jotka voivat itsellensä kustantaa tällaisia matkoja useamminkin, mutta kun tämä vapaalippu kohdistuu nyt pääasiassa maalaisedustajiin nimenomaan, että maalaisedustajat matkustavat tällä vapaalipulla ja siten saavat eduskunnassa pahennusta aikaan, niin minä pyytäisin huomauttaa, että sitä voi tehdä ei ainoastaan maalaisedustajat mutta kaupunkilaisedustajat ovat myös hyvin usein poissa eduskunnan istunnoista. Oikeastaan tästä täytyisi tehdä tilasto ennenkuin asia voitaisiin todistaa ketkä ovat poissaoloon enimmän syypäitä. Nykyisen valtiopäiväjärjestyksen mukaan jo voidaan eduskunnan työtehoa hyvin paljon parantaa sekä myöskin eduskunnan työjärjestyksen mukaan. Tätä toimenpidettä siinä suhteessa ei tarvita.

Näin ollen minä tulen lopuksi siihen tulokseen, että hallituksen esityksellä ei päästä niihin toivottuihin tuloksiin eikä myöskään ed. Tulenheimon esittämällä tavalla. Tämä ed. Tulenheimon esitys tietää

kovassa rahassa maksettavaksi sen, mitä hallitus nyt esittää, 10 lippua edustajille antaessaan. Minä tulen siihen, että hallituksen esitys on hylättävä ja vapaalippujärjestelmä edelleen säilytettävä. Minä uskon, että kun kurinpitotoimenpiteitä eduskunnassa kovennetaan, niin se syy, joka nyt esitetään, poistuu.

Ed. Malmivaara: Minä kannatan ed. Tulenheimon tekemää ehdotusta. Täällä ed. Hannula väitti, että jos hyväksyisimme I vastalauseen, niin joutuisimme korottamaan valtion tappioksi edustajain palkkoja tänä ahtaana aikana. Voin ed. Hannulalle vakuuttaa, minkä hän itsekin tietää varmaksi, että kyllä ne rahat, mitä tämän vastalauseen mukaan tulisi edustajille jaettaviksi, tulevat saadun kokemuksen mukaan korkojen kanssa valtiolle takaisin.

Ed. Pitkänen: Minulla lienee syytä tehdä eräs oikaisu viime kerralla antamaani lausuntoon. Minä mainitsin, että kesällä 1923 opetusministeri Virkkunen olisi pitänyt erään puheen, jossa hän käsitteli esilläolevaa vapaalippuasiaa ja tämä puhe olisi tullut pidetyksi Kemijärvellä. Monet tällä retkellä mukana olleet ovat minulle huomauttaneet, että se olisi sittenkin tullut pidettyä Rovaniemellä. Minä taivun siihen, että se on mahdollisesti pidetty Rovaniemellä, mutta puheen sisältöön nähden minä en voi muuttaa yhtään sanaa siitä, mitä sanoin.

Esilläolevaan kysymykseen nähden ovat toiset puhujat olleet myötä ja taas toiset vastaan ja hyvin erilaisia ovat perustelut. Hallituksen esitys on lähtenyt nähtävästi säästäväisyyssyistä, useat edustajat ovat taas ottaneet lähtökohdakseen paremman työjärjestyksen aikaansaamisen. Myöskin on mainittu, että jos vapaalippuja ei olisi edustajilla, ehkä vähemmän tulisi agitatiota suoritettua kansan keskuudessa. Onko tämä sitten hyvä tai paha asia, sitä en ole huomannut täällä selvitetyn. Minä otan lähtökohdaksi sen, että niin kauan kun valtion virka- ja toimihenkilöillä on vapaapilettioikeus, on myöskin kansanedustajalle sellainen säilytettävä ja tämä vapaapiletti on kansanedustajalle tarpeellinen omien tärkeiden asiain hoitamista varten istuntokauden aikana, siis kotimatkaa varten; myöskin kotimatkan yhteydessä kunnan ja muiden yhteiskunnallisten järjestöjen asioiden hoitamista varten ja vieläpä hyvin monille edustajille isänmaahan ja kansan tarpeisiin tutustumista varten. Minä pidän sanotuista seikoista kiinni ja sentakia en voi kannattaa hallituksen esitystä enempää kuin perustuslakivaliokunnan mietintöön liitettyjä vastalauseitakaan.

Täällä ovat monet asettuneet puoltamaan hallituksen esitystä ja myöskin toista vastalausetta sillä perusteella, että mainitut kymmenen vapaalippua tai kuusikin vapaalippua riittäisi kotimatkaa varten kansanedustajalle istuntokauden ajaksi. Minä luulisin, että jos tämä rajoitettu määrä vapaalippuja kansanedustajille annettaisiin, olisi samassa lakipykälässä säädettävä myöskin se, että kansanedustajalle on annettava aina lomaa, silloin kun hän tarvitsee käydä kotonansa. Ellei näin säädetä, loukataan ilmeisesti kansanedustajalle annettua oikeutta. Jos kerran 6 tai 10 vapaalippua hänellä on oikeus käyttää kotimatkaa varten, hän ei montakaan kertaa voine niitä käyttää, etteiköhän hänen tarvitse silloin saada jo loma. Tämä ei silloin nähtävästi parantaisi eduskunnan työtarmoa ja työjärjestystä.

Se kanta, jonka olen ottanut, nimittäin että kansanedustajan täytyy olla tasa-arvoisen valtion virka- ja palvelusmiesten kanssa, on minulle tullut vakiintuneeksi siitä syystä, kun ollen tarkastellut tätä vapaalippuohjesääntöä. Ja huomaan, että vapaalippuja saavat niin monenlaisissa tehtävissä palvelevat henkilöt. Täällä sanotaan, että ensinnäkin virkavuosipilettejä, virka-aikapilettejä, virkakertapilettejä, työläisaikapilettejä, työläiskertapilettejä, passituspilettejä, muuttopilettejä, tilapäisvapaapilettejä, talousvapaapilettejä, kesäkausivapaapilettejä, sairasvapaapilettejä ja kouluvapaapilettejä j. n. e. Erittäinkin kuvaava tälle vapaapilettijärjestelmälle on, että annetaan valtion virka- ja toimihenkilöille talous- ja kesävapaapilettejä. Minä olen täältä tarkastellut, mitä nämä talousvapaapiletit ovat ja olen huomannut, että talousvapaapiletti oikeuttaa virantoimittajan matkustamaan virkapaikaltansa johonkin lähimpään kaupunkiin tai muuhun sellaiseen markkinapaikkaan ostamaan elintarpeita. Ja monenlaisia tämäntapaisia matkoja varten. Kaikille muille kansalaisille on annettu vapaus ti-

lata elintarpeita markkinapaikoista tai käydä niitä sitten omalla kustannuksellansa ostamassa. Mutta tässäkin suhteessa ovat virkamiehet etuoikeutetussa asemassa. Kesävapaapiletit oikeuttavat kesän aikana matkustamaan kesähuvilalle kaupungista, hänen kesäasuntopaikalleen tai vielä muuallekin rajoitetun matkan sisällä. Ja ne kesäpiletit kestävät kesä-, heinä- ja elokuun ajan tavallisimmin.

Edelleen on minun huomautettava vielä, että näitä vapaalippuja ovat oikeutetut antamaan niin monenlaiset virastopäälliköt ja työpäälliköt kin. Täällä mainitaan m. m. keskushallinnossa johtajat, linjahallinnossa virastojen, piirien, konepajojen esimiehet, lennätininsinöörit, sekä rautatierakenusten rakennus- ja työpäälliköt. Edelleen mainitaan vielä, että m. m. varastoosaston metsänhoitajat, matkustavat varastokontrollöörit ja puutavarakirjanpitäjät antavat alaisilleen työläis-, kerta- ja sairasvapaapilettejä j. n. e. Tällaisia voisi luetella hyvinkin paljon ja minä voin yhtyä ed. Hannulaan siinä, että näitä vapaalippuja antavat valtion virka- ja toimihenkilöille niin monet henkilöt, että on aivan luonnollista, ettei rautatiehallituksen tilastokonttorissakaan enää saada selvää, mitenkä paljon niitä on annettu ja ketkä niitä lopultakin antavat. Minä olen valmis luopumaan vapaalippuoikeudesta, jos hallitus antaa esityksen senlaatuisen, että vapaalipun käyttäminen tulee hyvin pieniin rajoitetuksi, mieluimmin tykkönään poistetuksi. Tämä siitäkin syystä, että vapaalippuoikeuden käyttö ja sen laajuus tulisi tunnetuksi, jotta voisi saada tätäkin asiaa koskevan tarkan tilaston. Minulle on väitetty aivan todeksi, että m. m. kokovuotistakin vapaalippuoikeutta nauttivat nykyisin eräiden komiteain jäsenet. Onpa mainittu eräs komitea nimeltäkin ja sen pitäisi olla joku rokotuskomitea. Minä en tästä ole varma, kun en ole ollut tilaisuudessa sitä tarkistamaan, mutta niin minulle useammalta taholta on ilmoitettu. Ja tiedän aivan varmaan eräitä sellaisia lautakuntia, jotka kokoontuvat pari tai kolme kertaa vuodessa ja nauttivat kokovuotista vapaalippuoikeutta.

Kun tällä tavalla olen asioita tarkastanut ja nyt tässä esitellyt, niin minun täytyy pakostakin jäädä sille jo aikaisemmin mainitsemalleni kannalle, että ennen näitä toisia vapaalippuoikeuden nauttijoita, joita tässä olen maininnut, on kansanedustajilla oltava rajaton kokovuotinen vapaalippuoikeus. Kansanedustajan täytyy olla sillä tasolla, että se käyttää sitä vapaalippuoikeutta sillä tavalla, ettei siitä tule häiriötä hänen työlleen eikä se tule niin ollen millään tavalla halventamaan kansan silmissä valtiopäivämiehelle kuuluvaa arvoa.

Minä vielä ajattelin mainita samasta asiasta, josta täällä muutamat toisetkin puhujat ovat jo maininneet, nimittäin, että maalaisedustajat olisivat poissa valiokunnista enemmän kuin kaupunkilaiset. Se syytös on aivan perätön. Ainakin jos otetaan tilasto 10 vuoden ajalta, niin minä sanon, että kyllä Helsingin kaupunkilaiset siinä ovat edustaneet enemmän tätä laiminlyöntiä kuin maalaisedustajat, suhteellisesti laskettuna.

Minä tämän sanottuani edelleenkin jään puoltamaan perustuslaki- ja suuren valiokunnan mietinnön hyväksymistä.

Opetusministeri Virkkunen: Ed. Pitkänen on vielä toistamiseen ottanut puheeksi minun joskus muutamia vuosia sitten, — tällä kertaa, niinkuin hän mainitsi, Rovaniemellä — pitämäni puheen. Itsekin muistan, että minä todella olen Rovaniemellä kerran puhunut. Mitä minä olen siellä puhunut, siitä minä en sanaakaan muista. Mutta aivan varmaa on, että minä en ole voinut pitää mitään puhetta edustajien rajattoman vapaalippuoikeuden puolustukseksi. Olen kyllä sitä mieltä, että jos eduskunta kokonaisuudessaan taikka eri ryhmien edustuksessa suorittaa jonkun matkan rautateillä, niin silloin on vallan kohtuullista, että hallitus asettaa eduskunnan käytettäväksi vapaan junan, niinkuin on käyty Imatran voimalaitosta tarkastamassa tai johonkin muuhun huomiota kiinnittävään asiaan tutustumassa. Mutta onhan tämä aivan toinen asia kuin se, että meillä edustajilla pitäisi olla oikeus itsellemme vaatia aivan rajatonta vapaalippujen käyttämisoikeutta.

Ed. Hannulalle minun on sanottava aivan samaa, minkä minä sanoin aikaisemmassa istunnossa ed. Voionmaalle, ettei hallituksen esityksen takana ole minkäänlaista psykoloogista taustaa, niinkuin ed. Hannula täällä epäili, vaan kyllä esitys on aivan asiallisista ja hallituksen mielestä hyvin perustelluista

syistä annettu. Jos on niin, kuin täällä jotkut puhujat ovat maininneet, että vapaalippuoikeutta muutoinkin liian laajassa määrässä käytetään, niin se epäkohta tietysti on korjattava ja korjattavissa. Minulla ei ole tietoa, onko vapaalippuoikeutta kenellekään toiselle säädetty lailla, niinkuin se edustajille on säädetty; tämän lain korjaamisestahan täällä tällä kertaa on kysymys. Muutoin minua oudostutti se katkera sävy, mikä oli ed. Hannulan puheessa. Sellainen mieliala minusta on aivan aiheeton. Myönnetäänhän kumminkin eri tahoilla, että hallituksen esityksen antamiseen on ollut syytä. Minusta se lausunto, minkä täällä ed. Hannulan ryhmätoveri, ed. Saarinen antoi, oli toisaalta ed. Hannulan esityksen arvostelemista ja toisaalta hallituksen esityksen puolustelua.

Ed. von Born: För min del finner jag alla de förslag, som framställts i denna fråga, mer eller mindre misslyckade, och, låt så vara, till och med omoraliska. Den skillnad som i detta avseende möjligen förefinnes mellan de olika förslagen, är nog enligt min tanke en skillnad mer i grad än till art. I utskottet har jag omfattat den linje, som framlagts av professor Tulenheimo, och jag är villig att också nu stöda densamma. Jag hade dock för min del, såsom av reservationen till grundlagsutskottets betänkande framgår, hellre sett, att resornas antal begränsats till 8 i stället för 10, men jag bryr mig icke om att framställa något särskilt förslag i detta avseende, då hela frågans avgörande i positiv riktning här knappast är att förvänta.

Ed. von Frenckell: Då riksdagsmännen nu suveränt besluta om sina löneförmåner, kan det vara skäl att erinra om att arvodet för 1930 års senare riksdag utgår med 24,000 mark, och att om riksdagen endast är församlad under två månader detta kommer att innebära att riksdagsmännen komma att lyfta ett arvode om 400 mark per dag i stället för beräknade 200. För dessa 12,000 mark kunde riksdagsmännen under tre års tid köpa de biljetter som de behöva för att resa hem, och därigenom i praktiken visa, huruvida de önska genomföra sparsamhet, då det gäller dem själva.

Ed. Kivioja: On suuresti valitettavaa, että tämä asia ei tunnu voivan saada parasta mahdollista ratkaisua. Muistaakseni jo vuosi sitten esitin sen ajatuksen, minkä nyt ed. Hannulakin, että me olemme jäävejä päättämään omasta asiasta. Minä en tiedä, minkä tähden en silloin saanut kenenkään kannatusta, ei edes ed. Hannulan. Pitäisin sen oikeana, että laki säädettäisiin tässä kohdassa sellainen, että hallitus eduskuntaa kuulematta määräisi meidän palkastamme ja vapaapileteistämme. Mutta kun ei tähän muutokseen ole nyt tilaisuutta, niin minun täytyy tällä kertaa kannattaa ed. Tuomiojan ehdotusta, joka on lähinnä omaa kantaani. — Pyytäisin ed. Malmivaaralta kysyä, mistä hän tietää valtionrautateiden saavan ne edustajille pileteistä maksetut rahat takaisin koron kanssa, koska muutenkin valitetaan, että autoliikenne vie valtionrautateiltä tuloja? Entä, jos edustajat matkustavat autoilla, lentokoneilla ja muilla esineillä, niin ei se ole varmaa, että valtionrautatiet silloin saavat tuloja edustajilta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Tuomioja ed. Estlanderin kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyssä III vastalauseessa oleva lakiehdotus. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tuomiojan ehdotukseksi. Ed. Junnila ed. Vehkaojan kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin hallituksen esitys. Kutsun tätä ehdotusta ed. Junnilan ehdotukseksi. Ed. Tulenheimo ed. Malmivaaran kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyssä I vastalauseessa oleva lakiehdotus. Kutsun tätä ed. Tulenheimon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin äänestetään ed. Tulenheimon ja ed. Tuomiojan ehdotusten välillä, siinä voittanut asetetaan vastaehdotukseksi ed. Junnilan ehdotukselle ja viimeksi voittanut ehdotus vastaehdotukseksi sille ehdotukselle, että käsittelyn pohjaksi hyväksytään suuren valiokunnan mietintö.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Tuomiojan ja ed. Tulenheimon ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä asian käsittelyn pohjaksi hyväksyy ed. Tuomiojan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tulenheimon ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 103 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 7.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. K i v i o j a: Pyydän avointa äänestystä.

P u h e m i e s: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitan niitä, jotka sitä kannattavat nousemaan seisoalleen.

Kun ainoastaan ed. Kivioja nousee seisomaan, toteaa

P u h e m i e s: Avointa äänestystä ei toimiteta.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Tulenheimon ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Tulenheimon ja ed. Junnilan ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Tulenheimon ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Junnilan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 92 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 8.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Tulenheimon ehdotuksen.

3) Äänestys suuren valiokunnan mietinnön ja ed. Tulenheimon ehdotuksen välillä.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tulenheimon ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 69 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 3.

Eduskunta on siis hyväksynyt käsittelyn pohjaksi suuren valiokunnan mietinnön.

Ed. von F r e n c k e l l pyytää avointa äänestystä.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakkula, Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Alestalo, Ampuja, Annala, Aromaa, Asikainen, Björk, Brander, Bryggari, Cajander, Erich, Eskola, H., Eskola, V., Estlander, Fagerholm, Hakala, K., Hakkila, Halonen, A., Halonen, T., Hannula, Harvala, Heikkinen, Helo, Hildén, A., Hiltunen, Hirvensalo, Huittinen, Huttunen, Huuhtanen, Hämäläinen, Hänninen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jatkola, Jern, Jokinen, Joukanen, Junes, Jussila, Kaijalainen, Kalliokoski, Kaskinen, Kauranen, Kemppi, Kesti, Keto, Kilpi, Kirveskoski, Kivioja, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Komu, Kontio, Koponen, Korhonen, Kosonen, Kovanen, Kuisma, Kulovaara, Kuusisto, Kämäräinen, Lahdensuo, Lampinen, Lautala, Lehtokoski, Lepistö, Leppälä, Lindman, Lindqvist, Linna, Luostarinen, Mantere, Meriläinen, Miikki, Myllymäki, Mäkelä, W., Nuutinen, Paasivuori, Paasonen, Pekkala, Penttala, Perho, Pilppula, Pitkänen, Puittinen, Pullinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rantanen, Rapo, Reinikainen, Rissanen, Ryynänen, Ryömä, Räisänen, Sahlstein, Sallila, Sallinen, Sarlin, B., Seppälä, Setälä, Sillanpää, Suokas, Sventorzetski, Särkkä, Tanner, Tolonen, Turja, Turkia, Valta, Vehkaoja, Welling, Vesterinen, Voionmaa, Väisänen, Åhlström ja Åkerblom.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto-Setälä, Ainali, Anttila, von Born, Forstadius, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hakala, A., Helenelund, Hilden, U., Huhtala, Häkkinen, Janhonen, Junnila, Jyske, Kallioniemi, Kaura, Kilpeläinen, Kivimäki, Koivisto, Kolkki, Korpisaari, Koskenheimo, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahtela, Lamminen, Lehtonen, Leivo, Lohi, Malmivaara, Manner, Moilanen, Mäkelä, J. L., Nikkanen, Niukkanen, Nurmesniemi, Nyman, Oksala, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Piikala, Pojanluoma, Päivänsalo, Raatikainen, Rautaharju, Riipinen, Roos, Rothberg, Ruotsalainen, Saarinen, Salo, Sarlin, E., Sergelius, Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Svinhufvud, Tarkkanen, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Tuomioja, Westman, Virkkunen ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 2 edustajaa:

Sunila, Suurkonka.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 125 „jaa''- ja 72 „ei''-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt asian käsittelyn pohjaksi suuren valiokunnan mietinnön.

Suuren valiokunnan ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä hyväksytään.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 7) asia.

---

8) Ehdotus laiksi Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen eräiden säännöksien hyväksymisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä ja ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty, hallituksen esitykseen n:o 33 sisältyvä yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 8.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiteksti sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 18, jota on valmistelevasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 1, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta päättää hyväksyä lakiehdotuksen sellaisena, jollaiseksi se on toisessa käsittelyssä päätetty.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta vuonna 1931.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 36, jota on valmistelevasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 2, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

P u h e m i e s: Ensin sallitaan asiassa keskustelu. Sen jälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoroja ei haluta.

Eduskunta päättää hyväksyä lakiehdotuksen sellaisena kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotuksen asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 45 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti p e r u s t u s l a k i v a l i o k u n t a a n.

12) Ehdotuksen asemakaavalainsäädännöksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 46 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti l a k i- j a t a l o u s v a l i o k u n t a a n.

13) Hallituksen kirjelmä eduskunnalle sen johdosta, että eduskunnan hyväksymä lakiehdotus on jätetty vahvistamatta.

P u h e m i e s: Eduskunnalle tiedoksi esitellään hallituksen yllämainittu kirjelmä. Työjärjestyksen 53 §:n 1 momentin mukaisesti on kirjelmä liitettävä valtiopäiväasiakirjoihin.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon:

14) Ehdotuksen laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 19,30.

Täysistunto lopetetaan kello 17,11.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

---

13. Tiistaina 11 p. marraskuuta 1930

kello 19,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

Ehdotus laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930 259

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 41.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Puhemies: Nimenhuudon asemesta merkittäneen läsnäoleviksi ne edustajat, jotka ottivat osaa edelliseen istuntoon.

Puheenvuoron saatuaan lausuu:

Ed. Kivioja: Jottei puhemiehen tarvitsisi ehdottaa valtiopäiväjärjestyksen vastaista, niin minä olen tehnyt ehdotuksen työjärjestyksen muuttamiseksi ja ihmettelen suuresti, että asiaa ei ole eduskunnalle esitetty, vaikka aloitteen tekemisestä on jo kauan aikaa.

Puhemiehen ehdotus hyväksytään.

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa perheessä sattuneen kuolemantapauksen johdosta huomenaamusta tiistaiaamuun ed. Sallinen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu:

Ed. Lahdensuo: Suuren valiokunnan kokous on huomenaamulla kello 10.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Ehdotus laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 41, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Vennola: Tyydytyksellä merkitsen, että valtiovarainvaliokunta on hyväksynyt pääpiirteissään hallituksen esityksen tässä asiassa. Se osoittaa, että eduskunta paremmin kuin aikaisemmin alkaa valvoa valtiovarainsa saantia ja käyttöä. Ne muodolliset muutokset, mitkä on tehty hallituksen esitykseen, eivät aiheuta muistutusta, joten hallitus täysin hyväksyy sen muodon lakiehdotukselle, mikä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on.

Pari sanaa pyytäisin lausua niistä vastalauseista, jotka liittyvät valtiovarainvaliokunnan mietintöön. Niissä on pari perustelua, jotka käsittääkseni eivät ole päteviä.

Ensiksikin sanotaan ensimmäisessä vastalauseessa, että koska esityksellä ei ole paljon merkitystä sen johdosta, että viime päivinä tuontiliikkeet ovat kiirehtineet tuo-

maan maahan huomattavan määrän tavaroita ja muutoinkin on arveluttavaa, että vahvistettuun tullitaksaan tehdään vuoden aikana muutoksia, niin ei olisi syytä lakiehdotusta hyväksyä. Ei suinkaan tällaisella perusteella, että on joku määrä jo ehditty tuoda tavaroita, voida jättää koko asiaa tuuliajolle. Näitä tavaroita ei nyt kuitenkaan ole vielä niin kovin paljon tuotu, niin että toimenpiteillä on saavutettavissa koko paljon ja hallituksen ja eduskunnan velvollisuus käsittääkseni on valvoa, että valtion tuloja ei menetetä. Pelko siitä, että vuoden aikana muutetaan tullitaksaa ja että se herättäisi, niinkuin toisessakin vastalauseessa sanotaan, levottomuutta ja häiriötä taloudellisessa elämässä, on aiheeton. Että taloudellisessa elämässä on paljon levottomuutta ja että tällainen muutos sitä jossakin määrin tuottaa, on kyllä totta, mutta käsittääkseni tämä levottomuus ei ole sitä laatua, että sen takia valtion pitäisi jättää valvomatta tulojensa saantia. Valtio on nyt siinä tilassa, että sen ei ole syytä jättää asioitaan valvomatta. Minä siis toivon, että suuri valiokunta hyväksyy hallituksen esityksen siinä muodossa kuin se valtiovarainvaliokunnasta on saapunut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on huomenna kello 19.

Täysistunto lopetetaan kello 19,41.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

14. Keskiviikkona 12 p. marraskuuta 1930

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930 263
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 9; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 41.

Pöydällepanoa varten esitellään:

2) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta 264
3) Lakivaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Asikainen, Sunila, Tanner ja Österholm.

Ilmoitusasiat:

Pankkivaltuusmiesten, Suomen Pankin tilintarkastajain ja valtiontilintarkastajain sekä kulkulaitos- ja puolustusasiainvaliokuntain vaali.

Puhemies: Valitsijamiehiltä on saapunut kirjelmä, joka luetaan.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan
Valitsijamiehet.

Helsingissä,
12 p:nä marraskuuta 1930.
N:o 3.

Eduskunnalle.

Eduskunnan Valitsijamiehet 1930 vuoden toisilla valtiopäivillä saattavat kunnioittaen Eduskunnan tietoon, että he ovat kokouksessaan tänään Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 88 §:n kohdalla antaman kehoituksen mukaisesti valinneet Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten suppeampaan pankkivaltuustoon seuraavat henkilöt:

Lahdensuo, Jalo, fil. maisteri,
Tanner, Väinö, toimitusjohtaja,
Nevanlinna, E. F., professori,

ja laajempaan pankkivaltuustoon seuraavat henkilöt:

Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä,
Helo, Johan, fil. tohtori,
Leppälä, Juhani, konsulentti,
Ailio, Julius, fil. tohtori,
von Frenckell, Erik, dipl. insinööri,
Junnila, Taave, kunnallisneuvos.

Esteellisyyden tai eron sattuessa astuu Lahdensuon tilalle Vesterinen ja Leppälä, Tannerin tilalle Helo ja Ailio ja Nevanlinnan tilalle Junnila ja v. Frenckell.

Samoin ovat Valitsijamiehet tänään pitämässään kokouksessa Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 89 §:n kohdalla antaman ke-

hoituksen mukaisesti valinneet Suomen Pankin tilintarkastajiksi seuraavat henkilöt:

Pitkänen, Matti, maanviljelijä, listalta n:o 3,
Harvala, Kaarlo, toimittaja, listalta n:o 1,
Härmä, F. V., fil. tohtori, listalta n:o 2,
Fränti, Aleksanteri, kunnallisneuvos, listalta n:o 3,
Keto, J. V., fil. maisteri, listalta n:o 1

ja heidän varamiehikseen:

Auer, Ilmari, fil. maisteri, listalta n:o 3,
Kuusisto, Aug., maanviljelijä, listalta n:o 1,
Hiidenheimo, Artturi, kunnallisneuvos, listalta n:o 2,
Saarinen, Paavo, maanviljelijä, listalta n:o 3,
Aalto, Artturi, toimittaja, listalta n:o 1.

Edelleen Valitsijamiehet ilmoittavat Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 90 §:n kohdalla antaman kehoituksen mukaisesti tänään pitämässään kokouksessa valinneensa vuodeksi 1931 valtiontilintarkastajiksi seuraavat henkilöt:

Vainio, Jaakko, toimittaja, listalta n:o 4,
Rantala, Viljo, kansanedustaja, listalta n:o 1,
Kairamo, A. Osw., ent. senaattori, listalta n:o 2,
Tarkkanen, E. M., maanviljelijä, listalta n:o 4,
Paasonen, Armas, kansanedustaja, listalta n:o 1

sekä heille kullekin samassa järjestyksessä varamiehiksi:

Särkkä, V. K., maanviljelijä, listalta n:o 4,
Puittinen, Matti, kansanedustaja, listalta n:o 1,
Holma, K. V., varatuomari, listalta n:o 2,
Kalliokoski, Viljami, maanviljelijä, listalta n:o 4,
Helo, Johan, fil. tohtori, listalta n:o 1.

Vielä Valitsijamiehet ilmoittavat tänään pitämässään kokouksessa Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 98 §:n kohdalla antaman kehoituksen mukaisesti valinneensa vuoden 1930 valtiontilintarkastajan toimesta vapautetun edustaja Juho Koiviston tilalle valtiontilintarkastajaksi vuodeksi 1930 edustaja E. M. Tarkkasen, ja kun edustaja Tarkkanen on ollut valtiontilintarkastajan varamies, on hänen varamiehekseen valittu edustaja Viljami Kalliokoski.

Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 97 §:n kohdalla asetettaviksi päättämiin kulkulaitos- ja puolustusasiainvaliokuntaan ovat Valitsijamiehet tänään pitämässään kokouksessa valinneet:

Kulkulaitosvaliokuntaan:

jäseniksi:

Voionmaa	listalta	n:o	1
Pekkala	„	„	„
Kovanen	„	„	„
Aaltonen	„	„	„
Penttala	„	„	„
Kosonen	„	„	„
Forstadius	„	„	2
Perheentupa	„	„	„
Pesonen	„	„	„
von Frenckell	„	„	3
Roos	„	„	„
Tukia	„	„	4
Leppälä	„	„	„
Janhonen	„	„	„
Kalliokoski	„	„	„
Kaura	„	„	„
Brander	„	„	„

varajäseniksi:

Linna	listalta	n:o	1
Hiltunen	„	„	„
Valta	„	„	„
Ainali	„	„	2
Rautaharju	„	„	„
Hästbacka	„	„	3
Pilppula	„	„	4
Rissanen	„	„	„
Särkkä	„	„	„

Puolustusasiainvaliokuntaan:

jäseniksi:

Keto	listalta	n:o	1
Lindman	„	„	„

Lepistö	listalta	n:o	1
Hiltunen	„	„	„
Meriläinen	„	„	„
Aattela	„	„	„
Rantanen	„	„	2
Huhtala	„	„	„
Koskenheimo	„	„	„
Jacobsson	„	„	3
Helenelund	„	„	„
Kauranen	„	„	4
Kuisma	„	„	„
Kontio	„	„	„
Vehkaoja	„	„	„
Asikainen	„	„	„
Sarlin, B.	„	„	„

varajäseniksi:

Åhlström	listalta	n:o	1
Suokas	„	„	„
Puittinen	„	„	„
Paavolainen	„	„	2
Nikkanen	„	„	„
Sarlin, E.	„	„	3
Annala	„	„	4
Huittinen	„	„	„
Jatkola	„	„	„

Valitsijamiesten puolesta:

J. G. Ryynänen.

T. A. Aalto-Setälä.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. Voionmaa: Kulkulaitosvaliokunta kokoontuu huomenna kello 10 Säätytalolle valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Huhtala: Puolustusasiainvaliokunta kutsutaan kokoutumaan Säätytalolle huomenna kello 11 valitsemaan itselleen puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Tasavallan suojelulain hyväksymistä koskeva äänestys.

Saatuaan puheenvuoron lausuu:

Ed. B. Sarlin: Kun minä eilisessä eduskunnan täysistunnossa tasavallan suojelulain hyväksymisestä tai hylkäämisestä koneella äänestettäessä en saanut lain hyväksymisen puolesta antamaani jaa-ääntä äänestystuloksessa mukaanluetuksi sen vuoksi, että edustajapulpettiini kiinnitetty äänestyslamppu ei yrityksistä huolimatta syttynyt, ennenkuin sitä äänestämisen jo tapahduttua oli korjattu, ja kun herra puhemies ei, kuten hän on minulle ilmoittanut, huomannut puheenvuoronpyyntöä, jonka heti tein saadakseni pöytäkirjaan merkityksi syyn yhden jaa-äänen puuttumiseen sekä avoimen äänestyksen asiasta toimitetuksi, pyydän eduskunnan pöytäkirjaan nyt lausua tämän ilmoituksen, joka on tärkeä sellaisten väärinkäsitysten välttämiseksi, joita julkisuudessa jo on näkynyt.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 41, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 9.

Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään järjestänsä keskustelutta lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon:

2) Ehdotuksen laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; ja

3) Ehdotuksen laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Puhemies: Seuraava eduskunnan istunto on ensi perjantaina kello 13,30.

Täysistunto lopetetaan kello 19,24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen:

15. Perjantaina 14 p. marraskuuta 1930

klo 13,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia: Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi vapausrangaistusten koventamisesta 266
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 3; lakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 30.

2) Ehdotus laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi 271
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 11.

3) Ehdotus laiksi kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 5; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 12.

4) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta 23 päivänä maaliskuuta 1928 annetun lain muuttamisesta 272
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 13.

Kolmas ja ainoa käsittely:

5) Ehdotus Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 8; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 33.

Toinen käsittely:

6) Ehdotus laiksi valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta 277
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 7; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 9.

Ensimmäinen käsittely:

7) Ehdotus laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta 286
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 42.

8) Ehdotus laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta.. 287
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 10.

Esitellään:

9) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1929 „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaolevaksi ed. Sunila.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat puhemiesneuvoston puoltavan lausunnon nojalla virka-asiain takia huomiseksi päiväksi ed. Oksala ja puhemiesneuvostolle esitettyjen erittäin tärkeiden yksityisasiain takia t. k. 15—17 päiviksi ed. Saarinen.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä saapunut hallituksen esitykset

n:o 47 oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja
n:o 48 kansankoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta.

Kulkulaitosvaliokunnan ja puolustusasiainvaliokunnan puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että kulkulaitosvaliokunta on valinnut puheenjohtajakseen ed. Voionmaan ja varapuheenjohtajakseen ed. Janhosen sekä puolustusasiainvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Rantasen ja varapuheenjohtajakseen ed. Kuisman.

Vapautus sivistysvaliokunnan jäsenyydestä.

Puhemies: Ed. Kalliokoski, joka on jäsenenä sivistysvaliokunnassa, suuressa valiokunnassa ja kulkulaitosvaliokunnassa, pyytää vapautusta ensiksimainitun valiokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa tätä pyyntöä.

Vapautuspyyntö hyväksytään.

Vapautus perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä.

Puhemies: Ed. Voionmaa, joka on valittu kulkulaitosvaliokunnan jäseneksi ja joka on ennestään jäsenenä perustuslakivaliokunnassa ja ulkoasiainvaliokunnassa, pyytää vapautusta perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa tätäkin pyyntöä.

Vapautuspyyntöön suostutaan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi vapausrangaistusten koventamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 30, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 3, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Komu: On ihmeellistä, etteivät vallanpitäjät meillä löydä muuta ratkaisua vankiloissa löytyvän tilanahtauden poistamiseksi kuin vesileipärangaistuksen. Tätä muualla jo hyljättyä rangaistusmuotoa ajetaan meillä väen vängällä käytäntöön. — Esityshän on, kuten tunnettua kolmannen kerran jo eduskunnan käsiteltävänä, tullen se aikaisemmin hylätyksi. Kun esitys viime kevättalvella eduskunnassa hylättiin ja sosialidemokraattien taholta suositeltiin hallitukselle sekä rikollisuuden syiden selville ottamista ja poistamista että erikoisen rangaistussiirtolan perustamista törkeille rikollisille, jota viimemainittua ajatusta onkin kuuleman mukaan ainakin jossain määrin käyty vankilaviranomaisten taholta käytäntöön sovelluttamaan, huokaistiin helpoituk-

sesta, että nyt tuosta pahasta kuitenkin päästiin ainaiseksi. Niin ei kuitenkaan käynyt. „Kansanliikkeen'' annettua vaaleissa porvareille suotuisan tuloksen, kaivettiin tämä hyljätty kirves järvestä ja nyt olemme saaneet tämän saman esityksen taaskin käsiteltäväksemme.

Esityksen hyväksymistä pidetään muka tärkeänä yhä kasvavan vankiluvun vuoksi. Kieltämättä vankien lukumäärä on nyt suuri, mutta minkäänlaista selvitystä siitä, missä määrin vesileipärangaistus poistaisi vankilain tilanahtautta, ei ole asian käsittelyn aikana annettu. Luultavaa on, että tilanahtaus vankiloistamme ei poistu yltyvän rikollisuuden vuoksi vaikka tämä laki käytäntöön otettaisiinkin. Nythän on ilmennyt aivan erikoinen laji rikollisia, jotka parhaillaan ilmoittautuvat viranomaisille syytteeseen asettamista varten ja joista useammat joutunevat kärsimään rangaistuksensa kovennettuna rangaistusajan sen johdosta lyhenemättä. — Edellä sanottu olettaen, että lakia sovellutetaan ja aiotaan sovelluttaa kaikkiin rikollisiin nähden samalla tavalla.

Vankiluvun lisääntyminen meillä nykyoloissa ei ole mikään sattuma. Vaikuttaahan ahdas taloudellinen tilanne kaikkina aikoina rikollisuutta lisäävästi. Viranomaisten olisikin pitänyt jo tämä tietää ennakkoon ja ryhtyä varustautumaan tämän varalle eikä jäädä odottamaan pelastusta tästä käsiteltävänä olevasta esityksestä. — Mikä olisi hallitusta estänyt tulemasta eduskuntaan esim. esityksellä uusien vankisiirtoloiden perustamisesta. Sellaisista maista ja alueista, joissa suonkuivaus- ja -perkaustyöt eivät hevillä lopu, ei suinkaan valtiollamme ole puutetta. Mutta hallitus ei ole sellaista esitystä antanut, vaan sensijaan luullut tilanteen pelastavansa tällä vesileipärangaistuksella. Tämä toimenpide kuitenkin on ja pysyy hallituksen ja vankeinhoitoviranomaistemme köyhyyden todistuksena ja samalla todistuksena siitä, ettei meillä, kuten sanottu, varustauduta edeltäpäin eri tilanteita vastaanottamaan muilla kuin sotilaallisilla aloilla.

Tämän asian valiokuntakäsittely on tällä kertaa ollut myös kuvaavaa, joten en voi siitäkään olla muutamalla sanalla mainitsematta. Valiokunnassa on, tietäen eduskunnan nykyinen kokoonpano, innostuttu puhumaan raippa- ja kuolemanrangaistuksistakin rikollisuuden vähentäjinä sekä valitettu, ettei hallitus yksintein ole antanut tällaista esitystä. „Kansa'' muka vaatisi julkisilla paikoilla rikollisten selkään antamista ja vieläpä niin kovakouraista pieksämistä, että lihankimpaleet lentäisivät lyötävän selästä. Tämä „kansan toivomus'' on esiintuotu vielä taholta, josta voisi odottaa aivan toisenlaista suhtaantumista „lähimmäiseensä'', vaikkapa rikolliseenkin. Valiokunnassa enempää kuin eduskunnassakaan ei ole suostuttu edes tämän lain säätämiseen määräaikaiseksi, vaikkakin tunnustetaan, että rikollisuus on tällä kertaa poikkeuksellisen suuri eikä niin ollen voi jäädä pysyväksi. Nähtävästi liiallinen innostus ja voimantunto on tämän aiheuttanut. Mutta minä tahtoisin huomauttaa, että liiallinen voimantunto tällaisissa asioissa ei ole paikallaan. Sen vallassa saatu voitto on Pyrrhos-voitto. Niin poikkeava tavallisista rangaistusmenetelmistä tämä kyseellinen esitys on.

Kun me sosialidemokraatit olemme ennemmin samoinkuin nytkin vastustaneet tällaisten lakien säätämistä, emme me ole tehneet sitä suinkaan mistään puoluepoliittisista tai rikoksellisten puolustamisesta johtuvista pyrkimyksistä. Meitä on tässäkin asiassa johtaneet humaaniset syyt sekä vankeinhoidossa yleisesti tunnustetun kasvatuksellisen menetelmän säilyttämisen halu. Tämän viimemainitun suunnnan hylkäämistähän kieltämättä vesileipärangaistus tietäisi. — Minä en ole tullut herra yliopiston rehtorin täällä aikaisemmin pitämästä esitelmästäkään ollenkaan muuhun tulokseen. Toiselta puolen olemme me aina olleet selvillä siitä, että ilman rikollisuuden syiden poistamista kaikki toimenpiteet rikollisuuden vastustamiseksi jäävät puolinaisiksi, eivätkä johda yhteiskunnan kannalta tyydyttävään tulokseen. Tässäkin yhteydessä on siis syytä hallitukselle siitä huomauttaa. Toivottavasti hallitus saa luotettavat ja puolueettomat tiedot rikollisuuden syitä tutkimaan asetetulta komitealta ja ryhtyy toimenpiteisiin asian toisen puolenkin järjestämiseksi heti tutkimusten päätyttyä.

Hallitukselle ei liene vieläkään vaikeata selvitä vankitulvasta sillä tavalla kuin sosialidemokraattisten edustajien lakivaliokunnan mietintöön liittämässä vastalau-

seessa esitetään, jos vain hyvää tahtoa on. Sen vuoksi minä ehdotankin, että kyseellinen lakiesitys hylätään.

Ed. Estlander: Regeringen har icke velat föreslå det medel, som skulle förmått bringa en betydlig och verklig lättnad i fängelseförhållandena. Jag syftar härmed på upphävande av den lagstiftning, som fyller fängelserna genom att göra till förbrytelser en stor mängd handlingar, som säkert större delen av landets befolkning icke betraktar och icke torde kunna förmås att betrakta som brottsliga. Jag kan därför icke heller hysa någon egentlig medkänsla med de svårigheter vari fängelseadministrationen och regeringen nu blivit bragta.

Men utom denna omständighet önskar jag särskilt framhålla en annan. Propositionen är enligt min uppfattning fullständigt principlös. Den går ut på antagande av ett straff, som göres vanärande genom att användas såsom skamstraff å särskilt motbjudande brott, och samma straff tillämpas såsom förvandlingsstraff för korta fängelsestraff, ja t. o. m. indirekte såsom förvandling för böter. En sådan lagstiftning kan jag för min del icke anse vara lycklig. Jag måste som sagt betrakta den såsom fullständigt principlös.

Ed. Kuusisto: Rikollisuuden valtava lisääntyminen meillä tuo mieleen kaikenlaisia ajatuksia, sillä epäilemättä se on yhteiskuntamme kaikkein vaikein pulma josta syystä se onkin ollut miltei jatkuvasti päiväjärjestyksessä. Nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus on arveluttava, mutta jos laki olisi tullut säädettyä määräajaksi, olisi siihen mielestäni ollut suostuttava.

Minkälaiseksi tilanne maassa on muodostunut, sitä osoittaa rikollisuuden jatkuva lisääntyminen. Niinpä meillä vuonna 1910 oli vankiloissamme 3,439 vankia, v. 1915 3,383, v. 1923 jo 5,548, (joista kapinavankeja oli noin 500), v. 1926 6,643, (joista kapinavankeja noin 40), v. 1928 6,789, v. 1929 7,390. Viime lokakuun 4 päivänä oli vankiluku jo 8,815 ja kuluvan marraskuun 8 päivänä 9,840. Viimeisen yhden ainoan kuukauden aikana on siis vankien lisäys ollut noin tuhannen ja yhden viimeisen viikon ajalla enemmän kuin 300. Vankilaviranomaisten taholta ollaankin jo huolestuneita mihin yhä kasvava vankijoukko sijoitetaan, sillä nykyjäänkin on vankilain käytävätkin täynnä vankeja.

Tällainen tilanne on lohduton, eikä maa tässä suhteessa kestä vertailua minkään ainakaan sivistysmaan kanssa. Onhan esim. Englannissa viimeisen 30 vuoden aikana suljettu noin 30 vankilaa, siis vankila jokaista vuotta kohden ja niissäkin vankiloissa, joissa asukkaita toistaiseksi on, on niitä vain noin puolet vankitiloihin verraten. Ruotsissa aleni vankien luku kymmenvuotiskautena 1917—1926 5,124:stä 2,337:een. Läntisessä naapurimaassamme, jonka väkiluku on melkein puolta suurempi kuin Suomen, on siis vankeja vain noin $^1/_3$ siitä määrästä, kuin mitä Suomen vankiloissa on tällä kertaa.

On kuitenkin yksi maa, joka kilpailee Suomen kanssa melkein yhtä hyvällä menestyksellä rikollisuudesta, se on Amerikan Yhdysvallat, siis vielä sivistysmaa, nykyaikainen suuri sivistyskansa. Tosin tuosta maasta ei ole pätevää ja luotettavaa rikostilastoa kuin ainoastaan 15:sta Yhdysvaltain 48 valtiosta. Kaikki tilasto niissä valtioissa, joissa ei ole pätevää rikostilastoa, perustuu rikosoikeuden tuomarien, yleisten syyttäjien tekemiin arveluihin. Presidentti Hoover äskettäin antamassaan lausunnossa mainitsi, että Yhdysvalloissa tehdään ainakin 10,000 murhaa vuodessa, ja jotkut muut, jotka asiasta ovat kirjoitelleet, päätyvät, että murhien luku nousee jopa 12,000:kin. Ottamalla huomioon väkiluvun eroituksen, näkee, että Amerikassa rikollisuus suunnilleen on yhtä suuri kuin meillä. Tämä siitä huolimatta, että Yhdysvalloissa sen useimmissa osavaltioissa on mitä ankarimmat rangaistustavat. Yhdysvaltain valtioliiton 48 valtiosta vain 7:ssä ei ole kuolemanrangaistusta ja yleensäkin vankeusrangaistukset ovat pitkiä, ja monissa, varsinkin etelävaltioissa, on raipparangaistus, jota kovennettuna rangaistuksena pienistäkin rikkomuksista muun vankilarangaistuksen lisäksi on. Mutta siitä huolimatta ankarat rangaistukset eikä kuolemanrangaistuskaan näytä peloittavan. Tapahtuuhan esim. New Yorkissa noin 16 murhaa jokaista yhtä kohden Lontoossa, ja kuitenkin näiden kaupunkien väkiluku on melkein sama. Kuolemanrangaistus on voimassa, sekä New Yorkin valtiossa että Englannissa, mutta rikosten lukumäärä on näin

paljon suurempi Yhdysvaltain mainitsemassani suurkaupungissa kuin mitä se on Lontoossa. Jos vielä tekisi vertailuja rikosten laadusta, niin on sanottava, että Yhdysvalloissa ne ovat melkein törkeämpiä kuin meillä. Meillä rikokset enimmäkseen ovat niin sanoakseni kansan rikoksia. Lukemattomat tappelut ja muut tihutyöt tehdään ilman suurtakaan aihetta. Se on suomalainen sisu, joka varsinkin silloin, kun sen omistaja on ottanut liian ryypyn, riehuu niin, että siinä ei ole mitään rajaa. Amerikassa näyttävät ammattirikolliset muodostavan sikäläisen rikosmaailman pääjoukon. Joku rikosoppinut laskee, että Yhdysvalloissa elää joko kokonaan tai osittain 350,000 ihmistä rikoksia tekemällä. Mutta meidänkin rikostilastomme osoittaa, että vankiloissa on paljon vanhoja tekijöitä, enemmän kuin puolet, jotka aikaisemminkin ovat tuomitut.

Kun tilanne on tällainen, on tietysti vakavasti harkittava, miten tämä pula ratkaistaisiin parhaiten. Minä valiokunnassa olen ollut sitä mieltä, että ulkovankilamme pitäisi laajentaa niin, että niihin voitaisiin sijoittaa enemmän lyhytaikaisia vankeja, jotta tilanahtaus varsinaisissa vankiloissa poistuisi. Kun vangeilla teetetään maanteitä, kaivatetaan ojia, avataan maata viljelykselle on se valtiollekin edullista. Siten vankilan tulot lisääntyisivät. Kovasta työstä on annettava pieni kehoituspalkkio vangeillekin esimerkiksi savukelaatikko tai pari viikkoa kohden. Sellainen kehoituspalkkio vaikuttaa esimerkiksi tupakan orjaan niin, että työteho on erinomainen. Nämä ulkovankilat lisäksi pelottavat rikollisia aineksia, sinne ne eivät mielellään mene, jota vastoin sisävankiloissamme, joissa tietysti niissäkin on työpakko, mutta se työ on jotakin sellaista näpertelyä, että vaikka saakin huonon ruuan, ei se niin kovin hyvää ole, niin sillä pyrkii lihomaan ja pulskistumaan sentähden, että liikuntoa ei ole, jota vastoin varavankiloissa, siellähän ne laihtuvat yleensä, vaikka sapuskat kai ovat niissä vähän paremmat kuin mitä näissä säännöllisissä vankiloissamme on.

Hallituksen esityksessä sekä tälle eduskunnalle että varsinkin vuoden 1929 valtiopäiville, jossa erinomaisen laajasti selostellaan rikollisuuttamme, kuitataan kuitenkin tämä puoli asiassa melkein ikäänkuin käden viittauksella huolimatta siitä, että alinomaa on täällä eduskunnassa vaadittu, että se pitäisi selvittää. Eihän pitäisi olla nyt aivan mahdotonta rakentaa maassamme sellaisia työvankiloita kun kerran maantöitä ja kaikkea työtä on niin paljon ja ilmaista työvoimaa toiselta puolen. Minä en nimittäin usko siihenkään, että sitä vartiointia ei voida järjestää tyydyttävällä tavalla. Eihän lyhytaikaisella vangilla ole niin suurta halua karata sieltä, ja opetettujen koirien ja muun vartioinnin kautta se voitaisiin koko hyvin käsittääkseni estää.

Minä puolestani en usko, että tämä vesileipärangaistus muodostuu niinkään pelottavaksi kuin muodostuisi kova työ noissa ulkovankiloissa. Sen lisäksi vankilamenot lisäytyvät vesileipärangaistuksen käytäntöön ottamisesta. Vankeinhoitolaitoksen vuosimenot ovat nykyjään noin 80 miljoonaa markkaa ja tulot noin ehkä vain puolet tuosta määrästä. Ja se johtuu juuri, tämä menojen paljous etupäässä siitä, että näissä sisävankiloissa työtulos on niin pieni kuin se on.

Kun minä siis lopuksi päädyn siihen, että tämä lakiehdotus olisi hylättävä, teen sen siksi, että tahtoisin vielä alleviivata, että hallituksen taholta annettaisiin vihdoinkin esitys varavankilain laajentamisesta, ja myöskin siitä syystä kun minä en usko, että vesileipärangaistuskaan tuottaa toivottua tulosta, sillä ei ainakaan tätä kysymystä pois teta päiväjärjestyksestä, sillä se ei peloita eikä paranna rikollisia aineksia. Sillä tosin lienee se etu, että jonkun verran vankitiloja säästetään, mutta ei niin paljon, että uusien, kalliiden vankilain rakentamisesta voitaisiin välttyä. Minä, herra puhemies, kannatan täällä tehtyä lakiehdotuksen hylkäämisehdotusta.

Ed. Jacobsson: Uti min reservation till lagutskottets betänkande har jag redan angivit de orsaker, på grund av vilka jag icke kan godkänna lagförslaget i den form det nu föreligger. Man har icke heller enligt mitt förmenande kunnat anföra grundade skäl, varför icke vi här kunde anordna denna straffskärpning i enlighet med förhållandena och erfarenheterna i Norge vilket ju ändå är ett land, som i straffrättsligt avseende gott kan anses förebildligt.

Men, även om man skulle kunna gå med på att vatten- och brödstraffet stadgades såsom ett obligatoriskt straff, synes mig icke

ens för ett sådant fall detta lagförslag kunna godkännas, främst därför att denna straffskärpnings tagande i bruk enligt regeringens motivering, avser tjäna två olika ändamål. Enligt 1 § ett ekonomiskt, genom att befria staten från byggandet av nya fängelser på grund av att platsutrymmet skulle ansenligt reduceras och, enligt 2 §, ett rent straffrättsligt genom att göra straffet till ett tilläggsstraff för yrkesförbrytare och råa brott, varigenom straffskärpningen erhåller karaktären av ett ärerörigt straff, såsom rdm. Estlander nyss, alldeles riktigt, påpekade. Man kommer på grund härav till den oformligheten att också enkla förseelser, vilka icke äro att anses såsom några brott i egentlig mening, såsom t. ex. olovligt beträdande av järnvägsområde, skola åtföljas av ett ärerörigt straff. Detta synes mig emellertid vara lika oformligt som om böter vid förvandling skulle böra med tukthus försonas. Det hade därför varit önskligt, att regeringen i överensstämmelse med sin huvudsakliga motivering skulle nöjt sig endast med de stadganden, som ingå i 1 §. I detta nu hade ju detta ändå varit det viktigaste.

Så en sak till! Jag vet väl, att man icke kan påstå, att detta straff såsom sådant på en vanlig, frisk människa kan verka hälsovådligt, använt i den utsträckning, som lagförslaget avser. Men jag tror å andra sidan, att med den stora mängd fångar vi få lov att räkna, den läkarundersökning, som lagen dock förutsätter, icke kan bliva tillräckligt betryggande. Genom att straffet gjorts obligatoriskt, blir därför ansvaret för dess behöriga tillämpning så att skada icke uppstår, så mycket större för staten, detta så mycket hellre, som ju t. ex. tuberkulosen är så allmänt spridd i vårt land, att staten årligen för densamma tvingas uppoffra väldiga summor. Det synes mig därför icke väl betänkt, att staten, samtidigt som den årligen uppoffrar flere tiotals miljoner för tuberkulosens bekämpande, vill påtaga sig risken att genom undernäring under en avsevärd tid också för sådana handlingar, som annanstädes icke äro straffbara, kan komma att gynna uppkomsten av tuberkulos. Beträffande denna risk giver lagen icke tillfredställande garantier. Dessa hade ändå varit betydligt större om valfrihet medgivits.

Det är på grund av dessa av mig tidigare anförda skäl och detta samröre ifråga om straffets ändamål, som jag icke för min del kan vara med om den nu föreslagna lagen.

I lagutskottet hörde jag också till dem, vilka ansågo, att lagen borde endast gälla en viss tid. I detta avseende hade jag väntat medhåll åtminstone av dem, vilka icke sällan komma med argumentet „huru saken verkar utåt''. Jag medgiver att jag i detta fall själv funne det trevligare, åtminstone gentemot utlandet, om vi genom att stadga lagen att gälla endast för viss tid, markerat vår förhoppning om att det nuvarande tillståndet endast är ett undantagstillstånd, ur vilket vi snart skola arbeta oss upp.

Jag kan på anförda skäl, herr talman, icke vara med om lagförslagets godkännande!

Ed. Päivänsalo: Edellinen puhuja mainitsi, että voitaisiin rangaista vedellä ja leivällä myöskin rautatiealueille luvattomasti tunkeutuneita, mutta tässä tämä laki edellyttää tuomioistuinten käsittelyä eivätkä tuomioistuimet määrää sellaisia rangaistuksia rautatiealueelle luvattomasti astumisesta. Mitä taas puhutaan siitä, että tämä vesi- ja leipärangaistus olisi vaarallinen terveydellekin, niin puhuttelin erästä lääkäriä ja hän uskoi, että päinvastoin moneen vesi- ja leipärangaistus vaikuttaa terveellisesti. Ja sen minä tulin itsekin huomanneeksi, kun olin saarnaamassa kuritushuoneessa. Siellä tuli luokseni lihavia miehiä, joilla oli asioita sielunpaimenelle ja he valittivat vatsavaivojansa. Minä sanoin heille, että te saatte 10 vuotta lisää terveyttä, kun olette pakotetut täällä olemaan ilman niitä juomia ja niitä ruokia, joihin te olette tottuneet. Eräskin vangeista oli aivan kasvattanut vatsaansa liikaa ja silloin vesi- ja leipärangaistus olisi tehnyt varsin hyvää.

Ed. Jacobsson: Jag vet inte varifrån rdm. Päivänsalo har den uppgiften, att olovligt beträdande av järnvägsområde icke skulle underlyda domstols prövning. Det händer dock icke så sällan, att sådana mål komma före. Den vanliga påföljden är den, att vederbörande ådömes det vitesäventyr, som är utsatt för sådant. Det är i regeln 50 mark, och, vid bristande betalning, omvandlat till skärpt frihetstraff blir det fyra dagar vatten och bröd.

Härifrån slipper nog inte, under antydda förutsättningar, ens rdm. Päivänsalo!

Ed. Kuusisto: Ed. Päivänsalon puheenvuoron johdosta haluan mainita, että ed. Tulenheimo täällä käyttämässään puheenvuorossa arveli, että vesi- ja leipärangaistus tämän lakiehdotuksen mukaan on liian pitkä ja nähtävästi hän tuli siihen tulokseen juuri terveydellisistä syistä. Nyt ed. Päivänsalo on täällä puhunut päinvastoin siihen suuntaan, että on terveellistä olla vedellä ja leivällä ehkä enemmänkin kuin 37 vuorokautta. Minä olisin toivonut, että ed. Päivänsalo olisi yhtynyt ryhmätoverinsa ed. Tulenheimon lausuntoon, kuten minä olen tässä kohden tehnyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Komu ed. Kuusiston kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Komun ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, jollaiseksi se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Komun ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 119 „jaa' ja 72 „ei''-ääntä, 1 tyhjä; poissa 7.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen sellaisena kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 11, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 4, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Ensin sallitaan keskustelu asiasta, sen jälkeen tehdään päätös lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi. Siinä tapauksessa, että suuren valiokunnan tätä koskeva ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, taikka sen hylkäämisestä. Keskustelun kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen julistaminen kiireelliseksi hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 12, joka on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 5, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä taikka hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Asian toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi edustajanpalkkiosta 23 päivänä maaliskuuta 1928 annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 13, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 6, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta pysyy asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

Yllämainitun ehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 33, jota on valmistelevasti käsitelty ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 8, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään kolmannessa käsittelyssä päätös hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Lopuksi esitellään ainoaan käsittelyyn ulkoasiainvaliokunnan mietinnön edellinen ponsi, joka koskee itse sopimuksen hyväksymistä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ulkoasiainministeri Procopé: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä olevaa suomalais-saksalaista kauppasopimusta arvosteltaessa on otettava huomioon sarja näkökohtia ja seikkoja, jotka tavallaan muodostavat taustan asiassa yli vuoden käydyille neuvotteluille ja loppujen lopuksi aikaansaadulle, nyt eduskunnalle hyväksyttäväksi jätetylle sopimukselle.

Ensin kuitenkin pari sanaa nykyjään vallitsevasta yleisestä talouspoliittisesta tilanteesta maailmassa.

Melkein kaikissa maissa ja semminkin Euroopan maissa vallitsee ahdinkotila, ja kun tämä varsin laajalti on sijoittamis- ja kulutuspula, koettavat tietenkin eri valtiot tulleilla ja muulla tavoin suojata itseään ja omaa taloudellista elämää. Maailman johtavat talousmaat ovat tässä suhteessa käyneet eturivissä. On luonnollista, että näissä oloissa Suomenkin on ryhdyttävä tullikoroituksiin kansallisen työvoiman, omien markkinoittensa ja omien elinehtojensa suojelemiseksi. Se on luonnollista ja ymmärrettävää, olkoon, että toiselta puolen se ei aina tee kansainvälisten taloudellisten suhteittemme järjestämistä muiden maiden kanssa helpommaksi, niinkuin toiselta puolen se seikka, että kaikissa muissa maissa vallitsee protektionistinen suunta, tekee varsin vaikeaksi päästä tuloksiin neuvotteluissa muiden valtioiden kanssa.

Omasta puolestani olen kyllä vakuutettu, että sivistyskansojen yhteisön ja jokaisen kansan edut ajanpitkään vaativat laajempaa yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta taloudellisellakin alalla ja että siis nykyjään kaikkialla vallitseva protektionistinen suunta ei ajanpitkään tule pysymään. Mutta tällä kertaa se on tosiseikka, mistä ei pääse yli eikä ympäri ja mikä jokaisen valtion on otettava huomioon omassa politiikassaan ja sen suhteitaan muihin valtioihin järjestäessään. Se on seikka, joka vaikeuttaa taloudellisia suhteita kansainvälisellä alalla, ja semminkin on tämä asian-

laita, milloin ovat vastakkain maatalousintressit kahdessa maassa, niinkuin Saksan ja Suomen kauppasopimusneuvotteluissa on ollut asianlaita. Neuvottelut saivat alkunsa siitä, että Saksan taholta katsottiin rasitukseksi 1926 vuoden sopimuksen maataloutta koskevia määräyksiä ja toiselta puolen on Suomen taholta neuvotteluissa ennenkaikkea kiinnitetty huomiota juuri siihen, että maataloudellemme ja sen viennille olisi varattava mahdollisimman suuria etuja. Tämä on ensimmäinen näkökohta, joka on pidettävä muistissa.

Toiseksi tahtoisin huomauttaa siitä, missä olosuhteissa tultiin vanhan kauppasopimuksen tarkistamistilanteeseen. Kuten jo lausuin johtui tämä Saksan maataloustuottajain toivomuksesta. Niiden vaatimusten mukaisesti päättivät nimittäin Saksan valtiopäivät kesäkuulla 1929 koroittaa autonomisen voitullin 30 Rmk:sta 50 Rmk:aan 100 kilolta ja kehoittivat samalla valtakunnanhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin, jotta juuston y. m. maitotaloustuotteiden tulleja vastaavasti voitaisiin koroittaa. Päätetty tullikoroitus voille oli kuitenkin käytännössä merkitystä vailla, niin kauan kuin saksalais-suomalainen kauppasopimus vuodelta 1926 oli voimassa, siinä kun nimittäin voitulli oli sidottu 27.5 Rmk:aan, mikä etu taas suosituimmuuden perusteella tuli muidenkin maiden osaksi.

Oli kuitenkin alusta alkaen selvää, ettemme ajanpitkään voineet estää Saksan valtiopäivien päättämää tullikoroitusta astumasta voimaan, jos Saksa todellakin sitä tahtoi, koska nimittäin sopimuksemme Saksan kanssa, sopimus vuodelta 1926, oli kolmen kuukauden irtisanomisen varassa. Tätä seikkaa on erikoisesti tehostettava. Vaihtoehtoa ei siis ollut joko suostua tullikoroituksiin taikka jyrkästi pitää kiinni vanhasta kauppasopimuksesta ja sen voitullimääräyksistä. Sanomalla kauppasopimus irti saattoi Saksa nimittäin aina kolmen kuukauden kuluttua vapautua tämän vanhan sopimuksen velvollisuuksista ja sidonnaisuuksista, vaan vaihtoehto, joka meidän edessämme oli, oli ilmeisesti, mikäli Saksa tosiaankin tahtoi koroittaa voitullejaan tai saattaa päätetyn voitullin koroituksen voimaan, seuraava: joko suostua koroitukseen ja koettaa saada mahdollisimman hyvä sopimus vanhan tilalle taikka olla tähän suostumatta ja saada vanha sopimus irtisanotuksi voitulleineen kaikkineen. Viimeksimainitussa suhteessa ei tilanne sanottavasti muuttunut sen kautta, että viime keväänä Genèvessä meidän puoleltamme hiljakkoin hyväksytty kauppapoliittinen yleissopimus allekirjoitettiin. Tämä sopimus nimittäin ei allekirjoituksen kautta astunut voimaan eikä se vieläkään ole voimaan astunut, siis sinä aikana kuin neuvotteluja käytiin ei se muodostanut oikeudellisesti sitovaa määräystä. (Vasemmalta: Moraalista!) Aivan oikein, aivan oikein, mutta kun se ei muodostanut oikeudellisesti sitovaa määräystä, niin siihen ei myöskään oikeudelliselta, pakottavalta kannalta voitu vedota, mikä ei kylläkään estänyt sitä, että Suomen puolelta neuvottelujen ja keskustelujen kuluessa ja varsinkin neuvottelujen viimeisessä ratkaisevassa vaiheessa hyvin selvästi ja hyvin voimakkaasti vedottiin tämän yleissopimuksen yleisiin periaatteisiin ja siten koetettiin saada vanhan kauppasopimuksen irtisanominen estetyksi.

Kolmanneksi on neuvottelujen taustaa arvosteltaessa huomioon otettava yleiset kauppapoliittiset suhteemme Saksaan. Sanotaan usein hyvällä syyllä, että kauppapoliittinen asemamme Saksaan nähden on sangen vahva, koska tuomme Saksasta lähes kolme kertaa enemmän, kuin mitä sinne myymme. Mutta sittenkään ei ole unohdettava, että vaikkakin tuonti Saksasta tänne on meidän kokonaistuontiimme verrattuna erinomaisen suuri, muodostaen yli $^1/_3$:n siitä, on se, mitä Saksa meille myy verrattuna Saksan kokonaisvientiin, erittäin vaatimaton osa, vain 1 à 2 % siitä. Tämä neuvottelujen ja aikaansaadun sopimuksen edellytyksistä.

Aikomukseni ei ole tässä yhteydessä lähemmin selostaa neuvottelujen kulkua, olkoon vain huomautettu muutamista niiden päävaiheista. Neuvotteluja käytiin ensin syksyllä 1929 Berlinissä ministeri Vuolijoen, nykyisen kauppaministerin, insinööri Solitanderin ja tohtori Pitkäniemen varsin taitavasti edustaessa Suomea. Näiden neuvottelujen tuloksena oli viime marraskuussa tehty sopimus, jonka kautta Suomi, saaden Saksalta erinäisiä etuja, luopui voitullin aikaisemmasta sidonnasta siten, että sopimuksen voimassaoloajaksi koroitettiin ja

sidottiin niihin määriin, jotka Saksan valtiopäivien kesällä 1929 tekemä päätös alhaisimpina edellytti. Tämä sopimus, jota varsin ankarasti aikoinaan muutamilla tahoilla Suomessa arvosteltiin, tuli kuitenkin jo viime vuonna Suomen eduskunnassa hyväksytyksi. Saksassa taas, missä, kuten muuallakin viime aikoina, maatalouden vaikeudet ja maatalouspula ovat lisääntyneet ja missä vuoden kuluessa maatalousvirtaukset ovat olleet voimakkaasti kasvamassa, ei sopimusta sitä vastoin hyväksytty. Jo kevättalvella tehtiin Saksan taholta Suomen hallituksèlle esitys, missä ehdotettiin, että me olisimme suostuneet siihen, että marraskuun sopimuksesta juustotullin sidonta kaikilta nimikkeiltä olisi poistettu. Silloinen hallitus, joka oli läheisessä kosketuksessa eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan kanssa tästä asiasta, suhtautui tähän esitykseen täysin kielteisesti, ja vedottiin jo silloin meidän taholtamme aikaisemmin mainitsemaani Genèven yleissopimukseen.

Tässä vaiheessa kääntyivät kuitenkin eräät yksityiset saksalaiset, yksityisten maatalouspiirien edustajat, Suomen voi- ja juustonviejien puoleen tarkoituksessa aikaansaada pitkäaikaiset yksityisluontoiset sopimukset, joiden kautta huolimatta Saksan voi- ja juustotulleista näiden tavarain vienti Suomesta Saksaan olisi tullut tyydyttävällä tavalla taatuksi. Kun yksityisten intressenttien taholta tämäntapaista ratkaisua pidettiin sangen edullisena tai ainakin tyydyttävänä, hankki hallitus eduskunnalta viime heinäkuun istuntokaudella valtuudet luopua voi- ja juustotullin sidonnaisuudesta sekä tehdä erinäisiä muita pienempiä muutoksia marraskuulla 1926 tehtyyn sopimukseen. Tahtoisin erikoisesti tehostaa, että jo näin suunnitellun järjestelyn kautta Suomi olisi luopunut voi- ja juustotullin sidonnaisuudesta.

Nämä yksityisneuvottelut, joita tietenkään ei valtion puolesta käyty, vaan joita hoitivat voi- ja juustonviejäin edustajat, eivät johtaneet tuloksiin syistä, joita en katso tarpeelliseksi tässä yhteydessä selostaa. Olkoon vain tehostettu, että yksityisneuvottelujen raukeamisen kautta oli tultu aivan uuteen tilanteeseen, jolle tunnusmerkillistä oli, että joko virallista tietä oli neuvoteltava marraskuun lisäsopimuksen muuttamisesta, taikka että, tämän sopimuksen jäädessä ratifioimatta, vanha kauppasopimus vuodelta 1926 Saksan taholta, Saksan maatalouspiirien painostuksesta ja meidän vastustuksestamme huolimatta irtisanottaisiin, mitä irtisanomista emme oikeudellisilla perusteilla voineet estää niistä syistä, jotka aikaisemmin olen maininnut.

Neuvottelujen viime vaihe tapahtui Helsingissä. Neuvotteluja hoiti Suomen puolelta herra kauppaministeri ja ulkoasiainministeri koko ajan ollen läheisessä kosketuksessa voi- ja juustointressenttien kanssa, — olkoon, että näiden mielipiteitä ei aina kaikissa suhteissa voitu seurata. Veisi liian pitkälle selostaa neuvottelujen yksityiskohtia. Tahdon vain saada korostetuksi, että kun neuvottelut meidän vastustuksemme johdosta eivät johtaneet tuloksiin, niin Saksan hallitus jo päätti sanoa vanhan kauppasopimuksen irti ja että jo oli määrätty aika, jolloin lopullisesti ja ehdottomasti tämä irtisanominen olisi tapahtunut. Silloin tehtiin viime tingassa uusi yritys, uusi ponnistus, jonka kautta saatiin Saksan jo päättämä ehdoton irtisanominen hylätyksi. Ja loppujen lopuksi päästiin siihen sopimukseen, joka nyt on eduskunnan edessä. Samana päivänä, jolloin uusi sopimus allekirjoitettiin, irtisanoi Saksan hallitus vanhan sopimuksen siltä varalta, ettei uusi sopimus astuisi voimaan. Tämä irtisanominen oli siis vain ehdollinen ja pikemmin muodollista laatua menettäen vaikutuksensa, jos uusi sopimus tulisi voimaan ennen kuluvan kuun 29 päivää. Kun nyttemmin Saksan valtiopäivät ovat hyväksyneet lisäsopimuksen, riippuu vain Suomen eduskunnasta, tuleeko se voimaan.

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnassa on seikkaperäisesti tätä uutta sopimusta tutkittu ja onkin asiantuntijoita kuultu. Minä en ryhdy sopimuksen määräyksiä täällä lähemmin tutkimaan tai selostamaan, tyydyn vain muutamiin huomautuksiin.

Suurin ero tämän ja marraskuussa tehdyn sopimuksen välillä on siinä, että tässä uudessa sopimuksessa meidän puoleltamme on luovuttu voi- ja juustotullien ehdottomasta ja rajattomasta sidonnaisuudesta, mistä kuitenkin jo kesällä siinä esityksessä, jonka eduskunta silloin hyväksyi, oli luovuttu. Sitävastoin on Suomi nyt saanut voille ja juustolle määrätyistä kontingentti-

määristä riippuvan sidonnaisuuden. Mikäli nämä kontingenttimäärät ovat kysymyksessä jäävät juustoon nähden vanhan sopimuksen tullit voimaan, siis samat tullit, jotka ovat olleet voimassa vuodesta 1926. Voikontingentin suhteen taas olemme sopimuksen voimassaoloajaksi saaneet samat tullimäärät, mitkä marraskuun sopimuksessa vastaaville vuosille oli sovittu. Juuston kontingenttimäärä, 2,500 tonnia, on noin 700 tonnia eli 40 % suurempi kuin juuston ja kvarkin kokonaismäärän vienti viime vuonna. Voin kontingentin määrä, 5,000 tonnia, ylittää taas 25 %:lla viimevuotisen keskimääräisen viennin Saksaan. Kontingentit ovat siis määrätyt siksi suuriksi, että meillä on niiden puitteissa mahdollisuuksia kehittää voin ja juuston vientiä Saksaan, vaikkakin Saksa koroittaisi tulleja. Jos näin tapahtuisi, on meillä varmuus, että vientimme kontingentin rajoissa voi jatkua ja kehittyä ja sitäpaitsi olemme edullisemmassa asemassa kuin sellaiset kilpailijamaamme, jotka, vaikkakin saavat samat kontingentit kuin me, kuitenkin voivat alennetuin tullein viedä Saksaan vain murto-osan tähänastisesta viennistään. Jos taas Saksa jättää tulleja koroittamatta, niin jää tilanne meillä samanlaiseksi kuin marraskuun sopimuksen mukaan.

On vielä huomioon otettava, että marraskuun sopimukseen verrattuna nyt tehty sopimus takaa meille erinäiset lisäedut. Ne kohdistuvat poronlihan, faneerin, rullien ja käärepaperien tulleihin, eikä niitä ole aivan vähäpätöisiksi arvioitava.

En tahdo suinkaan tätä sopimusta ylistää enkä väittää, että se vastaisi kaikkia meidän oikeutettuja toivomuksiamme. Minä olen vain, katsoen siihen kritiikkiin, joka semminkin aikaisemmin on tullut sopimuksen osaksi, tahtonut eräitä näkökohtia asiassa esittää. Minun vakaumukseni mukaan on sopimuksen tekoa pidettävä parempana kuin joutumista sopimuksettomaan tilanteeseen. Ja katson, ottaen huomioon kummaltakin puolin vallitsevat olot, että tämä sopimus on paras, mikä nykytilanteessa oli saatavissa. Rohkenen toivoa sen muodostavan suurin piirtein tyydyttävän ja asiallisen pohjan molempien maiden välisille kauppasuhteille ja niiden vastaiselle kehitykselle.

Vid behandlingen av förevarande handelsfördrag mellan Finland och Tyskland ber jag att få fästa uppmärksamheten vid några synpunkter och fakta, vilka så att säga bilda en bakgrund för bedömandet av underhandlingarna och av det uppnådda resultatet.

Först och främst vill jag fästa uppmärksamheten vid de omständigheter, som utgjort så att säga grunden för de förda underhandlingarna. Desamma hava härrört därav, att man i Tyskland har betraktat det gamla handelsfördragets bestämmelser angående smör- och osttullarna såsom tryckande och att man har velat bliva fri dessa bestämmelser, medan å andra sidan vi i underhandlingarna särskilt ha sökt att hålla för ögonen det finska jordbrukets intresse och dess exportmöjligheter. Här hava alltså jordbruksintressen stått emot varandra på vardera sidan. Detta har gjort underhandlingarna särskilt svåra.

Underhandlingarna föranleddes därav, att Tyskland 1929 på sommaren beslöt att höja sin autonoma smörtull från 30 rmk. till 50 rmk. per 100 kilo, och att samtidigt riksdagen anhöll att den tyska riksregeringen ville skrida till åtgärder i sådant syfte, att osttullen och övriga motsvarande tullar skulle höjas. Den beslutna tullförhöjningen var emellertid av rent teoretisk natur sålänge icke det finska handelsfördraget var uppsagt, ty där var nämligen smörtullen bunden vid 27 $^1/_2$ rmk. Från första stunden var det emellertid jämförelsevist klart, att, såvitt Tyskland verkligen ville sätta i kraft denna smörtullförhöjning, skulle vi icke kunna hindra det, ty vårt gamla avtal från 1926 var ställt på endast 3 månaders uppsägning. Alltså, efter tre månaders förlopp kunde Tyskland genom att uppsäga avtalet befria sig från dess förpliktelser. Och förhållandena ändrades icke i förevarande avseende väsentligen därigenom, att i mars detta år i Genève undertecknades den allmänna handelspolitiska konvention, som nyligen av Finlands riksdag godkänts. Denna konvention trädde nämligen icke i kraft i och med undertecknandet och är fortfarande icke i kraft. Den har alltså icke utgjort en juridiskt bindande bestämmelse, till vilken från vår sida kunnat hänvisas, vilket naturligtvis icke hindrar, att vi under förhandlingarnas gång bestämt och tydligt hänvisat till de principer, som äro grundläggande för Genève-avtalet,

och att vi på detta sätt sökt att hindra det gamla handelsfördragets uppsägning.

Vidare ville jag vid betonandet av de omständigheter, under vilka underhandlingarna förts, hänvisa till vårt allmänna handelspolitiska läge i förhållande till Tyskland. Det säges ofta, att detta är särskilt förmånligt och hänvisas till, att vi från Tyskland införa ungefär tre gånger mer enligt värde än vad vi till Tyskland utföra. Detta är väl sant, men vi böra icke glömma å andra sidan, att det Tyskland säljer till Finland, låt vara det är en stor del av vår import, utgör en alldeles obetydlig andel — endast 1 à 2 % — av Tysklands totala export. Detta angående förutsättningarna för avtalet och bakgrunden för underhandlingarna.

Själva underhandlingarnas gång skall jag icke här utlägga. Jag hänvisar blott till, att den första fasen i underhandlingarna ledde till det i november senaste år undertecknade fördraget, där man från vår sida redan hade uppgivit den tidigare tullbindningen för smör. Detta fördrag godkändes av Finlands riksdag, men blev icke ratificerat i Tyskland. Man försökte sedermera från Tysklands sida redan senaste vår att förmå oss att avstå från osttullens bindning. Detta gingo vi icke in på. Därefter inleddes privata underhandlingar mellan representanter för jordbrukssammanslutningar i Tyskland och representanter för våra smör och ost exporterande organisationer. Dessa förhandlingar ledde icke heller de till resultat. Jag understryker emellertid, att regeringen från sin sida hade gjort allt för att möjliggöra ett positivt resultat genom att till riksdagen vid senaste julisession överlämna en proposition, vilken av riksdagen godkändes och vilken hade gjort det möjligt att ordna själva handelsfördraget mellan finska och tyska staten på det sätt, som vid dessa underhandlingar hade förutsatts.

Då privata förhandlingar, vilka naturligtvis icke fördes på statens vägnar, utan av privata intressenter, icke lett till resultat, befann man sig emellertid i ett alldeles nytt läge. Antingen hade vi att återigen upptaga officiella förhandlingar eller också finge vi vara beredda därpå, att Tyskland trots vårt motstånd skulle uppsäga fördraget av 1926. De sista förhandlingarna försiggingo i Helsingfors. Beträffande dem önskar jag blott framhålla följande.

Då på grund av vårt motstånd det såg ut som om förhandlingarna icke skulle leda till resultat, beslöt tyska riksregeringen att uppsäga 1926 års fördrag, och tiden och stunden, då den formella uppsägningen — en uppsägning utan några som helst villkor och obegränsad — skulle äga rum, var redan bestämd. Då gjordes en sista ansträngning, varigenom denna uppsägning undveks, och slutligen fick man till stånd det fördrag, som nu föreligger till behandling. Samma dag som detta nya fördrag undertecknades, uppsade Tyskland det gamla handelsavtalet, men uppsägningen är villkorlig och snarast av formell natur, i det denna uppsägning förlorar sin betydelse, ifall före den 29 innevarande november månad det nya fördraget träder i kraft. Numera har Tysklands riksdag ratificerat det i augusti slutade fördraget. Det beror alltså enbart på Finlands riksdag, huruvida detta skall komma i kraft.

Jag ämnar icke inlåta mig på en granskning av det nya fördraget. Jag vill endast framhålla följande: det skiljer sig från novemberfördraget huvudsakligen däri, att vi i detta fördrag hava avstått från smör- och osttullarnas ovillkorliga och obegränsade bindande vid vissa belopp. I själva verket hade riksdagen emellertid gått med på detta redan i den proposition, som i juli föredrogs i riksdagen och då godkändes. Däremot hava vi genom det nya fördraget för bestämda kontingentkvantiteter erhållit bundna tullar. I fråga om ost äro dessa tullar desamma, vilka hitintills enligt 1926 års avtal gälla, och i fråga om smörkontingenten blir tullen under den tid, det nya fördraget är i kraft, densamma som i novemberavtalet var fastställd. Skillnaden ligger alltså endast däruti att, medan vi tidigare hade en ovillkorlig bundenhet för dessa tullar, denna bundenhet numera är inskränkt till de fastslagna kontingentbeloppen. Dessa kontingenter äro emellertid för ost 2,500 ton, omkring 40 % mera än vad vi senaste år utförde till Tyskland, och för smör 5,000 ton, ungefär 20 à 25 % mera än vad vi under de senaste åren i medeltal ha utfört till Tyskland. Det finnes alltså en

utvecklingsmöjlighet även ifall Tyskland skulle höja tullen, i vilket fall vi dessutom hava den fördel gentemot särskilda andra konkurrerande länder, att dessa länder icke kunna till Tyskland till nedsatt tull utföra mera än en bråkdel av vad de hitintills till Tyskland sålt av smör och ost. Om åter Tyskland icke höjer sina tullar, så blir läget fullkomligt detsamma som det hade varit enligt novemberavtalet.

Och i varje fall är att observera, att vi dessutom i detta nya avtal hava erhållit vissa förmåner, vilka icke äro alldeles obetydande, hänförande sig till tull på faner och på omslagspapper, på rullor och på renkött.

Det är ingalunda min avsikt att prisa det nu ingångna fördraget, ännu mindre att påstå att det i allo skulle motsvara de berättigade önskningsmål, som från Finlands sida kunde uppställas. Jag har blott med hänsyn till den kritik, som fördraget varit utsatt för, velat belysa en del omständigheter i sammanhang med denna fråga. Min övertygelse är, att avslutandet av detta fördrag har varit bättre än om man kommit till ett fördragslöst tillstånd, och om man betraktar förhållandena i bägge länderna, är detta fördrag så gott man överhuvudtaget kunnat få. Jag hoppas för min del, att det skall utgöra en saklig och i stort sett tillfredsställande bas för handelsförbindelserna mellan Finland och Tyskland och för en vidare utveckling av desamma.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä oleva sopimuksen hyväksymistä koskeva ponsi hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 9, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, senjälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Keskustelu:

Oikeusministeri Söderholm: Niinä vuosina, joina kesäkuun 29 päivänä 1926 annettu laki on ollut voimassa, on kokemus osoittanut, että tämä laki muutamissa kohdin ampuu yli maalin, etupäässä mitä säädettyyn eroamisikään tulee. Harvinaisuus ei ole, että virkamiehellä, joka on päässyt eroamisikään, vielä on jälellä riittävät, viran menestykselliseen hoitamiseen tarvittavat sielun- ja ruumiinvoimat, kuten käy selville niistä esityksistä virkamiesten pitämisestä virassaan, jotka on alistettu valtioneuvoston tutkittaviksi. Toisaalta taasen suuri joukko virkamiehiä, vaikka he edelleen ovat olleet täysin työhön kykeneviä, eivät ole tahtoneet asettaa itseään alttiiksi sille mahdollisuudelle, ettei esitykseen heidän pysyttämisestään virassa suostuttaisi, ja ovat sentähden eronneet, ennenkuin ovat täyttäneet 65 vuotta. Mutta tällä tavalla valtio ei ainoastaan ole menettänyt kokenutta, kunnollista työvoimaa, vaan on sen myöskin täytynyt kärsiä melkoisia kustannuksia eläkkeitten antamisesta eronneille. Valtion tilinpäätöksistä saatujen tietojen mukaan oli virkamiesten eläkkeitten yhteenlaskettu määrä vuonna 1925 22,800,000 markkaa, mutta nousi seuraavana vuonna, jolloin uutta lakia ruvettiin sovelluttamaan, 30,600,000 markkaan, ja oli se v. 1929 43,800,000 markkaa. Vaikkei tosin kokonaan, niin kuitenkin oleellisessa määrässä tämä lisäys johtuu uudesta laista. Hallituksen esittämä eroamisiän koroitus on senvuoksi täysin tarpeen vaatima.

Toinen 1926 vuoden lain määräys, joka ei myöskään ole tarkoituksenmukainen, on se, että esitystä virkamiehen pysyttämisestä virassa, mikä luonnollisesti on tehtävä ennenkuin hän on päässyt eroamis-

ikään, ei saa toistaa. Varovaisuussyistä on näet sellaisiin esityksiin suostuttu vain aivan lyhyeksi ajaksi. Mutta kun esitystä ei myöhemmin saa toistaa, ei eroamisen tuonnemmaksi siirtäminen enää ole voinut tulla kysymykseen, vaikkeivät virkamiehen voimat siihen mennessä vielä ole alentuneet.

Perusteena eroamisiän koroitusta vastaan on perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyssä ensimmäisessä vastalauseessa lausuttu m. m., että henkilöille, joiden valmistumisensa vuoksi on täytynyt velkautua, ei pitäisi liian pitkäksi aikaa tehdä virkaan pääsemistä mahdottomaksi. Tämä todistelu voidaan sovelluttaa vain varsin harvoihin virkoihin, pääasiallisesti joskus korkeakouluissa esiintyneissä tapauksissa. Mutta jos tarpeelliseksi katsotaan, voidaan sellaisten virkojen haltijoille säätää alempi eroamisikä.

Mitä lopuksi tulee kysymykseen eronneen virkamiehen määräämisestä hoitamaan avoimeksi joutunutta virkaa, niin voidaan suuren valiokunnan siinä kohden esittämää muutosehdotusta pitää puollettavana.

Under de år lagen av den 29 juli 1926 tillämpats har det visat sig, att lagen i vissa fall skjutit över målet. Detta främst vad den påbjudna avgångsåldern beträffar. Att en tjänsteman vid uppnådda 65 års ålder ännu äger tillräckliga kropps- och själskrafter för att med framgång handhava sin tjänst, är icke sällsynt såsom de framställningar om rätt att kvarstå, vilka statsrådet haft att pröva, vidhandengiva. Å andra sidan har en mycket stor mängd tjänstemän, ehuru fortfarande fullt arbetsföra, icke velat utsätta sig för avslag på en framställning om deras bibehållande i tjänsten, utan före 65 år avgått. Härigenom har staten icke blott gått miste om erfarna dugliga krafter inom administrationen, utan även fått vidkännas utgifter för pensioner till de avgångna. Enligt uppgifter, hämtade från statsverkets bokslut, uppgingo utgifterna för tjänstemännens pensioner år 1925 till 22,800,000 mark, men stego för följande år, det första då lagen började tillämpas, till 30,600,000 mark; för 1929 utgjorde de 43,800,000. Om också icke helt och hållet, så beror i väsentlig grad denna stegring på den nya lagen. En av regeringen föreslagen förhöjning av avgångsåldern till 67 år är på dessa skäl fullt påkallad.

En annan bestämning i 1926 års lag, som ej heller är ändamålsenlig, är den, att framställning om tjänstemans bibehållande i tjänsten, vilken givetvis måste göras förrän tjänstemannen uppnått avgångsålder, icke vidare får upprepas. Av försiktighetsskäl hava nämligen sådana framställningar hittills plägat göras och beviljas för mycket kort tid, men då framställningen icke fått upprepas, har vidare uppskjutande av avgången icke kunnat ifrågakomma, oaktat tjänstemannens krafter icke nedgått under tiden.

Såsom ett skäl emot höjning av avgångsåldern har i den till grundlagsutskottets betänkande fogade första reservationen anförts bland annat, att personer, som för sin utbildning nödgats skuldsätta sig, icke borde för alltför lång tid vara utestängda från möjligheten att erhålla tjänst. Denna argumentering kan blott i enstaka fall vara tillämplig, såsom stundom å tjänster vid högskolor, men för innehavare av sådana tjänster kunde måhända en lägre avgångsålder stadgas.

Vad beträffar frågan om förordnande för avgången tjänsteman att såsom vikarie upprätthålla ledig tjänst kunde de av stora utskottet vidtagna ändringarna hava skäl för sig.

Ed. Ståhlberg: Suuren valiokunnan ehdotus on sillä kannalla, että ei ole nykyistä ikärajaa koroittamalla pysytettävä virassa sellaisia virkamiehiä, jotka heikontuneiden ruumiin- tai hengenvoimien tähden eivät enää kykene kunnollisesti hoitamaan tehtäväänsä, mutta on valmistettava riittävästi mahdollisuutta edelleenkin pysyttää virassa niitä, jotka siihen kykenevät. Kun puhun virkamiehistä, tarkoitan tässä sekä viran että pysyväisen toimen haltijoita, niinkuin nykyisessä lakikielessä sanotaan.

Tätä asiaa arvosteltaessa on pidettävä ratkaisevana sitä, miten valtion virat ja niihin kuuluvat yleiset asiat saadaan paraiten hoidetuiksi, jonka näkökohdan noudattaminen pitkän päälle on edullisinta myöskin virkamiehistön asemalle. Tuota yleisen edun vaatimaa tarkoitusta varten on useissa maissa valtion virkamiehille säädetty ikä-

raja eräin poikkeuksin noudatettavaksi, niin meilläkin 1926 vuoden lailla. Mille kohdalle raja on pantava, on lakia säädettäessä jonkin matkaa harkintakymys, mutta kerran säädettyä rajaa ei ole ilman pätevää syytä ryhdyttävä muuttelemaan semminkin, kun se saattaa lain edessä eri asemaan ennen muutosta ja sen jälkeen ikärajan saavuttaneet virkamiehet.

Yleisenä sääntönä, josta kyllä on tarpeen poikkeuksia, nykyinen 65 vuoden ikäraja hallintovirkamiehille voitaneen pitää kohdalleen osuneena, koska viran tunnolliselle hoitamiselle silloin tavallisesti jo on etua siitä, että virkaan tulee nuorempi, ikänsä puolesta vielä täysissä voimissa oleva hoitaja. Tätä varten ei laissa säädettyä ikärajaa tee tarpeettomaksi sekään, että virkamies, joka ruumiinvian tai vähentyneiden ruumiin tai sielun voimain vuoksi on menettänyt työkykynsä, voidaan ikään katsomatta vapauttaa virasta, sillä luonnollinen säälintunne pidättää hetikään niin usein ja niin pian kuin viran etu vaatisi siten julistamasta kelvottomaksi ikänsä kunnollisesti toiminutta virkamiestä. Paljon vähemmän loukkaava ja kovalta tuntuva ja paljon varmemmin toteutettavissa on se, jos yli-ikäinen virkamies väistyy määrätyn, laissa yleisesti säädetyn ja ennakolta tiedossa olevan ikärajan tieltä.

Nykyinen lainsäädäntö tällä alalla on kyllä herättänyt paljon tyytymättömyyttä, mutta siihen ei kuitenkaan varsinaisena syynä ole se, että ikäraja on 65 eikä 67 vuotta, vaan jos jälkimmäinen olisi säädetty ikärajaksi, niin siihen luultavasti ei oltaisi sen tyytyväisempiä. Sillä varsinaiset tyytymättömyyden syyt ovat toisaalla. Ensiksikin ikäraja aluksi toimeenpantaessa oli meillä outo ja kohtasi samalla kertaa paljon useampia virkamiehiä kuin sen alaiseksi säännöllisesti vuoden kuluessa tulee. Toiseksi nykyiset eläkkeet ovat siksi vähäiset, ettei niin paljon virkamiehiä, kuin esimerkiksi Ruotsissa, eroa jo ennen ikärajaa eläkeikään tultuansa. Kolmanneksi ei nykyisillä palkoilla hetikään aina ole tarjona täyskelpoisia hakijoita, vaan useinkin ainoastaan sellaisia, joita paremmin yli-ikäinenkin virkamies pystyy virkaa hoitamaan, jos hakukelpoisia hakijoita ensinkään ilmestyykään. Ja vihdoin on se epäkohta, että poikkeuksia yleisestä säännöstä, pidennystä säädetystä ikärajasta ei voida kyllin joustavasti myöntää silloinkaan, kun ijäkäs, kokenut virkamies vielä on voimiltaankin täysin kykenevä virkaansa hoitamaan. Virka-ajan pidennystä saa kyllä nytkin myöntää aina 70 vuoden ikään asti, mutta kun sen saa myöntää vain kerran ennen ikärajaan tulemista tehtävästä esityksestä, ei sitä luonnollisista syistä useinkaan katsota voitavan ulottaa ennakolta niin pitkäksi ajaksi kuin viideksi vuodeksi, ja lyhyemmän pidennysajan jälkeen ei tätä enää voida jatkaa, vaikka virkamiehen työkyky sen vielä hyvinkin sallisi. Tämä epäkohta on nyt hallituksen esityksessä ehdotettu korjattavaksi siten, että myönnettyä pidennystä voidaan jatkaa vaikka useampiakin kertoja, kunnes tullaan ylimpään 70 vuoden ikärajaan asti, jopa yleisen edun vaatiessa sitä ylemmäksikin, samoinkuin nytkin on säädetty. Tätä muutosehdotusta suuri valiokuntakin kannattaa, selventäen vain sen sanamuotoa, ja mainituissa rajoissa valiokunta vielä jonkun verran helpottaa pidennyksen myöntämistä, kunhan se vain voi tapahtua viran hoidon kärsimättä.

Toisessakin suhteessa suuri valiokunta, enemmän kuin esityksessä on ehdotettu, puoltaa laajennettavaksi ikärajaan tulleiden, mutta työkykyisten virkamiesten käyttämistä. Sen sijaan kuin esityksen ja perustuslakivaliokunnan mietinnön mukaan sellainen virkamies voitaisiin, sittenkuin on ikänsä vuoksi eronnut, määrätä hoitamaan ainoastaan entistä virkaansa, on tämä rajoitus suuren valiokunnan ehdotuksesta poistettu. Sijaiseksimääräys pitäisi voida antaa muunkin avoimeksi tulleen kuin entisen oman viran hoitamiseen, jos osoittautuu vaikeaksi saada siihen pätevää henkilöä. Asianmukaista on, että tällaisen määräyksen perustuslakivaliokunnan mietinnön mukaisesti antaa se viranomainen, joka yleensä määrää sijaisen siihen virkaan. Sitä vastoin on yhtenäisen menettelyn ja asiallisista seikoista eikä liiaksi henkilökohtaisista näkökohdista riippuvan ratkaisun aikaansaamiseksi tärkeätä, että virassa pysyttäminen yli ikärajan on, niinkuin nykyisinkin, valtioneuvoston päätettävä.

Mainitut muutokset ovat erityisesti tarpeen niin kauan kuin mainitsemani vähäisistä eläkkeistä ja riittämättömistä palkoista johtuvat olot ovat olemassa. Mutta ne ovat sekä virka-asiain hoitoon että virkamiehistön oikeutettujen etujen kannalta

suotavat sittenkin, kun nuo olot on saatu poistetuiksi. Jos nämä muutokset tehdään nyt esillä olevaan lakiin, niin nykyinen 65 vuoden ikäraja voidaan yleisenä sääntönä jättää entiselleen turvaamaan työkykyistä, tehokasta, voimaperäistä valtion virkain hoitamista.

Ed. Ryömä: Herra puhemies! Suuri valiokunta ehdottaa, että valtion viranhaltijain eroamisikä pysytettäisiin edelleen 65 vuodessa. Tämä ehdotus näyttääkin oikeaan osuneelta.

Ikärajan koroitusta on puolustettu taloudellisilla perusteilla, koska muka nykyisen ikärajan voimassaollessa joudutaan tarpeettomasti maksamaan eläkkeitä sellaisille, jotka vielä korkeasta iästään huolimatta kykenisivät hoitamaan virkatehtäviänsä. Onkin myönnettävä, että on tarpeetonta voimien ja varojen tuhlausta soveltaa 65 vuoden eroamisikää niihin, jotka tätä korkeammassa iässä vielä kykenevät virkaansa hoitamaan. Mutta tosiasia on, että suuri joukko valtion yli 30,000:een nousevasta virkailijakunnasta on jo 65 vuoden iässä siinä määrässä kykenemätöntä virkaansa hoitamaan, että valtiolle on monta vertaa edullisempaa asettaa heidät eläkkeelle ja palkata heidän sijaansa työkykyiset viranhoitajat. Lisäksi on huomattava, että valtion viranhaltijat ovat itseoikeutettuja asettumaan eläkkeelle jo 63 vuoden iässä, jotenka ei tapahdu heille mitään vääryyttä siinä, että valtio pidättää itselleen oikeuden itse kutakin 65 vuoden iässä punnita, onko hän vielä pätevä virkaansa hoitamaan.

Väitetään, että nykyinen järjestelmä on vienyt siihen, että eräiden viranhaltijain on ollut pakko erota virastaan jo 65 vuoden iässä, vaikka he olisivat olleet vielä riittävän työkykyisiä, sekä että pidennyksen myöntämisessä on noudatettu mielivaltaisuutta tai että se joka tapauksessa on ollut epätasaista, kun eri hallitukset ovat noudattaneet erilaisia periaatteita hakemusten ratkaisussa. Samat epäkohdat tulisivat kuitenkin olemaan mahdolliset myös hallituksen esittämän 67 vuoden ikärajan voimassa ollessa, joskin ratkaisujen tapahtuessa vasta tässä iässä. Se epäkohta, että viranhaltijan täytyy riittävän työkykyisenä erota virastaan, tapahtuipa tämä sitten 65 tai 67 vuoden iässä, voidaan poistaa sen kautta, että väljennetään nykyistä käytäntöä ja annetaan viranhaltijalle pidennys ilman erikoista syytä, kun on vain osoitettu, että hän edelleen kykenee virkaansa hoitamaan. Suuren valiokunnan ehdottama sanamuoto tekeekin tämän mahdolliseksi. Asianomaisten esittelijäin asiana on sitten huolehtia siitä, että eri hallitukset noudattavat samanlaista yleistä ohjetta näitä pidennyksiä käsitellessään.

Edellä sanotun uudestijärjestelyn kautta tulee myös estetyksi ainakin pahin mielivaltaisuus ja aikaisempi epätasaisuus pidennyksien myöntämisessä. Muuten en käsitä, miksi tässä asiassa niin pelätään mielivallan käyttöä, kun kerran hallitusmuodon mukainen harkintaoikeus nimitysasioissa jonkun hakijan sopivaisuudesta paljon enemmän tarjoaa tilaisuutta mielivaltaan. Tässä suhteessa ei kuitenkaan ole paljoakaan kuullut esitettävän tapauksia mielivallasta, vaan näyttävät hallitukset jotenkin tarkkaan ja aivan liian tarkkaan pitävän kiinni vanhasta virkavuosiperusteesta, eivätkä ole ottaneet huomioon, mitä virastot hakijain sopivaisuudesta ovat esittäneet.

Ei mielestäni päästä siitä, että valtion viranhaltijain eroamisikärajan koroittaminen olisi valtion etujen vastainen toimenpide, koska sen kautta ilmeisesti huononnettaisiin virastojen kokoonpanoa. Ainakaan eivät sellaiset puolueet ja edustajat, jotka pitävät asianaan virasto-olojen parannusta ja virkamiesten luvun vähentämistä, voi kannattaa eroamisikärajan koroittamista. Ja minä olen myös sitä mieltä, ettei myöskään valtion viranhaltijain kannalta ole edullista koroittaa eroamisikää ja siten huonontaa virkamieskunnan kokoonpanoa, jos vain riittävän työkykyisille viranhaltijoille myönnetään oikeus pysyä virassaan 65 ikävuoden jälkeenkin ja vaikka aina 70 ikävuoteen saakka.

Kannatan näin ollen suuren valiokunnan ehdottamaa muutosta ennen hallituksen esitystä yhtä hyvin valtion kuin myös valtion viranhaltijain edun kannalta.

Mitä muihin hallituksen esittämiin muutoksiin käsiteltävänä olevaan lakipykälään tulee, ovat ne kaikki katsottavat paranuksiksi, varsinkin sen jälkeen kun suuri valiokunta on vielä erästä kohtaa selventänyt, ja onkin suuri valiokunta muuten näitä ehdotuksia kannattanut.

Kannatan siis kokonaisuudessaan suuren valiokunnan mietintöä.

Ed. Estlander: Lagförslaget sådant det formulerats i propositionen och såsom det också här, såvitt jag kunde uppfatta, försvarades av justitieministern, är framställt främst i statens intresse. Och detta är naturligtvis alldeles som sig bör. Fordom, då pensioner och övriga förmåner för de avgångna tjänstemannen voro normala och tillräckliga, betraktades det av tjänstemannen som en förmån att få tidigare avgå. Han kunde då utan fruktan motse den tidpunkt, då han skulle draga sig tillbaka. Han gjorde det väl därför ofta med glädje och lämnade gärna rum åt yngre krafter. Men nu är det tyvärr alldeles annorlunda.

Stora utskottets ändring tager emellertid, synes det mig, alltför skarpt sikte just på statens fördel allena, dess rätt att efter förgottfinnande avskeda eller bibehålla tjänsteinnehavare, som uppnått 65 års ålder. Rdm. Ståhlbergs andragande synes mig också ha besannat detta, då han framhöll, att stora utskottet utgått från, att i regeln tjänsteman är mer eller mindre oduglig till sina uppgifter redan vid 65 års ålder. Detta synes mig emellertid vara ett antagande i förväg, som ingalunda kan anses vara bevisat eller ens med sannolikhet riktigt. Det vore enligt min tanke därför också olyckligt, om denna grundsats, detta postulat utan vidare skulle godtagas. Stora utskottets förslag förbiser en för staten och dess tjänare gemensam fördel, nämligen att tjänstemännen skola kunna känna trygghet uti sin ställning synnerligast under de sista år de kvarstå uti sin tjänst. Detta tillgodoses bäst genom höjande av avgångsåldern till 67 år. Detta innebär ingalunda någon inskränkning i statens naturliga rätt att också tidigare entlediga sådana personer, som blivit genom sjuklighet eller annorlunda oförmögna att handhava sina åligganden. Men tryggheten att som regel få stanna kvar i tjänst intill fyllda 67 år det är för tjänstemännen vida värdefullare än den möjligheten som också stora utskottet velat unna dem att för korta tidsintervaller kunna erhålla förlängning, som visserligen kan förnyas men som också med samma möjlighet kan komma att avslås.

Endast framhållande dessa synpunkter, vilka enligt mitt förmenande framstå såsom särskilt viktiga, ber jag få förorda att grundlagsutskottets förslag måtte läggas till grund för behandlingen.

Ed. Sergelius: Herra puhemies! Suuri valiokunta on yhden äänen enemmistöllä päättänyt pysyttää eroamisiän nykyisellään, toisin sanoen asettunut hylkäävälle kannalle hallituksen ehdotukseen nähden koroittaa eroamisiän 67 vuoteen, mitä ehdotusta myös perustuslakivaliokunta on puoltanut. Tämän johdosta sallittakoon minun vieläkin mainita muutama näkökohta niiden lisäksi, jotka täällä esiintoin jo asian ensimmäisessä käsittelyssä, ja jotka näkökohdat puhuvat hallituksen esityksen hyväksymisen puolesta, mitä ikärajan koroitukseen tulee.

Usea edustaja, joka lain syntymäaikoina, siis vuonna 1926, piti eroamisikää, 65 vuotta tarpeen vaatimana, lähti siitä, että valtion virkailijoille maksettaisiin jotakuinkin tyydyttävä palkka ja siten myös eläkkeet tarjoaisivat eronneelle jokseenkin siedettävät elinehdot, josta täällä pari puhujaa jo on huomauttanut. Kun kumminkin on tultu huomaamaan, ettei eduskunnassa palkkoja eikä eläkkeitä pitkiin aikoihin koroiteta, niinkuin oikeus ja kohtuus vaativat, niin minun käsitykseni mukaan raukeaa myös se lainsäätäjän pääsyy tarjota, niinkuin muissakin maissa, lepoa toimenhaltijalle aikaisemmin kuin olosuhteet tätä oikeastaan vaativat. Ja tämä syy tuki ja edelleen tukee mitä voimakkaimmin nykyisen eroamisiän pysyttämistä. Mutta koska nyt Suomen eduskunta säästäväisyyttä noudattaen ei tahdo kunnollisesti tukea aikaisemmin palveluksessansa olevia virkailijoita, niin minkätakia ei silloin olla johdonmukaisia ja säästetä myöskin niitä eläkkeitä, jotka ovat säästettävissä, jos eroamisikä koroitetaan 67 vuoteen. Niinkuin herra oikeusministeri täällä mainitsi, niin ovat nämä eläkkeet tuntuvasti nousseet senjälkeen kuin tämä lakiehdotus, siis vuonna 1926, astui voimaan.

Sen lisäksi on vieläkin huomattava, että kokemus meillä niinkuin muissakin Pohjoismaissa on osoittanut, että etenkin kokenut ja täysin työkykyinen virkailija käyttää hyväkseen eroamisiän määräystä ja siirtyy eläkkeen saatuaan yksityispalvelukseen. Näin ollen siis tulee pidennys myönnettäväksi etupäässä niille, jotka eivät ole saman verran työhön kykeneviä

kuin ne henkilöt, jotka minä luen mainitsemaani kategoriaan. Ja etenkin tämän kokemuksen nojalla on Tanskassa ja Norjassa v. 1919 eroamisikä koroitettu 70 vuoteen, lukuunottamatta tietysti niinkuin meilläkin joitakuita ryhmiä, jotka ovat eroamisiässä jo aikaisemmin. Ruotsiin nähden taasen on huomattava, että nykyjään voimassaoleva laki säädettiin 1907 ja tässä maassa on säännön mukaisesti eroamisikä kaikille miehille ainakin 67 vuotta. Tämä on havaittu Ruotsissa tarkoituksenmukaiseksi. Siellä vielä säädettiin harkintaoikeus myöntää pidennystä nimittävälle viranomaiselle. Mutta minä myönnän kylläkin, että tässä voi ed. Ståhlberg olla aivan oikeassa, että tämä myöntämisoikeus pysytettäisiin niinkuin asianlaita nyt on, siis että valtioneuvosto viimeiseksi määrää sen, kuka on pysytettävä virassaan ja kuka ei. Kun Ruotsissa eroamisikä säädettiin 67 vuodeksi, mikä teoreettisesti vahvistettiin sillä perusteella, koska maassa myönnetään pidennystä 70 vuoteen, niin pidettiin eroamisikä tarkoituksenmukaisempana sen johdosta, että hankintamarginali tulisi lyhemmäksi. — Tästä ehdotetusta marginalista Ruotsissa ei siihen aikaan ollut kokemusta, mutta meillä on kyllä ollut v. 1926 jälkeen ja kokemus on osoittautunut, että eri viranomaiset ja vihdoin valtioneuvosto soveltavat lakia eri ankarasti ja usein joutuvat suorastaan satunnaiset seikat ratkaiseviksi, josta on useampia esimerkkejä. Jos nyt harkintamarginali järjestettäisiin hallituksen ehdotuksen mukaan, siis niinkuin Ruotsissa 2 vuodeksi, niin saisimme kumminkin osaltaan yhden epäkohdan poistetuksi, joka usein on antanut ja tulee edelleenkin antamaan aihetta tyytymättömyyteen ja katkeruuteen valtion toimenhaltijain keskuudessa. Minä myönnän sen, että se seikka, jonka täällä herra Ståhlberg mainitsi, että nim. meillä ei ole ollut aikaisemmin määräystä, jonka mukaan valtion toimenhaltijan tulee poistua virastaan, että sekin osaksi alussa on ollut myöskin syynä tyytymättömyyteen ja katkeruuteen, mutta pääasiallisesti ovat tässä minun mainitsemani syyt olleet syinä katkeruuteen ja tyytymättömyyteen. Se on kylläkin totta, että tätä epäkohtaa ei voida lyhyemmän marginalin kautta kokonaan poistaa, mutta ainakin osaltaan. Minusta näyttää siis kuin olisi enemmän painavia syitä, jotka puhuvat hallituksen ehdotuksen puolesta kuin sitä vastaan, mitä eroamisikään tulee, joten minäkin olen tullut samaan lopputulokseen, niinkuin edellinen puhuja ed. Estlander. Herra puhemies, pyydän siis saada kannattaa ehdotusta, että perustuslakivaliokunnan mietintö asetetaan käsittelyn pohjaksi.

Ed. Tulenheimo: Herra puhemies! Hallituksen esitys ja perustuslakivaliokunnan sen hyväksymistä puoltava ehdotus ovat molemmat samalla kannalla kuin nykyinen laki sikäli, että viran tai pysyväisen toimen haltija on velvollinen eroamaan saavutettuaan vissin iän, periaatteellisesti huolimatta siitä, kykenisikö hän edelleen virkaansa tyydyttävästi hoitamaan vaiko ei. Ainoastaan tarkoin rajoitetuissa tapauksissa, „milloin siihen on erikoisia syitä", voi valtioneuvosto nimittävän viranomaisen esityksestä myöntää tähän poikkeuksen. Se ero on olemassa hallituksen esityksen ja nykyisen lain välillä, että tuo ikä on hallituksen esityksessä 67 vuotta, nykyisessä laissa, kuten tunnettua, 65 vuotta. Mutta kumpaisessakin tapauksessa on täytetty ikä eroamisperusteena, josta vain harvoja poikkeuksia on ajateltu sallittavan.

Tämän asian lähetekeskustelussa teki ed. Ryömä, periaatteellisesti pysyen samalla kannalla, sen ehdotuksen, että eroamisikä pysytettäisiin samana kuin ennen, nimittäin 65 vuotena, mutta poikkeusten myöntäminen siitä tehtäisiin helpommaksi. Valtioneuvoston harkintaoikeutta myöntää poikkeuksia olisi väljennettävä niin, että se saisi vapaan harkintaoikeuden asiassa, niinkuin herra Ryömän sanat silloin kuuluivat. Nykyisen lain ja hallituksen esityksen säännökset, että poikkeuksen saa valtioneuvosto myöntää milloin siihen on erikoisia syitä, olisi muutettava niin, että valtioneuvosto saisi myöntää poikkeuksen, „milloin se katsoo siihen syytä olevan". Sen sijaan siis — jos vertaus sallitaan — että sen seulan silmukat, jolla määrätyn iän saavuttaneita virkamiehiä seulotaan, pysyisivät hallituksen esityksen mukaan samansuuruisina kuin ennen, mutta seulaan pantaisiin vasta 67 vuotta täyttäneet virkamiehet, olisivat nämä silmukat edustaja Ryömän silloisen ehdotuksen mukaan tulleet suurennettaviksi, mutta edelleen seulottaisiin vain 65 vuotta täyttäneet virka-

miehet. En tiedä, onko herra Ryömä edelleen samalla kannalla, mutta sallittakoon minun asian selvittämiseksi, ennenkuin käyn tarkastamaan suuren valiokunnan ehdotusta, verrata toisiinsa sitä kantaa, jolla hallituksen esitys on, ja sitä, jota ed. Ryömä silloin ehdotti.

Ensi silmäyksellä saattaa silloin näyttää siltä kuin ed. Ryömän taannoisella ehdotuksella olisi ollut vissejä etuja. Sen kautta kivuttomasti päästäisiin eroon sellaisista virkamiehistä, jotka tosin vielä eivät ole kykenemättömiä virkaansa hoitamaan, mutta joitten virassa pysyminen näyttäisi olevan vähemmän toivottavaa, kun sen sijaan taas kykenevämpi aines, ainakin muodollisesti helpommin kuin nykyjään, voisi virkaansa jäädä. Siihen liittyisi kuitenkin epäkohtia, jotka minun nähdäkseni tekevät sen, että hallituksen esitykselle on annettava kiistämätön etusija. Kun noita seulan silmukoita ei millään tavoin ulkokohtaisin tunnusmerkein määriteltäisi, olisi seuraus tietenkin se, että mielivallalle ja sattumalle, kenties henkilökohtaisille suhteille, myötä- ja vastenmielisyydelle jäisi liian suuri tila. Nimittävän viranomaisen ja virkamiehen henkilökohtaisesta suhteesta voisi jäädä riippumaan, tekeekö hän esityksen virkamiehen oikeuttamisesta jäämään yli täytetyn iän virkaansa. Keskustelun aikana on huomautettu, että varsinkin kaukana keskuspaikoista olevat virkamiehet, jotka kenties eivät ole nimittävälle viranomaiselle niin tuttuja kuin häntä lähempänä toimivat, saattaisivat joutua kärsimään. Ja vaikkei näinkään tapahtuisi, niin koko tuo ehdotus rakentuisi sille, että poikkeukset tulisivat entistä tavallisemmiksi, varsinaiseksi säännöksi, ja sääntö poikkeukseksi, toisin sanoen poikkeuksellista olisi, että virkamies eroaa 65 vuoden iässä, sääntö taasen se, että hän saa pidennystä, siis aivan päinvastoin kuin mitä laki muodollisesti säätää. Sillä muistettavahan on, että kysymyksessä eivät ole sellaiset henkilöt, jotka vähentyneitten ruumiin- tai sielunvoimien takia ovat menettäneet työkykynsä; sellaisia koskee lain 4:s pykälä. Ei myöskään voi väittää, että inhimillisistä syistä olisi vaikeampaa käyttää lain 4 §:ää, kuin olla esittämättä pidennystä, silloin kun kysymyksessä ovat 65-vuotiset. Kumpaisessakin tapauksessa saattavat sekä moraaliset että aineelliset seuraukset virkamiehille, eläkkeiden ollessa niin alhaiset kuin ne nykyjään ovat, olla yhtä raskaat.

Olen näin paljon puhunut ed. Ryömän ensimmäisestä ehdotuksesta sen vuoksi, että suuri valiokunta on koettanut asettua samalle kannalle. Suuri valiokunta on lisäksi koettanut saada sen mahdollisuuden mielivaltaan poistetuksi, joka ed. Ryömän ehdotuksen mukaan saattoi syntyä, ehdottamalla säädettäväksi jonkunlaisia ulkokohtaisia tunnusmerkkejä, joiden nojalla on päätettävä, voidaanko virkamiehille suoda oikeus pysyä virassaan määräiän täyttämisen jälkeen. Tällainen tunnusmerkki on suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan se, että viran hoito ei tule kärsimään siitä, että kysymyksessä oleva virkamies edelleen sitä hoitaa. Tämä tunnusmerkki onkin itsessään varsin hyvä. Mutta sen kautta luovutaan koko siltä kannalta, jolla nykyinen laki samoinkuin hallituksen esityskin on ja jota ed. Ryömän ehdotus tahtoo olla. Sillä silloin ei enää tule erottamisperusteiksi määrätty täytetty ikä sinänsä, vaan yksinomaan voiko virkamies edelleen hoitaa virkansa tyydyttävästi vai ei. Vanhuus sinänsä, siis täytetty 65 tai 67 vuoden ikä, se ei pakoita eroamaan, vaan se, onko vanhuus niin heikontanut asianomaisen ruumiin- tai hengenvoimia, että hän on menettänyt kykynsä tyydyttävästi hoitaa virkaa tai tointa. Mutta jos tälle kannalle asetutaan, niin silloin olisi koko nyt puheenaoleva määräys säännöstelevältä merkitykseltään turha muussa suhteessa kuin siinä, että virkamiehen on erottava 70 vuoden ikäisenä, koska jo lain 4 §:n mukaan voidaan virkaan asetettu toimestaan poistaa, jos hän vähentyneiden ruumiin tai sielun voimien vuoksi on menettänyt työkykynsä. Nyt puheenaolevan säännöksen asiallinen merkitys supistuisi siihen, että virkamiehen täyttäessä 65 vuotta, olisi harkittava, olisiko häneen nähden käytettävä lain 4 §:ssä olevia määräyksiä.

Minä en tahdo väittää, etteikö tällainenkin järjestelmä olisi verrattain hyvä. Joka tapauksessa se olisi parempi kuin ed. Ryömän lähetekeskustelussa esittämä. Mielestäni se myöskin olisi parempi kuin nykyinen laki, ja sen kautta saavutettaisiin jossain määrin se päämäärä, johon hallitus esityksessään pyrkii. Sen kautta vältyt-

täisiin siitä tuhlauksesta, joka tietää olla käyttämättä valtion palvelukseen virkamiestä, joka vielä on täysissä voimissa ja pakottaa hänet nykyisellä eläkkeellä toimettomuuteen tai etsimään toista työalaa.

Suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan tultaisiin, niinkuin edellisestä on selvinnyt, kuitenkin paljon kauemmaksi kuin mitä valiokunta itse asiassa todella tarkoittaa. Ei ole epäilystäkään siitä, että valiokunta tarkoitti edelleen säilyttää eroamisperusteena määrätyn ijän. Kun monet muutkin syyt, joihin oikeusministeri viittasi, puhuvat tämän järjestelmän, s. o. sen järjestelmän säilyttämisen puolesta, joka on voimassa ja jota hallitus ehdottaa, olisi mielestäni siinä pysyttävä, mutta sitä muutettava niinkuin hallituksen esityksessä on ehdotettu.

Mitä tulee erityisesti siihen seikkaan, että poikkeustapauksia vielä eroamisijän nostamisenkin jälkeen tulisi esiintymään, niin on aivan ilmeistä, että jos ikäraja koroitetaan 67 vuoteen, näitä poikkeuksia tulisi olemaan paljon vähemmän kuin nykyään, osaksi koska jo 67 vuotta täyttäneiden lukumääräkin on pienempi kuin 65 vuotta täyttäneiden, osaksi koska jo silloin vanhuus suuremmassa määrässä on asianomaisen voimiin vaikuttamassa, niin että hän jo vapaaehtoisestikin pyytää virastaan eroa. Ja sen puolesta puhuu myöskin minun mielestäni erittäin voimakkaasti se seikka, johon ed. Estlander viittasi. Se turvallisuuden tunne valtion virkamiehelle, joka syntyy sen kautta, että hän varmasti tietää voivansa olla 67 vuoden ikään virassaan eikä joudu nimittävän viranomaisen harkinnasta riippuvan eroamisuhan alaiseksi aikaisemmin, on erinomaisen suuri merkitykseltään sekä virkamieheen itseensä nähden, että myöskin viran hoitoon ja valtion mahdollisuuteen saada kykeneviä virkamiehiä palvelukseensa. Tämän vuoksi minusta olisi pysyttävä tässä suhteessa hallituksen esityksen kannalla. Minusta kuitenkin olisi tarpeetonta äänestää perustuslakivaliokunnan mietintöä käsittelyn pohjaksi. Minä puolestani tulen, jos sellainen ehdotus hylätään, tekemään yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdotuksen, että suuren valiokunnan ehdotuksessa sanat „kuusikymmentäviisi" ja „kuudenkymmentäviiden" muutettaisiin sanoiksi „kuusikymmentäseitsemän" ja „kuudenkymmenenseitsemän" ja sanat „milloin se viran tai toimen hoidon siitä kärsimättä voi tapahtua", sanoiksi „milloin siihen on erikoisia syitä".

Opetusministeri Virkkunen: Ne varsinaiset syyt, jotka ovat tehneet hallituksen esityksen antamisen välttämättömäksi, ovat juuri ne, jotka ed. Ståhlberg täällä on maininnut. Merkitsen mielihyvällä, että hänkin hyväksyy nämä syyt ja niihin nähden kannattaa hallituksen esitystä. On saatava lain muutoksella mahdollisuus jatkaa eroamisiän jo saavuttaneelle viran- ja toimen haltijalle myönnettyä pidennystä pysyä virassaan, ja toiseksi on saatava lain muutoksella mahdollisuus käyttää virastansa jo eroavaa tai eronnutta viran- tai toimenhaltijaa tilapäisesti valtion palveluksessa ainakin oman aikaisemman virkansa väliaikaisena hoitajana. Niinä neljänä kuukautena, joina olen ollut hallituksessa mukana, olen opetusministeriön alaan kuuluvissa virka-asioissa jo saanut useita kertoja todeta, mitenkä kiusalliseen ja kohtuuttomaan tilanteeseen asia saattaa johtaa, kun nyt ehdotettuja väljennyksiä voimassaolevassa lainsäädännössä ei vielä ole olemassa.

Tässä yhteydessä on hallituksessa herännyt kysymys, eikö olisi aihetta lisäehdotuksena esittää myöskin eroamisiän rajan lisäämistä niillä parilla vuodella, jotka hallitus on esittänyt. Nähdäkseni on tähän lisäehdotukseen vaikuttanut lähinnä kolme asiallista syytä. Kokemukset kuluneitten neljän vuoden ajalta, jona nykyinen laki on ollut käytännössä, ovat osoittaneet, että pidennyksiä eroamisiän saavuttaneille viran- ja toimenhaltijoille myönnettäessä niitä yleensä on myönnetty keskimäärin enemmän kuin kaksi vuotta. Opetusministeriöllä on, mikäli olen havainnut, ollut näiden vuosien kuluessa koululaitoksen alalta noin 40 tällaista asiaa käsiteltävänä ja yliopistosta noin 10; kaikissa näissä, noin puoleensataan nousevissa tapauksissa, on keskimääräinen pidennys ollut jonkun verran yli kaksi vuotta. Käytäntö siis näyttää johtavan juuri siihen esitykseen eroamisiän rajan kohottamisesta, minkä hallitus nyt on tehnyt. Ja puoltaahan tätä ehdotusta myöskin se tosiasia, että tuomarinviran haltijan oikeus on lainsäädännön mukaan pysyä virassaan 70 vuoteen asti.

Toisena asiallisena syynä voidaan mainita — ed. Sergelius on sen täällä jo tehnyt — Skandinavian maiden käytäntö. Sekä Norjassa että Tanskassa eroamisikä on 70 vuotta. Ed. Sergelius täällä jo mainitsi, että Norjassa tämä ikä on koroitettu 65 vuodesta 70:een. Ruotsissa se on nykyään juuri sama, minkä hallitus nyt ehdottaa Suomessakin noudatettavaksi, 67 vuotta. Luonnollista on, että näiden yleisten ikärajojen perustuksella asetuksella voidaan olojen ja tarpeitten mukaan säännöstellä tätä yleistä määräystä yksityisissä tapauksissa.

Ja kolmanneksi on asialla myöskin se rahataloudellinen puolensa, minkä herra oikeusministeri tällä jo on maininnut. Siitä on täydellä syyllä huomautettu myöskin jo aikaisemmassa asian käsittelyssä täällä eduskunnassa. Muistaakseni ed. Kivioja jossakin aikaisemmassa istunnossa lausui, että hänen mielestään ei ole mitään järkeä siinä, että vielä ruumiinsa ja henkensä voimat säilyttänyt viran- ja toimenhaltija pannaan eläkkeelle ja hänen sijallensa palkataan toinen henkilö. Ei siinä minunkaan mielestäni todellakaan ole järkeä. Kyllä on tarpeetonta kiirehtiä rahataloudellisesti rasittamaan valtion budjettia sellaisilla eläkkeillä, joiden ei vielä asiallisesti tarvitsisi tulla kysymykseen.

Nämä ovat ne asialliset syyt, jotka minun nähdäkseni puoltavat myöskin tätä hallituksen esityksessä tehtyä lisäehdotusta. Minä olen samaa mieltä kuin ed. Tulenheimo, että suuren valiokunnan mietintö olisi muissa kohdissansa hyväksyttävä, mutta siinä olisi ikärajamääräys hyväksyttävä hallituksen esityksen mukaisesti.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Estlander ed. Sergeliuksen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi asetettaisiin perustuslakivaliokunnan mietintö. Kutsun tätä ehdotusta ed. Estlanderin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka asian käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Estlanderin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 70 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 7.

Eduskunta on siis käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Esitellään lakiehdotuksen

3 §.

Keskustelu:

Ed. Tulenheimo: Äsken mainitsemillani perusteilla pyydän saada ehdottaa, että suuren valiokunnan mietintöön sisältyvän ehdotuksen 3 §:n 1 momentissa olevat sanat „kuusikymmentäviisi'' ja „kuudenkymmenenviiden'' muutetaan sanoiksi „kuusikymmentäseitsemän'' ja „kuudenkymmenenseitsemän'' sekä sanat „milloin se viran tai toimen hoidon siitä kärsimättä voi tapahtua'' sanoiksi „milloin siihen on erikoisia syitä''.

Ed. Lahdensuo: Niillä syillä, joilla ed. Tulenheimo ja opetusministeri ovat täällä puoltaneet tehtyä ehdotusta ja kun minäkin katson ehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi, minä kannatan ed. Tulenheimon ehdotusta. (Ed. Ryömä: Virkamiespuolue!)

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Tulenheimo ed. Lahdensuon kannattamana ehdottanut, että 3 §:n 1 momentissa olevat sanat „kuusikymmenviisi'' ja „kuudenkymmenenviiden'' muutetaan sanoiksi „kuusikymmentäseitsemän'' ja „kuudenkymmenenseitsemän'' sekä sanat „milloin se viran tai toimen hoidon siitä kärsimättä voi tapahtua'' sanoiksi „milloin siihen on erikoisia syitä''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tulenheimon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tulenheimon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 107 ei-ääntä; poissa 6.

Ed. Ryömä pyytää avointa äänestystä.

Puhemies: Pyydän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Aromaa, Brander, Bryggari, Cajander, Erich, Eskola, W., Fagerholm, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Harvala, Heikkinen, Hildén, A., Hiltunen, Huttunen, Hämäläinen, Hänninen, Jatkola, Jokinen, Jyske, Kalliokoski, Kesti, Keto, Kilpi, Kivimäki, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Mantere, Meriläinen, Myllymäki, Nuutinen, Paasivuori, Paasonen, Pekkala, Penttala, Perho, Puittinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Ryömä, Räisänen, Sallila, Sarlin, B., Seppälä, Setälä, Sillanpää, Ståhlberg, Suokas, Sventorzetski, Särkkä, Tanner, Tolonen, Tuomioja, Turkia, Valta, Welling, Väisänen ja Åhlström.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Aalto-Setälä, Ainali, Alestalo, Annala, Anttila, Asikainen, Björk, von Born, Eskola, H., Estlander, Forstadius, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hakala, A., Halonen, A., Hannula, Helenelund, Hildén, U., Hirvensalo, Huhtala, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Janhonen, Jern, Joukanen, Junes, Junnila, Jussila, Kaijalainen, Kallioniemi, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kirveskoski, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kolkki, Kontio, Korhonen, Korpisaari, Koskenheimo, Kuisma, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lamminen, Lampinen, Lautala, Lehtonen, Leivo, Leppälä, Lohi, Luostarinen, Malmivaara, Miikki, Moilanen, Mäkelä, J. L., Mäkelä, W., Nikkanen, Nurmesniemi, Nyman, Oksala, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pitkänen, Pojanluoma, Pullinen, Päivänsalo, Raatikainen, Rantanen, Rautaharju, Riipinen, Rissanen, Roos, Rothberg, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sahlstein, Salo, Sarlin, E., Sergelius, Solja, Sovijärvi, Suurkonka, Svinhufvud, Tarkkanen, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Turja, Vehkaoja, Vesterinen, Westman, Virkkunen, Åkerblom ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 7 edustajaa:

Helo, Kaskinen, Manner, Niukkanen, Sallinen, Sunila ja Voionmaa.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 78 jaa- ja 114 ei ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Tulenheimon ehdotuksen.

Lakiehdotuksen 5 §, johtolause ja nimike hyväksytään järjestänsä keskustelutta.

Puhemies: Koska lakiehdotusta ei ole muuttamattomana hyväksytty, palautetaan asia valtiopäiväjärjestyksen mukaisesti suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lahdensuo: Suuren valiokunnan kokous on huomenna kello 12.

---

7) Ehdotus laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 42, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 10, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1929

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on huomenna kello 10.

Täysistunto lopetetaan kello 16,32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

16. Lauantaina 15 p. marraskuuta 1930

kello 10.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930 289
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 9; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 41.

Ainoa käsittely:

2) Ehdotus laiksi Suomen—Saksan kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen muuttamisesta 292
Asiakirjat: Vuoden 1930 I vp:llä hyväksytty, vahvistamatta jätetty lakiehdotus.

Esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 47 oppivelvollisuuslain muuttamisesta ..... "
4) Hallituksen esitys n:o 48 kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta 293
5) Ed. Kiviojan aloite työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamisesta 295

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Alestalo, Haga, Hannula, Jacobsson, Kaskinen, Niukkanen, Oksala, Saarinen, Sahlstein, Sallinen, Sunila ja Vesterinen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta virkatehtävien takia ed. Sahlstein, perheessä sattuneen sairauden tähden ed. Vesterinen, puhemiesneuvoston puoltavan lausunnon mukaisesti tärkeiden yksityisasiain takia, jotka on lähemmin puhemiesneuvostolle perusteltu, ed. Hannula sekä yhteiskunnallisten tehtävien takia ed. Alestalo.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 41, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 9, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Keskustelu:

Ed. Helo: Hallituksen esityksen hyväksyminen tietäisi eräitten tärkeiden kulttuuriartikkelien tullien huomattavaa koroitusta ja tämä koroitus tulisi tapahtumaan jo kuluvan vuoden aikana huolimatta siitä, että koko kuluvaksi vuodeksi on hyväksytty ja vahvistettu tullitariffi asianomaisessa

järjestyksessä. Tällainen menettely, että jo hyväksyttyä tullitariffia ryhdytään muuttamaan siksi huomattavassa määrässä kuin hallituksen esityksen mukaan tapahtuisi, on jo periaatteelliselta kannalta arveluttava. Lisäksi ei tällä lakiesityksellä ole myöskään niin suurta merkitystä kuin sille on annettu, koska tuontiliikkeet ovat viime aikoina kiirehtineet suuressa määrin tuomaan maahan niitä artikkeleita, joiden tulli tulisi koroitettavaksi ja senvuoksi tämän esityksen merkitys valtion finanssien kannalta ei ole niin suuri kuin on ajateltu.

Minusta ei ole sentähden syytä hyväksyä periaatteelliselta kannalta siksi arveluttavaa esitystä kuin mikä hallituksen esitys on. Ehdotan senvuoksi, että esitys hylätään.

Ed. Hästbacka: Uti den till statsutskottets betänkande fogade II reservationen angående uppbärande av förhöjd tull under innevarande år, ha rdm. Furuhjelm och undertecknad anfört bl. a., att det är principiellt betänkligt att tullar, som fastställts att gälla för ett år framåt, under året förhöjas, ty detta vållar oro och störingar i det ekonomiska livet, samt vidare att vi anse att åtgärden knappast kommer att hava någon större praktisk betydelse emedan en ansenlig del av importvarorna för det kommande året blivit förtullad förrän denna lag träder i gällande kraft.

Vid första behandlingen av detta ärende gjorde finansministern gällande, att sagda motivering icke var hållbar, särskilt det påstående att lagförslaget, sedan det hunnit träda i kraft, knappast mera kommer att hava någon större praktisk betydelse, då ju, såsom redan antytts, en stor del av de varor, som mest bidraga till tullintraderna, som upptagits i budgeten, redan förtullats.

Jag skall icke denna gång ägna tullfrågan och denna temporära ändring uti tullagen någon mer omfattande utredning beträffande dess för- och nackdelar. Jag vill blott till protokollet hava befäst reservationens innehåll och min avvikande mening till den uppfattning finansministern gav uttryck åt under ärendets första behandling. Härtill ber jag ytterligare i minnet få befäst att då import- och tullstatistiken utkommer för åren 1930 och 1931 att jag då, om icke dessförinnan, skall få belägg på vad jag nu och förut påstått, att man icke med dylika drakoniska åtgärder kan reglera importen och beräkna tullinkomsterna för ett kommande år, ej heller reglera varuprisen. Varuimportörerna äro i allmänhet rutinerade köpmän och nog medvetna om vad en ändrad tullsats medför för nytta eller skada för dem, och som köpmän icke heller sena att vidtaga motåtgärder så snart de erfara att ändring uti tullsatserna planlägges. Så har även nu skett. Redan under sommaren, då importörerna erforo att tullförhöjningen icke kunde undvikas för att få statsbudgeten att gå ihop, importerades stora mängder varor, som fyllde varrantmagasinen mer än någonsin förut. Sedan det, för c:a två månader tillbaka, blev bekant att råg, vetemjöl, kaffe, socker, bensin och några andra varor skulle få bära de 300 miljoner mark, som skulle uttagas genom förhöjd importtull, ha nämnda varor importerats till sådan mängd och förtullats, att jag dristar påstå att tullförhöjningen i syfte att staten därav för nästa år skall kunna draga den nytta, som uti budgeten upptages, är förfelad. Att jag tagit denna ställning till nu föreliggande lag betyder icke att jag skulle vara emot de föreslagna tullförhöjningarna. Men en lag som denna kan jag icke godkänna, ty den kommer i hög grad att störa förhållandena uti en fast handelspolitik och rubba alla de beräkningsgrunder varpå en stadgad varuimport uti ett land bygger.

Med anslutning till dessa antydningar synes det mig behövligt nämna vad jag avser att denna lag medför för rubbningar uti det ekonomiska livet.

Som exempel må i korthet nämnas, att det finnes många stora importörer, som varit medvetna om att tullsatserna komma att förhöjas och att denna lag är under beredning i syfte att så snart riksdagen sammanträder få den godkänd. Dessa importörer, som på en eller annan väg fått reda på nämnda planer, hava, såsom redan antyddes, fyllt varrantmagasinen med varor och i detta nu kunnat undandraga sig de förhöjda tullsatserna i den mån bankerna givit dem kredit. Och i dylika fall har det ju icke heller varit någon risk för bankerna, ty åtgärderna hava ju varit att stärka importaffärernas ställning till de

långivande bankerna. Häremot är ju ingenting att anmärka varken mot importörerna eller de långivande penningeinrättningarna, ty det hör ju till affärskutymen att begagna sig av varje tillfälle för att på mesta och bästa sätt gynna sig själv.

Men det är andra synpunkter som en lagstiftare i dylika fall som detta måste taga med i beräkningen, nämligen om en lag som denna ger lika rätt åt alla eller bidrager till ett gunstlingssystem och att skapa monopol för vissa affärer. Man har redan velat göra gällande att denna lags förberedning blev för en del affärer för tidigt bekant och att dessa på grund därav kunnat draga större fördelar av förevarande åtgärd ifall lagen godkännes, än affärsmännen i allmänhet. Huruvida detta är riktigt kan väl knappast utredas, men tullmyndigheterna, som hava reda på de olika importörernas varuinförsel under september, oktober och första halvmånaden av innevarande november kunde ändå avdraga vissa slutsatser. Riktig är emellertid den förmodan att varuförtullningen nu är större än förut, och att de jämförelsesiffror som regeringen anför såsom bevis för denna lags berättigande från åren 1924, 1925 och 1926 icke ha någon nämnvärd betydelse som jämförelsesiffror ifråga om förtullningens storlek. Så enorm har en ökad förtullning dessa dagar varit att man häpnar sig över att man under dessa tryckta tider riskerar lägga sig till med sådana varulager.

Den mest avgörande omständigheten då jag påyrkat propositionens förkastande, har varit, att jag funnit det orättvist att bereda möjlighet för vissa affärer att skapa sig en monopolställning inom affärslivet. Det är självfallet, att de affärer som nu försett sig med en avsevärd del av årsbehovet av de varor, som komma att beläggas med högre tull från denna dag, icke blott komma att därav draga fördelar för sig själv utan även att utetränga de affärer som nödgas köpa sina varor senare och betala en förhöjd tull. I vilken utsträckning detta kommer att utnyttjas, är ju svårt att på förhand fastslå, men jag är övertygad om att dylika åtgärder även komma att tillgripas i den stundande konkurrensen, synnerligast som envar i dessa tider mer än tillförene saknar köpare av alster som föres i marknaden.

Jag har på anförda grunder icke kunnat godkänna denna lag, synnerligast som staten icke kommer att hava de ekonomiska fördelar, som därav beräknats, och förenar mig om förslaget att riksdagen måtte förkasta propositionen.

Ed. Estlander: Jag ansluter mig till rdm. Furuhjelms och rdm. Hästbackas reservation. En lagstiftning sådan som den föreslagna kommer sannolikt icke att medföra den nytta för statsfinanserna som därmed har avsetts. Och regeringens värdighet har knappast att vinna på den kapplöpning, som skulle etableras mellan tullen och trafikanterna, och där måhända de senare ändå, tack vare bättre träning, skulle vinna i trots av den hjälp som regeringen söker i lagstiftningsväg.

Därest lagen avsåge det kommande året, kunde den dock måhända såsom försök antagas, ehuru åtgärden i sig själv är tvivelaktig. Men den hänför sig till en snart tilländalupen tid, för vilken lag om tulluppbörden allaredan finnes. Den skulle sålunda erhålla så att säga återverkande kraft och ingripa störande på redan avslutade avtal och handelsförhållanden; icke direkt juridiskt, men så mycket mera ekonomiskt. Då tulltaxan fastställes per år, vilket redan är ogynnsamt för handel och vandel, borde vad som stadgats åtminstone bestå så att de, vilka därav äro beroende, hade något fast att hålla sig till. Också för de ekonomiska relationerna med utlandet är detta icke blott önskligt, utan även det enda riktiga. Denna återverkan, detta ingripande i förhållanden, som intressenterna hava full anledning att räkna med såsom bestående, gör att jag finner mig icke kunna godkänna det föreliggande lagförslaget.

Valtiovarainministeri Vennola: Niiden lausuntojen johdosta, mitä täällä on asiasta annettu, pyytäisin sen lisäksi, mitä aikaisemmin olen huomauttanut, sanoa, ettei ole lainkaan periaatteellisesti muistuttamista sitä vastaan, että vuoden kuluessa muutetaan tullilainsäädäntöä. Se tapahtuu hyvin usein niin hyvin meillä kuin muuallakin ja kaikki ne seuraukset, mitä siitä voi olla, kestetään. Kun täällä puhutaan erinomaisen paljon taloudellisen elämän järkytyksestä ja siitä hyödystä tai ei-hyö-

dystä, mikä tästä voisi valtion finansseille olla, niin tahtoisin huomauttaa lausujain omilla todisteilla, että jos ei tällä lailla ole mitään merkitystä, koska suurin osa tavaroita on tullattu, niin eihän sen pitäisi silloin vaikuttaa sitä eikä tätä, eikä myöskään järkyttää taloudellista elämää. Asian laita on kuitenkin niin, että se tullaus, mikä on tehty, ei vielä ole niin suuri, ettei tästä olisi hyötyä, päinvastoin. Ja hallituksen velvollisuus on koettaa mahdollisuuksien mukaan pitää huolta siitä, että valtion tulot saadaan. Toivottavasti eduskunta, kun se kerran on tullut arvioineeksi tällaisen toimenpiteen välttämättömyyden tullien muutoksessa, lähitulevaisuudessa saa aikaan pysyväisen lain tässä suhteessa, nimittäin niin, että silloin, kun tullin muutokset ovat tekeillä, lainsäädännön avulla jo edeltäpäin pysyväisen lainsäädännön avulla, on pidetty huolta siitä, ettei tullimuutoksissa päästä keinottelemaan. Puollan lakiehdotuksen hyväksymistä.

Ed. Palmgren: Den inom svenska riksdagsgruppen bildade och till gruppen hörande fraktionen för borgerlig samverkan önskar få till protokollet antecknat, att gruppens medlemmar enhälligt komma att rösta för det föreliggande förslaget.

Ed. Sergelius: Jag har intet väsentligt att tillägga utöver det som rdm. Hästbacka och rdm. Estlander anfört beträffande lagförslagets ändamålsenlighet. Redan vid propositionens remiss var jag i tillfälle att framhålla en del olägenheter och vådor för propositionens antagande. Hr finansministern medgav då att en sådan proposition som denna kommer att vålla störingar icke blott för de inhemska importörernas utan även för de utländska leverantörernas vidkommande. Det osäkerhetsmoment som lagens antagande kommer att medföra skall ingalunda bidraga till goda handelsrelationer. Jag ber även att få ansluta mig till reservanterna och kommer att rösta för propositionens avböjande.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Helo ed. Hästbackan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Helon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, jollaiseksi se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa-ääntä ja 72 ei-ääntä; poissa 16.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen sellaisena kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi Suomen—Saksan kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen muuttamisesta.

Esitellään ainoaan käsittelyyn vuoden 1930 I valtiopäivillä hyväksytty, vahvistamatta jätetty edellämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Työjärjestyksen 53 §:n 2 momentin nojalla puhemiesneuvosto ehdottaa, että kysymyksessä oleva lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 74 §:n mukaan katsottaisiin rauenneeksi.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotuksen oppivelvollisuuslain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 47 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaan sivistysvaliokuntaan.

4) Ehdotuksen kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 48 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää sivistysvaliokunnan lausunto asiasta.

Keskustelu:

Opetusministeri Virkkunen: Eduskunta on päättyvän vuosikymmenen kuluessa eri kertoja ja eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota kansakoululaitoksen kustannuslain kaipaamiin tarkistuksiin ja korjauksiin. Jo vuonna 1923 eduskunta kehoitti hallitusta ottamaan harkittavakseen näitä kysymyksiä. Hallitus tämän johdosta valmistutti asiaa komitealla, jonka mietinnön pohjalla vuoden 1926 valtiopäiville annettiin esitys muutoksista kansakoululaitoksen kustannuslakiin. Muutosehdotukset kohdistuivat silloin pääasiassa niihin silloisen kustannuslain säännöksiin, jotka koskivat opettajain palkkausta ja eläkkeitä, mutta myös valtion yleistä osuutta kuntien kansakoulumenoihin. Eduskuntakäsittelyn pohjalla syntyikin kesäkuun 8 päivänä 1926 annettu ja seuraavan elokuun 1 päivänä voimaan tullut kansakoululaitoksen kustannuksia koskeva uusi laki, joka sisältää melkoisen joukon uusia säännöksiä, ollen näillä tarkoituksena saada supistumaan yleisiä kansakoulukustannuksia. Mutta kun seuraavinakin vuosina kansakoulumenot osoittivat säänöllistä ja huomiota herättävää kasvamista, joka ei näyttänyt pysyvän luonnollisen kohoamisen rajoissa, on eduskunta pitänyt tarpeellisena uudelleen ja entistä perinpohjaisemmin kajota samaan asiaan. Vuosi sitten suunniteltiin uusia toimenpiteitä huolestuttavien epäkohtien poistamiseksi. Eduskunta näet vastauksessaan hallituksen esitykseen tulo- ja menoarvioksi nyt kuluvalle vuodelle ilmoitti pitävänsä tarpeellisena, että hankitaan selvitys siitä, harjoitetaanko kansakoulumenoihin nähden tuhlausta ja voitaisiinko, näiden menojen käyttöä kansakoululaitoksen kustannuslain puitteissa järjestelemällä, ehkäistä menojen kohoamista. Samalla eduskunta asetti hallituksen käytettäväksi kuluvana vuonna puheenaolevan selvityksen hankkimiseksi tarpeellisen määrärahan.

Eduskunnan tekemän aloitteen johdosta opetusministeriö kuluvan vuoden kesäkuun alussa antoikin suunnitellun tutkimuksen suorittamisen valitsemansa asiantuntevan henkilön, maisteri Juhana Toiviaisen tehtäväksi. Tutkimus oli käsiteltävä lähinnä tilastollisena, joskin samalla silmällä pidettiin sitä mahdollisuutta, että myöskin kuntien kirjanpidossa oli pistokokeittaisia tarkastuksia toimitettava. Lähemmin määrättiin tutkimus suoritettavaksi siten, että se oli kohdistettava etupäässä niihin maalaiskansakoulujen menoihin, joista kansakoululaitoksen kustannuslain 15 §:n 2 momentin nojalla suoritetaan valtionapua $^2/_3$ kunnan suorittamista todellisista menoista, kuten kansakoulurakennuksien kunnossapidosta, koulukaluston, opetusvälineiden, oppilaille ilmaiseksi annettujen oppikirjojen y. m. koulutarpeiden hankkimisesta sekä oppilaiden terveydellisestä hoidosta sekä saattamis- ja majoittamiskustannuksista ynnä ravinto- ja vaatetusavuista. Huomiota oli kiinnitettävä myöskin sen seikan selvittämiseen, onko uusissa koulutaloissa niiden valmistumista lähinnä seuraavina vuosina toimitettu valtion avustuksella sellaisia korjaustöitä, jotka oikeastaan olisivat kuuluneet rakennuskustannuksiin tai ovat johtuneet rakennustöiden virheellisestä suorittamisesta. Tälle tutkimukselle valmistetun työsuunnitelman mukaan oli se edelleen kohdistettava edellämainittujen menojen erittelyyn vuosilta 1925—28. Tutkimus on nyt 4—5 kuukauden työn jälkeen kaikissa pääkohdissaan suoritettu loppuun. Vaikka eräät osaltaan tärkeätkin loppulaskelmat ja niiden nojalla tehtävät johtopäätökset tällä hetkellä vielä ovat viimeistelyjä vailla, ovat pääasialliset tulokset kuitenkin tutkimuksesta niin selvät ja todistusvoimaiset, että niiden pohjalla on voitu antaa eduskunnalle nyt esitetty esitys kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta. Ne numerotiedot ja muut näkökohdat, joita esityksen perusteluissa esitetään suoritetun tutkimuksen tuloksista, saanevat puhua puolestaan. Nähdäkseni on tutkimus tullut varsin arvok-

kaaksi ja sitovaksi sen menettelyn kautta, jota siinä johdonmukaisesti on noudatettu. Kun näet on mahdollisimman suuressa määrässä koetettu yksikkökulutusta selvittää eri menolaaduissa valitsemalla kullekin menolaadulle semmoinen kulutusyksikkö, joka laskelmien kehittyessä on osoittautunut luontevimmaksi kulutusyksiköksi, on näiksi valittu sekä oppilas- että opettajalukumäärät niin hyvin ylä- kuin alakansakouluissa ynnä myös jatkokursseilla. Näihin perustuvia yksikkölaskuja suorittamalla, ja kun ainehisto on ollut niin suuri, että se on käsittänyt koko maan, kaikki tarkastuspiirit, kaikki kunnat ja vihdoin kaikki koulut, niin on päästy niin varmoihin keskimääräisiin tuloksiin, että niiden perusteella voidaan, mikäli minä voin nähdä, varsin turvallisesti suorittaa nyt esitettyjä, melkoisen syvälle käypiä lain muutoksia, joiden kautta hankitaan entistä varmempia takeita suuremman taloudellisuuden ja säästäväisyyden noudattamisesta kansakoulumenoissa.

Tutkimus on antanut varsinkin kaksi mielestäni yhtä arvokasta tulosta, joihin esityksen muutosehdotuksetkin perustuvat. Entinen avustamisen periaate säilytetään ja voidaan edelleenkin säilyttää samana kuin tähänastisessakin lainsäädännössä siten, että valtio näitä menoja puolestansa korvaa kahdella kolmanneksella. Mutta tätä periaatetta, joka säilytetään, voidaan tästä lähtien sovelluttaa ei sokeasti ja koneellisesti, vaan määrätietoisesti ja ohjaavasti. Voidaan nyt määrätä valtion osuudelle tarkat korvausperusteet vahvistamalla valtionavustukselle enimmäis- eli maksimimäärät, jotka eri avustuslaeissa määrätään eri tavalla sen mukaan kuin koottujen tilastojen tulokset ovat antaneet selviä ohjeita. Edut tästä käytäntöön otettavasta uudesta menettelystä ovat ilmeiset ja suotuisat niin hyvin valtiolle kuin kunnille. Edut ovat siinä, että jo edeltäpäin voivat kummatkin asianosalliset valmistaa melkoisen selviä ja luotettavia arvioita lopullisista kustannuksista, jotka näihin tarkoituksiin tulevat kysymykseen. Saadaan syntymään suurempi yhdenmukaisuus eri kuntien ja eri koulujen kansakoulumenoissa. Päästään niistä suurista epäkohdista, että muutoin taloudellisesti tasa-arvoisissa ja ehkä maantieteellisesti aivan lähekkäisissä kunnissa puheenaolevat kansakoulumenot esiintyvät suuressa määrin erilaisina, ja siitäkin, että saman kunnan eri kouluissa samat menot ovat suuressa määrin vaihdelleet. Päästään edelleen siihen, että tuhlaus, missä sitäkin on ollut, saadaan poistetuksi.

Kun kysytään, paljonko näillä uusilla ehdotetuilla toimenpiteillä saadaan säästetyksi sekä valtion että kuntien menoja, niin on ilmoitettava, että tällä hetkellä juuri nämä laskelmat vielä ovat keskeneräisiä. Toivottavasti on vähän myöhemmin oleva tilaisuus antaa siinäkin kohden numeroita. Mutta varmaa kuitenkin on, että puheenaolevain menojen luonnoton nousu saadaan pysähtymään ja että kylläkin tulevat täytetyiksi ne arviot, jotka eduskunnalle annetussa tulo- ja menoarviossa on esitetty. Varsinkin jos hyväksytään ehdotus ilmaisten opetusvälineiden ja varsinkin oppikirjojen antamisesta ainoastaan vähävaraisille oppilaille, sekä kuntien että valtion säästö tulee olemaan melkoinen.

Mitä tähän viimemainittuun erikoiskysymykseen tulee niin onhan sekin ollut jo aikaisemmin eduskunnassa käsittelyn alaisena. Mainitsemassani vuoden 1926 esityksessä hallitus jo teki esityksensä perustuksena olevan komitean suosituksesta samanlaisen ehdotuksen, minkä nykyinen hallitus on uudistanut. Silloin eduskunta tätä kohtaa hallituksen esityksessä ei hyväksynyt. Tästä asiasta on kuitenkin seuraavina vuosina paljon keskusteltu sekä hallituspiireissä että kunnissa ja on tuntunut siltä, että ne näkökohdat, jotka asiallisesti puoltavat tämänkin muutoksen tekoa, ovat saaneet yhä enemmän huomiota. Puolestani myönnän, että tätä erikoiskysymystä voidaan katsella eri puolilta, mutta olen kumminkin omasta puolestani sitä mieltä, että hallituksen esitys on tässäkin kohden oikeaan osunut.

Se uudistus, joka haliltuksen esityksessä nyt ehdotetaan, alkaa, jos se hyväksytään, vaikuttaa menojen vähentämiseksi jo tulevan vuoden loppupuolella. Saattaa ajatella, että kunnilla olisi kiusaus esittää ensi vuoden vaihteessa tavallista enemmän ja suurempia laskuja valtion korvattavaksi, mutta jos tällainen yritys saada valtiolta osuutta enemmän, kuin mitä kohtuullista ja tosiasioihin perustuvaa olisi, tehtäisiin, se varmaankaan ei tulisi onnistumaan. Tullaan kait menettelemään sillä tavalla, että entistä suuremmassa määrässä

pyydetään kuntia esittämään aikaisemmin valmistamiansa tätäkin asiaa koskevia menoarvioita ja niistä on helposti käyvä ilmi, mitkä menot ovat todellisia ja ennakolta arvioituja, mitkä taas ehkä keinotekoisesti huipistettuja.

Tässä yhteydessä on syytä mainita, että kontrollia kuntien, valtion maksettavaksi esittämistä menoista on aikaisemminkin osoittautunut yhä tarpeellisemmaksi harjoittaa viranomaisten puolelta. Jo takavuosina on kouluviranomaisilla ollut syytä jotenkin ankaralla kädellä käsitellä niitä kuntien esittämiä menoja, joista on valtiolta vaadittu korvausosuutta. Ne määrät varsinkin koulurakenusten, korjausten ja kunnossapidon kustannuksista, joita kunnat tilastoissaan ja tiliehdotuksissaan ovat valtion korvattaviksi esittäneet, ovat olleet huomattavasti suuremmat kuin ne maksut, joita valtio on lopulta katsonut olevansa lain mukaan velvollinen suorittamaan. Nyt suoritetun tutkimuksen alaisina vuosina, nimittäin vuosina 1925—1928, on kouluhallitus pyyhkinyt korvattaviksi esitetyistä menoista tasaluvuin seuraavat määrät: vuonna 1925 1,400,000 markkaa; mutta jo seuraavana vuonna on pyyhittyjen määrien nousu vallan huikea, se oli vuonna 1926 3,999,990 markkaa. Vuonna 1927 se on ollut 4,000,000 ja vuonna 1928 4,440,000. Nämäkin suuresti kasvaneet kuntien valtion korvattaviksi esittämistä laskuista toimitetut pyyhkimiset todistavat, miten välttämätöntä on päästä sellaisiin selviin korvauksen laskemisen perusteisiin, jotka tekevät sekä valtiolle että kunnille mahdolliseksi jo ennakolta laatia arvioita puheenaolevien kustannusten enimmäismääristä.

Kaiken kaikkiaan olen puolestani vakuutettu siitä, että hallituksen esityksen antamisella ja sen hyväksymisellä on astuttu järkiperäisen ja, jos tätä sanaa saan käyttää, reilun taloudenhoidon ylläpitämisen hyvälle tielle niiden kansakoulumenojen hoitamiseksi, joiden oikea, sekä ajanmukainen että kaukonäköinen järjestely on yhtä tähdellinen niin hyvin valtiolle kuin kunnillekin.

Ed. Ståhlberg: Esitetyn lakiehdotuksen mukaan laissa määrättäisiin yleiset perusteet niille avustuksille, joita kunnille myönnetään valtion varoista, mutta enimmyysmäärät, joihinka nämä avustukset erilaisilta menoilta voisivat nousta, vahvistettaisiin valtioneuvoston päätöksellä. Kun tässä kuitenkin myönnetään kunnille nimenomainen oikeus saada avutusta määrättyyn enimmyysmäärään asti ja toiselta puolen on puheena verrattain suuria valtion varoja, pyytäisin asianomaisia valiokuntia harkitsemaan, eikö olisi asianmukaisempaa, että nämä enimmyysmäärät vahvistettaisiin asetuksessa, eikä valtioneuvoston päätöksessä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta sivistysvaliokunnan lausunto.

5) Työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamista

tarkoittava ed. Kiviojan aloite esitellään.

Puhemies: Kysymyksessä oleva ed. Kiviojan aloite jaettiin painettuna edustajille viime istunnossa. Työjärjestyksen 66 §:n mukaan on edustajan tekemä aloite työjärjestyksen muuttamiseen, ellei eduskunta sitä suorastaan hylkää, lähetettävä lausunnon antamista varten puhemiesneuvostoon.

Puheenvuoroja ei haluta.

Puhemies: Kun ei ole tehty ehdotusta aloitteen hylkäämisestä, lähetetään se lausunnon antamista varten puhemiesneuvostoon.

Puhemies: Seuraava eduskunnan istunto on ensi tiistaina klo 19.

Täysistunto lopetetaan klo 11,03.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

17. Tiistaina 18 p. marraskuuta 1930

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia: Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi valtion viran tai pysyväisen toimen haltijan nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta 300
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 7 a ja 7; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 9.

2) Ehdotus laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 42.

3) Ehdotus laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 10.

Esitellään:

4) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1930 tammi—syyskuun ajalta ..... „

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta rikoslain 11 luvun muuttamisesta 301

Siv.

6) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta 301

7) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta ..... „

8) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta ..... „

9) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Anttila, A. Hakala, Hannula, Kuuliala, Rothberg, Sunila ja Svinhufvud.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta terveydellisistä syistä ed. Svinhufvud, sairauden johdosta ed. Kuuliala, virkatehtävien takia ed. Rothberg ja oikeusasiain takia ed. A. Hakala.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä saapunut hallituksen esitykset

n:o 49 laiksi taajaväkisistä maalaisyhdyskunnista ja

n:o 50 laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä.

Erästä Lapuan yhteiskoulun toverikunnan kirjelmää koskeva ed. Erichin kysymys.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Erichin asianomaisen valtioneuvostonjäsenen vastattavaksi osoittama kysymys, joka koskee erästä Lapuan yhteiskoulun toverikunnan poikien maan muiden oppikoulujen toverikunnille äskettäin lähettämää kirjelmää, sekä opetusministerin kysymykseen antama kirjallinen vastaus. Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaisesti ei asiasta sallita keskustelua eikä siitä tehdä päätöstä.

Sihteeri lukee kysymyksen ja opetusministeri Virkkusen vastauksen siihen.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Täällä ilmestyvä Ajan Sana niminen sanomalehti julkaisi numerossaan marraskuun 11 päivältä kirjelmän, jonka Lapuan yhteiskoulun toverikunnan pojat ovat lähettäneet maan muitten oppikoulujen toverikunnille. Kolmen nuorukaisen allekirjoittamassa kirjelmässä kehoitetaan muitakin toverikuntia yhtymään kannattamaan n. s. Lapuan liikettä ja esittämään mielipiteensä Lapualle pidettäväksi suunnitellulle liikkeen kannattajien yleiselle kokoukselle. Allekirjoittajat, jotka katsovat saavuttaneensa riittävän kypsyyden ja arvostelukyvyn lausuakseen painavan sanansa ja „paheksumisensa'' eräitten viime aikoina tapahtuneitten lainmukaisten pidätysten ja vangitsemisten johdosta, eivät lähemmin lausu, onko aikomuksena saattaa koulunuorison „valistunut mielipide'' kokouksen tietoon kirjallisesti vai suorastaan „edustajien'' välityksellä.

Kun kouluopetuksen tarkoituksena on varttuvan nuorison älyllinen ja siveellinen kasvatus ja tämän päämäärän saavuttamiseksi on välttämätöntä pitää sitä erillään valtiollisista kiistakysymyksistä ja intohimoista, niin ja koska Lapuan yhteiskoulun toverikunnan kirjelmä saattaa olla omiaan järkyttämään koulujen menestykselliselle työskentelylle tarpeellista työrauhaa, pyytää allekirjoittanut kunnioittaen V. J:n 37 §:n 1 mom. säädetyssä järjestyksessä esittää asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko ylempänä viitattu kirjelmä hallituksen tiedossa ja jos on

mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä suojellakseen oppikoulujen työrauhaa sellaisilta häiriöiltä, joita kirjelmä todennäköisesti voi aiheuttaa, sekä

onko Lapuan yhteiskoulun toverikunnan valvojaa (kuraattoria) ja oppilaitoksen johtajaa huomautettu toverikunnan menettelyn sopimattomuudesta?

Helsingissä, marraskuun 13 päivänä 1930.

Mikko W. Erich.

Opetusministeri Virkkusen vastaus kuuluu:

Valtioneuvosto.
Opetusministeri.

Helsingissä,
18 p:nä marraskuuta 1930.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Kirjeessä kuluvan marraskuun 14 päivältä olette Te, Herra Puhemies, minulle lähettänyt kansanedustaja Mikko W. Erichin V. J:n 37 §:n 1 mom. säätämässä järjestyksessä minulle vastattavaksi esittämän seuraavan, kuluvan kuun 13 päivänä päivätyn kysymyksen:

Onko ylempänä viitattu (nimittäin Lapuan yhteiskoulun toverikunnan) kirjelmä hallituksen tiedossa, ja jos on

mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä suojellakseen oppikoulujen työrauhaa

sellaisilta häiriöiltä, joita kirjelmä todennäköisesti voi aiheuttaa, sekä

onko Lapuan yhteiskoulun toverikunnan valvojaa (kuraattoria) ja oppilaitoksen johtajaa huomautettu toverikunnan menettelyn sopimattomuudesta?

Tämän johdosta saan kunnioittavimmin esittää seuraavaa.

Lapuan yhteiskoulun toverikunnan kirjeestä luin tiedon siinä sanomalehdessä, joka kysymyksessä mainitaan, mutta olen senjälkeen hankkinut sen kokonaisuudessaan nähtäväkseni. Ymmärrän kirjeen tarkoituksen, varsinkin kun sen lähettäjät myöhemmin julkisuudessa ovat sen tyydyttävästi selittäneet. Luotan nytkin, niinkuin aina olen tehnyt, Suomen opiskelevaan nuorisoon. Kaikissa oloissa, mutta varsinkin nykyaikana, pidän erittäin tärkeänä sitä, että koulunuorisomme vastuunalaiset kasvattajat kullekin uskottua nuorisojoukkoansa johtavat sillä tavoin, että he antautuvat välittömään, henkisten siteiden lujittamaan yhteyteen nuorisonsa kanssa. Kun he tässä läheisessä asemassaan osoittavat sitä kohtaan ymmärtämystä ja myötätuntoa heidän on oleva helppoa myös ohjata nuorisoansa niin, että sen herkän isänmaallisen mielen ilmaukset aina löytävät ne muodot, jotka ovat myönteiset ja soveliaat. Myöskin nyt kyseessäolevaa nuorten aloitetta käsitellessään vanhemman polven tulee omistaa nämä välttämättömät edellytykset, joihin olen viitannut. Mitään häiriöitä oppikoulujen työrauhalle ei kirjeestä ole odotettavissa. Mitä huomautuksia kirjeen alkuperäinen, nyttemmin tarkemmin selitetty sanamuoto saattaa aiheuttaa, se selviää kouluhallituksen sen johdosta antamasta ja sanomalehtien kautta tunnetuksi tulleesta kiertokirjeestä. Tämän virallisen toimenpiteen katson asiassa täysin riittäväksi.

Paavo Virkkunen.

Statsrådet.
Undervisningsministern.

Helsingfors,
den 18 november 1930.

Till Riksdagens Herr Talman.

I skrivelse av den 14 innevarande november har Ni, Herr Talman, tillsänt mig följande den 13 i samma månad dagtecknade spörsmål, som riksdagsmannen Mikko W. Erich framställts till mitt besvarande i den ordning 37 § 1 mom. R. O. föreskriver:

Har regeringen vetskap om ovanantydda (nämligen konventets vid Lappo samskola) skrivelse och, om så är fallet,

vilka åtgärder ärnar regeringen vidtaga för att värna arbetsfreden i lärdomsskolorna mot de störingar skrivelsen sannolikt kan framkalla, samt

hava kuratorn för konventet vid Lappo samskola och läroanstaltens föreståndare uppmärksamgjorts på det olämpliga i konventets tillvägagående?

I anledning härav får jag vördsammast anföra följande:

Om konventets vid Lappo samskola brev erhöll jag kännedom ur den tidning, som i spörsmålet omförmäles, men därefter har jag införskaffat brevet i dess helhet till genomgående. Brevets syftemål förstår jag, särskilt efter det dess avsändare i offentligheten på ett tillfredsställande sätt förklarat det. Nu, som alltid, litar jag på Finlands studerande ungdom. Under alla förhållanden, men insynnerhet under nuvarande tid anser jag det vara av synnerlig vikt, att vår skolungdoms ansvariga uppfostrare vid handledningen av den ungdom envar har sig ombetrodd, träda i omedelbar genom andliga band stärkt gemenskap med denna ungdom. När de i denna närstående ställning ådagalägga sin förståelse och sympati, skall det också bliva dem lätt att så leda ungdomen, att yttringarna av dess känsliga fosterländska sinnelag städse finna positiva och lämpliga former. Vid bedömandet av nu ifrågavarande initiativ från de ungas sida bör den äldre generationen anlägga ovanantydda nödvändiga synpukter. Några störingar av arbetsfreden i lärdomskolorna äro i anledning av brevet ej att befara. Till vilka anmärkningar brevets ursprungliga, numera närmare förtydligade ordalydelse kan föranleda, framgår av skolstyrelsens i anledning därav avlåtna och genom tidningspressen bekantgjorda cirkulär. Denna officiella åtgärd synes mig i allo tillfyllestgörande.

Paavo Virkkunen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Ryynänen: Valitsijamiesten kokous pidetään tässä huoneessa tämän istunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 7 a ja otetaan jatkettuun toiseen käsittelyyn siinä sekä saman valiokunnan mietinnössä n:o 7 ja perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 9, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 7 a, josta nähdään, että suuri valiokunta on, yhtyen muissa kohdin eduskunnan asiassa tekemiin päätöksiin, päättänyt ehdottaa lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin viimeiseen lauseeseen otettavaksi erään selventävän lisäyksen. Eduskunnan on nyt päätettävä tämän muutosehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoroa ei haluta.

Suuren valiokunnan esittämä muutosehdotus hyväksytään.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 42, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu. Sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään järjestänsä keskustelutta lakiehdotuksen 1—2 §:t, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 10, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu. Sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiehdotuksen 22 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1930 tammi—syyskuun ajalta

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan sekä, mikäli se koskee suhteita ulkovaltoihin, ulkoasiainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon

5) Rikoslain 11 luvun muuttamista

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6;

6) Ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7;

7) Asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamista

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8;

8) Ehdotuksen laiksi laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; sekä

9) Ehdotuksen laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

P u h e m i e s: Eduskunnan ensi istunto on ensi perjantaina kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 19,36.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

18. Perjantaina 21 p. marraskuuta 1930

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta 304
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 7 a ja 7; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 9.

2) Ehdotus laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta 305
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 42.

3) Ehdotus laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 10.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi lisäyksestä ja muutoksesta rikoslain 11 lukuun .... „
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 29.

5) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta 311
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 45.

Siv.

6) Ehdotus laiksi laivanisännän vastuusta sekä meripanttioikeudesta ... 311
Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 14.

7) Ehdotus laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta „
Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 23.

8) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta .. „
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; ed. von Bornin lak. al. n:o 1.

Esitellään:

9) Hallituksen esitys n:o 49 laiksi taajaväkisistä maalaisyhdyskunnista . 312

10) Hallituksen esitys n:o 50 laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä ..... „

11) Ed. Kiviojan aloite työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamisesta sekä puhemiesneuvoston siitä antama lausunto 324

Pöydällepanoa varten esitellään:

12) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi metsä- ja maataloudellisiin tarkoituksiin ..... „

Siv.

13) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta lisäyksistä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon 325

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Kuuliala, Rothberg ja Sunila.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat ensi tiistain istunnosta läheisen sukulaisen kuoleman johdosta ed. Forstadius ja kunnallisten tehtävien takia ed. Tuomikoski.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä saapunut hallituksen esitykset n:ot 51, 52, 53 ja 54.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lahdensuo: Ilmoitan, että suuri valiokunta kokoontuu huomenaamuna kello 9.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 9, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnöissä n:ot 7 ja 7 a, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta, sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä taikka hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Estlander: Då, såsom jag hoppas, lagen nu kommer att godkännas, ber jag att under denna förutsättning få framställa ett förslag till petitionskläm i överensstämmelse med det, som ingår i den av mig undertecknade andra reservationen till grundlagsutskottets betänkande n:o 5: att riksdagen måtte besluta hemställa, att regeringen ville undersöka huruvida icke ersättning bör givas åt tjänstemän, vilka på grund av lagen den 29 juni 1926 nödgats avgå från tjänsten vid 65 års ålder, ävensom framlägga härav tilläventyrs föranledd proposition.

Jag skall icke uppehålla riksdagen med att ingå på motiveringen av detta förslag, utan hänvisar endast till vad jag uttalat uti min reservation.

Ed. Björk: Jag ber att få understöda rdm. Estlanders förslag.

Ed. Sergelius: Jag ber även att få understöda rdm. Estlanders förslag.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Estlander ed. Björkin kannattamana ehdottanut, että eduskunta päättäisi lausua toivomuksen, että hallitus tutkituttaisi, eikö ole myönnettävä korvaus niille virkamiehille, joiden on ollut pakko kesäkuun 29 päivänä 1926 annetun lain perusteella erota virastaan 65 vuoden vanhoina, ja antaisi tästä mahdollisesti aiheutuvan esityksen. Kutsun tätä ehdotusta ed. Estlanderin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Äänestys ja päätös

ed. Estlanderin ehdotuksesta:

Joka hyväksyy ed. Estlanderin ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on sanottu ehdotus hylätty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hylännyt ed. Estlanderin ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 42, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 10, esitellään k o l m a n t e e n k ä s i t t e l y y n.

P u h e m i e s: Ensin sallitaan asiasta keskustelu. Sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä taikka hylkäämisestä.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 10, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 11, esitellään k o l m a n t e e n k ä s i t t e l y y n.

P u h e m i e s: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä taikka hylkäämisestä.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi lisäyksestä ja muutoksesta rikoslain 11 lukuun.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan e n s i m m ä i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 29, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Oikeusministeri S ö d e r h o l m: Perustuslakivaliokunta on ryhmittelemällä ehdotetussa rikoslain 11 luvun 4 a §:ssä mainitut teot koettanut vielä tarkemmin määritellä ne toimintamuodot, jotka sen mukaan olisi rangaistavia. On kysymyksenalaista, onko tällainen ryhmittely ollut tarpeen mainitun pykälän väärän sovittamisen estämiseksi. Kuitenkin on nähdäkseni asiallinen muutos tehty sen sanamuodon kautta, jonka 2 kohdan loppu on saanut. Tämä kohta kuuluu: „Ottaa osaa kokoukseen, joka hänen tietensä on kutsuttu koolle valtiopetokseen tähtäävän

toiminnan edistämiseksi tahi, jossa neuvotellaan tai päätetään valtiopetokseen tähtäävän toiminnan edistämisestä taikka 1 kohdassa mainitun yhteenliittymän perustamisesta, ellei asianhaaroista käy päättäminen, ettei hänen aikomuksenaan ollut edistää tällaista toimintaa''. Kun esityksen mukaan osanottaminen kokoukseen, joka on kutsuttu koolle valtiopetokseen tähtäävän toiminnan edistämiseksi tahi, jossa on neuvoteltu tai sovittu tuollaisesta toiminnasta, olisi rangaistava, on mietinnössä tähän lisätty sanat: „Ellei asianhaaroista käy päättäminen, ettei hänen aikomuksensa ollut edistää tällaista toimintaa''. Todistusten esittäminen tästä tulee, kuten sanottu, olemaan hyvinkin vaikea. Jos esityksessä ehdotettua säännöstä pidetään liian ankarana, olisi teon rangaistavuuden ehdoksi ollut asetettava, että henkilö, joka on noudattanut kutsua sellaiseen kokoukseen, ei siellä ole vastustanut päätöksiä, joiden tarkoituksena on edistää valtiopetoksellista toimintaa.

Perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa on vapaaherra von Born lausunut, että esityksessä rikoslakiin ehdotetut lisäykset olivat tulleet tarpeettomiksi sen jälkeen kun hallituksen valtiopäiväjärjestykseen ja vaalilakiin ehdottamat muutokset oli saatu lakiin. Tämän laatuista lausumaa olisi kaikkein vähimmän odottanut vapaaherra von Bornin taholta. Ehdotettua suuntaa noudattaen voivat keskuslautakunnat tutkiessaan henkilöitten vaalikelpoisuutta paljon laajemmalti perustaa harkintansa langettavaan tuomioon. Ehdotetun 4 a §:n piiriin mahtuu nimittäin suuri joukko tekoja, joilla, vaikkakaan niitä ei suorastaan voida leimata valtiopetoksen valmisteluksi, kuitenkin on sama valtiojärjestyksen turvallisuutta uhkaava tarkoitusperä. Tässä on todellakin kysymys aivan omalaatuisesta rikoksesta, crimen sui generis, ja kysymyksen alaista on, eikö tämän säännöksen oikea paikka olisi jossakin muussa rikoslain luvussa, esim. 42 luvussa, jossa puhutaan valtion turvallisuutta varten annettujen määräysten rikkomisesta.

Herr talman! Grundlagsutskottet har genom uppdelandet av den föreslagna nya 4 a § 11 kap. strafflagen sökt ytterligare precisera de handlingar, vilka på grund av densamma bleve straffbara. Det kan ifrågasättas, huruvida en sådan uppdelning behöfts för att icke leda till oriktig tillämpning av paragrafen. En saklig ändring synes mig likväl vara gjord genom den avfattning slutet av punkt 2 erhållit. Denna punkt lyder: Deltagare i möte, som honom veterligen sammankallats för främjande av högförrädisk verksamhet eller å vilket lägges råd eller beslutes om främjande av högförräderi åsyftande verksamhet eller grundande av i första punkten nämnda sammanslutning, därest icke av omständigheterna framgår, att hans avsikt icke varit att främja en dylik verksamhet. Medan enligt propositionen deltagande i möte, som sammankallats för befrämjande av högförrädisk verksamhet eller å vilket lagts råd eller överenskommits om dylik verksamhet, vore straffbart, har i betänkandet tillagts orden „därest icke av omständigheterna framgår att hans avsikt icke varit att främja en dylik verksamhet''. Denna bevisning skall, som sagt, ofta vara mycket svår att föreställa. Hade man ansett propositionens stadgande för strängt, hade man då såsom grund för straffbarhet kunnat uppställa villkoret att en person, som efterkommit kallelse till sådant möte, där icke motsatt sig beslut, som avser att främja högförrädisk verksamhet.

I sin till grundlagsutskottets betänkande fogade reservation har friherre von Born yttrat, att de i propositionen föreslagna tilläggen till strafflagen blivit överflödiga, sedan regeringens förslag till ändring av riksdags- och valordningarna blivit lag. Ett uttalande av detta slag hade jag minst väntat från friherre von Borns sida. På denna väg blir det möjligt för centralvalnämnderna att vid prövningen av personers valbarhet i långt större omfattning trygga sig vid fällande domslut. Under den föreslagna nya § 4 a inrymmas nämligen en mängd handlingar, vilka, ehuruväl de icke kunna stämplas såsom direkt förberedelse till högförräderi, likväl hava samma syfte att undergräva statsordningen. Här är verkligen fråga om ett särskilt slag av brott, ett crimen sui generis, och det kan ifrågasättas, om icke rätta platsen för det nya stadgandet vore i annat kapitel av strafflagen, exempelvis

42 kap., som handlar om brott emot föreskrift till statens säkerhet.

Med det sagda vågar jag icke påstå att det skulle hava lyckats mig att övertyga friherre von Born, det förefaller mig nämligen som om vi på senare tider haft något svårt att förstå varandra, men törhända finnes det dock i riksdagen någon annan eller kanske flera andra, som äro tillgängliga för den bevisning, som jag nu har sökt föreställa frågan.

Ed. Kilpi: Herra puhemies! Jättäessään viime heinäkuussa kokoontuneelle eduskunnalle tunnetut poikkeuslakiesityksensä tasavallan suojelulaiksi, valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n, kunnallislakien ja vaalilain eräitten pykälien sekä painovapauslain ja rikoslain 16 luvun 24 §:n muuttamisesta, silloinen hallitus ilmeisesti katsoi esityksen hyväksymisen jälkeen omaksuvansa kaikki tarpeelliset aseet kommunistien toiminnan lopettamiseksi maassa sillä tavalla kuin n. s. kansanliikkeen taholta oli toivottu. Ainakaan ei eduskunnalle jätetyistä asiakirjoista enempää kuin hallituksen jäsenten heinäkuun istunnoissa käyttämistä puheenvuoroistakaan selviä, että muitakin poikkeuksellista luonnetta olevia lakeja ja lainmuutoksia tarvittaisiin hallituksen omaksuman päämäärän toteuttamiseksi. Päinvastoin hallituksen taholta silloin nimenomaan lausuttiin, että jätettyihin lakiesityksiin sisältyy se ohjelma, jonka puitteissa kommunistien toiminta hallituksen käsityksen mukaan voitiin maassa lopettaa. Viittaustakaan siihen, että voimassaolevassa rikoslaissa valtiopetosta koskeva määritelmä olisi liian suppea tai valtiopetoksesta ja valtiopetoksen valmistelusta määrätyt rangaistukset korjausta tarvitsevat, ei esitetty. Voinemme todeta, ettei ainakaan vielä heinäkuussa hallituksen mielestä ollut tarvetta laajentaa taikka muuttaa valtiopetosta koskevain rikosten alaa, vaan katsottiin siinä suhteessa nykyiset määräykset täysin riittäviksi. Samaa mieltä oli kaiketi toimeensa astuttuaan myöskin nykyinen hallitus, koskapa ei sekään, ryhtyessään ohjelmansa ja käsityksensä mukaan hävittämään maasta kommunistista toimintaa, katsonut heinäkuussa tarvitsevansa tehdä eduskunnalle mitään esityksiä tässä suhteessa, vaan tyytyi se ainoastaan vaatimaan edellisen hallituksen esittämien poikkeuslakien hyväksymistä.

Ajatus rikoslain 11 luvun 4 §:n muuttamisesta perustuukin alunperin yksityisen aloitteeseen, joka tavallisesti tunnetaan n. s. Kivimäen linjan nimellä ja johon sisältyvästä muutoskompleksista tämä muodostaa yhden osan. Sen tarkoituksena oli pääasiassa tarkemmin määritellä, minkälaiset henkilöt eivät olisi vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja siinä tapauksessa, että mainittu linja myöskin muilta kohdiltaan olisi hyväksytty. Tunnetuista syistä ei näin kuitenkaan käynyt, jotenka kysymys rikoslain 11 luvun 4 §:n muuttamisesta joutui eduskunnalle kesällä käsiteltäväksi erillisenä siitä asiayhteydestä, mihinkä se pääasiassa liittyi. Tällöin kylläkin herra sisäministeri tuntui esitykseen varsin ihastuneelta, mutta sen sijaan sekä herra pääministeri että herra oikeusministeri arvostelivat esitystä ankarasti, vaikkakin ensinmainittu viime hetkessä ilmoitti, ettei hallituksella ollut mitään sitä vastaan, vaikka nyt tuollainenkin lakiesitys hyväksyttäisiin. Kun hallituksen taholta asiaan suhtauduttiin näin viileästi, niin saikin se eduskunnassa ainoastaan nipin napin puolelleen äänten enemmistön ja joutui sen jälkeen niiden muiden lakiesitysten seuraan, jotka eduskunta siirsi yli vaalien.

Kesän aikana hallitus näyttää kuitenkin tulleen katumapäälle, tarkistaneen jollakin tavoin kantansa ja päätyneen antamaan eduskunnalle oman esityksensä rikoslain useinmainitun pykälän muuttamisesta. Muutosesitys on suurelta osalta otettu sanasta sanaan vaalien yli siirtyneestä lakialoitteesta, josta se pääasiassa eroaa siinä suhteessa, että erilaiset valtiojärjestystä vastaan suunnatuiksi katsottavat rikokset on eroitettu toisistaan. Samalla kuin hallitus esityksessään katsoo olevan syytä ehdottaa hyljättäväksi vaalien yli siirtyneen lakialoitteen, pitää se tärkeänä nyt jättämänsä esityksen hyväksymistä. Perustuslakivaliokunta on asiaa käsitellessään kirjoittanut hallituksen esityksen uuteen muotoon, ja myönnettävä on, että se tässä muodossa on huomattavasti selvempi, ymmärrettävämpi ja vähemmän erilaiselle tulkinnalle tilaa antava kuin hallituksen esityksen sanamuoto. Kuitenkaan ei perustuslakivaliokunnan vähemmistö ole tullut vakuutetuksi siitä, että esitys edes nyt esilläolevassa muodossa olisi todellisen tarpeen vaatima. Hallituksen esityksen perusteluissa lausutaan tällaista ri-

koslain muutosta tarvittavan kommunistisia aatteita ajavan kansalaisten salaisen rikollisen toiminnan tukahuttamiseksi, koska rikoslaki ei nykyisessä muodossaan muka anna viranomaisille riittäviä mahdollisuuksia kommunistien maanalaisen kiihoituksen ja muun rikollisen työskentelyn ehkäisemiseksi. Jätän juristien keskenään selitettäväksi sen seikan, pitävätkö nämä perustelut paikkaansa. Mutta jokainen poliittista elämää maassamme viime vuosina tarkannut maallikkokin on voinut todeta, että jatkuvasti vuodet ympäri eri hovioikeuksissa esillä olleissa kommunistijutuissa vain perin harvoin on sattunut, että syytteeseen joutunut olisi siitä vapautettu, ja milloin niin on käynyt, on asianomainen epäilemättä ollut aivan viaton. Hovioikeuksille ei siten ole tuntunut olevan vaikeutta löytää kulloinkin tarvittavaa lainkohtaa syytteessä olleiden tuomitsemiseen. Siltä kannalta on siis esitys tarpeeton.

Mutta on toinenkin syy, joka puhuu esityksen hyväksymistä vastaan. Valtiopetoksen käsitettä on tämän esityksen avulla pyritty huomattavasti laajentamaan, muodostamaan valtiopetoksen ja valtiopetoksen valmistelun lisäksi vielä kolmas muoto, jota perustuslakivaliokunnan mietinnössä nimitetään valtiopetokseen tähtääväksi toiminnaksi, ja joka epäilemättä käytäntöön sovellettuna tulisi antamaan aihetta monille erilaisille tulkinnoille ja siten tavoitellun selvyyden sijasta aikaansaisi sekaannusta.

Perustuslakivaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet ovatkin katsoneet, niinkuin mietintöön liittämästämme I vastalauseesta käy selville, että ehdotettu lisäys ja muutos rikoslain 11 luvun 4 §:ään on tarpeeton. Mikäli rikollista, valtiopetoksellista toimintaa valtakunnan alueella ilmenee, ovat syylliset käsityksemme ja saadun kokemuksen mukaan saatettavissa rangaistukseen nykyisin voimassaolevan lain perusteella ja niidenkin, joilla on asiassa toinen käsitys, pitäisi ainakin luottaa siihen, että äsken eduskunnassa hyväksyttyjen poikkeuslakien rangaistuspykälät yhdessä rikoslain asianomaisten pykälien kanssa muodostavat niin ankaran aseen, ettei valtiopetokseen vivahtavaakaan toimintaa voi kukaan rangaistuksetta maassa harjoittaa, on hän sitten kommunisti taikka äärimmäinen oikeistolainen tai siltä väliltä, jos näiden lakien pykäliä puolueettomasti sovelletaan. Valitettavasti on poikkeuslaeilla useimmiten vain se omituisuus, että ne pyrkivät käytännössä kohdistumaan vain työväestöä vastaan.

Kun asia nyt menee suureen valiokuntaan, rohkenen, herra puhemies, valiokunnalle suositella I vastalauseeseen sisältyvää kantaa, että esitys rikoslain 11 luvun 4 §:n muuttamisesta hylättäisiin.

Ed. Tulenheimo: Herra puhemies! Käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä on tahdottu vastustaa m. m. sillä perusteella, että muutosehdotus viime valtiopäivillä sisältyi toiseen niistä n. s. linjoista, joiden kautta pyrittiin saamaan aikaan muutos siinä valtakunnan menestykselle ja onnelle vahingollisessa, yleistä pahennusta herättäneessä asiaintilassa, että voimassaolevan valtiosäännön ja oikeusjärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi toimivat kansalaiset saattoivat toimia eduskunnassa ja kunnallisissa hallintoelimissä. Kun nyt, niin on sanottu, tältä linjalta on luovuttu ja toista linjaa myöten kulkevat kommunistilait saatu hyväksytyiksi, ei muutoksia rikoslain 11 lukuun enää tarvittaisi.

Ne, jotka näin suhtautuvat esilläolevaan ehdotukseen, elävät liiaksi viime valtiopäivien lumoissa. Kysymystä, ovatko ehdotetut muutokset tarpeellisia, vaiko ei, on arvosteltava itsenäisesti, riippumatta siitä käsiteltiinkö niitä aikaisemmin osana jostain laajemmasta lainsäädäntöryhmästä. Niihin on suhtauduttava niinkuin jokaiseen muuhun rikoslain säädökseen. Käsittävätkö ne teot, joita nyt tahdotaan rangaistuksella uhata, oikeushyvien loukkausta, joka on niin yhteiskunnalle vaarallista, että niiden estämiseksi on tällaisiin rangaistusehdotuksiin ryhdyttävä? Vai tuleeko valtion niihin nähden pysyä välinpitämättömänä, sallia niiden tapahtuvan, pitää niitä vähämerkityksellisinä, niin ettei rangaistuksen uhalla jokaista oikeusjärjestyksenalaista niistä varoiteta ja jokaista niitä tehnyttä rangaista.

Että uudessa ehdotetussa rikoslain 11 luvun 4 a §:ssä mainitut teot ovat oikeudenvastaisia, sitä vastaan ei kai kukaan tahtone tehdä väitettä. Kellään ei liene halua väittää, että esim. se, joka liittyy sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi tai joka levittää valtiopetokseen tai sen valmistukseen kiihoittavia kirjoituk-

sia, toimisi oikein ja voimassa olevan oikeusjärjestyksen mukaisesti. Sellainen väite olikin todella kömpelö.

Vastustuksesta, joka ehdotusta on kohdannut, kuultaa sensijaan läpi käsitys, että nuo teot eivät olisi siinä määrin yhteiskuntavaarallisia, että oikeusjärjestyksen täytyisi niitä rangaistuksin vastustaa. Valtakuntamme muka ei ole niin heikko, toistaakseni erään vasemmistotaholta annetun lausunnon aikaisemmilta valtiopäiviltä, että se puheisiin ja kirjoituksiin hukkuisi. Tällaisen käsityksen virheellisyys on, kuten usein on osoitettu, ilmeinen. Juuri sellaisella toiminnalla, jota nyt ehdotetussa rikoslain 11 luvun 4 a pykälässä mainitaan, saadaan joukot määrättyjen harhakuvitelmien valtaan, samalla kuin niissä synnytetään mielle vallankumouksellisesta toiminnasta. Nämä molemmat yhdessä saavat joukot kriitillisellä hetkellä toimimaan ikäänkuin automaattisesti, ilman että siihen kuuluvilla yksilöillä olisi edes mahdollisuutta mihinkään n. k. valintatoimintaan. Päinvastoin joutuvat nuo onnettomat, en paremmin sano, joukkopsykoosin valtaan, joka tekee heidät arvostelukyvyttömiksi välikappaleiksi johtajien käsissä, aivan niinkuin kävi punakapinassa, ja samoista syistä. Kommunistit ja heidän kätyrinsä osaavat hyvästi käyttää hyväkseen sielutieteellisiä lakeja. Heidän ohjelmansa mukaanhan on maailmanvallankumous pantava toimeen kolmessa „etapissa". Ensin on harjoitettava kiihoitusta. Senjälkeen on pantava toimeen mielenosoituksia, jotka ovat juuri siinä laillisuuden ja laittomuuden välimailla, niin että joukot joutuvat poliisin kanssa tekemisiin ja saadaan tottumaan sen vastustamiseen, ilman että siitä olisi varsin ankaria seurauksia. Ja sitten kolmas etappi: aseellinen toiminta. Jokainen näistä etapeista on välttämätön seuraavalle. Joka senvuoksi väittää, että vain viimeinen näistä olisi yhteiskunnalle vaarallinen, se väittää samaa kuin se, joka koettaisi uskotella esim., että varmasti vaikka hitaasti vaikuttava myrkky ei olisi vaarallista tai ettei tarvitsisi välittää jostakin sairaudesta, jos tämä sairaus ei olisi sellainen, että siihen heti kohta kuolisi. Ei, kyllä on niin, että taudin ilmaantuessa yhteiskuntaruumiiseenkin, on siihen paras käydä käsiksi niin aikaisessa asteessa kuin suinkin mahdollista ja estää myrkyttämistä jo heti alussa. Yhteiskunnan on suojeltava olemassaoloaan jo sitäkin vallankumoukseen tähtäävää toimintaa vastaan, joka tapahtuu ensimmäisessä „etapissa". Ja sitä juuri tarkoittaa käsiteltävänä oleva säännös. On sitäpaitsi moneen yksinkertaiseen ihmiseen nähden paljon inhimillisempääkin koettaa estää häntä jo ajoissa joutumasta vallankumoukseen kiihoittavien tunnottomien henkilöiden uhriksi kuin sallia näiden rauhassa kylvää myrkkyään ja vasta kun se on tuhoa tehnyt, käydä lain ankaruudella asiaan käsiksi. Uusi säännös on senvuoksi yhteiskunnalliselta kannalta katsoen täysin paikallaan.

Tätä säännöstä vastaan on vielä sanottu, että se on tarpeeton senvuoksi, että monet siinä mainitut teot saattavat joutua rangaistaviksi jo voimassa olevan rikoslain 11 luvun 4 pykälän mukaan. Useissa tapauksissa voitaisiin näet, niin sanotaan, nämä teot pitää valtiopetoksen valmisteluna, sen mukaan mitä näillä rikoksilla tähän asti on ymmärretty. Senvuoksi tultaisiin muka hyvin toimeen nykyisillä rikoslain säännöksillä valtiopetoksen valmistelusta, joihin nähden tulkinta jo on vakaantunut ja käytäntö kehittynyt määrättyyn suuntaan.

On epäilemättä aivan oikein, että monet niistä teoista, joita uudessa 4 a pykälässä mainitaan, saattavat käsittää valtiopetoksen valmistelun. Viime valtiopäivillä lepäämään hyväksytty laki käsittelikin niitä kaikkia valtiopetoksen valmisteluna, mikä käy ilmi ei ainoastaan silloin hyväksytyn säännöksen alkusanoista „valtiopetoksen valmisteluun katsotaan syypääksi myöskin se j. n. e.", vaan myöskin siitä, että rikoksen edellytyksenä oli, että tekijä oli ryhtynyt säännöksissä mainittuihin tekoihin „valtiopetoksen aikomuksessa". Siinäkin muodossa olisi säännös ollut tarpeen, koska valtiopetoksen valmistelu ja eri toimimuodot sen kautta olisivat tulleet selvästi luetelluiksi ja siten syöpyneet yleiseen tietoisuuteen. Mutta nyt käsittelyn alaisena oleva säännös ei käsittele siinä mainittuja tekoja enää valtiopetoksen valmisteluna, vaan niinkuin herra oikeusministeri on huomauttanut, itsenäisinä eri rikoksina. Ero on siinä, että valtiopetoksen valmistelu samoinkuin kaikki rikoksen valmistelu edellyttää valmistelua johonkin määrättyyn konkreettiseen rikokseen, siis tässä johonkin konkreettiseen valtiopetoksen tekomuotoon; kun taas nyt käsittelyn alaisessa lainpaikassa julis-

tetaan rangaistavaksi valtiopetokseen tähtäävän toiminnan edistäminen, vaikkakaan itse vallankumouksen muoto ja sen tekotapa ei olisi valmiiksi suunniteltu. Luonnollisesti ei valtiopetoksen valmistelussakaan tarvitse itse vallankumousteon olla ajalleen, paikalleen ja tekotavalleen täysin määritelty. Sanotaanhan jo tuossa kuuluisassa vallankumouksen oppikirjassa, jonka nimenä on, ellen erehdy, „Tie voittoon", ettei vallankumouksen aikaa ja paikkaa eikä tekomuotoa voi edeltäkäsin määrätä, vaan on toimittava olosuhteiden ja tilanteiden mukaan, mutta sitä on nimenomaan siitä huolimatta valmisteltava. Mutta ihan abstraktiseen vallankumoukseen tähtäävän toiminnan edistämistä ei voitaisi valtiopetoksen valmisteluna rangaista eikä käytännössä ole rangaistukaan. Käsiteltävänä oleva säännös siis laajentaa rangaistuksella uhattujen tekojen alaa siitä, mitä voitaisiin nykyisen rikoslain 11 luvun 4 pykälän mukaan rangaista ja mitä lepäämään hyväksytyn ehdotuksen mukaan voitaisiin tehdä. Ja tämä laajentaminen on paikallaan, sillä psykoloogisesti tai paremmin sanoen joukkopsykoloogisesti asiaa arvostellen on valtiopetokseen tähtäävän toiminnan edistäminen yhtä vaarallista, oli itse vallankumouksen toimeenpano konkreettisesti edeltäpäin suunniteltu tai ei. Mutta että joku teko, jos siihen lisäksi tule joku lisäseikka, voi tulla toisen lainpaikan mukaan ankarammin rangaistuksi kuin ilman tällaista lisäseikkaa toisen lainpaikan mukaan, se ei ole rikoslaillemme mitään vierasta. Esimerkkejä siitä voisi luetella kuinka paljon tahansa. Ei siis mitenkään riko rikoslain systeemiä se, että 4 a §:ssä mainittu valtiopetokseen tähtäävää toimintaa edistävä teko, jos siihen lisäksi tulee määrätyn valtiopetoksen tekemisen aikomus, rangaistaan 4 §:n mukaan ankarammin kuin valtiopetoksen valmistelu.

I vastalauseessa on sanottu m. m.: „Kun laki yksityiskohtaisilla määräyksillään tulee suuresti rajoittamaan tuomioistuimien harkintavaltaa lain sovelluttamisessa, ja kun sitä tultaisiin käyttämään puolueellisesti", niin ei voida sen hyväksymiseen myötävaikuttaa. En voi olla huomauttamatta tämän perustelun loogillisesta ristiriitaisuudesta. Sillä niinhän nyt toki on, että mitä yksityiskohtaisempi lainsäännös on, mitä vähemmän se jättää tilaa tuomioistuimien harkintavallalle, sitä vähemmän tuomioistuin voi käyttää sitä puolueellisesti, sitä enemmän se on sidottu lain kirjaimeen. Juuri sen kautta, että säännös kolmessa ensimmäisessä kohdassa esimerkein tarkoin koettaa luetella kaikki ne mahdolliset tapaukset, jotka saattavat tulla kysymykseen neljännessä kohdassa yleisin sanoin luonnehditussa rikoksessa — valtiopetokseen tähtäävän toiminnan edistämisessä —, osoitetaan, että säännöksessä on koetettu jättää mielivallalle ja puolueellisuudelle niin vähän tilaa kuin lainsäätäjälle yleensä on mahdollista.

Ei siis ole olemassa mitään syytä olla hyväksymättä nyt käsiteltävänä olevaa rikoslain muutosta, jos yleensä tahdotaan tehdä sulku kommunistiselle yhteiskuntaa jäytävälle toiminnalle.

Käsiteltävänä olevassa säännöksessä rangaistavaksi määrätty rikos, valtiopetokseen tähtäävän toiminnan edistäminen, on ja sen tuleekin olla tahallinen rikos. Tämä olisi selvää, vaikkei siitä itse säännöksessä erityisesti mitään sanottaisikaan. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin tahtonut tätä seikkaa erityisesti alleviivata ja sitä vastaanhan ei ole mitään sanomista. Mutta kun se on tehnyt sen viisi kertaa samassa pykälässä, niin se jo kuitenkin on melkein liikaa. Yhdenkin kerran sanottuna pitäisi riittämän määräys, että tämä rikos ainoastaan tahallisesti tehtynä on rangaistava. En ole tämän muotoseikan vuoksi tahtonut liittää vastalausetta mietintöön, mutta olen suuressa valiokunnassa koettava saada tarpeellisen korjauksen aikaan.

Mitä siihen huomautukseen tulee, jonka herra oikeusministeri teki toiseen kohtaan nähden, niin oli se sanamuoto, jonka herra oikeusministeri mainitsi, perustuslakivaliokunnassa harkinnan alaisena. Perustuslakivaliokunta tuli kuitenkin siihen tulokseen, että jotta kävisi selvästi ilmi, että teot, joita ilmeisesti ei ole ollut tarkoitus julistaa rangaistaviksi, jäisivät rangaistavaisuuden ulkopuolelle, olisi sitä sanamuotoa käytettävä, joka näkyy mietinnöstä.

Ed. von Born: Jag har icke för avsikt att inlåta mig på någon närmare polemik här med hr justitieministern. Men jag tillåter mig i varje fall erinra om, att då motsvarande lagändring förelåg till behandling under juli-sessionen, alltså den

lagändring, som sedan lades att vila till innevarande riksdag och varav regeringens proposition endast utgör en något förbättrad upplaga, så yttrade justitieministern därom bl. a. följande: „Då jag blivit uppfordrad uttala mig om föreliggande lagförslag, ber jag endast få hänvisa till vad statsministern redan tidigare har yttrat om detta lagförslag. Han yttrade, att det skulle vara att helt och hållet snedvrida strafflagens ifrågavarande stadganden, och vid sådant förhållande ansåg han, att det icke vore gagneligt att vidtaga en sådan lagstiftningsåtgärd som denna. Jag har ingenting till detta att tillägga''. Jag hade egentligen ej heller för min del något att tillägga till detta; — men jag kan dock ej underlåta att ytterligare säga, att de svenska riksdagsmän, som vid senaste riksdagssessionen i juli röstade emot detta samma lagförslag, de gjorde det i huvudsak just på grund av den ståndpunkt justitieministern då intog i frågan.

Oikeusministeri Söderholm: Ja, jag är lycklig att förklara att jag i visst avseende kan giva friherre von Born rätt. Jag var nog emot det förslag, som väcktes, men det förslaget skiljer sig så väsentligt från det som nu föreligger, att jag mycket väl kunnat vara emot det föregående, som var ägnat att snedvrida, såsom statsministern hade yttrat, lagstiftningen angående förberedelse till högförräderi. Denna mindre lyckliga avfattning av lagstadgandet har nu blivit ändrad, så att det hela fått en helt annan karaktär.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 45, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi laivanisännän vastuusta sekä meripanttioikeudesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 14, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 23, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ensimmäiseen

käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. von Bornin lak. al. n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotuksen laiksi taajaväkisistä maalaisyhdyskunnista

sisältävä hallituksen esitys n:o 49 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

10) Ehdotuksen laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä

sisältävä hallituksen esitys n:o 50 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Sosialiministeri Tuomivaara: Herra puhemies! Arvoisa eduskunta! Mallasjuomia koskevaan lainsäädäntöön on, kuten hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan, eri aikoina tehty muutoksia ja tähän alaan kuuluvia säännöksiä on eri laeissa, joten se on pahasti särkynyt ja kaipaa jo tästäkin syystä uudistamista. Eräät muutokset ovat vielä lisäksi välttämättömiä sen vuoksi, että muuttuneet olot ja saavutettu kokemus ovat osoittaneet sellaisten tarpeellisuuden. Eduskunnan talousvaliokuntakin on hylätessään vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä tehdyn mallasjuomain alkoholiprosentin koroitusta tarkoittavan aloitteen perustellut tätä sillä, että kysymys mallasjuomalainsäädännön uudistamisesta oli valmistelun alaisena asianomaisessa ministeriössä, ja valiokunnan käsityksen mukaan voitaisiin alkoholiprosentin koroittaminen sopivimmin käsitellä tässä yhteydessä. Kun eduskunnassa on tehty useita aloitteita ja kun panimoteollisuusyhdistyksen puolesta on myöskin kahdesti anottu mietojen mallasjuomien alkoholirajan koroittamista, on hallitus katsonut tarpeelliseksi nyt eduskunnalle annetussa esityksessä laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä ehdottaa, että mallasjuomien sallittua alkoholirajaa koroitettaisiin nykyisestä 1.6 painoprosentista 2.4 painoprosenttiin eli 2 tilavuusprosentista 3.01 tilavuusprosenttiin. Ehdotus siitä, että alkoholiprosentti määriteltäisiin meidänkin lainsäädännössämme kuten esim. Ruotsin ja Tanskan laeissa, painoprosenteissa, johtuu esityksen perusteluissa mainituista käytännöllisistä syistä. Mielenkiintoisin ja eniten ehkä erimielisyyttä aiheuttava kohta kyseessäolevassa esityksessä lienee hallituksen mallasjuomien alkoholipitoisuuden koroittamisehdotus 2.4 painoprosenttiin, jota toiset pitänevät liian korkeana ja toiset taas ehkä liian alhaisena. Kun on hyvin todennäköistä, että kyseessä olevaa esitystä arvostellaan ankarasti, sen vuoksi, että alkoholirajan koroittamista pidetään raittiudelle vaarallisena, pyydän saada tämän johdosta esittää seuraavaa.

Hallitus antaessaan esityksen laiksi mallasjuomain tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä on lähtenyt siitä, että mallasjuomaa, jonka alkoholipitoisuus on enintään 2.4 painoprosenttia eli siis 3.01 tilavuusprosenttia, ei kansan raittiuden kannalta voida pitää vaarallisena. Jotta henkilöstä, joka tällaista juomaa nauttii, voitaisiin havaita edes aivan heikkoa alkoholin vaikutusta, on juomaa nautittava kohtuuttoman suuret määrät. Suomessa on professorien von Hellensin, Tigerstedtin ja von Wendtin toimesta järjestetyissä kokeissa tultu siihen tulokseen, että 2.74 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävä mallasjuoma, jolla kokeita suoritettiin, voi ainoastaan hyvin epäsuotuisissa oloissa vaikuttaa vähäisessä määrin ehkäisevästi henkilön kykyyn suorittaa mekaanista tarkkuustyötä. Alkoholin vaikutus ei sanottavasti lisäänny, kun alkoholin rajaa koroitetaan 2.4 painoprosenttiin eli siis yhdellä tilavuusprosentilla. Siinä suhteessa voidaan viitata esimerkiksi ruotsalaisten Einar Hammarstenin ja Göran Liljestran-

din Ruotsin kontrollihallituksen toimesta suorittamiin kokeisiin. Näissä kokeissa ja tutkimuksissa on käytetty myös mallasjuomaa, jonka alkoholipitoisuus oli 2.4 painoprosenttia. Henkilö, joka tunnin kuluessa joi tyhjään vatsaan 5 pulloa tällaista olutta ja syönnin jälkeen 8 pulloa, ei siitä päihtynyt, vaan osoittautui veltoksi ja uniseksi ja ainoastaan erittäin ankarassa tasapainokokeessa oli havaittavissa virheitä. Tähän voi luonnollisesti vaikuttaa myöskin nautittu suuri nestemäärä sellaisenaan. Viime aikoina on toimitettu tutkimuksia veren alkoholipitoisuudesta ja tämän perusteella ruvettu määrittelemään m. m. alkoholia nauttineen henkilön päihtymystilaa, ja on tultu siihen että jos veressä verikokeen avulla todetaan olevan 1 promille, 0.001, alkoholia, ei tätä määrää vielä pidetä vaarallisena ja päihtymystä osoittavana. Vasta 2 promilleä alkoholia veressä sanotaan aiheuttavan jonkinlaisen päihtymyksen, riippuen tietysti henkilön ominaisuuksista se, onko tuo päihtyminen vähän lievempi tai havaitaanko sitä vähän enemmän.

Jos me nyt tämän perusteella otamme esimerkin tästä nyt kyseenä olevasta mallasjuomasta, jonka alkoholipitoisuus olisi siis 2,4 painoprosenttia, niin jos — ottakaamme esimerkiksi 90 kiloa painava tuollainen riskinpuoleinen mies, jos hän nauttii tätä mallasjuomaa, — 2.4 painoprosenttista mallasjuomaa 3 litraa yhteen menoon, niin silloin hän saa alkoholimäärän, joka, edellyttämällä, että se leviää taisaisesti hänen veressään, osoittaisi verikokeessa yhtä promilleä, yhtä tuhannesosaa, siis tämä ei vielä mitenkään osoittaisi päihtymistä. Jos tämä sama henkilö joisi tätä 2.4 painoprosenttista olutta 6 litraa yhteen menoon, niin silloin pitäisi veressään verikokeen antaa 2 promilleä. Silloin tultaisiin siihen, jolloin jo verikokeen avulla voitaisiin todeta jonkinlaista päihtymistä. 6 litraa tietää 20 puolipulloa ja minä luulen, että täytyy olla hyvin vahva mies, joka pystyy tämän kokeen suorittamaan. Minä voin mainita, että eräs henkilö, joka on alistunut tällaiseen kokeeseen ja joka joi tätä samanlaista ollutta 2 litraa, vakuutti minulle, että hän ei toiste sellaisen kokeen alaiseksi antaudu. Siitä oli seurauksena ensin tavaton uneliaisuus ja toisena seurauksena vatsahäiriöitä. Käytännöllisesti katsoen on näin ollen päihtymykseen tarvittava alkoholimäärä tällaisesta juomasta saatavissa sellaisen ponnistuksen ja ylettömästä juomisesta aiheutuneen pahantunteen kustannuksella, ettei luulisi tämän voivan houkutella ketään.

Mitä tulee kysymykseen, herättääkö kysymyksessä oleva juoma nauttijassaan himoa alkoholiin, on siihen vastattava, ettei se sitä tavallisessa ihmisessä aiheuta. Jossakin yksityisessä tapauksessa voi luonnollisesti tämäkin juoma olla myötävaikuttamassa alkoholihimon syntymiseen, mutta samaahan voidaan sanoa nykyisestäkin mallasjuomasta. Jo humalavesi ja likööri haju vaikuttavat kiihoittavasti eräisiin yksilöihin ja tällaisia alkoholille perin alttiita yksilöitä on vaikeata varjella nykyisissäkään oloissa, vaikka mallasjuomien alkoholipitoisuutta ei koroitettaisikaan. On sanottu, että kysymyksessä olevaa juomaa tullaan käyttämään sekoitusjuomana, johon spriitä ja apteekkitippoja lisätään alkoholipitoisuuden nostamiseksi. Todennäköisesti on se mallasjuomien väärinkäyttö, jota maaherrain lausuntojen mukaan esiintyi eräillä paikkakunnilla maailmansodan aikana, pääasiallisesti juuri tällaista. Voi olla mahdollista, että toisen luokan mallasjuomia käytetään niinkuin jo nykyistäkin mallasjuomaa tähän tarkoitukseen, mutta jos spriitä on saatavissa, keksitään sille kaikesta huolimatta sekoitusaineita, jotka vastaavat asianomaisen makua. Jos taasen joitakuita apteekkitippoja ruvettaisiin käyttämään yleisemmin puheenalaiseen tarkoitukseen, on lääkintöhallituksella mahdollisuus kieltolain nojalla säännöstellä tippakauppaa ja kieltää mainitunlaisten tippojen myynti käsikaupassa.

On myöskin mainittu jossakin yhteydessä, että erikoisesti nuoriso ja naiset rupeaisivat kysymyksessä olevaa mallasjuomaa väärinkäyttämään ja että heidän alkoholikäyttönsä kehittyisi siitä. Tähän voidaan kuitenkin huomauttaa, että mallasjuoma on vähemmän sopiva juuri nuorison ja naisten juomaksi sen kitkerän maun takia. Suuremmalla syyllä voidaan väittää, että makeat alkoholittomat likööri tai n. s. mehut ja viinit, joita pidetään kaupan eri nimisinä, soveltuvat paljoa paremmin alkoholilla sekoitettuna nuorison ja naisten makuun. Lisäksi on huomautettava, että alkoholiraja lakiehdotuksen mukaan tulisi olemaan 2.4 painoprosenttia eli siis 3 tilavuusprosenttia, kun taasen entisen oluen

keskimääräinen alkoholipitoisuus oli noin 4.3 tilavuusprosenttia. Ne kokemukset, jotka on saatu tällaisesta entisen ajan oluesta, eivät siis ilman muuta sovellu nyt ehdotettuun toisen luokan mallasjuomaan. Jos meillä kieltolailla olisi voitu saavuttaa sellainen raittiustila, jota se edellyttää ja jollaista toivottiin lakia säädettäessä, olisi tämä esitys ehkä ollut tarpeeton. Mutta kun olot ovat sellaiset, jollaisina ne hyvin tunnetaan, ja mainitun tarkoituksen saavuttaminen ei ainakaan lähiaikoina näytä mahdolliselta huolimatta kaikkien maassa toimineitten hallitusten vilpittömästä pyrkimyksestä ja niiden käytettävinä olevista keinoista parantaa raittiustilannetta, niin näin ollen voidaan nyt kysymyksessäolevan mallasjuoman valmistus ja myynti sallia ilman, että raittiustilanne mielestäni sen johdosta ollenkaan käy vaikeammaksi.

Voidaan myös ajatella sitä, että tällaisen mallasjuoman salliminen on varsin viattomassa muodossa tehty koe, jolla voidaan tarkata, miten miedot juomat vaikuttavat raittiustilanteeseen, jos niitä sallittaisiin käyttää. Onhan tehty sellaisiakin ehdotuksia, että kieltolaki joksikin aikaa pantaisiin lepäämään ja säädettäisiin laki, jolla alkoholin käyttö tulisi vapaaksi. Luopumatta kuitenkaan kieltolain periaatteesta, voitaisiin jossain määrin tällaista kokemusta hankkia sallimalla sellaisen mallasjuoman myynti, jota hallituksen esitys tarkoittaa.

Kun edellä osoittamani vaaraton mallasjuoman alkoholiprosentin korottaminen saa aikaan myös sen, että sellainen juoma säilyy paremmin ja on maukkaampaa kuin nykyinen, niin ei mielestäni ole eduskunnalla tämänkään vuoksi syytä suhtautua kielteisesti nyt kyseessäolevaan hallituksen esitykseen, jonka hyväksyminen päinvastoin tietäisi sitä, että nykyiseen alkoholilainsäädäntöön kohdistunut tyytymättömyyden syy ainakin mallasjuomalainsäädäntöön nähden menettäisi asiallisen pohjan.

Kun hallitus on antanut esityksen mallasjuoman verotuksesta ja kun nykyään valmistettavia mallasjuomia tuskin voidaan ajatella, ainakaan tuntuvmmin verotta ilman, että panimoteollisuutemme joutuisi varsin tukalaan asemaan, olisi tästä syystä sallittava valmistaa parempaa ja verotukseen sopivampaa mallasjuomaa, mikä mielestäni on valtiotalouden kannalta nykyisena aikana tärkeä ja huomioonotettava seikka.

Samalla pyydän huomauttaa, että riittävän mariginaalin saamiseksi nykyisen 1.6 painoprosenttia alkoholia sisältävästä mallasjuomasta ylöspäin on mielestäni 2.4 painoprosenttia ollut vähin välttämätön yläraja jo verotuksenkin kannalta katsottuna.

Kun tarkastelee kyseessäolevaa lakiesitystä ja ottaa huomioon sen, mitä edellä olen sanonut, 2.4 painoprosenttia alkoholia sisältävän mallasjuoman vaarattomuudesta päihdyttävänä juomana, niin tuntuu ensi näkemältä siltä, kuin laissa esiintyvät rajoittavat määräykset valmistukseen ja kauppaan nähden olisivat tarpeettomia. Käsitykseni onkin, että niitä ei sanottavasti tarvittaisi 2.4 painoprosentin mallasjuomaa varten silloin, kun sitä ei nautita ylenmäärin, jollaista en luule tulevan tapahtumaan muuta kuin poikkeustapauksissa. Rajoittavat määräykset ovat tarpeen pääasiassa sen tähden, että viranomaiset mahdollisimman helposti ja nopeasti voisivat puuttua asiaan silloin, jos mallasjuomaan sekoitetaan korkeaprosenttisia väkijuomia, joita valitettavasti lienee saatavissa yleisesti. Ne kokemukset, jotka maailmansodan aikana saavutettiin jääkellarikaljasta ja miedosta mallasjuomasta, joihin, kuten jo edellä olen maininnut, todennäköisesti sekoitettiin väkevämpiä aineita, antavat riittävän aiheen verraten yksityiskohtaisten säännösten ottamiselle lakiesitykseen. Tätä menettelyä puolustaa vielä sekin, että vain täten voidaan antaa mahdollisimman varmat takeet tehokkaasta valvonnasta ja väärinkäytösten ehkäisemisestä niille, jotka pitävät laissa ehdotettua ylintä 2.4 %:n alkoholirajaa vaarallisena senvuoksi, että se houkuttelisi juomaan sanottua mallasjuomaa kohtuuttomia määriä.

Siitä mitä edellä olen esittänyt, pitäisi käydä selville, että hallituksen pyrkimyksenä ei ole ollut ehdottaa päihdyttävän ja kansan raittiudelle turmiollisen mallasjuoman valmistuksen sallimista. Tarkoituksena päinvastoin on ollut mallasjuomalainsäädännön uudistamisen yhteydessä saada siihen erinäisten käytännöllisten näkökohtien vaatimia muutoksia silti sanottavammin poikkeamatta voimassaolevan kieltolain periaatteesta. On toivottavaa, että asianomainen valiokunta ja myös eduskunta yhtyy hallituksen käsitykseen mallasjuomalainsäädännössä esiintyneiden epäkohtien poistamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. (Ed. von Frenckell: Hyvä!)

Ed. U. Hildén: Herr talman! Här vill jag i främsta rummet adressera mig till det utskott, som kommer att behandla denna ölproposition, men även i andra rummet till hela riksdagen. Utöver den motivering regeringen i ölpropositionen anfört för alkoholgränsens höjande vill jag anföra en synpunkt, som av oss jordbrukare anses så viktig, att enbart den bör vara tillräcklig för att motivera en höjning av alkoholprocenten till den nu föreslagna.

Kornodlingen har, i den mån rotfruktsodlingen gått framåt, vunnit allt större utbredning i landet. Bryggerierna hava i allmänhet visat förståelse, när det gällt för kornodlaren att bli av med sin vara, men bryggerierna kunna icke köpa vad som helst, utan ställa vissa fordringar. Därför hava de tillsammans med våra jordbruksammanslutningar anordnat särskilda maltkornsutställningar i syfte att få fram lämpliga kornsorter och för att tillika visa jordbrukarna, hurudant ett maltkorn bör se ut för att vara lämpligt. Man har även lyckats få fram några goda sorter, som väl låta sig odlas ända till Vasa i norr, men ett fel har man dock ej kunnat få bortelimineratt och det är vårt korns höga äggvitehalt. För att man skall kunna brygga ett hållbart öl med den alkoholstyrka, som nu är tillåten, fordras nämligen att äggvitan i kornet ej överstiger 11 %. Vårt korn innehåller 12 % äggvita. En ökning av alkoholhalten med ungefär 1 % skulle möjliggöra, att vi kunde använda vårt eget korn för bryggeriändamål. Den låga äggvitehalten är i allmänhet svår att nå och lyckas i allmänhet endast under våta år. Den sommar, som nu gått till ända och som varit så gynnsam för sädesodlingen, har givit det vackraste tänkbara korn, men tyvärr med en äggvite- eller proteinhalt, som i de flesta fall rör sig mellan 11 ½ à 12 %. Jag har varit i tillfälle att se statens analys för 23 gårdars kornprov, av vilka endast 5 hade en äggvitehalt under 11 %. 12 lågo mellan 11 och 12 och 6 stycken prov hade över 12 % äggvita. Skulle sålunda 12 % äggvitehalt i kornet kunna godkännas, så skulle vi lantmän kunna fylla hela behovet av maltkorn. En höjning av alkoholprocenten till den föreslagna gör även att kornåtgången bleve betydligt större, ty enligt Ballings-skala åtgår för öl klass I, d. v. s. det som vi nu begagna och som brygges på 5 % vört, för 100 hl. vört 650 kg. malt, medan för det öl, som nu är föreslaget och som vi må kalla klass II och som har en högre vörtstyrka, till 100 hl. vört åtgå 1,000 kg. malt, sålunda en betydligt större maltmängd.

Då riksdagen genom den enkla åtgärden att höja alkoholprocenten till den nu föreslagna eller till den av hr von Frenckell föreslagna kan möjliggöra det, att landets behov av maltkorn fylles genom inhemsk produktion och sålunda åtskilliga tiotal miljoner mark stanna inom landet och komma landets egna invånare till godo, så vågar jag väl antaga, att riksdagsmännen skola höja sig över givna partiparoller och tillåta nu föreslagna lags godkännande.

Ed. Voionmaa: Herra puhemies! Ehdotonta raittiutta harrastavat ja kieltolakia kannattavat kansalaiset ovat varmaan hämmästyen tutustuneet hallituksen esitykseen mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta ja myymisestä. Eikä tämä hämmästys ole suinkaan vähentynyt, kun he ovat yksityiskohtaisemmin ajatelleet hallituksen esityksen sisällystä ja seurauksia.

Esityksen perusteluissa sanotaan, että mallasjuomia koskeva lainsäädäntö on siinä eri aikoina tapahtuneitten muutosten vuoksi pahasti särkynyt ja että se kaipaa sen vuoksi uusimista. On kuultu näin kyllä olevan. Kukaan ei tietysti vastusta hajanaisten lakien kodifioimista. Kodifioitakoon vain mallasjuomia koskevat lait ja esitykset. Mutta kukaan ei usko tämän vuoksi tarvittavan kieltolain puhkaisemista, kun tähän asti on vaillinaisillakin säännöksillä tultu toimeen kieltolakia rikkomatta.

On sitten elinkeinollisten intressien perusteella vaadittu mallasjuomien alkoholiprosentin koroittamista. Panimoteollisuusyhdistys on teknillisistä syistä vaatinut mallasjuomien alkoholirajan koroittamista 2.25 painoprosenttiin, mikä vastaa 2.84 tilavuusprosenttia. On kuitenkin kuultu asiantuntijain selittävän, etteivät teknilliset syyt, s. o. mallasjuomien säilyttäminen, ehdottomasti vaadi tällaista koroittamista. Tähän saakka on miten kuten tultu toimeen nykyisillä määräyksillä. Jos kumminkin katsottaisiin teknilliseltä kannalta prosentin koroittaminen suotavaksi, niin missään tapauksessa ei koroittaminen saa olla sellainen, että se tekee mallasjuomista juovutusjuomana pidettävän juoman ja

että siten rikotaan kieltolakijärjestelmää. Sillä kieltolain pääperuste on se, että se tahtoo tukahduttaa kaikkien juovuttavien juomien valmistamisen ja myymisen muita kuin lääkinnöllisiä ja teknillisiä tarpeita varten.

Ed. Hildén, U., tässä äsken kauniissa puheessaan ohran viljelyksestä lausui sen ajatuksen, että Suomen kansan pitäisi ruveta juomaan uutta, väkevämpää mallasjuomaa edistääkseen ohranviljelystä. Kun kaikkia mahdollisia syitä on tahdottu esittää mallasjuomien alkoholipitoisuuden koroittamiseksi, on tietysti hellittävänä asianhaarana tätäkin perustetta muistettu. Nykyjään käytettäneen mallasjuomien valmistamiseen pääasiallisesti ulkomaisia mallasohria. Kotimaista ohranviljelystä on kyllä suosittava. En vain näe, että senvuoksi täytyisi mallasjuomien alkoholipitoisuutta lisätä. Miksi kotimaiset mallasohrat eivät kelpaisi miedompien, vaan ainoastaan väkevämpien mallasjuomien valmistamiseen? Ja jos nykyjään viljeltyjen ohralaatujen proteinipitoisuus, niinkuin ed. Hildén selitti, tekisi sen mahdottomaksi, niin kaiketi voisi Suomessa ruveta viljelemään sellaisia lajeja, jotka kelpaavat miedompien mallasjuomien valmistukseen, koskapa semmoisia ohria näkyy olevan ja koskapa meidän maamme kuuluu ohranviljelysvyöhykkeeseen, jolla on erityisen hyvät edellytykset ohran viljelykseen. Eivät nykyiset mallasjuomasäännökset estä kotimaisten mallasohrien käyttämistä. Ja jos niin olisi laita, niin siinä tapauksessa meidän yleisen raittius- ja kieltolakiedun vuoksi täytyy kärsiä se epäkohta, ettemme voi kotimaista mallasjuomaohraa niin suuressa määrin käyttää juomiseen, vaan ne täytyisi siinä tapauksessa käyttää enemmän syömiseen, kansan leipäravintoon, jolloinka myöskään ohrat eivät olisi hukkaan menneet.

Hallituksen esityksestä käy vielä selville, että on tarkoitus ruveta verottamaan tätä parempaa mallasjuomaa, jota nyt pitäisi ruveta maassa valmistamaan. Julkisuudessa on jo huomautettu, että tähän asti sivistysmaissa yleensä on verotettu juovuttavia juomia pääasiallisesti vain raittiuspoliittisessa tarkoituksessa, s. o. väkijuomien kulutuksen vähentämiseksi. Juovuttavia juomia on, missä niitä käytetään, tietysti verotettava, ankarasti verotettava. Mutta kuulumatonta on, että jonkun sivistysmaan hallitus rupeaisi edistämään jonkun väkijuomalaadun käyttämistä saadakseen siitä hyvän verotusesineen. Suomen nykyinen hallitus näyttää kuitenkin ajattelevan sillä tavoin. Se ryhtyy raivaamaan tietä entistä väkevämmälle mallasjuomalle saadakseen siitä hyvän verotusesineen. Tällaisesta verotuspolitiikasta minä tahtoisin varoittaa Suomen kansaa.

Jos taas on tarkoitus verottaa sellaisia mallasjuomia, jotka ilmeisesti ovat vaarattomia, ei mielestäni ole siihenkään syytä. Ei pitäisi vaikeuttaa virvoitusjuomien eikä vaarattomien mallasjuomien käyttämistä varsinkaan tällaisina taloudellisesti ahtaina aikoina, joita nyt elämme, ja varsinkin, kun kokemus on osoittanut olevissa oloissa hyväksi raittiuspolitiikaksi suositella raittiudelle edullisia juomia alkoholipitoisten juovuttavain juomien sijaan. Mielestäni ei siis pitäisi mitenkään ryhtyä verottamaan sellaisia mallasjuomia, joita ei ole pidettävä juovutusjuomina. Hallituksen perustelu ei siis tässäkään kohden ole kelvollinen.

Mutta hallituksen esityksen todelliset perusteet eivät olekaan ne, joista edellä on ollut puhe, vaan ne ovat toiset. Hallitus on tahtonut ennenkaikkea tyydyttää ne vaatimukset, joita h y v ä n o l u e n vaatijat ovat esittäneet. Hallitus kannattaa näiden vaatijain pyrkimyksiä esittämällä nyt mallasjuomien ylärajaksi 2.4 painoprosenttia alkoholia, joka vastaa 3.01 tilavuusprosenttia. Hallitus sanookin, että tällä tavoin saadaan paremmin säilyvää mallasjuomaa, jotapaitsi se on „maultaan parempaa" — siinä se pääasia onkin, — ja „eräissä tapauksissa myös jossain määrin ravitsevampaa" — tämä näin heikosti sanottu ja epämääräinen asia on tietysti sivuasia. Hallitus on siis ministeri Tuomivaaran johdolla ryhtynyt tähän suureen hommaan pääasiallisesti paremman olueen hankkimiseksi niille, jotka sitä kaipaavat.

Kutka kaipaavat sitten „parempaa olutta"? Eivät minun nähdäkseni kansan suuret joukot, tämän kansan suuret työtätekevät joukot sitä kaipaa niin suuressa määrin kuin ehkä luullaan. Mutta eräs osa kansaamme sitä näyttää hyvin suuressa määrin kaipaavan. Sen maku on erityisesti nykyaikana kehittynyt erityisesti hyviä oluvia ymmärtävään suuntaan, näiden

herrojen maku, joiden oikeana tarkoituksena ei kuitenkaan liene niin paljon ruveta pysyviksi hyvän oluen nauttijoiksi kuin saada kieltolaki kumoon.

Mutta arveluttavinta on se, että se olut, jolla ministeri Tuomivaara ja hallitus nyt tahtovat onnellistuttaa Suomen kansaa, on *juovutusjuomaa*. Hallituksen esityksen perusteluissa tästä uudesta tuotteesta sanotaan kierrellen kaarrellen: „Jos sitä nautitaan kohtuuttoman suuria määriä, voi alkoholin vaikutusta jossain määrin esiintyä". Näin ne koreilevat sanat kuuluvat. Mutta itse hallituksen lakiesityksessä se ilmenee täysin selvästi. Vai onko pidettävä kieltolain alaisuudesta vapautettavana vaarattomana juomana sellaista juomaa, jonka valmistamisen oikeus on riippuva erityisestä maaherran luvasta, jota saadaan nautittavaksi myydä vain kaupunkien tai kuntien valtuustojen enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan antamalla luvalla, jota saadaan paikalla nautittavaksi myydä ainoastaan maaherran harkintansa mukaan annettavalla luvalla ravintolan, kahvilan tai yömajan yhteydessä ja jota ei saa myydä sille, joka ei ole täyttänyt 16 vuotta, ja jota vihdoin ei saa kuletaa talosta taloon myytäväksi. Tämä niin monilla varokeinoilla piiritetty aine on tietysti pidettävä vaarallisena. Se on pidettävä juovuttavana juomana, sitä kohdellaan täydellisesti juovuttavan juoman tavoin. Kyllä tämä todistaa, että ministeri Tuomivaaran ja hallituksen mielestä kysymyksessä oleva juoma on juovuttava juoma. Ja silloin olen minä oikeutettu sanomaan, että tämän lakiehdotuksen vaikutus on se, että se lyöpi arveluttavan reiän kieltolakiin, että se horjuttaa koko kieltolakijärjestelmää. Ja että se on tarkoitus, senhän ministeri Tuomivaara itse tältä paikalta vastikään sanoi. Ja siitä minä olen hänelle kiitollinen. Hänhän moitti kieltolakia, että sitä ei ole voitu toteuttaa, ja arveli, että tämä järjestelmä nyt voisi tulla sen sijakkeeksi siltä kohdalta. Ja lausui hän nimenomaan, että kieltolain herättämä tyytymättömyys siltä kohdalta poistuisi. Tietysti poistuisi, sanon, kun juovuttavan oluen vaatijat saisivat tahtonsa tyydytetyksi.

Jos kysytään millä tavoin tämä vaikuttaisi kieltolakijärjestelmään, niin riittää viittaus siihen, että kyseessä on nyt vaarallinen juoma, ja näemmehän sen hallituksen esityksestä, millä tavoin se tulisi vaikuttamaan, ilman pitkiä puheita. Siinähän laillistutettaisiin korikauppa. Maaherrojen mielivaltaisen harkinnan mukaan antamalla luvalla voitaisiin perustaa tehtaita ja ne tehtaat ilman muuta saisivat harjoittaa korimyyntiä, joka niinkuin julkisesti on jo huomautettu, tekisi tyhjäksi kaikki kuntien päätökset, ja joka taas avaisi „samplaukselle" ja muulle väärinkäytölle ovet selko selälleen. Minkähänlaiseksi kävisikään koko kieltolain valvonta, jos sen rinnalla ja sen kanssa konkurreeraten ruvettaisiin rakentamaan toista järjestelmää, joka vaatisi hiukan toisenlaisia toimenpiteitä ja joka aiheuttaisi uusia laajoja poliisitoimenpiteitä jo ilmankin vaikeasti suoritettavan alkoholiaineiden valvonnan alalla.

Ministeri Tuomivaara ja hallitus eivät ole toki kuitenkaan sydämettömiä. Eivät he sentään henno riistää kieltolain kannattajilta heille rakasta lakia. He antavat Suomen kansan pitää kieltolakinsa, jonka vuoksi tämä kansa on nähnyt niin paljon vaivaa. Lupasihan ministeri Tuomivaara, että meidän annetaan vielä pitää kieltolain *periaatteet*. Oluennauttijat saavat uuden väkevän oluen ja me muut saamme pitää kieltolain periaatteet! (Hilpeyttä eduskunnassa.). Kaikkien pitäisi olla tyytyväisiä! Minä sanon tähän: kiitoksia paljon! He antavat, ministeri Tuomivaara ja hallitus, Suomen kansan pitää siis kieltolakinsa, sillä sen alaisiksi jäisivät edelleenkin, niinkuin kieltolain 2 §:ssä sanotaan, alkoholipitoiset aineet, jotka sisältävät enemmän kuin 2 tilavuusprosenttia, eli niinkuin nyt sanotaan, 1.6 painoprosenttia alkoholia. Mutta hallitus vain hiljaisesti vetää pois kieltolain alaisuudesta nämä sen itsensä juovuttavina pitämät alkoholijuomat. Ne menevät siinä niin mukavasti kirkkoviinien rinnalla, jotka ennestäänkin on pidetty vaarattomina. Kun kirkkoviinit ovat vaarattomat, niin tietysti nämäkin voisivat olla vaarattomia, nämä nyt väkevöidyt oluet.

Minun täytyy sanoa, että tällainen menettely ei ole tehnyt minuun miellyttävää vaikutusta. Puolestani en katso kieltolaissa määrättyä 2 tilavuusprosentin s. o. 1.6 painoprosentin alkoholipitoisuutta sellaiseksi järkkymättömäksi ja maailman vii-

saimmaksi rajaviivaksi, ettei mikään muu voisi tulla kysymykseen. Mutta jos tuo rajaviiva halutaan muuttaa, on ehdottomasti vaadittava täyttä vakuutta siitä, etteivät sen kautta nautittavaksi mahdollisesti sallittavat alkoholipitoiset aineet ole juovuttavia juomia taikka, etteivät ne millään tavoin edistä juopumusta tai juopottelua. Tätä vakuutta ei vielä ole annettu niitten ehdotusten yhteydessä, joita on tehty alkoholiprosentin koroittamiseksi. Suurella äänellä on vaadittu kieltolain määräämän alkoholirajan koroittamista ja vaatimusten tueksi on viitattu koti- ja ulkomaisten kokeiden ja tutkimusten tuloksiin. Ministeri Tuomivaarakin niitä tässä luetteli koko joukon. Jotkut kansanedustajatkin lienevät aikoinaan ennen tällä alalla hyvin yrittelevän edustajan toimesta ottaneet osaa sellaisiin kokeisiin. Varovaisuus kuitenkin kehoittaa toistaiseksi vielä olemaan heittäytymättä näiden vielä minun vakaumukseni mukaan riittämättömien yksilöllisten kokeilujen varaan, kun kerran ikävä kokemus entisestä 2.5 tilavuusprosentin mallasjuomista on vielä muistissa. Mutta nykyistä rajaa vastaan ei siinä kohden ole voitu esittää vakavampia muistutuksia. Me tiedämme, mitä meillä on, mutta emme, mitä me saamme (Ed. v. Frenckell: Kyllä viinaa on!). Jos kuitenkin tulee vakavasti kysymykseen vakuuttavampien todistusten kuin mitä tähän asti on esitetty, nojalla alkoholirajan muuttaminen, niin se tietysti kieltolakijärjestelmän mukaisesti on tapahtuva kieltolain 2 §:ssä. Siinä määrättäköön, niinkuin on määrättykin, mikä on sallittujen alkoholipitoisten juomien ylin raja ja mitä kieltolaki katsoo sellaisiksi, että ne eivät ole juovuttavia ja muut alkoholipitoiset juomat ovat silloin tietysti loogillisesti ja järjestelmällisesti olevat kieltolain alaiset, toisten ollessa täydellisesti vapaat. Jos harkinnan perustuksella on havaittu, että jotkut aineet todella ja vakuuttavasti eivät ole juovutusjuomia, eivät ne silloin tarvitse ehdotettua vartiointijärjestelmää.

Mutta siihenpä ei ole tyydytty. Nyt on tahdottu mennä toista tietä. Nyt on tahdottu ottaa käytäntöön juovutusjuoma ja saada sen mukana pystyyn uusi kieltolakijärjestelmän kanssa kilpaileva, näennäisesti vielä sen holhuunalaisena, sen ikäänkuin ottopoikana, kasvattilapsena kulkeva järjestelmä, mutta joka jo on tarkoitettu sopivan hetken tullessa tekemään vallankumouksen ja kukistamaan koko kieltolakijärjestelmän, käyttääkseni nyt niin ajanmukaista sanontaa.

On meille sanottu, että mallasjuomia ei ole pidettävä kieltolain alaisina, mallasjuomat ovat erikoisjuomia, jotka voidaan ottaa pois kieltolain alaisuudesta. Mutta kun on saatu juovuttavina pidetyt mallasjuomat irti kieltolaista ja luoduksi järjestelmä niiden valmistamista ja kauppaamista varten, miksi ei koetettaisi saada aikaan vielä hiukan „parempaa" tuotetta kuin se, jolla nyt ratsastetaan. Jo nykyäänkin kuuluu ääniä, että 2.4 painoprosenttia, s. o., 3 tilavuusprosenttia on aivan liian alhainen määrä. Ei ainakaan ed. v. Frenckell hyväksy näin alhaista määrää ja hänellä näyttää olevan paljon uskovaisia. (Ed. v. Frenckell: Aluksi kyllä!). Hän ajatteleekin, niinkuin hänen kannattajansa, että kunhan alkuun päästään, niin loppu seuraa itsestään; „kun tuonkin vedät, niin tuonkin vedät". Mutta ei siinä kyllä. Jos kerran ulkomaisista mallasohrista valmistettu juotavaksi katsottava olut vedetään pois kieltolain alta, millä perusteella voidaan silloin vastustaa kotimaisten marjaviinien pitämistä kieltolain alaisena? (Eduskunnasta: Se onkin turhaa!). Aivan niin. Olen täydellisesti samaa mieltä. Molemmat ne seuraavat yhdessä ja molemmat ne pysyvät kieltolain alla tai molemmat ne lähtevät sieltä pois. Täydellä syyllä Ranskan viiniyhdistyksen johto on sanonut sitä samaa, minkä nyt kuulimme ed. v. Frenckellin suusta, kun se, Ranskan viiniyhdistyksen johto, agenteilleen Kanadassa ja Yhdysvalloissa antoi ohjeeksi, että koettakaa saada vain olutprosentti hiukan koroitetuksi ja viiniprosentti hiukan koroitetuksi, me kyllä pidämme huolen jatkosta. Ja niin se käypikin. Kuunnellessani ed. Tulenheimon äskeistä puhetta, jossa hän puhui siitä hitaasti mutta varmasti vaikuttavasta myrkystä, jonka kommunismi meidän valtioruumiissamme on aikaansaanut, ajattelin minä sitä hidasta mutta varmasti vaikuttavaa myrkkyä, jota nyt koetetaan Suomen kansaan istuttaa ja jolla koetetaan saada täydellisesti mädätetyksi ja kumotuksi kieltolakijärjestelmä.

Älköön ihmeteltäkö, jos maassa on kansalaisia, jotka eivät ole tyytyväisiä täm-

möiseen hallituksen esitykseen ja tämmöisiin puuhiin. Täällä on kansalaisia ja niitä on toivoakseni paljon, niitä on toivoakseni enemmistö, jotka katsovat velvollisuudekseen suoraan ja julkisesti kaikin voimin vastustaa tällaisia kieltolain tuhoamisyrityksiä. Ja kun tämä on selvää, me näemme myös eduskunnan tehtävän selvänä. Eduskunnan on vastustettava tällaista yritystä. Rohkenen lausua sen toivomuksen sille valiokunnalle, joka nyt käy käsittelemään tätä hallituksen onnetonta ehdotusta, että se valiokunta päättäväisesti hylkäisi hallituksen ehdotuksen, sillä se ei muuta ansaitse.

Ed. von Frenckell: Alkoholiraja on kieltolain kulmakiviä, sanoo Niilo Liakka, ja kumminkin ed. Voionmaa uskaltaa sanoa, ett'ei hän tästä rajasta pidä kiinni. Kyllähän kaikki nyt menee sekaisin. (Ed. Voionmaa: Pitää siitä siksi, kun toista todistetaan.)

Minä olen pyytänyt puheenvuoroa kosketellakseni asian rahallista puolta hyvin lyhyesti. (Vasemmalta: Afäärin kannalta!) Niin aivan, valtion afäärin kannalta. Herra Niilo Liakka on nimittäin lähettänyt minulle „Tarkistuksen tarkastusta" nimisen vihkosen, jossa hän sivulla 9 sanoo, puhuessaan siitä verosta, joka Ruotsissa saadaan alkoholista, näin hän sanoo: „Ruotsin kansalta tämä tuloerä vie vuodessa 3 à 400 milj. kruunua, siis 3 à 4 miljaardia markkaa. Eiköhän tässä ole ajatusvirhe ja eikö lauseen pitäisi kuulua näin, että „Ruotsin kansalle tämä tuloerä tuo vuodessa 3 à 400 milj. kruunua. Kysymys on siis siitä, onko 4 miljaardia pantava alkoholin debet- vai kredit-puolelle. Ja tämä 8 miljaardin erotus herra Liakan ja minun käsitykseni välillä olisi minusta selvitettävä.

Muuten tekisi mieleni kysyä, onko totta, että talousvaliokunta on epävirallisesti jo hylännyt minun olut-aloitteeni. Jos niin on, niin minusta on suotta lähettää hallituksen esitystä samaan valiokuntaan, nähtävästi sen hylättäväksi. Jos se sitä vastoin asiallisesti käsiteltäisiin, voitaisiin esim. talousvaliokuntaan tai pankkivaliokuntaankin lähettää, missä sitä rahallista puolta voitaisiin todellakin tutkia ja mahdollisesti esitys siten tulla hyväksytyksi.

Samalla tekisi mieleni kertoa pieni tapaus. Asia on nimittäin niin, että Stadion säätiölle soitettiin joku aika sitten ja meitä toruttiin siitä, että olut nykyään on niin huonoa ja syy siihen oli puhujan mielestä se, että ne 2 %, mitä nykyisessä oluessa on, molemmat kuuleman mukaan joutuvat Stadion säätiölle. Jo tästäkin syystä minusta tuntuu, että alkoholin prosenttia voitaisiin hallituksen esityksen mukaan koroittaa.

Propositionen, avseende en förbättring av vårt nuvarande „kalja" kan betecknas såsom en första officiell ljusglimt inom hithörande spörsmål. Frågan därom huruvida ölets alkoholhalt bör vara 2 eller 3 % är visserligen i och för sig själv utan större betydelse, men såsom ett tecken på ett förnuftets seger har det dock sin stora betydelse.

Man kan visserligen vara av olika åsikt därom, vilken alkohol- och vörthalt ett gott öl bör ha, beroende på från vilken synpunkt man betraktar frågan och vad man avser ernå med förslaget om förbättring. Har regeringens avsikt varit att införa en sådan dryck, som praktiskt taget icke kan användas i berusningssyfte, kan förslaget betecknas såsom i allo riktigt, varigenom den felaktigt framställda gränsen för „rusdrycker" äntligen korrigeras. Har avsikten åter varit att effektivt motarbeta den skada som förbudslagen åstadkommit, så har man synbarligen valt för svaga vapen. Jag har dock icke uppfattat regeringens avsikt vara att genom denna sin proposition nu slå en första spik i förbudslagens kista.

Sannolikt har regeringen, som haft svårigheter att få budgeten att gå ihop, önskat anlita en skattekälla, som hittills förblivit outnyttjad. I så fall måste propositionen betecknas såsom en halvmesyr. Visserligen beräknar regeringen, att endast 20 milj. mark skulle inflyta genom maltskatten, men dels spelar ju 20 milj. mark i vår budget icke en avgörande roll, dels torde, enligt fackmannautlåtande, nämnda summa icke kunna påräknas i händelse propositionen oförändrad godkännes. Härom vågar jag dock icke yttra mig, då det föreslagna ölet icke kan betecknas såsom ett gott dricka, utan såsom ett, visserligen förbättrat, surrogat av det maltdricka, som genom en olycklig lagstiftning nu påtvingats oss.

Skulle riksdagen däremot öppet erkänna,

huru dåliga rikets finanser de facto äro och, utan att betunga skattebetalarna, söka lindring genom att öppna nya effektiva skattekällor, så skulle detta otvivelaktigt kunna ske, om alkoholprocenten höjdes till 3.2 viktprocent. Därigenom skulle en fullt drickbar, ja god maltdryck åstadkommas, vilken effektivt kunde beskattas, varjämte det nya ölet, i förbigående nämnt, säkert även skulle bidraga till minskande av dryckenskapen hos oss.

Herr finansministern önskade vid budgetremissdebatten icke taga mina kalkyler ifråga om ölskatten och ett gott öl på fullt allvar. Jag kan emellertid försäkra honom, att kalkylerna äro uppgjorda med nödig försiktighet.

Medan maltskatten före kriget utgjorde c:a 80 penni per kilo, motsvarande c:a 8 mk i nuvarande mynt, hade jag kalkylerat med 10 mk skatt per kg. Före kriget inbragte maltskatten c:a 3 milj. mark, varför och därest beloppet omräknas till vårt mynt, vid oförändrad konsumtion inemot 40 milj. mark kunde erhållas. Då var tillgången till starka och svaga viner praktiskt taget obegränsad, varför en förhöjning av konsumtionen med drygt 100 % gentemot förkrigskonsumtionen är mer än sannolik, så mycket mer som den lägre befolkningens levnadsstandard avsevärt höjts och invånarantalet i landet torde ha stigit med c:a 15 %.

Den kvantitet av c:a 20 l öl per individ och år, som beräknats, är icke orimlig och representerar, som tidigare nämnts, en korg per individ, eller populärare uttryckt en halv flaska öl varje söndagsmiddag.

För socialdemokraterna borde ett dylikt tillskott på närmare 100 milj. mk vara välkommet, så mycket mera som arbetslösheten i vårt land därigenom upphörde. Lämpligt arbete finnes ju även i händelse nya raka landsvägar projekterades. Genom att godkänna ett 3.2 procentigt öl skulle sålunda tre flugor slås i en smäll, arbetslösheten försvinna, goda vägar byggas och dryckenskapen motarbetas. Därvid har jag helt förbigått den ekonomiska förbättring, som jordbrukarna tillerkändes genom att maltkornet skulle vinna terräng och varom rdm. Hildén här har yttrat sig.

Jag uttalar således, herr talman, den förhoppningen, att förbudsfanatikerna icke mera komma att äga majoritet i riksdagen, utan att det sunda förnuftet så småningom tagit ut sin rätt. Därigenom kunde man även skilja mellan vänner av förbudslagen och nykterhetsvänner, vilka begrepp i detta nu sammanblandas.

Opetusministeri Virkkunen: Ed. Voionmaan lausunto aiheuttaa muutaman sanan minun puoleltani, vaikka minä en ollenkaan ollut aikonut esiintyä tässä lähetekeskustelussa.

Ed. Voionmaa on hyvin ankarasti tuominnut sitä, että hallitus yksimielisesti on esittänyt tämän esityksen eduskunnalle. Hän on sekä ironisoimalla että kait mielestänsä asiallisilla syillä koettanut osoittaa, mitenkä väärin hallitus on menetellyt. Kun minä kuulin hänen arvostelunsa, minun täytyi itseltäni kysyä, olenko puolestani erehtynyt, kun ilman mitään epäilyksiä olen yhtynyt tähän hallituksen esitykseen. (Ed. Voionmaa: Valitettavasti!) Minä katselen asiata ensinnäkin raittiusmiehen kannalta ja myöskin entisen kieltolakimiehen kannalta. (Ed. Voionmaa: Entisen!) Minun käsitykseni on ollut se, että alkoholiprosentin koroitus, minkä hallitus esityksessään esittää mallasjuomille, on sekä raittiuden että kieltolain ulkopuolella. (Ed. von Frenckell: Hyvä!) Minun käsitykseni on, että se ei kumpaankaan asiaan vaikuta juuri sitä eikä tätä. Olen jotenkin varma siitä, että jos ed. Voionmaa ja minä, me molemmat, jotka emme ole tottuneet mitään alkoholia nauttimaan, antautuisimme yhdessä kokeilun esineeksi ja suuriakin määriä tätä valmistettavaa juomaa nauttisimme, niin me tulisimme havaitsemaan, että ei se meidän päähämme mitään vaikuttaisi, mahdollisesti kyllä muuhun elimistöön. Mutta jos olisikin niin, että minä erehtyisin siinä, että tässä esityksessä ehdotettu alkoholiprosentti on kieltolain ulkopuolella, minä sittenkin olisin valmis olemaan mukana tämän esityksen antamisessa. On hyvin ikävää, että olen kieltolakiluopio. Se tuottaa eniten ikävyyttä minulle itselleni; minun sydämeni on kieltolain puolella, mutta minun järkeni ja harkintani, niin paljon kuin minä erittäinkin parin kolmen viimeisen vuoden ilmiöitten edessä olen voinut niitä käyttää, on vakuuttanut minut siitä, että me emme voi nykyistä alkoholilainsäädäntöä ajanpitkään ylläpitää.

En ryhdy tässä yhteydessä esittämään niitä syitä, jotka ovat määränneet minun muuttuneen kantani. Olen julkisuudessa muutamia kuukausia sitten asiasta puhunut. Odotan, että tämänkin asian myöhemmässä käsittelyssä eduskunnassakin kieltolakikysymys koko laajuudessaan tulee esille, silloin on oleva tilaisuus enemmän tähän asiaan käydä käsiksi. Mutta kyllä minun täytyy sanoa se, että ed. Voionmaa ja muut, jotka ovat hänen jyrkällä kannallansa, kaikella kunnioituksella sanottuna, eivät näe todellisia raittius- ja kieltolakioloja Suomenmaassa siinä valossa, missä minä ne näen ja missä minun käsittääkseni ne on avoimesti ja peittelemättä nähtävä.

Ei ole kysymys tässä esityksessä pääasiallisesti otollisen vero-objektin löytämisestä, ei ainakaan minun kannaltani katsoen, vaan minä olen mukana tämän esityksen antamisessa sen takia, että minun mielestäni ei ole mitään syytä kieltää niiltä, jotka olutta tahi mallasjuomaa nauttivat — minä sitä itse en yleensä tee —, sitä alkoholiprosentin vähäistä koroitusta, mikä nauttijoiden mielestä on tarpeellinen tämän juoman säilyttämiselle ja myöskin sen nauttimiselle. Mutta jos samassa yhteydessä myöskin havaitaan, että tämä juoma on otollinen verotusesine, niin silloin tietysti on, niinkuin ed. Voionmaakin lausunnossaan myönsi, vallan luonnollista, että hallitusvalta tekee oikeat johtopäätökset tämän otollisen verotuksen esineen suhteen.

Tahtoisin tällä kertaa vain sanoa sekä ed. Voionmaalle että kaikille muillekin, että kyllä kysymys raittiustilanteesta ja kieltolakitilanteesta Suomessa nykyään on paljoa vakavampi, kuin että sitä tältä paikalta voidaan joillakin ironisoivilla sanankäänteillä ikäänkuin sivuuttaa. On niin, että meidän kaikkien, jotka vakavasti ja vastuuntuntoisesti katselemme oloja ja asioita, pitäisi eri puolueista yhtyä harkitsemaan, mitenkä me parhaiten pääsemme siitä erinomaisen vaikeasta ja vaarallisesta umpikujasta, mihinkä me alkoholilainsäädännössämme olemme joutuneet. Ei se ole autettavissa sillä tavalla, kuin ed. Voionmaa ajattelee, että me lyömme rintoihimme ja sanomme, ettei reikääkään saa kieltolakivarustukseen ampua, vaan että kieltolaki meidän mielestämme olisi sittenkin pääasia, käypi kansan raittiuden millä tavalla tahansa. Tällainen kanta minusta kuultaa esille ed. Voionmaan esityksestä.

Minä hänen lausunnossaan kumminkin huomaan sen suuren heikkouden, että se paljastaa merkillisen ristiriidan. Hän hyökkää lausuntonsa alussa tätä pientä alkoholiprosentin koroitusta vastaan ja kumminkin hän lausuntonsa lopussa joutuu myöntämään, että jos hänen mielestänsä pätevämmillä syillä kuin mitkä hän nyt löytää hallituksen esityksestä, osoitetaan alkoholiprosentin koroittamisen vaarattomuus, niin silloin se hänen mielestänsä on pantava kieltolain 2 §:ään, mutta ei tähän mallasjuomalakiin. Eihän tämä ole omiansa selvittämään ed. Voionmaan omaa kantaa. Kun me olemme tällaisten ristiriitaisuuksien edessä, kun emme voi olla näkemättä, mitenkä vaikeat olot meidän maassamme ovat raittiuden ja kieltolain alalla, niin silloin uudistan sen vakavan kehoitukseni, että meidän ei pitäisi syyttää toisiamme eikä pitää aivan mahdottomana ja onnettomana sellaista esitystä, jonka hallituskin nyt on tehnyt ja johon minun mielestäni ehdottomasti raitiskin kansalainen voi vallan hyvin yhtyä, vaan meidän pitäisi antautua luottamukselliseen ja suvaitsevaan yhteistoimintaan päästäksemme niistä vaikeuksista, joihin me jo olemme joutuneet. Jos me ed. Voionmaan mahdottomuuden tietä vain tahdomme jatkaa, me niihin takerrumme yhä enemmän ja enemmän vastaisina aikoina, kunnes joskus olojen välttämättömästä pakosta sittenkin löydämme toisemme jotenkin samassa rintamassa. (Ed. Pihkala: Hyvä!)

Ed. Voionmaa: Minä en oikein ymmärrä, mitkä syyt ovat pakottaneet ministeri Virkkusta esiintymään tässä asiassa ja todistamaan sitä, että hän on kieltolaista luopunut. Minä olen käsittänyt asian sillä tavalla, että ministeri Tuomivaara, joka esiintyi tämän asian esittelijänä, on myöskin vastaajana eduskunnan edessä tästä hallituksen esityksestä, ja olen suunnannut sanani hänelle. Jos niissä oli jotain ironisia sanoja, niin eivät ne olleet ministeri Virkkuseen suunnatut. Ministeri Tuomivaara kai käsittelee niitä sillä tavalla kuin hän sopivaksi näkee.

Mutta olen hämmästyksellä lyöty, kun kuulen ministeri Virkkusen suusta sellaisen väitteen, että tämä esitys ei koske kielto-

lakia. Tottakai se koskee kieltolakia. Kun nyt on tarkoitus päästää kieltolain alaisuudesta irti väkevämpiä mallasjuomia, jota pidetään niin vaarallisena, että sitä ei uskalleta laskea liikkeelle muuta kuin erityisen uuden järjestelmän turvin ja suojassa, tottakai silloin on juovuttavia juomia erotettu kieltolain alaisuudesta ja asetettu jonkun muun järjestelmän alaisuuteen. Ne on tehty luvallisiksi toisen järjestelmän kautta. On luovuttu niihin nähden, niihin juovuttaviin juomiin nähden, siihen pieneen ryhmään nähden, kieltolain periaatteesta ja menty säännöstelyperiaatteen puolelle.

Ministeri Virkkunen lausui, että minä olen kovin jyrkästi puolustanut kieltolakia. Ei se ole minun jyrkkyyttäni, vaan se on kieltolain jyrkkyyttä. Kieltolaki on nimittäin jyrkkä laki. Sehän kieltää kaikkien kahta tilavuusprosenttia väkevämpien alkoholipitoisten aineiden valmistuksen, kaupan, maahankuljetuksen ja varastossapitämisen ja sallii sellaisia ainoastaan käytettävän lääkinnölliseen ja tieteelliseen tarkoitukseen. Se on äärettömän jyrkkä järjestelmä, se on radikaalinen järjestelmä. Sehän on ollut, niinkuin on sanottu, vallankumous alkoholilainsäädännön alalla. Mutta sille kannalle Suomen kansa on tahtonut mennä ja sillä on ollut siihen erityinen syy ja se kanta on puolustettavissa, vaikka minun ei tarvitse tässä tilaisuudessa siihen puolustamiseen ryhtyä, sillä toisessa paikassa on sopivampaa sellaisista periaatteellisista seikoista puhua.

Minua hämmästyttää myöskin ministeri Virkkusen eräs toinen katsomustapa. Se on se, että hän, nähdessään nämä ilmiöt, nämä surulliset alkoholin käyttämisilmiöt, mitkä ovat kaikkien nähtävissä, ilman muuta katsoo, että ne ovat seurausta meidän alkoholilainsäädännöstämme, kieltolaista, ja hän luulee tai luulottelee itselleen, että ne ovat parannettavissa siten, että hypätään tähän säännöstelyjärjestelmään. Hänellä on siinä jonkunlaista mystillistä „kaukonäköisyyttä'', sillä tosiasioilla sitä kantaa ei voida perustella. Ei ole millään tavalla todistettu, että kieltolaki olisi tämän surullisen ilmiön syynä. Jos sillä olisi jotain syytä siihen, se on verraten pientä siihen tulokseen verrattuna, minkä tavaton ulkomaalaisen alkoholin salakuljetus meidän maahamme saa aikaan. Tottakai se on tässä asianosainen ja tottakai se on tekijänä tässä kurjuudessa. Näkeehän ministeri Virkkunen sen sanomalehdistä, kuinka naapurimaassamme Virossa hallitus ja valtio ovat aivan pääsemättömissä taistellessaan salakuljetusta vastaan, kuinka sen on täytynyt perustaa erityinen ministeriö pitämään sisäistä järjestystä yllä, ja kuinka tällä ministeriöllä on ollut päätehtävänään karkoittaa asuinpaikoistaan, kieltää oleskelu asuinpaikoissaan alkoholin salakuljettajilta. Hallitus on pääsemättömissä alkoholin salakuljettajain vuoksi. Minä kysyn, voiko kaiken järjen nimessä kieltolaki olla syynä Viron olojen kurjuuteen, kun Virossa ei ole kieltolakia? Ja onko Viron järjestelmä se ihanne, johonka ministeri Virkkunen pyrkii? Suo siellä, vetelä täällä. Jos nyt molemmat järjestelmät, sekä Viron että Suomen, ovat huonoja järjestelmiä, joka tapauksessa on kieltolakijärjestelmällä paljon sellaista arvoa, jota ei sillä toisella järjestelmällä ole. Se pitäisi ed. Virkkusen vanhana opettajana ja siinä vastuunalaisessa asemassa, jossa hän koulunuorison kasvattajana nyt on, kyllä tietää ja myöntää, että kyllä on reilumpi kanta se, että meidän kansamme ja hallituksemme on asettunut puoltamaan ehdotonta raittiutta ja kieltänyt käyttämästä alkoholijuomia juovutustarkoituksiin. Siitä hän nyt kuitenkin tahtoo luopua. Ei voi hän mennä sanomaan ennakolta, että uusi on parempi järjestelmä. Hän ei loppuun ajatellut sitä järjestelmää, jota hallitus nyt tuo esille. Minä olen osoittanut, että se vie todennäköisesti siihen, ja loogillisesti sen täytyy viedä siihen, että kun nyt hyväksytään vähän pienehkö alkoholiprosentti, joka tekee vain vähän juovuttavat mallasjuomat luvallisiksi, perästä kyllä seuraa muuta, ed. Frenckell kyllä valvoo, että 4 % tulee hyvin pian sen 3 %:n perästä, ja kyllä me tiedämme, että täällä on monen edustajan taskussa marjaviiniprosentit odottamassa vuoroansa. Jos ei tämäkään ole luopumista kieltolakijärjestelmästä ministeri Virkkusen mielestä, niin minä en ymmärrä, mikä sitä on.

Mielestäni ei tämä asia, josta nyt keskustelemme täällä, tapahdu ollenkaan kieltolakikysymyksen ulkopuolella, päinvastoin se on oleellinen osa siitä, ja minun täytyy valittaa, että ministeri Virkkunen on joko niin vähän ottanut selville hallituksen esityk-

sestä, että hän ei sitä ole tullut huomanneeksi tai ei muista syistä tahdo sitä tässä myöntää.

Kyllä täytyisi asettaa edesvastuulliselle ministerille se vaatimus, että kun hän menee ilman muuta julistamaan hyvin korkealla moraalisella paatoksella tämän uuden järjestelmän paremmuutta kieltolain rinnalla, pitäisi olla vähän suuremmassa määrässä todistettu kieltolain haitallisia seurauksia ja yleensä enemmän valaista ne olot, mitkä ovat meidän maassamme vallitsevan alkoholismin syinä, kuin on tapahtunut, ja pitäisi olla loppuun ajateltu se järjestelmä, se linja, mitä myöten lähdetään sitten kulkemaan. Hän ei ole kummassakaan tapauksessa antanut minua tyydyttävää selitystä eikä voikaan antaa sitä näin käden käänteessä, se tietysti vaatii monipuolista asian harkitsemista. Minä tahdon mainita, että parastaikaa istuu valtion asettama komitea, joka suurella työllä on jo kauan aikaa tutkinut rikollisuuden syitä meidän maassamme eivätkä minun nähdäkseni sen komitean tutkimusten tulokset, jotka minä komitean jäsenenä sangen läheltä tunnen, ole ollenkaan vakuuttaneet siitä, että kieltolaki olisi siinä määrin syynä rikollisuuteen kuin täällä on tahdottu sanoa. Mutta sen sijaan ovat kyllä tämän komitean tekemät tutkimukset osoittaneet sen, että meidän rangaistusjärjestelmämme on aivan nurinkurinen ja että se edistää kaikenlaista rikollisuutta aivan tavattomassa määrässä ja että korjauksia sillä alalla on hyvin paljon tarpeen. Niin asiat ovat. Eivät ne ole niin yksinkertaiset. Kieltolaki on järjestelmä, pitkäaikainen järjestelmä, jota voidaan toteuttaa hyvin tai huonosti. Yhtenä hetkenä sitä toteutetaan huonosti, toisena hetkenä paremmin. Minun mielestäni ministeri Tuomivaara menettelee aivan omituisella tavalla, kun hän menee julistamaan, että kaikki toimenpiteet kieltolain toiminnan tehostamiseksi ovat olleet turhia, ja unohtaa ne toimenpiteet, joihinka hänen ryhmäänsä kuuluvan ministeri Kallion hallituksen aikana ryhdyttiin salakuljetuksen ehkäisemiseksi ja jotka toimenpiteet ovat kuitenkin jossain määrin lupaavat, niinkuin olemme voineet saada sanomalehdistä lukea ja joita toimenpiteitä on jatkuvasti loppuun asti kehitettävä ja jossa toiminnassa pitäisi osoittaa vähän suurempaa asian harrastusta kuin mitä nykyinen hallitus sillä alalla ilmeisesti on halunnut osoittaa.

Mitä sitten siihen ristiriitaisuuteen tulee, mitä ministeri Virkkunen oli näkevinään minun lausunnossani, niin huomautan vain, että kahdessa paikassa edellisessä lausunnossani tehostin, että mitä muutoksia hyvänsä kieltolakiin tehtäneenkin, mikä alkoholiraja tieteellisten tutkimusten perustuksella tai muista syistä määrättäneenkin, se on kuitenkin katsottava, ettei valmisteta semmoista juomaa, joka on juovuttavaa, vaan että kaikki juovuttavat juomat ilman erotusta pidetään kieltolain alaisina. Kun niin paljon pidetään elämää siitä, että nykyinen raja on väärä, en minä, joka kunnioitan tieteellisiä tutkimuksia, tahdo ennakolta mennä sanomaan, että tämä on ehdottomasti oikea raja. Minä jään odottamaan tuloksia, ja jos minulle vakuuttavat tulokset osoitetaan, että sitä rajaa voidaan muuttaa suuntaan tai toiseen, niin asia on otettava harkittavaksi. Mitään muuta en ole sanonut, mutta minä pidän tiukasti kiinni kieltolain periaatteesta, jolla kieltolaki seisoo ja kaatuu ja joka sisältää sen, että juovuttavien juomien valmistaminen ja myynti ovat tässä maassa jyrkästi kielletyt.

Opetusministeri Virkkunen: Minä pyydän siirtää jatkuvan ajatusvaihdon ed. Voionmaan kanssa kieltolaista johonkin myöhäisempään tilaisuuteen. Ei liene vältettävissä, että me tulemme täällä tapaamaan toisemme vielä useita kertoja, valitettavasti. (Ed. Voionmaa. Toivottavasti.) Kernaimmin pysyisin tässä asiassa tätä nykyä enemmän sivulla, näkisin, miten asiat kehittyvät ja odottaisin sitä, että se ajatuskanta, jota minä nyttemmin edustan, enemmän ja enemmän saisi kannatusta myöskin kieltolakiväen keskuudessa. Mutta sitä ei voi sallia, että vaikenematta ottaisin vastaan aiheetonta moitetta ja sellaisia hyökkäyksiä, jotka eivät ole asiallisia eivätkä perusteltuja. Ed. Voionmaasta tulee siis lähinnä riippumaan se, tapaammeko täällä toisemme julkisesti myöhemmin, vai emmekö. Minun on lisättävä, että kun ed. Voionmaa puhuu siitä, että hallituksen esityksessä on kokonaan uusi järjestelmä kehitetty mallasjuoman valmistamisen ja käytännön valvomiselle, niin puolestani olenkin hallituksessa ollut epäileväinen tämän järjestelmän tar-

peellisuudesta. Mutta minulla ei ole ollut syytä vastustaa tätäkään osaa hallituksen esityksessä. Kantani johdonmukaisuus näyttäytyy siinä, että puolestani en ole sitä pitänyt niin tarpeellisena.

Ed. Pärssinen: Herra ministeri on ollut erinomaisen avomielinen. Hän on paljastanut melkein sisimpänsä tässä asiassa eduskunnalle lausuessansa, että hänen sydämensä, järkensä ovat ristiriidassa. Se lausunto vaikuttaa hyvin surulliselta. Minä toivon, että herra ministeri saa puolestansa aikaa, niin että hänen järkensä tulee sydämensä mukaiseksi. Hänen tulee muistaa erästä lausetta, jossa sanotaan: Olenko minä veljeni vartija. Mielestäni se sopii hyvin, kun me puhumme kieltolain huonontamisesta. Me olemme silloin sen kysymyksen edessä, valmistammeko tien heikommille veljillemme kohoamiseen vai vajoamiseen. Ja sellainen ehdotus, mikä on hallituksen esityksessä, sehän juuri saattaisi ovet auki väkijuomille julkiseen elämään ja koteihin, joilta kieltolaki on koettanut näitä ovia sulkea. Minä en voi sille mitään, että muistan eräitä näkyjä siltä ajalta, jolloin oluttehtaissa myytiin juomia korittain työläisille ja jolloin työläiset keräsivät näitä rahoja Viipurin esikaupungeissa ja melkein millä kentällä tahansa istui miehiä ja naisia olutjuopottelua harjoittamassa. Tämä muutos, mitä nyt valmistellaan, olisi askel siihen suuntaan. Sentähden minä sitä vastustan.

Sosialiministeri Tuomivaara: Ne väitteet, jotka ed. Voionmaa täällä on tuonut esille, ovat juuri niitä samoja, joita minä olen kosketellut puheenvuorossani. Mutta minusta on näyttänyt siltä, että me emme tässä asiassa pääse yksimielisyyteen, meidän näkökantammehan on vastakkainen, mitä m. m. tulee tähän 2.4 painoprosentin mallasjuomaan. Ed. Voionmaahan pitää sitä päihdyttävänä (Ed. Voionmaa: Hallitus pitää!). Minä olen todistanut täällä, että se ei sitä ole. Minä olen katsonut turhaksi koettaa tässä asiassa enää uudistaa sitä, mitä aikaisemmin olen sanonut, koska se olisi turhaa. Minä olen myös sanonut niistä rajoituksista valmistukseen ja kauppaan, jotka tässä lakiesityksessä ovat eri pykälissä. Olen myös perustellut ja selittänyt, mitä varten ne siellä ovat. Olen nimenomaan sanonut, että minun käsitykseni on, että niitä ei tarvita siellä sentakia, että 2.4 painoprosenttia alkoholia sisältävä mallasjuoma olisi päihdyttävää ja siinä suhteessa vaarallista, vaan ne ovat ennenkaikkea sitä varten, että silloin kun sitä käytetään väärin ja etupäässä siten, että siihen sekoitetaan väkevämpiä juomia, joita valitettavasti tässä maassa on saatavissa, silloin viranomaiset voivat heti tarttua asiaan ja estää tällaisen väärinkäyttämisen.

Minulla oli se ajatus, että kun tätä pidetään vaarallisena erinäisillä tahoilla, niin silloin on juuri syytä tällainen varovaisuustoimenpide ottaa laissa huomioon, jotta ei syytettäisi tätä lakiesitystä puutteelliseksi siitä syystä, ettei siinä edes tätä seikkaa ole otettu huomioon. Näin ollen en tahdo tästä asiasta tässä yhteydessä sen pitemmälti puhua enkä ryhtyä toistamaan, mitä jo olen asiassa sanonut. Asian myöhemmässä vaiheessa, jos tilaisuus on, on silloin syytä palata asiaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään. Esitys lähetetään talousvaliokuntaan.

11) Työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamista

koskeva ed. Kiviojan aloite sekä puhemiesneuvoston siitä antama lausunto esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon:

12) Ehdotuksen laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi metsä- ja maataloudellisiin tarkoituksiin

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4;

13) Lisäyksiä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5; sekä

14) Ehdotuksen laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava istunto on ensi tiistaina kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 17,23.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

19. Tiistaina 25 p. marraskuuta 1930

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi lisäyksestä ja muutoksesta rikoslain 11 lukuun 328
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 29.

2) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta 331
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 45.

3) Ehdotukset laiksi laivanisännän vastuusta sekä meripanttioikeudesta ynnä erinäisiksi muiksi laeiksi ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 14.

4) Ehdotus laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 23.

5) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta .. 340
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; ed. von Bornin lak. al. n:o 1.

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

6) Ehdotus laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin 340
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 8.

7) Ehdotus laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten 344
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 25.

Ainoa käsittely:

8) Ehdotus lisäyksistä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon 348
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 2.

9) Ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain työsuunnitelmaksi vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä 351
Asiakirjat: Puhemiesneuvoston ehdotus.

Esitellään:

10) Hallituksen esitys n:o 51 tielain muuttamisesta ..... „
11) Hallituksen esitys n:o 52 ilmailulain muuttamisesta ..... „
12) Hallituksen esitys n:o 53 säästöpankkilaiksi sekä laiksi osaston perustamisesta pankkitarkastusvirastoon säästöpankkien tarkastusta varten .. „

Siv.

13) Hallituksen esitys n:o 54 laiksi valtion teollisuuslaitosten hoidon ja käytön yleisistä perusteista 352

Pöydällepanoa varten esitellään:

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä 354

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Anttila, Koivulahti-Lehto, Kuuliala, Roos, Sunila, Svinhufvud ja Tuomikoski.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat lääkärintodistuksella näytetyn sairauden perusteella kolmen päivän ajaksi ed. Roos, perheessä sattuneen sairauden tähden toistaiseksi ed. Koivulahti-Lehto ja puhemiesneuvostolle lähemmin perusteltujen tärkeiden yksityisasiain takia ensi perjantaista maanantai-iltaan ed. Junes.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamiehet ovat jäseneksi sivistysvaliokuntaan ed. Kalliokosken sijaan valinneet ed. Lampisen sekä jäseneksi perustuslakivaliokuntaan ed. Voionmaan sijaan ed. Ailion.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lahdensuo: Ilmoitan, että suuri valiokunta kokoutuu huomenna kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi lisäyksestä ja muutoksesta rikoslain 11 lukuun.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 29, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu; senjälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Oikeusministeri Söderholm: Lakiehdotuksen ensimmäisessä lukemisessa tein muistutuksen 4 a §:n toista kohtaa vastaan. Kokoukseen, josta siinä on puhe, osaaottaneen rikollisuus on mietinnön mukaan ilmenevä kahden negatiivisen todistuksen perusteella. Lain kohta kuuluu näin: „ellei asianhaaroista käy päättäminen, ettei hänen aikomuksenaan ollut edistää tällaista toimintaa". Suuri valiokunta on tämän hyväksynyt. Tällainen säännöksen soveltaminen tulee olemaan epämääräinen ja mielivaltainenkin. Sen sijaan olisi samanlainen ajatus paljon selvemmin lausuttu sillä tavalla kuin minä ensimmäisessä lukemisessa ehdotin. Tämän ehdotuksen pyydän vielä saada toistaa. Kohdan loppu tulisi tässä tapauksessa kuulumaan näin: „ellei hän kokouksessa ole vastustanut päätöksen tekemistä, jonka tarkoitus on ollut edistää tällaista toimintaa."

Vid första behandlingen gjorde jag en erinran mot grundlagsutskottets förslag beträffande punkt 2 i 4 a §. Deltagarnas i sammankomst brottslighet, varom där är fråga, skall enligt betänkandet ådagaläggas genom en tvåfaldigt negativ bevisning. Lagrummet lyder nämligen: „därest icke av omständigheterna framgår, att hans avsikt icke varit att befrämja en dylik verksamhet." Detta har av stora utskottet även godkänts. Tillämpningen av ett dylikt lagstadgande ställer sig både osäkert och

kanske t. o. m. godtyckligt. I sället bleve samma tanke långt klarare uttryckt så som jag vid första läsningen tillåtit mig föreslå. Detta förslag ber jag nu få upprepa. Slutet av ifrågavarande punkt erhölle i så fall följande lydelse: därest han icke vid mötet motsatt sig fattandet av beslut, som avser att befrämja dylik verksamhet.

Ed. Tulenheimo: Sen mukaan kuin hallituksen esityksessä nyt puheenaoleva kohta alkujaan oli ehdotettu säädettäväksi, olisi tarkan laintulkinnan mukaan myöskin sellainen henkilö, jolla ei olisi ollut lainkaan aietta edistää valtiopetokseen tähtäävää toimintaa, joutunut rangaistavaksi. Niinpä esim. poliisi, joka olisi ollut tarkoituksenalaisessa kokouksessa saapuvilla, olisi tehnyt teon, josta rangaistus oli määrättävä. Kun perustuslakivaliokunta tahtoi saada tämän oikaistuksi, niin harkittiin myös sitä sanamuotoa, jonka herra oikeusministeri täällä nyt on esittänyt. Mutta ottaen huomioon, ettei tällaisissa kokouksissa ensinnäkään ole aivan helppoa esittää eriävää mielipidettä, sekä ettei niissä pidetä pöytäkirjaa, jonka nojalla eriävän mielipiteen esittänyt henkilö voisi todistaa sen tehneensä, niin luovuttiin siitä lausumasta ja yhdyttiin lopuksi siihen, joka nyt on suuren valiokunnan hyväksymäksi puoltamassa perustuslakivaliokunnan mietinnössä. Se antaa tuomioistuimille mahdollisuuden erottaa pois lain alaisuudesta sellaiset tapaukset, jotka ilmeisesti ollenkaan sinne eivät kuulu.

Ed. Ampuja: Minä en aio kosketella tämän lainmuutoksen yksityiskohtia, mutta sitä vastoin sen periaatteelliseen puoleen kiinnitän huomiota.

Tämä lainsäädäntö kuuluisi ennen kaikkea niihin, jotka ovat, ei ainoastaan tarpeettomia, vaan suorastaan vahingollisia. Mikään tositarve ei puhune tämmöisen laintäydennyksen puolesta. Valtiollisten rikosten luku, niistä annettujen tuomioiden runsaus on meillä viime vuosina osoittanut, että puutetta voimassa olevassa laissa tuomioiden antamiseen ei liene. Pikemminkin olisi kohdistettava toiminta siihen, että tuomioistuimet eivät tarpeettomasti käyttäisi voimassa olevia lainmääräyksiä tässä suhteessa. Liiallinen valtion suojelu ja epätarkoituksenmukainen suojeluvaino valtiollista vastustustoimintaa, vallankumoustoimintaa, kohtaan johtaa usein päinvastaiseen tulokseen. Siitä meillä on viimeisien kuukausien toiminta ennen kaikkea näytteenä. Liiallisella n. s. vallankumouksellisen toiminnan vastustamisella on johduttu siihen, että maassa ei voida oikeastaan laillisesta järjestyksestä sanottavasti puhua. Eikä ole suinkaan historiassa ensimmäinen kerta, että ne henkilöt, jotka ottavat ammatikseen valtiojärjestyksen suojelemisen, joutuvat edistämään vallankumousta. Minä pyydän mainita esimerkkinä Venäjän historian ja Venäjän hoviministeri Pobedonostsevin, pyhän synoodin johtajan, kahden keisarin poliittisen neuvonantajan. Neljännesvuosisadan aikana Venäjän suurin todellinen hallitsija pyhitti koko toimintansa ahtaasti siihen: vallankumouksen vastustaminen pyhän Venäjän puolesta. Porvarillinen historioitsija mainitsee hänestä, että hän on ollut Venäjän vallankumouksien vaikuttavin valmistaja. Meidän äsken nimitetty arkkipiispamme Ingman torjui aitosuomalaisten syytöksiä, että hänen politiikassaan ei olisi ilmennyt riittävästi johdonmukaisuutta viimeisten kymmenen vuoden aikana. Hän osoitti, että ainakin kaksi kysymystä on, joissa hän on ollut riittävän johdonmukainen. Se on kommunismin vastustaminen, maan puolustuksen lujittaminen. Tämä suppea ohjelma muistuttaa hyvin paljon Venäjän pyhän synoodin johtajan ohjelmaa.

Ja tämä ohjelma näin suppealla pohjalla on saanut erinomaisen arvovaltaisia, minun mielestäni liian hyviä liittolaisia. Ed. Tulenheimo on esiintynyt verrattain voimakkaasti tämän lakiesityksen ei parantamiseksi vaan entisestään huonontamiseksi. Minua melkein harmittaa, että hänenlaisensa mies askartelee tämmöisissä hommissa. Tämä johtuu siitä, että minä olen yli parikymmentä vuotta sitten lukenut hänen erään esitelmänsä rikollisuuden teoriasta, jonka hän on pitänyt hämäläisen osakunnan avajaisjuhlassa 1903 ja julkaissut sen eräässä aikakauslehdessä. Ei ole sitä sävyä, mikä tässä esitelmässä ilmaantui, nykyisessä Tulenheimossa, vaikka tosin nimikin on muuttunut tällä ajalla, mutta mies säilynyt, ei ole juuri jälkeäkään havaittavissa. Hän mainitsee siinä: „Kriminalisosiologia tutkii rikoksentekijää ulkonaisesti häntä ympäröivien luonnon ja yh-

teiskunnallisten olojen tuotteina. Sosialisen organismin kaikki osat siis vaikuttavat siinä, missä klassillinen koulu näkee vain pahan tahdon.'' Hän julkaisee tässä esitelmässään laajoja tilastollisia taulukoita Saksasta sekä meidän maastamme, joissa hän osoittaa, että rikokset, erilaatuiset, vaihtuvat vuodenaikojen ja elintarpeiden hintojen mukaan. Ja minä olisin odottanut, että hän olisi jotain muistanut tästä esitelmästään äskeisen vesileipärangaistuksen yhteydessä. Hän osoitti siinä kuinka ruistynnyrin maksaessa 13 markkaa kilo oli 100,000 henkilöä kohden 46 varkautta. Kun se maksoi kymmentä vuotta myöhemmin 8 markkaa kilo oli samaa henkilömäärää kohden 35 varkautta, mutta kun ruistynnyrin hinta nousi 16 markkaan lisääntyi varkauksien luku 55:een samaa henkilömäärää kohden. Ja hän lopuksi siirtyy sosialiseen hygieniaan, siis yhteiskunnallisen terveydenhoidon alalle, ja sanoo, „että on annettava poliittisten ja taloudellisten parannusten kautta kansoille, yhteiskuntaluokille ja yksilöille täysi vapaus toimia kunkin kutsumuksensa mukaan, eikä ole epäilystäkään siitä, etteivät rikokset osaksi kokonaan katoa, osaksi suuresti vähenny''.

Poliittisiin rikoksiin tämä vapauksien lisääminen epäilemättä pitää paikkansa. J silloin kun meillä kommunistisen puolueen perustava kokous hajoitettiin ja sen osanottajat tuomittiin, esiintyi ed. Tulenheimon oppi-isä professori Serlachius ja monet muut mainitakseni saapuvilla olevan lakimiehen Anton Kotosen, joka erittäin paljon antoi Serlachiuksen lausunnolle arvoa, että tämä menettely ei perustunut meidän voimassaoleviin lakeihimme ja oikeusperiaatteisiimme, ja että he suurin piirtein olivat oikeassa osoittaa se, että läheisissä naapurimaissamme, länsimaisissa valtioissa, ei ole vielä nytkään senluontoisista syistä tehty syytteitä, ei käytetty siis sillä tavalla ahtaasti valtiollisten rikosten syytteiden hankkimista kuin meillä. (Ed. Pihkala: Ei ole tarvinnut). On pelättävissä, että jos tämä suunta jatkuu, että vain kiristetään kansalaisvapauksien rajoittamista, hankitaan yhä enempi keinoja vapaan kansalaistoiminnan rikolliseksi tekemiseksi, me kärsimme siinä suhteessa sellaisia vaurioita, että ne eivät voi tälle kansalle, ennen kaikkea tämän maan työväenluokalle, olla hyödyksi. Onhan äsken säädettyjen lainmuutosten seurauksena se, että suuri osa maamme kunnista ei nauti yleistä kunnallista äänioikeutta, vaikka se laissa on, koska mielivaltainen lainkäyttö on tällä tavalla eduskunnan enemmistön päätöksellä turvattu. Me voimme kulkea tätä tietä siihen, että työväestössä ei säily luottamusta julkiseen kansanvaltaiseen toimintaan. Jos porvaristo tätä tarkoittaa ja kenties riemuitsee siitä, että nyt jo niin osaksi on, niin olisi syytä muistaa, että niissä maissa, joissa aikaisemmin on näin menetelty, ei sentään ole vallankumouksia estetty, vaan tehty ne erilaatuisiksi kuin toisissa, enempi oikeusvaltion arvoa ansaitsevissa maissa.

Olen tahtonut käyttää tämän puheenvuoron asian tässä vaiheessa siitä syystä, että ed. Tulenheimo ei innokkaasti koettaisi saada huononnuksia tähän lakiin, ja ne eräät toiset lakimiehet, jotka ovat olleet epäilevällä kannalla tähän asiaan, voisivat varmentaa rintamaansa, niin että saisimme kolmannessa käsittelyssä tämän lainmuutoksen lopullisesti hylätyksi.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

4 a §.

Keskustelu:

Ed. von Born: Jag tillåter mig fästa justeringsmännens uppmärksamhet vid att i första punkten av denna paragraf i den svenska texten ingår ett översättnings- och tryckfel, som helt och hållet vanställer sammanhanget. De senare orden „honom veterligen'' hava inskjutits på orätt ställe. Detta bör av justeringsmännen beaktas.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Pykälä hyväksytään.

6 §, luvun nimike, lakiehdotuksen johtolause ja lakiehdotuksen nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 45, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu. Sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään järjestänsä keskustelutta 2 §, lakiehdotuksen johtolause ja lakiehdotuksen nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotukset laiksi laivanisännän vastuusta sekä meripanttioikeudesta ynnä erinäisiksi muiksi laeiksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 14, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta. Kun se on julistettu päättyneeksi, siirrytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Ensimmäinen lakiehdotus.

1—14 §:t, 1 luvun nimike, 15—31 §:t, 2 luvun nimike, 32—35 §:t, 3 luvun nimike, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään järjestänsä keskustelutta.

Toinen lakiehdotus.

10, 15, 18 ja 148 §:t, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Kolmas lakiehdotus.

2, 3, 7 ja 13 §:t, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Neljäs lakiehdotus.

40 §, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Viides lakiehdotus.

4 luvun 14 §, 5 luvun 10 §, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Kuudes lakiehdotus.

6 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 23, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu. Sen jälkeen käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Solja: Esilläolevan lakiehdotuksen perusteena on se seikka, että maaseudulla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta säädetyt lait eivät ole koskeneet tiheissä asumusryhmissä olevia vuokra-alueita. Kun tällaisten vuokra-alueitten lunastamiseksi tai näitten vuokrasuhteitten muunlaiseksi järjestämiseksi on tarkoitus saada aikaan lainsäädäntö, on yksinomaan näitä vuokrasuhteita jo pidennetty maaliskuun 11 p:nä 1921 ja helmikuun 5 p:nä 1926 annetuilla laeilla, kummallakin kerralla 5 vuodeksi eli siis yhteensä 10 vuodeksi. Lainsäädäntöä tällaisten vuokra-alueitten lunastamiseksi tai muuten järjestämiseksi ei kuitenkaan ole aikaansaatu tänä kymmenen vuoden aikana siitä syystä, että tätä varten on ollut tarpeellista saada vahvistetuksi asemakaavalaki. Nämä vuokrasuhteet ovat jo siis kymmenen vuoden aikana olleet kovasti horjuvalla ja epävarmalla kannalla. Tästä epävarmuudesta ovat joutuneet kärsimään sekä vuokranantajat että vuokranottajat. Vuokranantajat ovat pääasiassa kärsineet siitä, että he eivät ole vuokrasuhteita pidennettäessä voineet millään tavoin järjestää vuokra-aluetta ja muita vuokraehtoja sellaisiksi kuin olisi ollut tarkoituksenmukaista suuremman asutun alueen järjestämiseksi eri tontteihin tai vuokraehtoja muuten vastaamaan tosioloja. Sellaisilla alueilla kuin esim. kauppaloissa, joissa jo on vahvistettu asemakaava, on vanhaan sopimukseen perustuva vuokra-alue saattanut käsittää jopa kolmekin asemakaavan mukaista tonttia ja estää muittenkin tonttien käyttämistä asutustarkoituksiin. On tapauksia myöskin, joissa vuokra-alue sijaitsee sillä tavalla, että se sulkee pääsyn sen takana olevilta tonteilta valtamaantielle ja siis vaikeuttaa muitten tonttien yhteyttä liikeväylään. Vuokranottajat ovat taasen kärsineet suurta häiriötä ja haittaa sen johdosta, että vuokra-aika on lailla pidennetty vain pieneksi ajaksi ja vuokra-alueen lunastusoikeus on jäänyt epävarmaksi, jonka vuoksi he eivät useinkaan, varovaisina henkilöinä, ole uskaltaneet rakentaa rakennuksia kuntoon, kun vuokra-alueen säilyminen heidän hallinnassaan on jäänyt epävarmaksi. Kiinnityslainojen saaminen epävarmoihin vuokraoikeuksiin ja tällaisella vuokra-alueella oleviin rakennuksiin on ollut myöskin jokseenkin mahdotonta, jonka vuoksi uudisrakennusten tekeminen tällaisille vuokra-alueille on useastikin ollut vaikeasti aikaansaatavissa.

On sen vuoksi toivottavaa, että tästä monessa kohdassa vaikeuksia ja häiriöitä aikaansaavasta tilanteesta tehdään lopullinen selvyys niin pian kuin mahdollista.

Kun lainsäädäntö, jolla tahdotaan järjestää vuokra-alueitten lunastus niiden haltijain omaksi tai sitten vuokrasuhteet muulla tavalla pitemmiksi tai varmemmiksi, ei ole vielä valmis edes kokonaisena ehdotuksena, ei siis vielä voida sanoa, mitä ehtoja vuokrasuhteet ja vuokraoikeuksien haltijain tulee täyttää, jotta lunastusoikeus myönnettäisiin. Laki vuokra-alueitten lunastamisesta muualla maaseudulla kuin tiheissä asumusryhmissä oikeutti vuokra-alueen lunastamiseen ainoastaan sellaisen henkilön, joka oli ruumiillisen työn tekijä tai sellaiseen henkilöön verrattava ja siis pääasiassa vähävaraiseen väestöön kuuluva. Korkein oikeus on huhtikuun 15 p:nä 1930 antamassaan tuomiossa tulkinnut helmikuun 5 p:nä 1926 annettua samanlaista lakia kuin nyt esillä oleva ehdotus sillä tavoin, että laki sisältää sanamuotonsa mukaan kaikki vuokra-alueet, jotka sijaitsevat tiheissä asumusryhmissä, ollenkaan erottamatta sitä, kuka niitä omistaa ja mihin tarkoituksiin vuokra-alueita käytetään. Oikeuskävtön tulkinnan mukaan ovat tämän lain säännökset siis sovellutettavat ei ainoastaan asuntoalueisiin, jotka ovat 1909-vuoden vuokra-asetuksen alaisia, vaan myöskin kaikkiin muihin vuokraoikeuksiin, kuten torppiin, huvila-alueen vuokrauksiin, tehdas- ja varasto-alueitten, jopa hyvien ja arvokkaitten liiketonttien vuokrauksiin, kun ne vain sijaitsevat tiheissä asumusryhmissä.

Hallituksen esitystä tarkastettaessa on ollut harkittavana, voitaisiinko laissa nimenomaan määrätä, että lain säännökset ovat sovellutettavat ainoastaan määrätynlaisiin vuokrasuhteisiin, kuten esim. niihin, joihin on sovellutettava 1909 vuoden maanvuokra-asetusta tai ainoastaan asuntoalueita käsittäviin vuokrasuhteisiin. Tässä kohden on kuitenkin ollut sangen vaikea tarkasti määritellä, minkälaisia vuokrasuhteita laki koskisi ja mitkä olisi jätettävä lain määräysten ulkopuolelle. Kun vielä ei ole tietoa siitä, minkälaisiin vuokrasuhteisiin lunastusoikeus tullaan lainsäädännöllä ulottamaan,

olisi ollut vaikea tässä kohden sitoa tulevaa lainsäädäntöä. Kun pidennyslakeja tähän asti on sovellutettu kaikkiin vuokrasuhteisiin, olisi joittenkuitten vuokrasuhteitten poisjättäminen ollutkin vähemmän tarkoituksenmukaista.

Kun lakiehdotuksen alaiset vuokrasuhteet pidennetään ilman, että mitään mainitaan vuokraehdoista, on tietysti tarkoituksena, että vuokrasuhteet saavat pidennetyn vuokra-ajan samoilla ehdoilla kuin vuokranantaja ja vuokranottaja vuokrasopimusta tehdessään ovat keskenään sopineet. Tätä tarkoitusta ei kuitenkaan saavuteta rahanarvon alenemisen johdosta, ellei vuokranantajalle myönnetä oikeutta koroittaa sellaista rahavuokraa, joka on tullut määrätyksi ennen rahanarvon alenemista. Vuokranantajan on tietysti tyydyttävä, kuten kaikkien muittenkin, halvempiarvoiseen rahalajiin rahavuokraa maksettaessa siltä ajalta, mitä vuokrasopimuksessa on alkujaan sovittu vuokra-ajaksi tai minkä entiset lait ovat vuokra-aikaa pidentäneet, koska näissä laeissa ei ole vuokraehdoista mitään mainittu. Mutta aivan kohtuutonta on, jos vuokranantaja pakoitetaan tyytymään rahavuokrassa nykyiseen rahaan, vaikka vuokra olisi aikaisemmin sovittu tai tullut muuten määrätyksi parempiarvoisessa rahassa. Kun lainsäätäjä nyt pidentää vuokra-aikaa vain sen vuoksi, ettei lainsäätäjä kymmenessäkään vuodessa ole saanut aikaan sellaista lakia, joka lopullisesti järjestää kysymyksessä olevat vuokrasuhteet, on syynä esilläolevaan lakiehdotukseen yksinomaan lainsäädännön hitaus. Ei sen vuoksi ole oikeinja kohtuullista, yli kymmenen vuoden pidennyksien jälkeen, vieläkin pidentää vuokra-aikoja huonoimmilla ehdoilla rahavuokraan nähden kuin mitkä olivat voimassa ennen vuotta 1919. Sellaiset lait kuin nyt kysymyksessä olevat, joilla lainsäätäjä muuttaa asianomaisten välisiä sopimuksia jatkumaan pidemmäksi ajaksi kuin miksi ne on alkujaan sovittu, ovat jo periaatteellisestikin sangen arveluttavia ja voidaan niitä säätää vain pakoittavista syistä. Kun tällainen laki säädetään, on mielestäni otettava huomioon kaikki oikeuden ja kohtuuden vaatimukset, niin ettei toinen sopimuspuoli aiheettomasti joudu kärsimään vääryyttä. Tällaisten epäkohtien poistamista tarkoittaa laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liitetty m. m. minun allekirjoittamani vastalause, jossa ehdotetaan lain toiseksi momentiksi otettavaksi määräys, jonka mukaan vuokranantaja on oikeutettu koroittamaan ennen vuotta 1919 määrättyä rahavuokraa viisinkertaiseksi siltä ajalta, minkä säädettävä laki tulee pidentämään vuokra-aikaa. Tämä koroitusoikeus perustuu yksinomaan rahanarvon aleneminen siitä, mitä se oli ennen vuotta 1919, eikä siinä ole otettu huomioon ollenkaan niitä haittoja, jotka vuokranantajalle muuten ovat johtuneet vuokrasopimusten pidentämisestä yli sovitun vuokra-ajan eikä myöskään maan arvon nousua; sillä on tarkoitettu yksinomaan sitä, että saataisiin sovittu vuokra-aika pidennetyksi edes jossain määrin niillä ehdoilla, jotka asianosaiset ovat aikanaan sopineet eikä siis paljon huonommilla ehdoilla, mikä tulisi tapahtumaan, ellei vastalauseessa lakiin ehdotettua momenttia siihen otettaisi.

Ehdotettua lisämomenttia on vastustettu silläkin perusteella, että vuonna 1918 säädetyssä lunastuslaissa vuokranottajat saivat rauhanaikaisista arvoista lunastaa vuokra-alueensa. Tässä kohden on kuitenkin huomattava, että lunastusoikeus myönnettiin ainoastaan määrätyille henkilöille, nim. ruumiillista työtä tekeville tai muuten heihin verrattaville. Nyt esillä oleva laki tulee kuitenkin, kuten ylempänä huomautin, pidentämään kaikkia taajoissa asumusryhmissä olevia vuokrasuhteita eikä siis ainoastaan niitä, joita hallitsevat ruumiillisen työn tekijät ja yleensä vähävaraiset henkilöt. Laki tulee myöskin nim. koskemaan tehdasalueiden, huvila-alueiden, varastoalueiden vuokrauksia sekä arvokkaita liiketontteja koskevia vuokrasopimuksia, jotka saattavat olla hyvinkin vanhoja ja joissa sovittu vuokra on vuokra-alueen arvokkuuteen nähden kerrassaan mitätön. Vuokranottaja saattaa siis useassakin tapauksessa olla taloudellisesti paljoa paremmassa asemassa kuin vuokranantaja. Tulee epäilemättä synnyttämään katkeruutta, jos vähempivarainen vuokranantaja lailla pakoitetaan, vieläpä huonommilla ehdoilla, kuin mistä hän on aikanaan sopinut, jatkamaan vuokrasuhdetta yli sovitun ajan. Tällaisissa tapauksissa lainsäädännöllä ikäänkuin pakkoluovutettaisiin huonommassa taloudellisessa asemassa olevan vuokran antajan oikeuksia varakkaiden liikkeiden ja yksityisten hyväksi, ilman että olisi millään tavalla edes yritetty ottaa huomioon oikeu-

den ja kohtuuden vaatimuksia. On sitäpaitsi sangen todennäköistä, että vuokrasuhteen pidennyksiä saavat hyväkseen hyvin monet sellaiset vuokranottajat, joille ei tultaisi säädettävässä laissa myöntämään minkäänlaisia oikeuksia enempää vuokra-alueiden lunastamiseen kuin sen muullakaan tavalla järjestämiseen vuokranottajan eduksi. Tätä asiaa ei siis voi lainkaan verrata siihen, että 1918 vuoden lunastuslailla annettiin eräille vuokranottajille oikeus lunastaa vuokra-alueensa n. s. rauhanaikaisesta arvosta.

Toiseksi on ehdotusta vastaan huomautettu, että kun aikaisemmissa kysymyksessä olevien vuokrasuhteiden pidennyksiä koskevissa laeissa ei ole rahanarvon alentumista lainkaan otettu huomioon, ei olisi nytkään syytä tehdä tällä tavoin. Tällainen huomautus ei sisällä minkäänlaista asiallisuutta, koska jokaisessa laissa on mielestäni otettava huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat, mikäli suinkin voidaan. Se seikka, ettei jossakussa aikaisemmassa laissa ole kaikkia kohtuuden näkökohtia otettu huomioon, ei suinkaan oikeuta jättämään niitä huomiotta uutta lakia laadittaessa, jos ne kerran silloin tunnustetaan oikeutetuiksi ja kohtuullisiksi. Ei ainakaan voida vaatia niiltä, jotka eivät ole ottaneet osaa aikaisemman lain säätämiseen, että he uutta lakia säädettäessä kokonansa ummistaisivat silmänsä niiltä puutteilta, jotka uusi laki aivan vanhan lain mukaisesti säädettynä tulisi muuten sisältämään.

Minä en tiedä, kuinka suuri taloudellinen merkitys ehdotetulla muutoksella tulisi olemaan, mutta olen varma, ettei se tulisi olemaan ainakaan vuokranantajia millään tavalla rasittava. Sitävastoin se tulisi antamaan jonkinmoista oikeutta vuokranantajille sillä tavoin, että lainsäätäjä edes jossain määrin on pitänyt huolta siitä, ettei vuokra-suhteita ole tahallisesti lainsäädännön viipymisen takia ja siis ilman vuokranantajan omaa syytä pidennetty huonommilla vuokraehdoilla kuin mistä vuokranantaja aikaisemmin on vuokramiehen kanssa sopinut.

Näillä perusteilla minä suosittelen mietintöön liitetyn vastalauseen mukaista momenttia otettavaksi lakiehdotukseen.

Ed. Kivisalo: Herra puhemies! Tämän lain kautta tahdotaan jatkaa niiden kaupunkien lähellä olevien ja muissa tiheissä asutuskeskuksissa asuvien vuokra-aikaa, joiden vuokra-aika päättyy ensi maaliskuun 14 päivänä ja lienee joissakin tapauksissa jo päättynytkin. Ja tämä vuokra-ajan pidennys on tarpeen senvuoksi, koska sitä asemakaavalainsäädäntöä, josta näiden vuokralaisten oikeuksien lopullinen järjesteleminen riippuu, ei ole vielä loppuun saatettu.

Jo onkin syytä kiirehtiä puheenaolevien vuokralaisten oikeuksien järjestelyä pysyvälle kannalle. On kulunut 12 vuotta siitä, kun suurin osa vuokralaisia sai ostaa maansa omikseen edullisilla ehdoilla ja koko tämän pitkän ajan ovat lunastusoikeuden ulkopuolelle jääneet saaneet olla kiusallisessa epävarmuuden tilassa. Se on herättänyt näissä oikeutettua mielipahaa ja katkeruutta. Se on myöskin vaikuttanut heidän taloudelliseen yritteliäisyyteensä lamauttavasti. Kun tällaisia asutuskeskuksia lainvalmistelukunnan hankkimien tietojen mukaan on noin puolitoistasataa ja näissä on rakennuspaikkoja yhteensä lähes 29,000 ja asukkaita vähän yli 221,000, niin on se niin suuri väestön osa, ettei se suinkaan ole kansakunnan taloudellisten eikä muiden seikkojen kannalta vähäpätöinen.

Olemisensa epävarmuuden vuoksi eivät nämä vuokralaiset ole voineet hoitaa maitaan eikä rakennuksia parhaalla mahdollisella tavalla. Kaupunki- ja teollisuuspaikan lähellä olevalle mökkiläiselle olisi ollut eduksi harjoittaa pientä kotitaloustuotantoa, kuten voimaperäistä puutarhaviljelystä, pienkarjanhoitoa y. m. Mutta kunnollisen puutarhan tai kanalan tai muun tuollaisen pikkutuotantolaitoksen perustaminen kysyy pääomia ja niitä ei ole voitu kiinnittää, kun ei ole varmuutta, onko enää parin, kolmen vuoden perästä mahdollisuutta olla siinä paikassa. Kun nämä ovat sellaisia yrityksiä, ettei niistä heti saa kiinnittämiänsä varoja takaisin, niin tämä on siis vaikuttanut, että yritteliäisyys on kärsinyt ja se on koitunut kansantaloudelliseksi tappioksi, eikä niinkään vähäiseksi, kun ottaa huomioon, että nämä vuokralaiset ovat yleensä yritteliäintä väkeä.

Senvuoksi onkin hartaasti toivottavaa, että se asemakaavalainsäädäntö, josta nyt onkin hallitus jättänyt esityksen eduskunnalle, saataisiin mahdollisimman pian ratkaistuksi ja että päästäisiin näiden vuokralaisten oikeuksia lopullisesti järjestämään.

Kun tässä siis tällä kertaa on kysymyksessä vain väliaikainen järjestely, niin tuntuu minusta varsin oudolta, että vastalauseen kirjoittajat ovat tahtoneet sekoittaa tähän periaatteellisesti niin tärkeän seikan kuin vuokrankoroituksen kokonaista viisikertaiseksi tällä väliaikaisella pidennetyllä vuokra-ajalla.

Valiokunnan kaikki muut jäsenet, paitsi kokoomukselaiset, olivat sillä kannalla, että kuten hallituskin ehdottaa, vuokramaksu pysyy samansuuruisena, ja kun tämä toimenpide on väliaikainen, niin siitä itsestäänkin johtuu, ettei niitä koroiteta. Ja sitäkin vähemmän on vuokrien korottamiseen syytä, kun kenties käytännössä ei tarvitse enää viittäkään vuotta tätä pidennettyä aikaa olla. Kenties jo pikemmin päästään näiden vuokralaisten oikeuksia lopullisesti järjestämään.

On muitakin seikkoja, jotka puhuvat vuokrankoroitusta vastaan. Kun 12 vuotta sitten muut vuokralaiset saivat lunastaa tilansa omikseen, niin silloin oli puhetta siitä, että niille vuokramiehille, jotka jäivät lunastusoikeuden ulkopuolelle, annettaisiin jonkunlaista korvausta siitä vahingosta, minkä he joutuivat kärsimään suhteellisesti toisiin vuokralaisiin katsoen. Tämä pidettiin silloin aivan kohtuullisena lohduttaakseen näitä vuokralaisia ja estääkseen näiden mielipahan suurentumista. Nyt on 12 vuotta kulunut ja kaiken aikaa nämä vuokralaiset ovat olleet epävarmassa olotilassa, mutta mitään korvausta ei heille ole annettu. Jos nyt luvatun korvauksen asemasta pantaisiin viisikertainen vuokrankoroitus, niin se olisi jo sellaisenaan hyvin moitittavaa menettelyä.

Tätä ehdotusta perustelevat vastalauseen allekirjoittajat sillä, että rahan arvo on alentunut ja että se viisikertainen vuokrankoroitus ei siis olisikaan tosiasiassa mikään koroitus eikä edes niin suuri maksu kuin mitä vuokra näillä oli ennen rahan arvon alenemista. Tosin kyllä täytyy myöntää, että vuokramiehet ovat joutuneet saamaan pienen edun rahanarvon alenemisesta tässä muodossa ja että vuokranantajat ovat näennäisesti joutuneet kärsimään. Mutta rahanarvon aleneminen on semmoinen seikka, josta monet muutkin ovat joutuneet suuresti kärsimään, eivätkä suinkaan vähimmässä määrässä nämä vuokralaiset muissa elämänsä suhteissa. Sensijaan maanomistajat ovat se ryhmä väestöstämme, joka rahanarvon alenemisesta sen ensimmäisinä vuosina joutui kaikkein enimmän hyötymään. Samaan aikaan kuin esim. pienet säästäjät ja saamamiehet tulivat rahan arvon alenemisen kautta kymmenen kertaa köyhemmäksi, tulivat maanomistajat kymmenen kertaa rikkaammiksi. Lisäksi nämä tällaisten asutuspaikkain maanomistajat ovat senkautta hyötyneet, että maan arvo on tiheytymisen vuoksi kohonnut.

Tätä viisikertaista vuokrain koroitusta puolustelevat valiokunnan kokoomuslaiset jäsenet ja tässä myös edellinen puhuja sillä, että nämä vuokralaiset eivät kaikki ole köyhiä, vaan heidän joukossaan on liikemiehiä, tehtailijoita ja muita varakkaita henkilöitä, esim. huvilanomistajia j. n. e Saattaa kyllä niinkin asianlaita olla, mutta ne ovat sittenkin harvoja poikkeustapauksia. Tavallistahan on, että varakas liikemies, joka rakentaa jonkun liikepalatsin tai teollisuuslaitoksen, niin hän ei sitä rakenna omistusoikeudellisesti noin epävarmalle maalle, vaan hän koroitetuilla hinnoillakin koettaa saada maan omakseen. Varakkaat vuokralaiset ovat siis harvoja poikkeustapauksia.

Jos nyt kuitenkin olisi niin, että vuokralaisina liikemiehiä y. m. jonkun verran on, niin ei tällä kertaa liike-elämä ole niin kadehdittavassa asemassa, että nyt tarvitsisi oikein valtiopäivien voimalla ruveta heille tässä muodossa lisärasituksia hankkimaan ja senkautta sitten aiheuttaa, että kaikki muutkin joutuisivat senvuoksi kärsimään. Sitäpaitsi teollisuuselämä, niinkuin liike-elämäkin on jonkunlaista tuottavaa toimintaa tai muulla tavalla taloudellista yritteliäisyyttä virkistävää. Se on kansantaloudellisesti parempaa toimintaa kuin maanomistajana oleminen. Tältäkään kannalta ei vastalauseen esittäjäin mielipide vuokran koroittamisesta näytä minusta riittävästi perustellulta.

Sitten on huomattava, että loppujen lopuksi tämä vuokrankoroitus ei hyödyttäisi maanomistajiakaan kuin vähän aikaa. Se hyödyttäisi vain niitä, jotka tällä kertaa ovat maanomistajina. Mutta kun tuollainen vuokran koroitus on hyväksytty ja se toimeenpantu, niin heti maan hinta vastaavassa määrässä nousee. Uusi omistaja, jonka haltuun tila myöhemmin joutuu, saa maksaa siitä korkeamman hinnan ja se korkeampi maan hinta vaatii vielä korkeamman koron, ja niin on tämän vuokrankoroituksen

maanomistajallekin tuottama hyöty huvennut olemattomiin. Ei siis tällaisen väliaikaisen hyödyn vuoksi voi mennä tähän koroitukseen, varsinkin kun se samalla vaikuttaa maan hintaan yleensäkin kohottavasti ja näin vaikeuttaa maan saantia, asutustointa ynnä muuta hyödyllistä puuhaa, jota valtion muilla toimenpiteillä koetetaan edistää.

Nykyiset maanomistajat ovat ostaneet maita tällaisissa tiheissä asutuskeskuksissa tietoisina siitä, että vuokrat ovat semmoiset kuin ne ovat. Heillä on ollut siitä tieto ja sen mukaan on ollut tilan hinta. Eivät he siis joudu kärsimään näistä alhaisista vuokrista, joten niiden koroitus olisi ilmainen lahjoitus tiheiden asutuspaikkojen maanomistajille, jotka, huomioitteni mukaan, ovat hyvin varakasta väkeä ja joilla jo on huomattavat tulot pelkästään maanomistuksesta. Tällaiseen lahjoittelemiseen ei tänä köyhänä aikana ole köyhällä maalla varaa. On myös huomattava, että tämä viisinkertainen vuokrankoroitus, jota nyt yritetään oikeiston taholta saada, ei olisi myöskään tasapuolinen, sillä kehitys on eri paikkakunnilla kulkenut eri nopeasti. Toisilla paikkakunnilla tällaisissa tiheissä asutuskeskuksissa on asutus taantunut ja vuokrat, mitkä siellä nyt ovat, ovat kenties juuri kohtuullisia. Toisissa on kehitys edistynyt ja siellä saattaisi koroittaminen olla paikallaan. Mutta jos nyt koroitus kuitenkin tapahtuisi joka paikassa viisinkertaiseksi, niinkuin ehdotetaan, niin se olisi kaavamaisuuden tyrkyttämistä sinne mihin se ei sovi. Näiden seikkojen perusteella valiokunnan enemmistö tuli siihen tulokseen, että hallituksen esitys semmoisenaan olisi hyväksyttävä. Kannatan sitä eduskunnan päätökseksi.

Ed. B. Sarlin: Herra puhemies! Kun on kysymys vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta tarkoittavan, nyt esilläolevan hallituksen esityksen hyväksymisestä, jota laki- ja talousvaliokunnan enemmistö on sellaisenaan puoltanut, ja joka on saanut myöskin suuren valiokunnan kannatuksen, on, yli sen, mitä edelliset puhujat jo ovat lausuneet, pakko palauttaa mieliin muutamalla sanalla vielä asian aikaisemmat vaiheet.

Tunnettua on, kuten hallituksen esityksessäkin on osoitettu, että vuokra-alueiden lunastamisesta annettujen lakien mukaan ovat lunastamisjärjestelyn ulkopuolelle jääneet sekä yksityisten tilojen että papiston- ja lukkarin virkatalojen, samoinkuin myöskin valtion omistamilla mailla olevat ne vuokra-alueet, jotka sijaitsevat asemakaavan mukaan järjestetyissä tai asutustiheydeltään sellaisiin verrattavissa asumusryhmissä. Tällaisissa asumusryhmissä, lähemmin sanoen: taajaväkisissä yhdyskunnissa, esikaupungeissa, suuremmissa kirkonkylissä, tehtaiden, rautatieasemien ja satamien läheisyydessä sekä myöskin alueilla, jotka kaupungit omistavat ja joiden yhdistäminen kaupunkeihin niiden luonnollisen kehityksen kannalta katsoen on välttämätöntä, olevien lukuisten vuokramiesten oloja ei kuitenkaan ole katsottu voitavan jättää kokonaan järjestämättä, ja senvuoksi kiinnittikin eduskunta asiaan huomiota jo vuonna 1921 ja päätti joulukuun 2 päivänä samana vuonna vastatessaan hallituksen esitykseen laiksi valtion virkataloihin kuuluvien vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä eräissä tapauksissa kehoittaa hallitusta valmistamaan ja eduskunnalle antamaan esityksen laiksi „asemakaavan mukaan järjestetyissä tai asutustiheydeltään sellaisiin verrattavissa asumusryhmissä tai niihin vastaisuudessa liitettävillä alueilla olevain niiden vuokramiesten vuokrasuhteista johtuvien oikeuksien järjestämiseksi, jotka eivät saa alueitaan lunastaa". Mainitunlaisen lainsäädännön valmistelu annettiinkin sitten lainvalmistelukunnan tehtäväksi, mutta jotta puheenalaisten vuokramiesten oikeus olisi maanomistajan mahdollista mielivaltaa ja keinottelutarkoituksessa ehkä tehtyä irtisanomisyritystä vastaan sitä odoteltaessa turvattu, ovat, kuten tunnettua, tällaisista vuokrasuhteista ne, jotka olivat voimassa 12 päivänä maaliskuuta 1921 ja päättyivät 14 päivään maaliskuuta 1931 mennessä, tulleet jatketuiksi viimeksimainittuun päivään saakka 11 päivänä maaliskuuta 1921 ja 5 päivänä helmikuuta 1926 vahvistetuilla pidennyslaeilla. Syyskuun 16 päivänä 1926 sai lainvalmistelukunta tehtävänsä loppuun suoritetuksi ja jätti valmistamansa mietinnön lakiesityksineen valtioneuvostolle. Asia palautettiin sittemmin takaisin lainvalmistelukunnalle mietinnöstä hankittuine lausuntoineen, mutta on viimeistellyn mietinnön ja ehdo-

tuksen valmistaminen jäänyt siellä seisaukseen kahdesta syystä. Ensinnäkin on todettu, että esilläolevien vuokrasuhteiden lopullista järjestelyä koskevaa lainsäädäntöä ei voitu tarkoituksenmukaisesti toteuttaa, ennenkuin oli saatu säädetyksi ja vahvistetuksi sen välttämätön edellytys, paraillaan jälleen päiväjärjestyksessä oleva asemakaavalainsäädäntö, joka vihdoinkin vielä tällä istuntokaudella joutunee eduskunnassa ratkaisevan käsittelyn alaiseksi. Ja toiseksi on lainvalmistelukunta jo marraskuulla 1928 pyytänyt sisäasiainministeriöltä lähempiä ohjeita siitä, olisiko niille vuokramiehille, joiden vuokra-alueisiin lunastusoikeutta lainvalmistelukunnan 1926 valmistamassa lakiehdotuksessa ei oltu ulotettu, eri lainsäädännön kautta myönnettävä korvausta, jollaisesta, ainakin mikäli oli puhe valtion virkatalojen mailla sijaitsevista tällaisista vuokra-alueista, virkataloja koskevassa lunastuslaissa oli nimenomainen säännös 8 §:ssä. Näin on, kuten täällä on jo huomautettu, aikaa vierähtänyt kohta 10 vuotta, ilman että kysymystä on saatu pois päiväjärjestyksestä, ja nyt ollaan jälleen sen, minä myönnän, ikävän tilanteen edessä, että on pakko kolmannen kerran ryhtyä perustuslain mukaisessa järjestyksessä säädettävällä lailla turvaamaan vuokramiesten oikeutta häädöiltä vieläpä ankaran pulakauden hetkellä, jonka vaikutukset tuntuvat vuokranottajain rinnalla vakavasti myöskin vuokranantajiin. Muuta mahdollisuutta asian järjestämiseen kuin edelläolevan lakiesityksen hyväksyminen ei kuitenkaan näytä tällä hetkellä olevan olemassa. On kyllä totta, että sangen monet vuokramiehet ovat jo tähän mennessä kokonaan kyllästyneet odottamaan heidän asemaansa ja oikeuksiaan lopullisesti järjestävää lainsäädäntöä, ja jatkuvasta epävarmuuden tilasta vapautuakseen ostaneet vuokra-alueensa vapaaehtoisin sopimuksin omikseen, mikäli heidän varallisuussuhteensa sen suinkin ovat sallineet, sekä että niin ovat menetelleet lukuisissa tapauksissa myöskin esikaupunkialueilla, kauppaloiden alueilla ynnä kaupunkien ja kauppaloiden läheisyydessä olevilla alueilla asuvat vuokramiehet, saatuansa tietää, että lainvalmistelukunta oli 1926 antamassaan mietinnössä ehdottanut lunastusoikeuden heiltä alueiden vastaisen järjestelyn helpottamiseksi kokonaan evättäväksi sekä että alueliitoksen kaupunkipiiriin oli ainakin eräässä tapauksessa tulkittu katkaisevan vuokrasuhteen päättyessä heidän oikeusturvansa pidennyslaista huolimatta, kuin myöskin että lunastusoikeus, sikäli kuin se tultaisiin myöntämään, tulisi sisältämään sen, että olisi lunastettavasta alueesta maksettava käypä hinta. Mutta joka tapauksessa on kysymyksenalaisia vuokramiehiä edelleen olemassa siksi runsaasti, ettei nykyoloissa mielestäni ole varaa jättää heitä häädöille alttiiksi. Niinpä on mainittava, että lainvalmistelukunta, saadakseen tiedon siitä, kuinka paljon tällaisia vuokra-alueita, joita sen valmisteltavaksi jätetty, edellämainittu lainsäädäntö tulisi lopullisesti koskemaan, on maassamme olemassa, hankki maaherrojen kautta niistä jo työnsä alussa seikkaperäisiä tietoja. Laadittu tilasto osoitti tällöin, että puheenalaisia vuokra-alueita oli maaseudulla v. 1924—25 kaikkiaan 12,880, joista mäkitupa-alueita 12,612, torppia 172 ja lampuotitiloja 2. Suurin osa näistä eli 10,992 sijaitsi yksityisen omistamalla maalla, 731 kirkollisen ja 1,101 valtion virkatalon maalla. Mainituista vuokra-alueista sijaitsi 8,755 kauppaloissa, esikaupungeissa tai kaupungin tai kauppalan läheisyydessä olevalla alueella, joka kaupungin tai kauppalan kehitystä silmälläpitäen oli katsottava tämän luonnolliseksi laajennusalueeksi ja jolla lainvalmistelukunnan ehdotuksen mukaan lunastusoikeus ei saisi tulla kysymykseen, jottei järjestely tulevaisuudessa vaikeutuisi. Muut eli 4,305 sijaitsivat tavallisella maaseudulla olevissa taajaväkisissä yhdyskunnissa tai muissa tiheästi asutuissa asumusryhmissä.

Saman tilaston mukaan vuokra-aika näillä vuokra-alueilla päättyi 359 tapauksessa jo ennen 14 päivää maaliskuuta 1926, 1,585 tapauksessa ennen vuotta 1930, 4,464 tapauksessa vuodesta 1931 vuoteen 1950 mennessä ja 3,037 tapauksessa jälkeen vuoden 1950.

Tässä yhteydessä ei luonnollisesti ole mahdollista käydä seikkaperäisemmin käsittelemään kysymystä siitä, miten laajalle lunastusoikeus valmistuksen alaisessa lopullisessa lainsäädännössä puheenalaisiin vuokra-alueisiin nähden olisi ulotettava vaarantamatta sosialisessa mielessä ensiluokkaisen tärkeätä järjestelemättömien asumuspesien järjestelyintressiä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidon, terveydenhoidon ja palosuojelun tehostamiseksi. Sii-

tähän voidaan olla hyvinkin oleellisissa osin eri mieltä ja onkin lausuttu ajatuksia, joiden mukaan toisaalta lunastusoikeus olisi tehtävä rajoittamattomaksi, toisaalta taas olisi supistettava kokonaan olemattomiin myöntämällä vuokramiehille sensijaan oikeus nauttia yli sopimusajan vuokraoikeutta vain siksi, kunnes rakennusten pääoma-arvo on kulutettu ja niihin sidotut lainat kuoletettu, mitä on pidetty yleiseltä sosialipoliittiselta kannalta oikeutettuna siihenkin nähden, että puheenalaisten vuokramiesten joukossa on teollisuus- ja käsityöläisväestöä, kaupanharjoittajia sekä virkamiehistöä runsain määrin, samoinkuin siihenkin nähden, että vuokrajärjestelmä näitä ryhmiä koskevissa asuntotonttien lunastuksissa on painavin syin asetettava omistusoikeusjärjestelmän edelle. Mutta sensijaan on nyt kiinnitettävä vakavaa huomiota siihen tosiasiaan, että esillä oleva status quon säilyttämistä tarkoittava lakiesitys koskee, kuten edellä olen esittänyt, siksi runsaslukuista vuokramieskuntaa, ettei mielestäni missään tapauksessa ole mahdollista jättää sitä, hylkäämällä lakiesitys, oman onnensa nojaan, eikä häätöuhkan varaan talven tullen.

Laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa, jota sen allekirjoittajien taholta on täällä nyt lähemmin perusteltu, on kuitenkin asetuttu sille kannalle, että esitetyn oikeusturvan myöntäminen vuokramiehille saattaisi tulla kysymykseen vain sillä ehdolla, että lakiin otettaisiin lisämomentti, jonka mukaan vuokranottaja olisi velvollinen vuokranantajan niin vaatiessa suorittamaan rahassa maksettavaksi sovitun vuokran, jos sopimus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 1919, 5-kertaisena siltä ajalta, minkä nyt esillä oleva lakiesitys vuokra-aikaa pidentää. Vastalauseen tekijät ovat täten pyrkineet lievittämään sitä taloudellista tappiota, joka pakollisen vuokrasopimuksen pidentämisen kautta yli vuokrasopimusten erääntymisajan on rahan arvon alenemisen vuoksi kohdannut vuokranantajia, ja minun täytyy myöntää, että maanomistajat ovat inflation vaikutuksesta täten saatetut ainakin määrätyissä tapauksissa ilman omakohtaista syytään aineellisesti tuntuvaan vahinkoon, josta oikeastaan valtiovallan olisi liian kauan viivästyneitten toimenpiteittensä vuoksi vastattava. Mutta kun lähemmin tarkastelee asiaa, ei voi olla toteamatta, niinkuin täällä edellinen puhuja jo on lausunut, että myöskin vuokramiehet ovat lukuisissa tapauksissa kärsineet syntyneestä asiantilasta vahinkoa. He eivät ole uskaltaneet, se on sangen käsitettävää, sitoa epävarmalla pohjalla seisoviin rakennuksiinsa uutta pääomaa, vaan ovat rakennukset monin paikoin olleet väkisinkin jätettävät rappeutumaan. Heille ei liioin, josta jo on huomautettu, ole ollut mahdollista panna asuntotonttinsa puutarhamaita voimaperäisempään kasvukuntoon eikä ainakaan uhrata tuntuvammin varoja kalliitten hyödyllisten puitten ja pensaslajien istutukseen ja muuhun sellaiseen. Yhtä selvää kuin on, että maanomistaja on kärsinyt jolloinkin noin kymmenkertaisen tappion rahamääräisen vuokraerän alenneessa arvossa ja ostokyvyssä, yhtä ymmärrettävältä minusta näyttää, että vuokramiehet ovat joutuneet aineelliseen vahinkoon rahan alenemisen johdosta kymmenkertaisesti kohonneen rakennuskiinteistönsä arvon normaalista nopeammassa laskussa, kun rakennus on ollut laskettava, kuten sanottu, ennen aikojansa rappeutumaan. Viimeksi mainittu ei kuitenkaan, sen myönnän, liene tapahtunut yhtä usein kuin edellinen, riippuen monistakin syistä, joiden lähempi selvittely lienee nyt tässä tarpeetonta. Mutta mikäli vuokramies lopullisessa lainsäädännössä jää lunastusoikeutta vaille, saattaa hänen aineellinen vahinkonsa nousta maanomistajan siihen asti kärsimää vahinkoa moninkerroin suuremmaksi, kun vuokramiehen silloin on joko alistuttava vaadittuun vuokramaksuun, kenties suhteettoman korkeaankin, tai jätettävä tonttinsa ja muutettava ehkä hyvätkin rakennukset muualle. Niin että ei ole täysin tasapuolista puhua vain vuokranantajan tappiosta niin kiusalliseen asemaan kuin he kyseessä olevassa tapauksessa ovatkin joutuneet.

Lisäksi olisi mielestäni vastalauseen tarkoittama vuokrankoroitusoikeus ollut tutkittava yksityiskohtaisemmin kuin on tapahtunut, ennenkuin siihen nyt voitaisiin mennä. Rahan arvohan on kyllä laskenut 7—8 kertaisesti, joten 5-kertainen koroitus sinänsä ei nähdäkseni tavoittele huippumahdollisuuksia. Mutta saman kerrannaisen käyttäminen kaikissa eri tapauksissa, ilman in casu toimitettavaa tutkimusta ja sovittelua, veisi epäilemättä monessa tapauksessa puolin ja toisin epätyydyttävään, ellei suorastaan kohtuuttomaankin tulokseen.

Siitä olisi mahdollista luetella valaisevia esimerkkejä, samoinkuin siitäkin, että eri ajankohtina ja eri paikkakunnilla solmitut rahamääräiset vuokrasopimukset vaatisivat eri suuruisten kertainten käyttöä, jos mieli saada nämä kertaimet vastaamaan tosioloja eikä pelkästään yleistä rahaindeksiä. Mutta siten olisi pakko alistaa kukin koroitustapaus, mikäli asianosaiset eivät pääsisi keskinäiseen sovintoon, joko erityisen kelpoisuuden omaavan sovinto-oikeuden tai tuomioistuimen tai välimiesten ratkaistavaksi, mikä vuorostaan suuresti pitkittäisi epäkohdan poistamisyrityksiä ja aiheuttaisi useimmiten vähäisistä riitakysymyksistä suhteettoman suuria kustannuksia.

Miten asiaa ajattelleekin, näyttää tällä haavaa, niin valitettavaa kuin se onkin, välttämättömyyden pakko ajavan hyväksymään esityksen ja hylkäämään vastalauseen siinä vakavassa toivossa, että lopullinen lainsäädäntö kysymyksestä valmistetaan niin ajoissa, että siitä voidaan viipymättä asemakaavaa ja kaupunkialueen jakotoimituksia koskevien lakien tultua hyväksytyksi, antaa eduskunnalle esitys, minkä seikan, herra puhemies, pyytäisin saada tällä hetkellä sulkea aivan erikoisesti herra sisäasiainministerin suosiolliseen huomioon, niin ettei välitilaa enää jatkuisi yhtään kauemmin kuin mitä asian kiireellinen valmistelu välttämättä vaatii.

Lopuksi saanen lausua, ettei nähdäkseni nyt ole varaa ryhtyä millään taholla vastustamaan tämän lain hyväksymistä, koska siten asia ajautuisi vaikeasti selvitettävään umpikujaan ja eduskunnan olisi raskasta ottaa kannettavakseen vastuu syntyvästä tilanteesta ensi maaliskuussa. Pidänkin sen vuoksi puolestani mitä tärkeimpänä, että asia saadaan järjestetyksi hallituksen esitykseen sisältyvässä muodossa.

Ed. P i h k a l a: Herra puhemies! Minun mielestäni tämä laki olisi hyväksyttävä hallituksen esityksen mukaisesti. Voidaan sanoa, että ed. Soljan vastalause on omiaan suojaamaan omistusoikeutta, mutta toiselta puolen myöskin hallituksen esityksessä se, että näitä vuokramaksuja ei kohoteta, vaikuttaa omistusoikeuteen suojaavasti, sillä tässä on kysymys usein hyvin suurista arvoista, jotka rakennuksissa tai muissa sellaisissa laitoksissa erityisesti taajaväkisissä yhdyskunnissa ovat sidottuina vuokramaalle. Jos tämä vuokramaan vuokrahinta korotetaan, niin se käytännössä varmasti tulee vaikuttamaan sen, että maanomistajat ovat yhä haluttomampia myymään vuokramiehille niitä maakappaleita, joilla heidän rakennuksensa ovat. Katsoen siis asiaa puhtaasti omistusoikeuden turvaamisen kannalta juuri tällaisissa taajaväkisissä yhdyskunnissa — minä tiedän, että on olemassa esim. kallisarvoisia tehdaslaitoksia vuokramaalla, jotka on vuokrattu jo vuosikymmeniä sitten. Maanomistajat eivät yleensä, koska tietävät, että vuokraoikeus loppuu hyvin pian, halua myydä minkäänlaisilla säädyllisillä ehdoilla tätä vuokramaata. Vieressä saattaa olla tilaisuus ja mahdollisuus ostaa sanokaamme sadalla markalla neliömetri maata miten paljon tahansa, mutta 200—300 markalla neliömetriltä ei vuokralainen saa ostettua vuokraamaansa maata. Siinä tietysti on silloin tämän teollisuuslaitoksen, — rakennuksien arvo saattaa tehdä yli miljoonan — niin voi olla miljoona sen vuoksi uhattuna, että maanomistaja haluaa saada siitä paria kolmea sataa tuhatta enemmän kuin mitä käypä hinta on. Minä tiedän, asuneena parissakin paikassa taajaväkisessä yhdyskunnassa, että vuokrasuhteitten järjestäminen minkäänlaisilla säädyllisillä ehdoilla on erittäin vaikea. Sentähden on omiaan, jos tätä vuokramaksua ei koroiteta, sekin tekemään maanomistajia halukkaammiksi sopimuksella myymään vuokramaat kohtuullisella hinnalla ja sillä tavalla voidaan saada tämä asia pois päiväjärjestyksestä.

Minä kannatan hallituksen esitystä.

Ed. S o l j a: Ed. Pihkalan lausunnon johdosta minä huomautan, että hänen ilmoittamansa näkökohdat olisi otettava huomioon silloin kun vuokra-alueiden lunastamisesta määrätään tai niitten järjestämistä muuten ohjataan, mutta sitä ei voida ottaa huomioon, mitä hän sanoi, tämän asian yhteydessä, jossa määräävät muut seikat.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitellään lakiteksti.

Keskustelu:

Ed. S o l j a: Vastalauseen mukaisesti ehdotan, että lain toiseksi momentiksi otettai-

siin vastalauseessa oleva lause: Jos rahassa suoritettava vuokra on määrätty ennen tammikuun 1 päivää 1919, on se, jos vuokranantaja niin vaatii, maksettava viisinkertaisena siltä ajalta, minkä tämä laki vuokraaikaa pidentää.

Ed. Nyman: Jag ber att få understöda rdm. Soljas förslag.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Solja ed. Nymanin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukseen otettaisiin sellainen toinen momentti, kuin laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa ehdotetaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Soljan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Soljan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 16 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty ed. von Bornin lak. al. n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 16.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 8, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Vennola: Katson velvollisuudekseni huomauttaa, että tällaisen tärkeän asian päättäminen, joka kuuluu tulo- ja menoarvioon, ei ole paikallansa ennen kuin tulo- ja menoarvion menopuoli on saatu selville. Valtiovarain hoidon ja tuloja menoarvion kannalta on aivan välttämätön ehto se, että menopuoli on selvillä, ennenkuin käydään lyhentämään niitä tuloja, mitkä tulo- ja menoarviossa ehdotukseen ovat suunnitellut.

Se toimenpide, mikä puheena olevassa järjestelyssä on ehdotettu, ei ole mikään uusi. Meillä on vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastossa varoja käytettävissä vuosittain noin 60 à 70 miljoonaa markkaa, joille täytyy etsiä vakavaraista sijoitusta erilaisiin tarkoituksiin ympäri maata. Eikä ole mitään perustetta siinä, ettei valtio käyttäisi näitä varoja lainana toisiin tarkoituksiinsa yhtä hyvin kuin ne monet lainaajat, joille varoja lainataan. Jonkinlaista pelkoa tai väärinkäsitystä näkyy puheenaoleva ehdotus herättäneen erinäisissä piireissä. Maatalouden harrastajien taholla näytään asia käsitettävän niin, että jos tällainen siirto

tehdään, niin maataloustuotannon edistämisrahasto ei saisi rakentua sillä tavoin kuin sille säädetty laki ja asetukset edellyttäisivät, nimittäin, että siihen koottaisiin rahoja niin paljon, että se nousisi 150 miljoonaan markkaan. Jo silmäys esillä olevaan ehdotukseen on riittävä osoittamaan, että tässä ei ole minkäänlaista ehdotusta tehty maataloustuotannon edistämisrahaston säännösten muuttamiseksi. Ehdotus tarkoittaa ainoastaan sitä, että vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastosta lainataan maatalouden edistämisrahastoon 10 miljoonaa markkaa, samoin kuin myös lainana annetaan metsänparannustarkoituksia varten 10 miljoonaa markkaa, jotka lainataan vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastosta. Vuotuisesti budjetissa on sitten osoitettava varoja vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastosta lainatun sekä pääoman että korkojen maksamiseksi, ja asia järjestyy aivan luonnollista tietä. Tapahtuuko takaisinmaksu 10 vuodessa, millä ehdoilla vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastosta lainoja tavallisesti myönnetään, vai maksaako valtio sen sitten, kun valtion raha-asiat paranevat, suuremmissa erissä, se on harkintakysymys ja tilanteesta riippuva. Nytkin jo on vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastosta lainattu asutusrahastoon edellisinä vuosina kahdessa eri erässä, toisella kertaa 15 miljoonaa markkaa ja toisella kertaa 40 miljoonaa markkaa, niin että se menettely, mikä tässä on ehdotettu, ei ole uusi eikä sitä pitäisi sellaisella epäilyksellä katsella kuin mitä nyt on tehty.

On vielä otettava huomioon, että jos tämä valtiovarainvaliokunnan ehdotus hyväksytään, se merkitsee 20 miljoonan markan vajausta budjettiehdotuksessa. Jos on suunniteltu, niinkuin olen kuullut, että nämä 20 miljoonaa markkaa lainataan suoraan lisäyksenä asutustarkoituksia varten myönnetylle 20 miljoonalle markalle ja se kohotettaisiin siis 50 miljoonaan markkaan, niin tahtoisin huomauttaa, että sellainen menettely ei ole tarkoituksenmukainen. Sillä tavoin ei helpotettaisi budjettia. Sitäpaitsi varojen käyttäminen asutustarkoituksiin enemmän kuin mitä budjetissa on ehdotettu, ei ole perusteltua, koska asutustarkoituksiin on käytettävissä ensi vuonna noin 80 miljoonaa markkaa. Rahataloutemme kannalta sekä nyt että lähitulevaisuudessa se riittää, jos asutustarkoituksiin käytetään viitisenkymmentä miljoonaa markkaa säännöllisesti vuosittain. Valtiolla on niin monia muitakin tärkeitä tarpeita, että täytyy olla vissi suhde eri tarkoituksia tyydytettäessä. Ei voida yhteen tarkoitukseen kuluttaa rahoja suhteettoman paljon. Sellainen menettely ei ole perusteltu.

Sen perusteella, mitä olen esittänyt, lausun sen toivomuksen, että suuri valiokunta hylkäisi tämän valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen ja palauttaisi asian hallituksen esityksen kannalle tai ainakin pitäisi sitä pöydällä siksi kunnes tulo- ja menoarvion menopuoli on selvillä. On vielä otettava huomioon, että samanlainen tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen käyttö on edellytetty kansakoulumenoissa. Jos se niissäkin hylätään, niin tulee 40 miljoonan markan vajaus budjetissa. Kun kerran rahastot ovat tätä tarkoitusta varten käytettävissä ilman että minkäänlaisia esteitä siihen käsittääkseni olisi olemassa ja kun sitä ennen on käytetty, niin ehdottaisin meneteltäväksi niinkuin olen ehdottanut.

Ed. Niukkanen: Herra rahaministerin lausunnon johdosta täytyy tehdä muutamia huomautuksia. Mikäli ensinnäkin koskee asian käsittelyjärjestystä, niin on luonnollista, että tämä hallituksen kysymyksessä oleva lakiehdotus käsitellään ennen budjetin menopuolta, sentakia että jos tällaista lakia, jota hallitus on ehdottanut, ei saada aikaan, niin budjetin menomomentteja ei voida järjestää sillä tavoin kuin hallitus on ehdottanut, koska voimassaolevat lait nimenomaan edellyttävät, että rahat on pantava budjettiin. Näin ollen siis budjetin käsittely juuri vaatii, että tämä asia ratkaistaan ennen kuin budjetin menopuoli lyödään eduskunnassa lukkoon.

Lisäksi minä huomautan rahaministerin lausunnon johdosta, että kyllä valtiovarainvaliokunta on luonut silmäyksen tähän esitykseen. Se on ollut monessa asteessa siellä käsiteltävänä ja valiokunta on jokseenkin yksimielisesti tullut siihen tulokseen, että se järjestely, jota hallitus ehdottaa, ei ole välttämätön, eikä sitäpaitsi tarkoituksenmukainen. Rahaministeri näyttää käsittävän jonkun verran väärin tämän lain merkityksen. Ei tämä laki tee uutta rahaa. Ei tämä laki millään tavalla lisää valtion tuloja. Tässä on kysymyksessä vain saada aikaan laki, joka olisi tehnyt mahdolliseksi siirtää vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuu-

tusrahaston varoja erinäisiin lain määräämiin tarkoituksiin. Ja tietysti siitä kokonaan riippuu tämän lain merkitys, kuinka paljon rahoja vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahastoon voidaan varata käytettäväksi. Ei tällä lailla ole minkäännäköistä merkitystä, jos siinä rahastossa, jota se tarkoittaa, ei ole rahoja siirrettävissä tämän lain edellyttämiin tarkoituksiin. Valiokunta on asiaa käsitellessään tullut siihen käsitykseen, että asutustoimintaan täytyy varata enempi rahoja kuin hallitus oli ehdottanut, sillä valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen esitys olisi tietänyt, että asutustoimintaa ei olisi voitu ensi vuonna jatkaa kuin muutaman kuukauden ajan ja sellainen menettely ei tietysti ole mahdollista. Mutta tästä asiasta tietysti tulee keskusteltavaksi täällä eduskunnassa aikanaan silloinkuin budjettiesitys tulee eduskuntaan. Valiokunta joka tapauksessa katsoo asianmukaisemmaksi, että kun kerran asutusrahastoon on lisävaroja järjestettävä ja kun siihen ennestään jo, kuten herra rahaministeri mainitsi, on siirretty vanhuus- ja työkyvyttömyysrahaston varoja, että siihen edelleen näitä varoja siirretään, ja sitä silmälläpitäen ei ole merkinnyt koko sitä määrää, mikä asutustoimintaan valiokunnan mielestä tarvitaan menomomentille, vaan ehdottaa meneteltäväksi siten, että näitä vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahaston varoja tähän tarkoitukseen käytetään. Onhan ilman muuta selvää, että jo tilinpidon kannalta on paljon mukavampaa siirtää vanhuus- ja työkyvyttömyysrahaston varoja asutusrahastoon kuin menetellä sillä tavoin kuin hallitus oli ehdottanut, nim. että näistä varoista myönnettäisiin pieniä pitkäaikaisia kuoletuslainoja yksityisille maanviljelijöille ja metsänomistajille, jotka tulisivat takaisin kymmenien vuosien kuluttua ja pienissä erissä. Tämä on siis kokonaan järjestelykysymys ja tämän lain merkitys, niinkuin minä sanoin, riippuisi kokonaan siitä, kuinka paljon vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastossa on varoja käytettävissä.

Budjetin järjestelyn kannalta itse hallituksessakaan ei tämän esityksen antaminen ollut tarpeellinen sen takia, että tässähän ehdotettiin metsänparannuslainoiksi ja maataloustuotannon edistämislainoiksi käytettäväksi vanhuus- ja työkyvyttömyysrahaston varoja yhteensä 20 milj. markkaa. Tästä huolimatta hallitus oli myöskin vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahastoon ehdottanut momentille merkittäväksi 20 milj. markkaa. Hallitus olisi voinut menetellä aivan yhtä hyvin siten, että se ei olisi ehdottanut siihen yhtään mitään lisävaroja ja siihen sijaan merkinnyt kysymyksessäoleville momenteille yhteensä nämä 20 milj. markkaa. Siis tämä laki ei helpottanut myöskään hallitusta budjetin järjestelyssä.

Mikäli koskee n. s. kansakoulumenoja, niin tässä suhteessa on herra rahaministerin lausunnon johdosta huomautettava, että hallituksen esitys ei koskenut kansakoululainoja ollenkaan. Se koski ainoastaan maataloustuotannon edistämisrahastoon ja metsänparannusrahastoon myönnettäviä varoja ja kansakoululainoihin nähden on myöskin valiokunta asettunut hallituksen esittämälle kannalle.

Valtiovarainministeri Vennola: Minun täytyy valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtajalle sanoa, että kyllä se on valtion tulo- ja menoarvion käsittelyssä ja sitä laadittaessa niinhyvin hallituksessa kuin valtiovarainvaliokunnassakin katsottava ensinnä, mitä menoja valtiolla kaikkiaan on, ja sen jälkeen harkittava, mitenkä nämä menot peitetään. Ei se ole samaa kuin yksityisen talous, joka täytyy järjestää sen mukaan, mitä tuloja on. Valtio käyttää valtiooikeudellista valtaa. Sillä on vissit menot, joita se ei voi välttää ja sitten se valtiooikeudellisen vallan nojalla hankkii itselleen tulot. Sellainen käsittely mitä nyt on noudatettu, että valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että poistetaan nyt 20 milj. markkaa niiden tulojen järjestelyssä, joita on ehdotettu, ei ole sopusoinnussa tämän asian kanssa, koska valtion tulo- ja menoarvion menoista ei valtiovarainvaliokunta ole vielä selvillä. Pidän tätä käsittelyä takaperoisena ja toivon, että asia jää pöydälle suuressa valiokunnassa siksi kunnes tulo- ja menoarvion menot ovat selvillä, tai sitten että tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö hylätään. Kun valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja sanoo, ettei tällä lailla tehdä rahaa, niin kyllä minä olen aivan selvillä siitä, ettei tällä rahaa tehdä, mutta tällä lainataan toisesta rahastosta, niin ettei tarvitse näitä varoja ottaa kansakunnalta verovaroina. Kun valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja huomauttaa, että miksi

sitten on siirretty vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastoon 20 milj. markkaa, kun sieltä lainataan, niin se on sentakia siirretty, että tämä rahasto karttuisi tänä vuonna 20 milj. markalla eikä rahasto köyhdy siitä, että se lainaa 10 milj. markkaa toiseen rahastoon. Jos emme olisi merkinneet vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastoon 20 miljoonaa, niin se olisi sitä määrää köyhempi. Sehän on nyt aivan selvä asia.

Sitten valtiovarainvaliokunta perustelee tätä hylkäävää esitystä sillä, että kun nämä jäätyneet onnettomat lait ovat vaan lyhyeksi ajaksi, viideksi vuodeksi, niin ei tämmöinen järjestely ole tarpeen vaatima. Minä tahtoisin sanoa, että nämä muutamat vuodet, pari kolme vuotta, valtion raha-asiat ovat hyvin kireät ja että juuri silloin on syytä, että valtio saa käyttää myös niitä rahastoja, mitä sillä on käytettävänään tällaiseen järjestelyyn. Ei se ole tarkoituksenmukaista, että näiden valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen käyttämiseen annetaan etuoikeus asutusrahastolle. Sillä voi käydä niin, että siihen ei tarvita, niinkuin nyt tällä hetkellä on asianlaita. Ja mielestäni kun kerran näitä vanhuus- ja työkyvyttömyysrahaston varoja täytyy sijoittaa 50—60 milj. mk. vuodessa, niin miksi ei näitä käytettäisi myös tällaisiin valtion omiin tarkoituksiin ja tulo- ja menoarvion helpottamiseksi kuin että koettaisimme hakea sijoituksia ympäri Suomea. Luulen, että eduskunnalla on täysi syy korjata tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö siinä suhteessa, että asia tulee ratkaistuksi hallituksen esityksen mukaisesti.

Ed. Niukkanen: Minä olen samaa mieltä kuin herra rahaministeri, että ensin on valtiotalouden hoidossakin otettava selville, kuinka paljon voidaan saada tuloja kokoon ja menot justeerattava sen mukaan. Se on kyllä valitettavaa, että sitä ei ole aina noudatettu, varsinkaan nykyisessä budjetissa, sillä tuloja ei ikävä kyllä kerry lähimainkaan niin paljon kuin hallitus on olettanut. Mutta nämä asiat tulevat täällä esille aikanaan.

Mitä rahaministerin jälkimmäiseen lausuntoon tulee, niin sen johdosta on uudestaan todettava, että ei se, vaikka tämä laki hyväksyttäisiin, millään tavalla helpota budjetin järjestelyä sen takia, että vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahastossa ei ole niin paljon rahoja, että ne riittäisivät myös näihin tarkoituksiin, jos siitä otetaan kansakoululainat ja asutustoimintaan tarvittavat varat. Ja sitäpaitsi, jos siellä olisi liikaa rahoja, silloin voidaan olla siirtämättä sinne se 20 miljoonaa, jota hallitus ehdottaa. Sehän ei ole mikään välttämättömyys. Samoin voidaan olla merkitsemättä asutustoiminnan rahoittamista koskevalle momentille määrärahoja, jos vanhuus- ja työkyvyttömyysrahasto voisi antaa sille tarpeelliset rahat.

Valtiovarainministeri Vennola: Minun täytyy valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtajalle vieläkin huomauttaa, että ensinnä on määrättävä menot ja sitten tulot valtion raha-asioissa, eikä niinkuin yksityisten asioissa tehdään päinvastoin. Jokaisen yksityisen täytyy elää, niinkuin sanotaan, suu säkkiä myöten, sen mukaan, mitä hänellä on tuloja. Valtiotalous rakentuu välttämättömien menojen mukaan. — Se nyt siitä asiasta.

Mitä taas siihen tulee, ettei vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastossa olisi tuloja ja rahoja, joita voitaisiin käyttää, niin, kyllä siellä on rahoja. Siellä on noin 500 milj. mk. varoja ja tämä 500 milj. mk. tuottaa jo 6 %:n mukaan 30 miljoonaa korkotuloja. Ja sitten maksetaan vuosittain myös lyhennyksiä huomattavia summia, tavallisesti 10 % vuodessa ja toisista lainoista 5 % vuodessa. Rahastolla on korkotuloja ja valtion avustuksia 60—70 milj. mk. vuodessa. Ja nämä on sijoitettava. Miksi ei valtio sitä voi käyttää omiin tarkoituksiinsa, lainata toisiin rahastoihin, pitämällä tietysti huolta, että vanhuus- ja työkyvyttömyysrahasto ei pienene, että se saa oikeutensa, niinkuin tässä on tarkoitus tehdä. Minä en voi tosiasioita vastaan olla puheenaolevassa asiassa samaa mieltä kuin valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja.

Ed. Niukkanen: Kyllä minä edelleen olen sitä mieltä, että järkipäräinen taloudenhoito edellyttää myös valtiotaloudessa, että ensin täytyy ottaa selville, kuinka paljon voidaan saada tuloja kokoon. Ei ole suositeltava varsinkaan huonoina aikoina se vanha kunnallishallinnon systeemi, että ensin määrätään menot ja veroäyri määrätään sen mukaan.

Lisäksi minä huomautan, että kyllä valtiovarainvaliokunta on hyvin tarkkaan las-

kenut, kuinka paljon voidaan saada irti vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahastosta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan esimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 25, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. Jokinen: Minä tahtoisin kiinnittää huomiota esillä olevassa lakiehdotuksessa ehdotettujen palkkioiden suuruuteen. Valtiovarainvaliokunnan mielestä palkkioiden suuruus olisi määrättävä sellaiseksi kuin maatalousvaliokunta on lausunnossaan ehdottanut. Maatalousvaliokunnan ehdotuksen mukaan olisivat laidunviljelyksestä annettavat palkkiot kumminkin aivan kohtuuttoman pienet pellon raivauksesta suoritettaviin palkkioihin verraten. Tästä olisi seurauksena se, että pienviljelijät pyrkisivät osallisiksi vain uudisviljelyspalkkioista, koska laidunviljelyspalkkiot olisivat siksi vähäiset, ettei niitä enää kannattaisi hakea, ja koska viljelyskelpoisen maan voi raivata pelloksi melkein samalla työllä kuin viljelyslaitumeksikin. Laidunviljelyksen edistäminen olisi kumminkin mielestäni perin tärkeätä. Monessa tapauksessa olisi viljelyslaitumen aikaansaaminen pientiloilla varmaan yhtä tarpeellinen, ellei tarpeellisempikin asia kuin peltoalan lisääminen. Kohtuullisella palkkiolla voitaisiin pienviljelijöissä herättää harrastusta laidunviljelykseen. Sen vuoksi olisikin laidunviljelyspalkkiota koroitettava siitä, mitä maatalousvaliokunta on ehdottanut, vaikka ei niitä määrättäisikään aivan samansuuruisiksi kuin pellonraivauksista annettava palkkio.

Ed. Pullinen: Valtiovarainvaliokunta on ottanut tämän lain 1 pykälään lisämääräyksen siitä, että näitä avustuksia jakaessa on otettava huomioon ei ainoastaan lainanhakijan tilan viljelysten suuruus, vaan myös sen metsän suuruus. Kun käsittääkseni tämä määräys on varsin epäonnistunut, minä toivoisin, että suuri valiokunta sen poistaisi. Käytännössä tätä lakia sovellutettaessa tämä määräys tekee lain sovelluttamisen hyvin vaikeaksi. Järjestöillä, jotka näitä uudisviljelmiä tarkastavat, on tarkastettavina useita tuhansia tiloja ja jos viljelysmaan lisäksi on tarkastettava myös metsämaa sekä sen kasvukelpoisuus, niin siihen täytyy hankkia lisää ammattimiehiä ja tarkoitus kaikissa tapauksissa tulee kalliiksi ja viepi niin paljon aikaa, että se vahingoittaa koko tämän lain käyttämistä. Lisäksi on tämä lisämääräys aivan epämääräinen. Siinä sanotaan, että avustusta annetaan maan eteläosissa tai niihin verrattavissa oloissa tilalle, jonka metsämaa on korkeintaan 30 hehtaaria ja Pohjois-Suomessa 110 hehtaaria. Jää siis tarkastusmiehen arvosteluun onko tila verrattava Etelä-Suomen maihin tai ei, joten ratkaisu jääpi kokonaan riippuvaksi tarkastusmiesten mielivallasta. Lisäksi tämä lisämääräys on mielestäni tarpeeton, sillä samassa pykälässä on määräys, että avustusta annetaan ainoastaan sellaisille viljelijöille, joiden katsotaan heidän taloudellisen asemansa huomioon ottaen olevan tällaisen palkkion tarpeessa. Tarkoituksena on siis arvostella metsän arvo sekä suuruus ja ottaa se huomioon taloudellista asemaa arvosteltaessa. Luulen, että tämä epäonnistunut pykälä onkin tullut tähän sattumalta, koska perusteluissa sanotaan, että lakiehdotus on sama kuin valtion metsämaiden asuttamista koskevassa laissa on. Toisesta laista on siis otettu pykälä ja pantu tähän sopimattomaan paikkaan.

Valtiovarainministeri Vennola: Olen jo lähetekeskustelussa huomauttanut, että tällaiset lait, jotka määrävuosiksi pakottavat hallituksen ottamaan tulo- ja menoarvioon määrättyjä summia kymmeniä miljoonia markkoja, ovat epätarkoituksenmukaisia, koska ne sitovat eduskunnan kädet

varsin huomattavien varojen käyttämisestä useiksi vuosiksi. Nyt käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen olisi valtiovarain kannalta ollut lisättävä muutama sana, nimittäin, että otetaan tulo- ja menoarvioon, sikäli kuin valtiovarain tila sallii, joka olisi jättänyt kulloinkin harkintavaraa varojen ottamisesta tähän tarkoitukseen.

Mitä itse varojen määrään tulee, niin hallitus on ehdottanut sekä esityksessä että myöskin tulo- ja menoarvioon ottanut tätä tarkoitusta varten 10 milj. markkaa. Minä puolestani olen ollut itse myöskin allekirjoittamassa aikoinaan eduskunnassa tällaista anomusta ja hyväksyn kyllä tarkoituksen. Mutta katson velvollisuudekseni alleviivata, että raha-asiain tila tällä hetkellä ei salli tähän yhteen tarkoitukseen käytettäväksi kahtakymmentämiljoonaa markkaa. Se on niin, että herrat valtiovarainvaliokunnan jäsenet saavat hyvin tarkkaan laskea niitä kymmeniä miljoonia, jotka ovat käytettävissä, ja voi olla niin asianlaita, että ensi vuonna tarvitaan laskea niitä vieläkin tarkemin. Sen takia pitäisi pidättyvästi tällä hetkellä, ainakin toistaiseksi, myöntää eri tarkoituksiin varoja. Kun tähän on kerran varattu kymmenen miljoonaa markkaa, niin lausun sen toivomuksen, että suuri valiokunta palauttaisi esityksen sekä muodollisesti että määrälleen sille kannalle, mitä olen ehdottanut.

Ed. Aalto-Setälä: Jos hallituksen esityksessä silloin, kun se oli valtiovarainvaliokunnassa käsiteltävänä, olisi ollut herra valtiovarainministerin nyt mainitsema lisäys, niin olisin minäkin puolestani saattanut olla hyväksymässä hallituksen esitystä. Ensimmäisestä vastalauseesta nimittäin käy selville, että olen ollut sitä mieltä, kuten herra valtiovarainministerikin nyt on, että varoja, suuria summia, ei olisi sidottava menoarvioon lainsäädännöllä, vaan että tarpeet olisi tyydytettävä sikäli, kuin varoja kulloinkin löytyy. Näin ollen minäkin puolestani katson voivani suositella suurelle valiokunnalle sitä, että lakiehdotuksen ensimmäiseen pykälään otettaisiin lisäys: „Sikäli kuin valtion varat sallivat". Tämä johtaa asiallisesti samaan, kuin mitä ensimmäisessä vastalauseessa ehdotetaan.

Ed. Vesterinen: Minä olen samaa mieltä kuin täällä ed. Pullinen siinä lausunnossa, mitä hän tämän käsiteltävänä olevan lain pykälään nähden esitti. Mutta valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetty toinen vastalause käsittääkseni korjaa tämän ja jos suuri valiokunta ottaa sen huomioon, niin asia tulee korjaantumaan sillä tavalla, että todellisuudessa tullaan pääsemään siihen, mitä ed. Pullinen täällä ehdotti.

Mitä valtiovarainministerin lausuntoon tulee siitä, että tässä esillä olevaan asiaan ei olisi kiinnitettävä varoja muuta kuin tämä yksi 10 miljoonaa markkaa, niin minä valitan sitä, sillä minun käsitykseni mukaan me emme tänä talvena selviä muuten kuin tavattoman suurilla työttömyysmäärärahoilla siitä tilanteesta, mihinkä me pulakautena olemme joutuneet. Ja minä käsitän niin, että jos tätä määrärahaa supistetaan 10 miljoonaan hallituksen esityksen mukaisesti, niin minun käsitykseni mukaan tulee yhä enemmän ja enemmän virtaamaan maaseudulta työpaikkoihin työläisiä anomaan töitä ja ne tulevat yhä suuremmassa ja suuremmassa määrässä lisäämään työttömyysjoukkoja, työttömyysarmeijaa. Minä en jaksa käsittää, että hallituksen kaikki jäsenet olisivat voineet olla näin kylmällä kannalla tähän kysymykseen, sillä se on sellainen asia, jolla voidaan tänä hädänalaisena aikana rauhoittaa ja tyynnyttää vähäväkistä pienviljelijäväestöä, kun he saisivat edes sinä aikana, jolloin niillä on käytettävänä leipää, perata omaa maatansa. Jos ne nimittäin saavat leivän edes siltä ajalta, jona ne tekevät työtä peltosarallaan raivatessaan uudisviljelystä, silloin niillä kuitenkin on tunne siitä, että ne voivat elää, päästä eteenpäin, mutta jos tällaista mahdollisuutta ei ole, niin silloin valitettavasti me joudumme hyvin vaikeaan tilanteeseen ja hermostutamme lisää niitä joukkoja, jotka ovat joutuneet puutteeseen ja köyhyyteen. Minusta säästäväisyyttä tulo- ja menoarviossa voidaan kyllä noudattaa hyvinkin ankarasti, mutta ei ole järkevää eikä ole viisasta sellainen politiikka, että säästäväisyys johtaa siihen, että työttömyysmäärärahoja, joissa usein joudutaan teettämään jopa kieltämättä harkitsemattomia töitä, että näitä määrärahoja supistetaan ja tällä tavalla vaikeutetaan yhä vaikeaa tilannetta, joka on omansa häiritsemään yhteiskunnan rauhaa.

Minä, niinkuin sanottu, kehoittaisin suurta valiokuntaa kiinnittämään huo-

miota tähän toiseen vastalauseeseen. Minä valitan sitä, että sosialidemokraatit — minä en tahdo sanoa, että ne tässä taktillisista syistä sen päätöksen saivat aikaan eräiden kokoomuslaisten edustajain avulla, että rajoitetuksi tuli tämä määrä juuri tällä metsäpinta-alalla. Minun käsittääkseni se johtaa monissa tapauksissa suoranaisiin vääryyksiin. Ei metsäpinta-ala yksinänsä määrää varallisuutta, ei metsäpinta-ala yksinänsä voi sanoa sitä, että tuo mies tarvitsee tämän avustuksen viljelyspalkkioksi, sen määrää todella sen henkilön taloudellinen asema. Ja kun hallituksen esityksessä nimenomaan sanotaan, että pitää ottaa harkittavaksi juuri anojan taloudellinen asema, kuka todella voi olla tämän tarpeessa, niin minusta ei voida epäillä, etteivätkö kaikissa kunnissa, missä avustusmäärärahaa voidaan käyttää, henkilöt, jotka ovat tästä asiasta päättämässä, voisi myöskin käsittää, kuka todella on sen tarpeessa. Jos otamme esimerkin. Tämän lain mukaan henkilö, joka omistaa sen rajoitetun määrätyn metsäpinta-alan, se saa avustusta viljelyspalkkioksi, toisella on 10 ha enemmän metsäpinta-alaa, mutta varallisuussuhteet näiden henkilöiden välillä voivat olla aivan toiset, tämän pienemmän pinta-alan omistaja voi olla huomattavasti varakkaampi mies kuin tämän suuremman. Silloin on tapahtunut suuri vääryys, jos toinen toisella puolen rajaa työskentelee ja saa avustusta valtiolta viljelyspalkkioksi ja toiselta taas kielletään, jolla varmasti yhtä hyvin olisi täysi oikeus saada avustus ja tuki uudisviljelys- ja laidunpalkkiota valtiolta tähän työhönsä.

Minä toivoisin, että tämä korjattaisiin eduskunnassa ja että tästä tulisi todella oikeudenmukainen ja kohtuutta lähempänä oleva esitys eikä loukkaisi niin perin vakavasti ihmisten oikeudentuntoa, sillä sitä se joka tapauksessa tulee tekemään, jos tämä tällaisena lyödään kiinni.

Ed. Pekkala: Siinä nyt ei ole mitään ihmettelemistä, että täällä maalaisliiton taholta jälleen pyritään antamaan puheenaolevalle lakiehdotukselle sellainen muoto, että myös suuremmat viljelijät pääsisivät palkkioista osallisiksi. Jos nimittäin metsäpinta-alarajoitus poistetaan, voi sellainen maanomistaja, jolla on esim. 9 hehtaaria peltoa ja — sanotaan — 500 à 800 hehtaaria metsämaata saada uudisviljelys- ja laidunraivauspalkkiota. Tämä nyt kuitenkaan ei voi olla asianmukaista, niinkuin lähemmittä selvittelyittä on ilmeistä. Niinkuin maatalousvaliokunnan lausuntoon liitetyssä ensimmäisessä eriävässä mielipiteessä osoitetaan, on puheenaolevanlainen säännös jo olemassa valtion metsämaiden asuttamislaissa ja samantapainen säännös on myöskin yleisessä asutuslaissa, joten sen käytäntöön sovelluttaminen, varsinkin kun lain täytäntöönpanoasetuksessa voidaan antaa lähempiä määräyksiä, ei voine tuottaa vaikeuksia. Niinpä onkin esim. viimeinen maalaisliittolainen hallitus, jossa maatalousministerinä oli korkeamman ammattisivistyksen saanut henkilö, antaessaan esityksen maataloustuotannon edistämislainoista lakiehdotukseen sisällyttänyt samanlaisen säännöksen kuin mitä valtiovarainvaliokunta nyt ehdottaa. Maatalousvaliokunta, johon esitys lausunnon antamista varten lähetettiin, puolsi ehdotusta tässä kohden, ja eräissä muissa vastaavanlaisissa tapauksissa on maatalousvaliokunta suositellut mainitunlaisen säännöksen ottamista lakiin. Valtiovarainvaliokunnan käsillä oleva ehdotus on näin ollen täysin oikeaan osunut, ennenkaikkea silmälläpitäen pienviljelijäin etua. On syytä toivoa, että suuri valiokunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen.

Ed. Vesterinen: Minä vain tahdon edellisen puhujan lausunnon johdosta huomauttaa että tässä hallituksen esityksessä ja tässä toisessa vastalauseessa nimenomaan sanotaan, että „joiden peltoala uudisraivauksen kanssa on korkeintaan 10 hehtaaria ja joiden katsotaan, heidän taloudellinen asemansa huomioon ottaen, olevan tällaisen palkkion tarpeessa". Minä tahdoin sanoa, että tämä minusta riittää rajaksi, mutta hyväksyä hehtaarimäärä metsästä ja metsäalasta se on sellainen ehdotus, jolla todellakaan ei voida oikeutta jakaa. Tässä ei tarvitse minun käsittääkseni puhua maalaisliittolaisista enempää kuin sosialidemokraateistakaan, mutta minun mielestäni ei ole syytä kohdella tilusrajan toisella puolen köyhää ihmistä huonommin kuin rajan toisella puolella niitä kohdellaan. Tämä lakiluonnos antaa siihen valitettavasti suuren mahdollisuuden.

Valtiovarainministeri Vennola: Ed. Vesteriselle tahtoisin huomauttaa, että minä myöskin valitan sitä, ettei tähän voida panna enempää kuin 10 milj. markkaa, joten me siinä suhteessa olemme yhtä mieltä. Mutta ei nyt ole asianmukaista, että tätä asiaa nyt motiveerataan ja tehdään runolliseksi työttömyyskysymyksen turvin. Kyllä se on niin, että tätäkin menoa varten, mikä nyt palkkioina ehdotetaan jaettavaksi, täytyy olla rajansa. Ei huonoina vuosina voida jakaa palkkioita samalla tavalla kuin hyvinä vuosina. Meidän täytyy nyt vähentää menoja niin hyvin toisesta kuin toisestakin tarkoituksesta. On mahdollista, hyvin mahdollista, että me sen 10 miljoonaa, minkä hallitus on tinkinyt, tarvitsemme paljon kipeämmin ja voimme myös tarkoituksenmukaisemmin käyttää työttömyysmäärärahoina kuin tällaisina palkkioina. Minä yhä edelleen pyytäisin suurta valiokuntaa ottamaan huomioon valtion raha-asiain tilan määrärahasta lopullisesti päätettäessä.

Ed. Paasonen: Syy minkätähden sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ja ryhmän edustajat valtiovarainvaliokunnassa ovat asettuneet metsäpinta-alaan nähden rajoituksen kannalle, on ensinnäkin se, että on tahdottu rajoittaa niiden lukumäärää, jotka tulisivat tällaisia palkkioita saamaan koska määrärahat, vaikkapa ne tulisivat vielä suuremmiksikin kuin on mahdollisuutta tällä kertaa tarkoitukseen osoittaa, eivät tule kumminkaan riittämään kaikille, jotka tällaisia palkkioita hakevat. Mutta me olemme myöskin katsoneet, että se väestö, nimittäin entinen torppariväestö, nykyinen pienviljelijäväestö, joiden omistamat metsäpinta-alat useimmissa tapauksissa ovat pienet, on ennenkaikkea oikeutettu saamaan tällaisia palkkioita siitä syystä, että tällä väestöllä on ollut, saatuaan maansa lunastetuksi, lunastusmaksut maksettavana. Toiseksi on entisen torppariväestön keskuudessa viimeisen vuosikymmenen aikana täytynyt rakentaa paljon enemmän kuin varsinaisen vanhan talonpoikaisväestön keskuudessa. Elihän suurin osa torppareista kauvan häätöuhkan alaisena, joka sai aikaan sen, etteivät he uskaltaneet ryhtyä rakentamaan, koska tunsivat asemansa epävarmaksi. Senjälkeen kuin he lunastuslain perusteella saivat maansa itsellensä, alkoi kuumeinen rakennustoiminta, sillä paljon oli uudistettava. Joka on liikkunut maaseudulla missä tahansa, on täytynyt havaita, että tämän väestön keskuudessa on rakennettu enemmän kuin minkään muun väestön keskuudessa. Uusia sekä talous- että asuinrakennuksia näkee kaikkialla. Entinen torppariväestö on näin ollen 10 vuoden aikana tehnyt tavattoman suuren työn jo yksinään rakennustoiminnassa. Sen lisäksi on uusien pienviljelijäin ollut välttämätöntä kiinnittää entistä suurempaa huomiota peltoviljelyksensä laajentamiseen ja sen voimaperäiseksi saattamiseen. Näin ollen tällä väestökerroksella on ollut sekä rakennustoiminta että viljelyksien laajentamistoiminta käynnissä samaan aikaan kun sen on täytynyt suorittaa lunastamistaan alueista lunastusmaksuja, se on täten ollut kokolailla toisenlaisessa asemassa kuin vanhempi talonpoikaisväestö.

Ei ole näin ollen minkäänlaista syytä laajentaa niiden lukua, joille viljelyspalkkioita voidaan jakaa, koska tämäkin linja, joka on valiokunnan mietinnössä, on jo niin laaja, että tuskin kaikki nekään, jotka olisivat tämän lain mukaan oikeutettuja palkkioita saaman, tulevat niitä saamaan siitä syystä, että määrärahat eivät riitä.

Edustaja Vesteriselle tahtoisin myöskin huomauttaa, että tässä laissa olevat määräykset siitä, kuka varallisuutensa mukaan katsotaan olevan siinä asemassa, ettei ole oikeutettu tällaista palkkiota saamaan, koskee myöskin niitä, joitten metsäpinta-ala on pieni, joten kaikki nekään, joilla on pienet metsäpinta-alat, eivät voi lainaa saada. Myöskin huomautan siitä, ettei tällaista lakia luonnollisesti kukaan voi tehdä sellaiseksi, että se kaikkia tyydyttäisi. Rajatapauksia tulee aina olemaan tuli raja mihin tahansa, mutta kun raja täytyy olla ovat laissa olevat rajamääräykset sopivampia, vaikka niistä jotkut yksilöt tulisivatkin kärsimään.

Ed. Vesterinen: Minä tahdon vain lyhyesti huomauttaa, että tässä on kyllä tämä loppukaneetti, mistä ed. Paasonen mainitsi, tässä nimittäin sanotaan, että katsotaan heidän taloudellisen asemansa huomioonottaen olevan sellaisen palkkion tarpeessa. Mutta ed. Paasosella, vaikka hänellä olisi haluakin sen jälkeen kun on sellaisen lain hyväksynyt, ei ole mahdol-

lista lakia käytännössä toteuttaa, antaa avustusta henkilölle, jolla on 31 ha Eteläs-Suomessa ja 111 ha Pohjois-Suomessa, vaikka hänen taloudellinen asemansa voi olla paljon heikompi ja säälittävämpi kuin niiden, joilla on juuri tämä mietinnössä mainittu määrä. Ja juuri tästä päästäksemme minäkin käsittäisin, että meidän olisi syytä hyväksyä oikeudenmukaisempi menettelytapa sisällytettynä lakiin, joka antaisi tämän mahdollisuuden korjata se ikävä virhe, mikä kaiken todennäköisyyden mukaan tulee tapahtumaan, jos nimittäin tämä valiokunnan mietintö hyväksytään.

Ed. Lampinen: Minua hämmästyttää, että 5—74 ha:n tiloilta, joissa on maa- ja metsäalueita, mutta ei viljelyksiä ollenkaan, tällaisen esityksen perusteella evätään kokonaan tämä avustus. Se on kaikkea muuta kuin oikeutta. Ed. Pekkalan, joka varmasti jonkun verran tuntee näitä asioita, pitäisi käsittää, että tämä vie kokonaan virheellisiin tuloksiin. Minä pyytäisin, että hallituksen esitys sillä kohtaa hyväksyttäisiin, missä selvällä harkinnalla ratkaistaan kuka tarvitsee ja kuka ei ja samalla kertaa ammattimiehet ja tavalliset maanviljelysseurat ja samoin myöskin pienviljelijäyhdistysten virkailijat saisivat arvioida, kuka tarvitsee avustuksia ja kuka ei, eikä tällaisia rahoja panna sinne, missä niitä ei tarvita. Esim. Itä-Uudellamaalla ei tarvitse mennä kauemmaksi kuin Kaukaan tehtaalle, löydätte sellaisen miehen, tehdastyöläisen, joka raivaa korpeen tilaa, hän ei voi mitään avustusta saada, jos on viljelykset hyvässä kunnossa, vaikka metsäala on vähän pienempi, samaten kuin sellaisille missä metsä tuottaisi enemmän; metsät on sieltä raiskattu ja heillä ei ole mitään tuloa paitsi odotella ja kasvattaa aikaisempina aikoina hakattua ja raiskattua metsää.

Minä pyydän kannattaa hallituksen esitystä sillä kohtaa, että harkinnan varaan jätetään, kuka tuon avustuksen tarvitsee ja toivon, että suuri valiokunta on tilaisuudessa tekemään sellaisen päätöksen.

Ed. Jyske: Minun tarkoitukseni oli kiinnittää huomiota ed. Pekkalan esittämään äärimmäiseen esimerkkiin. Minä tahtoisin esittää vastaesimerkin. Pysymällä valtiovarainvaliokunnan mietinnön kannalla voidaan tulla siihen, että joku 5 ha peltoa omaava uusmaalainen pienviljelijä, jolla on neljä-, viisikymmentä-, kuusikymmentä hehtaaria raiskattua metsämaata, jonka jo hänen edeltäjänsä sillä tilalla on raiskannut, hän jää ilman avustusta, kun sen sijaan joku 9 peltohehtaarin omistaja, jolla on 25—29 ha mitä parasta tukkipuuta kasvavaa metsää, voi saada ed. Pekkalan kannalla ollen tämän avustuksen. Minusta tuntuu siltä, että edellisen asema on sellainen, että hän tarvitsee avustusta ja kiihoitusta raivatakseen uutta peltoa, jälkimmäinen ei sitä samassa suhteessa tarvitse. Sentähden minäkin toivon, että suuri valiokunta omaksuisi sen kannan, joka esitetään valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä toisessa vastalauseessa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi; asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus lisäyksistä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta. Yksityiskohtaisessa käsittelyssä esitellään ensin vakinaisen, sitten ylimääräisen tulo- ja menoarvion menolisät luvuittain, sen jälkeen valtiovarainvaliokunnan mietinnön sivulla 16 oleva ponsi sekä lopuksi mietinnön perustelut, jotka koskevat tulo- ja menoarvioon ehdotettuja lisäyksiä yleensä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Niukkanen: Vaikkakin nyt käsiteltävänä oleva lisämenoarvioesitys loppusummaltaan on pienempi kuin usean edellisen vuoden lisämenoarviot ja vaikka valtio-

varainvaliokunta sen on sellaisenaan voinut hyväksyä, on kumminkin syytä tässä yhteydessä tehdä eräs huomautus, johon myöskin valiokunta jo perusteluissaan kiinnittää huomiota, nimittäin se, että lisämenoarviossa niin tänä vuonna kuin aikaisemminkin esiintyy koko joukko pääasiassa tarverahan luontoisia menomomentteja, jotka ovat kymmenen vuoden aikana joka vuosi esiintyneet lisämenoarviossa. Että tämä on mahdollista, se johtuu siitä, että eri hallitukset samoinkuin keskusvirastot ovat tottuneet sellaiseen käsitykseen, että lisämenoarviossa tavallisesti saadaan aina paremmin läpi lisäykset kuin varsinaisen tulo- ja menoarvion yhteydessä. Tällainen käytäntö on kumminkin hyvin sopimaton ja siitä olisi ehdottomasti päästävä.

Minä toivoisin, että se huomautus, jonka valtiovarainvaliokunta on tässä suhteessa mietinnössään tehnyt, otettaisiin sekä hallituksen että virastojen taholla vakavasti huomioon, niin että seuraavassa lisämenoarviossa niiden momenttien lukumäärä, jotka jatkuvasti ovat lisämenoarviossa esiintyneet, olisi mahdollisimman vähälukuinen. Jos tässä ei saada muutosta aikaan, niin eräiden momenttien käsittely varsinaisen tulo- ja menoarvion yhteydessä on oikeastaan turhaa työtä.

Valtiovarainministeri Vennola: Se asia, mistä valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja huomautti, on aivan oikea ja erityisen tärkeä otettavaksi huomioon eri virastojen taholta. Tahtoisin kuitenkin huomauttaa, kun valtiovarainvaliokunnan mietinnössä sanotaan, että valiokunta lausuu odottavansa hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin viranomaisten toiminnan järjestämiseksi siten, ettei ehdotusta lisäyksistä tarvitsisi tehdä muuta kuin aivan erityisissä tapauksissa, tahtoisin huomauttaa tähän, että hallitus on jo ryhtynyt puheenaolevassa asiassa toimenpiteisiin. Jo kesällä julkaisin eri kirjeessä asianomaisille ministeriöille ja virastoille määräyksiä m. m. siinä suhteessa, että on supistettava näitä lisäyksiä ja koetettava tulla mahdollisimman vähällä toimeen. Katson, että kokolailla on tämä seikka vaikuttanut, kun asiaa yhä edelleen on ankarasti valvottu, että nyt kysymyksessäoleva lisämenoarvio osottaa lisäyksiä ainoastaan 34 milj. markkaa itse tulo- ja menoarvioon. Muut lisäykset, mitkä sisältyvät 107 milj. markkaan, johtuvat siitä, että eduskunta hallituksen esityksestä ja omasta aloitteestaan viime keväänä hyväksyi erinomaisen suuria määriä, aina 73 milj. markkaan, lisäykseksi tulo- ja menoarvioon. Tahdon tämän huomautuksen lausua. Muutoin yhdyn valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtajaan.

Ed. Niukkanen: Minä vielä lisään äskeiseen lausuntooni, että tässä voidaan korjaus saada aikaan vain siten, että hallitus jo vuoden alussa huomauttaa niille virastoille, jotka joka vuosi samoille momenteille ehdottavat lisämenoarviossa lisäyksiä, että ensi vuoden kuluessa tällaisia lisäyksiä ei tulla myöntämään. Silloin asianomaiset kamreerit rupeavat vuoden alusta lähtien pitämään huolta siitä, että asianomainen menomomentti tulee riittämään.

Valtiovarainministeri Vennola: Tahdon kuitenkin mainita, ettei hallitus oikeastaan voi mennä pitemmälle määräämään kun valtiovarainvaliokuntakaan nimittäin, että näitä lisäyksiä ei myönnetä muutoin kuin erityisten asianhaarain vallitessa. Kyllä se on niin, että hallituksen täytyy, kun erityiset asianhaarat vaativat, myöntää lisäyksiä, muuten koneisto seisoo. On lukuisia tapauksia sellaisia, että lisäystä on pakko myöntää, ja minä luulen, etteivät vastaisetkaan hallitukset eikä valtiovarainvaliokunta voi saavuttaa sellaista taitoa, että ne voisivat lähettää niin jyrkän kiertokirjeen että mitään lisäyksiä ei tule. Sillä se voisi johtaa hyvin pian siihen, että m. m. virastot olisivat pakoitetut sulkemaan ovensa. Mutta niinkuin sanoin, olen pääasiassa aivan samaa mieltä kuin, mitä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä viitataan, että tästä tavasta pitäisi päästä tai ainakin supistaa se mahdollisimman vähiin.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

2 P. l.

Luku II Valtiontilintarkastajat, luku III Eduskunnan oikeusasiamies hyväksytään.

3 P. l.

Luku III Valtioneuvoston kanslia ja eräiden ministeriöiden yhteiset menot hyväksytään.

5 P. l.

Luku I Ulkoasiainministeriö, luku III Tilapäinen edustus ulkomailla, luku IV Erinäiset määrärahat hyväksytään.

6 P. l.

Luku I Oikeusministeriö, luku II Korkein oikeus, luku III Korkein hallinto-oikeus, luku IV Hovioikeudet hyväksytään.

7 P. l.

Luku I Sisäasiainministeriö, luku II Maaherrat ja läänin virkakunta, luku III Kaupunkien poliisilaitokset, luku IV Lääkintölaitos ja luku V Erinäiset määrärahat hyväksytään.

10 P. l.

Luku I Opetusministeriö, luku III Kreikkalais-katolinen kirkko, luku IV Helsingin yliopisto, luku VI Oppikoulut, luku VII Kansakoululaitos, luku VIII Aistivialliskoulut, luku XI Valtionarkisto, luku XII Muinaistieteellinen toimikunta ja luku XIII Tieteen ja taiteen kannattaminen hyväksytään.

11 P. l.

Luku II Maanmittauslaitos, luku IV Maataloushallitus, luku V Maataloudelliset oppilaitokset ja koulutilat, luku VI Maataloudelliset tarkastuslaitokset, luku XI Maatalouden koe- ja tutkimustoiminta, luku XIII Asutustoiminta, luku XIV Metsänhoitolaitos, luku XV Metsätieteellinen tutkimuslaitos, luku XVI Meteorologinen keskuslaitos, luku XVII Geodeettinen laitos ja luku XIX Erinäiset määrärahat hyväksytään.

12 P. l.

Luku IV Posti- ja lennätinlaitos, luku V Yleiset rakennukset ja luku VI Valtion rautatiet hyväksytään.

13 P. l.

Luku I Kauppa- ja teollisuusministeriö, luku II Merenkulkulaitos, luku III Merenkulkuoppilaitokset, luku V Muu teknillinen opetus, luku VI Ammattiopetus ja luku X Erinäiset määrärahat hyväksytään.

14 P. l.

Luku I Sosiaaliministeriö, luku II Vakuutusneuvosto, luku III Sosiaalivakuutus, luku IV Ammattientarkastus, luku VII Köyhäinhoidon avustaminen, luku IX Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitos ja luku X Lastensuojelu hyväksytään.

15 P. l.

Luku I Korjaus- ja uudisrakennuskustannukset hyväksytään.

Ylimääräinen tulo- ja menoarvio.
Menot.

Luku II Ulkoasiainministeriöön kohdistuvat hallinnon haarat, luku III Oikeusministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat ja luku IV Sisäasiainministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat hyväksytään keskustelutta.

Luku V Valtiovarainministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat.

Keskustelu:

Ed. Kivioja: V luvun 3 momentilla 15 miljoonaa on tuhlausta! Kyllä siihen on pantu jo aivan tarpeeksi rahaa muutenkin! Täytyyhän tämän köyhän kansan, itse varsinaisen kansan, monesti asua keskentekoisissa rakennuksissa. Kyllä se sopisi köyhän kansan eduskunnallekin. Minä ainakaan en ole tätä rahaa myöntämässä, vaan vastustan sitä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Valtiovarainvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Luku VII Opetusministeriöön kohdistuvat hallinnon haarat, luku VIII Maatalousministeriöön kohdistuvat hallinnon haarat, luku X Kauppa- ja teollisuusministeriöön kohdistuvat hallinnon haarat, luku XI Sosialiministeriöön kohdistuvat hallinnon haarat, luku XII Valtion teollisuuslaitokset hyväksytään.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön 16 sivulla oleva ponsi ja valtiovarainvaliokunnan mietinnön perustelut hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain työsuunnitelmaksi vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä.

Mainitun suunnitelman sisältävä puhemiesneuvoston ehdotus esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Ensin esitellään järjestyksessään työsuunnitelman alussa olevat 1, 2, 3 ja 4 § ja sen jälkeen kutakin valiokuntaa koskeva osa työsuunnitelmasta erikseen.

Menettelytapa hyväksytään.

1—4 § hyväksytään.

Samoin hyväksytään järjestänsä keskustelutta perustuslakivaliokuntaa, lakivaliokuntaa, ulkoasiainvaliokuntaa, valtiovarainvaliokuntaa, pankkivaliokuntaa, talousvaliokuntaa, laki- ja talousvaliokuntaa, sivistysvaliokuntaa, maatalousvaliokuntaa, työväenasiainvaliokuntaa, puolustusasiainvaliokuntaa ja kulkulaitosvaliokuntaa koskevat työsuunnitelman osat.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Tielain muuttamista

koskeva hallituksen esitys n:o 51 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

11) Ilmailulain muuttamista

koskeva hallituksen esitys n:o 52 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksesta laki- ja talousvaliokuntaan.

12) Ehdotuksen säästöpankkilaiksi sekä laiksi osaston perustamisesta pankkitarkastusvirastoon säästöpankkien tarkastusta varten

sisältävä hallituksen esitys n:o 53 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin pankkivaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Vennola: Tahdon mainita ainoastaan muutaman sanan kysymyksessäolevan esityksen johdosta.

Jo kauan aikaa on ollut hyvin kipeä tarve saada muutetuksi säästöpankkilainsäädäntömme nykyaikaiseksi. Tämä on sitä välttämättömämpi, kun nykyisessä säästöpankkilaissa on suuria puutteita. Jo se määräys, että tarvitaan ainoastaan 10,000 markkaa säästöpankin perustamista varten, on epätarkoituksenmukainen, koska tämä määrä on erinomaisen pieni, eikä anna tukea sille vakavaraisuudelle, mitä tällaiselta laitokselta täytyy vaatia, jossa kansalaisten rahoja on säilytettävänä. Jonkunmoisen parannuksen nyt esillä oleva esitys tekee siinä suhteessa, että siinä ehdotetaan tämä perustamismäärä nostettavaksi 50,000 markkaan. Vaikka se ei sinänsä sekään takaa vielä suuria, niin se on kuitenkin omiansa saattamaan asian lähtökohdan kuitenkin vakavaraisemmaksi.

Toinen tärkeä muutos on se, että kun nykyisin säästöpankeilla on oikeus harjoittaa vekseli- ja shekkiliikettä, niin ovat niiden omat varat niin vähäiset, että ne eivät anna kylliksi vakavaa pohjaa tällaisen liikkeen harjoittamiselle. Mainitsen pari esimerkkiä osoittaakseni, mihin on jouduttu. Eräässä säästöpankissa ovat omat varat 26,000 mk., mutta säästöt yli 1 milj. markkaa. Kun tämä pankki hyväksyi vekselin 75,000 mk., joka vekseli oli väärennetty, niin menivät tässä vekselissä kaikki pankin omat varat ja vielä kaksi kertaa niin paljon säästövaroja. Toinen tapaus esimerkkinä mainittakoon. Eräs säästöpankki, jolla on 126,000 mk. omia varoja, antoi lainoja ensinnäkin 200,000 mk. ja sen lisäksi vielä 200,000 mk., jotka molemmat lainanannot menivät hukkaan lainan saajain epäpätevyyden takia maksamaan niitä takaisin. Sen lisäksi sijoitti asianomainen säästöpankki epätarkoituksenmukaisesti talonsa rakentamiseen yli $^1/_2$ milj. markkaa. Kun omat varat olivat ainoastaan 126,000 mk., niin olivat tämänkin pankin asiat hyvin epävakaisella kannalla.

Sen lisäksi on huomattavissa, että näitä pieniä pankkeja ei aina osata hoitaa tarkoituksenmukaisesti. Viime kuukausina on täytynyt ryhtyä vakaviin toimenpiteisiin erinäisiä pankkeja kohtaan, vieläpä yksi

täytynyt sulkeakin, jotta se pakoitettaisiin parantamaan asiainsa hoidon.

Tämän takia on ehdotettu, että niillä pankeilla, jotka harjoittavat shekki ja vekseliliikettä, pitäisi olla vähintäin 1 milj. mk. omia varoja. Tämä nyt lienee hyvin häveliäs määrä vaatia pankilta omia varoja, kun se vekseli- ja shekkiliikettä harjoittaa. Mutta koska säästöpankki on kuitenkin sellainen kansakunnan suosikki ja monista syistä varoen hoidettava, ettei kadotettaisi mahdollisuuksia säästöpankkiliikkeen levittämiseen, on ehdotettu, että tämä 1 milj. mk. voitaisiin ajatella myös koottavan sillä tavalla että useammat pienet pankit liittyisivät vissiksi yhtymiksi, joiden yhteinen omien varojen summa tekisi vähintään 1 milj. mk. ja jotka olisivat yhteisvastuussa vekseliliikkeen hoidosta ja myös niistä varoista, mitä kansalaiset näihin pankkeihin säilyttävät. Tässä on noudatettu niitä kokemuksia, mitä esim. Ruotsissa tähän suuntaan nähden on aikaansaatu ja jotka ovat olleet omiansa saattamaan näitä pankkilaitoksia vakavaraisemmalle ja luotettavammalle kannalle. Se on myös tarpeellista itse pankkien takia, koska ajan mittaan luottamus niihin järkkyy, jos ei toisin menetellä, sen jälkeen kun mahdollisuus kärsiä tappioita on suurentunut vekseli- ja shekkiliikkeen takia. Ja olisi suuri vahinko, jos luottamus säästöpankkilaitokseen vähenisi.

Vielä pari sanaa eräästä tärkeästä muutoksesta. Säästöpankkien tarkastus on ollut tähän saakka järjestettynä niin, että sen ylimpänä valvojana on ollut virkamies valtiovarainministeriössä, joka on sitä valvonut ja jonka apuna on ollut erinäisiä matkatarkastajia, jotka ovat matkustaneet eri osissa maata. Kun säästöpankkien luku nyt on hyvään määrään viidettäsataa, niin käy tämän tarkastuksen hoitaminen sivutoimena jonkun virkamiehen puolelta valtiovarainministeriössä aivan ylivoimaiseksi tehtäväksi. Eikä ole syytä näin tärkeätä tointa, jossa miljaardit ovat valvottavina, pitää näin kevyen tarkastuksen varassa. Tästä syystä on ehdotettu, että perustettaisiin erityinen osasto pankkitarkastusvirastoon, jossa säästöpankkien tarkastus olisi asiallisen ja perusteellisen silmälläpidon alaisena, niin että voitaisiin välttää niitä järkytyksiä, mitä voisi ehkä tapahtua, jos ei tarkkaa silmälläpitoa ole olemassa. Kun säästöpankkien toiminta on laajennettu vastaamaan yleensä pankkitoimintaa ja siihen yhdistetty monia riskinalaisia, vaikeita ja arkaluontoisia pankkitehtäviä, on käsittääkseni tämä muutos ajan ja tarpeen vaatima. Minä en tahdo viivyttää eduskunnan aikaa tekemällä selkoa niistä muista erilaisista muutoksista, mitä esillä olevassa esityksessä on tehty. Suurimmalta osalta esitys perustuu niihin esityksiin, mitä aikaisemmin on asiasta annettu, sekä myöskin niihin huomautuksiin, joita pankkivaliokunta on aikaisemmilla valtiopäivillä tehnyt. Äskenmainitut muutokset ovat nyt tehdyt uutena lisänä sekä myöskin erinäisiä muita ehdotuksia, jotka kyllä selviävät itse esityksestä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Esitys lähetetään pankkivaliokuntaan.

13) Ehdotuksen laiksi valtion teollisuuslaitosten hoidon ja käytön yleisistä perusteista

sisältävä hallituksen esitys n:o 54 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Vennola: Tämä esitys liittyy läheisesti siihen esitykseen, mikä aikaisemmin on eduskunnalle annettu tulo- ja menoarvion uudesta järjestelystä sekä valtion tilinpäätöksen perusteista. Asia on ollut jo aikaisemminkin kysymyksenalaisena järjestää. Nyt esillä olevaan esitykseen on tehty m. m. seuraavat erikoisjärjestelyt: Esityksessä ei ole pyritty järjestämään kaikkia valtion liikelaitoksia, mutta on rajoituttu ainoastaan järjestämään valtion teollisuuslaitokset. On lähdetty siltä kannalta, että valtion sellaiset laitokset kuin esim. valtionrautatiet samoin kuin postilaitos, jotka myöskin ovat liikelaitoksia, eivät tarkoituksenmukaisesti sovellu tällaiseen järjestelyyn. Ne käyttävät

julkista valtiovaltaa, joka tekee ne erilaisiksi, ja ovat siis hoidettavat monessa suhteessa erilaisten periaatteiden mukaan. Luulen, että rajoittamalla esityksen ainoastaan valtion teollisuuslaitoksiin voidaan päästä nopeammin tarkoituksenmukaisiin tuloksiin kuin kokoamalla kaikki yhteen. On myöskin tässä omaksuttu nimenomaan se periaate, että näitä valtion teollisuuslaitoksia on hoidettava terveiden liikeperiaatteiden mukaan valtiotaloudelle tuloa tuottavasti ja että myöskin on otettava huomioon liikkeen kannattavaisuus, koska ei ole valtiotaloudenkaan kannalta eikä kansantaloudenkaan kannalta edullista, että pidetään yllä liikettä, joka ei kannata. On välttämätöntä, että liikkeen hoito järjestetään tätä näkökohtaa silmälläpitäen ottaen huomioon teollisuuslaitokseen sijoitetut pääomat sekä myös käyttökustannukset, kohtuullinen korko sijoitetuille pääomille sekä myöskin pidetään silmällä, että pääomia vissi määrä kootaan liikkeen laajentamista ja tarkoituksenmukaista kehittämistä varten. Jollei tätä viimeistäkin näkökohtaa oteta valtionkin teollisuuslaitoksissa huomioon, niin seuraus on se, että liike ei itsestään pysy pystyssä, vaan harjoitetaan teennäistä liiketoimintaa kansakunnan verovaroilla, joka ei ole terveiden liikeperiaatteiden mukaista.

On myöskin pidetty tärkeänä järjestää tällaisten teollisuuslaitosten muodollinen järjestely ja siihen sovellutettu pääasiassa niitä periaatteita, mitkä ovat osakeyhtiöissä, vaikka niitä ei luonnollisestikaan voida sovittaa aivan samalla tavalla, koska valtio esiintyy osakkeenomistajana ja valtiovarojen edustajana esiintyy valtioneuvosto samoinkuin eduskunta. Siis valvonta on järjestetty hallituksen ja eduskunnan huomaan.

Ehdotetussa laissa on myöskin säilytetty tilaisuus pitää näitä valtion teollisuuslaitoksia joko eri ministeriöiden tai eri ylihallitusten yhteydessä. Mutta toiselta puolen on jätetty tilaisuus kehittää niitä yhteisen johdon alaiseksi sikäli kuin tarve sitä vaatii, jätetty siis tämä asia valtioneuvoston harkinnasta riippuvaksi. Tilaisuus on myöskin muodostaa näitä laitoksia osakeyhtiöiksi. Sellainen esityshän on nykyjään eduskunnassa tehtykin ja ansaitsee tällainen pyrkimys huomiota. Olen jo aikaisemmin tulo- ja menoarvion lähetekeskustelussa huomauttanut, että olisi syytä koettaa järjestää valtion teollisuuslaitokset tuloa tuottaviksi siten, että kun meiltä itseltämme puuttuu pääomia niihin, koetettaisiin osallisiksi vetää ulkomaista pääomaa. Silloin niitä voitaisiin laajentaa siinä määrässä, että ne muodostuisivat valtiolle tuloa tuottaviksi sekä myöskin antaisivat laajempia työtilaisuuksia maan väestölle. Se lakiehdotus, mikä tässä on ehdotettu, ei pane esteitä tälle, vaan antaa siihen tilaisuuden.

Muodollinen järjestely on se, että kun näistä valtion teollisuuslaitoksista, silloin kun ne eivät ole erityisiä osakeyhtiöitä, ei pidetä kaupparekisteriä, että niistä kuitenkin järjestettäisiin erityisen rekisterin pitäminen kauppa- ja teollisuusministeriön yhteyteen. Tämä toimenpide yleisen järjestyksen kannalta lienee katsottava tarpeen vaatimaksi. Muut näkökohdat, mitkä asiassa ovat olleet määräävinä, selvinnevät esityksestä.

Ed. von Frenckell: I motiveringen till den föreliggande propositionen har regeringen framhållit, att förvaltningen av statens industriella inrättningar har ombetrotts styrelser, vilkas åligganden bestämts med beaktande i tillämpliga delar av aktiebolagslagens stadganden om bolagens styrelser, och enär en sådan anordning visat sig ändamålsenlig, har propositionen uppgjorts med bestämmelser i lagen om aktiebolag såsom förebild. Emellertid ha i det föreliggande förslaget vissa omständigheter icke beaktats, varför jag tillåter mig framhålla önskvärdheten av att utskottet vid den sakliga behandlingen noggrannare skulle anpassa lagen efter aktiebolagslagen.

Sålunda önskar man fastställa namn för de industriella inrättningarna ävensom hemorten för desamma utan att man dock ansett nödigt att föremålet för verksamheten i lagstiftningsväg skulle omnämnas. Ej heller har man observerat, att tiden för bokslutets fastställande borde i lagstiftningsväg fastställas. Likaså borde tiden för uppgörande av bokslutet ävensom tiden, då ansvarsfrihet åt styrelse beviljas, noggrannare preciseras. Jag förstår ej heller, varför statsrådet ej skulle kunna på kortare tid än för tre år utse ledamöter i styrelser, då de ändå vid varje tidpunkt av statsrådet kunna skiljas från sina befattningar. Det

förefaller som ett minimum av 1 år vore tillräckligt.

Jag uttalar således den förhoppningen, att en unifiering mellan det föreliggande lagförslaget och lagen om aktiebolag skulle åstadkommas.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokunt'aan.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon

14) Vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämistä

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Puhemies: Eduskunnan ensi istunto on ensi perjantaina kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 18.10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

20. Perjantaina 28 p. marraskuuta 1930

kello 11.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi lisäyksestä ja muutoksesta rikoslain 11 lukuun .. 356
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 29.

2) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta 360
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 45.

3) Ehdotukset laiksi laivanisännän vastuusta sekä meripanttioikeudesta ynnä erinäisiksi muiksi laeiksi ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 14.

4) Ehdotus laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta 361
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 23.

5) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta .. „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; ed. von Bornin lak. al. n:o 1.

Siv.

Toinen käsittely:

6) Ehdotus laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin .. 361
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 8.

7) Ehdotus laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten 362
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 25.

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotus laiksi vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä 365
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 26.

Pöydällepanoa varten esitellään:

9) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta 366

Siv.

10) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 vuoden 1930 valtiopäivillä hyväksytyn, mutta vahvistamatta jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annetun lain muuttamisesta 366

11) Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa maantiesillan rakenmista Ristijärvellä Koirasalmen yli.. „

12) Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa saariston asujamiston etujen varteenottamista laivojen talviliikenneväyliä avattaessa ..... „

13) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain muuttamisesta ..... „

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931 .. „

15) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulitikkuverosta ..... „

16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi makeisvalmisteverosta .. „

17) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1931 ..... „

18) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämistä koskevan toivomusaloitteen johdosta ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Junes, Kaijalainen, Kuuliala, Sunila ja Svinhufvud.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa puhemiesneuvoston puoltavan lausunnon perusteella puhemiesneuvostolle lähemmin perusteltujen tärkeiden yksityisasiain takia tämän päivän istunnosta ed. Kaijalainen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi lisäyksestä ja muutoksesta rikoslain 11 lukuun.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 29, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 12, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Keskustelu:

Ed. Kilpi: Esillä olevan asian ensimmäisessä käsittelyssä oli minulla jo tilaisuus tehdä erinäisiä huomautuksia tämän lakiehdotuksen hyväksymistä vastaan. Suuri valiokunta on yhtynyt perustuslakivaliokunnan mietintöön. Pyydän senvuoksi sen kannan mukaisesti, jonka esitin ensimmäisessä käsittelyssä ja joka lähemmin ilmenee perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyssä sosialidemokraattien vastalauseessa, esittää, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. von Born: Man må tycka och tänka vad man vill om det föreliggande lagförslaget, säkert är dock, att knappast någon skall omfatta denna lagstiftningsprodukt med särskild förtjusning; icke hr Kivimäki, som dock får anses som dess naturliga fader, icke justitieministern, som stått fadder för densamma, och icke heller grundlagsutskottet och dess ordförande, som

i varje fall velat göra det bästa möjliga därav. Barnet är och förblir vanskapt, mer eller mindre, det kan icke förhjälpas. Även om lagändringen icke såsom sådan numera behöver anses snedvrida strafflagens stadganden, så är den i ingen händelse ett plus för vår strafflag, än mindre en prydnad för densamma. Icke heller är den, såvitt jag kan inse, ägnad att klara upp de dunkla begreppen i hithörande ämnen eller att på ett lyckligt och följdriktigt sätt bygga ut vårt straffrättsliga system. Slutligen skall väl för övrigt knappast tillämpningen av de nya stadgandena gå fria från komplikationer.

Naturligtvis kan denna lagstiftningsåtgärd under nuvarande förhållanden försvaras; den har tillkommit i ett lovvärt och i och för sig riktigt syfte, men nog hade det enligt min tanke varit önskligare, att vi försökt komma till rätta utan densamma. Och säkert hade vi även gott kunnat göra det. De fall, som nu uppräknas i denna lagändring, hade icke för den skull, åtminstone icke för så vitt de innebure verklig fara för samhället, behövt bliva obeivrade, ej heller hade samhället eljes saknat medel och möjlighet att effektivt skydda sig mot alla försök att undergräva dess stats- och rättsordning. Fullgiltiga skäl att nu tillgripa denna lagstiftning hava alltså icke enligt min ringa uppfattning förefunnits.

Det har åberopats såsom en till förmån för denna lagändring talande omständighet bland annat att det nu bleve möjlighet för centralnämnderna att vid prövning av personers valbarhet i långt större omfattning trygga sig vid fällande domslut. Måhända är detta i viss mån riktigt. Men häremot kan å andra sidan invändas först och främst, att prövningsgrunderna i dessa fall, för ådömande av straff och frändömande av valbarhet, icke äro kongruenta, och att stadgandena i de respektive lagrum, som skola komma till tillämpning, icke heller täcka varandra. Vidare, att det vore högst fatalt och betänkligt, om det skulle inträffa — och den faran ligger för övrigt mycket nära till hands, — att t. ex. högsta förvaltningsdomstolen skulle i ett ärende angående en persons valbarhet stanna vid fällande utslag, medan högsta domstolen uti ett på grund av alldeles enahanda omständigheter inlett åtal skulle stanna vid en frikännande dom. De två högsta judiciella instanserna skulle sålunda i en och samma sak stå tvärtemot varandra. Den likhet, som med avseende å prövningsgrunderna i vissa av hithörande fall faktiskt komma att förefinnas, är alltså icke blott till fördel, den innebär även en fara. Och slutligen måste jag invända, att jag icke riktigt i övrigt kan förstå, än mindre gilla denna tanke, att man på detta sätt skulle så att säga hjälpa upp eller säkerställa en riktig tillämpning av i andra lagar ingående stadganden, vilka medvetet givits ett mer eller mindre betänkligt innehåll. Är det i själva verket önskligt, att fällande domslut skall ligga till grund för avgörande om persons valbarhet, så hade det dock varit enklast och riktigast att stadga därom just i de lagar, som röra dessa saker, och icke efteråt söka korrigera desamma genom andra stadganden, ägnade att förekomma en befarad oriktig eller godtycklig tillämpning. Detta är nog knappast vad man ville kalla god lagstiftning. Jag kan icke värja mig för det intrycket, — och hr justitieministern måste förlåta mig därför, — att här dock trots allt är någonting litet på sned i hela denna lagstiftning. Men, för all del, målet är ju gott, och det får väl försona mycket.

Under normala förhållanden hade vi säkerligen icke behövt en lagstiftning sådan som denna, men under normala förhållanden hade vi nog heller aldrig godkänt densamma.

Jag vill slutligen säga, att jag för min del i varje fall kommer att rösta för denna lagändring. Den hör på sitt sätt till hela det system, som inslagits. Men huvudskälet är dock för mig det, som jag uppgivit i min reservation, nämligen att här faktiskt numera föreligga endast två möjligheter, antingen detta förslag eller det vilande. Och då jag finner detta förslag i varje fall i någon mån bättre, föredrager jag alltså detsamma.

Ed. Aaltonen: Pyydän kannattaa ed. Kilven tekemää ehdotusta esilläolevan lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Ed. Kivimäki: Puolestani kannatan tämän lakiehdotuksen hyväksymistä samoin kuin se ryhmäkin, johon kuulun, vaikka ryhmässä sitä vastaan onkin lausuttu sen

johdosta epäilyksiä, että ehdotus sisältää meidän rikoslaillemme yleensä vierasta kasuistiikkaa.

Lakiehdotuksen puolesta puhuu varsinkin se seikka, että lain kautta saadaan määrätyksi, mitkä erityiset teot, joihin ryhdytään vallitsevaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä vastaan, ovat rangaistavat siitä huolimatta, että ne eivät sisällä konkreettista kumoushanketta. Liittyminen vallankumouksen hyväksi työskentelevään järjestöön tai osanotto kokoukseen, joka on kutsuttu koolle valtiopetokseen tähtäävän toiminnan edistämiseksi, ja moni muu samantapainen työskentely kumoukselle alttiin maaperän muokkaamiseksi on tarpeen saada loppumaan, ei yksin senvuoksi, että se on lainvastaista, vaan siitäkin syystä, että, mikäli sitä edelleen jatkuu, se on omiansa häiritsemään muiden valtakunnan asioiden säännöllistä kulkua ja kehitystä. On hiukan vaikea käsittää, miksi vasemmisto tämäntapaista lainsäädäntöä tällä hetkellä niin tiukasti vastustaa. Useimmat laissa rangaistaviksi ehdotetuista teoista ovat sellaisia, jotka oikeudenkäytäntö jo on katsonut ennestään voimassaolevan lain vastaisiksi ja mitä siinä on uutta, ei ole sellaista, joka ei olisi entisistä säännöksistä johdettavissa. Kun vasemmisto ei varmaankaan ajattele demokraattisen valtiojärjestyksen kumoamista laittomin keinoin, koituisi lain vastustus, mikäli se johtaisi lakiehdotuksen kaatumiseen, niiden hyväksi, jotka pyrkivät kansanvaltaisen hallitusmuodon kaatamiseen.

Tältä paikalta on samoinkuin julkisissa keskusteluissa monasti huomautettu siitä, että vallankumouksien vastustaminen lainsäännöksin ja väkivaltaisin toimenpitein valtiovallan taholta ei onnistu tai ei ainakaan riitä. Tämä on totta, sitä ei voida eikä yleensä kai tahdotakaan kieltää. Muuan reunahuomautus on kuitenkin tässä kohdin paikallaan ja se on se, että laajat kansankerrokset, jotka on saatu liikehtimään todellisten tai kuviteltujen vallankumoushankkeitten vastustamiseksi, tavallisesti, ja niin myöskin meillä, on tuuditettu siihen uskoon, että valtiovalta voi, jos se tahtoo, tyyten hävittää kaiken kumouksellisen toiminnan ja ajattelunkin. Tämä harhausko ei häviä ennenkuin voidaan osoittaa, että valtiovalta on saanut käytettäväkseen kaikki sellaiset keinot, jotka sille voidaan kumoushankkeiden vastustamiseksi antaa, vallitsevan oikeusjärjestyksen puoltajain oikeuksia ainakaan huomattavammin supistamatta.

Erikseen on syytä kosketella kysymyksessä olevan lakiehdotuksen suhdetta hiljattain säädettyihin valtiopäiväjärjestyksen ja kunnallislakien muutoksiin. Se käsitys on päässyt yleiseksi, että vaalikelpoisuuden riistäminen hallinnollisin toimenpitein olisi jotakin kaikinpuolin hyväksyttävää ja normaalista. Siitä ei kuitenkaan päästä, että tällainen lainsäädäntö sisältää erehdyksen, jonka korjaamisvaatimukset eivät lakkaa ja joka olojen rauhoituttua tullaan yleisesti tunnustamaan erehdykseksi. Esillä oleva lakiehdotus tarjoo kuitenkin keinon, jonka avulla pahimpia valtiopäiväjärjestyksen ja kunnallislakien nojalla tehtyjä mahdollisia väärinkäytöksiä voidaan jossain määrin saada ehkäistyksi. Näitten lakien mukaan, nimittäin valtiopäiväjärjestyksen ja kunnallislakeihin tehtyjen muutosten mukaan, ei vaalikelpoinen ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi tai tarkoittaa tällaisen toiminnan edistämistä tai tukemista välillisesti tai välittömästi, taikka se, joka kolmen lähinnä edellisen vuoden kuluessa on työskennellyt sellaisen yhteenliittymän hyväksi tai muulla tavoin edistänyt mainittuun tarkoitukseen tähtäävää toimintaa. Mutta juuri tällainen toiminta — siinä suhteessa muutokset valtiopäiväjärjestykseen ja kunnallislakeihin ja esillä oleva lakiehdotus menevät yhteen — on esillä olevassa lakiehdotuksessa säädetty rangaistavaksi. Mikäli siis maaherra tai korkein hallinto-oikeus ovat sanotuin perustein evänneet joltakulta vaalikelpoisuuden, on samalla tullut, tosin tavallisesta oikeudenkäyntimenettelystä poikkeavassa järjestyksessä, todetuksi, että henkilö on tehnyt itsensä syypääksi esillä olevassa lakiehdotuksessa rangaistavaksi julistettuihin tekoihin. Muuta ei voi ajatellakaan, kuin että jos rikollisia tällä tavoin saadaan kiinni, heidät myöskin pannaan teoistaan syytteeseen. Se seikka, että sama kysymys voi tulla uudelleen säännöllisessä oikeudenkäyntijärjestyksessä tutkituksi, voi vaikuttaa — ja sen täytyy vaikuttaa — sen, että hallintoviranomaiset, ennen kuin julistavat

jonkun vaalikelvottomaksi, tarkasti punnitsevat kaikki asianomaisen syyllisyyden todistamiseksi esitetyt seikat. Tällä tavoin on, niinkuin mainitsin, mahdollisuutta edes jossain määrin ehkäistä sitä, että lakien sovelluttamisessa tehdään suuria erehdyksiä.

Sanomista ei kaivanne, että viranomaiset, jotka eivät ryhdy toimenpiteisiin syytteen nostamiseksi niitä vastaan, jotka kosketelluin perustein on julistettu vaalikelvottomiksi, tekevät itsensä virkavirheeseen syypäiksi. Ja asian luonnosta seuraa, että maaherra ja korkein hallinto-oikeus ovat velvolliset, jos katsovat jonkun tehneen itsensä syypääksi esillä olevassa lakiehdotuksessa mainittuihin rikoksiin, ilmoittamaan siitä asianomaiselle syyttäjälle.

Sitten kuin tämä lakiehdotus on hyväksytty, loppuvat toivottavasti syyttelyt siitä, että lainsäädäntöelimet eivät ole tahtoneet maata turvata kumousyrityksiä vastaan. Sen jälkeen jää nähtäväksi, mitä kansalaiset vapaalla toiminnalla tahtovat saman päämäärän edistämiseksi tehdä. Ainakaan toistaiseksi ei ole mitään kuulunut siitä, että niiden taholla, jotka enimmän kiivailevat kommunismin vastustamiseksi, joitakin toimenpiteitä suunniteltaisiin antikommunistisen valistustoiminnan vireille saamiseksi. Ja kuitenkin sellainen toiminta olisi välttämätöntä. Nykyinen taloudellinen tila on sellainen, että se, jos mikään, synnyttää vihaa ja katkeruutta voimassaolevaa yhteiskuntajärjestystä vastaan. Tarvitaan paljon ja voimakasta valistustyötä, jos mieli saada tietämättömät kansanjoukot uskomaan, että taloudellinen pula on sellainen ilmiö, jonka poistaminen ei ole valtiovallan käsissä. Toiselta puolen tarvitaan paljon itsehillintää ja itsekritiikkiä siihen suuntaan, ettei taloudellista tervehtymistä, joka tietenkin ennemmin tai myöhemmin alkaa, ehkäistä toimenpiteillä, jotka sitä vaikeuttavat. Ne, jotka tahtovat asioita katsella niiden alastomassa totuudessa, eivät voi olla tunnustamatta, että tällä hetkellä maan auttaminen taloudellisista vaikeuksista on meidän tärkein tehtävämme. On jotenkin yhdentekevää, mitä kykenemme aikaansaamaan poliittisella alalla, jos ihmisillä ei ole työtä, jos tuotantolaitos toisensa jälkeen menee vararikkoon, jos valtiolta alkaa uupua varoja tarpeellisten menojen suorittamiseen. Ennenkuin se vaikea aika, jossa nyt olemme, on voitettu, tai paremmin sanoen, jotta tämä vaikea aika voitettaisiin, on kaikkea vältettävä, joka tavalla taikka toisella voi herpaannuttaa yksityisen yritteliäisyyden ja tuotantoelmän uuteen eloon virkoamista. Sisäpoliittisiin oloihimme on palautettava rauha, jos aiotaan vaikeuksista selvitä. Ei ole kysymys yksinomaan siitä, että meidän luottomme ulkomailla kärsii, ellemme pääse sisällisesti vakiintuneisiin oloihin. On paljon merkkejä jo siitäkin, että myös tuotannollinen toimintamme siitä kärsii ja oma luottamuksemme tähän toimintaan vaikuttaviin moniin seikkoihin heikentyy.

Kommunisminvastainen lainsäädäntö voidaan katsoa loppuunsuoritetuksi, kun tämä lakiehdotus on tullut hyväksytyksi. Välttämätöntä on, että nyt ryhdytään yhtä suurella voimalla ja vielä suuremmalla yksimielisyydellä hakemaan ulospääsyä vaaroista, jotka ovat ainakin yhtä suuret kuin konsanaan ovat olleet ne vaarat, joiden torjumiseksi on niin paljon voimia ja ponnisteluja käytetty.

Ed. Ampuja: Ed. Kivimäki ihmetteli miksi vasemmisto tällä hetkellä vastustaa tätä lakia kun sen taholta ei ilmeisesti olla väkivaltaiseen kumoukseen tähtäävän toiminnan kannalla. Me vastustamme sitä sentakia, että sitä ei käytetä puolueettomasti. Tälläkin kertaa on väkivaltaisuuteen tähtäävää toimintaa toiselta taholta, mutta eihän tätä lakia käytetä niitä vastaan. Hallituksen esityksen perustelut ovat nimenomaan tähdätyt vain yhteen suuntaan ja suureksi osaksi ed. Kivimäen lausuntokin tähtäsi siihen. Tarvitsee muistaa, että suoranaisia rikoslain määräyksiä ei ole noudatettu puolueettomasti, vaan törkeistä rikoksista pidätettyjä henkilöitä on vapautettu, toisia ei ole pantu syytteeseen j. n. e. Ja tästä laista jos mistään koko olemukseltaan tulee vain yhtä luokkaa vastaan tähdätty laki. Ja sen takia sitä on vastustettava.

Ed. Estlander: Jag ber få giva tillkänna att jag finner detta lagförslag i allt väsentligt vara överflödigt. Det kan lämpligast vara överlåtet, såsom hittills, åt domstolspraxis att fastställa vilka de handlingar av ifrågavarande slag äro, som kunna och böra subsumeras under gällande

lag. Och i huvudsak har man ju kunnat konstatera att lagtillämpningen på ifrågavarande brottsliga område varit tillfredsställande. Då lagändringen, såsom redan vid flere tillfällen framhållits, på intet sätt utfallit lyckligt, föreslår också jag att lagförslaget finge få förfalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kilpi ed. Aaltosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kilven ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, jollaiseksi se toisessa käsittelyssä päätettiin, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kilven ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 68 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 8.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen.

Asian kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 45, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 13, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Ensin sallitaan asiasta keskustelu, sen jälkeen tehdään päätös lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi. Siinä tapauksessa, että suuren valiokunnan tätä koskeva ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä. Keskustelun kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiasta tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laiksi laivanisännän vastuusta sekä meripanttioikeudesta ynnä erinäisiksi muiksi laeiksi.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 14, jota on valmistelevasti käsitelty laki- ja talosvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 14, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätettyjen lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä, erikseen kustakin lakiehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Ensimmäinen, toinen, kolmas, neljäs, viides ja kuudes lakiehdotus hyväksytään järjestänsä keskustelutta.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 23, jota on valmistelevasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 15, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Ensin sallitaan keskustelu asiassa, sen jälkeen tehdään päätös lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi. Siinä tapauksessa, että suuren valiokunnan tätä koskeva ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä. Keskustelun kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei pyydä puhenvuoroa.

Ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. von Bornin lak. al. n:o 1, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 16, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta pysyy asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 17 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 8, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 17.

Keskustelu:

Ed. Kivimäki: Kun kannan määrääminen tämän lakiehdotuksen suhteen riippuu siitä, minkälainen valtiovarainvaliokunnan ehdotus ensi vuoden talousarvioksi tulee olemaan, ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle siihen eduskunnan istuntoon, joka ensiksi pidetään senjälkeen kuin valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 on eduskunnassa esitetty.

Ed. Tulenheimo: Pyydän saada kannattaa ed. Kivimäen ehdotusta.

Ed. Kivimäki: Pyydän täydentää ehdotustani sikäli, että ehdotan asian pantavaksi pöydälle siihen istuntoon, joka ensiksi pidetään senjälkeen kuin valtiovarainvaliokunnan budjettimietintö on eduskunnassa pöydällepanoa varten esitetty.

Ed. Lahdensuo: Kun minun käsitykseni mukaan ei tämä asia ole sillä tavalla riippuvainen budjetin käsittelystä kuin ed. Kivimäki on ehdottanut, niin ehdotan, että asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

Ed. Tulenheimo: Minä ilmoitan, että minun kannatukseni koskee myös tätä ed. Kivimäen täydennettyä ehdotusta.

Ed. Vesterinen: Minä kannatan ed. Lahdensuon tekemää ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kivimäki ed. Tulenheimon kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle siihen istuntoon, joka ensiksi pidetään sen jälkeen kuin valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 on eduskunnassa pöydällepanoa varten esitelty. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kivimäen ehdotukseksi. Ed. Lahdensuo ed. Vesterisen kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Lahdensuon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska asia valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n 2 momentin mukaan on pantava pöydälle, kun sitä kaksi edustajaa on pyytänyt, niin on nyt päätettävä ainoastaan pöydällepanon ajasta, siis siitä, hyväksytäänkö ed. Kivimäen vai ed. Lahdensuon ehdotus.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Kivimäen ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Lahdensuon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 86 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 14.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Kivimäen ehdotuksen, joten asia pannaan pöydälle siihen täysistuntoon, joka ensiksi pidetään sen jälkeen kuin valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen esityksen johdosta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 on eduskunnassa pöydällepanoa varten esitelty.

7) Ehdotus laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 25, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 18. Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen kuin se on julistettu päättyneeksi, käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Kivimäki: Niillä perusteilla, jotka esitin edellisen asian käsittelyssä, ehdotan, että tämäkin asia pantaisiin pöydälle siihen eduskunnan istuntoon, joka ensiksi pidetään sen jälkeen kuin valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 on eduskunnassa pöydälle panoa varten esitetty.

Ed. Pekkala: Suuri valiokunta on poistanut käsiteltävänä olevasta lakiehdotuksesta valtiovarainvaliokunnan ehdottamat metsäpinta-alarajoitukset, asettuen siis hallituksen esityksen kannalle. Vaikka jo asian ensimmäisessä käsittelyssä lyhyesti koskettelinkin puheena olevaa metsäpinta-alarajoitusta, katson olevan syytä siihen vielä palata, koska mielestäni olisi pienviljelijäin edun kannalta erinomaisen valitettavaa, jos lakiehdotus saisi lopullisesti sen muodon, jota suuri valiokunta nyt ehdottaa.

Asiata harkittaessa on ensinnäkin otettava huomioon, että nyt on kysymys uudis-

viljelys- ja raivauspalkkioiden myöntämisestä pienviljelijöille, siis sille osalle maanviljelijäluokkaa, joka on huonoimmassa taloudellisessa asemassa ja joka sellaisena valtion rahallista tukea tarvitsee. Kun nimitys „pientila" ei suinkaan ole mikään tarkoin määritelty käsite, vaihtelevat mielipiteet suuresti siitä, minkälaista tilaa on pientilana pidettävä. Olemmehan täällä monasti saaneet nähdä, että, kun on haluttu saada valtiovallan tukea suuremmillekin tiloille, on sangen usein puhuttu pienviljelyksen edistämisestä j. n. e. Kun siis ryhdytään siksikin pitkälle menevään valtion avustustoimintaan, kuin tässä on kysymys s. o. myöntämään suoranaisia rahapalkkioita eräälle kansanosalle, on, jos mieli todella huolehtia siitä, että palkkiot tulevat juuri niille, jotka ovat avustuksen tarpeessa, koetettava palkkion saannin ehdot määritellä sellaisiksi, ettei ole mitään pelkoa niiden myöntämisestä suurille ja varakkaille tilallisille. Hallituksen esitys ei tässä kohdin käsitykseni mukaan anna riittäviä takeita. Tosin on hallituksen esitys, johon suuri valiokunta, niinkuin mainittu, on yhtynyt, asettanut palkkion saannin rajoittamista silmällä pitäen kaksi ehtoa, nimittäin sallittu korkein peltopinta-ala, mikä tilalla saa olla, sekä asianomaisen taloudellinen asema. Mutta nämä rajoitukset eivät ole riittäviä. Mitä tulee peltoalaan, niin on myönnettävä, että siinä kohden hallituksen esitys on osunut oikeaan, sillä suuremmille kuin uudisraivauksen kanssa kymmenen hehtaaria käsittäville pientiloille ei palkkiota missään tapauksessa ole myönnettävä, koska mainittu peltoala on jo epäedullisissa oloissakin katsottava tyydyttävän omavaraisuuden vaatimuksen. Mutta miksi asetettaisiin ainoastaan mainitunlainen pinta-alarajoitus? Kuuluuhan tilaan myös muuta maata, ennenkaikkea metsämaata, joka useissa tapauksissa merkitsee tilan taloudessa ainakin yhtä paljon kuin peltopinta-ala, vieläpä usein niin, että usein puhutaankin „metsätiloista". Jos siis mieli käsite „pientila" oikein määritellä, täytyy ottaa huomioon myös metsäala. Vasta silloin voidaan sanoa, onko tila suuri vaiko pieni ja vasta sen perusteella voidaan päätellä, olisiko sille hallituksen esittämässä tarkoituksessa uudisviljelys- ja raivauspalkkioita myönnettävä vaiko ei. Maassa esiintyy lukuisia tapauksia, missä tilan peltopinta-ala on siinä 5—8 hehtaarin seuduilla, metsäpinta-alan noustessa 2—500:aan, niin, vieläpä aina 1,000:eenkin hehtaariin saakka. Eivätthän toki tällaiset tilat ole pientiloja, joille palkkio on tarkoitettu annettavaksi, vaan kyllä ne ovat suurtiloja, joiden omistajain itse olisi rahoitettava uudisviljelysraivauksensa. Jos kuitenkin suuren valiokunnan ehdotus tulisi hyväksytyksi, jäisi sellainen mahdollisuus jäljelle, että tuollaisetkin tilat voisivat palkkioita saada. Täällä on tosin huomautettu, että lakiehdotuksessa oleva säännös palkkion saajan taloudellisen aseman huomioonottamisesta asettaa tässä kohden esteitä, mutta sehän on kokonaan harkintakysymys, jonka ratkaisu riippuu niistä elimistä, joille palkkionjako uskotaan, eikä ole ollenkaan sanottu, että ratkaisu aina osuu oikeaan. Sitäpaitsi monen suurtilallisenkin taloudellinen asema saattaa olla huono, ja silloinhan hän, mikäli hänellä vain on vähemmän kuin 10 hehtaaria peltoa, voisi saada palkkion. Tämä ei kuitenkaan ole tarkoitus puheenaolevalla lailla.

Täällä on huomautettu myöskin siitä, että sellaisen metsäpinta-alan rajoituksen lakiin asettaminen, kuin valtiovarainvaliokunta ehdottaa, tuottaisi säännöksiä käytäntöön sovellutettaessa vaikeuksia. Voin myöntää, että, kun lakiehdotuksen mukaan metsäpinta-alan määrä vaihtelisi maan eri osissa, olosuhteista riippuen, 30—110 hehtaarin välillä, saattaisi mainittu seikka jossain määrin vaikeuttaa toimintaa. Mutta arvostelijat unohtavat, että asutustoiminnassa on mainitunlaista säännöstä jo käytäntöön sovellutettu ja selviydyttypä siitä on. Sisällyttämällä täytäntöönpanoasetukseen selvät ohjeet, miten suureksi eri osissa maata metsäpinta-ala olisi arvioitava, voitaisiin varmasti päästä hyvään lopputulokseen, jotapaitsi ei ole, jos se vain muuten tarkoituksenmukaiseksi havaitaan, mitään estettä olemassa siihen, että lakiin otetaan vain yksi koko maata käsittävä maksimipinta-ala, kuten peltopinta-alaan nähden on menetelty. Silloin olisi ainakin jokin raja olemassa, kun sitävastoin suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan metsäpinta-alaan nähden ei tulisi olemaan mitään rajaa.

Edelleen on mainittu, että metsäpinta-alan rajoitus saattaisi viedä kohtuuttomuuteen. Yhtä hyvällä syyllä voisi samaa väittää peltopinta-alan rajoituksestakin, sillä

tottahan on, että rajatapauksia saattaa esiintyä, missä kohtuuttomuutta voi olla. Mutta asia on nyt kerta kaikkiaan niin, että jokin selvä raja lakiin on pantava siitä, millaiset tilalliset eivät enää voi päästä palkkiosta osalliseksi, ja silloin tuskin saatetaan sopivampaa rajaa löytää kuin pinta-ala. Jos taas rajaksi pannaan peltopinta-ala, niin silloin ei metsäpinta-alaakaan saa jättää huomioonottamatta. Tämä on minusta selviö, jos kysymystä käsitellään yksinomaan asialliselta kannalta.

Tarkastelipa siis asiaa miltä puolelta tahansa, niin ei voi tulla muuhun lopputulokseen kuin siihen, että myös tilan metsäpinta-ala olisi palkkioita jaettaessa otettava huomioon. Niinkuin edellisessä istunnossa huomautin, onkin mainittu periaate jo aikaisemmin oikeaksi tunnustettu. Hyväksyessään keväällä vuonna 1929 lain varojen myöntämisestä lainoiksi maataloustuotannon edistämiseksi, lisättiin hallituksen esitykseen säännös korkeimmasta sallitusta metsäpinta-alasta, mikä lainaa saavalla tilallisella sai olla, ja tällainen säännös sisältyy nyt voimassaolevaan maataloustuotannon edistämislainoja koskevaan lakiin. Vielä pitemmälle meni viimeinen maalaisliittolainen hallitus, joka esitti äskenmainitun lain eräitä säännöksiä muutettavaksi ja siinä yhteydessä m. m. metsäpinta-alaa koskevan säännöksen juuri sellaiseksi, kuin se on valtiovarainvaliokunnan käsillä olevaa asiaa koskevassa ehdotuksessa, jota paitsi esityksessä lisäksi ehdotettiin, että myös tilan niittyala, kuten epäilemättä oikein olisikin, oli otettava tilan pinta-alaa määriteltäessä huomioon. Valtiovarainvaliokunnalle esityksen johdosta antamassaan lausunnossa maatalousvaliokunta esitystä puoltsi, mutta se ei ehtinyt tulla eduskunnassa lopullisesti käsitellyksi. Nähdään siis, että vielä syksyllä 1929 saattoivat maalaisliittolaisetkin kannattaa pitemmälle meneviä rajoituksia valtion avustuksesta osalliseksi pääsevien tilojen tilusaloihin nähden, kuin mitä valtiovarainvaliokunta käsillä olevassa tapauksessa on esittänyt, ja kuitenkin oli silloin vain huokeakorkoisten maataloustuotantolainojen myöntämisestä kysymys ja nyt on kysymys suoranaisista palkkioista, joiden jakamisessa luonnollisesti olisi noudatettava tarkempaa seulomista ja asetettava vastaavasti ankarampia jakamisehtoja.

Se rahasumma, 20 milj. markkaa, joka tarkoitusta varten ehdotetaan varattavaksi, ei riitä läheskään tyydyttämään tarvetta. Kun puheenaolevanlaisia palkkioita vuonna 1928 päätettiin jakaa, haettiin niitä yhteensä noin 45 milj. markkaa, ollen hakijain luku yli 37,000. On näin ollen selvää, vallankin nykyisen tilanteen huomioonottaen, että hakijoita tulee olemaan entistä enemmän, pyydettyjen palkkioiden määrän samalla myös kasvaessa. Palkkioiden saajien piiri olisi näin ollen jo alunpitäen rajoitettava niin, että ainoastaan pienimmät viljelijät tulisivat niistä osallisiksi. Tämä olisi toivottavaa senkin vuoksi, että nämä varat ainoastaan siinä tapauksessa tulisivat lieventämään työttömyyshätää siellä, missä se pientilallisten keskuudessa on suurin, nimittäin varsinaisten kääpiöviljelijöiden keskuudessa, heidän toimeentulonsa kun ratkaisevasti riippuu työansioista, puhumattakaan siitä, että nämä pienviljelijät lisäpeltoa raivaamalla vähitellen voivat päästä omavaraisuudenkin asteelle siten poistuen ehkäpä kokonaankin työmarkkinoilta. Jos koskaan, olisi siis nyt, jolloin valtion rahataloudellinen asema on äärimmilleen jännittynyt, koetettava huolehtia siitä, että myönnettäväksi ehdotetut varat samalla muodostuvat työttömyysmäärärahoiksi, jommoisia ne tulevat olemaan vain siinä tapauksessa, että palkkion saajien piiriä mahdollisimmassa määrin rajoitetaan. Siihen pyritään ymmärtääkseni valtiovarainvaliokunnan ehdotuksessa, kun sitävastoin suuren valiokunnan ehdotus tietää enemmän tai vähemmän vapaitten käsien jättämistä palkkioitten jakajille s. o. lähinnä Maatalousseurojen Keskusliitolle, jonka laatimien suunnitelmien perusteella vuosina 1928—1929 on myönnetty uudisviljelysraivauspalkkioita noin 38 milj. markkaa eli noin 84 % koko myönnetystä määrästä, lopun tullessa Pienviljelijäin Keskusliiton ja Pienviljelijäin Liiton osalle. Asiallisesti tulee siis Maatalousseurojen Keskusliitto määräämään siitä, miten nytkin esillä olevat miljoonat tullaan maakuntaan sijoittamaan, jos kohta maatalous-hallitus palkkioiden myöntämisestä lopullisesti päättää.

Maatalousseurojen Keskusliiton johto, edustajat Pullinen ja Jyske etunenässä, saavat suoda anteeksi, jos löytyy niitä, jotka eivät — vajavaista ja puutteellista kun kaikki inhimillinen työ on — mielellään antaisi mainitulle järjestölle niin vapaita kä-

siä kyseessä olevien miljoonien jakamiseen kuin mitä suuren valiokunnan ehdotus edellyttää. Kun säännökset ovat selvät, ei niitä voida harkinnan mukaan tulkita ja myös mainittujen järjestöjen toiminta silloin tulee olemaan monin verroin helpompaa.

Tulen lakiehdotuksen yksityiskohtaisessa käsittelyssä tekemään edellä esitetyn perusteella asianmukaisen muutosehdotuksen lakiehdotuksen 1 §:ään.

Ed. Tulenheimo: Pyydän saada kannattaa ed. Kivimäen tekemää ehdotusta.

Puhemies: Koska kaksi edustajaa on tehnyt ehdotuksen asian pöydällepanosta, on se valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n 2 momentin mukaan pantava pöydälle. Kehoitan sen vuoksi seuraavia puhujia lausumaan mielensä ainoastaan pöydällepanon ajasta.

Valtiovarainministeri Vennola: Minä pyysin puheenvuoroa ainoastaan lausuakseni sen toivomuksen, että eduskunta yhtyisi tehtyyn pöydällepanoehdotukseen. Valtion raha-asiallisen tilan kannalta se on ei ainoastaan järkevää, mutta monessa suhteessa välttämätöntäkin.

Ed. Vesterinen: Käsitykseni mukaan ei ole mitään syytä tämän lakiesityksen pöydällepanoon niin pitkäksi aikaa kuin mitä ed. Kivimäen ehdotus edellyttää. Kun joka tapauksessa asia pöydälle menee, niin minä ehdotan, että se pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon.

Ed. Lohi: Kannatan ed. Vesterisen ehdotusta. Tämä kysymys on minun mielestäni sellainen, että eduskunta ei voi tehdä muuta kuin hyväksyä tämän lakiehdotuksen ja siitä syystä ei ole syytä tätä sen pitemmälle lykätä.

Ed. A. Halonen: Pyydän myös kannattaa ed. Vesterisen ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kivimäki ed. Tulenheimon kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle siihen istuntoon, joka ensiksi pidetään sen jälkeen kuin valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 on eduskunnassa pöydällepanoa varten esitelty. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kivimäen ehdotukseksi. Ed. Vesterinen ed. Lohen kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Vesterisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Asiasta on siis äänestettävä. Esitän hyväksyttäväksi seuraavan

äänestysesityksen:

Joka hyväksyy ed. Kivimäen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Vesterisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestysesitys hyväksyttäneen?

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Niukkanen: Äskeisessä äänestyksessä minun käsittääkseni useat äänestivät erehdyksessä „jaa''ta, vaikka tarkoittivat, että asiaa käsiteltäisiin joutuisasti, ja sen vuoksi minä olisin toivonut, että äänestysesitys olisi nyt tehty toisinpäin.

Äänestysesitys hyväksytään.

Koneäänestyksen tapahduttua toteaa

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 94 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 16.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Vesterisen ehdotuksen.

Asia pannaan pyödälle ensi istuntoon.

8) Ehdotus laiksi vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsi-

telty hallituksen esitys n:o 26, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Puheenvuoroja ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi; asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Pöydällepanot:

Pyödällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon:

9) Kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamista

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12;

10) Kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annetun lain muuttamista

koskevan vuoden 1930 valtiopäivillä hyväksytyn, mutta vahvistamatta jätetyn ehdotuksen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1;

11) Maantiesillan rakentamista Ristijärvellä Koirasalmen yli

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1;

12) Saariston asujamiston etujen varteenottamista laivojen talviliikenneväyliä avattaessa

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2;

13) Ehdotuksen kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1;

14) Ehdotuksen laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7;

15) Ehdotuksen laiksi tulitikkuverosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8;

16) Ehdotuksen laiksi makeisvalmisteverosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9;

17) Ehdotuksen laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1931

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; ja

18) Kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämistä

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu valtiovarainvaliokunnan mietinnöt n:t 13, 14 ja 15, niin voitaneen nekin panna pöydälle.

Tämän jälkeen esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon

Tulo- ja omaisuusverolain muuttamista

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13;

Mallasjuomista suoritettavaa veroa

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; ja

Ehdotuksen laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15.

Valiokuntien varapuheenjohtajat.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että perustuslakivaliokunta on valinnut varapuheenjohtajakseen valiokunnan jäsenyydestä vapautuksen saaneen ed. Voionmaan tilalle edustaja A i l i o n.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. N i u k k a n e n: Valtiovarainvaliokunnan kokous on Säätytalolla kello 13.

P u h e m i e s: Seuraava eduskunnan istunto on ensi tiistaina kello 19.

Täysistunto lopetetaan kello 12,21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

21. Tiistaina 2 p. joulukuuta 1930

kello 19.

Päiväjärjestys.

Siv.

Ilmoituksia:

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931 372
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 3.

2 Ehdotus laiksi tulitikkuverosta .. 373
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 4.

3) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 5.

4) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 7.

5) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta 374
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 27.

6) Ehdotus laiksi mallasjuomista suoritettavasta verosta 375
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 6.

7) Ehdotukset laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 23 §:n muuttamisesta ja laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista toukokuun 18 päivänä 1923 annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta 375
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 22.

8) Ehdotus laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle 378
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15; hallituksen esitys n:o 24.

9) Ehdotus laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annetun lain 9 §:n muuttamisesta 383
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Hagan y. m. lak. al. n:o 15.

Toinen käsittely:

10) Ehdotus laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten 385
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 25.

Ainoa käsittely:

11) Ehdotus laiksi kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annetun lain muuttamisesta 397
Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; vuoden 1930 vp:llä hyväksytty, vahvistamatta jätetty lakiehdotus.

Siv.

12) Ehdotus maantiesillan rakentamisesta Ristijärvellä Koirasalmen yli 405
Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Janhosen toiv. al. n:o 90.
13) Ehdotus saariston asujamiston etujen varteenottamisesta laivojen talviliikenneväyliä avattaessa ja ylläpidettäessä 406
Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Perheentuvan y. m. toiv. al. n:o 91.
14) Ehdotus kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämistä koskevan esityksen antamisesta ..... „
Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Hirvensalon y. m. toiv. al. n:o 34.

Pöydällepanoa varten esitellään:

15) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 Hämeen vanhan linnan jättämistä historialliseksi muistomerkiksi tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta 407
16) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemista koskevan toivomusaloitteen johdosta ..... „
17) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta, joka tarkoittaa oppivelvollisuuslain muuttamista ..... „
18) Lakivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Sunila, Svinhufvud ja Tanner.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat puhemiesneuvoston puoltavan lausunnon mukaisesti kunnallisten tehtävien takia ensi perjantaiksi edustajat Asikainen ja Kilpi.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lahdensuo: Ilmoitan, että suuri valiokunta kokoontuu huomenna klo 11.

Ed. Tannerin y. m. välikysymys, joka koskee erinäisten viime kesän ja syksyn kuluessa tehtyjen rikosten selvittämistä ja niihin syyllisten rangaistukseen saattamista.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Tannerin y. m. asianomaisen valtioneuvostonjäsenen vastattavaksi osoittama välikysymys, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Eduskunnalle.

Siinä keskustelussa, joka kulumassa olevan istuntokauden alussa eduskunnassa suoritettiin hallituksen erinäisiä toimenpiteitä koskevan tiedonannon johdosta, selostettiin yksityiskohtaisesti niitä väkivaltaisia tekoja ja muita laittomuuksia, joiden alaisiksi yksityiset kansalaiset viime kesän ja syksyn aikana maassamme olivat joutuneet. Seikkaperäisemmin mainittuihin tekoihin tässä yhteydessä enää puuttumatta huomautettakoon vain, että sangen monissa tapauksissa rikokset on ilmoitettu yleiselle syyttäjälle ja että lukuisissa tapauksissa yleisen syyttäjän olisi pitänyt muutenkin, asian laatuun nähden, ryhtyä toimenpiteisiin niiden tutkimiseksi ja syyllisten asettamiseksi syytteeseen. Sellaisia ovat olleet muiden muassa ne tapaukset, jolloin on häiritty rauhaa julkisessa paikassa, ja ennen kaikkea ne erittäin lukuisat rikolliset teot, jolloin kunnanvaltuutettuja,

siis viranomaisen asemassa olevia henkilöitä, on uhkauksilla, väkivalloin tai suorastaan törkeällä pahoinpitelyllä koetettu saada eroamaan toimistaan. Varsin usein tällaiset rikokset, joista laki säätää kuritushuone- tai vankeusrangaistuksen, on tehty raskauttavien asianhaarojen vallitessa. Muun muassa on koottu väkeä, joka yksissä toimin on tehnyt äskenmainitun rikoksen, siis pakottanut tai koettanut pakottaa väkivallalla tai väkivaltaa uhaten viranomaisen tekemättä jättämään virkatoimen, jollaisen rikoksen väkijoukon tekemänä rikoslakimme leimaa kapinaksi. Tästä kaikesta huolimatta vain muutamat harvat näistä rikoksista ovat joutuneet edes tutkittaviksi ja vielä harvemmin niihin syylliset rangaistaviksi.

Viime syyskuun alussa antamassaan julistuksessa hallituskin totesi, että kommunismin vastustamisen nimessä oli tapahtunut ja edelleen tapahtui väkivallantekoja ja vallattomuuksia, sekä lisäsi, „että tällaiset vallattomuudet ja väkivallanteot täytyy lopettaa ja syylliset saattaa rangaistukseen, johtuu ilman muuta asioitten luonnosta ja oikeusjärjestyksen vaatimuksesta''. Eduskunnan istuntokauden avajaisissa pitämässään puheessa tasavallan presidentti, todettuaan jo valtakunnan arvonkin vaativan tekemään väkivaltaisuuksista lopun ja ylläpitämään maassa järjestystä, lausui, että „väkivallantekijät on saatettava edesvastuuseen teoistaan''. Eduskunnalle antamassaan tiedonannossa hallitus uudelleen valitti tapahtuneita lainrikkomuksia ja sanoi niiden olevan „tuomittavia ja oikeusistuimen käsittelyyn saatettavia.''

Nämä arvovaltaiset lausunnot herättivät toiveita, että kyseessäolevat laillisen järjestyksen höllentymistä todistavat ja sitä edelleen höllentävät rikokset vihdoinkin joutuisivat vakavasti tutkittaviksi ja niiden suorittajat teoistaan tuomittaviksi. Nämä toiveet eivät kuitenkaan ole täyttyneet. Vain aniharvat kyyditykset tai pahoinpitelyt, jotka niiden kohtaaman henkilön yhteiskunnallisen aseman takia ovat herättäneet erikoista huomiota, ovat todella tulleet tutkituiksi ja niiden suorittajat syytteeseen asetetuiksi. Muut paljon lukuisammat ja laadultaan yhtä törkeät, vieläpä usein paljon törkeämmätkin tapaukset, ovat jääneet viranomaisten puolelta riittävää huomiota vaille.

Laajoissa piireissä on mieliä syvästi kuohuttanut erityisesti kaksi törkeätä tekoa, joista toinen on todettu tapoksi ja toinen kaiken todennäköisyyden mukaan on päättynyt murhaan. Tarkoitamme ensiksimainitulla Forssassa tapahtunutta raakaa väkivallantyötä, jolla kotiin murtauduttua riistettiin henki työmies Yrjö Holmilta, sekä toisella Heinäveden kunnallislautakunnan esimiehen Onni Happosen kohtaloa. Kun tämäntapaiset rikokset yleensä on voitu selvittää sellaisissakin olosuhteissa, jolloin rikollisten jäljille pääseminen on tuottanut mitä suurimpia vaikeuksia, on herättänyt laajalle levinnyttä huomiota ja suuttumusta se seikka, ettei edellämainittujen tekojen suorittajia vielä ole saatu selville, huolimatta siitä, että ainakin jälkimmäisessä tapauksessa on saatu tietoon henkilöitä, jotka tavalla tai toisella ovat olleet rikoksiin osallisia. Päinvastoin näyttää nyttemmin siltä, kuin näidenkin tutkimusten kulku olisi pysähtynyt ja että viranomaiset ovat aivan avuttomia toimenpiteissään.

Mainitunlaisten järkyttävien tapahtumien selvittämättä jääminen on omiansa juurruttamaan kansaan sitä käsitystä, etteivät viranomaiset todenteolla työskentelekään syyllisten selville saamiseksi, samalla kuin rikoksentekijät saavat tästä toimettomuudesta lisää yllykettä, mikä ilmenee m. m. tällaisia rikoksia suosivien piirien äänenkannattajien avoimessa väkivallantekojen ja laittomuuksien ylistämisessä. Oikeusjärjestyksen mukaista on kuitenkin, että laillinen järjestys maassa turvataan ja sitä rikkoneet henkilöt saatetaan rangaistukseen. Kun näin ei ole tapahtunut kuin aniharvoissa tapauksissa, esitämme valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin perusteella hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

1) Katsooko hallitus tehneensä kaiken, mitä tehtävissä on ollut, edellämainittujen rikosten selville saamiseksi ja niiden suorittajien syytteeseen saattamiseksi?

2) Katsooko hallitus maan oikeusjärjestyksen arvon kauemmin voivan sietää sellaisen olotilan jatkumista, että kokonainen rikosten sarja jätetään selvittämättä ja syylliset rankaisematta? sekä

3) Voiko ja mitä takeita hallitus antaa siitä, että sanotut rikoset tulevat selvitetyiksi ja niiden suorittajat rangaistuiksi?

Helsingissä, marraskuun 28 päivänä 1930.

Väinö Tanner. T. Nuutinen.
Mauno Pekkala. Väinö Voionmaa.
J. W. Keto. August Valta.
Aleksi Aaltonen. Matti Lepistö.
Eino Kilpi. Yrjö Räisänen.
Kalle Myllymäki. Kaisa Hildén.
Aino Lehtokoski. Hugo Aattela.
Fanny Ahlfors. Emil Sallila.
Ville Komu. J. Pyy.
Hilda Seppälä. Isak Penttala.
D. B. Lindman. Kustaa Perho.
Viljo Rantala. Matti Turkia.
Väinö Hakkila. Mikko W. Erich.
E. Aromaa. Mikko Suokas.
Hilma Koivulahti-Lehto. Edvard Setälä.
Väinö Kivisalo.

P u h e m i e s: Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon.

Asia p a n n a a n p ö y d ä l l e ensi istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan e n s i m m ä i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 3, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. S e r g e l i u s: Jag skall icke i denna läsning anföra utförlig motivering beträffande min uppfattning av lagförslaget, men jag vill dock fästa stora utskottets uppmärksamhet vid ett par omständigheter, som tala för propositionens förkastande.

Med ganska stor visshet kan förutsägas på grund av vunnen erfarenhet och med de motiv, som av 1925 och 1927 års riksdag anfördes, då ett liknande lagförslag förkastades, att om riksdagen nu godkänner regeringens förslag om en förhöjning av tobaksaccisen från 30 till 36 % eller sålunda fastställer en 20 % förhöjning, den beräknade ökningen av statsinkomsterna med 26,000,000 mark icke kommer att inflyta. Många omständigheter tala snarare för att de nuvarande intraderna snarare komma att minskas. Men förlusten inskränker sig icke enbart härtill. Produktionens omläggning till billigare fabrikat, vilket blir, såsom erfarenheten har visat, en följd av denna ökade beskattning, den minskar företagarevinsten, och därav följer en minskning av skatter både till staten och till kommunen. Härtill kan ännu nämnas, att arbetslösheten, om icke i så stor, så dock i nämnvärd grad, även antagligen kommer att ökas, då en nedgång av konsumtionen är att förutse. Regeringen nämner visserligen i sin proposition, att tobaksbeskattningen är lindrigare hos oss än t. ex. i Sverige. Detta äger sin riktighet, men härvid bör man ändå väl fästa avseende vid förmögenhetsförhållandena och det allmänna välståndet i landet. Hos oss kan man med hänsyn till dessa omständigheter snarare kanske säga, att tobaksaccisen är för hög än för låg. Vill staten skaffa sig större inkomster på denna, om jag så får uttrycka mig, lyxartikel, så borde vi följa Sveriges exempel, alltså just det land, vartill regeringen i sin proposition hänvisar. För att öka skatteinkomsterna åt statsverket har nämligen tobaksmonopolet i detta land inslagit ett rakt motsatt förfarande, en rakt motsatt utväg mot den, som av regeringen föreslås och som denna gång beklagligtvis har omfattats, för såvitt jag förstår, enhälligt av statsutskottet, då till statsutskottets betänkande icke är fogad en enda reservation.

Det svenska tobaksmonopolet sänkte, enligt vad för mig uppgivits, i februari 1929 prisen på 17 märken röktobak, den 1 maj samma år på 13 cigarrmärken samt 7 märken cicarrcigarretter och 6 märken cigarretter. Dessa sistnämnda med i medeltal 14 %.

Tidigare torde även dylika sänkningar i någon mån hava företagits. Och vilken blev följden? Jo, den att skatteintraderna till statsverket ökades. Detta att man i Sverige sänkte tobaksaccisen visar tydligt på, att prisen där hava varit för höga också med hänsyn till de levnadsförhållanden, under vilka folket drager sig fram i detta land. Men i Sverige har man rättat sig efter erfarenheten och försökt att på detta sätt skaffa statsverket större inkomster.

Jag skall för denna gång inskränka mig till dessa randanmärkningar och uttalar den förhoppningen, att stora utskottet, innan det fattar sitt beslut, ville ännu noggrant pröva detta ärende.

Valtiovarainministeri Vennola: Jos edellinen puhuja tahtoi eduskunnalle selvittää valtion tupakkamonopoolin merkitystä, niin sitä vastaanhan ei ole mitään muistuttamista. Hallitus on myöskin tähän kyllä tutustunut tässäkin asian vaiheessa, samoin kuin asia on ollut aikaisemminkin, kun tupakkaveroa on järjestetty, puheena ja tutkimuksen alaisena. Asia ei nyt kuitenkaan ole niin erinomaisen edullinen tupakkamonopolin kannallekaan järjestää, kuten on esitetty. Tällä hetkellä ei valtiolla ole varoja niin, että me voisimme ryhtyä tupakkamonopolia järjestämään, sillä se vaatii koko paljon varoja. Ja toiseksi tässä kiireessä, kun budjetti on täytynyt saada valmiiksi, emme ole niin suurisuuntaiseen puuhaan ehtineet ryhtyä. Se vaatii paljon enemmän valmistusta ja aikaa.

Mitä itse veroon tulee, niin en voi olla samaa mieltä viimeisen puhujan kanssa. Tupakkaverohan meillä ei ole nytkään tämän koroituksen jälkeen kuin 36 % itse tupakan arvosta. Tähän asti se on ollut 30 %, joten se nousee vain 6 %:lla arvosta. Muihin maihin verraten se on erinomaisen alhainen, niin että kyllä se aivan hyvin voidaan kestää, kun nyt sokeriinkin nähden kestetään yli 200 %.

Ed. Sergelius: Herra valtiovarainministeri mainitsi täällä, että tupakkavero nousisi ainoastaan 6 %:lla. Nykyään se on 30 %. Jos se nostetaan 36:ksi, niin tämä 30:stä tietää 20 % koroitusta.

Valtiovarainministeri Vennola: Laskelma on tietysti aivan oikein, mutta siinä on toinen lähtöperusta kuin miltä minä lähden.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi tulitikkuverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 4, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 5, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ensimmäiseen

käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 7, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 27, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. Ståhlberg: Siitä, että välitön verotuksemme on korjauksen tarpeessa, ei voi olla eri mieltä. Vuoden 1928 valtiopäivillehän siitä annettiinkin yleinen sekä valtionettä kunnallisverotusta koskeva esitys. Mutta esityksestä valmistunut valiokunnan mietintö ei ehtinyt tulla loppuun käsitellyksi, onneksi kyllä, koska tuon mietinnön pohjalla tuskin olisi voitu päästä tyydyttävään tulokseen. Sittemmin on ollut valmisteltavana uusi esitys, johon lienee aiottu yhdistää myöskin yhtiöiden ja osuuskuntain verotuksen järjestäminen. Niinkuin hallituksen esityksessä mainitaan, ei tuota yleistä ehdotusta kuitenkaan vielä tänä vuonna voida antaa eduskunnalle. Toivottavasti asia ei ole syrjään pantuna itsestään kypsymässä, vaan todella tehokkaan ja asiantuntevan valmistelun alaisena.

Sillä välin on nyt annettu esilläoleva hallituksen esitys. Se tuntuu melkein syntyneen siten, että 1928 vuoden valiokunnan mietinnöstä on sieltä täältä otettu viattomilta näyttäviä, osaksi aivan vähäpätöisiäkin muutosehdotuksia ja niistä kokoonpantu erityinen esitys. Näistä muutosehdotuksista, jotka yleisessä verotuksen uudistuksessa enimmäkseen olisivat hyvinkin huomioonotettavia, on valtiovarainvaliokunta vielä karsinut useimmat pois, niin että jäljelle on jäänyt vain kaksi, ulkomaisten liikkeiden ja osake- tai osuuskuntahuoneistojen verotusta koskevat, ja näistäkin lienee ainakin toinen liikaa.

Ulkomaalaisten liikkeiden verotusta koskeva ehdotus on tarkoitukseltaan kyllä paikallaan ja siihen saattaa olla syytä valtiovarain tulojen tarpeen tähden ryhtyä erikseenkin, edellyttäen, että esitystä valmisteltaessa jo valiokunnassa on selvitetty, ettei muutos kauppasopimusten johdosta ole vain näennäinen ja tehoton. Mutta osakehuoneistojen verotusta koskeva ehdotus, ja sama koskee, niinkuin seuraavassakin, myös osuuskuntahuoneistoja, on kuvaava näyte siitä, miten verolakeja ei olisi muutettava.

Kun verolaissa ei ole ollut erityistä säännöstä osakehuoneistoista, niin niistä on verotettu yhtiötä ainoastaan siitä, mitä osakkaat yhtiölle maksavat vuokraa, mutta muusta asuntoedusta verotettu huoneistoa käyttävää osakkeenomistajaa, niinkuin omassa ja vuokratussa huoneistossa asuvaakin. Asunto-osakeyhtiötaloa on sen ohella toisinaan verotettu myös harkinnan mukaan suuremmasta tulosta kuin osakkaat sille suorittavat, ja sentähden ehdotettiin kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi hallituksen esityksessä vuonna 1928, että osakehuoneiston asuntoedusta, mikäli siitä ei suoriteta käypää vuokraa, oli verotettava osakehuoneistossa asuvaa eikä yhtiötä. Sen ehdotuksen silloinen valiokunta kuitenkin käänsi ympäri, niin että yhtiötä oli verotettava osakehuoneistojen koko vuokra-arvosta, mutta ei itse osakkaita asuntoedustaan. Ja samalle kannalle on asettunut myöskin nykyinen valtiovarainvaliokunta.

Tällöin on valiokunnalta kuitenkin taitanut kiireessä unohtua, että tulo- ja omaisuusveroa maksetaan nousevan asteikon mukaan. Jos osakeyhtiötalossa on esim. 10 huoneistoa, joiden kunkin vuokra-arvo on 1,500 mk. kuukaudessa, 18,000 mk. vuodessa, niin yhtiötä on yksistään tämän nojalla, jos muut tulot ja menot jätetään sikseen, verotettava 180,000 markan tulosta eli 10 %:n mukaan. Mutta jos asuntoedusta verotettaisiin kutakin osakkeenomistajaa erikseen, ei niiden vuositulo, asuntoetu mukaan luettuna, taval-

lisesti hetikään nousisi tuohon määrään, vaan paljon vähempään, ja vero menisi paljon alemman veroasteen mukaan, esim. 55,000 markan tulosta vain 3 %. Valiokunnan ehdotus johtaisi siis varsin tuntuvaan osakehuoneistojen veron koroittamiseen, jota ei valiokuntakaan liene tarkoittanut.

Sellaisen tuloksen välttämiseksi oli esillä olevassa hallituksen esityksessä ehdotettu, että yhtiötä olisi verotettava vain $^2/_3$:sta osakehuoneistojen vuokra-arvoa. Mutta sekin olisi aivan koneellinen apukeino, joka ei johtaisi oikeudenmukaisiin tuloksiin. Mainitsemassani esimerkissä jäisi sittenkin yhtiön verotettavaksi tuloksi huoneistojen vuokra-arvosta 120,000 mk., josta yksin menisi 6 % veroa, kun esim. 55,000 markan tulosta verotettu osakas, jos häntä verotettaisiin asuntoedusta, pääsisi, niinkuin sanottu, 3 %:lla.

Esityksen ehdottamasta lyhennyksestä huolimatta tulisi vero myöskin epätasaiseksi. Isommassa, paljon huoneistoja sisältävässä talossa tulisi veroaste paljon korkeammaksi ja raskaammaksi kuin pienemmässä talossa sellaisistakin huoneistoista, joiden vuokra-arvo olisi aivan sama. Se, että yhtiö esityksen mukaan saisi lyhentää osakasten maksamat kunnossapitokustannukset, ei paljoakaan parantaisi asiaa, vaan kyllä sitä suuresti sekoittaisi.

Jos siis osakehuoneiston verotusta nyt tahdotaan erikseen järjestää, olisi muutosehdotus taaskin käännettävä ympäri, käännettävä takaisin sille kannalle, jolla se oli 1928 vuoden esityksessä, nimittäin että osakehuoneiston asuntoedusta verotettaisiin siinä asuvaa osakkeenomistajaa eikä yhtiötä ja yhtiö maksaisi veroa vain siitä tulosta, minkä se on osakkailtaan taikka muilta saanut. Mutta paras olisi antaa asian olla entisellään, kunnes se voitaisiin järjestää yleisessä välittömäin verojen uudistuksessa ja erityisesti yhtiö- ja osuuskuntaverotuksen yhteydessä. Ei tarvitse suinkaan olla mikään pikkuparannusten halveksija epäilläkseen yleisen veronjärjestelyn vireillä ollessa erikoista veronmuutosta, jonka sekä esityksen että valiokunnan ehdottamassa muodossa tietää soveltumattomaksi nykyiseen veroasteikkoon ja jonka soveltuvaisuudesta tulevaan veroasteikkoon ja verojärjestelmään ei voi tietää mitään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi mallasjuomista suoritettavasta verosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 6, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14.

Puheenvuoroja ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotukset laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 23 §:n muuttamisesta ja laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista toukokuun 18 päivänä 1923 annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 22, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelu:

Ed. Mantere: Tätä asiaa nyt suureen valiokuntaan lähetettäessä rohkenen kiinnittää huomiota siihen muutokseen, jonka valtiovarainvaliokunta ehdottaa tehtäväksi mietinnössä olevaan ensimmäiseen lakiehdotukseen. Muutos näyttää kyllä varsin viattomalta, mutta käytännössä se varmaan muodostuisi arveluttavaksi niin hyvin opettajain oikeudelle kuin opetuksen tarkoituksenmukaiselle järjestelylle ja lopulta myöskin kansakoululaitoksen hallinnolle.

Tarkoittamani muutos sisältyy puheenaolevan lakiehdotuksen 23 §:n 1 momenttiin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että oikeus lakkautuspalkan saamiseen lakkaa, „kun opettaja valitaan toiseen kansakoulunopettajanvirkaan tai tulee valtion viran tai pysyväisen toimen haltijaksi taikka jollei hän suostu vastaanottamaan samassa kunnassa olevaa vastaavanlaista opettajanvirkaa, jonka kunta hänelle tarjoaa''. Valtiovarainvaliokunta puolestaan ehdottaa lisättäväksi, että lakkautuspalkka lakkaa myös siinä tapauksessa, että opettaja ei suostu ottamaan vastaan „hänelle soveltuvaa muuta'' opettajanvirkaa, jonka kunta hänelle tarjoaa. Valiokunta perustelee ehdotustaan lausumalla, että lakkautuspalkalla oleva kansakoulunopettaja jäisi tämänkin ehdotuksen mukaan siinä suhteessa valtion viran- ja toimenhaltijoita edullisempaan asemaan, ettei hänen tarvitsisi ottaa vastaan toisella paikkakunnalla olevaa tointa. Muuta perustelua tälle lisämääräykselle ei mietinnöstä löydä. Näin ollen on aluksi syytä parilla sanalla kosketella valiokunnan väitettä, että kansakoulunopettaja puheenalaisessa tapauksessa todella olisi valtion virkamiehiä edullisemmassa asemassa.

Tätä käsitystä vastaan on huomautettava, että valtion virkamiehen siirtyessä toimeen toiselle paikkakunnalle, hänelle maksetaan muuttokorvaus sekä että hän saa pitää jatkuvasti entisen palkkansa, jos se on uudesta toimesta maksettavaa palkkausta suurempi. Jos valtion viran- tai toimenhaltija joutuu lakkautuspalkalle, saa hän jatkuvasti siihen saakka, kuin saapi uuden toimen, pitää entisen palkkansa. Myös luontoisedut korvataan. Kansakoulunopettaja sitävastoin hallituksen esityksenkin mukaan saisi ainoastaan rahapalkan. Suuren osan kansakoulunopettajan palkkausta muodostava luontoissuoritus jäisi kokonaan pois. Mutta rahapalkankin saisi kansakoulunopettaja vain ensimmäisen vuoden. Tämän jälkeen hän, jos hän on ollut viittä vuotta vähemmän virassa, jäisi aivan ilman minkäänlaista lakkautuspalkkaa, ja kauemminkin virassa ollut saisi ainoastaan pienen osan, 20 vuotta palvellut eläkkeen määrän. Kaiken tämän huomioon ottaen valiokunnan mietinnössä esitetty vertailu valtion viran- tai toimenhaltijoihin on katsottava paikkansapitämättömäksi.

Tähän erheelliseen vertailuun valiokunta perustaa ehdotuksen, että kansakoulunopettaja, jonka virka lakkaa, olisi velvoitettava vastaanottamaan muunkin kuin vastaavanlaisen opettajanviran. Jos valiokunnalla olisi ollut tilaisuutta tarkemmin perehtyä tähän asiaan, ei varmaankaan tätä ehdotusta olisi tehty. Opettajanvirat ovat nimittäin sangen erilaisia. On yläkoulun, alakoulun ja supistetun koulun vakinaisia ja väliaikaisia opettajanvirkoja, niin myös käsityöohjaajan virkoja. Väliaikainen virka voi kestää hyvinkin lyhyen ajan, korkeintaan vuoden. Jos valiokunnan esitys tulisi laiksi, olisi opettajan pakko ottaa vastaan väliaikainenkin toimi, sillä ilmeistä on, että sekin olisi hänelle sovelias. Sen vastaanottamisella hän kuitenkin menettäisi ainiaaksi lakkautuspalkkansa. Koska on mahdollista, että kuukauden kestävän väliaikaisen toimen hoitamisesta olisi seurauksena lakkautuspalkkaoikeuden menettäminen, olisi tietenkin kohtuutonta velvoittaa opettajaa ottamaan se vastaan. Kohtuuttomalta tuntuu niinikään, että kansakoulun miesopettaja velvoitettaisiin vastaanottamaan alakansakoulun opettajattaren virka, vaikka vakinaisenakin. Perheelliselle opettajalle tulisi jo mahdottomaksi asua pienessä, yhden huoneen ja keittiön käsittävässä huoneistossa. Siitä maksettava palkka myös seuraavina vuosina olisi niin pieni, ettei sillä toimeen tuleminen mitenkään olisi mahdollista. Sentähden yläkoulun miesopettajan velvoittaminen ottamaan vastaan alakansakoulun opettajattaren virka samalla tosiasiassa riistäisi häneltä lakkautuspalkan tarkoittaman turvan, sillä käytännössä ei hänen olisi mahdollista ottaa vastaan tuollaista tointa, mieluummin olisi hän ilman virkaa ja etsisi jotakin muuta työtä toimeentuloansa varten. Niinikään olisi kohtuutonta velvoittaa opettaja ottamaan vastaan veistonohjaajan toimen, josta palkka nousee ainoastaan 1,800 markkaan, mutta tämäkin opettajatoimi on tietysti katsottava kansakoulunopettajalle „soveliaaksi.''

Eräs sangen tärkeä seikka on vielä mainittava. Kaiken järjen nimessä opettajalle kunnan yleensä pitäisi tarjota vastaavanlainen opettajanvirka, jos sellainen suinkin on mahdollista. Valiokunnan ehdotuksen mukaan ei kunnalla kuitenkaan olisi siihen suoranaista velvollisuutta. Päinvastoin kunta voisi tarjota opettajalle väliaikaistakin taikka muuten aivan mitätöntä virkaa

ja hänen olisi pakko ottaa se vastaan, vaikka kunnalla olisi mahdollisuus tarjota lakkautetun viran kaltainen vakinainenkin virka. Ehdotettu lainmuutos riistäisi siis opettajilta senkin oikeuden, mikä heillä ennestään on ollut ja jota on pidetty riittämättömänä, mistä syystä on annettukin esitys asian uudelleenjärjestämiseksi.

Kun mielestäni siis valtiovarainvaliokunnan ehdottama lisäsäännös johtaisi ilmeiseen kohtuuttomuuteen, kun se lisäksi on kovin epämääräinen ja saattaisi aiheuttaa huomattaviakin tulkintavaikeuksia ja monenlaista sekaannusta kansakoululaitoksen hallinnossa, niin pitäisin mitä suotavimpana, että suuri valiokunta poistaisi valiokunnan ehdottaman lisäyksen ja palauttaisi tässä kohden säännöksen siihen muotoon, mikä sillä on hallituksen esityksessä.

Ed. Österholm: Jag hade haft för avsikt, att giva uttryck åt ungefär samma uppfattning som rdm. Mantere beträffande statsutskottets tillägg till § 23, 1 mom. Jag kan därför inskränka mig till att uttala min anslutning till den uppfattning, som han framfört. Jag vill dock tillägga att beträffande detta stadgande är att märka, att regeringen visserligen i sin proposition till 1930 års första riksdag föreslog formuleringen: „i samma kommun erbjuden, för honom lämplig lärartjänst''. I sin nu föreliggande proposition har regeringen frångått denna uppfattning och föreslår formuleringen „liknande lärartjänst.'' På samma ståndpunkt ställde sig kulturutskottet vid 1930 års första riksdag, såsom framgår av dess då avgivna utlåtande till statsutskottet. Nu gällande lag talar även om „liknande lärartjänst''. Jag vill därför förena mig om förhoppningen, att stora utskottet måtte återgå till regeringens proposition i denna punkt.

Ed. Sallila: Hallitus on jättänyt eduskunnalle esityksen kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista toukokuun 18 päivänä 1923 annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta. Tämä hallituksen muutosehdotus tietää kuitenkin käsitykseni mukaan jonkin verran kunnallisen itsehallinnon supistamista ja siinä suhteessa toivoisin, että suuri valiokunta hankkisi etenkin 9:nnen pykälän muutosehdotuksen johdosta sivistysvaliokunnan lausunnon, koska asia on tähän asti käsitelty vain valtiovarainvaliokunnassa.

Se seikka, josta ajattelin suurta valiokuntaa evästää, koskee mainitsemaani 9 pykälää, jossa määritellään opettajan valintavalta. Hallitus perusteluissaan ilmoittaa, että milloin kansakouluntarkastaja ei ole voinut kansakoulunopettajan vaalia vahvistaa ja on asian jättänyt kouluhallituksen ratkaistavaksi, on usein ilmennyt epäselvyyttä kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annetun lain 9 pykälän 3 momentin tulkinnasta, minkä johdosta hallitus esittää sitä selvennettäväksi jäljempänä mainitsemassani muodossa. Tämä hallituksen mainitsema pykälä on kuitenkin verrattain selvä, mutta sen käytäntöön sovelluttamisessa on näyttänyt olevan halua tulkita sitä epäselvästi. Nykyisen lain mukaan asia tapahtuu siten, että ellei tarkastaja hyväksy johtokunnan vaalia, jätetään asia kouluhallituksen ratkaistavaksi, jonka on joko vaali vahvistettava tai jätettävä asia johtokunnan uudelleen harkittavaksi. Siinä ei siis ole oikeastaan mitään epäselvyyttä olemassa. Mutta nyt tämän hallituksen esityksen mukaan, johon valtiovarainvaliokuntakin näkyy yhtyneen, jäisi asia sellaisen ratkaisun varaan, että ellei kouluhallitus voi vaalia hyväksyä, sen on „palautettava asia joko johtokunnan uudelleen käsiteltäväksi, taikka milloin yksi hakijoista ilmeisesti on toisia soveliaammaksi ja taitavammaksi katsottava, määrättävä hänet virkaan koevuosille kutsuttavaksi.'' Tässä suhteessa epäilen ettei kouluhallituksella ole riittävää tuntemusta meidän maamme kaikista opettajaksi aikovista henkilöistä ja epäilen, että kunnallisen itsehallinnon perusteita jonkin verran tämän lain kautta pienennettäisiin.

Toivon, että suuri valiokunta kiinnittää mainitun lain 9 pykälään huomiota.

Ed. Lohi: Ed. Mantereen lausunnon johdosta minä pyydän huomauttaa, että kyllä valtiovarainvaliokunta on tätä asiaa verrattain perusteellisesti tutkinut ja tutkinut kaksi kertaa kahdessa eri kokoonpanossa ja tullut molemmilla kerroilla samaan tulokseen. Asiahan on nimittäin niin, että meillä on olemassa opettajia liian paljon, niin että niitä täytyy vähentää huomattava määrä, ja hallituksen esityksen mukaan tulisi asia kulkemaan sillä tavalla,

että aina siinä tapauksessa kun ei kunnalla ole tarjottavana vastaavanlaista virkaa, opettaja olisi oikeutettu saamaan lakkautuspalkan koko ikänsä, vaikka hän luopuisi kokonaan opettajatoimen alalta, ottaisi jonkun muun toimen vastaan. Ja tämä on kohtuutonta. Tästä syystä valiokunta on tullut siihen, että opettaja on myöskin velvollinen ottamaan muun hänelle soveltuvan viran. Silloin kuin näin kerran sanotaan, ei voi tulla kysymykseen, että varsinainen kansakoulunopettaja velvoitetaan ottamaan joku käsityönopettajan virka tai niin poispäin, joten valiokunnan mielestä tämä on aivan välttämätöntä tällä tavalla laajentaa kunnan oikeutta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely on päättynyt ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 24, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelu:

Maatalousministeri Raatikainen: Käsillä olevan kysymyksen, valtion hevossiittolan ja hevoshoitajakoulun perustamisen johdosta pyydän tässä lausua muutamia ajatuksia.

Hevosjalostusjärjestöt, maataloushallitus ja eräät yksityiset henkilötkin ovat työskennelleet kolmattakymmentä vuotta siihen suuntaan, että maahamme jalostustyötä tukemaan perustettaisiin hevossiittola. Vuonna 1928 asetti silloinen hallitus komitean harkitsemaan kysymystä hevossiittolan perustamisesta ja laatimaan ehdotuksen asiasta. Komitea valmisti huolellisesti asian ja jätti mietintönsä hallitukselle viime vuoden alussa. Hallitus hankki komitean mietinnöstä koko maata käsittäviltä ammatillisilta järjestöiltä lausunnot, jotka kaikki olivat puoltavia. Sitä paitsi kävi maanviljelijäin lähetystö hallituksen puheilla asiaa selvittämässä ja kiirehtimässä. Kuluvan vuoden keväällä antoi hallitus eduskunnalle komitean ehdotusten mukaisen esityksen hevossiittolan ja hevoshoitokoulun sekä armeijan hevosvarikon ja ratsukoulun perustamisesta. Kun eduskunta ei ennättänyt käsitellä asiaa loppuun, antoi nykyinen hallitus taas eduskunnalle tällä istuntokaudella uudestaan nyt esilläolevan esityksen. Tätä asiaa on verrattain huolellisesti valmistettu ja sitä ovat myöskin tämän eduskunnan ammattivaliokunnat, maatalousvaliokunta ja puolustusasiainvaliokunta, asiantuntijoita kuultuaan valtiovarainvaliokunnalle antamissaan lausunnoissa kannattaneet ja pitäneet sen toteuttamista tärkeänä ja kiireellisenä. Valtiovarainvaliokuntakin on periaatteessa asettunut samalle kannalle, mutta sen enemmistö on katsonut, että toimenpiteen toteuttaminen olisi vaikean rahatilanteen vuoksi lykättävä. Mietintöön liittämässään vastalauseessa on vähemmistö kuitenkin katsonut toimenpiteen toteuttamista hallituksen esityksen mukaisesti tarpeelliseksi. Kun on vakavia syitä olemassa, jotka vaatisivat asian ratkaisemista myönteiseen suuntaan, niinkuin ammattivaliokunnatkin ovat esittäneet, lienee syytä kosketella kysymystä vielä tälläkin asteella, ennenkuin eduskunta määrää kantansa sen suhteen.

Hevosten pito on meillä, kuten tiedetään, varsin laajassa mittakaavassa tarpeellinen useimpienkin elinkeinojen tähden. Maataloudessa tarvitaan niitä enimmän, mutta niitä tarvitaan muutenkin taloudellisen toiminnan palveluksessa, vieläpä puolustuslaitoksenkin tehtävissä. Maassamme lasketaan olevan noin 400,000 hevosta, joitten yhteinen arvo on keskimääräisen yksikköhinnan 3,000 markan mukaan laskiessa 1,200 miljoonaa markkaa. Tämä on huomattava pääoma, mutta vielä enemmän merkitsee se, että vuotuisten hevosenpitokustannusten lasketaan nousevan hevosta kohden 4,000 markkaan vuodessa ja siten koko maassa 1,600 miljoonaan markkaan.

Kuten yleisesti tiedetään, on hevosten käyttöarvo hyvin vaihteleva. Ne ovat eri-

vahvuisia voimiltaan, niillä on erilainen luonne ja nopeus ja niiden kyky käyttää hyväkseen rehua samoin kuin niiden terveys on erilainen. Toiset kestävät työkunnossa yli 20 vuoden ja toiset tuskin 15 vuotta. Se määrä, mikä eri hevosilla aikaansaadaan, ja sitä mukaa niiden työkustannukset ovat varsin erilaiset. Vielä on huomattava, että hevosen työajan mukaan kuluu myöskin miehen työaika, joka siten tavallaan kaksinkertaistuttaa sekä hyvät että huonot tulokset.

Esimerkkinä hevosten erilaisen laadun vaikutuksesta mainittakoon, että tiloilla, joilla on pidetty työkirjaa ja hevosten työt on verrattain tarkasti järjestetty, on huomattu, että samoissa olosuhteissa toisella hevosella voidaan vuodessa tehdä työtä jopa 50 päivää enemmän kuin toisella. Nämä ovat seikkoja, jotka vaikuttavat maanviljelijäin tuotteiden hintaan. Ja koska erittäinkin nykyaikana ovat tuotantohinnat markkinahintoja korkeammat, muodostuu parannuksen aikaansaaminen aivan nykytärkeäksi.

Onkin senvuoksi hyvin ymmärrettävää, että on ryhdytty sellaisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on jalostamisen avulla kehittää hevoskantaamme, kuten muitakin kotieläimiämme, niiltä vaadittaviin tehtäviin mahdollisimman sopiviksi. Tässä tarkoituksessa työskentelevät maanviljelijäin järjestöt. Näihin järjestöihin kuuluu niiden keskuselin ja 19 hevosjalostusliittoa sekä niiden lähes 300 paikallisyhdistystä, joissa on noin 12,500 jäsentä. Hevosjalostusliitot käyttävät työhön noin 650,000 markkaa omia hankkimiaan varoja ja yli 500,000 valtiolta saamiaan varoja, sekä paikallisyhdistykset yli 1,600,000 markkaa, eli yhteensä noin 3 milj. markkaa. Edellämainitun lisäksi käyttää valtio samaan tarkoitukseen vielä yli 800,000 markkaa vuodessa.

Hevosjalostustoiminnasta mainittakoon vielä, että kantakirjaan tarjotaan vuosittain yli 2,000 hevosta ja hyväksytään noin 90 oritta ja 1,000 tammaa, jotka ovat suorittaneet sellaiset niitten käyttöarvoa selvittävät kokeet, jotka toistaiseksi on voitu toimeen saada. Sen lisäksi hoitavat jalostustoimintaa valtion ja edellämainittujen järjestöjen virkailijat, jotka tekevät vuosittain noin 3,000 matkapäivää.

Yksityisten hevosten kasvattajain taloudellista vastuuta selvittää se tieto, että maassamme tarvitaan vuosittain yli 22,000 varsaa. Tätä varten tarvitaan jo niin huomattavat kustannukset siitosoriitten pitämiseksi että asiantuntijat ovat laskeneet ne 5 milj. markaksi vuodessa. Eri-ikäisten varsojen ja nuorten hevosten rehuksi menee, kun meillä on säännöllisesti noin 7,000 kasvavaa, korkeintaan 3-vuotista hevosta, päätä kohden 1,500 markkaa vuodessa, eli yhteensä 105 miljoonaa markkaa.

Jos kaikki edellämainittu toiminta tapahtuisi tarkoituksenmukaisin perustein, voitaisiin ehkä sanoa, että tämän työn nojalla voidaan pitää mahdollisena siittolan perustamisen lykkäämistä. Mutta asia ei kuitenkaan ole niin. Nykyisin tapahtuu siitoshevosten valinta osaksi ulkomuodon, osaksi lyhytaikaisten kokeiden perusteella. Tällöin jäävät milteipä vakavan arvostelun ulkopuolelle hevosten tärkeimmät ominaisuudet, kuten vetovoima, kestävyys, rehun käyttökyky ja hevosten luontainen terveys, jotka avut muodostavat hevosen kannattavaisuuden, esittämällä ne yksilöt, jotka kykenevät tuottamaan vähimmillä kustannuksilla. Suurin piirtein tästä johtuu että käsillä olevien hevosten joukosta nykyisten valintamenetelmien avulla ei löydetä uuden hevospolven luomiseen paraita yksilöitä. Kunnollisten siitosoriiden hankinta onkin senvuoksi jatkuvasti ollut erittäin vaikeata ja epävarmaa. Tästä ovat kärsineet yksityiset maanviljelijät, oriita ostavat yhdistykset sekä valtio, mutta eniten ne maanviljelijät, jotka ovat joutuneet epäonnistuneiden oriiden jälkeläisiä kasvattamaan. Taloudellisesti asiallisen ja tarkoituksenmukaisen siitosvalinnan aikaansaamista varten on tarpeellista järjestää hevosille kuten toisillekin kotieläimille siitoskeskus, mikä on ainoastaan sillä keinoin mahdollista, että perustetaan valtion siittola, jossa hankitut, paraanlaatuiset hevoset voidaan arvostella ja lopullisesti valita, niiden siittolassa tapahtuneen pitkäaikaisen työssä käytön perusteella. (Ed. Ryömä: Mille kotieläimille?) Eikö lääkintöhallituksen tirehtööri sitä tiedä? Sopii pikkusen tutustua maatalousammattiin, niin oppii tietämään.

Ainoastaan tällä tavoin voidaan saada sellainen määrä oikeilla perusteilla tarkasti vertailtua ja valittua ainesta, jonka avulla on mahdollista suunnitelmallisen työn nojalla luoda taattua kanta-ainesta maanvil-

jelijäin ja heidän järjestönsä työtä tukemaan. Aivan samoin kuin kasvinjalostuslaitos kehittää maanviljelijäin tarpeita varten uusia entistään parempia kasvikantoja. Siittola on tarpeellinen senkin vuoksi, että kun siellä on käytettävänä riittävästi sekä kasvavia että siitokseen ja työhön käytettäviä hevosia, voidaan siellä tutkimustoiminnan avulla tarkistaa hevosten siitokseen käyttöä, hoitoa ja ruokintaa sekä hevoskasvatusta koskevia tutkimukseen perustuvia tietoja. Tähän asti on niitä kauttaaltaan ollut pakko perustaa ulkomaisiin, vieraissa oloissa ja meikäläisiin verraten erilaisilla hevosilla toimitettuihin tutkimuksiin. Vaikka niiden nojassa on tähän saakka oltu pakotetut toimimaan, ovat ne osoittautuneet usein meillä paikkansa pitämättömiksi. Se on aiheuttanut hevosten kasvattajille, maanviljelijöille lukemattomia kalliita kokemuksia ja pettymyksiä. Mutta toistaiseksi ei ole saatu aikaan eikä nähtävästi ilman tämän asian hyväksymistä saadakaan aikaan sellaista toimintaa omassa maassamme. Siittolassa se on mahdollista, sillä siellä on paitsi hevosainesta, myöskin melkein ilman eri kustannuksia työvoimaa sitä varten. Sekä siittolan jalostus- että tutkimustoiminnan avulla on saatava ja myöskin saatavissa taloudellisesti paras hevoskasvattajain ja heidän järjestönsä perusta jo nykyjään sangen laajassa mittakaavassa harjoittamalle ja valtion rahallisesti tukemalle hevoskasvatustyölle.

Maanviljelijäin ja heidän järjestönsä muukin hevostaloudellinen edistystoiminta on vailla sellaisia selvittäviä perusteita, joita on mahdollista saada hevossiittolassa harjoitettavan tutkimustyön avulla. Siittolan yhteyteen, jossa on edellämainitut runsaat erilaatuiset ja eri-ikäiset hevosvarat, on mahdollista vähäisin kustannuksin laittaa hevoshoito- ja kengityskoulu, jotka ovatkin tänne suunnitteilla. Kun sekä hevoshoito- että hevoskengitysopetus ovat olleet jo pitkän aikaa kipeästi järjestämisen tarpeessa, on siittolan aikaansaaminen jo senkin vuoksi verraten kiireellinen. Siittolan tuki on hevoskasvatukselle siitäkin syystä erittäin tarpeellinen, että puolustuslaitos tarvitsee ratsutarkoitukseen soveliaita hevosia. Hevosten soveliaisuudella ei ole tarkoitettu ainoastaan, eikä pääasiassakaan sitä, että ne olisivat mukavia ratsastajille, vaan sitä, että niillä on sellainen kyky täyttää tarkoitustaan, ettei puolustuskuntoisuutemme siitä kärsi. Kolmanneksi tulee niiden kyvyn tässä suhteessa olla niin riittävän, että ne kestävät tätä käyttömuotoa, eivätkä liian nopealla kulumisella aiheuta tarpeettoman suuria uudistamiskustannuksia. Sekä puolustuskuntoisuutemme että taloudellisten etujemme mukaista on, että tällaiset hevoset saadaan kasvatetuksi omassa maassa ja että ne ovat muiden käyttömahdollisuuksiensa puolesta sellaisia, joita voidaan käyttää kasvattajan luona kaikkiin taloustehtäviin. Tällainen hevonen on saatavissa kehittämällä omista hevosistamme. Niiden jalostustoiminta on jo käynnissä, mutta vasta alullaan, ja puolustuslaitos on jo jättäytynyt niiden varaan. Senvuoksi ovat vakavat syyt kehoittamassa ryhtymään ajoissa tehokkaisiin jalostustoimenpiteisiin, joka siittolan avulla onkin mahdollista.

Edellämainittu hevoslaatu on n. s. kevytlaatuinen eli varsinainen yleinen hevosemme. Se on meille tarpeellinen toisestakin syystä. Olosuhteet ovat eri osissa maata ja myöskin erikoisissa talouksissa m. m. maaperän ja kulkuneuvojen suhteen siksi erilaiset, että kahden eri hevostyypin kehittäminen näyttää taloudellistenkin syiden vuoksi olevan tarpeellista. Tässäkin suhteessa on siittolatuki tarpeellinen sellaiselle työlle, jota jo tehdään ja johon jo uhrataan varoja, mutta jossa varojen käyttö on saatava tarkoituksenmukaiselle pohjalle.

Kun tällä hetkellä puolustuslaitoksen taholla ollaan suostuvaisia läheiseen yhteistyöhön taloushevosen kasvatuksen kanssa, on se meille suuri etu useimpiin muihin maihin verraten. Monissa niistä on tässä suhteessa jouduttu hankaloihin riitaisuuksiin. Ne ovat olleet monelle maalle sangen kalliita ja siksi olisi mitä tärkeintä välttää ne meillä. Meilläkin samantapaiset riitaisuudet ovat uhkaamassa, mutta ne nyt näyttäisivät esilläolevan aloitteen myönteisen ratkaisun avulla olevan vältettävissä. Se tulisi aikanaan olemaan suuri säästö, sillä näin olisi olemassa mahdollisimman suuret takeet päästä eroon ulkomaalaisten ratsuhevosten käytöstä. Meillä uhrataan pääasiallisesti maataloudessa tarvittavien hevosten pitoon ja kasvatukseen sekä jalostustoimenpiteisiin vuotuisesti suuria varoja, ilman että on tarpeellisia takeita niiden käytön tarkoituksenmukaisuudesta. Maatalouden taloudellinen tilanne on tällä hetkellä, kuten tiedämme, sellainen,

ettei sitä ole helppo saada kannattavaksi, eikä näytä olevan mitään toivoa ajan parantumisestakaan lähitulevaisuudessa. Nyt kysymyksessäolevan hevoshoitokasvatusasian korjaaminen tulisi yhdeksi perusparannukseksi.

On mielestäni olemassa painavat syyt asian puolella sitäkin suuremmalla syyllä, kun tässä ei ole kysymyksessä sellaisen järjestelmän luominen, joka olisi meille epäselvä. Tässä on kysymys jo olemassaolevasta toiminnasta sellaisen puutteen poistaminen, joka on tunnettu vuosikymmeniä ja jonka korjaamiseksi on harkittu ja kypsä suunnitelma olemassa. Mikäli asia koskee tarkoitukseen kiinnitettävien varojen määrää, verrattuna itse asian suureen taloudelliseen merkitykseen, on kyseessäoleva summa verrattain vaatimaton. Hevostalouden edistämistä varten myönnetyt apurahat ovat pitkät ajat pysyneet miltei muuttumattomina, sekä tehtävän laajuuteen ja laatuun nähden verraten pieniä. Ahtaasta raha-ajasta huolimatta olisi nyt eduskunnan hyväksyttävä hallituksen esittämä hevoshoidon kehittämiselle erittäin suuriarvoisen laitoksen perustaminen, sillä sen avulla saataisiin lasketuksi varma pohja paremmin kannattavalle, taloudelliselle hevoshoidolle.

Eräiden hevoskasvattajien puolelta on mainittu, että jos hevossiittola laitettaisiin, tulisi siitä kilpailija yksityisille hevoskasvattajille, niin etteivät yksityiset hevoskasvattajat sen perästä olisi tilaisuudessa yhtä hyvin kuin nykyisin saada kasvattamiaan hevosia myydyksi esim. siitoshevosiksi. Tämä pelko on aiheeton, sillä eihän meidänkään maan hevostarpeessa paljon merkitse tarpeen täyttäjänä sellainen varsaluku, joka, niinkuin on suunniteltu, tuottaisi noin 50 yksilöä vuodessa. Se voisi olla tuotannon pohjan vertailussa ja arvostelussa merkityksellinen, samalla tavalla kuin kasviviljelysasemalla yksilökasvit, hyviä jalosteita esille etsittäessä ja muodostettaessa, vaan ei suinkaan markkinatuottajamerkityksessä arvosteltuna.

Tätä asiaa on pääasiallisesti vastustettu rahallisista syistä, koska valtionkin rahoja tarvitaan monella tavalla ahtaan ajan lievittämiseen, työttömyyden poistamiseksi ja pulan auttamiseksi ja poistamiseksi. Tähän tarkoitukseen käytettävät rahat, joilla ensi vuoden aikana järjestettäisiin laitumia ja ratsastuskenttiä samoinkuin rakennettaisiin rakennuksiakin, olisivat miltei yhtä tehokkaita työttömyyden torjumiseksi kuin erityiset työttömyysrahatkin. Samalla olisivat sinne hankittavien siitoshevosten ostot juuri nykyisissä oloissa vähälukuisuudestaan huolimatta edes vähäisenä virikkeenä ihan lamassa oleviin hevososto ihin hevosten kasvattajilta.

Edellä esitettyjen ajatusten perusteella suosittelen suurelle valiokunnalle hallituksen esityksen hyväksymistä.

Ed. U. Hildén: Den historiska utvecklingen av landets öden har gjort, att hästaveln härstädes icke ägnats den uppmärksamhet, som den har rätt att fordra av staten. Under den svenska tiden gjordes visserligen försök att förbättra häststammen genom ett slags stuteri å kungsgårdarna men dessa blevo dock av mindre betydelse, emedan man på den tiden saknade den vetenskapliga insikt, som är nödvändig för att ett avelsarbete skall krönas med framgång. Sedan vår lantdag och riksdag tillkommit har man visserligen beviljat medel för hästavelns befrämjande, men icke tillräckliga för att nå det mål man har förespeglat sig. Själva hava vi icke heller haft målet klart för oss och vilka riktlinjer vi böra följa, endel har velat hava en god springare, andra en god draghäst, en tredje har önskat en annan egenskap utvecklad hos hästen, med andra ord den finska hästen skulle vara en häst, som i sig förenar alla möjliga egenskaper. Följden av en sådan fordran har varit, att man aldrig kunnat nå toppresultat, utan stannat långt under.

Sedan vi nu blivit självständiga har det blivit klart för envar, att vi behöva två typer av våra finska hästar. Den ena måste besitta de egenskaper, som försvaret förutsätter, med andra ord vara en lätt häst, som duger för vårt kavalleri, men som samtidigt kan begagnas för skogskörslor och av mindre jordbrukare. Den andra, en tyngre häst, behöva vi för vår industri och vårt större jordbruk, kraftiga tillräckligt för att draga våra tunga jordbruksmaskiner. Våra motorfordon hava gjort, att den i vårt land så högt uppskattade travarförmågan numera kan bortlämnas, och detta gör det lättare att få de övriga fordringarna fyllda.

Svårt är dock att få de riktlinjer och

önskemål omsatta i praktiken, som vi önska. Här behövs en stark enhetlig ledning, som först kan erhållas genom statens hjälp, sålunda att ett statens häststuteri inrättas enligt de grunder, som i propositionen föreslås, och som bygger på den av statsrådet tillsatta kommitténs betänkande. Man har i statsutskottet förkastat frågan, motiverande detta med att staten ej har pengar. Men man betänker ej, att statsverket i så fall blir tvunget att nedlägga stora kapital på reparationer av remontskolans stallar i Villmanstrand, pengar, som kunna användas till nybyggnader å den föreslagna nya platsen. Ej heller är det rätt, att staten nu knappar in på byggnadsverksamheten, då arbetslösheten eljes är stor och det för staten gäller att skaffa arbete åt så många som möjligt. Allt finnes även inom det egna landets gränser, som behövs för att få det föreslagna stuteriet i gång. Ingen penningexport behöver komma ifråga.

Jordbrukarena behöva ej heller frukta, att staten genom detta stuteri skall börja konkurrera på hästmarknaden. Nej, stuteriet skall bliva den förädlingsanstalt, därifrån goda avelsdjur sändas ut till olika delar av landet för att förenhetliga vår häststam. Få vi vår häststam enhetlig så kunna vi tänka på att exportera hästar t. ex. till Ryssland, där en kolossal hästbrist är rådande. Därför hoppas jag, att stora utskottet skall omfatta reegringens proposition och godkänner densamma.

Ed. Rautaharju: Tänään käsiteltävänä oleva hallituksen tekemä ehdotus hevossiittolan perustamisesta on pidemmän ajan ollut hallituksenkin taholta kysymyksessä. Samoin se on ollut vireillä hevosjalostustyöntekijäin sekä hevoskasvattajain piireissä.

Jo vuonna 1913 teki maanviljelyshallitus senaatille ehdotuksen oriaseman perustamisesta sisältyen samaan esitykseen ehdotus hevoshoitokoulun perustamisesta. Sitten vuonna 1922 jätti maataloushallitus maatalousministeriölle täydellisen ehdotuksen asiasta määrittelemällä tällä kertaa, mille maatilallekin laitos olisi perustettava. Kun Hevosjalostusliittojen Keskushallinnon valtuuskunta keväällä 1923 teki maataloushallitukselle aloitteen siittolakysymyksen eteenpäin viemisestä, kääntyi maataloushallitus huhtikuussa 1923 ehdotuksen johdosta maatalousministeriön puoleen, esittäen että hevossiittolakysymys ratkaistaisiin hevosjalostusliittojen kokouksessaan ehdottamalla tavalla.

Kysymys hevossiittolan perustamisesta on siis ollut jo parin vuosikymmenen ajan vireillä muodossa tai toisessa.

Tämän edellinen hallitus asetti maatalousministeriön esityksestä 16 p:nä helmikuuta 1928 komitean käsittelemään samaa hevossiittolan aikaansaamista ja jalostuksen keskittämistä.

Tämä komitean mietintö on nyt nähtävänä ja ovat komitean jäsenet olleet yksimielisiä siitä, että hevossiittola on välttämätön, niin maataloutemme kannattavien hevosten jalostukseen kuin sotalaitoksemmekin hevosten jalostukseen nähden.

Luullakseni onkin siihen siksi painavat syyt, että asia olisi vihdoinkin saatava toteutetuksi. Sillä onhan muidenkin kotieläinten jalostukseen nähden siitoskeskukset osoittautuneet tarpeellisiksi. Vaan vielä suuremmalla syyllä hevosiimme nähden, sillä sukupolvet seuraavat verrattain hitaasti toisiaan, joten yksityisen pitkäaikainenkin työ voi mennä hukkaan, jos seuraaja ei harrasta samaan päämäärään pyrkimistä tai ei harrasta ollenkaan hevossiitosta. Käsiteltävänä olevaan kysymykseen on kylläkin muutamilta tahoilta hevoskasvattajainkin piireissä suhtauduttu epäilyksellä, syystä että valtio tulisi kilpailemaan yksityisten hevoskasvattajain kanssa.

On tietenkin myönnettävä, että sitä vähemmän valtion tarvitsisi ostaa hevosia, mitä enemmän se ehtii saada omiaan kasvatetuiksi. Vaan eihän voida kieltää valtiota kasvattamasta monella muulla omistamallaan tilalla hevosia omaksi tarpeekseen ja vieläpä myytäväksikin. Siten pelko kilpailusta käsitykseni mukaan on aiheeton, kun ottaa huomioon sen eittämättömän hyödyn, mikä siitä on ajanmittaan tuleva yksityisille hevoskasvattajille. Sillä on myönnettävä, että muuta keinoa ei voida löytää hevosten yksilöllisten ominaisuuksien, luonteen, käyttökelpoisuuden ja taloudellisten ominaisuuksien selville saamiseksi, kuin pidempiaikaiseen käyttöön perustuvat kokeet ja laskelmat. Komitea on mietinnössään tullut siihen tulokseen, että kannattavaisuutta silmälläpitäen ei siittolassa voitaisi jatkuvasti pitää kuin korkeintaan

100 kappaletta siitokseen käytettävää tammaa ja 4 à 5 oritta, johonka summaan kuuluisi sotalaitoksenkin tarpeeksi ajateltu osa. On otettava huomioon koko maamme hevosmäärä, joka virallisten tulosten mukaan oli v. 1927 395,968. Vuoden 1918 jälkeen, jolloin kantakirjain pitäminen tuli kantakirjakonsulentin tehtäväksi, on merkitty vuoteen 1928 mennessä 9,600 tammaa ja 2,900 oritta. Kantakirjaoriita oli v. 1927 käytännössä 1,000 kappaletta, joten siittolan hevosmäärä on niin pieni prosentti, ettei kilpailusta ole juuri pelkoa.

Edellä esitetty hevosten luku ei talousarviotamme tehtäessä olisi aivan mitätön summa, jos varovaisestikin laskettuna yksikköhinnaksi lasketaan 3,000 markkaa emille ja varsoille 2,000 à 800 markkaa, niin yhteinen summa on yli miljaardin (1,180,000,000: —).

On huomioonotettava, kuinka suurien ja huomioonotettavien arvojen enentämistä hevosjalostustyö meillä tukee ja hoitaa ja miten tärkeä tehtävä sillä maataloudellemme on, ja on selvää, että nykyistä suhteellisesti alkuperäistä hevosjalostustamme on pidettävä taloudellisena heikkoutena. Hevosjalostustyötä on senvuoksi kehitettävä ja siinä päästävä samantapaisiin tuloksiin kuin karjakantamme jalostustyössä on jo päästy.

Maatalousministeri täällä selostaessaan tätä hevossiittolakysymystä toi sen niin asiallisesti julki, että minusta on turhaa tästä enää ruveta puhumaan. Toivoisin, että tämä tulisi asiallisesti harkituksi suuressa valiokunnassa, johon tämä asia palautetaan.

Ed. P u l l i n e n: Hevostalouden suureen merkitykseen nähden maamme talouselämässä ovat valtion toimenpiteet hevosjalostuksen edistämiseksi olleet tähän saakka hajanaiset ja ne järjestöt, jotka ovat huolehtineet hevosjalostuksesta sekä hevoshoidon edistämisestä, ovat saaneet tähän saakka toimia verrattain vähäisen valtioavustuksen turvissa. Seurauksena tästä onkin ollut, että hevosjalostustyö meillä ei ole päässyt kehittymään edes samalle tasolle kuin karjanjalostustyö, vaikka hevosen merkitys taloudessa olisi sen kyllä ansainnut.

Tämänvuoksi onkin hevosmiespiireissä kauan toivottu ja tehty anomuksia, että hevosjalostustyön vakauttamiseksi saataisiin maahan valtion hevossiittola. Anomusten johdosta on hallituskin kiinnittänyt asiaan huomiota ja antanut valmistaa sitä. Kun valmistustoimenpiteet nyt ovat monipuolisen harkinnan jälkeen valmiit ja kun eri tahoilla myönnetään, että suunnitelmat siittolan perustamisesta ovat kaikin puolin onnistuneet, ja kun siittolan paikasta, josta on ollut erimielisyyttä, on nyt päästy yksimielisyyteen, niin olisi tärkeätä saada asia nyt ratkaistuksi.

Valtiovarainvaliokunta ehdottaa kuitenkin hallituksen esityksen tällä kertaa hylättäväksi rahallisista syistä. Kun siittolan perustamiskulut voitaisiin haitatta jakaa useammalle vuodelle, niin toivoisin, että suuri valiokunta yhtyisi mietintöön liitettyyn vastalauseeseen esityksen hyväksymisestä. Hylkäys tuottaisi suuren pettymyksen laajoille hevoskasvattajapiireille sekä aiheuttaisi hevosjalostuksessa vielä nykyisestään lamaannusta, mikä asian tärkeyteen nähden olisi valitettavaa. Esityksen hyväksymistä puoltaisi myös se, että hevoshoitokoulutus, joka meillä on melkein kokonaan laiminlyöty, saataisiin tällä tavalla järjestetyksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään s u u r e e n v a l i o k u n t a a n.

9) Ehdotus laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan e n s i m m ä i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä valmistelevasti käsitelty ed. Hagan y. m. lak. al. n:o 15, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Ö s t e r h o l m: Det är anmärkningsvärt, att riksdagen i dag har på dagordningen tvänne lagförslag, som avse ändring av 9 § i lagen om grunderna för folksko-

leväsendets organisation. För det första, regeringens proposition n:o 22, som nyss behandlades i första läsningen och för det andra rdm. Hagas nu föreliggande motion. De båda lagförslagen sträva att utveckla lagstiftningen i olika riktningar. Rdm. Hagas motion avser att överlämna bestämmanderätten vid val av lärare i folkskolor åt folkskoledirektionerna, medan regeringens proposition å andra sidan önskar öka skolmyndigheternas, närmast skolstyrelsens bestämmanderätt i detta avseende. För min del hyser jag uppfattningen, att rdm. Hagas motion under inga förhållanden borde godkännas. Beträffande regeringens proposition är jag tveksam och skulle finna det klokast om riksdagen skulle låta det bliva vid det gamla. Den nu gällande avfattningen av paragrafen tryggar enligt min upfattning bäst såväl skolans intressen som rättvisans krav.

Ed. Haga: Kulturutskottet har i sitt betänkande föreslagit, att ifrågavarande motion måtte förkastas och som motiv anför utskottet, att det föreslagna tillägget till 9 § i lagen om grunderna för folkskoleväsendets organisation icke är för praktiken behövligt, emedan de nuvarande bestämmelserna äro tillräckliga, som stadga, att den som befinnes lämpligast och skickligast skall till tjänsten utses. Skulle förhållandet på detta område vara sådant eller fullt tillfredsställande och tydligt, skulle icke den av mig m. fl. undertecknade motionen kommit till. Det har tyvärr under senaste tid i flera fall inträffat, att lärare- eller lärarinneval, som av vederbörande direktioner i fullt laga former blivit verkställda och där enligt direktionernas enhälliga mening den för tjänsten lämpligaste och skickligaste blivit utsedd, efteråt av skolstyrelsen blivit upphävda, och direktionerna hava blivit ålagda att bland samma sökande förrätta nytt val. Åtminstone en del av folkskoleinspektörerna hava tolkat hithörande bestämmelser så, att den sökande, som har de högsta vitsorden, särskilt i lärarförmåga, alltid bör utses, och en sådan tolkning gör, att direktionerna, på vilka valen ankomma, icke ha fri prövningsrätt att till tjänsten utse den, som enligt deras prövning, vilken i de flesta fall grundar sig på personkännedom, befinnes lämpligast och skickligast. Jag förstår, att häremot invändes, att sådant ingripande från statsmyndigheternas sida skett endast då, när direktionerna missbrukat sin förtroendeställning och vid valen låtit släktskap och andra dylika saker spela in. Jag vågar påstå, att så icke är förhållandet, och jag kan som bevisföring åberopa, att i det inspektionsdistrikt, där det av mig påtalade inträffat, har lärarkåren enhälligt tagit parti mot inspektörerna samt ansett ett förtydligande av detta lagrum nödvändigt, vilken hållning de självfallet icke intagit, ifall direktionerna missbrukat sin förtroendeställning. Det bör icke glömmas, att de personer som hava höga vitsord eller goda betyg, oftast hava möjlighet att komma i åtanke och erhålla tjänst, men vi böra sträva därhän, att också personer med mindre goda vitsord, vilka i det praktiska livet visat sig vara goda förmågor, icke undanhållas och tillbakaträngas, när de väl försvara sin plats.

Utskottet åberopar vidare som motiv, att staten till stor del ekonomiskt underhåller folkskolorna. Jag vill ingalunda bestrida, att så är förhållandet. Glömmas bör likväl icke, att kommunerna hava stora egna utgifter för sina folkskolor. Det ankommer ju å kommunerna att till huvudsaklig del bestrida kostnaderna för skollokalers uppförande, ensamma ansvara för dessa lokalers uppvärmning, belysning m. m., som ensamt för sig kräver stora summor per år. Vidare skola kommunerna ensamma anskaffa nödig jord och betesmark samt andra natura-förmåner för lärarkårerna och därtill deltaga med 1/3 av alla övriga kostnader utom de lagbestämda löneförmånerna. Ihågkommas bör, att folkskolorna förvaltas av kommunerna samt att de äro kommunernas egendom. Under sådana förhållanden äro de i motionen påtalade ingripandena från statsmyndigheternas sida ägnade att inkränka på och ledera kommunernas självstyrelserätt. Statsmyndigheterna böra i detta fall, enligt min mening, taga sig talan endast ifall inkompetenta personer av direktionerna utses.

Jag hoppas att stora utskottet, till vilket frågan går, beaktar de anförda synpunkterna och intager en annan ståndpunkt än kulturutskottet.

Ed. Mantere: Koska valiokunnan hylkäävä mietintö on yksimielinen, niin on, aiheetonta lähemmin kosketella esillä olevaa kysymystä. Tahdon vain lyhyesti ilmoittaa, että puolestani täysin hyväksyn valiokunnan kannan ja myöskin ne perustelut, millä tätä kantaa on puollettu. Ne näkökohdat, jotka ed. Österholm äskettäin mainitsi, ovat niinikään kaikin puolin paikkansa pitävät. On ilmeistä, että voimassa oleva lainsäännös hyvin vastaa tarkoitustansa ja olisi erittäin arveluttavaa, jos sitä muutettaisiin siihen suuntaan kuin aloitteentekijät ovat ehdottaneet. Siitä olisi varmaan seurauksena, että monissa tapauksissa opettajaksi otettaisiin henkilö, joka on heikompi sekä tiedoiltaan että taidoiltaan kuin kilpahakija. Kouluhallituksessa esille tulleet tapaukset selvästi osoittavat, että johtokunnat varsin monissa tapauksissa olisivat halukkaat valitsemaan opettajaksi hakijoista heikomman, joskus kaikkein heikoimman. On ollut välttämätöntä, että sekä tarkastaja että myöskin kouluhallitus ovat voineet puuttua asiaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokutaan.

10) Ehdotus laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 25, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 18. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. Hänninen: Maailmansodan aikainen nälkäaika ja maailmankaupan häiriytyminen silloin ovat mitä suurimmassa määrin tehostaneet eri valtioitten pyrkimystä päästä viljanviljelyksessäkin niin pitkälle, että kukin maa tulisi mahdollisimman paljon omillaan toimeen. Monissa sellaisissakin valtakunnissa, jotka luontonsa puolesta eivät varsinaiseen viljanviljelykseen ole sopivia, kuten esim. Norjassa, alettiin valtiovallan puolelta tehokkaasti tukea maanviljelijöitä peltoalan laajentamisessa. Norjassa käytettiin tähän tarkoitukseen vuosina 1918—26 55 milj. kruunua ja raivattiin sinä aikana 50,000 ha uutta maata. Myöskin useissa muissa Euroopan maissa on viime aikoina viljelysmaitten laajentamista valtion puolelta tuettu. Tässä mainittakoon vain lisäksi Italia, jossa suorastaan valtion työnä on entisiä epäterveellisiä rämeitä eli marenneja laajat alat vehnäpelloiksi kynnetty.

Suomen eduskunta myönsi 1920 uudisviljelyksen laajentamiseen 30 milj. markkaa ja myöhemmin 16 milj. markkaa, ja näiden toimenpiteiden kautta lisääntyi peltopinta-ala vuosina 1921—22 70,000 hehtaarilla. Edelleen on eduskunta mainittuun tarkoitukseen myöntänyt 1928 menoarvion yhteydessä 15 miljoonaa jaettavaksi pienviljelijöille korottomina lainoina sekä samana vuonna keväällä 20 miljoonaa, niin ikään viime vuoden menoarvion yhteydessä 25 miljoonaa.

Niinkuin hallituksen esityksestä näkyy, on näitä palkkioita hakenut 37,500 pienviljelijää ja suunniteltujen raivausten ala on 43,500 ha sekä 6,700 ha laidunmaata. Sangen huomattava ala uutta viljeltyä maata on siis tulossa. Raivauspalkkioitten jakamisella on jo tultu sangen huomattaviin tuloksiin. Olen erikoisesti seurannut näiden palkkioiden vaikutusta Pohjois-Suomen eräillä rajaseuduilla ja voin mainita, että niillä on ollut siellä huomattava merkitys. Sellaiset pieneläjät, joiden pienet viljelykset eivät vuosikymmeniin ole laajentuneet, ovat nyt tarttuneet kuokkaan ja huomattavia aloja raivanneet uutta maata, ja ovat saaneet niistä huomattavia satoja. Pohjois-Suomessa on tuhansia pieneläjiä, joiden haltijoilla koti on ollut vain ikäänkuin levähdyspaikkana, kun ovat kulkeneet työmaalta työmaalle. Juuri näille ovat raivauspalkkiot erittäin tarpeellisia. Ne tekevät mahdolliseksi, että nämä vasta uudisraivauksessa alkuun päässeet saavat tilaisuuden jonkin aikaa vuodessa tehdä työtä omalla konnul-

laan ja siten vuosi vuodelta voivat saada entistä enemmän elatuksen apua kotikonnustaan.

Suuri valiokunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön pääkohdissaan, m. m. siinä, että raivauspalkkioiksi olisi käytettävä 20 miljoonaa eikä vain 10 miljoonaa vuodessa, kuten hallitus oli esittänyt ja että laki olisi säädettävä viideksi vuodeksi. Sen sijaan ei suuri valiokunta ole hyväksynyt sitä valtiovarainvaliokunnan lisäystä, että palkkion saanti tulisi riippuvaksi myöskin metsäpinta-alan laajuudesta, jonka mukaan ne pienviljelijät, joilla on 1—10 ha peltoa ja lisäksi Etelä-Suomessa yli 30 ha metsämaata ja Pohjois-Suomessa yli 110 ha kasvukelpoista metsämaata, eivät saisi mainittua palkkiota. Erittäinkin sosialistit ovat tätä kantaa ajaneet ja koettaneet vaikuttaa siihen, että palkkion saanti tuon metsäpinta-alarajan yläpuolella loppuisi. Minkälaisiin mahdottomuuksiin veisi, jos tämä sosialidemokraattien ehdottama metsäpinta-alan rajoitus otettaisiin palkkion saantiperusteeksi, sitä osoittavat seuraavat seikat:

1. Lain ulkopuolelle jäisivät m. m. suuret alueet Pohjois-Suomea ja Lappia, joissa ei vielä ole isojako edistynyt niin pitkälle, että voitaisiin sanoa, miten paljon maata isossajaossa tulee tilalle. Sellaisia pitäjiä ovat m. m. Enontekiö, Utsjoki, Inari, Petsamo, Kuusamo, Posio; lisäksi Kuolajärvellä ja Kemijärvelläkin on isojako vielä niin keskeneräinen, ettei vielä tiedetä tarkoin, paljonko asukkaat tulevat saamaan maata. Sitävastoin Kuusamon ja Posion kuntien pienviljelijäin eli manttaalittomien tilojen maakysymys, samoin Kemijärven ja Kuolajärven pientilain lisämaakysymys ovat vielä paraillaan eduskunnassa valmisteltavina. Ei suinkaan ed. Pekkalakaan, joka täällä on kovin innokkaasti ajanut metsäpinta-alan ottamista jakoperusteeksi, voine väittää, etteivät näiden seutujen pieneläjät tarvitsisi raivauspalkkioita. Ovathan siellä peltopinta-alat tavattoman pienet vanhoillakin tiloilla ja uusilla sitäkin pienemmät, usein vain pieni perunamaa majan ympärillä.

2. Metsäpinta-alat sekä Lapissa että muualla Pohjois-Suomessa sekä itsenäistyneillä kruununtorppareilla että tilallisilla tulevat olemaan sikäli suuret, että vain vähäinen osa näistä uudisraivaajista tulisi osalliseksi näistä raivauspalkkioista. Ei suinkaan Perä-Lapin asukkaalle ole suurtakaan iloa suuresta metsäpinta-alasta. Siellä tulee tilaa kohden useita satoja hehtaareja pienimmillekin, mutta sehän on sellaista tunturikoivikkoa, jota ei voi myydä eikä paljon muutenkaan käyttää kuin polttopuina. Jos talo on Ruotsin rajalla, esim. Könkämäjoen varrella, siellä sillä voi koivuillakin olla jonkin verran kauppa-arvoa.

3. Venäjälle laskevien vesistöjen varsilla ei arvo-metsälläkään ole ainakaan tätä nykyä paljon mitään arvoa. Niin ollen toisin paikoin tuo suuri pinta-ala tiloilla voi olla melkeinpä rasituksena, kun otetaan huomioon, että monin paikoin maa on siellä niin karua, ettei se tahdo kasvaa metsää. Mainitsen esimerkkinä Kuolajärven Tuutijärven ympäristön, ja minä luulen, että ed. Pekkalakin tuntee tämän seudun tavattoman karuuden. Siellä on pientä näreikköä peninkulmien laajuudella, ja vaikka sitä olisi kuinka paljon hyvänsä talolla, ei siitä sille tuloa lähde.

4. Jos joku on uskaltanut ostaa raiskiotilan, jossa metsä on vain taimistoa, vaikkapa sitä olisi 115 ha, ja kun peltoala olisi pieni, niin hän ei, vaikka olisi kuinka köyhä, hän ei pääse osalliseksi näistä raivauspalkkioista.

Pohjois-Suomen kannalta katsoen olisi laki siinä muodossa kuin se on valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, melkein mahdoton, ja muuallakin Suomessa sangen epäkäytännöllinen ja veisi kohtuuttomuuksiin. Mistä esim. saadaan tarkka selvitys tilan pinta-aloista? Pitäisikö jokaiseen hakemukseen liittää maarekisteriote, jos sellainen olisi saatavissa? Ja miten siitä todettaisiin kasvukelpoisen metsämaan suuruus? Sitähän on kartastakin tarkoin mahdoton todeta. Pitäisikö tehdä tutkimus itse paikalla? Semmoinen työ tulisi verraten kalliiksi. Kun rajapinta-ala Etelä-Suomessa olisi 30 ja Pohjois-Suomessa 110 ha, olisi kai tätä lakia varten maa jaettava vyöhykkeisiin. Sanottaisiin, että täällä Etelä-Suomessa metsäpinta-alaraja olisi 30 ha, seuraavassa 40, sitten 50, 60, 70, 80, 90, 100 ja 110 ha. Siten tulisi verraten suuritöinen vyöhykejako, ja siinäkin voitaisiin tehdä aika paljon virheitä. Se vaatisi erinomaisen tarkkaa maan tuntemusta, niin että toimeenpanoasetuksen teko, jos tämä metsäalarajoitus tulisi lakiin, kävisi erittäin vaikeaksi. Koko tämä metsäpinta-ala-juttu on mielestäni kamariteoriaa, joka tekisi tämän lain erittäin monimutkaiseksi

ja paikoin, niinkuin täällä olen selittänyt, Pohjois-Suomeen nähden melkeinpä mahdottomaksi.

Kannatan sentähden suuren valiokunnan ehdotusta.

Ed. Pekkala: Viime istunnossa antamassani lausunnossa jo osoitin,

että käsillä oleva lakiehdotus, joka tarkoittaa uudisviljelys- ja raivauspalkkioiden myöntämistä pienviljelijöille, ei siinä muodossa kuin suuri valiokunta on sen hyväksynyt anna takeita siitä, että palkkiot tulevat jaetuiksi todellisille pienviljelijöille, sillä, kun lakiehdotukseen sisältyy ainoastaan peltopinta-alarajoitus, mutta ei mitään säännöstä maksimimetsäpinta-alasta, saattaa suurempikin tila päästä palkkioista osalliseksi;

että jos kohta lain mukaan palkkioita jaettaessa tulisi huomioonotettavaksi asianomaisen taloudellinen asema, tällainen määräys, joka on harkinnan varassa, ei anna varmuutta siitä, että palkkiot tulevat niille, joille ne on tarkoitettu;

että metsäpinta-alarajoituksen lakiin ottaminen ei aiheuta, lakia käytäntöön sovellutettaessa, sen suurempaa hankaluutta kuin peltopinta-alarajoituskaan, koska molemmat ovat yhtä selvästi todettavissa, varsinkin jos säännös muodosteltaisiin niin, että samaa maksimimetsäpinta-alaa sovellutetaan kautta koko maan, huolimatta siitä, että olosuhteet siihen samoin kuin peltopinta-alaankin nähden vaihtelevat maan eri osissa melkoisesti;

että voimassaolevassa asutuslainsäädännössä kuitenkin jo pitemmän aikaa on sovellutettu valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen sisältyvää säännöstä metsäpinta-alasta, joka vaihtelee maan eri osissa, ilman että tästä on käytännössä aiheutunut mitään hankaluutta;

että täytäntöönpanoasetuksessa voidaan lähemmin määritellä, mitä pinta-alaa maan eri osissa on sovellutettava, jolloin voidaan liikkua 30—110 hehtaarin välillä;

että tällaista säännöstä, joka sisältyy jo maataloustuotannon edistämislainoja koskevaan lakiin, on maatalousvaliokunta viime aikoina valtiovarainvaliokunnalle antamissaan lausunnoissa suositellut käytäntöönotettavaksi;

että viimeinen maalaisliittolainen hallitus antaessaan esityksen mainitun maataloustuotannon edistämislainoja koskevan lain muuttamisesta meni tässä kohden vielä pitemmälle, ehdottaen lakiin otettavaksi paitsi pelto- ja metsäpinta-alarajoitusta myöskin niittyalaa koskevan säännöksen, mikä epäilemättä olikin oikein;

että, kun kuitenkin niittyalan muuntaminen pelloksi varsinkin Pohjois-Suomessa saattaisi käytännössä aiheuttaa hankaluutta, se puheenaolevassa tapauksessa olisi jätettävä huomioon ottamatta;

että kyseessäolevien palkkioiden myöntämisellä vain siinä tapauksessa on työttömyyden lieventäjänä merkitystä, että ne tulevat jaetuiksi pienimmille pientiloille, n. s. kääpiöviljelmille, jotka myös kipeimmin tällaisia palkkioita tarvitsevat;

että valtavan pääosan, noin 84 % myönnettävistäkin palkkioista, tulee jakamaan ilmeisesti Maatalousseurojen Keskusliitto, lopun jäädessä Pienviljelijäin Keskusliiton ja Pienviljelijäin-Liiton osalle; ja

että, jos mieli palkkioiden jakamiseen nähden hankkia varmat takeet ja selvät ohjeet, lakiin olisi otettava kiinteät määräykset niistä ehdoista, joilla palkkioita voidaan myöntää ja joihin eittämättä kuuluu myöskin ehto korkeimmasta sallitusta metsäpinta-alasta.

Näitä tosiasioita ei ole voitu täällä nytkään kumota, ja on senvuoksi vaikeata ymmärtää, minkätähden asetuttaisiin, kuten suuren valiokunnan enemmistö on tehnyt, valtiovarainvaliokunnan ehdotuksesta poikkeavalle kannalle, ellei syynä ole ollut pyrkimys sisällyttää palkkioiden saajien piiriin myöskin suuremmat tilalliset, jolloin pyrkimyksen kylläkin saattaa ymmärtää. On tosin huomautettu siitä, että hyväksymällä edelle suosittelemani ja valtiovarainvaliokunnan ehdottama metsäpinta-alarajoitus, palkkioiden saajien piiristä suljettaisiin pois m. m. lukuisat valtion asutustoiminnan kautta muodostuneet tai muodostettavat asutustilat, mutta tällainen luulo perustuu ilmeisesti väärinkäsitykseen. Sillä asutuslainsäädäntöönhän sisältyy juuri yllämainitunlainen säännös, joten kaikki siten syntyneet pientilat ilman muuta tulisivat olemaan palkkion saantiin osalliset.

Olen jo aikaisemmin painostanut sitä seikkaa, ettei yksin peltopinta-ala, taloudellisen aseman ohella, saisi olla määräämässä, mitkä tilat pääsevät palkkiosta osalliseksi, koska tällöin saatetaan toiset seudut

parempaan, toiset huonompaan asemaan. Valaistakseni tätä tosiasiaa pyydän vielä esittää eräitä näkökohtia. Mitä parempi on tilan liikenneasema, sitä pienemmällä peltoalalla se tulee toimeen, koska tilan talouden voimaperäisyys varsin suuressa määrin riippuu sen liikenneasemasta. Tähänastinen palkkioiden jako kuitenkin osoittaa, että niistä ovat Etelä-Suomessa päässeet osallisiksi keskimäärin huomattavasti enemmän peltoa omistavat pientilalliset kuin Pohjois-Suomessa. Niinpä oli palkkiota saaneiden pientilojen pellon keskisuuruus Uudenmaan läänin maanviljelysseuran alueella 4.7 hehtaaria. Se on ollut keskisuuruus. Läntisen Viipurin läänin maanviljelysseuran alueella on tilojen keskisuuruus 4.9 hehtaaria, Hämeen läänin maanviljelysseuran alueella 4.2 hehtaaria, mutta Perä-Pohjolan maanviljelysseuran alueella 2.1 hehtaaria ja Lapin maatalousseuran alueella 1.2 hehtaaria. Tämä riippuu ilmeisesti osaltaan siitä, ettei ole lainkaan otettu huomioon tilan niitty- eikä metsäalaa, jolloin eroavaisuudet eivät olisi yllämainitunlaiset.

Mainittakoon myös, että kun esimerkiksi Pienviljelijäin Liiton jakamista palkkioista osallisiksi päässeiden pientilojen peltoala oli keskimäärin 2.8 hehtaaria, lähenteli Suomen eteläpuoliskon maanviljelysseurojen välityksellä palkkioita saaneiden pientilojen keskimääräinen peltoala viittä hehtaaria ja tässä voi olla syy siihen, miksi m. m. Maatalousseurojen Keskusliiton johto täällä niin tarmokkaasti puolustaa suuren valiokunnan käsilläolevaa ehdotusta.

Ed. Hännisen lausunnon johdosta on huomautettava, ettei hän ole täysin ottanut selkoa asiasta. Mitä isonjaon alaisiin pitäjiin tulee, niin siellä metsäpinta-ala määritellään luonnollisesti manttaalin perusteella, joka on tiedossa. Niinkuin jo äsken huomautin, pääsevät kaikki valtion metsämaiden asumukset osallisiksi palkkioista, joten ed. Hännisen väite ei pidä paikkaansa. Se osa tilallisia, joiden tilat ovat Venäjälle laskevien vesistöjen varsilla, on niin pieni, etteivät ne tässä koko maata käsittävässä asiassa merkitse mitään. Maarekisteriä ei tarvita metsäpinta-alan toteamiseen yhtä vähän kuin sitä tarvitaan peltopinta-alan toteamiseen. Kun ed. Hänninen täällä huomautti, että minun esittämäni tiedot ovat kamariteoriaa, niin minä pyydän saada huomauttaa siihen, että ed. Hännisen esittämät tiedot ovat „kuusamolaista teoriaa".

Valtiovarainvaliokunnan ehdotusta myös metsäpinta-alan rajoituksen ottamisesta lakiin on arvosteltu varsinkin maalaisliittolaisten taholta. He näyttävät kokonaan unohtaneen, että heidän viimeinen oma hallituksensa, jonka pätevyyttä he eivät epäille, samalla joutuu heidän arvostelunsa alaiseksi. Olisi odottanut, että joku edustaja heidän ryhmästään olisi noussut hallitusta puolustamaankin, varsinkin kun puolustelu tällä kertaa olisi pohjautunut asiallisesti varsin vahvoihin perusteihin. Pidän nimittäin kohtuuttomana, että sellainen tehtävä jätetään asiaankuulumattomien käsiin.

Ed. Lohi: Kun ed. Pekkala täällä toistamiseen on niin voimakkaassa äänilajissa puolustanut sitä kantaa, että näitä uudisraivauspalkkioita olisi annettava yksinomaan niille, jotka metsämaata omistavat (Vasemmalta: Sitä tarvitsevat!) sen mainitun määrän, niin on minun huomautettava, että vaikka tällainen säännös, jossa rajoitetaan myös metsämaan pinta-ala, on aivan luonnollinen, silloin kuin järjestetään uudisasutusta, kun tahdotaan nimenomaan sellaista asutusta saada aikaan, jossa olisi edellytykset siihen, että viljelijä perheineen tulisi siinä toimeen, kysymys on silloin aivan toisen luontoinen kuin nyt esillä oleva kysymys. Kun tämän lain tarkoituksena on saada pellon pinta-ala maassa lisätyksi niille viljelijöille, joiden pellon pinta-ala on kovin pieni, koetetaan päästä siihen, että saataisiin omavaraistalouteen siirtymään näistä pienviljelijöistä niin suuri osa kuin mahdollista, niin silloin kun tämä on tarkoitusperänä, niin silloin ei ole merkitystä pantava siihen, minkä verran metsäpinta-alaa on olemassa, mutta enempi yksinomaan siihen, jos peltoa on vähän ja jos taloudellinen asema on sellainen että viljelijä ei kykene sitä ilman tällaista valtion väliintuloa lisäämään. Ne ovat ne perusteet, jotka kaiken järjen nimessä pitää olla oikeat perusteet. Tässähän suuren valiokunnan ehdottamassa muodossa sanotaan laissa, että tätä „uudis- ja laidunviljelyspalkkiota jaetaan sellaisille varsinaisille pienviljelijöille, joiden peltoala uudisraivauksen kanssa on korkeintaan 10 ha ja joiden katsotaan, heidän taloudel-

linen asemansa huomioon ottaen, olevan tällaisen palkkion tarpeessa.'' Jos nyt noudatetaan sitä teoriaa, mitä ed. Pekkala täällä on niin voimakkaasti ajanut, niin voimme ottaa esimerkin kahdesta naapurista. Toinen voi olla, jolla on tuota metsäpinta-alaa muutama hehtaari enempi, mutta se on sellaista, josta hän ei ikinä voi penniäkään saada. Se on raiskattu jo aikaisemmin. Voi olla, ettei saa edes kotitarvetta tuosta omasta metsästä. (Ed. Huttunen: Kuka sen on raiskannut?) Edelliset asukkaat mahdollisesti, joko ovat ne olleet sen omat vanhemmat tai onko se oston kautta siirtynyt muilta, tai kuka tahansa. Toinen voi olla vieressä, joka sittenkään ei ole taloudellisesti läheskään niin ahtaalla, jonka metsäpinta-ala sopii näiden rajojen sisälle, mutta hätä ei ole läheskään niin suuri. Peltoa voi olla kaksi kertaa niin paljon kuin tuolla toisella, jolla metsäpinta-ala ylittää tuon rajan, kaksi kertaa enempi kuin edellisellä. Tämä saa, tämä toinen, valtion apua. Toiselle, vaikka se olisi kuinka köyhä, laki ei anna minkäänlaista mahdollisuutta toimeenpanoviranomaisille antaa sille apua. Onko tällainen järjestelmä oikea, moraalisesti oikea? Minä tahdon nimenomaan kysyä, onko sellainen järjestelmä sitä tarkoitusta vastaava, jota tällaisella lailla pyritään ajamaan? Jos se seikka, että tässä nimenomaan määritellään se, jota määritelmää ei ollut silloin, kun aikaisemmin näitä palkkioita jaettiin, että „joiden katsotaan, heidän taloudellinen asemansa huomioonottaen, olevan tällaisen palkkion tarpeessa,'' tämä määritelmä on se, joka on kaikkein oikeudenmukaisin.

Se seikka, että joskus on maalaisliittolainen hallituskin joutunut antamaan sen suuntaisen esityksen, se nyt johtuu siitä, että silloin oli meillä eduskunta semmoinen, jolloin eduskunnan päätökset kykenivät sosialidemokraatit sanelemaan. Mutta onneksi ei nyt ole niin asianlaita.

Ed. Pullinen: Kun ed. Pekkala täällä uudisti viime istunnossa pitämänsä esitelmän, niin hän sanoi, että silloin ei vastattu siihen, eikä nytkään voida kumota hänen asiallisia väitteitään. Tämän johdosta minä pyydän huomauttaa, että nämä väitteet, mitä hän esitti, tosiasiallisesti kumottiin asian ollessa ensimmäisessä käsittelyssä, kun asia lähetettiin suureen valiokuntaan, ja kun tämä ed. Pekkalan kolmasti uudistettu esitelmä ei tällä kertaakaan ole uutta sisältänyt, ei kellään ole halua uudelleen tuoda esille niitä vastaväitteitä ja samoja asioita, joita silloin lausuttiin, kun ed. Pekkalan väitteet kumottiin. Lukiessani tätä ed. Pekkalan viime istunnossa pitämää esitelmää mietin, että mistä aiheutuu, että hän niin kiinteästi pitää kiinni ehdotuksestaan, että avustusehdoksi metsäpinta-ala määrättäisiin, ja sain sen käsityksen, että se johtuu siitä, että ed. Pekkalalla on kokonaan väärä käsitys käsitteestä pienviljelijä. Hän nimittäin mainitsee, että sellainen viljelijä, jolla on 10 ha peltoa, ja 200—500, jopa 1,000 ha metsämaata, voitaisiin lukea pienviljelijäksi. (Ed. Pekkala: Ei!) Niin on tässä paperissa. (Eduskunnasta: Kyllä se niin on!) Minä tämän johdosta sanon, että niissä piireissä, jotka arvostelun toimittavat ja näitä avustuksia jakavat, ei ole tällainen käsitys, ja niissä osataan tämä asia arvostella eikä tällaisiin väärinkäsityksiin voida johtua ollenkaan asiantuntijain asiaa käsitellessä, niinkuin ed. Pekkala luulee. Nähtävästi metsämiehillä on toisenlainen käsitys yleensä maataloudesta ja maatalouselämästä ja siitä johtuu hänen erehdyksensä tässä asiassa. Toinen syy, mistä vielä tahdon huomauttaa osoittaakseni, miten heikko ed. Pekkalan asia on, on se, että jos ed. Pekkalan ehdotus — uudistan, mitä aikaisemmin olen sanonut — tulee laiksi, niin se vie siihen, että koko tämän avustustoiminnan käytäntöön saattaminen on erinomaisen vaikea ja se tulee saamaan aikaan hankaluuksia sekä turhia kustannuksia. Sitäpaitsi ed. Pekkalan viimeinen lausunto osoitti, ettei sitä myöskään tarvita. Hän todisti, että keskimäärin 5 hehtaaria on ollut niillä taloilla viljelystä, jotka ovat tätä lainaa tähän mennessä hakeneet. Tästä ei siis ole ollut kellekään minkäännäköistä haittaa; päinvastoin on asia kulkenut oikeaa tolaansa eikä ed. Pekkala voi näyttää mitään väärinkäytöksiä tapahtuneen.

Ed. Lahtela: Se kanta, jolle tässä kysymyksessä on ed. Pekkala asettunut, asettaessaan metsämaan pinta-alan, siis metsämaan laajuuden, palkkion saamisen ehdoksi, on joka tapauksessa kestämätön. Täällä on monessa puheenvuorossa osoitettu ne mahdottomuudet, mihin tämä veisi.

Minun tarvitsee vain esittää tässä vielä yksi näkökanta.

Mehän tiedämme, että talojen jaossakin samoin kuin isossajaossa jaetaan metsämaatkin jyvityksen perusteella. Ja jyvityksen perusteella toimitetussa jaossa voi käydä niin, että toinen tilallinen saa vain yhden hehtaarin korkeasti jyvitettyä metsämaata, sensijaan kuin toinen samanlainen osakas saa huonompaa metsämaata 10 hehtaaria. Siitä huolimatta on voinut käydä niin, että se, joka on saanut 10 hehtaaria tätä huonompaa metsämaata, on saanut vielä arvoltaan paljon huonomman osan. Jos metsämaan pinta-alan laajuus asetetaan ehdoksi palkkion saamiselle, joutuvat ne, jotka ovat saaneet huonompaa metsämaata ja voineet kärsiä tappion toisten osakasten kesken toimitetussa jaossa. myöskin palkkioiden ulkopuolelle. Tällainen kohtuuttomuus tulisi myöskin jatkumaan tässä uudisraivauspalkkioiden saannissa arvaamattomiin asti. Kun kerran ei ole kysymys siitä, että tässä ruvettaisiin metsämaita laajentamaan tai niitä kasvattamaan, niin minun käsittääkseni ei metsämaan pinta-ala voi olla mikään määräävä. Varallisuus, joka täällä on määrääväksi pohjaksi esitetty, perustuukin juuri siihen, että vähäväkisimmät tulevat saamaan avustusta. Voihan olla niin, että henkilö, joka omistaa — sanokaamme — sen 110 hehtaaria metsämaata, voi olla paljon huonommassa taloudellisessa asemassa kuin se, joka omistaa vain puolet tuosta määrästä. Näin ollen jäisi huonommassa taloudellisessa asemassa oleva pientilallinen osattomaksi palkkiosta ja paremmassa asemassa oleva tulisi osalliseksi siitä. On siis kohtuutonta, että metsämaan pinta-alan laajuus, joka ei perustu mihinkään varallisuussuhteeseen, asetettaisiin määrääväksi palkkion saamisessa, kun on kysymys pellon pinta-alan laajentamisesta.

Ed. Pojanluoma: Tulen esittämään, että hyväksyttäisiin hallituksen esitys niin rahamäärään kuin palkkion suuruuteen nähden ensimmäisen pykälän kohdalla. Tällaisena valtion rahatalouden vaikeana aikana olisi uskottava tämä hallituksen hoidettavaksi, koska hallitus on katsonut sen tällä 10 miljoonalla voivansa hoitaa. Vaikka asia onkin monessa suhteessa tärkeä, niin on varmaa, että siinäkin mennään harhaan, kun siihen kovin ylenmäärin koetetaan käyttää rahaa. Ehdottomasti on monessa suhteessa paremmin ja hyödyllisemmällä tavalla tulee käytetyksi, kun annetaan joko korottomia tai halpakorkoisia lainoja kuin että kovin suuria palkkioita antamalla houkutellaan ihmisiä kokeiluun. Kun kerran hallitus on niinkin huomattavan rahamäärän esittänyt, niin mielestäni olisi se hyväksyttävä. Samoin ne perustelut, millä hallitus tätä perustelee palkkioiden suuruuteenkin nähden, olisivat mielestäni paikallaan. Meillä on esim. niin uudis- kuin laidunviljelyksessäkin hyvin paljon maanviljelijöitä vielä sillä kannalla, ettei kaikki ole aivan osunut oikeaan, ja se kaikki kokeilu nyt tälläkin alalla voi tulla valtiolle hyvinkin kalliiksi, ettei siitäkään ole vastaavaa hyötyä. Ovatpa tästä laidunviljelyksestä jo yksityisetkin saaneet sellaista kokemusta, että kun on uhrannut siihen huomattavat rahamäärät, niin on huomannutkin, että siitä täytyy perääntyä ja kokonaan lopettaa ja huomannut kaikki rahansa menneen hukkaan. Ja paljon on siinä suhteessa tullut väärinkäsitystä, on m. m. saatu metsää hävittää ja sitten on vasta huomattu perästäpäin, että siihen on mahdotonta saada laidunviljelystä. Kaikki tällaiset asiat huomioon ottaen meidän olisi uskottava hallitukseen ja oltava hallituksen kannalla, että hallitus parhaiten voisi nämä asiat järjestää. Ja niin tähän määrärahaankin nähden, kun kerran hallitus on katsonut, että se riittää, niin siihen mielestäni pitäisi yhtyä.

Ed. T. Halonen: Kun täällä maalaisliittolaisten ja eräiden muiden suurviljelijäedustajain puolesta on esitetty mahtavasti, kuinka aikaisempi uudisviljelys- ja raivauspalkkiosäännökset on osuneet oikeaan, niin minä tahtoisin valaista sitä parilla esimerkillä. Eräässä Mikkelin läänin kunnassa sai pari maanviljelijää, joista toinen omistaa yli 100 ha metsämaata, alle 10 ha viljeltyä maata ja noin 40—60,000 markkaa pankkitalletuksia, lähes 2,000 markkaa viljelyspalkkiota. Eräs toinen suunnilleen samanlaisessa asemassa oleva henkilö sai hyvän matkaa yli 1,000 mk. viljelyspalkkiota. Ainakin toisen näistä palkkioista välitti maanviljelysseura, joi-

den toimintaa täällä sangen voimakkaasti on puollettu. Nyt täällä maalaisliiton eduskuntaryhmän herra puheenjohtaja lausui äsken, että silloin kun säädettiin lakia maataloustuotannon edistämisrahastosta, silloin täytyi kuulla sosialistien mielipidettä. Nyt ei ole siihen pakkoa. Minä kysyisin vain, merkitseekö tämä ed. Lohen mielipiteen ilmaus sitä, että nyt kuullaan pääasiassa lapualaishenkisten suurmaanomistajain eikä pienviljelijäin edustajain mielipidettä. Kummatkohan tässä ovat oikeimman kannan puolella?

Ed. Salo: Kun kuulin tässä keskustelussa ed. Pekkalan lausunnon, niin tulee mieleeni saman ryhmän esiintyminen tämän asian käsittelyssä aikaisemmin. Ja sanottakoon suoraan, että vasemmisto oli silloin rehellinen. Se vastusti asiaa rehellisesti. Nyt ed. Pekkalan tultua eduskuntaan on hän keksinyt tähän metsäpinta-alan määrittelyn itse asiaa vastustamaan. Pikkuviljelijäin kannatusta toivoen ei uskalleta vastustaa asiaa, mutta valitaan siihen nyt tällainen syy, jolla koetetaan ajaa itse suurta asiaa huonommaksi. Minä toivoisin, että ed. Pekkala ei olisi esiintynyt sillä tavalla, kuin on tehnyt.

Minä luulen, että ed. Pekkala mitä tulee metsäpinta-alaan ja viljelyskysymyksiin, on ehdottomasti väärässä, sillä kyllä Pohjois-Suomen metsäpinta-alat monta kertaa ovat siksi vähän tuottoisia, ettei niistä, varsinkaan jos ajattelemme metsämiehen kannalta, kovinkaan monta kertaa suuria summia myödessä tule. Ed. Pekkala arvelee niillä rahoilla näille viljelyksiä laitettavan. Kyllä ne rahat ovat pian syödyt. Teidän ryhmänne on epärehellinen tässä asiassa. On keksitty tekosyy, kun ei rehellisesti uskalleta sanoa, että me emme hyväksy palkkiojärjestelmää laisinkaan.

Ed. Cajander: Herra puhemies! — Minä pyydän asiassa vielä saada lausua muutaman sanan, joskin tulen osittain toistamaan sellaista, mitä täällä jo on lausuttu.

Mitä tulee tässä asiassa ilmenneeseen pääerimielisyyteen, koskee kysymys, kuten täällä on jo vakuuttavasti osoitettu, pohjaltaan sitä, tahdotaanko nimenomaan pienviljelijöitä avustaa, vai avustetaanko myös muita. 10 peltohehtaaria käsittävä tila on nimittäin varsin epämääräinen käsite. Etelä-Suomessa se on pientila, mutta Pohjois-Suomessa ei ole montakaan tilaa, joiden viljelty peltoala ilman niittyjä olisi 10 ha suurempi. Esimerkkinä mainittakoon, että Kemijärven Alakylän 324 talossa oli maaherran antamien verollepanopäätöksien mukaan keskimäärin vain 1.67 ha peltoa, mutta kyllä niittyä 11.24 ha. Ja Ylikylän 94 talossa oli keskimäärin 0.81 ha peltoa sekä 13.49 ha niittyä. Kemijärven kirkonkylähän on kuitenkin Pohjois-Suomen kaikkein vauraimpia asutusseutuja. Lisättäköön, että samoilla taloilla on samojen verollepanopäätösten mukaan metsämaata Alakylän taloilla keskimäärin 298.96 ha ja Yläkylän taloilla keskimäärin 382.91 ha. Sen sanamuodon mukaan, minkä laki on saanut suuressa valiokunnassa, ei siis avustuksia ainakaan Pohjois-Suomessa tultaisi antamaan erityisesti pientiloille, vaan tulisi avustuksensaanti koskemaan melkeinpä kaikkia tiloja ilman erotusta, mikäli niiden omistajain harkitaan taloudellisen asemansa vuoksi olevan tällaisen palkkion tarpeessa. Sama tulisi asianlaita olemaan moniaalla Suomen eteläpuoliskossa, varsinkin syrjäseuduilla.

Jos siis tahdotaan kysymyksessäolevat varat todella varata pienviljelijöille, ei 10 peltohehtaaria riitä tunnusmerkiksi. Lisätunnustukseksi on valtiovarainvaliokunta ehdottanut kasvukelpoisen metsämaan pinta-alaa. Sitä on, kuten täällä jo on mainittu, käytetty parissa muussakin samanlaisessa laissa, puhumattakaan siitä, että sitä on menestyksellä käytetty valtion metsämaiden asuttamista koskevassa laissa. Ehdotettu määritelmä — 30 ha Etelä-Suomessa ja siihen verrattavissa osissa maata toisena raja-arvona ja toisena raja-arvona 110 ha Lapissa ja siihen verrattavissa osissa Pohjois-Suomea — tarjoaa, kuten valtionmaiden asuttamislain toteuttaminen on osoittanut, riittävän suuren liikkumisvapauden eikä sen noudattaminen käytännössä ole tuottanut mainittavia vaikeuksia.

On sanottu, että tällainen määritelmä tietäisi vääryyttä. Sellainen tilallinen, jolla on Etelä-Suomessa 31 ha kasvukelpoista metsämaata, tuntisi katkeruutta jäädessään ilman palkkiota, naapurin, jonka metsäala on vain esim. 29 ha, saadessa avustuksen. Mutta sellaista katkeruuttahan ei missään tapauksessa voida kokonaan välttää. Samanlaista katkeruutta epäilemättä tuntee

se viljelijä, jolla sattuu olemaan esim. 10 ¼ ha peltoa ja joka siis tuon neljänneshehtaarin takia jää ilman avustusta. Kokemus on sitäpaitsi osoittanut, että metsäpinta-alat aina ovat antaneet siksi paljon harkinnalle sijaa, että niiden perusteella on paljon vähemmän mahdollisuuksia kohtuuttomuuksiin kuin puheen ollen peltopinta-aloista, joita voidaan melkein neliömetrilleen mitata.

On myöskin sanottu, että metsäpinta-alan mukaan ottaminen olisi tarpeetonta, koska avustuksen saannissa on asianomaisen varallisuus määräävänä. Mutta eihän varallisuutta ole milloinkaan pidetty pienviljelijän mittana. Suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan voisi määrätyillä edellytyksillä suurtilallinenkin päästä avustuksesta osalliseksi, jos hän on joutunut taloudellisesti rappiolle, ja sellainenhan ei voi olla lain tarkoitus.

Lisäksi on sanottu, että sellaisena kuin laki nyt on ehdotettu, sellainen tilallinen voisi jäädä osattomaksi, jonka metsä on tosin määräpinta-alaa suurempi, mutta on sen johdosta kutakuinkin arvoton, että se on edellisen omistajan aikana tullut hävitetyksi. Edellisen omistajan hävitystyöhön on kai vedottu sen takia, että on katsottu, että joka itse on metsänsä puhtaaksi hävittänyt, hän tuskin ansaitsee valtiolta palkkiota nyt puheenaolevan lain nojalla. Tosin kyllä meillä on metsiä hävitetty, mutta eihän metsien hävitys toki sentään ole sääntönä ja ei kai näiden poikkeusten pidä antaa tulla lainsäädännössä määrääviksi. Sitäpaitsi peltoon nähden voi sattua aivan vastaava tapaus. Olettakaamme, että on tilallinen, jonka peltoala on 15 ha, mutta jonka pellot jo edellisen omistajan aikana ovat joutuneet rappiolle. Hänkin jäisi suuren valiokunnankin ehdotuksen mukaan ilman avustusta, vaikka hänen peltoalansa tuotto ehkä vastaa tuskin 7 ha:n normaalituottoa.

Minun nähdäkseni ei ole esitetty mitään pätevää syytä valtiovarainvaliokunnan ehdottamaa määritelmää vastaan. Se on sikäli oikeudenmukaisin, että se todella varaa nämä avustukset pientilallisille, kuten tarkoitus avustuksilla on ollut.

Aivan eri asia on, onko tällaisesta asiasta lailla säädettävä. Kokemus tähän asti säädetyistä budjettia sitovista laeista on siihen määrään kielteinen, ettei olisi aihetta uusilla tällaisilla laeilla sitoa eduskunnan harkintavaltaa budjettiasioissa, ellei siihen ole aivan pakoittavia syitä. Sellaisia syitä taas tässä tapauksessa varmaankaan ei ole olemassa, sillä valtiovarainvaliokunnassa ja eduskunnassa tulee aina olemaan riittävästi tämän asian kannattajia, jotenka ei ole vaaraa olemassa, ettei sellaiseen tarkoitukseen varoja osoitettaisi, jos tulo- ja menoarvion järjestely siihen vain suinkin antaa mahdollisuutta. Nytkin on valtiovarainvaliokunta, luullakseni ilman vastalausetta, ottanut budjettiin tätä tarkoittavan määrärahan, vieläpä kaksi kertaa niin suurena kuin hallitus oli ehdottanut. Mutta valtion taloudellinen asema voi kehittyä sellaiseksikin, että myöskin tämän määrärahan suuruutta täytyy saada vapaasti harkita. Sellaisen vapaan harkinnan nyt ehdotettu laki tekee mahdottomaksi.

Olen senvuoksi sitä mieltä, että lain 1 §:ään olisi „lopetetaan''-sanan jälkeen lisättävä sanat: „mikäli valtiotalouden tilasen sallii''. Ellei tällaista lisäystä katsottaisi voitavan hyväksyä, tulen edellä esittämilläni perusteilla lain kolmannessa käsittelyssä ehdottamaan lakiehdotuksen hylkäämistä.

Ed. Pyy: Täällä maalaisliiton taholta valitetaan, että sosialidemokraatit eivät halua ajaa tässä asiassa pienviljelijäin asiaa, kun sensijaan maalaisliiton edustajat ovat ottaneet päämääräkseen ajaa keskisuuruisten maanviljelijäin asiaa. Se on verrattain selvästi osoitettu, että sosialidemokraattien ottamalla kannalla on oikeudenmukaisuutta. Eräät maalaisliiton edustajat näyttävät kokonaan unohtaneen sen seikan, että meillä syntyi pienviljelijöitä viime vuosina sellaisia, joilla saattaa olla viljelmän pinta-alana 10,5 ha, mutta sensijaan metsämaata 15 ha korkeintaan. Tämä on asutustoiminnan yhteydessä usein niin määritelty. Nämä pikkuviljelijät ovat joutuneet rakennusaikanaan verrattain suurten rasitusten alle, silti jäävät ulkopuolelle palkkioista. Sen takia minun tekisi mieleni kysyä, ed. Lohelta, onko moraalisesti oikein sellaisten viljelmien ja viljelijöitten keskinäinen vertailu, joilla saattaa olla peltoa 10,5 ja metsää 15 ja taas toiselta puolen sellaisten, joilla on 9,5 ha peltoa ja metsää 35. Eikö todella viime mainittujen viljelmien taloudellinen asema nykyisen metsälainsäädännön pohjalla ja metsän-

hoidollisesti metsää hoitaen pinta-ala edellytä omin avuin elämistä. Sen takia minä yhdyn kannattamaan sitä rajoitusta, minkä ed. Pekkala täällä on esityksessään tehnyt.

Ed. Pullinen: Ed. Cajander täällä tahtoi puheenvuorossaan saada esiintuoduksi, että ne määräykset, joita ed. Pekkala ehdotti tähän lakiehdotukseen, voisivat viedä kohtuullisiin tuloksiin. Minä pyydän ed. Cajanderille tuoda muutamia esimerkkejä hänen omasta vaalipiiristään ja osoittaa, että jos tämä laki tulee laiksi, niin se viepi suorastaan kohtuuttomuuksiin. Viipurin läänin alueella Luumäen, osan Lappeeta, Savitaipaleen, Suomenniemen pitäjissä useimmilla talollisilla on enemmän kuin 30 ha metsämaata. Jos tällöin laki tulee laiksi, niin mainittujen pitäjien köyhät talolliset eivät tule saamaan tätä avustusta ja nämä olisivat käsitykseni mukaan kaikkein suurimmassa tarpeessa tästä avustuksesta. Siellä on viljelys heikkoa ja takapajulla ja maat huonoja, joten siellä tarvittaisiin avustusta tilusten lisäämiseksi ja tehty muutosehdotus suorastaan estää sen, sillä ainoa keino näihin pitäjiin nähden olisi se, että saataisiin selitetyksi, että niiden olot ovat verrattavissa Pohjois-Suomen oloihin. Kuitenkin luulen, että on hyvin vaikea selittää, että nämä pitäjät voisivat olla Lapin seutujen vertaiset. Loppupuoli ed. Cajanderin lausunnosta oli selvä, hän nähtävästi vastustaa koko tätä lakia ja siinä on syy, mitä varten hän tahtoo kannattaa lisättyjä rajoituksia avustusta annettaessa.

Ed. Pekkala. Ed. Pullinen tahtoi aikaisemmassa puheenvuorossaan väittää, että minä pitäisin pientilana sellaista tilaa, johon kuuluu 5 à 8 ha peltoa ja 2 à 500, vielä tuhatkin ha metsämaata ja että minä olisin aikaisemmassa lausunnossani näin sanonut. Minä olisin toivonut, että ed. Pullinen olisi tämän lausunnon lukenut sanasta sanaan, niinkuin se on kuulunut, sillä minähän olen päinvastoin sanonut, mainittuani yllämainitun esimerkin, että „eivähän toki tällaiset tilat ole pientiloja", siis aivan päinvastoin kuin ed. Pullinen täällä äsken väitti.

Valtiovarainministeri Vennola: Pyydän uudistaa aikaisemmin jo lausumani huomautuksen, että lakiehdotus olisi tehtävä sellaiseksi, että myönnetyt määrärahat jäävät riippuvaksi siitä, mikäli valtiovarain tila sallii. Mitä tällä hetkellä myönnettäviin varoihin tulee, niin olen myös jo aikaisemmin huomauttanut, että valtiovarain tila ei salli myönnettäväksi enemmän kuin 10 miljoonaa. Uudistan sen täällä.

Ed. Vesterinen: Minä valitan sitä, että täällä edistyspuolueen taholta tehtiin ehdotus sellainen, jonka täällä ed. Cajander teki. Asiallisestihan asia on niin, että jos tehty ehdotus menee läpi ja lisätään tähän lakipykälään varaus siitä, että vuosittain annetaan tämä määräraha, jos valtiovarain tila sen sallii, silloinhan yksinkertaisesti me emme tarvitse tätä lakia. Ehdotus on tietääkseni sama kuin ed. Ståhlbergin ehdotus suuressa valiokunnassa. Tämä viepi siihen, että joka vuosi jätetään budjettikäsittelyn yhteydessä ratkaistavaksi, sallivatko nyt valtion varat tämän määrärahan taikka ei, ja siis joka vuosi käsittelemme tämän budjetin yhteydessä. On siis leikkimistä lainsäädännöllä jos laki sellaisessa muodossa hyväksytään. Ja minusta tuntuu vielä kylmemmältä ja vielä ikävämmältä, että saman puolueen taholta ilmoitetaan, että ellei näin tapahdu, he tulevat äänestämään tämän lain hylkäämistä. Minun mielestäni tällä ajankohdalla tällainen puhe pienviljelijäväestölle on vähemmän harkittua.

Mitä yleensä tulee tähän pienviljelijäin kysymykseen ja suurviljelijäkysymykseen, niin kyllä minä tahtoisin teille, sosialidemokraatit, sanoa, että kyllä se on vaikea sulloa ihmiset metsähehtaarien perusteella, kuuluuko se pienviljelijöihin, vai suurempiin viljelijöihin, jossa raja voi riippua vain muutamasta metsähehtaarista. Sillä asia on todella niin, että nyt, kun me kuljemme pienviljelystä kohti huimaa kyytiä joka vuosi, se raja tulee häviämään, jota on niin tarkoituksella ja teoreettisilla laskelmilla koetettu pitää yllä. Valtion taholta asutustoiminnan kautta muodostetaan noin 2,000 tilaa vuodessa; joka vuosi jaetaan tiloja ympäri maan perillisten kesken; tilojen pinta-ala pienenee vuosi vuodelta, ja kun nyt jo osoittaa tilasto vuosilta 1910—20, että pientilojen lukumäärä jo silloin oli 77 ½ %, eräissä lääneissä menee aina 90 %:iin asti, niin ei ole mitään järkeä, että me yrittäisimme edelleenkin pitää jollakin metsäpinta-ala hehtaarimäärällä tätä rajaa yhä edelleenkin agitatiota varten yllä. Minä

viime lausunnossani tältä samalta paikalta huomautin, että minä en käsitä, että sosialidemokraatit voisivat olla vain taktillisista syistä tätä asiaa vastaan. Tämä keskustelu, mikä nyt on suoritettu, erityisesti ed. Paasosen lausunto, osoittaa elävästi, että on tarkoituksena vielä pyrkiä yhä enemmän ja enemmän hajoittamaan maatalousväestöä, ja kävipä ikäänkuin vanhat mainingit vanhoilta torppariajoilta siitä lausunnosta esille, jolloin oli kiihoittamismahdollisuudet niin erinomaisen suuret. Minä sanon, että se ei ole vielä hävinnyt Suomen torppareista tuo viha, jota silloin kylvettiin, Mutta tämä aika, jota me nyt elämme, tämä hirvittävän vaikea taloudellinen elämä, jota potee koko Suomen kansa kaikilla eri elämän aloilla, mutta erikoisesti juuri maatalousväestön keskuudessa, tämä aika on sellainen, että se tuo lähemmäksi suomalaisen talonpojan, pienviljelijän ja suuremman viljelijän. Niitten on yhdessä yritettävä, jos ne mielivät elää tässä maassa ja tilansa säilyttää. Jos eivät ne tätä päämäärää käsitä, niin niiden asema tulee olemaan hirvittävän vakava. Siis on tarpeetonta käsittääkseni yrittää ja koettaa edelleen väittää, että nuo, joilla on 110 hehtaaria Pohjois-Suomessa, 30 hehtaaria Etelä-Suomessa (Vasemmalta: Entäs 10 hehtaaria?) ne kuuluvat sosialidemokraateille ja he pitävät niistä huolta, mutta ne muut, jos heillä on 115—120 hehtaaria, ne eivät kuulu meille, ne ovat porvareita, suurviljelijöitä. Tämä käsitys voidaan niin erinomaisen helposti meillä vielä toistaiseksi syöttää. Mutta tämä aika, Jumalan kiitos, korjaa tämän väärän käsityksen ja teidän poliittisella viljavainiollanne tulee vilja vähitellen loppumaan.

Minusta on asia oikeudenmukainen sellaisena kuin sen suuri valiokunta on hyväksynyt. Sillä täytyy sanoa, että jos toinen, jolla on pienempi hehtaarimäärä rajan toisella puolella, viljelee samoissa olosuhteissa, samoissa varallisuussuhteissa, tilaansa, niin täytyy sanoa että on ilmeinen vääryys tapahtunut, jos toiselta valtio vaatii vain velvollisuuksia ja veroja suoritettavaksi ja toisella on ne edut, mitkä yhteiskunta voi viljelijälle tarjota, nautittavina. Tätä ei voida pitää oikeudenmukaisena. Tämä mielestäni on sellainen vääryys, jota eduskunta ei voi minun käsittääkseni tehdä, loukkaamatta todella vakavasti ihmisten oikeudentuntoa. Ja siihen eduskunnalla ei ole syytä. Eihän se ole vika, jos esim. viljelty pinta-ala lisääntyy. Voi käydä niin, että harkitsemattomasti avustusta myönnetään, minä en tahdo väitellä siitä, voidaan antaa henkilölle jolla olisi ehkä tilaisuus itse hoitaa tämä viljelysraivaustyö. Eihän se kuitenkaan ole niin suuri rikos kun sillä on suoritettuna viljeltyä pinta-alaa korpeen yhä lisää, että tällainen poikkeus voi olla määräämässä, hyväksytäänkö tämä laki vai ei, se on jo sentään liikaa. Minä tahdon nähdä ne edustajat, jotka todellakin tahtovat näiden pikkusyiden takia hylätä tämän lain. Muistakaa, että te lyötte silloin erinomaisen karkealla aseella Suomen hädänalaisen pienviljelijän sydämeen haavan.

Ed. Cajander: On tuskin syytä ruveta yksityiskohtaisemmin väittelemään tässä asiassa. Siitä mitä minä lausuin, pitäisi käydä selville, että olen pitänyt tämäntapaisen lain säätämistä vähemmän suotavana valtion talousarvion järjestelyn kannalta enkä itse asian takia. Mitä itse asiaan tulee, nimittäin pienviljelijäin uudisraivausten avustamiseen, niin siinä suhteessa minä tietääkseni olen ollut yhtä lämmin pienviljelijäin kannattaja kuin kukaan muu valtiovarainvaliokunnassa. Olenhan kannattanut tämän määrärahan koroittamista kaksinkertaiseksi siitä, mitä hallitus esittää. Muuten, koska varat eivät missään tapauksessa riitä kaikkien palkitsemiseen, niin minä katson oikeimmaksi, että varat varataan niille pienimmille.

Ed. Pennanen: Silläkin uhalla, että tämänluontoisessa asiassa hyvin helposti käsitetään toisen esittämät ajatukset väärin, pyydän kumminkin muutamalla sanalla minäkin kajota tähän kysymykseen.

Pidän oikeastaan sopivampana vaihtaa mielipiteitä siitä, onko tällainen asia säädettävä lailla vai onko se järjestettävä budjettipäätöksellä, kolmannessa lukemisessa. Mutta kun kumminkin sekä valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyissä parissa vastalauseessa että eräissä täällä annetuissa lausunnoissa on kosketeltu myöskin tätä kysymystä ja sen sopivaisuutta lainsäädäntökysymyksenä, pyydän siitäkin lausua jo nyt yksin tein jonkun sanan.

Näissä mainitsemissani vastalauseissa on vastustettu koko tätä lainsäädäntökysymystä sillä syyllä, ettei sellaista lainsäädäntöä, joka

rajoittaa eduskunnan harkintaoikeutta talousarvion käsittelyssä, olisi enää jatkettava ilman pakottavaa tarvetta, ja että on arveluttavaa sitoa uusia suuria rahamääriä lailla useiksi vuosiksi eteenpäin. Näissä vastaväitteissä on kylläkin mielestäni varteenotettavaa. Mutta eri mieltä kuitenkin saattaa olla siitä, täytyykö tarve mainitunlaiseen lailla sitomiseen olla ehdottomasti pakottava sekä myöskin siitä, mikä asia on katsottava sellaiseksi pakottavaksi asiaksi, jossa tällainen lainsäädäntö pidetään, ei vain tarpeellisena, vaan myöskin oikeutettuna.

Edelleen on tuon tuostakin kuulunut arvosteluja siitä, että liian suuri osa, n. $^9/_{10}$ osaa valtion menoista on jo sidottu lailla. Siinäkin huomautuksessa on kylläkin myöskin varteen otettavaa. Meillähän on jatkuvasti sidottu suuriakin summia eikä sitoessa ole edes aina osattu lähimainkaan oikein arvostella, mitenkä suuret summat tulevat todellisuudessa kysymykseen, arviot ovat osoittautuneet jotenkin hataroiksi. Mutta toisaalta on huomattava, että meillä on valtionvaroja sidottu ja niitä voidaan sitoa edelleenkin pitkiksi ajoiksi eteenpäin ilmankin lakia. Niinpä on esim. eduskunta erinäisistä valtion yrityksistä päättäessään jopa suorastaan budjettipäätöksellä asiallisesti sitonut eduskunnan pitkiksi ajoiksi myöntämään varoja näiden yritysten laajentamiseen, ylläpitämisestä puhumattakaan. Ne ovat siis asiallisesti sitoneet eduskunnan vastaista vapaata harkintavapautta, vaikkakaan ei ole lakia asiasta laadittu. Mielestäni on nyt tätäkin esillä olevaa asiaa, tätä lakiehdotusta, arvosteltava ei ensinkään periaatteellisena kysymyksenä, vaan tarkoituksenmukaisuuden ja olemassaolevien rahallisten mahdollisuuksien kannalta. Ja tarkoituksenmukaisuussyyt kyllä mielestäni puhuvat tässä esillä olevassa asiassa lainsäädännön puolesta.

Hallituksen esityksen perusteluissa sivuilla 2—3 mainitaan ne syyt, lyhyesti ja mielestäni sattuvasti, minkätakia tällainen jatkuvaisuus ja varma jatkuvaisuus tämänluontoisissa avustuksissa on tarpeellinen. En siis siinä suhteessa tahdo lausuntoani sen kertaamisella jatkaa. Tuskin lienee meillä kellään myöskään epäilyksiä siitä, etteivät tällaiset varat tulisi oikein ja hyvin ja vallan hyvään ja kipeään tarpeeseen sijoitetuiksi. Mutta onko tällainen laki hyväksyttävä vai eikö, se minun mielestäni hyvin paljon riippuu siitä, minkälaisista summista sidottaessa on kysymys. Siinä on siis, niinkuin jo mainitsin, otettava toisaalta huomioon paitsi tarkoituksenmukaisuussyyt, myöskin rahalliset mahdollisuudet. Ja senhän me nyt jokainen tiedämme, että siinä suhteessa ikävä kyllä tällä kertaa valtiomme mahdollisuudet ovat kokolailla rajoitetut. N. s. pääomasäästöähän ei asiallisesti katsoen meillä ole olemassakaan eikä liene liioin toiveita lähiaikoina uuden sellaisen muodostumisestakaan. Hallituksen ensi vuotta koskevan talousarvioesityksen tulopuolelle, mikäli on kuulunut, valtiovarainvaliokunnan on ollut tehtävä huomattaviakin pienennyksiä. Ja kaikki ainakin huomattavimmat lisäykset hallituksen ehdottamiin menoihin tietävät siis käsitykseni mukaan suunnilleen vastaavaa vähennystä menopuolen jossakin toisessa kohdassa. Missä kohdin valiokunta on vastaavia vähennyksiä tehnyt ja miten se on siinä onnistunut, sen arviointihan ei nyt tässä tilaisuudessa ole mahdollisuuksien rajoissa. Minusta kuitenkin, niinkuin jo mainitsin, valtion rahataloudelliset syyt velvoittavat eduskuntaa vissiin pidättyväisyyteen ja sillä perusteella minä olen hallituksen esityksen kannalla myöskin rahamäärään nähden.

Mitä sitten tulee siihen metsäpinta-alarajaan, josta täällä on paljon puhuttu, en tahdo toistaa sitä mitä aikaisemmin on sanottu. Minusta suuri valiokunta on tehnyt aivan oikein poistaessaan valtiovarainvaliokunnan siinä kohden tekemän lisäyksen, joka on, niinkuin täällä on jo huomautettukin, epätäsmällinen ja tässä laissa soveltumaton.

Sitten minä vielä pyydän lyhyesti viitata siihen hallituksenkin esityksessä mainittuun asiaan, ettei viljelyspinta-alan lisääminen ole ainoa eikä aina edes paraskaan keino pienviljelijän talouden tuottoisuuden ja kannattavaisuudenkaan kannalta katsoen. Toisille se on kyllä sitä, mutta toiset pääsisivät varmasti parempiin tuloksiin huolehtimalla ensin jo olemassaolevien viljelyksiensä voimaperäistyttämisestä, kasvukuntoon saattamisesta ja tarkoituksenmukaisesta käyttämisestä. Tällä en tietysti, kuten jo mainitsin, ollenkaan pyrikään kieltämään sitä, että on olemassa jo paljonkin niitäkin pienviljelijöitä, joiden on tarvis ja joilla on mahdollisuus, jopa ainoakin mahdollisuus, kohentaa taloutensa tuottavai-

suutta vain viljelyspinta-alaa lisäämällä ja näitä varten on tietysti valtiovallan tehtävä se, mikä sen mahdollisuuksien rajoissa on myöskin tässä kohden.

Täällä on jo aikaisemmissa lausunnoissa viitattu siihen, että pienviljelijät kaipaavat kyllä valtiontukea monessa muussakin muodossa, milloin velkojensa järjestelyyn, milloin lisämaan hankinnassa, milloin missäkin vaikeuksissaan. Tämä nyt on yksi avustuskeino, jonka minä puolestani hyväksyn, mutta kun minä pidän tämän tarpeellisena sitoa lailla, niin en uskalla mennä rahamäärään nähden sen pitemmälle mitä hallitus on ehdottanut. Ja kun sitten asianomainen lakiehdotus joutuu yksityiskohtaiseen käsittelyyn, niin joko teen sellaisen ehdotuksen tai jos joku toinen tekee sen, niin mielelläni sitä kannatan.

Ed. B r y g g a r i: Seuratessani uudis- ja laidunviljelyspalkkioiden saamisen ehtoja koskevan lain käsittelyä olen saanut sen käsityksen, että ne, jotka tässä tahtovat metsämaan rajoituksen poistaa, ovat selittäneet, että sellaisten viljelmäin omistajat, joilla on enemmän metsämaata kuin asutuslait edellyttävät, ovat vähävaraisia, ja ne viljelmien omistajat, joiden tiluksien pinta-ala on asutuslain mukainen, olisivat varallisia. Minä kuitenkin haluaisin huomauttaa niille, jotka tässä ovat lähteneet metsäpinta-alarajan poistamaan, että heidän tulisi ottaa huomioon, etteivät lakia huonontaessaan vaarantaisi lain hyväksytyksi tulemista. Joku raja täytyy olla, kun kerran yhteiskunnallisia varoja myönnetään avustukseksi, ettei sitä jaeta niille, jotka eivät ole avun tarpeessa. Meidän käsityksemme mukaan on pinta-ala rajoitus sopivampi mittapuu kuin tulkinnan alainen varallisuusperuste.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta siirtyy lain yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §.

Keskustelu:

Ed. P e k k a l a: Minä esitän, että pykälä hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan ehdottamassa muodossa.

Ed. P o j a n l u o m a: Minä ehdotan, että tämä pykälä hyväksytään hallituksen esityksen mukaisesti 10 milj. mk.

Ed. P a a s o n e n: Kannatan ed. Pekkalan tekemää ehdotusta.

Ed. F o r s t a d i u s: Minä kannatan ed. Pojanluoman tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Pekkala ed. Paasosen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon kuin valtiovarainvaliokunta ehdottaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Pekkalan ehdotukseksi. Ed. Pojanluoma ed. Forstadiuksen kannattamana on ehdottanut, että rahamäärä suuren valiokunnan ehdotuksessa muutettaisiin 10 milj. markaksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Pojanluoman ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Mitä äänestykseen tulee, niin ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin äänestetään ed. Pekkalan ehdotuksesta suuren valiokunnan mietintöä vastaan ja sen jälkeen voittaja asetetaan vastaehdotukseksi ed. Pojanluoman ehdotukselle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Pekkalan ehdotuksesta suuren valiokunnan ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Pekkalan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 77 ei-ääntä; poissa 10.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Pojanluoman ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Pojanluoman ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 70 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 11.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annetun lain muuttamisesta.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan a i n o a a n k ä s i t t e l y y n siinä valmistelevasti käsitelty, vuoden 1930 valtiopäivillä hyväksytty, vahvistamatta jätetty yllämainittu lakiehdotus.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. H u t t u n e n: Kun hallitusmuodossa on varattu hallitukselle ja tasavallan presidentille tilaisuus jättää vahvistamatta eduskunnan hyväksymä laki, niin lienee silloin edellytyksenä ollut, että kysymyksessä on joku yhteiskunnalle erittäin tärkeä laki, josta hallitus ja tasavallan presidentti arvelevat koituvan maalle vahinkoa. Minä luulen, että sellaiseen lakiin nähden, mistä nyt on kysymys, tuskin voisi kohtuudella edellyttää sitä oikeutta, että eduskunnan hyväksymää lakia ei vahvistettaisi. Minä en nimittäin näe tässä laissa mitään sellaista, joka saattaisi millään tavalla yhteiskuntajärjestystä muuttaa tai sitä vahingoittaa, vaan päinvastoin tämä laki minun mielestäni ainoastaan poistaa yhdeltä pieneltä osalta niitä epäkohtia, joita meidän järjestelmässämme on olemassa.

Minun nähdäkseni, kun laki on jätetty vahvistamatta, on se johtunut siitä, että hallitusta on jollakin tavalla johdettu tässä asiassa harhaan. Sillä tuskinpa hallituksessa on vaivauduttu tarkastamaan sitä tilannetta, joka tällä alalla, mitä tämä laki edellyttää, on tällä kertaa vallalla. Sillä jos niin asianlaita olisi, niin minä luulisin, että hallitus olisi tullut toiseen tulokseen, kuin mihinkä se loppujen lopuksi on tullut. Tätä käsitystäni, että hallitus ei ole tähän asiaan huomiota kiinnittänyt, tukee m. m. se seikka, ettei ainakaan julkisuudessa millään tavalla ole esitetty sitä tilannetta, mikä meillä tällä kertaa vallitsee. Sitä ei ole myöskään työväenasiainvaliokunnan mietinnössä esitetty, vaan päinvastoin mietinnössäkin on turvauduttu kokonaan ulkomaisiin esimerkkeihin. Sen sijaan omasta maasta ei puhuta mitään. Ulkomaalaisetkaan esimerkit eivät minun mielestäni tässä asiassa puolusta valiokunnan mietintöä, sillä niin huonot kuin ne esimerkit ulkomailta ovatkin, niin ovat ne sittenkin osoittamassa, että siellä on jonkunlainen säännöstely tälläkin alalla olemassa, jota vastoin meillä ei ole minkäänlaista säännöstä tässä suhteessa. Meillä on rajaton mielivalta jokaisella pitää liikkeensä auki niin kauan kuin haluaa, pyhänä tai arkena, yöllä tai päivällä, mitkään lakisäännökset eivät sitä siitä estä. Sitäpaitsi on työväenasiainvaliokunta unohtanut mainita erään tärkeän seikan — en tiedä, onko se ollut tunnettua tai ei — nimittäin sen, että paitsi sitä, kun ulkomailla on jo lainsäädäntöäkin tällä alalla olemassa, on siellä myöskin työntekijäin ja työnantajain välisillä keskinäisillä sopimuksilla asia järjestetty siihen suuntaan, mitä täälläkin kyseessä oleva lakiesitys viime eduskunnassa hyväksyttynä edellyttäisi.

Minä en siis näe mitään sellaista oleellista syytä, joka aiheuttaisi sen, että laki pitäisi jättää vahvistamatta. Päinvastoin kaikki esimerkit nykyisestä tilanteesta puhuvat lain vahvistamisen puolesta. Ja tässä on meillä yksi sellainen — voisi sanoa — eriskummallinen asia, että työntekijät ja työnantajat ovat molemmat yksimielisiä tämän lain tarpeellisuudesta. Työväenasiainvaliokunnalle ja, sikäli kuin tiedän, myöskin sosialiministerille, on työnantajain puolesta heidän järjestönsä taholta esitetty, että nyt kyseessä oleva lakiesitys hyväksyttäisiin. Samaa myöskin toivovat työntekijät. Minusta ei olisi eduskunnalla syytä jättää tätä työntekijäin ja työnantajain yhteisesti toivomaa lakiesitystä hyväksymättä, koska on

myönnettävä, että lain hyväksymisellä parannettaisiin sitä varsin sekavaa tilannetta, joka tällä alalla tällä kertaa vallitsee.

Minä siis pyydän, herra puhemies, ehdottaa, että eduskunta hyväksyisi tämän kyseessä olevan lakiesityksen. (Ed. Ryömä: Sunnuntaityön!)

Sosialiministeri Tuomivaara: Tätä eduskunnan hyväksymää lakialoitetta ei ole jätetty vahvistamatta sen takia, että tämä olisi ollut mitenkään vaarallinen yhteiskunnalle, mutta tämä on ehdotettu jätettäväksi vahvistamatta siitä syystä, että sosialiministeriössä on pidetty tarpeellisena tehdä ehdotuksia muutoksiksi kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloja käsittävään lakiin, jotta saataisiin se sen mukaiseksi kuin Geneven kansainvälisen työkonferenssin kesäkuussa 1930 hyväksymä kansainvälinen sopimus edellyttää. Ja kun näin on asianlaita, ei hallituksen mielestä ole ollut mitään syytä lähteä tekemään tätä muutosta, sitäkin suuremmalla syyllä juuri nyt, kun tämä ei ole hallituksen ja sosialiministeriön mielestä tarpeeksi huolellisesti ja asiantuntemuksella valmistettu. Lakialoite ei ole ottanut huomioon kaikkia niitä seikkoja, jotka tässä asiassa on huomioonotettava. Tämän asian järjestely ei ole niin yksinkertainen, kuin miltä se ehkä ensinäkemältä näyttää. Tätäkin seikkaa silmälläpitäen on valtioneuvosto äskettäin asettanut komitean, jonka tehtäväksi on tullut juuri suunnitella muutoksia kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annettuun lakiin ja jonka tehtäväksi on annettu myöskin käsitellä ja selvittää parturi- ja näiden kähertäjäliikkeiden työoloja koskevien näkökohtien selvittäminen ja asiallinen harkitseminen, ja tämä komitea tulee myöskin tekemään näitä koskevan ehdotuksensa. Tarkoituksena on saada tuo komitean työ mahdollisimman nopeasti suoritetuksi, ja hallitus toivoo voivansa kevätistuntokaudella antaa eduskunnalle esityksen näistä asioista ja siinä myöskin ottaa nyt kyseessä olevat asiat esille. Näin ollen minun mielestäni työväenasiainvaliokunta niillä perusteilla, jotka se esittää, on tullut aivan oikeaan lopputulokseen, kun se ehdottaa, että eduskunta päättäisi katsoa kysymyksessä olevan lakiehdotuksen rauenneeksi.

Ed. Fagerholm: Herr talman! Det händer ganska sällan i vår riksdag, att lagar eller lagändringar av social karaktär enhälligt bliva godkända. Detta skedde dock vid senaste riksdag med föreliggande lagförslag, som väcktes av rdm. Åhlström, och som innebär att rakstugor och friseringssalonger skulle underordnas lagen om arbetsförhållandena inom handels-, kontors- och nederlagsrörelserna. Lika sällan händer det att av riksdagen enhälligt godkända lagar icke vinna stadfästelse. Så skedde dock med denna lag, och man skulle under sådana förhållanden tycka, att motiven för en dylik uppseendeväckande åtgärd borde vara synnerligande vägande. Men jag kan icke finna, att de varit det i detta speciella fall. Socialministern har åberopat och åberopar fortfarande, att lagen om arbetsförhållandena inom handels-, kontors- och nederlagsrörelserna skall underkastas revision, för vilket ändamål en statskommitté blivit tillsatt för ett par veckor sedan. Under sådant förhållande ansåg man det onödigt att nu vidtaga några ändringar i lagen. Man tager knappast fel, om man påstår, att bekvämlighetssynpunkter spelat en viss roll, när frågan avgjordes i ministeriet. Socialutskottet har också funnit, att denna motivering är något lätt och försöker bättra på motiveringen genom att åberopa även andra skäl, som skulle tala för att frågan ytterligare borde beredas. Utskottets majoritet har funnit på något, som den kallar allmänhetens intresse, och gör gällande, att detta intresse icke skulle beaktats, då riksdagen godkände lagändringen. Denna motivering är med förlov sagt minst lika lätt, som den tidigare anförda. Under minst 10 års tid ha rakstugorna i våra städer stängts på vardagar kl. 6 och helt varit stängda under sön- och helgdagar. Den enda ändring, som i kraft av denna lagändring skulle införas vore, att rakstugorna under de tre sommarmånaderna skulle stängas kl. 5 lördag eftermiddag. Erfarenheten giver nämligen vid handen, att det icke finnes tillräckligt arbete efter kl. 5 på lördag under sommarmånaderna. Utskottet åberopar även några utländska exempel, som synes giva vid handen, att rakstugorna där mångenstädes öppenhållas en längre tid än hos oss. Jag ber i den punkten få hänvisa till reservationen, där det påpekas, att den lagbestämda öppenhållningstiden i utlandet icke alltid är

identisk med den faktiska, ty arbetsgivarna och arbetarna hava medels avtal reglerat öppenhållningstiden på annat sätt, vartill ju kommer, att också andra affärer mångenstädes i utlandet öppenhållas längre tid än här, låt vara, att man i allt flere länder under den sista tiden övergått till 6-stängningen, som synes bliva den internationella stängningstiden så småningom.

Något vägande skäl för en förlängning av rakstugornas öppenhållningstid torde således vara svårt att finna. Men sedan ett par år tillbaka har öppenhållningstiden faktiskt förlängts för rakstugorna tack vare den hårda konkurrens, som uppstått. Detta yrke har ju under de senaste åren upplevat en formlig renässans tack vare den omständigheten, att det täcka könet icke längre nöjer sig med piptången, utan också tarvar behandling med sax. Denna utveckling har lockat en mängd nytt folk till branchen, och så har den ena rakstugan och frisersalongen uppstått efter den andra. Då man icke under den normala öppenhållningstiden har kunnat erhålla arbete tillräckligt, så har man utsträckt öppenhållningstiden, så att många affärer nu hava öppet till 7, 8 och 9 på kvällen och söndagsarbetet, som inom denna branch varit avskaffad under cirka 15 års tid, har åter införts. Härvidlag har ett av statens verk kraftigt bidragit genom att järnvägsstyrelsen har uthyrt en lokal för en rakstuga i stationshuset i Helsingfors, och den affären är öppen dygnet om, praktiskt taget. Men kanske det göres gällande, att det för de resandes bekvämlighet har begåtts på detta sätt. Det bör dock påpekas, att rakstugan på Stockholms station följer samma öppenhållningstider som stadens övriga rakstugor. På stationerna i Tyskland har man litet längre öppenhållningstider än för övrigt, men med den skillnaden, att det kräves resebiljett för att kunna komma in i stationens rakstugor efter det de andra stängts. Sådana restriktioner har man icke tänkt på här.

Betänkligast synes mig dock vara återinförandet av söndagsarbetet. Söndagsarbete inom den branchen förekommer varken i Skandinavien eller Tyskland. I Tyskland är det synnerligen strängt i detta avseende, så strängt att då tyska inrikesministern nyligen befann sig på resa och i en stad rekvirerade barberare hem till sitt hotell på söndagen, vilket blev uppdagat, så dömdes barberaren till 500 marks böter. Men hos oss finnes det, om icke denna lag blir stadfäst, ingenting, som hindrar att rakstugorna öppenhållas dygnet om vardagar och söndagar. Restauranternas öppenhållningstider äro begränsade, men bliva rakstugornas icke det, så måste man bibringas den uppfattningen, att det är viktigare att folk får tillfälle att raka sig när som helst än att äta när som helst. Rakstugorna bliva rent av jämställda med apoteken, som äro öppna dygnet om. Detta är ju särdeles smickrande för yrket i fråga — vem skulle tro att det vore så nödvändigt för samhället och mänskligheten att man icke en enda timme på dygnet kan undvara dess tjänster.

Rakstugornas utelämnande från denna lags verkningskrets medför även den konsekvensen, att biträdenas arbetstid blir längre än den i lag stadgade. I det stora flertalet rakstugor står ett eller ett par biträden, och det finnes ingen, som kan övervaka, att arbetslagens bestämmelser i detta avseende bliva följda. Gentemot andra affärer, som tillsaluhålla samma slags varor som rakstugorna, parfymer och dylikt, innebär rakstugornas längre öppenhållningstider en uppenbar orättvisa, ty rakstugorna hava möjlighet att sälja varor efter den tid, andra nödgats stänga. Man kan säga, att detta icke är tillåtet, men att övervaka ett sådant förbud är minst lika svårt, som att övervaka ett visst annat förbud.

Min övertygelse är att något vägande skäl mot lagförslagets godkännande icke företetts nu eller tidigare och icke kan förebringas. En allmän revision av lagen förhindras icke på minsta sätt, om rakstugorna underordnas densamma. Därtill kommer att, om det kaotiska tillstånd, som nu råder inom branchen, får fortsätta en längre tid, yrket kommer att allvarligt skadas. Yrket räknar visserlingen blott 3 à 4,000 utövare i vårt land, men detta ger icke dem, som makten hava, rätt att spoliera dess intressen, allra minst då några allmänna intressen icke stå i motsats till yrkets. Såväl arbetsgivarna, som de anställda inom yrket hoppas att riksdagen skall se till, att lagen träder i kraft. Jag ber därför få understöda det av rdm. Huttunen väckta förslaget, att lagförslaget skall godkännas, och jag hyste en stilla förhoppning om att herr socialministern, när han åstadkom att stadsfästelse vägrades, icke hade haft tillfälle att tillräck-

ligt sätta sig in i spörsmålet och de konsekvenser hans åtgärder medförde. Jag hade hoppats att herr socialministern icke genom att göra detta till en ambitionssak och kräva lagförslagets förkastande ytterligare hade bidragit till att skada den yrkeskår, det här är fråga om. Men av herr socialministerns yttrande förstår jag, att han fortfarande håller på den ståndpunkt, han en gång tidigare har intagit, vilket jag på det djupaste beklagar.

Ed. Paasivuori: Viime vuonna tämä partureita koskeva lakiehdotus sekä työväenasiainvaliokunnassa että täällä eduskunnassa jotenkin yksimielisesti hyväksyttiin. Työväenasiainvaliokunnan mietintöön ei edes liitetty vastalausetta ja se on harvinaista, että työväenasiainvaliokunnassa valmistuisi joku mietintö, jossa ei ole vastalausetta. Se näyttää olevan paha merkki, jos siellä päästään yksimielisyyteen, sillä lopuksi se kuitenkin jää vahvistamatta.

Täällä sosialiministeri on maininnut, että Geneven kongressissa, mikä viime kesänä pidettiin, on valmisteltu sopimus, joka koskee kauppa-, konttori- ja varastoliiketyöntekijäin suojelua. Mutta minä pyytäisin kysyä sosialiministeriltä: mikä siinä Geneven sopimuksessa on semmoinen kohta, joka vaatii kauppa-, konttori- ja varastoliikelain muuttamista? Minä olen kuullut, ettei siinä semmoista kohtaa olekaan, sillä sopimuksessa on semmoinen pykälä, että huononnuksia ei tarvitse tehdä, mutta sopimus sisältää vähimmät vaatimukset, mikä asetetaan kullekin maalle. Sopimus tehdään kaikkia semmoisia maitakin varten, joissa on hyvin takapajulla olevat sosialiset olot, niin että sitä voidaan ilman poikkeuksia soveltaa myöskin Kiinassa, Intiassa, missä sosialiset olot eivät ole eurooppalaisten tasalla. Mutta asiahan on niin, että kun meillä Suomessa näitä kansainvälisiä sopimuksia ratifioidaan, niin tavallisesti menetellään niin, että semmoisia sopimuksia, jotka aiheuttaisivat meidän lainsäädännössämme parannuksia, että olisi lainsäädäntöä uusittava ja tehtävä se paremmaksi kuin mitä se nyt on, niin semmoisia sopimuksia ei meillä ratifioida, vaan ainoastaan sellaisia, joissa on tilaa meidän lakien huonontamiseen. Näin meneteltiin leipomolain kanssa ja näin varmasti aiotaan menetellä tämänkin lain kanssa. Ja siitä se johtuu, ettei tätä asiaa ole voitu ilman tätä kaikkea näyttelemistä hyväksyä. Antaa tuon parturilain kaatua ja jättää kauppa-, konttori- ja varastoliikelaki semmoisekseen. Kyllä minä tiedän, että suurliikkeiden taholta on tehty sosialiministeriöön ehdotuksia ja vaatimuksia kauppa-, konttori- ja varastoliikelain huonontamiseksi niin että se tulisi työntekijöille vähemmän edulliseksi kuin mitä se nyt on. Minä kannatan ed. Huttusen tekemää ehdotusta että työväenasiainvaliokunnan mietintöön liitetty vastalause hyväksyttäisiin.

Ed. Aalto: Minä odotin suurella mielenkiinnolla herra sosialiministerin lausuntoa. Ajattelin, että siinä olisi nyt joitakin perusteluja, minkä vuoksi hallitus on esittänyt tämän lain vahvistamatta jättämisen. Minun täytyy sanoa, että minä petyin. Tässä lausunnossa oikeastaan ei oilut mitään perusteluja. Se on melkein, voisi sanoa, niinkuin oljenkorsi, johon tartutaan, kun ei mitään muuta ole. On todellakin ihmeteltävää, että silloin kun eduskunta yksimielisesti hyväksyy lain, niin hallitus esittää, että sitä ei vahvistettaisi. Edellinen puhuja jo mainitsi, että Geneven konferenssin päätös ei millään tavalla ole sellainen, joka estäisi kauppa- ja konttorilakien hyväksymistä partureja koskevan kohdan. Eihän Geneven työkonferenssissa tästä edes ole puhuttu eikä Geneven työkonferenssin päätös kauppa- ja konttorilaista, jos laki sen takia onkin muutettava, sisällä mitään sellaista, joka estäisi parturit siihen ottamasta mukaan, varsinkin kun tässä ilmenee se omituisuus, että työntekijät ja työnantajat ovat täysin yksimielisiä siitä, että nykyisen sekaannuksen poistamiseksi olisi laki hyväksyttävä. Sellaista harvinaisuutta ei ole monastikaan, että työntekijät ja työnantajajärjestö ovat samaa mieltä. Tosin tämä työnantajajärjestö ei kuulu Suomen Työnantajain Keskusliittoon. Ja me ymmärrämme varsin hyvästi, että keskusliiton taholta ei tällaisia lakeja mielellään nähtäisi tulevan voimaan, koska siinä on eräänlainen suojelu myöskin työntekijöihin nähden.

Mutta herra sosialiministeri lausunnossaan ei ole ollenkaan kiinnittänyt huomiota erääseen seikkaan. Onko parempi, että yleensä kauppa- ja konttorilakia rikotaan jättämällä tämä laki nyt vahvistamatta vai eikö olisi ollut parempi, että tämä laki hyväksyttäisiin, jolloin päästäisiin siihen,

ettei jo voimassa olevaa lakia rikota? Nyt sitä rikotaan. Jokaisessa parturiliikkeessä harjoitetaan kauppaa, myydään hajuvesiä, toisissa vieläpä tupakkaa ynnä muutakin. Kauppa- ja konttorilaki kieltää kaiken tämän myynnin sellaisena aikana, jolloin kauppaliikkeet ovat suljetut. Kuka voi valvoa, etteikö näissä liikkeissä myydä esim. sunnuntaina, jolloin lain mukaan tällainen kauppa liikkeissä on kielletty? Herra sosialiministeri olisi tehnyt viisaan miehen työn, jos hän olisi samalla ilmoittanut, millä tavalla hallitus aikoo valvoa, ettei näissä liikkeissä rikota kauppa- ja konttorilakia. Se olisi ollut viisaan miehen teko, mutta minä pelkään, että puuttuu se viisaus, sen vuoksi, ettei löydy mitään mahdollisuutta valvoa sitä, etteikö parturiliikkeissä sunnuntaisin harjoiteta kauppaa, sillä silloinhan täytyisi olla joka ainoassa kauppaliikettä harjoittavassa parturiliikkeessä ammattitarkastaja. Ei ole mitään mahdollisuuksia saada todistuksia siitä, että näissä kaupoissa rikotaan lakia, silloinkuin ostaja ei ilmoita myyjää lain rikkomisesta. Täytyy ihmetellä, että hallitus ja herra sosialiministeri, joka tässä nyt asettuu muka yleisön etujen kannalle ja luultavasti myöskin luulee asettuvansa parturiliikkeenharjoittajain kannalle, huomaa, että ne samalla polkevat niitten kauppaliikkeitten etuja, jotka ammattimaisesti harjoittavat niitten tavaroitten kauppaa, joita partureissa myöskin harjoitetaan. Tässähän on olemassa ristiriita ja minun luullakseni, kun tällainen ristiriita on olemassa, olisin odottanut todella hieman parempaa selitystä sosialiministerin puolelta niistä syistä, miksi tätä lakia ei ole ehdotettu vahvistettavaksi. Nyt tämä selitys jäi niin ontuvaksi, että siinä ei todellakaan löydy mitään todellisia syitä — ainoastaan verukkeita, jotka nähtävästi johtuvat siitä, että tällä alalla on joku ruotsalainen trusti, joka aikoo vallata tämän alan ja käyttää hyväkseen sitä ruotsalaisuutta kohtaan myötätuntoista suomalaista nationalismia, mikä hallituksessa vallitsee, jotta saisi tarkoituksensa lävitse, uskottelemalla, että kauppa- ja konttorilain muutos, sellaisena kuin se viime eduskunnassa hyväksyttiin, on muka vahingollinen yleisön edulle.

Sosialiministeri Tuomivaara: Täällähän sanotaan valiokunnan mietinnön perusteluissakin siitä, että erikoislakia tästä sitten kin pienestä asiasta ei ole syytä antaa, vaan että säännökset näistä parturi- ja kähertäjäliikkeistä soveltuvat paraiten kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annettavan lain määräyksiin. Minä en näe mitään syytä nyt kiirehtiä tämän lakialoitteen hyväksymistä eduskunnassa, kun paraillaan komitea jo työskentelee tämänkin asian perusteellisesti selvittämiseksi, eikä ole aivan niin yksikertainen asia ratkaista tätäkään parturi- ja kähertäjäliikkeiden työoloja koskevaa asiaa, kuin mitä siinä lakialoitteessa näytään oletettavan, jonka hyväksymistä täällä ehdotetaan. Näitäkin liikkeitä on monenlaisia, riippuen siitä, missä ne toimivat. Suurkaupungin parturi- ja kähertäjäliikkeet ovat toisenlaisia kuin jonkun maaseutukaupungin. Maaseutuparturiliikkeen asema on taas vielä toisenlainen kuin näiden, ja ne määräykset, mitkä sopivat ilman muuta suurkaupungin suurparturiliikkeisiin, eivät sovellu maaseudun parturiliikkeisiin. Me olemme tätä asiaa siellä harkinneet ja tarkastelleet ja tulleet siihen tulokseen, että tämä nyt kyseessäoleva lakialoite ei tätä asiaa pysty ratkaisemaan kaikkiin näihin liikkeisiin nähden tasapuolisesti ja asiallisesti, vaan että todellakin tämä asia on huolellisemmin ja suuremmalla asiantuntemuksella valmistettava kuin mitä kyseessäolevassa lakiehdotuksessa on tehty. Minusta olisi eduskunnan taholta hätiköimistä, jos nyt mentäisiin tämä lakialoite hyväksymään, kun tiedetään, että asia saa perusteellisen valmistuksen, ja senjälkeen tulee tänne eduskuntaan uudelleen ja toivottavasti nyt aivan muutaman kuukauden kuluttua. Tilanne tällä alalla ei nyt ole tietysti hyvä. Siellä on sekasotkua, mutta suuremmatkin asiat tässä valtakunnassa ovat saaneet odottaa valmistelua ja harkintaa, ennenkuin niiden järjestämiseen on ryhdytty.

Minä en siis näe, että se häiriö, joka siellä mahdollisesti tällä kertaa on, vaatisi eduskunnan tällaiseen hätiköimiseen, joka nyt ei minusta eduskunnankaan kannalta olisi asiallista.

Ed. Huttunen: Minun mielestäni tässä lakiesityksessä oli otettu huomioon maaseudun ja kaupunkien olot, sillä siinä on jossain suhteessa erilaisia säännöksiä.

Muuten tämän asian vaiheissa on erittäin mielenkiintoista se, että silloin kun tasaval-

lan presidentti jätti lakiesityksen vahvistamatta, niin annettiin virallinen tieto Suomen Tietotoimiston kautta sanomalehdissä, että tämä laki jätettiin vahvistamatta sen vuoksi, koska kansainvälinen työjärjestö on hyväksynyt kauppa- ja liikealoja koskevan sopimusehdotuksen ja niin muodoin aijotaan järjestää laki meilläkin yhdenmukaiseksi tämän sopimuksen kanssa. Mutta nyt kuitenkin asianlaita oli niin, että Geneven työkonferenssissa hyväksytty työsopimusehdotus ei millään tavalla koske nyt kysymyksessäolevaa asiaa, se ei millään tavoin estä tämän lain hyväksymistä, ja niinpä ilmoittikin työväenasiainvaliokunnassa sosialiministerin asiantuntija, että tämä seikka ei ole ollutkaan määräävänä lain hylkäämiseen, vaan määräävänä on ollut se, että tässä laissa ei ole otettu yleisön mukavuuksia riittävällä tavalla huomioon. Siis silloin oli tullut selitys n:o 2. Nyt herra sosialiministeri antoi selityksen n:o 3, joka on se, että maaseudulla ja kaupungeissa on erilaiset olot ja senvuoksi täytyy asiatkin toisella tavalla järjestää. Minä jo mainitsin, että laki ottaa huomioon nämä seikat. Edelleen herra sosialiministeri lohduttaa eduskuntaa sillä, että on asetettu komitea tutkimaan kauppa- ja liiketyölakia, joka komitea lähitulevaisuudessa antaa mietintönsä ja hallitus sen mukaan esityksen. Mutta eduskunnalla eikä herra sosialiministerilläkään voi olla vähintäkään takeita siitä, tuleeko eduskunnassa hyväksyttyä ne muutokset. Sillä jos muutokset tähtäävät siihen, mistä nyt on jo julkisuudessa puhuttu — ainakin Liikeapulaisen-niminen lehti koetti selittää — niin minä olen melkein varma, ettei ainakaan tämä eduskunta hyväksy sitä lakia.

Näin muodoin asia tulisi jäämään edelleen tällaiseen sekasortoiseen tilaan, missä se tälläkin kertaa on. Minun nähdäkseni olisi nyt eduskunnalla täysi syy hyväksyä tämä lakiesitys ja jos tarpeelliseksi havaitaan tehtäköön liikeapulaislakiin muutoksia, tämä laki ei niitä mitenkään estä, vaikka tämä laki hyväksyttäisiinkin.

Sitäpaitsi on vielä huomioonotettava, että ne komiteat meillä eivät ole erinomaisen hyvässä maineessa, ainakaan nopeasta työstä. Täällähän istuu komiteoita, jotka ovat olleet jo monta vuotta ja niiden mietinnöistä ei ole vieläkään harmaata aavistustakaan, tuleeko niitä vai ei. Minusta tuntuu, että yleensä järjestelmä meillä on ollut sellainen, että jos joku kysymys tahdotaan haudata, niin se lähetetään komiteaan. Minusta tuntuu, että tässäkin asiassa oikeastaan loppujen lopuksi on kysymys siitä, että tämä lakiesitys tahdotaan haudata sen komitean kustannuksella, joka on asetettu järjestämään kauppa- ja liiketyöntekijäin työoloja koskevan lain muutosta.

Sosialiministeri Tuomivaara: Minä voin vakuuttaa ed. Huttuselle, että ei ole tarkoitus haudata tätä asiaa komiteaan, vaan että komitea aikoo suorittaa työnsä mahdollisimman nopeasti. Minä voin edelleen mainita ed. Huttuselle, että on tässä maassa työskennellyt komiteoita, jotka ovat verraten lyhyessä ajassa saaneet aika paljon aikaan ja valmistaneet kokolailla perusteellisesti vaikeitakin asioita ja antaneet kunnioitettavia mietintöjä aivan muutaman kuukauden kuluessa. Ed. Paavolainen voi antaa lähempiä tietoja tällaisen komitean työstä.

Ed. Aalto: Minä kyllä huomasin, että komitea on se hätäsatama, johonka nyt mennään tämän lakiesityksen hylkäämisessä. Mutta minun täytyy ihmetellä, mistä herra sosialiministeri on löytänyt tai löytää sen komitean, joka paremmin tuntee parturiolot kuin parturityönantajat itse. Eihän tässä komiteassa ole ainoatakaan parturityönantajaa tai parturityöntekijää. Kyllä minä ainakin uskallan luottaa siihen, että itse työntekijät ja työnantajat paremmin tuntevat sekä maaseudun että kaupunkilaisten parturiliikkeiden olot ja yleisön edut kuin se komitea, joka on asetettu, jossa ei ole tämän liikkeen ainoatakaan edustajaa. Sitähän voi puolustella ainoastaan vain sillä, että on komitea, mutta ei millään asiallisilla syillä.

Ed. Lamminen: Vastalauseen allekirjoittajat eivät antamissaan lausunnoissa ole mielestäni esittäneet mitään jollakin tavalla vakuuttavia syitä vastalauseen hyväksymisen puolesta. Ainoana epäkohtana on täällä käydyssä keskustelussa mainittu se, että parturin- ja kähertäjänliikkeissä, muutamissa täällä pääkaupungissa varsinkin, on työaikaa jonkunverran pidennetty viime aikoina, koska parturin- ja kähertäjänliikkeiden työaika ei ole vielä tiukoin lakimääräyksin sidottu. Mutta tämmöistä epäkohtaa, mikäli sitä epäkohdaksi voidaan nykyisissä

oloissa sanoa, ei kuitenkaan voida pitää niin merkitsevänä ja vielä vähemmän jotakin sekasortoa aiheuttavana, joksi sitä myöskin on täällä tahdottu kuvata, että se kiiruhtaisi eduskuntaa aivan muutamaa kuukautta ennen sen uuden esityksen valmistumista, josta herra sosialiministeri äsken huomautti, nyt hyväksymään tämän ehdottomasti epäkypsän lakiehdotuksen. Toivoisin näin ollen, että eduskunta hyväksyisi työväenasiainvaliokunnan ehdotuksen ja antaisi tämän lakiehdotuksen raueta.

Ed. Fagerholm: Rdm. Lamminen framhöll här i sitt anförande, att det icke kan spela någon större roll, om detta lagförslag får vila ännu några månader, men han beaktade icke den omständigheten, att om allmänheten ytterligare under några månader får tillfälle att vänja sig vid de öppenhållningstider, som nu ha blivit praxis, nämligen till 7, 8, 9 på kvällen, och får vänja sig vid det söndagsarbete, som nu har återinförts inom yrket, så kommer en senare lagändring, genom vilken affärerna åter skola stängas kl. 6 och söndagsarbetet avskaffas, utan tvivel att allvarligt skada yrket. Allmänheten vänjer sig ganska lätt vid sådana här bekvämligheter, och när de sedan med ett tag åter avskaffas, är det ju ganska naturligt, att yrket kommer att lida därav, åtminstone under någon tid.

Hr socialministern anförde flera gånger, att denna fråga icke behandlats med tillräcklig sakkunskap här i riksdagen, och att riksdagen har slarvat i väg med förslagets godkännande. Jag kan icke finna, att det skulle finnas något som helst skäl till ett dylikt påstående. Han hänvisade till att spörsmålet med ytterligt stor sakkunskap kommer att behandlas i den kommitté, som i hans ministerium har blivit tillsatt för denna och andra i samband med lagen stående frågors behandling. Jag undrar vilken kompetens denna statskommitté, där det sitter en bankdirektör, en varuhusdirektör, en barnskyddsinspektör och en kontorist, har på detta område. I alla fall överskattar icke jag denna statskommittés kompetens på detta speciella område, och icke tror jag kompetensen blir större, om denna statskommitté anlitar hr socialministern som expert.

Vad sedan Genève-konventionen vidkommer, så har också jag den uppfattningen, att den icke på minsta sätt inverkar på denna frågas avgörande. Jag var i tillfälle att närvara, då konventionen i Genève gjordes upp, och jag kan icke erinra mig, att något hinder från dess sida skulle möta för detta lagförslags godkännande. Men om jag har uppfattat regeringens åtgärder rätt, gå dess planer ut på att först skall denna statskommitté uppgöra förslag till försämringar i lagen om arbetsförhållandena inom handels-, kontors- och nederlagsrörelserna och sedan skola dessa försämringar godkännas av riksdagen, och sedan, när detta är gjort, då skall konventionen från Genève godkännas, i vilken konvention det heter, att efter konventionens antagande få icke försämringar i lagen vidtagas. Jag antager att det är rätt uppfattat.

Ed. Helo: Mikäli minä ymmärsin sosialiministerin lausuntoa, ei hän asiallisesti ole tätä muutosta vastaan, vaan päinvastoin katsoo, että se asiallisesti olisi hyväksyttävä, mutta että muodollisesti olisi parempi hyväksyä se eräässä toisessa yhteydessä, jossa tulisi kysymykseen eräitä muitakin muutoksia. Jos näin olisi asian laita, niin silloinhan tulos ei olisi niin valitettava, sillä muutos tulisi kuitenkin hyväksytyksi, jollei juuri tällä kertaa, niin kuitenkin jonkun ajan kuluttua. Ja herra sosialiministeri lupasikin vielä erikoisesti kiirehdittää kysymyksessä olevan komitean töitä. Meillä on kuitenkin tällä puolen epäilyksiä siitä, että asiat eivät valmistu niin nopeasti kuin luvataan. Ei ole ensimmäinen kerta tässä eduskunnassa, kun työkonferenssin päätöksillä estetään työväenlainsäädännön kehitystä. Niinpä esim. vuonna 1919 meillä oli samantapainen asia esillä, kun käsiteltiin eduskunnassa muutosta 8 tunnin työaikalakiin, jonka muutoksen tarkoituksena oli poistaa ne huononnukset, jotka oli tehty tynkäeduskunnassa vuonna 1918. Silloin maalaisliittolainen sosialiministeri ilmoitti, että hänellä ei ole mitään muutoksia vastaan, mutta kun paraikaa Washingtonissa pidetään työkonferenssia, jossa nähtävästi päästään työväelle vielä edullisempiin tuloksiin kuin mitä tarkoitti silloin käsiteltävänä oleva lakiesitys, niin olisi jäätävä odottamaan Washingtonin konferenssin tuloksia, joissa mahdollisesti jo puhuttaisiin kuudenkin tunnin työajasta. Me jäimme silloin odottamaan ja lakiesitys hylättiin. Me olemme nyt odottaneet niitä muutoksia 11 vuotta ja saamme edelleen odottaa. On var-

sin todennäköistä, että myös tässä suhteessa tapahtuisi samalla tapaa, niin että muutosta ei saataisi lopullisesti ensinkään aikaan, ja olisi silloin hyvin valitettavaa, että työkonferenssia käytettäisiin, ei, kuten pitäisi, työväen lainsäädännön kehittämiseksi, vaan päinvastoin sen jarruttamiseksi.

Minä sen tähden myös kannatan ed. Huttusen tekemää ehdotusta.

Ed. Sergelius: Såsom jag har fattat diskussionen har varken socialministern eller rdm. Lamminen anfört sådana vägande skäl, vilka skulle tala emot lagförslagets antagande. Hr socialministern har visserligen nämnt, att regeringen ämnar på våren komma med en proposition i ärendet i fråga till riksdagen, men om denna proposition, såsom här har av särskilda talare redan understrukits, kommer att gå i den riktning, som kommittén eventuellt kommer att föreslå — en kommitté som har den kompetens, som angavs av hr Fagerholm — är det väl antagligt, att riksdagen icke kommer att antaga detta lagförslag. Då det nu gäller för mig att fatta ståndpunkt till föreliggande lagförslag, kan jag ej neka till att den främsta orsaken, varför jag anser att lagförslaget skulle godkännas, är det livliga behov, som finnes såväl bland arbetande som arbetsgivare inom barberar- och frisöryrket att få ordnade förhållanden till stånd inom yrket. Om icke nu en snabb reglementering genomföres, så komma icke blott de vådor fortfarande att råda, som av flera talare framhållits, utan yrkesskickligheten kommer säkert att gå ned. Jag kan därför icke finna annat än att riksdagen nu liksom senaste gång borde kunna omfatta lagförslaget, och kommer jag för min del att rösta för dess antagande.

Ed. Palmgren: Enligt mitt förmenande har regeringen förebragt fullgoda skäl för vägran att godkänna förevarande lagförslag. Den utredning, som framlades vid frågans behandling i socialutskottet, ådagalade också, att förslaget, som är tillkommet på enskilt initiativ, icke blivit tillräckligt förberett och att det icke är moget för ett slutligt avgörande. Jag tvekar därför icke att i likhet med socialutskottet föreslå, att riksdagen måtte besluta anse ifrågavarande lagförslag hava förfallit.

Ed. Åhlström: Denna fråga har ju blivit en ambitionssak, synes det, för socialministern. Ambitionsfrågor äro ju alltid svåra att lösa. Det hava vi ju erfarenhet av. Emellertid erkänner socialministern själv, att ett kaos råder på detta arbetsområde, och han torde också inse, att det vore önskvärt att få ordning och reda till stånd. I motsats till vad många andra gånger har varit fallet längta nu de, som detta lagförslag gäller, till att få de här föreslagna ändringarna genomförda, och då kan jag icke förstå annat än att riksdagen denna gång, i motsats till många andra gånger i år, är fullkomligt oförhindrad att för en gångs skull åtminstone på något område återställa ordning och reda i stället för det kaos, som nu är rådande, och jag skulle därför hoppas att riksdagen ville begagna detta tillfälle.

I anledning av rdm. Palmgrens erinran om att detta lagförslag icke skulle vara tillräckligt förberett ber jag att få erinra om att han själv var med om att i socialutskottet under senaste riksdag förbereda och behandla detta ärende, och det verkar därför något överraskande, att han nu skall vara så färdig att fälla dom över det arbete, han var med om att utföra senaste vår.

Det kan annars förtjäna erinras om att också herr socialministern i sin egenskap av riksdagsman var med om att godkänna det lagförslag, som han nu i egenskap av minister vill hava förkastat. Det hade varit av intresse att få se, att socialministern också efter det han blev socialminister skulle visat lika stort socialt intresse som han visade såsom riksdagsman.

Ed. Päivänsalo: Niistä lausunnoista päättäen, jotka on vasemmistossa annettu, tuntuu siltä kuin yleisö olisi olemassa parturiliikkeitä varten eivätkä parturiliikkeet yleisöä varten. Täytyisi siis pyytää vapautusta työpaikastaan voidaksensa saada tukkansa leikatuksi tai partansa ajetuksi, kun ei muuten voisi ajauttaa partaansa tai leikauttaa tukkaansa koska parturiliikkeetkin vaadittaisiin suljettaviksi kello 5 tai 6. Ulkomailla, muistan kun kävin m. m. Kreikassa, olivat tavallisesti liikkeet kiinni muutaman tunnin keskellä päivää, mutta sen sijaan ne olivat auki sen jälkeen kuin työaika oli päättynyt ja ihmiset olivat tilaisuudessa tekemään

kauppaa silloin kuin olivat vapaat työstä. Meillä säännöstellään kaikki niin, että lopuksi kaikki kaupanteko ja yleisön palveleminen tulee mahdottomaksi. Minusta se säännösteleminen käy niin pitkälle, että lopuksi saa pyytää kaikkeen lupaa, ennenkuin saa tehdä yhtään mitään. Minä pidän, että työväenasiainvaliokunnan hylkäävä ehdotus on oikea. En kuitenkaan kannata sunnuntaityötä tällä alalla.

Ed. Huttunen: Ed. Lamminen ja ed. Päivänsalo eivät viime keväänä huomanneet niitä vaaroja, joita he nyt ovat laissa huomanneet, sillä viime keväänä eduskunta hyväksyi tämän lain yksimielisesti ja ed. Lamminen oli mukana työväenasiainvaliokunnassa käsiteltäessä lakiehdotusta sen kaikissa vaiheissa ja valiokunta yksimielisesti sen hyväksyi. Hän ei nähnyt niitä vaaroja, mitä hän nyt näkee tämän lain hyväksymisessä. Samoin ei myöskään ed. Päivänsalo niitä nähnyt, sillä hänkin hyväksyi tämän lain, niin myöskin eduskunta sen kokonaisuudessaan hyväksyi. Vasta nyt ovat vaarat tulleet näkyviin. Mistä se johtuu? Johtuuko se siitä, että ed. Päivänsalo kävi Kreikassa ja siellä näki nämä vaarat?

Ed. Aalto: Ed. Päivänsalo ei kai huomaa, ettei sunnuntaityötä voi kieltää, ellei tätä lakia hyväksytä. Minä muistan jossakin kirjassa sanottavan, että sabattina ei saa tehdä muuta työtä, kuin auttaa härkää ylös kaivosta, mutta parranajo ei ole semmoinen härkä, jota ei voisi jo lauantaina ajaa. On siis hyvin suuri ristiriita ed. Päivänsalolla siinä, että hän ei hyväksy sunnuntaityötä periaatteessa, mutta käytännössä hän kuitenkin hyväksyy pyhätyön, vaikka se on vastoin raamattua. Minun täytyy muuten sanoa, että viime vuonna eduskunnassa tätä käsiteltäessä ei täällä ollut kuin yksi ainoa puheenvuoro, ed. v. Frenckellillä, ja hänkin hyväksyi lain. Ja ellen väärin muista, niin ed. Tuomivaara ei vastustanut lakia eduskunnassa sen hyväksymisvaiheessa, vaan hyväksyi sen, mutta sosialiministerinä Tuomivaara vastustaa sitä nyt.

Ed. Lamminen: Pyysin puheenvuoroa ed. Huttusen viimeisen lausunnon johdosta huomauttaakseni, ettei työväenasiainvaliokunnassa viime keväänä esitetty niitä selvityksiä, joita valiokunta nyt sai esittelijäneuvos Manniolta, miten näiden liikkeiden aukiolo on järjestetty muissa maissa, etenkin Pohjoismaissa. Esittelijäneuvos Mannion antama selvittely oli omansa muuttamaan ainakin minun mielipidettäni käsillä olevasta asiasta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Huttunen ed. Fagerholmin kannattamana ehdottanut, että eduskunta uudestaan hyväksyisi kysymyksessäolevan lakiehdotuksen. Kutsun tätä ehdotusta ed. Huttusen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy työväenasiainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Huttusen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 76 ei-ääntä, poissa 16.

Eduskunta on siis hyväksynyt työväenasiainvaliokunnan ehdotuksen, joten lakiehdotus hallitusmuodon 19 §:n 2 momentin mukaan on katsottava rauenneeksi.

12) Ehdotus maantiesillan rakentamisesta Ristijärvellä Koirasalmen yli.

Esitellään kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Janhosen toiv. al. n:o 90, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1.

Eduskunta hyväksyy keskustelutta kulkulaitosvaliokunnan ehdotuksen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus saariston asujamiston etujen varteenottamisesta laivojen talviliikenneväyliä avattaessa ja ylläpidettäessä.

Esitellään kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Perheentuvan y. m. toiv. al. n:o 91, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Österholm: Den fråga, som beröres i den föreliggande motionen, har förut varit före i riksdagen. År 1925 väcktes av rdm. Laurén en framställning i liknande syfte, som motionen nu företräder, nämligen en begäran angående utredning rörande kostnaderna för upprätthållande av broar över isrännorna samt förslag om att staten skulle skyldigkännas att svara för underhållet av dessa broar. Riksdagen godkände motionens syfte och beslöt uppmana regeringen att till prövning upptaga, i vilka fall staten eller privata sjöfartsidkare skola draga försorg om den av fartygstrafiken avbrutna trafikförbindelsen på lokala intervägar antingen med hjälp av broar eller på annat sätt eller erlägga bidrag härför samt att till riksdagen överlämna proposition angående lagstiftning i detta ämne. Då väglagen sedermera stiftades, gjordes i riksdagen ansträngningar i syfte att få till stånd bestämmelser, som skulle trygga skärgårdsbefolkningens rätt att genom det allmännas försorg erhålla broar över fartygsrännorna på viktigare punkter. Detta lyckades dock blott endast delvis. Väglagens bestämmelser äro icke fullt tillfredsställande. Det är därför nödvändigt, att lagstiftningen kompletteras på denna punkt.

En omständighet, som i detta sammanhang förtjänar påpekas, och för vars skull jag huvudsakligen begärt ordet, är den, som visar skärgårdsbefolkningens rättslöshet, i det avseende här är fråga om, nämligen att sjöfartsmyndigheterna, som dirigera isbrytarna genom skärgårdsisarna, icke sällan underlåta att på förhand varsko ortsbefolkningen, om att dess förbindelser med fastlandet kommer att avbrytas. Det har t. ex. hänt, att isbrytare oförmodat sänts att gå upp farleden mellan Hangö och Helsingfors, och då skärgårdsborna icke i tid därom varit underrättade, hava de, i synnerhet då det inträffat på vårsidan, icke förmått fullfölja sina transporter av foder och andra förnödenheter och därigenom försatts i svårt läge. I en hänvändning till handels- och industriministeriet rörande broar över vinterfarlederna uttalade en västnyländsk kommun för ett par år sedan följande: „Därtill kan ännu läggas de stora tillfälliga svårigheter, som vållas genom den onödiga hänsynslöshet sjöfartsmyndigheterna ådagalägga, då de icke ens en dag i förväg genom ett meddelande i ortstidningarna eller på annat sätt underrätta om, när vintertrafik skall begynna, utan helt oförberedda härpå få foror och vägfarande ofta i dagar stanna på den sidan av den uppbrutna rännan, där de lyckats befinna sig. I sådant fall har tydligen stadgandena i strafflagens 44 kap. 12 § trätts för när.'' Att på förhand bliva underrättad om att förbindelserna mellan öarna och fastlandet komma att avbrytas, är väl det minsta, som skärgårdsbefolkningen har rätt att begära, huru tålmodigt den än funnit sig i att se sina även annars svåra trafikmöjligheter hindrade av vintersjöfarten. Skärgårdsbefolkningen är självfallet icke så kortsynt, att den skulle begära, att vintertrafiken bleve dirigerad efter dess önskningar. Den fordrar blott att icke bli onödigt hänsynslöst behandlad och att större olägenheter icke tillfogas densamma än det allmännas intresse oundgängligen kräver. Det är glädjande att se, att kommunikationsutskottet enhälligt förordat motionens antagande, och jag vill för min del uttala förhoppningen, att också riksdagen måtte förena sig om utskottets förslag.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy kulkulaitosvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotus kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämistä koskevan esityksen antamisesta.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsitte-

lyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Hirvensalon y. m. toiv. al. n:o 34, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy maatalousvaliokunnan hylkäävän ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

15) Hämeen vanhan linnan jättämistä historialliseksi muistomerkiksi

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu sisvistysvaliokunnan mietintö n:o 2;

16) Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemista

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3;

17) Oppivelvollisuuslain muuttamista

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; sekä

18) Ehdotukset laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Puhemies: Seuraava eduskunnan istunto on ensi perjantaina kello 13.

Eduskunnan istunto lopetetaan kello 23,35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

22. Perjantaina 5 p. joulukuuta 1930

kello 13.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkioita varten 411
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 25.

Toinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä 415
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 19; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 26.
3) Ehdotus laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931 ..... ,,
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 3.
4) Edotus laiksi tulitikkuverosta .. 418
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 21; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 4.
5) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta 419
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 5.

Siv.

6) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta 419
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 7.
7) Ehdotus laiksi mallasjuomista suoritettavasta verosta ..... ,,
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 6.
8) Ehdotus laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle 422
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15; hallituksen esitys n:o 24.
9) Ehdotus laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annetun lain 9 §:n muuttamisesta ..... ,,
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26 sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Hagan y. m. lak. al. n:o 15.

Ensimmäinen käsittely:

10) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta 423
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 47.
11) Ehdotukset laiksi työrauhan suojelemisesta ja laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun ..... ,,
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 35.

Siv.

Ainoa käsittely:

12) Ehdotus Hämeen vanhan linnan jättämisestä historialliseksi muistomerkiksi 444
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Ailion y. m. toiv. al. n:o 33.

13) Ehdotus Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemisesta ..... „
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 32.

14) Ehdotus eduskunnan oikeusasiamiehen palkkiosta vuonna 1931 .. 449
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan kirjelmä n:o 20.

Esitellään:

15) Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus oikeuskanslerin virkatoimista ja lain noudattamista koskevista havainnoista vuodelta 1929 450

Pöydällepanoa varten esitellään:

16) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Ranskan kesken sovittelumenettelystä sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ..... „

17) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Tshekkoslovakian välisen, riitojen oikeudellista ja välitysoikeudellista ratkaisua sekä sovittelumenettelyä koskevan sopimuksen hyväksymisestä ..... „

18) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n muuttamisesta ..... „

19) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931 ..... „

Siv.

20) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 450

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Asikainen, T. Halonen, Kilpi ja Tanner.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat puhemiesneuvoston puoltavan lausunnon mukaisesti yhteiskunnallisten tehtävien takia ensi maanantaiksi ed. Brander ja virkamatkan takia ed. Ryömä sekä erittäin tärkeiden kunnallisten tehtävien takia tämän päivän istunnosta ed. T. Halonen.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä saapunut hallituksen esitys

n:o 55 laiksi tasavallan presidentin eläkkeestä.

Ed. Tannerin y. m. välikysymys, joka koskee erinäisten viime kesän ja syksyn kuluessa tehtyjen rikosten selvittämistä ja niihin syyllisten rangaistukseen saattamista.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että viime istunnossa tähän istuntoon pöydällepantuun ed. Tannerin y. m. välikysymykseen ovat sen allekirjoittajien lisäksi yhtyneet edustajat Velling, Meriläinen, Väisänen, Lindqvist, Linna, Kosonen, Hämäläinen, Sillanpää ja Halonen, T. Kun välikysymykseen näin ollen on yhtynyt

kaikkiaan 39 edustajaa, tulen valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti antamaan sen tiedoksi asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 25, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 18, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Keskustelu:

Ed. Furuhjelm: Jag ber att på de grunder som anföras i den av mig undertecknade reservationen till statsutskottets betänkande få föreslå, att lagförslaget måtte förkastas. En sådan lösning vore kanske icke ovälkommen för regeringen, som vid uppgörandet av budgetpropositionen har haft att kämpa emot de svårigheter, som existensen av dylika lagar betingar.

Ed. Setälä: Minä olen pyytänyt tämän puheenvuoron ilmoittaakseni, että minä kuulun niihin, jotka pitävät tällaista lakia tarpeellisena ja tulen kannattamaan lain hyväksymistä. Jo asianomaisessa valiokunnassa olen kuitenkin ollut eri mieltä niihin perusteluihin nähden, joissa määritellään uudisraivauspalkkioiden suuruus. Käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen perusteluihin nähden, mikäli ne koskevat palkkioiden suuruutta, on valtiovarainvaliokunta yhtynyt maatalousvaliokunnan ehdotukseen, jonka mukaan palkkioita voitaisiin myöntää seuraavien perusteiden mukaan: viljelmille, joiden viljelysala, uudisviljelys mukaan luettuna, on alle 2 ha 25 % kustannuksista enintäin ha:ia kohti pellosta 1,000 markkaa, laitumesta 600 markkaa; viljelmille 2—5 ha:iin 20 % kustannuksista ja enintään ha:ia kohti pellosta 800 markkaa ja laitumesta 500 markkaa; viljelmille 5—10 ha:iin 15 % kustannuksista ja enintään ha:ia kohti pellosta 600 markkaa ja laitumesta 300 markkaa.

Maatalousvaliokunnan valtiovarainvaliokunnalle antamaan lausuntoon liitetyssä eriävässä mielipiteessä ei valiokunnan vähemmistö ole voinut yhtyä siihen valiokunnan enemmistön mielipiteeseen, että palkkio laidunraivauksesta olisi asetettava hehtaaria kohti pienemmäksi kuin pellon raivauksesta, sillä kun palkkion suuruus määrätään prosenteissa kustannuksista, ei minkäänlaista kohtuuttomuutta palkkioiden jakamisessa voine esiintyä. Jos nimittäin laitumen raivauskustannukset nousevat yhtä korkeiksi kuin pellon raivauskustannukset, niin onhan luonnollista, että myöskin palkkion määrä on silloin yhtä suuri. Asia olisi näin järjestettävä sitäkin suuremmalla syyllä, kun laidunraivausta uutena viljelysmuotona voitaisiin täten tehokkaasti edistää. Hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan, että laitumen raivaus yleensä tulee halvemmaksi kuin pellon, joka ainakin osittain pitäneekin paikkansa, silloin kuin on kysymys laidunraivauksista sellaisilla pientiloilla, joiden peltoala on 5—10 ha, sillä näillä tiloilla on useasti tilaisuus raivata laidun sellaiselle maalle, jossa laidunraivauskustannukset tulevat halvemmiksi kuin pellon, jota vastoin sellaisilla pienviljelmillä, joitten peltoala on alle 5 ha, tulevat laitumen raivaus- ja kuntoonpanokustannukset hehtaaria kohti huomattavasti korkeammiksi kuin edellä mainituilla tiloilla; tämä johtuen siitä, että viljelmät, joille peltoala uudisviljelysten mukaan luettuna on alle 5 ha, sijaitsevat yleensä karuilla ja kiviperäisillä alueilla, joissa laitumen raivaus- ja kuntoonpanokustannukset nousevat kaksi jopa kolmekin kertaisiksi verrattuina vastaaviin raivauskustannuksiin suotuisammilla viljelysmailla. Näillä pienemmillä viljelmillä on kuitenkin kustannuksista huolimatta pakko ryhtyä voimaperäisesti järjestämään viljeltyjä laitumia sen vuoksi, että karjatalous on näille kääpiötiloille suoranainen elinehto ja tuottavaa karjanhoitoa ei voida harjoittaa, ellei ole kunnollisia laitumia. Pienviljelmien lai-

dunolojen huonontumiseen vaikutti aivan ratkaisevalla tavalla vuokra-alueitten itsenäistyminen. Itsenäistyessään vuokra-alueet menettivät lainduntamisoikeutensa päätilojen mailla eikä vuoden 1918 lunastamislaissa kiinnitetty vähintäkään huomiota laiduntamismahdollisuuksien turvaamiseen varsinkaan itsenäistyneille mäkitupa-alueille. Vielä selvemmäksi käy laitumen suhteellisen tärkeä merkitys varsinkin n. s. kääpiötiloilla tarkastettaessa kotieläinten lukumäärää 100 peltohehtaaria kohti pienviljelmillä, joitten peltoala on puolesta hehtaarista 3 hehtaariin ja 3 hehtaarista 10 hehtaariin ja toiselta puolen vastaavaa lukua maan kaikilla viljelmillä. Vuoden 1920 maataloustiedustelun mukaan — sen tuoreempaa maataloustiedustelua meillä ei olekaan — oli 100 peltohehtaaria kohti täysi-ikäisiksi muunnettuja kotieläimiä viljelmillä, joitten peltoala on ½—3 ha, lehmiä 165, viljelmillä, joitten peltoala on 3—10 ha, 86, ja maan kaikilla viljelmillä 10 lehmää 100 peltohehtaaria kohti. Niillä pienviljelmillä, joitten peltoala on ½—3 ha, elätetään 100 peltohehtaaria kohti noin puolta enemmän lehmiä kuin viljelmillä, joitten peltoala on 3—10 ha, ja maan kaikkiin viljelmiin verrattaessa on erotus vielä paljon huomattavampi.

Edellä esitetystä selviää, että karjanhoidolla on pienviljelmien taloudessa peltoviljelykseen verrattuna suhteellisesti paljon tärkeämpi merkitys kuin suurviljelmillä. Laiduntalouden jääminen kehityksessä jälkeen Suomen maataloudessa on jo sekin ollut omiaan synnyttämään maan pientilojen taloudessa epäkohtia, joita olisi aivan ensi kädessä ryhdyttävä laidunraivauspalkkioilla korjaamaan. Ne varat, jotka valtio myöntää palkkioina pienviljelmien laitumien voimaperäiseen kuntoon saattamiseksi, olisivat kansantaloudellisestikin edullisesti sijoitetut, sillä ne tulisivat antamaan runsaan koron karjataloustuotteitten lisääntyneen tuotannon ja pienviljelijäin koko talouden voimistumisen muodossa. Vuosina 1924—25 toimitetun laiduntarkastuksen mukaan ovat viljellyn laitumen perustamiskustannukset vaihdelleet 2,000—5,000 markkaan hehtaarilta, jopa muutamissa poikkeustapauksissa yli siitäkin. Tämäkin osoittaa, että viljellyn laitumen perustamiskustannukset ja voimaperäiseen kuntoon laittaminen hehtaaria kohti ei tule varsinkaan kääpiötiloilla halvemmaksi kuin pellon uudisraivaus- ja kunnossapitokustannukset. Vuosina 1928 ja 1929 myönsi eduskunta uudis- ja laidunviljelyspalkkioihin yhteensä 45 milj. markkaa ja näitä palkkioita haki noin 37,000 pienviljelijää, ollen suunniteltujen peltoviljelysten ala noin 43,500 ha, jota vastoin laidunviljelyspalkkioita haettiin vain 6,700 hehtaarille siitä huolimatta, vaikka palkkiot pellon ja laitumen raivauksesta olivat samansuuruiset. Aikaisempi kokemus jo näin ollen osoittaa selvästi, että siitä huolimatta, vaikka pellon ja laitumen raivauksesta myönnettävä palkkio on saman suuruinen, laidunviljelyspalkkioita haettiin siitä huolimatta suhteellisesti liian vähän.

Minä olen maatalousvaliokunnassa aikanaan tehnyt ehdotuksen, joka ei kuitenkaan saanut siellä kannatusta, että laidunraivauspalkkiot olisivat samansuuruiset kuin vastaavasti pellosta myönnetyt palkkiot. Koska kuitenkin luulen, että ehdotus tällaisenaan ei tulisi saamaan riittävää kannatusta, niin, herra puhemies, minä teen ehdotuksen esityksen perusteiden muuttamiseksi siten, että sillä kohdalla, mikäli se koskee palkkioiden määrää, minä ehdotan, että palkkiot myönnettäisiin seuraavien perusteiden mukaan: viljelmille alle 2 ha 25 % kustannuksista ja enintään hehtaaria kohti pellosta 1,000 mk. ja laitumesta 800 markkaa; viljelmille 2—5 ha 20 % kustannuksista ja enintään hehtaaria kohti pellosta 800 markkaa ja laitumesta 600 markkaa; viljelmille 5—10 ha 15 % kustannuksista ja enintään hehtaaria kohti pellosta 600 markkaa ja laitumesta 400 markkaa.

Ed. Brander: Käsillä olevaa lakiehdotusta on ehdotettu hylättäväksi ja kun ne perusteet, joilla tämä on tehty tänään ja ne perusteet, joihin aikaisemminkin on viitattu, ansaitsevat varsin vakavaa huomiota, niin minä, ollen toisella kannalla, katson velvollisuudekseni perustella, miksi sittenkin kaikesta huolimatta katson olevan erittäinkin nykyisissä oloissa aiheen hyväksyä tämä lakiehdotus sellaisena, millaiseksi se toisessa käsittelyssä on muodostunut.

Minun on ensinnäkin myönnettävä, että nykyinen rahatilanne maassa velvoittaa eduskuntaa entistä vakavammin käsittelemään jokaista menoerää, joka otetaan valtion talousarvioon. Siinä on harjoitettava

varsin pitkälle menevää ja harkittua pidättyväisyyttä. Toiseksi minä kernaasti myönnän, että eduskunta on tähän asti mennyt liian pitkälle lyödessään kiinni määrärahoja useaksi vuodeksi eteenpäin; se tietää eduskunnan oman toiminnan liiallista rajoittamista, se asettaa hallitusvallalle yleensä vaikeuksia hoitaa maan asioita. Kolmanneksi minä vielä myönnän että on perää niissä kokeneiden maatalousmiesten lausunnoissa, jotka sanovat, että meillä maataloudessa pitää huolehtia enemmän kuin tähän asti siitä, että nyt jo avatut pellot saadaan kasvamaan enemmän kuin ennen. Mutta sittenkin on toisia seikkoja, jotka tätä asiaa käsiteltäessä ovat otettavat huomioon, jotka minun mielestäni vievät tämän asian myönteiseen ratkaisuun.

Meillähän on tämän asian pohjana hallituksen esitys, ja hallitus nähtävästi, katsoen ajan vakavaksi, tämän asian hyvin tärkeäksi, on asettunut sille kannalle, että tässä on viideksi vuosikaudeksi laadittava ohjelma. Tätä hallituksen pyrkimystä on kannatettava. Hallituksen perusteluissa sanotaan, että tarkoitukseen tarvitaan ainakin 10 miljoonaa markkaa. Edelleen nähdään hallituksen perusteluista ja tiedetään muutenkin, että 1929 vuoden menoarvion yhteydessä samanlaiseen tarkoitukseen myönnettiin 25 miljoonaa markkaa. Siitä lähtien tilanne on maataloudessamme muodostunut sellaiseksi, että nyt jos milloinkaan tällaiset uudisviljelyspalkkiot ovat tarpeelliset ja täysin puollettavat. Minun kannaltani katsoen ovat perustelut tälle myönteiselle kannalle m. m. seuraavat.

Suomen maatalouden suuria heikkouksia on se, että, koko valtakunta huomioon ottaen, meidän maamme kuuluu Europan peltoköyhimpiin maihin. Meillä on arveluttavan vähän peltoa laskettuna asukaslukua kohden. Meillähän koko maassa on maaseudun 100 asukasta kohti vain keskimäärin 77 ha peltoa. Se on aivan liian vähän. Monessa muussa maassa ollaan pitkälti meidän edellämme, varsinkin kun otetaan vielä se lukuun että tämä peltoala ei ole siinä kunnossa kuin sen pitäisi olla.

Mutta vielä arveluttavammasti tämä peltoköyhyys ilmenee, jos vertaamme eri maamme osia toisiinsa. Ajatellaan, että Länsi-Suomessa ja Etelä-Suomessa paraat läänit ovat sellaisia, että siellä on toistasataa hehtaaria peltoa maaseudun 100 asukasta kohti, koko lääni mukaan otettuna. Oulun ja Kuopion lääneissä, jotka ovat maamme heikoimmat, on vain runsaasti kolmas osa tästä määrästä, nimittäin 45 hehtaaria — tiedot sen tilaston mukaan, mitkä meillä on tässä suhteessa käytettävissä, jonkun verran vanhenneet kyllä, mutta silti vertauslukuina täysin käyttökelpoiset. Ja kun me katselemme viime aikojen valtiotaloutta ja eduskunnan työtä niin me huomaamme, että ne ovat juuri nämä läänit, Oulun ja Kuopion läänit, jotka monissa muodoissa vievät valtiovallan uhraamaan varoja kohottaakseen asujamiston oloja ja elinkeinoja paremmalle tasolle. Kaikkein varmin tie ja pitkän päälle ehdottomasti luotettavin on se, että saadaan peltoalat lisääntymään ja tätä tietä maatalous nousemaan. Me huomaammekin, että siitä peltoalan lisäämispolitiikasta, jota itsenäisyyden aikana on harjoitettu, on hyvin ilahduttavia tuloksia. On valitettavaa, että meillä tällä hetkellä ei ole kovinkaan paljon luotettavia numeroita vielä käytettävissä, mutta maataloushallituksessa paraikaa kootaan ja tarkistetaan näitä numeroita ja muutamia minulla on niistä tiedossa. Voin silloin mainita, että esim. Raja-Karjalan heikoimmissa pitäjissä yhden vuosikymmenen aikana on pellon pinta-ala lisääntynyt ei vain 20, 30 ja 40 %, vaan joukossa on sellaisia pitäjiä, joissa tämä peltoalan lisäys tekee 60 ja yli 60:kin %. Ja näiden viimeksimainittujen joukossa on eräs — olkoon nimi mainitsematta, ettemme paikkakuntaa halventaisi — josta 1918 kunnallislautakunnan esimiehen minulle henkilökohtaisesti antamien tietojen mukaan 3,000 asukasta oli muualla Karjalassa kiertämässä työansioilla tai kerjäämässä. Oma leipä oli tyystin loppunut. Tämä kunta ja sen asukkaat huomasivat, mihin alennustilaan ne olivat painuneet ja nyt he voivat osoittaa, että he ovat vuosikymmenessä lisänneet peltoalaansa 63 %. Tällaisia esimerkkejä olisi muitakin, mutta tämä on kaikkein valaisevin. Nämä varat eivät siis ole hukkaan heitetyt. Mutta tulee vielä toisia seikkoja. Kun minä maatalousvaliokunnassa olen asettunut myönteiselle kannalle sekä lakiin että rahamäärään nähden, niin minuun on erikoisesti vaikuttanut se, että tässä on yksi niitä keinoja, joilla me vakavasti, jatkuvasti ja perusteellisesti taistelemme sitä työttömyyttä tai toisessa tapauksessa sitä työansion puutetta vastaan, jota metsäseutujen

pientalolliset kärsivät ja tulevat lähivuosina ehdottomasti kärsimään. Ja on tärkeää, että on tiedossa, että jatkuvasti tällaisia avustuksia on valtiovallan puolelta saatavissa. Silloin voidaan paremmin kuin ehkä joskus aikaisemmin ryhtyä tätä työtä hoitamaan ammattijärjestöjen avulla mahdollisimman suunnitelmanmukaisesti. Meidän on myöskin otettava huomioon ja nimenomaan tämän asian yhteydessä, että Suomen on hoidettava asutustoimintaansa entistä voimakkaammin ja tehokkaammin. Ja me edistämme asutustoimintaa, jos meillä on valtion talousarviossa sellaisia määrärahoja, mistä me nimenomaan tällaiselle asutustilalliselle voimme antaa osan niistä kustannuksista, mitkä hän joutuu uhraamaan tilansa viljelyksiä raivatessa, sittenkuin hän muuten on saanut tehdä uhrauksia lunastaakseen tilan, rakentaakseen sen, hankkiakseen siihen kuolleen ja elävän irtaimiston j. n. e. Pitäisi olla aivan ilmeistä, että työttömyystilanne ilman muuta kehoittaa meitä menemään tällaisen lain hyväksymiseen. Muutoin me saamme toisessa muodossa lisätä työttömyysmäärärahoja ja ne eivät aina ole niin edullisesti käytettävissä kuin luullaan. Ja lopuksi rohkenen huomauttaa eräästä näkökohdasta, tunnustaen, etten tällä alalla ole varsinainen asiantuntija. Rohkenen tässä tuoda esille puolustusnäkökohdat. Tämän eduskunnan suuri enemmistö on valmis — se kiitoksella mainitaan — pitämään huolen maan puolustusvoimista, mutta tämän kansan talonpoikaisto on huono puolustautumaan, jos se saa taistella useampia rintamia vastaan ja yhtenä rintamana on nälkä. Juhani Aho sanoi aivan oikein: „Nälkä on punikki". Minä nykyisenä aikana sanoisin: „Nälkä on Mustikki", Mustikilla tarkoittaen kommunismia. Mikäli me enemmän autamme Suomen talonpoikaa itsenäiseksi omalla konnullaan, sitä enemmän me vahvistamme maan puolustuskuntoisuutta.

Kaikki nämä seikat ovat vakiinnuttaneet minussa sen mielipiteen, että lakiehdotus olisi hyväksyttävä, mutta tätä asiaa ei olisi käytettävä minään vaalivalttina tai apajana, jolla koetellaan vetää jollekin puolueelle tai joillekuille ryhmille etuja. Tämä on yhteinen asia, jota niiden täytyy kunniakkaasti ja avoimesti puolustaa ja ajaa läpi, jotka ymmärtävät sen tärkeyden.

Ed. Pekkala: Huolimatta siitä, että olenkin lain yksityiskohtiin nähden ollut toista mieltä kuin eduskunnan enemmistö, en kuitenkaan katso, että laki tässäkään muodossa, varsinkaan täällä käydyn keskustelun jälkeen johtaisi sellaisiin väärinkäytöksiin, että lain hyväksymisen sen vuoksi saattaisi asettaa kyseenalaiseksi. Tämä riittänee myös vastaukseksi ed. Salolle, joka luulotteli meidän taktillisista syistä ajaneen muutoksia lakiin. Pyydän muuten ed. Salolle muistuttaa mieleen, että kyseessäolevaa palkkiojärjestelmää ovat sosialidemokraatit aina kannattaneet, vieläpä siinä suhteessa aloitteitakin tehneet. Samalla pyydän kannattaa ed. Setälän tekemää ehdotusta.

Ed. Estlander: Jag anhåller om att få understöda rdm. Furuhjelm. Jag har alltid motsatt mig att riksdagen skulle binda sig genom lag till utgivande av understöd och sålunda i själva verket bryta emot de bestämmelser, som gälla angående upprättandet av årsbudgeten. Om lagen nu skulle förkastas, innebär detta dock icke, såsom en av de senaste talarena synes mig uppfatta saken, att icke riksdagen kunde för år utgiva understöd av här ifrågavarande slag; men också i detta avseende synes mig att återhållsamhet vore från riksdagens sida för närvarande i högsta grad påkallad.

Statens obegränsade och oreserverade understöd uppmuntrar enligt min tanke icke till en stark medborgerlig hushållning, och det är förnämligast av detta inre motiv riksdagen nu icke borde binda sig genom lag om dylikt permanent statsunderstöd som här är fråga om.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Furuhjelm ed. Estlanderin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Furuhjelmin ehdotukseksi. Ed. Setälä ed. Pekkalan kannattamana on ehdottanut, että valtiovarainvaliokunnan mietinnön perusteluihin otettaisiin seuraava kohta: „Palkkiota määrätään seuraavien perusteiden mukaan: viljelmille alle 2 ha 25 % kustannuksista ja enintään ha:ia kohti pellosta 1,000 mk. ja laitumesta 800 mk., viljelmille 2—5 ha 20 % kustannuksista ja enintään ha:ia kohti pel-

losta 800 mk. ja laitumesta 600 mk., viljelmille 5—10 ha 15 % kustannuksista ja enintään ha:ia kohti pellosta 600 mk. ja laitumesta 400 mk.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Setälän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensin olisi tehtävä päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos laki tulee hyväksytyksi, tehdään päätös ed. Setälän perusteluja koskevasta ehdotuksesta, muussa tapauksessa ed. Setälän ehdotus raukeaa.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, jollaiseksi se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Furuhjelmin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Ed. Furuhjelm pyytää koneäänestystä.

Puhemies: Koneäänestystä on pyydetty.

Koneäänestys toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 157 jaa- ja 27 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 13.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 19 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 26, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta; sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei haluta puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiehdotuksen 1 ja 2 §, lakiehdotuksen johtolause ja lakiehdotuksen nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 20 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 3, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan yleiskeskustelu; sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Harvala: Sen jälkeen kun hallituksen antama esitys koroitetuista tupakkavalmisteveroista oli käsiteltävänä valtiovarainvaliokunnassa, on eri tahoilta tehty selkoa siitä, mitä koroitettu tupakkavalmistevero vaikuttaisi käsinvalmistettujen sikarien menekkiin. Jo nyt kuuluu tehtailla

olevan melkoisia varastoja käsinvalmistettuja sikareita ja pidetään todennäköisenä, että jos niiden valmisteveroa koroitettaisiin samassa määrin kuin koneellisten tuotteiden, olisi siitä seurauksena niiden menekin jatkuva väheneminen. Tästä tietysti seuraisi myös se, ettei veronkoroituksesta olisi sitä tuloa, mikä sillä on laskettu saatavan.

Kun valtiovarainvaliokunta arvosteli tämän koroitetun tupakkavalmisteveron tuottoa, laskettiin siellä, ettei koroitettunakaan tupakkaverolla saataisi niin paljon, kuin hallitus oli ajatellut, sen johdosta että koroitettu vero ilmeisesti olisi omiaan jonkun verran vähentämään kalliimpien laatujen käyttöä ja aiheuttamaan siirtymistä halvempiin laatuihin. Tuhoisimmin tämä koroitus nähtävästi vaikuttaisi kuitenkin, kuten sanottu, käsin tehtyjen sikarien menekkiin ja senvuoksi minä puolestani ehdotan, että lakiin otettaisiin uusi toinen momentti, jossa sanottaisiin: „Kotimaassa käsin valmistetuista sikareista on vero 30 sadalta valmisteiden vähittäismyyntihinnasta.'' Tämä muutos ei ilmeisesti vaikuttaisi mitään verontuottoon, vaan pikemminkin aiheuttaisi sen, että käsin tehdyistä sikareista saatava vero nousisi entisestään.

Ed. Hakkila: Kun aikaisemmin on ollut kysymyksessä tupakkaveron koroittaminen, niin on jo silloin huomautettu, että tällä verolla saadaan niin paljon valtion kassaan tuloja, että on tarpeetonta mennä sitä veroa koroittamaan ylimääräisesti. Sentakia onkin ajatellut koroitukset eduskunnassa aikaisemmin hylätty. Minun mielestäni on samat näkökohdat otettava nytkin huomioon ja sentakia olen suuressa valiokunnassa ehdottanutkin, että tämä hallituksen esitys hylättäisiin. Valtiovarainvaliokunnan mietinnön perusteluissa sanotaan, että pulakauden ja veron koroituksen aiheuttaman hintojen nousun johdosta on odotettavissa menekin pienenemistä ja halvempien lajien käyttöön siirtymistä. Minusta ei ole oikein, että tällä lisätyllä verotuksella aiheutetaan se, että ihmiset ovat pakotetut polttamaan huonompia tupakkalajeja.

Uutena näkökohtana on myöskin otettava huomioon, että tämän veron kohottaminen aiheuttaa työttömyyttä. Tätä asiaa on erityisestikin huomautettu sen lähetystön taholta, joka on käynyt eduskuntaryhmien puheilla ja jossa ovat Pietarsaaren tupakkatyöntekijät erityisesti huomauttaneet siitä näkökohdasta, että tällä alalla joutuu työttömäksi henkilöitä, jotka eivät kykene muuta työtä suorittamaan (Ed. Ryömä: Sehän koski sikareja!) ja joille ei voida valmistaa myöskään uutta työtä. Niiden välihuomautusten johdosta, joita tässä tehdään, minä katson olevani puolueeton, kun en itse ole tupakkamies, mutta en silti tahtoisi, että tälläkään alalla jouduttaisiin sellaiseen olotilaan, että koroitettaisiin verotusta niin paljon, että sentakia nautintoaine huononisi, ilman että valtion verotulot pulakautena kohoaisivat. Sentakia minä olen sitä mieltä, että saamme olla kiitollisia siitä, että tupakkamiehet suorittavat niin suuren veron, kuin he tekevät, varsinkin kun tulitikkuverostakin suurin osa on tupakkamiesten maksamaa veroa. Minä olen senvuoksi kokonaan tätä verokoroitusta vastaan, mutta jotta asiaa voitaisiin uudelleen pohtia suuressa valiokunnassa, niin minä siinä tarkoituksessa kannatan ed. Harvalan tekemää ehdotusta.

Ed. Pihkala: Herra puhemies! Minä olisin myöskin sitä mieltä, että tätä lakiehdotusta ei olisi hyväksyttävä hallituksen ehdottamassa muodossa, vaan sillä tavoin, että sikari- ja piipputupakan veroa ei tässä koroitettaisi. Minä nimittäin lähtisin siltä kannalta, että kotimainen teollisuus ja kotimainen työ on yleensä tulliveroilla turvattava. Tämä aksiisi ei kumminkaan todennäköisesti tulisi sitä tekemään, vaan päinvastoin. Vuonna 1929 tuli sikareista veroa kaikkiaan 7,600,000 ja piipputupakasta 10,500,000. Tämä vero on kyllä arvioitu sikareista tänä vuonna 5,750,000:ksi ja hyvin todennäköistä on, että vaikka tämä koroitus tehtäisiin, ei sillä tätä tuloa varmennettaisi yhtään, vaan mahdollisesti heikennettäisiin. Jos nyt niin kävisi, että tämä tulo heikentyisi, niin silloin varmaan tupakkateollisuudelle tuotettaisiin vaurioita ja myöskin aikaansaataisiin työttömyyttä. Meidän on tullipolitiikallamme pyrittävä joka kohdassa siihen, että kotimaista teollisuutta ja kotimaista työtä on turvattava, ja silloin kun tullikoroitukset vaarantavat tätä kohtaa, niin silloin ei ole syytä tullikoroituksiin.

Minä siis näillä perusteilla ehdottaisin että se veronkoroitus, joka täten säädetään hallituksen esityksen mukaan, se ei kuitenkaan koske sikari- eikä piipputupakkavalmisteita, mutta että muussa muodossa hallituksen esitys hyväksyttäisiin.

Valtiovarainministeri Vennola: Jaa, kyllä minun täytyy olla edustajien Hakkilan ja Pihkalan esityksiin nähden (Hilpeyttä eduskunnassa) eri mieltä. Kyllä se nyt on vähän (Vasemmalta: Lehmäkauppaa!) omituista, että ryhdytään tästä yleisestä tupakka-aksiisista kaivamaan, mikä kaivamaan siitä pois hienommat sikarit ja mikä, kuten ed. Pihkala, vielä piipputupakankin. Se ei ole sopivaa eikä käytännön kannalta suotavaa. Verotus tupakkaan nähden on meillä niin kovin alhainen, ettei ole syytä mihinkään tällaiseen itkuun. Jos joku saa polttaa tämmöisenä vuonna hiukan huonomman sikarin, niin kyllä hän mielestäni saa sen kärsiä ja maksaa siitä sen veron, mikä tulee. Kyllä asianlaita on niin, että jahka verotusta pääsemme järjestämään, niin tupakan täytyy tulla vieläkin ankarammin verotetuksi, niinkuin se on kaikissa maissa tullut. (Ed. Hakkila: Pannaan kieltolaki! Vasemmalta: Ruotsissa ovat alentuneet!) Emme me muutoin pääse niin pian herra Hakkilan huudahdukseen kieltolaista. Ei sen kumoaminen ehdi tähän hätään, kun on kysymys ensi vuoden budjetista, (Ed. Hakkila: Tupakan kieltolaki!) niin että olisin sitä mieltä, että eduskunnan ei ole syytä mennä purkamaan tätä tupakkaverotusta. Raha-asiain tila on sellainen, ettei meillä nyt ole varaa siihen, on vielä paljon pimeämpi perspektiivi tämän vero-objektin verotuksen käyttämiseen edessä.

Ed. Huttunen: Tupakkavalmisteet on yksi sellainen tuotannonala, jossa oman maan valmisteet ovat kyenneet kilpailemaan sekä hinnassa että myöskin tavaran laadussa ulkomaalaisten tuotteitten kanssa. Mutta selvää on, että jos näiden hintoja omassa maassa tällä tavalla keinotekoisesti koroitetaan, niin se tulee myöskin johtamaan siihen, että ulkomaalaiset tuotteet myöskin tällä alalla tulevat valloittamaan meillä markkinoita. Ja mitä tällainen valloittaminen merkitsee, se lienee jokaiselle tunnettua niistä useista muista aloista, joita me olemme useat kerrat jo täällä käsitelleet. Minun mielestäni ei siis olisi pyrittävä hintoja keinotekoisesti koroittamaan, koska se ei johda edes siihen tulokseen, mitä hallitus ajattelee, sillä paitsi sitä, että siirrytään huonompiin laatuihin, on siitä myös muita sellaisia välillisiä kustannuksia, jotka saattavat aiheuttaa, että valtiolle koituu tappiota oletetun voiton sijasta. Niinmuodoin minäkin olisin sitä mieltä, että lakiesitys olisi kokonaan hylättävä, mutta katson kuitenkin jo suureksi parannukseksi senkin, jonka ed. Harvala ehdotti, ja niinmuodoin yhdyn kannattamaan ed. Harvalan tekemää ehdotusta.

Ed. Forstadius: Minua ihmetyttää, etteivät ne henkilöt, jotka katsovat, että kahta prosenttia korkeampi alkoholi on niin äärettömän vaarallista Suomen kansalle, ole asettuneet tässä asiassa tupakan käyttöä vastustamaan, sillä meillähän tupakan käyttö viime aikoina on levinnyt ei ainoastaan meidän vanhojen tupakkamiesten keskuuteen, mutta meillä ovat ruvenneet lapset ja suuri osa naisiakin polttamaan. Ja tältä kannalta minä katson, että meillä on koroitettava tupakkaveroa, niinkuin hallituskin on esittänyt, huolimatta siitä, että itse olen tupakkamies. Ja vielä perustelen sitä sillä, että meillä Suomessa on kaikkein parhaimmat ja halvimmat ainakin savukkeet kuin missään muussa maassa. Mitä sikareihin tulee, kun täällä on puhuttu tupakkatehtaan lähetystöstä, niin sehän on ainoastaan vähän toistasataa henkeä, jotka siellä työskentelevät sikarityössä. Jos tästä nyt joku tipahtaa pois, niin se ei lisää suuresti työttömyyttä maassamme. Onhan meillä monta muuta työalaa, jossa työttömyys laajenee paljon suuremmassa mittakaavassa, eikä niiden eteen kumminkaan ole täällä yhtään puhuttu. Minä puollan suuren valiokunnan mietintöä.

Ed. Hakkila: Emme suinkaan me tupakkakieltolakiin — sitä minä välihuudollani tarkoitin — pääse ja sentakia ei kai nyt sentään ole edellisen puhujan tavoin mentävä siihen, että kun nyt käytetään hyvää tupakkaa, me tulisimme kuuluisiksi huonosta tupakasta. Se on sentään niin, että niin kauan kuin ihmiset tupakkaa käyttävät ja saadaan niin paljon verorahaa, tyytykäämme siihen ja antakaamme tupakannauttijoille kunnollinen tupakka. Meillä oli eräänä syksynä eräs toinen valtiovarainministeri, joka teki useita verolakiehdotuksia, mutta eduskunta hylkäsi ne järjestään. Minusta tällaisiin huonoihin verolakeihin kuuluu juuri tämä verokoroitus ja se uusi kuuluisa kaljaverolaki, joka myöskin olisi kumottava.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Siinä otetaan huomioon myöskin ed. Harvalan tekemä muutosehdotus.

Esitellään lakiteksti.

Keskustelu:

Ed. Pihkala: Minä ehdottaisin, että tähän lakiehdotukseen lisättäisiin seuraava momentti: „Se veronkorotus, joka täten säädetään, ei kuitenkaan koske sikari- eikä piipputupakkavalmisteita", ja lähetettäisiin suureen valiokuntaan korjattavaksi tähän muotoon.

Ed. Nyman: Jag ber att få understöda rdm. Pihkalas förslag.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Harvala ed. Hakkilan kannattamana ehdottanut, että lakiin otettaisiin toinen, näin kuuluva momentti: „Kotimaassa käsin valmistetuista sikareista on vero 30 sadalta valmisteen vähittäismyyntihinnasta". Kutsun tätä ehdotusta ed. Harvalan ehdotukseksi. Ed. Pihkala ed. Nymanin kannattamana on ehdottanut, että lakiin otettaisiin näin kuuluva toinen momentti: „Se veron koroitus, joka täten säädetään, ei kuitenkaan koske sikari- eikä piipputupakkavalmisteita." Kutsun tätä ehdotusta ed. Pihkalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä äänestykseen tulee, niin ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin äänestetään ed. Harvalan ja ed. Pihkalan ehdotusten välillä ja voittaja asetetaan vastaehdotukseksi valiokunnan mietinnölle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Harvalan ja ed. Pihkalan ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Harvalan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Pihkalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „jaa", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Harvalan ehdotuksen.

2) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Harvalan ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Harvalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan „ei"-äänestäjiä nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Hakkila: Pyydän koneäänestystä.

Koneäänestys toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 81 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 10.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi tulitikkuverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 21 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 8 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 4, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 21. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

Lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään järjestänsä keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 22 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 5, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

Lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 23 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä ja valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 10 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 7, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 23. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta. Sen jälkeen käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

Lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi mallasjuomista suoritettavasta verosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 24 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 14 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 6, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 24. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta. Sen jälkeen käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. Oksala: Kun kannan määräämiseen mallasjuomista suoritettavasta verosta vaikuttaa paljon se, minkälaisia mallasjuomia saadaan valmistaa, niin ehdotan, että tämä lakiehdotus pantaisiin pöydälle siihen eduskunnan istuntoon, joka ensiksi pidetään senjälkeen kuin hallituksen esitys n:o 50 mallasjuomien tehdasmaisesta valmistamisesta on ollut toisessa käsittelyssä.

Ed. Palmgren: Herra puhemies! Hallitus on saattaakseen valtion talousarvion tasapainoon m. m. esillä olevassa esityksessään n:o 6 ehdottanut mallasjuomaveron koroitettavaksi. Tätä paitsi on hallitus esityksessään n:o 50 ehdottanut mietojen mallasjuomien alkoholirajan koroittamista. Veron koroittamista koskeva ehdotus liittyy täten hyvin perusteltuun vastatoimenpiteeseen. Nämä molemmat esitykset kuuluvat ehdottomasti yhteen ja ovat myös käsiteltävät siten, että verokysymys ratkaistaan vasta senjälkeen kuin alkoholipi-

toisuutta koskeva kysymys on tullut päätetyksi. Muussa tapauksessa voisi käydä niin, ettei olut paranekaan, vaan että hinta tulisi niin korkeaksi, ettei olutta enää voisi myydä. Tästä johtuisi, että olutpanimot, joiden taloudellinen tila jo tätä ennen on ollut erittäin vaikea, joutuisivat vallan toivottomaan asemaan. Tähän nähden rohkenen kannattaa edellisen puhujan tekemää ehdotusta.

Herr talman! Regeringen har såsom ett bland många medel att åstadkomma jämnvikt i budgeten i förevarande proposition n:o 6 föreslagit en ökning av skatten på maltdrycker. Regeringen har därjämte uti propositionen n:o 50 hemställt om höjande av alkoholgränsen för svagare maltdrycker. Förslaget om skatteförhöjning har sålunda kombinerats med en välbehövlig motprestation. Dessa två propositioner höra ovillkorligen tillhopa och böra behandlas, så att skattefrågan löses först efter det frågan om alkoholhalten blivit avgjord. Annars kunde det hända, att ölet icke får förbättras, men i stället betingar sig ett sådant pris, att det icke vidare finner avsättning. I sistnämnda fall skulle ölbryggerierna, vilkas ekonomiska existens redan härförinnan varit ytterst hotad, råka i ett rent av förtvivlat läge. Jag understöder därför det av föregående talare gjorda förslaget.

Puhemies: Kun kaksi edustajaa on pyytänyt asian pantavaksi pöydälle, on se valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n 2 momentin mukaan pöydälle pantava. Kehoitan sen vuoksi seuraavia puhujia lausumaan mielipiteensä ainoastaan pöydällepanoajasta.

Ed. Ryömä: Joskin asian lopputulos tulee mahdollisesti olemaan kummassakin tapauksessa sama, pidän myöskin puolestani asiallisempana, että ensin käsitellään se asia, joka tässä on ehdotettu ja sitten vasta tämä verolaki, sillä verolaki merkitsisi nykyisessä muodossaan ainoastaan sitä, että pilsneriteollisuus lakkaisi ja veroa ei kuitenkaan tulisi mitään. Näin ollen yhdyn kannattamaan ed. Oksalan tekemää ehdotusta.

Valtiovarainministeri Vennola: Olen sitä mieltä, että eduskunnan ei olisi syytä panna tätä asiaa pitemmäksi aikaa pöydälle, vaan ratkaistava, jotta päästäisiin valtion tuloista selville. Valtio tarvitsee nämä tulonsa. Tämä asia ei ole ollenkaan yhteydessä sen alkoholiprosentin kanssa, joka nyt on eduskunnassa riidanalaisena. Tarkoitus on tässä verottaa sitä n. s. pukkiolutta ja n. s. pilsneriolutta, jota ravintoloissa tarjoillaan, ja jota etupäässä nauttivat sellaiset yhteiskuntaluokat, jotka aivan hyvin voivat maksaa tämän verotuksen valtiokassaan, 1 mk litralta, se tahtoo sanoa, vähän yli 30 penniä pilsneripullosta. En tahtoisi jättää tätä valtion veroa riippuvaksi siitä riidasta, mikä on olemasta 0.s alkoholiprosentista. Pelkään, että jos tämä kytketään siihen, niin valtio menettää 20 miljoonaa ja siihen ei ole syytä. Jos eduskunta haluaa koroittaa oluen alkoholiprosenttia, niin sen eduskunta voi tehdä aivan vapaan harkintansa mukaan, ilman, että sillä on tämä verolaki vieressään. On tehty käsittääkseni liian suuri kysymys siitäkin ja vielä monimutkaisemmaksi muodostuu valtion tulotalouden järjestely, jos nämä molemmat asiat kytketään yhteen. Olisin siis sitä mieltä, että tämä asia olisi aivan erillisenä ratkaistava.

Ed. Niukkanen: Tämä asia ei ole niin kiinteässä yhteydessä alkoholiprosentin koroittamisen kanssa, kuin täällä on huomautettu. Se on sikäli ainoastaan tämän asian kanssa yhteydessä, että jos oluen alkoholiprosenttia koroitetaan, niin silloin veron tuotto voi suureta siitä, mikä nyt on budjettiin otettu.

Siihen nähden, että budjetin tulopuolelle on olutverosta merkitty tuloja hallituksen esityksen mukaan 20 miljoonaa markkaa, verolaki olisi käsiteltävä muiden budjettiin välittömästi liittyvien verolakien yhteydessä eikä lykättävä sen käsittelyä epämääräiseen tulevaisuuteen, jota tehty pöydällepanoehdotus asiallisesti tietää. Näin ollen minä ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon.

Ed. Lohi: Juuri siitä syystä, että tämä verolaki on mitä läheisimmässä yhteydessä nyt edustajille jaetun tulo- ja menoarvion kanssa, niin ei minustakaan ole sopivaa, että tämä verolaki pannaan määräämättömään tulevaisuuteen pöydälle. Meillehän ei ole vielä jaettu mietintöä tästä toisesta mallasjuomia koskevasta ehdotuksesta ja

budjetista näkyy, että budjetin numerot lyövät yhteen, tulot ja menot, senkin jälkeen kuin tämä vero on otettu siihen 20 miljoonana. Minä kannatan sitä ehdotusta, että tämä pannaan pöydälle ainoastaan seuraavaan istuntoon.

Ed. Seppälä: Vaikka minä tähän lakiin mähden olen vastustavalla kannalla, niin siitä huolimatta minusta tuntuu luonnollisemmalta, että tämä laki käsitellään erillisenä eikä sen toisen lain yhteydessä, kuten täällä on esitetty. Minä puolestani pyytäisin siis kannattaa sitä ehdotusta, että laki pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon, kuten täällä ed. Niukkanen ehdotti.

Ed. Ryömä: Näillä kahdella asialla on niin paljon yhteistä, että, jos päätetään koroittaa alkoholiprosenttia, silloin voidaan myöskin tässä laissa määrätä alin prosentti, josta verotus alkaa, sellainen, että se jotakin merkitsee. Mutta jos täksi alimmaksi prosentiksi hyväksytään yksi prosentti, niinkuin tässä on ehdotettu, niin pilsneriteollisuus tapetaan ja veroa ei tule yhtään penniä. Ja se on silloin negatiivinen tulos. Mutta jos koroitetaan alkoholiprosenttia, silloin voidaan tällainen laki säätää, kun voidaan määrätä se alkoholiraja, josta verotus alkaa, korkeammaksi kuin yksi prosentti. Siksi ne pitäisi minusta käsitellä peräkkäin, mutta jos ei alkoholiprosenttia koroiteta, niin ei voi tehdä muuta kuin hylätä laki.

Ed. Reinikainen: Luovun.

Ed. Palmgren: Jag anser hr Niukkanen m. fl. icke hava framlagt några som helst bindande skäl för sitt förslag, för så vitt det avviker från det förslag jag understött. Även om budgeten skulle behandlas i allra snabbast möjliga ordning, kan man icke tänka sig, att man skulle hinna komma med den så långt, att det bleve för sent att vid inkomstsidan taga i betraktande, huru denna skattefråga utfaller. Ekonomiutskottets betänkande i frågan om ölets alkoholhalt torde inom närmaste framtid vara att förvänta. Jag upprepar därför mitt understöd för rdm. Oksalas förslag.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Oksala ed. Palmgrenin kannattamana ehdottanut, että tämä lakiehdotus pantaisiin pöydälle siihen eduskunnan istuntoon, joka ensiksi pidetään sen jälkeen kuin hallituksen esitys n:o 50 mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta on ollut toisessa käsittelyssä. Kutsun tätä ehdotusta ed. Oksalan ehdotukseksi. Ed. Niukkanen ed. Lohen kannattamana on ehdottanut, että lakiehdotus pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Niukkasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Niukkasen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Oksalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 90 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 8.

Ed. Palmgren pyytä lippuäänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ainali, Alestalo, Annala, Brander, Cajander, Erich, Eskola H., Eskola W., Haga, Hakala A., Hakala K., Hakkila, Halonen A., Hannula, Harvala, Heikkinen, Hildén A., Hirvensalo, Huuhtanen, Hänninen, Inborr, Janhonen, Jern, Jokinen, Joukanen, Junes, Junnila, Jyske, Kaijalainen, Kalliokoski, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kirveskoski, Kivioja, Kivisalo, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivu-

ranta, Koponen, Korhonen, Kosonen, Kukkonen, Kulovaara, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lampinen, Lautala, Lehtokoski, Leppälä, Lohi, Luostarinen, Malmivaara, Manner, Meriläinen, Miikki, Mäkelä W., Niukkanen, Nurmesniemi, Nuutinen, Oksanen, Paasivuori, Paavolainen, Pennanen, Pilppula, Puittinen, Päivänsalo, Pärssinen, Rapo, Riipinen, Rissanen, Ruotsalainen, Saarinen, Sallila, Sallinen, Salo, Seppälä, Setälä, Sunila, Suurkonka, Tarkkanen, Tolonen, Tukia, Tuomikoski, Vehkaoja, Vesterinen, Virkkunen, Voionmaa, Väisänen ja Åkerblom.

„Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto-Setälä, Ailio, Ampuja, Anttila, Aromaa, Björk, von Born, Bryggari, Estlander, Fagerholm, Forstadius, von Frenckell, Furuhjelm, Helenelund, Helo, Hildén U., Hiltunen, Huhtala, Huttunen, Häkkinen, Hämäläinen, Hästbacka, Jacobsson, Jatkola, Jussila, Kallioniemi, Kaskinen, Kilpeläinen, Kivimäki, Kolkki, Komu, Kontio, Korpisaari, Koskenheimo, Kovanen, Kuisma, Kuuliala, Kuusisto, Lamminen, Lehtonen, Leivo, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Mantere, Moilanen, Myllymäki, Mäkelä J. L., Nikkanen, Nyman, Oksala, Paasonen, Palmgren, Pekkala, Penttala, Perheentupa, Perho, Pesonen, Pihkala, Pitkänen, Pojanluoma, Pyy, Rantala, Rantanen, Rautaharju, Reinikainen, Roos, Rothberg, Ryynänen, Ryömä, Räisänen, Sahlstein, Sarlin B., Sarlin E., Sergelius, Sillanpää, Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Suokas, Svinhufvud, Särkkä, Tulenheimo, Tuomioja, Turja, Turkia, Valta, Welling, Åhlström ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 11 edustajaa:

Asikainen, Halonen T., Huittinen, Keto, Kilpi, Kuokkanen, Pullinen, Raatikainen, Sventorzetski, Tanner ja Westman.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 91 ei-ääntä.

Eduskunta on siis päättänyt panna asian pöydälle ensi istuntoon.

8) Ehdotus laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 25 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 15 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 24, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 25. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, ja kun se on julistettu päättyneeksi, käydään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelua ei synny.

Eduskunta siirtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—6 §:t, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 26 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty ed. Hagan y. m. lak. al. n:o 15, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 26.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 47, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotukset laiksi työrauhan suojelemisesta ja laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 35, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Sosialiministeri Tuomivaara: Herra puhemies! Kun vertaa hallituksen esitystä laiksi työrauhan suojelemisesta lakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 ehdotettuun lakiin, näyttää ensi silmäykseltä siltä, että lakivaliokunta on muuttanut melkein kokonaan hallituksen esityksen. Lähempi mietinnön tarkastelu osoittaa kuitenkin, että valiokunnan tekemät muutokset ovat suurelta osalta vain muodollisia. Valiokunta on, kuten mietinnön perusteluissa huomautetaan, koonnut yhteen ja yksityiskohtaisemmin maininnut ne muodot, joissa työrauhan häiritseminen esiintyy sekä ryhmittänyt ne eri pykäliin, kuten valiokunnan mietinnön perusteluissa sanotaan. Valiokunnan pyrkimyksenä on käsittääkseni ollut saada laki täten selvemmäksi ja käytännössä helpommin sovellettavaksi kuhunkin tapaukseen. Sen lisäksi on lakivaliokunta pitkin linjaa rinnastanut työnantajan ja työntekijän sekä työmaaterrorin mahdollisena harjoittajana että myöskin terrorin kohteena. Siitä, onko tämä ollut tarpeellista, voidaan olla eri mieltä. Käsitykseni mukaan sama tarkoitus sisältyy myöskin hallituksen esitykseen, sillä jokainen, siis kuka tahansa, joka käyttää laissa kiellettyjä keinoja työrauhan häiritsemiseksi, on siitä lain säätämän rangaistuksen alainen. Kun nyt valiokunta on kuitenkin katsonut tarpeelliseksi tätä kohtaa selventää ja kun sen kautta käy vaikeaksi, jopa mahdottomaksi, lain vastustajienkaan väittää, että laki on tähdätty vain työntekijöitä vastaan, voidaan mielestäni hyväksyä tässäkin lakivaliokunnan ehdottama muoto.

Hallitus toteaa mielihyvällä sen, että lakivaliokunta ehdottaa rangaistavaksi ankarammin sitä, joka harjoittaa työmaaterroria sen johdosta, että toinen on ottanut osaa maan puolustamiseen osallistumalla esim. vapaussotaan tai laillisen yhteiskuntajärjestyksen voimassa pitämistä tarkoittavaan toimintaan, kuulumalla esim. suojeluskuntaan.

Lakivaliokunta on myöskin poistanut hallituksen esityksestä sen, että virallinen syyttäjä saisi vastoin painovapauslain määräystä nostaa syytteen ilman oikeusministeriön määräystä silloin kun laissa mainittu rikos on tehty painotuotetta käyttämällä. Kun eduskunta on jo hyväksynyt painovapauslakiin muutoksen, joka oikeuttaa virallisen syyttäjän ilman oikeusministeriön määräystä takavarikoimaan rikolliseksi katsomiaan painotuotteita velvollisuudella alistaa heti takavarikointi oikeusministeriön tutkittavaksi, ei valiokunnan tekemä poisto näin ollen asiallisesti merkitse muuta kuin sitä, että työmaaterrorisyytteissä ei ole aihetta poiketa yleisesti käytännössä olevasta menettelytavasta.

Kun lakivaliokunnan ehdottamat muutokset lakiin työrauhan suojelemisesta eivät asiallisesti muuta sitä tarkoitusta, mikä hallituksella on ollut antaessaan eduskunnalle esityksen laiksi työrauhan suojelemisesta ja laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun, toivoo hallitus, että sanotut lakiehdotukset hyväksyttäisiin suuressa valiokunnassa lakivaliokunnan ehdottamassa muodossa.

Ed. Komu: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva lakiehdotus on m. m. syntynyt

n. s. kansanliikkeen vaatimuksesta ja ansiosta. Tosin jo viime valtiopäivillä nykyinen herra puolustusministeri teki toivomusaloitteen tämänsuuntaisen lainsäädännön aikaansaamiseksi. Mutta yleisempinä eivät tämänsuuntaiset ajatukset ole ennen lapualaisuusaikakautta porvaristonkaan keskuudessa esiintyneet. Siitä on todistuksena Työnantajain Keskusliiton herra puheenjohtajan, ed. Palmgrenin kevätistuntokaudella eduskunnassa antama lausunto, jossa hän sanoi työnantajapiirien tulevan ilman tällaista lainsäädäntöä toimeen. — Tosin hän nyt voinee olla asiasta eri mieltä, kun kansanliike on jakanut ruotsalaisen puolueenkin eduskuntaryhmän useampaan osaan ja ed. Palmgren on jäänyt siihen osaan, joka kannattaa sitä n. s. porvarillisten puolueiden yhteistyötä, yhteistyötä siis n. s. kansanliikkeen pohjalla. Mutta tämähän vain todistaa, että nyt käsiteltävänä oleva lainsäädäntö on n. s. konjunktuurilainsäädäntöä, t. s. että tällaisia lakeja on ryhdytty säätämään senvuoksi, että „ajan henki'' niin vaatii. Rohkenenkin olla sitä mieltä, että enempi työnantajapiirien kuin muittenkaan porvarillisiin ryhmiin kuuluvien poliitikkojen päähän ei olisi pälkähtänytkään muutama vuosi sitten minkään työntekijäin suojelua tarkoittavan lain vaatiminen, vaikka siihen ammatillisen liikkeen voimakkaimmillaan ollessa olisi heidän kannaltaan asiaa katsoen saattanut olla hieman aihettakin. Ei siksi, että työnantajain kannalta katsoen olisi ollut milloinkaan erikoista syytä suojella n. s. „valkoista työläistä'' niinkuin termi kuuluu, — vaikka voivatkin olla hyviä vapaussotureita ja kansannousijoita, ovat he useimmiten huonoja työmiehiä — vaan siksi, että työläisten lakko-oikeuden rajoittaminen, johon tämä lainsäädäntö pyrkii, käytännössä olisi vapauttanut työnantajat monista myönnytyksistä, mihin järjestyneet työläiset joukkovoimallaan heidät aikaisemmin pakottivat. Silloin olisi tämän suuntaista lainsäädäntöä kuitenkin, jos sitä nimittäin olisivat poliitikot vaatineet, täydellä syyllä verrattu taloudellisten etujen taistelussa toisen puolen auttamiseksi vähintään „vilpilliseen kilpailuun'', jonka estämiseksi liike-elämässä viime kevättalvella täällä säädettiin laki. Senvuoksi ei kuulunut silloin ei minkäänlaista ääntäkään tämän lain tarpeellisuudesta, vaikka myönnettävä on, että kommunistit lienevät joissakin tapauksissa lakonrikkureihin ja kansannousijoihin nähden työmailla esiintyneet sopimattomasti. Mutta sehän oli heillä yleistä. He parjasivat myöskin sosialidemokraattisia työläisiä, mutta nämä kyllä sen kestivät. Nyt aiotaan säätää tällainen työrauhalaki ja motiveerataan tätä muun muassa sillä, että tätä tarvitaan muka kommunistien kurissapitämiseksi työmailla. Mutta tämän syyn vuoksi säädettynä tämä laki tulee varmaankin post festum, juhlan jälkeen. Kommunistien suuhan on meillä lainsäädännöllä ja kaikilla muilla sekä asiallisilla että asiattomilla toimenpiteillä lyöty kokonaan tukkoon, joten he eivät työmailla eikä muuallakaan viukahda kellekään mitään. Ainoita heidän julkisista esiintymisistään ovat ne kokoomuslehdissä viime aikoina näkyneet anteeksipyynnöt, joissa he entiset oppinsa ja opinkappaleensa hyläten pyrkivät nyt niin sanottujen isänmaallisten suosioon. Minä luulen, että kommunisteista ei enää tässä maassa ole kovin suurta vastusta. Ammatillisessa liikkeessä me olemme kuitenkin heistä selvinneet jo verraten hyvin ja luultavasti tulemme hallitsemaan tilanteen myöskin vastaisuudessa.

Syy tämän lain säätämiseen aikana, jolloinka ei kukaan voi osoittaa tällaisen lainsäädännön pienintäkään tarvetta on käsittääkseni siinä, että porvarillisella taholla pelätään nyt syntymässä olevan länsimaiselle pohjalle rakentuvan ammatillisen liikkeen niin voimistuvan, etteivät he ajan pitkään voi enää yksin määrätä työpalkoista ja työehdoista. Kun nyt on sattunut hyvä tilaisuus, aiotaan tämä „vilpillinen kilpailu'' työnantajain ja työntekijäin välisessä taistelussa tehdä työnantajille, jotka muutenkin ovat paremmalla puolella, lain avulla mahdolliseksi. Tosin tunnustetaan, että työläisten ja työnantajain välinen etutaistelu ja siitä johtuvat työtaistelut ovat elinkeinovapausoikeuden luontoisia. Siis periaatteessa tunnustetaan työläisten lakko-oikeus. Mutta tämä laki säädetään muka siksi, ettei tässä etutaistelussa voitaisi käyttää hyvän tavan vastaisia keinoja. Kun kuitenkin laki siinäkin muodossa, minkä se lakivaliokunnassa on saanut, on arveluttava, saattaa hyvällä syyllä sanoa, että tämä laki päinvastoin saattaa useissa tapauksissa käytännöllisesti viedä siihen, että hyvän tavan vastaiset keinot työtaisteluissa tulevat toiselle puolelle sallituiksi, mutta toiselle puo-

lelle eivät. Lakihan jättää työnantajalle kaikki mahdollisuudet harjoittaa taistelua asein, jotka laki työntekijöiltä riistää. Työnantaja voi harjoittaa pakotusta työläisiinsä nähden, estää heitä kuulumasta laillisiin järjestöihin, sekä yhteiskunnallisen asemansa paremmuuden vuoksi, asemansa vuoksi työntekijään, työnantaja voi harjoittaa kaikenlaista seulomista esimerkiksi siinä, kenenkä hän työhönsä ottaa ja, ketä ei ja minkälaista valtiollista y. m. uskontunnustusta hän työläisiltään vaatii. Lain kohdistuminen tasapuolisesti työläisiin ja työnantajiin, johon lakivaliokunta on, tosin vastoin hallituksen yksipuolista esitystä pyrkinyt, jääkin edellä mainitsemistani syistä vain teoreettiseksi. Ja jollei niin asian laita olisi, niin tämänpäiväinen Uusi Suomi ei niin ihastuksella kirjoittaisi tästä lakivaliokunnan mietinnöstä kuin se nyt tekee. Samoin ei olisi herra sosialiministerikään noussut niin mielihyvin osoittamaan suosiota tätä meidän kykymme tuotetta kohtaan. Käytännössähän sitä, tuota tasapuolisuutta, ei ole juuri nimeksikään, niinkuin kokemus nytkin jo on osoittanut. Etenkin nykyisin vallitsevien konjunktuurien aikana ovat työnantajat harjoittaneet työläistensä seulomista vuohiin ja lampaisiin, se on kommunisteihin ja ei-kommunisteihin, ja tehneet tämän kansalaisten valtiollista vakaumusta tarkoittavan tutkimuksen, tukimuksen, joka ei heille missään tapauksessa olisi kuulunut, aivan mielivaltaisesti. Kun nyt taloudellisen lamakauden ja siitä johtuvan työttömyyden vuoksi on saatavissa työvoimaa yli tarpeen, onkin tällainen luokitteleminen ja senmukainen suhtautuminen työläisiin käynyt mahdolliseksi. Työläinen, joka ei ole kuulunut n. s. „valkoisiin työväenjärjestöihin'', on pakotettu niihin liittymään ja eroamaan omista ammatillisista järjestöistä. Tosin tähän voidaan väittää, ettei siihen ole ollut kenelläkään pakkoa. Mutta kun tällainen „takin kääntäminen'' on asetettu työpaikan säilyttämisen ehdoksi, niin toimenpidettä ei voi sanoa muuksi kuin pakottamiseksi. Ja jos haluaa käyttää sitä lievempää termiä, mitä tätäkin asiaa valmistellessa niin runsaasti on käytetty, niin hyvän tavan vastaista se ainakin on. Sen myöntänee ed. Pihkalakin ainakin silloin kuin hän joutuu paremman minänsä kanssa tekemään tiliä, mutta kun hän täällä esiintyy työnantajain asiamiehenä, ei hän tietysti sitä julkisesti voi myöntää.

Minä nimitän omasta puolestani tällaista hierarkisiin, siis ylhäältäpäin organisoituihin, se on työnantajain taholta pystytettyihin järjestöihin työläisten työpaikkansa menettämisen uhalla pakottamisen, mitä törkeimmäksi työmaaterroriksi. Mutta en ole ollenkaan vakuutettu siitä, että tämä terrori tulisi nyt käsiteltävänä olevan lain rankaisupiiriin. — Tässä suhteessa minä siis tarvitsisin opetusta juristeilta. — Mainitsemastani työnantajan erikoisasemasta työntekijään nähden johtuen selitettäisiin tietysti, että siinähän on työläisellä kuten ahvenella ehdon valta ottaa onkeen jos tahtoo. Todellisuudessa ei tällä tätä ehdonvaltaa etenkään tällaisena aikana ole, vaan on työläisen alistuttava vaikkapa hammastakin purren työnantajan sanelemiin ehtoihin.

Ja että tällaista ja vielä pahempaakin terroria on työnantajain taholta etenkin viime aikoina harjoitettu, siitä löytyy todistuksia vaikka miten paljon, vaikkakin Uuden Suomen kirjoittaja tänä päivänä näyttää asettuvan sille kannalle, että tuskin elävästä elämästä voidaan yhtään sellaista tapausta osoittaa, että tämän lain ulottaminen työnantajiin työmaaterrorin harjoittamisen vuoksi olisi tarpeen. Minä voin todistaa milloin tahansa, että toisin on asian laita. Minullakin on hallussani erään vanhan työtoverini lähettämä kirje, josta käy selville, kuka harjoittaa työmaaterroria. Jätän sen esittämisen kuitenkin sen jälkeen tapahtuvaksi, kun joku tämän lain ihannoijista ehtii käydä puhumassa tältä paikalta siitä suuresta kommunismivaarasta, jonka tähden tämä laki on muka tarpeen.

Hyvän tavan vastaisia keinoja työtaistelussa ovat varmaan työnantajat tähän asti käyttäneet enemmän kuin työläiset. Hehän ovat maksaneet lakon murtajilleen paljon suurempia palkkoja kuin mitä työläiset ovat vaatineet niissä tapauksissa, joissa lakko on syntynyt yksinomaan työläisten palkkojen parantamistarkoituksessa. Muutamissa työtaisteluissa ovat nim. saattaneet muutkin työehdot kuin palkka olla lakon aiheuttajana. Tarkoitus on siis ollut särkeä työläisten rintama minun käsittääkseni h y v ä n t a v a n v a s t a i s i l l a k e i n o i l l a, mutta tällaisesta eikä paljoa pahemmastakaan rikkomuksesta tämä laki ei työnantajaa rankaise.

Työläiset eivät tule koskaan antamaan sielussaan anteeksi rintamakarkureille eikä rintamamurtajille, silloin kun heillä yksimielisesti olisi ollut jotakin voitettava. Sehän pitäisi käsittää kaikkien ihmisten, porvarienkin. Ette te siellä oikeistossa saa työläisiä julistamaan näille teidän ihailemillenne työläisille, joiden turvaksi te nyt muka sanotte tämän lain säätävänne, anteeksiantoa. Järjestynyt työväki tietää sisimmässään myöskin, ettei sen tarvitse erikoisempiin toimenpiteisiin tällaisia rintamarikkojia vastaan ryhtyäkään. Nämä rintamarikkojat useassa tapauksessa tulevat yhteiskunnallisen ja taloudellisen elämän antaman opetuksen vuoksi yksi toisensa jälkeen havaitsemaan, että he ovat palvelleet vääriä jumalia silloin kun he ovat järjestynyttä työväkeä vastaan taistelleet. Ja järjestynyt työväki tulee myös määrittelemään kantansa kunkin rikkomuksen laadun mukaan ja harkitsemaan, ottaako se tällaisen herrojen mieleiseksi erehtyneen työläisen toveruuteensa vai ei. Siihen ei järjestynyttä työväkeä voida millään lailla pakottaa.

Ei ole yhtään sanottu, pysyvätkö ne 20,000 rikkuria, jotka ed. Pihkala sanoi olevan vakituisesti heidän kirjoissaan, ainaisesti niissä matrikkeleissa, niin paatunutta ainesta kuin he yleensä ovatkin. Heistäkin saattaa pyrkiä joku meidän joukkoomme ja me harkitsemme, pidämmekö heitä tovereinamme vai emmekö. Sitä ei voi lainsäädäntö määrätä. Niin että on turhaa ed. Pihkalan hikoilla heille suojeluslakia. Hekin, nämä yhdet kaikkein pienimmistä, voivat tulla sosialismin saastuttamiksi niin paljon kuin he sitä nyt pelkäävätkin.

Lähtemättä yksityiskohtaisesti käsittelemään kyseellistä esitystä ja sen turmiollisuutta työväelle, rohkenen siitäkin huolimatta, että tätä lakia pidetään eräällä taholla nyt erikoisen aktuellina, suositella suurelle valiokunnalle mietintöön liittämäämme hylkäävää vastalausetta. Minä teen sen siitäkin syystä, että minä tahtoisin käytännössäkin nähdä sitä kansan eheyttämistoimintaa, josta porvarillisella taholla on niin paljon puhuttu. Tämän esityksen hylkäämällä voitte te, joilla nyt on suuri enemmistö eduskunnassa, tätä mainittua eheyttämistoimintaa harjoittaa käytännössä.

Ed. Pesonen: Herra puhemies! — Esillä oleva laki työrauhan suojelemisesta on tarpeen vaatima. Tämä laki olisi ollut tarpeen jo aikaisemminkin, sillä on ollut paljon rauhattomuutta monilla yleisillä työpaikoilla ja teollisuusseuduilla. Lukuisia ovat ne tapaukset, kun jonkun järjestön taholta on työväki saatu lakkoon ja kun työnantaja on tahtonut saada työn kulkemaan lakosta huolimatta, on antanut tilaisuuden tulla työpaikalle syrjästä työväkeä, riippumatonta työväkeä, joka on ollut sekä työn että ansion ja palkan tarpeessa, nämä työläiset ovat joutuneet suuren painostuksen alaisiksi. Niitä on haukuttu jos minkinlaisilla nimillä ja on uhattu aivan hengen päälle. On ollut vaikeata paikkakunnan järjestysvallan saada pysymään rauha työpaikoilla, estämään rauhattomuutta. Monessa paikassa on täytynyt hakea apua muualta, toisten paikkakuntien viranomaisilta, että riippumattomien työläisten rauha on saatu säilymään työpaikalla ja että työ on saatu kulkemaan. Tämän tähden on tämä laki työrauhan suojelemisesta samoin kuin lisäykset rikoslain 16 lukuun tarpeelliset. Suosittelen, että suuri valiokunta hyväksyisi ne lakivaliokunnan ehdottamalla tavalla.

Ed. Kivimäki: Kysymys työmaaterrorin ehkäisemisestä ei ole niin paljon lainsäädäntökysymys kuin kysymys siitä, missä määrin työnantajat voivat ja tahtovat käyttää hyväkseen valtaansa murtaakseen järjestyneitten työntekijäin järjestymättömiä työntekijöitä vastaan harjoittaman vainoamisen. Tähän astiset kokemukset osoittavat, että likimainkaan kaikki työnantajat eivät ole puuttuneet järjestyneiden ja järjestymättömäin työntekijäin välisiin selkkauksiin. Osittain tämä on tietenkin riippunut siitä, että taloudellisen nousukonjunktuurin vallitessa järjestyneellä työväestöllä on lakon uhkassa ollut keino, joka on pelottanut työnantajia antautumasta rettelöihin järjestyneiden työntekijäin kanssa järjestymättömäin työntekijäin hyväksi.

Rakennuskuumeen aikana muutama vuosi takaperin saatettiin todeta, että rakennuttaja mieluimmin antoi järjestyneille työmiehille epämieluisan järjestymättömän työntekijän mennä kuin antautui siihen vaaraan, että rakennus jäi työlakon vuoksi keskeneräiseksi ja rakennuttaja jäi vastaamaan yritykseen kiinnitettyjen suurten pääomien koroista. Näin tapahtui siitä huolimatta, että työlakolla uhkaaminen, jolla

tahdotaan taivuttaa työnantajaa erottamaan työstään joku henkilö, on rikollinen teko. Rikoslaki jäi sivuun, kun siihen vetoaminen olisi voinut merkitä taloudellisia tappioita.

Olosuhteet ovat nyt muuttuneet. Tätä nykyä, jolloin järjestyneiden työntekijäin rintama on hajalla ja jolloin taloudellinen laskukausi tekee työlakolla uhkaamisen iskuksi ilmaan, voivat työnantajat, milloin heillä halua siihen on, puuttua työläistensä välisiin riitaisuuksiin ja estää järjestyneiden työläisten harjoittaman työmaaterrorin.

Järjestymättömien työläisten työnsaantimahdollisuudet ovat näin ollen aina suuressa määrin riippuvaisia kulloinkin vallitsevien työmarkkinain tilasta, t. s., taloudellisista tekijöistä, joihin lainsäädäntö vastoin vallitsevaksi päässyttä harhaluuloa sangen vähän voi vaikuttaa. Tähän tulee lisäksi se, että työnantaja työntekijöitä ottaessaan tai erottaessaan ihmisluonteen mukaisesti lähinnä katsoo sitä, saako hän työntekijäin suorittamasta työstä tarpeellisen hyödyn. Mikäli siis vain mahdollisuuksia on, hän pitää ammattitaitoisimmat työntekijät työssään ja koettaa vapautua vähemmän ammattitaitoisista. Tällöin hän ei, mikäli ei yleisen mielipiteen painostus aiheuta muuta ratkaisua, kiinnitä suurtakaan huomiota asianomaisen poliittisiin mielipiteisiin tai muihin työn suorittamiselle epäoleellisiin seikkoihin.

Vastaisuudessakin tulevat epäilemättä etupäässä muut kuin lakimääräykset ratkaisemaan työntekijäin väliset etutaistelut. Paitsi taloudellisia konjunktuureja, riippuu voitto taikka tappio suuressa määrin toisaalta työnantajain, toisaalta työntekijäin taistelujärjestöjen voimasta. Jos työnantajat ovat hyvin järjestyneitä, on heillä mahdollisuuksia vaikuttaa asioiden kulkuun työmailla. Milloin taas työntekijäin ammattiliitot ovat voimakkaita, voivat ne saattaa järjestymättömäin olot työmailla tukaliksi.

Asioiden näin ollen ei lainsäädännölle jää suurtakaan tilaa vaikuttaa asioiden menoon. Laki ei voi rangaistavaksi julistaa kaikkia järjestymättömiä vastaan järjestyneiden työntekijöiden taholta harjoitettuja painostamiskeinoja. Seurustelun välttäminen järjestymättömien kanssa, heidän äänetön halveksumisensa ja moni muu sellainen menettely voi tehdä järjestymättömien työntekijäin työskentelyn yhdessä järjestyneitten kanssa sietämättömäksi, ellei työnantajalla ole valtaa tai halua häntä tukea. Mielestäni on siis turhaa kuvitella, että tässäkään asiassa, yhtä vähän kuin muissakaan, joissa taloudelliset lait tai yhteiskunnallinen joukkoasenne määräävät elämänsuunnan, laki saisi ihmeitä aikaan.

Tyytymättömyyden, joka puheenaolevalla alalla on syntynyt etupäässä siitä syystä, että lakonrikkurit ja maan vapaussotaan osaaottaneet ja suojeluskuntiin kuuluvat ovat työmailla joutuneet vainojen alaisiksi, tulisi siis oikeastaan kohdistua niihin työnantajiin, jotka eivät ole estäneet terrorin harjoittamista, ja niihin järjestyneisiin työntekijöihin, jotka ovat ryhtyneet väkivaltaisiin tekoihin.

Myönnettävä on kuitenkin, että työtaistelujen ulkopuolella olevien ihmisten käsitys sen vainoamismenettelyn oikeutuksesta, jota järjestyneet työntekijät harjoittavat järjestymättömiä vastaan, voi vaikuttaa niin työnantajiin kuin työntekijöihinkin ja että lainsäädäntö, joka tuomitsee sanotun menettelyn sopimattomat muodot, voi tässä mielessä jotakin merkitä. Yleinen käsitys on viime aikoina hyvin voimakkaasti siirtynyt puoltamaan lakonrikkurien ja järjestymättömien työntekijöiden oikeutta tehdä työtä. Vielä muutama aika takaperin esiintyi porvarillisissakin piireissä käsitystä, joka piti lakonrikkuria työntekijäin yhteisen asian kavaltajana, puhumattakaan työväestöstä, jonka taholla lakonrikkuri on leimattu kapitalistisen tuotantoelämän loisilmiöksi ja taloudellisen taistelun merirosvoksi. Aina on kuitenkin toistakin mielipidettä esiintynyt, jopa sitäkin käsitystä, että lakonrikkuri olisi työn vapauden oikea sankari. Viime aikoina on työn vapautta puolustettu m. m. meidän hallitusmuotoomme otetulla kansalaisen työvoiman erityistä suojaamista koskevalla ohjelmasäännöksellä. Eräässä kirjoituksessa, jonka yksi maamme huomattavimpia lakimiehiä on julaissut, on osoitettu, että mainittu säännös tuli meidän hallitusmuotoomme vallan toisessa mielessä, s. o. sosialisen lainsäädännön tarpeellisuutta tehostavassa mielessä. (Vasemmalta: Oikein!) Mutta m. m. saksalaisessa tieteisopissa on Saksan hallitusmuodon vastaavaa säännöstä tietääkseni tulkittu toisinkin. Mutta oli tämän laita

miten tahansa, yleinen mielipide on viimeisten 10 vuoden aikana alkanut yhä väkevämmin nousta työmailla harjoitettua sopimatonta vainoamista vastaan. Voimassa oleva laki kieltää tosin väkivalloin ja uhkauksella samoin kuin muillakin lanvastaisilla keinoilla harjoitetun terrorin, mutta sallii keinojen käyttämisen, jotka ovat hyvien tapojen vastaisia, jollaisiksi on oikeutetusti katsottu m. m. juuri vapaussotaan osaaottaneiden ja suojeluskuntiin kuuluvain vainoaminen näitä seikkoja koskevien tietojen levittämisen kautta.

Hallitus on esityksellään tahtonut saada lain puheenaolevassa suhteessa täydennetyksi. Ehdotetun lain sanamuoto ei kuitenkaan selvästi ilmaissut, mihin pyritään, josta syystä lakivaliokunta on selventänyt lakiehdotuksen 1 §:ää, niin että siitä käy ilmi, että kaikkinainen lain tai hyvien tapojen vastainen painostamis- tai vainoamismenettely on oleva kiellettyä. Lakivaliokunnalla on tässä kohden ollut esikuvana laki vilpillisestä kilpailusta, joka laki myös kieltää lain tai hyvien tapojen vastaisten keinojen käyttämisen taloudellisessa etutaistelussa. Epäilemättä on niin, että siitä, mikä on hyvien tapojen vastaista, voi olla eri mieliä. Mutta kun silmälläpidetään sitä, mitä lakivaliokunnan mietinnön perusteluissa mainitaan, että hyvien tapojen vastaista on vain se, mitä kaikki oikein ja kohtuullisesti ajattelevat ihmiset katsovat sopimattomaksi, tarvitsee tuskin sitä vaaraa pelätä, että tuomioistuimet eivät osaisi tehdä eroa kansan oikeustajunnan hyväksymien ja hylkäämien keinojen välillä. Niille on varmaan käyvä alusta lähtien selväksi se, mikä muissakin maissa on tässä suhteessa selvää, ettei hyvien tapojen vastaista suinkaan ole kaikki se, jota työnantajat pitävät sopimattomana, tai hyvien tapojen mukaista kaikki se, jota työntekijät katsovat soveliaaksi, vaan että arvostelun mittapuuta asetettaessa on huomioon otettava myöskin etutaistelun ulkopuolella olevien kansalaisten kohtuullinen ja oikeamielinen katsantotapa.

Lakivaliokunta on muussakin suhteessa selventänyt hallituksen esitystä. Esityksen mukaan oli kylläkin myöskin työnantajaan kohdistettu vainoaminen ja painostaminen, tapahtui se sitten toisten työnantajien tai työntekijäin taholta, kiellettävä, niinkuin sen jo voimassa oleva lakikin kieltää. Mutta tätä oikeaa ja tasapuolista ajatusta ei oltu johdonmukaisesti esityksessä toteutettu. Kun ei ole oikein, että työnantaja lain tai hyvien tapojen vastaisella teolla pakotetaan esim. poliittisten mielipiteiden vuoksi erottamaan joku työstään, jota hän itse pitää työhön muuten kaikin puolin sopivana, on lakiehdotusta tältä ja muilta vastaavilta kohdin täydennetty.

Useimmat muut lakivaliokunnan tekemät muutokset ovat vähemmän tärkeitä tai puhtaasti muodollisia muutoksia, joiden kautta laki on tarkoitettu saada helpommin ymmärrettäväksi ja käytettäväksi. Ainoastaan lakiehdotuksen 2 §:n suhteen on tärkeämpi muutos tehty. Valiokunnan mielestä ei tietojen levittäminen siitä, että joku on ottanut osaa maan puolustamista tai laillisen yhteiskuntajärjestyksen ylläpitämistä koskevaan toimintaan tai että hän on tehnyt työtä työnseisauksen aikana, sillä tavoin luonnehdi hyvien tapojen vastaisina pidettävien keinojen laatua, että ne olisivat tästä syystä erikseen laissa mainittavat. Sensijaan on jonkun saattaminen vainoamisen alaiseksi mainittujen seikkain vuoksi siksi törkeätä työrauhan rikkomista, että kvalifisoidun rangaistuksen määrääminen näitä tapauksia varten on puolustettavissa.

Suuri valiokunta, jonne asia nyt menee, omaksuu toivottavasti lakivaliokunnan ehdottamat koskettelemani muutokset. Ja jos eduskunta lakiehdotuksen lopullisesti hyväksyy, niinkuin suotavaa olisi, saadaan lainsäädäntötoimien piiristä pois kysymys, joka kommunistien esille herättämänä on syystä mieliä paljon ärsyttänyt. Ettei asia lainsäätämisen kautta joudu lopullisesti pois päiväjärjestyksestä, siitä olen vakuutettu, koska, niinkuin mainittu ja niinkuin lakivaliokunnan mietinnön perusteluissakin mainitaan, ei laki, vaan taloudelliset voimat, joihin on luettava myöskin työnantajain ja työntekijäin korporatiiviset voimat, sen pääasiallisesti tulevat ratkaisemaan.

Ed. Palmgren: Herr talman! När riksdagen den 28 sistlidna oktober i och för remiss till lagutskottet, behandlade detta ärende, gav jag redan uttryck åt den tillfredsställelse man i vida kretsar hyste däröver, att regeringen tagit initiativ till en välbehövlig åtgärd mot den hänsynslösa förföljelse personer hörande till det kommunistiska partiet och med dem

likställda utöva mot annorlunda tänkande i syfte att försvåra deras utkomstmöjligheter. Det är också med tillfredsställelse jag konstaterar, att socialutskottet, som häri avgivit utlåtande till lagutskottet, föreslagit att regeringens proposition måtte godkännas med ett mindre tillägg.

Då man efter dessa lovvärda utsikter för en lösning i rätt riktning av denna ömtåliga fråga tager kännedom om lagutskottets betänkande, kan man emellertid icke värja sig för en viss överraskning. Såsom motiveringen i propositionen giver vid handen har regeringen velat råda bot på ett allmänt överklagat samhällsont, nämligen den förföljelse eller terror kommunisterna och deras likasinnade under åratal utövat mot olikatänkande arbetare och andra. Propositionens förevarande förslag är avfattat i enlighet härmed samt även i övrigt så, att det skulle erbjuda skydd mot de missförhållanden, mot vilka det riktar sig. Lagutskottet har emellertid icke varit tillfreds härmed, utan har utsträckt lagförslaget så, att det även i andra avseenden skulle trygga arbetsfreden på arbetsplatser. I detta visserligen i och för sig lovliga syfte har lagutskottet i detta sammanhang velat förbjuda anlitande av mot lag och god sed stridande medel i de av arbetsförhållandena tillskyndade intressekonflikterna ävensom, på sätt i motiveringen uttalas, ställt arbetsgivare och arbetare under lika skydd mot påtryckning och förföljelse. Lagutskottets förslag har sålunda också riktat en udd även mot arbetsgivarna och deras organisationer, ehuru något behov i den riktningen icke förefinnes. Lagförslaget har härigenom blivit något helt annat än regeringen därmed åsyftat.

Under årens lopp har jag vid flera tillfällen från denna plats framhållit det betänkliga däri, att riksdagsutskott till oigenkännlighet omformat regeringens propositioner. Jag har också påvisat, att detta ofta lett till bedrövliga konsekvenser. Vid antydda förhållande har jag ej heller nu kunnat underlåta, att fästa uppmärksamheten vid den fullständiga omarbetning propositionen i lagutskottet genomgått.

Ensimmäinen varapuhemies Tulenheimo ryhtyy johtamaan puhetta.

Ed. Kosonen: Jo lakiehdotuksen lähetekeskustelun aikana osoittivat eräät sosialidemokraattisen ryhmän puhujat, että puhe työläisten harjoittamasta työmaaterrorista on enimmäkseen aiheetonta tai ainakin suuresti paisutettua. Oikeastaan on terroria harjoitettu työnantajain taholta, jopa niin räikeästi, että jos jotain ehkäisevää lakia tahdotaan, niin se on laadittava työväen suojaksi työnantajain mielivaltaa vastaan. Mutta tätähän ei ole lakiesityksellä tarkoitettu. Jos taas olisi, niin silloin on vielä kaiken tämän asian yhteydessä ennemmin sanotun lisäksi mainittava, että esimerkit työnantajain taholla tapahtuneesta terrorista ovat hyvin löydettävissä myös valtion työmailta ja olisi sentähden lain vaikutus suunnattava ensimmäiseksi sinne. Onhan yleisesti tunnettu asia, minkälainen komento on vallinnut Suomen valtion rautateillä työläisiä kohdellessa. Vuoden 1918 tapaussarjaan kuului m. m. rautateiden palveluskuntalaisten toimistaan erottaminen kurinpidollista tietä, mikäli asianomaiset eivät joutuneet tilapäisten tuomioistuinten käsiteltäviksi. Nämät erottamiset tapahtuivat useinkin kovin hatarilla perusteilla ja joukko syyttömiä saatettiin leivättömiksi. Viimein monien vaikeuksien jälkeen päästiin siihen, että aiheettomasti erotetuiksi tulleille suotiin lupaus päästä toimiinsa takaisin. Mutta hyvin tunnetaan, millaista sitten oli erotettujen — muuten taitavien ammatissaan ja kunnollisten kansalaisten — rautatieläisten toimiinsa takaisin pääseminen. Rautateiden päällystö harjoitti julkeata värisortteerausta: palvelukseen haalittu n. s. valkoinen aines, olipa se sitten ammattitaidoltaan kuinka epäkelpoista tahansa, asetettiin kuin itseoikeutetuksi toimissaan pysymään, ja muut saivat joutua hylkytavaraksi, joka ei kelvannut mihinkään. Ei mikään tie ylipäänsä ole työläisille voinut olla sen vaivaloisempaa kuin mainittujen erotettujen rautatieläisten oikeuksiinsa takaisin pääseminen.

Aivan samanlaisen kohtelun alaiseksi on myös joutunut lukuisa määrä niitä rautatieläisiä, jotka parempaan ansiovarmuuteen päästäkseen ovat anoneet vakinaisen toimenhaltijan nimitystä tai siirtoa. Heidän pyrkimyksensä onnistuminen on riippunut siitä, ovatko olleet taipuvaisia kantamaan yllään suojeluskuntalaistakkia. Sellaisesta poliittisesta mielipide-erittelystä

on tavattomasti kokemuksia ja sekin on eräänlaista työmaaterroria, jota on harjoittanut valtiotyönantaja.

Mitä sitten tulee siihen hirmuiseen meluun, että työläiset ovat tehneet itsensä syyllisiksi työmaaterroriin ja että siksi heitä vastaan on laadittava laki, täytyy sanoa, että väitteet tästä ovat liioiteltuja ja etsittyjä. On myönnettävä, että n. k. tulipalokommunistit ovat kylläkin rähjänneet työmailla ja saaneet sillä aikaan kiusallista erimielisyyttä, mutta kuitenkin kommunistien rääväykset ovat kohdistuneet pääasiassa sosialidemokraattisesti ajattelevaan ainekseen. Sosialidemokraatit ovat saaneet ottaa niskaansa kommunistien likaryöpyn, ja minä olen vakuutettu, että valkoisten työläisten työrauha tuskin on mennyt kovinkaan piloille. Jos taas joku katsoo työrauhan loukatuksi siten, että työtoverit työmailla lakkaavat hänen kanssaan keskustelemasta ja sanomasta hyvää päivää, niinkuin muuan edustaja täällä lähetekeskustelussa kertoi, niin tuskin nyt sentään tätä asiain tilaa tarvittanee ryhtyä lailla korjaamaan. Mutta nythän kommunistit ovat saaneet montakin opetusta, ja luulenpa, että he opettelevat myöskin esiintymisen taitoa työmailla. Halpamainen toisten työläisten kohtelu lakkaa itsestään eikä siis lakia sitä varten ole tarvis. Sosialidemokraattinen työläisaines se taasen, semminkin jos se saa rauhassa järjestäytyä, jo oman arvonsakin vuoksi osaa valita itselleen arvokkaat esiintymistavat.

Esiinnyttäessä lakiesityksen puolesta on noista anteeksipyynnöistä, joita herra sosialiministerikin käyttelee pääaineistona asiassa, tehty tarpeeton numero. Jos joku jotakin toiselta anteeksi pyytää ehdoin tahdoin, onko siinä mitään pahaa? Työväenjärjestöillähän toki täytyy olla oikeus katsoa, miten uusia tulokkaita jäsenyyteen otetaan. Nyt nuo anteeksipyyntöjä tehneet ovat halunneet päästä työväenjärjestöön ja ilman pakotusta esittäneet anteeksipyyntönsä. Siinä ei ole havaittavissa mitään terroria, mutta on terroria työväen järjestöä kohtaan, jos se pakotetaan ottamaan jäsenyyteen keitä tahansa ehdoitta. Onko sitten anteeksipyyntöjen ehdoksi asettaminen tärkeää, on asia erikseen.

Lähetekeskustelussa herra sosialiministeri sanoi tahtovansa tunnustaa työläisille lakkooikeuden, mikäli sitä käytetään yksinomaan taloudellisessa mielessä. Nyt kuitenkin tämän lakiesityksen säännöksillä tehdään lakon rikkominen laillistetuksi ja rikkuruudesta puhuminenkin rangaistavaksi teoksi. Järjestyneen työväestön alkaman, työehtojensa parantamiseksi tarkoitetun lakon rikkominen on joka tapauksessa häpeällistä, ja jos tuollaiseen häpeällisyyteen alentumisesta ilman väkivaltaa ja ilman uhkaa huomautetaan, on se erehtyneen ihmisen ohjaamista pois väärältä tieltä. Jos taas sellaisesta lailla rangaistaan, on se väärän käsityksen suojelemista oikeaa vastaan. Sitä paitsi tämä laki, jos mikään, tulisi kehittämään ilmianto- ja kostojärjestelmän. Alhaiset luonteet tämän kautta saavat oivallisen tilaisuuden harjoittaa todella työmaaterroria. Onkohan herra sosialiministeri tullut tätä mahdollisuutta ajatelleeksi? Eihän tarvita kuin sormenviittaus jotakin työläistä vastaan leimaamalla tämä valkoisten työläisten soimaajaksi, järjestöön pakottajaksi tai lakkokiihoittajaksi, vaikka itse asiassa on tarvinnut olla aiheena ainoastaan joku viaton, pelkästään toverimielessä lausuttu sana. Siksi me sosialidemokraatit emme voi hyväksyä tällaista lakia.

On hyvä, että maan hallitus kuuntelee kansan ääntä, kuten sanotaan tapahtuvan, mutta ei ole oikein, että hallitus ottaa askeleita taantumukselliseen suuntaan. Tämä esilläoleva lakiesitys on kaiku taantumuksen kovaäänisestä. Sillä käydään palkkatyöväen tärkeimpien oikeuksien kimppuun ja sillä tulee olemaan moraalisesti turmiollinen vaikutus. Kommunismin vastustamiseksi sitä ei tarvita ja työmaarauha tulee muutenkin turvatuksi. Työmaarauhan turvaamiseksi ei tarvita suositella sen ihmeellisempää keinoa kuin työnantajan ja työntekijäin keskinäistä sopimusyhteyttä järjestöjensä välityksellä. Molemmin puolin hyväksytyin kunniallisin sopimuksin siihen päästään. Tuollaisesta sopimuskumppanuudesta ei vain työnantajain olisi kieltäydyttävä, vaan noudatettava toki tässä länsimaisia tapoja. — Länsimaistahan tavataan toisinaan esikuvia etsiä.

Lisäksi on nyt syytä huomata sekin, että meillä on saatu jälleen ammattiyhdistysliike täysin länsimaiselle linjalle, joka on tärkeä takaus työrauhalle, edellyttäen, että ammattiyhdistysliikettä ei taantumuksellisella lainsäädännöllä tukahduteta sekä että työnantajat tunnustavat työntekijät järjestö-

jensä kautta sopimuskumppaneikseen. Kyllä työnantajat ymmärtävät järjestöjen merkityksen, joskaan ei ed. Kivioja saanut sitä päähänsä mahtumaan asiasta tästäkin lakivaliokunnassa keskusteltaessa. Minusta työnantajainkin kannalta olisi oikein, että työehdot määrättäisiin työväenjärjestöjen kanssa yhdessä, sillä siten kaikenlaiset korpilakot ja muut säännöttömyydet työmailla eivät olisi mahdollisia. Siten menetellen ei myöskään kasvatettaisi nöyrää matelevaisuutta ja luihumielisyyttä, kuten on laita silloin, kun työmiehet yksityisinä ja ikäänkuin toisiltaan salaa anelevat parempaa palkkaa tai muita etuja.

Mitä sitten tulee lakivaliokunnan yritykseen tehdä laista tasapuolinen, sellainen, joka sattuisi myös työnantajiin, niin on sanottava, että siinä ei ole onnistuttu. Kuka saattaakaan selittää esim. työsulun pakotuksesta syntyneeksi ja siis rangaistavaksi teoksi. Ja yhtä epäilyksenalaiseksi jää sekin, kuka on ja missä on se syyttäjäviranomainen, joka näkee työnantajan rikkoneen tätä lakia vastaan. Sensijaan työläisten ahdistelu tämän lain nojalla tosiaankin tulee olemaan ilmeinen. Ja syyttäjävalta jää sellaisille, jotka vähimmin kykenevät laissa edellytettyjä tapauksia oikein arvostelemaan. Surullisen heikoissa käsissä, etenkin maaseudulla, on usein syyttäjätoimi, niin heikossa, että voi syyllä sanoa: vasen käsi ei tiedä, mitä oikea tekee. Tällaisen lisävelvollisuuden antaminen heille on arveluttava asianhaara, ja siitä tulisi välttyä.

En ole voinut tulla laista muuhun kuin siihen samaan kielteiseen tulokseen, johon lakivaliokunnan vähemmistö. On siis hartaasti toivottava, ettei suuri valiokunta ja sittemmin eduskunta kokonaisuudessaan ryhtyisi näin taantumuksellista lakia säätämään.

Ed. Paasivuori: Tämä lakiehdotus ei ole paljonkaan parantunut lakivaliokunnassa, vielä vähemmän työväenasiainvaliokunnassa. Hallitus tällä lakiehdotuksellaan pyrki järjestyneen työväen järjestelmälliseen vainoamiseen. Työsopimuslainsäädäntömme ainoastansa periaatteessansa tunnustaa työntekijän työsopimuksen teossa työnantajan kanssa samanarvoiseksi sopimuskumppaniksi. Mutta turhaa on uskoa, että käytännössä myöskin työntekijä olisi työnantajan veroinen. Heikkojen työläisyksilöitten turva on lujassa yhteenliittymisessä, sitä parempi, mitä laajempi tuo yhteenliittyminen on, sitä paremmin työläiset voivat etujaan valvoa. Ammattiyhdistyksen taistelukeino on työlakko. Lakon onnistuminen riippuu ensi sijassa työväen yhteenliittymisen voimasta, työläisten yksimielisyydestä ja solidariteetista, työväen järjestöjen rahavaroista y. m. semmoisista seikoista. Työväen ammatillisten järjestöjen elinehto on koettaa saada työalan kaikki työläiset liittymään jäseniksi järjestöön. Mitä vähemmän järjestön ulkopuolella on työläisiä, sitä vaikeampi on työnantajan saada lakon rikkojia. Lakon rikkojat ovat oman kansanluokkansa vihollisia, jotka toiset tietensä toiset tietämättään avustavat työnantajaa saamaan työläisistä voiton työtaistelussa. Ilman rikkureita työnantajat työtaistelussa eivät ole milloinkaan voittaneet. Tämänlaatuiset lait, kuin nyt esillä olevat, ovat aina olleet tähdätyt työväen ammattiyhdistysliikettä ja niiden järjestämää joukkoesiintymistä vastaan. Työlakkopykälien tarkoituksena on vastustaa työlakkoja, sanoo tohtori Heikki Renvall teoksessaan „Työvälipuheen vapaus ja elinkeinolakikomitean työlakkopykälä". Kirja on painettu Helsingissä 1901. Hän jatkaa kirjoituksessaan seuraavasti: „Ja ne tekevät sen leimaamalla lakon itsessään jonkinlaiseksi rikolliseksi teoksi. Ja kuitenkin on työlakko täysin lojaalinen eli oikeudenmukainen taistelukeino. Työmiehellä on samanlainen oikeus kieltäytyä myymästä tavaraa, se tahtoo sanoa työvoimansa käyttämistä kuin jollakin muullakin tavaranmyyjällä, joka pitää tuotteestaan tarjottua hintaa riittämättömänä. Työlakkoa on sanottu pakkotilaksi, mutta sitä ei voida poistaa vapaan kilpailun vallitessa. Täysin epäoikeutettu yritys on lainsäädännön avulla koettaa vaikeuttaa työväen asemaa palkkataistelussa. Koko taistelu työnantajan ja työntekijän välillä kohdistuu siihen, voiko työnantaja saada lakkoon ryhtyneitten työmiesten sijaan toisia työntekijöitä. Jotta työväki voisi tuon estää on välttämätöntä ensiksi, että työväki on hyvin järjestynyttä, toiseksi, että lakko on julistettu tositarpeessa, että työalan työväen enemmistö sen hyväksyy, ja kolmanneksi, että ammatti- tai teollisuusliitolla on käytettävissään niin suuret rahavarat, ettei nälkä tai köyhyys

pakota lakkolaisia alistumaan työnantajan ehtoihin. Muissa tapauksissa olisi lakko tuomittava.'' Tähän suuntaan kirjoittaa tästä asiasta arvossapidetty mies, tohtori Heikki Renvall jo vuonna 1901. Ja tämän lisäksi hän mainitsee: „Mutta paitsi yllä mainitsemiani ehtoja työlakon onnistumiselle on välttämätöntä, että lakkotila saadaan kaikkien paikkakuntien ammattilaisten tietoon sekä varsinkin, että niille, jotka mahdollisesti pyrkivät lakkotilaan julistettuun tehdaslaitokseen tai työpaikkaan työhön, huomautetaan lakkotilasta sekä muistutetaan yksimielisyyden suuresta merkityksestä työvälipuheen ehdoista taistelevalle työväelle. Sentähden, sanoo hän, liitto tarvitsee jonkunlaisen toimiston, joka lakosta tiedottaa muiden paikkakuntien ammattiyhdistyksille, ettei kukaan tietämättömyydestä tai ymmärtämättömyydestä rupea työhön lakonalaisissa työpaikoissa. Ilman tällaista toimistoa on jokainen järjestetty lakko mahdoton tai ainakin se on hyödytön. Tällaisen toimiston toiminnassa ei tohtori Renvall katso olevan mitään lainvastaista eikä rikollista. Työväen toiminta perustuu yksimielisyyteen ja yhteisymmärrykseen, solidariteettiin. Sen herättäminen ja kehittäminen on katsottava hyväksi ja luvalliseksi. Miksi se olisi työväen suhteen toisin, jolle se on edistymisen tärkein ehto, kysyy tohtori Renvall. Olen tässä referoinut H. Renvallin mielipiteitä, koska luulen, että hänellä on suurempi vaikutus lapualaishengen täyttämiin porvarillisiin edustajiin.

Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus on, kuten sanottu, tähdätty työväen ammattiyhdistysten toimintaa vastaan. Tämän lain avulla aiotaan suojella lakonrikkureita ja siksi tämän lain nimeksi sopisikin paremmin „laki lakonrikkojain suojeluksesta'' kuin se nimiehdotus, joka tässä esityksessä esiintyy. Rikkureista tehdään tämän lakiehdotuksen mukaan pyhimyksiä, joita ei saa heidän oikealla arvonimellään mainita. Joka sen tekee, hänet voidaan tuomita aina vuodeksi vankeuteen. Lakkovahtien lakonalaisen työpaikan läheisyyteen asettaminen on vieläkin suurempi rikos, josta seuraa vähintään kolme kuukautta ja enintään vuosi vankeutta. Toisten mielestä, m. m. tohtori Renvallin mielestä, on lakkovahtien asettaminen laillinen ja luvallinen toimenpide. Hän kysyy, miksi vaikeutettaisiin työntekijäin taistelua parempien työvälipuhe-ehtojen puolesta. Herra sosialiministeri voisi tähän kysymykseen kyllä vastata. Olen muistaakseni eräästä porvarilehdestä, muistaakseni Helsingin Sanomista, lukenut, että muka Englannissa olisi lakkovahtien asettaminen rangaistuksen uhalla kielletty. Se on joskus ennen maailmassa ollut sillä tavalla, mutta nyt on jo lähes 60 vuotta siitä, kun se laki on kumottu. Jo vuonna 1874 toimitetuissa parlamenttivaaleissa Englannin ammattiyhdistysmiehet tekivät Englannin vanhoillisen puolueen kanssa sopimuksen siitä, että vanhoillinen puolue suostuu kumoamaan sen rikoslain lisäkkeen, jonka mukaan lakkovahtien työpaikan läheisyyteen asettamisesta säädetään rangaistus. Kun vanhoillisen puolueen teki mieli päästä valtaan, niin siinä ei ollut mainitulla puolueella muuta keinoa kuin tehdä lehmäkaupat niiden ammattiyhdistysmiesten kanssa ja poistaa tuo rikoslain lisäys. Tästä on kerrottu Webbin kirjoittamassa historiassa „Englannin ammattiyhdistysliike'', sen voi löytää sieltä, kuka haluaa siihen tutustua. Saman asian kertoo myöskin saksalainen Kuhlmann teoksessaan Ammattiyhdistysliike sekä Englannissa, Saksassa että myöskin muissa sivistysmaissa. Hän mainitsee, että vuonna 1906 säädettiin Englannissa uusi täydellisempi laki lakkovahtien asettamisesta ja sen mukaan lakkovahtien asettaminen on aivan luvallinen ja laillinen toimenpide. Sillä tavalla ovat asiat kehittyneet muissa maissa, niin sanotuissa sivistysmaissa, mutta meillä mennään nyt hyvää kyytiä taantumukselliseen suuntaan ja arvellaan, että näitten ammattiyhdistysmiesten rankaisemisella päästäisiin hyviin tuloksiin. Minä en sitä usko, että semmoiset keinot veisivät täällä kehitystä eteenpäin.

Ruotsissa vuonna 1899 säädetty lakkolaki on jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi, jolla ei viimeksi kuluneitten 20 vuoden kuluessa ole ollut enää mitään tekemistä. Samaten näyttää käyvän Norjassa niin sanotun työväen kuritushuonelain, jota vastaan Norjan järjestynyt työväki on alusta alkaen ankarasti taistellut. Sen käytännössä soveltamisesta on siellä täytynyt luopua. En tiedä, miten sitten meillä käy tämän uuden työväen kurituslain. Tuskin missään maassa Venäjää ja Italiaa lukuunottamatta on

niin ankaraa lakkolakia kuin on tämä tässä esillä oleva lakiehdotus. Palkkatyöläisiä porvaristo uhkaa järjestetyillä vainotoimenpiteillä ja vankeusrangaistuksilla. Tämä on oikea lakonrikkojain suojelulakiehdotus. Voihan Suomi tälläkin alalla hankkia itsellensä mainetta kansainvälisesti. Kyseenalaista on, onko Suomessa ensinkään enää työväellä ammattiyhdistysvapautta huolimatta siitä, että Suomen eduskunta vuonna 1923 päätti ratifioida kansainvälisen yhdistysvapautta koskevan Genèven sopimuksen vuodelta 1921. Tuo sopimusehdotus, joka päätettiin ratifioida, koskee maatyöväen ammattiyhdistyksiä. Mutta tästä sopimuksesta ja sen ratifioimisesta huolimatta jokseenkin kaikki maatyöväen ammattiyhdistykset meillä ovat nyt väkivaltaisesti hajoitetut. Tästä voitaisiin tehdä valitus eli kantelu kansainliiton työtoimiston hallintoneuvostolle, jos se katsottaisiin sopivaksi.

Palaan vielä tähän työmaaterrorilakiin. Terrori-sana, sehän on samaa kuin hirmuvalta, ja terrorilailla porvaristo aikoo työmailla vastaisuudessa hirmuvaltaansa ylläpitää. Tämän lain vastaisista teoista nostaa virallinen syyttäjä kanteen. Kaikki muut kunnianloukkausjutut, herjaus, parjaus, solvaus, vieläpä pahoinpitely ovat rikoksia, joista virallinen syyttäjä ei ole tietääkseen. Lakonrikkojista ja lakkopettureista tämän lakiehdotuksen avulla aijotaan tehdä kysymyksiä, joita ei saa oikealla arvonimellä kutsua eikä sormellaan osoittaa. Jos niin tekee, niin rangaistus on 3 kuukaudesta 1 vuoteen vankeutta. Tällä lailla työrauhaa työmailla ei saada vaan rauhattomuutta, terroria ja hirmuvaltaa lisätään tällä yhä enemmän. Minä toivon, että suuri valiokunta ehdottaisi tämän lakiehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Räisänen: Herra puhemies! Kun täällä viikko sitten oli loppukäsittelyssä rikoslain 11 lukuun tehty lisäys, niin lausui ed. Kivimäki, että „kommunismivastainen lainsäädäntö voidaan nyttemmin katsoa loppuun suoritetuksi, kun tämä lakiehdotus — siis tuo mainittu lisäys rikoslakiin — on tullut hyväksytyksi". Minun täytyy olla ed. Kivimäen kanssa eri mieltä ja sanoa, että tämäkin nyt käsiteltävänä oleva lakiesitys kuuluu samaan, „kansanliikkeen" korkeapaineen alaisena alulle pantuun „reformien" sarjaan kuin ne lait, joita ed. Kivimäki tarkoitti. Ellen minä väärin kuullut, niin ed. Kivimäki tämänpäiväisessä lausunnossaan hieman tarkistikin tuota aikaisempaa sanontaansa.

Tälle lainsäädännölle on kuitenkin atribuutti „kommunismivastainen" liian suppea. Sen on jo todistanut käytäntökin. Hylättiinhä nsatoja sosialidemokraattien ehdokaslistoja äskeisissä kunnallisvaaleissa jo voimassa olevien kommunismivastaisten lakien nojalla. Sosialidemokraattisessa lehdistössä on ollut tietoja perusteista, joilla vaalilautakunnat ja maaherrat ovat hylkäystuomionsa tehneet. Ne antaisivat aiheen nimittää tätä lainsäädäntöä yhtä hyvin myöskin sosialidemokratian vastaiseksi. Ja tuo n. s. „kansanliike" onkin yhä selvemmin ja julkeammin julistautunut ei ainoastaan sosialidemokratian vaan yleensäkin demokraattisen, kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestyksen vastaiseksi.

Hallituksen esitys laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun tallaa uskollisesti ensiksi kokoomuspuolueen ja sittemmin Lapuan liikkeen viitoittamia jälkiä. Niin hallituksen esityksen perustelut kuin itse lakitekstikin kantavat kansanliikkeen pettämätöntä tehtaanmerkkiä. Niissähän ei noudateta edes sitä muodollisen siisteyden vaatimusta, että lailla annettaisiin sellainen asu, että sen voisi ainakin selittää koskevan niin puolta kuin toistakin, siis niin työtekijöiden kuin työnantajienkin syntejä.

Työnantajain, lähinnä kai vientiteollisuuden harjoittajain ylläpitämän ja rahoittaman lakonmurtajafirman „Vientirauhan" johtaja Martti Pihkala piti Lapuan toisessa kokouksessa viime maaliskuussa ammatillista työväenliikettä vastaan suunnatun, pitkään ponsilitaaniaan päättyvän esitelmän n. s. „työmaaterrorista", jolla hän tarkoitti m. m. sitä, että työläiset, jotka ovat joutuneet lakoksi kehittyneeseen työtaisteluun palkka- ja työehtojensa puolustamiseksi tai parantamiseksi, eivät pidä ystävinään niitä, jotka, esim. herra Pihkala kenraalinaan, tulevat vahingoittamaan työläisten pyrkimyksiä, murtamaan lakkoa.

Puhemies koputtaen: Kiellän käyttämästä loukkaavia sanoja.

Puhuja: Hallituksen esitys, jonka herra sosialiministeri lähetekeskustelussa

vakuutti olevan perusteellisesti valmistellun, tasapuolisen, jopa ihan korkeimman oikeuden tarkastuksen kiirastulen läpikulkeneen, tuntuu kuitenkin perusteluihinsa nähden herra Pihkalan maaliskuussa pitämän esitelmän „ylöslämmitykseltä''. Näin ollen, vastoin herra sosialiministerin vakuutuksia, tulee hallituksen esitystä syynäillessään siihen tulokseen, että sitä valmistettaessa ei ole ollut sosiaalisten asiain tuntemus läheskään niin paljon vaikuttamassa kuin „kansanliikkeen'' komento: Lapua on puhunut, asia on ratkaistu. Tämän saman „ankaran käskyn'' vallassa on ollut myöskin työväenasiainvaliokunnan enemmistö, joka valiokunnan nimessä antamassaan lausunnossa suosittaa hallituksen esityksen nieltäväksi päineen ja häntineen.

Hallitus ja lähinnä sosialiministeri saa olla kiitollinen lakivaliokunnalle, joka on hallituksen esitykseen liittänyt sen, joka siitä on sen alkuperäiseltä valmistajalta kiireessä kokonaan unohtunut ja joka lakiin otettuna antaa sille jonkunlaisen puolueettoman ulkokiillon. Tätä puolta on lakivaliokunnan ollut mahdoton sivuuttaa senkin vuoksi, että todellista eikä kuviteltua työmaaterroria ovat viime aikoina harjoittaneet työnantajat, terroria, joka on ollut eräissä tapauksissa niin häikäilemätöntä, että jos siihen olisi hallituksen ja fiskaalien taholla tahdottu kiinnittää huomiota, olisi sen rankaisemiseksi löytyneet asianmukaiset parakraahvit jo voimassa olevasta laista.

Kun tietää ne alkuvaiheet ja tuntee ne tunnustähdet, joiden alla tämä nyt käsiteltävänä oleva lainsäädäntöesitys on syntynyt, ei itsepintaisinkaan vakuuttelu tämän lainsäädännön muka puolueettomasta tarkoituksesta voi horjuttaa sitä vakaumusta, joka asiasta jo nyt on laajoissa palkkatyöläispiireissä, sitä vakaumusta, että tällä lainsäädännöllä pyritään vaikeuttamaan ammatillista työväenliikettä. Niin alkeellisella tasolla kuin meidän työväenlainsäädäntömme vielä onkin, niin on siinä kuitenkin tunnustettu ammatillisen työväenliikkeen oikeutus. Nyt pyritään toisella kädellä ottamaan pois sitä, mitä toisella on annettu. Tätä harjoitetaan kommunismin vastustamisen nimessä. Kansanliikkeen suggeroimat piirit eivät huomaa, että tällainen lainsäädäntö, josta nyt on puhe, voimaan saatettuna tulee, karkean kolportööri-demagogian myrkyttämässä ilmapiirissä, asiallisesti merkitsemään sitä, että työväenluokan asema entisestäänkin huononee, sen mahdollisuudet pitää olemisen taistelussa puoliaan suurilla taisteluvarastoilla varustettuja työnantajajärjestöjä vastaan, heikkenevät. Tämä ei ole yhteiskuntaa säilyttävää, vaan sitä repivää lainsäädäntöä.

Kun työväenliike otti ensimmäisiä askeleitaan tässä maassa, kun täällä vuosisadan alussa oli palkkatyöläisillä ensimmäisiä yrityksiä puoliensa pitämiseen työnantajia vastaan, niin suomalaisen porvariston johtavissa piireissä, jotka eivät olleet silloin vielä siinä määrin suurteollisuudessa mukana kuin nyt, vaan olivat vielä „köyhiä maistereita'', saattoi olla paljon ymmärtävämpi kanta esim. juuri ammatilliseen työväenliikkeeseen nähden kuin nyt.

Sellainen nykyisen kokoomuspuolueen patriarkka kuin Danielson-Kalmari saattoi silloin eräässä valtiollisessa suuntakirjoituksessaan lausua nimenomaan ammatillisesta työväenliikkeestä ajatuksia, jotka nykyisessäkin ajankohdassa ovat paljon käyttökelpoisempia ja pesunkestävämpiä kuin ne, jotka sama valtiomies on äskeisinä aikoina, hurmaantuneena nykyisestä, kansanvaltaista yhteiskuntaa vastaan suuntautuvasta Lapuan liikkeestä, esittänyt. Näin kirjoitti valtioneuvos Danielson-Kalmari silloin: „Niinkuin ylimyskunnan aikoinaan kaikissa maissa oli peräti vaikea käsittää, että vanhat valtiolliset ja yhteiskunnalliset etuudet, keskisäädyn kohottua sivistykseen ja varallisuuteen, olivat menettäneet oikeutuksensa, samoin keskisääty meidän päivinämme on erittäin hidas ymmärtämään, että se käskijävalta työkansaan nähden, jota se, pääoman ja työvälineiden omistajana niin kauan on harjoittanut, ei enää sovellu yhteiskunnan etuihin eikä työväen heräävään itsetuntoon. Aivan tuoreet esimerkit, tapaukset Pinjaisten, Fagervikin ja Tervakosken tehtailla, todistavat riittävästi, että moni työnantaja yhä edelleen, asiata lähemmin miettimättä, luulee työpalkan maksamisella ostavansa jotakin paljon enempää kuin vissin määrän kunnollisesti suoritettua työtä. Muitta mutkitta ryhtyvät he määräämään, mihin yhdistyksiin heidän työväkensä saa kuulua, mitä sanomalehtiä sen on oikeus lukea, sanalla

sanoen rajoituksiin, joita ei kukaan täysikäinen kansalainen, joka vähänkin on tottunut panemaan arvoa itsenäisyyteensä ja omaan päätösvaltaansa, loukkaantumatta siedä. Unohdetaan, että holhojatoimi, joka aikanansa oli yhteiskunnallinen välttämättömyys, muuttuneissa oloissa ja jatkettuna yli oikeutetun rajansa, muuttuu vääryydeksi.

Työväki meidän aikanamme vaatii yhdenvertaisuutta työnantajien kanssa, ja on oikeutettu sitä vaatimaan, sanoo herra Danielson, ja jatkaa: „— — — Tarkoitan sitä tasa-arvoa, ettei valtiovalta eikä yleinen mielipide salli toisen kansanluokan itsekkäästi käyttää toista välikappaleena yksityisten ja luokkaetujensa voittamiseksi.

Siihen tarvitaan ennenkaikkea, ettei yhteiskunta keinotekoisesti rajoita toiselta enemmän kuin toiseltakaan mahdollisuutta menestyksellä valvoa etujansa. Vaan sepä meiltä yläluokkalaisilta, muiltakin kuin työnantajilta, käytännöllisen elämän ristiriitaisuuksissa usein puuttuu. Jos työnantajat jossakin ammatissa sopivat keskenänsä työpalkkojen määrästä y. m. työehdoista ja määräävät korkeat sakot jokaiselle, joka rikkoo sopimuksen, emme pidä sitä mitenkään luonnottomana. Mutta — ja tämä on tässä asian vaiheessa hyvin tärkeä siellä oikeistossakin kuulla — mutta jos heidän työväkensä niinikään liittyy keskenänsä, ja, mihinkään väkivaltaan ryhtymättä, kieltäytyy työtä tekemästä sitoumuksensa rikkoneiden toveriensa kanssa, olemme pian valmiita puhumaan sorrosta, jota on mahdoton sallia. Ja kuitenkin työmies yksikseen jääneenä on renkaaksi liittyneen työnantajaryhmän armoilla. Ainoastaan luja ja hyvin johdettu ammattiyhdistys asettaa riitojen aikana työnantajien voimaa vastaan toisen voiman, joka takaa työvälipuheen todellisen vapauden ja vaikuttaa, että työväenkin edut joutuvat siinä riittävästi huomioon.'' (Ed. Hakkila: Se on naulattava Lapualla julki tuo puhe!)

Näin kirjoitti Danielson-Kalmari vuosisadan alussa, silloin kun ei ollut työnantajain rahoittamaa Lapuan liikettä. Ja hän kirjoitti hyvin, minun täytyy se myöntää, niin hyvin, että minä en tässä asiassa ole tarvinnut mennä apua hakemaan edes ukko Marxilta, en siis merta edemmäksi kalaan, vaan aivan nämä valtioneuvos Danielson-Kalmarin ajatukset riittävät niiden väitteiden, sen katsantokannan tueksi, jota tässä lausunnossani olen esittänyt.

Lakivaliokunta on muodollisesti parantanut hallituksen esitystä. Mutta asiallisestihan se ei ole paljon muuttunut. Toivottavasti suuri valiokunta tämän evästyskeskustelun jälkeen kiinnittää asiaan kiihkottomampaa huomiota, jolloin tuloksena on oleva, että tämä laki, kohtuuttomana yrityksenä käydä taloudellisessa taistelussa ilmankin heikommassa asemassa olevan kimppuun, esitetään hylättäväksi. (Vasemmalta: Hyvä! Hyvä!)

Ed. E r i c h: Herra puhemies! — Se lakivaliokunnan mietintö, joka nyt on eduskunnassa pohdittavana, nojautuu hallituksen esitykseen työrauhan suojelemisesta. Puheenaoleva hallituksen esitys on työväenasiainvaliokunnassa saanut osakseen mitä ankarimman arvostelun valiokunnan vähemmistön puolelta, niinkuin tämän vähemmistön valiokunnan lausuntoon liittämä eriävä mielipide selvästi osoittaa. Tämä arvostelu on tuskin katsottava missään suhteessa liian ankaraksi, sillä harvoin lienee mitään lakiesitystä niin kevyellä kädellä valmistettu kuin puheenalaista, ja harvoin lienee mikään valiokunta niin kevyesti sille annettuun esitykseen suhtautunut.

Kun tarkastelee meidän nykyistä sosialista lainsäädäntöämme, erityisesti sosialista vakuutuslainsäädäntöä, sekä kun lisäksi kiinnittää huomiota tällä hetkellä maassamme vallitseviin yleisiin työoloihin, luulisi hallituksen, sikäli kuin se laisinkaan suvaitsee välittää työväestön kaikkein kainoimmistakaan vaatimuksista, aloittavan sosialisen lainsäädännön ja sitä lähellä olevan lainsäädännön uudistamistyön ja täydentämistyön aivan toisesta päästä kuin mitä asianlaita näyttää olevan. Sairausvakuutusta, olkoon, että se noin vuosi sitten porvariston enemmistön ja kommunistien sovinnollisella yhteistoiminnalla saatiinkin haudatuksi, ei kuitenkaan voitane enää kokonaan poistaa päiväjärjestyksestä. Olisi kai myöskin jo korkea aika jälleen saattaa päiväjärjestykseen sellainen tärkeä sosialinen kysymys kuin vanhuus- ja työkyvyttömyyslain säätäminen. Ja ennenkaikkea luulisi hallituksen jo koko maan edun vuoksi, vaikka se ei työväestä välittäisikään, tajuavan, kuinka uhkaavan työttömyyden torjuminen on kysy-

mys, jota ei enää millään voida lykätä epämääräiseen tulevaisuuteen.

Mutta toiselta puolen lienee turhaa nykyiseltä hallitukselta edes odottaa tällaisia yhteiskuntaa todellakin eheyttäviä aloitteita. Hallitus näyttää pitävän toisenlaisia keinoja, viljatullien koroittamista, vitsarangaistuksen uudelleen käytäntöönsaattamista kasvatuslaitoksissa j. n. e., tehokkaampina keinoina yhteiskunnan eheyttämiseksi. Ja mitä nimenomaan työoloja välittömästi koskevaan lainsäädäntöön tulee, pyrkii hallitus siinä mitä täsmällisimmin ja mitä tarkimmin seuraamaan kaikkia työnantajapiirien ja nimenomaan kaikkein taantumuksellisimpien työnantajapiirien antamia ohjeita ja viittauksia.

Se esitys, jonka hallitus meille heti eduskunnan kokouduttua antoi, etsii yksipuolisuudessaan vertaistaan. Verrattuna siihen on herra Mussolinin Carta del Lavoro vuodelta 1927, joka tarkoittaa Italian sosialisen lainsäädännön täydellistä uudistamista, erinomaisen kohtuullinen ja oikeudenmukainen. Onhan siinä kiinnitetty erityisen suurta huomiota nimenomaan sosialivakuutuslainsäädännön kehittämiseen, ei ainoastaan niiden muotojen, jotka minä mainitsin, vaan muidenkin, esim. äitiysvakuutuksen. On kylläkin totta, että Italian sosialinen lainsäädäntö on tällä haavaa drakoonisen ankara, mutta tämä ankaruus kohdistuu samalla tavalla työnantajiin ja työntekijöihin. Sikäli kuin taasen demokraattisissa valtioissa, Itävallassa, Tanskassa ja Norjassa j. n. e. on tähän lakiesitykseen verrattavia lakeja olemassa, kohdistuvat niiden kiellot ja niiden sisältämä rangaistusuhka luonnollisesti samalla mitalla molempiin sopimuskumppaneihin, sekä työntekijään että työnantajaan.

Näin ollen tuntuu melkein ironialta, kun hallitus antaa lakiesitykselleen nimen „Esitys laiksi työrauhan suojelemisesta". Se rauha, joka hallituksen esityksellä olisi saavutettavissa, se olisi todellakin työläisten kannalta katsottuna verrattavissa kuoleman ja hautuumaan rauhaan. Hän tulisi juriidisesti ja siveellisesti turvattomaksi sopimuskumppaniksi. Taloudellisesti hän muutenkin on heikompi sopimuskumppani. Mutta tämä olisi mitä räikeimmässä ristiriidassa hänen kansalais- ja ihmisarvonsa kanssa. Samalla luovuttaisiin myöskin hallitusmuodon periaatteesta, jonka mukaan lain tulee olla saman kaikille kansalaisille ja kaikki kansalaiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

Lakivaliokunta ansaitsee tunnustusta siitä, että se on pyrkinyt huomattavasti suurempaan tasapuolisuuteen koettaen muuttaa hallituksen esitystä niin, että sillä ainakin jonkun verran voitaisiin suojella myöskin työläistä työnantajan vainoa ja painostusta vastaan. Tuntuu siltä, kuin juristit, joita usein aivan aiheettomasti syytetään, sittenkin pyrkivät suurempaan kohtuuteen ja oikeudenmukaisuuteen, kuin tästä istunnosta äskettäin poistunut sosialiministeri.

Huolimatta niistä parannuksista, joita lakiesitykseen on tullut, ei kuitenkaan ole otettu täyttä askelta kohti oikeudellista tasa-arvoisuutta. Työnantajille jäisi edelleen verrattain laaja mahdollisuus harjoittaa nykyään, niinkuin täällä jo monilla esimerkeillä on osoitettu, täysin vapaasti rehoittavaa vainoa ja terroria työläistä kohtaan. Vaarallisinta kaikista on se, että vaikka lakiesitys onkin lakivaliokunnassa saanut teknillisesti kohtuullisemman ja oikeudenmukaisemman muodon, varsinkin nykyoloissa tätä lakia käytännössä voitaisiin käyttää mitä tehokkaimpana aseena työväestöä vastaan. Ymmärtääkseni lainsäätäjä ei saa kysyessään itseltään, onko joku hänelle esitetty lakiehdotus tarkoituksenmukainen vai ei, hän ei saa ottaa huomioon mitään ulkoapäin tullutta painostusta. Hänen tulee kysyä, onko tuo esitys tarpeen vaatima, onko esitys tarkoituksenmukainen ja eikö nykyinen lainsäädäntö jo sisällä riittävästi keinoja, riittäviä säännöksiä saman päämäärän saavuttamiseksi.

Minä luulen, että vastaus tämän kysymyksen alkupuoleen tulee ehdottomasti olemaan kielteinen. Vuosi sitten ei, sikäli kuin minun tiedossani on, edes työnantajapiireissä pidetty tämäntapaisen lain aikaansaamista tärkeänä. Tämän edellisessä hallituksessa ei myöskään liene ollut kysymystä tähän suuntaan käyvän lakialoitteen tekemisestä. Jos tällainen lainsäädäntötoimenpide vuosi sitten katsottiin tarpeettomaksi, niin ymmärtääkseni se tällä hetkellä on vielä paljoa tarpeettomampi. Jokainenhan tietää, että kommunisteilla ei ole enää työväen ammattilliseen liikkeeseen nähden minkäänäköistä vaikutusvaltaa, vaan että on syntynyt uusi elinvoimainen, Moskovasta täysin vapaa ja täysin länsimaisella pohjalla työskentelevä sosialidemo-

kraattinen ammattijärjestö. Nykyisessä laissa pakottamista ja kunnianloukkausta koskevat määräykset, samoin kuin voimassaolevan työsopimuslain 34 ja 35 §, ennen kaikkia jälkimäinen, tarjoavat mielestäni täysin riittävät ja tehokkaat keinot juuri sen päämäärän saavuttamiseksi, joka lainsäädännöllä on ja joka tällaisessa lainsäädäntötoimenpiteessä saattaa olla oikeellista ja kohtuullista. Ei mitään lakia ole säädettävä ainoastaan sen itsensä takia, elleivät olosuhteet tee lainsäädäntötoimenpidettä välttämättömäksi. Kaikkien vähiten saa uuden lain säätäminen tulla kysymykseen silloin kuin se kaiken todennäköisyyden mukaan voi seurauksiltaan koitua peräti vaaralliseksi kokonaiselle taloudellisesti muutenkin heikommassa asemassa olevalle kansanluokalle. Ei ole millään tavalla puolustettavissa että lakikirjaan monien entisten lakien lisäksi saatetaan tällainen laki, jonka tarkoitus on kerrassaan epämääräinen, jos sillä laisinkaan voi katsoa mitään tarkoitusta olevan.

Lakivaliokunnassa eräs ruotsalaisen kansanpuolueen arvoisa edustaja oli vasemmiston kanssa yhtä mieltä siitä, että lakiesitys olisi tarpeettomana hylättävä, ja nimenomaan senvuoksi, että nykyinen lainsäädäntö on täydellisesti riittävä. Minä rohkenen toivoa, että eduskunnassa enemmistö tulee asettumaan samalle hylkäävälle kannalle ja suosittelen suurelle valiokunnalle lakivaliokunnan mietintöön liitettyä vastalausetta.

Ed. A. Hildén: Silloin kuin tämä nyt esilläoleva esitys laiksi työrauhan suojelemisesta oli esillä työväenasiainvaliokunnassa lausunnon antamista varten ja siihen yritettiin saada eräitä työnantajiakin velvoittavia määräyksiä, niin ed. Palmgren siellä kiivastui oman järjestönsä puolesta ja sanoi, että hän ei kertakaikkiaan salli, että työnantajia sekoitetaan tähän lakiin, sillä se ei koske työnantajia. Oli siis varsin mielenkiintoista kuulla, mitenkä ed. Palmgren suhtautui nyt tähän lakivaliokunnan esitykseen, joka tietäisi sitä, että laki muutamilta kohdiltaan tulisi koskemaan myös työnantajia. Tosin nämä lakivaliokunnan tekemät muutokset eivät ole saattaneet tätä lakiesitystä yhtään siedettävämmäksi. Se on edelleenkin tyypillinen luokkalaki, jolla ajanhengen vaatimusten mukaisesti pyritään tukahduttamaan kaikkea työväen ammatillista yhteistoimintaa. Kun hallituksen esityksen perusteluissa, joihin myöskin lakivaliokunta on yhtynyt, pyritään vakuuttamaan sitä, miten työntekijäin taholta harjoitettaisiin eräänlaista terroria, joka tekisi n. s. isänmaallisten työläisten, joihin luetaan myöskin lakonrikkurit, työskentelyn työmailla mahdottomaksi, niin minä haluaisin puolestani pyytää kiinnittää huomiota muutamiin esimerkkeihin erään maamme suurimman teollisuuden alalla harjoitettuun terroriin, teollisuuden jossa työntekijät ovat monella tavalla joutuneet verrattain vaikean painostuksen alaisiksi. Tarkoitan maamme paperiteollisuutta.

Tämän teollisuuden alalla käydyt työtaistelut ovat olojen pakosta muodostuneet työväestölle yksinomaan puolustustaisteluksi. Tässä tilanteessa on siis jouduttu tekemisiin varsin suurten lakonrikkurijoukkojen kanssa. Minä en tässä tarkoita sitä järjestettyä rikkuriarmeijaa, jonka joukko-osastot ovat viime vuosina järjestelmällisesti olleet työtaistelujen, lakkojen murtajina, minä tarkoitan sitä työläisjoukkoa, joka maaseuduilta saapuu teollisuuskeskuksiin lakonalaisiin töihin. Osa siitä joukosta jää aina lakon päätyttyäkin työhön. Meillä on ollut tilanne, jolloin paperiteollisuudessa työskenteli samanaikaisesti noin 4,000 lakonrikkuria, joiden kanssa meidän siis oli pakko työskennellä, mutta millään tehtaalla ei ole voitu silloin eikä myöhemminkään osoittaa mitään esillä olevan lakiesityksen perusteluissa mainittuja terroristisia tekoja. Mutta juuri siksi kun työväestö tämän teollisuuden alalla on pyrkinyt rauhallisesti läpäisemään kaikkein tuskallisimmatkin tilanteet, olemme me nyt joutuneet mitä vaikeimman terrorin alaisiksi. Työnantajain taholta on alettu mitä hillittömin hyökkäys kaikkea työväen yhteistoimintaa vastaan. Vastoin työsopimuslain 34 §:n määräystä työntekijöiltä vaaditaan sitoumus siitä, etteivät kuulu mihinkään työväen ammatillisiin ja siis täysin laillisiin yhdistyksiin, vaaditaan kirjallinen lupaus, että tulee työselkkauksen sattuessa työskentelemään työnantajan osoittamassa työssä. Sopimuksen allekirjoittamisesta kieltäytyminen tietää työpaikan menetystä ja uudesta työpaikasta ei ole toivoa. Voisin luetella sangen lukuisia yksityistapauksia, joissa ammatillisesti järjestynyt, kaikin puolin

kunnollinen, ahkera työläinen on joutunut kuukauden toisensa jälkeen kiertämään ympäri maata työnetsinnässä. Hänen on ollut pakko perheen ylläpitämiseksi myydä kaikki, mitä suinkin on kaupaksi käypää ollut, ja tällä tavoin hävittää koti ja joutua kokonaan mieroon. Mutta eivät nämä tapaukset ole millään tavoin liikuttaneet niitä, jotka nyt puhuvat lakonrikkurien suojelemisesta.

Aivan erikoisen maininnan ansaitsee Kajaanin puutavarayhtiön viime kuukausien aikana harjoittama terrori. Täällä on toisessa yhteydessä mainittu siitä, miten siellä harjoitettiin painostusta työväen vaalivapauteen vaatimalla työläisiä tuomaan vaaliotteensa yhtiön järjestyskonttoriin ja näin ollen estettiin työläinen käyttämästä äänioikeuttaan. Tiedossani on kaksi tapausta, jolloin tästä kieltäytymisestä oli seurauksena työstä erottaminen ja nämä erotetut työläiset ovat edelleenkin työttöminä. Yhtä törkeätä oli yhtiön vaatimus, että työläisten, jotka kuuluivat ammattiyhdistyksiinsä, oli työpaikkansa säilyttämisen vuoksi tuotava ammattiyhdistyksensä jäsenkirjat yhtiön järjestyskonttoriin, jossa ne oli työnantajan edustajan läsnä ollessa poltettava ja asianomaisten työntekijäin luvattava, etteivät enää kuulu ammatillisiin järjestöihin. Nämä Kajaanin tapaukset ovat aikanaan saatetut myöskin työnantajaliiton tietoon ja ed. Palmgren voinee antaa selityksen siitä, mihin toimenpiteisiin työnantajaliitto tällaisen työmaaterrorin estämiseksi on ryhtynyt.

Täällä on tämän asian esillä ollessa aikaisemmin mainittu siitä omalaatuisesta menettelystä, jota tehtailija Haarla tehtaillaan harjoittaa. Tahdon kuitenkin vielä mainita äskettäin uudelleen esiinsukeltautuneista tapauksista.

Kuten tunnettua, vaatii tehtailija Haarla työläisiltään joka vuosi kirjallisen vakuutuksen siitä, ettei työläinen ole puheenaolevana aikana kuulunut mihinkään yhteiskunnanvastaiseen järjestöön, joihin herra Haarlan ajatusmeiningin mukaan kuuluvat myöskin ammattiyhdistykset. Palkkioksi siitä, että työläinen pysyy ulkopuolella ammattiyhdistyksiensä, on Haarla luvannut kullekin heille 10 % heidän vuosiansiostaan, sitten jos yhtiön tilinpäätös kaikkien poistojen ja siirtojen jälkeen vielä osoittaa ylijäämää. V. 1928 Haarla syytti kolmea työläistä siitä, että nämä olisivat petoksella nostaneet voitto-osuutensa kirjoittaen nimensä Haarlan vakuutuspaperiin, vaikka olivat muka sanottuna aikana kuuluneetkin Haarlan tehtaan työväen ammattiyhdistykseen. Tosiasiassa kysymyksessä ei ollut petos, sillä kaksi näistä työläisistä eivät enää silloin kuulunut järjestöön, kun olivat nimensä Haarlan paperiin kirjoittaneet ja kolmas syytetyistä ei ole itse kirjoittanut nimeänsä siihen. Asian ollessa esillä raastuvanoikeudessa syytettyjen puolelta osoitettiin, miten Haarlan vaatimat sopimukset ovat työsopimuslain vastaisia ja etteivät syytetyt olleet pyrkineet petoksella saamaan itselleen etua, joka heille ei kuuluisi. Mutta asiaa käsiteltiin petosjuttuna ja syytetyt työläiset tuomittiin sakkoon. Tämä juttu on sittemmin ollut esillä Turun hovioikeudessa, joka on viime lokakuun 29 p:nä tekemällään päätöksellä vahvistanut raastuvanoikeuden tuomion. Täten on tullut oikeuslaitosten päätöksillä siunattua työnantajain harjoittama työmaaterrori, sillä sitä se ehdottomasti kaikessa tapauksessa on.

Kun nyt hyväksyttävänä oleva laki työrauhan suojelemisesta ei poista työnantajain harjoittamaa työmaaterroria ja muunlaista työmaaterroria meillä ei asiallisesti ole ollut olemassa, joten laki on tarpeeton, niin yhdyn kannattamaan täällä tehtyä ehdotusta, että lakiesitys hylättäisiin ja että se siis suuressa valiokunnassa saisi sen mukaisen ratkaisun.

Ed. Pihkala: Herra puhemies! Minulla ei ole tässä aikomus ruveta pitämään pitkiä esitelmiä, vaikka minä otinkin mukaani sanomalehtileikkeleitä siltä varalta, jos niitä tarvitaan täällä, kun niitä ei sovi täältä puhujan paikalta mennä hakemaan. Minä tahtoisin vain valaista kysymystä siitä, tarvitaanko tällaista lainsäädäntöä. Minä luonnollisesti en ole ollenkaan auktoriteetti tässä asiassa, mutta minä tahtoisin vedota erääseen länsimaiseen auktoriteettiin, joka on nähnyt, mihinkä työväen ammattijärjestön harjoittama lakkohirmuvalta vie. Tämä auktoriteetti on kuuluisa ruotsalainen taloustieteilijä Gustaf Cassel, joka on v. 1928 ilmestyneessä teoksessaan omistanut muutamia sivuja otsakkeen alla, joka kuuluu: „Lakkohirmuvallan taloudellinen teoria''. (Vasemmalta: Siellä

on hyviäkin kirjoituksia!) Hän on käyttänyt, vaikka hän on kieltämättä tiedemies — —, jotka eivät käytä liiallisia sanoja — hän on käyttänyt niin kovaa sanaa kuin „lakkohirmuvalta", ja meillä suomalaisilla on kyllä kokemuksia tästä lakkohirmuvallasta, mitä kommunistinen ammattijärjestö viimeksi ed. Matti Paasivuoren johdolla on tässä maassa harjoittanut (Vasemmalta: Varsinkin Turun satamassa!) joka on ollut ammattijärjestön puheenjohtajana viime vuosina. Minun ei tarvitse paljon otteita lukea voidaksemme nähdä, mitenkä Cassel arvostelee tätä länsimaisen työväen ammattijärjestön toimintaa. „Lakkohirmuvaltaa koskeva keskustelu on aivan luonnollisesti kohdistunut etupäässä oikeuskysymykseen". Tässähän on nyt juuri lainsäädännöstä kysymys, järjestää oikeusasiat sille kannalle, että työntekijä on oikeutettu tekemään rauhassa työtä. „Laajoissa piireissä on vaistomaisesti tunnettu", jatkaa Cassel, „että nykyjään harjoitettu lakko- ja saartovalta on täysin sopimaton ei ainoastaan voimassa olevaan oikeusjärjestykseen, vaan yleiseen jokaiseen oikeusjärjestykseen, jonka voidaan ajatella jäävän pysyväiseksi ja joka voi täyttää henkilökohtaisen vapauden minimivaatimukset (siis kaikkein pienimmät vaatimukset)". Ja sitten Cassel jatkaa: „Työväen järjestön mahtipolitiikalla on kuitenkin toinenkin puoli, joka on tarkemman harkinnan arvoinen. Koko tämä politiikka perustuu, siitä ei voi olla pienintäkään epäilystä, siihen, että suunnattomasti yli arvioidaan vallan merkitystä taloudellisen kehityksen määräävänä tekijänä. Häikäilemättömät, kaikenlaiset lakkorikkuriuden vainoamiset edellyttävät tietysti, että työväenjärjestöt voisivat ajaa perille vaatimuksensa, vaatimuksensa, jolleivät työnhaluiset rikkoisi heidän taistelutoimintaansa. Lakkorikkuruus käsitetään t. s. oleellisesti esteeksi sen mahtiaseman tieltä, jolta työväenjärjestöt voisivat sanella palkkatason." Tämän jälkeen Cassel perusteellisesti selvittää, mihinkä jouduttaisiin, jos ja juuri työehtosopimusten perustalla päästäisiin määräämään tämä palkkataso. Se johtaisi Casselin mukaan — ja sen ymmärtää kyllä jokainen olematta mikään suuri taloustieteilijä — se johtaisi kieltämättä inflatioon. Siihen veisivät sekä sosialistiset että kommunistiset ammattijärjestöt, jos ne pääsisivät sanelemaan työehdot työnantajille. Mutta nyt onkin asianlaita sillä tavalla, että ammattijärjestön, minulla on täysi syy sanoa, herrat, eivät kykenekään määräämään näitä asioita. Suomen kansa ja Suomen työväki on vapaata kansaa. He tahtovat itse ratkaista, milloinka he tekevät työtä ja milloinka ne eivät sitä tahdo. He tahtovat pidättää itselleen oikeuden tehdä tai olla tekemättä lakkoa. Tämän oikeuden on Ammattijärjestö monta kertaa tahtonut kieltää ja siinä on olemassa heidän epäonnistuneitten lakkojensa perimmäinen syy.

Vuonna 1927 aikoi Ammattijärjestö panna tässä maassa toimeen suurenmoisen paperi- ja puumassateollisuuden työntekijäin lakon. Tämä järjestettiin niin perusteellisesti kuin vain Ammattijärjestö sen pystyy tekemään maassamme; tämä mielestäni paraiten organisoitu järjestö, mikä Suomessa on ollut olemassa viime vuosikymmeninä. He järjestivät tämän lakon erinomaisella tavalla. Mutta tosiasia kumminkin oli, että paperityömiehet eivät tahtoneet mennä tähän lakkoon. Ammattijärjestö käytti näitten omien alaistensa työmiesten keskuudessa sortoa. Se käytti terroria, joka oli varmasti paljon ankarampaa kuin mitä lakonmurtajia vastaan on ainakaan lakkopaikoilla koskaan uskallettu käyttää. Tämä terrori ei kumminkaan auttanut, sillä työnantajat, joilla on varmasti paljon enemmän yhteistä työntekijöittensä, näitten Ammattijärjestöönkin kuuluvien työntekijäin kanssa, kuin heidän johtoherroillaan, — niin työnantajat tarjosivat apuansa omille työmiehilleen Ammattijärjestön herroja vastaan ja työmiehet ottivat kiitollisuudella tämän avun vastaan. Ja siitä oli seurauksena, että kun Ammattijärjestö julisti, että noin 11,000 työmiestä ympäri maata kaikissa paperi-, selluloosa- ja puumassatehtaissa piti lähteä lakkoon ja tämän lisäksi julistettiin, että tämän lakon piti alkaa 1 päivänä toukokuuta, tämä lakko ei alkanutkaan. (Vasemmalta: Voihan sitä vähän erehtyäkin!) Näin työnantajat vetosivat omiin työmiehiinsä, koska he pääsivät selville siitä, että työmiehet eivät tahtoneet mennä lakkoon, ja järjestivät todella puolueettomalla tavalla äänestyksen työmiestensä keskuudessa. Se tapahtui erään viikkopalkan maksun yhteydessä, ja äänestyksen tulos oli, että työmiehet eivät kannattaneet lakkoa. Ammattijärjestön toi-

mittama äänestys oli päässyt aivan toiseen tulokseen, mutta se oli mahdollista vain sen vuoksi, että ammattijärjestö oli hoitanut asiansa hyvästi, toisin sanoen terrorisoinut. Niin että kyllä äänestysterroria on ennenkin harjoitettu kuin näissä viimeisissä eduskuntavaaleissa, jos niin tahdotaan väittää vasemmiston taholta. Ja jos porvarien taholta on harjoitettu äänestysterroria, niin se on opittu juuri vasemmiston taholta. — Tämä äänestys antoi sellaisen tuloksen, että työmiehet eivät tahtoneet lakkoa, ja seuraus oli, että Ammattijärjestö peräytyi tästä lakkovaatimuksestaan. Ne eivät uskaltaneet panna päätöstänsä toimeen. Ne olisivat varmasti uskaltaneet sen tehdä, jos heidän mielestään työnantajain toimittama äänestys olisi antanut valheellisen tuloksen. Mutta he olivat perinpohjin selvillä siitä, että totuus tuli esille juuri työnantajain toimittamassa äänestyksessä.

Satamalakon vuonna 1928 toimeenpano, — minä luulisin —, hakee vertaistaan koko eurooppalaisen ammattijärjestön historiassa. (Vasemmalta: Mikä vika siinä on?) Se julistettiin mahtavin elein, sen piti tulla yleiseksi koko maassa. Työmiehet siitä itse, nimittäin satamatyöläiset, päättivät siitä, vain puolittain, osa päätti tämän lakon tehdä, suuri osa ei siihen tahtonut liittyä tai liittyi terrorin vaikutuksesta. Siinä oli suurin syy siihen, että satamalakko epäonnistui. Jos todella olisivat olot olleet sellaiset, että taloudelliset ja muut syyt olisivat vaatineet työmiehiä ryhtymään tähän satamalakkoon, niin varmasti kaiketi se olisi saattanutkin menestyä, mutta yksin juuri ammattijärjestön harjoittaman terrorin avulla se ei voinut menestyä.

Tämä vain aluksi. Minä tahtoisin kiinnittää huomiota eräisiin seikkoihin vielä, vastatakseni kaikkiin niihin syytöksiin tai niihin asioihin, mitä täällä on sanottu.

Ed. Komu sanoi, että lakonmurtajat ovat huonoja työmiehiä. Se ei pidä paikkaansa. Ne ovat päinvastoin hyviä työmiehiä, siitä ovat työnantajat yhtä mieltä. (Vasemmalta: Eivät kaikki!) Tämä ei tietysti merkitse sitä, että jokaikinen lakonmurtaja olisi loistokynttilä työmiesmaailmassa. Minä sanoisin, että Ammattijärjestön työmiesten joukossa on myöskin hyviä työmiehiä ja samoin on lakonmurtajien joukossa. Mutta tosiasia on se, että hyvin monilla työmailla nykyjään suoritetaan työ pääasiallisesti entisten lakonmurtajain avulla, ja työnantajat esimerkiksi Kokkolassa ja Söörnäisten satamassa ja monissa muissa paikoissa ovat paljon tyytyväisempiä näihin vapaisiin työmiehiin, jotka nyt tekevät työtä, kuin niihin edellisiin. Lakonmurtajat eivät ole huonoja työmiehiä, ne ovat hyviä työmiehiä, ne ovat rohkeita miehiä, ne uskaltavat mennä sinnekin työhön, missä tietävät, että joutuvat terrorin ja pakon alaisiksi. Muuten ammattijärjestö on hyvin viisaasti järjestänyt lakot, silloin kuin se panee niitä toimeen. Ammattijärjestöllä on olemassa, minä sanoisin sitä, koska se sana on tullut käytäntöön, oma ohranansa tai tshekansa, lakkovartijansa, ja nämä lakkovartijat ne ovat, jotka harjoittavat ensi sijassa terroria. Yhteiskunta ei ole kyennyt antamaan lakonmurtajille turvaa näitä lakkovartijoita vastaan. Lakonmurtajain on täytynyt turvautua hätävarjelukseen, omaan apuun, ja minun täytyy sanoa, että on ihme, että pahempia tappeluja ei ole tapahtunut lakkojen yhteydessä kuin mitä niitä on tähän saakka sattunut. On aivan merkillistä, kuinka kokonaan sosialidemokraatit ja kommunistit tahtovat ottaa lakonmurtajilta oikeuden pois edes turvautua säännölliseen valtiovallan apuun, poliisin apuun. Siitä on erinomaisen kuvaavana seikkana esim. sellainen uutinen, joka oli Sosialisti-nimisessä lehdessä 24/4 1929 ja joka oli hyvin monessa muussakin lehdessä, mutta minulla on nyt vain tämä yksi leikkele tässä. On erinomaisen kuvaava tämä uutinen, jossa sanotaan: „Rikkureille erikoisohjeita Helsingissä.'' Tässä sanotaan näin: „Soitettava tappelun sattuessa määrättyihin puhelimiin. Poliisilaitos vain rikkureita varten. Helsingissä on vielä satamissa toimiville rikkureille Pihkalan kaartilaisille annettu mahdollisten tappelujen varalta seuraavat ohjeet: Jos satamassa syntyy tai uhkaa syntyä tappelu, pyydetään heti soittamaan puhelimella 31 411 tai ellei se vastaa, puhelimella 31 850. Tällä numerolla saapuu heti paikalle poliisikomennuskunta, kun tarkasti selitetään missä tappelu on alkamassa tai on alkanut. Söörnäisissä on ensin soitettava puhelimella 20 ja sitten ensinmainittuihin puhelimiin''. Ja sitten jatketaan: „Tässä asiassa on omituista se, että varsi-

nainen työväki ei ole tällaisia ohjeita saanut, vaan yksinomaan rikkurit. Tuntuu siltä, että ohjeet on annettu vain siltä varalta, että sattuisi niin, että rikkurit mahdollisesti tappelun syntyessä joutuisivat alakynteen ja tarvitsisivat poliisin apua. Sopii kysyä, onko poliisilaitos vain rikkurien suojelua varten.'' Tämän uutisen johdosta voi myöskin kysyä: Mitä asiaa lakkolaisilla on sitten niillä työmailla? Sillä rikkurithan olivat siellä työtä tekemässä ja kysymys oli, että ne saisivat rauhassa työtä siellä tehdä. Ja nyt leimataan suorastaan rikolliseksi, jos soittaa poliisikamarille ja pyytää poliisin apua. Pitäisi kai tarttua omaan puukkoon tai revolveriin ja ryhtyä hätävarjelusta suorittamaan. Minusta hätävarjeluksen suorittaminen on erittäin kriitillinen asia. Siinä tahtoo tulla erehdyksiä hyvin helposti. Sentähden on hyvä, että poliisilaitos hoitaa tuon suojelun. Minä olen saanut siitä lakonmurtajana itsekin kokemuksia siihen aikaan kuin sosialistit hallitsivat tätä maata. Murrettiin lakkoa lähellä Tamperetta toukokuussa 1917. Hämeen läänissä oli sosialistinen maaherra ja tälle maaherralle soitettiin, koska saatiin tietää, että tamperelaiset huligaanit ja muut aikoivat tulla yhdessä joittenkin lakkolaisten kanssa ajamaan meitä pois pellolta. Kun soitettiin tälle maaherralle ja pyydettiin, että hän tulisi auttamaan meitä, niin maaherra sanoi: „Voi voi, emme mahda tälle asialle mitään!'' Me pyysimme sitten, että nimismies edes lähetettäisiin paikalle katsomaan, että se hätävarjelus tapahtuu laillisesti, sillä me joka tapauksessa aijoimme tehdä työtä pellolla. Mutta nimismies sanoi, että ei hän voi tulla ja maaherra voivotteli langan toisessa päässä, ja lupasi tulla, mutta ei kumminkaan tullut. Meidän täytyi hätävarjella itseämme sillä tavalla, että saatettiin huligaanit täyteen selvyyteen siitä, että jos ne riisuvat meidän hevosemme ja yrittävät väkivallalla ajaa meitä pois pellolta, niin me otamme brovningin takataskusta ja sieltä lähtee se ja joka menee läpi sen miehen, joka yrittää ajaa meitä pellolta pois. Ja tämä sai pysymään nämä huligaanit pois meidän työstämme. Tällaista se oli. Huligaanit pelkäsivät sangen suuresti, eivätkä käyneet meidän kimppuumme, vaikka meitä oli vain neljä miestä ja heitä oli 40—50 miestä. Tämän pelon olemassaolo oli meille siitä hauskaa, että meidän ei tarvinnut ryhtyä käräjiä käymään heidän kanssaan siitä, mitä heille mahdollisesti olisi sattunut, jos he eivät olisi pelänneet.

Tällaista se on ollut työmaaterrori ja siitä meillä on kyllä mieskohtaisia kokemuksia. Minkätähden tätä työmaaterroria harjoitetaan ja keitä vastaan sitä harjoitetaan? Sitä ei harjoiteta ainoastaan niitä vastaan, joka tulevat tekemään semmoista työtä, jonka ammattijärjestö suvaitsee asettaa kiellonalaiseksi. Minä tahtoisin kysyä, mikä jumalainen oikeus ammattijärjestöllä on kieltää miehiä, jotka tahtovat tehdä työtä, mikä oikeus heillä on semmoinen kielto julistaa?

Minun ymmärtääkseni se on hyvin niin ja näin, voisiko edes valtiovalta kieltää jotakin yksityistä kansalaista tekemästä luvallista työtä. Miehet saavat kyllä sopia keskenänsä, että ne eivät tee työtä, mutta Ammattijärjestö ei tyydy kieltämään työnteon, vaan se tahtoo tämän tahtonsa viedä vaikka väkivaltaa käyttäen, väkivoimin läpi. Ja sitä varten hoitaa lakkovartio tehtävänsä.

Täällä oli joku arvoisista puheenvuoron käyttäjistä, joka väitti, että lakonmurtajille maksettaisiin suurempia palkkoja kuin lakkolaisille. Tämä ei pidä paikkaansa. Lakonmurtajille ei ole maksettu isompia palkkoja, vaan on maksettu samanlaisia palkkoja kuin lakkolaisille. Täällä tahdotaan sanoa, että ammattijärjestö ei tahdo antaa anteeksi rintamarikkureille, jotka menevät rikkomaan lakkoja. Minä tahtoisin sanoa, että ne kyllä ne anteeksi antavat, kun se vaan käy oikean sosialistisen armojärjestyksen mukaisesti. Ne antavat kyllä anteeksi, mutta heillä on aivan seikkaperäinen armojärjestys, joka on selvitetty esim. Suomen ammattijärjestön kahdeksannen Helsingissä toukokuun 10—16 päivänä pidetyn edustajakokouksen pöytäkirjan jälkimäisessä osassa sivulla 58. Kävisi vähän liian pitkäksi selvittää, kuinka tämä anteeksianto tapahtuu. Minusta se on suhteellisesti oikea luterilainen armojärjestys. Minä suosittelisin porvareille myös samaa armojärjestysmenettelyä. Se saattaisi meidän vasemmistostamme hyvin monet oikeuden ja totuuden tielle, jos heihin nähden meneteltäisiin sillä tavalla, mutta ei sopimattomia eikä laittomia keinoja käyttäen. Mutta kuten sanottu sen selostami-

nen veisi liian pitkälle. Nyt on kysymys, mitä on rintaman rikkuri. Ovatko niitä ne 20,000 lakonmurtajaa, jotka sosialistien tilaston mukaan — he ovat pitäneet huolen erinomaisesta tilastosta, niillä on satamalakon rikkureista esim. tilasto, joka käsittää 14,000 työmiestä, joita pitää siis vainota eikä saa ottaa toveruuteen. Kyllä tietysti jotkut heistä haluavat tulla takaisin „toveruuteen''. Mutta mistä syystä? Siitä syystä, että saisivat rauhassa tehdä työtä, kun osuvat näiden punaisten toverien joukkoon. Kyllähän sen ymmärtää, että kun käytetään terrorikeinoja, pakotuskeinoja kaikenlaisia, — ihmiset haluavat olla rauhassa, ne haluavat tehdä työtä. Esim. rakennustyömiehen on suorastaan mahdotonta mennä työmaalle, ellei hän ole perusteellisen katumus- ja parannusjärjestelmän läpikulkenut kaikessa hyvässä järjestyksessä. Sinne on vaarallista mennä, sillä siellä putoaa helposti tiili päähän ja kuka siihen ottaa sitte vieraat miehet, onko se tiili pudonnut sieltä kolmannesta kerroksesta vahingossa vai tahallaan, — sitä on tietysti mahdoton selvittää.

Täällä on ed. Kosonen maininnut, kuinka sosialistit ovat saaneet kommunistien ryöpyn niskaansa. Siihen minä sanoisin, että saisivat olla kiitollisia kansanliikkeelle ja lapualaisille, että he ovat auttaneet sosialisteja niin paljon, että he kykenevät nyt jo kommunistien ryöpyltä mitenkuten olemaan työmaalla. Minun ymmärtääkseni niin kauan kuin kommunistinen ammattijärjestö edusmies Paasivuoren johdolla työskenteli tässä maassa rauhassa ilman että Lapuan-liike ja kansanliike oli mitenkään häirinnyt sitä, oli sosialistien pakko olla kiltisti kommunistisessa ammattijärjestössä, eikä heidän auttanut ollenkaan vastaanhangotella, sillä muuten he olisivat saaneet tshekan — tsheka nimittäin on kommunistien hoitama ja järjestämä — he olisivat saaneet tshekan miehiltä selkäänsä. Nyt on tämä terrori poistettu — toistaiseksi ainakin — ja nyt voivat sosialistitkin hengittää vapaammin ja alottaa terrorin valkoista työmiestä vastaan. Että he sitä ovat valmiit harjoittamaan, sen osoittavat kyllä heidän ammattijärjestönsä uudet säännöt, ja se että sosialidemokratia on asettunut tinkimättömälle hävittämiskannalle suojeluskuntiin nähden, tämä puolue ei näet salli, että suojeluskuntalainen saisi kuulua sosialidemokraattiseen puolueeseen tai ammattijärjestöön; ei ainakaan tähän saakka ole sallinut, mutta jos se sitä rupeaisi sallimaan, niinkuin ehkä mahdollista on, niin se ainakin voidaan merkitä kansanliikkeen plustilille.

Tästä sanotaan, että lakonrikkojat olisivat oman kansanluokan vihollisia. Kun näitä nyt on pari-, kolmekymmentätuhatta, näitä lakonmurtajia, sosialistien omien tietojen mukaan parikymmentätuhatta, sillä niitä on todennäköisesti ollut 30—40 tuhatta, kuinka nämä olisivat oman kansanluokkansa vihollisia. He käsittävät vaan, nämä lakonmurtajat, omat etunsa toisella tavoin kuin ammattijärjestön herrat käsittävät heidän alaistensa työorjain edut.

Täällä sanotaan, että pitäisi saada rauhassa harjoittaa järjestötoimintaa, ja ilman yksimielisyyttä jokainen järjestäytynyt lakko on mahdoton. Sitäpä se juuri on. Mutta ammattijärjestön johto on tahtonut johtaa kaikki lakkotaistelut sellaisille urille, jotka tekevät yksimielisyyden työmiehille mahdottomaksi. Täällä edusmies Paasivuori sanoi, että tämän lain tarkoitus on suojella lakonrikkuria. Edusmies Paasivuori mielestään luultavasti lausui oikein hirmuisen asian väittäessään tämmöistä. Minä yhdyn häneen täydellisesti, ja minä tahtoisin kysyä, eikö ole oikeus vaatia sellaista lakia, joka takaa parille-, kolmellekymmenelle, neljällekymmenelle tuhannelle työmiehelle suojan, vaikka ne olisivat sitten ammattijärjestön herrojen mielestä lakonrikkureita.

Täällä on edusmies Paasivuori puhunut hirmuvallasta. Minä rinnastan sen hirmuvallan kanssa asian, mistä äsken siteeraamani Cassel puhuu. Ne ovat nähtävästi yhtä mieltä siitä, että hirmuvaltaa on, he sijoittavat sen hirmuvallan vain eri paikkoihin. Minä luulen, että Cassel kuitenkin tämän hirmuvallan sijoittamisessa on oikeammassa kuin Paasivuori. (Ed. Paasivuori: Renvall on minun kanssani samaa mieltä!) Ja onpa tosiaankin ihmeellinen asia, jollei saataisi säätää sellaista lakia, joka suojelee niitä miehiä, jotka tekevät työtä muuallakin kuin siellä, mihin ammattijärjestö antaa kaikkein korkeimman ja armollisimman luvan.

Minä en tahdo jatkaa tätä puheenvuoroa sen pidemmälti muuta kuin tahdon vain

viitata hieman siihen, mihin sosialidemokraattinen puolue, silloin kun sillä oli kaikki valta ja voima ja kunnia tässä maassa, todellakin pyrki ja luuli kai pääsevänsä. Siitä antaa selvän kuvan Suomen n. s. asetuskokoelma, joka on julkaistuna Helsingissä 1918 n:olla 14 ja jonka asetuskokoelmassa on „laki korvauksen suorittamisesta työntekijöille vallankumousoloista johtuneiden työselkkausten ajalta''. Sen 1 § on: „Vallankumoukselliseen lakkoon osaaottaneelle työntekijälle on työnantaja velvollinen suorittamaan hänen työpalkkaansa vastaavan korvauksen, lukien vallankumouksen julistamisesta viime tammikuun 27 päivästä tähän päivään saakka.'' Ja 2 §: „Jos työntekijä vallankumouksen aikana on joutunut tai joutuu työttömäksi työnsulun takia tahi muusta sellaisesta syystä, joka ei työntekijästä riipu, saakoon hän niinikään täyden palkan työajalta. Poikkeuksen tähän voi myöntää ainoastaan vallankumousoikeus erityisten syiden vaatiessa.'' Tässä siis, työnantajat pakotettaisiin maksamaan palkat silloinkin, kun he ovat syyttömiä siihen, että työtä ei voida jatkaa. Sosialidemokraatit eivät myöskään liene aivan osattomia tähän asetuskokoelmaan, sillä tämän allekirjoittajain joukossa on myös prokuraattori Matti Turkia. En tiedä, onko hän sitten nyt se mallikappale, josta ed. Tanner eräässä tämän eduskunnan alkuistunnoista puhui.

Minä kannatan lakivaliokunnan ehdotusta työmaaterrorilain hyväksymiseen nähden.

Ed. Anttila: Herra puhemies! Olemme tosiaankin joutuneet omituiseen kohtaan lainsäädännössä. Kun asia oli ensi kerran esillä täällä valiokuntaan lähettämistä varten, vakuutettiin sosialidemokraattien taholta, että mitään työmaaterroria ei ainakaan heidän taholtaan ole koskaan tässä maassa harjoitettu, mutta kaikesta huolimatta koetettiin kuitenkin mahdollisilla ja mahdottomilla keinoilla estää tämän lain saamista. Mutta mistä nyt sitten johtuu, että sosialidemokraattien taholta tahdotaan tätä lakia näin armottomasti vastustaa. (Vasemmalta: Siitä, että sitä käytetään yksipuolisesti!) Eihän koskaan ole kuultu, että joku rehellinen ihminen tässä maassa eli jossakin muualla tahtoisi vastustaa ja pelkäisi rikoslakia, joka tuomitsee ja rankaisee sellaisen henkilön, joka tekee pahaa, joka tekee väärin. Sillä onhan laki semmoisenaan turvana henkilölle, joka elää oikein, joka ei tee väärin. On kokonaan aivan päinvastaista ja sangen vaikea käsittää, että tätä lakia vielä pitäisi vastustaa näin ankarasti. Mutta jo se seikka, että tätä lakia tahdotaan siltä taholta näin ankarasti vastustaa ja tehdä sille esteitä, on ikäänkuin todistuksena, että siellä sittenkin taitaa olla jotakin vikaa sillä puolella. Ja varmaa onkin, että työmaaterroria, niinkuin äsken kuulimme, on tässä maassa siltä taholta ankarasti harjoitettu, oikein raskaasti. Mutta pitäisi kai meidän antaa kunnia niille, jotka sanovat puhuvansa totta ja kieltävät, ettei heidän taholtaan ole sitä tehty. Jos kerran niin on, että sosialidemokraatit eivät ole sitä tehneet, eivät ole harjoittaneet työmaaterroria, ja kumminkin on tosi, että työmailla sitä on työläisiä vastaan harjoitettu äsken todistetulla tavalla, niin tämä kai tulisi menemään sitten kommunistien laskuun. Muuta kai ei siihen sitten löydetä, jonka selkään tämä voitaisiin sälyttää. Mutta ei suinkaan kukaan ainakaan ole kuullut, että sosialidemkoraattien taholta olisi koetettu tätä työmaaterroria varsinkaan näissä lakkopaikoissa estää. Onko tämä sitten johtunut puolueen heikkoudesta, vai onko siihen ollut sellainen myötätunto sillä puolella? Minä tekisin väkisin sellaisen johtopäätöksen, että siihen on mahdollisesti ollut syytä molemmissa. Molemmat ovat olleet ne tekijät, jonka vuoksi tämä on saanut tapahtua. Mutta asia nyt on kuitenkin todellakin sillä tavalla, että sosialidemokraatit eivät voi pestä käsiään siitä, että he eivät olisi harjoittaneet työmaaterroria. Muistammehan tapauksia vuodelta 1917, jolloin ei vielä ollut olemassakaan kommunistista puoluetta. Silloinhan tapahtui kaikki tämä työmaaterorri, jota harjoitettiin silloin niin ankarasti ja niin laajalla alalla, että se ulottui muiden muassa maaseudulle, jossa ei ainoastaan palkkatyöläiset, mutta isäntäkin tahdottiin viedä pellolta pois. (Eduskunnasta: Esimerkiksi Kurikassa!) Ei suinkaan sitä nyt ainakaan voisi panna kommunistien laskuun, koska sellaista puoluetta ei silloin vielä ollut. Sitten me tiedämme, että ei ainoastaan ole tapahtunut tällaista terroria siltä puolen kotimaassa, mutta minulla on kyllä todistuksia, että tuota samaa on harjoitettu

myöskin oman maamme rajojen ulkopuolella täältä päin. Minä tiedän tapauksia, joissa meidän työläisemme, jotka eivät ole kuuluneet punaisten sakkiin, ovat joutuneet muiden muassa Kanadaan. Mutta täältä on ilmoitettu työväenyhdistyksen leimalla varustetulla todistuksella, keitä nuo ovat ja miten heitä on kohdeltava, että heitä on kohdeltava sillä tavalla, jota ei laki suojaa. Täytyy sanoa, että tuollainen teko on mitä törkeintä työmaaterroria. Ajatelkaamme, että meidän varsinkin kokemattomat nuoret miehet menevät ulkomaille työtä etsimään, työnansioihin, ja monessa tapauksessa sen tähden, että eivät ole saaneet rauhassa tehdä työtä omassa maassa, ei ainakaan suuremmilla työpaikoilla. Silloin annetaan tieto vieraalle maalle: Kohdelkaa heitä niinkuin sellaisia henkipattoja, joita ei tarvitse sääliä. Lähetekeskustelussa täällä sanoi muiden muassa ed. Aalto, lausui uhkauksen, että hyvinä työaikoina tämän lain voimaan tultua ei ainakaan kukaan — piti kai sanoa — luokkatietoinen työmies mene sellaiselle työpaikalle, jossa hänellä ei ole muita oikeuksia kuin mitä tämä laki työmaaterrorin harjoittamista vastaan sallii. Tämä kai olisi käytännössä käsitettävä niin, että hyvinä työaikoina ei sovi mennä työmaalle sentähden, että siellä ei saa harjoittaa työmaaterroria, ja huonoina aikoina, kun työtä ei ole saatavissa, silloin ei tarvitse työtä tehdä. Käytännössä, kun tässä nyt ei saa panna toimeen poliittisia lakkoja, sillä tämähän ei estä sellaisia lakkoja, jotka ovat ammatillisia, vaan poliittisia, ei saa panna toimeen poliittisia lakkoja, niin semmoiselle työmaalle ei sovi mennä. Tämä on sangen kummallinen käsitys. Silloin kai, kun saisi harjoittaa edelleen sellaista työmaaterroria, julistaa työpaikka lakkoon, saisi hyvinä aikoina elää lakkokassoilla ja huonoina aikoina kai täytyisi turvautua hätäapuvaroihin. Jos tämä lakiehdotus olisi tullut sellaisena valiokunnasta, minkälaisena se sinne meni, niin sitä vielä voisi sen vastustamista ymmärtää. Mutta nyt on asianomainen valiokunta kumminkin tehnyt tähän semmoisia muutoksia, joiden jo pitäisi ottaa kärjen pois tältä väitteeltä. Sillä tämä laki on nyt sovitettu sekä työnantajiin että työntekijöihin, se koskee kumpaakin samalla tavalla. Minä en suinkaan tahdo mennä sanomaan, kumpi osa tästä nyt olisi parempi, mutta joka tapauksessa se nyt suojelee molempia ja koskee molempia, niin että sen puolesta ei ainakaan ole mitään syytä tätä lakia vastustaa. Minä toivoisin, että tämä lakiehdotus tulisi suuressa valiokunnassakin hyväksytyksi lakivaliokunnan sille antamassa muodossa.

Ed. Kivioja: Koska ed. Kososen puheenvuorossa minuakin nimettiin, niin haluan vain lyhyesti ilmoittaa, että olen tällä kannalla: „vapaus, tasa-arvo ja veljeys'' ja että ei ed. Kosonenkaan saa minua siitä taantumuksellisemmalle kannalle. Tästä kannastani johtuu se, että en voi käsittää sitä siunausta, mikä järjestömaksujen maksusta työntekijälle johtuu. Pidän, että aina ja varsinkin ahtaina aikoina työmiehen oma perhe tarvitsee aivan kaikki rahat, ammattijärjestölle ei jouda mitään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Ehdotus Hämeen vanhan linnan jättämisestä historialliseksi muistomerkiksi.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Ailion y. m. toiv. al. n:o 33.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Sivistysvaliokunnan mietinnössä oleva myönteinen ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 32, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. A i n a l i: Jo useita vuosia takaperin, kun oli kysymys huviverojen alentamisesta, oli minulla tilaisuus kiinnittää eduskunnan huomiota sekä teatterien että elokuvien turmiollisuuteen, mutta silloin leimattiin minut sivistysviholliseksi, varsinkin vasemmiston taholta. Nyt tässä toivomusaloitteessa, jonka ovat allekirjoittaneet edustajat Oksanen ja Sillanpää y. m., lausutaan m. m., että näillä elokuvilla on turmiollinen vaikutus varsinkin lapsiin ja nuorisoon nähden ja että niillä on suuri osuutensa rikollisuuden kasvuun sekä että ne ovat ala-arvoisia, mieltäkiihoittavia sensationi- ja rikoskuvauksia j. n. e. Tämä on minunkin mielestäni osunut aivan oikean naulan päähän, mutta minua ihmetyttää se, kuinka kaikki tällainen roska on voinut läpäistä tarkastuksessa. Ihmetykseni on sitäkin suurempi, kun tiedän, että nuo tarkastajat ovat verrattain korkealla sivistystasolla ja osa hengelliselläkin eli sen nimellisellä tasolla olevia. Mutta minä olisin odottanut, että toivomusaloitteen laatijat olisivat vetäneet oikean johtopäätöksen, olisivat esittäneet, että nuo elokuvat joko kokonaan kiellettäisiin tai ainakin, että leimavero nostettaisiin niin korkealle, että tuho rajoittuisi mahdollisimman vähään, vaan sen sijaan esitetään, että valtion avustuksella ruvettaisiin hankkimaan opetus-, tiede-, taide- ja valistusfilmejä. Nuo rikollisuutta edistävät ja turmiolliset filmit siis jäisivät edelleenkin nautittavaksi kenties siitä syystä, että pimeyttä rakastavien lauma on suuri ja että ne tarvitsevat myöskin ravintoa. Ei toivomusaloitteesta eikä sivistysvaliokunnan mietinnöstäkään käy ilmi, onko tarkoitus perustaa erityisiä tiede-, taide- ja valistusteattereita vastapainoksi noille turmiota ja rikollisuutta levittäville laitoksille, vai onko tarkoitus vuoron perään näytellä kumpaisiakin. Täällä nimittäin lausutaan tässä alkuperäisessä toivomusaloitteessa m. m., että on „sopivien huoneistojen puutteessa ollut pakko järjestää näytöksiä etupäässä elokuvateattereissa". Sanotaan „sopivien huoneistojen puutteessa". Minkälaisia huoneita sopiviksi olisi laitettava, jos nimittäin tämä järjestelmä tulee hyväksytyksi? Jos on tarkoitus kouluja, niin nehän ovat jo olemassa, tai on siis kysymyksessä jotakin muuta. Edelleen täällä sanotaan, että kouluhallituksen koollekutsuma yleinen opettajaneuvosto on puoltanut jopa miljoonan markan valtion avustuksen vuosittain käyttämistä tähän tarkoitukseen. Tästä siis nähdään, että kysymys on suuremmista summista tulevaisuudessa, että tämä 200,000, joka tällä kertaa perustamiskustannuksiin vaadittaisiin, ja 80,000 vuotuisiin kustannuksiin valtion varoja, ei tulisi riittämään, ennenkuin sopivat huoneistot on laitettu. Muuten minä olisin pitänyt ja pitäisin edelleenkin suotavana, että joskus kouluhallitus kutsuisi myöskin koolle lasten vanhempia neuvottelemaan siitä, mitä he ajattelevat, jos heidän lapsilleen, varsinkin uskonnollisten piirien lapsille, ensimmäiset askeleet ohjataan elävien kuvien teatteriin. Minusta tuntuu, että näillä keinoilla ei voida kasvattaa yleisön makua ja totuttaa sitä pois ala-arvoisista, mieltäkiihoittavista sensationi- ja rikoskuvauksista, kuten toivomusaloitteen laatijat ja sivistysvaliokunta toivoo, vaan päinvastoin tämä tulisi sekoittamaan kaiken jäljellä olevankin maun, sillä jo se seikka, että mikä on valistusta, mikä pimitystä ja mikä on taidetta ja mikä taitamattomuutta, tulisi synnyttämään suurta erimielisyyttä. Ja kuinka on mahdollista, että lapset ja nuoriso tämän kysymyksen viisaasti ratkaisisivat, jossa meidän tietoviisaat tarkastajammekin ovat niin erinomaisen huonosti onnistuneet.

Minä siis jään odottamaan parempia esityksiä ja ehdotan, että tämä aloite hylätään.

Ed. K i v i o j a: Minä kannatan ed. Ainalin lausuntoa ja ehdotusta.

Ed. P ä i v ä n s a l o: Minä en ole elokuvien puoltaja ja soisin, että niitä oikeastaan ei olisi ensinkään. Minusta on kaikkein ikävintä siinä se, että ne vaikuttavat lasten ja nuorten koko sielunelämään hyvin turmiollisesti. Sitä paitsi tuotetaan meille ulkoa suurin osa elokuvista, joten kapitaali menee pois Suomesta. Myöskin tuotetaan sellaisia aiheita, jotka eivät ensinkään sovi meidän oloihimme, vaan jotka ovat omiaan vaikuttamaan hyvin turmiollisesti. Voin ilmoittaa, että vuoden 1929 aikana on maahan tuotettu ja maassa valmistettu filmejä 765 kappaletta ja niiden yhteinen pituus on toista miljoonaa metriä. Näistä on kotimaisia opetusfilmejä, joista nyt on kysymys, vain 17, kun kaikkiaan opetusfilmejä on 102. Opetusfilmejäkin on

siis tuotettu ulkomailta 85 kappaletta. Ja kaikista, n. miljoona metriä käsittävistä hyväksytyistä filminauhoista, mitä Suomessa on näytetty, ei sensuuri ole leikannut pois muuta kuin 3,382 metriä, siis on sallittu meillä näytettävän filmejä lähes miljoonan metrin verran. Aivan mitätön prosentti on leikattu niistä filmeistä, jotka on tuotettu ulkomailta ja täällä hyväksytty, ja ne on tuotettu Amerikasta, Saksasta, Ranskasta, Venäjältä, Englannista, Ruotsista, Tanskasta, Italiasta, Tshekkoslovakiasta, Puolasta ja Unkarista. Jopa Venäjältäkin on tuotettu filmejä 7 kappaletta ja yli 4,000 metriä näytetty täällä, ja Saksasta 48 kappaletta, 26,000 metriä, kun yksinomaan kotimaisia filmejä ei ole niinkään paljon yhteensä kuin yhdestä ainoasta ulkomaasta. Jos tätä menoa jatkuu — ja filmituotanto ulkomailla nousee vuosittain aika suuressa määrässä —, niin ajateltakoon niitä rahoja, mitä kannetaan siis köyhästä Suomesta ulkomaisiin filmeihin, joiden filmitehtaitten omistajat useat ovat juutalaisia ja hallitsevat filmimarkkinoita kokonansa. Jos köyhän Suomen pitää siis finanssioida osittain myös juutalaista filmimaailmaa, niin kyllä se antaa ajatteluun aihetta. Ei tämä filmiasia ole niinkään pieni asia, ettei siihen olisi syytä kiinnittää tarkkaa huomiota. Jos ajatellaan, mitä nämä miljoona metriä filminauhaa on vaikuttanut Suomen kansaan sadoissa filmiteattereissa, niin minä olen varma siitä, että vaikutus ei suinkaan ole pääasiallisesti ollut hyvä. Kyllä niiden kautta on aikaansaatu paljon siveellistä turmelusta. Nyt tämä kulttuurifilmiyhtiö Kurkihan on tahtonut aikaansaada jotain parannusta lapsimaailmaan nähden ja kouluelokuvafilmeihin nähden tilaamalla uuden erikoisen koneen, johon sopivat toiset nauhat ja jotka voisivat palvella puhtaampia tarkoituksia. Tarkoitus epäilemättä on ollut heillä hyvä, en minä sitä ensinkään epäile. Varsinkin kun näin niitten henkilöitten nimet, jotka ovat johtokunnassa, niin huomaan, että niiden tarkoitus on ollut hyvä. Näitten toimihenkilöitten toimestahan eilen muutaman valiokunnan jäsenille näytettiin Säätytalolla 2—3 filmiä, joista toinen koski Suomen oloja ja toinen ulkomaalaisia oloja, taisi olla useampiakin, mutta minä näin vain yhden suomalaisen ja yhden ulkomaalaisen. Siinä toisessa esitettiin margariinitehdasta ja margariinin-valmistusta, nimittäin suomalaisessa filmissä ja ulkomaalaisessa esitettiin pumpuliviljelystä. Vieressäni istui eräs edustaja ja kun nämä filmit oli näytetty, niin hän sanoi: „Jospa nyt seuraisi oikein hyvä tanssifilmi''. Tämä oli tietysti osittain leikillä sanottu, mutta hän sanoi kyllä, että hän on sitä mieltä. Tämä siis ei ole aivan sattumalta sanottu. Kun ajattelee lapsen katsovan filmiä, sanotaan hyväaiheista filmiä, ja hän näkee, että noin äkkiä voi loihtia silmäin eteen ulkomaita, kaukaisilta mailta mitä erilaisimpia kuvia, niin hänen mieleensä nousee tuo ajatus, että voi nähdä muutakin filmin kautta, joka olisi ehkä kivampi niinkuin pojat sanovat, ja niin on syntynyt tuhansien lasten sielussa tämä mieliteko saada nähdä yhä kivampaa ja kivampaa ja sitten ne käyvät ympäri Helsingin elokuvateattereita ja katsovat sieltä mitä kivaimpia esityksiä. Lapsen sielunelämä kulkee aivan samoja uurteita kuin edustajankin, joka tahtoo nähdä tanssiesityksiä, se on aivan sama psykoloogginen kulku. Ei se ole toisenlainen, sillä edustajatkin ovat nähtävästi suuria lapsia.

Toinen filmi oli, niinkuin mainitsin, suomalaista aihetta. Siinä esitettiin margariinia. No minä huomasin, että suuri osa katsojista oli eduskunnan maanviljelijöitä ja minä katselin heidän kasvojaan, minkä vaikutuksen se margariinifilmi teki maanviljelijöihin, mutta kasvot näyttivät happamilta ja tyytymättömiltä. Minä kysyinkin sitten tultuani sieltä maanviljelijäedustajalta, no, mitäs hän arveli. No, ei ollut sopiva, ei ollut sopiva. Olisi ollutkin varmaan sopivampi, jos olisi näytetty esim. voin valmistusta, kuin että näytettiin juuri margariinin valmistusta. Mutta tämähän on aivan pieni asia sinänsä.

Mutta tämä filmiprobleemi on kyllä sellainen, että minusta olisi hallituksenkin syytä siihen kiinnittää huomiota, ja minusta olisi tärkeätä, että hallitus koettaisi työskennellä siihen suuntaan, että saataisiin vähenemään ulkoa tuotujen filmien luku. Katselin tullitariffia ja meillä ei nykyään ole filmeistä tullia, mikäli huomasin, muuta kuin 25 markkaa kilosta. Voi näyttää meille siis verrattain paljon meettereitä 25 markan tullilla. Kun nyt kilokaupalla saa meille näyttää roskaa 25 markan tullimaksusta, niin kyllä minusta tämä on vähän ikävää. Niin, minä suosittaisin nyt ainakin

hallitukselle, että hallitus, koska tämä filmitulli on tähtitulli, koroittaisi sen heti nelinkertaiseksi ja minä olisin vielä puolestani avullisena, kun tämä tulee esiin, koroittamaan sen pohjatullin myöskin nelinkertaiseksi. Siten filmitulli voisi nousta vaikkapa 400 markkaan. Silloin olisi myöskin mahdollisuus valmistaa kotimaisia filmejä, jos nyt välttämättömästi sellaisiakin tarvitaan. Minä en kaipaisi ainakaan yhtään filmiä, enkä usko niitä niin siunauksellisiksi kuin edes tämä opetuselokuva-yhdistys ajattelee. Mutta kun minä olen huomannut, että eduskunnan enemmistö on filmiystävällinen äärimmäisestä vasemmistosta äärimmäiseen oikeistoon asti, niin toivoisin, että jos tämä toivomusaloite, joka ei sinänsä oikein tyydytä minua, edes saisi sellaisen muodon, että hallitus pitäisi huolen siitä, että ulkomailta tuotujen elokuvafilmien luku vähenisi ja että sitten toimittaisiin siihen suuntaan, että saataisiin kotimaisia opetusaiheita enemmän tällä alalla. Eikä minusta olisi myöskään syytä puhua suorastaan mistään määrärahasta. Hallitus saisi tutkia, mitä tässä kohden on tehtävä.

Jos näen syytä olevan keskustelun kuluessa, niin tulen tekemään erityisen ponsiehdotuksen, joka pitää silmällä näitä näkökohtia.

Ed. Oksanen: Herra puhemies! Ed. Ainalin aloitetta vastaan tekemien huomautusten johdosta pyytäisin vain lyhyesti sanoa, että aloitteeni ensimmäinen kappalehan oli selostusta siitä, mitä ennen on tapahtunut. Sitten se, mitä ed. Ainali tässä asetti kysymyksenalaiseksi, nimittäin, että tarvittaisiin myöhemmin hyvinkin suuria summia, ei pidä paikkaansa, sillä yleinen opettajaneuvosto teki ehdotuksensa silloin, kun vielä ei ollut tulenkestäviä filmejä. Siis miljoonan markan ehdotus koski niitä oloja, jolloin ei ollut näitä kapeita tulenkestäviä filmejä.

Mitä sitten muuten tulee niihin muistutuksiin, joita edustajat Päivänsalo ja Ainali ovat tehneet huonoja filmejä vastaan ja myöskin filmien nykyistä tarkastusta vastaan, niin myönnän, että niissä on paljon oikeutettua ja minulla ei ole syytä ruveta heitä tässä suhteessa periaatteessa vastustamaan. Mutta siinä minä nyt eroan ed. Päivänsalon ja Ainalin linjalta, että nämä asiat: huonojen filmien vastustus tulleilla ja verotusprosenteilla j. n. e. ja myöskin elokuvatarkastamon asia eivät kuulu nyt tämän asian yhteyteen, sillä sekä aloitteen että sivistysvaliokunnan mietinnön kohteenahan on opetuselokuvayhdistyksen tukeminen. Jos me nyt täällä rupeaisimme monta tuntia keskustelemaan huonoista elokuvista ja elokuvien tarkastuksesta, niin minä katsoisin, herra puhemies, että me menisimme itse asian ulkopuolelle.

Sivistysvaliokunnan mietintö puhuu puolestaan. Minun ei tarvitse ruveta sitä puolustamaan. Ponsi sisältää juuri sen ajatuksen, mikä on ollut aloitteen tarkoituksena. Valtion olisi mielestäni syytä tukea tätä opetuselokuvayhdistystä, jonka lasten vanhemmat ja opettajat ovat perustaneet juuri vastustaakseen noita huonoja filmejä. Avustuksen määrän ja avustuksen ehdot jättäisin minäkin, niinkuin aloitteessa olenkin tehnyt ja niinkuin valiokunnan mietintö sen tekee, hallituksen harkittavaksi. Toivoisin, että hallitus kiinnittäisi tähän huomiota ja ennen pitkää tekisi asiasta esityksen eduskunnalle.

Rohkenen luottaa siihen, että eduskunta hyväksyy sivistysvaliokunnan mietinnön, enkä halua tätä pitkää päivää enemmältä pitkittää.

Ed. Åkerblom: Jag har icke deltagit i behandlingen av detta ärende i kulturutskottet och har av denna orsak icke heller kommit att bli närmare invigd i ärendets beskaffenhet. Icke heller kan jag berömma mig över att känna närmare till detta ärendes beskaffenhet i största allmänhet, men såvitt jag kan se och fatta det, som åsyftas med den igångsatta verksamheten med undervisningsfilmer, måste det anses i hög grad önskvärt, att detta bildningsmedel kan tagas i bruk så allmänt som möjligt. Motionen har lagt huvudvikten vid att få bättre filmer för barn och ungdom än sådana, som biograferna oftast visa, nämligen att få sådana filmer, varmed man lyckas väcka ungdomens smak för vetenskapliga sådana och konstfilmer. Detta är dock blott en synpunkt, ett syftemål, visserligen ett mycket beaktansvärt sådant, men efter min uppfattning är det icke det som talar mest till förmån för undervisningsfilmer. Mycket

större vikt ville jag lägga vid filmernas pedagogiska sida. Det som varje lärare främst vill få till stånd med sina lektioner, det är intresse för ämnet. Intresset är den viktigaste förutsättningen för att man skall lyckas få skolbarnen att bemöda sig om att med ihärdighet förvärva sig kunskaper, arbeta sig in i olika ämnen. För att väcka ett levande intresse för läroämnena torde knappast finnas något verkningsfullare hjälpmedel än levande bilder, undervisningsfilmer. Sådana filmers största uppgift synes mig vara att väcka ett livligt och starkt intresse för läroämnena, för geografi, historia och naturkunnighet. Men samtidigt, som intresset väckes hos barn och ungdom, så kommer man med hjälp av undervisningsfilmer att också meddela direkta upplysningar, rikhaltiga, klara och instruktiva upplysningar, som i hög grad underlätta skolarbetet. Med filmerna kan man bibringa en så klar och levande uppfattning av olika ämnen, som det icke är möjligt med andra medel. Undervisningsfilmerna underlätta således i hög grad inlärandet av sakligt vetande. En sådan film, som t. ex. den som nyss har blivit visad i Helsingfors, amerikanaren Byrds flygfärd till Sydpolen, giver ett övervärdigande och klart intryck av det jag ville pointera. Den visar fängslande bilder av naturförhållandena, klimatologiska, zologiska och geografiska, i polartrakterna. Det är nu ett exempel.

Då, som sagt, det är de pedagogiska synpunkterna, som enligt min uppfattning tala mest till förmån för undervisningsfilmer, så länge det gäller filmer i undervisningens tjänst, är det ingen fara på färde, nämligen fara för att barn och ungdom skola få dåliga eller skadliga intryck av filmerna. Lärarna eller de, som hava ledningen av dylika filmer, de hava nog, tror jag, så stor omsorg om barnens moraliska välfärd, att de förhindra dåliga filmers anlitande. Däremot bör man kunna vara ense om, att man med undervisningsfilmer kan uppväcka livligare intresse för filmer av vetenskaplig art och sålunda, såsom också motionären framhåller, motverka dragning till dåliga och mindervärdiga filmer. Allt detta talar för att man har anledning att rösta för bifall till föreliggande motion.

Ed. Forstadius: Rohkenen olla sitä mieltä, että meidän nuorisomme on jo liikaakin kiinnostunut elokuviin, joten suureen tuhlaavaisuuteen viittaavaa elokuvainnostusta ei pitäisi enää lietsoa suurempaan vauhtiin valtion avustuksella toimivilla opetuselokuvilla, kun sen lisäksi jo pitemmän aikaa on ollut selvästi havaittavissa, että tavattoman suuresta elokuvaharrastuksesta meidän yleisömme keskuudessa johtuu, että todelliset taidelaitokset kärsivät, teatterit, oopperat ja konsertit. On selvästi havaittavissa, että meidän elokuvainnostuksemme vie kansan ulkopintaisempiin nautintoihin sisäisten todellisten taidenautintojen sijasta. Yhdyn sentähden niihin, jotka ehdottavat, että tämä ehdotus opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemisesta hylättäisiin.

Ed. von Frenckell: Joku asianharrastaja on minun pöydälleni jättänyt nähtävästi propagandatarkoituksessa seuraavan painetun elokuvaohjelman: „Mieleenpainuva opetus alkoholin turmiollisuudesta nautintoaineena! Elokuva, joka puhuu meille totuuden jylhää kieltä! Elokuvalle sovittanut lääketieteentohtori Oskar Warecha. Filmin on valmistanut Pan-Film A. G. Wien. Kielletty lapsilta alle 16 ikävuoden. Verovapaa. Pituus 1,200 m.'' Minä olen samaa mieltä kuin ed. Päivänsalo, että tästä pitäisi maksaa tullia ainakin 400 markkaa kilolta.

Ed. Sillanpää: Kun täällä on esiintynyt tämä meidän erinomainen kolmiyhteys ed. Ainali, Kivioja ja Päivänsalo, niin minä hämmästyin kuitenkin sitä muutosta, mitä ed. Päivänsalossa on parina viime päivänä tapahtunut. Vielä pari päivää sitten hän oli ehdottomasti sillä kannalla, että opetuselokuvat ovat pahasta, ja että ei edes opetuselokuvat voi tulla kysymykseen, koska ne turmelevat lapset. Nyt kumminkin ilokseni havaitsin ed. Päivänsalossa sen pienen edistyksen, että hän hyväksyisi kotimaisia filmejä, jos niitä voitaisiin saada. Olisi hauskaa kuitenkin tietää, millä tavalla kotimaassa voitaisiin saada elokuva, filmi, jossa näytetään, miten puuvillaa kasvatetaan, miten valtamerikalastus mahdollisesti tapahtuu ja muita sellaisia filmejä. Ed. Päivänsalo, vaikka itse ei asettunutkaan enää aloitetta suoraan vastustamaan, koetti kui-

tenkin kiihoittaa kaikella mahdollisella tavalla muita sitä tekemään, toisia margariinin vastustamisella, johon maanviljelijät yhtyisivät, toisia juutalaisvihalla ja kolmansia tullin koroituksilla. Kyllä minusta tällainenkin menetelmä on epäsuoraa vastustusta, kiihottaa muita, vaikka ed. Päivänsalo vissistä pelosta ei uskaltanut sitä enää itse julkisesti tehdä. Minusta tuntuu, että opetuselokuvien vastustaminen on kaukana siitä valistuspyrkimyksestä, mihin nykyaikana jokainen valistunut kansalainen pyrkii.

Kannatan aloitteen hyväksymistä.

Ed. Pärssinen: Luovun.

Ed. Päivänsalo: Ei minun käsitykseni ole viime tunteina eikä viime päivinä muuttunut. Elokuva ei ole minulle tullut hyväksi, vaan se vaikuttaa minusta pahaa. Siinä on paljonkin pahaa. (Ed. Sillanpää: Palestiinastakin kuvat?) Ei sekään ole hyvä. Koko elokuvajärjestelmä ei ole minusta hyvä. Lapsen sieluelämä rakentuu aivan toisella tavalla. Ei lapselle pidä esittää mitään äkkinäisesti muuttuvia elokuvailmiöitä, sillä sen hermosto kiihtyy siitä. Ei lapsi voi koskaan kehittyä hyväksi ihmiseksi, jos sitä kasvatetaan liikkuvien filmien avulla. Kyllä se kasvatus, mikä ennen annettiin ilman elokuvia, on vaikuttanut vankemmin ja paremmin kuin elokuvakasvatus. Kyllä minä olen sillä kannalla nyt ehdottomasti, eikä ed. Sillanpään viittauksissa epäsuoruuteen ole minkäänlaista pohjaa eikä perää.

Ed. Kivioja: Ed. Sillanpäälle tahtoisin huomauttaa, että kun ennen aikaan ei ollut elokuvia eikä ensinkään ulkolaisia elokuvia, niin tämä kansa oli parempi. Sen jälkeen kun elokuvat ovat tulleet, on myös tullut rikollisuus sellaiseen määrään, kuin täällä toisessa yhteydessä on puhuttu, niin ettei tahdo enää vankiloissa tilaa riittää. Ja mitä enemmän elokuvia, sitä enemmän samaan suuntaan mennään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Ainali ed. Kiviojan kannattamana ehdottanut, että sivistysvaliokunnan ehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Ainalin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy sivistysvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Ainalin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Ed. Kivioja pyytää koneäänestystä.

Koneäänestys suoritetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 33 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 77.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kivioja: Viimeinen numero ei ole eduskunnan arvon mukainen.

Eduskunta on siis hyväksynyt sivistysvaliokunnan myönteisen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotus eduskunnan oikeusasiamiehen palkkiosta vuonna 1931.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan kirjelmä n:o 20 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ylämainittu ehdotus.

Puhemies Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan
Valtiovarainvaliokunta.
Helsingissä
Joulukuun 4 p:nä 1930.
N:o 20.

Eduskunnalle.

Valtiovarainvaliokunta saa kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi määrätä Eduskunnan oikeusasiamiehelle vuodelta 1931 tulevan palkkion 81,000 markaksi.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

Juho Niukkanen.

J. W. Minni.''

Keskustelua ei kirjelmän johdosta synny.

Eduskunta hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus oikeuskanslerin virkatoimista ja lain noudattamista koskevista havainnoista vuodelta 1929

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon

16) Suomen ja Ranskan kesken sovittelumenettelystä sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymistä

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3;

17) Suomen ja Tshekkoslovakian välisen, riitojen oikeudellista ja välitysoikeudellista ratkaisua sekä sovittelumenettelyä koskevan sopimuksen hyväksymistä

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4;

18) Ehdotuksen laiksi rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n muuttamisesta

sisältävän vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9;

19) Ehdotuksen laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16;

20) Ehdotuksen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Puhemies: Edustajia pyydetään kokoutumaan tänne eduskuntatalolle huomenna lauantaina kello 11,45 mennäksemme täältä kulkueessa Nikolainkirkkoon huomisen juhlapäivän johdosta pidettävään kello 12 alkavaan jumalanpalvelukseen.

Puhemies: Seuraava istunto on ensi maanantaina kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 18,10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

23. Maanantaina 8 p. joulukuuta 1930

kello 11.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä 453
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 19; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 26.

2) Ehdotus laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931 ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 3.

3) Ehdotus laiksi tulitikkuverosta „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 21; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 4.

4) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta 454
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 5.

5) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 7.

6) Ehdotus laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15; hallituksen esitys n:o 24.

Siv.

7) Ehdotus laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annetun lain 9 §:n muuttamisesta 461
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26 sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Hagan y. m. lak. al. n:o 15.

Toinen käsittely:

8) Ehdotus laiksi mallasjuomista suoritettavasta verosta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 6.

9) Ehdotus laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin .. 470
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 8.

Ensimmäinen käsittely:

10) Ehdotus laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931 ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; hallituksen esitys n:o 43.

Ainoa käsittely:

11) Ehdotus Suomen ja Ranskan kesken sovittelumenettelystä sekä rii-

Siv.

tojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä 498
Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 15.
12) Ehdotus Suomen ja Tshekkoslovakian välisen, riitojen oikeudellista ratkaisua sekä sovittelumenettelyä koskevan sopimuksen hyväksymisestä ..... „
Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 16.
13) Ehdotus laiksi rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n muuttamisesta 499
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9; vuoden 1930 valtiopäivillä lepäämään jätetty lakiehdotus.
14) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.

Esitellään:

15) Hallituksen esitys n:o 55 laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta „

Pöydällepanoa varten esitellään:

16) Talousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksestä laiksi mallasjuomain tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä ..... „
17) Talousvaliokunnan mietintö n:o 2 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ..... „
18) Talousvaliokunnan mietintö n:o 3 toivomusaloitteen johdosta kieltolain korvaamisesta alkoholinkäyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta ..... „
19) Talousvaliokunnan mietintö n:o 4 kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaista valmistusta ja kauppaan laskemista tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta 499
20) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi ..... „
21) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 aloitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamisesta ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Brander, Hakkila, Helenelund, Huhtala, Kalliokoski, Kauranen, Lautala, Lehtokoski, Raatikainen, Rothberg ja Ryömä.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat virkatehtävien takia tämän päivän istunnosta ed. Hakkila, oikeusasian takia ed. Huhtala, läheisen omaisen kuoleman johdosta ed. Kalliokoski sekä kunnallisten tehtävien takia edustajat Kauranen ja Lautala.

Eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaalin toimittamisen aika.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali tulee toimitettavaksi ensi keskiviikkona pidettävässä täysistunnossa.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lahdensuo: Suuri valiokunta kokoontuu keskiviikkona kello 10.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 26, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 19, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 3, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 7 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 20, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta, sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi tulitikkuverosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 4, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 8 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 21, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta, sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Keskustelu:

Ed. Harvala: Kun tämä vero koskee jokapäiväistä välttämätöntä kulutustavaraa, ehdotan minä, että lakiehdotus hylätään.

Ed. Bryggari: Kannatan ed. Harvalan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Harvala ed. Bryggarin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Harvalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, jollaiseksi se toisessa käsittelyssä on päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Harvalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen sellaisena, kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 5, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 9 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 22, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Keskustelu:

Ed. Puittinen: Kun minä katson, että sensuuntainen verotus, josta tämänkin asian yhteydessä on kysymys, ei ole oikeudenmukainen, varsinkin samaan aikaan, jolloinka aijotaan huomattavasti koroittaa sokeritullia, niin ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Paasonen: Kannatan ed. Puittisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puittinen ed. Paasosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, jollaiseksi se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen sellaisena, kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 7, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 10 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 23, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta, sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 24, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 15 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 25, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Keskustelu:

Ed. Hästbacka: Stora utskottet har med stöd av de sannorliga skäl som

ingår uti regeringens proposition n:o 24, förkastat statsutskottets avböjande förslag om inrättandet av ett statsstuteri och en statens hästskötarskola, hästdepå och ridskola för försvarsväsendet.

Då jag hört till dem som uti statsutskottet motsatt mig ifrågavarande lagförslag, är det också min plikt att framhålla de synpunkter varpå jag stöder min avböjande uppfattning, så mycket mer som jag allt fortfarande anser att statsutskottets förslag bör av riksdagen omfattas.

Då man genomgår regeringens proposition och de motiv som anföres för behovet av ett stuteri, så framträder samma skäl som för över 300 år sedan anfördes då de tyska stuterierna anlades, och vilka motiv även synas ha påverkat konung Karl X då han påbjöd anläggande av ett stamstuteri på Ottenby kungsladugård. Man kan förstå att dylika motiv anfördes under en tid då hästarna hade större betydelse uti krig för varutransporter och i jordbrukets tjänst än i våra dagar. Men hur man i dessa tider då motorfordon och annan drivkraft trätt i stället för hästar, och då hästens betydelse vid krigföring även avsevärt minskats, kan framlägga dylika motiv för behovet av ett stuteri kan jag icke förstå. Och jag måste uppriktigt säga, att de som förfäkta denna fråga icke heller fördjupat sig i saken, då man dristar påstå att ett stuteri skulle komma att bliva en lönande statsdrift. Man bör blott följa med hur förhållandena varit i Sverige för att bliva övertygad om att sagda påstående icke håller sträck. Stuteriernas ursprungliga uppgift har ju varit att förse furstarnas stall med erforderliga vackra hästar, och som sådana hava stuterierna haft en uppgift att fylla. Men den tiden är förbi, och i vårt land hava vi icke råd att skapa en inrättning för att huvudsakligast fylla ett lyxbehov av fina hästar för ett fåtal personer. Det säges visserligen uti motiveringen att avsikten är att uppdraga och vidmakthålla en ädel inhemsk avel. Men om man följer med stuteriernas verksamhet uti andra länder, har det nog blivit försöksanstalter för frambringande av lyxhästar och bönderna fått framdeles sköta om att framdraga den häststam som duger för jordbruksarbeten.

Jag vill blott erinra om att då Flyinge stuteri upprättades i Sverige så beslöts, att dess uppgift skulle bli att bidraga till skapandet av en inhemsk varmblodig häst av homogentyp. Men då sagda stuteri även skulle fylla samma behov som det nu planlagda statsstuteriet i vårt land, att betjäna försvarsväsendet, så dugde icke vanliga hästar. Stuteriet anlades för 50 ston. För inrättningen inköptes endast 22 svenskfödda och 28 av utländsk ras, varav 21 av en stam uppköpt från Hannover, 6 i Frankrike av anglonormandisk ras och 1 från England av fullblodig ras. Stuteriet kostar innevarande år svenska staten c:a 7 miljoner mark i årsunderstöd. Uti årets budget har upptagits 690,000 kronor, men av motiveringen framgår, att kostnaderna de föregående åren varit högre då man uttalar förhoppning om vissa inskränkningar. Och av de uttalanden som gjorts vid bedömandet av statens verksamhet på detta område framgår med all tydlighet att man fortfarande ställer i fråga om en dylik inrättning är av sådan betydelse för landet att det är skäl att uppoffra så stora belopp för detta ändamål.

Sverige, liksom även andra länder, har haft under långa tider den erfarenheten att stuterierna icke kunna uppehållas annat än under goda tider då lyx är mer framträdande. Som belägg härpå må nämnas att det av Karl X anlagda stuteriet på Ottenby kungsladugård har varit beroende av goda och dåliga tider i Sverige. Den första perioden, som sagda stuteri uppehölls av staten blev av kort varaktighet. Det överlämnades sedan i samband med utarrenderandet av Ottenby kungsladugård såsom privat företag, men då företaget såsom sådant icke var lönande, blev det nedlagt 1809. År 1872 bestämdes åter att det skulle upprättas såsom statens stuteri och uppehölls i 20 år till 1892 då riksdagen fann att det blev för dyrt och beslöt nedlägga det. I stället inrättades därstädes en remontdepå, som uppehölls av arméförvaltningen. Man har från s. k. hästvänner i Sverige under olika perioder sökt få upprätthållet ett statens stuteri, men som redan antyddes har motgångar varit större än medgångar, ty det är blott under korta tider man lyckats få staten böjd för att bevilja medel härför. Fördjupar man sig uti vad som framhölls då 1913 års riksdag förkastade regeringens proposition om återupprättandet av ett stamstuteri, får man klart för sig huru dyr

och olönande en dylik inrättning är för staten. Sverige ansåg sig då icke ha råd att offra så mycket pengar på dylika försöksanstalter för ett land där icke större avsättning finnes på lyxhästar. Och vad skall man då säga om ett land som vårt, där köpkraften är mångdubbelt svagare. Jag tror att det vore klokt att fortfarande nöja sig med den ridskola vi hava i Villmanstrand, och frångå beslutet, som omfattats vid andra läsningen, i väntan på om någon ljusning på det ekonomiska området inträder. Vi ha icke råd att på alla områden inrätta försöksanstalter, så mycket mer som det ekonomiska läget nu visar att vi hava svårt att kunna uppehålla de försöksanstalter som hittills i allt för stor utsträckning anlagts. Jag hade väntat att denna riksdag, som ju valts för att göra besparingar och bryta det tidigare slöseriet med statsmedlen, skulle visa uti handling vad man på valdagar förkunnat. Men av allt att döma har allt varit ett tomt prat, ty det synes att man nu liksom tidigare faller för den mest ytliga motivering blott förslaget ligger det egna gebitet nära eller inom räckhåll för det egna intresset. Alltid heter det att just denna inrättning eller detta anslag är behövligt för att gynna utvecklingen på något område. Men den som har varit med en längre tid och bedömt det hela, vet att motiven ofta varit bristfälliga för att icke säga ogrundade, och att man på detta sätt successivt ökat statsutgifterna i den grad att allmänheten börjat inse, att det gått för långt och påyrkar en stagnation uti utvecklingen. Jag vill dock hoppas, att riksdagen beträffande föreliggande fråga ännu skall besinna sig, och omfatta statsutskottets avböjande förslag. Såsom redan framhållits så kostar den lilla försöksinrättningen i Sverige i årligt underhåll 692,000 kronor eller i runda tal 7 milj. finska mark. Vi har icke råd att offra först tiotal miljoner mark för upprättandet av stuteriet, hästskötarskolan, försvarsväsendets hästdepå och ridskola, samt härför köpa försöksdjur och anskaffa behövliga inventarier. Vad sedan beträffar kostnadsberäkningarna, så vill jag till riksdagens protokoll hava anfört att desamma bygga på mer osäker grund än kostnadsförslaget för det nya riksdagshuset, ty som det nu synes blir riksdagshuset c:a 2½ gånger dyrare än beräknats. Men jag vågar påstå att ifrågavarande inrättning förrän den är så fullständig som riktlinjerna uti propositionen ge vid handen får man nog räkna med fem gånger det angivna beloppet, ifall staten kan åstadkomma behövligt kapital genom lån eller ökade skatter. Och som redan antyddes har man icke heller att påräkna några nämnvärda inkomster från inrättningen, därom äro uppgifterna från det lilla stuteriet som Sverige slutligen inrättade på Flyinge år 1922, ett tydligt belägg.

Jag ber till sist få säga att vad jag nu framhållit om stuterierna icke uteslutande bygger på vad jag läst uti böckerna utan fastmer på vad jag iakttagit vid personliga besök på ort och ställe i avsikt att få reda på vad man avser med ett stuteri. Och jag har nog fått den uppfattningen att sedan den tid är förbi att förse kavalleriet med hästar ett stuteri icke mera har samma betydelse som under gångna tider då stuterierna inrättades. Man kan använda statsmedel för såväl försvarsändamål som för produktivt ändamål mycket fördelaktigare än att anlägga ett stuteri. Varken Ottenby stuteri eller det på Grelsby på Åland varande stuteriet har givit mig något som helst stöd för att staten bör inlåta sig på dylikt affärsverksamhet.

Jag kan förstå att man från intresserat håll för ridsporten och kapplöpningar av olika slag driver på stuterifrågan, ty som känt då sportdille fått överhand, gälla icke mer ekonomiska beräkningar, utan blott idéns förverkligande till vilket pris som helst. Ock kan man göra det på statens bekostnad under det ofta använda motivet att det kommer att befordra statens anseende, så har man erhållit en ansenlig vinst. Jag vill icke helt och hållet underskatta sportens betydelse, även den som drives med hästar, men tar man de ekonomiska synpunkterna med uti beräkningen, så vågar jag påstå att man här gått för långt på slöseriets väg för vinnande av anseende.

På anförda grunder föreslår jag att propositionen förkastas.

Ed. Lepistö: Esillä olevan lakiesityksen hyväksyminen ei mielestäni ole erikoisen kiireellinen. Mikään ei estä hevosjalostustyötä harjoittamasta edelleenkin samalla tavoin kuin tähänkin asti ja siittolahanke näin ollen voidaan jättää odottamaan valtiotaloudellemme suotuisampaa tilannetta.

Tähän ratkaisuun antaa tukea vielä se, että varsinaiset hevoskasvattajat ovat siittolahankkeesta eri mieltä. Että niiden hevosenkasvattajain mielipidekin, jotka ovat eriävää mielipidettä, tulisi tässä yhteydessä kuultua, niin haluan esittää eräitten tunnettujen Etelä-Pohjanmaan hevosmiesten kirjoituksia. Niinpä Vaasa-lehdessä marraskuun 18 päivänä kirjoittaa nimimerkki J. E. T. (Tarkkanen) seuraavaa: „Hevossiittolahankkeeseen hevoskasvattajat vastaavat täällä: ei, sillä onhan maanviljelijä kasvattanut ja jalostanut hyvällä menestyksellä hevosia, jotka ovat vastanneet hyvinkin korkeita vaatimuksia. Nyt on tullut jalostustoimenpiteissä selvät suuntaviivat erityyppisiin nähden. Onhan Suomessa nyt jo niin raskasmuotoisten kuin kevytmuotoistenkin kantakirja, ettei niitä tarvitse yhteen sulloa, joka ennen teki suurta haittaa hevoskasvattajille, kun toisinaan kelpasi kantakirjaan kevyempi ja taas raskaampi. Nyt kun on kerrankin saatu selväksi toivotut eri kantakirjat molemmille tyypeille, niin hätäkö nyt on kasvattaa sellaisia hevosia kuin kullekin sopii. Niin ollen on maanviljelijällä, hevoskasvattajalla, mahdollisuus pääammattinsa ohella kasvattaa hevosia ja myydä niin valtiolle kuin yksityisillekin sopivia hevosia. Mutta tuollaisesta siittolasta tulee, niin saa epäillä, sellainen laitos, että se nyppää meikäläiseltä hevoskasvattajalta sen ainoankin mahdollisuuden myydä niin valtion oriiksi kuin armeijalle hevosia ja näin ollen saa aina vaan tukalampaan asemaan maanviljelijät.''

Edelleen minä haluan esittää erittäin tunnetun hevosmiehen Matti Takalan mielipiteitä. Hän kirjoittaa Hevosviestissä n:o 32 seuraavasti: „Nyt kun tuo parikymmentä vuotta kytenyt siittola-aate alkaa olla huipussaan, sallittakoon kääntää mitalin toinenkin puoli näkyviin. Me näljän opettamat hevoskasvattajat olemme alunperin tuota herrain hevoskasvatusmeininkiä katselleet pilalle hemmoteltujen lasten meininkinä. Sen olemme elon taistelussa tulleet huomaamaan. Aina varsaa kasvattaessa on säilynyt lause polvesta polveen, että „herroja harmittaa kun talonpoika ajaa hyvällä hevosella''. Siis aina kun on saatu hevonen loistokuntoon, on sille myös ilmestynyt ostajia, ja herroilta on opittu saamaan korkeampi hinta kuin tavallisilta asiantuntijoilta, jotka luottavat omaan hoito- ja kasvatuskykyynsä. Meille, jotka olemme omalla riskillämme kasvattaneet ja jalostaen kilpailleet suomalaisella hevosella, on ollut kummastuttavaa se, että valtion avustusrahat aina vaan tuhlataan neuvontatyöhön ja neuvojia lisätään ja palkkoja nostetaan ja „haavehevosta'' etsitään ja mitataan, kuitenkaan löytämättä. Tuota hiuksenhalkomistyötä olemme vuosikymmeniä katsoneet ja ihmetelleet. Ensinnä määrättiin minimimitat ja kuviteltiin tyyppi. Sitten poistettiin minimimitat, arvosteltiin vain tyyppiä, ja siinä on opittu käyttämään mitä erilaisinta sanontatapaa. Sitten halaistiin tyyppi raskaaksi ja kevytmuotoiseksi, sitten he ovat tutkineet suomalaisen hevosen luonteenominaisuuksia mitä erilaisimmin tempuin, ja viimeinen edesottamus on meistä mitä ihmetyttävin, kun herramme vedättää autoa hevosella, punnitsevat ja vedättävät, mutta ei herramme vieläkään pääse selvyyteen, pitää saada siittola, että saa siellä päivät päästään seurata hevosten kehitystä. Sieltä sitten alkaisivat antamaan kunnollista hevosainesta maatalousmiehille, joiden hyväksi he ovat vuosikymmeniä hevosta hommailleet. Tuon leikin valtion varoilla on jo aika lopettaa, sillä hevostuntijaa ei tee muut kuin nälkä ja vapaa kilpailu. Sen pitäisi jo herraimmekin huomaaman, koska tunnustavat, että hevosen tulee tuntemaan vasta pitkäaikaisen kokeilun kautta. Tämän ovat rahvaan miehet jo vuosisatoja tienneet, joten hevosten tuntemus on heille helppo asia. Ei tarvitse kun tietää minkälaista hevosta halutaan, kyllä rahvaan mies niitä kasvattaa ja löytää, onhan sen „Niemis-Kalle'' toteennäyttänyt kevyitä hevosia herroille joka ostotilaisuuteen kuljettaen.''

Näin Takalan Matti. Kun näin ollen rivimiehet hevosenkasvatusrintamalla suhtautuvat hevossiittolakysymykseen tällä tavoin, mutta ennen kaikkea ottamalla huomioon valtion nykyinen kireä rahatilanne, niin hevossiittolahanke saisi mielestäni jäädä odottamaan toista aikaa. Näin ollen minä kannatan ed. Hästbackan hylkäävää ehdotusta.

Ed. von Frenckell: Därest rdm. Hästbacka hade hänvisat till det ekonomiska nödläget, som för ögonblicket råder, och på denna grund hade föreslagit, att frågan nu skulle avböjas för att en annan gång komma upp, skulle jag hava kunnat förstå och till

och med skänka hans motiv en viss aktning. Men i stället har rdm. Hästbacka här framställt frågan i en oriktig belysning, främst ur ekonomisk synpunkt. Han säger att stuteriet icke blir en affär, och förmodar, att det icke blir någon god utdelning på det nedlagda kapitalet, men det blir en affär, om man räknar med alla de förluster, som vi nu göra, då vi hava en oenhetlig häststam, som årligen försvagas i stället för att vi skulle få den uppdelad i två, en tyngre och en lättare. Detta förbiser rdm. Hästbacka alldeles i sin ekonomiska uppgift. Vidare förtiger han att i Willmanstrand, försåvitt denna proposition avböjes, reparationskostnaderna å särskilda byggnader komma att uppgå till 1 à 2 miljoner mark, — jag vill minnas att det var 1,800,000: —. Talet om att ändamålet med stuteriet endast vore lyxhästar och att det gällde att anskaffa hästar för furstliga stall o. s. v., är så abnormt, att man icke behöver gå närmare in på det. Rdm. Hästbackas motivering kan väl användas just för propositionens godkännande, som jag, hr talman, ber att få understöda.

Ed. Hästbacka: Den motivering, som jag lämnat i mitt första anförande, grundar sig på erfarenheter från behandlingen av stuterifrågan i Sverige.

Herr von Frenckell sökte göra gällande, att motivet för mitt förslag icke byggde på ekonomiska skäl. Jag kan försäkra hr v. Frenckell att så var fallet. Jag anser för min del, att i dessa tider kan man icke binda kapitalet för alla sådana inrättningar som man anser vara av behovet påkallade, och anser att man kan av ekonomiska skäl undvara en dylik inrättning, som stuteriet.

Herr von Frenckell har också sökt göra gällande, att den inrättning, som nu finnes i Willmanstrand, är så förfallen, att den ändå komme att kosta stora belopp. Det är visserligen sant, att den arena eller vad man kallar det, där själva ridsporten bedrives, har förfallit. Men i Willmanstrand finnes ännu mycket, som är i fullgott skick och som kan användas. Där finnes en hästklinik av den allra finaste beskaffenhet och som man naturligtvis, ifall den blir förflyttad, får lov att uppbygga på nytt på Jokkis gods. Det är dylika kostnader, som man aldrig har tagit med i beräkningen, då man har uppgjort ifrågavarande förslag.

Herr von Frenckell sökte vidare göra gällande, att vår häststam gått nedåt och att det därför är skäl att söka upprätta den genom ett stuteri. Så är icke fallet. I vart land har bedrivits en ganska lång tid ett intensivt uppbyggande arbete för hästaveln. Man har haft stambokshingstar och stamboksston och därigenom upphjälpt häststammen.

Ed. Alestalo: En malta olla käytännöllisenä maanviljelijänä ja hevosasiain harrastajana vastaamatta ed. Hästbackan lausuntoon. Olisi eduskunnan pöytäkirja jonkun verran kevyt tässä suhteessa, jos se jäisi sen lausunnon varaan, mitä täällä on ed. Hästbacka maininnut hevosesta ja sen merkityksestä maan talouselämään. Ed. Hästbacka täällä väitti, että hevosen merkitys maamme talouselämässä ja myöskin maan puolustuskysymyksiä ajatellessa sotilasasioissa on menettänyt merkityksensä siitä syystä, että koneellinen moottorivoima valtaa yhä tilaa niin maatalouden alalla kuin myös maan puolustuskysymyksessä. Jos näitä asioita tarkastelee käytännöllistä elämää ajatellen, etenkin maatalouden alalla, ei voi mitenkään tätä käsityskantaa hyväksyä. Mehän tiedämme, että maamme kulkee pienviljelystä kohden varsin voimakkaasti, ja silloin täytyy myöskin ymmärtää, mikä merkitys on hevosella ja hevosella maataloutta harjoitettaessa yleensä. Maan pienviljelijä, jos hänellä on kunnollinen, voimakas ja kestävä hevonen, tulee yhdellä hevosella toimeen, mutta jos hänellä on huono ja heikko hevonen, niin hän tarvitsee kaksi ja sittenkin niiden työteho on paljon huonompi kuin silloin, jos hänellä on tätä tarkoitusta varten kasvatettu ja kehitetty hevonen. Hevonen on siis Suomen maataloudelle varsin suurimerkityksellinen silloin, jos se on kehitetty oikeaksi ja kestäväksi kuorman vetäjäksi ja tätähän tarkoitetaan myöskin tällä kysymyksellä, joka nyt on esillä.

Täällä on sanottu, että maamme hevoshoito on kehittynyt jo verrattain tyydyttävälle kannalle. Se myönnettäköön, mutta tämä on kehittynyt pääasiassa yksityisten ja harvojen yksityistenkin suurella uhrautuvaisuudella. Mutta nyt onkin tarkoitus saada myöskin valtiovalta mukaan entistä suuremmassa määrässä, koska katsotaan, että tämän alan kehittäminen on niin suuri-

merkityksellinen maan puolustuskysymykselle ja myöskin maan talouselämälle, että siihen on valtiovallankin osallistuttava ja sen kautta tätä talouselämää saatava kulkemaan ja ohjatuksi oikeaan ja terveeseen suuntaan.

Mitä sitten tulee siihen ed. Lepistön lukemaan „Hevosviestiin", siihen ei kai kannata paljonkaan kajota. Sehän oli sellainen runo, jonka lukeminen ei suinkaan tätä kysymystä kaada. Jos ei se muuten kaadu, niin ei se tämän runon lukemisen takia kaadu. Ja minä oletan, että tässä eduskunnassa löytyy niin suuri määrä tärkeän talouselämän tuntijoita ja myöskin puolustuskysymystä harrastavia edustajia, että me voimme hyväksyä tämän lain ahtaastakin taloudellisesta tuanteestamme huolimatta.

Ed. Pullinen: Ed. Lepistö yhtyi täällä kannattamaan tämän esityksen hylkäämistä ja perusteluksi luki, niinkuin ed. Alestalo mainitsi, erään hevosmiehen kirjoituksen. Jos tämä kirjoitus on todella hevosmiehen kirjoittama, niin se käsittääkseni mitä parhaiten osoittaa, että hevosjalostuksessa on päästävä varmemmalle pohjalle. Jos kerran hevosmiehet itse voivat olla hevosjalostukseen nähden noin epäselvällä ja täydellisesti sekavalla kannalla, niin on saatava aikaan joitakin varmempia toimenpiteitä, että edes hevosmiespiireissä voitaisiin päästä asiasta parempaan selvyyteen. Meidän maassamme on hevoskasvatus pienviljelijäin käsissä ja valtiovallan on siis velvollisuus tukea hevosjalostustyötä. Kun ne toimenpiteet, joita tähän saakka on käytetty, eivät ole vieneet riittävän hyviin tuloksiin ja kun meidän maassamme ilmeisesti kasvatetaan liian paljon ala-arvoisia hevosia ja kun juuri pienviljelijät tästä heikosta kasvatuksesta enimmän kärsivät, niin olisi saatava aikaan suurempaa varmuutta. Hevosmiespiireissä onkin vakaantunut se käsitys, että juuri siittolan avulla saataisiin tässä suhteessa parannusta aikaan. On siis kaikki syy yhtyä tätä esitystä kannattamaan, sillä myöskin ulosviennin kannalta on varmasti asialla merkitystä, sillä aikaisemmin meidän maastamme vietiin hyvin paljon ulos hevosia ja on mahdollista, että läheisessä tulevaisuudessa uudelleen aukenee tässä suhteessa markkinoita. Minä siis kannattaisin esitystä.

Ed. Hästbacka: Med anledning av rdm. Alestalos uttalande ber jag få framhålla, att skulle jag sitta i den grupp som han sitter så skulle jag aldrig vara med om att bevilja anslag för en sådan inrättning som stuteriet som har så liten betydelse för lantbruket, men betungar lantbruksbudgeten och giver ytterligare anledning från annat håll att anfalla jordbruksnäringen för att bliva gynnad av staten på alla möjliga områden.

Ed. Lahdensuo: Minulla ei ollut aikomus sekaantua tähän keskusteluun, mutta kun ed. Hästbacka mielipiteensä tueksi toi esimerkkejä Ruotsista ja viimeisessä lausunnossaan sanoikin suoraan, että hän perustaa ajatuksensa niihin kokemuksiin, joita Ruotsissa on saatu, niin täytyy huomauttaa, että ed. Hästbacka ei nähtävästi ole ensinkään selvillä, millä pohjalla Ruotsissa hevosjalostus toimii. Sensijaan, että se meillä tapahtuu kokonaan kotimaisen oman hevosaineksen pohjalla, niin Ruotsissahan se on sekä raskaaseen hevosrotuun että kevyeen ratsuhevoseen nähden päinvastoin ihan kokonaan ulkoa tuodun hevosaineksen varassa ja sinne tuodaan nähtävästi aina edelleenkin suuri määrä varsinkin lämminveristä hevosainesta ulkomailta. Ei ole ihmeellistä, että siellä hevoskasvatus ja jalostus tulee silloin suunnattoman kalliiksi, sillä sellainen hevosaines maksaa paljon. Mutta meidän hevosjalostuksemmehan on alunperin lähtenyt kokonaan käytännöllisen talouselämän vaatimuksista ja sillä pohjalla se tähän saakka on kulkenut. Me saamme olla tavattoman kiitollisia siitä, että meidän hevosjalostuksemme on pysynyt kokonaan syrjässä ulkolaisen harrastukselle tässä suhteessa. Minusta näyttää tämän uuden suunnitelman kaikkein suurimpia ansioita olevankin siinä, että sen perustuksella voidaan nähtävästi saada ratkaistuksi armeijamme varustaminen kevyellä ratsuhevostyypillä. Ja jos siihen päästään, niin minusta on saavutettu suuri taloudellinen voitto koko maan kannalta.

Ed. Ryynänen: Minä ymmärrän hyvin ed. Hästbackan ehdotuksen hylkäämismotiivit siinä puolessa, kun hän ottaa huomioon valtiontalouden ja ne näkökannat. Mutta se, että hän esiintyy tässä asiassa asiantuntijana, minusta ansaitsee reunahuo-

mautuksen. Minä luulisin, että ed. Hästbacka tässä asiassa ei ole enempää asiantuntija kuin aikoinaan Järvenpään kotitalouskoulun keittiönhella-asiassa, jonka kai eduskunnan vanhimmat jäsenet hyvin muistavat.

Ed. Hästbacka: Gentemot det senaste anförandet ber jag få säga att jag på vissa områden också liksom de föregående talarna satt mig in i frågorna och har rätt vad det gäller „keittiökoulu''. Vad hästförädlingen i detta land beträffar är jag fullt ense med rdm. Lahdensuo i att vår hästförädling har gått i en rätt gir, men jag fruktar för, om vi få ett stuteri här som i andra länder att vi komma att köpa från utlandet hästar av främmande ras och börja uppblanda vår häststam. Det har redan tidigare visat sig att man har haft stor vilja att skaffa hästar ifrån utlandet, och vi hava i vårt land såväl inom armén som också ridhästar, som äro av utländsk ras, Men detta har blivit för dyrt och därför vill man införa ett stuteri för att även kunna uppföda hästar av utländsk ras inom eget land.

Ed. Pullinen: Ed. Hästbackan viimeisen lausunnon johdosta täytyy minunkin yhtyä ed. Lahdensuohon siinä, että ed. Hästbacka ei ole seurannut hevosmiesten ajatuksia tässä asiassa, kun hän voipi lausua sellaisen ajatuksen, että hevossiittolaan olisi tarkoitus tuoda vierasrotuisia hevosia. Meillä on päästy varmuuteen, että me jalostamme kotimaista hevosrotua ja jos ed. Hästbacka tuntisi hevosmiesten käsityskannan tässä asiassa, niin hän ei asettuisi vastustamaan hevossiittolan perustamista koskevaa esitystä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Hästbacka ed. Lepistön kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Kutsun tätä ehdotusta ed. Hästbackan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, jollaiseksi se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hästbackan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 91 jaa- ja 90 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 14.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lepistö: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Aalto-Setälä, Ainali, Alestalo, Asikainen, von Born, Eskola H., Forstadius, von Frenckell, Haga, Hakala A., Heikkinen, Hildén U., Hirvensalo, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Jacobsson, Janhonen, Jatkola, Jern, Joukanen, Junes, Junnila, Jussila, Jyske, Kallioniemi, Kaskinen, Kaura, Kemppi, Kilpeläinen, Kirveskoski, Koivisto, Koivuranta, Kolkki, Kontio, Korhonen, Koskenheimo, Kuisma, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Kämäräinen, Lahdensuo, Lamminen, Lampinen, Lehtonen, Leivo, Leppälä, Luostarinen, Malmivaara, Manner, Miikki, Moilanen, Mäkelä J. L., Mäkelä W., Nikkanen, Niukkanen, Nyman, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pitkänen, Pojanluoma, Pullinen, Päivänsalo, Rantanen, Rautaharju, Riipinen, Rissanen, Roos, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sahlstein, Salo, Sarlin B., Sarlin E., Solja, Sovijärvi, Sunila, Suurkonka, Särkkä, Tarkkanen, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Turja, Vehkaoja, Vesterinen, Westman ja Virkkunen.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Annala, Aromaa, Björk, Bryggari,

Cajander, Erich, Eskola W., Estlander, Fagerholm, Furuhjelm, Hakala K., Halonen A., Halonen T., Hannula, Harvala, Helo, Hildén, A., Hiltunen, Huittinen, Huttunen, Hämäläinen, Hästbacka, Inborr, Kaijalainen, Kesti, Keto, Kilpi, Kivimäki, Kivioja, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Korpisaari, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuusisto, Lahtela, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Lohi, Mantere, Meriläinen, Myllymäki, Nurmesniemi, Nuutinen, Oksala, Paasivuori, Paasonen, Pekkala, Penttala, Perho, Puittinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Räisänen, Sallila, Sallinen, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Ståhlberg, Suokas, Sventorzetski, Tanner, Tolonen, Tuomioja, Turkia, Valta, Welling, Voionmaa, Väisänen, Åhlström, Åkerblom ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 14 edustajaa:

Anttila, Brander, Hakkila, Helenelund, Huhtala, Jokinen, Kalliokoski, Kauranen, Lautala, Lehtokoski, Raatikainen, Rothberg, Ryömä ja Svinhufvud.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 88 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen sellaisena kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Hagan y. m. lak. al. n:o 15, jota on valmistelevasti käsitelty sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 26, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Kukaan ei halua asiassa puheenvuoroa.

Eduskunta pysyy asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi mallasjuomista suoritettavasta verosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 24 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 14 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 6, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu, senjälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. Lahdensuo: Minä huomautan vain, että hallituksen esityksessä on useissa pykälissä muodollisia, sanoisinko painovirheitä. Suuri valiokunta ei ole kuitenkaan katsonut olevan tarpeellista näitä käydä oikomaan ja sen johdosta painattamaan mietintöä uudestaan, koska tarkistajat, ilmoituksen mukaan, korjaavat tämmöiset virheet.

Ed. Oksala: Kun minä aikoinaan tutustuin hallituksen esitykseen mallasjuomista suoritettavasta verosta, niin olin mielessäni vakuutettu, että hallitus tarkoitti kantaa veroa jostain nykyistä paremmasta mallasjuomasta, jonka laatua ja voimaa en kuitenkaan pystynyt arvioimaan. Ei kukaan tavallinen ihminen nimittäin voi selviytyä niistä prosenteista, joita näissä mallasjuoma-asioissa on. Nyt vasta, kun eduskunnassa on asia tullut esille ja valtiovarainvaliokunta on asiaa käsitellyt, on selvinnyt, että tarkoitetaan kantaa veroa kaikista mallasjuomista, siis myös sellaisista, joita nyt meillä saadaan valmistaa. Tämä selvisi myöskin viime istunnossa, jossa herra valtiovarainministeri ilmoitti, että tarkoituksena on kantaa veroa nykyjään käytännössä olevasta pilsneristä ja muista juomista.

Kun minä muodostan kantani tässä asiassa, on minunkin lähdettävä siitä, että tarvittavat varat 20,000,000 mk. olisi jollain tavalla saatava kokoon. Talousarviomme, siinä muodossa kuin valtiovarainvaliokunta on sille antanut, sisältää tuon summan, ja talousarvio on niin täpärästi tasoihin saatu, että siellä ei saisi olla yhtään epävarmaa numeroa tulojen puolella. Verotusta ei enää voitane laajentaa muihin tuotteisiin nähden eikä kiristääkään. Mehän maksamme nyt veroa melkein kaikesta, mitä me nautimme taikka käytämme. Verottomina ovat nykyisin yleensä juomat. Kun nyt juomille ruvetaan veroa panemaan, niin olisin minä puolestani ensi sijassa nähnyt, että olisi ryhdytty verottamaan alkoholijuomia, joita koko maailma meidän rikasta tasavaltaamme lukuunottamatta verottaa ja josta verotuksesta ei mikään meitä rikkaampikaan maa edes ajattelekaan luopua. Mutta meillä uskotaan tehtävän väkijuomien nauttijoille suurta kiusaa siten, että annetaan heidän juomiensa olla verottamatta. Sen sijaan on ryhdytty verottamaan alkoholittomia juomia. Jotakin täytyy luonnollisesti verottaa, kun entiset tulot eivät riitä. Minä olen kuitenkin sitä mieltä, että olisi astuttava askel täydellisesti ulos ja ruvettava verottamaan kaikkia raittiusjuomia, kun kerran alkoholijuomia ei saa verottaa. Mitä pahaa ovat tehneet mallasjuomatehtailijat, kun heidän teollisuuttaan ensimmäiseksi ruvetaan kiristämään, ja näitten tehtaitten työläiset, jotka tahdotaan tehdä työttömiksi? Minusta on vero, kun se alkoholittomista juomista kannetaan, kannettava kaikista niistä, siis myöskin vishyvedestä, limonaadista, pommacista j. n. e. Silloin ollaan edes periaatteellisesti oikealla ja selvällä linjalla ja silloin on jonkinlaista toivoa siitä, että tämä 20 milj., mikä nyt tarvitaan, se tosiaan saadaan kokoon. Nykyistä kaljaa, mallasjuomaa, verottamalla tätä 20 milj. markkaa ei saada kokoon, se on aivan varma ja selvä asia. Ei tällaisesta kaljasta mitään veroa voida periä, joka on puhdas virvoitus- ja ravintoaine, mutta jonka laatu on huono ja säilyväisyys heikko ja jota ei voida pitempiä matkoja kuljettaa eikä maaseudulla säilyttää. Jos mallasjuomia ruvetaan yleensä verottamaan, niin olisi näiden laatua jollakin tavalla parannettava. Tätä laatua voidaan parantaa ilman, että ryhdytään varsinaisesti alkoholia verottamaan, mikä tässä tasavallassa on, kuten tunnettua, kielletty. Ovathan entiset ja nykyiset hallitukset suorittaneet mitä ihmeellisimpiä ja monimutkaisimpia tutkimuksia ja tulleet siihen tulokseen, että nykyistä kieltolain määräämää ylintä alkoholirajaa ei ole pidettävä korkeimpana rajana, minkä normaali-ihminen sietää. Siihen vielä voitaisiin meidän nykyisen hallituksemmekin tutkimuksen mukaan lisätä kokonaista 1.01 % ilman että Suomen kansa sortuisi alkoholin orjuuteen tai tulisi edes liikutetuksi, mutta mallasjuomain laatu paranisi paljon siitä, jos vähänkin saataisiin sen alkoholipitoisuutta koroittaa, ja silloin voitaisiin myöskin hyvällä syyllä tätä veroa siitä kantaa.

Minä ehdotan, että tämä vero kannettaisiin alkoholijuomista, joissa tämä prosentti olisi yli 1.5 %. Täällä nimittäin valtiovarainvaliokunnan ja suuren valiokunnan ehdotuksessa sanotaan „tai joitten alkoholipitoisuus on yli 1 painoprosentin". Minä ehdottaisin sanan „yhden" sijalle siis „yli puolentoista painoprosentin".

Täällä on minulla myöskin todistuksia siitä, että valtiovarainvaliokunnan mietinnössä oleva määrä, 5 %:n vierrevahvuus Ballingin asteikon mukaan, senkin mukaan valmistetut väkijuomat voivat tulla verotettaviksi. Minulla on neljän meidän professoriemme antama todistus siitä, että 5 %:n Ballingin asteikon mukaan varustetussa juomassa, voi alkoholimäärä olla kokonaista 1.6. Siis tämä ehdotettu vierrevahvuus ei sinänsä määrää vielä alkoholin vahvuutta ja täytyisi tätä Ballingin asteikkoa vielä huomattavasti alentaa, jos mieli pysyä ehdotetussa yhdessä alkoholiprosentissa.

Myöskin on asia niin, että vaikka kalja lähtisikin tehtaasta aivan alkoholittomana, niin se voi ajan kuluessa saavuttaa seistessään pulloissa huomattavan alkoholipitoisuuden. Professori Wendt on tutkinut eräitä kaljalajeja, joita hän on ostanut Helsingin kaupungin kaupoista ja huomannut, että esim. kalja, joka on sisältänyt ostettaessa 0.36 %, on jo kolmen päivän sisällä sisältänyt 0.87 ja kahden viikon kuluttua 1.28 %. Yksi kaljalaji on ostettaessa sisältänyt 0.32, mutta kahden viikon perästä sisältänyt jo 2.32 painoprosenttia, siis se on jo mennyt yli sen, mitä kieltolaki sallii. Ellei nyt tällaista ehdottamaani koroitusta tähän verolakiesitykseen tehdä, niin melkein

kaikki kaljat muutamien päivien perästä olisi verotettava sen jälkeen kuin ne tehtaasta on päästetty. Sen vuoksi minusta on välttämätöntä, että laki vastaisi elävää elämää, se täytyy tehdä sellaiseksi, kuin käytännöllinen elämä sen vaatii ja nostettava alkoholin painoprosentti 1:stä 1 ½:een.

Ed. von Frenckell: Då två eller flera personer äro församlade i vårt land tala de främst om det ekonomiska nödläge, i vilket landet råkat, eller om den politiska försumpning, som härskar. Sammankomster äga rum i landet, vid vilka man dryftar frågan, huru vi skola komma från detta nödläge och vilka åtgärder som kunde vidtagas härför. Man tänker sig en räntereglementering, man planerar direkta understöd och man önskar, att staten och lagstiftaren skall inskrida till förmån för höjande av vårt ekonomiska liv och hjälpa oss ur denna ekonomiska misär. Men varje gång det blir fråga on tillgripande av sådana åtgärder, som de facto skulle hjälpa oss, till exempel genom att införa en effektiv beskattning av alkoholen, så stöter man emot en vägg. Då strejkar det sunda förnuftet hos dem, vilka hava makten i sina händer. Det är politiken som enbart regerar, och den politiska försumpningen, som präglar lagstiftningsarbetet i detta nu. Om, som jag misstänker, riksdagens majoritet bestående av socialdemokrater och agrarer komma att förkasta förslaget om förhöjd alkoholhalt för maltdrycker, men samtidigt besluta att en skatt skall betalas för dessa, så är det inte emedan majoriteten av riksdagsmännen skulle önska detta, utan emedan tvenne politiska partier på sitt program hava förbudslagens upprätthållande ända in i minsta detalj.

Man har klandrat Lapporörelsen och sagt att den med olagliga medel sökt genomdriva och återställa de lagliga förhållandena i landet, och det råder intet tvivel därom, att en vacker dag en ny dylik rörelse, kommer som helt enkelt åsidosätter vad tvenne politiska partier hava påtvungit riksdagen. Jag ser rdm. Päivänsalo skratta. Glöm då icke att den, som skrattar sist, ofta skrattar bäst. Det är min övertygelse, att en dylik vrångbild av nykterhetslag icke i längden kan upprätthållas.

När emellertid en riksdagsman, som gärna vill bidraga till höjandet av nykterheten i landet, gör förslag i detta syfte och påvisar, att den nuvarande lagen är oriktig, samt söker åstadkomma en rättelse, så sätta sig förbudslagsvännerna på sina höga hästar, avböja förslagen och söka smutsiga motiv hos dem, som söka hjälpa folket ur det elände, som nu råder. Jag misstänker att vi icke bli fri förbudslagen, förrän den på ett våldsamt sätt kullkastas, och då äro bland annat rdm. Päivänsalo och rdm. Voionmaa skuld till detta. Det är bäst att på förhand varna dem så att de icke sedan skylla ifrån sig, när en dylik vårflod bryter in över landet.

När man talar med en del riksdagsmän tillhörande det socialdemokratiska eller agrarpartiet och frågar, om det är deras allvarliga uppfattning och åsikt, att förbudslagen, sådan den nu tillämpas hos oss, har bragt landet nytta, eller huruvida icke förbudslagen i någon annan form skulle åstadkomma ett nyktrare läge i landet, så får man det intrycket, att dessa riksdagsmän ställa sig på en förstående ståndpunkt, men emedan de försvurit sig åt politiken och sitta här såsom nummerbrickor för sina partier, så våga de icke rösta på det sätt, som deras förnuft i vardagslivet skulle bjuda dem. Det är och förblir en skam för sådana riksdagsmän, som här rösta emot sin övertygelse emedan deras politiska partier på sitt program satt förbudslagens orygglіga upprätthållande.

Egendomligt verkar det även, att socialdemokraterna, som ju enligt sitt program skola arbeta för höjande av de direkta skatterna och minskande av de indirekta, här gå med på att införa en skatt på en konsumtionsartikel av oskyldigaste art. Jag är ense med den ärade föregående talaren i hans uppfattning att om vår ekonomi är så dålig, att vi måste uppleta nya skattekällor å konsumtionsartiklar, sådana som det nuvarande ölet och svagdrickat, så böra alla sådana drycker som fabriksmässigt tillverkas beläggas med skatt.

Då man har klara belägg för att den dryck, som nu är föreslagen, d. v. s. med en alkoholhalt av 2.5 viktsprocent, i praktiken är fullkomligt ofarlig, och när t. o. m. ett antal riksdagsmän hava varit i tillfälle att pröva denna drycks ofarlighet och genom att konsumera ett tiotal flaskor på nykter mage kunnat se, att det icke

inverkat på deras fysik eller deras psyke, så kunde man tro att de skulle låta förnuftet råda och rösta för en bättre maltdryck med förhöjd alkoholhalt. Herrar socialdemokrater synas dock oberörda av det faktum, att ölindustrin, sedan förbudslagen införts, årligen har gått bakåt, att ett otal bryggerier dels hava stängt, dels hava gjort konkurs, och att, om denna lag går igenom utan att alkoholhalten höjes, sannolikt största delen av ölbryggerierna måste nedläggas, varigenom arbetslösheten i landet ökas och det ekonomiska välståndet ytterligare sänkes. Men i stället för att taga risken av att få se en på lagligt sätt varande person „på gott humör", som kanske genom att konsumera 15 à 20 flaskor öl erhållit ett lindrigt rus, så se de hellre, att personer på olagligt sätt dricka sig dödfulla och begå de skändligheter som nu äga rum. Det är icke förbudslagen som är skuld till de många mord och övergrepp, som i detta nu ske, utan skulden drabbar de riksdagsmän, som stå bakom detta förbud. Dessa herrar kunna icke frånsäga sig det ansvar som vilar på dem.

Man hade hoppats, att då regeringen som den första efter det förbudslagen genomfördes hade det modet att visa, att förbudslagen misslyckats, och genom en enkel ändring av denna lag åter sökte bringa förnuftet till makten, även riksdagen skulle böja sig för detta förnuftets bud. Så har dock icke skett.

Jag anser det vara lönlöst att göra något kompromissförslag ifråga om, huruvida alkoholhalten skall vara 2.0 %, 2.25 % eller 2.50 %. Det kan vara likgiltigt, om en vansinnig person är vansinnig till 100 % till 90 % eller till 80 %. Förrän herrar riksdagsmän taga sitt förnuft tillfånga kan ingenting i riksdagen göras, man arbetar medvetet för, att krafter ytterom riksdagen skola återställa förnuftet i vårt land. Jag uttalar den förhoppningen, att riksdagens majoritet trots allt skall finna det möjligt att rösta för en förhöjning av alkoholhalten till den föreslagna styrkan. Därest så icke sker, så uttalar jag förhoppningen, att skatt icke skall påläggas denna maltdryck, och allra minst 20 milj. upptagas såsom inkomstpost, ty det är ett självbedrägeri om man tror, att 20 milj. skulle komma in på det skräpdricka som det nuvarande ölet representerar. Upptages beloppet på inkomstsidan komma vi att tillåta oss större utgifter emedan budgeten skenbart balanserar. Riksdagens majoritet, som kommer att rösta för skatten, borde dock vara medveten om att skatten icke kommer att inflyta i den utsträckning som i budgeten förutsatts.

Jag uttalar, herr talman, den förhoppningen att förnuftet sent omsider skall återuppväckas här i riksdagen.

Ed. Perheentupa: Sen johdosta, että valtiovarainvaliokunta ehdottaa kaikkien mallasjuomien verottamista, joissa on yli 1 % alkoholia, pyydän huomauttaa, että valtiovarainvaliokunnan ehdotus on mahdoton toteuttaa, koska verotus kohdistuisi myöskin kaljaan. Tämä valmistetaan nimittäin yleensä 4—5 prosentin asteikon mukaan, 4—5 prosenttisesta vierteestä, ja tulisi sen alkoholipitoisuus hyvin nousemaan 1—6 painoprosenttiin. Veron tullessa voimaan tulisi siis kauppaan enimmäkseen ala-arvoista kaljaa. Koko panimoteollisuus tulisi nujerretuksi ja silloin noin 3—4,000 ihmistä joutuisi kärsimään puutetta. Panimotyömiesten ja konttorihenkilöiden palkat tekevät noin 20 miljoonaa. Tätä summaa vastaava ansio tulisi siis häviämään. Vastaavaa työtä ja ansiota pitäisi maassamme saada paikkansa menettäneille, mutta nykyisen työttömyyden aikana se on mahdotonta. Mietojen juomien vastustamisen tähden totutetaan kansaa käyttämään väkeviä juomia. Pirtua on takavarikoitu maassamme tänä vuonna noin 1 miljoonaa litraa, se on noin 20 % koko maahan tuodusta määrästä. Alkoholin kulutus on siis paljon suurempi kuin ennen kieltolakia. Pahinta on, että nyt etupäässä käytetään spriistä tehtyjä väkeviä juomia, jotka aiheuttavat tapojen raaistumista. Meillä tehdään vuosittain 20 kertaa enemmän tappoja ja muita henkirikoksia kuin Ruotsissa. Tämä johtuu vain siitä, että meillä juodaan väkeviä juomia, Ruotsissa etupäässä heikompia. Saksassa, Tanskassa ja Etelä-Euroopassa tehdään ani harvoin henkirikoksia alkoholin vaikutuksesta. Maamme panimoteollisuus on työskennellyt kotimaisen mallasohraviljelyksen edistämiseksi. Mallasohrat ovat yli 30 % arvokkaammat kuin tavalliset maatiais-

ohrat. Maanviljelys siis kärsii jos mallasjuomateollisuus tukahdutetaan. Mäski ja mallasidut, joita panimoissa saadaan, ovat halpaa väkirehua ja karjanhoidossa paljon käytettyjä. Niiden häviäminen kaupasta lisää ulkomailta tuotettavien väkirehujen määrää vahingoittaen kauppabilanssia; laskettua mallasveroa ei kuitenkaan saada kokoon, koska tilaston mukaan verotettavaksi ehdotettuja juomia vuonna 1929 valmistettiin noin 12.4 miljoonaa litraa, joten vero sen mukaan antaisi 12.4 miljoonaa markkaa. Tänä vuonna on valmistus vähintäin 10 % pienempi. Verotus vähentäisi kulutusta vielä enemmän. Jos kyseessäoleva vero kaljalle hyväksytään, nostaa se kaljan hintaa, mikä nyt on käytännössä, noin 11—14 markkaa 10 litran pullolta, vähintäin 25 markkaan tällaisen 10 litran kaljapullon hinnan. Mikään työmies ei enää siis voi juoda näin kallista juomaa, sillä sen hinta on sitten jo noin kaksi kertaa maidon hinta. Kun otamme huomioon sen väen, joka kuumana vuodenaikana joutuu työskentelemään tehtaissa, joissa on kuuma ja pilaantunut ilma, on aivan mahdotonta sellaisissa oloissa käyttää juomana maitoa tai piimää. Tästä syystä mielestäni olisi Suomen kansalle säilytettävä oikeus saada käyttää kaljaa juomana, johon se on jo sukupolvien aikana tottunut. On myöskin otettava huomioon, että panimoteollisuus jo joutuu suorittamaan verona joka litraa kohti noin 25 penniä, kun otetaan huomioon mallastulli ja tarkkailuvero, jota panimot suorittavat.

Edellä olevan perusteella pyydän huomauttaa, että jos mallasjuomista tahdotaan veroa saada, on alkoholipitoisuutta koroitettava. Muussa tapauksessa olisi mallasjuomalainsäädäntö pysytettävä ennallaan, sillä nykyiset mallasjuomat eivät kestä verotusta. Yhdyn ed. Oksalan tekemään ehdotuksen, että alkoholipitoisuutta korotettaisiin 1.5 %:iin. (Ed. Kivioja: Tekijä esille!)

Ed. Voionmaa: Ed. v. Frenckell ei ole pysynyt asiassa. Meillä on käsiteltävänä nyt eräs mallasjuomaverokysymys ja hän käytti tilaisuutta tehdäkseen yhden tavanomaisia silmittömiä hyökkäyksiään kieltolakia vastaan. Siitä kieltolakiasiasta on meillä tilaisuus toisella kertaa puhua. Tällä kertaa minä vain tahdon mainita sen, että kun hän tahtoo vierittää edesvastuun kieltolaista muutamien kansanedustajien niskoille, niin minä katson, että jokainen edustaja on vastuussa kannastaan itselleen ja myöskin puolueelleen ja Suomen kansalle, ja tässä me toimimme, me kieltolain kannattajat siinä hyvässä tiedossa, että me toimimme edesvastuullisina omilletunnoillemme, puolueittemme päätöksille ja Suomen kansalle, joka on meitä sitä asiaa tänne lähettänyt ajamaan. Mutta me emme tunne vähintäkään edesvastuuta herra von Frenckellille.

Mitä itse asiaan tulee, tähän mallasjuomaveroon, niin tästä ei ole tehty mitään puoluepäätöstä, joten asia on siltä kohdalta vapaa. Minä omasta puolestani en tätä verotusta pidä ollenkaan tarpeellisena, se on epäoikeutettu vero, se on asioita sotkeva vero, eikä Suomen tasavalta mahda nyt riippua siitä, saapiko se 1—2 volyymiprosenttiin alkoholipitoisia kaljoja verotetuksi vai ei.

Valtiovarainministeri Vennola: Edellinen puhuja lausui, että on erinomaisen pieni asia, saadaanko tätä veroa vai ei ja että Suomen tasavalta ei siitä suuremmassa määrässä järky. Olen myös sitä mieltä, ettei Suomen tasavalta tästä vielä järky, mutta tahtoisin kuitenkin alleviivata, että jokainen kymmen-miljoona on hyvin vakava kysymys Suomen tasavallan tulo- ja menoarviossa tulopuolella tällä hetkellä. Olen ollut sitä mieltä, että tämä n. s. pukkiolut ja pilsneriolut, jota sellaiset yhteiskuntaluokat pääasiallisesti käyttävät, jotka hyvin voivat sen maksaa, on yksi niitä vero-objekteja, joita tässä tilanteessa voitaisiin käyttää veron ottamiseen. En ole tahtonut sitä kytkeä sen riitakysymyksen yhteyteen, koroitetaanko alkoholiprosentti vai ei, koska on erinomaisen tärkeätä, että tämä vero saadaan, huolimatta tuosta riitakysymyksestä. Mutta koska nyt on siitä tullut puhe, niin minä aivan hyvin ymmärrän, että tämän verotuksen yhteydessä asia sukeutuu esille, koska pukkiolut ja pilsneriolut ei suinkaan ole niin erinomaista, että siitä kansalaiset suurella mielihyvällä vielä maksaisivat veroa, vaikka valtion täytyykin sitä vaatia. Minusta tuntuu kuitenkin, että tästä alkoholiprosentin koroittamisesta keskusteltaessa näkyy vallitsevan jonkunmoinen alkoholikauhu. Enkä voi muuta kuin todeta, että siihen on ikäänkuin katsottu itsensä sokeiksi, ilman että asiallinen arvos-

telu tulee kysymykseen. Minulla on tässä edessäni lausunto, jossa sanotaan, että yliopiston fysiologisessa laitoksessa on toimitettu perinpohjaisia tutkimuksia kolmen professorin johdolla ja näiden antamasta lausunnosta selviää, että mainitut tiedemiehet suosittelevat alkoholirajan koroittamista 2.25 painoprosenttiin, koska mallasjuomat silloin vielä olisivat terveydelliseltä ja raittiuskannalta katsoen aivan vaarattomia, mutta paremmin säilyviä, terveellisempiä ja maukkaampia kuin nyt, ja sitten jatketaan samassa lausunnossa: „Tämän rajan on Ruotsin ja Tanskan raittiusväki omaksunut ja tähän määrään eli 2.25 painoprosenttiin soisi Suomen panimoteollisuuskin alkoholirajan koroitettavaksi". Olen keskustellut tästä asiasta viimeksi eilen asiantuntijain kanssa ja he sanovat, että tämä koroitus olisi tarpeellinen jo siitä syystä, että saataisiin maukkaampi ja parempi juoma, mallasjuoma, kuin mitä nykyisin on, ja myöskin siitä syystä, että olisi mahdollista valmistaa uusia mallasjuomia, jos tämä mainittu alkoholiprosenttiraja olisi sallittu.

Kun nyt näin on asianlaita ja tällaiset kemistiasiantuntijat asettuvat tälle kannalle, niin minä en ymmärrä, minkä tiedon ja viisauden perusteella pidetään niin kovin kiinni siitä 1,6 painoprosentista, joka kerran on tullut säädetyksi. Ei minusta lakia ole käsitettävä niin, että siihen ei koskaan voitaisi tehdä minkäänlaista korjausta tai oikaisua. Olisin siis sitä mieltä, että tätä alkoholiprosentin koroittamista käsiteltäessä koetettaisiin asettua siinä asialliselle kannalle, ja kun on näin paljon todisteita tutkimuksen perusteella olemassa, siinä koetettaisiin päästä sellaiseen tulokseen, että loukkaamatta raittiuskansan harrastuksiakaan voitaisiin tätä alkoholiprosenttia koroittaa, niin että todellakin päästäisiin maukkaimpiin ja parempiin mallasjuomiin, kuin mitä nyt on laita. Asianlaita nyt on niin, että alkoholista ei taida päästä kokonaan erilleen sentakia, että ihmisruumis jo sinänsä sitä valmistaa ja silloin ei auta muu, jos siitä tahtoo päästä erilleen, kuin vapautua tästä maallisesta majasta. Jo uudisleivässä jokainen maanviljelijä sitä valmistaessaan saa alkoholia, ei siitä pääse. Pääasia on säilyttää sen määrä semmoisena, että sillä ei vaaranneta niitäkään harrastuksia, joita raittiuskannalta ajetaan. Tahdon tämän lausua tässä yhteydessä, koska arvelen, että tämä verotusasiaa kenties asiallisemmin arvosteltaisiin ja koska katson, että pelkät asialliset syyt antavat aihetta tämän alkoholiprosentin tarkastamiselle ilman, että kieltolakiasiaa ollenkaan loukataan.

Ed. Päivänsalo: Ed. v. Frenckell täällä viittasi siihen, että eduskunnan raittiusmiesten kantaan vaikuttaisi poliittinen näkökohta yksinomaan ja että he ovat olleet siis vannoutuneita politiikkoja, koska uskaltavat vastustaa oluen alkoholiprosentin koroittamista.

Minä pyydän sanoa, että mikäli se minua koskee — hän mainitsi minun nimeni — niin siihen ei vaikuta vähimmälläkään tavalla poliittiset syyt, sillä minä ratkaisen tämän kysymyksen mallasjuomista ja yleensä alkoholijuomista yksinomaan asiallisten näkökohtien perustuksella, silmälläpitäen ainoastaan rakasta Suomen kansaani, (Eduskunnasta: Oikein!) eikä yhtään mitään politiikkaa. Siis siinä ei ole minkäänlaista rämettymistä eikä mitään poliittista aihetta. Jos täällä jokainen äänestää niin vapaasti kuin minä äänestän, niin olen varma siitä, ettei voi syyttää ketään politiikasta. Se viittaus on siis aivan aiheeton ja väärä. Mutta mitä hän muuten mainitsi myös siitä, että kokeilujen kautta olisi osottautunut, ettei ole vaikuttanut kenenkään fysiikkaan eikä myös henkiseen tilanteeseen, vaikka he ovat lyhyessä ajassa juoneet kymmeniä litroja väkevämpää olutta, niin se ei myöskään pidä paikkaansa. Minä olen puhutellut erästä henkilöä, joka antautui kokeenalaiseksi. Ellen väärin muista, nautti hän 2.4 % olutta 40 minuutin kuluessa, tai oliko puolentunnin kuluessa, 2 litraa tyhjään vatsaan ja hän sanoi, että se vaikutti häneen niin, että ei katsonut voivansa sanoa tulleensa päihtyneeksi, mutta hän tuli hyvin uneliaaksi. Ja minä en tahtoisi, että Suomen kansa tulisi uneliaaksi. (Eduskunnassa naurua.) Minun tietääkseni ei esitys, mistä nyt on kysymys, ole lähtenyt raittiuskansasta. Minä kannatan verotusta, mikäli koskee pilsneripulloja, ja sittenkun palaamme mallasjuomain prosentin koroittamiseen, saamme uudelleen kohdata toisemme, edustaja v. Frenckell.

Ed. Niukkanen: Eräiden lausuntojen johdosta minä huomautan, että valtiovarainvaliokunnassa myöskin on lausuttu epäilyksiä siitä, voidaanko tällä verotuksella

saada kokoon 20 milj. markkaa, ja minä olen sitä mieltä, että näihin epäilyksiin on ollut täysi aihe. Kun kumminkin tästä alkoholin verottamisesta on niin paljon puhuttu ja kun hallitus on antanut siitä esityksen, niin valiokunnan enemmistö ei halunut asettua siihen nähden hylkäävälle kannalle. Kumminkin siihen nähden, että hallituksen esitys tiesi, että kaikennäköinen kalja tulisi verotuksenalaiseksi, valiokunta tässä suhteessa on korjannut lakiehdotusta siten kuin mietinnöstä näkyy. Tämä korjaus perustuu asiantuntijain valiokunnalle antamiin selityksiin. Heidän lausuntojensa mukaan laki siinä muodossa, kuin se nyt on valiokunnan mietinnössä, ei tule koskemaan tavallista pyötäkaljaa, mutta kylläkin pilsneriä ja muuta sellaista pikkupulloissa olevaa olutta. Ja jos verotuksesta kerran aijotaan jotakin tuloa saada kokoon, niin ei minusta ole mahdollista enää koroittaa alkoholiprosentin alirajaa tässä verolaissa.

Ed. von Frenckell: Ed. Voionmaa väitti, että sosialidemokraattinen puolue ei olisi määrännyt kantaansa tässä asiassa. Muodollisesti herra Voionmaa on oikeassa. Mutta tämä laki ja mallasjuomalaki on minusta käsitettävä yhtenä. Sen johdosta pyytäisin saada kysyä, onko totta, että sosialidemokraattinen puolue on käsitellyt sitä kysymystä, saavatko sen edustajat vapaasti äänestää näissä asioissa vai onko vähemmistön alistuttava enemmistön päätökseen, ja onko totta että 29, tai oliko se 27 äänellä päätettiin 13 ääntä vastaan, että edustaja ei saisi äänestää enemmistöä vastaan. Ed. Päivänsalolle tahtoisin huomauttaa, kun hän pelkää kansan uneliaisuutta, että minäkin koetan myös sitä kansaa herättää.

Ed. Voionmaa: Herra valtiovarainministeri arveli nähtävästi, että saattaisi tämän asian ratkaisuun, joka nyt on esillä, vaikuttaa se, mitä ajatellaan siitä toisesta lakiehdotuksesta, mallasjuomien alkoholipitoisuuden koroittamisesta, ja saattaa niin ollakin. Ainoastaan senvuoksi, että näitä asioita tahdotaan kytkeä yhteen ja että herra valtiovarainministeri on sen tehnyt, minä rohkenin pyytää vielä puheenvuoroa.

Herra valtiovarainministeri panee erinomaisen suuren painon siihen, mitä kemistiasiantuntijat ovat lausuneet. Valitettavasti tätä yhteiskuntaa ei voida kaikissa kohdin rakentaa kemistiasiaintuntijain mielipiteiden nojalla, jotka itse asiassa saattavat olla aivan oikeita, mutta jotka käytännöllisessä elämässä eivät kuitenkaan voi antaa varmaa ohjetta. Tahtoisin mainita, että jos hän on käyttänyt asiantuntijoita tämän alkoholiprosentin tutkimiseksi, niin minulla on ollut tilaisuus aivan äskettäin tutustua kolmen lääkärin, niiden joukossa tämän alan erikoistuntijain, tämän nyt esillä olevan asian johdosta hankittuun lausuntoon. Niistä yksi arvelee, että 2.25 painoprosenttia alkoholia sisältävä mallasjuoma ei itsessään yksilöllisesti olisi pidettävä juovuttavana juomana. Mutta toinen lääkäri on aivan päinvastaista mieltä, hän katsoo, että kyllä se on jo juovuttava juoma ja erittäinkin kaikessa tarkkuustyössä, jota meidän nykyaikainen elämämme on niin kovin täynnä, semmoinen juoma on perin vaarallinen ja harhauttavakin, semminkin koska hän saattaa joutua tämän kautta siihen uskoon, että hän ei olisi alkoholin vaikutuksen alainen ja hän kuitenkin sitä on. Kolmas lääkäri mielestäni aivan oikein huomauttaa, että alkoholin vaikutus eri ihmisiin on niin äärettömän erilainen: se, mikä toiselle ei ole vähimmässäkään määrässä vaarallinen, se saattaa toiselle olla vaarallinen ja usein onkin vaarallinen. Tässä hän siis huomauttaa aivan oikein, että asiassa on otettava huomioon kokemukset ja asia ratkaistava kokemusperäisesti. Sille kannalle on asettunut meidän maamme raittiusväki, kun se vastustaa niin jyrkästi alkoholiprosentin koroittamista. Kokemusperäisesti eikä yksityisten kemistiasiantuntijain tutkimuksen nojalla se on tullut siihen vakaumukseen, että on kovin vaarallista mennä tästä kokemusperäisesti määrätystä 2 %:n rajasta ylemmäksi. Nyt kyllä herra valtiovarainministeri kaikella suurella arvovallallaan isällisesti meille huomauttaa, ettei se ole raittiusväen kanta. Se on kuitenkin raittiusväen kanta kaikkialla maailmassa, se on kansainvälinen raittiusväen kanta. Kun ministeri sanoi, että Ruotsin raittiusväki on toisella kannalla, se mahtaa koskea jotakin muuta asiaa, mutta ei tätä; Ruotsin oluen prosenttia ja luokitusta se voi koskea, mutta ei sitä periaatteellista kysymystä, mitä alkoholipitoisuutta on pidettävä raittiuden kannalta vaarallisena ja mitä ei. Että 2 %:ssa Suomen raittiusväki kokemusperäisesti on ja tahtoo pysyä, siitä on luullakseni ministeri

Vennolakin saanut nähdä aivan julkisia vakuutuksia niissä sanomalehtikirjoituksissa, joita Raittiuden Ystävien seura on julkaissut, ja niistä kirjelmistä, joita ainakin minä olen tältä järjestöltä saanut ja joissa kovin hellittävästi puhutaan sen puolesta, ettei alkoholiprosenttia nyt ruvettaisi koroittamaan. Kyllähän sitä nyt voi ratkaista alkoholikysymyksen silläkin tavalla, että kun kerran uudisleivässäkin on alkoholia, ja kun ihmisruumiissakin alituisesti on jonkun verran alkoholia, niin ei lisä haittaa. Kuitenkin minä tahtoisin ministeri Vennolalle kaikella kunnioituksella huomauttaa, ettei tuosta syödystä uudisleivästä ole sentään kovin usein humalaan tultu, mutta kyllä noista alkoholijuomista on tultu humalaan.

Ed. Lohi: Meillä on ollut tilaisuus nyt kuluneen vuoden aikana ulkopuolelta eduskunnan, parlamentin vastaisten piirien taholta usein saada kuulla hyökkäyksiä puolueita vastaan ja puolue-elämää vastaan sinänsä, mutta sitä nyt harvemmin vielä on tapahtunut aikaisemmin täällä eduskunnassa. Mutta tällä kertaa ed. von Frenckell pyrkii osoittamaan, että tämä alkoholijuomakysymys on sellainen, että siinä puolueet terrorisoivat yksityiset jäsenet, etteivät he voi menetellä vakaumuksensa mukaan. (Eduskunnasta: Sehän on tosiasia!) Asiahan on nyt kertakaikkiaan niin, että vaikka puolue-elämää kuinka paljon syytettäisiinkin ja koetettaisiin osoittaa kansakunnalle, että se on kaikki pahasta ja että puolue-elämä täytyy saada hävitetyksi, niin tosiasia sittenkin on, että se ei menesty ei missään maassa muualla, paitsi missä on diktaattorivalta, niinkuin esim. meidän itäisessä naapurimaassamme nyt on. Siellä ei sallita mitään puoluetoimintaa. Kansanvaltaisessa yhteiskunnassa siellähän on asia niin, että kaikki ihmiset eivät voi ajatella valtiollisista ja yhteiskunta-asioista aivan samalla tavalla, ja kansanvaltaisissa oloissa kaikki ne, joilla on sama maailmankatsomus yhteiskunnallisista kysymyksistä, ne pyrkivät liittoutumaan yhteen ja koettavat yhteenliittymisen avulla saada valtiollisessa elämässä toteutetuksi niitä päämääriä, jotka heille ovat tärkeimpänä ja kalleimpana ihanteenaan. Tämä on kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestelmän välttämätön seuraus kaikkialla maailmassa. Niin paljon kuin puolueita vastaan koetettaneekin lokaa lyödä, niin puolue-elämää ei voida hävittää. Minä olen valmis myöntämään, että puolue-elämässä myöskin voi monasti olla paljon sellaista, joka ei ole terveellistä yhteiskunta- ja valtioelämälle. Mutta sittenkin tosiasia on niin, että puolueissa myöskin, suuremmissa puolueissa, täytyy mielipiteistään jonkun yksilön jossain yksityisessä asiassa tinkiä, kun yhteinen päämäärä tällä yksilöllä on sama kuin sillä puolueella, johon hän lukeutuu. Ja tästä voi johtua, että yksityistapauksessa yksilö alistuu mielellään enemmistön käsitykseen, ettei menisi kaikki rikki, joka on paljon suurempaa ja kaikille yhteistä. Se on elävä elämä, joka tähän johtaa, ed. von Frenckell, eikä sitä voida toiseksi tehdä millään pakkokeinoilla.

Mitä sitten tulee tähän mallasjuomakysymykseen, niin valtiovarainvaliokunta on lähtenyt siitä tosiasiasta, että valtiotalouden tila on meillä nyt sellainen, että täytyy koettaa saada myöskin tätä tietä valtiolle tuloja, ja valtiovarainvaliokunta on hallituksen esitystä siinä suhteessa selventänyt, että se on pannut myöskin alimman alkoholirajan, jota hallituksen esityksessä ei ollut. Onko tämä raja kuinka onnistunut, sitä tietysti näin maallikon on vaikea sanoa, mutta minun käsitykseni on, että jos tämä raja nostetaan puoleentoista % ja se toinen lakiehdotus ei tule hyväksytyksi, niin kyllä tämän lain merkitys on plus minus nolla. Ei tällä sitten saa mitään rahaa.

Mitä taasen tulee tämän mallasjuoman alkoholiprosentin koroittamiseen, siitä nyt toistaiseksi ainakaan maalaisliiton ryhmä ei ole tehnyt mitään päätöstä. Me voimme yksilöinä aivan vapaasti tätä arvostella siltä näkökannalta nimenomaan, onko tämä koroittaminen raittiusharrastukselle vaarallista. Siinä voi olla erilaisia käsityksiä toisilla ja toisilla, mutta se kysymys ei ole meillä tällä kertaa vielä esillä, vaan yksinomaan tämä verotuskysymys, ja minä luulen, että jos tällä verotuksella tahdotaan saada meidän valtiotaloutemme tulopuoli vastaamaan menopuolta, niin ei ole muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä valtiovarainvaliokunnan ehdotus.

Ed. von Frenckell: Valtiopäiväjärjestyksen 11 §:ssä sanotaan: „Edustaja on velvollinen toimessaan noudattamaan oikeutta ja totuutta. Hän on siinä velvollinen noudattamaan perustuslakia eivätkä häntä sido

mitkään muut määräykset''. Nyt ed. Lohi väitti, että maalaisliiton ryhmä ei ole määrännyt kantaansa, ja minä uskon, että se on oikein. Mutta eikö koko puolue ole määrännyt kantaansa kieltolakiin nähden ja eivätkö maalaisliiton edustajat, koska kuuluvat puolueeseen, ole sidotut tähän päätökseen?

Ed. Aalto-Setälä: Ed. Niukkasen lausunnon johdosta minä pyytäisin huomauttaa, että valtiovarainvaliokunta tosin muutti lain 1 §:ssä olevan vierreprosentin 3:sta 5:ksi asiantuntijain lausunnon perusteella, sillä esim. se pöytäkalja, jota täkäläinen osuusliike Elanto valmistaa ja jota Helsingissä suuressa määrin nautitaan, on valmistettu vierteestä, jonka prosenttimäärä lähentelee ihan viiden rajaa, ja asiantuntijat vakuuttivat, että jos 3 % säädetään verotuksen rajaksi, niin kaikki nautittavaksi kelpaava kalja tulisi verotettavaksi.

Mitä sitten tulee valiokunnan 1 §:ään lisäämään alkoholiprosenttiin, niin se ei perustu mihinkään asiantuntijalausuntoon. (Keskustasta: Kyllä!) Ei perustu. Se perustuu vain siihen, että tahdottiin saada joku sellainen nykyisen lain mukainen veroobjekti, esim. pilsneri, jonka alkoholipitoisuus liikkui 1—1.6 prosentin välillä. Mutta, kuten ed. Perheentupa mainitsi, kalja, joka on valmistettu 5 %:n vierteellä, nousee itsestään yli 1 prosentin alkoholipitoisuuden, joten siis tällaisen kaljan valmistajat tulisivat tämän lain mukaan rangaistukseen vikapääksi tai kalja verotetuksi. Katson, että alkoholiprosenttia on koroitettava ainakin ed. Oksalan ehdottamaan määrään.

Ed. Pitkänen: Minä ed. Päivänsalon lausunnon johdosta tahtoisin saada huomautetuksi, että ne, jotka olivat professori Tigerstedt-vainajan toimittamissa kokeiluissa mukana n. s. koekaniinina, eivät tunteneet mitään päihtymystä. Minä olen yksi niistä, ja voin vakuuttaa, että minä tunsin tietysti jotain rasitusta, kun piti kaksi litraa juoda puolessa tunnissa kaljaa, mutta minä olen tuntenut samantapaista rasitusta myöskin silloin, kun olen kovaan nälkääni syönyt rukiista leipää, ei sen enempää mitään se vaikuttanut, minä vakuutan.

Ed. Lohi: Ed. v. Frenckellin lausunnon johdosta minä huomautan, että se on kyllä totta että maalaisliitto on ottanut ohjelmaansa puolueena myöskin kieltolain. Alkoholikysymys kokonaisuudessaan on siksi suuri yhteiskunnallinen kysymys, että siitä välinpitämättömänä ei voi olla mikään suuri puolue ja määrittelemättä kantaansa siihen.

Ed. Niukkanen: Ed. Aalto-Setälän lausunnon johdosta minä huomautan, että valiokunnan ensimmäiseen pykälään tekemä lisäys „taikka joitten alkoholipitoisuus on yli 1 painoprosentin'' johtui siitä, että valiokunnassa asiantuntijoina läsnäolleet rahaministeri, sosialiministeri ja heidän sinne tuomansa asiantuntijat katsoivat, että se oli asianmukainen lisäys, jotta saataisiin pulloissa oleva pilsneri verotuksenalaiseksi. Minä oletin, että heitä voitiin pitää tässä asiassa asiantuntijoina.

Ed. Aalto-Setälä: Minä myönnän kyllä ed. Niukkasen lausunnossa oikeaksi sen, minkä hän nyt mainitsi, mutta samalla minä tahdon huomauttaa, että herra rahaministerin ja sosialiministerin kanta perustui siihen, että olisi saatava joku verotusobjekti eikä siihen, mikä on käytännöllinen alkoholiraja.

Ed. Saarinen: Ed. Aalto-Setälälle minä tahdon huomauttaa, että tämä yli yhden prosentin oleva alkoholiraja määrättiin valtiovarainvaliokunnassa asiaintuntijain lausunnon perusteella sen takia, että ed. Aalto-Setälän äsken mainitsemassa Elannon kaljassa alkoholiprosentti on kai noin 0.8—0.9 ja juuri sitä selventääkseen, että tällainen tavallinen pöytäkalja jäisi verosta vapaaksi, määrättiin tämä minimiraja alkoholiprosentille, jotta siten oltaisiin selvillä, mitä todella on tarkoitus verottaa.

Ed. Aalto-Setälä: Elannon pöytäkaljassa, kun se saa seistä vähän aikaa, voi alkoholipitoisuus nousta 1.06 painoprosenttiin.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Yleiskeskustelun kuluessa on ed. Oksala ed. Perheentuvan kannattamana tehnyt muutosehdotuksen ensimmäiseen pykälään. Voin sen selostaa ja ottaa huomioon lakiehdotusta yksityiskohtaisesti käsiteltäessä.

Eduskunta siirtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 § esitellään.

Keskustelua ei enää synny.

P u h e m i e s: Yleiskeskustelun kuluessa on ed. Oksala ed. Perheentuvan kannattamana ehdottanut, että ensimmäisessä pykälässä sanat „yli yhden painoprosentin'' muutettaisiin sanoiksi „yli puolentoista painoprosentin''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Oksalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Oksalan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2—11 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Eduskunnan istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 13,29.

Täysistuntoa jatketaan

kello 13,46.

9) Ehdotus laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 17 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 8, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 17.

Puheenvuoroa ei haluta.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

10) Ehdotus laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16 ja otetaan e n s i m m ä i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 43, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelu:

Ed. K e t o: Herra puhemies! Kun nyt hallituksen tulliesitys on palannut valtiovarainvaliokunnasta, on syytä tarkastaa hiukan tämän ehdotusta ja sen perusteita. Kuten kaikki lienevät huomanneet, on valiokunta periaatteessa asettunut samalle tullipoliittiselle kannalle kuin hallituskin esityksessään. Tätä pidän kansantaloudellisena harha-askeleena. Valiokunta on samoin kuin hallituskin huomattavammin luopunut siltä aikaisemmalta kannalta, että tullitariffiin ei olisi varsinaisemmin järjestettävä oleellisia ja varsinkin suojelustullipoliittisia muutoksia, ennenkuin vuonna 1927 asetettu tullikomitea on saanut valmiiksi ehdotuksensa pysyväiseksi tullitariffiksi. Mihin virheisiin, sekä tulliteknillisessä että tullipoliittisessa suhteessa, sekä hallitus että valiokunta ovat nyt joutuneet, kun ne ovat ilman riittävää valmistelua tehneet laajoja muutosehdotuksia, sen luulen myöhemmin voivani osoittaa. Sitä ennen on kuitenkin tarpeen sanoa muutama sana tämän asian periaatteellisesta puolesta.

Tähän saakka meillä on tullitariffissa muuteltu etupäässä verotulleja, lukuun-

ottamatta luonnollisesti niitä muutoksia, mitä meidän rahanarvon alentumisemme aiheutti aikoinaan. Tämä tällainen pidättyväisyys muutoksiin nähden onkin ollut oikein, sillä heilahteluthan tuottavat epävarmuutta liike-elämässämme, kun tullit tehdään riippuvaisiksi satunnaisista eduskuntaenemmistöistä. Myöskin yksityiset muutokset tuottavat häiriöitä, koska tullitariffi on kokonaisuus, jossa muutokset tavallisesti aina vaikuttavat useampiinkin nimikkeisiin.

Tästä kannasta on nyt hallitus ensi kerran oikeastaan huomattavammassa määrässä poikennut. Nyt on ehdotettu lukuisia koroituksia maataloustuotteille ja myöskin teollisuustuotteille. Senjälkeen kun viime vuonna oli koroitettu kutomateollisuustuotteita, näkyy tulleen muotiin vallan tavaton rappujen ravaaminen teollisuuselämän edustajien taholta ei vain hallituksessa, vaan myöskin ilmeisesti valtiovarainvaliokunnassa.

Minusta tuntuu kuitenkin siltä, että ei ole ajateltu loppuun, mitä koroitukset kansantalouteen vaikuttavat. Ne helpottavat tosin eräiden, varsinkin kun on kysymys teollisuudesta, verraten pienten yrittäjäryhmien asemaa, mutta ne rasittavat kaikkien muiden yrittäjäin tilaa. Mikä on tästä seuraus? Tällaiset koroitukset vaikuttavat, että hintataso ei meillä laske samassa määrässä kuin muissa maissa, joissa lasku tätä nykyä tapahtuu erinomaisen nopeasti. Moni sanonee, että tämähän on samantekevää tai oikeastaan hyväkin asia. Mutta kaikki talouselämän seuraajat valittavat tällaista ilmiötä.

Jos tarkastelemme tukkuhintaindeksiä meidän maassamme verraten sitä muihin maihin, niin huomaamme, että muissa maissa hintataso on eräissä maissa pudonnut ainakin samanverran ja useissa maissa huomattavasti enemmän kuin meidän maassamme. Olen erityisesti pannut merkille erään tutkielman, jonka maisteri Ekholm, joka meillä tukkuhintaindeksiä laatii, on aikoinaan julaissut Suomen Pankin kuukausijulkaisussa ja Hufvudstadsbladetissa ja jossa hän osoittaa, että vuoden 1928 syksystä tämän vuoden puoliväliin hintataso yleensä meillä oli pudonnut suunnilleen saman verran kuin Saksassa, Suur-Britanniassa ja Yhdysvalloissa, mutta paljon vähemmän kuin Hollannissa, Ruotsissa, Tshekkoslovakiassa ja monissa ulkoeurooppalaisissa maissa.

Jos katsomme nimenomaan sitä seikkaa, missä tavararyhmissä alennus meidän maassamme on tapahtunut, niin huomaamme, että hintojen alennus on ollut varsin erilainen eri tavararyhmissä. Me voimme todeta, että yleisindeksin lasku lokakuusta 1928 lokakuuhun 1930 oli 14.8, maataloustuotteiden lasku 31.8, kotimarkkinateollisuuden 6.9, maahantuotujen tavaroiden kokonaisindeksin lasku 23.5, sekä maasta vietyjen tavaroiden kokonaisindeksi 15.3.

Mitä varten olen nämä numerot maininnut? Ensinnäkin me voimme niistä huomata, että useiden pienten maiden hintataso on laskenut enemmän kuin meillä ja on alhaisempi kuin meillä. Toiseksi kotimarkkinateollisuuden hintataso on nyt pulaaikana, joka on kestänyt syksystä 1928, vain mitättömästi laskenut sinä aikana, jolloinka maataloustuotteiden hinnat ovat laskeneet lähes kolmannella osalla. Kaikki kansantaloustutkijat ovat yksimielisiä siitä, että korkea hintataso ehkäisee kilpailukykyä maailmanmarkkinoilla. Vientiteollisuutemme: sahateollisuuden, puunjalostusteollisuuden ja karjateollisuuden tuotantokustannukset pysyvät tällaisissa oloissa suhteettoman korkeina. Niiden on pakko myydä tavaroita ulkomaille alihintoihin. Tämä tuntuu koko kansantaloudessa. Nimenomaan metsätuotteiden hintain lasku painaa myöskin alas metsän hinnat ja tuntuu tavattoman painavana metsänomistajain taloudessa. Lopulta myöskin kotimarkkinateollisuus kärsii tällaisesta asiaintilasta.

Kaikkialla senvuoksi valtio nykyjään tietoisesti ajaakin hintojen laskemispolitiikkaa. Hintojen laskeminen — Preisabbau, niinkuin saksalainen sanoo — on päivän iskusana. Missä tavaralajeissa tällainen hintojen vähentäminen, hintojen laskeminen on välttämätöntä, se kävi ilmi jo äsken mainitsemistani tilastonumeroista.

Mutta tämä mielestäni myöskin osoittaa, missä suhteessa hallituksen esitys ja samaten valiokunnan mietintö on terveeseen kansantaloudelliseen kehitykseen. Sehän esittää huomattavia, ja kuten toivon voivani osoittaa, täysin perusteettomia tullikoroituksia ja etupäässä juuri kotimarkkinateollisuudelle, jonka hintataso on, niinkuin osoitin, meillä laskenut suhteettoman

vähän, estäen maamme tuotantoelämän pysymästä maailmanmarkkinoilla kilpailukykyisenä. Tähän sanottaneen: Jos ei suojella kotimarkkinateollisuutta, tuotantoelämä menee nurin, ja erityisesti luonnollisesti omat puoluetoverini pelkäävät työttömyyden kasvua. Siksi kai hekin ovat menneet eräisiin näihin teollisuustuotteiden tullien koroituksiin. Asia on kuitenkin siten, että jos koetetaan keinotekoisesti estää hintojen laskua, viimeinen villitys käy pahemmaksi ensimmäistä. Jos ei maa pysy kilpailukykyisenä, on seurauksena alituinen työttömyys. Ei siis auta, vaikkapa pula-aikana joku yritys menisikin nurin. Pula-ajallahan on kansantalouksissa juuri tärkeä tehtävänsä siinä suhteessa, että sen tulee edistää valikointia yritysten kesken, pitää huoli siitä, että elinkyvyttömät yritykset eivät jää olemaan, vaan että kansantalous pula-ajasta kohoaa terveempänä ja elinvoimaisempana. Tällaiseenhän menettelyyn on jo tähän saakka monessa maassa ollut pakko. Me tiedämme, mitenkä Saksassa on lähes kymmenkunta vuotta sitten ollut pakko suorittaa suunnattomia kustannuksia vaatinut teollisuuden ratsionalisoiminen, järkiperäistyttäminen, senjälkeen kun maan valuutta oli uudelleen pystytettävä ja aikaisempi valuuttapolitiikka oli maassa synnyttänyt lukuisia epäterveitä yrityksiä. Tuossa ratsionalisoimisprosessissa monet yritykset menivät nurin, mutta senjälkeen Saksan teollisuus on muodostunut tavattomasti kilpailukykyisemmäksi kuin aikaisemmin. Samoin kävi Norjassa kun ne palauttivat valuuttansa kulta-arvoon. Tällöin syntyi niissä työttömyyttä. Tämähän on tavattoman ikävä ilmiö, mutta yhteiskunnan täytyy siitä koettaa pitää huolta muilla toimenpiteillä kuin sellaisilla, jotka ehkäisevät tervettä kehitystä.

Tämä on ollut sosialidemokraattien kanta vaikeammissakin oloissa, kuin meillä nyt on laita. Mainitsen vain esimerkin Ruotsista vuosilta 1921—23, jolloin Ruotsissa oli suunnaton rahapula, jonka vertaista kai harva maa on kokenut. Silloinhan tiedetään pankkien yksistään näkyvinä poistoina kirjoistaan poistaneen yli 3,000 milj. Smk. ja silloin työttömyys Ruotsissa oli niin suuri, että yli puolet Ruotsin ammattijärjestön jäsenistä oli työttöminä kuukausia ja vuosia. Tällaisenakaan aikana Ruotsin sosialidemokratia ei mennyt tullien koroittamisvaatimukseen, joka silloin oli Ruotsissa yleinen huuto, siitä huolimatta, vaikka tullit Ruotsissa olivat rahanarvon muutoksen johdosta alentuneet n. 40 %:lla. Mehän tiedämme, mikä on ollut seurauksena tästä tällaisesta politiikasta, jota Ruotsissa silloin noudatettiin. Ruotsin teollisuus on tällä haavaa kestävämpi kuin yhdenkään muun Euroopan maan teollisuus. Siellä nykyisestä pula-ajastakin on suoriuduttu ja suoriudutaan helpommin kuin kaiketi missään muussa maassa. Siellä on suhteellisesti vähemmän työttömyyttä kuin missään muualla.

Jos katselemme oman maamme oloja, niin näemme, kuinka täällä juuri tarvittaisiin myöskin taloudellista puhdistusprosessia. Tuotanto useilla teollisuusaloilla tapahtuu pienissä tehtaissa, joissa on vanhentuneet laitteet, joiden kesken ei ole olemassa työjakoa ja jotka eivät ole sopineet yhteisestä myynnistä. Hintojen laskemispolitiikka olisi meillä oikeaa politiikkaa tällä hetkellä. Se meitä helpottaisi pääsemään nykyisestä pula-ajasta. Pula-aika vaatii juuri sitä, että yritteliäisyys saadaan elpymään, ja elpymään yritteliäisyys ei pääse muuten kuin siten, että teollisuustuotteiden hinnat saadaan tässä maassa enemmän alenemaan, kuin mitä ne ovat tähän saakka tehneet.

Hallitus on puolustanut näitä tullinkoroitusesityksiänsä vetoamalla ulkomaiseen dumpingiin, mutta, kuten toivon yksityiskohdissaan voivani esittää, melkein joka tapauksessa aiheettomasti. Dumpinghan kuuluu muuten pula-ajan taloudellisen toiminnan luonteeseen. Sitä vastaan suojelutullit yleensä ovat jokseenkin turha keino, jolla ei voida ulkomaita estää viskaamasta toisiin maihin tuotteita polkuhintoihin. Näin ollen minä en voi olla olematta sitä mieltä, että periaatteellisestikin jo koko se suunta, jolle hallitus on lähtenyt, on väärä ja kansantalouden tervettä kehittymistä ja kansantalouden tervehdyttämistä ehkäisevä.

Tämän jälkeen pyydän saada vielä osoittaa eräillä esimerkeillä, mitenkä aiheettomasti todellakin hallitus on mennyt nyt repostelemaan tullitariffia jaksamatta odottaa tullitariffikomitean työn tuloksia. Minulla ei ole tässä aikaa nyt kiinnittää huomiota hallituksen ehdotukseen maatalous-

tulleiksi. Mahdollisesti saanen niistä toisessa tilaisuudessa puhua. Mutta katsonkin välttämättömäksi kiinnittää huomiota hallituksen teollisuustulleja koskeviin ehdotuksiin nimenomaan siitä syystä, että niiden taakse on yleensä koko valtiovarainvaliokuntakin asettunut.

Täytyy sanoa, että olen melkein kaikkiin näihin teollisuustullien koroituksiinkin nähden epäilevällä kannalla. Olen yhdessä eräiden asiantuntijain kanssa tarkastanut hallituksen esittämiä tullikoroituksia, enkä ole tällöin voinut tulla muuhun tulokseen. Valtiovarainvaliokunnan ehdottamia lisäyksiä hallituksen esitykseen en ole tosin ehtinyt kaikkia yksityiskohtaisesti tarkastaa, mutta olen kai oikeutettu epäilemään, että niihin on vielä vähemmän ollut aihetta kuin hallituksen ehdottamiin tullikoroituksiin. Eduskunnan jäsenet jaksanevat vielä kuunnella pienen esityksen siitä, mitenkä hallituksen ehdottamia teollisuustullien koroituksia on yksityiskohdissaan arvosteltava.

Ensinnäkin on sanottava, että hallituksen esitys on ilmeisesti hutiloiden valmistettu. Se sisältää useissa kohdin teknillisiä virheitä ja virheellisiä asiatietoja. Pyydän eduskunnan jäseniä, jotka tästä asiasta ovat intressoituja, avaamaan hallituksen esityksen ja valiokunnan mietinnön nimikkeiden 268 ja 271 kohdalta, joissa puhutaan mattojen tulleista. Perusteluissa lausutaan, että „karvalankamatot voidaan nykyisen tullitariffin mukaan tullata eläinkarvoista kudottuina vain silloin, kuin niissä kaikki loimet ja kuteet ovat villoihin kuulumatonta kehruuainesta''. Tämä ensiksikin on virheellistä, sillä voimassa olevan tullitariffin mukaan voidaan kaikki matot, jotka pääasiallisesti ovat villoihin kuulumattomista eläinkarvoista, tullata samalla tavoin. Ehdotus käsittää sitten täällä tullitariffiehdotuksessa uuden muistutuksen näihin asianomaisiin nimikkeisiin. Oikeastaan tämän muistutuksen tulisi kohdistua ainoastaan nimikkeeseen 271, mutta nyt onkin käynyt sillä tavalla, että nimikkeeseen 277 on vastaavanlainen muistutus jäänyt tekemättä. Tuloksena tästä on, että sama tavara voidaan tullata kahden eri nimikkeen mukaan.

Ottakaamme tämän jälkeen nimike 524, jossa puhutaan raudan ja teräksen tullista tankoina. Hallituksen esityksen perusteluissa lausutaan, että pyöreä rauta tai teräs, joka läpimitaltaan on vähintään 15 mm., siirretään nimikkeestä 519—522 nimikkeeseen 524. Nimikkeet 521 ja 522 käsittävät tavaroita, joiden läpimitta on alle 15 mm., nimike 520 a käsittää palkki-, muoto- ja kulmarautaa, nimike 520 b 2 vannerautaa (ei siis kummassakaan tapauksessa pyörörautaa). Senvuoksi ainoastaan osa nimikkeestä 520 b 1 sekä 519 ovat sisältäneet kysymyksessäolevia tavaroita. — Miten vähässä määrin tätä koko ehdotusta on harkittu, selviää siitä, että nykyisen nimikkeen 519 tavarat, jotka tullitariffikomitea yksimielisesti on ehdottanut tullivapaiksi, koska niitä ei valmisteta Suomessa, hallituksen esityksen ja valiokunnan mietinnön mukaan olisivat tullattavat 1 markan tullilla.

Tullitariffin nimikkeissä 552 ja 553 (puuruuvit y. m.) on niinikään virheitä. Otsikkoon sisältyy sanat „samoin mutterit ja niitit'', todenmukaisesti tarkoitetaan mutterilaattoja. — Esitykseen nimikkeen 552:n jaoituskohtiin a) ja b) on nähtävästi saatu aikaan siten, että muutamia tullitariffikomitean ehdotuksessa olevia nimikkeitä on koottu nykyisen tullitariffin nimikkeisiin 552 ja 553. Tällöin on tultu sellaiseen onnettomaan tulokseen, että alaosastot sisältävät enemmän, kuin otsikot edellyttävät, nimittäin niitti- ja mutteriteelmät, joita ei otsikossa lainkaan edellytetä näihin nimikkeisiin sisältyvän.

Vielä on ehkä syytä huomauttaa siitä huolimattomuudesta, mikä esiintyy akkunalasia koskevissa nimikkeissä 795—795 a. Pienempää kokoa olevan akkunalasin tulli ehdotetaan hallituksen esityksessä koroitettavaksi 1 markkaan, „kuten se oli vuoden 1925 loppuun''. Tämä väite on harhaan johtava, sillä tosiasia on, ettei vuonna 1925 lainkaan ollut olemassa nimikettä 795 a. Kaikki tämänlaatuinen ikkunalasi oli silloin yhdessä ainoassa nimikkeessä 795, jonka tulli oli 1 markka. Jotta lasiteollisuudelle suotaisiin sen toivoma suoja, jaettiin tämä nimike kolmeen osaan: 795 a, tulli 90 penniä, 795 b, tulli 1 markka 20 penniä, ja 795 c, tulli 1 markka 60 penniä. Täten kävi tulli keskimäärin korkeammaksi, minkä viime vuoden tuonnin perusteella osoitettu laskelma täydellisesti osoittaakin. Laskelma, joka tuonnin perusteella saadaan, osoittaa nimittäin, että näiden ni-

mikkeiden tulli keskimäärin oli 1 mk. 10 p. kiloa kohti. Jos ikkunalasin tulli on oleva, kuten se oli vuoden 1925 loppuun, on se siis niinikään nimikkeissä 795 b ja 795 c oleva 1 mk. Vielä voidaan mainita, että kysymyksessäolevan pienintä kokoa olevan akkunalasin tulli (nim. 795 a) on nyt jo sangen korkea, sillä tulli suoritetaan bruttopainosta (myöskin raskaasta päällystästä). Vuonna 1929 kysymyksessäoleva tulli siis yleisemmin käytetystä akkunalasista oli 52 % tavaran cif-arvosta. Tullitariffikomitean työvaliokunta on katsonut, että tullia ei tulisi koroittaa.

Vielä mainitsen tämäntapaisista virheistä, että erinäisten metallitavarain: naulojen, ruuvien, pulttien, mutterien, niittien y. m. sellaisten tullinkoroitusta koskevan ehdotuksen perusteluissa on lausuttu, että niiden tullit eivät ole riippuvaisia toisista metallitavarain tulleista. Tämä ei ole paikkansa pitävä, kyseellisiä tavaroita kun käytetään monenlaisten tavarain valmistukseen, jotka kilpailuasemansa takia kärsivät äskenmainittujen tavarain tullien koroituksesta.

Tämän jälkeen on syytä tarkastaa itse varsinaisia teollisuustullien koroituksia. On syytä tällöin aluksi mainita, että hallituksen ja valiokunnan ehdotuksessa erinäiset tulliteknillisiksi sanotut muutokset itse asiassa tarkoittavat vain naamioida tullien koroituksia. Jos katsomme uudelleen nimikettä 524, siis rautaa ja terästä tankoina, joka on väitetty tulliteknilliseksi, niin nimikkeen sanamuodon muutosehdotus tietää itse asiassa tullin koroittamista osaksi 5 pennistä, osaksi 40 pennistä 1 markaksi. Sanamuodon muutoksen tarkoituksena sanotaan olevan tullauksen helpottaminen, mutta mainitsemista ansaitsee se seikka, että tullitariffikomitean työvaliokunta, joka jo on käsitellyt tämän kysymyksen ja tällöin asiantuntijoina kuullut metalliteollisuuden edustajia ja myöskin tullilaitoksen metallitavarain edustajia, yksimielisesti on hyväksynyt sanamuodon, joka suuressa määrässä poikkeaa nyt ehdotetusta. — Mitä tullikomitean ehdottamiin tullimääriin tulee, niin mielipiteet ovat tullikomiteassa olleet erilaisia. Nykyisiin nimikkeisiin 520 b 1 kuuluville tavaroille suojelutullisuunta on halunnut saada aikaan 50 pennin tullin, jotavastoin vapaamielisempi suunta on ehdottanut nykyisen 40 pennin asteettaista poistamista. Näihin kuuluville nykyisen nimikkeen 519 tavaroille ehdottavat molemmat suunnat tullivapautta. Esityksessä ja valiokunnan ehdotuksessa näille kaikille tavaroille ehdotetaan 1 markan tullia.

Sitten otan toisen samanlaisen tapauksen. Tähti nimikkeeseen 799, jossa puhutaan ylellisyysesineen luontoisista lasitavaroista, ja jossa perustulli on 20 markkaa ja todellinen tulli 80 markkaa, ehdotetaan siirrettäväksi huomattava osa nykyisestä nimikkeestä 800, jonka tulli nykyisin on ainoastaan 2 markkaa. Perusteluissa lausutaan täysin harhaanjohtavasti: „jotta lasitavarain tullit saataisiin paremmin arvoa vastaaviksi, ehdotetaan nimike 799 jaettavaksi, jolloin sen huokeampaan ryhmään siirretään erinäisiä tavaroita nimikkeestä 800, jonka tulli muuten jäisi entiselleen''. Tämänkin kysymyksen tullitariffikomitean työvaliokunta on jo käsitellyt, ja se on kuultuaan joukon sekä lasiteollisuus- että lasikauppaa edustavia asiantuntijoita ja perehdyttyään eräässä lasitehtaassa lasinvalmistukseen, yksimielisesti päättänyt ehdottaa vastaaville nimikkeille aivan toisenlaisen sisällön, kuin hallituksen esityksessä ja valiokunnan mietinnössä on asianlaita.

Koetan tämän jälkeen tarkastaa, mitä oikeutusta on niillä selvillä koroitusehdotuksilla eräisiin teollisuustulleihin, joita hallitus ja valiokunta ehdottavat. Tarkastan nimenomaan myös, mitä ne merkitsevät työtilaisuuksien tarjouksen kannalta.

Otan aluksi muutamia teollisuudenhaaroja, jotka ovat kansantaloudellisesti varsin vähäpätöisiä, mutta joille hallitus on kuitenkin ehdottanut huomattavia tullikoroituksia muka työtilaisuuksien turvaamisen kannalta. Tällainen on hattuteollisuudelle ehdotettu suoja. Hattuteollisuudella, jonka raaka-aineena ovat puolivalmisteet nimikkeissä 312 ja 314 sekä tuotteet 315 ja 316 — hallitus ehdottaa ne varustettaviksi tähdillä, valiokunnan sensijaan määrätessä koroitetut kiinteät tullit — oli vuonna 1928 134 työntekijää. Koroituksen perusteena on mainittu kankaiden tämän vuoden alusta tapahtunut koroitus. Mutta tämä perustelu on harhaan johtava. Tämä teollisuus käyttää nimittäin vain 7 % ulkomaisia kankaita teollisuutensa raaka-aineina ja mitä kotimaisiin kankaisiin tulee, niin

kotimaiset tehtaathan ovat antaneet sitoumuksen, että ne eivät koroita kankaiden hintoja.

Nimikkeessä 316 käsitellään lakkiteollisuutta. Tämän yhdelle tuotteelle, ommelluille lakeille, hallitus ehdottaa nimikkeeseen tähteä, valiokunnan jälleen ehdottaessa kiinteätä koroitettua tullia. Tässä teollisuudessa on kyllä enemmän työntekijöitä. Vuoden 1928 teollisuustilaston mukaan siinä oli 601 työntekijää, mutta teollisuudessa on nahkalakkituotanto pääasia ja tätä hallituksen tullien koroittaminen ei lainkaan koske. Ommellut lakit muodostavat vain vähäisen osan tuotannosta. Juuri siihen nimikkeeseen, johon tullia ehdotetaan koroitettavaksi, sisältyy tärkeä hattuteollisuuden raaka-aine, nimittäin hatun teelmät, joita maahan tuodaan 1,100,000 markalla, vastaten 20 % tämän teollisuuden raaka-aineesta, kun taas ommeltuja lakkeja tuotiin vuosina 1928—1929 1,700,000 markalla kumpanakin vuonna eli vain 4 % lakkitehtailijoiden kokonaistuotannosta, 46 milj. markasta.

Nimikkeessä 334 ehdotetaan sateenvarjoja päivänvarjoteollisuudelle suojaa, hallitus tähtitullin muodossa ja valiokunta koroitetun kiinteän tullin muodossa. Tässä teollisuudessa oli 1928 vain 40 työntekijää.

Nimikkeessä 443 on nyt ehdotettu suojatullia käherretyille jouhille, jotka tähän saakka ovat olleet tullivapaat. Teollisuus on vallan mitätön, mutta tavara on raaka-aineena muille teollisuuksille, joten tämäkin tulli on aivan aiheeton.

Nimikkeissä 552 ja 553 ehdotetaan puuruuvien y. m. sellaisten tullit koroitettaviksi 80 pennistä ja 1:20 pennistä 1 markkaan ja 1 mk. 40 penniin. Tämäkin tulli koskee aika vähäpätöistä teollisuuden haaraa.

Nimike 704 koskee polkupyöräteollisuutta. Tullihan on nykyään 75 mk. kappaleelta. Hallitus ehdotti tätä tullia koroitettavaksi 125 markkaan, valiokunta tosin alensi tämän tullin 100 markkaan. Osista on nyt tulli 4 mk., hallitus ehdotti sitä koroitettavaksi 6 markkaan, valiokunta ehdottaa tullin pysytettäväksi 4 markassa. Työntekijäin luvusta ei saa erikseen selkoa, mutta sekään ei liene tavattoman suuri. Kun osat tuodaan ulkomailta, on tämä teollisuus pääasiallisesti montteerausteollisuutta, jonka suojaamiseen tuskin on syytä. Valiokunnan ehdotus, että osien tulli jää ennalleen, mutta että pyörien tulli koroitetaan, sisältää vielä suurempaa suojaa montteeraukselle. Tuonti vuonna 1929 oli 14,400 kpl. Kun polkupyörä painaa 12 kg. kappale keskimäärin, niin jos kaikki osat tuodaan, on tulli niistä 48 mk., joten montteeraussuoja pyörältä on yli 50 mk. — Yhtä aiheettomia ovat monet muutkin tällaisten pienten teollisuudenhaarain koroitukset kuten sapoonilakan tullin koroitus, nappien tullin koroitus, hehkulampputeollisuuden tullin koroitus. Erityisesti tahtoisin sanoa, ettei meillä ole aihetta myöskään koroittaa hehkulamppujen tullia. Tännehän on tullin varassa syntynyt pieni keinotekoinen hehkulampputeollisuus, mutta tämän suojaamiseen on sitä vähemmän syytä, kun tämä suoja nyttemmin, sähkövalon tultua yleiseksi koko maassamme myöskin maaseudulla, rasittaa varsin laajoja kansankerroksia.

Lopuksi pyydän vielä esittää muutaman esimerkin eräistä teollisuuden haaroista, jotka ovat kansantaloudellisesti merkittävämpiä, mutta joiden tuotantoa ei mielestäni kuitenkaan voida sanottavammin lisätä tulleja koroittamalla. Tällaiseen teollisuuteen kohdistuva tulli sisältyy nimikkeeseen 227. Se koskee pellavateollisuutta, siis voimakasta teollisuutta, joka kyllä kykenee kestämään kilpailun. Muistutus kysessäolevan nimikkeen alla siirtää juutilangan numeroon 230, koroittaen nykyisen tullin 1:60:stä 3 markkaan ja oikeuttaen hallituksen tähden nojalla koroittamaan tullin 6 markkaan. Juutilangan tuonti oli vuonna 1929 19,000 kiloa, kun sen tuotanto 1928 oli vain 408,000 kiloa. Kuitenkin on otettava huomioon, että muistutukseen lisätty „lanka, 2- tai useampi säikeinen, josta 100 metrin pituinen yksinkertainen säie painaa yli 17 gr.", on ennenkin tullattu punomateoksena, kuten hallitus nyt ehdottaa, koska korkein hallinto-oikeus tänä vuonna on ratkaissut sen kuuluvan numeroon 227.

Nimikkeeseen 477 kohdistuva tullinmuutos koskee jalkineteollisuutta. Siinä on ehdotettu tullin lisäystä jalkineteollisuuden tuotteiden päälaadulle. Tulli on nyt 12 markkaa kilolta. Hallitus ja valiokunta ehdottavat tälle nimikkeelle tähteä. Tähän nimikkeeseen kohdistuva tuonti muodostaa 2½ % nahkajalkineitten tuotannosta, erää-

seen sanomalehdissä näkyneeseen kirjoitukseen sisältyvän tiedon mukaan. Jalkineteollisuuden vaikeudet itse asiassa johtuvat keskinäisestä kilpailusta ja ylituotannosta eikä tuonnista. Tulli on äsken koroitettu 8 markasta yllämainittuun määrään. Se on, se on myönnettävä, nytkin kyllä vähäinen moneen muuhun suojatulliin verrattuna, mutta se kohdistuu joka tapauksessa tärkeään, yhä suurempaa käyttöä saavaan kulutustuotantoon. Ylituotannosta selviytyy tämä teollisuus samaa luonnollista tietä kuin muutkin kotimarkkinateollisuudet ovat kehittyneet eli siten, että sen tuotteet, niinkuin jo alkaa käydä, paitsi kenkien myös saappaitten jopa lapikkaitten alalla, tunkevat tieltään käsiteollisuuden. Tullikoroitus ei lisää tuotantoa, mutta ehkäisee hintatason alenemista.

Nimikkeiden 538 ja 539 kohdalla on hallitus ehdottanut emaljiteokset erotettaviksi tinatuista, sinkityistä ja lyijytyistä levyteoksista, koroittaen pienempien, enintään 1 kilon painavien teosten tullin 3 markasta 4 markkaan ja suurempien 2 markasta 2 markkaan 75 penniin. — Nämä teokset valmistaa voimakas teollisuusyhtymä, Kone- ja Siltarakennus Oy., joka kyllä kykenee samassa määrässä kuin tähänkin saakka kilpailemaan ulkomaiden kanssa, vaikkei se saisi lisätullisuojaa. Ehdotettu lisäys vastaa tullitilaston mukaan 5—7 % tullittoman tavaran keskihinnasta. Tuonti on tänä vuonna tavattomasti vähentynyt. Se oli nimittäin v. 1928 1,048,000 kg., v. 1929 880,000 kg, mutta tämän vuoden 10:nä ensimmäisenä kuukautena vain 381,000 kg. Tuotanto oli v. 1927 kokonaista 3,300,000 ja v. 1928 4,600,000 kg. Tuonti siis muodostaa aivan vähäpätöisen määrän tuotannosta. Suurta työläismäärää ei tämä tuotantohaara myöskään kysy, mutta kannattaa panna merkille, että kysymyksessäoleva yhtiö on katsonut voivansa koroittaa osinkonsa viime vuodelta 10 %:iin, sen ollessa v. 1928 9 %, joten ei ainakaan liene kysymys hätää kärsivästä teollisuudesta.

Nimike 550 myöskin koskettelee verrattain tärkeätä teollisuudenhaaraa. Siinä on puhe nauloista ja nastoista, jotka ovat yli 45 mm:n pituiset. Tulli on ollut 80 penniä kilolta. Hallitus ehdottaa nyt tullin 1 markaksi. Näihinkin tavaroihin nähden tuonti on tänä vuonna aivan tavattomasti laskenut. Se oli v. 1928 2,174,000 kg., v. 1929 1,584,000 kg., tämän vuoden kymmenenä ensimmäisenä kuukautena ainoastaan 512,000 kg. Tuotannosta nämä tuontimäärät jälleen muodostavat häviävän osan. Tuotanto oli nimittäin v. 1927 9,100,000 kg. ja v. 1928 11,900,000 kg. ja yhteensä kaikkiaan nauloja valmistettiin v. 1928 46 milj. kiloa. Työntekijäin luku tehtaissa oli yhteensä 825 henkilöä, pääasiallisesti miehiä. Kysymyksessäolevan teollisuuden asema ei kylläkään liene vahva ja oman maan rakennuspula rasittaa tietenkin sitä, mutta nähtävästi on tämä teollisuus liian vähän keskitetty eikä ole syytä kallistuttaa tärkeitä maatalouden ja rakennusteollisuuden tarvikkeita, siis nostaa sellaisten tarvikkeiden hintoja, joiden huojistaminen on paras tie pulasta pääsemiseen. Rautateollisuuden tuotteethan meidän maassamme ovat nyt vuoden aikana, nimittäin lokakuusta 1929 tämän vuoden lokakuuhun alentuneet ainoastaan 3 %:lla, kun yleinen tukkuhintaindeksi on samana aikana, siis viime vuoden lokakuusta tämän vuoden lokakuuhun alentunut 10 % ja useissa kilpailevissa maissa paljon enemmän, esimerkiksi Yhdysvalloissa ja Saksassa 13, Ruotsissa 15 ja Englannissa 19 %.

Tulen sitten kolmanteen tärkeään teollisuushaaraan, jolle on jälleen tulleja ehdotettu koroitettavaksi, nimittäin sementtiteollisuuteen nimikkeessä 744. Tämän tulli on 3 mk. 100 kilolta eli 5:40 astialta. Tähän ehdottavat hallitus ja valiokunta jälleen tähden. Sementin tuontihan oli suurin v. 1928, jolloin se oli 78,240 tonnia, arvoltaan yli 36 milj. markkaa, koska kotimaiset tehtaat eivät silloin voineet tyydyttää kysyntää. V. 1929 tuonti väheni 29,970 tonniin, ja on tämän vuoden kymmenenä ensimmäisenä kuukautena ollut 21,000 tonnia, arvoltaan hiukan yli 9 milj. markkaa, eli siis noin 440 markkaa tonni (80 markkaa astia) tullitta. Kun astia tullattuna ja varastoituna on hyvinä aikoina ollut vähittäiskaupassa noin 105 markkaa ja tukkukaupassa tullitta tietenkin halvempi, ei hinnan vaikutus ole siis huutavan suuri. Nousukautena oli tuontisementin tonniarvo 460 markkaa, minkä mukaan hinnan alennus ei olisi edes vielä 5 prosenttia. Tuotanto oli v. 1928 1,550,000 astiaa eli noin 280,000 tonnia, mutta laajensivat tehtaat juuri ennen nousun taittumista tuotantokykyään 2 miljoonaan asti. Laskukauden

alettua väheni menekki vuoden 1929 viime kuukausina puoleen entisestään, mutta tämä tavarahan onkin erityisesti konjunktuuriartikkeli. Tämän tavaran hinnan halpeneminen on myöskin tärkeä nykyisestä laskukaudesta pääsemiselle. Onhan juuri nykyisestä pulasta pääsemiseksi tärkeätä, että pysyvien hyödykkeiden, sellaisten kuin rakennusten, koneiden y. m., raaka-aineet, työkustannukset ja korot saadaan alenemaan. Tuollainen prosessi on juuri se vipusin, joka herättää yritteliäisyyden uuteen eloon ja auttaa meitä pääsemään nykyisestä konjunktuuritilanteesta. Kun tuonti on vain noin 15 % tuotannosta, ei tullikoroituksella voida viimeksi mainittua suurestikaan kohottaa eikä sitä tietä hankkia työtä mainittavalle osalle sementtitehtaiden työväkeä, joka vuoden 1928 tuotannon aikana, jolloin siis tuotanto oli kaksi kertaa suurempi kuin nykyjään, oli 450 henkeä, pääasiallisesti miehiä. Sitä vastoin pystyvät meidän kaksi voimakasta uudenaikaista ja keskenänsä yhdessä toimivaa sementtitehdasta kylläkin kilpailemaan ulkomaiden kanssa, vaikkapa aikanaan jo yrittämällä vastapolkumyynnillä muihin maihin. Osinkoja ne ehkä, kuten vientiteollisuutemme on jo saanut tehdä, joutuvat alentamaan, mutta on tärkeätä mainita, että vuonna 1929 kumpikaan tehdas ei katsonut olevan aihetta osinkojaan alentaa, vaikka nykyisen tilanteen olisi pitänyt olla osinkoja päätettäessä selvillä.

Lopuksi mainitsen vielä jonkun sanan lasiteollisuudesta nimikkeen 795 kohdalla. Olen jo maininnut aikoinaan niistä tulliteknillisistä virheistä, mitä tällä kohdalla on tehty. Nimikkeen 795 a eli siis pienempien hiomattomien akkunalasien tuonti on myöskin tänä vuonna nopeasti laskenut. Se oli pyöreissä luvuissa 1928 2,400,000 kg., 1929 1,400,000 kg., mutta tämän vuoden kymmenenä ensimmäisenä kuukautena vain 70,000 kg. Hinta tullitta oli 1929 2:20 kilolta, joten voimassa oleva tulli tästä joka mökkiin tarvittavasta tavarasta nykyjäänkin on jo noin 40 % hinnasta. Akkunalasin tuotanto, josta suurin osa on juuri nimikkeestä 795 a, oli arvoltaan 12,200,000 mk., joten nykyinen tuonti on häviävä osa siitä. Sen estäminen ei anna monellekaan työtä. Tukkuhintaindeksissämme on kivi-, savi- ja lasituotteiden hinta viime vuoden lokakuusta tämän vuoden lokakuuhun alentunut vain 2 %:lla. Jos kohta lasiteollisuus ei liene erityisen voimakkaalla kannalla, se kun on jäänyt yhtä tehdasta lukuunottamatta käsityömäiselle kannalle, ei liene mitään syytä tämän rakennustarpeen alalla tärkeän tavaran hintaa estää alenemasta ja estää myöskin tuotantoa kehittymästä konemaiseksi.

Tiiliteollisuuteemme nähden, jota koskettelevat nimikkeet 786 ja 787, ovat ymmärtääkseni pätevät samanlaiset vastaväitteet, joita tässä olen aikaisempiin teollisuusryhmiin nähden esittänyt. Tiiliteollisuuden tuotteita ei ole samoista syistä kuin sementtiäkään syytä kallistuttaa. Juuri tiiliteollisuuden tuotteet kuuluvat niihin tuotteisiin, joiden alentaminen on omansa auttamaan meitä nykyisestä konjunktuuritilanteesta pääsemään. Nykyjäänhän tätä teollisuutta ei suinkaan rasitakaan tuonti, vaan rakennusteollisuuden lamatila, josta vapautuminen käy päinsä vain juuri sillä tavalla, että tiiliteollisuuden hinnat ovat alhaisia. Nimikkeen 786 tullikoroitus 1 mk vastaa Lindgrenin v. 1925 julkaiseman mietinnön mukaan 7 % tiilien silloisesta arvosta. Sen mukaan tuli tulli yhteensä olemaan 14 %. Tullien hinnat vaihtelevat suuresti rakennuskonjunktuurien mukaan. Nimikkeeseen 787 kuuluvia tavaroita ei meillä sanottavasti valmisteta, joten tullikoroitus siihen nähden on täysin aiheeton.

Lopuksi mainitsen vielä parista teollisuudenhaarasta, nimittäin margariiniteollisuudesta ja sokeriteollisuudesta, muutaman sanan. Margariiniteollisuutta pyritään rasittamaan raaka-aineiden tullin koroituksilla numeroissa 816 a ja 817 a, mitkä nimikkeet tätä varten on ehdotettu jaettaviksi kirjaimiin a ja b. Itse margariinin tullia, joka sisältyy nimikkeeseen 106, taas lienee aikomus tähden turvissa vastaavasti koroittaa nykyisestä 1 markasta 50 pennistä. Koroitusmahdollisuuksia on hallituksella ennestään aina 4 markkaan 80 penniin asti, koska tällä nimikkeellä jo on tähti. Syynä koroitusaikeisiin lienee luonnonvoin suojeleminen. Mutta itse asiassahan on asianlaita sillä tavalla, että vientitavaran, meijerivoin, hinnan määräävät kotimaisillakin markkinoilla Englannin hinnat. Näiden laskiessa käy edullisemmaksi myydä enemmän tavaraa kotimaassa ja Englannin hintojen noustessa päinvastoin viedä enemmän tai nostaa kotimarkkinainkin hintaa. Mar-

gariinin hinta vaikuttaa siten vain teknillisesti alhaisella valmistustasolla olevan maatiaisvoin hintaan. Maatiaisvoin hinnan nousu ehkäisee itse asiassa niiden alueiden laajenemista, joihin osuusmeijeriliike pääsee tunkeutumaan hedelmöittävine vaikutuksineen karjanhoitoon, karjanjalostukseen ja maatalouteen yleensä. Margariinin tulli on siten, paitsi säästeliäämmän ja vähävaraisemman kuluttajaväestön rasitus, alhaisella tasolla olevan elinkeinotoiminnan suojana vaurastumiseen johtavaa kehitystä vastaan.

Sokerin tulli on, niinkuin tunnettua, ehdotettu myös koroitettavaksi. Se sisältyy nimikkeisiin 118 ja 121. Sokeritullihan on meillä pääasiassa verotulli, joka nyt ehdotetaan nostettavaksi 230 %:iin tavaran hinnasta. Suojana toimii nimikkeeseen 118 sisältyvä kidesokeritulli Lounais-Suomen sokerijuurikasviljelykselle ja Salon raakasokeritehtaalle. Tähän suojelukseen kulutetut miljoonat valtion ja yksityisten varoja olisivat varmaankin tulleet paremmin käytetyiksi palkintoina lantun ja turnipsin viljelemisestä kaikissa osissa maata ja sen opettamiskustannuksina vaikkapa tanskalaisin työmiehin, joita sokerijuurikasviljelykseen on käytetty. Nähtävästi ei kuitenkaan valiokunnan mietinnöstä päättäen ole tullut oikea aika luopua sokerijuurikasmielikuvasta, jolta sokeriruo'on viljelyksen suuri edistyminen Kubassa ja Hollannissa on riistänyt kaiken tosioloisen pohjan. (Ed. Saarinen: Ei ole perää!) Lisäksi tahdon mainita, että mielestäni sokerin jalostukselle esitetty lisätty jalostussuoja ei myöskään tunnu aiheelliselta. Minun nähdäkseni tätäkin asiaa olisi syytä vielä tutkia.

En tahdo tämän enempää jatkaakaan tätä tarkasteluani, joka on käynyt kovin yksityiskohtaiseksi ja ehkä liiankin pitkäksi. Mutta se on ollut välttämätöntä, koska mielestäni valtiovarainvaliokunta ei ole tehnyt tarpeeksi tunnollista työtä. Se on mennyt liiaksi herkkäuskoisesti hallituksen esityksen perässä, ja hallituksen esitys ilmeisesti on ollut huolimattomasti ja taitamattomasti valmistettu, puhumattakaan siitä, että sen takana oleva kansantaloudellinen ajattelutapa ei ole oikea.

Luulen osoittaneeni, että useimmat ehdotetut teollisuustullien koroitukset ovat perustelemattomia ja että koko tämän uuden tullitariffiehdotuksen periaatteellinen pohja on arveluttava. Minä ymmärrän, että suuren valiokunnan on vaikea tässä asiassa enää korjauksia saada. Kuitenkin luulen, että tätä asiaa ei olisi mahdoton korjata. Luulen, että helpolla työllä voitaisiin päästä siihen, että pyyhittäisiin ehdotetut tullikoroitukset pois ja pysyttäisiin nykyisissä tulleissa niin kauan, kunnes nykyään työskentelevä tullitariffikomitea on saanut työnsä valmiiksi, eikä meillä siis ole olemassa kunnollisesti laadittua pohjaa tällaisten eduskunnassa käytävien tullikeskustelujen pohjaksi.

Ed. Hänninen: Herra puhemies! Viime talvena asetti hallitus komitean käsittelemään rukiin tullin peruutuskysymystä, kysymystä siitä, missä laajuudessa olisi maamme pohjoisimmille osille suotava oikeus tuottaa tullitta tai alemmalla tullilla ruista, kuin maamme muille osille, tai olisiko annettava tulliperuutus rahassa mainituille alueille. Komitea on jo alkukesästä antanut hallitukselle mietintönsä, jossa se puolestaan ehdottaa tulliperuutusta sille alueelle maatamme, jossa ei rukiin viljelys menesty tai menestyy perin huonosti. Pohjois-Suomen edustajat ovat odottaneet hallituksen esitystä asiassa, ja me luulimme, että se tulee tulliesityksen yhteydessä tai yhtä aikaa sen kanssa eduskuntaan. Mutta niin ei ole kuitenkaan tapahtunut. Kysyn sentähden herra valtiovarainministeriltä, tuleeko hallitus ja milloin antamaan esityksen Pohjois-Suomeen tuotavan rukiin tullinperuutuksesta?

Kuten tunnettua, ovat näihin saakka Enontekiö, Inari, Utsjoki ja Petsamo saaneet tuottaa tullivapaasti viljaa, mutta melkein samassa asemassa rukiintuottoon nähden ovat Lapin etelämmätkin kunnat. Eihän sielläkään ruis lainkaan menesty, ja hyvin huonosti se menestyy yleensä Oulun jokivesialueen pohjoispuolella. Sentähden meistä tuntuu mahdottomalta ajatella, että nyt, kun ahdas aika on tullut Pohjois-Suomeenkin, vielä ahtaampi kuin muualle, että siellä leipäviljan tullia tällä kertaa koroitettaisiin.

Rukiinkin tullin peruutusta Pohjois-Suomessa puoltavat mielestäni seuraavat seikat:

1. Ruis menestyy jo sangen huonosti, kuten jo mainitsin, Oulun jokivesistön pohjoispuolella. Useissa kunnissa tuottaa se vain

noin 25 kiloa henkeä kohti ja Kemijärven kohdalla on rukiinviljelyksen pohjoisraja.

2. Rukiin tulli ei näin ollen ole siellä suojelustulli, kuten se on maamme muissa osissa, vaan se on suoranainen verotulli, samanlainen kuin peritään kahvista ja sokerista. Mutta onhan ruis väestön pääravintona kerrassaan toisessa asemassa kuin mainitut nautintoaineet, luen tässä sokerinkin nautintoaineeksi, vaikka se ei sitä muualla ole, mutta Pohjois-Suomessa on sekin nautintoaine. Asukkaat, jotka ostavat noin $^2/_3$ viljatarpeistaan, joutuvat näin ollen valtiolle maksamaan huomattavan raskaan veron viljastakin, joka vero enimmin rasittaa katovuosina, jollaisia nyt on tullut sinne useita peräkkäin ja kaikkein enimmän vähäväkisintä väestönosaa. Oulusta pohjoiseen olevalta alueelta menisi tällaista veroa yksinomaan rukiista yli 20 miljoonaa. Komitea, joka on laskenut osittaista tulliperuutusta, on tullut lukuun 12,700,000, joka olisi komitean mielestä tulliperuutuksena maksettava Lapille ja Pohjois-Suomelle.

3. Leipä on Pohjois-Suomessa huomattavasti tärkeämpi ravintoaine kuin muualla Suomessa, jossa ruokajärjestelmä on monipuolisempi. Huomautan tässä monenlaisista kasviksista, joita kasvaa täällä enemmän. Siellä on ruisleipä perusravinto. Leipä, piimä, peruna ja kala ovat kansan tärkeimmät ravintoaineet. Sentähden tuntuu raskaalta, jos 1 markan 25 pennin tulli tulee rasittamaan sielläkin leivänhintaa. Vasta viime aikoina on petäjä päässyt yleisemmästä käytännöstä pois, mutta vieläkin on raja-asukkaita, jotka lisäävät rukiiseen petäjää. Ja tällaisten kohdalta veron ottaminen rukiista tuntuu hirvittävältä.

4. Tunnettu myös on, että ilmanala Pohjois-Suomessa on paljon ankarampi kuin etelässä; ja mitä ankarampi on ilmasto, sitä suurempi on myöskin ravinnontarve. Ja kun leipä on tärkein ravinto, niin kulutetaan sitä Pohjois-Suomessa tämänkin tähden huomattavasti enemmän kuin Etelä-Suomessa.

5. Eräisiin Pohjois-Suomeen osiin saatiin viljaa itärajan yli ennen maailmansotaa paljon halvemmalla kuin nyt. Sitä tuotettiin m. m. Kannanlahdesta ja Knäseestä. Kun se tuotiin omilla hevosilla, niin tuli se niin paljon halvemmaksi, että merenrannikon ja näiden seutujen rahtierotus tuli sillä kuitatuksi. Nyt on, kuten tunnettua, valtiollisista syistä itäraja tukossa ja viljaa ei sieltä saada. Huomautan tässä, että heti sen jälkeen, kun maa tuli itsenäiseksi, viljan hinta koillisella rajaseudulla nousi jopa 5 markkaan eräissä kylissä, ja ne ovat, kuten tunnettua, maamme köyhimpiä osia.

6. Näihin saakka on tukkuliikkeellä ja metsien myynnillä saatu Pohjois-Suomeenkin sikäli rahaa, että jotenkuten on saatu viljaa ostetuksi. Mutta, kuten kaikki tiedämme, puuliikenne vähenee ja se on jo koko itsenäisyytemme ajan ollut tukkeuksissa niillä vesireiteillä, jotka laskevat Venäjälle päin. Näin ollen tuntuu siltä, että jos tulli tulee koroittamaan viljaa niihin määriin, kuin hallitus esittää, tai huomattavasti nykyisestään, niin tulee se vaikuttamaan siellä kansan varsinkin lasten fyysilliseen voimaan, ne jo nyt osittain kärsivät ravinnon ja vaatetuksen puutetta.

7. Pohjois-Suomeen on tullut 3 heikkoa vuotta peräkkäin. Viimeinen lämmin kesäkin oli siellä liiaksi kuiva, niin että ohrasta saatiin vähemmän kuin puoli satoa. Viljan hinnan koroitus tällä ajankohdalla ja näissä oloissa tuntuu koko Pohjois-Suomen vähäväkisestä väestöstä sangen katkeralta, jos nyt valtio kiristää näiden asukkaiden nälkävyötä.

8. Pohjois-Suomen asukkaiden sekä yksityistalous että kuntien talous on mennyt viime aikoina alaspäin. Kuntien menot ovat tavattomasti kasvaneet ja samoin velkataakat. M. m. köyhäinhoitomenot ovat tulleet kovin suuriksi, osaksi senkin tähden, että työpaikkoja ei ole tarpeeksi ollut ja toisin paikoin ovat tukkityömaat kokonaan loppuneet. Asukkaat ovat huomattavasti velkaantuneet ja nykyinen korkea korkokanta rasittaa näitä köyhiä oloja enemmän kuin varakkaampia osia maassamme. Näin ollen viljatullin koroittaminen myös Pohjois-Suomen nälkäseuduilla voi olla suorastaan kohtalokasta.

Hallitus ei ole tulliesitystä antaessaan ottanut huomioon edellämainittuja seikkoja asettaessaan rukiin tullinkin koroituksen kohtaamaan koko maata. Monet muutkin esitetyt tullien koroitukset vaikeuttavat elämää maamme kylmemmillä seuduilla enemmän kuin etelässä. Huomautan tässä sianlihatullia — sianlihaahan tuodaan verraten paljon vielä Amerikasta Pohjois-Suomeen. Mutta nämä muut koroitukset ehkä siellä vielä kestettäisiin, kun vilja saataisiin hal-

vemmalla, kuin mitä se tulisi, jos tulleja edelläkerrotuin tavoin koroitetaan.

Minä puolestani mitä lämpimimmin kannatan kaikkia niitä toimenpiteitä, joiden kautta kotimainen työ ja kotimainen tuotanto saataisiin arvoonsa, että maa entistä enemmän tulisi omillaan toimeen. Mutta se ei saa tapahtua maamme vähäväkisimpien osien kustannuksella. Hallitus on mielestäni tässä tehnyt ikävän virheen, joka olisi mitä pikimmin korjattava.

Ed. Tuomioja: Herra puhemies! Kun uuden pysyväisen tullitariffin aikaansaaminen ensin epävakaisten taloudellisten olojen ja rahanarvon vaihtelujen sekä sitten tullitariffin laatimisen vaatimien laajojen valmistelutöiden vuoksi on lykkääntynyt vuodesta vuoteen on viime aikoina yleensä pyritty siihen, että tullitariffiin tehdään vain sellaisia muutoksia, jotka valtiotaloudellisista, tulliteknillisistä tai muista aivan välttämättömistä syistä ovat tarpeellisia. Siten on tuotannon edellytykset tahdottu pitää vakaina. Onhan selvää, että valtion talouspolitiikan muutokset ovat talouselämän säännölliselle kehittymiselle vahingollisia. Taloudellisen toiminnan menestyminen vaatii ennen kaikkea olojen ja toimintaedellytysten vakavuutta. Sellaisetkin muutokset, jotka saattavat olla suotuisia yksityisille elinkeinohaaroille, synnyttävät epävarmuuden tunnetta, josta on enemmän vahinkoa talouselämälle kuin yksityisestä muutoksesta koituu hyötyä. Sitä vahingollisempia ovat muutokset, jos ne vaihtuvat suunnasta toiseen, vuodesta vuoteen. Lisäksi on huomattava, että tullitariffi on kokonaisuus, jonka muutteleminen sieltä täältä voi tuottaa häiriöitä. Lukuunottamatta tullien vaikutusta elinkustannuksiin ja sitä tietä työpalkkoihin, joiden muuttuminen saattaa vaikeuttaa tullisuojan ulkopuolella olevien vientielinkeinojen menestymisen mahdollisuuksia, on tullitariffissa lukuisia tavaroita, jotka ovat toisen teollisuuden tuotteina ja toisen raaka-aineina. Muutosten tekeminen näiden tavarain tulleihin tuottaa toiselle saman verran vahinkoa kuin toiselle hyötyä ja talouselämälle yleensä häiriötä.

Siitä terveestä kannasta, että tullitariffiin olisi muista kuin valtiotaloudellisista syistä vältettävä tekemästä muutoksia vuodesta vuoteen, poikkesi hallitus vuosi sitten, kun se kutomateollisuuden vedotessa uhkaavaan työttömyyteen hankki itselleen valtuuden koroittaa ja sitten koroittikin useitten kutomateollisuustuotteiden tullia. Vielä useampia poikkeuksia samaan suuntaan sisältää nyt käsiteltävänä oleva tullitariffiesitys. Nykyisestä taloudellisesta pulasta luullaan nähtävästi päästävän tai sen seurauksia arvellaan voitavan lieventää sillä, että lisätään tullisuojaa milloin millekin teollisuudelle odottamatta edes parhaillaan toimivan tullikomitean hankkimia selvityksiä. Tässä kuitenkin tehdään helposti suuria erehdyksiä ja vaikeutetaan maamme kilpailukykyä muitten maiden kanssa. Tullikoroitusten kokonaisvaikutuksena maamme talouselämään on näet se, että ne ylläpitävät täällä korkeata hintatasoa samalla kuin hintataso muissa maissa nopeasti laskee — eräissä maissa valtio nimenomaan tätä laskua edistää. Siten joutuvat meidän vientielinkeinomme, sahateollisuus, puunjalostusteollisuus ja karjanhoito pakoitetuiksi myymään tuotteensa suhteellisesti ehkä halvemmalla kuin maan yleinen hintataso edellyttäisi. Näiden elinkeinohaarojen kannattavaisuus kärsii tietenkin tästä. Se vaikuttaa vuorostaan painostavasti siihen osaan maataloutta, joka on karjanhoidon perusteena, samoinkuin metsäntuotteiden hintoihin, metsätöiden määrään ja metsänhoidon kannattavaisuuteen. Myöskin kotimarkkinoita varten toimivat elinkeinot tulevat hintatason pysyessä meillä korkeampana kuin muissa maissa vähemmän kilpailukykyisiksi, mikäli ei kullekin niistä anneta lisättyä suojaa ja hintatasoa siten yhäti koroiteta muihin maihin verraten.

Hintatason aleneminen, joka varsin laajoille kansankerroksille on hyödyksi, tuottaa kyllä vaikeuksia elinkeinotoiminnalle ja synnyttää, ennenkuin hintataso vakaantuu ja talouselämä mukautuu siihen, työttömyyttä. Mutta vielä vaikeammaksi käy tilanne, ellei maamme seuraa yleistä kehitystä, sillä tuotannollisen toiminnan kyky muuttua yleisen kehityksen edellyttämään suuntaan, on taloudellisen menestymisen välttämätön ehto. Tämä mukautumisen ehkäiseminen tai hidastuttaminen valtion toimenpitein saattaa olla puollettavissa vain siinä tapauksessa, että muutokset tuottavat niin laajalti ja niin suuria taloudellisia vaurioita, että yhteiskunta on vastaista

edistystä vahingoittaenkin varjeltava niiltä. Senvuoksi on puolustettavissa, että viljan viljelystä pyritään turvaamaan sitä häikäilemätöntä polkumyyntiä vastaan, jota eräiden maiden taholta huomattavien vientipalkkioittenkin avulla harjoitetaan ja jolla poljetaan hinnat niin alhaisiksi, ettei viljan viljelys mitenkään meillä voi kannattaa. Viljan hintaa ei tässäkään tapauksessa luonnollisesti ole syytä yrittää koroittaa kovin korkealle, sillä suurin osa maanviljelijäväestöstäkään ei siitä hyödy, vaan päinvastoin siitä kärsii. Tässä suhteessa oli hyvin valaiseva se lausunto, jonka edellinen puhuja antoi. Hänhän, vaikka puhui juuri maataviljelevän väestön kannalta, ehdotti jopa tulliperuutusta tai ainakin kaikkien koroitusten hylkäämistä, koska ne vaikeuttavat varsinkin vähäväkisten elämää nimenomaan myös maaseudulla. Hän tosin puhui vain pohjoisempien seutujen kannalta, mutta epäilemättä sama koskee monia muita seutuja ja eritoten pienviljelijöitä kaikillakin seuduilla.

Työttömyyden vakavasti uhatessa voidaan muutakin tuotantotoimintaa tukea ylimenokauden aikana, siirryttäessä korkeammasta hintatasosta alhaisempaan, niin että se pysyy pystyssä, jos todellista ja selvitettyä syytä siihen on. Mutta tullinkoroitusten perusteeksi ei riitä se, että joissakin yrityksissä on tällaisena aikana pakko alentaa osinkoja, eipä edes sekään, että jotkut pienet ja vanhentuneet tehtaat jäävät sellaisenaan kannattamattomiksi. Tärkeimpiä niistä eduista, joita laskukaudet talouselämälle tuottavat, on juuri se, että tuotannon käydessä siihenastisessa muodossa kannattamattomaksi, yleisesti ryhdytään teknillisiin ja kaupallisiin parannuksiin. Tällainen tuotantotoiminnan uudistaminen suoritettiin useissa maissa, kuten Yhdysvalloissa, Ruotsissa ja Saksassa niiden näennäisesti suuria vaurioita tuottaneiden laskukausien aikana, jotka kahdessa ensinmainitussa maassa aiheutuivat suurista sodanjälkeisistä hinnanlaskuista vuosina 1920—21 ja viimemainitussa maassa rahanarvon vakaannuttamisesta sen hurjan alentumisen jälkeen, joka oli synnyttänyt lukuisia ja epäterveitä yrityksiä. Vielä kovempiin kärsimyksiin kuin nämä maat, alistuivat Norja ja Tanska vakauttamalla rahansa entiseen kulta-arvoonsa, mikä suuresti kohotti niiden luottoa muissa maissa, sekä lisäsi niiden kansojen luottamusta valtioon ja omiin voimiin.

Sikäli kuin tiedän, on meilläkin eräillä teollisuuden aloilla ryhdytty voimakkaisiin otteisiin tuotantokustannusten supistamiseksi, eikä suinkaan tuloksetta. Niinpä eräässä suuressa vientitehtaassa on selluloosatonnin tuotantokustannukset saatu laskemaan noin 30 %:lla. Mutta jos tullisuojaa lisätään, jäävät tällaiset parannukset säännöllisesti saavuttamatta. Niinpä ei siitä tuotannon yhteisvoimin rationalisoimisesta puuvillateollisuuden alalla, joka oli vireillä vuosi tai toista vuotta sitten, ole sen jälkeen kun tekstiilitulleja viime vuonna korotettiin, kuulunut enää mitään.

Kun siis ryhdytään käsittelemään tullitariffiin esitettyjä muutoksia, on tarkoin harkittava, ettei niillä hetkellisten ja näennäisten etujen lumoissa tehdä maan elinkeinoelämälle enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Tässä käsittelyssä on syytä muistaa sitäkin, että hintojen laskettua jo nykyiset tullit vaikuttavat huomattavasti tehokkaammin kuin ennen hintojen laskua. Niinpä kun tulli viime vuonna teki keskimäärin 17—18 % tavaran tuontiarvosta, se nyt viime lokakuussa teki jo 31 % mainitusta arvosta. Tullitariffia muuttamattakin olemme siis jo tosiasiallisesti saaneet huomattavan tullien koroituksen.

Ed. Korpisaari: Arvosteltaessa hallituksen esitystä tullien koroittamiseksi ensi vuodelle ja samaten valtiovarainvaliokunnan mietintöä tästä ehdotuksesta, on otettava huomioon, että meillä valtiovarain tila on muodostunut erittäin vakavaksi. Kuten valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä tulo- ja menoarvioksi käy selville, on valiokunnalla ollut erinomaisen suuria vaikeuksia saada arvio menemään tasoihin. Tämän päivän istunto osoittaa, että eduskunta ilmeisesti tulee edelleen lisäämään menoja ja vähentämään tuloja, jotenka nyt jo voidaan todeta arviossa olevan noin 25 miljoonan markan vajaus. Uusien tulolähteiden löytäminen on jo valtiovarainvaliokunnalle tuottanut voittamattomia vaikeuksia ja minä uskallan odottaa, että eduskunnalla tulee olemaan vielä suurempia vaikeuksia etsiä niitä uusia tulolähteitä, joilla olemassa oleva vajaus saadaan peitetyksi.

Hallitus on jättäessään eduskunnalle tullitariffiehdotuksensa, esittänyt melkoisia

tullien koroituksia, joiden kautta tullien kanto on voitu arvioida 260 miljoonaa suuremmaksi kuin miksi se kuluvaksi vuodeksi on arvioitu. Valtiovarainvaliokunta on tarkastaessaan tullien tuottolaskelmia tullut siihen tulokseen, että hallituksen ehdottamilla koroituksilla ei laskettua määrää saada kokoon osittain sen takia, että tuonti vuonna 1931 ei ainakaan kaikissa niissä tavaroissa, joiden tullituotto on huomattava, jaksa kohota samaan määrään, kuin kuluvana vuonna, osittain siitä syystä, että tullikoroitusten takia tänä vuonna jo on tuotu maahan melkoiset määrät erinäisiä tavaroita, jotka varsinaisesti kuuluvat ensi vuoden tuontiin. Valiokunta on sen takia ollut pakotettu vielä tulleja koroittamaan, erään rahatulliin, nimittäin kahvin, osittain alentamaan tuottolaskelman 1,440 miljoonaan markkaan.

Nyt käsiteltävänä oleva ehdotus tullien koroittamiseksi tulee huomattavassa määrässä lisäämään tulliverotusta. Kun mitään mahdollisuuksia muitten verojen nostamiseen nykyjään ei ole olemassa, on tullien koroittaminen ainoa käytettävissä oleva keino valtion tulojen lisäämiseksi. Huomautettakoon erikoisesti, että tulo- ja omaisuusveron koroittaminen johtaisi nykyoloissa tuotannon seisahtumiseen sekä maataloudessa että teollisuudessa ja vähentäisi ilmeisesti mainitun veron tuottoa melkoisessa määrässä nykyisestä tuotosta.

Tulliverotusta pidetään meillä varsin laajoissa piireissä kohtuuttomana ja epäoikeudenmukaisena verotusmuotona. Tämä käsitys on kuitenkin melkoisessa määrin väärä. Nykyaikainen tiede todistaa nimittäin täysin pätevästi, että tulliveron ja sellaisen suoranaisen veron, kuten meidän tulo- ja omaisuusvero, välillä ei ole mitään laatueroa, vaan ainoastaan aste-ero. Useimmat veronmaksajaluokat, joita tulo- ja omaisuusvero kohtaa, pyrkivät nimittäin vyöryttämään tämän veron edelleen ja joutuu se monessa tapauksessa aikanaan kuluttajain kannettavaksi. Erikoisesti silmiinpistävä veron vyöryttäminen tapahtuu meillä pankeissa ja kotimarkkinateollisuudessa samoinkuin kaupassa. Pankithan ottavat verot, jotka ne laskevat yhdeksi prosentiksi ottolainauksesta, luotonottajiltaan koroitetun koron muodossa. Luotonantajat, jotka pääasiallisesti ovat tuottajia ja kauppiaita, vyöryttävät veron edelleen. Kotimarkkinateollisuus ja kauppa ottaa veron huomioon hinnoitellessaan tavaroita, joten tämä tällöin suorastaan joutuu kuluttajain kannettavaksi. Säännöllisten taloudellisten olojen vallitessa voi vientiteollisuuskin vyöryttää veronsa ostajilleen. Vain muutamat harvat veronmaksajaryhmät, joista erikoisesti mainittakoon lesket ja orvot, joutuvat itse suorittamaan tulo- ja omaisuusveron, kun taas useitten muitten ryhmien vero ennemmin tai myöhemmin joutuu kuluttajain kannettavaksi ja vaikuttaa samalla tavalla kuin tulliverotus. On näin ollen ilmeistä liioittelua, kun tulo- ja omaisuusveroa yritetään esittää ainoana oikeana ja kohtuullisena veromuotona.

Nykyoloissa on lisäksi huomattava, että tullien koroitus ei vaikuta kuluttajiin samalla tavalla kuin monasti aikaisemmin. On nimittäin muistettava, että niiden kulutustavarain hinta, joihin tullien koroitus tällä kertaa kohdistuu, on poikkeuksellisen alhainen. Eräissä tapauksissa on maailmanmarkkinahinta nyt alempi kuin vuonna 1913. Kun lisäksi otetaan huomioon, että hintasuunta monissa tavaroissa edelleenkin on laskeva, voidaan olettaa, että näitten tavarain hinta ensi vuonna, tullin koroituksen jälkeenkin, tulee olemaan keskimäärin sama tai alempikin kuin se edellisinä vuosina on ollut, kuluvan vuoden jälkipuoliskoa lukuunottamatta. Elintason kohottamisesta tullien koroituksen kautta ei niin muodoin nyt voi olla puhetta.

Tässä yhteydessä sallittakoon tehdä muutamia reunamuistutuksia edustajien Kedon ja Tuomiojan äskeisten lausuntojen perusteella. Kumpikin arvoisista edustajista tahtoi esiintyä tullikomitean ritarina. On mielestäni hauskaa joskus todeta, että tämä komitea on olemassa ja että se myöskin on jotakin aikaansaanut. Sehän on työskennellyt jo lukuisia vuosia — muistaakseni on jo viides tai kuudes vuosi kulumassa — ja yleisössä niinkuin teollisuudessakin on vähitellen alkanut kypsyä se ajatus, että tämä komitea ei koskaan tule mietintöään valmiiksi saamaan. Hallitus on jo aikaisemmin ottanut tämän mahdollisuuden huomioon ehdottaessaan niille teollisuuksille, joittenka asema on ollut vaikea, eräitä koroituksia, ja nykyinen hallitus on tehnyt niitä entistä enemmän siinä oikeassa olettamuksessa, että teollisuuden ei ole odotettava niin kauan kunnes se kuolee ja tulleja ei

enää tarvita, vaan se on pelastettava ennen sitä ja annettava mieluummin tullikomitean kuolla.

Ed. Keto lausunnossansa esitti moitteita hallitukselle ja valtiovarainvaliokunnalle siitä, että ne ovat huolimattomasti näitä tullikoroituksia ehdotelleet eivätkä ole pitäneet silmällä sitä teknillistä viisautta, jota tullikomitea mahdollisesti on näitten vuosien aikana kyennyt itselleen hankkimaan. Minusta olisi tullikomitean asiana ollut aikanaan tuoda julki se teknillinen viisaus, minkä se on saavuttanut, jotta ei hallitus ja mahdollisesti valtiovarainvaliokuntakaan joissakin tulliehdotuksissaan joutuisi tekemään harhapäätelmiä. Minä muuten en tullut vakuutetuksi ed. Kedon lausunnosta siitä, että joitakin tulliteknillisiä vikoja olisi näissä ehdotuksissa tapahtunut. Lisäksi minun täytyy ed. Kedolle huomauttaa, että ed. Keto esitti väärää kansantaloustiedettä. Siitä on noin 25 vuotta, kun me ed. Kedon kanssa yhdessä aloitimme kansantaloustieteen opinnot ja minä totean valittaen, että ed. Kedon opinnot ovat jääneet sille asteelle. Jo hänen esittämänsä teoriat eivät vastaa nykyisiä tieteen saavutuksia, eipä edes vähimmässäkään määrässä niitä mielipiteitä, joita hänen oman puolueensa teoreetikot nykyisin kannattavat. Ed. Keto esitti ensinnäkin, että olisi pyrittävä alenevaan hintasuuntaan. Nykyinen kansantaloustiede opettaa päinvastoin, että on pyrittävä pysyväiseen ja vakaaseen hintatasoon ja että sekä hintatason nousu että hintatason lasku ovat kansantaloudelle kokonaisuudessaan erittäin arveluttavat. (Ed. Keto: Eihän siitä ole ollenkaan kysymys!) Juuri siitä oli kysymys. Lisäksi pyydän mainita, että erinäiset sosialistiteoreetikot vastustavat erityisesti kaikkia pyrkimyksiä hintatason laskemiseen, koska kokemusten mukaan hintatason laskeminen johtaa palkkatason laskuun ja palkkataso ei voi liikkua yhtä joustavasti ja nopeasti kuin hintataso. Nykyisissä oloissa on kaikkea arvosteltava käsitykseni mukaan siten, että elämme pulassa, joka lyhyeksi aikaa on painanut hinnat alas. Jokaisen kansantalouden, joka tahtoo pyrkiä eteenpäin ja tahtoo jatkaa rauhallista kehitystä, tulee silloin pyrkiä pysyttämään oma hintatasonsa mahdollisimman tasaisena, jottei jyrkkiä muutoksia suuntaan tai toiseen tapahtuisi. Minun nähdäkseni on pyrkimys painaa hintataso meillä alas tällä hetkellä kansantaloudelle mitä vaarallisinta ja tulee tuottamaan meidän työväenluokallemmekin vaikeita seurauksia.

Myöskin toisessa suhteessa minun täytyy oikaista ed. Kedon teoreettisia käsityksiä. Hän nimittäin, ilmeisesti nojautuen Marxin vanhaan romahdusteoriaan, jolla minun tietääkseni ei ole kannattajia sosialististenkaan teoreetikkojen joukossa tätä nykyä, painostaa sitä, että pulat olisivat muka hyödyllisiä, että ne puhdistaisivat talouselämää j. n. e. Tämä oli yleinen käsitys 25 vuotta sitten taloustieteessä. (Ed. Keto: Emmehän ole konventissa, tuo nyt on lapsellista!) Nyt on käsitys se, että pulat ovat pahasta, että niitä on kaikin keinoin vastustettava, että tällainen puhdistus tapahtuu talouselämässä ilmankin pulia ja että puhdistukset erinäisissä oloissa saattavat viedä koko kansantalouden romahdukseen. Meillä ei ole tällä hetkellä kysymys mistään yhden tai muutaman teollisuuslaitoksen kumoon menosta. Meillä on kysymys kokonaisen maan pääelinkeinoryhmän, maatalouden yhdeltä puolen, ja toiselta puolen lukuisien teollisuusryhmien olemassaolosta eikä mistään yksityisten tehtaitten ja yksityisten maatilanomistajien kumoon menosta.

Nyt käsiteltävänä olevassa tullitariffiehdotuksessa ovat yksinomaan tai pääasiallisesti rahatulliluontoisia vehnäjauhotulli, kahvitulli, sokeritulli sekä bentsiinintulli. Valtiovarainvaliokunta on hyväksynyt näille nimikkeille hallituksen ehdottamat tullikoroitukset paitsi kahvitullia, jonka valiokunta rahallisista syistä on ollut pakotettu koroittamaan kahdella markalla. Kahvitulli tulee täten nousemaan paahtamattomasta kahvista 12 markkaan ja paahdetusta kahvista 14 markkaan kilolta. Huolimatta siitä, että aikaisempi kokemus korkeista kahvitulleista on osoittanut salakuljetusta kahvissa tapahtuvan, on valiokunta katsonut olevansa pakotettu tähän koroitukseen menemään, osittain koska rahaa ei muista lähteistä ole ollut saatavissa, osittain koska salakuljetuksen vaara valiokunnan käsityksen mukaan nyttemmin on melkoista pienempi kuin vuosina 1926 ja 1927, jolloin salakuljetusta huomattavammassa määrässä tapahtui. Nythän on olemassa erikoinen merivartiosto kieltolakirikkomuksia varten. Tämä merivartiosto voinee myöskin jossakin määrin pitää silmällä sitä, ettei kahvia salakuljeteta. Tä-

män lisäksi on solmittu naapurivaltioitten kanssa salakuljetuksen ehkäisemistä koskevia sopimuksia, jotka erityisesti vaikeuttavat kahvin salakuljetusta Ruotsista. Näin ollen valiokunta katsoi, ettei kahvissa nyt koroitetun tullinkaan vallitessa tulisi tapahtumaan sellaista salakuljetusta, että se vähentäisi huomattavassa määrässä kahvin tullin tuottoa.

Vehnäjauhotulli muodostunee nyt ensimmäistä kertaa myöskin suojelustulliksi. Kun nimittäin vehnätulli jää ennalleen eli yhteen markkaan kilolta ja vehnäjauhotulli nostetaan 2 markkaan 10 penniin kilolta, muodostuu mahdollisuuksia kotimaisen vehnämyllyteollisuuden kehittämiseksi. Valiokunnassa on tosin julkituotu epäilyksiä siitä, onko nykyisten vaikeitten rahaolojen vallitessa syytä kiinnittää kymmeniä, kenties satanen miljoonaa uusien myllyjen rakentamiseen olosuhteissa, jotka eivät täydellisesti takaa myllyjen kannattavaisuutta. Erikoisesti on huomautettu siitä, että valtiolla ei ole nykyoloissa aihetta edes lainainkaan muodossa ryhtyä tätä teollisuutta tukemaan. Toiselta puolen on ilmeistä, että olojen palauduttua säännöllisiksi vehnämyllyteollisuudella on maassamme luonnollisia kehittymisen mahdollisuuksia, jonka lisäksi se ilmeisesti kykenee kehittämään meille jo lupaavassa alussa olevaa vehnänviljelystä. Jauhatuspakon ja palkkiojärjestelmän kautta kykenee vehnänviljelyksemme aikanaan melkoisesti laajentumaan ja vahvistamaan viljelijäinsä asemaa.

Paitsi rahallisia näkökohtia on käsiteltävänä olevassa ehdotuksessa suurta huomiota kiinnitetty myöskin kotimaisen tuotannon suojelemiseen. Ahdas aika on opettanut, että tuotantoa ei voida ylläpitää ilman riittävää tullisuojaa. Maatalouden tila on kuten tunnettua kansainvälisillä markkinoilla tapahtuneen hintaromahduksen kautta muodostunut erittäin kriitilliseksi. Toiselta puolen ovat viime pulavuodet erittäin selvästi osoittaneet, että maatalous yhä edelleenkin on talouselämämme selkäranka, joka ratkaisevasti vaikuttaa koko kansantalouteemme. Ellei se saa tuotteistaan ainakin tuotantokustannuksia vastaavaa hintaa, kulkee maatalous turmiotaan kohti ja koko maan talouselämä ei pääse elpymään. Toiselta puolen ovat monet teollisuuden haarat yleismaailmallisen ylituotannon ja hintojen laskun takia joutuneet sellaisiin vaikeuksiin, että näiden on miltei mahdotonta jatkaa tuotantoaan entisessä laajuudessaan.

Meillä on viime aikoina, myöskin eduskunnassa, paljon puhuttu työttömyyden estämisestä. Paras ja talouselämällemme kokonaisuudessaan tarkoituksenmukaisin keino työttömyyden vastustamiseksi on mahdollisuuksien luominen tuotannollemme jatkaa työskentelyään. Ne sadattuhannet, jotka kokonaan tai osaksi saavat toimeentulonsa maataloudesta, joutuvat työttömäin armeijaan ellei maataloutta saada kannattavaksi. Työttömyyden kasvamista teollisuustyöväen piirissä voidaan tehokkaasti ehkäistä ainoastaan tekemällä tullisuojan avulla teollisuuden jatkuva työskentely mahdolliseksi.

Kuluneena vuonna on useissa maissa toimeenpantu melkoisia tullinkoorituksia. Erikoisesti huomautettakoon, että Pohjois-Amerikan Yhdysvallat, jonka valtiotaloudelle tulleilla ei ole suurempaa merkitystä, viime keväällä koroitti sekä teollisuus- että eräiden maataloustuotteiden tullia siinä määrin, että tullimuuri tuskin missään kohonnee samalle tasolle. Koroitusta puolustettiin yksinomaan suojelusnäkökohdilla ja huomautettiin tällöin nimenomaan työväestön sekä ammatillisesti järjestyneen, että sos. dem. puolueeseen kuuluvan työväestön taholta, että tullisuoja oli tehokkain keino työttömyyden vastustamiseksi ja maan yleisen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Sama katsantokanta alkaa minun tietääkseni voittaa alaa myös Suomen tehdastyöväen piireissä, kuten ne monet mielenilmaisut, joita valtiovarainvaliokunnalle tulliasiassa on viimeisinä viikkoina esitetty, selvästi osottavat. Meidän maamme työväestö alkaa yhä selvemmin tajuta, että ellei teollisuudella ole työskentelyn mahdollisuuksia, ei myöskään työväestöllä ole työnsaantimahdollisuuksia, ja niinmuodoin työnantajan ja työntekijän edut tässä kohden yhtyvät.

Hallituksen esityksessä on pyritty tasapuolisesti ottamaan huomioon maatalouden ja teollisuuden edut. Sama tasapuolisuus vallitsee siinä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, joka nyt on käsiteltävänä. Valiokunta on nykyisen vaikean aseman takia katsonut olevansa velvollinen tekemään eräitä muutoksia hallituksen esitykseen. Niinpä on katsottu tarpeelliseksi muuttaa hallituksen esitystä ruistullista siten, että rukiille mikäli mahdollista saataisiin taatuksi tuotantokustannuksia vastaava hinta

1 markka 25 penniä kilolta. Siinä mielessä on valiokunta muuttanut hallituksen esittämää rukiin tulliasteikkoa siten, että pohjatulli 1 markka 25 penniä laskee 1 markkaan vasta sitten kun rukiinhinta ylittää 1 markka 25 penniä. Seuraava tullinalennus 75 penniin tapahtuu vasta silloin kuin rukiin cif-hinta ylittää 1 markka 50 penniä. Hallituksen esittämän 50 pennin tullimäärän on valtiovarainvaliokunta jättänyt kokonaan pois. Vaikkakaan nämä muutokset eivät tällä hetkellä takaa rukiille tuotantokustannuksia vastaavaa hintaa, on kuitenkin odotettavissa, että tämä hinta ensi vuonna saadaan, koska todennäköistä on, että rukiin hinta tulee ylittämään yhden markan.

Teollisuuden suojatulleihin on valiokunta tehnyt eräitä muutoksia ja lisäyksiä. Ensinnäkin on jalostetun sokerin tuliia nostettu 10 pennillä. Hallituksen ehdottama tullisuoja 40 penniä ei nimittäin itse asiassa, kun kyseellisellä teollisuudella on noin 10 %:n raaka-ainehukka, merkitse enempää kuin noin 5 pennin tullisuojaa. Kun jalostetun sokerin tuonti viime vuosina on uhkaavasti kasvanut, ylittäen viime vuonna jo 19 miljoonaa markkaa ja lisätuonnin vaara varsinkin Venäjän taholta edelleenkin on suuri, on valiokunta pitänyt kansantalouden edun mukaisena, että tämän vanhan teollisuuden jatkuva kehitys turvataan. Vehnäjauhon tullin koroittamisen yhteydessä on hallitus unohtanut ottaa huomioon makarooniteollisuuden. Tällä teollisuudella on tosin tähtitulli, mutta suomalaissaksalaisessa kauppasopimuksessa taataan Saksalle kiinteä tulli 1 markka 75 penniä. Kun raaka-aineen vehnäryynien tulli nyt nousee 2 markkaan 10 penniin, menettää tämä teollisuus siis tullisuojansa Saksaan nähden kokonaan. Koska mitään syytä ei voida esittää sen puolesta, että tämä teollisuus ehdoin tahdoin tapettaisiin, ehdottaa valiokunta muistutuksen ottamista nimikkeeseen 45, joka sallii vehnäryynien tuonnin makarooniteollisuuden tarpeiksi entisellä tullilla.

Hallitus on esittänyt tähteä eräille hattunimikkeille. Yhtyen tullihallituksen käsitykseen, että tähtiä olisi pantava vain sellaisissa tapauksissa, jolloin ulkomaisen dumpingin olemassaolo on aivan selvä, on valiokunta muuttanut kyseellisten nimikkeiden tullit kiinteiksi korottamalla ne osapuilleen niihin määriin, jotka oli suunniteltu. Nimikkeen 316 on valiokunta jakanut kahtia siten, että toiseen on otettu hattuteelmät, joiden tullia muotiliikkeissä työskentelevän varsin suurilukuisen henkilökunnan työnsaantimahdollisuuksien turvaamiseksi on koroitettu vain vähän. Nimikkeen toiseen kohtaan on otettu lakit ja niille asetettu tämän verrattain virkeän teollisuuden turvaamiseksi korkeammat tullit. Tähti on myöskin poistettu nimikkeeltä 334 ja sille asetettu koroitettu kiinteä tulli. Lestiteollisuuden kehittämiseksi on nimike 364 jaettu kahtia ja lestiteelmille asetettu melkoisesti alennettu tulli. Pahvinimikkeistä on kotimaisen teollisuuden turvaamiseksi nimikkeelle 407 annettu uusi sanamuoto. Kotimaisen pohjanahkateollisuuden, joka monet vuodet on saanut taistella suuria vaikeuksia vastaan, tukemiseksi on nimikkeelle 467 annettu tähti. Sijoittamalla muistutus nimikkeen 596 jälkeen on ruostumattomasta teräksestä tai raudasta tehdyille veitsille annettu tarpeellinen tullisuoja. Muuttamalla nimikkeen 645 sanamuotoa on tullisuoja saatu kupariastioita valmistavalle teollisuudelle. Hehkulampputeollisuudelle ehdotetaan tähti sekä tiiliteollisuudelle tullisuoja koroittamalla kiinteää tullia. Käsiteltäessä tulliehdotusta eduskunnassa aikaisemmilla valtiopäivillä on yleensä huomiota kiinnitetty yksinomaan suojelusnäkökohtiin. Olot ovat olleet melkoista paremmat kuin nykyhetki. Valtion rahallinen tilanne ei ole ollut niin vaikea, eikä myöskään erinäisten tuotannollisten ryhmien asema niin toivoton kuin tällä hetkellä.

Kun nyt suuri valiokunta ryhtyy hallituksen esitystä ja valtiovarainvaliokunnan mietintöä käsittelemään, pyytäisin erikoisesti kiinnittää suuren valiokunnan jäsenten huomiota siihen tosiseikkaan, että nyt eletään poikkeuksellisissa oloissa niin hyvin valtion rahalliseen asemaan kuin maassa vallitsevaan yleiseen taloudelliseen tilanteeseen nähden. Nyt ei ole aika harkita ja odottaa tullikomitean mietintöä ja selvityksiä, niin hyviä kuin ne aikanaan saattavat ollakin, nyt meidän täytyy nopeasti ja ripein ottein saada valtiolle sen tarvitsemat tulot ja samalla tuotannolliselle elämällemme se turva, jota se tarvitsee voidakseen rauhallisesti työskennellä. Meillä ei ole oikeutta ajaa tämän maan taloudellinen elämä sellaiseen kriisiin, joka on välttämätön seuraus siitä, jos maatalous ja erinäiset teollisuudet saavat jatkuvasti koko ensi vuoden työsken-

nellä niissä ahtaissa oloissa, joissa ne tänä syksynä ovat työskennelleet.

Minä pyydän siis suositella suurelle valiokunnalle valtiovarainvaliokunnan mietinnön hyväksymistä muuttamatta.

Valtiovarainministeri Vennola: Pyysin puheenvuoroa erityisesti ed. Kedon lausunnon johdosta. Hän antoi niinhyvin hallitukselle kuin valtiovarainvaliokunnalle erittäin huonon todistuksen niistä toimenpiteistä, joista molemmat ovat yhtyneet pulakauden tullipolitiikkaan nähden. Minun täytyy kuitenkin todeta, että ed. Keto toistaa niitä yleisiä periaatteita, mitkä hän täällä kymmenkunta vuotta on toistanut aina tullikäsittelyssä. Minä en ole huomannut niissä yhtään mitään kehitystä, ne ovat olleet aina yhtä ja samaa ja vieraat reaaliselle todellisuudelle. Siinä lausunnossa, minkä hän nytkin antoi, hän kokonaan unohti sen, että me elämme aivan erikoisissa oloissa ja että ne taloudelliset lait, jotka normaalioloissa toteutuvat ja joita on otettava huomioon, eivät nykyisin pääse vaikuttamaan, sentakia, että on olemassa niin paljon erinomaisen suuria ja voimakkaita syrjävaikuttimia, jotka ohjaavat taloudellista elämää kokonan toisiin suuntiin, kriisiin, josta selviytymiseksemme juuri työskentelemme suurten vaikeuksien kanssa. Kun ed. Keto moitti tulliverotusta, niin hän näytti myöskin unohtavan, että uudenaikaisempi käsitys arvostelee tulliverotusta toisella tavalla kuin aikaisemmin noin pari-, kolmekymmentä vuotta sitten tehtiin. Veron siirron kysymys ja sen arvostelu on edistynyt niin, että monet niistä veroista, joita on pidetty ihan selvinä, oikeastaan tulevat rasittamaan, samalla tavalla kuin tulliverotuskin, aivan kokonaan toisia kansanluokkia kuin mitkä luokat niitä ensi sijassa maksavat. Näin on laita monessa tapauksessa esim. tulo- ja omaisuusverotukseen nähden, samoinkuin moneen muuhunkin välittömään verotukseen nähden, jota on pidetty aivan itsestään selvänä. On myöskin otettava huomioon, että juuri pula-aika on asettanut valtiotaloudelle ja myös kansantalouspolitiikalle aivan erikoisia tehtäviä. Ja näiden tehtävien laadun ja toimenpiteet, ne dikteeraa suoraan sanoen nykyinen pulatilanne. Ei tulla lainkaan toimeen sillä, että menemme työntekijöille, maataloustuottajille tai teollisuudenharjoittajille pitämään esitelmiä joistakin taloudellisista laeista, jotka normaalioloissa toteutuvat. Minä tahtoisin kuulla niiden reaalisissa oloissa työskentelevien mielipidettä, kun heidän hätäänsä koetettaisiin parantaa tällaisilla esitelmillä. Täytyy lähteä siitä, että hallituksen toimenpiteissään täytyy pitää yllä maan tuotantoelämää, eikä odottaa niin kauan, että tuotantoelämä vaikeassa kriisissä tyrehtyy. Ulkomainen painostus dumpingin muodossa, erilaisten vientipalkkioiden muodossa j. n. e. on niin erinomaisen suuri, että jos ei tulla apuun, niin varsin laajat tuotantoalat meillä sortuvat. Ei ole suinkaan vaikea todistaa, että tarjotaan täällä erilaisia tuotteita niinhyvin maatalouden kuin teollisuudenkin alalla puolesta ja allekin niiden varsinaisista tuotantokustannuksista. On ymmärrettävää, etteivät työnantajat eivätkä myöskään työntekijät voi jatkaa työtä maassamme näillä edellytyksillä. Kun herra Keto puhuu siitä, että nykyään tällä hetkellä maat pyrkivät alenevaan suuntaan, niin viimeisten vuosien politiikka on ollut juuri tullilainsäädännössä ylenevää suuntaa siitä syystä, että on huomattu, että sillä tavalla voidaan kipeimmästä pulasta selviytyä, säilyttää kotimainen tuotanto käynnissä ja sen kautta säilyttää myöskin työtilaisuudet työväestölle tässäkin pulatilanteessa.

Hallitus on esityksessään sanonut, että tämä on ainoastaan yksi keino helpottaa nykyisiä vaikeuksia. Alleviivaan erityisesti „yksi keino", koska näiden keinojen rinnalla täytyy käyttää muitakin. Ei ole nimittäin unohdettava, että näissäkin toimenpiteissä on tasapaino säilytettävä, eikä saa antaa mennä tullilainsäädännön niin pitkälle, että se luo keinotekoisia teollisuuksia, jotka ainoastaan korkean tullin suojassa pysyvät pystyssä. Ei saa myöskään niiden avulla vaikuttaa niin, että teollisuuden tai maatalouden harjoittajat vaipuvat välinpitämättömyyteen, eivätkä pane toimeen niitä teknillisiä edistyksiä ja parannuksia, joka on se peruskeino, jolla yleensä selviydytään kriisiajasta ja mennään eteenpäin. Ei saa myöskään antaa asioiden mennä siihen, että ehkäistään liian korkean tullilainsäädännön avulla talouselämää mukautumasta siihen uuteen asiaintilaan, mikä kriisin jälkeen syntyy.

Hallitus on nämä periaatteet siinä esi-

tyksessä, minkä se on eduskunnalle jättänyt, ottanut huomioon. Ei niitä tullinkoroituksia, joita eduskunnalle on esitetty, ole esitetty ainoastaan siitä syystä, että suosittaisiin jotakin tuotannon alaa, joko maanviljelijöitä tai erikoisia teollisuudenharjoittajia, mutta ne on esitetty kokonaisuuskysymyksenä pelastua siitä kriisistä, missä nyt ollaan, ja säilyttää niin hyvin tuotantoelämä kuin itse työntekotilaisuudet maassa. Tuhannet ihmiset ovat näistä toimenpiteistä riippuvaisia. Jolleivät maanviljelijät saa apua, niin niiden tuotantoelämä pysähtyy, siitä ei pääse yli eikä ympäri, ja silloin ne monet sadattuhannet henkilöt, jotka ovat tästä työalasta riippuvaisia, jäävät vaille toimeentulomahdollisuuksia.

Tullilainsäädäntö se on tällä hetkellä yksi toimenpide, niinkuin hallitus esityksessään sanoo, helpottaa nykyistä tilannetta, säilyttää tuotantoelämän ja säilyttää maassa työtilaisuudet. Tällä ei ole sanottu sitä, että tämä lainsäädäntö, mikä nyt on yhdeksi vuodeksi tässä pulatilanteessa esitetty, olisi viimeinen sana. Päinvastoin olen sitä mieltä, että tämä lainsäädäntö on tarkistettava niin pian kuin päästään parempiin oloihin.

Kun herra Keto koettaa sovittaa yleisiä jo vuosikymmenien vanhoja antaa mennäteorioja nykyiseen pulatilanteeseen, niin hän tekee siinä erinomaisen suuren erehdyksen ja osoittaa, että hän kyllä niitä muistaa, mutta että hän ei osaa toimia realisten olojen mukaan.

Huomautuksiani ei myöskään jäävää se, mitä aivan hiljakkoin esitettiin eräässä kansantaloudellisessakin aikakauskirjassa, nimittäin että useissa maissa on täytynyt olojen muututtua jättää nämä pula-ajan toimenpiteet. Se osoittaa vaan, että ne ovat aikansa palvelleet.

Olen siis sitä mieltä, että niin hyvin maanviljelijäin kuin teollisuudenkin edustajain ei suinkaan pidä tuudittautua siihen uskoon, että näiden korkeiden tullien suojissa voidaan mennä ikuisesti eteenpäin. Päinvastoin heidän pitää koettaa ratsionalisoida tuotantoelämänsä, laskea tuotantonsa kustannuksia ja sillä tavoin kohottaa kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla samoin kuin kotimaisilla markkinoilla. Se on ainoa varsinainen perusapu, joka on pysyväistä laatua. Kun valtiovarainvaliokunta on yhtynyt hallituksen pyrkimyksiin, niin on se, päinvastoin kuin mitä ed. Keto on täällä esittänyt, käsittääkseni arvioinut tilanteen aivan oikein ja osoittautunut tässä pulatilanteessa toimintakykyiseksi, jotavastoin ed. Kedon politiikalla voidaan pitää ainoastaan esitelmiä.

Minä en halua ryhtyä yksityiskohtaisemmin käsittelemään niitä teknillisiä huomautuksia, mitä ed. Keto teki. Hän istuu n. s. tullitariffikomitean työvaliokunnassa. Sehän on mahdollista, että niissä voi erikoiskohdissa olla varteenotettavaa, minulla ei ole ollut tilaisuutta nyt tässä niitä yksityiskohdissa tarkastaa. Mutta kun hän syyttää sitä, että niin hyvin hallitus kuin valtiovarainvaliokunta olisivat huolimattomasti valmistaneet näitä asioita, niin tahdon mainita, että hallitus on erittäin perusteellisesti niitä harkinnut ja että tullihallitus on kaikista näistä esityksistä antanut lausuntonsa ja asiantuntijainsa avulla ne tutkituttanut, samoinkuin hallitus on monissa tapauksissa neuvotellut niistä asiantuntijain kanssa. Jos n. s. tullikomitean työvaliokunta voi tässä esittää jotain uusia asioita vastaisuudessa, niin sitä vastaanhan ei ole mitään muistuttamista. Toivottavasti se työvaliokunta joskus tulee valmiiksi esityksillään, niin että kansalaiset saavat niistä tietää. Mutta arvelenkin, että saamme vielä monta kertaa käsitellä tulliesityksen, ennenkuin saamme valmiiksi sen vakinaisen tullitariffin, jota tämä tullikomitean työ tarkoittaa. Niistä asioista, mitkä täällä nyt jo ovat esillä, voisi pitää pitkiä esitelmiä, jos tahtoisi, ja kun ajattelemme, että nimikkeitä tulee ehkä toistatuhatta käsiteltäväksi, kun tämä vakinainen tullitariffiehdotus tulee, niin on siinä kyllin urakkaa. Ei nyt voida jäädä odottamaan sitä tilaisuutta, jolloinka tämä tekele tulee julkisuuteen. Meidän on mentävä vuodesta vuoteen sen tiedon nojalla, mikä meillä nyt on. Ja tullihallitus katsoo sillä järjestelyllä, mikä nyt on olemassa, voivansa tulla toimeen.

Kun ed. Keto on esittänyt, että täällä on erinäisiä tullikorotuksia teollisuuksille ehdotettu, jotka hänen mielestään eivät olisi tarpeellisia, niin minulla ei ole mitään erityistä sanottavaa tätä muistutusta vastaan. Niinhän voi olla. Yksi pitää yhdestä, toinen toisesta. Hallitus on asettunut sille kannalle, että meidän on koottava

teollisuuttamme ja taloudellista elämäämme. Olemme liian yksipuolisessa taloudellisessa toiminnassa tällä hetkellä. Elämme pääasiallisesti puutavarateollisuudesta, maanviljelyksestä, mutta laajat alat monia teollisuuksia ovat vielä kehittymättömiä, joista teollisuuksista muissa maissa yhä suuremmat kansanjoukot saavat toimeentulonsa. Mainitsen vain yhden, metalliteollisuuden, jossa meillä on aivan erinomaisen kouliintunut ja hyvä työväestö, mutta joka taistelee erinomaisten vaikeuksien kanssa tällä hetkellä, kun 40—50 % alihinnalla tarjotaan ulkomaisia tavaroita dumpingin avulla. Ei dumpingissa ole kysymys ainoastaan teknillisestä edistyksestä, jota esim. Saksa on tehnyt, ei siitä ole kysymys. Siinä on kysymys yksinkertaisesti alitarjonnasta, jolla Saksa koettaa pitää tehtaansa yllä ja työväelleen työtilaisuuksia. Se tarjoaa tuotteitaan täällä alihinnalla maksattamalla kotimaassa korkeammat hinnat, toisin sanoen rasittamalla oman maansa väestöä. Tällaisia tilaisuuksia meidän täytyy koettaa välttää ja koottava, monipuolistutettava meidän taloudellista elämäämme. Muuten me emme voi saada karttumaan niitä työtilaisuuksia, mitä kasvava väestö vaatii. Jos ei hallitus ja talouspolitiikka ota tätä huomioon, niin se menettelee epäviisaasti. Sen takia olemme esittäneet esim. tullia sellaisillekin erinäisille metallitavaroille, jotta tuo monta tuhatta työläistä käsittävä metalliteollisuus ei tukehtuisi. Sentakia olemme esittäneet tullia myöskin lasitavaroille 10 penniä, jottei tuo pariin tuhanteen nouseva lasiteollisuudessa työskentelevä työväki kadottaisi työtilaisuuksiaan. Olemme siksi hyvin huolellisesti tutkineet kunkin teollisuuden, joka kärsii ja on menemässä nurin siitä kilpailusta, mitä ulkomaiden taholta on olemassa. Saman asian takia olemme ehdottaneet pientä tullia jalkine- ja nahkateollisuudelle, koska viidettä tuhatta työläistä työskentelee sillä alalla ja koska se teollisuus oli jo joku vuosi sitten aivan tuhon omana kunnes sitä autettiin tulleilla.

Eivät tullit ole nyt mitään sellaisia, jotka aina ovat ehdottomasti pahasta. Niitä käyttävät kaikki maat, ja eri maiden työväestökin pitää kovaa porua monessa tapauksessa silloin kun niihin mennään kajoamaan pelätessään työttömyyttä. Ei niitä ole myöskään arvosteltava yksinomaan sen mittapuun ja niiden kaavojen mukaan, mitä yksipuolisesti on esitetty. Tärkeämpää on, että kansakunnan tuotantoelämä säilyy, sen teollisuus monipuolistuu samoin kuin maanviljelys ja että sen väestöllä on työtä. Joskin se tulleissa saa maksaa jonkun verran veroa, niin jos sillä on työtilaisuuksia, niin sen toimeentulon probleemin ratkaiseminen on silloin oikealla tolalla. Eikä ole syytä kompastua kiistelemään silloin, kumpi verotustapa pulatilanteessa olisi oikea. En tahdo kiistää, että verotuksen oikeudenmukaisuuden kannalta voidaan muistuttaa paljon, mutta senkin probleemin käsittely pula-aikana ja kansantaloudellista taustaa vastaan muodostuu tällaisena aikana toiseksi kuin ainoastaan vissien ahtaitten näkökohtien mukaan, joiden avulla ei voida tilanteesta selviytyä.

Ed. Kesti: Herra puhemies! — Suomen tullipolitiikka on kokonaisuudessaan jo pitkät ajat kulkenut niin täydelleen väärään suuntaan, että kun sitä tällä hetkellä arvostelee, niin arvostelu ei kohdistu suinkaan yksinomaan tähän hetkeen, vaan on tunnustettava, että suunta on vanhojen aikoen perintöä. Valtion verotulojen kokonaismäärässä on välitön verotus suhteellisesti vähenemistään vähentynyt samaan aikaan kuin välillinen verotus on huimasti lisääntynyt. Nykyinen hallitus sen paremmin kuin valtiovarainvaliokuntakaan ei ole suinkaan tahtonut lähteä tämän kehityksen tietä katkaisemaan.

Perinnäistavoilleen uskollisena seuraa tämä esillä olevan talousarvion tulopuoli edellisten vuosien esimerkkiä. Että tämä suunta on koko kansan kannaltakin, mutta erittäinkin pienviljelijäin kohdalta väärä, sitä vastaan ei suinkaan täällä yksikään tahtone väittää. Useat taloustieteilijät meidänkin maassamme ovat täysin sitovasti todistaneet, että tulliveroa joutuvat kaikkein eniten maksamaan juuri pienviljelijät. Tehtäköön sitten vertailu viljelysalan tai henkilömäärän perusteella. Jokainen talousarvio, joka tulliverotusta lisää, lisää pienviljelijäin verotusta. Verotusnäkökannalta katsoen on minun pienviljelijäluokan edustajana velvollisuus panna vastaan kysymyksessäolevaa tulliesitystä, joka ei pyri panemaan sulkua tälle nousevalle tulliverotukselle vaan lisäämään sitä. Mitä sitten tämän tulliesityksen suojelustulleihin

tulee, niin ottaen huomioon maataloutemme niinkuin teollisuutemmekin laadun voi täydellä syyllä väittää, että meillä tullisuojelua harjoitetaan aivan väärästä päästä. Puuttumatta lähemmin teollisuuden suojeluun, joka pyrkii pystyttämään ja ylläpitämään meillä epävoimallista teollisuutta luonnollisen kustannuksella, tahdon lähemmin kosketella nimenomaan maataloustuotannon suojelutoimenpiteitä tullipolitiikassamme.

Maataloushallituksen järjestämien kirjanpitotilojen tilastot osoittavat, että maataloutemme on valtavasti karjatalousvoittoinen. Viljanviljelys muodostaa esimmiten pientiloilla vain noin $^1/_{10}$ koko maataloustuotosta, karjataloustuoton ollessa yli $^8/_{10}$ koko maataloustuotosta ja maatalouden sivutuotantomuotojen vajaa $^1/_{10}$ koko tuotosta. Tämä maamme maan- ja luonnontieteellisiin olosuhteisiin katsoen luonnollinen tuotantosuunta on painanut koko maatalouteemme oman leimansa, mistään keinotekoisista häiritsemisyrityksistä huolimatta, mitä viime vuosikymmeninä on m. m. viljatullipolitiikalla yritetty harjoittaa. Että tämä suunta on myöskin taloudellisesti oikea, sen todistavat puolestaan äsken mainitsemani kirjanpitotilojen tulostiedot, jotka osoittavat, että juuri niitten tilojen kokonaistuotto ja puhdas voitto ovat olleet suurimmat, joilla tiloilla on ollut voimakkain karjatalous, minkä johdosta tohtori Sunila onkin lausunut, että maatalouden kannattavaisuus on kaikkina tutkittuina tilivuosina ollut hyvin ratkaisevasti riippuvainen karjatalouden voimakkuudesta. Tästä luonnollisesta maataloutemme suuntautumisesta olisi luullut maatalouspoliitikkoittemme ja ennen kaikkea juuri tohtori Sunilan, joka näitä kirjanpitotuloksia on tutkinut, vetävän sen johtopäätöksen, että maataloutemme on johdettava ja kehitettävä yhä edelleen tätä luonnostaankin kannattavinta suuntaa seuraten. Niin eivät kuitenkaan ole menetelleet vaan ovat he lähteneet työskentelemään johtaakseen maataloutemme taasenkin sellaisille urille, josta sen kokonaistalous tulee varmaan kärsimään. Houkuttelemalla laajaperäistä viljanviljelystä kohden, josta olisi varmana seurauksena se, että luovuttaisiin viljanhinnan keinotekoisen koroituksen kiihoittamana karjataloudessa välttämättömän juurikasvin y. m. hiukan enemmän ruumiillista työvoimaa vaativasta työmuodosta. Mistä tämä tällainen järjettömyys ja koko kansantaloutemme kannalta tuomittava esiintyminen johtuu? Se ei voisi olla selitettävissä, ellei tietäisi, että ne, jotka tämän viljatullin puolesta suojatullina peistä taittavat, ovat työskentelemässä suurmaanomistajien laskuun. Niissä suurissa talouksissa, kuten edellä sanoin, joissa koko maataloustuotto on yleensä paljon alhaisempi kuin pientiloilla ja viljanviljelys tuoton ollessa hehtaaria kohden jokseenkin samansuuruinen kuin pientiloilla, on viljatuoton merkitys suhteellisesti paljon suurempi kuin pienviljelyksessä. Sitäpaitsi soveltuu konevoima suurmaaviljelykseen, joten siinä muuttumalla karjataloudellisesta enemmän viljanviljelystalouteen vapauduttaisiin ruumiillisen työvoiman käytöstä, joten työttömäin laumaa sieltäkin päin saataisiin ruveta odottamaan. Ja tämän sijalle tullut työvoima tuotettaisiin ulkomailta koneiden ja niiden polttoaineiden muodossa, joten viljanhinnan keinotekoinen koroittaminen tulleilla ei lisäisi työvoiman menekkiä vaan päinvastoin vähentäisi sitä. Toinen syy suurmaanviljelijäin viljatullipolitiikkaan on se, että he tulisivat tämän kautta saamaan täyden hyvityksen sen osalle tulevista maataloutta rasittavista tulleista, niinkuin se epäilemättä tekisin, sillä niin siltä taholta selitetään avoimesti. Samoin samalla reistataan uskotella pienviljelijöillekin, että maataloutta tulee tullisuojan avulla tukea korvaukseksi niistä rasituksista, mitä kulutustavaroiden tullit pienviljelijöillekin aiheuttavat. Kuinka jesuiittamainen tämä selitys on nähdään heti kun kysymystä vähänkin lähemmin tarkastetaan. Pienviljelys joutuu hehtaaria kohden tullirasituksia maksamaan 13—14-kertaa enemmän kuin suurviljelijä mutta pienviljelijä ei suinkaan voi tuottaa viljaa 13—14 kertaa enemmän hehtaaria kohden, kuin suurviljelijä, vaan, kuten tilastot osoittavat, jokseenkin saman kuin suurviljelijät. Mutta suurviljelijä voi myydä sadostaan sen osan, joka on yli hänen oman tarpeensa. Niin ollen tulee hän saamaan sen hyödyn, minkä viljatullin avulla saadaan mutta pienviljelijä tarvitsee syödä viljelemänsä viljan. Ainoastaan hän saa siitä sen hyvityksen, että on tietoinen syödessään, että se olisi kallista, jos joutuisi se myytäväksi ja siitä

huolimatta hän joutuu suurviljelijään verraten maksamaan 13—14 kertaa korkeammat menot hehtaaria kohden maataloutta rasittavien tullien muodossa. Viljatulli soveltuu siis hyvin suurmaanomistajille heitä kohtaavan tullirasituksen korvaamiseksi ja siitä johtuukin yhteinen ääni, mikä on viime aikoina ollut suurmaanomistajain ja teollisuusmiesten kesken suojatulleista kuinka ne panisivat tässä maassa rattaat pyörimään. Mutta minä olisin halukas tietämään, mistä tulisi sille kansanosalle rahoja ostaa näitä tuotteita, joita tullisuojassa tuotettaisiin, jotka eivät näistä tulleista saisi hyötyä. Sillä eihän tuotannosta liene yksinään hyötyä vaikka tullit takaisivat niille suuremmatkin hinnat.

Edellä olen osoittanut sen, että viljanviljelyssuuntaa ei ole missään tapauksessa koroitettava karjatalouden kustannuksella, joka vaara viljanhinnan keinotekoisella koroituksella saattaisi olla. Maatalouden tulee kulkea luonnollisen kehityksen osoittamia suuntaviivoja. Silloin on ennen kaikkea huolehdittava karjatalouden kehittämisestä ja suojelemisesta. Sitä ei meidän maassammekaan voida kahlita kuten on laita useasti viljan viljelyksen suhteen (Ed. Lahdensuo: Kuinkas se nyt kannattaa?). Senvuoksi olisi karjatalouden kannattavaisuutta valtion taholta ryhdyttävä tukemaan (Keskustasta: Siinäpä se on!) m. m. siten että karjatalouden tuotteiden keinotekoiset kilpailijat kotimaisilla markkinoilla verotettaisiin niin raskaasti, että ne eivät maan pääelinkeinoa kykenisi kokonaan tuhoamaan. Ne nykyään tuottavat niiden teollisuuden harjoittajille miljoonia, eikä tästä verotuksesta olisi vahinkoa sille kuluttajaväestölle, joka ei maataloudessa olekaan tuottajana, koska nyt jo ollaan pakoitetut sitä väestöäkin verottamaan maatalouden suojatulleilla. Viljatullin puolustajat ovat aina vedonneet m. m. siihen vaaraan mikä sodan sattuessa voisi kohdata maata, jos ei viljanviljelys maassa kannata. Minä puolestani tahtoisin osoittaa väitteet jo etukäteen arvottomiksi. Mitä nimenomaan maatalouteen elintarpeiden tuottajana tulee, niin ei suinkaan yksikään maanomistaja voi väittää, etteikö sellainen maatalous, missä on voimakas karjatalous, tarvittaessa kykene tuottamaan enemmäin viljaa kuin se, mistä on viljanviljelyksen vuoksi yksipuolisena taloutena saatu karjatalous ja maan voimaperäisyys häviämään. Sitä paitsi voimakas karjatalous sodan syttyessä muodostaa jo yksistään elävässä karjavarastossaan erinomaisen arvokkaan elintarvevaraston. Voidaanhan karjatalousvaltainen maatalous jo yhdessä vuodessa muuttaa tuottamaan pääasiassa viljaa jos muuten ilmastosuhteet sen sallivat samalla kuin tällainen koko maataloutta harjoittava maanviljelys on voimakkaampi antamaan viljasadot suuremmat kuin yksipuoliseen viljanviljelysmuotoon perustuva talous. Samoin väittävät viljatullin kannattajat että meiltä menee suuria summia rahaa maasta viljanostoon ulkomaille jos ei viljantuontia tullin avulla rajoitettaisi. Minä voinen siinä suhteessa puolustautua ainoastaan sillä, että jos karjataloustuotteiden vienti meillä pienenisi yksipuoliseen viljanviljelykseen siirryttäesssä, niin ei luonnollisesti ulkomailta saataisikaan silloin maahamme rahaa kuten tähän asti. Tämän kysymyksen täytyy saada yksinomaan sen seikan ratkaista, mikä meille, kansalle on edullisempaa. Jos saksalaisten ja venäläisten kannattaa meille myydä viljaa halvemmalla kuin mitä me voimme tuottaa niin emme me jatkuvasti myös voi taistella sitä dumpingia vastaan tämänkään viljatullin avulla, sillä silloinhan meidän täytyy myöntää se, että meillä viljanviljelyskustannukset ovat liian korkeat ja näin ollen meidän on ryhdyttävä etsimään niitä vikoja, jotka sen aiheuttavat. Meillähän tässä maassa ei kannata mikään. Silloin ei luonnollisesti tullitkaan jollakin tuotantoalalla voi sitä toiseksi tehdä. Tullien avulla voidaan kyllä tilapäistä apua saadakin mutta se on vaan tilapäistä ja se voi samalla kostaa itsensä ja viedä suurempaan romahdukseen. Meidän kansamme on tästäkin lähtien kyettävä kilpailemaan muitten maitten kanssa kuten on ollut tähänkin asti, sillä tässä jatkuvassa tullipolitiikassa en minä näe enää terveellistä itsepuolustusvaistoakaan. Minä olen valmis ensimmäisenä myöntämään, että meillä vallitsevan maatalouspulan poistamiseksi tarvitaan erikoisia toimenpiteitä, mutta kuten olen edellä osoittanut, eivät viljatullit kykene sitä poistamaan ainakaan pienviljelijäin kohdalta, joiden leipäkin muiden nousevain menojen lisäksi vielä kallistuisi, jota ainakin Pohjois-Suomen pienviljelijäväestö on pakotettu suurimmalta osalta ostamaan oman kasvat-

tamansa viljan lisäksi. Talouspulan poistamiseksi maasta on ensimmäiseksi ryhdyttävä tuotantokustannusten alentamiseen, mihinkä ei suinkaan päästä sillä, että elintarpeiden hintaa keinotekoisesti koroitetaan. Sillä emmehän mitenkään voi vaatia, eikä ole siihen mitään inhimillistä oikeuttakaan, että työmies alentaisi palkkansa samaan aikaan, kun sen elintarpeiden hintoja koroitetaan.

Palatakseni sitten tämän tulliesityksen kolmanteen päämäärään, talousarvion tasapainoon saattamiseen, tahdon sen lisäksi, mitä edellä olen sanonut, lisätä ainoastaan sen, että jos hallitukselle nyt kerta kaikkiaan on ollut mahdotonta talousarvion tasapainoon saattaminen ilman tätä vanhaa konstia, tullien koroittamista, niin olisi sen saanut tehdä sille taholle kansanluokkaa koskevaksi, mistä todella olisi rahaa ollut löydettävissä, eikä olisi pitänyt käydä köyhän kansan tyhjää kukkaroa puistamaan; tullikoroitukset olisi pitänyt suunnata ylellisyystavaroihin, joita hallitus ja valtiovarainvaliokuntakin on hyvin hellävaroen käsitellyt. Tästä näkee sen, että tulliverotusta tahdotaan kohdistaa köyhää kansanluokkaa kohden, kun sensijaan kansantaloudelle vaaralliselle ylellisyystavaroiden tuonnille ei edes pulakauden nimessä ole tahdottu asettaa esteitä. Tämä tekee tulliverotusvääryyden kaksinkertaiseksi.

Kuten alussa mainitsin, pidän tätä tähän asti käytännössä ollutta tulliverotuspolitiikkaa talousarvion tasapainoon saattamiseksi kaksiteräisenä miekkana, jonka jatkuva käyttö voi viedä siihen, että tulot sieltäpäin eivät enää tuottaisikaan toivottua tulosta.

Ed. Päivänsalo: Siihen nähden, että meidän maamme taloudellisen pulakauden tähden on pakko koroittaa sellaistenkin jokapäiväisten elämäntarveaineiden kuin viljan ja sokerin tullia, pidän tärkeänä, että koroitetaan silloin myös huvielämän välineitä sellaisia kuin filmintullia. Ehdotan sentähden, että kehittämättömien filmien tulli nimikkeen kohdalla 462 luokitellaan erikseen b momentiksi ja että se tulli, joka nykyjään on 25 markkaa kilolta, nostetaan 50 markkaan kilolta, sillä kiloon mahtuu paljon metrejä filmejä. Ulkomailta tuodaan tänne filmejä, jotka saavat aikaan paljon pahaa ja enimmäkseen pahaa ja minusta nyt tullin korotuksella voitaisiin koettaa vähentää ulkomaisten huonojen tavarain tuontia, ja tämmöisenä pulakautena voitaisiin ehkä saada joitakin miljoonia tällä lailla.

Ed. Salo: Minä pyysin puheenvuoron kosketellakseni myöskin viljatullikysymystä. Minä teen sen etupäässä siinä mielessä, että minä pyytäisin tässä tilaisuudessa hallituksen valtiovarainministeriltä tietoa, minkävuoksi ei hallitus ole saanut valmiiksi esitystä, jolla niiden seutujen, joissa viljanviljelys ei ole mahdollista, asema korjattaisiin, silloin kun ollaan pakotettuja turvaamaan muun Suomen viljelysmahdollisuuksia. Minä en ole koskaan ollut sitä mieltä, ettei maataloutta ole tulleilla suojattava. Onhan tällä kertaa selvää, kun hinnat ovat sellaiset kuin ne ovat, että Etelä-Suomessa sillä täytyy olla tullisuoja. Mutta toiseksi muuttuu tilanne, kun mennään niille seuduille, joissa ei ole mahdollisuuta viljellä viljakasveja, ainakaan siinä määrässä, että se on edullista. Silloin joutuvat sen seudun asukkaat maksamaan viljatulliverona enemmän kuin sille on kohtuullista. Kallion hallitus asetti komitean valmistelemaan eräänlaista ehdotusta tulliperuutukseksi niille seuduille, joissa viljan viljelys tuottaa luonnonesteiden ja ilmaston vuoksi vaikeuksia tai epäonnistuu. Tämä komitea laati perustellun mietinnön ja jätti sen hallitukselle. Tällä välin hallitus vaihtui ja paperit luonnollisesti jäivät sinne. Kun nyt me saimme uuden esityksen tullikoroituksista, olemme ottaneet sydämenasiaksemme kysyä, mikä on tämän komitean mietinnön kohtalo hallituksessa? Me nimittäin pidämme luonnollisena, että rinnan viljatullien kanssa myöskin käsitellään kysymystä, millä tavalla niitä seutuja, silloin tuetaan, joilla ei ole mahdollisuutta viljellä viljaa omiksikaan tarpeikseen, puhumattakaan siitä, että ne viljaa viljelemällä saisivat taloutensa rahoitetuksi. Pyynnöstämme huolimatta, vaikka olemme kääntyneet hallituksen puoleen, minkäänlaista esitystä eduskunnalle tähän asti ei ole kuitenkaan tehty. Minä myönnän, että sen esityksen valmistaminen, ja sen käytäntöönpaneminenkin on vaikeaa ja minä en ole valmis sanomaan kumpi muoto on parempi, tällaisen hyvityksen jakaminen alueittain tai siirtyminenkö joskus valtion viljamonopoliin. Mutta niin kauan kuin

sellainen suuri järjestely kuin ehkä monopoliin siirtyminen, johon ehkä tullaan, on toimitettu, hallituksen olisi tätä asiaa minun käsittääkseni pitänyt voida jotenkin hoitaa. Meillä löytyy Pohjoismaissa valtioita, jotka järjestelevät syrjäisten seutujen asioita tällä tavalla, hyvittävät niitä, jotka ovat joutuneet asumaan sellaisiin seutuihin, joissa viljelys ei menesty, ja ovat onnistuneet tässä sillä tavalla, että valtio ei siinä ainakaan ole suuria vahinkoja kärsinyt. Minusta on hallitus nyt, kun se pyynnöstä huolimatta ei ole tällaista esitystä, joka tekisi oikeutta niille seuduille, joissa emme ole viljelykseen nähden samassa asemassa kuin eteläsuomalaiset, lyönyt laimin asian järjestämisen ja me emme voi hyväksyä senvuoksi hallituksen tätä viljatullin koroitusehdotusta. Minusta hallitus asettaa siis koko suuren asian, jonka suurimman osan minä myönnän oikeaksi, asettaa vaaraan sillä, että se ei järjestä sen verrattain pientä osaa. Me emme edelleenkään tahdo pohjois-suomalaisina edustajina vastustaa Etelä-Suomen maatalouden tukemista. Mehän olemme vuodesta vuoteen edellisinä vuosina eduskunnassa olleet valmiit tukemaan sokerijuurikasviljelystä palkkioilla ja muilla avustuksilla, me tiedämme, että täällä täytyy olla tullisuoja ja olemme saaneet myöskin ymmärtämystä osaksemme siitä huolimatta, että meitä on syytetty huonoiksi köyhän kansan asianajajiksi mutta samalla meille on teroitettu, että jollain tavalla on niiden seutujen asemaa korjattava, joille ei ole mahdollista siirtyä viljan viljelykseen. Minä myönnän, saman periaatteen kuin ed. Kesti, että karjatalous on siellä se, joka paremmin kannattaa, mutta ei sekään yhtäkkiä voi nousta, ei valtion tukemanakaan, ainakaan siihen määrään, että se tällaisena pula-aikana kuin nyt on, voisi kansaa pelastaa. On huomattava, että me elämme juuri aikaa, jolloin ihmisten tulot siellä työnpuutteenkin vuoksi, vähenevät. Täytyy ikävällä todeta nyt, kun ostokyky on heikko tai rahaa ei ole lainkaan, leivän hinta nousee. Minusta tämän asian järjestäminen ei rahataloudellisestikaan olisi voinut olla niin vaikea, että sitä ei olisi voinut tämän tulliasian yhteydessä järjestää. Minä siis pyytäisin, että hallituksen puolesta tähän kysymykseen annettaisiin selvyys, ja onko meillä koskaan pohjois-suomalaisilla toiveita tällaisen esityksen saamiseen vai annetaanko hallituksen puolesta meille sellainen vastaus, että me olemme pakoitetut määräämään kantamme tässä tullikysymyksessä kenties hallitusta vastustavaan suuntaan.

Valtiovarainministeri V e n n o l a: Siihen kysymykseen, mikä minulle viimeksi tehtiin, tahdon mainita, että asia on parasta aikaa hallituksessa tutkittavana. Se komitean mietintö, josta mainittiin, on kyllä laajaperäinen, mutta käsitykseni mukaan se ei ole perusteellisesti harkittu. Tässä komitean mietinnössä ehdotetaan tulliperuutuksen antamista erittäin suurelle alueelle aina Oulunjoen vesistön koko pohjoiselle alalle. Niinpä tulisi vilja olemaan tullitonta m. m. Kemin ja Tornion kaupungeille, samaten kuin koko väestölle aina Oulunjoen vesistöä myöten. Niin hyvin köyhälle kuin rikkaalle tulisi tässä aivan sama lahja valtiolta. Samoin myöskin on otettava huomioon, että samat näkökohdat, mitkä tässä tuodaan esille, voivat tulla kysymykseen ja voidaan oikeutetusti esittää myöskin muilta Suomen tahoilta. Kyllä muissakin Suomen osissa on väestöä, joka ei viljele ruista eikä viljele yleensä mitään. Ja senkin täytyy maksaa leivästään tämä tulli. Asian täytyy tietysti sielläkin niinkuin muuallakin korvautua erilaisten elinkeinoalojen yhteys- ja vuorovaikutuksella. Muutenhan me joutuisimme aivan mahdottomiin tullipoliittisiin järjestelyihin.

Erikoisena ryhmänä on käsitelty Enontekiön, Utsjoen, Inarin ja Petsamon kuntia, niissä on tällainen tullivapaus aikaisemmin ollut. Mutta sama komitea ehdottaa sen poistettavaksi, koska siitä on johtunut epäsäännöllisyyttä ja epäkohtia sen takia, että niinkuin komitea sanoo, jauhoja on, kun tulliraja on ollut poissa, tuotu yli tullirajankin. Tämän valvonta on tietysti hyvin vaikea. Komitea ehdottaa, että tämä annettaisiin tullirestitutionina tai paremmin sanoen, nimitys ei vastaa sitä toimenpidettä, mitä ehdotetaan. Pitäisi antaa jokaista henkeä kohti kuntien kautta vissi määrä rahaa kannetun tullin takaisinmaksuksi ja kunnat sitten jakaisivat sen. Koko systeemi on kokolailla vaikea ei ainoastaan yleisen oikeudenmukaisuuden kannalta, vaan myöskin itse toimeenpanon kannalta. Tällä minä en tahdo sanoa lopullista sanaani tässä asiassa, koska sen toimeenpanomahdollisuudet täy-

tyy tutkia. Tullaanko lopullisesti siihen, että tässä muodossa täytyy näitä pohjoisia osia auttaa vai löydetäänkö siihen joku muu tapa, jolla väestöä siellä autetaan. Jos minä olen oikein käsittänyt tämän esityksen, niin pääasia kai on se, että väestö saa avustusta, mutta kokolailla järjestelykorjauksia täytyy komitean ehdotukseen tehdä, kenties rakentaa se aivan uudelle kannalle. Sillä ei se käy laatuun, että kaupungeille, niinkuin Kemille ja Torniolle, ruvetaan jakamaan jokaiselle henkilölle valtion kassasta rahaa takaisin. Eikä myöskään se käy laatuun, että niinhyvin köyhälle kuin rikkaalle annetaan samalla tavalla. Luulen, että se tarkoitusperä, johon nämä kyselijät täällä pyrkivät ja joka kyllä on huomattava, voidaan toisellakin tavalla saavuttaa. Mutta niinkuin sanottu asia on juuri parhaillaan harkinnan alaisena.

Ed. K e t o: Herra puhemies! Pyysin puheenvuoron muutamalla sanalla vastatakseni niihin lausuntoihin, joita täällä ed. Korpisaari ja herra valtiovarainministeri ovat esittäneet.

Mitä ed. Korpisaaren lausuntoon tulee, niin se ei oikeastaan kovinkaan paljon vastausta ansaitsisi. Siinä oli sama sävy, jota ed. Korpisaarella oli tapana käyttää silloin, kun me todella kaksikymmentäviisi vuotta takaperin koulukaupunkimme konventissa tapasimme asioista väitellä. Hän arveli, että ne käsitykset, joita minä täällä esitin, ovat muka peräisin ajalta, jolloin 25 vuotta takaperin harjoitimme kansantaloudellisia opintoja. Ei, ed. Korpisaari, kyllä ne ovat vielä aivan tuoreita nykypäivien käsityksiä, joiden käsityksien takana seisoo hyvin lukuisa joukko nykyajan tunnetuimpia kansantaloustieteilijöitä. Minä toivon voivani tuoda ensi istuntoon, jos niin tarvitaan, tällaisia lausuntoja tukuttain miehiltä sellaisilta, kuin ruotsalaisilta kansantaloustutkijoilta Cassel, Heckscher, Ohlin ja joukolta muilta. Sen käsityksen takana on myös ollut maailmantaloudellinen konferenssi, ja tätä käsitystä edustaa meilläkin vielä joukko tutkijoita, jotka juuri näitä asioita ovat tutkineet. Mainitsen vain, että muutama kuukausi sitten kirjoitti tohtori Tudeer Uudessa Suomessa pääkirjoituksen, joka olisi hyvin terveellinen täällä ed. Korpisaarelle lukea. Toivon voivani tuoda sen myöskin ensi istuntoon ja tarpeen vaatiessa sen esittää.

Sensijaan pyydän ed. Korpisaaren ja eduskunnan valistukseksi lukea vain pikkuisen, mitä eräs meikäläinen tutkija, joka kaiketi on näissä asioissa pätevin meillä tällä hetkellä, on aivan äskettäin lausunut. Tarkoitan tohtori Suvirantaa, joka on, kuten tunnettua, taloudellisen neuvottelukunnan pääsihteeri ja joka tässä ominaisuudessa on kirjoittanut erinomaisen tutkielman meidän maamme taloudellisesta asemasta ja erityisesti pulakauden kehityksestä tässä maassa ja tällöin joutunut myöskin tutkimaan erikoisesti niitä toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen tästä pulasta päästäksemme, ja joka tällä haavaa on meillä konjunktuuritutkimuksen johtajana Suomen Pankin palveluksessa. Tohtori Suviranta piti äskettäin kansantaloudellisessa yhdistyksessä esitelmän, jonka loppulausunnosta pyydän tässä lukea muutaman sanan osoitukseksi vain siitä, että niin vanhanaikaisia kuin minä, on sentään tässä maassa muitakin, tiedemiestenkin joukossa. Esitelmänsä loppukappaleessa hän käsittelee ensiksikin protektionismin, siis suojelustullisuunnan, suhtautumista pulakauden puhkeamiseen ja väittää, että suojelustullipolitiikka, protektionismi, on tärkeimpiä syitä nykyiseen pulakauteen. Sitten hän käsittelee protektionismin suhdetta pulakauden kehittymiseen ja lausuu m. m.: „Tarkastettaessa pulakauden kehittymistä eri maissa nähdään, että yleensä ne maat, joissa protektionistinen politiikka on maailman sodan jälkeen vähiten edistynyt, Ruotsi, Norja, Tanska, Hollanti, Sveitsi, ovat ainakin tähän mennessä välttäneet pulailmiöt verrattain onnellisesti". Senjälkeen hän huomauttaa eräistä muista maista ja jatkaa: „Onko tämä erilainen kehitys ollut vain pelkkä sattuma? Tuskinpa kokonaan. On tosin muistettava, että talouselämä on niin monisäikeistä, että mitkään yksioikoiset syyt eivät koskaan riitä selvittämään määrätyn tilanteen muodostumista. Mutta toiselta puolen on kuitenkin varsin luonnollista, että korkean protektionismin turvissa kehittynyt elimistö on ollut vähemmän vastustuskykyinen pulakauden tautia kestämään, kuin luonnollisemmin kasvanut. Edellisessä tapauksessa on saattanut kasvaa ja säilyä paljon sellaista, millä ei itsessään ole ollut elinvoimaa ja mikä on aikansa elänyttä. Samalla tavoin kuin olemme edellä sanoneet, että valorisatiopolitiikka" — siis sellainen politiikka, jota valtio keinotekoi-

sesti edistää tulleilla, — „jotakin talouden haaraa on monessa tapauksessa vienyt tilanteeseen, joka ei ole kestänyt talouspulan sille asettamaa koetta. Katsokaamme esim. sellaisia maita kuin Puola tai Tshekkoslovakia. Niissä on maailmansodan jälkeen yltiöprotektionismi niittänyt suurimpia voittoja. Korkeilla suojamuureilla on pyritty omavaraisuuteen samalla kuin vientiä on tuettu kaikilla mahdollisilla tavoilla. Nykyään lienee Puolassa kuitenkin lähes 200,000 työtöntä ja Tshekkoslovakiassa 120,000. Mutta työttömyys olisi vielä paljon uhkaavampi, jollei sitä olisi koetettu ehkäistä yhä laajenevalla dumping- ja avustuspolitiikalla. Niinpä näiden maiden protektionismi ei ole vienyt taloudellisesti riippumattomien valtioiden muodostumiseen, vaan keinotekoiseen talousjärjestelmään, jonka pulakausi on saattanut sekasortoon ja jota on ollut pakko yhä enenevässä määrässä tukea vientiavustuksilla oman kansantalouden tappioksi ja muiden harmiksi. Tälle asiain tilalle on erinomaisen kuvaavaa Tshekkoslovakian sokerituotanto, josta edellä on ollut puhe. Keinotekoisesti kehitettyä juurikasviljelystä ylläpidetään myymällä sokeria ulkomaille puoleen tai kolmannekseen siitä, mitä se kotimaan kulutuksessa maksaa.''

„Australia muodostaa kuitenkin ehkä räikeimmän esimerkin protektionismin turvissa kehittyneestä kansantaloudellisesta elimistöstä.'' (Ed. Saarinen: Siellä on sosialistit enemmistönä.) Ei siellä ole sosialisteja, pyydän valaista tämän tässä välillä. (Ed. Pihkala: On ollut ainakin!) Ei ole, siellä on työväenpuolue, joka ei ole sosialistinen, eivät ne ole sukuakaan. Mutta sallinette minun jatkaa, ed. Saarinen! — — — „jonka sisäisen heikkouden pulakausi on säälimättömästi paljastanut. Kuluneina vuosina maa on ympäröity korkeilla tullimuureilla, tuotantoelämää on tuettu avokätisellä lainausja avustuspolitiikalla ja työväestön minimipalkat ovat olleet valtion palkkalautakuntain määräämät.''

„Tässä ei ikävä kyllä ole tilaisuutta seurata taloudellisen tilanteen kehitystä Australiassa. Mutta jokaiselle on tunnettua, miten tämä protektionistinen lasitalo on täydellisesti särkynyt. Mainittakoon vain että Australiassa, jossa on 6 milj. asukasta, on nykyään 180,000 työtöntä, että valtion budjetti päättyy suureen vajaukseen ja että valtion vararikkokaan ei ole ollut kaukana.''

Ja tri Suviranta jatkaa: „Protektionismi pulakauden lääkkeenä'' — siitä asiasta me juuri keskustelemme. „Olemme edellä nähneet, että pulakausi on antanut uutta voimaa protektionistiselle virtaukselle.'' Siinä siis herra valtiovarainministeri on täydellisesti oikeassa. „Se on psykologisesti hyvin ymmärrettävää. Kun tuotannollinen toiminta pysähtyy peloittavassa laajuudessa ja työttömyys kasvaa kasvamistaan, on ajatus lähellä, että voitaisiin luoda uusia työtilaisuuksia ehkäisemällä kilpailevan ulkomaisen tavaran maahan tuonti. Kuvitellaanpa protektionismin muodostavan jonkinlaisen yleislääkkeen, joka kaikesta pahasta päästää.'' Ja tässä siteerataan sitten erästä Kauppalehden kirjoitusta, joka päättyy seuraavaan kuvaavaan lausuntoon: „Jos siis kommunismi halutaan poistaa tästä maasta ja saada tänne työtä, varallisuutta ja onnellisia koteja, järjestettäköön ensin tullikysymys.''

Tohtori Suviranta lausuu tuollaisesta käsityksestä: „Tässä on esitetty yksinkertainen tie pulan ratkaisuun. Tarvitsee vain lisätä riittävästi protektionismia! Ja kun jokainen maa menettelee saman ohjeen mukaisesti, olisi nykyinen maailmanpula pian vain paha uni. Vahinko, että tavallisen logiikan mukaan on vaikea parantaa tautia lisäämällä ruumiiseen taudin siemeniä. Ja protektionismihan juuri on eräs pulan aiheuttajia, kuten olemme nähneet.''

„Ei tietenkään ole kiellettävissä, etteikö yksityinen maa voisi protektionistisilla toimenpiteillä tilapäisesti luoda uusia työtilaisuuksia. Mutta se on vaarallinen tie, joka helposti johtaa vaikeaan pettymykseen. Nykyinen maailmanpula on enemmän kuin mikään muu osoittanut, miten läheisesti eri kansantaloudet ovat kietoutuneet toinen toiseensa. Sen vuoksi jokainen protektionistinen toimenpide, joka on omiansa pahentamaan yleistä tilannetta maailmassa, osoittautuu helposti bumerangiksi, joka iskee takaisin heittäjäänsä.''

Tähän hän vielä pikkusen jatkaa ja lausuu lopuksi: „Ja vielä eräs seikka. Tällaisena aikana puhutaan paljon ulkomaisesta dumpingista ja vaaditaan suojelutoimenpiteitä sitä vastaan. Mitä tämä dumping useimmissa tapauksissa on muuta — en puhu tässä Venäjästä tai muusta valtion tukemasta polkumyynnistä — kuin että ulkomainen teollisuus on rationalisoinut tuotanto-

koneistonsa ja käyttänyt hyväkseen raaka-aineiden hinnan laskua maailmanmarkkinoilla sekä alentanut sen mukaisesti tuotteidensa hintoja?'' — Tämä on ed. Korpisaarelle — „Jos jonkin muun maan kotimainen tuotanto ei halua tai kykene vastaavasti alentamaan tuotteidensa hintoja, vaan puhuen dumpingista vaatii lisättyä tullisuojaa, merkitsee se itse asiassa pyrkimystä kiinnittää kotimarkkinain hintataso luonnottoman korkeaksi. Mutta tällainen valorisatiopolitiikka ehkäisee, — kuten aikaisemmin mainitut esimerkitkin ovat osottaneet — maan kilpailukykyä ja vie tuotantoelämän keinotekoiseen kehittymiseen. Menestyäkseen se sitä paitsi vaatii yhä jyrkempiä suojelutoimenpiteitä ja on lopulta kuitenkin tuomittu epäonnistumaan. Australiassa koroitettiin pulakauden puhjettua tullitariffia seitsemän kuukauden aikana neljään eri otteeseen — mutta joka kerralla vaivuttiin yhä syvemmälle suohon.''

No niin, tyydyn tällä kertaa tähän sitaattiin. Toivon osoittaneeni, että minä olen kuitenkin sellaisessa seurassa, ettei ed. Korpisaarenkaan tarvitsisi hävetä (Ed. Saarinen: Kaikki on suhteellista!).

Ja lopuksi vielä tahtoisin sanoa ed. Korpisaarelle pikkasen siitä hänen esityksestään hintatasosta ja Marxista ja muusta, mistä hän puhui. Hän puhui aidasta, kun minä olen puhunut aidan seipäistä. Minä en tietysti ollenkaan kiistä sitä, etteikö vakava hintataso olisi kansantaloudellisesti toivottavaa, sillä onhan selvää, että esim. se kehitys, mikä nykyään on tapahtumassa, että kullan arvon nousun takia yleinen hintataso koko maailmassa pyrkii alenemaan, mukanaan tuo vaikeita kansantaloudellisia järkytyksiä. Mutta mehän emme lainkaan keskustele tästä asiasta, mehän keskustelemme siitä ilmiöstä, että aina silloin, kun laskukonjunktuuri tulee, hintataso kaikissa maissa alenee, ja silloin tapahtuu tuollainen valikoimisprosessi, josta tohtori Suviranta mainitsee ja josta minäkin vähäpätöisyydessäni olen maininnut. Silloin on välttämätöntä, että tuo lasku tapahtuu tasaisesti eri tavararyhmien kesken ja että eri kansantaloudet myöskin pysyvät samalla tasolla, kuten tohtori Suviranta nimenomaan myöskin huomautti ja kuten kaikki pulateoreetikot ovat huomauttaneet. Tällaista hintain laskua minä olen tarkoittanut puheessani.

Mitä herra valtiovarainministerin puheeseen tulee, niin siihenkin on jo täällä tässä lukemassani tavallaan annettu vastaus. Kun herra valtiovarainministeri puhui sadoistatuhansista työttömistä, niin muistuu mieleeni entisen puoluetoverini Veli Vatasen puhe täällä eduskunnassa aikoinaan, jolloin hän mainitsi Suomessa olevan miljoonia työttömiä. Herra valtiovarainministerille luullakseni siitä yksityiskohtaisesta tarkastelusta, jonka minä esitin melkein kaikista niistä teollisuushaaroista, joita nämä muutokset koskettelevat, kävi selville, että kysymys ei ole sadoistatuhansista, ei ole kysymys kymmenistätuhansista ja tuskinpa edes tuhansistakaan työttömistä, vaan oikeastaan sadoista työttömistä, joiden kohtalon me voimme ja joiden kohtaloa meidän tulee tietysti turvata muilla keinoilla kuin sillä tavalla, että me ohjaamme kansantaloutemme epäterveeseen suuntaan ja teemme, niinkuin sanoin, viimeisen villityksen pahemmaksi ensimmäistä.

Herra valtiovarainministeri sanoi, että minä olen puhunut teoriaa, joka ei sovellu käytäntöön. Minä vastaan tähän, herra valtiovarainministeri, kuuluisan luonnontutkijan Ostwaldin sanoilla: „Ei ole mitään niin käytännöllistä kuin teoria''. Se pitää paikkansa sittenkin, silloin kun puoskaroimistoimenpiteet osottautuvat harhaan osuneiksi, ja minä sanon, että sen teorian, jonka minä täällä olen esittänyt, sen on jo käytäntö monessa maassa osottanut oikeaan osuneeksi. Minä mainitsin, mitenkä naapurimaassamme Ruotsissa tätä teoriaa sovellettiin v. 1921—23 sellaisissa oloissa, joiden vaikeuksista meillä täällä ei ole aavistustakaan, jolloin, niinkuin mainitsin, enemmän kuin puolet Ruotsin ammattijärjestönkin tavattoman suuresta jäsenmäärästä käveli kuukausia ja vuosimääriä työttömänä. Sitä sovellettiin sillä tavalla, että ei suostuttu tullien koroitukseen, vaikka tullit tosiasiallisesti olivat alenneet 40 %:lla. Seurauksen me olemme saaneet nähdä, niinkuin jo mainitsin, siinä ilmiössä, että Ruotsin kansantalous on paremmin kuin minkään muun maan kansantalous suoriutunut nykyisestä vaikeasta tilanteesta. (Vasemmalta: Hyvä puhe!)

Valtiovarainministeri Vennola: Tahtoisin ensinnäkin sanoa ed. Kedolle, ettei sitä nyt pidä uskoa kaikkea, mitä lukee ja mitä pränttätty on. Sillä on niissä kirjoissa hyvin monenlaista ja sentakia täytyy vähän

miettiä, onko kaikki oikein (Ed. Keto: Herra valtiovarainministerin pitää lukea myöskin!). Minä olen lukenut saman kirjoituksen, josta ed. Keto eduskunnalle täällä luki, mutta minä en tullut yhtään vakuutetuksi, että on aivan oikein kaikki, mitä siinä sanotaan. Kun asianomainen ensinnä esittää, että tämä pula-aika johtuu suojelustullikysymyksestä, protektionismista, johon ed. Keto näytti täysin yhtyvän, niin on jo sinänsä tämä lähtökohta aivan väärä. Ja kun ed. Keto siihen sitten lisäsi „kuten kaikki pulateoreetikot väittävät ja ovat samaa mieltä", niin ed. Keto unohti kokonaan, että tämä pulakausi on hyvin monipäinen kysymys. Se on kultakysymys, kysymys kullan arvosta, liikatuotannon kysymys, tekniikan eteenpäinmenon kysymys ja suhteellisuuskysymys eri tuotantojen välillä, tuotannon ja kulutuksen välillä. (Ed. Keto: Minä tiedän!) Ja sentakia ei saa ryhtyä käsittelemään sitä niin yksipuoliselta kannalta kuin nyt olisi kysymys ainoastaan protektionismista. Asianomaisessa kirjoituksessa tuodaan esiin paljon erinomaisen hyviä näkökohtia kaikesta huolimatta, m. m. se, että ei pidä mennä tukemaan eri elinkeinoaloja ainoastaan tulleilla, kaikenlaisilla palkkioilla, apurahoilla ja muilla semmoisilla, joita esim. tässä eduskunnassa viljellään erinomaisen paljon ja jonka luontoisesta protektionismista minä jo lähetekeskustelussa huomautin. Tämä ei kuitenkaan estä sitä, että hallituksen velvollisuus on pitää huolta siitä, että maassa tuontantoelämä säilyy. Ei ole sanottu, että se mikä toisessa maassa sopii, sopii myös toisessa maassa. Siinä on juuri teorian vika, sitä epäkäytännöllisesti sovitetaan kaikkeen. Ei se käy laatuun. Ei kaikkia voi sovittaa täällä Suomessa, jossa on aivan toisenlaiset olosuhteet niinkuin sitä voi sovittaa esim. Ruotsissa tai toisissa maissa, joissa mahdollisuudet ovat kokonaan toiset. Jos ed. Kedon esittämää teoriaa noudatettaisiin, niin se kai olisi, kaikkein viisainta, että kaikki tullit pois. Mitähän mahtaisivat maanviljelijät sanoa, mitä mahtaisivat teollisuudenharjoittajat sanoa ja mitä työväki sanoa, jos näin tehtäisiin. Ei elämästä tulisi yhtään mitään silloin, jos sellaista noudatettaisiin. Ed. Keto puhui myöskin siitä, kun minä mainitsin, että on kysymyksessä saada tuhansille työttömille työtilaisuuksia. Työtilaisuuksien luku riippuu maanviljelyksen tilasta, jossa työskentelee satojatuhansia työläisiä ja samoin myöskin monien muitten teollisuuksien tilasta. Kyllä työväen luku näissä on siksi suuri meidän maassamme, että siinä on suurista työläisjoukoista kysymys, eikä ainoastaan, niinkuin ed. Keto sanoi, muutamista sadoista. Sehän olisi vallan ihannetila. Minä en ehdottaisi yhtään tulleja, jos olisi kysymys ainoastaan muutamien satojen työtilaisuuksista. Tahtoisin sanoa, että ed. Keto liioittelee tässä kysymyksessä. Hän liioitteli myöskin selittäessään, että dumping ei ole muuta kuin ratsionalisoimista, että joku maa on kohottanut teollisuutensa niin etevälle kannalle, että se voi halvalla myydä toisiin maihin. Ei se pidä paikkaansa. (Ed. Keto: Ei siinä niin ole sanottu!). Kyllä dumping on epälojaalista kilpailua, jossa myydään alihinnalla ja sen takia, että koetetaan oman maan tuotanto pitää käynnissä, jottei se pysähtyisi ja työväki saisi työtä. Myydään sitten aivan polkuhinnalla 40—50 % alle sen, mitä kotimaassa. Ei sellaista mikään maa kestä, kaikkein vähimmän me. Valtion täytyy toimenpiteillään ryhtyä taistelemaan dumpingia vastaan säilyttääkseen tuotantoelämän ja työtilaisuudet väestölle. Se on sitä, mitä hallitus on esityksessään tehnyt. Kuinka kauan sitä täytyy tehdä ja milloin pääsemme alentamaan normaalisessa oloissa tulleja, se on vastaisuuden kysymys.

Ed. Saarinen: Puheenvuoroni aiheutti etupäässä ed. Kestin täällä esittämä lausunto. (Ed. Puittinen: Antaa lapsen kasvaa!) Siitä huolimatta, vaikka ed. Kesti edeltäkäsin jo torjui vastaväitteet, minä kuitenkin hänen lausuntoaan eräissä kohdin koskettelen.

Kuunnellessani ed. Kestin lausuntoa minusta tuntui siltä, että tällä kertaa on nyt vanha viini pantu uuteen leiliin. Väitteet välillisten ja välittömien verojen suhteettomuudesta ovat vasemmiston taholta täällä jo vuosikausia esitetyt, ja minä olen vakuutettu siitä, että jos tämä väite olisi täysin pätevä, sitä myöskin olisi jo käytännössä toteutettu, eikä sellaista epäkohtaa, mitä tässä väitetään olevan, meidän maassamme enää olisi olemassa. Minusta tuntuu siltä, että jos meidän maassamme olisi tarpeeksi tuloja ja myöskin verotettavaa omaisuutta, meidän eduskuntamme varmasti tämän tulolähteen käyttäisi valtiomme hyväksi. Tässä meiltä puuttuvat vielä ny-

kyisin edellytykset ja sentakia on käytettävä valtion tulojen hankkimiseksi niitä keinoja, mitä on meidän käytettävissämme. Näin ollen minusta tuntuukin joutavalta, että jatkuvasti tahdotaan maan parlamentissa esittää tällaista väitettä, jolla ei ole todellisuuspohjaa olemassa.

Kuunnellessani ed. Kestin lausuntoa sain myös sen käsityksen, että se asiantuntija, joka ilmeisesti hänelle lausuntoonsa on vaikutteet antanut, ei ole aivan tehtävänsä tasalla. Ed. Kesti m. m. väitti, että siirryttäessä karjataloudesta, jos siitä nyt tällä kertaa tosiaan olisi kysymys, viljan tuotantoon, vapautuisi maataloudessa työvoimaa ja työttömyys lisääntyisi. Kaikki todelliset asiantuntijat minun käsitykseni mukaan ovat tässä kohden aivan päinvastaista mielipidettä. Viljan viljelys juuri tarvitsee suurempaa ruumiillista työvoimaa kuin konsanaan karjatalous, jos nimittäin maatalous kokonaan suunnattaisiin karjataloussuuntaan.

Myöskin on huomautettava, että meidän ei ole tällaisena pulakautena pidettävä tiukasti kiinni eri taloussuunnista, vaan meidän on koetettava käyttää niitä keinoja ja menettelytapoja hyväksemme, joiden avulla mahdollisimman vähällä vauriolla pulakauden läpäisisimme. Elämmehän nykyjään aikakautta, jolloin m. m. maataloustuotteista karjataloustuotantomme tuotteet kärsivät verrattain ankaraa menekkipulaa. Hinnat laskevat maailmanmarkkinoilla tuntuvasti ja on vaara olemassa, että suuremmat vaikeudet tässä kohden vielä ovat odotettavissa. Viljan tuottoon nähden on meidän sensijaan muistettava, että kotimainen kulutus kaipaa melkoista enemmän tätä tavaraa kuin me tähän asti olemme pystyneet sitä tuottamaan. Sillä on siis myöskin menekkimahdollisuudet jo meidän omassa maassamme.

Ed. Kesti esitti kysymyksen, mistä saadaan rahaa korkeitten tullien maksamiseen. Ed. Kestille voisi esittää vastakysymyksen, että mistä me saamme rahaa ostaaksemme kaiken ulkomailta, mitä me tarvitsemme. Minusta hallituksen tulliesitys ja myöskin valtiovarainvaliokunnan mietintö ovat tässä kohden siinä oikeassa, että ne pyrkivät tullijärjestelyillä suuntaamaan taloudellista toimintaamme siihen, että kotimainen yritteliäisyys ja tuotanto kasvaisivat, ja että tuontimme ulkomailta entisestään pienenisi, joka viimemainittu seikka nykyisissä oloissa on varsin tärkeä siitä syystä, että meidän vientimahdollisuutemme alalla niinkuin toisellakin huononevat ja myöskin ulkomaalaisen valuutan saanti maahamme siten entisestään pienenee, jolla tällaisissakin oloissa meidän tietysti täytyy kotimainen tuontimme ulkomaille maksaa. Kun minulla kerran on puheenvuoro, niin muutamalla sanalla koskettelen myöskin ed. Kedon lausuntoa. Ed. Keto sanoi, että hän on esittänyt kaikki ajatuksensa sillä edellytyksellä, että kaikki kansantaloudet, siis vieraat maat kulkevat samalla tasolla kuin mekin. Mutta siinäpä se onkin se „mutta''. Tilanne naapureihimme nähden ei suinkaan ole näin. Kilpailijamme käyttävät epälojaalisia keinoja, jonka takia meidän täytyy asettua puolustusasemaan kun ei ole käytettävissämme mitään mahdollisuutta käydä hyökkäämään.

Myöskin lyhyesti on mainittava siitä ed. Kedon jo kahdessakin lausunnossa käyttämästä esimerkistä, jonka hän mainitsi tämän vuosikymmenen alussa olleesta taloudellisesta pulakaudesta Ruotsissa. On muistettava, että se pulakausi, joka Ruotsissa silloin kestettiin, ja joka kyllä oli ankara, se kestettiin aivan toisenlaisissa olosuhteissa kuin meidän nykyinen pulakautemme. Ei ed. Keto voi väittää sitä, ettei maailman taloustilanne olisi ollut silloin aivan toinen kuin se on nykyjään ja sentakia se lääke, mikä kelpasi Ruotsin pulakauden voittamiseen ei suinkaan ilman muuta ole sovellutettavissa nykyisin meillä. (Ed. Keto: Erehdys, silloin oli juuri pulakausi, ensimmäinen tällä vuosisadalla). Mutta maailman hintataso oli silloin aivan toisessa kehityssuhteessa kuin nyt.

Minusta tuntuu siltä, kuten jo edellisestä käy selville, että hallitus tulliesityksessään on osunut suurin piirtein oikeaan, eli tehnyt sen, mitä nykytilanteessa hallituksen vähintään on tehtävä.

Minä suosittelen suurelle valiokunnalle vielä niitä näkökohtia, jotka on esitetty valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä kolmannessa vastalauseessa. Allekirjoittaneella ja tietysti myöskin niillä toisilla edustajilla, jotka ovat vastalauseeseen yhtyneet, on se käsitys, että ne tulolähteet, jotka valtion tulo- ja menoarviossa ensi vuodelle on otettu huomioon, että ne tuskin tulevat antamaan sitä tulomäärää, mikä

on ajateltu ja toivottu niistä saatavan. Tästä syystä tuntuisi erittäin tarpeelliselta, että valtion tulomahdollisuudet varmennettaisiin korottamalla eräiden finanssitullinimikkeiden tulleja edes sillä määrällä kuin koskettelemassani vastalauseessa on esitetty. Näin menettelemällä jossain määrin täytettäisiin niitä aukkoja, joita muissa tulolähteissä varmasti tulee esiintymään. Tämä sitäkin suuremmalla syyllä, kun tämä toimenpide samalla kuin se antaisi valtiolle tuloja myöskin antaisi lisättyä tukea kotimaiselle tuotantoalalle, joka viime vuosina valtion myötämielisellä avustuksella on päässyt jo hyvään alkuun.

Ed. U. Hildén: Herr talman! Den föreslagna rågtullen hälsas med tillfredsställelse av jordbrukarna, och jag hoppas att riksdagen skall godkänna den enligt statsutskottets förslag. Som nyländsk jordbrukare måste jag dock beklaga, att veteodlingen icke funnit den förståelse på vederbörligt håll som visats rågodlingen. Såsom de senaste åren utvisa, kan dock vete odlas inom ett område i södra och sydvästra Finland, som omfattar c:a 62 % av landets odlade jord. Beaktar man även att skörden per hektar är större för vete än för råg, att vetet är ett dyrbarare sädesslag än rågen, att vår- eller försommarfroster icke skada vetet såsom ofta är fallet med rågen, som tidigare går i ax, så finna vi att vi hava motivering nog för veteodlingen. Rågskördens storlek är även mycket beroende av vädret under blomningstiden. Ifall nämligen regn då inträffar, vilket ofta är fallet, så kan den erhållna rågskörden i många fall nedsättas till 50 % av den beräknade. Vetet däremot är vid blomningen icke beroende av väderleken och giver därför en absolut säkrare skörd på våra styva lermarker. Detta sädesslag odlas mycket numera efter upplöjda hövallar och nöjer sig väl med konstgödsel för att giva tillfredsställande skörd. Veteodlingen kunde sålunda med lätthet utvidgas, om samma skydd skulle givas densamma som är avsett att givas åt rågen. Brödsädesodlingen skulle hastigt utvidgas. Jag hoppas därför att stora utskottet uppmärksammar frågan och föreslår den behövliga ökningen i tullskydd efter 25 penni per kg eller att tullen på vetet skall utgå med 1:25.

Ed. Hänninen: Luovun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotus Suomen ja Ranskan kesken sovittelumenettelystä sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 15, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Puheenvuoroa ei haluta.

Mietinnössä oleva myönteinen ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus Suomen ja Tshekkoslovakian välisen, riitojen oikeudellista ratkaisua sekä sovittelumenettelyä koskevan sopimuksen hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 16, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Mietinnössä oleva myönteinen ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus laiksi rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n muuttamisestta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty mainittu vuoden 1930 valtiopäivillä lepäämään jätetty lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Mietinnössä oleva ehdotus hyväksytään, joten siis lakiehdotus VJ 74 §:n mukaisesti on katsottu rauenneeksi.

Asia on loppuunkäsitelty.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 14) asia.

---

15) Ehdotuksen laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 55 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kivioja: Tämä ei ole mikään henkilökohtainen kysymys eikä persoonallinen asia. Sen vuoksi rohkenenkin evästää, että tämä esitys hylättäisiin. Ei ole sopivaa köyhässä maassa ryhtyä tällaiseen lainsäädäntöön, ja ottaen vielä huomioon, että presidenttinä olo on meriitti, on toimeentulomahdollisuuksia muitakin, joten tätä ei tarvita. Onsihan tämä maailma on!

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

16) Ehdotuksen laiksi mallasjuomain tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 1;

17) Ehdotuksen laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 2;

18) Kieltolain korvaamista alkoholin käyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 3;

19) Kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaista valmistusta ja kauppaan laskemista

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 4;

20) Lisämaan antamista Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamista itsenäisiksi tiloiksi

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2, sekä

21) Ehdotuksen työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamisesta

sisältävän aloitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Uusia hallituksen esityksiä.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan joulukuun 5 päivältä saapunut hallituksen esitykset n:o 56 ja 57.

P u h e m i e s: Seuraava eduskunnan istunto on huomenna kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 17,20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

24. Tiistaina 9 p. joulukuuta 1930

kello 11.

Päiväjärjestys.

Siv.

Ilmoituksia:

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotukset laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sekä laiksi eräiden kieltolain säännösten muuttamisesta 502
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 50.

2) Ehdotus laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta 521
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 13.

3) Ehdotus laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi 522
Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 38.

Ainoa käsittely:

4) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.

5) Ehdotus kieltolain korvaamisesta alkoholinkäyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta ..... —
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. von Bornin y. m. toiv. al. n:o 25.

Siv.

6) Ehdotus kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaisesta valmistuksesta ja kauppaan laskemisesta .. —
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Ryynäsen y. m. toiv. al. n:o 26.

7) Ehdotus työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamisesta ..... —
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10; ed. Kiviojan aloite.

Esitellään:

8) Hallituksen esitys n:o 56 Suomen ja Rumanian välisen kauppasopimuksen hyväksymisestä 582

9) Hallituksen esitys n:o 57 Suomen ja Islannin kesken riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ..... „

Pöydällepanoa varten esitellään:

10) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen johdosta eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamisesta rahamenoiksi ..... „

11) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5 kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamista yliopistoon tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta 583

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaolevaksi ed. Björk.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sekä laiksi eräiden kieltolainsäännösten muuttamisesta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 50, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Sosialiministeri Tuomivaara: Herra puhemies! Arvoisa eduskunta! Ehdottaessaan hallituksen esitystä hylättäväksi talousvaliokunta mainitsee pääperusteena sen, että mallasjuomien alkoholipitoisuuden rajan koroittaminen merkitsisi periaatteellisesti poikkeusta voimassaolevasta kieltolaista, mitä poikkeusta näihin juomiin nähden ei valiokunnan mielestä ole riittävästi perusteltu. Samalla kannalla oli nähtävästi myös ed. Voionmaa, kun hän lähetekeskustelussa vastusti esityksen hyväksymistä, mutta ilmoitti samalla eräin edellytyksin olevansa valmis kannattamaan kieltolaissa mainitun yleisen alkoholirajan koroittamista. Tämä periaatteellinen poikkeus, jota nyt vastustetaan, tietäisi käytännössä sitä, että tehdasmaisesti valmistettu mallasjuoma, jonka alkoholipitoisuus yhdellä tilavuusprosentilla ylittäisi kieltolain kerran vahvistaman yleisen alkoholirajan, laskettaisiin kauppaan erikoisen säännöstelyn alaisena. On myönnettävä, että tältä muodolliselta kannalta katsoen tietää ehdotus poikkeuksen kieltolaista. Mutta huomattava on, ettei tämä poikkeus ole ainoa, joita on kieltolain periaatteesta katsottu täytyvän sallia. Niinpä on alkoholipitoisten aineiden, siis varsinaisten väkijuomienkin tarjoilu aluevesiemme ulkopuolella sallittu suomalaisella laivalla, joka välittää liikennettä ulkomaan ja Suomen satamien välillä, huolimatta siitä, että Suomen lakia sovellutetaan esimerkiksi tällaisella laivalla tapahtuneeseen rikokseen. Samaten saavat ne, jotka ennen kieltolakia ovat hankkineet väkijuomia, eräin edellytyksin pitää ne ja tarjoilla niitä kotona. Myöskin diplomaattiset edustajat saavat tuoda maahan ja tarjoilla kutsuissa väkijuomia ja vihdoin saa jokainen pitää hallussaan enintään 50 grammaa vaikkapa puhdasta spriitä, jos hän on sitä onnistunut itselleen hankkimaan tavalla tai toisella. Kaikki nämä ovat periaatteellisia poikkeuksia kieltolaista. Niidenkään merkitys ei käytännöllisesti katsoen ole suuri, mutta kun tällaiselle periaatteelliselle poikkeamiselle yleisestä säännöstä nyt annetaan ratkaiseva merkitys, olen tahtonut ne tässä mainita. Poikkeuksiin, joita tällä tavalla on tehty, on ollut syynä käytännölliset näkökohdat. Ja niin on asianlaita kun tarkastetaan hallituksen kysymyksessä olevaa esitystä. Eräät lajit alkoholia sisältäviä aineita, nimittäin mallasjuomat, ovat sen laatuisia, että ne tullakseen laadultaan paremmiksi ja myös verotusesineinä sopiviksi, vaativat suurempaa alkoholipitoisuutta. Kun mallasjuomien alkoholipitoisuuden korottaminen yhdellä tilavuusprosentilla ei, kuten aikaisemmin olen maininnut, tee niistä päihdyttäviä juomia, ei ole syytä mainittua koroitusta vastustaa periaatteelliselta kannalta. Kun sitäpaitsi kahden tilavuusprosentin alkoholiraja ei ole mikään lopullisesti ja kaikkialla hyväksytty raja, jolla alkoholikielto säilyy tai kaatuu, voidaan tämä raja vetää niinkin, että se niihin aineihin, jotka muuten ovat tarkastuksen ja erikoissäännöstelyn alaisia, kulkee jonkun verran yleistä alkoholirajaa korkeammalla. Kun esityksessä on säännöstelty toisen luokan mallasjuoman kauppaa, on siitä tahdottu vetää se johtopäätös, että kysymyksessä oleva juoma on päihdyttävää ja raittiuden kannalta vaarallista. Tahdon sentähden vieläkin huomauttaa, että tällaiset määräykset ovat katsottu tarpeellisiksi sen vuoksi, että siellä, missä mahdollisesti tätä juomaa käytetään sekotusjuomana, voidaan ryhtyä tehokkaisiin toimenpiteisiin tällaisen estämiseksi. Samalla huomautan, että Ruotsissa, jossa on paljon vapaampi alkoholilainsäädäntö kuin meillä, on katsottu tarpeelliseksi säätää niin sanotuista alkoholipitoisista juomista, joihin kuuluu enintäin 2.25 tilavuusprosenttia sisältävät alkoholijuomat, että niiden myynti voidaan väärinkäytön estämiseksi määrätyllä tavalla rajoittaa.

Talousvaliokunta arvioi, kuten mainittu,

lakiehdotuksen käytännöllisen merkityksen pienemmäksi kuin asian periaatteellisen puolen. Ne perustelut, jotka käytännölliseltä näkökannalta esitetään lakiehdotusta vastaan, eivät olekaan millään tavalla vakuuttavia. Ensimmäisenä tällaisena perusteena esitetään se käsitys, että kysymyksessä oleva lakiehdotus voisi voimaantultuaan vaikuttaa häiritsevästi lain, nähtävästi kieltolain, noudattamisen valvontaan. Sanontatavasta päättäen on tämä eräiden valiokunnan jäsenten esittämä väite, jonka taakse valiokunta kokonaisuudessaan ei ole tahtonut asettua. Kyseenalaista onkin, millä tavalla toisen luokan mallasjuoman kauppaan tulo häiritsisi kieltolain valvontaa. Joku juopuneena esiintynyt voi luonnollisesti kiinnijoutuessaan väittää nauttineensa mainittua juomaa ja siitä päihtyneensä. Kun tapana kuitenkaan ei ole ottaa selville, mistä päihdyttävä juoma on saatu, ei pidätetyn mainitunlaisella väitteellä ole lain valvonnan kannalta mitään merkitystä. Ravintolassa ja kahvilassa taasen on laitoksenhoitajan ja henkilökunnan valvottava ettei väärinkäytöksiä ja epäjärjestystä satu ja senmukaisesti myös kieltäydyttävä tarjoamasta mallasjuomaa siellä olevalle henkilölle, joka on päihtynyt. Valiokunnan mielestä ei ole esitetty syitä siihen, minkävuoksi alkoholiraja on ehdotettu koroitettavaksi 2.4 painoprosenttiin. Tähän huomautettakoon sen lisäksi mitä aikaisemmin olen asiassa esiintuonut että sellaista juomaa, josta nyt on kysymys, yleensä pidetään vaarattomana, ja toiseksi, että kysymyksessä olevan mallasjuomaluokan alkoholipitoisuuden ylä- ja alarajan välillä tulee olla sopiva eroitus. Sellaisena voidaan hyvällä syyllä pitää 1 tilavuusprosenttia. Mikään ei luonnollisesti olisi estänyt valiokuntaa, jos se piti tätä 2.4 painoprosenttia liian korkeana, alentamasta sitä 2.25 painoprosenttiin, joka niinkuin täällä on väitetty ja sanottu ja todistettu ei olisi raittiuskannalta vaarallista, vaikka minun käsitykseni on se, että tämäkään ei ole yhtään vaarallisempaa kuin se, joka sisältää 2.25 painoprosenttia, käytännöllisesti asiaa katsottaessa. Valiokunta myöntää, että koroittamalla alkoholirajaa ehdotettuun määrään mallasjuoman kestävyys paranee ja sen käyttö pöytäjuomana tulee paremmin vastaamaan tarkoitustaan. Mutta on väitetty, että ehdotettua taloudellista hyötyä ei senkautta saavuteta. Tarkkojen laskelmien laatiminen mallasjuomien tuotosta ei asian tällä kannalla ollessa ole mahdollinen. Mutta jos kysymyksessä oleva vero hyväksytään valiokunnan ehdottamassa muodossa, on selvää, että puheenaoleva entistä parempi mallasjuoma, jos prosentti hallituksen ehdottamalla tavalla koroitetaan, lisää mahdollisuuksia verolla tavoitetun tuoton saavuttamiseksi. Kun ei siis mielestäni ole mitään asiallisia esteitä siihen että hallituksen esitys mallasjuomain tehdasmaisesta valmistuksesta myöskin hallituksen ehdottamaan painoprosenttiin nähden hyväksytään ja kun toiselta puolen valtio tarvitsee myös tuloja ja kun tuo tulo, 20 miljoonaa markkaa, josta nyt on kysymys, minun nähdäkseni jotakuinkin varmasti saavutetaan silloin jos tämä hallituksen esitys hyväksytään ja kun ei raittiusnäkökannalta ole mitään vaaraa tämän esityksen hyväksymisestä, minä toivoisin, että suuri valiokunta hyväksyisi hallituksen esityksen sitäkin suuremmalla syyllä koska minä uskoisin ja toivoisin, että spriin käyttöä siten voitaisiin tässä maassa jossain määrin vähentää. Kun 2 tilavuusprosenttia sisältävä mallasjuoma saadaan yhtä hyvin sekoittamalla siihen spriitä päihdyttäväksi kuin tämä 3 tilavuusprosenttia sisältävä, ei tämäkään seikka minun mielestäni ole esteenä tällaisen pienen alkoholirajan koroittamiselle ja ennen kaikkea katsoen juuri siihen, että tulot vaarattomasti, ilman, että kansan raittius siitä yhtään kärsii, saataisiin valtiolle tällä tavoin.

Ed. Palmgren: Herr talman! Jag beklagar mycket den ståndpunkt ekonomiutskottet intager i denna fråga och därmed indirekt också till hela spörsmålet angående förbudslagen. Detta spörsmål blir dag för dag alltmera aktuellt. Här måste göras något, ifall man icke vill äventyra stora materiella och ideella värden. Jag anhåller därför att i detta sammanhang få göra följande uttalande:

Envar, som vill se klart, måste hava märkt, att förbudslagen aldrig vunnit tillbörligt gehör, att den i vida kretsar betraktas som en nationalolycka, samt att det i nykterhetens och den allmänna välfärdens intresse vore av högsta nöden, att vi så snart som möjligt skulle befrias från den vanära, som förbudslagen faktiskt

medför. Ifall statsmakten skulle ingripa på det enda sätt som i denna sak vore av nöden, d. v. s. upphäva förbudslagen, skulle de stora summor, vilka nu komma i smugglarnes och andras fickor kunna i form av skatter indragas till statsverket. Det bleve lättare att få budgeten att gå ihop. Endel skatter på t. o. m. de nödvändigaste artiklar kunde minskas och kanske helt och hållet avskaffas, men framför allt skulle vi befrias från det skimmer av löje förbudslagen tyvärr så många gånger framkallat.

Jag hemställer till stora utskottet, att detsamma i förevarande fråga ville anlägga en annan syn på saken än ekonomiutskottet, och att det måtte godkänna regeringens proposition.

Ed. Reinikainen: Kuten tunnettua, ovat meidän mallasjuomia koskevat säädöksemme syntyneet eri aikoina ja näin ollen ovat joutuneet eri lakeihin ja asetuksiin ja tämän kannalta on toivottavaa, että meillä saadaan aikaan nyt uusi laki mallasjuomalainsäädännössä. Ja lisäksi meidän nykyisissä laeissamme ja asetuksissamme on muitakin heikkouksia, m. m. se, että vielä säilytetään prosentin määrääminen tilavuusprosenteissa eikä painoprosenteissa. Tämä merkitsee, kuten asiantuntijat ovat huomauttaneet, etenkin oikeudenkäynnissä tavattoman paljon ja on näin ollen ymmärrettävää, että hallitus on antanut tässä asiassa esityksen ja että se myöskin on ottanut huomioon tässä sen seikan, että se määrittelee tästä lähtien mallasjuomien alkoholiprosentin painoprosentin mukaan.

Hallitus on lähtenyt siitä edellytyksestä, kuten äsken kuulimme herra sosialiministerinkin lausuvan, että koroitus saa nousta ainoastaan siihen määrään, että mallasjuoma ei päihdytä. Mutta siitä huolimatta hallitus, vaikka näin on, asettaa tällaisen mallasjuoman ankaran valvonnan alaiseksi ja vaikeasti saatavaksi. Siinähän on määräyksiä m. m., ettei alle 16 vuotta vanhalle henkilölle saa antaa tällaista ainetta, joka sen mielestä ei päihdytä, ja lisäksi määräyksiä, jonka mukaan sitä ei saa m. m. joskus markkina-aikana eikä muulloinkaan tarjota yleisölle. Tämä kanta on ollut aikaisemminkin täällä eduskunnassa esillä. Kun kieltolain alkuvuosina alettiin tehdä kaikenlaisia esansseja ja mehuja, niin silloin eräs innokas raittiusmies valiokunnassa yritti tehdä sellaista säännöstä, että näiden valmistaminen on kielletty, koska siihen voidaan sekoittaa korkeampaa alkoholia. Hallitus lähtee myöskin tältä näkökannalta. Minä juuri kuuntelin erittäin tarkkaan herra sosialiministerin lausuntoa, ja herra sosialiministerillä oli sen puolesta, että pannaan tähän lakiin nämä säännökset, ainoastaan se seikka, että voidaan sekoittaa spriitä tähän nykyiseen mallasjuomaan, sentähden täytyy se panna erityisen ankaran säännöstelyn alaiseksi. Tämä sama kanta on ollut, kuten huomautin, jo aikaisemminkin täällä. Silloinen raittiusmies ei kyennyt tätä hyvää ajatusta panemaan lakiin. Hän yritteli, mutta ei onnistunut. Hallitus, jolla on käytettävänään juriidista apua, on kyennyt todellakin tämän asian erityisellä säännöksellä saamaan aikaan.

Jos tälle kannalle lähdetään, sille kannalle nimittäin, että jos johonkin aineeseen voidaan sekoittaa spriitä, niin sitä on säännösteltävä, niin minä luulen, että meidän täytyy säännöstellä tästä lähtien vesi ja ainakin kahvi (Ed. von Frenckell: Aivan oikein!), sillä, kuten tunnettu, markkina-aikana nykyistä spriitä juodaan kahvin kanssa.

Minun käsittääkseni tämä hallituksen tässä kohden omaksuma kanta on mahdoton ja minä en ymmärrä, minkätähden hallitus, kun se on esittänyt tämän prosenttimäärän, on juuri noussut 2.4 :ään. Tällaista olutta ei minun tietääkseni löydy missään maailmassa tai ehkä juuri tämän tähden hallitus onkin tahtonut tämän tehdä. Nyt tieteelliset tutkimukset sekä tässä maassa että myöskin Ruotsissa pääasiallisesti ovat esittäneet alirajaksi 2.25, sehän on se prosenttimäärä, jonka meidänkin fysiologimme ovat esittäneet korkeimmaksi sallituksi rajaksi ja sama kanta on myöskin ruotsalaisella raittiusväellä. Jos hallitus olisi lähtenyt tältä kannalta, niin sen ei olisi tarvinnut käsittääkseni tehdä näin monimutkaista lakia. Se olisi voinut tehdä ainoastaan mahdollisesti kieltolakimääräyksen ja sitten toisessa laissa määräyksen siitä kannettavasta verosta. Minun käsittääkseni siis kyllä valiokunnalla on ollut syytä, niidenkin, jotka kannattavat nykyisen mallasjuomaprosentin koroittamista, myös hylätä tällainen halli-

tuksen esitys. Valiokunta on, kuten tässä perustelussa käy ilmi, pannut pääpainon siihen, että se merkitsee poikkeusta itse kieltolakiin. Allekirjoittanut ei, kuten vastalauseesta käy ilmi, yhdy tällaiseen kantaan.

Ehkä minä tässä lopuksi voin, koska minulla on vastalause, lausua myöskin oman kantani asiasta. Minun käsittääkseni ei ole mitään syytä raittiusväenkään vastustaa mallasjuomien alkoholiprosenttimäärän koroittamista sellaiseen määrään, joka ei päihdytä (Ed. von Frenckell: Aivan oikein! Ed. Sergelius: Mikäs se on?). Se raja on täällä tehtyjen tutkimusten mukaan 2,25 painoprosenttia, siis sama raja, jonka, kuten äsken huomautin, on Tanskan ja Ruotsin raittiusväkikin omistanut. Tässä asiassa on tosin olemassa merkillinen ristiriita, ristiriita toiselta puolen tiedemiesten tutkimusten ja toiselta puolen sen käytännöllisen kokemuksen välillä, joka oli maailmansodan aikana n. k. jääkellarikaljasta. Minä sittenkin luotan enemmän tieteellisiin tutkimuksiin, joita tehdään tarkan kontrollin alla laboratorioissa, joissa ei ole mahdollisuutta lisätä pientäkään spriimäärää, eikä ole mahdollisuutta myöskään muulla tavalla saada siihen aineita, jotka vaikuttavat sen, että prosenttimäärä nousee. Sikäli kuin minä tätä asiaa tunnen, niin eiköhän ole siihen aikaan asia ollut niin, että, mikäli olen saanut tietää, pantiin sokeria joukkoon jolla tavalla saivat käymisen siihen, tai erilaisia apteekkiaineita, spriitä, mistä on johtunut se, että eri paikoissa tällainen juoma päihdytti. Käsitykseni mukaan siihen on varmasti eri paikkakunnilla lisätty spriitä ja siihen viittaa myöskin se, että tällainen juoma nautittuna synnytti humalatilan, joka sai aikaan suuria tappeluita. Kuten täällä eilen huomautettiin — ed. Päivänsalo, muistaakseni — niin olut tavallisesti vaikuttaa enemmän nukuttavasti eikä irritatiotilaa. Minä olisin valmis koroittamaan omasta puolestani alkoholiprosenttimäärän 2.25 painoprosenttiin myöskin sentähden, että sillä tavalla saadaan aikaan olut, joka on miellyttävämpää nauttia ja että ennen kaikkea se on kesäaikana kestävää ja aiheuttaa sen, ettei tule niin paljon määrättyjä tauteja, joita nykyinen olut, joka helposti pilaantuu, saa aikaan, ja toiseksi sentähden, ettei, kuten nykyisen oluen valmistuksessa, kuten asiantuntijat ovat huomauttaneet, mene suuria määräosia raaka-aineita hukkaan aiheuttaen turhan tähden kansantaloudellisia vahinkoja. Mutta tämä minun esittämäni suunta ei sovi yhteen hallituksen esittämien lakien kanssa eikä myöskään käy yksistään sillä tavalla, että lisätään kieltolakiin tämä korjaus, sentähden, että minä haluan tällaista alkoholijuomaa verottaa ja verottaa enemmänkin kuin nykyinen hallitus esittää.

Ed. Päivänsalo: Minä valitan, etten voi yhtyä hallituksen esitykseen, sillä minusta nykyinen hallitus on niin hyvä, että äärettömän mielelläni tahtoisin hyväksyä kaikki sen esitykset, jos suinkin mahdollista. Mutta tässä, ikävä kyllä, en omantuntoni vuoksi voi sitä tehdä, ja sen suonee hallitus myöskin anteeksi.

Raittiusväelle suositetaan yleensä aina valistusmenetelmää, ja sanotaan olojen paranevan, kun vain valistetaan ihmisiä käsittämään asian tila alkoholiin nähden. Onhan myöskin siinä kohden valistus hyvä, mutta ei se ole riittävä. Minä olen samalla kannalla alkoholin suhteen kuin kommunistiliikkeeseen nähden, ei siinä valistus riitä. Kyllä me tarvitsemme siinä toimenpiteitä ja lakeja voidaksemme suojella yhteiskuntaamme ja kansaamme. Raittiuskansa sai, ennenkuin kieltolaki tuli voimaan, toimia pääasiallisesti vain ambulanssivaunuina korjatakseen ne haavoittuneet ja kaatuneet, jotka olivat sortuneet. Mutta minusta ei ole riittävää, että raittiusväki saisi toimia vain valistajina ja ambulanssivaunujen hoitajina, vaan meidän pitäisi kiinnittää huomiota yhteiskuntamme ja kansamme suojelemiseen juuri alkoholin turmelukselta.

Se esitys, mikä nyt on käsiteltävänä, tarkoittaa tosin hyvin pienen, verrattain alhaisen mallasjuomaprosentin koroittamista 2:sta 3,01 osaan, mutta sekin olisi minusta omiaan huonontamaan tilannetta. On sanottu, että se vähentäisi spriin käyttöä. Jos se vähentäisi spriin käyttöä, niin raittiuskansa kai hyvin mielellään koettaisi ne uhraukset tehdä, jotka olisivat välttämättömiä, mutta kokemukset muualta ja kokemukset meidän omasta maastamme eivät osoita, että mallasjuoman prosentin koroittaminen vähentäisi spriin käyttöä (Ed. von Frenckell: Koska on koroitettu?). Meilläkin oli 2,5 prosenttia se jääkellarikalja ja

vaikka sen jääkellarikaljan käyttö nousi, niin ei se vähentänyt viinan käyttöä. Ja Ruotsissa niinikään, jossa mallasjuomaprosentti on korkeampi kuin meillä, ei viinankäyttö ole vähentynyt, vaan päinvastoin vuosi vuodelta jonkun verran lisääntynyt ja vaikka Ruotsissa on ollut, jota ed. v. Frenckellkin väittää hyväksi olueksi, niin se „hyvä olut", (sitaattien välissä sanottuna,) ei ole vähentänyt Ruotsissa viinan käyttöä, vaan se on noussut viime vuosina säännöllisesti. Jos siis pitäisi paikkansa tuo väite, että oluen mallasjuomaprosentin koroitus vähentäisi viinan käyttöä, niin siihen voisi kiinnittää enemmän huomiota, mutta kun se vain lisäisi juopottelua, niin silloin minusta ei voi mennä raittiusmiehenä siihen. (Ed. Sergelius: Saa nähdä, mitä Ruotsinmaan sanomalehdet nyt sanovat taas tämän jälkeen!) Eivät suinkaan Ruotsinmaan sanomalehdet nyt tahdo mitään väärää sanoa, en minä usko Ruotsinmaan sanomalehdistä sitä. On sanottu, ettei tämä prosentin koroitus vaikuta mitään oleellisesti ihmisen organismiin. Mutta minä äsken noin $^1/_2$ tuntia sitten tiedustelin vielä uudelleen siltä henkilöltä, joka oli nauttinut tuota näin korkeaprosenttista mallasjuomaa todetakseen, mitä se vaikuttaa, ja hän oli nauttinut sitä, ei niinkuin ed. Pitkänen eilen sanoi $^1/_2$ tunnin kuluessa, vaan 40 minuutin tai vähän useammankin minuutin kuluessa. Ei ollut siis kysymystä professori Tigerstedtin koekaniinista, vaan se oli juuri tämän nykyisen hallituksen esityksen johdosta, kun oli ryhdytty kokeilemaan. Kokeen alainen henkilö oli nauttinut siis 2 litraa noin 40 minuutin kuluessa tyhjään vatsaan ja hän sanoi, ettei hän voi sanoa, että se olisi vaikuttanut päihdyttävästi, mutta hän sanoi, että kun hän istualtaan sen nautti, niin teki hyvin pahaa, niin että hänen täytyi välillä jopa liikkua, se oli sydäntä rasittavaa sen juonti. Hän lisäsi siihen, että tietysti vaikuttaisi myöskin, jos juotaisiin vettä näin. Mutta nyt on asianlaita vain niin, että ei kukaan istu juomaan litroittain vettä, mutta kun tulee olutta, jota ne pitävät hyvänä, ne istahtavat ihan juomaan sitä olutta ja silloin se ei tee hyvää sydämelle eikä liioin koko organismille muutenkaan, sillä ne tulevat käyttäneeksi tätä liikaa. Niin että minusta ei ole mitään syytä tähän koroitukseen siltä kannalta. Hän väitti myöskin, että kun hän sitten sulki silmänsä, nousi ja sulki silmänsä, yritti miten se vaikutti balanssiin, niin hän sanoi, että kun hän pani jalat toistensa eteen, siis samaan linjaan ja koetti kävellä, niin hän horjahti. Oluen nukuttava vaikutus aikaansai siis balanssikyvyn vähentymisen. Tämä on ilmeinen vaikutus, jota ei voi kieltää. Ja jos tämä juoma nyt siis vaikuttaa nukuttavasti, ja balanssikyky jonkun verran häviää, niin silloin minusta ei olisi hauskaa nähdä sellaisia balanssinsa menettäneitä yksilöitä Suomen kansassa hyvin paljon.

Kun minä tarkkaan muitten maitten mallasjuomien käyttöä verrattuna Suomessa käytettyjen mallasjuomien määrään, niin Suomessa tätä nykyä ei juoda mallasjuomia muuta kuin noin 13 litraa henkeä kohti. Ruotsissa juuri siellä vallitsevan korkeamman mallasjuomaprosentin takia on käytetty miedompia mallasjuomia vv. 1928—1929 20,3 litraa ja väkevämpää 25 litraa, siis noin 45 litraa henkeä kohti. Tämä siis osoittaa, kuinka suuressa määrässä nousisi tuo litramäärä, jos mallasjuomaprosentti koroitettaisiin. Ja minusta nyt ei olisi hauskaa, että rahat pantaisiin juuri olueeseen niin suuressa määrässä. Sehän on kyllä verrattain suuri se rahamäärä, mikä Ruotsissa käytetään juuri mallasjuomiin, se nousee toiseen miljaardiin Suomen markkaan, mutta se olisi Suomelle minusta hyvin kohtalokasta, jos nyt olueeseen varsinkin tämmöisenä aikana pantaisiin niin paljon rahaa. Minä en oikein käsitä sitä, kun pulakautena suositellaan lisää olutta. Kun on kansa pulassa, niin pitäisikö silloin juoda olutta lisää, jotta valtakunnan raha-asiat paranisivat. En minä oikein psykoloogisesti ymmärrä niitten ihmisten menettelyä, jotka pulakautena suosittelevat olutta parannuskeinona. Ja kun minä ajattelen, mihin se johtaisi vuosien kuluessa, niin me menisimme yhä enemmän siihen suuntaan, jossa nyt olueeseen nähden ollaan Saksassa. Se litramäärä, mitä kulutetaan henkeä kohti, on siellä jopa 80 litraa. Ja maa, jossa enimmän juodaan olutta, nähtävästi on Belgia, jossa käytettiin 168 litraa henkeä kohti vuodessa, ja kuitenkin juuri Belgiassa on viinankulutus vuodesta 1926 vuoteen 1927 noussut 1,8 litrasta 2,3 litraan, siis verrattain runsaasti oluen suuresta menekistä huolimatta.

Näitten näkökohtien tähden minun täytyy siis raskaalla mielellä vastustaa meidän hyvän hallituksemme esitystä.

Ed. Pesonen: Esilläoleva hallituksen esitys laiksi mallasjuomain tehdasmaisesta valmistamisesta, jossa alkoholimäärä nousisi 2.4 painoprosenttiin ja saataisiin juoma paremmaksi ja kestävämmäksi sekä verotettaessa tuloja valtiolle kymmeniä miljoonia markkoja, on siksi tärkeä, että en voi yhtyä talousvaliokunnan mietinnön hylkäävään kantaan. Ottaen huomioon asiantuntijain lausunnot, että mallasjuomain nauttiminen ei tulisi missään tapauksessa vahingollisesti vaikuttamaan, joten ei raittiusihmisilläkään olisi mitään syytä asiaa hylätä, vaan olisi hallituksen esitys hyväksyttävä, niin suosittelisin suurelle valiokunnalle hyväksyttäväksi talousvaliokunnan mietintöön liitettyä I vastalausetta.

Ed. Huhtala: Hyväksymällä talousvaliokunnan hylkäävän mietinnän, eduskunta loihtisi ties kuinka monennen kerran taaskin esille Potemkinin kulissit, kulissit, joissa etupuolella on kieltolaki kaikkine kirkkaine väreineen, kaikkine kehuttuine hyveineen. Ja mitä on takapuolella? Sen me tiedämme kaikki, mitä on takapuolella huolimatta kauneista puheista. Takapuolella on juopottelu, pirtukauppa, korpiroju y. m. kaikkine kauheuksineen; semmoinen elämä, jolta me, jos me tahdomme olla tosikansalaisia, emme saa enää ummistaa silmiämme. Ei riitä yhden prosentin koroitus johonkin olueeseen, ei riitä se vaan tarvitaan pitemmälle meneviä toimenpiteitä. Ainoa, mikä voi tulla kysymykseen, on kieltolain muuttaminen raittiuslaiksi. Ellemme siihen pääse, niin me myöskin sorrumme siihen sekasortoon, minkä nykyinen kieltolaki on aiheuttanut maassa. Ja jos edelleenkin tahdomme pysyä ehdottomasti kiinni kieltolain kauneissa puitteissa, niin silloin me uudelleen ja yhä uudelleen annamme semmoisen kuvan teeskentelystä, farisealaisuudesta, jolle meidän valitsijamme, suuri kansan enemmistö, varmasti tulee nauramaan. Ja ettei tähän jouduttaisi, niin ehdotan, että me hyväksyisimme talousvaliokunnan ensimmäisessä vastalauseessa ehdotetun kannan; toisin sanoen hyväksymme oluen prosentin koroituksen.

Ed. Kukkonen: Eduskunnalla on ratkaistavana vaikea probleemi. Ei ole suinkaan sattuma, eikä millään tavalla ihmeteltävää että on herännyt pyrkimyksiä päästä selville siitä, mikä olisi mallasjuomien alkoholimäärä oleva, jotta tavaran laatu olisi taattua, ilman että sitä voitaisiin käyttää juovutustarkoituksiin. Tässä mielessä toimeenpani prof. Tigerstedt luullakseni pari vuotta sitten kokeiluja, joihin hän kutsui koe-esineiksi m. m. kansanedustajia. Minullakin oli tilaisuus olla mukana tässä kokeilussa ja juuri senvuoksi, aikomatta aluksi lainkaan ottaa osaa keskusteluun, pyysin kuitenkin puheenvuoron. Tarkoitukseni on saada todetuksi, ettei tämä kokeilu vaikuttanut ainakaan minun havaintojeni mukaan millään tavalla päihdyttävästi eikä muutoinkaan epäedullisesti (Ed. Kivioja: Entäs balanssi? Puhuja: Mitä ed. Kivioja?) Ei tietystikään voida yksityisestä kokeilusta vetää aivan liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä, enkä minä senvuoksi mitenkään halua ottaa varmaa kantaa yksinomaan tämän kokeilun johdosta. Mutta kun tietääkseni se juoma, mitä professori Tigerstedt kokeilussaan käyttti, sisälsi alkoholia juuri sen määrän, 2,25 painoprosenttia, mikä mainitaan talousvaliokunnan mietintöön liitetyssä ed. Reinikaisen eriävässä mielipiteessä, pyytäisin minä suurta valiokuntaa harkitsemaan, eikö ehkä juuri tämä määrä, 2,25 painoprosenttia, saattaisi olla se, jonka pohjalla sovinto tässä riitakysymyksessä syntyisi.

Ed. Komu: Herra puhemies! Minä en kuulu niihin, joiden olisi vaikea puhua hyvän hallituksen esityksiä vastaan, kuten ed. Päivänsalo, eikä minulla ole mitään syytä lähteä ihannoimaan mitään hallitusta niin, että nielisin kaikki hallituksen esitykset. Minä nyt en kuitenkaan pyytänyt puheenvuoroa erityisesti vastustaakseni enempää kuin kannattaaksenikaan hallituksen esitystä. Pyysin sen jokseenkin samasta syystä kuin täällä edellä ed. Kukkonen. Minäkin kuulun niihin, jotka pari vuotta sitten ovat olleet professori Tigerstedt-vainajan koekaniineina ja olen ollut tutkittavana sekä havaittu sangen kelvolliseksi ja kestäväksi oluen nauttijaksi. Asianlaita on niin, että minä lienen niitä ahmateita näinä koekaniineina olleista kansanedustajista, joka otin tuota ainetta sisääni kaikkein eniten (Eduskunnasta: Miten paljon?). Yli kaksi litraa nautin ja puolentunnin kuluessa sitä olutta. — Se oli alkoholiprosentil-

taan tuota ed. Reinikaisen ehdottamaa, sivumennen sanoen. Yhdeksästä haarikasta oli laskettu tulevan kaksi litraa, ja minä riipasin kaupanpäällisiksi kymmenennen sen puolentunnin sisällä. Kahden, kolmen paperossin poltonajan jälkeen alkoivat kokeet. Ja minun täytyy sanoa, ettei se ollut vaikuttanut minun balanssiini eikä bilanssiini, koska minä sain oluen ilmaiseksi. Lienee vielä syytä mainita kokeen laadusta, että sekin oli tarkkuustyötä. Oli pistettävä valkoinen langanpätkä, joka oli pituudeltaan noin kolmisen tuumaa niin pieneen neulansilmään, kuin tehdas vaan voi valmistaa ja kyllä lanka minulta siihen hyvin meni. Samoin ei professori Tigerstedt sanonut valtimoni eikä sydämeni toiminnan olleen häiriytyneen. Eräs lupsakka savolainen edustaja kyllä sanoi, että nyt se näyttää tuo neulansilmä paljon suuremmalta kuin se todellisuudessa onkaan, niin että hänen näkönsä on parantunut. Sitä minä en tiedä, missä määrin siinä väitteessä oli perää, mutta hyvin hänkin näytti pistävän tuon langanpätkän neulansilmään. No, minä myönnän, että eräälle kansanedustajalle tuossa tilaisuudessa rupesi tulemaan väsymys, mutta silmät kiinni minä en hänen nähnyt kulkevan. En tiedä mistä ed. Päivänsalo on löytänyt sellaisen koekaniinin tai lienee sitten ollut toisella kertaa se tutkimus, mistä ed. Päivänsalo puhuu. Professori Tigerstedt kuitenkin selitti mainitsemalleni väsyneelle, että on aivan sama vaikutus teille, jos te juotte tuon saman määrän vettä. Sillä kun te syötte ensin hyvän päivällisen ja se janottaa teitä, niin te kun olette juonut jotakin nestettä, vatsalaukkunne on laajentunut sikäli, että sydämen toiminta siitä häiriintyy, tulee vaikeammaksi ja silloin tulee väsymyksentunne ja rupeaa nukuttamaan. Tämmöinen oli tämän tilaisuuden ohjelma ja sellaiset olivat tuloksetkin siellä, ja siellä oli kai muitakin tuon alan asiantuntijoita tutkimuksia valvomassa eikä vain professori Tigerstedt yksin. Emme me kukaan ainakaan havainneet, että siellä olisi kukaan päätänsä seinään lähtiessään lyönyt. Jokainen totesi, että tuo kalja on parempaa kuin meidän nykyinen pilsnerimme ja siis sikäli hyväksyttävää.

Minun nähdäkseni ei olisi talousvaliokunnalla ollut suurta vaikeutta muuttaa hallituksen esitys siihen muotoon, että tämä meikäläisissäkin kokeissa hyväksytty ja raittiusnäkökannalta vaarattomaksi nähty alkoholiprosentti mallasjuomissa olisi tullut säädetyksi, nimittäin 2.25 %, joka mainitaan ed. Reinikaisen talousvaliokunnan mietintöön liittämässä vastalauseessa. Mutta koska valiokunta sitä ei ole tehnyt, niin sehän ei toteamisella parane. Suuri valiokunta voinee harkita, onko sillä aikaa tuollaiseen hallituksen esityksen uudestikirjoittamiseen. Kyllä kokemus nyt jo täällä on osoittanut, että hallituksen esittämässä muodossa me emme tuota kaljan parannuslakia tule saamaan, siitä saamme olla varmat. Tuo pilsneri, jota on useassa tapauksessa vielä välttämätöntä käyttää aivan puhtaasti ravintoaineena, on nykyjään niin huonoa ja huonosti säilyvää, se tunnustetaan kaikilla tahoilla, että olisi täysi syy harkita, mihin rajaan saakka siinä koroitetaan alkoholipitoisuutta, niin että muukin laatu voitaisiin parantaa. Ja kun nyt tutkimukset ovat osoittaneet tuon monta kertaa mainitun ed. Reinikaisen vastalauseen sisältävän alkoholimäärän ylirajan, niin toivottavasti suuri valiokunta yrittää ainakin siihen saakka päästä mainitussa prosenttikoroituksessa.

Sosialiministeri Tuomivaara: Ed. Reinikainen teki kysymyksen siitä, että mitä varten on ehdotettu juuri 2.4 painoprosenttia tälle mallasjuomalle sen alkoholipitoisuudeksi. Ja hän väitti, ettei muualla maailmassa ole tällaista olutta. Saattaa olla niin, että muualla maailmassa ei ole tällaista olutta, kun meidän, koska ei siellä tarvita ja kun muiden maiden maanviljelijät ovat tilaisuudessa myymään ohransa panimoteollisuudelle, koska siellä prosenttimäärä oluessa on korkeampi ja siis mahdollisuus käyttää ohraa on suurempi. Asiantuntijat sanovat, että meillä ohran proteinipitoisuus on verrattain alhainen ja vaihtelee vielä riippuen siitä, minkälainen kesä on, onko se kuiva vai kostea. Varsinkin kosteampien kesien ohra ei menesty, se ei ole käyttökelpoista mallasjuomateollisuudessa, koska, niin sanovat asiantuntijat, ei saada hiivaa, jolla saataisiin, kun alkoholiprosentti meidän mallasjuomissamme on niin alhainen, niin kestävää mallasjuomaa, että sitä voitaisiin säilyttää kauempaa kuin korkeintaan kaksi viikkoa. Kun alkoholiraja mallasjuomassa on vähän korkeampi,

lisää se silloin myös suomalaisen mallasohran käyttömahdollisuuksia ja asiantuntijat ovat sitä mieltä, että tämä 2.4 olisi se alin raja, jossa avautuu suomalaisen mallasohran käyttömahdollisuudet panimoteollisuudessa. Nyt käytetään tätä suomalaista mallasohraa hyvin vähän sentakia, minkä taannoin mainitsin ja hintakin on hyvin alhainen ja huono. Minusta tämäkin seikka tällaisena vaikeana taloudellisena aikana, jolloin maanviljelijät ovat suurissa vaikeuksissa saadakseen tuotteensa myydyksi, osaltaan helpottaisi maatalouden pulakautta ainakin jossain määrin ja kun tämä apu vielä voitaisiin antaa ilman että kansakunnalle koituu siitä mitään vaaraa. Ei ole tahdottu ylemmäksi kuin alimpaan rajaan, jotta suomalaisen mallasohran käyttömahdollisuudet lisääntyisivät. Sentakia tämä prosenttimäärä 2.4, minun nähdäkseni on oikeampaan osunut, kuin ed. Reinikaisen ehdottama 2.25.

Ed. Rantala: Herra sosialiministeri äsken antamassaan lausunnossa puolustaessaan hallituksen esitystä, jonka talousvaliokunta suurella enemmistöllä on hyläänyt, väitti m. m., että mallasjuoman alkoholiprosenttimäärän koroittamisesta ei olisi vaaraa raittiusnäkökannalta asiaa arvosteltaessa. Lisäksi herra sosialiministeri ilmoitti olevansa sitä mieltä, että hallituksen esityksen hyväksyminen voisi vähentää spriin käyttöä maassamme entisestään. Täällä jo talousvaliokunnan puheenjohtaja y.m. edustajat lausunnoissaan ovat perustelleet valiokunnan kantaa. Sen lisäksi minä pyydän huomauttaa herra ministerille, ettei voida mitenkään esittää todisteita hänen olettamuksensa tueksi, että tämä laki vähentäisi spriin käyttöä. Asianlaitahan on siten, että tässä maassa ei ole koskaan tyydytty mietoihin alkoholijuomiin, vaan on aina käytetty väkeviä juomia. Ei ole luultavaa, että nykyään, jolloin ihmiset yleensä vaativat voimakkaampia nautintoaineita, että nykyisenä ajankohtana juopot tyytyisivät juomahimoaan tyydyttämään tällä 2.4 prosenttia sisältävällä mallasjuomalla. Mitä tulee nuorisoon ja naisiin, niin hekään eivät nähtävästi tulisi laajemmin käyttämään tätä korkeampiprosenttista mallasjuomaa. Valiokunnassa nimittäin asiantuntijat, joita se oli tilaisuudessa kuulemaan, lausuivat, ettei ole mitään syytä luulla, että maamme nuoriso käyttäisi tällaista mallasjuomaa, koska tässä mallasjuomassa tulee olemaan siksi karvas ja vastenmielinen maku, ettei se suinkaan kehoita tätä käyttämään. Näin lausuivat asiantuntijat hallituksen esittämästä paremman makuisesta oluesta. Herra sosialiministeri ei voi siis osoittaa, että missään piirissä minun nähdäkseni voitaisiin tätä korkeampiprosenttista mallasjuomaa niin paljon ryhtyä käyttämään enemmän, että esimerkiksi kotimaisen mallasohran viljelys sen kautta tulisi tavattomasti lisääntymään. Ei pitäisikään olla etenkään nykyisessä taloudellisessa tilanteessa mitään erikoista syytä koettaa enemmän ja nykyistä korkeamman alkoholiprosentin sisältäviä mallasjuomia saada tyrkytetyksi meidän kansallemme, etenkin kun meidän karjataloutemme kykenee riittävästi tuottamaan ravintoarvoltaan paljon korkeammanarvoisia ja hinnaltaan halvempia maitotaloustuotteita. Mikäli mallasjuomain käytäntöä nykyisestään huomattavasti saataisiin lisääntymään, olisi siitä luonnollisesti seurauksena maidon kulutuksen vähentyminen, johon meillä ei tällä kertaa liene mitään syytä. Kun sen lisäksi suuri osa mallasohraa tähän saakka on, kuten herra sosialiministerikin mainitsi, tuotettu ulkomailta, seuraisi lisääntyneestä mallasjuomain käytöstä ainoastaan se, että sääsuhteiltaan epäedullisempina vuosina, jollaisia meillä sattuu varsin usein, oltaisiin meillä pakotettuja entistä suurempaan ulkomaiseen viljantuotantoon juuri mallastehtaiden tarpeiksi ja täten lisättäisiin ulkomaista tuontia.

Ed. Kukkoselle ja ed. Komulle minä pyytäisin huomauttaa, kun he mainitsivat niistä kokeiluista, joissa heillä on ollut tilaisuus olla „koekaniineina", että kaikki henkilöt eivät ole niin voimakkaita vastustamaan alkoholin vaikutuksia, vaan esimerkiksi huonosti ravitut tai muuten fyysillisesti heikot henkilöt ovat paljoa alttiimpia alkoholin vaikutuksille, silloin kuin se esiintyy pienemmässäkin alkoholimäärässä, kuin esimerkiksi mahdollisesti nämä edustajat voivat olla. — Kun minä en näe mitään mahdollisuutta, että tässä asiassa voitaisiin edes kompromissin avulla saada hallituksen esityksestä kaikkia tyydyttävää ja ennen kaikkea maan raittiusväkeä tyydyttävää mallasjuomia koskevaa lainsäädäntöä, niin minä en voi muuta toivoa, kuin että suuri valiokunta liittyy talousvaliokunnan suuren

enemmistön kantaan ja päättää esittää tämän lakiesityksen hylättäväksi.

Ed. Lehtokoski: Talousvaliokunta on asettuessaan hylkäävälle kannalle hallituksen esitykseen nähden osunut ehdottomasti oikeaan. Kansan suuri enemmistö on ottanut tiedon tästä suurella tyytyväisyydellä vastaan ja niin ollen ei ole mitään muuta toivottavaa, kuin se, että suuri valiokunta yhtyy talousvaliokunnan hylkäävään kantaan.

Täällä sosialiministeri on lausunut eräitä sellaisia kohtia, joihin lyhyesti tahtoisin puuttua. Hän on nimenomaan lausunut sen seikan, että raittiusnäkökohdatkaan eivät vaadi sitä, että tätä hallituksen esitystä ei saatettaisi hyväksyä. Jos herra sosialiministeri olisi ollut edes pienemmän ajan — mahdollisesti on ollutkin, sitä en tiedä — työssä, joka on tarkoittanut raittiustilanteen parantamista, niin silloin hän olisi myös huomannut jo vanhemmalta ajalta asti, mitenkä tähänkin kohtaan on ollut kiinnitettävä huomiota. Kun eduskunta vuonna 1912 koroitti mallasjuomain alkoholin rajan 2.5 prosenttiin, oli tästä seurauksena se, että viranomaisten oli ryhdyttävä sangen monissa paikoin tarmokkaisiin toimenpiteisiin järjestyshäiriöiden poistamiseksi ja samalla oli annettava myös määräyksiä siitä, että tätä silloista mallasjuomaa ei saatu työpaikoilla ja muissa erinäisissä paikoissa tarjoilla eikä myydä. Tämä siltä ajalta. Ja monet muistavat kokemuksesta varsin hyvin silloisen oluen vahingollisuuden ennen kaikkea köyhille kodeille. Minä ainakin puolestani muistan sen tavattoman hyvin. Edelleen sanoi herra sosialiministeri, että spriin käyttö vähentyisi sen johdosta, jos tämä hallituksen esitys hyväksyttäisiin. Tämä sosialiministerin käsityskanta ei perustu kumminkaan siihen, mitä kokemus esim. Ruotsissa ja Norjassa osoittaa. Muistetaan, että Norjassa on ollut osittainen kieltolaki. Siellä oli viinit ja muut miedommat aineet kokonaan vapaat kiellon alaisuudesta. Mutta kansa ei tyytynyt näihin miedompiin juomiin, se vaati väkevämpää ja seuraus tästä oli se, että viina oli myös vapautettava kiellon alaisuudesta. Näin siellä.

Entä sitten Ruotsi, johon monta kertaa on vedottu. Sielläkin me näemme monessa suhteessa varsin suuria vaikeuksia salakuljetuskysymysalallakin, aivan samaten kuin se on meillä kieltolakimaassakin, huolimatta siitä, että siellä on tilaisuus monenlaisten eri alkoholijuomien käyttöön, joskin toisiin nähden on erinäisiä rajoituksia olemassa. Kun näin on, niin silloin ei voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että meilläkään ei ole asetuttava tällaisen kokeilun tielle, koska se ei merkitsisi hyvää, vaan päinvastoin huonoa.

Täällä on erikoisesti sitten vedottu koekaniinina olemisiin. Minä tahdon tähän nähden sanoa, vaikkakaan en ole tällaisen koekaniinin asemassa ollut, että ne kokeet, jotka elävässä elämässä on ennemmin tämän kysymyksen alalla saatu, ne osoittavat, että oluen paremmin kuin muidenkaan väkijuomien käyttö ei koskaan ole hyväksi. Ja tällä aikaa, jolloin Suomen työväenluokan keskuudessa on onnettomuutta ja kurjuutta enemmän kuin tarpeeksi, ei mielestäni eduskunnalla ole enää oikeutta eikä mahdollisuutta tätä kurjuutta lisätä. Meillä on sangen monia paikkoja, missä ainoastaan murto-osalla työläisiä tällä kertaa on työtä ja mahdollisuutta elämiseen. Jos niistä pienistä ansioista, mitä tänä aikana saadaan, käytettäisiin vielä myrkkyjuomien hankkimiseen osa, niin silloin näiden köyhien kotien elämä olisi vieläkin monin verroin vaikeampaa.

Tämä kaikki on otettava huomioon ja kun näin on, niin silloin tuloksena ei voi olla mikään muu kuin se kanta, mihin talousvaliokunta on yhtynyt, ehdottaessaan hallituksen esityksen hylättäväksi.

Ed. Voionmaa: Herra puhemies! Kun herra sosialiministeri — minun mielestäni tosin aivan tarpeettomasti — mainitsi minunkin persoonallisen kantani tässä kysymyksessä, niin sen johdosta täytyy tehdä joku huomautus.

Hän mainitsi, että minä „eräin edellytyksin" olisin taipuvainen menemään yleisen alkoholiprosentin koroittamiseen. Minä olen puhunut siitä, koska minä olen tahtonut alleviivata sitä, että kantani korkeimpaan sallittuun alkoholiprosenttiin nähden ei riipu muodollisista vaan asiallisista syistä, ja olen tahtonut lausua senkin, että puolestani katson suurella kunnioituksella tieteellisiin kokeiluihin, silloin kun ne todella tieteellisiä ovat, että minä panen suuren arvon sellaisiin tieteellisiin tutkimuksiin, joista ed. Reinikainen täällä on maininnut. Sitävastoin minä en tuol-

laiseen hetkelliseen kokeeseen, josta täällä on niin paljon puhuttu, saata niin erittäin suurta painoa panna. Se seikka, että n. s. koekaniineina ovat olleet herrat kansanedustajat, ei mielestäni lisää tämän kokeen todistusvoimaa erityisesti. Minä en siis uskaltaisi mennä järjestämään tämän yhteiskunnan asioita ed. Komun kokeen perusteella. Se olisi minusta hiukan liian uskallettua. Niitä kokeita saattaa olla monenlaisia ja niitä saattaa käsittää monella tavalla. Täällä mainittiin jotakin lupsakkaa savolaista, joka oli lausunut jotakin kokeestansa. Minä muistan toisen savolaisen, joka kokeiltuaan nykyajan raittiusjuomilla arveli, että kyllä ne ovat hyviä juomia, mutta eivät pysy päässä.

No niin, näillä kokeilla on oma arvonsa ja tietysti kokeet sellaiset, jotka ovat tieteellisiä, ovat asiaan vaikuttavia seikkoja, joita puolestani olen aina valmis ottamaan huomioon. Mutta asialla on toinenkin puolensa. Olen täällä huomauttanut jo ennen, että kokemuksella myöskin on oleva ratkaiseva merkityksensä tässä ja että ei ainoastaan yksilöllisten kokeiden perustuksella, vaan kansan tavan perustuksella täytyy meidän asiata arvostella. Toisin sanoen: alkoholikysymys ei ole yhden ja toisen yksilöllisen kokeen kysymys, vaan se on suuri, laajakantoinen yhteiskunnallinen kysymys, jossa yhteiskunnalliset kokemukset on otettava huomioon. Vaikka me näkisimme kuinka kauniin sarjan mitä erinomaisimpia kokeita siitä, että alkoholiraja yksilöihin nähden voi olla 2 % :ia jonkunverran korkeampikin, niin niin kauan kuin meillä on se kokemus, että nuo vähäisetkin alkoholipitoiset määrät vaikuttavat haitallisesti kansan tapoihin ja vaikuttavat yhteiskunnallisesti haitallisesti, täytyy meidän niitä vastustaa. Minä olen, puhuessani niistä edellytyksistä, joita otan harkitakseni päättäessäni kantani alkoholiprosenttiin nähden, tahtonut sanoa, että minä otan tämänkin kysymyksen huomioon ja erittäin ratkaisevassa määrässä. Ja tahdon listätä, että mielestäni ei tähän mennessä ole osoitettu mitään sellaista pätevää todistelua tähän alkoholiprosenttiin nähden, joka saattaisi ratkaisevasti vaikuttaa minun kantaani siinä, että katsoisin voivani omasta vähäisestä puolestani luopua 2 % :n vaatimuksesta. Sen puolella on kokemus. Sen ylentämisen puolella ei ole mitään muuta kuin huonoja kokemuksia.

Täällä on mainittu Ruotsin kokemuksia. Minulla on ollut useampia kertoja tilaisuus eduskunnan edessä huomauttaa siitä, ettei ole syytä verrata alituisesti olojamme Ruotsiin. Olen tässä kysymyksessä vähän samalla kannalla kuin herra valtiovarainministeri taloudellisissa asioissa, että kunkin maan oloja on arvosteltava sen omien erikoisten olojensa perusteella: mikä sopii Ruotsissa, ei ole sanottu, että se myös sopii Suomessa. Ruotsissa on ollut vallassa kauan aikaa tuo suuresti ylistetty ja kiitetty Brattin järjestelmä, joka nyt on vallan romahdustilassa ja jonka muuttamista varten jo valtion komiteat Ruotsissa työskentelevät; kuten on tunnettua, itse Bratt on toivottomana heittänyt koko järjestelmän ja muuttanut toimialaa, mennyt muihin maihin harjoittamaan liiketoimintaa, niin työlästynyt ja kyllästynyt hän on oman järjestelmänsä huonoihin tuloksiin Ruotsissa. Ja tilastolliset numerot puhuvat siihen samaan suuntaan. Tässä maassa, jota meille nyt esitetään esimerkkinä ja jonka olutjärjestelmään meidän pitäisi koettaa vähäisillä voimillamme pyrkiä, on alkoholin kulutus — minulla on tässä kansainvälisen aikakausikirjan numerot — henkeä kohden vuosittain: vuonna 1922 se oli 2.8 litraa 100 prosenttista alkoholia henkeä kohden, v. 1929 se nousi jo 3.7 litraan 100 prosenttista alkoholia henkeä kohden. Te näette, että Ruotsissa Brattin järjestelmän vallitessa, tämän erinomaisen olutjärjestelmän vallitessa, alkoholin kulutus on tavattomasti noussut, lyhyessä ajassa aivan tavattomasti noussut, ja että siis ei ainakaan Ruotsia voi ottaa esikuvaksi siinä suhteessa, että tällä olutjärjestelmän omaksumisella saataisiin alkoholin kulutus vähenemään. Päinvastoin, se näyttää olevan hyvin hyvä keino vuotuisesti nautittujen alkoholimäärien lisäämiseksi. Se siitä.

Jo tältäkin kannalta katsottuna täytyy hallituksen esitystä pitää arveluttavana poikkeuksena kieltolaista. Että se on poikkeus kieltolaista, sen laki itsekin todistaa, koska se ei voi toimia kieltolain alaisena, vaan sen toimeenpanemista varten on täytynyt keksiä uusi säännöstelyjärjestelmä, joka on täydellisesti kieltolain vastainen. Että se on poikkeus kieltolaista, senhän vastikään täällä herra sosialiministeri itse jälleen mainitsi, niinkuin hän on, muuten kiitettävää ja avomielistä kyllä, tehnyt en-

nenkin. Siis hallituksen esitys tahtoo muuttaa kieltolakia. Mutta se ei tahdo muuttaa ainoastaan sitä sillä tavalla, että se nostaa alkoholiprosentin semmoiseen määrään, että sen esittämät mallasjuomat ovat katsottavat juovutusjuomiksi, vaan se on poikkeus kieltolaista sen järjestelmänkin vuoksi, jonka se asettaa kilpailemaan kieltolain kanssa. Sillä vaikka herra sosialiministeri ilman muita todisteluja nyt täällä meille hyväntahtoisesti lupaa, että kansakunnalle ei koidu mitään vaaraa tästä ja että se on ihan viaton järjestelmä, niin se ei ole silloin sitä, kun se asettaa tähän maahan toisen järjestelmän, joka houkuttelee käyttämään sitä järjestelmää muitakin väkijuomia kuin mallasjuomia varten. Minulla on ollut tilaisuus täältä ennenkin huomauttaa, kuinka mahdotonta on meidän vastustaa esim. marjaviinien käytäntöön ottamista ja asettamista tämän saman säännöstelyjärjestelmän alaiseksi samoilla ehdoilla kuin mallasjuomia, kun meillä kerran järjestelmä on. Eihän ole mitään järkeä syrjiä marjaviinejä, joita valmistetaan kotimaisista marjoista, joista köyhälle väestölle on tuloja, eihän toki maan ohranviljelijäin herrain maanomistajain ja suurmaanviljelijäin, jotka ovat ainoat, jotka mahdollisesti ohraa myytäväksi voivat kasvattaa, eihän toki heidän etujaan ole asetettava niin paljon korkeammalle kuin köyhän tilattoman mökkiläisväestön edut, ettei sillekin väestölle valmistettaisi sitä ansiotilaisuutta. Minä en siis näe mitään järjellistä syytä uskoa sitä, että tämä järjestelmä tulisi pysähtymään mallasjuomiin, vaan lain nimikettä muutettaisiin ja siihen pantaisiin marjaviinit mukaan ja täydellä syyllä.

Ja sitten mikä viimeinen sana se 2.4 painoprosenttia on. Ed. von Frenckell on täällä jo monta kertaa ilmaissut mielipiteensä, etteihän tämä olekaan muuta kuin alkua. Tällä on tarkoitus päästä korkeampiin prosentteihin. Sitä myöten kuin kansa saadaan totutetuksi valtion avulla, valtion myötävaikutuksella, uusia väkeviä olutlajeja levittämällä juomaan, kun kansa saadaan siihen hyvin totutetuksi, niin tietystihän se yhä enemmän tottuu yhä väkevämpiin juomiin, niinkuin kansa on tottunut Ruotsissa, jossa vastakirjojen käyttö leviää leviämistään ja jossa alkoholin käyttö on ruvennut huomattavassa määrässä leviämään naistenkin joukkoon, ja jossa valtion alkoholijärjestelmällä on siinä suhteessa ollut kasvattava merkitys. Ei siis voida ollenkaan mennä sanomaan, että tästä ei kansakunnalle koituisi mitään vaaraa ja että alku pysähtyisi tähän.

Menen vielä pitemmälle. Minä moitin tätä lainsäädäntöä kaikkein enimmin siitä, että hallitus on katsonut voivansa eduskunnalle esittää tällaisia lakiehdotuksia, jotka senkin omasta mielestä ja kaiken järjen nimessä ovat kieltolain vastaisia. Tietysti hallituksella on valta tehdä minkälaisia esityksiä tahansa eduskunnassa, sitä ei kukaan kiellä. Mutta on otettava huomioon, että tässä on kysymyksessä laajakantoinen yhteiskunnallinen kysymys, jota hallituksessa hoidetaan sosialiministeriössä ja joka kysymys, kun se on yhteiskunnallinen kysymys, on sellainen kysymys, jota ei niinkuin ei yleensäkään suuria yhteiskunnallisia järjestelmiä, voida mennä muuttelemaan edes ja takaisin, sinne ja tänne, vaan joka edellyttää pitkäaikaisempaa ja johdonmukaisempaa toteuttamista. Nyt on jokaisen kieltolain ystävän ja raittiuden harrastajan, ehdottoman raittiuden harrastajan — jotta tulisi ero tehdyksi raittiudella ja raittiudella, nyt kun täällä ovat kaikki raittiuden harrastajia, niin täytyy puhua ehdottomasta raittiudesta — jokaisen kieltolain ystävän ja ehdottoman raittiuden harrastajan on täytynyt ikävällä huomata, että vaihtelevat hallitukset ovat asettuneet aivan erilaiselle kannalle tässä niin tärkeässä yhdenmukaisuutta, johdonmukaisuutta ja pitkäaikaisuutta vaativassa lainsäädännössä ja hallinnossa. Meillä on ollut hallituksia, joihinka on ikäänkuin kokoomalla koottu kieltolain vastustajia, ja kieltolain toimeenpanemista johtamaan ja siitä huolta pitämään on asetettu vannoutuneita kieltolain vastustajia. Mitä sanottaisiin, jos esimerkiksi opetusministeriön johtajaksi pantaisiin koulujen vihollinen tai kirkon vihollinen ja sillä tavalla. Mutta sitä pidetään sopivana, että sosialiministeriöön pannaan kieltolain vastustajia hoitamaan näitä asioita. Eikä sillä hyvä, vaan hallitukseen on koottu muita ministereitä, jotka silloin kun ne ovat hallituksen jäseniä ja toimeenpanemassa kieltolakia, kulkevat ympäri maata pitämässä valtiollisia puheita kieltolakia vastaan. Sitten tulee taas toinen hallitus, joka erittäin hartaasti

ja voimakkaasti koettaa toteuttaa kieltolakia, joka tehostaa ja laittaa järjestelmät merivartiota varten ja koettaa sitä toimeenpanna. Taas vaihtuu hallitus ja merivartiolaitos ikäänkuin unohtuu. Entisen hallituksen ohjelmat merivartiolaitoksen toiminnan tehostamiseksi syrjäytetään, ne pannaan viheriän veran alle ja ryhdytään tekemään esityksiä, joitten julkisena, täällä julistettuna tarkoituksena on kieltolain kumoaminen. Eikö nyt kuitenkin siihen katsoen, että hallitukset vaihtelevat, ja että siis jokaisen hallituksen pitäisi tietää, että sen elinaika ei ole aivan ikuinen — ja emme tämänkään niin suuresti kiitetyn hallituksen elämänaikaa uskalla vielä mennä ennustelemaan ihan loppumattoman pitkäksi — eikö nyt jo maan yleisen edun kannalta, hallitustoiminnan jatkuvaisuuden kannalta olisi syytä harkita asioita hiukan, ennenkuin mennään tekemään tällaisia ehdotuksia. Ja kaikkein vähimmän on mielestäni syytä hallituksen käyttää pula-aikaa — niin se näyttää kieltolain harrastajista ja ehdottoman raittiuden ystävistä — käyttää pula-aikaa ikäänkuin prässätäkseen läpi järjestelmiä, joitten julkinen tarkoitus ja ilmoitettu tarkoitus on kieltolain kumoaminen. Tämä ei ole minun mielestäni hyvää hallitustapaa ja valitan sitä, että meidän hallituksessamme ei ole ollut enemmän johdonmukaisuutta tässä asiassa eikä ole sen enempää parlamentillista henkeä, kun kerran hyvin tiedetään, että eduskunnassa ainakin tähän asti on ollut varma kieltolakimielinen enemmistö.

Tekee mieli palata siihen ajatukseen, joka täällä ennen on tuotu esille, että tällaisissa oloissa sittenkin joku kansanäänestyskin olisi parempi järjestelmä. Ehkä se saisi hallitukset vähän lojaalisemmin käsittelemään kieltolakia. Luulen nykyisessäkin hallituksessa olevan jäseniä, jotka ovat hyvin innostuneesti vaatineet kansanäänestystä kieltolakiasiassa. Hyvä, minä hyväksyn sen ajatuksen. En ole koskaan sitä vastustanutkaan, sillä ehdolla, se huomattakoon, että sama tilaisuus, joka myönnetään kieltolain vastustajille, myönnetään myöskin kieltolain kannattajille, se on että tästä ei tehdä yhdenkertaista lakia, jolla toivotaan saatavan kieltolaki kumoon, vaan että kieltolain harrastajilla on myöskin tilaisuus saada aikaan sopivana aikana kansanäänestyksiä tämän kieltolain mahdollisesti jälleen pystyttämisestä, jos se vastoin kaikkia luuloa tulisi kumotuksi. Jottei kuitenkaan tämmöisessä kansanäänestysjärjestelmässä tapahtuisi liian suuria mullistuksia, tarvittaisiin jotakin jatkuvaisuutta siinäkin, tarvittaisiin ehkä joku määräaika, jonka jälkeen säännöllisesti tulisi kansanäänestys uudistetuksi. On valtioita, kuten esim. Australiassa, joissa joka kymmenes vuosi toimitetaan kansanäänestys alkoholikysymyksessä. Siinä saavat sitten eri järjestelmät näyttää mihin kelpaavat, näyttää sitä systemaattisesti ja sitten kansa aina kymmenen vuoden perästä saapi ratkaista asian. Minä en nyt muuta kuin heitän tämän ajatuksen esille. Arvelisin, että ehkä hallitus sitten lakkaisi tekemästä tällaisia minun mielestäni huonosti harkittuja ja epäoikeutettuja esityksiä kieltolakijärjestelmän jos ei suorastaan kumoamiseksi, niin ainakin suuressa määrässä heikentämiseksi.

En siis voi olla valittamatta sitä tapaa, jolla tätä asiaa on hoidettu. Jo nämä syyt tällä kertaa minusta ovat täysin riittävät hylkäämään hallituksen esityksen. Tässä me emme nyt voi ryhtyä parsimaan tätä järjestelmää. Kaikkein vähimmin minä käsitän niiden mielipidettä, jotka arvelevat, että jollakulla sovittelulla päästäisiin tulokseen, että siis tästä hallituksen esityksestä, joka jo järjestelmänä on kieltolain vastainen, että siitä muuttamalla alkoholiprosenttia tulisi sellainen, joka ei olisi kieltolain vastainen. Kyllä se on kieltolain vastainen siinäkin tapauksessa, niinkuin olen osoittanut. Niin kaunista ja ihailtavaa kuin onkin olla rauhantekijä, niin minun täytyy sanoa, että minä en halua olla rauhantekijänä alkoholivallan kanssa, vaan olen taisteluasenteessa alkoholivaltaa vastaan niinkuin kieltolakikin on, jonka päälähtökohta ja perustus on, että se on radikaalisesti ja ratkaisevasti alkanut taistelun alkoholivaltaa vastaan.

Minä voin jättää arvoonsa erään täällä esiintyneen edustajan kuvauksen Potemkinin kulisseista. Se oli semmoista vähemmin perusteltua puhetta, semmoista, joka kuvittelee, että kaikki olot meidän maassamme tulisivat hyviksi, jos kieltolaki kumottaisiin, että kaikki paheet ja rikollisuus häviäisivät pois, kun kieltolaki kumottaisiin. Olemmehan sitä puhetta täällä ennenkin kuulleet. Pula-aikakin tietysti häviäisi, kun kieltolaki kumottaisiin, ja autuuden aika

alkaisi meidän maallemme. Minä en jaksa seurata sellaista ajatuksen juoksua.

Toivon, että suuri valiokunta pysyisi sillä selvällä, oikealla, johdonmukaisella kannalla, jonka talousvaliokunta on omaksunut.

Ed. Oksala: Ed. Päivänsalo täällä sanoi, että hän voisi kiinnittää tähän lakialoitteeseen jonkinlaista huomiota, jos voitaisiin todeta, että oluen juonti jollakin tavalla vähentäisi väkevämpien juomien käyttöä. Tähän samaan seikkaan ovat täällä eräät muutkin edustajat lausunnoissaan viitanneet. Sentähden pyydän tässä lukea pari lausuntoa jotka vieraissa maissa tästä samasta asiasta ja tässä suhteessa on annettu, nimittäin Saksassa kun oli kysymys oluen veron koroittamisesta pyydettiin lausuntoja eräiltä tiedemiehiltä, mitä he tästä veron koroittamisesta ajattelivat. Silloin sanoi m. m. professori Rosenthal: „Meidän täytyy pitää onnena, että olut, kaikkialla, missä sitä on helposti saatavissa ja se on halpaa, asettaa viinan aseman riidanlaiseksi ja suoriutuu taistelusta voittajana. On tästä syystä oikein, kun sanotaan, että olut on sivistyksen edistämisen yksi tärkeimpiä vipusimia, sillä se syrjäyttää barbaarisen ja sivistykselle vihamielisen viinan ja tuo paloviinan turmiollisemman ja vaarallisemman vaikutuksen sijalle oman lievemmän vaikutuksen. Missä ei kasva viiniä, joka on kyllin halpaa muodostuakseen kansanjuomaksi, siellä on täysi syy suosimalla oluen käyttöä taistella paloviinaa vastaan.'' Siis aivan selvä kanta. Mikä on ollut sitten tulos tästä kannasta? Ennen sotaa juotiin Saksassa paloviinaa 1,800,000 hehtolitraa vuodessa. Vuonna 1929 lokakuusta tämän vuoden lokakuuhun 1930 juotiin samaa paloviinaa 356,000 hehtolitraa, kun taas edellisenä vuonna, samassa ajassa juotiin 624,000 hehtolitraa. Siis paloviinan käyttö Saksassa on moninkertaisesti vähentynyt sen jälkeen, kuin siellä oluen veroon ei ole koskettu.

Ed. Kivioja: Täällä ovat toiset pelänneet, että hallituksen esityksen hyväksyminen lisäisi pirtun menekkiä ja toiset uskoneet, että se vähentäisi sitä. Tulkoon myöskin mainituksi, että maanviljelijät pelkäävät hallituksen esityksen hyväksymisen ja oluen käytön lisääntymisen vähentävän maidon menekkiä ja käyttöä ravintoloissa, mikä olisi pulaan joutuneen maatalouden kannalta valitettavaa.

Sosialiministeri Tuomivaara: Minä en ollut aikonut enää tähän asiaan tällä kertaa puuttua, mutta ed. Voionmaan lausunto antoi minulle siihen aiheen.

Minä pyytäisin ensinnäkin huomauttaa ed. Voionmaalle, että kaikki maanviljelijät tässä maassa eivät ole suurviljelijöitä. Runsaasti puolet ja enemmän kuin puolet ovat pienviljelijöitä, jotka viljelevät myöskin ohraa, (Ed. Voionmaa: Myytäväksikö?) että minä en ole tarkoittanut tässä suurviljelijöitä, vaan kaikkia Suomen maanviljelijöitä ja tietysti ennenkaikkea niitä, joita on enemmän kuin puolet.

Ei myöskään ole ilman muuta ainakaan minun kohdaltani syytä asettua sille kannalle, joka ilmenee tässä talousvaliokunnan mietinnön eräässä lauseessa, jossa sanotaan: „Myöskään ei ole todennäköistä, että ehdotetun mallasjuoman kauppaan laskeminen vähentäisi terveydelle vaarallisen spriin käyttöä, koska kansamme, kuten pohjoismaiset kansat yleensä, on tottunut väkeviin juomiin''. Minulla olisi nyt halu koettaa totuttaa pois sitä noista väkevämmistä juomista ja senkin takia olisi syytä antaa kansalle vähän parempaa mallasjuomaa ja sellaista mallasjuomaa, joka ei päihdytä. Täällä ed. Voionmaa erikoisesti puhui verrattain laajasti ja pitkälti siitä, että hallitukseen on tullut vannoutuneita kieltolain vastustajia. Jos minä oikein ymmärsin hänen käsityksensä, hän lausui vähän sellaisen epäilyksen, että kun näin on asianlaita, niin ne toimenpiteet, joihin tässä maassa nyt on ryhdytty näiden asioiden hoitamiseksi sosialiministeriön raittiusosastossa ja merivartiossa, eivät nyt olisi oikein luotettavissa käsissä. Minä voin vakuuttaa herra Voionmaalle, että kyllä niitä on hoidettu ainakin sosialiministeriön raittiusosastolla aivan entiseen tapaan, ilman, että on minkäänlaisia muutoksia tehty siinä suhteessa, että olisi pyritty jollakin lailla kieltolakia ja raittiusasioiden hoitoa huonontamaan (Ed. Voionmaa: No ei ainakaan lisäämään!). Minun mielestäni hallituksella on oikeus, niinkuin ed. Voionmaakin myönsi, vaikka arvosteli tätä hyvin tiukasti, antaa sellainen esitys eduskunnalle tässäkin asiassa, jonka se katsoo asialliseksi ja vakaumuksensa mukai-

seksi. Eduskunnallahan on sitten tilaisuus joko hyväksyä tai hylätä se. Eduskunnan käsissähän on ratkaisu lopullisesti. Minä en mahda mitään sille ja minä ymmärränkin toiselta puolen sen, että ed. Voionmaan mielestä tämä esitys on huono ja minä käsitän ja minulla ei ole mitään sitä vastaan, että hän sitä vastaan taistelee, mutta minä pyydän saada huomauttaa, että kun minä olen tämän esitykseni takana, niin minun velvollisuuteni on sitä myöskin puolustaa ja sitä minä olen koettanut tehdä parhaan kykyni ja ymmärrykseni mukaan ja sillä asiallisuudella, joka on tarpeellista. Muuten minä pyytäisin vielä mainita siitä, että silloin kuin tämä hallitus tuli tai sitä ennen jo ed. Voionmaa oli yksi niitä, joilla oli mahdollisimman kiire saada nyt porvarillinen hallitus, jotta tilanne maassa rauhoittuisi. Ja se kai silloin oli se syy, joka vei siihen, että siinä ei pidetty huolta näistä asioista, joita ed. Voionmaa nyt tässä valitti. Sitä minä en tiedä mistä se johtui eikä minun asiani ole sitä tässä selvittää.

Opetusministeri Virkkunen: Ed. Reinikaisen ehdotuksen ja hallituksen ehdotuksen välinen eroavaisuus merkitsee käytännössä 0.15 alkoholimäärän painoprosenttia. Minulle on asiantuntija opettanut, että 0.01 alkoholimäärän painoprosentti tietää litraa kohti yhtä tippaa alkoholia. Siis on kysymys, ed. Reinikaisen kannan ja hallituksen kannan välisestä eroavaisuudesta puhuttaessa käytännössä 15 tipasta alkoholia litraa kohti. Minun käsittääkseni tämä on sellainen määrä, josta voimme sanoa, että olemme valmiit kuurnitsemaan hyttysiä ja kuitenkin meidän ikävä kyllä täytyy, kun ajattelemme maassa vierivää alkoholinvirtaa, niellä kameeleja. Mutta jos tällaisesta, minun mielestäni aivan tyhjänpäiväisestä erosta tehdään riita, niin silloin minä puolestani kyllä siirryn ed. Reinikaisen kannalle, jos hän pitää sitä toivottavana.

Ed. Voionmaan lausunto oli monessa suhteessa mielenkiintoinen. Minä huomaan tällä kertaa ed. Voionmaan lausunnon sekä sävyssä että sisällyksessä koko lailla toisenlaisen mielen kuin hänen lähetekeskustelussa antamassaan lausunnossa. (Ed. Voionmaa: Sama mieli!) Pyydän vain kiinnittää huomiota kahteen seikkaan, jotka minun mielestäni viittaavat siihen, että me sentään voisimme löytää yhteisen pohjan, jolla seisten pyrkisimme yhteisvoimin pääsemään siitä umpikujasta kieltolaki- ja raittiusasiassa, mihin kieltämättä olemme joutuneet. Ed. Voionmaalla ei ole mielestäni syytä moittia nykyistä hallitusta siitä, että se on eduskunnalle tehnyt tällaisen esityksen, sillä hänhän ilmoittaa lausuntonsa lopussa että hän tällä kertaa ei ole valmis hyväksymään hallituksen esitystä; näissä sanoissa kait on viittaus siihen, (Ed. Voionmaa: Ei ole!) että meidän täytyy ryhtyä erikoisiin toimenpiteisiin nykyisen kestämättömän tilanteen selvittämiseksi. (Ed. Voionmaa: Ei ollut tarkoitus!) Ja vielä enemmän: ed. Voionmaa viittaa tällaiseen toimenpiteeseen, kun hän heittää uudelleen esille silloin tällöin pinnalle sukeltaneen ajatuksen kansanäänestyksen toimeenpanemisesta. Olen tätä ajatusta, kun se ensi kerran tuli esille, erinäisistä syistä vastustanut. Olen myöhemmin kallistunut tämän mahdollisuuden puolelle; huomaan siinä nytkin yhden keinon, jota käyttämällä ehkä saisimme ulospääsyn siitä paikallaanolemisesta, johon nyt olemme joutuneet ja joka ainakin minun silmissäni meitä johtaa yhä suurempiin ja suurempiin vaikeuksiin. Meillä on ollut myöskin selviä kieltolakihallituksia; olen varma siitä, että nekin hallitukset, jotka eivät ole suorastansa tällä nimellä nimitettäviä, ovat tehneet voitavansa vaikean tilanteen selvittämiseksi. Mutta minä kysyn, mikä on se viimeisten kymmenen vuoden kuluessa toimessa ollut hallitus, joko suoranainen kieltolakihallitus, johon ed. Voionmaakin on kuulunut, tai jokin toinen, joka tätä nimeä ei ole tahtonut käyttää, joka olisi voinut selvittää sitä onnetonta tilannetta, johon olemme joutuneet? Missä ovat ne jäljet tällaisen hallituksen pysyvistä, pelastavista toimenpiteistä, jotka todellakin olisivat alkoholitilanteen saattaneet kokonansa toiselle tasolle kuin mihinkä se vuosien kuluessa yhä syvemmin on luisunut. Älkäämme syyttäkö tässä toisia, niitä tai niitä hallituksia, älkäämme myöskään sanoko, että toinen hallitus olisi voinut tehdä enemmän kuin toinen, vaan myöntäkäämme, että kaikki, olemme olleet ylivoimaisen tilanteen edessä. Vaikka minun käsitykseni on yhä enemmän varmistunut siitä, että meidän kansamme keskuudessa ei ole riittävästi kieltolakitahtoa eikä myöskään — sitä minä vielä enemmän valitan — riittävästi raittiustahtoa,

jotta voisimme nykyistä lainsäädäntöä ajanpitkään ylläpitää, niin minä kyllä olen mielelläni osallinen jokaiseen sellaiseen toimenpiteeseen, joka tekisi kaikille selväksi, mikä on kansan todellinen tahto nykyisen alkoholilainsäädännön suhteen ja mitä tietä kansan enemmistön mielestä pääsisimme niistä vaikeuksista, joihin olemme joutuneet. Käsitän, että ed. Voionmaan tässä istunnossa tekemä viittaus kansanäänestyksen toimeenpanemiseen asiassa on sellainen, jota on syytä sitä vakavammin harkita, kuin se tällä kertaa tulee ed. Voionmaan taholta.

Huomautan, että ehkä jo tässä istunnossa tulee käsiteltäväksi talousvaliokunnan mietintö n:o 3, jonka loppuosassa on todella niin alakuloinen ja niin masentava alkoholitilanteen kuvaus, että en ymmärrä, miten kukaan voisi talousvaliokunnan nähdäkseni yksimielisen lausunnon edessä ajatella, että me voisimme jatkaa nykyistä tilannetta. Mutta siitä saamme enemmän keskustella jonkun hetken kuluttua.

Tahtoisin siis tällä kertaa löytää ed. Voionmaan lausunnossa sellaisia vastaisen toiminnan liittymiskohtia, jotka ehkä saattaisivat muodostua pohjaksi yhteistoiminnalle alkoholikysymyksen ja alkoholilainsäädännön parempaa selvittelemistä varten, kuin mitä nykyään on mahdollista.

Ed. Hannula: Pyysin puheenvuoron sen vuoksi, että täällä on pari arvoisaa edustajaa kertonut persoonallisista kokemuksista prof. Tigerstedtin oluesta sekä niistä myönteisistä tuloksista, joita tämän oluen nauttiminen heidän mielestään aiheutti.

Jotakin minäkin ehkä tietäisin, sillä olinhan näissä kokeissa mukana. Nautin tuon mainitun määrän korkeampiprosenttista kaljaa. Tuloksena oli, että tunsin, kuten Karrin isäntä Nummisuutareissa, hieman häkää omassa yliskamarissani. Raskas peräpohjalainen mieleni kävi vilkkaammaksi (Naurua), iloisemmaksi, maailmankuva pikkasen laajemmaksi. Edustajatoverini, jotka silloin olivat mukana, saattoivat todeta, että olin tavallista puheliaampi ja että minä aitosuomalaisena käännyin ensi kerran Ahvenanmaan edustajan puoleen ja juttelin viimeksimainitun äidinkielellä (Naurua). Kokeilujen päätyttyä minun oli mentävä asuntooni, nukuttava pari kolme tuntia oluen aiheuttaman uupumuksen vuoksi.

Olen harva se kesä ollut ulkomailla sekä ollut siellä tilaisuudessa nauttimaan hyvää saksalaista olutta. Voin persoonallisen kokemukseni perusteella näin ollen verrata saksalaisen oluen ja professori Tigerstedtin oluen vaikutuksia. Käsitykseni mukaan seideli saksalaista olutta ja kaksi litraa prof. Tigerstedtin olutta aiheuttavat saman tuloksen nauttijalle. Jälkimmäistä on siis vain nautittava huomattavasti runsaammin kuin edellistä. Edellä olevan olen tahtonut persoonallisena käsityksenäni lausua prof. Tigerstedtin järjestämien kokeilujen vaikutuksesta. Saamani käsitys näistä kokeiluista ei siis ole yhtä myönteinen, kuin niiden edustajien, jotka täällä ovat omista havainnoistaan kertoneet.

Ed. Fagerholm: Jag vet av egen erfarenhet att det i detta spörsmål är ofantligt svårt att få en saklig diskussion till stånd — icke minst inom det parti till vilket jag har äran höra. Detta gäller förbudslagsspörsmålet i dess helhet, men för min del har jag icke betraktat denna fråga om maltdrycksprocentens höjande såsom en förbudslagsfråga utan som en kvalitetsfråga. Denna uppfattning, att det endast gäller en kvalitetsfråga och icke en förbudslagsfråga har icke nämnvärt rubbats under denna frågas behandling här i riksdagen. För min del skulle jag icke anse att det finnes något hinder för att godkänna den alkoholprocent som regeringen här har föreslagit, men om nu 2.25 % är den gräns, som nykterhetsfolket anse sig kunna gilla i de skandinaviska länderna, så vore det väl skäl att komma till samma procent här hos oss. Därför vill jag också uttala den förhoppningen att stora utskottet kunde dryfta spörsmålet om det går att ordna saken på det sättet att nykterhetsfolket bleve tillfredsställt. Jag kan icke förstå att om nykterhetsfolket i Skandinavien gillar en sådan procent, varför icke vårt nykterhetsfolk kunde göra detsamma. Rdm. Voionmaa anförde icke någon motivering för sin avvisande ståndpunkt i denna punkt.

Ed. Reinikainen: Herra opetusministerin lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, että, kuten minun vastalauseestani ja puheestanikin kävi ilmi, niin minä en hylkää hallituksen esitystä pääasialli-

sesti sen prosentin suuruuden mukaan, mutta muista seikoista. Mutta minä en ymmärrä, miksi hallitus on tahtonut koroittaa prosenttimäärän juuri 2.4 :ään, se ei herra opetusministerin eikä myöskään sosiaaliministerin lausunnosta käy selville. Panimoiden omistajat esittävät 2.25. He selittävät, että se ei silloin pilaannu valmistettaessa ja myös valmis tavara voi säilyä. Ja sen kannan, kuten huomautin, on omistanut Ruotsin raittiusväki ja täällä tehdyt tieteelliset tutkimukset myös puolustavat tätä rajaa. Jos mennään hallituksen kannalle, niin minun käsittääkseni prosenttimäärä olisi pitänyt koroittaa siihen, mitä ed. Frenckell esitti, 3.2:een. Silloin ymmärtäisin koko hallituksen esityksen, koko systeemin, ja se prosenttimäärä on Ruotsissa ja se on Saksan useimmissa oluissa. Mutta tällaista olutta, jota herra opetusministeri ja sosialiministeri suosittelee, ei ole missään maailmassa. Vai olisiko tässä olemassa joku periaate siinä mielessä, että kun saadaan ne 15 tippaa 96 prosenttista alkoholia lisää, silloin luovuttaisiin kieltolaista. Ainoastaan tältä kannalta minä ymmärrän vain hallituksen esityksen.

Ed. Voionmaa: Ennen aikaan tuota „viisitoista tippaa'' pidettiin hyvin suuria asioita matkaansaattavana tekijänä, ja näyttää se vieläkin olevan sitä. Jos ed. Reinikainen katsoo, että 15 tippaa hänen järjestelmäänsä lisättynä muuttaa sen järjestelmän kokonaan, niin minä katson, että 15 tippaa lisättynä siihen 2 prosenttiin saattaa muuttaa kieltolakijärjestelmän kokonaan.

Kun ministeri Virkkunen täällä huomautti, että minä olisin täällä lausunut, että „tällä kertaa'' en hyväksyisi hallituksen esitystä, vetäen siitä johtopäätöksen, että minä mahdollisesti toisella kertaa sen hyväksyisin, niin minä tahdon alleviivaten sanoa, että en omasta puolestani missään tapauksessa hyväksy semmoista hallituksen esitystä, joka nyt on esillä. Olen joko lausunut asian epäselvästi taikka on käsitetty se väärin. En ole vastustanut jotakin mallasjuomalain aikaansaamista niistä syistä, jotka ed. Reinikainen toi esille, kun nykyisistä laeista puuttuu johdonmukaisuutta tai muuta. Ja olen sanonut, että tällä kertaa mahdollisesti voitaisiin käsitellä sellaista lakia, joka sisältäisi kieltolain 2 §:n muuttamisen, mutta en ole sanonut, että hyväksyisin sellaisen lain.

En ole epäillyt, etteivätkö kaikki hallituksen jäsenet tekisi velvollisuuttansa, enkä ole epäillyt, etteivät kaikki sosialiministerit ole tehneet „voitavansa'' kieltolain toimeenpanossa. Suomen viranomaiset tekevät yleensä velvollisuutensa; tahdon lainkuuliaisena kansalaisena sanoa, että he tekevät voitavansa ja velvollisuutensa. Mutta harrastus saattaa olla erilainen, ja kun sitä ei näe, niin ei voi katsoa, että asiaa hoidetaan sillä virkainnolla ja sillä menestyksellä, jolla sitä voi hoitaa sellainen virkamies, jolla on sisäinen harrastus siihen asiaan, jota hän johtaa ja hoitaa.

Ministeri Virkkunen huomautti, että meillä on ollut kieltolakihallituksia, mutta etteivät nuo kieltolakihallituksetkaan, tai sellaiset, jotka ovat olleet ilmeisesti kieltolakimielisiä, eivätpä ole nekään saaneet paljon parannuksia kieltolakitilanteeseen. Aivan niin, kieltolakitilanteeseen ei saadakaan parannuksia jollakin hetkellisellä ihmekeinolla. Se on pitkä järjestelmä, se on kärsivällisyyden järjestelmä, se vaatii monipuolista harkintaa, se vaatii keinojen kehittämistä ja ennen kaikkea se vaatii hyvin tehokasta kansan kasvatusta. Emme voi vaatia, että mikään hallitus voisi käden käänteessä saada siihen kaikkeen muutosta aikaan. Santeri Alkio-vainaja sanoikin, että kieltolain puolesta saadaan käydä kolmikymmenvuotista sotaa ja siihen ovatkin kieltolain harrastajat valmiit. Se on pitkäaikainen järjestelmä, se on kärsivällisyyden järjestelmä, ja ellei sen rinnalla panna toimeen erinomaisen tehokasta raittiusopetusta kaikilla opetusasteilla, raittiusopetusta sellaista, joka on luonnollisesti valtion omaksuman kieltolain ja ehdottoman kieltolain kannalla, niin silloin on ehdottomasti jätettävä kuta pikemmin sitä parempi koko kieltolakijärjestelmä. Sillä kansan kasvatusta kieltolaki edellyttää, sillä eihän se voi pysyä pystyssä, jollei kansa sitä sisällisestikin kannata. Minä en ainakaan tahdo tuputtaa Suomen kansalle lakeja, joita se ei kannata tai käsitä. Nyt minä näen, että myöskin suuressa osassa Suomen eduskuntaa vallitsee mielestäni vielä hyvin suuressa määrin käsittämättömyyttä kieltolain tarkoituksia, kieltolakijärjestelmän edellytyksiä ja sen toimintaa kohtaa, ja semmoinen tilanne huolestuttaa minua. Kun kerran

eduskunnassa niin laajassa määrässä — suotakoon sana minulle anteeksi — ollaan tässä asiassa vielä noin kevyellä tai vähemmin harkitulla kannalla, kuinka voimme edellyttää, että kansan suuret joukotkaan olisivat niin erinomaisen korkealla kannalla tässä asiassa ja että koko tämä järjestelmä olisi niin helposti toimeenpantavissa.

Mutta tullakseni vielä kansanäänestykseen saan sanoa, en omasta puolestani sitä kaipaa. Minä katsoisin, että Suomen kansan laillisilla vaaleilla valitut kansanedustajat aivan hyvin voivat Suomen kansan tahdon ja käsityksen tuoda tässä asiassa esille yhtä hyvin kuin muissakin asioissa. Mutta minä en kansanvallan kannalta voi vastustaa kansanäänestystä institutionina, sillä sehän on kuitenkin oikeastaan korkein muoto kansanvaltaista hallitusta. Minä olen ennen vastustanut niitä ehdotuksia kansanäänestyksen toimeenpanemisesta kieltolakiasiassa, joita edistysmielisen ryhmän puolesta on esiintuotu, pääasiallisesti siitä syystä, että minusta ei ole oikein säätää lakia kansanäänestystä varten käytettäväksi yhdenkertaisessa kieltolakiäänestyksessä, jolla aseella kieltolain vastustajat saisivat kieltolain kumoon ja jota asetta ne totisesti sitten eivät antaisi kieltolain ystävien käsiin, jos saisivat kieltolain rikki.

Olen ollut sitä mieltä, että jos tähän järjestelmään mennään, sen pitäisi olla sellainen yleinen institutioni, joka sentapaisella aloitteella kuin esim. Saksassa ja muissa maissa on säädetty, voitaisiin ottaa perustuslaissa tarkemmin määrätyissä asioissa käytettäväksi. Mutta minä en tahdo enää pitää kiinni niin laajasta institutionista, mutta siitä pitäisin jyrkästi kiinni, että kansanäänestysjärjestelmä olisi pysyvä ja tasapuolinen. Jos nyt kieltolakiäänestykseen täytyisi mennä ja jos nyt tahdotaan sillä saada ratkaistavaksi tämä asia, jos ei tavallisia valtiollisia vaaleja pidetä todistavina kansan kieltolakitahtoon nähden ja kun on oletettu, että kansan todellinen kieltolakitahto tulisi näkyviin erityisesti toimitetussa kansanäänestyksessä ja kun vielä on luvattu lojaalisesti suhtautua siihen, niin koettaaksemme sitäkin keinoa ja nähdäksemme, pitääkö se lojaalisuuden lupaus kieltolain vastustajien taholta paikkansa, niin minä menisin kyllä omasta puolestani — en puhu tässä muiden puolesta kuin omasta vähäisestä puolestani — menisin kyllä tuollaiseen kieltolakiäänestykseen, josta tulisi pysyvä institutioni alkoholiasioita ratkaistessa. Semmoinen minusta voisi käydä laatuun ja jokainenhan toivoisi, että tässä päästäisiin niin paljon kuin mahdollista yhteisymmärrykseen ja tulokseen Suomen kansan raitistuttamiseen nähden, tulokseen, joka jokaista isänmaan ystävää tyydyttäisi. Ehkä tässä olisi semmoinen yhdistävä pohja, jota kaikki kaipaavat, sillä heikontaahan se, täytyyhän se kieltolain harrastajainkin taholta myöntää, heikontaahan alituinen keskinäinen taistelu itse työtä ja vetää huomion pois itse varsinaisesta raittiuskasvatustyöstä.

Opetusministeri Virkkunen: Ed. Voionmaan viimeinen lausunto sisältää jälleen arvokkaan näkökohdan, johonka minä mielelläni liityn. Hän lausuu nyt, että hän ei tahdo kieltolakia ylläpitää, jollei sillä ole kansan enemmistö takanansa. Minulla on sama käsitys, minä vain sanoisin: sillä täytyy olla riittävän suuri enemmistö kansassa takanansa. Minun käsitykseni on se, että joskin kieltolailla mahdollisesti on tätä nykyä vielä enemmistö, jota kyllä saattaa epäillä sitäkin, niin sillä ei ole riittävää enemmistöä enää, jotta sitä voitaisiin ylläpitää meidän kansamme keskuudessa. Tämän johtopäätöksen teen siitäkin, että eihän ole viime vuosina minun tietääkseni voitu missään viitata siihen, että kieltolaki olisi saanut uusia kannattajia. Sitä vastoin ovat olot muodostuneet sellaisiksi, että kieltolain ylläpitämisen suhteen ovat joutuneet epäilevälle kannalle nekin, jotka aikaisemmin ovat sitä kannattaneet. En usko, että ed. Voionmaakaan voi viitata yhteenkään henkilöön meidän kansamme keskuudessa, joka oltuansa kieltolain vastustaja olisi siirtynyt nykyoloissa kieltolain kannattajaksi, mutta lukemattomia esimerkkejä päinvastaisesta kehityksestä on olemassa. Tämähän tekee tilanteen meidän kansamme keskuudessa erityisen vaaran alaiseksi, kun ajattelemme kieltolain tulevaisuutta. Ei siinä ollenkaan voida laskea enää 30-vuotisen sodan mahdollisuudella, niinkuin ed. Voionmaa tekee, vaan kyllä asia on ratkaistava puoleen tai toiseen paljon aikaisemmin. Viittaan siihen, mitenkä ihmisten keskuudessa on alkoholilainsäädännön suhteen näkyvissä yhä suurempaa, yhä yleistyvää tyytymätttömyyttä ja levottomuutta, ja vakavat ihmiset ovat

tuskastuneet siihen olotilaan, mihin olemme joutuneet. Juuri tämä mieliala kansan keskuudessa osoittaa sitä, että nykyinen lainsäädäntötila ei voi pysyä. Tietäähän ed. Voionmaa yhtä hyvin, kuin me kaikki täällä, että myöskin tämän arvoisan eduskunnan keskuudessa mielipiteet kieltolain ylläpitämisen mahdollisuudesta ovat suuressa määrässä horjumassa, myöskin n. s. kieltolakipuolueitten ja -ryhmien keskuudessa. Tämänkin päivän keskustelu on siitä kyllä tuonut ilmaisuja näkyviin.

Ed. von Frenckell: Ed. Hannula ilmoitti, että hän on ollut mukana koekaniinina, silloin kun oluttutkimuksia tehtiin yliopiston fysiologisessa laboratoriossa, jossa m. m. noin 30 edustajaa oli läsnä. Mutta nähtävästi ed. Hannulan muisti petti. Aikomus oli nimittäin se, että jokainen joisi 2 litraa, joka vastaa neljää puolta pulloa. En tiedä, menivätkö ed. Hannulan laskelmat jo silloin sekaisin, koska hän ilmoitti juoneensa ainoastaan 2 litraa, sillä 9 pulloa hän silloin joi, emmekä voineet käsittää että mies syömättä voisi juoda 9 pulloa, ilman että hän kovempia tuskia sen johdosta tuntisi.

Ed. Suurkonka: Alkoholiprosentin koroittamisen kannattajien puolelta on tuotu esille m. m. kaksi seikkaa, jotka puoltaisivat tämän alkoholiprosentin koroittamista. On mainittu, että kotimaisen ohran menekki silloin lisääntyisi, joka tietäisi maataloustuottajille tuloja, ja toiseksi on mainittu, että oluenkäyttö vähentäisi viinankäyttöä.

Edelliseen kysymykseen nähden toi täällä jo ed. Kivioja vastineen, kun hän selitti, että oluenkäytön lisääntyminen johtaisi siihen, että maidonkäyttö ruokaloissa ja sellaisissa paikoissa vähenisi. Ja tämä tietäisi sitä, että maanviljelijät eivät tästä vaihdosta suinkaan hyötyisi, päinvastoin joutuisivat kärsimään.

Sitten jos taas olisi uskottavaa se, että lisääntynyt oluenkäyttö vähentäisi spriinkäyttöä, niin silloinhan meillä oltaisiin nyt sellaisella kehitysasteella, että kun annetaan vähän aikaa mennä, niin raittiustilanne maassamme olisi sellainen, että se tyydyttäisi kaikkia. Oluenkäyttö nykyisessä muodossaanhan meillä on lisääntynyt erinomaisen suuresti niin että numeroiden mukaan vuonna 1919 valmistettiin sitä 8,435,128 litraa. Senjälkeen on sitten tämä valmistetun oluen määrä lisääntynyt jatkuvasti vuosi vuodelta niin, että se viime vuonna teki jo 45,645,141 litraa. Siis käyttö on lisääntynyt yli viisinkertaiseksi. Jos nyt pitää paikkansa tuo, että sitä mukaa viinankäyttö vähentyy, niin kohtahan tässä ollaan aivan mallikelpoisessa tilanteessa. Minä en kuitenkaan jaksa uskoa sitä, että oluenkäytön lisäämisellä vähennettäisiin spriin ja viinankäyttöä. Pienestä kokemuksestani olen tullut päinvastaiseen tulokseen. Olen nähnyt, että oluen käyttäminen johtaa myöskin entistä suurempaan spriinkäyttöön. Niinpä siellä maaseudulla elävät esimerkit useimmissa tapauksissa osoittavat, että ne henkilöt, jotka puhuvat olutalkoholiprosentin koroittamisesta, käyttävät myöskin väkevämpiä viinaksia.

Minäkään en ole sellainen, että olisin tyytyväinen nykyiseen tilaan, mutta käsitykseni mukaan tilannetta ei korjata sillä, että olutprosentti koroitetaan, eikä tilanne korjaannu mielestäni myöskään sillä, että kieltolaki kumotaan. Ainakin toistaiseksi, kun meillä valtiovallan puolelta on kiinnitetty entistä vakavampaa huomiota kieltolain tehostamiseen, kun viime kesänä tehostettu merivartiointi meillä on pantu käyntiin, olen sitä mieltä, että meillä ei ole syytä ryhtyä muuttamaan kieltolakia. Ei ole myöskään syytä lähteä koroittamaan oluen alkoholiprosenttia. On jäätävä odottamaan, mitä tämä tehostettu merivartiointi tulee saamaan aikaan.

Kannatan, että suuri valiokunta hyväksyisi talousvaliokunnan enemmistön esityksen.

Ed. Kilpeläinen: Minä puolestani toivon, että suuri valiokunta ottaisi harkittavakseen, eikö ed. Reinikaisen ehdottama prosenttimäärä 2.25 olisi paikalleen osunut ja paraiten ratkaisisi ristiriidan, joka nyt on olemassa tästä prosenttimäärästä. Minä en tee tätä senvuoksi, — vastaan sen vain edelliselle puhujalle — että minä tarvitsisin alkoholia. Minä teen tämän niillä syillä, jotka ed. Reinikainen vastalauseessaan on esittänyt.

Ed. Hannula: Ed. v. Frenckellin lausunnon johdosta pyydän mainita, että se sisälsi tosin hyvän vitsin, mutta ei mitään

enempää. Se määrä, mikä noissa professori Tigerstedtin kokeissa nautittiin, oli 2 litraa ja se määrä riitti kyllä minullekin. Kyllähän jokainen sitäpaitsi käsittää, etten minä mikään kameeli ole, joka yhdellä istuimella jaksaa vetää sisäänsä kokonaista 4 litraa.

Ed. Lampinen: Herra puhemies! Täällä ovat useat edustajista huomauttaneet niiden kokeiden perusteella, mistä he ovat tulleet itselleen omaamaan käsityskantoja. Minä oikeastaan en tahdo perustaa näitä ajatuksiani siihen kokemukseen, mitä professori Tigerstedt-vainajan kokeet olivat. Minä vetoan edustajistoon, sillä on täällä sen ikäistä väkeä, jotka ovat nähneet sen ajan, jolloin olutkaupat olivat maaseudulla olemassa. Te tiedätte monikin, maaseudun edustajat, minkälainen tilanne silloin todellakin maaseudulla oli. Onhan moni talonpoika siihen aikaan johdettu samaan pulatilanteeseen, missä tällä kertaa talonpoikaisväestö on nykyisen pulakauden tähden. Jokainen tietää, että siksi pitkälle alkoholihimo voi joissakin sen viljelijöissä mennä, että he yksinpä pienen varattoman perheensä leipäaineetkin taikinantekomuotoisena veivät kauppiaaseen saadakseen tyydyttää itsensä olutpullon sisällöllä. Minä itse tunnen omassa kotoisessa elämässäni, mihin se oikeastaan johtaa, sillä olen perheestä, jonka isä on kerran hairahtunut tälle ikävälle polulle ja sentähden koko elämänsä tuhonnut. Sen ajan kokemukset ovat minulle osoittaneet, että alkoholi, 40-prosenttinen viina, mitä siihen aikaan pääasiallisesti käytettiin, ei vaikuttanut niin kiusallisesti, kun jos tällainen humaltunut käytti sen lisäksi vielä olutta, joka teki oikeastaan miltei kokonaan niin sanotuksi mielipuoleksi tuon aineen käyttäjän. Ja tämän perusteella minä eniten epäilen, että oluen käyttö on sellaista, joka sekoitettuna väkevämpään aineeseen, mitä ehdottomasti tullaan tekemään, voi tuottaa monin verroin suuremman turmion. Täällä on myöskin huomautettu, että kieltolain aikana, varsinkin opetusministeri huomautti, ei ole kieltolain kannattajain joukko ainakaan lisäytynyt. Minä en ollenkaan ihmettele, että olotila on näin. Onko maan sanomalehdistö todellakin sillä lailla kylvänyt hyvää harrastusta kuin tulisi silloin kylvää, kun on kysymyksessä kansallemme erittäin tärkeän asian ajaminen eteenpäin? Eikö ole sanomalehdistö esiintynyt sillä lailla, joka ei ole n. s. sivistyskansan tasoa omaava? Tämä kansa, mikä jo on noin nelisensataa vuotta kohta saanut akateemista sivistystä, sen täytyisi tietää, että se kasvattaisi kansassa käsitteitä sen luontoisiksi, että he itse pystyisivät itseään hillitsemään. Mutta sillä lailla sen sijaan nämä 10 vuotta ovat varsinkin eräät sanomalehdet tehneet työtä, että se on johtanut siihen, missä tällä kertaa olemme. Kansan mieliala on sellaista, että sinne painaa ajatuksia kuten lapsenkin mieleen, kuten kuvia vahaan. Mutta jos tahdotaan kauniilla kuvilla valaa, niin myöskin niitä sinne syntyy. Sentähden minä toivoisin, että ne, jotka korkeimpia asioita ovat tässä maassa johtaneet ja kansan sielullisia asioita hoitavat, niitten täytyisi käsittää, että sieluelämän käsittely ei ole eikä saa olla sen luontoista kuin se on meidän päivinämme ollut.

Minä en tahdo pitemmälle jatkaa, mutta toivon, että suuri valiokunta ehdottomasti asettuisi ainakin tällä kertaa talousvaliokunnan lausunnon kannalle, sillä minä uskon, että tämä on vain, kuten sanottu, siitä paikallaan pysymisestä alkulähtö johonkin toiseen suuntaan. (Vasemmalta: Hyvä, hyvä!)

Ed. A. Halonen: On huomattavaa, että erikoisen suurella halulla puhutaan tällä kertaa oikeastaan kieltolakia vastaan. Tehty hyökkäys on vaan sitä varten, että päästäisiin kieltolain pohjalta pois. Joka tapauksessa tämä muodostuu ainakin kasvavalle kansalle vaaralliseksi, jos hallituksen esitys sellaisenaan hyväksyttäisiin, ja joka tapauksessa laajat kansankerrokset ja raittiusasiaa harrastava väestö suurella mielenkiinnolla seuraa mukana juuri tätä asiaa. Senvuoksi olen sitä mieltä, että talousvaliokunnan mietintö olisi myöskin suuressa valiokunnassa hyväksyttävä. Se tulisi varmasti laajojen kansankerrosten mieliä tyydyttämään ja rauhoittamaan. Olen siis talousvaliokunnan mietinnön kannalla.

Ed. Pitkänen: Täällä ed. Päivänsalo ja useat muutkin ovat vielä puhuneet siitä kokeesta, joka on suoritettuna professori Tigerstedtin toimenpiteestä vuosi sitten.

Ed. Päivänsalo on maininnut, että eräs kokeessa tuli pahoinvoivaksi sentakia, että olisi juonut 2 litraa 40 minuutissa. Minulta jäi eilen mainitsematta puheenvuoroa käyttäessäni, että jos ne lähes 30 edustajaa, jotka olivat kokeessa, olisivat juoneet 2 litraa vettä puolessa tunnissa, luulen minä, että siitä olisi ollut seurauksena huono siivo siinä talossa ja sairauttakin niin paljon, että olisi nähtävästi pitänyt kutsua ambulanssi niitä korjaamaan. On aivan luonnollista, että jotain täytyy vaikuttaa vatsassa ja ihmisen elimissä, jos niin lyhyessä ajassa täytyy lastata vatsansa niin täyteen kuin se siinä kokeessa tuli lastatuksi. Mutta ei kenkään, ei edes juoppo ihminen tavallisesti voi niin menetellä.

Edelleen minun on ed. Voionmaan puheenvuoron johdosta huomautettava siitä, kun hän vetosi Suomen kansaan ja tähän eduskuntaankin ja huomautti että enemmistö on ehdottomasti nykyisen kieltolain voimassapitämisen kannalla, että se enemmistö on keinotekoista. Esim. viime vaalien aikana, se törkeä menettely, jota kieltolakiväestön taholta harjoitettiin edustajaehdokkaita kohtaan, se on niin rumaa, että jos sillä tavoin vain kieltolaki on pystyssä pidettävä, niin luopukaa, hyvät herrat, siitä hyvin nopeasti, se on sitä mädännäisyyttä, joka kansanvallan rappeuttaa.

Ed. von Frenckell: Minulle on huomautettu, että puoli pulloa olutta käsittää ainoastaan ⅓ litraa eikä puoli litraa, niinkuin uskoin. Siinä tapauksessa ed. Hannula joi ainoastaan yhden litran kaupan päälle, eikä kahta litraa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 13, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. von Frenckell: Herr talman! Jag medgiver att emellan regeringens proposition och min motion en principiell skillnad föreligger så till vida, att regeringens proposition avser införande av en nykterhetsdryck, d. v. s. en dryck, som icke verkar berusande annat än i sådana undantagsfall, då någon alkoholist dricker kvantiteter, som måste betraktas såsom fantastkvantiteter, medan däremot med den dryck, som jag har tillåtit mig föreslå, d. v. s. med en alkoholviktsprocent av 3.2 %, i vissa fall en berusningsförnimmelse måhända är tänkbar. Jag har emellertid tillåtit mig föreslå införande av en dylik dryck, då jag har den övertygelsen, att en dylik maltdryck effektivt skulle motarbeta dryckessederna hos oss. Om man till måltiderna kunde få en god maltdryck, så skulle frestelsen för att på olagligt eller lagligt sätt dricka brännvin säkert minskas. Och det är främst konsumtionen av de starka och destillerade dryckerna, såsom brännvin, som främst borde minskas.

Samtidigt ber jag att få påpeka, att enligt hr undervisningsministerns meddelande, i Sverige i medeltal drickes 28 liter öl per år och person. När jag sålunda i budgetdebatten, kalkylerade med en skatt av 1 mk per liter och räknade med att medelkonsumtionen i Finland skulle vara 24 liter, detta icke var något fantasital. Skulle detta goda öl, som är mycket svagare än det tyska ölet, och motsvarar det öl, som i Sverige går under benämningen andra klass öl, införas i Finland, skulle vi i skatt säkert få 90, om icke 100 miljoner finska mark. Jag vill särskilt framhålla det för hr finansministern då han nu söker att få lämpliga inkomstkällor för att täcka budgetbristen som blir större än den ursprungligen hade beräknats.

Införandet av ett dylikt gott öl med 3.2 viktprocent skulle således föra det med sig, att vi skulle få en god bordsdryck, minska alkoholmissbruket, ävensom kunna öka statskassans inkomster med 90 måhända 100 miljoner finska mark. Jag uttalar därför den förhoppningen, att stora utskottet skall kunna omfatta min motion.

För rdm. Reinikainen vill jag framhålla att, då han ställde sig avböjande till regeringens proposition under hänvisning till att man hade tänkt sig en extra kontrollmyndighet för sitt öl, han är i tillfälle att rösta på det av mig föreslagna ölet, måhända med en sänkt alkoholprocent, då motionen icke förutser någon dylik kontrollmyndighet. Finnes alltså den goda viljan hos rdm. Reinikainen, som jag vågar hoppas, så är han i tillfälle att med sin röst understöda den av mig gjorda motionen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 38, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 13,35.

Täysistuntoa jatketaan

kello 13,55.

4) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:ot 1—71 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on hallituksen esityksen n:o 1 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17, jossa on valmistelevasti käsitelty myös raha-asia-aloitteet n:ot 1—71.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä esitellään ensin vakinaisen ja sitten ylimääräisen tuloja menoarvion menot luvuittain vastaavine perusteluineen ja niissä olevine ponsineen. Senjälkeen esitellään vakinaisen ja sitten ylimääräisen tulo- ja menoarvion tulot myöskin luvuittain vastaavine perusteluineen. Milloin mietinnössä on johonkin lukuun kohdistuvia perusteluja taikka ponsia, ovat ne ilman eri mainintaa lukua esiteltäessä tulleet käsittelyn alaisiksi. Lopuksi esitellään mietinnön sivuilla 4—8 olevat yleisperustelut. Jos mietintöä ei muuttamatta hyväksytä, lähetetään asia valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti takaisin valtiovarainvaliokuntaan.

Ennenkuin asian käsittelyyn ryhdytään, tahdon kiinnittää eduskunnan jäsenten huomiota valtiopäiväjärjestyksen 75 §:n 2 momentin säännökseen, jonka mukaan edustajan tekemä ehdotus, joka tarkoittaa uuden, tulo- ja menoarvioehdotuksen laskelmiin sisältymättömän määrärahan ottamista tuloja menoarvioon, voidaan tulo- ja menoarviosta päätettäessä ottaa huomioon ainoastaan, jos se on vireillepantu asianmukaisesti tehdyllä rahaasia-aloitteella. Jotta ei syntyisi epäilystä sellaisten ehdotusten suhteen, joita mainitsemassani lainkohdassa tarkoitetaan, pyydän niitä edustajia, jotka aikovat tehdä tämänluontoisia ehdotuksia, mainitsemaan ehdotusta tehdessään sen rahaasia-aloitteen numeron, jolla asia on vireillepantu.

Edelleen huomautan, että työjärjestyksen 43 §:n 2 momentin mukaan edustajalla, joka aikoo ehdottaa muutoksia valiokunnan ehdo-

tukseen, on oikeus saada muutosehdotuksensa painetuksi ja edustajille jaetuksi. Kun tällainen menettely on omansa edistämään tulo- ja menoarvion käsittelyä, kehoitan edustajia, jotka aikovat esittää vastalauseisiin sisältymättömiä muutosehdotuksia, hyvissä ajoin jättämään ehdotuksensa keskuskansliaan painatusta varten.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Ed. Niukkanen: Toimitettujen uusien vaalien takia on valtiovarainvaliokunnalla ollut tällä kertaa käytettävissään valtion talousarvion, siihen liittyvien lakiesitysten ja rahaasia-aloitteiden käsittelyyn aivan epänormaalisen lyhyt aika. Viime aikoina on yleensä totuttu siihen, että tulo- ja menoarvioesitys siihen liittyvine verolakineen on jätetty eduskunnalle yleensä elo—syyskuun vaihteessa, viime vuonna jo elokuun alussa. Mutta tällä kertaa tulo- ja menoarvioesitys lähetettiin valiokuntaan vasta lokakuun 27 päivänä ja tullitariffiesitys vasta marraskuun 7 päivänä.

Että tulo- ja menoarvion ja siihen liittyvien erillisten esitysten ja aloitteiden käsittely on valiokunnassa voitu tästä huolimatta suorittaa siksi nopeasti, että eduskunnalle on vielä jäänyt hyvää aikaa talousarvion käsittelyyn ennen joulua, on se johtunut ensinnäkin siitä, että valtiovarainvaliokunnassa ei tällä kertaa ollut kommunisteja asiain käsittelyä jarruttamassa, toiseksi siitä, että valiokunnan kaikki jäsenet, käsittäen nykyisen äärimmäisen vaikean valtion rahallisen aseman sekä toiselta puolen, että talousarvio täytyy saada valmiiksi ennen joulua, ovat aivan erikoisella harrastuksella myötävaikuttaneet asiain käsittelyn jouduttamiseksi, ja kolmanneksi siitä, että valiokunta ei ole nyt käytettävissä oleva aika huomioon-ottaen, puhemiesneuvoston lausumaa mielipidettä noudattaen, pyytänyt rahaasia-aloitteista erikoisvaliokuntien lausuntoja, niinkuin yleensä aikaisemmin, ja joka tietysti olisi ollut nytkin suotava, jos aika olisi sen sallinut.

Kun minulla on ollut tilaisuus asian lähetekeskustelussa asiaa yksityiskohtaisemmin perustellen osoittaa, että tämä kysymyksessäoleva budjettiesitys ei mielestäni täytä nykyisen tilanteen valtiomme talousarviolle asettamia vaatimuksia ja kun valtiovarainvaliokunnan, hallituksen esitykseen tekemät muutokset ovat mietinnön perusteluissa varsin yksityiskohtaisesti selostetut, en haluakaan tässä käydä lähemmin ja yksityiskohtaisemmin enempi sanottuja muutoksia kuin tämän tulo- ja menoarvion rakennettakaan enää selostamaan.

Huomioonottamalla, että eduskunnalle annettu tulo- ja menoarvioesitys oli hyvin suuressa määrässä n. s. kulutus- eli hoitomenoilla, valtion nykyinen äärimmäisen vaikea rahatilanne huomioonottaen, ylikuormitettu, on valiokunta asiaa käsitellessään pyrkinyt sanottuja menoja vähentämään. Kun sanotut menot ovat kumminkin yleensä joko lakeihin perustuvia taikka arviomäärärahan luontoisia, ei niiden vähentäminen suuremmassa määrin ole kumminkaan ollut valiokunnalle mahdollista. Meillä käytännössä oleva järjestelmä tulo- ja menoarviota käsiteltäessä edellyttää, että hallituksen on pidettävä huoli valtion kulutus- eli hoitomenojen vähentämisestä, jos valtion rahallinen tila sitä vaatii, ja nyt tällä kertaa se mielestäni sitä jo vaatii. Eduskunnalla ei ole mahdollisuutta näiden menojen vähentämiseen, se voi pyyhkiä pois ainoastaan hallituksen näihin menoihin esittämiä lisäyksiä, sikäli kuin lait, asetukset ja valtioneuvoston päätökset eivät aseta tällaiselle pyyhkimisellekin esteitä.

Valiokunnan, kuten sen mietinnön yleisperusteluista sivulla 8 olevasta lausunnosta käy selville, on täytynyt todeta, että esilläolevan tulo- ja menoarvion mukaiset menot ovat nykyoloissa, oloissa, joiden paranemisesta ei merkkiäkän ole havaittavissa, liian raskaat tälle yhteiskunnalle. Tästä huolimatta on valiokunta tilannetta harkitessaan katsonut pakottavien syiden vaativan, että maantierakennuksiin, jokien perkaukseen, uudisviljelysavustukseen ja asutustoiminnan hoitoon lisätään noin 40 milj. markkaa siitä, mitä hallitus näihin tarkoituksiin oli ehdottanut myönnettäväksi. Hallitus, joka paitsi muita tämänluontoisia menoja oli näitä menoja vähentänyt yli 70 milj. markalla, on kyllä valiokunnalle ilmoittanut, että se tulee vastustamaan näitä lisäyksiä. Valiokunnan enemmistö ei ole katsonut kumminkaan voivansa ottaa näissä suhteissa hallituksen esittämää

kantaa huomioon, koska sen mielestä se taloudellinen hätä, joka vähävaraisimpien kansankerrosten keskuudessa on tällä kertaa havaittavissa, sanotun enemmistön mielestä edellyttää, että näihin tarkoituksiin varattuja varoja ei entisestään suuremmassa määrin supisteta.

Tutkittaessa tulojen saantimahdollisuutta, on valiokunnan täytynyt todeta, että hallituksen esityksessä olevat tulolaskelmat olivat liian optimistiset. Valiokunta, vaikka sillä myöskin on käsittääkseni ollut pyrkimyksenä saada budjettitilanne näyttämään edulliselta, on katsonut olevansa pakotettu alentamaan hallituksen tuloarvioita yli 100 milj. markalla. Minä olen vakuutettu siitä, että jos tulolaskelmat, tarvitsematta ottaa huomioon, mitä se epäilemättä vaikuttaisi meidän luottoomme tällä kertaa, olisi valiokunnassa nyt tehty siten, että jokainen tulomomentti varmasti tuottaisi sille merkityn määrän, tuloarviota olisi täytynyt pienentää useilla sadoilla miljoonilla siitä, mihin valiokunta on tullut. Kukaan ei voi uskoa esim. sitä, että tulleilla, vaikka niitä suuresti koroitetaankin, voitaisiin ottaa ensi vuonna valtiolle tuloja arviossa oleva määrä 1,450 milj. markkaa. Näiden tulojen, jos ei suoranaista ihmettä tapahdu, täytyy jäädä 2 à 300 milj. markkaa sanottua summaa pienemmäksi siitä yksinkertaisesta syystä että kuluttajat eivät pysty kyseellisiä tavaroita niin paljon ostamaan koska heillä ei ole ensi vuonna enää rahaa.

Nämä seikat huomioonottaen nyt esiteltävä budjetti on siis vain muodollisesti tasapainossa. Vaikka se onkin valiokuntakäsittelyssä hiukan parantunut, niin minä olen sitä mieltä, ottaen huomioon sen menojen, erikoisesti tuottamattomien kulutusmenojen raskaus ja toiselta puolelta tuloarvioiden epävarmuus, että se on huono noin budjetti, mitä tälle eduskunnalle on koskaan esitetty. Että näin on, se ei ole tietenkään etupäässä tämän nykyisen hallituksen syy. Sen toiminta-aika on ollut siksi lyhyt ja se on ollut pakotettu kiinnittämään huomionsa luultavasti niin suuressa määrin muihin asioihin, että se ei ole voinut tähän asiaan tarpeellisessa määrin syventyä. Mieluummin on tämä tällainen budjetti seuraamus ja rangaistus Suomen veronmaksajille ja koko tälle yhteiskunnalle siitä herkkäuskoisuudesta, mihin meillä ei ainoastaan eduskunta ja eri hallitukset, vaan kaikki piirit maassamme ovat tehneet itsensä syypäiksi, ottamatta elettyinä hyvinä aikoina tarpeeksi huomioon, että pahoina aikoina on huono selviytyä, kun hyvinä aikoina esim. valtion hallintokoneisto yliorganisoidaan ja yleensä totuttaudutaan elämään yli varojensa, niinkuin meilä, ikävä kyllä, on tapahtunut.

Kun budjettitilanne on tällainen, niin minä toivon, että eduskunta nyt, ryhtyessään sitä käsittelemään hallitsee itsensä, mikäli koskee sen menopuolen lisäämistä.

Ed. Hästbacka: Uti statsbudgeten återspeglas som känt de mångskiftande ekonomiska förhållandena mellan staten från den ena sidan samt kommuner, sammanslutningar och enskilda personer från den andra, med ett ord uti statsbudgeten innefattas allt som tillsammans berör stats- och folkhushållning. Den omfattar rättsväsendet, försvaret, undervisningen, sjukvården, alla grenar av stats- och folkhushållningen, statens affärsdrivande verk, såsom järnvägar, post, telefon, statens industriella anläggningar ävensom forstförvaltningen. Det kan därför med skäl sägas, att statsbudgeten återspeglar landets ekonomiska resurser och de viktigaste dragen i nationalkaraktären. En stadgad och fast budget utan större förändringar är uttryck för en lugn nationalkaraktär, medan hastigare växlingar betyga motsatsen. Och i vårt land med så omfattande politisk frihet, utövar folkets stora massa vid riksdagsvalen ett stort inflytande på riksdagen och på fastställandet av budgetanslagen, vadan folkets inflytande kommer till uttryck såväl i lagstiftningen som i fördelningen av budgetanslagen för olika ändamål. Uti den praktiska nationalekonomin betyder ju politik användning av statsmedel för statsändamål. Och de medel, som politiken erbjuder för främjande av statsändamål, äro företrädesvis lagstiftningsåtgärder, förvaltningsåtgärder och statsunderstöd. För en riksdagsman gäller det därför i främsta rummet att göra sig förtrogen med vad statsbudgeten innehåller, ty kunskapen därom skänker lagstiftarna större möjlighet att bevaka statsändamålet genom lagstiftning och vid statsmedlens fördelning. Bristande kunskap om vad statsändamålet, och vad klokhet och rättvisa bjuder, är enligt mitt förmenande grundorsaken till det nu tryckta ekonomiska läget,

ty riksdagen har icke i tid fäst uppmärksamhet vid vad en ordnad och välavvägd finanshushållning kräver och iakttagit nödig sparsamhet. Under goda tider har man fördelat vissa stora överskott i budgeten, vilka uppstått genom en onaturligt hög beskattning, och t. o. m. genom lag bestämt att stora utgifter skola för flera år framåt utgå enligt enahanda grunder. Stundens ingivelser hava fått för stor inverkan på avgörandet av ekonomiska spörsmål, varav följer att vi nu under dessa tryckta tider nödgas fullgöra en mängd beslut, som fastslagits under de mest gynnsamma år, under högkonjunkturen.

Det kan vara skäl att påminna om, att det funnits en tid hos oss såsom nu, då det ena årets överskott tillgodoräknades ett följande års statsreglering såsom tillgång och togs i anspråk för bestridande av de löpande utgifterna, men med den skillnad att man beaktade, att ifall överskottet visade tendens till en fortsatt stegring, skattetungan minskades. Under sådana förhållanden betyder det ju icke uti statshushållningen så mycket, om t. o. m. stora överskott någon gång uppstår, blott man icke på grund av ett dylikt överskott skapar nya utgifter, som betunga framtiden. Uti en klok statshushållning gäller det därför som regel, att noga följa med att icke överskottet under flera år får bli betydande, ty därigenom kan slöseri lätt uppammas, varför det under sådana förhållanden är nödvändigt att lätta på skatteskruven, så att inkomster och utgifter hållas något så när i jämnvikt. Inkomsterna få icke understiga, men ej heller under någon längre tid överstiga utgifterna, ty såsom redan antytts sporrar dylika överskott till genomförande av omogna idéer. Därom ger vårt lands statshushållning under de senaste tio åren påtagliga bevis. Det kan visserligen synas såsom en stor fördelaktighet, om statsräkenskaperna år för år visa avsevärda överskott. Men jag vågar påstå, att om dylikt förekommer under en längre tid, detta icke är tecken på en god och sund finanshushållning, utan tvärtom. Ty jämsides med att staten har uppburit större skatter för året än behovet av medel påkallat, har detta medfört att reformivrarna under ett följande år genomdrivit krav på statsmedel, som ökat statsutgifterna för längre tid och mer än nödvändigt varit. Även våra statsbudgeter visa tydliga spårar att under de år, då statens bokslut lämnat överskott, utgifterna stigit i oroväckande grad och således varit till skada, vilket vi nu mer än någonsin förut fått vidkännas, ja, som t. o. m. tvungit oss att höja indirekta skatterna av finansiella skäl. Det är, såsom redan antytts, nu, då svåra ekonomiska förhållanden hava inträtt, vilka icke blott föranlett en stagnation i den under normala förhållanden skeende stegringen uti statsinkomsterna, utan t. o. m. förorsaka en direkt nedgång i de regelbundna inkomsterna, som känslan av riksdagens bundenhet är mer kännbar. Såsom känt hava vi kommit så långt uti en osund ekonomisk lagstiftning, att vi fastlåst c:a 90 % av samtliga budgetutgifter, som således icke kan, utan lagändring rättas efter vad tidsläget kräver.

Jag har tidigare gjort erinringar om att statshushållningen, enligt mitt förmenande, letts i en riktning, som icke bådar gott för framtiden. Jag avser härmed även att nu få fäst riksdagens uppmärksamhet på det ytterst svåra ekonomiska läget i hopp om, att man vid behandlingen av föreliggande budgetförslag skall inse, att vi kommit så långt ned på det sluttande planet, att det åtminstone nu gäller att iakttaga sparsamhet.

Såsom det nu synes ha vi förbrukat våra ekonomiska resurser, tagit ut för mycket genom direkta skatter, och använt oss för mycket av möjligheten att erhålla utländska lån, samt använt medlen för ett reformarbete, som icke ger avkastning, utan fastmer successivt ökar statsutgifterna år för år. Man har också enligt mitt förmenande i alltför hög grad frångått den automatiska självregleringsprincipen, och riktat utvecklingen in på den statliga anpassningen och tvångsprincipen, med statsdrift som regulator över det ekonomiska livet. I antytt avseende har man även begått ett stort fel, som icke i ringa grad bidrager till de nu rådande tryckta förhållandena, till skada för en sund samhällsutveckling på grundvalen av den fria konkurrensens teori. Jag skall icke i detta sammanhang mera ingående beröra dessa sakförhållanden, ty jag har mig bekant, att man vid en allmän diskussion som denna icke lånar sitt öra åt förmaningar av detta slag. Men jag har ändå icke kunnat helt förbigå att göra påminnelser, om att vi befinna oss i den ställningen att nödgas iakttaga försiktighet på

alla områden, även på områden som beröra statsdriften, och statsförvaltningen. Men även här möta stora svårigheter, som man måste övervinna för att komma till jämvikt på det ekonomiska området, ty som känt framträder politiken i alltför hög grad och undanträngер sakkunskapen. Jag avser härmed främst tillsättandet av personer, som hava den omedelbara ledningen om hand eller står som stöd för densamma. Som sagt, det är icke efter sakkunskapen som ledarna väljas, utan fastmer efter vilket inflytande personerna ha inom vissa ledande organisationer. Så länge man kan spåra dylika tendenser inom statsförvaltningen, att icke sakkunskapen är den avgörande faktorn, utan andra synpunkter, har man icke heller att vänta nämnvärda förbättringar. Det är allom känt, att vårt land i antytt avseende i hög grad felat, att sakkunskapen fått vika för politiska synpunkter, kanske främst för att ha riksdagens stöd för varje handling. Enligt mitt förmenande försvåra antydda omständigheter även vår nuvarande ställning att göra behövliga förbättringar i det avseende statsutskottet avser med sitt uttalande uti den allmänna motiveringen till betänkandet, nämligen att tidsläget fordrar avgörande och definitiva åtgärder för ökande av statens inkomster och minskande av utgifterna från deras nuvarande belopp. Det erfordras enligt mitt förmenande annat än ord för att kunna nå detta mål, det erfordras en kraftig och ändamålsenligt skötsel av statshushållningen och på många områden en ökad sakkunskap, och makt att göra förbättringar. För ett land, som bygger sitt arbete på sakkunskapens fasta grund, är det också möjligt att kunna reda ut de svåraste ekonomiska följder under kristiden.

Jag har härmed endast i korthet velat få fram ett par synpunkter, som det är skäl att taga vara på för att kunna upphjälpa det nu tryckta ekonomiska läget, nämligen sparsamhet, och att mera beakta sakkunskap vid val av personer, som ha omedelbar inverkan på det ekonomiska livet.

Det vore mycket att säga om det föreliggande budgetförslaget, men jag skall icke nu gå till detaljer, synnerligast som det visat sig, att riksdagen icke kommer att beakta sparsamhetssynpunkten, utan även under dessa hårda tider fattar beslut, som binder kommande riksdagar att fortsätta på en osund väg och bevilja medel för ändamål, som äro av tvivelaktig betydelse.

Jag har uti reservation till betänkandet anfört min avvikande mening till särskilda anslag, som jag möjligen kommer att mer ingående behandla under detaljbehandlingen, och inskränker mig därför nu till anförda allmänna synpunkter.

Valtiovarainministeri Vennola: Kun hallitus jätti budjettiesityksensä eduskunnalle, niin se lähti siitä tärkeästä pyrkimyksestä, että tulo- ja menoarvio olisi saatava tasapainoon, ja että niillä toimenpiteillä, joihin hallitus talous- ja sosialipoliittisissa suhteissa ryhtyi, voitaisiin selviytyä nykyisestä taloudellisesta pulatilanteesta ja päästä parempaan aikaan.

Kun tarkastaa niitä tuloksia, mihinkä valtiovarainvaliokunta on budjettitarkastelussaan tullut, niin on todettava, että valtiovarainvaliokunta on hyväksynyt hallituksen pyrkimykset pääasiassa. Tulo- ja menoarvioesitys on valtiovarainvaliokunnastakin takaisin tullessaan tasapainossa. Vaikka siinä ei olekaan ylijäämää kuin vähän yli 1 milj. mk., niin tulo- ja menoarvioesitys on kuitenkin tasapainossa. Tämä sisältää huomattavan muutoksen aikaisemmasta tavasta, jolloin vuosikausien kuluessa valtiovarainvaliokunta ja eduskunta ovat ammentaneet n. s. pääomasäästöstä kymmeniä miljoonia markkoja, pääomasäästöstä, jota tosiasiassa ei ollut olemassa. Kuluvan vuoden budjettia kokoonpantaessa oli, kun se lähti eduskunnasta, ammennettu n. s. pääomasäästöstä 126 milj. mk. Nyt sitä ei ole tapahtunut. Tähän luultavasti on vaikuttanut erinomaisen paljon se, että sitä pääomasäästöä tällä hetkellä vielä vähemmän on ollut olemassa kuin sitä aikaisemmin on ollut.

Vanhaa tapaa noudattaen eduskunta tosin on kuluttanut loppuun sen 102 milj. mk., mikä budjetissa oli säästetty niiden vajausten peittämiseksi, mitä kuluva vuosi on tehnyt. Mutta valtiovarainvaliokunta on tehnyt sen täysin hyväksyttävillä syillä. Kun se saadessaan uudemmat tiedot, kuin mitä hallituksella oli budjettia laatiessaan käytettävinä, sekä rautatiehallitukselta että myöskin metsähallitukselta oli jo näiden uudempien tietojen perusteella pakotettu vähentämään tulo-arviota 81 milj. markalla sekä kun se sen lisäksi varovaisuuden vuoksi

tupakkaverossa ja eräässä muussa kohdassa on vähentänyt arvioituja tuloja, niin on tämä 102 milj. markan katoaminen ymmärrettävissä ja hyväksyttävissä. Jos nämä valtiovarainvaliokunnan arviot osoittautuvat liialliseksi varovaisuudeksi ja tuloja tulee, niin nehän tulevat valtion kassaan joka tapauksessa, niin että tästä asiasta ei tarvitse suurempaa erimielisyyttä olla.

On todettava, että valtiovarainvaliokunta ei myöskään missään suhteessa ole lausunut eriävää mielipidettä siitä periaatteellisesta toimenpiteestä, mihin hallitus budjettia lukkoon pannessaan oli ryhtynyt, nim. että tulo- ja menoarviota tehtäessä on otettava huomioon myöskin edellisen vuoden tuottamat tappiot, seikka, jonka erityisesti olen pannut merkille, ja jonka periaatteen huomioon ottaminen valtiotaloutemme hoidossa vastaisuudessa olisi erittäin tärkeä.

Panen siis merkille, että valtiovarainvaliokunta tulo- ja menoarviota käsitellessään on osoittanut paljon suurempaa edesvastuuntuntoa ja asiallista harkintaa kuin mitä usein aikaisemmin on ollut asianlaita.

On myöskin todettava, että valtiovarainvaliokunnan tulo- ja menoarvion käsittelystä näkyy, että se on hyväksynyt ne hallituksen talous- ja sosialipoliittiset toimenpiteet, joita se budjettia tehdessään oli pitänyt silmällä. Hallitus lähti nim. siitä, että meidän talouselämämme on koetettava pitää käynnissä ensiksikin sen takia, että tämä talouselämän käynnissä pitäminen sehän loppujen lopuksi valmistaa valtiotaloudellekin ne tulot, joilla sitä voidaan hoitaa. Toiseksi lähti hallitus siitä, että oli pidettävä huolta, että työtilaisuudet maamme väestölle säilyvät ja että työttömyyskysymys ei pääse kärjistymään sietämättömäksi. Tästä syystä, koska hallitus ei voi hyväksyä sitä n. s. „antaa-mennä''-kantaa, jossa asetetaan taloudellisten lakien varaan talouselämä ilman, että siihen kajotaan, oli hallitus myöskin ehdottanut tulliverolainsäädännön sellaiseksi kuin se on eduskunnalle jätetyssä esityksessä ja liitetty tulo- ja menoarvioon. „Antaa-mennä''-kantaan ei sisälly riittävää talous- ja sosialipolitiikkaa ja ilman itsetietoista talous- ja sosialipolitiikkaa, jossa koetetaan suojella niin hyvin tuotantoa kuin työtilaisuuksia maassa, ei tästä pulasta suoriuduta, jota merkille pantaessa ei ole unohdettava sitä, että normaalisen ajan koittaessa on nämä erikoistoimenpiteet pula-ajan vaatimina toimenpiteinä tarkistettava ja mukauduttava uudenajan vaatimusten mukaan.

Panen merkille myöskin, että valtiovarainvaliokunta on hyväksynyt ne sosialipoliittiset toimenpiteet, joihin hallitus budjettikäsittelyssä oli ryhtynyt vanhuus- ja työkyvyttömyysrahaston kartuttamiseksi, asutustoiminnan ylläpitämiseksi ynnä ne erinäiset työttömyysavustukset ja sosialiset huoltotoimenpiteet, joita hallitus on suunnitellut. Katson tämän merkitsevän nykyisen pulatilanteen oikeaa arvioimista myöskin valtiovarainvaliokunnan puolelta.

Se menojen supistaminen, jota hallitus oli tulo- ja menoarviossa suunnitellut, on myöskin valtiovarainvaliokunnan puolelta saanut hyväksymisensä. Hallitus oli supistanut menoja m. m. rautateihin 100 miljoonasta, joka viime vuosina on käytetty rautatierakennuksiin, 60 miljoonaan markkaan. Tämän on valtiovarainvaliokunta, vaikka onkin ollut yksityiskohdissa ensi alussa erimielisyyttä, lopullisesti hyväksynyt. Pidän tätä erinomaisen ilahduttavana asianhaarana, koska se tapa, että meillä on suuria summia sijoitettu rautateihin, ei enää nykyhetkellä ole paikallaan, koska rautatiekysymyskin autoliikenteen käyntiin tultua alkaa olla toisella tavalla monessa suhteessa arvosteltavissa kuin aikaisemmin ja koska meidän rautatiemme ovat kannattamattomia yrityksiä. Tällä hetkellä ne eivät tuota yhtään mitää korkoa niihin sijoitetuille pääomille. Meidän täytyy siis tässäkin noudattaa vissiä suhteellisuutta, ei keskeyttää, mutta jatkaa kyllä, mutta jatkaa sillä tavalla, että sen jatkamisen kestämme. Hallitus oli myöskin supistanut muita näihin kulkulaitostarkoituksiin aikaisemmin käytettyjä menoja varsin huomattavasti. Valtiovarainvaliokunta on niitä joitakin lisännyt, m. m. antanut kulkulaitosministerin käytettäväksi 5 miljoonaa markkaa, vaikka kulkulaitosministeri ei erikoisesti sitä ole vaatinut ja hänelle kai jää aprikoitavaksi, mitä kaikkea hän sillä 5 miljoonalla markalla, jotka hänelle annetaan, tekee. Mutta arvelen, että hän voi sen johonkin käyttää. Pidän tarpeettomana, että näin on tehty. Mutta tällaiset pienemmät sivuhyppäykset eivät muuta sitä yleistä suuntaa, mikä valtiovarainvaliokunnassa on näihinkin menojen supistamispyrkimyksiin nähden ollut vallalla.

Todettava on kuitenkin, ettei valtiovarainvaliokunta ole kaikissa suhteissa voinut ymmärtääkseni pysyä sillä kriitillisellä tasolla kuin olisi ollut suotavaa. Näin on ollut asianlaita varsinkin asutustarkoituksiin käytettäviä varoja määrättäessä. Hallitus oli ehdottanut asutustarkoituksiin käytettäväksi ensi vuonna aikaisempien summien lisäksi 20 miljoonaa markkaa. Se ei ole tyydyttänyt valtiovarainvaliokuntaa, mutta on se vielä lisännyt määräyksen, että niin sanotusta vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastosta olisi vielä lisäksi käytettävä 20 miljoonaa markkaa. Olen sitä mieltä, että tämä lisäys on aivan tarpeeton. Tällä hetkellä voidaan todeta, että asutushallituksen käytettävänä on ensi vuonna ensinnäkin tämän 1930 koko varat 50 miljoonaa markkaa, korkoja ja lyhennyksiä 14,400,000 markkaa. Kassoissa kunnilla on vielä käyttämättä arviolta noin 12 miljoonaa markkaa, tämä laskettuna sen perusteella, että näissä kassoissa oli 1928 vuoden lopulla 15 miljoonaa ja 1929 vuoden lopulla 12,613,000 markkaa. Sen lisäksi hallituksen esityksessä 20 miljoonaa markkaa, se on 96 miljoonaa markkaa. Tähän tulee vielä lisäksi väliaikaisten lainain lyhennyksiä, joita vuonna 1929 tuli noin 8 miljoonaa ja voinee laskea, että ensi vuonna tulee suunnilleen sama määrä. Siis tullaan 104 miljoonaan markkaan. Tämän lisäksi ehdottaa vielä valtiovarainvaliokunta, että tähän tarkoitukseen on pantava 20 miljoonaa markkaa. Kun ottaa huomioon nykyisen rahataloudellisen tilanteen maassa, niin ei nyt ole syytä tähän yhteen ainoaan tarkoitukseen panna niin paljon rahoja. Niitä kuitenkin minun käsitykseni mukaan ei voida järkevästi käyttää. Tätä asiaintilaa ei muuta se, että voidaan sanoa asutushallituksen puolelta, että huomattavia summia, neljättäkymmentä miljoonaa markkaa, on luvattu antaa lainoja. Voidaanhan luvata, vaikka kuinka monta sataa miljoonaa vastaisuudessa antaa. Rahojen käyttöhän on määräävänä ja niitä nyt on ensi vuonna käytettävänä tähän tarkoitukseen yli 100 miljoonaa markkaa, ilman että siihen tarvitsee mitään valtiovarainvaliokunnan lisätä. Olisin siis sitä mieltä, että valtiovarainvaliokunnan lisäys 20 miljoonaa markkaa olisi poistettava. Ja koska valtiovarainvaliokunta on muuttanut hallituksen budjettiesitystä sillä tavalla, että niin sanotuista tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevista rahastoista ei voida käyttää budjettitarkoituksiin, niin olisi mielestäni tarkoituksenmukaisinta säilyttää tulo- ja menoarvioon vain se valtiovarainvaliokunnan ehdotus, että vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastosta käytetään asutustarkoituksiin 20 miljoonaa markkaa. Silloin voitaisiin säästää hallituksen sinne suoraa tietä panemat 20 miljoonaa markkaa budjettijärjestelyjä varten. Tällä tavalla tultaisiin joka tapauksessa siihen määrään, minkä hallitus on esittänyt. Olen sitä mieltä, että meidän täytyy ei ainoastaan asutusrahastoon, vaan moneen muuhunkin tarkoitukseen nähden ruveta käyttämään arvostelua, hyvinkin kriitillistä arvostelua valtion tulojen riittäväisyyden kannalta eikä ainoastaan hyvän tarkoituksen arvostelua.

Mitä talouspoliittisiin toimenpiteisiin tulee, on valtiovarainvaliokunta pyyhkinyt pois budjetista hallituksen esittämän 10 milj. markkaa laivanrakennusrahastoon. Tämä rahasto perustettiin kuten herrat muistavat v. 1928, eikä siihen ole annettu yhtenäkään vuonna rahoja. Minä pidän tätä talouspoliittiselta kannalta erittäin epäviisaana. Meidän maassamme on merenkulku- ja laivanrakennusteollisuus erinomaisen tärkeää siitä syystä, että meidän maamme asema merenkulkumaana on aivan erinomainen ja me olemme siinä niin erinomaisen paljon jälellä, noin 60 vuotta jälellä esim. Ruotsin vastaavasta kehityksestä. Vielä kolmanneksi me maksamme vuosittain monia satoja miljoonia rahteja ulkomaalaisille, niin että on mitä tärkeimpiä tehtäviä, että ryhdymme nimenomaan myös valtion talouspoliittisilla avustustoimenpiteillä kehittämään laivanrakennusteollisuuttamme ja merenkulkuamme. On lyhytnäköistä, epäviisasta politiikkaa, että me pidämme silmällä ainoastaan harvoja elinkeinoelämän aloja ja unohdamme muut, joista väestöllemme voisimme saada toimeentuloa ja myös kansakunnalle tulolähteitä lisää. Olen siis sitä mieltä, että tämä toimenpide valtiovarainvaliokunnan puolelta ei ole ollut hyvin harkittu, vaan talouspoliittisesti hyvin epäviisas.

Minä en voi myöskään olla merkitsemättä sitä, että valtiovarainvaliokunta ei ole yhtynyt hallituksen esitykseen, että n. s. jäätyneitä menoja, joita lailla on määrätty budjettiin otettavaksi visseiksi määrävuo-

siksi, voitaisiin järjestää myös valtion budjetin ulkopuolella olevista rahastoista lainoina. Nämä menot ovat meidän budjettirakenteessamme sellainen irvikuva, joka pitäisi sieltä aivan pian poistaa ja on hyvin mahdollista, että aivan ensi vuoden alussa saamme jo valmistua käsittelemään sellaista ehdotusta. Mutta olisi ollut suotavaa, että nyt jo olisi raivattu tietä tällaiselle toimenpiteelle, ja kenties olisi voitu suoriutua silloin vähemmittä kivuitta kuin mihin lähitulevaisuus ehkä pakottaa. Valtiovarainvaliokunta ei ole sitä tahtonut, eikä ottanut asiaa tältä laajemmalta näkökulmalta. Jonkinmoinen pelko on ollut olemassa siitä, että ne tarkoitusperät, joihin tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevia rahastoja käytettäisiin, eivät saisi säilyttää niitä oikeuksia, mitä niille erikoisissa laeissa oli säädetty. Tämä on ollut täysi erehdys, koska hallituksen esityksessä ei ollut pienintäkään viittausta siitä, että näitä oikeuksia olisi kumottu sillä esityksellä, minkä hallitus oli antanut.

Puolustustarkoitusta palveleva hallituksen esitys budjetissa on valtiovarainvaliokunnassa tullut pienennetyksi 25 milj. markalla ja myöskin pitennetyksi se aika, jonka kuluessa tätä n. s. hätäpuolustusta toteutettaisiin. Tässä on valtiovarainvaliokunta toiminut neuvotellen hallituksen kanssa, joten siinä suhteessa en tahdo muistutuksia tehdä.

Mitä muihin valtiovarainvaliokunnan muutoksiin budjetissa tulee, niin siinähän on tehty pienempiä lisäyksiä siellä ja täällä, milloin korotettu mitäkin arviomäärärahaa m. m. tai vähennetty pienemmällä määrällä toisia. Nämä nyt useimmiten ovat makuasioita. Arviomääräraha on nyt meillä sellainen venyvä käsite, jota on käytetty sekä oikein että väärin. En ole aivan vakuutettu siitä, että valtiovarainvaliokunta on aina näissä arviomäärärahojen koroituksissa osunut oikeaan. Siitä ei ole pelkoa, että niitä ei saada menemään aivan siihen määrään kuin valtiovarainvaliokunta on ne koroittanut. Mutta tahtoo olla niin, että mitä suurempi määrä budjetissa on, sitä suurempana se myöskin menee. Hallitus suunnitteli useihin niihin määrärahoihin nähden, jotka ovat kysymyksessä, koettaa säästäväisyyden avulla vaikuttaa niin, että niissä pysyttäisiin, joten tämä mahdollisuus nyt on katkaistu. Ainakin muutamia miljoonia tulee menemään enemmän kuin mitä mahdollisesti olisi hallituksen säästäväistä menettelytapaa noudattamalla mennyt.

Tahdon samalla myös mainita, että näiden n. s. arviomäärärahojen käsittelyssä on jo hallitus koko sinä aikana, minkä se on ollut maan asioita hoitamassa, mitä ankarimmin koettanut valvoa, että niissä pysyttäisiin ja on jo saanut poistetuksi, ainakin osittain, sen käsityksen, mikä näyttää olevan vallalla osassa virkamiehistöä, että on asianmukaista arviomäärärahaa aina vissillä summalla ylittää, koska sitä on edellisinäkin vuosina ylitetty. Minä toivon, että tässä, samoin kuin monessa muussakin asiassa, nykyinen kipeä aika pakottaa asiain painosta järkevämpään menettelyyn.

Valtiovarainvaliokunta on myöskin itse ehdotuksensa lopputuloksia ja hallituksen ehdotuksia tarkastaessaan lausunut, että säästäväisyyttä olisi noudatettava, menojen supistumisia aikaansaatava ja kartutettava n. s. pääomasäästöä. Nämä ovat kaikki niitä samoja pyrkimyksiä, joita hallitus on budjettiehdotuksessaan koettanut noudattaa. Tahdon vielä uudestaan alleviivata sitä, että eduskunnan käsittelyssään olisi aivan välttämätöntä noudattaa mitä suurinta pidättyväisyyttä. Sillä nykyinen raha-asiain tila ei kärsi lisäyksiä. Valtiovarainvaliokunta on hyväksynyt nämä periaatteet, mutta voin todeta, että se ei ole jaksanut niissä pysyä. Kun se on esittänyt n. s. laidunpalkitsemisiin 10 miljoonaa lisää siihen, mitä hallitus on esittänyt, niin menettelee se tässä harkitsemattomasti, koska nykyinen raha-asiain tila ei tällaisia lisäyksiä yksinkertaisesti siedä. Kun se sen lisäksi esittää monia muita lisämenoja tähän tulo- ja menoarvioon, kuten esim. asutustarkoituksiin 20 miljoonaa markkaa, niin se on myöskin menetellyt vähemmän harkitusti, koska tämä meno on sekä tarpeeton että raha-asiain tilan kannalta kestämätön. Samaa voi sanoa monista pienemmistä lisäyksistä, joita menoihin nähden on tehty. Tahtoisin sanoa, että niin valtiovarainvaliokunnan kuin eduskunnankin täytyisi, kun se lisäyksiä tekee, samalla harkita, mistä tulot otetaan. Käsittely on aivan yksipuolista siinä suhteessa, että esitetään verrattain kevyellä harkinnalla lisämenoja. Hallitusta ahdistetaan tälläkin hetkellä sekä lähetystöjen että anomusten kautta eri tahoilta maata, joissa vaaditaan kymmeniä ja

satoja miljoonia valtionvaroja hallitukselta, vaaditaan tekemään esityksiä milloin mitäkin tarkoitusta varten, mutta vähintäkään ottamatta huomioon, mistä rahat otetaan. Tahtoisin tämän erityisesti mainita, koska toivoisin, että se eduskunnan asian käsittelyssä otettaisiin huomioon ja koska tällä hetkellä ei voida rakentaa mitään saatavien lainojen varaan. Meidän obligatiomme ovat ulkomailla alenneet siksi paljon, että ainakaan lähitulevaisuudessa ei ole mahdollisuuksia laskea uusia liikkeeseen, koska silloin tulisimme lainan saamaan niin sietämättömillä ehdoilla, että meidän ei ole syytä siihen mennä. Meidän täytyy siis valmistua tulemaan toimeen myöskin ilman lainoja. Ja kun näin on asian laita, niin ei tarvitse paljon vaivata itseään toteamalla, että monia niistä tarkoitusperistä, olkoot hyviäkin, ei voida suorittaa siitä yksinkertaisesta syystä, että rahankierto tänä pulakautena, tulojen saaminen j. n. e. tapahtuu paljon vaivaloisemmin kuin tavallisissa oloissa, ja että myöskin on n. s. pääomasäästö syöty. Täytyy opereerata n. s. lyhytaikaisella luotolla, jonka saaminen on myöskin vissin työn takana ja jolla on myöskin rajoituksensa. Kun näin on asian laita, niin pyydän eduskuntaa käsittelyssään ottamaan huomioon sen yksinkertaisen asian, että tyhjästä kukkarosta ei makseta.

Oikeusministeri Söderholm: Sivulla 4 mietinnössään valtiovarainvaliokunta lausuu muun muassa: „Valiokunta on tässä yhteydessä tahtonut huomauttaa, että vankien suuresta lukumäärästä aiheutuva tilanahtaus vankiloissa vaikeuttaa suuresti tarkoituksenmukaisien sisätöiden järjestämistä vangeille'' ja: „Koska vankien työvoimaa on tästä huolimatta pyrittävä mahdollisuuksien mukaan hyväksi käyttämään, on valiokunta sitä mieltä, että vangeille olisi entistä suuremmassa määrin järjestettävä heille soveliaita ulkotöitä.'' Vankiloissa vallitseva tilanahtaus, josta valtiovarainvaliokunta on huomauttanut, vaatii epäilemättä laajasuuntaisia toimenpiteitä. Vapausrangaistukseen tuomittujen käsittely näitä rangaistuksia todella vastaavalla tavalla on nykyjään mitä vaillinaisimmin toteutettavissa. Ottamalla käytäntöön n. s. vesileipärangaistus on tosin tilanne vankiloissa jonkun verran parantunut, mutta tämän kautta ei vaikeuksia suinkaan ole saatu vielä poistetuiksi.

Myös kysymys ulkotöiden järjestämisen mahdollisuuksien kehittämisestä pakkotöitä suoritettaessa on ollut vankeinhoitolaitoksen johdon huomion esineenä. Tässä tarkoituksessa on nimittäin kuluvan syksyn aikana perustettu uusi vankisiirtola, joka on saatu aikaan siten, että puolustusministeriö on eräin ehdoin oikeusministeriölle luovuttanut Lypertön saarella Kustavin pitäjässä olevat sotilasparakit, joihin on katsottu voitavan sijoittaa noin 100 pitempiin vapausrangaistuksiin tuomittuja vankeja käytettäviksi kivenhakkaustöissä, jota varten sopivaa raaka-ainetta siellä on saatavissa. Mutta näiden toimenpiteiden kautta ei vielä läheskään ole ratkaistu vankiloissa vallitsevan tilanpuuttteen lieventämistä koskevaa kysymystä.

Hr talman! På sid. 4 i betänkandet uttalar statsutskottet: „Utskottet har i detta sammanhang velat framhålla, att den av det stora antalet fångar förorsakade utrymmesbristen i fängelserna i hög grad försvårat anordnandet av ändamålsenliga inre arbeten för fängelserna'', och vidare: „Emedan det oaktat försök måste göras att i mån av möjlighet utnyttja fångarnas arbetskraft, är utskottet av den åsikten att åt fångar i större omfattning än tidigare borde anordnas för dem lämpliga utarbeten.''

Den av statsutskottet påpekade utrymmesbristen i fängelserna påkallar utan tvivel omfattande åtgärder. En behandling av de till frihetsstraff dömda, som skulle motsvara ändamålet med detta straff, kan för närvarande högst bristfälligt genomföras. Med införande av vatten och brödstraffet har väl en viss lättnad inom fängelserna ernåtts, men därigenom äro svårigheterna ingalunda avlägsnade.

Även frågan om utvecklandet av möjligheterna till tvångsarbete i det fria har varit föremål för fångvårdsledningens uppmärksamhet. I sådant avseende har nämligen under hösten en ny fångkoloni tillkommit sålunda, att försvarsministeriet till justitieministeriet på vissa villkor upplåtit militärbarackerna å Lypertö i Kustavi socken, varest något hundratal till längre frihetsstraff dömda fångar avsetts att kunna inrymmas för att sysselsättas med stenarbete, för vilket lämpligt material på stället finnes. Men som sagt, med dessa åtgärder är frågan om avhjälpande av utrymmesbristen ännu långt ifrån löst.

Ed. Helo: Valtion tulo- ja menoarvio on meillä viime vuosien kuluessa vakautunut, saaden jokseenkin määrätyn sisällyksen, josta yleensä ei ole suurempia poikkeamisia. Menot ovat määrätyssä suhteessa vakautuneet eri harrastusryhmien kesken ja samoin on myös tulot kerätty määrätyn systeemin mukaan. Meillä on muodostunut ikäänkuin normaalibudjetti, joka ei ole paljon vaihdellut siitä riippuen, kuka kulloinkin on ollut maan asioiden johdossa. Suuri osa valtion menoista on ollut laissa määrättyjä ja n. s. ehdonvallan asioissakaan ei ole ollut oleellisia vaihteluja. Me täällä vasemmalla puolella olemme useasti arvostelleet tätä normaalibudjettia. Varojen käyttö ei mielestämme ole tapahtunut sillä tavalla kuin sosialinen oikeudenmukaisuus olisi edellyttänyt. Varoja ei ole käytetty kansan laajojen kerrosten taloudellisen ja yhteiskunnallisen aseman nostamiseksi tarpeellisten reformien toteuttamiseksi, vaikka näiden kansankerrosten hyvinvointi kuitenkin lopulta on myöskin valtion hyvinvoinnin perusedellytys. Sitä vastoin on varoja käytetty vieläpä tuhlailevasti sellaisiin tuottamattomiin tarkoituksiin, kuin esim. maanpuolustuksen nimellä käypiin tarkoituksiin, ilman suurempaa harkintaa ja ilman varmuutta siitä, että ne todella olisivat edes tulleet maanpuolustustarkoituksiin.

Mitä taasen valtion tuloihin tulee, on myöskin siinä ollut varma käytäntö. Systeemi on vain ollut päinvastainen kuin mikä on ollut asianlaita varojen käyttöön nähden. Tällöin on nimittäin myöskin vähävaraisiakin muistettu. Niihin on verotuksessa kiinnitetty huomiota sillä tuloksella, että niiden kestettäväksi on pääosa verotuksesta säilytetty, ennenkaikkea raskaan kulutus- ja tulliverotuksen kautta.

Mitä tulee nyt kyseessäolevaan budjettiesitykseen, niin jo evästyskeskustelussa tuotiin esiin, että hallituksen esitys ei enää samassa määrin kuin ennen vastaa sitä „tavallisen miehen'' normaalibudjettia, joka meillä tähän asti on eduskunnassa ollut esillä. Tässä budjetissa on tapahtunut huomattava poikkeus. Että tällaista poikkeamista tulisi juuri ensi vuoteen nähden tapahtumaan, se olisi kyllä sinänsä odotettavissa ja ymmärrettävissä. Budjetti on luonnollisesti laadittava kunakin vuonna vallitsevien olojen mukaan, ja kun olot ensi vuonna tulevat huomattavasti muuttumaan edellisinä vuosina vallinneista oloista, niin olisi myöskin poikkeus tavallisesta normaalibudjetista hyvin ymmärrettävissä. Ensi vuoden lamakausi ulottaa seurauksensa syvälle taloudelliseen elämän kaikille aloille ja samalla myöskin yksityisten kansalaisten toimeentulomahdollisuuksiin, ja on sentähden luonnollista, että valtion puolesta myöskin budjetissa pyritään vaikuttamaan kansalaisten hätääntyneen aseman lieventämiseksi. Mikäli poikkeaminen normaalibudjetista olisi tapahtunut näissä merkeissä, olisi se ollut ymmärrettävissä, ja sehän olisi ollut vain sitä, mitä velvollisuuksistaan huolehtivalta hallitukselta voidaan odottaa ja vaatia.

Pidetyssä evästyskeskustelussa on kuitenkin todettu, että poikkeaminen normaalibudjetista valitettavasti ei ole tapahtunut näissä merkeissä. Esityksestä ei ole ilmennyt, että olisi erikoisempaa huomiota kiinnitetty juuri lamakauden seurausten lieventämiseen. Ei ole ryhdytty toimenpiteisiin uusien työmahdollisuuksien varaamiseksi niille tuhansille ja taas tuhansille hädänalaisille kansalaisille, jotka yleisen tuotantoelämän supistuksen kautta ensi vuonna tulevat menettämään työmahdollisuutensa ja joita myöskään kunnat nykyisessä tilanteessa eivät voi riittävässä määrin auttaa. Poikkeaminen normaalibudjetista on tapahtunut tasan päinvastaisessa mielessä.

Hallituksen esityksessä on lamakauden seurausten lieventämiseen otettu suunta, joka on aivan päinvastainen, kuin mikä olisi ollut velvollisuuksistaan huolehtivan ja jollaisella yhteiskunnallisella tasolla seisovan ja kansan eduista huolehtivan hallituksen kanta. Työmäärärahoja ei ole koroitettu, kuten olisi odottanut, päinvastoin niitä on vähennetty ja varsin ankaralla tavalla. Niiden seurauksena ei tule olemaan työttömyyden lieventäminen, vaan päinvastoin sen kiristäminen. Ja kun tähän vielä liittää sen kannan, minkä hallitus on ottanut budjetissa muihin yhteiskunnallista huoltoa, sosialimenoja, kansakoululaitoksen kehittämistä, vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusta, maan hankkimista maattomille j. n. e. koskevissa asioissa, niin helposti huomaa, missä mielessä poikkeaminen normaalibudjetista on tapahtunut. On valitettavaa, että se yhteiskunnallisessa kehi-

tyksessä takapajulle jääneiden kansanainesten temmellys, jota on käyttänyt hyväksi kaikenlaiset Boulangerit, Tartuffit ja katiliinamaiset oliot ja joka niin surullisella tavalla on meillä esiintynyt kuluvan vuoden aikana, on myöskin päässyt ulottamaan vaikutuksensa hallituksen budjettiesitykseen. On todellakin ollut tarpeen aivan erikoinen hallitus, ennenkuin se on voinut osoittaa niin suurta välinpitämättömyyttä siihen ahdinkotilaan nähden, joka ensi vuonna tulee uhkaamaan sangen suuria kansalaisjoukkoja.

Tämä yhteiskunnalliseen kehitykseen nähden taantumuksellinen budjetti sai jo evästyskeskustelussa osakseen ankaraa arvostelua, johonka vielä liittyi arvostelu budjetin keinotekoisesta rakenteesta. Kun budjetti on nyt läpikäynyt valtiovarainvaliokunnan käsittelyn, saattaa ensi silmäykseltä mietinnöstä saada sen käsityksen, kuin olisi hallituksen esitys valiokunnassa saanut osakseen paremman kohtalon, kuin mitä on odotettu. Ja myöskin valtiovarainministeri täällä ennätti jo tuoda esiin ilonsa tämän johdosta. Muutoksia ei nimittäin esitykseen ensi silmäyksellä näytä huomattavassa määrässä tehdyn. Mitä ensiksikin vakinaisiin menoihin tulee, mainittakoon, koska valtiovarainministeri on niihin kiinnittänyt erikoista huomiota, että valiokunnan suorittamat vähennykset ja lisäykset tekevät vain vähän yli 1 %:n menojen kokonaissummasta. Tämä on keskimääräinen tulos, mihinkä valiokunta on tullut myöskin edellisten budjettien käsittelyssä. Sensijaan on ylimääräisessä menoarviossa tehty suurempia muutoksia. Lisäykset ja vähennykset tekevät siellä jo noin 14 % eli $^1/_7$ menojen kokonaissummasta, vastaten 7.6 % kuluvana vuonna ja 11.9 % edellisenä vuonna. Näihin menoihin nähden on siis kuitenkin tehty suurempia muutoksia, kuin mitä on tapahtunut edellisinä vuosina. Mutta on kuitenkin väärin käsitellä valiokunnan kantaa hallituksen esitykseen nähden yksistään näiden numeroiden valossa. Sen on valtiovarainministeri tehnyt esittäen siinä suhteessa sangen suurta optimismia. Minä en kyllä halua häiritä valtiovarainministerin optimismia, sillä onhan ymmärrettävissä, että edistysmieliseen puolueeseen kuuluvan henkilön olemassaolo nykyisessä hallituksessa edellyttää koko paljon optimismia. Mutta en voi kuitenkaan olla kiinnittämättä huomiota erinäisiin seikkoihin, jotka osoittavat, että hänen saamansa käsitys valiokunnan muutoksista ei pidä paikkaansa.

Ensiksi on otettava huomioon, että valiokunnalla on tällä hetkellä ollut varsin vähän aikaa budjetin käsittelyyn. Senvuoksi sen on täytynyt rajoittaa muutoksien teko välttämättömimpään. Mikäli valiokunnalla olisi ollut aikaa riittävästi, olisivat epäilemättä myöskin työn näkyvät tulokset olleet toisenlaiset.

Toiseksi on hallitus tällä kertaa ottanut merkillisen asenteen valiokuntaan nähden. Kuten muistetaan, on niiden yhteiskunnanvastaisten ja yhteiskuntaa repivien ainesten taholta, jotka ovat nykyisen hallituksen takana, tuotu esiin sellaisia pyrkimyksiä, joiden tarkoituksena on rajoittaa valiokunnan toimintaa ja yleensä väheksyä niiden työtä. Olisi sen vuoksi odottanut, että hallitus olisi myöskin antanut valiokunnan toimia rauhassa, välittämättä sekaantua sen töihin. Nyt on kuitenkin tapahtunut toisin. Valiokunta on kyllä usein ennenkin saanut hallituksen jäsenten vierailuja osakseen, mutta tämä on tapahtunut siihen aikaan, kun valiokuntaa vielä leikillisesti kutsuttiin maan „todelliseksi hallitukseksi". Mutta luonnollisesti ei olisi odottanut sellaisen voimakkaan hallituksen, josta nykyinen hallitus haluaa käydä, ryhtyvän tekemään aivan samalla tavalla kuin edelliset hallitukset näitä vierailuja, vieläpä suuremmassakin määrässä. Eikä voi myöskään kieltää, että se painostus ja vetoaminen, joka hallituksen jäsenten taholta on valiokuntaa kohden osoitettu, olisi jossain määrin vaikuttanut. Valiokunnassa on toistunut sama näytelmä, joka niin useasti on jo esiintynyt täällä eduskunnassa, jolloin enemmistö, vaikka se on tuominnut sen väkivaltapolitiikan, laittomuutta edistävän toiminnan, josta nykyinen hallitus toimettomuutensa vuoksi on vastuussa, on kuitenkin antanut ulkoparlamenttaaristen voimien vaikuttaa lopulliseen päätökseensä. Näin on myöskin toistunut valiokunnassa, niin että valiokunta on suostunut vaatimuksiin, jotka itse asiassa eivät ole valiokunnan enemmistön vakaumuksen mukaiset.

Edelleen arvosteltaessa valiokunnan mietintöä on otettava huomioon se tärkeä seikka, että valiokunnan ehdottamat muutokset, vaikka ne eivät olekaan määriltään

kovin suuret, kulkevat kuitenkin kaikki samaan suuntaan. Tavallisesti valiokunnan muutokset ovat tilapäisluontoisia, ja kohdistuvat eri harrastuksiin, ilman, että ne olisivat johtuneet mistään yhtenäisistä pyrkimyksistä. Tällä kertaa on asianlaita toinen. Valiokunnan ehdottamissa muutoksissa on havaittavissa selvä johdonmukaisuus. Niiden tarkoituksena on ilmeisesti korjata sitä virhettä, joka on hallituksen esityksessä työmäärärahoihin ja muihinkin yhteiskunnallisen kehityksen edistämistä tarkoittaviin määrärahoihin nähden. Valiokunnan tekemät lisäykset tarkoittavat pääasiassa juuri näitä seikkoja. Mitä taasen vähennyksiin tulee, kohdistuu niistä suurin osa niihin lisäyksiin, joita hallitus on ehdottanut maan puolustuslaitoksen menoihin tehtäväksi. Valiokunta on ilmeisesti työmäärärahoihin ja sosialisiin määrärahoihin ja toisaalta maanpuolustusmenoihin nähden asettunut päinvastaiselle kannalle kuin hallitus, vaikkakaan valiokunta ei ole rohjennyt ottaa askelta tähän toiseen suuntaan siksi voimakkaasti kuin tilanne olisi vaatinut.

Mitä taasen tulopuoleen tulee, todettiin jo tulo- ja menoarvion evästyskeskustelussa, että tulot olivat keinotekoisesti lasketut liian korkeiksi. Tämän myöskin valtiovarainministeri jo tässä keskustelussa on myöntänyt, vaikka hän ei tullut siitä vielä evästyskeskustelussa vakuutetuksi. Tämän vuoksi on valiokunta myöskin ollut pakotettu alentamaan tuloarvioita niistä korkeista määristä, joissa ne esiintyvät hallituksen esityksessä. On vaan valitettavaa, että siten syntyneen tulovähennyksen peittämiseksi valiokunta ei ole tiennyt mitään muuta keinoa kuin jatkaa hallituksen valitsema linjaa, nimittäin koroittaa kulutusveroja vielä niistäkin määristä, kuin minä ne esiintyvät hallituksen esityksessä.

Siirryn tämän jälkeen tekemään lyhyen vertauksen niiden tärkeimpien menoryhmien välillä, jotka ovat ensi vuoden menoarviossa joutuneet tavallaan ikäänkuin „uuden arvioimisen" alaisiksi.

Mitä ensiksikin maan puolustuslaitoksen menoihin tulee, tekevät ne valiokunnan mietinnön mukaan yhteensä 623.1 milj. markkaa eli 25.2 milj. markkaa vähemmin kuin hallituksen esityksen mukaan, mutta kuitenkin 28.6 milj. markkaa enemmän, kuin mitä tarkoitukseen on kuluvana vuonne osoitettu. Tämä lisäys on pääasiassa ylimääräisessä menoarviossa. Lisäyksen perusteeksi on jälleen tuotu esiin n. s. hätäohjelma, joka kai saavuttanee yhtä suuren kuuluisuuden kuin aikaisemmatkin ohjelmat, kuten esim. revisionikomitean ohjelma. Kuten tunnettua, laaditaan nimittäin näitä ohjelmia puolustuslaitoksessa hätähätään tulo- ja menoarvioita varten, mutta niitä myöskin muutetaan yhtä nopeasti, niin että on jo ennätetty käytäntöön sovelluttaa useitakin ohjelmia. Ne on aina kuitenkin myöhemmin huomattu kelvottomiksi ja on niistä sitten luovuttu, sen jälkeen kun niiden toteuttamiseksi on tuhlattu huomattavasti valtion varoja.

Mitä nyt esitettyyn hätäohjelmaan tulee, näyttää se todellakin olevan hyvin hätäinen ohjelma, koska esim. sitä ei sellaisena sen tarkemmin tunnettu, silloin kuin edellinen maalaisliittolainen hallitus alustavasti laati ensi vuoden budjettiehdotusta. Kun mainittu ohjelma nähtävästi tulee lopullisesti saamaan saman kohtalon kuin sen edeltäjätkin, on eduskunnan syytä harjoittaa tässä sitä pidättyväisyyttä, jota valtiovarainministeri eduskunnalle suositteli, eikä jälleen ryhtyä kalliisiin kokeilemisiin, joista ei ole muuta tulosta, kuin että jälleen saadaan todeta, että ohjelma oli käyttökelvoton ja että siihen myönnetyt varat ovat miltei kaikki menneet hukkaan.

Mitä maan puolustuslaitoksen menoihin muuten tulee, esittävät ne merkillistä nousua nyt kuluneen 10-vuotiskauden aikana. Vuonna 1920 ne tekivät yhteensä vain noin 360 milj. markkaa ja tämän suuruisina ne pysyivät tai vieläpä osoittivat osittain vähennystäkin seuraavina vuosina, ja tämä vähennys nähtävästi oli johtunut niistä kiinteistä vaatimuksista, joita eduskunta siihen aikaan vuosi vuoden jälkeen teki sotilasbudjettiin nähden. Eduskunnalla näytti silloin olevan ikäänkuin aavistus, että maanpuolustusmäärärahat tulevat meillä osoittamaan samaa kehitystä, kuin mikä niillä on ollut muissakin militaristisissa valtioissa, niin että ne tulevat omasta painostaan nousemaan ja muodostuvat sellaiseksi taakaksi, joka estää varojen käyttämistä kansan laajojen kerrosten aseman ja yhteiskunnallisen kehityksen edistämiseksi, niin tarpeellisia ja välttämättömiä kuin ne sellaiseen tarkoitukseen olisivatkin juuri sellaisessa maassa kuin meidän maamme.

Tämän vuoksi eduskunta silloin yhtämittaisesti teroitti, että jo silloiset maanpuolustusmenot olivat kohtuuttoman korkeat ja vaati niiden alentamista. Ne alkoivat kuitenkin myöhemmin nousta ja ensimmäinen huomattava nousu tapahtui v. 1925 budjetissa, jolloin määräraha kohosi 542 milj. markkaan. Senjälkeen ne ovat edelleen nousseet niin, että määräraha v. 1928 oli 557 milj. markkaa, v. 1929 579 milj. markkaa, kuluvana vuonna 595 miljoona ja ensi vuonna valiokunnan esityksen mukaan 623 milj. markkaa. Kuten näkyy, on siis määräraha noussut miltei kaksinkertaiseksi siitä määrästä, mikä se oli noin 10 vuotta sitten.

Tässä yhteydessä on syytä mainita, että ei ainoastaan vasemmisto aikanaan ole vaatinut kohtuullisuutta maanpuolustusmäärärahoissa, vaan myöskin oikeisto on esittänyt saman vaatimuksen. Niinpä esim. kokoomuspuolueen edustaja valtiovarainvaliokunnassa, Arajärvi, jo v. 1920 tulo- ja menoarvioon liittämässään vastalauseessa vaati sanottujen määrärahain vähentämistä noin 20 milj. markalla, niin että määräraha kokonaisuudessaan olisi ollut vain noin 340 milj. mk.

Maanpuolustusmäärärahain koroittamista tai pitämistä niin korkeina kuin ne olivat noin 10 vuotta sitten on aikaisemmin perusteltu sillä, että uuden sotalaitoksen perustaminen vaatii suuria kertakaikkisia perusmenoja, kuten yleensä kaiken uuden luominen, mutta että menot olisivat vain kertakaikkisia menoja, jonka jälkeen ne tulisivat uudelleen vähenemään. Vielä lisäksi silloin viitattiin siihen, ettei Venäjän kanssa oltu vielä rauhantilassa, jonka vuoksi sodan mahdollisen jatkumisen varalta maanpuolustuslaitos olisi pidettävä sotavalmiina.

Mitä jälkimäiseen perusteeseen tulee, niin on se luonnollisesti menettänyt merkityksensä jo monet vuodet sitten.

Mitä taasen armeijan perusmenoihin tulee, on siihen tarkoitukseen jatkuvasti vuosi vuodelta jo osoitettu melkoisia määrärahoja. Ylimääräisessä menoarviossa on tätä tarkoitusta varten keskimäärin joka vuosi osoitettu yli 100 milj. markkaa eli yhteensä vuodesta 1920 alkaen noin 1,250 milj. markkaa. Tästä huikeasta summasta, jonka merkitys olisi epäilemättä ollut aivan ratkaiseva, mikäli sitä olisi käytetty joihinkin yhteiskunnallisten uudistusten toteuttamiseen, on suurin osa käytetty juuri niihin toivottuihin perusparannuksiin sekä maanpuolustuslaitoksessa aikaisemmin vallinneitten puutteellisuuksien korjaamiseksi. Tämän summan lisäksi on otettava huomioon, että perusvarastoja ja reservivarastoja, ainakin osittaisesti, on voitu jatkuvasti uudistaa niillä määrärahoilla, jotka vakinaisessa menoarviossa on osoitettu vuotuista kulutusta varten. Käytäntöhän nimittäin on ollut se, että jokavuotista kulutusta varten on tarpeelliset varusteet suureksi osaksi otettu perus- ja reservivarastoista ja otettujen varusteiden tilalle on hankittu uutta varastoa vuotuisilla kulutusmäärärahoilla. Tämän kautta on varasto voitu uudistaa kelvollisemmalla tavaralla ja on myöskin siten päästy, ainakin osaksi, niistä huonommista varastoista, jotka sotasaaliina joutuivat valtiolle. Perusvarastoja on siten itse asiassa lisätty ja parannettu ei ainoastaan suuremmalla osalla edellä mainituista 1 1/4 miljaardiin nousevasta määrärahasta, vaan osittaisesti myöskin vuotuisilla kulutusmäärärahoilla.

Jos vertaa tilannetta nyt vuonna 1930 tilanteeseen, joka vallitsi hyväksyttäessä vuoden 1920 budjettia, niin huomaa siinä suuren eron, mitä tulee maanpuolustuskuntoisuuteen. 10 vuotta sitten oltiin muodollisesti sotatilassa. Armeijan perus- ja reservivarastot olivat silloin ehkä puutteellisessa kunnossa. Tällä hetkellä on rauhantila. Reservivarastoja on lisätty yli 1 miljaardilla markalla. Ei kenkään voine kieltää, että tilanne tällä hetkellä maanpuolustuskuntoisuuteemme nähden on kokonaan toinen, kuin mitä se oli 10 vuotta sitten. Kun 10 vuotta sitten katsottiin maanpuolustuslaitokseen riittävän noin 360 milj. markkaa — kokoomuslaiset olisivat tyytyneet 340:kin milj. markkaan — niin ei voi olla herättämättä ihmettelyä, että tällä hetkellä huolimatta paljon edullisemmasta tilanteesta, katsotaan välttämättömäksi tarkoitukseen käyttää yli 600 milj. markkaa. Ja vielä merkillisemmältä tämä vaatimus tuntuu, silloin kun valtion rahallinen asema on sellainen, että valtion täytyy supistaa menojaan kaikilla muilla aloilla, vieläpä sellaisia menoja, joita, katsoen ensi vuoden lamakauden seurauksiin, pitäisi päinvastoin huomattavasti koroittaa. Hallitus näyttää kuitenkin, kuten vanhoilliset hallitukset yleensä, olevan sitä mieltä, että vain aseet määräävät

maanpuolustuskuntoisuuden. Hallitus tuijottaa sokeasti fyysillisiin välineihin, samoinkuin se on tehnyt muillakin aloilla, kuten viimeksi on nähty siitä, että surullisen kuuluisaa „pajuvitsapolitiikkaa" aijotaan ryhtyä nyt laajentamaan kansakoululaitoksen alalla. Hallitus vähäksyy muita maanpuolustuskuntoisuuden tekijöitä, siveellisiä tekijöitä, joille kuitenkin on muualla tunnustettu suuri arvonsa. Aseet eivät ole ratkaisevat silloin kun kansalta puuttuu puolustustahto. Puolustustahtoon vaikuttavat tunnetusti yhteiskunnalliset tekijät. Kansan laajojen kerrosten kohottaminen sellaiseen yhteiskunnalliseen asemaan, että ne saavat maasta toimeentulonsa, että ne voivat tuntea maan omaksi maakseen, on kuitenkin maan puolustuskuntoisuuden perusedellytyksiä. Tässä suhteessa hallitus tekee kaiken voitavansa maan puolustuskuntoisuuden vähentämiseksi. Hallitukselle kai pitäisi olla myöskin selvää, että lamakauden seuraukset ensi vuonna, jotka voivat saavuttaa meillä ennen tuntemattoman laajuuden, voivat horjuttaa tätä puolustuskuntoisuutta paljon suuremmassa määrässä kuin mitä hallitus luulee sitä lisäävänsä niillä muutamilla kymmenillä miljoonilla markoilla, joilla hallitus kaventaa työttömien muutenkin kapeata leipää sotavarustusten lisäämiseksi.

Kuten X vastalauseessa samoinkuin evästyskeskustelussa on vasemmalta puolelta tuotu esiin, pidämme tärkeimpänä ensi vuoden talousarviossa huomioonotettavana seikkana sitä, että valtio ryhtyy toimenpiteisiin töiden varaamiseksi niille kymmentuhansille, jollen sanoisi sadoilletuhansille, kuten valtiovarainministeri eilen mainitsi, henkilöille, jotka tuotannon supistumisen johdosta joutuvat ensi vuonna kärsimään työttömyydestä. Valtiolla on tähän mielestämme sitä suurempi velvollisuus, koska juuri valtion tulee toimia jonkinlaisena regulaattorina olojen tasoittamiseksi siten, että kun yleinen tuotantoelämä sinänsä on voimakas, voi valtio supistaa vastaavassa määrässä omia töitänsä, mutta milloin tuotantoelämä on lamassa, on yhteiskunnan ja ennenkaikkea valtion, joka siihen paremmin kykenee kuin kunnat, velvollisuus ryhtyä järjestämään töitä entistä suuremmassa määrässä. Tämän pitäisi olla jokaisen maan eduista huolehtivan hallituksen velvollisuus sellaisena kriisikautena, joka meillä tällä hetkellä vallitsee.

Evästyskeskustelussa jo kuitenkin todettiin, että hallitus on kokonaan toisin käsittänyt velvollisuutensa. Jo silloin osoitettiin, miten tärkeisiin työmäärärahoihin nähden on odotettujen lisäysten asemasta tehty huomattavia vähennyksiä, joista tulee olemaan seurauksena, että valtio ei voi tarjota työtä ja toimeentulomahdollisuuksia niille joukoille, jotka tuotantoelämän lamautumisen johdosta joutuvat pois entisistä työpaikoistaan. Päinvastoin valtio tulee omasta puolestaan lisäämään työttömien lukumäärää heittämällä työläisiä pois myös omista työpaikoistaan. Tässä suhteessa valtio menee niin pitkälle, ettei se sääli edes kantajoukkoa, joka rautatierakennustöissä valtion palveluksessa on ollut sangen useat vuodet. Tässä suhteessa on valiokunta käsittänyt paremmin maan edut ja tilanteen vaatimukset ja tehnyt huomattaviakin lisäyksiä sitä koskeviin määrärahoihin, mutta sekään ei ole, osaksi budjetin tasapainon vuoksi, voinut tehdä lisäyksiä tarpeeksi suuressa määrässä.

Että olot valtion tarjoamiin työmahdollisuuksiin nähden todella ovat huonommat ensi vuonna kuin esimerkiksi kuluvana vuonna, ilmenee jo yksistään tarkastamalla kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön menoarvion loppusummaa, johon useimmat valtion työt kuuluvat. Kun sanottu määräraha kuluvana vuonna nousee 1,394,000,000 markkaan, on se valiokunnan mietinnössä vain enää 1,283,000,000 markkaa osoittaen siis n. 111 milj. markan vähennystä kuluvaan vuoteen nähden. Tämä vähennys johtuu miltei yksinomaan yleisiä töitä varten varattujen määrärahojen vähentämisestä. Vertaukseksi mainittakoon, että ensi vuodeksi valiokunnan mietinnössä osoitettu määräraha on vielä pienempi kuin mitä määräraha oli v. 1928, jolloin määräraha nousi noin 1,300,000,000 markkaan. On selvää, miten paljon tällainen vähennys tulee vaikuttamaan ensi vuoden työttömyyden laajenemiseen. Senvuoksi olemmekin vastalauseessamme ehdottaneet lisäyksiä sellaisiin määrärahoihin, jotka tarkoittavat työtilaisuuksien varaamista työttömille. Katsoen valtion rahalliseen asemaan — me olemme kyllä kiinnittäneet siihen yhtä paljon huomiota kuin valtiovarainministerikin

— olemme kuitenkin rajoittuneet kaikkein vähimpiin, jotka mielestämme ovat aivan välttämättömät, vaikkeivät ne sinänsä olekaan vielä riittävät työttömyyden lieventämiseksi.

Lopuksi mainittakoon vielä numeroita osoittamaan, miten maanpuolustuslaitokselle ehdotetut määrärahat suhtautuvat opetuslaitosta varten varattuihin määrärahoihin. Se nimittäin on omiaan osoittamaan sitä suuntaa, jota hallitus näihin menoihin nähden näyttää noudattavan. Siinä parannetussa mietinnössä, jonka valiokunta on aikaansaanut, tulevat opetuslaitoksen aiheuttamat menot nousemaan vain 535.4 milj. markkaan, kun ne sitä vastoin tänä vuonna ovat 558.1 milj. markkaa. Ne ovat siis vähentyneet 23.7 milj. markalla. Samaan aikaan ovat kuitenkin maanpuolustuslaitoksen menot nousseet 28.6 milj. markalla. Kun maanpuolustuslaitoksen menot kuluvana vuonna ovat 106 % opetuslaitoksen menoista, tulisivat ne ensi vuonna valiokunnan mietinnön mukaan, vaikka valiokunta on suuresti lieventänyt hallituksen esitystä tässä suhteessa, tekemään 116 %. Nämä numerot jo riittävästi osoittavat, mitä tietä hallitus näihin menoihin nähden kulkee. Sanotaan kyllä ulkomailla, että „Sadovan taistelun voitti koulumestari", mutta hallitus näyttää näistä numeroista päättäen olevan kokonaan toista mieltä.

Mitä tulopuoleen tulee, johon nähden sosialidemokraattisen ryhmän taholta tulee esitettäväksi eri arvostelu, näkyy vastalauseessamme, että yhtenä keinona tulo- ja menoarvion tasapainoon saattamiseksi olemme viitanneet kotimaisen lainan ottamiseen, johon lainaan meidän mielestämme edellytykset ovat olemassa. Tämä ensiksikin sen vuoksi että budjetissa esiintyy tälläkin kertaa joukko sijoitusluonnetta olevia menoja. Toiseksi voidaan lainaa puolustaa siinä tapauksessa, että poikkeustilanteen vuoksi osoitetaan määrärahoja tavallista suuremmassa määrässä työttömyyden lieventämiseksi, ja on silloin kohtuullista jakaa tästä johtuva rasitus seuraavien paremmassa asemassa olevien vuosien osalle. On kuitenkin valitettavaa että mahdollisuuksia lainan ottamiseen ulkomailta ei tällä hetkellä ole. Se hyvä maine ja luotto, joka meillä ulkomailla on edellisinä vuosina ollut, on nyt hävinnyt. Tässä on uusi tulos, jonka n. s. Lapuan liike voi merkitä voitto- ja tappiotililleen. Näiden yhteiskuntavastaisten ainesten liikehtiminen, jotka oikeusvaltion mainetta nauttivasta valtiostamme ovat tehneet jonkunlaisen albanialaisen valtion — nimitystä meksikolainen tuskin enää rohkenee käyttää — ja jossa lailla ja viranomaisilla on vain toisarvoinen merkitys, on kotimaisten olojen sekasortoon saattamisen lisäksi ulottanut vaikutuksensa myös maamme rajain ulkopuolelle, aiheuttaen siinäkin suhteessa maallemme vahinkoa ja nöyryytyksiä. On valitettavaa, että ensi vuonna saamme yhtaikaisesti kärsiä taloudellisesta kriisistä kuin myös niistä laittomuusilmiöistä, joita olemme saaneet kokea. Ilman tätä laittomuusliikettä olisi ollut mahdollisuus tällä hetkellä saattaa budjetti tasapainoon ja hankkia työttömille töitä suuremmassa määrässä kuin mitä nyt tapahtuu. On siis todettava, että kaiken sen surkeuden lisäksi, mitä sanottu liike on maallemme aikaansaanut, on se lisäksi myös lyönyt „Eskon puumerkkinsä" ensi vuoden budjettiin sellaisella tavalla, että sen seurauksia tulevat kymmenet tuhannet niin hyvin työläiset kuin pienviljelijät kärsimään toimeentulomahdollisuuksiensa vaikeutumisessa.

Kuten vastalauseestamme ilmenee olemme tällä kertaa esittäneet vain tavallista harvempia muutosehdotuksia valiokunnan mietintöön. Tämä johtuu siitä, että olemme halunneet rajoittua ainoastaan niihin tärkeimpiin muutoksiin, joilla ensi vuonna on ensiluokkainen merkitys ja jättää muut kysymykset tällä kertaa sikseen. Me myös toivomme, että eduskunta on ottava huomioon sen tilanteen, mikä ensi vuonna tulee vallitsemaan, ja myöskin rohkenee hallituksen painostuksesta huolimatta ottaa nämä ehdotukset huomioon ja siinä mielessä tekee muutoksia budjettiesitykseen, niin että se tulisi jossain määrin vaikuttamaan lieventävästi niihin suuriin vaikeuksiin, joita ensi vuonna tulee lamakauden johdosta aiheutumaan niin hyvin työläiskuin pienviljelijäväestön suurelle osalle. Nämä ehdotukset eivät ole kyllä riittäviä, mitä tilanne vaatisi, mutta ne joka tapauksessa tulevat merkitsemään huomattavaa parannusta valiokunnan mietintöön.

Ed. Harvala: Hallituksen eduskunnalle jättämä tulo- ja menoarvio ensi vuotta varten oli eräissä kohdissa laadittu

toisia näkökohtia silmällä pitäen kuin aikaisemmin. Siinä oli tulot ja menot saatu käymään tasan, vieläpä jäämään ylikin noin 102 miljoonaa markkaa. Tämä tulos oli kuitenkin saavutettu siten, että tulot ja menot oli laskettu suurimmaksi osaksi tasapainon saavuttamista silmällä pitäen. Kun valtiovarainvaliokunta on hallituksen laskelmia tarkastanut, huomataankin nyt mietinnöstä, että ne ovat monin paikoin muuttuneet ja ylijäämä hävinnyt aivan lopulleen. Tämä on johtunut ennen kaikkea siitä, että tulo- ja menoarvio on valiokunnassa koetettu saada suurimmalta osalta lähemmäksi todellisuuspohjaa kuin hallituksen esitys on.

Mitä ensinnä menopuoleen tulee, on valiokunta lähtenyt siitä, että kaikki valtion menot ovat tulo- ja menoarvioon otettavat. Senvuoksi on hylätty se hallituksen suunnitelma, että osa lakimääräisistä menoista merkittäisiin suoritettavaksi budjetin ulkopuolella olevista rahastoista. Niin on tehty niihin menoihin nähden, jotka jonkin lain perusteella on suoritettava ja vain asutusrahastoon, johon joskus ennemminkin on suositettu siirtoja budjetin ulkopuolella olevista rahastoista, on tälläkin kertaa ehdotettu meneteltäväksi samalla tavoin.

Tämä valtiovarainvaliokunnan näin ottama kanta on nähdäkseni ainakin yhdessä suhteessa opettava, nimittäin siinä, ettei pitäisi sellaisina aikoina, jolloin valtion rahallinen asema on parempi, sitoa tulo- ja menoarviota lainsäädännöllä niin tarkoin, että tulojen ja menojen tasapainoon saaminen vaikeampana aikana käy ehkä ylivoimaiseksi. Muuten joudutaan siihen, että talousarvio ei sopeudu maassa kulloinkin vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen, vaan kulkee omia latujaan, vaatien huonoina aikoina uusia veroja tai entisten lisäyksiä ja siten vaikeuttaen väestön toimeentuloa. Ensi vuoden tulo- ja menoarvio on tästä selvänä todisteena, katsottakoonpa sitä hallituksen esityksen tai valiokunnan ehdotuksen perusteella. Sitä ihmeellisempää näin ollen on, että hallitus vaatii vielä eduskunnalta sitoumusta sotilasmenojen huomattavasta lisäämisestä moneksi vuodeksi eteenpäin.

Esityksensä perusteluissa lausui hallitus: „Ensi vuoden tulo- ja menoarvion ehdotus on, verrattuna kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioon, parantunut 228 miljoonalla markalla, josta on seurauksena, että sen sijaan, että kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa menojen peittämiseksi täytyi osoittaa 126 miljoonaa pääomasäästöstä, voidaan ensi vuoden tulo- ja menoarviossa käyttää 102 miljoonaa markkaa valtion varasto- ja kassavarojen eli n. s. pääomasäästön kartuttamiseksi.” Hallituksen esityksessä ei usein ole pahemmin erehdytty kuin tässä lausunnossa on tapahtunut. Vaikka valiokunta olisi hyväksynyt menot sellaisinaan kuin hallitus oli ehdottanut, olisi tulojen tarkempi arvioiminen joka tapauksessa supistanut ylijäämän olemattomiin. Asiahan on nimittäin niin, että vaikka valtiovarainvaliokunta on ollut pakoitettu supistamaan tuloja yli 100 miljoonalla markalla, ei siitä huolimatta ole olemassa täyttä varmuutta siitä, että laskettu määrä tuloja todella saadaan. Tuottavatko hallituksen ehdottamat uudet verot tai entisten verojen koroitukset todellisuudessa mitään lisäystä, se on tällä hetkellä täysin tuntematonta. Lisätulojen asemasta voidaan todennäköisimmin odottaa tulojen vähennystä, koska taloudelliset olot maassamme nykyisin ovat sellaiset, että eri väestöryhmien veronmaksukyky on sangen kyseenalainen. Työläisten keskuudessa on työttömyys nyt jo suurempi kuin pitkiin aikoihin tätä ennen ja lisääntyy ensi vuoden aikana vielä nykyisestäänkin. Puutavaran tuotannon supistamissuunnitelmat ovat siitä selvänä todistuksena. Tämä seikka vaikuttaa ennen kaikkea välillisten verojen tuottoon. Ja kun budjetin tulopuoli yli 1,300 miljoonalla markalla eli suunnilleen kolmanneksella perustuu tulleihin, ei 100 taikka 200 miljoonan markan tulojen vähennys ole tässä kohden suuri yllätys. Mutta yhtä epävarmaa kuin tullitulojen saanti, on myös tulo- ja omaisuusveron tuotto.. Valiokunnan odottamaa määrää en luulekaan saatavan. Monilla aloilla ovat tulot kuluvana vuonna vähentyneet hyvin huomattavasti ja omaisuusarvojakin on ensi vuonna ilmeisesti alennettava. Maataloustuotteiden ja ennenkaikkea puutavaran hintojen laskun täytyy aiheuttaa maaomaisuuden arvon alenemista, siitä ei voida päästä mihinkään. Tästä on tosin se hyöty, että varsinkin maaomaisuuden arvo vähitellen lähenee sitä tasoa, jolle sen on pakostakin alennuttava, jos mieli saada maatalouden kan-

nattavaisuus entistä paremmaksi, mutta kun korkokanta samalla pysyy korkealla tasolla, supistuu tulojen ja omaisuuden verotettava marginaali useissa tapauksissa ainakin lyhyemmäksi ajaksi miltei olemattomiin. Tällaisissa oloissa pitäisi valtion hankkia tuotannollisiin tarkoituksiin aijotuista sijoitusmenoista ainakin osan lainoilla, ellei ulkomailta, niin koettaa saada kotimaasta. Mutta me olemme kyllä kuulleet asiantuntijoilta, että elämä maassamme on viime aikoina ollut sellaista, että luottamus ulkomaisilla rahamarkkinoilla on maahamme nähden pahasti häiriytynyt. Täällä on toiminut kaksi hallitusta, joista toisen aikaansaannokset ovat tulleet tunnetuiksi paremmin kuin toisen, mutta ne tunnetuiksi tulleet saavutukset ovat olleet sitä laatua, että ne eivät ole maamme mainetta ulkomailla parantaneet, vaan ainoastaan pahentaneet. Eikä ole kuulemma mikään helppo eikä myöskään halpa asia saada maamme maine ulkomaiden rahakeskuksissa parannetuksi, varsinkin kun sekin maksaa rahaa, mitä ei tahdo olla kotimaistenkaan tarpeiden tyydyttämiseksi.

Mietintönsä yleisperustelujen lopussa lausuu valtiovarainvaliokunta, että „on ryhdyttävä ratkaiseviin ja päättäviin toimenpiteisiin valtion menojen supistamiseksi.'' Tämän lausunnon kirjoittaessaan ei valiokunta kuitenkaan itsekään ole ollut johdonmukainen. Ratkaisevia toimenpiteitä ei ole silloin helppo suorittaa hallituksenkaan, jos valiokunta itsekin ylimääräisten menojen kohdalla ehdottaa hyväksyttäväksi suunnitelman suuresti kohoavista sotilasmenoista useammaksi vuodeksi eteenpäin. Lisäksi olisi valiokunnan pitänyt, jos se lausunnollaan totta tarkoittaisi, antaa edes joitakin viittauksia siitä, mitä ne ratkaisevat toimenpiteet ovat, joilla suurempi menojen supistaminen voitaisiin saada aikaan. Valtiovarainvaliokunta on usein ennenkin kirjoittanut tämän tapaisia hurskaita toivomuksia, mutta niistä ei ole ollut mitään tulosta. Mietinnössään tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1923 lausui valtiovarainvaliokunta, että „valiokunnan ehdotuksen mukaan on menoja 106 milj. enemmän kuin tuloja. Tämä tulos ei ole valiokunnan mielestä tyydyttävä ja kehoittaa se kaiken mahdollisen säästäväisyyden noudattamiseen valtiotaloudessa.'' Vuoden 1927 tulo- ja menoarviomietinnössään valtiovarainvaliokunta lausui, että „kun menoarvioon syntyy 173 milj. markan vajaus, olisi hallituksen otettava vakavasti harkittavakseen, millä keinoin tasapaino tulo- ja menoarviossa vastaisuudessa voidaan saada aikaan.'' Näistä kaikista lausunnoista huolimatta ovat menot vuodesta vuoteen kohonneet, milloin enemmän, milloin vähemmän, ja niin kauan kuin väestö lisääntyy, kohoamista tuskin voidaankaan välttää, ellei kokonaan pyyhitä pois sosialisia ja sijoitusmenoja ja vähennetä samalla tarpeettomia kulutusmenoja ja tällä tavoin ryhdytä budjetin todelliseen tasapainoon saattamiseen. Mutta tällaiseenkaan ei näytä olevan suuria mahdollisuuksia. Siitä on todistuksena myöskin viime päivinä valtiotaloudelle eri tahoilta asetetut vaatimukset, joissa on vaadittu valtiolta huomattavaa avustusta eri tarkoituksiin. Lisätulojen saamiseksi tehtiin valtiovarainvaliokunnassa tosin jo ehdotus, että olisi vaadittava alkoholikaupan saattamista verotuksen alaiseksi. Olisi siis houkuteltava ihmisiä juovuspäissään maksamaan sellaisia veroja, joita he selvin päin eivät suostu maksamaan ja siten saatava nykyistä suurempi osa väestötuloista valtion kassaan. Tämän verolähteen saaminen valtion käytettäväksi ei ole kuitenkaan yksinomaan eikä edes pääasiassa verotuskysymys, vaan suuri sosialinen ja yhteiskunnallinen asia, joka ei ole tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä ratkaistavissa. Vain yksi seikka näyttää olevan varmuudella todettavissa ja se on se, että puheet verohelpotuksista ovat olleet ennenaikaisia. Sen osoittaa ensi vuoden tulo- ja menoarvio entistä selvemmin. Päinvastoin esillä oleva tulo- ja menoarvio onkin omiaan köyhdyttämään maan väestöä. Se lisää verotaakkaa työväestön ja muunkin vähävaraisen väestön niskaan, vähentää työtilaisuuksia, auttaa palkkojen alentamista, mutta kohottaa hintatasoa. Ensi vuoden tulo- ja menoarvio koettaa täten sälyttää vallitsevan pula-ajan seurauksista mahdollisimman suuren osan köyhän kansan kannettavaksi ja sillä tavoin huonontaa heidän jo muutenkin kovin huonontunutta asemaansa.. Ehdotustamme siitä, että olisi edes koetettu huonona aikana joku määrä valtion sijoitusmenoihin tarvittavista varoista hankkia lainoilla, ei ole otettu vakavasti harkittavaksi, vaan

sensijaan aiotaan lisätä veroja verojen päälle. Kun lisättyjen verojen saanti kuitenkin köyhtyneeltä ja yhä köyhtyvältä väestöltä tällaisena aikana kuin nykyisin vallitsee on vähintään epävarmaa ja sitäpaitsi epäoikeutettua, on täysi syy supistaa selviä kulutusmenoja sillä tavoin kuin valiokunnan mietintöön liittämässämme vastalauseessa on ehdotettu, ja koettaa tällä tavoin säästyneet varat käyttää tarpeellisempiin tarkoituksiin. (Vasemmalta: Hyvä!)

Ed. Sventorzetski: Herra puhemies! Edelliset puhujat ovat jo tyhjentävällä tavalla ja monipuolisesti esittäneet sen kannan budjettiin nähden, joka meillä sosialidemokraateilla on ollut vastaavassa ammattivaliokunnassa. Minä senvuoksi en tahdo enää puuttua budjetin numerolliseen puoleen, vaan tahdon kiinnittää eduskunnan huomiota erääseen toiseen puoleen, joka vaatii myöskin selitystä, varsinkin sitä taustaa ajatellessa, joka meillä on viimeisen vuoden kuluessa poliittisessa elämässä vallinnut.

Ne, jotka ovat seuranneet sitä ankaraa arvostelua, jonka alaiseksi on joutunut eduskunnan lainsäädännöllinen työ ja parlamentaarinen toiminta ylipäänsä, eivät voi vaieten sivuuttaa eräitä havaintoja tämänkin budjetin käsittelyn yhteydessä, sillä nämä havainnot eivät ole huvittavaisuutta vailla. Eduskunnan ammattipolitikot ovat saaneet kuulla sen ylimalkaisen syytöksen, että kansanvalta on rämettynyt eduskunnan toimesta. Tällaisen rämettymisen ilmiöinä ovat arvostelijain mielestä olleet poliittiset lehmäkaupat, paikalliset nurkkaharrastukset maan yleisten etujen kustannuksella, hallitusten säännöllinen heikkous, joka budjettikäsittelyssä ilmenee siinä, että hallituksen esitykset joutuvat liian vapaan kohtelun alaisiksi, isänmaallisen rintaman puute j. n. e. Kuultuani nämä syytökset ja ottaen huomioon, että tämän arvostelevan suunnan edustajilla nyt on tilaisuus lähemmältä taholta antaa eduskunnalle hyviä neuvoja, olen mielenkiinnolla odottanut siltä taholta tällaista opetusta. (Eduskunnasta: Se ei ole tullut vielä, se tulee!) Sellainen tilaisuus on ollut esim. budjetin evästyskeskustelun aikana. Sellaiset neuvothan olisivat omiaan tarjoamaan lisäarvoja meidän toiminnassamme sekä lisäämään eduskunnan työn tähänastista tietoa ja taitoa. Olen kuitenkin pannut merkille, että hallituksen budjettiesitystä on kohdeltu yhtä vapaasti kuin tähänkin saakka ja että oikeisto on ollut mukana myötävaikuttamassa tällaiseen tulokseen. (Eduskunnasta: Usein äänestänyt vastaan!) Sama menettely siis on jatkunut vaikka meillä istuu nyt koko porvaristoa edustava hallitus, jonka takana pitäisi olla porvariston määräenemmistö eduskunnassa. Mikään oppositioniryhmä ei voi enää poistaa hallituksen budjetista ainoatakaan markkaa, jos yhdistynyt porvaristo niin tahtoo. Näin ei kuitenkaan, huolimatta uusien edustajien läsnäolosta, ole tapahtunut.

Jos otetaan huomioon, että valtiovarainvaliokunta on tehnyt pyöreissä luvuissa vakinaisiin menoihin lisäyksiä 22 milj. ja ylimääräisiin menoihin 35 milj. sekä toiselta puolen vastaavia vähennyksiä 20 milj. ja 148 milj., niin voidaan kuvaannollisesti sanoa, että porvariston hallussa oleva eduskunta on arvostellut ja muuttanut hallituksen budjettiesitystä noin 200 milj. markan edestä. Eduskunnalle jätetyistä aloitteista yleensä ja raha-aloitteista erikoisesti käy selville, että näissä aloitteissa, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta, aloitteentekijät ovat olleet etupäässä huvitettuja nyt, niinkuin aikaisemminkin, paikallisten nurkkaetujen ajamisessa. Jos kaikki heidän toivomuksensa tulisivat täytetyiksi, niin silloin olisi pitänyt menopuolelle lisätä sellainen rahamäärä, joka kaataisi koko hallituksen talousarviosuunnitelman. Että niin ei ole käynyt, siitä saavat eduskunnan työn arvostelijat olla kiitollisuuden velassa niille vanhoille parjatuille ammattipolitikoille, jotka jatkuvasti pitävät huolen siitä, että asioiden hoito pysyy järkevällä kannalla.

On paljon puhuttu n. s. lehmäkaupoista, mutta mitä on lehmäkauppa. Sitä käsitettä ei tarpeen vaatimalla täsmällisyydellä ole koskaan määritelty. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että lehmäkaupaksi leimaavat eduskunnan työn arvostelijat vain sellaisten äänestysten tuloksia, jotka eivät tyydytä heidän vaatimuksiaan. Jos esim. kokoomus ja sosiaalidemokraatit äänestävät nurin maalaisliittolaisten tekemän ehdotuksen, niin silloin kokoomuksen mielestä se ei ole lehmäkauppa. Jos taas me maalaisliittolaisten kanssa äänestämme nurin kokoomuksen ehdotuksia, silloin oikeiston lehdissä leimataan tällainen tulos joksikin liberalis-

marxilaiseksi lehmäkaupaksi. (Eduskunnassa naurua.) Mutta saisinko luvan kysyä, mikä lehmäkauppaluonne on olemassa silloin kun porvarillisen hallituksen esityksiä äänestetään vuorotellen nurin siten, että joko kokoomus on omaa hallitustaan vastaan sosialidemokraattien seurassa taikka koko porvaristo äänestää porvarillista hallitusta vastaan, mutta me sosialidemokraatit päinvastoin puolustamme porvarillisen hallituksen — josta ministeri Vennola on meille kiitollisuuden velassa — kaikkia järkeviä ehdotuksia. (Eduskunnassa naurua.) Olisi sangen mielenkiintoista saada kuulla tästäkin asiasta tyhjentävä selitys asiantuntijain taholta. (Ed. Ryömä: Lapuan valtuuskunnalta!) — Parlamenttaarisen kansanvallan arvostelijat ja eduskunnan työn moittijat ovat kovin paljon ratsastaneet budjettikäsittelyn yhteydessä isänmaallisuuden käsitteellä. Mutta mitä tulee tähänkin käsitteeseen, niin ei porvariston keskuudessa näytä olevan vieläkään sellaista määritelmää, jota voisi pitää sillä tavalla yleisenä sääntönä. Ottakaamme taas muutamia kouluesimerkkejä valtiovarainvaliokunnan käytännöstä. Kun valiokunnassa maalaisliiton taholta tehtiin esitys tullikoroituksesta Venäjän paperipuulle, niin oikeiston puolella syntyi tyypillinen ryhmäpula. Eräät kokoomuksen edustajat yhtyivät maalaisliittolaisten kantaan, jotavastoin toiset ryhtyivät vastustamaan tällaista tullipolitiikkaa ja äänestivät sanottua ehdotusta vastaan sosialidemokraattien kanssa. Kysyn, oliko tässäkin kysymys kokoomuksen kauppa- ja teollisuusmiesten lehmäkaupasta meidän kanssamme ja kokoomuksen suurmaanomistajain lehmäkaupasta maalaisliittolaisten kanssa? Ja sitten, onko oikea isänmaallinen kanta tässä tapauksessa se, että maan etu vaatii Suomen eikä Venäjän puutavaran käyttöä kotitaloudessa tai se että kotimaisen teollisuuden auttamiseksi on hankittava raakaainetta sieltä, missä se on huokeampaa ja laadultaan paremmin teknillisiä vaatimuksia vastaavaa? Entäs erimielisyydet pankkimaailman korkopolitiikasta. Onko isänmaallista kiskoa liian suuria korkoja hätää kärsiviltä maanviljelijöiltä ja muilta kansalaisilta, vai onko isänmaallista rajoittaa pankkien itsemääräämisoikeutta tässä asiassa? Eivätkö uuden suunnan edustajat voisi auttaa parlamenttiä tästä pulasta tekemällä sellaisen ehdotuksen, joka tyydyttäisi koronantajat ja koronmaksajat samalla kertaa? Entäs erimielisyydet tullikysymyksessä, sanokaamme viljatulleissa. Me olemme valiokunnassa saaneet kuulla ed. Lohen hyvin kauniin ajatuksen siitä, että n. s. leipätullista pitäisi vapauttaa ne työnraatajat, jotka asuvat kaukana Pohjanmaalla. (Ed. Hakkila: Ranualla ja siellä!) Sehän on tietysti hyvin kaunista ja ymmärrettävissä, mutta miksi ei voi ajatella että Savon tai Karjalan köyhä ihminen ei olisi yhtä oikeutettu vapautumaan tästä verosta, silloin kun se nälkäisenä ajattelee omaa leipäkannikastaan. Minä en suinkaan esitä näitä esimerkkejä missään pahassa tarkoituksessa. (Eduskunnassa naurua.) Minä olen sitä mieltä, että parlamenttaarinen toiminta, ja sen kehitys menee sitä latua, kuin sille on määrätty kehityslakien mukaisesti. Minä tahdon vain alleviivata sen, että se, mitä on tapahtunut tähän saakka meidän joukkotoiminnassamme täällä parlamentissamme, se jatkuu edelleenkin, ja jolleivät uudet voimat pysty sitä nyt vakavana hetkenä muuttamaan, niin silloin minä kauniisti pyytäisin, että se arvostelu saisi vähän lievemmän muodon. Parlamenttaarisen kansanvallan mustaamisessa meillä ilmenee jo sellainen käsitteiden ja suuntien sekoitus, joka muistuttaa erästä Albert Engströmin pilakuvaa, joka kuvaa vanhaa mummoa, joka kulkee ankarata tuulta vastaan ja pelossaan, että hän ei jaksa paluumatkalla takaisin onnellisesti, rukoilee jumalaa ja sanoo: „Hyvä jumala, anna tuulen kääntyä päinvastaiseen suuntaan, silloin kun minä lähden takaisin''. Tämäntapaiset ovat ne viimeaikaiset eri suuntien arvostelut, joista lopussa ei ole mitään käytännöllistä apua meille vanhoille ja parjatuille edustajille. Tässä vaan muutamia esimerkkejä siitä, kuinka helppo on eduskunnan ulkopuolella arvostella kansanedustajien toimintaa ja kuinka vaikeaa on sitävastoin eduskunnan sisäpuolella itse työn aikana osoittaa sitä tietoisuutta, arvostelukykyä ja luomistyön taitoa, joita ilman arvostelijoilta puuttuu moraalinen oikeus puhua asioista, joita ne eivät ymmärrä tai — sanokaamme kohteliaammin — joita ne luulevat ymmärtävänsä. (Naurua.) Me parlamenttaarisen kansanvallan kannattajat tunnemme paremmin kuin kukaan muu budje-

tinkin käsittelyn vaikeudet sekä myöskin demokratian heikkouden suurten talousprobleemien ratkaisussa. Me tunnemme kansanvallan ja parlamentarismin kielteiset puolet omassa nahassamme paljon paremmin kuin kansanvallan viholliset. Me ymmärrämme sen, että n. k. parlamentarismin kriisi johtuu ensinnäkin siitä, että itse probleemit, itse suuret kysymykset ovat nykyisenä pulakautena paljon vaikeammat kuin ennen vanhaan, jolloin niitä ovat voineet ratkaista suuret ja tunnetusti viisaat miehet, Leo Mechelinit ja muut, ja toiseksi me ymmärrämme myöskin sen, että asioihin vaikuttaa suuressa määrin näiden probleemien uusi taloudellinen luonne, eri intressit taloudellisella alalla törmäävät yhteen porvaristonkin keskuudessa paljon voimakkaammin kuin poliittisella alalla. Hyvät herrat, teillä on paljon helpompi saada yksimielisyys aikaan jostakin suojeluskuntamäärärahasta tai — sanokaamme — vaikkei sekään ollut helppoa, sosialidemokraattien eristämisestä yhteistoiminnasta, mutta päästä yksimielisyyteen pankkien korkopolitiikasta tai jostakin tullikysymyksestä, siitä on teillä vaikeuksia, siitä johtuu pula, siitä johtuvat vaikeudet, hermostuneisuus, joka loppujen lopussa saa epänormaalin luonteen ja kehityksen ja jolloin tahdotaan syyttää sitä vähemmistöä, jolla ei ole teidän asioissanne mitään sanomista, ei ole sananvaltaa.

Nyt kun eduskunnan budjettikäsittely on joutunut vaikeampaan kehitysasteeseen kuin konsanaan ennen itsenäisen Suomen aikana, eduskunnan taholta on syytä jyrkästi torjua kaikki syytökset parlamenttaarisesta rämettymisestä, niin kauan kuin syyttäjät eivät itse pysty omasta aloitteestaan ja omin voimin tarjoamaan entisen tilalle parempaa. Maamme yhteisten vaikeuksien lieventämiseksi ja taloudellisen itsenäisyytemme säilyttämiseksi vastustajat minusta saisivat luvan lähestyä kansanvaltaa sellaisella tavalla ja sellaisessa mielessä, joka on omiaan kohottamaan maan poliittista kulttuuria. Valtion talousarvio on parlamenttaarisen toiminnan selkäranka, se on kaikista tärkein asia, mikä eduskunnalla saattaa olla. Se tarjoo eduskunnan tähänastisen työn moittijoille tilaisuuden nyt osoittaa, mihin ne itse pystyvät, ja vanhoilla parjatuilla edustajilla on sekä oikeus että myöskin velvollisuus vaatia, että eduskunnan työn halventajat tätä tilaisuutta nyt tämän budjettikäsittelyn yhteydessä hyväksi käyttävät. Jollei siihen pystytä, niin parlamenttaarinen kansanvalta on otettava sellaisena kuin se on. Se paranee silloin, kun parantuvat itse ihmiset, se tulee taitavammaksi, joustavammaksi ja voimakkaammaksi vain siten, että itse kansa, Lapuan miehet ja naiset mukaanluettuina, pääsee korkeammalle kehitysasteelle ja, niinkuin kaikki me syntiset ihmiset täällä, ensin ajattelevat ja sitten puhuvat eikä päinvastoin. (Eduskunnassa naurua.)

Ed. L o h i: Valtion talousarvion laatiminen on tällä hetkellä epäilemättä vaikeampi, kuin se on ollut koskaan viime vuosien kuluessa. Se taloudellinen lamakausi, joka tällä kertaa on kohdannut miltei koko maailmaa, sen vaikutukset meillä ovat nyt päässeet tuntumaan suuremmassa määrässä kuin koskaan ennen. Tästä luonnollisesti johtuu, että yleisen taloudellisen lamakauden vaikutuksesta myöskin valtiotalouden hoito käy entistä vaikeammaksi. Juuri erittäin kuvaavasti tämän tilanteen esittää valtiovarainvaliokunta mietintönsä yleisten perusteluiden loppulauseessa. Tässähän nimittäin sanotaan: „Valtion tulo- ja menoarvion tasapainoon saanti on maan taloudellisessa elämässä vallitsevan lamakauden johdosta tällä kertaa osoittautunut erittäin vaikeaksi. Sekä välillinen että välitön verotus on nyttemmin kiristetty maassa vallitsevaan taloudelliseen ahdinkotilaan katsoen ärimmäisenä pidettävään rajaan asti, joten verotulojen enempi lisääminen ei nykyoloissa näytä mahdolliselta. Päinvastoin on mahdollista, että verotuloja ensi vuonna saadaan vähemmän kuin niitä on arvioitu kertyvän. Valtion liike- ja teollisuuslaitoksien nettotulot vähenevät pula-ajan johdosta arveluttavasti. Valtiolainojen saanti tarpeeksi edullisilla ehdoilla näyttää nykyjään kohtaavan suuria vaikeuksia. Lisäksi on valtiovaraston pääomasäästö niin vähentynyt, ettei se enää riitä valtiotalouden tarkoituksenmukaiseen hoitoon ja valiokunta näin olen tahtoo huomauttaa, että valtiotaloudessamme on nyt tultu sellaiseen ajankohtaan, että valtiotalouden tasapainossa pysyttäminen ja valtiokoneiston säännölliselle hoidolle välttämätön pääomasäästön kokoaminen vaatii ratkaisevia ja päättäviä

toimenpiteitä valtion menojen supistamiseksi niiden nykyisestä määrästä".

Mistä johtuu se seikka, että valtiotaloudessa on jouduttu näin suuriin numeroihin, että tilanne tällä kertaa näyttää näin synkältä? Onko todellinen syy siinä, että meillä on kansanvaltainen yhteiskuntajärjestelmä, joka valtiotaloutta on niin taitamattomasti hoitanut, että tähän asemaan on jouduttu? Minä tahtoisin nimenomaan huomauttaa, että taloudelliset konjunktuurit ovat kaiken maailman ajan olleet vaihtelevat; — toisen kerran on ollut vuoksi, toisen kerran on jouduttu aallonpohjaan — ja nämä taloudellisten konjunktuurien vaihtelut eivät ole minkään valtiovallan eikä minkään eduskunnan määrättävissä. Ne ovat sellaisia tekijöitä, joita ei pysty välttämään ei mikään valtiovalta, eivät minkään kansakunnan johtajat. Olkoon ne yksinvaltiaita tai kansanvaltaisia järjestelmiä, niin tällä taloudellisella elämällä on omat lakinsa, jotka eivät ole sittenkään siinä määrin kuin ehkä monen mielestä olisi syytä valtiollisen vallan edustajain vallassa määrätä. Ja tästä luonnollisesti johtuu, että myöskin yksityisessä taloudessa eivät viisaimmatkaan talouselämän miehet kykene täydellisesti ennakolta arvioimaan tulevia aikoja ja sen mukaan toimintaansa järjestämään.

Nähdäkseni tästä on johtunut, että myöskin meidän kansan yksityistaloudellisessakin asemassa on jouduttu nyt sellaiselle pula-asteelle, joka näyttää erittäin vaikealta saada kunnollisesti ylimennyksi. Meillä on viime vuosikymmenen aikana eletty hyvien konjunktuurien vallitessa ja tässä mielessä on koetettu myöskin meidän talouselämäämme kehittää ja koetettu siirtyä yhä enempi ja enempi nykyaikaiselle tasolle kaikin puolin. On koetettu rakentaa uusia koteja, paljon parempia kuin mitä olivat ne entiset, on koetettu kehittää taloudellista tuotantoa, myöskin maanviljelystä, vieläpä useissa tapauksissa lainapääomien avulla, luottaen siihen, että taloudellinen elämä kulkee sitä latua, jota se on kulkemassa ja silloin voidaan siihen sijoitetut pääomat, vieläpä lainapääomatkin, saada maksetuiksi. Mutta näissä laskelmissa on moni surkeasti pettynyt ja nyt ollaan siinä asemassa, että me saamme viestejä myötään ympäri maata, niin surullisia viestejä, että sadat ja ehkä tuhannet ovat joutumassa pois noista kodeistaan, joiden hyväksi he ovat elämänsä tähän asti uhranneet.

Juuri tämä seikka, liiallinen optimismi, ehkä on ollut vaikuttamassa myöskin siihen, että tämän kymmenen vuoden kuluessa on meillä sekä hallitusten että eduskuntien toimenpiteestä valtiotalous järjestetty sillä tavalla, että se on tällä hetkellä melkein jäätynyt nim. lainsäädännöllä melkein joka puolelta niin umpeenpantu, että pula-aikaa on erittäin vaikea läpäistä. Mutta epäilemättä on myöskin ollut tähän kehitykseen vaikuttamassa se seikka, että yleiseen tietoisuuteen kansalaisten keskuudessa on päässyt liian suuresti vaikuttamaan valtion rajattomat mahdollisuudet. On yleensä kaikilla elämänaloilla kansalaistoiminta pyrkinyt keskittymään siihen pisteeseen, että kaikkia uusia yrityksiä, sivistyksellisiä, taloudellisia ja muita edistyspyrkimyksiä suunniteltaessa on liian suuressa määrin luotettu valtion mahdollisuuksiin. Mutta ennen kaikkea myöskin yksityisten kansalaisten taloudellisen elämän johtajana ja määrääjänä on liiaksi luotettu valtiovaltaan ja yhteiskuntajärjestelmään, luotettu siihen, että jos valtiovalta on määrätyn suunnan edustajain käsissä, niin silloin voidaan paratiisi kaikille ihmisille tässä maassa valmistaa. Ja tämä on valitettava erehdys, että näin liian suuressa määrässä luotetaan valtiovallan ja yhteiskunnan kykyyn. Kyllä meidän maailmanparantajienkin, meidän täytynee sittenkin tunnustaa, että kansakunnan onni sittenkin riippuu kansakunnan jäsenistä yksilöinä suuremmassa määrin kuin siitä, kuinka valtiovalta kansakunnan elämää johtaa. Taloudellisen elämän lait ovat sellaiset, että mikään vallanpitäjä ei voi niitä leipoa määrättyihin puitteisiin, niinkuin sen mieli tekisi. Jos se yrittää sitä, niin se siinä epäonnistuu. Tämä liiallinen optimismi, mikä meillä viime aikoina on ollut huomattavissa yleensä kansakunnan jäsenten yksityisessä taloudessa, on nähdäkseni myöskin ollut leimaa antava meidän valtiotalouden järjestelyssä. Meillä on viime vuosikymmenen aikana pyritty edistystä johtamaan verrattain reippain askelin. Meillä on säädettynä yleinen oppivelvollisuus, kaksinkertainen kansakoulujärjestelmä. Meillä on kohonnut ympäri maata kouluja suuria kuin palatsit, kaikki verrattain ylellisesti järjestettynä monen muun kansan vastaaviin laitoksiin verraten.

Meillä on rakennettu verrattain muhkeat kunnalliskodit, sairaalat, kaikki. Nämä ovat nielleet ja nielevät äärettömässä määrin yhteiskunnan varoja. Tämä on ollut mahdollista meillä silloinkuin konjunktuurit ovat olleet hyvät. Mutta kenties me emme ole osanneet tarpeeksi vakavasti arvioida tilannetta, minkälaiseksi se voi muodostua koko kansallemme silloinkuin konjunktuurit muuttuvat. Tämä olkoon tunnustettu, että me niin sanotut parlamenttaarikot, edellisen puheenvuoron käyttäjän sanontatapaan sanoen, emme mekään ole mitään yli-ihmisiä, (Vasemmalta: Päinvastoin!) jotta me olisimme voineet ennustaa meidän kansan taloudellista tulevaisuutta tarpeeksi kaukonäköisesti, mutta minä yhdyn edelliseen puhujaan siinä, että minä luulen, että ne, jotka meitä kovin ankarasti arvostelevat, ne eivät olisi olleet vähääkään viisaampia kuin nekään „kirotut puoluepamput'', jotka tämän kansakunnan elämää ovat tämän kymmenen vuoden aikana koettaneet johtaa. Mutta että elävä elämä, joka opettaa kaikkia ihmisiä, se opettaa myöskin meitä parlamenttaarikkoja koettamaan kaikissa olosuhteissa mukautua niihin olosuhteisiin, mitkä kulloinkin ovat, ja tämä elämän välttämättömyys se pakottaa myös valtion taloudessa, niinkuin siteeraamassani valtiovarainvaliokunnan lausunnossa sanotaan, asettumaan samalle kannalle, jolle on pakko asettua myöskin yksityiselämässä, että pyrkii supistamaan menoja. Muuta tietä taloudellisen ahdinkotilan läpäisemiseksi ei meillä ole olemassa. Mutta valtiotalouden hoidon samoin kuin koko meidän kansakunnan elämän, sekä taloudellisen että sivistyksellisen elämän, ensimmäisenä ehtona on, että jokainen tässä maassa käsittää, että nyt tarvitaan ennen kaikkea yhteisymmärrystä. Nyt ei ole se aika, että mahtipontisesti joittenkin ulkoparlamenttaaristen voimain avulla aiotaan sekasortoon kansa syöstä. Jos näin käypi, silloin koko meidän kansamme on hukassa.

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Kun hallituksen ensi vuoden talousarvioehdotus viime lokakuussa lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, evästettiin valiokuntaa moneltakin taholta, että valiokunnan oli näissä vaikeissa oloissa noudatettava suurta pidättyväisyyttä talousarvion menopuolta käsitellessään. Samoilta tahoilta ja myöskin samoihin aikoihin tehtiin kyllä suuri joukko raha-aloitteita, joissa pyydettiin varsin suuriakin summia rahoja erilaisia tarkoituksia varten. Mutta edustajantehtävässä varsinkin valtiovarainvaliokunnassa sattuu useinkin käymään niin, että oikea käsi ei ole tietävinään, mitä vasen käsi tekee. Käsi käskee, toinen kieltää.

Evästyskeskustelussa annettuihin varoituksiin olikin epäilemättä syytä enemmän kuin ennen. Olihan hallituksen budjettiehdotus jo harvinainen siinä suhteessa, että menojen kasvu oli saatu siinä pysähtymään, vieläpä oli saatu menoissa supistuksiakin aikaan. Tavallinen asiainkulkuhan on se, että talousarviot suurenevat joka vuosi. Niin on käynyt meilläkin jokseenkin joka vuosi itsenäisyytemme aikana. Hallituksen budjettiehdotukset ovat suurentuneet ja valtiovarainvaliokunta ja eduskunta ovat menojen puolta yhä suurentaneet. Asianlaita on yleensä kaikissa maissa se, että menot lisääntyvät, eikä siitä tietysti olekaan mitään erityistä sanottavaa, mikäli ei veronmaksajia täten kohtuuttomasti rasiteta. Ainoastaan taloudelliset vaikeudet saavat aikaan menojen kasvun pysähtymisen tai pakottavat suorastaan menojen vähentämiseenkin.

Me olemme nyt sellaisissa taloudellisissa oloissa, että säästäväisyys valtion varojen käytössä on välttämättömyys. Tämä tärkeä asia onkin nyt selvinnyt valtiovarainvaliokunnalle paljon paremmin kuin ennen. Se näkyy siitä, että valiokunta on päässyt ehdotuksissaan pienempiin loppunumeroihin kuin hallitus, vaikka sille on tarjottu suuri määrä hyödyllisiä ja epäilemättä useassa tapauksessa hyvinkin kannatettavia raha-aloitteita harkittavaksi ja niissä ehdotettuja rahamääriä budjettiin otettavaksi.

Kun nyt valtiovarainvaliokunta on lähtenyt, ainakin mitä säästäväisyyteen tulee, oikealle tielle, ei tällä kertaa ole syytä palauttaa mieliin niitä aikaisempia tapauksia, jolloin sama valiokunta on lisännyt kymmeniä, jopa joskus satoja miljoonia hallituksen talousarvioehdotuksen menopuolelle. Tämä omituinen seikka on johtunut siitä, että valtiovarainvaliokunta meillä on käytännössäkin muodostunut maan tosiasialliseksi hallitukseksi niiden rahavarojen käytön määräämiseen nähden, jotka ovat eduskunnan määrättävissä. Valtiovarainvaliokunta on edesmenneinä vuosina käsitellyt

hallituksen esityksiä aivan vapaasti, mikäli lait ja asetukset eivät ole olleet tiellä, lisäten ja vähentäen eri määrärahoja täysin mielensä mukaisesti. Tämä valiokunnan erikoisasema on tietenkin tunnettu koko maassa. Sen jaostojen puoleen kääntyvät virastot, jotka katsovat jotenkuten asiansa jääneen huomioon ottamatta hallituksen ehdotuksessa. Yksityiset virkamiehetkin voivat sitä tietä saada joskus vaikka tosin hyvin harvoin helpotusta elämän okaisella tiellä vaeltamiseen ja muut jonkun erikoisen asian harrastajat, olipa kysymyksessä melkein mikä asia tahansa, pitävät valtiovarainvaliokunnan jaostojen luona käyntejä usein tärkeämpinä kuin hallituksen luona käyntiä. Ja minä luulen, että heidän käyntinsä valtiovarainvaliokunnan jäsenten luona ei olekaan mennyt hukkaan. Jollen minä erehdy, niin on joskus jopa hallituksenkin taholta kehoitettu lähetystöjä kääntymään valtiovarainvaliokunnan puoleen, koska se on käytännössä ollut ainoa, joka voi viime kädessä apua antaa. En tiedä, onko missään maassa valtiovarainvaliokunnalla tai sitä vastaavalla valiokunnalla sellaista asemaa kuin meillä. Mutta sen tiedän että budjettivaliokunnat useimmissa maissa muuttelevat hyvin hellävaraisesti hallituksen talousarvioehdotusta, vaikka heillä tietenkin siihen on täydet valtuudet. Meillä muuttuvat hallituksen esitykset joka vuosi valtiovarainvaliokunnassa suuresti niin sisältöönsä kuin loppunumeroihinsakin nähden. Niinä muutamina vuosina, jolloin olen ollut valtiovarainvaliokunnassa, olen voinut panna merkille sen, että valiokunnan luottamus hallituksen esityksiin, olipa hallitus kulloinkin minkä värinen tahansa, ei ole ollut kovin suuri. Mitenkään muuten ei voi selittää niitä suuria muutoksia, joita valiokunta on hallituksen esityksiin, kuten kaikki tiedämme, tehnyt. En tietenkään puolestani pidä kaikkia muutoksia menopuolellakaan tarpeettomina, usein voi esiintyä tapauksia, jolloin asianmukaisuus vaatii menopuolellakin tuntuvampiakin muutoksia hallituksen esitykseen. Tulopuolen arvosteluhan näyttää olevan sitävastoin tarpeellisempi jo siitäkin syystä, että valtion tulot ovat vasta myöhemmin syksyllä tarkemmin arvioitavissa. Huomautukseni valtiovarainvaliokunnan itsenäisestä käsittelystä koskevatkin tässä talousarvion menopuolen käsittelyä. En tahdo tässä yhteydessä kajota niihin syihin, jotka ovat tehneet valtiovarainvaliokunnasta niin vaikutusvaltaisen valiokunnan meidän parlamentissamme. Tahdon vain huomauttaa siitä, että kehitys meillä on käsitykseni mukaan mennyt väärään suuntaan tässä suhteessa ja että siltä tieltä on ennemmin tai myöhemmin palattava. Hallitukseen on luotettava myöskin ja ehdottomasti näissä budjettiasioissakin tahikka jollei luoteta, niin hallitusta on muutettava. Valtiovarainvaliokunta ei ole tarkoitettu maan todelliseksi raha-asiain hallitukseksi. Tämä on yksi niitä kohtia, joihin eduskunnan toiminnassa on toivottu korjauksia ja jossa korjaus on tarpeen.

Minä havaitsin täällä ed. Helon lausunnosta, että hänestä päinvastoin on juuri kansanvaltaisuuden ehkä parlamenttaarisuudenkin kannalta ihanteellisin sellainen käytäntö, että hallituksen talousarvioehdotus otetan pengottavaksi ja käsiteltäväksi aivan läpikohtaisin momentti momentilta ja muutettavaksi niinkuin valiokunta parhaaksi katsoo. Ja hän lausui tyytymättömyytensä sen johdosta, että tänä syksynä on hallituksen taholta tehty erinäisiä ilmoituksia ja lausuttu erinäisiä toivomuksia joidenkuiden tärkeimpien määrärahojen kohdalla. Minun mielestäni on kehitys tässä suhteessa kääntymässä kuitenkin oikealle tolalle ja siihen suuntaan sen pitäisi edelleenkin jatkua eikä suinkaan siihen suuntaan, jota ed. Helo näytti pitävän hyvänä.

Mitä sitten tulee nyt käsiteltävänä olevaan tulevaa vuotta koskevaan talousarvioehdotukseen, on valtiovarainvaliokunta noudattanut suurta pidättyväisyyttä menojen lisäämisessä, hyläten m. m. eduskunnassa tehdyt raha-aloitteet jokseenkin kokonaan ja budjetin loppunumerot ovat pienemmät kuin hallituksen ehdotuksessa. Tähän on ollut syynä nykyinen ankara talouspula, joka on tehnyt supistukset välttämättömiksi. Budjetin käsittelyssä on käynyt selväksi, että valtion tulot ovat jatkuvasti osoittaneet erinäisillä tärkeillä aloilla tuntuvaa vähentymistä ja että kehitys ensi vuonna todennäköisesti jatkuu samaan suuntaan. Kun ulkomaisten lainojen saamiseenkaan sopivilla ehdoilla ei näytä olevan mahdollisuuksia lähiaikoina, on pyrittävä tulemaan omin avuin toimeen. Sitävastoin on valiokunta seurannut entisiä traditioitaan siinä, että se on tehnyt runsaasti muutoksia menoarvion erinäisiin momentteihin. Niinpä vakitui-

seen menoarvioon tehdyt lisäykset nousevat nytkin 22,408,800 markkaan asti ja ed. Helo sanoi, että niitä olisi tehty paljon enemmän, jos vain olisi siihen ollut aikaa. Näistä lisäyksistä on 16,810,000 markkaa kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön kohdalla. Ainakaan näin suuriin lisäyksiin ei minun mielestäni ole ollut pätevää syytä. Vielä suurempia lisäyksiä on valiokunta tehnyt ylimääräiseen menoarvioon. Ne tekevät 35,374,800 markkaa, josta määrästä noin 30 milj. markkaa tulee maatalousministeriön osalle. Vaikka asutustoimintaakin on pyrittävä jatkamaan, ei valiokunnalla minun mielestäni näissä oloissa ja vastoin asianomaisen ministeriön käsitystä ollut syytä tämän määrärahan lisäämiseen. Voidaan kyllä sanoa, että nyt on erittäin edullinen aika maatilojen ostamiseen, mutta valtiovarainvaliokunnalle annettujen selvitysten mukaan, ja täällä on valtiovarainministeri vielä antanut lisäselvityksiä, tulevat hallituksen esittämät rahamäärät riittämään ensi vuoden tarpeisiin.

Valtiovarainvaliokunnan tekemistä menojen vähennyksistä on ennen kaikkea mainittava puolustusmäärärahojen vähentäminen siitä, mitä hallitus talousarvioesityksessään ehdotti. Nämä vähennykset ovat vakinaisessa menoarviossa 1,480,500 mk. ja kohdistuvat ne pääasiassa suojeluskuntalaitoksen ja osittain myös armeijan määrärahoihin. Valiokunnassa ei esitetty riittäviä perusteita näiden määrärahojen vähentämiseen. Hallitus on esittänyt perustettavaksi 25 aluepäällikön virkaa suojeluskuntapiireihin sekä pari upseerinvirkaa suojeluskuntain yliesikuntaan. Olen tullut vakuutetuksi siitä, että tämä johtovoimien vahvistaminen on suojeluskuntatyön laajentamisen vuoksi nyt välttämättömän tarpeellista. Toivottavasti on eduskunta tämän valiokunnan tekemän erehdyksen korjaava.

Ylimääräisessä menoarviossa on valiokunta vähentänyt puolustusmenoja 25,100,000 markalla. Tämä vähennys koskee maa-, meri- ja ilmavoimien tarvikkeiden täydennyshankintaan tarvittavia määrärahoja. Kysymyksessä on useampivuotisen ohjelman toteuttaminen, jota useat puolustuskysymystä pohtineet komiteat, yleisesikunta ja kaikki ammattimiehet tällä alalla ovat jo vuosikausia pitäneet välttämättömänä. Valiokunnalle on myöskin tämän ohjelman tarpeellisuus selvitetty. Minun mielestäni on sangen valitettavaa, että valiokunta on tämän ohjelman toteuttamista tarkoittavia määrärahoja vähentänyt kokonaisella neljäsosalla. Jos talousarvion menopuolen käsittelyssä olisi seurattu tarkemmin hallituksen budjettiesitystä, mikä olisi vallan hyvin voinut käydä päinsä, ei mitään vaikeuksia olisi aiheutunut puolustusmäärärahojen myöntämisestä hallituksen ehdotuksen mukaisesti.

Valiokunnassa on, kuten mietintöön liitetyistä vastalauseista näkyy, esitetty paitsi vasemmiston, myöskin maalaisliiton taholta se käsitys, että sellaista ohjelmaa, jonka hallitus on puolustuslaitoksen tehostamiseksi ehdottanut, ei olisi hyväksyttävä ja että sitä koskeva perustelu olisi mietinnöstä poistettava. Tähän kysymykseen palataan lähemmin budjetin yksityiskohtaisessa käsittelyssä. Mutta koska tämä on niitä kysymyksiä, jotka jo valiokunnassa ovat herättäneet suurta mielenkiintoa ja jonka ratkaisu on epäilemättä hyvin tärkeä, olen tahtonut jo tässä yhteydessä siihen viitata. Tahdon samalla kiinnittää huomiota siihen seikkaan, että puheenaolevan vastalauseen allekirjoittajana on äskeinen puolustusministeri, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, ed. Niukkanen.

Sen selvityksen nojalla, mikä tästä asiasta on puolustusjaostolle ja valtiovarainvaliokunnalle annettu, on puheenaolevan ohjelman toteuttamista seuraavina vuosina pidettävä välttämättömänä. Ja siinä mielessä minä olen kannattanut sen toteuttamiseen tarvittavan määrärahan myöntämistä vähentymättömänä jo ensi vuoden menoarviossa. Toivottavasti ei se kanta, joka edellä sanotussa vastalauseessa esitetään, ole saava osakseen eduskunnan kannatusta.

Täällä on jo huomautettu siitä, että talousarvion käsittely on erityisesti valtion tulojen uhkaavan vähentymisen vuoksi ollut nyt entistä paljon vaikeampaa, se on pakottanut suureen varovaisuuteen ensi vuoden tulojen arvioimisessa ja myöskin ehdottamaan erinäisten tullien koroittamista vielä siitäkin, mitä hallitus on ehdottanut. Valiokunta on mietintönsä yleisperusteluissa huomauttanut niistä vaikeuksista, jotka valtiotaloudessamme esiintyvät, ja että ne vaativat valtion menojen supistamista. Eduskunta on kuitenkin viime päivinäkin ja viimeksi eilispäivänä sitonut valtion varoja pitkiksi ajoiksi eteenpäin. Kuitenkin on

otettava huomioon sellainenkin mahdollisuus, että entisiäkin lakeja, joiden olemassaolo vaatii valtion varoja, on ruvettava vähitellen purkamaan. Uusiin rahoja vaativiin lakeihin ja muihin menojen lisäämisiin on senvuoksi suhtauduttava mitä suurimmalla varovaisuudella.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään ja jatketaan kello 19.

Eduskunnan istunto keskeytetään kello 16,53.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Yleiskeskustelu valtion tulo- ja menoarvioehdotuksesta jatkuu:

Ed. Aalto-Setälä: Herra puhemies! — Tällä hetkellä, jolloin ensi vuoden tulo- ja menoarvioesitys on eduskunnassa valtiovarainvaliokunnasta palanneena odottamassa lopullista ratkaisuaan, muistuu eläväsiti mieleeni kaksi saman tulo- ja menoarvion lähetekeskustelussa annettua lausuntoa. Toinen niistä oli ed. Helon ja toinen herra kulkulaitosministerin antama.

Ed. Helo alkoi lausuntonsa sanomalla, että hallitus valtiolliseen ohjelmaansa nähden on ollut sidottu sen rikollisen ja yhteiskunnanvastaisen liikkeen ohjelmaan, joka maata viime aikoina oli ennen kuulumattomalla tavalla häväissyt, mutta että mitä yhteiskunnalliseen ohjelmaan tuli, niin ainakin oli näyttänyt siltä, kuin hallituksella siinä suhteessa olisi vapaat kädet. Arvosteltuaan sitten hallituksen budjettiesitystä — rohkenen sanoa, ei fil. tohtori ja lakit. kandidaatti Helon kannalta, vaan sosialidemokraattisen edustaja Helon kannalta — tulee ed. Helo siihen loppupäätelmään, että samoinkuin meillä aikaisemmin on ollut luokkabudjetteja, sosialidemokraattisia budjetteja ja maalaisliittolaisia budjetteja, niin on nyt esilläoleva budjettikin luokkabudjetti, jota voidaan nimittää työnantajain budjetiksi. Ollaksemme rehellisiä ed. Helolle, on kuitenkin sanottava, ettei hän vertaa yhteiskuntaa ja valtiota työnantajaan, kuten oikein olisi ollut, vaan koettaa uskotella, että esilläoleva budjetti on hallituksen vastapalvelus yksityisille työnantajille ja työnantajaryhmille, vastapalvelus, joka on tarkoitettu korvaamaan ne rahat, joilla työnantajat rahoittivat kansanliikkeen. Tämän, sanoisinko, solvauksen vasemmisto palkitsi hyvä-huudoin, joten esitystä voitaneen pitää vasemmiston yleisenä kannanilmaisuna.

Herra kulkulaitosministerin lausunnosta tahdon erikoisesti painostaa lausunnon loppupuolta, jossa kulkulaitosministeri lausuu, että tällä erää on varsinaisesti kysymys sen hoitamisesta, mitä valtion hoitoon on tullut, ja hän jatkaa: „Tällainen huusholli, kuin tämä", — tarkoittaen esilläolevaa budjettia — „ei vielä millään tavoin kuvasta köyhän miehen taloutta. Se on rikkaan miehen taloutta aikojen huonontuessa. Se ei perustu siihen, että nyt koetettaisiin päästä uuteen systeemiin, vaan se perustuu siihen, mitä viimeisinä vuosina on tehty ja jota täytyy jatkaa. Me voimme ehkä sanoa, että tämä on työnantajan huushollia, mutta se ei ole hyvän työnantajan huushollia, vaan ajattelemattoman miehen huushollia. Heti kun taskussa rahoja löytyy, niin niitä käytetään, ja sitten kuin rahat loppuvat, niin menot täytyy vähentää vaivalla, niinkuin nyt."

Katson olevan syytä palauttaa nämä lausunnot mieliin, ennen kuin ryhdyn lähemmin tarkastelemaan valtiovarainvaliokunnan mietintöä, jotta saisimme oikean taustan arvostelulle.

Yksityiskohtaisessa tarkastelussa on ensinnä todettava, että ne 71 rahaasia-aloitetta, jotka hyväksyttyinä olisivat tietäneet useiden satojen miljoonien lisämenoa budjettiin, ovat melkein 100 prosenttisina tulleet hylätyiksi. Toivottavasti edustajat ottavat tästä tarpeellista oppia ja tekevät vastedes aloitteita valtion raha-asialliset mahdollisuudet huomioon ottaen. Tällaisesta järjettömästä aloitetulvasta on myös se ikävä seuraus, että se vie helposti sellaisetkin asiat kielteiseen lopputulokseen, mitkä itse asiassa ansaitsisivat tulla hyväksytyiksi.

Kuten valiokunnan mietinnöstä näkyy, on valiokunta saanut hallituksen esityksen

sellaiseen lopputulokseen, että mietintö osoittaa 1.7 milj. markan säästöä, jolloin kuitenkin on huomattava, että tuloa on laskettu olutverosta 20 milj. markkaa, mikä määrä ainakin suurelta osalta jää saamatta, ellei oluen prosenttiin nähden tapahdu senlaatuista muutosta, kuin hallitus on esittänyt. Tämä voidaan varmuudella sanoa, jota paitsi on mahdollista, etteivät muutkaan tulot nouse edes valtiovarainvaliokunnankaan arvioimiin määriin, mutta lupa kuitenkin on toivoa niiden nousevan. Jo nyt, kun eduskunta eilen hyväksyi hevossiittolain, joka hallituksen esityksen mukaan tietää ensi vuoden menoihin 3 milj. markan lisäystä, päättyy budjetti itse asiassa 1.3 milj. markan vajaukseen.

Mikäli vakinaisten menojen 8 ensimmäistä pääluokkaa koskee, voitanee ne sivuuttaa maininnalla, ettei niihin ole kaikkiin tehty muutoksia ollenkaan ja sikäli kun muutoksia on tehty, ovat ne vailla asiallista kantavuutta ja perustuu menojen nousu, kuten esim. 7 pääluokassa, arviomäärärahojen erilaiseen arviointiin. 9 pääluokan, puolustusministeriön, kohdalla tehdyillä vähennyksillä sen sijaan on asiallista merkitystä ja erittäin toivottavaa olisikin, että eduskunta ottaisi ne huomautukset varteen, mitkä ovat tehdyt I, IV ja VII vastalauseessa.

10 pääluokan, opetusministeriön, kohdalla tehdyistä muutoksista ei liene tässä yhteydessä muuta sanottavaa, kuin että IV luvun 26 momentin kohdalle pantu perustelu lienee asiantuntemattomuuden aiheuttama. Sen sijaan on 10 pääluokan menojen todellista määrää arvioitaessa sanottava, että ne pitävät paikkansa vain edellyttäen, että hallituksen esitys n:o 48 kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta tulee hyväksytyksi. Jos näin ei tapahdu, tulee huomattava menojen ylitys tällä kohdalla tapahtumaan.

11 pääluokkaa, maatalousministeriötä, ei voida vaitiollen sivuuttaa. Yleisesti voimme sanoa, että tämän pääluokan kohdalla on vuosien kuluessa tehty syntiä ehkä enempi kuin kenties minkään muun sellaisen kohdalla. Väärinkäsitysten välttämiseksi sanon heti alussa, etten suinkaan kiellä maanviljelyksen erinomaisen suurta merkitystä enkä sitä, että valtio on ollut suorastaan velvollinen tällä kohtaa käyttämään varsin suuria rahaeriä. Tarkoitan sitä, että maatalousmäärärahojen käytössä on ollut erinomaisen suurta suunnitelmattomuutta. On ainoastaan tunnettu kipeää tarvetta, että maatalouden tilaa olisi nostettava, mutta miten ja millä tavoin tämän tulisi tapahtua tarkoituksenmukaisimmin, siitä ei kenelläkään ole ollut aavistustakaan. On tyydytty siihen, että määrärahoja on osoitettu erilaisiin maataloudellisiin tarkoituksiin ja määrärahoja on sitten käytetty niin kuin on käytetty. Esim. asumuskysymys on meillä vielä tälläkin hetkellä, jolloin tähän tarkoitukseen on myönnetty satoja miljoonia, aivan alkuasteella. Mikä on oleva asutustoiminnan päämäärä ja pyrkimys, se ei ole vielä ollenkaan selvillä. Tämä näkyy parhaiten pienviljelijäkysymyksen sekasotkuisuudesta. Pienviljelystä meillä on harrastettu, siitä puhuttu ja kirjoitettu, sillä agiteerattu ja siihen miljoonia käytetty, ja kuitenkin: nyt alkavat käsitteet itsensä pienviljelijäväestön keskuudessa selvitä sikäli, että siellä tullaan tietoisiksi pienviljelyksen kannattamattomuudesta yksityistaloudellisessa ja kansantaloudellisessa mielessä, ellei pienviljelijä samalla voi olla suurviljelijä tai ainakin varsinainen tuottaja jollakin maatalouden erikoisalalla, esim. puutarhanviljelyksen, siipikarjanhoidon tai jonkun muun sellaisen. Tässä istuntosalissa tuskin tätä tunnustetaan, mutta kysykää todellisilta pienviljelijöiltä, niiltä, jotka saavat leipänsä tästä ammatista, niin saatte tietää asian todellisen laidan, jota poliittinen pienviljelijä ei koskaan tunnusta tai ehkei koskaan tule huomaamaan. Lopputulos on se, että me olemme luoneet maanviljelijäluokan, joka ei tule toimeen ammatillaan. Tämä on ollut sellaista huushollia, mihin herra kulkulaitosministerin alussa mainitsemassani lausunnossa viitattiin, ja kun meillä nyt ensi vuonna, 1931, on käytettävänä esim. asutustarkoituksiin asutushallituksen arvioinnin mukaan 77 milj. markkaa ja herra rahaministerin arvion mukaan 96 milj. markkaa, niin rohkenen toivoa, että eduskunta lopullista päätöstä tehdessään ottaa tämän huomioon ja vähentää asutustarkoituksista 20 milj. markkaa. (Ed. Lohi: Kyllä paranee niiden asema!) — — Ehditään ensin saada jotain lopullista suunnitelmaa ja sitten käytetään enempi rahoja, minä tulen tähänkin kohtaan vielä.

12 pääluokkaan, kulkulaitosministeriöön,

nähden on lausuttava, että tälläkin kohtaa valiokunta on tahtonut jatkaa sitä ymmärtämättömän työnantajan politiikkaa, jota kuluneina vuosina on harrastettu. Katson, että valiokunnan lisäykset samoinkuin poistotkin hallituksen esityksestä ovat olleet aiheettomia, ja toivon, että eduskunta tulee pääasiassa palaamaan hallituksen esityksen kannalle. Ja vaikkakaan en kiellä niiden asiain hyvää tarkotusta, joiden vuoksi valiokunta on lisäyksiä tehnyt, niin kuitenkin tahdon huomauttaa, ettei ole sidottava kaikkia mahdollisia varoja niin, ettei hallituksella ja eduskunnalla senjälkeen enää ole mitään mahdollisuutta osoittaa varoja silloin kun tarve ja tilanne todella niin vaativat. Viittaan myös valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtajan tänään tästä täällä antamaan lausuntoon.

Pääluokista 13:sta eteenpäin ei ole erikoisempaa sanottavaa. 14 pääluokan kohdalla tahtoisin kuitenkin tehdä erään reunamuistutuksen, nim. sen, ettei sellaisina aikoina kuin nykyinen on, ole aihetta kartuttaa III luvun 9 momentin kohdalla mainittua vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastoa, koska kuitenkin tarkoituksen toteuttaminen nykyisenä aikana on mahdollisuuksien ulkopuolella ja koskei tämä toteuttaminen voi milloinkaan tapahtua tämän rahaston avulla, vaan kansan vuotuisten tulojen on toteuttamisen hetkellä ja sen jälkeen kyettävä kestämään se rasitus, minkä vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttaminen tuottaa. 16 pääluokan IV luvun 1 momentin johdosta tahtoisin huomauttaa, että on masentavaa, ettei hallituksen esitystä ole hyväksytty. On tosiaan kohtuutonta, että vapaussodan invaliidit, jotka eivät ajoissa huomanneet eläkettä tai avustusta hakea, nyt edelleen pakoitetaan odottamaan oikeudenmukaista korvausta kuluneelta ajalta ainakin yhden vuoden. Tämä asia on erehdyksestä jäänyt pois kokoomuspuolueen edustajien vastalauseesta.

Mikäli ylimääräisen menoarvion kohdalla hallituksen esitykseen tehtyjä muutoksia koskee, niin katson ne sellaisiksi, ettei niihin ole syytä tässä yleiskeskustelussa puuttua varsinkin sen vuoksi, kun hallituksen taholta on annettu valiokunnan ymmärtää, että valiokunnan mietintö puolustusministeriöön kohdistuvan IV luvun 11, 12 ja 13 momentin kohdalla perusteluineen tyydyttää hallitusta. Tästä huolimatta tahdon kuitenkin merkitä oman yksityisen kantani asiassa lausumalla, että pidän vähennystä sanottujen momenttien kohdalla peräti valitettavana. Ainoa lohdutus olkoon, että kohtalo armahtaisi meitä, eikä saattaisi meitä katkerasti katumaan tehtyjä vähennyksiä.

Palaan lopuksi ed. Helon lähetekeskustelussa antamaan alussa mainitsemaani lausuntoon.

Ed. Helo on ensimmäisenä allekirjoittanut sosialidemokraattisen ryhmän edustajien vastalauseen n:o 10, joten sitä voidaan pitää hänen laatimanaan. Kun kaikki sosialidemokraattiset valtiovarainvaliokunnan jäsenet ovat vastalauseen allekirjoittaneet, lienee lupa myös olettaa, että vastalause kuvastaa ryhmän edustajien kantaa asiassa. Näin ollen on luonnollista, että tällä vastalauseella on tahdottu korjata ja poistaa budjetista ne viat ja puutteet, joiden vuoksi ed. Helo nimitti sitä työnantajien luokkabudjetiksi, jolla näille tahdotaan korvata ne rahat, jotka he käyttivät lapualaisliikkeen rahoittamiseen.

Jos tarkastamme X:ttä eli siis sosialidemokraattien vastalausetta, niin huomaamme, että ehdotetut vähennykset vakinaisen menoarvion kohdalla tekevät 19.7 miljoonaa ja ylimääräisen kohdalla 67.2 miljoonaa eli yhteensä 86.9 miljoonaa markkaa. Lisäykset vakinaisen menoarvion kohdalla taasen tekevät 27.55 milj. markkaa ja ylimääräisen kohdalla 78.25 milj. markkaa eli yhteensä 105.8 milj. markkaa. Lopputulos on siis se, että vastalause tietäisi 18.9 milj. markan lisäystä tulo- ja menoarvioon eli siis samansuuruista lisävajausta, jonka täyttämiseen ainakaan sosialidemokraattisen horisontin mukaan ei olisi olemassa mitään keinoja koskapa heidän kantansa ensi vuoden tulleihin nähden tietäisi tämän vajauksen lisäämistä useilla sadoilla miljoonilla markoilla, eikä sitäpaitsi kotimainen laina tällä hetkellä ole muuta kuin harhakuva. (Ed. Huttunen: Jos Kosola hommaisi lainan!)

Tultuani näin pitkälle en voi muuta kuin lukea kohdan ruotsalaisen talousmiehen professori Gustaf Casselin kirjasta „Sosialismi vai edistys". Tämän kirjan 135 sivulla lausutaan m. m.: „Sosialismi saavuttaa yleistä suosiota ennen kaikkea siitä syystä, että se vapauttaa ihmiset epämiellyttävästä asiasta, nimittäin joutumasta välittömästi vastakkain kovien taloudellisten välttämättömyyksien kanssa. Sosialis-

tien tapa aina ja alati pyytää määrärahoja tarkemmin punnitsematta, mistä varat on otettava tai mitä aukkoja ja rajoituksia toisilla tahoilla täytyy aiheutua liian avokätisestä varojen myöntämisestä, valaisee selvästi, miten halpahintaisin keinoin sosialismi tavoittelee kansan suosiota. Samanlainen esimerkki on työttömyyskysymyksen käsittelytapa, jolloin ei koskaan vakavasti tahdota syventyä kysymykseen, missä määrin työttömyyden poistaminen määrärahain myöntämisellä todellakin on taloudellisesti ajateltavissa. Talousmies, jonka tehtävänä on joka päivä ja joka hetki osoittaa niitten mahdollisuuksien rajoittuneisuus, joita meillä on käytettävissämme, saa havaita, ettei tämä tehtävä ole hänelle tienä yleiseen suosioon. Sosialismin tie on päinvastainen. Mutta näinhän on asianlaita muillakin ihmiselämän aloilla. Hankkiihan puoskari miedoilla öljyvoiteilla ja kättenpäällepanemisella itselleen enemmän kansan kiitosta kuin lääkäri, joka käy käsiksi tautiin sen juuria myöten ja ottaa käytäntöön aineet ja keinot, joita todella tarvitaan''.

Minusta sosialidemokraattisessa vastalauseessa esitetyt lisäykset ja vähennykset ovat juuri senlaatuisia kuin tässä kirjassa sanotaan. Ja mitä nämä vähennykset sitten koskevat? Etsivän keskuspoliisin 5,700,000 markan määräraha on otettu kokonaan pois, samoin ehdotetaan poistettavaksi Amerikassa toimivan Suomi-synoodin 100,000 markan suuruinen määräraha, ja loput 79.9 miljoonaa on otettava pois puolustuslaitoksen menoista. Lisäykset taasen koskevat työ- ja muita määrärahoja, joitten avulla sosialidemokraatit ilmoittavat tahtovansa lieventää työttömyyttä.

Minun täytyy kysyä, tarkoittavatko herrat sosialidemokraattiset valtiovarainvaliokunnan jäsenet, että he näillä muutoksilla muuttavat tämän budjetin, jota ed. Helo nimitti, jos saa sanoa, „lapualaiseksi budjetiksi'', hänen tänä päivänä nimittämäkseen normaalibudjetiksi. Pienellä se silloin on muutettavissa ja — ainoastaan puolustuskuntoisuuden kustannuksella, sen puolustuskuntoisuuden kustannuksella, josta siunausta on sosialidemokraateille yhtä paljon kuin porvareillekin. Rohkenen väittää, että sosialidemokraatit vastalauseessaan jos missä ovat vain ottamisen vuoksi ehdottaneet määrärahoja evättäväksi toisaalta ja lisättäväksi toisaalle ollenkaan punnitsematta mahdollisuuksia. Erikoisesti tahdon huomauttaa, että sosialidemokraattien ehdottamat määrärahat työttömyyden torjumiseksi tietäisivät valtiovarojen sitomista sellaisiin yrityksiin, jotka puolestaan hyvin hitaasti, jos ollenkaan, antavat yhteiskunnalle takaisin niihin kiinnitetyt pääomat. (Vasemmalta: Antaako sotalaitos?) Ikävä kyllä on viimeaikainen kehitys meillä kulkenut yleensä tähän samaan suuntaan, mutta tällä ei voi kukaan puolustautua, vaan pääomien sijoittamista työttömyysmäärärahojen ja hätäaputöiden muodossa on ohjattava vakavasti siten, että kiinnitetyt varat nopeasti antavat kansakunnalle uutta pääomaa, jos mielitään työttömyyttä todella vakavassa mielessä vastustaa.

En malta tässä yhteydessä olla lukematta erästä pientä kohtaa ennen mainitsemani Casselin teoksesta sivulta 123. Tässä nimittäin on erinomaisen kuvaava kohta ja opettava kohta sekä sosialidemokraateille että myöskin maalaisliittolaisille. Koska minä luulen, että he eivät ole tätä lukeneet, niin minä pyydän tästä pienen kohdan lukea. „On kuitenkin ajateltavissa, että pääomaa sopivasti sijoittamalla voidaan aikaansaada laajempi työvoiman käyttäminen ja sillä tavoin torjua työttömyyttä. Eri tuotannonhaarat ovat nimittäin erilaisia vaatimiinsa pääomamääriin nähden, ja jos tuotanto suunnataan vähimmän pääomaa vaativiin tuotannonhaaroihin, voidaan kenties käytettävissä olevilla pääomamäärillä aikaansaada laajempaa työvoiman käyttöä. Hätäaputyöt pitäisi tässä tarkoituksessa järjestää niin, että ne mahdollisimman lyhyessä ajassa tuottaisivat valmiita kulutusesineitä, joita voitaisiin myydä. Silloinhan olisi varoja käytettävissä uusien töitten järjestämiseen tarvitsematta uudestaan turvautua pääomamarkkinoihin. Onhan tämä liikeelämässä tavallisen katsannon mukaan aivan ilmeistä. Vallalla oleva työttömyyspolitiikka näyttää kuitenkin enimmäkseen kulkevan aivan päinvastaista suuntaa. Työvoima ohjataan töihin, jotka eivät tuota mitään tai tuottavat vasta vähitellen ja kaukaisessa tulevaisuudessa. On todellisuudessa tehty aivan samoin kuin jos olisi määrätty varoja käytettäväksi suuria pääomia vaativiin laitoksiin, sanokaamme rautateihin tai kanaviin. Siten on vain sidottu yhteiskunnan pääomia epämääräisiksi ajoiksi eikä pääomaa tällä tavoin käyttämällä ole voitu

toimittaa mitään työttömyyden poistamiseksi.

On tietysti vaikea löytää sopivia töitä, jotka nopeasti tuottaisivat niihin uhratut kustannukset. Jos vapaa työvoima voitaisiin siirtää maanviljelykseen ja siten aikaansaada tehokkaampi viljelys, niin silloinhan voitaisiin toivoa nopeita tuloksia lisääntyneitten satojen muodossa. Mutta sellaisesta työstä voi maanviljelys maksaa vain hyvin pieniä työpalkkoja, oleellisesti pienempiä kuin ne, joita maksetaan teollisuudessa. Yleensä piileekin sangen oleellisesti työttömyyden salaisuus siinä maanviljelyksen ja teollisuuden palkkatasojen erossa, jota meidän uudenaikaisissa yhteiskunnissamme enemmän tai vähemmän keinotekoisesti pidetään voimassa.'' Tästä meillä todella on paljon opittavaa. Meillähän jos missään voidaan työttömyysmäärärahat helposti ohjata maanviljelyksen palvelukseen. Meillähän on jokaisessa kunnassa esim. sellaisia vedenvaivaamia seutuja, joiden ojittaminen suorastaan tietäisi maan tuotannollisen realipääoman lisäämistä runsain määrin. En katso tarpeelliseksi syventyä tähän kysymykseen tässä yhteydessä tämän enempää. Riittäköön sanottu vaan osoittamaan, että mahdollisuutemme tässä kohden ovat melkeinpä rajattomat.

Yksi „vika'' tai „puute'' tällaisella menettelyllä kylläkin olisi, nimittäin se, että yksityisten maanviljelijäin hyväksi kenties tulisi hyötyä enempi, kuin mitä he rahallisesti osallistuvat kustannuksiin. Tälle „vialle'' vastapainona olisi kuitenkin se suurenmoinen kansantaloudellinen hyöty, mikä koituisi uuden realipääoman ja laajentuneiden työmarkkinain muodossa, hyöty, minkä käsitykseni mukaisesti pitäisi rauhoittaa niitäkin, joita tämä „vika'' pahentaa.

Ed. Cajander: Herra puhemies! Käsillä olevaan talousarvioehdotukseen on, kuten jo usealta taholta on huomautettu, epänormaalinen taloustilanne painanut raskaan leimansa. Valtiotaloudessa lama-aika alkoi tuntua myöhemmin kuin yksityisessä liike-elämässä, m. m. koska useat tärkeät valtion saatavat, kuten välittömät verot, metsänhinnat y. m. peritään suureksi osaksi vasta vuotta myöhemmin. Mutta lamaajan vaikutuksen alettua kerran tuntua on se valtion talouteen painanut leimansa sitä raskaammalla tavalla.

Kun vuosi sitten eduskunnassa oli käsiteltävänä valtion talousarvioesitys, oli valtiotalouden tila vielä melkoisen tyydyttävä. Vielä vuoden vaihteessa oli valtion pääomasäästö riittävän suuri, yli 600 milj. markkaa. Vielä kevätistuntokaudella, silloinen hallitus piti valtion taloudellista asemaa siksi toivehikkaana, että katsoi voivansa antaa eduskunnalle useita rahaesityksiä, jotka yhteensä merkitsivät yli 70 milj. markan vähennystä pääomasäästöön.

Tilanne oli melkoisesti muuttunut jo silloin, kun nykyinen hallitus astui toimeensa. Ryhtyessään valmistamaan talousarvioesitystään oli hallituksella työnsä pohjana edellisen hallituksen laatima melkein valmis luonnos, johon hallitus lienee tehnyt vain suhteellisesti lieviä muutoksia — lukuunottamatta että erinäisiin suurmäärärahaisiin momentteihin nähden toimitettiin melkoisia, osittain 10-miljoonaisiakin vähennyksiä, että useita puolustusmenoja ehdotettiin huomattavasti lisättäväksi ja että osa menoja ehdotettiin maksettavaksi lainaamalla siihen tarvittavat varat vanhuus- ja työkyvyttömyys vakuutusrahastosta.

Koska tulolähteiden heikennyttyä täten menetellen ei kuitenkaan ollut mahdollista saada talousarviota tasapainoon, oli välttämätöntä ehdottaa lisätulleja, joiden avulla tullituotto voitiin arvioida 260 miljoonaa nykyistä suuremmaksi, täytyi tiukentaa tupakkavalmisteiden veroa, joten se saataisiin tuottavammaksi, täytyi esittää uutena verona paljon väittelyä aiheuttanut mallasjuomavero sekä aikaansaada tulo- ja omaisuusveroon sellaisia täydennyksiä, jotka vahvistaisivat tämän veron tuottoa. Näin menetellen hallitus sai valtion tulo- ja menoarvion päättymään 102 milj. markan ylijäämään, mikä merkittiin erityisenä momenttina budjetin menopuolelle ja jota kai oikeastaan oli pidettävä eräänlaisena vararahastona siltä varalta, että tulo- ja menoarvio sattuisi pettämään.

Se talousarvioehdotus, minkä valtiovarainvaliokunta sai tarkastettavakseen, oli siis oikeastaan normaaliajan talousarvio, joka soveltuakseen olennaisesti toisenlaiseen taloustilanteeseen kuin mitä varten se alkujaan oli luonnehdittu, oli suurten momenttien kohdalla tullut vahvasti typistetyksi ja joka oli saatu tasapainoon kiristämällä

verot määriin, joihin meillä ei ollut pitkään aikaan totuttu.

Aika, jonka valtiovarainvaliokunta on saattanut käyttää talousarvioesityksen ja siihen liittyvien veroesitysten tarkasteluun, on ollut lyhyempi kuin milloinkaan ennen viime kymmenvuotiskaudella. Siinä kiireessä, jossa valiokunnan on ollut työnsä suoritettava, ei talousarvioehdotukseen ole ollut mahdollista tehdä olennaisempia korjauksia. Jotta siitä olisi tullut täysin nykyistä lama-aikaa vastaava talousarvio olisi oikeastaan alkulähteitä myöten pitänyt johdonmukaisesti — kaikkia tarpeita merkityksensä mukaisesti toisiinsa harkiten vertailemalla — momentti momentilta toteuttaa menojen supistus kautta linjan. Ajan vähyyden vuoksi ei sellaiseen kuitenkaan olisi ollut minkäänlaisia mahdollisuuksia, eikä sellainen tehtävä edes kuulu valtiovarainvaliokunnalle eikä eduskunnalle. Supistuksia onkin tehty vain hajanaisiin kohtiin.

Todellisuusoloja silmälläpitäen ei valiokunta, huomioonottaen lamakauden aiheuttaman yhä lisääntyvän työttömyyden, kuitenkaan ole katsonut voitavan supistaa työmäärärahoja niin vahvasti kuin hallitus oli esittänyt. Niinikän todellisuusolot huomioonottaen ei valiokunta myöskään ole voinut arvioida odotettavissa olevia tuloja niin korkeiksi kuin hallitus. Osittain nimittäin on tulotilanne huonontunut senjälkeen kuin hallitus laati tulo- ja menoarvionsa, osittain ovat lamakauden epäedulliset vaikutukset valtiotalouteen huomattavammalla tavalla selvinneet vasta viimeisinä kuukausina. Lopputulos kaikesta on ollut, että se talousarvioehdotus, jonka valiokunta puolestaan esittää eduskunnalle, näennäisesti ja eräissä katsannoissa tosiasiallisestikin on epäedullisempi kuin se, minkä hallitus antoi eduskunnalle; mutta epäilemättä se samalla on melkoista todellisuuspohjaisempi. Hallituksen talousarvioesityksensä viimeiseksi menomomentiksi merkitsemä 102 miljoonan markan määräraha pääomasäästön vahvistamiseksi on huvennut olemattomiin — toisin sanoen: riittämättömän pääomasäästön vahvistamisesta ei tule mitään — ja tasapaino tulojen ja menojen välillä on voitu saavuttaa vain yhäkin kiristämällä välillistä verotusta.

Laskusuunnan vallitessa on talousarvion laatiminen aina vaikea tehtävä, syystä, että silloin yleensä tulot vähenevät nopeammin kuin menot. Kestää aina jonkun aikaa, ennenkuin hinta- ja palkkataso kokonaisuudessaan on ennättänyt mukaantua alemmaksi, jolloin taas palautuu normaalisempi suhde tulojen ja menojen välillä.

Tällaisena siirtokautena korkeammalta hinta- ja elinkustannustasolta alemmalle, mikä siirto tässä tapauksessa nähtävästi merkitsee siirtymistä, suhteellisesti katsottuna, pysyvästi alemmalle tasolle, olisi luonnollisesti asianmukaista saattaa budjetti tasapainoon turvautumalla osittaisesti lainaan, sillä nytkin sisältyy budjettiin huomattava määrä sellaisia sijoitusmenoja, joita valtiotalouden kannalta voidaan pitää tuottavina sijoituksina. Syistä, jotka ovat kaikille tunnettuja, ei maallamme kuitenkaan tätä nykyä ole aihetta esiintyä ulkomaisilla lainamarkkinoilla. Mikäli taas kotimaassa yritteliäisyyden lamaantumisesta on kertynyt vapaata pääomaa, se hyvinkin tarvitaan yksityiseen tuotannolliseen toimintaan, m. m. maatalouden pelastamiseen lyhytaikaisista korkeakorkoisista lainoista.

Kun siis lainaamistie on valtiolta sulettu, ei ole mitään muuta keinoa valtion ensi vuoden tulo- ja menoarvion tasapainoon saattamiseksi kuin verotusta kiristämällä kartuttaa valtion tuloja. Kun välillisen verotuksen, jota hallitus pääasiallisesti on korotettavaksi ehdottanut, ollakseen tässä suhteessa tehokas, täytyy kohdistua tärkeimpiin kulutustavaroihin, ennenkaikkea ravintoaineisiin, varsinkin viljaan, sekä sellaisiin nautintoaineiden tapaisiin välttämättömyystarvikkeisiin kuin kahviin ja sokeriin, joita ilman ei köyhinkään mökkiläinen voi olla, tulee tästä verotuksesta olemaan seurauksena, että elinkustannustaso ei pääse alenemaan siinä määrässä kuin lamakauden voittaminen suhteellisesti lievillä vaurioilla vaatisi.

Ollessaan taloutensa tasapainoon saattamiseksi pakotettu turvautumaan entistä suurempaan verotukseen, on valtio tällä kertaa siinä edullisessa asemassa, että melkein kaikilta tahoilta vaaditaan tullinkoroituksia. Tullinkoroituksia vaativat maanviljelijät, niitä vaativat kotimarkkinateollisuuden harjoittajat ja niitä vaativat myöskin työläiset. Maatalous tulee siten saamaan tullisuojansa, jota se varsinkin erinäisiin viljatuotteisiinsa nähden hyvin tarvitseekin; kotimarkkinateollisuus saanee myöskin, tosin melkoista kiistanalaisen, suojatullinsa ja siinä samassa

rytäkässä menevät sellaisetkin tullinkoroitukset kuin esim. kahvin, joista ei kukaan hyödy — ja valtiokassa saa tarvitsemansa varat. Seuraus lisätystä verotuksesta tulee, kuten sanottu, olemaan, että hinta- ja elinkustannustaso ei pääse tyydyttävästi alenemaan; että vähävaraisempien, m. m. pienviljelijäin enemmistön kaikissa osissa maatamme, toimeentulo vaikeutuu entisestään, ja vientiteollisuudellemme, jota ilman maamme ei tule toimeen, jos mieli sen säilyttää nykyisen kulttuuritasonsa ja kulttuuriasemansa, ja joka vientiteollisuus nykyjään jo työskentelee suurin vaikeuksin, tulee entistä vaikeammaksi kestää kilpailua maailmanmarkkinoilla. Tärkein vientiteollisuutemme, puunjalostusteollisuus, jonka tuotteiden hintaa luonnollisesti emme pysty kotimaisilla tulleilla koroittamaan tuotantokustannuksia vastaavaksi, vaan jonka hinnat määräävät ostajamaat, tulee, pysyäkseen edes suunnilleen kilpailukykyisenä olemaan pakotettu yhä polkemaan metsänhinnat alas. Lukuunottamatta valtiota, jonka parhaita veronmaksajia vientiteollisuutemme on ollut, tulevat tästä raskaimmin kärsimään maanomistajat, jotka metsänomistajina tullien koroituksesta suunnilleen häviännevät sen, minkä he maanviljelijöinä voittavat. Tuotantokustannuksien laskua jarruttamalla vaikuttavat tullin koroitukset välittömästikin maanviljelijäin talouteen — Suunnilleen samalla tavalla hinta- ja elinkustannustasoa koroittamalla vaikuttavat myöskin valmiste- y. m. verot, sillä loppujen lupuksihan, kuten täällä jo eilen huomautettiin, on kaikkien verotusten vaikutus pääasiassa sama.

Sillä valtion talousarviolla, joka nyt joutuu yksityiskohtaisesti käsiteltäväksi, tulee siten olemaan sangen kauaskantoiset eikä suurin piirtein suinkaan pääasiallisestikaan suotuisat vaikutukset maan talouselämään, joka jo ilman sitäkin kamppailee suurin vaikeuksin. Puhuttaessa eri elinkeinohaarojen tahikka tuotantoalojen suojelemisesta tulleilla, aksiiseilla y. m. liiankin helposti unohdetaan, että kysymyksessä kuitenkin on kolmattamiljaardin markan periminen yksityisiltä kansalaisilta ja liikkeiltä valtion kassaan. Huono aika pakottaa kansalaiset omaksumaan alemman elintason; verotuksella, olipa se välillinen tai välitön, ei kehityksen suuntaa käännetä, vaan kehitystä vain pikemmin joudutetaan.

On selvää, että tätä latua ei kernaasti voida pitemmälle mennä. Valtiotalous on saatava sille kannalle, ettei se näin raskaasti paina yksityistaloutta ja maan tuotannollista elämää. Tähän voidaan päästä ainoastaan siten, että valtion budjetin jokaisen yksityisen menoerän supistamismahdollisuuksia perusteellisesti erikseen harkitaan, sekä ettei ilman pakottavia syitä lisätä sellaisia uusia menoja, joita voidaan lykätä edullisempaan aikaan. Tehtävän toteuttaminen puolestaan edellyttää, että myöskin valtiotalous ja valtiohallinto mahdollisuuden mukaan ratsionalisoidaan.

Menojen vähentämismahdollisuudet ovat kuitenkin verrattain rajoitetut, sillä, kuten tunnettua, arvioidaan suunnilleen 90 % valtion menoista olevan sillä tavalla sidottuja, ettei niitä voida vapaasti vähentää. Omasta puolestani tosin pidän, että tässä arviossa on paljonkin tinkimisen varaa, mutta kieltämätön tosiasia sittenkin on, että huomattava osa valtion menoja on enemmän tai vähemmän sidottuja,

Erikoisesti on viime kymmenvuotiskaudella säädetty suuri joukko sellaisia lakeja, jotka kiinteästi sitovat monet tärkeimmät menosäännön momentit; viime perjantaina lisättiin niiden lukua vielä yhdellä uudella. Tällaisia lakeja sisältyy varsinkin lääkintölaitoksen, koululaitoksen, kulkulaitosten ja maatalousbudjetteihin. Valtion tulo- ja menoarvion järjestelylle aiheutuu tällaisista laeista normaaliaikoinakin vaikeuksia, mutta laskusuunnan vallitessa saattaa tilanne niiden johdosta käydä suorastaan mahdottomaksi. Kun menoja näiden momenttien kohdalta ei voida vapaasti vähentää, täytyy sitä ankarammin käydä käsiksi jäljellä oleviin määrärahoihin, mistä luonnollisesti aiheutuu kohtuuttomuutta, eikä päämäärää lopultakaan voida saavuttaa, koska yleensä juuri suurimmat menomomentit ovat lailla vakautetut. Jos vakavasti tahdotaan ryhtyä vähentämään valtion menoja, tulee välttämättömyydellä päiväjärjestykseen kysymys näiden lakien osittaisesta kumoamisesta tai tarkistamisesta siten, että ne suovat myös valtiovallalle riittävän harkinta- ja liikkumisvapauden. Näissä oloissa ei saata olla hyvin harkittua parhaitakaan tarkoitusperiä silmälläpitäen säätää uusia tällaisia lakeja, mikäli siihen erikoisissa tapauksissa ei ole aivan pakottavia syitä.

Vaatimus valtion menojen supistamiseksi

on sitä oikeutetumpi, koska nekin määrärahat, jotka esim. ensi vuoden talousarvioon merkitään samansuuruisiksi kuin tänä vuonna, hintojen laskun vuoksi tosiasiallisesti ovat 10 tai ehkä enemmänkin prosenttia suuremmat kuin ennen.

Mutta niin oikeutettu kuin vaatimus valtion menojen supistamisesta onkin, ei siinäkään luonnollisesti ole mentävä liiallisuuksiin. Valtiovarainvaliokunnan mietinnön lopussa oleva lausuma ratkaisevista ja pakottavista toimenpiteistä, niin oikea ajatus kuin siihen sisältyykin, saattaa jo käsittää sellaisia ajatuksia, joihin ainakaan kaikki valtiovarainvaliokunnan jäsenet eivät voi yhtyä. Valtiotaloudessakin on vältettävä siirtymiset äärimmäisyydestä toiseen. Johdonmukaisesti kautta valtiohallinnon ja muun valtiotoiminnan eri alojen ulottuvalla valtion menojen supistamisella sekä välittömien tulojen kartuttamisella on aikaansaatava sellainen tasapaino tulojen ja menojen välillä, joka vähemmän kuin se, mikä on saanut ilmaisunsa ensi vuoden talousarviossa, rasittaa yksityistaloutta ja tuotannollista toimintaa maassamme. Järkähtämättä ylläpitämällä järjestystä, oikeusturvaa ja lain kunnioitusta on samalla turvattava se perusta, joka takaa maamme tuotannolliselle toiminnalle menestymisen edellytykset sekä ulkomaiden puolelta sen luottamuksen, joka on valtakunnan taloudelle, niin valtion kuin yksityistenkin, oleellisen tärkeä.

Ed. Oksanen: Nyt käsiteltävänäoleva valtiovarainvaliokunnan mietintö osoittaa mielestäni kiitettävää edistystä kohti oikeaa budjettikäsittelykulttuuria. Muutokset ovat suhteellisesti vähäiset siihen nähden, mitä ne ennen ovat olleet. Jätän nyt syrjään kysymykset, johtuiko tämä siitä, että kommunistit olivat poissa valiokunnasta, tai johtuiko se siitä, että rahaa yleensä on vähäisen, tai johtuiko se siitä, että aikaa oli vähäisen, tai johtuiko se siitä, että valtiovarainvaliokunta on viisastunut entisestään.

Kun vertailen tätä mietintöä muutamiin edellisten vuosien mietintöihin, niin havaitsen, että jo sen ulkonaiset mittasuhteet kertovat ilahduttavasta muutoksesta parempaan päin. Vuoden 1931 budjettimietintöhän on 126 sivua laaja. Se on entisestään pienentynyt 42 sivulla ja verrattuna vuoden 1929 budjettimietintöön on tämä mietintö jopa 54 sivua suppeampi. Siis valtiovarainvaliokuntakin on noudattanut suurta säästäväisyyttä painomusteeseen ja paperiin, vielä suurempaa säästäväisyyttä aikaan nähden. Nämä sivujen vähennykset myöskin voidaan ryhmitellä. Alkulause on lyhentynyt vain 2 sivulla, mutta valiokunnan muutosehdotukset ja niiden perustelut ovat vähentyneet entisestään jopa kokonaisella 18 sivulla ja vastalauseita on tänä vuonna 22 sivua vähempi kuin viime vuonna, 33 sivua vähempi kuin sitä edellisenä vuonna, ja kokonaista 30 sivua vähempi kuin vuoden 1928 tulo- ja menoarviomietinnössä. (Vasemmalta: Nyt on pulakausi!) Tätä on kyllä myöskin eduskunta puolestaan edesauttanut sillä tavalla, että aloitteita tänä vuonna oli 71 kappaletta, kun niitä viime vuonna oli 149 ja sitä edellisenä vuotena kokonaista 204. Sekin siis on helpottanut valtiovarainvaliokunnan työtä.

Mitä sitten mietinnön asialliseen tarkasteluun tulee, niin huomaa siinäkin samansuuntaisen, parannuksen tiellä oloa osoittavan muutoksen. Vakinaisiin menoihin on valiokunta tehnyt lisäyksiä pyörein luvuin 22 miljoonaa, mutta tämä on vain ¼ siitä, mitä viime vuonna oli tehty. Valtiovarainvaliokunnan tekemät vähennykset vakinaisessa menoarviossa ovat tänä vuonna pyörein luvuin 20 miljoonaa, viime vuonna ne olivat 70 miljoonaa. Siis vähennys on tapahtunut ¼ eli noin 29 % edeltäjästään. Ylimääräiseen menoarvioon tehdyt lisäykset ovat noin 35 miljoonaa eli 8 miljoonaa pienemmät kuin edellisen vuoden budjettiehdotuksessa. Mutta ylimääräiseen menoarvioon tehdyt varsinaiset vähennykset, 46 miljoonaa, ovat sensijaan runsaasti kolme kertaa suuremmat kuin viime vuoden vastaavat muutokset. Suurin näistä ylimääräiseen menoarvioon tehdyistä vähennyksistä, 25 milj. on tapahtunut puolustusmäärärahain kohdalla, ja tätähän on sekä eduskunnassa että varsinkin maakunnassa ankarasti arvosteltu.

Mutta vaikka valtiovarainvaliokunta tällä kertaa onkin osoittanut mielestäni suurta itsehillintää, suurempaa kuin ennen, on vielä toivomisen ja parannuksen varaa, ennenkuin ollaan siinä, että ainoastaan ne muutokset, joihin on pakottavat syyt, teh-

dään, ja myöskin siinä, että muutokset, ellei hallitus niitä hyväksy — ja hyväksymisen pitäisi olla mielestäni hyvin tiukassa — että näitä muutoksia pidettäisiin niin raskaina, että ne todellakin ovat epäluottamuslause hallitukselle. Vasta tällöin kuin tähän tilaan päästään, ollaan menoarviokäsittelyssä todellisen parlamantarismin kannalla ja vasta silloin loppuvat ne paljon puhutut ja paljon paheksutut poliittiset lehmäkaupat valtionkukkaron kustannuksella.

Yhteenvetona voisin siis tästä arvostelusta sanoa, että tämä mietintö on mielestäni parempi kuin monet edeltäjänsä, mutta ei suinkaan paras mahdollinen, jota siis, parasta mahdollista, me saamme jäädä edelleen odottamaan. (Ed. Lahdensuo: Niukkanen sanoi, että se on kaikkein huonoin. — Vasemmalta: Toivossa on hyvä elää!)

Ed. Riipinen: Herra puhemies! — Vaikka täällä aikaisemmassa istunnossa eräs vasemmiston edustaja pitämässään hauskassa esitelmässä, jonka paikka mielestäni paremmin olisi ollut jossakin hupaisassa illanvietossa kuin tulo- ja menoarvion käsittelyssä, vaikka tämä arvoisa edustaja antoi semmoisen neuvon meille uusille tulokkaille tähän kamariin ja ennenkaikkea meille lapualaisille, että me vasta otettuamme jonkunlaisen valtiotaidon kasvatuskurssin saisimme täällä jotakin sanoa, niin siitä huolimatta, kun minulla ei ole siihen aikaa eikä haluakaan, täytyy minun entiseen maalaiseen tapaani ilman tällaista valtiotaitoa pyytää täällä lausua joku vaatimaton ajatus.

Minä pyydän kosketella etupäässä sitä kohtaa tulo- ja menoarviossa, joka käsittelee maanpuolustusta. Paljon huolta tuntuu maassa herättävän esillä olevassa tulo- ja menoarviossa puolustusmäärärahain käsittely valtiovarainvaliokunnassa sekä sikäli kuin se koskee 5-vuotisohjelman muuttamista 6-vuotiseksi, että myös sikäli kuin se koskee suojeluskuntamäärärahain kohtaloa. Hallituksen esitys tässä suhteessa perustuu määrätietoiseen maanpuolustustahtoon. Se sisälsi sellaisia numeroita, itsessään kyllä suuria, mutta sellaisia numeroita, jotka maan puolustus todella tarvitsee.

Tämä hallituksen esitys on otettu maassa tyydytyksellä vastaan ja todettu yhdeksi niitä otteita, jotka näyttävät, että nykyinen hallitus osaa oikein arvioida ajan vaatimukset. Mutta valtiovarainvaliokunnassa ovat nähtävästi muutkin syyt kuin maanpuolustuksesta johtuvat ratkaisseet asioita (Vasemmalta: Kansan maksykyky!). On jo viitattu taloudelliseen tilaan maassa eikä yksikään meistä kiellä, että taloudelliset vaikeudet ovat esteenä monelle muuten hyvinkin tarpeelliselle asialle eikä liioin sitä, että sama pula vaatii tavallista suurempaa huomiota hädänalaisten ja työttömäin auttamiseksi. Mutta vaikka sen myönnämme, niin ei sittenkään pula-aika saa olla esteenä maanpuolustukselle. Eihän ollut 13:kaan vuotta sittenkään esteenä suuri pula-aika, annettiinhan silloin kaikki, mitä ikinä taittiin tämän asian hyväksi. Maanpuolustustinkiminen olisi minun käsittääkseni samaa kuin tunnustettaisiin, että meidän ei taloudellisista syistä kannata säilyä itsenäisenä valtakuntana, vaan täytyy jotenkuten tinkiä. Sitä se ymmärtääkseni olisi, jos pula-aika saa määrätä, puolustetaanko maata niin tehokkaasti, kuin aika vaatii, vai jätetäänkö vähän höllemmälle ja tehdäänkö näin juuri sellaisena ajankohtana, jolloin valtioiden väliset tuulennäyttäjät kaikista kauniista ystävyydensanoista huolimatta osoittavat muutakin kuin tyventä säätä.

Ei voi myöskään sivuuttaa sitä, m i k s i maanpuolustus nyt juuri vaatii huomattavaa tehostamista. Syy tähän on heattavissa juuri samalta suunnalta, joka nytkin enin vastustaa maanpuolustusta, vasemmalta. Juuri vasemmiston johtaman jarrutuksen johdonmukainen seuraus on, että puolustuksen kaikinpuolinen tehostaminen nyt monien jarrutusvuosien jäljestä tulee eteen ylipääsemättömänä pakkona. Vasemmiston mielestähän on meillä ollut puolustauduttava, jos yleensä ollenkaan puolustauduttava, kun kerran kuulutaan „samaan sivistysmaailmaan", itäinenkin naapurimme mukaan luettuna, niinkuin tunnettu vasemmistomääritelmä kuuluu, puolustauduttava vain juuri sen verran, ettei olisi mitään varsinaista maanpuolustusta. Ja kommunistien mielestä, kuten tiedetään, asevelvollisuutta saattoi sietää solutuskoulutuksena, armeijan soluttamisena, jota he nytkin äsken julkaisemassaan Tiedonantajassa, käsipainossa painetussa, erikoisella innolla lupaavat ruveta vahvistamaan tulevaa luokkasotaansa varten. Minä pyydän tämän huomauttaa

sitä varten, kun täällä vasemmalla aina väitetään, että kommunisteista nyt ei ole yhtään mitään vaaraa olemassa.

Lienee käynyt tässä asiassa, maanpuolustusasiassa, siten, että vasemmiston painostuksesta ynnä muilla keinoilla, ehkä myöskin poliittisella kaupanteolla, puolustuksen aliarviointi on kulkeutunut laajemmallekin ja näin ei määrärahojen puutteessa varsinaisen laajemman maanpuolustusohjelman toimeenpanosta voinut tulla valmista eduskunnan takia, vaikka vielä olisi ollut pyrkimystäkin hallituksilla, jotka siitä kulloinkin olivat vastuussa. Tältä näkökulmalta käsittää myöskin sen, että tässä maassa on saatu rinnan kommunistisen, maanpuolustustamme repivän suunnan kanssa harjoittaa tietääkseni asiaan puuttumatta n. s. pasifistista propagandaa, joka taistelee kaikkea maanpuolustusta vastaan ja yrittää hävittää puolustustahtoa käyttämällä tähän työhön ainakin välillisesti tukea valtionkin varoista, ainakin aikaisemmin. Tällaisin tavoin on sitä pakkoa, maanpuolustuspakkoa valmisteltu, jonka edessä eduskunta nyt on.

Että tällaisista ilmiöistä huolimatta puolustustahto on sittenkin elävä ja valpas maassa, siitä on näinä vuosina saatu kiittää suuresti maanpuolustustahdon omaperäisintä ja voimallisinta ilmentymää, vapaata maanpuolustusjoukkoa, suojeluskuntajärjestöä, suojeluskuntaväkeä. Sen piiriin on kuulunut kaikkein alttiinta voimaa, se on vuosikymmenisen olemassaolonsa aikana lisäksi hankkinut aivan omalaatuisen maineen meidän maallemme (Naurua vasemmalla.), — — kyllä, kyllä, — — nostanut, niinkuin monet monituiset kerrat on todistettu, maamme arvoa ulkovaltojen silmissä. Tämähän kaikki on arvoisalle eduskunnalle kyllin tuttua ja tokkopa sitä vasemmistokaan oikein tosissaan kieltää, koska se, vaikkakin puoluepäätöksillään jo monasti on hajoittanut suojeluskunnat, nyt kuitenkin esim. tässä tulo- ja menoarviossa toki myöntää suojeluskuntajärjestölle sen verran, että se nimellisesti voisi olla olemassa kykenemättä kuitenkaan tehokkaasti toimimaan. Sen isänmaallisen heräämisen mukana, josta on ollut niin monta hyvää tulosta, on myöskin maanpuolustuksen tärkeys selvinnyt yhä laajemmille piireille, mistä on ollut seurauksena se, että suojeluskuntajärjestöön tarjoutuvien luku, joka on näinä viime vuosina näyttänyt nousua, näyttää sitä aivan harvinaisen suuressa määrässä (Vasemmalta: Kommunistit tulevat sinne!). Ja mikä on erikoisen ilahduttavaa, nousua tapahtuu niilläkin seuduilla, kaukaisilla rajamailla, joista vielä äsken tiedettiin kertoa, että joukottain nuorta kansaa karkasi rajan yli Neuvostolaan. Niissäkin seuduissa huomataan isänmaallista heräämistä, m. m. suojeluskuntariveihin pyrkimyksen muodossa. Ei kai täällä ole liioin tietämätöntä se, että juuri siellä, rajan lähettyvillä punaista solutustyötä on armeijassa erikoisesti harjoitettu. Tälle sairaudelle ikäänkuin vastapainoksi rajamaiden, niinkuin muittenkin maakuntien nuoriso pyrkii suojeluskuntatyöhön vaistollaan tajuten ajan vakavuuden. Mutta se nuoriso tarvitsee nyt johtajia, harjoittajia, koulutusta ja varustusta. Tähänastiset voimat eivät läheskään riitä. Siksi hallitus on ottanut suojeluskuntajohdon toivomuksen kanssa yhdenmukaisesti m. m. 25 suojeluskunta-aluepäällikön toimen perustamisen ohjelmaansa ja parin muun viran lisäämisen suojeluskuntajärjestöön ja sen pitää otaksuttavasti niin tarpeellisena, ettei siitä, niinkuin uskon, mitään tingi. Mutta valtiovarainvaliokunta, kuten näkyy, kieltää tähän tarvittavat varat, kieltää rahasumman, joka kuitenkin on vain kuin pisara meressä siihen suunnattomaan työhön ja varoihin nähden, jonka kansamme vapaaehtoisesti juuri suojeluskuntatyön, ja minä tahtoisin tässä sanoa, myöskin sitä palvelevan lottatyön muodossa ja kautta tämän valtion hyväksi uhraa. Valtiovarainvaliokunta katsoo, että kunhan edes viidesosa tarvittavasta välttämättömästä määrästä myönnetään, niin siinä saa siten olla kylliksi ja tukahduttaa täten, niinkuin täällä aamupäivällä eräs vasemmiston edustaja sanoi, maanpuolustustahtoa — vaikka hän sen sanoi aivan toisessa yhteydessä. Millaista maanpuolustuspolitiikkaa tämä on ja millaista rajaseutupolitiikkaa tämä on, täytyy kysyä. Mitähän tästä mahtaa ajatella esim. rajan kansa itse? Minä en usko, että eduskunta pystyy tekemään tästä tiliä, jos se tähän tinkivään suuntaan yhtyisi. Tottapa kai nämä tinkijäsuunnan edustajat jäävät tässä asiassa mitättömän niukkaan vähemmistöön. Ovathan puolustusasiat niin luonnostansa lankeavia, terveen puolustusvaiston pakoittamia asioita, ettei luulisi tarvitsevan niistä edes keskustella. Kun tällä hetkellä tuolla ulkona kan-

salaispiireissä pula-ajasta huolimatta mietitään jopa sellaistakin kuin vapaaehtoista ylimääräistä uhrilahjaa maanpuolustuksen hyväksi, niin eihän tämä eduskunta vastaisi isänmaallismielisen valitsijapiirinsä kipeimpiäkään vaatimuksia, jos se rupeisi ropoakaan puolustusmäärärahoista tinkimään, kun ne todennäköisesti kyettäisiin antamaan, kuten täällä aamupäivällä eräs valtiovarainvaliokunnan jäsen todisti.

Ja vielä sitten, arvoisa eduskunta, mitä loppujen lopuksi kaikella tällä eduskuntatyöllä, numeroilla ja määrärahoilla olisi merkitystä, jos sitä maanpuolustusta aliarvioivaa suuntaa kulkemalla, jota monta vuotta on kuljettu, jonakin päivänä myrskyn puhjetessa saataisiin kaiken varustuksen loppuun kulutettua lähteä rajalle rauhan palmun lempeät oksat käsissä, jota tapaa maanpuolustusvastustajat ovat sellaiseen tapaukseen neuvoneet. Kyllä kai me osaamme kuvailla näytöksen lopun. Oltakoonpa siis oikeistolaisia, keskustalaisia tai vasemmistolaisia, niin rehellisesti tunnustaen meidän täytyy myöntää, että on yhdentekevää kaikki muu maassa, ellei maan rajojen rauhaa ja maan itsenäisyyttä hoideta siten kuin kaikkein tärkeintä ja ensiarvoisinta omaisuutta vain voidaan hoitaa.

Minä rohkenen luottaa siihen, että eduskunta myöhemmässä tulo- ja menoarvion käsittelyssä täydentää ne vajavaisuudet ja aukot, jotka valtiovarainvaliokunta puolustusmenoarvioon on tehnyt.

Ed. Roos: Jag har begärt ordet för att beröra en av riksdagsman Sarlin m. fl. inlämnad finansmotion angående anvisande av anslag för byggande av telefonledningar i skärgårdstrakterna, vilken motion rönt samma öde som de flesta andra.

I sin motivering säger statsutskottet att ovansagda finansmotion denna gång måtte avböjas. Jag förstår nogsamt att statens finanser för närvarande äro svårt ansträngda och att det därför gäller att noga pröva varje ny utgift, samt där de icke äro av synnerligen trängande behov avböja desamma. Men det anslag som här är fråga om är icke från detta år. Under flere tidigare riksdagar har anhållan gjorts i samma ärende, och ehuru kristiden icke då har funnits, som man kunnat skjuta skulden på, har frågan likväl alltid rönt samma öde. Om man vågade hoppas att de ord som statsutskottet i sin avböjande motivering använt, nämligen för denna gång kunde tolkas så att frågan nästa gång skulle möta ett blidare öde, kunde man känna sig tillfreds, men uppriktigt sagt är jag rädd för att man åter då skall hitta på ett annat lugnande ord.

Då jag icke känner till skärgårdsförhållandena i de övriga delarna av landet skall jag inskränka mig till att i allra största korthet beröra frågan, sedd ur den Åboländska skärgårdsbefolkningens intressen.

Den som för närvarande bereser den Åbo ländska skärgården skall finna, att det för närvarande ges en fråga som sysselsätter alla innebyggares intresse. Man må resonera med fiskare eller bönder, lärare eller präster så upptar alla denna fråga genast till tals. Ingen bör heller förundra sig häröver, ty alla dessa förstå att om icke denna telefonfråga blir löst i en nära framtid, bli förhållandena odrägliga i denna landsända, enär allt liksom stannar här i sin utveckling medan det i andra bosättningsområden går framåt. Vi fastlandsbor hava litet svårt att riktigt kunna lägga oss in i denna befolknings förhållanden. Jag använder här ordet vi, avsiktligt, enär jag icke själv är hemma därifrån. Men om vi tänka oss att vi bleve berövade våra telefoner, telegrafer, järnvägar och landsvägar med ty åtföljande automobil och autobusstrafik m. m. m. m. så tror jag att vi bättre skulle förstå denna befolknings berättigade krav. För en fiskerinäring utövande befolkning skulle ju telefonen hava en utomordentlig betydelse. Vi som äro satta att bo på fasta landet behöva ju i dylika frågor anlita telefonen ständigt och ändå hava vi svårt att mången gång kunna följa med prisläget på marknaden, huru mycket svårare skall det då icke vara för denna befolkning, som icke äger dessa möjligheter, utan helt och hållet är hänvisad till vad det berättas, eller vad den mer eller mindre samvetsömma fiskuppköparen själv har att förtälja.

Men det är icke enbart då det gäller vanlig köpenskap, eller med andra ord då ekonomiska intressen av större eller mindre bärvidd stå på spel, som avsakna den, telefonen har så utomordentligt stor betydelse. Även för det andliga, kulturella och sociala området är avsaknaden av denna förmedlingslänk av stor betydelse. Jag sammanträffade senaste sommar med en av dessa

församlingars präster. Det var rörande historier från det verkliga livet, som han hade att berätta. Huru anhöriga till sjuka utför nästan övermänskliga ansträngningar i storm och mörker över milsvida fjärdar, men där den hjälpande likväl i de flesta fall kommit för sent. Vid inträffade sjukdomsfall står man också hjälplös. Ända till i dag som är sakna de yttre skärgårdskommunerna kommunalläkare. Vid inträffade sjukdomsfall får man söka sig den långa vägen till närmaste stad, som kan taga dagar i anspråk. Hade vi helst telefonen att tillgå i dylika fall, säger befolkningen, så kunde vi åtminstone rådfråga läkare. Såvida jag icke är oriktigt underrättad kommer läkarfrågan att ordnas på ett sätt i en nära framtid. Men jag vågar försäkra att en läkare i avsaknad av telefonförbindelser med den befolkning, som han skall betjäna, i ett så vidsträckt distrikt som detta, där flere kilometers fjärdar skilja de olika byasamhällena från varandra, där blir hjälpen, som läkaren kan bereda, av liten betydelse för att icke tala om all den tidspillan, som här måste ifrågakomma. Skulle denna skärgård vara mera sammanhängande, så att kostnaderna icke bleve så överhövan höga, vid anläggning av dessa ledningar, är jag förvissad om att denna befolkning icke såsom nu det ena året efter det andra skulle anropa staten om hjälp. Men kostnaderna överstiga helt enkelt denna befolknings betalningsmöjligheter. Ingen torde heller kunna påstå att denna befolkning hör till dem, som härintills levat på statens bekostnad. Det sammangår för övrigt icke med denna befolknings livsåskådning att anhålla om hjälp. Men där de med bestämdhet veta att de icke med egna krafter kunna klara sig själva där måste även de ställa sig i kön.

Det har förefallit mig, som om man med förkärlek begagnade sig av vissa dragplåster då det gäller att få anslag beviljade i denna församling. Arbetslöshet och gränstrakter äro ord som ofta i dylika fall komma till användning. Att arbetslösheten icke är främmande för denna befolkning torde för var och en, som känner de verkliga förhållandena vara bekant, men folket har, som jag redan nämnde, blivit vant att reda sig självt och med de allra största inskränkningar av livets nödtorft komma de tillrätta.

Att denna skärgård åter kan likställas med gränstrakterna torde ingen kunna bestrida. Visserligen är denna gräns olik andra gränsmarker men detta spelar väl ingen roll. Huvudsaken är att denna befolkning i ekonomiskt avseende är likställd med den övriga gränsmarksbefolkningen.

Jag nämnde tidigare att denna fiskar- och småbrukarbefolkning icke är van att leva i överflöd. De små karga och stenbundna åkrar, som de bebruka, ge dem ingen möjlighet därtill. Havet, som är fiskarens åker, är icke beller för givmilt, och där det någon gång ger en medelmåttlig lön där har ock mödan oftast varit vida större än vad vi fastlandsbor äro vana att prestera. Det synes mig därför rättvist att denna befolkning icke blir bortglömd.

Jag har icke haft för avsikt att vid detaljbehandlingen göra något förslag. Men som ja redan nämnde hoppas jag att såväl regering som ock riksdag nästa gång skall ägna denna fråga den uppmärksamhet den förtjänar. Särskilt ville jag adressera dessa ord till regeringen.

Om frågan sedan löses så att staten bygger dessa ledningar eller om detta kommer att överlåtas till privata företag intresserar denna befolkning mindre. Huvudsaken är att frågan blir löst.

Valtiovarainministeri Vennola: Pyysin puheenvuoron tehdäkseni vain muutaman huomautuksen niiden lausuntojen johdosta, joita täällä on annettu.

Herra valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Niukkanen antoi meille erinomaisen ankaran todistuksen nykyisestä budjetista, kun hän lausui, että se on huonoin budjetti, mitä koskaan on eduskunnalle annettu. Kun oppositioni arvostelee vastapuolta, niin se antaa tällaisen lausunnon, niin että minä voin sen aivan keveällä sydämellä kuitata, samoin kuin ne monet muutkin huomautukset, mitkä samalta taholta ovat tulleet. Mutta minun on kuitenkin sanottava, että kun sitten esitetään, että tulot muodostuvat satoja miljoonia — niinkuin asianomainen lausui — pienemmiksi kuin mitä ne nyt valtiovarainvaliokunnankin esittämässä budjetissa on ilmoitettu, niin minun täytyy kysyä, miksei valtiovarainvaliokunta ole oikaissut näitä numeroita. Jos valtiovarainvaliokunta sanoo, että sillä on ollut liian vähän aikaa, niin

sillä olisi ollut tilaisuus ottaa itselleen enemmän aikaa. Ei ole syytä valtiovarainvaliokunnalla lähettää eduskuntaan budjettia, josta se itse ei ole vakuutettu. Tällainen menettely on suoraan sanoen kevytmielistä, tai sitten on mainitsemani puhe ollut puhumista ilmaan.

Kun valtiovarainvaliokunta esittää sekä sanomalehdistössä että täällä, kuinka se on supistanut menoja toistasataamiljoonaa, on siihen tehtävä oikaisu. Tämä menojen supistaminen on ollut hyvin helppo tehtävä, koska 102 miljoonaa säästetystä 109 miljoonasta on sen säästön poispyyhkimistä, mitä hallituksen esityksessä oli. Minusta olisi valtiovarainvaliokunnan ollut syytä miettiä, millä tavalla saadaan tuo säästö säilymään, koska niin sanottu pääomasäästö vaatii ehdottomasti koroittamista, s. o. miettiä millä tavalla tulotalous saataisiin nousemaan. Tulotalouden yliarvioiminen johtui siitä syystä, että kaksi keskusvirastoa, kaksi ylihallitusta, eivät olleet aikanaan ja oikein arvostelleet tulojaan, mutta ovat vasta viime hetkessä vähän ennen joulua heränneet ja saaneet selville, mitkä heidän tulonsa oikeastaan ovat olevat.

Tahdon huomauttaa myöskin, että kun puhutaan, että tämä on taantumuksen budjetti, niin sehän on hyvin relatiivista se taantumus. Mitä se oikeastaan on? Me olemme hiukan pienemmän määrärahan voineet merkitä vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastoon, 20 milj. 50 miljoonan sijasta, siitä syystä, että meidän on tässä tilanteessa supistettava menojamme. Tämä on ollut perusteltua, koska tämä rahasto kuitenkin ensi vuonnakin kasvaa 50 miljoonalla, ne korot mukaan luettuina, mitkä tämä noin 500 miljoonaan markkaan nouseva rahasto tuottaa. Täytyy siirtyä parempaan aikaan tämän rahaston kartuttamisessa suuremmilla summilla. Jos tämä luetaan taantumukseksi, niin olkoon menneeksi, se on nykyhetken välttämättömyys. On kuitenkin tosiasia että on mahdollisuuksien mukaan pidetty silmällä tätäkin sosiaalista tarkoitusta.

Olemme merkinneet työttömyysmäärärahoja 50 miljoonaa markkaa, eräälle toiselle postille 14 miljoonaa ja erinäisiä muita työaloja varten on varattu useita kymmeniä miljoonia markkoja. Ja olemme ilmoittaneet täällä, että näitä työmäärärahoja tullaan lisäämään ja eduskunnan puoleen kääntymään, jos tarvitaan. Sillä herrat tulevat helmikuussa takaisin, jotenka näitä asioita voidaan järjestää. Mutta ei ole syytä mennä suurempiin summiin tällä hetkellä ennenkuin nähdään, mitenkä asiat järjestyvät. (Vasemmalta: Mistä rahat otetaan?) Niin, mistä rahat otetaan, se on oikea kysymys. Mutta ei niitä ole parempaa tilaisuutta tälläkään hetkellä ottaa. Toivotaan että tarpeet ainakin ovat paremmin selvillä jo ensi vuoden alussa.

Tahtoisin myöskin huomauttaa eräästä mekaanisesta katsantokannasta, mikä täällä esiintyy ja mitä mekaanista katsantokantaa koetetaan sitte sovelluttaa hetken taloudellisiin ja sosialisiin ilmiöihin. Täällä on veivattu samaa kaavaa: jos verot koroitetaan, hinnat nousevat, se rasittaa teollisuutta, se rasittaa maataloutta, metsän hinnat laskevat ja elämä kallistuu. Ei ole yhtään sanottua, että tämä kaava toteutuu. Ei yhtään. Se on n. s. mekaanisen kansantaloudellisen katsantokannan kaava, joka voi toteutua normaalioloissa, jos vissit edellytykset ovat olemassa. Mutta tällaisissa epänormaalisissa oloissa ei ole ehdottomia edellytyksiä tällaiselle „antaa mennä"-mekaaniselle opille. Tulee erinomaisen paljon syrjävaikuttimia, jotka kumoavat näiden lakien toteutumismahdollisuudet. Tämän mekaanisen kaavan toteuttamisen on kumonnut se kansainvälinen monenlainen yhdistyminen, mikä on tapahtunut niin hyvin taloudellisella kuin sosialisella alalla: kartellien, renkaiden, trustien, tuotannon hintayhtymäin y. m. muodossa ja epänormaalisina aikoina tulevat siihen vaikuttamaan monet muut seikat. Kun esimerkiksi koroitetaan jotain tullia, niin sen ei vielä tarvitse merkitä sitä, että asianomaisen tavaran hinta siitä ehdottomasti nousee. Jos hinnat maailmanmarkkinoilla sillä aikaa laskevat, ei se tule vaikuttamaan. Niin onkin tapahtunut kahviin ja myös sokeriin nähden. Tällä hetkellä ei siis voi ehdottomasti sanoa, että veronsiirto tapahtuu kaikissa suhteissa aivan samalla tavalla, niin että on parasta puhua siitä asiasta verrattain varovasti. Minä en tahdo kieltää että yleensä normaalisissa oloissa niin käy, enkä tahdo kieltää sitäkään, että nytkin voi niin käydä, mutta tahdon sanoa, että sen ei tarvitse ehdottomasti niin käydä. Ja ennen kuin tämä siirtymisen sarja saa-

puu erilaisiin tilanteihin, joihin nyt on viitattu, niin siinä on hyvin monta mutkaa. Ei sillä voi niin ehdottomasti todistella.

Täällä on huomautettu, että valtiovarainvaliokunta on ottanut vastaan lähetystöjä ja että hallituksen ministeritkin olisivat kehoittaneet sen puoleen kääntymään. Jo takavuosina on monasti ollut puhetta siitä, että valtiovarainvaliokunta pyrkii muodostumaan toiseksi tai sanottaisiinko kolmanneksi hallitukseksi, kun se tällä tavalla ottaa vastaan lähetystöjä ja määräilee hallituksen selän takana menoista, joista hallitus sitten lopuksi joutuu vastuuseen. Olen ollut aikaisemmin valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajana ja muistan että oli hyvin vaikeata taistella sitä lähetystöjen ja anomusten tulvaa vastaan, mikä valtiovarainvaliokunnalle silloinkin virtasi. Mutta minun täytyy sanoa että se on paha tapa yhtä hyvin kuin on paha tapa, että käytetään kaikenlaisia asiantuntijoita, jotka ovat syrjästä pistetyt ja jotka eivät loppujen lopuksi vastaa yhtään mistään. Minun puoleeni on esim. tänään viimeksi käännytty tullihallituksen puolelta ja sanottu, että on tehty valtiovarainvaliokunnassa muutamia muutoksia ilman että heidän kanssaan on oltu missään kosketuksissa. Nämä muutokset ovat tulleet jostain syrjästä, mutta tullihallitus pitää niitä tulliteknillisesti mahdottomina. Olisi syytä, että tällaista vältettäisiin, koska se johtaa hyvin ikävään sekaannukseen.

Ed. Helo on täällä moittinut, että hallitus itsekin on asettunut yhteyteen valtiovarainvaliokunnan kanssa. Olemme käsittäneet, että hallitus on hiukan toisessa asemassa ja että yhteistyö hallituksen ja valtiovarainvaliokunnan kanssa olisi molemmille erikoistapauksissa hyödyksi. Siinä tarkoituksessa on hallitus kääntynyt valtiovarainvaliokunnan puoleen, vaikka kyllä sain monia kertoja pyytää ennenkuin sinne laskettiin. Mutta minun täytyy sanoa, että minä sain kyllä sanotuksi siellä kaikki mitä minulla sydämelläni oli (Eduskunnasta: Pelolla ja vavistuksella!) ja minä luulen, että siitä oli kokolailla hyötyä. Ainakin tämä menoarvio pieneni muutamilla kymmenillä miljoonilla (Ed. Ryömä: Päinvastoin!), kun asiaa pohdittiin, samoin saatiin muutamia väärinkäsityksiä poistetuksi, niin ettei minusta tällaisiin valituksiin ole syytä. Ei ainakaan hallitus ole tahtonut yhtään herrojen vapaata tahtoa rajoittaa tai painostaa. Ja onhan se vähän nolo tunnustus, jos te todella olisitte antaneet sitä tehdä.

Tahtoisin vielä pari sanaa mainita niistä n. s. menojen supistamisista. Valtiovarainvaliokunta on pannut mietintöönsä loppukaneetin, jossa se sanoo, että on ryhdyttävä ratkaiseviin toimenpiteisiin menojen supistamiseksi ja pääomasäästön lisäämiseksi. Täällä jo itse valtiovarainvaliokunnan taholta huomautettiin, että tämä fraasi on hiukan kulunut ja että sitä on ennenkin käytetty, mutta siitä ei ole ollut mitään tulosta. Kyllä minä hyvin mielelläni otan vastaan tämän huomautuksen. Niin pitäisi tehdä, mutta kuten täällä jo valtiovarainvaliokunnan eräs jäsen lausui, niin valtiovarainvaliokunta itse ei ole jaksanut sitä ottaa huomioon, koska se, niinkuin olen jo huomauttanut, on lisännyt menoja koko paljon useilla kymmenillä miljoonilla. Se on toisessa suhteessa vähentänyt. Mutta koko vähennys on, niinkuin mainitsin ainoastaan 7 miljoonaa. Valtiovarainvaliokunnan aikaansaannos näissä menojensa supistamisissa, lukuunottamatta säästön poispyyhkimistä, on ollut valtiovarainvaliokunnallekin hyvin monimutkainen tehtävä. Hallitus suunnittelee parastaikaa valmistuksia menojen supistamiseen, mutta tahtoisin saada kuitenkin sanotuksi, että se ei ole aivan yksinkertaista, nykyaikainen valtiotalous tavallisesti kasvaa. Niin se on käynyt kaikkialla viime vuosikymmenien kuluessa siitä yksinkertaisesta syystä, että valtion tehtävät, kulttuuritehtävät nykyaikaisessa valtiossa, ovat laajentuneet vuodesta vuoteen. Ja siitä syystä tarvitsee valtio myöskin yhä enemmän menoja, niin että kyllä siihenkään ei kovin suuria toiveita ole kiinnitettävä, että voitaisiin, satoja miljoonia, ilman muuta pyyhkiä pois, sillä mistä ne otettaisiin muista kuin niistä monista apurahoista, joita maatalous nauttii tai niistä monista sosialisista menotarkoituksista mitä sosialinen elämä vaatii j. n. e. Kaikki tapahtuu näiden muiden tarpeiden pienentämisen kustannuksella. Pelkään, että herrat panisivat kovin vastaan, jos niistä hyvin rohkealla kädellä supistuksia tehtäisiin. Täällä sanottiin, että sotilasmenoista voitaisiin supistaa. Jos ennättäisi tulla se aseistariisuminen, tai muut filantroopiset ihanteet toteutuisivat, niin sehän kävisi vallan hyvin päinsä. Mutta minä pelkään,

että sitä saadaan odottaa vielä hyvin kauan. Ja nyt kun nykyinen hallitus ryhtyi tutkimaan niitä varusteita, mitä meidänkin puolustuslaitostamme varten on, niin huomasi se, että ne ovat vallan köykäiset. Ja huomaan, että valtiovarainvaliokunta on tullut samaan tulokseen, koska se on lisännyt entisestään näitä menoja kuitenkin muutamilla kymmenillä miljoonilla markoilla. Niin kauan kuin ihmiset ovat niin pahoja kuin ne ovat, niin ei siitäkään mahdollisuudesta kovinkaan paljoa lähde. Mutta olen valmis toteamaan mielihyvällä sen, että valtiovarainvaliokunta on tätä menojen supistamista jyrkästi tahtonut ja voin vakuuttaa, että hallitus tulee siinä toimimaan kaikkien mahdollisuuksien mukaan. Totean, että vaikka valtiovarainvaliokunnassa onkin ollut hiukan vastahakoisuutta, niin se kuitenkin ehkä vastoin tahtoaan on lähettänyt budjetin takaisin erinomaisen vähillä muutoksilla. Ja siinä minä luulen, että se on tehnyt oikein.

Ed. Korpisaari: Valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja samaten kuin eräät valiokunnan jäsenetkin ovat lausunnoissaan jo selvittäneet, että nyt käsiteltävänä oleva talousarvioehdotus muodollisesti menee tasoihin, mutta että vajausta kuitenkin ensi vuonna syntyy. Epäilyksiä ei myöskään liene siitä, että seuraavan vuoden talousarvioehdotusta ei edes muodollisestikaan saada menemään tasoihin. Me olemme näin ollen tulleet siihen valtiotaloudelliseen kriisiin, jonka tuloa jo on monet vuodet voitu odottaa. Minun nähdäkseni ei nykyinen taloudellinen pula ole tämän kriisin aiheuttama, se on vain yksi verrattain pieni tekijä tämän pulan syntymiseen ja sen vaikutus rajoittunee lähinnä siihen, että pula on tullut muutamia vuosia aikaisemmin kuin se muussa tapauksessa olisi saapunut. Todellinen syyllinen tähän valtiotaloudelliseen pulaan on epäilemättä eduskunta, joka monen vuoden aikana on päättömästi sijoittanut valtionvaroja milloin säätämällä lakeja, jotka pitkiksi ajoiksi ovat sitoneet vuosittain suuria summia, milloin taasen sijoittamalla varsin suuria summia teollisuusyrityksiin ja muuhun sellaiseen. Sanotaan, että eduskunta on kansantahdon kuvastin. Eräissä tapauksissa saattaa tosin epäillä, onko asianlaita niin ollut. Mutta minä uskon kuitenkin, että mikäli kysymys on eduskunnan valtiotaloudellisista edesottamuksista, on se jokseenkin oikein kuvastellut kansan tahtoa. Ed. Lohi on tänään aivan sattuvasti koettanut analysoida, mitenkä meillä laajoissa kansan piireissä käsitys yksilön merkityksestä, yksilön taloudellisesta itsetoiminnasta on alkanut hävitä ja mitenkä kaikissa piireissä vähitellen on totuttu siihen, että valtion kukkaro on pohjaton ja että yksilö ei ilman valtion apua ja turvaa juuri kykene mihinkään. Minä kehittäisin tätä ajatusta vielä vähän pidemmälle, väittämällä, että todellinen syyllinen tähän pulaan, jossa me nyt elämme, on se yksilöllisen yritteliäisyyden ja yksityisen yrittäjähengen halveksuminen, jota meillä on erinäisten aatteellisten virtausten taholta lietsottu jo vuosikymmeniä. Se on herättänyt laajoissa kansankerroksissa sen uskon, että ihmisen ei taloudellisessa toiminnassaan enää itse tarvitse tehdä juuri mitään, vaan valtio pitää huolen kaikesta.

Tämä käsityskanta on valitettavasti yhä edelleenkin kansassa vallalla. Me olemme näinä viikkoina saaneet lehdistä lukea kansankokouksien päätöksistä, joissa vaaditaan jopa miljaardeja valtiolta. Olemme saaneet vastaanottaa lähetystöjä, jotka myös ovat esittäneet suuren suuria vaatimuksia valtion varoista. Ja eduskunnalle jätettyjen aloitteiden ja niiden edustamain rahamääräin summa osoittaa myöskin, että eduskunnassakin vielä tämä kansan psyke varsin voimakkaasti hallitsee.

Minä puolestani katson valtiotaloutemme tulevaisuutta sangen pessimistisesti. Kansan psykea ei niin äkkiä voida muuttaa ja on toivotonta odottaa, että eduskunta vastaisuudessakaan osoittaisi sellaista itsensä hillitsemistä, mitä olosuhteet ehdottomasti vaativat. Minä en näe mitään muuta pelastuksen keinoa pulasta pääsemiseksi, kuin että eduskunta ottaa vakavasti varteen valtiovarainvaliokunnan mietinnön perusteluissa esitetyt kehoitukset, että on ratkaiseviin ja päättäviin toimenpiteisiin ryhdyttävä valtion menojen supistamiseksi. Minä en usko, että eduskunta siihen kykenee, mutta minä uskon ja toivon, että hallitus siihen kykenee.

Minä näen kolme keinoa, joilla nykyisestä olotilasta voidaan ainakin jonkun verran päästä eteenpäin ja valtion raha-asiat jälleen saada vakavalle ja pysyvälle pohjalle. Ensimmäisenä keinona minä suosittelisin

eduskunnan budjettioikeudellisten valtuuksien supistamista osapuilleen siihen määrään, joka Englannin parlamentilla on. Tarkoitan lähinnä silloin mahdollisuuden ottamista eduskunnalta lailla määrätä rahaasia aloitteista. Toisen keinon löytäisin siinä, johon herra rahaministerikin jo viittasi, että kaikki ne lait, joilla vuosiksi on sidottu suuria määriä, kumottaisiin, ja että hallitus tästä mitä pikimmin jättäisi eduskunnalle esityksen. Kolmas, nähdäkseni myös tehokas keino olisi se, että viipymättä ryhdyttäisiin toimenpiteisiin valtion tuotannollisen toiminnan likvidoimiseksi. Meillä on lähemmä miljaardi markkaa sidottu kiinni valtion tuotannollisiin yrityksiin, jotka ensi vuonna ovat korkoa tuottamatta. (Ed. Voionmaa: Rautateistä aloitettaisiin!) Tämä jatkuva suurien pääomien korottomana pitäminen ja kansantalouden varojen sitominen jokseenkin hyödyttömiin yrityksiin ei ole terveen valtiotalouden etujen mukaista. Tällä hetkellä me emme voi asiaa korjata, mutta me voimme tälläkin hetkellä ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin tämän asiaintilan korjaamiseksi sillä tavalla, että kaikki valtion tuotannolliset yritykset, valtion rautateitä lukuunottamatta, muodostetaan osakeyhtiöiksi itsenäisine talouksineen ja että valtio, silloin kun taloudelliset olosuhteet paranevat ja edullisia tarjouksia saadaan, myy nämä yritykset yksityisille. (Ed. Voionmaa: Kyllä alkoholiliikkeellä olisi ostajia!) Tämä suunnitelma aikanaan tulee suuressa määrin helpottamaan vuotuista budjetin järjestelyä ja epäilemättä myöskin nämä tuotannolliset yritykset yksityisten käsissä ja hoidossa tulevat paljon paremmin hoidetuiksi ja voittoakin tuottaviksi.

Suosittelisin näiden ajatusten hiljaista pohtimista herroille edustajille, silloin kun talousarvion yksityiskohtaiseen käsittelyyn tulemme. (Ed. Ryömä: Puoskarilääkkeitä!)

Tämän lisäksi on valtiovarainvaliokunnan budjettiehdotuksessa yksiä ja toisia kohtia, joissa eduskunta hyvinkin voi tehdä tilanteen vaatimia poistoja. Tahtoisin erikoisesti suositella eduskunnalle II vastalauseessa esitettyjä vähennyksiä, 20 milj. markkaa asutusrahastosta. Herra valtiovarainministeri on jo täällä täysin pätevästi osoittanut, että tämä 20 milj. markan lisäys asutusrahastoon on täysin aiheeton. Samaten en voi puolestani katsoa mitään aihetta olevan siihen 7,400,000 markan lisäykseen, jonka valiokunta on tehnyt tie- ja siltarakennustöihin. Tätä lisäystä puolletaan työttömyyskysymyksellä, työttömyyden vastustamisella. Minun nähdäkseni on teiden ja siltain rakentaminen kyllä työtä, mutta se on mahdollisimman epäkäytännöllistä työtä työttömyyden vastustamiseksi. Ensinnäkin siitä syystä, että tämä työ on toimitettava sellaisena vuoden aikana, jolloinka työttömyyttä esiintyy suhteellisesti vähän. Toiseksi nämä työt tavallisesti tehdään sellaisissa osissa maata, jotka eivät ole työttömyyskeskuksia. Ja kolmanneksi, varsinaisen työttömyysapurahan kannalta katsoen, tällaisten töiden teettäminen tulee valtiolle epäedulliseksi. Minun nähdäkseni olisi työttömyyskysymys keskitettävä toisaalle. Huomautin jo eilen puhuessani tulleista, että tuotannon suojaaminen, mahdollisuuksien järjestäminen sille jatkaa toimintaansa ja sitä kehittää on tarkoituksenmukaisin ja paras työttömyyden vastustamiskeino. Luotan siihen, että jos ne tullikoroitukset, jotka eduskunnalle hyväksyttäviksi on esitetty, tulevat ensi vuoden alusta laiksi, nämä koroitukset jo sellaisinaan tulevat huomattavasti vaikuttamaan työtilanteeseen maassa. Tämän lisäksi voidaan käsittääkseni aivan hyvin ottaa harkittavaksi, eikö tuotannollisia laitoksia, ennenkaikkea teollisuuslaitoksia voitaisi sopivasti auttaa, jotta ne voisivat ylläpitää tuotantoansa entisessa laajuudessa ja sen kautta ehkäistä työttömyyden kasvamista ja kehittymistä.

Samanlainen aiheeton lisäys on tehty 12 pääluokan II luvun momenttiin 9, johon valtiovaraivaliokunta on lisännyt 2,010,000 mk. myöskin perustellen sitä samalla motiivilla, nimittäin työttömyyden vastustamisella. Minä en suinkaan tahdo vastustaa sitä, että työttömyyttä koetetaan ehkäistä, minun mielestäni se on valtion tärkeimpiä velvollisuuksia. Mutta valtion taloutta on hoidettava järkevillä perusteilla, ja myös työttömyyttä vastustettava sellaisilla keinoilla ja välineillä, jotka pysyvästi hyödyttävät maan talouselämää. Meidän työttömyysavustuksemme on tähän asti järjestetty etupäässä sellaisilla hätäaputöillä, joiden taloudellinen merkitys myöhempinä aikoina on ollut aivan mitätön ja joiden tuottama hyöty työläisille täysin hetkellistä. On olemassa mahdollisuuksia järjestää työttömyysavustusta sellaisin keinoin, jotka todella luovat py-

syviä taloudellisia arvoja ja lisäksi myös antavat työntekijöillekin jotain muuta kuin hetkellisen paikan ja ansion saannin, jota työttömyystöissä tähän saakka on saatu. Pyytäisin erikoisesti suositella hallitukselle myös tämän työttömyysavustuskysymyksen uudelleen tarkistamista ja järjestämistä sellaisille perusteille, jotka takaisivat näiden työttömyysapurahain mahdollisimman tarkoituksenmukaisen käytön.

Toisessa vastalauseessa ehdotettujen poistojen jälkeen jää ymmärtääkseni ainoastaan joitakin kymmeniä miljooneja vajausta talousarvioon, ja nämä vajaukset voitanee, silloin kuin siirrytään tuloarvion käsittelyyn, sopivilla keinoilla saada täytetyksi.

Ed. Kivioja: Tältä paikalta puhuttiin tänä päivänä talousarvion yhteydessä kansanvallasta. Minäkin kannatan kansanvaltaa ja kansanvaltaisille periaatteille laadittua talousarviota. Mutta sellaista kansanvaltaa, jota tarkoittamani puhuja käytännössä ainakin minun kohdallani on osoittanut, en voi kannattaa. Kannatan sitä, että me täällä jokainen saamme vapaasti lausua mielipiteemme myöskin talousarviosta. Ja sitä ei ole se, kun uudelta edustajalta ennen kuin hän on puhunut hyvää tai pahaa koko talossa, käydään kysymässä: „kuinka kauan edustaja aikoo puhua?" ja sitten lausuntoni jälkeen puheenvuorossa moititaan sitä, että maalaisnäkökohtia tuodaan esille. Tästä kaikesta huolimatta minä en malta olla niitä esille tuomatta vieläkin. Ja minulla on se käsitys, että tässäkin asiassa, vaikka ehkä olen jonkun verran muista edellä, suuri osa kuitenkin tulee perässäni. Te saatte nähdä, olot menevät sinne päin, että ei muu auta. Pian te olette kanssani yhtä mieltä siitä, että mitään raha-asioita ei voida muuten järjestää, ellei ensinnä vahvisteta loppusummaa. Muu ei auta, kun rahaa ei ole, niin ei ole. Maalaisaivoilla ajateltu kanta on se, että leipä ensin, sitten vasta huvitukset, ja siis siihen, mikä on tärkeintä, täytyy olla varat ensin. Teatterien ja kaiken alastomuuden kannattamisen täytyy lakata. (Vasemmalla naurua.) Te nauratte sille nyt, mutta minä uskon, että vuoden perästä jo olette kanssani yhtä mieltä siinä kohdassa, vaikka ette nyt kannata. Ja myös siinä asiassa olosuhteet vievät meidät yhteen, että joutilaisuudesta ei enää kauan kannata maksaa palkkaa. Kun rahaa on vähän — se on vähennyt niin vähäksi, että se on melkein loppunut, sitä ei kohta ole — niin sitä voidaan käyttää vain sellaisiin menoihin, jotka ovat todellisia tarpeita. Heinäsirkkakin laulaa kesän ja näkee nälkää talvella, muurahainen kokoaa kesällä ja se tulee toimeen talvellakin. Se heinäsirkkain kesä alkaa olla nyt jo kohta lopussa tämän maan huvittelijoilta. Eivät auta enää kohta laulut ja tanssit. Nyt on kaikkien ruvettava tekemään tuottavaa työtä. Ken elää tahtoo, sen täytyy taipua tämän säännön alle. (Vasemmalta: Kuuluvatko papit samaan ryhmään?) Hänen täytyy ruveta tekemään työtä ja suosimaan kotimaista, karttamaan ulkomaista. Ei auta enää köyhässä maassa matkia rikkaita. Ja köyhän maan ulkomaiseen edustukseenkin nähden tarvitsee tulla näkösälle tämä kotimainen köyhyys. Sekin luku ja momentti nielee sellaisia huikeita summia, että maalaissilmillä katsellen oikein hirvittää. Ja mitä niistä on apua? Eivät ne ole saaneet meidän voimme hintaa eikä puutavaraimme hintaa pysymään missään tasossa. Tuntuu siltä, että hukkaan menee se, mitä tähänkin kustannetaan. Meidän olisi muistettava ei ainoastaan sitä, että niillä virkailijoilla on palkkaa, mutta meidän on muistettava tätä köyhää kansaa, jolla on leivän nälkä ja jonka lapsilta monessa tapauksessa puuttuu kengät ja vaatteet, niin etteivät voi oppivelvollisuuttaan suorittaa tälläkään hetkellä.

Tältä maalaisaivoilla ajatellen tilanne nykyjään näyttää. Ja minä pidän tarpeellisena, että niillä ajateltaisiin yleisemmin, ja yksinomaan niillä näistä puolin hoidettaisiin valtion raha-asiat. Ja silloin kun sille kannalle tulemme, silloin vahvistetaan ensin loppusumma ja sitten katsotaan, mitä meillä on varaa millekin momentille hajoittaa. Silloin myös katsotaan sitä, että kaikilla on jokapäiväinen ruoka ja vaate. Tällä hetkellä tässä maassa monessa mökissä, pieneläjän asumuksessa, täytyy tulla toimeen tuskin 5,000 markan vuosituloilla, maksaa siitä korot ja verot, puettaa lapset. Toiset huutavat, että heillä on liian vähän palkkaa, ei se riitä ulkomaanmatkoihin, ei se riitä huvituksiin. Eivät ne tule toimeen sadantuhannen palkoilla. Maalaisaivoilla ajatellen tuntuu asia siltä, että ken ei tule toimeen sadantuhannen palkalla, hän ei tule toimeen 150,000 markaan.

Mitä sitten tulee pääomasäästöön, josta

täällä ovat jotkut puhujat puhuneet ja myöskin valtiovarainministeri, niin se on myöskin sellainen asia, että se tarvitsee perinpohjaisemman selvityksen, ennenkuin maalaisaivoilla pääsee käsittämään, mitä se pääomasäästö on, jota meillä muka on. Meillähän on ulkomaille velkaa paljon enemmän kuin se „pääomasäästö" (Ed. Ryömä: On metsiä.) — Ne eivät ole käteiskassaa. — Mitä säästöä se on, kun velkaa on ulkomaille? Minä ymmärrän, jos minä lainaan nyt vaikka siellä nauravalta edustaja Ryömältä tuhat markkaa ja käytän siitä sitten 500 markkaa joihinkin menoihin ja sitten minulla on täällä pussinpohjalla 500 markkaa, niin ei se ole mitään säästöä. Ei se ole säästöä, mikä on toiselta lainattua rahaa, ja kun me olemme ulkomailta lainanneet rahaa ja siitä on jälellä vähän rippeitä, niin mitä säästöä se on, ennenkuin velka on takaisin maksettu!

Ed. Huhtala: Valtiovarainvaliokunnan mietintö hämmästyttää todellakin m. m. siinä suhteessa, kun ajatellaan puolustusmäärärahoja. Valiokunta on aivan ilman muuta mennyt niitä vähentämään. Tämä hämmästys on kahdestakin syystä oikeutettu, nimittäin ensiksikin siitä syystä, että valtiovarainvaliokunnan jäsenille, yhtähyvin kuin meille kaikille muillekin, on tunnettua, kuinka heikko meidän puolustusvoimiemme teknillinen puoli on. Se on niin heikko, ettei sitä uskalla edes täällä julkisesti sanoa. Ja siksi toiseksi me elämme ja olemme aivan kuin tulivuoren kupeella. Onko sanottu, koska se tulivuori purkautuu. Odottaako se, kuten valtiovarainvaliokunnan enemmistö näyttää uskovan, odottaako se siksi, kunnes me olemme valmiit. Ei suinkaan. Tämän tähden on myöskin uskallettua mennä vähentämään puolustusmäärärahoja.

Ja sitäpaitsi: Me tuskailemme talousarvion lukkoonlyömiseksi sen takia, ettemme tahdo millään saada siihen kunnolla vastaavia tuloja. Ja kumminkin meillä olisi ääretömän hyvä tulolähde, tulo-objekti, jos me uskaltaisimme heittää puolueparollit yli laidan, uskaltaisimme käydä kaatamaan kieltolakia. Silloin me saisimme lähes puolen miljaardin markan tulot, joita me voisimme käyttää meidän heikon talousarviomme täydentämiseksi. Ja niin kauan kuin emme tähän uskalla ryhtyä, niinkauan kun puolueparollit estävät meitä siitä, niin niin kauan meidän talousarviomme on ja tulee pysymään heikkona.

Suosittelisin suurelle valiokunnalle puolustusmäärärahoihin nähden hallituksen esitystä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 21,09.

Täysistuntoa jatketaan

kello 21,25.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Puhemies: Eduskunta ryhtyy tulo- ja menoarvioehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Esitellään vakinaisen tulo- ja menoarvion menot.

1 P. l.

Luku I Presidentti, luku II Presidentin kanslia, hyväksytään.

2 P. l.

Luku I Valtiopäiväkustannukset, luku II Valtiontilintarkastajat, luku III Eduskunnan oikeusasiamies, hyväksytään.

3 P. l.

Luku I Valtioneuvosto, luku II Valtioneuvoston kanslia, luku III Valtioneuvoston kanslian ja eräiden ministeriöiden yhteiset menot ja luku IV Oikeuskanslerivirasto, hyväksytään.

4 P. l.

Luku I Tilastollinen päätoimisto, luku II Eduskunnan kirjasto, luku III Viralliset lehdet, luku IV Valtioneuvoston kirjapaino, luku V Valtioneuvoston julkaisuvarasto ja luku VI Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

5 P. l.

Luku I Ulkoasiainministeriö.

Keskustelu:

Ed. Sventorzetski: 5:nnen pääluokan kohdalla tarjoutuu tilaisuus keskustella ulkopolitiikasta yleensä sekä siitä kansainvälisestä tilanteesta, jonka taustaa vastaan tätä ulkopolitiikkaa on eduskunnassa arvosteltava.

Kansainvälinen yhteistoiminta on saanut maailmansodan jälkeen niin pysyväisen luonteen, että sisäpoliitiikka ja ulkopolitiikka, sikäli kun on kysymys samasta valtiosta, ovat saaneet monessa suhteessa paljon homogeenisemman luonteen kuin ennen salaisen diplomatian aikana. Kansanvaltainen parlamentarismi ja demokratia ovat tässä suhteessa olleet pasifistisen ulkopolitiikan tekijänä, jota vastoin diktatuuri vaikuttaa agressiivisen ulkopolitiikan liikuttajana. Meillä eduskunnassa ei valitettavasti sen suurempaa mielenkiintoa kansainväliseen kehitykseen ole koskaan osoitettu. Normaaliaikana eduskunnan tällainen välinpitämättömyys ulkomaiden politiikkaan nähden ei ole tietysti sen vaarallisempi laiminlyönti. Aivan toinen asianlaita on silloin, kuin suurvaltojen kilpailu maailmanmarkkinoista ja vaikutuspiireistä kehittyy sille asteelle, jolloin kansainvälisen oikeuden pohja häviää ja etualalle astuvat ne epämääräiset tekijät, jotka historian kuluessa ovat osoittautuneet sodan edelläkävijöiksi. Suomessa viime aikoina kiinnitettiin koko huomio vain sisäpoliittisiin tekijöihin, paikalliset ilmiöt kiinnostivat yleisön mieltä enemmän kuin poliittinen kehitys suurissa maailmankeskuksissa. Voidakseen oikealla tavalla huolehtia maan eduista ja sen turvallisuudesta täytyy sentään ottaa huomioon myöskin ne tekijät, jotka ovat omiansa vaikuttamaan ulkoapäin pienen valtion asemaan. Sanotun perusteella tahtoisin tuoda esille muutamia ajatuksia siitä tilanteesta, jossa poliittinen maailma nykyään elää.

Sodan seurauksena oli kansainvälisessä elämässä kansainliiton luominen ja sisäpolitiikassa sellaisten uusien hallitusmuotojen hyväksyminen, jotka kansainvaltaisuudessaan ovat sivuuttaneet monen vanhankin parlamenttaarisen maan valtiosäännön. Näin piti tapahtua, koska sodasta kärsivät kansat odottivat ennakkotakeita siitä että vanhaan järjestelmään nojautuva salainen diplomatia ei saisi enää ilman parlamenttaarista ja kansainvälistä kontrollia, suunnitella, valmistella ja provosoida uusia sotia. Oikeudenmukaisuutta ja tasapuolisuutta vailla oleva Versaillesin rauhansopimus ei voinut kuitenkaan niin virallisesti alkaneelle rauhan aikakaudelle ennustaa pitkää ikää. Jo muutama käytännön vuosi osoitti, että yleinen aseistariisumisohjelma muodostui kansainliitolle liian vaikeaksi tehtäväksi ja että voitettujen ja tyytymättömien maiden revanshihalu kiihoittaa näitä maita poistamaan tähänastiset esteet uuden sodan aikaansaamiseksi. Mitkä ovat sitten nämä esteet? Nämä esteet ovat parlamentaarinen kansanvalta ja siitä johtuva ulkopolitiikan kontrolli. Senvuoksi me näemme, miten omalla tavallaan etevän Mussolinin aloitteesta useissa maissa yritettiin kiireen kaupalla levittää uutta ja omintakeista diktatuurioppia. Tämä oli sitä helpompaa, koska kommunismi ja fascismi ovat voineet tässä suhteessa toimia samoilla linjoilla ja tämänluontoista ulkopoliittista yhtymää kuvaa parhaiten tällä hetkellä läheiset suhteet Venäjän ja Italian välillä. Tämä uusi diktatuuriliike perustuu siis sellaiseen lähtökohtaan, joka lepää täysin realipoliittisella pohjalla. Sen ohjelma on hyvin lyhyt: diktatuurin kautta uuteen sotaan. Tällaiseen päämaaliin pyrkivä diktatuurioppi on kuitenkin voinut onnistua etupäässä niissä maissa, joissa kansojen valtiollinen, yhteiskunnallinen ja sivistyksellinen kehitystaso on jäänyt alle sen kulttuurilinjan, joka erottaa vähemmän sivistyneet kansat niiden yläpuolella olevista oikeusvaltioista, joitten käytettävissä on aina ollut ja tulee olemaan suuremmat sekä aineelliset että henkiset resurssit. Jos otamme huomioon, että mainitun kulttuurilinjan alapuolelle jäävät Venäjä, Italia,

Turkki, Bulgaria ja Unkari ja saman linjan yläpuolelle Englanti, Ranska, Amerikan Yhdysvallat, Sveitsi, Skandinavian maat y. m. oikeusvaltiot, niin tulevat kansainväliset voimasuhteet ja mahdolliset uudet sotaliitot riippumaan siitä, saako taantumus ja diktatuuri yliotteen sellaisissa maissa kuin Saksa ja Itävalta, joitten poliittisesta sielusta Europassa nyt on käynnissä suuri taistelu diktatuurisuunnan ja kansanvallan välillä. Jos Saksassa ja Itävallassa säilyy edelleenkin parlamentaarinen kansanvalta, niin on toiveita, että uuden sodan mahdollisuudet tulevat Europassa pienenemään. Jos taas fascistinen tai kommunistinen diktatuuri pääsee sanelemaan näitten maitten ulkopoliittisia menettelytapoja, niin se varmasti vie nämä maat sotilaalliseen liittoon aikaisemmin mainittujen Italian, Venäjän, Unkarin ja muiden tähän sarjaan kuuluvien maiden kanssa, jolloin ihmiskunta, kuten vuonna 1913, joutuu uudelleen maailmansodan kynnykselle. Tämänsuuntainen yhteisrintama on jo syntynyt tai, sanokaamme, ollut selvästi näkyvissä kansainliiton sisäpuolella, m. m. aseitariisumiskomisionin istuntojen aikana, mikä on omiansa lisäämään sitäkin vaaraa, että kansainliitto räjähdytetään ilmaan sisästäpäin mukavan hetken tultua. Silloinhan osoittautuisi oikeaksi se oletamus, että eräät valtiot ovat osallistuneet kansainliiton töihin juuri tällaisessa kansainliittoa vastaan kohdistuvassa salaisessa tarkoituksessa. Koska Suomen kohtalo tällaisen mahdollisen uuden sodan syttyessä tulee suuressa määrin riippumaan sen lähivuosien ulkopolitiikasta, niin olisi mielestäni aivan välttämätöntä, että maamme ulkopolitiikan periaatteellinen suunta olisi mahdollisimman selvä ja virallinen kannanotto kaikissa arkaluontoisissa kysymyksissä mahdollisimman varovainen ja kaukonäköinen. Itsenäisen Suomen virallinen ulkopolitiikka on ollut koko itsenäisyytemme aikana rauhan ja puolueettomuuden politiikkaa. Sen tarkoituksena on toivottavasti nytkin säilyttää ystävälliset ja asialliset suhteet kaikkien valtioiden kanssa. Tästä oikeaan osuneesta suunnasta on nyt vaarallisena murroskautena syytä pitää edelleenkin kiinni. Voidaan varmuudella sanoa, että ainoastaan kansanvaltainen ulkopolitiikka tarjoaa Suomellekin suuremmat takeet siitä, että kansamme onnistuu tulevaisuudessakin karttaa sodan kirot samalla tavalla kuin esim. Skandinavian maat, jotka Suomen kanssa ovat maailmansodan aikana näiltä kiroilta säilyneet.

Herra ulkoministeri! Jos minä mahdollisesti olen esittänyt, mikäli kysymys koskee Suomen ulkopolitiikkaa, sellaisia ajatuksia, jotka nykyisissä oloissa poikkeavat hallituksen virallisesta kannasta, aikaisemmasta kannasta, niin siinä tapauksessa olisi mielenkiintoista saada kuulla, onko ja millaisia muutoksia on Suomen tähänastisessa ulkopolitiikassa tapahtunut. En olisi muuten käyttänyt tätä puheenvuoroa, jollen olisi vakuutettu siitä, että me kuljemme muun Euroopan kanssa kohti vakavia aikoja, jolloin ohimenevien intohimojen ja tunnepolitiikan tilalle pitäisi ainakin ulkopolitiikassa asettaa täysin reaalipoliittinen pohja. (Ed. Pihkala: Puolustuslaitoksen kunto!) Minä kuulin lähimmältä naapuriltani huomautuksen „puolustuslaitoksen kunto''. Mutta kun minä nyt puhun kansainvälisestä politiikasta, joka kehittyy pasifismin merkeissä, niin sallikaa minun jatkaa samassa hengessä loppuun saakka.

Suomen maa-alueen turvallisuus ja sen taloudellinen riippumattomuus ovat niitä kulmakiviä, joita ilman valtiollinen suvereenisuutemme on pysyvää pohjaa vailla. Sota jo sellaisenaan — tämän minä tahdon alleviivata — siis riippumatta sen lopputuloksesta saattaisi tuhota maamme itsenäisen talouden ja vaarantaa pitkäksi ajaksi kansamme itsemääräämisoikeuden monella tärkeällä alalla. Jos sotaa varten tarvitaan, niinkuin sanotaan, rahaa, rahaa, ja vielä rahaa, niin rauhaa varten tarvitaan pieneltä kansalta järkeä, joustavuutta ja vilpitöntä rauhanhalua. En minä epäilekään että semmoinen vilpitön rauhanhalu vallitsee eduskunnassa ja koko Suomen kansassa, ehkä pieniä poikkeuksia lukuunottamatta. Ulkopoliittinen taistelu rauhan puolesta sotaa vastaan olisi siis nykyoloissa, nykyisten konjunktuurien vallitessa samaa kuin sisäpoliittinen taistelu kansanvallan puolesta fascistista ja kommunistista diktatuuria vastaan. Maailmansodassa — sen minä tahdon myös tässä tilaisuudessa alleviivata — joutuivat häviölle keisarilliset diktatuurimaat ja voittajina suoriutuivat Englannin kansa ja kaksi suurta tasavaltaa. Tämä johtui siitä, että diktatuurimaissa syntyi vallankumous huolimatta

huippuun kehitetystä militarismista ja määräankarasta sotakurista. Nyt jolloin virallisesti sota on julistettu rikokseksi ja sellaisena kielletty, käy vielä vaarallisemmaksi niiden valtioiden asema, jotka alkavat uuden revanshi-sodan tai tulevat kiinni sen valmistamisesta tai provosoimisesta. Se pasifistinen propaganda, jota kansainliitto on yli 10 vuoden ajan harjoittanut ja jota kansainliiton jäsenvaltiot eivät tahdo periaatteellisista syistä kansainvälisessä politiikassa vastustaa, on varmastikin vaikuttanut aseistariisumiseen niin voimakkaasti, että se suuressa määrässä voi auttaa Genevessä toimivan aseistariisumiskomitean ja tulevan konferenssin edes jonkun verran siirtämään asian eteenpäin. Tässä pasifistisessa työssä — pyydän huomauttaa kohteliaimmin ed. Riipiselle — oli Suomi aina mukana esittämässä vaatimuksen yleisen rauhan puolesta aseiden supistamisen kautta maalla, merellä ja ilmassa. Sen on tehnyt sekin hallitus, jota ed. Riipinen syyllä pitää omana hallituksenaan. Sellainen on kysymys siitä pasifistisesta propagandasta. Minä en uskalla mennä ed. Riipisen kanssa väittelemään sotilaallisista asioista, minä joutuisin siinä asiassa luultavasti alakynteen, mutta pasifistisesta propagandasta minä tiedän jotain. Tämän lisäselvityksen olen katsonut velvollisuudekseni kohteliaimmin ed. Riipiselle antaa.

Rohkenen siis edellyttää, että eduskunta on edelleenkin tinkimättömän rauhanpolitiikan kannalla ja ettei ainakaan tässä maan yleistä asiaa koskevassa asiassa ole erimielisyyttä enemmistön ja vähemmistön välillä. Jos me sosialidemokraatit oletammekin, että varsinaiseen ulkopolitiikkaan nähden hallituksen kanta lienee ollut jatkuvasti eduskunnan aikaisempien käsitysten mukainen, niin sitä vastoin se seikka, että eräät viimeaikaiset sisäpoliittiset tekijät ovat päässeet vaikuttamaan herra ulkoasiainministerin toimialaan, on laskettava tietysti kielteiselle kontolle. Mutta näitä asioita en halua sekoittaa enää siihen pääasiaan, josta olen puhunut, koska sitäpaitsi olen kuullut, että täällä mainitsematta jääneet eräät spesialiseikat olivat arvostelun alaisena ulkoasiainvaliokunnassa. Katson senvuoksi että keskustelun asian tästä puolesta voivat paremmin ja suuremmalla asiantuntemuksella kuin minä suorittaa tietysti tarpeen vaatiessa ulkoasiainvaliokunnan jäsenet.

Ed. Voionmaa: Herra puhemies! Kun on kysymys varsin suurten varojen, 34 milj. markan osoittamisesta ulkoasiain hallintoon, on luonnollista, että kansanedustajat kysyvät, miten yleensä näitä varoja, niin suuria varoja, on tätä ennen käytetty, millaista on ollut ulkoasiain hallinto näinä aikoina ja millaiset maamme ulkopoliittiset suhteet. Olemme tosin tottuneet jokaisessa valtiopäiväin avajaisissa ja päättäjäisissä kuulemaan vakuutuksia, että maamme suhteet muihin valtioihin ovat rauhalliset ja hyvät. Todellakaan maamme ei ole joutunut sotaan ja tuskinpa pahempiin selkkauksiinkaan muiden maiden kanssa. Kaikki näyttää kulkevan säännöllistä ja hyvää rataansa. Mutta tälläkin alalla tapahtuu lakkaamatta muuttumista ja kehittymistä, jonka hyödylliset tai haitalliset vaikutukset ennemmin tai myöhemmin ilmenevät kaikkien nähtäviksi.

Tällöin ei voi kukaan havainnoitsija olla ikäväkseen toteamatta, että maamme ulkopoliittiset suhteet järjestään kaikkiin naapureihin ovat osoittautuneet viime aikoina kieltämättä huononevaa suuntaa. Eteläisen naapurimme mielialoja Suomea kohtaan ovat eestiläiset sanomalehdet tämän tästäkin tulkinneet. Välit olisivat epäilemättä jo varsin viileät, ellei kummankin maan opiskeleva nuoriso lietsoisi heimoveljeyden lämmintä ahjoa. Mistä huononevat välit tässä niinkuin useimmissa muissakin tapauksissa ovat johtuneet, on tunnettu pitemmittä selvittelyittä. Ne ovat yhteydessä nykyisen yleisen talouspulan kanssa, joka on saattanut valtiot oman taloudellisen etunsa vuoksi menettelemään sellaisella tavalla, jota toiset valtiot pitävät etujensa vastaisena, mutta tämä nähdäkseni ei silti vapauta ulkopolitiikkaa, jolla on oikeat päämäärät, velvollisuudesta ajaa tarpeen tullen vastoin kansallista talouspolitiikkaakin sellaista kansallista ulkopolitiikkaa, joka pyrkii hyvään yhteisymmärrykseen naapurien kanssa ja joka lopuksi on varmaan parasta talouspolitiikkaa nykyaikaisessa mielessä.

Läntisen naapurimaan kanssa ovat vallinneet viileän ikävät suhteet. Syy lienee tässäkin agraarietujen ristiriidan, mutta syitä vanhojen historiallisten veljesmaiden toisistaan luisumiseen on muitakin. Aitosuomalainen liike, jonka luonnollisuutta ja oikeutusta, mikäli sitä elähyttää todellakin rakentava suomalaiskansallinen henki ja mikäli se tahtoo poistaa suomalaisuuden

asemaa vielä haittaavia epäkohtia, minä puolestani olen viimeinen kieltämään, tämä aitosuomalaisuuden liike on kuitenkin aiheettomalla hyökkäilyllään ruotsalaista kulttuuria vastaan pilannut hyviä suhteitamme Ruotsiin. Tällä minä en nyt tahdo väittää, että kaikkien riikinruotsalaisten sanomalehtien ja vielä enemmäkin niiden tällä puolen Pohjanlahden ilmestyväin matkijain provosoiva kirjoitustapa olisi asiaa parantanut. Totean vain tosiasian.

Sitten on tullut Lapuan liike. Ruotsi on vähäisestä väkiluvustaan huolimatta europpalaiselta kannalta katsottuna suuri kulttuurimaa ja suuri oikeusmaa niinkuin se on suuri talousmaakin ja kansanvallan maa. Ei ihmettä, että siellä on mitä laajimmissa piireissä vieroksuen käännytty pois siitä väkivaltaisuuden, laittomuuden, turvattomuuden ja raakalaisuuden järjestelmästä, jolla nyt on yliote Suomessa, toivoaksemme vain ohimenevän ajan kuluessa. Ulkopoliittiset seuraukset alkavat jo näkyä. Kansainliiton viime yleiskokouksen lopussa panivat Skandinavian maiden ja Hollannin ulkoministerit alkuun keskinäisen talouspoliittisen yhteistoiminnan. Tässä seurassa on käsitelty tai aiottu käsitellä suosituimmuuskysymystä, joka kysymys, jos havaintoni ovat oikeat, oli tullut nykytärkeäksi Suomen ja Saksan kauppasopimusneuvotteluissa noudatettujen Skandinavian maissa ja Hollannissa paheksuttujen menetelmien johdosta. Tämä Skandinavian maiden ja Hollannin yhteistoiminta on laajoissa piireissä merkille pantu ja meilläkin merkille pantava oire. Eräs ruotsalainen sosialidemokraattinen sanomalehtimies, joka pitemmän ajan kuluessa on hyvin perehtynyt kansainvälisiin kysymyksiin ja joka hyvin tuntee kansainvälisissä sanomalehtimiespiireissä vallitsevia ajatustapoja, näkee alkaneessa yhteistoiminnassa jo uuden poliittisen suunnan. „Minä varmaankaan, hän lausuu, en paljasta mitään salaisuuksia, kun sanon, että sekä Haagissa että Köpenhaminassa kuin Oslossakin varmasti ollaan suuresti tyytyväisiä, kun nähdään Ruotsin kääntävän huomionsa pois Itämereltä. Suomea pelätään. Pelätään Ruotsin yhteyttä Suomen kanssa. Tältä kannalta katsottuna ei hollantilais-skandinavialaisella kokouksella Veyrierissä Genevéssä kenties ole vähin merkityksensä. Se hajoittaa erään sangen vaarallisen kaksimielisyyden.'' Ja puhuttuaan sitten hiukan tämän asian vaikutuksesta Suomen ruotsalaiseen väestöön, hän jatkaa: „Veyrieristä on tullut pohjoismaiden Thoiry, lausui jossakin tilaisuudessa ulkoministeri Ramel. Jos kansaiset voimat pohjoismaissa kehittyvät tähän henkeen, voi siitä tulla jotakin vielä paljon enemmän.''

Ruotsalaisen sanomalehtimiehen kirjoitelmat eivät tietysti nosta maailmaa saranoiltaan, mutta nekin paljastavat sen tosiasian, että Suomen ja Ruotsin suhteissa olisi parantamisen varaa. Ja kun meillä mielestäni on pantava aivan erikoinen arvo Skandinavialaisen aate-, oikeus- ja muuhun kulttuurimaailmaan kuulumiseen, olisi meillä katsottava, mitä meidän taholta ja erikoisesti ulkoasiain hallintomme kannalta voitaisiin asian hyväksi tehdä.

Vielä silmäys itään päin. Viime lokakuun 14 päivänä oli 10 vuotta kulunut Tarton rauhan allekirjoittamisesta. On olojamme kuvaavaa, että julkisuudessa on tuskin ensinkään muistettu tätä rauhaa, vaikka sen kautta maamme on saanut varsin merkittävän alueen laajennuksen ja kieltämättömiä etuja, puhumattakaan siitä, että tämä rauha on epäilemättä osaltansa tehokkaasti myötävaikuttanut siihen, että naapurisuhteet itäänpäin ovat näiden 10 vuoden kuluessa pysyneet elleivät juuri erinomaisen hyvinä, niin kuitenkin säännöllisinä ja siedettävinä. Tätä kyllä ei ole huolittu muistaa, mutta sensijaan kyllä ovat rauhanneuvottelijat usein saaneet kuulla kunniansa ja nyt viimeksi on aivan säädyttömästi ja mitä halpamaisimmalla tavalla hyökätty tasavallan ensimmäisen, suuresti kunnioitetun presidentin kimppuun siitä, että hän muka olisi ollut valmis luovuttamaan Karjalan Kannaksen alueita Venäjälle, vaikka on todistettu hänen toimineen aivan päinvastaiseen suuntaan.

Mutta minä palaan Tarton rauhankirjaan. Mitään todella vakavia muistutuksia sitä vastaan ei ole voitu esittää. Suomi on tässä rauhassa saanut Petsamon alueen, eikä tätä aluetta ole saatu millään aseellisella valtauksella, vaan vanhan oikeusvaatimuksen perusteella. Paljon on ehditty moittia tätäkin „siirtomaan'' hankkimista, mutta jo alkaa nuotti muuttua, kun Petsamo alkaa yhä enemmän tulla suosituksi matkailijamaaksi ja kun kotimainen suurkalastus on siellä

pääsemässä hyvään alkuun. Kunhan tässä vielä jaksetaan elää kymmenen vuotta, niin varmaan kaikki kilvan kiittävät sitä, että Petsamo tuli maallemme oikealla hetkellä hankituksi. Eikähän liene Itä-Suomen puutavaraliikkeillä ollut moittimista sitäkään Tarton rauhansäännöstä vastaan, että liikenne ja lauttaus rajan yli tai pitkin rajaa kulkevissa vesistöissä on järjestettävä vapaalle ja esteettömälle kannalle.

Tarton rauhassa on säännöksiä, joilla, ikävä kyllä, toistaiseksi ei ole ollut tuskin mitään käytännöllistä merkitystä, mutta joilla siitä huolimatta on suuri periaatteellinen merkitys ja tulevaisuuden arvo. Tarkoitan Itä-Karjalan kansallista itsemääräämisoikeutta, Inkerin suomalaisen väestön kulttuuriautonomiaa ja Itämeren, Suomenlahden ja Laatokan neutralisoimismahdollisuuksia.

Mutta Tarton rauhan päämerkitys on kuitenkin siinä, että se, kaikesta huolimatta, on vakauttanut suhteitamme Venäjään ja vakauttanut myöskin kansainvälistä asemaamme. Suhteessa Venäjään on ollut paljon aaltoilua, paljon pikkuriitoja. Nytkin taas äskeisten valtiollisten vaalien aikana on ollut ikäviä noottien vaihtoja, joissa käytetty kieli toisinaan on muistuttanut enemmän Iivana Julman aikoja kuin 20 vuosisadan diplomaattista tyyliä. Mutta kun tämä rauhanteko, Tarton rauha, kuitenkin on ollut lujana perustuksena suhteillemme, niin voimme jo näiden koeteltujen tosiasiain nojalla toivoa, että tämä rauha aste asteelta, vuosi vuodelta, tulee yhä paremmin toteutetuksi, ja että me saamme siis siltä kohdalta olla tyytyväisiä tähän rauhaan. Että sillä pohjalla on paljon tehtävää ja työtä, sen jokainen, joka vähänkin asioita on seurannut, on valmis myöntämään. Lausun sen toivomuksen, että kaikista ikävistä kokemuksista huolimatta meidän ulkoasiain hallintomme suomalaisella sitkeydellä yhä työskentelisi hyvien naapurisuhteiden edistämiseksi ja rakentamiseksi Venäjän kanssa tehdyn Tarton rauhan sopimuksen nojalla.

Mutta tosiasia nyt kuitenkin on, että meidän maamme on joutunut jonkinlaiseen yksinäiseen asemaan. Tämä yksinäistyminen ja erinäistyminen ei ehkä ole korvaamaton tappio. Kaikkia naapurisuhteita tärkeämpi on varmaan osanottomme siihen kansainväliseen politiikkaan, jonka polttopiste on Geneven kaupungissa. Täällä on kyllä tänäkin iltana eri tahoilta lausuttu väheksymistä ja yliolkaisia sanoja nykyaikaisesta kansainvälisestä politiikasta. Onhan, se on myönnettävä, kansainvälinen ekonoominen konferenssi jälleen hajautunut perin vähäisin tuloksin, ja onhan, kuten olen sanomalehdistä huomannut, sen erinomainen puheenjohtaja työlästyneenä ja kyllästyneenä ilmoittanut luopuvansa koko konferenssin johtamisesta. Eikä myöskään aseistuksen vähentämiskonferenssia valmistava konferenssikaan ole voinut herättää suuria toiveita. Mutta silti eivät rauhaa rakentavat voimat ole lakanneet työskentelemästä. Kun me teemme ikäviä havaintoja ympärillämme, kun me näemme mustia, jopa uhkaaviakin pilviä eurooppalaisen kulttuuripiirin, johon me kuulumme, taivaanrannalla, niin on lohdullista kuitenkin todeta, että sittenkin sivistyskansojen rauhallisen yhteiselämän asia menee eteenpäin, että rakennuskivi liitetään rakennuskiveen näiden valtioiden rauhallisen oikeuspohjaisen yhteiselämän edistämiseksi, niinkuin nytkin koossa oleva eduskunta on voinut jo monesta sille jätetystä hallituksen esityksestä todeta, jotka esitykset osoittavat meidänkin maamme kaikella ahkeruudella olevan mukana tässä työssä. Ja silloin kun tämä rakennus menee eteenpäin, emme ole oikeutetut heittämään suinkaan toivoamme. Me näemme, että periaatteet elävät kuitenkin ja että rauhanvoimat kasvavat. Ja tekeillä on — se on todettava ja siihen täytyy luottaa, koska ei meillä muuta toivontähteä olekaan — moraalinen aseistariisuminen kaikkialla sivistyskansojen joukossa, jotka todella kansanvaltaisina elimistöinä harrastavat rauhaa. Kaikkialla työskennellään aivan muurahaisten ahkeruudella moraalisen aseistariisumisen hyväksi. Yleistä mielipidettä koetetaan kaikkialla suurella vastuuntunnolla ja tarmolla kehittää rauhanystävälliseen suuntaan, juuri päinvastaiseen suuntaan kuin mihin eräät palopuhujat tässä eduskunnassa tänäkin iltana ovat katsoneet sopiviksi esittää. Ja minä lausun suuren tyytyväisyyteni herra ulkoasiainministerille siitä, että hän eilen iltana sai perustetuksi pienen, mutta aatteellisesti suurimerkityksellisen laitoksen tämän moraalisen aseistariisumisen ajamiseksi ja eurooppalaisten kansojen yhteistunnon ja rauhallisen yhteiselämän herättämiseksi, nimittäin Paneurooppalaisen yhdistyksen, joka on ottanut

ohjelmaansa kansainliiton työn tunnetuksi tekemisen ja edistämisen. Lyhyesti sanoen: nyt on ulkopolitiikan kaikkein tärkein tehtävä harjoittaa „ulkopoliittista sisäpolitiikkaa''. Me voimme olla erimieliset nykyisenkin herra ulkoministerin kanssa siitä „sisäpoliittisesta ulkopolitiikasta'', jota tässä Lapuan liikkeen päivinä ja yhteydessä on meidän maamme taholta harjoitettu. Mutta hyvin hartaasti yksimielisiä me varmaan olemme siitä ulkopoliittisesta sisäpolitiikasta, jota täällä nyt on ruvettu harjoittamaan ja jonka ominaisuus on siinä, että se ei voi olla yhtä aikaa kahden herran palvelija eikä kaksimielinen, vaan että se harrastaa moraalista aseistariisumista tahtoo myös uskoa, luottaa ja toivoa kansainväliseen rauhantyöhön, tahtoo saada meidän maamme ottamaan osaa siihen työhön, joka loppujen lopuksi sittenkin on paras turva meidän maallemme ja jolla tavalla me kaikkein parhaiten myöskin minun vakaumukseni mukaan voimme ansaita paikkamme eurooppalaisten kulttuurikansojen joukossa (Hyvä! Hyvä!).

Ulkoasiainministeri Procopé: Herra puhemies! Ed. Kivioja on tänä iltana puolustanut oikeutta puhua vähän laajemmaltikin. Yhdyn tässä suhteessa häneen, niinkuin minä voin monessa muussakin suhteessa häneen yhtyä, semmenkin siinä, mitä hän lausui siitä, että on pantava suu säkkiä myöten. Mutta tässä suhteessa minä tahtoisin jo nyt huomauttaa yhdestä seikasta: liiallinen säästäväisyys erinäisillä aloilla voi olla epäkäytännöllistä. Pantakoon siinä suhteessa merkille, että meidän ulkoasiain hallinnon menoarvio tällä kertaa on varsin pieni ja mitätön. Se ei ole 40 miljoonaa, se on vaan 33 miljoonaa, siis se ei edes vastaa yhtä prosenttia valtion kokonaismenoarviosta. Tämä on tavallaan luullakseni ennätys. Tämä siitä.

Ed. Sventorzetski asetti minulle suoranaisen kysymyksen. En voi kaikissa suhteissa yhtyä siihen, mitä ed. Sventorzetski lausui, semminkään ei mikäli hän teki valtojen kesken jonkinmoisen jaon sivistyksellisessä suhteessa. Tämä jako minun täytyy torjua. Mutta sitä vastoin mikäli koskee meidän ulkopolitiikkaamme, niin minä voisin aivan lyhyesti viitata niihin selostuksiin, mitkä minä useamman kerran olen ulkoasiainvaliokunnassa antanut ja joiden sisältö täydellisesti lyö yhteen sen kanssa, mitä täällä lausuttiin Suomen ulkopolitiikan yleisestä rauhanomaisesta suunnasta.

Ed. Voionmaan lausunnosta panin merkille vain sen osan, missä hän ulkoasiain hallinnon syyksi laski erinäisiä kielteisiä ilmiöitä meidän suhteessamme naapureihimme. Minä tulen myöhemmin palaamaan tähän kysymykseen; tahdon vaan nyt jo huomauttaa, että minä luulisin, että ainakin kaikki ulkoasiainvaliokunnan jäsenet ovat tietoisia ulkoasiain hallinnon pyrkimyksistä poistaa tahi välttää nämä kielteiset ilmiöt semminkin taloudellisella alalla.

Mitä tulee Geneven työhön ja moraalisen aseistariisumisen merkitykseen, niin yhdyn periaatteessa siihen, mitä ed. Voionmaa lausui. Luulen voivani sanoa, että jossain määrin olen koettanut seurata Geneven työtä minuahan on moitittu myöskin siitä, että minä liiaksikin kiinnitän siihen huomiota. — Minä en kuitenkaan uskaltaisi sen kokemuksen perusteella, mikä minulla Genevestä on, tehdä niin pitkälle meneviä johtopäätöksiä meidän puolustusasemaamme nähden, kuin täällä arvoisa edellinen puhuja teki.

Kun kuitenkin on tänä iltana, tietääkseni ensimmäistä kertaa, asetettu eduskunnan täysistunnossa kysymys Suomen ulkopolitiikan yleisistä suuntaviivoista, niin pyydän, herra puhemies, saada vähän laveammalta tätä seikkaa kosketella. Ennenkuin ryhdyn Suomen kansainvälistä asemaa ja politiikkamme suuntaviivoja valaisemaan, tahtoisin kuitenkin ensin esittää muutamia huomautuksia ulkopoliittisista tehtävistä yleensä.

Syvä vakaumukseni nimittäin on, ettei minkään maan ulkopolitiikka voi eikä saakaan olla riippuvainen hetken satunnaisista ilmiöistä, vaan että sen tulee löytää oma pysyväinen uomansa, missä eri linjat ja eri virtaukset voivat yhtyä huolimatta siitä, kuinka valtion johdossa henkilöt vaihtuvat. Kuten kaikki poliittinen toiminta on ulkopolitiikkakin nopeasti vaihtuvien subjektiivisten tekijäin ja pysyväisten tai ainakin hitaammin muuttuvien vaikutteiden vuorovaikutuksen tulos. Ensiksimainittujen, s. o. subjektiivisten ja vaihtelevien tekijäin joukkoon kuuluvat yksityisten henkilöiden, ryhmien ja puolueiden työ ja toiminta, niiden aloitteet, niiden edesottamiset ja pyrkimykset; toisen ryhmän muodostavat ne pysyväisemmät seikat ja objektiiviset olosuhteet, mitkä määräävät jonkun maan kan-

sainvälisen aseman suhteessa toisiin valtoihin ja kansoihin. En tahdo suinkaan edellämainitun ryhmän merkitystä aliarvioida, mutta luulisin kuitenkin, että toinen ryhmä, pysyväiset seikat, ovat ne, jotka yleensä määräävät ja joiden tulee määrätä ulkopolitiikan yleinen suunta. Nämä seikat, nämä vaikuttimet ovat maantieteellistä, historiallista, sivistyksellistä ja taloudellista laatua ja niitä on arvosteltava yhteydessä yleisen kansainvälisen, sanoisinko geopoliittisen, tilanteen kanssa. Eivät nekään ole muuttumattomia, mutta niiden muuttuminen tapahtuu hitaammin, melkein huomaamatta, eivätkä yksityiset voi paljoakaan niihin vaikuttaa. Ne ovat edellytyksiä, joiden suhteen valtiomiesten ja politikkojen täytyy laskea, aina muistaen, että politiikka on „Die Kunst des Möglichen", taito mahdollisuuksia käyttäen saavuttaa määrätty päämäärä. Näiden seikkojen mukaan minun ymmärtääkseni ulkopolitiikka juuri on johdettava. Ei ole mitään alaa, minun ymmärtääkseni joka olisi pidettävä niin hetken tunnelmien vaikutuksesta vapaana kuin ulkopolitiikka. Näitten suhteellisten pysyväisten edellytysten ja maailmassa yleisesti vallitsevan tilanteen vaikutuksesta kiteytyy ulkopolitiikka vähitellen, löytää uomansa ja jatkaa entistä uomaa niinkauan kuin edellytykset pysyvät muuttumattomina. Siten minä myöskin luulisin, että meidän kansamme tietoisuudessa ja vuorovaikutuksessa hallitusten ja eduskunnan välillä vähitellen ulkopolitiikkamme suunta on varmistunut ja kiteytynyt viime vuosikymmenen aikana.

Kun sitten käymme maamme ulkopolitiikan yleistä suuntaa ja sen pääpiirteitä selostamaan, on ensinnä eräs piirre otettava huomioon, nimittäin, että meidän ulkopolitiikkamme täytyy olla sanan parhaimmassa merkityksessä valpas, aktiivinen, vaikkei hyökkäävä eikä agressiivinen. Oli kerran viime vuosisadalla erään valtion ulkoministeri joka lausui, että paras ulkopolitiikka pienelle valtiolle on, ettei sillä ole mitään ulkopolitiikkaa ensinkään. Tätä ohjetta ei yleensä nykypäivinä eikä semminkään Suomen asemassa olevan valtion taholta voida seurata. Passiivisuus ei meille sovi, vaan meidän tulee ajaa valpasta, rauhan ja oikeuden lujittamiseen myötävaikuttavaa ulkopolitiikkaa, jolle tunnusmerkillistä on, että se on vieraasta vaikutuksesta vapaa, suomalainen ulkopolitiikka.

Ulkopolitiikkamme päämäärästä tuskin voidaan olla eri mieltä. Se on yksinkertainen, suuri ja selvä. Se tarkoittaa itsenäisyytemme lujittamista ja valtakuntamme kansainvälisen aseman turvaamista vallitsevien olojen pohjalla ja yhteistoimin muiden kansojen kanssa, jotka pyrkivät nekin rauhan ja oikeusperiaatteitten lujittamiseen kansainvälisissä suhteissa. Tämän ohjeen mukaan on meidän toimittava aina muistaen, että meidän päivinämme ulkopolitiikka mitä laajimmassa määrässä samalla on talouspolitiikkaa, mikä kyllä hyvinkin suuresti vaikeuttaa ulkopolitiikan hoitoa.

Kun sitten ryhdytään Suomen ulkopolitiikan yksityisiä suuntaviivoja tarkastamaan, niin on ilmeistä, että politiikkamme yleiselle luonteelle ensi kädessä on määräävänä ja täytyy olla määräävänä maamme asema länsimaisena, Itämeren ja pohjoismaisena valtiona. Maamme omien etujen mukaan ja niiden rajoissa on meidän tietysti ensi kädessä ylläpidettävä ja kehitettävä vapaa vuorovaikutus ja mahdollisimman läheiset ja hyvät suhteet, ilman liittoja tahi liittoutumisia, meidän läheisimpiin tahi kaukaisempiinkin naapureihimme etelässä ja lännessä, naapureihin, mitkä suuressa määrässä elävät samoissa olosuhteissa kuin me ja joiden asema myös suuresa määrin muistuttaa meidän asemaamme ja mistä molemmat läheisimmät, Eesti ja Ruotsi, etnologisesti ja historiallisesti erikoisseikkojen perusteella ovat meitä niin erityisesti lähellä.

Mitä tulee Skandinavian valtioihin, on meillä niiden kanssa historiallisesti, yhteiskunnalliselta kannalta, taloudellisesti ja sivistyksellisesti varsin runsaasti yhtymäkohtia. Maantieteellisesti Suomen alue kuuluu Fenno-Skandiaan ja koko yleistilanne Pohjolassa on mitä suurimmassa määrässä riippuvainen Suomen asemasta ja sen säilyttämisestä, kun taas meille läheisten ja luottamuksellisten suhteitten ylläpitäminen ja kehittäminen näiden valtojen kanssa, joiden kautta määrätyissä tapauksissa pääasiallisesti yhteytemme länteen voi käydä, on ensiluokkainen, olosuhteista loogillisesti johtuva intressi. Jo kahdeksan vuotta sitten erään keskustahallituksen aikana ministeri Vennolan ollessa Suomen ulkoministerinä ryhtyivät pohjoismaat keskenään tekemään tietääkseni Euroopan' ensimmäiset rajattomat sovintomenettely- ja välitystuomiosopimukset. Tämä on tunnusmerkillistä sille

politiikalle, jolle meidän maamme väliset suhteet rakentuvat. Tältä pohjalta on vuosien kuluessa koetettu jatkaa ja on yhä jatkettava pyrkimällä vapaaseen luottamukselliseen yhteisymmärrykseen, eri aloilla, yhteisymmärrykseen, joka perustuu kunkin valtion erikoisaseman ja kunkin kansan erikoisominaisuuksien ymmärtämiseen ja kunnioittamiseen. Mutta siinäkin suhteessa, ed. Voionmaa, on otettava huomioon esteet, jotka ovat olemassa. Ed. Voionmaa mainitsi Skandinavian maitten ja Hollannin aloitteesta taloudellisella alalla. Sitä on mielenkiinnolla ja tarkkaan meidänkin taholtamme seurattu. Mutta siihen me emme voi yhtyä, koska tämän yhteistoiminnan perusedellytyksenä on, mikäli minä olen ymmärtänyt, ettei mitään tulleja koroiteta. Ja tässä maassa, mikäli minä olen voinut havaita valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä tulliasiassa, ollaan kaikki yksimielisiä siitä, että erinäisissä suhteissa on tulleja koroitettava. Se käy ilmi myöskin sosialidemokraattien vastalauseesta. (Ed. Voionmaa: Ei se ole siinä ainoa asia!) Tässä yhteistoiminnassa, minä luulisin, että se on ainoa asia. Mikäli taas koskee yhteistoimintaa suosituimmuusmääräyksen valaisemiseksi, niin siinä Suomi kyllä on ollut mukana yhdessä Hollannin, Skandinavian ja Baltian maiden kanssa, siis yhdessä kaikkien Pohjois-Euroopan pienempien valtioiden kanssa.

Mikäli taas koskee naapureitamme eteläpuolella Suomenlahtea, niin on ilmeistä ja itsestään selvää, että niillä ja meillä mitä laajimmassa määrin on yhtymäkohtia ja yhteisiä intressejä ja että hyvät suhteet ja läheinen yhteistoiminta on näiden vankalle pohjalle perustettava. Me emme voi olla välinpitämättömiä siitä, mitenkä niiden tilanne kehittyy. Niiden kehitys ja kohtalo kiinnostavat meitä mitä suurimmassa määrin ja vastavuoroisesti kiinnostaa ymmärtääkseni meidän kehityksemme näitä maita. Läheinen, vaikkapa vapaa kosketus on tälläkin linjalla näin ollen luonnollinen. Panen mielihyvällä merkille, että viime vuosien kuluessa sangen tiheitten käyntien ja tapaamisten kautta näiden maiden ja Suomen virallisen ulkopolitiikan johtajat ovat voineet olla kosketuksissa toistensa kanssa, kosketuksessa, mistä luullakseni voi olla enemmän hyötyä kuin aikaisemmista virallisista, mutta välistä jossain määrin tyhjistä ministerikonferensseista. Eri aloilla puhtaasti käytännöllisissä kysymyksissä yhtä hyvin kuin sivistyksellisellä alalla on koetettu suhteita kehittää ja toivon hartaasti, että vuorovaikutus ja yhteistoiminta tälläkin eteläisellä linjalla vapaassa muodossa yhteisten intressien ja luonnollisten edellytysten puitteissa jatkuisi ja kehittyisi. Mutta en minäkään tahdo suinkaan salata, että tällä kertaa Suomen ja Viron välisissä suhteissa kaikki ei ole siten kuin olla pitää. On havaittavissa väärinkäsityksiä ja epäluuloja, joita Suomen ulkopolitiikan johto ensimmäisenä vilpittömästi valittaa. Mutta käsitykseni mukaan — ja minä luulen, että ed. Voionmaa siinä suhteessa on yhtä mieltä minun kanssani — tämä valitettava ilmiö johtuu ennen kaikkea siitä, ettei vielä taloudellisella alalla ole päästy semmoiseen tasapainoon kuin suotavaa olisi. Suomen puolelta on ollut pakko tai on luultu olevan pakko ryhtyä toimenpiteisiin, joita Viro on pitänyt omille eduilleen varsin vahingollisina. Samalla kun valitan näitä kielteisiä ilmiöitä meidän välisissämme suhteissa, en tahdo niitä liioitella. Ja samalla lausun vakaumuksenani, että ne vain ovat tilapäistä ja ohimenevää laatua ja että niistä on päästävä rakentamaan taloudellistakin yhteisymmärrystä selvemmälle ja lujemmalle pohjalle. Ja tahdon tässä yhteydessä mitä jyrkimmin torjua kaikki väitteet, että nämä kielteiset ilmiöt, väärinkäsitykset, jotka ovat olemassa, olisivat johtuneet Suomen ulkopolitiikan muuttuneesta suunnasta. Ulkopolitiikkamme on ja pysyy muuttumatomana, semmoisena kuin se jo monien vuosien, monien hallitusten ja monien ulkoministerien aikana on ollut.

Olen ensi kädessä kosketellut suhteitamme etelään ja länteen ja tahdon vielä lisätä, että vakaumukseni mukaan nämä molemmat linjat eivät suinkaan ole ristiriidassa toistensa kanssa eikä toinen sule pois toista. Tahtoisin jopa lisätä, että meidän ja kaikkien pohjoismaisten valtioitten yhteisten intressien mukaista on koettaa, mikäli luonnolliset edellytykset ovat olemassa, yhdistää yhteistoimintaan nämä molemmat valtioryhmät.

Vain viittaamalla suhteisiimme länteen ja etelään ei kuitenkaan saada selvää ja täydellistä kuvaa meidän kansainvälisestä asemastamme ja meidän ulkopoliittisista pyrkimyksistämme. Myöskin muihin maihin on

meidän kehitettävä suhteitamme ja vuorovaikutusta niiden kanssa, semminkin mikäli koskee valtioita, jotka asemansa puolesta taikka muuten poliittisesti ja taloudellisesti ovat meille erityisen tärkeät. Nykypäivien monipuolisessa ja vaihtelevassa ulkopoliittisessa toiminnassa ja taloudellisten suhteitten muuttuessa nopeammin kuin aikaisemmin on joka hetkellä eri mahdollisuudet ja eri intressit otettava huomioon yleistä rauhanomaista ja hyviä kansainvälisiä suhteita tarkoittavaa linjaamme noudattaen.

Mitä semminkin tulee suureen itäiseen naapuriimme, jonka kanssa 10 vuotta sitten teimme rauhansopimuksen, — rauhansopimuksen, jonka pohjalla oloja on kehitetty — tahdomme tähän naapuriin nähden noudattaa asialliselle pohjalle perustuvaa arvovaltaista politiikkaa sekä ylläpitää ja kehittää hyvää naapuruussopua välttäen turhia välikohtauksia ja väärinkäsityksiä sekä välikohtausten ja väärinkäsitysten aiheita.

Sanomattakin on tämä itsestään selvää ja luonnollista niin hyvin suomalais-venäläisten välien kuin maamme yleisen kansainvälisen aseman kannalta. Tahdon uskoa, että itäinen naapurimme samalla tavoin tahtoo meihin suhtautua, välttäen semmoista, mikä on omiaan hyviä suhteita häiritsemään. Olkoon minun kuitenkin sallittu tässä yhteydessä huomauttaa siitä, että äskenmainitussa suhteessa niinkuin ulkopolitiikassa yleensä on tärkeätä ei vain, että virallisen ulkopolitiikan linjat ovat selvät, vaan myös, että yksityiset pidättäytyvät kaikissa suhteissa semmoisesta, joka on omiaan säännöllisiä suhteita vaikeuttamaan tai häiritsemään, mikä tietenkään ei estä asiallista suhtautumista eri kansainvälisiin ilmiöihin eikä niiden objektiivista arvostelua.

Olen yllä selostanut Suomen suhteita eri valtioihin semmoisena kuin ne vuosien kuluessa minun ymmärtääkseni ovat kehittyneet ja kiteytyneet. Lyhyesti sanottuna tarkoittavat ne itsenäisen suomalaisen, luonteeltaan ehdottomasti rauhanomaisen politiikan ajamista, vapaan vuorovaikutuksen ja läheisten suhteiden kehittämistä vieraisiin valtoihin, semminkin naapureihin lännessä ja etelässä, mutta myös muihin maihin, jotka tavalla tai toisella ovat meille tärkeät. Mutta sitävastoin Suomi ei ole tehnyt liittoja muiden valtojen kanssa, eikä tällä tavoin yhtynyt johonkin määrättyyn valtioryhmään. Olemme tahtoneet semmoisena kuin yleispoliittinen tilanne maailmassa on ollut säilyttää toimintavapautemme, tahdomme ja pyrimme välttämään sekaantumista konflikteihin, jotka eivät koske meitä, samalla kuin tietysti aina olemme valmiit velvollisuuksiemme mukaan täyttämään tehtävämme kansainliiton jäsenenä.

Yhtenä ulkopolitiikan tärkeänä piirteenä on nimittäin vielä suhtautumisemme kansainliittoon ja osanottomme sen työhön. Suomi on alusta alkaen ulkopolitiikkansa yleisen suunnan mukaisesti myötätunnolla suhtautunut kansainliittoajatukseen. On juuri näinä päivinä 10 vuotta kulunut siitä kuin Suomi tuli liiton jäseneksi. Aina siitä saakka on maamme eri tavoin koettanut positiivisesti ottaa osaa sen työhön. Minun asiani ei ole tätä osanottoa arvostella. Tahdon vain lausua muutamia yleisiä huomautuksia kansainliitosta meidän kannaltamme arvosteltuna. Tahtoisin sanoa, että me tässä maassa kyllä olemme täysin selvillä siitä, ettei kansainliitto ole voinut kaikkia niitä toiveita täyttää, mitkä sille sitä perustettaessa asetettiin. Me näemme sen puutteellisuudet, eikä meillä ole liioiteltua käsitystä siitä turvallisuudesta, minkä liitto voi nykyoloissa osavaltioilleen antaa. Mutta siitä huolimatta ainakin minä tunnustan ja olen syvästi vakuutettu, että jo kansainliiton olemasaolo — se seikka, että liitto on olemassa yli 50 sivistysvaltion rauhan ylläpitämiseksi, yksityisten valtioiden turvaamiseksi sekä oikeuden ja oikeudenmukaisuuden voimaansaattamiseksi perustettuna yhtymänä — että jo tämä seikka muodostaa sinänsä suhteellisen takeen kansainvälisissä oloissa. Tahdon luottaa liiton kehitysmahdollisuuksiin ja toivon, että Suomi aina voimainsa mukaan tulee ottamaan osaa pyrkimyksiin, jotka tarkoittavat liiton suurien ihanteiden toteuttamista.

Mutta juuri senvuoksi, ettei liitto vielä ole mikään absoluuttinen vakuus rauhalle eikä yksityisten valtioiden olemassaololle ja huomioonottaen myöskin, mikä meidän politiikkamme yleinen linja muihin valtioihin nähden yleensä on siinä suhteessa, että emme mitään liittoja tee, on meidän pidettävä huoli siitä, että meillä on kansainliiton oikeusjärjestyksen puitteissa semmoinen puolustus, joka vastaa meidän asemamme vaatimuksia ja meidän maamme kantomahdollisuuksia. Tämä on täydelli-

sessä sopusoinnussa ulkopolitiikkamme yleisen rauhanomaisen luonteen kanssa.

Siinä minun vastaukseni esitettyyn kysymykseen. Se on, mitä minä katson Suomen ulkopolitiikan suunnaksi. Se ei ole muuttunut, se jatkuu semmoisena kuin tähän asti, politiikkana, jonka tarkoituksena on ilman minkäänmoisia hyökkääviä tai imperialistisia aikeita lujittaa ja vahvistaa maamme kansainvälistä asemaa eri suhteissa.

Herra puhemies, saisinko jatkaa toiselta lavalta ruotsiksi.

Utrikespolitiken är en resultant av subjektiva och objektiva moment. De förra utgöra det personliga inslaget, partiers, gruppers och enskilda individers insats, de senare bildades av de historiska, geografiska och kulturella faktorerna i förening med det allmänna politiska världsläget. De senare kunna ändras, men böra, så länge de bestå, vara bestämmande för utrikespolitikens riktning. Under deras inflytande söker sig utrikespolitiken en viss bestämd inställning, en viss fåra och följer densamma, så länge dessa förutsättningar förbli oförändrade. Detta tror jag att har skett även hos oss. Jag tror att genom samverkan mellan regeringar och riksdagar så småningom en viss utrikespolitisk linje här har under de gångna tio åren utkristalliserats.

Vår utrikespolitiks syftemål kan det väl knappast vara mer än en mening om, att på de bestående förhållandenas grund och med aktning för andra staters rätt befästa och utveckla vår internationella ställning i olika stycken, under livligt medvetande om att ett lands utrikespolitik i våra dagar i högsta grad är ekonomisk politik.

Gå vi sedan till de linjer, som sammangå i den allmänna riktningen, ville jag först och främst framhålla, att vår politik naturligtvis i första rummet är beroende därav, att vårt land har sitt läge som en västeuropeisk, nordisk och östersjöstat. Det är sålunda naturligt, att vi inom gränserna för vårt lands egna intressen sträva att utveckla och fördjupa en fri kontakt och nära förbindelser, utan förbund eller ententer, med våra grannar i väster och söder, såväl med Skandinavien, med vilket Finland såsom en del av Fenno-Skandia geopolitiskt hör samman och varöver under givna omständigheter vår förbindelseled västerut kan komma att gå, som ock med våra grannar i söder, med vilka vi jämväl i vidsträckt mån hava gemensamma intressen, och vilkas öden och utveckling på det allra närmaste beröra oss. Det är också naturligt, att vi inom de gemensamma intressenas ram försöka förena dessa grupper till samverkan och samarbete. Jag ber att få nämna, att en dylik form av samarbete i höstas i viss mån realiserades, då alla mindre nordiska stater i en båge från Haag till Riga förenades om ett initiativ i Geneve rörande den s. k. mest gynnadenationsklausulen.

Men med angivande av våra förhållanden åt väster och söder är vår utrikespolitik och dess linjer icke uttömd. Även i förhållande till övriga stater måste vi sträva att utveckla möjligast goda förbindelser, särskilt med de stater, vilka på grund av sitt geografiska läge på grund av politiska, kulturella eller andra omständigheter äro av särskild betydelse för oss. Nämnande i detta sammanhang Sovjet-Unionen vill jag betona, att vi i förhållande till detta rike, med vilket vi för tio år sedan slöto fred, hava att följa en saklig och värdig politik, strävande till bevarande och upprätthållande av gott grannelag och undvikande av onödiga konflikter och missförstånd, och att vi från vår sida vänta en liknande linje i Sovjet-Unionen politik gentemot oss.

Finland har icke anslutit sig till någon bestämd statsgrupp eller ingått förbund, men i den principiellt universella sammanslutning av stater, som Folkförbundet utgör, har Finland från första början från det vårt land för tio år sedan blev medlem av förbundet sökt efter förmåga och krafter göra sig gällande.

Jag tror icke, att man i detta land gör sig illusioner om de garantier, Folkförbundet i farostunder kan bjuda en enskild stat, men lika orätt, som det vore att göra sig illusioner i detta avseende, lika orätt vore det att underskatta Folkförbundets betydelse såsom en fredsfrämjande och oroligheter hindrade, rättvisa och billighet befordrande faktor i de internationella relationerna. Må vi komma ihåg att Folkförbundet utgör en sammanslutning av över femtio kulturstater, vilka, såvitt de samarbeta i förbundet, hava sin strävan

inställd på att bevara fred, att utveckla rätt, rättvisa och billighet i de internationella förbindelserna. Det är ett arbete, i vilket vi ur allmän synpunkt och ur synpunkten av vårt lands eget välförstådda intresse böra söka taga del.

Detta är i korta drag min uppfattning av vår utrikespolitik och dess uppgifter till svar på den fråga, som här från vänstern ställdes till mig.

Att förhållandena icke i alla avseenden utvecklats så som utrikespolitikens ledning kunnat önska, det är ett faktum, för vilket denna ledning icke kan göras ansvarig.

Ed. Räisänen: Minä en halua enää paljon kuluttaa eduskunnan aikaa tässä asiassa. On kuitenkin eräs puoli, johonka minä vielä tahtoisin kiinnittää huomiota. Se koskee ulkopoliittista tiedoitusta meidän sisäpoliittisista asioistamme.

Kun n. s. „kansanliike'' alkukesällä ryöpsähti, niin se tietysti aiheutti suurta hälinää myöskin eurooppalaisessa sanomalehdistössä, lähinnä Skandinavian maissa. Tänne tuli ulkomaalaisia sanomalehtimiehiä, nimenomaan juuri Skandinavian maista, suuri liuta. Ne pääsivätkin aivan erinomaisen läheisiin suhteisiin tuon n. s. „kansanliikkeen'' kanssa ja tiedoittivat siitä lehdilleen ulkomailla. Ne tiedoitukset olivat monesti hyvin tarkkoja, ja osoittivat, kuinka intiimissä suhteissa nämä kirjeenvaihtajat olivat tämän „kansanliikkeen'' johdon ja sen läheisten henkilöiden kanssa. Nämä tiedot eivät kuitenkaan voineet olla kovin hyviä ja edullisia meidän valtakunnallemme, Suomen tasavallalle. Oli luonnollista, että virallisen ulkopolitiikan johdon taholta kiinnitettiin asiaan huomiota ja näin minä samoinkuin muutkin että ulkoministerikin antoi asiassa lausuntoja ulkomaalaisille lehdille. Mutta muihinkin toimenpiteisiin ryhtyi ulkopolitiikan johto. Se laadituttí tästä „kansanliikkeestä'' jonkunlaisen selostuksen ulkomaalaisia varten ja tähän tehtävään se kiinnitti tai antoi suoritettavaksi tämän tehtävän miehelle, jonka kynä on kyllä yleensä tunnettu hyvin taitavaksi ja päteväksi, nimittäin professori Lauri Ingmanille, nykyiselle arkkipiispallemme. Tämä teos sitten ilmestyi syksyllä ja sitä lähetettiin ulkomaille lähetystöihin, mutta myöskin täkäläisille sanomalehdille. Sitä tietä minä siitä sain ensimmäisen tiedon. Sanomalehdet kiinnittivät täällä, juuri sosialidemokraattinen lehdistö, tähän kirjaseen huomiota, ja se arvostelu, jonka se sai osakseen, ei suinkaan ollut kiittävä. Mutta eipä siihen ole syytäkään. Kun tätä teosta tarkastelee, niin huomaa, että se on täydellisesti yksipuolinen. Siinä katsellaan tätä „kansanliikettä'' ja esitetään se juhlallisten julkilausumain, ponsien ja juhlapuheiden valossa, niitä lainaten melkein kokonaan. Mutta „kansanliikkeen'' negatiivisista puolista, niistä kielteisistä ilmiöistä, jotka kai siinä ovat olleetkin niitä pääasioita, niistä miltei täydellisesti vaijetaan tai hyvin helläkätisesti liuvutaan niiden ylitse. Käsittää, että kun ulkomaalaisilla lehdistöillä on täällä ollut paikanpäällä omat kirjeenvaihtajansa, jotka ovat, kuten sanottu, olleet hyvin läheisessä yhteydessä tämän Lapuan liikkeen johdon kanssa, että ne tietysti eivät voi paljoakaan antaa tällaiselle opukselle ja sen väitteille arvoa, koska tosiasiat lyövät niitä ankarasti korville.

Sosialidemokraattisessa lehdistössä huomautettiin niistä suurista puutteellisuuksista, siitä yksipuolisuudesta, jota tämä kirjanen merkitsee ja osoittaa, huomautettiin, että siinä ei juuri ollenkaan tai aivan summaarisesti kosketellaan niitä väkivallantöitä, joita Lapuan liikkeen nimessä tehtiin täällä ja joista ulkomaalaiset lehdet sisälsivät sivukaupalla kuvauksia ja selontekoja. Ja tässä kirjassa annetaan sellainen käsitys, niinkuin nämä väkivallan työt olisivat kohdistettu, mikäli niitä on ollenkaan ollut, yksinomaan kommunisteihin. Kuitenkin on tosiasia, että jo heti alussakin tämä „kansanliike'', niinkuin sitä sanotaan, suuntautui, ei ainoastaan kommunisteja, vaan myöskin demokratiaa, kansanvaltaisia puolueita, nimenomaan sosialidemokraattista puoluetta vastaan. Puolueemme toimihenkilöt, sekä puoluetoimitsijat että myöskin kunnallisissa y. m. julkisissa luottamustoimissa olevat, ovat saaneet raskaasti kokea „kansanliikkeen'' suhtautumisen heihin.

Kun tästä professori Lauri Ingmanin kirjasta tuli keskustelua sanomalehdissä, niin kiinnitettiin huomiota erikoisesti siihen, että tässä ei sanallakaan mainita sellaisesta, silloin Europan sanomalehdistössä tavatonta huomiota herättäneestä tapauksesta kuin eduskunnan ensimmäisen varapuhemiehen, pormestari Hakkilan ryöstöstä

ja pahoinpitelystä. Asianomaiselta taholta, kun tahdottiin puolustautua sitten tätä arvostelua vastaan, ilmoitettiin, että siitä ei siinä voinut luonnollisesti mainita, kun kirja on päivätty heinäkuun 16 päivänä ja eduskunnan varapuhemiehen kyyditys tapahtui pari päivää myöhemmin. Niin, kun minä tätä teosta olen tarkastellut, niin olen huomannutkin, että tässä, viimeisellä sivulla, kun hyvin tarkoin katsoo, on tosiaankin tuo päiväys, mutta se ei ole painettu, niinkuin yleensä päiväys painetaan, vaan se on, ainakin tähän kappaleeseen, lyöty leimasimella. Minä en tahdo epäillä, etteikö sittenkin pitäisi paikkaansa, että se on päivätty heinäkuun 16 päivänä, niinkuin tekijä puolustautui. Mutta minä pyydän huomauttaa, että vaikka se olisi tuolloin päivätty, siis 2 päivää ennenkuin tuo törkeä tapaus tapahtui, niin tämän kirjasen kääntäminen ulkomaisille kielille, latominen, korehtuurinluku ja painatus veivät niin paljon aikaa, että se kai joutui julkisuuteen siinä syyskuun lopulla tai syyskuussa. (Ministeri Procopé: Elokuun lopulla.) Syyskuussa se ainakin tuli Suomen Sosialidemokraatin toimitukseen. Mahdollisesti on jo elokuun lopulla ilmestynyt, mutta olisipa siinä sittenkin ollut aikaa vaikka korehtuurissa tehdä tuo tärkeä lisäys.

No niin. Tämä lentokirjanen, joka on useammalle ulkomaiselle kielelle käännetty ja sitä lähetystöjemme välityksellä levitetty ulkomailla, sen pätevyys, joutuu hyvin arveluttavaan valoon kaiken sen jälkeen, mitä nyt n. s. „kansanliikkeestä'' tiedetään. Erikoisesti huomauttaisin tämän kirjan voimakkaista loppuväitteistä, joissa sanotaan, että Suomi on saanut nauttia ulkomaiden sympatioja vuosien varrella ja edelleen nauttii sen johdosta, että se on länsimaisen sivistyksen etuvartio, ja nimenomaan sanotaan Lapuan liikkeen luonteesta, että se tarkoittaa länsimaisen kulttuurin ja uskonnon säilyttämistä sekä isänmaallisen mielenlaadun vahvistamista. Mitenkä ulkomaalaiset arvostelevatkaan väitettä länsimaisen kulttuurin suojaamisesta tämän Lapuan liikkeen avulla, kun kaikki maailman lehdet samanaikaisesti, kun tätä kirjaa yhä edelleenkin levitetään ja on levitetty, ovat julaisseet valtaisia uutisia meidän tasavaltamme entisen presidentin kyydityksestä, ja edelleen, että sen kyydityksen pääjärjestäjä oli armeijan yleisesikunnan päällikkö.

Olen tahtonut tästä huomauttaa tässä keskustelussa, koska minä toivon, että vastaisuudessa, kun tällaista kirjallisuutta toimitetaan ja julaistaan, se laadittaisiin sillä tavalla, että se kestäisi sitten arvostelun, että siinä osoitettaisiin mitalin toinenkin puoli.

Tahtoisin vielä erääseen seikkaan kiinnittää huomiota. Tätä ulkomaista tiedoitustoimintaa on ulkoministeriö harjoittanut muullakin tavalla, esimerkiksi suullisia tietoja levittämällä ja käyttämällä jonkinlaisia, sanoisinko, epävirallisia attasheoita. Tulin kiinnittäneeksi asiaan huomiota, kun sain tietää, että tällaisessa tehtävässä oli käytetty erästä ulkoministeriön näköpiiriin sukeltautunutta rouvasihmistä, joka tiettävästi on ruotsinmaalaista syntyperää ja Ruotsissa kai hän oli tätä toimintaa, tätä valistustyötä sitten harjoittanutkin. Mutta hänen nimensä näkyi myöskin, ainoana naispuolisen osanottajan nimenä, siinä suuressa kyyditsijäin luettelossa, joka julkaistiin sanomalehdissä sen jälkeen, kun tänne, Ostrobotnialle, olivat kyyditsijät kokoontuneet kautta maan. (Ed. Voionmaa: Eikö myös trokarien luettelossa?) Mutta ei ainoastaan tässä yhteydessä tämä nimi näkynyt, vaan sen jälkeen minä huomasin, että tämä ylimääräinen attashea tai hänen nimensä, sukeltautui myös esiin sitten kun pidettiin se viimeinen Lapuan kokous. Siellä hän nimittäin alusti kysymyksen — Suomen ulkopolitiikasta. (Naurua eduskunnassa.) Minä en tiedä, mitenkä laajaperäisesti tässä ruotsinkielisessä alustuksessa — hän tiettävästi puhuukin vain ruotsia — on kosketeltu asioita. Mutta sikäli kun minä nyt voisin arvata, niin minä sanoisin, että kyllä ulkoministerin esitelmä tänä iltana oli varmasti paljon parempi ja pätevämpi.

Minä olen suurella mielenkiinnolla kuunnellut tämän illan keskustelua nimenomaan ulkopoliittisista asioista, koska minä nyt kuulun myös ulkoasiainvaliokuntaan ja erikoisesti olen kuullut sen valistavan esitelmän, jonka ulkoministeri piti, vaikka minä oikeastaan kuulin sen jo toiseen kertaan. Mutta hyvin mielelläni minä kuulin sen vielä nytkin. Ja minä tunnustan, että meidän ulkoministerimme henkilönä, ulkoministerinä, on myös hyvin mukautuvainen. Monessa hallituksessa hän on ollut mukana, hallituksissa, jotka ovat kantaneet eri merkkejä, ja monessa tilanteessakin, nykyjään

tässäkin tilanteessa ja mukautuu tietysti siihenkin. Mutta vaikka minä myönnän tämän ja sanon sen kaikella kunnioituksella ja hyväntahtoisuudella, niin minusta tuntuu, että tämä mukautuvaisuus ehkä nyt on mennyt vähän liian pitkälle, koska ulkoministeriö, josta ulkoministeri vastaa lähinnä, on ruvennut käyttämään yhteisiä attasheoja ulkopoliittisissa asioissa Lapuan liikkeen kanssa. (Eduskunnasta: Kuka ne kustantaa?) Niin, tällä kertaa kyllä on viulut maksanut Suomen valtio, ulkoministeriö, tulkoon lisätyksi. Minä toivoisin, että tällaista ei toiste tapahtuisi, vaan tasavalta pitäisi omat virkamiehensä ulkopolitiikankin alalla ja Lapuan liike omansa. (Naurua.)

Ulkoasiainministeri Procopé: Valitan suuresti, että minun täytyy ed. Räisäsen kärsivällisyyttä vielä väärin käyttää ja toistaa saman esitelmän toisen osan, jonka pidin ulkoasiainvaliokunnassa silloin aivan samoista syistä kuin nyt, nimittäin sen johdosta, että ed. Räisänen siellä ulkoasiainvaliokunnan kokouksessa esitti erinäisiä muistutuksia ja huomautuksia ulkoasiainministerin harjoittaman valistustoiminnan johdosta.

Mitä ensinnäkin professori Lauri Ingmanin lentokirjaseen tulee ja siihen kallisarvoiseen apuun, minkä hän, kirjoittamalla tämän kirjan, on antanut, (Vasemmalta: Lapuanliikkeelle!) niin täytyy minun sanoa, ed. Räisänen, että se yhteistoiminta kyllä, ikävä kyllä nyttemmin on loppu senjälkeen kun tästä niin sanotusta ylimääräisestä attasheasta, joka ei kuitenkaan koskaan ole ollut attasheana ulkoasiainministeriössä, tuli maan arkkipiispaa. Ed. Räisänen sanoi, että tämä kirjanen, on saanut hyvin jyrkän kritiikin osakseen ulkomailla. Minä aivan lyhyesti tahtoisin mainita, että se myös on saanut erinomaisen kiittävän kritiikin, josta minulla on todistuksia, jotka minä voin ed. Räisäselle tarpeen tullen näyttää.

Muuten tämä kirjanen minun ymmärtääkseni on luonteeltaan dokumenttaarinen. Sen tarkoituksena on ennenkaikkea dokumenttien perusteella valaista erästä huomattavaa ilmiötä nykypäivien poliittisessa elämässämme. Näin ollen on aivan luonnollista, että tässä kirjasessa, mikäli koskee sitä ajanjaksoa, jota kirjasessa käsitellään, ei ole erikoisesti eikä laveammin kiinnitetty huomiota kielteisiin tapahtumiin — muuten kyllä tunnettu nimimerkki S. S:ssä ja muutamat muut ovat pitäneet huolen siitä, että kielteiset seikat ovat tulleet myös ulkomailla ilmi. Ja en minä sitä millään tavalla moiti. (Ed. Keto: Ei valtion varoilla, herra ulkoministeri!) Pyydän saada palata siihen vähän myöhemmin.

Loppujen lopuksi niin tahtoisin huomauttaa, että siinä ranskankielisessä kappaleessa, joka minulla on, on päivämäärä 16 päivä heinäkuuta painettuna, mutta pelkään, että saksalaisessa painoksessa on se leimasimella pantu (Vasemmalta: Jaa!). Tämä ei muuta sitä tosiseikkaa, että sinä päivänä kirja on päivätty. (Ed. Hakkila: Milloin se on leimattu leimasimella?) Milloin kirjapainossa on tämä päivämäärä tähän painettu, sitä minä en voi tietää, mutta minä myönnän suoraan, että ulkoasiainministeriö on vastuussa siitä, että tämän kirjasen julkaiseminen viipyi niin kauan kuin se viipyi. Se johtui ylivoimaisista tekijöistä, se johtui siitä, että käännöstöitä ei saatu niin nopeaan suoritettua kuin mitä oli aiottu. Se ei ole tämän kirjan tekijän syy (Vasemmalta: Korehtuurissa olisi voitu.) Huolimatta siitä viipymisestä ymmärtääkseni tämä kirja antaa dokumenttaariselta kannalta hyvin arvokkaan kuvan eräistä ilmiöistä meidän maassamme, joita täytyy ulospäin valaista.

Minä en oikein pääse selville siitä, mitenkä herrojen mielestä tämä ulkoasiainministeriön valistustyö olisi suoritettava. Kai nyt on niin, että jos ulkomailla väitetään sanomalehtikirjoituksissa, että on vaarallista elää Suomessa, että on Suomessa hirvittävä kaaos, että voi tapahtua (Ed. Keto: Eikös ollutkin?) mitä vaan (Vasemmalta: Aivan oikein!) ja kun tämä tapahtui siihen aikaan kun maassa jokapäiväinen elämä kulki tavallista uomaa (Naurua vasemmalta.) — (Vasemmalta: Ei se nytkään vielä ole normaalista!) Kyllä! (Ed. Hakkila: Genevessäkö herra ulkoministeri on ollut?) Niin kyllä sielläkin. (Ed. Hakkila: Niin nähtävästi!) Mutta kyllä myös täällä kotona. Niin, jos näin on, niin kyllä on ulkoministeriön velvollisuus koettaa objektiivisesti (Vasemmalta: Objektiivisesti!) esittää asioita, jotta ulkomailla ei pääsisi maallemme vahingollinen käsitys oloista leviämään. Kun ulkomaalaisille lehdille sähkötetään, että suojeluskunta on mobilisoitu, että rynnäkkö vankiloita vastaan on tapahtumaisillaan, että täällä määrättynä päivänä tulee tapahtu-

maan vallankaappaus, ja kun tämä tieto saapuu meille juuri samaan aikaan, kuin suojeluskuntien edustajisto on lujasti selittänyt olevansa hallituksen takana laillisuuden ylläpitämiseksi ja samana päivänä, kun tuon vallankaappauksen olisi pitänyt tapahtua ja täällä on aivan rauhallista, niin totta kai tulee ulkoasiain hallinnon ryhtyä dementoimaan tällaisia vääriä tietoja (Vasemmalta: Mitä ne olivat? — Ed. Ryömä: Ei sitä kukaan kieltänyt!)

Mutta se seikka, että on koetettu objektiivisesti asioita esittää, tämä ei merkitse sitä, että millään tavoin olisi asetuttu väkivallantekoja tahi väkivaltaisuuksia puolustamaan (Vasemmalta: Vaiettu on!) Ei ole vaiettu. Ei ole vaiettu, vaan niinhyvin ulkoasiainministeriö kuin ne henkilöt, jotka ulkoasiainministeriön puolesta suoraan meidän valtuuttamina ovat puhuneet, ovat selvästi ja suoraan lausuneet paheksumisensa, tuominneet kaikki väkivaltaisuudet ja väkivallan teot. (Vasemmalta: Entä ministeri Talaan haastattelu?). Kyllä! — Minä vastaan tälle viimeiselle puhujalle lyhyeen, jottei aikaa kuluisi. Minä pyydän siinä suhteessa vain ilmoittaa, että minä ulkoasiainvaliokunnassa näytin ministeri Talaan haastattelut ja että minun ymmärtääkseni myöskin ne arvoisat vasemmiston edustajat, jotka ne siellä lukivat, tunnustivat, että niissä ei ollut moittimisen varaa. Minä pyytäisin, että moittijat, vasemmiston puolen moittijat, tahtoisivat tarkistaa ulkoasiainministeriössä ne haastattelut ja ne kirjoitukset, jotka meidän kauttamme ovat menneet ulkomaille, ja myöskin ne lausunnot, mitkä ulkoasiain hallinnon johto on ollut tilaisuudessa ulkomailla, esim. Genevessä, Lapuan liikkeestä antamaan ja ne paheksumiset, mitkä silloin on esiintuotu semminkin juuri niiden kahden kammottavan väkivaltaisuuden johdosta, mitkä täällä edellinen puhuja mainitsi, (Vasemmalta: Eikö muuta kuin kaksi!), — semminkin niiden kahden väkivaltaisuuden — pormestari Hakkilan ryöstön ja sen kammottavan väkivaltaisuuden johdosta, joka kohdistui tasavallan ensimmäiseen korkeasti kunnioitettuun herra presidenttiin.

Minua vähän ihmetyttää, että moite nyt esillä olevassa suhteessa on tullut vain vasemmiston taholta. Olisin odottanut, että tulisi oikeistoltakin, sillä lehdistössä on hyvin voimakkaasti ulkoasiainministeriötä moitittu valistustoiminnasta, myöskin oikeiston taholta. On suoraan sanottu, että Lapuan liikkeen valaisemiseksi ei ulkoasiainministeriö ole tehnyt kerrassaan mitään. Me olemme koettaneet (Ed. Voionmaa: Ne ovat tulleet synnintuntoon!) — me olemme koettaneet mahdollisimman objektiivisesti tilannetta selostaa. Jos on tapahtunut, ettei aina tämä toiminta ole osunut oikeaan, niin se on valitettavaa. Minä luulen, että arv. edellinen puhuja varsin etevänä sanomalehtimiehenä sangen hyvin tuntee, mitenkä tämmöinen vuorovaikutus jonkun viraston ja sanomalehtimiesten välillä tapahtuu. Ei se tapahdu siten, että vain kirjoituksia ulkoasiainministeriössä kirjoitetaan, vaan suuressa määrin se tapahtuu siten, että käytetään, mitä englanniksi sanotaan free lances, vapaita sanomalehtimiesvoimia, jotka itse oman arvostelunsa perusteella kirjoittavat. Niitä ei kylläkään aina, ei ainakaan ulkoasiainministeri, joka muuten ei niitä tavallisesti edes näe, voi kontrolloida.

Ja loppujen lopuksi, niin kyllä minun täytyy sanoa, että merkillistä olisi, jollei tällaisena ajanjaksona, jolloin läpi maan on käynyt suuri ja voimakas virtaus, jonka pohjasävyn, kommunismin vastustamisen, myöskin tietääkseni arv. nimimerkki „Sasu'' on hyväksynyt, jollei tämmöisessä tilaisuudessa, tämmöisena ajanjaksona ulkoasiainministeriön velvollisuus olisi koettaa objektiivisesti selittää oman maan tapahtumat ulkomaiselle yleiselle opinionille. Minä luulen, että jollei sitä olisi tehty, niin voitaisiin täydellä syyllä ulkoasiain hallinnon johtoa moittia.

Loppujen lopuksi pieni huomautus minun mukautuvaisuudestani. Olen kyllä ollut useissa hallituksissa, mutta minä tahdon vain todeta, että näissä hallituksissa on ollut ulkopoliittinen suunta aina sama.

Ed. Pihkala: Koska tässä tänä iltana ulkoasiain käsittelyn yhteydessä on tahdottu ryhtyä harjoittamaan Lapuan liikkeeseen — miten sanoisin — valtiollista pyykinpesua, niin aion hieman vastata niihin syytöksiin, joita täällä on tehty, vaikka en tahdokaan tätä myöhäistä iltahetkeä paljoakaan pitkittää.

Tässä pitäisi pestä valtiollista pyykkiä. Nyt on kumminkin niin hullusti, että se pyykkivesi, jolla meidän olisi tätä pestävä, se on noin 13 vuotta sitten tapahtuneen valtiollisen pyykinpesun jäl-

keen niin likaista, että ei kumminkaan lapualaisia resuja siinä puhtaaksi voida saada. Sosialidemokraattien ulkopolitiikka oli sitä laatua, että minä en tahtoisi mielelläni ruveta lukemaan pykäliä siitä rauhankirjasta, jonka kansanvaltuuskunta aikaansai ja jonka rauhankirjan on tietenkin myöskin kansanvaltuuskunta kokonaisuudessaan hyväksynyt. (Vasemmalta: Puhukaa nyt Lapuan valtuuskunnasta!) Siellä on sellaisia kohtia, joissa todella on Suomen aluetta luovutettu, Inon patterit y. m. sekä myöskin on luovutettu sellaisia servituuttioikeuksia lennätinlinjoilla, joittenka toteutuminen olisi merkinnyt jokseenkin täydellistä Venäjän vallan oikeutta määrätä tämän maan asioista. (Vasemmalta: Kuka se Saksan kanssa teki kauppaa!) Mutta tämähän olisi ollut itse asiassa aivan vähäpätöinen tämäkin rauhankirja, sillä todellisuudessa, sitä ei voine kukaan sosialidemokraatti kieltää, Suomesta olisi tullut osa Neuvosto-Venäjää ja sitä rajaa, joka meillä nyt idässä on, ei olisi tullut olemaan ollenkaan tai ei siinä merkityksessä valtiollisena rajana kuin se nyt on, niin että me olisimme todella siihen samaan sivistysmaailman kuuluneet kaikki, niinkuin sosialidemokraattisen puolueen sotilasohjelma tällä hetkellä lausuu.

Täällä on nyt tahdottu puhua lapualaisten väkivallanteoista. Jos otamme huomioon kumminkin sen seikan, mistä tämä väkivaltaisuus, joka on kansanliikkeessä olemassa, on syntynyt, niin meidän täytyy tätä liikettä ei vain ymmärtää, vaan täytyy antaa sille moraalinen hyväksymisemme. On nimittäin niin, että tässä maassa ovat maanpettäjät saaneet istua esim. puolustusvaliokunnassa, ja nämä samat henkilöt on tuomittu pitkäaikaiseen kuritushuonerangaistukseen sen johdosta. Kommunistinen puolue on aivan julkisesti mitään salaamatta selittänyt ajavansa vieraan valtakunnan asioita meidän valtioelimissämme, eikä tätä meidän valtiovaltamme ole kyennyt estämään. (Ed. Hannula: Asiaan!) Me emme kyenneet täällä säätämään lakeja, jotka olisivat tästä maanpetoksesta tehneet lopun. Nyt on kumminkin meillä olemassa se tosiasia, että tässä eduskunnassa, tahtoisin uskoa, ei ole yhtään kommunistia. (Vasemmalta: Asiaan!) Tämän on kansanliike saanut aikaan, ja se on siksi suuri ansio puoli, että se, mitä tämän kansanliikkeen yhteydessä on tapahtunut (Keskustasta: Asiaan!) sellaista, jota me valitamme, jää varjoon. Me olemme kumminkin tehneet sen, jota 1917 marraskuun punaisen viikon aikana — jos tahdomme siihen verrata näitä asioita jollain tavalla — sen ajan väkivallantekijät eivät tehneet. Kansanliikkeen miehet ovat ilmoittautuneet ja antautuneet oikeuden tuomittavaksi.

P u h e m i e s (koputtaa): Huomautan puhujalle, että tämä ei ole välittömässä yhteydessä ulkoasiainministeriön pääluokan kanssa. (Eduskunnasta: Hyvä, hyvä!)

P u h u j a: Minä tahtoisin viitata tässä herra ulkoministerin lausuntoon siitä, (Vasemmalta: Meni jo pois!) että kansallisen ulkopolitiikan pitää pyrkiä vapautumaan kaikesta vieraasta vaikutusvallasta. (Vasemmalta: Ja siitä, mikä ei kuulu asiaan.) Ja kansanliikkeen pyrkimys on ollut juuri vapauttaa meidän kansamme sen vieraan vallan vaikutuksen alaisuudesta, joka on esim. meidän puolustusvaliokunnassamme ja perustuslakivaliokunnassamme työskennellyt isänmaatamme vastaan.

Täällä ed. Voionmaa valitteli sitä, että Tarton rauhaa on paljon moitittu ehkäpä juuri kansanliikkeenkin miesten taholta. Minä en voi kieltää sitä, että tätä on moitittu, mutta nämä ovat olleet sivuilmiöitä ja siitä ei ole nyt kysymys. — Voimme oikeastaan valittaa kaikkein enin vain sitä, ettei tätäkään rauhaa ole voitu kokonaisuudessaan saada todellisuudeksi. (Ed. Hakkila: Levitetty valheita suoraan sanoen!) Mahdollisesti on levitetty, minä en ole sattunut kuulemaan niitä valheita. Tahtoisin kumminkin torjua sen käsityksen, että tämä Tarton rauhan aikaansaaminen kaikkine niine ansioineen, mitä siinä on saatu, oli ensi sijassa rauhanneuvottelijoitten ansio. Se oli ennen kaikkea kieltämättä sen voimakkaan puolustustahdon ansio, joka meidän kansassamme oli ja joka pystyi tästä maasta poistamaan vieraan vaikutusvallan asevoimalla. Lapuan liike ei esiinny minään militaristisena liikkeenä, niinkuin on ehkä tahdottu väittää tai uskoa. Suomen kansan rauhantahto on siksi suuri, että täällä ei mitenkään sotaseikkailijat menesty. Lapuan liikkeen tarkoituksena on vain luoda positiivinen rauhantahto meidän kansamme keskuudessa, sellainen, joka ilmaantuu lujassa

puolustustahdossa ja puolustuskunnossa. Me kyllä ymmärrämme, että jos meidän puolustusvoimamme riisuttaisiin sillä tavalla kuin sosialidemokraatit ohjelmassaan vaativat, meillä olisi sodan mahdollisuus paljon lähempänä kuin jos puolustuslaitoksemme on hyvässä kunnossa. Sillä on selvää, ettei kansainliitto edes parhaine pyrkimyksineenkään voi meitä tukea eikä auttaa, jos emme itse pysty puolustamaan itseämme. Suomi ei voi ajatella mitään hyökkäyssotaa, sitä ei ajattele mikään kansanliike eikä lapualaiset. Me olemme yhtä rauhan kannalla kuin kaikki muutkin järkevät ihmiset tässä maassa.

Minä en tahdo tässä yhteydessä vastata sen pitemmälle. Minä tahdon vain torjua sen käsityksen, joka on tahdottu ehkä jossakin määrin tässäkin keskustelussa saada aikaan, että lapuanliikkeen ja kansanliikkeen taholla olisi joitakin sellaisia ajatuksia, jotka tahtoisivat muuttaa sitä ulkopolitiikan suuntaa, mikä meidän virallisella ulkopolitiikallamme on ollut. Sitä todistaa m. m. sekin, että ei esiintynyt ainakaan minun tietääkseni edes toivomusta esimerkiksi juuri ulkoministerin muutokseen nähden silloin kuin uusi hallitus asetettiin, vaan päinvastoin toivottiin, että entinen ulkoministeri jäisi paikoilleen jotta sekin olisi todistuksena siitä, ettei mitään suunnan muutosta ole ajateltu eikä suunniteltu.

Ed. Räisänen: Ed. Pihkalalle minä ensiksi pyydän huomauttaa, että minä en hänen esitelmäänsä tässä tilaisuudessa vastaa, mutta sittenkun tulee kysymys työmaaterrorilaista. Sitten minä saanen, puhemiehen luvalla, myöskin saman verran koskettella herra Pihkalan ulkopolitiikkaa.

Ja tämän jälkeen minä rohkenen lausua muutaman sanan herra ulkoministerille. Meillä on ollut aina ulkoministerin kanssa hyvät välit (Naurua eduskunnassa.) ja myöskin, noin persoonallisesti katsoen, hyvät välit ed. Pihkalan kanssa ja minä luulen, että vähän itsekunkin kanssa. Nehän ovatkin asiat, jotka riitelevät eivätkä ihmiset.

Ensinnäkin minä sanon, että minä kovin suurella mielihyvällä panin merkille sen, että ulkoministerissä on kehitys käynyt hyvin ilahduttavasti siihen suuntaan, jota minä jo odottelin „ajan alussa", s. o. silloin, jolloin tämä tasavalta läksi kulkemaan. Silloin hän ei ollut ulkoministerinä, vaan tämän eduskunnan jäsenenä. Minä, kuten sanottu, suurella mielihyvällä panin merkille, että hän nyt niin huomaavaisesti ja osanottoisesti lausui sanansa siitä törkeästä väkivallasta, jonka kohteeksi entinen tasavallan presidenttimme oli tullut. Se on suuri edistysaskel heinäkuun 25 päivästä 1919, jolloin tasavallan presidentti tässä eduskunnassa valittiin (Ministeri Procopé: Minä panin vastalauseen!) ja silloin edustaja Procopé lausui — minä sanon sen vapaasti suomeksi — „että valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n nojalla katson minä olevani velvollinen ilmoittamaan, että minä en mitenkään ole avustanut tätä tapahtunutta vaalia. Kantakoot siitä edesvastuun ne, jotka luulevat jonkun paremmin kuin valkoinen kenraali voivan edustaa valkoista Suomea". Niin silloin. Ja minä sanon, että se on suuri edistysaskel.

Mitä sitten kommunismin vastustamiseen tulee, josta ulkoministeri huomautti, että minäkin olen sitä harjoittanut, niin minä myönnän, että 12 pitkää vuotta olen sitä tehnyt ja toivan voivani tehdä sitä edelleenkin. Mutta minä sanon, että kommunismin vastustaminen, jota n. s. Lapuan liike on harjoittanut, on sellaista, että se ei vastaa tarkoitustaan, se on sellaista, että sen avulla ja sitä käyttämällä menee ei ainoastaan kommunismi, vaan koko tasavalta. Mehän tiedämme nykyisen taloudellisen tilanteen, siitä on rahaministeri antanut täällä useampaan otteeseen kuvauksia. Ei ole ketään, joka ei tietäisi että tuo n. s. „kansanliike" on sangen suuressa määrässä nykytilanteeseen syyllinen.

Ulkoministeri sanoi, että tämä kirja, jota minä arvostelin, on dokumenttaarinen esitys. Hän tarkoitti tällä tietysti sitä, että tässä on koottu nyt ne asiakirjat, perustavat asiakirjat, mitkä Lapuan liikkeestä löytyvät, ja joita ennenkin on jukisuudessa ollut. Aivan, mutta nehän eivät sisällä Lapuan liikkeestä totuutta, vaan sen, mikä niissä on. Liikkeen poseeraava esiintyminen kommunismia vastaan ei ole siinä oleellisinta, vaan se, että se on hyökännyt kansanvaltaista yhteiskuntaa vastaan. Ainakin viimeaikainen kehitys on sen täydellisesti näyttänyt. Jos ulkoministeri olisi ollut mukana eilen keskustelussa, jossa esiintyi rahaministeri, niin hän ei olisi tuollaista väitettä tehnyt tietäessään näiden Lapuan liikkeen dokumenttien arvon. Rahaministerihän ei-

len sanoi, tosin väärässä paikassa, mutta nyt minä sanon oikeassa paikassa, „ettei pidä luottaa ihan kaikkeen mitä on painettuna''. Se pitää erikoisesti paikkansa näihin „kansanliikkeen'' dokumentteihin.

Minä en halua enää viivyttää eduskunnan aikaa. Minä olen tehnyt huomautukseni, arvostellut virallisen ulkopolitiikkamme erästä kohtaa ja minä toivon, että siinä suhteessa tapahtuu parannus.

Ed. Paavolainen: Asialle olisi varmaankin ollut edullisempaa, jos ed. Räisänen ensimmäisessä puheenvuorossaan olisi täällä kertonut, mitä ulkoasiainvaliokunnassa kävi selville silloin kun siellä, muistaakseni noin neljä tuntia, keskusteltiin ulkopolitiikkamme toimenpiteistä propagandan tekemiseksi ulkomailla. Kun hän on unohtanut tämän „mitalin toisen puolen'', niin pyydän vain lyhyesti huomauttaa, että ulkoasiainvaliokunta saattoi tyydytyksellä panna merkille sen seikan, että hallitus on antanut objektiisivia tietoja meidän maamme sisäpoliittisista tapauksista viime kesän aikana. Tunnettua on, että ulkomailla oli levitetty aivan perättömiä, meidän maamme asemaa suuresti loukkaavia, kerrassaan pöyristyttäviä tietoja. Jokaisen hallituksen velvollisuus on tällaisissa tapauksissa antaa oikeita tietoja ulkomaille. Oltakoon sisäpoliittisista kysymyksistä mitä mieltä tahansa, täytyy voida vaatia, että ulospäin kaikki esiintyvät sillä tavoin kuin valtakunnan arvo vaatii. Hallitus on tässä tietojen levittämisessä toiminut maan etujen ja valtakunnan arvon mukaisesti. Se oli lopputulos siitä keskustelusta, joka ulkoasiainvaliokunnassa suoritettiin.

Ed. Voionmaa: Kun herra ulkoasiainministeri mainitsi, että Suomen ulkopolitiikka vaihtelevien hallitusten aikana, joita hallituksia hän on palvellut, on ollut pääpiirteissään muuttumatonta, niin minä mielihyvällä panen tämän merkille, toteden samalla sen, minkä herra ulkoasiainministerikin totesi, että koko Suomen itsenäisyyden ajan meidän ulkopolitiikkamme suurin piirtein, eräistä toisarvoisista erimielisyyksistä huolimatta, joita aina suurissa asioissa ilmenee, on ollut yksimielinen meidän maamme rauhanomaisessa ulkopolitiikassa, ja toivon minä, että se edelleen jatkuu samaan suuntaan. Meidän maallamme rauhaarakastavana tasavaltana ei voikaan olla muuta kuin yksi ja jakamaton ulkopolitiikka.

Ed. Kivioja: Tämän pääluokan loppusumma on melkein 34 miljoonaa markkaa. Mutta ennenkuin viimeinen vasaranlyönti on lyöty, niin se uskoni mukaan kohoaa yli 34 miljoonan markan, mitä minä en omasta puolestani soisi, pikemminkin vähennystä. Mutta minä en ole päässyt varmuuteen — vaikka olen hartaasti sitä yrittänyt illan kuluessa varsinkin ulkoministerin puheita kuullessani — en ole päässyt varmuuteen siitä, että tämä summa täten käytettynä tulee mahdollisimman hyvin käytetyksi tämän kansan eduksi.

Ulkoasiainministeri: Procopé: Viimeisen puhujan lausunnon johdosta pyydän vain saada huomauttaa, että ulkoasiainministeriön menoarvio on vähentynyt verrattuna tämän vuoden menoarvioon. Voiko mikään muu ministeriö osoittaa semmoista vähentymistä? Sitten minä tahtoisin ed. Räisäsen lausunnon johdosta sanoa, että minä en aio jatkaa tätä Ingmanin kirjan arvostelua, ensinnäkin koska minä tiedän, että ed. Räisänen on paljon sukkelampi kuin minä (Ed. Sergelius: Se on totta!) ja toiseksi, koska kirjanen on semmoinen, että se puhuu omasta puolestaan. Minä vain voin suositella herroille eduskunnan jäsenille, että te itse lukisitte sen kirjan, niin saisitte nähdä ja arvostella (Ed. Ståhlberg: Emme ole saaneet.). Tulen mielihyvin lähettämään kaikille edustajille.

Mitä sitten minun kehitykseeni kymmenen vuoden aikana tulee, niin minä en nyt tahtoisi siitä keskustella. En tahdo myöskään — kuinka houkuttelevaa se olisikin — asettaa vastattavaksi kysymystä, mikä on enimmän kehittynyt ja muuttunut, minäkö, olosuhteet vaiko ed. Räisänen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Luku I Ulkoasiainministeriö, hyväksytään.

Luku II Vakinainen edustus ulkomailla.

Keskustelu:

Ed. Saarinen: Esilläolevan luvun 10 momentin kohdalla on hallitus esityksensä perusteluissa lausunut seuraavaa: „Momentin määrärahasta, joka nykyjään on 1 miljoonaa markkaa, suoritetaan kaikki sekä ulkoasiainministeriön että ulkomaisen edustajistomme valistustoiminnasta johtuvat menot. Siihen nähden, että yleistä toimintaa maamme tunnetuksi tekemiseksi ulkomailla olisi ehdottomasti laajennettava ja kun välttämättä tarvitaan lisää varoja tehokkaampaan valistustoimintaan naapurivaltioissa sekä eräissä muissa meille erikoisen tärkeissä maissa, ehdotetaan momentti koroitettavaksi 150,000 markalla j. n. e.'' Valiokunta tällä kohdalla lausuu perusteluissa: „Valiokunta on säästäväisyyssyistä menoarviosta poistanut tälle kohdalle ehdotetun lisäyksen 150,000 markkaa.'' Senjälkeen kuin valtiovarainvaliokunnan mietintö asiallisesti jo oli valmis, on minulla ollut tilaisuus saada tässä kohdassa perusteellisempia tietoja, joiden perusteella olen tullut siitä vakuutetuksi, että hallituksen ehdotus kyseessä olevaan momenttiin nähden on täysin oikeutettu, jonka takia minä ehdotankin, että hallituksen esitys tämän 10 momentin kohdalla hyväksyttäisiin.

Ed. Lohi: Minä pyydän kannattaa tehtyä ehdotusta. Minä olen myöskin ollut tilaisuudessa tutustumaan kaikkiin niihin tarpeisiin, joihin tätä määrärahaa käytetään, ja olen tullut vakuutetuksi, että hallituksen esitys on tässä tarkoituksenmukainen.

Ed. von Frenckell: Även jag ber att få understöda det gjorda förslaget så mycket mer som jag är övertygad om att regeringen väl kommer att behöva ett dylikt anslag för upplysningsverksamheten i utlandet.

Ulkoasiainministeri Procopé: Mietinnössä on kyllä ensimmäisen luvun alla eräs muistutus, joka koskee Varsovan lähettilään matkoja Prahaan ja oleskelua siellä. Minun ymmärtääkseni kumminkin tämä kohdistuu toiseen lukuun ja sen matkustusmomenttiin. Sentähden pyydän tässä yhteydessä lyhyesti saada huomauttaa seuraavaa.

Varsovan lähettiläs on akkreditoitu myöskin Prahassa. Hän on ollut tämän vuoden aikana kaikkiaan 63 päivää Prahassa. Minun ymmärtääkseni tätä ei voida pitää liioiteltuna.

Mitä sitten tulee määrärahaan, 5 Pl. II luku 10 momentti, niin tahdon vain lyhyesti sanoa, että tämän määrärahan koroittaminen sillä tavoin kuin täällä ed. Saarinen on ehdottanut, on ehdottomasti välttämätön. Minä en tahdo eduskunnan aikaa kuluttaa selittämällä yksityiskohtaisesti minkätähden niin on. Tahdon vain huomauttaa, että tätä määrärahaa, tätä valistusmäärärahaa, ei suinkaan käytetä yksinomaan poliittista propagandaa varten. Sanoisin, että vain pieni murto-osa siitä menee varsinaiseen senlaatuiseen propagandaan, joku prosentti, tällä määrärahalla kustannetaan sitä vastoin valitustoimintaa yleensä sivistyksellisellä, osaksi taloudellisella ja muilla aloilla. Meillä ei ole muiden ministeriöiden budjetissa mitään vastaavia määrärahoja tähän tarkoitukseen, vaan kaikki on maksettava tästä. Se on lähinnä verrattava jonkun suuren liikkeen propagandakustannuksiin. Missä se liike on, joka propagandakustannuksissa voi tulla toimeen määrällä, joka on vajaa neljännes promilleä siitä, mitä kokonaiskustannukset ovat.

Minä olen valtiovarainvaliokunnan arvoisille jäsenille yksityiskohtaisesti selittänyt minkätähden tämä koroitus on tarpeen. Voin siihen vielä lisätä, että kokemus on osoittanut, että englanninkielinen teos Suomesta täytyy saada julaistuksi. Jos me tahdomme parantaa meidän arvovaltaamme myöskin taloudellisessa suhteessa, niin on epäilemättä tärkeätä, että ulkomailla levitetään tietoja meistä, sillä hyvin vähän Suomea tunnetaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Saarinen ed. Lohen kannattamana ehdottanut, että II luvun 10 momentti hyväksyttäisiin 1,150,000 markaksi, kuten hallituksen esityksessä ehdotetaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Saarisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Saarisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 77 jaa- ja 104 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 16.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Saarisen ehdotuksen.

Luku III Tilapäinen edustus ulkomailla, hyväksytään.

Luku IV Erinäiset määrärahat.

Keskustelu:

Ed. Komu: Tämän luvun 6 momentilla on apuraha Osakeyhtiö Suomen Tietotoimistolle, määrältänsä 160,000 mk. Minä en tiedä, jos tuo määräraha on ensiksikään tarpeellinen tuolle laitokselle ja toiseksi, en ole siitä lainkaan perillä, jos tuo avustusmääräraha on tarpeellinen, miksi sen juuri täytyy ulkoasiainministeriön pääluokassa kulkea. Oletan, että Suomen Tietotoimistolle tahdotaan tällä tavalla ehkä palkita se tiedoitustoiminta, jota ulkoministeriö tuon tietotoimiston välityksellä ulkomaille tekee.

Nyt kuitenkin on asianlaita niin, että S. Tietotoimisto on sangen yleisesti käytetty eri puolueiden lehtien taholta tiedoitusvälineenä myöskin kotimaisiin uutisiin nähden. Tämä kesä on kuitenkin osoittanut — etenkin sen sanomalehtimiehet ovat tulleet tuntemaan —, että Tietotoimiston uutiset maamme sisäpoliittisiin tapahtumiin nähden ovat olleet sangen puolueellisia. Jos tuota ulkomaista tiedoitustoimintaa myöskin samalla tavalla on harjoitettu, niin kyllä prof. Ingman saa monta kirjaa kirjoittaa ja niin yksipuolista kuin tuo äskeisessä keskustelussa mainittukin, ennenkuin sellainen ulkomainen tiedoitustoiminta yksipuolisuudessa vetää vertoja sille tiedoitustoiminnalle, mitä Suomen Tietotoimisto kotimaassa on tehnyt. Minä en tässä yhteydessä kuitenkaan käy tekemään ehdotusta tuon avustusmäärärahan poistamiseksi. Mutta lausun vakavasti sen toivomuksen, etenkin sosialidemokraattisten sanomalehtimiesten puolesta, että Tietotoimisto harjoittaisi ainakin kotimaiseen tiedoitukseen nähden tarkempaa puolueettomuutta kuin mitä tänä kesänä esim. on tapahtunut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Luku hyväksytään.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5), 6) ja 7) asia.

---

8) Suomen ja Rumanian välisen kauppasopimuksen hyväksymistä

koskeva hallituksen esitys n:o 56 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

9) Suomen ja Islannin kesken riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymistä

koskeva hallituksen esitys n:o 57 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

10) Eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamista rahamenoiksi

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; ja

11) Kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamista yliopistoon

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laaditty sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5.

Puhemies: Seuraava eduskunnan istunto on huomenna kello 19.

Eduskunnan istunto lopetetaan kello 23,50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

25. Keskiviikkona 10 p. joulukuuta 1930

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

1) Eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali 585

Ensimmäinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi kirkollisiin tarkoituksiin viljassa määrättyjen valtionmenojen muuntamisesta rahamenoiksi 586
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 21.

Ainoa käsittely:

3) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.
4) Ehdotus kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamisesta yliopistoon .... —
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 31.

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6 suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahain hoitoa koskevien kertomusten johdosta 618

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Oksanen, Tanner ja Virkkunen.

Ilmoitusasia:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa puhemiesneuvoston puoltavan lausunnon mukaisesti yhteiskunnallisten tehtävien takia huomiseksi päiväksi ed. Luostarinen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali.

Puhemies: Nyt on toimitettava eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali. Huomautan työjärjestyksen 45 §:n 2 momentin määräyksestä, että vaalit toimitetaan umpilipuin, joissa on oleva ainoastaan valittavan nimi ja tarpeen mukaan ammatti niin selvästi ilmaistuina, ettei epäilystä henkilöstä, jota on tarkoitettu, voi syntyä. Äänestyslippu, joka sisältää enemmän tai vähemmän kuin täten on määrätty, on hylättävä.

Avustajiksi ääntenlaskussa pyydän edustajat Bryggarin, Jatkolan, Kiviojan ja Soljan.

Vaali toimitetaan.

Äänestyksessä saavat entinen hovioikeudenpresidentti Frans Hugo Lilius 124 ääntä, lakitieteen kandidaatti Mikko Erich 61 ääntä ja pormestari Väinö Hakkila 1 äänen; yksi äänestyslippu hylätään senvuoksi, että se on ollut avoinna. Sitäpaitsi on annettu 2 tyhjää lippua.

Puhemies: Koska hovioikeudenpresidentti Lilius on tässä äänestyksessä saanut ehdottoman ääntenenemmistön, on hänet valittu eduskunnan oikeusasiamieheksi vuodeksi 1931.

Nyt toimitetaan eduskunnan oikeusasiamiehen varamiehen vaali. Avustajiksi äänten laskemisessa pyydän edustajat Fagerholmin, Hirvensalon, Korpisaaren ja Österholmin.

Vaali toimitetaan.

Äänestyksessä saavat lakitieteenkandidaatti varatuomari Esko Hakkila 107 ääntä, lakitieteenkandidaatti Mikko Erich 62 ääntä, kihlakunnantuomari Gunnar Sahlstein 8 ääntä, vapaaherra von Born 3 ääntä ja pormestari Väinö Hakkila 2 ääntä. Sitäpaitsi annetaan 2 tyhjää vaalilippua. Yksi vaalilippu hylätään sen vuoksi, että siitä ei käy selville, ketä henkilöä on tarkoitettu. Lippu sisältää nimittäin nimen Hakkila, S. K.

Puhemies: Koska lakitieteenkandidaatti Hakkila on saanut ehdottoman ääntenenemmistön, on hänet valittu eduskunnan oikeusasiamiehen varamieheksi vuodeksi 1931.

Eduskunta päättänee saattaa nyt toimitettujen vaalien tulokset hallituksen tietoon.

Hyväksytään.

2) Ehdotus laiksi kirkollisiin tarkoituksiin viljassa määrättyjen valtion menojen muuntamisesta rahamenoiksi.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 21, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelu:

Ed. Seppälä: Katsoen siihen, että eduskunta jo vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä hyväksyi lain verohintataksojen lakkauttamisesta sekä niihin sisältyvien hintojen perusteella suoritettavien valtion menojen vakauttamisesta, pidän puolestani luonnollisena että tämän suuntaista lainsäädäntöä edelleen jatketaan. Mutta kun papiston palkkaus edelleen perustuu yli 200 vuotta vanhoihin asetuksiin, jotka ovat näin ollen perustuslain luontoisia, olisi mielestäni vastaisuudessa saatava tähän sellainen muutos, että näitä ei tarvitsisi tässä järjestyksessä käsitellä. Sen vuoksi suosittelen suurelle valiokunnalle huomioon otettavaksi valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyä vastalausetta, jossa esitetään, että lakiin otettaisiin kolmas pykälä, jolla kumottaisiin nämä oikeudet ja vastaisuudessa voitaisiin asia käsitellä yksinkertaisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Ed. Niukkanen: Siihen nähden, että laki verohintataksojen lakkauttamisesta astuu voimaan 1 päivänä tammikuuta 1931, olisi syytä, että tämäkin laki käsiteltäisiin kiireellisenä, niin että se saataisiin voimaan samana päivänä. Minä suosittelisin siis suurelle valiokunnalle, että se tekisi sellaisen ehdotuksen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi, asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:ot 1—71 esitellään ainoaan käsittelyyn.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Viime istunnossa käsiteltiin viisi ensimmäistä pääluokkaa.

6 P. l.

Luku I Sakkorahat.

Keskustelu:

Ed. E r i c h: Herra puhemies! — Aivan yleisesti on jo kauan aikaa Suomen oikeudenhoitoa moitittu liiallisesta kirjallisuudesta ja välittömyyden puutteesta, hitaudesta ja muodollisuudesta. Sen pahempi on näissä moitteissa varsin paljon perää. Tahtomatta lähemmin kajota ensinmainittuun huomautukseen, pyydän vain muutamalla sanalla kosketella molempia viimeksi mainittuja.

On tunnettu tosiseikka, että pienemmätkin riitajutut ja rikosjutut saattavat meillä kestää ennen lopullista ratkaisua erinomaisen kauan. On aivan yleistä, että haasteen vastaajalle tiedoksi antamisen ja jutun lopullisen ratkaisun välillä korkeimmassa oikeudessa, jos nimittäin asia läpikäy kaikki oikeusasteet, saattaa kulua kolme, neljä jopa kokonaista viisi vuotta. On selvää, että yleinen oikeusturvallisuus tästä erittäin huomattavasti kärsii. Monta kertaa voi käydä sillä tavalla, että jos kantaja lopulta voittaakin kanteensa ylemmässä asteessa, niin vastaaja, ellei kantaja ole älynnyt turvautua sellaisiin suojakeinoihin, joita esim. ulosottolaki hänelle tässä suhteessa oikeuksiensa säilyttämiseksi voi tarjota, on tuolla väliajalla ehtinyt tehdä itsensä köyhäksi sijoittamalla varallisuutensa ulkomaille, taikka jollakin muulla tavalla menetellä niin, että lopullinen voitto itse asiassa ei koidu kantajalle miksikään voitoksi. Hän saa maksaa sangen kalliit oikeudenkäyntikulut itse asiasta mitään hyötymättä. Minä en suinkaan halua syyttää maamme tuomioistuimia siitä, että valitettavasti näin on asianlaita. Päinvastoin ovat tuomioistuimet tietääkseni yleensä tunnollisesti täyttäneet tehtävänsä, mutta tuomioistuimen jäsenet ovat nykyjään aivan tavattomasti liikarasitettuja suurella työtaakalla, joka on lisääntynyt varsinkin sen jälkeen kun rikoksellisuus meillä on saanut entistä peloittavamman laajuuden. Esimerkkinä siitä, kuinka m. m. pääkaupungissa juttujen lukumäärä on lisääntynyt, ansaitsee mainitsemista, että vuoden 1931 alusta on käynyt välttämättömäksi perustaa uusi ylimääräinen yhdeksäs osasto täkäläiseen raastuvanoikeuteen. Vertailun vuoksi voin huomauttaa, että esim. Tukholman kaupungin raastuvanoikeus, vaikka kaupungissa on ainakin kaksi kertaa niin paljon asukkaita kuin Helsingissä, työskentelee kahdeksalla osastolla. Mitä taasen tulee mainitsemaani oikeudenhoidon muodollisuuteen, johtuu se luonnollisesti etupäässä siitä, että meillä jatkuvasti ovat voimassa nimenomaan todistajiin ja todistuksiin nähden ne vanhanaikaiset oikeusohjeet, jotka sisältyvät oikeudenkäymiskaaren 17 lukuun. Tästäkin aiheutuu oikeuselämälle monta arveluttavaa haittaa. Siitä johtuu, että tuomari on harkinnassaan mitä suurimmassa määrässä sidottu esitettyihin todistuksiin. Hänellä ei ole sitä vapaata harkintaa, joka yksistään voi johtaa materialisen totuuden esille saamiseen, mikä luonnollisesti on tuomioistuimen tärkein siveellinen ja juriidinen tehtävä. Edelleen on valaan nykyisen oikeudenkäymiskaaren mukaan kiinnitettävä siksi ratkaisevaa huomiota, että monta kertaa viime aikoina valitettavasti usein annetut väärät valat ovat olleet omiaan johtamaan oikeutta harhaan. Korkein oikeus on kylläkin viimeisinä aikoina, kuten tunnettua, ruvennut ratkaisuihinsa tästä kaikesta huolimatta sovelluttamaan entistä suuremmassa määrässä vapaan harkinnan periaatetta, mutta alemmilla oikeusasteilla ei ole siihen samaa mahdollisuutta kuin ylemmillä asteilla.

On tunnettua arvoisille eduskunnan jäsenille, että kysymys Suomen oikeudenkäyntilaitoksen uudistamisesta ja uudenaikaistuttamisesta jo monia vuosikymmeniä on ollut päiväjärjestyksessä. Vuonna 1929 valmistuikin presidentti Ståhlbergin taitavalla johdolla esitys, jonka tarkoituksena on Suomen oikeudenkäyntilaitoksen täydellinen uudistaminen uudenaikaisten prosessioikeudellisten periaatteiden mukaiseksi. Tämä esitys lienee jätetty ylijohtaja Mantereen hallitukselle sen viimeisinä aikoina. Myöskin se hallitus, jonka pääministerinä oli eduskunnan arvoisa herra pu-

hemies, lienee asiaa käsitellyt ja muun muassa pyysi siitä korkeimman oikeuden lausunnon. Mutta minulle on tuntematonta, mihin vaiheeseen kysymys oikeudenkäyntilaitoksen uudistamisesta on joutunut nykyisessä hallituksessa.

Reformin toteuttamista vastaan tällä hetkellä voidaan luonnollisesti esittää se väite, että sen toteuttaminen tulee vaatimaan erinomaisen suuria rahallisia uhrauksia ja että niinmuodoin nykyisissä oloissa reformin toteuttaminen olisi lykättävä eteenpäin kaukaisempaan tulevaisuuteen ja parempiin oloihin. Tässä kaikessa saattaa olla hyvin paljon perää, vaikka toiselta puolen täydellä syyllä voi huomauttaa, että valtionvaroja käytetään hyvin paljon sellaisiinkin tarkoituksiin, jotka eivät ole omiaan oikeusturvallisuutta vahvistamaan ja yhteiskunnallista luottamuksen tunnetta voimistamaan, niinkuin tämä reformi toteutettuna varmaankin tulisi tekemään. Vaikka reformin toteutuminen näin ollen todennäköisesti tulee lykkäytymään, niin minä kumminkin rohkenen hallituksen ja varsinkin herra oikeusministerin harkittavaksi alistaa, eikö eräitä kohtia ehdotetuissa uusissa oikeudenkäyntilaeissa ja nimenomaan riita-asiain oikeudenkäyntilain pykäliä 88—154 samoin kuin vastaavia kohtia rikosasiain oikeudenkäyntilaissa voitaisi antaa eduskunnalle irrallisena lakiesityksenä. Mainitut kohdat käsittelevät etupäässä todistuksia, todistajia, todistusten todistusarvoa, valaa ja muita edellä mainitsemiani seikkoja ja myöntävät oikeudelle vapaan harkinnan loppuratkaisua tehtäessä. Olisi korkea aika korjata oikeudenkäymiskaaren vanhanaikaiset ja kankeat määräykset uudenaikaisilla säännöksillä, jotka helpottaisivat tuomioistuimelle äsken mainitsemani välttämätöntä materialisen totuuden löytämistä. Myöskään ei käsittääkseni pitäisi kohdata voittamattomia vaikeuksia eikä aiheuttaa suurempia menoja valtiolle, jos vakinainen tuomari vapautettaisiin kanslia- ja kirjoitustöistä, jotka jäisivät erityisen kansliahenkilökunnan hoidettaviksi. Edelleen voitaisiin kai huoleti koko vapaaehtoinen oikeudenhoito, samoinkuin mahdollisesti pienempien rikos- ja riita-asioiden ratkaisu reformiesityksessä ehdotetulla tavalla jättää yksinomaan kihlakunnantuomarin toimitettavaksi.

Minä rohkenen alistaa nämä ajatukset herra oikeusministerin harkittavaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Luku I Oikeusministeriö, hyväksytään.

Luku II Korkein oikeus, luku III Korkein hallinto-oikeus, luku IV Hovioikeudet, luku V Kihlakunnanoikeudet, luku VI Maanjako-oikeudet, luku VII Vankeinhoitolaitos ja luku VIII Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

7 P. l.

Luku I Sisäasiainministeriö.

Keskustelu:

Ed. Myllymäki: Kun sisäministeriön ja sen alaisten laitosten tehtäviin kuuluu valvoa, että tasavallan kansalaiset saavat nauttia lainsuojaa ja käyttää hyväksensä laillisia oikeuksiaan, niin katson olevan syytä tämän pääluokan kohdalla kiinnittää huomiota eräisiin kysymyksiin. Meillä olisi tässä suhteessa aihetta tehdä paljonkin, vieläpä raskaitakin huomautuksia, mutta kun nämä kysymykset tulevat täällä myöhemmin käsiteltäväksi toisella tavalla, niin minä katson tässä asiakseni kiinnittää huomiota vain eräisiin kohtiin.

Kuten tunnettua sulki hallitus aikoinaan kaikki kommunistien hallussa olevat kirjapainot ja työväentalot. Tätä lakiin perustumatonta toimenpidettään perusteli hallitus sillä, että se oli ainoa keino, millä voitiin estää mieliä kiihoittaneiden kommunististen sanomalehtien ilmestyminen. Vielä huomautettiin, että jos kommunistisia sanomalehtiä olisi edelleenkin julkaistu, niin siitä olisi saattanut aiheutua, että semmoiset toimenpiteet kuin tapahtui Vaasassa kirjapainon hävittämisessä, olisivat uusiutuneet, että tämän estämiseksi olisi ollut pakko asettaa kirjapainojen suojaksi erikoinen poliisivartiosto, jolloin kommunistisia sanomalehtiä olisi julkaistu erikoisen poliisin suojeluksen alla. Näiden syiden perusteella lienee huomattava osa porvareitakin hyväksynyt hallituksen silloiset toimenpiteet.

Me sosialidemokraatit emme silloinkaan hyväksyneet hallituksen motiiveja. Nyt me olemmekin saaneet nähdä, että tällä toimenpiteellä pyrittiin paljon edemmäksi kuin kommunististen sanomalehtien ilmestymisen estämiseen, että tämän varjolla on pyritty menemään niin pitkälle kuin yleinen mielipide sallii. Niinpä sisäministeri pitää näitä kirjapainoja suljettuina edelleenkin, vaikka sen tiedossa on, että ainakin kaksi, nimittäin Kuopion ja Vaasan työväenkirjapainot tai nämä omistavat yhtiöt ovat joutuneet sosialidemokraattien hallintaan, eikä ole mitään aihetta epäillä, että niiden hallinnossa tulisi tapahtumaan mitään muutosta. Tietääkseni Kuopion työväen kirjapainossa ei anneta suorittaa minkäänlaisia kirjapainotöitä, kun sen sijaan Vaasan työväen kirjapainossa saadaan suorittaa joitakin vähäpätöisempiä kirjapainotöitä, mutta sisäministeri on kieltänyt täällä painattamasta sosialidemokraattista sanomalehteä. Minä haluaisin tietää, mihin lakiin tämmöinen kielto perustuu. Sisäministerin kielto lehden painamisesta voidaan käsittää vain siten, että tällä tavalla tahdotaan estää sosialidemokraattisen lehden ilmestyminen, kun se muuten ei laillisin keinoin käy päinsä. Jos herra sisäministerillä olisi aihetta epäillä, että näissä kirjapainoissa tultaisiin julkaisemaan rikollisia sanomalehtiä, niin onhan hänen käytettävissään tältä varalta hyvin ankara painovapauslaki.

Samalla tavalla on myöskin eräiden, m. m. Helsingin työväentalon, suljettuna pitämisen laita. Herra sisäministerin tiedossa on, että Helsingin työväentalo on nyttemmin joutunut sosialidemokraattien hallintaan, mutta tästä huolimatta työväentaloa pidetään edelleenkin suljettuna, eipä edes sen ravintolaa ole avattu, vaikka ei tässä ravintolassa ole koskaan aikaisemminkaan tarjoiltu muuta kuin täysin porvarillisia ruoka-annoksia. (Hilpeyttä eduskunnassa.) Kun herra sisäministeri kaikesta huolimatta pitää näitä kirjapainoja, kuten tätä työväentaloakin, jotka kaikki käsittävät suuria taloudellisia arvoja, suljettuna, niin tätä ei voi käsittää muutoin kuin siten, että näin koetetaan aiheuttaa näille laitoksille mahdollisimman suurta vahinkoa, jotta ne joutuisivat semmoiseen asemaan, että ei niiden toiminta enää myöhemminkään kävisi päinsä.

Tämän pääluokan kohdalla myönnetään varoja myöskin poliisitarkoituksiin. Meillä on kyllä aihetta kiinnittää erikoista huomiota poliisien ammattitason parantamiseen ja ehkäpä lisäämiseenkin. — Mutta eiköhän nyt jo ole tullut ajankohta, jolloin me voisimme valtiollisesta keskuspoliisista päästä. Nythän ovat kommunistit ajettu pois kaikesta julkisesta elämästä ja meillä on perustettu niin momenmoisia järjestöjä, joiden tehtävänä on kommunismin hävittäminen ja meillä toimii erikoisen laaja kansanliike, joka sanoo tekevänsä, mitä tahtoo, joten näiden pitäisi selviytyä kommunismista. Siten valtiolliselle poliisille myönnetyt määrärahat voitaisiin käyttää parempiin tarkoituksiin.

Kun etsivällä keskuspoliisilla ei ole enää työtä kommunistien etsimisessä, niin se tulee yhä enemmän suuntaamaan toimintansa semmoisille aloille, joissa se muodostuu kansanvaltaiselle ja parlamenttaariselle elämälle sangen vaaralliseksi. Niinpä viime kunnallisvaaleissa sai valtiollinen keskuspoliisi oikeuden päättää, kellä on vaalioikeus kellä ei. Näinhän se saa tilaisuuden menetellä myös valtiollisissa vaaleissa. Jos valtiollinen keskuspoliisi saa päättää näin ensiluokkaisista kansalaisoikeuksista, niin parlamenttaarisesta elämästä on vain rippeet jäljellä. Valtiolliselta keskuspoliisilta puuttuu kaikki edellytykset tällaiseen tehtävään. Ne tiedot, mitä valtiollisella keskuspoliisilla on kansalaisista, ovat niin puutteellisia, että niiden perusteella ei voi ilman lähempää selvittelyä tuomita pienimpäänkään rangaistukseen, saati riistää vaalioikeutta. Mainitakseni monien joukosta vain yhden esimerkin tahdon osoittaa, kuinka hataria ja puutteellisia etsivän keskuspoliisin kunnallisten vaalien keskuslautakunnille antamat tiedot viime vaalien edellä ovat olleet. Kuusamossa hylättiin eräs sosialidemokraattien valitsijayhdistyksen perustamiskirja siksi, että siinä oli henkilö, joka etsivän keskuspoliisin ilmoituksen mukaan oli v. 1929 tuomittu valtiorikoksesta, ja toinen, jonka väitettiin kirjoittaneen alle joskus kommunistisen valitsijayhdistyksen asiakirja. Nämä kumpainenkaan tieto eivät pitäneet paikkaansa, minkä osoittaa jo sekin, että maaherra palautti tämän listan vaalilippuun. Mutta kun ei valtiollinen keskuspoliisi katso asiakseen ottaa edes sen

verran selvää kortteihinsa tekemiensä asiamerkintöjen todenperäisyydestä, että se tutustuisi asiakirjoihin tämmöisissä tapauksissa, niin mitä silloin voidaan sanoa niistä merkinnöistä, joita ovat sille ilmoittaneet sen asiamiehet palkkiota vastaan ja joiden todenperäisyys ei olisi millään todettavissa.

Muuten erittäin kohtalokkaiksi saattavat nämä etsivän keskuspoliisin antamat tiedot muodostua eräille yksityisille, joita ne koskevat, siitä huolimatta, että ne tiedot ovat vääriä. Etsivä keskuspoliisihan on alkanut viime aikoina antaa kortillaan olevia yksityisiä henkilöitä koskevia tietoja suojeluskunnille, Suomen Lukon osastoille ja sen jäsenille (Vasemmalta: Lapuan liikkeelle!) ja ehkäpä muillekin, joita nämä sitten julkaisevat sanomalehdissä. Eivät nämä tiedot aina sisällä juuri mitään erikoista. Mutta kansan keskuudessa pidetään jo erittäin raskauttavana sitä, että jokin henkilö on etsivän keskuspoliisin kortilla valvonnan alla. Sillä niillä ei ole aavistustakaan siitä, että etsivän keskuspoliisin kortilla ovat kaikki sosialidemokraatit ja huomattava osa porvareitakin (Ed. Pihkala: Sepä oli suurenmoinen keksintö!).

Kun tämmöisiä tietoja vielä suuresti väriteltyinä ja liioiteltuina julaistaan sanomalehdissä, kuten on tapahtunut, niin siitä on ollut näille yksityisille hyvin vakavia seurauksia. Jos ei ole saatu muuta merkitsevää tietoa jostakin asianomaisesta, niin on tiedoitettu se, mitä siitä on voitu merkitä 1918 tapahtumista, jotka he ovat jo moninkerroin kärsineet. Ja kun etsivän keskuspoliisin korteilla on tämän ajan tapahtumista ne tiedot, mitä semmoisen mielialan vallitessa useasti nimettömillä kirjeillä tehtiin ja jotka sen jälkeen tuomioistuimissakin on todistettu valheellisiksi, niin näillä jo oikeuksissa kumotuilla syytteillä ahdistellaan vielä nyt monia ihmisiä. Eräät kokoomukselaiset sanomalehdethän ovat ottaneet tehtäväkseen julkaista näitä etsivän keskuspoliisin yksityisistä, nimeltä mainituista henkilöistä antamia tietoja (Ed. Keto: Häpeä!), jotka eivät pidä edes paikkaansa.

Kun etsivän keskuspoliisin tehtävät rajoittuvat tämmöisiin suorituksiin, niin täytyy kai myöntää, että se on silloin jo aikansa elänyt ja saa tilaisuuden väistyä.

Tosin jonkunlainen valtiollinen poliisi tälläkin kertaa on tarpeen vaatima. Eri asia on, pystyykö niihin tehtäviin nykyinen keskuspoliisi (Vasemmalta: Ei pysty!). Valtion vastaista toimintaahan ilmenee tällä kertaa oikealla ja siellä on jo ilmennyt tekojakin. Mutta etsivä keskuspoliisi ei ole pystynyt edes huolehtimaan siitä, ettei sen oma henkilökunta ota osaa tähän rikolliseen toimintaan. Miten se pystyisi sitä silloin valvomaan? Etsivä keskuspoliisi tällä kertaa on pantu kokoon yksistään kommunisteja ja sosialidemokraatteja silmälläpitäen. Nämä eivät voi valvoa sitä valtion vastaista toimintaa, mitä tapahtuu oikealla. Siihen tarvitaan aivan toiset miehet. Niinpä ei etsivän keskuspoliisin tehtäväksi ole voitukaan jättää niiden rikosten selvittelyä, joita oikealla tapahtuneen liikehtimisen yhteydessä on tehty, vaikka nekin ovat valtiollista laatua. Näiden selvittäminen on jätetty varsinaisen rikospoliisin tehtäväksi. (Vasemmalta: Sekään ei ole pystynyt!) Varsinainen rikospoliisi on valitettavasti myöskin onnistunut tehtävissään huonosti, mutta ei ole epäilystäkään siitä, että etsivä keskuspoliisi ei olisi tässä suhteessa päässyt niinkään pitkälle. Kokemus on kyllä osoittanut, että meidän varsinainen rikospoliisimmekin on nykyajan tehtäviä varten liian heikko. Siitä syystä pitäisikin koettaa panna poliisikunta kokoon pitäen enemmän silmällä itse poliisin tehtävää. Pitäisi ottaa poliisi, jos se näyttää hyvältä ammattimieheltä, ja antaa sen jatkaa tutkimuksiaan, vaikkakin rikoksentekijän jäljet johtavat sinne, josta sitä on vähimmän odotettu. Minä pyydän anteeksi, herra sisäministeri, mutta minä olen saanut viimeaikaisista tapauksista sen käsityksen, että ne poliisimiehet, jotka ottavat tehtävänsä vain poliisin kannalta ja näyttäytyvät halukkaiksi pistämään helat kinttuun niin porvarille kuin työläisellekin, joutuvat ylempien viranomaisten kanssa helposti epäsuosioon ja joutuvat vaaraan menettää paikkansa.

Kun minä tulin tämän sanoneeksi, jota en tämän kysymyksen yhteydessä aikonut, niin huomautan tarkoittaneeni tällä niitä tutkimuksia, joita suoritettiin Forssassa. Se etsivä, jonka tehtäväksi oli tämän rikoksen tutkiminen annettu, oli niiden tietojen perusteella, mitä hänellä oli, ei ainoastaan

oikeutettu, mutta suorastaan velvollinen pidättämään Markkulan. (Ed. Pihkala: Onko Markkula syyllinen?) Se tutkitaan oikeudessa, kun vain annetaan tutkimuksia jatkaa. Markkula väitti olleensa niihin aikoihin, kun rikos tapahtui, muualla, mutta ne hänen kertomuksensa eivät pidä paikkaansa. Vasta kolmannella kerralla hän selitti olleensa muualla kyyditysmatkalla, mutta kielsi, missä. Näinollen ei oltu tilaisuudessa osoittamaan ettei tämäkään alibin todistaminen pidä paikkaansa. (Ed. Ryömä: Kaikki valehtelevat!). Hän sai kyllä todistajia, jotka ilmoittivat olleensa Markkulan kanssa kyyditsemässä erästä toista kommunistia, mutta nämäkään eivät ilmoittaneet ketä. Jokainen juristi tietää, minkä verran tämmöisen alibin todistamiselle voidaan antaa arvoa, silloin kun asianomaisen syyllisyyteen viittaavat niin perin raskaat seikat kuin tässä tapauksessa oli asianlaita. Minun mielestäni etsivä Hilli, joka ei ainakaan ole minun tuttavani, on tässä joutunut kärsimään vääryyttä. Hän on aivan hyvällä syyllä saattanut saada hänelle annetusta määräyksestä sen käsityksen, että hänen on selvitettävä tämä rikos. (Vasemmalta: Totta kai!)

Samalla tavalla on tämän heinäveteläisen Happosen murhan laita. Tämä, sikäli kuin minä maallikkona lakia tunnen, on jo selvä asia. Tiedetäänhän, kutka ryöstivät Happosen, se ei ole salassa. Nämä vain ovat selittäneet luovuttaneensa Happosen joillekin tuntemattomille miehille. Herra sisäministeri, minä haluan kysyä, jos joku varastaa toisen aitasta jauhosäkin ja sitten ilmoittaa, että hän luovutti sen jollekulle tuntemattomalle, niin pääseekö hän tästä teosta vapaaksi? Ei tässä ainakaan Happosen ryöstäjien eduksi muuta asiaa se, että toisessa tapauksessa on kysymyksessä jauhosäkki ja toisessa Happonen. Uskooko herra sisäministeri itse, että nämä kyyditsijät luovuttivat niin vaan tämän miehen tuntemattomille ja mistä johtui, että nämä tuntemattomat nyt niin sattuivat paikalle jatkamaan tätä alkuun pantua kyyditystä. Jos tahdotaan joku asia peittää, niin pitää keksiä hiukan parempia faktoja, sillä niin huonojen perustelujen käyttäminen saattaa viranomaiset vaikeaan pulaan.

Minä siis toivon, että näiden kysymysten selvittelyssä saataisiin aikaan parempi vauhti. Ei ole oikeusvaltion ja valtiovallan auktoriteetin kohottamiseksi niin tärkeätä tutkia sitä, minkälaisia miehiä ovat ne, jotka ovat joutuneet näitä asioita tutkimaan, esimerkiksi onko Hilli punainen tai valkoinen, mutta oikeusvaltion arvo ja valtiovallan auktoriteetti vaatii, että nämä rikokset tulevat selvitetyksi.

Sisäasiainministeri K u o k k a n e n: Täällä on ed. Myllymäki syyttänyt minua ensiksikin siitä, että minä olisin sulkenut kirjapainoja. Sitä en ole tehnyt, ne oli jo aikaisemmin sulettu. Työväentaloja olen kyllä määrännyt suljettaviksi niissä olosuhteissa, mitkä jokainen tietää; ja myöhemmin on kyllä eduskunta nämä toimenpiteet niin kirjapainoihin kuin myöskin työväentaloihin nähden hyväksynyt. Mitä sitten tulee siihen, ettei niitä vielä ole avattu ja luovutettu sosialidemokraateille, jotka ovat kyllä jo ensi päivästä alkaen niitä itselleen „kytänneet", niin en minä ole vielä voinut siihen myöntyä. Niistä on itse kustakin tapauksesta hakemus ministeriössä käsiteltävänä, ja täytyy kussakin tapauksessa tutkia, onko perää väitteessä, että hakijoilla, sosialidemokraateilla, todella on oikeus saada nämä huostaansa, ja ettei enää ole olemassa niitä edellytyksiä, jotka pakottavat sulkemiset toimeenpanemaan.

Mitä sitten tulee ed. Myllymäen viimeksi koskettelemiin Forssan ja Heinäveden asioihin, niin niistähän on tehty välikysymys. Tulen siinä yhteydessä antamaan niistä aikanaan selostuksen. Huomautan vain, että ed. Myllymäen käsitys näistä asioista on kovin yksipuolinen ja väritetysti esitetty, samoin kuin on ed. Myllymäen käsitys etsivä Hillin menettelytavoista Forssan asiassa.

Mitä sitten tulee siihen keskeisimpään asiaan, nimittäin etsivän keskuspoliisin asiaan, josta edustaja Myllymäki on täällä puhunut, niin siitä lienee syytä mainita jokunen sana.

Etsivä keskuspoliisi on koko kuluvan vuoden ajan ja oikeastaan jo keväästä 1929 työskennellyt yhtä mittaa korkealla paineella, sillä tutkittujen ja tutkittavien asioiden luku on ollut tavattoman suuri. Tästä on luonnollisena seurauksena, että aineistoa on kerääntynyt vastaavasti yhtä paljon ja sen käsittely ja järjestely kaipaisi

oikeastaan lisätyövoimaa tai sitten pitkähköä taukoa tutkittavista jutuista, mikä kuitenkaan ei näytä olevan lähiaikoina odotetavissa. Sillä, kuten jo mainittu, aineistoa uusia tutkimuksia varten on kerääntynyt huomattavasti ja eräät laajahkot kommunistisen toiminnan haarat antavat vielä runsaasti työtä tullakseen selvitetyiksi. Kommunistien julkinen toiminta on tosin tällä hetkellä saatu estetyksi melkein olemattomiin, mutta tämän estämisen laillistuttaminen on vielä monilta osiltaan keskeneräinen, ja lukuisat kommunistijärjestöt ovat vielä lakkauttamatta. Nämä lakkautustoimenpiteet vaativat paljotöisiä alustavia tutkimuksia. Lisäksi on hyväksytty niin sanotut kommunisminvastaiset lait; ja jokaiselle pitäisi olla selvää, että lait sinänsä, niin suuri palvelus ja helpotus kuin niillä onkin tehty kommunismin vastustamiselle, eivät riitä, varsinkin kun on kysymys sellaisesta lakia uhmaavasta liikkeestä kuin kommunistinen liike on, ellei valtiovallalla ole riittäviä keinoja käyttää ja pitää voimassa annettuja lakeja. Mielestäni yhteiskunnallamme ei ole enää varaa sallia näidenkin kommunistilakien muodostua sellaisiksi laeiksi, joita ei noudateta ja joita ei pystytä käytännössä läpiviemään. Oikeastaan kyseellisten lakien säätämisen seurauksena olisi myös lainvalvojain ja siis tässä tapauksessa valtiollisen poliisin voimain lisääminen, mutta toivoo hallitus voivansa ainakin toistaiseksi nyt esitetyn määrärahan puitteissa ja edellyttäen, että järjestys- ja rikospoliisi tehokkaasti avustavat, etsivän keskuspoliisin asiantuntemukseen ja kokemukseen luottaen vastata siitä, että kommunistinen liike pidetään lujassa kurissa ja vähitellen nujerretaan merkityksettömäksi. Yhteiskuntarauhan kannalta on ehdottomasti välttämätöntä, että tämä tapahtuu valtiovallan ja laillisten viranomaisten toimesta ilman että kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen tarvitsee siihen puuttua muutoin kuin tekemällä tehokasta ja määrätietoista isänmaallista valistustyötä kommunismin harhauttamien joukkojen tervehdyttämiseksi ja tukemalla viranomaisia, kun he käyvät lakia täytäntöön saattamaan.

Helposti syntyy ajatus, että kommunismi on jo tehty vaarattomaksi. Tämä on kuitenkin turmiollinen harhakäsitys ja siihen tuudittautuminen johtaisi varmaankin ennen pitkää siihen, että meillä muutaman vuoden kuluttua taas saadaan käydä ankaraa taistelua kommunistista liikettä vastaan. Senhän on kokemus jo monet kerrat osoittavat ja, luvalla sanoen, yleinen mielipide ja me täällä eduskunnassakin olemme syypäät siihen, että kommunistinen liike on aikaisemmin yhä uudelleen päässyt nousemaan.

Sanomalehdistönkin kautta on eduskunnan jäsenille tullut tietoja, että kommunistit eivät suinkaan aio antautua vieläkään, vaan yrittävät tehostaa salaista järjestäytymistään ja työskentelyään sekä vaanivat tilaisuutta julkisen järjestötoimintansa jälleen rakentamiseksi jonkun sopivan naamion alla. Kun sosialidemokraatit ovat valtiovarainvaliokunnan hallituksen esitystä puoltavaan lausuntoon liittäneet vastalauseen, jossa ehdottavat etsivän keskuspoliisin määrärahan hylättäväksi, on minun vain lyhyesti todettava, että juuri sosialidemokraattisen järjestäytymisen turvin ja sitä hyväkseen käyttäen kommunistit yrittävät toimintaansa uudistaa. Jo nyt havaitaan kaikkialla maassa vilkasta sosialidemokraattisten järjestöjen solutustoimintaa kommunistien taholta, tarkoituksella, niinkuin ennenkin, sisältäpäin vähitellen vallata sosialidemokraattiset järjestöt. Viimeiset kunnallisvaalit osoittavat, että sosialidemokraatit eivät kykene yksin — epäilemättä hyvästä tahdosta huolimatta — kaikkialla läheskään tehokkaasti tätä solutustoimintaa vastaan taistelemaan, ja seurauksena tästä solutustyöstä onkin ollut, että varsin lukuisia sosialidemokraattisia ehdokaslistoja on lain mukaan täytynyt hylätä, kun niissä on ollut paikoittain hyvin runsaasti kommunisteja mukaan otettuna.

Viime kesäisen kommunistipuhdistuksen tuloksena on huomattava joukko toimeliaita kommunisteja siirtynyt maan rajojen ulkopuolelle. He eivät tietystikään siellä ole toimettomia eivätkä aio iäksi kaikeksi tätä kotimaata hylätä. Meillä suomalaisilla on aikaisemmilta ajoilta voimakkaasti puhuvia todistuksia siitä, mitä pahaa tällaiset maanpaossa olevat yhteiskuntajärjestyksemme vannoutuneet viholliset matkaan saattavat. Ilman heitähän kommunistinen liikkeemme epäilemättä olisi ollut jokseenkin mitätön. Näiden pu-

naisten emigranttien merkitys oli jo vähenemässä, mutta nyt se on saanut lisävoimaa, ja on tämän vuoksi pidettävä huolta siitä, ettei niistä nyt koidu uutta välitöntä vaaraa yhteiskunnalle. Tuoreimmatkin tiedot osoittavat, että Neuvosto-Venäjälle lähetetään maastamme yhä väkeä oppimaan vallankumouksen taitoa, ja kuumeisella kiireellä punovat Suomen kommunistisen puolueen johtajat, kommunistisen internationalen maailmankokemuksen tukemana, uusia juonia yhteiskuntamme pään varalle. Kommunistisen internationalen ja Suomen kommunistisen puolueen johdon äskeiset päätöslauselmat velvoittavat puolueen jäseniä ei ainoastaan maanalaisen, vaan myös julkisen kommunistisen työn kaikinpuoliseen ja kaikilla aloilla tapahtuvaan tehostamiseen ja aktivisoimiseen. Viime aikoina suhteellisen runsaasti levitetyt, tai paremmin sanoen rohkeuden puutteessa tiputellut, monilukuiset salaiset lentolehtiset osoittavat, että sisu salaisen työn tekijöiltä ei ole vielä läheskään lähtenyt. Kansamme voitto kommunismista koituisi Pyrrhoksen voitoksi ilman mitä valppainta valveilla oloa ja ilman mitä ripeintä puuttumista kommunistisen liikkeen päännostoyrittelyihin.

Mielestäni ei ole mitään aihetta lähteä poistamaan määrärahaa etsivältä keskuspoliisilta.

Ed. Sallila: Vaikkakin herra sisäasiainministeri äsken jo selvitteli jonkin verran sitä kysymystä, mikä on ollut hallituksen kantana, pitäessään eräitä sosialidemokraattien hallussa olevia työväentaloja edelleenkin suljettuna, haluan minä vielä jonkin verran kosketella tätä kysymystä.

Aikaisemmin, kuten tiedetään, rakensi työväki suurella vaivan ponnistuksella maahamme noin tuhatkunta työväentaloa. Nämä talot rakennettiin kaikki sosialidemokraattisten järjestöjen toimesta. Myöhemmin, noin 1923 seutuvilla, valtasivat kommunistit näistä taloista suunnilleen 150 taloa. Tämän kesän kuluessa on näistä kommunistien hallussa olevista työväentaloista siirtynyt ostou kautta sosialidemokraattisten järjestöjen haltuun suunnilleen 30 työväentaloa. Näitäkään taloja ei ole vielä tähän päivään mennessä saatu auki ja näyttää siltä, niinkuin hallitus nojaisi näissä sulkemistoimenpiteissä eräseen kummalliseen ajatukseen. Näyttää niinkuin hallituksen kantaan vaikuttaisivat n. s. kansanliikkeen vaatimukset tässä suhteessa. Onkohan nyt tosiaankin asiat sillä tavalla, että se osa, joka sanoo olevansa yhteiskuntaa säilyttävä aines tässä maassa, haluaa näin kovin törkeällä tavalla loukata yksityistä omistusoikeutta, estää käyttämästä omistamiaan välineitä ja estää hallitsemasta tätä omaisuutta. Minä luulisin, ettei minkään maan minkäänlaiselle hallitukselle ole kunniaksi kallistaa korviaan tämänlaatuisille vaatimuksille.

Tällä tavalla on tultu sellaiseen olotilaan, että paitsi kommunistien hallussa olevia työväentaloja on edelleenkin suljettuna kolmisenkymmentä sosialidemokraattien hallussa olevaa työväentaloa. Tilanne on siis sellainen, että toiset sosialidemokraattien hallussa olevat työväentalot saavat olla auki ja toiset talot pidetään suljettuina. Minä en vain jaksa käsittää, millä oikeudella nämäkin talot pidetään edelleenkin suljettuna.

Täällä herra sisäministeri mainitsi, että kommunistien vaikutus sosialidemokraattisissa järjestöissä nähdään siitä, että viime kunnallisvaaleissa on hylätty paljon ehdokaslistoja. Minä luulisin, että tästä asiasta saadaan puhua myöhemmin vähän toisenlaisessa äänilajissa, kunhan keritään saada tuomioistuimien päätöksiä vaalilautakuntia ja maaherroja vastaan törkeistä virkavirheistä nostettavista syytejutuista.

Muuten tämä kunnallisvaaliasia samoinkuin koko tämä kunnallinen toiminta on mennyt viime kuukausina sellaisille raiteille, että tavallinen ihminen ei jaksa sitä käsittää. Viime kesän aikana kärrättiin kunnanvaltuustoista kansanliikkeen toimesta pois paljon kommunistien valtuusmiehiä ja lautakuntien jäseniä. Sieltä kärrättiin pois myös useita kymmeniä sosialidemokraattisia jäseniä ja ärhenneltiinpä vielä kansanliikkeen taholta useille maalaisliittolaisillekin kunnanvaltuuston jäsenille. Näyttää siltä kuin olisi ollut tarkoitus kansanliikkeen taholta pyyhkäistä vasemmiston edustus kokonaan pois kunnanvaltuustoista. Sellaiseen käsitykseen jäimme ainakin me sosialidemokraatit. Mutta nyt näemme taas tänä päivänä sanomalehdistä toisenlaista käsitystä näissä asioissa. Turun valtuustossa on tapahtu-

nut sellaista, että sosialidemokraatit ovat lähteneet valtuustosta jostain syystä tilapäisesti pois ja nyt taas yritetään saada viskaali heidän niskaansa tästä syystä. Minun täytyy kysyä arvoisan kansanliikkeen edustajilta, joita täälläkin on useita, että miten olisi mielestämme vastaisuudessa meneteltävä: ollakko vai ei olla kunnallisessa toiminnassa mukana. Jos olisimme tietäneet ennen kunnallisvaaleja tämän uuden käsitystavan, että pitää olla valtuustossa, olisimme paremmalla ponnella voineet ponnistella vaalitoiminnassamme, ettei herra sisäministerinkään olisi tarvinnut valitella, ettemme saaneet kaikkia kommunistien paikkoja, vaan että osan niistä veivät kokoomuslaiset y. m. porvarit. Tässä suhteessa ei siis olotila ole vielä ollenkaan vakiintunut, vaan me elämme vielä verrattain sekasortoisissa ja ristiriitaisissa olosuhteissa.

Ed. Huttunen: Minä pyysin puheenvuoroa herra sisäministerin lausunnon johdosta, kun hän mainitsi, että kommunistien toiminta ei suinkaan ole vielä läheskään loppunut, vaikkapa heidän julkinen toimintansa onkin estetty. Minä olen herra sisäministerin kanssa samaa mieltä asiassa ja haluan tässä erikoisesti muistuttaa, että jo viime kesänä me sosialidemokraatit sanoimme, että kommunistien toimintaa ei suinkaan sillä lopeteta, jos niiden julkinen toiminta estetään, vaan päinvastoin heidän salainen toimintansa muodostuu luonnollisesti entistä tiiviimmäksi ja tällä tavalla minun nähdäkseni yhteiskunnankin kannalta vaarallisemmaksi. Minä siis totean, että herra sisäministerikin käsittää, että se patenttilääke, jota lapualaisuuden nimessä nyt on kommunisteille annettu, ei suinkaan ole tautia poistanut, ja saatetaanpa asettaa kyseenalaiseksi, onko se sitä edes vähentänyt. Se ei muuta asiaa, vaikka eduskunnassa ja muutamissa kunnanvaltuustoissa ei olekaan kommunisteja. Kuntien valtuustoissa niitä muutamia lienee sikäli kuin ne ovat päässeet läpäisemään kokoomuksen listoilla.

Minä erikoisesti kajoan herra ministerin lausunnon siihen osaan, jossa hän puhui vaalilistojen hylkäämisistä. Minä olen vakuutettu, että herra sisäministeri ei ole tarkistanut lausuntoansa, sillä kyllä asia niin on, että ne hylkäämispäätökset, joita useat lautakunnat ovat antaneet ja vaikka maaherratkin ovat ne vahvistaneet, tulisivat olemaan niin pitäviä, että ne ansaitsisivat kerskumista. Sitäpaitsi on vielä syytä mainita, että tässäkään kohden ei laki ole ollut kaikille samanlainen. Esim. Savossa eräässä kunnassa, jossa kokoomus veti erään Helsingissäkin hyvin tunnetun ja Savossa vielä enemmän tunnetun kommunistin vaalilistoilleen kunnallisvaaleissa, niin ja vaikkapa paikallinen vaalilautakunta hylkäsi vaalilistan, niin maaherra palautti sen ja määräsi otettavaksi vaaliliittoon. Nyt ei suinkaan ollut sosilidemokraattien listoista kysymys vaan, kuten mainittu, kokoomuksen. Tällaisia esimerkkejä lienee muitakin. Sanomalehdet ovat kertoneet m. m., että m. m. Teuvalla ja Pihlajavedellä on tapahtunut jotenkin samanlaisia tapauksia. Jos siis oletamme, että kunnanvaltuustoihin on päässyt kommunisteja, niin ne ovat päässeet, ei suinkaan sosialidemokraattien, mutta kokoomuksen listoilla.

Kun puhutaan keskuspoliisin työstä, työn paljoudesta ja sille tarvittavista määrärahoista, niin on syytä kysyä herra sisäasiainministeriltä, kuinka monta etsiväpoliisijärjestelmää me oikein tarvitsemme. Meillä on n. s. rikosetsivä, sen lisäksi valtiollinen keskuspoliisi ja edelleen lisäksi yleisesikunnassa vielä erikoinen etsivä osasto, jonka määrärahat nousevat myöskin miljooniin markkoihin vuosittain, ja kaiken tämän lisäksi vielä puolustusministeriön tuotantolaitoksia varten erikoinen tiedotusosasto, jonka kustannukset eivät myöskään liene vähäiset. Niin muodoin voidaan jo näiden kolmen virallisen valtion kustantaman etsiväjärjestelmän kustannukset lukea useissa miljoonissa markoissa. Sen lisäksi on meillä, ainakin viime aikoina syntynyt kaikenlaisia kerhoja, m. m. „K.J.-kerho" ja „Valvojain kerho", joitten pitäisi olla vapaan kansalaistoiminnan nimellä avustamassa hallitusta ilman kustannuksia. Näin muodoin minusta tuntuisi, että hallitus voisi jo luottaa edes niihin puolustusministeriön alaisiin etsiviin, että ne voisivat turvata tämän maan maanpetoksellista toimintaa vastaan.

Sitä paitsi minua vielä erikoisesti kiinnostaa se tapa, millä etsivä keskuspoliisi hankkii itsellensä työtä. Viime keväänä kerrottiin aivan vaikuttavalta taholta — ei

suinkaan sosialidemokraattien vaan virkamiesten taholta — että eräässä kommunistijärjestössä viime syksynä heräsi jäsenten keskuudessa huhu, että nyt on ohrana sakissa. Asetettiin tutkijatoimikunta tutkimaan, onko etsivän keskuspoliisin mies päässyt mukaan. Tutkijatoimikunta, jossa lienee ollut kolme jäsentä, totesi: ei ole, kaikki on luotettavaa väkeä. Mutta myöhemmin ilmeni, että etsivän keskuspoliisin mies oli tämän tutkijakomitean puheenjohtaja (Vasemmalta: Hieno veto!). Ne ovat tapoja, jotka ovat huvittavia, mutta saattaa asettaa kyseenalaiseksi, ovatko ne oikeita. Kerrotaan edelleen, että nyt aivan viime päivinä — en väitä sen todenperäisyyttä, olen vain kuullut kerrottavan, mutta luulen herra sisäasiainministerin tietävän asiasta — että kommunisteilla on ollut aivan viime viikkoina puuhassa erään osakeyhtiön perustaminen, aivan julkinen. Osakemerkintä on ollut käynnissä. Mutta nyt tuli merkintään pysähdys aivan odottamatta. Liike seisoo. Minkä vuoksi? Sanotaan, että myöskin keskuspoliisin mies oli osakkeita tarjoamassa. Tämäkin tuntuu huvittavalta, mutta, kuten sanottu, ei minun mielestäni aivan oikeudenmukaiselta. Minun nähdäkseni se kommunisteja vastaan käytettävä taistelutapa, jota porvaristo yleensä ja varsinkin nykyinen hallitus käyttää ei ole johtanut toivottuun tulokseen, vaan päinvastoin minä luulisin, että se tapa, jota kokoomuslaiset käyttävät ainakin epävirallisesti on paljon parempi. Minä nimittäin luulisin, että ne kommunistit, jotka ovat kokoomuksen listoilla joutuneet kunnanvaltuustoihin, eivät ole enää kommunisteja. Valistustyö on tehnyt tehtävänsä. Edelleen minä uskoisin, että ne erittäin kirkkaat urheilijat, jotka ovat nyt päässeet viime aikoina porvarilliseen urheiluliittoon sankariseppelein edustamaan maata ulkomaalaisissakin kisoissa, että niidenkin synnit ovat anteeksi annetut. Minunkin nähdäkseni he eivät ole enää yhteiskunnalle vaarallisia. Minä olen sitä mieltä, että se tapa lienee sittenkin se paras tapa. Ottakaa heitä mukaan niin paljon kuin mahdollista yhteistoimintaan, sitä tietä teette valistustyötä. Minä myönnän, että teillä on sellaiseen valistustyöhön parempi edellytys kuin meillä. Me emme halua kommunisteja mukaan.

Mutta tämä valistustyö ei tarvitse niin suuria määrärahoja kommunistien vastustamiseksi, mitä herra sisäasiainministeri ja hallitus yleensä on katsonut tarpeelliseksi nytkin kyseessäolevassa menoarviossa ehdottaa.

Ed. P e n t t a l a: Herra sisäasiainministeri tässä äsken selosti, että etsivällä keskuspoliisilla on kuluvan vuoden aikana ollut työtä niin että se on työskennellyt ihan korkeapaineella koko vuoden, ja että työtä on jälellä kommunismin hävittämisessä vielä niin paljon, että ainakin ehdotetut määrärahat ehdottomasti edelleen tarvitaan.

Viime kesänä kuitenkin ainakin Pohjanmaalla tuntui, että etsivällä keskuspoliisilla ei ollut siellä tarpeeksikaan työtä, ei ainakaan kommunismin hävittämisessä, koska hänellä oli niin tavattoman paljon aikaa muihin sellaisiin tehtäviin joita tehtäviä ei ainakaan näihin asti ole selitetty etsivän keskuspoliisin toimialaan kuuluviksi. Tämän eduskunnan useimmat jäsenet kai muistanevat, että m. m. etsivän keskuspoliisin Vaasan osaston päällikkö Torkkeli viime kesän aikana harjoitteli, en tiedä oliko se hänen virkaansa kuuluvaa työtä, vai asianharrastuksesta suoritettua firaabelityötä, sanomalehtikirjoittelua. Hän m. m. vaalien edellä julkaisi hyvin huomattavalla tavalla uutisen, että allekirjoittanut olisi tavattu vaalineuvottelussa kommunistien kanssa Jurvassa, jonka neuvottelun tarkoituksena olisi ollut muka saada vaaliliitto syntymään sosialidemokraattien ja kommunistien kesken Vaasan läänin eteläisessä vaalipiirissä. Sanomalehtikirjoittelu on tietysti tuollaiseen vapaaseen ammattiin kuuluvaa työtä, jota on elatuksekseen oikeutettu harjoittamaan kuka tahansa. Mutta yleensä sanomalehdet ovat tottuneet tällaisilta senttimetrikirjailijoilta vaatimaan edes jonkun verran totuuden tynkää. Nyt tämän asian tai hänen kirjoitelman aiheensa kanssa sattui kuitenkin olemaan niin, että meillä sosialidemokraateilla oli aikaisemmin jo, sekä puolueneuvoston, että piirijärjestön päätös olemassa siitä, ettei minkään muun puolueen kanssa mitään vaaliliittoja tehdä. Sitä paitsi keskustelu, mikä minulla oli etsivän keskuspoliisin kanssa Jurvassa, ei sanallakaan kosketellut vaaliliittokysymystä eikä yleensä vaaleja. Mutta ei ai-

noastaan se, että etsivä keskuspoliisi päästi tällaisen asian julkisuuteen, jossa ei ollut totuuden tynkääkään, hän kuitenkin käytti tilaisuutta hyväkseen, mahdollisesti saadakseen kirjoituksensa mahdollisimman pitkäksi ja sitä enemmän senttimetrirahoja, myöskin julkisiin uhkauksiin. Hän nimittäin tässä kirjoituksessa julkisesti uhkasi, että minua tullaan kohtelemaan samalla tavoin kuin kommunistijohtajiakin. Ja kun kommunistijohtajia kohdeltiin silloin sillä tavoin, että niitä saatettiin panna kärryille, autoon ja muihin kuletusvälineihin milloin tahansa, ja kuljetella tuntemattomia kohtaloita kohden, niin ei suinkaan ollut kellekään epäilyksenalaista, mihin tällä uhkauksella pyrittiin. Ja olkoon sillä pyritty mihin tahansa, niin se vaikutus sillä kuitenkin oli, että sen mukaan kuin minulle verrattain uskottavalta taholta ilmoitettiin, niin kahta päivää jäljemmin kuin tämä uhkaus vaasalaisissa lehdissä julkaistiin, oli minulle järjestetty kyytimiesten taholta autokyyti, joka kuitenkin eräiden vapaamielisten porvarien väliinmenon vuoksi oli rauennut.

Täällä myöskin herra sisäasiainministeri jo antoi selityksen, minkätähden viime kesänä suljettuja työväentaloja ei ole voitu tähän mennessä avata. Isonkyrön kunnassa, Tervajoen kylässä, on 1921 rakennettu työväentalo. Tämä yhdistys ei liene koskaan kuulunut kommunistiseen puolueeseen. Viime kesänä tämä yhdistys teki päätöksen lopettaa toimintansa ja samassa kokouksessa päätti luovuttaa myöskin omaisuutensa paikkakunnalle perustetulle sosialidemokraattiselle yhdistykselle. Asia oli tässä vaiheessa juuri talonpoikaismarssin aikana. Kun isokyröläiset ja vähäkyröläiset marssiin osaaottaneet palasivat kotiinsa, ja pysähtyivät Tervajoen asemalle, niin he päättivät näyttää paikkakunnalle Helsingissä saamaansa isänmaallista innostusta ja olivat lähteneet Tervajoen asemalta vajaan kilometrin päässä olevalle työväentalolle nelimiehisissä riveissä laulaen Hanssin Jukkaa.

P u h e m i e s: Tämä ei kuulu budjettiin.

P u h u j a: Mitä tulee tähän etsivän keskuspoliisin toimintaan, niin tämä tapaus, jonka kerroin, osoittaa, että sillä ei ole kuluvan vuoden aikana ollut tarpeeksi työtä omissa tehtävissään, ja siksi minun mielestäni ei myöskään sille budjetissa esitetyt määrärahat ole tarpeelliset.

Puolustusministeri M a n n e r: Ed. Huttusen lausunnon johdosta on huomautettava, että puolustusministeriössä ei ole mitään erikoista etsivää poliisia, ja että yleisesikunnan tiedustelutoimiston ja etsivän keskuspoliisin tehtävät ovat määrätyt samalla ohjesäännöllä, jossa myös nämä tehtävät näiden eri elinten välillä ovat jaetut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Luku I Sisäasiainministeriö ja luku II Maaherrat ja lääninvirkakunta, hyväksytään.

Luku III Kaupunkien poliisilaitokset.

Keskustelu:

Sisäasiainministeri K u o k k a n e n: Hallituksen esityksessä sivulla 48 mainitaan, että Kemin kaupungin poliisilaitoksen uudelleen järjestämistä varten tarvitaan järjestelyn aiheuttamiin menoihin III luvun ensimmäiselle momentille uutta määrärahaa 309,000 markkaa ja että samaa tarkoitusta varten on 7 pääluokan II luvun 11 momentilta III luvun 1 momenttiin lisäksi siirretty yhteensä 250,800 markkaa. Koska sanottua siirtosummaa, niinkuin nyttemmin olen todennut, kuitenkaan ei ole otettu huomioon 1 momentin loppusummaa koskevassa laskelmassa, olisi mainittu erä lisättävä momenttiin, joka siten päättyisi Smk. 54,772,600. Ehdotan näin ollen, että tämän sattuneen erehdyksen oikaisemiseksi tämän käsiteltävänä olevan luvun 1 momentille merkittäisiin 250,800 markan lisäys.

Ed. L o h i: Tässä on valtiovarainvaliokunnassa tapahtunut suoranainen erehdys (Ed. Ryömä: Hallituksen esityksessä!), joka on oikaistava, ja minä kannatan ministeri Kuokkasen tekemää ehdotusta.

Ed. R y ö m ä: Asia on niin, että valtiovarainvaliokunta ei ole tullut kontrolloineeksi sitä, että hallituksen esitys on väärä.

eikä siten oikaissut sitä, mutta koska virhe on budjettiesityksessä, on se oikaistava.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on on ed. Kuokkanen ed. Lohen kannattamana ehdottanut, että III luvun palkkausmomentille lisättäisiin 250,800 markkaa, joka erehdyksestä on laskelmasta jäänyt pois. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kuokkasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Kuokkasen ehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Luku IV Merivartiolaitos ja luku V Lääkintölaitos, hyväksytään.

Luku VI Erinäiset määrärahat.

Keskustelu:

Ed. Myllymäki: Viitaten yleiskeskustelussa antamaani lausuntoon, ehdotan sosialidemokraattien vastalauseen mukaisesti, että tämän luvun 13 momentilta vähennetään etsivälle keskuspoliisille merkitty määräraha 5,700,000 markkaa.

Ed. B. Sarlin: Herra puhemies! Tässä VI luvun kohdalla on valtiovarainvaliokunta momentille 17 lisännyt 500,000 markkaa hallituksen esityksen varapoliisien palkkausta varten. Minun mielestäni tämä lisäys ei ole osunut oikeaan. Sen sijaan olisi ollut viisaampaa pysyttää tämä sinä puolena toista miljoonaa, minkä hallitus oli esittänyt, ja sen sijaan lisätä tämän saman luvun 4 momenttiin erinäisiä poliisimenoja varten se erä, mikä nyt on esitetty varapoliiseille lisättäväksi. On näet huomattava, että tässä 4 menomomentin kohdalla on hallitus aikonut käyttää 650,000 markkaa, kuten hallituksen esityksen sivuilta 63 ja 64 näkyy, ylimääräisten konstaapelien palkkausta varten maaseudulla ja maalaiskonstaapelien omassa piirissään tehtävien virkamatkojen aiheuttamien korvausten suorittamista varten. Kokemuksesta voin kuitenkin mainita, että tällainen määräraha mainittuja tarkoituksia varten ei tule riittämään. On hyvin valitettavaa, että samalla kuin pyritään lisäämään maalaiskonstaapelien lukumäärää yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidon tehostamiseksi maaseuduilla, ei vastaavasti ole voitu järjestää budjettiin rahaeriä, joilla näiden virkamatkoista aiheutuneet kustannukset korvattaisiin. Niinpä tiedän, että esim. Vaasan läänissä on käynyt niin, että on voitu maalaiskonstaapelien virkamatkoista suorittaa korvausta ainoastaan kaksi kertaa vuodessa, jakamalla kahteen osaan se määräraha, joka tarkoitusta varten yhteiseltä jakamattomalta määrärahalta ministeriöstä on kunkin maaherran käytettäväksi jaettu ja on sitten puolivuosittain suoritettu korvaus ja oltu pakotettu se repartsioimaan matemaattisessa suhteessa, vähentämällä itsekultakin, jolloin tietysti ei ole enää korvausta lähimainkaan voitu suorittaa sitä määrää, mihin laskut ovat nousseet eikä liioin pitää huolta siitä, että korvauserät olisivat tasasuhtaisesti kohdanneet eri konstaapeleita matkojen pituuteen y. m. nähden. Ja niinikään on mitä vaikeimmassa asemassa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito erinäisissä nimismiespiireissä senvuoksi, että ylimääräisten poliisikonstaapelien palkkaukseen tarvittavat rahat muodostuvat kussakin läänissä niin pieniksi, että ne loppuvat aivan alkuvuodesta. Vuoden varrella voi kuitenkin sattua moninaisia tapahtumia, jotka väkisinkin vaatisivat ylimääräistä poliisivoiman vahvistamista määrätyillä seuduilla, mutta sitä varten ei, niinkuin sanottu, varoja riitä, ellei 4 menomomentille saada lisäystä. Niinpä minä pitäisinkin suotavana, niinkuin jo mainitsin, että vähennettäisiin 17 menomomentilta se puoli miljoonaa, mikä hallituksen esitykseen on lisätty, ja tästä puolesta miljoonasta käytettäisiin sitten 75,000 mk. 4 menomomentin kohdalla virkamerkin hankkimiseksi valtakunnan poliisimiehiä varten ja loppu 425,000 mk. lisäyksenä niihin menoihin, mitä 4 momentin kohdalla suoritetaan konstaapelien omassa piirissä tapahtuneiden virkamatkojen aiheuttamien kustannusten korvaukseksi ja ylimääräisten poliisien palkkaamiseksi.

Perustellessani vähän lähemmin tätä asiaa on minun avoimesti sanottava, että kuulun niihin, jotka katsovat, että vara-

poliisilaki 5 päivältä viime toukokuuta on epäonnistunut ja mielestäni vallan harhaanjohtava. Ja olenkin saanut sen käsityksen, että se syntyi eräänlaisena hätäkeinona huliganismin vastustamistarkoituksessa, vieläpä niin, että aloitteen siihen teki, ei sisäasiainministeri, vaan oikeusministeri, ilman että silloinen sisäasiainministeri ennätti siihen edes perehtyä. On myöskin mainittava, että samana päivänä, 5 päivänä viime toukokuuta, jolloin varapoliisilaki julkaistiin, annettiin lait, jotka eduskunnalle ovat tunnettuja, järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta ja huvitilaisuuksien järjestysmiehistä, ja niiden kautta jo enenevin määrin kävi tavallaan sen tarkoitusperän saavuttaminen helpommaksi, johon varapoliisijärjestelmälläkin pyritään.

Varapoliisijärjestelmä itse järjestelmänä on mielestäni moninaisistakin syistä hylättävä. Ensinnäkin sillä järkytetään sitä jo vakiintunutta periaatetta, että maalaisoloissa valtio kustantaa poliisimenot. Ja minä en ole koskaan voinut käsittää, minkävuoksi juuri maalaisliitto niin innokkaasti aikanansa tätä asiaa ajoi, sälyttämällä siten kolmanneksen jokaisen varapoliisin palkasta asianomaisten kuntien maksettavaksi, sensijaan että ne siihen asti oli maksanut valtio. Toisekseen on huomautettava, että varapoliisilaki sitoo palkkauksen, joka varapoliisille voidaan maksaa, 200—500 markkaan kuukaudessa, oikeuttaen kuitenkin erikoisissa oloissa sisäasiainministeriön erikoisella suostumuksella nostamaan sen määrätyissä tapauksissa 750 markkaan. Nythän on hyvin ymmärrettävää, että keskimäärin 250 markan kuukausipalkalla on sula mahdottomuus saada varapoliisinkaan toimeen kunnollista, pätevää väkeä, vaikkapa heidän toimivelvollisuutensa supistetaankin laissa ja sen toimeenpanoasetuksessa pääasiallisesti sunnuntaihin, pyhäpäiviin ja niiden aattoihin ja yleensä päiviin, jolloin suurempia väenkokouksia on olemassa. Minä voin kokemuksesta mainita, vaikka verrattain lyhyen ajan olen ollut tätä asiaa järjestämässä, että näytti siltä, että kylläkin olisi saatu varapoliiseiksi henkilöitä, mutta useissa tapauksissa sellaisia, joiden nimittämisestä tähän tehtävään ei olisi ollut sanottavaa hyötyä. Muutoinkin toimeentulevat, vakavat, yhteiskunnan järjestystä harrastavat ainekset eivät halua näin epävarmaan ja ikävään ansioon parin kolmen sadan markan vuoksi kuukaudessa ryhtyä. Ja silloinhan ovat nuo varat heitetyt kokonaan hukkaan, jos pyritään rekrytoimaan tätä varapoliisikuntaa aineksista, jotka eivät vastaa tarkoitustaan. Ja saattaa myös tällaisista nimittämisistä johtua ikävyyksiä senkautta ja sen johdosta, että nimitettävät eivät laisinkaan ole perillä poliisitehtävistä ja voivat saattaa itsensä syypäiksi valtuuksiensa ylittämisiin ja erinäisiin ikävyyksiin.

Lisäksi on vielä mainittava, että varapoliisilainsäädäntö sitoo varapoliisien määrän riippuvaksi siitä, montako varsinaista poliisia asianomaiseen kuntaan on nimitetty. Siinä on tehty aivan virheellinen sanamuoto lakiin, kun puhutaan k u n t a a n asetettavasta poliisista. Suomessahan ei kuntaan aseteta poliisia milloinkaan maaseudulla, vaan nimismiespiiriin, joskin poliisin asuinpaikkana on määrätty paikka määrätyssä kunnassa ja hänen valvonta-alueensa määrätty osa kunnasta. On hyvin monta nimismiespiiriä olemassa, joissa on 3—4 kuntaa, jopa sellaisia, joissa on viisi kuntaa. Useassa sellaisessa nimismiespiirin pienemmässä kunnassa on yksi ainoa poliisi, ja jos tämä kunta sattuu olemaan rannikkokunta, jossa erinäisinä vuodenaikoina esim. väkijuomatulvan estämiseksi pitäisi ylimääräistä poliisivoimaa olla enemmän, ei kuitenkaan kuntaa voida velvoittaa osallistumaan varapoliisin palkkaukseen, jos varapoliiseja asetetaan kuntaan enemmän kuin siellä on varsinaisia poliiseja olemassa. Tällä tavalla välillisesti valtio tehdään riippuvaiseksi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoon nähden siitä, miten varsinaisia poliiseja sattuu olemaan ennestään asetettu kuntaan. Valtion ylin tehtävä, sen tärkein tehtävä on oikeusjärjestyksen ylläpito ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito, ja valtion pitäisi, ymmärtääkseni, aivan vapaasti saada käytellä poliisivoimaansa tämän intressin toteuttamiseksi, eikä suinkaan varapoliisijärjestelmänkään voimaansaatettua olla riippuvainen siitä, missä määrin kuntaan on totuttu asettamaan vakinaisia poliiseja eikä siis siitäkään, voidaanko asettaa ylimääräisiä enemmän. Minä siis, herra puhemies, ehdottaisin, kuten sanottu, että 17 menomomentin koh-

dalla vähennettäisiin 500,000 markkaa, siinä olevasta 2 miljoonasta, toisin sanoen, että tehtäisiin momentti samansuuruiseksi kuin mitä hallitus on esittänyt, ja että vähennys lisättäisiin 4 momentille siten, että sille, s. o. 7 pääluokan VI luvun 4 momentin kohdalle asetettu 1,658,500 markan erä koroitettaisiin 2,158,500 markaksi sekä että perusteluissa lausuttaisiin tässä kohden, että lisäyksestä on käytettävä 75,000 markkaa virkamerkkien hankkimiseksi poliisimiehille ja 425,000 markkaa virkamatkoista omassa piirissä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi maalaispoliisikonstaapeleille sekä ylimääräisten konstaapelien palkkaamiseksi käytettäväksi suunniteltujen varojen lisäksi, niin myös, että tehtäisiin tuo vähennys, niinkuin jo mainitsin, tällä 17 menomomentin kohdalla.

Pyydän nimenomaan huomauttaa vielä, että on pyyhitty 75,000 markkaa pois valtion poliisimiehille hankittavien virkamerkkien kustannuksella. Sallittakoon sanoa, että se on skandaali, ettei näitä rahoja vieläkään myönnetä, sillä jo 1925 annetussa Snomen poliisitoimen asetuksen 5 §:ssä säädetään nimenomaan, että poliisin tulee, milloin hän ei esiinny virkapuvussa, olla varustettu säädetyllä virkamerkillä ja sillä tarkoitetaan kautta valtakunnan samanlaista virkamerkkiä. Nyt on kulunut 5 vuotta siitä kun poliisitoimen asetus säädettiin, mutta tällaista virkamerkkiä ei ole vieläkään olemassa, vaikka hallituksen perusteluissa jo on osoitettu, että mikäli vanhoja merkkejä on, ne ovat venäläisvallan aikuisia ja minun tietämäni mukaan niitäkään ei ole riittävästi uusille poliiseille. On jo oikeusturvallisuuden kannalta vähän niin ja näin, jos ei valtakunnan poliiseilla ole virkamerkkiä, kun, kuten tiedetään, maalla poliisi sangen usein on pakotettu esiintymään ilman virkapukua etsivän poliisin tehtävässä ja hänellä ei silloin ole virkamerkkiä. Niin että annetaan nyt nämä virkamerkit, että päästään kulttuurimaiden tasolle siinäkin, että poliisi voi näyttää merkkiä eikä joitakin omia tekemiään papereita ja passeja, ja minä luulen, että sisäasiainministerillä ei ole mitään tätä muutosehdotusta vastaan.

Sisäasiainministeri Kuokkanen: Kuten ed. Sarlin on täällä maininnut, voidaan varapoliisijärjestelmästä luonnollisesti olla eri mieltä, enkä minäkään puolestani erikoisesti tätä järjestelmää ihaile. Mutta kun kerran tämä järjestelmä on valittu ja voitu sitä toteuttaa vasta noin puolen vuoden aikana, niin on kai liian varhaista ryhtyä sitä jo poistamaan epäämällä määrärahoja. Määrärahat ovat siis varapoliisia varten tähän menoarvioon otettavat. Mitä määrärahan suuruuteen tulee, niin tuntuu se koroitus, minkä valtiovarainvaliokunta on tehnyt, nimittäin 500,000 markan koroitus, kylläkin aiheelliselta, kuten kävi ilmi kun tehtiin siitä laskelmia valtiovarainvaliokunnan asianomaisen jaoston puheenjohtajan kanssa. Näin ollen minä kyllä katsoisin, että kun kerran tässä järjestelmässä on pysyttävä, täytyisi määräraha pitää siinä määrässä, missä summa valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti on.

Mitä ed. Sarlinin mainitsemiin virkamerkkeihin tulee, niin on niitä koskeva määräraha mielestäni asetukseen perustuva meno, ja niin ollen olisi tietenkin mainittu 75,000 markan määrä otettava menoarvioon. Puolestani kannattaisin sitä, että tällainen määräraha otettaisiin, joskaan en ole pitänyt asiaa niin tärkeänä, että olisin tehnyt siitä vaatimuksia valiokunnassa. Selvitäänhän kai ilmankin yksi vuosi, vaikka hyvä olisi saada asia järjestetyksi, ettei vanhoja merkkejä tarvitsisi käyttää.

Ed. Lohi: Minä en voi olla ihmettelemättä, että entinen maaherra Sarlin on jo niin täydellisesti perehtynyt tähän varapoliisijärjestelmään, vaikka hänen maaherrakautensa loppui juuri silloin, kun tämä järjestelmä alkoi tulla voimaan, joten hänen kokemuksensa siinä suhteessa kai on kovin pieni. Valtiovarainvaliokunnassa tästä asiasta keskusteltaessa todettiin useitten edustajien taholta eri puolilta maata, että tämä järjestelmä on erittäin onnistunut järjestelmä vähillä kustannuksilla saamaan järjestystä ylläpidetyksi sunnuntain aikoina, jolloin yleensä huvitilaisuuksia ja kokouksia on ollut olemassa. Ja sentakia erittäin onnistunut, että kunnan viranomaiset voivat ehdottaa henkilöitä, ja useissa tapauksissa on saatu aivan ensiluokkaisia henkilöitä siihen tarkoitukseen. Kun tämä varapoliisin toimi on ainoastaan sivutoimi, pääasiassa pyhän aikana, joka ei estä muuta ammattia harjoit-

tämasta, niin sentakia pienellä palkalla tähän voidaan saada aivan sen aseman täyttäviä henkilöitä. Kun kuluvana vuonna on tätä tarkoitusta varten myönnetty budjetissa 2 milj. markkaa ja järjestelmä ei ole ollut voimassa puoltakaan vuotta kaikkialla ja varat nähtävästi osapuilleen menevät, niin tämäkin määräraha 2 miljoonaa, mikä ensi vuodeksi on tässä määrätty, todennäköisesti täytyy ylittää. On nimittäin huomattava, että tämä on arviomääräraha, että tämän vähentämisellä petetään vain itseään, ja siitä syystä on valtiovarainvaliokunta tämän lisäyksen tehnyt, ja kävi sisäasiainministeriössä selville, kun laskelmat toimitettiin, että se on välttämättömän tarpeellinen lisäys eli se kaikessa tapauksessa tullaan käyttämään ja ylittämään ja silloin ei sen pyyhkimisellä ole mitään käytännöllistä merkitystä, joten tämän momentin lisäys valtiovarainvaliokunnassa on perusteellisen tutkimuksen kautta tehty eikä sattuma.

Ed. A a l t o n e n: Minä pyydän kannattaa ed. Myllymäen täällä tekemää ehdotusta.

Ed. B r y g g a r i: Minä odotin, että edistyspuolueen taholta olisi ollut sisäpoliittisessa tilanteessa muitakin epäkohtia mainittava kuin mitä ed. Sarlin täällä mainitsi, mutta valittaen täytyy todeta, että heidän mielestään Suomen sisäpoliittisessa tilanteessa, siitä huolimatta, vaikka heidän ryhmässäänkin istuu henkilö, johon on kohdistettu mielivaltaa, ei ole huomautettu, että täällä on harjoitettu laittomuutta ja muuta vallattomuutta. Minä pyydän valittaen todeta tämän, että edistyspuolueen mielestä ei ole muuta epäkohtaa olemassa kuin poliisien virkamerkkien hankkimisen laiminlyönti.

Ed. B. S a r l i n: Ed. Lohen lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, että on aivan totta, mitä hän sanoi, että minulla on varsinaista kokemusta, niinkuin kaikilla tässä maassa, verrattain lyhyeltä ajalta, muutamalta päivältä, varapoliisijärjestelmästä, mutta olen saanut lausumani käsityksen neuvoteltuani poliisiviranomaisten kanssa Vaasan läänissä ja muiden läänien maaherrojen kanssa. Minä nyt en pääse siitä, että on suuri ero, onko valtiolla valta omien elintensä kautta määrätä ylimääräisiä konstaapeleita sinne, missä niitä tarvitaan, riittävässä määrin, vai onko tämä määräämisvalta sidottava eräällä tavalla riippuvaksi varapoliiseista. Minä pyytäisin huomauttaa, että kun valtio esim. ryhtyy rakentamaan suuria rautatierakennuksia, niinkuin esim. äskettäin Haapamäen ja Porin rata, niin valtion töiden johdosta kokoontuu kuntiin sanomattoman paljon liikkuvaa väkeä, työväestöä, ja niiden perässä se kaarti, joka tavallisesti tilipäivinä työläisjoukkoja piirittää. Onko nyt sitten kunnan syy ja onko kunnan kestettävä kolmannes varapoliisien palkkauksesta, kun valtio järjestää suuret työt ja valtion omat työt vaativat lisää järjestysvaltaa. Niinikään on esim. Pohjanmaalla suuria joukkoja uittotöissä, jotka alkavat sisämaassa ja päättyvät mereen. Uitot siirtyvät kunnasta kuntaan ja välttämättömästi pitäisi myöskin ylimääräisten poliisivoimien siirtyä kunnasta kuntaan pitkin jokivartta, kunnes puut ovat satamassa; mutta varapoliisi ei sellaiseen sovellu, vaan sensijaan sopii erinomaisesti ylimääräinen poliisivoima.

Mitä muuten tulee huomautukseen siitä, että edistyspuolueen taholta ei ole täällä mitään muuta huomautusta tehty 7 pääluokan kohdalla, kun minkä minä olen rohjennut tehdä, niin pyytäisin omalta kohdaltani mainita, että minä en katsoisi tätä seitsemättä pääluokkaa sellaiseksi pohjaksi, joka riittää laajaan selvittelyyn tapahtuneista väkivallantöistä, vaan on se keskustelu käytävä vireellepannun välikysymyksen aikana, kuten herra sisäasiainministerikin on toivonut.

Ed. R a n t a n e n: Minä pyytäisin kannattaa ed. Sarlinin tekemää ehdotusta.

Ed. P e n n a n e n: Ed. Sarlinilla on kai ollut aihetta tehdä lisäehdotus 4 momentin määrärahaan. Jos varoja olisi riittävästi käytettävissä, niin sellainen lisäys olisi 4 momentille hyvinkin perusteltu, mutta sitävastoin minusta on vähemmän perusteltua ehdottaa vastaava poisto 17 momentilta, sen takia juuri, kun se on arviomääräraha, ja jos ed. Lohen ennustukset pitävät paikkojaan, niin se poisto on näennäinen, siihen menee se mikä menee. Muuten minä kyllä arvelen, jotta jos ed. Sarlinin kokemukset tämän varapoliisijärjestelmän tarkoitus-

taan vastaamattomuudesta ovat verrattain pienet, niin kyllä ne ovat aika pienet ed. Lohenkin kokemukset tämän järjestelmän tarkoituksenmukaisuudesta. Se on nyt vielä verrattain nuorta se kokemus, enkä minä jaksa oikein uskoa, että ne ovat juuri parhaimmat ne poliisivoimat, jotka ovat saatavissa varapoliisilaitoksen käytettäväksi. Mutta oli miten oli, niin minäkin katson, jotta 17 momentin määrärahan lyhentäminen ei ole tarkoituksenmukainen, kun momentti on arviomääräraha, ja kun toisaalta ei näytä riittävän varoja tehdä tämänkään luvun kohdalle lisäyksiä, niin en voi kannattaa siis neljännenkään momentin kohdalle tehtyä lisäysehdotusta, vaikka myönnänkin, että siihen kai olisi lisäraha tarpeen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Myllymäki ed. Aaltosen kannattamana ehdottanut, että 13 momentilta poistettaisiin 5,700,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Myllymäen ehdotukseksi. Ed. B. Sarlin ed. Rantasen kannattamana on ehdottanut, että 4 momentille lisättäisiin 500,000 markkaa sekä että perusteluissa tällä kohdalla lausuttaisiin, että lisäyksestä on käytettävä 75,000 markkaa virkamerkkien hankkimiseksi poliisimiehille ja 425,000 markkaa „virkamatkoista omassa piirissä aiheutuvien kustannuksien korvaamiseksi maalaispoliisikonstaapeleille sekä ylimääräisten konstaapelien palkkaamiseksi" käytettäväksi suunniteltujen varojen lisäksi ja että 17 momentin määrärahoista poistettaisiin 500,000 markkaa. Kutsun tätä yhtenäistä ehdotusta ed. B. Sarlinin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska ehdotukset ovat erillisiä, on niistä äänestettävä kummastakin erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Myllymäen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Myllymäen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt tässä kohden valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. B. Sarlinin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. B. Sarlinin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei" nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

8 P. l.

Luku I Valtiovarainministeriö, luku II Valtiokonttori, luku III Tullilaitos, luku IV Rahapaja, luku V Valtion revisiolaitos, luku VI Luottolaitosten tarkastus, luku VII Leimakonttori, luku VIII Erinäisten verojen maksuunpanokustannukset ja luku IX Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

9 P. l.

Luku I Puolustusministeriö.

Keskustelu:

Ed. Moilanen: Hallitus esittää talousarvioehdotuksessaan, että taloudelliseen puolustusneuvostoon saataisiin lisätä työvoimaa ja ehdottaa siinä tarkoituksessa I luvun 2 momentille otettavaksi 48,000

markkaa. Kysymys ei ole vakinaisesta vaan ylimääräisestä toimesta. Valtiovarainvaliokunnassa tuli tämä ehdotus hylätyksi. Asianomaiselle jaostolle annetun selvityksen mukaan tarvitaan taloudelliseen puolustusneuvostoon entisen työvoiman lisäksi yksi sihteeri. Aikomus on hankkia tähän toimeen erikoisesti teollisuusalan tuntija. Koska olen tullut vakuutetuksi siitä, että työvoiman lisäys taloudellisessa puolustusneuvostossa on välttämättömän tarpeen vaatima, pyydän ehdottaa, että hallituksen ehdotus hyväksyttäisiin ja 2 momentille merkittäisiin lisäystä 48,000 markkaa.

Ed. Ryömä: Herra puhemies! Minä pyydän tämän yleiskeskustelun yhteydessä kosketella eräitä puolustuslaitosta koskevia yleisiä periaatteita.

Se liike, joka on kuluvan vuoden aikana puolivallankumouksellisilla keinoilla pyrkinyt maan asioita hoitamaan, on jakanut maan väestön kahteen suureen ryhmään, nimittäin isänmaallisiin kansalaisiin, joita ovat eri porvarillisten puolueiden jäsenet, sekä epäisänmaallisiin, joita ovat maan sosialistinen työväenluokka, lähinnä sosialidemokraattisen puolueen jäsenet. Tämän jaon varaan lienee sitten niin sanottu lapualainen liike perustanut maanpuolustusohjelmansa.

Tällainen kahtiajako on kuitenkin mitä nurinkurisin, sillä kuka voi olla enemmän suomalaiskansallinen kuin suomalainen työmies, joka ei puhu eikä ymmärrä muuta kuin suomenkieltä, tai kuka voi olla enemmän isänmaallinen kuin työmies, joka koko ikänsä tekee työtä vain tämän maan hyväksi. Pääomanomistaja voi vaikean ajan sattuessa myydä osakkeensa ulkolaisille tai muuten sijoittaa rahansa ulkomaille, kuten esimerkiksi vientiliikkeemme yleensä tekivät rahamme inflation aikana, jättivät saamansa ulkomaalaiset valuutat ulkomaisiin rahalaitoksiin odottamaan oman rahamme jatkuvaa laskua eivätkä rientäneet estämään tätä. Mutta työmies on suurin piirtein kokonaan kiinni siinä maassa, jossa hän on syntynyt, on riippuvainen sen hyvinvoinnista ja menestyksestä. Työmiehelle ennen kaikkea on tärkeää, että hänen isänmaansa saa elää rauhassa ja kehittyä taloudellisesti niin voimakkaaksi, että se kykenee antamaan jokaiselle työtä tekevälle kansalaiselleen kohtuullisen toimeentulon. Ja ennen kaikkea työmiehelle on myöskin tärkeätä, että hänen isänmaansa on ulkonaisesti vapaa sekä riippumaton ulkoisten voimien vaikutuksesta.

Mutta ei riitä yksin tämä. Ennenkuin kansa ja yksilö tuntee viihtyvänsä omassa maassaan ja voivansa omistaa sen isänmaakseen, on kansan — taloudellisen hyvinvoinnin ja ulkonaisen riippumattomuuden lisäksi — tunnettava itsensä sisäisesti riippumattomaksi ja vapaaksi. Sen on saatava vapaasti itse hallita itseään. Tällainen kansanvaltainen valtiojärjestys onkin meillä edelleen voimassa. Mutta kuluneen vuoden aikana on lapualainen liike esiintynyt uhkauksin eduskuntaa ja parlamenttaarista hallitusjärjestelmää vastaan, päämääränä työväenluokan vaikutusvallan vähentäminen. Tästä on kuitenkin sanottava, että siinä määrässä kuin lapualainen liike ja jotkut muut voimat kykenevät väkivaltaisin tai muine pakkokeinoin riistämään valtiollisia oikeuksia työväenluokalta, siinä määrässä se sulkee tämän luokan — —

Puhemies, koputtaa: Minun mielestäni tämä ei koske puolustuslaitoksen budjettia.

Puhuja: — — pois yhteisen sisäisesti vapaan isänmaan piiristä ja vähentää tämän luokan puolustustahtoa. Missä siis sosialidemokraattinen työmies yleensä työskentelee, tekee hän työtä tämän maan hyväksi. Sanotaan, että sosialistinen työmies ei tahdo puolustaa isänmaansa riippumattomuutta ulkoa tulevia hyökkäyksiä vastaan. Mutta missä tämä on sanottu? Kuka esimerkiksi maailmansodassa eri rintamilla oli enemmän tulessa kuin juuri työmies tai talonpoika, eikä siinä suinkaan tehty eroa eri puolueitten välillä, vaan kaikki olivat samassa asemassa, ja niin tulee vastaisuudessakin olemaan. Mutta sosialistinen työväki asettaa rauhanpolitiikan sota- ja varustuspolitiikkaa vastaan. Sillä ei ainakaan pienten kansojen turvallisuuden kannalta ole eduksi, että edelleen kaikkialla lietsotaan sotaista mielialaa ja pidetään yllä käsitystä aseiden oikeudesta kansainvälisten suhteiden ratkaisussa. Meidänkin maamme turvallisuuden kannalta on ehdottomasti parempi, jos täällä kaikissa piireissä asetutaan ystävälliselle kannalle

kaikkiin naapureihin nähden ja lopetetaan ne vihanpurkaukset ja uhkailut, joita niin suuresti ja niin julkisesti viljellään erityisesti niissä piireissä itäistä naapuriamme vastaan, jotka erikoisesti kerskailevat omalla isänmaallisuudellaan ja jotka eivät valtiolle näe juuri muita velvollisuuksia kuin asevarustelut.

Merkille pantavaa yleensä onkin, että juuri ne samat piirit, jotka aina vain puhuvat sodan vaarasta ja sen perusteella vaativat yhä lisää ja lisää varoja varusteluihin, itse kaikissa tilaisuuksissa ja kaikin keinoin suorastaan provosoivat sotaa. Näyttää todennäköiseltä, ettei Neuvosto-Venäjästä esimerkiksi olisi syntynyt niin voimakasta sotilasvaltiota kuin se on, jos ei sitä olisi ulkoa päin siihen suoranaisesti pakotettu. Samalla tavalla on täältä Aunuksen retken aikana 1922 suoranaisesti provosoitu sotaa juuri niiden ainesten taholta, jotka tällä kertaa paraiten kerskuvat isänmaallisuudellaan.

Ja minusta tuntuu, että tälläkin hetkellä, jos me todella tulemme sille asteelle, että ne ainekset, jotka nyt ovat enimmän sotakiihkoiset, tuntevat, että meillä on maa täysissä sotavarustuksissa, niin se on maalle suoranaisemmaksi vaaraksi, koska se antaa heille rohkeutta ryhtymään provosoimaan sotaa, josta heitä tällä hetkellä estää vain pelko. Me sosialidemokraatit suhtaudumme pidättyväisesti sotavarusteluihin, koska me pelkäämme, että ylenpaltinen varustelu enemmän vain lisää tällaisen pienen maan sodanvaaraa, kuin se sitten mahdollisen sodan syttyessä kykenee suojelemaan maan turvallisuutta. On lisäksi huomattava, että taloudellinen lamakausi ja siitä johtuva tulojen pienentyminen pakottaa ilmankin supistamaan varojen käyttöä kaikenlaisiin kansan taloudellista, ruumiillista ja henkistä hyvinvointia edistäviin tarkoituksiin, joiden kautta myöskin luodaan välttämättömiä edellytyksiä kansan puolustuskuntoisuudelle. On kerrassaan käsittämätöntä, että tällaisena aikana ryhdytään toteuttamaan varustusohjelmaa, joka useana vuotena eteenpäin nielee suuria summia, ja samaan aikaan, kuin muuten kaikkialla saarnataan säästäväisyyden ja menojen supistuksen välttämättömyyttä. Jos tällainen puolustuslaitoksen ylimääräisen menoarvion perusteluissa oleva ohjelma eduskunnan enemmistön kannatuksella ja hallituksen vaatimuksesta hyväksytään, on silloin ainakin syytä pyyhkiä valtiovarainvaliokunnan mietinnön yleisperustelujen yleistä säästäväisyyttä kosketteleva loppukohta pois.

Tahdon lisäksi huomauttaa vielä yhdestä seikasta. Jos nyt, ilman että voidaan osoittaa siihen olevan mitään välttämätöntä pakkoa ja ilman että kukaan voi tosiasioilla osoittaa sodanvaaran idästäpäin ainakaan pitkiin aikoihin uhkaavan, kaikesta huolimatta eduskunnan enemmistö vaikeasta taloudellisesta ajasta huolimatta edelleen vain aikaisemmastakin yhä lisää puolustusmenoja, olisi mielestäni katsottava kohtulliseksi, että eduskunnan enemmistö myöskin sälyttäisi nämä menot suoraan niiden kansalaispiirien kannettavaksi, joita se edustaa. Mutta kummallista kyllä loppuu tässäkin näiden n. s. isänmaallisten piirien isänmaallisuus eduskunnan päätöksiin ja ohjelmiin. Ja kun tulee sitten kysymys näiden päätösten ja ohjelmien rahoittamisesta, ei isänmaallisuus vaadi päätöksentekijöitä itseään tekemään vastaavia rahallisia uhrauksia, vaan sälytetään ne sokeri-, kahvi-, vilja- y. m. tullien muodossa suurelta osalta niiden vähävaraisten kansalaispiirien kannettaviksi, jotka noin suuria puolustusmenoja pitävät tarpeettomana tuhlauksena. Näkyy jälleen toistuvan sama näytelmä kuin laivasto-ohjelmaa hyväksyttäessä, jolloin myöskin ensimmäistä suoritusta varten koroitettiin 1 markalla sokerikilon tullia.

Puolustuslaitosta käsitellessä on myöskin tärkeätä kiinnittää huomiota sen johtoon. Muutama vuosi takaperin tapahtui puolustuslaitoksen johdossa tärkeitä muutoksia, kun siitä siirrettiin pois eräitä vanhoja, kokeneita ja luotettavia voimia ja paikat täytettiin eräillä nuorukaisilla. Tämän muutoksen jälkeen ei puolustuslaitoksen ylin johto ole nauttinut kovinkaan yleistä luottamusta. Omasta puolestani huomautin tästä jo kaksi vuotta takaperin budjettikäsittelyn yhteydessä. Tällöin lausuin näin: „Hallitus on mielestäni osunut väärään, kun se on osoittanut yleisesikunnan päällikölle (s. o. eversti Valleniukselle) sellaista luottamusta, että se on nimittänyt hänet virkaatekeväksi sotaväen päälliköksi. Ja minä pidän suurena erehdyksenä, jos yritetään sivuuttaa kenraali Sihvo ja täyttää hänen paikkansa esim.

juuri nykyisellä yleisesikunnan päällikköllä." — Samassa istunnossa ed. Schauman-vainaja varoitti hallitusta päästämästä samaista yleisesikunnan päällikköä liian usein ulkomaamatkalle.

Mutta näitä varoituksia ei otettu huomioon, vaan koroitti nykyinen hallitus päinvastoin sanotun herran korkeaan sotilasarvoon. Sitten hän itse paljasti itsensä koko kansan arvosteltavaksi. Mutta tekee mieli kysyä, tunteeko puolustusministeriö yleensä näin huonosti väkensä? Minulla kyllä ei ole mitään sanottavaa viimeisestä nimityksestä yleisesikunnassa, vaan päinvastoin. Mutta kuitenkaan ei voi olla kehoittamatta varovaisuuteen ja lausumatta toivomusta, että ainakin myöhemmin palautettaisiin paikalleen takaisin niitä huomattavia henkilöitä, joita näiltä paikoilta aikaisemmin poistettiin.

Valtiovarainvaliokunta on tehnyt tämän pääluokan ja vastaavan ylimääräisen menoarvion luvun kohdalla eräitä pienempiä säästöjä. Pelättävissä kuitenkin on, että tässä eduskunnassa saadaan syntymään enemmistö, joka nämä pienetkin vähennykset poistaa, niin toivottavaa kuin olisi, että se edes näissä määrissä pysyisi.

Ed. Puittinen: Minä katson olevan syytä aluksi huomauttaa, että kaiken aikaa kun tätä budjettia on käsitelty, on lähdetty siitä periaatteesta, että nyt on käsiteltävänä erikoisista syistä n. s. katobudjetti. Ja tätä periaatetta onkin hyvin suurelta osalta noudatettu varsinkin eräisiin hyvinkin tärkeisiin menoeriin kuten m. m. työmäärärahoihin, sosialisiin uudistuksiin, asutustoimintaan j. n. e. nähden. Mutta tässä näyttää uudistuvan tuo vanha sananparsi, ei ole sääntöä, ettei olisi poikkeusta. Ja niinpä tässäkin tapahtuu. Poikkeuksen tekee tästä säästäväisyysbudjetin luomisesta sotilasmenoarvio. Tällä kohdallahan hallitus ehdottaa, ottaen huomioon nyt sen olotilan, jossa me elämme, huomattavaa menojen lisäystä, joka tekee esityksen mukaan lähes 54 miljoonaa markkaa. Tämän menojen lisäysehdotuksen johdosta täytyy kysyä: onko tämmöinen taloudellinen pulakausi katsottu semmoiseksi ajankohdaksi, jolloinka täytyy juuri tällä alalla saada menot paisutetuiksi? Minä en kyllä uskoisi tähän. Mutta minä luulen, että tässä ovat kokonaan muut lähtökohdat olleet vaikuttamassa. Onhan vuosien kuluessa eräissä visseissä piireissä aina koetettu kiihoittaa mielipiteitä siihen suuntaan, että se on juuri sotilaskysymys, jota eduskunta on hoitanut huonosti, ja jopa osoitettu, että se on kokonaan kelvottomasti sen hoitanut, kuten on tehty esim. kuluneen kesän aikana. Nyt meillä istuu puolustusministerinä mies, jonka minä sanoisin olevan hallituksessa omalla ohjelmallaan. Omalla ohjelmallaan hän on tainnut olla koko ajan maalaisliitossakin. Tähän väitteeseen minulle antaa tukea eräs muistelma ajalta, jolloinka maalaisliitto puhui aika paljon palvelusajan lyhentämisestä ja nykyinen puolustusministeri laati siellä Raja-Kannaksella oman ohjelmansa ja julisti sen kansalle ja sanoi, ettei tikkiäkään saa lyhentää palvelusaikaa ja niinpä se näyttää olevan nykyisessäkin hallituksessa omalla ohjelmallansa, ja maalaisliiton eduskuntaryhmän täytyi kiltisti alistua niihin vaatimuksiin, joita tehtiin, kuten he ovat alistuneet osaltaan jo valtiovarainvaliokunnassa.

Meidän maamme sotilasmenoille on kaiken aikaa ollut ominaista jatkuva menojen nousu ja tällaiselle jatkuvalle menojen nousulle ei näytä liioin mikään hallitus, lukuunottamatta sitä hallitusta, joka oli v. 1927, asettavan minkäänlaisia sulkuja. Kaikki muut hallitukset näyttävät lähtevän vain siitä, että antaa sen mennä vain omalla painollansa, välittämättä seurauksista lainkaan. Minä katson olevan syytä huomauttaa, mitenkä nämä menot ovat nousseet vuodesta 1923 alkaen. Minä en otakaan tällöin niitä epäedullisia vuosia, jotka sitä ennen ovat olleet.

V. 1923 tekivät puolustuslaitoksen varsinaiset ja ylimääräiset menot 408,362,000 markkaa. Ensi vuonna ne tekevät valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaan jo 623,333,000 markkaa. Mutta mitkä syyt ovat aiheuttaneet sitten tämmöisen suuren menojen nousun 9 vuoden ajalla? Syyt minä jakaisin olevan lyhyesti sanoen kahta lajia, ensiksi tällä ajalla on huomattavasti lisätty ylimääräisiä menoja vuosittain, joiden väitetään olevan n. s. perustamisluontoisia menoja, mutta toisaalta, kun puolustuslaitoksen on annettu mennä vain omalla painollansa eteenpäin, siinä vuosittain ovat nousseet suoranaiset kulutusmenot sikäli kuin on kysymys varsinai-

sista menoista. Että näin on tapahtunut, otan todistaakseni tämän väitteen esimerkeillä. V. 1923 tekivät puolustuslaitoksen varsinaiset menot 328,000,000 markkaa pyörein luvuin sanoen. Ne tekevät ensi vuonna valtiovarainvaliokunnan ehdottamassa muodossa jo 465 milj. markkaa. Lisäys siis varsinaisissa menoissa 9 vuoden ajalla on 137 ½ milj. markkaa. Tähän voidaan väittää, että tällä ajalla on tapahtunut puolustuslaitoksessa muutakin, joka on lisännyt menoja. Minä myönnän sen, mutta se on juuri tulosta siitä, että on, kuten minä sanoin, annettu mennä omalla painollansa eteenpäin. Niinpä palkkausmenot ovat vuodesta 1923 alkaen nousseet, siis 9 vuoden ajalla, 67 milj. markalla, ollen ne tänä vuonna laskettuna varsinaisen ja ylimääräisen henkilökunnan palkkaus ynnä suojeluskuntien palkkaus jo 169 milj. markkaa. Mutta suoranaiset kulutusmenot ovat nousseet 70 milj. markalla. Mutta kulutusmenot ovat asiallisesti nousseet enemmällä kuin mitä tässä mainitsemassani numerollisesti näyttää. Minä mainitsen vain, että kun 1920 tekivät esim. muonitusmenot 80 milj. markkaa, vaatetusmenot 39 milj. markkaa, hevosten ruokinta 19 milj. markkaa, näillä mainitsemillani momenteilla on tapahtunut vähennystä lopuksi 40 milj. markkaa tällä ajalla; siis toisaalta on täytynyt tapahtua suoranaisten kulutusmenojen nousua yli 100 milj. markalla, kulutusmenojen, jotka eivät koske laisinkaan miehistön hyvinvoinnin edistämistä j. n. e.

Sama kehitys, mistä olen maininnut itse armeijasta, on tapahtunut suojeluskunnissa. Kun 1923 suojeluskuntien menot tekivät 28 milj. markkaa, tekevät ne jo ensi vuonna valtiovarainvaliokunnan ehdottamassa muodossa 52 ½ milj. markkaa pyörein luvuin sanoen, 9 vuoden ajalla kohonneet siis 24 ½ milj. markalla. Mutta tässä on juuri yksi semmoinen tekijä, joka tulee lähivuosina vielä hyvin huomattavasti lisäämään menoja, jollei löydy hallitusta, joka asettaisi joitakin sulkuja näiden menojen kehitykselle. Silloin kuin suojeluskuntalaki oli eduskunnassa käsiteltävänä, silloin jo täältä vasemmiston taholta huomautettiin siitä, että sen seurauksena tulee olemaan suojeluskuntamenojen nousu valtion budjetissa ja tämä väite on osoittautunut pitävän täysin paikkansa. Nythän on käynyt niin, että senjälkeen kuin suojeluskunnat on lailla laillistettu, senjälkeen ovat lakanneet kunnat antamasta avustusta, senjälkeen ovat lakanneet suurelta osalta yksityiset ja yhtiöt avustusten myöntämisestä. Ja niinpä tänä syksynä onkin saatu, varsinkin jaostossa, joka on näitä asioita käsitellyt, huomata, mitenkä siellä jo kipeästi kaivattaisiin näiden menojen lisäämistä vieläkin enemmän. Tulee siis tapahtumaan, kuten minä mainitsin, että lähivuosina tällä alalla tulee yhä edelleenkin jatkuman menojen lisäystä.

Kun tämänsuuntainen kehitys on päässyt vauhtiin meidän puolustuslaitoksessamme, niin ei huomatakaan olevan minkäänlaista jälkeä esityksessä, enempää hallituksen kuin valtiovarainvaliokunnan ehdotuksessakaan siitä taloudellisesta olotilasta, jossa nyt elämme. Ovathan hinnat kaikilla aloilla laskeneet, mutta puolustuslaitoksen varsinaisetkin menot täytyy vain kohota. Ja se on, kuten minä jo äsken mainitsin tulosta siitä, että kaikki puolustusministerit ja hallitukset lähtevät vain siitä, että antaa sen nyt mennä vain, tottapahan siitä rahalla pääsee. Ja jos eduskunta alkaa hiukan panna vastaan, niin tullaan ultimatumeilla valiokuntaan, niinkuin on tapahtunut tänäkin syksynä, ja silloin maalaisliittolaisten täytyy alistua.

Minä edellä olen osoittanut lyhyesti sitä surullista kehitystä, mikä meidän puolustuslaitoksessamme on päässyt vallalle ja johon nähden pitäisi päästä jonkunmoisiin tuloksellisiin toimenpiteisiin, toimenpiteisiin, jotka estäisivät nämä jatkuvat menojen lisäykset. Mutta näistä toimenpiteistä ei näy minkäänlaista merkkiä huolimatta siitä, että nykyisestä hallituksesta väitetään, että se on niin ensiluokkainen, joka kaikki asiat hyvin päin järjestää. Mutta ehkä tämä on ymmärrettäväkin siinä valossa, josta minä edellä olen maininnut.

Meillä on pitkän aikaa puhuttu järjestelyistä puolustuslaitoksen alalla, puhuttu palvelusajan lyhentämisestä, aluejärjestelmiin siirtymisestä ja niin edelleen. Tätä touhua on edellisten vuosien ajalla useammat hallitukset, itse kukin tavalla tai toisella, nykäisseet, mikä eteenpäin, mikä taaksepäin. Mutta nykyinen hallitus näyttää siitä huolimatta, että ensi kerran on meillä semmoinen edullinen olotilanne, jonka minä katson kyllä suotavaksi, että

puolustuslaitoksen hallinnon alalla on kaksi ministeriä, mutta siitä huolimatta näistä järjestelyistä ei näy minkäänlaista merkkiä. Minä pyytäisin herroilta ministereiltä kysyä, onko ja millä asteella esim. se aluejärjestelmäsuunnitelma menossa ja tuleeko siitä koskaan esitystä eduskunnalle?

Mutta eräs varsin ikävä ilmiö tulee eteen, kun katsoo tulevaisuuteen. Nythän v. 1932 tulee käymään niin, että silloin päättyy se aika, jolloin siirrytään asevelvollisuusajassa vuotta vanhempaan ikäluokkaan. Tämä vuosi tulee tuottamaan asevelvollisia tietääkseni yli 6,000 miestä lisää armeijaan ja tämä suuri miesten lisäys tulee luonnollisesti jo kulutusmenoina lisäämään varsinaisiakin menoja ehkä siinä 50—55 milj. markalla. Silloin kuin suunniteltiin tuota vanhempaan ikäluokkaan siirtymistä, silloin aina, kun asiaa valmistettiin, esiteltiin ministeriön taholta, että sitä vuotta varten täytyy jollakin erikoistoimenpiteellä asiat järjestellä niin, ettei tulisi tällaista äkillistä hyppäystä tapahtumaan. Mutta minä edelleen pyytäisin kysyä herroilta ministereiltä, koska ei näy mitään merkkiä tästä, onko ryhdytty mihinkään toimenpiteisiin tämän tilanteen poistamiseksi tai lieventämiseksi.

Minä edellä koskettelin siitä pohjasta, joka on annettu mennä omaa painoansa eteenpäin ja pakotettu kehittämään menoja jatkuvasti niin että sille ei asiallisesti mahda liioin kukaan mitään. Tämän nykyisen hallituksen ehdotuksista käypi selville, että tätä pohjaa vielä edelleenkin aiotaan laajentaa ja antaa mennä vain, kun eräillä aloilla niin vaaditaan, tunnettua latua. Tämän pohjan laajentamiseksi minä katson esim. sitä seikkaa, että tämän pääluokan kohdalla on yksi erikoisilmiö koko tähän budjettiin nähden. Muissa pääluokissa on oltu ensiluokkaisen pidättyväisiä uusien virkojen ja toimien perustamiseen, mutta hallitus pyytää varoja puolustuslaitokseen, siihen luettuna mukaan suojeluskunta. Se katsoo olevan tämän ajan sen ajan, jolloin uusia virkoja ja toimia voitaisiin hallituksen mielestä perustaa yli 3 milj. markan edestä. (Vasemmalta: Lapualaiset vaativat!) Tämä minusta on varsin ikävä ilmiö ja minun täytyy sanoa, että tekee ikävän vaikutuksen, että valiokunnassa on ollut enemmistö, joka on todellakin mennyt, kuten mainitsin, polvilleen ja tehnyt poikkeuksen tässäkin suhteessa kaikkiin muihin pääluokkiin nähden.

Minä mainitsin jo siitä, että puolustuslaitos, sikäli kuin on kysymys varsinaisista menoista, on päästetty kehittymään sille alalle ja se pohja niin laajaksi, että menojen vähentämiselle ei liioin mahda kukaan mitään. Me sosialidemokraatit, kuten huomataan, olemme valtiovarainvaliokunnassa asettuneet tinkivälle kannalle. Meidän vähennysehdotuksemme tekevät yhteensä varsinaisissa ja ylimääräisissä menoissa 91,203,000 markkaa, josta varsinaisista menoista on vähennyksiä 24 milj. markkaa pyörein luvuin sanoen. Me emme voi olla mukana kaikessa siinä, mitä puolustuslaitoksen alalla aiotaan tehdä. Kun me olemme lähteneet vaatimaan vähennyksiä, me olemme lähteneet silloin nyt niinkuin ennenkin visseistä periaatteista. Yksi sellainen periaate on se, että me emme voi olla mukana muodostamassa maamme puolustuslaitosta hyökkäysarmeijaksi. Me olemme mukana järjestämässä sitä sellaiseksi, joka vastaa vain puolustustarkoituksia, ja kyllä minun täytyy sanoa, että nykyisen hallituksen ehdottamassa muodossa tämä talousarvio on hyökkäystä varten eikä puolustusta varten. Edelleen me emme voi olla mukana niin laajassa mittakaavassa näitä menoja myöntämässä jo siitäkin syystä, että kuten tulee käymään täällä, nämä menojen lisäykset samoinkuin muutkin menot, mutta erikoisesti menojen lisäykset, aiotaan ottaa juuri köyhimmältä kansanosalta koroitettuina kulutusveroina ja tulleina.

Lopuksi minä en malta olla lyhyesti kajoamatta siihen, että kun niin kalliin uhrauksin kuin mitä meidänkin maassamme jo puolustuslaitos täytyy pitää yllä, niin on vaadittava, että siinä laitoksessa ei pääse todellakaan mitkään muut virtaukset vallalle kuin yksinomaan vain ne virtaukset, joita varten tämän laitoksen tulisi olla. Mutta tästähän meillä on sangen surullisia esimerkkejä olemassa, joihinka täällä jo edellinen puhuja kajosi. Minä en niihin sen pitemmälti kajoa, mutta minä pyydän huomauttaa herroille ministereille, että ne tehtävät, joita eräissä nimityksissä on tapahtunut, jotka minä omasta puolestani katson onnistuneiksi, että tätä työtä

olisi kai edelleenkin jatkettava, sillä minulla on se käsitys, ettei sieltä esikunnasta muutamien herrojen poistaminen ole puhdistanut koko esikuntaa ja tämän puhdistamisen täytyisi tapahtua sen vuoksi, ettei enää Suomessa tulisi uusiintumaan kenraali Walleniuksen juttuja, ja tämmöisen vaatimuksen tekemiseen on ja täytyy olla oikeus jo sen vuoksi, että tämä laitos tulee maallemme niin kalliiksi kuin se tulee.

Puolustusministeri M a n n e r: Ensinnäkin minä pyytäisin muutamalla sanalla kajota ed. Moilasen ehdotukseen. Taloudellinen puolustusneuvosto on äskettäin muodostettu, sen työohjelmakaan ei ole vielä lopullisesti valmis, sen vähempi se on ehtinyt käydä tekemään sitä laajakantoista ja tärkeää työtä, jota varten se on perustettu. Tältä kannalta siis on hyvin tärkeätä, että taloudellinen puolustusneuvosto saa ylimääräisenä palkkiotoimena toisen sihteerin itsellensä, jotta edes perustavat työt ja tuo järjestäytyminen voi tässä laitoksessa tapahtua. Mutta erikoisen tärkeä taloudellisen puolustusneuvoston sihteerin saaminen on taloudelliselta kannalta. Nyt täytyy sanoa, että taloudelliselle puolustusneuvostolle kertyy asioita ja järjestelyjä, jotka ovat valtion talouden kannalta tärkeitä. Onhan parempi, että me voimme yhteistoiminnassa ja järjestelyillä saada talouselämää suunnatuksi sillä tavalla, että meidän ei tarvitse valtion ja puolustusslaitoksen varastoissa säilyttää kaikkea sitä tavaraa, joka sodan aikana mahdollisesti tarvittaisiin. Jotta tällaiseen järjestelytoimintaan voitaisiin ryhtyä, on tarpeen, että järjestelytyössä on työvoimaa. Jos työvoimaa saadaan, niin saadaan näillä järjestelyillä monta vertaa suurempia säästöjä, kuin sillä, että tällainen järjestelymahdollisuus estetään. Minä siis, herra puhemies, kannatan ed. Moilasen ehdotusta.

Ed. Ryömä puhui laajasti puolustuslaitoksesta ja sosialidemokraattien suhtautumisesta maanpuolustuskysymykseen. Siihen minulla ei ole mitään sanomista. Mutta kun ed. Ryömä mainitsi jotakin, että tämä budjetti osoittaisi, että nyt on kysymys, ei maanpuolustuksen järjestämisestä, mutta sodan provosoimisesta, niin minun täytyy sanoa, että tämä väite on jyrkästi torjuttava. (Ed. Ryömä: En minä sitä sanonut!) Minä tahtoisin huomauttaa — ed. Puittinen kumminkin viittasi tuohon seikkaan — että tämä on nimenomaan hyökkäysbudjetti eikä puolustusbudjetti, minä tahtoisin sanoa, että tällaiset lausunnot eivät anna oikeata kuvaa asioista ja että ne provosoivat, eikä hallituksen budjettiesitys. Minä toivon, ettei tähän suuntaan käypiä lausuntoja eduskunnassa esitettäisi, koska niihin ei ole mitään aihetta. (Vasemmalta: En minä sanonut hallituksen budjetista!)

Ed. Ryömä kajosi myöskin kenraalimajuri Walleniuksen asiaan. Minä asetun kenraalimajuri Walleniuksen asiassa jyrkästi sille kannalle, että koska asia on tällä kertaa oikeudessa tutkittavana, niin ei ole asiallista eikä mielestäni sopivaakaan tässä yhteydessä siihen kajota. Antakaamme oikeuden tehdä tehtävänsä.

Ed. Puittinen sitten tiedusti, onko hallitus katsonut, että tämä ajankohta on erikoisen sopiva sellaisille lisäyksille, kuin mitä hallituksen puolustusbudjetissa on esitetty. Hallitus tietysti ei pidä tätä ajankohtaa erikoisen sopivana, mutta syynä siihen, että asia tulee nyt esille, on se, että asia on joutunut siihen asteeseen, että siinä täytyy jotakin tehdä. (Vasemmalta: Mikä asia?) V. 1926 päätti n. s. revisionikomitea työnsä ja tämä työ osoitti, että puolustuslaitoksessa oli eräitä puutteita, jotka oli saatava lähiaikoina korjatuiksi. Revisionikomitea ajatteli kymmentä vuotta siksi ajanjaksoksi, jolloinka sen esittämä ohjelma oli toteutettava. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että kuluneina vuosina ei ole saatu niitä rahamääriä puolustusbudjettiin, kuin mitä revisionikomitean ehdotus sisälsi, komitean ehdotus, jossa ilman vastalausetta myöskin löytyy erään sosialidemokraattisen entisen kansanedustajan allekirjoitus (Vasemmalta: Kuka se on?). Se on toimittaja Puro.

Kun siis ei oltu saatu toteutettua sitä ohjelmaa, jonka revisionikomitea oli laatinut ja kun tämä ohjelma sisälsi sekä enemmän että vähemmän tärkeitä määrärahoja, niin otettiin asia puolustusministeriössä ja yleisesikunnassa käsiteltäväksi ja laadittiin tärkeimmistä niitä eriä, joita puolustusrevisionikomitea oli ehdottanut, n. s. h ä t ä o h j e l m a. Tämä n. s. hätäohjelma on saatu valmiiksi v. 1928 ja se

osoittaa, että on olemassa todellakin sellaisia puutteita, joiden korjaamiseen täytyy nopeasti ryhtyä (Ed. Harvala: Onko hätä?). Jos ed. Harvala tahtoo tässä suhteessa tietoja, joita hän kyllä aikaisemmin on saanutkin, hän on tilaisuudessa kääntymään puolustusministeriöön. Tilanne on joka tapauksessa sellainen, että minä en katso oikeudekseni sitä eduskunnan puhujalavalta kuvata, ja koska ed. Harvala on saanut täyden selvityksen tästä asiasta ja mahdollisuuden myöskin tiedustaa asioita perinpohjin, niin minä katson, että tämä täytyy luottamuksellisen suhteen säilymiseksi eduskunnan ja hallituksen välillä riittää (Vasemmalta: Sodan uhka!).

Sitten ed. Puittinen osoitti allekirjoittaneelle hyvin mairittelevaa huomiota. Hänen huomionosoituksiinsa minä pyydän vastata, että minä en tässä hallituksessa toimi millään omalla ohjelmalla, vaan että hallituksella on todellakin ohjelma, mikäli koskee maanpuolustusta ja tasavallan turvallisuutta, ja että minä olen katsonut olevani velvollinen, ryhtyessäni tämän hallituksen jäseneksi, yhdenmukaisesti tätä ohjelmaa yhdessä hallitustoverieni kanssa noudattamaan ja toteuttamaan.

Edelleen ed. Puittinen tiedusteli, millä kannalla n. s. aluejärjestelmäkysymys tällä kertaa on. On lausuttava, ettei ole tässä yhteydessä syytä ryhtyä yksityiskohtaisempiin selvityksiin aluejärjestelmästä, vaan on lyhyesti todettava, että asiantuntijain suunnittelutyöt eivät ole vielä edistyneet niin pitkälle että asian esittäminen eduskunnalle olisi riittävästi valmisteltu. Puolustusministeriön toimesta on asetettu asiaa käsittelemään asiantuntijakomitea, johon kuuluu jäseniä yleisesikunnasta, puolustusministeriöstä, suojeluskuntajärjestöstä sekä erilaisia muitakin asiantuntijoita. Sitä mukaa kuin komitean työ edistyy, joutuu aluejärjestelmä käsiteltäväksi valtioneuvoston puolustusvaliokunnassa. Komitea on jatkuvasti toiminut siitä asti, kuin hallitus ryhtyi toimintaansa.

Tässä yhteydessä on, vaikkakaan se ei tähän keskusteluun suoranaisesti kuulu, torjuttava kaikki väitteet, että puolustusministeriö ja sotilasjohto kylmäkiskoisesti suhtautuisivat uuteen puolustusvoimien järjestelyyn. Onhan itsestään selvää, että jokainen maanpuolustuksen ystävä tyydytyksellä tervehtii kaikkia mahdollisia parannuksia järjestelyssä, mutta yhtä selvää on, että kaikki uudet suunnittelut on tarkalleen harkittava.

Kun tähän tutkimustyöhön paitsi puhtaasti sotilaallista järjestelyä liittyy aluejakoon, kasarmioloihin ja muihin rahavaroihin kohdistuvia laskelmia sekä runsaasti lakivalmistelutyötä, puhumattakaan uuteen järjestelmään siirtymisen ja siihen liittyvän ylimenokauden pituuden suunnittelusta, on ilmeistä, että tällaiseen työhön on varattava siihen tarvittava aika. Edellä esitetystä selviää, että puolustusministeriöllä ei voi olla valmiita laskelmia siitä, syntyykö uuden järjestelyn kautta erinäisillä tahoilla odotettu rahallinen säästö.

Ed. Puittinen myöskin mainitsi tässä yhteydessä kysymyksen palvelusajasta ja siitä mahdollisesti aikaansaatavasta rahallisesta säästöstä. Tässä suhteessa on todettava, että uuteen järjestelmään siirtyminen ei vaikuta sinänsä muutoksia palvelusaikaan. Todisteluihin ei ole syytä myöskään tässä yhteydessä ryhtyä.

Edelleen ed. Puittinen väitti, että sen jälkeen kun ikärajan siirtymiskausi on päättynyt — sehän päättyy v. 1933 — niin silloin tulee lisämiehistöä joukkoihin 6,000 miestä ja että tästä aiheutuu kulutusmenoihin lisäystä, niinkuin ed. Puittinen väitti, noin 50—55 milj. markkaa. Minä pidän, että ed. Puittinen on hyvin selvillä puolustusasioista — hänhän on pitkät ajat niitä seurannut ja ottanut selvää asioista — mutta nyt minun täytyy sanoa, että ed. Puittinen on aikalailla kevyesti lähtenyt tekemään asiassa väitteitä tässä kamarissa. Asiathan ovat sillä tavoin, että siirtymiskauden aikana on tehty suunnitelmia, mitenkä voitaisiin miesmäärän äkilliset kohoamiset estää ja mitenkä voitaisiin päästä mahdollisimman tasaisiin lukuihin. Tässä suhteessa on tullut eräs ikävä asianhaara avuksi, nimittäin syntyväisyyden väheneminen, jonka ilmiön seuraukset nyt jo alkavat näkyä kutsunnoissa. Millä tavalla asiat järjestyvät käy selville seuraavista luvuista:

Jos kutsunnat toimitetaan sillä teholla, millä ne ovat viimeisten kymmenen vuoden kuluessa toimitetut, jos sama prosenttimäärä syntyneistä ja asevelvollisuusikään tulleista nuorukaisista otetaan ase-

palvelukseen, silloin tulevat palveluksessa olevien luvut vaihtelemaan seuraavalla tavalla. Vuonna 1932 vuoteen 1931 verraten tulee olemaan miesmäärän kohoaminen 576 miestä, vuonna 1933 tulevaan vuoteen verraten tulee kohoaminen olemaan 1,796 miestä, vuonna 1934 tulevaan vuoteen verraten tulee miesmäärän kohoaminen olemaan 498 miestä. Vuonna 1935 479 miestä, vuonna 1936 678 miestä vähempi kuin tulevana vuonna, vuonna 1937 1,682 miestä vähempi kuin tulevana vuonna, vuonna 1938 1,265 miestä vähempi kuin tulevana vuonna, 1939 1,688 miestä vähempi ja 1940, jolloin asevelvollisuuteen astuu 1918 syntyneitten ikäluokka, tulee vähennys olemaan tulevaan vuoteen nähden 5,838 miestä. Nämä luvut, jotka tässä nyt esitin, osoittavat, että siis mitään sellaista miesmäärän suurennusta, josta ed. Puittinen mainitsi, ei tule tapahtumaan. Ja minua ihmetyttää, ettei tämä asia, joka on väestöluettelon nojassakin todettavissa, ole ollut ed. Puittisen tiedossa.

Mitä sitten tulee siihen lisäykseen, jonka tämä nyt hetkellisen miesmäärän pieni kohoaminen puolustuslaitoksen menoissa aiheuttaa, niin minä vain tahtoisin mainita, että lisäykset on laskettavissa helposti. Tällainen miesmäärän kohoaminen aiheuttaa lisäyksiä muonituksessa, vaatetuksessa, puhtaanapidossa ja lääkintömenoissa. Aivan pieniä ja aivan relatiivisia ovat lisäykset muissa momenteissa. Pyörein luvuin nuo lisäykset tekevät 5,500 ja 6,500 markan vaiheilla vuosimiestä kohti, mutta vaikkapa laskettaisiin 6,500 markan mukaan vuosimiestä kohti, tulisi lisäys tulevaan vuoteen verraten olemaan: vuonna 1932 3.5 miljoonaa, 1933 12 miljoonaa, 1934 3,250,000, 1935 3,100,000. Senjälkeen vähennys tulisi olemaan: 1936 4 miljonaa, 1937 11 miljoonaa, 1938 8.5 miljoonaa, 1939 11 miljoonaa, 1940 35 miljoonaa markkaa. Tämä kaikki sillä edellytyksellä, että asepalvelukseen hyväksytään niin suuri prosenttimäärä kutsutuista kuin mitä viimeisen kymmenen vuoden aikana keskimäärin on tapahtunut. Mutta jotta tuota nousua voitaisiin tasoittaa on tietysti tarkoituksenmukaista menetellä siten, että silloin, kun ikäluokka antaa nykyistä tasoa enempi, kutsutaan palvelukseen vähemmän ja sitten myöhemmin vähän runsaammassa määrässä.

Mitä sitten tulee niihin eräisiin henkilökysymyksiin, joista ed. Puittinen myöskin täällä mainitsi, niin minun täytyy sanoa, että puolustuslaitoksen henkilökysymyksiin on suhtauduttu ja tullaan tästedeskin nykyisen hallituksen aikana aina suhtautumaan täysin objektiivisesti ja asiallisesti.

Ed. Åhlström: Herr talman! Jag ber att få under denna huvudtitel med några ord beröra en fråga, vars lösning jag efter bästa förmåga, men hittills fåfängt, har sökt verka för. Det gäller frågan om en komplettering av vår lagstiftning rörande de samvetsömmas värnplikt.

Den 15 dec. 1926, alltså instundande måndag för fyra år sedan, beslöt riksdagen i anledning av en därom väckt lagmotion uppmana regeringen att med det snaraste låta uppgöra och till riksdagen överlämna en proposition om komplettering av det stadgande, som ingår i § 58 av värnpliktslagen rörande värnpliktigs rätt till befrielse från vapentjänst, då han av religiösa eller andra allvarliga samvetsskäl ser sig därtill förhindrad. Motionen avsåg att utvidga den rätt till befrielse från vapentjänst, som nuvarande lagstiftning medgiver, därhän att i vissa fall, då värnpliktig av sitt samvete förhindras att i någon form tjäna försvarsväsendet, honom måtte kunna beredas tillfälle att i stället för värnplikt tjänstgöra i civilarbete, då givetvis under längre tid för att förhindra missbruk.

Då denna för fyra år sedan av riksdagen begärda proposition lät vänta på sig, tog jag mig friheten att den 8 nov. 1929 i ett riksdagsspörsmål efterlysa propositionen. I det svar på spörsmålet dåvarande försvarsminister Niukkanen avgav den 12 nov. 1929 meddelades, att frågan dryftats och underkastats beredning i försvarsministeriet, och hade i sådant avseende bl. a. en av försvarsministeriets tjänstemän gjort en resa till Sverige för att göra sig förtrogen med ordnandet av motsvarande förhållanden därstädes. Då emellertid värnpliktslagen även i andra avseenden ansågs i behov av granskning och då regeringen avsåg att i närmaste framtid avlåta proposition till riksdagen angående ändring av särskilda stadganden i värnpliktslagen, komme regeringen att avlåta proposition

i detta speciella ärende samtidigt med förslagen till övriga ändringar i värnpliktslagen.

Detta svar var som sagt daterat den 12 nov. 1929, och där talades om att den begärda propositionen skulle överlämnas „i närmaste framtid". Då någon sådan dock icke avläts vid öppnandet av 1930 års riksdag, inlämnades till sagda riksdag av ett antal riksdagsmän en lagmotion i ärendet. Då denna kom under behandling i försvarsutskottet och en sakkunnig från försvarsministeriet tillkallades, upplyste denne ånyo, att en regeringsproposition snart kunde förväntas. På grund härav beslöt då försvarsutskottet bordlägga ärendets behandling till höstsessionen, vilken emellertid genom riksdagens upplösning aldrig blev av. Därför har ånyo till innevarande riksdag en lagmotion i detta ärende inlämnats, och då denna för någon vecka sedan behandlades i försvarsutskottet hänvisade samme tillkallade sakkunnige ånyo till den proposition regeringen förberett och snart skulle överlämna. Han kunde därvid lämna några upplysningar av ganska stort intresse. Han meddelade nämligen, att regeringens eget lagförslag rörande civilarbete för samvetsömma värnpliktige redan är färdigt uppgjort, men att meningen varit att, såsom också av tidigare meddelanden från försvarsministeriet framgått, överlämna detsamma till riksdagen samtidigt med de planerade ändringarna i värnpliktslagen. Den sakkunnige kunde dock på särskild fråga ytterligare meddela, att regeringens förslag i detta ärende, i huvudsak uppgjort efter mönstret av Sveriges motsvarande lag, är av den beskaffenhet, att det icke medför ändring av någon paragraf i nugällande värnpliktslag och att det därför mycket väl kan behandlas såsom ett alldeles fristående ärende, utan att behöva sammankopplas med den planerade stora värnpliktsreformen. Under sådant förhållande tvingas man att spörja, vilka vägande skäl regeringen kan ha för att sammankoppla detta fullkomligt fristående ärende med hela den bebådade stora reformen.

Det skall inte kunna sägas, att det icke skulle förefinnas något behov av den kompletterande lagstiftning, som här är ifråga. Då den till senaste riksdag inlämnade lagmotionen senaste februari remitterades till utskott, hade jag tillfälle att anföra några upprörande exempel på, vartill denna brist i vår lagstiftning kan leda. Jag nämnde namn på personer, som på grund av denna sin konflikt mellan sitt samvete och samhällets krav blivit dömda till fängelse gång på gång, i vissa fall drivits till självmord, i andra fall hetsats därhän, att de förlorat förståndets ljus och hamnat på sinnessjukhus.

Från innevarande år äro några nya upprörande fall bekanta. Det mest bekanta är sannolikt fallet Arndt Pekurinen, som gång på gång dömts till fängelse och som vid ett tillfälle i somras, då han skulle transporteras från militärfängelset i Ilmajoki till Helsingfors, blev rövad från fångvaktarnas händer och utsatt för grov kränkning och misshandel av ett antal män, som tydligen trodde sig utföra detta banditdåd för fosterlandets bästa. Detta fall blev ju också uppmärksammat utomlands och gav bland annat anledning till en rätt så intressant korrespondens mellan den världsberömda fysikern, professor Albert Einstein och vårt lands dåvarande försvarsminister Niukkanen, en korrespondens, om vilken det har sagts, att Einstein, som genomskådat den gudomliga världsordningen, dock lät sig föras bakom ljuset av det alltför skickligt avfattade brevet från Finlands försvarsminister.

Från denna höst ha vi tre nya fall av samma kategori som fallet Pekurinen. Den 24 september dömdes på Sandhamn värnpliktige Tauno Tapanainen till 6 månaders fängelse för att han vägrat avlägga ed och att utföra något arbete för försvarsväsendet. Han motiverade till krigsdomstolens protokoll sin vägran med följande ord: „En hyväksy minkäänlaista ulkonaista väkivaltaa edes vääryyden edessä puolustautuakseni, vaan ainoastaan henkisen vaikutuksen, jolla Jumala vie oikean asian voittoon. En suostu tekemään sotilasvalaa enkä antamaan juhlallista vakuutusta. Samalla perusteella kieltäydyn suorittamasta minkäänlaista palvelusta, aseetonta tai aseellista, puolustuslaitoksen hyväksi. Sellaista työtä, joka ei ole puolustuslaitoksen kanssa missään yhteydessä, katson kyllä voivani tehdä valtion hyväksi niin paljon kuin sitä minulta vaaditaan. Samaan perustuen katson, etten voi edelleen kantaa sotilasvaatteita enkä tunnustaa esi-

miehikseni puolustuslaitokseen kuuluvia henkilöitä." Denne Tapanainen anförde besvär till krigsöverdomstolen, varvid han motiverade sin vägran med hänvisning till bibeln och sin religiösa världsåskådning. Han bifogade intyg av K. F. U. M. (Kristliga föreningen för unga män), Helsingfors Kristliga arbetarförening och föreningen Evangeliska kristna. Sistnämnda intyg hade underskrivits av ett femtiotal personer, som personligen kände Tapanainen och som i sina intyg säga, att det existerar högre inre lagar, vilka förplikta människan i hennes verksamhet att mer lyda Gud än människor.

Den 15 november anhölls i Suomenniemi värnpliktige Väinö Särkkä, som också han motiverade sin vägran med anförande av religiösa skäl. Och för några dagar sedan anhölls i Helsingfors filosofiemagister Karl Nickul, också han motiverande sin vägran med religiösa skäl. Han dömdes till tre månaders fängelse för vägran att inträda i reservövning.

Enligt vad mig meddelats har vederbörande militärmyndighet nog — åtminstone i en del fall — visat förståelse för dessa värnpliktsvägrares motiv och för sin del gjort vad de kunnat för att ordna saken. Ett tecken på humanitet är också att Väinö Särkkä i tre år fått vara fri, men i år efter påtryckning på militärmyndigheterna från den s. k. „folkrörelsens" sida har blivit anhållen.

Men militärmyndigheterna hava givetvis icke kunnat gå utom de gränser lagen drager upp, och vår lag känner tillsvidare intet sätt att lösa konflikten i fråga om värnplikten mellan samhällets krav och det inre tvång att vägra tjäna militärväsendet, som en del samvetsömma enskilda känna. I andra länder har man kunnat ordna saken, så i Sverige, i Danmark, i Norge, i Holland. Och här finnes ju också hos oss i försvarsministeriet, enligt vad som har meddelats och vilket jag redan erinrade om, ett färdigt förslag, vars behandling skilt för sig, fristående från den stora reformplanen, icke torde möta tekniska hinder. Och då riksdagen sedan fyra år tillbaka har väntat på denna proposition, som den anhöll att få med det snaraste, så vore jag tacksam, om hr försvarsministern ville upplysa om, varav det kommer sig, att denna proposition ännu icke har överlämnats, om den kan överlämnas skilt för sig och när den sålunda kan förväntas?

Ed. Lohi: Ei ole kiellettävissä se, että menot puolustuslaitoksen ylläpitämisestä ovat meillä verrattain raskaat ja muodostavat verrattain suuren osan meidän valtion talousarviosta. Ja kun toiselta puolen ottaa huomioon meidän kansan kansallisvarallisuuden, niin kaikkeen tähän katsoen täytyy tunnustaa, että puolustusbudjetti painaa erittäin raskaasti meidän taloudellista elämäämme. Mutta että tähän on olemassa luonnolliset syynsä, että meidän on ollut pakko ja on edelleen pakko näin verrattain raskasta sotilastaakkaa kantaa, se johtuu ensinnäkin siitä, että meidän nuoren valtakuntamme, joka nyt on vasta vähän yli vuosikymmenen vanha, oli koko puolustuslaitoksemme aivan alusta alkaen tyhjästä uudestaan järjestettävä. Ja silloin on luonnollista, että perustavaa laatua olevat kustannukset vievät pitemmän ajan verrattain suuria rahamääriä ja raskaita taloudellisia uhrauksia, ennenkuin puolustusvalmius on saatu suunnilleenkaan sille tasolle, missä se vanhemmissa valtakunnissa on olemassa, jotka ovat monien miespolvien ajan olleet tilaisuudessa kehittämään puolustuslaitostaan.

Toiselta puolen epäilemättä on puolustusvalmiuteen vaikuttamassa myöskin jokaisella kansakunnalla se maantieteellinen asema, miten vaarallisessa asemassa kansakunta yleensä on, joten voi joutua vasten tahtoaankin sodan hirmujen uhriksi. Ja epäilemättä tämä seikka täytyy jokaisen ajattelevan ottaa myöskin huomioon ajatellessaan meidän pienen maamme maantieteellistä asemaa.

Näin ollen on minun käsittääkseni hyvin ymmärrettävissä, että meillä on pakko meidän voimiimme nähden verraten raskasta sotilasrasitusta kantaa. Tämän ei nyt tarvitse olla, niinkuin ed. Puittinen väitti, yksinomaan siinä mielessä, että haudottaisiin jotain hyökkäyssotaa tai että olisi jotain militaristisia suunnitelmia. Se on itsesäilytysvaisto, joka tähän tällaiseen pakottaa. Mutta samalla luonnollisesti tällaisesta asemasta johtuu, että pienen kansan politiikan täytyy olla niinkuin me kuulimme eilen illalla ulkoministerin vakuuttavan, nimenomaan rauhanomaista

politiikkaa, politiikkaa sellaista, että koettaa naapurivaltoihin myöskin säilyttää niin paljon kuin se suinkin on mahdollista ystävällisiä suhteita ja välttää kaikkia niitä ristiriitoja, jotka ovat omansa aiheuttamaan sodanvaaraa. Minä olen vakuutettu siitä, että meidän maamme politiikka, koko meidän itsenäisyytemme aikana on kohdistunut juuri tällaiseen pyrkimykseen. Minä rohkenen luottaa ja toivoa, olkoon täällä minkä väriset hallitukset milloinkin valtaa pitämässä, että tämän kansakunnan itsenäisyydelle kaikkein ensiluokkaisen tärkein kysymys pysyisi aina silmämääränä.

Mutta tämä velvoittaa myöskin kansalaisia, puolueita, sanomalehdistöä, ettei pyrittäisi millään provoseeraavalla mielipiteiden kasvattamisella nostattamaan sellaista kiihkoa, joka poikkeaisi siltä ainoalta oikealta suunnalta, joka on niin vaaranalaisessa asemassa olevan pienen kansan ehdoton poliittinen velvollisuus kuin mitä se on meidän kansallemme.

Täällä ovat muutamat puhujat kosketelleet siihen hämmästyttävän tragilliseen tapahtumaan, joka puolustuslaitoksen johdon erään henkilön taholta on tämän kesän aikana tapahtunut. Puolustusministeri on huomauttanut, että tämä kysymys on tuomioistuimessa, joten sitä ei olisi syytä kosketella. Mutta minä luulen, ettei se nyt sittenkään ole niin suuri rikos kansakuntaa ja valtiota vastaan, jos tilaisuudessa, jolloin puolustuslaitoksen menot määrätään, edustajain huomio kiintyy nytkin siihen, onko meidän puolustuslaitoksemme todellakin sellaisissa käsissä, joihin voi ehdottomasti luottaa. Sillä kyllä se tapaus oli niin järkyttävä, koko maata järkyttävä, että kaikki kansalaiset vavahtivat, että minkälaisen tulivuoren päällä kansakunta elää. (Ed. Hakkila: Paitsi puolustusministeri.) Sentakia minä rohkenen uskoa ja toivoa, että hallitus pitää erinomaisen tarkasti silmänsä auki, että tuollaisia mätäpaiseita ei saa meidän puolustuslaitoksemme johtopaikoille vastaisuudessa päästää. Jos tällaisia tapauksia jatkuu, niin meidän häpeämme koko maailman silmissä on sellainen, ettei kukaan enää meitä kunnioita, ja silloin on koko kansan elämä hukassa.

Kun puolustuskysymys on näin raskas kysymys, niin aikana ja hetkenä sellaisena kuin meillä on nyt elettävänä tulee isänmaan ystävän ja puolustuksen ystävän asema erittäin vaikeaksi. Kun taloudellinen tilanne alkaa maassa mennä sille asteelle, että me saamme nähdä miltei joka päivä täällä lähetystöjä ympäri maata, jotka kuvaavat sitä surkeaa taloudellista hätää, mihin kansa on menossa, että tuhannet kodit täytyy jäädä uusille omistajille, kotoa lähteä pois ja hätä on niin suuri, että verojen ja velkojen korkojen alle sortuu myötään koteja toinen toisensa perästä, silloin kuin tilanne on tällainen, täytyy meidän jokaisen ymmärtää, että vaikeaa on niiden onnettomain, jotka kodistaan maantielle joutuvat, niiden sielussa isänmaanrakkautta saada täydelleen tehostetuksi, silloin kuin valtiovalta ja kansakunta ei kykene turvaamaan heille alkeellista elämisen oikeutta. Ja juuri nämä seikat ovat olleet vaikuttamassa siihen, että valtiovarainvaliokunta tuntien edesvastuunsa koko kansakunnan edessä, on ollut pakotettu pienentämään niitä määrärahoja, mitä hallitus oli esittänyt. Nämä määrärahat ovat sittenkin todellakin raskaat, mutta uhraukset tämän hyväksi ovat myöskin sitä laatua, että tätä taakkaa täytyy ymmärtää. Ja minä tahdon nimenomaan huomauttaa, että sitä kansanosaa, jota se puolue, jota minulla on kunnia edustaa täällä, nimittäin Suomen talonpoikaiskansa, sitä kansaa ei ole voitu koskaan eikä voida eteenkäänpäin epäillä, ettei se olisi isänmaallinen kansa ja ettei se olisi valmis uhraamaan kaikkensa isänmaan alttarille, silloin kuin viholliset tulevat sen koteja ryöstämään. Mutta meillä täytyy koettaa pitää myöskin huolta siitä, että näitä uhrauksia ei panna niin raskaiksi, että ne ovat aivan ylivoimaiset kantaa, ja tästä syystä minä rohkenen toivoa, että myöskään hallitus ei tulisi täällä esittämään mitään ultimatumia eduskunnalle, joka on valmis kaiken voimansa mukaan meidän puolustuksestamme huolta pitämään.

Puolustusministeri Manner: Ed. Åhlströmin tiedusteluun n. s. omantunnonarkoja koskevasta lainsäädännöstä voidaan vastata, että suunnitelmat tällaista lainsäädäntöä varten ovat ministeriössä valmiit, mutta ennenkuin eduskunnalle voidaan esitys antaa, kaivataan siitä eräitä

lausuntoja. Mitä yleensä kysymykseen omantunnonaroista tulee, on se sangen pulmallinen kysymys, koska kieltäytyminen menee niinkin pitkälle, että ei mitään puolustuslaitosta tarkoittavaa työtä haluta tehdä. Esimerkkinä voidaan mainita, että surullisen kuuluisaksi tulleelle Pekuriselle on tarjottu tilaisuus suorittaa asevelvollisuutensa Suomenlinnan palokunnassa, joka on kunnallisiin laitoksiin verrattava laitos, mutta että hän on myöskin siitä kieltäytynyt. Ja kun näin ovat asiat, on kysymyksen käsittely tietysti hieman arkaluontoinen.

Ed. Lohi tiedusti, voidaanko armeijan johtoon luottaa. Minä voin siihen vastata, että armeijan ja suojeluskuntajärjestön korkeimpaan johtoon voidaan tällä kertaa ehdottomasti luottaa. (Ed. Hakkila: Kyllä Manner luottaa!)

Ed. Voionmaa: Herra puhemies! — En olisi puuttunut tämän illan puheisiin, elleivät eräät täällä aikaisemmin kuullut lausunnot antaisi minulle aihetta koettaa lyhyesti selittää, miksi puolestani katson täytyväni kannattaa niitä ehdotuksia, joita sosialidemokraattiselta taholta on tämän pääluokan kohdalla tehty. On viime aikoina syydetty suunnaton syytösjoukko sosialidemokraattista sotilasohjelmaa vastaan. Sosialidemokraateilla on puoluekokouksessaan hyväksymä periaatteellinen sotilasohjelma. Sosialidemokraateilla on myöskin käytännöllinen sotilasohjelma. Se käytännöllinen sotilasohjelma laaditaan vuodesta vuoteen. Nyt se sisältyy tähän budjettimietintöön, niihin kohtiin, joita sosialidemokraattiset valiokunnan jäsenet ovat hyväksyneet, ja siihen vastalauseeseen, jonka he ovat mietintöön liittäneet. Sikäli se asia on järjestyksessä. Siitä ei sen enempää.

Mutta tähän sotilasbudjettiin liittyvistä käsityksistä ja periaatteista on eri kantoja olemassa. Me sosialidemokraatit suhtaudumme sotilasmenoihin kokonaan toiselta pohjalta ja toisessa mielialassa kuin meidän vastustajamme. Meidän vastustajaimme suhtautuminen sotilasmenoihin on, siltä se näyttää, hyvin umpimähkäinen, intoileva, kiihkoileva, sokea; meidän varovainen, hillitty, epäileväkin. Siihen eivät ole antaneet aihetta ainoastaan sellaiset nykyhetken ilmiöt kuin Wallenius-juttu, vaan periaatteellisetkin arvelut. Kun on pidetty erityisesti suurta pauhua siitä, että sosialidemokraattien puolueohjelmassa olisi lausuttu sellainen lause, että „samaan sivistysmaailmaan kuulumme kaikki", niinkuin sillä tarkoitettaisiin erityisesti sitä, että me tahdomme nyt lukea Neuvosto-Venäjän sivistysmaailmaan, niin minä tahdon huomauttaa kahta seikkaa. Ensinnäkin, että sosialidemokraattien puoluekokouksessa ei ole ikinä hyväksytty mitään sentapaistakaan lausuntoa, eikä sitä ole sille edes esitettykään hyväksyttäväksi. Ja toiseksi, että se lause, jota tarkoitetaan, sisältyy kyllä eräisiin puoluekokouksen valmistaviin papereihin, mutta siellä se on aivan kokonaan toisenlaisessa yhteydessä kuin mitä on koetettu uskotella sekä täällä eduskunnassa eilissä päivänä että eduskunnan ulkopuolella useissa tilaisuuksissa. Kohta, jota on tarkoitettu, kuuluu — minä pyydän lukea sen — seuraavasti: „Meidän aikanamme yleinen kehitys vaikuttaa eri maihin tasoittavasti. Mikään ulkoa tuleva valloitus ei voisi siinä määrin kuin ennen mullistaa maan oloja, sillä samaan sivistysmaailmaan kuulumme kaikki. Mutta sodan raivottaret tuottaisivat kerran irti päästettyinä kaikille kansoille tuhoa." On kuvaavaa, että täällä ei enää saisi puhua sivistysmaailmastakaan. Sitä voi ehkä ymmärtää meidän maassamme sen jälkeen, kun Lapuan liike kaikkine seurauksineen on päässyt täällä leviämään. Mutta toistaiseksi täytyy kuitenkin vielä koettaa uskoa ihmiskunnan sivistysyhteyteen. Se on sen pasifistisen hengen mukaista, jota täällä kyllä vainotaan, mutta joka siitä huolimatta tälläkin yhä vahvistuu. Pasifismin lähtökohta on näet juuri se ajatus, että samaan sivistysmaailmaan kuulumme kaikki. Edelleen pasifismi ei voi kovin intomielisesti suhtautua suuriin sotilasmenoihin. Se katsoo, että sodat tuottavat vain turmiota ja kurjuutta, ovat inhimillisen etiikan vastaisia, eivätkä ratkaise millään luotettavalla tavalla valtioiden välisiä riitaisuuksia.

Me sosialidemokraatit olemme oikeastaan, periaatteellisessa ohjelmassamme omaksuneet nämä pasifistiset aatteet. Mutta me olemme hyvässä seurassa. Samat aatteet on omaksunut myös Parlamenttienvälinen Liitto, johon ovat kuuluneet myös Suomen tämän edellisen edus-

kunnan useimmat sosialidemokraattiset ja porvarilliset jäsenet. Ja minusta näyttää, että tätä Parlamenttien välisen liiton ja Suomen eduskunnan yhteistoimintaa tulee edelleenkin jatkumaan, koskapa esilläolevassa budjetissa sivulla 63 löydätte 60,000 markan määrärahan tämän kansainvälisen liiton, joka on puhdas pasifistinen liitto, työn tukemiseksi t. s. Suomen tähän unioniin kuuluvan ryhmän tukemiseksi.

Mutta vielä enemmän. Itse Suomen valtio on samalla periaatteellisella kannalla kuin mekin. Huomasitteko, arvoisat edustajat, millä arvonannolla etten sanoisi hartaudella herra ulkoministeri eilen puhui nykyajan kansainvälisestä rauhanliikkeestä. Tämä nyt tulee osittain siitä, että meidänkin tasavaltamme on hyväksynyt tuon kuuluisan Parisin paktin eli Kelloggin sopimuksen, jossa luemme seuraavia muistettavia artikloja. Ensimmäinen artikla: „Korkeat sopimuspuolet selittävät juhlallisesti kansojensa nimessä tuomitsevansa sotaan turvautumisen kansainvälisten riitaisuuksien ratkaisukeinona sekä hylkäävänsä sen kansallisen politiikkansa välikappaleena keskinäisissä suhteissaan." Ja Suomi on yhtynyt myös siihen lausuntoon tässä pasifistis-henkisessä kansainvälisessä asiakirjassa, jossa sanotaan, että „vakuutettuina siitä, että hetki on tullut, jolloin vilpitön sodan hylkääminen kansallisen politiikan välikappaleena on julkilausuttava, jotta heidän kansojensa kesken nykyjään vallitsevat rauhalliset ja ystävälliset suhteet jatkuisivat, korkeat sopimuspuolet" j. n. e.

Kyllä meidän näin ollen täytyy vakavasti suhtautua kaikkiin sotavarusteluihin ja kaikkiin meille esitettyihin sotilasbudjetteihin, ja täytyy meidän olla erityisesti varuillamme myöskin sitä amatsonijoukkoa kohtaan, joka ed. Riipisen johdolla nyt on ruvennut armeijan ja sotalaitoksen asioita reformoimaan.

Niitä arvoisia edustajia varten, jotka haluavat asioita ajatella, ennenkuin myöntävät satoja miljoonia markkoja sotilasmenoihin, minä tahdon vielä huomauttaa, että itse puolustuksen käsitekin nykyajan kansainvälisessä elämässä on täydellisessä muuttumistilassa. Yhdysvaltain hallitus on äsken juuri mainitsemani Kelloggin sopimuksen tekstin laadinnassa tieten tahtoensa karttanut „hyökkäyssota" sanan käyttämistä. Sopimus puhuu ainoastaan „sodasta kansallisen politiikan välikappaleena". Kun Ranskan hallitus teki esityksen, että tämä sopimus rajoittuisi hyökkäyssodan tuomitsemiseen, vastattiin Yhdysvaltain puolelta tähän tapaan: „Jos tällaiseen julistukseen yhdistettäisiin teoreettisia näkökohtia hyökkääjä-käsitteen selvittämiseksi, samoin kuin poikkeuksia ja varauksia, joissa määrättäisiin, missä tapauksessa kansat ovat oikeutetut ryhtymään sotaan, niin sillä suuresti vähennettäisiin tämän julistuksen vaikutusta, samalla kun menetettäisiin sen arvo rauhan takeena. Ihmiskunnan ja sivistyksen ylhäiseltä kannalta katsottuna jokainen sota, mitä laatua tahansa, on hyökkäys, joka saattaa vaaraan ihmiskunnan olemassaolon ja tulevaisuuden. Senvuoksi yleisen edun nimessä on sota kiellettävä." Ruotsin entinen ulkoministeri Östen Unden, joka tätä asiaa hiljattain on käsitellyt, lausuu omana mielipiteenään, että tässä siis ilmenee se ajatus, että sota itsessään on rikos, rikos ihmiskuntaa ja sivilisatiota vastaan. Siveellinen paheksuminen on suunnattava sotaa vastaan laitoksena. Kun tilanne tulee uhkaavaksi, on pääasia, että kaikki voimat siinä käytetään sodan estämiseksi tai hälventämiseksi. Se kysymys, kuka on aiheuttanut jännityksen, tulee senjälkeen toissijaisesti kysymykseen. Undenin mukaan ovat siis hyökkäys- ja puolustussotien käsitykset vain väliaikaisia, muodollisia käsitteitä. „On kyllä tältä kannalta tärkeätä tehdä erotus hyökkäys- ja puolustussodan välillä — hän lausuu — kun on ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin vihollisuuksien pysähdyttämiseksi. Koko se sanktioiden järjestelmä, jonka Kansainliitto on laatinut, perustuu tähän erotukseen. Mutta interventio (sekaantuminen, väliintulo) voi varsin hyvin käydä laatuun vihollisuuksien ehkäisemiseksi ilman, että on tarpeellista harkita, missä määrin rauhaa häirinnyt valtio on tilanteesta vastuunalainen. Kun tällaiseen interventioniin ryhdytään, ei silloin ole tutkittavana kysymys vastuunalaisuudesta ja rangaistuksen toimeenpanemisesta, vaan käytännöllisestä vihollisuuksien lakkauttamisesta." Unden mielestäni hyvin sattuvasti jatkaa vielä, että kun oikeusistuimessa tutkitaan kahden tappelijan asiaa, niin ei silloin kysytä sitä, kuka ensiksi löi, vaan kellä oli väärin,

kuka teki rikoksen, kuka sai aikaan rangaistavan teon.

Eivät siis ole se „puolustussota" ja se „kansallinen puolustus" ja se „puolustustahto" niin ihan itsestään selviä asioita. Kun sanaa „puolustussota" sellaisenaan heilutetaan lippuna nykyjään agitatiotarkoituksessa, niin meidän mielestämme se on koko halpahintainen keino. Silloin ei ole aina harkittu ollenkaan mitä itse asiassa silloin tehdään. Sotiin ovat usein syynä yksityiset henkilötkin. Ne kysymykset ovat vaikeita selvittää, mitkä ovat sodan todellisia syitä, mitkä ovat todella puolustussotia, mitkä hyökkäyssotia. Sentähden nykyaikaiset kansainväliset käsitteet käyvät yhä enemmän siihen suuntaan, että sota sellaisenaan on vastutettava laitos ja että on työskenneltävä yleensä sotalaitoksen ja sotavarustusten vastustamiseksi niin paljon kuin siihen mahdollisuutta on.

Voisin jatkaa pitemmälle, mutta katson sen tarkoitustaan vastaamattomaksi, sillä emmehän me täällä ole periaatteellisia keskusteluja käymässä, vaan budjettia käsittelemässä. Mutta olen ollut pakotettu tekemään tämän partioretken sivummalle varsinaisesta tekstistämme, koska olen ollut siihen pakotettu niiden aivan aiheettomien ja ala-arvoisten hyökkäysten johdosta, joita tämän tästä on tehty ja varmaan vielä tulee tehtäväksi sosialidemokraattien kansainvälisoikeudellisesti varsin puolustettavaa periaatteellista sotilasohjelmaa vastaan. Ohjelmamme on mielestäni ajan tasalla ja se on kaikissa suhteissa helposti puolustettava. Me kasvatamme, me sosialidemokraatit, sitä osaa kansaa, joka meidän ääntämme kuulee, ajattelemaan maan ja kansan tulevaisuutta ja tuntemaan edesvastuuntuntoa tätä tulevaisuutta ja maan itsenäisyyttä ja sen säilyttämistä kohtaan, mutta myöskin käyttämään arvostelua, harkintaa, varovaisuutta näissä erittäin arkaluontoisissa sotilaskysymyksissä ja erittäin varovasti suhtautumaan siihen puolustustahtoyllytykseen, joka hipoo niin läheltä humpuukia. Meidän mielestämme on otettava sotilasasioitakin käsiteltäessä ehdottomasti huomioon kansan taloudellinen kantamiskyky samoinkuin muut järjelliset vaatimukset. Kiihkoilu ei ole missään niin vähän paikallaan, ei ole missään niin vaarallinen, ei ole missään niin turmiollinen koko kansalle kuin juuri tällä alalla, jossa sitä valitettavasti kaikkein enimmin nykyänsä harjoitetaan. Tämä pakottaa meitä asettumaan kiinteästi ja määrätietoisesti sellaista yllytystä vastaan. Kiihkoilkoot muut miten paljon tahtovat. Enemmän kuin sellaiseen kiihkoon me rakennamme kansainvälisten oikeusperiaatteiden ja rauhan pyrkimysten varaan. (Vasemmalta: Hyvä!)

Ed. Sovijärvi: Kun on seurannut tänä iltana sitä keskustelua, mikä budjetissa käy puolustuksen nimellä, niin on tehnyt siinä eräitä merkillepantavia havaintoja. Kokohan tämän pääluokan päällekirjoituksena on jo sana, joka merkitsee puolustusta. Sen tähden on mielestäni aiheetonta, että muutamat puhujat, sellaiset kuin ensimmäinen puhuja Ryömä tai Puittinen käyttävät sellaisia sanoja, joista toinen tahtoo osoittaa, että tämä puolustusbudjetti olisi tarkoitettukin tykkänään provosoimaan johonkin hyökkäykseen ulospäin ja samanluontoinen sana oli se, jota käytti myöskin ed. Puittinen. Minä en voi ymmärtää, että vastoin parempaa tietoaan voi käyttää tämänluontoista sanaa maan talousarviota käsitellessään, enkä minä voi ymmärtää, että näitä sanoja käytettäisiinkään missään muussa tarkoituksessa kuin koettaakseen määrätylle osalle meidän kansaa selittää, että näihin tarkoituksiin käytettävä tai myönnettävä määräraha olisi tarkoitettu vain hyökkäystä varten johonkin ulospäin tai provosoimaan tätä maata, olkoon sitten vasemmalla tai oikealla kuinka pitkälle tahansa. Itse en ole tuollaista tunnetta milloinkaan tuntenut, mutta sen minä saatan tältä paikalta sanoa, että puolustustahtoa on minussa ja puolustustahto on siinä joukossa, joka minut on tänne lähettänyt. Minä en saata jättää sitä sanomatta sen tähden, että tämä maa, joka tuntee velvollisuudekseen vapaaehtoista tietä ja myöskin vissien asetusten ja lakien puitteissa muodostuvaa ja hallittavaa sotalaitostaan varten, anoa eduskunnalta määrärahoja pysyäkseen pystyssä — sanoisin ne sanat, joita täällä on käytetty sekä sotilasmenoja että suojeluskuntamenoja vastaan — uskallan ja rohkenen toivoa, että vasemmalla ei ole silloin tarkoitettu täyttä totta.

Kun suojeluskuntajärjestön ja sille vah-

vistettujen asetusten 1 §:ssä sanotaan: „Tämä järjestö tahtoo taistella uskontoa, kotia ja isänmaata puolustaessaan", niin se ei ole ollut silloin hyökkäävä, vaan se on ollut puolustava. Sellaisena olen Suomen suojeluskuntajärjestön aina tuntenut ja muunlaisena en ole myöskään siihen itse koskaan myötätuntoa tuntenut.

Mielenkiinnolla olen kuullut senkin lausunnon, jonka ed. Ryömä on täällä silloin sanonut, kun hän väitti, että Suomen työmies on isänmaallinen. Niin minäkin uskon ja parhain työmies Suomenmaassa on isänmaallinen. Olen niin paljon liikkunut Suomen työväen keskuudessa, että tekisi mieleni melkein sanoa: edustaja Ryömä saa tulla rinnalleni, ja niiden joukossa ja niiden parhaimpien joukossa olen tavannut isänmaallisia miehiä. Mutta ne, jotka tulevat täältä väittämään, että puolustusbudjettiin anottavat rahamäärät tarkoittaisivat tämän kansan provosoimista joko ulkovaltoja vastaan taikka sisäisiä rauhattomuuksia ajaakseen, ne eivät silloin puhu isänmaallisen työmiehen nimessä. Tekisi myöskin mieleni sanoa, että ne, jotka väittävät, että tähän budjettiin anottavat rahamäärät tarkoittaisivat hyökkäystä ulospäin, ne eivät myöskään puhu isänmaallisen työmiehen nimessä. Rohkenen odottaa, että sielläkin, missä epäluuloisin silmin katsellaan asevelvollisuustoimintaa niin täällä kuin muuallakin, että ne, joille tuntuu vastenmieliseltä määrärahojen myöntäminen Suomen suojeluskuntajärjestön hyväksi, näkevät näissä kummassakin yhden tämän maan kaikkein parhaimmista aineksista ja parhaimmista tarkoituksista. Ei milloinkaan — sen rohkenen sanoa — tule aikaa, unelmoikoot pasifistit mitä tahtovat, ei milloinkaan tulee aikaa, jolloin voitaisiin odottaa koko maailmaa käsittävää rauhaa (Vasemmalta: Sitten on pappien oppi turha!) eikä myöskään milloinkaan tule sitä aikaa, jolloinka vallankaan tällaisella laidalla kuin meidän maamme on, voitaisiin jäädä nukkumaan siihen sireenilauluun, jota tuolta äsken veisattiin. Meidän täytyy aina muistaa se, että jos tahdot taistella tämän maan puolesta, ole valmis myöskin myöntämään ja uhraamaan sen puolustusbudjettiin hallituksen anomat määrärahat! (Ed. Hakkila: Rauhan juhla tulee!)

Ed. Ahlström: Jag ber att få tacka hr försvarsministern för det svar han gav, ehuru det icke var uttömmande. Jag fick sålunda icke veta stort mera än vad jag visste förut och redan nämnde om i mitt förra anförande, nämligen att förslaget är färdigt i försvarsministeriet. Därtill fogade försvarsministern det tillägget, att en del utlåtanden inväntas. Dock anteckn̈ar jag med tillfredsställelse, att ministern icke nämnde någonting därom, att denna proposition skulle sammankopplas med den planerade större reformen. Jag hoppas detta är så att förstå, att denna proposition kommer att överlämnas skilt för sig utan att sammankopplas med det komplex av frågor, som nu äro under beredning.

Å andra sidan måste jag med sorg säga, att hr försvarsministerns uttalande icke vittnade om så särdeles god vilja att snart bringa till avgörande denna fråga, som flera år har väntat på sin lösning. Hr försvarsministern framhöll att detta är en „pulmallinen kysymys", en invecklad fråga, och som exempel nämnde han att den „sorgligt ryktbare" Pekurinen vägrat att tjäna i Sveaborgs brandkår. Denna är ju dock avsedd också att tjäna fästningens och alltså försvarets syften. Det vill väl hr försvarsministern icke bestrida. Talet om den „sorgliga ryktbarheten" vittnar icke om någon särdeles förståelse för vad här är fråga om. Här är visserligen en hel del „sorglig ryktbarhet" anknuten till fallet Pekurinen, men det epitetet skall icke anpassas på Pekurinen, vars ärliga övertygelse och mod att stå för den tvärtom måste ingiva den djupaste respekt.

Jag vill tillägga att om det är riktigt, såsom experten i försvarsutskottet uppgav, att försvarsministeriets förslag till denna frågas lösning är baserat på motsvarande lag i Sverige och är i huvudsak överensstämmande med denna, så torde det verkligen vara egnat att lösa denna invecklade fråga.

Försvarsministerns uppställning av problemet synes mig för övrigt vittna om en viss brist på verklig förtrogenhet med vad saken gäller. Det finnes ju tre grupper av samvetsömma värnpliktige. För det första de, som vägra att utföra värnpliktstjänst men icke ha några samvetsbetänkligheter mot att på annat sätt, t. ex. såsom

sjukvårdare, tjäna försvarsväsendet. Om den gruppen ha vi ju ett fullgott stadgande i nuvarande värnpliktslag § 58. För det andra den grupp som jag här avser och till vilken alla de här nämnda, Pekurinen, Särkkä, Nickul och Tapanainen höra och vilkas fråga det efterlysta lagförslaget avser att ordna. Så finnes det ännu en tredje grupp som t. o. m. vägrar att giva någon slags kompensation i form av civilt arbete för längre tid i stället för värnpliktstjänstgöringstiden. Mig veterligen hava vi icke här i landet haft exempel på sådant, men jag skall erinra om att för några veckor sedan gick genom tidningspressen en notis om en sådan uppseendeväckande vägran i Norge, då en ung man, som till sekreteraren i Interparlamentariska Unionen Christian Lange, vägrade att tjänstgöra och vägrade att inträda i civil tjänstgöring och sålunda hörde till denna tredje kategori, som icke beröres direkt av detta lagförslag.

Ed. Pennanen: Eilen illalla tässä kamarissa viimeksi hallituksen puolelta todettiin, että Suomen puolelta on pyritty tähän asti ja pyritään edelleenkin, sikäli kuin se meistä riippuu, noudattamaan hyviä suhteita ulkovaltojen kanssa. Mutta siihen ei Suomi ole sitoutunut enempää Kelloggin sopimuksessa kuin missään muissa ed. Voionmaan mainitsemissa konferensseissa, että täällä ei ryhdyttäisi ase kädessäkin itsepuolustukseen siinä tapauksessa, että vihollismielinen hyökkäys maahan tapahtuu. Ja sellaiseen sopimukseen Suomi ei luonnollisesti mene yhtä vähän kuin siihen tietääkseni on mikään muukaan valtakunta mennyt (Ed. Voionmaa: Ei ole siitä kysymys!) Se olisikin suorastaan luonnoton silloin kun aseita maailmassa yleensä on olemassa, sillä itsesäilytysvaisto on todellakin vaisto, josta poikkeaminen on suorastaan luonnonvastaista. Jos mieli puolustautua ja puolustautua sillä tavalla, että todella on asialle menestystä, niin puolustuslaitos on pidettävä sellaisessa kunnossa, että siihen voipi toden ja tarpeen tullen luottaa. Puolustuslaitoksen kustannuksethan ovat kuten vakuutusmaksu, joka on suoritettava turvallisuutemme takeeksi (Ed. Puittinen: Vanha virsi!) taloudellisesta ahdinkotilastakin huolimatta, se on suoritettava myös ahdinkoaikana, sillä ilman sitä, nimittäin kunnollista ja tehokasta puolustuslaitosta, saattaa käydä niin ja varmasti käykin niin, että emme pääsekään sillä, johon esim. ed. Lohi täällä viittasi, että tuhansia köyhiä joutuu maantielle. Silloin, jos ei puolustuslaitos ole tehtävänsä tasalla, käy niin, että koko kansa sortuu.

Ed. Ryömä: Minä pyydän ed. Sovijärven lausunnon johdosta todistaa oikeaksi sen, minkä ennen olen väittänyt, että meillä on aineksia, joiden taholta täytyy pelätä sodan provosoimista. Viittaan tässä tapauksiin keväällä 1922. Silloin helmikuun 12 päivänä pidettiin Lapualla kokous, jossa m. m. esitettiin vaatimus, että hallituksen pitää suostua siihen, että Venäjälle saadaan hyökätä, että pitää avustaa Karjalaan tapahtunutta hyökkäystä. Tämä tapahtui Tarton rauhan jälkeen ja oli siis selvä rajarauhan rikkominen, selvä sodan provosoiminen. Samalla tavalla pidettiin Ostrobotnialla 19 p:nä helmikuuta samana vuonna samanlainen kokous, jossa myöskin vaadittiin oikeutta saada hyökätä Karjalaan, niinkuin tapahtuikin. Minä pelkään edelleen, että niiden aineksien taholta, jotka näitä hyökkäyksiä silloin johtivat ja panivat aikaan, edelleen on sama vaara olemassa. Tämän aioin äsken jo sanoa, mutta herra puhemies katsoi, ettei se kuulu asiaan, ja sentähden keskeytin tämän asian käsittelyn.

Ed. Riipinen: Ed. Voionmaalle minä pyydän vain sanoa, että kyllä kai hän itsekin tietää, että se, joka on valmis uhraamaan rauhan hyväksi aineellisia varoja ja, niinkuin meidän maan miehet ovat myöskin tehneet, jos niin tarvitaan, henkensä ja verensä, niin tottapa se on parempi rauhanystävä kuin se, jolla ei ole muuta kuin kauniita fraaseja.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Moilanen ed. Mannerin kannattamana ehdottanut, että toiselle momentille lisättäisiin 48,000 markkaa taloudellisen puolustusneuvoston työvoimien lisäämistä varten, kuten hallituksen esityksessä esite-

tään. Nimitän tätä ehdotusta ed. Moilasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Moilasen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 116 „jaa"- ja 67 „ei"-ääntä 4 tyhjää, poissa 12.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

P u h e m i e s: Tämän asian käsittely keskeytetään.

Poisto päiväjärjestyksestä.

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksestä poistetaan 4) asia.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon

5) Suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahain hoitoa

koskevien kertomusten johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava istunto on huomenna torstaina kello 11,30.

Täysistunto lopetetaan kello 23,40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

26. Torstaina 11 p. joulukuuta 1930

kello 11,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sekä laiksi eräiden kieltolain säännösten muuttamisesta ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 32; talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 50.

2) Ehdotus laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 33; talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 13.

Ainoa käsittely:

3) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 619
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.

4) Kertomukset suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahain hoidosta vuonna 1929 664
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6; kertomus suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1929; kertomus ruotsalaisen kirjallisuuden edistämistä varten asetetun valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1929.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaolevaksi ed. Luostarinen.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Kun suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 32 ja 33 eivät ole vielä eduskunnalle jaetut, niin poistetaan päiväjärjestyksestä 1) ja 2) asia.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

3) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:ot 1—71 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Jatketaan 9 P. l:n käsittelyä.

Luku II Palkkausmenot.

Keskustelu:

Ed. Puittinen: Tämän luvun 1 momentin kohdalla hallitus esittää, niinkuin yleiskeskustelussa jo lausuin, uusia virkoja ja toimia varten määrärahan, joka on 2,455,500 markkaa. Valiokunta on tosin vähentänyt tätä summaa 675,000 markalla, mutta kun minä olen sitä mieltä, että tämänkin pääluokan kohdalla pitäisi noudat-

taa sitä johdonmukaisuutta, jota on noudatettu muihin hallinnonhaaroihin nähden uusien virkojen ja toimien perustamisessa, niin minä ehdotan, että 1 momentilta vähennettäisiin 1,375,500 markkaa.

Mitä tulee 2 momentilla olevaan ylimääräisen henkilökunnan palkkausta varten varattuun määrärahaan, tätä momenttia tosin ei ehdoteta lisättäväksi, mutta pysytettäväksi kuitenkin samanlaisena, ja minä pyydän tällä kohdalla huomauttaa, että tämä määräraha on aina ollut liian suuri, ottaen huomioon esimerkiksi sen, että erikoismenosäännöstä näkyy, että eri joukkoosastoja varten on määrätty yli 5 miljoonaa markkaa. Se on ollut omiansa lisäämään ylimääräistä henkilökuntaa tarpeettomasti. Tähän olisi kiinnitettävä huomiota. Senvuoksi minä ehdotan valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvän sosialidemokraattien X vastalauseen mukaisesti, että 2 momentilta vähennettäisiin 900,000 markkaa.

Ed. Moilanen: Hallitus ehdottaa tämän pääluokan II luvun kohdalla budjettiesityksessään myönnettäväksi 1,005,000 markkaa viiden vääpelin ja viidenkymmenen kersantin palkkaamista varten. Tämä tarve aiheuttuu siitä, että tykistölle on hankittu tulenjohtoa varten radiopuhelimia, joiden käyttöä ei voida jättää asevelvollisen miehistön tehtäväksi. Nämä puhelimet, jotka ovat tulen ohjaamista varten välttämättömiä, ovat siksi kallisarvoisiakin, että niiden hoitoa ei voida tottumattomiin käsiin jättää. Valtiovarainvaliokunta ehdottaa kuitenkin tällä kohden, että nyt olisi perustettava ainoastaan 3 vääpelin ja 25 kersantin tointa.

Samoin ehdottaa valtiovarainvaliokunta poistettavaksi hallituksen ehdottaman määrärahan yhden majurin viran perustamista varten. Tämä virka on ehdotettu perustettavaksi sotakorkeakouluun. Sen viranhaltijan tulisi toimia täydennyskurssien johtajana, joita täydennyskoulutuksen antamista varten järjestetään teknillisten joukkojen upseereille. Nykyjään on tähän tehtävään komennettu erityinen upseeri, mutta on selvää, että tässä pitäisi olla vakituinen mies, joka voisi nämä kurssit hyvin ja asianmukaisesti järjestää ja hoitaa.

Edelleen ehdottaa hallitus reserviupseerien kouluttamista varten Kauhavan ilmailukoulussa perustettavaksi 5 kapteenin virkaa, 2 konemestarin, 1 monttöörin, 1 lentokonemekaanikon ja 1 vääpelin toimen. Valiokunta on kuitenkin ehdottanut nämäkin vähennettäväksi, niin että radiopuhelimen hoitoa varten perustettaisiin ainoastaan 3 vääpelin ja 25 kersantin tointa sekä Kauhavan ilmailukouluun ainoastaan 2 uutta kapteeninvirkaa. Sotateknillisten täydennyskurssien johtajanviran perustamisen ehdottaa valiokunta hylättäväksi.

Koska näiden virkojen ja tointen perustamista on pidettävä hyvin perusteltuna ja tarpeellisena ja siitä on asianomaiselle jaostolle annettu perusteellinen selvitys samoin kuin valtiovarainvaliokunnallekin, ehdotan, että tälle momentille merkittäisiin lisäystä 675,000 markkaa, joka merkitsee hallituksen esityksen hyväksymistä tässä kohden sellaisenaan.

Ed. Perho: Minä pyydän vain kannattaa ed. Puittisen tekemiä ehdotuksia.

Ed. Turja: Minä pyydän saada kannattaa ed. Moilasen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puittinen ed. Perhon kannattamana ehdottanut, että 1 momentilta vähennettäisiin X vastalauseen mukaisesti 1,370,500 markkaa ja että 2 momentilta samoin X vastalauseessa mainituin perusteluin vähennettäisiin 900,000 markkaa. Kutsun näitä ehdotuksia ed. Puittisen 1) ja 2) ehdotukseksi. Ed. Moilanen ed. Turjan kannattamana on ehdottanut, että 1 momentille lisättäisiin 675,000 markkaa ja että perusteluissa mainittaisiin: „hallituksen esittämässä tarkoituksessa", jolloin tulisi 5 vääpelin ja 50 kersantin tointa Kauhavan ilmailukouluun. Kutsun tätä ehdotusta ed. Moilasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä äänestykseen tulee, niin ehdottaisin meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin äänestettäisiin ed. Puittisen 1) ehdotuksesta mietintöä vastaan ja senjälkeen voittanut asetetaan vastaehdotukseksi ed. Moilasen ehdotukselle, minkä jälkeen erikseen äänestetään ed. Puittisen 2) ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1 momentti.

1) Äänestys ed. Puittisen 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Moilasen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Moilasen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

2 momentti.

Äänestys ed. Puittisen 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen 2) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku III Talousarviomenot.

Keskustelu:

Ed. N i u k k a n e n: Siihen nähden, ettei ole varsinkaan tällaisena aikana, jolloin maataloustuotteiden, erikoisesti karjataloustuotteiden menekki on niin huono, syytä opettaa kaikkia nuoria miehiä, jotka palvelevat puolustuslaitoksessa, syömään margariinia, varsinkin kun se on heille vastenmielistä, ja koska siitä, jos margariinin tilalle otettaisiin muonituksessa käytäntöön voi, aiheutuisi suhteellisesti pieni lisäkustannus, nykyisten hintain mukaan 650,000 markkaa, päättikin edellinen hallitus, joka jo tämän budjetin alustavasti valmisti, että oli siirryttävä margariinin käytöstä voin käyttöön. Tämän kannan hyväksyi myös valtiovarainvaliokunta ensimmäisessä lukemisessa, vaikkakin se toisessa lukemisessa sattumalta tuli hylätyksi.

Tähän nähden minä ehdotan, että tämän luvun 1 momentin perustelujen kohdalle otettaisiin se lausuma, joka on ehdotettu XII vastalauseessa, ja joka kuuluu: „Eduskunta on sitä mieltä, että sotaväen muonituksessa olisi siirryttävä margariinin käytöstä voin käyttöön.''

Ed. S a a r i n e n: Kannatan ed. Niukkasen tekemää ehdotusta.

Ed. V e s t e r i n e n: Luovun.

Ed. P u i t t i n e n: Minä olisin odottanut, ettei enää täällä eduskunnassa olisi jatkunut se väittely, jota jo valiokunnassa käytiin aikaisemmin voin ja margariinin välillä. Minä en periaatteellisesti vastusta laisinkaan sitä, jos asevelvolliset siirretään voin kannalle, mutta siinä täytyy silloin pysyä eikä ajaa markkinapolitiikkaa, jota nyt ajetaan, kun jos lähdetään margariinin kannalle sen vuoksi, että voista saataisiin parempi hinta. Nyt voin hinta on halpa, nyt voin hintaa tällä tavalla pyrittäisiin koroit-

tamaan ja antamaan sitä tilapäisesti asevelvollisille. Kun taas voin hinta joskus tulevaisuudessa nousee, niin silloin ed. Niukkanen on ensimmäinen, joka sanoo, että syötetäänpä pojille nyt margariinia, koska voista saadaan ulkomailla hyvä hinta. Sitäpaitsi lisään vielä edelleen sen, että minusta ei ole oikein, että yhdellä alalla ollaan voin kannalla ja toisella alalla margariinin kannalla. Tätä ehdotusta pitäisi kannattaa sairaaloihin nähden myös, ja ennen kaikkea niissä. Minä vastustan ed. Niukkasen tekemää ehdotusta.

Ed. Niukkanen: Jos ed. Puittisella ei ole periaatteellisesti mitään sitä vastaan, että sotilaille annetaan voita margariinin sijasta, niin tämä hänen periaatteensa, joka on hyvä periaate, voidaan toteuttaa siten, että äänestetään sisään tämä ehdottamani perustelu. Mitä sitten siihen tulee, että sotilaille ei voita voisi antaa, koska sitä ei anneta sairaille, vangeille ynnä muille, niin minusta tämä siirtyminen margariinin käytöstä voin käyttöön voidaan parhaiten aloittaa juuri sotilaiden muonituksessa, jotka ovat lain velvoittamina suorittamassa yhteistä isänmaallista velvollisuutta ja ovat juuri siinä kehitysijässä, että heitä ei ole syytä rangaista syöttämällä heille margariinia, varsinkin kun he siviilioloissa ovat tottuneet käyttämään yksinomaan voita.

Ed. Welling: Minä myöskin kannatan ed. Niukkasen ehdotusta siinä suhteessa, että sotilaille annetaan voita, sillä yleensä ne nuoret miehet, jotka ovat siinä ijässä, jotka sotaväkeen menevät, etenkin maalaiset, eivät ole tottuneet margariinin käyttöön. Ja siinä ijässä ihminen tarvitsee voimakasta ravintoa ja siinä suhteessa minun mielestäni voi on meillä yksi paraimpia ja terveellisimpiä ravintoaineita. (Keskustasta: Oikein!) Mitä sitten siihen tulee, pysytäänkö voin kannalla, niin minä odotan, että eduskunta pysyy voin kannalla eikä tule myöhemminkään siirtymään takaisin margariinin kannalle.

Ed. Paasonen: Minun täytyy olla eri kannalla ed. Wellingin kanssa, kun hän väitti, että maaseudulta asevelvollisuuteen tulevat nuorukaiset eivät ole tottuneet syömään margariinia. Minä olen monen vuoden aikana saanut sen kokemuksen, että ainakin Savossa ja Karjalassa ei talonpoikaistaloissa ole syöty voita ollenkaan, vaan yksinomaan margariinia. Lapset ovat siis erinomaisen hyvin tottuneet syömään margariinia, ja jatkavat tätä harjaantumistaan, kun joutuvat asevelvollisuuttaan suorittamaan.

Ed. Sventorzetski: Minä pyydän lyhyesti yhtyä ed. Wellingin antamaan lausuntoon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Niukkanen ed. Saarisen kannattamana ehdottanut, että perusteluihin lisättäisiin sellainen lausuma voin käytöstä, kuin XII vastalauseessa ehdotetaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Niukkasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Niukkasen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 58 jaa- ja 119 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 22.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Niukkasen ehdotuksen.

Luku IV Hevosten ylläpito.

Keskustelu:

Ed. Aattela: Kymmenennen vastalauseen mukaisesti ehdotan, että IV luvun 1 momentilta vähennetään 575,000 markkaa ja 2 momentilta 1 milj. markkaa.

Ed. Lepistö: Kannatan ed. Aattelan ehdotuksia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Aattela ed. Lepistön kannattamana eh-

dottanut, että 1 momentilta poistettaisiin 575,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Aattelan 1) ehdotukseksi. Niinikään on ed. Aattela ed. Lepistön kannattamana ehdottanut, että 2 momentilta poistettaisiin 1 milj. markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Aattelan 2) ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kummastakin ehdotuksesta on äänestettävä erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Aattelan 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Aattelan 1) ehdotus hyväksytty.

Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'' nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Aattelan 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Aattelan 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku V Koulutus ja kasvatus.

Keskustelu:

Ed. Puittinen: Tämän luvun 4 momentilla on apuraha ulkomailla opiskeleville 500,000 markkaa. Kun nyt asiantuntijain mielipiteitten mukaan meidän maamme sotakorkeakoulu kykenee antamaan niin korkeata sotilassivistystä kuin vastaavat ulkomaalaiset oppilaitokset, niin minun mielestäni silloin tätä määrärahaa olisi pyrittävä suuremmassa määrässä vuosittain alentamaan kuin mitä on tapahtunut. Lisäksi minä vielä pyydän huomauttaa, etteivät nämä komennukset ole aina olleet niin kunniakkaita koko Suomen kansalle kuin olisi voinut odottaa. Minä senvuoksi ehdotan, että 4 momentilta vähennettäisiin 100,000 markkaa.

Ed. Perho: Kannatan ed. Puittisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puittinen ed. Perhon kannattamana ehdottanut, että 4 momentilta vähennettäisiin X vastalauseen mukaisesti 100,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Asiasta on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku VI Sairaanhoito, hyväksytään.

Luku VII Taistelu- ja kuormastovälineet.

Keskustelu:

Ed. Komu: Viitaten valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyyn X vastalauseeseen ehdotan, että tämän luvun eri momenteille tehtäisiin mainitussa vastalauseessa määritellyt vähennykset.

Puhemies: Onko edustaja Komun ehdotus katsottava yhdeksi?

Puhuja: Kultakin momentilta vähennettäväksi vastalauseessa lähemmin määritelty summa, ensimmäiseltä momentilta ehdotan poistettavaksi 1 milj. markkaa, toiselta 2 milj. markkaa ja kolmannelta 500,000 markkaa.

Puhemies: Onko se katsottava yhdeksi ehdotukseksi vai kolmeksi?

Puhuja: Yhdeksikin sen voi käsittää.

Ed. Aaltonen: Yhdyn kannattamaan ed. Komun tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Komu ed. Aaltosen kannattamana ehdottanut, että VII luvussa olevilta momenteilta vähennettäisiin X vastalauseen mukaisesti 1 momentilta 1,000,000 markkaa, 2 momentilta 2,000,000 markkaa ja 3 momentilta 500,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Komun ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Asiasta on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Komun ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku VIII Alukset sekä merenkulku- ja meritaisteluvälineet.

Keskustelu:

Ed. Puittinen: Mietintöön liittyvän X vastalauseen mukaisesti minä ehdotan, että tämän luvun momenteille tehdään seuraavat vähennykset: ensimmäiseltä momentilta vähennetään 1 milj. markkaa, toiselta 200,000 markkaa ja kolmannelta momentilta 500,000 markkaa, yhtenä ehdotuksena.

Ed. Linna: Kannatan ed. Puittisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puittinen ed. Linnan kannattamana ehdottanut X vastalauseen mukaisesti, että 1 momentilta vähennettäisiin 1,000,000 markkaa, 2 momentilta 200,000 markkaa ja 3 momentilta 500,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Asiasta on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku IX Ilmailu- ja insinööriteknilliset välineet.

Keskustelu:

Ed. Puittinen: X vastalauseen mukaisesti minä ehdotan tehtäväksi seuraavat vähennykset: ensimmäiseltä momentilta vähennetään 5 milj. markkaa, kolmannelta momentilta 1,300,000 markkaa ja neljänneltä momentilta 1,300,000 markkaa, yhtenä ehdotuksena.

Ed. Linna: Kannatan ed. Puittisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puittinen ed. Linnan kannattamana ehdottanut X vastalauseen mukaisesti, että 1 momentilta vähennettäisiin 5,000,000 markkaa, 3 momentilta 1,300,000 markkaa ja samoin 4 momentilta 1,300,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Asiasta on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

X luku Kiinteimistöt.

Keskustelu:

Ed. Puittinen: Minä ehdotan mietintöön liittyvän X vastalauseen mukaisesti, että tämän luvun 4 momentilta vähennettäisiin 1 miljoona markkaa.

Ed. Linna: Pyydän kannattaa ed. Puittisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puittinen ed. Linnan kannattamana ehdottanut, että 4 momentilta vähennettäisiin X vastalauseessa mainitussa tarkoituksessa 1 milj. markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Asiasta on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku XI Kuljetus- ja matkakustannukset, hyväksytään.

Luku XII Erinäiset määrärahat.

Keskustelu:

Ed. Puittinen: Minä ehdotan, että tämän luvun 4 momentilta vähennetään 2,400,000 markkaa.

Ed. Lepistö: Allekirjoittanut osallistui puolustusvaliokunnan jäsenille viime keväänä järjestettyyn retkeen itäiselle rajaseudulle. Tällöin kävimme tutustumassa viiteen sotilaskotiin. Minun huomiotani kiinnitti erikoisesti sotilaskodeissa löytyvien

sanomalehti- ja aikakausjulkaisujen yksipuolisuus. Sosialidemokraattisia sanomalehtiä ei ollut ainoassakaan sotilaskodissa, upseerikasinoissa tosin saattoi olla. Saattoipa tavata sellaisiakin sotilaskodin lukusaleja, joissa oli ainoastaan kokoomuspuolueen sanomalehtiä, kuten esimerkiksi Pitkänrannan sotilaskodissa. Ei hakemallakaan sieltä löytynyt edes paikallista maalaisliittolaista sanomalehteä. On kohtuutonta, että asevelvolliset erotetaan palvelusaikanaan seuraamasta niitä harrastuspiirejä ja harrastuksia, joista he ovat erotetut sotapalvelusaikanaan. Erikoisen painavasti on tämä huomautus tehtävä, kun Työväen Urheiluliiton äänenkannattajaa „T. U. L." ei löytynyt ainoastakaan sotilaskodista. Asevelvollisten joukossa on huomattava osa Työväen Urheiluliiton jäseniä ja näin ollen on kerrassaan kohtuutonta, etteivät he voi asevelvollisuusaikanaan seurata liittonsa asioita. Samaa on sanottava Työväen Sivistysliiton äänenkannattajan „Työläsopiskelijan" ja Sosialidemokraattisen Raittiusliiton kustantaman raittiuslehden „Raittiin Kansan" puuttumisesta. Kun eduskunnassa viime vuonna koroitettiin apurahoja sotilaskodeille juuri sanomalehtien ja aikauslehtien tilaamiseksi ja kun lisäksi vielä useat sosialidemokraattisetkin edustajat olivat tämän aloitteen mukana ja äänestämässä määrärahojen puolesta, niin on näin ollen kerrassaan väärin ja kohtuutonta, että sotilaskotien lukusalit ovat niin yksipuolisia. On vaadittava tinkimättömästi, että sotilaskotien lukusaleihin hankitaan myöskin sosialidemokraattisia ja maalaisliittolaisia lehtiä ja että työläisasevelvollisilla on tilaisuus sotapalvelusaikanaan seurata työväen kulttuuri- ja sivistysharrastuksia.

Herra puhemies, minä pyydän samalla kannattaa ed. Puittisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Puittinen ed. Lepistön kannattamana ehdottanut, että 4 momentilta vähennettäisiin 2,400,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Asiasta on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Puittisen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku XIII Suojeluskuntajärjestö.

Keskustelu:

Pääministeri S v i n h u f v u d: Tämän XIII luvun 1 momentin kohdalla, joka koskee palkkauksia, on valtiovarainvaliokunta tehnyt erinäisiä menojen supistuksia. Ensinnäkin on hallituksen esityksestä pyyhitty pois kaksi yliesikuntaan ehdotettua virkaa, jotka mielestäni nekin ovat tärkeitä, mutta toisekseen on valiokunta vähentänyt sen määrän aluepäällikkövirkoja, minkä hallitus on esittänyt. Hallitus on esittänyt uusia aluepäälliköiden virkoja perustettavaksi 25, valiokunta ehdottaa vain 5. Valiokunta ei erikoisemmin perustele päätöstänsä, mutta ilmeistä on, että tämä on tapahtunut säästäväisyyssyistä, kun ajat ovat tiukkoja. Minä en kuitenkaan voi käsittää, että säästäväisyyssyyt tässä puhuisivat valiokunnan mietinnön puolesta, pikemmin päinvastoin. Sillä suojeluskuntajärjestössä on aina ollut ja on edelleen liian vähän upseereja. Sen näkee siitä, että suojeluskunnissa on yksi upseeri yhteensä 250 miestä kohti, kun esim. armeijassa niitä on yksi 15 kohti. Siitä huomaa kuinka suuri upseeripuute suojeluskunnissa on. Seuraus taas upseerien puutteesta on kaikkialla puolustuslaitoksessa, niin myös suojeluskunnissa, se, että sotilaallinen työ ja toiminta lamautuu, sitä ei saada niin tehokkaaksi kuin voitaisiin, jos upseereja olisi riittävästi. Jos sitä vastoin on tarpeellinen määrä upseereja, niin teho on parempi. Ne kustannukset, jotka säästetään upseerien palkoista, ovat hyvin vähäpätöisiä verraten siihen menetykseen, mitä

teho kärsii upseerien puutteesta. On siis mielestäni väärää säästäväisyyttä kieltää upseerivirkojen perustamista, silloin kun se on tarpeellista ja, niinkuin tässä, välttämätöntä. Nämä ovat yleisiä periaatteita, jotka on otettava huomioon asiaa arvosteltaessa.

Suojeluskunnissa on nykyjään aluepäälliköitä kaikkiaan 250. Tämä määrä on vahvistettu asetuksessa vuodelta 1928, joka ilmestyi samaan aikaan kuin suojeluskunnatkin asetettiin vakinaiselle kannalle. Tämä luku oli kuitenkin enemmän summittainen, eikä minkään tarkan laskelman tulos. Aluepäällikköjärjestelmää ruvettiin nimittäin toteuttamaan muistaakseni vasta vuonna 1926, niin että parin vuoden kokemuksella ei vielä oltu päästy riittävän selville siitä, kuinka paljon aluepäälliköitä tarvittaisiin. Mutta pian huomattiin, että niitten lukumäärä oli aivan riittämätön. Monin paikoin tuli tilanne sietämättömäksi, kertyi liian paljon työtä aluepäälliköille, niin että ne eivät parhaimmallakaan tahdolla voineet suorittaa tehtäviänsä riittävän hyvin. Syynä tällaiseen päälliköiden puutteeseen, joka on tullut yhä tuntuvammaksi, kuta pitemmälle on päästy, ovat useammat seikat. Ensimmäisenä sellaisena voidaan mainita, että suojeluskuntatyö ylipäänsä on vilkastunut ja suuresti vilkastunut. Uusia jäseniä liittyy paljon suojeluskuntiin, monin paikoin niin paljon, ettei niitä vaatteiden ja varustusten puutteesta voida kaikkia edes ottaa vastaan. Sitäpaitsi osallistuvat suojeluskunnan jäsenet yhä lukuisammin, yhä tarkemmin harjoituksiin, kursseihin, kilpailuihin j. n. e., mikä kaikki lisää aluepäälliköiden työtä. Tässä yhteydessä sopii vielä mainita, että Pohjois-Suomessa suuri määrä henkilöitä on nyt vapautunut julkisen kommunistisen toiminnan vaikutuksesta, joten tällä hetkellä suojeluskuntatyön laajenemiseen Pohjois-Suomessa on erikoisen hyvä tilaisuus, ja tätä varten tarvitaan myös uutta aluepäällystöä.

Toinen seikka, joka välttämättömästi vaatii aluepäälliköiden lisäämistä, on miehistön riittävä koulutus. Aluepäälliköiden tärkeimpänä tehtävänä on nimittäin juuri koulutus. Menestyksellisen koulutustyön ensimmäinen edellytys on, että suojeluskuntaalueet eivät ole liian suuria ja että koulutusyksikköjä (komppanioja), ei ole liian paljon yhden miehen hoidettavana. Näihin seikkoihin nähden on tilanne muutamissa suojeluskuntapiireissä aivan kestämätön. Niin on asianlaita varsinkin Pohjolan, Oulun, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Sortavalan ja myös Viipurin piirissä. Monessa näistä piireistä ovat välimatkat alueessa suojeluskuntaosastojen välillä niin suuret, että yhden aluepäällikön on mahdotonta tehokkaasti hoitaa koulutustehtäviä. Matkoihin menee siinä aivan liian paljon aikaa. Niinpä on esim. Ilomantsin suojeluskunta-alue yhtä suuri kuin puolet Uudestamaasta, samoin Suomussalmen alue. Sen vuoksi esim. joku talvi sitten Suomussalmen aluepäällikkö virkamatkoillaan tuli hiihtäneeksi 1,700 km, eli yhtä paljon kuin Helsingistä Petsamoon ja puolet takaisin. On siinä ollut yhden miehen osalle heilumista. Sen lisäksi on asia hyvin vaikea monessa kaupungissa, missä suojeluskuntatyö on vilkkaampaa. Siellä saattaa olla 20 ja siitä ylikin koulutusyksikköä yhden aluepäällikön hoidettavana ja tämä on aivan ylivoimaista. Viipuri on siinä huonoimmassa asemassa. Siellä on 24 koulutusyksikköä yhden aluepäällikön hallussa. Asiain tila ei saa näin jatkua, tarvitaan työvoimia lisää. Sillä koulutusvoimien puutteesta voi vilkas suojeluskuntaharrastus paljon laimeta ja suuri määrä vapaaehtoista puolustusvoimaa jäädä kouluttamatta.

Sitäpaitsi on vielä huomattava, että suojeluskunnille kuuluvat tehtävät ovat suuressa määrin lisääntyneet. Maamme puolustussuunnitelmassa on suojeluskunnille annettu erittäin tärkeitä tehtäviä, n. s. suojajoukkotehtäviä, ja ne juuri edellyttävät riittävästi aluepäälliköitä sekä rajaseuduillamme että myöskin rannikoillamme; sillä rannikoilla pitäisi nyt saada merisuojeluskunnat toimimaan. Näistä erikoistehtävistä ei tässä tietysti ole tarpeen tehdä enemmän selkoa. Selittämättäkin tietää jokainen, kuinka tärkeitä tällaiset tehtävät ovat ja näitä tehtäviä ei suojeluskuntajärjestö aluepäälliköiden lukumäärän pysyessä nykyisellään voi tyydyttävästi suorittaa. Ne 5 aluepäällikköä, jotka valiokunta tässä tarjoo, eivät siihen mitenkään riitä.

Edellä olen kiinnittänyt huomiota suojeluskuntajärjestön koulutustoimintaan ja sen erikoistehtäviin ja tehtävien lisäykseen. Vielä voisi huomauttaa aluepäälliköitä tarvittavan siinäkin kohdin, että suojeluskunnilla on valtion omaisuutta varsin paljon, satojen miljoonien arvosta, hoidettavanaan

ja huollettavanaan ja tämän omaisuuden valvonta ja huolto kuuluu suureksi osaksi juuri aluepäälliköille. Jos aluepäälliköitä on liian vähän, niin on vaara tarjolla, että valtion omaisuus pääsee huonontumaan. Säästäväisyydestä upseerien palkkoihin nähden on siis tässäkin kohdin hyvin kielteisiä tuloksia.

Siitä, mitä minä olen lausunut, toivon käyneen selville, kuinka tarpeelliset hallituksen esityksessä esitetyt aluepäällikön virat ovat. On myöskin huomattava, että ehdotuksen kautta ei suinkaan suojeluskuntien upseeristo tule „täysilukuiseksi", ei suinkaan. Sen kautta tulisi ainoastaan nykyhetken kipein tarve tyydytetyksi. Tämä nyt ylipäänsä rauhanajan oloja silmälläpitäen. Jos otamme liikekannallepanon mahdollisuudet kysymykseen, niin tietysti tarve on silloin paljon suurempi.

Aluepäälliköitä siis se määrä, mikä tässä esitetään, aivan kipeästi tarvitaan. Voin mainita, että esim. rannikkosuojeluskuntien toimintaan saattamiseen tarvittaisiin aluepäälliköitä jo 8 à 10 kappaletta. Pitkin rajaseutuja sekä maan pohjoisosaan on sijoitettava saman verran, jopa enemmänkin; kaupunkeihin vielä lisäksi joitakin. Siitähän nähdään, ettei 5:llä uudella viralla millään voida tulla toimeen, vaan se määrä, minkä hallitus on esittänyt, on kyllä hyvin vaatimaton minimi.

Kaiken sen nojalla, mitä tässä olen lausunut, pyydän ehdottaa, että se, minkä hallitus tässä tämän pääluokan XIII luvun 1 momentilla palkkauksiin nähden esittää, tulisi hyväksytyksi.

Niinkuin sanottu, jos toivomme, että suojeluskuntajärjestön joukot kykenevät suorittamaan tärkeän tehtävänsä, niin kuin niiden hyvä sotilasaines edellyttää, niin täytyy sen upseerikaaderia lisätä.

Jag ber att få föreslå, att riksdagen ville godkänna regeringens förslag beträffande 1 mom. i 13 kap. av nionde H. T. för så vitt det gäller avlöningar. I tvenne punkter har statsutskottet där gjort minskningar i propositionen. Utskottet har strukit ett par tjänster i skyddskårens huvudstab, och dessutom har densamma minskat antalet av de föreslagna skyddskårskretscheferna från 25 till 5.

I synnerhet den senare strykningen är synnerligen omotiverad. Skyddskåren behöver nödvändigt detta tillskott i kretschefernas antal. Saken är nämligen den, att skyddskåren från första början lidit brist på officerare, och, fastän man numera har ökat antalet något, är förhållandet dock det, att skyddskåren har endast en officer på 250 man, medan man i armén räknar med en officer på 15 soldater. Där ser man, huru svag officersstyrkan i själva verket är i skyddskårerna. Sparsamhetsskäl åter tala icke mot utan tvärtom för en ökning av officersantalet. Man bör undvika av att hålla ett stort antal manskap, som av brist på officerare icke erhåller tillräcklig utbildning; sådant är slöseri. Med sparsamhetsskäl kan förty ingalunda motiveras ett minskande av officersantalet. Manskapets effektivitet och krigsduglighet beror i allra högsta grad på, huru mycket officerare de hava; hava de för litet, så blir nog resultatet minus, trots att man sparar några fattiga fyrkar åt kronan på ett fåtal officerares löner.

Vad skyddskårerna vidkommer finnas där kretschefer inalles 250. Den antal bestämdes i en författning samtidigt som skyddskåren ställdes på ordinarie fot genom lagen av 1928. Detta antal bestämdes mera summariskt, emedan man då icke ännu hade tillräcklig erfarenhet i saken. Kretschefsinstitutionen hade nämligen börjat tillämpas först år 1926, och på ett par år hade man icke hunnit få tillräcklig erfarenhet. Det visade sig emellertid snart, att antalet var för litet, ty i en del kretsar har tillståndet blifvit alldeles olidligt. Dels äro kretsarna för stora, så att det blir för mycket resor för kretscheferna, dels ha kretscheferna så mycket undervisningsenheter att sköta om, att de icke rå därmed. Så t. ex. har man i Viborgs stad 24 undervisningsenheter, fördelade på särskilda vapenslag, hvilket är alldelas för mycket. Kretschefen där har visserligen skött sig väl, karlen är utomordentligt bra på sin plats, men han kan inte orka i längden, han måste få hjälp.

Bland de omständigheter som på senaste tid gjort bristen på kretschefer så kännbar, ber jag att få påpeka några. För det första har skyddskårsverksamheten ökats betydligt; dels ansluta sig personer mer än förut till skyddskårerna, — ofta finnes det så mycket aspiranter att dessa inte alla kunna tagas emot, det finnes icke tillräck-

ligt kläder och utrustning. — För det andra har livaktigheten inom skyddskårerna tilltagit avsevärt, skyddskåristerna deltaga synnerligen manngrannt i verksamheten, i kurser, manövrer och tävlingar, vilket allt givetvis ökar kretschefernas arbete.

Man bör vidare komma i håg, att det viktigaste i kretschefernas göra är manskapets undervisning, och i detta avseende äro distrikten på flera ställen alldeles för stora. T. ex. i norr, i Uleåborgs län, i Kajana trakten, och i norra Karelen, Nordavala och delvis i Viborg hava kretscheferna alldeles för mycket arbete. Det kan nämnas att t. ex. Ilomants kretsdistrikt är lika stort som halva Nyland, och Suomussalmi likaså. En vinter skidade Suomussalmi kretschefen på sina tjänsteresor inalles 1,700 kilometer, d. v. s. lika mycket som från Helsingfors till Petsamo och ännu halva vägen tillbaka. Så att nog är arbetet mödosamt. Under sådana förhållanden är det ju svårt att uträtta någonting verksamt. Viborgs stad nämnde jag redan om, men Viborg är icke den enda krets, där det finnes alldeles för mycket undervisningsenheter.

Så en annan sak, som man i detta sammanhang bör komma i håg. Skyddskårsorganisationen har fått sig tilldelade särskilda nya uppdrag, som egentligen skulle åligga armén. Men enär skyddskårerna och armén arbeta gemensamt hava de förra i försvarsprogrammet fått sig tilldelade särskilda viktiga uppgifter, bl. a. bildandet av skyddstrupper. Detta gäller naturligtvis gränstrakterna och delvis kusten, och för detta ändamål behöves ovillkorligen tillskott i kretschefernas antal. För att t. ex. få skärgårdarnas skyddskårsorganisation i gång måste vi hava 8 à 10 kretschefer till. Få vi endast fem inalles, så förslår det alldeles icke. Man kan då få någon kretschef till kusten och till någon stad och ett par upp i landet, men behovet är icke därmed tillfredsställt.

Ty i norr och invid gränserna skulle de flesta nya kretschefer placeras.

Som ett ytterligare skäl att öka kretschefernas antal vill jag framhålla, att skyddskåren har kronans egendom för flera hundra miljoner om hand; övervakningen av denna egendoms skötsel och vård åligger till mycket stor del kretscheferna. Har man för litet av dessa, så blir det slarv med skötseln av kronans egendom, och då kan man förlora mycket mer, än vad man sparar in på några kretschefers avlöningar.

Allt som allt anser jag nödvändigt att regeringens proposition godkännes, och skulle därför föreslå att riksdagen ville med frångående av betänkandet godkänna det, som regeringen föreslår i sin proposition beträffande mom. 1 13 kap. av 9 huvudtiteln.

Ed. Ryynänen: Yhtyen niihin perusteihin, jotka herra pääministeri on asiassa esittänyt, minä pyydän saada kannattaa hänen tekemäänsä ehdotusta.

Ed. Niukkanen: Minäkin olen sitä mieltä, että suojeluskuntalaisten kouluttamista varten on tarpeen mukaan palkattava siinä välttämätön päällystö. Toiselta puolen kumminkin, kun on kysymys tällaisesta järjestöstä kuin suojeluskuntajärjestö, johon koko miehistö ja suuri määrä muita toimihenkilöitä ottaa osaa kokonaan ilman palkkaa vapaaehtoisesta harrastuksesta, on syytä pitää myöskin silmällä sitä, että järjestöön ei sijoiteta päällystöä sellaisille paikoille, joissa sillä ei olisi tarpeeksi tehtävää, ja varsinkaan sellaisia henkilöitä, jotka eivät tekisi työtä koko sen palkan edestä, jonka he valtiolta nostavat. Jos sellaisia ilmiöitä tässä järjestössä esiintyy, niin se on omiaan laimentamaan kansalaisten vapaaehtoista harrastusta.

Minä olen muuten sitä mieltä, että päällystökysymystä suojeluskuntajärjestössä ei muuten meillä, senjälkeen kuin tämän järjestön jäsenluku on paisunut niin suureksi, saadakaan tyydyttävästi ratkaistuksi, ennenkuin pannaan toimeen armeijan uudelleen järjestely siirtymällä n. s. aluejärjestelmään, jolloin liikekannallepanoa ja reservikoulutusta varten muodostetaan erillinen n. s. aluejärjestö. Tarkoituksenmukaisesti asiat järjestämällä tämän aluejärjestön ja suojeluskuntajärjestön kesken, voidaan ilman muuta saada myöskin suojeluskuntalaisten kouluttamiseen tarpeelliset apuvoimat lisää. Minä en kumminkaan tahdo tässä yhteydessä tähän asiaan laajemmin kajota.

Mitä sitten tulee nyt näihin esillä oleviin aluepäällikön toimiin, niin on herra pääministerin lausunnon johdosta huomautet-

tava, että kun virastojen, m. m. suojeluskuntajärjestön säännönmukaisesti oli jätettävä budjettiesityksensä ministeriöille ja kun suojeluskuntajärjestönkin menoarvioesitys puolustusministeriöön normaalisessa ajassa viime kesäkuussa jätettiin — nykyinen herra pääministeri oli itse persoonallisesti mukana siinä tilaisuudessa — silloin ei puhuttu sanaakaan näistä nyt esillä olevista aluepäälliköistä, eikä niitä ollut myöskään ehdotettu kyseellisessä menoarviossa. Kun nämä virat siihen sijaan olivat ilmestyneet tähän esitykseen, herätti allekirjoittaneessa tämä ehdotus jonkun verran epäilyksiä. Tuntui siltä, että tässä, niinkuin ehkä muutamissa muissakin paikoin puolustusmenoarviota oli n. s. ajanhenki liiaksi vaikuttanut eivätkä puhtaasti asialliset näkökohdat. Tämän takia minäkin suhtauduin niihin epäillen valtiovarainvaliokunnassa, varsinkin kun en ollut tilaisuudessa saamaan aivan yksityiskohtaista selvitystä, mihinkä nämä uudet toimet sijoitettaisiin. Tämän jälkeen minä olen kumminkin ollut tilaisuudessa saamaan selvityksen siitä, että suojeluskuntalaisten lukumäärä varsinkin eräissä suojeluskuntapiireissä on siinä määrin lisääntynyt, että näiden aluepäälliköiden lisäämistä voidaan siis asiallisilla ja uusilla syillä perustella ja toiseksi, että eräille rajaseutujen suojeluskunnille on annettu yhä enempi uusia ja velvoittavia lisätehtäviä, n. s. suojajoukkotehtäviä sen takia, että armeija ei meillä sanottavia varsinaisia suojajoukkoja muodostakaan. Sen selvityksen perusteella, minkä minä olen asiasta voinut saada, olen tullut siihen tulokseen, että on saatava jonkun verran näitä aluepäälliköitä lisää. Kumminkin olen tullut siihen käsitykseen, ettei ole edes mahdollisuutta täyttää ensi vuoden aikana kahtakymmentäviittä uutta ylemmän palkkaluokan kapteenin tointa, mahdollisesti vain noin 10—15 paikkaa. Nämä näkökohdat huomioon ottaen minä pyydän ehdottaa, että 1 momentille lisätään kymmentä uutta aluepäällikön tointa varten 435,000 markkaa. Perusteluissa mainitut summat tulisivat täten muuttumaan, nykyinen mietinnössä oleva 5 tointa 15:ksi, summa 217,500 markkaa summaksi 652,500 ja viimeinen summa 982,500 markkaa summaksi 547,500.

Ed. Vehkaoja: Täällä on tämän puolustusbudjetin aikana hyvin paljon puhuttu näiden puolustusmenojen kasvamisesta ja on väitetty, että siihen vaikuttaa ajanhenki, niin kuin edellinenkin puhuja luuli ainakin osittain hallituksen esitykseen vaikuttaneen. Minä olen kyllä tässä asiassa sitä mieltä, että puolustusbudjetin kohoaminen siihen, missä se nyt on, on myöskin siitä syystä verrattavissa muihin taloudellisiin määrärahoihin.

Jos me tarkastelemme menoja 10—20 vuotta takaperin, olipa se ala mikä tahansa, joka valtion talousarviossa esiintyy, niin me huomaamme, että kaikissa näissä on kohonnut huomattavasti menot entisestään ja niin myöskin on tässä puolustuskysymyksessä asian laita. Ja mitenkä se voisi toisin ollakaan, sillä mehän jokainen tiedämme, että meillä on täytynyt puolustuslaitos luoda tämän itsenäisyytemme aikana. Eihän meillä puolustusmenot olisi sellaiset, kuin mitä ne ovat, ellei niissä olisi perustavaa laatua olevia menoja melkein pääasiassa. Ja sentähden minusta ei ole oikea eikä paikkansa pitävä se, mitä täällä ed. Puittinen selitti, että ainoastaan puolustusmenot maassamme ovat kohonneet suhteettomasti korkeammalle, kuin mitä monet muut menot ovat. Minun mielestäni ed. Puittisen sopisi hyvin ottaa esimerkki sosiaalisista menoista y. m., koulumenoista j. n. e. Ed. Puittinen väitti vielä, että puolustusmenojen nousu on hallitusten syy. Minä en laske hallituksen syyksi tätä, mikä jo ilmeneekin siitä, mitä minä edellä olen lausunut.

Mitä sitten näihin aluepäällikönvirkoihin tulee, minun luullakseni tämä on kysymys, jota ei kenenkään isänmaan ystävän ja maanpuolustusta harrastavan edustajan ja kansalaisen pitäisi vastustaa. Mehän jokainen tiedämme, ettei koskaan eikä missään muodossa maanpuolustuksen eteen saada niin voimakasta, niin tehokasta ja niin halpaa puolustusvoimaa, kuin mitä me saamme suojeluskuntien kautta. Ja kun ottaa huomioon sen, että viime aikoina, tulkoon sanotuksi tästä paikasta se tosiasia, että joku kuukausi takaperin, jolloin meidän maamme suojeluskuntien ylin johto ilmoitti, että he tulevat seisomaan hallituksen ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen takana, sen jälkeen on meidän maassamme suojeluskuntalaisia lisääntynyt niin suuri prosentti, että minä luulen, että nämä 25 päällikönvirkaa, mitä ehdotetaan, ei riitä siihen kasvuun suhteellisesti, mitä se tämän jälkeen on kasvanut. Kun me toiselta puo-

len tiedämme, mitä se tämän jälkeen on kasvanut, kun me toiselta puolen tiedämme, että meidän poikamme käyvät suojeluskuntaharjoituksissa — nehän liittyvät suojeluskuntaan jo aivan nuorena — ne suorittavat suojeluskunnissa jo alkeellisen koulutuksen, ennenkuin ne käyvät asevelvollisuuttaan suorittamaan, onhan luonnollista, että jos kenenkään niin juuri meidän täytyy tässä suojeluskuntakysymyksessä kiinteästi seisoa edistysaskeleitten eteenpäin viemisessä, sillä meidän jokaisen velvollisuus tietysti on, että me saisimme ja voisimme järjestää olot niin, että se nuori mies, joka ennen asevelvollisuuttansa astuu suojeluskuntariveihin, että se saa sen koulutuksen, mitä se sieltä lähtee hakemaan, ettei siinä ole syynä päällikköjen vähyys.

Kun tämän kaiken ottaa huomioon, en minä ainakaan puolestani voi olla ed. Niukkasen kanssa samaa mieltä siinä, että näitä aluepäälliköitä olisi vähennettävä. Sentähden minä yhdyn kannattamaan täällä herra pääministerin tekemää ehdotusta.

Pääministeri Svinhufvud: Täällä on huomautettu että kun armeija järjestetään uudelleen ja n. s. aluejärjestelmä pannaan toimeen, ei enää muka tarvittaisi niin paljon aluepäälliköitä kuin hallitus ehdottaa. Minä luulen että ennen kuin mikään uusi järjestelmä on saatu aikaan, täytyy meidän hankkia lisää aluepäälliköitä sekä nämä viisikolmatta että paljon enemmänkin. Se on kuitenkin varmaa, että tuli tässä mikä järjestelmä hyvänsä, vaikkapa aluejärjestelmä toimeenpantavaksi, kyllä aluepäälliköitä silloin tarvitaan sekä nämä 25 että koko joukko lisää.

Sitten mainittiin, että minä olen itse ollut tänä vuonna esittämässä suojeluskuntajärjestön tarpeita puolustusministerille enkä silloin puhunut mitään aluepäälliköiden lisäämisestä. Siihen vastaan, että minä olen ollut, harva se vuosi, kumartamassa arvoisia puolustusministereitä, pyytämässä rahaa lisää suojeluskuntajärjestöön milloin yliesikuntajäsenten kanssa, milloin taas Viipurin piirin miesten kanssa, jonka piirin esikuntaan minä kuulun. Mitä me kulloinkin olemme esittäneet, se on tiettävästi riippunut siitä, mitä on luultu voitavan saada hyväksytyksi, olemme koettaneet siinä parhaamme. Asiallisella pohjalla olemme aina pysyneet eikä ajanheki ole muuttanut mieltämme.

Aina olemme kuitenkin toivoneet saavamme tuntuvasti enemmän rahoja ja avustusta valtiolta kuin mitä on saatu. Sehän on tunnettua, että suojeluskunnan vuosibudjetti nousee suuren joukon yli 60 miljoonaa. Valtiolta on saatu rahaa tähän tarkoitukseen paljon vähemmän. Tänä vuonna se oli muistaakseni 49 miljoonaa kaikkiaan. Ensi vuotta varten avustus, jos hallituksen esitys pääosaltaan menee läpi, ensi kerran nousee yli 50 miljoonan markan. Suojeluskunnat saavat siis hankkia varoja suuren joukon toistakymmentä miljoonaa markkaa vapaaehtoisten keräyksien kautta, kun valtion kannatus on siksi niukka kuin se on. Ettei aluepäälliköitten lisäämisestä ennen ole mainittu edelliselle puolustusministerille, kun hänen luonaan on käyty, on mitä minuun tulee, riippunut siitä, ettei tästä ole ollut tarkemmin puhetta yliesikunnan kanssa. Mitä taas erikoisesti Viipurin piiriin tulee, ovat sen puolen miehet aina huomauttaneet palkkauksiin saatujen rahojen vähyydestä ja kuinka työlästä on ollut saada budjetti tasapainoon vapaaehtoisilla rahalahjoituksilla.

Ed. Puittinen: Se vaatimus, jonka pääministeri täällä esitti tämän luvun varsinkin 1 momenttiin nähden, ei ole tullut yllätyksenä tällä kertaa ja herra pääministerin esittämä vaatimus tietäisi 1 momentilla lisäystä siitä, mitä valiokunta ehdottaa, 922,500 markkaa. Tämän herra pääministerin vaatimuksen johdosta minun on lyhyesti mainittava, että sikäli mikäli minä olen ja niinkuin tässä kuulimme juuri vasta tältä paikalta, entiseltä viimekeväiseltä puolustusministeriltä, saanut kuulla, niin viime keväänä vielä, jolloinka entinen puolustusministeri kokeili tämän pääluokan budjettia, ei vielä nykyinen pääministeri tiennyt hajuakaan siitä vaatimuksesta, jonka hän on nyt täällä esittänyt. Tämän johdosta minun täytyy huomauttaa, että on tainnut käydä tälläkin kohdalla niinkuin monilla muillakin aloilla, että ajanhenki on lyönyt leimansa tähänkin momenttiin nähden ja täten tullut lisää pääministerillekin uusia vaatimuksia.

Muuten koko tässä kysymyksessä on mielenkiinto ei niin paljon näistä markoista ja sadoistatuhansista, joista on kysymys, mutta

ainakin minulle on mielenkiintoisinta nähdä sitä taistelua, jota nyt kaksi porvaripuoluetta käy keskenänsä. Minä aikaisemmin eräitä vuosia takaperin totesin tältä paikalta, että kokoomuspuolue oli jäänyt sivuun suojeluskuntien isäntävallasta, mutta viime kesän ajanhenki nosti kokoomuspuoluetta isäntävallan kukkuloille suojeluskuntakysymykseen nähden, ja siitä tässä on kysymys. Ei taistella niin paljon määrärahoista, mutta taistellaan kuka voisi johtaa suojeluskuntaa. (Ed. Pihkala: Ei siitä ole kysymys!) Siitä tässä on kysymys. Määräraha on sivuasia.

Oli jo hauskaa nähdä valiokunnassa, mitenkä suuri osa maalaisliittolaisia jäseniä vastoin omaa käsitystänsä, käsitystä siitä, että tällä alalla ei pitäisi mennä menoja lisäämään, meni jo osaltaan lisäämään niitä senvuoksi, että tiedettiin, että pääministeri tulee niin vaatimaan. Minä en ollenkaan ihmettele, jos ed. Ryynänen ensimmäisenä on näitä palkkoja kannattamassa, sillä hän nyt on ensimmäinen mies aina tämmöisissä asioissa. Mutta minulle tuli yllätyksenä ed. Niukkanen. Minä olen ed. Niukkasen tottunut näkemään taistelun miehenä ja hän valiokunnassa taisteli urhoollisesti tätä määrärahan lisäystä vastaan, mutta nyt me ed. Niukkasen näemme jo hyvässä järjestyksessä perääntymässä (Ed. Hakkila: Se on sotatekniikkaa sekin!) ja ed. Niukkanen tätä perääntymismatkaansa perusteli täällä sillä, että hän ei valiokunnassa saanut oikein täyttä selvää siitä, mihinkä ja mille paikoille näitä aluepäälliköitä perustettaisiin, — ellen minä väärin kuullut, niin näin ed. Niukkanen täällä selvitti. Tämä ed. Niukkasen selitys ei pidä paikkaansa. Valiokunnassa selvästi osoitettiin luettelot, mihinkä ne perustetaan, niin että ed. Niukkasen täytyi jo silloin tietää, mistä on kysymys. Mutta se taistelu, johonka minä edellä viittasin, on pannut ed. Niukkasenkin perääntymään ja perääntymään siinä mielessä, että he toivoisivat säilyttävänsä isäntävallan edelleenkin suojeluskunnissa. (Ed. Pihkala: Ehkä ed. Puittinenkin perääntyy vielä!) Se on sen kanssa niin ja näin, minä en vielä ainakaan halua. (Ed. Pihkala: Se on jo myönnytys!) Mutta komentakoon ja käyttäköön tuota isäntävaltaa kuka tahansa, niin yksi vaatimus on sentään asetettava ja se vaatimus on se, että kun valtion varoilla näitä tuetaan ja kun aluejа piiripäälliköt ovat valtionvirkamiehiä, niin on vaadittava, että ne eivät saa sekaantua sillä tavalla politiikkaan kun on tapahtunut kuluneen kesän aikana. Minä voisin useita esimerkkejä herroille tuoda esiin, mitenkä aluepäälliköt ja osa piiripäälliköitä ovat olleet mukana niissä laittomissa kyydityksissä, mutta minä en halua niitten luettelemisella jatkaa tätä keskustelua.

Herra pääministeri täällä vaatimuksensa perusteeksi esitti sen väitteen, että suojeluskuntiin liittyy nykyään hyvin paljon uusia jäseniä. Me olemme valtiovarainvaliokunnan jaostossa kuulleet jo tämän väitteen suojeluskuntain ylipäällikön taholta ja kuulleet myöskin, miltä taholta näitä jäseniä lisääntyy. Ja meille on selitetty, että entiset kommunistit tulevat nyt suojeluskuntiin. (Vasemmalta: Niinkuin väitti pääministerikin!) Niinpä väittikin. Ja juuri se, että entiset kommunistit tulevat teille nyt suojeluskuntiin, ei anna minulle laisinkaan varmuutta siitä, että poliitikoiminen suojeluskunnissa loppuu. Minä luulen, että silloin alkaa kilpailu, kuka pitemmän korren politikoimisessa vetää. Täällä illalla herra sisäministeri osoitti meille, että kommunistit kun eivät nyt voi julkisesti toimia, niin ne ovat ruvenneet soluttamaan sosialidemokraattisia järjestöjä. Minä olen kyllä sitä mieltä, että saattaa olla, että eräissä tapauksissa saattavat kommunistiset solut tulla sosialidemokraattisiin järjestöihin. Mutta kun nyt suojeluskuntain ylipäällikkö ja pääministeri avoimesti tunnustavat, että suojeluskuntiin tulee kommunisteja niin runsaasti kuin niitä tulee, jopa niin paljon, että niille ei riitä edes varusteita antaa nykyisten määrärahojen puitteissa, niin minusta tämä on jo varsin pitkälle menevää suojeluskuntien soluttamista kommunistien taholta. Me emme halua olla tämmöisessä mukana.

Ne vähennykset, joita me sosialidemokraatit olemme vastalauseessamme esittäneet tämän luvun kohdalla, merkitsevät vain sitä, että tällä kertaa suojeluskuntienkin täytyisi tyytyä entisiin määrärahoihin. Sitä meidän vastalauseemme merkitsee, eikä yhtään enempää, ja tämän perusteella minä ehdotan, että ne lisäykset, jotka valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaan eri momenteilla ovat, että ne vähennettäisiin, ja se on: 1 momentilta vähennettäväksi 217,500 markkaa, 3 momentilta 500,000

markkaa ja 4 momentilta 2,250,000 markkaa.

Ed. Komu: Minä olen omasta puolestani sitä mieltä, että suojeluskunnat saisivat tulla vähemmälläkin toimeen, mitä meikäläisten edustajien valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittämässä vastalauseessa ehdotetaan asianomaisille momenteille jätettäväksi. En tahdo kuitenkaan lähteä mitään muita ehdotuksia tekemään, koska minä tiedän, että siellä toisella puolella on niin nyt kuin viime syksynäkin vastassa se luja seinä, ja tyydynkin sen vuoksi kannattamaan ed. Puittisen tekemiä ehdotuksia.

Ed. Cajander: Viitaten valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittämääni VII vastalauseeseen, pyydän saada ehdottaa, että 1 momentille lisättäisiin 870,000 markkaa, jotta hallituksen ehdotuksen mukaisesti voitaisiin perustaa suojeluskuntiin 25 uutta aluepäällikön virkaa. Minä katson, että se selvitys, jonka suojeluskuntien päällikkö on valtiovarainvaliokunnalle antanut, samaten kuin myöskin ne näkökohdat, jotka herra pääministeri on eduskunnalle esittänyt, riittävät vakuuttamaan näiden uusien virkojen perustamisen tarpeellisuuden.

Ed. Vesterinen: Minä kannatan ed. Niukkasen tekemää ehdotusta. Niinkuin kaikessa muussa tämän budjetin käsittelyssä, niin tässäkin täytynee, tämän pulakauden ollessa meillä vakavasti kärsittävänä, tinkiä niistäkin varoista, mitkä olisivat ehkä tarpeellisiakin.

Ed. Moilanen: Ed. Puittinen jo täällä selvitti, mistä johtui kielteinen kanta hallituksen esitykseen nähden tässä kysymyksessä. Kaikkein pontevimpana ja innokkaimpana vastustajana esiintyi entinen puolustusministeri, ed. Niukkanen. Ja kun minä koetin panna merkille hänen perustelujaan valtiovarainvaliokunnassa, niin olivat nämä perustelut ne, jotka hän täälläkin mainitsi, että se lähetystö, jossa nykyinen pääministeri oli ollut mukana, ei ollut esittänyt silloin uusien aluepäälliköitten virkojen perustamista ja ettei myöskään suojeluskuntien yliesikunta ollut sellaista esitystä hänelle tehnyt. Tämän johdosta hän valiokunnassa lausui suuren tyytymättömyytensä ja koetti väittää, että koko tämä hallituksen esitys oli jostakin syrjästä tullut paperi, jolle tuskin oli täyttä painoa ollenkaan pantavakaan. Ja tähän kantaan yhtyi myöskin ed. Puittinen ja useat edustajat vasemmiston taholla. Kun tähän huomautettiin, että tällainen väitös on nyt ainakin kohtuuton, niin siitä luovuttiin, mutta tulos oli kuitenkin se, mikä tunnetaan. Mitä suojeluskuntien yliesikunnan silloiseen kantaan viime kesänä tulee samoinkuin niiden lähetystöjenkin, jotka ovat käyneet silloisen puolustusministerin luona puhumassa suojeluskunta-asioista, niin on hyvin ymmärrettävää, että ne eivät kovin suuria vaatimuksia esittäneet, sillä voitiin katsoa, että silloisissa oloissa oli hyvin vähän menestymisen mahdollisuuksia ajaa suojeluskunta-asiaa eteenpäin. Sehän nyt on saatu nähdä täällä tänäkin päivänä, että ed. Niukkanen on hyvin ynseästi suhtautunut tähän kysymykseen, vaikkapa hän onkin katsonut „ajan hengen'' vaativan hiukan korjaamaan sitä ehdotustaan, jonka hän valtiovarainvaliokunnassa teki, ja joka siellä menikin lävitse.

Ed. Niukkanen tuntee kyllä tavallisesti melkoisen hyvin ajan hengen, mutta minä luulen, että hän on kuitenkin hiukan jäljellä ajan hengen tajuamisessa tällä kertaa. (Vasemmalta: Moilasesta!) Kyllä ajan henki on nyt tällä kertaa hyvin puolustusystävällinen, ja se vaatii maanpuolustuksen tehostamista myöskin suojeluskuntajärjestön osalta. Ja minä luulen, että hänen kantansa ei ainakaan siellä Itä-Suomessa ole erikoisemmin suosittu, mikäli on kysymyksessä nyt tämä puheenaoleva ehdotus. Minä katson, että sellaisilla perusteilla, joita ed. Niukkanen on täällä esittänyt, ei voida ryhtyä vähentämään sitä aluepäälliköiden määrää, mitä hallitus on esittänyt. Yhtä heikko minusta oli sekin perustelu, jonka ed. Niukkanen alussa esitti, että koska suojeluskuntatyö on vapaaehtoista työtä, niin jos suojeluskuntaupseereita, aluepäälliköitä, tulee vähän enemmän, niin se päinvastoin lamauttaa suojeluskuntatyötä, koska nämä ovat palkattuja. Se nyt on varmaankin sellainen perustelu, jota ei kukaan suojeluskuntalainen voi ottaa täydestä.

Ed. Puittinen pelkäsi täällä sitä, että kommunistit tämän ehdotuksen kautta tulevat soluttamaan suojeluskuntia, ja hän viittasi tässä suhteessa jaostolle annettuihin

selvityksiin siitä, miltä taholta suojeluskuntiin nykyjään jäseniä tulee. Meille annettujen tietojen mukaan ne eivät kumminkaan ole kommunisteja, jotka pohjois- ja itärajalla ovat viime aikoina pyrkineet suojeluskuntiin, vaan pikemminkin sosialidemokraatteja ja puolueetonta työväestöä. Ja näistä ei ole mitään pelkoa, että ne suojeluskuntiin tulevat, sillä siellä on niitä jo ennestäänkin. Minä tahtoisin torjua myöskin sen ed. Puittisen tekemän viittauksen, että suojeluskunta olisi kuluneen kesän aikana harjoittanut politikoimista, ja hän sanoi voivansa mainita siitä paljonkin esimerkkejä, mutta minä luulen kuitenkin, että sellaisien esimerkkien esittäminen käy hänelle vaikeaksi. Minä kannatan herra pääministerin tekemää ehdotusta.

Ed. Brander: Kannatan ed. Cajanderin tekemää ehdotusta, mutta minä tahtoisin lisätä, että teen tämän sillä edellytyksellä, siinä varmassa luottamuksessa, että varsinkin viimeaikaiset tapaukset muistuttaisivat ja jatkuvasti velvoittaisivat asianomaisia pitämään huolta siitä, etteivät suojeluskuntien paikalliset johtohenkilöt harjoita sopimatonta politikoimista eivätkä esiinny muutoinkaan tavalla, mikä on omansa herättämään paikkakunnalla pahennusta. Suojeluskuntien tehtävät itsenäisyytemme lujittamiseksi ja valtakuntamme turvallisuuden valvomiseksi ovat samalla kertaa niin erinomaisen tärkeät ja arkaluontoiset, etteivät mitkään ponnistukset ole liikaa kohottaakseen suojeluskuntien sisäisen kunnon mahdollisimman korkealle, myöskin siveellisellä tasolla.

Ed. Ampuja: Ed. Vehkaoja täällä lausui, että puolustusmenoissa ei ole tapahtunut nousua enempi kuin muissakaan taloudellisissa menoerissä. Jo se yhdistelmä, että suojeluskuntamenot laskettaisiin taloudellisiksi menoiksi, on väärä. Sitäpaitsi on helppoa todeta, jos vertaa valtion menoarvion eri pääluokkia, että sotilasmenot ovat nousseet suhteellisesti enempi kuin mitkään muut menot viimeisen 10 vuoden aikana. Useimmat pääluokat talousarviossa ovat nousseet suunnilleen sen määrän, minkä rahanarvo on laskenut, ja tavanomainen lisäys siihen, mutta sotilasmenot ovat nousseet kolme kertaa yli sen, minkä ne ennen itsenäisyyttä olivat. Viimeisinä vuosina Venäjän vallan aikana olivat sotilasmenot 20 miljoonaa ja silloin elimme siinä uskossa, että ne tulevat vähenemään maan itsenäiseksi tultua, mutta ne ovat nousseet yli kolmenkertaisiksi sen määrän. Ed. Vehkaoja sanoi, että syy tähän nousuun ei ole hallituksissa. Minä voin yhtyä siinä häneen, ettei syy ole hallitusten, vaan hallitusten neuvonantajien, joista ed. Vehkaoja on tyypillisin näyte niistä huonoista neuvonantajista.

Mielenkiintoinen oli vihdoin hänen ilmoituksensa siitä, että suojeluskuntain jäsenmäärä on viime aikoina ruvennut lisääntymään. Ja hänen lausuntonsa mukaan tähän olisi vaikuttanut se, että suojeluskuntain piiripäälliköt muistaakseni saatiin kokoontumaan eräänä kriitillisenä hetkenä tänne pääkaupukiin, ja antamaan lausunnon, että he ovat laillisen hallituksen kannalla. Jos tämä lausunto olisi tosiaankin aiheuttanut jäsenten lisääntymisen suojeluskuntiin, olisi se kai käsitettävä jonkunlaiseksi hätäkeinoksi eräille porvarillisille aineksille tarttua siihen oljenkorteen, joka silloin näytti olevan, että olisi joku aseellinenkin järjestö, joka olisi hiukan laillisen hallituksen tukena. Minä en tiedä, onko tämmöinen katsomus vaikuttanut sinne pyrkivien lukuun kasvattavasti vai onko päinvastainen pyrkimys vaikuttanut ehkä, että nykyisen ajanhengen innokkaimmat kannatttajat ovat ruvenneet myös entistä mieslukuisemmin liittymään sinne, tarkoituksella, ettei suojeluskuntajärjestö antaisi senkään tapaisia julkilausumia kuin mitä he tässä antoivat. Voivat olla siis tämmöisetkin seikat vaikuttamassa, mutta kysymys kerta kaikkiaan on niin, että niin kauan kuin se systeemi vallitsee, mikä tänä kesänä on tyypillisesti ilmennyt eri muodoissaan, ja suojeluskuntain valistuspäälliköt ja kaikenlaiset toimihenkilöt ovat olleet innokkaimpia laittomuuksien harjoittajia, ja että suojeluskuntain ylipäälliköllä on ollut vain varotuksia siihen, että suojeluskuntalaiset järjestöinä eivät saisi näihin sekaantua, ja kun ei mitään muuta päättävämpää kieltoa tai ohjetta tule, niin tasavallan asiat ovat heikolla pohjalla. Varojen myöntäminen nykyisessä muodossaan suojeluskunnille ei ole tasavallan etujen mukainen, vaan siinä tarvittaisiin kokonaan toisenlaisia toimenpiteitä.

Ed. Niukkanen: Ed. Moilasen lausunnon johdosta minä vain huomautan, että ed. Moilasella minun luullakseni ei ole ainakaan parempaa oikeutta puhua Karjalan maakunnan mielipiteestä kuin allekirjoittaneella. Minä käsitän, että ed. Moilanen edustaa täällä enemmän yhtä vissiä sanomalehteä, joka on tunnettu rivoimmaksi maaseutulehdistä. Ja ed. Moilasen täällä pitämä puhe, asiaton hyökkäys minua vastaan, olikin ilmeisesti tarkoitettu artikkeliksi tähän lehteen ja se on hyvin tyypillinen ja sopiva artikkeli ed. Moilasen lehteen.

Ed. Kivisalo: Herra puhemies! — Kun ed. Moilanen ja eräät muutkin ovat huomauttaneet, ettei voida esittää ainoatakaan tapausta, että suojeluskuntalaiset olisivat ottaneet osaa tänä vuonna tapahtuneisiin väkivaltaisuuksiin ja muihin laittomuuksiin, niin minä nyt (Ed. Pihkala: Ei tämä ole määrärahakeskustelua!) esitän ainakin yhden tapauksen, joka on virallisesti todettu. 22 päivänä kesäkuuta väkivaltaisesti kyyditettiin paikkakunnaltaan pois, ja pahoinpitelyn vaarakin oli, tunnettu kylmäkoskelainen sosialidemokraatti Antero Nurminen. (Eduskunnasta: Se on jo puhuttu täällä!) Ja tässä oli yhtenä kyyditsijänä siitä tehdyn valituksen mukaan suojeluskunnan aluepäällikkö Lehtinen Urjalasta ja muita suojeluskuntalaisia, m. m. Paasio Loimaalta, tuomari Mäkelä Urjalasta, maanviljelijä Kangasniemi Urjalasta ja tiettävästi muitakin suojeluskuntalaisia. On siis liiallista väittää, etteivät suojeluskuntalaiset olisi sekaantuneet peräti moitittaviin tekoihin, kun tällaisia tosiasioita sitäpaitsi on paljon muita.

Muuten minun mielestäni tätä niinkuin muitakin asioita olisi käsiteltävä tyynellä asiallisuudella ja sellaisena ainakin minä sen otan. Maanpuolustus on käsitykseni mukaan selvä asia, mutta kysymys on nyt siitä, edistääkö suojeluskuntalaitos maanpuolustuksen asiaa siinä määrässä kuin väitetään. Käsitykseni mukaan se heikentää puolustustahtoa, joka ei suinkaan ole vähäpätöisimpiä tekijöitä maan puolustuskuntoisuuden kannalta kuin aseellinen varustelu. Puolustustahto merkitsee Antti Erään tänä vuonna julkaiseman kirjan „Valtiollinen tervahöyrymme", mukaan joskus enemmän kuin aseet. Kirjassa väitetään, että kunnalliskodissa oleva köyhä mummo, joka kutoo parin lämpimiä sukkia, merkitsee puolustuskuntoisuuden kannalta paljon enemmän kuin puolustustahdoton sotilas. Ja tämä on vain yksi esimerkki.

Niinkuin täällä ed. Lohi eilen sanoi, ei voimakasta puolustustahtoa voi odottaa sellaisilta, joiden taloudellinen asema on tavattoman kurja, joille ei isänmaa tarjoo minkäänlaista elämisen mahdollisuutta. (Eduskunnasta: Voi, voi!)

On muuten kummallista, että tämän kysymyksen yhteydessä tahdotaan ne, jotka eivät hyväksy liiallisia sotilasmenoja, leimata isänmaattomiksi. Mutta asia on niin että jos nyt Lapuan liike, joka on mahtipontisesti ilmoittanut tekevänsä mitä tahtoo, jos se onnistuisi pyyhkäisemään kaikki muut kansalaispiirit kaikesta vaikutusvallasta pois, paitsi itsensä, niin olen aivan varma, että itse sen liikkeen keskuudesta tulisi henkilöitä, jotka vastustavat siinä liikkeessä olevain äärimmäisainesten vaatimuksia tässä suhteessa. (Ed. Pihkala: Onko tämä budjettikeskustelua?) Kyllä tämä sitä on. (Ed. Pihkala: Ei läheskään!) Kysymys on tässä se, että tämä aika on taloudellisesti paljon vaikeampi kuin viime vuonna. Ei siis olisi lisättävä näitä määrärahoja, kun melkein kaikkia muita määrärahoja on pyritty supistamaan. (Ed. Sovijärvi: Kivisalo parka!) On sanottu, että suojeluskuntiin on tullut lisää väkeä nyt paljon, mutta minä luulen että se on hetkellinen ilmiö, joka menee ohi. (Ed. Pihkala: Ei mene ohi!) Takavuosina oli niin, että innostus suojeluskuntiin laimeni laimenemistaan niin että vaan vastahakoisesti niissä monet olivat ja monia koetettiin taloudellisilla eduilla niihin vetää. Tämmöinen ajanhenki, mikä nykyään on, ei voi jäädä pysyväiseksi, siitä minä olen aivan varma. (Ed. Pihkala: Kyllä se jää!) Kyllä sellaisia henkisiä sairaaloisuuksia (Ed. Pihkala: Ei ole!) ennenkin on tämän kansan historiassa ollut vieläpä tämän sukupolven aikanakin, mutta aina on saatu nähdä, että kun ne aikansa riehuvat ja rellestävät, niin sitten elämä palautuu säännöllisiin uomiinsa ja jatkuu entisellään. Ei siis tällaisen tilapäisen seikan tähden olisi mentävä jo ennestään suuria määrärahoja lisäämään.

Kun sosialidemkoraattinen ryhmä on val-

mis myöntämään nyt näinkin huomattavia puolustusmäärärahoja kuin se vastalauseensa mukaan myöntää, niin se saisi tällaisena peräti ahtaana aikana riittää. Yksityisenä henkilönä olisin valmis supistamaan näitä määrärahoja enemmänkin.

Ed. Lahdensuo: Kun vuonna 1928 laadittiin asetusta ja palkkaussääntöä suojeluskunnalle, niin tehtiin silloin myöskin ehdotus, muistaakseni, saman määrän uusien aluepäällikön virkain perustamisesta. Kun minä jouduin silloin hallituksessa ollessa tähän asiaan lähemmin perehtymään, niin minä tulin kyllä vakuutetuksi, että ei ainoastaan silloin ehdotetut uudet aluepäällikön virat olleet tarpeellisia, vaan että lähivuosina käy tarpeelliseksi perustaa edelleenkin näitä virkoja melkoinen määrä. Minä niin ollen käsitän oikeiksi ne perustelut, joita näiden virkojen perustamiseksi on esitetty, viimeksi herra pääministeri tässä eduskunnan istunnossa. Kun minustakin suojeluskunta puolustusvoimana on verrattomasti paljon huokeampi kuin kaikki muu puolustusvoima, niin minäkin yhdyn kannattamaan herra pääministerin tekemää ehdotusta. (Eduskunnasta: Hyvä! Oikein!)

Ed. Ryynänen: Minä olen pyytänyt puheenvuoron ed. Puittisen lausunnon johdosta, jossa hän mainitsi, että suojeluskuntain päällikkö olisi sille jaostolle, jonka valtiovarainvaliokunta tätä pääluokkaa varten asetti, selostanut, että näitä aluepäälliköitä olisi lisättävä kommunistien suojeluskuntiin liittymisen takia. Minulla olevain jaostossa tehtyjen muistiinpanojen mukaan suojeluskuntien päällikkö selitti, että kun kommunistinen terrori kesällä tunnetuista syistä loppui, on suojeluskuntiin pyrkiväin työmiesten luku varsin huomattavasti entisestään noussut. Hän ei maininnut siitä, mitä väriä nämä työmiehet, jotka suojeluskuntiin pyrkivät, ovat, ovatko ne sosialidemokraatteja, vai ovatko ne puolueettomia, vai ovatko kommunisteja. Sen vain mainitsi, että kommunistiterrorin loputtua on suojeluskuntiin pyrkiväin työmiesten luku lisääntynyt.

Ed. Kivimäki: Minäkin pyydän kannattaa ed. Cajanderin tekemää ehdotusta. Teen sen samalla edellytyksellä, jonka ed. Branderkin mainitsi, nimittäin sillä edellytyksellä, että suojeluskunnat saavat vapaina valtiollisten virtausten vaikutuksesta, tulivatpa ne taholta mistä tahansa, jatkaa työtänsä kansakunnan puolustuskuntoisuuden ja puolustusvalmiuden kohottamiseksi sekä kansakunnan nuorison siveellisen tason nostamiseksi.

Ed. Puittinen: Ed. Ryynäsen lausunnon johdosta minä pyydän huomauttaa, etten minä ole väittänyt, että kommunisteja vastaan tarvitaan näitä aluepäälliköitä, enkä väittänyt, että niiden ylipäällikkökään on niin väittänyt. Minä vain väitin, että suojeluskuntain ylipäällikkö kertoi tulevan niin paljon uusia jäseniä, että niille ei voida saada varusteita, ja suojeluskuntaylipäällikkö edelleen väitti, että niitä tulee juuri niillä alueilla, joissa ennen ei ollut liioin mitään muuta kuin kommunisteja. Siis niihin suojeluskuntiin täytyy tulla entisiä kommunisteja. Tämä oli minun lausuntoni.

Ed. Palmgren: Jag ber också att få understöda det av herr statsministern gjorda förslaget.

Ed. Lahtela: Seuratessani tätä keskustelua aluepäälliköiden virkojen lisäämisestä olen tullut siihen käsitykseen, että ne, jotka kannattavat aluepäälliköiden lisäämistä hallituksen esittämään määrään asti, ovat lähteneet siitä olettamuksesta, että esim. rajaseutujen suojeluskuntiin on liittynyt ja yhä tahtoo liittyä paljon uusia jäseniä ja että näiden uusien jäsenten koulutuksen takia ehdottomasti vaadittaisiin tämä määrä aluepäälliköitä. On jätetty kuitenkin huomauttamatta kaikista niistä seikoista, mitkä johtavat näissä rajaseudun suojeluskunnissa jäsenmäärän suureen lisääntymiseen. Jäsenmäärän lisääntyminen rajaseutujen suojeluskunnissa minun käsittääkseni johtuu etupäässä siitä, että asevelvollisuuden suorittaneet henkilöt voivat jäädä paikalleen liikekannallepanon sattuessa. Tästä siis johtuu, että he pyrkivät suojeluskuntiinsa, ja myöskin, että sopivan koulutuksen saanutta väestöä juuri etupäässä liittyy suojeluskuntiin. Kun me otamme huomioon vielä, että meillä on pääasiassa koulutettua väkeä, joka on suojeluskuntaan liittynyt jo 10 vuoden ajan, lukuunottamatta sitä nuorempaa ikäluok-

kaa, joka ei vielä ole asevelvollisuuttaan suorittanut, niin me huomaamme heti, että suojeluskuntajärjestössä on nykyjään suuri määrä sotilaskoulutuksen saanutta väestöä, ja näiden suojeluskuntaan liittyväin joukossa on koulutuksen saanutta alipäällystöä, vieläpä sinne on siirtynyt hyvin paljon reservissä olevaa ylempääkin päällystöä. Näin ollen, jos suojeluskunnan kouluttamisen kannalta otetaan kysymys, ei voida pitää välttämättömänä, että sinne sen syyn takia tarvitsisi saada tuo määrä aluepäällikköitä. Miehistön koulutuksen, mikäli se koskee juuri näitä alokkaita, voivat suorittaa kaikki sellaiset henkilöt, jotka ovat suorittaneet sotapalveluksen. Ja tästä syystä minä en voi tällä kertaa yhtyä niihin, jotka kannattavat hallituksen esitystä. Minä katsoisin, että tällä kertaa riittää, jos mennään siihen ed. Niukkasen ehdottamaan määrään, että lisätään valtiovarainvaliokunnan ehdottaman määrän lisäksi vielä ne 10, siis että tulisi lisäystä tällä kertaa 15 aluepäällikön paikkaa. Ei suinkaan ole käsitettävä, että minä tahtoisin vastustaa suojeluskuntajärjestöä. (Ed. Riipinen: Se käsitetään sillä tavalla!) Voitte käsittää, mutta minä voin vakuuttaa, että se käsitys on harhaan johtava, sillä sellaisen käsityksen luomisen täytyy lähteä siitä, että minä olisin suojeluskuntavihollinen (Ed. Riipinen: Olette!). Minä voisin vakuuttaa niille, jotka sen käsityksen omaavat, että minä olin ensimmäisiä miehiä jo ennen vapaussotaa, joka olen suojeluskuntaan liittynyt, olen ollut sen esikunnassa mukana koko ajan ja olen tänäkin päivänä. Siis turhaa vetoamista sellaiseen, että minun käsitykseni riippuisi suojeluskuntavihollisuudesta. Minä siis kannatan ed. Niukkasen täällä tekemää ehdotusta.

Sitten minä voisin yhtyä siihen ehdotukseen, minkä ed. Brander lausui, mikäli se koski suojeluskunnan moraalin kohottamista. Se on minusta tärkeimpiä kysymyksiä, jos aiotaan suojeluskuntatietä puolustuskuntoisuutta kohottaa. Minä katsoisin tarpeelliseksi, että sellainen lausuma, minkä ed. Brander esitti, tulisi myös sinne perusteluihin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Svinhufvud ed. Ryynäsen kannattamana ehdottanut, että XIII luvun 1 momentille lisättäisiin 982,500 markkaa hallituksen esityksen mukaisesti. Kutsun tätä ehdotusta ed. Svinhufvudin ehdotukseksi. Ed. Cajander ed. Branderin kannattamana on ehdottanut VII vastalauseen mukaisesti, että momentille lisättäisiin 870,000 mk. Kutsun tätä ehdotusta ed. Caajnderin ehdotukseksi. Ed. Niukkanen ed. Vesterisen kannattamana on ehdottanut, että 1 momentille lisättäisiin kymmentä uutta aluepäällikön virkaa varten 435,000 markkaa ja että, jos tämä hyväksytään, vastaavat muutokset tehdään mietinnön perusteluihin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Niukkasen ehdotukseksi. Ed. Puittinen ed. Komun kannattamana on ehdottanut X vastalauseen mukaisesti, että 1 momentilta vähennettäisiin 217,500 markkaa sekä että 3 momentilta vähennettäisiin 500,000 markkaa ja 4 momentilta 2,250,000 markkaa. Ed. Puittisen ehdotusta, sikäli kuin se koskee 1 momenttia, kutsun ed. Puittisen 1) ehdotukseksi; 3 ja 4 momenttia koskevalta osalta kutsun ehdotusta ed. Puittisen 2) ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Mitä äänestykseen tulee, niin ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin äänestetään ed. Cajanderin ja ed. Svinhufvudin ehdotuksen välillä, voittaja asetetaan vastaehdokkaaksi ed. Niukkasen ehdotukselle ja voittaja vastaehdotukseksi valiokunnan mietinnölle, minkä jälkeen ed. Puittisen 1) ehdotus asetetaan vastaehdotukseksi valiokunnan mietinnölle sellaisena miksi se edellisissä äänestyksissä on muodostunut. Lopuksi äänestetään ed. Puittisen 2) ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Cajanderin ja ed. Svinhufvudin ehdotusten välillä.

Joka hyväksyy ed. Cajanderin ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Svinhufvudin ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 77 ei-ääntä, 11 tyhjää; poissa 1.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Cajanderin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Niukkasen ja ed. Cajanderin ehdotuksien välillä.

Joka hyväksyy ed. Niukkasen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Cajanderin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 87 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 2.

Puhemies: Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Niukkasen ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Turja: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Alestalo, Ampuja, Aromaa, Asikainen, Björk, Bryggari, Erich, Eskola, W., Fagerholm, Haga, Hakala, A., Hakala, K., Hakkila, Halonen, A., Halonen, T., Hannula, Harvala, Heikkinen, Helo, Hildén, A., Hiltunen, Huittinen, Huttunen, Hämäläinen, Jern, Jokinen, Joukanen, Junes, Kaijalainen, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Keto, Kilpi, Kivioja, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Komu, Kontio, Koponen, Korhonen, Kosonen, Kovanen, Kukkonen, Kulovaara, Kuusisto, Kämäräinen, Lahtela, Lautala, Lehtokoski, Lepistö, Leppälä, Lindman, Lindqvist, Linna, Lohi, Meriläinen, Miikki, Myllymäki, Mäkelä, W., Niukkanen, Nurmesniemi, Nuutinen, Paasivuori, Paasonen, Pekkala, Penttala, Perho, Pitkänen, Puittinen, Pullinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Rissanen, Ryömä, Räisänen, Sallila, Sallinen, Salo, Seppälä, Setälä, Sillanpää, Sunila, Suokas, Sventorzetski, Tanner, Tolonen, Turkia, Valta, Welling, Vesterinen, Voionmaa, Väisänen, Åhlström ja Åkerblom.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto-Setälä, Ainali, Annala, Anttila, von Born, Brander, Cajander, Eskola, H., Estlander, Forstadius, von Frenckell, Furuhjelm, Helenelund, Hildén, U., Hirvensalo, Huhtala, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Janhonen, Jatkola, Junnila, Jussila, Jyske, Kalliokoski, Kallioniemi, Kaskinen, Kilpeläinen, Kirveskoski, Kivimäki, Koivisto, Kolkki, Korpisaari, Koskenheimo, Kuisma, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Lampinen, Lehtonen, Leivo, Malmivaara, Manner, Mantere, Moilanen, Mäkelä, J. L., Nikkanen, Nyman, Oksala, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pojanluoma, Päivänsalo, Raatikainen, Rantanen, Rautaharju, Riipinen, Roos, Rothberg, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sahlstein, Sarlin, B., Sarlin, E., Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Suurkonka, Svinhufvud, Särkkä, Tarkkanen, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Tuomioja, Turja, Vehkaoja, Vestman, Virkkunen ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 2 edustajaa: Luostarinen ja Sergelius.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 91 ei-ääntä.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Niukkasen ehdotuksen.

3) Äänestys valiokunnan mietinnön ja ed. Niukkasen ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Niukkasen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 75 jaa- ja 112 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 8.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Niukkasen ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Niukkasen ehdotuksen ja ed. Puittisen 1) ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy ed. Niukkasen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa''; nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Niukkasen ehdotuksen.

5) Äänestys ed. Puittisen 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Istunto keskeytetään kello 14,20.

Täysistuntoa jatketaan

kello 14,35.

10 P. l.

Luku I. Opetusministeriö.

Keskustelu:

Ed. Kalliokoski: Kun jokaisen tulo- ja menoarvion pääluokan ensimmäisen luvun kohdalla on tavallista suorittaa jonkinlainen yleiskeskustelun tapainen pääluokkaa koskevista kysymyksistä, sallinee herra puhemies minun kosketella tässä eräitä asioita, jotka eivät ole välittömästi yhteydessä tämän I luvun kanssa, mutta jotka kuitenkin ovat aivan oleellisessa yhteydessä nyt esillä olevan pääluokan menojen kanssa.

Me tiedämme, että sekä eduskunta että hallitus ovat viime aikoina ja kaikkinakin vuosina joka suhteessa pyrkineet mahdollisuuksien mukaan, jopa joskus yli mahdollisuuksienkin säästämiseen kaikkien eri alojen menojen suhteen. Myöskin tämän pääluokan menojen suhteen on erinomaisen paljon puhuttu säästäväisyydestä ja harrastettu käytännössäkin säästäväisyystoimenpiteitä. Todistuksena näiden säästämispyrkimysten tärkeydestä on pidettävä sitäkin, että hallitus on nyt koolla oleville valtiopäiville jättänyt esityksen, jonka tarkoituksena on nimenomaan säästöjen aikaansaaminen kansakoululaitoksen menoissa. Kun kansakoululaitoksen menot muodostavat yli 60 % nyt käsiteltävänä olevan pääluokan menoista, on luonnollista, että säästämispyrkimys tässä pääluokassa lähinnä kohdistuu kansakoululaitoksen menoihin, koska ne ylivoimaisesti suurimpana pääluokan menoeränä muodostavat sellaisen materialimäärän, jonka suhteen säästöjen aikaansaaminen voi muodostua enemmän merkitseväksi. Tällä minä en luonnollisesti tahdo väittää sitä, että säästämistä ei olisi yritetty ja yritettävä harrastaa myöskin muiden pääluokkien menojen suhteen.

Minä en katso tässä yhteydesä olevan aihetta minkäänlaiseen mielipiteen ilmaisuun siitä, mikä arvo säästämispyrkimyksien kannalta on annettava sille hallituksen esityk-

selle, johon edellä viittasin. Kaikkein vähimmän on paikallaan tässä yhteydessä ryhtyä ennustelemaan, mikä on mainitun hallituksen esityksen lopullinen kohtalo eduskunnassa. Mutta siltä varalta, että tämän hallituksen esityksen kohtalo tulisi olemaan sellainen kuin sen alkukäsittely viittaa, tahdon kiinnittää huomiota eräisiin asioihin, eräisiin säästämismahdollisuuksiin, joihinka käsiteltävänä olevassa hallituksen lakiesityksessä ei ole huomiota kiinnitetty, koska asia epäilemättä siinä tapauksessa, että esityksen lopullinen kohtalo on sivistysvaliokunnan ehdotuksen mukainen, tulee ja kiireellisesti uudestaan hallituksessa harkittavaksi.

Ne pari asiaa, joihinka tässä suhteessa erikoisesti tahtoisin huomiota kiinnittää, ovat kysymys yläkansakoulujen opettajien tuntipalkkioista ja samaten kansakoulunopettajien luontoisetujen korvaamisesta. Tulo- ja menoarviossa on varattu tuntipalkkioihin 18 milj. markan suuruinen arviomääräraha. Tämän arviomääräraha kohtalo on tavallisesti ollut sellainen, että sitä on ollut pakko jonkunverran ylittääkin. On kyllä myönnettävä, että koko tätä summaa ei minkäänlaisilla toimenpiteillä voida saada säästymään, suoritetaanhan tältä momentilta myöskin jatko-opetuksesta maksettavat palkkiot ja erikoisten käsitöiden opettajain palkkiot, koska heidänkin työnsä palkitaan tuntipalkkioperusteen mukaan. Mutta eräiden kuntien, hyvin lukuistenkin kuntien alueilla toimitettujen laskelmien mukaan näyttää siltä, että kuitenkin $^1/_4$, ehkä vähän runsaampikin, tästä 18 miljoonasta, suoritetaan korvauksena yläkansakoulujen ylitunneista. Minä luulisin, että tämän menoerän, joka nousee 4.5—5 milj. markkaan vuodessa, tämän menoerän säästäminen ei olisi aivan mahdoton säätämällä kiinteäksi yläkansakoulujen viikkotuntien lukumäärä ja säätämällä tämä viikkotuntien lukumäärä sellaiseksi, että opetuksen etu ei välttämättömästi vaatisi ylituntien sijoittamista yläkansakoulun varsinaiseen opetussuunnitelmaan.

Sitten tahtoisin mainita myös siitä toisesta asiasta, johonka minä tässä aijon huomiota kiinnittää, nimittäin kansakoulunopettajain luontoisetujen korvaamiseen. Mehän kaikin tiedämme, että kaikille yläkansakoulun opettajille kuuluu luontoisetuina m. m. myöskin navetta. Yhtä ja toista muutakin sellaista kuuluu näihin luontoisetuihin, joka tavallisesti on käyttämättömänä. Mutta näiden navettain kohtalo nykyisin on kuitenkin sellainen, että ne ainakin 80 tapauksessa 100:sta, ja ehkäpä lukuisammissakin tapauksissa, ovat tyhjänä. Siinä tapauksessa, että kunta ei ole rakentanut opettajalle navettaa, on kunnan suoritettava korvaus siitä, että tätä navettaa ei ole. Jos kunta on rakentanut navetan, on tulos tavallisesti sellainen, että navetta on tyhjänä. Kuntien etu siis välttämättömästi vaatii näiden navettain rakentamista, koska nämä sillä tavalla pääsevät tässä kysymykseen tulevan puuttuvan luontoisedun rahallisesta korvauksesta. Toinen asia on, vaatiiko opettajan etu tällaisen navetan rakentamista, joka tavallisesti aina on käyttämättömänä ja aivan täysin selvää on, että valtion etu sellaista ei vaadi. Mehän tiedämme, että kansakoulujen rakennuskustannusten yhteydessä valtio joutuu suorittamaan huomattavan osan myöskin näiden navettojen rakennuskustannuksista korvauksina kunnille, ja että nämä sillä tavalla tulevat kysymään vuosittain melkoisen määrän valtion varoja. Ja niiden nyt jo rakennettujen, tyhjinä olevain navettain pääoma-arvo on jokseenkin suuri. Eräässä kunnallispoliittisessa julkaisussa viime talvena julaistujen tietojen mukaan nousee tyhjien kansakouluilla olevain navettain lukumäärä meidän maassamme tällä hetkellä ainakin 5,000:n korville, ja silloin kun asianlaita on tällainen, käsitämme me varsin hyvin, että tässä ollaan tekemisissä tosiaankin melkoisen suurten taloudellisten arvojen käyttämisen ja sijoittamisen kanssa, jotka aivan poikkeuksetta, tai melkein poikkeuksetta, ovat tulleet käytetyiksi niin, että niistä ei ole kenellekään minkäänlaista hyötyä. Tässä on ilmeisesti epäkohta, jonka olemassaolon tunnustaa jokainen. Ja mikäli hallitus eri asioiden yhteydessä joutuu käsittelemään kysymystä esim. kansakoulunopettajain luontoisetujen korvaamisesta, tahtoisin minä suositella hallituksen harkittavaksi kysymystä myös siitä, eikö näitä kansakoulunopettajain luontoisetuja ja niiden korvaamisperusteita voitaisi niin järjestää, että tässä suhteessa saataisiin aikaan säästöä, loukkaamatta kansakoulunopettajain kohtuullisia ja luonnollisia oikeuksia, ja myöskin sillä tavalla, että kuntia ei pakotet-

taisi luonnottomien säännöksien vuoksi sijoittamaan varoja tarkoituksiin, joissa ne kaikkein useimmissa tapauksissa jäävät käyttämättä ja jäävät siis myöskin minkäännäköistä hyötyä tuottamatta.

Ed. Ailio: Herra puhemies! — Minä pyydän esittää muutamia huomautuksia nyt käsiteltävänä olevan pääluokan menoista yleensä ja samalla siitä suunnasta, joka nykyään ilmenee opetusministeriön hallinnon alalla.

Nykyinen taloudellinen pula-aika on luonnollisesti jättänyt jälkensä myös esilläolevaan sivistysmenoarvioon. Uusia määrärahoja ei ole ollut mahdollista ottaa muuta kuin joissakin harvoissa tapauksissa, niinkuin esim. uuden normaalikoulun järjestämistä varten, mikä on aivan tarpeellista. Mutta erityisesti valitettavaa on, että entisiä määrärahoja on täytynyt toisinaan supistaa, toisinaan pois pyyhkiä, vaikka olisi ollut odotettavaa, että niitä olisi koroitettu ainakin sikäli kuin sivistystarpeiden kasvu johtuu väestön luonnollisesta lisääntymisestä. Vakinaisia menoja on tosin koroitettu menoarviossa vähän, nimittäin noin 12 miljoonaa, mutta ylimääräisessä menoarviossa sen sijaan on noin 31 miljoonan supistus, joten kokonaisuudessaan sivistysmenot tulevat supistumaan vähän yli 19 milj. markalla.

Tarkasteltaessa käsiteltävänä olevaa pääluokkaa näkyy, että nämä supistukset yleensä on verhottu säästäväisyyden varjoon, mutta sen vaikutuksen kuitenkin saa, että niitä useissa tapauksissa olisi voitu välttää, jos herra opetusministerillä olisi ollut hyvää tahtoa. Mutta hän sensijaan näyttää olleen usein kuoppaa kaivamassa omalle budjetilleen, sensijaan kuin hänen velvollisuutensa olisi ollut lähinnä pitää sivistysmenoarvion puolta valtioneuvostossa. Minä en nimittäin voi uskoa, että herra valtiovarainministeri olisi pakottanut tai painostanut herra opetusministeriä niihin useihin supistuksiin eikä hän niitä olisi voinut minun nähdäkseni tehdäkään, sillä ne ovat luonteeltaan senlaatuisia, ettei valtiovarainministeri yleensä niissä aloitetta ota. Juuri tämä seikka, että herra opetusministeri itse on ollut aktiivisesti myötävaikuttamassa useihin minun mielestäni tarpeettomiin supistuksiin, on mielihaikeudella merkittävä ja tämä seikka antaa käsiteltävänä olevalle sivistysmenoarviolle osittain taantumuksellisen leiman.

Minä muistan, kun v. 1926 budjetti ilmestyi, niin silloinen opetusministeri, jona oli professori Setälä, leimasi julkisesti oman ja oman hallituksensa sivistysbudjetin katobudjetiksi, koska siitä oli supistettu määrärahoja, missä suinkin mahdollista oli, ja siitä alkaen tämä nimitys on tullut yleiseen käytäntöön ja sopii hyvin tähänkin budjettiin. Juuri se murhaava nimitys, jota ministeri Setälä käytti oman hallituksensa sivistysbudjetista, osoittaa, että hän oli katsonut velvollisuudekseen pitää valtioneuvostossa sen puolta, mutta että hän ei siinä ollut onnistunut, niinkuin hän itse olisi toivonut.

Meillä on opetusministereinä ollut itsenäisyytemme aikana enimmäkseen teologeja ja kokoomuspuolueeseen kuuluvia henkilöitä, mutta ne ovat minun käsitykseni mukaan pulmusia opetusministeri Virkkuseen verrattuina, sillä niistä ei ole kukaan suhtautunut siksi kylmäkiskoisesti esim. kansakoululaitoksen menoihin ja osaksi muihinkin kulttuurialoihin kuin hän. Minä en tietenkään tahdo moittia siitä, että ilmeiseen valtiovarojen väärinkäytökseen tai tuhlaukseen tartutaan lujallakin kädellä, ja minä en myöskään moiti säästäväisyydestä, mutta on edellytettävä, että säästäväisyys kohdistuu oikeaan ja sosialisesti hyväksyttävään kohtaan. Näin ei ole kuitenkaan läheskään aina laita puheenaolevan sivistysmenoarvion.

Minä otan esimerkiksi VII luvun 21 momentin kohdalla olevan kansakoulujen tuntipalkkiomäärärahan, josta suoritetaan palkkiot myöskin jatko-opetuksesta. Tämä määräraha on arvioitu 18 milj. markaksi, vaikka tänä vuonna on samaan tarkoitukseen osoitettu jo 22 milj. ja vaikka, jos kehitys tapahtuu samassa vauhdissa, tarvittaisiin ensi vuonna minun käsitykseni mukaan noin 24 tai 25 miljoonaa. Herra opetusministeri aikoo siis saada jatko-opetusmenot supistumaan noin 5—7 milj. markalla nykyisestään. Siinä mielessä hän on, kuten tunnettu, eduskunnalle jättänyt esityksen jatko-opetusta koskevan oppivelvollisuuslain säännöksen muuttamisesta siihen suuntaan, että määrättäisiin minimit, ennenkuin jatkokursseja voidaan toimeenpanna. Puheenaolevan momentin perusteluissa lausutaan, että menojen pysäys saataneen aikaan tällä tavalla. Minä en koske tässä yhteydessä puheenaolevaan esitykseen, koska se tulee täällä eri-

tyisesti käsiteltäväksi, totean vain surulla sen perspektiivin, joka kansakoulun jatko-opetuksella on edessään, jos herra opetusministeri saa aikeensa toteutetuksi ja näin laajassa määrässä supistetuksi jatko-opetuksen menoja, toisin sanoen pysäytetyksi jatko-opetuksen yleistymisen ja oppivelvollisuuden toimeenpanon tässä suhteessa.

Toisena esimerkkinä mainittakoon saman luvun 25 momentti eli maalaiskansakoulujen avustusmääräraha, johon on ehdotettu erittäin tuntuva supistus, koskeva kansakoulujen kunnossapitoa, kalustusta, terveydenhoitoa ja ravintomenoja j. n. e. Minä en tällä kerralla puhu tätäkään määrärahaa koskevasta lakiesityksestä, mutta minä totean, että herra opetusministeri on esitystä laatiessaan sivuuttanut miltei kokonaan ammattiviraston ja opetukselliset näkökohdat, eikä ole kiinnittänyt riittävästi huomiota oppivelvollisuuslain menestykselliseen täytäntöönpanoon. Hän säästäväisyyden merkeissä tahtoo siirtää kansakoulurasituksia valtiolta etupäässä köyhimmille kunnille, joita kansakoulumenot nytkin jo tuntuvasti rasittavat. Hän tulisi supistamaan köyhien koululasten ravinto- ja vaatetusavustuksia, hän tulisi miltei kokonaan lamauttamaan sen virkeän liikkeen kansakoululasten terveydenhoidon alalla, joka nykyään on päässyt alkuun. Kuinka suureksi nämä supistukset puheenaolevissa määrärahoissa nousisivat, ei tällä hetkellä kukaan voi arvioida eikä sitä lähitulevaisuudessakaan ole mahdollista arvioida, koska lain täytäntöönpano tulisi riippumaan asetuksesta ja siis lähinnä opetusministeristä, jolle tässä suhteessa tulisi aivan liian suuri valta.

Onko nyt sosialiselta kannalta hyväksyttävä köyhäin lasten ja vähävaraisten kuntain avustuksia supistamalla saada kokoon miljoonia, joita olisi käytettävä sotatarviketilauksiin. Samalla riittää kyllä avustusta sellaisiin tarkoituksiin kuin esim. Suomisynodin opistolle ja m. m. Helsingin rikkaille seurakunnille Nikolainkirkon ylläpitoon. Viimeksi mainittua tarkoitusta varten on menoarviossa lähes 100,000 markan määräraha, joka kulkee vuodesta vuoteen ja joka on sinne alkuaan, Nikolainkirkon rakennusaikana tullut sen takia, että Helsingin seurakunta oli silloin pieni ja köyhä eikä voinut pitää yllä näin kallista kirkkoa. Mutta nyt ovat Helsingin seurakunnat uporikkaita, siellä kohoaa toinen kirkko toisensa jälkeen; niitä on suunniteltu kaikkiaan toistakymmentä. Viimevuotisen tilinpäätöksen saldo teki lähes 40 milj. markkaa. Suomen valtio on rahapulassa ja se saa kuitenkin maksaa edelleenkin tätä apurahaa! Eikö olisi aika ja eikö olisi kohtuullista poistaa menoarviosta tämäkin rahamäärä, jolla ei ole mitään oikeudellisia perusteita?

Maalaiskansakoulujen avustusmäärärahat eli VII luvun 17—26 momentti on minun nähdäkseni arvioitu yleensä paljon pienemmiksi todenmukaisia menoja. Vaikka otettaisiinkin huomioon ne Lex Virkkuset, joita meillä on kaksikin käsiteltävänä eduskunnassa, ja niiden mahdollinen hyväksyminen joissakin muodoissa, niin tuntuu minusta sittenkin, niinkuin nämä menot olisi arvioitu yhteensä ehkäpä 10 milj. markkaa liian pieniksi. Ainakin on kouluhallitus, joka on yleensä näyttänyt arvioivan määrärahojaan varovasti, tullut jotenkin tähän summaan niissä määrärahoissa, joihin eivät annetut esitykset muutosta aiheuttaisi.

Pienemmistä muutoksista mainitsen kuvaavana esimerkkinä Helsingin seminaarikurssien lakkauttamisen. Näiden ja Jyväskylän kurssien tarkoituksena on ollut valmistaa ylioppilastietä kansakoulunopettajia, ja on yleensä ollut tunnustettua, että tätä tietä saadaan erinomaisen hyvää opettaja-ainesta kansakouluille. Kun opettajatarve edelleenkin on tuntuva, ja kun minun nähdäkseni kansakouluopettajain valmistus on yhä enemmän siirrettävä ylioppilastielle ainakin sitä mukaa kuin saamme kansakoulun oppikoulun pohjaksi, joten sekä maalais- että kaupunkilaisnuorisolle tie tasoittuu yhtäläiseksi valmistuakseen myös tälle alalle, niin mielestäni määrärahan poistaminen, joka ei ole enempää kuin 120,000 markkaa, on tuntuva tappio kansakoululle ja osoittaa väärään suuntaan menevää säästäväisyyttä.

Paitsi kansakoululaitosta tulevat muutkin sivistyslaitokset kärsimään määrärahojen supistuksesta, kuten ennen kaikkea yliopisto, jonka määrärahat ovat tosin jossain määrin nousseet, mutta eivät siinä määrin kuin yliopiston tarpeet ja ylioppilaitten tavaton lukumäärän lisääntyminen edellyttää. Jos tahdotaan, että opetus yliopistossa on tarpeeksi tehokasta ja ettei ylioppilaitten tarvitse odotella pitkiä aikoja ja sen takia aiheuttaa itselleen taloudellisia menoja, on

määrärahoja lisättävä. Samalla on myös opetussalit ja -kalustot saatava ajanmukaisiksi, jota ne nykyjään eivät aina ole. Yliopistolle on tosin myönnetty määräraha lisärakennuksen alkamiseen, ja se on minun mielestäni ollut aivan paikallaan.

Erityisen valitettavaa on se 350,000 markan poisto, joka on tehty tieteen ja taiteen kannattamiseksi ennen varatusta määrärahasta, jonka eduskunta vuonna 1927 eli sosialidemokraattisen hallituksen ehdotuksesta koroitti 200,000 markalla. Poisto aijotaan nyt korvata raha-arpajaisten voittovaroilla. Näistä on eduskunta kuitenkin lausunut, että ne on käytettävä täydennykseksi valtion myöntämille apurahoille ja avustusten jaossa olevain puutteiden ja epätasaisuuksien poistamiseksi. Lisäksi jaetaan raha-arpajaisvoittovaroja sekä tieteellisille että taiteellisille laitoksille ja nykyään myöskin urheilutarkoituksiin, mutta tieteellisistä ja taiteellisista laitoksista eivät ole läheskään kaikki kipeimmänkään avustuksen tarpeessa olleet saaneet riittävää avustusta. Nyt ehdotettu poisto tulee aiheuttamaan sen, että varsinkin nuoremmat kirjailijat, taiteilijat ja tutkijat, joilla ei ole mahdollisuutta saada avustusta raha-arpajaisten voittovaroista, jäävät ilman niitä pieniä matkarahoja, joita ennen opetusministeriö on voinut jakaa sillä käytettävänä olevasta määrärahasta.

Tässä yhteydessä sopii myöskin sanoa sananen teatterien avustusten jaosta, jossa näyttää osittain kuljetun poliittisia linjoja myöten, kun nimittäin eräiltä työväenteattereilta on vähennetty pieniä summia vastoin dramaattisen lautakunnan ehdotusta, ja vastaavat avustukset on siirretty saman kaupungin porvarilliselle teatterille. Onko herra opetusministeri ollut itse tilaisuudessa siksi perehtymään näitten teatterien taiteelliseen tasoon, josta avustusten jaon tulee riippua, että hän on katsonut voivansa poiketa dramaattisen lautakunnan ehdotuksesta, vaikka se on tunnetusti yleensä koettanut seurata vain taiteellisia, siis puolueettomia näkökohtia avustuksia ehdottaessaan? Pyydän kysyä lisäksi, onko totta, että etsivällä keskuspoliisilla on ollut osallisuutta, kuten julkisuudessa on mainittu, antaa lausunto näitten apurahojen jaossa? Jo olisi opetusministeriö luisunut alhaiselle tasolle, jos sen täytyy taiteellisia apurahoja jakaessaan turvautua E. K:n lausuntoihin.

Kuvaavana siitä nykyisestä kulttuuri- ja koulupoliittisesta suunnasta, joka nykyään vallitsee, on lisäksi mainittava ne aloitteet, jotka eivät ole yhteydessä suorastaan menoarvion kanssa, mutta joita opetusministeriö on tehnyt uskontotuntien lisäämiseksi kansakouluihin ja seminaareihin, patukan käytäntöön ottamiseksi kansakouluissa sekä hänen suhtautumisensa äidinkielen edustukseen kouluhallituksessa.

Mitä tulee uskontotuntien lisäämiseen, muistutan minä niistä herra opetusministerin elokuussa lähettämistä kirjelmistä kouluhallitukselle, joitten laillisuus silloin herätti epäilyksiä sekä kouluhallituksessa että sen ulkopuolella, mutta jotka hän diplomaattisella taidollaan ja pyöreäsanaisuudellaan selitti täysin laillisiksi. Minä nyt en koske sen enempää tähän laillisuuskysymykseen. Tahdon vain todeta, että hän on näissä kirjelmissä ministeriauktoriteetillaan tahtonut painostaa kansakoulujen johtokuntien ja tarkastajain vapaata harkintaa uskontotuntien järjestämisessä, johon niillä on oikeus 1866-vuoden kansakouluasetuksen nojalla. Niin etevä pedagogi kuin ministeri Virkkunen lieneekin, on hän lapualaisvaatimuksia tyydyttääkseen ollut altis uhraamaan pedagogiset näkökohdat eikä kiinnittänyt huomiota siihen seikkaan, että uskonnonopetuksen merkityksenhän täytyy olla uskonnonopetuksen laadussa ja sisällyksessä eikä yksistään tuntimäärässä; sen merkitys riippuu tietenkin myös lasten vastaanottokyvystä. Kun hän on vaatinut uskonnonopetukseen entistä enemmän tunnustuksellisuutta, niin siinäkin suhteessa hän tahtoo kääntää kehityksen pyörän taaksepäin. Samoin on laita silloinkuin hän äidinkielen edustuksen kouluhallituksessa on katsonut vähemmänarvoiseksi kuin uskonnon edustuksen, vaikka on yleisesti tunnustettu, että äidinkielen opetus on kaikkein tärkein aine kouluissa ja että se on perustana muitten aineitten, uskonnonkin opetukselle.

Minä en tässä puhu erityisesti kouluvitsan käytäntöön ottamisesta kansakoulussa, ajatuksesta, johon ministeri Virkkunen näyttää olevan yhtä mieltynyt kuin hänen ryhmätoverinsa herra Pihkala pajuvitsan käyttämiseen poliittisena kasvatuskeinona.

Ministeri Virkkunen on suuressa puheessaan ja poliittisessa tunnustuksessaan Vaasassa muistaakseni viime syksynä esittänyt vaatimuksen muun muassa hallitusvallan

lujittamisesta ja sen pitkäaikaisuudesta sekä sellaisesta ministeriöstä, jossa olisi ainakin kolme erityistä presidentinministeriä, nimittäin ulkoasiain- ja puolustusasiain- sekä, kuten hän esitti, esimerkiksi koululaitosministeri, sillä hän ei tällöin ole tietenkään ajatellut opetusministeriä. Mutta minä pelkään, että jos opetusasiat saavat olla pitemmän aikaa sellaisessa johdossa kuin tällä hetkellä, niin me alamme luisua hyvää kyytiä niin alas, että ennen pitkää ei tarvita opetusministeriä ollenkaan, vaan hänen tehtävänsä voidaan siirtää esimerkiksi sisäasiainministerille.

Ed. Erich: Minulle ei suinkaan ole mikään mieluisa tehtävä esiintyä tämän pääluokan kohdalla. Mutta huolimatta siitä suuresta henkilökohtaisesta sympatiasta, jota minä tunnen herra opetusministeriä kohtaan, ja siihenkin katsomatta, että minulla aikanaan on ollut onni nauttia nykyisen opetusministerin erinomaista ja peräti humaanisiin kasvatusopillisiin periaatteisiin nojautuvaa opetusta tai ehkä juuri siitä syystä minä en voi olla kiinnittämättä huomiota eräisiin herra opetusministerin viimeaikaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat olleet omiaan herättämään mitä suurinta hämmästystä ja jotka ovat saaneet osakseen monelta taholta hyvinkin ankaraa arvostelua.

Noin kuukausi sitten minä rohkenin kansanedustajalle kuuluvan oikeuden perusteella anoa herra opetusministeriltä selitystä siitä, millä tavalla hän puolestaan suhtautuu Lapuan yhteiskoulun toverikunnan kuuluisaan kiertokirjeeseen maan muille toverikunnille. Minä halusin myöskin tietää, eikö herra opetusministeri jo puhtaasti opetuksellisista syistä katsoisi olevan välttämätöntä antaa tarpeellista huomautusta ja ojennusta niille mainitun yhteiskunnan opettajille, joiden suosiollisella luvalla varmaankin puheenalainen kiertokirje oli maan toverikunnille lähetetty. Herra opetusministeri vastasi tähän kyselyyn, mutta tämä vastaus oli laadultaan peräti hämmästyttävä. Minä tahtoisin sanoa, että tuossa vastauksessa ei sanottu mitään, mutta siinä puhuttiin paljon. Rivien välistä saattoi lukea, että herra opetusministeri puolestaan suhtautuu sangen myötämielisesti Lapuan toverikuntalaisten meidän koululaitoksemme historiassa kaiketi ennenkuulumattomaan hankkeeseen. Mihinkään toimenpiteisiin ei myöskään luvattu ryhtyä niitä opettajia kohtaan, jotka siihen määrään olivat väärin ymmärtäneet kasvattajan tehtävänsä, että he olivat omasta puolestaan ainakin antaneet hiljaisen suostumuksen toverikuntalaisten toimenpiteeseen. Seuraukset tästä ovat hyvinkin pian tulleet näkyviin. Siihen Lapuanliikkeen kokoukseen, joka pidettiin marraskuun lopulla, saapui tervehdyssähkösanoma eräältä helsinkiläisen yhteiskoulun toverikunnalta, ja me olemme lukeneet muutama päivä sitten Ajan Sana nimisessä lapualaisten äänenkannattajassa, että 2,500 toverikuntalaista eri osista maata on suvainnut ilmoittaa lapualaisille yhtymisensä Lapuanliikkeeseen ja täydellisen kannatuksensa liikkeeseen nähden. Valitettavasti näyttää siis siltä kuin se päättäväinen ja tarmokas ja kaikkea tunnustusta ansaitseva toimenpide, johon kouluhallitus ryhtyi Lapuan toverikuntalaisten kirjelmän johdosta, ei ole voinut johtaa mihinkään tuloksiin.

Mutta tällainen asiainmeno on kuitenkin mitä jyrkimmässä ristiriidassa koulun ja koulukasvatuksen yleisten periaatteiden kanssa. Minä en luule olevan ainoatakaan tunnetumpaa ja arvovaltaisempaa kasvatusopillista ajattelijaa, joka ei olisi sitä mieltä, että kouluopetus on jyrkästi pidettävä erillään kaikenlaisesta politiikasta ja valtiollisesta kiihoituksesta. Jos tätä latua lähdetään kulkemaan, niin tullaan hyvin nopeasti samanlaisiin olosuhteisiin, jotka vallitsevat venäläisessä ja italialaisessa koulussa. Mitä nimenomaan viimeksimainittuun tulee, niin on tunnettua, että fasistiset opetusministerit ovat soluttaneet kouluihinkin erityisiä koululasten fascioja, jotta jo aivan melkeinpä lapsen iässä fasistisen ajattelutavan periaatteet saataisiin juurtumaan vastaisiin kansalaisiin, ja näiden pikkulasten keskuudessa perustettuja fascioja jatkavat sitten oppikoulujen ylemmillä luokilla toimivat samanlaiset yhdistykset. On aivan turhaa, niinkuin tässä yhteydessä näyttää tehdyn, vedota isänmaallisuuteen, sillä minun tietääkseni ei meidän tähänastisen kouluopetuksemme isänmaallisuutta vastaan ole tähänkään mennessä kyetty tekemään minkäänlaisia muistutuksia. Sikäli kuin meidän aikaisempi kouluopetuksemme on sietänyt ja vaatinut arvostelua, niin tämä kai lähinnä on aiheutunut siitä, että kouluopetus meillä viimeisinäkin aikoina

monessa suhteessa on ollut vanhoillinen, taantumuksellinen, joskus kiihkoisänmaallinen ja kiihkokansallinenkin. Oltakoon suojeluskunnista mitä mieltä tahansa, minä olen aina omasta puolestani pitänyt arveluttavana seikkana sitä, että nuoren väen keskuuteen on perustettu erityisiä oravakomppanioita, merilottia ja muita senkaltaisia yhdistyksiä, sillä ei kuulu ymmärtääkseni terveen kasvatuksen periaatteeseen, että nuoria ja harkitsemattomia ihmisiä totutetaan vallan varhaisella iällä käyttämään aseita. Mutta paljon arveluttavampaa on luonnollisesti, jos sellainen liike, joka on tahrannut kätensä monilla veriteoilla, jos sellainen liike, joka julkisesti puolustaa rikoksellisuutta, jos sellainen liike, joka kaikilla ajateltavissa olevilla keinoilla parjaa ja vainoaa toisin ajattelevia, jos sellainen liike, joka oleellisesti rakentuu suvaitsemattomuuteen ja toisten ihmisten menettelyn ja mielipiteiden tuomitsemiseen, jos sellainen liike pääsee vaikuttamaan myöskin koulukasvatukseen.

P u h e m i e s, koputtaen: Pyydän puhujaa pysymään asiassa.

P u h u j a: Toinen seikka herra opetusministerin toiminnassa, joka myöskin on herättänyt varsin kiusallista huomiota ja johon minun ryhmätoverini ed. Ailio jo äskeisessä lausunnossaan viittasi, on herra opetusministerin suunnitelma ruumiillisen kurituksen jälleen käytäntöön ottamiseksi kansakouluissa, mahdollisesti myöhemmin muissakin kouluissa. Minä tahtoisin erikoisesti huomauttaa, että tällaiset menetelmät ovat olleet herra opetusministerin omalle pedagogiselle toiminnalle täysin tuntemattomia. Tämä opetus perustui herra opetusministerin omaan siveelliseen arvovaltaan ja siihen vaikutukseen, minkä tämä teki kasvatettaviin. Niistä ajoista, joihin minä edellä viittasin, on kulunut kolmisenkymmentä vuotta ja tällä ajalla luulisi ihmisten edistyneen ja valistuneen siihen määrään, että ruumiillinen kuritus nyttemmin olisi vieläkin tarpeettomampi kuin vuosisatojen vaihteessa. On kovin valitettavaa, jos tämä käsitys olisi väärä, jos meidän opettajakuntamme todellakin olisi siihen määrään vailla puhtaasti siveellistä arvovaltaa, että kävisi välttämättömäksi turvautua keppiin, pajunvitsaan, jalkapuuhun ja muihin samankaltaisiin kuritustoimenpiteisiin, jotta järjestys kouluissa saadaan säilymään. Minä en puolestani ole kuullut, että nykyajan koulunuoriso olisi siihen määrään siveellisesti villiintynyt, että tämänkaltainen menettely olisi välttämätön, mutta jos sillä tavalla todellakin on asianlaita, niin syy siihen on etupäässä juuri Lapuan liikkeen.

Minun tietääkseni nimenomaan juuri nykyinen herra opetusministeri yhdessä kouluhallituksen arvoisan herra päällikön kanssa ovat täällä meillä harjoittaneet mitä voimallisinta propagandaa kuuluisan kasvatusopillisen ajattelijan ja opettajan Foersterin kasvatusopillisten mielipiteiden hyväksi ja niiden levittämisen puolesta kasvattajain ja koulunopettajain keskuuteen. Sitä ihmeellisempää on, että, vaikka herra opetusministeri ollessaan suomalaisen normaalilyseon rehtorina itse puolestaan koulukasvatukseen sovellutti Foersterin suosittelemaa koululaisten autonomiaa, koululaisten itsehallintoa, joka rakentuu vapaaseen ja luottamukselliseen suhteeseen ei ainoastaan oppilaiden kesken, vaan myöskin oppilaiden ja opettajain välillä, herra opetusministeri nyt kuitenkin katsoo mahdolliseksi asettua sille kannalle, että ruumiillinen rangaistus jälleen olisi maamme oppilaitoksissa otettava käytäntöön. Minä rohkenen huomauttaa, että juuri mainitsemani kasvatusopillinen kirjailija, tämän hetken kaiketi suurin auktoriteetti omalla alallaan Euroopassa, toteaa kuinka itsekunnioitus on kaiken siveellisen uudestisyntymisen perustus, mutta kuinka itsekunnioitusta ei voida herättää ruumiillisella kurituksella, koska, niinkuin Foerster lausuu teoksessaan „Schule und Charakter", mistä minulla valitettavasti ei ole suomalaista käännöstä, joten minun täytyy koettaa kääntää tässä vapaasti eräitä sen kohtia: „Koska ruumiillinen kuritus vaikuttaa raaistavasti — saksalainen sana on vielä paljon voimakkaampi, brutalisierend — ja häpäisevästi — entehrend — sekä vaientaa kasvatettavissa kaiken hävyn tunteen." Edelleen lausuu Foerster, „että se, joka ruumiillisin kurituskeinoin tilapäisellä menestyksellä kykenee hillitsemään määrättyjä huonoja taipumuksia ja virheitä kasvatettavissa, älköön unohtako, että hän samalla tappaa kunniantunnon ja että tämä myöhemmin mitä kohtalokkaimmalla tavalla itse kostaa itsensä. Jos hammaslääkäri kuolettaa her-

mon, ei tuska hampaassa enää tunnu — tämä on kaikki Foersteristä käännettyä — mutta jonkun ajan kuluttua hammas kokonaan murenee. Samoin on ihmisen laita, jota selkäsaunalla koetetaan ojentaa.'' Foerster mainitsee eräästä 1500-luvulla eläneestä ranskalaisesta Sadolet-nimisestä kasvattajasta ja siteeraa seuraavaa kohtaa hänen teoksestaan: „Sanottakoon heti, että isä älköön lyönneillä lastaan rangaisko ja alentako lapsen jaloa luonnetta orjan luonteeksi.'' Vihdoin Foerster käsittelee hyvin laajasti ruumiillista kasvatusta nimenomaan kristinuskon ja Jeesuksen opin valossa ja lausuu m. m. seuraavaa: „On edelleen kysyttävä, missä on Jeesus sanaakaan lausunut vitsarangaistuksen — minä en tiedä, onko tässä kysymys pajunvitsa- vai muunlaisesta vitsarangaistuksesta — hyväksi, voidaanko edes kuvitellakaan, että hän sellaisin keinoin tahtoisi johtaa lapsukaisia totuuteensa.'' Ja erikoisen paatuneista henkilöistä Foerster edelleen lausuu: „Ja mitä aivan erityisen paatuneisiin ja harhautuneisiin tulee, niin velvoittaahan juuri kristinusko meitä siihen, että me yritämme heissä jälleen henkiin herättää uskoa korkeampaan henkiseen luontoon, emmekä kohtele heitä kuin vallattomia eläimiä.''

P u h e m i e s: koputtaa: Kehoitan puhujaa uudelleen, että pysyttäisiin asiassa.

P u h u j a jatkaa: Nämä sitaatit Foersteristä riittänevät osoittamaan, kuinka kielteisesti nykyaikainen kasvatustiede ja sen kaikkein etevimmät edustajat suhtautuvat ruumiilliseen kuritukseen ja sen merkitykseen tai, paremminkin sanoen, sen turmiolliseen vaikutukseen koulukasvatuksessa, samoinkuin muussakin kasvatuksessa. Minä rohkenen vielä huomauttaa, että myöskin meidän kuuluisimmat kasvatusopilliset auktoriteettimme, herra opetusministeri itse, samalla tavalla kuin prof. Soininen-vainaja, prof. Lilius, tri Mantere, j. n. e. ovat asettuneet jyrkästi kielteiselle kannalle ruumiilliseen kuritukseen nähden. Minä en luule, että täällä eduskunnassa, varsinaisia lapualais-edustajia lukuunottamatta, on montakaan, jotka iloitsevat politikoivista koululapsista ja nauttivat niistä pajuvitsoista, joiden iskut kenties tulisivat punaamaan eräitä heidän ruumiinosiansa. Minä olen vakuutettu siitä, että sellaiset ajatukset, jotka sisältyvät herra opetusministerin mainittuun kirjelmään kouluhallitukselle, eivät tule täällä saavuttamaan suurempaa kannatusta, yhtä vähän kuin ne ovat saavuttaneet kouluhallituksessakaan. Mutta kenties herra opetusministerin kirjelmä on ymmärrettävä niin, että nuo poliittiset harrastukset ja ruumiillinen kuri täydentävät toinen toisiaan eli t. s., että kun koululapset saavat vapaasti politikoida, he tulevat niin villeiksi, että heihin ei pysty muut keinot — minun sallittaneen siteerata tai viitata meidän draamallisen kotimaisen kirjallisuutemme arvokkaimpaan tuotteeseen, jota herra opetusministerikin on eduskunnassa siteerannut — että heihin ei pysty muut kuin ne radikaaliset keinot, joilla „Nummisuutarien'' Martta piti kurissa koko huonekuntansa, ei ainoastaan molempia poikiaan, vaan myös liian paljon inhimillisiin heikkouksiin vajonnutta miestään.

Ed. P ä r s s i n e n: Herra puhemies! Sen lisäksi, mitä kaksi edellistä puhujaa ovat asiasta puhuneet, toinen sen taloudellisesta puolesta ja toinen sen käytännöllisestä puolesta, saanen minä vielä käsitellä myöskin opetusalaamme kasvatusopilliselta kannalta.

Kansanopetuksen ja kansan taloudellisen tilan välillä vallitsee kieltämätön riippuvaisuussuhde. Niinpä onkin lainsäätäjäin täytynyt tunnustaa, että sekä yleiseen sivistykseen että kansankasvatukseen uhratut varat ovat itse asiassa sellaista pääoman talletusta, joka aikanaan kantaa moninkertaisen koron. Myös on tunnustettu, että kasvatuksen pyrkimyksenä tulee olla jalo ja kaunis ihmisyys, eikä matala orjamieli tai toisten etujen kustannuksella pyrkeilevä ahdas yksilöllisyys. Tähän pyrittäessä on yhteiskunnan kasvatus- ja koulutoiminta saatava sopusointuun oikean personallisuuden kanssa ja otettava avuksi kasvatustieteen suuret saavutukset. Se tietää kasvatus- ja opetustapojen edistämistä, vastuksien voittamista uusin humaanisin keinoin. Valtava onkin jo kasvatuksen ja koulun alalla tapahtunut kehitys sekä metoodin että työohjelman suhteen. Sivistysvaltiot, meidänkin maamme muiden mukana, ovat myös aikaansaaneet kansanopetuksessa suuria ulkonaisia ja taloudellisia parannuksia. Nämä parannukset ovat pääasiassa tarkoittaneet vähävaraisen kansan

ja sen lasten opetusta. On pyritty toteuttamaan sitä, minkä Amos Comenius, tuo merkillinen Pestalozzin edeltäkävijä, noin 300 vuotta sitten kirjoitti: „Koulun tulee olla mieluisa paikka, joka tarjoaa sekä sisältä että ulkoa suloisen näyn.'' Kansanopetuksella ja sen parantamisella on pyritty tasoittamaan sitä eri kansanluokkien välillä vallinnutta sivistyksen epäsuhtaisuutta, jota Pestalozzi aikoinaan niin voimakkaasti arvosteli verratessaan ylempien kansanluokkien sivistyslaitoksia loistoasumuksiin ja alempien kansankerrosten sivistysoloja akkunattomaan pimeyteen. Emme liioittele, kun lausumme, että meidän vuosisatamme, huolimatta sen raskaista kärsimyksistä, on koulualan työskentelijöille ollut suurta valoisan aatteen voittokulkua. Siinä on nähty yhdistyvän toisaalta ihmiskunnan henkisten uudistajain ylevät harrastukset ja toisaalta yhteiskunnan uudestirakentajain pyrkimykset. Raskaan tieto-opin ja yksipuolisen hengen kehityksen rinnalle on asetettu liikuntokasvatus ja työopetus, pään, sydämen ja käden sopusointuinen kehittäminen.

Nämä lausumani ajatukset johtuvat pakosta mieleen, kun toteaa sen ilmiön, että maassamme äkillisen valtiollisen taantumuksen vaikutuksesta uhkaa vaikutusvaltaan nousta myös taantumus kasvatuksen ja koulun alalla. Voimme luetella sarjan suuria muutoksia, joita nykyinen opetusministeriö pyrkii koulun alalla toteuttamaan. Sellaisia ovat uskonnonopetuksen lisääminen muiden aineiden kustannuksella, halu rajoittaa kansakoululapsille nykyjään vapaasti annetut oppikirjat ja kouluvälineet harvoille. Samoin halu heikentää jatko-opetusta ja suuresti supistaa kansakoululasten ravinto- ja vaatetusavustusta sekä terveydenhoitoa. Kun muussa käydään säästämään, niin ollaan kuitenkin eräissä kohdin anteliaita. Ehdotetaan vitsan palauttamista kansakouluihin. Vielä uhataan etenkin oppikoulujen sisäistä rauhantyötä päästämällä sinne suvaitsematon, määrätsuuntainen, valtiollinen kiihoitus, joka tulisi nuoriin sieluihin repivästi vaikuttamaan ja avaisi kehkeytymättömän ihmishengen uinuvat terälehdet ennen aikaisesti ulkonaisen maailman raaoille tuulille. Meidän täytyy tehdä herra opetusministerille kysymys, onko tämä suunnanmuutos koululaitokseen nähden tarkoin perusteltu, vai eikö se johdu tunnetusta lapualaispainostuksesta. Ja me jatkamme, eikö ole viisaampaa antaa koulun rauhassa kehittää ja suorittaa niiden yleisten henkisten arvojen viljelemistä, jotka maailmansota seurauksineen tuhosi.

Katselkaamme lyhyesti kohta kohdalta herra opetusministerin ehdottamia muutoksia. Onko aihetta vaatia tietopuolisten aineiden supistamista ja uskontotuntien lisäämistä. Eikö uskonnonopetus nykyisessä mielessä on ennenkaikkea moraaliopetusta, jonka tulee saada tukea toisista oppiaineista, ja jota ei pidä eristää dogmaattiseen yksipuolisuuteen, ja eikö juuri raamatunhistoriankin monia kirjoituksia aleta ymmärtää enemmän opettavina vertauskuvina, ettei niiden sisältö joudu esimerkiksi luonnontieteen kanssa ristiriitaan. Eikö kaiken opetuksen tule olla kasvattavaa ja voidaanko siis väheksyä muitten oppiaineiden opetusta yhden oppiaineen kustannuksella. Eikö koulutyön kokonaisuudessaan tule muodostaa uuden ihmisen henkiselle olemukselle siveellistä pohjaa ja sopusointua. Eikö siis ole pyrittävä aivan toista tietä, kuin opetusministeri suunnittelee, kansanluonteen kasvatukseen, se on kokonaiskasvatuksen ja kokonaisopetuksen syventämisen kautta, kasvatuksen päämäärän valaisemisen ja kasvattaja ja opettajavoimien yhä jatkuvan kehittämisen kautta. Tähän ovat aineksena oppiaineet yleensä ja opettajain henkinen valveutuneisuus ja harrastus. Se saa virikettä opettajain jatkuvain opintojen, itseopiskelun, opettajakokousten ja opettajain ja vanhempain kokousten kautta. Sen pyrkimyksen kannustimena on rakkaus lapseen, rakkaus koulutyöhön.

Tämän valossa esiintyy varsinkin ruumiillisen kurin palauttaminen kansakouluun kasvatusopillisena erehdyksenä ja palaamisena entisiin vuosisatoihin. Suomen kansakoulun isä Uno Cygnaeus lausui ruumiillisesta kurista: „Kaikkein vähimmin on käytettävä vitsarangaistusta, sillä opettajan on hallittava koulussansa silmäyksellään eikä pampulla.'' Sellaiset kasvatusopin miehet, kuten Rousseau, Montaigne, Schleiermacher ja Ziller vaativat ruumiillisen kurin kokonaan kouluista poistettavaksi, myös Locke, Pestalozzi, Herbert ja Natorip pitävät sitä arveluttavana, koska siihen turvautuessa ei kasvattajaa ohjaa

rakkaus, vaan kiivastus, viha ja kiukku. Filosofi Kant myös varoitti sitä yleistämästä, joten ei nuoressa sielussa syntyisi orjan luonnetta, ja Fichte lausui: „Välikappaleena kasvatuksessa hyvään ei kuritus ole kultiveeraavaa ja ihmistä sivistävää." Jo edellinen puhuja viittasi Foersteriin. Hän lausui m. m. seuraavasti: „Kuinka moni jalo hevonen turmeltuukaan sivistymättömän ja raan ratsastajan käsissä ja kuinka monet kasvattajat kohtelevatkaan kasvatettaviansa, kuin kärsimättömät tallirengit jaloja hevosia." Teoksensa toisessa kohdassa hän lausuu, että ruumiillinen rangaistus raaistaa ja häpäisee sielua.

Sen lisäksi, että ruumiillinen kuritus on lapseen kohdistuvaa ulkonaista julmuutta, ei se herätä eikä edistä lapsen hengen hyviä voimia ja taipumuksia, vaan paisuttaa hänessä valheellisuutta, vihaa, kammoa ja tylsää haluttomuutta. Muissa oppilaissa se synnyttää halveksintaa. Suuret kasvattajat tai kasvatusopin tuntijat myöntävät, että kasvatuksen päinvastoin tulisi vedota lapsen kunniantuntoon ja harrastukseen, sen tulisi saada häntä harjoittamaan itsekasvatusta ja itsehallintaa. Sen tulee ottaa lukuun lapsen olosuhteet. Ehkä ei lapsen vanhemmilla ahertaessaan työssä kodin ulkopuolella ole aikaa ensinkän seurustella lapsensa kanssa, vaan on lapsi joutunut huonon ympäristön opetettavaksi. Moni työläislapsi ei näe vanhempiaan kuin aamulla tai illalla. Eikö huonosti ravitun, puutteellisissa vaatteissa ja jalkineissa värjöttelevän lapsen, joka kenties vielä on väsynyt pitkästä koulumatkasta, lapsen, jonka koti on huolten ja puutteen pimittämä, eikö hänen ole ihana tuntea, että hänelle on varattu yksi valoisa onnellinen paikka, se on koulu, joka hänen hyväänsä vaalii. Eikö opettajan hyvyys, tunnollisuus ja kärsivällisyys ole suurin kasvatustekijä, jonka rinnalla vitsa on häpeäksi. Tunnen paljon opettajia, puolueettomia tahi porvarillisia opettajia, jotka ajattelevat näin, ja joiden uhrautuva työ on heidän oppilastensa muistossa. Tuhansien Suomen kansakouluopettajien ja hiljaisten ja vaatimattomien opettajattarien syvin kasvatusohje on ollut ja on: „Kasvattaja, kasvata itseäsi". Ja nämä opettajat eivät tahdo ruumiillista kuritusta kouluihin. Puhun heidän puolestaan, sillä olen varma, että enin osa maamme kansakoulunopettajista pitäisi itselleen alentavana, että heille annettaisiin tehtäväksi pahantapaisten lasten kuritus. Vallitsevien lakien nojalla voidaan ja tulee n. s. pahantapaiset lapset erottaa kasvatuslaitokseen erikoishuoltoon. Tavallinen kansakoulu ei ole heitä varten.

Toisessa yhteydessä tulee käsiteltäväksi hallituksen lakiesitys kansakoulukustannusten supistamiseksi, sivistysvaliokunta enemmän kuin monet porvarilliset tunnetut koulualan henkilöt, ei ole siihen yhtynyt, joten hallituksella on syytä luopua yrityksestä huonontaa kansakoululasten aineellista avustusta. Huolestuksella katsovat maamme vähävaraiset työtä tekevät kansanainekset eduskuntaan ja hallitukseen ja erittäin arasti koskee heihin lastensa kohtalo. Heillekin kuvastuu toiveena onnellisuus, hyve, vilpittömyys ja viisaus nuorison kasvatuksen päämääränä. Me emme kyllin painolla voi lausua suuren kasvattajan totuutta, että sisäinen ihminen on kasvatettava tai paremmin sanoen sille tulee varata tilaisuus kasvamiseen. Siinä onkin koulutyön painopiste, vitsa ja nälkä sen sijaan ovat surullisen orjakasvatuksen symbooli.

Täällä eduskunnassa on sellaisia, jotka puhuvat varojen lisäämisestä sotavarustuksiin, mutta ovat valmiit tinkimään, kun on kysymys sivistysmäärärahoista ja kansakoululasten koulunkäynnin avustamisesta. Heidän tulisi muistaa kaltoin kasvatetun Kullervon tarinaa. Eikö vitsa koulussa koulukeittojen ja oppikirjan asemasta ole kivi kansan lasten leivässä? Isänmaallisiksi itseään kerskuville sanomme, että parhainta isänmaallisuutta on suurten syvien rivien kasvatuksen, sivistyksen ja taloudellisen tilan kohottaminen.

Toivomme hartaasti, että opetusministerin palvelukset taantumusmieliselle suunnalle rajoittuvat alkuunsa ja että koululaitoksen työskentely pääsee kulkemaan rauhallista suvaitsevaisuuden uomaa sekä niin, että siinä myös työtä tekevän luokan lasten erikoiset tarpeet tyydytetään.

Opetusministeri Virkkunen: Herra puhemies! Pyydän saada torjua kaikki ne hyökkäykset, joita täällä on tehty minua vastaan. Edelliset puhujat, lukuunottamatta ed. Kalliokoskea, ovat kaikki liikkuneet samassa rintamassa, jonka tarkoituksena on päästä minun kimppuuni. On tietenkin tällaiselle kuulijakunnalle mielenkiin-

toista olla todistamassa, miten aikaisempi opetusministeri käy sen kimppuun, joka tänä hetkenä on joutunut tähän, muutoin sangen vähän kadehdittavaan asemaan.

Mehän olemme, ed. Ailio ja minä, molemmat tietääkseni koko sävyisiä miehiä, jotka hyvin tulemme toimeen myöskin toistemme kanssa, saatammepa olla yhteistoiminnassakin monilla eri aloilla. Kumminkaan ei käy kieltäminen sitä, johon ed. Ailio myöskin itse viittaa, että meidän elämämme ja toimintamme suunnassa on kyllä melkoista eroavaisuutta ja että tämä tietysti tulee näkyviin myöskin meidän toiminnassamme erityisesti silloin, kun suuret elämän- ja maailmankatsomuskysymykset määräävät toisen tahi toisen toiminnan. Juuri ne asiat, jotka ed. Ailio ja muut arvoisat puhujat — ed. Kalliokoskea lukuunottamatta — ottivat puheeksi, ovat todistuksena siitä, mitenkä me myöskin virallisessa ja vastuunalaisessa toiminnassamme liikumme elämän- ja maailmankatsomuskysymysten pohjalla. Silloin ei voida välttää, että me tapaamme toisemme taistelunrintamassa, siinä meidän täytyy, kukin uskollisena vakaumuksellemme, seisoa toisiamme vastaan. Pyydän esitykseni lopulla erityisesti palata niihin kysymyksiin, jotka ed. Ailiokin mainitsi puheensa loppupuolella, mutta tahdon, ennenkuin sen teen, tehdä eräitä reunamuistutuksia niihin lausuntoihin, joita ed. Ailio esitti tulo- ja menoarvioesityksen ja valtiovarainvaliokunnan mietinnön erinäisiin momenttikohtiin. Saanen mainita, että ed. Kalliokosken esittämiä näkökohtia minä, niinkuin hän itsekin viittasi, voinen kosketella toisessa yhteydessä. Tämä on oleva sitä sopivampaa minulle, kun meidän ajatuksemme monessa kohden kulkevat samaan suuntaan; näin ollen tällä kertaa sivuutan ed. Kalliokosken lausunnon.

Mitä nyt hallituksen esityksen 10 pääluokan erinäisiin kohtiin tulee ja siihen, että nykyinen opetusministeri siihen olisi erityisesti painanut taantumuksellisen leimansa, niin tämä syytös on väärä sekä yleisesti että myöskin yksityiskohtaisesti katsoen.

Ed. Ailio sanoi itse olevansa mukana estämässä niitä väärinkäytöksiä ja tuhlauksia, joita epäilemättä on esiintynyt, kun kunnat ovat valtiolta vaatineet niitä suuria avustuksia, joita ne lain mukaan ovat oikeutetut saamaan. Ed. Ailiokin on mukana kaikkea tervettä säästäväisyyttä toteuttamassa myöskin kansakoulubudjetin sisällyksen suhteen. Mutta ne esimerkit, jotka hän täällä mainitsi VII luvun erinäisiltä momenteilta, selvästi osoittavat, mitenkä väärä hänen minuun kohdistettu syytöksensä on. Minun tehtäväni budjetin näiden kohtien selvittämisessä ja myöskin sen esityksen, n:o 48, antamisessa, joka eduskunnalle esittää uuden ohjelman valtionavustusten jakamiseksi näillä kohdilla, on ollut kehittää ja panna täytäntöön sitä aloitetta, jonka eduskunta aikaisemmin ja edellinen hallitus eduskunnan päätöksen johdosta on tehnyt. Oli opetusministerinä kuka tahansa, ed. Ailio tahi minä tai joku kolmas, niin jos todella ryhdymme eduskunnan lausuman toivomuksen mukaan uudelleen järjestelemään tähän kuuluvia, kokolailla vinoon menneitä asioita, olen varma siitä, että kaikki opetusministerit joudumme suunnilleen samanlaatuisiin lainmuutoksiin, kuin mitkä nyt eduskunnalle on esitetty. (Vasemmalta: Minkä johdosta vinoon?) Ehdotettua suuntaa meidän varmasti täytyy kulkea. Jos eduskunta tällä kertaa hylkää hallituksen esityksen ja jos kävisi, niinkuin ed. Kalliokoski arveli, että hallitus, joko nykyinen tai joku seuraava, piakkoin eduskunnalle tuo toisen esityksen asiassa, minä olen varma siitä, että pääasiassa ehdotukset lainmuutoksiksi tulevat kulkemaan samaan suuntaan kuin ne, mitkä nyt on esitetty. Niiden täytyykin kulkea samaan suuntaan siitä syystä, että meillä nyt on, sen tutkimuksen nojalla, joka eduskunnan toivomuksesta on suoritettu, tosiasiallinen, numeroilla ja muilla tosiseikoilla varmennettu pohja, jolla voimme liikkua näitä asioita selvitellessämme. Tämä yleisesti tästä kohdasta sanoakseni.

Kun ed. Ailio sitten ottaa puheeksi VII luvun 21 momentilla tuon 18 milj. markan suuruisen määrärahan, josta m. m. tuntipalkkiomäärärahat ja jatko-opetusmenot suoritetaan, niin pyydän viitata siihen, mitä ed. Kalliokoski juuri tästä momentista sanoi, mielestäni pääasiassa kylläkin oikein. Tämän momentin kohdalla varmasti voimme saada terveellisiä säästöjä syntymään millään tavalla vaarantamatta itse jatko-opetusta ja myöskään loukkaamatta yläkoulunopettajien oikeutta saada lisätuntipalkkioita sellaisesta työstä, josta he ovat oikeutettuja saamaan sellaista. Jos tänä vuonna tämä määräraha, niinkuin ed. Ailio ilmoitti, on

jo ylitetty 4 milj. markalla, niin sehän osoittaa, että käymässä on sellainen kehitys, joka lopulta on kestämätön, sillä ei ole normaalia, että jatko-opetus ja tuntipalkkiomenot, varsinkin jatko-opetus, joka vielä on niin muodostuksen alainen ja niin alkuasteellansa, kuin se todella meidän maaseutukansakouluissamme on, tästä huolimatta vuosittain nielevät vain yhä suuremmassa ja suuremmassa määrässä lisääntyneitä menoja. Ei ole tässä, ed. Ailio, kysymys kenenkään ihmisen tai viranomaisen taantumuksellisuudesta taikka toisaalta edistysmielisyydestä, vaan siitä, että järjen ja todellisten olojen vaatimusten mukaan tämä asia on parannettava.

Tulemme sitten tärkeään VII luvun 25 momenttiin, joka näissä säästämispyrkimyksissä muodostaa aivan keskeisen kohdan. Minä en tässä yhteydessä kiinnitä huomiota siihen moitteeseen, että olisin erityisesti sivuuttanut ammattiviraston tätä koskevan esityksen valmistamisessa. On valitettavasti kyllä tosiasia, että ammattiviraston jäsenet ovat ainoastansa jonkun päivän kuluessa voineet tutustua siihen luonnokseen, mikä oli valmistettu hallituksen esitykseksi. Ikävä kyllä ei ollut mitään mahdollisuutta myöntää hallitukselle, ei myöskään ammattivirastolle pitempää aikaa. Minään kunnia-arkuuskysymyksenä tätä ammattiviraston ei millään tavalla pidä käsitellä. Ei ole ollut pienintäkään tarkoitusta syrjäyttää taikka sivuuttaa ammattiviraston asiallisuutta ja pätevyyttä esityksen valmistamisessa, mutta olotila, minä sanon pakkotila, missä olimme, johdatti siihen. Jos yleensä oli mahdollista saada esitys ajoissa eduskunnalle, niinkuin se minun mielestäni oli välttämätöntä, niin emme voineet menetellä muulla tavalla, kuin millä meneteltiin.

Väärä on ed. Ailion syytös, että se uusi ohjelma, joka esitetään hallituksen esityksessä tällä momentilla olevan suuren, 50 milj. suuruisen määrärahan uudeksi järjestämiseksi tähtäisi siihen, että menot siirrettäisiin erityisesti köyhimpien kuntien kannettavaksi ja että erityisesti ravinto- ja vaatetusavun antamisessa köyhiltä oppilailta koetettaisiin rajoittaa sitä oikeutta, mikä heillä on valtion ja yhteiskunnan puolelta saada tehokasta apua silloin, kuin he apua todella tarvitsevat. Minä jyrkästi torjun tämän ed. Ailion syytöksen. Koko minun sekä inhimillinen että pedagoginen katsantokantani nousisi mitä jyrkimmin tällaista yrittämistäkään vastaan. Mutta minun on sanominen, että ne yksityiskohtaiset ehdotukset, joita hallituksen esitykseen liittyvässä asetusehdotuksessa tehdään ja joita perustellaan hallituksen esityksen perusteluissa, kaikki ovat sellaisia, että niitä ei voi ennakolta teoreettisesti punnita, vaan täytyy lähteä itse elämän ja toiminnan käytännössä niiden sopivaisuutta ja pitoisuutta punnitsemaan. Ei kukaan voi ennakolta valmistaa sellaista esitystä tämän avustusohjelman uudistamiseksi, josta saattaisimme sanoa, että se ei olisi jonkun ajan kuluttua, sanokaamme vuoden, ehkäpä jo puolen vuoden taikka pitemmän ajan, yhden kerran tahi useampia kertoja uusittava. Olen vakavasti sitä mieltä, että päästäksemme yleensä alulle meidän täytyy rohkeasti lähteä toteuttamaan tätä ohjelmaa ja antaa sitten käytännön ja saavutetun kokemuksen meitä ohjata ja opettaa, tarkalleen pitäen silmällä sitä, että se todellinen kansan sivistämisen sekä vähäväkisten ja köyhien yhteiskuntakerrosten ja erikoisesti näiden kerrosten lasten ja tulevan sukupolven avustaminen myöskin valtion puolelta, mikä on välttämätön, ei vähenny, vaan että se pysyy niissä rajoissa, jotka oikeita ja kohtuullisia ovat. Tämä tästä.

Ed. Ailio ottaa sen jälkeen puheeksi eräitä pienempiä kohtia budjetissa, joissa hän myöskin on huomaavinansa nykyisen opetusministerin taantumuksellista ja mustaseinäisyyttä. Hän pitää pahana sitä, että on ehdotettu, että Suomi-Synoodille tämän Suomi-opiston tukemiseksi Amerikassa nyt ensi kertaa Suomen valtion puolelta, sen jälkeen kun tämä suomalainen oppilaitos siellä on 40 vuotta ollut olemassa, annettaisiin se tunnustus ja avustus, että siihen valtion varoilla perustettaisiin suomenkielen ja kotimaisen historian lehtorinvirka. Kyllä tämä ehdotus minun mielestäni — katseli sitä kansalliselta tahi siirtolaisuuden tahi suomalaisuuden kannalta — on niin oikeutettu kuin mikään olla saattaa, ja kyllä minua on kummastuttanut, että tämän määrärahan myöntämistä vastaan on vastalause löydettävissä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä.

Sitten hän mainitsee Helsingin Nikolainkirkon ylläpitämisen. Minä en tiedä, onko siinä tulo- ja menoarviossa, jonka ed. Ailio aikoinaan ministerinä eduskunnalle esitti,

tämä määräraha jätetty pois. (Eduskunnasta: Ei ole!) Ei se ollut jätetty pois siitä syystä, että sitä ei voida jättää pois. Se on tämän asian salaisuus. Koko kysymys Nikolainkirkosta on sekä historiallisesti että oikeudellisesti vielä selvittämätön. Kun ed. Ailio sanoo, että tämä kirkkko on Helsingin rikkaitten seurakuntien kirkko, niin sekin on kysymys, joka on selvitettävä. On myöskin olemassa vakava mielipide, että siihen on valtiovallalla suuri osuutensa; vaikka tätä kysymystä on historiallisesti tutkittu, siihen ei vielä ole ratkaisevaa vastausta annettu. Tämänkin takia tämä pienehkö määräraha Nikolainkirkon ylläpitämiseksi on oikeutettu, ja toiseksi siitä syystä, että se on ainoa kirkko Suomessa, jota valtiovalta virallisesti käyttää, silloinkuin se kirkkoa tarvitsee.

Minua ilahdutti, että ed. Ailio ei sentään huomannut minun taantumuksellisuuttani siinä, että olen tehnyt ja myöskin saanut tässä esityksessä hyväksytyksi sen uuden ehdotuksen, että kun Suomalaisen Kirjallisuuden Seura tulevan vuoden maaliskuussa täyttää 100 vuotta, tämän seuran suuren isänmaallisen työn tunnustukseksi valtion varoilla perustettaisiin seuran suurten kokoelmien hoitamista ja järjestämistä varten kaksi vaatimatonta akateemikon virkaa.

Kun ed. Ailio sen jälkeen mainitsee, että VII luvun momenteilla 17—26 olevat määrärahat on arvioitu pienemmiksi kuin mitä ne todellisuudessa ovat, ja että nämä „Lex Virkkusetkaan'' — jonka nimen minä kuulen ensi kertaa — eivät voi tätä arvioimista parantaa, niin minä tässä tilaisuudessa en kykene ryhtymään enempään väittelyyn ed. Ailion kanssa. Olen kumminkin asiantuntijoitten kanssa myöskin kouluhallituksessa neuvotellut mahdollisuuksista, kuinka paljon voidaan näitä menoja jo tulevan vuoden budjetissa rajoittaa; olen tullut siihen käsitykseen, että, edellyttämällä, että hallituksen toimenpiteet lainsäädännön muutoksiksi tulevat eduskunnassa hyväksytyiksi, on syytä edellyttää, että nämä arviot tulevat toteutetuiksi. Mutta kyllä olen valmis myöntämään, että tässäkin kohden tietysti olemme kokeilujen edessä.

Kun hän sitten moittii minua siitä, että minun pahuuteni näyttäytyisi myöskin Helsingin seminaarikurssien lakkauttamisessa, niin tämä aloite ei ole mitenkään minun, vaan se minun tietääkseni on asianomaisen viraston aloite. Eikä hän liene oikeassa siinä, että opettajatarve on tuntuva; nythän eduskunnalla juuri on käsiteltävänä lakiehdotus, jonka tarkoituksena on saada lukuisia opettajia lakkautuspalkalle. Minulla ei kumminkaan nyt ole täällä mukanani Helsingin seminaarikurssien lakkauttamista koskevia asiakirjoja, niin että minä pidätän itselleni mahdollisuuden huomenna toisessa yhteydessä selvittää tämän kysymyksen, jos se lisäselvitystä tarvitsee.

Kerrassaan väärä on myöskin ed. Ailion syytös, että tässä budjetissa yliopiston toivomukset olisivat millään tavalla syrjäytetyt. Yliopiston budjetti on valmistettu täydellisessä yhteisymmärryksessä yliopiston korkeimpien viranomaisten kanssa ja hallitus on koettanut auliisti täyttää kaikkia niitä toivomuksia, joita yliopiston puolelta on pidetty välttämättöminä tässä budjetissa, samalla kun tyydytyksellä on mainittava, että myös yliopiston viranomaisten taholta on tullut ilmi selvä käsitys siitä, että yliopistonkin täytyy tällä kertaa toivomuksissaan rajoittua. Että valtiovarainvaliokunta on siitä määrärahasta, jonka hallitus esitti yliopiston välttämättömien lisärakennusten suorittamiseksi, pyyhkinyt 2.5 miljoonaa, mielestäni on ikävä; jos eduskunnalla olisi mahdollisuutta korjata tämä kohta, niin se olisi korjattava. Odotan, että ed. Ailio ainakin tässä toivomuksessa on minun kanssani samaa mieltä.

Kerrassaan väärä on ed. Ailion selitys 350,000 markan määrärahan pyyhkimisestä tällä kertaa menoarviosta, sen määrärahan, joka on osoitettu tieteen ja taiteen kannattamiseksi. Samalla kuin se on pyyhitty, näet on pidetty huolta siitä, että täsmälleen vastaava määräraha juuri niihin tarkoituksiin, joita tämän määrärahan avulla on edistetty edelleenkin on olemassa. Kun kävi ilmi, että arpajaisvoittovarojen määräraha tulisi tulevana vuonna nousemaan enemmällä kuin 2 milj. markalla, oli mielestäni vallan luonnollista ja sopivata, että ainakin tällä kertaa nämä 350,000 markkaa ehdotettiin suoritettaviksi siitä lisäyksestä, mikä tullaan saamaan arpajaisvoittovaroissa; rahojen käyttö tulee olemaan juuri se, jota ed. Ailiokin toivoi. Olen aina suosinut nuorisoa ja nuoria yrittelijöitä, olen eniten iloinnut siitä, milloin olen voinut toisessa tai toisessa tilaisuudessa olla nuorten eteenpäin pyrkivien ihmisten tukena, joko kirjai-

lijoitten tai tutkijain tai taiteilijain tai keiden tahansa. Jos eduskunta hyväksyy ne perusteet, joilla hallitus on tämän 350,000 markan määrärahan toisaalta pyyhkinyt, toisaalta kumminkin asettaen toisesta määrärahasta täyden korvauksen pyyhityn tilalle, niin näitä avustuksia tullaan hoitamaan täysin samalla tavalla kuin aikaisemminkin, erityisesti nuorten eteenpäin pyrkivien kirjailijoiden ja tutkijain edesauttamiseksi.

Teatterien avustusten jakoja ei ole toimitettu mitään poliittisia raiteita myöten. On hiukan poikettu asianomaisen lautakunnan tekemästä ehdotuksesta silmälläpitäen sitä, että se taidelaitos täällä pääkaupungissa, joka on erikoisen ahdistetussa asemassa, olisi voinut saada hiukan enemmän, kuin mitä asianomainen lautakunta sille ehdotti. Halua olisi ollut antaa tälle taidelaitokselle runsaastikin enemmän, sillä se on vaikeassa asemassa, mutta mahdollisuutta ei ollut. Mutta kyllä jaossa on ollut eräs periaatekin näkyvissä, ei millään tavalla poliittinen, vaan se periaate, että on pidetty oikeana näitä avustuksia vastaisuudessa koettaa hoitaa sillä tavalla, että suurempia avustuksia keskitettäisiin sellaisille laitoksille, joita todellakin voi nimittää taidelaitoksiksi, mutta että pienten avustusten siroittelua sinne tänne ympäri maan ei olisi suosittava, vaikka tämäkin tietysti itsessänsä saattaisi olla tervetullutta, mutta se ei kuitenkaan minun ymmärtääkseni ole sopusoinnussa niiden tarkoitusperien kanssa, joita näillä määrärahoilla koetetaan saavuttaa. On ollut myöskin toinen näkökohta esillä, nimittäin se, että kun nyt jo on erinäisissä paikoin pyrkimystä yhdistää kaksi pientä ja kituvaa teatteria jossakin kaupungissa yhdeksi, Porissa on jo sellainen yritys päätettykin, niin tällaisia yhteenliittymisiä on koetettu erityisesti avustaa. Ymmärtääkseni tällainen menettely osoittaa vallan tervettä ja oikeata suuntaa avustusten jakamisessa.

Tässä yhteydessä ed. Ailio kysyi, onko totta, että EKP. on antanut lausuntonsa apuvarojen jaossa. Ei se ole mitään lausuntoa avustusten jaosta antanut, mutta kun oli parissa kohden epäselvää, oliko asianomainen laitos vielä kommunistinen, niinkuin se aikaisemmin oli, on otettu siitä selkoa ja oli tyydyttävää, kun ilmoitettiin, että sosialidemokraatit ovat vallanneet jonkun aikaisemmin kommunistisen laitoksen ja voivat saada avustusta.

Sitten tulen näihin suurempiin kysymyksiin. Minun suuri vikani ed. Ailion ja myöskin toisten arvoisien puhujien, ed. Erichin ja Pärssisen ja ehkä jonkun neljännenkin mielestä on se, että minä olen viime kesänä tehnyt uskonnonopetuksen järjestämiseksi kansakouluissa ja seminaareissa aloitteita, jotka ovat antaneet niin paljon puheenaihetta, että minä olen patukkakasvatuksen kannalla ja että minä kouluhallituksen kouluneuvoksenviran täyttämisessä en ole kiinnittänyt huomiota äidinkielen opetuksen tarpeisiin.

Mitä ensinnäkin ensimmäisen kysymyksen, näiden kouluhallituksen suosiollisella välityksellä kansakouluntarkastajille ja kansakoulujen johtokunnille lähetettäviksi aijottujen kiertokirjeiden laillisuuteen tulee, niin siitä voivat keskustella ja väitellä ne, joilla siihen on halua. Minä olen virallisesti omasta puolestani jyrkästi torjunut sen epäilyksenkin, joka on lausuttu, että kirjeissäni mitään laittomuutta ilmenisi, mutta minun tarkoitukseni eivät ole olleet muodollisia, vaan ne ovat olleet asiallisia. Niin pian kuin esim. kouluhallituksen puolelta tehdään alistus siinä tarkoituksessa, eikö jonkun sanamuodon, kun esim. sanotaan, että kiertokirje on saatettava asianomaisten tietoon ja noudatettavaksi, eikö tämän ehkä epäilyä herättäneen sanamuodon sijasta voitaisi käyttää jotakin toista, niin se tapahtukoon mielelläni minun puolestani. Jos joitakin muodollisia loukkauskiviä on olemassa, niin minä heti vieritän ne pois, sillä asiahan on tässä tärkein. (Vasemmalta: Pääasia, että patukat tulevat käytäntöön! — Puhuja: Ei, me tulemme patukkaan kyllä, se on asia erikseen. Mutta nyt ensin tämä asia.)

Tarkoitus näiden kahden kiertokirjeen lähettämisellä on ollut seuraava. On sanottu, että kirjeissä olisi pyritty rajoittamaan taikka vähentämään kansakoulujen johtokuntien laillisia oikeuksia, ja kuitenkin on tarkoitus ollut ihan päinvastainen. Minä tiedän hyvin, mitä oikeuksia kansakoulujen johtokunnilla on. Olen itse ollut suuren maalaiskoulun kansakoulun johtokunnan esimiehenä kahdeksan vuotta, olen kyllä yksityiskohtia myöten selvillä 1866 vuoden asetuksen antamista oikeuksista ja samalla kansakoulun johtokunnille asettamista velvol-

lisuuksista. Mutta minä olin viime kesänä eräässä suuressa kansalaisten kokouksessa, jossa minulle esitettiin kysymys, mikä on syynä siihen, että koulupiirin lasten vanhemmat eivät saa järjestää uskonnonopetusta koulussansa, johon he lapsensa lähettävät, sillä tavoin, kuin he oman vakaumuksensa mukaan tahtoisivat opetuksen järjestää. Minä sanoin heille: Teillähän on se oikeus, järjestäkää itsellenne sopivasti kokoonpantu kansakoulun johtokunta, ajakaa asiatanne kansakoulun johtokunnan välityksellä ja te saatte sen, mihinkä te pyritte, sillä kansakoulun johtokunnalla yhdessä asianomaisen tarkastajan kanssa on oikeus järjestää tämä ohjelma.

Toiseksi kiertokirjeellä oli tarkoituksena teroittaa sitä, mitä Suomen laki kansakoulun järjestysmuodon perusteista määrää, että se uskonnonopetus, joka koulussa annetaan, on oleva tunnustuksellista. Ed. Ailio näkee myöskin siinä jotakin taantumuksellisuutta. Se on lain määräys. Olemme täällä eduskunnassa yhdessä säätäneet tämän lain, ed. Ailio kait oli silloin vastustaja. Mutta tämä lainsäädäntö on erinomaisen tärkeä oikeus Suomen evankelisluterilaiselle kansalle; kun se on saanut tämän oikeuden, että sen kouluissa on uskontoa opetettava tunnustuksellisesti, s. t. s. evankelisluterilaisen kristillisen käsityksen mukaan ja sen hengessä, niin tämä kansa — minä olen varma siitä — ei milloinkaan enää tästä oikeudestaan ole luopuva. Tätä olen tahtonut teroittaa kiertokirjeessä siitäkin syystä, että tämä suuri oikeus, minkä laki antaa Suomen kristillisille kodeille, on näyttänyt käytännössä joutuneen unohduksiin.

Mitä taaskin kirjeeseeni seminaarien uskonnonopetuksen järjestämisestä tulee, niin tämä aloite minun ymmärtääkseni on ollut varsin vaatimaton. Sen tarkoituksena on ollut palauttaa seminaarien uskonnonopetukselle se tuntimäärä, mikä sillä toistakymmentä vuotta sitten oli neliluokkaisessa seminaarissa, sen sijaan että sillä nykyjänsä viisiluokkaisessa seminaarissa on kolme tuntia vähemmän. Minulla on ollut se käsitys, että myöskin kouluviranomaisten ja kouluhallituksen jäsenten ajatus on se, että tässä on olemassa epäkohta, joka on korjattava. Siinähän on tietenkin sovitteluille ja neuvotteluille varaa. Minä en tarkoita sitä, että toinen opetusaine pyrkisi itseänsä leventelemään toisen oikeutetun ja tarpeellisen opetusaineen kustannuksella. Mutta missä ilmeinen epäkohta, jotten sanoisi, vääryys on olemassa, siinä minun mielestäni se on korjattava.

Ed. Ailio ei esittänyt täysin oikein kysymystä kouluhallituksen oppikouluosaston kouluneuvoksen viran täyttämisestä. Kouluhallituksen enemmistön kanta on ollut seuraava: Ensiksi, että kuolleen kouluneuvoksen jälkeen vapautunut kouluneuvoksen virka täytettäisiin äidinkieltä sekä toista kotimaista kieltä edustavana kouluneuvoksen virkana. Toiseksi, että ensi vuoden menosääntöön otettaisiin yhden kouluneuvoksen palkka, 63,000 mk., jolloin määrärahaa tarkastajain käytettyjen opettajien sijaisten palkkaamiseksi voitaisiin jonkun verran alentaa. Sekä kolmanneksi, että näin perustettu kouluneuvoksen virka täytettäisiin uskontoa ja klassillisia kieliä edustavana kouluneuvoksen virkana. Ratkaisevassa istunnossa kouluhallituksen vähemmistö, jonka siinä tilaisuudessa muodosti matemaattisten aineiden kouluneuvos, mutta hän saattoi lausunnossaan ilmoittaa, että myös luonnonhistorian kouluneuvos ja myös lainoppinut kouluneuvos on samalla kannalla kuin hänkin, ehdotti, että järjestys näiden toimien täyttämisessä olisi päinvastainen, niin että ensin perustettaisiin kouluneuvoksen virka uskontoa ja klassillisia kieliä varten ja sen jälkeen uusi kouluneuvoksenvirka äidinkielen opettamisen tarkastamista varten. Minun vikani, josta ed. Ailio minua moitti, on se, että minä olen asettunut kouluhallituksen vähemmistön kannalle, joka vähemmistö sekin on vahva. Olen tehnyt näin sitä suuremmalla syyllä, kun mielestäni tämä vähemmistö niiden aineiden kannalta katsoen, joita se edustaa, on varsin asiallisesti ja puolueettomasti voinut asiaa arvostella. Ei tarvita mitään muuta, ed. Ailio, kuin että jos olemme äidinkielen kouluneuvoksenviran perustamisen tärkeydestä yhtä mieltä, ed. Ailio omalla taholla pitää huolta siitä, että asia tulee päiväjärjestykseen, ja minä koetan omalla taholla tehdä saman tehtävän. Silloin pääsemme toivottavasti jo tulevana vuonna tämänkin päämäärän perille.

Väärä on ed. Ailion syytös, että minä millään tavalla tahtoisin äidinkielen edustusta ja oikeutusta vähentää. Se asia on minun sydämelläni yhtä läheisesti kuin kenenkään toisen. Mutta kun äidinkielellä on jo edus-

tajansa kouluhallituksessa, mutta uskonnolla sitä ei ole, niin on minun hyvä oikeuteni, seuraamalla myös asiantuntijain antamaa neuvoa ja virallista lausuntoa, koettaa huolehtia ensin tästä asiasta.

Sitten tulemme patukkakysymykseen, josta niin paljon on viimeisinä aikoina kirjoitettu. Tämänkin asian esilletulemiselle on ollut oma syynsä. Minä en ole omasta päähänpistostani tätä aloitetta tehnyt, ja aloitekin supistuu ainoastaan siihen, että olen kehoittanut kouluhallitusta harkitsemaan, eikö ruumiillista kuritusta niine rajoituksineen ja niissä muodoissa, missä tällainen arkaluontoinen toimi on järjestettävä, olisi otettava kansakoulussa käytäntöön. Lähinnä minun huomioni kiintyi tähän kysymykseen sen johdosta, että eräs nykyisen kouluhallituksen kansakouluosaston kouluneuvoksista, joka pyynnöstäni kirjoitti erään läpileikkausesityksen nykyisestä kansakoulusta Suomessa, otti myöskin tämän kysymyksen erikoisesti puheeksi. Hän huomauttaa erityisesti siitä, mitenkä kansakoulun kurinpitokysymys on yhä enemmän kärjistynyt viimeisinä aikoina. „Oppivelvollisuus", hän sanoo, „toi kouluun oppilaita, joiden hillitseminen ja työhön velvoittaminen ei aina ole edes tyydyttävästi onnistunut. Aikaisemmin sellaisista oppilaista päästiin erottamalla. Oppivelvollista lasta ei voida erottaa. Voimassaolevat lakisäännökset myös ovat käytännössä osoittautuneet liian heikoiksi tällaisiin oppilaisiin nähden. Ruumiillinen kuri on poistettu. Kansakoulun kurinpitokysymys on tällä hetkellä sangen vaikea ja välttämättömästi pian ratkaistava". Hän kertoo myös oloista niissä kansakouluasuntoloissa, joita siellä täällä Pohjois- ja Koillis-Suomessa on olemassa. Tämän yhteydessä hän sanoo: „Asuntolassa valvotaan oppilaiden käytöstä. Ruumiillinen kurituskin on näyttäytynyt ainakin poikkeustapauksessa välttämättömäksi." Kun luin tämän ja samalla tiedossani on eri tahoilta annettuja selvityksiä siitä, miten vaikeaksi ja uhkaavaksikin ainakin muutamilla paikkakunnilla kansakoulun kurinpitokysymys on muodostunut, siihen aloitteeseen, minkä olen tehnyt, minun mielestäni oli täysi asiallinen aihe. Tein tämän aloitteen sitä sopivaisemmin sen takia, että aina olen periaatteessa puoltanut ruumiillista rangaistusta koulussa, vaikka aniharvoin olen sitä itse koulussa toteuttanut enkä tietääkseni milloinkaan omakätisesti, mutta kyllä sillä tavalla, kuin sitä mielestäni koulussa tulee käyttää. On kyllä totta, että ed. Erich oli kiltti poika koulussa, ei hän milloinkaan liene ollut tämän kurituksen alaisena, myös on hyvin mahdollista, että hän ei ole tietänytkään, että sitä on käytetty siinä suuressa laitoksessa, missä me yhdessä olemme työskennelleet aikoja sitten. Mutta näin on kumminkin laita. Sitä on toteutettu siellä, sanoisinko minun 10-vuotisen rehtorinkauteni aikana ehkä kymmenkunta kertaa sillä tavalla, että on asetettu koulun johdon puolelta kodille valittavaksi joko erotodistuksen ottaminen oppilaalle taikka ruumiillisen kurituksen antaminen kotona; tätä koulun asettamaa vaihtoehtoa koti on, mikäli muistan, joka tapauksessa käyttänyt, niin että poika jäi kouluun ja parantui, sillä muutenhan hän ei olisi voinut jäädä kouluun.

En ollenkaan ole sen hempeämielisen kasvatuksen ihailija enkä liioin toteuttaja, joka pitää vallan hirmuisena ruumiillista kuritusta silloin, kun se oikeana hetkenä ja oikeaan paikkaan sovellutetaan. Mutta jyrkästi olen aina vastustanut sitä, että yksityinen opettaja saisi lyödä oppilastansa ja että vajavaltainen oppilas luovutettaisiin yksityisen opettajan kiivastumisen ja pahoinpitelyn alaiseksi. (Vasemmalta: Ottavat sen oikeuden!) Pari päivää sitten Helsingin Sanomista luin laajahkon pääkirjoituksen, jonka kirjoittaja on arvossapidetty, vanha naisopettaja ja koulunjohtaja, nimimerkki L. H.; siinä hän luettelee tavallisimpana ojennusnuorina vanhassa koulussa korvapuustit, tukastavetämiset, ravistukset ja nostamiset, muksahdukset niskaan ja rintaan, puristamiset käsivarsista ja potkut, ja milloin oikein ohjelmallisesti meneteltiin, iski opettaja patukalla sormille ja kämmenille eri monta kertaa eri rikkomuksista j. n. e. Tämä on aivan oikea esitys vanhan koulun käytännöstä. Sitä minä olen sekä teoriassani että käytännöllisenä koulumiehenä johdonmukaisesti ja jyrkästi vastustanut; mutta minussa on kyllä herättänyt kummastusta, että vakavat ihmiset sanomalehdissä vetävät heti esille tämän irvikuvan ruumiillisen rangaistuksen käyttämisestä, joka on sen väärinkäyttämistä, kun asia otetaan vakavan ja asiallisen keskustelun alaiseksi. Viimeksi luin ruotsalaisesta lehdestä Västra Nyland kirjoituksen „Karbasen till

heders i folkskolan'', „patukka kunniaansa kansakoulussa'', jonka lopussa lausutaan se toivomus, että kouluhallituksen kumminkin onnistuisi saattaa nykyinen opetusministeri tietoisuuteen siitä, että hän on tehnyt esityksen, joka on tullut muutamia vuosikymmeniä liian myöhään. Kun tämmöistä kirjoitetaan, minun mielestäni jätetään huomioonottamatta se vakavumus, mikä asialla on, ja luullaan, että jollakin iskusanalla tahi puhumalla taantumuksesta ja kaikesta kauheudesta voitaisiin kuitata vakava kysymys. Samalla kun ruumiillisen kurituksen kaikkea julmaa väärinkäytöstä vastustamme, säilytämme sen mahdollisuuden, mikä sillä täytyy olla poikkeustapauksissa. Sillä on nykyäänkin tilaa meidän kasvatuslaitoksissamme, mutta tarkalleen on määrätty, millä tavalla ruumiillista kuritusta saadaan antaa; sillä on tilansa myöskin eräissä muissa yleisissä laitoksissa. Olen erittäin viime aikoina ottanut selkoa, mitä kokemuksia näissä laitoksissa on tehty tämän rangaistuksen poikkeuksellisesta käyttämisestä, ja ilmoitettu on: kokemukset ovat hyvät. Mahdollisuus käyttää tätä rangaistusta on välttämätön näissä laitoksissa. Ei ole vaikea ajatella myös kansakoulussa tämän poikkeuksellisen rangaistuksen käyttämistä sillä tavalla, että se ei ole kenenkään yksityisen opettajan käsissä, vaan se on hänen ja kansakoulun johtokunnan yhdessä hoidettava. Minä en milloinkaan epäile ottaa tätä kurinpitokeinoa käytäntöön myöskin kansakoulussa. Kaikkea joutavaa hempeämielisyyttä vastaan minä sanon: on elämän oma vakavuus ja välttämättömyys pelastaa nuori ihminen silloin, kun hän pelastusta kaipaa, joka panee meidät tätäkin rangaistusta käyttämään.

Täällä ed. Erich puhui Jesuksesta. Puhuja on hyvä ja lukee tarkalleen ja eläytymällä kertomuksen Jesuksesta temppelissä ruoska kädessä, siitä hän on saava kasvatuksellisia näkökohtia suuressa määrin. Mutta Foerster, josta ed. Erich täällä puhui, on mielestäni tässä asiassa yksipuolinen. Foerster on oikeassa, kun hän jyrkästi vastustaa keskiaikaista patukkakasvatusta, mutta hän on mennyt liian pitkälle, kun hän samalla kaikissa tapauksissa tahtoo saada tämän rangaistuksen poistetuksi. Mutta on toinen kuuluisa maailmanhistoriallinen esimerkki, jota minä kehoittaisin ed. Erichiä erikoisesti tutkimaan. Se on kuuluisien, keskiajalta johtuvien, mutta vielä tänä päivänä niin uudenaikaisten Englannin yksityiskasvatuslaitosten käytäntö. Englannin kuuluisat kasvatuslaitokset, joissa tulevia lordeja, ylimystön lapsia, kasvatetaan, eivät ole milloinkaan luopuneet ruumiillisesta rangaistuksesta, se on voimassa vielä tänäkin päivänä, ja — mikä merkillisintä on — tätä rangaistusta ei näissä kasvatuslaitoksissa pidetä ollenkaan häpeänä. Näissä laitoksissa minun tietääkseni vallitsee toisaalta jäykkä ja ankara kuri, joka myöskin ottaa ruumiillisen kurituksen palvelukseensa silloin, kuin sitä tarvitaan. Toisaalta en tiedä, onko toisia kasvatuslaitoksia, joissa elämänilo ja elämänvoima sekä nuorten pursuva toimintahalu pääsee niin oikeuksiinsa kuin näissä kasvatuslaitoksissa. Ed. Erich on hyvä ja tutkii asiata tarkemmin, niin sellainen puhe, jonka hän tältä paikalta äsken piti, jäänee vastaisuudessa pitämättä.

Joka tapauksessa minuun ei satu yhtään mitään siitä, mitä arv. puhujat täällä ovat koettaneet heittää minua vastaan tämän aloitteen tekemisestä. Minulla on ollut tyydytys havaita, että viimeisinä päivinä keskustelu sanomalehdistössäkin ympäri maan kulkee jo toiseen suuntaan. Ensimmäinen kauhistus ja voivottaminen, mikä varsinkin sosialidemokraattisessa sanomalehdistössä ensin näyttäytyi ja kuului, se väistyy nyt, lehdissä ilmestyy nyt toinen ja toinen lausunto, joka myöntää, että asiassa on vakavia puolia ja että siitä pitää keskustella. Juuri sen takia, että virittämäni kysymys on oikea ja että sillä on merkityksensä tänäkin valistuneena aikana, keskustelukin tulee jatkumaan asiallisella tavalla.

Lopuksi ed. Erich käytti tilaisuutta tältä paikalta ottaakseen minun vastaukseni hänen kyselyynsä puheeksi. Vastaukseni hänelle, kun hän kansalaisena ja edustajana vanhalta opettajaltaan kysyi Lapuan koululaisten asiata, oli kirjoitettu jossakin määrin persoonallisesti, sillä minä tahdon sen osoittaa nimenomaan hänelle. Siinä oli myöskin Lapuan poikia kohtaan näkyvissä ja tunnettavissa sama mieliala ja sama ymmärtämys, millä minä olen koettanut ed. Erichiäkin hoitaa hänen nuoruutensa aikana. (Hilpeyttä.) Minä muistelen, kun tämä nuori mies — oliko hän silloin III tai IV luokalla — tuli eteeni ja pyysi, että „eikö III luokka saisi panna toimeen näytelmän, koska meillä'' — niin hän sanoi —

„on niin suuria näytelmällisiä taipumuksia", niin minä sanoin: tietysti, mielelläni, — näitä taipumuksiaan kait edustaja Erich näkyy kehittäneen myöhemminkin.

Ed. Erichin oma pedagoginen kanta Lapuan poikiin nähden kaipaa paljon ojennusta. Niitä nuoria pitää puhutella juuri sillä tavalla, kuin minä olen heitä puhutellut. Olen antanut ymmärtää, mikä heidän esiintymisessään minun mielestäni olisi pitänyt olla toista, kuin mitä se oli, mutta olen ymmärtänyt myöskin sen tarkoituksen ja sen isänmaallisen mielen, mikä heidän esiintymisessään on. Enkä minä ole unohtanut sitä, että nämä Lapuan koulun nykyiset pojat ovat niiden seuraajia, joita vapaussodan aikana nimitettiin Lapuan junkkareiksi ja joista useat, ja useammat kuin Suomen muissa kouluissa, antoivat henkensä maan edestä. Se on tämä traditio, joka siellä elää, sen tähden sitä on hoidettava ja ojennettava sillä tavalla, että täysi ymmärrys ja yhteys säilyy ohjaajan ja hänen ohjattavansa nuorison välillä. Ed. Erichin suuri pedogoginen virhe on siinä, että hän olisi Lapualla esiintynyt vanhan patukkakasvatuksen periaatteiden mukaan. Tämän käsityksen sai, kun kuunteli häntä tältä paikalta.

Minä pyydän lopettaa tähän. En myönnä, että missään kohden ne syytökset, joita täällä on tehty minua vastaan, olisivat oikeutettuja. Minä torjun ne ja uskallan olla varma siitä, että myöskin jatkuva keskustelu ja jatkuva kehitys tulevat osoittamaan, että minä en ole ollut niinkään väärässä.

Ed. Jussila: Minä merkitsen tyydytyksellä sen tosiasian, että sekä opetusministeri että rahaministeri yhdessä, jotka molemmat ovat erittäin valistusmielisiksi tunnettuja, ovat vaikuttaneet menojen supistamiseksi tämän pääluokan kohdalla. Ed. Ailio nimittää tätä taantumuksellisuudeksi; minä sanoisin sitä terveelliseksi perääntymiseksi liiallisesta vauhdista, jota on kuljettu. Tämä uusi suunta ilmenee 10 pääluokan numerobudjetissa ja sen perusteluissa. Sen erinäisiä kohtia täydentää hallituksen esitys n:o 48 kansakoulun kustannuksista annetun lain muuttamisesta. Suunta mihin tämän pääluokan budjetissa tahdotaan mennä, on mielestäni aivan oikea, kun viimeinkin aletaan katsoa ahtaan talouselämän ja pulakauden todellisuutta suoraan silmiin ja tehdä siitä oikeat johtopäätökset rajoittamalla menoja siellä, missä siihen mahdollisuuksia on.

Täällä ovat edustajat Kalliokoski ja Ailio harjoittaneet arvostelua hallituksen esityksestä kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta. Mainittu esitys käsitellään erikseen aikanaan eduskunnassa, joten siihen tässä yhteydessä en kajoa, sitä suuremmalla syyllä, kun herra opetusministeri jo tärkeimpiä kohtia siitä mainitsi ja torjui ne syytökset, mitä mainittua esitystä vastaan täällä tehtiin. Lausun vain sen, että mainitussa esityksessä olevien periaatteiden hyväksymisen kautta saadaan korjausta monessa tapauksessa suoraan kevytmieliseen valtion varojen käyttämiseen.

Ed. Erich täällä antoi tunnustuksensa siitä humaanisuudesta, jolla herra opetusministeri on ollessaan suomalaisen normaalilyseon rehtorina häntä kasvattanut ja valitti sitä, että herra opetusministeri nyt suunnittelee tarpeellisen kurituksen käyttämistä kouluissa. Kun ed. Erich on nyt minut tutustuttanut eräisiin tuloksiin opetusministerin humaanisuudesta koulun rehtorina, niin minusta tuntuu, että herra opetusministerin olisi jo pari-kolmevuosikymmentä sitten pitänyt saada käyttää vähän enemmän vitsaa koulussansa.

Ed. Pärssiselle myös muutama sana. Minä muistan vielä elävästi, kun kansakoulupoikana eräässä Koitto-nimisessä lastenlehdessä minäkin luin nimimerkin Hilja Liinamaan, jonka nimimerkin luulen rouva Pärssisen hyvin tuntevan, kirjoituksia. Me kansakoulupojat viime vuosisadan loppuvuosina saimme niistä Hilja Liinamaan kirjoituksista tervettä elämän opetusta, mutta niissä siihen aikaan rouva Hilja Liinamaa opettikin lasten kasvatusta kurissa ja Herran nuhteessa. Valitan suuresti, että rouva Pärssisen, t. s. Hilja Liinamaan suunta on sitten entisestään viime vuosisadan lopulta niin tavattoman kauaksi poikennut.

Västra Nyland kuuluu sanovan, että patukkarangaistus tulee muutamia vuosikymmeniä liian myöhään. Minä yhtyisin siihen, että tämä esitys tulee kovin myöhään, mutta en suinkaan siihen, että se tulee liian myöhään. On korkea aika ottaa se käytäntöön, sillä huligaanisuus kasvaa ja lisääntyy nuorisossa. Jos koulussa, josta oppivelvollista lasta ei voida eroittaa, ei voida tottelemattomuuteen ja paheisiin taipuvaa lasta kohtaan

käyttää kuritusta, niin sellainen lapsi tulee olemaan turmelukseksi ympäristössään.

Tässä pääluokassa on XIII luvussa 2 momentin kohdalla raha-arpajaisten voittovaroja 7 milj. markkaa tieteen, taiteen ja urheilun edistämiseksi ja edelleen seuraavan 3 momentin kohdalla verovaroja 2,080,000 myöskin m. m. teatterien kannatukseen. Raha-arpajaiset ovat osoittautuneet olevansa erinomainen tuottolähde. Kun kerran valtio on sille tielle mennyt, että tällaisia arpajaisia pidetään ja että näitä voittovaroja käytetään tieteen ja taiteen edistämiseksi, niin minun mielestäni ei mitään syytä enää ole 3 momentin kohdalla verovaroja käyttää tällaisiin tarkoituksiin. Mainitulla kohdalla tästä tullaan tekemään muutosesitys.

Ed. Seppälä: Herra puhemies! Minulla on ollut sellainen käsitys, että silloin kun aloitetaan käsittely pääluokasta, jossa on ministeriön menoarvio ensimmäisenä, siinä kohdalla olisi oikeus myöskin arvostella sitä toimintaa, jota kuluneen vuoden aikana on ministeriöstä hoidettu ja jota ministeri on hoitanut. Minä olen ollut hämmästynyt tänä iltana siitä, että puhemies on täällä koputtanut erinäisille puhujille, joiden puheita minä olen aivan tarkasti seurannut ja jotka mielestäni ovat koko ajan puhuneet asiaa. Minä siis tahdon lausua tämän näin aluksi siksi, että minä en ainakaan ole selvillä siitä, mitä sitten tämän luvun kohdalla pitäisi puhua (Ed. Pennanen: Asiaa!), jos ministeriön ja ministerin toimintaa ei saa arvostella. Saattaa olla, että minäkin puhun sillä tavalla, että puhemies ei sitä hyväksy.

Nykyinen aika on vaikuttanut epäilemättä suuressa määrin siihen menoarvioon, joka meillä nyt on käsiteltävänä. Kun tarkastaa niitä menoja, joita eri pääluokkien kohdalla on järjestetty, niin huomaa heti, että niitä pääluokkia, joita lapuanliike on vaatinut koroitettavaksi, niin niitä on koroitettu, siitä huolimatta vaikka onkin huono ja ahdas aika, ja niitä määrärahoja, joita lapuanliikkeen taholta on sanottu, että niitä saa vähentää, niin niitä on sitten taas vähennetty. Voisi siis kokonaan sanoa, että tämä menoarvio on sellainen lapuanliikkeen menoarvio.

Täällä ministeri väitteli ed. Ailion huomautuksia vastaan m. m. siinä, mikäli se koski niitä vakinaisia määrärahoja, joita jaetaan kirjailijoille ja taiteilijoille matka-y. m. avustuksina, että ne ovat nyt hyvin järjestetyt, kun niihin myönnetään arpajaismäärärahoista avustuksia. Mutta tällaiset menoerät mielestäni pitäisi aina kuulua vakinaiseen menoarvioon, ja ne tulot, mitä arpajaisilla saadaan, ne olisi taas käytettävä niihin tarkoituksiin, jotka ovat enempi sellaisia, joihin ei vakinaisessa menoarviossa voida saada varoja. Samoin minun käsitykseni mukaan myöskin vakinaisten teatterien ja oopperan määrärahat pitäisi olla vakinaisessa menoarviossa. Ne on nyt siirretty kokonaan arpajaisvaroilla hoidettaviksi. Vielä tahtoisin huomauttaa siitä, että tänä vuonna hallituksen esityksessä on tehty huomattavasti vähennyksiä m. m. oppikoulurakennuksiin nähden. Niihin on jo useana vuotena myönnetty huomattavan suuria määrärahoja, mutta tänä vuonna on poikettu kouluhallituksen esityksestä suuressa määrin, vaikka juuri tänä vuonna työttömyysmäärärahoja olisi ollut eri puolille maata varattava.

Minäkin tahtoisin vielä erikoisesti kiinnittää huomiota tuohon kohtaan menoarviossa, joka koskee kansakoululaitosta. Erikoisesti juuri sen vuoksi, koska kansakoululaitos on maamme vähäväkisten oppilaitos, jossa suuri osa työläislapsia joutuu saamaan ainoan valistuksensa, ainoan valistuksensa, siitä mitä koulujen kautta annetaan. Kun tarkastaa ne perustelut, jotka ovat kansakoulumomenttien kohdalla, niin joka ainoan momentin kohdalla mainitaan, että sen johdosta, että hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin, että tällä kohdalla säästäväisyyttä noudatetaan, ja että tällä kohdalla annetaan joitakin uusia määräyksiä, joitten mukaan määrärahoja jaetaan, niin momenteille ei tarvitse lisämäärärahoja merkitä. Kun tarkastaa lähemmin sitten — meillähän on ollut tilaisuus, niinkuin täällä jo useat puhujatkin ovat viitanneet, tutustua niihin toimenpiteisiin aivan viime hetkessä, joita hallituksen taholta on sitten tässä kysymyksessä järjestetty — niin olemme saaneet havaita, että ei kukaan oikeastaan ole selvillä siitä, kuinka paljon tästä säästöä sitten tulee. Toiset ilmoittavat, että säästö tekisi 15 miljoonaa. Tutkija, joka on tätä asiaa tutkinut, ilmoittaa, että se on 7 milj. markkaa. Kirjoista ilmoitetaan säästettävän 4 miljoonaa j. n. e. Kaikki on hyvin epä-

varmaa ja täytyy sanoa, että asian valmistelu on ollut tavattoman heikkoa. Minulle ainakin on vakiintunut sellainen käsitys, että silloinkuin tulo- ja menoarvio on laadittu, niin ei vielä ole ollenkaan ministeriössä ollut tietoa siitä, millä tavalla näitä säästöjä alettaisiin tehdä, onhan vain sanottu summassa, että tästä kohdasta säästetään, mutta millä tavalla se tulee tapahtumaan, siitä ei ole ollut vielä silloin tietoa. Täytyykin kysyä, onko kansakoululaitos juuri se kohta meidän valtiolaitoksissamme, josta ehdottomasti täytyy ensimmäiseksi ryhtyä säästämään. Ovatko kansakoululapset, nuo köyhät, kurjista kodeista työttömänä aikana kouluun lähetetyt lapset rajaseuduilla ja kaukaisilla korpiseuduilla juuri niitä, joitten ruoasta ja vaatteesta ja koulukirjoista pitää ensiksi säästämisen alkaa. Uskotaanko todellakin näistä tehtävien säästöjen voivan nostaa meidän taloudellisen tilamme semmoiseen asemaan, että me sitten saamme sanoa, että nyt me olemme saaneet tämän talouselämän taas järjestykseen. Minulle mainitsi eräs asiantuntija tänä päivänä kun kysäisin, kuinka paljon arvelet yhden tykinammuksen maksavan, erään summan. Minä laskin hallituksen esityksen perusteella. — hallitushan on esittänyt tämän säästämisohjelman mukaisesti, että köyhille kansakoululapsille annettaisiin 160 mk. ruoka- ja vaatetusavustusta vuodessa — että yhden tykinammuksen hinnalla, — jos se numero pitää paikkansa ja minä en ollenkaan sitä epäile, sillä sen sanoi asiantuntija — saataisiin yli puolelletoista sadalle koululapselle koko talveksi ruokaa. Ajatelkaa yhdellä ainoalla ammuksella. Mutta täällä on jo käynyt selville, mitenkä meidän eduskunnassamme suuri enemmistö asettuu sille kannalle, että näistä ammuksista ei tingitä. Ei panna niiden momenttien perusteluihin lausetta, että meidän on säästeliäästi elettävä sotalaitoksen menoihinkin nähden, koska meillä on taloudellisesti ahdas aika. Ei ole ainoankaan momentin perusteluissa sellaista, mutta päinvastoin sinne on lisätty useita kymmeniä miljoonia markkoja. Siellä on kolmen miljoonan markan edestä vakinaisia uusia virkoja, siellä on ammuksiin ja moniin muihin tarkoituksiin uusia määrärahoja. Siellä on päinvastoin perusteluissa uusi niin sanottu hätäohjelma, jonka mukaan tämän maan kansalaisilta verotetaan joka vuosi viiden vuoden aikana 125 milj. markkaa lisää sen vähän yli 600 miljoonan markan lisäksi, joka meillä vuosittain on myönnetty sotilastarkoituksiin. Kuvitelkaa nyt te, jotka olette joka päivä tekemisissä köyhien lasten kanssa maaseudulla, näette kuinka he siellä menevät kouluun puutteellisesti puettuina, kalpeina ja heikkoina, eikö todellakaan teidän omatuntonne silloin yhtään teitä soimaa. Minä olen aivan toista mieltä kuin ed. Riipinen, joka täällä ensimmäisessä käsittelyssä riehuen puhui siitä, kuinka meillä sota- ja suojeluskuntalaitos pitää olla mahdollisimman voimakkaat. Minun käsitykseni mukaan meillä pitää saada myöskin kansa kasvatetuksi terveeksi sekä henkisesti että ruumiillisesti. Silloin vasta tätä maata voitaisiin puolustaakin, jos todellinen tarve tulee. Mutta luuleeko ed. Riipinen, että tätä maata saadaan puolustamaan joku nälkäinen, köyhästi ravittu, sairaaloinen nuoriso, vaikka olisi aseita ja ammuksia kuinka paljon. Kyllä se on aivan turhaa ja toivotonta työtä. Kyllä pitää ensiksi hoitaa kansan terveyttä ja kasvatusta ja sitten vasta puhua näistä muista menoista. Minä siis tässä niinkuin sanoin olen aivan toista mieltä ja olisin toivonut, että näihin kansakoulumäärärahoihin ei olisi näin kovalla kädellä käyty ja ettei tässä olisi saanut niin kovin taantumuksellinen tuuli puhaltaa.

Täällä on jo mainittu uskonnonopetuksen lisäämisestä ja siitä patukkajutusta. Näistä on jo ministerikin antanut vastauksensa, mutta minun täytyy sanoa, että minä en ole tullut ollenkaan vakuutetuksi näistä ministerin vastauksista kumpaankaan kysymykseen nähden. En minä usko, että ihmisiä saadaan uskonnollisiksi pakoittamalla. Ei myöskään sillä, että pakotetaan ylenmäärin lukemaan uskontoa. Siihen aikaan, kun minä kävin kansakoulua, oli 7 tuntia viikossa uskontoa ja minulle jäi se käsitys, että sillä jollakin tavalla tympäistiin oppilaat. Minä en usko että niistä tuli ollenkaan sen uskovaisempia ihmisiä kuin mitä nykyisenä aikana, jolloin uskonnonopetus on kouluissa vähäisempi, ja minä olen vakuutettu siitä, että jos ihmiset harrastavat uskontoa, niin ne harrastavat sitä vapaaehtoisesti mutta ei pakolla. Myöskin se, vaikka ministeri täällä mainitsikin, että hän pitää välttämättömänä, että patukkaa

annetaan ja että ruumiillinen kuri on käytännössä kansakouluissa, ei tehnyt minuun uskottavaa vaikutusta. Kaikki, jotka ovat täällä puhuneet ruumiillisen kurituksen antamisesta, ovat olleet opettajia. Nämä edelliset puhujat asettuivat vastustamaan ja ministeri opettajana asettui puolustamaan. Minä saanen puhua oppilaan kannalta, miltä se tuntuu oppilaasta katsella kun annetaan piiskaa ja patukkaa, sillä siihen aikaan kun minä kävin kansakoulua, oli vielä ruumiillinen kuritus käytännössä. Täällä ed. Jussila mainitsi, että tämä piiskausesitys on tullut aivan liian myöhään. Minä pyydän ilmoittaa ed. Jussilalle, että kyllä se on ollut aikaisemmin jo olemassa, se on ollut vaan välillä poissa. Minun täytyy sanoa, että meillä oli tavattoman raskasta katsella kun jotakin meidän luokkatoveria lyötiin joko kädelle tai johonkin muuhun ruumiinosaan, tukistettiin, survottiin, temmattiin menemään nurkaan j. n. e. Tässä oli hyvä tilaisuus tehdä vertailuja siitä millä tavalla eri opettajat käyttivät niitä oikeuksia, jotka opettajille oli annettu. Koulussa oli minun aikanani kolme opettajaa. Eivät tosin yhtaikaa. Näistä yksi oli vanha, sivistynyt, valistunut opettaja, ja hän ei koskaan antanut patukkaa. Hänelle ei koskaan tullut poikien kanssa sellaista riitaa, ettei olisi selviytynyt puheella. Hän istui ja jutteli poikien kanssa kauniisti ja joskus vedet tippuivat hänen silmistään kun hän selitti, että pojat olivat menetelleet väärin, ja kuinka he olivat tuottaneet hänelle huolta ja harmia. Kaikki pojat tottelivat häntä, olivat hänelle nöyriä ja kunnioittivat häntä.

Sitten oli naisopettaja, joka opetti sekä alempia että ylempiä luokkia ja hän ei myöskään koskaan antanut piiskaa, eikä muutakaan ruumiillista rangaistusta, vaikka hänellä olisi ollut oikeus antaa sitä koska se käytännössä oli. Hänkin neuvotteli oppilaiden kanssa, kutsui heidät eri huoneeseen, jossa neuvoi ja ohjasi. Mutta sitten oli eräs opettaja, joka ei selviytynyt koskaan muulla tavalla kuin että piti aina antaa piiskaa ja patukkaa. Tämä ei ollut ollenkaan harvinaista. Pari kertaa viikossa tapahtui sellaista ja tämän opettajan kunnioitus laski lasten silmissä. Minun täytyy sanoa, vaikka minä en saanutkaan selkääni, jouduin ainoastaan seuraamaan niitä selkäänantoja että minulla on paljon kauniimpia muistoja niistä opettajista, jotka eivät käyttäneet ruumiillista kuritusta, kuin siitä opettajasta, joka ei saanut luokkaansa muuten hoidetuksi. Kun minä nyt jälkeenpäin ajattelen tätä, niin syy minkävuoksi hän ei saanut luokkaansa järjestykseen oli se, että hän itse oli kovin kiivasluontoinen, hermostunut, ja että hänellä oli hirmuisen paljon kaikenlaisia muita toimia ja touhua. Koko hänen koulutyönsä oli semmoista sivuharrastusta ja näin ollen hän ajoi silloin vihansa lapsiin ja antoi niille ruumiillista kuritusta. Minulle on yhä enemmän vakiintunut se käsitys, että ne opettajat eivät ole oikeita opettajia, jotka eivät kykene ilman ruumiillista kuritusta lapsia kasvattamaan. Suurissa kaupunkilaiskouluissa, joissa tehdään joitain suoranaisia rikoksia saattaisi joskus kovempi rangaistus tulla kysymykseen mutta sittenkin minä luulen, että voidaan yhtä hyvin ojentaa lapsia neuvoilla kuin selkäsaunoilla. Minä siis toivoisin, että ministeri luopuisi tästä suunnitelmastaan eikä panisi sitä täytäntöön, sillä ei se ole sellainen, joka millään tavalla kuitenkaan lopuksikaan tulisi mitään kunniaa tuottamaan. Minä myönnän, että nykyaika on kyllä paljon raaistanut luonteita ja myönnän myöskin sen, että esim. viime vuosien aikana kouluissa on saatu toimeen aika suurta hämminkiä. Minulla on tiedossani, että sen Lapuan poikain jutun jälkeen on esim. pantu koululuokille kiertämään lappu, jossa sanotaan, että olen lapualainen tai en ole lapualainen ja kummatkin saavat vetää viivansa eri sarakkeille, tässä on lapualaisten sarake ja tässä on toinen sarake niitä varten, jotka ovat lapualaisuutta vastaan. Ja tulos on se, että koulupojat riitelevät ja politikoivat keskenään. Ja täällä ministeri sanoi, että Lapuan pojat ovat niiden lapualaisten poikia, jotka ovat ottaneet osaa kansalaissotaan, mutta ne toiset pojat, jotka ovat äänestäneet toisilla sarakkeilla, ovat niiden isien ja äitien poikia, joiden isät ja mahdollisesti äiditkin silloiset lapualaiset ovat toimittaneet hautaan. Näin ollen on sangen vaikeaa niiden poikien, hyvällä omallatunnolla, vetää siihen sarakkeeseen viivansa, johon lapualaiset käskevät. Kaikki tämä menettely, jollei tähän korkeimmalta taholta esim. ministeri kovemmalla kädellä

kajoa kuin mitä ministeri äsken ilmoitti, saattaa niin suurta onnettomuutta meidän kouluoloissamme aikaan, ettei sitä vielä osata aavistaakaan. Ja senvuoksi minä toivoisin, ettei ministeri suhtautuisi niin myötätunnolla ja niin lempeällä kädellä tähän kysymykseen, kuin hän täällä ilmoitti. Se on sangen vakava kysymys ja me joudumme sen kanssa vielä joskus toistenkin tekemisiin.

No niin! Minä olen tällä esitykselläni tahtonut tulla siihen, että tulo- ja menoarvion pidän tehdyksi sillä tavalla, että siinä ei ole otettu huomioon sellaisia hyviä ja hyödyllisiä tarkoituksia, joita olisin toivonut vaan siinä on otettu huomioon kaikki sellaiset minun mielestäni vähemmän tärkeät asiat kuin m. m. sotalaitoksen määrärahat, ja että monet niistä ministeriössä tehdyistä aloitteista, varsinkin ministerin aloitteesta, eivät ole sellaisia, että niitä mielihyvällä toivoisi edelleen jatkettavaksi. Odotankin, että kun seuraavan kerran täällä pääsemme tulo- ja menoarvion käsittelyyn, että silloin ei olisi tällaisia ikäviä ilmiöitä huomattavissa.

Ed. Pennanen: Yleiskeskustelu tämän 10 pääluokan kohdalla on kohdistunut pääasiallisesti kansakoululaitokseen ja laitoshan on sellainen, johon onkin syytä kiinnittää huomiota. Minä en tässä yhteydessä tahdo kajota kansakoululaitoksen opetusohjelmaan enkä kurinpitotoimenpiteisiin. Minun huomioni on kiintynyt etupäässä siihen, voitaisiinko ja millä tavalla tänä taloudellisesti ahtaana aikana saada koululaitosta vaarantamatta joitakin huomattavia säästöjä aikaan, tai supistaa menojen kasvua kansakoululaitoksenkin alalla.

Edellinen puhuja on minun nähdäkseni aivan yksipuolisesti käsittänyt, tai sanoisin paremmin, käsitellyt, niitä toimenpiteitä, joita esim. hallituksen esityksissä on siinä suhteessa näkynyt. Minä olen käsittänyt ne sillä tavalla, että kysymys on enemmänkin siitä, minkälaisen osuuden niin ravitsemis- kuin terveydenhoito- y. m. kustannuksista ottaa valtio kantaakseen ja minkälainen osuus niistä on jäävä kunnille, jotka, sitä ei voitane kieltää, monissa kansakoulukustannuksia koskevissa asioissa eivät aina ole noudattaneet tarpeellista säästäväisyyttä ja tarkoituksenmukaisuuttakaan asioita hoitaessaan, sillä tiettyähän on, että samalla rahamäärällä voi toinen saada aikaan paljon enemmän kuin toinen. Kuten sanoin, minun huomioni on kiintynyt siihen, voitaisiinko koululaitosta vaarantamatta joitakin huomattavia menojen rajoituksia saada aikaan. Ja pyydän käyttää tätä tilaisuutta esittääkseni siinä suhteessa hallitukselle ja myöskin kouluhallitukselle harkittavaksi sen, mitä mielessäni on.

Nykyisin voimassaolevan oppivelvollisuuslain mukaan voidaan sellaisessa kansakoulupiirissä, jossa ei ole vielä täydellistä kansakoulua ja jossa yläkansakouluun pantavain lasten lukumäärä on 30 pienempi, antaa opetusta n. s. supistetussa kansakoulussa. Sen kokemuksen perusteella ja siihen mielipiteeseen nojaten, mitä supistetusta kansakoulusta, sikäli kuin noita mielipiteitä minä tunnen, maaseudulla yleensä on olemassa, rohkenen olla sitä mieltä että supistetut kansakoulut yhtä hyvin kuin täydelliset kansakoulutkin, vastaavat sivistysvaatimuksia. Se johtuu siitä, että opetus annetaan supistetussa kansakoulussa saman opettajan johdolla alimmasta ylimpään luokkaan. Ja siitäkin, että alemmilla luokilla käyvät lapset voivat suorittaa oppikurssinsa aikana, jolloin pakkanen ja talvikylmät eivät tee pahoja esteitä, jopa suorastaan sairauksia aiheuta. Tämä mainitsemani käsitys on tietääkseni jotenkin yleinen, ei vain lasten vanhempien, mutta myös kansakoulun johtokuntien ja opettajienkin keskuudessa. Minä siis jättäisin, ollenkaan tahtomatta minään asiantuntijana esiintyä, viranomaisten harkittavaksi sen, eikö tässä kohden voitaisi mennä nykyistä pidemmälle ja tehdä oppivelvollisuuslain 9 §:ään sellaista muutosta, että siinä mainituissa koulupiireissä, siis sellaisissa koulupiireissä, joissa ei ole vielä täydellistä kansakoulua, sallittaisiin antaa opetusta supistetuissa kansakouluissa siinäkin tapauksessa, jos yläkouluun pantavain lasten lukumäärä on enemmän kuin 30. Eikö se luku saisi olla esim. 35? Jos tällainen muutos voitaisiin saada aikaan lähitulevaisuudessa, niin arvelen, että huomattaviakin säästöjä ei vain yhdellä, mutta monellakin momentilla kansakouluja koskevan luvun kohdalla saataisiin aikaan. Mutta jos tällainen muutos oppivelvollisuuslakiin tehtäisiin, se olisi tehtävä verrattain pian, ennenkuin oppivelvollisuuslaki pakottaa laittamaan täydelliset kansa-

koulut ala- ja yläkouluineen niihinkin kansakoulupiireihin, joissa sellaista ei vielä nyt ole ja joissa siis olisi mahdollisuus antaa opetusta supistetussa kansakoulussa.

Sanokoon vain kuka tahtoo tätä käsitystä supistetuista kouluista taantumukselliseksi. Käsitys on olemassa ja tietääkseni verrattain laajasti olemassa maaseudulla. Se ei ole, se käsitys, uusi. Se ei ole minkään kansanliikkeen synnyttämä. Se oli jo voimakkaana olemassa, silloin kun nykyinen oppivelvollisuuslaki säädettiin. Ja kuten jo huomautin, se kokemus, joka supistetuista kansakouluista on olemassa, ei suinkaan tätä jo aikaisemminkin ollutta mielipidettä ole kumonnut. Luulen esittäväni ei ainoastaan omana, mutta monen muunkin käsityksenä sen, että supistettuja kansakouluja olisi sallittava laajemmin kuin nykyisin.

En tietysti ole ajatellutkaan sitä, että palattaisiin johonkin typistetympään järjestelmään. Nykyinen oppivelvollisuuslaki, ylä- ja alakansakoulunopettajineen on viety jo niin pitkälle, ettei minunkaan mielestäni tule kysymykseenkään luopua siitä järjestelmästä. Kuten huomataan, tarkoitukseni on vain esittää se toivomus, että nykyisen järjestelmän puitteissa voitaisiin, mikäli siihen vielä mahdollisuutta on, tyytyä maaseutukansakoulupiireissä supistetussa kansakoulussa annettavaan opetukseen.

Ed. Lepistö: Käsiteltäessä viime vuonna talousarvion X:ttä pääluokkaa kiinnitettiin meidän sosialidemokraattien taholta huomiota oppikouluissa harjoitettavaan valtiolliseen kiihoitukseen, huomautettiin, että eräissä oppikouluissa on suojeluskuntatyö muodostunut melkeinpä tärkeimmäksi oppiaineeksi ja harrastukseksi. Tällä tavoin koulunuoriso on vedetty mukaan valtiollisen taistelun aallokkoon, joka ei suinkaan ole onneksi nuorisollemme enempää kuin kouluillekaan. Kouluesimerkkinä tällaisista tapauksista esitettiin Lapuan yhteiskoulu. Kulunut vuosi on osoittanut, että se arvostelu oli oikea ja että täytyy kiinnittää mitä vakavin huomio näihin seikkoihin, jotta voitaisiin koulunuorisomme pelastaa valtiollisesta huliganismista, sillä siihenhän johtaa arvostelukyvyttömien koulupoikain innostuminen aktiiviseen valtiolliseen taisteluun. Kouluesimerkkinä edelleenkin tällaisista voimme esittää Lapuan yhteiskoulun. Lapuan yhteiskoulussa ensinnäkin toimii Lapuan suojeluskunnan koululaisjoukkue.

Puhemies, koputtaen: Minun mielestäni tällä ei ole menoarvion kanssa mitään tekemistä. Kehoitan puhujaa pysymään asiassa.

Puhuja: Lapuan yhteiskoulussa on saatu kasvatetuksi tavattoman korkeapaineinen „isänmaallisuus''.

Puhemies, koputtaen: Kehoitan puhujaa ottamaan huomioon puhemiehen huomautuksen.

Puhuja: Täällä on tämän keskustelun yhteydessä huomautettu useita kertoja siitä tunnetusta kiertokirjeestä, jonka Lapuan koululaiset lähettivät ja josta aiheutui myöskin kysely täällä eduskunnassa ja johonka joutui myöskin kouluhallitus puuttumaan. Täällä herra opetusministeri äsken mainitsi, että täytyy ymmärtämyksellä suhtautua tällaiseen isänmaalliseen innostukseen ja myöskin Lapuan koulupoikain otteisiin.

Puhemies, koputtaen: Kehoitan puhujaa ottamaan huomioon puhemiehen huomautuksen. Tällä ei ole menoarvion kanssa mitään tekemistä.

Puhuja: Minun käsitykseni mukaan opetusministeriön alaisuuteen kuuluu . . . .

Puhemies, koputtaen: Kehoitan ottamaan huomioon puhemiehen huomautuksen. (Puhuja poistuu puhujakorokkeelta.)

Ed. Ailio: Minä pyydän niin lyhyesti kuin suinkin vastata opetusministeri Virkkusen tekemiin huomautuksiin minun lausuntoni johdosta. Minä olen ministeri Virkkusen mielestä ollut koko matkan väärässä, ei minulla ole ollut yhtäkään oikeaa asiaa esitettävänä! Mutta minä lohdutan itseäni sillä, että kaikkihan tässä maailmassa on suhteellista. Se, mistä minä olen luullut antavani oikean kuvan, se on ministeri Virkkusesta kerrassaan väärä, mikä minusta on taantumuksellista, se on hänestä edistysmielistä, ja mikä minusta on esimerkiksi kansa-

koulun johtokuntain vapauden rajoittamista, se on hänen mielestään vapauden lisäämistä. Näin ollen on oikeastaan turhaa keskustella asiasta. Sitäpaitsi näitä muistutuksia on niin paljon, että minun pitäisi toistaa koko lausuntoni tai ainakin sen pääkohdat. Pyydän kuitenkin esittää muutaman esimerkin näytteeksi siitä, että luulen olevani oikeassa ja että ministeri Virkkunen on väärässä.

Ministeri Virkkunen sanoi, että minä olisin tehnyt väärän syytöksen häntä kohtaan siinä suhteessa, että hänen ohjelmansa kansakoululaitoksen avustuksien myöntämiseksi muka tähtäisi siihen, että koulun menot siirtyisivät valtiolta köyhien kuntien osalle. En ole kuitenkaan sanonut, että ministeri Virkkunen on tähdännyt siihen, olen vain tahtonut väittää, että ministeri Virkkusen eduskunnalle antama esitys johtaa siihen. Koko sivistysvaliokunta on ollut yksimielinen, tai minä sanon varovammin, jotenkin yksimielinen siitä, että mainittu ohjelma tulee kohtaamaan raskaimmin juuri vähävaraisia kuntia, mutta että varakkaat kunnat eivät siitä tule sanottavasti kärsimään. Olen siten vaan todennut tosiasian ja sanon, että siinä suhteessa kehitys minun mielestäni menee sosialisesti väärään suuntaan tai sellaiseen suuntaan, jota en voi hyväksyä. Turhaa on meidän puhua siitä, mikä on väärin ja mikä oikein!

Opetusministeri Virkkunen sanoi, että minä olen muka pitänyt pahana antaa tunnustusta Suomi-synoodille, joka on toiminut 40 vuotta, mutta enhän minä ole puhunut mitään pahasta tai hyvästä. Olen sanonut, että valtiolta riittää varoja synodille mutta ei riitä köyhien kuntien avustamiseen niin suuressa määrässä kuin ennen. Se on tosiasia.

Nikolainkirkon määrärahaa minä en ole opetusministerinä ollessani esittänyt poistettavaksi, sillä minä en ehtinyt silloin tutustua niihin tutkimuksiin, jotka Nikolainkirkon oikeudellisista suhteista ovat olemassa. Mutta senjälkeen olen niihin tutustunut, ja minun mielestäni ei mikään estä milloin tahansa valtiota ottamasta pois tätä avustusta. Ministeri Virkkunen sanoi, että Nikolainkirkon oikeudellinen asema on selvittämätön ja että se voi kuulua valtiolle. Ei tätä asiaa kukaan koskaan saa niin selvitetyksi, että me olisimme kaikki yksimielisiä. Jos se kuuluu valtiolle, niin silloinhan täytyy rikkaan Helsingin seurakunnan maksaa valtiolle eikä päinvastoin. Jos valtio sitä käyttää omiin tarkoituksiinsa, niin se voi tapahtua jo sen nojalla, että Helsingin seurakunta on näin kauan saanut pitää valtion varoilla rakennettua kirkkoa.

VII luvun 17—26 momentilla tapahtuneesta menojen vähentämisestä opetusministeri Virkkunen mainitsi neuvotelleensa kouluhallituksen kanssa. Minä en oikein ymmärrä opetusministeri Virkkusen lausuntoa. Minulla sattuu tässä olemaan kouluhallituksen virallinen esitys, ja siitä ilmenee, miten paljon on vähennyksiä tapahtunut. Mainitsen muutamia esimerkkejä — niiltä momenteilta, joita ministeri Virkkusen lakiesitys ei koske. 17 momentti päättyy hallituksen menoarviossa 149 milj. markkaan; kouluhallitus esittää 152 milj. markkaa. Siis 3 milj. enemmän.

Opetusministeri Virkkunen: Se oli viime keväänä.

Puhuja: Niin, mutta se on virallinen esitys kaikissa tapauksissa; sen jälkeen ei ole voinut suhde muuttua.

Opetusministeri Virkkunen: Laki tuli väliin.

Puhuja: Ei laki ole vieläkään selvä.

Opetusministeri Virkkunen: Voi tulla.

Puhuja: Se on totta, mutta sivistysvaliokunta on ehdottanut, että tätä lakia pannaan toimeen harkiten, niin ettei virkoja lakkauteta muuta kuin aivan välttämättömissä tapauksissa.

Otan sitten maalaiskansakoulunopettajien ikälisäykset, ne eivät kai ole voineet muuttua. Hallituksen esityksen mukaan tarvitaan lisäystä 500,000 markkaa, kouluhallituksen mukaan 1,000,000. Ovatko muuttuneet nämä ikälisäykset?

Opetusministeri Virkkunen: Sen mukaan kuin on tarkistettu.

Puhuja: Minä vetoan kouluhallituksen virallisiin laskuihin, eikä opetusministeri Virkkusella voi olla minun käsitykseni mukaan muita laskuja.

Opetusministeri Virkkunen: Neuvotteluja.

Puhuja: Yksityisten kouluhallituksen jäsenten kanssa korkeintaan, mutta ne eivät muuta asiaa.

Mainitsen vielä 24 momentin. Siinä on 2,200,000 markkaa, kouluhallitus ehdottaa 3 miljoonaa markkaa j. n. e. Minun ei tarvitse enempää mainita.

Kun opetusministeri Virkkunen sanoi, että hän on Helsingin seminaarikurssien lakkauttamisen tehnyt kouluhallituksen esityksen nojalla, siis väittäen minun esitykseni vääräksi, niin minä pyydän lukea opetusministeri Virkkuselle, koska hän ei muista, mitä kouluhallituksen esityksessä on sanottu seminaarikurssien toimeenpanosta Helsingissä ja Jyväskylässä: „Momentilla on kuluvana vuonna 392,000:—. Helsingin kurssien huoneistoseikkain muuttamisen vuoksi säästyy niiden määräraha 3,400 markkaa. Kun muut menot ovat entisellään, niin päättyy momentti 389,500 markkaan.'' Kouluhallitus ehdottaa siis molempia kursseja säilytettäväksi. Enkö minä ole oikeassa?

Opetusministeri Virkkunen: Ehkä.

Puhuja: Opetusministeri Virkkunen väittää, että hän on yliopiston määrärahoihin tehnyt supistuksia yhteisneuvottelussa yliopiston viranomaisten kanssa. Mikäli minä muistan yliopiston määrärahaehdotusta, niin siinä oli poistoja paljon enemmän kuin vähennyksiä. Minä en tiedä, onko opetusministeri Virkkunen tutustunut siihen asiakirjaan, vai onko hän umpimähkään edellisen hallituksen valmistelujen nojalla laatinut oman esityksensä, mutta jos hän tutustuu yliopiston määrärahaehdotukseen, niin täytyy hänen myöntää, että minä olen tässäkin oikeassa enkä väärässä.

Opetusministeri Virkkunen: Kyllä minä olen oikeassa.

Puhuja: Meillä pitäisi olla pikakirjoituspöytäkirja opetusministerin yhteisneuvotteluista, ennenkuin me voimme jatkaa. (Opetusministeri Virkkunen: Ei tarvitse muuta kuin yhteisymmärrystä.) Opetusministeri Virkkunen sanoi, että kerrassaan väärä kuva on annettu siitä 350,000 markan poistosta, joka on ennen ollut tieteellisen ja taiteellisen työn kannattamiseksi. Hän sanoi, että vastaava summa on siirretty raha-arpajaisten voittovaroista käytettäväksi, mutta johan sanoo tavallinen järki, että kun se otetaan niistä varoista, joita on myös käytetty tieteellisen ja taiteellisen työn edistämiseen, niin tässä sittenkin tulee vähennystä 350,000 markkaa. (Opetusministeri Virkkunen: Arpajaisvarat ovat lisääntyneet.) Se ei muuta asiaa. Olisi ollut sen parempi, että niitä voitaisiin runsaammin jakaa. Muuten apurahain jaossa kai nuoremmat kirjailijat ja taiteilijat jäävät takapajulle vanhemmista ja kokeneemmista, jos on puhe arpajaisvoittovaroista, mutta näitä 350,000 markkaa olisi voitu käyttää etupäässä juuri nuorempien tieteilijäin ja taiteilijain avustamiseksi.

En minä ole puhunut myöskään kouluneuvoksen nimitysasiasta sanaakaan. Olen puhunut opetusministerin suhtautumisesta äidinkielen opetukseen kouluhallituksessa, ja tässä asiassa kouluhallituksen enemmistö teki aikanaan ehdotuksen, että puheenaolevan neuvoksen virkaan kuuluisi etupäässä äidinkielen edustus. Opetusministeri Virkkunen puhui vallan toisesta asiasta kuin minä.

Minun ei tarvitse enempää jatkaa, mutta mainitsen vielä, että en tiedä, millä lailla olisi määrätty, että uskonnonopetuksen täytyy olla nimenomaan tunnustuksellista. Kansakoulussa tulee olla uskontoa vähintään yksi tunti, sitä minä en kiellä. Minä en kiellä sitäkään, että niin kauan kuin Suomen kansa on suurimmaksi osaksi tunnustuksellista uskonnoltaan, tietenkin voidaan määrätä kouluissa annettavaksi tunnustuksellista opetusta. Olen sanonut, että hra opetusministeri on vaatinut annettavaksi entistä enemmän tunnustuksellista uskonnonopetusta. Siinä suhteessa minun mielestäni kehitys on mennyt ilahuttavaan suuntaan, kun nykyään pannaan enemmän yleiskristillisyyteen painoa eikä opinkappaleisiin. Se on pedagogiselta kannalta todeksi tunnustettu kaikissa niissä piireissä, joita on pidettävä edistysmielisinä ja vapaamielisinä sekä meillä että muualla. Tässä meidän tiemme taasen eroavat.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Luku I Opetusministeriö, hyväksytään.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

4) Kertomukset suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahain hoidosta vuonna 1929.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt kertomukset suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1929 sekä ruotsalaisen kirjallisuuden edistämistä varten asetetun valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1929.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. Kivioja: Valtiopäiväjärjestyksen 35 §:n mukaan tämän asian käsittely olisi ollut keskeytettävä, koska uudet vaalit toimitettiin syksyllä, mutta tässä mietinnön alussa sanotaan, että se on viime keväänä jo lähetetty valiokuntaan, eikä voida viitata myöhäisempään lähettämiseen.

Ed. Kukkonen: Ed. Kivioja unohtaa sen, että nyt on kysymys aivan epäpoliittisten edistämisrahastojen kertomuksista, joiden sisältöön eduskuntavaalien toimittaminen ei millään tavalla voine vaikuttaa. Mutta vaikka tälle näkökohdalle ei annettaisikaan vähääkään merkitystä, olisi ymmärtääkseni ed. Kiviojan joka tapauksessa otettava huomioon, että hänen muistutuksensa tulee aivan liian myöhään, post festum. Nyt puheenaolevien mietintöjen antaminen niistä kertomuksista, jotka mietinnössä mainitaan, edellytetään eduskunnan hyväksymässä sivistysvaliokunnan työsuunnitelmassa. Muistutus olisi pitänyt tehdä ennen työsuunnitelman lopullista hyväksymistä, ainakin muistutus siinä muodossa, missä se esiintyi ed. Kiviojan äskeisessä lausunnossa.

Ed. Kivioja: Minä en ole sitä unohtanut, minkä arvoisa edellinen puhuja luulee minun unohtaneen, mutta se ei vaikuta asiaan. 35 §:n mukaan asia on keskeytettävä, olipa se sitten poliittinen taikka epäpoliittinen. Ja mitä sitten tulee hyväksyttyyn työsuunnitelmaan, niin siinä, sen alussa, 4 §:ssä sanotaan, että valiokunnissa käsitellään „niihin lähetetyt" asiat. Mutta tämä eduskunta ei ole lähettänyt tätä asiaa sinne. Siis asiaa ei voi käsitellä, vaikka se työsuunnitelmassa olisikin. Muutkin työsuunnitelman asiat ovat erikseen valiokuntiin lähetetyt.

Ed. Pärssinen: „Valiokuntaan lähetetyt asiat" — ei sanota, kuka lähettää, siis voi valtiovarainvaliokuntakin pyytää lausuntoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Sivistysvaliokunnan mietinnössä tehty ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kivioja: Pyydän merkitä, että minä en ole ottanut osaa tämän päätöksen tekoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on huomenna kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 17,40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

27. Perjantaina 12 p. joulukuuta 1930

kello 11.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931 666
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 31; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; hallituksen esitys n:o 43.

2) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta 704
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 27.

3) Ehdotukset laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sekä laiksi eräiden kieltolain säännösten muuttamisesta 709
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 32; talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 50.

4) Ehdotus laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta 727
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 33; talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 13.

5) Ehdotukset laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 23 §:n muuttamisesta ja laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista toukokuun 18 päivänä 1923 annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta 728
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 28; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 22.

Siv.

6) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 47.

7) Ehdotukset laiksi työrauhan suojelemisesta ja laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 35.

Ainoa käsittely:

8) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 ..... —
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:o 1—71.

Pöydällepanoa varten esitellään:

9) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 esityksen antamista laiksi margariinin valmisteverosta tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta 735

10) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamista vähävaraisille äideille ..... „

11) Lakivaliokunnan mietintö n:o 6 lakialoitteen johdosta rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Kuokkanen, Perheentupa ja Pesonen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat puhemiesneuvoston puoltavan lausunnon mukaisesti oikeusasian takia tämän päivän istunnosta ed. Perheentupa ja yhteiskunnallisen tehtävän takia huomispäiväksi ed. Pesonen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 31 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 16 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 43, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 31.

Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu. Sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn, jossa esitän meneteltäväksi seuraavalla tavalla: koska lakiehdotuksen 1 §:n sanamuoto riippuu 2 §:ää käsiteltäessä tehtävistä päätöksistä, on 1 § esiteltävä käsiteltäväksi vasta senjälkeen kuin 2 § on käsitelty. 2 §:ssä esitellään ensiksi tullitariffiin sisältyvät nimikkeet ryhmitettyinä samanlaatuisten tavaralajien mukaan ja senjälkeen pykälän johtolause, jonka sanamuoto saattaa riippua itse tariffiin nähden tehtävistä päätöksistä. Ehdotukset, jotka koskevat uusien, valtiovarainvaliokunnan mietinnössä olevaan taulukkoon sisältymättömien nimikkeiden ottamista taulukkoon, on esitettävä nimikkeiden numerojärjestyksen osoittamalla kohdalla. Muut osat lakiehdotuksesta esitellään kukin järjestyksessään.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Ed. Hannula: Vuosi sitten koroitettiin ruisviljan tulleja 50 pennistä 75:een. Nyt sitä ehdotetaan koroitettavaksi 75:stä 1:25:een. Samoin kuin vuosi sitten samoin nytkin minä katson olevani pakotettu asettumaan tähän koroitukseen nähden kielteiselle kannalle. En asetu tälle kannalle suinkaan sen vuoksi, ettenkö täysin tajuaisi, miten välttämätöntä on maataloustuotannon suojaaminen ja turvaaminen, mutta maamme maantieteelliset olot ovat sellaiset, että viljatulli, joka Keski- ja Etelä-Suomessa on suojelustulli, muuttuu silloinkuin on pohjoisimmasta Suomesta ja Lapista kysymys, puhtaasti finanssitulliksi. Ja tämän finanssitullin joutuvat maksamaan maamme kaikkein osattomimmat seudut ja niiden perin köyhä väestö.

Rukiin viljelys nimenomaan ilmastollisten seikkain takia Lapissa ja Kemin kihlakunnassa samoinkuin suurella osalla Oulun ja Kajaanin kihlakuntaa on osittain mahdotonta, osittain perin epävarmaa. Maatalushallituksen tilastotoimiston laatiman tilaston mukaan voidaan Lapin kihlakunnassa ottaa rukiinviljelykseen nähden puheenalaiseksi ainoastaan Kittilän ja Sodankylän pitäjät, joista edellisessä rukiilla oleva pinta-ala v. 1920 oli 15 ha sekä rukiin tuotto asukasta kohti 4 kg. Sodankylässä taasen oli rukiilla samana vuonna 37 ha ja tuotto asukasta kohti 6 kg. Muissa Lapin kunnissa ei rukiin tuottoa ole voitu merkitä. Siten on sanottuna vuonna koko Lapin kihlakunnassa ollut rukiin viljelyksessä kaikkiaan 52 ha ja tuotto asukasta kohti 3 kg. Jokainen käsittää, ettei tuolla 3 kilolla tulla viikkoakaan toimeen, vaan että käytännöllisesti katsoen rukiin viljelyksellä Lapissa ei ole minkäänlaista merkitystä. Koko vuoden tarve on näin ollen ostettava muualta. Viljatullin periminen Lapista on yhtä järjetöntä kuin jos asetettaisiin sama tulli Grönlannin osaksi. Ken tahtoo hetkeksikään pysähtyä vakavasti omantuntonsa edessä miettimään, onko oikein, että valtio viljatullin muodossa verottaa Lapin asukkaita, hän ei voine tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että tässä suhteessa tapahtuu sietämätön vääryys.

Mitä tulee sitten Kemin kihlakuntaan, joka pohjoisesta lukien on toinen järjestyksessä, niin siellä virallisen tilaston mukaan

oli v. 1920 rukiin tuotto keskimäärin 14 kg. asukasta kohti ja vv. 1925—28 keskimäärin 22 kg. asukasta kohti. Tämä määrä, tämä oma kotoinen sato riittää siis noin 1 ½ kuukautta, mutta 10 ½ kuukautta on elettävä ostorukiin varassa ja siitä maksettava joka ainoalta kilolta raskas vero valtiolle. Vähintään satakunta kiloa henkeä kohti on siis muualta Kemin kihlakunnassa hankittava, muualta ostettava. Tämä tietää sitä, että jokainen sanotun kihlakunnan asukas on saanut tänä vuonna maksaa keskimäärin 75 mk. veroa rukiin tullin muodossa ja ensi vuodelle nousisi tämä vero 125 markkaan. 10-henkisessä perheessä, jollaiset siellä eivät ole mitään harvinaisia, on tämä vero tänä vuonna tiennyt 750 markkaa ja ensi vuonna se tietäisi 1,250 markkaa. Tämän veron ohella on luonnollisesti hankittava myöskin varat itse viljan ostoon, viljan hinnan suorittamiseen, ja nämä rahat tällä alueella, ne ovat lujassa, sillä kansa on köyhää, läpeensä köyhää. Minä pyydän vain mainita esimerkkinä, että ³/₄ eli 75 % maalaisliiton valitsijoista Oulun läänin pohjoisessa vaalipiirissä on niin vähävaraista, ettei sille voida asettaa tulo- ja omaisuusveroa maksettavaksi.

Kun näin on, niin en minä omasta puolestani katso voivani mennä näiden köyhien ihmisten verotaakkaa koroittamaan, koroittamaan sellaisten ihmisten leipävarrasta, joiden vuositulot jäävät alle 6,000 markan. Tuolla alueella, josta nyt on kysymys, on miltei kaikesta sadosta saatu peräkkäin kolme katovuotta. Kahtena ensimmäisenä vieraili halla ja viime kesänä, jolloin muu Suomi sai runsaan sadon, saimme me Perä-Pohjolassa kestää ankaran kuivuuden, niin ankaran, ettei tavallinen hallavuosi sen tuhoisampi voi olla. Kaiken tämän ohella työttömyys on nyt suurempi kuin milloinkaan ennen. Mitkään yhteiskunnan tai valtiovallan toimenpiteet eivät voi tätä työttömyyttä muuta kuin vain osittain lieventää. Tällaisena aikana ja tällaisen tilanteen vallitessa, jolloin pohjoisimmissa maakunnissa on hätä suurempi kuin koskaan ennen ja jolloin siellä odotetaan valtiovallan taholta tehokkaita toimenpiteitä, tällaisena hetkenä vaikuttaa viljatullin koroittaminen armottomalta, säälimättömältä iskulta. Minä en tahdo, minä en voi olla sellaisessa mukana.

Viime keväänä asetti silloinen maalaisliittolainen hallitus komitean laatimaan ehdotusta ruistullin pohjoisimman Suomen asukkaille aiheuttaman rasituksen poistamisesta. Tämän komitean tai toimikunnan laskelmien mukaan merkitsi ruistullin tuottama rasitus Lapille ja eräille siihen verrattaville alueille 3,263,000 mk. sekä Kemin kihlakunnalle ynnä Oulun ja Kajaanin kihlakunnan pohjoisimmille osille 9,504,000 mk. 12,767,000 mk. joutuvat näin ollen nämä Oulun läänin kaikkein osattomimmat alueet, alueet sellaiset, missä rukiin viljelys ilmastollisista syistä on joko kokonaan mahdoton tai perin epävarmaa, tällaisen suuren summan joutuvat nämä maksamaan valtiolle veroa rukiintullin muodossa. Me olemme odottaneet, että nykyinen hallitus olisi tahtonut antaa esityksen tämän kohtuuttoman ja mitä epäoikeudenmukaisimman rasituksen poistamisesta. Tällaista esitystä me emme ole kumminkaan saaneet. Sen sijaan me olemme saaneet nyt esityksen, joka on käsiteltävänämme, ruistullin koroituksen, mikä merkitsee Lapille ja Lappiin verrattaville alueille lisäveroa 2,175,000 mk. ja muille Oulun läänin pohjoisimmille kunnille 6,336,000 mk. Sensijaan, että hallitus tulisi tänne ehdotuksen kera, joka poistaisi tuon yli 12,000,000 markan oikeudettoman veron kaikkein kurjimmalta ja köyhimmältä alueelta, hallitus vaatiikin näiltä samoilta alueilta yli 8,000,000 lisää veroa, niin että veron määrä nousisi 12 miljoonasta 20 miljoonaan. Ja tämän 20 miljoonan veron joutuisi maksamaan asukasmäärä, joka nousee hieman yli 155,000, josta Lapissa ja siihen verrattavilla alueilla asuu 29,000 henkeä sekä Kemin kihlakunnassa ynnä Oulun ja Kajaanin kihlakunnan pohjoisimmissa osissa 126,700 henkeä. Tuskin milloinkaan on eduskunnassa näin pienelle asukasmäärälle ja samalla perin köyhälle asukasmäärälle suunniteltu näin raskasta ja epäoikeudenmukaista verotusta. Minä olen syvästi vakuutettu siitä, että tämä väestö ei tätä veron koroitusta kestä ja senvuoksi en voi olla mukana tämän ruistullin koroittamista säätämässä.

Ed. Sergelius: Herr talman! Det var inga anmärkningsvärda synpunkter eller märkliga ord varmed herr finansministern presenterade regeringens tullproposition i riksdagen för några veckor sedan. Jag kan förstå herr finansministern i

detta avseende, det var helt enkelt icke av nöden emedan regeringen hos den nyvalda riksdagen, såsom jag redan vid budgetpropositionens remiss nämnde, med största sannolikhet kunde påräkna ett starkt stöd för sin politik och ett starkt stöd särskilt för de indirekta skatternas, enkannerligen tullarnas höjande. Men hyste herr finansministern den förhoppningen att stora utskottet i tullfrågan skulle ställa regeringens proposition i skuggan, därpå kunna vi måhända få svar i dag, liksom även om herr finansministern möjligen har sig bekant orsaken till stora utskottets handlingssätt och dess ställningstagande. Intet starkare försvar för den protektionistiska tendensen har som sagt varit av nöden, endast ett konstaterande av det torra faktum att de förhöjda tullarna behövas, dels för att skydda beträngda näringar, dels för att skaffa statskassan nödiga inkomster. Jag förmodar att vår nuvarande liksom varje protektionistisk riksdag och regering med sina skyddstullar åsyftar att med dessa åstadkomma ett starkt skydd för de inhemska näringarna, men detta har väl ogensägligen till följd, som man lätt kan sluta till, en minskning i tullinkomster till statskassan, ty minskad import är ju lika med minskade tullintrader. Och finanstullarnas stegrande innebär, intet annat än levnadskostnadernas stegring, det är ju ett sätt att trycka ned arbetslönerna för samtliga löntagare. Härav följer mindre köpkraft och större arbetslöshet. Detta är ett känt och erkänt faktum, men kan icke ofta nog upprepas. Det är ju icke den stora importen utifrån som skapar arbetslöshet. I England t. ex. importerades avsevärt mera år 1913 än under något senare år, och dock steg antalet arbetslösa nämnda år till endast omkring 50,000 på något över 40 miljoner inbyggare. Men huru gestalta sig förhållandena nu i detta land beträffande arbetslösheten jämfört med 1913. Stegringen är märkbar, och man tillskriver denna stegring, de sakkunniga säga detta åtminstone, i icke ringa grad de tullförhöjningar, som sedan här nämnda år av olika regeringar föreslagits, och av parlamentet antagits. Englands nuvarande regering vill icke gå med på tullförhöjningar, vilket även finansminister Snowden gav uttryck åt i ett tal som han för icke länge sedan höll i Manchester. Han yttrade sig ungefär på följande sätt: „Ingen regering, i vilken jag har säte, vill någonsin upptaga ett sådant förslag (det gälde nämligen rykten om att regeringen hade påtänkt tullförhöjningar) till allvarlig överläggning, och ett sådant omoraliskt förslag, yttrade han, har aldrig varit framlagt inom denna regering. Bakom den engelska tullrörelsen ligger ett försök, sade han, att nedtrycka avlöningarna. Arbetsgivarna äro ängsliga för frontangrepp, säger herr Snowden, och därför söka de sig in köksvägen för att höja levnadskostnaderna.''

Jag frågar mig om det ej vore skäl att ordna vår utrikeshandel så att vi köpa de varor vi sakna hos våra bästa kunder och icke genom förhöjda tullar. Tror någon t. ex. att vi med vår tullpolitik på spannmål kunna undvika dumping då man försöker hålla rågens pris mer än 2 gånger högre än priset på denna artikel är ute i världsmarknaden. De tullpositioner, som regeringen föreslagit, att höjas och vilka stora utskottet i många fall funnit alltför anspråkslösa, skall nu åtminstone teoretiskt tillföra staten mer än 300 milj. utöver det som i tullintrader influtit detta år. Och med denna åtgärd från regeringens och stora utskottets sida har även alla de tullsänkningar omintetgjorts, som för några år sedan efter en ihärdig kamp kommit till stånd i riksdagen.

De beklagliga åtgärderna, de indirekta skatterna särskilt tullarnas höjande, motiverar man med kristidens fordringar, och dock finner man att de länder, där frihandelsideer hållas i ära, bäst klara sig ur kristidens svårigheter, varemot sådana länder, där protektionismen starkt stödes, såsom Polen, Tjeckoslovakiet, Australien m. fl. gå allt svårare ekonomiska tider till mötes, oberoende av att de år efter år höja sina tullmurar.

Våra ständiga tulltarifförändringar och särskilt de nu föreslagna tullförhöjningarna liksom lagen om förtullningsförbudet under innevarande år visa huru vi i vår ekonomiska politik alltmera avlägsna oss från de skandinaviska länderna, och den ekonomiska profiten av förhöjningarna kommer antagligen för staten att medföra en besvikelse. Jag har sett uppgifter i tidningspressen om att t. ex. lagen om förtullningsförbudet skänkte de privata importörerna en vinst på 50,000,000 mark under

några veckor. Dessa gingo således i dessa privatas fickor utan att komma staten tillgodo. Även endel av de nu föreslagna tullpositionernas förhöjande kommer att medföra liknande resultat. Flere i dessa positioner upptagna artiklar t. ex. kaffe, glödlampor m. fl., äro lätta att smuggla, och i denna konst har vår kustbefolkning som bekant flitigt övat sig under många år. Och vem får slutligen den starkaste känningen av tullförhöjningarna, svaret är våra husmödrar, familjeförsörjare, de små löntagarna och arbetaren. Och jag förmodar att bara de fått känning av de stegrade prisen på en mängd nödvändighetsartiklar så skola de erinra sig detta vid de kommande valen.

Jag skall icke nu ingå på de olika tullpositionerna, men ur mitt yttrande framgår att jag icke kan vara med på en höjning av en stor del av de positioner som av regeringen föreslås till förhöjande, ännu å mindre med på de förslag som stora utskottet har gjort.

Ed. Paasonen: Nykyisen pula-ajan vaikutukset eivät ole voineet olla ulottumatta myöskin valtiotalouteen sangen huomattavalla tavalla. Sen seurauksena on ollut, että valtion tulo- ja menoarvion tasapainoon saattaminen on tällä kertaa tuottanut tavallista suurempia vaikeuksia. Aikaisempina vuosina ovat valtion tulot menojen noususta huolimatta lisäytyneet vielä suuremmassa määrässä joten on vuosittain voitu menoja lisätä ja on tulojen lisäys ollut niin suuri, että se on varmasti peittänyt lisäytyneet menot. Nyt pula-aikanakin menot lisääntyvät säännöllisesti vuosittain huomattavalla määrällä, ja siihen on ollut yhtenä syynä, että suurin osa menoista, noin 90 %, on aikaisemmin tehdyillä eduskunnan päätöksillä lailla sidottuja menoja, joiden harkitsemiseen, ovatko ne tarpeellisia ja voitaisiinko niissä panna toimeen supistuksia, ei eduskunnalla ole mitään muuta mahdollisuutta, ellei lakeja muuteta.

Niistä hyvistä vuosista, jolloin tulot lisäytyivät niin suuressa määrässä, että ne kykenivät peittämään lisäytyneet menot, ei nyt ole enää jäljellä mitään muuta kuin muisto, mutta menot lisääntyvät edelleen. Tulojen lisäytymisen on täytynyt pakostakin pysähtyä siitä syystä, että pulakauden vaikutukset valtion tuloihin ovat olleet varsin määräävät. Kun hallitus on laatinut ensi vuoden tulo- ja menoarviota, on sillä ollut tietysti harkittavana, millä tavalla valtion tuloja saataisiin lisääntymään, koska menojen kasvu on ollut huomattavan suuri. Ja hallitus on löytänyt tulojen lisäämiseksi yhden ainoan keinon, se on, kulutusverojen, tuontitullien huomattavan korkean koroituksen. Meillähän on aikaisemmin jo tulliverotus ollut niin raskas, että niin raskasta tulliverotusta ei ole missään länsimaisissa valtioissa ollut ja tuskin tulee olemaankaan. Mutta siitä huolimatta ehdotetaan taaskin tulleja koroitettavaksi suuressa määrässä, ja nämä ehdotukset tullikoroituksiksi kohdistuvat miltei kokonaan sellaisiin välttämättömiin elintarpeisiin ja kulutustavaroihin, joita tämän maan suuri enemmistö, työväenluokka, ja yleensä vähävarainen kansa joutuu välttämättömyyden pakosta joka päivä käyttämään. Tämä keino saada tuloja lisääntymään on kyllä verrattain yksinkertainen, sillä helpoin on kulkea aidan yli siinä kohdin, missä se on matalin. Kun nyt eduskunnan enemmistöllä on tilaisuus yksinkertaisella enemmistöllä vuosittain muuttaa tullitariffia, niin silloin houkutukset tämän keinon käyttämiseen budjetissa olevien vajauksien täyttämiseen ovat aina suuret. Tätä samaa keinoa on kyllä käytetty aikaisemminkin. Aikaisemminkin on, silloin kuin ei ole muulla tavalla voitu menoarviota saada tasapainoon, turvauduttu tullien koroituksiin. Ja siitä syystä ovatkin tullit meillä huomattavasti vaihdelleet. Joskus on ollut myöskin pienempiä laskukausia, jolloinka tulleja on jonkun verran laskettu. Viimeksi saatiin aikaan pienempi kulutustavarain tullien lasku 1927 vuoden valtiopäivillä, jolloin tullialennuksia ehdotti silloinen sosialidemokraattinen hallitus. Seuraava hallitus, maalaisliittolainen Sunilan hallitus, ehdotti myöskin ohjelmassaan pyrkivänsä tulleissa alenevaan suuntaan, ja tekikin esityksessään yhden tullialennusehdotuksen, ehdottaen gramofoonien ja gramofoonilevyjen tullin alennusta. Siihen ovat tullialennukset viime vuosina supistuneet. Kun nyt jo meillä elintarpeiden ja välttämättömien kulutustavarain tullit ovat niin raskaat, että ne ovat nyt jo mahdollisesti vaikuttaneet haitallisesti tuotantokustannuksiin maassamme, niin mitä mer-

kitsevätkään sellaiset koroitukset, joita nyt edelleenkin taas suunnitellaan. Täälläkin on mainittuna luonnottomia koroituksia nimikkeiden 9, 30 a, 30 b, 40, 42 a, 42 b, 60 ja 61 kohdalla, jotka kaikki koskevat sianlihaa, ruista, ohraa, tattaria ja hirssiä, ruisjauhoja, desemättömiä ruisjauhoja, kaurajauhoja ja -ryynejä, ohrajauhoja ja ohraryynejä, tattaria, hirssiä ja perunoita. Jo yksistään näistä kulutustavaroista, joilla entuudestaan on jo raskaat tullit, aiotaan ensi vuoden aikana lisäverottaa kansaa 61 $^1/_2$ miljoonan markan arvosta. Nämä tullit ovat kaikki sellaisia, jotka ovat vähävaraiselle kansalle välttämättömiä kulutustavaroita. Mainitsen sianlian, jolle ehdotetaan huomattavan suurta tullikoroitusta. Sianlihan tullikoroitusta on vastustanut muiden muassa se esittelijä valtiovarainministeriössä, joka tulliasioita hoitaa, ja on perustellut kantaansa sillä, että tämä tulli koskee yksinomaan työväkeä. Se sianliha, joka meille tuodaan noin 2 miljoonaa kiloa vuosittain, on nimittäin pääasiassa n. s. Amerikan silavaa, ja sitä ei käytä kukaan muu kuin työväki. Eikä työväkikään käytä sitä siitä syystä, että se olisi jotakin erikoista herkkua, vaan siitä syystä, että sen käyttäminen tulee paljon halvemmaksi kuin suomalaisen sianlihan käyttäminen, sillä Amerikan silava sisältää yksinomaan pelkkää rasvaa. Tämä on nyt yksi työväenluokan aivan välttämättömimpiä elintarpeita ja tämän tullin koroittaminen koskee erikoisesti työväen toimeentulomahdollisuuksia.

Sitten on mainittava ruis, jolla nykyjään on 75 pennin tulli kilolta. Tätä tullia ehdotetaan koroitettavaksi 50 pennillä eli 1 markkaan 25 penniin kilolta. Täällä aikaisemmin ed. Uno Hannula puhui, minkälaiset vaikutukset ruistullin koroituksella on Pohjois-Suomessa, tarkoittaen tällä pääasiassa Oulun lääniä, jonka maataviljelevä väestö miltei kokonaisuudessaan joutuu ostamaan viljansa ja siis, asuen seuduilla, joissa muutenkin toimeentulo ja elämisen mahdollisuudet ovat paljon heikommat kuin muissa osissa maata, joutuu raskaamman verotuksen alaiseksi korkean viljatullin vallitessa. Mutta eivät viljatullin vaikutukset maaseudulla ja ennenkaikkea pienviljelijäväestön keskuudessa kohdistu yksinomaan Oulun lääniin, vaan sen tullin koroitus vaikuttaa yhtä raskaasti pienviljelijäväestön toimeentulomahdollisuuksiin muussakin osassa maata. Mainitsen vain, että koko Savo ja Karjala on samanlaisessa asemassa, koska siellä on vähän sellaisia viljelijöitä, jotka ovat tilaisuudessa viljelemään viljaa niin suuressa määrässä, että se riittäisi heidän perheensä vuotuiseksi toimeentuloksi ja seuraavan vuoden siemeneksi. Kaikki näiden seutujen pienviljelijät joutuvat ostamaan hyvinäkin vuosina osan käyttämästään viljasta, ja jos tulee katovuosi, silloin saavat he ostaa tarvitsemansa viljan heti syksystä lähtien. Meillä on viimeisten 10 vuoden aikana ollut kaksikin huomattavampaa katovuotta, jolloin Savossa, Karjalassa ja Pohjois-Suomessa ei ole saatu minkäänlaista viljaa, kato on vienyt kaiken. Silloin on kyllä eduskunnassa myönnetty näille viljelijöille 10—20 miljoonaa markkaa jaettavaksi lainoina siemenviljan ostoa varten ja muuten hädänalaiseen asemaan joutuneille, mutta samaan aikaan on valtio viljatullin muodossa näiltä samoilta viljelijöiltä ottanut takaisin monta kymmentä miljoonaa markkaa, joten lainat ja avustukset eivät ole asiallisesti vaikuttaneet mitään.

Viljatullin koroittaminen vaikuttaa myöskin yhtä turmiollisesti koko työväenluokan toimeentulomahdollisuuksiin, joiden elämä viljatullin huomattavan koroituksen takia huomattavasti huononee. Kun talouspulan vaikutukset täytyy jossakin määrin ottaa huomioon, ei mielestämme tällä kertaa voisi ajatella, ainakaan viljanhintojen nykyisillään ollessa, viljatullin poistamista, tuskinpa myöskään sen suurempaa alentamistakaan, ja olemme siis tässä suhteessa kannattaneet entisen viljatullin säilyttämistä. Mutta tämänkin viljatullin säilyttäminen saisi tapahtua vain sillä edellytyksellä, että viljanhinnat ovat niin alhaiset, että viljan keskihinta Etelä-Suomen satamassa on korkeintaan 1 markkaa kilolta. Silloin kuin viljan keskihinta nousee, pitäisi vastaavassa määrässä viljatullin laskea, niin että kun viljan keskihinta on 1:25, olisi viljatulli 50 penniä kilolta ja viljan keskihinnan ollessa 1:50 eli sitä enemmän olisi tulli korkeintaan 25 penni kilolta. Tällä tavalla alaspäin liukuvan asteikon kautta voitaisiin viljanhinta säilyttää suunnilleen samana. Tämä merkitsee myöskin mielestämme riittävää tullisuojaa viljanviljeli-

jöille Etelä-Suomessa ja Pohjanmaalla. Muissa osissa maatahan niilläkään, jotka viljaa viljelevät, ei riitä sitä myytäväksi.

Niistä tullikoroituksista, joita hallitus on ehdottanut, on kaikkein huomattavimpia vehnäjauhojen ja vehnäryynien tullien koroitukset. Hallituksen ehdotuksen mukaan, jonka valtiovarainvaliokunta ja suuri valiokuntakin ovat hyväksyneet, kohoaisi vehnän tulli 1:50:stä 2:10:een ja vehnäryynien tulli 1:25:stä samoin 2:10:een. Tämä tullinkoroitus merkitsisi rahassa arviolaskelmien mukaan noin 64 milj. markan lisäverotusta. Me olemme tottuneet aina pitämään vehnä- ja vehnäjauhotullia finanssitullina, ja finanssitullina sitä täytyy edelleenkin pitää, vaikka tällä kertaa lieneekin tarkoituksena vehnäjauhojen tullinkoroituksen avulla tähän maahan aikaansaada uutta teollisuutta, n. s. vehnämyllyteollisuutta. Onhan nimittäin vehnäntulli pysytetty ennallaan, joten vehnän, vehnäjauhojen ja -ryynien tullin ero tulisi olemaan 1:10 kilolta. Tämä luonnollisesti yllyttää yrittelijöitä, jotka ovat tätä kysymystä pohtineet ja suunnitelleet, toimenpiteisiin vehnämyllyjen perustamiseksi maahan. Vehnämyllyjen perustamista maahamme puolustetaan sillä, että meillä Lounais-Suomessa ja Etelä-Suomessa osittain viljellään vehnää ja että meillä nykyjään ei ole sellaisia myllyjä, joissa tämä vehnä voitaisiin paremmaksi jalostaa. Kotimaista vehnää lienee jauhettu pääasiassa kuorineen graham-jauhoiksi ja vain pienessä määrässä kuorittuna, mutta sen laatu ei ole ollut sellaista, että sillä kaupassa olisi ollut minkäänlaisia edellytyksiä kilpailla ulkomaalaisten laatujen kanssa. Kotimaisen vehnäviljelyksen kannalta ei ole kumminkaan asiallista syytä ruveta tukemaan vehnämyllyteollisuutta, sillä vehnän viljelys on mahdollinen ainoastaan pienessä osassa maata. Sen sijaan suurin osa maanviljelijöistä tulisi kärsimään tällaisesta korkean tullisuojan varaan perustetusta teollisuudesta. He joutuisivat maksamaan vuosittain noin 66 milj. markkaa jauhatuspalkkiona vehnämyllyille. On siis vain ainoastaan hyvin pienen prosentin maanviljelijöistä etujen mukaista saada tähän maahan perustetuksi vehnämyllyjä. Muista edellytyksistä tällaiselle teollisuudelle, täytyy sanoa, että ne ovat verrattain heikot. On selvää, että mikä teollisuus tahansa kykenee korkean tullin turvissa menestymään, mutta toinen kysymys on, onko oikein siirtää miltei koko kansan, kaikkien veronmaksajain, rasitukseksi tällaisen teollisuuden voimaantuleminen ja eläminen, jota ehdotetun vehnäjauhojen tullin koroittaminen hyvin huomattavassa määrässä merkitsee. Meillä kulutetaan pääasiassa ainoastaan korkeampilaatuisia ulkolaisia vehnäjauhoja. Ja vaikka meillä olisi vehnämyllyjäkin, eivät nämä semmoisenaan voisi käyttää kotimaista vehnää. Jotkut asiantuntijat ovat sanoneet, että kenties mahdollisesti voisi kotimaista vehnää sekoittaa ulkomaalaisen vehnän kanssa ja saada siten sellainen laatu, jolla olisi jonkunlaisia mahdollisuuksia markkinoilla. Pääasiassa olisikin vehnämyllyjen jauhettava ulkomailta tuotua vehnää ja silloin ei näytä olevan minkäänlaisia asiallisia syitä koettaa keinotekoisesti saada aikaan maahamme tämänlaista teollisuutta. Jos ajatellaan nimittäin kaikki maassamme kulutettava vehnä kotimaassa jauhettavaksi, ovat asiantuntijat sitä mieltä, että sitä varten tarvittaisiin kolme myllyä, joittenka perustamiskustannukset tekevät n. 120 milj. mk. Tämän lisäksi tarvitsisivat nämä myllyt useisiin kymmeniin miljooniin markkoihin nousevat käyttöpääomat. Onko nyt minkäänlaista syytä ryhtyä tämänlaista teollisuutta tullien avulla kehittämään, kun sillä ei ole minkäänlaista muuta menestymisen edellytystä kuin korkea tullisuoja? Vehnämyllyteollisuus on sitä paitsi tällä kertaa kaikkialla maailmassa kannattamatonta ja ylituotantoa tämän teollisuuden alalla on n. 30 à 40 %.

Tällaisen teollisuuden aikaansaamiseen ei ole mitään aihetta ja kun siitä olisi vain seurauksena useitten kymmenien miljoonien markkojen lisäveron asettaminen kuluttajien kannettavaksi, niin olisi vehnäjauhotullit alennettava entiselleen meidän ehdotuksemme mukaiseksi.

Myöskin sellaisen välttämättömän kulutustavaran tullia, kuin kahvitullia, joka tähän saakka on ollut 8 mk. kilolta, on hallitus ehdottanut korotettavaksi 8 markasta 10 markkaan. Valtiovarainvaliokunta ei ole tyytynyt edes tähän koroitukseen, vaan on vielä lisännyt kahville tullia 2 mk. siis 12 mk:n, joten korotukset tulisivat tekemään yhteensä 4 mk. kilolle ja tullin lisäys ensi vuoden aikana n. 68 milj. mk. Me

olemme aikaisemmin vaatineet kahvitullia alennettavaksi aina 6 markkaan asti, siitä syystä, että Ruotsin kahvitulli on suunnilleen 6 markan suuruinen, ja jos tulli olisi meillä samana, niin ei voisi tapahtua minkäänlaista kahvin salakuljetusta, jota aikaisemmin on tapahtunut meidän ja Ruotsin kahvitullien suuren eron takia. Nyt me joudumme taasen samaan tilanteeseen. Kun meillä kahvitulli tulee miltei puolta kalliimmaksi kuin Ruotsissa, niin salakuljetusta arvattavasti uudestaan tällä alalla tulee ilmenemään. Tämä on myöskin suoranainen finanssitulli, joka vaikuttaa kuluttajaväestöön raskaasti, joten näin tavattoman korkea tullikoroitus ei tässäkään ole paikallaan.

Sama koskee myöskin sokeritullia, joka tänä vuonna on ollut 2:75 kilolta. Hallitus ehdotti tätä tullia koroitettavaksi 2:75:stä 3:90:een. Valtiovarainvaliokunta lisäsi tullia 10 pennillä ja suuri valiokunta tahtoi myöskin lyödä puumerkkinsä tulli-tariffiin ja katsoi sopivammaksi tehdä sen koroittaen sokeritullia 30 pennillä kiloa kohden, joten raakasokerin tulli tulisi olemaan suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan 3:80 kilolta ja puhdistetun sokerin tulli 4:30 kilolta. Tässä on nyt myöskin kysymyksessä yleinen kulutustavara ja sitäpaitsi vielä välttämätön ravintoaine, jota kaikki kuluttajapiirit käyttävät samalla tavalla, ja jonka tullin näin huima koroittaminen merkitsee elintason huomattavaa nousua. Sokeritullin aiheuttama lisäys valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaan oli laskettu 74 $^1/_2$ miljoonaan markkaan. Kun nyt suuri valiokunta koroitti tullia 30 pennillä, merkitsee tämä lisäys 27 milj. markkaa rahassa, joten ensi vuonna aijotaan sokeritullilla ottaa lisäystä 101,500,000 markkaa. Tähän tulliin nähden olemme myöskin tällä kertaa olleet sillä kannalla, että koroitukseen ei ole ollut minkäänlaista asiallista syytä ja että tullin lisäyksestä olisi luovuttava.

Sitten on täällä vielä ehdotettuna nimikkeessä 811 bentsiinin tullia koroitettavaksi niin, että tämä koroitus lisäisi bentsiinin käyttäjien veroa 14 miljoonalla markalla ensi vuoden aikana. Emme voi tällaistakaan lisäystä hyväksyä siitä syystä, että autoja, jotka pääasiassa bentsiiniä käyttävät, on pidettävä välttämättöminä kuljetusneuvoina, joiden merkitys ennen kaikkea on arvaamattoman suuri harvaanasutuilla seuduilla. Siellä ne ovat lyhentäneet välimatkoja, tehneet liikkumisen paikasta toiseen nopeaksi ja halvaksi ja ennenkaikkea vaikuttaneet elintarpeiden ja kulutustavaroiden hintoihin alentavasti. Esimerkkinä mainitsen, että aikaisemman hevosrahdin aikana maksettiin ruisjauhon ja suolan rahtia Oulusta Kuusamoon 3 markkaan kilolta. Autot kuljettavat saman tavaran 50 pennillä kilo, joten tämä esimerkki jo osoittaa, kuinka tavattoman suuri merkitys autoilla on ollut elantokustannuksien alenemiseen niissä seuduissa, joissa ei ole ollut aikaisemmin minkäänlaisia kulkuvälineitä.

Nämä valtiovarainvaliokunnan ja suuren valiokunnan ehdottamat tullikoroitukset tekevät kaikkiaan 320,000,000 markkaa, edellyttäen nimittäin, että kansa jaksaa nämä tullikoroitukset maksaa, että se jaksaa kuluttaa yhtä paljon kuin se on tähän saakka kuluttanut. Minä suuresti epäilen, onko minkäänlaisia mahdollisuuksia nykyjään siihen, että kansan suuri enemmistö, työväenluokka, kykenee kuluttamaan niin paljon, että suunnitellut tullitulot voisivat tulla sisään. Kuluvan vuoden arvion mukaan teki tullitulojen ja valmisteverojen yhteinen tuotto asukasta kohden 407 markkaa. Nyt ensi vuodelle suunnitellun tulli-tariffin ja ehdotettujen valmisteverojen mukaan tulisivat kulutusverot ensi vuonna tekemään asukasta kohden 485 markkaa. Tämän mukaan seitsemänhenkisen perheen välilliset verot olisivat 3,395 markkaa. Talouspulan vaikutukset ovat ennen kaikkea juuri työväenluokalle olleet raskaat. Työväki on sittenkin joutunut niistä kaikkein enimmän kärsimään. Pitkin linjaa on palkkoja alennettu, useat teollisuuslaitokset työskentelevät ainoastaan 4—5 päiväisiä työviikkoja ja toisissa työväki työskentelee vuoroviikoittain. Samaan aikaan on maassa työttömyyttä enemmän kuin koskaan ennen. Viralliset tilastotkin jo osoittavat työttömien lukumäärän nousevan paljon yli 10,000 hengen. Ja tilastoja voidaan koota vain sellaisilla paikkakunnilla, missä on työnvälitystoimistoja. Todellisuudessa on asia niin, että työttömiä, jotka eivät ole näissä tilastoissa, on paljon enemmän. Osa työläisiä työskentelee kuntien ja valtion varatöissä, joissa palkat ovat niin pienet, että ne riittävät

niukuin naukuin aivan välttämättömimpään, leipään. Ja näissäkin töissä työskennellään monin paikoin vuoroviikoin. Työväki on siis menettänyt suurimmalta osaltaan kulutuskykynsä. Eilen illalla kävi täällä Raja-Karjalan kunnista eduskuntaryhmien puheilla suuri lähetystö valittamassa sitä huutavaa hätää, mikä niillä seuduin vallitsee. Lähetystön jäsenet selvittivät, että siellä vasaramarkkinat paukkuvat ja että sadat ja tuhannet pikkueläjät ovat vaarassa joutua pois konnuiltaan ja kodeistaan maantielle lisäämään työttömien suurta armeijaa.

Ei tilanne muualla maassa ole sen parempi kuin se on Raja-Karjalassa. Samanlaista on miltei kaikkialla. Ja silloinkuin tilanne on tällainen, silloin ei suinkaan sitä paranneta koroittamalla kulutusveroja jotka korottavat samalla myöskin tuotantokustannuksia tehden vientiteollisuutemme ulkomailla kilpailukyvyttömäksi. Minä en näe mitään muuta mahdollisuutta asioiden parantamiseen ja selvittämiseen kuin että tullitariffi hyväksytään sen suunnitelman mukaisesti, mikä sisältyy valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyyn sosialidemokraattien vastalauseeseen.

Ed. Welling: Meillä on viime vuosien aikana hyvin paljon puhuttu liian suurista veroista, joita kansan täytyy maksaa. Ja etenkin porvarillisessa sanomalehdistössä on tästä pidetty hyvinkin suurta ääntä kuluneenkin kesän aikana. Tietysti on myöskin työväen sanomalehdistö kiinnittänyt siihen seikkaan huomiota. Meidän mielestämme kansan veronmaksu on järjestetty epäoikeutetusti toisella tavalla kuin porvarillisen sanomalehdistön ja yleensä porvarillisen yleisen mielipiteen mielestä. Porvarillinen mielipide pyrkii alentamaan tulo- ja omaisuusveroa, vaikka tämä veromuoto meidän maassamme on sittenkin suhteellisesti pieni verrattuna siihen verorasitukseen, mitä kansalta kootaan tullirasituksina. Ja nykyinen hallitus on huomattavan raskaasti koettanut verottaa vähävaraisinta kansanluokkaa asettamalla sille uusia verorasituksia. Päinvastoin se halusi kyllä pienentää varakkaiden kansanluokkain veronmaksua sillä, että on koetettu tehdä lievennyksiä tulo- ja omaisuusverolakiin.

Tullirasitus on sittenkin sellainen veromuoto, joka kaikkein raskaimmin rasittaa meitä vähävaraisia kansalaisia. Meillä se on ollut ennestäänkin raskas ja nyt, kun maassa on yleinen työttömyys, silloin lisätään vielä kaikkein tärkeimpien kulutusaineiden veroa, kuten rukiin, vehnän, sokerin ja kahvin y. m. välttämättömien elintarpeiden, joiden käyttämisestä kukaan ihminen ei voi vapautua meidän maassamme. On ollut aika, jolloin yleinen mielipide meidän maassamme oli ainakin elintarveveroja vastaan. Maalaisliittokin on aikoinaan ollut sillä kannalla, että viljaverot ja elintarveverot eivät ole meillä suositeltavia. Mutta sen jälkeen kun Keski-Suomen ja eräiden varakkaampien seutujen kokoomuspuolueen rusthollarit ovat siirtyneet maalaisliittoon, jotka huomattavasti myyvät meidän maassamme viljaa, nämä ovat saaneet maalaisliiton kääntymään entisestä kannastaan ja maalaisliitto puolueena onkin jo pitkät ajat suositellut kansalle tätä verotustapaa, joka ensi kädessä rasittaa juuri vähävaraisinta kansaa, työläisiä ja pikkumaanviljelijöitä.

Ed. Hannula, maalaisliittolainen, puhui äsken tältä paikalta Pohjanmaan puolesta viljatulleja vastaan. Ja viime syksynä myöskin maalaisliittolainen edustaja, eräs pastori, puhui voimakkaasti viljatulleja vastaan. (Keskustasta: Mikä pastori se oli?) Ed. Janhonen. Mutta lopuksi sanoi sittenkin: „Minä äänestän näiden viljatullien puolesta.'' (Keskustasta: Ja sanoo nytkin!) Ja sitten keksitään joku uusi menettelytapa, että ehdotetaan hyväksyttäväksi ponsia eduskunnassa, joilla pyydetään tulliperuutusta pohjanmaalaisille. (Keskustasta: Ei ehdoteta!) On ehdotettu jo valtiovarainvaliokunnassa maalaisliiton taholta eduskunnan hyväksyttäväksi pontta, että pyydettäisiin hallitusta antamaan esitys tulliperuutuksesta Pohjois-Suomelle. (Keskustasta: Se on oikea ponsi. Hyvä ponsi!) Minä en ollenkaan kadehtisi sitä, että pohjanmaalaiset työläiset ja pikkuviljelijät saisivat rukiin ja vehnän ja muut välttämättömät elintarpeet tullivapaasti, ja minä mielelläni näkisin, että koko maalaisliitto tulisi sille kannalle, että kaikki tämän maan vähävaraiset pikkuviljelijät ja palkkatyöläiset saisivat ostaa nämä tärkeimmät kulutustarvikkeet tullivapaasti. Meidän maassamme on muitakin alueita kuin Pohjanmaa, joissa ei riittävästi voida kasvattaa leipäviljaa, puhumattakaan vehnästä ja

monista muista sellaisista viljelyskasveista. Meidän Itä-Suomemme on kokonaisuudessaan siinä asemassa, että se on hyvin pieni määrä, mitä sieltä koskaan voidaan myydä. Mutta suurin osa Itä-Suomesta ja Laatokan Karjalasta on siinä asemassa, että niiden seutujen pienviljelijä ei koskaan saa riittämään asti omasta maasta viljaa. Mainittakoon esimerkkinä muutamia kuntia. Sellaiset kunnat, kuten Suojärvi, Soanlahti, Suistamo, jotka ovat pohjoisessa päässä esim. minun vaalipiiriäni, Karjalan kannas kokonaisuudessaan, eivät koskaan esiinny viljaa myyvinä kuntina. (Keskustasta: Eli Kirvu!) Kirvu ei myöskään koskaan myy viljaa, vaan ostaa satoja tuhansia kiloja joka vuosi. (Ministeri Koivisto: Kun koettaisivat viljellä sitä!) Niissä peltoalat, ministeri Koivisto, ovat niin pienet, ettei riitä 2—3 hehtaarin viljellyistä peltoaloista suurelle viljanviljelykselle, niinkuin ehkä riittää ministeri Koiviston pelloilla. Näiden seutujen pikku maanviljelijät saavat maksaa yksin viljaveroina useita satoja markkoja vuosittain. Niiden seutujen työväestölle ja koko Suomen työväestölle niin Etelä-Suomessa kuin Pohjanmaalla tällaisena pula-aikana, kuten nytkin, kaikki tällaiset tullien koroitukset ovat mitä raskaimpaa veronlisäystä. Ne, jotka puhuvat Pohjanmaalle tulliverotuksien puolesta, ne haluavat antaa sen Pohjanmaan varakkaimmille eikä ainoastaan köyhimmille, (Ed. Lahdensuo: Ei Lapissa ole varakkaita!) joten se menettelytapa ei ole missään tapauksessa oikea. Mutta Suomen pikkuviljelijä näkee mielellään päästävän sellaiseen tulokseen, että ruis, vehnä ja eräät ryynilajit saataisiin meillä tullivapaiksi. Se olisi todellakin pienviljelijän hyöty etenkin Karjalassa ja muillakin pienviljelijäalueilla. Täällä kävi eilen eduskuntaryhmien puheilla lähetystö, joka hyvinkin vakavana selosti sitä pulakautta, mikä vallitsee etenkin Itä-Suomessa tällä kertaa. Ja se esitti keinoina hyvin vaatimattomasti, että kerman korvikkeet olisivat saatavat järjestetyiksi niin, että ne eivät olisi kilpailemassa maataloustuotteiden kanssa. Asia sellaisenaan on kyllä minun mielestäni kysymys, johon voi kiinnittää vakavaa huomiota. Mutta kaikessa tapauksessa tämä järjestely tällaisella toisarvoisella tavalla on yksi niitä pienimpiä, kun juuri samaan aikaan tälle Karjalan talonpoikaisväestölle lisätään veroa. Vehnän tulli tulee olemaan 2 markkaa 10 penniä, sokerin 4 markkaa 30 penniä ja monille muille tavaroille huomattavat lisäverotukset, joista joutuu 5—6 henkinen perhe maksamaan vuosittain tuhansia markkoja valtiolle veroa.

Siis meidän työläisten ja pienviljelijäin eli yleensä meidän sosialidemokraattien mielestä olisi saatava tällaisena pulakautena nämä tullien koroitukset ainakin tällä kertaa estetyiksi. Se olisi välttämätöntä tämän kansan pohjakerroksille, jotka elävät mitä suurimmassa taloudellisessa hädässä ja kurjuudessa.

Ed. Vehkaoja: Täällä on useiden edellisten puhujain taholta vastustettu etupäässä viljanviljelystullia. Niin on tapahtunut joka kerta, kun eduskunta on tulliasioita käsitellyt. Täällä on vasemmiston taholta valitettu sitä suurta työttömyyttä, mikä tällä kertaa maassamme vallitsee, ja niinhän asia on, että työttömyyttä ja ahdasta aikaa eletään meidän maassamme. Mutta millä tavalla tästä työttömyydestä päästäisiin, siinä me olemme aivan eri kannalla vasemmistoedustajien kanssa. Minun käsitykseni on se, että maaseudun työttömyys poistuu vain sillä, että siellä saadaan riittävä tuki viljanviljelykselle. Mehän tiedämme, että meidän maassamme noin $^2/_3$ väestöstä elää maanviljelyksestä. On siis luonnollista, että silloin kun tällä tavalla on asianlaita, meidän täytyy kohdistaa huomio sen pääväestön elinkeinon kohottamiseen. Vasemmiston taholta on täällä väitetty sitä, että työläiset yleensä ovat viljatulleja vastaan. Niin ei kuitenkaan ole asianlaita. Minä tunnen paljon sellaisia työmiehiä, jotka ovat itse omasta kokemuksestaan lausuneet sen käsityksen, että silloin kun maanviljelijä on voinut hyvin, silloin myöskin työmies on voinut hyvin. Nyt me jokainen tiedämme, että tällä kertaa, kun meille maanviljelijöille ahdas aika koittaa, tällä kertaa myöskin työmies on kaikkein lujimmalla, kuin mitä se on koskaan ollut. Maanviljelijät ovat olosuhteiden pakosta, koska viljatullisuojaa ei ole ollut riittävästi, järjestäneet olonsa sillä tavalla, että viljanviljelys meidän maassamme on jäänyt jokseenkin vähäiseksi. Tästä aiheutuu, että työmiehet maaseudulla ovat jääneet työttömiksi. Minä olisin toivonut, että hallitus olisi vielä enempi, kuin mitä tässä esityk-

sessä ehdotetaan, asettanut tullisuojaa. Minä olisin toivonut, että hallitus olisi samalla tavalla kuin edellinenkin hallitus asettanut tähden näiden viljatullien kohdalle. Tällä tavalla olisi voitu estää paremmin kuin tällä nykyisellä tullilla ulkomaiden alhainen hintamyynti. Täytyyhän minun mielestäni sosialidemokraattienkin myöntää se (Ed. Paasivuori: Ei ne ole niin typeriä!), että silloin kun ruista myydään meidän maamme satamissa 75 penniin kilo, silloin ei kannata enää meidän maassamme tämän viljalajin viljeleminen. Aivan viime aikoinahan on levinnyt tieto, että Venäjältä on ulkomaille myyty 36 pennin hintaan ruiskilo. Jos tällä tavalla me joudumme kilpailemaan ulkomaisten rukiinviljelijäin kanssa, on selvää, että talouspula meillä tulee entistä enempi ja vaikeampana edelleenkin säilymään. Sentähden minä toivonkin, että viljatullikysymys tässä eduskunnassa tulisi hyväksytyksi ainakin siinä mittakaavassa, minkä hallitus on esittänyt.

Tässä tullitariffiesityksessä on vielä monta muutakin sellaista, millä voitaisiin todella työttömyyttä poistaa maastamme. Siellä on eräs kohta, jota me suuressa valiokunnassa ehdotimme koroitettavaksi, nimittäin kivihiilitulli. Minä olisin uskonut, että vasemmisto ja oikeisto olisivat tässä kysymyksessä käyneet meidän ehdotuksiamme puolustamaan. Sillä jos me kihiviilelle saisimme koroitetuksi sen tullimäärän, mikä suuressa valiokunnassa puolestamme ehdotettiin, niin se tietäisi sitä, että meidän maassamme kivihiilen käyttö supistuisi jokseenkin vähiin, ja te jokainen ymmärrätte, että jos kivihiilen asemasta ruvettaisiin meidän maassamme käyttämään puuta polttoaineena, se synnyttäisi elämää ja työtä monelle sadalle ja tuhannelle työmiehelle ja tällä tavalla säilyisi tietysti rahat omassa maassa ja ne lisäisivät hyvinvointia sekä työmiehille, että koko kansalle.

Minä en tahdo pitemmälti tämän tullitariffin yleiskeskustelussa käyttää eduskunnan aikaa. Minä toivon vaan, että kun maalaisliiton eduskuntaryhmän taholta tullaan ehdottamaan myöskin tätä kivihiilen tullin koroittamista, että sekä vasemmisto että oikeisto tähän yhtyisivät ja tätä tietä voitaisiin työttömyyttä ja nykyistä pulakautta huomattavasti poistaa maastamme.

Ed. Janhonen: Nykyisen yleismaailmallisen talouspulan vallitessa on esiintynyt sangen vastakkaisia käsityksiä siitä, mitä mahdollisuuksia hallituksilla on vaikuttaa pulatilanteen selvittämiseksi. Millaiset nämä käsitykset sitten lienevätkin, yksi asia mielestäni kuitenkin on varmaa, että valtiovalta hyvin harkituilla toimenpiteillä voi tuntuvasti taloudellista pulaa lieventää. Mutta niitä vaikeuksia ja mahdollisia haittoja, mitä tälle tielle lähdettäessä on, ei ole syytä kieltää. Monet suuret kauppa- ja teollisuusmaat ovat ryhtyneet perin radikaalisiin toimenpiteisiin oman maan tuotantonsa tukemiseksi, ei ainoastaan vanhoilla tullimuureilla sitä suojellen, vaan vieläpä ryhtyen valtion avustuksella harjoittamaan polkuhintaan myyntiä ylituotantonsa sijoittamiseksi muihin maihin. Silloin on luonnollista, ettei esim. meidän maamme voi jättää tuotannollista toimintaansa sellaista tukea vaille, mikä nykyoloissa näyttää tarpeelliselta ja mahdolliselta. Sehän tietäisi muuten niin suurta työttömyyden lisääntymistä, että maatamme uhkaisi pian taloudellinen ja sosialinen vararikko. — Asiantuntijat väittävät, että alkusyynä nykyiselle maailman taloudelliselle kriisille on maatalouspula, tämän alan liikatuotannon ja siitä johtuvan maataloustuotteiden suuren hinnan laskun muodossa. Sen kautta ovat maataloustuottajain tulot ja ostokyky samassa suhteessa myöskin vähentyneet. Ja kun ottaa taas huomioon tämän suuren tuottajaryhmän lukumäärän, vaikuttaa heidän ostokykynsä vähentyminen myöskin ratkaisevasti muihin tuotannon haaroihin. Että pulan kulku meilläkin on tällainen, on helposti havaittavissa. Maataloustuotteiden hinnat ovat meillä laskeneet n. 20—30 %, tuotantokustannusten pysyessä suunnilleen ennallaan. Maanviljelijäin metsätulot ovat myöskin suuresti pienentyneet, melkeinpä tyrehtyneet. Ei siis ole ihme, jos ostokyky on myöskin käynyt mahdollisimman pieneksi. Talouspulan lievittämiseksi on siis tärkeätä, että maatalousväestön tulot ja siis myös ostokyky saadaan lisääntymään.

Yhtenä tällaisena toimenpiteenä on hallitus esittänyt m. m. viljatullien koroituksen, ja myöntää täytyy, että tämän toimenpiteen avulla voidaankin estää ulkomaalaisen polkumyynnin aiheuttamaa viljan hintojen painumista kannattamattoman alhaiselle tasolle. Paljon vaikeampi on jo esim.

maitotaloustuotteiden hintain järjestely, koska niiden tuotanto maassa on niin suuri ja hinnat ovat riippuvaiset maailmanmarkkinahinnoista. Ja samaa on myös sanottava eräistä muistakin maataloustuotteista.

Mitä varsinaisesti viljatulleihin tulee, niin on tilanne viljamarkkinoilla sellainen, ettei ilman erikoisia toimenpiteitä näytä siitä selviydyttyvän. Tätähän paraiten osoittaa sekin, että herra rahaministerin on, tosiasiat silmäin edessä, täytynyt jättää syrjään puolueensa vanha viljatulliohjelma. Samoin on sosialidemokraattienkin täytynyt tehdä, koskapa he vastalauseessaan ehdottavat pienempää tullisuojaa maamme rukiintuotannolle, vaikka ed. Welling ei tuntunut sitä muistavan täällä. Kaikkialla siis tunnetaan aseman vakavuus.

Mutta vaikka myönnänkin, että Suomen talonpoika tarvitsee myöskin valtiovallan erikoista huolenpitoa ja suojelusta erityisesti tänä aikana, niin toisaalta on muistettava, ettei sitä saa tehdä niiden seutujen kustannuksella, joissa viljanviljelyksen edellytykset puuttuvat tai muuten viljelys on hyvin vähäistä. (Vasemmalta: Työmiesten kustannuksella.) — Ei se tiedä sitäkään. — Meidän on muistettava, että valtakunnan maantieteellinen asema etelästä pohjoiseen on niin pitkä, että maasto ja ilmasto y. m. seikat tekevät rukiinviljelyksen kannattamattomaksi, vieläpä mahdottomaksikin kauimpana pohjoisessa. Siellä siis luonto panee suorastaan esteitä viljanviljelykselle ja väestön näin ollen täytyy ostaa syömäviljansa joko kokonaan tai osittain. Siellä siis viljatulli ei ole enää mikään suojelustulli, vaan muuttuu puhtaasti finanssitulliksi maamiehellekin. Kun Pohjois-Suomessa on nyt ollut peräkkäin useampia huonoja vuosia ja kun saha- ja puuteollisuus on aivan lamassa, joten ansiotöitä ei liioin ole saatavissa, niin jokainen käsittää, mitä merkitsee ruistullin koroitus niin suuressa määrin kuin hallitus ehdottaa sikäläiselle väestölle. Kun elämän vaatimukset muutenkin ovat aivan minimaaliset, ei silloin voida ajatella, että sikäläistä väestöä vielä rangaistaan maksattamalla entistä korkeampaa tullia leivästä.

Kun arvostellaan tullin vaikutusta erikoisesti Pohjois-Suomessa, niin on muistettava, että asutus ja viljelys siellä on vielä verrattain nuorta. Niissäkin seuduissa, joissa viljanviljelykselleken on jossakin määrin edellytyksiä, on pellon pinta-ala kovin pieni. Esimerkin vuoksi mainittakoon tässä suhteessa eräitä lukuja. Pellon pinta-ala 100 henkeä kohti tekee Rajaseutuyhdistyksen laatimien tilastojen mukaan esim. Kuolajärvellä ainoastaan 10.5 ha, Kolarissa 10.4 ha, Kuusamossa 14.5 ha, Suomussalmella 18.2 ha, Hyrynsalmella 9.6 ha, Kajaanin kihlakunnassa oli vuonna 1925 henkeä kohti peltoa ainoastaan 29 aaria, kun kuitenkin koko maan pinta-ala Lappi ja Perä-Pohjola huomioon otettuna teki asukasta kohden noin 60 aaria.

Kun näitä lukuja tarkastellaan maanviljelysseutujen pellon pinta-aloihin verraten, niin ero on aika suuri. Esim. Mellilässä tekee pellon pinta-ala 100 henkeä kohti 213 hehtaaria, Ylihärmässä 203 hehtaaria, Somerolla 208 hehtaaria, Isossakyrössä 181 hehtaaria ja Siuntiossa 184 hehtaaria. Nämä luvut siis selvästi osoittavat, että pellon pinta-ala mainitsemissani seuduissa tekee ainoastaan noin $^1/_{10}$ siitä, mitä se on maamme parhailla viljelysseuduilla.

Vielä on otettava huomioon, että sikäläiset talot ja torpat ovat tavallisesti suuriväkisiä, Perheessä saattaa olla 20 jopa yli 20:kin henkeä, ja pellon pinta-ala ainoastaan noin 3—5 hehtaaria korkeintaan. Hyvin ymmärrämme, että talon täytyy leipäviljaa silloin ostaa paljon. Ja leipähän kuitenkin on pääasiallisin ravinto asukkaille.

Tällaista taustaa vastaan arvostellessa asiaa tuntuu mahdottomalta olla vaikuttamassa niin suuren koroituksen myöntämistä viljatulleissa, kuin mitä hallituksen esitys ja valtiovarainvaliokunnan ehdotus tietää. Hyvin ymmärrän, että maatalous tarvitsee kipeästi tukea, mutta se on järjestettävä niin, että niissä seuduissa, joissa viljan viljelys on vähäistä tai tuottamatonta, annetaan vastaavaa tullihyvitystä. Sentähden toivonkin samoin kuin eräät edelliset puhujatkin sitä, että hallitus valmistuttaisi ja eduskunnalle antaisi esityksen tullihyvityksen myöntämiseksi niille seuduille, missä viljanviljelys ei luonnista tai pellon pinta-ala on vielä kovin pieni. Kun edellinen hallitus antoi jo komitean tutkittavaksi tämän asian ja komitea jo on siitä laatinut mietintönsä, niin olisi mielestäni siinä jo pohjaa esityksen luomiseksi.

Ed. Lampinen: Herra puhemies! Kun täällä näistä tulleista tahdotaan ajatuksia

lausua, niin tässä olisi myöskin kai selostettava muitakin muotoja, ei yksinomaan viljatullimuotoa. Minä kuitenkin tahdon tästä viljatullista lausua oman ajatukseni.

Jos täällä vasemmisto uskoo, että maanviljelijä voi viljaa kasvattaa sillä hinnalla, millä he soisivat sitä saavansa, 1 markka 50 pennillä, niin minä olisin toivonut, että ed. Paasonen samoin kuin ed. Welling olisivat koettaneet tehdä laskelmia vähän perusteellisemmin ja niitten mukaan johtua edes jonkunlaisiin tuloksiin, että kuulijakunta voisi itselleen selventää asiaa, onko asia sittenkään vain näin yksinkertainen kuin mitä he luulevat. Minusta, jos me tahdomme tätä maata vielä viljellä, jos me tahdomme, että täällä eivät aurat ruostu, niin meidän täytyy myöskin ymmärtää, että sillä kansanaineksella, jonka todellakin täytyy tällaista pakkovelvollisuuttaan täällä suorittaa, olkoon myöskin kohtuullisia oikeuksia ammattiaan suojella. Muistuukin tässä ihan mieleeni erään järkevän maanviljelijän sana, mitä hän sanoi, että maanviljelijöinä eivät ole muut kuin ne, jotka luulevat tämän maailman häviävän tai jotka ovat idiootteja. Ja tämä onkin selventävä ajatus.

Kun täällä tahdottiin tuoda esiin sellaisia mietteitä, että maanviljelijät, jotka pikkusenkin isompia alueita omaavat, tahtovat tällä tavoin oman ammattinsa loistokuntoon saamisen tähden nostaa viljan hintoja siihen, missä ne tällä kertaa ovat, niin jos me katselemme ajan kulkua näiden kolmen viimeisen vuoden aikana, jolloin palkkataso maataloudessa ei ollenkaan laske, mikä on ollutkin aina alhainen, tahdon sen tunnustaa, samalla kertaa ovat tuotteet laskeneet runsaasti 40 %, joka tahtoo sanoa, että rukiin hinta on 3 markasta 25 pennistä mennyt 1 markkaan 60 penniin ja 1 markkaan 70 penniin, maidon hinta, jonka tiedämme itse kukin jokainen, täällä Helsingissä ja monissa muissa kulutuskeskuksissa 2 markasta 1 markkaa 30 penniin ulosmyyntihinta. Samoin ei meidän myöskään tarvitse ollenkaan sanoa, että sokeri olisi luonnottomassa hinnassa tällä kertaa, sillä me saamme ostaa sokeria tällä kertaa 20 % halvemmalla kuin edellisenä ja sen edellisenä vuonna saimme ostaa. Täällä kävi esim. sokeritehtaitten työväkeä ja samoin niitä, jotka suorittavat työtä niitten viljelijöitten luona, jotka sokerijuurikasta ovat viljelleet, ja he kai kertoivat vasemmistollekin, minkälainen tilanne on, jos ei edes jonkunlaista suojaa pidetä myöskin tälle viljelykselle. Hehän selostivat, kuinka ennenkuin sokerijuurikasviljelys Lounais-Suomessa alettiin, lapset olivat kengättömiä, vaatteettomia, kun kansakoulu syksyllä alkoi. Tällä kertaa he kesäisellä työllään ovat itsensä voineet sen verran rahoittaa, että he ovat omien töittensä tuloksilla tällaiset välttämättömät puutteet poistaneet. Ja jos me laskemme, kuinka paljon tuo summa tekee maalaisperhettä kohti, missä tällä lailla vaatimattomasti eletään, niin tiedämme, että palasokerin hinta on noin 2 penniä palalta. Jos niitä sitten 5 tai 4 palaa päivässä käytetään, mikä on tavallista maaseudulla, niin ei tuo niin kovin suuri rasitus ole sikseen kuin mikä välillinen hyöty ensiksikin tullien tulosta tälle maalle on ja samalla kertaa se työmuoto, mitä voidaan myöskin monille tuhansille, voin sanoa, tällä lisätä. Meidän kotoinen sokerintuotantomme on ainoastaan 3 milj. kiloa, jota vastoin ulkoa tuotu sokerin määrä on siinä lähes 100 milj. kiloa, 70—80 milj. kilon vaiheilla, paitsi eräänä vuonna tuotiin kovin paljon, kun tullin nousu oli olemassa, niinkuin tänä syksynäkin tapahtui, että siinä valtiota pettivät ne, jotka tahtoivat etuilla valtion kustannuksella. Tämä ei minua ihmetytä, että tällaista puhutaan, mutta se minua ihmetyttää, ettei asioita tuoda oikeassa valossa esiin. Se lähetystö, joka eilen kävi täällä, josta ed. Paasonen puhui, se samalla kertaa kun kiinnitti huomiota karjantuotteiden vastikkeisiin, mitä täällä niin paljon käytetään, kun koetetaan todistaa, että kurnaalista ja kasvirasvasta tehty kerma on tavallisen kerman arvoista, siitä huomaamme, että tällainen tapa täytyy poistaa, mutta samalla panivat ne suurimman painon siihen, millä tavalla meidän polttoainekulutustarpeemme tällä kerralla tyydytetään. Ja kun nyt tässä asiassa olemme sen verran perillä, että koksin ja kivihiilen tuotanto maassamme on äärettömän suuri, ja että sitä myydään tällä kertaa vajaa 200 markkaa tonni, niin maalaisliittolaiset ehdottivat pientä tullia tälle tuotteelle, jotta me samalla kertaa voisimme saada ensin valtion metsistä liikapuut käytetyiksi polttoaineiksi, samoin yksityisten metsistä liikenevä puu, sekä laajoille kansankerroksille työtä, mitkä nyt pakkautuvat näistä liikekeskuksista, kun hyvät ajat ovat menneet ohitse, maaseudulle, saaden

ahdinkotilaan maataviljelevän väestön, niin ei ainoatakaan kättä eikä ainoatakan ääntä noussut ei enemmän oikealta kuin vasemmalta, me yksin saimme jäädä tämän asian taakse. Myös oli kysymys tiilien tullista, että se korotettaisiin, joka myös on tulli, mikä tavallaan työtä lisää, ja kun tietää, että Laatokan Venäjän puolella on huokeata tiiliä tehdä, missä savi ja hiekka on jo itsestään sekaisin niin että vaan tiiliä lyödään ja tullitta tuodaan Suomen puolelle, niin se on todella sellaista, mikä vähentää Suomen puolella työtä ja lisää sitä Venäjän puolella ja samalla tekee kriitilliseksi sen tilanteen, mikä tällä kertaa on maassa olemassa. Samoin ken tuntee Karjalan kannaksen talonpojan, sen täytyy toisella lailla siitä tietoja antaa. Olen minäkin kulkenut kymmenenä kesänä, samoillut ne seudut siellä, missä edustaja Welling tuskin on joutunut liikkumaan, ensi askeleitaan maataloudessa ottaneilla seuduilla, missä kansa vielä tuntuu kiinteältä, siellä on elämänhaluista ja tarmokasta väkeä ja ne tahtovat pyrkiä eteenpäin eikä niillä ollut senluontoisia ajatuksia, eileniltaisella lähetystöllä kään, että ne tahtovat ilmaista leipää, ne tahtovat vaan työtä, jonka turvassa voivat itselleen varata leipää. Mutta kun tuodaan esille, että sokerin tullia ei saa olla, eikä viljatullia eikä yhtään esitetä minkäänlaista muuta, minkä turvissa pienviljelijä voi talouttaan nostattaa, se vaan tässä oikeastaan harmiksi pistää. Kun minä suuressa valiokunnassa ehdotin, että puutarhatuotteiden tulleja nostettaisiin, mikä on luonnottoman alhainen, sillä niitä tuodaan vuosittain kaikkiaan 83 miljoonan markan edestä, niin ei ainoatakaan ääntä noussut puolelta eikä toiselta.

Minä tahdon vain mainita muutamia outoja tullisuuruuksia. Ajatellaan että esim. punajuuren ja porkkanan y. m. tulli on ainoastaan 15 penniä kilolta (Vasemmalta: Kyllä se riittää!). Se riittää sille, joka ostaa, mutta sille, joka viljelee ja tahtoo, että pienviljelijäväestö tässä maassa kerran tulee niille työaloille, mikä sille oikeastaan kuuluu, niin silloin se ei riitä. Meillä on perunatulli saatu sentään nousemaan, niin että se suojaa jonkun verran ulkoa tulevalta tuonnilta. Mutta kasvitarhatuotteille ei tahdota minkäänlaista suojatullia siinä muodossa esittää, että se vastaisi vähääkään työkustannusten todellista arvoa.

Näin ollen minä toivoisinkin, että ne nimikkeet, mitkä näillä kohdilla tällä kertaa ovat, että ne tulisivat todella huomioon otetuiksi silloin kuin lopullisesti tullisäännöstelystä puhutaan, ja niistä tahdotaan loppuvetoja tehdä. Onhan ihan varmaa, jos me omalta kohdaltamme vaan katsomme, mikä on meille itsellemme edullista, eikä mikä koko kansantaloudelle on edullista, niin silloin joudumme siihen yksipuolisuuteen, että tässä maassa ei ole muutaman vuoden kuluttua muuta kuin kivikasat, kaupungit, ja pedot ja umpeenkasvaneet viljelykset.

Ed. T o l o n e n: Keskustelu näyttää nyt jo olevan hiukan tuloksetonta, mutta tästä huolimatta haluan vielä asiaan kajota. Viljatullin koroituksessa en katso voivani olla mukana. Perusteluita siihen ei tarvitse minun esittää, koska tältä puolelta niitä on usein esitetty. Sokeritullia on koroitettu kaikissa käsittelyasteissa tänä syksynä. Ensin sen koroitti hallitus, siten sen edelleen ylitti valtiovarainvaliokunta, viimeksi suuri valiokunta, ja jos nyt ei ruveta laittamaan tälle kohoamiselle esteitä, niin kohta voi eduskunta vielä sen tehdä. Ja se on jo liikaa. Minun nähdäkseni ainakin tulevaisuudessa pitäisi toimia tässä suhteessa niin, että sokeria verotetaan sen hinnan mukaan; esim. harkkosokeri voidaan myydä halvemmalla, sen vuoksi että tuotantokustannukset ovat alhaisemmat erääseen toiseen lajiin verrattuna. Näin ollen pitäisi päästä siihen, että tämä aine vähemmän verotettaisiin, jotta köyhä kansa voisi sitä hiukan helpommin ostaa. Meidän on tulevaisuudessa päästävä siihen, että verotetaan ostohinnan mukaan. Jokainen tämän kamarin jäsen tietää, että tänä aikana eivät köyhimmät voi ostaa muuta kuin huonoa kahvia, hyvää kahvia ne eivät osta. Jos verotus on samanlainen, niin köyhä tulee aina enemmän verotetuksi. Tiedetään, että kahvin hinnalla on ero niin suuri, että toinen kilo voidaan myydä 20 markalla, toinen voidaan myydä 40—45 markalla. Silloin pitäisi myöskin se vero, minkä valtio tulliverotuksen muodossa asettaa, olla suhteellisesti pienempi sille kahville, joka halvemmalla laatuhuonoutensa takia voidaan myydä.

Ed. P e s o n e n: Täällä ed. Welling puhui maamme pienviljelijäin puolesta ja

siinä tarkoituksessa vastusti viljan ynnä muiden elintarpeiden tullien koroituksia. Ja samalla hän huomautti, että Karjalan pienviljelijäin lähetystö toivoo tukea maataloudelle. Minä lisäisin ed. Wellingin lausuntoon sen, että Karjalan lähetystö piti tarpeellisena viljatullia sentähden, että Karjalassakin viljanviljelys kannattaisi. Siis Karjalan lähetystö, jossa oli suurin osa pienviljelijöitä, oli eri mieltä viljatulliin nähden kuin ed. Welling.

Ed. Suurkonka: Nykyjään vallitseva ankara taloudellinen pulakausi painaa erikoisen raskaana syrjäseutujen väestöä. Siellähän eletään niinkuin sanotaan „Jumalan selän takana''. Yhteiskunnan auttava käsi hädänhetkellä ehtii sinne aina myöhemmin, jos ollenkaan, kuin rintamaille. Tällaiseen asiaintilaan on saloseudun asukas kuitenkin aikojen kuluessa tottunut siinä määrin, ettei hän kaikkia vaikeuksiaan valittele, vaan sanan mukaisesti kiristää nälkävyötään ja jatkaa ponnisteluaan toivossa päästä parempaan aikaan.

Tällä kertaa on hätä ja puute siellä kuitenkin käynyt ylivoimaiseksi. Maataloustuotteiden hinnat ovat romahtamalla painuneet alas. Metsätulot, joiden varassa ennen jotenkuten on päästy eteenpäin, ovat kokonaan loppuneet, samoin ansiotyöt. Seuraukset tästä ovat vallan tuhoisat. Tiloja, sekä pienempiä että suurempia, myydään pakkohuutokaupoin polkuhinnasta ja niiden omistajat saavat epätoivoisina lähteä kotikonnuiltaan. Jos tällainen olotila saa jatkua, seuraa siitä, että esim. ne suuret uhraukset ja varat, jotka valtiovallan puolelta itsenäisyytemme aikana on uhrattu asutustoimintaan ja pienviljelyksen edistämiseen, juoksevat hiekkaan.

Avunpyyntöjä hädänalaisilta seuduilta saapuu tänne pääkaupunkiin ehtimiseen sekä kirjallisina että lähetystöjen esittäminä. Tämän johdosta on asetettu komiteoita ja jaostoja pulan lieventämistä varten. On tahdottu osoittaa, että täällä huomataan maakunnassa oleva hätä. Tämä kaikki on oikein. On vain pidettävä huolta siitä, että todella saadaan jotakin aikaan. Tässä asiassa, jos missään, on paikallaan vaatimus „sanoista on ryhdyttävä tekoihin''. Kiinnitän huomiota erääseen seikkaan, jolla mielestäni varsin tehokkaasti voitaisiin ryhtyä suurinta maaseutuväestön pulaa helpottamaan. Tarkoitan tullien asettamista maahan tuotavalle kivihiilelle. On vain mielestäni valitettavaa, ettei asia saanut riittävää kannatusta valtiovarainvaliokunnassa enemmän kuin suuressa valiokunnassakaan. Siellä enemmistön puolelta on tahdottu osoittaa, että kivihiilen käyttö on paljon edullisempaa kansantaloudelliselta kannalta katsoen. Tullien asettaminen hyödyttäisi vain metsänomistajia, toisten elinkeinonharjoittajain kustannuksella ja että metsänomistajienkin täten tulleilla saatu hyöty on vain näennäistä, teollisuuslaitokset kun sen sijaan alentaisivat m. m. paperipuiden hintoja. Esitetyissä väitteissä voi olla asiallisiakin perusteita, mutta tärkeimmissä kohdissa eivät ne käsitykseni mukaan pidä paikkaansa.

On sanottu ja totuttu ajatukseen, että metsissä on maamme rikkaus. Ei ole paikallaan valtiovallan puolelta johtaa asioita siihen, että tämä kansallisomaisuutemme vähitellen menettää suuren osan arvostaan, mikä tapahtuu, jos kivihiilen käyttö pääsee työntämään halon käytön syrjään. Ei osoita ymmärtääkseni myöskään viisasta valtiotalouden hoitoa se, että tällaisena aikana, jolloin maamme talouselämä potee pääomainpuutetta, meillä käytetään vuosittain kivihiilen ostoon suuria summia, kun samanaikaisesti metsissämme mätänee valmiiksi hakattuja halkoja suuret määrät. Jos tässä kohden saataisiin muutos aikaan hyväksymällä kyseessä oleva tulli, tietäisi tämä helpotusta siihen suurimpaan hätään, mikä maaseudun asujamistoa tällä hetkellä painaa. Toimenpiteen kautta poistettaisiin työttömyyttä suuressa määrin. Sen avulla myöskin saataisiin ainakin suureksi osaksi sulku tuhoisille tilain pakkohuutokaupoille. Tullin hyväksyminen olisi mielestäni paras joululahja maamme pulaan joutuneelle maalaisväestölle, sekä työmiehille että metsänomistajille. Toivon, että nyt ehdotettava tulli kivihiilelle hyväksyttäisiin.

Valtiovarainministeri Vennola: Olen jo aikaisemmin lausunut mielipiteeni näiden tullikoroitusten tarpeellisuudesta, enkä tahdo siitä sen enempää jatkaa. Huomautan vain, koska täällä on tehty esityksiä, että nämä tullikoroitukset olisivat poistettavat, että ne tässä tilanteessa ovat välttämättömiä sekä tuotantoelämän ylläpitämisen kannalta että myös työtilaisuuksien säilyttämi-

sen kannalta maan väestölle. Tahdon myöskin lisätä, että valtiotaloutta on mahdotonta hoitaa, ilman että niitä tulituloja saadaan, mitkä budjettiehdotukseen liittyvät.

Mitä tulee taasen niihin ehdotuksiin, mitä täällä on tehty tullirestitutsionin aikaansaamiseksi tai toimeenpanemiseksi Pohjois-Suomessa, niin olen siitäkin jo aikaisemmin lausunut mielipiteeni. Kun vedotaan siihen komiteaan, joka asiaa on valmistanut, niin tahdon uudistaa, että tämä komitea ei ole tehnyt työtään sillä asiallisuudella ja kritiikillä, mitä tämän aran tehtävän suorittaminen olisi vaatinut. Kun siinä esitetään tullirestitutsionia niin laajalle alueelle, kuin koko Oulunjoen vesistön pohjoispuolella olevalle alueelle, niin on restitutsioni ulotettu liian laajalle. Siinä tulevat restitutsionin alaiseksi ehdotetuiksi sekä rikkaat että köyhät pitäjät, m. m. kaksi kaupunkia, joille restitutsioni on aivan tarpeeton. Toimenpide on sen lisäksi ristiriidassa sen aivan yleisesti hyväksytyn verotusperiaatteen kanssa, että verotuksen täytyy olla oikeudenmukainen. On ehdotettu helpotuksia niinhyvin rikkaille kuin köyhille aivan samalla tavalla. Se on myöskin epäoikeudenmukainen ja kohtuuton, kun otetaan huomioon se väestö, mikä muualla Suomessa asuu ja jolla on monessa osassa maata aivan samat asialliset oikeudet vaatia itsellensä viljatullin takaisin palautusta, jos sille tielle kerran käydään. Asiat menevät aivan sekaisin, ja ne yleensä välttämättömät periaatteet, joita verotuksessa täytyy noudattaa, ne jäävät huomioonottamatta, kanta, jota ei voida sitten jatkuvasti puolustaa.

Kun tämän sanon, niin tahdon lisätä, että tällä ei hallitus suinkaan asetu torjuvalle kannalle niihin avustustoimenpiteisiin nähden, mitä eri osissa maata tarvitaan ja myöskin Pohjois-Suomessa. Mutta olen sitä mieltä, että näitä asioita täytyy harkita kokonaisuutena sen takia, että eri osista maata, niinkuin herrat hyvin tietävät, esitetään hallitukselle hyvin monenlaisia vaatimuksia ja vaaditaan hallitusta suorittamaan toimenpiteitä väestön avustamiseksi aivan ylivoimaisella tavalla. Parasta aikaa valmistaa hallitus pulaohjelmaa, jossa sen täytyy ottaa huomioon niin hyvin luottokysymyksen järjestely niiden mahdollisuuksien mukaan, mitä sillä on, työttömyysmäärärahojen käyttö työttömyyskysymyksen järjestämiseksi eri osissa maata ja ne eri tavat, myös uudet ehdotukset, mitä siinä suhteessa on tehty. Sen on otettava myös huomioon Pohjois-Suomen erikoinen tila, ja koetettava järjestää siinä avustusta, sikäli kuin se asialliseksi huomataan, mutta ottaen huomioon silloin oikeudenmukaisuuden, nimittäin niin, että tässä todellinen avustustarve tulee tyydytetyksi, eikä konemaisesti henkikirjan mukaan lahjoittamalla jokaiselle henkilölle vissi rahasumma. Tämä viimemainittu tapa ei käy laatuun. Mutta en epäile, että löydetään sopiva tie, jolla asiaa voidaan korjata. On myöskin otettava huomioon, että kun avustuksia tehdään, niin on koetettava saada aikaan sellaista avustusta, joka jättää pysyvää jälkeä maakuntaan. Minulle on huomautettu, kuinka vuosikausia on esim. täältä Pohjois-Suomen taholta tehty huomautuksia eduskunnalle ja hallitukselle siitä, että siellä olisi koetettava ryhtyä ohjaamaan maataloutta siihen suuntaan kuin siinä maakunnassa parhaiten menestyy, se tahtoo sanoa, pohjoisimmassa osassa karjatalouteen. Ja on tietysti luonnollista, että valtion täytyy tässä olla mukana, samalla tavalla kuin se on ollut auttamassa myöskin muita Suomen osia. Kun tässä maakunnassa esim. meijeritalous vielä on aivan erinomaisen suuressa määrässä takapajulla aloitteen puutteessa, niin on siihen käytävä käsiksi, koska siellä on aivan erinomaisen suuret mahdollisuudet juuri tällaisen meijeritalouden menestymiseen. Hallitus harkitseekin parasta-aikaa näitä talouspoliittisia kysymyksiä niinhyvin täällä kuin muuallakin, m. m. karjanteurastuslaitosten ja säilytyslaitosten aikaansaamista eri osiin maata, koska ilman kunnollisia teurastuslaitoksia samoin kuin ilman kunnollisia jäähdytyslaitoksia niiden yhteydessä ei voida laajemmassa mitassa mitään karjatalouden tuotekauppaa, lihakauppaa, munien kauppaa j. n. e. harjoittaa. On erinomaisen suuri puute tässä suhteessa olemassa maassamme vielä kaikkialla. Ainoastaan eteläisimmissä osissa, Viipurissa, Helsingissä ja Turussa m. m. on tällaiset uudenaikaiset teurastuslaitokset joko käynnissä tai käytäntöön tulemassa. Kuvaavaa on, että esim. Helsingissä on vielä tälläkin hetkellä se teurastuslaitos keskentekoisena. Vaikka olemme jo pitkän aikaa harrastaneet uudenaikaista

maataloutta, niin suuressa määrässä olemme sittenkin jääneet jälkeen. Samoin on viljakauppa vielä aivan järjestymätön, koska meillä ei ole mitään uudenaikaisempia viljankuivatus- ja säilytyslaitteita, joihin maanviljelijät todella voisivat viljansa myydä ja muuttaa sen rahaksi. Niiden valmistuttua vasta voidaan saada viljakauppa käyntiin, niin että kotimaista viljaa voidaan käyttää, olipa se sitten valtion monopolin kautta tai erityisten järjestöjen kautta yksityisten myllyjen välityksellä. Mutta välttämätön ehto on, että saadaan tällaisia viljansäilytyslaitoksia, samoin kuin karjan teurastus- ja lihansäilytyslaitoksia eri osiin maata. Tämä on jotain pysyväistä ja jotain sellaista, joka poistaa kipeimmät kohdat, mitkä tällä hetkellä ovat maataloudessamme ja avaavat uusia eteenpäinmenon mahdollisuuksia. Sillä ei se viljelys mitään auta, jos maanviljelijät eivät saa yhtä vähän viljaansa kuin karjantuotteitaan muutetuksi kunnollisella tavalla rahaksi ja jos ei kauppaa tässä suhteessa järjestetä. Näitä kysymyksiä hallitus tulee sisällyttämään siihen pulakauden ohjelmaan, jota se parastaikaa valmistaa. Ja tämä Pohjois-Suomen avustuskysymys sisältyy myöskin aivan erinomaisen huomiota vaativana kohtana tähän samaan ohjelmaan. Mutta hallituksen täytyy saada asiaa kunnollisesti harkita ja valmistaa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitellään tullitariffissa olevat maahantuotavien tavarain nimikkeet 1—29.

Keskustelu:

Ed. Puittinen: Valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvän I vastalauseen mukaisesti ehdotan, että nimikkeet 3, 4, 9, 10, 12, 13 ja 28 poistettaisiin mietinnöstä.

Ed. Paasonen: Kannatan ed. Puittisen tekemää ehdotusta.

Puhemies: Pyydän kysyä ed. Puittiselta, saanko katsoa hänen ehdotuksensa yhdeksi ehdotukseksi.

Ed. Puittinen: Kyllä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puittinen ed. Paasosen kannattamana ehdottanut, että nimikkeet 3, 4, 9, 10, 12, 13 ja 28 lakiehdotuksesta poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Asiasta on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet 30—166.

Keskustelu:

Ed. Paasonen: Pyytäisin ehdottaa, että nimikkeet 30, 40, 41 ja 42 eri ehdotuksena, nimikkeet 44 ja 45 eri ehdotuksena, nimikkeet 49, 60, 61 ja 109 eri ehdotuksena ja nimikkeet 114, 115 ja 116 eri ehdotuksena ja nimikkeet 118, 119, 120, 121 ja 122 eri ehdotuksena hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn I vastalauseen mukaisesti.

Ed. Tuomioja: Pyydän ehdottaa, että nimikkeet 118, 119, 120, 121 ja 122 hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti. Kun tässä on kysymys veron koroituksesta, niin ei mielestäni ole aihetta koroittaa sitä enemmän, kuin mitä hallitus on laskenut tarvittavan. Lisäksi on minun nähdäkseni kysymyksenalaista, onko myöskään valtiotalouden kannalta syytä koroittaa sokerin tullia niin korkeaksi, että

se ehkäisee sokerin kulutusta ja sillä tavalla kenties myöskin vähentää itse asiassa verotuksen tuottoa. Sokerin kulutus meidän maassamme on vielä paljon alhaisempi, kuin mitä se on muissa sivistysmaissa; sen vuoksi ei niinmuodoin ole aihetta pyrkiä sitä aivan kohtuuttomalla verotuksella painamaan.

Ehdotukseni on käsitettävä yhdeksi yhtenäiseksi ehdotukseksi.

Ed. Hänninen: Niihin perusteluihin viitaten, jotka esitin täällä asian ensimmäisessä käsittelyssä, sekä ed. Hannulan ja ed. Janhosen äskeisiin lausuntoihin viitaten, en minäkään voi olla mukana rukiin ja ruisjauhojen tullin koroituksessa, vaan ehdotan, että nimike 30 muutettaisiin 75 penniksi ja nimike 40 95 penniksi.

Ed. Lampinen: Ehdotan korotettaviksi nimikkeet 83 b 90 pennistä 1 mk. 50 penniin, 85 pennistä 1 mk. 40 penniin, 86 15 pennistä 30 penniin.

Pyydän samalla kertaa vielä ehdottaa, että nimikkeet 118, 119, 120 ja 122 koroitettaisiin suuren valiokunnan lausunnon mukaan.

Ed. Salo: Pyydän kannattaa ed. Hännisen tekemää ehdotusta. Me Pohjois-Suomen ja rajaseutujen edustajat emme ole lähteneet tässä sille kannalle, että me emme hyväksyisi viljatulleja yleensä, me tunnustamme niiden tarpeellisuuden, mutta koska hallituksen puolesta nyt tänä päivänä on annettu tietää, että hallitus ei katso voivansa minkäänlaista peruutusta mahdolliseksi tämän asian hoitamiseksi, meidän on pakko käyttää tätä tietä, niin vastenmielinen kun se onkin koko viljakysymyksen turvaamisen kannalta, nim. vastustaa viljatulleja.

Ed. Puittinen: Minä kannatan ed. Paasosen tekemiä kaikkia ehdotuksia.

Ed. Furuhjelm: Med hänvisning till VII reservationen i statsutskottets betänkande ber jag att få göra följande tre förslag: För det första föreslår jag, att å positionerna 44 och 45 måtte fastställas tull till ett belopp av 1 mark 80 penni. I den finska texten finnes ett tryckfel; där står 1 mark 20 penni. Vidare ber jag för det andra få föreslå, att tullen å positionerna 114 och 115 skulle godkännas enligt regeringens proposition. Och för det tredje att för positionerna 118 till 122 skulle godkännas de i VII reservationen föreslagna tullsatserna.

Dessutom ber jag att få göra ännu ett förslag som gäller positionerna 163 och 164, tobak, nämligen, att stjärnan här skulle avlägsnas. Då regeringens proposition angående förhöjd accis blivit godkänd, vore det nödvändigt att regeringen icke beredes tillfälle att åstadkomma en ytterligare förhöjning av tobaksprisen. För den skull vore det skäl, att riksdagen skulle stryka stjärnan för dessa positioner. Det är mitt fjärde förslag.

Ed. Pitkänen: Minä pyydän saada kannattaa ed. Lampisen tekemiä koroitusehdotuksia, jotka koskevat juurikkaita ja erityisiä kasvitarhantuotteita. Ja vielä lisäksi huomautan, että nämä ovat nyt niitä laatuja tuotteita, joita maataloudessa voivat tuottaa kaikkein pienimmätkin viljelijät, sellaisetkin, jotka omistavat vain pikkuisen kappaleen maata.

Ed. Harvala: Kannatan ed. Furuhjelmin viimeistä ehdotusta, joka koski nimikkeitä 163 ja 164.

Ed. Tanner: Minä rohkenen vielä näin yksityiskäsittelyssä vaivata eduskuntaa lyhyellä lausunnolla, ja haluaisin tässä lausunnossa kosketella tärkeimpiä tässä osastossa kysymykseen tulevia tulleja, nimittäin rukiin ja vehnän, samoinkuin näistä valmistettujen jauhojen tulleja.

Minä kuuntelin suurella mielenkiinnolla yleiskeskustelussa ed. Hannulan lausuntoa, jossa hän kuvaili ruistullin vaikutusta Pohjois-Suomen, lähinnä Kemin kihlakunnan asukkaille. Hän, yhtä vähän kuin hänen myöhemmät kannattajansa, ed. Hänninen ja Salo, eivät olleet periaatteessa viljatulleja vastaan, vaan valittaen ilmoittivat käytännöllisten syitten pakottavan heitä vastustamaan nyt ehdotettuja rukiintulleja. Ja mitä ne käytännölliset syyt olivat, jotka ed. Hannula oli löytänyt? Hän oli huomannut, että Kemin kihlakunnassa suurin osa asukkaista ei viljele ruista, joutuu siis ostamaan rukiinsa ja tällä tavalla maksamaan kohtuutonta veroa valtiolle. Jopa hän laski tämän veron nousevan suurilta perheiltä niin kor-

keaksi kuin 1,500 markkaan perhettä kohti. Ja tämän vuoksi hän katsoi olevansa pakotettu vastustamaan koroitusta kokonaisuudessaan. Mutta jos herrat Hannula ja hänen kannattajansa, samoinkuin se ryhmä, jota he edustavat, ajattelisivat asiaa pitemmälle, niin he huomaisivat, että tämmöisiä perheitä ja samassa asemassa olevia viljanostajia on koko maa täynnään. Ei ainoastaan Kemin kihlakunnassa ole asianlaita semmoinen, että perheet joutuvat ostamaan ruista. Myöskin Etelä-Suomessa, puhumattakaan kaupungeista, joissa kaikki ostavat, vaan myöskin maaseudulla suurin osa väestöä ei viljele ruista, ja nekin, jotka sitä viljelevät, ovat harvoin tilaisuudessa sitä myymään. Minusta tuo Kemin kihlakunnan esimerkki on hyvin opettavainen, jos sitä tahdotaan ajatella loppuun saakka. Se osoittaa, mitenkä raskaasti koko maan kuluttajia, kaikkia niitä, jotka eivät ole tilaisuudessa myymään ruista, tahdotaan verottaa valtion hyväksi.

Toinen suuri kysymys, joka nyt tahdotaan melkein kuin ohimennen panna vireille, on vehnäjauhojen tullin suuri koroitus. Hallitus on lähtenyt tälle tielle motiivinaan pääasiassa kaksi seikkaa, toinen vehnän viljelyksen kohottaminen, toinen vehnämyllyteollisuuden aikaansaaminen. Molemmat nämä pyrkimykset ovat tietysti sangen kiitettäviä ja näihin päämääriin olisi meilläkin päästävä, mutta ainakin minun mielestäni hallituksen ehdottama tie on semmoinen, että se ei johda tuloksiin. Ensinnäkin vehnän viljelys tuskin tulee tätä tietä maassamme nousemaan. En tahdo ensinkään kajota siihen laajaan kysymykseen, onko sillä mahdollisuuksia nousta; ainakaan se ei sitä voi tehdä kuin muutamissa aivan rajoitetuissa osissa maata. Järjestämällä tullisuhteet sellaisiksi kuin hallitus nyt ehdottaa, — olen aivan vakuutettu siitä — ei vehnän viljelys tule kasvamaan. Vehnällehän ehdotetaan tullia 1 markka kilolta. Kun rukiille ehdotetaan tullia 1: 25, annetaan sille siis korkeampi suoja kuin vehnälle. Tällöin hyvin harva maanviljelijä tulee siirtymään rukiin viljelyksestä vehnänviljelykseen. — Teollisuudelle, tuolle odotetulle vehnämyllyteollisuudelle, tämä ehdotus sen sijaan on mitä loistavin tarjous. Siinähän tarjotaan suojaa 1: 10 kilolta niille, jotka tahtovat ryhtyä kotimaassa jauhamaan vehnää jauhoiksi. Ruotsissa, ottaakseni lähimmän naapurimaan esimerkin vertauskohdaksi, ei erotus vehnän ja vehnäjauhojen tullin välillä tietääkseni ole korkeampi kuin 28 penniä, ja sillä on saatu Ruotsissa vehnämyllyteollisuus erinomaisesti nousemaan. Meillä sen sijaan tarjotaan paljo korkeampaa suojaa, ja olisi hyvin ymmärrettävää, jos tämä korkea suoja yhtäkkiä houkuttelisi yrittelijät tälle alalle.

Onko tämä kansantaloudellisesti suotavaa, se on kuitenkin aivan eri kysymys. Ennenkuin meillä voitaisiin saada vehnämyllyteollisuus niin suureksi, että se tyydyttäisi koko maan tarpeen, täytyisi siihen sitoa vähintäin 150 milj. markkaa eikä sittenkään saataisi työtä kuin korkeintaan n. 300 hengelle. Kansantaloudellisesti, siis koko maan taloutta silmälläpitäen, tästä yrityksestä ei siis tulisi olemaan mitään laveammalle ulottuvaa hyötyä. Ainoastaan niille kapitalisteille, jotka sijoittaisivat pääomansa myllyteollisuuteen, se tulisi antamaan loistavia tuloksia. Tuolla tullisuojalla ne epäilemättä voisivat hyvin lyhyessä ajassa kuolettaa kaikki laitoksensa.

Osuustoiminnallisten keskusliikkeitten kesken on viime aikoina ollut neuvotteluja yhteisen vehnämyllyn aikaansaamisesta ja nämä neuvottelut ovat tavallaan tapahtuneet hallituksen siipien suojassa. Aloitekin niihin on lähtenyt hallituksen taholta. Täällä voinee mainita, että niin hyvin sen osuuskauppaliikkeen haaran taholta, joka kulkee S.O.K:n mukana kuin myöskin sen, joka kulkee O.T.K:n mukana, on ollut vilkasta harrastusta tätä asiaa kohtaan. Neuvottelut ovat johtaneet niin pitkälle, että periaatteessa oltaisiin valmiit ryhtymään tuommoiseen yhteiseen vehnämyllynhankkeeseen, jopa on säännötkin tämmöistä yhteistä laitosta varten valmistettu. Mutta nyt tulee tämä tullikysymys ja sekoittaa täydellisesti asian. Minä en voi ymmärtää, että ne piirit, jotka ovat ryhmittyneet O.T.K.-laisten osuuskauppojen ympärille, missään tapauksessa voisivat antaa siunaustaan vehnämyllyhankkeelle, joka nojautuu niin tavattomaan kuluttajien riistämiseen kuin tämä tullikorotus nyt tietää. Minä olenkin aivan vakuutettu siitä, että tämä yhteinen hanke kaatuu tähän tulliehdotukseen. Se on hyvin valitettava asia, sillä epäilemättä maalle olisi voinut olla hyötyä, jos toisella, vaatimattomammalla pohjalla olisi voitu alkaa työ tällä alalla. Mutta kun

suunnitellaan tullinkorotusta, joka merkitsisi kuluttajille vähintään 60 miljoonan markan lisäverotusta vuodessa, ehkä enemmänkin, riippuen vehnäjauhojen käytöstä, niin silloin ei se osa maamme väestöstä, joka lukeutuu varsinaisiin järjestyneisiin kuluttajiin, halua tässä olla mukana. Ja kun tämä tullien järjestely ei ole tapahtunut yhteisymmärryksessä kuluttajapiirien edustajien kanssa, vaan se tahdotaan nyt väkipakolla meille dikteerata, niin minä tahtoisin varoittaa myöskin yksityisiä yrittäjiä käymästä tämän tullisuojan nojassa perustamaan vehnämyllyjä, sillä he eivät saata olla vakuutettuja siitä, että tämä vehnäjauhotulli tulisi olemaan pysyväinen. Niin pian kuin täällä eduskunnassa on riittävästi voimaa sen muuttamiseen, se tullaan myöskin muuttamaan.

Ed. Inborr: Jag ber att för min del få understöda det av rdm. Furuhjelm framställda förslaget att kaffetullen måtte fastställas enligt regeringens förslag. Jag gör detta så mycket hellre som jag anser att en förhöjning av kaffetullen till det belopp, som stora utskottet fastställt, är alltför hög och icke tillräckligt motiverad. Den tullförhöjning stora utskottet föreslår är icke mindre än 50 % av den nuvarande kaffetullen, och en sådan förhöjning på en gång förefaller mig också icke vara berättigad. Men det är också en annan synpunkt som gör, att jag för min del icke kan godkänna en så hög tullsats på kaffe, och det är den, att fastställes tullen till 12 och 14 mark per kg., så hava vi att emotse en smuggling av kaffe och var och en vet, huru svårt det var att få denna avlägsnad för någon tid sedan. Det synes mig icke vara någon anledning att riksdagen i detta nu skulle vidtaga en åtgärd, som kan medföra detta svåra missförhållande vid våra kuster. Man har visserligen sökt försvara tullförhöjningen med den omständigheten, att smuggling av kaffe numera icke skulle förekomma i sådan omfattning som tidigare på grund av särskilda överenskommelser som träffats med grannstaterna. Det må vara så, men i varje fall kommer ändå smuggling att förekomma för den händelse att tullsatserna på kaffe fastställas till detta höga belopp. Då tillfälle till en sådan möjlighet icke bör av riksdagen givas, ber jag för min del att få uttala den förhoppningen, att riksdagen godkänner rdm. Furuhjelms förslag.

Ed. Salo: Ed. Tannerin lausunnon johdosta minä pyytäisin huomauttaa, varsinkin mikäli se koskee Pohjois-Suomen tulliverotusta, sen, että me olemme myöntäneet, että Etelä-Suomi tarvitsee tullisuojaa. Mutta me olemme otaksuneet, että myöskin tästä tullisuojasta johtuen maanviljelijät Eteläs-Suomessa pystyvät maksamaan työläisilleen vastaavan palkan, siis järjestämään niiden kohoamisen sen mukaan, kuinka kohoava hintataso aiheuttaa. Mutta toista on niiden seutujen, jotka eivät voi viljellä viljaa, mutta täytyy kuitenkin ostaa. Sellaisen talousmiehen kuin ed. Tanner on, pitäisi tietää, että jos viljelijä saa tuottamistaan tavaroista suuremman hinnan, hän myös pystyy työmiehilleen maksamaan suuremman palkan ja silloin työläiset eivät tule maksamaan sillä tavalla leipäviljan hinnan kohoamisesta kuin tulee sellainen työläinen Pohjois-Suomessa, jossa viljelijä ei voi siitä mitään hyötyä, kun ei liikene myötäväksi.

Ed. Lohi: Ne tullit, jotka nyt ovat meillä ratkaistavina, ovat epäilemättä hyvin raskaat kaikille kuluttajille ja oikeastaan koko kansalle. Näistähän osa on sellaisia, jotka puhtaasti finanssisyistä täytyy korottaa näin korkealle. Onhan selvää, että silloin kuin valtiotalous on siinä asemassa, kuin se tällä kertaa on, niin mitään nähdäkseni muuta keinoa, jolla saataisiin talousarvio umpeen, ei ole, kun on pakko tulliverotuksella ottaa vielä enemmän kuin ennen. Voisihan kyllä ajatella, että välitöntä verotusta, tulo- ja omaisuusveroa, koroitettaisiin, mutta kyllä minusta sittenkin tuntuu, että hetkellä sellaisella, kun kaikki yritteliäisyys koko maassa pyrkii olemaan lamassa, niin tämäkin keino taitaisi olla sellainen kaksiteräinen miekka, joka veisi yhä suurempaan hätään ja työttömyyteen. Ja sen takia näyttää siltä, että sitäkään tietä valtion tuloja tällä hetkellä on mahdotonta saada siihen määrin, että menoarvio saataisiin umpeen.

Mitä tulee viljatullikysymykseen, minä täydellisesti hyväksyn sen käsityksen, jonka täällä ed. Hannula ja muutamat muut Pohjois-Suomen maalaisliiton edustajat ovat esittäneet, että Pohjois-Suomi on maantieteellisen asemansa takia niin erilaisessa

asemassa kuin muu osa maata, että se oikeuttaa sen ajatuksen, että myöskin tulleissa järjestettäisiin asiat eri tavalla. Silloin kun talonpoikaa ja sen työssä työskentelevää työväestöä, joka muodostaa suurimman osan tämän maan palkkatyöväkeä, silloin kuin koetetaan sitä suojata, saada autetuksi, että tuotantoa saataisiin ylläpidetyksi, kun se toisessa osassa maata muodostuu aivan puhtaasti finanssitulliksi, niin ero on silloin sellainen, että se ajatus, minkä nämä puhujat ovat esittäneet, on aivan oikeutettu.

Mutta että minä valtiovarainvaliokunnassa sittenkin olen äänestänyt näiden tullien puolesta, on johtunut siitä syystä, että minä olen niin täydellisesti käsittänyt sen tilanteen, missä meidän maataloutemme on tällä hetkellä, kun hinnat eivät ole normaaliset tuotantokustannuksiin nähden, mitä meille tarjotaan ulkomailta, jotka vientipalkkioiden avulla tai sellaisten toimenpiteiden avulla kuin Venäjällä, että siellä viljelijöiltä ryöstetään pistinten kanssa viljaa ja se melkein ilmaiseksi täällä tarjotaan, tällä keinolla tahdotaan tappaa koko meidän tuotantoelämämme, talonpoikaisto ja sen palveluksessa oleva työläisluokka, ja tällä tavalla voitaisiin päästä siihen, että miekkaa käyttämättä olisi lyöty koko meidän elämämme sille asteelle, että me olisimme aivan avuttomat omin voimin toimentulemaan. Täytyy koettaa päästä siihen, että suojellaan talonpojan ja sen palveluksessa olevan työläisen työtä. Tästä syystä minä olen sittenkin äänestänyt näiden koroitusten puolesta siinä toivossa, että eduskunta ja hallitus vihdoinkin ymmärtävät, että tässä täytyy tavalla tai toisella auttaa niitä osia maasta, jotka ovat luonnon puolesta siinä asemassa, että niille muodostuu kokonaisuudessaan tämä tulli yksinomaan finanssitulliksi. (Ed. Hakkila: Hyväksyy, kun ei koske Lohen valitsijoita!).

Maatalousministeri Raatikainen: Vaikka kohta keskustelu nykyisellä asteella minun luullakseni on verrattain hyödytöntä, en voi olla mainitsematta muutamia sanoja ed. Tannerin käyttämän lausunnon johdosta.

Mitä tulee tähän vehnätulliin, niin siinä asiassa ovat nyt maataloustuottajat, jotka likinnä tätä asiaa ovat harrastaneet, lausuneet sellaisia ajatuksia, että tämä vehnätulli voi olla markassa, niinkuin se on ennenkin ollut. Siis siinä suhteessa ei erityistä suurempaa turvaa ole vaadittu vehnän viljelemiselle. Tämä johtuu kai ennen kaikkea siitä tunnetusta asiasta, että vehnän suhteen eivät kauppapoliittiset teot ole johtuneet aivan samalle kannalle kuin rukiin suhteen. Rukiista maksetaan erittäin suuria vientipalkkioita ja sillä tavalla ovat Europassa rukiin hinnat painuneet aivan mahdottomalle kannalle meidän maahamme tarjottuun rukiiseen nähden, vertaillessa sitä esim. Saksassa käyvään markkinahintaan, sillä meidän maassamme myydään sisälletuotavaa ruista satamissa markkaa halvemmalla kuin mitä niiden hinta on saksalaisilla markkinoilla. Tämän täytyy tietysti vaikuttaa asiaan. Vehnän suhteen asiat eivät ole samalla lailla. Vehnän hinta on likempänä tuotantokustannuksia, luontaista markkinahintaa. Sen tähden vehnä ei tarvitse niin suurta dumping-suojaa kuin ruis.

Mitä sitten tulee siihen huomautukseen, jonka ed. Tanner teki vehnäjauhotullin suhteen, niin minun on sanottava, että ne numerot, jotka minä olen nähnyt, todistavat tässä suhteessa sen, että silloin kun Viro aikoi saada vehnämyllyn syntymään, aikoi saada siellä kotimaisen jauhatuksen aikaan, siellä oli suojatulli vielä suurempi kuin mitä tässä on esitetty.

Ne asiantuntijat, joita minulla on ollut tilaisuus puhutella ja joiden esityksiä minun on ollut tilaisuus seurata, ovat näyttäneet numeroilla toteen, että jos aiotaan saada kotimaista vehnänjauhatusta aikaan, niin täytyy siinä suojan olla vehnään nähden yli markan. (Ed. Tanner: Eivät ne ole niin paljon vaatineet!) Ehkäpä tässä on erilaisia laskelmia. Minusta tuntuu aivan omituiselta, että ed. Tanner julistautuu nyt irti tästä vehnämyllyasiasta kuluttajaväestön vuoksi sillä perusteella, että jauhatussuoja on liian suuri. Minä kuitenkin pidän, että tässä ehkä rupeaa näkymään jonkinlainen pukinsorkka, tekosyy. Ei luulisi olevan mahdotonta laskea jauhon hintaa myllyllä sitä mukaan kuin se kannattaa. Mutta jos aiotaan saada uutta teollisuutta tässä suhteessa aikaan, sellaista teollisuutta, joka nyt alkuun päästessään, niinkuin ed. Tanner totesi, vaatii verrattain suuria pääomasijoituksia, niin täytyy sillä tietysti olla suoja. Muussa tapauksessa ne maat, joilla

on ennestään ajanmukaiset vehnämyllyt, voivat harjoittaa sellaista dumpingia, joka vasta perustetun teollisuuden aivan kukistaa.

No mitä sitten tulee siihen, että pitäisikö tällainen teollisuus maahan saada, niin ei suinkaan tämän vehnäjauhoteollisuuden maahan hankkiminen nyt ole kaikkein tärkeimpiä tälle valtakunnalle. Mutta meidän on myös otettava huomioon näiden asiain yhteydessä se, että jos me vaan edelleen odotamme sitä, että meidän puumme markkinoilla rupeaa auttamaan meitä niinkuin ennenkin, emmekä mitään muuta yritä, niin kyllä me hukkaan tätä tietä joudumme. Vehnäjauhoteollisuus sentään ulkomailla suoritettuna meille suomalaisille nautittavaksi maksaa tälle maalle miljoonittain. On laskettu sen maksavan kymmeniin miljooniin markoihin. No, jos me suomalaiset emme mitään kykene, emme kykene jauhamaan jauhojakaan syödäksemme, vaan sen täytyy tapahtua suuremmissa, rikkaammissa maissa, niin kyllä minusta semmoinen politiikka on liian avutonta, sellaista, että se vihdoin johtaa meidät liian ahtaalle, johtaa siihen, että me emme kykene mitään normaalista, toisten sivistysvaltioiden kanssa tasa-arvoista taloudellista elämää elämään. Kyllä meidän on koetettava omassa maassamme tuottaa omia tarpeitamme, valmistaa edes viljaa jauhoksi sikäli kuin me sitä syömme. On se liian avutonta, että me emme kykene jauhattamaan viljaa syödäksemme, vaan sen täytyy tapahtua muissa rikkaammissa maissa.

Minä käsitän, että tälle asialle antaa hyvin paljon vastatuulta purjeisiin se uhkaus, jonka ed. Tanner tässä lausui, että älkää vain rakentako nyt vehnämyllyjä tämän yhden vuoden turvan varaan, kyllä me pidämme huolen, että täällä on sellainen voima vastassa toisina vuosina, joka kykenee sen teidän elinkeinonne kaatamaan. Jos me sillä lailla rakennamme omaa taloutta, niin — me tuottajat olemme tässä suhteessa jokseenkin samassa asemassa kuin puhtaat kuluttajatkin, joita yksistään erityisenä aikana ed. Tanner on tahtonut edustaa — niin jos me tälle kannalle asetumme, alkaa minusta tuntua tulevaisuus entistä huolekkaammalta.

Tässä vehnämyllykysymyksessä on esitetty toinenkin katsomuskanta, se nimittäin, että valtio rahallisesti tukisi ja siten saisi aikaan tämän toivottavan vehnäjauhoteollisuuden. Tämä asia lienee nyt tällä kertaa tarpeeton selittää. Valtakunnallahan ei ole nyt rahaa auttaa rahallisesti taloudellisia pyrkimyksiä, ei niitäkään, jotka ovat ennen laitettuja, saatikka sitten tämmöistä uutta vasta perustettavaa taloudellista hanketta. Minä olen ollut osalla kuulemassa niitä keskusteluja, joista tässä ed. Tanner mainitsi, mutta kyllä minä ihmettelen tulosta, johon ed. Tanner on tullut ja jonka hän täällä julisti. Sellainen voima, kuluttajavoima, jota Tanner edustaa omien järjestöjensä avulla, sehän tietysti kykenee yhdellä mahtisanalla tappamaan tällaista tulevaisuuteen ajateltua tuotantoa. Ehkä asia on sillä kannalla, että hän ottaa tämän kunnian ja toimii sen mukaisesti.

Ed. Estlander: Jag ber att få understöda rdm. Furuhjelms samtliga förslag.

Ed. Palmgren: I betraktande av den ekonomiska depression, som hotar landets hela tobaksindustri, samt på grund av de tungt vägande skäl, vilka representanter för tobaksarbetarna i Jakobstad för en vecka sedan framlade, önskar jag alldeles särskilt understöda det av rdm. Furuhjelm framställda förslaget, att stjärnan vid tullpositionerna för tobak måtte avlägsnas.

Ed. Welling: Ed. Lohi antoi äskeisessä lausunnossaan taasen oivan näytteen niistä agitatorisista tempuista, joita hän tässä eduskunnassa harjoittaa. Hän puhui ensiksikin, kuinka tärkeätä on Suomen talonpojille, että meillä on maassa korkeat viljatullit. Siis se oli siltä kannalta agitatoorinen veto yhdelle talonpoikaisluokalle, suurviljelijöille. Sitten samainen ed. Lohi heti toisessa lauseessa: Mutta kun meillä on alueita, joissa ei voida viljaa viljellä, siis näille on hankittava tulliperuutus, nimittäin Pohjois-Suomessa. Siksi, että ed. Lohen valitsijat ovat sieltä Pohjois-Suomesta ja siitä tulee makupala sinne sanomalehdille, että ed. Lohi koettaa saada viljatullin peruutusta Pohjois Suomeen. Kovin on oivaa temppuilua.

Mutta ed. Lohi antaa siellä Pohjois-Suomessa ei ainoastaan niille pienille ja köyhille talonpojille, mutta se antaa niille suurille rusthollareillekin, joilla on miljoonien metsät siellä käytettävissä. Se antaa myös

kaikille varakkaille sen tulliperuutuksen hänen ehdotuksessaan. Mutta ei ed. Lohi eikä ed. Hannula mainitse mitään, että äärimmäiseen Pohjois-Suomeen silti tuodaan meillä viljaa vapaasti Petsamon kautta. Norjasta tuodaan raja-alueilla huomattavasti tavaroita tullitta. Ja valtio ajaa myöskin pohjoissuomalaisten etuja tässä suhteessa sillä tavalla, että maksetaan huomattavasti rahtialennuksia niille, joilta on pitkät matkat rautatieasemalta. Ja mekin olemme kyllä tätä aikoinaan kannattaneet ja se kysymys onkin minun mielestäni kannatettava. Mutta mikä on omituista, että ed. Lohi haluaa yksinomaan Pohjois-Suomen köyhille ja varakkaille tulliperuutusta, mutta ei esim. Itä-Suomen, ei Kannaksen, jotka taloudellisesti elävät paljon ahtaammissa oloissa kuin monet Pohjois-Suomen alueet. Mutta niinkuin mainitsin, tässä eduskunnassahan ovat yleensä tunnettuja ed. Lohen agitatooriset temput.

Ed. Korhonen: Kun leipäviljaa Pohjois-Suomessa ja Kainuussakin asuvilla vähävaraisilla pieneläjillä on pääasiallisin perheen ravinto ja kun väestö ei leipäviljaa kykene tarvitsemaansa määrää tuottamaan, niin yhdyn kannattamaan ed. Hännisen tekemää ehdotusta.

Ed. Särkkä: Kannatan ed. Tuomiojan tekemää ehdotusta.

Valtiovarainministeri Vennola: Minä en sattumalta ollut tilaisuudessa kuulemaan sitä ehdotusta, minkä ed. Furuhjelm on täällä tehnyt, koska minun täytyi lyhyeksi hetkeksi poistua. Mutta sen mukaan, mitä hän on ehdottanut vastalauseessaan, merkitsisi hänen ehdotustensa toteuttaminen toistasadan miljoonan supistusta näissä valtion tuloissa. Niin kauan kuin ed. Furuhjelm ei ole ehdottanut mitään tapaa, millä nämä supistukset korvattaisiin, niin minun täytyy tätä ehdotusta merkitä vähemmän harkituksi, hyvin lievästi sanoen.

Ed. Furuhjelm: I anledning av herr finansministerns yttrande ber jag att få säga, att mina förslag i reservationen delvis gå ut på ett understödande av regeringen. I två punkter, nämligen beträffande kaffet och rågtullen, överensstämma mina förslag med regeringens.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Paasonen ed. Puittisen kannattamana ehdottanut, että nimikkeet 30, 40, 41 ja 42 hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisesti. Kutsun tätä ehdotusta ed. Paasosen 1) ehdotukseksi. Samoin nimikkeet 44 ja 45. Kutsun tätä ehdotusta ed. Paasosen 2) ehdotukseksi. Samoin nimikkeet 49, 60, 61 ja 109. Kutsun tätä ehdotusta ed. Paasosen 3) ehdotukseksi. Nimikkeet 114, 115 ja 116 myös I vastalauseen mukaisesti. Kutsun tätä ehdotusta ed. Paasosen 4) ehdotukseksi. Niin myös nimikkeet 118—122. Kutsun tätä ehdotusta ed. Paasosen 5) ehdotukseksi. Ed. Tuomioja ed. Särkän kannattamana on ehdottanut, että nimikkeet 118—122 hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tuomiojan ehdotukseksi. Ed. Hänninen ed. Salon kannattamana on ehdottanut, että nimikkeen 30 tulli määrättäisiin 75 penniksi ja nimikkeen 40 tulli 95 penniksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hännisen ehdotukseksi. Ed. Furuhjelm ed. Estlanderin kannattamana on ehdottanut, että nimikkeiden 44 ja 45 tulli määrättäisiin 1 markaksi 80 penniksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Furuhjelmin 1) ehdotukseksi. Nimikkeet 114 ja 115 on ed. Furuhjelm ed. Inborrin kannattamana ehdottanut hyväksyttäväksi hallituksen esityksen mukaisesti. Kutsun tätä ehdotusta ed. Furuhjelmin 2) ehdotukseksi. Tullinimikkeet 118—122 on ed. Furuhjelm ed. Estlanderin kannattamana ehdottanut hyväksyttäväksi VII vastalauseen mukaisesti. Kutsun tätä ehdotusta ed. Furuhjelmin 3) ehdotukseksi. Vielä on ed. Furuhjelm ed. Harvalan kannattamana ehdottanut, että nimikkeiltä 163 ja 164 tähti poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Furuhjelmin 4) ehdotukseksi. Ed. Lampinen ed. Pitkäsen kannattamana on ehdottanut, että nimikkeelle 82 määrättäisiin tulli 2 markaksi, nimikkeellä 83 a 1 markaksi 50 penniksi, nimikkeellä 83 b 1 markaksi 50 penniksi, nimikkeellä 85 40 penniksi ja nimikkeellä 86 30 penniksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Lampisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä äänestykseen tulee, niin ehdotan meneteltäväksi seuraavalla tavalla. Ensin äänestettäisiin nimikkeitä 30

ja 40 koskevasta ed. Hännisen ehdotuksesta suuren valiokunnan mietintöä vastaan ja mietintö sellaisena, kuin se tässä äänestyksessä hyväksytään, asetetaan vastaehdotukseksi ed. Paasosen 1) ehdotukselle. Sitten äänestetään nimikkeistä 44—45, jolloin asetetaan ed. Furuhjelmin 1) ehdotus suuren valiokunnan ehdotusta vastaan ja voittaja vastaehdotukseksi ed. Paasosen 2) ehdotukselle. Kolmanneksi äänestetään nimikkeistä 49, 60, 61 ja 109, jolloin asetetaan suuren valiokunnan ehdotus ed. Paasosen 3) ehdotusta vastaan. Nimikkeissä 82—86 asetetaan suuren valiokunnan ehdotus vastaehdotukseksi ed. Lampisen ehdotukselle. Nimikkeissä 114, 115 ja 116 äänestetään ensin suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Furuhjelmin 2) ehdotuksen välillä, ja voittaja asetetaan vastaehdotukseksi ed. Paasosen 4) ehdotukselle. Nimikkeissä 118—122 on ensin äänestettävä ed. Tuomiojan ehdotuksen ja ed. Furuhjelmin 3) ehdotuksen välillä, sitten asetetaan voittaja vastaehdotukseksi suuren valiokunnan ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaja vastaehdotukseksi ed. Paasosen 5) ehdotukselle. Ja lopuksi äänestetään nimikkeistä 163 ja 164, jolloin suuren valiokunnan ehdotus asetetaan vastaehdotukseksi ed. Furuhjelmin 4) ehdotukselle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys nimikkeistä 30 ja 40.

1) Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hännisen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 78 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 1.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. P a a s o n e n: Pyydän avointa äänestystä.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Aalto-Setälä, Ainali, Alestalo, Annala, Anttila, Asikainen, von Born, Brander, Eskola, H., Estlander, Forstadius, von Frenckell, Haga, Hakala, A., Halonen, A., Heikkinen, Helenelund, Hilden, U., Hirvensalo, Huhtala, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hästbacka, Inborr, Jatkola, Joukanen, Junes, Junnila, Jussila, Jyske, Kalliokoski, Kallioniemi, Kaskinen, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kirveskoski, Kivimäki, Kivioja, Koivisto, Kolkki, Kontio, Korpisaari, Koskenheimo, Kuisma, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Lampinen, Lautala, Lehtonen, Leivo, Leppälä, Lohi, Luostarinen, Malmivaara, Manner, Mantere, Miikki, Moilanen, Mäkelä, J. L., Nikkanen, Niukkanen, Nurmesniemi, Nyman, Oksala, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pitkänen, Pojanluoma, Pullinen, Päivänsalo, Raatikainen, Rantanen, Rautaharju, Riipinen, Roos, Rothberg, Ryynänen, Saarinen, Sahlstein, Sallinen, Sarlin, B., Sarlin, E., Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Sunila, Suurkonka, Svinhufvud, Särkkä, Tarkkanen, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Tuomioja, Turja, Vehkaoja, Vesterinen, Westman ja Virkkunen.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Aromaa, Björk, Bryggari, Cajander, Erich, Eskola, V., Fagerholm, Furuhjelm, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Hannula, Harvala, Helo, Hildén A., Hiltunen, Huttunen, Hämäläinen, Hänninen, Jocobsson, Janhonen, Jern, Jokinen, Kaijalainen, Kesti, Keto, Kilpi, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Komu, Koponen, Korhonen, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuusisto, Kämäräinen, Lahtela, Lehtokoski, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Meriläinen, Myllymäki, Nuutinen, Paasonen, Pekkala, Penttala, Perho, Puittinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Rissanen, Ruotsalainen, Ryömä, Räisänen, Sal-

lila, Salo, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Suokas, Sventorzetski, Tanner, Tolonen, Turkia, Valta, Welling, Voionmaa, Väisänen, Åhlström, Åkerblom ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 3 edustajaa:

Mäkelä, V., Paasivuori ja Perheentupa.

P u h e m i e s: Avoimessa äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 84 ei-ääntä.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Paasosen 1) ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Paasonen 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet 44—45.

1) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Furuhjelmin 1) ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Furuhjelmin 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Paasosen 2) ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Paasosen 2) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet 49, 60, 61, 109.

Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Paasosen 3) ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Paasosen 3) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet 82—86.

Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Lampisen ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lampisen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se toimitetaan.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 59 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 11.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet 114—116.

1) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Furuhjelmin 2) ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Furuhjelmin 2) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Ed. F u r u h j e l m pyytää koneäänestystä.

Koneäänestys toimitetaan.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 81 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 6.

Eduskunta on siis tässä äänetyksessä hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Paasosen 4) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa on ed. Paasosen 4) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet 118—122.

1) Äänestys ed. Tuomiojan ehdotuksen ja ed. Furuhjelmin 3) ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Tuomiojan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Furuhjelmin 3) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 63 ei ääntä, 10 tyhjää: poissa 9.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Tuomiojan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Tuomiojan ehdotuksesta suuren valiokunnan ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tuomiojan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 88 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 5.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Paasosen 5) ehdotuksesta suuren valiokunnan ehdotusta vastaan.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Paasosen 5) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet 163 ja 164.

Äänestys ed. Furuhjelmin 4) ehdotuksesta suuren valiokunnan ehdotusta vastaan.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Furuhjelmin 4) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 82 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 2.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

P u h e m i e s: Eduskunnan istunto keskeytetän 15 minuutiksi.

Istunto keskeytetään kello 15,10.

Täysistuntoa jatketaan

kello 15.30.

Puhetta johtaa puhemies K a l l i o.

Esitellään

nimikkeet 167—349.

Keskustelu:

Ed. K e t o: Nojaten niihin perusteluihin, jotka esitin asian ensimmäisessä käsittelyssä, pyytäisin ehdottaa, että nimikkeen 314 tulli pysytettäisiin siinä määrässä, missä se on tämän vuoden tullitariffissa, nimittäin 10 markassa, sekä nimikkeen 315 tulli 12 markassa ja että nimike 316 saisi sen muodon, mikä sillä on nykyisessä tullitariffissa, nimittäin että se tulisi kuulumaan: „hatunteelmät, huovasta valmistetut; sekä ommellut lakit'', ja että tämän nimikkeen tulli pysytettäisiin 4 markassa.

Ed. T o l o n e n: Minä kannatan ed. Kedon ehdotusta.

Ed. P e k k a l a: Luovun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Keto ed. Tolosen kannattamana ehdottanut, että nimikkeen 314 tulli määrättäisiin 10 markaksi, 315:n 12 markaksi ja 316:n tulisi kuulumaan: „hatunteelmät, huovasta valmistetut; sekä ommellut lakit, tulli 4 markkaa''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kedon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Asiasta on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kedon ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'' nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet 350—496.

Keskustelu:

Ed. K e t o: Minä ehdotan, että nimikkeestä 477 poistettaisiin tähti, joten nimike saisi sen muodon, mikä sillä on tämän vuoden tullitariffissa. Mielestäni ei ole aihetta koroittaa jalkineiden tullia, kuten jo ensimmäisessä lukemisessa mainitsin. Tuontihan muodostaa vain vähäisen osan, ainoastaan 2.5 % nahkajalkineiden tuotannosta, joten se ei saata olla syypää teollisuuden vaikeuksiin. Teollisuuden vaikeudet johtuvat muista syistä, nimittäin tehtailijain

keskinäisestä kilpailusta ja siitä johtuvasta ylituotannosta. Luulen, että teollisuus siis ei vaikeuksista pääse selviytymään sittenkään, jos se saisi 2.5 % tuotannostaan laajennetuksi, vaan ainoastaan siten, että se vähitellen tunkeutuu syvemmälle — niin sanoakseni — kotimaisilla markkinoilla, koska näillä kotimaisilla markkinoilla on vielä laajentumismahdollisuuksia, kun nykyjään niin suuri osa kenkätarpeesta tyydytetään käsityön kautta.

Ed. Niukkanen: Neuvosto-Venäjä on ryhtynyt aivan johdonmukaisesti toimimaan siten, että puutavaramarkkinat, varsinkin mikäli meidän maatamme koskee, mahdollisimman suuressa määrin sotkeutuisivat ja vaikeutuisivat. Puhumatta sahatavaraa koskevasta kysymyksestä on neuvostovenäläinen kilpailu sotkenut meidän maassamme viime aikoina huomattavassa määrin myöskin paperipuumarkkinat. Siitä huolimatta, että paperipuun hinta on erittäin jyrkästi laskenut, ei kotimaisella paperipuulla tällä kertaa ole riittävästi kysyntää, pääasiassa sen takia, että erinäiset suuret paperipuuta kuluttavat yhtymät Itä-Suomessa laskevat siihen, että he saavat kyllä tarvittavan paperipuun Venäjältä. Sanotun venäläisen paperipuun tuonti on meidän maahamme jo ollut lähes puoli miljoonaa kuutiometriä, ja voimme olla varmat, että sen tuonti tulee edelleen huomattavasti lisääntymään. Tähän voidaan tietysti huomauttaa, että asiassa, sikäli kuin koskee ulkomailta tuotavan raaka-aineen jalostamista toisessa maassa, ei ole mitään muistuttamista. Meidän asemamme on kumminkin tällä kertaa siinä suhteessa jonkin verran toinen. Maaseudulla vallitsee tällä kertaa sellainen rahatilanne, että olisi välttämätöntä saada myöskin kotimaiselle paperipuulle jonkinlaista menekkiä. Tämä olisi välttämätön myöskin työttömyyskysymyksen takia. Minä en ehdotakkaan ulkoa tuotavalle paperipuulle niin suurta tullia, että se huomattavassa määrin estäisi ulkolaisen paperipuun tuontia Suomessa jalostettavaksi, mutta jonkunlainen tuontitulli pitäisi ehdottomasti aikaansaada kun kotimaisella paperipuulla on myöskin vientitulli.

Nämä seikat huomioonottaen minä ehdotan, että nimikkeeseen 350 otettaisiin uusi kohta, paperi- ja hiomapuut kuutiometriltä tulli 10 mk., kuten VI vastalauseessakin olen esittänyt.

Ed. Pekkala: Pyydän kannattaa ed. Kedon tekemää ehdotusta.

Ed. Päivänsalo: Minä ehdotan, että nimikkeen 462 b kohdalla momentti „muut", joka käsittää elokuvafilmiä, tulli koroitettaisiin 75 markkaan. On niin, että meillä nyt osa meidän kansaamme näkee suorastaan nälkää, ja toisaalta näkee suurten filmiteatterien ulkopuolella jonoja. Ja tämä, mitä yleisölle elokuvateattereissa näytetään, on kuitenkin nautintotavaraa. Se on ylellisyyttä. Ja kun me äsken korotimme viljan ja sokerin tullit, niin minusta olisi väärin, jos eduskunta ei korottaisi ensi sijassa huvivälineitten tullia. Pidän sentähden luonnollisena, että eduskunnan enemmistö suostuu siihen pieneen koroitukseen, jonka nyt ehdotan, siis 462 nimikkeen kohdalla 75 markkaan koroittamiseen. Tulli on nyt 61 markkaa, siis se on vain 14 markan koroitus. Tähän maahan tuodaan noin miljoona metriä filmejä ulkomailta, Saksasta, Amerikasta ja Venäjältä asti.

Ed. Tarkkanen: Pyydän saada kannattaa ed. Niukkasen tekemää ehdotusta.

Ed. Nurmesniemi: Minä kannatan ed. Päivänsalon tekemää ehdotusta.

Valtiovarainministeri Vennola: Maahan tuotavan puutavaran tulli oli hallituksessa käsittelyn alaisena ja ajateltiin samantapaista ehdotusta kuin minkä ed. Niukkanen täällä on tehnyt. Mutta asianlaita nyt on kuitenkin niin, että tänne Itä-Suomeen on perustettu juuri erilaisia tehtaita, jotka ovat rakentaneet toimintansa Venäjältä tuodun puutavaran varaan. Se tulli, joka nyt ehdotetaan, tulisi koko lailla järkyttämään tätä puunjalostusta ja näitten tehtaitten tuotantoa, joitten toiminnasta hyvin laajat työläisjoukot ovat riippuvaisia. Toiseksi on huomattava, että Venäjä on siksi suuri ostajamaa tälläkin hetkellä meidän erilaisille tuotteillemme, — vaikkei suinkaan tarpeeksi, niin kuitenkin huomattava ostajamaa, — ettei ole nyt syytä hallituksen käsityksen mukaan tässä asiassa asettaa sellaisia esteitä, jotka tätä kehittyvää kauppaa Suomen ja Venäjän välillä voisivat vahingoittaa.

Ed. Kämäräinen: Tässä nyt käsiteltävänä olevassa tullitariffissa on hallitus tullikorotuksien kautta pyrkinyt suojaamaan maamme tuotantoelämää ulkomaista polkumyyntiä vastaan. Mutta siitä huolimatta on varsin tärkeä tuotantoala jäänyt kokonaan hyvin ymmärrettävistä syistä kylläkin tuota tullisuojaa vaille. Tarkoitan maamme metsätaloutta. Metsätalouttakin, metsänomistajiakin on kyllä tässä tullitariffissa tavallaan muistettu, joten on väärin sanoa, että tämä tuotantoala olisi kokonaan jäänyt huomiota vaille, on muistettu korottamalla paperipuitten vientitullia. Edustajille on hyvin tunnettua, miten itäinen naapurimaamme varsin laajassa mittakaavassa harjoittaa puutavarain polkumyyntiä Euroopan puutavaramarkkinoilla ja tuon puutavaran polkumyynnin on se ulottanut myöskin meidän maahamme. Tämän polkumyynnin johdosta on etenkin paperipuiden hinta maassamme viime vuoden aikana aivan romahdusmaisesti laskenut. Kun vuonna 1928 oli paperipuiden hinta rautatieasemilla keskimäärin siinä 100 markkaa pinokuutiometriltä, on se nyt vain noin 70 mk. kuutiometri. Siis tuo paperipuiden hinta tänä lyhyenä aikana on tuon polkumyynnin johdosta laskenut kokonaista 30 %. Että tämä hintojen lasku johtuu tuosta ulkomaisesta polkumyynnistä, todistaa se, että sanomalehtipaperin hinta, jota näistä paperipuista pääasiallisesti valmistetaan, ei ole tänä kahden viime vuoden aikana kotimaassa sanottavasti laskenut. Ulosvientimaissa kyllä on viime aikoina tapahtunut pientä paperin hintojen laskua, sen hinta on nimittäin laskenut siinä 25—30 penniä kilolta eli prosenteissa sanottuna 10—14 %. On hyvin ymmärrettävää, että tänä taloudellisesti ahtaana aikana, jolloin huonosti tuottavan maatalouden tulojen lisäksi tarvitaan myös muita tuloja, tarvitaan tuloja myöskin metsätaloudesta, ovat niin pienemmät kuin suuremmatkin maanviljelijät kovin huolestuneita tämän paperipuiden samoinkuin muidenkin puutavarain hintojen laskun johdosta. Sitä paitsi puutavaraostot ulkomailta vähentävät työtilaisuuksia maamme työväestön keskuudessa. Maalaisliittolaiset edustajat valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittämässään VI:ssa vastalauseessa ehdottavat paperipuiden tullin 10 markaksi kuutiometriltä. Minun mielestäni tuo 10 markan tulli kuutiometrille on aivan liian pieni tulli paperipuille, sillä viime syksynä oli Venäjältä maahamme ostettujen paperipuiden hinta tietääkseni 60 markan paikkeilla kuutiometrille. Tämän vuoden hintoja en tiedä, mutta ei ole mitään syytä olettaa, että ne olisivat näitä viimesyksyisiä hintoja korkeammat. Kun ottaa huomioon nykyisen paperin hinnan, ja myös sen että muutama vuosi sitten paperitehtailijat esittivät paperipuiden vientitullin koroitettavaksi 20 markaksi kuutiometriltä, niin näin ollen pyydän ehdottaa, että paperipuiden tuontitulli määrättäisiin 20 markaksi kuutiometriltä.

Kauppaministeri Solitander: Minun on korjattava eräitä edellisen puhujan antamia tietoja. Paperipuuta käytetään pääasiallisesti maassamme selluloosan valmistukseen, vähemmässä määrässä vain sanomalehtipaperin valmistukseen. Sulfiittiselluloosan hinnat ovat vuoden kuluessa vähenneet 1,900 markasta tonnilta 1,600 markkaan. Sanomalehtipaperin hinnat ovat vähenneet 11 ½ punnasta suunnilleen 9 puntaan. Sulfaattiselluloosan hinnat, jonon tosin vaan vähäisessä määrin käytetään puhdasta paperipuuta, joko sahanjätteitä tai mäntypropsia enimmäkseen, ovat vähenneet 1,800 markasta 1,100 markkaan tonnilta. Niin ollen se seikka, että paperipuun hinnat maassamme samalla ovat vastaavasti alenneet, johtuu valmiin tuotteen hinnan alennuksesta eikä venäläisten kilpailusta, jolla on aivan mitätön merkitys.

Ed. Sergelius: Jag har begärt ordet för att understöda rdm. Ketos förslag, men önskar samtidigt tillkännagiva att jag icke kan fatta rdm. Päivänsalos argumentering. Han säger nämligen, att då en gång tullen på bröd höjes, så borde också tullen på filmer höjas, emedan dessa båda artiklar kunna betraktas såsom njutningsmedel. Skulle rdm. Päivänsalo vara konsekvent, så borde han föreslå en förhöjning av de flesta positioner, och jag tror icke att han skulle göra sig löjlig därmed.

Ed. Niukkanen: Minun käsittääkseni sen seikan, että paperipuulle pantaisiin 10 markan tuontitulli ei tarvitsisi ollenkaan edellyttää, että paperipuun hinta nykyisestään nousisi, sillä Venäjä voi myydä kuutiometrin yhtä hyvin 50 markalla kun 60

markalla, koska se maksaa työpalkat arvottomilla paperiruplilla; se on vain laskelmajuttu heidän kannaltaan. Tällainen tulli olisi kohtuullinen sentakia, että olisi jonkunlaista suojaa sitä aivan epälojaalia ja epänormaalista kilpailua vastaan, joka kohdistuu tässä suhteessa meidän maahamme.

Ed. Pitkänen: Minäkin yhdyn kannattamaan ed. Niukkasen tekemää ehdotusta, enkä malta olla huomauttamatta valtiovarainministerin lausunnon johdosta, että jos nyt erityisesti aletaan suosia sellaisia teollisuuslaitoksia, joita Itä-Karjalaan on viime aikoina rakennettu — eräskin niistä, joka on rakennettu suurimmaksi osalta ulkomailta tuoduista rakennusaineista, käyttänyt ulkomaalaista johtoa rakentaessaan ja suurelta osalta ulkolaista työvoimaa ja nyt aikoo käyttää suurimmalta osalta raaka-ainetta ulkomaalta tuotuna, — ei liene mitään syytä erityisemmin suosia sellaista teollisuutta Suomessa. Minä pidän aivan kohtuullisena, että nyt kun ei mitään vaikeuksia ole saada paperiteollisuudelle raaka-ainetta kotimaassa ja hinnatkin ovat painuneet aivan liian alhaisiksi, on aivan luonnollista, että asetetaan tällainen tulli.

Ed. Oksala: Jo ajatus, että yhden maamme tärkeimmän teollisuushaaran raaka-aine pannaan tullin alaiseksi, tuntuu sangen oudolta. Tämä tulli kohdistuu luonnollisesti vaan Viipurin lääniin, eihän juuri muihin lääneihin tuoda ulkomailta, varsinkaan Venäjältä raaka-ainetta. Jos Viipurin läänissä olisivat asiat niin että siellä enemmän kasvaisi puuta kuin käytettäisiin, niin minäkin ymmärtäisin silloin tämän tullin tarkoituksen. Mutta nyt on asia niin, että Viipurin läänissä käytetään puuta paljon enemmän kuin siellä kasvaa. Siis ei ole laisinkaan tarpeellista suojella Viipurin läänin metsiä. Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen tutkimusten perusteella kasvaa ainakin $^1/_2$ miljoonaa kuutiometriä vähemmän kuusi-puuta Viipurin läänissä kuin siellä käytetään.

Muuten on tässä vastalauseessa asiallinen virhe, kun siinä puhutaan, että tuodaan suuria määriä paperipuuta maahan. Niitä ei tuoda suuria määriä, vaan verraten vähän. Yhtenä aikaisempana vuonna on ollut suurempi paperipuun tuonti kuin tänä vuonna, nimittäin jonkun verran yli 30,000 kuutiometriä. Viime vuonna oli paperipuun tuonti suurempi, mutta sitä edellisenä vuonna tuotiin vain 13,000 kuutiometriä paperipuuta. Venäjältä tuodaan melko paljon puutavaraa, joka on propsia tai tukkia tai vaan polttopuuta, ja se on jotain aivan toista kun paperipuu.

Ed. Lampinen: Tämän vuoden marraskuun ensimmäiseen päivään mennessä tuotiin propsia Suomeen noin 175,000 tonnia ja viime vuonna tuotiin kaiken kaikkiaan noin 17,200 tonnia.

Ed. Pekkala: Sen johdosta, että ed. Niukkanen on tehnyt täällä ehdotuksen paperipuun tuontitulliksi, on minun totuuden nimessä ilmoitettava, että paperipuun tuonti maahan on ollut kovin pieni. Viime vuonna sitä jossain määrin maahan tuotiin, mutta tänä vuonna se on ollut aivan mitätön. Se tilastotieto, jonka ed. Lampinen täällä esitti, ei minun ymmäärtääkseni pidä paikkaansa, sillä se ei koske paperipuuta vaan propseja. Kun lisäksi on toiminnassa erityinen valtion komitea, joka käsittelee paperipuukysymystä kaikessa laajuudessaan, ei olisi mielestäni kiirehdittävä nyt toimeenpanemaan mitään muutoksia paperipuun tulleissa, kaikkein vähimmän asettamaan tuontitulleja sille, varsinkaan kun minkäänlaista selvitystä asiasta ei ole vielä olemassa. Ei olisi mielestäni ryhdyttävä tässä asiassa hätiköimään sillä tavalla kuin ed. Niukkasen esitys tarkoittaa.

Ed. Oksala: Minä luovun koska aijoin sanoa samaa mitä ed. Pekkala sanoi.

Ed. Paasonen: Asiantuntijat metsätalouden alalla ovat tulleet siihen tulokseen tutkimuksien perusteella, että Itä-Suomen metsien kulutus on suurempi kuin vuotuinen lisäkasvu, joten ei ole minkäänlaista syytä estää rajan tuolta puolen raaka-aineen tuontia teollisuuslaitoksia varten, jotka tässä maassa jalostavat paperituotteita. Myöskin on mainittava, että sellulosaa ja sanomalehtipaperia viedään Venäjälle paljon suuremmassa määrässä kuin mitä on ollut koko Venäjältä tuonti tänne, joten se raaka-aine, joka sieltä tuodaan, ainoastaan jalostetaan meidän maassamme ja viedään takaisin Venäjälle. Nyt tästä on tuloksena,

että työpalkat ja tehtaan maksamat tuotantoverot valtiolle ja kunnille jäävät meidän maahamme eikä silloin tällaista toimenpidettä vastaan pitäisi kenelläkään olla muistuttamista. (Ed. Tarkkanen: Eivät metsätyöpalkat!).

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Keto ed. Pekkalan kannattamana ehdottanut, että nimikkeeltä 477 poistettaisiin tähti. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kedon ehdotukseksi. Ed. Niukkanen ed. Tarkkasen kannattamana on ehdottanut, että nimikkeelle 350 otettaisiin uusi kohta „paperi- ja hiomapuut'' ja kuutiometrille määrättäisiin tulli 10 markaksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Niukkasen ehdotukseksi. Ed. Kämäräinen on ehdottanut samassa tarkoituksessa 20 markan tullia, mutta koska sitä ehdotusta ei ole kukaan kannattanut, niin ei se tule äänestettäväksi. Ed. Päivänsalo ed. Nurmesniemen kanattamana on ehdottanut, että nimikkeelle 462 b määrättäisiin perustulli 75 markaksi kilolta. Kutsun tätä ehdotusta ed. Päivänsalon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska ehdotukset ovat erillisiä, tulee niistä äänestettäväksi kustakin mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Nimike 350.

Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Niukkasen ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy tässä kohden suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Niukkasen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Niukkanen: Pyydän koneäänestystä.

Koneäänestys toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 71 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 10.

Puhemies: Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Pitkänen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aalto-Setälä, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Anttila, Aromaa, Björk, von Born, Brander, Bryggari, Cajander, Erich, Eskola, V., Estlander, Fagerholm, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Harvala, Helenelund, Helo, Hildén, A., Hildén, U., Hiltunen, Huttunen, Hämäläinen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jatkola, Jern, Jokinen, Junnila, Jyske, Kallioniemi, Kaskinen, Keto, Kilpeläinen, Kilpi, Kivimäki, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Kolkki, Komu, Koponen, Korpisaari, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuokkanen, Kuuliala, Kuusisto, Lamminen, Lehtokoski, Lehtonen, Leivo, Lepistö, Lindman, Linna, Mantere, Meriläinen, Moilanen, Myllymäki, Nuutinen, Nyman, Oksala, Oksanen, Paasivuori, Paasonen, Paavolainen, Palmgren, Pekkala, Pennanen, Penttala, Perho, Pihkala, Pojanluoma, Puittinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riipinen, Roos, Roth-

berg, Ryömä, Räisänen, Sahlstein, Sallila, Sarlin, B., Sarlin, E., Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Suokas, Sventorzetski, Svinhufvud, Särkkä, Tanner, Tolonen, Tulenheimo, Tuomioja, Turkia, Valta, Welling, Westman, Virkkunen, Voionmaa, Åhlström, Åkerblom ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Ainali, Alestalo, Annala, Asikainen, Eskola, H., Forstadius, Hakala, A., Halonen, A., Hannula, Heikkinen, Hirvensalo, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Janhonen, Joukanen, Junes, Jussila, Kaijalainen, Kalliokoski, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kirveskoski, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Korhonen, Kuisma, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lampinen, Lautala, Leppälä, Lohi, Luostarinen, Malmivaara, Miikki, Mäkelä, J. L., Mäkelä, W., Nikkanen, Niukkanen, Nurmesniemi, Pesonen, Pilppula, Pitkänen, Pullinen, Päivänsalo, Raatikainen, Rantanen, Rautaharju, Rissanen, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sallinen, Salo, Suurkonka, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Turja, Vehkaoja ja Vesterinen.

Poissa ovat seuraavat 8 edustajaa:

Huhtala, Koskenheimo, Kukkonen, Lindqvist, Manner, Perheentupa, Sunila ja Väisänen.

P u h e m i e s: Avoimessa äänestyksessä on annettu 122 jaa-ääntä, 69 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimike 462 b.

Äänestys ed. Päivänsalon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Päivänsalon ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 58 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 19.

Eduskunta on hyväksynyt siis suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimike 477.

Äänestys ed. Kedon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kedon ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 61 ei-ääntä, 8 tyhjää; poissa 14.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Esitellään tuontitullien jälellä olevat nimikkeet, alkaen nimikkeestä 497.

Keskustelu:

Ed. K e t o: Herra puhemies! Pyydän esittää tuontitullien nyt käsiteltävään osaan vielä erinäisiä muutosehdotuksia äsken tekemieni ehdotusten lisäksi.

Nimikkeeseen 524 nähden pyytäisin ehdottaa, että nimikkeestä pyyhittäisiin pois loppuosa puolipisteestä alkaen, siis se osa, joka alkaa sanoilla „sekä muu pyöreä rauta ja teräs, kirkkaaksi vedetty ja valssattu''. Kuten jo ensimmäisessä lukemisessa mainitsin, tässä ei ole kysymys vain tulliteknillisestä muutoksesta, kuten hallituksen perusteluissa sanotaan, vaan kysymys on tosiallisesta tullien koroituksesta. Tämä muutos nimittäin tietäisi, että tulli koroitettaisiin osaksi 5:stä, osaksi 40 pennistä 1 markkaan. Mainitsin jo ensiksikin nimikkeen sanamuotoon nähden, että tullikomitea on yksimielisesti päätynyt toisenlaiseen ehdotukseen kuin siihen, joka esiintyy hallituksen ehdotuksessa, ja että tullikomiteassa tullikomitean suojelustulliystävällinen osa on tyytynyt puoleen siitä tullista, jota hallitus nyt ehdottaa, kun sen sijaan tullikomitean vapaakauppaa suosiva osa ehdottaa nykyisen tullin asteettain poistettavaksi.

Sitten ehdottaisin nimikkeisiin 538 ja 539 ensinnäkin sellaisen muutoksen, että a) ja b) kohdat kummastakin nimikkeestä poistettaisiin ja että edellisen nimikkeen tulli jäisi olemaan, kuten se nykyjäänkin on, 3 markkaa ja jälkimmäisen nimikkeen tulli pysytettäisiin 2 markassa. Kuten jo olen eduskunnassa aikaisemmin maininnut, näitä kysymyksessäolevia emaljiteoksia valmistaa

meillä sellainen kotimainen teollisuusyhtymä, joka erinomaisen hyvästi kestäisi nykyisen pulan sille mahdollisesti aiheuttamat rasitukset, teollisuusyhtymä, joka viime vuonna vielä koroitti osinkonsa edellisen vuoden määrästä. Sitä paitsi on mainittava, että kysymyksessäolevien tavarain tuonti on tänä vuonna huomattavasti supistunut, ja lisäksi on tärkeänä seikkana mainittava, että tuotettujen tavarain keskihinta on tänä vuonna ollut korkeampi kuin aikaisemmin, niin että tällä alalla ei voi siis mistään polkumyynnistä olla puhettakaan. Kun ei myöskään tässä kysymyksessä olevassa tuotannossa tarvita suurta määrää työläisiä, niin mielestäni ei ole mitään aihetta nyt kysymyksessäolevia emaljitavarain tulleja koroittaa.

Lisäksi ehdotan, että nimikkeen 550 tulli pysytettäisiin nykyisellään 80 pennissä. Edelleen ehdotan, että nimikkeestä 552 poistettaisiin a) ja b) kohdat ja että tämän nimikkeen tulli niinikään pysytettäisiin nykyisessä määrässään 80 pennissä. Samaten ehdotan, että nimikkeestä 553 poistettaisiin a) ja b) kohdat ja tulli pysytettäisiin 1 markkana 20 penninä.

Samaten edelleen ehdotan, että nimikkeestä 675 poistettaisiin ehdotettu tähti. Minun nähdäkseni ei ole mitään aihetta meillä ryhtyä nyt suosimaan kotimaista hehkulamputeollisuutta. Tosiasiahan on nimittäin, että maailmassa on oikeastaan tällä haavaa olemassa maailmankartelli, joka on kyllä näennäisesti jakautunut useihin erinimisiin yhtymiin. Tosiasiallisesti ne kuitenkin muodostavat Sveitsissä sijaitsevan pääkonttorin alaosastoja. Tämä teollisuus on kehitetty tuotantokustannuksiltaan niin alhaiseksi, että kotimaisen teollisuuden on tällä alalla vaikea sen kanssa kilpailla. Näin ollen minun mielestäni ei ole tässä maassa ruvettava suojaamaan korkeilla tulleilla teollisuutta, jolla ei liene sanottavasti kilpailumahdollisuuksia. Tähän on sitä vähemmänkin syytä, kun on kysymyksessä juuri artikkeli, jota aletaan yhä enemmän käyttää tässä maassa joka mökissä ja jonka leviämistä halvoilla hinnoilla on syytä todellakin saada edistymään.

Sitten ehdotan, että nimikkeestä 704 b) kohdassa alennettaisiin ehdotettu 100 markan tulli 75 markkaan. Olen jo aikaisemmin maininnut, miksi tällainen alennus, joka tietäisi tähän b) kohtaan nähden nykyisen olotilan säilyttämistä, on paikallansa. Itse asiassahan meillä polkupyöräteollisuus on vain yksinkertaista montteerausteollisuutta, joka tämän koroituksen kautta tulisi saamaan tavattoman korkean suojan. Jokaiselta polkupyörältä laskin ensimmäisessä lukemisessa esittämässäni puheenvuorossa tullisuojan nousevan 52 markaksi. Tällainen suoja tällaiselle teollisuudelle, joka itse asiassa merkitsee ulkomailta tuotujen osien kokoonpanoa, on ilmeisesti kohtuuton.

Edelleen pyytäisin ehdottaa, että nimikkeestä 744 poistettaisiin tähti. Tämä nimikehän on sementtinimike. Viime kerralla jo perustelin tämänkin muutoksen tarpeellisuutta. Minä mainitsin, että tuonti ensiksikin on huomattavasti tänä vuonna supistunut ja edelleen mainitsin, että kun tämä tuonti on vain verrattain pieni osa nykyisestä tuotannosta — mainitsin sen olevan 15 % — niin ei ole ulkomaisen kilpailun ehkäisemiselläkään suuria mahdollisuuksia tätä kotimaista tuotantoa lisätä. Näin ollen siis ei ole myöskään mahdollisuuksia lisätä sanottavasti työtilaisuuksia tässäkään teollisuudessa, jonka työntekijäin määrä ei parhaanakaan aikana, jolloinka tuotanto oli kaksi kertaa suurempi kuin nykyjään, noussut kuin 450 henkeen. Kun tämä kysymyksessä oleva tuote, sementti, on tavattoman tärkeä maamme rakennusteollisuudelle ja maataloudelle, ei ole syytä tullipolitiikkaa ohjata siihen suuntaan, että tällaisen tuotteen hinta pysytettäisiin keinotekoisesti edes nykyisellään, vaan on syytä antaa tämän teollisuuden olla vapaan kilpailun vaikutusten alaisena. Tähän on aihetta myöskin nimenomaan siitä syystä, että kysymyksessä on erittäin voimakas teollisuus, joka kyllä jaksaa kestää nykyisten alhaisten konjunktuurienkin vaikutukset.

Edelleen, herra puhemies, ehdotan, että nimikkeen 795 tullia alennettaisiin 90 penniin ehdotetusta 1 markasta, siis määrään, jossa se on nykyisessä tullitariffissa. Mainitsin jo, että kysymyksessä on sellainen tarvike, akkunalasi, joka on joka talossa tarpeen ja jonka hintaa näin ollen ei ole myöskään syytä estää alenemasta. Myös olen jo osoittanut, että tähän on sitä vähemmän syytä, kun juuri nimenomaan niitten tuotteiden hinnat, joista tässä on kysymys, ovat meidän tukkihintaindeksissämme alentuneet vähemmän kuin juuri minkään mui-

den tuotteiden hinnat, nimittäin vain 2 %:lla.

Sitten pyytäisin ehdottaa, että nimike 824 muutettaisiin siihen muotoon, mikä sillä on nykyisessä tullitariffissa, että se siis tulisi kuulumaan: „Öljylakkavernissa, saponilakka ja asfalttilakka'' ja että tullina tulisi olemaan 2: 75.

Lopuksi ehdotan, että nimikkeestä 948 poistettaisiin tähti.

Ed. Niukkanen: Siitä huolimatta, että useimpien ulkolaisten tarvikkeiden tuonti on viime aikoina hyvin suuressa määrässä vähentynyt, mikä onkin aivan välttämätöntä, jotta meidän talouselämämme pääsisi tasapainoon, on kivihiilen tuonti jatkuvasti vain lisääntynyt. V. 1928 tuotiin kivihiiliä 1,076,000 tonnia, tuontiarvo 199 milj. markkaa, mutta viime vuonna, jolloin muu tuonti suuresti entisestään supistui, tuotiin kivihiiliä 1,171,000 tonnia, tuontiarvo 241 milj. markkaa ja vielä tänä vuonna on kivihiilen tuonti tonneissa edelliseen vuoteen verraten yhä vain lisääntynyt.

Kun otetaan huomioon se tilanne, mikä tällä kertaa vallitsee varsinkin syrjäseuduilla, joissa yksinomaan polttopuuksi kelpaavalla puuaineella ei ole minkäännäköistä menekkiä, eikä työväestöllä minkäännäköistä työansiomahdollisuutta talven aikana, on minun nähdäkseni kestämätön se tilanne, että meillä yhä edelleen tuodaan kivihiiltä ulkoa aivan kuten entisinä hyvinä aikoina ja kotimainen, täysin tarkoitustaan vastaava polttoaine jätetään mätänemään metsiin. Mikään muu maa, joka taloudellisesti olisi samassa asemassa kuin Suomi, ei voisi menetellä näin epätaloudellisesti. Meillä voitaisiin suuremmitta vaikeuksitta supistaa kivihiilen tuontia lähes 1 milj. tonnilla vuodessa. Se merkitsisi sitä, että kotimaisen polttoaineen menekki lisääntyisi noin 5 milj. halkokuutiometrillä vuodessa, josta taasen seuraisi, että esim. kantorahana jäisi tästä omaan maahan noin 120—130 milj. markkaa vuodessa ja työpalkkoina 80—90 milj. markkaa vuodessa ja koko kansantaloudellinen säästö olisi yli 200 milj. markkaa.

Siinä toivossa, että eduskunta nyt jo olisi kypsä tässäkin kohden ottamaan ratkaisevan askeleen, joka minun mielestäni kumminkin tulee ennen pitkää osoittautumaan välttämättömäksi, minä valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvän VI vastalauseen mukaisesti ehdotan, että nimikkeeseen 751 lisätään uusi kohta nimeltä „kivihiili — 1 tonni — tulli 50 markkaa''.

Ed. Puittinen: Valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn I vastalauseen mukaisesti ehdotan, että nimikkeet 786, 787, 811, 816 ja 817 poistettaisiin.

Ed. Päivänsalo: Ehdotan, nimikkeen kohdalla 714 b toisen alaosaston, joka kohta käsittää äänielokuvia ja gramofoonilevyjä, paitsi kieliopetuslevyjä, ja että tämän kohdan perustulli korotettaisiin 120 markkaan. Koroitettu tulli on nyt 110 mk. Nykyjään aljetaan tuoda ulkomailta paljon äänielokuvia Suomeen, ja minusta olisi ikävä, jos ei edes tässä luokassa, joka koskee suoranaista huvitusta palvelevia välineitä saataisi koroitettua tullia. Siinä tyrkytetään kansalle niin paljon ala-arvoista, ettei minusta olisi vahinko, vaikka joku äänielokuvafilmi korotetun tullin takia jäisi tänne tulematta. Ja tänne tulevista saataisiin maksaa koroitettua tullia. Gramofonilevyjä on myös liian paljon. Miltei kaikissa kahviloissa ja melkein joka nurkassa soi gramofoni. Kuulin juuri äsken, että esim. Sörnäisissä kunnan asunnoissa, joissa on hyvin ohuet seinät, on hyvin tuskallista, jos huoneessa on sairas ja toisella puolella seinää soittaa gramofoni koko päivän. Siinä on hyvin suuri kärsimys. Ja kuitenkin maksetaan näistä tavattoman pieni tulli. Toivon siis, että eduskunta suostuu koroittamaan nimikkeen 714 b mom. „ 2 muut'' nimisen kohdan tullin 120 markkaan.

Ed. Tarkkanen: Minä pyydän saada kannattaa ed. Niukkasen tekemää ehdotusta.

Mitä tulee ed. Kedon tekemiin ehdotuksiin, pyydän huomauttaa, että hallituksessa on jouduttu jo harkitsemaan niiden nimikkeiden tullimääriä, joista hän täällä huomautti ja joista myös on tullihallituksen lausunto. Samoin on asiantuntijoita kuullen valtiovarainvaliokunnan jaosto perehtynyt asiaan ja tullut niihin lopputuloksiin, jotka mietinnössä esiintyvät, jotenka mielestäni on tullimääriin jo niin paljon huomiota kiinnitetty eri tarkastusasteilla, että mielestäni voidaan kyllä ne tällä ker-

taa hyväksyä. Myös vasemmisto tuntuu olevan erimielinen eri nimikkeihin nähden, joten se osoittaa, että he ovat katsoneet eräissä kohdissa hallituksen olevan oikeassa.

Ed. Erich: Minä kannatan kaikkia ed. Kedon tekemiä ehdotuksia.

Ed. von Frenckell: Herra puhemies! Vaikka tullikysymyksissä olen suojelustullien kannalla, en kuitenkaan voi olla mukana silloin kun on kysymyksessä vain hintojen nostaminen, ilman että valtiolle tulisi lisää tuloja tai tuonti pienenisi. Näin on nimittäin sähkölamppujen tullin laita. Valtiovarainvaliokunnan ehdotuksessa perustellaan tullin koroitusta sillä, että kotimaista teollisuutta olisi suojattava. Kotimaassa kuitenkin tuskin mitään lampunosia valmistetaan. Lamput vain pannaan täällä kokoon ulkomailta tuoduista osista, niin että sokkeli, langat ja lasipuikot ovat ulkomaisia ja se työ, joka kotimaassa suoritetaan, edustaa ainoastaan jotakin prosenttia lampun koko arvosta. Meidän lampputehtaassamme on, mikäli minulle on ilmoitettu noin 60—70 työmiestä ja noin 10 virkamiestä konttorissa, siis miltei kotiteollisuutta. Tehtaassa valmistetaan ainoastaan viittä eri lamppulajia, vaikka maahan tuodaan 70 eri lajia. Kuulemani mukaan on kotimaisten lamppujen valo melkein 15 % huonompi kuin ulkomaisten. Vaikka on toivottavaa, että kotimainen lampputehdas kehittyisi ja tulevaisuudessa ehkä voisi kilpailla ulkomaisten lampputehtaiden kanssa, niin ehdotettu tullikoroitus ei merkitsisi mitään suojaa kotimaiselle teollisuudelle, koska lamppuja tuodaan pääasiassa Saksasta ja Hollannista, ja Saksan kauppsopimuksen mukaan aina vuoteen 1933 ei tullia saa nostaa, ja kaikki muut maat, joilla on suosituimman maan oikeus meidän maahamme nähden, siten nauttivat alempaa tullioikeutta.

Nytemmin on väitetty, että Venäjällä, jossain Ukrainassa, valmistettuja lamppuja Saksan kautta lähetettäisiin Suomeen ja nähtävästi dumping-hinnalla myytäväksi täällä. Mutta tähän asti on näiden sähkölamppujen tuonti kuitenkin ollut hyvin pientä, ja voidaan valistaa yleisöä, koska ne lamput ovat eri merkillä varustetut ja varoittaa ihmisiä ostamasta venäläistä tavaraa. Koska siis koroitetulla tullilla ei valtiolle saataisi pennin lisätuloa eikä ainoatakaan lamppua estettäisi tulemasta, jotka nytkin Suomeen tulevat, tulisi tullikoroitus vain nostamaan lamppujen hintaa kotimaassa, siis kuluttajain kustannuksella sekä kotimaisen lampputehtaan ja pääasiallisesti ulkomaisten välittäjäin hyödyksi. Ehdotan siis, herra puhemies, että tähti nimikkeestä 675 poistettaisiin. Yhdyn ed. Kedon ehdotukseen tässä kohdin.

Ed. Nurmesniemi: Minä kannatan ed. Päivänsalon tekemää ehdotusta.

Ed. Tuomioja: Viitaten asian ensimmäisessä käsittelyssä antamaani lausuntoon, minä pyydän kannattaa ed. Kedon tekemiä ehdotuksia, samoinkuin myös ed. Puittisen tekemiä ehdotuksia. Minusta nyt, kun hintataso yleensä meillä on alenemassa, ja suojelustullikysymys komiteassa, ei ole syytä sellaiseen yleiseen suojelustullien koroittamiseen, jota hallituksen esityksessä samoinkuin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä ehdotetaan. Tähän on sitä vähemmän syytä, kun myöskään työttömyyskysymyksen ratkaiseminen ei sitä vaadi.

Ed. Tarkkanen: Pyysin puheenvuoron ed. v. Frenckellin lausunnon johdosta, en tosin epäilläkseni hänen asiatietojaan, sillä hän, ollen tekemisissä sen verran niiden artikkelien kanssa, joista hän täällä on puhunut, kyllä tuntee tämän alan, jotenka sen puolesta en lähde hänen kanssaan niistä väittämään. Muuten tahdon huomauttaa, että valtionkin laitoksilla on kokeiltu näillä suomalaisilla sähkölampuilla, ja tultu siihen tulokseen, että ne täysin kilpailevat ulkomaalaisten valmisteiden kanssa, jotenka se, että niiden valoteho olisi noin 15 % alhaisempi, ei mahdollisesti pidä paikkaansa.

Mitä tulee hintoihin meillä ja ulkomailla, on todettu, että sähkölampputrustit pitävät yleensä ulkomailla hintoja korkeampina kuin esimerkiksi ovat hinnat meillä, mikä johtuu siitä, että meillä on nousemassa oma sähkölampputeollisuus.

Täällä myöskin ed. Keto huomautti siitä, että meillä sähkölamppu alkaa levitä joka mökkiin. Tästä pyydän huomauttaa, että sen syyn takia on hyvin tärkeätä, että meillä voidaan kotimaisen teollisuuden turvin pitää hintasuhteet oikealla tasolla, ja että ei

silloin, kuin tällainen teollisuus on hävitetty, olla tilaisuudessa juuri näiden kuluttajain kulutustavaroita nostamaan. Mitä tulee tuontiin, niin on tänä vuonna huomattavissa, että tuontia on ilmestynyt Venäjältä, mikä myynti tapahtuu aivan samanlaisin merkein kuin yleensä muukin venäläinen myyntitoiminta ja silloin tullinkoroitus tulisi osaltansa vaikuttamaan tämänkinlaatuisen tavaran tuontiin ja jonkun verran suojaamaan meidän alkavaa kotimaista teollisuuttamme.

Ed. Seppälä: Pyysin puheenvuoron kannattaakseni ed. Puittisen tekemiä ehdotuksia.

Ed. Korpisaari: Sen lisäksi, mitä ed. Tarkkanen täällä äsken mainitsi, minä pyytäisin vielä lisätä, että tällä teollisuudella minun ymmärtääkseni ovat melkoiset kehitysmahdollisuudet lasiteollisuuden yhtenä sivuhaarana. Pääasiallisesti käytetään sähkölamppuihin kotimaista lasia, joka muodostaa sangen tärkeän raaka-aineen. Ja minä luulen, että jos tälle teollisuudelle annetaan kohtuullinen tullisuoja, niin se voi kehittyä vielä aikanaan sille asteelle, että koko kotimaan tarve tulee tyydytetyksi.

Ed. von Frenckell: Tahdon alleviivata sen, että koska kauppasopimus Saksan kanssa vielä kestää noin 2—2 $^1/_2$ vuotta, ja koska Saksasta ja Hollannista tuodaan meille melkein kaikki lamput, niin, vaikkapa me nyt nostaisimme tullin, tämä ei merkitsisi mitään tullisuojaa. Se merkitsisi ainoastaan sen, että hinta nousisi, ilman että kotimainen tehdas saisi mitään suojaa.

Kauppaministeri Solitander: Minun on, herra puhemies, vastustettava ed. Niukkasen ehdotusta kivihiilen tulleista. Kivihiilen käyttö maassa ei riipu siitä, ovatko ajat hyviä tai huonoja, vaan se riippuu siitä, että kivihiili polttoaineena määrättyihin ja moniinkin tarkoituksiin on halvempaa kuin puu, eikä polttoainekysymystä voi ratkaista kivihiilitulleilla. Jos puiden käyttöä polttoaineena tahtoo nykyisestään lisätä, on polttopuun teknillistä käsittelyä tehostettava. Käytämme, puuta käytettäessä polttoaineena, edelleen työtapoja, joita olemme ammoisista ajoista käyttäneet. Puu polttoaineena ei ole voinut seurata tekniikan kehitystä, luultavasti siitä syystä, että puun merkitys polttoaineena muualla on verrattain pieni ja että teknillinen kehitys, omaperäinen teknillinen kehitys meillä, tällaisissa kysymyksissä ei ole kovinkaan pitkälle päässyt. Jos siis puun käyttöä polttoainetarkoituksiin tosiaankin tahdotaan kehittää, niin on pyrittävä uudenaikaisempiin puun käsittelytapoihin, määräperäisesti otettava käytäntöön niitä ja sitä tietä ehkä päästäisiin tuloksiin, sikäli kuin ne tulokset nyt ovat mahdolliset, sillä niissäkin maissa, joissa puu ennen polttoaineena on ollut tärkeä, on sen käyttö ollut yhä vähenemässä siitä syystä, että puuta voidaan parempiinkin tarkoituksiin käyttää. Kun teollisuus, m. m. myös puuta raaka-aineena käyttävä vientiteollisuus, käyttää tästä maahan tuodusta miljoonasta tonnista kivihiiltä noin 40 %, niin on luonnollista, ettei sitä että tulleilla koettaisimme puunkäyttöä polttoaineena suojata, millään tavalla suoranaisesti teollisuuden osalla työmahdollisuuksia lisättäisi, ei ainakaan mikäli se koskee puunjalostusteollisuutta, joka varmasti käyttää kaikki ne puut hyväkseen, joita taloudellisesti voidaan käyttää, mutta siitä huolimatta on pakotettu käyttämään polttoaineena kivihiiltä.

Toinen puoli, joka tätä asiaa ratkaistaessa olisi välttämättä huomioon otettava, on kauppapoliittinen. En tahdo puhua Puolasta, joka myöskin tuo suuria määriä kivihiiliä Suomeen. Mutta ilmeistä ja selvää on, että jos me nyt tällaiseen tuotteeseen soveltaisimme tuontitullia Englantiin päin, herättäisi se yhtä suurta huomiota kuin pahennustakin. Tapaushan olisi ainutlaatuinen ja olisi mahdotonta meidän suurimman ostajamaamme ymmärtää tällaista toimenpidettä. (Vasemmalta: Oikein!)

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään ja jatketaan tänään kello 19,30.

Täysistunto keskeytetään kello 17,03.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19,30.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Keto ed. Erichin kannattamana ehdottanut, että nimikkeestä 524 loppuosa alkaen sanoista „sekä muu pyöreä rauta" j. n. e. poistettaisiin; että nimikkeestä 538 ja 539 a)- ja b)-kohdat poistettaisiin ja tulli määrättäisiin edellisessä 3 markaksi ja jälkimäisessä 2 markaksi; että tulli nimikkeellä 550 määrättäisiin samaksi kuin nykyisessä tullitariffissa eli 80 penniksi; että nimikkeeltä 552 poistettaisiin a)- ja b)-kohdat ja tulli määrättäisiin samaksi kuin nykyisessä tullitariffissa eli 80 penniksi; että nimikkeestä 533 a)- ja b)-kohdat poistettaisiin ja tulli pysytettäisiin nykyisellään eli 1 markka 20 penninä. Nimitän tätä ehdotusta ehdotuksentekijän toivomuksen mukaan hänen 1) ehdotuksekseen. Edelleen, että nimikkeeltä 675 poistettaisiin tähti. Nimitän tätä ehdotusta ed. Kedon 2) ehdotukseksi. Samoin, että tulli nimikkeeltä 704 b)-kohta alennettaisiin 75 markkaan — ed. Kedon 3) ehdotus sekä että nimikkeeltä 744 poistettaisiin tähti — ed. Kedon 4) ehdotus. Lopuksi on ed. Keto ed. Erichin kannattamana ehdottanut, että nimikkeen 795 tulli alennettaisiin samaksi kuin nykyisessä tullitariffissa eli 90 penniin; että nimike 824 pysytettäisiin samassa muodossa kuin se on nykyisessä tullitariffissa, tulli 2 markkaa 75 penniä; että nimikkeestä 948 poistettaisiin tähti. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kedon 5) ehdotukseksi. Ed. Niukkanen ed. Tarkkasen kannattamana on ehdottanut, että nimikkeeseen 751 lisätään uusi kohta, kivihiili, ja määrättäisiin tulli 1 tonnilta 50 markaksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Niukkasen ehdotukseksi. Ed. Puittinen ed. Tuomiojan kannattamana on ehdottanut, että nimikkeisiin 786, 787, 811, 816, 817 nähden hyväksyttäisiin I vastalauseen ehdotus. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen ehdotukseksi. Ed. Päivänsalo ed. Nurmesniemen kannattamana on ehdottanut, että tulli nimikkeellä 714 b) toinen kohta koroitettaisiin 120 markaksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Päivänsalon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Koska ehdotukset kaikki ovat erillisiä, tulee niistä kustakin erikseen äänestettäväksi mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Nimikkeet 524, 538, 539, 550, 552, 553.

Äänestys ed. Kedon 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Kedon 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimike 675.

Äänestys ed. Kedon 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Kedon 2) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimike 704 b).

Äänestys ed. Kedon 3) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Kedon 3) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimike 744.

Äänestys ed. Kedon 4) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kedon 4) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet 795, 824 ja 948.

Äänestys ed. Kedon 5) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kedon 5) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimike 751.

Äänestys ed. Niukkasen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Niukkasen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Koneäänestys toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 70 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 11.

Ed. Niukkanen pyytää avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee uudelleeen äänestysesityksen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aalto-Setälä, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ainali, Ampuja, Anttila, Aromaa, Björk, von Born, Brander, Bryggari, Cajander, Erich, Eskola, V., Fagerholm, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Harvala, Helenelund, Helo, Hildén, A., Hildén, U., Hiltunen, Huttunen, Hämäläinen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jatkola, Jern, Jokinen, Junnila, Jyske, Kallioniemi, Kaskinen, Keto, Kilpeläinen, Kilpi, Kivimäki, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Kolkki, Komu, Koponen, Korpisaari, Koskenheimo, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuokkanen, Kuuliala, Kuusisto, Lamminen, Lehtokoski, Lehtonen, Leivo, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Malmivaara, Mantere, Meriläinen, Moilanen, Myllymäki, Mäkelä, J. L., Nuutinen, Nyman, Oksala, Paasivuori, Paasonen, Paavolainen, Palmgren, Pekkala, Pennanen, Penttala, Perho, Pihkala, Pojanluoma, Puittinen, Pyy, Päivänsalo, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Roos, Rothberg, Ryömä, Räisänen, Sahlstein, Sarlin, B., Sarlin, E., Seppälä, Setälä, Sil-

lanpää, Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Suokas, Svinhufvud, Särkkä, Tanner, Tolonen, Tulenheimo, Tuomioja, Turkia, Welling, Westman, Virkkunen, Voionmaa, Väisänen, Åhlström, Åkerblom ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat.

Aakkula, Alestalo, Annala, Asikainen, Eskola, H., Forstadius, Hakala, A., Halonen, A., Halonen, T., Hannula, Heikkinen, Hirvensalo, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Janhonen, Joukanen, Junes, Jussila, Kaijalainen, Kalliokoski, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kirveskoski, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Korhonen, Kuisma, Kukkonen, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lampinen, Lautala, Leppälä, Lohi, Luostarinen, Miikki, Mäkelä, V., Nikkanen, Niukkanen, Nurmesniemi, Oksanen, Perheentupa, Pesonen, Pilppula, Pitkänen, Raatikainen, Rantanen, Rautaharju, Riipinen, Rissanen, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sallinen, Salo, Sunila, Suurkonka, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Turja, Vehkaoja ja Vesterinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 9 edustajaa:

Estlander, Hakkila, Huhtala, Manner, Pullinen, Sallila, Sergelius, Sventorzetski ja Valta.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 70 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet 786, 787, 811, 816 ja 817.

Äänestys ed. Puittisen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Puittisen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa.

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimike 714 b).

Äänestys ed. Päivänsalon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Päivänsalon ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Nimikkeet, jotka koskevat maasta vietäviä tavaroita, hyväksytään keskustelutta.

1 § hyväksytään.

2 §:n johtokappale hyväksytään.

3 §.

Keskustelu:

Ed. F u r u h j e l m: Jag ber att få föreslå, med hänvisning till min reservation, att 3 § måtte godkännas i enlighet med regeringens proposition, och hoppas härvid få understöd av herr finansministern.

Ed. P a a s o n e n: Kannatan ed. Furuhjelmin ehdotusta, että tässä asiassa hallituksen esitys hyväksyttäisiin.

Ed. P u i t t i n e n: Luovun.

Ed. B j ö r k: Avstår.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Furuhjelm ed. Paasosen kannattamana ehdottanut, että 3 § hyväksyttäisiin halli-

tuksen esityksessä ehdotetussa muodossa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Furuhjelmin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Furuhjelmin ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 75 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 11.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

4 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 27 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 13 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 27, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 27.

Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta. Sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. F u r u h j e l m: Av regeringens proposition återstår efter behandlingen i stora utskottet endast den reform, som rör beskattningen av utlänningar för här bedriven affärsverksamhet. Allt det övriga har försvunnit ur regeringens proposition. Den innehåller emellertid en del andra punkter, som det vore skäl att taga vara på. Här föreslås en lindring i beskattningen av bostadsaktiebolag och dessutom en lindring i beskattningen såtillvida, att det s. k. barnavdraget skulle ökas från 1,200 till 1,600 mark. Då under nuvarande tider skatterna kännas nog så betungande, särskilt för lägre tjänstemän och andra, som beskattas för sina totala inkomster, finner jag för min del det vara allt skäl, att sistnämnda punkt i regeringens proposition godkännes. Jag tillåter mig därför, herr talman, föreslå, att riksdagen såsom grund för behandlingen måtte lägga regeringens proposition.

Ed. H e l o: Kannatan ed. Furuhjelmin tekemää ehdotusta.

Ed. T u l e n h e i m o: Kuten jo ed. Furuhjelm huomautti, on suuri valiokunta ehdottanut hallituksen esityksestä poistettavaksi kaiken muun, paitsi mikä koskee ulkomaalaisten liikkeiden verotusta. Näitä poistoja saattaakin kannattaa, päinvastoin kuin mitä ed. Furuhjelm mainitsi, mikäli koskee asunto-osakeyhtiöiden verotuksen uudelleen järjestelyä. Tämän poiston puolesta on asian ensimmäisessä käsittelyssä esitetty sitovia perusteluja. Niiden lisäksi saattaa huomauttaa, että asunto-osakeyhtiön osakkeet voivat oikeuttaa liikehuoneistojenkin hallintaan, joiden vuokran lisääminen itse yhtiön verotettavaan tuloon olisi täysin aiheetonta ja johtaisi aivan vääriin tuloksiin.

Sitävastoin ei niiden esityksessä tehtyjen säännösten hylkäämiseen, jotka koskevat eräiden eläkkeiden ja vahingonkorvausten vapauttamista veroista sekä niiden määrien koroittamista, jotka tulosta saataisiin vähentää vakuutusmaksujen suorituksen sekä lasten elatuksen johdosta tai sairauden y. m. sellaisten syiden tähden, ole mielestäni ollut riittävää aihetta. Tulo- ja omaisuusverolaista on päinvastoin niin pian kuin mahdollista koetettava poistaa sellaiset kohdat, jotka kokemuksen mukaan ovat johtaneet ilmeisiin kohtuuttomuuksiin. Mitä järkeä valtiolla on vaatia veroa maksettavaksi esim. siitä tulosta, joka on saatu työkyvyttömyysvakuutuksen nojalla tai invaliidieläkkeenä tai siitä tapaturmakorvauksesta sodassa tai sotapalveluksessa sattuneen vamman tai sairauden johdosta, jonka valtio itse maksaa. Nämä tulot eivät todellakaan ole niin suuria, että niistä pitäisi

vielä maksaa veroa. Ja mitä perheellisyyden johdosta myönnettäviin tulovähennyksiin tulee, niin on oikein mitä hallitus esityksen perusteluissa on lausunut, että ne Suomessa ovat paljon pienemmät kuin yleensä muissa maissa ja että ilmeistä on, että ne eivät riitä tasoittamaan sitä eroavaisuutta, joka verovelvollisen tulojen ollessa yhtä suuret on perheellisten ja perheettömien veronmaksukyvyssä.

Näitä nyt ehdotettuja verohelpotuksia vastaan on esitetty, ettei pitäisi käydä tulo- ja omaisuusverolain osittaiseen muuttamiseen, kun sanotun lain yleinen revisioni on odotettavissa. Jos kysymyksessä olisivat muutokset, jotka todella muuttaisivat lain systeemin tai jotka jollakin tavoin ennakolta sitoisivat lainsäätäjän käsiä tuohon revisioniin nähden, niin olisi tämä huomioon otettava. Mutta niinhän ei nyt kysymyksessä oleviin muutoksiin nähden ole mitenkään asianlaita. Ne eivät muuta lain nykyistä järjestelmää, eivätkä ne mitenkään sido mahdollisuuksia vastedes toteuttaa suunniteltua tuloveroasteikon alentamista tai osakeyhtiöiden verotuksen uudistusta tai mitä muita muutoksia haluttaneen tehdä. Nythän on kysymys vain muutamien ilmeisten vääryyksien korjaamisesta. Jos tulo- ja omaisuusverolain kokonaisuudistus edes olisi läheisessä tulevaisuudessa odotettavissa, niin voisi kenties sanoa, että odottakoot nämäkin muutokset sitä. Mutta mitä takeita on siitä, että tuo kokonaisuudistus piakkoin saadaan aikaan. Erinomaisen vähän, tuskin mitään. Kokemus päinvastoin on osoittanut, että sellainen on hyvin vaikeasti aikaansaatavissa. Miksi siis sallia epäkohtien jäädä rehoittamaan, kun ne nyt ilman vaikeuksia voidaan poistaa.

Ne pääasialliset muutokset, joita tässä tarkoitetaan ja jotka hallituksen esityksen mukaan tulisivat tapahtumaan, olisivat ensinnäkin, että tuloksi ei tämän jälkeen luettaisi työttömyysvakuutuksen nojalla tai sodassa tai sotapalveluksessa sattuneen ruumiinvamman tai sairauden johdosta taikka valtion viran taikka toimen haltijan tapaturmavakuutuksen nojalla saatua vahingonkorvausta. Samoin ei myöskään valtion tai kunnan tai sellaisen leski- ja orpokassan, jota valtio tai kunta avustaa tahi josta valtioneuvosto niin määrää, leskille ja orvoille antamaa eläkettä, eikä köyhäin- tai hautausapua. Tuloksi ei myöskään luettaisi stipendejä ja matkarahoja, joita on annettu esim. käytännöllisiin asioihin tutustumista varten, esim. sanomalehtimiehille, jollaisista stipendeistä nykyisen lain mukaan saa maksaa veroa. Nämä siis on tehty samanveroisiksi, kuin tieteellisiin ja taiteellisiin tarkoituksiin annetut stipendit tähän saakka ovat olleet. Verovelvollinen olisi edelleen tämän jälkeen oikeutettu tuloistaan vähentämään myöskin ne säästöönpanot, jotka hän talletuksia vastaanottamaan oikeutettuun rahalaitokseen on tehnyt itsensä, vaimonsa tai alaikäisten lastensa hyväksi, ja joiden takaisinmaksaminen on sovittu tapahtuvaksi aikaisintaan 20 vuoden kuluttua taikka säästöönpanijan tai säästönsaajan sitä ennen kuollessa viipymättä kuolemantapauksen jälkeen. Sensijaan, että ennen henkivakuutusmaksuista tehtävä vähennys sai nousta 200 markkaan, saisi se nyt näistä ja säästöönpanoista nousta enintään 1,000 markkaan. Jos verovelvollisella on vaimo ja alaikäisiä lapsia, saisi hän kuitenkin ylittää tämän määrän enintään 500 markalla kutakin mainittua perheen jäsentä kohti. Vihdoin tulisi n. s. lapsivähennys koroitettavaksi 1,200:sta 1,600 markkaan ja voitaisiin tulosta tehdä vähennyksiä myös muiden läheisten elättämisen johdosta, puolisoa lukuunottamatta, enintään 1,600 markkaa kutakin sellaista henkilöä kohti. Vihdoin voisi valtiovarainministeri paikkakunnalla, jolla elinkustannukset ovat tuntuvasti korkeammat kuin yleensä maassa määrätä verovelvollisen tulosta vähennettäväksi enintään 5,000 markkaa sekä koroittaa aikaisemmin mainitut vähennysmäärät enintään 2,000 markkaan.

Kaikki nämä muutokset siis ovat sellaisia, joita vastaan ei pitäisi voida olla mitään muistuttamista.

Niiden verovähennysten kokonaismäärä, jotka edellisen mukaisesti saataisiin tehdä, on ilmoitettu tekevän 8 milj. markkaa. Tämä vähennys johtuu epäilemättä siitä, että tuo n. s. lapsivähennys, kuten mainittiin, koroitettaisiin 1,200:sta 1,600:aan markkaan. Muut muutokset sitävastoin eivät verovähennyksen kokonaismäärään sanottavasti vaikuttaisi. Ilmeisesti on kuitenkin tämä vähennys otettu huomioon ensi vuoden tulo- ja menoarviota laadittaessa, joten se puoli kysymystä ei voi olla esteenä näiden ehdotusten hyväksymiselle.

Tämän vuoksi, herra puhemies, minäkin pyydän saada yhtyä kannattamaan ehdotusta, että hallituksen esitys pantaisiin käsittelyn pohjaksi.

Ed. Sergelius: Herra puhemies! Hallituksen esitys tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta on minun käsitykseni mukaan ehdotus, jota olisi puollettava. Myönnettävä on, että ne syyt, jotka täällä ed. Ståhlberg mainitsi asian, oliko se ensimmäisessä käsittelyssä vai lähetekeskustelussa, m. m. se syy, että valtion komitea parastaaikaa harkitsee verolakeja kokonaisuudessaan, ja muut syyt, jotka herra Ståhlberg täällä mainitsi, puhuivat lain hylkäämisen puolesta siinä mielessä, että asettuisimme odottavalle kannalle. Mutta nyt voi tapahtua, niin kuin hyvin tiedämme, että ennenkuin mainittu uusi laki astuu voimaan, kuluu luultavasti monta vuotta.

Koska minä kaksi eri kertaa olen eduskunnalle jättänyt aloitteen, joka on yhtäpitävä hallituksen ehdotuksen kanssa, mikäli se koskee asunto-osakehuoneiston haltijan verottamista, niin sallittakoon minun lyhyesti mainita ne syyt, jotka ovat määränneet kantani tässä asiassa.

Voimassaolevassa tulo- ja omaisuusverolaissa säädetään nimenomaan, että veroa on suoritettava oikeudesta vapaaseen asuntoon kiinteistöstä, koska tässä tapauksessa kieltämättä on olemassa sekä vero-objekti että verosubjekti, samoinkuin siinäkin tapauksessa, että vapaa asunto sisältyy verovelvollisen palkkaetuihin. Nämä n. s. luontaisedut, vapaa asunto y. m. sellaiset, voidaan rahassa arvioida ja niistä on tuloja omaisuusverolain 10 §:n mukaan verotettava.

Samaa käsitystä on nyt tahdottu sovelluttaa siihen etuun nähden, jota sellainen asunto-osakkeen omistaja nauttii, joka itse asuu siinä huoneistossa, mihin osakkeet antavat hänelle oikeuden ja josta hän suorittaa siis vuokraa, ja mikä etu syntyy siinä muodossa, että osakkeen omistaja suorittaa alempaa yhtiövuokraa kuin mitä paikkakunnalla vastaavasta huoneistosta suoritettava keskimääräinen vuokra on. Myöskin korkeimman hallinto-oikeuden enemmistö, 5 jäsentä, v. 1923 ratkaistaessa erästä valitusta tässä kosketellussa suhteessa, lausui sen käsityksen, että sellainen rahassa arvioitu luontaisetu on verotettava. Sanotun tuomioistuimen vähemmistö, 3 jäsentä, lausui vastakkaisen mielipiteen. Minä en tahdo tällä kertaa puuttua niihin käytännöllisiin puoliin, jotka puhuvat verotuslain mainitun kohdan hyväksymisen puolesta. Tahdon täällä kosketella lyhyesti vain yhtä periaatteellista puolta. Jos halutaan nimittäin tulkita luontaisedut aivan laajassa mielessä ja jos katsotaan, että se vuokraetu, josta puhe on, olisi verotettava, tulisi minun käsitykseni mukaan m. m. verottaa myös sitä etua, jota joku henkilö nauttii esim. pankkitakuun muodossa tai siinä muodossa, että hän suorittaa tavallista alhaisempaa korkoa saamistaan lainoista. Samoin pitäisi verottaa sitä tulolähdettä, jonka pirtukauppias tai koronkiskuri saa ammatistaan, mainitakseni vain täällä muutamia esimerkkejä. Mutta kansalainen on kai verovelvollinen vain sikäli kuin siitä on laissa säädetty, ja tuloveroa on lain mukaan otettava tulolähteestä, joka silloin on vero-objekti. Kun nyt tulo- ja omaisuusverolaissa ei sanota mitään siitä, että yksistään kaupungissa olevan osakehuoneiston käyttäminen on sellaisenaan verotettava, ei sitä liioin voida käyttää vero-objektina ja vielä vähemmän on tässä tapauksessa olemassa verosubjektia, joka olisi siis velvollinen suorittamaan veroa. Verosubjekti on kiinteistön omistaja, eikä minun käsitykseni mukaan huoneiston vuokraaja, koska hänellä on vain käyttöoikeus, ja siihen se päättyy. Verosubjekti on siis kiinteistön omistaja ja objekti kiinteistöstä saatu tulo, riippumatta siitä omistaako kiinteistön yksityinen henkilö vaiko osakeyhtiö. Ja yhtiötä on silloin verotettava kiinteistön rahassa arvioiduista vuosituloista, eikä siis minun käsitykseni mukaan osakehuoneiston omistajaa, joka omistaa vain osan kiinteistöä.

Valtiovarainvaliokunta omaksui myös tämän kannan jo v. 1928 ja on pääpiirtein katsoen myöskin tällä kertaa tullut samaan tulokseen. Koska suotavaa olisi, että yhdenmukaisuus saataisiin kaikkialla maassamme aikaan, — minun tietääkseni ainakin joitakuita vuosia sitten verotettiin näitä huoneisto-osakeyhtiöitä eri tavalla eri paikkakunnilla maata, — niin olisi lakimuutos nyt hyväksyttävä.

Muuten minä olen samaa mieltä, kuin ed. Furuhjelm lain muutoksen muihin kohtiin nähden joita muutoksia edellinenkin pu-

huja kannatti, joten omasta puolestani kannatan ehdotusta, että hallituksen esitys asetettaisiin käsittelyn pohjaksi.

Ed. Niukkanen: Valtiovarainvaliokunnassa hallituksen esitystä tutkittaessa tuli valiokunnan enemmistö siihen tulokseen, että ne veroalennukset, joita hallitus oli ehdottanut eräille yksityisille veronmaksajille ja myöskin asunto-osakeyhtiöille eivät oikein hyvin soveltuneet nykyiseen ajankohtaan huomioonottamalla, että tulo- ja omaisuusveron tuotto ilmeisesti tulee ensi vuonna entisestään huomattavasti laskemaan. Tämän takia valtiovarainvaliokunta jo pyyhkikin hallituksen esityksestä kaikki veronalennukset pois ja paransi hallituksen esitystä, mikäli koski asunto-osakeyhtiöiden verotusta. Suuri valiokunta on edelleen jatkanut tätä karsimistyötä, niin että esityksen 7 §:stä ei enää ole jäljellä kuin yksi ainoa pykälä, ja muutoksia ehdotetaan voimassa olevaan lakiin ainoastaan, mikäli koskee ulkomaalaisten verottamista. Huomioonottamalla tämä ajankohta sekä että sellaiseen verolakiin kuin tulo- ja omaisuusverolaki, ei pitäisi yhtämittaa tehdäkään pieniä toisarvoisia muutoksia, sekä että tällä kertaa, kun hintataso ja elinkustannukset on hyvin nopeasti laskemassa, ei ole oikeaa pohjaa arvostella m. m. vähävaraisille veronmaksajille annettavia verohelpotuksia, suuri valiokunta onkin osunut asiassa aivan oikeaan. Näin ollen minä siitä huolimatta, että se poikkeaakin valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä, voin kannattaa suuren valiokunnan asiassa tekemää ehdotusta.

Ed. Ståhlberg: Ed. Sergeliuksen lausunnon johdosta on huomautettava, että nykyisen lain mukaan sellaiset elinkustannukset, jotka käytetään asuntoon, ovat verotuksen alaiset, niitä ei saa vähentää verotuksesta se, joka asuu vuokrahuoneissa, ja sen, joka asuu omassa talossaan, pitää lisätä tämä asunnon vuokra-arvo muihin tuloihin. Silloin on aivan johdonmukaista, että myöskin niitä asuntoja, joita on osakehuoneistoissa, verotetaan samaten kuin muitakin asuntoja. Tämä tulee sen käytännön mukaan, jonka korkein hallinto-oikeus on omaksunut, verotetuksi muiden asuntojen mukaisesti siten, että yhtiötä verotetaan siitä osasta asunnon arvoa, jonka osakas maksaa vuokrana yhtiölle, mutta muusta asuntoedusta, joka jää jäljelle asunnon vuokra-arvosta, verotetaan osakasta. Ainoastaan sillä tavalla voipi tulla yhdenmukainen verotus asuntoedusta aikaan, vaan kun lainkäyttö on tälle oikealle kannalle asettunut, ei siitä ole tarpeen ottaa erityistä säännöstä lakiin.

Mitä taas vähennyksiin tulee, joita täällä on puollettu hallituksen esityksen mukaisesti, niin ne ovat yhteydessä muiden säännösten kanssa siitä, mitä on verotettaviin tuloihin luettava ja mitä niihin ei ole luettava, ja myöskin yhteydessä sen kanssa, kuinka korkealle verominimi on asetettava. Sen tähden, jotta tulisi eheyttä verotukseen, ehdotetut vähennykset ovat harkittavat ja tarvittaessa muutettavat verotuksen kokonaisuuden yhteydessä eikä siten, että otetaan yksi kohta sieltä, toinen täältä. Osaksi ne ovat aivan näennäisiäkin, sillä tuskinpa koskaan on vielä tapahtunut, että esim. köyhäinavusta on keltään otettu valtion tuloveroa.

Valtiovarainministeri Vennola: Eduskunta on erinomaisen kiitettävällä uhrautuvaisuudella käyttänyt itseverotusoikeuttaan ja antanut tullien käsittelyssä hallitukselle enemmän veroja, kuin se oli pyytänytkään. Tämä on tietysti valtion nykyisten raha-asiain kannalta erinomaisen ilahduttava asia, koska täten tietysti voidaan parantaa valtion raha-asiain tilaa.

Kun hallitus teki tämän esityksensä tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, niin se teki sen etupäässä sosialipoliittisista syistä. Se piti suotavana, että edes joitakin muutoksia, jotka helpottaisivat erityisesti vähäväkisen väestön verotaakkaa, saataisiin aikaan. Hallitus ei voi nimittäin käsittää muuta kuin, että n. s. tulo- ja omaisuusverotuksen muutos tulee vielä lykkäytymään pitkiä aikoja, ennenkuin sitä kokonaisuudessaan päästään toteuttamaan. Käsittääkseni ne kohdat, jotka ovat ehdotetut muutettavaksi, eivät ole sellaisia, ettei niitä aivan hyvin voitaisi käsitellä, vaikka ei päästä käsittelemään kaikkia kohtia verolaissa. Sellaisten erilaisten maksujen vähennykset, mitä hallituksen esityksessä on esitetty, ovat käsittääkseni sitä laatua, että ne aivan hyvin voidaan käsitellä huolimatta siitä, minkälainen verolain muutos vastaisuudessa tulee olemaan. Mitä taas tulee sellaiseen kuin perheellisyyden perusteella tapahtuvaan alennukseen, niin onhan sekin sellainen asia,

jota verrattain hyvin voitaneen arvostella, kuinka pitkälle myönnytyksissä siinä voidaan mennä. Asiahan on ollut aikaisemminkin täällä valtiopäivillä käsittelyn alaisena m. m. valiokunnissa, ja on muutos katsottu voitavan aivan hyvin tehdä. En tahdo kieltää niitä muistutuksia, mitä ed. Ståhlberg on täällä tässä suhteessa tehnyt kokonaisuuden kannalta. Olisi tietysti hyvä saada koko verolain muutokset myöskin perheiden koko veronkantomäärään nähden selville, mutta kun on kysymys pitkästä ajasta ja on ratkaistava, jäädäänkö odottamaan ilman, että mitään tehdään, niin käsittääkseni olisi suotavampaa, että jotakin tehtäisiin.

Mitä taas asunto-osakeyhtiön verotukseen tulee, niin se on ollut myöskin eduskunnassa esillä ja toivomuksia lausuttu siihen suuntaan, kuin hallitus on ehdottanut. Ja onhan asia niin, että siinä tapahtuu kaksinkertaista verotusta, jota olisi syytä pyrkiä korjaamaan. Että se periaate, mille hallitus on tässä rakentunut, että verotettaisiin itse asunto-osakeyhtiötä ja että samalla asetettaisiin niitä, tosin kyllä kalkylationin perusteella tehtyjä rajoituksia, mitä on ehdotettu, ei pitäisi olla mahdotonta. Sellaisiahan tehdään kaikkialla verotuksessa. Mutta en tahdo kieltää sitä, että tässä ei voitaisi sitäkin järjestelmää noudattaa, mitä ed. Ståhlberg on ehdottanut. Se on toinen periaate. Niissä keskusteluissa, mitä aikaisemmin on asiasta ollut, on tätä, mitä hallitus on ehdottanut, puollettu. En käsittäisi siinäkään olevan voittamattomia vaikeuksia. Tuntuu vähän omituiselta, että eduskunta ei tahtoisi tehdä mitään helpotuksia nyt esillä olevaan tulo- ja omaisuusverolakiin jo senkin takia, että nykyinen aika on varsin raskas ja että lapsivähennyksen merkitys on kuitenkin vähävaraiselle väestölle koko suuri.

Mitä taas tulee siihen korjaukseen, mikä hallituksen esityksessä keskittyy ulkomaalaisten yhtiöitten verotukseen, niin mielihyvällä panen merkille, että siinä eri asteissa käsittely on yksimielinen ja että eduskunnassa eri asteissa on asetuttu sille kannalle, että ainakin puheena oleva asia olisi korjattava. Se onkin valtion tulojen kannalta erinomaisen tärkeää ja myöskin kohtuuden kannalta erittäin suotavaa. Minä pitäisin niiden näkökohtien perusteella, mitä olen esittänyt, suotavampana, että hallituksen esitys asetettaisiin käsittelyn pohjaksi.

Ed. Lohi: Kun minulla on ollut tilaisuus sekä valtiovarainvaliokunnassa että suuressa valiokunnassa olla mukana tarkastamassa tätä hallituksen esitystä, niin tässä tarkastuksessa on tultu siihen, kun jokainen pykälä on verrattain tarkasti käsitelty, vieläpä suuressa valiokunnassa erityisessä jaostossa samoin kuin valtiovarainvaliokunnassa että lopputulos on ollut sittenkin se, että tästä hallituksen esityksestä ei ole jäänyt jäljelle muuta kuin nämä kohdat, jotka koskevat ulkomaalaisten verotusta.

Ensinnäkin mitä tulee asunto-osakeyhtiöitten verotukseen, niin hallituksen esitys johtaisi epäoikeudenmukaisuuteen. Jos verotus tapahtuu asunto-osakeyhtiön kädestä eikä osakkeen omistajan kädestä, niin se voi johtaa siihen, että sellainen osakeyhtiö, jossa asuu köyhiä, pikkutuloisia, sille nousisi vero, koska asteikko on pieni jokaisella, kun ne yksinään verotetaan. Mutta asunto-osakeyhtiö, jossa asuu suurtuloisia, siinä vero voisi pienetä, kun se siirretään osakeyhtiön käteen, kun se nousee verraten korkeaan asteikkoon, jos se jokaisen verovelvollisen muihin tuloihin lisätään, niin että tämä on aivan epäoikeudenmukainen järjestys. Hallitus on sitten summamutikassa ehdottanut vähennettäväksi kolmannen osan, mutta tämä ei paranna tätä epäoikeutta, johon hallituksen esitys johtaa. Ja juuri tästä syystä on suuri valiokunta tullut verrattain yksimielisesti siihen tulokseen, että tämä hallituksen esitys tässä suhteessa on aivan epäonnistunut.

Mitä sitten tulee näihin toisiin muutosehdotuksiin, niin näistä useimmat ovat verrattain teoreettista laatua paitsi mikäli koskee lapsia. Siellä on käytännöllistä merkitystä kyllä suurperheisille vähävaraisille veronmaksajille. Mikäli koskee lisäämistä henkivakuutusmaksujen vähennykseen ja säästöönpanijoille, niin se muutos nyt ei kohdistu kaikkein vähävaraisimpiin henkilöihin. Säästämisharrastushan on hyvä, mutta tuskin sitä kuitenkaan paljon verotuksella voidaan edistää. Näin ollen nyt on harkintakysymys, onko erillisinä tästä otettava, tämä lapsivähennys muutettava. Valiokunnassa on tullut enemmistö siihen tulokseen, että tällä kertaa on paras jättää kaikki muut pois, ainoastaan se kohta, josta ovat kaikki yksimielisiä, joka koskee ulkomaalaisten verotusta, ja minä toivon, että siitä tulee eduskunta samaan tulokseen.

Ed. Kulovaara: Täällä ed. Ståhlberg teki huomautuksen, että olisi ollut kiinnitettävä verotuslakia muutettaessa huomiota myöskin niihin kohtiin, joissa puhutaan perheen eri jäsenten yhteisverotuksesta. Tämän johdosta tahtoisin kiinnittää huomiota erääseen kohtaan, jossa puhutaan alaikäisten lasten verotuksesta. Tämä on 7 §:n 2 momentti. Siinä sanotaan, että alaikäisten tuloista on verotettava, mikäli lapset eivät itse ole verovelvollisia, heidän vanhempiaan. Tämä kohta, luultavasti huomaamatta on tullut sellaiseksi, että sen mukaan saattaa tulla hyvin merkillisiä tuloksia verotuksessa. Sanon muutaman esimerkin. Otaksutaan, että isällä on 10,000 markkaa tuloa. Tästä hän tulo- ja omaisuusverolain mukaan joutuu maksamaan tuloveroa 70 markkaa. Mutta otaksutaan, että tällä 10,000 markan palkalla elävällä isällä on poika, joka on juoksupoikana ja saa 4,000 markkaa ja että hänellä on vielä tytär, joka saa jostakin asiatytön toimesta 3,000 markkaa. Tämän 7 §:n 2 momentin mukaan joudutaan nämä pojan ja tytön tulot lisäämään isän tuloihin ja silloin tästä tulee isälle veroa 210 markkaa. Mutta otaksutaan sitten vielä kolmas esimerkki, jolloin näillä lapsilla olisi tuloja niin paljon, että heidän tulonsa nousee eksistenssiminimiin tai sen yläpuolelle. Silloin noita lapsia verotetaan omakohtaisesti ja he voivat päästä kokonaan verovapaiksi. Tässä tapauksessa, vaikka perheen tulo on huomattavasti suurempi, joutuu isä maksamaan veroa vain 70 markkaa. Tässä siis tuli isälle tuloa 10,000 markkaa ja esim. pojalle ja tytölle molemmille 6,000 markkaa ja kuitenkin isän tulo tässä verotetaan vain 70 markan tuloverolla, vaikka äskeisten lapsen 4,000 ja 3,000 markan mukaan tulisi 210 markkaa veroa. Lasten tulon vielä suuretessa, ristiriitakin suurenee. Tässä 7 §:n 2 momentin kohdalla ehdottomasti rasitetaan lapsirikasta perhettä kohtuuttomasti ja verottajat hyvin usein tämmöisissä tapauksissa tulevat hyvin ikävän tilanteen eteen. Jos on humaanisia verottajia, niin he tavallisesti laskevat lapset verovapaiksi eivätkä siis lisää isän tuloon lapsien tuloja, mutta jos on hyvin tarkka lakimies verottajana, niin hän lainkirjaimen mukaan yhdistää lapsien tulot isän tuloon ja rasittaa vallan ikävästi perheen päätä, vaikka hänellä muutenkin on lapsistaan monella tavalla huolta.

Jotta tämä kohta tulisi korjatuksi, olisi 7 §:n 2 momentti kokonaan poistettava. Nyt tällä kertaa ei tässä lakiesityksessä ole tätä kohtaa ja näin ollen ei korjausta tietysti voida tehdä. Mutta minä tahdon vain huomauttaa tästä kohdasta, sillä se ei ole yleisesti tiedossa muilla kuin verotuksen suorittajilla. Vastaisuudessa kun annetaan esitys tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, olisi kerta kaikkiaan tämä ikävä lapsus korjattava, poistamalla tulo- ja omaisuusverolain 7 §:n toinen momentti.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Furuhjelm ed. Helon y. m. kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin hallituksen esitys. Kutsun tätä ehdotusta ed. Furuhjelmin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Asiasta on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Furuhjelmin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 84 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 9.

Eduskunta on siis käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Lakiehdotuksen 10 §, lain soveltamisen alkamista koskeva säännös, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotukset laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sekä laiksi eräiden kieltolain säännösten muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 32 ja otetaan toiseen käsitte-

lyyn siinä sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 50, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 32.

Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiassa. Sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kalliokoski: Esilläoleva hallituksen esitys laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sisältää jonkinlaisen „raamin" n. s. mallasjuoman alkoholiprosentin koroittamispyrkimykselle. Tämän lakiehdotuksen sisällön tarkasteleminen osoittaa, minkälainen on se raami, jossa tämän prosentin koroittamispyrkimys esiintyy ja tämä tarkastelu osoittaa tämän sen sellaiseksi, että kysymyksessä on järjestelmän luominen, jonka nojalla juovuttavan alkoholijuoman kauppaaminen, valmistaminen ja muu käsittely tehdään mahdolliseksi. Tähän kehykseen sitten on sijoitettu tämä „parempi kalja" joka kuuluu olevan kaikkien asiantuntijoitten vakuutuksen mukaan juovuttamatonta, niinkuin täällä on sanottu, „raittiusjuomaa." Ja suuri valiokuntakin, joka on yhtynyt vastoin talousvaliokunnan ehdotusta hallituksen esitykseen, muuttamalla hiukan hallituksen esityksen prosenttimäärää, on tehnyt päätöksensä käsittääkseni sillä perusteella, että tosiaankin tässä on kysymyksessä juovuttamaton mallasjuoma, siis vain parempi kalja, joka on täysin vaaraton ja täysin viaton raittiusjuoma. Minä en omasta puolestani ole ollut mukana professori Tigerstedtin kokeissa, joissa mukana olleet ovat täällä niin lukuisasti asiassa todistaneet (Ed. von Frenckell: Se oli ikävä se!), enkä muutenkaan tunne tarkemmin näiden prosenttien vaikutusta. Minä en yleensä ole näiden prosenttien alalla erikoisempi asiantuntija (Ed. Ryynänen: Sepä se!), mutta minusta tuntuu hyvin oudolta, että tämä raittiusjuoma tosiaankin on katsottu tarpeelliseksi sijoittaa sellaiseen kehykseen, joka tosiasiallisesti on juovutusjuoman kauppaamisjärjestelmä. Minä käsittäisin, että niiden kannalta, jotka tätä järjestelmää ajavat, ainakin mikäli ovat kieltolain vastustajia, sillä minä myönnän, että niiden joukossa on paljon sellaisia, jotka vilpittömästi kannattavat kieltolakia, niiden kannalta, jotka näiden ajajien joukossa ovat kieltolain vastustajia, on kaikkein tärkeintä saada aikaan sellainen kehys, taikka sellainen järjestelmä, jonka vallitessa voidaan juovuttavaa mallasjuomaa kaupata ja valmistaa tässä maassa. On tietysti varsin helppoa kohotella vähitellen tätä prosenttimäärää, kun kerran on olemassa valmis järjestelmä, jonka vallitessa juovuttavan juoman kauppaaminen on mahdollista. (Ed. von Frenckell: Ei se helppoa ole!) Niin, toivottavasti ei tule olemaan helppoa, mutta ainakin minä luulen, että ed. v. Frenckell on siinä käsityksessä, että prosentin koroittaminen on paljon helpompaa senjälkeen kun on olemassa tällainen järjestelmä, jonka luomisesta nyt on puhe.

Mutta kun tämä suuren valiokunnan päätös on tehty sillä perusteella, että kysymyksessä on viaton ja juovuttamaton juoma, tuntuu omituiselta, että tällainen juovuttavan juoman kauppaamisjärjestelmä on tarpeen tässä yhteydessä. Senvuoksi minusta tuntuu siltä, että asia olisi tästä lähtien, mikäli prosentin koroittamista harrastetaan, saatava uusille raiteille. Omasta puolestani olen kyllä sitä mieltä, että prosentin koroittamiseenkaan ei ole mitään syytä ja tulen vastustamaan sitä tulkoon se esiin tässä yhteydessä missä muodossa tahansa. Mutta jos tahdotaan koroittaa prosenttimäärää ja tehdä se täyskiellon periaatteissa pysyen, niinkuin täällä useat ovat väittäneet tahtovansa tehdä, silloin ei ole minun käsittääkseni luotava järjestelmää juovuttavan juoman kauppaamista varten, sillä sellaisen järjestelmän luominen on ehdottomasti ristiriidassa täyskiellon periaatteiden kanssa.

Tällä tavoinkin asian järjestäminen näyttää mahdolliselta tässä yhteydessä ja se tapahtuu sillä tavoin, että tämä esitys laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä hylätään ja sensijaan sovitetaan niihin kieltolain pykäliin, joiden muuttamisesta on aloite olemassa, ne koroitetut prosenttimäärät, joista nyt on puhe.

Tällöin siis liikutaan johdonmukaisesti täyskiellon pohjalla edelleenkin. Kun kerran selitetään, että on kysymys vain raittiusjuomasta, silloin säilytetään täyskiellon periaate ja selitetään tämän täyskiellon periaatteen sisältämässä lainsäädännössä tämän täyskiellon periaatteen mukaisen lain ulkopuolella olevan sellainen juoma, joka täällä monen todistuksen mukaan on juovuttamaton ja jonka kauppaan laskeminen on siis sopusoinnussa täyskiellon periaatteen kanssa.

Olen kyllä valmis myöntämään, että tämä esitys laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sisältää joukon sellaisia määräyksiä, jotka saattavat olla tarpeen siinäkin tapauksessa, että tämä koroitetulla prosenttimäärällä varustettu kalja tosiaankin olisi viatonta juovuttamatonta raittiusjuomaa. On tietenkin asian tässä vaiheessa jo ollen jossakin määrin asiatonta, niin sanoakseni, ryhtyä lakia muodostamaan täysin uusille perusteille ja säilyttämään tässä laissa ainoastaan ne määräykset, jotka ovat suotavia ja tarpeellisia siinäkin tapauksessa, että sen nojalla voidaan laskea kauppaan vain juovuttamatonta juomaa. Mutta käsittääkseni täyskiellon periaatteen kannalla pysyen siitä on ehdottomasti poistettava melkoinen määrä niitä rajoituksia, jotka ovat tarpeen vain juovutusjuomien kaupasta puheenollen. Suuri valiokunta ehkä voisi tehdä tämänlaiset muutokset lakiin taikka jollei niitä suuressa valiokunnassa voitaisi tehdä ja jos prosentin koroitukseen tahdotaan mennä, olisi nämä säännökset annettava uusilla esityksillä eduskunnan käsiteltäväksi, josta ehdottomasti tulisi olla poistettuna ne määräykset, jotka koskevat vain juovutusjuomien kauppaa ja valmistusta.

Kuten sanottu, minä omasta puolestani tulen vastustamaan prosentin koroitusta muodossa ja toisessa, mutta minä olen tahtonut kiinnittää tähän asiaan huomiota senvuoksi, että en toivoisi, että eduskunta, jonka enemmistö julistaa pysyvänsä täyskiellon periaatteen kannalla, hyväksyessä sellaisen prosentin koroituksen, jonka selitetään olevan sopusoinnussa täyskiellon periaatteen kanssa, ei laatisi järjestelmää juovutusjuomien kauppaamista varten.

Ed. Voionmaa: Herra puhemies! Suuren valiokunnan mallasjuomakysymyksessä omaksuma kanta, joka käy aivan päinvastaiseen suuntaan kuin talousvaliokunnan kanta, on ollut yllättävä. Monet eduskunnan jäsenet pitävät tätä kysymystä nähtävästi pienenä käytännöllisenä kysymyksenä, jolla ei ole mitään tekemistä kieltolain kanssa ja johon ilman muuta voitaisiin suostua.

Pyytäisin näitä arvoisia edustajia, joiden hyvää tarkoitusta en vähimmässäkään määrässä epäile, kuitenkin muistamaan, että on laajoja kansankerroksia, joiden mielestä tämä ei ole vähäpätöinen asia ja jotka nyt ehdotetussa toimenpiteessä näkevät yrityksen ensimmäisen raon lyömiseksi kieltolakiin. Pyytäisin näitä edustajia hiljaisessa mielessä ajattelemaan, miltä mahtaa tuntua tuhansissa köyhissä kodeissa, joissa uskotaan ja toivotaan edustajien tukevan raittiustyötä ja kieltolakia, jos tämä puutteeseen joutunut Suomen kansa edustajiltaan saa joululahjaksi — väkevämpää olutta. Minä luulen, että jotakin muuta kansa tänä aikana eduskunnaltaan odottaisi. On kyllä ihmisiä ja edustajiakin, joille ei näytä olevan mitään sen tärkeämpää kuin n. s. paremman oluen saaminen, mutta köyhissä kansankerroksissa tunnetaan muut asiat tärkeämmiksi. Ei minun vakaumukseni mukaan kansalla nyt ole niin suuri oluenjano kuin sillä on työn ja leivän tarve.

Että tämä lakiehdotus on ollut tähdätty kieltolakia vastaan, sen ovat eräät hallituksen jäsenet täällä selvin sanoin lausuneet ja täälläkin edustetut kieltolain vastustajat puhein ja huudoin todistaneet. Siinäkin lievennetyssä muodossa, jonka lakiehdotus nyt on suuressa valiokunnassa saanut, se on sitä samaa. Se koroittaa mallasjuomien alkoholipitoisuutta siksi suuressa määrin, että huolimatta yksityisistä kokeista tämän juoman yhteiskunnallinen vaarattomuus ei ole taattu ja että se luo maahamme kieltolain vastaisen väkijuomien säännöstelyjärjestelmän, jota tosin aluksi käytetään ainoastaan ehdotettujen uusien mallasjuomien levittämiseksi, mutta jollaista järjestelmää yleismaailmallisen kokemuksen mukaan aina yritetään käyttää ja helposti käytetään välineenä alkoholijuomien levittämiseksi. Sellaista välinettä en puolestani tahtoisi kieltolain vastustajille antaa. Kaikkialla on nyt olutteollisuus vilkkaassa toiminnassa ehdottoman raittiuden pyrkimyksiä vastaan. Amerikan kieltolain kannattajat pitävät olut-

teollisuutta vaarallisimpana vastustajanaan. Tämän liikkeen ensimmäinen tuntu ilmenee nyt meidänkin maassamme ja hyvällä menestyksellä se on startannut, sillä sen on onnistunut suunnata hyväuskoisen hallituksen ja lukuisien hyvää tarkoittavien edustajien huomion harhaan.

Tämän asian käsittelyssä on varsinkin vedottu Ruotsin ja Tanskan raittiusväen kantaan. Hallituksen esityksessä lausutaan, että 2.25 paino-, s. o. 2.84 tilavuusprosenttia on esiintynyt Ruotsissa v. 1920 ja Tanskassa v. 1920 esitetyissä alkoholikieltoa koskevissa lakiehdotuksissa. Niin kyllä onkin tapahtunut. Mutta hallituksen esityksessä on unohdettu sanoa, millaisissa oloissa se on tapahtunut. Sekä Tanskassa että Ruotsissa esiintyneet ehdotukset on laadittu niissä maissa vallitsevien olojen pohjalla, jotka olot mallasjuomiin nähden ovat aivan toisen luontoiset kuin meillä vallitsevat. Tanskalaisessa ehdotuksessa nimenomaan sanotaan, että se perustuu „säilyttämällä voimassa oleva alkoholiraja, joka olueeseen nähden on 2 ¼ painoprosenttia". Tanskan raittiusväen edustajat ovat nähtävästi katsoneet ylivoimaiseksi alentaa tässä kohden Tanskassa vallitsevaa rajakohtaa. Mutta jos olisi kysymys voimassaolevan alkoholirajan ylentämisestä, niinkuin meillä, niin epäilenpä, tokko Suomen hallitus siltä taholta voisi saada tukea esitykselleen.

Ruotsissa taasen vuoden 1920 alkoholikomitea samoista syistä katsoi täytyvänsä tyytyä samanlaisen rajan esittämiseen. Olihan sielläkin kieltolakipyrkimyksiä vastassa mahtava olutteollisuus ja oluen kulutus, jota tahdottiin vähentää, eikä lisätä, niinkuin nyt Suomessa tahdotaan oluen kulutusta lisätä. Mutta Ruotsissa on 14 päivänä kesäkuuta 1917 annetussa laissa ja siihen liitetyissä myöhemmissä säännöksissä selvästi lausuttu, mitkä ovat alkoholijuomia ja mitkä eivät sitä ole. Alkoholipitoisina juomina, jotka ovat erikoisen alkoholijuomasäännöstelyn ja verotuksen alaisina, tämä lainsäädäntö pitää sellaisia juomia, joiden alkoholipitoisuus on 2 ¼ tilavuusprosenttia eli 1.8 painoprosenttia, siis vain ¼ prosenttia enemmän kuin Suomen kieltolain omaksuma raja. (Ed. von Frenckell: Siis sama virhe kuin meilläkin!) Ja mitä erityisesti mallasjuomiin tulee, niin niitä Ruotsin lainsäädäntö erottaa kuten tunnettua, kolmea laatua. Ensimmäiseen luokkaan, johon kuuluvien mallasjuomien myynti yleensä on luvallinen jokaiselle, joka siitä tekee säännönmukaisen ilmoituksen, kuuluu kahdenlaisia mallasjuomia, nimittäin ensinnäkin „kalja"-svagdricka — jolla ymmärretään sellaista mallasjuomaa, joka ei sisällä 1.8 painoprosenttia (siis 2.25 tilavuusprosenttia) enempi alkoholia ja joka on valmistettu vierteellä, jonka ekstraktipitoisuus ei ole 6 %:a suurempi; ja toiseksi „mallasjuoma", jolla ymmärretään sellaista mallasjuomaa, joka ei sisällä mainittua 1.8 painoprosenttia (siis taaskin 2.25 tilavuusprosenttia) alkoholia ja jossa käytetyn vierteen ekstraktipitoisuus on enemmän kuin 6 mutta ei 10.5 %, ja jonka valmistamisessa on noudatettu sellaista määrättyä menettelyä, ettei juoman alkoholipitoisuus voi nousta 1.8 painoprosenttia suuremmaksi. Kaikki väkevämmät alkoholijuomat, toisen ja kolmannen luokan juomat, ovat erikoisen alkoholijuomalainsäädännön alaisia. Äsken mainitsemani mallasjuoma (1.8 painoprosenttia, 2.25 tilavuusprosenttia), jota sen lainsäädännön isän, Ruotsin entisen pääministerin ja raittiusliikkeen johtomiehen, Ekmanin, mukaan kutsutaan Ekmanin juomaksi, on sitä juomaa, jota Ruotsin nykyinen raittiusväki tietääkseni pitää väkevimpänä raittiuskannalta sallittavana mallasjuomana ja jota se on suosinut ja suositellut raittiuspoliittisista syistä vastapainoksi toisen ja kolmannen luokan mallasjuomia vastaan, joiden vaarallisuuden se on nähnyt.

Minulla puolestani ei olisi mitään sitä vastaan, että me Suomessa seuraisimme Ruotsin esimerkkiä Ekmanin olueeseen nähden. (Ed. von Frenckell: Tuskinpa sitä valmistetaan!) Ja minä luulen, että se ehkä tyydyttäisi ensi hätään myös niitä vaatimuksia, jotka perustuvat alkoholiprosentin vaatimukseen oluen säilyttämiseen nähden. N. s. Reinikaisen kalja, johon suuri valiokunta on ihastunut, sitävastoin on jotakin toista. Sen yhteiskunnallinen vaarattomuus ei ole todistettu, vaikka lukuisat arvoisat kansanedustajatkin ovat täällä todistaneet sen vaarattomaksi heidän päälleen ja vatsalleen. Tahtoisin myös varoittaa siitä harhaluulosta, että muka lievästi alkoholipitoisten mallasjuomien levittämisellä voitaisiin vastustaa viinien ja poltettujen väkijuomien kulutusta. Ruotsin tilasto osoittaa, että vuosina 1922—1928 on mallasjuomien kulutus kasvanut 182 milj. litrasta 260 milj. litraan,

siis tavattoman suuressa määrässä. Mutta samaan aikaan on viinien kulutus noussut 2:sta 5.5 milj. litraan ja paloviinan kulutus 26 milj. litrasta 31 milj. litraan.

Niinkuin olen ennen täällä saanut lausua, niin muutenkin huomataan Ruotsissa tämän mallasjuomajärjestelmän vallitessa tasaista nousua 7 vuoden aikana yleisessä alkoholinkulutuksessa, laskettuna absoluuttisena alkoholinkulutuksena asukasta kohti. (Ed. von Frenckell: Aivan niinkuin Suomessa!) Emme siis saa mitään tukea ainakaan Ruotsista sille väitteelle, että näillä nyt ehdotetuilla olutlajeilla mitenkään voitaisiin toivoa vähennettävän vielä väkevämpien alkoholijuomien käyttämistä, vaan kyllä aivan päinvastoin.

Kun siis koko tässä yrityksessä on ehdottoman raittiuden kannalta arveluttavia puolia ja kun tätä yritystä siinä muodossa, jossa sitä nyt meille esitetään, on pidettävä kieltolain vastaisena, en puolestani voi suuren valiokunnan ehdotusta hyväksyä. Kun ei kuitenkaan voitane esittää talousvaliokunnan mietintöä keskustelun pohjaksi, ja kun ei ole tarkoituksen mukaista tehdä tässä loppukiireessä yksinäisiä muutosehdotuksia suuren valiokunnan laatimaan lakiehdotukseen, jätän sellaiset ehdotukset tekemättä, mutta tulen lakiehdotuksen kolmannessa käsittelyssä ehdottamaan lakiehdotusta mallasjuomien teollisuudesta ja myynnistä hylättäväksi.

Ed. Päivänsalo: Ne, jotka ovat puoltaneet 2.25 painoprosentin mukaista mallasjuomaa, ovat pitäneet sitä raittiuden kannalta vaarattomana, mutta meidän tulee muistaa, että Suomessa jo mallasjuoman prosentti koroitettiin 1912 2½ tilavuusprosenttiin, joka ei ole tietääkseni enempää kuin 2 painoprosenttia, siis paljon vähemmän kuin 2.25, mitä nyt ajatellaan. Ja vaikka silloin korotettiin mallasjuomien prosenttimäärä vain 2 painoprosenttiin, niin mainitaan, että jo Uudenmaan läänin maaherralle valitettiin, että kasakatkin mainitusta juomasta päihtyivät. Siihen voi sanoa: niin, kestäähän suomalainen enemmän kuin ryssäläinen kasakka, kyllä minä sen saatan uskoakin, mutta meidän tulee myöskin muistaa, etteivät ainoastaan ryssän kasakat päihtyneet tästä 2 %:n juomasta, vaan että myöskin noin 20 suomalaisessa kunnassa valitettiin, että tämä 2½ tilavuusprosentin, siis 2 painoprosentin määräinen mallasjuoma sai aikaan häiriöitä, ja vaadittiin ja tahdottiin kieltoja. Ja toisissa kunnissa kiellettiinkin tällaista myymästä. Tämä on siis kotoinen kokemus meidän omasta maastamme ja niinkin nykyiseltä ajalta kuin 1912—1919. Ja nyt kun ei siitä ole kulunut vielä sen pitempää aikaa, nyt tahdotaan uudistaa jälleen tämä koe ja vielä korottaa korkeammaksi tämä painoprosentti, siis 2.25:een. Siinä on myöskin täällä vedottu Ruotsiin. Minä sain tänään Vapaan Äänen, joka on täyskiellottomien orgaani ja minä lupasin lukea sitä, kun kysyttiin nimenomaan, jos minä myöskin luen sitä. Minä sanoin, että kyllä minä katson siihen, niinkuin minä olen katsonut Kieltolakilehteenkin, joka on myöskin minulle lähetetty. Mutta kun minä aukaisin tämän Vapaan Äänen, niin siinä tapasin ensimmäiseksi suomalaisten täyskiellottomien käyttämän ruotsinmaalaisen asiantuntijan, professori Santesonin lausunnon mallasjuomien käytöstä Ruotsissa ja niiden merkityksestä pöytäjuomana. Ja tästä professori Santesonista lausutaan tässä Vapaassa Äänessä, että hän on yksi paraimmista asiantuntijoista, ja on pyydetty nimenomaan häntä esittämään käsityksensä mallasjuomien merkityksestä ja niiden käytöstä Ruotsissa. Tämä professori Santeson, pitääkin mallasjuomaa hyvänä, mutta sitten hän ryhtyy myös käsittelemään tällaisen pilsnerin väärinkäytön mahdollisuuksia, ja hän sanoo tästä pilsneristä, joka Ruotsin lain mukaa on 1.8 ja 3.2 prosentin välillä, — korkein määräraja on 3.2 ja alin 1.8 painoprosenttia, — hän sanoo sen väärinkäyttömahdollisuuksista: „Näyttää ilmeiseltä, että pilsnerin väärinkäyttöä kyllä ilmenee, kuinka usein, sitä on mahdotonta varmasti sanoa". (Ed. von Frenckell: Kerran vuodessa!) Odotetaan, ed. v. Frenckell. „Myönnän", sanoo hän myöhemmin, „myönnän, ettei tottunut pilsnerin juoja", ed. v. Frenckell, „todennäköisestikään tule tukkihumalaan eikä väkivaltaiseksi yksinomaan pilsneristä". Ennemmin tulee veltoksi ja raukeaksi eikä missään tapauksessa työkykyiseksi taikka kykeneväksi toimintaan, joka vaatii tarkkuutta." Kuuliko edustaja v. Frenckell? (Ed. von Frenckell: Kyllä!) Sitten voin jatkaa. „On kuitenkin, sanoo edelleen professori Santeson, hyvin todennäköistä, ettei pilsneri useinkaan yksin ole juopumuksen

aiheuttajana varsinkaan, jos tämä on korkeassa asteessa, siis tämä juopumus, tai johtanut väkivaltaisuuteen. Silloin on asianomainen luultavasti, vaikkakaan hän jostain syystä ei tahdo sitä myöntää, laskenut pohjan jollakin väkevämmällä aineella''. Ja hän lopettaa: „että siis voidaan myöskin väärinkäyttää, on otettava huomioon ja sen ehkäisemiseksi on kehitettävä sovelias lainsäädäntö.'' Siis täyskiellottomain asiantuntija myöntää avoimesti, että se pilsneri, jota käytetään Ruotsissa, joka on siis 1.8—3.2 painoprosentin välillä, että väärinkäyttöä sen käytössä kyllä ilmenee ja myöntää, ettei tottunut pilsnerinjuoja todennäköisesti tukkihumalaan tule eikä väkivaltaiseksi yksinomaan siitä, mutta kuitenkin siis, mikäli minä tämän lausunnon ymmärrän, hän myöntää, että siinä siis voi olla arveluttavia epäkohtia. Ja nyt hän puhuu tottuneista juojista. No, kaikkihan eivät kuitenkaan ole tottuneita pilsnerin juojia (Ed. Voionmaa: Totutetaan! — Ed. v. Frenckell: Kyllä siihen tottuukin!). Niin, tarkoitus on tietysti että totutettaisiin niitä, mutta minä en tahtoisi olla mukana totuttamassa Suomen kansaa väkevän pilsnerin juomiseen (Ed. Sergelius: Mutta viinaan!). Nyt ei ole puhetta viinasta, sitten ed. Sergelius saa osansa, kun tullaan viinaan. — Mutta en minä ainakaan hyvällä omallatunnolla voisi koroittaa tai olla mukana puoltamassa prosentin koroitusta 2.25:een, kun huomaan, että kokemukset kotimaassa ovat puhuneet sitä vastaan noin 20 kunnasta ja että Ruotsissakin asiantuntija lausuu kuten ennen on mainittu — tosin pilsneristä, joka on väkevämpi, kuin se mitä nyt ehdotetaan, mutta kun kuitenkin ehdotetaan niinkin korkea kuin 2.25 painoprosenttia, vaikka kokemukset Suomessakin osoittavat, että 2 prosenttinen pilsneri tai jääkellarikalja saattaa aiheuttaa väärinkäyttöä, niin tätä silmälläpitäen en voi omantuntoni mukaan muuta tehdä kuin ehdottaa, että talousvaliokunnan mietintö pantaisiin pohjaksi tässä asiassa eikä siis suuren valiokunnan mietintö.

Ed. Rantala: Koska suuri valiokunta on vastoin talousvaliokunnan kantaa katsonut voivansa puoltaa käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä ainoastaan sillä muutoksella, että se on alentanut mallasjuomien sallitun korkeimman alkoholiprosentin 2.4 painoprosentista 2.25 %:iin, on syytä sen lisäksi, mitä täällä on jo lausuttu suuren valiokunnan kannan johdosta, esittää vielä eräitä huomautuksia.

Suuri valiokunta ei nähtävästi ole tullut vakuutetuksi siitä, ettei tämän lakiehdotuksen mukaan sallittavaksi tuleva mallasjuoma ainakin eräissä tapauksissa olisi juovuttava ja juopottelua edistävä juoma, koskapa suuri valiokunta on lakiin jättänyt kaikki ne rajoitukset m. m. tämän juoman kauppaan nähden, jotka hallitus on tähän lakiin ehdottanut. Tässä on ilmeinen ristiriita, sillä toisaalta vakuutetaan tämän juoman olevan raittiuskannalta katsoen aivan vaaratonta ja sittenkin sen myyntiin nähden katsotaan täydyttävän asettaa melkoisia rajoituksia. Kuitenkin esimerkiksi kunnille jäisi melkoista pienempi vaikutusvalta näihin rajoituksiin nähden, kuin mitä kunnilla oli vanhan, mallasjuomia koskevan lainsäädäntömme aikana. Esim. mallasjuomatehtaan perustamiseen nähden ei kunnilla olisi mitään sananvaltaa tämän lakiehdotuksen mukaan. Kun ottaa huomioon, että tehtaat voivat levittää juomatuotteitaan nykyisen autoliikenteen avulla tavattoman nopeasti ja laajalle alueelle, jää kuntien mahdollinen rajoitusoikeus tämän mallasjuoman kauppaan nähden jokseenkin mitättömäksi. Ja kuitenkin suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan II luokan mallasjuoman sallittu alkoholiprosentti tulee olemaan huomattavasti korkeampi, kuin oli 1907 mallasjuomalaissa ja korkeampi kuin vuoden 1912 asetuksessa säädettiin mietojen mallasjuomain korkeimmaksi alkoholiprosentiksi. Ja kuitenkin nämä juomat aiheuttivat, kuten täällä juuri edellinen puhuja huomautti lukuisia valituksia kuntien puolelta aikoinaan.

Täällä on tätä alkoholiprosentin koroitusta puolusteltu ensi kädessä sillä perusteella, että tämän lain avulla kansa saisi kaipaamaansa kestävämpää, terveellisempää ja maukkaampaa juomaa, kuin mitä nykyjään on laita. Tätä väitettä vastaan on kuitenkin huomautettava, ettei viime vuosien aikainen kehitys mallasjuomateollisuudessamme anna tukea sille käsitykselle, että kuluttajat yleensä pyrkisivät voimakkaampien mallasjuomien käyttämiseen. Se selviää talousvaliokunnan mietintöön sisältyvästä taulukosta. Niinpä voimakkaampien, yli 5 % vierremäärällä valmistettujen mallasjuomien valmistusmäärä on viime vuodet pysynyt jokseenkin paikallaan, kun sen sijaan

miedompien mallasjuomien käyttö on samaan aikaan varsin huomattavasti lisääntynyt. Minä en voi uskoa, että tämän lain hyväksymisen jälkeen kansa siirtyisi yksinomaan eikä nähtävästi edes suurimmaksi osaksi tämän „terveelliseksi" mainostetun korkeampiprosenttisen juoman käyttöön, vaan tyytyisi siihen tosin vähemmän maukkaaseen, mutta hinnaltaan halvempaan kaljaan, etenkin kun tämän lain hyväksymisen jälkeen seuraisi veron hyväksyminen korkeampiprosenttiselle mallasjuomalle. Korkeintaan tätä korkeampiprosenttista mallasjuomaa käyttäisivät pienemmät piirit, niistä osa nähtävästi jatkaakseen laittomalla tavalla hankkimaansa humalaa laillisella tavalla. Myöskin tulisi käymään nähtävästi siten, kuin eräs talousvaliokunnan kuulema asiantuntija huomautti, että apteekeista hankittaisiin n. k. tippalääkkeitä tämän mallasjuoman terästämiseksi mahdollisesti siinä määrässä, että lääkeaineiden myyntiin jouduttaisiin lisäämään rajoituksia. Minä en tiedä, missä määrin tämä „terveellinen" mallasjuoma kävisi näistä lääkesekoituksista vieläkin terveellisemmäksi, mutta arvelen, ettei lääkkeitä tarvitseva yleisö pitäisi uusista lääkkeiden rajoituksista.

Kun on puhuttu myöskin siitä, että nykyisin menee mallasjuomatehtaissa suuria määriä valmistettavana olevaa mallasjuomaa piloille, on tässä väitteessä ilmeisesti paljon liioiteltua. Talousvaliokunnan käyttämä pätevä asiantuntija nimenomaan ilmoitti, että tätä piloille menemistä tehtaissa tapahtuu nykyisin joissakin määrin kesäaikaan, mutta vain joissakin pienissä ja huonosti hoidetuissa tehtaissa. Tämäkään syy ei siis pakota nyt ehdotettuun alkoholiprosentin koroittamiseen.

Kun ei ole voitu esittää sellaisia vakuuttavia syitä, jotka vaatisivat tätä alkoholiprosentin esitettyä koroittamista, ei mielestäni ole eduskunnalla, etenkään nykyisenä pula- ja hätäkautena syytä ryhtyä lainsäädännöllä edistämään nautintoaineiden käytön lisäämistä, etenkin kun asiantuntijat sanovat, ettei tällä lainsäädännöllä vähennetä nykyistä salakuljetetun spriin käyttöä. Kun myöskin toisen kieltolakimaan Amerikan „märät" ovat voineet myötävaikuttaa maassaan paljon alhaisemman alkoholirajan määräämiseksi mallasjuomille kuin mitä meillä on nykyisen lainsäädännön mukaan korkeimpana sallittuna rajana, voisivat meidänkin „märkämme" tyytyä nykyisin voimassaoleviin mallasjuomalainsäädäntömme määräyksiin.

Kun suuren valiokunnan ehdottama muutos ei ole vähentänyt sitä ristiriitaisuutta, joka nähdäkseni tähän lakiin sisältyy ja josta puheenvuoroni alussa mainitsin ja kun en näe mahdolliseksi tässä eduskuntakäsittelyn vaiheessa ryhtyä lakiehdotuksen uudelleen muodostamiseksi tekemään ehdotuksia siinä mielessä, että mallasjuomalainsäädäntömme tällä kertaa saataisiin kodifioiduksi, kuten on tarkoitettu, ei voi tulla muuhun tulokseen, kuin että tämä laki on kolmannessa käsittelyssä ehdotettava hylättäväksi. Olen jo tässä käsittelyssä tahtonut esittää nämä näkökohdat edustajien harkittavaksi.

Ed. Åkerblom: De personer, som ivra för en höjning av alkoholhalten i ölet, hava försvarat detta sitt strävande med att påstå, att ett så svagt öl, som nu föreslagits av stora utskottet, nämligen 2.84 volymprocentsalkoholhalt, icke kan begagnas som rusdryck, men vi hava redan erfarenhet om att ett sådant öl visat sig farligt. I ekonomiutskottets betänkande omtalas att under tiden 1912—1919 ölet fick hava 2 ½ volymprocent alkohol, d. v. s. var något svagare än det som nu föreslås av stora utskottet. Då begagnades detta öl allmänt som rusdryck, så allmänt att det blev vådligt för samhället och att man måste här och där skrida till åtgärder för att få förbud mot försäljning av sådant öl. Sådana krav på åtgärder omtalas från Nylands län, från Björneborgs län, Tavastehus, Viborgs och Uleåborgs län. Det är de sorgliga erfarenheter av både starkare och svagare öl, som tvinga oss att motsätta oss tillverkning av sådant öl, som kan tjäna som berusningsmedel. Både motionärerna och regeringen hava räknat med, att konsumtionen av öl skulle starkt ökas, så snart alkoholhalten bleve höjd. I ekonomiutskottets betänkande visas medelst statistik, att konsumtionen av öl med högst 2 volymprocent alkoholhalt sedan förbudslagen infördes, nämligen från 1919 och till 1929, har ökats från 8 ½ milj. liter till 45 ½ milj. liter, d. v. s. ökats femdubbelt. Redan denna statistik visar, att också detta svaga öl gripits till som ersättning för starkare rusdrycker. Men man yrkar på

att likväl få en högre alkoholhalt. Rdm. von Frenckell har beräknat att få ökad ölkonsumtionen med ytterligare 9 milj. liter, ifall ölet skulle få tillverkas med sådan alkoholstyrka, som han motionerat om. Regeringen har, som sagt, varit medveten om, att det starkare öl, som den vill tillåta att tillverkas, skulle börja brukas såsom rusdryck. Den har för den skull föreslagit varjehanda åtgärder för att förekomma missbruk av detta öl, bl. a. skulle sådant öl icke få säljas åt den, som icke fyllt 16 år. Varför dessa inskränkningar, om detta öl vore ofarligt? Regeringen har därmed lett uppmärksamheten på det som är det farligaste med ölet, vare sig detta är svagt eller starkt. Ungdomen får genom ölet uppöva sin smak för alkoholdrycker, den hjälpes på väg att tåla starka rusdrycker, den lär sig supa, den ledes sålunda på väg till dryckenskap, till slutligt slaveri under rusdrycksbegäret.

De, som försvara denna förhöjning av alkoholhalten i ölet, äro ivriga att försäkra, att det öl, som nu är fråga om, skulle vara alldeles ofarligt. Det är, som om dessa personer icke skulle hava någon kännedom alls om den dryckenskap, som ölet har givit och giver upphov till, i synnerhet bland den fattigare befolkningen. De mindre bemedlade äro för fattiga för att hava råd att köpa starkare rusdrycker, men till en eller par flaskor öl hava de alltid någon råd, och då köpa de sådant öl och dricka, så länge de få eller hava en slant att köpa för. Ölet är för de mindre bemedlade en långt farligare rusdryck, också om den är svagare, än alla andra rusdrycker.

Naturligtvis kan man stämpla detta påstående såsom en stor överdrift, som en svartmålning. Ja, för dem, som ingenting sett av den fattigdom, som ölet vållar i arbetarfamiljer, måste det anses såsom överdrift, men de, som hava någon kännedom därav, de veta, att det icke är möjligt att skildra all den uselhet öldrickandet medför. Det är möjligt att överdriva på detta område, så stort är eländet genom denna rusdryck.

Det finnes många i vårt land, som längta till den supfrihet, som ännu finnes t. ex. i Sverige. Också där är ölet en stor orsak till superiet. I tidningen Svenska Morgonbladet från augusti 1929 få vi ett gott besked härom. Spriten svämmar över folket, berättar man, från tre skilda håll, genom smugglingen från utlandet, genom den tillåtna tillverkningen och försäljningen och isynnerhet genom „den tredje stora spritfloden" nämligen ölet. „Isynnerhet ölet av andra klass konsumeras", berättas det, „i oerhörda kvantiteter". Det svenska ölet av andra klass innehåller 3.20 viktprocent alkohol. Rdm. von Frenckell har bl. a. motionerat om att ett sådant öl måtte få tillverkas också i vårt land. Låt oss då höra något om huru „ofarligt" detta öl är i Sverige. I nämnda tidning berättas bl. a. följande:

„Pilsnerdrickat, säger inspektör A. Ahlström i Stockholms stads nykterhetsnämnd vid ett samtal med Svenska Morgonbladet, är ett elände för Stockholms arbetare. Det ödelägger både ekonomi, hälsa och moral. Det är inte för mycket sagt, att ölkrogen i dag är ett nästan lika stort samhällsont, som de forna brännvinskrogarna.

Nykterhetsnämnden har en mycket stor och ingående erfarenhet om den roll pilsnerdrickat spelar.

Det är alls inte ovanligt, säger hr Ahlström, att nämnden får ta hand om ölsupare, som dricka ända till 20—30 flaskor om dagen. Tillståndet har blivit så fruktansvärt, att många arbetare av bättre kvalitet börjat reagera mot eländet och gjort försök att stävja detsamma. Men tusentals arbetare äro till synes hjälplöst hemfallna åt öldrickandet, och det sorgligaste av allt är att det särskilt är de unga arbetarna, som främst frekventera ölkaféerna. Det sker en fortlöpande nyrekrytering av ölkaféernas kunder från nytillträdande årsgrupper på arbetsmarknaden.

Vilken roll spelar Klass II för den utpräglade alkoholisten?

Inspektör Ahlström hänvisar kort om gott till det förhållandet, att en mängd personer genom pilsnerdricka föras in på alkoholistanstalterna. Framstående läkare, som nykterhetsnämnden anlitar, äro fullt på det klara med att omåttlig pilsnerkonsumtion lätt leder till alkoholism."

Här förekommer i samma riktning ytterligare uttalanden av samma nykterhetsnämnd, men jag går förbi dem. Dessa exempel må vara nog. De tala för sig själva, tala övertygande emot att låta så-

dant öl börja tillverkas och säljas, som kommer att ödelägga i synnerhet de fattiga familjerna. Och ett sådant farligt öl blir det, som nu föreslås av stora utskottet, då det, som nämnt, blir starkare än det med 2 ½ % alkoholhalt som före förbudslagstiden visade sig kunna brukas såsom rusdryck och det i sådan grad, att man flerstädes måste yrka på förbud emot försäljning av detta öl.

Så finnes det sådana, som arbeta för denna sak under föregivet syfte att främja lantbruket. De önska för lantbrukets välfärd få en större konsumtion av öl. Därigenom vänta de att få en större åtgång av korn och därmed anse de att lantbruket skulle erhålla ett kraftigt stöd. Synbarligen ivra dessa för den större ölförbrukningen av okunnighet om vad jordbruket skulle förlora därpå. Den sakkunnige, som hörts härom i ekonomiutskottet, professor Taavi Hirn, lämnade den upplysningen, att man av 1 hl. korn kan tillverka 600 liter öl. Nu veta vi att jordbrukarna ha en jämn och säker inkomst för mjölken, som de få sälja till städernas hotell, matsalar och enskilda hushåll. Om nu sådana förespråkare för jordbruket, som önska få större ölkonsumtion, skulle hava framgång, så skulle detta betyda att ölet skulle utträngа mjölken i samma grad som förbrukningen av ölet på matställena skulle ökas. Vad skulle detta betyda för jordbruket? Jo, den jordbrukare, som skulle få sälja t. ex. en hl. korn till bryggeriet, han skulle få 150 mark kanske för kornet, men bryggeriet skulle med ölet av detta korn utträngа 600 liter mjölk från borden i matsalarna och enskilda hem. Om man får för möjlken 1 mark litern, så blir följden, att bryggeriet skulle giva jordbrukaren 150 mark för kornet, men taga av honom 600 mark genom att tränga undan mjölken med ölet. Resultatet bleve det att bryggeriet skulle giva jordbrukaren med ena handen 150 mark, men med den andra handen taga av honom 600 mark, eller med andra ord, giva en mark men taga fyra mark. Är det på detta sätt man velat giva stöd åt jordbruket? Har jordbrukaren anledning att rösta för en lag, som skulle på detta sätt försämra marknaden för mjölken? Efter min uppfattning böra alla jordbrukare rösta mot denna proposition.

En sakkunnig på jordbrukets område har givit oss här dessutom den upplysningen, att ett sådant korn, som kan begagnas till ölbrygd, icke kan odlas i hela landet, utan endast i södra delen av landet och nordligast intill Vasa. Den åsyftade hjälpen åt jordbruket skulle således endast en del av jordbrukarna kunna få del av. Också denna omständighet manar oss att motsätta oss sådana förslag, som åsyfta att få till stånd en större ölförbrukning.

Flera andra omständigheter kunna framföras emot detta förslag, men det anförda synes mig vara tillräckligt övertygande. Jag vore beredd att understöda förslaget om att ekonomiutskottets betänkande måtte läggas till grund för behandlingen, men i händelse detta icke är möjligt så vill jag invänta tillfälle att sedan i tredje behandlingen rösta emot hela förslaget.

Ed. Forstadius: Mallasjuomalain käsittelyn yhteydessä on ensikertalainen saanut havaita sellaista asian käsittelytapaa, jota harva meistä ensikertalaisista tuskin on osannut odottaa. Vaikka olemmekin aikaisemmin ulkopuolelta seuranneet eduskunnan työskentelyä ja kuulleet siitä yhtä ja toista, useimmilla meistä on ollut, niinkuin useimmilla eduskunnan ulkopuolella olevista yhä vieläkin on se käsitys, että kukin kansanedustaja muodostaa esillä olevistä kysymyksistä mielipiteensä paraan harkintansa ja asiantuntijoilta mahdollisesti saamiensa viisasten neuvojen ja opastusten nojalla, ja sittenkuin hän on tullut huomaamaan jonkin kannan paremmuuden, hän koettaa asian kaikissa vaiheissa toimia sen lopulliseen päätökseen viemiseksi. Tähän menettelytapaan sisältyy sekin mahdollisuus, että edustajan, jos hänen käsityksensä osoittautuu vähemmistöksi, täytyy usein tinkiä omista mielipiteistään ja tyytyä siihen hänen kantaansa lähinnä olevaan ehdotukseen, jolla on edes läpimenon mahdollisuus. Asian laadusta ja tärkeydestä tietenkin riippuu, milloin ja kuinka pitkälle tällainen kompromissaus on luvallista. Sellainen menettely sensijaan on ainakin allekirjoittaneelle ollut tuntematonta, että mielipidesuunta, jota eduskunnassa edustaa jotenkin varmasti enemmistö jätetään viemättä päätökseen joidenkin muiden asianhaarain vuoksi kuin niiden, jotka ovat vaikuttamassa kulloin-

kin esillä olevassa asiassa. Näin kuitenkin on käsittääkseni nyt tapahtumassa tämän mallasjuomalain suhteen. Hallitus on sangen pätevillä perusteilla ehdottanut, että mallasjuomien alkoholopitoisuusraja hiukan koroitettaisiin, jotta avattaisiin mahdollisuudet nykyistä kestävämmän ja muutenkin paremman mallasjuoman valmistamiseen. Eräältä tietyltä taholta on heitetty esiin se väite, että sellainen alkoholipitoisuuden lisäys, jota hallitus on ehdottanut, tekisi mallasjuomasta päihdyttävän juoman, jota voitaisiin käyttää nautintoaineena ja joka siis tekisi tyhjäksi sen, mihin kieltolailla on pyritty ja pyritään, s. o. alkoholittoman kulttuurin luomiseen ja kansan ehdottomaksi raitistuttamiseksi.

Vaikka me kaikki kait tiedämme, että yhteiskunnassamme käytetään suuret määrät sellaisia alkoholijuomia, joiden rinnalla tämä 2.25 tai 2.4 sisältävä mallasjuoma on viatonta kuin maitovelli, saatan vielä jotenkuten ymmärtää niitä, jotka teoreettisten laskelmien nojalla vastustavat tätäkin juomaa ja selittävät, että se 0.15 %:lla ylittää sen rajan, josta alkaen juoman päihdyttävät ominaisuudet alkavat, ja jonka yli siis virallisesti raittiissa maassa ei lainsäätäjän ole lupa käydä. Ymmärrän tällaisen ajatustavan sikäli, että se perustuu ainakin joihinkin faktoihin ja on eräässä mielessä johdonmukainenkin. Että perusteet eivät kelpaa ilman muuta yhteiskunnallisessa lainsäädännössä määräämiksi, se on taas toinen asia, jonka minä puolestani olen ottanut huomioon kantaani määrätessäni, ja sen mukaisesti voisin hyväksyä hallituksen ehdottaman alkoholipitoisuuden lisäyksen. Mutta se, jolle mainittu ahdas tieteellinen normi on määräävä, menettelee tietenkin toisin ja hänellä on siihen myös täysi oikeus. Meidän toisin ajattelevien mielestä hänen käsitystapansa on ahdas ja tosielämälle vieras, mutta pitäköön hän sen. Olen ollut havaitsevinani, että täällä on kuitenkin ilmennyt sellaistakin menettelyä, että vaikka joku edustaja omasta puolestaan käsittääkin, että hallituksen ehdottama raja tai joku toinen raja ovat hyväksyttäviä, he kuitenkin joistakin aivan muista syistä eivät sitä kuitenkaan äänestä laiksi. Ja mikä on kaikkein ihmeellisimpää, että kun monet eilen vielä olivat sitä mieltä, että suuren valiokunnan ehdottama alkoholiraja, tuo edellä mainittu tieteen toteama „raittiusraja", on sellainen, johon asti huoletta voidaan mennä ja jota ovat äänestäneet laiksi, niin samat henkilöt ovat tänään valmiit äänestämään sitä vastaan taikka muuten kieltävät siltä kannatuksensa. Ja siitäkin huolimatta, että he tiettävästi edelleenkin ovat varmasti sitä mieltä, että tuo eilinen kanta oli aivan oikea ja joka olisi myös voitu saada päätökseksi, niin suuri kannatus sillä todellisuudessa on.

Tämä on jotain sellaista, jota suoraan kansan keskuudesta tänne politiikan keskipisteeseen tulleen on vähän vaikea käsittää ja vielä vaikeampi sulattaa ja myös aivan mahdoton hyväksyä. Näinkö vähän täällä merkitsee miehen henkilökohtainen vakaumus ja harkinta, näinkö määrääviä tekijöitä täällä ovat yöntietämän aikana juoksennelleet ehkä sanoisin agitaattorit, näinkö yksinvaltias on joku eduskunnan istuntojen välillä pidetty ryhmäkokous ja näinkö räikeästi tällaisen yksityisluontoisen kokouksen satunnainen, muutaman äänen enemmistö tekee tyhjäksi eduskunnan enemmistön mielipiteen? Me olemme siellä maaseudulla tottuneet siihen (Ed. Ryömä: Kuka on muuttanut kantaansa?), että yhtenä päivänä käydään yhdessä takissa ja toisena päivänä voi olla yllä toinen takki, mutta mielipiteitä ei ole totuttu vaihtamaan yhtä nopeasti, eikä sitä miestä myöskään ole totuttu arvostamaan kovin korkealle, joka yhtenä päivänä edustaa yhtä mielipidettä, toisena toista, ja vielä vähemmin sitä, joka ulkonaisesta painostuksesta toimii omaa käsitystään vastaan tai edes passiivisesti kieltää sen, kun siitä tulee kysymys. (Ed. Ryömä: Kuka sellaista on tehnyt täällä?) Tällaista mielipiteen vaihtamista on mallasjuomalain yhteydessä ilmennyt jonkun verran sosialistien keskuudessa päättäen siitä, että suuressa valiokunnassa sosialistit ovat, ehkä muutamia lukuunottamatta, äänestäneet heikäläisiin lukeutuvan edustaja Reinikaisen ehdotuksen puolesta. Mutta, sikäli kuin olen kuullut, tänään samat miehet aikovat äänestää täällä eduskunnassa edustajien Voionmaan ja Lehtokosken reseptien mukaan (Ed. Kesti: Raittiussaarnat ovat vaikuttaneet!). Ja minkä vuoksi? Ei suinkaan kieltolain takia, sillä ne, jotka ovat hyväksyneet suuren valiokunnan ehdotuksen, ovat tehneet sen tieteen tukemassa vakaumuksessa, ettei sellainen juoma, jossa on 2.25 painoprosenttia alkoholia, ole päihdyttävä eikä siis kielto-

laissa lausutun periaatteen vastainen. Mitä meidän oikeastaan täytyy ajatella niistä motiiveista, jotka ovat olleet määräämässä tämän äkillisen mielipiteen muutoksen? (Ed. Ryömä: Kukas on muuttanut?) Tosin hallituksen ja samoin suuren valiokunnankin ehdotuksen kautta mallasjuomasta olisi saatu sellainen tuote, joka olisi voinut kelvata verotusesineeksi ja siis tarjota valtiovallalle sen kipeästi kaipaamaa taloudellista tukea sen kautta, mutta ei suinkaan meidän tarvinne käsittää sosialistien menettelyä siten, että he tahtovat tälläkin tavalla kiristää porvarillista hallitusta ja ehkä vaikeuttaa sen tänä vaikeana aikana tulojen saantia. Meidän täytyy vain katsoa, ettemme avusta tällaista asian menoa, vaan ratkaisemme asian kylmän harkinnan mukaan ja silloin me voimme myöntää, että 2.25 painoprosenttia alkoholia sisältävä mallasjuoma ei ole vielä juovuttavien juomien joukkoon laskettava. Ja sen vuoksi voinkin lopuksi kysyä, että onkohan oikeastaan valtiolla siveellistä oikeutta kieltää kansalaisilta sellaisen juoman nauttiminen ja sen juoman tehdasmainen valmistaminen maassa, joka juoma kaikissa muissa maissa yleisesti katsotaan täysin vaarattomaksi raittiusjuomaksi. Pitääkö meidän tässä asiassa olla aivan erikoista kantaa.

Ed. Pyy: Kun olen käsittelyn aikana kuunnellut hallituksen esityksen pohjalla käytyä keskustelua mallasjuoman painoprosentin koroituksesta, niin on todistettu tieteellisesti sekä muuten, ettei se olisi alkoholipitoista ja juovuttavaa, varsinkin sen jälkeen kun asiassa on tullut muutosehdotus suuren valiokunnan ehdotuksen pohjalla, jossa määritellään painoprosenttimääräksi 2.25. Minäkään en lähde väittämään sitä, että mallasjuoma tulisi tämän koroituksen jälkeen juovuttavaksi juomaksi, ellei se olisi sidottu poikkeamaan voimassaolevasta kieltolakiperiaatteesta. Lisäksi painoprosentin koroituksen voimaantullessa lakiesityksen 14 §:ssä määritellään ostajan ikä, kelle on oikeus myydä sanottua juomaa ja edelleen 16 §:ssä asetetaan rajoituksia, kenellä on oikeus myydä juomaa, sekä edelleen 1 §:n mukaan toisen luokan mallasjuomanmyyntiin tarvitaan hakea erikoisoikeus, eli myyntilupa kunnanvaltuustolta, vaikka ennestään olisi muuhun tarvikkeeseen kauppalupa. Tällaiset toimenpiteet ja rajoitukset ovat omiaan kasvattamaan kuluttajainkin käsityksessä sen, että se on sittenkin osittain juovuttavaa juomaa, koska se asetetaan rajoitettuna saatavaksi. Jos juoma todetaan vaarattomaksi raittiusjuomaksi, niin rajoitukset ovat mielestäni tarpeettomia. Ellei siitä voida luopua, tulen vetäneeksi sen johtopäätöksen, että hallituksen esitys on askel kieltolain huononnukseen. Lakiesitys tuottaa suuria vaikeuksia kaikkein tärkeimmässä kohdassa, joka on täällä unohdettu, nimittäin lain valvonnassa, ja on omiaan heikontamaan jo ennestään vaikeata kieltolain valvontaa. Siellä, missä toisen luokan mallasjuomia myydään, saattaisi muodostua sellaisia pesäpaikkoja varsinkin maaseuduilla, joissa ei tyydytä esityksessä sallittuun painoprosenttimäärään, vaan sitä kovennetaan toisia teitä. Spriin tippakauppa mielestäni lisääntyisi, jolle on helppoa löytää koroituksia ja painoprosenttia. Valvonta muodostuisi vielä nykysestäänkin mahdottomammaksi mitä se on tällä kertaa. Silloin voidaan väittää, nautitun lain sallimaa juomaa. Täällä voidaan helposti sanoa, että koroituksen jälkeenkin juopumus on rangaistuksen eli kieltolaissa määrätyn sakon alainen. Sen myönnän, mutta rohkenen väittää, että mallasjuomien myynnin rajoituksen jälkeen rikkomukset kasvavat. Siihen johtavat rajoitukset. Sen jälkeen on helppoa kieltolain vastustajille muokata maaperää ja yleistä mielipidettä, että kieltolain valvonta on mahdottomuus, sekä edelleen on verrattain helppo selittää, että toisen luokan mallasjuomia väärinkäytetään kuluttajain taholta, että kansa tahtoo lisää koroituksia eli painoprosentteja. Ja ennen pitkää esitys joutuu jonkun aloitteena eduskunnan käsiteltäväksi. Seuraavassa koroituksessa on päästy todelliseen päämäärään. Silloin jo joudumme siirtymään ehkä entiseen kapakkajärjestelmään. Silloin kurjuuskuvat ovat silmiemme edessä kansan syvissä riveissä sellaisina mitä ne olivat ennen kieltolakia. Ehkäpä ollaan valmiit väittämään: juopotellaanhan nytkin niin kuin ennenkin! Se ei pidä paikkaansa, jos katselemme asioita oikeassa valossa. Onhan kieltolain aikana vähäväkisen kansanosan keskuudessa hyvinvointi huomattavasti kasvanut. Onhan työläinenkin kyennyt hankkimaan itselleen hyvin useassa tapauk-

sessa oman kodin omin avuin ja muutenkin sen varallisuus on sen keskuudessa kasvanut. Äidit ja lapset eivät niin jokapäiväisinä ilmiöinä esiinny kapakkain edessä odottamassa isää, jääkö häneltä penniäkään leivän ostoon perheelle. Kaikkea joudumme jälleen näkemään samalla tavalla kuin ennen, jos askel kerrassaan siirrymme muodossa taikka toisessa kieltolain huononnuksen tielle, johon esillä olevassa lakiesityksessä sellaisenaan periaatteessa pyritään. Siihen näyttää olevan verrattain voimakas pyrkimys, joka ilmenee usein asian yhteydessä käydyssä keskustelussa, mitä olen seurannut varsinkin oikealta päin. Sieltä on esitetty väitteitä kieltolain kansantaloudellisesta vahingosta ja mahdottomuudesta itse tekemättä kuitenkaan lain toteuttamisen hyväksi mitään. Vieläpä on väitetty kansan terveydellisten suhteitten kärsivän huonojen juomien käyttämisen tähden. Tässäkin suhteessa olen katsellut, sikäli kuin on ollut saatavissa, olevia tilastoja, ja tullut havaitsemaan tilastojen mukaan, että kuolevaisuus maassamme kieltolain aikana on vähentynyt huomattavasti. Maassamme kuoli esim. vuonna 1910 tuhatta asukasta kohden 18 ja viimeisten tilastojen mukaan mitä olen saanut nähdä, on kuolevaisuus laskenut 13 $^1/_2$:een.

Näihin seikkoihin kajosin sentähden, että käsitykseni mukaan hallituksen esityksen periaatteellisena pyrkimyksenä on kieltolain muutos asteettain. Myöskään ei ole todettu, että ehdotettu mallasjuomien kauppaan laskeminen vähentäisi terveydelle vaarallisen spriin käyttöä, pikemmin päinvastoin.

Kaikista edellä esitetyistä syistä en voi yhtyä kannattamaan suuren valiokunnan mietintöä ed. Reinikaisenkaan tekemän muutosehdotuksen pohjalla. Yhdyn pääasiassa tässä ed. Kalliokoskeen siinä, että meillä on täyskielto ehdottomasti säilytettävä. Edelleen yhdyn ed. Rantalaan siinä suhteessa, että asian kolmannessa käsittelyssä tulen äänestämään esityksen hylkäämisen puolesta.

Ed. Reinikainen: Minun käsittäkseni tästä asiasta on tehty liian suuri kysymys. Asiahan on vähäpätöinen kysymys. (Ed. Voionmaa: Vai niin!) Se on vähäpätöinen kysymys muutenkin, mutta erityisesti sitä ikävää taustaa vastaan, jossa tällä hetkellä meidän kieltolaki- ja raittiustilanteemme on. Minä en pidä tätä kieltolakikysymyksenä, sillä kieltolain tarkoitushan on estää tässä maassa päihdyttävien juomien käyttäminen. Kun minä lähden siitä, että tämä juoma ei ole päihdyttävää, niin sehän ei tietystikään ole missään tekemisissä kieltolain kanssa, vielä vähemmin itse kieltolain periaatteen kanssa.

Kun täällä on puhuttu useasti oluesta, niin täällä aina sotketaan se. Puhutaan siitä vanhasta oluesta ja puhutaan Ruotsin pilsneristä. Me kuulimme juuri äskettäin ed. Päivänsalon lausunnon, jossa hän kuvaili Ruotsin pilsnerin vahingollisia vaikutuksia, jotka kuitenkin verrattuina muihin alkoholin käyttämisiin ovat vähäpätöisiä. Minä vielä kerran huomautan, että minun ehdottamani olut, tai miksi sitä tahtoo kutsua, sisältää ainoastaan 2.25 painoprosenttia, kun Ruotsin pilsneri sisältää 3.2. Ja minä olen aina sanonut, että tämä Ruotsin pilsneri on päihdyttävää ja sen ovat kaikki tutkijat osoittaneet. Silloin kun puhutaan nyt kyseessä olevasta asiasta ja suuren valiokunnan mietinnöstä, niin ei siis pidä sotkea tätä Ruotsin pilsneriä ja sillä todistaa suuren valiokunnan mietintöä vastaan.

Sitten myöskin, kun on puhuttu Ruotsin mallasjuomalainsäädännöstä, niin minä huomautan, että kun Ruotsissa 1923 jouduttiin nykyiseen mallasjuomalakiin, niin se läksi silloin ainoastaan veroteknillistä näkökantaa silmälläpitäen. Se oli silloin määräävänä jaon määrättyihin eri luokkiin, eikä raittiusnäkökanta. (Ed. Voionmaa: Olipas!) Kun tämä asia oli valiokunnassa esillä ja tehtiin tällainen väite, niin asiasta otettiin selvä ja niistä asiakirjoista juuri me saimme selville, me huomasimme, että olivat ainoastaan veroteknilliset seikat määräämässä. Ja minun käsittääkseni, kun Ruotsissa säädettiin mallasjuomalainsäädäntö, niin eihän silloin niin paljon voitu ajatella raittiusnäkökantoja, kun myönnetään 3.2 %:n pilsneri ja myönnetään vielä 40 %:n viinakin saatavaksi. Silloin tosin jätettiin n. s. Ekmanin kalja, se tahtoo sanoa, 1.8 painoprosenttia sisältävä juoma säännöstelyn ulkopuolelle, mutta samaan aikaan jätettiin 3.2 painoprosenttia myös saatavana samalla tavalla kuin nykyjään esitetään suuren valiokunnan mietinnön mukaan tämä 2.25 % juoma.

Minä olen alunpitäen huomautanut, että tämän asian on meidän hallituksemme hoitanut huonosti. Sen olisi pitänyt käsittääkseni ensinnäkin antaa lakiesitys, nyt kyseessä oleva lakiesitys, ja senjälkeen vasta verolakiesitys. Hallitus teki päinvastoin. Eikä sillä hyvä. Kun eduskunta koettelee tätä asiaa täällä parantaa, niin herra valtiovarainministeri jatkaa tätä samaa asiain sotkemista sillä tavalla, että me olemme joutuneet tilanteeseen, jossa ei voi ajaa lävitse esim. sitä kantaa, joka minulla alunpitäen on ollut, nimittäin että me tässä verolaissa sitä rajaa koroittaisimme korkeammalle kuin 1 %. Nyt se on isketty jo kiinni. Ja lisäksi, kuten minun vastalauseestani ja minun aikaisemmasta puheestani käy ilmi, myös on turhan tähden menty meillä ottamaan mallia Ruotsista, jossa, kuten sanoin, on alkoholi päihdyttävää ja näin ollen ei voi verrata edes meidän hallituksen esittämään omaan kantaan. Ja on ymmärrettävää, että täällä on alkanut herättää epäilyksiä koko tällainen lainsäädäntö, koska hallitus itse asettaa tällaiset, käyttääkseni ed. Kalliokosken sanaa, raamit tälle lainsäädännölle. Ja me olemme kuulleet koko tämän pitkän keskustelun aikana, että tämä on ollut yksi niitä näkökantoja, joka on saanut vastustamaan nekin, jotka muuten, kuten he sanovat, ovat valmiit koroittamaan oluen alkoholimäärän siihen määrään, jota minäkin olen esittänyt en ainoastaan nyt, mutta jo 1929 tältä samalta paikalta, alkoholimäärän, jota minä olen katsonut sellaiseksi juomaksi, joka on raittiusjuoma, koska se ei päihdytä. Ja minä vielä kerran sanon, että minun käsittääkseni tällaisessa riitakysymyksessä täytyy olla ainoana ratkaisevana seikkana ne tutkielmat, joita ovat tehneet ei ainoastaan tämän maan, mutta Ruotsin etevimmät tiedemiehet. Johan me joudumme mahdottomalle kannalle, jos me emme voi luottaa tällaisissa kysymyksissä fysiologien tutkimuksiin.

Kuten sanottu, minun käsittääkseni nyt on niidenkin, jotka olisivat valmiit koroittamaan alkoholiprosentin, nyt niistä huomattavista seikoista vaikeanlaista selvitä. Minä myönnän, että itse niiden kannalta, jotka täällä puhuvat, että esim. minun esittämäni olutmäärä päihdyttää, tietysti pitäisi hyväksyä tällaiset kehykset. Sillä jos lähtee tältä kannalta, niin silloin on johdonmukaista, ed. Kalliokosken mukaan, hyväksyä kehyksen, koska se silloin rajoittaa tällaisen vaarallisen aineen saamista. Mutta kun minä lähden vallan toiselta kannalta, niin sentähden minä en ole hyväksynyt kehyksiä ja sentähden minä en liittämässäni vastalauseessa jo alunpitäen ryhdy tekemään muutosta siihen suuntaan kuin suuri valiokunta on tehnyt, mutta minä ehdotin koko tämän esityksen hylättäväksi. Ei tämä kuitenkaan niin tavattoman suuri kysymys ole, että tästä tämä maa menee nurin, jos tätä asiaa vähän lykätäänkin eteenpäin. Minun täytyy sanoa, että tätä asiaa ovat useat puhujat oikealla ajaneet erittäin huonosti. Niistä puheenvuoroista, joita on käytetty — en tahdo herra puhemiestä siitä soimata, — mutta minun täytyy sanoa, että useat niistä, ennen kaikkea erään puhujan, joka seisoo minua lähinnä, jonka lausunto tangeerasi jo niin läheltä sitä lausuntotapaa, mistä hyvällä syyllä olisi kannattanut ainakin jälkeenpäin antaa pieni muistutus. Se oli minun käsittääkseni niin sopimattomasti puhuttu niistä, jotka tässä asiassa uskaltavat olla toisella kannalla. Minä puhun niiden puolesta, sillä minä itse en kuulu niihin. Kuten sanottu, jos tämä asia ei mene hyvin eteenpäin, niin syy on hallituksen.

Ed. Tuomioja: Minä puolestani kannatan suuren valiokunnan ehdotusta. Senvertainen mallasjuoman alkoholin ylirajan koroitus, jota suuri valiokunta ehdottaa, olisi paikallaan riippumatta siitäkään, säädetäänkö mallasjuomavero vaiko ei, mutta varsinkin siinä tapauksessa, että aijotaan, kuten nyt on laita, säätää mallasjuomavero, on tämä prosentin koroitus minusta täysin aiheutettu. Ei minun nähdäkseni myöskään kieltolakiväen kannalta olisi syytä vastustaa tällaista koroitusta; luulisin pikemminkin, että kieltolaki tulee entistäänkin laajemmissa piireissä vastenmieliseksi, jos tällainen ehdotus hylätään.

Tässä samassa yhteydessä minä pyydän kiinnittää huomiota siihen lausuntoon, jonka ed. Voionmaa antoi täällä asian ensimmäisessä käsittelyssä. Tämä lausunto oli minusta varsin mielenkiintoinen sen vuoksi, että ed. Voionmaa nyt sen pulman ratkaisemiseksi, jota tämäkin asia osittain koskee, nimittäin kieltolakipulman ratkaisemiseksi, ehdotti neuvoa-antavan kansanäänestyksen toimeenpanoa. Kun tämä ajatus edistyspuolueen taholta vajaa 5 vuotta sitten herä-

tettiin, oli ed. Voionmaa ensimmäinen, joka täällä eduskunnassa riensi sen hienolla ivalla ja pilkalla murskaamaan. Senjälkeen myöskin ed. Virkkunen vastusti tätä ajatusta julkisuudessa pääasiallisesti valtiooikeudellisista syistä. Minä voin nyt tyydytyksellä todeta, että molemmat nämä herrat ovat tarkistaneet kantansa ja että tämä kansanäänestysasia alkaa siis kypsyä oikeaan suuntaan ja että myöskin raittiusväki meilläkin tulee samalle kannalle, millä raittiusväki muissa maissa kansanäänestykseen nähden aina on ollut. (Ed. Voionmaa: Eräin tärkein edellytyksin!) Edellytyksistä ja yksityiskohdista voidaan aina keskustella, pääasia on se, että tähän ajatukseen nähden asetutaan myönteiselle kannalle. (Ed. Voionmaa: Ei ennenkään ole oltu kielteisellä kannalla!)

Samalla minä pyydän torjua erään syytöksen ja väärinkäsityksen, joka myöskin täällä asian ensimmäisessä käsittelyssä ollessa esitettiin. Ed. Lampinen syytti sanomalehdistöä kaikesta siitä pahasta, mitä väkijuomien alalla on ollut, ja hänen mielestänsä olisivat asiat täällä mallikelpoisella kannalla, jos vain sanomalehdistö olisi tehnyt tehtävänsä. (Eduskunnasta: Oikea käsitys!) Hänellä näyttää olevan sangen korkeat käsitykset sanomalehdistöstä ja sen vaikutuksesta. Meillä sanomalehtimiehillä on siitä paljon vaatimattomampi käsitys. Jos meillä todella olisi sellainen vaikutusvalta ja mahti kuin ed. Lampinen kuvittelee sanomalehdistöllä olevan, niin kyllä täällä vuorisaarnan ohjelma olisi jo aikoja sitten toteutettu. Kyllä me olemme niin paljon koettaneet hyvää ja kaunista esittää kansalle, ettei pitäisi enää olla paljoakaan toivomisen varaa, jos sanomalehdistö voisi saada toteutetuksi kaiken sen, mitä ne kirjoittavat. Sanomalehdistö ei kuitenkaan ole oikeinkaan toimitettuna mitään muuta kuin kuvastin niistä pyrkimyksistä, käsityksistä ja tapauksista, mitä kunakin aikana kansan keskuudessa esiintyy, ja jos vaaditaan, että sanomalehdistön tulee esittää asiat toisin kuin mitä ne todella ovat, niin silloin tehdään sanomalehdistölle vääryyttä ja tahdotaan sanomalehdistö painaa jonkun propagandalehdistön tasolle.

Mitä nimenomaan raittiusasiaan tulee, niin siihen aikaan kun kieltolaki säädettiin, sanomalehdet nimenomaan kilpailivat siitä, kuka olisi ollut innokkain kieltolain kannattaja, ja koettivat todistaa, kuka niistä ensiksi oli kieltolakia kannattanut. Ja vielä siihenkin aikaan, kun kieltolaki vahvistettiin ja tuli voimaan, ei minun tietääkseni ollut yhtään ainoata suomenkielistä sanomalehteä, joka olisi ollut kielteisellä tai edes epäsuopealla kannalla kieltolakiin nähden. Se seikka, että myöhemmin on täytynyt kieltolakia arvostella, ei ole sanomalehdistön syy, vaan se on johtunut siitä, että itse tapaukset ovat välttämättömästi siihen pakottaneet. Me emme ole voineet kirjoittaa niinkuin eräissä propagandalehdissä on kirjoitettu, että asiat tulevat päivä päivältä yhä paremmiksi. Jos me niin olisimme tehneet, niin me emme olisi olleet rehellisiä.

Ed. Pihkala: Herra puhemies! Minäkin pyydän kannattaa suuren valiokunnan ehdotusta tässä asiassa. Minä en ymmärrä tosiaankaan, miksi ei annettaisi ihmisille parempaa kaljaa, kun se voidaan tehdä ilman, että tämä kalja on päihdyttävää. Ei ole mitään eroa sillä, jos kaljassa on muutama prosentti enemmän (Naurua eduskunnasta), pari prosenttia tai puolitoista prosenttia enemmän tai vähemmän alkoholia. Täällä ed. Pyy selitti, että tämä 2.25 painoprosentinkin kalja olisi aivan kerrassaan vaarallista ja juovuttavaa, sillä siihen voitaisiin sekoittaa trokareilta saatavaa spriitä. Minä en usko tosiaankaan, että on yhtään vaikeampaa sekoittaa 1 %:n kaljaan sitä spriitä kuin sekoittaa 2.25 %:n kaljaan. Se on aivan täydellisesti yhtä helppo asia. Ja minä en luule, että se, joka haluaa väkeviä juomia juoda, huomaa, että hänen pirtupullostaan vähenee enempi, jos hän tahtoo 60—70 prosentin väkevää tavaraa juoda. Minun mielestäni on kyllä aivan vaarallinen se tilanne, missä me olemme ja me olemme arvostelleet tätä kieltolakiakin minusta väärältä pohjalta. Minä olen omasta puolestani raittiusmies, ehdottomasti raitis, en ole kaljamiehiä, sillä en pidä kaljasta, mieluimmin juon vettä ja maitoa. Mutta minä en ymmärrä tosiaankaan, miksi ei voisi suoda sellaista kaljaa ihmisille, jotka mieluimmin sitä juovat vähän väkevämmän prosenttista kuin heikompaa, sillä se säilyy paremmin, aivan niinkuin täällä lääkärit ovat huomauttaneet.

Jyväskylän raittiuskokouksessa 1909 en kannattanut kieltolakia ja se johtui siitä, että minä en uskonut, että kieltolailla päästään kansanraittiuteen. Tapojen muuttami-

nen kieltolain avulla, lakien avulla yleensä on joko hyvin vaikea tai mahdoton asia. Sen sijaan voidaan muuten lainsäädännön kautta järjestää vahingollisten tavarain kauppaa. Minä lähden siitä, että valtion tehtävä on löytää oikea menettelytapa, jolla tätä kauppaa koetetaan vähentää. Kieltolaki on vienyt siihen, että laillisen alkoholiliikkeen, alkoholiyritteliäisyyden ja alkoholikaupan tilalle on syntynyt laiton alkoholiliike. Jotta me pääsisimme selville vesille tässä asiassa, olisi meidän luotava yhteinen rintama sitä laitonta alkoholiliikettä vastaan, jonka meidän epäonnistunut alkoholilainsäädäntömme on saanut syntymään ja tämä yhteinen rintama ei synny suinkaan sillä tavalla, että me ummistamme silmämme siltä laittomalta alkoholiliikkeeltä, joka nyt on olemassa, vaan se syntyy sillä tavalla, että me kokoamme mahdollisimman laajan rintaman tätä laitonta trokarikauppaa vastaan. Alkoholihan on, kuten meille on selitetty ja niin se onkin, myrkkyä, kun sitä paljon käytetään. Mutta aivan varmaa on, että se alkoholi, se viina ja sprii, jota myydään nyt, on paljon myrkyllisempää kuin laillisen tarkastuksen ja valvonnan alla oleva alkoholi. Ja vielä on syntynyt erittäin vahingollinen tapa tässä tilanteessa. Ihmiset, jotka tahtovat juoda, ne käyttävät näitä mallasjuomia, olkoot ne sitten 1, 2 tai 2.25 %:sia, ne käyttävät niitä apuna tai sitten vettä tai kahvia tai mitä tahansa ja ne sekoittavat sitä makunsa mukaan (Eduskunnassa naurua.). Niin tietysti, makunsa mukaan ne sekoittavat, sen olen kyllä nähnyt. Ja tämä sekoittaminen tapahtuu sillä tavalla, että ihmisten maku muuttuu hyvin nopeasti tässä sekoitustyössä. Kun hän alkaa ryyppäämisen, niin siitä tehdään vain 20 tai 25 %:n alkoholijuomaa, mutta kun hän vähän jatkaa sitä, niin se ei riitäkään sen tietää jokainen, joka on kokenut tämän asian. (Eduskunnassa naurua.) Minä en kyllä ole sitä kokenut (Naurua.), mutta minä ymmärrän, että se on luonnollista. Se tapahtuu luonnollisesti siten, että kun sitä ryyppäämistä jatketaan silloin lisätään luonnollisesti enemmän, niin että saadaan 30—40 %, ja kun vielä jatketaan, niin ei tyydytä enää siihen, vaan pannaan 50—60 %. Ja sillä tavalla on sillä, joka väkijuomia käyttää, tilaisuus järjestää sen mukaan juotavansa, mitenkä maittaa. Siinä on erityinen vaara. Minä luulen, että tämä on yksi kieltolain suurimpia vaaroja, ja sitä ei torjuta ainakaan sillä tavalla, että on tuota 90 prosenttista spriitä saatavissa kaikkialla niin paljon kuin vaan halutaan. Sitä ei myöskään torjuta, se on selvää, tämänkään mallasjuomalain kautta, mutta se voi kyllä jossain määrin vaikuttaa sillä tavalla raittiutta edistävästi, että ihmiset monta kertaa voivat mieluummin hankkia tällaista juotavaa pitoihinsa j. n. e. ja välttyä hankkimasta pirtutrokareilta. Muuten minä olen kyllä niiden kanssa yhtä mieltä, jotka sanovat, ettei tällä lailla ole mitään tekemistä itse kieltolain kanssa ja sentähden olisi kyllä oikein ja kohtuullista, että annettaisiin tilaisuus valmistaa sellaista kaljaa, joka on teknillisestikin mahdollista. Pyydän kannattaa suuren valiokunnan ehdotusta tässä asiassa.

Ed. Voionmaa: Minä tunnen erään etevän alkoholitutkijan, lääkärin, joka ei voinut käsittää, minkä vuoksi tarvitaan alkoholilainsäädäntöä, kun kerran tiede todistaa, että alkoholi on myrkkyä. Hänen mielestään ei mitään muuta tarvittaisi kuin vain että julistettaisiin ihmisille, että alkoholi on myrkkyä, niin kyllä ihmiset, jos niissä kerran järkeä on, luopuvat alkoholista. Kaikki kunnia tieteelliselle tutkimukselle, mutta minusta tuntuu, että sille ei voi sentään näin suurta arvoa panna, ja minusta näyttää, että ed. Reinikainen ehkä panee liian suuren arvon tieteellisille tutkimuksille. Minäkin koetan panna niille niin suuren arvon kuin mahdollista, olen täällä moneenkin kertaan sen sanonut, mutta olen aina huomauttanut myöskin siitä, että alkoholikysymys on sittenkin ensi sijassa yhteiskunnallinen kysymys, jossa tulee ottaa huomioon myöskin yhteiskunnallinen kokemus ja yhteiskunnalliset näkökohdat, jotka eivät aina ole samoja kuin yksilölliset näkökohdat. Koko asia on täällä väärällä pohjalla, kun aina puhutaan yksilöllisistä kokeista ja aina unohdetaan asian suuri yhteiskunnallinen luonne. Mutta jos kerran alkoholikysymys on yhteiskunnallinen kysymys, niin emme me voi sitä yhteiskunnallista kysymystä ratkaista sillä tavalla kuin ed. Forstadius arveli, että kukin vaan oman vakaumuksensa mukaan ääntelee ja päättelee, vaan siinä tarvitaan puoluepäätöksiä, siinä tarvitaan ryhmäpäätöksiä ja siinä tarvitaan laajaperäistä harkintaa, ennenkuin mennään suuria yhteiskunnallisia kysymyksia järjestelemään

ja erittäinkin alettuja ja vakaantumassa olevia eikä vielä läheskään loppuun saatettuja uusia järjestelmiä muuttamaan. Tämä on se seikka, joka minusta pitäisi aina olla selvillä.

Ed. Reinikaisen esitystä vastaan minulla ei ole muuten muuta huomautettavaa kuin että hänen esityksensä ei ollut mielestäni täysin selvä siinä kohden, kun hän vertasi n. s. „Reinikaisen kaljaa" Ruotsin pilsneriin. Eihän sitä toki Ruotsin pilsneriin saa verrata! Jos kerran Reinikaisen kaljaa verrataan, niin sitähän pitäisi verrata Ruotsin raittiuskaljaan. Mutta nytpä Reinikaisen kaljaa ei voikaan verrata Ruotsin raittiuskaljaan, sillä sen alkoholipitoisuus on 2.25 t i l a v u u s prosenttia, kun Reinikaisen kaljan raja on 2.25 p a i n o prosenttia. Siinä on koko paljon eroitusta, siinä on monen kymmenesosaprosentin erotus. Reinikaisen kalja menee osaksi Ruotsin pilsnerin alalle, jonka hän tuomitsi. Siis minä maallikkona arvelen, että hän todisti itseänsä vastaan ja tuomitsi oman järjestelmänsä. Se siitä.

Ed. Tuomioja on täällä suvainnut muistuttaa siitä keskustelusta, jonka hän ensin herätti täällä esittäessään kansanäänestystä. Muistan varsin hyvin sen tilaisuuden ja muistan, mitä minäkin sanoin pääpiirteissään. En periaatteessa ollut kansanäänestystä vastaan; olen jo monta vuosikymmentä sitten lämpimästi kannattanut kansanäänestystä yleensä ja olen surrut sitä, että se poistettiin meidän kunnallislainsäädännöstämme 1918. Ollen periaatteessa lämmin kansanäänestysinstitutionin ystävä toin sen silloinkin esille. Mutta kun kansanäänestys esitettiin silloin, kun kieltolaki oli vasta voimaan saatettu ja kun niissä oloissa ei olisi saatu aikaan mitään muuta kuin raittius- ja kieltolakityön häiritsemistä, niin totta kai, kun sellainen asia umpimähkäisesti ja valmistamatta esitettiin, minäkin sitä sillä kertaa vastustin. En minä vielä nytkään mielelläni vetoaisi siihen, mutta kun valitettavasti on yhä jatkuvasti todellisen raittiustyön, ehdottoman raittustyön ja kieltolakityön työrauhaa alituisesti kieltolain vastustajain taholta häiritty, niin silloin täytyy myöntää, että kieltolain vastustajat ovat onnistuneet häiritä kieltolakijärjestelmää ja raittiustyön työrauhaa niin paljon, että heille täytyy antaa sen verran periksi, että täytyy ruveta keskustelemaan kansanäänestyksestä, joka saa sen riidan ratkaistuksi. Myönnän, että kieltolain vastustajain on onnistunut herättää riitaa tästä, — onko se sitten Suomen kansan onneksi, on toinen asia — ja ratkaiskoon Suomen kansa, arvelen minä silloin, tämän riidan. Mutta en milloinkaan, — tahdon sen jälleen uudistaa — voi puolestani mennä sellaiseen kansanäänestykseen, jota vain säädetään hätätilaan sitä varten, että sitä kerran käytetään ja koetetaan, saataisiinko kieltolaki sillä nurin ja jos se saataisiin sillä nurin, niin sitten jätetään se kansanäänestys unheeseen. Voin hyväksyä ainoastaan sellaisen kansanäänestyslaitoksen, jota Suomen kansa saa mielensä mukaan raittiusasiassa käyttää, ja se on jotakin toista kuin sellainen kieltolakiäänestys, jota ed. Tuomioja ehdotti.

Ed. v o n F r e n c k e l l: Herra puhemies! — Kieltolakikansa on nyt mobilisoinut kaikki voimansa (Vasemmalta: Ei ollenkaan, reservi ei ole vielä! Ei läheskään!), sen tähden, että ne pelkäävät, että nyt kieltolaki on menossa, kieltolaki, joka ei välitä raittiusoloista maassamme (Vasemmalta: No, no!), vaan ainoastaan siitä, että heidän pyhä kieltolakinsa pysyy sinänsä (Ed. Paasivuori: Ei pidä liioitella! Ed. Hakkila: Se pilaa!). Nyt tässä yhteydessä ei ole kysymys juopumuksesta, vaan on kysymys siitä, voidaanko saada sellainen raittiusjuoma, joka olisi nykyistä parempaa ja soveliaampaa, mutta sitäkin kieltolakiväki vastustaa ja millä keinoin tahansa. Esim. kun korkeasti kunnioitettava ed. Päivänsalo on saanut Vapaan Äänen ja luvannut lukea sen täällä ääneen, niin hän teki sen siten, että hän jättää joka toisen rivin pois. Tässä artikkelissä professori Santeson tulee siihen käsitykseen, että tämä olut ei ole vaarallista. Hän sanoo ensiksi näin: „Epäilemättä käyttää suurin osa yleisöstä mallasjuomia viattomalla tavalla ja nämä juomat, joilla on hieman karvas maku, soveltuvat hyvin aterian yhteydessä käytettäviksi". Tulos on siis positiivinen. Mutta ed. Päivänsalo unohti alleviivata sen, että tässä artikkelissä on kysymys siitä pilsneristä jonka painoprosentti on 3.2, eikä siitä, josta nyt on kysymys, nimittäin 2.25 %. Hän kyllä sen sanoi siten, — että Ruotsissa on olutta, 1.8 %:sta alkaen 3.2 %:iin asti, mutta professori Santeson puhuu juuri tästä 3.2 prosenttisesta. Artikkelissä vielä sanotaan:

„Näyttää ilmeiseltä että pilsnerin väärinkäyttöä kyllä ilmenee, kuinka usein; sitä on mahdoton varmasti sanoa.'' Siihen ed. Päivänsalo lopetti, vaikkapa professori Santeson jatkoi näin: „Jos joku juo päivässä 30 à 40 puolikasta pilsneriä, jollaisesta on esimerkkejä mainittu,'' niin j. n. e. Siis joka päivittäin juo 30 à 40 pilsneripulloa, hän ehkä ei pysty siihen työhön kuin ed. Päivänsalo mainitsi.

Ed. Reinikainen torui minua siitä, että minä olisin käyttänyt liian räikeitä sanoja täällä. Minä myönnän, että olen käyttänyt niitä, mutta se oli sentähden, että täältä eduskunnastakin saisi kuulua sellaisia säveleitä kuin eduskunnan ulkopuolella kaikkialla kansan riveissä (Eduskunnasta: Kansan ääni!) Aivan niin, se on kansan ääni joka minun suullani täällä eduskunnassa kerrankin puhuu. (Vasemmalta: Oluttehtailijan ääni!) Ed. Reinikainen väitti, että olin käyttänyt niitä sanoja sentähden, että hän on uskaltanut puhua raittiuden puolesta. Siihen minä tahtoisin vastata, että minun oikeuteni on halveksia sekä eduskunnassa että sen ulkopuolella kaikkia niitä, jotka puhuvat toisella tavalla ja käyttäytyvät ja äänestävät toisella tavalla. Koska täällä olen saanut kuulla, että ed. Reinikainen uskaltaa puhua tämän hyvän mallasjuoman puolesta niin lausun sen toivomuksen, että hän myöskin uskaltaa äänestää sen puolesta. Lausun siis sen toivomuksen, että tämä aloite hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin suuri valiokunta on sen ehdottanut.

Ed. Lampinen: Tuntuu kiusalliselta oikeastaan toisen kerran samassa asiassa esiintyä. Mutta täällä ed. Tuomioja tahtoi minun ajatukseni kääntää toiseksi kuin mitä minä olin sanonut, että kaikissa sanomalehdissä on kieltolakia parjattu. Minä sanoin eräät sanomalehdet ovat lausumalla vaikuttaneet kieltolain halveksumiseen paljon siihen suuntaan menoon missä nyt olemme, kun ne ovat sanoneet halveksivasti ja samaten myös vaikuttaneet käsitteihin. Minä kysyn ed. Tuomiojalta, mitä varten hän on sanomalehtimiehenä, eiköhän sitä varten, juuri, kääntääkseen ihmisten ajatuksia ja johtaakseen siihen suuntaan, mitä hän itse ajattelee. Mutta samalla minä pyydän myöskin sanoa, kun täällä on niin kovin paljon puhuttu, mitenkä suuri hyöty tästä tulisi muun muassa maanviljelijöille, kun he saisivat tuollaista mallasohraa kauppaan noin 4 miljoonaa kiloa, mikä tekisi siinä 7 miljoonan markan nurkilla tällä kertaa nykyisten hintojen mukaan. Mutta minä samalla kertaa myöskin pyydän sanoa, minkälainen se ravintoaine on, mitä täällä on sanottu, että samalla kertaa kun saadaan parempaa juomaa, samalla kertaa saadaan ravitsevampaa juomaa. Minä kysyn, onko se silloin ravitsevampaa, jos me muutamme tuosta ohrakilosta 8 litraa olutta tai keitämme velliksi ja panemme litran maitoa siihen, kummanko kanssa miehet pitemmälle kävelevät, ja tämä velli ei maksa kuin 3 markkaa, mutta pullon tyhjentäneet, maksavat 40 markkaa. Minä olen ottanut elämän alunperin käytännön kannalta ja mikä on edullisempaa ja sen teen nytkin, ennen jauhan jauhoiksi kilon ohria ja sekoitan yhden litran maitoa ja käytän hyväkseni ja en polta 8 litraksi olutta, enkä ole uninen, vaan käyn reippaana, virkkuna miehenä, teen tehtäväni, mikä minulle kuuluu. Samalla tahtoisin huomauttaa ed. Forstadiukselle, joka huomautti mitenkä täällä häilytään sinne ja tänne ajatuksilla. Minä myöskin olin suuressa valiokunnassa eilen, mutta en minä sielläkään tämän tuloksen puolelle kallistunut. Minä pyydän sanoa, että ed. Forstadiuskin on täällä heilunut, sillä hän oli ensinnä äänestämässä silloin kuin oli kysymys opetusfilmien käytäntöön ottamisesta vaikka he ed. Riipisen kanssa koko vaaliajan kulkivat Uudellamaalla, näytellen talonpoikaismarssia elävissä kuvissa (Hilpeyttä eduskunnassa.) ja sen välillä aina silloin tällöin — isänmaallisia kansanedustajaehdokkaita.

Sosialiministeri Tuomivaara: Täällä on m. m. väitetty, että mallasjuoman säilyväisyys ja maku eivät paranisi siitä, että prosenttia koroitetaan. Se ei pidä paikkaansa. Mallasjuoman säilyväisyyteen ei voida sanottavasti vaikuttaa, niinkuin eräillä tahoilla on väitetty — vaikkei tosin täällä, mutta lehdissä — siten, että keinotekoisesti kohotettaisiin hiilihappopitoisuutta. Mallasjuoman säilyväisyyteen vaikuttaa se maitohappomäärä mitä syntyy alkoholin käymisen yhteydessä ja mitä pitemmälle tämä käyminen menee, sitä korkeammalle nousee tämä mallasjuomaa säilyttävä maitohappo ja tarvitaan vissi raja, jotta säilyväisyys

olisi sellainen kuin nyt käytännölliset näkökohdat vaativat. Se voidaan vain saada siten, että myöskin alkoholimäärä jonkun verran nousee. Näin ollen on säilyväisyyden kannalta välttämätöntä ja tärkeätä, että alkoholimäärä nostetaan. Sekin, mitä suuri valiokunta ehdottaa nim. 2.25 painoprosenttia, tietää näin ollen jo huomattavaa parannusta säilyväisyyteen nähden siitä juomasta, mikä meillä nyt on sallittua ja luvallista. Maku taas paranee senkautta, että kun tätä prosenttimäärää vähän nostetaan, niin silloin voidaan valmistuksessa raaka-aineet ja menettelytavat järjestää siten, että saadaan maukkaampaa ja parempaa juomaa.

Täällä on moitittu hallitusta siitä, että se on tähän esitykseensä pannut rajoittavia määräyksiä siltä varalta, että tätä juomaa käytettäisiin väärin. Täällä on sanottu, että ne seikat juuri, nämä rajoittavat määräykset, ovat muodostuneet jonkunlaiseksi esteeksi tämän lain hyväksymiselle, koska senkautta joudutaan hyväksymään juoma, joka, niinkuin nämä määräykset näyttävät, on vaarallista ja päihdyttävää. Minä olen aikaisemmin jo tämän asian yhteydessä tältä samalta paikalta lausunut käsityksenäni, että niin ei ole asianlaita. 2.4 painoprosenttia, se on minun käsitykseni ollut, ei sekään vielä ole mitään vaarallista, ei sanottavammin vaarallista kuin tämä 2.25 %, joka alennus merkitsee 0.15 %, siis verrattain vähän käytännössä katsottuna. Mutta silloin kun oli kyseessä se, otetaanko nämä rajoittavat määräykset tähän lakiesitykseen tahi ei, minusta näytti siltä, että jos ne jätetään pois, eduskunnassa huomautetaan siitä, että Ruotsissa 1.8 painoprosenttiseen olueeseen, mallasjuomaan, on jo esitetty rajoittavia määräyksiä ja sen nojalla otetaan täällä sellainen kanta, että koska niitä ei ole tähän pantu, niin tätä ei voida hyväksyä, vaikka minä toiselta puolen kyllä vähän ajattelin sitä, että jos määräykset tähän pannaan, niin siitä vedetään toinen johtopäätös, nimittäin se johtopäätös, että tämä osoittaa jo ilman muuta juoman olevan vaarallista.

Jos nyt kerran on niin, että tässä asiassa liikutaan näin pienissä rajoissa, että tässä sadasosa prosenttia merkitsee jo paljon ja vaikuttaa itsekunkin edustajan vakaumukseen huomattavassa määrässä, niin hallituksella ei tietysti ole mitään sitä vastaan, että tuo korkein raja hyväksytään sellaisena kuin suuri valiokunta sen ehdottaa, siis 2.25 painoprosenttisena.

Mitä tulee siihen kysymykseen, tarvitaanko tällaista juomaa varten sellaisia rajoituksia kun mitkä laissa nyt ovat, minun käsitykseni on se, että tällainen juoma ei ole päihdyttävää, se on aivan vaaratonta. Tämän juoman takia niitä ei tarvitse olla, niinkuin minä olen jo aikaisemminkin sanonut, mutta siten on tahdottu antaa takeet niille, jotka ovat pelänneet tätä juomaa, ovat väittäneet tätä vaaralliseksi ja väittävät tätäkin, vaikka siinä on tieteen saavuttama ja kokeilema rajaluku jonkinlaisena takeena siitä, että väärinkäytöksiä ei tapahtuisi ja varsinkaan jotta ei olisi pelkoa siitä, että tätä käytetään suuremmassa määrässä sekoitusjuomana, jota minä en luulisi käytännöllisistä syistä olevan syytä tehdä ainakaan niin paljon kuin mitä täällä on pelätty. Näin ollen minä toivoisin, että suuren valiokunnan mietintö otettaisiin käsittelyn pohjaksi ja hyväksyttäisiin.

Ed. Päivänsalo: Ed. von Frenckellille pyytäisin mainita, että minä nimenomaan olen lausunut, että professori Santeson pitää mallasjuomaa hyvänä, mutta lisäsin, että hän sitten ryhtyy käsittelemään tällaisen pilsnerin väärinkäytön mahdollisuuksia. Mutta hän ei mainitse mitään prosenteista. Sentähden minä asian valaisemiseksi mainitsin, että Ruotsissa on väkevämmän mallasjuoman prosentti 1.8—3.2. Ja mitä siinä oli väärin, sitä minä en ymmärrä vieläkään. Tämän minä vain tahdon mainita.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Yleiskeskustelun kuluessa on ed. Päivänsalo ehdottanut, että talousvaliokunnan hylkäävä mietintö pantaisiin käsittelyn pohjaksi. Tätä ehdotusta ei ole kannatettu, eikä se, kun otetaan huomioon VJ:n 67 §:n 5 momentin säännös, voisikaan tulla äänestyksen alaiseksi.

Ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Ensimmäinen lakiehdotus.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 1—27 §:t, ensimmäisen lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Toinen lakiehdotus.

Toisen lakiehdotuksen 2 ja 4 §:t hyväksytään keskustelutta.

31 §.

Keskustelu:

Ed. Pennanen: Ed. Reinikainen on talousvaliokunnan mietintöön liittämässään vastalauseessa lausunut mielipiteenään, että mallasjuomien alkoholipitoisuuden ollessa enintään 2.25 painoprosenttia, juoma ei ole juovuttavaa, joten hallituksen esittämä valvonta olisi tarpeeton. Näin minäkin asian käsitän. Ja jos eduskunnan enemmistöllä on sama käsitys, niin näyttää mielestäni tarpeettomalta, kuten ed. Reinikaisenkin mielestä, ollenkaan lopullisesti hyväksyä äsken käsiteltyä lakiehdotusta kysymyksessä olevien mallasjuomien käytön säännöstelystä. Mielestäni olisi nyt tämän esilläolevan lain 31 §:lle annettava sellainen sisältö, jotta suurella valiokunnalla ja sitten myöskin eduskunnalla olisi mahdollisuus siinä tapauksessa, jos alkoholiraja tulisi koroitetuksi, harkita sitä, ovatko edellisen lakiehdotuksen säännökset ollenkaan tarpeellisia vaiko ei. Minä siis ehdotan, että tämän 31 §:n 1 momentin 1)-kohta saisi seuraavan sisällön: „Tämä laki ei koske 1) tehdasmaisesti valmistettua mietoa mallasjuomaa, jonka alkoholipitoisuus on enintään 2.25 painoprosenttia. Kuitenkin on mallasjuoma, joka on valmistettu enemmän kuin 7 % :n vierrevoimalla Ballingin asteikon mukaan, aina pidettävä alkoholipitoisena aineena, jollei juoma ole ollut sellaisen erikoisen käsittelyn alaisena, että se ei voi saavuttaa korkeampaa kuin edellä mainitun alkoholipitoisuuden.'' Ja sitten toiset kohdat, kuten on suuren valiokunnan ehdotuksessa.

Kuten jo mainitsin, näin tehden tulisi tähän nyt käsilläolevaan lakiin sama vastaava säännös, joka on edellisessäkin laissa, ja sopisi sitten kolmannessa käsittelyssä harkita, onko tuo ensin käsitelty laki ollenkaan tarpeellinen vaiko ei.

Ed. Kilpeläinen: Olen jo aikaisemmin kannattanut sitä kantaa, joka ilmenee ed. Reinikaisen asiaa koskevassa talousvaliokunnan mietinnön vastalauseessa. Kun ed. Pennasen nyt tekemä ehdotus tarkoittaa samaa, niin pyydän sitä kannattaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Pennanen ed. Kilpeläisen kannattamana ehdottanut, että 31 §:n 1 momentin 1) kohta saisi seuraavan sanamuodon: „Tämä laki ei koske;

1) tehdasmaisesti valmistettua mietoa mallasjuomaa, jonka alkoholipitoisuus on enintään 2.25 painoprosenttia; kuitenkin on mallasjuoma, joka on valmistettu enemmän kuin 7 % :n vierrevoimalla Ballingin asteikon mukaan, aina pidettävä alkoholipitoisena aineena, jollei juoma ole ollut sellaisen erityisen käsittelyn alaisena, että se ei voi saavuttaa korkeampaa kuin edellämainitun alkoholipitoisuuden.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Pennasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Pennasen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 68 jaa-, 110 ei-ääntä, 11 tyhjää; poissa 10.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Pennasen ehdotuksen.

Toisen lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään.

Puhemies: Koska suuren valiokunnan ehdotusta ei ole muuttamattomana hyväksytty, palautetaan asia takaisin suureen valiokuntaan ja asian toinen käsittely tulee jatkumaan.

4) Ehdotus laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 33 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty ed. von

Frenckellin y. m. lak. al. n:o 13, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 33.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 23 §:n muuttamisesta ja laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista toukokuun 18 päivänä 1923 annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 28 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 12 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 22, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 28. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, senjälkeen siirrytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Ed. L i n n a: Käsiteltävänä oleva suuren valiokunnan mietintö n:o 28 hallituksen esityksen johdosta kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta, jotka suuri valiokunta on hyväksynyt, ensimmäisen hallituksen esityksen mukaisesti ja toisen lain valtiovarainvaliokunnan ehdottamassa muodossa, tämä suuren valiokunnan kanta on herättänyt kunnallismiesten keskuudessa erikoista huomiota sen vuoksi, että nämä lait siinä muodossa kuin ne nyt esitetään hyväksyttäväksi, saattaisivat aikaan sen, että koko se kunnallinen itsehallinto-oikeus, joka tällä kertaa on kansakoulun johtokuntain kautta käytettävissä, menettäisi merkityksensä. Johtokunnat eivät enää saisi vapaasti päättää kansakoulunopettajain valitsemisesta. Kun tämä kysymys kuntain itsehallinnon kannalta on tavattoman tärkeä, niin olen sen vuoksi pyytänyt puheenvuoroa, saadakseni asian tässä vaiheessa kiinnittää eduskunnan huomiota tähän tärkeään näkökohtaan. Kun tästä asiasta on Maalaiskuntain Liiton johtaja Vedenoja antanut lausunnon, joka on sellainen, että siinä esitetyt näkökohdat ovat huomioon otettavia ja joihinka allekirjoittanut on aikonut kiinnittää huomiota, pyydän, herra puhemies, saada siteerata tätä maisteri Vedenojan antamaa lausuntoa.

„Kansakoululaitoksemme perustamisesta alkaen on katsottu luonnolliseksi asiaksi, että lasten vanhemmat saavat edustajainsa, se on johtokunnan, kautta valita lastensa opettajat, kuitenkin niin, että kouluhallitukselle valtion ylimpänä kouluviranomaisena on annettu oikeus paikallisen edustajansa, kansakoulujen tarkastajan kautta, valvoa, että opettajan vaali asianmukaisesti toimitetaan. Tässä tarkoituksessa on johtokunnan alistettava opettajan vaali asianomaisen tarkastajan vahvistettavaksi. Jos tarkastaja vaalin hyväksyy, vahvistaa hän sen. Vaali on tällöin selvä ja lopullinen ja tarkastaja kutsuu valitun hakijan toimeensa. Näin tapahtuneen vaalin on voinut saada vain kanteluteitse kumotuksi, siis sillä perusteella, että vaalia ei ole toimitettu laillisessa järjestyksessä, ja vaalin laillisuuden tällöin ratkaisee oikeuskanslerin esityksestä korkein hallinto-oikeus. Jos taas tarkastaja ei voi yhtyä johtokunnan toimittamaan vaaliin, eikä siis vahvista vaalia, on hänen lain mukaan alistettava kouluhallituksen ratkaistavaksi kysymys siitä, onko vaali vahvistettava vai ei. Tämä on johdonmukaista sen periaatteen kanssa, että valtion viranomainen joko vahvistaa itsehallintoyhdyskunnan viranomaisen toimenpiteen sellaisenaan tai jättää sen vahvistamatta ja itsehallintoyhdyskunnan asianomaiselle viranomaiselle annetaan oikeus tehdä asiassa uusi alistus. Kouluhallituksella siis ei ole oikeutta silloinkaan, kun tarkastaja on opettajan vaalin alistanut, nimittää suorastaan jotakin muuta hakijaa kysymyksessä olevaan opettajan virkaan.

Viime aikoina on kuitenkin tapahtunut, että kouluhallitus on, samalla kun se on jättänyt alistetun vaalin vahvistamatta, suorastaan nimittänyt opettajanvirkaan jonkun hakijoista. Tämä on luonnollisesti vastoin lakia. Onpa vielä verrattain äsken nähty sekin ihme, että vaikka tarkastaja on vaalin vahvistanut, kouluhallitus siitä huolimatta on jonkun paikanhakijan käännyttyä kouluhallituksen puoleen käsitellyt asian ikäänkuin laillisesti tehtynä alistuksena ja kumonnut ilman muuta vaalin sekä nimittänyt virkaan sen, joka kouluhallituksen puoleen tällä tavoin oli kääntynyt. Oikeuskanslerin esityksestä korkein hallinto-oikeus määrää tällaisen kouluhallituksen päätöksen purettavaksi. Mutta vielä tämänkin jälkeen on tapahtunut, että vaikka tarkastaja johtokunnan toimittaman vaalin on vahvistanut, on kouluhallitus jonkun paikanhakijan esityksestä määrännyt tuon tarkastajan vahvistaman vaalin kumottavaksi ja toimitettavaksi uuden vaalin, vaikka ei ole ollut kysymystäkään siitä, että vaalia ei olisi toimitettu laillisessa järjestyksessä. Vieläpä kouluhallitus on katsonut voivansa määrätä, ketkä hakijoista on uudessa vaalissa otettava huomioon. Ja vaikka vaalissa tämä ohje tulikin otetuksi huomioon, siitä huolimatta määräsi toimitettavaksi vieläkin uuden vaalin erään paikanhakijan esityksestä.

Käytännössä tämä kouluhallituksen menettely merkitsee sitä, että voimassa olevan lain alistusta koskevilla säännöksillä ei ollut yhtään mitään merkitystä, eikä opettajalla, jonka johtokunta on valinnut ja tarkastaja vaalin vahvistettuaan kutsunut virkaan, olisi mitään varmuutta virastaan, koska kouluhallitus voisi ennemmin tai myöhemmin määrätä tuon laillisesti toimitetun vaalin purettavaksi. Lisäksi tämä tietäisi sitä, että joku paikanhakija voisi aina saattaa jokaisen opettajanvaalin yli maan, Lapista maan eteläkärkeen asti, kouluhallituksen määrättäväksi.

Edelläkerrotunlaiset tapaukset, jollaisesta parhaillaankin on kantelu oikeuskanslerin käsiteltävänä, ovat herättäneet pahaa verta ympäri maan eivätkä asianomaiset kuntien viranomaiset eivätkä syrjäisetkään ole parhaalla tahdollakaan voineet ymmärtää, että kansakoulutoimen etu ja menestys olisi sellaista toimenpidettä vaatinut, vaan päinvastoin siitä ovat koululakot sekä maaherrojen uhkasakot ja lukuisat väliaikaisten opettajien virassa toimivat opettajanpaikat selvänä todistuksena. Kun tyytymättömyys kouluhallitukseen on näitten tapausten johdosta yhä kasvamassa, on se ollut joutumassa pahaan välikäteen. Nyt sille kuitenkin näyttää tulevan pelastus kreivin aikaan. Hallitus on nimittäin jättänyt eduskunnalle esityksen kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annetun lain 9 §:n muuttamisesta siten, että alistustapauksissa kouluhallitus saa nimittää virkaan hakijoista sen, joka ilmeisesti on toisia soveliaammaksi ja taitavammaksi katsottava. Hallituksen esityksessä nimitetään tätä tärkeää periaatteellistakin muutosta lain paikan sanontatavan selvennykseksi. Itse asiassa tämä pykälä merkitsee kouluhallituksen vallan laajentamista ja uuden periaatteen sovelluttamista kunnallisiin itsehallintoyhdyskuntiin nähden. Tämä lain muutos merkitsee tosiasiallisesti sitä, että kouluhallitus, jos niin tahtoo, voi antamalla tarkastajille asianmukaisia ohjeita ja viittauksia täyttää kaikki opettajavirat aina Lapista maamme eteläisimpään kärkeen asti. Kansakoulutoimen menestyksen kannalta tätä eivät puolla mitkään tarkoituksenmukaisuussyyt, sillä opettajan soveliaisuuden voivat toki aina paremmin arvostella kouluhallituksen paikallinen edustaja ja koulun johtokunta. Lainmuutos merkitsisi edelleen lasten vanhemmille kuuluvan oikeuden riistämistä yhä suuremmassa määrin kouluhallitukselle. Tähän antaa tukea se kouluhallituksen menettely, josta alussa on esimerkkejä kerrottu.

Lisäksi olisi seurauksena, että maahan tulisi kahdenlaisia opettajavirkoja, puolikunnallisia, joissa johtokunta on vaalin toimittanut ja tarkastaja sen vahvistanut, sekä puhtaasti valtion virkoja, joihin kouluhallitus on opettajan nimittänyt. Seurauksena olisi myöskin kouluhallituksen ja johtokuntien välillä alituista kahnausta ja riitoja koululakkoineen y. m. ikävine ilmiöineen, joista jo on tarpeettomia kokemuksia olemassa. Myöskään ei tällaisen patronaattipiirin opettajan asema muodostune useimmissakaan tapauksissa sellaiseksi kuin kansakoulutoimen kannalta olisi odotettava.'' Ja jatketaan: „Allekirjoittanut ei tahdo väittää, etteivätkö johtokunnat voisi opettajanvaalissa erehtyä, mutta mitään tosiasiallista vaaraahan ei ole olemassa, kun vaalin vahvistaminen kuuluu tarkastajalle. Sen sijaan varmaa on, että se kaksinainen järjes-

telmä, johon nyt ollaan menossa, tulee olemaan kansakoululaitokselle turmiollinen. Siitä on meillä jo runsaasti kokemuksia, vaikkei lakia ole vielä muutettukaan.

Näin ollen olisi pysyttävä nykyisessä järjestelmässä, koska se on selvä ja tarkoituksenmukainen. Jos sitä halutaan muuttaa, silloin on selvempää, että kouluhallitus vuorostaan valitsee kaikki opetajat ilman johtokuntia ja tarkastajaa. Jälkimmäinen vaihtoehto ei kylläkään olisi mikään sanamuodon selvennys, mutta se olisi kuitenkin täysi askel siihen, mihinkä nyt ilmeisestikin näytään pyrkivän.''

Tämä muutosehdotus voimassa olevaan lakiin merkitsisi sitä, että kansakoulujen johtokunnat, jotka kokoontuvat opettajan vaalia toimittamaan, valitsisivat, kuten laissa nimenomaan on määräys, taitavimmaksi ja soveliaimmaksi katsomansa henkilön tähän toimeen, mutta ei näin ollen voitaisi olla koskaan varmoja siitä, että tämä henkilö tulisi tähän toimeen nimitetyksi. Kansakoulun johtokunnat jäisivät siihen ikävään asemaan, että niiden olisi odotettava, että kouluhallitus lopullisesti määrää, kuka on se opettaja, joka tähän virkaan nimitetään. Kansakoulun johtokuntien tehtävä siis tulisi olemaan näin ollen vain muodollista laatua. Itse asiassa opettajan vaaliin nähden sillä ei olisi enää mitään merkitystä. Tähän ei minun mielestäni olisi tällä kertaa aihetta mennä.

Erikoisesti on minua ihmetyttänyt se seikka, että tässä lain muutoksessa on saattanut olla mukana maamme maalaiskuntien kunnallismiehiä eivätkä ole huomanneet sitä, millainen vaara kunnalliselle itsehallinnolle on, jos keskusvirastot päästetään määräämään näin tärkeissä kysymyksissä kuin on kysymys kansakoulunopettajan vaalista ja sen valitsemisesta. Viime aikoina me olemme jo saaneet nähdä sellaisia ikäviä ilmiöitä, että esimerkiksi vapaamielisempiä kansakoulun opettajia on ryhdytty erikoisesti vainoamaan ja ahdistamaan. Ja joka on ollut tilaisuudessa eräillä seuduilla maatamme näkemään sitä ajojahtia, jota on harjoitettu viime kunnallisvaalien aikana edistysmielisiä ja maalaisliittolaisia kansakoulunopettajia vastaan, niin ei voine ainakaan lähteä väittämään, että tässä olisi kysymyksessä yksinomaan sosialistisen kansakoulunopettajain estäminen pääsemästä virkaan. Sillä tässä saattaa olla kysymyksessä niin hyvin maalaisliittolaiset kuin edistysmielisetkin kansakoulunopettajat.

Näin ollen minä pyytäisinkin ehdottaa, että tämä hallituksen esitys tältä osalta hylättäisiin ja hyväksyttäisiin tähän sosialidemokraattisten sivistysvaliokunnan jäsenten ehdottama vastalause, jonka ensimmäisenä allekirjoittajana on ed. Hilja Pärssinen.

Ed. Kukkonen: Tilaisuus keskusteluun siitä yksityiskohdasta, mihin arvoisa edellinen puhuja viittasi, tarjoutuu myöhemmin. Minun tarkoitukseni on aivan lyhyesti kosketella asiaa sen yleiseltä periaatteelliselta puolelta.

Välittömän sysäyksen nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen syntymiseen antoi havainto, että yläkansakoulujemme oppilasmäärä on osoittanut laskevaa suuntaa, mutta opettajavirkojen lukumäärä ja kustannukset sensijaan, kuten eduskunnalle äskettäin esitetyistä numerotiedoista ilmenee, ovat valtavasti lisääntyneet. Tulos tästä eri suuntiin käyvästä kehityksestä on ollut melkoinen määrä sellaisia opettajavirkoja, joita kuntien lain mukaan ei tarvitsisi ylläpitää ja joita kansakoululaitoksen todellinen tarve ei edellytä.

Mutta tarpeettomien virkojen lakkauttaminen kohtaa odottamattomia vaikeuksia. Kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annettuja lakeja säädettäessä ei ole nähtävästi saatettu arvata edellä kerrotun kehityksen mahdollisuutta, mistä taas on ollut seurauksena, että lainsäädännöstämme puuttuu tällaisten tapausten varalta tarvittavia määräyksiä. Niinpä kaivataan vastausta kysymyksiin, mikä useampiopettajaisen koulun virka on lakkautettava, miten on meneteltävä, jotta vapautunut opettaja mahdollisimman pian saisi uuden viran, miten opettajan asema on turvattava, ellei hänelle edes vuoden kuluessa viran lakkauttamisesta voida tarjota uutta virkaa.

Eduskunnalla ovat nyt ratkaisevassa vaiheessa käsiteltävinään lainmuutokset kosketeltujen epäkohtien poistamiseksi. Miten ovat hallitus ja eduskunnan valiokunnat tehtävässään onnistuneet? Ryhtymättä yksityiskohtaisesti arvostelemaan ehdotettuja muutoksia, lausun vain, että eduskunta minun mielestäni voi, eritoten mitä tulee kustannuslain 23 §:ään, varsin turvallisesti hyväksyä hallituksen esityksen sellaisin lisäyk-

sin, joita valiokunnat ovat ehdottaneet. Jos näin tapahtuu, luodaan edellytykset melkoisen säästön aikaansaamiselle kuitenkaan vaarantamatta kansakoululaitoksen tervettä kehitystä. Ei myöskään opettajilla pitäisi olla aihetta tyytymättömyyteen, koska nyt puheenaolevia säästöjä suunniteltaessa on kohtuutta noudattaen otettu huomioon heidän asemansa turvaaminen viran lakatessa.

Ed. von Born: Den av regeringen föreslagna och av stora utskottet förordade ändringen i det senare lagförslagets 9 §, som här av rdm. Linna berördes, avser ju att undanrödja en oklarhet vid tolkningen av detta lagrum, sådant det lyder i nuvarande lag. Gällande bestämningar föreskriva nämligen att, därest skoldirektion och inspektor stanna i olika mening i fråga om utnämning av folkskollärare, ärendet skall underställas skolstyrelsens avgörande. Innebörden härav har icke varit alldeles klar. Man har nu emellertid velat få detta stadgande genom en kompletterande bestämning förtydligat därhän, att skolstyrelsen vid sakens avgörande, därest den ej godkänner valet, antingen kan återförvisa ärendet till direktionen eller omedelbart förordna någon av sökandena till tjänsten.

Det har anmärkts, att ett sådant stadgande kommer att inkräkta på den kommunala självstyrelsen. Måhända är denna fara i själva verket icke alldeles utesluten. I varje fall synes det mig vara skäl att giva stadgandet ett något annat innehåll, som tillgodosåge såväl kommunens som statens berättigade intresse.

Det är ju fullt i sin ordning, att skolstyrelsen skall hava sitt ord med i laget vid avgörandet av en tvistig utnämningsfråga, då det gäller lärartjänster vid folkskolorna. Men det förefaller, som om det icke vore nödigt att giva skolstyrelsen rätt att på angivet sätt omedelbart, med förbigående av direktionen, avgöra ärendet, utan bör direktionen alltid först bliva satt i tillfälle att korrigera sitt beslut. Med andra ord, skolstyrelsen borde alltid, om den icke godkänner valet, vara skyldig att återförvisa ärendet till förnyad behandling av direktionen, som sålunda finge tillfälle att rätta ett möjligen begånget misstag. I många fall skall säkert saken därmed tillrättaställas och valet vinna inspektors stadfästelse, varmed då frågan också vore slutligt avgjord, utan att den kommunala självstyrelsen på något sätt trätts förnär.

Skulle emellertid även i ett sådant fall, då ärendet alltså ånyo behandlats i direktionen, inspektors godkännande utebliva och saken sålunda för andra gången underställas skolstyrelsen, då, men också först då, kunde skolstyrelsen lämpligen förbehållas rätt att avgöra saken, på sätt i lagförslaget avsetts. Skolstyrelsens avgörande till förmån för en annan sökande än den direktionen utsett skulle alltså kunna ifrågakomma först efter det ärendet en gång, åtminstone en gång, varit återförvisat till direktionen. Återförvisningen skulle sålunda i första hand vara obligatorisk, först i andra hand kunde utnämning ske med åsidosättande av det beslut, vid vilket skoldirektionen för sin del stannat.

Jag önskade för min del, att en omändring av den ifrågavarande paragrafen i denna riktning måtte göras, och jag skall be att vid den efterföljande detaljbehandlingen få framställa ett förslag i detta avseende, innebärande ett tillägg till det från socialdemokratiskt håll framställda formuleringsförslaget.

Ed. Pärssinen: Kyseessäoleva laki koskee kansakoulunopettajain vaalia ja kansakoulunopettajain lakkautuspalkalle asettamista. Samasta asiasta saatiin viime eduskunnassa jo aloite, hallituksen esitys. Mutta tämä esitys sisältää siinä suhteessa edellisestä poikkeuksen, että jos opettajanvaalissa tulee riita ja tarkastaja alistaa sen kouluhallitukseen, niin kouluhallitus saisi, ellei se yhdy johtokunnan valintaan, määrätä hakijoista koululle opettajan. Siinä suhteessa tulisi siis nykyinen käytäntö muuttumaan. Nykyinen käytäntöhän on ollut se, että tarkastajat ovat vahvistaneet kyllä vaalin ja riidan sattuessa asia on mennyt kouluhallitukseen, mutta kouluhallitus on palauttanut asian johtokunnalle jälleen ja siis kouluhallituksella ei ole ollut valtaa asettaa jotakuta toisista hakijoista koulun opettajaksi. Nyt on haluttu tätä muutosta siinä mielessä, että siten muka varmasti saadaan riidat ratkaistuksi. Mutta kukaan ei voi ennustaa, kuinka paljon uusia riitoja tämän kautta puhkeaa, kun aina vaalista tyytymätön opettaja on tilaisuudessa vaalista valittamaan ja asia silloin menee kouluhallitukseen, ja näin ollen melkein aina opettaja voisi

tätä valitusoikeutta käyttää ja kouluhallitus voisi siis asettaa mieleisensä opettajan vastoin johtokunnan tahtoa. Kukaan ei voi arvata, kuinka suuria seurauksia tällä lisäyksellä todella voi olla ja sentähden on hyvin arveluttavaa ottaa tuo lisäys siihen, joka lisäisi tällä tavoin kouluhallituksen valtaa. Vastalauseessa on sitä vastustettu. Kun ed. Linna täällä myös kannatti sitä, niin minä pyydän yhtyä ed. Linnan ehdotukseen, että tuo pieni lisäys poistetaan.

Ed. Mantere: Minäkin pyydän vain lyhyesti aluksi huomauttaa, että ehdotettujen lainmuutosten tarpeellisuus on ilmeinen. Myöskin on lausuttava, että hallitus on mielestäni perusteellisesti ja kaikin puolin hyvästi valmistanut nämä lakiesityksensä, niin että suurin piirtein niitä vastaan mielestäni ei ole mitään pätevää muistuttamista. Valiokunnista nämä ehdotukset ovat myös läpäisseet aika hyvin. Olisin kyllä toivonut, että kustannuslain 23 § olisi hyväksytty tarkoin hallituksen esityksen mukaisena. Mutta voidaan katsoa, että se jotenkin tyydyttää sellaisenakin, miksi suuri valiokunta nyt sivistysvaliokunnan lausunnon mukaisesti on pykälän muodostanut.

Mitä sitten tulee siihen kysymykseen, josta ed. Linna laajasti puhui, niin minun käsitykseni mukaan on suuresti liioiteltua pelko siitä, että se valtuuden lisäys mikä hallituksen esityksen mukaan opettajanvaaliasiassa tulisi kouluhallitukselle, häiritsisi mitenkään kuntien itsehallintoa näissä asioissa, ja että se tulisi aiheuttamaan pahoja ristiriitoja opettajan ja koulupiirin tai koulupiirin ja kouluhallituksen välille. Esitetynkin pykälän mukaan vaalin säännöllisesti tulee toimittamaan johtokunta. Tälle vaalille on saatava tarkastajan vahvistus ja jos tarkastaja yhtyy johtokunnan päätökseen, niin asia on loppuun käsitelty. Se ei siinä tapauksessa tule kouluhallituksen käsiteltäväksi. Ja tällä tavoin ilmeisesti vastedeskin niinkuin tähänkin saakka kaikkein useimmat opettajan vaalit tulevat ratkaistuiksi. Ainoastaan siinä tapauksessa, ettei tarkastaja syystä tai toisesta katso voivansa yhtyä johtokunnan päätökseen, asia tulee kouluhallituksen käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Tällöinkin johtokunnalla on oikeus ensin antaa asiassa selityksensä, jommoinen tähänkin asti on aina vaadittu, ennenkuin asia on kouluhallituksessa ratkaistu. Johtokunta on siis oman kantansa puolesta saanut tilaisuuden esittää kaikki mahdolliset näkökohdat. Niin on tapahtuva vastedeskin. Itsestään selvää on myöskin, että kouluhallitus asiaa käsitellessänsä tarkoin ottaa huomioon, mitä johtokunnalla on oman kantansa puolustukseksi lausuttavaa. Ei kouluhallituksella ole tietenkään minkäänlaista ennakollista halua ryhtyä kumoamaan johtokunnan päätöstä. Sen kokemuksen perustuksella, mikä minulla on näissä asioissa, voin vakuuttaa, että kouluhallitus yleensä aina mieluummin asettuu johtokunnan kannalle. Tämä siitä yksinkertaisesta syystä, että opettaja tietenkin toimessansa menestyy paremmin, jos hänellä on alun alkaen johtokunnan täysi luottamus. Mutta on sattunut silloin tällöin, että johtokunta on valinnut hakijoista sellaisen, jota ei voida katsoa virkaan soveliaimmaksi eikä taitavimmaksi, ja on sattunut niinkin, että johtokunta, sanokaamme 5 à 6 hakijasta, on valinnut kaikkein heikoimman. On luonnollista, että tällaista vaalia ei voida vahvistaa, se on kumottava. Voimassa olevan lain mukaan kouluhallituksen on silloin, jos se vaalin kumoaa, palautettava asia uudelleen johtokunnan käsiteltäväksi. Jos johtokunta sitten toimitettuaan uuden vaalin saa sille tarkastajan vahvistuksen, niin asia on jälleen lopullisesti tullut ratkaistuksi. Muussa tapauksessa asia palaa jälleen kouluhallitukseen. Minun on ilmoitettava, että verrattain harvoin käy niin, mutta sellaisia tapauksia on kuitenkin sattunut. Näin ollen, jotta asia siis saataisiin mahdollisimman nopeasti päätökseen, on hallitus esityksessänsä ehdottanut, että kouluhallitukselle myönnettäisiin oikeus, jos, niinkuin esityksessä sanotaan, joku hakijoista on „ilmeisesti toisia soveliaampi ja taitavampi", määrätä hänet virkaan. Minä luulisin, ettei pitäisi olla asiain hoidolle haitaksi, jos näin säädettäisiin, sillä luonnollista on, että kouluhallituksella ei voi olla mitään muuta päämäärää kuin saada jokaiseen kouluun opettajaksi se, joka todella on soveliain ja taitavin. Johtokunnilla saattaa joissakin tapauksissa olla sivutarkoituksiakin. Johtokunnan päätökseen voivat vaikuttaa tuttavuussuhteet, joskus myöskin hakijain poliittinen kanta. Kouluhallitus luonnollisesti ei tämmöisiin seik-

koihin voi kiinnittää eikä kiinnitä huomiota. Se ratkaisee asian yksinomaan asiallisten näkökohtien perusteella.

Näin ollen minä pitäisin erittäin suotavana, että tässäkin kohden hyväksyttäisiin hallituksen esitys. Minä tahdon kuitenkin nyt mainita, että myöskin sellainen menettely, jota ed. von Born ilmoitti aikovansa esittää, on katsottava mahdolliseksi. Sillä tavalla saadaan tämä lainsäännös myöskin riittävän selväksi ja muutenkin tyydyttäväksi. Siitä on vain tietenkin seurauksena, että niissä tapauksissa, missä vaali alistetaan kouluhallituksen ratkaistavaksi, asia viipyy jonkun verran kauemmin, mutta muuta suurempaa haittaahan siitä käsittääkseni ei ole.

Ed. Pärssinen: Pyydän nimenomaan huomauttaa, että tämä ei meidän taholtamme ole johtunut mistään nimenomaisesta epäluottamuksesta kouluhallitusta kohtaan, vaan siitä käsityksestä, että opettajan pitäisi tulla kouluun oven kautta eikä katon kautta. Kun paikkakuntalaiset itse pääsevät opettajan valitsemaan, kun siis heidän oikeutensa valita opettaja on mahdollisimman laaja, niin silloin tietysti suhde opettajan ja ympäristön välillä on kiinteämpi ja parempi. Se siitä.

Ed. Mantereelle haluaisin sanoa, että kyllä siitä sentään valituksia tulee, sillä syrjäytetyt opettajat tulevat käyttämään kanteluoikeuttaan. He eivät tyydy vain siihen, että tulevat syrjäytetyiksi, vaan asia tulee riidanalaiseksi. Mutta entinen laki ei ole antanut heille sellaiseen kanteluun tilaisuutta, kuin mitä nyt ehdotetun mukaan tulisi.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Yleiskeskustelun kuluessa on ed. Linna ed. Pärssisen kannattamana tehnyt toiseen lakiehdotukseen nähden erään muutosehdotuksen. Minä kehoitan tekemään tämän ehdotuksen, jotta se tulisi äänestyksen alaiseksi, uudelleen, kun sanottua lakiehdotusta käsitellään.

Ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Ensimmäinen lakiehdotus.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 23 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Toinen lakiehdotus.

9 §.

Keskustelu:

Ed. Ailio: Esillä oleva esitys on, kuten tiettyä, saanut aiheen valtiontilintarkastajain tekemästä huomautuksesta, että olisi määrättävä vähin oppilasmäärä, jolle saadaan antaa jatko-opetusta, sekä varattava kouluviranomaisille tilaisuus harkita, milloin jatkokursseja varten tarpeelliset edellytykset ovat olemassa. Tämän huomautuksen on eduskunta hyväksynyt jättäen sekä oppilasminimin sekä jatkokurssien antamisen edellytykset hallituksen ja kouluviranomaisten vapaaseen harkintaan.

Puhemies: Puhujalle pyydän huomauttaa, että on käsiteltävänä päiväjärjestyksessä oleva 5) asia.

Puhuja: Anteeksi.

Ed. Linna: Pyydän ehdottaa, että 9 §:n 3 momentti hyväksyttäisiin sivistysvaliokunnan lausuntoon liitetyn eriävän mielipiteen mukaisesti.

Ed. von Born: På de skäl jag under den allmänna debatten anförde ber jag beträffande 3 mom. i denna paragraf få föreslå, att till det förslag, som här gjordes av rdm. Linna, måtte fogas ett tillägg av det innehåll jag redan tidigare antydde, så att momentet i sin helhet skulle erhålla följande lydelse: „Val av lärare underställes inspektors godkännande. Anser sig denna icke kunna stadfästa valet, underställes ärendet skolstyrelsens avgörande, vilken det åligger, därest ej heller den kan godkänna valet, att återförvisa ärendet till direktionen för ny behandling. Där återförvisning skett och skolstyrelsen vid ärendets förnyade underställning icke godkänner valet, må skolstyrelsen, ifall någon av sökandena uppenbarligen bör anses vara lämpligare och skickligare än de övriga, förordna om hans inkallande till tjänsten på provår.''

Ed. Pärssinen: Pyydän kannattaa ed. Linnan tekemää ehdotusta.

Opetusministeri Virkkunen: Pidän parempana, että 9 § saisi sen sisällyksen ja muodon, mikä sillä on hallituksen esityksessä, ja pyydän yhtyä niihin näkökohtiin, jotka ed. Mantere täällä esitti. Minusta ed. Linnan lausunto ja se toisen henkilön lausunto, jonka hän täällä luki, lähtee siitä väärästä edellytyksestä, että yleensä olisi ristiriitaa ja jännitystä vallitsemassa kunnallisten viranomaisten ja kansakoulujen johtokuntien sekä ylempien kouluviranomaisten ja nimenomaan, kouluhallituksen välillä. Niinhän tietysti ei ole laita. Edellytyksenä on se, että sekä kunnalliset kansakoulunharrastajat että ylin kouluviranomainen huolehtivat yhteisharrastuksella kansakoulun parhaasta. Ainoastansa poikkeustiloissa, niinkuin täällä huomautettiin, saattaa ristiriitaa syntyä, mutta kyllä silloin ylin kouluviranomainen laajakatseisempana ja kansakoululaitoksen kokonaisuutta silmälläpitävänä voi oikean ratkaisun tuollaisessa riitaisessa tilanteessa tehdä. Tietenkin on kouluhallituksen ylin valvonta luonnollinen ja välttämätön myöskin johtokuntien opettajavaaleissa. Ei tarvitse eikä saa edellyttää minkäänlaista virkavaltaisuutta, vaan luonnollisesti sitä, että kouluhallitus toimii parhaan ymmärryksensä ja asiantuntemuksensa mukaan. Erityisesti se seikka, että valtio suorittaa maalaisopettajain rahapalkan kokonaisuudessaan, oikeuttaa valtion viranomaisten sitä suuremmalla syyllä pitämään huolta siitä, että opettajapaikkoihin tulevat pätevimmät ja parhaimmat henkilöt. Yleensä on niin, että kun jokin virka on täytettävänä, mutta viran voi saada vain yksi henkilö, vaikka useat sitä hakevat, niin viran täyttämisessä ilmaantuu aluksi jonkinlaista jännitystä kilpailun ollessa kuumimmillaan. Hakijoilla on puoltajansa ja suosijansa. Tällaisissa tapauksissa eivät kansakoulun johtokunnatkaan useasti ole aivan yksimielisiä. Mutta yhtä tavallista on, että kun viran on saanut se yksi, joka voi monista hakijoista sen saada, niin tämä jännitys laukeaa. Yleensä ympäristö tulee tyytyväiseksi ja opettajan oma alkava toiminta kansakoulullansa tulee ratkaisemaan hänen onnistumisensa toiminnassansa ja sen suosion, minkä hän lasten vanhempien ja piirinsä puolelta voi saada. Mutta milloin vaikeuksia ja ristiriitoja syntyy opettajanviran täyttämisessä, kyllä silloin ylimmän koulun viranomaisen täytyy saada olla lopullisena ratkaisijana.

Ed. von Bornin muutosehdotus on kantavuudeltaan hyvin vähäinen. Hän tahtoisi, jos minä oikein ymmärsin hänen ehdotuksensa, tehdä pakolliseksi kouluhallitukselle uudelleen palauttaa asian johtokunnan käsiteltäväksi. Minun mielestäni kouluhallituksella tässä kohden on valintavapaus oikea, jonka hallituksen esitys on tahtonut sille antaa.

Minä näillä syillä kannatan sitä, että hallituksen esityksen 9 pykälä sellaisenaan hyväksyttäisiin.

Ed. Jern: Jag ber att få understöda rdm. von Borns förslag.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Linna ed. Pärssisen kannattamana ehdottanut, että 9 §:n 3 momentti saisi sen sanamuodon, mikä sille sivistysvaliokunnan lausuntoon liitetyssä eriävässä mielipiteessä ehdotetaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Linnan ehdotukseksi. Ed. von Born ed. Jernin kannattamana on ehdottanut, että sama momentti saisi seuraavan sanamuodon: „Opettajanvaali alistetaan tarkastajan vahvistettavaksi. Jos tämä ei katso voivansa vaalia vahvistaa, alistakoon asian kouluhallituksen ratkaistavaksi, jonka on, jollei sekään voi vaalia hyväksyä, palautettava asia johtokunnan uudelleen käsiteltäväksi. Kun asia näin on palautettu eikä kouluhallitus, asian tultua uudelleen alistetuksi, hyväksy vaalia, voi kouluhallitus, jos joku hakijoista ilmeisesti on toisia soveliaammaksi ja taitavammaksi katsottava, määrätä hänet virkaan koevuosille asetettavaksi.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. von Bornin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska ehdotukset ovat vastakkaisia, niin ehdotan meneteltäväksi äänestyksessä sillä tavalla, että ensin äänestetään ed. von Bornin ja ed. Linnan ehdotusten välillä ja voittaja asetetaan vastaehdotukseksi suuren valiokunnan ehdotukselle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. von Bornin ja ed. Linnan ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. von Bornin ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Linnan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se toimitetaan.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 61 ei-ääntä, 10 tyhjää; poissa 19.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. von Bornin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. von Bornin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. von Bornin ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 78 jaa- ja 98 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 19.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. von Bornin ehdotuksen.

10 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään.

P u h e m i e s: Koska suuren valiokunnan ehdotusta ei ole muuttamattomana hyväksytty, palautetaan asia takaisin suureen valiokuntaan, joten toinen käsittely tulee jatkumaan.

Poistoja päiväjärjestyksestä:

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksestä poistetaan 6), 7) ja 8) asia.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon:

9) Ehdotuksen laiksi margariinin valmisteverosta

sisältävän toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3;

10) Eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamista vähävaraisille äideille

sisältävän toivomusaloitteen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; sekä

11) Rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamista

tarkoittavan lakialoitteen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 6.

P u h e m i e s: Pöydällepanoa varten voitaneen lisäksi esitellä ulkoasiainvaliokunnan mietinnöt n:ot 5 ja 6, jotka on tämän istunnon aikana eduskunnalle jaettu.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon:

Suomen ja Rumanian välisen kauppasopimuksen hyväksymistä

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5, sekä

Suomen ja Islannin kesken riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymistä

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Uusi hallituksen esitys.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä saapunut hallituksen esitys n:o 58 valtion lyhytaikaisesta luotosta vuonna 1931.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 9.

Täysistunto lopetetaan kello 0,16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

28. Lauantaina 13 p. joulukuuta 1930

kello 9.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 58 valtion lyhytaikaisesta luotosta vuonna 1931 738

Ensimmäinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi eräiden Suomen —Rumanian kauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä 739
Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 56.
3) Ehdotus laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 2.

Ainoa käsittely:

4) Ehdotus Suomen ja Islannin kesken riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ..... „
Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 57.
5) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.
6) Ehdotus eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille ..... —
Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 63.
7) Ehdotus esityksen antamisesta laiksi margariinin valmisteverosta .. —
Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Kestin toiv. al. n:o 52.

Pöydällepanoa varten esitellään:

8) Talousvaliokunnan mietintö n:o 5 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa esityksen antamista laiksi alkoholistihuollosta 759
9) Talousvaliokunnan mietintö n:o 6 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa valtion sairaalan rakentamista Kemiin ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Lehtonen, Moilanen, Pesonen, Tanner ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat puhemiesneuvoston puoltavan lausunnon mukaisesti puhemiesneuvostolle lähemmin perusteltujen yksityissyiden takia ensi maa-

nantaiksi ed. Lahdensuo, virkatehtävien takia ed. Hirvensalo ja kunnallisten tehtävien takia ed. Anttila.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lahdensuo: Ilmoitan, että suuri valiokunta kokoontuu Säätytalossa tänään kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Valtion lyhytaikaista luottoa vuonna 1931

koskeva hallituksen esitys n:o 58 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Vennola: Ne valtuudet, mitkä valtioneuvostolla tällä hetkellä on valtion luoton järjestämiseen, ovat seuraavat:

Pitkäaikaiseen luottoon nähden valtuutti eduskunta 1 päivänä huhtikuuta 1930, siis kuluvana vuonna tekemällään päätöksellä valtioneuvoston tarkemmin määrättävillä ehdoilla ottamaan 1930 ja 1931 kuluessa ulkomaan rahan määräisen obligatiolainan enintään miljaardin markan vasta-arvon nimellismäärään, josta 200 milj. markkaa käytetään valtiolla nykyjään olevan lyhytaikaisen luoton vakauttamiseen, noin 400 milj. markkaa epäedullisen valtioluoton konvertoimiseen ja loput kannattavan tuotannollisen toiminnan rahoittamiseen eduskunnan vastedes päätettävällä tavalla.

Tämän pitkäaikaisen luoton hankkimisneuvottelut ovat tällä hetkellä siinä vaiheessa, että jo 18 päivänä viime heinäkuuta allekirjoitettiin sopimus erään ulkomaalaisen pankkiyhtymän kanssa tällaisen lainan liikkeelle laskemisesta, mutta ajankohta, milloinka se lasketaan liikkeelle, on vielä määräämättä.

Kuten tiedetään, ovat Suomen obligatsionien kurssit viime kuukausina niin suuressa määrässä laskeneet, ettei tällä haavaa ole ajateltavissa lähitulevaisuudessa niiden liikkeelle laskemista, joten me tällä hetkellä emme voi rakentaa pitkäaikaisiin lainoihin. Näin ollen täytyy valtion edelleen käyttää lyhytaikaista luottoa. Siinä suhteessa on seuraavat valtuudet tällä hetkellä olemassa: „2 päivänä huhtikuuta 1929 antoi eduskunta suostumuksensa siihen, että valtioneuvosto saa v. 1929 ottaa lyhytaikaista ulkomaista luottoa valtion kassatarpeen tyydyttämiseksi aina 300 milj. markan määrään asti, joka luotto on takaisin maksettava viimeistään vuoden 1930 kuluessa." Ja samassa yhteydessä, jolloin eduskunta kuluvana vuonna huhtikuun 1 päivänä päätti pitkäaikaisen luoton ottamisesta, valtuutettiin valtioneuvosto v. 1930 ottamaan lyhytaikaista ulkomaista luottoa valtion kassatarpeen tyydyttämiseksi aina 300 milj. markan määrään asti, joka luotto on takaisin maksettava viimeistään 1931 kuluessa. Valtioneuvosto on tähän mennessä käyttänyt näitä valtuuksia lyhytaikaiseen luottoon nähden niin, että 500 milj. on ollut käytettynä ja sovittuna. Korkeimmilleen nousi tämän lyhytaikaisen luoton varsinainen käyttö viime lokakuussa, jolloin se teki 430 milj. markkaa. Kuitenkin on huomattava, että raha-asiain järjestely tällä tavalla on käynyt päinsä vain siten, että sellaisia maksuja, joita ei ole ollut välttämätöntä heti suorittaa, on lykätty. Tällä hetkellä tällaisia maksuja on jonkun verran yli 200 milj. mk. Kun täytyy olla valmistettuna siihen, että mahdollisuuden mukaan voidaan suorittaa ei ainoastaan lykätyt maksut, vaan myöskin ne lisääntyvät maksut, mitkä johtuvat uudesta tulo- ja menoarviosta, joka juuri on tekeillä, ja otetaan huomioon, että valtion n. s. pääomasäästö on supistunut aivan vähäiseen tänä vuonna, eikä pitkäaikaista luottoa ole lähitulevaisuudessa ajateltavissa, niin on välttämätöntä hallituksen saada valtuus myöskin ensi vuonna käyttää lyhytaikaista luottoa. Tällainen valtuus on ehdotettu annettavaksi joko Suomen rahassa tai jossakin ulkomaan rahassa siitä syystä, että on välttämätöntä saada vapaus järjestää tällaista lyhytaikaista luottoa sekä kotiettä ulkomailla asianhaarojen ja kulloinkin tilanteen mukaan ja myöskin siitä syystä, että erinäiset kansainväliset pankit ovat alkaneet vaatia näitä lyhytaikai-

senkin luoton sitoumuksia ei ainoastaan ulkomaan, vaan myöskin Suomen rahassa.

Näin ollen pyytäisin eduskunnalle suosittaa, että eduskunta valtion raha-asiain järjestämisen takia hyväksyisi sen hallituksen esityksen, mikä nyt on eduskunnassa esillä. Tuleeko tämä 600 miljoonaa riittämään, riippuu monista seikoista, jotka vielä tällä hetkellä eivät ole sitovasti arvosteltavissa, rahan kiertokulusta, valtion tulojen saamisesta sekä niiden erilaisten tarpeiden tyydyttämisen järjestämisestä, jotka hallitukselle jo budjettiehdotuksessa asetetaan. Hallitus on kuitenkin arvellut, että tällä hetkellä ei olisi suurempaan määrään mentävä, koska asia voidaan ottaa eduskunnassa käsiteltäväksi myöhemmin, jos uusia järjestelyjä tarvitaan. Tahtoisin kuitenkin mainita, että jo tämä 600 milj. on koko suuri määrä ja että sekin on aikamoisen työn takana, niin että ei ole syytä pyrkiä sen korkemmalle. Eduskunta saa valmistua siihen, että huolimatta budjetista ja siihen pannuista määristä täytyy elää kutakuinkin säästäen ja muistaen, että budjetti ei ole mikään ehdoton laki.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

2) Ehdotus laiksi eräiden Suomen-Rumanian kauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 56, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus. Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäinen ponsi, joka koskee itse sopimuksen hyväksymistä, esitellään ainoaan käsittelyyn lakiehdotuksen kolmannen käsittelyn päätyttyä.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus Suomen ja Islannin kesken riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 57.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Puheenvuoroa ei haluta.

Eduskunta hyväksyy ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä olevan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:ot 1—71 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Puhemies: Viime torstain istunnossa käsiteltiin viimeksi 10 P. l:n I luku ja tulee nyt esiteltäväksi 10 P. l:n II luku.

10 P. l.

Luku II Luterilainen kirkko.

Keskustelu:

Ed. Seppälä: Tämän luvun 16 momentin kohdalla on hallitus esittänyt Amerikassa toimivalle Suomi-synodille 100,000 markkaa erään toimen perustamista varten. Minusta tuntuu, että tällaisena aikana, jolloinka täällä kotimaassa tarkoin tarvittaisiin varat omien asioiden hoitamista varten, vakinaisen määrärahan myöntäminen, vaikkapa se onkin vain 100,000 markkaa, täältä köyhästä Suomesta Amerikaan, ei mielestäni ole oikein. Ja sen vuoksi rohkenen esittää, että 16 momentin kohdalta Suomi-synodille tarkoitettu määräraha 100,000 markkaa poistettaisiin.

Ed. Lehtokoski: Pyydän kannattaa ed. Seppälän ehdotusta.

Ed. Jussila: Kovin huonon palveluksen mielestäni tekisi eduskunta Amerikassa asuville kansamme lapsille, jos se hyväksyisi sen ehdotuksen, mikä nyt on sosialidemokraattien taholta heidän vastalauseensa mukaisesti tehty, että menoarviosta poistettaisiin tämä 100,000 markan määräraha, jonka hallitus on ehdottanut ja valtiovarainvaliokunta hyväksynyt suomenkielen ja historian opettajan viran perustamiseksi Hancockissa Kuparisaarella olevaan Suomi-opistoon. Kansamme lapsia on Amerikassa noin 400,000. Itsenäisen Suomen taholta on tehty ylen vähän tai tuskin mitään siteiden säilyttämiseksi ja vahvistamiseksi vanhan kotimaan ja Amerikaan siirtyneiden kansalaistemme ja heidän lastensa välillä. Amerikan suomalaiset ovat itse järjestäneet sekä uskonnollista että sivistyksellistä hoitoa koskevia asioitaan, niin että niiden kautta myös ylläpidettäisiin jotain yhteyden tuntoa vanhan kotimaan kanssa. Suomi-opisto, jonka Amerikan suomalaiset 40 vuotta sitten perustivat Hancockiin, on ollut ja niin edelleen on tällainen sivistystekijä ja äidinkielen vaalija kansamme lasten keskuudessa valtameren takana. En ryhdy selostamaan Suomi-synodin, joka Suomi-opiston omistaa ja sitä ylläpitää, uskonnollista toimintaa, enkä katso olevan mitään aihetta nyt ruveta sitä arvostelemaan, kiittämään tai laittamaan. Nyt on kysymys siitä, tunnustaako itsenäiseksi tullut isänmaa sen sivistystyön merkityksen, jota Suomi-opisto tekee. Puolestani annan sille tunnustuksen, olen ollut paikan päälläkin tilaisuudessa mainitusta opistosta havaintoja tekemään. Mielestäni hallitus on täysin syin määrärahaesityksensä tehnyt, ja eduskunta tekee aivan oikein, kun tämän esityksen hyväksyy ja hylkää sosialidemokraattien taholta tehdyn määrärahan poistamisesityksen.

Opetusministeri Virkkunen: Aloitteen tämän määrärahan ottamisesta tuloja menoarvioon ovat tehneet sekä kotimaiset asianharrastajat että Amerikassa olevat kansalaiset. Varsinkin viimemainittujen puolelta on huomautettu, mitenkä tervetullut tällainen kotimaasta tarjottu avunanto Amerikan suomalaisille olisi ja erityisesti on korostettu sitä, että kun Amerikan suomalaisten olot ovat nyttemmin muodostuneet sellaisiksi, että kolmannessa sukupolvessa siellä elävät nuoret suomalaiset jo vaikeasti käyttävät suomenkieltä, olisi sitä suurempi syy, että Suomi-opistoon, joka tänä vuonna on toiminut jo 36 vuotta, kotimaisesta aloitteesta perustettaisiin suomenkielen ja kotimaisen historian lehtorin virka. Minusta kaikki nämä näkökohdat puhuvat sekä järjelle että sydämelle, eikä voine tulla kysymykseenkään tällaisen esityksen hylkääminen, kun se nyt on joutunut hallituksessa ja eduskunnassa päiväjärjestykseen. Toivon, että eduskunta myöntää tämän oikeutetun määrärahan.

Ed. Ampuja: Ulkomaiseen huoltotyöhön on kiinnitetty näinä päivinä sellaiselta taholta huomiota, jonka ennen kaikkea pitäisi kiinnittää mieltä porvariston taholla. Armeijan ylilääkärin selonteko oman maan oloista eilispäivän Uudessa

Suomessa on tässä suhteessa hyvin valaiseva ja vakuuttava. Kaikki semmoinen leventely, että täällä kyettäisiin hoitamaan jopa niinkin vauraissa kulttuurimaissa kuin Amerikan Yhdysvalloissa vielä kolmannessa polvessa siellä syntyneiden kansalaisten toimintaa, on epäilemättä toivoton yritys. Jotka ovat Amerikassa olleet ja käyneet vakuuttavat, että niistä tulee amerikalaisia melkeinpä ensimmäisessä polvessa, jotka siellä syntyvät, kaikesta vastustuksesta huolimatta, niin että tämänsuuntaiset toimenpiteet siis ovat ylivoimaisia meidän voimillemme ja varoillemme.

Ed. Seppälä: Minä en ollenkaan epäile, etteikö löytyisi erinäisissä kysymyksissä aloitteentekijöitä. Mutta toiselta puolen minä olen aivan vakuutettu, ettei hallitus olisi ollut niin herkästi taivutettavissa, jos olisi ollut kysymys muun sivistystyön tekemisestä kuin tässä on tarkoitettu. Minusta tuntuu, että Amerikassa 100,000 mk:n kokoonsaaminen amerikalaisissa dollareissa on verraten helppoa. Mutta se, että Suomesta joka vuosi kustannetaan Amerikaan 100,000 markkaa tämän viran ylläpitämiseksi, se tuntuu minusta lievimmin sanottuna käsittämättömältä, sillä minä olen vakuutettu että amerikalaiset tulevat kyllä itse huolehtimaan sivistystyöstään eikä ole tarpeellista että täältä köyhiltä ihmisiltä kootaan veroina varoja ja lähetetään sitten Amerikaan; se tuntuu, kuten sanottu, oudolta.

Ed. Aalto: On kyllä totta, ettei Suomen taholta ole kiinnitetty tähän saakka juuri mitään huomiota siirtolaisiin, niin että siinä suhteessa voisi olla kenties hyvä, että Suomen hallitus on herännyt muistamaan näitä. Mutta että hallitus ehdottaa 100,000 markkaa uskonnolliselle rikkaalle Suomi-synodille, eli noin 2,500 dollaria, on minun mielestäni aivan tarpeetonta. Jos Suomen hallitus olisi tahtonut avustaa jollain tavalla siirtolaisia esim. 100,000 markalla, silloin se olisi oikeaan osunut, jos se olisi asettanut tämän summan sellaisten käytettäväksi, jotka voisivat auttaa niitä satoja siirtolaisia, jotka ovat joutuneet valtameren toisella puolen työttömyyden ja nälän kanssa taistelemaan. Mutta Suomen hallitus ei myönnä mitään muille kuin rikkaalle uskonnolliselle yhdyskunnalle ja työntää täten meidän köyhästä maastamme sille 100,000 markkaa.

Ed. Kuusisto: Minä puolestani olisin valmis myöntämään tämän rahamäärän, jos se tulisi uskonnolliselle väestölle nimittäin kokonaisuudessaan, mutta tämä opistohan edustaa Amerikan suomalaisesta uskonnollisesta väestä ainoastaan toista puolta. Siellä on kaksi eri kirkkokuntaa, joista toinen on Suomi-synodi ja toinen Kansalliskirkko. Jos ne vähänkin sopisivat näitä uskonnollisia riitaisuuksiaan, mitä heillä on, ei Suomi-opisto olisi avustuksen tarpeessa, jota nytkin epäilen, sillä Suomi-opisto on varakas laitos ja sen takana on hyvin varakkaita suomalaisia. Näin ollen tuo 100,000 markan menoerä ei merkitse siellä mitään, kun sitävastoin se täällä merkitsee aika paljon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Seppälä ed. Lehtokosken kannattamana ehdottanut, että 16 momentilta Suomi-synodia varten varattu 100,000 markan määräraha vähennettäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Seppälän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Seppälän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 69 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 18.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku III Kreikkalaiskatolinen kirkko ja luku IV Helsingin yliopisto, hyväksytään.

Luku V Kouluhallitus.

Keskustelu:

Ed. Kukkonen: V luvun 1 momentille oli hallitus esittänyt otettavaksi 10,500 markkaa, jotta kouluhallituksessa olevan vapaan valistustoimen tarkastajanvirka voitaisiin muuttaa kouluneuvoksen viraksi. Hallitus perusteli esitystään lähinnä sillä, että vapaan valistustoimen ala ja siihen kuuluvat tarkastajan tehtävät ovat entisestään tavattomasti laajentuneet ja lisääntyneet. Tämä perustelu pitää erinomaisesti paikkansa. Senvuoksi ja kun valtiovarainvaliokunta ilman perusteluita on poistanut sanotun lisäyksen, minä rohkenen ehdottaa, että momentille palautettaisiin hallituksen esittämät 10,500 markkaa mainitun viran muuttamista varten. Lisäksi huomautan siitä, että ruotsinkielisellä väestöllämme on vapaan valistustoimen asioita kouluhallituksessa käsiteltäessä käytettävänään sekä puhe- että äänivaltainen kouluneuvos. Näin ei ole laita mitä tulee suomenkieliseen vapaaseen valistustoimeen. Tämänkin suhteettomuuden poistamiseksi luulisin eduskunnalla olevan aihetta hyväksyä hallituksen esitys.

Opetusministeri Virkkunen: Kouluhallitus on jo useita kertoja tehnyt tätä asiaa koskevan esityksen mielestäni kaikin puolin kannatettavilla syillä. Olisi tärkeätä, että vapaan kansanvalistustyön edustaja kouluhallituksessa saisi kouluneuvoksen itsenäisen ja tasa-arvoisen aseman muiden kouluhallituksen jäsenten rinnalla. Tosin hallituksella ei ole ollut mitään halua ajaa tämänlaatuisia korotuksia, ei edes niin vähäisiä, kuin mistä tässä nyt on kysymys. Että tässä kohden tehtiin poikkeus, se johtuu, paitsi kouluhallituksen asiallisista perusteluista, siitä, että vapaan valistustyön käytännölliset tekijät kansamme keskuudessa arvovaltaisten edustajiensa kautta sitä nimenomaan ovat pyytäneet. Luonani ovat tässä tarkoituksessa käyneet sekä Helsingin työväenopiston että Työväen akatemian johtajat ja jotkut muutkin edustavat henkilöt pyytämässä, että asia järjestettäisiin sillä tavalla kuin kouluhallitus on ehdottanut. Odottaisin, että ainakin vapaan valistustyön kannattajat eduskunnassa puoluerajoista riippumatta antaisivat kannatuksensa tälle ehdotukselle. Pyydän saada puolestani, herra puhemies, kannattaa ed. Kukkosen ehdotusta.

Ed. Mantere: Pyysin puheenvuoroa kannattaakseni ed. Kukkosen ehdotusta. Niinkuin herra opetusministeri mainitsi, kouluhallitus on useana vuonna esittänyt, että vapaan kansanvalistustyön tarkastajan palkkio korotettaisiin kouluneuvoksen palkkioksi ja hänen virkansa muutettaisiin kouluneuvoksen viraksi. Toistaiseksi ei ole saatu tätä ehdotusta hyväksytyksi. Nyt se on tehty uudelleen ja minäkin toivoisin, että eduskunta tällä kertaa sen hyväksyisi. Viimeisten vuosien kuluessa vapaan valistustyön merkitys yleisen opetustoimen alalla on kasvamistaan kasvanut ja samalla on myöskin tämän työalan tarkastajan tehtävät tulleet yhä monipuolisemmiksi ja vastuunalaisemmiksi. On säädetty erikoiset lait työväenopistojen valtionavusta samoinkuin kansanopistojen valtioavusta. Paraikaa on tekeillä esitys myöskin valtion varoilla suoritettavan luentotoiminnan perusteellisesta uudelleen järjestämisestä. Tämä kaikki osoittaa, että tämän virkamiehen merkitys kouluhallituksessa on huomattavasti kasvanut ja näin ollen olisi paikallaan, että hänen virknsa myöskin koroitettaisiin tätä työtä vastaavaksi ja että tästä työstä maksettaisiin nykyistä parempi palkka.

Ed. Erich: Minä pyytäisin myöskin lämpimästi kannattaa ed. Kukkosen tekemää ehdotusta. Se työ, jota vapaat valistuslaitokset, kansanopistot, työväenopistot, kansalaisopistot, vapaat opistot j. n. e. tekevät, on ei ainoastaan erinomaisen tärkeää, vaan myöskin hyvin monihaaraista, ja tietääkseni se kehittyy vuosi vuodelta löytäen yhä useampia toiminnan muotoja. Sikäli kuin minä tunnen niin hyvin työväenopisto- kuin kansalaisopistopiirejä,

niin aivan yleisesti niissä toivottaisiin, että ed. Kukkosen tekemä ehdotus tulisi hyväksytyksi, ja minä rohkenen odottaa, että tämä ehdotus ei tule eduskunnassa kohtaamaan miltään taholta mitään vastustusta.

Ed. Niukkanen: Vapaa valistustyö on epäilemättä erittäin tärkeä, mutta sen kehitys ei nähdäkseni kylläkään riipu siitä, myönnetäänkö tälle kyseelliselle virkamiehelle 10,500 markan palkankoroitus tai ei. Se on mennyt eteenpäin tähänkin saakka ilman tällaisia virkamiehiä ja tulee niin menemään vastaisuudessakin. Siinä tapauksessa, että uudet lait olisivat tässä suhteessa antaneet kouluhallitukselle lisää tehtäviä, olisi minusta asia järjestettävä siten, että siirrettäisiin tähän työhön joku kouluhallituksessa olevista n. 17 neuvoksesta, joilla varmastikaan kaikilla ei ole aivan riittävästi työtä ja että tämä henkilö jäisi edelleen tarkastajan tehtäviä hoitamaan. Jos tästä virkamiehestä nyt tehdään neuvos, niin käy luultavasti samaan tapaan kuin aikoinaan kun kalastushallitus perustettin nim. että ohjaustoiminta tällä alalla entisestään laimentui. Tässäkin tapauksessa neuvos jäisi istumaan kouluhallitukseen ja varsinainen tarkastustyö jäisi suorittamatta.

Ed. Ailio: Puheenaolevan tarkastajanviran muuttaminen kouluneuvoksen viraksi voisi kouluhallituksen hallinnollisen järjestelyn kannalta antaa aihetta huomautuksiin. Mutta kun on tärkeää, että vapaata valistustyötä koskevain asiain hoito kouluhallituksessa tulee tehokkaammaksi ja kun minä ja sosialidemokraattinen hallitus on tehnyt tämän samankaltaisen ehdotuksen v. 1927, niin pyydän saada kannattaa tehtyä ehdotusta. Lisäksi tahdon huomauttaa, että jos Työväen akatemian johtaja on ollut pyytämässä määrärahan ottamista menoarvioon tätä virkaa varten, niin se on tehty yksityisenä henkilönä.

Ed. Österholm: I likhet med de flesta föregående talare anser jag att det vore för det fria folkbildningsarbetet till gagn om det i skolstyrelsen bleve företrätt genom en skolrådstjänst. Jag har i ärendets tidigare skede i statsutskottet röstat för det förslag som här framställts, och jag ber att också nu få understöda detsamma.

Ed. Ryömä: Kun valtiovarainvaliokunta teki tämän muutoksen budjettiesitykseen, niin ei se suinkaan tahtonut sillä halventaa sitä tehtävää, joka tämän viran haltijalla on, mutta se teki sen sen vuoksi, että sen kautta tämä viran haltija paremmin voisi yksinomaan antautua siihen tehtävään, joka hänellä on, eikä hänen tarvitsisi ottaa osaa koko kouluhallituksen tehtäviin, niinkuin hänen tulee tehdä, jos hän tulee neuvokseksi, ja näin ollen minä luulen, ettei ole mitään syytä tähän muutokseen tällä kertaa, kun se virka tulee yhtä hyvin ja saman henkilön kautta hoidetuksi, vaikka se pysytetäänkin ennallaan.

Ed. Seppälä: Minä en ole tullut jaostossa, jossa tätä asiaa on käsitelty, vakuutetuksi siitä, että hallituksen esitys tässä tapauksessa olisi oikeaan osunut, enkä minä ole vielä niistäkään perusteista, joita täällä on asian puolesta esitetty, tullut tästä vakuutetuksi, sillä minä olen saanut sen käsityksen, että tällä tarkastajalla on kouluhallituksessa oikeus silloin kuin ne asiat ovat esillä, jotka koskevat hänen toimialaansa, oikeus itse esitellä samoin kuin niitä puolustaa ja vieläpä ottaa osaa päätöksiinkin. Kun vertaa tämän tarkastajan palkkaa kouluhallituksessa toisten tarkastajain palkkoihin, sekä piiritarkastajain palkkoihin, niin huomaa, että tämä tarkastaja on nyt jo toisia tarkastajia korkeammin palkattu. Minä en siis omasta puolestani pitäisi tarpeellisena, että tähän tehtäisiin muutoksia vaan kannatan valtiovarainvaliokunnan mietintöä.

Ed. Mantere: Ed. Ryömän lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, ettei se seikka, että virka muutetaan kouluneuvoksen viraksi, mitenkään pakota kouluhallitusta järjestämään tarkastajalle muita tehtäviä kuin niitä, mitkä hänellä nytkin on. Hänen tulisi kansanopetusosaston toisen jaoston istunnoissa olla mukana kaikissa asioissa, mikä vaatisi häneltä kuitenkin vain joitakuita kymmeniä tunteja viikossa. Mutta muuten hänelle kyllä jää samat tehtävät, jotka hänellä tähänkin saakka ovat olleet.

Ed. Jussila: Minä taas päinvastoin kuin ed. Seppälä olen tullut vakuutetuksi siitä, että tämä hallituksen esitys on paikalleen osuva. Onhan vapaan valistustyön edustus kouluhallituksessa ollut ikäänkuin lapsipuoli ovensuussa. Sille ei ole annettu valtaa siellä, missä ratkaistaan nämä asiat, nimittäin vapaan valistustyön edustaja kouluhallituksessa ei ole samanarvoinen kuin muitten sivistysalojen edustajat. On muuten otettava huomioon, että pienellä ruotsalaisella osastolla on kouluneuvoksensa, joka edustaa myös vapaata valistustyötä, mutta suurella suomalaisella osastolla ei ole vielä katsottu sitä tarvittavan.

Ed. Erich: Minun täytyy syvästi valittaa, että muuten kaikinpuolin oivallinen ryhmä- ja vierustoverini ed. Seppälä ei ole tullut jaostossa vakuutetuksi tämän toimenpiteen tärkeydestä. Kai asia kuitenkin on sillä tavalla, että ne henkilöt, jotka ovat vuosia, ehkä vuosikymmeniä toiminneet vapaan kansansivistyksen palveluksessa, jonkun verran tätä asiaa pystyvät ymmärtämään ja että heidän yksimielisiin toivomuksiinsa olisi syytä kiinnittää huomiota. Minä saan esittää eräitä numeroita valaisevana todistuksena siitä, kuinka laajaksi tämä sivistystyön muoto nykyjään on tullut, ja huomauttaa, että tällä hetkellä lienee kansanopistoja maassamme kaikkiaan 50 paikkeilla ja työväenopistoja ja niihin verrattavia sivistyslaitoksia 40, joten kokonaisluku lähentelee 100, mitä on pidettävä erinomaisen kunnioitettavana saavutuksena meidän köyhässä maassamme. Minä rohkenen vielä kaikille epäilijöille suositella ed. Kukkosen ehdotusta.

Ed. Harvala: Kun tämän kouluneuvoksen viran perustaminen ei mitenkään parantaisi hänen tarkastajatehtäviensä suorittamista siitä, miten hän ne nykyisin suorittaa ja kun kouluhallituksessa ei voida katsoa olevan neuvoksien puutetta, siellähän on niitä 15, 16 kappaletta, arvelen, ettei ole mitään kiirettä nimittää kouluhallitukseen uusia neuvoksia.

Ed. Erich: Viimeisen ed. Harvalan lausunnon johdosta minä pyytäisin huomauttaa, että jos kouluneuvoksia on liian paljon, voidaan tietysti tarpeettomia virkoja lakkauttaa. Ehdotettu virka ei ole tarpeeton. Sen tarpeellisuuden takeena on koko se suuri, vapaaehtoisessa sivistystyössä suoritettu työ, joka on kantanut mitä positiivisimpia tuloksia.

Ed. Ryömä: Minä epäilen, että kaikki tämän työn takana olevat henkilöt eivät ole muutosehdotuksen takana.

Ed. Harvala: Ed. Erichin lakimiehenä pitäisi tietää, että on paljon helpompi tehdä uusia neuvoksia kuin poistaa vanhoja.

Ed. Erich: Minä pyytäisin ed. Harvalalle huomauttaa, että tämä ei kai ole mikään lakitieteellinen asia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kukkonen ed. Virkkusen y. m. kannattamana ehdottanut, että vapaan valistustyön tarkastajan virka muutettaisiin kouluneuvoksen viraksi ja momentille lisättäisiin tässä tarkoituksessa hallituksen esityksen mukaisesti 10,500 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kukkosen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Kukkosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 87 jaa- ja 94 ei-ääntä, 8 tyhjää; poissa 10.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Kukkosen ehdotuksen.

Luku VI Oppikoulut.

Keskustelu:

Opetusministeri Virkkunen: Hallitus on 26 momentin kohdalla, joka sisältää yksityiskoulujen avustamiseksi määrärahan, ehdottanut, että vastaisuudessa tämän määrärahan puitteissa järjestettäisiin Hel-

singissä olevan saksalaisen koulun valtionapu. Tämä kysymys on takavuosina tuottanut erinäisiä vaikeuksia; toisaalta tätä koulua on valtion avulla kannatettu ja toisaalta on kuitenkin tämä avustus ollut tilapäistä.

Pyydän aluksi esittää eräitä asiatietoja tästä koulusta. Luvan koulun perustamiseen valtioneuvosto antoi v. 1920, jolloin koulu myös oikeutettiin ottamaan oppilaikseen Suomen kansalaisten lapsia, joiden äidinkieli on jokin muu kieli kuin saksankieli. Koulun lukusuunnitelman kouluhallitus on vahvistanut v. 1921 ja muutetussa muodossa v. 1927. Koulu sai oikeuden antaa keskikoulutodistuksia niille oppilailleen, jotka äidinkielen tavoin ovat lukeneet suomen- tai ruotsinkieltä. Tämä oppikoulu on kaiken aikaa ollut jotenkin elinvoimainen. Sen oppilasmäärä on nykyjään noin 270. Näistä oppilaista oli Suomen kansalaisten lapsia 112, Saksan kansalaisten 73, Eestin kansalaisten 10 j. n. e. Äidinkieleltään olivat lapset saksankielisiä 125, suomenkielisiä 35, ruotsinkielisiä samoin 35, venäjänkielisiä 60 j. n. e. Koulun talousarvio on kaikkiansa noussut noin 1,170,000 markkaan. Tämä suuri meno on peitetty sillä tavalla, että koululla on ollut Saksan valtiolta avustusta 620,000 mk., oppilasmaksuista ja yksityisistä lahjoituksista on melkoisia eriä kertynyt, mutta vajaus on kuitenkin tätä nykyä jonkun verran yli 200,000 mk. Valtionapua on tälle koululle myönnetty aina vuodesta 1922, mutta useimmat kerrat tilapäisesti valtioneuvoston käyttövaroista ja valtionavut ovat vaihdelleet 45,000—150,000 markan välillä vuodessa. Vuonna 1924 annettiin tälle koululle valtionapua 150,000 mk. juuri tästä yksityiskouluja varten 26 momentilla varatusta määrärahasta. Mutta tämän johdosta eduskunta teki sen huomautuksen, että tältä määrärahalta ei pitäisi tätä avustusta maksaa. Sen jälkeen eri hallitukset aina nykyistä myöten ovat vuosittain valtioneuvoston käyttövaroista antaneet eri suuruisia avustuksia tälle koululle. Puheenaolevan koulun viisi alinta luokkaa ovat rakenteeltaan samanlaisia, kuin suomenkieliset ja ruotsinkieliset keskikoulut, ja koulun oppilaat ovat haitatta voineet jatkaa opintojaan Suomen oppikoulujen lukioasteella. Koulu on kiinnittänyt erikoista huomiotansa valtakunnan kielten opetukseen, sitä varten on koulu tehnyt suuria uhrauksia. Minulle on esitetty kolmekin tämän koulun toimittamaa oppi- ja lukukirjaa suomenkielen opetusta varten, m. m. erikoisen asiantuntijan laatiman suomenkielen kieliopin, ja ilmoitetaan, että koulu on enemmän kuin 100,000 markkaa uhrannut erityisesti suomenkielen opetuksen tehostamiseksi sopivia oppikirjoja toimittamalla. Viikkotuntien luku suomenkielessä on 32 ja ruotsinkielessä 23, siis enemmän kuin suomenkielisissä kouluissa. Senvuoksi koulua käyttävät ei vain täällä asuvat saksalaiset ja esim. ulkomaalaiset lähettiläät, joiden on pakko täällä oleskella, mutta myös suomalaisetkin, joilla on äidinkielenä joku muu kieli kuin suomi tai ruotsi.

Kun tutustuu lähemmin tämän koulun toimintaan, ei voi olla vakiintumatta siinä käsityksessä, että koulu, joka oppilaslukunsa puolesta on hiljalleen, mutta tasaisesti laajentunut, täyttää meidän oloissamme määrätyn sivistystehtävän. On valitettavaa, ettei tähän asti ole voitu tämän koulun valtioapua asettaa säännölliselle kannalle. Kouluhallitus on viimeisessä alistuksessaan lausunut sen mielipiteen, ettei koulun valtioapua voidakaan säännöllistyttää ilman eduskunnan myötävaikutusta. Tässä kohden olen samaa mieltä kuin kouluhallitus. Avustus voidaan saattaa säännölliseksi ainoastansa eduskunnan myötävaikutuksella. Mutta toisaalta on mielestäni vihdoinkin päästävä selvyyteen valtion avustuksesta, jota jo on tilapäisesti maksettu 9 vuotena. Että avustusta on edelleen annettava, siitä oltaneen yksimielisiä; tämän myönnytyksen minä luen myöskin valtiovarainvaliokunnan tekemässä lausunnossa. Jo yksistään se seikka, että Saksan valtionvalta kannattaa tätä koulua, niinkuin mainitsin, 620,000 Suomen markalla vuodessa, antaa erikoisen aiheen myöskin Suomen valtiovallalle myötätuntoisesti kohdella koulua. Sopivin tapa antaa eduskunnan tieten avustusta, olisi käyttää yksityiskoulujen avustamiseksi osoitettua määrärahaa. Olen sitä mieltä, että tätä määrärahaa tosin ei voida käyttää ilman eduskunnan tieten, mutta jos eduskunta hyväksyy sellaisen lausunnon, minkä hallitus on ehdottanut tämän momentin kohdalla esityksensä perusteluihin, tämä kyllä kävisi päinsä. Olen puolestani

pitänyt tällaista avustustapaa soveliaimpana siitä syystä, että sen puitteissa hallitus voisi määrätä avustuksen kohtuudenmukaiseksi vuosittain. Mitään muodollisia epäilyksiä puheenaolevalla momentilla olevan määrärahan käyttämisestä ei pitäisi olla siitäkään syystä, että samasta määrärahasta jo maksetaan avustusta ainakin yhdelle Helsingin yksityiskoululle, joka on vallan erikoista tyyppiä kuin tavalliset suomenkieliset ja ruotsinkieliset yksityiskoulut.

Olen näin ollen sitä mieltä, että valiokunnan huomautus perusteluihin tämän 26 momentin kohdalla vaikeuttaa ja mutkistuttaa sitä avustustointa, jota valiokuntakaan, mikäli olen käsittänyt, ei asiallisesti tahdo vastustaa. Sentähden olisi kannatettavalle asialle eduksi, että puheenaoleva lausunto ei jäisi valiokunnan mietintöön, vaan että hallituksen lausunto tämän momentin kohdalla tulisi eduskunnan päätökseksi.

Ed. Ailio: Minä olen herra opetusministerin kanssa samaa mieltä ja pidän suotavana, että saksalaiselle koululle annetaan kohtuullista avustusta Suomen valtion varoista. Sitä edellyttävät nimittäin jo Suomen ja Saksan väliset kulttuurisuhteet ja se seikka, että tässä koulussa käy paljon Suomen kansalaisten lapsia. Minä käsitän kuitenkin valtiovarainvaliokunnan huomautuksen sillä tavalla, että valiokunta ei ole tahtonut rinnastaa tätä yksityiskoulua suorastaan oman maan yksityiskoulujen kanssa, ja minun mielestäni on ollut aiheetonta ottaa asiaa tässä muodossa eduskunnassa esille, kun se jo on ollut ennen ja eduskunta sen silloin on evännyt. Minä toivon siis vain, että hallitus järjestää tämän asian muulla tavalla. Myönnän tietysti, että olisi hyvä saada tämä avustus varmalle pohjalle, mutta asian järjestäminen jäisi tällä kerralla edelleenkin hallituksen harkinnan varaan.

Puhetta ryhtyy johtamaan ensimmäinen varapuhemies Tulenheimo.

Ed. Lepistö: Tämän luvun 26 momentilla on määräraha valtionavustukseksi yksityiskouluille, jonka määrärahan suuruus on 38 miljoonaa. Näitten koulujen joukossa on m. m. Lapuan yhteiskoulu, joka nauttii valtionvaroja 411,000 markkaa tänä vuonna ja samansuuruisena on valtionavustus ehdotettu edelleenkin tulevalle vuodelle. Ennenkuin puhemiehen nuija vahvistaa nämä määrärahat, niin minä pyydän puhemiehen suosiollisella luvalla saada kosketella Lapuan yhteiskoulun toimintaa, sillä minun mielestäni siellä on koulun toiminta, ennen kaikkea koulun toverikunnan toiminta mennyt pois normaalisilta raiteiltaan. (Ed. Ryömä: Sotakoulu!) Ja näin ollen myöskin ehkä kaivannee joitakin ehdotuksia ja jotakin tarkistelua, jotta tämäkin koulu palaisi jälleen normaalisille raiteilleen.

Täällä on jouduttu kiinnittämään huomiota mainitun koulun toverikunnan harrastuksiin. Mainitsen aluksi, että siellä koulun ohjelmaan kuulumattomana harrastetaan melkeinpä yhtenä oppiaineena innokkaasti suojeluskuntatyötä. (Ed. Riipinen: Ei ole totta, oppiaineena!) Toverikunnan harrastuksiin se tavattoman voimakkaasti kuuluu, sen osoittaa koulun vuosikirja viime vuodelta. (Keskustasta: Vapaaehtoisesti, yksi tunti joka lauantai!) Lapuan suojeluskunnan joukkoihin kuului viime vuonna Lapuan yhteiskoulusta 56 poikaa (Ed. Riipinen: Erinomaista, että kuului!). Sen lisäksi on tunnettua, kuinka koulun toverikunta, mahdollisesti johtajansa suosiollisella siunauksella (Ed. Riipinen: Aivan niin!) on lähtenyt julkisesti tukemaan n. s. Lapuan liikettä, joka politikoiminen on oppilaille sopimatonta. Herra opetusministeri ilmoitti toissapäivänä antamassaan lausunnossa suhtautuvansa suurella ymmärtämyksellä sen koulun poikain harrastuksiin, eikä suinkaan katsonut tarpeelliseksi suositella sinne „virkutusta" vitsoilla, jota hän tosin muualla pitää niin tepsivänä keinona.

Millä tavoin ovat sitten Lapuan pojat ymmärtäneet ja vastaanottaneet herra opetusministerin ymmärryksen? Olisi luullut, että tämän jälkeen, semminkin kun kouluhallitus antoi selvästi ymmärtää, etteivät sellaiset harrastukset ole oppikoulujen toverikunnille sopivia, myöskin siellä Lapualla olisi koulun johdon taholta (Ed. Ryömä: Huono johto!) toimittu niin, että koulunuorison vetäminen politiikkaan itse koulun sisällä olisi loppunut. Näin ei kuitenkaan ole käynyt. Päinvastoin! Siellä ei vähääkään välitetä kouluhallituksen huomautuksesta, vaan on ryhdytty teke-

mään koulun toverikunnista suoranaisia poliittisia nuorisokerhoja, Lapuan liikkeen eräänlaisia alaosastoja. Ryhmätoverini Erich mainitsi toissapäivänä, että Ajan Sanan tietojen mukaan on tähän mennessä 2,500 koululaista ilmoittanut yhtyvänsä muistakin kouluista Lapuan liikkeeseen. Lapuan yhteiskoulussa ovat kaikki yläluokkalaiset pakotetut yhtymään tähän mainittuun liikkeeseen ja alaluokiltakin suurin osa, sillä eihän kukaan ole uskaltanut vastustaa.

Lapuan yhteiskoulun toverikunta, ja opettajisto, jotka eivät tunnu paljon piittaavan kouluhallituksen ohjeista, on lähettänyt uuden, eri koulujen toverikunnille osoitetun kiertokirjeen. Se sisältää kehoituksen ottaa toverikunnissa esille eräs keskustelukysymys, joka päätökseen vietynä merkitsisi toverikuntien muodostamista kokonaan poliittisiksi puolueosastoiksi. Kiertokirje on tähdätty kaikkea poliittista vasemmistolaisuutta vastaan ja kehoitetaan siinä toimimaan siihen suuntaan, että „marxilaisuus ikiajoiksi" saataisiin poistetuksi tästä maasta. Herra opetusministeriä ei tämä uusinkaan lapualaisote varmaankaan huolestuta ja tuskinpa muitakaan hallituksen jäseniä. Sen sijaan pitäisi kouluhallituksen tarttua uudestaan asiaan ja huomauttaa, että sen ensimmäisiäkin ohjeita mitä ylimielisimmin uhmataan. On todella sääli sitä nuorisoa, joka tuolla tavoin uhrataan erään poliittisen suunnan palvelukseen. Suorastaan edesvastuutonta on käyttää kasvuiässä olevien nuorten, mahdollisesti sinänsä vilpitöntä innostusta edesauttamaan asiaa, jonka kantavuutta he eivät pysty arvioimaan. Kun koululaisia vaaditaan, ja minä en epäile, etteikö myös saadakin, tekemään päätöksiä, että he tekevät kaikkensa marxilaisuuden poistamiseksi maasta, niin tämä on verrattavissa siihen hommaan, mitä palkatut ruplakommunistit aikoinaan harjoittivat maassamme erään työläisnuorisoosan keskuudessa.

Valtionavustusta nauttivien oppikoulujen opetusohjelmassa täytyisi saada raja selväksi, kumpainenko on koulun varsinainen tehtävä: opetustyö vaiko poliittisiin taisteluihin kasvattaminen. Puheenaolevassa koulussa nähtävästi viimemainittu asetetaan etualalle. Joutuu kysymään, onko hyväksyttävää, että valtion varoja saava koulu — mainitsin jo, että Lapuan koulu saa kuluvana vuonna avustusta 411,000 markkaa — että siellä tällä tavoin uhmataan asianomaisia ylempiä viranomaisia. Mutta millä tavoin tuon koulun oppilaat kantavat Lapuan liikkeen lippua ja mihin johtaa koulupoikien poliittinen taistelu, siitä on murheellisia esimerkkejä mainittavana Lapuan koulusta ja koululaisista (Vasemmalta: Mikko Jaskari!). Viime kuun 22 ja 23 päivinä, jolloin siellä pidettiin Lapuan liikkeen edustajakokousta, tapahtui samoina iltoina ennen kuulumattoman törkeä teko, jonka suorittajina saamani tiedon mukaan ovat olleet koululaiset edustaja Riipisen koulusta (Vasemmalta: Häpeä!). Lapuan liikkeen kokouksen ajaksi oli saatu maaherran erikoisluvalla työväentalo ravintolaksi ....

Ensimmäinen varapuhemies: Pyydän puhujaa pysymään asiassa. Tämä ei kuulu asiaan.

Puhuja: Eduskunnan on tavattoman tärkeätä saada tietää, millä tavalla ne koulut, jotka valtion varoja näin huomattavasti nauttivat, millä tavoin opetustyö siellä suoritetaan (Ed. Riipinen: Eikö siellä ole vuosikertomus edessä?). Nämä koululaiset siellä työväentalolla mainitsemanani aikana suorittivat (Ed. Riipinen: Erinomaisen työn!)

Ensimmäinen varapuhemies: Kehoitan puhujaa ottamaan huomioon minun huomautukseni.

Puhuja: Siellä tunkeuduttiin ....

Ensimmäinen varapuhemies: Pyydän puhujaa ottamaan varteen, mitä puhemies on huomauttanut.

Puhuja: (Vasemmalta: Asiaahan se on, sano pois. — Tervasivat ikkunat!) Se on myöhäisempi juttu, tosin sekin koululaisten suorittama. Minun täytynee, kun puhemies ei anna minulle lupaa selvittää tätä työtä, jättää se toiseen yhteyteen. Minä toivon että välikysymyskeskustelun aikana olen ainakin tilaisuudessa ottamaan tämän selvitettäväksi.

On pyrittävä tekemään kaikki, jotta politiikan tuominen koulun piiriin, saataisiin

loppumaan. Se seikka, että yksi ja toinen varttuneempi koululainen voi kuulua johonkin poliittiseen kansalaisjärjestöön vanhempiensa luvalla, on kokonaan erillinen asia. Olen vakuutettu, että tämä on kaikkien vakavamielisten kansalaisten yleinen käsitys ja toivomus. Lapuan yhteiskoulussa olisi tehtävä puhdistus. Ei voitane sallia, että valtion varoilla kasvatettaisiin tähän maahan huligaaneja. (Ed. Riipinen: Huligaaneja!) Minä toivon, että minä saanen tilaisuuden esittää toisessa yhteydessä näistä huligaanitöistä, joita Lapuan yhteiskoululaiset ovat suorittaneet Lapualla. (Ed. Komu: Ihme ettei anneta nyt esittää!)

Ed. Österholm: Med avseende å mom. 38, som bland annat omfattar privata lärdomsskolors övertagande av staten, har propositionen tillämpat det förfarande, att skolstyrelsens program för privata skolors övertagande av staten under år 1931 till alla delar iakttagits utom för så vitt det gäller Kristinestads svenska samskola. Skolstyrelsen har föreslagit, att skolans fem lägsta klasser skulle övertagas av staten. Under behandlingen av detta ärende i statsutskottet har både från skolstyrelsens och undervisningsministeriets sida framhållits, att det icke finnes något skäl att avvika från skolstyrelsens program och att alltså mellanskoleklasserna vid Kristinestads svenska samskola nu borde övertagas av staten. För detta ändamål erfordras 160,000 mark, d. v. s. samma belopp som under momentet finnes anvisat t. ex. för Värtsilä samskola och Hangö finska samskola, som äro avsedda att under året övertagas av staten. De verkliga kostnaderna för åtgärden bli ju i själva verket betydligt mindre, emedan statsunderstödet för de ifrågavarande klasserna, som utgår ur mom. 26, „privatskolors understödande av staten", självfallet utan vidare kommer att upphöra.

Med hänvisning till rdm. Jacobssons motion i ärendet ber jag få föreslå, att under mom. 38 måtte upptagas ett anslag på 160,000 mark för mellanskoleklassernas vid Kristinestads svenska samskolas övertagande av staten.

Beträffande frågan om Helsingfors tyska skola har jag i utskottet företrätt uppfattningen, att det knappast blir någon ordning med denna sak, förrän skolan i fråga får ett eget moment i budgeten, under vilket skolan kan erhålla ett fast anslag, som tryggar dess verksamhet. Statsutskottets delegation, som behandlade ärendet, ställde sig också på den ståndpunkten och föreslog, att 100,000 mark skulle i budgeten anvisas under ett särskilt moment för tyska skolan. Utskottet förkastade emellertid förslaget med stor majoritet och stannade vid det uttalande, som nu återfinnes i betänkandet.

Edustaja Österholmin puheenvuoron aikana ryhtyy puhetta johtamaan puhemies Kallio.

Opetusministeri Virkkunen: Kuten ed. Österholm oikein huomautti, kouluhallitus on vuosia 1929—1933 varten laatimansa ohjelman mukaisesti menoarvioehdotuksessaan esittänyt, että Kristiinankaupungin ruotsalaisen yhteiskoulun keskikouluosa, 5 alinta luokkaa, otettaisiin syyskuun 1 päivästä tulevana vuonna valtion haltuun ja että sitä varten tälle momentille merkittäisiin 185,000 mk. Tätä esitystä pidän asiallisista syistä, joihin seuraavassa viittaan, hyvin perusteltuna.

Valitettavan erehdyksen takia tämä esitys jäi huomaamatta, kun viime heinäkuussa, opetusministeriksi tultuani, minun oli mahdollisimman kiireellisesti ja lyhyessä ajassa tehtävä 10 pääluokan tulo- ja menoarvioesitys. Kun erehdykseni huomasin, tuotti sen korjaaminen silloin vaikeuksia, joille minä en mitään mahtanut. Viime hetkenä tuli sitäpaitsi väliin uusi seikka, joka vaikeutti hallituksen ratkaisua. Koulun johtokunta näet pyysi, että koulu, samalla kun se otetaan valtion haltuun, muodostettaisiin uusmuotoiseksi eli kuusi-luokkaiseksi lyseoksi. Kouluhallitus puolsi tätäkin myöhemmin jätettyä anomusta ilmoittaen, että koulun vastaanotto ja uudelleen muodostaminen tämänlaatuiseksi kouluksi sopivimmin olisi tapahtuva asteittain, yhdellä luokalla vuosittain, mikä ensi vuotta varten vaatisi 50,000 mk. Tämä oli uusi ehdotus, jonka käsittelemistä vaikeutti se, että ehdotus oli ainoastansa Kristiinankaupungin valtuuston tekemä, mutta siihen eivät olleet yhtyneet ne muut kunnat, jotka yhdessä Kristiinankaupungin kanssa omistavat kaupungissa

sijaitsevan suurenmoisen koulutalon. Asiallinen syy, joka puoltaa kouluhallituksen esitystä, on näet etusijassa se, että kyseessäoleva koulu ja koulutalo ei ole ainoastaan pienen Kristiinankaupungin, vaan se on koko laajan ruotsinkielisen maakunnan omistama ja kannattama. Sen koulutalon rakensivat vv. 1924—1925 Kristiinankaupungin kanssa yhdessä Lapväärtin, Tiukan, Siipyyn, Närpiön ja Ylimarkun kunnat ja heidän yhteiset uhrauksensa ovat pyörein luvuin nousseet lähemmä 3 milj. markkaan, josta eduskunta vuoden 1924 valtiopäivillä myönsi yhden miljoonan avustuksenkin. Kaikki nämä omistajakunnat ovat yhteisesti antaneet valtiolle sitoumuksen siitä, että koulutalo ilman korvausta siirtyy valtiolle siinä tapauksessa, että yhteiskoulun viisi alinta luokkaa otetaan valtion haltuun.

Kristiinankaupungin ruotsinkielinen koulu palvelee näin ollen laajan maakunnan todellista sivistystarvetta pohjoisessa Kaskisten kaupunkia ja Korsnäsin pitäjää sekä etelässä Siipyytä myöten. Se toivomusaloite, jonka ed. Jacobsson ynnä muut ovat eduskunnalle jättäneet, on nyt palauttanut tämän asian oikealle, kouluhallituksen alkuperäisen ehdotuksen kannalle. Valtio on aikaisemmin ottanut huostaansa Kristiinankaupungin suomenkielisen oppikoulun. On pidettävä varsin oikeudenmukaisena ja kohtuullisena tekona, että eduskunta nyt päättää ottaa valtion haltuun Kristiinankaupungin ja laajan ruotsinkielisen maakunnan ruotsinkielisen sivistysahjon. Puolestani pyydän kannattaa ed. Österholmin ehdotusta.

Ed. Annala: Tuntuu aika tavalla ihmeelliseltä, että täällä ehdotetaan tänä vuonna Kristiinan ruotsalaisen keskikoulun valtion haltuun ottamista, ihmeelliseltä sekin, että herra opetusministeri on julkilausunut pahoittelunsa siitä, ettei hän asiata aikanaan huomannut, kun menoarviota ja suunnitelmia tässä suhteessa on tehty. Tämä kaikki on ihmeellistä sen tähden, ettei opetusministerillä nyt ole mitään sanottavaa eräästä toisesta ruotsalaisesta koulusta, josta edellisinä vuosina täällä on myöskin puhuttu vastaavan luvun kohdalla menoarviota käsiteltäessä. Täällä on nimittäin kahtena edellisenä vuotena tulo- ja menoarvion nyt esillä olevan pääluokan ja luvun kohdalla hallituksen taholta ehdotettu, että Oulun ruotsalainen keskikoulu oppilaspuutteen takia asteettain lakkautettaisiin. Tämän tähden tuntuu ihmeelliseltä, kun tästä asiasta ei nyt puhuta eikä hallituksella ole mitään tästä sanottavaa, mutta sen sijaan opetusministeri pahoittelee huomaamattomuuttaan ja kannattaa ehdotusta, että uusi ruotsalainen koulu nyt otettaisiin valtion haltuun. Asiassa on nimittäin se huono puoli olemassa tähän Oulun ruotsalaiseen keskikouluun nähden edelleenkin, että oppilaspuute on siellä jatkuvasti kasvanut. Viime lukuvuoden lopussa oppilaita oli tämän koulun vuosikertomuksen mukaan, mikä minulla on tässä kädessäni, mainitussa Oulun ruotsalaisessa keskikoulussa 50, kun lähinnä edellisen vuoden lopussa siellä oli vielä 54 oppilasta. Laskusuunta on siis edelleenkin havaittavissa niin tämän Oulun ruotsalaisen keskikoulun oppilasmäärässä kuin myöskin samoin edelleen viime vuodesta lähtien meidän maamme taloudellisessa elämässä. Viime mainitusta seikasta, siis taloudelllisesta lamakaudesta, olisikin luullut johtuvan, että hallitus, ja erikoisesti opetusministeriö, joka on pyrkinyt opetustoiminnan alalla muutenkin osoittamaan säästämiseen taipuvaa halua, olisi nytkin menoarvion yhteydessä tehnyt tuon jo melkein traditioksi tulleen ehdotuksen Oulun ruotsalaisen keskikoulun lakkauttamisesta. Näin ei kuitenkaan nyt ole tapahtunut, vaikka tosiasia on, että valtio harjoittaa tuon koulun kohdalla suoranaista tuhlaavaisuutta pitämällä yllä viisikymmenoppilaista koulua, jossa jokainen oppilas maksaa valtiolle suunnilleen 8,000 markkaa, niinkuin täällä edellisinäkin vuosina on osoitettu, vaikka vastaava summa muuten maamme ruotsinkielisissä kouluissa on oppilasta kohden vain suunnilleen 3,500 markkaa, ja suomalaisissa kouluissa vajaan 2,600 markkaa. Minä olisin uskonut mielelläni asian olevan niin, että opetusministeriöltä on huomaamatta jäänyt menoarvioon tuo 333,200 markan menoerä Oulun ruotsalaiselle keskikoululle, sillä mitään muuta järjellistä selitystä ei asialle mielestäni voi löytää. Eihän nimittäin voine kukaan näin vaikeana taloudellisena aikana ajatella sillä tavoin, että valtio olisi velvollinen mainittua kou-

lua ylläpitämään valtion kouluna, tätä ei sitäkään varten, että koulun 50 oppilaasta tietojeni mukaan ainakin 6 on niin suomalaista, jotta heidän on hyvin vaikea seurata ruotsinkielistä opetusta. Näin on ollut koulussa asianlaita jo aikaisempina vuosina, niin että esim. viime vuoden aikana sieltä on pari oppilasta joutunut kokonaan eroamaan sen tähden, etteivät ole voineet seurata ruotsinkielen taidon puutteessa siellä opetusta. Sitäpaitsi koulun oppilaista suurin osa on sellaisia, jotka taitavat suomea ainakin yhtä hyvin kuin ruotsia. Ei tapahtuisi siis kenellekään vääryyttä, ei mitään kielellistä sortoa — siitä ei ole puhettakaan — vaikka koulu lakkautettaisiin. Muutamat Oulun läänin ruotsalaiset lapset voisivat vallan hyvin käydä koulunsa esim. Kokkolassa, jossa kielellinen ilma on sellainen, ettei siellä varmaankaan ruotsalaiset lapsukaiset kielellisesti turmeltuisi, ellei veri hyvin väkevästi vetäisi suomalaisten seuraan. Tämän vieraassa kaupungissa oppikoulun käynnin tekee Oulun ruotsalaisille helpoksi ne vallan mahtavat stipendivarat, jotka heillä on käytettävänään. Saihan Oulun ruotsalainen stipendirahasto esim. äskettäin taas 2 ½ miljoonan lahjoituksen, josta voidaan jakaa stipendejä Oulun läänin ruotsalaiselle oppikoulunuorisolle. Minä en kadehdi, että he ovat saaneet lahjoituksen. Hyvä on niille, jotka ovat saaneet, mutta sitä sopivampaa olisi myöskin hallitusvallan ryhtyä toimenpiteisiin tuon jo mainitun valtiolle mahdottoman kalliin koulun lopettamiseksi. Ei ainakaan tarvitsisi olla huonolla omallatunnolla, kun tietäisi, että Oulun ruotsalaiset voivat puhtaasti matkustaa toiseen koulukaupunkiin, vieläpä asuakin siellä melkein vapaasti stipendivaroilla. Näin ei ole asianlaita ainakaan Pohjanmaan suomalaisten keskuudessa ja heidänkin pitäisi päästä opinnoista osallisiksi, myöskin Oulun läänin suomalaisten, heitä myöskin on valtiovalta velvollinen tukemaan, mutta valitettavasti hallitusvallalla ja valtiolla ei ole siihen ollut eikä ole edelleenkään aina varoja, niin että edes 1/10 siitä voitaisiin antaa, mitä tämä Oulun koulu oppilasta kohden on saanut. Niinpä esim. Etelä-Pohjanmaalla toimii monta varsin tyydyttävää oppikoulua, suomalaista oppikoulua, joille ei ole riittänyt valtion avustusta muutamien muodollisten seikkojen tähden opettajiston kompetenssiin ja muuhunkin nähden, niin että he eivät ole saaneet penniäkään, puhumattakaan, että kukaan olisi edes uskaltanut unelmoida niistä lähitulevaisuudessa tulevan valtion keskikouluja. Mainittakoon vain esimerkiksi Kauhajoen kolmiluokkainen 131 oppilasta käsittävä koulu, joka ei ole tähän saakka vielä valtiolta saanut mitään. Hyvin vähän on myös Isonkyrön koululla valtionapua ja vaikeasti saatavissa. Ja tulkoon mainituksi, että esimerkiksi sillä seudulla, missä minä olen toiminut, Alavuden keskikoulu, jonka niiden seutujen maalaisväestö on pystyttänyt vapaaehtoisilla uhrauksilla rakennuttamalla koululle ajanmukaisen talon, niin tämä koulu, jossa viime lukuvuoden lopussa oli 143 oppilasta, sai valtiolta viime vuonna 215,000 markkaa, mikä teki oppilasta kohti 1,503 markkaa 50 penniä. Sivistystarve, tiedon nälkä esiintyy voimakkaana myös Pohjanmaan suomalaisen väestön keskuudessa, mutta usein ovat vaikeudet ylivoimaiset voitettaviksi, kun valtiovalta, niinkuin sanoin, ei aina voi auttaa. Minä en ollenkaan tarkoita tällä sitä, että nyt vaikeana taloudellisena lamakautena opetusministeriön olisi pitänyt esittää entisestään suurempia määrärahoja maaseudun ja kaupunkien oppilaitoksille niinkuin valitettavasti osittain on tapahtunut. Pois se. Siihen ei nyt ole oikea aika, kun rahaa ei tahdo olla kaikkein välttämättömimpiinkään elintarpeisiin. Mutta minä tahtoisin tulla lopuksi vielä niihin Oulun ruotsalaisen keskikoulun määrärahoihin, että niitäkään ei olisi pitänyt ottaa menoarvioon tänä vuonna, ei ainakaan kaikkia. Koulu olisi todellakin asteettain lakkautettava, sillä sellainen varain tuhlaus on vääryys sekä suomalaista että ruotsalaista väestöä kohtaan. Se on vääryys veroa maksavaa väestöä kohtaan, sillä lujasta ansaittuja rahoja ei ole edes valtiolla oikeus tuhlata. Vääryys tässä asiassa on vielä siinä, että se ärsyttää eri kieliryhmien välisiä suhteita. Minä luulisin, ettei tässä kamarissa ole yhtään sellaista henkilöä, joka ei tunnossaan myöntäisi, että tällaiset seikat, kuin tuo Oulun koulujuttu, antavat aihetta oikeutettuun tyytymättömyyteen kansanmiesten sydämissä, kun he näkevät, kuinka kohtuuttoman epätasai-

sesti valtion avustuksia voidaan eri kieliryhmien välillä jakaa. Sitä paitsi tässä asiassa on vielä eräs muukin vääryys. On väärin kasvattaa suomea taitavaa nuorisoa ruotsalaisessa koulussa, jossa se unohtaa vähitellen äidinkielensä ja tulevaisuudessakin, kun he valmistuvat virkamiehiksi, heidän myös ruotsalaisen koulun käyneinä, sen kielen, sanoisimmeko, otettuna äidinkielenä omaavina, on vaikea saada paikkoja tässä maassa. Viime aikoina on puhuttu valtavasta isänmaallisesta mielestä, joka poistaa kielelliset riidat, niin että kaikki tuntevat olevansa vain suomalaisia. Olisi hyvä, että tämä olisi myös totta, ja minä pyytäisin ruotsalaisille erikoisesti sanoa, että ollaan vain isänmaallisia, ja ollaan niin isänmaallisia, että näissä sivistyksellisissä eduissakin katsotaan koko kansan etua eikä takerruta turhanpäin pienten kieliryhmien epäoikeutettujen etuoikeuksien puoltamiseen. Puhutaan sitten Kristiinan ruotsalaisen keskikoulun valtion haltuun ottamisesta, kun ensin on tehty päätös siitä, että Oulun ruotsalainen keskikoulu asteettain lakkautetaan. Silloin olemme tehneet, niinkuin on oikein.

Minä valitan, että valtiopäiväjärjestyksen mukaan ei asian tässä vaiheessa voi enää tehdä mitään ehdotusta Oulun ruotsalaisen keskikoulun lakkauttamisesta. Olen kuitenkin tahtonut asian esittää periaatteellisena, tuodakseni sen julkisuuteen, ja pyydän lausua sen nöyrän toivomuksen, että opetusministeriössä ensi vuonna valtion tulo- ja menoarviota laadittaessa otettaisiin huomioon että mainittu Oulun ruotsalainen keskikoulu, olisi todellakin nopeasti valtion kouluna lakkautettava, niinkuin viime syksynä ja sitä edellisenä syksynä hallituksen taholta on ehdotettu.

Ed. Åhlström: Då Kristinestads svenska samskola, såsom också hr undervisningsministern redan riktigt framhöll, är av utomordentlig betydelse för den sydösterbottniska bygdens svenska befolkning, som ju också har underhållit denna skola, och då den nu redan 227-åriga skolans existens synes hotad om den icke övertages av staten, såsom skolstyrelsen har föreslagit, så ber jag att få understöda rdm. Österholms förslag.

Ed. Päivänsalo: Käsitellessämme kysymystä Helsingin saksalaisen koulun avustamisesta tulee meidän muistaa, että tavattoman suuri määrä opiskelijoita Suomesta on saanut vapaasti opiskella Saksan yliopistoissa ja lukuisat opettajat ovat myöskin saaneet vapaasti auskulteerata heidän oppilaitoksissaan ja siellä tutustua heidän opetusmenetelmiinsä. Ja tämä on juuri hedelmöittävästi vaikuttanut myös Suomen oppilaitoksiin. Pieni sivistysmaa, kuin meidän, on suuresti riippuvainen siitä, että me saamme vapaasti tutustua niihin saavutuksiin, jotka tieteen ja koulun alalla on saatavissa. Sentähden toivon, että myöskin me puolestamme osoittaisimme sitä avuliaisuutta, mikä meille on mahdollista. Meidän tulee muistaa aina, että olemme niin monilla henkisillä ja hengellisillä siteillä sidotut Lutherin emämaahan, ja sentähden on minusta kohtuullista, että täällä myöskin avustetaan Helsingin saksalaista koulua. Kannatan sentähden ed. Virkkusen tekemää ehdotusta, että hallituksen ehdotus tämän momentin kohdalla hyväksytään.

Ed. Seppälä: Täällä opetusministeri kiinnitti huomiota siihen, että valtiovarainvaliokunta oli poistanut yksityiskoulujen momentilta saksalaisen koulun siihen liittämisen. Tämä asia on ollut muistaakseni parikin kertaa jo eduskunnan käsiteltävänä. Kerran tilintarkastajat lausuivat huomautuksen siitä, että tätä koulua ei saisi avustaa valtioneuvoston käyttövaroista, josta sille oli aikaisemmin avustusta myönnetty. Tämän jälkeen silloinen hallitus yritti saada tämän koulun yksityiskoulujen momentille, jotta koulu olisi saanut lainmukaisesti avustusta. Eduskunta ei hyväksynyt sitä. Tällä kertaa tämä esitys on uudistettu. Täällä on ministeri ja ed. Päivänsalo erittäin lämpimästi puolustaneet sitä, että meidän valtion tulisi lainmukaisesti, niinkuin omiakin yksityiskoulujamme, avustaa saksalaista koulua. Minä en tahdo sanoa, etteikö olisi välttämätöntä avustaa vieraan maan kouluakin, maan, jonka kanssa ollaan hyvissä suhteissa, ja jos on erittäin paljon jonkun maan kansalaisia toisessa maassa. Onhan hyvä, että näiden opetusta tuetaan. Mutta kun tarkastaa tämän saksalaisen koulun oppilasluetteloa, niin tekee ehdottomasti

itsellensä kysymyksen, onko tarpeellista, että Suomen pääkaupungissa, Helsingissä, jossa on useita suomalaisia ja ruotsalaisia keskikouluja, yhteiskouluja, tyttökouluja, lyseoita, joita valtio pitää yllä, kustantaa suomalaisille lapsille saksalaista koulua. (Ed. Jussila: Myös saksalaisille!). Sillä mainitussa koulussa on Suomen kansalaisten lapsia muistaakseni hiukan yli puolet, mutta aivan supisuomalaisiakin lapsia on lähes puolet. Siellä on saksalaisia, eestiläisiä, venäläisiä ja sitten on lisäksi kaikkia muita kansallisuuksia, mutta suomalaiset muodostavat näistä kaikkein suurimman osan.

Täällä ed. Annala äsken puhui ainakin osan edustajain mielestä hyvin vaikuttavasti siitä, mitenkä väärin on, että siellä Pohjanmaalla, joiden kouluista tässä oli puhetta, suomalaiset lapset käyvät ruotsalaista koulua, mitenkä siinä kansallisisänmaallinen henki häipyy tai jotain sellaista. Mutta minusta tuntuu ihmeelliseltä, jos ed. Annala asettuu puolustamaan sitä, että pääkaupungissa, jossa ei tarvitse mennä edes niin kauaksi kuin Oulusta Kokkolaan, koulua etsimään, täytyy kustantaa saksalaista koulua suurelta osalta suomalaisia lapsia varten. (Keskustasta: Ei hän puolustanut sitä!) Opetusministeri mainitsi, että tässä koulussa on yli 200 oppilasta ja minä en ollenkaan epäile, jos tuo koulu tulee valtion huostaan, niin että sille myönnetään lain mukaisesti valtionvaroista avustusta samalla tavalla kuin muillekin yksityiskouluille ja etteikö tämän koulun oppilasmäärä Helsingissä voisi kohota vaikka 4—500:aan, sillä lain mukaan voidaan rinnakkaisluokkia perustaa. Mikään ei estä perustamasta rinnakkaisluokkia ja hakemasta valtion avustusta niille. Niin on tehty muidenkin koulujen kanssa.

Jos asia päätetään siten kun hallitus esittää, minä luulen että asia tulisi saamaan tämänsuuntaisen kehityksen. Koulu on saanut nykyjään, niinkuin täällä opetusministeri mainitsi ja niinkuin jaostollekin on ilmoitettu, noin 40,000—150,000 markan vuosittaisen avustuksen. Yhtenä vuotena vain 150,000, useampina vuosina 75,000 —100,000 vuodessa. Jos koulu tulee valtion yksityiskoulujen momentin kohdalle kiinteästi, niin koululle on myönnettävä 40,000 —45,000 markkaa luokkaa kohden niinkuin muillekin yksityiskouluille ja silloin menot kohoavat huomattavasti. Nykyjään on päästy 75,000—100,000 markalla vuodessa, mutta vastaisuudessa menisi 200,000 markkaa ehkä ylikin vuodessa. Minun käsitykseni mukaan ei ole tarpeellista, että koulu otetaan tämän momentin kohdalle. Katsellessani niitä nimiä, joiden lapset käyvät saksalaista koulua, olen sitä mieltä, että ne ovat niin varakkaita henkilöitä että he kyllä voivat kustantaa lapsillensa saksalaisen yksityiskoulun jos he tahtovat käyttää lapsiaan saksalaisessa koulussa. Koulua ei tarvitse avustaa juuri ollenkaan valtion puolesta. Mutta jos nyt välttämättömästi tahdottaisiin avustaa, niin annettakoon käyttövaroista ja senvuoksi juuri valiokunta on asettunut sille kannalle, ettei nyt suorastaan estetä avustamasta, mutta kyllä minä pitäisin kovin valitettavana, jos täällä hallituksen esitys tähän kohtaan nähden hyväksyttäisiin.

Minä pyydän yhtyä kannattamaan sitä ehdotusta, että Kristiinan yhteiskoulu otetaan valtion huostaan. Se on kouluhallituksen alkuperäinen esitys ja olisi mielestäni tasapuolisesti kohdeltava ruotsalaisiakin kouluja. Se tehtäisiin silloin jos se hyväksyttäisiin niinkuin kouluhallitus on esittänyt. Täällä ed. Annala puhui pitkälti Oulun ruotsalaisesta yhteiskoulusta. Se ei ole tällä kertaa esillä, en siis pidä tarpeellisena kajota siihen, vaikka olenkin toisella kannalla kuin ed. Annala.

Ed. Janhonen: Luovun.

Ed. Mantere: Minäkin pitäisin suotavana, että eduskunta hyväksyisi ed. Österholmin ehdotuksen, joka koskee Kristiinan kaupungin ruotsalaisen yhteiskoulun keskikouluasteen ottamista valtion haltuun. Niinkuin täällä on jo huomautettu, niin tämän koulun valtion huostaan ottaminen on kuulunut kouluhallituksen ohjelmaan ja tämä ohjelma on tietenkin tehty puhtaasti asiallisia näkökohtia silmälläpitäen. Tämän ruotsinkielisen koulun vuoro päästä valtion kouluksi on nyt jo olemassa. Näin ollen pitäisin suotavana, että ehdotus hyväksyttäisiin.

Sitten pyydän vain lyhyesti mainita, että ed. Annalan Oulun ruotsalaista keskikoulua koskevassa lausunnossa oli eräs virhe. Hän nimittäin mainitsi, että tämän koulun

oppilasluku on alenemistaan alentunut. Asia oli kyllä niin varhaisimpina vuosina, sehän laski hyvin nopeasti, muistaakseni 3 vuoden aikana, noin 100:sta 54:ään, ja tästä johtuikin, että kouluhallitus kaksi eri kertaa ehdotti tämän oppilaitoksen lakkauttamista. Hallitus niinikään esitti eduskunnalle kahtena vuonna peräkkäin, että mainittu koulu asteettain lakkautettaisiin. Eduskunta ei kuitenkaan näitä esityksiä hyväksynyt. Eduskunnan taholta, erityisesti ruotsalaisesta ryhmästä, huomautettiin, että olisi vielä asetuttava odottavalle kannalle ja katsottava, eikö puheena olevan koulun oppilasluvun aleneminen olisi tilapäistä (Ed. Annala: Siellä oli 54 oppilasta viime keväänä!). Kun eduskunta kaksi kertaa oli hylännyt nämä esitykset ja eduskunnan päätöstä oli motivoitu sillä, että oppilasluvun aleneminen olisi satunnaista, niin kouluhallitus viime keväänä tulo- ja menoarvioehdotusta valmistaessansa ei katsonut asianmukaiseksi enää ehdottaa koulun lakkauttamista, vaan piti kouluhallituskin nyt asianmukaisena jäädä odottamaan, mihin suuntaan tämä oppilaitos, mitä oppilaslukuun tulee, lähitulevaisuudessa kehittyy. Tänä syksynä kouluhallitukseen saapuneiden syystiedonantojen mukaan koulun oppilasluku on nyt jonkunverran suurempi, kuin mitä se oli viime lukuvuonna. Se on noussut 61:een. Tällainen oppilasmäärä ei tietenkään ole suuri sekään ja minä olen sitä mieltä, että jos oppilasluku ei lähiaikoina nouse korkeammaksi, niin on jälleen herätettävä kysymys oppilaitoksen lakkauttamisesta niillä perusteilla, jotka minulla on ollut tilaisuus tältä samalta paikalta kaksikin eri kertaa esittää. Mutta kun nyt kuitenkin on käynyt ilmi, että oppilasluku on tällä hetkellä nousemassa ja kun mahdollista on, että se lähitulevaisuudessa vieläkin nousee, niin mielestäni on asianmukaista, että eduskunta ei nyt tähän asiaan puutu, vaan että jäädään odottamaan joitakuita vuosia eteenpäin, jotta saadaan nähdä, minkälaiseksi kehitys lopullisesti muodostuu. On nimittäin mahdollista, että oppilasluku tässä koulussa todellakin lähiaikoina nousee nykyisestäänkin, erittäinkin sen perusteella, kun samassa kaupungissa työskentelee myöskin ruotsinkielinen kansakoulu, jonka oppilasluku on verrattain korkea, nousten 32:een. Jos tästä kansakoulusta alkaa siirtyä runsaammin oppilaita keskikouluun, niin silloin todennäköisesti oppilasluku tulee kohoamaan jo niin suureksi, että ei ole aihetta koulun lakkauttamiseen. Nyt kyllä koulu tulee jokaista oppilasta kohti niin kalliiksi, ettei mielestäni olisi syytä sitä nykyisellä oppilasmäärällä jatkuvasti ylläpitää.

Opetusministeri Virkkunen: Ed. Seppälä ou asettanut kyseenalaiseksi, onko periaatteellisesti oikein antaa valtion avustusta Helsingin saksankieliselle koululle. Tähän kysymykseen puolestani vastaan empimättä myöntävästi. On kaksi syytä, jotka ehdottomasti puoltavat valtionavun antamista. Ensimmäinen syy on se, että tällä saksankielisellä koululla on myöskin Suomen kansalaisten keskuudessa oma luonnollinen ympäristönsä, se on Helsingin saksankielinen seurakunta, jonka jäsenet ovat Suomen kansalaisia ja joka tässä maassa on laillistettu yhdyskunta. Toiseksi puoltaa tätä avustusta periaatteellisesti yleinen kulttuurikosketus. Kaikissa maissa on suuremmissa yhdyskunnissa olemassa myöskin vieraskielisiä oppilaitoksia, joita asianomaiset valtiot auliisti avustavat. Ei tarvitse mennä pitkälle joko etelään tai länteen, niin tavataan suuremmissa kulttuurikeskuksissa tällaisia luonnollisia ja kaikin puolin hyviä laitoksia. Olen huomauttanut siitä, että suomalainen, joka tutustuu tähän oppilaitokseen, saa erityisen sympaattisen vaikutuksen siitä lojaalisuudesta, jolla tässä koulussa on kansamme suuren enemmistön kielen oppimista harrastettu. Minulla on ollut henkilökohtainen tilaisuus todeta, mitenkä saksankielisten kotien ja vanhempain lapset täyttävät sangen korkeita vaatimuksia suomenkielen käyttämisessä. Kun, niinkuin huomautin, Saksan valtio nykyjään maksaa koulukustannuksista enemmän kuin puolet, on kohtuullista, että Suomen valtio ottaisi osaa näihin kustannuksiin jollakin kymmenennellä osalla, sillä enemmästä ei yleensä ole ollut kysymys.

Kysymys siitä, missä muodossa valtio antaa avustuksen, on täällä keskustelun alaisena. Olemme yhtä mieltä, ed. Seppälä ja minä, siitä, että sen jälkeen kun valtiontilintarkastajat ovat aikoinaan tehneet hänen mainitsemansa huomautuksen, hallitus

ei voi ilman muuta käyttää tätä kyseessäolevalla momentilla olevaa määrärahaa tämän avustuksen antamista varten. Mutta en ymmärrä, etteikö eduskunta voi lausunnollaan ilmaista mielipidettänsä, että tällä momentilla olevaa määrärahaa voidaan käyttää myöskin hallituksen ehdottamalla tavalla, jolloin asia ymmärtääkseni olisi hyvässä järjestyksessä. Hallituksenkaan tarkoitus ei ole — tässä kait lienee väärinkäsitys ed. Seppälän puolelta — se, että yksityiskoululakia ilman muuta avustusmääriin nähden sovellutettaisiin tähän saksankieliseen kouluun. Jos näin tehtäisiin, tämä koulu tulisi saamaan noin 200,000 markan suuruisen vuotuisen avustuksen. Mutta tarkoitus on, että hallituksella olisi harkintamahdollisuus ratkaista avustuksen suuruus. Jos valtiovarainvaliokunnan lausunto tulee jäämään, hallituksen tehtävänä tietysti on ajatella toisia keinoja tämän avustuksen antamiseksi. Joka tapauksessa avustus on saatettava sääntöperäiselle kannalle, eikä elettävä vuodesta vuoteen sillä tavalla, että joku tilapäinen avustus otetaan valtioneuvoston käyttövaroista, jotka tuskin ovat tarkoitetut tällä tavalla käytettäväksi.

Mitä tulee ed. Annalan kysymykseen, enkö ole kiinnittänyt huomiota Oulun ruotsinkieliseen kouluun, minun on avoimesti myönnettävä, että todellakaan en ole siihen tällä kertaa kiinnittänyt huomiota. Minulla oli aikaa ainoastaan pari, kolme viikkoa, kuumeentapaisessa kiireessä koettaa perehtyä niihin suuriin asioihin, jotka sisältyvät 10 pääluokkaan. Tässä painonalaisessa työssä, minun täytyy myöntää, minä en muistanut, että Oulun ruotsalainen koulu on olemassakaan. Luulen, että ed. Annalan samassa asemassa olisi käynyt jotenkin samoin. Olen eduskunnassa aikaisemmin lausunut, että tällä koululla ei ole luonnollisia elämänedellytyksiä voidaksensa jatkaa toimintaansa. Olen eduskunnassa myöskin antanut ääneni koulun asteettaisen lakkauttamisen puolesta. Olen edelleenkin sitä mieltä, että ei voi olla muuta kuin ajan kysymys, milloin tämä koulu luonnollisten elämänedellytysten puutteessa tulee lakkaamaan. Mutta yhdyn ed. Mantereeseen siinä, että tällä kertaa tuskin on syytä enemmän kajota tähän kysymykseen. Muodossa tai toisessa se kuitenkin tulevana vuonna tullee uudelleen esille.

Ed. Österholm: Frågan om Uleåborgs svenska mellanskola har sysselsatt riksdagen så många gånger och har blivit så omfattande här dryftad, att jag icke anser mig hava anledning att nu ingå på bemötande av det angrepp mot skolan, som gjordes av rdm. Annala. Jag kan avstå därifrån med så mycket större skäl, som rdm. Mantere gav en riktig belysning av frågan och av skolans ställning i detta nu. Men jag vill fastslå, att riksdagen tvenne gånger efter varandra avvisat förslag från regeringens sida i syfte att Uleåborgs svenska mellanskola skulle indragas. Man bör nu lojalt underkasta sig detta riksdagens beslut. Det är, såsom också rdm. Mantere framhöll, anledning att emotse, att skolans elevantal småningom kommer att ökas, men jag vill uttryckligen framhålla, att ett oeftergivligt villkor för att elevantalet efter hand skall kunna ökas är, att skolan får arbeta i fred och att den icke oupphörligen oroas och utsättes för angrepp av det slag som här nu återigen gjorts. Skolan behöver arbetsro och känsla av trygghet; då tror jag att den också kommer att göra rätt för sig genom ett ökat elevantal. Det vore önskligt, att denna fråga nu vore avförd från dagordningen åtminstone för en tid framåt såsom riksdagen genom sitt senaste beslut avsåg.

Ed. Aattela: Koska tässä luvussa käsitellään valtion oppikoulujen määrärahoja, haluan minäkin lausua muutaman sanan. Tamperelaisten oppikoulujen toverikuntien taholta on sattunut eräitä tapauksia, jotka ovat mitä vakavimmalla tavalla häirinneet eräiden Tampereen klassillisen lyseon oppilaskuntaan kuuluvien oppilaiden oloa ja opiskelua mainitussa koulussa. En kerro tämän yhteydessä näiden tapausten yksityiskohtia. Rajoitun vain lausumaan sen toivomuksen, että hallituksen taholta vakavasti huolehdittaisiin siitä, että ne oppilaat, jotka eivät jostain syystä voi yhtyä kaikkiin niihin komppanioihin ja kerhoihin, joita koulujen toverikuntien keskuudessa perustettaisiin, eivät joutuisi laittoman ja heidän opiskeluaan ja edistystään mitä vakavimmin häiritsevän mielivallan ja painostuksen alaisiksi.

Ed. Huittinen: Herra opetusministerin ehdotuksen johdosta määrärahan myöntämisestä Helsingin saksalaiselle

koululle pyytäisin huomauttaa. Minusta tuntuu arveluttavalta, että lähdettäisiin vakinaisessa valtion talousarviossa myöntämään määrärahoja saksalaiselle koululle. Paitsi siitä syystä, että minä en keskustelun aikana ole tullut ollenkaan niin vakuutetuksi tämän koulun suuresta tarpeellisuudesta, minun käsittääkseni se veisi myös siihen, että muittenkin vähemmistökansallisuuksien kouluja olisi ryhdyttävä vakinaisesti avustamaan. Sillä ei voi ajatella, että saksalainen koulu asetettaisiin johonkin etuoikeutettuun asemaan. Se tietäisi, että esim. Kannaksen venäläiset koulut tulisivat tästä vakinaisesta avustuksesta osallisiksi. Minä en pitäisi tällaista ratkaisua onnellisena tässä asiassa. On parempi, että vieraskielisten koulujen avustusanomus käsitellään erikseen kussakin tapauksessa ja ettei niiden määrärahoja sisällytetä valtion vakinaisiin menoihin. Jos avustukseen on aihetta, niin järjestettäköön asia tätä tietä. Sen tähden minä toivoisin, ettei ehdotetulla kohdalla merkittäisi määrärahaa saksalaiselle koululle, vaan hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan ehdotus asiassa. En voi myöskään yhtyä kannattamaan, ed. Annalan esittämiin perusteisiin yhtyen, ed. Österholmin ehdotusta.

Ed. Päivänsalo: Koska ministeri Virkkunen ei tehnyt varsinaista ehdotusta Helsingin saksalaisen koulun avustamisesta, pyydän niillä syillä kuin äsken esitin tässä asiassa ehdottaa, että eduskunta hyväksyisi hallituksen lausuman perustelujen VI luvun 26 momentin kohdalla Helsingin saksalaisen koulun avustamisesta.

Ed. Tarkkanen: Opetusministerin viimeisen lausunnon johdosta tulin siihen käsitykseen, että hallituksessakin pidetään tarpeellisena arvostella Helsingin saksalaisen koulun valtioavun suuruutta ja että hallituksella olisi tilaisuus antaa jonkun verran heikomman avustuksen tälle koululle kuin yleensä muille tältä momentilta avustusta saaneille, jotka täyttävät pätevyysehdot. Minä pidän epäjohdonmukaisuutena tätä. Jos kerran periaatteessa koulu hyväksytään tällä momentilla avustettavien joukkoon ja se täyttää pätevyysehdot, on sille myönnettävä myös samanlaiset avustukset kuin yleensä muille pätevyysehdot täyttäville kouluille ja näin ollen sitä supistusoikeutta, mitä ministeri täällä asiansa puolesta tahtoi esittää, ei mielestäni hallituksella ole. Pidänkin sen syyn takia parempana, että asia hoidetaan samalla tavoin kuin tähän asti. Silloin hallituksella on harkintamahdollisuus ja silloin asia tulee mielestäni kulkemaan oikeata latua.

Mitä sitten tulee Oulun ruotsalaisen keskikoulun oppilasmäärään, niin viimeisen vuosikertomuksen perusteella on todettavissa, että koulussa on ollut viime lukuvuonna 50 oppilasta, ja niin ollen osoittaa oppilasluvun laskua, joka edellisinä vuosina on todettu 54:ksi. Jos täksi syksyksi on saatu oppilasluku noin kymmenellä oppilaalla paisutetuksi, on se mielestäni keinotekoisesti saatu, luontaisia edellytyksiä ei tähän ole.

Mitä tulee Kristiinan ruotsalaisen keskikoulun ottamiseen valtiolle, tämä on asia, jota mielestäni on hyvin vakavasti tällä kertaa harkittava. Siellähän on myös huomattavissa suomalaistumista, joka mahdollisesti on kunnan taholta nyt pidetty vaarana. On luonnollista, että kunta, joka omistaa tämän koulun, on tahtonut kääntyä nyt valtion puoleen, että koulu otettaisiin valtiolle. Tämä mielestäni ei ole asia, joka vielä antaisi meille velvollisuuden hyväksyä ed. Österholmin ehdotuksen, sillä siihen ei sisälly vielä perusteluita, jotka osaltansa valtiota velvoittaisivat. Sillä meidänhän täytyy ottaa huomioon myöskin suhde suomalaisen ja ruotsalaisen opetuksen avustamisessa valtakunnassa ja tällöin on osoitettavissa, että suomalainen opetuspuoli on jäljessä. Jos kerran on suunta siihenpäin menossa, kuin täällä jo Oulun koulusta on huomautettu, jonkalaista voidaan epäillä myöskin Kristiinan opetusoloissa tapahtuvan, niin on tarpeetonta tällä kertaa lisätä valtion menoja näille momenteille ja sillä tavalla saada mahdollisesti myöhemmin asian käsittely esille toisessa vaiheessa, kuin minkälaisena se meillä nyt esiintyy.

Mikäli tulee myöskin valtion menojen kannalta, niin olen vakuutettu siitä, että hallitus joutuu vielä arvostelemaan, minkälaiset mahdollisuudet on meillä ylläpitää opetuskoneistoa sellaisena, minkälaisena se meillä nyt on olemassa, jotenka mahdollisesti on opetussuunnitelmissa saa-

tava enempi käytännölliseen elämään pohjautuva suunta esille ja siten saatava vähennetyksi niitä kustannuksia, jotka osaltansa liian raskaina ovat jo menoarviota painamassa.

Erikoisesti tahtoisin viitata siihen mahdollisuuteen, että ollaan tilaisuudessa perustaa rinnakkaisluokkia ja sillä tavalla laajentaa eräillä paikkakunnilla koulumenoja ja oikeammin saada poistetuksi oppikoulujen lukumääräkin sellaiseksi, joka on epäsuhteessa muualla Suomessa verrattavien opetusolojen kanssa. Esim. suuret kaupungit, niinkuin Helsinki ja Turku ja myöskin osaltansa Viipuri, ovat edellisinä vuosina olleet meillä esimerkkeinä, joista olemme huomanneet, mitenkä on ollut pakko uusia kouluja perustaa valtiolle juuri sen syyn takia, että rinnakkaisluokkien perustamisella on voitu tavallaan osoittaa koulutarve ja siten osoittaa myöskin eduskunnalle uusien koulujen perustamisen välttämättömyys. Ne kannatusyhdistykset, jotka maaseudulla ylläpitävät oppikouluja, ovat koettaneet myöskin puolestansa kääntyä valtiovallan puoleen, saadakseen omalta osaltaan esitetyksi rasituksensa sellaisena, että eduskunta olisi huomattavammalla osalla voinut osallistua uusien koulujen valtiolle ottamiseen ja vapauttaa kannatusyhdistykset niistä sitoumuksista, joihinka ne ovat joutuneet. Täällä on kuitenkin maaseutukouluihin nähden omaksuttu periaate, jonka mukaan osa niistä veloista, mitkä ovat koulujen perustamisesta syntyneet, on jätetty paikkakuntalaisten suoritettavaksi joka poikkeaa kokonaan siitä, mitä eräissä kaupungeissa uusien koulujen perustamisessa on sovellettu. Näin on tavallansa syntynyt ristiriita, joka maaseudun kannalta täytyy valittaen tuoda esille.

Ed. Linna: Useat puheenvuoron käyttäjät ovat kiinnittäneet erityistä huomiota esillä olevan luvun 26 momenttiin, yksityisille kouluille annettavaan valtioapuun, ja asettuneet epäilevälle kannalle, onko syytä valtion varoilla tukea eräitä oppikouluja. Minäkin tahtoisin asettaa kyseenalaiseksi sellaisen oppikoulun kuin Lapuan yhteiskoulun valtionavun, — —

Puhemies (koputtaa): Koska Lapuan yhteiskoulun valtioapu perustuu lakiin, niin sen epäämistä tarkoittavasta ehdotuksesta en salli keskustella.

Puhuja: Senvuoksi, että tämä koulu ei ole minun mielestäni täytä niitä vaatimuksia, joita valtionapua nauttivalle koululle täytyy asettaa.

Puhemies: (koputtaa): Kehotan puhujaa ottamaan huomioon puhemiehen huomautuksen.

Puhuja: Minä pyydän huomauttaa, että valtionapua nauttiville kouluille annetun valtioavun arvosteleminen täytyy kuulua edustajan oikeuksiin (Vasemmalta: Oikein!).

Puhemies: (koputtaa): Puhemiehen huomautukset täytyy ottaa huomioon. Hänen velvollisuutensa on ylläpitää järjestystä. (Ed. Ryömä: Lapuan komentoa!)

Puhuja: Tämän koulun johto ja sen opettajat eivät ole ryhtyneet mihinkään toimenpiteeseen . . . . .

Puhemies (koputtaa): Kiellän puhujaa jatkamasta.

Puhuja: maassamme ennen kuulumattoman häpäisyn johdosta, ...

Puhemies: Istunto keskeytetään.

Puhuja: minkä Aleksis Kiven kuvan häpäisemiseksi yhteiskoulun oppilaat ovat tehneet.

Puhemies: Istunto keskeytetään 10 minuutiksi.

Puhemies: Puhemiesneuvoston jäseniä kehoitetaan kokoontumaan.

Täysistunto keskeytetään kello 11,30.

Täysistuntoa jatketaan

kello 12,00.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Seppälä: Täällä opetusministeri Virkkunen mainitsi, että ei olisikaan tar-

koitus hallituksen myöntää tältä momentilta saksalaiselle koululle aivan lainmukaista avustusta. Ministerille lienee tunnettua, ettei asiantuntijain taholla ole oltu yksimielisiä siitä, voidaanko tältä momentilta myöntää avustusta ollenkaan saksalaiselle koululle. Varsinkin, jos myönnettäisiin ei-lainmukaisesti, tulisi se varmasti vieläkin kyseenalaisemmaksi. Valiokunnassa kiinnitettiin huomiota sanaan „harkintansa mukaan" ja pidettiin parempana, että jos tätä koulua vakinaisella kiinteästi menoarvioon merkityllä määrärahalla tahdottaisiin avustaa, niin olisi se merkittävä eri momentille. Jos tahdotaan vakinaisesti koulua avustaa, suosittelen hallitukselle vastaisuudessa sellaista menettelytapaa, että määräraha merkitään eri momentille, mutta minä edelleenkin olen sitä mieltä, että jos tällä kertaa hallituksen esitys hyväksyttäisiin, niin se ei olisi oikeaan osunut.

Ed. Ryömä: Pidän myöskin puolestani vaarallisena ryhtyä säännöllisellä määrärahalla avustamaan Helsingissä olevaa saksalaista koulua, koska se voi muodostua vaaralliseksi prejudikaatiksi, jonka jälkeen ei voi tietää, minkäkielisiä oppikouluja täällä vielä joudutaan kannattamaan.

Mitä tulee Kristiinankaupungin koulun valtion haltuun ottamiseen, kannatan sitä silläkin uhalla, että joku titulus Norrmén tai Nyman tämän johdosta jälleen tulee heittämään likaa silmille.

Ed. Solja: Minä ilmoitan kannattavani ed. Päivänsalon ehdotusta.

Ed. Niukkanen: Olisi vaarallinen ennakkopäätös, että saksalaiselle koululle myönnettäisiin valtionavustusta siltä momentilta, jolta lainmukaiset avustukset menevät suomen- ja ruotsinkielisille kouluille. Ottamalla huomioon, että laki yksityisoppikoulujen valtioavusta on niin epäselvä, että osa juristeja on valmis kallistumaan sellaisen tulkinnan kannalle, että tämä laki tarkoittaisi m. m. myös venäjänkielisiä kouluja, tietäisi tällainen eduskunnan kannanotto nähtävästi sellaista käytäntöä, että ensin tulisi vakinaista avustusta nauttivien koulujen joukkoon tämä saksalainen koulu ja senjälkeen muitakin muunkielisiä kouluja m. m. venäläiset koulut. Tätä ei kuitenkaan ole tarkoitettu silloin kun lakeja yksityisoppikoulujen avustamisesta ja perustamisesta on säädetty, vaikka laissa ei nimenomaan ole sanottu, että tarkoitetaan vain suomen- ja ruotsinkielisiä kouluja.

Ed. Tanner: Äsken sattuneen välikohtauksen johdosta ja nojautuen valtiopäiväjärjestyksen 57 §:ään, jonka nojalla edustajalla on oikeus lausua mielipiteensä kaiken sen laillisuudesta, mitä valtiopäivillä tapahtuu, pyydän lyhyesti kosketella sitä tapaa, jolla puhemies on suhtautunut erinäisiin vasemmiston taholta annettuihin lausuntoihin.

Voi tietysti olla suuressakin määrässä eri mielipiteitä siitä, mitenkä lavealla alalla puheenvuorot budjettikäsittelyn kestäessä saavat liikkua. Meillä on ainakin kerran koetettu rajoittaa tämä puheenvuorojen vapaus sangen ahtaisiin puitteisiin. Se tapahtui silloin, kun vasemmiston taholla jarrutuskeskustelun avulla yritettiin pyrkiä eräisiin visseihin päämääriin. Silloin puhemiehet tekivät voitavansa, jotta ei hituistakaan saatu poiketa käsiteltävänä olevasta asiasta. Muuten on meillä vallinnut verrattain suuri vapaus ja minun on varsinkin ollut todettava, että oikeistosta ja keskustasta annetut lausunnot ovat jokseenkin aina saaneet liikkua kaikilla aloilla maan ja taivaan välillä. Sen sijaan olemme tällä istuntokaudella havainneet, että useita vasemmiston taholta annettuja lausuntoja on keskeytetty ja meidän mielestämme ilman riittävää aihetta.

Jos on koettanut etsiä jotakin johdonmukaisuutta, jotakin systeemiä siitä, millä tavalla puhemies on käsitellyt puhevapauden laajuutta, niin on havainnut varsinkin erään seikan olleen määräävänä. Niin pian kuin on tullut kysymys Lapuan liikkeestä tai Lapuan yhteiskoulusta, on puheenvuoro melkein säännöllisesti tullut keskeytetyksi. Varsinkin eräässä puheenvuorossa — en muista enää kenen antama se oli — kävi niinkin, että tuskin oli ennätetty tämä nimi „Lapuan yhteiskoulu" mainita, kun jo puheenvuoro keskeytettiin, ilman että vielä oltiin selvillä, mihinkä puheenvuoron käyttäjä lausunnollaan pyrki. Näyttää siis siltä, niinkuin tämä nimi ja tämä alue olisi jonkunlainen „tabu", jota ei täällä saisi käsitellä. Se olisi hyvin valitettavaa, sillä

muodostaahan nimi „Lapua" ja kaikki, mitä sen yhteydessä on, nykyjään hyvin aktuellin päivänkysymyksen, jota tietysti ei voi olla eduskunnassakaan käsittelemättä.

Muualla maailmassa pidetään budjettikeskusteluja semmoisina tilaisuuksina, joissa yleensä kaikkea päivän politiikkaan kuuluvaa saa kosketella, ja nämä tilaisuudet ovat oikeastaan ainoita paikkoja, joissa oppositiolla on mahdollisuus kosketella hallituksen politiikkaa samoinkuin maassa sattuneita tapahtumia. Sen kautta, että budjetti eri pääluokkineen joutuu kosketelemaan kaikkia aloja yhteiskunnassamme, tarjoutuukin täten erinomainen tilaisuus tämmöiseen arvostelevaan keskusteluun ja siitä on epäilemättä sangen suuri hyöty, sillä silloin ei tarvitse jokaista pikkuasiaa varten eri alotetta tehdä ja sitä suurella aparaatilla ajaa. Minun nähdäkseni olisi erinomaisen suotavaa, että meilläkin päästäisiin tähän systeemiin, että budjettikeskustelu siis käsitettäisiin mahdollisimman vapaana tilaisuutena lausua ajatuksensa kuhunkin pääluokkaan kuuluvista eri asioista.

Minä pyytäisin sosialidemokraattisen ryhmän puolesta esittää sen vakavan toivomuksen herra puhemiehelle, että hän katsoisi mahdolliseksi ryhtyä noudattamaan tämäntapaista menettelytapaa. Meidän tahollamme on herättänyt hyvin ikävää huomiota se, että useat meidän ryhmämme puhujat ovat joutuneet lausunnoissaan keskeytetyiksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Österholm ed. Virkkusen y. m. kannattamana ehdottanut, että 38 momentille lisättäisiin XIV vastalauseen mainitsemassa tarkoituksessa 160,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Österholmin ehdotukseksi. Ed. Päivänsalo ed. Soljan kannattamana on ehdottanut, että hallituksen lausuma Helsingin saksalaisen koulun avustamisesta hyväksyttäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Päivänsalon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Kun ehdotukset ovat erillisiä, tulee niistä äänestettäväksi kumpaisestakin erikseen mietintöä vastaan.

Äänestystapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Österholmin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotukseen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Österholmin ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 79 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 31.

Ed. Österholm pyytää avointa äänestystä.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Aalto, Aalto-Setälä, Alestalo, Annala, Aromaa, Bryggari, Eskola, H., Hakala, A., Hakala, K., Halonen, A., Halonen, T., Hannula, Harvala, Heikkinen, Helo, Huittinen, Huttunen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Janhonen, Jokinen, Joukanen, Junes, Jyske, Kaijalainen, Kalliokoski, Kallioniemi, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kolkki, Korhonen, Korpisaari, Kosonen, Kovanen, Kuisma, Kukkonen, Kulovaara, Kuuliala, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lamminen, Lampinen, Lehtonen, Leivo, Lepistö, Leppälä, Linna, Lohi, Luostarinen, Malmivaara, Manner, Meriläinen, Miikki, Mäkelä, W., Niukkanen, Nurmesniemi, Nuutinen, Oksala, Oksanen, Perheentupa, Pilppula, Pitkänen, Puittinen, Rantala, Rantanen, Rissanen, Ruotsalainen, Ryynänen, Räisänen, Saarinen, Sallinen, Salo, Solja, Sovijärvi, Sunila, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Turja, Turkia, Vehkaoja, Welling, Vesterinen ja Väisänen.

„Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Anttila, Björk, von Born, Brander, Cajander, Erich, Eskola, W., Estlander, Fagerholm, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hakkila, Helenelund, Hildén, A., Hildén, U., Hiltunen, Hämäläinen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jatkola, Jern, Keto, Kilpeläinen, Kilpi, Kivimäki, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Kuokkanen, Kuusisto, Lehtokoski, Lindman, Lindqvist, Mantere, Myllymäki, Nyman, Paasivuori, Paasonen, Paavolainen, Palmgren, Pekkala, Pennanen, Penttala, Perho, Pihkala, Pojanluoma, Pyy, Päivänsalo, Rapo, Roos, Rothberg, Ryömä, Sahlstein, Sallila, Sarlin, B., Sarlin, E., Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Ståhlberg, Svinhufvud, Särkkä, Tanner, Tolonen, Tulenheimo, Tuomioja, Valta, Westman, Virkkunen, Voionmaa, Åhlström, Åkerblom ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 26 edustajaa:

Ainali, Asikainen, Forstadius, Hirvensalo, Huhtala, Junnila, Jussila, Kaskinen, Kirveskoski, Kontio, Koponen, Koskenheimo, Lautala, Moilanen, Mäkelä, J. L., Nikkanen, Pesonen, Pullinen Pärssinen, Raatikainen, Rautaharju, Reinikainen, Riipinen, Suokas, Suurkonka ja Sventorzetski.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 92 jaa- ja 81 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Päivänsalon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Päivänsalon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 36 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 28.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 6) ja 7) asia.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon

8) Esityksen antamista laiksi alkoholistihuollosta

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 5, ja

9) Valtion sairaalan rakentamista Kemiin

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Puhemies: Seuraava eduskunnan istunto on ensi maanantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 12,32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

29. Maanantaina 15 p. joulukuuta 1930

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931 762
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 31; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; hallituksen esitys n:o 43.

2) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta 770
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 27.

3) Ehdotus laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin .. „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 8.

4) Ehdotus laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta 771
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 33; talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 13.

Toinen käsittely:

5) Ehdotukset laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sekä laiksi eräiden kieltolain säännösten muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 32 a ja 32; talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 50.

Siv.

6) Ehdotukset laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 23 §:n muuttamisesta ja laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista toukokuun 18 päivänä 1923 annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta 771
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 28 a ja 28; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 22.

7) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 47.

8) Ehdotus laiksi eräiden Suomen —Rumanian kauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä 777
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 35; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 56.

9) Ehdotus laiksi kirkollisiin tarkoituksiin viljassa määrättyjen valtionmenojen muuntamisesta rahamenoiksi ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 34; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 21.

10) Ehdotukset laiksi työrauhan suojelemisesta ja laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun 778
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 35.

11) Ehdotus laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta ..... —

Siv.

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 36; lakivaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 2.

Ainoa käsittely:

12) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 ..... —
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.
13) Ehdotus esityksen antamisesta laiksi alkoholistihuollosta ..... —
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 27.
14) Ehdotus valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin ..... —
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 28.

Pöydällepanoa varten esitellään:

15) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta 797
16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 hallituksen esityksen johdosta valtion lyhytaikaisesta luotosta vuonna 1931 ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hirvensalo, Junnila, Lahdensuo, Oksala, Pitkänen ja Sventorzetski.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta yhteiskunnallisten tehtävien takia ed. Junnila ja puhemiesneuvostolle lähemmin perusteltujen yksityisasiain takia ed. Pitkänen.

Vuoden 1929 valtiontilintarkastajien toimikauden jatkaminen.

Puhemies: Valtiontilintarkastajilta on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee:

Sihteeri lukee:

Eduskunnalle.

Vaikka vuoden 1929 valtiontilinpäätös toimitettiin valtiontilintarkastajille jonkun verran entistä aikaisemmin ja hallituksen kertomus valtiovarain tilasta samoin, eivät 1929 vuoden valtiontilintarkastajat kuitenkaan näe mahdolliseksi saattaa kertomustaan Eduskunnalle kuluvan vuoden kuluessa; minkä vuoksi valtiontilintarkastajat anovat, että Eduskunta oikeuttaisi heidät jatkamaan työtään vielä vuoden 1931 aikana.

Helsingissä, joulukuun 12 päivänä 1930.

A. Osw. Kairamo.	J. E. Hästbacka.
Johan Helo.	Jaakko Vainio.
Armas Paasonen.	K. V. Holma.

Eduskunta hyväksyy valtiontilintarkastajain ehdotuksen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 43, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 16 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 31, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiassa. Sen jälkeen tehdään päätös toisessa

käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Keto: Herra puhemies! Se tullitariffi, joka nyt eduskunnassa on toisessa käsittelyssä mennyt läpi, sisältää suurempia koroituksia kuin milloinkaan aikaisemmin entisiin tulleihin. Tällä tavalla on meidän maassamme nyt saatu aikaan tullilainsäädäntö, joka vähitellen siirtää meidän maamme oikeastaan sellaisten maiden joukkoon, joissa on vallalla ei ainoastaan korkeat verotullit, vaan myöskin korkeat suojelutullit.

Se tullitariffi, joka nyt toisessa käsittelyssä on hyväksytty, tulee näin ollen sisältämään Suomen vähäväkisille kuluttajille erittäin raskaita rasituksia. Onhan ensinnäkin useita tärkeitä verotulleja aivan huikeasti koroitettu. Kahvitulli on nostettu kaksinkertaiseen määrään, sokeritulli niinikään lähes kaksinkertaiseen määrään, vehnäjauhotulli on myöskin saanut tavattoman suuren lisäyksen. Nämä puhtaat verotullit tulevat koroittamaan hintatasoa ja merkitsemään Suomen vähäväkisille kuluttajille sekä maaseudulla että kaupungeissa, kuluttajille, joitten asema on nykyisenä raskaana aikana jo tavattoman vaikea palkkojen alentumisen ja suuren työttömyyden johdosta, elintason huomattavaa alentumista. Samaan suuntaan kehitystä on omansa johtamaan se suojelutullilainsäädäntö, mihinkä nyt on niin huomattavasti ryhdytty ja melkein kaikissa tapauksissa ilman aihetta, kuten ryhmäni taholta on jo aikaisemmissa käsittelyissä mielestäni pätevästi osoitettu.

Tätä suojelutullilainsäädäntöä ei voi pitää maamme kansantalouden kannalta millään tavalla terveellisenä. En usko, että esim. Suomen ahdingossa oleva maatalouskaan tulee nyt säädettyjen tullien kautta huomattavastikaan kostumaan. Nyt säädetyt maataloustullitkin tulevat, ainakin useimmat niistä, kohdistumaan vain maatalousväestön pieneen vähemmistöön sen taloutta edistävästi, jota vastoin ne merkitsevät maataloudestakin elävän väestön suurimmalle osalle varsin huomattavaa rasitusta. Mutta lisäksi ymmärtääkseni on aivan selvää, että meidän maatalousväestömme nyt säädettyjen teollisuustullien koroitusten ja entistenkin teollisuustullien vaikutuksesta tulee kärsimään huomattavaa rasitusta tuotantotoiminnassaan. Onhan esim. professori Jutila osoittanut aikaisemmin ja samaten äskettäin ollessaan asiantuntijana tullikomitean kokouksessa, mitenkä tässä maassa maatalousväestö kärsii paljon enemmän vahinkoa tulleista, kuin mitä sillä on niistä hyötyä. Minä luulen, että ennen pitkää maamme maatalousväestökin tulee oivaltamaan, että näin on asianlaita ja että se siis vetää lyhyemmän korren, silloin kuin on kysymys etujen jakamisesta tullilainsäädännössä.

Näin ollen on siis katsottava, että nyt säädetyt maataloustullit tulevat itse maataloudellekin ajan mittaan muodostumaan pettymykseksi, ja näin tulee vielä enemmän käymään nyt säädettyjen koroitettujen teollisuustullien. Ne tulevat vaikuttamaan sen, että meidän maamme taloudellinen elämä ei pääse tervehtymään yhtä nopeasti nykyisen pulakauden vaikutuksista, kuin ilman näitä koroituksia olisi tapahtunut. Minä olen vakuutettu siitä, että meidän maamme teollisuuden kilpailukyky maailmanmarkkinoilla olisi ehdottomasti kasvanut, jos eduskunnan enemmistö ei olisi mennyt sellaiseen korkeasuojelutullilakiin, kuin nyt on tapahtunut. Sosialidemokraattisen ryhmän taholta pidetään sensuuntaista tullilainsäädäntöä, mihinkä eduskunnan enemmistö nyt näkyy olevan taipuvainen, vahingollisena, sekä maamme vähäväkisille kuluttajille että meidän maamme taloudelliselle kehitykselle yleensä.

Näin ollen sosialidemokraattinen ryhmä ei voi olla mukana tällaisessa lainsäädännössä, jonka vuoksi minä, herra puhemies, ehdotankin, että nyt kysymyksessäoleva laki tullien kantamisesta vuonna 1931 hylättäisiin.

Tahdon kuitenkin samalla lausua (Ed. Lohi: Mistä rahat?), että ryhmäni taholta ei tahdota luonnollisesti poistaa kaikkia tulleja yhtäkkiä eikä siis tahdota tehdä mahdottomaksi saada valtion talousarviota lukkoon. Jos eduskunta siis menisi siihen, mitä olen ehdottanut, merkitsisi se luonnollisesti sitä, että asia palaisi valtiovarainvaliokuntaan, joka saisi tehdä uuden ehdotuksen sellaisista tulleista, jotka eivät nykyistä tullitariffia ylittäisi.

Ed. Puittinen: Siinä käsittelyvaiheessa, jossa asia nyt tällä kertaa on, on syytä vielä muutamalla sanalla asiaan kajota.

Ne eduskunnan jäsenet, jotka esim. ovat joutuneet meidän tullipolitiikkaamme käsittelemään valtiovarainvaliokunnan jaostossa useamman vuoden ajalla, ovat epäilemättä tulleet siihen tulokseen, että meidän tullipolitiikassamme vallitsee melkein täydellinen sekamelska. Joka vuosi, sikäli kun on kysyms suojatulleista, on tullut eteen aina sama ilmiö, nim. siinä muodossa, että jos edellisenä vuonna on jonkun tuotannollisen alan suojatulleja koroitettu, siitä on ollut seurauksena, että seuraavana vuonna on saatu asianomaisen jaoston niskaan joku lähetystö, joka on osoittanut selvästi, että tuo edellä tehty suojatullin koroittaminen koroitti esim. heidän raaka-aineittensa hintoja. Tämä sama ilmiö on saatu tänäkin vuonna todeta, ilmiö, joka osoittaa, että jollakin teollisuuden alalla esim. raaka-aineen tulli on suurempi kuin saman teollisuuden valmistaman valmiin tavaran. Tämä jo semmoisenaan osoittaa, minkälaisille teille meidän maassamme on jouduttu näillä jokavuotisilla tullimuutoksilla.

Edellisinä vuosina muutokset ovat olleet sentään hiukan rajoitetumpia ja hillitympiä kuin mitä tapahtuu ja on tapahtunut tänä syksynä. Nykyisen hallituksen tullipolitiikka menee paljon pitemmälle kuin aikaisemmin ja minä olen aivan varma siitä, että jos ne tulevat hyväksytyiksi, niin ensi syksynä, kun asiaa taas joudutaan uudelleen puimaan, me saamme taas todeta, että monella eri alalla on menty vikaan.

Hallituksen tullipolitiikan tarkoituksena on tietysti kaksi päätekijää. Ensinnäkin tullikoroitusten avulla suojata niitä tuotannollisia aloja, joita hallitus ja valiokuntakin esityksessään ovat tarkoittaneet. Toiseksi saada näiden tullikoroitusten avulla valtion tyhjään kassaan tuloja ja saada jollakin tavalla valtion budjetti tasapainoon. Nythän on arvioitu, että tuontitulleilla pitäisi saada valtiolle tuloja 1,440 milj. markkaa. Mutta minä luulen, että sikäli kun on kysymys viimeksimainitustakin tarkoituksesta, tullaan vuoden päästä huomaamaan, että vikaan on menty tässäkin suhteessa, aivan samalla tavalla kuin eräiden tuotantoalojen edistämistarkoituksessa koroitetuilla suojatulleilla. Minä uskallan väittää, että sitä tuloa, mikä on arvioitu saatavan tuontitulleilla, sitä ei tulla saamaan. Meillä on ollut rahaministerin kanssa sangen mielenkiintoisia keskusteluja, jo asianomaisessa jaostossa, jossa asiaa on käsitelty, ja näyttää senmukaan siltä, että hallituksen kanta näin suureen tulolähteeseen nähden perustuu vain hyvään uskoon. Ei oteta lainkaan huomioon sitä seikkaa, mikä niin elävänä meidän maassamme tällä kertaa on vallalla, nim. huonoa taloudellista aikaa. On aivan itsestään selvää, että ihmisten täytyy rajoittua ostamaan vain se kaikista välttämättömin, jolla voi henkeä päivästä toiseen viedä. Onhan selvää niille edustajillekin, jotka vähänkin ovat joutuneet maaseudun kanssa tekemisiin, mitenkä ahtaissa oloissa maaseudulla elävät ei ainoastaan palkkatyöläiset, mutta myöskin pikkuviljelijät. Ei ole laisinkaan kai liikaa sanottu, jos minä sanoisin, että maaseudulla ollaan tällä kertaa onnellisia, jos jossakin kylässä on 50 markan seteliraha, jolla pyritään tekemään koko kylässä tarvittavat välttämättömät kaupat. Siksi huono asema vallitsee maaseudulla.

Että hallituksen tullipolitiikka on raskas isku kuluttajaväestölle, isku, joka nyt aijotaan antaa, siitä minä otan vain mainitakseni muutamia tärkeimpiä tavaralajeja.

Meillä koroitetaan nyt, jos tulee tämä toisen lukemisen tulos hyväksytyksi, jauhotullia 90 pennistä 1 markkaa 45 penniin. Meillä koroitetaan leipätullia 60 pennistä 1 markkaan 25 penniin, koroitetaan perunatulli 75 pennistä 1 markkaan 50 penniin, paahtamattoman kahvin tulli, 8 markasta 12 markkaan ja sokeritulli 2 markasta 25 pennistä 3 markkaan 80 penniin. On aivan selvää, että tässä mainitsemani tärkeät kulutustavarat tulevat lisäämään entistä enemmän tämmöisenä aikana kurjuutta ja puutetta vähäväkiselle väestölle, siitä ei päästä mihinkään. Porvarillisillekin edustajille ei pitäisi olla epätietoista se niin laajassa mittakaavassa vallitseva työttömyys, mikä on palkkatyöväestön keskuudessa. Minä en tämmöistä politiikkaa voi nimittää miksikään muuksi politiikaksi, kuin politiikaksi jolla Suomessa porvaristo on katsonut tämän ajanhetken semmoiseksi

ajanhetkeksi, jolloinka se vähäväkisen kuluttajaväestön taskuun on työntänyt nyrkkinsä, niin että taskun pohja repeää.

Täällä on viime aikoina hyvin paljon puhuttu, mitenkä työväestön isänmaallisen mielen pitäisi kasvaa, mutta kun te tämmöisen joululahjan annatte Suomen työväelle, niin teidän täytyy olla varma, että te ette tämmöisen politiikan avulla tuota työväestön isänmaallista mieltä tule kasvattamaan. Ja minä olen ensimmäinen, joka sitä valitan. Me sosialidemokraatit olemme lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä koettaneet tehdä voitavamme siihen suuntaan, että kulutustullit pysyisivät edes niissä rajoissa, joissa ne ovat kuluvana vuotena, mutta kaikki meidän toimenpiteemme ovat vuotaneet santaan.

Minä en malta olla vielä lyhyesti kajoamatta lopuksi siihen sekamelskaan, joka tulliasiain käsittelyssä jo tänä vuonna on ilmestynyt. Maalaisliittolaisten valtiovarainvaliokunnan jäsenten vastalause, joka on mietinnössä toisena, antaa oivallisen kuvan siitä sekamelskasta, jossa ollaan. Pohjois-Suomen edustajat ovat, ei vain valiokunnassa, mutta täällä eduskunnassa, jo pitäneet erittäin hempeämielisiä agitatoorisia puheenvuoroja siitä, mitenkä kiusalliseen asemaan Pohjois-Suomessa joudutaan esim. siinä määrin viljatullin koroittamiseen nähden kuin mitä nyt tapahtuu. Tämän heikon omantunnon lohdutukseksi annetaan toisessa vastalauseessa ponsi Pohjois-Suomen kansalle, ponsi, jossa vaaditaan hallitukselta esitystä rukiin tullin peruuttamisesta Pohjois-Suomessa. Tämä vastalause on mielenkiintoinen ei vain Pohjois-Suomeen nähden, mutta se osoittaa, että sillä taholla, jos tämä ehdotus tulee hyväksytyksi, se merkitsee sitä, että pyritään viljatulli säilyttämään vain teollisuus- ja kaupunkilaiskuluttajaväestölle, sillä jos tämä ponsiehdotus tulee hyväksytyksi, missä on silloin se raja, joka vedetään Pohjois-Suomen ja Etelä-Suomen välille. Minä uskallan väittää, että jos se tulee hyväksytyksi, niin seuraavana vuonna sitä aletaan vetää paljon pitemmälle kuin mitä saattavat Ranuan rajat olla, josta ed. Lohi on pitänyt paljon puhetta, mutta äänestänyt korkeampienkin viljatullien puolesta. (Ed. Hannula: Paraskin palopuhuja!) Minä luulen, että loppujen lopuksi Pohjois-Suomen valitsijatkaan eivät voi tyytyä mihinkään ponsiin, ne vaativat tuloksia.

Kuten mainitsemastani esimerkistä huomataan, niin epäilemättä meillä on jouduttu jo tulliasiain käsittelyssä sangen suureen sekamelskaan. Kun minäkään en voi hyväksyä toisen lukemisen tulosta, niin minä kannatan ed. Kedon tekemää ehdotusta, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Koivuranta: Minä aion lyhyesti kiinnittää huomiota juuri siihen vastalauseeseen johon ed. Puittinen täällä agitatoorisesti viittasi.

Kun esillä oleva tullilaki oli toisessa käsittelyssä esillä täällä eduskunnassa, asetuin minä monien muiden kanssa kannattamaan sitä ehdotusta, että viljatulleja, tarkemmin sanoen ruistullia, ei koroitettaisi. Olen sitä mieltä, että nykyoloissa on maataloutta suojattava tullien avulla myöskin meidän maassamme, siitähän ei pääse mihinkään. Mutta tämä tullisuoja on järjestettävä siten, että se ei kohtuuttomasti rasita sellaisia seutuja, joissa maatalouden, eritoten rukiin viljeleminen, luonnonesteiden vuoksi on suureksi osaksi mahdoton ja tyyten kannattamaton. Viljatulli ei ole, niinkuin täällä on aiemmin tuotu esille, Pohjois-Suomen asukkaille suojana, se on siellä raskaana verona kaikille senvuoksi, että siellä ei voida kannattavasti harjoittaa viljanviljelystä. Tämä vero luonnollisesti tuntuu tällä kertaa Pohjois-Suomen vähävaraisille asukkaille erikoisen vaikealta ja raskaalta syystä, että katovuosien seuraukset siellä ovat kannettavana. Leipävilja on Pohjois-Suomeen muualta tuotava ja raha leipäviljan ostoon on hankittava ansiotyöllä. Kun Pohjois-Suomen väestö on melkein kauttaaltaan ansiotöiden varassa, on luonnollista, että siellä hätä on kaikkein suurin. Tämä viljatullien koroitus vaikuttaa sen, että ansiotyön puute tulee entistä tuntuvammaksi. Epäilen suuresti, onko tästä viljatullien koroittamisesta, mikäli nimenomaan Pohjois-Suomesta on kysymys, valtiolle sanottavaa rahallista hyötyä. Mitä korkeammassa hinnassa on leipä, sitä enemmän on ansiotyötä ja muuta tukea sikäläisille vähävaraisille seuduille annettava. Pääasia mielestäni kuitenkin on, ettei ole oikein suojata maataloutta maamme karuimpien seutujen köyhien asukkaiden kustannuksella. Nyt on kuitenkin eduskunta hyväksynyt m. m. viljatullien koroittamisen. Tässä on siis kylmä tosiasia edessä. Täällä eduskunnassa on

tämän tulliasian esilläollessa useaan kertaan ollut puhetta ainakin osittaisen tulliperuutuksen myöntämisestä Pohjois-Suomen ruistulliin nähden. Tämän tulliperuutuksen oikeutusta ei huomatakseni kukaan ole kokonaan kieltänyt. Tämän minä mielihyvällä totean.

Mitä tulee siihen ehdotukseen, jonka edellisen hallituksen asettama komitea tulliperuutuskysymyksestä on laatinut ja johon m. m. herra valtiovarainministerikin on viime kerralla asian esillä ollessa huomiota kiinnittänyt, voidaan sitä tietysti arvostella eri tavalla. Herra valtiovarainministeri moitti Pohjois-Suomelle tarkoitettua tullin korvausehdotusta m. m. sen vuoksi, että se on laadittu sangen pintapuolisesti ja hätiköiden. Minä myönnän, että kysymyksessäoleva tullinkorvauskomitea tai toimikunta, jossa minäkin olin yhtenä jäsenenä, valmisti ehdotuksensa verrattain lyhyessä ajassa. Meillähän ei ole totuttu siihen, että komiteain valmisteltavaksi jätetyt asiat valmistuisivat nopeasti. Tullinkorvausasiaa pidettiin komiteassa niin tärkeänä ja kiireellisenä, että se katsottiin tarpeelliseksi saada myöskin pian valmiiksi. Kyllä tämän komitean jäsenet tunsivat käytännössä vakiintuneen komiteain työtahdin ja olisivat voineet asian ihan alkutekijöitä myöten panna tutkimusten alle laajalla pohjalla. Mutta kuten sanottu, asialla oli kiire, se oli saatava valmiiksi ja se on ollut hallituksella puolen vuotta valmiina käytettävissä.

Mitä vikoja nyt sitten on havaittu olevan tullinperuutuskomitean ehdotuksessa? Rahaministeri on m. m. maininnut, että alue, jolle tullin korvausta on ehdotettu, on ylen laaja. Se on totta, mutta sille ei voi mitään, sillä meidän maassamme on olemassa todellakin laaja alue, jossa rukiin viljeleminen on luonnonesteiden vuoksi kannattamatonta ja mahdotonta. Komitean laatiman tilaston mukaan tuolla laajalla alueella asuu sangen vähän ihmisiä, joka todistaa osaltaan seudun karuutta. Toisena vikana komitean ehdotuksessa herra rahaministerin mielestä on se, että siinä ehdotetaan tullin korvausta kaikille, siis varakkaillekin, jopa alueeseen kuuluville kahdelle kaupungillekin. Kyseellisessä komiteassa olivat nämä seikat verrattain tarkan harkinnan alaisina ja siellä tultiin siihen tulokseen, että kun varakkaita puheenaolevalla alueella on niin perin vähän, tulisi se säästö, mitä saavutettaisiin näiden poiserottamisella, hupenemaan niihin kustannuksiin, mitä tuo erottaminen ja väärinkäytöksien valvominen maksaisi valtiolle. Varakasta väkeä asuu nimittäin kyseenalaisella alueella perin vähän. Mutta jos hallitus katsoo oikeuden vaativan, että varakkaimmille ei tullin korvausta anneta, niin erotettakoon ne pois, samoinkuin ne pari pikkukaupunkia, jotka komitean ehdottamaan alueeseen kuuluvat. Tämän seikan vuoksi ei tullin korvausehdotusta voida hylätä.

Herra rahaministeri on kyllä maininnut muutamia muitakin näkökohtia tullinkorvausehdotusta vastaan, jotka ovat periaatteellista laatua, mutta eivät mielestäni ole sellaisia, että niiden vuoksi asia olisi hylättävä. Eittämätön tosiasia on, että tullinkorvauskomitean ehdotus on helppo toteuttaa, että väärinkäytön mahdollisuudet ovat käytännöllisesti katsoen olemattomat, että ehdotuksen toimeenpanokustannukset ovat sangen pienet. Tämän kaiken huomioonottaen minä toivon, että hallitus valmistaa ja jättää eduskunnalle mahdollisimman pian ehdotuksen ruistullin tuottaman rasituksen helpottamisesta Pohjois-Suomessa.

Herra rahaministeri on lausunnossaan maininnut, että Pohjois-Suomen oloja on käytävä kohottamaan entistä tehokkaammin. Hän mainitsi, että meijeritoimi on alkeellisella kannalla ja että teurastuslaitoksia tarvitaan. Nämä rahaministerin tulevaisuudensuunnitelmat ovat hyviä ja tarpeellisia toteuttaa. Minä kuitenkin pelkään, että kun tämä esilläoleva tullilaki tulee täyteen vaikutukseensa, kun leivän hinta, joka Pohjois-Suomen köyhillä seuduilla on miltei ainoa ravinto, aina nousee niin korkealle kuin se nousee, tulee rahan hankkiminen ansiotöiden avulla niin tiukaksi, ettei viljelyksien laajentamiseen ja meijeritoimen kehittämiseen jää lainkaan aikaa. Nyt on Pohjois-Suomessa taloudellinen hätä ja tämä tullien koroitus ei suinkaan lievennä sitä. Se suurentaa sitä, ellei hallitus ryhdy kiireellisiin toimenpiteisiin parhaillaan vallitsevan hädän lieventämiseksi. Tehokkaana keinona hädän lieventämiseksi ja puutteen torjumiseksi minä suosittelen tätä tullinkorvausasiaa ja esityksen tekemistä siinä. Minä pyydän alle-

viivata sitä, että Pohjois-Suomessa ovat luonnonesteet ruisviljan viljelyksen tiellä, eikä rukiin viljelys siellä riipu asianomaisten viljelijäin omasta vapaasta harkinnasta. Tämän vuoksi Pohjois-Suomen asukkailla on oikeus odottaa hallituksen toimenpiteitä edelläkosketellussa asiassa.

Ed. Lohi: Sen nojalla, mitä edellinen puhuja tässä lausui ja mitä tässä kysymyksessä olen aikaisemmin esittänyt, minä ehdotan, että eduskunta hyväksyisi lakiehdotuksen perusteluihin II vastalauseessa esitetyn ponnen.

Ed. Kosonen: Silloin kuin täällä keskusteltiin sotilasmäärärahoista, oli ed. Riipinen huolissaan, mitä rajaseudun väestö ajattelisikaan, jos eduskunta ei osoittaisi rahaa niin paljon kuin hallitus pyytää. Mutta minä puolestani näkisin olevan syytä koko eduskunnan ja myös ed. Riipisen kantaa murhetta, mitä rajaseutu, mitä Pohjolan ja koko Suomen köyhä kansa ajattelee siitä, että sen leivän hintaa raskailla tulleilla tänä ahdinkoaikana yhä kiristetään. Ja mikäli tahdotaan puhua joidenkin yksityisten maakuntain nimessä ja puolesta, niin silloin en saata olla sanomatta, että esimerkiksi suurin osa Pohjois-Karjalaa, joka sekin voidaan lukea rajaseuduksi, tarvitsee vähintään samanlaista huomiota, kuin konsanaan Pohjanmaa. Väestön elämä riippuu rajaseudulla pääasiassa metsätöistä eli siis siitä, miten puutavaraliikkeet milloinkin toimivat ja miten töitä voivat milloinkin antaa. Tilanne nykyjään noin 20:ssä, jopa useimmissakin Pohjois-Karjalan kunnissa on vähintäinkin yhtä kurja, kuin konsanaan Pohjois-Suomessa tai muualla. Viljelysalueet Pohjois-Karjalan useimmissa kunnissa, ja varsinkin rajaseutukunnissa, ovat niin pieniä, ettei näiden kuntien viljatulo riitä muuta kuin muutamaksi kuukaudeksi vuodessa; se saattaa riittää korkeintaan elonleikkuusta jouluun saakka. Runsain osa vuoden kuukausista täytyy tulla toimeen mitenkuten, ja etupäässä siten, onko saatavissa metsätöitä siinä tai toisessa rajaseudun kunnassa.

Viljanviljelystä, sen tarvetta ja kulutuksen määrää pyytäisin osoittaa vain yhdestä tärkeimmistä rajaseutukunnista, Ilomantsista. Ilomantsin pitäjä, joka nyt on Pohjois-Karjalan varsinainen rajaseutupitäjä, on pinta-alaltaan noin 413,580 ha. Tämän pitäjän laajoilla alueilla on viljeltyä peltoa tällä hetkellä vain 2,856 ha. Sataa asukasta kohti on siis peltoa vain 28.7 ha. Vuotuinen sato rukiista on Ilomantsin pitäjässä kaiken kaikkiaan noin hyvänä vuonna laskien 340 tonnia. Yhteensä saadaan viljaa, niin rukiissa, ohrassa kuin kaurassa kaikenkaikkiaan 820 tonnia. Pitäjän asukasluku on 10,700. Asukkaiden ja eläinten yhteinen viljantarve lasketaan tässä kurjassa rajaseutukunnassa kaikkiaan 7,400 tonniksi vuodessa. Viljan vajaus täten tulee tekemään parhaimpinakin vuosina suunnilleen 6,600 tonnia. Naapuripitäjässä, Tuupovaaralla, on laskettu viljan vajauksen tekevän kaikkiaan 528 kg asukasta kohti vuodessa. Mutta jotakuinkin samanlaisessa asemassa viljantuotantoon ja viljantarpeeseen nähden ovat lukuisat muut Pohjois-Karjalan kunnat. Sitä ovat laajan Pielisjärven rajaseutukylät, joissa melkein yksinomaan on elettävä tukkitöiden varassa. Sitä ovat Eno, Juuka ja lukuisat muut Pohjois-Karjalan kunnat. Viljan tarvetta näissä laajoissa rajaseutupitäjissä lisää vielä suuresti se, että sinne matkustaa tuhansittain muualta maasta, jopa kaukaista Savoa myöten metsätöiden tekijöitä. Nämä eivät suinkaan kuljeta viljaa ja muita elintarpeitaan mukanansa, vaan ne ovat paikalla ostettavat. Siis täten näillä rajaseutualueilla on viljan kulutus vielä suurempi kuin mitä paikallinen väestö siellä tarvitsee. Lisäksi viljan hintaa koroittavat tavattomasti rahdit, sillä esimerkiksi Ilomantsin pitäjä on varsin kaukainen syrjäseutupitäjä. Lähimmästä liikekeskuksesta, Joensuusta Ilomantsin keskukseen on noin 70—75 km, ja lähimmältä rautatieasemalta noin 55 km. Kaukaisimpiin rajaseutkyliin Joensuusta on noin 200 km. Kun nämä valtavat matkat kuljetetaan raskasta tavaraa, niin se merkitsee suunnatonta hinnanlisäystä jo ilmankin, että viljaa on vielä rasittamassa korkea tulli. Se voidaan käsittää, millaisella hinnalla joutuu rajaseudun rahvas viljatarpeensa ostamaan. On laskettu, että ylipäänsä kaikenlaisen raskaan tavaran rahti lähimmältäkin rautatieasemalta saattaa tulla tänne rajaseudun syrjäisille seuduille tekemään jopa 1:50 kilolta.

Viljanviljelyksen laajentamiselle rajaseutupitäjissä, niin Ilomantsissa kuin muualla, on luonnonesteensä, aivan niinkuin ne ovat Pohjanmaalla, josta täällä on niin monasti puhuttu.

Ed. Janhonen aikaisemmin täällä lausui, mainitsemalla esimerkkejä Kainuusta, kuinka siellä on peltoa korkeintaan vajaa 30 aaria viljelijää kohti, ja hän piti aivan luonnollisena, että näin epäedullisissa oloissa elävää viljelijäväestöä tuettaisiin siten, että valtiovalta helpottaisi tämän maakunnan asukkaat viljatullin alaisuudesta. Mutta siitä samasta rajaseutukirjasesta, josta nähtävästi ed. Janhonen otti tämän esimerkinsä, siitä löytyy vieläpä tämän saman kirjasen samalta sivulta maininta, kuinka juuri Kainuussa tarvitaan paljon tehokkaampia keinoja valtiovallan puolesta maatalouden kohottamiseksi. Siellä mainitaan, että tätä apua tarvittaisiin paitsi viljelyspalkkioiden muodossa, sitä tarvittaisiin rämeisten, viljelyskelpoisten soiden kuivattamisen muodossa, tieolojen ja rautatieolojen parantamisessa j. n. e. Aivan samanlaisessa asemassa ovat laajan rajaseudun asukkaat niin Pohjois-Karjalaa kuin Laatokan Karjalaa myöten. Viljelijät eivät siis elä Pohjois-Karjalassakaan joillakin Latsaruksen murusilla, joita jaetaan viljelyspalkkioiden avulla tai jossakin muussa muodossa, eikä viljatullia voida kiristää niin korkeaksi, jotta sillä jotakin merkitystä voisi olla viljanviljelyksen edistämiseen. Tarvitaan muita pontevampia valtiovallan avustustoimenpiteitä, ennenkuin Karjalan vaarat ja suot, niin edullisia kuin ne ehkä ovatkin viljelykselle alttiiksi otettavaksi, voivat tulla viljellyiksi laajemmin, kuin mitä ne nykyjään ovat voineet tulla.

Puhe Pohjanmaan erikoisesta asemasta ja sen helpottamisesta ja suosimisesta on mielestäni yksipuolista ja uskaltaisinpa sanoa kenties agitatoorisessa mielessä tehtyä. Viljatulli koskee koko maan köyhää kansaa eikä missään maan kolkassa sitä oteta tervetulleena joululahjana, vaan katkerana kalkkina. Me myönnämme maatalouspulan ja sen parantamisen tarpeellisuuden, mutta sen helpottamiseen eivät sovellu sellaiset keinot, jotka lisäävät vieläkin suuremman luokan, s. o. työväenluokan, kesken hätää ja kurjuutta.

Puhe taasen siitä, että rukiin hinnan koroittamisen kautta lisääntyisi rukiinviljelyksen into niin suuressa määrin, että sillä voitaisiin ja sen kautta torjua työttömyyttä, on petävää arvailua. Eivät pienviljelijät ainakaan Karjalassa ja Savossa tarvitse vierasta työvoimaa rukiinviljelystöitä varten. Se mitä tarvitaan vierailla teettää, rajoittuu korkeintaan siihen, että viikon tai parin ajan kesäisin tarvitaan vierasta työväkeä heinätyöhön, mutta ei juuri muulloin. Hyvinäkin rukiinhinnan aikoina ovat talollisten pojat ja talolliset itsekin talvella tukkimetsässä ansiotöissä, kesällä uittotöissä rahantarvetta tyydyttääkseen, saatikka puutavaraviennin lamakautena, jolloin metsätyömaat ovat työnhakijoita tulvillaan. Ei silloin talonpoikakaan vierasta työvoimaa töihinsä tarvitse.

Minä en usko, etteikö valtion rahantarvetta varten löydetä pelastukseksi muuta keinoa, kuin että puuttuva erä koottaisiin köyhältä kansalta leivän hintaa lisäämällä. Tämä ei ole mitään kaunista rajaseutupolitiikkaa eikä myöskään Suomi-politiikkaa, vaan todella kivien heittämistä köyhiä kansalaisia vasten kasvoja vastaukseksi hätään, joka nyt jo tällä hetkellä niin Raja-Karjalassa kuin muualla on yleinen ja huutava.

Ed. Janhonen: Kannatan ed. Lohen tekemää ehdotusta.

Ed. Junes: Pyysin puheenvuoroa myöskin kannattaakseni ed. Lohen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Keto ed. Puittisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kedon ehdotukseksi. Ed. Lohi ed. Janhosen kannattamana on ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi toisessa vastalauseessa tehdyn ehdotuksen. Kutsun tätä ehdotusta ed. Lohen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin tehdään päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä taikka hylkäämisestä. Sen jälkeen on äänestettävä ed. Lohen ponsiehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kedon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 68 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 9.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tanner: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Aalto-Setälä, Ainali, Alestalo, Annala, Asikainen, von Born, Brander, Cajander, Eskola, H., Estlander, Forstadius, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hakala, A., Halonen, A., Helenelund, Hildén, U., Huhtala, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jatkola, Jern, Joukanen, Junes, Jussila, Jyske, Kaijalainen, Kalliokoski, Kallioniemi, Kaskinen, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kilpeläinen, Kirveskoski, Kivimäki, Kivioja, Koivisto, Kolkki, Kontio, Korhonen, Korpisaari, Koskenheimo, Kuisma, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Kämäräinen, Lamminen, Lampinen, Lautala, Lehtonen, Leivo, Leppälä, Lohi, Luostarinen, Malmivaara, Manner, Mantere, Miikki, Moilanen, Mäkelä, J. L., Mäkelä, W., Nikkanen, Niukkanen, Nurmesniemi, Nyman, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pojanluoma, Pullinen, Päivänsalo, Raatikainen, Rantanen, Rautaharju, Riipinen, Rissanen, Roos, Rothberg, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sahlstein, Sallinen, Sarlin, E., Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Sunila, Suurkonka, Svinhufvud, Särkkä, Tarkkanen, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Tuomioja, Turja, Vehkaoja, Vesterinen, Westman, Virkkunen, Åkerblom ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Aromaa, Bryggari, Erich, Eskola, W., Fagerholm, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Harvala, Helo, Hildén, A., Hiltunen, Huttunen, Hämäläinen, Jokinen, Keto, Kilpi, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Meriläinen, Myllymäki, Nuutinen, Paasivuori, Paasonen, Pekkala, Penttala, Perho, Puittinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Ryömä, Räisänen, Sallila, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Suokas, Tanner. Tolonen, Turkia, Valta, Welling, Voionmaa, Väisänen ja Åhlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 16 edustajaa:

Anttila, Björk, Hannula, Heikkinen, Hirvensalo, Hänninen, Janhonen, Junnila, Koivuranta, Lahdensuo, Lahtela, Oksala, Pitkänen, Salo, Sarlin, B. ja Sventorzetski.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 66 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen sellaisena, kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Äänestys ed. Lohen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lohen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 129 jaa- ja 51 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 16.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Salo: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Tulee toimitettavaksi avoin äänestys.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aalto-Setälä, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Aromaa, Björk, von Born, Brander, Bryggari, Cajander, Erich, Eskola, W., Estlander, Fagerholm, Forstadius, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Helenelund, Helo, Hildén, A., Hildén, U., Hiltunen, Huhtala, Huttunen, Häkkinen, Hämäläinen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jern, Jokinen, Jyske, Kallioniemi, Kaskinen, Keto, Kilpeläinen, Kilpi, Kivimäki, Kivisalo, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Kolkki, Komu, Koponen, Korpisaari, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuokkanen, Kuuliala, Kuusisto, Lamminen, Lehtokoski, Lehtonen, Leivo, Lepistö, Lindman, Linna, Malmivaara, Manner, Mantere, Meriläinen, Moilanen, Myllymäki, Mäkelä, J. L., Nikkanen, Nuutinen, Nyman, Oksanen, Paasivuori, Paasonen, Paavolainen, Palmgren, Pekkala, Pennanen, Penttala, Perheentupa, Perho, Pesonen, Pihkala, Pojanluoma, Puittinen, Pyy, Päivänsalo, Rantala, Rantanen, Rapo, Rautaharju, Reinikainen, Riipinen, Roos, Rothberg, Ryömä, Väisänen, Sahlstein, Sallila, Sallinen, Sarlin, E., Sergelius, Setälä, Sillanpää, Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Suokas, Svinhufvud, Särkkä, Tolonen, Tulenheimo, Tuomioja, Turja, Turkia, Valta, Velling, Westman, Virkkunen, Voionmaa, Väisänen, Åhlström, Åkerblom ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Ainali, Alestalo, Annala, Asikainen, Eskola, H., Hakala, A., Halonen, A., Hannula, U., Heikkinen, Huittinen, Huuhtanen, Hänninen, Janhonen, Jatkola, Joukanen, Junes, Jussila, Kaijalainen, Kalliokoski, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kirveskoski, Kivioja, Koivuranta, Kontio, Korhonen, Kuisma, Kukkonen, Kämäräinen, Lahtela, Lampinen, Lautala, Leppälä, Lindqvist, Lohi, Miikki, Mäkelä, W., Nurmesniemi, Pilppula, Pullinen, Rissanen, Ruotsalainen, Saarinen, Salo, Sunila, Suurkonka, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Vehkaoja ja Vesterinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 17 edustajaa:

Anttila, Harvala, Hirvensalo, Junnila, Koskenheimo, Lahdensuo, Luostarinen, Niukkanen, Oksala, Pitkänen, Pärssinen, Raatikainen, Ryynänen, Sarlin, B., Seppälä, Sventorzetski ja Tanner.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 54 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hylännyt ed. Lohen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 27, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 13 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 27, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 8, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 17, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 13, jota on valmistelevasti käsitelty talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 33, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sekä laiksi eräiden kieltolain säännösten muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 32 a ja otetaan jatkettuun toiseen käsittelyyn siinä saman valiokunnan mietinnössä n:o 32 sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 50, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 32 a, josta nähdään, että suuri valiokunta on, yhtyen jälkimmäiseen lakiehdotukseen nähden eduskunnan tekemään päätökseen, päättänyt ehdottaa ensimmäisen lakiehdotuksen hylättäväksi. Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 3 momentin mukaisesti on eduskunnan siis nyt päätettävä suuren valiokunnan ehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen ensimmäiseen lakiehdotukseen nähden.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 23 §:n muuttamisesta ja laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista toukokuun 18 päivänä 1923 annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 28 a ja otetaan jatkettuun toiseen käsittelyyn siinä, saman valiokunnan mietinnössä n:o 28 sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 12 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 22, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 28 a, josta nähdään, että suuri valiokunta on yhtynyt eduskunnan asiassa tekemään päätökseen. Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 3 momentin mukaisesti julistetaan lakiehdotuksen toinen käsittely näin ollen päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 29 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 47, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 29. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu; sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Ailio: On luonnollista, että valtion avustukset jatko-opetuksesta nopeasti kasvavat sitä mukaa kuin oppivelvollisuus

tulee yhä yleisemmin toteutetuksi. Tilaston mukaan tulee näet uusia jatkokursseja vuosittain yli 500. Menojen nopean nousun johdosta ovat valtiontilintarkastajat huomauttaneet, voitaisiinko nousua saada supistetuksi määräämällä joku oppilasminimi, jolle jatko-opetusta voitaisiin antaa, ja kehoittanut senvuoksi ottamaan kysymyksen harkinnan alaiseksi.

Opetusministeri on noudattanut tätä kehoitusta ja antanut nyt käsiteltävänä olevan esityksen eduskunnalle. Hän on kuitenkin ottanut asian etupäässä rahalliselta kannalta, kiinnittämättä sitä huomiota asiaan, kuin se olisi vaatinut, myöskin sosialipedagogiselta kannalta, lukuunottamatta jatko-opetuksen aikaa, jossa suhteessa on pieni parannus ehdotettu nykyiseen lakiin. Hän ei ole katsonut tarpeelliseksi jättää kysymystä edes kouluviranomaisten harkittavaksi, vaikka tilintarkastajat ovat tästä nimenomaan huomauttaneet, vaan valmistanut itse lakiehdotuksen ja jättänyt sen kuuleman mukaan kouluhallituksen tarkastettavaksi.

Esityksessä ei anneta minkäänlaisia tilastollisia tietoja, joiden avulla voisi arvioida, kuinka laajalle tämä esitetty laki tulisi vaikuttamaan ja missä määrin se supistaisi jatko-opetuksesta aiheutuvia menoja. Näitä koskevan määrärahan perusteluissa hallituksen budjettiesityksessä on mainittu, että jatko-opetusta uudelleen järjestelemällä voitaisiin saada määrärahan nousu pysähtymään, joten määräraha on esitetty pysytettäväksi 18 miljoonassa markassa, vaikka täksi vuodeksi ilmoitetaan osoitetun 22 miljoonaa.

Sivistysvaliokunta ei ole voinut saada tilastotietoja niiden jatkokurssien lukumäärästä, joita lakkauttamalla tai supistamalla voitaisiin menoja vähentää useita miljoonia markkoja, niinkuin budjettiesityksessä viitataan. Minä olen nyt vasta kouluhallituksen ylijohtajalta saanut tietää, että sen suuruisia kursseja, joita esitys tulisi koskemaan tai joissa on ollut vähemmän kuin 8 oppilasta, on koko maassa arviolta noin 400, näiden joukossa 120 sellaista kurssia, joissa oppilaita on vähemmän kuin 5. Jos nyt arvioidaan esitetyn lain aiheuttama menojen vähennys, saadaan kaikkiaan kokoon 378,000 markkaa, edellyttäen, että kukin kurssi käsittäisi 100 tuntia eli sen minimimäärän, mikä oppivelvollisuuslaissa nyt on säädetty, mutta 522,000 markkaa, jos kurssi käsittäisi 125 tuntia, se on keskimäärän alimmasta ja ylimmästä säädetystä tuntimäärästä. Menojen vähennys olisi näin ollen vain muutamia satoja tuhansia markkoja eikä suinkaan useita miljoonia markkoja, niinkuin budjettiesityksessä viitataan. Onkin selvää, että sanottavia säästöjä jatko-opetuksen aiheuttamista menoista ei voida saada aikaan, ellei käydä käsiksi nykyiseen palkkiojärjestelmään ja oteta tarkastettavaksi, voidaanko se ehkä jollakin toisella tavalla järjestää.

Hallituksen esityksen mukaan tulisi noin 280 kurssin viikkotuntimäärä supistumaan kolmeen viikkotuntiin eli keskimäärin kahdella viikkotunnilla, ja noin 120 kurssia tulisi kokonaan lakkautettavaksi. Toisin sanoen, arviolta noin 2,000 oppilaasta, eli ehkä suuremmastakin määrästä, tulisi osa suljetuksi kokonaan jatko-opetuksesta ja menettämään sen oikeuden, joka oppivelvollisuuslain mukaan jokaiselle Suomen lapselle kuuluu; muu osa saisi tyytyä melkoisesti supistettuun opetukseen. Näin tapahtuisi enimmäkseen syrjäisillä ja yleensä vähävaraisilla seuduilla, missä koulupiirit ovat pieniä ja missä ei ole minkäänlaisia muita tilaisuuksia jatko-opetusta vastaavaan opiskeluun, kuten esim. Kuolajärvellä, Pudasjärvellä, Temmeksessä, Lohtajalla, Degerbyssä, Iniössä, Oripäässä, Pöytyällä j. n. e.

Minun ei tässä tarvitse huomauttaa jatko-opetuksen merkityksestä kansakoulukurssin päättäneille lapsille, jotka ilman sitä voivat helposti unohtaa suuren osan siitä, mitä he ovat kansakoulussa oppineet. Kysyn vain, miksi valtio rankaisisi tällä tavalla niitä kansakoululapsia, jotka ovat syntyneet tai kasvaneet pienien koulupiirien alueilla. Eihän se ole suinkaan heidän oma syynsä!

On lisäksi huomautettava, että jos aiotaan taloudellisista syistä vapauttaa pienikin osa kokonaan jatko-opetuksesta, niin miten sitten luullaan voitavan velvoittaa niitä, jotka muualla kieltäytyvät ottamasta osaa jatko-opetukseen sillä varjolla, että lasten täytyy köyhyyden takia olla ansiotyössä tai auttaa vanhempiaan töissä.

Minä pidän siten arveluttavana lähteä sille tielle, jota hallitus on suositellut, koska menojen supistaminen tällä tavalla merkitsee hallaa itse jatko-opetukselle.

Olisi ollut harkittava, eikö jatko-opetusta niillä seuduilla, joissa on vähäinen oppilasmäärä, voitaisi muulla tavalla järjestää, jotta se ei tulisi suhteellisen kalliiksi oppilasta kohti ja jotta ei ketään tarvitsisi vapauttaa jatko-opetusvelvollisuudesta. Kun näin ei ole tehty, on minulla m. m. tämän esityksen perusteella ollut täysi syy nimittää nykyistä hallinnollista suuntaa opetusalalla taantumukselliseksi, sillä esitys merkitsee minun mielestäni taka-askelta jatko-opetuksen ja siis oppivelvollisuuden toteuttamisessa.

Me sosialidemokraatit olemme vastalauseessa esittäneet, että jos joku oppilasminimi on välttämättä määrättävä, olisi toistaiseksi rajoituttava siihen, että minimi alennettaisiin 5:ksi eli mahdollisimman alhaiseen määrään ja että tuntimäärä kaikille pysytettäisiin samana kuin nykyjään. Rahallisesti merkitsisi tämä noin 250,000 markan eroa, s. o. niin paljon suurempia menoja kuin hallituksen esitys. Mutta kun tämä minimi koskisi vain 120 oppilaspiiriä, joissa on vähempi kuin 5 osanottajaa, ja kun eduskunta on jo ennakolta hyväksynyt periaatteessa jonkun minimin, voin minäkin mainitun minimin hyväksyä, kuitenkin silä nimenomaisella edellytyksellä, että hallitus ottaisi harkittavakseen, eikö pienissä koulupiireissä voitaisi järjestää jatko-opetusta yläkansakoulun yhteyteen ilman sanottavia kustannuksia, jottei jatko-opetusvelvollisuudesta tarvitsisi ketään vapauttaa.

Ehdotan senvuoksi, herra puhemies, että laki hyväksyttäisiin siinä muodossa, kuin sivistysvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa on esitetty.

Opetusministeri Virkkunen: Lainmuutokset opivelvollisuuslain jatko-opetusta koskeviin kohtiin eivät ole käyneet tarpeellisiksi ainoastansa säästäväisyyssyistä tahi, mikäli rahallisesta puolesta on kysymys, sentakia, että on rajoitettava, jopa lopetettavakin sellaisia suorituksia, joiden tarkoituksenvastaisuus on käynyt ilmeiseksi. Säästöt, joita tällä kohdalla voitaneen saavuttaa hallituksen esityksen hyväksymisen kautta, eivät minunkaan mielestäni ole varsin suuret. Jokaista oikeutettua säästöä luonnollisesti ei ole väheksyttävä, mutta vielä enemmän kuin rahalliset, puoltavat kyseessäolevaa lainsäädäntöä ne asialliset syyt, jotka ovat osoittaneet, että maalaiskansakouluissa ei hetikään ole nykyjään edellytyksiä jatko-opetusta koskevien lainmääräysten tarkkaan ja järkevään sovelluttamiseen. Asiallinen arvostelu, jota sekä kouluviranomaiset ja opettajat että maalaiskuntien edustajat harjoittavat jatko-opetuksen nykyistä käytäntöä vastaan, on sangen ankara. Kouluviranomaiset huomauttavat, että nykyisten määräysten toteuttaminen on käytännössä osoittautunut paljon vaikeammaksi, kuin edeltäpäin lakeja säädettäessä oli osattu arvostella.

Vaikeudet ovat pääasiassa kolmenlaiset. On vaikeata saada päteviä ammattiaineiden opettajia varsinkin maaseudulla. Tämän puutteen poistamiseksi onkin nykyisin toimeenpantu vuosittain huomattava määrä sellaisia kursseja, joiden tarkoituksena on pääasiassa jatko-opetuksen hyödyttäminen. Toiseksi on ollut vaikeata saada oppilaat säännöllisesti käyttämään jatko-opetusta. Tässä kohden monet sosiaaliset esteet tulevat esille, ne tuovat ilmi ristiriidan toisaalta jatko-opetuksen vaatimusten ja toisaalta kansakoulun läpikäyneen pojan tai tytön ansiomahdollisuuksien välillä. Olen jo lyhyenä ministeriaikanani ehtinyt saada kirjeitä useilta tahoilta maaseudulta, joissa valitetaan sitä, että esim. jossakin kauppalassa tahi tiheään asutussa maalaiskeskuksessa vähävarainen koti tarvitsisi saada sen tulojensa lisän, minkä kodin asiapoika tai asiatyttö voisi sille hankkia, mutta tällaisen paikan saavuttanut nuori on sen menettänyt, kun hänen on täytynyt ottaa osaa jatko-opetukseen. Millä tavalla tämä toisaalta opetuksen, toisaalta sosiaalisten näkökohtien ristiriita on ratkaistavissa, minä en ota tässä yhteydessä selvittääkseni, sillä puolestani annan oikeutuksen kumpaisillekin näkökohdille, mutta olen tämän maininnut todistuksena siitä, että jatko-opetuksen selvittämisessä on vakava sosiaalinen epäkohta olemassa, jota täytyy pyrkiä ratkaisemaan tavalla, joka tyydyttää molempia harrastuksia. Edelleen on useissa tapauksissa ollut suorastansa mahdotonta esim. harvaanasutuilla seuduilla, joissa koulut toimivat oppilas-asuntoloidenkin tukemina, saada oppilaita säännöllisesti ottamaan osaa siihen jatko-opetukseen, joka lain mukaan heille on järjestetty. Kolmanneksi jatko-opetus tuottaa etenkin kaupungeille, kauppaloille ja taajaväkisille yhdyskunnille huomattavan suuria lisäkustan-

nuksia, näitten kun on ylläpidettävä päiväkouluna toimivaa jatko-opetusta. Tähän tulee sitten lisäksi, erityisesti kaupungeissa, vaikeus yhdistää ammattiopetusta ja varsinaista lain määräämää jatko-opetusta toisiinsa. Tämä vaikeus on, mikäli tiedän, parastaikaa kouluviranomaisten erityisen huomion alaisena.

Johtopäätös näistä tosiasioista, joihin jatko-opetus on joutunut, on ainakin eräitten kouluviranomaisten mielestä se, että tulee pakolliseksi sallia jatko-opetuksen järjestämisessä muitakin muotoja kuin nykyisen lain edellyttämiä, ja lisätään, että jonkinlaiset vapauttavat lainmuutokset lienevät ennen pitkää välttämättömiä. Kyseessäoleva hallituksen esitys ei pyri ratkaisemaan hetikään kaikkia näitä vaikeuksia ja ristiriitaisuuksia, joitten eteen maaseudun jatko-opetus nykyjänsä on joutunut, mutta silmäänpistävimpään puutteeseen ja epäkohtaan se käy käsiksi. Täytyy tunnustaa, että kun jatko-opetusta on pantu toimeen kahdelle, kolmelle, neljälle tai jonkun verran useammalle oppilaalle, niin tällainen opetuksen järjestely ei ole enää tarkoituksenmukaista, vaan laki on välttämättömästi täydennettävä ainakin sillä tavalla, että pyritään oppilasminimin säätämisellä saamaan järjestystä jatko-opetukseen, jotta se ei muodostu erinäisissä tapauksissa suoranaiseksi vallattomuudeksi. Mikä jatko-oppilaiden minimimäärä on oleva, siitä voi tietysti olla eri mieliä. Kiinnitin huomiota siihen, että ed. Ailiokin on valmis määräämään oppilasminimin viideksi. Toinen rajakohta, joka on mainittu, on kymmenen. Hallituksen esitys pyrkii kulkemaan keskitietä määräämällä tämän minimin kahdeksaksi. Tässä kohden hallituksen esitys ei ole perusteeton, se päinvastoin nojautuu erääseen kouluhallituksen kiertokirjeeseen tämän vuoden toukokuun 19 päivältä. Siinä kouluhallituskin kiinnittää huomiota siihen, että juuri oppilaslukuun nähden maaseudun jatko-opetus on välttämättömästi järjestettävä. Vaikka kouluhallituksen on ollut vaikeata antaa nimenomaisia määräyksiä siitä syystä, että on pitänyt liikkua nykyjään voimassaolevan lainsäädännön pakollisissa puitteissa, niin toivomuksissa, joissa kouluhallitus tässä kiertokirjeessään lausuu, tulee selvästi näkyviin kouluhallituksen kanta. Kouluhallitus erottaa kolme kohtaa oppilaslukuun nähden jatko-opetuksen järjestämisessä. Siinä sanotaan, että tarkastajan pitäisi piirissään saada jatko-opetus tavalla tai toisella hoidetuksi siten, ettei tätä opetusta tule kustannetuksi viittä pienemmälle oppilasmäärälle. Toinen tapaus on se, että milloin jatko-opetus piirissä ei vielä ole pakollinen, jatko-opetuksen järjestämistä näinkään pienelle oppilasmäärälle ei olisi hyväksyttävä; ja kolmas tapaus on se, että milloin taas oppivelvollisuus jatko-opetukseenkin nähden on täydessä voimassa, voisi tavallisessa järjestyksessä opilaitten vähälukuisuuden tähden anoa sellaista muutosta täytäntöönpano-suunnitelmaan, että jatko-opetuksen toteuttaminen saataisiin siirtää toimeenpanokauden loppuun. Kun hallituksen esityksessä opilasminimi määrättiin kahdeksaksi, tahdottiin seurata kouluhallituksen kiertokirjeessä esittämää toista vaihtoehtoa. Puolestani olen vakuutettu siitä, että tämä keskimääräinen minimi on paikallaan.

Mutta tällä lain muutoksella, kuten sanoin, ei jatko-opetuksen kysymys vielä ole ratkaistu, vaan epäilemättä se tulee vaatimaan viranomaisten jatkuvaa huomiota sekä ministeriössä että kouluhallituksessa ynnä kansakoulutarkastajain puolelta. Minulla on tiedossani, että eräät kansakoulutarkastajat ovat jo koettaneet noudattaa kouluhallituksen viime keväänä antamaa määräystä, että he tavalla tai toisella hoitaisivat jatko-opetuksen järjestämistä järkiperäisemmällä tavalla. Jos oikein ymmärsin ed. Ailion äskeisen lausunnon, minä voin yhtyä hänen loppuhuomautukseensa, että pitäisi olla tilaisuutta järjestää jatko-opetusta myöskin aivan harvalukuisille oppilaille, silloin kuin tämä opetus ilman suurempia kustannuksia ja erikoisempia järjestelyjä voidaan sijoittaa yläkansakoulun tavallisen opetusmenon yhteyteen. Niin on ainakin yksi kansakoulutarkastaja jo viime syksystä lähtien Keski-Suomessa menetellyt. Hän on ratkaissut tämän asian mielestäni vallan yksinkertaisesti, mutta samalla nerokkaasti; kun jatko-opetukseen pakollisia kansakoulun läpikäyneitä on ollut vain jokunen tai pari, hän on siirtänyt heidät suorastansa yläkansakoulun opetukseen, jolloin asianomaisella opettajalla on sekä harjoitusaineiden, että eräiden tiedollistenkin aineiden opettamisessa ollut hyvä tilaisuus tunnilla erikoisesti käsitellä tätä oppilasta tai näitä oppilaita. Siinä on

yksi tapa, jota voidaan ajatella laajennettavankin, joskaan minä en vaadi että se yleistettäisiin koulussa.

Toinen mahdollisuus huolehtia myös vähälukuisten oppilaiden jatko-opetuksesta, on se, että koulussa ja koulupiirissä säännöllinen jatko-opetus pantaisiin toimeen vain joka toinen vuosi, milloin oppilaita on riittävästi. Tärkeätä ja sopivaa kait useille maalaiskansakoulupiireille olisi, että jatko-opetus koetettaisiin keskittää ja tehostaa lyhyemmän ajan kuluessa annettavaksi. Sitä ei olisi venytettävä annettavaksi pitkien viikkojen ja kuukausien kuluessa, vaan epäilemättä olisi monille oppilaille paljon mukavampaa tämä jatko-opetus suorittaa lyhyemmässä ajassa, mutta silloin keskitetyn ja tehokkaamman opetuksen muodossa.

Näin ollen ed. Ailio ei ole oikeassa arvostellessaan, että tämä esitys tahtoisi millään tavalla vahingoittaa sellaisten yksinäisten kansakoulun käyneitten harvaanasutuissa seuduissa elävien oppilasten jatko-opeusta, joita ei ole tarpeeksi monta, jotta saisivat säännöllisesti jatko-opetusta. Minäkin tahdon huolehtia heidän etujensa valvomisesta; olen vakuutettu siitä, että näin voidaan tehdä ja näin tullaankin tekemään. Eikä pitäisi, ei ainakaan liian usein, käyttää täällä taantumuksellisuuden iskusanaa. Eikö se asianomaiselle itselleenkin muodostu tympeäksi sanaksi, eihän sillä ole asiallisen käsittelyn ja kyseessäolevan asian järjestelyn kanssa mitään tekemistä.

Olen siis puolestani sitä mieltä, että niin monta jatko-opetusta koskevaa kysymystä, kuin tämä esitys jättääkin vielä ratkaisematta, kehoittaen viranomaisia sitä jatkuvasti pitämään silmällä, esityksen painopiste, nimittäin säännöllisen jatko-opetuksen järjestäminen vain silloin, kun oppilaita on vähintäin 8, on osunut oikeaan. Sitä minä eduskunnalle rohkenen suositella.

Ed. Mantere: Niin hyvin jatko-opetuksen järjestelyn kannalta maalaiskunnissa kuin myöskin kuntien ja valtion varain säästämistä silmällä pitäen on ollut paikallaan, että hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin oppivelvollisuuslain 8 §:n muuttamiseksi. Voimassaolevan oppivelvollisuuslain 8 §:n mukaan maalaiskansakouluissa on annettava vuosittain jatko-opetusta vähintään 4 tuntia viikossa 25 viikon aikana, ja lain täytäntöönpanoasetuksen 10 §:n 1 momentin mukaan opetus on annettava johtokunnan määrättävällä ajalla, ei kuitenkaan ennen lokakuun alkua eikä jälkeen huhtikuun lopun. Tämän järjestelyn pohjana on itsessään oikea ajatus — se ajatus, että nuoriso kehitysijällään olisi pysytettävä mahdollisimman kauan ja vuosittain mahdollisimman pitkän ajan koulun kasvattavan vaikutuksen alaisena. Muistan hyvin, mitenkä kouluhallituksen aikaisempi ylijohtaja, professori Soininen, jolla on niin suuret ansiot oppivelvollisuuslain aikaansaamiseksi ja yleisen oppivelvollisuuden järjestämiseksi maassamme, tässä samassa huoneessa erittäin lämpimästi puhui tämän ajatuksen puolesta. Käytännössä mainittu järjestely ei kuitenkaan ole osoittautunut kaikin paikoin tarkoitustaan vastaavaksi. On tultu vuosien varrella havaitsemaan, että useissa tapauksissa saattaisi olla opetuksen tulosten kannalta eduksi, että jonkin aineen opetus voitaisiin keskittää määrättyyn vuodenaikaan — sellainen opetusaine on esim. maatalous — taikka että olisi mahdollista järjestää kaikkien tai joidenkuiden aineiden opetus lyhyemmälle ajalle, jolloin opetusta annettaisiin useampia tunteja viikossa, mahdollisesti useampia tunteja päivässäkin. Yleensä olisi asianomaisille kouluviranomaisille annettava suurempi vapaus kuin minkä nyt voimassaoleva laki sallii tämän opetuksen järjestämisessä. Tämän takia jo kansakoululakeja ja -asetuksia kodifioimaan asetettu komitea useita vuosia takaperin ehdotti lainsäännökset muutettavaksi niin, että säädettäisiin vain alin ja ylin tuntimäärä, jonka rajoissa jatko-opetusta olisi annettava. Opetuksen yksityiskohtainen järjestely saisi jäädä kouluviranomaisten päätettäväksi, siis samalla tavoin kuin mitä nyt hallitus esityksessänsä ehdottaa. Voin mainita, että tällainen järjestely on ollut pitkät ajat voimassa m. m. läntisessä naapurimaassamme ja on osoittautunut siellä hyvin tarkoitustaan vastaavaksi. Tosin siellä tuntimäärät ovat korkeammat kuin mitä esilläolevassa lakiehdotuksessa ehdotetaan, mutta meidän köyhässä maassamme ei valitettavasti voidakaan tässäkään kohden pyrkiä kilpailemaan rikkaamman maan kanssa.

Niinikään on paikallaan, että pyritään tälläkin alalla harjoittamaan mahdollisimman suurta säästäväisyyttä. Useaan kertaan on huomautettu, mitenkä jatko-opetus maas-

samme on vuosi vuodelta vaatinut yhä enemmän varoja. Tämä johtuu ensi sijassa siitä, että jatko-opetus vasta viime vuosina on varsinaisesti pantu alulle maassamme ja on ollut nopeasti laajenemassa. Minä voin mainita tässä jonkun harvan numeron tästä laajenemisesta.

Vuonna 1925 oli jatkokursseilla kaikkiaan 17,000 oppilasta. Seuraavana vuonna oppilasten määrä nousi 27,000:een, sitä seuraavana 32,000:een. Vuonna 1928 oli jatkokurssien oppilaita jo 37,000 ja viime vuonna 40,000. Kuinka suuri näiden oppilaiden lukumäärä tulee olemaan nyt alkaneena lukuvuonna, ei ole tiedossani, mutta todennäköistä on, että se jälleen lisäytyy noin 3,000:lla, nousten siis huomattavasti yli 40,000:n. Oppilasluvun kasvaessa on tietenkin myöskin jatkokurssien luku lisääntynyt ja jotenkin samassa suhteessa. Kun näin on asian laita, niin on luonnollista, että opetuksen aiheuttamat kustannukset myös ovat samassa suhteessa lisääntyneet. Se ei ole ollut estettävissä. Eikä tässä tietenkään ole mitään tuhlausta harjoitettu, varsinkaan kun jatko-opetuksessa ei ole sanottavasti muita kustannuksia kuin opettajien palkat, mitä palkkiota ohimennen sanoen ei voi suinkaan pitää liian suurena.

Epäkohdaksi ja jonkunlaiseksi tuhlaukseksi voidaan sanoa sitä mikä hallituksen esityksessäkin on tuotu esille, että on järjestetty jatko-opetusta liian pienelle oppilasmäärälle. Tämä tuhlaus tahdotaan estää siten, että laissa määrätään jatkokurssien toimeenpanemiseksi vaadittava alin oppilasluku. Tämä on epäilemättä paikallaan. Kysymys on vain siitä, mikä on katsottava soveliaaksi alimmaksi oppilasluvuksi. Hallituksen esityksessä sellaiseksi ehdotetaan 5. Tätäkään vastaan tuskin voidaan mitään pätevää muistuttaa, niin että tässä kohden mielestäni lakiehdotus voidaan empimättä hyväksyä.

Sitä vastoin minussakin on herättänyt epäilyksiä, onko syytä asettaa, niinkuin ehdotetaan, kaksi eri minimirajaa sillä tavoin, että kursseja ei panna toimeen ollenkaan, ellei ilmaannu vähintään 5 oppilasta, mutta kurssit järjestetään tuntuvasti lyhyemmiksi siinä tapauksessa, että oppilaita on ainoastaan 5, 6 tai 7. Vasta jos oppilasmäärä nousee 8:aan, järjestetään jatkokurssit, joilla voidaan opetusta antaa suurempi tuntimäärä. Tällainen järjestely saattaisi olla puollettavissa, jos sillä todellakin saataisiin aikaan huomattava säästö. Niin ei kuitenkaan ole asian laita. Olen tätä tarkoitusta varten hankkinut tilastollisesta päätoimistosta tiedon, paljonko viime vuonna on ollut sellaisia jatkokursseja, joissa oppilasluku on ollut yli viiden mutta alle kahdeksan. Tällaisia kursseja on ollut kaikkiaan noin 400. Kun nyt kustannukset hallituksen esityksen mukaan sallaisista kursseista, joissa oppilasluku on alle 8, vähenisivät vain 450 markalla kurssia kohti, niin tällä tavalla ei saataisi aikaan suurempaa säästöä kuin 180,000 markkaa vuodessa, jos perusteeksi otetaan asema jatkokursseilla viime vuonna. Tuskinpa näin vähäisen säästön takia on syytä laissa säätää käytäntöön kahdenlaisia jatkokursseja, vaan mielestäni riittäisi, jos tyydyttäisiin siihen, että tyydyttäisiin säätämään yksi alin oppilasmäärä, joka kursseilla pitää olla, ennenkuin ne yleensä saadaan järjestää. Tämän takia minäkin yhtyisin kannattamaan ed. Ailion ehdotusta. Tahtoisin erikoisesti vielä tehostaa sitä, että kansakoulun jatkokurssien merkitys varsinkin vastedes, kun saadaan niiden ohjelma vakaantumaan ja opetusmetoodit kehitetyiksi paremmiksi kuin mitä ne tätä nykyä ovat, tulee ilmeisesti olemaan varsin huomattava maalaisnuorison kasvatukselle nimenomaan käytännöllisenkin elämän tarpeita silmälläpidettäessä. Ja kun lisäksi ottaa huomioon, että suurimmalle osalle maalaislapsia, voimme sanoa vähitellen sadoille tuhansille, kansakoulu jatkokursseineen on ainoa koulu, minkä he voivat käydä, niin mielestäni valtio ei menettele viisaasti, jos se tätä opetusta järjestettäessä on kovin kitsas. Asiahan on niin, että kaupungeissa ja teollisuuskeskuksissa järjestetään paljon laajempi jatko-opetus, ja lisäksi kaupunkien lapset suurelta osalta saavat opetusta ammattikouluissa ja oppikouluissa. Kun näiden seutujen hyväksi uhrataan huomattavasti valtion ja kuntien varoja, niin pitäisin tasapuolisena ja oikeudenmukaisena, että myöskin maaseudun ja etäistenkin kuntien nuorisolle koetettaisiin järjestää niin tehokas jatko-opetus kuin mahdollista on.

Ed. Sillanpää: Kun jatkokoulut ovat ainoa koulu, missä kansanlapset saavat alkeellisen ammattiin tai käytännölliseen elämään johtavan opetuksen, niin sittenkin, vaikka opetusministeri Virkkunen sanoikin,

ettei tämä taantumusta ole, se kuitenkin siltä näyttää työläissilmillä asiaa katsottuna. Jos tällaisia säästöjä, mitä tässä pyritään tekemään, pyrittäisiin sovelluttamaan ylempiin kouluihin, ymmärrettäisiin tätä kansan keskuudessa, mutta kun säästäväisyyspolitiikka alkaa siitä että supistetaan niitä vähäisiäkin opetusmahdollisuuksia mitä työläislapsilla ja kansanlapsilla on saatavana, niin kyllä se ei ole oikeata politiikkaa. Kuten ed. Mantere esitti olisivat säästöt supistuksesta perin vähäiset, niin ei liene mitään syytä lähteä supistamaan opetusmäärää niin pieneksi kuin nyt tässä lainmuutoksessa ehdotetaan. Minäkin pyydän kannattaa ed. Ailion tekemää ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Ed. Ailion tekemä ehdotus otetaan yksityiskohtaisessa käsittelyssä huomioon.

8 §.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Ailio ed. Mantereen kannattamana ehdottanut, että 8 § saisi sen sanamuodon kuin sivistysvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa ehdotetaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Ailion ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Ailion ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 78 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 16.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Lakiehdotuksen voimaantuloa koskeva säännös, johtolause ja nimike hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi eräiden Suomen—Rumanian kauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 35 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 56, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 35. Ensin sallitaan yleiskeskustelu, sen jälkeen esitellään lakiteksti.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja lakiehdotuksen nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi kirkollisiin tarkoituksiin viljassa määrättyjen valtionmenojen muuntamisesta rahamenoiksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 34 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 18 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 21, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 34. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiassa. Sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

Lakiehdotuksen 1 ja 2 § hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. S e p p ä l ä: Minä pyytäisin niillä perusteilla, joita jo yleiskeskustelussa käytin, silloin kun asia oli ensimmäisessä käsittelyssä, ja myöskin viitaten valtiovarainvaliokunnan

mietintöön liitettyyn vastalauseeseen esittää, että lakiin otettaisiin 3:s, seuraavansisältöinen pykälä: „Tällä lailla kumotaan papistolle 16 päivältä lokakuuta 1723 vakuutetut erikoisoikeudet, mikäli ne koskevat tässä laissa mainittuja valtion menoja".

Ed. Erich: Pyydän kannattaa ed. Seppälän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Seppälä ed. Erichin kannattamana ehdottanut, että lakiin otettaisiin sellainen 3 § kuin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa ehdotetaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Seppälän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Seppälän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset laiksi työrauhan suojelemisesta ja laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun.

Esitellään suuren valiokunnnan mietintö n:o 30 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 35, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 30. Ensin sallitaan yleiskeskustelu, sen jälkeen käydään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Erich: Herra puhemies! — Tämän asian ensimmäisessä käsittelyssä minulla oli tilaisuus huomauttaa siitä, että nyt säädettävänä oleva laki on asiallisesti aivan tarpeeton siitä syystä, että voimassa oleva laki jo sisältää aivan riittävän tehokkaita säännöksiä sitä epäkohtaa vastaan, jota tämä n. s. työterrorilaki tarkoittaa. Ei liene, herra puhemies, asiasta poikkeamista, jos minä tässä pyydän saada lukea eräitä sellaisia nykyisen lain kohtia, joilla viitattu tarkoitus ilman mitään uutta lainsäädäntöä on saavutettavissa.

Voimassa olevan työsopimuslain 35 §, joka esitetään kumottavaksi tällä uudella lailla, kuuluu seuraavasti: „Joka väkivalloin tai uhkaamalla pakottaa tai yrittää pakottaa työnantajaa seisauttamaan työnsä tai siitä erottamaan tai olemaan siihen ottamatta työntekijää tai työntekijää ottamaan osaa työlakkoon tai estää häntä tekemästä työtä, rangaistakoon niinkuin rikoslain 25 luvun 12 §:ssä sanotaan". Työsopimuslaissa viitataan näin ollen siihen kohtaan rikoslaissa, joka käsittelee pakottamisrikosta ja joka kuuluu seuraavalla tavalla: „Joka ilman laillista oikeutta väkivallalla tai uhkauksella pakottaa toisen tekemään, sietämään tai tekemättä jättämään jotakin, tuomittakoon, ellei hänen tekonsa lain mukaan ole kovemman rangaistuksen alainen, vankeuteen korkeintaan yhdeksi vuodeksi taikka sakkoon." Nämä tässä lukemani lainkohdat ovat mielestäni siksi selviä ja siksi yksinkertaisia, että niiden lisäksi ei suinkaan tarvita mitään erikoista lakia, olkoon, että tuolla lailla on niin kauniilta kuuluva nimi kuin „työrauhan suojeleminen". Kun edelleen ottaa huomioon, että kunnian loukkausta koskevat kohdat rikoslain 27 luvussa myöskin ovat

aivan riittävän selviä, niin näyttää siltä kuin tämän lain säätämiseen ei olisi olemassa mitään asiallista syytä. Aivan samaa on lausuttava myöskin siitä toisesta laista, joka liittyy niin hyvin hallituksen esitykseen kuin lakivaliokunnan mietintöön. Tarkoituksena olisi lisätä rikoslain 16 lukua uudella pykälällä, pykälällä 25. Tämän pykälän ottaminen rikoslain 16 lukuun on myöskin aivan tarpeeton, sillä tuossa ehdotetussa uudessa pykälässä puhutaan sellaisista teoista, jotka minun ymmärtääkseni ovat mitä selvintä kunnianloukkausta. Tuntuukin siltä kuin tällainen pykälä olisi otettu 16 lukuun ulkoapäin tulleesta painostuksesta ja nimenomaan siitä syystä, että sosialistipykälän jälkeen kai on saatava lakiin vielä uusi lapualais-pykälä, koska lapualaisuuden Eskon puumerkin myöskin pitäisi laista näkyä. Minusta tuntuu sitäpaitsi kerrassaan systeemin vastaiselta, että tällainen kohta tulisi juuri rikoslain 16 lukuun, sillä rikoslain 16 luvussahan puhutaan rikoksesta julkista viranomaista vastaan.

Minä rohkenen edellä sanotun perusteella ja viitaten kaikkeen siihen, mitä jo aikaisemmin näiden molempien lakien tarpeettomuudesta on lausuttu, toivoa, että eduskunta on hylkäävä molemmat lakiesitykset.

Ed. Fagerholm: Jag har begärt ordet, herr talman, för att jag har litet otalt med rdm. Palmgren sedan denna frågas remissdebatt för någon vecka sedan. Jag påvisade då, att det icke blott är arbetarna som kan beskyllas för att utöva terror gentemot osolidariska kolleger, utan att också arbetsgivarna göra det och att de göra det på ett sätt, som ifråga om hänsynslöshet mer än väl kan tävla med de metoder, arbetarna påstås begagna sig av. Med stöd av några uttalanden, som fällts av ledande skandinaviska arbetsgivare, bland dem rdm. Palmgren, ledande man i vår arbetsgivarförening, vid nordiska arbetsgivarmötet i Helsingfors i fjol, och med stöd av iakttagelser i allmänhet, kom jag till den slutsatsen, att om en gång arbetarna skola förvägras rätt att upprätthålla disciplin bland de sina, så bör väl också i rättvisans namn arbetsgivarna försättas i samma läge, i all synnerhet då ju envar vet, att arbetsgivarna redan på förhand äro den starkare parten på arbetsmarknaden. Jag riktade därför till rdm. Palmgren frågan, om han anser det vara nödvändigt, att åtgärder vidtagas mot den s. k. terror arbetarna och arbetsgivarnas organisationer anse sig böra vidtaga mot osolidariska arbetare och arbetsgivare.

Men hr Palmgren tillfredsställde icke min „vetgirighet" eller „nyfikenhet". Han sade i sitt svar, att frågan var av teoretisk natur och att inga skäl fanns att svara på den.

Därjämte gjorde hr Palmgren gällande, att jag missuppfattat de uttalanden jag citerat, varöver han icke var förvånad, då det av mig åberopade protokollet från nordiska arbetsgivarmötet i Helsingfors icke hade publicerats och jag sålunda icke haft möjlighet att taga del av de yttranden, som fällts vid mötet.

Jag blev litet förvånad över detta hr Palmgrens påstående, alldenstund jag visste att detta protokoll blivit tryckt, men då jag icke hade protokollet till hands, så lämnade jag saken därhän för den gången.

Nu har jag lyckats skaffa mig ett exemplar av detta protokoll. Det finnes här också till hr Palmgrens påseende. (Rdm. Palmgren: Men det är icke publicerat!) Det förefaller mig vara litet märkligt, att det kunnat undgå hr Palmgren att protokollet faktiskt blivit tryckt, och det är desto märkligare som det tryckts på Arbetsgivarnas i Finland Centralförbunds förlag. Visserligen är vår arbetsgivarförening ett stort företag, men att dess verkställande direktör icke vet, vilka trycksaker föreningen utger är icke ett riktigt gott vitsord om ordningen och redan i föreningen.

Jag har med intresse studerat varje sida i detta synnerligen intressanta verk, och jag har funnit, att jag fullständigt riktigt återgett de uttalanden jag citerade här i riksdagen. Jag tror också att yttrandena riktigt återgetts i protokollet, ty riksdagsstenografen, magister Meinander, var stenograf vid mötet. Och i händelse det är nödvändigt kan det ju hända att riksdagsmännen Pihkala, Emil Sarlin och Nyman kunna uppfriska sitt minne och intyga, att mina citat äro riktiga, ty också de voro närvarande vid mötet.

Jag påstår därför, hr Palmgren, att jag icke på minsta sätt missuppfattat uttalandena vid mötet. Läser man t. ex. följande uttalande, så anser jag att det icke kan missförstås: „Direktör Chr. Storjohann

framhöll, att en av de svåraste frågorna inom arbetsgivarföreningen är frågan om de s. k. Outsiders, vilka använda sig av arbetsgivarföreningarnas överenskommelser utan att dock på minsta sätt deltaga i deras arbete. De hava ett ytterst lättvindigt sätt att utnyttja de resultat som de organiserade arbesgivarna fått kämpa sig till. Detta är en kräftskada, som man måste försöka operera bort. Talaren vore för sin del villig att gå ännu längre än Norsk Hydro och säga att en herre, som endast av snöd vinning icke anser sig kunna deltaga i sina kamraters arbete, borde utsättas för allmän bojkott. Det måste finnas möjligheter att råda bot på detta oskick''.

Detta direktör Storjohanns yttrande återfinnes på sidan 107. På sidan 113 finna vi att hr Palmgren „anslöt sig fullkomligt till direktör Storjohanns yttrande beträffande anslutningen till arbetsgivarorganisationerna''.

På sid. 172 finna vi följande yttrande av en annan arbetsgivare: „Det är icke annat än motbjudande och illojalt att många icke organiserade arbetsgivare skola förtjäna på vår bekostnad. Den som icke är med oss, han är emot oss.''

Redan senaste gång påpekade jag, att min avsikt ej är att rikta några förebråelser mot hr Palmgren eller arbetsgivarna i allmänhet, om de hålla räfst och rättare — ting med sina oorganiserade, men det synes mig motbjudande och illojalt av våra arbetsgivare att genom lag försöka hindra arbetarna från att hålla räfst med sina oorganiserade och osolidariska. Det är hyckleri när de här prediка nödvändigheten av en sådan här arbetsfredslag, som avser att förhindra arbetarnas fackliga organisationers verksamhet, när de samtidigt själva på sitt håll hålla möten för att fundera ut bästa sättet att komma åt de oorganiserade och osolidariska på sitt håll. Detta är klasspolitik i synnerligen krass form.

I detta avseende står arbetsgivarna i Sverige på en högre moralisk nivå. De vilja visserligen hålla efter de oorganiserade arbetsgivarna, såsom citaten ge vid handen, men de förstå också att arbetarna måste hava organisationer. Samma direktör Storjohann, vars skarpa uttalande mot de oorganiserade arbetsgivarna jag just återgav, var en av inledarna vid den arbetsfredskonferens, som för ett par år sedan hölls i Stockholm. I sitt föredrag yttrade han bl. a.: „Varje tänkande arbetsgivare anser det numera vara en avgjord fördel, att arbetarna äro organiserade och önska nog icke tillbaka „den gamla goda tiden'' med oorganiserade arbetare och allt det trassel och obehag, som detta medförde''.

Skillnaden mellan denne moderna arbetsgivare och våra arbetsgivare är, som envar hör, avsevärd. Han vill själv leva och låta andra leva — men våra arbetsgivare, som synbarligen ej höra till de tänkande, vilja förbehålla denna njutning åt sig själva. Herr Palmgren uttalade sin synnerliga tillfredsställelse med regeringens proposition till arbetsfredslag, som ju såtillvida var enastående i värden, att den blott gällde arbetarna. Men sedan lagutskottet skrivit om regeringsförslaget så att lagen numera åtminstone formellt omfattar också arbetsgivarna, var herr Palmgren missnöjd. Han gav uttryck åt sitt missnöje vid lagförslagets första behandling.

Därmed fick jag också svar på min fråga. Rdm. Palmgren ser gärna att arbetarnas s. k. terror förhindras, men han ser ogärna att statsmakten blandar sig i arbetsgivarnas förehavanden. Han ser gärna att den svagare parten på arbetsmarknaden ytterligare försvagas genom att dess försvarsmöjligheter kringskäras, men han vill ej att den starkare parten skall beredas några svårigheter.

Skulle den lag, som riksdagens borgerliga majoritet står i beråd att godkänna, när den en gång kommer att tillämpas, opartiskt bliva använd såväl mot arbetsgivare som arbetare, så är jag övertygad om, att den icke alls bleve godkänd av riksdagen. Då skulle herr Palmgren och de övriga arbetsgivarrepresentanterna förena sig med oss och förkasta lagförslaget. Men arbetsgivarna veta, att lagen icke kommer att tillämpas mot dem, de veta att de alltid stå sig inför våra domstolar. Men jag misstänker att, om en arbetare blir åtalad för att han har uttalat sig olämpligt t. ex. om en strejkbrytare, så har han att motse ett strängt straff, betydligt säkrare än t. ex. en general, som låter endlevera en f. d. president. Men arbetarna och deras organisationer hava det svårare. Därför är det antagligt att ar-

betsgivarna komma att rösta för lagförslaget. Även om det formellt drabbar också dem, så medför det inga faror för dem.

I Danmark, där arbetsgivarna icke våga hysa samma förhoppningar beträffande domstolarnas älskvärdhet som här, stiftades för något år sedan en liknande lag, populärt kallad till „tukthuslagen''. Såväl arbetsgivare som arbetare stretade emot, men lagen blev godkänd. I danska arbetsgivarföreningens berättelse till det tidigare omtalade arbetsgivarmötet heter det härom: „Arbetsgivarföreningen har på sin tid starkt varnat riksdagen från att godkänna lagen i dess nuvarande form, i det man gjort gällande, att den är överflödig och kan bliva direkt skadlig. Man må hoppas, att den nya regeringen skall uppfylla det löfte, som den avgav vid sitt tillträde: att denna lag åter skall bliva upphävd.''

Det är märkligt detta förhållande — danska arbetsgivarföreningen ber på sina bara knän, att den danska arbetsfredslagen skall upphävas. Den riktade en bevekande vädjan till regeringen att föreslå dess upphävande. Och regeringen i Danmark — den socialdemokratiska regeringen — hade förbarmande med arbetsgivarna, och nyligen beslöt också danska folketinget upphäva lagen. Våra arbetsgivare må taga sig i akt, det kunde ju gå så galet, att lagen också skulle drabba dem.

Jag undrar hur det är, har rdm. Palmgren betänkt, att om denna lag träder i kraft, så måste vår arbetsgivarförening givetvis upplösa den avdelning vid arbetsgivarföreningen, som förestås av förra chefen för detektiva centralpolisen, direktör Ossi Holmström, och vars uppgift är att föra register över arbetare, som bland annat av politiska skäl äro misshagliga och icke beredas arbete hos de till arbetsgivarföreningen anslutna arbetsgivarna.

Jag har också denna uppgift från det mångomtalade och „opublicerade'' protokollet.

Ed. Ainali: Minä olisin mieluimmin toivonut, että suuri valiokunta ja lakivaliokuntakin olisivat hyväksyneet tämän lain hallituksen esityksen ja työväenasiainvaliokunnan lausumassa muodossa, mutta koska nyt ei ole enää siihen tilaisuutta vaikuttaa, ja sitäpaitsi jos ne lievennykset, jotka lakivaliokunta on tehnyt, on tilaisuus tuonnempana vielä korjata, jos näkee tarpeelliseksi, niin lienee parásta yhtyä kannattamaan lakia siinä muodossa kuin se on.

Pyysin puheenvuoroa oikoakseni vain muutamia harhaluuloja ja väärinkäsityksiä, mitä vasemmiston taholta on täällä lausuttu. Täällä nimittäin on lausuttu paljon — jota minä ihmettelen — ja suorastaan asetuttu vastustamaan tätä hallituksen esitystä. Tässä kai on tullut erehdys. Hallituksen esityshän puhuu ainoastaan kommunisteista ja heille myötämielisistä. Mikäli minä olen saanut täällä selvää, niin sosialidemokraatit ovat kauan aikaa jo ilmoittaneet, että he eivät ole myötämielisiä kommunisteille, mutta päinvastoin vastenmielisiä. Minä en ymmärrä, mistä syystä ne ovat yhtyneet tätä lakia vastustamaan, joka on juuri kommunisteja ja heille myötämielisiä vastaan tähdätty (Ed. Paasivuori: Ei huoli kieroilla!).

Sitten täällä on vielä moitittu tätä lakia yksipuoliseksi. Minä olen vaivautunut ottamaan selvää, mikä on hallituksen tarkoitus ja hallitus tarkoittaa estää, että työväkeä, nimittäin sitä työväkeä, joka ei kuulu punaisten johtoon, että sitä ei saa vainota. Onko todellakin sosialidemokraateilla tarkoitus niin kaksipuolista, että sitä pitää saada vainota? Onko sitä se vapaus, jota he tarkoittavat? Myöskin hallitus sanoo, että tuossa vainoamisessa on käytetty rikollisia keinoja. Onko oltava niin kaksipuolisia, että niitä pitää saada käyttää, noita rikollisia keinoja? Ja vielä hallitus sanoo, että näitä on käytetty etupäässä isänmaan puoltajia ja suojeluskuntalaisia vastaan. Onko tarkoitus säilyttää tämä vapaus edelleenkin, että niitä, jotka pelastivat isänmaan, siis suojeluskuntalaisia ja niitä, jotka ottivat osaa vapaussotaan, että niitä saa kohdella niinkuin suuria rikollisia tässä maassa, niinkuin niitä on kohdeltu tähän asti? Edelleen hallitus sanoo pitävänsä pahana, että niiltä on vaadittu anteeksipyyntöjä ja sakkojen maksamisia. Kaipa ne, jotka tätä lakiehdotusta vastustavat, tahtoisivat niin suurta vapautta, että tätäkin pitäisi saada käyttää edelleenkin. Myöskin on sanottu, että työnantajat harjoittavat terroria. (Vasemmalta: Niin tekevät!) Mutta ei ole sanottu, missä muodossa ja missä suhteessa. (Vasemmalta: Kohta tulee, odotta-

kaa!) Ovatko tosiaankin työnantajat harjoittaneet terroria suojeluskuntalaisia ja isänmaan puoltajia vastaan? (Vasemmalta: Työläisiä vastaan kuitenkin!) Jos ne ovat jotakin vastustaneet, niin ne ovat vastustaneet sitä terroria, joka on kohdistettu näitä isänmaan puoltajia vastaan, ja se on oikein.

Tätä lakia on myöskin vastustettu siitä syystä, että tämä muka sortaa työväen vapautta, mutta se on yhtä suuri erehdys. Minun mielestäni päinvastoin, kuten ed. Paasivuori esitti nimenkin muutettavaksi, minäkin olisin sitä mieltä, että nimen voisi muuttaa, mutta voisi panna nimeksi työväen vapauttamislaki. (Ed. Paasivuori: Mistä?) Tämä laki, josta nyt on kysymys. Sillä tällä lailla vapautetaan työväki sekä Moskovan että Helsingin holhouksesta. (Vasemmalta: Ja työstä!) Tämän jälkeen voi jokainen tehdä työtä milloin haluaa, kun vain on työtä saatavissa. Tämä laki vapauttaa rehelliset työläiset kuulumasta yhdistyksiin, joissa julkisesti pilkataan Jumalaa ja näytellään uskontoa rienaavia näytöskappaleita. (Vasemmalta: Siinä par'aikaa!) Tämä laki vapauttaa kaikki vakavamieliset työläiset ja lapset, ettei tarvitse enää maleksia punaisten lippujen perässä ja kirvelevin sydämin kuunnella, kuinka edelläkulkijat kirkuvat: „Ei muuta luojaa kuin kansa kaikkivaltias''. Sivumennen sanoen minusta olisi jo aika asettaa nuo punaiset liput niille kuuluville oikeille paikoilleen, nimittäin ruutikellarien päälle ja sellaisten talojen katoille, joissa sairastetaan isoarokkoa tai muita tarttuvia tauteja. Ja lopuksi tämä laki vapauttaa ne, joitten on melkein pitänyt olla vasten tahtoaan johtajain puserruksissa vallankumoustavoitteluissakin. Ei ole monta vuotta kulunut, kun täällä huudettiin monta kertaa aina yhdessä puheessa „Työväki on vallankumouksellista''. Nyt kun tämä laki saadaan voimaan, niin se lopettaa senkin. Ei siis tarvitse kannattaa mitään marxilaista järjettömyysteoriaa, joka ei ole koskaan onnistunut tämän matoisen maan päällä, ei edes Malkosaarellakaan.

Täällä on vielä väitetty, että valkoista työväkeä on hyvin vähän. (Ed. Paasivuori: Eivät saaneet Suomettaren toimitaloa rakentaneeksi!) Mutta, herra puhemies, koska hallituksen esityksen toisessa pykälässä puhutaan sellaisista painotuotteista, joilla myöskin harjoitetaan terroria, niin minulla sattuu olemaan täällä kaksi sellaista (Ed. Huttunen: Minulla on kolme, täällä näin!) saapuvilla ja näyttää näistä luetteloista, että näitä valkoisia on hyvin paljon. Täällä on toinen, joka koskee Hyvinkään lakonmurtajia. Tässä otsakekirjoituksessa sanotaan: „Aikaisemmin eri vihkoina julkaistujen ja eri työväenjärjestöille lähetettyjen lisäksi julkaisemme alempana sellaisten henlöitten nimiä, jotka työskentelivät Hyvinkään villatehtaalla lakon aikana vuonna 1928.'' Tässä siis puhutaan, että niitä on aikaisemmin jo julkaistu eri vihkoina. Siellä julistetaan, myöskin että on useampia. Minä en ole onnistunut saamaan useampia kuin kaksi, mutta olen varma, että ed. Paasivuori kyllä tietäisi, kuinka monta on kaikkiaan tätä laatua julkaistu. Tässäkin on melkoinen määrä toista sataa, mutta tässä toisessa kirjassa on yli 14,000 ja tämä on osoitettu Suomen Ammattijärjestöön kuuluville järjestöille. Tämän on siis tuntenut Ammattijärjestön entinen puheenjohtaja, ja sanotaan, „luettelo henkilöistä, jotka v. 1928 2/6—16/4 1929 välisenä aikana työskentelivät työtaistelun alaisissa satamissa'', ja tämä on painettu osakeyhtiö Työn kirjapainossa, joka nykyjään kuulunee vainajain joukkoon. Mutta tässä on merkillisiä arvolauseita annettu kaikista niistä, jotka niihin ovat kuuluneet. Siellä m. m. muutamista sanotaan: „Se on Aunuksenkävijä'', toisista: „se on Viron sankari'', kolmansista: „se on pelastusarmeijalainen'' ja „körttiläinen'', „kansanedustaja'' ja „kansanedustajan poika'', „ministerin poika'' j. n. e. Minä olen ihmetellyt, hyvät herrat, kun täällä on eräitä nimiä, joiden ammatista ei ole sanottu mitään enkä minäkään sano mitään. Sinne kuuluu myös Aalto, Aaltonen, Ahlfors, Ampuja, j. n. e., Meriläisiä, Myllymäkiä, Pärssinen, Väisänen, Turkia ja näitä on oikein paljon kutakin laatua. Mutta kuten sanottu, näiden arvolausetta ei ole tänne merkitty. Minä olen sitä mieltä, että on korkea aika nyt jo hyväksyä tällainen laki. On ollut tuskallista nähdä kauemman aikaa, kuinka vaikeasti monet valkoisista työmiehistä on pakoitettu panemaan polvilleen näitten eteen, näitten terrorinharjoittajien eteen. Senvuoksi minä kannatan, että tämä laki nyt hyväksytään.

Edellisen puheenvuoron aikana on ensimmäinen varapuhemies Tulenheimo asettunut johtamaan puhetta.

Ed. Hämäläinen: Tästä esillä olevasta asiasta ovat useat edustajat lausuneet jo täällä mielipiteensä. Käsitykseni puheena ja päätettävänä olevasta lakiesityksestä ei koske lain teknillistä rakennetta. Mainitsemallani pyrin vain muutamin esimerkein valaisemaan sitä taustaa, jossa työläinen vaistomaisesti saa sysäyksen kasvaakseen kielteiseksi tekijäksi, kielteiseksi ihmiseksi sille periaatteelle, josta tämä laki on syntysanansa saanut. Ja vieläpä kielteiseksi isänmaallisuudelle, joka aina pyrkii työläisille olemaan tuomari eikä auttaja. Jälempänä mainitsemillani esimerkeillä tahdon vaan johdattaa eduskunnan jäsenten käsityksen siihen tapauksien piiriin, jotka alituisesti toistuvat työläisen elämässä ja automaattisesti valaisevat hänelle hänen arvottomuutensa, oikeudettomuutensa ja turvattomuutensa elämänsä taipaleella. (Keskustasta: Kuinka runollista!)

Rajoitun tässä mainitsemaan yhden esimerkin, joka myöskin on ed. Ainalille vastaus. Hän sanoi, että täältä vasemmiston puolelta on mainittu, että harjoitetaan työmaaterroria mutta ei ole pystytty osoittamaan, millä tavalla. Tässä maininnassani lyhykäisesti osoitan tavan, joka on ehkä ollut terroria. Talvella 1923 työskentelin Pyhäsalmella Iisalmen—Ylivieskan radalla. Työhön otettaessa mestari erikoisesti teroitti mieleeni, että työpaikalla noudatetaan työaika- ja työsopimuslakeja. Mutta jo parin kuukauden kuluttua alkoi kuulua kuiskeita, että rautatiehallituksen toimesta olisi tulossa sellaisia kirjelmiä, shekkejä, joihin kaikkien työläisten olisi poispanon uhalla kirjoitettava nimensä. Niinpä sitten huhtikuun lopulla kutsuttiinkin eräänä päivänä meidät mestarin asunnolle, hänen asuntotalonsa pirttiin puolet työmaalla työskentelevistä työmiehistä eli noin 150 miestä. Mestari selosteli meille asiaa ja huomautti lyhykäisesti, että jokaisen työläisen on kirjoitettava nimensä kaavakkeen alle, jossa määrätään, että minä sitoudun työskentelemään kolme vuotta ilman irtisanomista. Ken ei tätä noudata, hänen työskentelynsä oli loppunut, toisin sanoen hän on palveluksesta vapaa.

Vanhemmat ja vakituisesti rautatierakennuksilla työskentelevät työläiset kirjoittivat ilman muuta nimensä. He alistuivat. He tiesivät, että heidän on alistuttava, sillä se on oikeastaan ainoa työpaikka, jossa he enää kykenevät tai osaavat työskennellä, rautatierakennustyömailla. Vähemmän aikaa työssä olleet napisivat, mutta kuitenkin kirjoittivat. Tuli sitten allekirjoittaneen vuoro. Minä kumminkin kieltäydyin kirjoittamasta. Mestari kysyi syytä, miksi kieltäydyin. Minä huomautin, että minä olen työhön tullessani sopinut mestarin kanssa siitä, että täällä noudatetaan työaika- ja työsopimuslakia, joten minä en voi mennä niitä rikkomaan. Tähän mestari vastasi minun mielestäni ehkä sopimattomalla ja kaikkien mielestäkin sopimattomalla puheella ja eleellä. Hän nousi pöydän takana seisomaan, löi nyrkkinsä pöytään ja kiroten lausui: „Täällä ei agiteerata, ken ei kirjoita nimeänsä ja on kauemmin ollut työssä, hän menköön 14 vuorokaudeksi työhön, joka taas on ollut vähemmän aikaa, hän jääköön. Minä annan hänelle tililapun.'' Sitten tuon todistuksen perästä alkoi oikea kansainvaellus allekirjoituksia toimittamaan. Kävi niin, että hetkisen kuluttua jäin mestarin kanssa kahden talon pirttiin. Luulin vähän aikaa työmaalla olleena henkilönä saavani tililapun, mutta kuitenkin mestari kehoitti minua menemään työhön. Sain olla työssä 16 päivää tämän tapauksen jälkeen, jolloin sitten sain eron.

Kuvaavana seikkana mainittakoon tämän asian yhteydessä, että meitä oli noin lähes 300 työläistä sillä työmaalla, ja meistä vain 5 miestä joutui kävelemään. 5 miestä oli sellaisia, jotka eivät nöyrtyneet tähän pakkomääräykseen. Toiset minun tietääkseni kyllä alistuivat katkeralla mielellä, mutta niinkuin jo mainitsin, heidän elämänpakkonsa pakotti nöyrtymään heidät. Muutahan ei heillä ollut valittavana tuohon aikaan: kevätaika, rospuuttoaika ja kaikki työsuhteet hyvin huonot.

Vielä lisäksi mainittakoon, että tällaisia laittomia tekoja pantiin toimeen kaikilla rakennettavilla olevilla rautateillä ympäri Suomen. En tiedä, voitaisiinko tätä yksimielisesti myöntää työmaaterroriksi. Minun mielestäni ne henkilöt, jotka sellaisen, rautatiehallituksen puolesta, toimeen ovat panneet, ne ehkä sen tietävät.

Monia muitakin tapauksia voisin valtion työmailta kertoa, mutta en erikoisesti lähde

näitä tässä selostelemaan. Mainitsen vain sen, että useat sellaiset tapaukset ovat olleet paikallista laatua, paikallisen työnjohtajan ja minun tai monen muun työläisen keskeisiä kinasteluja ja näin ollen työläinen on useasti, melkeinpä aina, joutunut häviölle. Olen kokenut valtion työmailla monta pahempaakin terrorikokemusta, mutta ne ovat mestarien ja minun välilläni syntyneitä tapauksia. Niistä en lähde kertomaan.

Kun täällä tätä asiata on monelta taholta selostettu, niin periaatteelliselta puolelta mainitakseni minä haluaisin sanoa, että tällaiset kertomani toimenpiteet erottavat työläistä, säännöllisesti erottavat työläistä sellaisesta ilmapiiristä, johonka tällä lailla aijotaan pyrkiä. Meitä erotetaan ja kasvatetaan isänmaattomiksi.

Täällä tämän työrauhalain hyväksytyksi tulemisen puoltajat tahtovat lain laadittavaksi isänmaallisten työläisten turvaksi. Voi olla sellaisiakin työläisiä pikkunen joukko. Mutta minä sanon, jos kaikki työläiset tulisivat sillä lailla isänmaallisiksi Suomessa, ei olisi enää suomalaista työläistä, itsenäistä, yhteiskunnallisesti valveutunutta, maan kohtaloista suurilla uhrauksilla ja syvästi kiinnipitävää työläistä. Olisi vain joukko tahdottomia yläluokan saalistuksen säälittäviä välikappaleita, ihmismassaa, joka isänmaallisuudesta tietäisi paljon vähemmän kuin mitä se joukko tietää, jonka kunniaksi töistänsä tätä lakia täällä laaditaan. On otettava tämän asian yhteydessä huomioon, että meillä ei ole montakaan jalomielistä työnantajaa, inhimillisiä, humaanisia työnantajia ja se merkitsee paljon. Ken ilman pakkoa antautuu tällaisten työnantajien armoille, on myynyt itsensä välikappaleeksi, josta oikea isänmaallisuus saa väistyä. Se saa verhoutua silloin surupukuun ja jättää paikkansa yleiskansallisena käsitteenä vallasta paisuvan kapitalismin sotahuudoksi kaikkia ihmisoikeuksia vastaan. Meillä on nyt jo esimerkkejä siitä. Vaikka tiedänkin, ettei tämä lyhyt kuvaus voi tuottaa suuria tuloksia lain hylkäämiseen puolesta, olen työläisenä velvollinen toisten toverieni kanssa osoittamaan, että taloudellinen puristus ja sitä suosivat ankarat lait eivät yhdistä meitä, vaan katkerasti eroittavat ennestäänkin rikkinäisen kansakuntamme jäseniä toisistaan.

Ed. Kivisalo: Ensinnäkin minä huomautan ed. Ainalille 8:nnesta käskystä, minkä Israelin Jehova julisti Siinailla ja jossa kielletään antamasta väärää todistusta lähimmäisestään. Tällaiseen huomautukseen minä katson olevani oikeutettu senvuoksi, että hänen äsken täällä esittämänsä asian käsittelytapa muistuttaa minusta entisen koulupojan Raamatun historian lukua. Se poika luki Raamatun historiaa ihmisen luomisesta: „Jumala loi ihmisen maan tomusta", sitten käänsi sivua, kun teksti loppui, ja kääntyi siinä erehdyksessä useampia sivuja ja auenneella sivulla jo puhuttiin Noakin arkista ja poika luki: „ja tervasi sen sisältä ja ulkoa". Tämmöistä oli ed. Ainalin asiain esittely, se oli tosiasiain ja valheiden omituista sekoittamista ja tällä tavoin väärän käsityksen antamista.

Tullakseni itse tähän asiaan, niin minun ryhmätoverini ovat sekä lähetekeskustelussa että tässäkin istunnossa osoittaneet huomatakseni seuraavat seikat: 1) että tämä laki on tarpeeton, koska rikoslaki, työsopimuslaki, y. m. lakisäädökset sisältävät jo riittävän ankarat rangaistukset työmaaterroristä; 2) että tällä lailla ei voida poistaa niitä epäkohtia, s. t. s. mikäli nyt todellista työmaaterroria on ollut tai edelleen on ja jota sillä sanotaan pyrittävän poistamaan. Se ei auta pienimmässäkään määrässä esim. ed. Pihkalan esittämässä tapauksessa, nimittäin sen selville saamiseksi, onko rakennustelineiltä lakonmurtajan päähän pudonnut tiilikivi pudonnut vahingossa vai onko sen joku ehkä tahallisesti pudottanut. Se on minusta konnamainen ja rikollinen teko, mutta sellaisenhan teon rankaisee meidän nykyinen lakimme, joten tämä laki on tarpeeton; 3) että laki on työväkeä ja sen järjestöjä vastaan kohdistettu luokkalaki ja sellaisenaan on se ristiriidassa sen hallitusmuotomme säädöksen kanssa, että lain tulee olla sama kaikille; 4) että tämä laki on useassa kohdassa ristiriidassa myös rikoslaissa omaksuttujen periaatteiden kanssa, räikeimmin siinä että yleinen syyttäjä velvoitetaan ajamaan syytettä työläisiä vastaan verrattain vähäpätöisistä rikoksista, joista monet yleisen käsityksen mukaan eivät ole rikoksia, samalla kuin sama rikoslaki pitää asianomistajarikoksina sellaisia asioita, kuten eräät kavallukset ja lievemmät pahoinpitelyt y. m., siis paljon suuremmat rikokset; 5) että tämä laki on syntynyt eduskunnan

ulkopuolisten voimien vaikutuksesta, sellaisten voimien, jotka katsovat oikeudekseen tehdä mitä vain, mutta eivät katso velvollisuudekseen vastata mistään teoistaan; ja 6) että tässä eduskunnassa, kuten luulen, ei ole ainoatakaan ryhmää, jonka jokainen jäsen tämän lain sisimmässään joka kohdassaan hyväksyisi. (Vasemmalta: On Pihkala! Ed. Pihkala: On täällä!)

Lakivaliokunta on koettanut saada tähän lakiin näennäistä tasapuolisuutta säätämällä, että myöskin työnantajain terrori toisiaan vastaan rangaistaan, mutta käytännössä tämä säädös jää mitättömäksi, sillä kapitalistien toisiaan vastaan harjoittama työmaaterrori on sellaista, ettei siitä voi mikään laki rangaista. Jos esim. joku kapitalistiryhmä vaatii joltakin työnantajalta, että hänen on eroitettava joku työläinen työstä ja esittävät vaatimuksensa uhkana, että he siirtyvät toisen liikkeen asiakkaiksi, niin tämähän on sellainen pakoituskeino, jonka uhmaaminen tietää sen uhriksi joutuneelle ehkä useassa tapauksessa vararikkoa. Mutta mikään laki ei voi tällaisesta pakoituksesta rangaista, sillä mikään laki ei voi määrätä, kenenkä asiakkaana kunkin täytyy olla. Jo pelko siitä, että menettää asiakkaansa, estää tällaista työnantajaa yrittämästä saattaa pakottajia edes syytteeseen, puhumattakaan rangaistuksesta.

Vaikka tämänlaista työmaaterroria onkin nykyään harjoitettu runsaasti ja vaikka tämän laatuisen työmaaterrorin menestys työläisiin onkin melkoista suurempi kuin esim. johtaja Lavoniuksen erottamisvaatimuksessa tai maaherra Jalanderin erottamisvaatimuksessa, ja mainitakseni vielä sen terrorin kruunun, että tahdotaan määrätä, kenenkä Suomen kansa saa valita presidentikseenkin, vaikka tällainen terrori onkin koetettava estää, niin sittenkään emme voi tätä lakia hyväksyä, koska sen avulla ei voida sitä estää.

Mutta minä en halua puhua näistä seikoista enempää. En halua enempää toistaa sitä, mitä täällä jo on useampaan kertaan sanottu. Sen sijaan minä tahdon kiinnittää porvariedustajain huomiota siihen, mistä edellinen puhujakin jo mainitsi, mikä tämän lain vaikutus tulee olemaan kansamme kokonaisetuihin ja maamme tulevaisuuteen.

Porvarilliset ovat ainakin sanoissa useasti tehostaneet kansallisen eheytymisen välttämättömyyttä ja myös sitä, että se on kansakunnalle onnettomuus, jos sen eri ryhmien kesken vallitsee katkera luokkaviha. (Ed. Pihkala: Aivan!) Tämä on mielestäni totta ja erittäin tärkeä on tämä huomioon ottaa sellaisen pienen kansan kuin Suomen kansa, jonka asema, varsinkin taloudellisesti, on uhattu ja ehkä muutoinkin. (Ed. Pihkala: Oikein miellyttävää kuulla tämä!) Olisi siis eduskunnassa kartettava säätämästä lakeja ja kartettava edistämästä sellaisia seikkoja, jotka ovat omansa repimään ja synnyttämään vihaa eri ryhmien välillä. Suuri kansalaisemme J. V. Snellman kirjoitti joku aika ennen kuolemaansa, että tälle kansalle on tuleva vaikeat ajat ja hän toivoi hartaasti, että ne eivät tulisi ennen kuin ne kohtaavat täällä yksimielisen kansan. Tämän asian, jonka porvarilliset hyvin käsittävät, vuoksi toivon, että tätä lakia vastaan äänestäisivät meidän mukanamme myös ne porvarilliset, jotka tahtovat todella tätä kansaa eheyttää ei ainoastaan sanoissa, vaan myös teoissa.

Minä tiedän, että porvarillisten keskuudessa on varsinkin tällä kertaa sellaista väkeä, jotka eivät tästä kansallisesta eheyttämisestä välitä, ja jotka ajattelevat, että on samantekevää, millä mielellä työväki on: ellei se hyvällä suostu mihin komentoon vain, niin annetaan sille notkeita pajuvitsoja, ja sillä hyvä. Tämmöinen on kuitenkin ollut mahdollista harvoin ja silloinkin hyvin lyhyen ajan. Meidän kansamme keskuudessa on tämänkin sukupolven eläessä ollut useita aikoja, jolloin porvaristolle ei suinkaan ole ollut samantekevää, mitä mielipidettä työväki on. Ja erittäin tuttu tämä asia pitäisi olla keskustaporvaristolle. Ei ollut samantekevää, mitä mieltä työväki oli yleisten asiain menosta silloin, kun taisteltiin venäläistä sortovaltaa vastaan sen maamme oikeusjärjestyksen hävittämispolitiikkaa vastaan. Ei ollut samantekevää, mitä mielipidettä työväki oli silloin, kun tähän maahan yritettiin saada muukalainen kuningas, eikä ollut silloinkaan, kun käytiin taistelua hallitusmuodostamme. Tällä kertaa ehkä näyttäisi olevan samantekevää, mitä mieltä työväki on, ja ehkäpä täällä on edustajia, jotka siihen vahvasti luottavat. Mutta minä voin vakuuttaa, että se aika ei tule olemaan kovinkaan pitkä. Maailmanhistoriassa ei mikään näytös ole viimeinen,

eikä siis sekään näytös, mitä täällä eduskunnassa tänä päivänä tämän lain käsittelyssä suoritetaan.

Minä olen katsonut tarpeelliseksi huomauttaa näistä muuten tähän asiaan kuulumattomista seikoista sen vuoksi, että tällä lailla juuri tahdotaan työväenjärjestöjen vaikutusvalta, jossa selvimmin ilmenee työväen tahto, tehdä olemattomaksi. Minä kehoitan keskustaporvareita harkitsemaan menettelyään, ja äänestämään tämän lain nurin.

Meillä on vaikeat ajat, kuten sanoin, yleismaailmallisen talouspulan johdosta. Siitä myös johtuu, että helposti joudutaan syyttelemään toisiaan ja tässä syyttelyssä tavallisesti mennään yli siitä, missä aita on matalin. Siis tällä kertaa hyökätään työväen kimppuun, koska se näyttää niin helpolta. Tämä vaikea tilanne ei kuitenkaan parane tästä syyttelemisestä eikä siitä, että työväkeä vastaan säädetään toinen toistaan ankarampia lakeja. Se paranee siitä, että eri kansalaiset enemmän kuin tähän asti koettavat ymmärtää toisiaan ja antaa arvoa toistensa hyville vaikuttimille. Vaikeimmistakin oloista selviydytään paremmin, kun on enemmän yhteisymmärrystä ja enemmän toistensa hyvien vaikutteiden tunnustamista. Sen sijaan on aivan hyödytöntä hammastella toisilleen esimerkiksi vuoden 1918 tapauksista, niinkuin on tämänkin asian käsittelyssä tapahtunut.

Te keskustan miehet ette kuitenkaan ijankaiken voi vetää samaa köyttä taantumusporvarien kanssa. Ennemmin tai myöhemmin teidän on siitä tehtävä loppu ja osaksi te olette sen jo tehneetkin. Minä toivon, että te teette sen myös tämän lain käsittelyssä. Te olette usein tarvinneet meidän apuamme. Me tarvitsemme nyt teidän apuanne. Voi tulla aika, jolloinka te taas tarvitsette meidän apuamme. Suomessa on tapa, että kirves hiotaan kahden puolen ja käydään vuoroin vieraissa.

Täällä eduskunnassa on 13 pappia. Huolimatta siitä, että he ovat eri puolueissa, on kai yhteistä heille kaikille, että kristinuskon suuret perustotuudet pitäisi olla heille paremmin tunnettuja kuin meille maallikoille. Kun uskonasioistakin on tämän yhteydessä porvariedustajain taholta puhuttu, niin minäkin vaatimattomasti pyydän huomauttaa, että yksi kristinuskon perustotuuksia on, että viha synnyttää vihaa ja että ne ovat rakkauden ja hyvyyden voimat, jotka sittenkin loppujen lopuksi ovat tehokkaimmat taistelussa pahaa vastaan. Teidän velvollisuutenne, eduskunnan papit, on etupäässä äänestää tätä lakia vastaan. Kun nyt lähestyy kristikunnan suurin juhla, jonka tunnukseen m. m. kuuluu: „Maassa rauha ja ihmisille hyvä tahto", niin annettakoon tämän hyvän tahdon vaikuttaa ei ainoastaan juhlallisissa messusanoissa, vaan eduskuntatyössäkin senverran, että tämä vihaa synnyttävä laki tulee hylätyksi.

Ed. Pesonen: Lakiesitystä työrauhan suojelemisesta samoin kuin rikoslain 16 luvun tehtävistä muutoksista tervehtivät tyydytyksellä työnantajat samoin kuin tervehtivät tyydytyksellä niitä semmoiset työläiset, jotka eivät suosi lakkoja, vaan tahtovat vapaasti kuulumatta mihinkään yhdistyksiin tehdä työtä, missä parhaiten viihtyvät ja missä parhaiten ansaitsevat. Samoin ovat nämä lait tarpeelliset niille nuorukaisille, jotka ovat ottaneet osaa maanpuolustukseen, yhteiskuntajärjestyksen säilyttämiseen suojeluskunnissa. Monet työläisnuorukaiset tahtoisivat kuulua suojeluskuntiin, mutta pelkäävät niitä uhkauksia ja painostusta, mikä on monen osaksi tullut, joka on ollut mukana suojeluskunnissa vapaussodan aikana ja vielä senkin jälkeen. Ainoastaan kaikkein rohkeimmat työläisnuorukaiset ovat uskaltaneet olla mukana suojeluskunnissa. Mutta nämä kysymyksessäolevat lait, jotka estävät pahentamisen ja painostuksen suojeluskuntiin kuuluvilta, antavat tukea ja rohkeutta entistä enemmän työläisnuorukaisillekin liittyä ja kuulua puolustuslaitokseen suojeluskuntamuodossa, joten tältäkin kannalta katsottuna on näiden lakien hyväksyminen suotavaa.

Täällä ed. Ainali on puhunut samoista asioista, joita minäkin koskettelen, joten en tahdo jatkaa enempää, vaan yhdyn hänen lausuntoonsa.

Ed. von Born: Det är icke egentligen min avsikt att tala om den föreliggande lagstiftningens nödvändighet. Jag vill blott i förbigående säga, att jag icke är övertygad om, att en åtgärd som denna i syfte att råda bot på det ifrågavarande samhällsonda, varit i och för sig så påkallad, som man velat göra gällande. Att förhållandena icke varit som sig bort i detta av-

seende, må gärna medgivas. Men jag tror, att det mången gång i själva verket mera berott på flathet och passivitet från arbetsgivarnas sida och från samhällets sida i allmänhet än på otillräckligt skydd i lag för arbetsfreden och arbetets utövare. Ett kraftigt inskridande från arbetsgivarhåll med alla de medel lag förmår, understött av en sund reaktion från alla rättänkande medborgares sida, skulle säkerligen i de flesta fall hava lett till goda resultat, utan att man behövt tillgripa en särskild lagstiftning som denna för ändamålet.

Jag medgiver villigt, att jag icke närmare känner till arbetsförhållandena på andra områden än inom jordbruket och dess binäringar. Men jag kan icke förstå, att man icke också på andra gebit än dessa sistnämnda hade möjlighet att välja sitt folk och utmönstra alla sådana element, som störa arbetsfreden eller framkalla förvecklingar av den art, som här är i fråga, samtidigt som man även i övrigt på allt sätt skyddade sådana arbetare, som utifrån utsattes för obehörig förföljelse. Där samhället sedan kraftigt stode på arbetsgivarnas och de av dem försvarade arbetarnas sida, där skulle nog säkerligen förföljelserna mot dessa slutligen av sig själva upphöra.

Måhända hava dock förhållandena såsom en följd av den passivitet och undfallenhet, som icke sällan lagts i dagen, utvecklat sig därhän, att endast en lagstiftning numera kan åstadkomma bestående förbättring och hjälpa upp samhället ur den försumpning, vari det även uti detta avseende synes hava råkat. Även om man sålunda kanske kunde gå med på uppfattningen om denna lagstiftnings ofrånkomlighet under nuvarande förhållanden, måste jag dock för min del säga, — och det var för detta jag engentligen begärde om ordet, — att jag finner det alldeles onödigt, att de stadganden, som ingå under § 2 av arbetsfredslagen, alls intagits i denna lag. Hela denna paragraf kunde enligt min uppfattning alldeles saklöst från lagförslaget utgå. Först och främst är paragrafen lagtekniskt misslyckad. Den hade t. ex. med samma skäl som § 1 kunnat och bort uppdelas i moment och punkter, ty den innehåller i själva verket i stort sett alldeles samma distinktioner som § 1, med undantag endast för vad som uppräknas under punkt b i sistnämnda paragraf. För det andra är även innehållet i paragrafen sådant, att det knappast varit tillräcklig anledning att därav göra en särskild paragraf. Gärningen, som straffas enligt denna paragraf, är i själva verket densamma som i § 1. Straffet kan jämväl enligt § 1 utdömas fullkomligt lika strängt som enligt denna 2 §. Här har blott den omständigheten kommit till, att en viss presumerad orsak till gärningen föreligger, en orsak som för övrigt kan vara rätt svår att utreda och påvisa. Man har med andra ord från de i § 1 nämnda fallen spjälkt ut dem, som hava sin upprinnelse i en angiven, särskild bevekelsegrund och ställt desamma under ett särskilt straff, som med avseende å maximum är detsamma som i § 1, men med avseende å minimum något högre. Man frågar sig, om detta verkligen varit nödvändigt. Hade ändå icke gärningen kunnat bedömas lika strängt, hade icke straffet kunnat bli och säkerligen i verkligheten också blivit detsamma, oberoende av stadgandena i § 2. En domare tager ju och bör taga vid straffutmätningen hänsyn även till bevekelsegrunderna, och där särskilt klandervärda sådana föreligga, — såsom otvivelaktigt enligt § 2 är fallet, — där utdömas även straffen strängare. Härom hade nog icke i detta fall behöfts särskilt stadgas, synnerligast som icke regeringens proposition innehåller någon motsvarande bestämning. Bevekelsegrunderna borde i allmänhet snarare vara normerade med avseende å straffutmätningen inom en fastställd latitud än föranleda införande av olika strafflatituder. Hade man emellertid i detta speciella fall ansett den i § 2 förutsatta bevekelsgrunden vara så utomordentligt viktig, att den påkallat ett särskilt stadgande, så hade det i paragrafen angivna brottets särställning och särart också bort i något högre grad framträda med avseende å själva straffpåföljden. Så är dock icke förhållandet, i det skillnaden med avseende å straffpåföljden enligt § 1 och § 2 är jämförelsevis obetydlig. Jag upprepar: den brottsliga gärningen är i den senare paragrafen i och för sig densamma som i den förra, dess bestraffning kan faktiskt ske lika väl och lika strängt enligt huvudstadgandet i § 1. Jag kommer därför för min del till den slutsatsen, att denna andra paragraf lämp-

ligen hade kunnat utelämnas från lagen. Den tynger och komplicerar nu blott i onödan hela detta lagförslag, utan att giva något väsentligt nytt utöver vad som redan i övrigt ingår däri.

Jag kommer för den skull, hr talman, att under detaljbehandlingen framställa förslag om, att den ifrågavarande paragrafen måtte ur lagförslaget uteslutas.

Ed. Komu: Minulla ei, herra puhemies, ole suinkaan tarkoituksena viivyttää eduskunnan istuntoja, mutta minun tänne tuloni aiheutti tällä kertaa ed. Ainalin lausunto. Katsoin olevani siihen sekä velvollinen että oikeutettu kahdesta syystä; ensiksikin siksi, että hän teki väitteen, joka ei pidä paikkaansa, nimittäin väitteen, ettei työnantajain taholla ole harjoitettu eikä harjoiteta työmaaterroria. Katson olevani pakotettu todistamaan, että näin on asianlaita. Toiseksi olin pakotettu pyytämään puheenvuoroa senvuoksi, että ed. Ainalin todisteet työmaaterrorilain tarpeellisuudesta liikkuivat hyvin heikolla pohjalla. Hänen todistuskappaleensa tämän lain tarpeellisuudesta merkitsevät minun nähdäkseni samaa kuin etsisi viimetalvista lunta. Hänhän käyttää todisteenaan kommunistien julistuksia ja luetteloja ja kuitenkin ed. Ainali toisessa yhteydessä on valmis lyömään rintoihinsa, kuinka he muka „kansanliikkeineen'' ovat vaimentaneet kommunismin tässä maassa kokonaan. — Rohkenenkin olla sitä mieltä, ettei ed. Ainali ilman tuollaista liikettä olisi kait tänne eduskuntaan tällä kertaa tullutkaan.

Tahdon siis todistaa hänelle, että työmaaterroria todellakin työnantajain taholta harjoitetaan. — Luultavasti ed. Huttunen tulee myöhemmin esittämään hänelle myöskin jonkunmoisia luetteloita, kuten hän välihuudahduksessaan äsken lupasi. Minun todistukseni tällä kerralla ovat yhden työnantajan, nimittäin Kajaanin Puutavara O. Y:n työmaalta. Nämä eivät ole ainoita esimerkkejä, mutta minä en tahdo eduskunnan aikaa enemmillä esimerkeillä tällä kertaa kuluttaa.

Minä olen saanut muutamia päiviä sitten eräältä noin kymmenisen vuotta Kajaanin Puutavara-yhtiötä palvelleelta työläiseltä, vanhalta työtoveriltani kirjeen, josta minä pyydän saada, herra puhemiehen luvalla, esittää otteita tältä paikalta.

Hän kuvailee tässä minulle lähettämässään kirjeessä ensiksikin oloja siellä, ja — sanoo, että hän ruumiin puolesta vielä toistaiseksi voipi jollakin tavalla, sekä jatkaa: „Muuten sitä parempaa minää on pidetty pyykissä, katseltu ja käännelty ja pistetty suureen tiinuun hautumaan, jossa siitä pitäisi lähtemän pois kommunismin saastan ja ennenkaikkea marxilaisuuden ja tuleman sieltä esiin hohtavan valkoisena. Tuota kommunismin saastan poistamista vastaan ei liene kellään mitään sanottavaa, ei ainakaan minulla ole, ja se tarkoitushan on ollut sosialidemokraattisella puolueella ennenkaikkea työväestön keskisissä kysymyksissä. Mutta näitä uudenaikaisia pyykkitapoja ei tahdo oikein ymmärtää, varsinkin kun niiden ohella käytetään vanhanaikaista karttua. Muuten nykyaikaisessa yhteiskuntatieteessä'' — hän kirjoittaa — „on tullut käytäntöön joukko uusia termejä. Jos minä kysyisin sinulta: „Kuka on kommunisti'' niin olenpa varma että vastaisit väärin. Sen vuoksi minä valistan sinua. Kommunisti on jokainen, jonka nimi on ollut joskus ammattijärjestön matrikkeleissa, jonka nimi on ollut kommunistilehden jouluonnitteluissa, ja jokainen, joka on tilannut kuukaudenkin mainittua lehteä. Mitkään muut riennot, kirjat tai lehdet eivät tee miestä muuksi, hän on auttamattomasti kommunisti, jota on autettava ja valistettava pääsemään harhastaan. Tällainen on määritelmä nykyjään kommunismista. Minäkin jouduin kesällä tenttimään tässä aineessa, jossa tulin huomaamaan, että olen kommunisti. Huolimatta siitä, että olen kuulunut v. 1923 alkaen sosialidemokraattiseen puolueeseen ja tilannut 7½ vuotta Suom. Sosialidemokraattia yhtä mittaa ja suuren joukon porvarilehtiä ja julkaisuja samalla aikaa. Mutta kun se nimi oli siellä puutyöläisissä'', — hän nimittäin oli puutyöntekijäin liiton jäsen — „joista erosin silloin, kun sosialidemokraatit erosivat ammattijärjestöstä, niin minun oli todistettava, etten ole kommunisti liittymällä vanhaan työväen liittoon. Vaikka ei siihen olisi ollut pakkoa, olisinhan saanut lähteä nälkätaipaleelle, jonne niin moni muukin, kommunistipassi kourassa. Ja minä kun en itse mielestäni ole ollut kommunisti, en halunnut tulla kommunistina eroitetuksi työstä, ja niin minä liityin siihen uuteen liittoon.'' — Minun on selitykseksi mainittava, että hä-

nen perheolonsa ovat nykyään sellaiset, että hänen on ollut pakko vastoin tahtoaan liittyä tuohon liittoon, ja mitä tulee hänen puoluetoimintaansa, niin hän on yhtäjaksoisesti ollut mainitusta vuodesta sosialidemokraattisen puolueen jäsen ja ollut jo paljon ennen puolueemme jäsen, mutta koska puolueosastoa ei yhteen aikaan ollut Kajaanissa, niin hän joutui olemaan välillä puolueemme ulkopuolella. Hän sanoo edelleen tässä kirjeessään, että hänelle on jätetty oikeus vielä kuulua sosialidemkoraattiseen puolueeseen, mutta hänet on samanaikaisesti pakotettu tilaamaan kokoomuspuolueen paikallinen äänenkannattaja Kajaani-niminen lehti.

Edelleen hän kuvailee tässä kirjeessä sitä terroria, mitä vaalien aikana harjoitettiin mainitun puutavarayhtiön toimesta, kuinka toisista pitäjistä hankittiin työläisten vaaliotteita, koska yhtiön työläisiä asuu kolmen eri pitäjän alueella. Otteet oli tuotava sitten työnantajille ja työnantajien toimesta vietiin työläiset vaalipaikalle ja teroitettiin äänestämään „isänmaallista vaaliliittoa''. Hän mainitsee vielä — minä tahdon tämän alleviivata, että tuo tarkoitusperä, mihinkä työnantaja tällä terrorillaan pyrkii, tulisi myöskin tältä paikalta sanotuksi — mitä nyt jo on nähtävissä tästä vapaan työväen liittoon pakottamisesta: „Ensi vuoden alusta täällä putoaa palkat oikein rutkasti, joiden määristä ei ole vielä tarkemmin tietoa. Mutta siitä on jo ilmoitukset, että rahapalkka putoaa ja luontaiseduista peritään maksut. Siis: huoneistosta vuokra, valosta maksu ja puut on ostettava. Herra siis omansa palkitsee'', hän huudahtaa lopuksi.

Tulkoon selvitykseksi mainituksi, että tähän tullessa asunto, valo ja polttopuu on ollut vapaa. Edellämainittuun pyritään tällä terrorisoimisella, joka on ollut aivan yleistä. Minun tietääkseni ei mainitun puutavarayhtiön työmailla ole enää sellaisia työläisiä nykyjään juuri laisinkaan, jotka olisivat päässeet tuohon herrojen organisoimaan ammattijärjestöön liittymättä. Jos niitä on, niin saattaa olla joku paperikoneen käyttäjä, jota ei ole vielä voitu korvata uudella „valkoisella työläisellä'', koska tuollaisessa koneessa on vipuja monenmoisia, joita ei kuka tahansa ja milloin tahansa osaa käyttää. Sikäli kuin olen kuullut, näittenkin uppiniskaisten paperikoneenhoitajien rinnalla on nykyjään jo harjoittelija, niin että heistä vapaudutaan jo pian. Minä en ihmettelekään, että tällä tavalla tässä terrorisoimisessa on onnistuttu, ja että tuo päämäärä, johon Kajaanissakin työnantajain taholta on pyritty, alkaa jo lähellä häämöittää. En ihmettele sitä sen vuoksi, koska tiedän, että tätä terrorisoimistyötä käyttämässä ja johtamassa on ollut etsivän keskuspoliisin palveluksessa aikaisemmin ollut herra Tolonen. — Uskallan tämän viimemainitun mainita siitäkin huolimatta, että se aiheuttaisi uuden merkinnän etsivän keskuspoliisin hallussa olevaan mappiin, jossa minunkin syntiluetteloni jo ennestäänkin on.

Ed. Huttunen: Eduskunnassa ja porvarillisissa sanomalehdissä on perusteltu nyt esilläolevan lain tarpeellisuutta muka kommunisteja vastaan. Tällaisen perustelun esitti myöskin ed. Ainali äsken. Mutta ed. Ainali oli sikäli rehellisempi kuin mitä porvarilliset lehdet ovat olleet, että Ainali selitti, että laki on tarkoitettu myöskin „kommunistien auttajia'' vastaan. Ketkä ovat kommunistien auttajia? Saisiko kysyä ed. Ainalilta? Jos saa uskoa sitä selitystä, minkä herra sisäasiainministeri antoi täällä eräässä toisessa yhteydessä, kun läänin maaherra on tehnyt sisäministerille ilmoituksen, miksi eräät kunnanvaltuutetut ovat joutuneet kyydityksen alaisiksi, niin tässä sanotaan, että siksi, kun he ovat kommunisteihin verrattavia. Näissä kyydityksen alaisissa ei ollut edes kommunisteihin verrattavia. Mutta vielä paremmin kävi tämä määritelmä esille aivan äskettäin entisen presidentti Ståhlbergin kyydityssjutussa. Siinähän myöskin syytetyt lausuivat, että tämä kyyditetty oli kommunisteihin verrattava. Tällainen voi olla se määritelmä, ketkä ovat kommunisteihin verrattavia. Sitä voi soveltaa miten itse kukin haluaa. Ja tämän lain tarkoitus on soveltaa sitä kaikkiin heihin, jotka eivät uskollisesti noudata niitä määräyksiä, joita Lapuan liike antaa. Siinä on tämän lain määritelmä. Ja sitäpaitsi ed. Ainali myöskin itse sen äskeisellä puheellansa vahvisti. Hän nimenomaan lausui, että tällä lailla tahdotaan vapauttaa työväki Moskovan ja Helsingin kahleista. Ed. Ainalin olisi pitänyt lisätä „ja sitoa se Lapuan kahleisiin''. Silloin olisi ollut määritelmä täydellinen. Näin on

tämän lain tarkoitus ja sen on myöskin ed. Ainali itse todistanut.

Minä olen sitä mieltä, että tällä lailla ei työmaaterroria poisteta, sillä terroria harjoittavat työnantajat, ja laki ei koske työnantajia siitä huolimatta, että lakivaliokunta ja suuri valiokunta onkin vähän pessyt hallituksen esityksen silmiä. Selvähän on, että jos se työnantajia koskisi, niin työnantajaedustajat eivät suinkaan silloin olisi mukana tällaista lakia säätämässä.

Ed. Ainali katsoi tarpeelliseksi esittää muutamia painotuotteita, joissa oli henkilöitä, jotka ovat asetetut vainon alaiseksi työväenjärjestöjen taholta. Minullakin sattuu olemaan samat asiakirjat, ja minä myönnän, että nämä asiakirjat ovat ed. Ainalille rakkaat, sillä niissä on eräitä nimiä, jotka ovat ed. Ainalille tuttuja. Ellei ed. Ainali olisi lukenut niitä, niin minä pyydän esittää muutamia. Täällä on m. m. Ainali, Armas, kansanedustajan poika; Ainali, Arvo kansanedustajan poika; Ainali, Yrjö, kansanedustajan poika. Tämän vuoksi lieneekin tämä kirja ed. Ainalille tuttu. Mutta minä olen vaivautunut hakemaan myöskin toisia kirjoja, eikä ainoastaan nämä kaksi. Täällä on esim. kirja, joka ei ole painettu kommunistisessa kirjapainossa. Tämä on työnantajain kustantama, käsittää lähes 1,000 nimeä ja tässä mainitut työläiset on asetettu vainonalaisiksi, ei kommunistien taholta, mutta, kuten mainittu, työantajain taholta. Ed. Ainalilla ei ole tietysti mitään sitä vastaan, että työnantajat jakavat kirjoja, joissa työläiset uhataan jättää kokonaan ansiomahdollisuutta vaille, heitä vainotaan, jos he menevät mihin työpaikkaan tahansa. Eikö tämä ole työmaaterroria? Edelleen on tässä lista, mikä on Nokian tehtaan julkaisema ja Työnantajaliiton hyväksymä. Tässä on myöskin 800 nimeä, joita työnantajia kielletään ottamasta töihin. Onko tämä työmaaterroria? (Ed. Pihkala: Ei!) Minun nähdäkseni se on. Ed. Pihkala vastaa ei. Ed. Pihkalan käsitys on se, että tämä ei ole työmaaterroria, koska hän saa leipänsä tällaisesta työmaaterrorista. Edelleen on tässä aika laaja asiakirja, joka on työnantajain kustantama ja käsittää aika runsaasti työntekijäin nimiä, ja nähdäkseni myöskin on tehnyt vaikutuksensa. Minä myönnän, että monta työläiskotia on joutunut suureen puutteeseen ja kurjuuteen juuri tämän kirjan tähden. Se on ollut työmaaterroria sanan täydessä merkityksessä. On kuitenkin eräs sellainen kirja, jota ei voi sanoa työmaaterrorin edistämiseksi. Senkin minä olen hankkinut. Tämä on myöskin työnantajain kustantama, se myönnettäköön. Tässä on otsakkeena: järjestymättömiä metallityöläisiä, joita erikoisesti suojellaan ja kehoitetaan töissä pidettäväksi. Asianlaita kuitenkin on niin, että parina suurena työttömyyskautena suurin osa niistä, joita tässä kirjasessa erikoisesti työnantajille suositellaan, on nyt työttöminä. (Ed. Pihkala: Mistä se johtuu?) Siitä, että nämä eivät ole ammattitaitoisia. Työnantajan ei kannata pitää näitä, joita työnantajille erikoisesti suositellaan. (Ed. Pihkala: Se ei pidä paikkaansa tämä viimeinen ilmoitus!) Ed. Pihkala voi lukea; tässä on kirja, jonka minä lainaan hänelle.

Kun siis tarkastelemme asiaa miltä kannalta tahansa, niin meidän täytyy sanoa, että jos joku tässä maassa työmaaterroria harjoittaa, niin ne ovat työnantajat ja sitä terroria ei nyt esillä olevalla lailla poisteta. Sitäpaitsi minun nähdäkseni ulkomaiset esimerkit pitäisi myöskin osoittaa, mikä merkitys tällaisella lailla on. Norjassahan on tällä kertaa eräs tähän vivahtava lakiesitys, ei kuitenkaan läheskään näin muodoton ja näin yksipuolinen kuin mitä nyt esillä oleva lakiesitys meillä on. Mutta käytännössä tämä Norjan laki ei ole voinut johtaa tulokseen. Mainittakoon esimerkkejä. Muutamia aikoja sitten Norjan rakennustyöntekijät tekivät lakon. Työntekijät keräsivät näille lakkolaisille avustusta. Laki kielsi sen. M. m. sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsenet tuomittiin sakkoihin senvuoksi, että he olivat antaneet lakkolaisille avustusta. Mutta näitä sakkomaksuja ei ole tähän päivään asti peritty, eikä peritä. Minkävuoksi? Senvuoksi, että Norjan ammattiyhdistysliitto on niin voimakas, että sinä päivänä kun nämä sakkomaksut ruvetaan perimään, niin työnantajille tulee paljon kalliimmaksi se juttu kuin mitä nämä sakkomaksut ovat. Ja minä voin sanoa teille, herrat edustajat, että niin pian kuin meidänkin maamme ammattiyhdistysliike pääsee siitä kaaostilasta — minä myönnän, se on kaaostilassa kommunistien ja fascistien raatelema — nousee se sellaiseksi, että tämän lain merkitys käytännössä supistuu olemattomiin.

Tulkoon vielä lopuksi mainituksi, että tässä laissa on erästä vanhaa tuntua. Se ei ole nykyisen hallituksen, eikä Lapuan liikkeenkään patentti, vaan on jo aikaisemmilta ajoilta tuo tuntu peritty. Noin 100 vuotta sitten on säädetty Englannissa laki, joka suurin piirtein muistuttaa meillä nyt esillä olevaa lakia. Mutta on myöskin lakiesityksessä kotimaista tuntua. Vuonna 1914 antoi venäläisen valtiovallan täällä oleva edustaja, kenraali Seyn, pakollisia määräyksiä, joissa oli aivan samansuuntaisia pakkomääräyksiä, kuin mitä nyt esillä oleva laki edellyttää. Minusta kuitenkin tuntuisi, että itsenäisen Suomen eduskunnalla ei olisi mitään syytä seurata niitä periaatteita, joita Seyn tässä maassa aikoinaan esitti, sillä minä luulisin, että eduskunnan porvareillakaan ei luulisi olevan mitään harrastusta niihin pakollisiin määräyksiin, joita siihen aikaan täällä annettiin. Sillä mehän kerskailemme itsenäisyydellämme, kerskailemme isänmaallisuudellamme. Unohdetaan silloin myös venäläisen pakkovallan aikaiset määräykset.

Ed. Rapo: Luovun.

Ed. Palmgren: Herr talman! Envar, som haft förstånd att förvärva sig helst någon erfarenhet angående parlamentarisk sed, vet att det bland de erfarna och sakkunniga betraktas såsom en taktlöshet eller rent av som ett oskick att under debatten vika från det som hör till saken och att i stället angripa en enskild folkrepresentant personligen. En medlem av vänstern har i dag gjort sig skyldig till en sådan taktlöshet. Han har utan sakligt skäl vänt sig gentemot mig personligen och gjort det på ett sådant sätt, att jag, huru ringa avseende jag än fäster vid hans utgjutelser, dock icke kan undgå att till protokollet uttala en allvarlig gensaga mot dem. Ifall hans andragande hade innehållit helst något som sakligt berör den föreliggande lagfrågan, så hade jag kanske upptagit det till övervägande, men så var ej fallet. Jag undanber mig en gång för alla den uppmärksamhet, som ifrågavarande ungdomliga representant för vänstern redan förut försökt visa min person. Jag är alls icke i behov av några upplysningar från hans sida och kommer icke heller att inlåta mig i diskussion med honom.

Protokollet från det möte, om vilket han talade, har för vår egen räkning privatim tryckts i ett begränsat antal exemplar, och i förtroende lämnats åt mötets deltagare och några andra. Men det har varken sålts eller skänkts åt utomstående. Ifall någon på annan väg åtkommit det, har detta förty skett på ett sätt som är främmande för begreppet om eganderätt.

I dag vid andra läsningen är det främst fråga om ordalydelsen i lagförslaget. När det vid tredje behandlingen blir fråga därom, huruvida lagen bör antagas eller ej, skall jag kanske yttra några ord.

Ed. Fagerholm: Jag har mycket stor personlig respekt för rdm. Palmgren, men jag anser inte, att han har rätt att, såsom han gjorde i sitt uttalande vid denna frågas remissdebatt, låta påskina, att jag har farit fram med falska citat. Detta gjorde han nämligen, då han yttrade följande: „Rdm. Fagerholm har missuppfattat de uttalanden han återgivit från det nordiska arbetsgivarmötet i Helsingfors, vilket är ganska förklarligt, då protokollet från detta möte icke har publicerats.'' Med dessa ord ville herr Palmgren uttryckligen säga ifrån att jag icke haft tillfälle att stifta bekantskap med detta protokoll. Rdm. Palmgren nämnde även någonting om äganderätt i samband med detta. Jag ber att få upplysa rdm. Palmgren om att jag inte har stulit detta protokoll. Jag har nämligen för någon tid sedan i Norsk Arbeiderblad sett ett referat av detta protokoll. Det var med stöd av detta referat jag citerade de tidigare återgivna uttalandena, men när det sedan visade sig vara nödvändigt, d. v. s. då rdm. Palmgren bestred att ett sådant protokoll hade publicerats, så nödgades jag vända mig till Norge för att få tag i protokollet och detta lyckades mig. Jag hade det alltså till låns, och jag kommer givetvis att återställa det till vederbörande. Huru de sedan fått tag i detta protokoll, det är någonting, som icke är mig bekant. Jag förstår mycket väl att rdm. Palmgren är bekymrad över att protokollet kommit i orätta händer, och jag vet mycket väl, att den politik, som arbetsgivarföreningen både i vårt land och andra länder följer, är av den art att den icke tål offentlig kritik. När arbetarna hålla sina möten och kongresser, så publi-

cera de sina protokoll. De finnas till salu, men arbetsgivarna äro synbarligen angelägna om att deras protokoll skola vara hemliga dokument, som ingen obehörig får stifta bekantskap med.

För övrigt ber jag få påpeka, att rdm. Palmgren icke har ingått i något som helst svaromål, utan endast hänvisar till undertecknads ungdom. Det kan hända, att det är parlamentariskt. Jag är så ung i parlamentet, att jag icke kan uttala mig därom.

Ed. Pyy: Kun on kuunnellut tämän lakiesityksen yhteydessä käytyä keskustelua, niin ei voi tulla muuhun tulokseen kuin asettua hylkäävälle kannalle. Täällä oikeiston puolelta on varsinkin koetettu osoittaa, millä tavalla lakiesitys on tähdätty suojelemaan valkoista työvoimaa ja myöskin koetettu todistella sitä seikkaa, että ainoastaan valkoiset työntekijät ovat joutuneet työmaaterrorin alaisiksi. Minä en voi olla tämän asian yhteydessä vetämättä tähän paria vastaesimerkkiä siitä, millä tavalla työnantajat voivat harjoittaa terroria myöskin sellaista työntekijää kohtaan, jota ei voida edes todistaa, onko hän punainen. Eräs esimerkki. Puolustuslaitoksen palveluksesta on erotettu henkilö, joka on siellä työskennellyt toistakymmentä vuotta, eroitus tapahtunut sen takia, että hänen poikansa on erotettu kunnanvaltuustosta kommunistisena henkilönä. He elävät molemmat erityisessä perhe-elämässä eikä ole voitu todistaa isän kuuluneen minkäänlaiseen järjestöön. Asiasta on valitettu puolustuslaitokseen. Sitä en tiedä, missä vaiheessa asia tällä kertaa lienee. Toinen verrattain räikeä esimerkki voidaan osoittaa, millä tavalla voidaan esimerkiksi käyttää oikeistolaisia sanomalehtiä painostamaan jotain työntekijää. Minä otan sellaisen esimerkin, jonka toimi on riippuvainen korkeimmista virkamiehistä ja korkeimpien virkamiesten vahvistamista työpaikoista. Se on Viipurissa tapahtunut, erästä kieltolakipoliisia vastaan verrattain voimakasta terroria, huolimatta siitä, että on tointaan hoitanut kunnolla 8 vuotta. Hänet on maaherra joutunut hyväksymään neljä eri kertaa kieltolakipoliisin oikeuksilla varustetuksi, mutta pari vuotta sitten sikäläinen kokoomuslainen sanomalehdistö nosti voimakkaan äänensä sitä vastaan väittäen, että hän on toiminut punaisella puolella vapaussodan aikana. Tilanne muuttui sellaiseksi, että valtion toimesta asetettiin tutkimuskomitea, joka tutki, eikö voitaisi löytää henkilölle sellaista syytä, mistä hänet olisi voitu asettaa syytteeseen. Häntä ei oltu aikoinaan myöskään valtiorikosoikeudessa tuomittu. Ei löydetty syytä. Silloin vielä vahvistettiin oikeus. Nyt kansanliikkeen synnyttyä ja voimakkaimpana ollen nostettiin uudestaan sanomalehtisota henkilöä vastaan. Painostus ja seuraus oli se, että maaherra esti mieheltä kieltolakipoliisin oikeudet, niin että hän nyt viime viikkoina on joutunut toimestaan pois. Tämä kaikki on sellaista yleistä painostusta, jota voivat johtaa työnantajain äänenkannattajat ja minun mielestäni on se juuri työmaaterroria. Koska lakiesitys on yksipuolinen, jossa ei aseteta minkäänlaista estettä työnantajain puolelta harjoitettua terroria vastaan, niin minäkin asetun lakiehdotukseen nähden hylkäävälle kannalle.

Ed. Palmgren: Jag är skyldig rdm. Fagerholm ett tack för att han genom sitt senaste andragande yttermera bekräftade min uppgift därom att det protokoll, om vilket varit fråga, icke blivit publicerat. Ifall protokollet hade varit publicerat, d. v. s. utdelats åt andra än dem, som i förtroende haft omhand det, så hade det icke varit nödigt för rdm. Fagerholm att på omvägar via Norge skaffa sig ett exemplar av det. En annan fråga är naturligtvis, huru rdm. Fagerholms vänner i Norge på ett sådant sätt hava åtkommit en sak, som icke tillkommer dem.

Ed. Linna: Herra puhemies! Esillä olevan lain sisällöstä on jo ryhmätovereitteni taholta lausuttu ne ajatukset, joihinka minäkin voin yhtyä, mutta puheenvuoroni aiheutui sen johdosta, että täällä oikeiston edustajain taholta on väitetty, että työnantajat eivät harjoita työmaaterroria. Pyydän, herra puhemies, saada muutamilla esimerkeillä todistaa, että työnantajat harjoittavat ankaraa työmaaterroria.

Virkkalan tehtaalla Lohjalla on työmaaterrori niin ankara, että kukaan tehtaan työläisistä ei saa mennä mihinkään työväen järjestämiin juhliin enempää kuin huvi- ja kokoustilaisuuksiinkaan. Jos joku rikkoo näitä kieltomääräyksiä, niin heti on lopputili. Siitä muutama esimerkki.

Kun sähkötyömies Honkanen uskalsi mennä Virkkalan työväentalolle sinne järjestettyyn vaalijuhlaan viime marraskuun 30 päivänä, niin heti sai lopputilin, vaikka muuten tämä työmies tehtaan johdon puolelta on tunnustettu eteväksi ammattimieheksi, mutta kun ei totellut annettuja määräyksiä, oli heti pakko jättää työmaansa. Samoin eroitettiin sähkötyömies K. E. Telen Virkkalan sähkötehtaalta senvuoksi, kun tämä Telen on Virkkalan sosialidemokraattisen yhdistyksen sihteeri. Että työnantajat harjoittavat työmaaterroria, siitä on parhaana todistuksena se, että tehtaan työväkeä, joka nyt on kokonaan lakonmurtajia, on ankarasti kielletty käymästä työväen järjestämissä huvi- ja kokoustilaisuuksissa, vieläpä kielletään menemästä elokuvateatteriinkin, jonka teatterin omistaa sos. dem. puolueeseen kuuluva henkilö, vaikka tämä omistaja tällä kertaa onkin Amerikassa. Vielä lisäksi mainittakoon esimerkkejä siitä miten pitkälle saattavat työnantajat mennä vainotoimenpiteissään. Virkkalan tehtaan entinen työväki, eli lakkolaiset, kuten työnantajat niitä nimittävät, on saanut vuodesta 1928 alkaen tuntea mitä häikäilemättömintä vainoa tehtaan johdon taholta, sillä tehtaan johto on koettanut estää työnsaantimahdollisuudet entisiltä työläisiltä koko valtakunnan alueella, sillä kaikki tehtaan entiset työläiset ovat saaneet muuttaa pois paikkakunnaltaan. Kukaan ei uskalla ottaa töihin entisiä Virkkalan lakkolaisia, sillä „Kalkki-Petteri", kuten kansa yleensä nimittää tehtaan johtajaa, on sellainen herra, jota toiset työnantajat vastaan sanomatta tottelevat.

Tämä ei ole rajoittunut yksinomaan Lohjalle ja sen ympäristöön, vaan nämä vainotoimenpiteet ulottuvat kautta koko Suomenmaan, sillä tehtaan johto on järjestänyt urkkijat pitkin Suomea ottamaan selvää minne muuttavat entiset lakkolaiset, että voidaan työnantajille ilmoittaa, että antakaa lopputili, sitä parempi mitä nopeammin. Niinpä ovatkin saaneet työläiset harhailla ympäri maata työn etsinnässä ja kun ovat onnistuneet työpaikan jostakin löytämään pienemmiltä yksityisiltä työantajilta, niin eivät uskalla edes tiedoittaa perheelleen olinpaikkaansa. Jos tämän tiedon lähettävät perheensä jäsenille, niin siitä on seurauksena työpaikan menettäminen, koska urkkijat ottavat tätä tietä selville, mistä entiset lakkolaiset ovat onnistuneet työpaikan löytämään.

Osa Helsingin kaupunkiin muuttaneista työläisistä on ollut ainaisten vainotoimenpiteiden alaisena. Tietotoimistosta on otettu selvää asunnosta ja sen jälkeen kuin on päästy selville missä asunnossa asuu Virkkalan entisiä työläisiä, niin on otettu selvää työpaikasta ja työnantajalle tiedoitettu, että se on Virkkalan lakkolainen ja tämä vetoomus on ollut sellainen, että työnantajat ovat poikkeuksetta erottaneet Virkkalan entisiä lakkolaisia töistään. Esimerkkejä niistä vainotoimenpiteistä, joita Lohjalla ja Lohjan selluloosatehtaalla sekä sahalla on harjoitettu, löytyisi lukemattomia, mutta katson, että nämäkin esimerkit riittävät toteamaan sen väitteeni, jonka äsken tein ed. Ainalin lausuntoa vastaan, että työnantajat ovat harjoittaneet mitä häikäilemättömintä terroria entisiä työntekijöitään kohtaan.

Kun täällä ed. Pihkala aikaisemmassa asian käsittelyssä mainitsi, että rikkurit ovat hyvää ammattityöväkeä, niin, herra puhemies, pyydän saada esittää tapauksia Virkkalan lakonmurtajista ja heidän työtaidostaan kalkkikivilouhimolla. Täällä kalkkikivilouhimolla oli ennen lakkoa töissä noin 150 miestä, joiden tekemä työ 8-tuntisena työpäivänä oli keskimäärin 10 vaunukuormaa kiviä. Mutta lakonmurtajia oli töissä keskimäärin 400 ja saivat he 8-tuntisena työpäivänä irti keskimäärin 4 vaunukuormaa päivässä, joten väite siitä, että lakonmurtajat olisivat hyviä työntekijöitä, kuten ed. Pihkala väitti, ei pidä paikkaansa. Samoin Virkkalan sahalta voidaan mainita esimerkkejä, miten lakonmurtajat siellä ammattitaidottomina saivat aikaan sen, että useita kallisarvoisia moottoreita paloi pilalle senvuoksi, ettei ollut ammattitaitoisia moottorinkäyttäjiä.

Nämä esimerkit olen tahtonut esittää senvuoksi, kun ed. Pihkala on erikoisesti tahtonut täällä tuoda esille näiden lakonmurtajien hyvää ammattitaitoa. (Vasemmalta: Kiittää omiaan!), että voidaan toiselta puolen osoittaa, että se ammattitaito ei ole varsin kehuttava.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen lakiehdotus.

1 §.

Keskustelu:

Ed. Erich: Voimassa olevassa rikoslaissa on verrattain harvinaista, että teon yritys ja täytetty teko olisivat saman rangaistuksenalaisia. Kun selailee rikoslakia, havaitsee, että näin on asianlaita oikeastaan vain rikoslain 11 luvussa, joka käsittelee valtiopetosrikoksia. Nämä rikokset ovat kuitenkin sikäli luonteeltaan erikoisia, että jos valtiopetos onnistuu, niin tavallisesti syntyy valtiossa aivan uudenlainen olotila, josta johtuu, että valtiopetoksen tekijää tuskin edes yritettäisiin saattaa rangaistukseen. On näinmuodoin luonnollista, että valtiopetosrikosten kohdalla täytetty teko ja teon yritys ovat saman rangaistuksen alaisia. Minä myönnän, että voidaan kylläkin sanoa olevan hyvin vaikea vetää tarkkaa rajaa yrityksen ja täytetyn teon välillä nyt puheenalaisessa lainkohdassa. Mahdotonta se mielestäni ei kuitenkaan ole, sillä voihan hyvin helposti sattua, että se, jota kohtaan on yritetty harjoittaa painostusta, ei painostuksen alle taivu, joten jokseenkin selvä periaatteellinen erotus kuitenkin on tehtävä täytetyn teon ja yrityksen välillä. Minä pyytäisin erikoisesti huomauttaa siitä, että rikoslaissa on eräitä muita kohtia, joissa myöskin tarkan rajan vetäminen yrityksen ja täytetyn teon välillä kohtaa suuria vaikeuksia, ja pyydän esimerkkinä tällaisesta kohdasta lukea rikoslain 10 luvun 3 §:n, jossa lausutaan: „Joka väkivallalla tahi väkivaltaa uhaten tahallansa estää jonkun Suomessa tunnustetun, luvallisen tai suvaitun uskontokunnan pitämästä jumalanpalvelusta tahi muuta kirkollista toimitusta tai uskonnonharjoitusta, rangaistakoon vankeudella korkeintaan 2 vuodeksi. Yritys on rangaistava.'' Kun rikoslaki näissä rikoksissa, jotka kieltämättä tekijässään tai yrittäjässään osoittavat peräti sopimatonta mielenlaatua ja yhteiskunnallisen mukautumisen puutetta, rankaisee yrityksen melkoista lievemmin kuin täytetyn teon, niin minusta tuntuu jokseenkin käsittämättömältä, ettei tässä lainkohdassa meneteltäisi samalla tavalla.

Yllä olevan perusteella minä, herra puhemies, rohkenen ehdottaa, että 1 §:n 1 momentin 1) kohdan alusta poistettaisiin sanat „tai yrittää estää'', samoin että 1 momentin 2) kohdasta, sen alusta, poistettaisiin sanat „tai yrittää pakottaa''. Jos tällainen muutos käsiteltävänä olevaan lainkohtaan tehtäisiin, olisi siitä luonnollisena seurauksena, että tähän pykälään olisi lisättävä uusi näin kuuluva momentti: „Yritys on rangaistava.''

Mitä edelleen tulee nyt käsiteltävänä olevan pykälän 2 momenttiin sellaisena kuin se on suuren valiokunnan mietinnössä, niin tämä momentti on mielestäni siksi epämääräinen, että se voisi aiheuttaa mielivaltaista tulkintaa. Minä pyydän senvuoksi ehdottaa, että suuren valiokunnan mietinnön 2 momentti laista poistettaisiin.

Ed. Komu: Minä pyydän saada kannattaa ed. Erichin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Erich ed. Komun kannattamana ehdottanut, että 1 §:n 1 momentin 1) kohdasta poistettaisiin sanat „tai yrittää estää'' ja 2) kohdasta „tai yrittää pakottaa'', että uutena momenttina lisättäisiin „Yritys on rangaistava'', ja että 2 momentti poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Erichin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Erichin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2 §.

Keskustelu:

Ed. von Born: Jag ber först att få uppmärksamgöra på ett fel i den svenska texten. Det heter i slutet av paragrafen: „straffes, — — där omständigheterna äro synnerligen mildrande, med tjugu dagsböter''. Det bör vara i likhet med den finska texten: „straffes, — — där omständigheterna äro synnerligen mildrande, med minst tjugo dagsböter''; alltså ordet „minst'' har utelämnats från den svenska lagtexten.

Vidare ber jag, hr talman, att med hänvisning till de skäl jag anförde under den allmänna debatten få föreslå, att hela denna paragraf måtte ur lagförslaget utgå.

Ed. Räisänen: Kannatan ed. von Bornin ehdotusta, että lain 2 § poistettaisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. von Born ed. Räisäsen kannattamana ehdottanut, että 2 § poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. von Bornin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. von Bornin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 76 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 11.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

3 §.

Keskustelu:

Ed. Erich: Tässä 3 §:ssä mainittu teko on käsittääkseni jokseenkin tyypillinen kunnianloukkaus. Kun rikoslain 27 luvun mukaan kunnianloukkausrikokset kuitenkin ovat asianomistajarikoksia sekä koska säädettävänä olevan lain 4 §:n mukaan, edellyttäen, että pykälä tulee säilymään siinä muodossa kuin sillä on suuren valiokunnan mietinnössä, tässä laissa mainitut rikokset tulisivat olemaan virallisen syyttäjän alaisia, olisi mielestäni systeemin vastaista, jos pykälä tulisi laissa säilymään. Minä pyydän senvuoksi ehdottaa, että tämä pykälä laista poistettaisiin.

Ed. Komu: Minä kannatan ed. Erichin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Erich ed. Komun kannattamana ehdottanut, että 3 § poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Erichin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

4 §.

Keskustelu:

Ed. Erich: Lakiehdotuksen 4 § on tosin huomattavasti muuttunut ja parantunut lakivaliokunnassa ja suuressa valiokunnassa. Siitä huolimatta on pidettävä sekä outona että arveluttavana, että tässä laissa mainitut teot, jotka nyt tuskin ovat rikoksia tämän sanan tavallisessa merkityksessä, tulisivat olemaan yleisen syytteen alaisina. Se on

outoa siitä syystä, että varsin monet törkeäluontoiset ja yleisvaaralliset rikokset rikoslain mukaan ovat asianomistajarikoksia. Minä tahdon huomauttaa siitä, että ei ainoastaan lievä pahoinpitely, vaan myöskin törkeätä lievempi pahoinpitely nykyisessä rikoslaissa ovat asianomistajarikoksia, elleivät ne ole tapahtuneet julkisella paikalla. Tällaiset rikokset osoittavat kuitenkin tekijässään varsin väkivaltaista ja siis yhteiskunnalle vaarallista luonteenlaatua. Minä pyydän vielä saada viitata esim. rikoslain 30 lukuun, jossa puhutaan pesänkavalluksesta. Pesänkavallus on teko, joka osoittaa tekijässään hyvin epäluotettavaa ja vilpillistä mielenlaatua, mutta siitä huolimatta nämäkin teot ovat rikoslain mukaan asianomistajarikoksia. Tuntuu näissä oloissa jokseenkin luonnottomalta, jos tässä laissa luetellut teot tehtäisiin yleisen syytteen alaisiksi.

Mutta, herra puhemies, myöskin monet muut seikat puhuvat mielestäni tätä pykälää vastaan. On tunnettua, että syyttäjistöllä meidän maassamme on erinomaisen suuri ja raskas työtaakka. On myöskin tunnettua ja täällä eduskunnassa on siitä monta kertaa mainittu, kuinka rikoksellisuus viimeisinä aikoina ja erityisesti viimeisinä kuukausina osittain sellaisten seikkojen vaikutuksesta, joita minä en tässä halua ruveta tarkemmin kuvailemaan, on lisääntynyt. Tästä johtuu, että monet varsin törkeäluontoiset rikokset eivät ole joutuneet virallisen syytteen alaisiksi, vaikka niiden rikoslain mukaan ehdottomasti olisi pitänyt tulla jo aikoja sitten tuomioistuinten käsiteltäviksi.

Pysyäkseni kauttaaltaan puolueettomalla alalla minä saan tässä huomauttaa eräästä kirjelmästä, jonka oikeuskansleri viime helmikuun alkupäivinä lähetti yleisille syyttäjille ja jossa kehoitetaan syyttäjiä entistä paljoa tarkemmin seuraamaan erästä vallan uudenlaatuista rikosmuotoa, joka on päässyt pesiytymään varsinkin suuremmissa kaupungeissa, nimittäin keinottelua asuntoosakkeilla. On tunnettua, että häikäilemättömät keinottelijat tällä rikoksella ovat riistäneet köyhiltä ja keskivaraisilta ihmisiltä melkeinpä heidän viimeiset penninsäkin ja että nämä rikokset on verhottu niin taitavaan muotoon, että on erinomaisen vaikeata päästä täyteen selvyyteen siitä, mitä kaikkia rikoksen lajeja näihin rikoksiin sisältyy. Valitettavasti tällainen keinottelu on rehoittanut ei ainoastaan pääkaupungissa, vaan myöskin maaseudulla, ja tuossa kirjelmässä oikeuskansleri erityisesti kehoittaa syyttäjiä seuraamaan tämänlaisia, koko yhteiskunnalle erinomaisen turmiollisia rikoksia. Jos nyt syyttäjistöä vielä rasitettaisiin senkaltaisten tekojen tutkimisella ja syytteeseen saattamisella, joita tämä n. s. työterrorilaki käsittelee, niin on aivan varmaa, että monet yhteiskunnalle todellakin vaaralliset ja arveluttavat rikokset saisivat kaikessa rauhassa jatkua.

On myöskin aivan yleisesti tunnettua, että meidän syyttäjälaitoksemme kompetenssi tällä hetkellä on erittäin heikko. Tämän tietää jokainen, joka hiukankin on joutunut kosketuksiin tuomioistuinten toiminnan kanssa, ja nimenomaisesti asianomaiset tuomarit tietävät, että syyte sellaisena, kuin yleinen syyttäjä sen esittää varsinkin maaseudulla, monta kertaa saattaa olla kerrassaan mahdoton ja että tuomioistuin rikosta käsitellessään tulee aivan toisenlaisiin johtopäätöksiin, kuin mitä yleinen syyttäjä on esittänyt.

Myöskin niissä lakiesityksissä, joiden tarkoituksena on oikeudenkäyntilaitoksen perinpohjainen uudistaminen, on kiinnitetty erittäin suurta huomiota syyttäjälaitoksen kehittämiseen, jotta se olisi suuremmassa määrässä tehtäviensä tasalla.

Kun asianlaita on näin ja kun tässä laissa on puhe peräti omalaatuisista ja erikoisista teoista, joita laki sanoo rikoksiksi, niin on hyvin vähän luultavaa, että meidän syyttäjistömme valtava enemmistö kykenisi tässä mainittuja tekoja rikosoikeudellisessa suhteessa arvostelemaan. On sangen todennäköistä, että nimenomaan sellaiset työnantajat, jotka rettelöivät työläistensä kanssa, vain saisivat tämän pykälän perusteella virallista apua, saisivat ilmaisen asianajajan, joka heidän asiaansa hoitaisi, mutta että tuomioistuin monessa tapauksessa tulisi havaitsemaan syytteen kerrassaan aiheettomaksi ja paikkansapitämättömäksi.

Minun mielestäni nämä näkökohdat ovat siksi vakavia, että niidenkin eduskunnan arvoisain jäsenten, jotka kenties muuten ovat tämän lain kannalla, puolestaan pitäisi voida suostua siihen, että 4 § laista poistettaisiin. Minä pyydän saada tehdä tämän ehdotuksen.

Ed. Komu: Kannatan ed. Erichin tekemää ehdotusta.

Ed. Bryggari: Minä kannatan ed. Erichin tekemää ehdotusta.

Ed. Aalto: Tämä pykälä, jos mikään, on minusta sellainen, joka tulee koskemaan huomattavasti valtion varoja, sillä on aivan selvää, että jos tämmöinen pykälä lakiin hyväksytään, niin sitä tulevat monet henkilöt persoonallisista syistä hyväkseen käyttämään, tekemään ilmiantoja yleiselle syyttäjälle ja yleinen syyttäjä on silloin velvollinen nostamaan asianomaista vastaan kanteen. Ja minä olen varma, että oikeudenkäyntejä silloin tulee olemaan niin paljon, että varsinaiset rikolliset luultavasti jäävät vieläkin vähempään kuin mitä on viime aikoina tapahtunut ja tilalle tulee vain aiheettomia, yksityisestä persoonallisesta kostosta johtuvia aiheettomia oikeudenkäyntejä. Ensimmäinen tulos on siis se, että valtion kukkaro siitä kärsii, syyttäjistöä, kenties myöskin oikeudenjäseniä on lisättävä, joten saadaan siis perustaa uusia virkoja. Minä kannatan tämän pykälän poistamista.

Ed. Kuusisto: Luovun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Erich ed. Komun kannattamana ehdottanut, että 4 § poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Erichin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Erichin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

5 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään.

Toisen lakiehdotuksen lakiteksti, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 11), 12), 13) ja 14) asia.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon

15) Ehdotuksen laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 ja

16) Valtion lyhytaikaista luottoa vuonna 1931

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä saapuneet hallituksen esitykset 59 ja 60, jotka on edustajille jaettu.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 19,30.

Täysistunto lopetetaan kello 16,55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

30. Maanantaina 15 p. joulukuuta 1930

kello 19,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus valtioneuvoston oikeuttamisesta lyhytaikaisen luoton käyttämiseen vuonna 1931 799
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20; hallituksen esitys n:o 58.
2) Ehdotus laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19; ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8.

Ainoa käsittely:

3) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 803
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.

Esitellään:

4) Hallituksen esitys n:o 59 Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön erinäisten obligatiolainojen valtion takuusta 845
5) Hallituksen esitys n:o 60 valtausoikeuden rajoittamisesta Petsamon kihlakunnassa ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka ottivat osaa edelliseen istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus valtioneuvoston oikeuttamisesta lyhytaikaisen luoton käyttämiseen vuonna 1931.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 58, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Ehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19.

Keskustelu:

Ed. Jyske: Valtiovarainvaliokunta ehdottaa tämän lakialotteen johdosta, että itse

lakialoite hylättäisiin, mutta että hallitus tutkituttaisi aloitteessa tarkoitetun asian sekä tekisi siitä eduskunnalle tarpeelliseksi havaitsemansa esityksen. Viitaten valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyyn ensimmäiseen vastalauseeseen, toivon, että suuri valiokunta suosittelisi siinä hallitukselle esitettyä toivomusta, että hallitus kiireellisesti antaisi eduskunnalle esityksen laiksi maidon ja kerman korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta. Minä viittaan siihen, että myös maatalousvaliokunta, jolta valiokunta pyysi asiasta lausuntoa, on ehdottanut saman ponnen, mikä esiintyy tässä valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä ensimmäisessä vastalauseessa.

Maatalousvaliokunnan lausunnon perustelut ovat riittävät. Kun on laskettu, että kerman korvikkeen kaikki suoranaiset valmistuskustannukset nousevat 57—58 penniin pullolta ja kuitenkin pullon vähittäishinta on 2:50 markkaa, on ilmeistä, että siinä saa valmistaja ja kenties välittäjäkin kohtuutonta voittoa. Tämä voitto sopii erinomaisesti verotettavaksi, johon lisäksi kehoittaa se, että näiden korvikkeiden lisääntyvä valmistus ja kauppa on vaarallista maatalouden tärkeiden myyntitavaroiden, luonnollisen maidon ja kerman menekille, joiden tuottokustannukset ovat paljon korkeammat. Mielestäni ainakin 3 markan valmistevero litralta on kohtuullinen. Käsitykseni mukaan asia on niin selvä, ettei se kaipaa enää pitkiä tutkimuksia, vaan voi hallitus asiantuntijoiden avulla valmistuttaa asiasta esityksen ja jättää sen jo ensi keväänä eduskunnalle.

Ed. Furuhjelm: Minä pyytäisin saada ed. Jyskeelle huomauttaa, että suuren valiokunnan asiana ei ole hyväksyä minkäänlaisia erikoisvaliokuntain ehdottamia ponsia. Se käsittelee vain lakiehdotuksia.

Ed. Räisänen: Ed. Jyskeen lausunnon johdosta minä pyytäisin huomauttaa, koska hän mainitsi, että tämä keinotekoisen kerman valmistus on niin kovin tuottoisa ja hyvä afääri, että sitä eiruvettaisi lainsäädännöllisillä toimenpiteillä vaikeuttamaan, vaan että se firma, jota lähinnä ed. Jyske on, nimittäin Valio, perustaisi tällaisen „Kermoke''- tai „Tarmoke''-tehtaan ja rupeaisi myymään kuluttajille huokealla tätä rasvaa.

Ed. Tuomikoski: Tämä nyt kysymyksessäoleva lakialoite on ajan vaatima toimenpide, joka tarkoittaa suojata maanviljelijäväestön nykyjään melkein ainoan tuotannon, karjantuotteen, siltä kilpailulta, joka kerman vastikkeiden valmistamisen ja kauppaan tulemisen kautta näyttää pyrkivän syrjäyttämään kotoisen rasva-aineen käytön kuluttajaväestön keskuudessa. Huomioon ottamalla että näiden nyt jo valmistettavien korvikkeiden valmistamisesta voi olla ainoastaan pieni askel myöskin maidon korvikkeen valmistamiseen kuoritusta maidosta ja ulkolaisesta rasvasta, on valtiovallan velvollisuus ryhtyä ehkäisemään toimenpiteitä, joiden kautta vähennetään kotoisten tuotteiden, luonnollisen rasvan ja maidon käyttöä omassa maassa, joka samalla voi saattaa myöskin kansan terveyden vaaranalaiseksi.

Kun tällaisten korvikkeiden valmistaminen on muissa maissa kiinnittänyt huomiota siihen määrään, että esim. Saksassa ja Sveitsissä on kuluvan vuoden aikana katsottu välttämättömäksi lainsäädännöllä tällainen estää, tuntuu luonnolliselta, että meilläkin katsotaan tarpeelliseksi joko estää taikka ainakin asettaa kohtuullinen valmistevero näille tuotteille. Tämä toimenpide samalla kun se turvaisi kotoisten tuotteiden menekkiä ja hintoja, samalla asettaisi esteen sen suuren voiton hankkimiselle, jota valmistajat nauttivat kuluttajain kustannuksella.

Nykyisenä maatalouden pulakautena joutuu valtio tekemään suuria uhrauksia maatalouden tukemiseksi senvuoksi, että maatalous meillä on koko kansantalouden pohja ja että kansantalous joutuu suuriin vaikeuksiin, jos ei maatalouspulaa jollakin tavalla saada poistetuksi. On senvuoksi nurinkurista, jos valtio, samalla kuin se korottaa maataloustulleja ja myöntää miljoonia maatalouden edistämistä ja tukemista varten, toiselta puolen toimenpiteillään pahentaa tätä pulaa. Tämmöisenä maatalouspulan pahentamiseen johtavana toimenpiteenä täytyisi pitää sitä, jos ei lainsäädännöllä pyritä rajoittamaan tai estämään sellaisen teollisuuden syntymistä, joka ulkolaisista raaka-aineista valmistamillaan tuotteilla vähentää kotoisen luonnollisen rasvan menekkiä ja painaa sen hinnat niin alas, että se suuresti lisää ja pahentaa pulaamme.

Maassamme on viime aikoina alettu valmistaa kerman korvikkeita käyttämällä

raaka-aineina kuorittua maitoa ja ulkolaista kasvisrasvaa. Näiden raaka-aineiden halpuuden takia ovat korvikkeiden valmistajat voineet maksaa jälleenmyyjille paljon suurempia välityspalkkioita kuin mitä he saavat luonnollisen kerman myynnistä, vähittäinmyyntihinnan ollessa saman kuin pullokermasta, ja kalliimpi kuin avoimesta astiasta myydystä kermasta. Kun puheenaolevat korvikkeet ovat näöltään samanlaisia kuin luonnollinen kerma ja kun melkoinen osa sen käyttäjistä ei liene selvillä, mitä nuo korvikkeet sisältävät, näyttää niistä muodostuvan vaarallinen kilpailija luonnolliselle kermalle, varsinkin kun jälleenmyyjät parempaa voittoa tavoitellessaan melkein poikkeuksetta asiaa tuntemattomalle ostajalle tarjoavat tätä korviketta. Että asia on näin, sen todistaa selvästi m. m. maatalousvaliokunnan herra puheenjohtajan toimittama koeosto, jolloin ainoastaan yhdessä tapauksessa kymmenestä tarjottiin oikeaa pullokermaa ja kaikki muut vastikkeita. Saatujen tietojen mukaan sisältävät kysymyksessäolevat korvikkeet 12 % kasvisrasvoja ja 88 % kuorittua maitoa. Halpojen raaka-aineiden hintojen lisäksi tulevista valmistuskustannuksista ei luonnollisesti voida esittää tarkkoja tietoja, mutta on kuitenkin laskettu, että ne yhteensä tekevät vähän yli 2 mk. litralta eli noin 55—57 penniä pullolta vähittäismyyntihinnan ollessa 10 mk. litralta eli 2:50 pullolta.

Niinkuin edellisestä näkyy on kuluttajain kerman korvikkeesta maksama hinta ollut valmisteiden tuotantokustannuksia monin kerroin suurempi. Valmistajain saaman kohtuuttoman voiton lisäksi on otettava huomioon, että raaka-aineena käytetyssä kasvisrasvassa ei ole kaikkia luonnollisen kerman sisältämiä ravintoaineita. Kun puheenaolevien valmisteiden valmistus ja menekki edellämainituista syistä näyttää olevan lisääntymässä, tietää se, karjataloustuotteiden menekin huonontumista ja pahentaa yhä maataloutemme pulaa. On tehty laskelmia, joiden mukaan kerman vastikkeiden valmistus kuluvan vuoden aikana olisi noin 1,280,000 litraa ja myynnin arvo noin 12,800,000 markkaa. Jos lasketaan siihen käytetyn kuoritun maidon hinnaksi 35 penniä litralta, olisi maanviljelijäin saama osuus noin 440,000 mk. ja yrittäjäin osuus noin 12,390,000 markkaa. On luonnollista, että kermamarkkinoittemme huonontuminen aiheuttaa huomattavaa tappiota maataloudellemme. Jos kehitys kulkee edelleen kerman vastikkeille edulliseen suuntaan, ei se ole kuluttajaväestönkään, eikä myöskään kansantaloutemme edun mukaista. Kermanvastiketehtailijat ja heidän kannattajansa vetoavat maanviljelijäin etuihin siinä, että kuoritun maidon menekki lisääntyy ja tuottaa korvikkeen valmistus tässä suhteessa hyötyä myöskin heille. Se hinta, minkä tehtailijat kuoritusta maidosta maksavat, ei kuitenkaan houkuttele erikoisesti sen myyntiin, vaan voi maanviljelijä karjalle käytettynäkin saada siitä suunnilleen saman tulon.

Kun kysymyksessäolevan teollisuustuotteen asettamista valmistusveron alaiseksi on vastustettu pääasiassa kansantaloudellisilla syillä, on paikallaan, että asiaa siltäkin puolelta valmistellaan. Tässä mielessä minäkin voin yhtyä siihen, että eduskunta, valtiovarainvaliokunnan 1 vastalauseen mukaisesti päättäisi kehoittaa hallitusta antamaan asiassa kiireellisesti esityksen.

Ed. Jyske: Minä olin kuulevinani, että ed. Räisänen kehoitti minua perustamaan maidon ja kerman korviketehtaan. Pyydän kuitenkin tästä kunniasta ja suuresta taloudellisesta edusta kieltäytyä. Maassamme on ainakin 300,000 „maitotehdasta", pienempiä ja suurempia maatiloja, joilla tuotetaan luonnollista maitoa ja siitä luonnollista kermaa. Tämä „teollisuus", jota maatalouden harjoittajat harjoittavat, ei kannata nykyään ollenkaan, päinvastoin on se nykyään täysin kannattamatonta. Jotta tämä väestönosa mukana parisataatuhatta pikkutilan omistajaa perheineen, voisi edes välttävästi elää, pitäisi maidolla ja kermalla olla nykyistä korkeampi hinta, sellainen hinta, joka tekisi tuotannon jatkamisen ja noiden tuottajien pystyssä pysymisen mahdolliseksi. Jotta tämä maaseudun köyhä kansa voisi edes välttämättömimmät elämän tarpeensa saada tyydytetyksi, pitäisi kilpailevaa tuotetta, jonka kasvisrasvat ovat ulkomailta tuodut, jonkun verran veroittaa. Minä siis ehdotuksen tehdessäni tunnen ajavani köyhän kansan asiaa, jonka asiaan myöskin ed. Räisänen viittasi. Ja lisäksi täytyy valtion saada lisää tuloja. Maatalouden, siitä elävän köyhän kansan ja valtion edut käyvät täydellisesti yhteen valmisteveron määräämisessä maidon ja kerman korvikkeille.

Ed. Räisänen: Minä luulin, että tämä asia olisi mennyt suureen valiokuntaan niillä parilla repliikillä, jotka alussa lausuimme, ed. Jyske ja allekirjoittanut, mutta kun tuntuu siltä, että täältä annettiin hyvin voimakkaita evästyksiä siltä toiselta puolen, niin täytyy hiukkasen valaista mitalin toistakin puolta.

Tämä päivä on ollut hyvin raskas päivä Suomen vähäväkiselle kansalle, työtätekevälle väestölle. Tänä aamuna pantiin sille suolaa selkään tulliveroina, joiden kokonaissumma valtiolle kannettuna merkinnee kai yli 300 miljoonaa markkaa lisäystä entiseen. Mitä sitten kuluttajat vielä lisäksi joutuvat maksamaan kotimaisille tuotannonharjoittajille, jotka näiden tullien turvin voivat koroittaa hintoja, se ei ole minun arvioitavissani ainakaan tällä paikalla nyt. Kun tästä asiasta, näistä tullijutuista oli päästy, niin seurasi toinen juttu, toinen asia, jonka merkitys myöskin Suomen työväenluokalle, palkkatyöväestölle rahassa laskienkin tulee olemaan verrattain suuri. Tarkoitan sitä lakia, n. s. „työmaaterrorilakia", joka täällä pykäliksi säädettiin tänä päivänä, vaikka ei vielä lopullisesti olekaan hyväksytty. Nyt tulee tässä esille valtiovarainvaliokunnan mietintö, joka suurin piirtein katsoen, se on, sen vastalauseen mukaisessa järjestyksessä, minkä sosialidemokraatit ovat siihen liittäneet, hyväksyttävissä. Mutta siihenhän ei täällä tyydytä, vaan täällä on hyvin voimakkaasti esitetty vaatimus, että suuri valiokunta, johonka asia nyt menee, rupeaisi toimenpiteisiin, vaikuttamaan niin, että hallitus rupeaisi kiireellisesti valmistamaan lakia valmisteverosta näille keinotekoisille kermoille. Se lakialoite, josta tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö on aiheutunut, ei ole ainoa näillä valtiopäivillä tästä asiasta esitetty aloite, vaan toinen ed. Hirvensalon y. m. aloite on jo täällä ollut esillä. Sehän tarkoitti täydellisen kieltolain säätämistä keinotekoisille kermoille. Tuo ed. Hirvensalon aloite minusta tuntui jo suoraan sanoen kieltolakiraivolta. Se tuli kuitenkin täällä eduskunnassa nuijituksi paperikoriin. Mutta nyt kummittelee täällä tämä ed. Tuomikosken y. m. esitys siinä muodossa, jonka se nyt vihdoinkin on saanut. Tämä juttu, „Kermoke"- tai keinotekoisten kermojen asia, ei nyt ole ensi kertaa täällä eduskunnassa käsiteltävänä, vaan oli sama asia oikeastaan jo viime eduskunnassa. Siellä laadittiin laki, ankara laki, joka velvoitti nuo keinotekoisten kermojen valmistajat pakkauttamaan tuotteensa sellaisiin pulloihin, että ei vain mitään erehdystä Valion pullokerman kanssa tulisi. Tämä laki on nyt voimassa ja senmukaisesti noita keinotekoisia kermoja myydään. Kuinka on käynyt? Nämä aloitteet toteavat, että kansa kaikesta huolimatta ostaa noita keinotekoisia kermoja huolimatta siitä, että ne ovat nyt niin perusteellisesti jo pakkauksetkaan saadut erinäköisiksi Valion pullokerman kanssa. Minä olen varma, että jos tuo viimetalvinen laki olisi säädetty vaikka niinkin ankaraksi, että näihin pulloihin etiketin paikalle olisi täytynyt liimata pääkallon ja sääriluiden kuvat, niin, kun tavara on kuitenkin sellaista, että ihmiset sitä mielellään sekoittavat kahviinsa, niin ne tietysti sitä käyttäisivät, koska se on paljon edullisempaa siinä suhteessa, että se säilyy kauemmin, ja köyhät kuluttajat panevat sille seikalle suuren merkityksen.

Minua ihmetyttää maataloustuottajain, suurtuottajain esiintyminen tässä asiassa. Pyydän huomauttaa, että tämä asia, niin kauniisti kuin ed. Jyske puhuikin pieneläjäin puolesta siellä maalla, ei kuitenkaan koske ketään muita kuin suurtuottajia ja niistäkin oikeastaan niitä, jotka ovat kulutuskeskuksien lähellä. Tämä keinotekoinen pullokerma ei nimittäin kilpaile luonnonkerman kanssa ja luonnonkermaakin tuodaan markkinoille vain kulutuskeskuksien läheisistä paikoista, mutta senkään kanssa se ei juuri kilpaile, vaan se kilpailee Valion pullokerman kanssa.

Täällä on ed. Jyske lausunut, että nämä kermoketehtailijat saavat luonnottomia voittoja tästä tuotteestaan. Minä jo huomautin, että jos ne saavat luonnottomia voittoja, kohtuuttomia voittoja, niin silloinhan vapaan kilpailun aikana, pitäisi kenen hyvänsä toisen samalla alalla, siis kermojen alalla toimivan firman, pystyä kilpailemaan ja voittaa kuluttajain suosiollisella avulla kilpaillussa nämä ylettömän suurten voittojen hankkijat. Minä en lähinnä tarkoittanut ed. Jyskettä tällaisena kermatehtailijana ja taisin puheenvuorossanikin nimenomaan mainita, että minä tarkoitin Valiota, joka tällä alalla noin firmana toimii.

Niin, työväestön ja vähäväkisen kansan

elintasoa on jo täällä tänä päivänä, niinkuin minä huomautin, sangen kovakouraisesti huononnettu niillä lainsäännöksillä, joita täällä on joko lopullisesti hyväksytty, tai niinkuin „työmaaterrorilaki", toisessa käsittelyssä. Jos nyt vielä tehdään sellainen laki, jollaista ed. Jyske ajaa, niin merkitsee se käytännöllisesti ottaen sitä, että työväestön ja vähäväkisen kansan tämän alan kulutustavarat nousevat hinnassa. Ja kuitenkin on tämä tilanne sellainen, että ei oikeastaan kannattaisi enää tämän maan työväestön ja vähäväkisen väen elintasoa huonontaa. Siitä on jo niin äärettömän huonoja kokemuksia, siitä ovat jo todistuksia antaneet sellaisetkin henkilöt, jotka pystyvät niitä suuremmallakin arvovallalla antamaan. Minä toivon, että tämä esitys, joka tässä meidän edessämme on, saa saman kohtalon kuin sen edeltäjäkin, ed. Hirvensalon esitys, että tämäkin haudataan viheriän veran alle. Tämä ei, ainakaan tällä hetkellä, mitään toteuttamista tarvitse, korkeintaan ehkä asian voisi puolelta ja toiselta puolueettomasti tutkia, niinkuin esitetään valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, ja varsinkin sillä tavalla kuin valtiovarainvaliokunnan sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseessa sanotaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:ot 1—71 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17. Viime lauantain istunnossa esiteltiin viimeksi 10 Pl:n VI luku. Nyt esitellään VII luku.

10 P. l.

Luku VII Kansakoululaitos.

Keskustelu:

Opetusministeri Virkkunen: Herra puhemies! — Minun on ensinnä tehtävä huomautus käsiteltävänä olevan luvun 28 momentin kohdalla, jolla on määräraha seminaarikurssien toimeenpanoa varten Helsingissä. Ed. Ailio tämän 10 P. l:n käsittelyn alussa antamassaan lausunnossa, jossa hän minua moitti m. m. puheenaolevien seminaarikurssien toimeenpanemiseksi koko tulevaa vuotta varten ehdotetun määrärahan poistamisesta, saattoi minut jonkun verran ymmälle puheenaolevain seminaarikurssien suhteen. Minun muistini ei tukenut minua sinä hetkenä tässä yksityiskohdassa, enkä ollut silloin siitä selvillä, niinkuin minä huomautinkin. Nyt olen tutkinut asiaa ja huomannut, että ed. Ailio oli oikeassa sikäli, että kouluhallitus oli ehdottanut, että näitä kursseja jatkettaisiin myöskin tulevan vuoden syksystä eteenpäin. Minun arvoisa edeltäjäni ministerinä oli budjetin esitöitä valmistaessaan jättänyt tämän määrärahan sivulle ja minä olen mielestäni menetellyt oikein, kun yhdyin hänen käsitykseensä.

Minun puheenvuoroni koskee varsinaisesti 25 momentin määrärahaa. Tämä määräraha maalaiskansakoulujen avustukseksi on viime vuosina osoittanut taipumusta silmäänpistävään kohoamiseen. Se on tämän vuoden menoarviossa otettu 50 miljoonan suuruisena. Vuodesta 1927, siis neljänä vuotena, määräraha on kohonnut runsaasti 20 miljoonaa. Varsinkin on ylitys tänä vuonna huomattava. Mikäli minulle kouluhallituksen kamreerinkonttorista on ilmoitettu, ylitys jo viime marraskuun alkupuolella oli lähemmäs 9 miljoonaa, mutta odotettavissa on, että vuoden lopussa tämä ylitys on nouseva melkoisesti yli 10 miljoonaa. 25 momentilla olevan maalaiskansakoulujen avustusmäärärahan menot ovat näin ollen päättyvänä vuonna runsaasti enemmäin kuin 60 miljoonaa.

Tämän momentin määrärahaan erityisesti eduskunnan ja hallituksen on kiinnitettävä huomiota, jos mieli vähentää kansakoululaitoksen menoja. Eihän voine kieltää, että tällainen menonnousu, noin 5 miljoonaa

vuodessa, on jo normaalisen nousemisen ulkopuolella. Uutta järjestelyä tarkoittaa hallituksen esitys n:o 48, josta jo useita kertoja täällä on eri yhteyksissä ollut puhetta. Jos tässä esityksessä ehdotetut lain muutokset hyväksytään, syntynee budjettiesityksen tarkoittama säästö, 10—14 milj. markkaa. Kun kumminkin tämän esityksen kohtalo tänä hetkenä vielä on varsin epävarma — sivistysvaliokuntahan on, kute tunnettua, antamassaan lausunnossaan ehdottanut tämän esityksen tällä kertaa hyljättäväksi eikä valtiovarainvaliokuntakaan tähän mennessä ole vielä ehtinyt ehdotuksesta antaa mietintöänsä, — niin on mahdollisuus varsin lähellä, että 25 momentilla oleva määräraha on lisättävä ainakin 12 milj. markalla. Valtiovarainvaliokunta huomauttaa budjettimietintönsä yleisissä perusteluissa vallan oikein, että arviomäärärahat on saatava merkityiksi menoarvioon todennäköistä menoa vastaavina. Kun edelleen valtiovarainvaliokunnan ilmoituksen mukaan tulo- ja menoarvion ylijäämä on vain lähes 1,800,000 markkaa, on selvää, että eduskunnalta tänä hetkenä puuttuvat asialliset edellytykset 25 momentin, maalaiskansakoulujen avustusmäärärahan, suuruuden määräämiseksi.

Puheenvuoroni tarkoituksena tältä osalta onkin ollut lyhyesti esittämieni perustelujen jälkeen saada tehdä ehdotus, jonka minä alistan herra puhemiehen harkittavaksi. On mielestäni välttämätöntä jättää puheeksiottamani 25 momentti avoimeksi siksi, kunnes valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä n:o 48 on eduskunnassa käsitelty tahi, jollei tämä syystä tai toisesta kävisi mahdolliseksi, kunnes herra puhemies katsoo välttämättömäksi tulo- ja menoarvion käsittelemisen lopettamisen tähden eduskunnalle esittää uudelleen puheenaolevan momentin. Tämän ehdotuksen pyytäisin, herra puhemies, saada tehdä.

P u h e m i e s: Herra opetusministerin ehdotus voitaneen hyväksyä, että tämä momentti jätetään auki siksi, kunnes valtiovarainvaliokunta on käsitellyt hallituksen esityksen n:o 48, tai milloin puhemies budjetin yhtenäisyyden vuoksi katsoo välttämättömäksi asian esitellä.

Eduskunta hyväksyy tämän ehdotuksen.

Ed. M a n t e r e: Minä pyydän kiinnittää arvoisan eduskunnan huomiota esillä olevan luvun 28 momenttiin, josta herra opetusministeri myöskin jo lyhyesti mainitsi. Kouluhallitus esitti tälle momentille otettavaksi 237,600 markkaa ensi vuotta varten siinä mielessä, että seminaarikurssit Helsingissä jatkaisivat toimintaansa ensi syyslukukauden alusta edelleen. Niinkuin tästä näkyy, on määräraha alennettu kuitenkin 120,000 markaksi. Se on tapahtunut siinä mielessä, että nämä kurssit lakkaisivat ensi kevätlukukauden päättyessä. Kun tämä toimenpide ei ole mielestäni asianmukainen, niin rohkenen nyt ehdottaa, että momentille merkittäisiin lisäystä 117,600 markkaa, puheenaolevan Helsingin ylioppilasseminaarin toiminnan jatkamiseksi edelleen ensi syksystä lukien.

Perusteluiksi pyydän aivan lyhyesti esittää seuraavaa. Huomautan aluksi, että Helsingin ylioppilasseminaari on tätä nykyä ainoa laitos, missä naisylioppilailla on mahdollisuus valmistua kansakoulunopettajiksi. Jyväskylässä aikaisemmin toiminut samanlainen laitos on näet jo aikaisemmin lakkautettu. Jos nyt Helsingin seminaarikin lakkautetaan, eivät naisylioppilaat ensi syksystä lähtien enää voi antautua ollenkaan kansakoulunopettajan uralle. Tämä tapahtuisi ensi kerran 40 vuoteen, sillä jo 1890-luvun alussa ruvettiin seminaareihin ottamaan naisylioppilaita lukuisasti hospitanteiksi. Siihen aikaan he lyhyessä ajassa valmistuivat kansakoulunopettajiksi. Mutta kun myöhemmin havaittiin välttämättömäksi antaa ylioppilaille perusteellisempi toimeen valmistus, kuin mitä seminaarien hospitanttiluokilla oli mahdollista, perustettiin erikoiset naisylioppilasseminaarit, toinen Jyväskylään, toinen Helsinkiin.

Asiantuntijain yksimielisen arvostelun mukaan ylioppilaista näin valmistuneet opettajat ovat osoittautuneet opettajistomme parhaimpiin kuuluviksi. Varsin yleinen on se mielipide, että heidän toimintansa opettajina on vastannut korkeimpiakin vaatimuksia. Minä tahdon huomauttaa, että esim. kansakoulun piiritarkastajain kertomuksista on tehty yhteenveto, joka osoittaa, että juuri lausumani väite on paikkansa pitävä. Siihen on osaltansa vaikuttanut se, että seminaareihin pyrkiväin ylioppilaiden luvun ollessa hyvin suuri on voitu harjoittaa mitä ankarinta valintaa, ottaa

vain korkeimmilla arvolauseilla ylioppilastutkinnon suorittaneita ylioppilaita. Vuosi vuodelta on taso kohoamistaan kohonnut.

Kun nyt tästä huolimatta Helsinginkin seminaari ehdotetaan lakkautettavaksi, niin se tapahtuu sillä perusteella, että muussa tapauksessa kansakoulunopettajia valmistuisi suurempi määrä, kuin mikä on tarpeen. Tämä on epäilemättä tärkeä näkökohta, joten siihen on syytä kiinnittää tässä yhteydessä huomiota. Epäpätevien opettajien luku on viime vuosina kyllä alentumistaan alentunut. Yläkansakouluissa, joissa vielä v. 1927 oli 52 epäpätevää opettajaa, on tänä syksynä saatujen tietojen mukaan epäpäteviä ainoastaan 8, alakansakouluissa 48. Luvut eivät ole siis suuria. Kuitenkin on otettava huomioon, että niillä noin 100:aan nousevalla opettajalla, jotka syystä tai toisesta — esim. pitkäaikaisen sairauden takia — nauttivat kuukausimäärin virkavapautta, on epäpätevät sijaiset. Näin ollen on yläkansakouluissa tätä nykyä satakunta epäpätevää opettajaa. Tämäkään lukumäärä ei ole suinkaan pelottavan suuri, mutta osoittaa kuitenkin, että opettajapulaa vastoin toiseen suuntaan meneviä lausuntoja yhä on meidän kansakouluissamme havaittavissa.

Nyt on huomautettu, että lukuisia opettajavirkoja tulee lähiaikana lakkautettavaksi vähentyneen oppilasluvun takia. Tämä huomautus on oikea — ja se on otettava asiaa arvosteltaessa varteen. Viime vuonna lakkautettiin 83 virkaa, mikä osaksi ainakin tapahtui sen johdosta, että kouluhallitus erikoisella kiertokirjeellä oli tarkastajia kehoittanut pitämään huolta siitä, että kouluissa, missä oppilasluku on opettajaa kohti hyvin pieni, virkoja olisi lakkautettava, ja, niinkuin sanottu, viime vuonna lakkautettiin 83 virkaa. Ja vaikka tänä syksynä oppilaiden luku kansakouluissamme onkin osoittautunut jälleen huomattavasti nousevan — lisäys viime vuoteen nähden on 8,000 —, on varmaan tarpeen ja paikallaan jatkaa virkojen lakkauttamista edelleenkin. Lakkauttamisen täytyy kumminkin tapahtua tarpeellisella varovaisuudella, sillä muussa tapauksessa opetuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen käy vaikeaksi. Tästä välttämättömästä varovaisuudesta seuraa, että tätä tietä ei tule yhtäkkiä varsin suurta määrää avoimien virkojen hakijoita.

Sitten on pidettävä mielessä vielä muuan tärkeä seikka. Viime vuosina on opettajain valmistusta supistamistaan supistettu. Minä voin vakuuttaa, että kouluhallitus tässä suhteessa on koettanut pitää tarkoin silmällä, että, kansakoulunopettajia ei valmisteta enempää, kuin tarve välttämättömästi vaatii. V. 1927 valmistui vielä 515 yläkansakoulunopettajaa. Tämä luku aleni seuraavana vuonna 427:ään ja sitä seuraavana vuonna 389:ään. Viime keväänä valmistui enää vain 373 yläkansakoulunopettajaa. Edellyttämällä, että kaikki kuluvana lukuvuonna ylimmällä luokalla ja ylioppilasluokalla olevat oppilaat keväällä 1931 saavat päästötodistuksen, valmistuu silloin 343 opettajaa. Neljässä vuodessa on siis uusien opettajain luku laskenut 172:lla. Valmistuvien opettajain luku tulee edelleenkin laskemaan sen johdosta, että kouluhallituksen ehdotuksien mukaisesti seminaareissa vielä olevat muutamat rinnakkaisluokat tulevat myöskin lakkautettaviksi. Keväällä 1932 valmistuu niiden perusteiden mukaan, mitkä kouluhallitus on ehdottanut hyväksyttäviksi, ainoastaan 312 uutta opettajaa ja keväällä 1933 252. Kun ottaa tämän huomioon ja vielä lisäksi sen, että kouluikään tulleitten lasten luku on nyt jälleen ilmeisesti nousemassa — toissa vuonna oli saavutettu laakson pohja tässä asiassa — ja että uusia kouluja yhä huomattavasti perustetaan, tosin jonkun verran hitaammin kuin aikaisempina vuosina, niin ei näytä olevan syytä pelätä liikoja opettajia valmistuvan, vaikka Helsingin ylioppilasseminaari säilytettäisiinkin. Pikemmin on pelättävissä, että syntyy nykyistä suurempaa opettajapulaa, ellei niin tapahdu.

Tahdon vielä mainita, että olen useampaan kertaan keskustellut tästä asiasta seminaariasiain edustajan kanssa kouluhallituksessa, ja hän, tehtyänsä eri vuosina aina uusia ja uusia tutkimuksia kansakoulun opettajatarpeen lisääntymisestä tai laskemisesta, on puolestansa tullut varmasti vakuutetuksi, että jos, kuten nyt ehdotetaan, Helsingin ylioppilasseminaarikin lakkautetaan, niin lähimmässä tulevaisuudessa on odotettavissa kansakoulualalla opettajapulaa.

Huomiota ansaitsee sekin, että ylioppilasseminaarissa opettajien valmistaminen tulee erittäin huokeaksi. Mainitsen vertailun

vuoksi, että esim. Raahen 5-luokkaisessa naisseminaarissa tulee valmistus maksamaan oppilasta kohti 37,000 markkaa ja Rauman 3-luokkaisessa seminaarissa 31,643 markkaa, mutta Helsingin ylioppilasseminaarissa vain 7,920 markkaa. Tämän johdosta tietenkin on huomautettava, että näitten ylioppilasopettajien valmistus tietenkin vaatii kustannuksia sinä aikana kuin ne ovat oppikoulussa. Mutta on huomattava, että meidän maassamme nyt on olemassa nimenomaan naisylioppilaita niin runsaasti, että heille ei ole sopivasti muita toimialoja saatavissa. Heidät voidaan tällä tavoin varsin vähäisillä kustannuksilla kasvattaa kansakoulunopettajiksi.

Mielestäni siis ei pitäisi olla pienintäkään pelkoa siitä, että opettajia valmistuu liiaksi, jos Helsingin ylioppilasseminaari jatkaisi toimintaansa. Ja kun nyt asia on ilmeisesti niin, että tätä tietä saadaan kansakoululaitoksemme palvelukseen parhaita opettajavoimia — minä olen kuullut, että useat johtokuntien jäsenetkin ovat tulleet tästä vakuutetuiksi — ja kun lisäksi otetaan huomioon, että lähimmässä tulevaisuudessa on tarkoitus nykyistä paljon suuremmassa määrässä tehdä kansakoulu kokonaisuudessaan oppikoulun pohjakouluksi, niin mielestäni olisi erittäin suotavaa, ettei nyt — niinkuin tapahtuu, jos valtiovarainvaliokunnan ehdotus hyväksytään — lakkauteta ylioppilaitten valmistamista kansakoulunopettajiksi. Onhan aivan itsestään selvää, että tätä tietä kansakoulunopettajaksi valmistuneet, sen takia että ovat myöskin käyneet oppikoulun lävitse, helpommin voivat valmistaa kansakouluoppilaita myöskin jatkamaan opintojansa oppikoulussa.

Ed. Lehtokoski: Talousarvion tässä vaiheessa en voi olla kiinnittämättä huomiota siihen valitettavaan seikkaan, mikä meillä edelleenkin on olemassa koululasten ravinto- ja vaatetuskysymykseen nähden. Teen tämän huomautuksen senkin vuoksi, että ne aloitteet, joita sosialidemokraattien taholta on tehty parannuksen aikaansaamiseksi tässä suhteessa, eivät ole johtaneet riittäviin toimenpiteisiin. Niinpä sekin aloite, joka viimeksi on tehty, on vielä valtiovarainvaliokunnassa kesken käsittelemättä. Kun nykyinen aika asettaa tuhannet vähävaraiset kodit jopa niin vaikeaan asemaan, että ne eivät voi riittävässä määrin tarjota lapsilleen kunnollista ravintoa, — joka tilanne ei voi olla haitallisesti vaikuttamatta kasvuiässä olevaan lapsijoukkoon — kun suurin osa köyhien kotien lapsista muodostaa kansakoulujen oppilasmäärän ja kun kouluissa ainoastaan murto-osassa annetaan lämmin ruoka-ateria, niin on ymmärrettävää, mitä nälkiintyneenä koulupäivän suorittaminen pienokaisille merkitsee. Voidaan sanoa, että onhan tässä suhteessa edistys kulkenut paljonkin eteenpäin. On myönnettävä, että eteenpäin on päästy, mutta samalla on muistettava, että yksin kouluhallituksen hankkimien tilastojen mukaankin vain 20 % kaikista kansakoululapsista saa ravintoavustusta koulusta, joten 80 % on kokonaan vailla minkäänlaista avustusta. Kun tämä asiaintila ei voi olla mitä haitallisimmin vaikuttamatta nuoreen polveen, niin pitäisi tässä suhteessa mahdollisimman pikaisesti saada muutos aikaan.

Että muullakin taholla kuin sosialidemokraattien on huomattu, mihin nykyinen asiaintila johtaa, siitä meillä viime viikon Uudessa Suomessa sotaväen ylilääkärin lausunto puhuu varsin selvää kieltä. Tässä lausunnossa sanotaan m. m. että „me olemme säätäneet yleisen koulupakon, niinkuin välttämätöntä lienee päättäen siitäkin, että sotaväkeen vuosittain yhä saapuu melkoinen määrä luku- ja kirjoitustaidottomia nuorukaisia. Me uhraamme miljoonia komeiden koulutalojen rakentamiseen, joista monet näyttävät enemmän opettajia kuin oppilaita varten suunnitelluilta. Me tahdomme lisätä uskonnonopetusta ja kuria, mutta unohdamme järjestää koululapsille riittävän ravinnon. Kuitenkin on selvää selvempi, ettei nousevan polven fyysillistä kuntoa kohoteta ruoskimalla, vaan ruokkimalla. Koulukeittolain merkitystä ei voida kyllin suureksi arvioida, niiden toteuttamiseen tarvittavat varat on löydettävä, vaikka mistä. Samoin on terveydenhoidon laita, sillä juuri kouluissa monet tarttuvat taudit helposti pääsevät leviämään."

Näin sotaväen ylilääkäri niiden tarkastusten perusteella, jotka hän kutsunnoissa ympäri maan on suorittanut. Luulen, että jokainen voimme yhtyä tähän lausuntoon tavattoman hyvin. Mutta ei yksin se, että yhdymme tässä lausunnossa esitettyyn ajatukseen, vaan myöskin se, että tässä suhteessa ryhdyttäisiin riittävässä määrin toimenpiteisiin, olisi nykyaikana erikoisen tär-

keätä. On nimittäin muistettava se seikka, että maassa vallitseva ankara työttömyys ja ne päätökset, mitkä eduskunta juuri tänään on tehnyt, koroittavat suuresti vähävaraisen kansan elintarvikkeiden hintoja, — ne vielä lisäävät sitä vaikeutta, jota köyhissä kodeissa muutenkin on enemmän kuin tarpeeksi. Senvuoksi olisi toivottavaa, että sekä kouluhallitus että opetusministeriö kiinnittäisivät tähän seikkaan sellaista huomiota, että tulevan talven aikana voitaisiin entistä enemmän koulukeittoloita saada aikaan ja näin tuhansille lapsille sitä välttämätöntä ravintoa, mitä he koulupäivinään ehdottomasti tarvitsevat.

Ed. Ailio: Pyydän kannattaa ed. Mantereen tekemää ehdotusta määrärahan koroittamiseksi Helsingin seminaarikurssien säilyttämistä varten. Ed. Mantere on niin asiallisesti perustellut ehdotusta, että luulisin kaikkien yhtyvän kannattamaan sitä, ja varsinkin opetusministerin, joka mainitsi lausunnossaan, että tämä määräraha on tarkemmin harkitsematta tullut pyyhityksi menoarviosta.

Samalla pyytäsin huomauttaa, että maalaiskansakoulujen määrärahoissa on useita momentteja arvioitu todennäköisiä menoja alhaisemmiksi. Siten on mom. 21 arvioitu useita miljoonia liian alhaiseksi, kuten minä päivällä mainitsin. Minä olisin odottanut, että herra opetusministeri olisi tehnyt ehdotuksen tämän määrärahan koroittamiseksi. Sehän on nimittäin lähinnä hänen vastuullaan, kun tämän luokan menoarvio tulee hyväksytyksi, joten minä en katso asiakseni ryhtyä tekemään korjausehdotuksia näihin hallituksen esittämiin määrärahoihin.

Ed. Kukkonen: Seminaarikurssit järjestettiin Helsinkiin aikana, jolloin vallitsi hyvin suurta puutetta kansakoulunopettajista. Mikäli minulla on osuutta siihen hallituksen ehdotukseen, että määräraha näiden kurssien jatkamista varten ensi vuoden osalta evättäisiin, johtuu se yksinomaan tai ainakin lähinnä siitä, että on näyttäytynyt aihetta pelätä, että kansakoulunopettajatuotanto esiintyisi liiallisena. Hallitus on eräässä eduskunnalle antamassaan esityksessä ilmoittanut, että kansakoululaitoksessa kuluvana vuonna olisi noin 1,000 sellaista opettajanvirkaa, joita ei oppilasvähyyden vuoksi tarvita. Vaikkapa lähdettäisiinkin siitä, ettei lakkautettavaksi joutuisi niin monta opettajanvirkaa ja vaikkapa vain puolet sanotusta määrästä tulisi kysymykseen, on se kuitenkin jo varsin varteenotettava opettajavirkojen määrä. Minä en kuitenkaan ole varustautunut pitempään väittelyyn ed. Mantereen kanssa tästä asiasta.

Pyysinkin puheenvuoroa lähinnä esittääkseni eräitä näkökohtia 25 momentin johdosta. Kun herra opetusministeri on pyytänyt, että tämän momentin käsittely lykkäytyisi myöhempään aikaan ja hänen toivomuksensa otetaan eduskunnassa varteen, johtuu siitä, että minunkin puheenvuoroni siirtyy tuonnemmaksi.

Ed. Huittinen: Tämän luvun kohdalla, jossa käsitellään maamme kansakoululaitoksen menoja, olisi odottanut että nykyisenä aikana kiinnitettäisiin eduskunnan taholta huomiota juuri menojen säästämiseen. Mutta ainakaan keskustelu, sikäli kuin se on tähän saakka jatkunut, ei ole ollenkaan kosketellut tätä puolta asiasta. Täällä on tämän istuntokauden kuluessa hyvin useasti tuotu esille sellaisia mielipiteitä, että nyt olisi aika todella käydä tällaisissakin menoissa säästämään. Mutta tämänkin luvun kohdalla osoittavat menot kuluvaankin vuoteen verrattuna nousua, joskin vähäistä. Päättyyhän tämän luvun loppusumma 308 milj. markkaan, kun se kuluvana vuonna on vain 306 miljoonaa. Tämän luvun menoerät ovat kyllä suurimmaksi osaksi lakimääräysten sitomia ja siis pakollisia menoja, joten niiden suhteen on asia selvä sekä hallituksen että eduskunnan taholta. Mutta on myöskin sellaisiakin menoeriä tälläkin kohdalla, joihin hallituksen olisi minun käsittääkseni ollut nykyisen vaikean tilanteen johdosta tartuttava ankarammin kiinni ja suunniteltava keinoja, joiden avulla olisi voitu menoja tälläkin kohdalla vähentää. Ed. Kalliokoski täällä äskettäin eräässä toisessa yhteydessä huomautti siitä, kuinka tuntipalkkioiden kohdalla, johon ehdotuksessa on laskettu tarvittavan 18 milj. markkaa, olisi asioitten järjestelyllä saavutettavissa 3 à 4 milj. markan säästö. Minä yhtyisin tähän ed. Kalliokosken huomautukseen tässä yhteydessä ja toivoisin, että herra opetusministeri ottaisi huomautukseni huomioon.

sillä minä olen myöskin vakuutettu siitä, että opetuksen tehokkuus ei varojen säästävämmästä käytöstä huolimatta kärsisi.

Mutta minua ihmetyttää erittäinkin tällä kohdalla se, että nykyisestä tavattoman kireästä ajasta huolimatta kansakoulujen rakennusavustuksiksi varatut määrärahat sekä kaupunkien että maalaiskuntien kohdalla ehdotetaan samansuuruisiksi kuin kuluvanakin vuonna. Tämä tietää käsitykseni mukaan sitä, että opetusministeriö, kouluhallitus ja kansakoulujen piiritarkastajat suunnittelevat ensi vuonnakin noudattavansa samaa menettelyä kuin tähänkin asti, että pakotetaan kunnat rakentamaan kansakouluja aivan normaalisessa määrässä, vieläpä tavallista runsaamminkin, sillä onhan rakenusalallakin havaittavissa nyt jo tarveaineiden ja työkustannusten laskua, mutta määrärahat siitä huolimatta on katsottu täytyvän pysyttää entisen suuruisina. Minä en tunne vähääkään tilannetta tällä alalla kaupunkikunnissa, mutta luulen, että sielläkin ollaan hyvin mielellään valmiit siirtämään koulujen rakentaminen tuonnemmaksi kaikkialla, missä se vain on mahdollista. Jos vain valtion taholta ei asetuta poikkiteloin tällaista siirtämistä vastaan. Mutta mitä tulee sitten maalaiskuntiin, niin siellä, minä uskallan väittää, vaikka en tunnekaan lähemmin muuta kuin Itä-Suomen kunnallisoloja, on nyt jo taloudellinen tilanne sekä kuntien että niiden veronmaksajien taloudessa niin äärimmäisen vakava, että osoittaa suorastaan tilanteen väärin arvioimista, jos ajatellaan velvoittaa kunnat ensi vuonna rakentamaan kouluja edes niinkään suuressa määrässä kuin tämä määräraha 19,500,000 markkaa avustuksien kohdalla edellyttää. Minä käsitän nykyisen tilanteen maalaiskuntien ja niiden asukkaiden keskuudessa nykyjään jo sellaiseksi, että olisi välttämätöntä pysähdyttää koulujen rakentaminen muutamaksi ajaksi kokonaan. Kun tämän vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä silloinen hallitus jätti esityksen lainsäädännöksi, kunnille laeissa määrättyä rakennusvelvollisuutta varten asetettujen määräaikojen pidentämisestä ja ehdotti siinä kolmen vuoden lykkäystä kansakoulujen rakentamisessa, arvioi se minun käsitykseni mukaan jo silloin sen vaikean tilanteen, missä maalaiskunnat tällä hetkellä ovat, aivan oikein. Ja olisi ollut mitä toivottavinta, että tämä esitys olisi silloin tullut hyväksytyksi. Mutta pääasiassa kouluhallituksen vastustavan kannan tähden tämä esitys tuli hylätyksi viime eduskunnassa. Tämän vuoden kuluessa on tilanne maalaiskunnissa, niin kuntien talouden kuin niiden veronmaksajien keskuudessa, yhä edelleen kiristynyt. Kuntien verotuloja on tavattoman vaikea saada kerätyksi. On Itä-Suomessa kuntia, joissa $^2/_3$ kuluvan vuoden veroista on mennyt ulosottoteiste perittäväksi ja keskimäärin kaikissa — minulla on verrattain tuoreet tiedot asiasta — Itä-Karjalan kunnissa 40 % veroista on mennyt ulosottoon. Tämä mielestäni jo osoittaa, kuinka vakava ja kireä tilanne todella on. Mutta ei tällä hyvä. Pakkohuutokauppojen pitäjien vasarat paukkuvat kaikkialla ja yhä lukuisampia omaisuuden pakkomyyntejä on tulossa. Viime viikolla saamani tiedon mukaan on esim. erään Itä-Suomen kihlakunnan kruununvoudinkonttorissa tällä hetkellä 2,400 valmista tuomiota odottamassa uloshakua asianomaisille. Ja minä huomautan, että tämä kihlakunta ei ole Itä-Suomenkaan köyhimpiä.

Tällaista kuuluu Itä-Suomesta ja minä luulen, että tämä kuva voidaan yleistää koko maan maalaiskuntia käsittäväksi. Suorastaan peloittavalta tuntuu tilanne ja vaikeudet näyttävät ylivoimaisilta ajatellessa kuntien talouden ensi vuoden järjestelyä. Varsinkin, jos vielä pitää varata talousarviossa varoja koulujenkin rakentamiseen, sillä on otettava huomioon, että nykyisen lamakauden seurauksena eräät muutkin kunnan menot, kuten köyhäinhoitoon ja työttömyyden vastustamiseksi tarvittavat rahamäärät, tulevat lisääntymään. Ja kun samanaikaisesti maalaiskuntien suurimman veronmaksajaluokan veronmaksukyky on hyvin suuressa määrin alentunut, olisi käsittääkseni välttämätöntä helpottaa kuntien menoja edes tässä kohden.

Minusta opetusministeriö ei silloin tunne sitä vakavaa tilannetta riittävästi, jossa maalaiskunnissa eletään, jos se ajattelee pakottaa kuntia ensi vuoden aikana rakentamaan kouluja niin suuressa määrässä kuin tarkoitukseen ehdotetut määrärahat edellyttävät.

Asian tässä vaiheessa ei tietysti voi tehdä mitään määrärahan vähennysehdotusta tällä kohdalla, mutta minä lausuisin herra opetusministerille sen vakavan toivo-

muksen, että hän antaisi kouluhallitukselle sellaiset ohjeet näiden määrärahojen käytöstä, että missä vain suinkin on mahdollista tulla toimeen vuokrahuoneissa tai koulujen korjaus ei ole aivan ehdottoman välttämätöntä, siellä ei ensi vuoden aikana tarvitsisi ryhtyä rakennuksiin kiinnittämään varoja, olkoonpa niin, että on vahvistettu suunnitelma, jonka mukaan koulu olisi ensi vuonna rakennettava, tai että opettajan huoneitten tapetit eivät ole niin ensiluokkaisessa kunnossa kuin niiden opettajien ja tarkastajien mielestä ehkä tulisi olla. Mutta tämän lisäksi minä pyytäisin vielä ehdottaa herra opetusministerin harkittavaksi, eikö olisi todella syytä lainsäädäntöteitse seisahduttaa koulujen rakentamista muutamiksi vuosiksi ja siten saada hiukan hengähdysaikaa oppivelvollisuuden toteuttamisessa tässä kohden sekä kunnille että valtiolle. Olisi mitä toivottavinta, että hallitus voisi antaa tätä tarkoittavan esityksen eduskunnalle keväällä, kevätistuntokaudella.

Mutta minä en voi tässä yhteydessä olla huomauttamatta vielä eräästä epäkohdasta kansakoulualalla, jonka takia minun käsitykseni mukaan on menetetty jo tähän mennessä aiheettomasti huomattava määrä miljoonia ja menetetään edelleenkin, jos entistä suuntaa jatketaan. Tarkoitan sitä, että koulut meillä yhä vieläkin tämän vuoden aikana samoin kuin muutkin julkiset rakennukset pyritään rakentamaan aivan liian suurellisiksi, hyvin usein tarpeettoman suuriksi, kaikilla mukavuuksilla varustettuina ja näin ovat tämän tähden muutenkin korkeat rakennuskustannukset kohonneet vieläkin huomattavasti ja on jo tultu nyt siihen, että jokaista oppilasta kohden ovat rakennuskustannukset nykyjään rakennettavissa kouluissa 15—20 tuhatta markkaa maallakin, jopa siitäkin yli. Syy tähän minun käsittääkseni on suurimmaksi osaksi siinä monopoliasemassa, joka meillä on koulujen rakennusasioissakin kouluhallituksella ja sen alaisilla piiritarkastajilla. Ei ole määräävänä ehdotuksia laadittaessa kunnan veronmaksajain kantokyky, vaan se, että jokaiseen salokyläänkin täytyy saada mahdollisimman komea, kaikilla nykyajan mukavuuksilla varustettu koulupalatsi. Kouluhallituksen ylijohtaja ed. Mantere mainitsi täällä äsken eräässä toisessa yhteydessä, että on olemassa jännittynyt tilanne kouluhallituksen ja sen edustajain, sekä toisaalta kuntien johtoelinten välillä. Minä myönnän avoimesti, että näin on monin paikoin asia, mutta se ei johdu siitä, että me maalaiskunnissa, jotka joudumme asioita hoitamaan, haluaisimme vastustaa opetuksen tehostamista, mutta se johtuu siitä, että olipa kysymys mistä erimielisyydestä tahansa kouluasioissa, niin aina kouluhallitus ja sen edustajat ovat oikeassa ja kuntien johtohenkilöt väärässä. Ja nykyiset lait antavat minun käsittääkseni kaikki oikeudet opettajille ja kouluhallitukselle, mutta velvollisuudet kunnille. Minusta on vaarallista nykyisessä tilanteessa, ellei tätä jännitystä ruveta helpottamaan ennen kaikkea tällä kertaa siten, että ei pakoteta nyt vaikeana aikana rakentamaan kouluja, ja pyritään ne vastaisuudessa rakentamaan entisestään huomattavasti yksinkertaisemmiksi. Minä toivoisin, että opetusministeri kiinnittäisi huomiota myöskin tähän puoleen kansakouluasioissa ja siten koettaisi helpottaa sitä raskasta taakkaa, joka tälläkin kohdalla on veronmaksajien hartioille asetettu.

Ed. Mantereen äskeisen esityksen johdosta minä en voi olla huomauttamatta, että minun tietojeni mukaan ei ole mitään opettajapulaa enää olemassa, vaan päinvastoin ylituotantoa ja että nykyiset vakinaiset seminaarit ehtivät valmistaa kyllä riittävästi opettajia. Hän mainitsi, että naisylioppilaat, jos Helsingin ylioppilasseminaari lakkautetaan, eivät ole tilaisuudessa missään valmistumaan kansakoulunopettajiksi. Minun tietääkseni seminaarien hospitanttiluokille heillä on yhtä hyvä mahdollisuus päästä kuin toisillakin ja sitä tietä ne naisylioppilaista, jotka tahtovat valmistautua kansakoulunopettaja-alalle, ovat tilaisuudessa aivan täysin tulemaan opettajiksi niin kuin toisetkin eikä minulla ole niin valoisa käsitys yksistänsä Helsingin ylioppilasseminaarin kautta tulleista kansakouluopettajista kuin ed. Mantereella. Minä olen kuullut monessa tapauksessa verrattain kielteisiäkin tuloksia sieltä tulleista opettajista. Minä en lähde tässä selvittelemään pitemmälle, mutta totean vain sen, ettei se minun käsittääkseni ole millään tavalla erikoinen opettajaseminaari, joka sen tähden puoltaisi sen ennallaan säilyttämistä. Minä en voi yhtyä siihen ehdotukseen, että tämä seminaari edelleen säilytettäisiin.

Opetusministeri Virkkunen: Keskustelussa on esitetty useita mielenkiintoisia kohtia, joihin pyydän saada kajota. Ed. Mantereen lausunto, jossa hän lämpimästi puoltaa Helsingin naisylioppilasseminaarin pysyttelemistä edelleenkin, kiinnittää kyllä huomiota, mutta en minäkään ole tullut vakuutetuksi hänen lausuntonsa ehdottomasta pätevyydestä. Helsingin naisylioppilasseminaari on joka tapauksessa tilapäinen yritys. Ei voida ajatella, että se jäisi pysyväiseksi, vaan jos, niin kuin hyvin toivottavaa on, naisylioppilaat edelleenkin kääntyvät kansakoulunopettajan elämänuralle, täytynee tulevaisuudessa valmistaa heille tilaisuutta saada heidän sivistysmääränsä ja opintojensa edellyttämää helpompaa valmistusta seminaarien yhteydessä. Tämä on minun kantani. Joskin on poikettu siitä järjestyksestä, mikä vuonna 1890 pantiin alulle, niin eivätköhän monet sosialiset syyt, ennen kaikkea se, että myöskin nämä kansakoulunopettajiksi valmistuvat naiset jollakin tavalla liitettäisiin siihen suurempaan oppilaskokonaisuuteen, joka valmistuu samalle elämänuralle, kehoita palaamaan siihen.

On kolme näkökohtaa, joita minä olen punninnut, kun olen tätä kysymystä harkinnut, vaikka mielelläni myönnän, että minulla ei ole ollut tilaisuutta tämän kysymyksen kaikkiin yksityiskohtiin perehtyä. Ensimmäinen on kysymys vapautuvista opettajapaikoista. Olen tutkinut tämän vuoden tammikuussa täällä Helsingissä pidetyn opettajaneuvoston kokouksen pöytäkirjoja ja niistä havainnut asiantuntijan ilmoittaneen, että meillä tätä nykyä on kumminkin 350 alakoulun opettajaa, joilla on vähemmän kuin 12 oppilasta, ja että yläkoulun opettajia on kumminkin noin 200, joiden oppilasluku on alle 30. On näin ollen hyvin paljon järjestelyn varaa sitä lainmuutosta toteutettaessa, jonka eduskunta tänään on toisessa käsittelyssä hyväksynyt. Eiköhän kumminkin ole tuleva ilmi, että seuraavina vuosina on syytä lakkauttaa opettajanvirkoja ainakin yhtä suuressa määrin kuin kuluvana vuonna; ed. Mantere mainitsee luvun 83. Eiköhän edelleen olisi syytä vakavasti harkita, millä tavalla naisylioppilaiden valmistaminen kansakoulun opettajiksi olisi järjestettävä seminaarien yhteyteen? Monesta syystä kallistun viimemainittuun käytäntöön. Ja sitten kolmas näkökohta, jonka tosin jonkunlaisella varovaisuudella sanon; kysymys on siitä, onko nykyään syytä erikoisesti lisätä naisopettajiksi valmistuvien opettajien lukumäärää. Nytkin jo valitetaan sitä, että meidän kansakoulumme, niinkuin osaltaan oppikoulummekin, on naisistumisen vaarassa. Tämä asia itsessään on hyvin vaikea selvittää, mutta sekin on näkökohta, joka tässä yhteydessä on otettava huomioon. Se määräraha, jota ed. Mantere pyytää näiden kurssien jatkamiseksi myöskin tulevasta syksystä eteenpäin, ei tulevan vuoden jälkiosalta ole niin suuri, ettei se voisi tulla kysymykseen. Mutta lienemme yhtä mieltä siitä, että kaikessa tapauksessa täytyy kohota päiväjärjestykseen kysymys, kuinka kauan tätä erikoista ja tilapäistä naisseminaaria voimme Helsingissä ylläpitää.

Ed. Lehtokoski on täällä ottanut puheeksi erinomaisen mielenkiintoisen lausunnon. Armeijan ylilääkärin eräässä sanomalehdessä antama selostus tarkastustilaisuuksissa tekemistään kokemuksista on sellainen, jolla tulee olemaan varmaankin hyvin laaja ja pitkäaikainen kantavuus. Huomautettava vain on, että tämä lausunto kohoaa paljon yli niiden kysymysten, joita me kansakoulubudjetissa käsittelemme. Ylilääkäri ottaa puheeksi koko kansan kasvatuksen, erityisesti myöskin kotien taitamattomuuden ja laiminlyömiset lastensa terveyden hoitamisessa. Minä olen yhtä mieltä ed. Lehtokosken kanssa siinä, että nousevan polven ravitsemiskysymys erityisesti koulu- ja kansakouluiässä on asia, johon meidän tulee kiinnittää erinomaisen vakavaa ja myötätuntoista huomiota.

Ed. Ailio moitti minua siitä, että erinäisillä momenteilla määrärahat on arvosteltu liian alhaisiksi, ed. Huittinen taas siitä, että määrärahat on arvosteltu liian korkeiksi. Ed. Huittinen on esittänyt sellaisia varteen otettavia näkökohtia, joiden yleiseen suuntaan ja tarkoitusperään minä mielelläni yhdyn. Kumminkin on sanottava, että esim. tämän luvun 23 momentilla oleva määräraha, maalaiskansakoulujen huoneistojen rakennusavut, itse asiassa tietää hyvin suurta vähennystä, vaikkakin määräraha on pysytetty samana, kuin minä se oli edellisenä vuonna. Minulla ei tällä hetkellä ole tilaisuutta mainita, kuinka suuresti tätä määrärahaa on ylitetty kuluvana

vuonna. Viime vuonna se ylitettiin 6.5 miljoonalla, mutta tänä vuonna varmasti melkoisesti suuremmalla määrällä. Kun siis koetamme järjestää kansakoulujen rakentamiset ja korjaamiset tulevana vuonna sillä tavalla, että tulisimme toimeen samalla määrärahalla, mikä sisältyy tämän vuoden tulo- ja menoarvioon, niin se merkitsee itse yritystä säästää, sanokaamme, kymmenkunta miljoonaa. Tahdomme saada pysähdyksen syntymään siinä tavattomassa nousussa ja ylityksessä, mikä tälläkin momentilla on tapahtunut. Ja samaten, kun hän viittaa 16 momentin määrärahaan kaupunkien kansakoulujen avustamisesta, niin on viitattava hallituksen esityksen tässä kohdassa oleviin perusteluihin, joissa nimenomaan ilmoitetaan, että vuokra-arvojen laskemisperusteet, joiden pohjalla kaupungit saavat kansakoulumenoihinsa valtiolta hyvitystä, välttämättömästi on tarkistettava. Opetusministeriö onkin paraikaa valmistamassa uusia laskemisperusteita, joiden tarkoituksena on melkoisesti rajoittaa menoerän kohoaminen tälläkin momentilla. Kuuntelin mielihyvällä ed. Huittisen lausumia toivomuksia siitä, että kansakoulurakennusten ja korjausten suorittamisessa kunnat voisivat näinä vaikeina ja poikkeuksellisina aikoina saada niin suuria helpotuksia, kuin mahdollista on. Minun käsitykseni on, että myöskin hallitusviranomaiset voivat melkoisessa määrässä myöntää kunnille lykkäyksiä niiden velvollisuuksien täyttämisessä, joita oppivelvollisuuslaki myöskin rakennuksiin nähden kunnille säätyttää. Jos tämän saavuttamiseksi sitäpaitsi vielä erinäisiä lainsäädäntötoimenpiteitä näyttäisi tulevan kysymykseen, niin ne luonnollisesti on otettava harkinnan alaisiksi.

Ed. Janhonen: Voin pääasiassa yhtyä siihen, mitä ylijohtaja Mantere lausui hospitanttikursseilta päässeiden opettajain pätevyydestä. Mutta sittenkin kun on kysymys hospitanttikurssien jatkamisesta, niin nämä perusteet eivät yksistään saa olla määräävinä. Ed. Huittinen ja herra opetusministeri viimeksi ovat tässä suhteessa tuoneet esiin useita tärkeitä näkökohtia. Valtiovarainvaliokunta, käsitellessään tätä asiaa, kiinnitti silloin erikoista huomiota siihen, että opettajia on valmistunut viime aikoina ehken liikaa. Jo viime vuonna tämän vuoden talousarviota käsiteltäessä, ilmoitettiin valtiovarainvaliokunnalle, että opettajain valmistumisessa on ylituotantoa. Sentähden olikin jo valiokunnassa keskustelua m. m. siitä, eikö esim. Kajaanin seminaarin uuden talon rakentaminen palon jälkeen olisi jätettävä sikseen, koska uusien opettajain valmistuminen olisi mahdollista tyydyttävästi järjestää muissa seminaareissa. Nyt taas on valtiovarainvaliokunnan jaostolle ilmoitettu, että opettajainvirkojen lakkauttaminen, josta myöskin hallituksen esityksessä momentilla 17 mainitaan, käsittäisi kaikkiaan noin tuhat opettajavirkaa. Valtiovarainvaliokunta on huomioon ottaen myöskin nykyisen vaikean taloudellisen pulan, asettunut sentähden sille kannalle, ettei hospitanttiluokkia varten nyt olisi varoja myönnettävä, varsinkin, kun hallitus on asettunut samalle kannalle esityksessään.

Ed. Sillanpää: Ensin ilmoitan, että olen aivan vastakkaista mielipidettä ed. Huittisen kanssa, hän kun tahtoo säästäväisyyden alottaa juuri kansakouluopetuksesta, koska tämä, joka koskee suuria oppilasmääriä, voi tietenkin myöskin loppusummiltaan tulla suuremmaksi kuin monet muut menot. Mutta täällä ei ole yhtään ääntä kuulunut siitä, että pantaisiin mitään rajaa oppikoulujen perustamiselle, tuleehan nekin valtionapua saamaan. Mutta koska oppikoulut koskevat parempiosaisia kansanluokkia, niin silloin katsotaan, että ne ovat välttämättömiä.

Kun katselee esillä olevaa tulo- ja menoarviota, niin saa sen vaikutuksen, kuin tämä olisi ainakin, mitä kansakouluopetukseen tulee, katovuoden menoarvio. Tänään täällä käsiteltiin maalaiskansakoulujen jatko-opetuksen huonontamista. Hallitus on antanut esityksen kustannuslain muuttamisesta, ja erinäiset supistukset kansakoulumenoissa myöskin sitä todistavat. Kun. esim. katselee, mitenkä hallitus on sellaisiakin menoeriä, kuin esiintyy 24 momentilla, lisäavustukset köyhemmille ja harvaan asutuille sekä rajaseutujen kansakouluhuoneistojen hankkimiseksi, johon viime vuonna käytettiin 2,600,000 markkaa, vaan joka tänä vuonna on vain 2,200,000 markkaa, mutta joka nähtävästi ei riitä ollenkaan, että tämäkin momentti pysytetään sellaisenaan, vaikka kouluhallitus tarkko-

jen laskelmien perusteella katsoo siihen välttämättä tarvittavan 3 miljoonaa.

Kun täällä on esitetty tilastoja, mitenkä kansakoulun sekä myöskin jatkokoulujen oppilasmäärä on vuosi vuodelta lisääntynyt, niin tuntuu surulliselta ajatella, että samaan aikaan katsotaan sopivaksi juuri tästä ainoasta koulumuodosta, mikä kansan lapsilla on saatavana, että sen kustannuksista etukädessä ruvetaan säästämään. Ja nämä vähennykset kohdistuvat kaikkein köyhimmissä asemissa olevien lasten opetukseen. Minä valitan, että tällainen suunta on vallalla, enkä ainakaan soisi, että ed. Huittisen ajatukset tässä suhteessa saisivat myötävaikutusta.

Ed. Mantere: Minä en halua enää kosketella kysymystä, tarvitaanko opettajia enemmän tai vähemmän, koska olen selvillä numeroilla osoittanut, minkälainen tilanne on. Minun käsitykseni on se, että Helsingin ylioppilasseminaarikin on edelleen tarpeen, jos mieli välttää opettajapulaa syntymästä lähitulevaisuudessa. Mutta sensijaan haluan vielä huomauttaa siitä, että naisylioppilaiden valmistuksen siirtäminen seminaareihin hospitanttioppilaiksi olisi ilmeistä takaisinkäsinmenoa. Jyväskylän ja Helsingin ylioppilasseminaarit ovat olleet korkeampi muoto naisylioppilaiden kansakoulunopettajiksi valmistamisessa kuin heidän kouluttamisensa seminaarien yhteydessä. Se juuri oli eräänlaista hätävalmistusta, ja koska minä toivon, että ylioppilaiden kansakoulunopettajiksi valmistaminen saataisiin niin hyvälle kannalle kuin suinkin mahdollista on, niin juuri siitä syystä pitäisin erittäin suotavana, että ylioppilasseminaari täällä Helsingissä yhä pysytettäisiin toiminnassa. Onhan tunnettua, että useissa Länsi-Euroopan maissa, esim. Saksassa, on viimeisten vuosien kuluessa kansakoulunopettajain valmistus siirretty kokonaan yliopistoon. Saksassa ei tätä nykyä ole ainoatakaan kansakoulunopettajaseminaaria enää, valmistus tapahtuu kokonaan yliopistoissa. Meidän ylioppilasseminaarimme eivät ole olleet tällaisia laitoksia, enkä minäkään tahdo sanoa, että me voisimme ilman muuta siirtyä saksalaiseen järjestelmään, mutta erittäin suotavaa on, ettei tätä ainoaa ylioppilasseminaaria meillä päästettäisi kuolemaan. Siinä olisi kumminkin eräs siemen tulevaisuutta varten.

Ed. Niukkanen: Mikäli koskee ed. Mantereen tekemää ehdotusta, niin sille ei voi löytää asiallisia perusteluja, sentakia että, kuten täällä on huomautettu, opettajia on liikaa ja ylituotantoa on olemassa, vaikka niitä normaalitavallakin valmistetaan.

Mitä sitten tulee esillä oleviin suuriin avustusmomentteihin, niin siinä suhteessa asia näyttää tällä kertaa hyvin ikävältä. Niin toivottavaa kuin olisikin, että saataisiin aikaan sellaisia lainmuutoksia, jotka vaikuttaisivat menojen pienenemiseen, niin ettei tarvitsisi m. m. tälle 25 momentille lisätä noin 10 miljoonaa, näyttää tilanne tässä suhteessa kuitenkin toivottomalta. Kuten tunnetaan, niin sivistysvaliokunta on asettunut hyvin arvostelevalle kannalle hallituksen lakiesitykseen nähden ja samoin näyttää käyvän myöskin valtiovarainvaliokunnassa. Lisäksi asia näyttää niin riitaiselta, ja siinä esiintyy niin erilaisia mielipiteitä, ettei ole mitään toiveita saada tästä asiasta tällä viikolla, jolloinka budjetti on käsiteltävä, aikaan tarpeellista lakia. Kun asia on täten, niin minä toivoisin, että herra opetusministeri ottaisi harkittavakseen, eikö jo sen käsittelyn perusteella, mikä asiassa on sivistysvaliokunnassa ja valtiovarainvaliokunnassa suoritettu, olisi hallituksen ryhdyttävä valmistamaan tästä asiasta nopeasti uutta esitystä, jossa valiokunnissa tehdyt huomautukset olisi otettu huomioon, m. m. kiinnitetty huomiota rakennuskustannuksiin, tarpeettomiin navettoihin ja sen sellaisiin seikkoihin. Silloin voitaisiin edes ensi vuoden alussa toivottavasti saada aikaan asiassa tarvittavat lainmuutokset.

Ed. Kukkonen: Sen johdosta, että herra valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja on ilmoittanut, ettei hallituksen esitys kustannuslain muuttamisesta voi mitenkään tämän viikon kuluessa joutua eduskuntaan valtiovarainvaliokunnasta, minä pyytäisin tiedustella, eikö herra opetusministerinkin mielestä tämän vuoksi olisi paikallansa jo tässä yhteydessä käsitellä myöskin 25 momentti. Voitetaanko enää mitään tämän momentin pöydälle panemisesta? Jos valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä ei ehdi valmiiksi kuluvan viikon aikana on aivan ilmeistä, ettei edus-

kunta ehdi hallituksen esitystä käsitellä loppuun tämän vuoden puolella.

Puhemies: Tämä 25 momentti on päätetty jättää auki toistaiseksi.

Ed. Ailio: Kun täällä on pari puhujaa, viimeksi ed. Janhonen maininnut, että meillä olisi 1,000 opettajanvirkaa, jotka voidaan lakkauttaa, ja esittäneet tämän perusteeksi sille mielipiteelle, että Helsingin seminaarikurssi olisi tarpeeton, niin minä pyydän huomauttaa, että se on suuri erehdys. Näissä 1,000:ssa opettajanvirassa on ensinnäkin yli 500 alakansakoulunopettajan virkaa, ja lain mukaan niitä on vaikea, ehkäpä mahdotonkin lakkauttaa, sillä eihän voida alakansakouluja lakkauttaa, vaikka niissä olisikin pieni oppilasmäärä. Oppilaiden siirtäminen tällaisissa tapauksissa esim. kirkonkylän kansakouluun tulisi perin vaikeaksi ja paljon kalliimmaksi. Lisäksi on satakunta tai ehkä kaksi sataa virkaa, joita opetuksellisista syistä on vaikea lakkauttaa, joten ei lopulta jääne lakkautettavaksi muuta kuin joitakuita satoja virkoja. Tällä perusteella tuskin siis voi perustella Helsingin seminaarikurssin lakkauttamista. Ed. Mantereen esittämät numerot näyttävät, että opettajatarvetta on olemassa, ja lisäksi olisi opettajavalmistuksen toivottava kehittyvän entistä enemmän yliopistotietä tapahtuvaksi.

Ed. Niukkanen: Ed. Kukkosen lausunnon johdosta minä huomautan, että kysymyksessäolevasta asiasta voidaan kyllä valtiovarainvaliokunnan mietintö saada eduskuntaan aivan lähiaikoina sen takia, että ensimmäinen käsittely on siellä jo suoritettu asiasta, mutta että valiokuntakäsittelystä päättäen tämä asia ei tule kulkemaan eduskunnassa hyvinkään suurella vauhdilla eikä nähtävästi lopputulos tule olemaan hyväksyvä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Mantere ed. Ailion kannattamana ehdottanut, että momentille 28 merkittäisiin lisäystä 117,600 markkaa Helsingin ylioppilasseminaarin toiminnan jatkamiseksi ensi vuoden syyslukukaudellakin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Mantereen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Mantereen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 76 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 13.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku VIII Aistivialliskoulut, hyväksytään.

Luku IX Valtion kirjastotoimi.

Keskustelu:

Ed. Kukkonen: IX luvun 3 momentille oli hallitus vuodeksi 1931 ehdottanut otettavaksi 2 milj. markkaa. Valtiovarainvaliokunta ehdottaa määrärahan vähennettäväksi 500,000 markalla ja huomauttaa seuraavaa: „Kun kuntien tässä tarkoitettujen menojen mainittavampi lisääntyminen ensi vuoden aikana ei ole todennäköinen, voidaan momentilta vähentää 500,000 markkaa''.

Minä epäilen, onko valtiovarainvaliokunta vähennystä tehdessään osunut oikeaan. Kuluvana vuonna on kirjastotarkoituksiin ehditty käyttää 2,300,000 markkaa. Huomioonottaen tämän näyttää varsin otaksuttavalta, että ensi vuonna tulee kulumaan ainakin se määrä, mitä hallitus oli ehdottanut momentille otettavaksi. Syynä siihen, että v. 1929 kului suhteellisesti vähän tämän momentin varoja, on arvatenkin ollut se, että uusi kirjastolaki tuli vasta sanotun vuoden alussa voimaan ja että v. 1929 kuluessa kunnat saattoivat nostaa ainoastaan ennakkoja eli n. s. alkueriä. Kun siis saattaa pitää ilmeisenä, että momentilta, joka on arviomääräraha, tulee kulumaan enemmän kuin valtiovarainvaliokunta on ehdottanut, pyytäisin minä herra opetusministeriltä tiedustella, pitävätkö paikkansa minun ilmoittamani tiedot tämän momentin kulumisesta tänä vuonna. Ja jos tietoni ovat oikeat, kysyisin, eikö hänenkin mielestänsä olisi momentin suuruus arvioitava valtiovarainvaliokunnan ehdotuksesta poikkeavalla tavalla.

Opetusministeri Virkkunen: Minä olen kiinnittänyt huomiota siihen epämääräiseen lausuntoon, jota valtiovarainvaliokunta käyttää sanoessaan, ettei ole todennäköinen puheenaolevan momentin lisääntyminen ensi vuoden aikana. Vaikka minulla ei ole ollut tilaisuutta tätä istuntoa varten tarkemmin tutkia tätä asiaa, olen vakuutettu siitä, että ed. Kukkonen on oikeammassa kuin valtiovarainvaliokunta. Pyytäisin kannattaa hänen ehdotustaan, jos hän sen teki, jota kuitenkaan en voinut kuulla.

Ed. Niukkanen: Valtiovarainvaliokunta arveli, että kun momentille on jäänyt v. 1929 miljoonan markan säästö ja kun aika on näin vaikea myöskin kunnille, niin ei liene odotettavissa, että ne juuri entistä suuremmassa määrin ryhtyisivät kirjastoja kartuttamaan. Päinvastoin lienee odotettavissa, että tällaisena aikana kunnat koettavat supistaa tällaisiakin menoja, vaikka menot ovatkin epäilemättä tarpeelliset.

Ed. Seppälä: Tätä momenttia vähennettiin sen perusteella, kun kysyttiin opetusministeriöstä ensin, mitä he arvelevat, voidaanko tässä käyttää nyt tulevana vuonna niin paljon enemmän kuin mitä 1929 on käytetty. Silloin nimittäin on käytetty vain 1,151,000 markkaa. Sieltä ilmoitettiin, että kaiken todennäköisyyden mukaan tätä määrärahaa ei tarvitse merkitä näin suureksi. Minä omasta puolestani en tietenkään tämmöisistä tarkoituksista mielelläni puolusta vähentämistä, koska niihin on aina vaikea saada lisää. Mutta kun tämä on arviomääräraha ja kun yleensä asetuttiin valtiovarainvaliokunnassa sille kannalle, ettei arviomäärärahojakaan tarvitse merkitä suurempina kuin mitä arvellaan kuluvan, niin sen vuoksi valtiovarainvaliokunnassa ministeriöstä saatujen tietojen mukaan on tämä momentti vähennetty. Minä luulisin, että tämä momentti voitaisiin hyväksyä tässä muodossa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Luku IX Valtion kirjastotoimi, luku X Yhteiskunnallinen valistustyö, luku XI Valtionarkisto ja luku XII Muinaistieteellinen toimikunta, hyväksytään.

Luku XIII Tieteen ja taiteen kannattaminen.

Keskustelu:

Ed. Ailio: Tämän luvun johdosta pyydän minä huomauttaa, että mitä enemmän arpajaisvoittovarat lisääntyvät, sitä vähemmän ainakin nykyinen hallitus katsoo velvollisuudekseen valtion varoilla avustaa yksityisiä eli vapaita tieteellisiä ja taiteellisia tarkoituksia. Hallitus on poistanut taiteellisilta ja tieteellisiltä tarkoituksilta vakinaisessa menoarviossa ennen olleita määrärahoja noin miljoona markkaa, ja se on siirtänyt valtion ennen avustamia tieteellisiä töitä avustettavaksi raha-arpajaisten voittovaroilla myöskin noin miljoonalla markalla. Vaikka siten raha-arpajaisten voittovarat ovatkin lisääntyneet 2,5 miljoonalla markalla, ei voida suuriakaan uusia tai lisäavustuksia antaa tieteellisiin ja taiteellisiin tarkoituksiin, vaikka ne niitä kipeästi kaipaisivat. Minun on kuitenkin turhaa tehdä muutosehdotusta siihen suunnitelmaan, jonka hallitus on esittänyt raha-arpajaisten voittovarojen käyttämiseksi, vaan täytyy tällä kertaa tyytyä siihen, mitä hallitus on ehdottanut.

Ed. Huittinen: Opetusministeriön alaan kuuluvissa menoissa eräissä kohdin on ollut huomattavissa pyrkimystä menojen vähäiseen pienentämiseen. Mutta tämän luvun kohdalla ei ole merkkiäkään siitä. Päinvastoin osoittaa menojen loppusumma tällä luvulla kuluvaan vuoteenkin verrattuna huomattavaa nousua, nimittäin 12,800,000 markasta 14,400,000 markkaan. Tämän luvun eri vuosien määrärahat ovat mielestäni tyypillinen osoitus siitä, kuinka avokätisesti on menoja vuodesta toiseen lisätty tälläkin kohden valtion talousarviossa. Vuoden 1923 talousarviossa olivat tämän luvun menojen loppusummat täysissä tuhansissa 4,239,000 markkaa, vuonna 1924 ne kohosivat 5,373,000 markkaan ja niin edelleen on nousua jatkunut vuodesta toiseen niin, että, kuten jo mainitsin, kuluvana vuonna määräraha on 12,804,000 markkaa ja ensi vuodeksi tämän luvun kohdalle ehdotetaan yhä edellensä lisäystä niin, että luvun loppusumma nousee 14,434,000 markkaan (Ed. Hakkila: Kulttuurimäärärahoja!). Eikä valtiovarainvaliokunnallakaan ole tässä kohden ollut mi-

tään huomauttamista, vaikka nousu on 1,600,000 markkaa nyt tähänkin vuoteen nähden. (Ed. Hakkila: Sivistysmenoja, eikö niitä saa olla!) Tältä puhujalavalta on useasti lausuttu tämänkin istuntokauden aikana varoittavia sanoja siitä tavattomasta menojen kasvusta, joka meillä niin valtion kuin kuntienkin talousarvioissa on jatkunut vuodesta toiseen ja samalla todettu myös se, että nyt on korkea aika asettaa sulku menojen kasvulle, jopa ryhtyä niitä vähentämäänkin kaikkialla missä se suinkin on mahdollista. Toisin sanoen, että nyt on yhteistalouksissakin ruvettava säästämään teoissakin eikä vaan sanoissa. Ja totta onkin, että kaikille muille elämänaloille on maassamme vallitseva lamakausi painanut jo vakavan leimansa, kymmenissätuhansissa on luettava ne yksityistaloudet, joiden tämän lamakauden rautaisen lain vaikutuksesta on jo tähän mennessä täytynyt supistaa elämän vaatimuksensa minimaalisen pieniksi ja joissa käydään paraikaa vakavaa kamppailua elämän alkeellisimpien vaatimuksien tyydyttämiseksi. Eikä ole vähäinen niiden kotien luku, joissa suoranainen nälän uhka välkkyy pelottavana peikkona kodin yläpuolella. Tällaisessa tilanteessa ei voi ymmärtää sitä, että teatterien, oopperan, orkesterien y. m. semmoisten laitosten kannattaminen on sellainen välttämättömyys, johon täytyy uhrata 14,400,000 markkaa yhteiskunnan verorahoja ja että 1,600,000 markan nousu tässä kohden kuluvaan vuoteen verraten olisi edes mitenkään puolustettavissa. Tästä menoerästä on kyllä 7 miljoonaa laskettu saatavan raha-arpajaisten kautta, mutta se ei mielestäni puolusta vähääkään menojen lisäämistä nykyisenä aikana tällaisiin tarkoituksiin. Nekin ovat kansalta kerättyjä varoja. Raha-arpajaisista saatavan tulon lisääntyessä olisi ollut vastaavasti valtion muiden varojen käyttöä tähän tarkoitukseen vähennettävä. Minä en ole oikean kasvattavan ja jalostavan tieteen ja taiteen vastustaja. Minä myönnän, että valtiovallankin on mahdollisuuksien mukaan tuettava tieteellistä ja taiteellista työskentelyä, mutta minä en hyväksy sitä taiteellista suuntaa ja makua, joka nyt on vallalla, niin teatteri-, oppera- kuin maalaus- y. m. tavoin esitettävässä taiteessa ja joka kaikenlaisen alastomuuden palvontana hyvin useasti saa suorastaan epäsiveellisyyttä hipovia ilmenemismuotoja. Ei ole syytä valtiovallalla, ainakaan niin auliisti ja avoimin käsin kuin tähän asti, syytää miljoonia tällaisen taiteen kannattamiseksi. Minä en ymmärrä, kuinka paljon jalostuu ihminen katsellessaan nykyajan maalaritaiteilijan maalaamia tauluja, joista ei minunlaiseni maakylän asukas pääse edes selville, mitä siinä on tahdottu esittää. En ymmärrä myöskään sitä, kuinka jalostavaa, ihmisen parempaa minää kasvattavaa on se äärimmilleen viety alastomuuden palvonta, jota meidän valtiomme runsain määrärahoin kannattamissa teattereissa ja oopperassa on kehitetty huippuunsa. Eivätkä tällaiset esitykset ole edes harvinaisia. Valtion kannatuksen turvin toimivissa teattereissa esitetään usein kappaleita, joissa hyvin vapaasti käsitellään monia niitä elämänarvoja ja käsitteitä, joita me olemme tottuneet pitämään ja edelleen pidämme yhteiskuntamme nurkkakivinä. Vaikka ei tahdo ajatella ahtaasti asioista, niin ei voitane kieltää, että kaikki tällainen taide, olipa se mitä lajia tahansa, vaikuttaa heikentävästi varsinkin nuorten ihmisyyskäsitteisiin. Ja tähän ei meillä minun käsittääkseni olisi varaa. Missään tapauksessa valtion avustusten turvin toimivat taidelaitokset eivät saisi esittää taidetta, joka enemmän repii kuin rakentaa.

En voi olla myöskään tässä yhteydessä huomauttamatta siitä ylellisyydestä, joka meillä on päässyt vallalle esittävässä näyttämötaiteessa. Ei siellä ole kysymys kustannuksista, kun on joku uusi kappale tuotava esille, vaan mitä ylellisimmät laitteet vain rahalla saadaan, ne hankitaan ja yhä tuhlaavaisempaan varojenkäyttöön tässä kohden mennään, jos ei valtion kukkaron nauhoja ryhdytä nyt jo kiristämään.

En voi pitää myöskään oikeana sitä, että valtio näin suuressa määrässä tukee pääasiassa pääkaupungin taiteellisia pyrintöjä, kun ei kerran voida ajatellakaan tämän toiminnan ulottamista yli maan tapahtuvaksi. On kohtuutonta, että täällä ja eräissä muissa suuremmissa kaupungeissa asuvat saavat kansan muun osan kustannuksella nauttia halvoista taide-esityksistä. Jos ken tällaisesta haluaa nauttia, maksakoon myös siitä täyden omakohtaisesti ja vapautettakoon siitä maksusta ne, jotka eivät koskaan ole tilaisuudessa, tai eivät tahdo tästä yhteiskunnan tarjoamasta edusta nauttia, ja näitä on suurin osa kansasta. Käsitykseni on, että tämän luvun kohdalla ehdotettuja määrä-

rahoja olisi ainakin jossakin määrin pienennettävä nyt ehdotetuista määristä. Myönnän, että se vaikeuttaa sitä toimintaa, jota näiden turvin ajatellaan ylläpitää. Mutta minun mielestäni tälläkin alalla on opittava kiinnittämään huomiota myöskin kustannusten pienentämiseen. On opittava säästämään ja asetettava toiminta niihin puitteisiin, kuin se vaikeana aikana ja ahtaan ajan vallitessa on mahdollista.

Ehdotan siis, herra puhemies, että tältä luvulta vähennettäisiin 1 momentilta 1,069,500 markkaa, 3 momentilta vähennettäisiin 1,040,000 markkaa, 4 momentilta vähennettäisiin 300,000 markkaa ja 9 momentilta vähennettäisiin 75,000 markkaa. Ja toivoisin, että eduskunta hyväksyisi tämän ehdotuksen. Määrärahasta jää vielä jälelle 9,325,600 markkaa ja se on mielestäni täysin riittävä tämänluontoisen toiminnan tukemiseen aikana, jolloin kymmenissätuhansissa tämän maan kodeissa vierailee mitä suurin puute ja nämäkin 3 miljoonaa markkaa, jotka minä ehdotan vähennettäviksi, tarvittaisiin toisissa kohdissa todellisen hädän ja puutteen lieventämiseksi monin verroin kipeämmin kuin tässä kohdassa.

Ed. Vehkaoja: Pyydän kannattaa ed. Huittisen tekemää ehdotusta.

Ed. Kivioja: Sen lisäksi mitä ed. Huittinen ehdotti, pyydän saada ehdottaa, että tämän luvun 3 momentilta vähennettäisiin 2 miljoonaa markkaa samoilla perusteilla mitä ed. Huittinen esitti, kun meillä kerran on raha-arpajaisten voittovaroja ja kun kohtuus on, että teatterit ja orkesterit kannattavat itsensä. Suurin osa maan veronmaksajista ei ole tilaisuudessa eikä niillä ole haluakaan käyttää hyväkseen näitä valtion kustantamia laitoksia. On aivan kohtuullista, että ne kannattavat itsensä.

Ed. Jussila: Minä pyydän myös kannattaa ed. Huittisen ehdotusta, mikäli se koskee tämän luvun 3 momenttia. En näet pidä oikeana, että varsinkaan ahtaana aikana verovaroja myönnetään tällaisiin tarkoituksiin, joita kaikki kansalaiset eivät pidä edes oikeina.

Ed. Seppälä: Vaikka niiden edustajain puheenvuorot, jotka täällä edellä ovat puhuneet ja esitelleet näitä vähennyksiä, eivät ansaitsisikaan millään tavalla vakavaa selitystä, niin siitä huolimatta minusta tuntuu vaikealta sentään jättää asioita, ei leikin vuoksikaan sille kannalle. Saattaisihan olla, että ne ihmiset, jotka eivät ole tutustuneet lähemmin näihin menoeriin, uskoisivat, että täällä ed. Huittinen todellakin on perehtynyt näihin asioihin perinpohjin ja sitten tämän perehtyneisyyden jälkeen tehnyt tämän laajakantoisen ja kauas tähtäävän ehdotuksensa. Minä pyytäisin mainita, että tältä ensimmäiseltä momentilta, josta ed. Huittinen esitti m. m. vähennettäväksi, avustetaan useita tieteellisiä ja sivistyksellisiä seuroja. Mainitsen vain muutamia niistä. Niitä on lähes 30—40 seuraa. Siellä on Suomen Tiedeseura, Suomalainen Tiedeakatemia, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Suomen Muinaismuistoyhdistys, Suomen Maantieteellinen seura, sitten on Kotiseutututkimuksen Keskusvaliokunta, Tieteellisten seurojen Valtuuskunta, Suomen Kirkkohistoriallinen seura, Suomen Itämainen seura, Suomen Sukututkimusseura j. n. e. Tätä luetteloa on kaksi sivua, minä vain esitin näistä muutamia, mutta ne ovat kaikki yhtä arvokkaita ja kunniakkaita seuroja.

Sitten ed. Huittinen laskee yhteen tämän luvun loppusumman, saaden 14,434,100 markkaa. Ensimmäisellä momentilla on 3,387,000 markkaa. Minä olen siinä käsityksessä, että jos ed. Huittinen olisi vaivautunut lukemaan nämä seurojen nimet täältä, niin hän ei löytäisi sieltä ainoatakaan seuraa sellaista, josta hän voisi ehdottaa määrärahoja pois. Niin paljon minä sentään luotan ed. Huittisen valistustasoon.

Sitten täällä on momentti 2, raha-arpajaisten voittovarat. Tällä momentilla oli viime vuonna merkittynä 4½ miljoonaa markkaa ja tänä vuonna siinä on 7 miljoonaa. Tämä ei siis ole millään tavalla verotuloilla koottua, mutta on pistetty tänne suurempi numero senvuoksi, kun tänä vuonna on useampia arpajaisvetoja ja ensi vuonna tulee olemaan samoin.

Samalla tavalla me voisimme tarkastaa jokaisen tämän luvun momentin. Täällä on kansankielen sanakirjan avustaminen. Tämä aloite on tehty hyvin läheltä sitä ryhmää, johonka ed. Huittinen kuuluu. (Ed. Lohi: Ei hän ehdottanut sitä!). Ei ed. Huittinen tätä juuri ehdottanut pois-

tettavaksi, mutta ed. Huittinen ihmetteli tämän luvun nousua. Tällä momentilla on 450,000 markkaa. Sitten on nykysuomen sanakirjan avustamiseksi 300,000 markkaa. Minun mielestäni nämä ovat sellaisia menoeriä, jotka ovat täällä säilytettävät.

Minä siis omasta puolestani tulen siihen tulokseen, että kaikki ne esitykset, joita ed. Huittinen täällä teki, jos hän olisi lähemmin tutustunut asiaan, niin hän ei olisi niitä tehnyt. Ne johtuvat siitä, ettei hän tuntenut aivan tarpeeksi tämän menoarvion sisältöä.

Ed. Huittinen: Ed. Seppälälle huomautan, että minä kyllä tunnen ja tiedän, että ne ovat kyllä hyviä tarkoituksia, mutta silloin kun on rahasta tiukka, niin leipä täytyy asettaa ensi tilalle ja sitten vasta sellaiset toiminnat. Niiden toiminta täytyy tänä aikana supistaa pienempään ja kun tulee parempi aika, niin sitten lisätään määrärahoja taas siltä kohdalta. Ja raha-arpajaisten varoihin nähden minä huomautan, niinkuin minä sanoin, kansalta kerättyjä varoja nekin ovat, joskin toisessa muodossa kuin nämä valtiolta suoraan tulevat varat.

Ed. Kivioja: Ensimmäisestä ed. Huittisen puheenvuorosta minä kuulin momentin väärin ja kun olen saanut oikean käsityksen, niin minä voin luopua ehdotuksestani ja kannattaa kaikkia hänen eri ehdotuksiansa. — Mutta ed. Seppälälle täytyy huomauttaa, koska hän on köyhän kansan edustaja, että hän nähtävästi ei tällä kertaa tunne köyhän kansan tilaa. Se on niinkuin ed. Huittinen sanoo, että leipä ensin. Mutta siellä puuttuvat vaatteetkin. Konserteissa ja teattereissa ollaan rikkauden tähden alastomia, mutta köyhän kansan lasten täytyy olla köyhyyden tähden alastomia, niin etteivät tänä päivänäkään voi sitä oppivelvollisuuttaan suorittaa, jonka menoista oli tässä vähän aikaisemmin puhe. Minä voisin — jos olisi aikaa — mainita esimerkkejä siitä, että oppivelvollisuus jää suorittamatta, kun ei ole vaatteita eikä kenkiä mennä kouluun. — Ja niiden konsertit siellä ovat aivan toisenlaisia. Eivät ne pääse tänne pääkaupungin konsertteihin, eikä niillä ole varaa radiossakaan niitä kuunnella, vaan se on köyhissä mökeissä ainoa konsertti, kun nälkäiset alastomat lapset kirkuvat. Ja siinä on se taide, mistä siellä saadaan nauttia, että jos lapset sattuvat akkunan särkemään, niin siihen pannaan polsteri koko talveksi.

Ed. A. Halonen: Minä tahtoisin antaa täyden arvon ja tunnustuksen sille tieteelle, taiteelle ja teatterielämälle. Minulla ei ole mitään sitä vastaan omalta kohdaltani, mutta mikäli se koskee suurta maaseutuyleisöä, niin se jää suurelta osalta osattomaksi sen tuomasta sivistyksestä, mitä se tahtoo antaa, ja se katselee suurella katkeruudella niitä tavattoman suuria rahasummia ja siitä johtuvia menoja, jotka sillä osalla ovat, kun eivät ne koskaan pääse, ei kertaakaan suurin osa elämässään katselemaan niitä näytöksiä. Senvuoksi yhdyn, mikäli se koskee kolmea ensimmäistä kohtaa, ed. Huittiseen, mutta sensijaan 9 kohdalta, joka merkitsee opetusministeriön käyttövaroja, siinä kohden en voi yhtyä ed. Huittisen esitykseen syystä, että se jakautuu niin perin moniin erilaisiin hyviin tarkoituksiin, niin että se kai menee joka tapauksessa siltä kohdalta. Minä yhdyn siis näiltä ensimmäisiltä osilta, mikäli se koskee teattereita, ed. Huittisen ehdotukseen. Kannatan sitä.

Ed. Erich: Minun täytyy jonkun verran ihmetellä sitä suurta harrastusta, jota ed. Kivioja nyt äkkiä osoittaa köyhien leipää kohtaan. Minä pelkään, että ed. Kivioja itse aivan äskettäin on ollut mukana juuri tuohon köyhän leipään kohdistuvaa veroa koroittamassa. Mutta tämän lisäksi minussa herättää myös ihmetystä se suuri viha ja vastenmielisyys, jota nimenomaan ed. Kivioja näyttää tuntevan teattereita kohtaan. Jos aika ei nyt olisi jo verrattain pitkälle kulunut ja meillä vielä melkoinen osa tätä budjettia käsittelemättä, niin minä hyvin mielelläni pitäisin pienen tieteellis-kansanomaisen luennon ed. Kivioja lle ja tekisin selkoa teatterin alkuperästä. Kun teatteri on saanut alkunsa juuri kirkosta ja kirkot ovat olleet ensimmäisiä teattereita ja papit ensimmäisiä näyttelijöitä, niin että minä en ymmärrä sitä vastenmielisyyttä, jota ed. Kivioja ja eräät muut hänen säätyynsä kuuluvat henkilöt tuntevat tätä taidelaitosta kohtaan.

Ed. Pärssinen: Kun ed. Kivioja ja ed. Huittinen ovat olleet 9,5 miljoonalla lisäämässä vakinaisia sotilasmäärärahoja, (Ed. Kivioja: Milloin?) niin ei silloin mielestäni sovi enää kauniilla sanoilla puhua köyhien asiasta. Ja muuten minä tahdon huomauttaa, että ed. Seppälä edustaa täällä Suomen köyhälistöä, mutta tämä Suomen köyhälistö, jota hän edustaa, ei ole Suomen kansan henkistä takalistoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ennen selostusta pyytäisin saada ed. Huittiselta tiedustaa, tarkoittiko hän ehdotuksensa yhtenäiseksi ehdotukseksi.

Ed. Huittinen: Minä jätän sen puhemiehen harkintaan, äänestyttää kummin tahansa.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Huittinen ed. Vehkaojan kannattamana ehdottanut, että 1 momentilta vähennettäisiin 1,069,500 mk., 3 momentilta 1,040,000 mk., 4 momentilta 300,000 mk. ja 9 momentilta 75,000 mk. Kutsun tätä ehdotusta ed. Huittisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Puhemies: Esitän hyväksyttäväksi seuraavan äänestysesityksen:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Huittisen ehdotus hyväksytty.

Äänestysehdotus hyväksyttäneen?

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kivioja: Keskustelun kuluessa ed. A. Halonen huomautti, että näistä pitäisi äänestää erikseen, että hän ei ainakaan voi kaikkia kannattaa, ja saattaa olla myös muita, jotka ovat samalla kannalla. Eikö ehdotuksista voisi äänestää erikseen?

Puhemies: Minä olen selostanut ed. Huittisen ehdotuksen yhtenä ehdotuksena ja eduskunta on selonteon hyväksynyt.

Äänestysehdotus hyväksytään ja äänestys toimitetaan sen mukaisesti.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 143 jaa- ja 37 ei-ääntä, 10 tyhjää; poissa 9.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. Niukkanen: Valtiovarainvaliokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Ed. Lehtonen: Suuri valiokunta kokoontuu myös huomenna kello 10 Säätytalossa.

Luku XIV Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

11 P.l.

Luku I Maatalousministeriö.

Keskustelu:

Ed. Pekkala: Käsilläoleva tulo- ja menoarvio on siinä suhteessa tavallisuudesta poikkeava budjetti, että miltei jokaisen eri pääluokan kohdalla on viitattu n. s. lapualaiseen vaikutukseen, joskin tällainen viittaus on kaikille tunnetuista syistä saattanut muodostua asianomaiselle puhujalle enemmän tai vähemmän kohtalokkaaksi. Minulla on ilo, herra puhemies, ilmoittaa, että maatalouspääluokan kohdalla ei ainakaan sanottavammassa määrässä näy yllämainitunlaista vierasta vaikutusta, jos kohta sitä juuri tällä kohdalla, talonpoikaisliikkeenä kun n. s. kansanliikettä on mainostettu, odottaisi näkevänsä.

Tulo- ja menoarvion lähetekeskustelussa jo mainitsin, että maatalouspääluokan kohdalla ei tällä kertaa ole havaittavissa mihinkään määrättyyn suuntaan pyrkivää, entisestä poikkeavaa maatalouspolitiikkaa.

Uusia menoeriä, aniharvoja poikkeuksia lukuunottamatta, ei ole menosääntöön otettu eikä myöskään siinä ennen olleita menoja sanottavasti pois jätetty. Tältä kannalta katsoen ei näin ollen maatalousbudjetista oikeastaan olisi syytä sanoa sitä tai tätä. Mutta kun aika on ankara ja pienikin säästö, mikä olisi aikaansaatavissa, olisi omiaan lieventämään budjetin „lukkoon'' saamismahdollisuuksia, on näyttänyt olevan aihetta lähemmin tarkastella, olisiko ja missä kohdin maatalousbudjetissa korjauksiin varaa. Tällöin on välttämätöntä pääpiirtein kosketella maatalousbudjettimme kehitystä viime vuosina, toisin sanoen sitä maatalouspolitiikkaa, jota valtiovallan taholta on harjoitettu.

Ei voitane kieltää sitä tosiasiaa, että koko itsenäisyytemme ajan maatalouspolitiikalle on ollut tunnusmerkillistä maatalouspääluokan menojen tuntuva kasvu vuosi vuodelta. Siihen on kyllä ollut luonnollisetkin syynsä, sillä n. s. kasvavan budjetin laki koskee tietysti yhtä hyvin maataloutta kuin muitakin menoja, jota paitsi toimeenpantu maareformimme on edellyttänyt valtiovallan puolelta lisääntyvää huolenpitoa maataloudesta ja lähinnä pienviljelyksestä. Maatalousmenojen lisäyksessä ei sellaisenaan olekaan mitään ihmettelemistä eikä siinä myöskään ole mitään paheksuttavaa, jos valtiovallan suoma tuki vain olisi tullut käytetyksi tarkoituksenmukaisimmalla ja maataloutta parhaiten hyödyttävällä tavalla sekä tasapuolisesti niin hyvin suur- kuin pienviljelyksenkin edut huomioonottaen. Miten on tässä kohden ollut asianlaita?

Ken on pitemmän ajan seurannut maatalousasiain käsittelyä eduskunnassa, on varmaan pannut merkille sen erinomaisen suosiollisuuden, jota eduskunta on kaikkia maatalousaloitteita kohtaan osoittanut. Se on ilmeisesti johtunut osaltaan siitä, että miltei kaikkien näiden aloitteiden on käsitetty tai selitetty tarkoittavan pienviljelyksen edistämistä, siis maataviljelevän väestön vähäväkisimmän osan elinkeinon harjoittamismahdollisuuksien parantamista ja edistämistä, mutta epäilemättä myös siitä, että maatalousväestön edustus eduskunnassa on ollut suhteellisesti voimakas. Katsoen maataviljelevän väestön lukumäärään ja maatalouden erinomaisen suureen kansantaloudelliseen ja yhteiskunnalliseen merkitykseen, on, kiitos maataviljelevän väestön valistuneisuuden, sen tuoma osuus valtiolliseen elämäämme demokraattisissa oloissa ollut sellainen, kuin sille on kuulunutkin. Luonnollisesti on se painanut leimansa myös meidän maatalouspolitiikkaamme, jota on niin voimakkaasti ja määrätietoisesti pyritty kehittämään sellaiseksi, että se on vastannut maataviljelevän väestön toivomuksia ja sen edustaman väestön tarpeita. Tämä politiikka ei kuitenkaan läheskään joka suhteessa ole tyydyttänyt vasemmistoa, joka on siinä liian usein nähnyt maaseudun vähäväkisen maataviljelevän väestön tarpeiden syrjäyttämistä sekä myöskin muiden yhteiskuntaluokkien, ennen kaikkea palkkatyöläisten lukuisan joukon etujen kokonaan huomiotta jättämistä. Kokonaisuuden etu on sen tähden joutunut välistä kärsimään, jossa suhteessa viittaan vain sosialisten kysymysten käsittelyyn. Täällä vasemistossa on miltei aina, milloin on ollut kysymys suurten palkkatyöläisjoukkojen oikeuksista ja yhteiskunnallisen aseman parantamisesta saatu tottua siihen, että maataviljelevän väestön edustajain taholta sitä tarkoittavia uudistuksia vastustetaan huolimatta siitä, että vasemmisto on ollut valmis ajamaan, kannattamaan ja tukemaan kaikkia niitä maatalouspoliittisia pyrkimyksiä, jotka todella ovat tähdänneet pienviljelijäväestön aseman parantamiseen. Sama koskee ylipäänsä myös sivistysmäärärahoja, muita esimerkkejä mainitsematta.

Tällainen olotila ei ole sellainen, kuin sen pitäisi olla, ja ajan oloon johtaa se, ellei jo ole johtanut, epäilemättä yksipuolisuuteen valtiovallan suhtautumisessa eri yhteiskuntaluokkien ja eri intressipiirien tarpeisiin. Esimerkkejä tästä voisi vuosien varrelta luetella lukuisasti, mutta mainitsen tässä yhden kaikkein tuoreimpia. Huolimatta siitä, että valtiovarainvaliokunta huolellisesti asiaa punnittuaan ehdottikin hallituksen esityksen hevossiittolan perustamisesta rahallisista syistä hylättäväksi, ajettiin se täällä väellä ja voimalla läpi, ja kuitenkin täytynee jokaisen objektiivisesti asiaa tarkastelevan myöntää, että tämä esitys, jos mikään, oli sellainen, että se ilman vaaraa olisi voitu lykätä aikaan, joka olisi ollut tuuman toteuttamiselle otollisempi, ja luonnollisesti ei tässäkään yhteydessä unohdettu puhua pienviljelijäin

eduista, vaikka varsin hyvin tiedettiin, että mainitulla laitoksella ei pienviljelijöille tule olemaan sitä merkitystä, kuin on uskoteltu. Paljon paremmin olisi nämä varat epäilemättä voitu käyttää johonkin muuhun tarkoitukseen, esim. uudispellon raivaukseen pientiloilla, jolloin kansantaloudellekin olisi rahoista ollut huomattavasti suurempi hyöty.

Maatalouspääluokan eri momentit ovat niin rakennetut, ettei ilman lähempiä tutkimuksia niistä saa selville, missä määrin niiden edellyttämät määrärahat tulevat suurempien, missä määrin pienempien viljelijäin hyväksi, niin mielenkiintoista kuin olisikin tästä saada selvitys. Tässä tarkoituksessa tehtiin taholtamme viime valtiopäivillä hyväksytyksikin tullut aloite, jossa hallitusta kehoitettiin suorituttamaan tutkimus m. m. mainitusta seikasta. Sikäli kuin olen saattanut havaita, ei tutkimuksen suorittamista liene vielä jätetty kenenkään huoleksi, mutta lienee hallituksen asettama erityinen komissio asiaa valmistellut ja siinä kohden ehkä tehnyt joitakin esityksiä.

On tässä yhteydessä se toivomus julkilausuttava, että sanottu tutkimus kiireellisesti toimeenpantaisiin.

Huomautin edellä, että maatalouspääluokankin menot osoittavat vuosi vuodelta nousua. On itsestään selvää, että tällä nousulla on oleva rajansa. Siitä vuorostaan johtuu, että olisi vähitellen aika ryhtyä harkitsemaan keinoa, millä menojen liian nopea kasvu voitaisiin ehkäistä. Tällöin kiintyy huomio ensi sijassa maataloudelliseen edistystyöhön, jonka valtio nyt pääasialliseksi osaksi kustantaa. Valtiovallan on tietenkin n. s. menestystehtävistä, siis m. m. maataloustutkimus- ja opetustoiminnasta huolta pidettävä, mutta maataloudelliseen neuvontaan nähden on asianlaita jossain määrin toinen. Ei ole mielestäni kohtuullista, että valtiota rasitetaan sellaisilla maataloudellisen neuvontatyön kustannuksilla, jotka koskevat suurempia viljelijöitä. Onhan tällaista neuvontatyötä jo maassamme harjoitettu vuosikymmeniä, joten alkuvaikeuksista siinä on päästy, jotapaitsi se aika pitäisi jo vähitellen olla käsissä, jolloin suur- ja keskikokoisten tilojen omistajat saisivat itse kustantaa ellei kokonaan, niin ainakin melkoisen osan maataloutensa edistämiskustannuksista. Täällä on monasti puhuttu m. m. niistä pienistä jäsenmaksuista, joita esim. Maatalousseurojen Keskusliiton jäsenliitot ovat maksaneet, samoin kuin yksityiset manviljelijät maamiesseuroille, onpa tähän seikkaan kiinnitetty hallituksenkin huomiota. Onkohan tässä kohden parannusta tapahtunut, on syytä kysyä? Muutama vuosi sitten oli myös kysymys n. s. maatalouskamarijärjestelmän voimaansaattamisesta meidänkin maassamme. Erityinen pätevistä miehistä kokoonpantu komitea oli laatinut asiasta hyvin perustellun mietinnön, mutta kaatui asia, jollen aivan väärin muista, Maatalousseurojen Keskusliiton taholta tulleeseen jyrkkään vastustukseen. Tämän järjestelmän mukaan, joka on, kuten tunnettua, käytännössä muun muassa Keski-Europan maissa, olisivat maanviljelijät ottaneet huomattavalla tavalla itse osaa maatalouden neuvontakustannuksiin, millä seikalla epäilemättä olisi ollut hyvin hedelmällinen vaikutus asianomaisten järjestöjen työtehoon, koska maanviljelijät silloin varmaankin olisivat pitäneet huolen siitä, että järjestöjen toiminta olisi ollut mahdollisimman tuloksellista. Olisi luullut, että mainittu ehdotus, jonka alkuunpanijoina ja tekijöinä oli maataloutemme eturivin miehiä, olisi saanut toisenlaisen vastaanoton. Mutta se seikka, että on totuttu aina luottamaan valtion apuun, ehkä myös eräänlaiset kunnianarkuussyyt, vaikuttivat, että tämä kannatettava uudistus on edelleen toteuttamatta. Eiköhän maataloushallintomme ylin johto voisi tätä asiaa ottaa uudelleen esille? Valtiovarainvaliokunta huomauttaakin mietinnössään, että olisi toimitettava tutkimus siitä, millä tavalla maataloudellisten järjestöjen toiminta ja varsinkin maatalouden neuvontatyö olisi nykyistä tarkoituksenmukaisemmin järjestettävä ja keskitettävä. Jos tällä lausunnolla on tarkoitettu johtaa asiat yllä selostamaani suuntaan, on sitä lämpimästi kannatettava.

Maataloudellisen edistystyön alalla on epäilemättä vielä runsaasti tehtävää. Näin on asianlaita varsinkin niihin kymmeniin tuhansiin vuokra-alueiden lunastus- ja muun asutuslainsäädännön perusteella tai muuten muodostuneisiin pientiloihin nähden, joitten omistajat aikaisemmin ainoastaan vähäisessä määrin tai ei ollenkaan ovat päässeet osallisiksi maataloudellisesta edistystyöstä. Näitten maanviljelijäin keskuuteen nyt olisi ammattitietoa ja -taitoa

levitettävä, ja senvuoksi valtiovallan harjoittaman maatalouspolitiikan tulisi olla yhä enemmän varsinaista pienviljelyspolitiikkaa. Ne määrärahat, jotka valtiovalta tätä tarkoitusta varten osoittaa, olisi siis niin käytettävä, että ne todellakin tulevat vähävaraisimman maanviljelijäväestön, pienviljelijöitten hyväksi. Tämä näkökohta olisi tullut muistaa erikoisesti nyt käsillä olevaa pula-ajan maatalousbudjettiakin laadittaessa, ja senvuoksi erityisesti kiinnittää huomio varsinaisiin pienviljelysmäärärahoihin. Näin ei ole valitettavasti tehty. Niinpä on jätetty muun muassa huomioon ottamatta ryhmämme taholta tehdyt kaksi tärkeätä aloitetta, joista toinen tarkoitti määrärahan osoittamista pienviljelystaloudellisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäjärjestöjen toimitsijoille ja toinen määrärahan osoittamista osuustoiminnallisten kurssien järjestämiseksi samojen järjestöjen toimitsijoille. Sekin määräraha, jonka hallitus oli ehdottanut, tosin Pienviljelijäin Liiton syrjäyttäen, Pienviljelijäin Keskusliitolle, näkyy tulleen valtiovarainvaliokunnassa hylätyksi, ja muut pienviljelyksen edistämiseksi budjetissa varatut lisämäärärahat näkyvät joutuneen kokonaan unohduksiin.

Pyydän lopuksi vielä kiinnittää huomiota erinäisiin maatalousbudjetin kohtiin, muun muassa maanparannus- ja metsänparannusmäärärahoihin. Vaikka nämä varat, joista osittain myönnetään avustuksia, osittain huokeakorkoisia lainoja maan ja metsän omistajille, tulevat käytetyiksi tuotannollisiin tarkoituksiin, on tilanne nyt kuitenkin sellainen, että asianomaisten lainanottajain on syytä tarkoin harkita, ottavatko lainaa vaiko eivät, ja hallituksen olisi laina-anomuksia käsitellessään myönnettävä niitä vain sellaisissa tapauksissa, missä yritys selvästi on kannattava ja siitä tuloksia nopeasti odotettavissa. Tämä varovaisuus on tarpeen, jotta voitaisiin vastaisuudessa välttyä odottamattomilta ikävyyksiltä.

Maatalouspolitiikan erikoishaaran, asutuspolitiikan suhteen olisi tässä yhteydessä niinikään joku sana sanottava. Valtiovarainvaliokunta on lisännyt asutustoiminnan rahoittamismomentille 20 miljoonaa markkaa katsoen, että ilman lisäystä tulisi asutustoiminnan tarkoituksenmukaiselle hoidolle vakavaa haittaa. Tämä lisäys onkin epäilemättä paikallaan, mutta ainoastaan sillä edellytyksellä, ettei asutusrahastossa ole käytettävissä enemmän varoja kuin hallituksen esityksessä mainitaan. Päättäen valtiovarainvaliokunnan mietinnössä olevasta huomautuksesta, että on tälläkin kerralla osoittautunut hyvin vaikeaksi saada luotettavia tietoja asutusrahaston käytettävinä olevista ja sen tarvitsemista varoista ja että senvuoksi rahaston tilinpito olisi niin järjestettävä, että rahaston rahallisesta asemasta aina on saatavissa tarkka selvitys, ei edellä mainitsemastani seikasta ole täyttä varmuutta olemassa. Tämä on varsin valitettavaa, kun saattaisi hyvinkin olla niin, että asutusrahastossa ilman lisäystäkin olisi käytettävissä riittävästi varoja ja lisätyt 20 miljoona näin ollen voitaisiin joko poistaa tai siirtää jollekin toiselle momentille tarkoitukseen, jossa tarve olisi kipeämpi. Asutustoimintaan on itsenäisyytemme aikana kulutettu satoja miljoonia markkoja, siis varsin paljon valtion varoja. Vaikka asutustoiminnan edistäminen niin hyvin sosialiselta kuin maataloustuotannon kohottamisenkin kannalta on kaikin puolin kannatettavaa toimintaa, niin en ole kuitenkaan voinut torjua itsestäni sitä käsitystä, että tällä alalla eivät asiat ole parhaalla mahdollisella kannalla. Erityisesti on huomioni kiintynyt siihen seikkaan, että asutusmäärärahoja ei ole suuremmassa määrin käytetty lisämaitten ostoon liian pienille tiloille, vaikka tässä on minun ymmärtääkseni meidän asutuskysymyksemme kaikkein tärkein kohta. Senvuoksi olisi varsin toivottavaa, että hallitus tässä kohden antaisi tarpeellisia ohjeita asutusviranomaisille, jotta ne määrärahat, jotka tarkoitusta varten on käytettävissä, tulisivat parantamaan lähinnä sen epäkohdan, mikä maakysymyksen alalla maassamme nykyjään pahimpana vallitsee.

Huomioon ottaen edellämainitut näkökohdat voitaisiin ehkä eräiltä käsillä olevan pääluokan momenteilta jossain määrin määrärahoja vähentää, mutta kun ei tunnu olevan mitään mahdollisuutta tässä kohden saada poistoja ja siirtoja pienviljelyksen hyväksi, jää minun luullakseni budjetti suurin piirtein sellaiseksi kuin valtiovarainvaliokunta on sen ehdottanut.

Maatalousministeri Raatikainen: Tämän edellä olleen verrattain pitkän esityksen johdosta, jossa valistettiin eduskuntaa

monessa suhteessa, on minun huomautettava, että sikäli kuin se koskee näiden ammattivalistusseurain järjestymistä, on siinä, niinkuin puhuja mainitsi, valiokunta tuonut kantansa esiin ja sikäli kuin eduskunta kannattaa samanlaista mielipidettä, on minun mielestäni se likiaikoina järjestettävä. Ei ole nykyinen olotila sopiva siinä suhteessa, että yhteiskunnan varoja, suorastaan valtion avustusta käytetään eri ammattijärjestöjen samaa asiaa tarkoittavaan ammattineuvontaan. Tässä suhteessa sikäli kuin minulle nykyisin on asia selvinnyt, tulen omasta puolestani panemaan asian järjestelyn alulle, ja toivon, että ammattijärjestö suhtautuu siihen myötämielisesti.

Mitä sitten tämän puheen eräissä kohdissa mainittuihin asioihin, esim. täällä edellä päätettyyn hevossiittola-asiaan tulee, niin minun käsittääkseni se on sellainen, että sikäli kuin hevoskanta maassamme saadaan tutkimusten ja kokeilujen kautta paranemaan, se ennenkaikkea tai ainakin yhtä suuressa määrässä koskee pienviljelijän tarvetta kuin suurviljelijän tarvetta. Ei pienviljelijä voi käyttää töissään traktoreita eikä muita voimakoneita vetäjäksi, kyllä se kaikki tapahtuu hevosvoimalla. Ja niinkuin minä silloin asian esillä ollessa huomautin, vaikuttaa äärettömän paljon kannattavaisuuteen taloudessa se, kuinka kunnollinen ja sopiva tämä hevonen on, jota työnteossa käytetään.

Edellinen puhuja moitti kovasti sitä, ettei mukamas ole pantu täyttä huomiota budjetissa siihen avustukseen, joka laidunja viljelysavustuksena esiintyy. Siihen on kyllä eduskunta nähnyt hyväksi lisätä rahaa, ja hyvähän on jos voidaan tällaista toimintaa edistää. Mutta kun samalla niinkuin hän puhui, meillä on nyt erityinen pula-aika, erityisen niukka raha-aika valtion rahojen suhteen, silloin minun käsitykseni mukaan kuitenkin on jonkinlaista lukua pidettävä niistä rahoista, jotka annetaan suorastaan lahjaksi tai palkkioiksi työntekijöille omasta työstä. On erittäin hyvä, sikäli kuin tällaisia rahoja voidaan antaa. Mutta ei minun käsitykseni mukaan silloin voi kieltää niiden rahojen oikeutusta, joilla koetetaan järjestää esim. pienviljelijöille kunnollisia hevosia ja siten saada hänen työnsuoritustaan mahdollisimman halvalla tehtäväksi.

Edellisen puhujan esitykset koskivat yleensä verraten laajaa alaa. Mutta ainoastaan näiden kahden erityisen asian suhteen olen minä katsonut sopivaksi mainita oman huomautukseni.

Ed. Aalto-Setälä: Vaikkakin myönnän, etten ole asiantuntija maatalouden alalla, niin rohkenen kuitenkin yleiskeskustelussa lausumani lisäksi tehdä tämän pääluokan kohdalla muutamia lisähuomautuksia.

Kun tarkastaa tätä pääluokkaa, niin ei voi olla tekemättä itselleen kysymystä, eikö hän tässä ole jotain korjattavaa. Tuleepa mieleen leikillinen lausuma: maatalouden palvelukseen on kiinnitetty niin paljon ja erilaisia konsulentteja ja neuvojia, että itse maatalous on käynyt kannattamattomaksi. Meillä on esim. Maatalousseurojen Keskusliitto maanviljelys- ja maatalousseuroineen, toiseksi Pienviljelijäin Keskusliitto pienviljelijäyhdistyksineen ja kolmanneksi Pienviljelijäin liitto paikallisosastoineen. Ja kullakin näistä on oma agronoominsa, neuvojansa ja konsulenttinsa. Nämä kolme järjestöä tarkoittavat jokainen edistää maataloutta. Tähän samaan päämäärään pyritään lisäksi niillä määrärahoilla, jotka myönnetään tämän pääluokan XII luvun kohdalla tarkoituksella, että ne käytettäisiin maatalousseurojen yleiskustannusten peittämiseen, maanviljelyksen ja karjanhoidon yleensä edistämiseen, kasvitarhanhoidon ja kotitalouden edistämiseen, suoviljelyksen tukemiseen, Pellervo-seuran avustamiseen, karjataloudellisten yhdistysten avustamiseen, meijeriliikkeen toiminnan edistämiseen, sian- ja lampaanhoidon edistämiseen, salaojituksen tukemiseen, pienviljelijäin opintoretkien avustamiseen, maatalouskirjanpidon avustamiseen ja poronhoidon edistämiseen. (Keskustasta: Hyviä asioita!) Kaikki hyviä. Tämä luku päättyy pyörein luvuin 16,500,000 markkaan. Tältä luvulta ei kuitenkaan myönnetä avustusta edellämainituille maatalousseuroille ja pienviljelijäliitolle, vaan ne saavat avustusta XIX luvulta, jolta myöskin myönnetään varat siipikarjan- ja mehiläishoidon edistämiseen. Katson kaikkien nyt mainittujen yhdistysten ja yritysten osoittavan riittävästi, että valtiovarainvaliokunnan mietintöön siv. 15 esilläolevan pääluokan XII luvun kohdalle liittyvä lausunto, „että maataloudellisen neuvontatyön alalla tätä nykyä työskente-

lee ilmeisesti liian monta eri järjestöä, josta aiheutuu hajanaisuutta ja ristiriitaisuutta ja tarpeettomia kustannuksia'', pitää liiankin hyvin paikkansa.

Edelleen tahtoisin lausua, että asiaintila on vieläkin pahempi, nimittäin että tähänastisessa maataloudellisessa neuvontatyössä on itse asiassa pantu pääpaino teknilliseen puoleen, kun taasen taloudellinen puoli on jäänyt melkeinpä sivuasiaksi. Asia ei kuitenkaan missään nimessä saisi olla näin, vaan aivan päinvastoin. Meillä puhutaan paljon siitä, että se ja se lehmä lypsää niin ja niin paljon, mutta sivuasiaksi tahtoo jäädä se, paljonko maitokilo on tullut maksamaan. Samoin puhutaan paljon siitä, että sitä ja sitä viljelystapaa ja lannoitusta käyttämällä on hehtaaria kohti saatu niin ja niin paljon tuotteita, mutta kustannuspuoli tahtoo jäädä sivuasiaksi. Mikä on todellinen tulos, taloudellinen kannattavaisuus, on pyritty unohtamaan suurten lukujen saavuttamisen tavoittelussa. Muistettava on kuitenkin aina, että neuvonta ja nimenomaan taloudenkin neuvonta, jos se tarkoittaa toimintaa taloudellisuuden kustannuksella, ei ole ainoastaan hyödytöntä vaan vieläpä suorastaan vahingollista. Katson olevan syytä asian esille ottamiseen tuloja menoarvion käsittelyn yhteydessä erikoisesti sen vuoksi, että nykyinen järjestelmä tulee suhteettoman kalliiksi. Jo se seikka, että lukuisat erikoisyhdistykset saavat tai ovat saaneet melko helpolla huomattavan määrän valtion varoja käytettäväkseen, on vaikuttanut m. m. sen, että nämä yhdistykset ovat verrattain avokätisesti käsitelleet näitä varoja. M. m. yhdistysten virkailijoilleen maksamat palkat ovat melko korkeita, joka tapauksessa huomattavasti suurempia kuin mitä esim. valtio jaksaa vastaavanlaisille virkamiehilleen maksaa. Pyydän tässä lausua muutamia esimerkkejä. Suomen Salaojitusyhdistyksen toimitusjohtajan nostama kokonaismäärä vuodessa on pyörein luvuin 129,000 markkaa, tähän sisältyy joku määrä korvauksia matkoista. Pellervoseuran toimitusjohtajan nostama määrä on 93,000 markkaa, Maatalousseurojen Keskusliiton sihteerin ja toimitusjohtajan 94,000 markkaa, Suomen Laidunviljelysyhdistyksen toiminnan johtajan 97,000 markkaa, Suonviljelysyhdistyksen toiminnan johtajan ja sihteerin 81,000 markkaa, Itä-Suomen karjanjalostusyhdistyksen sihteerin nostama erä 111,000 markkaa, Länsi-Suomen Karjanjalostusyhdistyksen sihteerin nostama erä 132,000 markkaa (Keskustasta: Eiköhän niissä ole matkarahoja?), Suomen Ayrshireyhdistyksen sihteerin 103,000. Näihin sisältyy kyllä matkarahoja. M. m. Länsi-Suomen Karjanjalostusyhdistyksen sihteerin on merkitty nostaneen korvauksia matkoista 51,961 markkaa 55 penniä. Minä luulen, että tämä lähestulkoonkaan kaikki ei ole mennyt matkakustannuksiin. (Keskustasta: Paljonko puhujan palkka on?)

Tämä olisi kuitenkin niin pientä tuhlausta, ettei siihen kannattaisi huomiota laajemmalti kiinnittää. Mutta tuhlaus ei läheskään rajoitu tähän. Jokainen nimittäin ymmärtää laajemmitta selittelyittä, että kun maataloudellinen neuvontatyö ja yhdistystoiminta on pirstottu näin hajalle, kuin mitä meillä nykyisin on asianlaita, ja jokaisella alalla työskentelee omat henkilönsä omine huoneistoineen, kanslioineen ja kansliahenkilökuntineen, niin ovat menot huomattavasti suuremmat kuin jos toiminta olisi keskitettyä (Ed. Tarkkanen: Siinä ollaan jo puuhassa!). Yhdistysten itsensä ja valtion varoja vapautuisi silloin huomattavasti muodollisen puolen tarpeettomasta ylläpidosta ja riittäisi vastaavasti enemmän asiallisen puolen, nimittäin itsensä maanviljelyselinkeinon, edistämiseen. Tämän minä tahtoisin erikoisesti huomauttaa. Sitä paitsi asiallinen puoli hyötyisi tästä suuresti myös sen vuoksi, että toiminta silloin tulisi ensisijaisesti kohdistumaan maataloudelliseen kannattavaisuuteen. Mainitsen yhden esimerkin. Meillä on esim. karjanjalostuksen alalla toiminnassa Länsi-Suomen Karjajalostusyhdistys, Itä-Suomen Karjajalostusyhdistys, Pohjois-Suomen Karjajalostusyhdistys ja Ayrshire-yhdistys, jotka kaikki tuotannollisessa mielessä pyrkivät samaan päämäärään, nimittäin karjakannan jalostamiseen, mutta jotta näillä kaikilla olisi tärkeä maataloudellinen oikeus toimia, niin ero on, jos saa sanoa, karjan värissä ja sarvissa. Tämä riittäköön. Toivon vain, että hallitus ja erikoisesti maatalousministeri sekä maataloushallitus kiinnittäisivät asiaan vakavaa huomiota ja tekisivät sen, mitä asian hyväksi tehtävissä on. Herra maatalousministerin lausunnosta minä sainkin sellaisen käsityksen, että hän tulee tässä suhteessa parhaansa tekemään. Ensimmäisenä toimenpiteenä asiassa olisi käsittääkseni

asianymmärtävistä maatalous- ja yleensä talousmiehistä ja -tuottajista kokoonpannun komitean asettaminen, minkä komitean tehtäviin tulisi kuulumaan ensi kädessä maataloudellisten yritysten taloudellisen puolen selvittely ja tätä silmälläpitäen maataloudellisen neuvonta-, valistus- ja yhdistystoiminnan järjestäminen. En siis tahdo kieltää määrärahoja maataloudelta, tahdon vain, että määrärahat myöskin tulisivat itsensä maatalouden hyväksi eikä yhden tai toisen nimellisen yhdistyksen tai ehkäpä toimihenkilön hyväksi.

Ed. Pullinen: Ed. Pekkala yhtyi kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietintönsä perusteluihin tekemää ehdotusta, että maatalouden valistustoiminnassa olisi maassamme saatava aikaan keskitystä. Tämä mielestäni on varsin mielenkiintoista kuulla siltä taholta, jota ed. Pekkala edustaa. Juuri tällä poliittisella suunnalla ensimmäisenä meidän maassamme toimeenpantiin eristäytymistä maataloudellisen valistustoiminnan alalla, ja tämä eristäytyminen on sitten jatkunut myöskin toisissa piireissä. Jos nyt vasemmiston taholtakin pyritään yhteistoimintaan, niin se minusta on ilolla mainittava ja myöskin tässä yhteydessä merkittävä. Ja toivon, että siitä tulee suurta hyötyä maataloudellisen valistustoiminnan alalla sekä myöskin yleensä maataloudessamme. Tässä yhteydessä on mainittava, että maanviljelysseurojen taholta on tänä vuonna, alkupuolella tätä vuotta, tehty useita ehdotuksia siitä, että Maatalousseurojen Keskusliiton määräaikaisissa kokouksissa tammikuussa otettaisiin esille kysymys maataloudellisen valistustoiminnan keskittämisestä, ja on Maatalousseurojen Keskusliiton valtuuskunta hankkinut tälle kysymykselle mahdollisimman seikkaperäisen alustuksen. Maatalousseurojen Keskusliiton kokouksessa, jossa ovat edustettuna kaikki maanviljelysseurat ja maataloudelliset erikoisyhdistykset, tulee siis eri maanviljelysseurojen aloitteesta tämä kysymys esille ja toivottavasti tulee saamaan siellä sellaisen ratkaisun, että se eri piirejä tulee tyydyttämään, ja myöskin sellaisen ratkaisun, josta olisi tukea hallituksen aikeille samassa tarkoituksessa. Mehän kuulimme, että maatalousministeri aikoo myöskin ryhtyä asiaa järjestämään ja kun eri teitä tullaan yhteen, niin toivottavasti päästään myöskin hyviin tuloksiin.

Ed. Pekkala täällä kuitenkin tahtoi viitata jo tien, mihin suuntaan tämä järjestäytyminen olisi suunnattava. Käsittääkseni hän siinä kuitenkin meni taaksepäin ja olisin toivonut, että hän siinäkin olisi jaksanut katsoa eteenpäin. Hän nimittäin huomautti, että meidän olisi saatava maataloudellinen valistustoiminta suoranaisen maanviljelijäin oman verotuksen kautta järjestetyksi. Luulen, että jos hän edelleenkin pysyy tässä käsityksessä, niin syntyy erimielisyyttä nyt, kuten on ollut tässä asiassa aikaisemminkin. Puolestani toivon, että yksimielisyys olisi löydettävissä.

Ed. Aalto-Setälä täällä lausuntonsa yhteydessä mainitsi pitkän luettelon erilaisista maataloudellisista valistusjärjestöistä, seuroista ja yhdistyksistä. Hän osoitti sillä, että kun näin monet seurat toimivat, niin täytyy toiminnan tulla hajanaista. Asia on kyllä niin, että toiminta pitkän päälle näin jatkettuna tulee hajanaiseksi, mutta nousu maatalouden alalla on viime aikana ollut niin suuri, että se on todellakin vienyt maatalouden harjoittajien eri piirit toimimaan näin monella eri alalla. Harrastukset ovat olleet yleiset eri piireissä. Ja minun täytyykin tässä pula-ajan ohella todeta, että luulen olevan varsin onnellista, että on näin monia eri seuroja ja yhdistyksiä ollut, jotka ovat jokainen kohdaltansa koettaneet kohottaa maataloutta. Tästä on ollut seurauksena, että meillä ovat nyt tänä vaikeana pula-aikana kotoiset tulot maatalouden eri haaroista paljon suuremmat ja paljon monipuolisemmat kuin ne muuten tänä vaikeana aikana olisivat, ellei maataloudellista valistustyötä niin monella taholla olisi suoritettu. Ja kun meillä on monia valmiita järjestöjä, niin meidän on verrattain helppoa valmiiden järjestöjen kesken saada aikaan keskitystä ja sillä tavalla saada aikaan voimakkaampaa toimintaa maatalouden eri puolien kohottamiseksi. Meidän maataloutemme, varsinkin sen pienviljelys, kaipaa ja vaatii, että maatalouden harjoittaminen tehdään mahdollisimman monipuoliseksi, ettei luoteta yksipuoliseen viljelykseen, kuten aikaisemmin sinä aikana, kun maataloudellista valistustoimintaa meidän maassamme ei harjoitettu. Silloin oltiin yksipuolisia ja silloin elettiin liian paljon puutteen varassa ja vaikean ajan tullessa oltiin paljon vaikeammassa tilanteessa kuin tällä kertaa meidän talonpoikamme silti ovat.

Myöskin on toinen epäkohta, johon ed. Aalto-Setälä viittasi, palkkojen korkeus. Hän luetteli täällä erikoisten yhdistysten virkamiesten palkkoja, mutta jätti mainitsematta maanviljelysseurojen virkamiesten palkat. Jos hän olisi niistä maininnut, niin numerot olisivat tulleet näille järjestöille paljon edullisemmiksi. Tässäkin suhteessa varmasti keskityksen avulla saadaan aikaan tasoitusta. On luonnollista, että matkakulut erikoisyhdistyksissä, jotka toimivat koko maata varten, laajoilla alueilla tulevat suuriksi ja aiheuttavat pakostakin virkamiesten nostamain varojen summan suurenemista. Kun nämäkin yhdistykset tulevat vakavammalle pohjalle ja kun niiden toiminta vakiintuu, niin varmasti myös ylimääräiset kustannuksetkin vähenevät ja nykyään oikeutetut huomautukset korkeistakin palkoista tulevat varmasti poistumaan. Maatalousseurajärjestöjen taholta ollaan erityisen tyytyväisiä siihen, että kysymys maataloudellisen valistustoiminnan keskittämisestä on tullut näin yleisen ja vakavan keskustelun alaiseksi. Siellä toivotaan tästä mitä parhaimpia tuloksia ja toivotaan, että tämä maallemme ja meidän maataloudellemme niin tärkeä kysymys saataisiin täydessä yhteisymmärryksessä ratkaistuksi.

Ed. Turja: Tämän pääluokan kohdalla on hallitus tehnyt menoarvionsa tänä vuonna, niinkuin edellisenäkin vuonna, minun nähdäkseni verrattain hyvin. Minun nähdäkseni tätä pääluokkaa siitä huolimatta, vaikka meillä ankara rahallinen pula-aika vallitseekin, varsinkin valtion talous ja raha-asiat ovat verrattain kireällä, siitä huolimatta hallitus on ymmärtänyt tämän maamme pääelinkeinon, sen avustamisen, sen tukemisen niin tärkeäksi, että pula-ajasta huolimatta se ei ole katsonut voitavan tehdä tällä pääluokalla mitään huomattavampia vähennyksiä. Senpä takia valtiovarainvaliokunta, kun se asiaa on käsitellyt, onkin tähän pääluokkaan nähden tehnyt verrattain vähäisiä muutoksia, lukuunottamatta asutustoimintaa, jonka momentin kohdalla valiokunta kyllä on tehnyt huomattavan lisäyksen, mutta tätä valiokunta piti niin tärkeänä, että se ei voinut mitään muuta tällä kertaa tehdä, sillä se katsoi, että asutustoiminta on meillä siksi tärkeä, että tällaisena pula-aikana ei missään tapauksessa ole sitä myöskään keskeytettävä, eikä suuria supistuksia tässä suhteessa tehtävä. Kuitenkin valtiovarainvaliokunta asutustoimintamäärärahoihin nähden on tehnyt sellaisen muutoksen, ettei budjetti tulisi liiaksi rasitetuksi, tehnyt sen ehdotuksen, että tähän siirrettäisiin vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahastosta lainaksi 20 milj. markkaa, joten budjettivaroja ei tarvitse sen enempää käyttää kuin mitä hallitus on esittänyt.

Minä jo mainitsin, että muiden momenttien kohdalla muutokset hallituksen esitykseen ovat verrattain pienet. Täällä on verrattain ankarasti ed. Pekkala arvostellut maatalousbudjettia. Ei siltä kannalta, etteikö hänkin ole sitä mieltä, että tällä pääluokalla on varoja myönnettävä maataloudellisiin tarkoituksiin, mutta hän nähtävästi iski etupäässä kiinni siihen, että tämän pääluokan puitteissa saavat suurimpia avustuksia vain suurviljelijät ja keskikokoiset viljelijät. Minun nähdäkseni asia on aivan päinvastoin. Ne avustukset ja apurahat, mitä nämä viljelijät tulevat saamaan, täytynee myöntää, että ne ovat verrattain pienet, ne oikeastaan kohdistuvat vain siihen, että ne saavat neuvontatyötä varten maanviljelysseurojen kautta jonkinlaista avustusta, joka tarkoittaa valistustyön tekemistä, ohjausta, y. m. sen tapaista. Minä kyllä olen samaa mieltä hänen kanssaan, että pienviljelijöitä on tässä maassa autettava ja heille runsaammin rahallista avustusta joko lainojen taikka suoranaisten avustusten muodossa on jaettava. Mutta siihenhän viime aikoina ja viime vuosina meidän maatalousbudjettimme onkin kehittynyt aika huomattavassa määrässä, niin suuressa määrässä, että hyvin monelta taholta on alettu sitä jo moittia, että sinne pannaan liika paljon varoja ja tuleeko se tarkoituksenmukaisesti siellä kaikki käytetyksi. On esimerkiksi äskettäin eduskunta hyväksynyt lain uudisviljelys- ja laidunpalkkioiksi, pannen tähän lakiin kiinni valtion varoja 5 vuodeksi eteenpäin 20 milj. markkaa vuodessa. Tämäkin on aika huomattava parannus juuri sillä taholla, mitä ed. Pekkala tarkoitti, ja tulevat nämä varat kokonaan pienviljelijäin hyväksi.

Ei minun nähdäkseni ole käsitettävä asioita sillä tavalla kuin monta kertaa jo keskikokoisten ja suurviljelijäin taholta on huomautettu, että onko se todella yhteiskunnassa rikos, että sellaisiakin viljelijöitä on.

Minun nähdäkseni se ei ole rikos, vaan sellaisia myöskin täytyy olla, ja ne kumminkin ovat sellaisia viljelijöitä, jotka ovat tämän maan maanviljelystä eteenpäin vieneet, tehneet siinä esimerkillistä työtä, jota ovat saaneet esimerkkinä käyttää pienviljelijät, keskikokoiset viljelijät, ja niitä esimerkkejä, niitä kokemuksia, mitä sillä taholla on saavutettu, niitä on seurattu eri piireissä ja pienviljelijäjärjestöissä.

Ed. Aalto-Setälä täällä arvosteli myöskin verrattain rohkeasti tätä maatalousbudjettia, vedoten etupäässä siihen, että tässä kaikki järjestötoiminta oikeastaan on aivan sekaisin. Hän kyllä itse huomautti, että hän ei ole ammattimies tästä asiasta puhumaan. Ja kyllä sen kaikesta siitä huomasi, mitä hän sanoi, että hän sitä ei olekaan. Mutta vanha sananlasku sanoo, että asiasta, mistä oikeastaan mitään ei tiedä, on kaikkein paras puhua. Ja kai sillä perusteella ed. Aalto-Setälä tähän asian puoleen niin terävästi tarttui kiinni. Hän luetteli täällä hyvin korkeita eri maatalousjärjestöjen, karjanjalostusyhdistysten y. m. tirehtöörien palkkoja. Mutta näihin palkkoihin ja numeroihin sisältyvät myös todennäköisesti matkakustannukset sekä päivärahat. Ja tällä tavalla kylläkin monien valtionkin virkamiesten palkat saadaan kohoamaan hyvin korkealle, jos tältä kannalta ruvetaan asioita arvostelemaan. Sitten on vielä huomattava, ettei valtio näiden virkailijain palkasta maksa muuta kuin jonkin osan, sillä nämä järjestöt, seurat ja yhdistykset maksavat niistä itse hyvin huomattavan osan sekä keräävät sen niiltä yhdistyksen jäseniltä, joiden keskuudessa neuvonta- ja jalostustyötä harjoitetaan. Minä kyllä yhdyn siihen valtiovarainvaliokunnan ponteen, lausumaan, mikä on täällä menoarvioehdotuksessa julkilausuttu, että keskitystä tässä suhteessa olisi tehtävä. Mutta että täällä asiat olisivat niin sekaisin ja neuvontatyö tehtäisiin sillä tavalla, että suorastaan maanviljelys siitä kärsisi, niinkuin ed. Aalto-Setälä mainitsi, niin siinä hän ampuu paljon yli maalin. Minä olen sitä mieltä, että sen neuvontatyön kautta, mitä eri järjestöjen kautta tässä maassa on tehty, on vain päästy maanviljelyksen alalla niihin tuloksiin ja niihin päämääriin, mitkä meillä tällä kertaa ovat. Ja jollei meillä olisi tähän päästy, kun tämä pula-aika tuli, niin seuraukset olisivat arvaamatta, ja jollei meidän maanviljelyksemme olisi ehtinyt kehittyä niin monipuoliseksi, kuin se sentään tällä kertaa on, niin minä luulen, että pula-aika koettelisi maataloutamme sillä tavalla, että oikeastaan sillä olisi niin vaikeat ajat, että sen eteenpäin vieminen, sen nostaminen, olisi suorastaan epätoivoista.

Täällä ed. Pullinen kyllä jo mainitsi tästä keskityksestä hyvin kauniilla tavalla, ja toivoi, että sellaista saataisiin aikaan. Ja sitä minäkin kyllä puolestani toivon. Mutta minä kuitenkin olen tässä suhteessa vielä sillä kannalla, että tuollaisiin huomattavampiin tuloksiin tässä suhteessa lähitulevaisuudessa ei päästä, sillä tämä hajoittaminen eri järjestöihin, eri keskusliittoihin, on tapahtunut juuri viime vuosina. Ja sitä kylläkin joltakin taholta voimakkaasti vastustettiin, mutta tästä vastustuksesta ei kuitenkaan ollut mitään apua. Meille syntyi useampia eri keskusliittoja, jotka toimivat nyt erillään ja vähääkään välittämättä toisistaan. Ja sillä tavalla kyllä käy, että konsulentteja kulkee toinen toisensa perässä neuvomassa maanviljelijöitä, sen eri piirejä, ja eri suuruusluokkia, mutta kuitenkin samanlaisissa asioissa. Ja myönnettävä on, että tämä on kyllä nurinkurista. Mutta kuitenkin minä olen sitä mieltä, kuten jo mainitsin, että tuollaista yhtenäistä keskittämistä ei lähitulevaisuudessa aikaansaada, vaikka sitä sopii yrittää, ja minäkin puolestani olen sitä edesauttamassa. Sillä minä puolestani luulen, että tässä tulee käymään vähän samalla tavalla kuin meillä yleensä on monen monta vuotta jo huudettu ja eduskunnan puhujalavalta käytetty voimakkaita sanoja siinä suhteessa, että meillä koko valtion virkakoneisto pitäisi yksinkertaistuttaa, keskittää sekä vähentää virkamiehistöä huomattavasti ja että toimeen tultaisiin paljon vähemmällä virkamiehistöllä. Mutta mitenkä käytännössä tässä asiassa on käynyt? Siinä on käynyt sillä tavalla, että vuosi vuodelta meidän virkamiehistömme on lisääntynyt, keskittämistä ei ole tapahtunut, virkamiesten vähennyksiä ei ole aikaansaatu. Mistä tämä johtuu? Se johtuu siitä, että asian järjestely on niin vaikea, vaikea saada siinä oikea suunta ja oikeaa tulosta, niin siihen ei päästä muuten kuin ajan ollen mahdollisesti jotain kehityksen tietä. Ja minä luulen, että tässä maanviljelysseurain eri järjestöjen keskittämisessä tulee käymään hiukan samalla tavalla, vaikka minä

toivoisin, että tässä suhteessa saataisiin parannusta pikemmin aikaan ja jonkinlaista keskittämistä. Mutta minä vielä lopuksi pyydän huomauttaa siitä, ettei tätä maanviljelysjärjestöjen työtä tuomittaisi sillä tavalla, kuin täällä ed. Aalto-Setälä sen tuomitsi, vaan että sille annettaisiin tunnustus. Mutta myönnettäköön se, että erehdyksiä on saattanut tapahtua, mutta toiselta puolen on otettava huomioon ne huomattavat tulokset ja saavutukset, mitä nämä keskusjärjestöt neuvontatyöllään ja ohjauksellaan yleensä maanviljelyksen ja sen sivuelinkeinojen edistämiseen nähden ovat tässä maassa aikaansaaneet.

Ed. Welling: Tämän pääluokan menot ovat viimeisten vuosien aikana kohonneet huomattavasti, niin että ne nykyään ovat noin 344 miljoonaa markkaa. Onhan tämä pääluokka meidän tulo- ja menoarviossamme suurimpia. Ja tämän pääluokan kohdalle kuuluu moninaisia eri aloja, jotka eivät suoranaisesti kuulukaan oikeastaan maatalouteen. Sillä siellä on myöskin huomattava osa liiketoimintaa, kuten metsähallituksen kohdalla. Myöskin ne menot, jotka suoranaisesti kuuluvat maataloushallituksen alle samoin kuin asutushallituksen alaiset, ovat huomattavasti kohonneet. Enkä minäkään siinä kohoamisessa erityisesti mitään vahinkoa näe, päinvastoin se on ollut terveellistäkin. Mutta joissakin kohdin minun mielestäni sietää hiukan arvostella. On puuttunut usein suunnitelmia, kun on lähdetty uusia yrityksiä luomaan, mainittakoon esimerkiksi maatalouskoulujen alalla. Silloin me huomaamme, että on varmaa suunnitelmaa puuttunut maataloushallituksessa, kun uusia kouluja, maataloudellisia oppilaitoksia, on meidän maahamme perustettu. Niitä on perustettu valtion toimesta, mutta erittäinkin yksityisluontoiset maataloudelliset oppilaitokset usein ovat perustetut verrattain löyhille perusteille, olematta ollenkaan tarkoin selvillä, että kouluihin saadaan riittävä määrä oppilaita, kouluja on laajennettu ja rakennettu sillä tavoin, että on saatu miljoonien markkojen velat, ja sitten kun koulu on joutunut sellaisen velkataakan alle, että ei mitenkään voitu enää siitä päästä selville vesille, silloin yksinkertaisesti on valtion ryhdyttävä pelastamaan tilanne ja koulu joudutaan ottamaan valtion kouluksi. Onpa myöskin valtionkoulujakin perustettu sellaisille seuduille, joissa ei saada kouluihin riittävää määrää oppilaita. Eräskin valtion maamieskoulu, nykyään Ilomantsissa, on sellaisessa tilanteessa. Kouluun ei saada aikuisia oppilaita. On täytynyt ruveta ottamaan keskenkasvuisia poikia, että tällä tavoin saataisiin kouluun oppilasmäärä. Tällaista suunnitelman puutetta on havaittavissa useissa eri kohdin. Myöskin viime vuosien aikana on meillä köyhässä maassamme näiden maataloudellisten oppilaitosten rakennuksissa mielestäni ehkä lähdetty komeilemaan. Meillä on rakennettu emäntäkouluja, jotka maksavat lähelle kolmisen miljoonaa, ja uusia rakennetaan. Meidän oloissamme minun mielestäni nämä ovat vähän liian kalliita kouluja, siinä muodossa kuin meillä tällä kertaa näitä pyritään järjestämään.

Myöskin neuvontatyössä, mitä meillä on viime vuosikymmenen aikana harjoitettu, voidaan havaita epäjohdonmukaisuutta. Ei ole kovin kaukana se aika, kun maataloudelliset konsulentit kulkivat ympäri maata ja saarnasivat maanviljelijöille ja pikkuviljelijöille, että missään tapauksessa ei kannata ruista viljellä. Eräs huomattava agronoomi on pitänyt puheen eli kirjoittanut, että niin kauan kuin ruiskuhilas on Suomen maanviljelijän pellolla, niin Suomen maanviljelijä ei pääse taloudellisesta pulasta. Muutama vuosi senjälkeen ryhdytään puhumaan ja saarnaamaan aivan toisenlaista ohjelmaa ja yleensä näiden maatalouskonsulenttien toiminnassa on havaittavissa hyvin usein tavattoman paljon porua, mutta verrattain vähän villoja. Mikäli ed. Aalto-Setälä arvosteli niitä eri maataloudellisten järjestöjen ja konsulenttien toimintaa, niin minunkin mielestäni joissakin kohden se arvostelu piti paikkansa. Ajatelkaamme nyt: joku pikku maanviljelijä saadakseen oppia näitä maatalousasioita, hänen täytyy tilata taloonsa sianhoitokonsulentti, hänen täytyy tilata taloonsa siipikarjakonsulentti, hevoskonsulentti, karjakonsulentti ja kaikkien väitetään olevan välttämättömiä juuri pikkumaanviljelijöille. Ja jos kuka pikkuviljelijä tahansa rupeaisi tässä määrin näiden konsulenttien neuvoja käyttämään, niin hänen vuotuiset tulonsa eivät riittäisi niiden konsulenttien matkakustannusten korvaamiseen. Ehkä tulevaisuudessa on toivoa, että me saisimme sieltä uudesta oppilaitoksesta sellaisia maataloudellisia neu-

vojia — nimittäin pienviljelijäopistosta, jotka pystyisivät tällä alalla saamaan parempaa järjestelyä aikaan, että yksi neuvoja voisi antaa pienviljelijälle ne aakkoset, mitä hän eri aloilla tarvitsee. Siihenpäin meillä olisi saatava kehitys kulkemaan. Silloin vasta todellakin pienviljelijätkin todellisesti näistä joutuisivat hyötymään, sillä nyt ei kenenkään pienviljelijän kannata näitä konsulentteja eli neuvojia kotiinsa kutsua.

Yleensä minustakin pitää paikkansa se väite, jonka ed. Pekkala mainitsi, että suurin osa näistä määrärahoista, joita täällä budjetissa käytetään, menee keskikokoisille ja suurviljelijäin järjestöille, lukuunottamatta asutustoimintaa, joka nyt luonnollisesti on tilattoman väestön asuttamista, mutta muuten nämä neuvontarahat menevät ensi kädessä suurviljelijäjärjestöille (Ed. Saarinen: Ja käytetään pienviljelijäin hyväksi!). Meidän olisi todellakin jotakin saatava tämän maan vähävaraisimman väestön hyväksi.

Täällä voidaan myöskin mainita, että heille annetaan uudisviljelyspalkkioita, mutta harvat ovat ne pikkumaanviljelijät, jotka saavat sellaisen palkkion, 400 tahi 500 markkaa, ehkä kerran 10 vuodessa, ei sillä palkkiolla paljon hänen taloudellista asemaansa hyödytetä. Mutta meillä yleensä maatalous-henki ja maatalouspolitiikka on viime aikoina ollut täydellistä suurviljelijäin politiikkaa niin maataloudellisessa neuvonnassa kuin myöskin suurviljelijäin järjestöjen vaatimuksina koroitetuista viljatulleista j. n. e. Meidän todellakin olisi jo päästävä siihen, että jotain saataisiin kaikkein vähävaraisimmalle pienviljelijäväestölle. Minunkin mielestäni sietäisi hallituksen kiinnittää huomiota siihen kohtaan, että ensi kädessä asutustoiminnan alalla olisi saatava liian pienet maatilat riittävän suuriksi. Se olisi meidän asutustoiminnassamme lähivuosina kaikkein tärkeintä.

Ed. Sunila: Olen pitemmän aikaa ollut sitä mieltä, että se moniseuraisuus, toiminnan hajanaisuus ja myöskin toiminnan taloudellinen heikkous, jota on suuressa määrässä ollut maataloudellisessa järjestötyössä havaittavana, ei ajanmittaan voi johtaa suotuisiin tuloksiin. Ja olen myöskin omalta osaltani ollut mukana koettamassa suunnitella tästä tilanteesta poispääsyä. Kuitenkaan se hetki, jolloin tätä asiaa hoidettiin, nähtävästi ei ollut vielä suotuisa, ja senvuoksi olen suurella mielenkiinnolla pannut merkille, että tällä hetkellä eri tahoilla hanke näyttää saavan osaksensa paljoa myötämielisemmän vastaanoton. Erityisesti minua on miellyttänyt se, että järjestöjen johtomiehet ovat myötämielisiä sanoja ajatuksesta lausuneet, samoinkuin nykyinen herra maatalousministeri. Hanke lähtee näin ollen oikeille raiteille ja minä voin vakuuttaa, että maataloushallitus tulee antamaan sille kaiken tukensa.

Mitä sitten tulee ed. Wellingin huomautukseen siitä, että maataloudellisia oppilaitoksia perustettaessa ei olisi aina ollut perusteltuja suunnitelmia ja että olisi pieniä oppilaitoksia, joissa ei olisi riittävää määrää oppilaita, niin minä myönnän, että aikaisemmin perustettiin maahamme yleensä pieniä maatalouskouluja. Päämäärä oli saada kouluja hyvin taajaan, niin että koulunkäynti tulisi helpommaksi. Tällaisella järjestelmällä olivat omat etunsa, mutta myöskin omat varjopuolensa, ennen kaikkea varjopuolenaan se, että sellainen oppilaitos ei voinut kiinnittää suuressa määrässä ympäristön mielenkiintoa puoleensa, ja helposti uinuva elämä saattoi päästä niissä vallalle. Senvuoksi on viime aikoina koetettu saada perustetuksi isompia oppilaitoksia, joissa olisivat välineet paremmat ja riittävästi myöskin opettajavoimia. Kokemus on osoittanut, että tällaisilla laitoksilla on huomattavasti suurempi vaikutus opetustyössä kuin vanhoilla kouluilla. On selvää, että tällaiset oppilaitokset tulevat, olivatpa ne sitten valtion taikka yksityisten, melko lailla kalliiksi. Ja kun siinäkin määrin on täytynyt uudistustyötä tehdä kuin viimeisten vuosien aikana on tapahtunut, niin ei ole ihmeellistä, että jossakin kohdassa suunnitelmat olisivat saaneet olla vielä perusteellisemmat kuin mitä on tapahtunut. Mutta kyllä kai puolueettoman täytyy sittenkin sanoa, että suurin piirtein katsoen tämä työ on käytännössä onnistunut. Erityisesti on mielihyvällä todettava, että eduskunta on myötämielisesti suhtautunut tähän työhön; m. m. ed. Welling vieläpä henkilökohtaisesti on ottanut osaa uusien oppilaitosten tarkastuksiin. Ja minä arvelen, että tällainen läheinen suhtautuminen on vaikuttanut terveellisellä tavalla asiain kehittymiseen. Luulen, että voidaan piakkoin

odottaa m. m. sellaisia neuvojia ja opastajia, joitten koulutusta ed. Welling on ollut arvokkaalla tavalla suunnittelemassa.

Täällä on ed. Pekkala antanut laajan ja varsin asiallisenkin lausunnon. Hetki on kuitenkin liian myöhäinen sen käsittelemiseen. Erityisesti olisi minusta kuitenkin yksi seikka, joka vaatisi yksityiskohtaisempaa selvittelyä ennen kaikkea sosialidemokraattien ja maalaisliiton kesken. Se on kysymys siitä, mitä meidän agraaripolitiikkamme tarkoittaa, onko se vain suurviljelyksen avustamista vai tarkoittaako se varsinaisesti pienviljelyksen avustamista ja sen ohella talonpoikaisviljelyksen ja suurviljelyksen avustamista siinä määrin kuin se yleisten kansantaloudellisten näkökohtien mukaan on välttämätöntä.

Hetki on kuitenkin nyt liian myöhäinen, ja minä toivon, että tämä asia, joka vaatii näiden kahden suuren puolueen kesken tarkempaa pyykinpesua kuin mitä nyt olisi mahdollista, tulisi ennenpitkää käsitellyksi tilaisuudessa, joka on minusta välttämätön lopettaakseen alinomaisen jankutuksen siitä, kenen hyväksi tässä maassa maataloudellista edistystyötä tehdään.

Ed. Pullinen: Ed. Wellingin puheenvuoro velvoittaa tekemään hänen lausuntoonsa muutamia huomautuksia ja oikaisuja.

Ensinnäkin hän, osoittaakseen, mitenkä yleensä meidän maataloudelliset konsulentti- ja neuvojavoimamme ovat suorastaan olleet taitamattomia ja ohjanneet kansaa väärin, hän käyttää erästä hyvin kulunutta esimerkkiä erään henkilön lausunnosta, joka koski rukiin viljelystä. Tästä on ensinnäkin sanottava, että siitä on hyvin pitkä aika kun tämä lause kuultiin, eikä suinkaan silloin ed. Welling ollut Suomessa, kun se lausuttiin, eikä hän siis sitä ole itse kuullut. Minä vakuutan, ettei hän ole yhdeltäkään konsulentilta sitä kuullut, sillä meidän konsulenttimme eivät yleensä ole sellaisiin erehdyksiin langenneet, joskin joku henkilö olisi tullut sen lausuneeksi. Tämä todistuskappale on siis kulunut ja liian vanha, eikä riitä mitenkään todistamaan, että meidän konsulenttimme ja neuvojamme yleensä olisivat johtaneet harhaan maataloudellista valistustyötä. Tällä en minä tahdo sanoa, ettei joitakuita erehdyksiä olisi tullut, mutta ne eivät ole sellaisia, että ne oikeuttaisivat tältä paikalta sellaisen lausunnon kuin ed. Welling nyt täällä antoi.

Sitten ed. Welling huomautti, että meidän neuvojavoimamme yleensä ja niiden moninaisuus ja niiden heikkous on sellainen, että viljelijät yleensä eivät voi niistä hyötyä eikä käyttää niitä hyväkseen, ja että niiden vaikutus maatalouden nousuun on siis vähäinen. Minä ihmettelen, että ed. Welling, jonka kotipitäjässä tietämäni ja tuntemani mukaan maataloudellinen nousu on ollut harvinaisen voimakas, — sillä olen ollut mukana seuraamassa sen pitäjän kehitystä 30 vuoden ajan, ei ole nähnyt minkäänlaista hyötyä siitä maataloudellisesta neuvonnasta, jonka tuloksena tämänkin pitäjän nousu on.

Ja sitten hän lisäksi selitti täällä, että koko maataloudellinen valistustyö meillä kohdistuu suurviljelykseen ja suurviljelijäjärjestöihin. Tämä on ihmeellinen selitys ed. Wellingin lausumaksi, kun hän on kotoisin pienviljelijäseudusta, jossa ei suurviljelijöitä ole ja jossa harvoista suurviljelijöistä ainoastaan aniharvat kuuluvat maataloudellisiin järjestöihin. Tämä osoittaa huonoa tahtoa koettaa selittää asiat tällä tavoin, silloin kun on kysymys suurista arvoista ja toiminnasta, jolla kaikkien myöntämän mukaan on ollut mitä suurin merkitys ja joka juuri tällaisena vaikeana aikana on varmasti erityisen tärkeätä. Jos me maataloudellisen nousun merkitystä pula-aikana koetamme painaa alas sillä tavoin kuin ed. Welling sitä tekee, on se minusta melkein edesvastuutonta koko meidän kansaamme kohtaan.

Sitten ed. Welling vielä lisäksi teki selkoa meidän maamieskoulujärjestömme epäonnistumisesta. Täällä ed. Sunila on siihen jo mielestäni riittävästi vastannut. Mutta minä tahdon vielä lisätä, että ed. Wellingin erityisesti pitäisi tietää tämäkin asia toisella tavalla kuin hän sen täällä selvitti, sillä juuri sillä paikkakunnalla, missä ed. Welling asuu, on mitä onnistunein maamieskoulu olemassa. Siellä ei milloinkaan ole ollut oppilasvähyyttä, jota hän väitti yleensä olevan; siellä on ollut aina enemmän hakijoita kuin on voitu ottaa, ja sen koulun oppilaat ovat erityisesti vaikuttaneet koko paikkakunnan nousuun. Ed. Wellingin naapuripitäjässä olevan koulun oppilaista on muodostumassa eri pitäjien

johtohenkilöitä. Tuntuu varsin oudolta, että koetetaan maatalouskoulujemme merkitys tehdä mitättömäksi ja sillä tavoin nähtävästi koetetaan vaikuttaa siihen, että näiden koulujen kannatus ja osanotto niihin heikkonisi.

Minusta ed. Wellingin lausunto oli yleensä maataloutta vastustava lausunto, varsinkin maataloudellista valistustoimintaa sillä tavoin arvosteleva, joka ei ole oikeata, joka ei ole mitenkään oikeutettua.

Ed. Welling: Minä en ymmärrä, miten ed. Pullinen voi saada minun lausunnostani sellaisen käsityksen, minkä hän täällä toi esiin. Minä en arvostellut mitään erityistä maamieskoulua, minä arvostelin yleensä meidän maataloudellisia oppilaitoksiamme, niin valtion kuin yksityisiäkin, ja joka vaan on tutkinut näitä asioita valtiovarainvaliokunnassa, hän tietää, että niissä on ollut puutteita ja monta kertaa epäjohdonmukaisuuksia. Minä voisin mainita Suonenjoen maamieskoulun, jossa tulee miljoonien velat valtion maksettavaksi ja monta muuta esimerkkiä. Minä olen yleisesti puhunut, että on puuttunut aikanaan johdonmukaisuutta, ja olen arvostellut, että meillä rakennetaan nykyjään ehkä liian komeita rakennuksia. Minä en ole sanonut, että Antrean eli Ylä-Vuoksen maamieskoulussa ei ole oppilaita, mutta minä olen sanonut, että meillä on kouluja, esim. Ilomantsin maamieskoulu, johon ei ole saatu täysi-ikäisiä oppilaita. Ed. Pullisella näyttää olevan halua vääristellä. Ja edelleen voisi mainita hyviä esimerkkejä meidän konsulenttiemme epäjohdonmukaisuudesta. Ei ole monta vuotta aikaa, kun Pellervossa ja yleensä maataloudellisessa ammattikirjallisuudessa kehoitettiin meitä maanviljelijöitä, suuria sekä pieniä, lähettämään maidot ja kermat meijeriin ja ostamaan margariinia. Ei ole kuin noin kolmisen vuotta aikaa ja nyt on toinen laulu. Johdonmukaisuutta on puuttunut, meidän maataloudellisilta konsulenteiltamme. Ja mikäli minä arvostelin konsulenttien puutteellisuuksia, niin minusta se pitää paikkansa ja minä siinä kohden yhdyn ed. Aalto-Setälään, sillä nähdäkseni on todella pienviljelijöitten mahdotonta käyttää kaikkien niiden eri konsulenttien apua. Ja mainitsin, että meillä ehkä saadaan paremmat neuvojat, kun joutuvat oppilaat pienviljelijäin neuvojaopistosta, joka on perustettu silmällä pitäen sitä, että saataisiin todella pienviljelijöille sopivia konsulentteja. Minun täytyy antaa tunnustus ed. Sunilalle siitä, että hän käsitti minun puheeni aivan toisin kuin ed. Pullinen käsitti.

Maatalousministeri Raatikainen: Paljonhan tässä maailmassa on epäjohdonmukaisuutta, mutta kyllä minun käsitykseni mukaan on myöskin ed. Wellingin esityksessä epäjohdonmukaisuutta. Kun hän täällä esittelee sitä, että nämä maataloudelliset edistysseurat toimivat vain yksistään suurviljelijäin hyödyksi, eikä juuri lainkaan pienviljelijäin hyödyksi, niin kyllä sekin on jonkunlaista epäjohdonmukaisuutta asian nykyiseenkin tilanteeseen nähden. Maanviljelysseurojen toiminta on, sikäli kuin näkyy niiden papereista, pääasiallisesti pienviljelysneuvontaa ja ainakin sikäli kuin se on pienviljelysneuvontaa, se on maksutonta, jonka seura kustantaa. Jos heidän neuvojansa käyvät keskikokoisten tai suurempien viljelijäin luona, niin näiden viljelijöiden on sekä matka että toimitus maksettava ja tämä selvittää jonkun verran asiaa.

Mitä sitten ed. Welling taas esitti näistä maamieskouluista, sanoi, että niitä on pieniä ja hän erityisesti toi esille Suonenjoen maamieskoulun, tuntui, niinkuin se olisi ollut jonkunlainen paha asiassa. Suonenjoen maamieskoulu on juuri maamme suurimpia maamieskouluja. Siinä oppilasmäärä on suurimpia ja siinä oppilasta kohden, niinkuin muissakin suurimmissa kouluissa, kustannukset tulevat halvemmiksi kuin pienissä kouluissa. Se, että suurten maamieskoulujen rakentaminen nykyisin on tullut kalliiksi, sitä ei voi mikään estää.

Ed. Lahtela: Minulla ei ole paljon sanottavaa tähän maamieskoulukysymykseen. Sen minä vain tahtoisin sanoa, että siinä maamieskoulujen järjestämispyrkimyksessä, jota tähän asti on tässä maassa harjoitettu, on unohdettu kokonaan Perä-Pohjola. On ajateltu luonnollisesti, että Perä-Pohjolaa varten maatalousopetus voidaan järjestää Etelä-Suomessa, ehkäpä Itä-Suomessa toimivissa maamieskouluissa ja emäntäkouluissa. Minun käsittääkseni olot ovat Perä-Pohjolassa sellaiset, että ne hen-

kilöt, jotka koulutetaan Etelä-Suomen oloissa ja niitä oloja silmällä pitäen, eivät moneen vuoteen Perä-Pohjolaan tultuaan vielä tajua aakkosiakaan siitä, miten Perä-Pohjolan oloissa on maatalousolot järjestettävä. Etelä-Suomessa koulutetun neuvojan ensimmäiset vuodet ovat kokeiluvuosia Perä-Pohjolaan tulleelle neuvojalle ja vasta sitten kun on paikkakunnallisilta asukkailta saanut jonkunlaista selvitystä, miten maataloutta olisi kehitettävä, voivat jotain sellaista tehokasta neuvontatyötä järjestää, joka todella auttaa. Minä pyytäisin kiinnittää erikoisesti hallituksen huomiota siihen, että kun maamies- tai emäntäkouluja perustetaan, niitä perustettaisiin Perä-Pohjolaan oman maakunnan taloudellisten olojen kehittämistä varten.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Luku I hyväksytään.

P u h e m i e s: Istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 23,26.

Täysistuntoa jatketaan

kello 23,45.

Luku II Maanmittauslaitos, luku III Maanmittaus- ja verollepanokustannukset ja luku IV Maataloushallitus, hyväksytään.

Luku V Maataloudelliset oppilaitokset ja koulutilat.

Keskustelu:

Ed. S a a r i n e n: Minä viittaan raha-asia-aloitteen n:o 54 perusteluihin sekä valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyyn III vastalauseeseen ja ehdotan, että tämän luvun 13 momentille lisättäisiin 90,000 markkaa avustukseksi Turun Martta-yhdistyksen kotitalouskoululle. Kuten mainitsemastani raha-asia-aloitteesta sekä kolmannesta vastalauseesta selville käy, on tästä koulun kelpoisuudesta antanut lausuntonsa maatalousvaliokunta ja myöskin maatalous-hallitus on valtioneuvostolle ehdottanut, että ensi vuoden menoarvioon olisi tätä koulua varten otettava määräraha. Ilmeisesti säästäväisyyssyistä on hallitus samoin kuin valtiovarainvaliokuntakin kuitenkin tämän ehdotuksen hylännyt. Asia on kuitenkin niin, että tässä on aivan kipeä tarve kysymyksessä, ja minä toivon, että eduskunta tämän tekemäni ehdotuksen hyväksyy.

Ed. K a l l i o n i e m i: Herra puhemies! On todettava tyydytyksellä, että kehitys vähitellen on vienyt siihen, että myöskin kotitalouden opetukselle valtio on antanut huomattavaa tukea, ei kuitenkaan vielä siksi huomattavaa, että se mitenkään kilpailisi monien muiden maataloudellisten opetushaarain kanssa. Sen huomaamme jo helposti, jos vertaamme niitä määrärahoja, jotka ovat tämän luvun kohdalla ehdotettuina eri maataloudellisiin tarkoituksiin. Tämän kuluvan vuoden aikana on valtion puolesta tuettu kotitaloudellista opetustyötä, on yksityisille kouluille annettu avustusta osittain kaupunkikouluille, osittain maalaiskouluille. Kaupunkikotitalouskoulut ovat tänä vuonna saaneet avustusta 689,000 markkaa pyöreinä luvuin sanottuna. Yksityiset maalaiskotitalouskoulut ovat saaneet 1,500,050 markkaa pyöreissä luvuissa. Lisäksi tulee maaseudulle valtion kotitalousoppilaitoksille noin 3 milj. markkaa, joten siis maalaiskotitalousopetus on saanut noin 4.5 milj. markkaa, kun taas kaupunkilaiskoulut ovat saaneet tuskin 700,000 markkaa. Lukumäärältään on näitä kotitalouskouluja noin 45, niistä 5 kaupungeissa. Kaikki nämä kaupunkikoulut ovat yksityisiä valtion tukemia kouluja.

Kun sitten katsotaan, minkälaisia kaupunkikouluja olisi suotavaa, että valtio tukisi, niin pitäisi kai oikeuden ja kohtuuden mukaan erikoisesti kiinnittää huomio sellaisiin kouluihin, jotka ovat nousseet paikallisen tarpeen aiheuttamina ja jotka on saatu toimeen suurten yksityisten uhrausten avustuksella. Sellainen koulu on Turun Marttayhdistyksen koulu. Siihen ovat paikkakunnan naiset vuosien kuluessa koonneet pienistä summista tarvittavat varat. Ei ole niinkään helppo koota satojatuhansia markkoja tällä tavalla yksityisen uhrautuvaisuuden varassa. Mutta Turun

Marttayhdistys on saanut tämän koulun kuntoon. Se on vuokrannut sille huoneiston, se on hankkinut siihen päteviä opettajavoimia, vieläpä opettajavoimia, jotka ovat tämän koulun toiminnan tehneet suosituksi laajoissa piireissä Turun ympäristössä, kuten oppilaslukumäärä, joka kurssi kurssilta on lisääntynyt, todistaa. Pyytäisin sentähden saada kannattaa ed. Saarisen tekemää aloitetta, ja toivoisin, että turkulaisen Marttayhdistyksen talouskoululle myönnettäisiin se määräraha, jota he nyt tarvitsevat kipeästi, kun tämä pula-aika tekee vaikeaksi enää ja yhä uudelleen vedota yksityiseen yritteliäisyyteen, joka nyt jo on tämän koulun hyväksi niin paljon uhrannut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Saarinen ed. Kallioniemen kannattamana ehdottanut, että 13 momentille lisättäisiin 90,000 markkaa avustukseksi Turun Marttayhdistyksen kotitalouskoululle. Kutsun tätä ehdotusta ed. Saarisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Saarisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se suoritetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 46 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 18.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku VI, Maataloudelliset tarkastuslaitokset, luku VII, Maanviljelysinsinöörit, luku VIII, Maitotalous, luku IX, Hevoshoito, luku X, Kalastus, luku XI, Maatalouden koe- ja tutkimustoiminta ja luku XII, Maataloudelliset järjestöt hyväksytään keskustelutta.

Luku XIII Asutustoiminta.

Keskustelu:

Ed. Aalto-Setälä: Viitaten niihin perusteluihin, mitä II vastalauseessa mainitaan, pyydän saada ehdottaa, että valtiovarainvaliokunnan perustelut, mikäli ne koskevat XIII luvun 22 momenttia, poistettaisiin. Tämä tietäisi asiallisesti sitä, että asutustoimintaa varten ensi vuoden aikana jäisi vain se, mitä hallitus on ehdottanut. Kun valtiovarainministeri aikaisemmin on täällä selvästi esittänyt, että vaikka 20 miljoonan lisäys poistettaisiin, niin momentille jäisi riittävästi varoja ensi vuotta varten, niin en katso tarpeelliseksi enää enempää asiaa perustella, vaan ehdotan, että perustelut poistettaisiin.

Ed. Hästbacka: På de skäl, som anföras i 9 reservationen, ber jag att få föreslå, att momentet måtte minskas med 10 milj. mark.

Ed. Korpisaari: Pyydän kannattaa ed. Aalto-Setälän ehdotusta.

Ed. Inborr: Jag ber att få understöda rdm. Hästbackas förslag.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Aalto-Setälä ed. Korpisaaren kannattamana ehdottanut että 22 momentilla olevat 20 miljoonaa poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Aalto-Setälän ehdotukseksi. Ed. Hästbacka ed. Inborrin kannattamana on ehdottanut, että samalta momentilta vähennettäisiin 10 miljoonaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hästbackan ehdotukseksi.

Puhemies: Onko selonteko oikea?

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Aalto-Setälä: En minä ehdottanut, että momentti poistettaisiin, vaan että valiokunnan perustelut poistettaisiin, joka tietää sitä, että ne 20 milj. markkaa, jotka valtiovarainvaliokunta on momentille itse asiassa lisännyt, poistetaan.

Puhemies: Ed. Aalto-Setälän oikaisu otetaan huomioon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Tehdyt ehdotukset ovat mielestäni vastakkaisia, jonka tähden on ensin äänestettävä niiden välillä ja voittaja asetettava vastaehdotukseksi valiokunnan mietinnölle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Hästbackan ja ed. Aalto-Setälän ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Hästbackan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Aalto-Setälän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 47 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 15.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Hästbackan ehdotuksen.

2) Äänestys valiokunnan mietinnön ja ed. Hästbackan ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hästbackan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku XIV Metsänhoitolaitos, luku XV Metsätieteellinen tutkimuslaitos, luku XVI Meteorologinen keskuslaitos, luku XVII Geodeettinen laitos ja luku XVIII Eläinlääkintölaitos, hyväksytään.

Luku XIX Erinäiset määrärahat.

Keskustelu:

Ed. Jyske: Tämän luvun momentille 8 on m. m. 250,000 markan erä varattuna kotitalousneuvontaa varten ja on hallituksen esityksen perusteluissa mainittu, että tämä määräraha on tarkoitettu kotitalousneuvontaa varten seuduilla, joissa ei ole Martta-yhdistystä. Myöskin valtiovarainvaliokunta on omaksunut tämän hallituksen esityksen perustelun. Puolestani en voi yhtyä tähän perusteluun, koska katson, että näitä avustuksia tarvitaan ja voidaan jakaa kaikkialla, missä muuten ei kotitaloudellista neuvontaa saada järjestetyksi, on seudulla sitten puheenalainen yhdistys tai ei, ja koska näitä avustuksia mielestäni hyvin voidaan antaa niin hyvin Martta-yhdistyksille, maamiesseuroille kuin muillekin kotitalousneuvonnan edistämisen hyväksi toimiville paikallisyhdistyksille. Tämän vuoksi ehdotan valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvän VIII vastalauseen mukaisesti, että perusteluissa nimenomaan mainittaisiin varat käytettäväksi paikallisen kotitalousneuvonnan edistämistä varten.

Ed. Saarinen: Minä kannatan ed. Jyskeen tekemää ehdotusta. Samalla minä huomautan siitä, että valtiovarainvaliokunta on tämän luvun 8 momentilta poistanut sen lisäyksen, minkä hallitus oli ehdottanut lisäavustukseksi Pienviljelijäin Keskusliitolle. Minusta tuntuu siltä, että tämä järjestö suorittaa hyvin siunauksellista työtä pienviljelijäväestön keskuudessa, josta syystä ei olisi ollut varaa tähän poistoon. Ottaen huomioon tämän ahtaan taloudellisen tilanteen, pyydän ehdottaa, että tälle momentille lisättäisiin 200,000 markkaa lisäavustukseksi Pienviljelijäin Keskusliitolle eli puolet siitä määrästä jonka hallitus menoarvioehdotukseensa on ottanut.

Ed. Häkkinen: Herra puhemies! — Valtiovarainvaliokunta on rahallisista syistä

hylännyt rahaasia-aloitteen n:o 64, jossa esillä olevan luvun 8 momentille pyydettiin 375,000 markan koroitusta lisäavustuksena Suomalaiselle Marttaliitolle, pyyntö, joka viime aikoina on, ikävä kyllä, vuosittain täytynyt uudistaa. Ymmärrämme hyvin, että todella valtion raha-asiain kannalta on nyt vaikea näinkin pientä koroitusta tehdä, mutta mahdottomuutena emme voi sitä pitää. Sen sijaan käy tilanne Marttaliitolle hyvin vaikeaksi ilman lisäapua. Liiton työ on yhä laajentunut. Sen menoarvio ensi vuotta varten on yli 2 milj. markkaa, joka kaikki muu on vapaaehtoisella työllä koottava paitsi sille ehdotettu 400,000 markan valtioapu. Lisäksi tulee vain jonkun verran rajaseutuvaroja, ellei muutoksia menoarvioon saada. Vaikeudet tuntuvat sitäkin raskaammilta, kun juuri nyt pula-aikana Marttatyön merkitys on tullut yhä selvemmäksi ja työ yhä tarpeellisemmaksi. Marttatyöllä koetetaan nimittäin ympäri maan kymmenien tuhansien perheenemäntien keskuudessa auttaa selviytymistä pula-ajasta, mikäli se on heidän mahdollisuuksiensa rajoissa. Sillä alalla, mitä perheenemännät hallitsevat ja hoitavat, koetetaan nimittäin keksiä ja opettaa tuotannon monipuolistuttamista ja kehittämistä sekä säästäväisyyden ja taloudellisuuden kautta järjestää kotoista kulutusta ja muutenkin emäntien taitoa kohottamalla auttaa kotien toimeentuloa ja edistymistä etupäässä pienissä oloissa ja pienillä tuloilla. Pyyntöämme koroitetusta valtion avusta tukee se tieto, mikä meillä on, nimittäin, että Marttaliiton apuraha on pienempi kuin vastaavanlaisten muitten järjestöjen. Maataloushallituksesta saamamme tiedon mukaan saivat esim. maanviljelysseurat v. 1929 kotitaloudellista työtään varten valtiolta 5,595:60 penniä toimessa olevaa neuvojaa kohti, Martat sen sijaan 2,334:90 penniä. Lisäksi Martat suorittivat saamistaan varoista kaikki liiton yleiset kustannukset, johon maanviljelysseurat saivat eri määrärahoista. Maataloushallitus onkin puolestaan nyt ehdottanut Martoille juuri sitä määrärahaa, mihin aloitteen avulla pyritään. Marttojen avustus on mennyt suurimmaksi osaksi yleisiin menoihin. Piiriliitoille on liiennyt vain noin $^1/_8$ niiden menoista. Piiriliittojen suurimpana menoeränä on sihteerin tai konsulentin palkkaus. Pyytämämme koroituksen kautta voisi Marttaliitto avustaa piiriliittoja noin puolella palkkausmäärärahasta, mikä mielestämme olisi kohtuullista. Esimerkiksi Maatalouskerholiitto voi paikallisyhdistyksilleen antaa tällaisen avustuksen. Vakinaisesta valtioavustaan ei Marttaliitolle ole riittänyt mitään paikallisyhdistyksille. Siihen on, niin kuin täällä on jo mainittu, saatu samalta momentilta kotitaloudellista neuvontaa varten varatusta määrärahasta jonkun verran, mutta nyt sillekin määrärahalle on tullut esteitä. Siksi kannatankin ed. Jyskeen tekemää ehdotusta, jotta perusteluista poistetaan se kohta, joka estää Marttayhdistyksiä saamasta apurahaa näistä määrärahoista.

Täällä on jo puhuttu siitä ehdotuksesta, jonka valtiovarainvaliokunta on tehnyt, nimittäin tutkimuksen suorittamisesta maataloudellisten järjestöjen ja varsinkin neuvontatyön toiminnan suhteen. Tämän tutkimuksen suorittamista minäkin lämpimästi kannatan. Silloin tulisi myöskin tutkittavaksi kotitaloudellinen neuvontatyö kokonaisuudessaan ja työ keskitetyksi ja järjestetyksi. Tässä järjestelyssä ja tutkimuksessa Marttatyö varmaan tulisi kestämään arvostelun ja saamaan jatkumisen täyden oikeuden ja toivottavasti samat edut kuin vastaavat muunnimelliset järjestöt. Siihen mennessä tarvitsisi kuitenkin Marttaliitto välttämättömästi apua, jotta sen tärkeä työ voisi jatkua. Sentähden rohkenen ehdottaa, että eduskunta hyväksyen alussa mainitsemani rahaasia-aloitteen, päättäisi lisätä tämän luvun 8 momentille 375,000 markkaa lisäavustukseksi suomalaiselle Marttaliitolle.

Ed. Pullinen: Kannatan ed. Häkkisen tekemää ehdotusta määrärahan lisäämisestä Suomalaiselle Marttaliitolle. Käsitykseni mukaan Marttaliitto on niin suuri ja voimakas järjestö, että sen toiminta ei mitenkään voi tulla tehokkaaksi niin pienen kuin 400,000 markan apurahan turvissa, eikä myöskään tämä apuraha ole missään tasapuolisuudessa toisiin maatalousvalistusjärjestöihin nähden. Marttojen työn suuruuteen ja merkitykseen nähden tämä apuraha on liian pieni. Kun lisäksi otetaan huomioon, että Marttaliiton toiminta kohdistuu kaikkiin kansankerroksiin, niin tältäkin kannalta käy selville tämän määrärahan pienuus, ja olisi toivottavaa, että

eduskunnan kaikki piirit yhtyisivät tätä ehdotusta kannattamaan.

Tällaisena vaikeana taloudellisena aikana on juuri kotitalousneuvonnalla mitä suurin merkitys ja olisi varsin haitallista, jos laimeutta tällä tärkeällä alalla juuri nyt, kun sitä tarvitaan kipeästi, syntyisi, joka minun käsitykseni mukaan on pakko, ellei valtion apurahaa lisätä. Tähän saakka, parempina raha-aikoina ovat Martat onnistuneet saamaan keräämisen kautta varoja, mutta nyt vaikeana taloudellisena aikana tulee yksityisten avustus vaikeaksi ja sentakia voipi koko Marttatoiminta tulla kärsimään.

Myös kannatan ed. Jyskeen tekemää ehdotusta perustelujen muuttamiseksi tässä kohden. Olisi varsin harhaan johtavaa, jos perustelut säilyisivät senmuotoisina kun ne ovat valtiovarainvaliokunnan mietinnössä sikäli kun ne koskevat kotitalousneuvonnan apurahan jakamista.

Ed. Hästbacka: Under hänvisning till motiveringen i IX reservationen rörande mom. 8 ber jag att få föreslå, att riksdagen måtte höja anslaget under mom. 8 för inspektionsverksamhet i huslig ekonomi med 50,000 mark, och fastslå att Marthaföreningarna såsom hittills skola därur erhålla understöd.

Ed. Tuomioja: Pyydän kannattaa ed. Saarisen ehdotusta, että käsiteltävänä olevan luvun 8 momentille lisättäisiin 200,000 markkaa lisäavustukseksi Pienviljelijäin Keskusliitolle. Ne vaikeudet, joita vastaan pienviljelijät eritoten nykyisenäkin aikana saavat taistella, johtuvat myöskin osaksi siitä, että pienviljelijäin ammatillinen taso vielä meillä on verraten alhainen. Työtä tämän epäkohdan korjaamiseksi, siis pienviljelijäin ammatillisen tason kohottamiseksi, on Pienviljelijäin Keskusliitto tehnyt jo 8 vuotta, ja niinkuin luullakseni kaikkien täytyy tunnustaa, menestyksellä. Jotta tätä työtä työmäärän yhä lisääntyessä voitaisiin ensi vuonnakin jatkaa, olisi ehdottomasti valtion apua edes jonkun verran koroitettava. Hallitus ehdotti 400,000 markkaa, mutta valtiovarainvaliokunta on tämän määrärahan valitettavasti poistanut. Kun täällä ed. Saarinen on tehnyt ehdotuksen, että myönnettäisiin 200,000, niin olisi se mielestäni niin kohtuullinen, että on syytä toivoa, että eduskunta sen hyväksyy.

Ed. Lampinen: Minä pyydän yhtyä samaan ehdotukseen minkä ed. Saarinen täällä teki Pienviljelijäin Keskusliiton apurahaan nähden, yhdyn siihen XII vastalauseen perusteella. Pienviljelijäin Keskusliiton avustusraha tuntuu verrattuna toisiin samaa tarkoitusta varten toimiviin yhdistyksiin ja Pienviljelijäin liittoon nähden liian pieneltä. Pidän kohtuullisena, että tuosta hallituksen ehdottamasta 400,000 markasta vähennettäisiin puolet ja myönnettäisiin siis 200,000 markkaa Pienviljelijäin Keskusliitolle.

Ed. Brander: Kannatan ed. Häkkisen tekemää ehdotusta. Nimenomaan pula-aikana on erinomaisen tärkeätä, että sellaiseen neuvontatyöhön, joka kohdistuu kodin hoidon yhteydessä tapahtuvaan kulutuksen järkevään säännöstelyyn, on kiinnitettävä aivan erikoista huomiota.

Samalla kuin minulla on puheenvuoro, kannatan ed. Saarisen tekemää ehdotusta Pienviljelijäin Keskusliiton määrärahan korottamisesta puolella siitä, mitä hallitus on ehdottanut. Mikäli olen havainnut, on tuo liitto tehnyt erinomaisen arvokasta työtä etenkin itsenäistyneiden torpparien ja asutustilallisten hyväksi ja tätä työtä on tällaisena aikana aivan erikoisesti tuettava.

Ed. Cajander: Samalla kun minä kannatan ed. Saarisen tekemää ehdotusta, mikäli se tarkoittaa Pienviljelijäin Keskusliittoa, pyydän saada huomauttaa, että 4. momentin nimike perusteluissa sivulla 16 on tullut virheelliseksi. Siinä sanotaan „Valtion avustukset maanparannustöiden kustantamiseksi", tarkoittaa „metsänparannustöiden kustantamiseksi."

Ed. Inborr: Jag ber att få understöda rdm. Hästbackas förslag.

Maatalousministeri Raatikainen: On hauskaa kuulla, että tässä keskustelussa on niin monien edustajien taholta kannatettu tätä 8 momentin koroittamista puoleen siitä, mitä sen hallitus esitti. Onhan sillä tavalla, että vaikka me pienviljelystä koetamme tukea rahallisesti apurahoilla, niin se kaipaa myöskin muodostuakseen kannattavaksi ja ajanmukaiseksi neuvontaa. Se teknillinen asenne, missä meidän maatalou-

temme yleensäkin on, mutta erityisesti pienviljelijämaatalous, ei ole sellainen, kuin sen tulisi olla ja siinä suhteessa neuvonta voi vaikuttaa siihen hyödyllisesti. On kyllä myönnettävä, että se esitys, joka täällä tehtiin myöskin Marttaliittojen kannalta olisi hyvä, se olisi myöskin kannatettava. Kun näitä asioita ajatellaan, niin on siinä huomattava se keskustelu, joka täällä aikaisemmin käytiin tämän pääluokan kohdalla yleisen neuvontatoiminnan suhteen, sen tulevasta järjestämisestä. Ja ainoastaan sen ajatuksen turvin minäkin voin aivan mielelläni tvytyä esim. Pienviljelijäin Keskusliiton avustuksen järjestämiseksi vain puolella siitä, mitä hallitus siihen esitti. On nimittäin sillä tavalla, että koska aiotaan — täällähän aikaisemmassa keskustelussa tuli se mielipide verrattain yleisesti esille, — koska aiotaan tätä neuvontatyötä aivan uudelleen järjestää, niin tällä kertaa ei liene eduksi, että nyt kovasti paljon nykyisestään ensi vuodeksi suurennettaisiin erityisen järjestön toiminnan avustusta.

Valtiovarainministeri Vennola: Kun hallitus otti tulo- ja menoarvioehdotukseensa 400,000 markkaa tätä tarkoitusta varten, niin teki se sen mielestäni kyllin perusteltavilla syillä, koska se oli asiaa tutkiessaan tullut siihen tulokseen, että tähän rahoja tarvittaisiin ja että niitä käytettäisiin maalle hyödyllisellä tavalla. Valtiovarainvaliokunta on ne poistanut. Mutta kun nyt täällä on ehdotettu, että edes puolet hallituksen esittämästä määrästä tähän tarkoitukseen myönnettäisiin, niin pyytäisin sitä kaikin puolin kannattaa sentakia, että tällä hetkellä lienee pienviljelijäneuvontatyö erinomaisen tärkeä. Kun toiselta puolen avustamme uusien pientilojen syntymistä monilla kymmenillä ja sadoillakin miljoonilla markoilla kaikkiaan, niin onhan syytä myös, että neuvontatyössä kuljetaan ajan mukana.

Ed. Furuhjelm: Lausun sen toivomuksen, että kaikki nyt tehdyt lisäysehdotukset tulo- ja menoarvioon hylättäisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Jyske ed. Saarisen kannattamana ehdottanut,, että 8 momentin kohdalle perusteluihin tehtäisiin sellainen lisäys kuin VIII vastalauseessa ehdotetaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Jyskeen ehdotukseksi. Ed. Saarinen ed. Tuomiojan kannattamana on ehdottanut, että 8 momentille lisättäisiin Pienviljelijäin Keskusliittoa varten 200,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Saarisen ehdotukseksi. Ed. Häkkinen ed. Pullisen kannattamana on ehdottanut, että 8 momentille lisättäisiin 375,000 markkaa ja että perusteluissa mainittaisiin: „Eduskunta on lisännyt tälle momentille 375,000 markkaa annettavaksi lisäavustuksena Suomalaiselle Marttaliitolle''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Häkkisen ehdotukseksi. Ed. Hästbacka ed. Inborrin kannattamana on ehdottanut, että 8 momentille lisättäisiin IX vastalauseessa mainitussa tarkoituksessa kotitaloudellisen toiminnan edistämiseksi 50,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hästbackan ehdotukseksi. Vielä on ed. Cajander huomauttanut, että nimikkeessä sanan „maamparannustöiden'' asemesta pitäisi olla sana „metsänparannustöiden''. Tämän ottanevat tarkistajat huomioon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Tehdyt ehdotukset ovat kaikki erillisiä, joten niistä on kustakin erikseen äänestettävä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Jyskeen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Jyskeen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Saarisen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Saarisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 45 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 13.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Häkkisen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Häkkisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Hästbackan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hästbackan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

12 Pl.

Luku I Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö, hyväksytään.

Luku II Tie- ja vesirakennukset.

Keskustelu:

Kulkulaitosministeri Witting: Minä tahtoisin aivan lyhyesti mainita kahdesta seikasta. Momenttiin 5, tie- ja siltarakentennustyöt, on valtiovarainvaliokunta auliilla kädellä antanut lisäyksiä. Lisäykset kohdistuvat niihin varoihin, jotka kulkulaitosministeriö saa käytettäväkseen. Tätä varten ministeriö sai v. 1928 noin 8 milj., 1929 noin 9 milj. 1930 pyysi 9 milj. ja sai 12 milj. Täksi vuodeksi on hallitus pyytänyt 7,600,000 markkaa ja ehdotetaan 15 miljoonaa. Selvää on, että näitä rahoja voidaan käyttää. Niillä voidaan paljon tehdä ja armopalasia jakaa. Mutta minä luulisin, että ministeriö hyvästi tulee toimeen samalla summalla kuin viime vuonna, siis 12 milj. markalla. Se on jo hallituksen pyyntöön lisäystä 4,400,000 markkaa.

Sitten vielä 9 momentti, jokien perkaaminen. Tähän on valtiovarainvaliokunta lisännyt Vuoksen perkaushomman. Tämä tulee siinä supistetussa muodossa, jota valtiovarainvaliokunta nähtävästi on ajatellut, maksamaan 78 miljoonaa. Sitä varten on vuonna 1925 myönnetty 2.2 miljoonaa, josta 800,000 mk. on käytetty. On siis jäljellä 1,400,000 mk. ja jos nämä, 2 miljoonaa, lisätään, niin on käytettävänä 3,400,000 mk. Nämä eivät riitä pakkolunastuksiin ja vahingonkorvauksiin. Sitäpaitsi, jos töitä aiotaan aloittaa, niin tarvitaan vielä 8 miljoonaa, joita ei ole myönnetty, kokeiden, työkoneiden ja työkaluston hankkimiseksi. Jos tällä tavalla mennään eteenpäin, niin 5 vuoden perästä on koneet ostettu ja työ voidaan alkaa. Minusta tätä ei ole riittävästi perusteltu.

Jag ber att få helt kort beröra två mom. i II kap. För väg- och brobyggnader har föreslagits 15 miljoner, till ministeriets förfogande, medan regeringen har anhållit om 7.6 milj. Detta år hade regeringen 12 milj. till sitt förfogande, och kan nu t. ex. 12 miljoner givas, kommer i alla fall 4.4 miljoner mera, än vad regeringen har anhållit om, att beviljas. Ett beviljande av 12 miljoner till fritt förfogande för ministeriet betyder således en minskning av detta anslag med 3 miljoner mark.

Vidare har å mom. 9 för älvrensningar tillagts sänkningen av Vuoksen. Företaget komme enligt det billigare förslaget, hänförande sig endast till nedre delen av Vuoksen plus Äyräpäänjärvi, att kosta 78 miljoner mark. År 1925 beviljades 2.2 miljoner, av vilka 800,000 mark har använts. Sålunda

återstå 1,400,000 mark. De 2 miljoner, som nu äro föreslagna, giva tillsammans 3.4 miljoner mark, vilket icke räcker till för skadeersättning och expropriation. För att sedan kunna påbörja arbetena fordras ytterligare 8 miljoner mark till anskaffande av arbetsredskap. Giva vi 2 miljoner, som jag nyss sade på finska, varje år, så komme vi efter 5 år att ha inköpt de arbetsverktyg vi behöva för att börja arbetet.

Ed. Helo: X vastalauseen mukaisesti ehdotan, että 5 momentille, tie- ja siltarakennustyöt, lisätään 5 milj. mk, joka määrä tulisi käytettäväksi kulkulaitosministeriön harkinnan mukaan rakenteella olevien maantietöiden jouduttamiseksi. Edelleen ehdotan, että 9 momentille, jokien perkaaminen, lisätään 2 milj., joka määrä niinikään käytettäisiin jo päätettyjen perkaustöiden jouduttamiseksi. Nämä molemmat työt ovat sopivia tehtäviksi hätäaputöinä ja varat siten tulevat käytettäviksi hätäaputöitä varten, ja ne miltei kokonaisuudessaan tulisivat joutumaan työpalkkoihin. Myöskin työt ovat hyödyllisiä töitä, sillä ne ovat tie- ja vesirakennushallituksen ehdottamia, eivätkä momentin määräykset edes likipitäenkään tulisi nousemaan ehdotuksen mukaan niihin määriin, joita tie- ja vesirakennushallitus on ehdottanut. Siten esim. momentilla 9 oleva määräraha tulee lisäyksen kanssa nousemaan vain 15 milj. markkaan, kun sitävastoin tie- ja vesirakennushallitus on tarkoitusta varten ehdottanut käytettäväksi kokonaista 30 milj. mk.

Mitä lopulta tulee Vuoksen perkaamiseen, huomautan vain siitä, että kyseessä ei ole mikään uusi työ, vaan eduskunta on jo aikaisemmin päättänyt asettaa tämän perkauksen työn alaiseksi, vaikkapa tarkoitusta varten ei ole otettu riittävää määrärahaa.

Ed. Korpisaari: Ehdotan 5 momentilta poistettavaksi 7,400,000 mk. sekä 9 momentilta ensimmäisessä kappaleessa tehdyn lisäyksen 2,010,000 mk., molemmat II vastalauseessa mainitulla perusteella.

Kulkulaitosministeri Witting: Minä vielä tahtoisin mainita eräästä seikasta. Momentti 5, tie- ja siltarakennustyöt, alamomentti 3:n kohdalla maantieparannustyö Veitsiluodon sahalta Kemin kaupungin läheltä Kemijoen rautatiesillalle. Tämä työ aloitettiin v. 1929 ja on siihen käytetty 1,700,000 mk. Vahvistetun ohjelman mukainen tietyö olisi kohtuussyistä valtion toimesta ja kustannuksella loppuun suoritettava huolimatta siitä, että alue kuten vasta hiljattain on päätetty, ensi vuoden alusta siirtyy kaupungille, varsinkin kun tämän työn kautta samalla lievennetään paikkakunnalla vallitsevaa tuntuvaa työttömyyttä. Asia on nimittäin se, että kun valtio ottaa maanteitä yksityisiltä, valtio vaatii, että tiet ovat kunnossa. Nyt, kun tämä tie, joka ei ole kunnossa, siirtyy Kemin kaupungille, olisi kohtuullista, että se olisi kunnossa ja että tätä työtä voitaisiin jatkaa, niin kuin on ajalteltu, vaikkakin tämä siirtyy kaupungille, joka, kuten eduskunta kai tuntenee, nyttemmin on 17 km. pitkä ja 6 km. leveä. Samanlaisia parannustöitä on ennen valtion kustannuksella loppuun suoritettu vastaavissa tapauksissa Rovaniemen ja Varkauden kauppaloiden alueilla.

Alltså, jag ville framhålla, att det arbete, som är upptaget under undermom. 3 av mom. 5, nämligen iståndsättande av vägen från Veitsiluoto såg genom Kemi stad till Kemi järnvägsbro, bör få fortsättas fastän området ifråga nyligen har överförts till den stora nybildade Kemi stad. Dylikt slutförande av landsvägsarbeten har förut ägt rum i likadana fall vid Rovaniemi och Varkaus.

Ed. Korhonen: Viitaten tekemääni aloitteeseen Tervasalmen sillan rakentamiseksi pyydän kiinnittää eduskunnan huomiota muutamiin seikkoihin. Kuhmoniemen kunta on erinomaisen laaja ja ollen rajaseudun kunta se sivuaa noin 100 km:n paikkeilla itäistä naapurimaatamme Venäjää, ja on yksi niistä Kainuun vesirikkaimmista kunnista, jonka lukuisat joet ja järvet, monet vesistöt pirstoavat hyvin rikkinäiseksi. Ja kun kunnan laajalla alueella asutus on hyvin harva, niin kylien välinen yhteys on hyvin vaikeata sen takia, että kulkutiet monissa tapauksissa puuttuvat aivan kokonaan. Tämä taas puolestaan vaikeuttaa väestön taloudellista kehitystä ja nousua. Se liikennevaltaväylä, maantie, joka Sotkamosta johtaa Kuhmoniemelle ja edelleen valtakunnan rajalle, kulkee monien vesistöjen, jokien yli. Yksi tällaisista on

n. s. Tervasalmi. Siinä liikennettä pidetään yllä lossin välityksellä. Kun salmi on hyvin avara ja tuulille altis, sillä isot vedet ovat sen molemmin puolin, niin on sitä myrskyisenä aikana hyvin vaivaloista, jopa monta kertaa aivan vaarallistakin kulkea. Kun tällä maantiellä liikenne on hyvin vilkasta, ja kun lossiväylän aukipito tuottaa keväisin ja syksyisin kelirikkojen aikana suuria vaikeuksia, niin tällöin syntyy liikennehäiriöitä ja pysähdyksiä. On myös huomioon otettava se seikka, että vuorokauden läpeensä liikenteellä ollen lossi valtiolle tuottaa huomattavia menoja. Kun rajaseudulla asujamisto taloudellisesti on heikompaa ja elinkeinoelämä tietysti heikompaa kuin muualla, maamme muissa osissa, niin on kaikkina aikoina, puhumattakaan nykyisestä erinomaisen raskaasta ajasta, pakotettu väestö talvisaikana hankkimaan osan toimeentulostaan ansiotöillä. Pääasiassa ovat siellä ansiotöinä metsätyöt, mutta kun puutavaran otto nykyisen tilanteen vaikutuksesta on aivan vähäistä ja muita työmaita ei ole juuri ollenkaan, niin pieneläjäin toimeentulo ja yhä lisääntyvä työttömyys edessä olevana talvena näyttää käyvän kovin huolestuttavaksi kunnan viranomaisillekin. Niinpä Kuhmoniemellä on kuluvan kuun 10 päivänä ollut kunnanvaltuuston kokous, jossa on neuvoteltu siitä, millä tavalla edessä oleva talvi nyt päästään yli, sillä nyt jo Kuhmoniemellä on tavattoman paljon työttömyyttä. Kunnalla on työttömyyslautakunta, jonka kirjoissa tällä hetkellä on neljättäsataa työtöntä. Mutta työn puutteessa olevien lukumäärä on todellisuudessa hyvin paljon suurempi, sillä tietysti työttömyyslautakunnalle eivät ole ilmoittautuneet kaikki työttömät siitä nimenomaisesta syystä, että lautakunnalla ei ole minkäänlaista työtä tarjota. Työttömyys on siis tosiaan paljon suurempi ja alituisesti vain pahenee.

Kuhmoniemen kunta on yksi niistä rajaseudun kunnista, jossa parempinakin aikoina rajaseudun köyhempi väestö on ollut pakotettu sekoittamaan leipäänsä petäjää. Tämmöinen oli asian laita m. m. kevätkesällä 1928. Siellä melkoisissa taloissa oli pirtin sopessa suunnattoman suuri huhmari, jossa survottiin pettua ja tätä lisättiin leipään. Varmaankin edessä oleva talvi teettää tuota työtä osalla kuhmoniemeläisiä paljon enemmän. Ei ole nimittäin varaa millä hankkia riittävästi leipäviljaa. Jo nämäkin näkökohdat olisivat oikeuttaneet viljatulliperuutusta, mutta sekin helpotus jäi saamatta. Jo tältäkin kannalta katsottuna, rajaseudun pieneläjäväestön toimeentulon turvaamiseksi olisi järjestettävä välttämättä työmaita. Ja tällaisena työmaana olisi varsin paikallansa sillan rakentamistyö, sillä tällähän jossain määrin voitaisiin työttömyyttä torjua. On tosin kyllä valtion ensi vuoden budjetissa esitetty erään lähempänä valtakunnan rajaa olevan sillan korjaaminen tai uudelleen rakentaminen. Tervasalmi on taas Sotkamon kunnan ja Kuhmoniemen välillä, siis Kajaaniin päin Kuhmoniemen kirkonkylästä, mutta sillä puolen myöskin on asujamisto varsin köyhää ja niinmuodoin hyvin paljon riippuvainen ansiotöistä. Hallitus on ensi vuoden valtion budjetissa sen menoarvioesityksessä 12 pääluokan II luvun 5 momentin perusteluissa lausunut, että valtiolle huomattavia vuotuisia menoja tuottavien ja liikenteelle haitallisten lossien tilalle on rakennettava siltoja, mutta tietysti säästäväisyyssyistä ei ole kuitenkaan esittänyt Tervasalmen siltaa rakennettavaksi, vaikka siitä on jo parinakin edellisenä vuonna tehty aloite. Kun kyseessäolevaan siltaan on laadittu jo piirustukset ja kustannusarvio, niin olisi erittäin suotavaa, että valtiovarainvaliokunta olisi ottanut tämän asian aivan siltä kannalta, jolta se olisi tullut ottaa, nimittäin rajaseudun väestön harrastuksille osoittaen huomiota, osoittamalla tälle Tervasalmen sillan rakentamiselle määrärahan. Mutta kun näin ei ole tapahtunut, niin ehdotan, että eduskunta tämän 12 pääluokan II luvun 5 momentin kohdalle lisäisi ehdotetun määrärahan. Siihen on tosin lisännyt valtiovarainvaliokuntakin, mutta, niinkuin täällä herra kulkulaitosten ministeri lausui, ovat nämä lisätyt määrärahat tarkoitetut aivan vallan muihin töihin, ja sentähden ehdotan, että nyt eduskunta lisäisi siihen 400,000 markan määrärahan tälle mainitulle 12 pääluokan II luvun 5 momentille, ja että tämä määräraha käytettäisiin nyt tämän puheenaolevan Tervasalmen sillan rakennustöiden aloittamiseen.

Ed. Janhonen: Sillan rakentaminen Tervasalmen yli Kajaanin—Kuhmoniemen maantien linjalla olisi erittäin tärkeä, sillä mainitulla maantiellä on verrattain vilkas

liikenne. Tervasalmi vaikeuttaa liikennettä etenkin syksyin ja keväin. Tietä on anottu monta kertaa, m. m. kihlakunnan yhteiset kuntakokoukset ovat siitä tehneet lukuisia anomuksia, vaikkakin turhaan. Nyt kun herra kulkulaitosministeri on täällä ollut epätietoinen, mitä hän kaikilla niillä rahoilla tekisi, joita valtiovarainvaliokunta on sille esittänyt, niin rohkenen tässä kunnioittaen huomauttaa, että tämä Tervasalmen sillan rakentaminen olisi erittäin sopiva työmaa ja rahat tulisivat sillan rakentamisella hyödyllisesti käytetyksi. Rakentamalla silta mainitun Tervasalmen yli saadaan nimittäin suurin epäkohta liikenteestä poistetuksi ja samalla voidaan työttömyyttä huomattavasti lieventää. Toivon sentähden, että ed. Korhosen tekemä ehdotus hyväksyttäisiin ja pyydän sitä näin ollen kannattaa.

Ed. Niukkanen: Herra kulkulaitosministerin lausunnon johdosta pyydän tehdä eräitä huomautuksia.

Mikäli koskee ensinnäkin valiokunnan tie- ja siltarakennustöihin ehdotettuihin määrärahoihin tekemiä lisäyksiä, niin jäävät nämä määrärahat valiokunnan tekemien lisäystenkin jälkeen vielä huomattavasti pienemmiksi, kuin mitä ne ovat kuluvana vuonna. Toiselta puolen on selvää, että sellaisena ajankohtana, jolloin vallitsee vaikea työttömyys useilla seuduin maata, on erinomaisen edullista ja sopivaa teettää sellaisia töitä, kuin tie- ja siltarakennustyöt ovat. Valtion etu vaatisi, että tällaisia välttämättömiä töitä, jotka kumminkin ovat joka tapauksessa teetettävät, suoritettaisiin juuri tällaisena ajankohtana vieläpä entistä suuremmassakin mittakaavassa, koska muita järkiperäisiä hätäaputöitä ei useastikaan ole mahdollista järjestää.

Mitä sitten tulee kulkulaitosministerin lausuntoon, kun hän asettui vastustamaan Vuoksen perkausta, jonka eduskunta jo aikaisemmin on päättänyt ja johonka valtiovarainvaliokunta nyt ehdottaa myönnettäväksi lisämäärärahoja 2 miljoonaa markkaa, niin täytyy huomauttaa, että hänen lausuntonsa oli eräissä suhteissa suorastaan harhaan johtava. Hän mainitsi, että pakkolunastuskustannukset yksistään jo tekisivät yli 3 miljoonaa ja työkoneet 8 milj. markkaa. Mikäli koskee pakkolunastuskustannuksia, niin summaa ei ole joenperkauskomission mietinnössä nimenomaan jaettu, mutta mainittava on, että ne tekisivät koko Vuoksen virran perkaustyön osalta 5 milj. markkaa. Mutta tässähän on kysymys vain ensimmäisestä työvaiheesta, työ on jaettu nimittäin viiteen eri työalueeseen ja neljään eri hyötyalueeseen. Näyttää siltä, että tältä ensimmäiseltä osalta, jolla perkaustyö tulisi tapahtumaan verrattain lyhyellä matkalla, nimittäin Kiviniemen koskessa, eivät pakkolunastuskustannukset missään tapauksessa voine nousta näin suuriksi, varsinkin kun Kiviniemen koski samoin kuin sen rannatkin ovat suurelta osalta valtion omistamia alueita. Tuntuu myöskin mahdottomalta, että tässä perkaustyössä tarvittavat työkoneet voisivat tulla näin kalliiksi. Kuten kulkulaitosministeri aivan oikein arveli, niin valiokunta on luonnollisesti tarkoittanut sitä osaa tästä työstä, jota tie- ja vesirakennushallitus on ehdottanut kulkulaitosministeriölle ensi vuonna aloitettavaksi ja johon se oli ehdottanut myönnettäväksi 10 miljoonaa markkaa, vaikkakin kulkulaitosministeri on sen ehdotuksen kylmästi hylännyt.

Kun otetaan huomioon se tilanne, missä ovat ne kunnat, joitten pienviljelijät tämän perkaustyön kautta tulisivat saamaan ensiluokkaista viljelysmaata käytettäväksensä, niin tuntuu siltä, että tämän työn alullepanon pitäisi olla yksi kaikkein kiireellisimpiä ja tärkeimpiä, samalla kuin se tietysti on erinomaisen sovelias myöskin työttömyyskysymyksen hoitamista varten.

Niistä kuivatettavista alueista, mitkä tässä ovat kysymyksessä, tulisivat saamaan lisämaata yhteensä 14 eri pitäjän pienviljelijät, sillä melkein kaikki viljelmät, jotka tässä ovat kysymyksessä, ovat tyypillisiä Kannaksen pienviljelmiä. Jo tämän ensimmäisen työjakson suorittamisen kautta saataisiin uutta ensiluokkaista viljelysmaata kuivatetuksi yhteensä 11,000 hehtaaria. Kustannukset tosin nousevat huomattavan suuriksi, ollen varsinaisen Vuoksen perkaustyön osalta ilman pakkolunastuskustannuksia 60.3 miljoonaa markkaa ja Äyräpään vesistön osalta 12.2 miljoonaa, siis 72.5 miljoonaa markkaa. Mutta toiselta puolen myöskin voitettava hyötyalue on niin suuri, että kannattavaisuuprosentti joenperkauskomissionin laskelmien mukaan on kokonaista 48, kun se muissa samantapaisissa töissä on laskettu tavallisesti vain n. 10 ja 15:ksi.

Että eduskunnalle kävisi selväksi, ettei tämä ole mikään valmistelematon ja harkitsematon asia, kuten herra kulkulaitosministeri täällä suvaitsi lausua, niin minä pyydän saada lukea tätä asiaa koskevan joen perkauskomissionin loppulausunnon, joka kuuluu:

„Tie- ja vesirakennushallitus on 14 päivänä helmikuuta 1930 antanut kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle Vuoksen laskemishankkeen johdosta lausuntonsa ja siinä ehdottanut hankkeen toteuttamista Kiviniemen koskesta Paakkolan kosken alapuolelle edellä esitetyn vaihtoehdon 2 mukaan ollen tämän osan kustannus 65 miljoonaa markkaa. Joen perkauskomissioni puolestaan on yhtynyt tätä ehdotusta kannattamaan, koska perkausta tältä osaltaan on pidettävä tällä kertaa kiireellisimpänä ja sillä saavutetaan jo hankkeen suurin hyöty. Myöhemmin on tilaisuus ottaa harkittavaksi, onko perkaustyötä syytä jatkaa joen ylemmässä osassa. Siihen nähden, että hankkeessa on kysymys Vuoksen suurista vesimääristä, jotka tekevät sen, että hanke tulee suhteellisesti kalliiksi, että seutu on vähävaraista rajaseutua, jossa viljelysmaista on suuri puute ja jossa suuri osa viljelysmaista on tulva-alueita ja että hyötyalueen lopullinen kuivatus vaatii vielä osaltaan kustannuksia sekä että eduskunta on hanketta varten aikanaan myöntänyt jo varoja, ehdottaa komissioni hankkeen tältä osaltaan toteutettavaksi valtionvaroilla ensimmäisessä kiireellisyysluokassa.'' — Ja kuten mainitsin, tämän lausunnon huomioon ottaen myöskin tie- ja vesirakennushallitus oli tähän työhön ehdottanut ensi vuodelle 10 miljoonaa markkaa, vaikka hallitus oli sen hylännyt.

Valtiovallan taholta olisi syytä nyt jo vihdoinkin ryhtyä huomattavampiin ja tehokkaasti vaikuttaviin toimenpiteisiin niiden alueiden taloudellisen elämän kohottamiseksi, joita kysymyksessä oleva asia koskee ja jotka ovat Venäjän rajan sulkeutumisen johdosta joutuneet aivan erikoisen suuriin vaikeuksiin.

Ed. Nurmesniemi: Viitaten raha-asia-aloitteeseen n:o 49 ehdotan, että tämän luvun 9 momentille lisättäisiin 1 1/2 milj. markkaa sekä että perusteluissa lausuttaisiin: „Momentille on merkitty 1 1/2 milj. markkaa Pyhäjärven vedenpinnan laskemista ja Pyhäjoen perkaustöitten aloittamista varten''. Tätä ehdotustani perustelen sillä, että paikkakunnalla on huomattavasti työttömiä, ja kun mielestäni tällaiset työt, samalla kun ne tuottavat yleistä hyötyä, sopivat erinomaisesti talven aikanakin suoritettaviksi, ja kun mielestäni tämänkin työn suorittaminen todennäköisesti tulee läheisessä tulevaisuudessa joka tapauksessa esille, toivoisin, että siihen nyt myönnettäisiin määräraha, koska, niinkuin sanoin, on yleensä työttömyyttä ja myös rahan puutetta siellä meidänkin seuduillamme.

Kulkulaitosministeri Witting: Ed. Niukkasen lausunnon johdosta tahtoisin mainita, että niiden tietojen mukaan, joita tie- ja vesirakennushallitus on antanut, pakkolunastukset ja vahingonkorvaukset nousevat tältä osalta, siis Paakkolankoskesta alaspäin, 3,426,000 markkaan, ja siis nähtävästi se, joka lisää tämän summan 5 milj. markaksi, kuuluu niihin korvauksiin, jotka maksetaan yläosasta, josta nyt ei ole kysymys.

Sitten samojen tietojen mukaan työkoneiden hankintaan tarvittaisiin 7,790,000 markkaa. Nämä summat yhteensä ovat yli 11 milj. markkaa ja vasta kun nämä summat on suoritettu, työt voivat alkaa. Siis vaikkakin hallitus olisi mennyt siihen, että olisi ehdottanut 10 milj. markkaa, niin kuitenkin töitä, joskin joku osa koneista olisi jäänyt, vain vaivaloisesti olisi voitu alkaa.

Minä personallisesti en millään tavoin vastusta tätä hommaa, mielelläni sitä kannattaisin, mutta tällaisena aikana tällaista ei niin vähällä voida alkaa. Jos lainavaroja meillä olisi, tai jotain vastaavaa rahalähdettä, niin silloin siihen ehkä voitaisiin mennä. Mitä muuten hyötyprosenttiin tulee, niin kosken alaosalle se on hyvä, se on 48 %, kuten mainittiin. Ja mitä Äyräpään järveen tulee, niin se on vielä korkeampi, mutta kyllä semmoisia numeroita muuallakin löytyy. Ensimmäinen ryhmä Kymijoen perkaushankkeessa antaa 64 ja kolmas ryhmä antaa 65.

Ed. Pullinen: Yli 20 vuoden ajan ovat eduskunnissa useimmat Viipurin läänin edustajat tehneet anomuksia Vuoksen laskemisesta ja säännöllisesti näitä anomuksia on vastustettu. Aikaisemmat anomukset ovat tavallisesti päättyneet siihen, että

on asetettu komitea tutkimaan tätä Vuoksen laskua ja sen tuottamaa hyötyä. Kaikki komiteat ja valmistelevat valiokunnat, jotka tätä asiaa ovat vuosikymmenien kuluessa tutkineet, ovat tulleet yksimielisesti vakuutetuiksi siitä, että Vuoksen lasku on erinomaisen kannattava yritys ja että jääpi erinomaisen paljon hyvää viljelysmaata ja sitäpaitsi juuri sellaisilla paikkakunnilla, joissa tällaista viljelysmaata tarvitaan. Kaikissa tilanteissa on kuitenkin löytynyt syitä asian vastustamiseksi, ja näyttää, että nytkin, kun ei olisi enää luullut tällaista, arvovaltaiselta taholta asetutaan tätä yritystä vastustamaan.

Vuoden 1925 valtiopäivillä saatiin tästä asiasta päätös, että Vuoksi on laskettava ja määrättiin siihen 2,200,000 markan suuruinen apuraha tutkimuksia ja töiden alkamista varten. Nyt onkin päästy niin pitkälle, että on saatu mitä täydellisimmät tutkimukset. Sen mukaan kuin olen seurannut asiain kulkua ja päätöksiä eduskunnassa muiden samanarvoisten jokien laskemisessa, niin missään ei ole ollut niin täydellisiä tutkimuksia kuin Vuoksi on nyt tutkittu. Nämä tutkimukset käyvät nyt selville ei ainoastaan tie- ja vesirakennushallituksen asiakirjoista, vaan myös joenperkauskomission asiakirjoista, joihin ed. Niukkanen tärkeimmiltä kohdiltaan viittasi. Ei siis pitäisi olla mitään syytä asettua tätä yritystä vastustamaan.

Täällä kulkulaitosministeri, joka on itäsuomalainen ja tuntee tietysti laskun tuottaman suuren hyödyn, kuten hän täällä myönsikin, mainitsi m. m. että ennenkuin tähän yritykseen päästään käsiksi, tarvitaan jo yksin koneitakin ostaa 8 milj. markan edestä. Minusta tuntuu oudolta, ettei nyt meidän valtiollamme olisi tähän tarkoitukseen käytettävänään ollenkaan ennen hankittuja koneita ja että tässä tarvittaisiin, jos tämä työ pienemmässä määrässä pantaisiin käyntiin, niin äärettömän kalliita erikoiskoneita. Mikäli olen saanut asianomaisilta insinööreiltä tietää, ei tämä ole mikään erikoistyö, joka vaatisi tällaisia erikoisia summia eikä missään tapauksessa näitä koneita alussa tarvittaisi siinä määrin. Minä siis katson, että tämä peloite tämän laskun alkamiseksi on epäonnistunut.

Olen myös varma siitä, että ne pakkoluovutustoimenpiteet ja niiden vaatimat rahat eivät tule ensi vuonna missään tapauksessa suoritettaviksi, vielä eivät ole niin pian toimitetut pakkolunastusten arviot, että ne tulisivat ensi vuoden määrärahoja kaipaamaan.

Käsittääkseni jos vähänkin tahdotaan olla tasapuolisia Itä-Suomen ja muun Suomen välillä, ei pitäisi olla epäilystä, ettei tätä työtä nyt päätettäisi jo lopullisesti panna alulle. Meillä on viimeisinä vuosikymmeninä, ainakin viimeisenä 10 vuotena perattu melkein yksinomaan Pohjanmaan jokia. Tänäkin vuonna menoarviossa on kokonaista 10 milj. markkaa yksinomaan Pohjanmaan jokien perkaamista varten. Tässä ei ole olemassa tasapuolisuutta, ja jos otamme tarkastettaviksi menoarviot viimeisiltä vuosilta, niin huomaamme, että tasapuolisuus on vielä heikompaa aikaisempina vuosina kuin se on nyt tänä vuonna.

Minä siis toivoisin, että ne kulkulaitosministerin huomautukset, jotka hän on tehnyt, eivät vaikuttaisi eduskuntaan, eivätkä missään muodossa aiheuttaisi ehdotusta täällä, että tämä määräraha poistettaisiin. Se minusta ei olisi millään tavalla puolustettavissa ja se aiheuttaisi muutosehdotuksia toisiin kohtiin samassa menoarviossa ja sillä tavalla tämä valmistumassa oleva menoarvio voisi tulla pitempien keskustelujen alaiseksi.

Ed. Huttunen: Minä kannatan ed. Helon tekemiä molempia ehdotuksia ja toivoisin, että ne tulisivat hyväksytyiksi, sillä minun nähdäkseni juuri näille momenteille ehdotetut määrärahat ovat omiaan torjumaan työttömyyttä. Huomattava on, että vakinaiseen menoarvioon merkityt työmäärärahat ovat ensi vuotta varten tuntuvasti pienemmät kuin mitä on esim. kuluvanakin vuonna. Ja tiettyä on, että työttömyys on tällä kertaa, ja ensi vuonna niin suuri, että se vaatii erikoistoimenpiteitä valtiovallan puolelta. Ja kun tiedossa on, että tie- ja vesirakennushallituksella on suunnitelma, jopa ylikin sen määrän, mitä ed. Helon tekemät ehdotukset edellyttävät, niin eivät nämä varat ole suinkaan hukkaan heitetyt, vaan tulevat ne hyödyllisesti käytettyä ja niillä voidaan tehokkaasti työttömyyttä torjua.

Ed. Lampinen: Herra puhemies! Täällä 12 pääluokan II luvun 9 kohdassa jokien perkauksesta, pyytäisin esittää, että Kymijoen perkausasia otettaisiin vähän laa-

jemmassa mitassa huomioon kuin mitä on otettu. Hallitus on ehdottanut ensi vuoden osalle 2 milj. markkaa, mutta minä uskaltaisin toivoa, että tuo summa nostettaisiin 1 milj. markalla.

Kymijoen perkausasia on erittäin tärkeä, sillä siellä useina vuosina tulee monien miljoonien vahinkoja hyytetulvien y. m. kesätulvien tähden. Viime vuonna oli pakotettu valtio antamaan vähävaraisille pientä korvausta niistä vahingoista, mitä tulvat tekivät. Summa ei tosin ollut kovin suuri 117,975 markkaa. Arviot, mitkä koskivat näitä tiloja kokonaisuudessaan, nimittäin 334 tilaa, olivat 1,397,500 markkaa. Tämäkään summa ei mielestäni läheskään ole se, mikä todellinen vahinko oli, sillä asiantuntija insinööri Pekka Kokko, joka tätä tulvaa myöskin arvioi, pääsi niin korkeaan lukuun kuin aina 6 milj. markkaan asti. Kun tällainen tulvien tuottama tuho vuosittain yhä on uusiutunut, niin on ymmärrettävää, että se olisi kerran alulle pantuna nyt nopeasti loppuun suoritettava. Tämän tulva-alueen viljelmien luku on 646 lukuunottamatta ihan pienimpiä pikkutiloja, ja tuo yhteinen hyötyalue 6,843 ha, mikä on mitä parhainta maata niitten tutkimusten tulosten perusteella, mitä siellä on tehty maan arvoja mitattaessa. Sieltä on otettu nimittäin analyysi useammasta kohdasta 20 sentin syvyisestä kerroksesta ja on saatu siksi suuria lukuja, että prosenttiluku typessä on ollut keskimäärin 2.01, kalissa 0.14, fosforissa 0.50, siis puoli prosenttia. Nämä ravintoainemäärät ovat jo siksi arvokkaita, että niitä vain harvemmissa tapauksissa voidaan esille asettaa.

Tämän koko perkaustyön suuruus on arvioitu 28,548,000, mistä summasta tietysti paikallinen maanviljelijäväestö osallistuu koko suurella osalla. Senpä tähden olisikin suotavaa, kuten alussa mainitsin, että tuo 2 milj. markan määräraha korotettaisiin 1 milj. markalla, sillä työt, kun kerran ovat alulla siellä, ja työttömyys myöskin niillä seuduilla varmasti tulee suurta osaansa näyttelemään, sillä siellähän on laaja ja taajaväkinen yhdyskunta, joka on suurelta osalta työväestöä, sillä Kymin pitäjässä olevat isot tehtaat, samoin Kotkassa olevat tehtaat ovat pienentäneet tuotantoaan ja näin ollen myöskin vapauttaneet työväkeä työstä. Näin ollen myöskin voisi yhdellä kertaa tehdä kaksi suurta hyötyä, tällaisen voimaperäisen viljelykselle kelpaavan maa-alueen poistaminen vesiperäisyydestä, samalla kertaa kuin myöskin työttömät saisivat sellaista hyödyllistä työtä, mikä on todella tuloa tuottavaa tulevaisuudessakin ja samoin kansantaloudellisten arvojen kohottajana hyvin suurimerkityksellinen.

Minä pyytäisin saada siis jättää tämän ehdotukseni tänne 12 pääluokan II luvun 9 kohtaan lisättäväksi.

Ed. Hästbacka: Uti den till betänkandet fogade IX reservationen ingår ett kort sammandrag av de anslag, som erfordras för utförande av de älvrensningar, som tidigare beslutits, ävensom för de arbeten, som regeringen föreslagit skola påbörjas under nästa år. Kostnaderna härför sluta på 81 miljoner. Utskottet har därutöver infört anslag för påbörjande av upprensning av Vuoksen utan att närmare införskaffa uppgift om vad detta arbete kommer att medföra för kostnader. Ehuru jag är av den uppfattning, att dylika arbeten i allmänhet äro av stor betydelse, har jag icke kunnat vara med om att utan noggrannare förberedelse fastslå, att arbetet med Vuoksens upprensning skulle påbörjas, förrän man vet vilka kostnader därmed äro förenade. Av de sifferuppgifter, som jag efteråt erhållit från forsrensningskommitténs betänkande och som nu av kommunikationsministern anförts, uppgå kostnaderna, beroende på om det minsta programmet skall följas, till c:a 78 miljoner mark. Att nu utan vidare bevilja 2 miljoner mark för arbetets påbörjande utan att närmare bestämma, vilket program skall följas, är lindrigt sagt ett obetänksamt riksdagsbeslut. Såsom av kommunikationsministerns anförande framgår behöves, förrän arbetet kan påbörjas, för expropriation 3,426,000 mark, för anskaffande av arbetsredskap 7,790,000 mark, således sammanlagt 11,216,000 mark. Redan härav framgår huru oförberett ett beslut är att upptaga 2 miljoner mark för arbetets påbörjande, då det åtgår för förberedelse 11 1/4 miljoner mark förrän arbetet ens kan påbörjas. Dessutom synes det mig att riksdagen bör hava klart för sig, vilketdera av de uppgjorda projekten skall följas, förrän riksdagen fattar det beslut, som statsutskottet omfattar. Upplysningsvis må här nämnas, att det föreligger trenne förslag, det billi-

gaste slutande på i runt tal 70 miljoner mark, det andra på c:a 130 miljoner mark och det tredje uppgår till bortåt 200 miljoner mark.

Under hänvisning till motiveringen i IX reservationen föreslår jag, att från motiveringen till detta mom. måtte utgå stycket som berör upprensning av Vuoksen.

Ed. H. Eskola: Minä pyytäisin kannattaa ed. Nurmesniemen tekemää ehdotusta.

Ed. Bryggari, poissa.

Ed. W. Eskola: Luovun.

Ed. Suurkonka: Kymijoen tulvien tuottamaan vahinkoon on erityisesti kiinnitettävä huomiota mielestäni sen takia, että nämä vahingot ovat erikoisen suuret sen tähden, että maa pohjaltaan on erittäin sopivata viljelysmaata, jota Kymin maanviljelijät viljelevät. Mutta sitten kerta toisensa jälkeen tapahtuu, että tulvat tuhoavat siihen kylvetyn viljan. Toisekseen vaikuttaa tämän se, että sikäläiset maanviljelijät, jotka joen rantaviljelystä yrittävät kaikista vahingoistaan huolimatta harjoittaa, ovat pienviljelijöitä. Tilojen pinta-ala on m. m. Kymissä keskimäärin 30—40 ha ja näin ollen pientilalliset ovat pakotetut viljelemään näitä Kymin rantamaita, siitä huolimatta, että viljelys siellä on niin epävarmaa. Yhdyn kannattamaan ed. Lampisen tekemää ehdotusta, että tätä varten varattu määräraha lisättäisiin 1 miljoonalla markalla.

Ed. Kämäräinen: Tämän vuoden alussa otettiin valtion haltuun tuhansia kilometrejä entisiä yleisiä maanteitä, jotka tiet sen jälkeen kuin teitä ensi kerran kymmenkunta vuotta sitten valtion haltuun otettiin, ovat olleet kokonaan hoitamatta. Näiden teiden kunto kaikkialla maassamme on erittäin huono. Useimmat näistä teistä ovat niin huonossa kunnossa, että niillä on miltei mahdotonta liikkua ja kuitenkin nämä tiet ovat liikenteelle erittäin tärkeitä, jota osoittaa se, että ne on otettu n. s. valtion teiksi. Voimassa olevan tielain mukaan teiden kuntoon laittaminen tapahtuu siten, että niistä on ensin tehtävä kustannusarvio, jonka jälkeen valtio ja kunnat sopivat osuudestaan teiden kuntoonpanokustannuksista. Mikäli minä tunnen asioita Kuopion läänissä, on siellä verrattain harvoilla teillä tehty mainitsemiani kustannusarvioita. Jos tuo kustannusarvioiden teko edelleen jatkuu samassa tahdissa kuin viime kesänä, niin kuluu monia vuosia, ennenkuin nuo erittäin tärkeät tiet tulevat kuntoon laitetuiksi. Siksi pyydän tämän kulkulaitosministeriön menoarvion kohdalla esittää sen toivomuksen, että ensi vuoden aikana ministeriön puolelta kiinnitettäisiin aivan erikoista huomiota sanottujen teiden kustannusarvioiden ja kuntoonpanotöiden kiirehtimiseen.

Yhdyn ed. Niukkasen lausuntoon, mikäli se koskee näiden teiden kuntoonpanemista.

Ed. Bryggari: Viittaamalla rahaasia-aloitteen n:o 32 perusteluihin ehdotan, että 12 Pl. II luvun 5 momentille otetaan lisää 400,000 mk. sekä perusteluissa lausutaan: Eduskunta on ottanut momentille 700,000 mk. Karstulan kirkolta Soinin kirkolle johtavan maantien rakennustyön jatkamista varten. Samalla kannatan ed. Hästbackan tekemää ehdotusta perustelujen poistamisesta Vuoksen perkaustyössä.

Ed. W. Eskola: Minä kannatan ed. Bryggarin tekemää ehdotusta.

Ed. Perho: Ehdotan, että 12 Pl. II luvun 5 momentille lisättäisiin 1,400,000 mk. ja että perusteluissa mainittaisiin: Rahaasia-aloitteen n:o 41 johdosta on momentille lisätty 1,400,000 mk. maantien rakentamiseksi Naantalin—Luonnonmaan Merimaskun välisen ja Kultarantaan johtavan maantien parantamiseen.

Ed. Lahtela: Rahaasia-aloitteessa n:o 17 olen minä ehdottanut otettavaksi tulevan vuoden tulo- ja menoarvioon määrärahan Kemijärven—Kuolajärven maantiellä Kemijärven kirkonkylän lähellä olevasta lossista alkaen noin 8 kilometrin matkalla olevain maantien tulvanalaisten alueiden koroittamista varten. Viittaan aloitteen perusteluihin ja ehdotan, että 12 Pl. II luvun 5 momentille otettaisiin 800,000 markan määräraha sekä että perusteluissa lausuttaisiin: Rahaasia-aloitteen n:o 17 johdosta on momentille lisätty 800,000 mk. Kemijärven—Kuolajärven maantien tulvanalaisten alueiden koroittamiseen.

Ed. Aattela: Kannatan ed. Perhon tekemää ehdotusta.

Ed. Nurmesniemi: Kannatan ed. Lahtelan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Selostus näistä tehdään ensi istunnossa. Tämän asian käsittely keskeytetään.

4) Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön erinäisten obligatiolainojen valtion takuuta

koskeva hallituksen esitys n:o 59 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Vennola: Koska se velkarasitus mikä erityisesti tällä hetkellä rasittaa maanviljelijöitä, vaatii erikoisia toimenpiteitä myös hallitusvallan puolelta, mutta koska suurempien ulkomaisten lainojen ottaminen tällä hetkellä ei ole tarkoituksenmukaista, on ehdotettu, että tätä velkarasitusta koetettaisiin huojentaa kotimaisen lainan ottamisella. Kun valtion takuumahdollisuus on myöskin rajoitettu, on ajateltu asia järjestettäväksi niin, että sitä valtuutta, mikä aikaisemmin on hallitukselle annettu antaa valtion takuu Keskuslainarahasto-Osakeyhtiölle kunnallisia tarkoituksia varten otettavaan lainaan, laajennettaisiin niin, että samaa valtuutta voitaisiin käyttää myöskin maanviljelijäin lyhytaikaisten kalliskorkoisten velkojen vakauttamiseksi. Tarkemmat selostukset siitä määrästä, mistä valtio tällä hetkellä on Keskuslainarahastolle takuussa y. m. näkökohdat selvenevät itse esityksestä. Minä puoltaisin, että tämä hallituksen esitys saavuttaisi eduskunnan hyväksymisen.

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

5) Valtausoikeuden rajoittamista Petsamon kihlakunnassa

koskeva hallituksen esitys n:o 60 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

Puhemies: Seuraava eduskunnan istunto on tänään kello 12.

Eduskunnan istunto lopetetaan kello 1,42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

31. Tiistaina 16 p. joulukuuta 1930

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Toinen käsittely:

Siv.

1) Ehdotus valtioneuvoston oikeuttamisesta lyhytaikaisen luoton käyttämiseen vuonna 1931 867
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 37; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20; hallituksen esitys n:o 58.

2) Ehdotus laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 36; lakivaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 2.

3) Ehdotus laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta 880
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 38; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19; ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8.

Ainoa käsittely:

4) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 ..... 847 ja 880
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Kontio, Lehtonen, Pärssinen ja Tanner.

Ilmoitusasiat:

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä saapunut hallituksen esitys n:o 61, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin XII istuntokaudella vuonna 1929 hyväksymiä sopimuksia ja suosituksia.

Muutos päiväjärjestykseen.

Puhemies: Päiväjärjestykseen tehdään se muutos, että otetaan ensin käsiteltäväksi 4) päiväjärjestyksessä oleva asia.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

4) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:ot 1—71 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Edellisessä istunnossa esiteltiin 12 Pl:n II luku, jossa tehdyt ehdotukset nyt eduskunnalle selostetaan. Keskustelun ku-

luessa on ed. Helo ed. Huttusen kannattamana ehdottanut, että X vastalauseessa esitetyillä perusteilla lisättäisiin 5 momentille 5,000,000 markkaa ja 9 momentille 2,000,000 markkaa. Ed. Korpisaari on ehdottanut II vastalauseen mukaisesti, että 5 momentilta vähennettäisiin 7,400,000 markkaa ja 9 momentilta 2,010,000 markkaa, mutta tätä ehdotusta ei ole kannatettu, joten se ei tule äänestyksen alaiseksi. Ed. Korhonen ed. Janhosen kannattamana on ehdottanut, että 5 momentille lisättäisiin 400,000 markkaa sekä että perusteluissa lausuttaisiin: „Rahaasia-aloitteen n:o 29 johdosta on momentille lisätty 400,000 markkaa sillan rakentamiseksi Kuhmoniemen kunnassa olevan Tervasalmen yli''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Korhosen ehdotukseksi. Ed. Nurmesniemi ed. H. Eskolan kannattamana on ehdottanut, että 9 momentille lisättäisiin 1,500,000 markkaa sekä että perusteluissa lausuttaisiin: „Momentille on otettu 1,500,000 markkaa Pyhäjärven vedenpinnan laskemista ja Pyhäjoen perkaustöiden aloittamista varten''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Nurmesniemen ehdotukseksi. Ed. Lampinen ed. Suurkongan kannattamana on ehdottanut, että 9 momentille Kymijoen osalle lisättäisiin 1 milj. markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Lampisen ehdotukseksi. Ed. Hästbacka ed. Bryggarin kannattamana on ehdottanut, että 9 momentin perusteluista viimeinen kappale, koskeva Vuoksen perkausta, poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hästbackan ehdotukseksi. Ed. Bryggari ed. V. Eskolan kannattamana on ehdottanut, että 5 momentille lisättäisiin 400,000 markkaa sekä perusteluissa lausuttaisiin: „Eduskunta on ottanut momentille 700,000 markkaa Karstulan kirkolta Soinin kirkolle johtavan maantien rakennustyön jatkamista varten''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Bryggarin ehdotukseksi. Ed. Perho ed. Aatelan kannattamana on ehdottanut, että 5 momentille lisättäisiin 1,400,000 markkaa ja että perusteluissa mainittaisiin: „Rahaasia-aloitteen n:o 41 johdosta on momentille lisätty 1,400,000 markkaa Naantalin—Luonnonmaan—Merimaskun välisen ja Kultarantaan johtavan maantien parantamiseen''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Perhon ehdotukseksi. Ed. Lahtela ed. Nurmesniemen kannattamana on ehdottanut 5 momentille lisättäväksi 800,000 markkaa ja että perusteluissa lausuttaisiin: „Rahaasia-aloitteen n:o 17 johdosta on momentille lisätty 800,000 markkaa Kemijärven—Kuolajärven maantien tulvanalaisten alueiden koroittamiseen''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Lahtelan ehdotukseksi.

Ed. Helon ehdotus, joka koskee 5 ja 9 momenttia, on, koska niillä momenteilla on vastakkaisia ehdotuksia, jaettava kahdeksi; nimitän 5 momenttia koskevaa ehdotusta ed. Helon 1) ehdotukseksi ja 9 momenttia koskevaa ehdotusta ed. Helon 2) ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Koska kaikki ehdotukset ovat erillisiä, niin on niistä äänestettävä jokaisesta erikseen mietintöä vastaan. Ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin tehdään päätös 5 momenttia koskevista ehdotuksista ja sen jälkeen 9 momenttia koskevista ehdotuksista.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

5 momentti.

Äänestys ed. Helon 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Korhosen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Korhosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 51 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 8.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Bryggarin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Bryggarin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 64 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 7.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Perhon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Perhon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Lahtelan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lahtelan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

9 momentti.

Äänestys ed. Helon 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lahtelan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Nurmesniemen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Nurmesniemen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Lampisen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lampisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Hästbackan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hästbackan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 75 jaa- ja 117 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 3.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Hästbackan ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Niukkanen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Ainali, Ampuja, Cajander, Eskola, H., Hakala, A., Halonen, A., Helo, Hirvensalo, Huhtala, Huittinen, Huttunen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Janhonen, Jatkola, Joukanen, Junes, Junnila, Jyske, Kaijalainen, Kallioniemi, Kaskinen, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kirveskoski, Kolkki, Komu, Kontio, Korhonen, Korpisaari, Kuisma, Kukkonen, Kämäräinen, Lahtela, Lampinen, Lautala, Lehtonen, Leivo, Leppälä, Luostarinen, Manner, Meriläinen, Miikki, Moilanen, Mäkelä, W., Nikkanen, Niukkanen, Nurmesniemi, Oksala, Oksanen, Paavolainen, Pilppula, Pitkänen, Puittinen, Pullinen, Pärssinen, Rantanen, Rapo, Reinikainen, Rissanen, Ruotsalainen, Ryynänen, Ryömä, Saarinen, Sallinen, Salo, Sovijärvi, Sunila, Suurkonka, Särkkä, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Turja ja Welling.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aalto-Setälä, Aattela, Ahlfors, Ailio, Alestalo, Annala, Anttila, Aromaa, Asikainen, Björk, von Born, Brander, Bryggari, Erich, Eskola, W., Estlander, Fagerholm, Forstadius, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Harvala, Heikkinen, Helenelund, Hildén, A., Hildén, U., Hiltunen, Hämäläinen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jern, Jokinen, Jussila, Kalliokoski, Keto, Kilpeläinen, Kilpi, Kivimäki, Kivioja, Kivisalo, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Koponen, Koskenheimo, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuokkanen, Kuuliala, Kuusisto, Lahdensuo, Lamminen, Lehtokoski, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Lohi, Malmivaara, Mantere, Myllymäki, Mäkelä, J. L., Nuutinen, Nyman, Paasivuori, Paasonen, Palmgren, Pekkala, Pennanen, Penttala, Perheentupa, Perho, Pesonen, Pihkala, Pojanluoma, Pyy, Päivänsalo, Raatikainen, Rantala, Rautaharju, Riipinen, Roos, Rothberg, Räisänen, Sahlstein, Sallila, Sarlin, B., Sarlin, E., Sep-

pälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Solja, Ståhlberg, Suokas, Svinhufvud, Tolonen, Tulenheimo, Tuomioja, Turkia, Valta, Vehkaoja, Westman, Virkkunen, Voionmaa, Väisänen, Åhlström, Åkerblom ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 4 edustajaa:

Hannula, Sventorzetski, Tanner ja Vesterinen.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 116 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Hästbackan ehdotuksen.

Luku III Kanavat.

Keskustelu:

Kulkulaitosministeri Witting: Siinä luvussa, joka nyt päätettiin, annettiin toistakymmentä miljoonaa enemmän kuin mitä hallitus pyysi. Rahoja jaetaan ympäri maan. Mielestäni olisi ollut parempi, jos esim. nämä rahat olisi keskitetty Vuoksen hommaan. Mutta siihen ei mitään muuta voi kuin todeta eduskunnan anteliaisuutta ja kiittää.

Kulkulaitosbudjetti tämän jälkeen saa ihan toisen luonteen. Tähän asti on auliisti annettu, nyt nipistellään monesta paikasta. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, joka liittyy hallituksen esitykseen lisäyksistä vuonna 1930 tulo- ja menoarvioon sanotaan, ettei ehdotusta — siis tulevaisuudessa — lisäyksistä tarvitse tehdä muuta kuin sellaisissa tapauksissa, jolloin voidaan osoittaa lisämäärärahan tarpeen aiheutuvan jostakin erityisestä asianhaarasta, josta tulo- ja menoarviota laadittaessa ei ole voinut olla tietoa. Jos tätä hyvää neuvoa seurataan, niin se tietysti pitäisi edellyttää, että valtiovarainvaliokunta ja eduskunta tämän jälkeen ne määrärahat, joista tässä puhutaan, hyväksyy siinä muodossa, että on mahdollista mainitulla tavoin toimia. Jos määrärahoista nipistellään, kuten nyt tässä momentissa 2 ja sitten postissa ja rautateissä on tehty, niin selvää on, että asiat jo eduskunnassa on sillä tavoin järjestetty, että tämä lause ja tämä hyvä toivomus jäävät iskusanaksi, jolla ei ole merkitystä.

Mitä nyt tulee momentiin 2, niin hallitus on pyytänyt 1,413,000 mk. Tähän tarkoitukseen oli 1928 myönnetty sama summa, jäi 81,000 säästöä, 1929 sama summa, jäi säästöä 77,000. Tänä vuonna on lokakuun loppuun mennyt 1,132,000 markkaa, ja voidaan sanoa, että säästö tulee olemaan noin 40—50,000 markkaa. Jos kuitenkin tätä momenttia alennetaan 213,000:lla markalla, niin melkein varmaan voidaan ennustaa, että ensi vuonna tässä syntyy vajaus, joka on toistasataatuhatta markkaa ja joka ei olisi silloin merkittävä lisämenoarvioon, koska tämä ei ole meno, josta tuloja menoarviota laadittaessa ei ole voinut olla tietoa. Sanotaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, että pulakausi vähentää liikennettä. Se on kyllä totta. Mutta jos pulakausi kokonaisuudessaan otetaan mitaksi tämän liikenteen vähentymiseen, niin ei päästä oikeihin johtopäätöksiin, sillä suurin osa pulakaudesta johtuu siitä, että hinnat ovat alentuneet, eikä siitä, että tavaran paljous on vähentynyt. Kuten kauppiaat tietävät, niin heidän täytyy nyt ostaa enemmän pusseja kuin ennen, vaikka pienempiä.

Jag konstaterar, att riksdagen vänligen har givit över 10 milj. mark mera åt regeringen i det kapitel som nyss avslutats. Jag för min enskilda del tror, att spridningen av medel över landet, såsom det här beslutits, är av mindre nytta, än om t. ex. Vuoksens sänkning hade fått detta belopp. Jag kan endast tacka för den givmildhet, som här har visats, men jag konstaterar tillika att fr. o. m. denna punkt kommunikationsministeriets budget får en alldeles annan natur. Härintills har givits, nu tages det. Härintills gavs med frikostig hand, nu tages från många håll små summor, att börja med från mom. 2, kanaler, sedan från posten och järnvägarna. Regeringen anhöll om 1,413,000 mark, på mom. 2, alltså för extra och tillfällig personal. Statsutskottet har sänkt detta belopp till 1,200,000 mark. År 1928 fanns ett överskott på 81,000 mark, 1929 på 77,000, 1930 blir behållningen här ungefär 40 à 50,000 mark. Det är ju svårt att uppgiva beloppet, men statsutskottet har

sänkt anslaget med 213,000 mark. Det är klart, att trafiken är något mindre, men om man drager den slutsatsen, som man flerstädes i statsutskottets betänkande har gjort, nämligen att man ungefär parallelliserar den trafik, som äger rum, med den nedtryckning i det ekonomiska livet, som vi ha, så gör man ett felslut. Det är så att de ekonomiska svårigheterna till mycket större del bero på den allmänna prisnivåns sänkning än på att mängden av varor, som omsättas, skulle hava minskats. Jag tror man ganska säkert skall kunna säga, att här, ifall dessa 213,000 mark godkännas, en brist av 150,000 mark eller någonting sådant kommer att äga rum. Detta kommer att bringa regeringen i den situationen, att den icke kan följa de goda anvisningar, som statsutskottet och riksdagen ha givit i betänkandet till tilläggsstatsförslaget för i år, nämligen att endast i sådana fall, då man kan visa, att ett behov har uppkommit efter det budgeten har blivit uppgjord, att endast i sådana fall härefter rätteligen i tilläggsstatsförslaget anslag må äskas.

Ed. Hästbacka: På de skäl, som här anförts av kommunikationsministern och för att få anslaget i mom. 2 i förhållande till vad det verkliga behovet kräver och icke behöva under årets lopp äska anslag i tilläggsbudgeten för detta ändamål, föreslår jag att momentet höjes med 150,000 mark.

Sisäasiainministeri Kuokkanen: Pyydän kannattaa ed. Hästbackan ehdotusta.

Ed. Pullinen: Kun herra kulkulaitosministeri katsoi asialliseksi huomauttaa edellisen luvun, Vuoksen laskua koskevan momentin kohdalla tehdystä päätöksestä ja kun hän huomautti, että olisi ollut asiallisempaa lisätä siihen ne 10 miljoonaa markkaa, jotka hallitukselle on annettu enemmän kuin se on pyytänyt, niin minun täytyy tämän johdosta sanoa, että jos tämä huomautus olisi tehty eilen, niin toivottavasti se olisi vienyt Vuoksen laskuasian toisenlaiseen tulokseen. Eilen kulkulaitosministeri käytti puheenvuoron, joka aiheutti Itä-Suomelle hyvin onnettoman päätöksen.

Ed. Niukkanen: Kun otetaan huomioon, että nykyinen herra kulkulaitosministeri tunnetusti edustaa tyypillisintä virkamieskatsomusta, niin on käsitettävä hänen verrattain vihainen arvostelunsa valtiovarainvaliokunnan tekemiin muutoksiin nähden. Minä kuitenkin vielä huomautan, vaikka siitä jo aikaisemmin on huomautettu, että valiokunnalla on ollut pyrkimyksenä koettaa päästä vähentämään virasto- ja virkamiesmenoja ja muitakin kulutusmenoja, joissa siihen on näyttänyt olevan mahdollisuutta, niinkuin on tämän momentin kohdalla, ja toiselta puolen lisätä jonkun verran välttämättömiä työmäärärahoja ja muita tuotannollisiin tarkoituksiin ehdotettuja määrärahoja, joita herra kulkulaitosministeri oli niin rohkealla kädellä vähentänyt. Minua vaan ihmetyttää, että herra kulkulaitosministeri on saanut nyt ed. Hästbackasta kannattajan itselleen, sillä ed. Hästbacka on valiokunnassa edustanut yleensä toista käsitystä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Hästbacka ed. Kuokkasen kannattamana ehdottanut, että 2 momentille lisättäisiin 150,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hästbackan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hästbackan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa.

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku IV Posti- ja lennätinlaitos.

Keskustelu:

Kulkulaitosministeri Witting: Minä mainitsen vaan lyhyesti, että tässä luvussa

löytyy ainakin yksi samanluontoinen määräraha kuin se mistä äskettäin puhuin ja mille nähtävästi täytyy lisämenoarviossa pyytää lisäystä, jollei nyt lisätä, nimittäin momentti 4. Siltä on vähennetty 295,000 markkaa sillä motiveerauksella, että postikursseja ei tarvitse jatkaa. Itse asiassa vanhojen miesten kursseja ei ole tänä vuonna annettu ja jollei tätä menoa hyväksytä, niin niitä ei anneta ensi vuonnakaan. Mutta tämä peittää vain 150,000 markkaa. Jäännös 145,000 markkaa johtuu sijaisten palkkaamisesta.

Sitten on 2 momentti, johon on ehdotettu 50,000 markan vähennys. Tämä menoerä johtuu siitä, että Pohjois-Suomessa on ajateltu kuten tänäkin vuonna pitää 111 puhelinasemaa avoinna pari tuntia kauemmin keskipäivällä kuin ennen.

Lopuksi on 17 momentti, tarve- ja kulutusaineet, josta on poistettu hallituksen ehdottama 75,000 markan lisäys, tehty tarkoituksella, että voitaisiin postiasemain hoitajille — niitä on viidettäsataa — maksaa korvaus imupapereista, kynistä, musteesta j. n. e. Kohtuussyistä olisi heille maksettava tästä, heillä ei ole mitään velvollisuutta itse suorittaa näitä menoja. Edellinen hallitus oli myöskin menoarvioehdotuksessaan, joka jäi perinnöksi tälle hallitukselle, ehdottanut nämä rahat.

Jag konstaterar att här i detta kapitel finnes ett anslag av samma natur som det jag senast berörde, nämligen mom. 4 till avlöning av vikarier. Statsutskottet säger att man här kan minska 295,000 mark, då man kan upphöra med de kurser, som hava givits åt oldboys i post- och telegrafförvaltningen. I själva verket hava dessa kurser icke givits i år, och om kurserna icke givas nästa år uppstår en minskning av 150,000 mark. De övriga 145,000 mark hänföra sig till vanlig ersättning åt vikarier för postiljoner o. s. v.

Å mom. 2 har statsutskottet strukit 50,000 mark, vilket motsvarar det belopp, som behöves i arvodestillskott åt de 111 telefonstationsföreståndarna i norra delen av landet. Beviljas icke detta belopp måste stationerna hållas ett par timmar längre tid stängda mitt på dagen än nu.

I mom. 17 hade regeringen upptagit såsom ersättning åt de över 400 postexpeditionsföreståndare, vilka nu ur egna medel hava att bestrida bläck, pennor, plumppapper o. s. v. för allmänheten ett belopp av 75,000 mark. Den föregående regeringen hade redan i sitt budgetförslag, som den nuvarande fick i arv, upptagit detta anslag.

Ed. Lohi: Minunkaan mielestäni se vähennys, minkä valiokunta on tehnyt toisella momentilla, 50,000 markkaa, ei ole harkittu. Hallituksen esityksessä ilmoitettiin, että Pohjois-Suomen puhelinasemien aukioloaikoja on jatkettu, josta johtuu, että jonkun verran korkeampia palkkioita näille hoitajille on maksettava. Ja tämä aukioloajan pidennys on välttämätöntä yleisen liikenteen kannalta, siitä ei päästä mihinkään. Mutta asian tekee tässä omituiseksi se, että tämä on jo toteutettu ja eduskunta on kuluvan vuoden lisämenoarviossa hyväksynyt tarkoitusta varten lisäyksen tälle vuodelle ja sopimukset näiden puhelinasemien hoitajain kanssa on tehty. Jos nyt lähdetään tästä takaisin, voi olla se mahdollisuus, että hoitajat kieltäytyvät tuolla alennetulla palkalla ollenkaan hoitamasta, ja silloin on keskusasemat siirrettävä toisiin paikkoihin, eikä ole ollenkaan tietoa, saadaanko niillä palkoilla uusia hoitajia. Palkat ovat sellaiset, että ne alkavat 50 markasta kuukautta kohti 1,000 markkaan ja siihen kuuluu huoneen vuokra, valo ja lämpö. Näinollen minusta tuntuu, että tällainen vähennys ei ole eduskunnan arvon mukaista. Sen tähden minä ehdotan, että 2 momentille lisättäisiin 50,000 markkaa hallituksen esityksen mukaisesti.

Ed. Jacobsson: Då det måste anses obilligt att ålägga postexpeditionsföreståndarena att av sin ringa avlöning bekosta utgifter för papper, pennor och andra skrivutensilier, men statsutskottet under 17 mom. har avlägsnat det anslag om 75,000 mark som regeringen i propositionen för dylikt hade upptagit, så ber jag att få föreslå, att under mom. 17 ett anslag om 75,000 mark för detta ändamål måtte införas och att i motiveringen måtte antecknas den motivering som i propositionen under detta moment förefinnes.

Ed. Koivuranta: Kannatan ed. Lohen tekemää ehdotusta.

Ed. Helo: Mitä 4 momentilla esitettyyn 295,000 markan vähennykseen tulee, on se

valiokunnassa tapahtunut yhteistoiminnassa kulkulaitosministeriön edustajan kanssa. Asian laita nimittäin on se, että vaikkakaan näitä kursseja ei ole tänä vuonna pidetty, niin kuitenkin määräraha 295,000 markkaa, on tätä tarkoitusta varten budjetissa varattuna ja silloin niiden tietojen perusteella, joita kulkulaitosministeriöstä saatiin, ei jaosto voinut muuta kuin tämän määrärahan vähentää budjetista, kun sitä varten oli ehdotettu uusi 150,000 markan määräraha, jonka valiokunta myöskin on hyväksynyt.

Ed. Huttunen: Minä kannatan ed. Jacobssonin tekemää ehdotusta. Minun nähdäkseni on kohtuutonta, että niitten, joitten palkka on vain muutama sata markkaa kuukaudessa, täytyy itse kustantaa itselleen työvälineet, jota vastoin sellaisille, joitten palkka on useampia tuhansia kuukaudessa, kustantaa valtio välineet. Tällainen epäsuhde ei ole puolustettavissa. Niin muodoin minä yhdyn siihen, että 17 momentille lisätään 75,000 markkaa.

Ed. Jussila: Pyydän saada kannattaa sekä ed. Lohen että ed. Jacobssonin ehdotusta.

Ed. Aalto-Setälä: Luovun.

Ed. Lahdensuo: Minäkin pyysin puheenvuoron kannattaakseni ed. Jacobssonin ehdotusta. Kuten kulkulaitosministeri huomautti, pidettiin jo edellisessa hallituksessa tarpeellisena, että 17 momentille varataan 75,000 markkaa tarveaineitten, kuten paperin, kynien, imupaperin y. m. kustantamista varten postitoimistoihin. Tämä tarve ei tule, niinkuin ed. Huttusen puheenvuorosta kävi selville, palvelemaan ainoastaan näitten postitoimistojen hoitajien omiksi tarpeiksi, vaan myös yleisön tarpeiksi, sillä postitoimiston hoitajan täytyy vastaanottohuoneessa pitää kynät, musteet, imupaperit ynnä muut tarpeet yleisöä varten. Tässä on epäkohta, jos missä, että pienipalkkaisten virkailijain pitää vielä yleisöäkin palvella varustamalla omasta palkastaan vastaanottohuoneet tällaisilla tarpeilla. Siitä on selviä kokemuksia itsekullakin, että näissä toimistoissa yleensä kynät ovat aina huonossa kunnossa, imupaperi loppuun käytetty, eikä siellä yleensä ole sellaisia kapistuksia, millä asiansa voisi toimittaa.

Ed. Niukkanen: Valiokunta oli sitä mieltä, että jos siirrytään siihen, että nämä yleisöä samoinkuin postineitejä varten tarpeelliset kirjoitusvälineet hankitaan valtion puolesta, niin se vie ilmeisesti tuhlaavaisuuteen ja silloin ei ole kysymys 75,000 markasta enää, vaan tulee tässä olemaan kysymys sadoistatuhansista markoista. On myönnettävä, että ilman muuta ei näille toimistonhoitajille voi asettaa tällaista velvoitusta, mutta tämä velvoitus on otettu huomioon silloin kuin heidän palkkansa ovat määrätyt, ja valiokunnassa ei katsottu olevan mitään tarvetta tällä kertaa käydä koroittamaan heidän palkkojansa. Tämä on nimittäin palkankoroitusta eikä mitään muuta.

Kulkulaitosministeri Witting: Minä pyysin puheenvuoroa vaan vakuuttaakseni, ettei tästä suurempaa menoa synny, sillä postikonttoreille, suurille postikonttoreille on valtion puolesta nämä tarvikkeet jo tarjona, näissä pienissä postitoimistoissa, missä on hyvin pienipalkkaista väkeä — korkein palkkaus on muistaakseni noin 20,000 markkaa vuodessa ani harva, noin 140 henkilöä, joilla on noin 15,000 markkaa ja noin 150 henkilöä, joilla on noin 4,000—3,000 markkaa vuodessa — niistä valtio ei maksa.

Ed. Lahdensuo: Ei minunkaan mielestäni tässä ole pelättävissä tuhlausta, kun kerta kaikkiaan on kysymys koko maan tarpeen tyydyttämisestä 75,000 markalla. Jos jotain säästöä tahdotaan tällaisissa tarveaineissa saada aikaan, niin kyllä silloin olisi suurista virastoista aloitettava eikä näistä pienistä postitoimistoista. Kun yleensä valtio kustantaa tämmöiset tarpeet kaikissa virastoissa, niin kyllä ne minun käsittääkseni pitäisi kustantaa sellaisissa virastoissa, joissa niitä käyttää yleisökin eikä vain virkailijat.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Lohi ed. Koivurannan kannattamana ehdottanut, että momentille lisättäisiin 50,000 markkaa hallituksen ehdottamaan tarkoitukseen. Kutsun tätä ehdotusta ed. Lohen ehdotukseksi. Ed. Jacobsson ed. Huttusen kannattamana on ehdottanut, että 17 momentille hallituksen esityksen mukaisesti li-

sättäisiin 75,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Jacobssonin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

2 momentti.

Äänestys ed. Lohen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lohen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 74 jaa- ja 103 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 20.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Lohen ehdotuksen.

17 momentti.

Äänestys ed. Jacobssonin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Jacobssonin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 40 jaa- ja 137 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 21.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Jacobssonin ehdotuksen.

Luku V Yleiset rakennukset, hyväksytään.

Luku VI Valtionrautatiet.

Keskustelu:

Kulkulaitosministeri Witting: Tässä luvussa löytyy taas kaksi sellaista momenttia, jotka nähtävästi tulevat uudelleen nousemaan esille ensi vuoden lisämenoarviossa, nimittäin momentti 6 Palkinnot tarveaineiden säästämisestä, jotka on alennettu 100,000 markalla ja momentti 21, painatuskustannukset, jotka hallitus jo alensi hyvin paljon. Herrat saavat itse niistä päättää.

Sitten täällä on momentti 1 vakinaisen henkilökunnan palkkaukset. Siinä on poistettu kaikki ne uudet virat koneosastolla, jotka rautatiehallitus ehdotti uusien rautateiden valmistuttua. Vielä on vähennyksiä tehty momenteilla 8 ja 9. Momentti 9 käsittää kaluston kunnossapito- ynnä tarkastuskustannukset. Tähän on siirretty lumiaurojen kunnossapito sentakia, että valtiontilintarkastajat eivät ole hyväksyneet, että tähän saakka tätä menoa on käytetty momentilta 18. Ja sitten sekä valtiovarainvaliokunta että valtiontilintarkastajat ovat tarkastuksen tehostamista pyytäneet kerta kerralta.

Vielä on täällä neljä arviomäärärahaa, jotka luultavasti tulevat ylitetyiksi, verrattain varmaan ainakin kolme, n:ot 12, 13 ja 18.

Jag ber att kort få framhålla, att i detta kapitel återigen finnes tvenne moment, vilka sannolikt komma att lyfta sitt huvud, då riksdagen nästa år har att se över tilläggsbudgeten, nämligen mom. 6 premier för inbesparande av förnödenheter och mom. 21 tryckningskostnader. Det senare har redan av regeringen tryckts ned så att järnvägsstyrelsen icke varit på långt när tillfreds. På mom. 1 ha vidare strukits de nya tjänster på maskinavdelningen, vilka betingas av att de nya järnvägarna i norr hava tagits i bruk.

Ett antal moment, n:o 8 och 9, komma sannolikt också att överskridas. Vad mom. 9 beträffar hava statsrevisorerna framhållit, att snöplogarnas reparation icke finge bestridas enligt mom. 18 som härintills, utan böra överföras på detta mom. 9, för vilket har föreslagits en erforderlig förhöjning som nu strukits. Vidare hava både riksdagen och statsrevisorerna framhållit, på grund av en del beklagliga missbruk vid förvaltningen av statsjärvägarnas ved, att inspektionen måtte göras mera effektiv. Slutligen finnas 4 förslagsanslag, n:o 11, 12, 13 och 18, vilka också möjligen komma att överskridas, men där går ju överskridningen enklare!

Ed. Helo: Kuten kulkulaitosministeri mainitsi, on valiokunta tämän luvun 1 momentin kohdalla vähentynyt 552,600 markkaa, joka summa oli tarkoitettu uusien ratojen koneosastolla vaatimia toimihenkilöitä varten. Tällainen supistus ei itse

asiassa tiedä säästäväisyyttä, sillä nämä toimet on kuitenkin täytettävä ja sitä varten on silloin käytettävä tämän luvun 2 momentilla olevaa arviomäärärahaa, niin että mitään supistusta valtion menoissa ei itse asiassa tule tapahtumaan. Sensijaan tulee ylimääräisten henkilöiden lukumäärää rautateillä edelleen lisättäväksi siitä, mikä se on tällä hetkellä, ja kuten tunnettua, on eduskuntakin jo huomauttanut, että on pidettävä epäkohtana sitä, että vakinaisten ja ylimääräisten henkilöiden suhde rautateillä on niin epätäydelinen kuin mitä se tällä hetkellä on ja kehoittanutkin kerran hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin ylimääräisten vakinaistuttamiseksi. Jos nyt vähennetään tämä määräraha 1 momentilta, niin silloin kehitys tulee tapahtumaan päinvastaiseen suuntaan. Minä sentähden ehdotan, että 1 momentille lisätään X vastalauseen mukaisesti 552,600 markkaa.

Edelleen ehdotan yhtenä ehdotuksena X vastalauseen mukaisesti, että momentille 14 radan ja rata-alueen kunnossapitoon lisätään 3 milj. markkaa, momentille 19 liikkuvan kaluston kunnossapitoon lisäystä 2 milj. markkaa ja momentille 27 uudistusmääräraha lisätään 15 milj. markkaa. Kaikki nämä lisäykset tulevat käytettäväksi töiden varaamiseksi työttömille ja ovat sellaisia hyödyllisiä töitä, jotka sisältyvät ammattiviraston ehdotukseen.

Ed. P a a s o n e n: Kuten herra kulkulaitosministeri huomautti, ei myöskään momentilla 18 oleva määräraha tule riittämään. Valiokunta on kumminkin tällä momentilla tehnyt 900,000 markan vähennyksen, perustellen vähennystään sillä, että työpalkat ovat alentuneet. Kun täällä on aikaisemmin koroitettu kulutustavarain tulliveroa yli 300 milj. markalla, johtuu tästä itsestään, että nämä koroitukset alentavat työväen elintasoa, jolloin palkkojen alentaminen ei saisi tulla kysymykseen. Sitäpaitsi tältä momentilta maksettavat palkat ovat aikaisemminkin olleet niin vaatimattoman pienet, ettei minkäänlaista asiallista syytä voi olla ehdotukseen palkkojen alentamisesta. Minä sentähden ehdottaisin, että momentille lisättäisiin valiokunnan vähentämät 900,000 markkaa. Samalla pyydän kannattaa ed. Helon tekemiä ehdotuksia.

Ed. R ä i s ä n e n: Pyydän kannattaa ed. Paasosen tekemää ehdotusta.

Ed. N i u k k a n e n: Minun mielestäni olisivat kaikki nämä ehdotukset, joita ed. Helo on tässä yhteydessä tehnyt, hylättävä. Mitkään näistä lisäyksistä eivät ole asiallisesti tarpeen vaatimia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Helo ed. Paasosen kannattamana ehdottanut, että 1 momentille lisättäisiin hallituksen esityksen mukaisesti 552,600 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Helon 1) ehdotukseksi. Niin ikään on ed. Helo ed. Paasosen kannattamana ehdottanut, että 14 momentille X vastalauseen mukaisesti lisättäisiin 3,000,000 markkaa, 19 momentille 2,000,000 markkaa ja 27 momentille 15,000,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Helon 2) ehdotukseksi. Ed. Paasonen ed. Räisäsen kannattamana on ehdottanut, että 18 momentti hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisesti, siis että sille lisättäisiin 900,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Paasosen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Koska ehdotukset ovat kaikki erillisiä, on niistä jokaisesta erikseen äänestettävä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1 momentti.

Äänestys ed. Helon 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

14, 19 ja 27 momentti.

Äänestys ed. Helon 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

18 momentti.

Äänestys ed. Paasosen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Paasosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 92 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 18.

Avointa äänestystä pyydetään.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

Puhemies: Tämän äänestyksen jälkeen keskeytetään istunto 1/4 tunniksi ja valtiovarainvaliokunta kokoontuu puhemiehen huoneeseen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Ainali, Annala, Asikainen, Cajander, Estlander, Furuhjelm, Hakala, A., Halonen, A., Hannula, Heikkinen, Huhtala, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hästbacka, Inborr, Janhonen, Jatkola, Jern, Joukanen, Junes, Jussila, Jyske, Kaijalainen, Kallioniemi, Kaskinen, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kirveskoski, Kivimäki, Kivioja, Koivuranta, Kolkki, Kontio, Korhonen, Korpisaari, Kuisma, Kukkonen, Kuuliala, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lampinen, Lautala, Lohi, Luostarinen, Malmivaara, Miikki, Myllymäki, Mäkelä, W., Nikkanen, Niukkanen, Nurmesniemi, Perheentupa, Pesonen, Pilppula, Pojanluoma, Pullinen, Päivänsalo, Rantanen, Rautaharju, Rissanen, Ruotsalainen, Saarinen, Sallinen, Salo, Sarlin, B., Sovijärvi, Ståhlberg, Suurkonka, Särkkä, Tukia, Tuomikoski, Turja, Vehkaoja, Vesterinen ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aalto-Setälä, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Aromaa, Björk, Brander, Bryggari, Eskola, W., Fagerholm, Forstadius, von Frenckell, Haga, Hakkila, Halonen, T., Harvala, Helenelund, Helo, Hildén, A., Hildén, U., Hiltunen, Huttunen, Hämäläinen, Jacobsson, Junnila, Kilpeläinen, Kilpi, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuokkanen, Kuusisto, Lamminen, Lehtokoski, Leivo, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Manner, Meriläinen, Mäkelä, J. L., Nuutinen, Nyman, Oksala, Paasivuori, Paasonen, Paavolainen, Palmgren, Pekkala, Pennanen, Penttala, Perho, Pihkala, Puittinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Roos, Rothberg, Ryömä, Räisänen, Sahlstein, Sallila, Sarlin, E., Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Solja, Suokas, Sventorzetski, Svinhufvud, Tanner, Tolonen, Tulenheimo, Turkia, Valta, Welling, Westman, Virkkunen, Voionmaa, Väisänen ja Åhlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 27 edustajaa:

Alestalo, Anttila, von Born, Erich, Eskola, H., Hakala, K., Hirvensalo, Hänninen, Jokinen, Kalliokoski, Kesti, Keto, Koivisto, Koskenheimo, Lehtonen, Leppälä, Mantere, Moilanen, Oksanen, Pitkänen, Raatikainen, Riipinen, Ryynänen, Sunila, Tarkkanen, Tuomioja ja Åkerblom.

Istuto keskeytetään kello 13,58.

Täysistuntoa jatketaan

kello 14,13.

P u h e m i e s: Avoimessa äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 93 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Paasosen ehdotuksen.

Luku VII. Erinäiset määrärahat.

Keskustelu:

Kulkulaitosministeri W i t t i n g: Tämän luvun 4 momentille on hallitus ehdottanut 3 milj. markkaa, jonka summan valtiovarainvaliokunta on alentanut 2 miljoonaan. Siviili-ilmailu maassamme on lapsipuolen asemassa. Sellaisena kuin se nyt on, niin se ei elä eikä kuole, eikä mitään kehitystä voida odottaa. Saan ehkä mainita, että teoreettisesti kannatus, jonka tämä ilmailuyhtiö saa, on lentokilometriltä 10 markkaa pienelle koneelle, 20 markkaa suurelle. Mutta koska tämä avustusmääräraha on pieni, on se jo elokuussa kulutettu loppuun ja itse asiassa lentokilometriä kohti täten avustus tulee olemaan ainoastaan 4 markkaa 50 penniä. Verrattuna Ruotsin oloihin esim. tämä on vain $^1/_4$ tai vähemmänkin. Ruotsissa maksetaan noin 20 markkaa lentokilometriä kohti. Jos olot jäävät kehittymättä, niin on selvää, että tästä liikenteestä ei tule muuta kuin kyltti. Ensi vuonna on ilmeistä, että lentoyhtiö ei voi ylläpitää Tukholman—Turun liikennettä ja samaten on ilmeistä, ettei Helsingin—Tukholman liikennettä voida ylläpitää muuta kuin noin kolme kuukautta. Viime vuosina on liikenne kestänyt viisi kuukautta. Tallinnan liikenne nähtävästi jää sellaiseksi kuin se nykyisin on. Suuri osa liikennettä siirtyy siis kaiken todennäköisyyden mukaan, jollei muutosta saada, ulkomaalaisten käsiin. Minä voin vasemmistolle mainita, että aivan äskettäin Ruotsissa valtion avustus, joka oli siellä 5 miljoonaa Suomen markkaa, sosialistien aloitteesta nostettiin 7 miljoonaan (Ed. Hakkila: Nehän aina kannattavat edistystä! Kulkulaitosministeri: Hyvä!). Ainoa vastaväite, joka tässä asiassa on tuotu esiin, on se, että Aero-yhtiö, joka tätä liikennettä hoitaa, olisi ulkomaalainen yhtymä. Minulla on täällä käsissäni kuitenkin valaehtoinen todistus osake-enemmistön puolesta, missä vakuutetaan, että nämä osakkeet kuuluvat heille. Siten tästä osakepääomasta ainoastaan neljännes kuuluu ulkomaalaisille. Mutta minua tällainen tilanne ei pelota. Me koetamme saada ulkomaista lainaa ja maksamme mielellämme korkoa, verrattain korkeata korkoakin, mutta tätä pääomaa, joka tähän on sijoitettu, ja joka ei ole mitään korkoa osingon muodossa tai muuten kantanut, sitä me pelkäämme. Minä en siis näe mitään syytä, miksi tämä seikka, että $^1/_4$ osakkeista kuuluu ulkomaalaisille, voisi tätä hanketta vaikeuttaa, vielä enemmän, kun tiedetään, että tällä tavoin yhteys sen suuren yhtymän kanssa, joka omistaa tietoa ja tekniikkaa, on helpompi.

Jag vill uttala, att enligt min åsikt intet skäl har funnits att sänka det understöd om 3,000,000 mark, vilket regeringen äskat för understödande av lufttrafik, till 2,000,000 mark, som har skett. Jag är av den övertygelsen, att ett understöd av endast 2,000,000 mark, möjligen kommer att låta oss med möda upprätthålla en lufttrafik sådan att vi ha den mer till namnet, men någon utveckling kunna vi icke påräkna. Följden av denna minskning vore att under nästa år enligt all sannolikhet trafiken Åbo —Stockholm upphörde och trafiken Helsingfors—Stockholm komme att omfatta endast tre månader, medan från annat håll denna trafik komme att bedrivas. Det understöd staten har skänkt Aero-bolaget är relativt litet. Medelunderstöd per flygkilometer blir i själva verket 4 mark 50 penni, medan motsvarande belopp i Sverige är 20

mark. Det skäl, som i statsutskottet torde förebragts emot höjningen av anslaget är icke hållbart. Där torde hava anförts, att aktiebolaget Aero innehaves av en utländsk firma. Jag har ett edligt intyg av den som förfogat över majoriteten, att denna majoritet verkligen är inköpt av ett inhemskt konsortium, och jag kan för övrigt icke se, att i ett sådant fall som detta någon skada skulle ske ifall utländska pengar också placeras hos oss. Vi sträva ju efter att få statslån, där vi få bestrida rätt betydande räntor, medan en penningeplacering sådan som denna icke bär någon ränta alls.

Ed. Korpisaari: Sen lisäksi, mitä herra kulkulaitosministeri äsken lausui, minä pyytäisin huomauttaa, että Aero-yhtiö vuodesta 1926 on ollut valtion tarkan kontrollin alaisena. Valtio myönsi mainittuna vuonna yhtiölle 2 ½ milj. markan lainan, jonka vakuudeksi kaikki yhtiön koneet ovat kiinnitetyt, ja on valtio tämän saatavansa valvomista varten ollut edustettuna yhtiön johdossa. Kun otetaan huomioon, että yhtiön osakepääomasta tietääkseni noin puolet edellisten vuosien huonon tuloksen takia on katsottava menetetyksi, on yhtiö itse asiassa täydelleen valtion määräysvallan alaisena, eikä sen johtokunta voisi mihinkään suurempaan asiaan ryhtyä ilman, että valtion edustaja saisi siitä ensin tiedon. Näin ollen ei minun nähdäkseni valtiovarainvaliokunnan enemmistön epäilyksillä tämän määrärahan joutumisesta ulkomaalaisiin käsiin ole minkäänlaista perustetta.

Pyydän lisäksi huomauttaa, että yhtiön järjestämällä lentoliikenteellä on maamme liike-elämälle hyvinkin suuri arvo ja se on omiaan huomattavassa määrässä edistämään myöskin turistiliikennettä maassa, ja samalla myönnetty määräraha on myöskin puolustusmääräraha. Näillä perusteilla ehdotan II vastalauseeseen nojautuen, että momentille merkittäisiin lisää 1 milj. markkaa.

Ed. von Frenckell: Herr talman! Genom privat initiativ har Aerobolaget tillkommit på enahanda sätt som våra ångbåtsbolag, på sin tid grundats. Glädjande nog har riksdagen beviljat årligen nödiga understöd åt bolaget så att detta icke behöft inställa sin verksamhet oaktat detsamma gått med förlust. Allmänheten gärna flyger sommartid, men det skulle gälla att insätta vintertrafik till Stockholm och framför allt till Reval. Vi hava visserligen haft två milda vintrar å rad så att vi på länge icke behöft känna oss avskurna från den yttre världen mitt under vintern, men kommer det igen en hård vinter är det mycket möjligt, att förbindelsen till Reval ånyo avbrytes, såsom fallet var för tre år sedan då avbrottet varade tre veckor, och förbindelsen till Stockholm var så oregelbunden, att en färd från Åbo till Stockholm kunde taga fyra till fem dagar i anspråk.

Jag uttalar därför den förhoppningen att flygtrafiken så småningom skall kunna utvecklas till en daglig förbindelse även vintertid. Därvid måste dock vinteraeroplan byggas med inrättningar konstruerade och utexperimenterade så att motorn icke fryser. Detta vore av särskilt stor betydelse för miljtären, som därigenom kunde erhålla vinterdugliga aeroplan. Beviljas däremot endast 2,000,000 mark, skulle detta betyda ett direkt baksteg, ty bolaget kunde då icke mera upprätthålla förbindelsen till Stockholm under så lång tid som nu, och desutom måste linjen Åbo —Stockholm helt och hållet nedläggas. Detta vore ju skada, ty då skulle de penningar, som redan i propaganda-syfte av riksdagen beviljats, så att säga vara förlorade. Statsutskottet har enligt uppgift förmodat att detta bolag vore utländskt, vilket förmodande kommunikationsministern sedan bemött. Jag vill ytterligare understryka detta bemötande. Varför vill man för övrigt hindra utlänningar att eventuellt förlora pengar i Finland. Faktum är att av aktiekapitalet 2,000,000 mk, ungefär 900,000 är oförbrukat. Om bolaget, mot förmodan under de närmaste åren skulle gå med vinst, måste drygt 1,000,000 mark förtjänas förrän någon dividend kan delas ut, och först efter denna tid kan det bliva fråga om att utlänningarna skulle förtjäna något.

Denna rädsla för utländskt kapitals inflytande förstår jag icke. Vi hava visserligen rest tullmurar omkring vår inhemska produktion, men därför behöva vi icke resa skyddstullar även gentemot utländskt kapital, åtminstone icke försåvitt det utländska

kapitalet endast gör anspråk på skäliga dividender. I detta nu äga utlänningarna 25 % av kapital som investerats i bolaget.

Den, som vill se på saken enbart ur inhemsk synpunkt bör observera, att, om icke detta understöd beviljas så kommer utlänningarna att ännu mera gynnas därigenom, att svenskarna komma att övertaga trafiken emedan svenska riksdagen redan har beviljat nödigt understöd för det svenska aerobolaget, vilket under minst fem månaders tid kommer att upprätthålla trafiken. Vill man således gynna det inhemska initiativet så är här ett utmärkt tillfälle. Jag tillåter mig därför understöda rdm. Korpisaaris här gjorda förslag.

Puolustusministeri Manner: Maanpuolustukselle on ilman muuta, kuten jokainen käsittää, suurta etua siitä, että sivililentoa harrastetaan ja että yksityisillä varoilla hankitaan tätä sivili-ilmailua varten välineitä. Sitäpaitsi on suuri merkitys sillä, että sivili-ilmailun täytyy tapahtua kaikenlaisissa olosuhteissa, ja sillä tavalla sivili-ilmailu kehittää taitavia ohjaajia ja taitavia mekaanikkoja. Lisäksi sivili-ilmailun antamista eduista on mainittava, että kulutusmenoissa, lentokoulutuksessa, tapahtuu tällä tavalla kaksi huomattavaa säästöä. Ensinnäkin se, että täällä yksityiset uhraavat sivili-ilmailuun pääomia, joka on ollut, kuten kokemus on osoittanut, käyttämättä ilman korkoa ja osinkoja, ja toiseksi se, mitä lentoliikennemaksut ovat lentoharrastuksen hyväksi tuottaneet. Jos kaikki tämä uhraus pitäisi tehdä ilmavoimissa, jos etenkin sivililentokoneiden sijalle pitäisi hankkia sotalentokoneita ja ne ilman sitä apua, mikä lentoliikennemaksuista saadaan, pidettävä käynnissä ja henkilökunta koulutettava, olisivat kustannukset kalliimpia. Kun nyt on jo hyvä kokemus suomalaisten lentotaidosta vaativassakin sivili-ilmailuliikenteessä, näyttäisi siis puolustuslaitoksen kannalta olevan mitä suotavinta, että hallituksen esitys 1 milj. markan lisäyksestä momentille hyväksyttäisiin.

Ed. Sahlstein: Kuten herra kulkulaitosministerin lausunnosta selvisi, tulisi ilmailuliikenne Turun—Tukholman välillä kokonaan lakkaamaan, jos valtiovarainvaliokunnan ehdotus hyväksyttäisiin. Tämä olisi ylen valitettavaa. Turun kaupunki on jo usean vuoden aikana uhrannut huomattavia summia tämän liikenteen luomiseksi, sen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi, ja viime aikoina on myös tähän tarkoitukseen käytetty valtion varoja. Kun minun mielestäni on ylen tärkeätä, että tätä lentoliikennehaaraa Turun—Tukholman välillä ylläpidetään, niin pyydän minäkin saada kannattaa sitä ehdotusta, jonka ed. Korpisaari täällä on tehnyt.

Ed. Niukkanen: Sivili-ilmailiikenteen kehittäminen paljon tehokkaamminkin vielä kuin mitä meillä on tapahtunut, olisi tietysti erinomaisen suotavaa, ei ainoastaan maanpuolustuksen ja ilmavoimien kehityksen kannalta, mutta myöskin yleisen liikenteen kannalta, sillä minun käsittääkseni ilmaliikenteen alalla Suomi voisi näytellä Pohjois-Europassa huomattavaa osaa, jos asiat tässä suhteessa saataisiin tarkoituksenmukaisesti järjestetyksi.

Aero-osakeyhtiö on tehnyt sivili-ilmaliikenteen hyväksi hyvin sitkeää työtä, ollen tämä työ ja siinä saavutetut tulokset kuitenkin pääasiassa kuolleen herra Lucanderin ansiota. Hän uhrasi tähän erinomaisella harrastuksella aikaansa ja suuren osan omaisuuttansa. Kun Aero-yhtiön asiat sen jälkeen, kun herra Lucander oli poistunut, joutuivat uudelleen järjestettäviksi, esiintyi ilmailua harrastavien kansalaisten keskuudessa meidän maassamme pyrkimys saada meillä todellakin tämä ilmailua harjoittava yhtiö sellaiseen kuntoon, että se olisi taannut tarpeelliset edellytykset sivili-ilmaliikenteen kehittymiselle. Tätä varten muodostivat meidän maamme eräät huomattavat rahamiehet ja yhteiskunnalliset luottamusmiehet yhtiön tarkoituksella ostaa prof. Junkersilta ne osakkeet, jotka herra Lucander oli hänelle pantannut. Asiassa käytiin Junkersin kanssa hyvin sitkeitä neuvotteluja viime talven ja kevään kuluessa. Asia näyttikin järjestyvän suotuisaan suuntaan, mutta yhtäkkiä siihen kumminkin tuli väliin sellainen käänne, että eräs verrattain tuntematon ruotsalainen herrasmies osti prof. Junkersilta täydellä hinnalla asiallisesti arvottomat osakkeet, saaden täten enemmistön koko osakepääomasta, 4,000 osakkeesta yli 2,000 kappaletta. Tämän jälkeen kaikki hankkeet vakavalla pohjalla toimivan il-

mailuyhtiön järjestämiseksi raukesivat täällä ja asia jäi ennallensa. Herra kulkulaitosministeri on täällä sanonut, että sanottu henkilö on valaehtoisesti vakuuttanut, että mainittu osake-enemmistö kuuluu hänelle. Minä tiedän myöskin, että osakkeet muodollisesti kuuluvat tälle herralle, mutta niistä neuvotteluista ja asian kulusta, mitä minä jouduin viime keväänä seuraamaan, minä, samoinkuin kaikki ne ilmailua harrastavat henkilöt, jotka tätä asiaa silloin hoitivat, tulivat vakuutetuiksi, että osakkeet eivät asiallisesti kuulu tälle herralle, mutta Junkersille, ollen siis Junkersilla noin $^3/_4$ kaikista tämän yhtiön osakkeista tai asiat ainakin sillä tavalla järjestetty, että Junkers määrää, mitenkä näillä osakkeilla määräysvaltaa yhtiössä käytetään, kun tarvis tulee. Asiat ovat, mikäli koskee meidän sivili-ilmailuamme, näinollen hyvin ikävällä kannalla, sillä onhan selvää, että Suomen eduskunta ei koskaan voi myöntää tarpeeksi suuria avustuksia kun on kysymys saksalaisesta yhtymästä, sillä tämä yhtymä ei pidä silmällä meidän maamme yleisiä etuja siinä määrin kuin olisi suotavaa, jos sille tulee tilaisuus toimia toisella tavalla.

Mitä muuten sivili-ilmailun järjestelyyn tulee, niin viime keväänä laitettiin asiasta puolustusministeriössä alustavia suunnitelmia, jotka menivät siihen suuntaan, että puolustuslaitoksen ilmavoimat, joilla on valmiit lentokonehallit, tarpeellinen henkilökunta ja osa jo myöskin siviililiikenteeseenkin sopivia koneita, ottaisivat siviililiikenteen teknillisen hoidon haltuunsa. Minä sainkin sen käsityksen, että ne henkilöt, jotka tätä asiaa nykyään käytännössä hoitavat, olivat siihen järjestelyyn innostuneita. On valitettavaa, että tätä asiaa ei ole hoidettu edelleen, sillä se on luultavasti ainoa tie, jota eteenpäin mennen tämä, sekä puolustuslaitokselle että siviililiikenteelle meidän maamme kannalta erinomaisen tärkeä asia saadaan taloudellisesti ja muutenkin hyvin järjestetyksi.

Ottamalla huomioon Aero-yhtiön nykyisen kokoonpanon, tuntuu, että ei olisi erikoista syytä sen määrärahoja lisätä siinä määrin kuin hallitus oli ehdottanut.

Kulkulaitosministeri Witting: Ehkä minä saan lukea sen todistuksen, joka minulla on käsissäni: „Sen johdosta, että on lausuttu se otaksuma, että minä, osakkeiden haltijana Aero O. Y:ssä, edustaisin saksalaisia, saan täten esiintuoda, että otaksuma on täysin perätön. Olen erään Suomen kansalaisten yhtymän laskuun keväällä 1930 saksalaiselta professorilta Junkersilta ja johtaja Bruno Lucanderin perikunnalta ostanut yhteensä 2,648 osaketta Aero O. Y:ssä. Ostoehdot koskevat ainoastaan osakkeiden siirtoa ja kauppahinnan maksamista eikä näiden ehtojen lisäksi ole myyjän ja minun välillä tehty mitään muita sopimuksia. En ole sitoutunut toimimaan nykyisessä asemassani Aero O. Y:ssä millään tavalla professori Junkersin eikä hänen yhtymänsä hyväksi. Edellämainitussa suomalaisessa yhtymässä ovat osakkaina, itseni ja läheisten perhejäsenten lisäksi, konsuli B. Veckman Oulusta, vapaaherra E. Indrenius-Zalewski ja metsänhoitaja T. Brofeldt Helsingistä. Helsingissä, 5 päivänä marraskuuta 1930. C. J. Ehrnrooth.''

Muita suomalaisia osakkaita on Ahlström, Bertel, A/B John Dahlberg O/Y, Suomalainen Höyrylaivaosakeyhtiö, Hallamaa, Rafael, Hohenthal, S. A., Palmberg, Alfr., Parviainen, Simo, Salovius, K. R., Sario, Walde, Snellman, G. A., Ståhle, Gunnar, von Wendt, Georg, Åhman, F., Varsinais-Suomen Ilmapuolustusyhdistys ja Höyrylaivaosakeyhtiö Bore. Nämä omistavat yhteensä 3,000 osaketta. Professori Junkers omistaa 1,000.

Jos kaksi yhtymää kerran ovat kilpailleet tällaisesta enemmistöstä ja toinen niistä on maksamalla enemmän saanut sen enemmistön, niin ei tämä toinen yhtymä, joka on menettänyt, saa kaunaa tällaisessa asiassa kantaa toista vastaan.

Mitä sitten ilmaliikenteeseen tulee, niin on asia kulkulaitosministeriössä otettu käsittelyn alaiseksi ja on asetettu n. k. ilmailulautakunta, johon kuulu Ilmapuolustusliiton miehiä, postista virkamies, kulkulaitosministeriöstä virkamies sekä puolustusministeriöstä vastaavan osaston päällikkö. Näille on annettu tehtäväksi valmistaa kaikki asiat, jotka koskevat ilmailua yleensä, ilmailulakia, ja myöskin ehdottaa, millä tavoin sivili- ja sotilaslento voisivat toimia yhdessä. Ennenkuin tästä on kehittynyt enemmän, niin tietysti täytyy säilyttää mitä meillä nykyään on, ja selvää on, että tällaisessa asiassa vähäisen aikaa vaaditaan, ennenkuin tuloksiin päästään. Siihen voi mennä ehkä vuosi tai kaksi. Mahdollista on, että myöhemmin voidaan yhdistää eri toimintamuodot.

Puolustusministeri Manner: Sen lisäksi mitä kulkulaitosministeri mainitsi, voin lausua, että sivili-ilmailusta ja sotilasilmailun käyttämisestä siviililentoliikenteen apuna on paljon neuvoteltu ilmavoimien johdon kanssa ja että ilmavoimiemme johto on sitä mieltä, että matkustajaliikennettä toistaiseksi on vaikea ilmavoimien taholta hoitaa ja että siihen sijaan olisi kehitettävä ilmavoimien antamaa apua siviililiikenteelle etupäässä postiliikenteen muodossa ja sittenkuin kehitys on päässyt niin pitkälle, sitten vasta asettaa ilmavoimien miehistöä ja kalustoa matkustajaliikenteen palvelukseen. Tätä suunnitelmaa, niinkuin kulkulaitosministeri jo lausui, on kehitetty, ja näyttää siltä, että tällä tavalla voidaan sotilasilmailusta saada sivili-ilmailulle apua, mutta näyttäisi siltä, että meillä ei ole varaa jättää käyttämättä sitäkään apua, minkä voimme saada ilmailulle aivan syrjästä korottomien varojen ja hyvän koulutuksen muodossa henkilökunnalle.

Ed. von Frenckell: Lausun valitteluni siitä, että ed. Niukkanen täällä eduskunnassa toi esille sen syytöksen, että ulkomaalaiset omistaisivat enemmistön Aero-osakeyhtiössä. Jos ed. Niukkasella on tällaisia tietoja, niin hänen pitäisi myöskin esittää todistuksia tästä. Mutta jos hän ainoastaan otaksuu, että asia näin on sillä perusteella, että toinen yhtymä tarjoisi 50 %, ja toinen 100 % osakkeista, niin tuntuu siltä, että syytös ei ole luotettava.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Korpisaari ed. von Frenckellin kannattamana ehdottanut, että 4 momentille lisättäisiin hallituksen esityksen mukaisesti 1 milj. markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Korpisaaren ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Korpisaaren ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 75 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 21.

Puheenvuoron saatuaan lausuu.

Ed. Korpisaari: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Aalto, Aattela, Ahlfors, Alestalo, Ampuja, Aromaa, Asikainen, Björk, Bryggari, Eskola, H., Eskola, W., Fagerholm, Hakala, A., Hakala, K., Hakkila, Halonen, A., Halonen, T., Harvala, Heikkinen, Helo, Hildén, A., Hiltunen, Huittinen, Huttunen, Huuhtanen, Hämäläinen, Hänninen, Inborr, Janhonen, Jern, Joukanen, Junes, Kaskinen, Kauranen, Kemppi, Kesti, Keto, Kilpi, Kirveskoski, Kivioja, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Komu, Kontio, Koponen, Korhonen, Kosonen, Kovanen, Kuusisto, Kämäräinen, Lahtela, Lampinen, Lautala, Lehtokoski, Lepistö, Leppälä, Lindman, Lindqvist, Linna, Lohi, Luostarinen, Meriläinen, Miikki Myllymäki, Mäkelä, W., Niukkanen, Nurmesniemi, Paasivuori, Paasonen, Pekkala, Penttala, Perho, Puittinen, Pullinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Rissanen, Ruotsalainen, Ryömä, Räisänen, Sallila, Sallinen, Salo, Seppälä, Sergelius, Setälä, Suokas, Sventorzetski, Tolonen, Turkia, Valta, Voionmaa, Väisänen ja Åhlström.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Aalto-Setälä, Ainali, Annala, Anttila, von Born, Brander, Cajander, Estlander, Forstadius, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hannula, Hildén, U., Huhtala, Häkkinen, Hästbacka, Jacobsson, Jatkola, Jussila, Jyske, Kaijalainen, Kallioniemi, Kilpeläinen, Kivimäki, Kolkki, Korpisaari, Koskenheimo, Kuisma, Kukkonen,

Kulovaara, Kuokkanen, Kuuliala, Lamminen, Lehtonen, Leivo, Malmivaara, Manner, Moilanen, Mäkelä, J. L., Nikkanen, Nyman, Oksala, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pojanluoma, Päivänsalo, Rantanen, Rautaharju, Riipinen, Roos, Rothberg, Ryynänen, Saarinen, Sahlstein, Sarlin, B., Sarlin, E., Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Suurkonka, Svinhufvud, Särkkä, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Turja, Vehkaoja, Vestman, Virkkunen ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 22 edustajaa:

Ailio, Erich, Helenelund, Hirvensalo, Jokinen, Junnila, Kalliokoski, Kaura, Koivisto, Lahdensuo, Mantere, Nuutinen, Pitkänen, Raatikainen, Sillanpää, Sunila, Tanner, Tarkkanen, Tuomioja, Welling, Vesterinen ja Åkerblom.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 78 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

13 Pl.

Luku I Kauppa- ja teollisuusministeriö, luku II Merenkulkulaitos, luku III Merenkulkuoppilaitokset, luku IV Teknillinen korkeakoulu, luku V Muu teknillinen opetus, luku VI Ammattiopetus, luku VII Kauppaopetus, luku VIII Geologinen toimikunta, luku IX Merentutkimuslaitos ja luku X Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

14 Pl.

Luku I Sosiaaliministeriö ja luku II Vakuutusneuvosto, hyväksytään.

Luku III Sosiaalivakuutus.

Keskustelu:

Ed. Huttunen: Täällä aikaisemmin budjetin käsittelyssä eräs ministeri lausui, että hänen pääluokkansa on niitä onnellisia pääluokkia, joissa on voitu nykyaikanakin tehdä vähennyksiä. On kuitenkin eräs toinenkin pääluokka, jossa vähennyksiä on tehty, ja se on nyt tämä esillä oleva pääluokka. Sosiaaliset menot ovat sellaisia menoeriä, joista hallitus on katsonut voivansa tehdä vähennyksiä, koska on muka ahdas taloudellinen aika. Mutta minun nähdäkseni se suunta, mitä meillä sosiaalipolitiikkaan nähden yleensä noudatetaan, ei suinkaan ole kohtuullista. Kuten tiedetään ei meillä ole sosiaalivakuutusta juuri nimeksikään olemassa. Ainoa vakuutusjärjestelmä, tapaturmavakuutus, on sen luontoinen, että valtion osuus siihen on aivan mitätön. Niin muodoin valtio ei joudu kustantamaan minkäänlaista vakuutusmuotoa, lukuunottamatta aivan pientä avustusmäärää työttömyysapukassoille.

Viime aikoina on jo meilläkin joutunut päiväjärjestykseen vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen aikaansaaminen. Siihen nähden on useina edellisinä vuosina myönnetty määrärahoja ja tällä tavalla kasvatettu rahastoa, jotta vihdoinkin voitaisiin edes tämä kaikkein tärkein ja ehkäpä suurin uudistus toteuttaa käytännössä. Onpa asia ollut jo niin pitkälle kehittynyt, että erään kerran on hallitus antanut eduskunnalle esityksenkin vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuslaiksi, joka esitys ei kuitenkaan joutunut eduskunnassa lopullisesti käsitellyksi. Ja varsinkin vaalien aikoina on vanhuus- ja työkyvyttömyyskysymys ollut hyvinkin suuren huomion esineenä. Ovathan eräät porvarillisetkin puolueet pitäneet tätä kysymystä niin tärkeänä, että se on kelvannut vaaliohjelmaan. Käytännössä sitä ei kuitenkaan, kuten sanottu, ole voitu toteuttaa, sillä eduskunnassa ei ole löytynyt enemmistöä, joka olisi ryhtynyt sanoista tekoihin.

Mainitsin jo, että edellisinä vuosina on tätä tarkoitusta varten rahastoa kartutettu. Nyt kuitenkin katsotaan tässä kohden voitavan tehdä poikkeus ja ehdotetaan ainoastaan 20 milj. markkaa, jota vastoin aikaisempina vuosina on säännöllisesti siirretty vähintään 50 miljoonaa. En tiedä, onko tämä vähennys johtunut siitä, kuten täällä eräs edustaja jo aikaisemmin lausui, että tämä on sellainen utopistinen reformi, jota ei voida koskaan toteuttaa, ja näin muodoin pitäisi jo suunta kääntää siten, ettei enää rahastoakaan kartuteta. Minäkin myönnän, että vanhojen ja työkyvyttömien

huoltoa ei voi affäärin kannalta ottaa, sillä yhteiskunta tuskin voi sitä millään tavalla käyttää liikelaitoksena. Tappiota se joka tapauksessa tuottaa. Mutta kysymys on sellainen, että minun nähdäkseni meilläkin ovat olot kehittyneet jo siihen, että tätä täytyisi ryhtyä toteuttamaan, mitä pikemmin sen parempi. Niin muodoin ei ole oikein, että nyt supistetaan tähän rahastoon siirrettäviä varoja, koska se merkitsee sitä, että tämän uudistuksen käytännöllinen toteuttaminen siirtyy yhä tuonnemmaksi ja tuonnemmaksi. Nekään perustelut, mitä mahdollisesti esitetään — että tällä tavalla sidotaan pääomia — eivät minun mielestäni ole oikeutettuja, sillä selvähän on, että vaikkapa tällainen siirto tehdäänkin, rahat eivät jää kuolleiksi, vaan ovat ne edelleen talouselämän palveluksessa. Talouskriisiä ei se suinkaan pahenna, vaikkapa tällainen siirto tehtäisiinkin. Sen sijaan nytkin tehtävä siirto olisi omiaan edistämään tämän uudistuksen toteuttamista. Tämän vuoksi minä ehdotan, herra puhemies, että tämän luvun 9 momentille merkitään 30 miljoonaa markkaa.

Ed. Paasonen: Pyydän kannattaa ed. Huttusen ehdotusta, että momentille lisättäisiin 30 milj. markkaa.

Ed. Komu: Luovun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Huttunen ed. Paasosen kannattamana ehdottanut, että 9 momentille lisättäisiin 30 miljoonaa markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Huttusen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Huttusen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 65 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 21.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku IV Ammattien tarkastus, luku V Köyhäinhoidon tarkastus, luku VI Raittiustyön kannattaminen sekä mallasjuomien valmistuksen silmälläpito, luku VII Köyhäinhoidon avustaminen, luku VIII Sotaorpojen huoltaminen ja luku IX Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitos, hyväksytään.

Luku X Lastensuojelu.

Keskustelu:

Ed. Seppälä: Herra puhemies! Minä pyytäisin kiinnittää huomiota tämän luvun 23 momenttiin. Tahtoisin erikoisesti huomauttaa ministeriölle, että niitä sääntöjä, joiden mukaan tätä määrärahaa jaetaan, olisi mielestäni hieman muutettava. Tämä momentti on ollut pari, kolme vuotta menoarviossa, ja on tästä myönnetty avustuksia sellaisille siirtoloille, joissa varattomat äidit ovat olleet lapsineen, ja myöskin sellaisille siirtoloille, joissa on vain lapsia, jotka ovat alle kouluiän. Niille siirtoloille, jotka eivät saa juuri muuta avustusta kuin sen, minkä keräämällä kokoavat varoja, tuottaa tavattoman suurta vaikeutta voida hoitaa noita hoidokkeja, kun valtion avustus tältä momentilta on rajoitettu sangen vähäiseksi. Ministeriö on nimittäin aikanaan antanut tästä ohjeet, joittenka mukaan vain 25 % annetaan näistä varoista avustusta, ja sekin sellaisille lapsille, jotka ovat alle 7 vuotta vanhoja. Nyt käy usein sillä tavoin, että perheen äiti pyrkii siirtolaan 3—4 lapsensa kanssa ja niistä saattaa olla vain kaksi alle 7 vuoden ja toiset kaksi ovat yli 7 vuoden. Äiti olisi otettava lastensa kanssa sinne, koska se on ainoa kerta ehkä monen vuoden perästä kun työläisäidille avautuu tilaisuus viettää joku päivä levossa ja saada

hoitoa ja virkistystä. Mutta nyt täytyy näiden, jotka ottavat vastaan tämmöisen äidin lapsineen, hankkia keruulla tai jollain muulla tavalla niin paljon varoja että ne voivat hoitaa äidin ja nämä kaksi lasta kokonaan ja sitten näille kahdelle pienemmälle lapselle vielä antaa 75 % avustusta. Muutamille siirtoloille tulee tavattoman vaikeaksi ottaa ollenkaan vastaan tämänluontoista avustusta auttaakseen noita varattomia perheitä.

Niinkuin tunnettua myönnetään kesävirkistyksen avustamiseksi kunnille 10 P. l:n VII luvun 32 momentilla 50 %. Olisi jo suuri edistysaskel, jos näitäkin siirtoloita voitaisiin avustaa edes 50 %:lla. Nyt tästä mainitsemastani seikasta johtuu se, että tätä avustusta on jo tähän mennessä täytynyt useiden sellaisten siirtoloiden, joita minä lähemmin tunnen, kieltäytyä hakemasta, ja vastaanottamasta. Tämä taas johtaa siihen, että monia noista lapsista, joita näiden siirtoloiden kautta voitaisiin hoitaa ja tukea ja jotka varmasti ovat juuri kaikkein suurimman avustuksen tarpeessa, sillä ne ovat usein hyvin huonoista kodeista, ovat sairaalloisia ja täydellisesti sellaisia, jotka apua tarvitsisivat, ei voida vastaanottaa. Sillä noilla siirtoloilla on sangen vaikeata saada mistään muualtakaan niin paljon määrärahoja ja avustuksia kuin tähän tarvittaisiin. Minä voin mainita, että nyt jo tähän mennessä ovat muutamat siirtolat, jotka ovat kokeilleet näillä määrärahoilla, jättäneet ne tulevaksi vuodeksi anomatta. Tamperelainen työläisnaisten siirtola, jossa on kesäisin ollut useita kymmeniä lapsia hoivattavana, on päättänyt, ettei voi enää tulevaksi kesäksi anoa tätä määrärahaa, sillä niitä ehtoja on aivan mahdotonta täyttää. Jyväskylän työläisnaisten siirtolan käy nähtävästi samalla tavalla. Porin työläisnaisyhdistyksen siirtola ei ole uskaltanut alkuunkaan lähteä anomaan peläten, että ei saisi näitä keräysvaroja niin paljon, että oman osansa voisi täyttää. Helsingin työläisnaisyhdistyksen siirtolan, jota on viime keväänä laajennettu ja jossa viime kesänä koetettiin huomattavassa määrässä pitää juuri vapaapaikoilla työläislapsia, johtokunta on tullut siihen tulokseen, että jos näin vaikeasti on saatavissa tämä lisäavustus, niin saattaa käydä niin, että sinnekään ei voida ottaa näillä ehdoilla vapaapaikoille lapsia.

Minä siis pyytäisin lausua ministerille sen toivomuksen, että, kun näitä määrärahoja myönnetään valtioneuvostossa kuhunkin tarkoitukseensa, jonka mukaisesti tätä 23 momenttia tässä X luvussa sitten käytetään, että näitä ehtoja hiukan lievennettäisiin. Minä olen aivan varma, että nämä varat, joita tällä momentilla on, tulevat niin hyvin käytetyiksi kuin konsanaan mikään määräraha tässä menoarviossa, sillä ne tulevat sairaiden ja heikossa asemassa olevien lasten ja aivan kaikkein köyhimpien työläisperheiden hyväksi. Näiden turvin saisivat työläisäiditkin pari kolme päivää lepoa kesässä. Mutta ennen muuta tulisivat ne lasten hyväksi. Minä myönnän, että tämmöisten suurten asiain rinnalla, joita täällä nyt on viikkokaudet pohdittu ja keskusteltu ja suurten määrärahojen rinnalla tämä on tietysti kovin pieni ja turhanpäiväinen ja saattaa tuntua ministeristäkin siltä, että on aivan aiheetonta, että eduskunnan kallista aikaa tähän vietetään, mutta minä vakuutan, että niiden satojen köyhien lasten ja äitien mielestä tämä ei ole vähäpätöinen. He pitävät tämän hyvin suurena ja ovat varmaan kovin kiitollisia, jos tähän, vaikka onkin näin pieni asia, täällä ja myöskin virastoissa kiinnitetään huomiota.

Minä siis toivoisin, että ensi vuodelle jakoa tehtäessä sosialiministeriön lastensuojeluosastolle annettaisiin tietää että ne ehdot eivät olisi niin tiukat, kuin miksi ne aikaisemmin on määrätty.

Ed. Päivänsalo: Minustakin olisi ollut tärkeätä, että tälle momentille olisi tullut suurempi määräraha, sillä näkee tuhansia lapsia, jotka ovat aliravittuja, niin että ne vielä kahden, kolmen vuoden ikäisinä eivät jaksa kävellä, eivätkä toiset vielä puhuakaan suoranaisen heikkouden tähden. Niitä on vaikea saada hoitoon, sillä kukaan ei tahdo ottaa pieniä lapsia. Kansakoululapsia on helpompi saada hoitoon, sillä niistä ei ole niin paljon vaivaa, mutta näitä pieniä, jotka ovat kansakouluikää nuorempia, on vaikeampi saada hoitoon ja kuitenkin perustus juuri siinä iässä lasketaan. Kun ne tulevat kouluun, niin ne ovat niin heikkoja ja kalpeita, etteivät jaksa seurata opetusta, ja silloin hoidon puute kostaa itsensä. Minä olisin myöskin toivonut, että määräraha olisi ol-

lut suurempi, mutta nythän ei ole tilaisuutta sitä koroittaa, kun ei ole vastalauseidenkaan joukossa siitä merkintää olemassa, eikä ehdotus senvuoksi voine tulla äänestyksen alaiseksi (Eduskunnasta: Kyllä!). Jos voi tulla äänestyksenalaiseksi, niin minä pyytäisin saada ehdottaa lisäystä tälle 23 momentille 150,000 markkaa, niin että loppusumma olisi 400,000 kesävirkistystä varten lapsille, jotka eivät ole kansakoululapsia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Päivänsalo ehdottanut, että 23 momentille lisättäisiin 150,000 markkaa. Tätä ehdotusta ei ole kannatettu, joten se ei tule äänestettäväksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Luku XI Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

15 P. l.

Luku I Korjaus ja uudisrakennuskustannukset ja luku II Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

16 P. l.

Luku I Vakinaiset eläkkeet, luku II Ylimääräiset eläkkeet, luku III Lakkautusluokka ja luku IV Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

17 P. l.

Luku I 1889 vuoden 3 $^1/_2$ %:n laina, luku II 1895 vuoden 3 $^1/_2$ %:n laina, luku III 1898 vuoden 3 %:n laina, luku IV 1901 vuoden 3 $^1/_2$ %:n laina, luku V 1903 vuoden 3 $^1/_2$ %:n laina, luku VI 1909 vuoden 4 $^1/_2$ %:n laina, luku VII 1918 vuoden 5 $^1/_2$ %:n vapaudenlaina, luku VIII 1918 vuoden 5 $^1/_2$ %:n toinen vapaudenlaina, luku IX Aktiebolaget Tornatorin osakkeiden ostamiseksi otettu obligatiolaina, luku X Sotavahinkojen korvaamiseksi otettu obligatiolaina, luku XI 1920 vuoden 6 $^1/_2$ %:n valuuttalaina, luku XII 1922 vuoden 7 %:n laina, luku XIII 1923 vuoden 3 (3 $^1/_2$) %:n laina, luku XIV 1923 vuoden 6 %:n laina, luku XV 1925 vuoden 7 %:n laina, luku XVI 1926 vuoden 6 $^1/_2$ %:n laina, luku XVII 1928 vuoden 5 $^1/_2$ %:n laina, luku XVIII lyhytaikaiset lainat ja luku XIX Agio, toimituspalkkiot ja muut kustannukset valtion lainoista, hyväksytään.

18 P. l.

Luku I Puunjalostuslaitokset, luku II Rikkihappo- ja superfosfaattitehtaat, luku III Margariinitehdas, luku IV Alkoholiliike, luku V Ruutitehdas, luku VI Patruunatehdas, luku VII Lentokonetehdas, luku VIII Laivatelakka, luku IX Armeijan pukimo, luku X Kivääritehdas ja luku XI Outokummun kaivos, hyväksytään.

Luku XII Imatran voimalaitos.

Ed. M i i k k i: Imatran voimalaitoksen kohdalla on merkitty 200,000 mk. lisämääräraha sen vuoksi, että voimalaitoksen konttori on siirretty Helsinkiin Imatralta. Kun työt Imatralla valmistuivat, teimme sen huomion, että mainittu konttori muutettiin Helsinkiin ja tehtyyn tiedusteluun ilmoitettiin, että konttori sijoitettiin Koskivoimatoimiston yhteyteen, jossa sillä on vapaa huoneisto. Kun nyt kumminkin näyttää siltä, että huoneistoa ei ole täällä vapaasti saatavissa, vaan että se on vuokrattava, niin minusta tuntuu epäjohdonmukaiselta, että kun Imatralla m. m. on eräs tyhjä talo voimalaitoksen alueella, niin mitä varten konttori piti siirtää Helsinkiin, kun sen luonnollisin olinpaikka olisi ollut Imatralla. Tällä en suinkaan tahdo sitä, että määräraha tällä kohdalla evättäisiin, vaan tahtoisin täällä oleville Koskivoimakomitean ja hallituksen jäsenille huomauttaa, eikö olisi syytä suunnitella mainitun voimalaitoksen konttorin takaisinsiirtoa Imatralle, ettei vastaisuudessa tällaisia määrärahoja täällä näkyisi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Luku hyväksytään.

Luku XIII. Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

1) Ehdotus valtioneuvoston oikeuttamisesta lyhytaikaisen luoton käyttämiseen vuonna 1931.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 37 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 20 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 58, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 37. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiassa; sen jälkeen tehdään päätös suuren valiokunnan mietinnössä olevista ponsista.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelua ei viriä.

Suuren valiokunnan mietinnössä olevat ponnet hyväksytään.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 36 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 36.

Keskustelu:

Ed. Pilppula: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva ed. Lohen y. m. maalaisliittolaisten edustajien tekemä lakialoite rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta on saanut pankkivaliokunnan lausunnossa, samoinkuin lakivaliokunnassa ja suuressa valiokunnassakin hylkäävän ehdotuksen. Tämän lain muutoksen tarkoituksena on ollut tarkemmin määritellä, minkälaisten korkojen ottaminen yleisessä lainausliikkeessä on pidettävä koronkiskomisena. Samalla on tällä lainmuutosehdotuksella pyritty siihen, että tämän kautta koetettaisiin saada kohtuuttoman korkea korkokanta alenemaan kaikissa rahalaitoksissa samassa suhteessa kuin yleiset rahalaitosten ottolainauskorotkin ovat viime aikoina alentuneet. Meillä on yleinen korkokanta tällä hetkellä siksi korkea, että jos ei sitä tavalla tai toisella voida pikaisesti laskea, voi se muodostua yleisen talouspulan rinnalla varsin kohtalokkaaksi meidän maataloudellemme kokonaisuudessaan ja myöskin suurelta osalta muutakin tuotannollista toimintaa. Sen kysymyksen selvittämisestä, mitenkä yleisestä vallitsevasta lamakaudesta voitaisiin mahdollisimman pian ja pienimmillä tappioilla päästä kannattavaan taloudelliseen tuotantoon, on hyvin tärkeä osuus pääoma- ja korkokysymyksen selvittelyssä ja onnistuneessa ratkaisussa.

Meillä Suomessa alkoi ilmetä yleinen rahapula ja korkokannan nousu yleisen talouspulan alkuilmiöinä jo vuoden 1928 puolitienoissa, siis aikaisemmin kuin muissa maissa, joissa yleinen rahapula myös on ollut enemmässä tai vähemmässä määrässä havaittavissa. Tämä rahapula on meillä muodostunut vakavaksi ja samalla pitkäaikaiseksi. Tähän on ollut erikoiset syynsä. Meidän maassamme ei ole ollut suurempia kansallisia rikkauksia, lukuunottamatta metsäpääomia, joita olisi voitu yleisessä kulutuksessa ja viimeaikaisissa varsin runsaissa pääomasijoituksissa hyväksi käyttää, sijoituksissa, jotka ovat olleet suurelta osalta välttämättömiä, joskin meillä on esiintynyt paljon vähemmän välttämättömiäkin ja kokonaan tarpeettomiakin pääomasijoituksia.

Mitä tulee pääomasijoituksiin yleensä, on niistä ollut pakko käyttää huomattavat määrät sijoituksiin, jotka eivät tuota pääomalle rahallista korkoa tuskin ollenkaan, ja monista sijoituksista on tyydyttävä korko saatavissa vasta vuosien kuluessa. Tämä johtuu siitä, että kulunut vuosikymmen on ollut nuoren, kansallisesti itsenäistyneen valtiomme perustamisaikaa. Meidän on täy-

tynyt uhrata noihin perustamiskustannuksiin suuret määrät sekä kotimaista että ulkomailta lainattua pääomaa, jonka määrää tässä on rahallisesti kokonaan mahdotontakin numeroilla osoittaa.

Mikä osuus taaskin on ollut yksityisten kansalaisten elämällä ja toiminnalla vallitsevaan rahapulaan, niin on tässä mainittava yhtenä vaikuttavana tekijänä viime vuosien vilkas rakennustoiminta, jota on harjoitettu varsinkin suuremmissa kaupungeissa ja myöskin osittain maaseudulla. Kuinka suuria summia on sijoitettu yksinpä kaupunkirakennuksiin, voidaan esimerkkinä mainita, että yksin Helsingissä on sijoitettu viime vuosina toistatuhatta miljoonaa markkaa uusiin rakennuksiin, joista nyt huomattava osa on sellaisia, jotka eivät tuota sanottavaa korkoa sille pääomalle, mikä niihin on kiinnitetty, ja josta on johtunutkin, että niistä varsin monet ovat jo joutuneet vararikkoon.

Jos suuri rakennustoiminta on johtanut kaupungeissa ikäviin jälkiseurauksiin, niin ei tilanne maaseudulla maataviljelevän väestön keskuudessa ole sen parempi. Maatalousrakennuksiin on viime vuosina kiinnitetty varsin huomattava määrä valtion ja yksityisten varoja. Uusia viljelmiä uusine rakennuksineen on perustettu, vanhojen viljelmien rakennuksia on uusittu, laajennettu ja korjattu siinä hyvässä uskossa, että niihin kiinnitetyt pääomat saadaan kannattavan tuotannollisen toiminnan kautta korkojen kanssa takaisin. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Maataloustuotanto on tullut kannattamattomaksi. Tuotantoa harjoitetaan nykyjään suurin tappioin. Ei voida saada edes työkustannuksia, puhumattakaan korkoa sille pääomalle, joka on sijoitettuna elinkeinon harjoittamiseen. Maatiloja myydään nyt jo vapaalla kaupalla rakennusten arvoa vastaavista hinnoista ja niissä viime aikoina varsin lukuisissa tilojen pakkomyynneissä ei niiden hinnat ole enää nousseet läheskään rakennusten arvoa vastaaviin hintoihin.

Kun tilanne on muodostunut tällaiseksi, niin on itsestään selvää, että niiden kymmenien tuhansien pienviljelijäin ja asuntotilojen omistajain, jotka suurelta osalta velkapääomalla ovat tilansa asuttaneet, ovat joutuneet sellaiseen asemaan, josta heidät voi pelastaa ainoastaan valtiovallan pikainen apu ja tuki. Valtiovallan onkin ojennettava auttava kätensä silloin kun on kysymyksessä sen väestönosan elinehtojen turvaaminen, jonka hartioilla lepää koko itsenäisen kansakuntamme olemassaolo ja vastainen kehitys. Jos suurempien viljelmien omistajain rinnalla monet kymmenettuhannet pieneläjät ovat pakotetut jättämään vuosien aikana suurin uhrauksin ja ponnistuksin aikaansaadut omat kotinsa ja kontunsa sekä lisäämään kansamme entisestäänkin suurta tilattoman väestön ja viime aikoina yhä lisäytyvää suurta työttömäin joukkoa, tulee se varmaan kohtalokkaaksi kansallemme ja sen olemassaololle itsenäisenä kansana. Yhtenä rahapulaan vaikuttavana tekijänä on ollut myöskin se seikka, että maamme kauppatase on viime vuosina ollut varsin huomattavasti tuontivoittoinen, kohoten tuonnin enemmyys jo vuonna 1928 1,767 miljoonaan markkaan vientiä suuremmaksi. Joskin tuonti nyt onkin viime aikoina huomattavasti supistunut, niin on se edelleenkin ollut huomattavasti suurempi vientiämme. Suurta tuontiamme on huomattavasti lisännyt juuri viime vuosien vilkas rakennustoiminta, mutta suurimpana tekijänä on siihen ollut se, että meidän kansamme on elänyt viime aikoina paljon yli varojensa. Yleinen elintaso varsinkin kaupungeissa on kohonnut korkeammalle kuin maamme kansallisvarallisuus ja meidän tuottavan työmme arvo olisi edellyttänyt. Suomen kansa on elänyt köyhänä kansana „rikkaan miehen'' elämää. Se on arvioinut oman varallisuutensa ja tuottavan työnsä arvon suuremmaksi kuin se todellisuudessa on ollut ja tulee vastaisuudessakaan olemaan. Aikaisempien vuosien helposti saadun ulkolaisen luoton varassa ja omaa kansallisomaisuuttamme tuhlaamalla on ollut helppo lisätä kulutusta, lisätä tuontia sekä sijoittaa suuria pääomia kannattamattomasti. Mutta samaan aikaan kuin yleensäkin rajoitettu vientimme on vaikeutunut yleismaailmallisen taloudellisen kilpailun käydessä yhä uhkaavammaksi, ei ole voitu vientiämme vastaavasti lisätä.

Vientimme heikkenemiseen sekä kauppataseemme epäedullisuuteen on kaikista huomattavimmin kuitenkin vaikuttanut Neuvosto-Venäjän viime vuosina harjoittama puutavaran polkumyynti. Kun Venäjän suuret metsärikkaudet joutuivat kommunistien haltuun ja Venäjän talonpoika kommunistisen valtiojohdon orjana on pakoitettu

luovuttamaan työvoimansa melkein ilman korvausta kommunistisen liikkeen hyväksi, niin on itsestään selvää, että näitä etuisuuksia pyritään käyttämään maailmanvallankumouksen valmistelun tärkeinä välikappaleina. Puutavarateollisuuden tuotantokustannukset silloin, kun on käytettävissä ilmaiseksi saatu raaka-aine ja osittain ilman palkkaa toimiva työväestö, tulevat siksi pieniksi, että niitä voidaan tarjota ulkomaan markkinoille hintoihin, jotka ovat kaiken kilpailun ulkopuolella. Vuosittain yhä suurentunut vienti tuottaa alhaisista hinnoista huolimatta suuria tuloja Neuvostoliitolle aiheuttamalla samanaikaisesti toisissa metsätalouden varassa elävissä maissa, kuten juuri erikoisesti Suomessa, suuria taloudellisia vaikeuksia lisäten samalla uhkaavasti työttömyyttä. Ei voi olla epäilystäkään siitä, ettei tämä Neuvosto-Venäjän toiminta puutavarateollisuuden alalla olisi kohdistettu juuri etupäässä Suomeen, koska meidän viennistämme yli 80 % on metsätalouden tuotteita ja siis metsätaloudellamme varsin ratkaiseva merkitys kansantaloudessamme. Minkälaiseksi taloudellinen tilanne maassamme ja varsinkin maataviljelevän väestön keskuudessa on muodostunut, siitä puhuvat varsin kylmää kieltä tilastolliset numerot. M. m. vekseliprotestien luku on lisääntynyt tavattomassa määrässä. Viime vuoden 9 ensimmäisen kuukauden aikana teki niiden määrä 42.6 milj. markkaa, tänä vuonna vastaavana aikana jo 102.7 milj. markkaa. Tämän vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana on meillä pantu vireille kaikkiaan 1,430 vararikkoa, viime vuoden vastaavana aikana vain 894. Tehdyistä vararikkoanomuksista tänä vuonna on ollut yksityisiä 1,229, viime vuonna 789, osakeyhtiöitä 161, viime vuonna 87. Toimialoittain jaoiteltuina on vararikkoanomuksia ollut kauppaa koskevia tänä vuonna 633, viime vuoden vastaavana aikana 457, teollisuutta koskevia 26, viime vuonna 10, maanviljelystä koskevia 244, viime vuoden vastaavana aikana 112 sekä muita 527, viime vuonna 315. Varsin huomattava on tässä vararikkojen luvun lisääntyminen maataloudessa. Näiden luku on lisääntynyt yli puolella edellisestä vuodesta. Kun tilastolliset numerot nyt jo puhuvat näin vakavaa kieltä, niin minkälaiseksi muodostuneekaan tilanne ensi vuotena, kun suurin tappioin päätetyt tilinpäätökset tulevat julkisuuteen. Se seikka, että vaikea rahapula on erikoisesti vaikuttanut myöskin maatalouteen, johtuu siitä, että maatalouskin kokonaisuudessaan on viime vuosikymmenien kuluessa siirtynyt entisestä luontaistaloudesta rahatalouteen, se on muodostunut jo tavallaan suorastaan liiketaloudeksi, maataloustuotantoteollisuudeksi. Rahan käyttö yleisenä maksuvälineenä on laajentumistaan laajentunut. Siitä on tullut entistä suuremmassa määrässä omaisuusvastike, jonka arvon määrää kysynnän ja tarjonnan laki. Mitä vähemmän on jotakin tavaraa tarjolla ja mitä suurempi on kysyntä, sitä suuremmaksi kohoaa myöskin tavaran hinta ja samalla välityspalkkio. Niin on käynyt rahankin suhteen. Pankkien ja rahalaitosten n. s. korkomarginaali, otto- ja antolainauskoron välinen ero on jatkuvasti vuosi vuodelta kohonnut, ollen jo viime aikoina eräissä rahalaitoksissa 6 %, vieläpä muutamissa aina 20 %:iin asti. Kun kilpailu eri rahalaitosten kesken on samanaikaisesti kohottanut ottolainaus- eli talletuskorot hyvinkin korkealle, jopa aina 9 %:iin asti eräissä yksityispankeissa, vieläpä muutamissa maataloutta rahoittavissa osuuskassoissa ja säästöpankeissakin, niin ei ole ihmeteltävissä, jos olemme johtuneet sellaisiin korkosuhteisiin, ettei minkäänlainen tuotannollinen toiminta enää ole nykyisillä pääomakoroilla mahdollista, puhumattakaan maataloustuotannon kannattavaisuudesta, joka normaalisissa oloissakin, alhaisten korkosuhteittenkin vallitessa on antanut siihen kiinnitetylle pääomalle vain 3—4 %:in koron. Tämä kilpailu ei ole voinut rajoittua vain yksityisten liikepankkien ja maataloudellisten luottolaitosten väliseksi kilpailuksi, vaan, mikä valitettava tosiasia, se on viime aikoina muodostunut yhä suuremmassa ja suuremmassa määrässä juuri osuuskassojen ja säästöpankkien väliseksi kilpailuksi, sen sijaan että maatalouden omat luottolaitokset keskinäisellä kilpailulla ovat olleet myötävaikuttamassa yleiseen valitetun korkokannan nousuun, olisi näiden rahalaitosten yhteistoiminnalla nykyistä maatalouden rahatilannetta voitu paljon helpottaa. Sitä, ettei säästöpankkien ja osuuskassojen välillä ole saatu suurempaa yhteisymmärrystä aikaan eikä edes minkäänlaista yhteistoimintaa, on pidettävä maatalousväestön kannalta erittäin valitettavana tosiasiana. Eri rahalaitosten välinen kilpailu on myöskin johta-

nut korkojen nousuun siinä suhteessa, että pankkien hoitokustannukset ovat huomattavasti kohonneet. Korkeilla palkoilla on niiden johtoon ja hoitoon kiinnitetty enempi henkilökuntaa, kuin olisi ollut välttämätöntä. Uusia pankkilaitoksia on perustettu enemmän kuin olisi ollut tarpeellista ja näiden kilpailevien pankkien haarakonttoriverkosto on laajentunut siinä määrässä, että jo pienissä maaseutukirkonkylissäkin on useita yksityispankkien haarakonttoreita, siitä huolimatta, että paikalliset säästöpankit ja osuuskassat vakavaraisina luottolaitoksina pystyisivät nyt jo tyydyttämään kunnanasukkaiden korkeimmatkin vaatimukset.

Kuinka suureksi yksityispankkien haarakonttorien verkosto on laajentunut, mainitsen vain, että meillä oli vuonna 1910 yksityispankkien konttoreita 129, joista maaseudulla vain 27. Vuoden 1929 lopulla oli yksityispankkien konttorien luku kasvanut 611:een, joista maaseudulla oli jo 395. Näiden satalukuisten haarakonttorien kautta on suuret määrät maataloudesta saatuja säästövaroja siirtynyt liikepankkeihin palvelemaan kauppaa ja teollisuutta. Mutta ei yksin tätä tietä ole siirtynyt maatalouteen luonnostaan kuuluvaa pääomaa pois maataloudesta. Toinen ja tehokkaampi keino on ollut se, että maaseudun varakkaampi väestö on saatu yksityispankkien osakkaaksi, monet ovat hyvinkin huomattavilla summilla lisänneet yksityispankkien viimeisinä vuosina lukuisat kerrat koroitettuja osakepääomia suurien voitto-osinkojen toivossa, samalla tallettaen muutkin liikenevät säästövaransa pankkiin, jossa hän itse on osakkaana. Tällainen toiminta on johtanutkin siihen, että maataloudessa ja maataloutta rahoittavissa rahalaitoksissa on nykyään suurempi pääomien puute kuin kauppaa ja teollisuutta rahoittavissa pankkilaitoksissa. Tämä on johtanut myöskin siihen, että vuosi vuodelta on yhä suurempi määrä maatalousluotosta siirtynyt liikepankkeihin ja maanviljelijät ovat joutuneet käyttämään pitkäaikaisiinkin sijoituksiin varsin epäedullista lyhytaikaista kalliskorkoista vekseliluottoa. Kun maatalouden koko velkataakka voidaan arvioida ainakin 6—7 miljaardiksi markaksi, on tästä vakautettuja pitkäaikaisia kuoletuslainoja arviolta vain 1—1.2 miljaardia markkaa, jo myönnetyt, mutta vielä nostamattomat asutuslainat mukaan luettuina. Muu osa maatalouden veloista, siis ehkä yli 5 miljaardia markkaa, on määräaikaisia ja irtisanomisen varassa olevia lainoja tai vekseleitä, joiden korko vieläkin useissa tapauksissa on aina 12—14 %.

Kun tällainen on todellinen tilanne, ei ole ollenkaan ihmeteltävää, että kansan tyytymättömyys on kohonnut äärimmilleen ja että voimakkaasti painostetaan yleisen pikaisen korkokannan laskua ja pitkäaikaisten halvempikorkoisten lainojen järjestelyn välttämättömyyttä.

Kaikkialla ollaan yksimielisiä siitä, että nykyinen korkokanta on kohtuuttoman korkea ja että sitä on pyrittävä alentamaan, keinoista sen sijaan on lausuttu hyvinkin eriäviä mielipiteitä. Maan johtavien pankkimiesten taholta on lausuttu, että yleisen huomattavan koronlaskun edellytyksenä on runsaampi pääoman muodostuminen maassamme, jota käsitystä on kylläkin pidettävä oikeana. Mutta toisaalta uuden pääoman muodostumisen ensimmäisenä edellytyksenä on huomattavampi tuotantokustannusten lasku, jotta tuotanto saataisiin kannattavaksi. Koska myöskin korot tällä hetkellä muodostavat suuren osan tuotantokustannuksista niin maataloudessa kuin teollisuudessa, johtuukin hyvällä syyllä kysymään, mitenkä meillä pääoman muodostuminen voi olla mahdollista, ennenkuin tuotantokustannukset ja ennen kaikkea korkea korkokanta alenevat. Tämän kysymyksen voi tehdä sitä suuremmalla syyllä, koska meillä ei tapahtunut huomattavampaa pääoman muodostumista taloudellisen kehityksen nousuaikanakaan. Meillä on kannattavasti tuottavan pääoman muodostuminen aina ollut verrattain heikkoa. Kansallisvarallisuutemme ei ole viimeisten vuosikymmenien aikana sanottavasti kohonnut. Tästä voidaan hyvänä esimerkkinä mainita m. m. säästövarojen nousu rahalaitoksissamme. Meillä oli v. 1926 säästöpankkilaitoksissa 655.9 milj. markkaa, tehden asukasta kohti 219 mk. 90 p., v. 1910 779.7 milj. markkaa, asukasta kohti 250 mk. 30 p., v. 1915, siis maailmansodan alussa, 962.4 milj. markkaa, eli asukasta kohden 294 mk. 40 p., v. 1920 4,103.5 milj. markkaa, asukasta kohden 1,288 mk., v. 1928 9,623.4 milj. markkaa, asukasta kohden 2,885 markkaa. Talletukset olivat siis v. 1915 nykyisen rahan arvon mukaan laskettuna samat kuin vuonna 1928 eli 9,624 milj. markkaa ja vuonna 1928, ku-

ten mainitsin, 9,623.4 miljoonaa markkaa. Nousu on ainoastaan 600,000 markkaa ja asukasta kohden laskettuna vuonna 1928 olivat säästövarat 5 markkaa 90 penniä pienemmät kuin vuonna 1915.

Mitä sitten tulee esillä olevaan lakialoitteeseen ja sen merkitykseen yleisessä lainausliikkeessä ja vaikutukseen osittaiseen koronlaskuun, tässä mielipiteet törmäävät varsin voimakkaasti vastakkain. Johtavissa pankkimiespiireissä on ensinnäkin selitetty lain tarkoitus asiattomasti varsin väärin. On väitetty, että laki tulisi hyväksyttynä ehkäisemään kaiken vapaan kilpailun rahamarkkinoilla ja ettei lain hyväksymisen jälkeen enää kysynnän ja tarjonnan laki voisi vapaasti säännöstellä yleistä korkotasoa sen mukaisesti kuin yleinen tilanne rahamarkkinoilla kulloinkin edellyttää. Tämä väite ei pidä tosin paikkaansa. Lainmuutos ei pienimmälläkään tavalla tulisi ehkäisemään kysynnän ja tarjonnan lain tervettä ja hyväksyttävää vaikutusta rahamarkkinoilla, eikä tässä ole kysymys mistään kiinteäin rajahintain määräämisestä. Maalaisväestöllä on jo siksi ikävät kokemukset rajahintapolitiikasta elintarvelain säännöstelyn ajoilta, etteivät aloitteentekijätkään ole tahtoneet siihen olotilaan tässäkään suhteessa pyrkiä, koska kulloinkin hyväksyttävä korko lainausliikkeessä on riippuvainen Suomen Pankin voimassa olevasta diskonttokorosta, joka varsin pienin poikkeuksin tulee seuraamaan kysynnän ja tarjonnan lain edellyttämiä korkomääriä. Esillä olevan lakialoitteen mukaan säännösteltäisiin ainoastaan se, kuinka paljon rahalaitokset saavat ottaa välityspalkkiota yleisessä lainausliikkeessä ja tämä on aivan toista kuin yleisten rajahintojen määrääminen. Mitä taasen tulee siihen välityspalkkioon eli otto- ja antolainauskoron väliseen eroon, on sitä lakiehdotuksen edellyttämässä määrässä pidettävä täysin riittävänä. Yksityispankkien taholta on ehdotettua korkomarginaalia pidetty tosin liian pienenä. On väitetty, ettei sillä ehkä voitaisi korvata niitä suuria menoja, joita liikepankeilla nykyjään on varsinkin kun verot ovat vuosi vuodelta yhä nousemassa ja kun pankit saavat myöskin nykyjään kärsiä suuria tappioita yleisessä lainausliikkeessä. Tämä väite, etteivät suuret pankkiliikkeet voisi toimia ehdotetulla 3 %:n korkoerolla omaa ja koko maan taloudellista asemaa vaarantamatta, on hyvinkin vaikeasti todistettavissa. M. m. maamme säästöpankit ja osuuskassat pieninä rahalaitoksina ovat pystyneet harjoittamaan verrattain menestyksellisesti pankkitoimintaa 1 ½—2 %:n korkoerolla eivätkä niiden hoitokustannukset, tappiot ja verotkin mukaan luettuina ole tehneet milloinkaan 1 % tallettajien saatavista, tehden nämä menot m. m. säästöpankeissa viime vuotena vain 0.9 % säästövaroista. Kun yleensä väitetään, että kustannukset suurissa liikkeissä tulevat suhteellisesti pienemmiksi kuin pienissä, niin pitäisi todellakin suurille pankkilaitoksille riittää ehdotettu korkoero, koska niille tämän lisäksi tulee vielä huomattavat tulot muusta pankkitoiminnasta kuten maksujen perimisestä, valuuttakaupasta y. m.

Lakialoitteen hyväksymisellä päästäisiin myöskin sellaiseen korkosuhteeseen, jonka yli otettava korko jo nykyään varsinaisen kansan oikeuskäsitteen mukaan on pidettävä koronkiskomisena ja siis rangaistavana. Samalla saataisiin oikeuskäsitteessä koronkiskomiskäsite nykyistä tarkemmin määritellyksi, etteivät meillä uusiutuisi sellaiset tapaukset kuin kuuluisa Etelä-Suomen pankin asia aikoinaan oli, ettei oikeus katsonut voivansa pankkia tuomita rangaistukseen koronkiskomisesta, vaikka todistettiin, että korkoa oli peritty lainoista jopa 30 %.

Rahamiespiirit ovat asettuneet jyrkästi vastustamaan lainauskoron säännöstelyä ja selittävät, että siinä pitää vallita täysin vapaan kysynnän ja tarjonnan lain ja että pääoman muodostumista varten pitää olla korkeat lainauskorot. Sensijaan pyritään samalta taholta säännöstelemään hyvinkin ankarilla määräyksillä eri rahalaitosten ottolainaus- eli talletuskorkoja. Vaikka esim. säästöpankeilla ja osuuskassoilla on aina ollut kaikkein halvimmat keskimääräiset lainauskorot, niin koetetaan kaikin keinoin estää, että ne eivät saisi maksaa sellaista talletuskorkoa, jonka ne vakavaraisuuden kärsimättä voisivat kustannustensa mukaan maksaa; ja nämä yksipuoliset pakkotoimenpiteet ovat johtaneetkin siihen, että maaseudun rahalaitoksista raha vähenemistään vähenee, huolimatta ollenkaan kysynnän ja tarjonnan laista.

Ottolainauskoron säännöstely on pankkien välisillä sopimuksilla ankarasti säännösteltävä, koska se on yksityispankkien etujen mukaista. Sensijaan lainauskoron

säännöstelyä on kaikin käytettävissä olevin keinoin vastustettava, koska se rajoittaisi osaltaan yksityispankkien vapaata kilpailua ja suurten voittojen saantimahdollisuuksia.

Tästä onkin johduttu siihen, missä nyt ollaan, että yksityispankkien ja m. m. Suomen Pankin kuluneenkin vuoden vuositulokset ovat olleet hyvät ja sensijaan kaikki muu tuotannollinen toiminta on kärsinyt huomattavia tappioita, kuten mainitaan eduskunnan pankkivaltuusmiesten eduskunnalle jättämässä kertomuksessakin.

Kaiken edellä esittämäni perusteella minä ehdotankin, herra puhemies, että käsittelyn pohjaksi otetaan ed. Lohen y. m. lakialoite n:o 2.

Ed. Sallila: Vaikkakin tämän lain käsittely eduskunnassa näyttää johtavan lain hylkäämiseen ja ponnen hyväksymiseen, jossa kehoitetaan hallitusta valmistuttamaan asiassa esityksen, on kuitenkin syytä esittää asiassa eräitä näkökohtia.

Näissä oloissa, jolloin taloudellisessa elämässä vallitsee kysynnän ja tarjonnan laki, siis jonkinlainen anarkia, on mahdotonta korkoa ja muitakaan taloudellisia kysymyksiä järjestää oikeudenmukaiselle kannalle, siitäkin syystä, että oikeudenmukaisuutta mitataan niin kovin erilaisilla mitoilla. Tämän olemme erittäin selvästi nähneet pankkivaliokunnassa tätä kysymystä käsiteltäessä.

Lakiesityksen tekijät ovat lähteneet siitä, mielestäni oikeasta käsityksestä, että korko pitäisi saada alenemaan, koska heidän mielestään maan taloudellinen elämä on silloin oikealla pohjalla, kun maassa on varakas ja hyvin toimeentuleva talonpoikaisväestö. Pääomanomistajilla on aivan päinvastainen käsitys. Heidän pitäisi saada rahoilleen mahdollisimman suuri korko. Yksityispankkiemme taholta taasen asetetaan pankkien omien varojen kasvu kaikkein tärkeimmäksi päämääräksi. Koska silloin, niinkuin eräs asiantuntija pankkivaliokunnassa esitti, koko maan talous voidaan pitää vakavana ja luottamus maahan sen ulkopuolellakin säilyy vaikeimpinakin aikoina. Teollisuus luullakseni kaipaa halpakorkoista rahaa ja samoin kiinteimistöjen rakentajat. Etenkin työväki tietää kokemuksesta, että korkeat korot ovat esteenä tuotantokoneiston pyörimiselle ja kun juuri työväestö ja pikkuviljelijät ja muut pieneläjät saavat kaikkein raskaimmin kantaa hartioillaan työttömyyden ja epätoivon muodossa huonojen aikojen seuraukset, on luonnollista, että nämä ainekset eivät ole korkeiden korkojen suosijoita. Raja ei siis tässä asiassa kulje pääasiassa valtiollisten mielipiteiden vaan taloudellisten seikkojen mukaan. Tässä kysymyksessä siis ainakin myönnettänee oikeaksi ukko Marxin jo vuosikymmeniä sitten lausumat ja yhä vieläkin paikkansa pitävät totuudet.

Tässä yhteydessä ei ole kuitenkaan tilaisuus ryhtyä korkokysymykseen vaikuttavia syitä yksityiskohtaisesti koskettelemaan. Asian käsittely on kuitenkin selvittänyt eräitä tähän vaikuttavia tekijöitä. On otettu selvää pankkien työskentelytavoista ja huomattu niiden liian monien sivukonttorien ja liian upeiden rakennusten vaikuttavan pankkien kustannusten korkeuteen, kuten edellinen puhuja täällä äsken mainitsi. Erikoisesti haluaisin kuitenkin alleviivata erästä osaa pankkien kustannuksissa, nimittäin niiden palkkojen maksutapaa ja palkkojen suuruutta tärkeimmille toimihenkilöille. Kuten yleensä tunnetaan suorittavat pankit virkailijoilleen sekä vakinaista palkkaa että myös osapalkkaa, n. s. tantiemia. Tätä viimemainittua maksetaan paitsi pankkien johtajille myöskin pankkien henkilökunnalle nähtävästi sen mukaan, miten kukin sivukonttori kannattaa. Tästä taasen on seurauksena se, että pankkien sivukonttoreissa otetaan korkeampaa korkoa kuin pääkonttorissa on määrätty. Suurempien pankkien johtajille maksetaan tällä tavoin myös liian suuria palkkoja. Eräs asiantuntija on laskenut, että maassamme maksetaan liika-palkkaa pankkien johtajille yhteensä 2½ milj. markkaa ja että sen vaikutus korkotasoon tekisi 0.03 %. Minä en kuitenkaan tiedä, mitä määrää asiantuntija on pitänyt suurien palkkojen rajana. Käsilläni ei ole tämän asian valaisemiseksi esittää sen luotettavampaa tilastoa, kuin Helsingin kaupungin verotusluettelo vuodelta 1929. Tämänkin mukaan ovat eräät palkat aivan kohtuuttoman korkeat. Mainitusta verotusluettelosta nähdään, että noin 20 pankinjohtajalle maksetaan palkkaa yli 200,000 markkaa vuodessa. Minä nim. . pidän 200,000 markan palkkarajaa, kaikki tulot yhteenlaskettuna, sellaisena määränä, josta lasken liian korkean palkan alkavan, sillä

luulen tämän toimen olevan sellaisen, josta voitaisiin tähän määrään asti palkkaa maksaa. Mutta tämä verotusluettelo näyttää, että eräillä pankinjohtajilla on yli miljoonan markan verotettavia tuloja, onpa yli 1,200,000:kin markan. Kun äskettäin hyväksytyn menoarvion mukaan tämän tasavallan hallituksen pääministeri ja kaikki ministerit yhteensä saavat palkkauksekseen 1,300,000 markkaa, luulisin tämän yhden ainoan esimerkin osoittavan, että palkkasuhde meidän ministereittemme ja pankinjohtajiemme välillä ei ole oikeassa suhteessa. Haluaisin tulkita tätä niin, että ministereillä ei ole palkkaa liian vähän, mutta pankinjohtajilla on sitä liian paljon.

Tätä väitettäni vastaan voidaan esittää sellainen väite, että korkeat palkat koskevat vain joitakin harvoja henkilöitä eikä se siis mitenkään vaikuta yleiseen korkopolitiikkaan. Mutta tämä käsitys ei mielestäni ole oikea. Mehän tiedämme, että suuret palkat aiheuttavat tarpeetonta tuhlaavaisuutta ja että tuhlaavaisuus on lisäksi erittäin tarttuvaa. Luulen asian olevan niin, ettei kukaan arvohenkilö ja etenkään hänen rouvansa ei halua elää vaatimattomammin kuin joku toinenkaan suurtuloinen, ja tästä joudutaan sellaiseen kilpailuun tulojen hankinnassa ja suurissa palkoissa, että se tuntuu jo korkokysymyksessäkin ja yleensä meidän maamme taloudellisessa elämässä. Tämä seikka nähdään ulkomaista elämää tarkastellessa. Puhutaan köyhästä ajasta, mutta meillä on aivan tarpeettomasti hopeahelaisia kävelykeppejä, kun katajainen keppimme riittäisi aivan yhtä hyvin. Meillä on loistoautoja tarpeettoman paljon; Fordilla voitaisiin ajaa aika hyvin, ja meillä on erittäin paljon muutakin sellaista kamaa ja rihkamaa, jota ilman voisimme hyvin tulla toimeen. Minulla lienee oikeus tällaiseen arvosteluun siitä huolimatta, vaikka olen pyrkinyt pohjakerrosten elintasoa kohottamaan, koska tässä suhteessa kysymys saa aivan toisenlaisen pohjan.

Tosin näiden huippupalkkojen maksamisen johdosta tullaan täällä toiselta taholta väittämään, etteivät ne ole järkyttäneet suurpankkien asemaa, koska niiden vuosivoitot siitä huolimatta ovat olleet verrattain suuret. Onhan erään suurimman yksityispankkimme vuosivoitto kohonnut viime vuonnakin yli 45 miljoonan ja omat varat yli 400 milj. markan. Pankin tilaan ei siis paljon vaikuttaisi, vaikkakin sen maksamista palkoista pari kolme miljoonaa siirrettäisiin sinne tai tänne. Mutta jos pankkien taholta pidetään pankkien pääomakasvua hyvin tärkeänä, niinkuin näyttää, niin kasvaisi tämä pääoma kolmella ehkä neljällä miljoonalla markalla vuodessa, jos tähän mainitsemaani kohtaan kiinnitettäisiin riittävästi huomiota.

Esitetty laki ei kuitenkaan poistaisi niitä epäkohtia, mitä sillä on tarkoitus ollut poistaa, vaan se yhä enemmän sekoittaisi jo muutenkin sekaista taloudellista elämää. Jos me sosialidemokraatit olisimme sellaisia kuin meidän vastustajamme yleensä, etenkin vaalitilaisuuksissa meistä sanovat, nimittäin, että me olemme ainoastaan tämän yhteiskunnan hävittäjiä ja sekasorron synnyttäjiä, jos me tämän laatuisia olisimme, niin me hyväksyisimme tämän lain, koska sen nojalla voisimme saada sekasortoa tähän yhteiskuntaan riittävässä määrässä. Käsityksemme kuitenkin on, ettei tämä laki tuota parannusta korko-oloihin, joten emme voi sitä hyväksyä, emme ainakaan tässä muodossa, vaan tulemme kannattamaan lakivaliokunnan ja suuren valiokunnan ehdotusta, että lakiesitys hylättäisiin ja että hallitukselle annettaisin tehtäväksi tutkia tätä asiaa sekä tehdä uusi esitys tämän ilmeisen epäkohdan korjaamiseksi.

Ed. Kivimäki: Laki- ja pankkivaliokunnan mietinnössä on vakuuttavasti osoitettu, että koron säännöstely ilmeisesti vain pahentaisi sitä oikeata asiaa, jonka parantamiseksi aloite on tehty. En tahdokaan toistaa niiden perusteiden esittämistä, joiden nojalla mainituissa mietinnöissä aloite ehdotetaan hylättäväksi. Mainituissa mietinnöissä on myöskin torjuttu ne aloitteen perusteluissa tehdyt väitteet, joita täälläkin on ainakin osittain puhtaasti agitatoorisessa mielessä tehty. Haluan vain muutamin sanoin kosketella eräitä muita asian yhteydessä olevia puolia.

Yhtenä syynä korkeaan korkokantaan on se, että maatalous, jota korkeat korot enimmän rasittavat, on tehnyt liiaksi velkaa. Rahalaitokset, niiden joukossa kuitenkin vähimmän maan yksityispankit, vaikka nämäkään eivät ole syyttömät, ovat myöntäneet maataloudelle luottoa yli sen välttämättömän tarpeen, ja siten saaneet maatalous-

yrittäjät ryhtymään uudistuksiin, jotka ovat osoittautuneet kannattamattomiksi. Muutama vuosi takaperin, jolloin rahaa oli runsaammin ja jolloin elettiin pysyväisen nousukauden harhakuvitelmissa, kulki maaseudulla jopa konsulentteja, jotka kehoittivat maanviljelijöitä ottamaan rahaa lainaksi ja parantamaan maatalouttansa. Korko oli jo silloinkin korkea, mutta oletettiin sen rahan runsauden jatkumisen uskossa nopeasti laskevan, ja niin lisääntyi maatalouden velkataakka monin kerroin suuremmaksi kuin mihin se järkevästi menetellen olisi saanut nousta. Maatalouden olisi pitänyt tyytyä muuttamaan lyhytaikaiset lainansa seisoviksi tai ottamaan uutta luottoa vain mikäli se sai sen pitkäaikaisena kiinnitysluottona. Näin menetellen sen velkataakka olisi supistunut paljon vähempään, joskaan ei niin halpakorkoiseen, että se sitäkään olisi hyvin kyennyt kantamaan, koska pitkäaikaisenkin luoton korko on meillä maatalouden kannattavaisuuteen nähden luonnottoman korkea.

Siitä, että maatalous on joutunut m. m. korkean korkokannan vuoksi vaikeuksiin, syytetään nyt yksinomaan luottolaitoksia, vaikka ulkokohtaisesti arvostellen täytyy sanoa, että syy ei voi olla yksinomaan niissä, jotka luoton anojille antoivat sitä, mitä he tahtoivat. Mutta niinkuin sanoin, jos rahalaitokset olisivat olleet pidättyväisempiä, olisi pääomamarkkinoiden tila nyt toinen kuin se on ja tekisi koron sopeuttamisen yhtäkkiä muuttuneeseen taloustilaan paljon helpommaksi kuin se nyt on. Ilman mitään laskelmiakin voi väittää, että useita satoja miljoonia, ehkäpä miljaardi, olisi pidättyvällä luottopolitiikalla voitu kiristyvien olojen varalta säästää ja sijoittaa sillä tavoin, että ne olisivat helpommin kuin maataloudesta irroitettavissa palvelemaan nykyhetken ja nykyajan tarpeita.

Myöskin täytyy tunnustaa, että meillä liian yleisesti käytetty luottojen vakuusmuoto, takaus, on ollut omiansa tekemään luoton saamisen liian helpoksi, samalla kuin se on johtanut pulan tullessa levittämään pulan vaikutukset paljon laajemmalle kuin on osattu laskea. Se terveellinen opetus onkin nyt saatu, että meillä on, kuten muuallakin, ruvettava luottoa myöntämään etupäässä realivakuutta vastaan.

Toisen syyn pääomamarkkinoiden kireyteen löytää silmäillessään valtion ja kuntien sekä muiden julkisten yhdyskuntien talousarvioita. Yksin valtion menot tekevät kuluvan vuoden menoarvion mukaan 4,595 milj. markkaa, mutta vuonna 1913 ei edes puoltakaan siitä, vain ainoastaan noin 2,000 milj. markkaa nykyistä rahaa. Kuntien ja kirkon menot ovat arvatenkin nousseet samassa määrin. Sensijaan eivät tuotantoa palvelevat pääomat ole lisääntyneet juuri lainkaan. Pankkien bilanssien yhteissumma oli viime vuoden lopussa 10,898 milj. markkaa, mutta jo vuonna 1913 lähes sama määrä eli noin 10,141 milj. markkaa nykyistä rahaa. Talletukset ovat taas tätä nykyä jopa 1,000 milj. markkaa pienemmät kuin ennen sotaa. Tietenkään ei ole lupa mainittuja numeroita asettaa ehdottomaan riippuvaisuuteen toisistaan, mutta jokaisen on myönnettävä, että jos vaikkapa vain valtion menot olisivat vuosittain 2,500 milj. markkaa pienemmät kuin ne ovat, ja tämä rahamäärä voitaisiin vuosittain käyttää tuotannon hyväksi, korkomarkkinat olisivat aivan toiset kuin ne ovat, yhtä ihanteelliset, kenties vielä ihanteellisemmatkin kuin ne olivat ennen sotaa.

Julkisten talouksien menojen lisääntymistä ei tietenkään ole voitu välttää. Väestö on lisääntynyt ja maa on saavuttanut itsenäisyyden, joka on turvattava, ja tarpeet ovat monista muistakin syistä kasvaneet. Olenkin mainittuihin numeroihin vedonnut vain osoittaakseni, että julkisten talouksien menot myöskin ovat olleet vaikuttamassa pääomamarkkinain heikkoon tilaan, sillä mainitut menot otetaan suurimmalta osalta verotuksella tuotantoelämältä, jolta siten estetään mahdollisuudet säästöpääomien lisäämiseen. Kuvaavana esimerkkinä verotuksen lisäytymisestä viitattakoon pankkivaliokunnan lausunnossa esitettyyn huomautukseen, että esim. pankkien verot ovat jälkeen vuoden 1913 nousseet 881 %:lla, seikka, jota tavallisesti ei oteta lukuun, kun pankkien korkomarginaalia moititaan.

Korosta käydyssä keskustelussa on muuten aina läpinäkyvänä se ajatus, että pankkilaitokset, nimittäin yksityispankkilaitokset Suomessa olisivat joitakin jättiläisyrityksiä, joiden hyvästä tai huonosta tahdosta yksinomaisesti riippuisi, millä menestyksellä tuotantoelämä meillä työskentelee. Ei kuitenkaan tarvitse kuin verrata suurimman yksityispankkimme bilanssia esim. Ruotsin vastaavan yksityispankin bilanssiin havaitak-

seen, kuinka täysin perusteeton mainittu luulo on. Jotta maamme yksityispankit voisivat sillä tavoin kuin pankit Skandinavian maissa palvella tuotantoelämää, tulisi niiden bilanssien olla väkiluvun mukaan laskettuna kolme kertaa suuremmat kuin ne ovat, nousta, toisin sanoen, 11 miljaardista 30 miljaardiin. Suomen pankkilaitos on valitettavasti jäänyt erittäin pieneksi ja heikoksi; sillä ei ole tuotantoelämällemme tarjottavana niitä pääomia, joita se kipeästi kaipaisi.

Tavallisesti jätetään myöskin huomioonottamatta, että pankkilaitokset eivät ole muuta kuin sangen lukuisten eri yhteiskuntakerroksiin kuuluvien säästäjien varojen sijoittamislaitoksia. Kuten taloudellisessa kilpailussa yleensä, on pankkien mainittujen säästäjien etujen valvojina katsottava, etteivät nämä edut joudu vahinkoon. Ettei säästäjille ole tässä kilpailussa mitään erinomaisia etuja tuotettu, ilmenee pankkivaliokunnan lausunnosta, jossa todetaan, että pankkien osakkeen omistajat ovat esim. vuonna 1929 saaneet pankkeihin sijoittamilleen varoille korkoa, jos rahanarvon lasku otetaan huomioon, 4.93 %. Kuuden kuukauden irtisanomisella olevien talletusten korko taas on yksityispankeissa tätä nykyä 6 %.

Tulkoon tässä yhteydessä myöskin mainituksi, että hyökkäykset korkeita korkoja vastaan kohdistetaan maatalouden taholta miltei yksinomaan yksityispankkeihin siitä huolimatta, että vain 17 % maatalouden luotosta on yksityispankeilla ja että monien säästöpankkien diskonttokorko ei jää yhtään yksityispankkien diskonttoa alemmaksi, ja että niiden ja yksityispankkien korkomarginaalien välinen ero ei yleensä ole sen suurempi kuin että se on hyvin motivoitavissa, paitsi yksityispankkien suorittamilla veroilla ja suuremmilla hoitokustannuksilla, ennen kaikkea sillä, että yksityispankkien tappion vaara on verrattomasti suurempi. Maamme on niin köyhä, ettei taloudellisiin yrityksiin tavallisesti voida kerätä omia pääomia kuin pieni osa siitä, mitä olisi välttämätöntä. Yrityksen menestyminen jääkin useimmiten huomattavimmalta osalta pankeista riippuvaksi. Yleisesti on tunnettua, että mikään merkityksellisempi tuotantolaitos ei meillä ole päässyt jaloilleen, ennenkuin sen osakepääoma on 2, jopa 3 kertaa loppuun kulutettu ja pankki on poistanut sille antamansa luoton.

Se, mitä olen sanonut, ei ole tarkoitettu kiistämään sitä, etteikö aloitteessa tavoiteltu päämäärä, korkokannan alentaminen, ole taloudellisen menestymisemme välttämätön ehto. Lopultahan se on pankkitoiminnankin etujen mukainen, koska korkea korko tietenkin on omansa vaarantamaan pankkien myöntämien luottojen vahvuutta. Kuitenkin on tähän päämäärään päästävä muuta tietä kuin korkoa säännöstelemällä, joka ei voi päättyä yhtään sen parempaan tulokseen kuin aikoinaan elintarvesäännöstely, nimittäin rahan pakenemiseen rahalaitoksista ja siitä johtuvaan korkokannan nousuun. Tässä asiassa täytyy kaikesta huolimatta luottaa taloudellisten lakien voimaan.

Ei tietenkään voi kieltää, että kun suuri osa maan pääomista on sijoitettu maatalouteen, pula-ajasta johtuva yritteliäisyyden lamautuminen ei yhtä nopeasti helpota rahamarkkinain tilaa kuin ne muuten helpottuisivat. Niissä maissa, joissa myönnetyt luotot eivät ole niin jäätyneitä kuin meillä, seuraa yritteliäisyyden heikentymisestä ja lamakauden alkamisesta tavallisesti rahamarkkinain helppo tila. Se seikka, että meillä ei ole näin tapahtunut, riippuu suurimmalta osalta siitä, että meidän maamme luotot ovat myönnetyt maatalouteen, josta niitä ei saada irti. Kuitenkaan ei ole unohdettava, että helpottumista vuoden kuluessa jo on tapahtunut ja epäilemättä korkokannan alentumiseen pyrkivä tendenssi pankkilaitoksienkin taholla jatkuu. Olisi vain suotavaa, että kaikki rahalaitokset tekisivät tässä suhteessa voitavansa. Jos säästöpankit ja osuuskassat, joiden päätöksiin aloitteentekijäinkin valitsijoilla varmaankin on paljon sanomista, tekisivät voitavansa talletuskorkojen alentamiseksi yksityispankkien talletuskorkoja vastaaviksi, tapahtuisi lainauskorkojen alentuminen nopeammin. Mikäli osuuskassat ja säästöpankit laskisivat talletuskorkonsa 6 %:iin, johon yksityispankit sen ovat laskeneet, saisi maatalous luottonsa heti 87 % noin 7.5—8 %:lla. Mutta varsinkin olisi pyrittävä supistamaan julkisen talouden menoja. Ne tekevät tätä nykyä maan koko kansallistulosta noin 25 %, joka on ehdottomasti liian paljon. Se talousarvio, joka paraikaa on käsiteltävänämme,

on tässä suhteessa koko lailla lohduton. Yksityistalous supistaa menojansa, julkisen talouden pitäisi tehdä samoin. Kun hinnat ovat laskeneet yleensä noin 15 à 20 %, pitäisi julkisen talouden menot ilman haittaa voida laskea samassa suhteessa.

Ensi vuoden budjetti ei olekaan nykyajan vaatima budjetti. Pääomamarkkinoiden kehittymisen kannalta on sitä ensi vuoden aikana tarpeellisin toimenpitein koetettava korjata. Lainojen saamisesta ulkomailta ei ole toiveita. Siis on menoja vähennettävä tai myöskin, jota on vakavasti harkittava ja johon täällä tänään erään toisen asian yhteydessä viitattiin, ulkomailta koetettava saada pääomaa lopullisesti meille sijoitetuksi niihin valtion yrityksiin, joihin on verovaroja suuret määrät kiinnitetty. Se ei varmaankaan ole mahdollista muuten kuin siten, että valtio päättävästi luopuu liikkeenharjoittajan tehtävästä, joka sille ainakin monilla aloilla onkin osoittautunut ylivoimaiseksi.

Aloitteella ei päästäisi, vaikka hyväksyttäisiinkin, nykyisten korkojen alentamiseen. Aloitteen perusteluissa nimenomaan sanotaan, ettei ehdotettu laki tulisi koskemaan ennen sen voimaantuloa myönnettyjä luottoja. Ne toimenpiteet, joita edellä olen hahmoitellut, vaikuttavat korkokannan alentamiseen yleisesti, myöskin siis irtisanomisen varassa oleviin ja muuten pitkäaikaisiin luottoihin. Vireellä olevat hankkeet kotimaisen obligatiolainan liikkeelle laskemisesta helpottavat myöskin, jos niistä, kuten toivottavaa on, tulee tosi, korkomarkkinoita. Muitakin samaan suuntaan käypiä toimenpiteitä on vireillä. Jos tällä tavoin kaikilla tahoilla, joilla koron raskas taakka tunnetaan, jatketaan työtä, voi alkava vuosi osoittaa hyviä tuloksia, joka tapauksessa parempia kuin olisivat ne tulokset, mihin aloitteella päästäisiin. Tästä syystä ei aloitteen hylkäämisen pitäisi olla sen tekijöillekään kovin raskasta.

Minä puolestani ehdotan, että suuren valiokunnan mietintö pysytetään käsittelyn pohjana.

Ed. Kämäräinen: Herra puhemies! Pitkän aikaa on maassamme ollut rahan ylin antolainauskorko lailla säännösteltynä, sillä jo vuonna 1734 annetulla lailla rangaistuksen uhalla kiellettiin rahasta ottamasta enempää kuin 6 % korkoa. Sittemmin viime vuosisadan lopulla vuonna 1883 annetulla asetuksella julistettiin korko vapaaksi kaikista niistä velkasitoumuksista, joitten laina-aika oli korkeintaan 9 kuukautta, muihin lainoihin nähden jäi tuo 1734 annettu laki edelleen voimaan. Rahan korkomääräykset pysyivät tällaisina aina vuoteen 1920 asti, jolloin eduskunta hallituksen esityksestä vapautti koron lain säännöstelystä. Kun tuo hallituksen esitys 10 vuotta sitten oli eduskunnan käsiteltävänä, niin maalaisliiton edustajat eduskuntakäsittelyn kaikissa vaiheissa asettuivat esityksen hyväksymistä vastaan, vieläpä esittivät koron rajoituksen ulottamista myöskin lyhytaikaiseen lainaukseen, sillä vuoden 1883 asetus oli asettanut vekselipankit etuoikeutettuun asemaan rahamarkkinoilla. Eduskunnan pöytäkirjat kertovat, miten maalaisliiton edustajat silloin pitivät todennäköisenä korkokannan yleistä nousua maassamme, jos korko vapautuisi lain säännöstelystä, ja siksi he esittivätkin koron säännöstelyä niin lyhytkuin pitempiaikaisissakin lainoissa. He aivan oikein ennustivat sellaisen päätöksen johtavan maamme talouselämän, etenkin maatalouden, entistä suurempiin vaikeuksiin. Mutta eduskunnan enemmistö asettui tässä korkoasiassa toiselle kannalle kuin maalaisliiton eduskuntaryhmä. Eduskunnan enemmistö luotti tässä asiassa niin sanottuun kysynnän ja tarjonnan lakiin, ja niin syntyi sellainen päätös, josta maamme talonpoikaisväestön keskuudessa ollaan sitä mielipidettä, että se päätös oli kohtalokkaimpia päätöksiä, mitä maan eduskunta on milloinkaan tehnyt. Hetimiten tämän päätöksen jälkeen alkoi korkokanta nousta. Pitempiaikaisissakin lainasitoumuksissa, joita maanviljelijät olivat tottuneet käyttämään ja jotka maatalouteen sopivat paremmin kuin lyhytaikaiset vekseliluotot, niissäkin kohosi korko silloisesta 6 %:sta useilla prosenteilla. Pian siis toteutui se, mitä maalaisliittolaiset edustajat eduskunnassa jo tätä korkolakia käsiteltäessä olivat pitäneet todennäköisenä. Maata viljelevän talonpoikaisväestön velkataakka alkoi entistä huomattavammassa määrässä kasvaa. Ne uudet pienviljelijät, jotka torppien itsenäistyttämislain mukaan olivat vapaakaupalla ostaneet tilansa ja rupesivat tuota tilaansa viljelysten ja rakennusten puolesta laittamaan entistä parempaan

kuntoon, joutuivat osto- ja kuntoonpanolainoistaan rahalaitoksiin maksamaan tuota korkeata korkoa. Kun ottaa huomioon, että maataloudet kirjanpitotilojen tulosten perusteella, jotka tilat tuotantonsa puolesta on katsottava olevan koko maan maatalouksien tuottoon nähden keskitason yläpuolella, ovat tällä kuluneella 10-vuotiskaudella kyenneet tuottamaan sille sijoitetulle pääomalle korkoa keskimäärin vain 2—4 % ja siihen sijoitetuista liikepääomista on sitten pitänyt rahalaitoksiin suorittaa korkoa 10—14 %:iin, niin korkomarginaali, jos sitä niin tahtoisi sanoa, on jäänyt lähes 10 %:ksi maataloudenharjoittajain tappioksi. Kun tällaista on jatkunut vuosikausia, niin aivan hyvin ymmärtää miten suuressa määrin nykyiseen maatalouden velkaantumiseen on syynä nykyinen huomattavan korkea korkokanta ja siinä pääosaa näytellyt kysynnän ja tarjonnan laki. Siis maamme maatalous on kärsinyt raskaita vaurioita korkeasta korkokannasta ja on siitä kärsinyt myöskin kaikki tuotannollinen talouselämä.

Kun me olemme nähneet, mihin tämä nykyinen korkopolitiikka maan talouselämän ja aivan erikoisesti sen pääelinkeinon, maatalouden, johtaa, niin maalaisliiton eduskuntaryhmän taholta tänä 10-vuotiskauden aikana, jolloin korkokanta on ollut vapaa, on täällä eduskunnassa tehty aloitteita korkokannan lailla säännöstelemiseksi. Viimeinen tällainen aloite tehtiin kolme vuotta sitten, joka aloite oli jotenkin samanlainen, kuin nyt käsiteltävänä oleva lakialoite, sillä erotuksella, että silloin esitettiin korkomarginaali Suomen Pankin alimman diskonttokoron ja korkeimman antolainauskoron välillä $2\,^1/_2$ %:ksi, kun se nyt esitetään 3 %:ksi. Mutta tämä aloite jäi valiokunta-asteelle, joissa valiokunnissa enemmistö esitti sen hylättäväksi. Kuten sanottu, tuo aloite tuli hylätyksi, mutta lohdutuksena aloitteen tekijöillä oli kuitenkin toiveita korkokannan pikaiseen laskemiseen ja sitä tietä talouselämän tervehtymiseen. Sillä sellaiset maamme raha-asiaintuntijat, kuin m. m. Suomen Pankin johtokunta lausunnossaan pankkivaliokunnalle sanoo m. m. näin: „Taloudellisen elämämme jatkuva kehittyminen ennen pitkää vie siihen, että toivottua korkokannan alentamista ei voida kauan viivyttää''. Samaa tarkoittavia lausuntoja antoivat myöskin muut raha-asiaintuntijat, ja kaiken lisäksi pankkivaliokunta lausunnossaan lakivaliokunnalle esittää, että hallituksen olisi annettava esitys joko korkeimmasta sallitusta korosta eli koronkiskomiskäsitteen selventämisestä. Nämä tällaiset lausunnot, jos mitkään, olivat omiaan antamaan toiveita, ja sanotaanhan, että toivossa on hyvä elää. Kärsivällisesti on koetettu nämä kolme vuotta odottaa. Mutta sellaista korkokannan laskua, joka jotakin merkitsisi maan pääelinkeinolle, maataloudelle, ei vain ole tullut. Suomen Pankin diskonttokorko on tosin laskenut ja viime aikoina myöskin on talletuskorotkin rahalaitoksissa jonkun verran laskeneet. Mutta yksityispankkiemme antolainauskorot ovat itsepintaisesti pysyneet yli 10 %:n. Mistä sitten johtuu maamme nykyinen korkea korkokanta? Useimmat maamme raha-asiaintuntijat sanovat sen johtuvan pääomien vähyydestä. Silloin kuin rahan kysyntä on tarjontaa suurempi, on rahan hinta korkea. Mutta professori Hannes Gebhard on tässä asiassa toista mieltä. Sillä kirjasessaan „Maataloutemme nykyistä kannattavammaksi'' hän kyllä myöntää sen, että korkokannan korkeus meillä johtuu osaksi pääomien vähyydestä, mutta hän sanoo maamme nykyisen korkean korkokannan johtuvan myöskin seuraavista seikoista, nimittäin: rahalaitostemme liian suuresta ansaitsemishalusta, pankkien johtajien kohtuuttoman korkeista palkoista ja siitä, että meillä on aivan liian monta pankkia ja niillä kovin paljon sivukonttoreita. Tuskin voidaan todistaa, etteikö hän olisi oikeassa, sillä mitä rahalaitostemme liialliseen ansaitsemishaluun tulee, niin kyllä meillä pankkien osakkaille jakamat osingot ovat olleet kovin korkeat. Ovathan useat suurpankkimme jakaneet vuosittain voittoa osakkeille yli 10 % ja toiset niistä lähes 20 %:kin, sekä sen lisäksi on osakkeenomistajille jaettu usein aivan ilmaisia osakkeita ja osakeannissa myyty huomattavasti alle pörssihintojen uusia osakkeita. Pankkien johtajain palkoista puhuessaan professori Gebhard arvostelee ankarasti yksityispankkiemme tantiemipalkkajärjestelmää, joka on ulotettu, puhumattakaan pääjohtajista ja hallintoneuvoston jäsenistä, myöskin sivukonttorien johtajiin. Hän sanoo, että kun tuo tantiemi maksetaan pankkien tuottaman voiton ja liikkeen laajuuden mukaan, on

se johtanut yksityispankkiliikkeissä epäterveisiin menettelytapoihin. Minä en tunne tarkemmin, miten korkeita yksityispankkiemme johtajain palkat maaseudulla ovat, mutta täällä maamme pääkaupungissa tämän vuoden kunnallisverotuskalenterin mukaan on yli 10 sellaista pankinjohtajaa, joiden vuotuiset palkat y. m. sellaiset tulot ovat 200,000—650,000 markkaa. Onpa kolmen pankinjohtajan sanotut tulot huomattavasti yli miljoonan markan vuodessa. Epäilemättä tuollaiset mahdottoman suuret palkat kohottavat yksityispankkiemme korkokantaa. Mitä taas yksityispankkiemme ja niiden sivukonttorien lukumäärään tulee, niin kyllä voitaneen pitää sekä pankkien omalta että kansantalouden kannalta tuhlauksena, että meillä nykyjään on 15 kauppapankkia ja niillä viime vuoden aikana oli 611 sivukonttoria ja näitä sivukonttoreita on siroiteltu monille verrattain pienille paikkakunnille, paikkakunnille, joissa on osuuskassat ja säästöpankit, on vielä useita yksityispankkienkin sivukonttoreita.

On ilman muuta selvää, että nämä mainitsemani seikat vaikuttavat sen, että meillä yksityispankeissa otto- ja antolainauksen välinen korkoero on ollut niin korkea kuin 3—6 %. Ja tuosta korkoerosta pääasiassa johtuu myöskin se, että meillä korkokanta on niin kohtuuttoman korkea kuin se nykyisin on. Kun meillä nykyisin sanotaan maksettavan talletuksista 6 à 6.5 %, niin jos pankit tyytyisivät nykyistä pienempiin korkomarginaaleihin, esim. 3 %:iin, niin silloin olisi antolainauskorko vain 9 à 9.5 %, mutta vaikka talletuskorot ovatkin viime aikoina melkoisesti laskeneet, niin pankit sentään perivät antolainauksessa huomattavasti yli 10 %:n korot. Siis nykyisestä korkeasta korosta eivät hyödy niinkään ne, jotka luovat uutta pääomaa, nimittäin säästäjät, tallettajat, vaan siitä hyötyvät yksinomaan rahanvaihettajat. Näin ollen ei tule sanottavasti vahinkoa niille ihmisille, jotka säästävät eikä siis vähennä heidän säästämishaluaan, jos rahan korko lailla säännöstellään. Tämä säännösteleminen kohdistuu yksinomaan niihin, jotka toisten ihmisten pääomilla rikastuvat. Ne, jotka vastustavat rahan koron lailla säännöstelemistä, nojautuvat nyt, niinkuin aikaisemminkin tieteisoppiin, jonka mukaan rahan korko on sen hinta ja sen hinnan koron määrää kysynnän ja tarjonnan laki. Ja siitä syystä vallitsevien epäkohtien poistaminen olisi jätettävä taloudellisten elinten hoidettavaksi. Kukaan täällä ei kait halunne väittää, etteikö asia tieteisopin mukaan näin ole, mutta tieteisopin mukaan myöskin lainatun rahan käyttöarvo on siinä, että se voi toimia pääomana ja tällöin tavallisten olosuhteiden vallitessa tuottaa tavallisen voiton. Tästä käyttöarvon luovuttamisesta maksetaan sitten hinta, korko, joka ei ole muuta kuin osa lainatun pääoman tuottamasta voitosta.

Aikaisemmin jo olen osoittanut, että tänä kymmenvuotiskautena, jolloin rahan korko maassamme on ollut kokonaan vapaa lain säännöstelystä ja jolloin n. s. taloudelliset elimet meillä ovat määränneet rahan koron, on tuo korko ollut niin korkea, että lainattu pääoma ei ole tuottanut lainkaan voittoa maataloudessa, josta tieteisopin mukaan kuuluisi osa korkona pääomalle, vaan päinvastoin se on tuottanut tappiota. Siis tieteisopin mukaan maatalous ei pystyisi maksamaan korkoa siihen sijoitetusta lainapääomasta, siksi että se ei ole tuottanut riittävästi voittoa. Mutta samalla aikaa kun maatalouteen lainattu pääoma on tuottanut tappiota, saattaen harjoittajansa velkaorjuuteen, samalla aikaa ovat suuret pankit tuottaneet vuosittain voittoa useita kymmeniä miljoonia markkoja, josta voitosta osakkeenomistajat ovat vuosittain saaneet kohtuuttoman korkeita yrittäjävoittoja ja pankkien johtajat kohtuuttoman korkeita palkkoja.

Niin, tieteisopin mukaan kysynnän ja tarjonnan laki määrää pääoman hinnan. Mutta eikö sitten talletuskorko, ottolainauskorko olekaan tuon kysynnän ja tarjonnan lain alainen, sillä meillähän juuri ne piirit, jotka antolainauksessa niin mielellään puhuvat tästä kysynnän ja tarjonnan laista, ne samat piirit koettavat pakottaa toisia pienempiä rahalaitoksia sopimaan kiinteästä, vissistä talletuskorosta, joten nämä jo monasti sanotut taloudelliset lait ovat sittenkin finanssimiesten käsissä niin helposti mukautuvia aina sen mukaan kuin tarvitaan.

Tämän lain vastustajat väittävät myöskin, että jos korkokantaa lailla säännösteliään, niin siitä saattaa johtua, että taloudellisesti heikommat ja yleensä pienet lainaajat joutuisivat vielä nykyisestään vai-

keampaan rahapulaan, siksi että pankit kieltäisivät heiltä luoton, vieläpä saattaisivat sanoa irti entisetkin lainat. Myönnettäköön, että yksityispankit saattaisivat näin menetellä, mutta ei sen vielä tarvitse lainkaan merkitä sitä, että nuo pienemmät lainaajat jäisivät luottoa vaille. Minä en kyllä tunne kaupunkioloja tässä suhteessa, mutta maaseudulla ei sentään tuollaisesta ole pelkoa, sillä siellä nuo yksityiset pienet lainaajat yhteen liittymällä ovat muodostaneet pankkilaitoksia, osuuskassoja, ja nämä osuuskassat kyllä voisivat siinä tapauksessa rahoittaa nuo pienet lainat. Mitä tässä tapauksessa osuuskassoissa tarvittaviin pääomiin tulee, niin niitä tulisi kassoihin suurista liikepankeista, sillä jos rahan ylin korko tulee määrätyksi, niin voivat kassat maksaa talletuksista jonkun verran korkeamman koron kuin liikepankit, tarvitsematta silti kiskoa kohtuuttomia korkoja lainaajilta, sillä onhan tunnettua, että osuuskassat pystyvät verrattain pienellä korkomarginaalilla harjoittamaan liikettä. Näin ollen melkoinen osa niistä maaseudun talletuksista, jotka nykyjään ovat kauppapankkien käytettävissä, jotka nykyisin rahoittavat maan liike-elämää, siirtyisivät osuuskassoille maataloutta palvelemaan.

Tämä lakialoite on ollut käsiteltävänä pankki-, laki- ja suuressa valiokunnassa ja kaikissa valiokunnissa enemmistö, yhtynyt oikeisto ja vasemmisto meidän maalaisliittolaisten ääniä vastaan on päättänyt esittää tämän lakialoitteen hylättäväksi, ja samalla on ehdotettu, että eduskunta pyytäisi esitystä hallitukselta koronkiskomisen ehkäisemiseksi. Myös finanssimiehet neuvotteluissaan ovat tulleet siihen tulokseen, että antolainauskorko voidaan kohtapuoleen laskea aina puolella prosentilla. Jotakin tämänlaistahan on sanomalehtiselostusten mukaan päätetty siinä neuvottelukokouksessa, jonka finanssimiehemme pitivät muutama viikko sitten valtiovarainministeriössä. Nyt on siis sama ääni kellossa kuin kolme vuotta sitten. Olen jo edellä maininnut, että silloinkin toivottiin hallitukselta esitystä koronkiskomista vastaan ja pidettiin myös todennäköisenä korkokannan laskua. Mutta pitkästä odotuksesta huolimatta kumpaakaan ei vielä tähän päivään mennessä ole kuulunut. Mutta nyt onkin jo taloudellinen tilanne maamme talonpoikaisväestön keskuudessa suorastaan huolestuttava. Suurimmalla osalla maamme talonpoikaisväestöä on aivan liian raskas velkataakka, joka tuhansille perheille on jo käynyt niin ylivoimaiseksi, että se uhkaa ajaa nuo perheet kodistaan mierontielle. Siksi me maalaisliittolaiset, jotka täällä edustamme maamme talonpoikaisväestöä emme ole voineet olla välinpitämättömiä siihen vakavaan taloudelliseen hätään nähden, joka nykyjään niin suuressa määrin painaa talonpoikaisväestöä, vaan olemme täällä tehneet monia sellaisia aloitteita ja ehdotuksia, jotka, jos ne olisivat tulleet hyväksytyiksi, olisivat suuressa määrin voineet helpottaa talonpoikaisväestömme hädänalaista tilaa. Näistä yksi on tämä rahankorkosäännöstelyä tarkoittava aloite. Me odotamme, että niin oikeisto kuin vasemmistokin tarkistaisi vielä kantansa tähän lakialoitteeseen nähden, sillä kansalaisten valtava enemmistö pitkään odotukseen kyllästyneenä kärsimättömänä odottaa, että eduskunta tekee vihdoinkin lopun koron kiskomisesta.

Pyydän, herra puhemies, kannattaa ed. Pilppulan täällä tekemää ehdotusta, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin tämä kysymyksessäoleva lakialoite.

Ed. von F r e n c k e l l: Lausun lyhyesti vain sen toivomuksen, ettei ed. Pilppulan tekemää ehdotusta hyväksyttäisi. Pankkivaliokunta on minun mielestäni tehnyt hyvän ehdotuksen, kun se on ehdottanut, että eduskunta pyytäisi hallitukselta esitystä siitä, miten koronkiskomisen voisi estää. Se on minusta pääasia eikä koron säännösteleminen.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Eduskunnan istunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 19,30.

Täysistunto keskeytetään kello 17,03.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19,30.

Puhetta johtaa puhemies K a l l i o.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saa oikeusasian takia tästä illasta torstaiaamuun ed. Erich.

P u h e m i e s: Jatketaan 2) asian käsittelyä.

Yleiskeskustelu asiassa julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa ed. Pilppula ed. Kämäräisen kannattamana ehdotti, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin ed. Lohen y. m. lakialoite. Kutsun tätä ehdotusta ed. Pilppulan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Asiasta on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Pilppulan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 61 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 24.

Eduskunta on siis käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Suuren valiokunnan ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 38 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 19 valmistelevasti käsitelty ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 38.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:ot 1—71 esitellään a i n o a a n k ä s i t t e l y y n.

P u h e m i e s: Jatketaan 4) asian käsittelyä.

Ylimääräinen tulo- ja menoarvio.

Menot.

Luku I Valtioneuvoston kansliaan kohdistuvat hallinnonhaarat ja Luku II Ulkoasiainministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat, hyväksytään.

Luku III Oikeusministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat.

Keskustelu:

Oikeusministeri S ö d e r h o l m: Kirjeessä marraskuun 30 päivältä 1929 esitti ulkoasiainministeri oikeusministeriölle, että ulkomaalaisia vankilamiehiä kutsuttaisiin käymään Suomen vankiloissa tutustuakseen vankilahoito-oloihimme. Ehdotus aiheutui silloin lähinnä poliittisten vankien äsken päättyneestä nälkälakosta ja sen yhteydessä väitetyistä epähumaanisesta vankien käsittelystä meillä. Tämä ehdotus sillä kertaa kuitenkin raukesi pääasiassa senvuoksi, että ensi vuodeksi oli suunniteltu pohjoismaista vankeinhoitokokousta Suomeen. Vuonna 1927 Tukholmassa pidetyssä kokouksessa,

johon meiltä otti osaa 22 miestä, esitettiin nimittäin puolivirallinen kutsu seuraavan kokouksen pitämisestä Suomessa. Ellei näiden taholta olisi mitään tällaista ilmoitusta tullut, olisi seuraava yhteinen kokous todennäköisesti kutsuttu Tanskaan. Jos tämä kokous kuitenkin jäisi tarpeellisen määrärahan epäämisen vuoksi pitämättä ja jo esitetty puolivirallinen kutsu täyttämättä, olisi siitä seurauksena myöskin, paitsi se, että ulkoministerin tarpeelliseksi katsoma toimenpide lopullisesti raukeaisi, että seuraavan pohjoismaisen vankeinhoitokokouksen pidossa tapahtuisi häiriö sikäli, ettei sitä voitaisi pitää muussakaan maassa näiden neljän vuoden jälkeen; että Suomen vankeinhoitomiehet eivät voisi ottaa osaa muussa maassa pidettävään kokoukseen ennenkuin heidän taholtaan esitetty kutsu on täytetty; ja vihdoin, että olisi jotenkin vaikeaa, ellei mahdoton, vastedes lähettää Suomen vankeinhoitomiehiä opintomatkalle Skandinavian maihin, kuten viimeisinä vuosina on tapahtunut. Näin ollen aiheutuisi määrärahan epäämisestä pohjoismaisen yhteistyön katkeaminen vankeinhoitoalalla, mikä juuri nykyisissä oloissamme rikollisuuskysymyksen moninaisten pulmien vastedes vaatiessa ratkaisua, olisi perin valitettavaa. Minä pyydän senvuoksi saada lämpimästi puoltaa, että puheenaolevaa tarkoitusta varten hallituksen esityksessä oleva määräraha 75,000 markkaa palautettaisiin menoarvioon.

Herr talman! I skrivelse av den 30 november 1929 föreslog utrikesministern åt justitieministern, att utländska fångvårdsmän skulle inbjudas till Finland för att göra sig förtrogna med fängelseförhållandena i Finland. Förslaget var föranlett närmast av den då här av de politiska fångarna kort förut avslutade hungerstrejken och den i sammanhang därmed påstådda inhumana behandlingen av fångarna.

Förslaget förföll för den gången huvudsakligast av den orsaken att nästa nordiska fångvårdskongress var planerad att hållas i Finland. Vid kongressen i Stockholm år 1927, i vilken härifrån deltogo 22 personer, framställdes nämligen en halvofficiell inbjudning att hålla nästa kongress i Finland. Hade icke från vårt håll något sådant meddelande gjorts, skulle nästa kongress sannolikt kommit att äga rum i Danmark.

I händelse den föreslagna kongressen i brist på nödigt anslag för densamma bleve inställd och den halvofficiella inbjudningen icke fullföljd, skulle detta medföra, utom att den av utrikesministern nödig befunna åtgärden förfölle;

att en störing av ordningen för de nordiska fångvårdskongresserna skulle uppstå, såtillvida att en kongress ej heller kunde hållas i något av de andra landen inom den avsedda fyraårsperioden;

att fångvårdsmännen i Finland vore hindrade att taga del i en kongress i annat land, innan de blivit i tillfälle att fullfölja sin inbjudning, och slutligen

att det bleve svårt om ej rent av omöjligt att framdeles sända fångvårdsmän härifrån på studieresor till de skandinaviska länderna såsom härintills varit fallet.

Vid sådant förhållande komme det vägrade anslaget att leda till ett avbrott i samarbetet med de andra nordiska länderna på fångvårdsområdet, vilket under nuvarande förhållande då en mängd kritiska frågor rörande brottslighet vore i behov av lösning, vore ytterst beklagligt.

Jag ber för den skull få förorda att det i propositionen för ifrågavaranle ändamål upptagna anslaget, 75,000 mark, måtte återställas i utgiftsförslaget.

Ed. Korpisaari: Toisen vastalauseen mukaisesti ehdotan 10 momentille hallituksen esityksen mukaisesti otettavaksi 75,000 markkaa.

Ed. Niukkanen: Valiokunnassa jaoston ehdotuksen mukaan poistettiin tämä momentti huomautuksella, että meillä vankilaolot eivät ole tällä kertaa niin mallikelpoisessa kunnossa, että niitä kannattaisi näyttää ulkomaalaisille ja edellyttämällä, että tässä ei ole vielä hallituksen taholta ryhdytty toimenpiteisiin tämän kokouksen järjestämiseksi. Kun kumminkin on nyt saatu selville, että kutsut tähän kokoukseen on jo lähetetty, joka kyllä on vastoin tavallista käytäntöä, kun rahoja ei ole ollut, niin syntyisi varmasti liian ikävä tilanne, jos nämä kutsut täytyisi peruuttaa. Tähän nähden minäkin olen sitä mieltä, että tämä määräraha olisi myönnettävä ja kannatan ed. Korpisaaren ehdotusta.

Ed. Hakkila: Minäkin pidän luonnollisena, että tämä määräraha myönnetään. Meidän vankeinhoitoviranomaisemme ovat jo saaneet kauan nauttia vieraanvaraisuutta Skandinavian maissa ja on aivan luonnollista, että kun sieltä nyt ensi kerran tullaan tänne, niin meilläkin valmistetaan sama kohtelias vieraanvarainen vastaanotto. Tästä kanssakäymisestä on myöskin hyötyä meidän vankilaoloillemme ja on meilläkin sentään joitakin vankilasiirtoloita näytettävänä, kuten nytkin on tarkoitus tehdä matka Konnunsuolle ja sinne kyllä kehtaa viedä ulkomaalaisia.

Ed. Pullinen: Hallituksen esityksessä kysymyksessä olevan Pl:n II luvun kohdalla mainitaan, että Konnunsuon vankilatilan viljelysten laajentamisen vuoksi tarvitaan siellä lisää maatalousrakennuksia. Näihin sekä muihin keskusvankilarakennuksiin esitetään nyt menoarvioon otettavaksi 2 miljoonan markan määräraha. Kun valtiovarainvaliokunta yhtyy tähän ehdotukseen, niin on tarpeen huomauttaa, mitä päätöksiä eduskunta sekä hallitus aikaisemmin ovat asiassa tehneet sekä Konnunsuon keskusvankilaan että varsinkin Konnunsuon vankilatilaan nähden.

Kun Konnunsuon viljelemistä, perusviljelyksen tultua loppuunsuoritetuksi, voitiin ajatella, niin teki valtioneuvosto vuonna 1920 päätöksen, että osa suosta eli n. s. Löykän saari ympäristöineen oli luovutettava vankilatarkoitukseen. Senjälkeen vuonna 1922 annettiin määräys, että Löykän saaren alueelle on rakennettava maanviljelystä harjoittava vankila. Yleinen käsitys oli, että Löykkäälle perustettavalta maatilalta johdettaisiin suon viljelykseen ottoa ja että suoalueita, sikäli kun ne tulevat viljellyiksi, luovutettaisiin asutuksen palvelukseen. Myöskään ei paikkakunnalla pidetty edes mahdollisena, että Konnunsuolle muodostettaisiin suuri keskusvankila ja suuri pysyväinen vankilatila, vaan edellytettiin, että kyseessä oleva erityisen viljava ja erinomaisen hyvällä liikepaikalla oleva suoalue vankityövoimien avulla saatettaisiin viljelykseen ja senjälkeen asutustiloina ja lisämaina jaettaisiin ympäristön tilattomille ja satalukuisille pienviljelijöille, jotka yleensä ovat lisämaan tarpeessa.

Sama ilmeisesti oli myös eduskunnan kanta tässä asiassa. Sillä vuoden 1926 valtiopäivillä menoarviomietinnössä eduskunta antoi hallitukselle suoranaisen velvoituksen, että Konnunsuota viljeltäessä on otettava huomioon asutuksen edut. Vastoin yleistä mielipidettä ja eduskunnan selvää velvoitusta on kuitenkin Konnunsuolle vähitellen kehitetty suurta keskusvankilaa ja suurta vankilatilaa. Saamieni tietojen mukaan on tarkoitukseen tähän mennessä käytetty määrärahoja noin 10 milj. markkaa, siitä ainakin $^1/_3$ maatilan rakennuksiin ja muihin maatilan perustamiskuluihin. Ja nyt lisäksi anotaan, kuten mainitsin, ensi vuodelle 2 milj. markan määrärahaa. Ja nähtävästi on viljelysten laajentuessa lähivuosina jatkuvasti tarpeen huomattavia summia. Tarkoitus kuuluukin vankilan ylijohtajan ilmoituksien mukaan olevan laittaa Konnunsuolle keskusvankila 1,000 vangille, jotka pysyväisesti tulisivat viljelemään ja asumaan suurtilaa, johon raivattaisiin 1,000 hehtaaria peltoa. Nykyjään kuuluu olevan valmiina jo noin 600 hehtaaria viljelystä.

Näihin suurtilasuunnitelmiin nähden sekä valtiotalouden että varsinkin paikkakunnan pienviljelyksen kannalta täytyy asettua epäilevälle kannalle. Kokemus suurviljelyksestä sekä yksityisten että varsinkin valtion tiloilta on kannattavaisuuteen nähden siksi epäävä, ettei voi odottaa korkoja niille monille miljoonille, joita valtio on käyttänyt ja nähtävästi tulee käyttämään Konnunsuon suurtilan rakennuksiin ja viljelyksiin, huolimatta siitä, että on käytettävissä halpaa työvoimaa. Paitsi selvää tappion vaaraa valtiolle, tulee kyseenalaisesta suurtilasta suoranaista haittaa ympäristön pienviljelykselle. Vankilatila tulee täyttämään ympäristön myyntipaikat maataloustuotteillaan, estäen siten viljelyksen säännöllistä nousua. Tämän ohella tulee ympäristöpitäjien satojen pienviljelijäin lisämaan saanti estetyksi, josta on asukasluvun lisääntyessä seurauksena tilattoman väestön lisääntyminen sekä työn ja viljelysmaan puutteessa yleinen köyhtyminen. Kyseessä olevan suuren vankilatilan perustaminen ja jatkuva laajentaminen ovat siis paikkakunnan maatalouden kannalta pidettävät onnettomuutena.

Huolimatta tästä on ehdotuksen teko tilan laajentamispuuhain estämiseksi toivoton, sillä tuskinpa hallitus tällä kertaa noudattaisi eduskunnan päätöstä, jos sellainen

voitaisiinkin saada aikaan, paremmin kuin vuoden 1926 valtiopäivillä tehtyä päätöstäkään. Täytyy näin ollen paikkakunnan maanviljelijäin edustajana ja erityisesti pienviljelijäin edustajana tyytyä toteamaan asiaintila eduskunnan pöytäkirjaan, ja tämä vakuutettuna siitä, että joskus tulevaisuudessa tullaan huomaamaan tilan tappiot ja sen nojalla jätetään nyt rakennettavat suuret talousrakennukset tyhjiksi sekä jaetaan laajat alueet ympäristön pienviljelijöille ja tilattomille, jotka ovat niiden tarpeessa ja jotka niiden avulla voivat kohottaa taloutensa.

Oikeusministeri Söderholm: Ed. Pullisen lausunnon johdosta pari sanaa.

Kysymys Konnunsuon alueiden käyttämisestä asutus- tai vankeinhoitotarkoituksiin juontaa alkunsa jo vuodesta 1920. Molemmilla suunnitelmilla on ollut puoltajansa. Hallitus hyväksyi kuitenkin jälkimmäisen vaihtoehdon, joka myös sai kansaneduskunnan kannatuksen ja siis pääsi voitolle, joskin jälkeenpäin on eduskunnassa ilmautunut muutamia kertoja tätä vastustaviakin lausuntoja.

Nykyjään tunnustetaan yleisesti vankisiirtolain tarpeellisuus, joissa etupäässä pitemmänaikaiseen vapausrangaistukseen tuomittuja henkilöitä voidaan askaruttaa ulkotöillä, töillä, jotka samalla ovat suunnitelmanmukaisia ja vangeille opettavaisia, niin että perehtyminen niihin helpottaa vankien toimeentuloa maaseudulla heidän vapautumisensa jälkeen. Tähän tarkoitukseen on Konnunsuon alue tapahtuneen kuivattamisen jälkeen osoittautunut sopivaksi. Valtio omistaa suoalueen lähes 3,700 ha käsittävästä alueesta noin $^2/_3$, jossa vankityöllä on kaivettu viemäriojia 64 km ja viljelyskelpoiseen kuntoon saatettu noin 550 ha. Läheisen asemansa kautta Lappeenrantaan on vankilasiirtola voinut käyttää viljelyksillänsä hyväksensä sikäläisestä keskusvankilasta ja ratsuväkijoukko-osastoista saatuja jätteitä, kun taas siirtolan satotuotteet ovat tulleet, paitsi siirtolan omaksi hyväksi, yleensäkin vankeinhoitolaitoksen, niin myös puolustuslaitoksen hyväksi. Vankisiirtolan tarvetta varten varustetut mylly, saha, tiilitehdas ja paja toimivat ympäristön hyväksi. On tehty sellaisiakin väitteitä, että joskin vankilasiirtolan perustaminen Konnunsuolle sinänsä on ollut paikallaan, sitä perustettaessa olisi pitänyt noudattaa pienempää mittakaavaa, minkä kautta suurehkot alat kuivatetuksi saadusta alueesta olisi voitu käyttää asutustarkoituksiin. Tässä tapauksessa olisi kuitenkin pakko muodostaa useita uusia vankisiirtoloita. Tästä aiheutuisi yhä enemmän kustannuksia rakennusten pystyttämiseksi, kalustojen hankkimiseksi, niin myös siirtolan johtohenkilöiden ja palveluskunnan palkkaamiseksi, ja tulisi vankeinhoidosta johtuvat muutenkin ylenmäärin suuret kustannukset yhä kohoamaan. Tässä yhteydessä on syytä alleviivata sitäkin, että Konnunsuon ympäristön tilalliset ovat jo saaneet huomattavan edun Konnunsuon valtioalueen kuivattamisesta ja viljelemisestä, sillä siten on suon leviäminen heidän mailleen estynyt ja he pääsevät viljelemään niitä laajoja alueita, jotka vuosikymmenet ovat olleet veden hallussa. Tästä opetustyöstä koituneesta edusta ei valtion puolesta ole lainkaan korvausta vaadittu.

Herr talman! Frågan om Konnunsuomarkernas tillgodogörande för kolonisations- eller fångvårdsändamål går tillbaka till år 1920. Bägge hava haft sina förespråkare. Regeringen beslöt sig emellertid sagda år för det senare alternativet, som även erhöll folkrepresentationens stöd och sålunda behållit segern, om och sedermera motstånd däremot någon gång försports även i riksdagen. Behovet av fångkolonier, där företrädesvis till längre frihetsstraff dömda personer kunde sysselsättas med arbete ute i det fria, med arbeten, vilka vore på en gång metodiska och för fångarna instruktiva, så att de underlättade deras fortkomst på landsbygden efter frigivningen, erkännes numera allmänt. Härtill har Konnunsuomosse efter nödig torrläggning visat sig lämplig. Av dess nära 3,700 ha omfattande område äger staten nära $^2/_3$, varav c:a 550 ha genom fångarnas arbete kanaliserats och gjorts odlingsbara. Genom sitt läge i förhållande till Willmanstrand har fångkolonin kunnat för sina odlingar tillgodogöra sig avfallet från arbetsinrättningen och kavalleriförläggningen därstädes, medan åter skörden från kolonin har funnit användning utom för dess eget behov även för fångvården i övrigt och för försvarsväsendet. För kolonins behov an-

lagda kvarn, såg, tegelbruk och smedja betjäna även omgivningen.

Den invändningen har även framställts, att om också inrättandet av en fångkoloni i Konnunsuo i och för sig kunde haft skäl för sig, så hade anläggningen bort ske i långt mindre skala, varigenom en större del av det torrlagda området kunnat bliva tillgängligt för kolonisationsändamål. I sådant fall borde emellertid flere fångkolonier tillkomma. Men detta skulle föranleda ytterligare kostnader för byggnader, redskap, ledning och betjäning och sålunda yttermera stegra de redan nu överhövan dryga kostnaderna för fångvården.

I detta sammanhang må även betonas, att lägenhetsinnehavarna i Konnunsuos omgivning redan haft en betydande förmån av att den staten tillhöriga delen av Konnunsuo torrlagts och odlats, ty därigenom har försumpningens utbredning till deras marker förhindrats och de hava blivit i tillfälle att odla vidsträckta områden, som under tiotal år varit under vatten. För denna förmån har staten ej begärt ersättning.

Ed. Saarinen: Minä en käy arvioimaan sitä, onko tämä vankisiirtolan paikka ollut alkuaan paras ja soveliain paikka, mihin se mahdollisesti olisi ollut sijoitettava. Totean vain, että sikäli kuin olen valtiovarainvaliokunnan asianomaisen jaoston jäsenenä jo useamman kerran joutunut näihin asioihin syventymään ja myös kerran Konnunsuolla käynyt, olen tullut siitä vakuutetuksi, että tällainen vankisiirtola meidän maassamme tarvitaan. Se tarvitaan siinäkin tapauksessa, että vankiluku laskee noin puoleen siitä, jossa se nyt on, johon hyvään tulokseen me lähiaikoina tuskin sittenkään pääsemme. Asia on nimittäin sillä tavalla, että meidän suuressa vankijoukossamme on aina vähintäin 400 sellaista vankia, jotka ovat aikaisemmalla toimialallaan tottuneet maataloustöihin ja joita ei voida sijoittaa mihinkään tilapäiseen parakkiin eikä tilapäisille työmaille, vaikkakin eduskunta on aikaisemmin tämäntapaiseen toimintaan vankeja suosittanut käytettäväksi. Jaoston jäsenille on vankeinhoitoviranomaisten taholta ilmoitettu, että Konnunsuon rakennussuunnitelma tulee suunnilleen toteutumaan v. 1932, ja silloin tulee sinne sijoitettujen vankien kantajoukko olemaan noin 400. Kun asia on niin, ettei ole kysymyksessä kasvattaa Konnunsuota aivan luonnottoman suurta vankimäärää varten, niin minusta tuntuu, että viranomaisten toimenpiteet ovat tarkoituksenmukaisia ja käsitykseni mukaan valiokunta on tehnyt oikein, kun se on hallituksen esityksen hyväksynyt.

Omasta puolestani voin myöskin kannattaa poistetun 75,000 markan erän 10 momentille palauttamista. Jälkeenpäin saamieni tietojen mukaan tuntuu hallituksen esitys tässä kohden täysin perustellulta eikä siis ole syytä sitä pyyhkiä pois.

Ed. Brander: Kun pitemmän ajan kuluessa olen joutunut ikäänkuin syrjästä seuraamaan vankeinhoidon ja maatalouden suhdetta toisiinsa ja tässä maataloustaholta nimenomaan on pyritty moittimaan hallitusta siitä, että se on Konnunsuolla laajentanut maataloutta juuri vankityövoimalla liiankin paljon, niin pyydän asian valaisemiseksi lausua muutaman sanan. Asiahan on tulevaisuuteenkin nähden varsin tärkeä.

Jo parikymmentä vuotta sitten jouduin useinkin keskustelemaan silloisen vankeinhoidon ylitarkastajan J. W. Castrénin kanssa, joka erikoisesti harrasti vankityövoiman käyttämistä maatalouteen monestakin syystä, joiden selvitteleminen ei nyt kuulu tähän keskusteluun. Mutta kun silloin sain tähän asiaan harrastuksen, on se seurannut minua ja olen ilolla niinikään havainnut, mitenkä tällä alalla kehitys on mennyt ripein askelin eteenpäin. On merkillistä todeta, että Konnunsuon ympärillä toimivat maamiesseurat esittivät v. 1915 anomuksen, että tämä Konnunsuo kuivatettaisiin vankityövoimalla. Minä voin hyvin ymmärtää, että he silloin ajattelivat sitä samaa, mitä ed. Pullinen täällä on lausunut, että myöhemmin täten kuivattu maa voisi joutua heidän käytettäväkseen. Mutta, kuten täällä herra oikeusministeri aivan oikein huomautti, ympäristön maanviljelijät ovat joutuneet jo nyt hyötymään tästä kuivatuksesta ja viljelyksestä ja vastaisuudessa hyötyvät vieläkin enemmän, sillä jokainen, joka tuntee oloja suurten suolakeuksien ympärillä, tietää, mitä perinpohjainen kuivatus ja viljelys merkitsee hallan pakenemiseen nähden tällaiselta alueelta ja sen ympäristöltä.

Minun on ollut mieluista puolustaa tätä

Konnunsuon maataloutta senkin takia, että minä pari vuotta sitten jouduin oppaana käymään Konnunsuolla yhdessä Pohjoismaiden huomattavimpien maataloustutkijain ja tiedemiesten kanssa ja heistä monet hyvin huomattavat Skandinavian maatalousmiehet lausuivat ihailunsa ja onnittelunsa siitä, että Suomi on päässyt niin pitkälle, että se voi ulkomaalaisille näyttää jotakin sellaista, kuin Konnunsuon maatalous tätä nykyä on.

Niinikään minä pyydän lisätä siihen, mitä ed. Saarinen täällä jo lausui — muuten yhdyn hänen lausuntoonsa yleensäkin —, että me olemme jo tilaisuudessa havaitsemaan, mitenkä vankityövoiman käyttäminen juuri maataloustöissä ja suonviljelystöissä vaikuttaa vähitellen kasvattavasti ei vain näihin vankeihin itseensä, vaan niihin paikkakuntiin, joihin he rangaistuksen kärsittyään joutuvat maataloustyömiehinä taikka isäntinä toimimaan. Voihan näyttää siltä, että joskus tulee ympäristölle jonkunlaista vahinkoa siitä, että tulee tuotantokilpailua ympäristöläisille m. m. siinä suhteessa, että tulee markkinoille kaikenlaisia tuotteita, joita tällainen suurtuottaja voi suhteellisen edullisilla hinnoilla tarjota. Kun minä sattumalta olen saanut aivan nykypäiväisiä numeroita tästä, niin huomautan eräästä tosiseikasta, nimittäin esim. rehunkulutus eräitä julkisia tarpeita varten Karjalan Kannaksella ja Etelä-Karjalassa, tarpeita varten, jotka hankitaan huutokauppamyynneillä, nousee nykyjään noin 3,300,000 kiloon heiniä. Tästä määrästä pystyy nykyjään Konnunsuon varavankila hankkimaan noin 10 % ja muu on hankittava toisaalta ja tähänastinen kokemus on osoittanut, että suurin määrä tästä puuttuvasta rehumäärästä on tuotu Uudeltamaalta ja Hämeestä, niin että kehittyvä kyseellisen seudun viljelys voi vielä menestyksellä kilpailla muualta tuotavan rehuhankinnan kanssa, koska sitä niinkin kaukaa vielä sinne tuodaan.

Voimme siis yleensä sanoa, että hallitus on toiminut tässä maan etujen ja samalla maatalouden etujen mukaisesti.

Ja lopuksi sopinee esittää seuraava kysymys: onko meidän todellakin keskitettävä kaikki suuret yleiset rakennukset kaupunkeihin, eikö juuri tällaisia luonteensa mukaisesti sovi sijoittaa maaseudulle? Meillähän monissa piireissä ollaan huolestuneita tästä liiallisesta rakentamiskeskityksestä. Tässä on kysymyksessä yksi tie, jolla siitä voidaan päästä pois.

Ed. Pullinen: Herra oikeusministerin täällä antaman puheenvuoron johdosta on huomautettava, kun hän ensinnäkin sanoi, että paikkakunnan maanviljelijät ovat saaneet jo tästä Konnunsuon perkauksesta suuren edun, että niin on asian laita. Konnunsuon kuivatus on vaikuttanut sen, ettei ainoastaan valtion osuus Konnunsuosta ole tullut kuivatuksi, vaan suurin osa myöskin yksityisten omistamasta suosta. Niinkuin oikeusministeri mainitsi, valtio omistaa Konnunsuosta ⅔ ja ⅓ on yksityisten omistajain hallussa. Kun heidän alueensa n. 1,200 hehtaaria jaetaan noin 300—400 pienviljelijälle, niin ne ovat kyllä saaneet huomatun edun, mutta eivät kuitenkaan niin suurta, että se todellakin olisi suoranainen pelastus ja että se tyydyttäisi sen suuren maanpuutteen, mikä paikkakunnalla on olemassa.

Sitten myöskin herra oikeusministerin lausunto, mikäli se koskee kysymystä vankeinhoidon kannalta, on aivan paikallaan, ja on aivan suotavaa, että vankityövoimilla juuri tämäntapaisia työmaita peratään ja että myöskin viljelystä harjoitetaan siinä muodossa, että viljelyskelpoisia maita otetaan viljelykseen, ja että myöskin työt tässä suhteessa käsitykseni mukaan ovat aivan oikein Konnunsuolla järjestetyt.

Mutta erimielisyys on ensinnäkin siinä, onko paikallaan, että Suomen kaikkein parhaaseen liikepaikkaan ja erinomaiselle viljelysmaalle asetetaan pysyväinen vankila. Sillä Konnunsuon yhdellä puolella sijaitsee Imatran rautatie, toisella puolella Saimaan kanava ja Lappeenrannan rautatie ja kolmannella Saimaa sekä sinne rakennettava nyt juuri päätöksen alaisena oleva Lappeenrannan—Vuoksenniskan rautatie. Suo siis on mitä edullisimmassa liikepaikassa ja mitä parasta maata, kuten viljelykset Konnunsuolla ovat osoittaneet, sillä kasvullisuus on erinomainen. Suo lisäksi sijaitsee sellaisessa paikassa, missä ympäristössä on noin 3—400 pienviljelijää, jotka ovat maan puutteessa, sillä ne viljelevät suureksi osaksi karuja, hiekkaperäisiä maita. Ne tarvitsisivat erityisesti tämän suoalueen lisämaiksensa ja sinne voisi lisäksi myös sijoittaa tilattomia. Nyt tämä alue tällaisella

paikalla tehdään pysyvästi keskusvankilaksi (Ed. Hakkila: Se on tehty jo!) ja tänne lisäksi rakennetaan suuri vankilatila (Ed. Hakkila: Rakennettu jo!), johon nyt on käytetty rakennuksiin jo 3 ½ miljoonaa ja kuten täällä ilmoitettiin vielä kahtena vuotena tämän jälkeen tarvitaan siellä lisävaroja, jos viljelyksiä lisätään, niinkuin tarkoitus ilmeisesti on. Maanviljelijäin kokemuksen mukaan tämäntapainen maanviljelys meidän maassamme on yleensä kannattamatonta, vaikkakin siinä saadaan niin huokeata voimaa kuin vankityövoima on. Ja lisäksi tämä tulee varmasti vaikuttamaan paikkakunnan maataloustarvikkeiden menekkiin, huolimatta ed. Branderin laskelmista, sillä Lappeenrannan sotaväen tarpeet tulevat täältä suurelta osalta täytetyiksi ja pienviljelijöillä ei ole mahdollisuutta sinne heiniänsä ja muuta rehutavaraansa myydä. Paikkakunnalla on hyvin hyvät muistot siltä ajalta, kun yksityiset maanviljelijät saivat viedä sotaväelle heiniänsä ja rehujansa, niin ne voivat kohottaa talouttansa. Jääsken pitäjän maatalous on pääasiallisesti saanut sen korkean aseman, joka sillä on, sentähden, että se aikoinansa suoviljelyksiä alkaessansa on voinut kuljettaa tavaransa Lappeenrannan silloiseen rakuunarykmenttiin ja saanut sieltä ne rahat, jotka se välttämättä tarvitsi. Tällä kertaa Joutsenon, Nuijamaan ja Lappeen ja osaksi Jääsken pitäjän maanmiehiltä estetään tämä samanlainen tilaisuus. Näistä syistä paikkakuntalaiset eivät pidä suotavana, että suuren vankilatilan lisäämistä siellä jatkettaisiin ja minä puolestani olen vakuutettu, että ei kulu varsin pitkät ajat, kun maatalousrakennukset täytyy jäädä siellä tyhjiksi. Valtion täytyy ruveta tarkistamaan toimenpiteitänsä, ja minä olen varma, että silloin maanviljelys suolla lopetetaan ja katsotaan edullisemmaksi siirtää hyvät viljelysmaat yksityiseen viljelykseen, jossa se tuottaa ei ainoastaan maanviljelyshyötyä, vaan tuottaa myös yhteiskunnallista hyötyä ja rauhoittaa sen ja tekee mahdolliseksi paikkakunnan kasvamisen. Nykyinen menettely suorastaan estää paikkakunnan maatalouden leviämisen.

Täällä ed. Saarinenkin, joka nähtävästi ei ole seurannut valtiovarainvaliokunnassa asiain käsittelyä, vaikkakin hän niin mainitsi, ei lähde sanomaan, että tämä paikka keskusvankilalle olisi kaikkein sopivin paikka. Varmasti olisi meidän maassamme ollut syrjäisempiä seutuja tällaiselle keskusvankilalle. Puolestani käsitän, että vankilatila kyllä tarvitaan, enkä suinkaan vankeinhoidon kannalta sitä vastustaisi. Mutta sille olisi pitänyt hankkia syrjäisempi seutu, jossa se ei olisi ollut viljelyksen ja asutuksen tiellä, niinkuin se täällä on. Vuoden 1926 valtiopäivillä eduskunta on selvästi lausunut mielipiteensä että tätä viljelystä täällä harjoitettaessa on pidettävä huolta asutuksen eduista. Nyt siellä ei pidetä asutuksen eduista huolta, vaan sinne muodostetaan suuri vankilatila ja aijotaan siinä harjoittaa pysyväistä maanviljelystä.

Mitä sitten tulee ed. Branderin täällä käyttämään puheenvuoroon niin minun täytyy ensinnä lausua ihmettelyni, että hän tällaisen puheenvuoron täällä käytti. Ed. Brander on rajaseudun ylijohtaja maatalouden alalla, ja minä olisin toivonut, että hän olisi tämän asian käsittänyt ja käsitellyt toisella tavoin kuin hän on sen täällä tehnyt. Hän ensinnäkin piti sitä hyvin tärkeänä, että ulkomaalaiset ovat lausuneet ihastuksensa tähän suureen vankilaan täällä. Ulkomaalaiset ovat katsoneet rakennukset siellä ja sen vankilantilan, mutta ed. Branderin velvollisuus olisi ollut poiketa siellä ympäristössä, ja nähdä, minkälaiset olot siellä ovat ja mitä siellä tarvitaan. Sitten ed. Brander toiseksi sanoi, että kun karjalaiset maanviljelijät näkevät täällä tätä hyvää viljelystä, näitä tuhannen hehtaarin viljelyksiä, niin he, jotka kotonaan viljelevät 4—5 hehtaaria, saavat ammattikasvatuksen täällä. Minä en olisi toivonut, että ed. Brander lähettäisi karjalaisia talonpoikia kouluun vankilaan. Kyllä meidän on toista tietä kohotettava ja kasvatettava karjalaista viljelystä.

Lisäksi ed. Brander sanoi, että senkin jälkeen kuin tämä vankila on myynyt heinänsä, on talonpojilla vielä tilaisuus myydä rehunsa Lappeenrannassa, koska ainoastaan noin 10 % koko Itä-Suomen kulutuksesta voipi suorittaa tämä keskusvankila. Minä huomautan, ettei siellä ole vielä valmiina kuin noin 360 hehtaaria, sillä siellä ei saada tuotteita vielä suuremmalta alueelta. Kun alue kokonaan tulee viljelykseen, niinkuin suunnitelmat ovat, niin varma on, ettei Lappeenrantaan ja läheiselle sota-

väelle huoli kenkään muu siellä ajatella kuin tämän keskusvankilan tuotteitansa tarjota. Hän osoitti, että Karjalan maanmiesten on vaan lähdettävä kilpailemaan Uudenmaan ja Hämeen maanviljelijäin keralla. Tätäkään minä en olisi toivonut, että hän tällaisen ohjeen Karjalan talonpojille antaisi.

Käsitykseni mukaan ei siis ole mitenkään Karjalan, tämän paikkakunnan edun mukaista eikä myöskään valtion edun mukaista, että tätä vankilaa alituiseen kehitetään, ja minä toivoisin, että hallitus ottaisi nämä näkökohdat huomioon, joita täälläkin olen huomauttanut ja tarkistaisi ne. Tämä asia on ollut useissa sikäläisissä maataloudellisissa kokouksissa keskustelun alaisena ja yleinen mielipide paikkakunnalla on asettunut sille kannalle, että tässä olisi jotakin vakavaa harkintaa tehtävä, ettei tämmöinen pysyväinen keskus tänne muodostuisi, vaan että asutus pääsisi tästäkin seudusta hyötymään ja että vankien avulla ei ainoastaan valtion omistama alue, vaan myös ne yksityisten vähävaraisten talollisten alueet, vankien avulla saatettaisiin myöskin parempaan viljelyskuntoon.

Ed. Brander: Siltä varalta, että sattuisi olemaan joku toinen, joka niin arveluttavasti on väärin ymmärtänyt lausuntoani, niin tahdon sanoa uudelleen, että tietenkin minä tarkoitin sitä, että vangit, jotka oppivat vankisiirtolassa maataloutta, esim. tekemään kunnollista ojaa, olkoon se sarkaojaa tai viemäriä, he tuovat mukanaan paikkakunnalle opin, jolla ei ole mitään tekemistä sen opin kanssa, jota säännöllisessä maatalouskoulussa annetaan.

Ed. Kivioja: Tämän III luvun loppusumma on pennilleen aivan sama valtiovarainvaliokunnan mietinnössä kuin hallituksen esityksessäkin. Jos minä olen oikein ymmärtänyt tehdyn ehdotuksen, että 10 momentti jälleen palautetaan, niin tämän luvun menot lisääntyvät 75,000 markalla. Jos tuo ehdotus korjataan sellaiseksi, että loppusuma pysyy samana, niin minä kenties voisin äänestää sen puolesta. Mutta mikäli sitä ei tehdä, niin minä sitä vastustan niin paljon kuin yhden edustajan äänellä voi vastustaa. Vastustaessani ajattelen, ettei ole tärkeää kovin laajalle vankilaolojamme näyttää ja että ne, jotka ovat menneet edeltäpäin kutsun antamaan saavat pitää vieraat omina vierainaan.

Ed. Furuhjelm: Ed. Kiviojalle pyytäisin saada huomauttaa, että pidetään myöskin raittiuskokous Suomessa ensi vuonna.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Korpisaari ed. Niukkasen kannattamana ehdottanut, että kolmanteen lukuun otettaisiin uusi 10 momentti hallituksen esityksen mukaisesti 75,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Korpisaaren ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Korpisaaren ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 69 jaa- ja 110 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 13.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Korpisaaren ehdotuksen.

Luku IV Sisäasiainministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat.

Keskustelu:

Ed. Ryömä: Valiokunnan mietintöön liitetyssä X vastalauseessa sivulla 123 on ehdotettu tämän IV luvun 9 momentille 2 miljoonan markan lisäystä Viipurin lääninsairaalan yhteyteen rakennettavaa sairaanhoitajatar- ja sairaanhoitajataroppilaskotia varten. Myöskin hallitus budjettiesityksensä perusteluissa selostaa tätä asiaa. Tämän selostuksen mukaan tulisi tämä laitos maksamaan 6,880,000 markkaa, josta kuluvana vuonna on jo myönnetty 2 miljoonaa markkaa. Lääkintöhallitus ehdotti budjettiesityksessään, että ensi vuoden budjettiin olisi otettava 3 miljoonaa markkaa ja vuonna 1932 loput tämän rakennuksen kustannuksista. Hallitus perustelee kielteistä kantaansa sillä, että sen mielestä

on sopivampi ensin suorittaa ne työt, jotka suoritetaan tälle momentille otetulla määrärahalla ja että tämä koti rakennettaisiin vasta sen jälkeen. Asia ei kuitenkaan ole tällä tavalla sopivimmin järjestetty. Sopii nimittäin pikemminkin teettää parhaiten nämä työt yhdessä, rinnakkain samalla kertaa, ja on varmaa, että tällä tavalla ne työt tulevat helpommiksi, kun ne annetaan yhtenä urakkana. Ne voidaan nimittäin suorittaa sillä tavalla, että ne aloitetaan ensi keväänä ja ne valmistuvat vuonna 1932. Yhdessä rakennettaessa kuten sanottu, ne tulevat varmastikin halvemmiksi, ja ennen kaikkea olisi tärkeätä myöskin sairaalan elämän kannalta, ettei siellä rakennustöitä suoritettaisi kolmena vuotena, vaan että ne rajoittuisivat kahteen vuoteen. Sillä jokainen ymmärtää, että rakennustoiminta kovasti häiritsee sairaalan toimintaa, jos se jatkuu kovin pitkältä, ja kun ei kuitenkaan ole tämän suuremmista töistä kysymys. Tämän kautta päästäisiin myöskin siitä epäkohdasta, joka nyt on vallalla, että sairaalan oppilaskoti on vuokrattuna useampiin huoneistoihin kaupungilla ja sillä tavalla pitää tämän koulun elämää hyvin epänormaalisena. Myöskin voi sanoa, että tämän rakennustyön kautta helpotettaisiin työttömyystilannetta Vipurissa.

Lisäksi tahdon huomauttaa, että, kun tämä oppilaskoti rakennetaan, senkautta saadaan Viipurin lääninsairaalaan samalla 40 uutta hoitopaikkaa ja tunnettua on, että tässä sairaalassa on tavaton tilanpuute, kuten useimmissa muissakin sairaaloissa. Näiden hoitopaikkojen arvon voi laskea noin 4 miljoonaksi markaksi, niin että sillä tavalla oppilaskoti sellaisenaan tulee maksamaan verrattain vähän.

Minä näin ollen ehdotan, herra puhemies, että tämän IV luvun 9 momentille lisätään 2 miljoonaa markkaa Viipurin lääninsairaalan yhteyteen perustettavaa sairaanhoitajatar- ja sairaanhoitajataroppilaskodin rakentamista varten tekemäni aloitteen perusteella.

Momentille 15 on samassa X vastalauseessa ehdotettu lisäystä 2 miljoonaa markkaa. Tämä itse asiassa on kuntien asia. Lain mukaan nimittäin myönnetään kuntien perustamille tuberkuloosiparantoloille valtionapua, mikäli menoarvioon on tällaista tarkoitusta varten otettu määräraha. Asiahan on niin, että alkuperäisessä ehdotuksessa oli tämä „mikäli''-lause jätetty pois, mutta minusta tuntui luonnottomalta tällä lailla menetellä, niinkuin kyllä monella alalla on tehty, ja sillä tavalla tämä liika rehellisyys on vienyt siihen, että tällä kertaa tätä suunnitelmaa ei voida yhtä hyvin toteuttaa. Mutta silloin kun laki hyväksyttiin, edellytettiin, että vuosittain merkittäisiin 12 miljoona markkaa tähän tarkoitukseen, ja myöskin sisäasiainministeriö hyväksyi asiassa yleisen suunnitelman, joka perustuu siihen, että vuosittain voitaisiin myöntää näille kuntayhtymille tuberkuloosiparantolarakennuksiin 20 milj. markkaa, ja kunnat ovatkin sen mukaan panneet rakennuksia alulle. Tällä tavalla tulisikin, jos 20 milj. markkaakin myönnettäisiin, koko summa jaettavaksi niille parantoloille, jotka jo ovat rakenteella, tai valmiina, s. o. Jyväskylän, Kontiniemen, Uudenmaan ruotsalaisten kuntain, Pohjois-Savon, Oulun seudun ja Varsinais-Suomen parantoloille. Tämän lisäksi on kaksi kuntayhtymää, nimittäin Pohjois-Hämeen ja Etelä-Hämeen, jo myös panneet parantolarakennuksensa alulle siitä huolimatta, että heille missään tapauksessa ei voitaisi antaa valtion apua ennenkuin 1932. Mutta nämäkin ovat luottaneet siihen, että vuosittain myönnetään 20 milj. markkaa, joten ne ovat varmoja siitä, että ne v. 1932 saavat tämän osuutensa. Tuntuu senvuoksi eräänlaiselta petokselta, jos valtio ei täytä tätä eräänlaista moraalista sitoumustaan, joka myöskään ei ole valtiolle ylivoimainen.

Mehän kaikki tunnemme kutsuntatilastoista ja muista että meidän tuberkuloosikuolevaisuutemme ja sen aikaansaama taloudellinenkin vahinko on tavattoman suuri, niin että sen vastustamisessa myöskin pitäisi noudattaa jonkinlaista 5-vuotissuunnitelmaa samaan aikaan, kuin luodaan toisilla aloilla uusia suunnitelmia, jotka nielevät paljon huomattavampia summia.

Minä siis ehdotan, että momentille 15 merkitään lisää 2 milj. markkaa X vastalauseen mukaisesti.

Ed. Janhonen: Valtiovarainvaliokunta on tämän luvun kohdalla käsitellyt m. m. allekirjoittaneen rahaasia-aloitteen n:o 7 määrärahan osoittamisesta Oulun diakonissasairaalan laajentamista varten. Vaikka valiokunta ehdottaakin aloitteen

tällä kertaa hylättäväksi, niin pyydän kuitenkin asiasta esittää seuraavaa:

Sairaanhoito Oulun läänin harvaan asutuissa ja yleensä vähävaraisissa oloissa on vielä monessa suhteessa puutteellista ja kaipaa lisättyä huolenpitoa. Valtion yleiset sairaalat voivat ottaa vastaan pääasiassa vain vaikeampia leikkauksia vaativia sairaita ja on niissä sellaisenaankin tilanahtautta. Eräillä syrjäisemmillä seuduilla tuottavat aluesairaalat huomattavaa helpotusta sairashoitoon ja kun Kajaanin yleinen sairaala laajennetaan, niin siellä saadaan myöskin tuntuva parannus aikaan. Kunnallisia sairaaloita ovat ainoastaan harvat kunnat voineet järjestää ja on sellaisten perustaminen useimmille kunnille taloudellisestikin ylivoimainen sen lisäksi, mitä oppivelvollisuuden toteuttaminen, köyhäinhoito ja mielisairashoito sekä tuberkuloosisairaalain perustaminen niiltä vaatii. Näin ollen on mielestäni erittäin suotavaa, että Oulun diakonissayhdistys voisi aivan lähiaikoina saada ylläpitämänsä diakonissakodin sairaalan laajennetuksi ja tarkoitustaan vastaavammaksi suunnitellun uudisrakennusyrityksen avulla. Tämän kautta sairashoito Oulun ympäristökunnissa huomattavasti helpottuisi ja parantuisi. Mutta tämä olisi vielä toisestakin syystä tärkeätä. Oulun diakonissakoti sairaaloineen palvelee Oulun läänin terveys- ja sairashoitoa valmistamalla alaan sopivia sairaanhoitajattaria. On hyvin tunnettua, että sairaaloiden lisääntyessä, ja sen johdosta, että kunnat yhä yleisemmin palkkaavat kiertäviä sairaanhoitajattaria, tuberkuloosi- ja lastenhoitajattaria, sekä että myöskin yksityiseen sairashoitoon yhä yleisemmin käytetään sairaanhoitajattaria, näistä on huomattava puute. Kun olosuhteet Oulun läänissä ovat monessa suhteessa alkeelliset, vaaditaan täällä varsinkin kiertäviltä sairaanhoitajattarilta aivan erikoista näiden olojen tuntemusta ja niihin mukautumista. Tästä syystä on ollut etua siitä, että näihin oloihin sopivia hoitajattaria on Oulun diakonissakodissa voitu valmistaa. Mikä merkitys tällä on, käy selville siitä, että näitä on Oulun diakonissalaitoksessa valmistunut yhteensä 307. Kun Oulun diakonissalaitos palvelee kahdella tavalla terveyden- ja sairashoitotarpeita Pohjois-Suomessa, johon valtio muutenkin myöntää avustusta, ja kun Oulun diakonissalaitoksen laajentaminen samalla vähentää valtion muun avustavan tai muun suoranaisen toiminnan tarvetta, katson Pohjois-Suomen olojen vaatimaksi ja valtion edun mukaiseksi, että tarkoitukseen myönnettäisiin valtion avustusta. Tällä hetkellä en kuitenkaan tahdo asiassa tehdä suoranaista ehdotusta, vaan toivon, että hallitus suunnitellessaan sairaaloitten järjestelyjä ja uusien sairaalarakennusten rakentamista, ottaisi myöskin huomioon Oulun diakonissalaitoksen kipeän tarpeen tässä suhteessa.

Ed. Reinikainen: Pyydän ensiksi kannattaa ed. Ryömän täällä tekemiä ehdotuksia. Ja lisäksi pyydän ehdottaa, että tänne otettaisiin uusi 20 momentti Viipurin diakonissalaitoksen sairaalarakennuksen avustamiseksi 1,500,000 markkaa VI vastalauseen mukaisesti.

Kuten tunnettua, on täällä eduskunnassa tehty alotteita diakonissalaitoksen sairaaloiden avustamiseksi ja eduskunta onkin asettunut sille kannalle, että on tärkeätä, että valtio avustaa näitä laitoksia sentähden, että ne suorittavat yhden erittäin tärkeän tehtävän yleensä sairashoidossa. Edellinen puhuja osoitti, kuinka tärkeän tehtävän suorittavat myös erinäiset diakonissalaitokset hoitajattarien avulla etenkin köyhemmissä rajaseuduissa. Niissä alotteissa, mitä täällä on tehty, on ajateltu, että ne on valtiovallan taholta järjestyksessä saatava loppuun suoritetuiksi ja on ajateltu, että Viipurin diakonissalaitoksen rakennukset ensin saataisiin valmiiksi, ja eduskunta onkin jo tätä Viipurin diakonissalaitosta avustanut ja tähän avustukseen nojaten ja niihin muihin avustuksiin, joita laitos on saanut, onkin jo Viipurin diakonissalaitoksen sairaala annettu urakalla rakennettavaksi, ja tällä hetkellä rakennus on jo valmiina vesikatossa. Minun käsittääkseni olisi väärin tällaisena pula-aikana jättää asia sille kannalle, että rakennus, joka jo on jotakuinkin valmistumassa, että sen työt keskeytettäisiin. Muut, jotka ovat luvanneet tätä laitosta avustaa, ovat jo antaneet osansa, ainoastaan valtion puuttuva osa 3 milj. markkaa, puuttuu. Kun nyt on näin vaikea taloudellinen aika, niin on ehdotettu VI vastalauseessa, että tällä kertaa annettaisiin ainoastaan 1.5 milj. markkaa, ja toista puoltatoista miljoonaa markkaa sitten laitoksen pitäisi koettaa jollakin tavalla lainata vuodeksi eteenpäin.

Kun siis asia on tällä kannalla, niin minusta tehtäisiin tavaton vääryys, jos tällä kertaa jätettäisiin rakennus kesken, mahdollisesti siinä voisi tulla pilaantumistakin rakennuksessa.

Lisäksi minä pyydän huomauttaa, että jos ei rakenneta Viipurin diakonissalaitosta nyt loppuun, niin tilan ahtaus Viipurin lääninsairaalassa on niin suuri, että pitkälti ei voida olla sinne tekemättä erityistä sisätautiosastoa, jota, jos nyt tämä diakonissalaitossairaala rakennetaan, ei tarvitse rakentaa. Kuten tunnettua, on myös tässä sairaalassa silmätautiosasto, joka on ainoa Itä-Suomessa ja jonka tehtävä, jos diakonissalaitos ei rakentaisi, olisi myös valtion rakennettava. Diakonissalaitokset eivät ylimalkaan saa vakinaista valtionavustusta. Jos ne saavat, niin ne saavat niin tavattoman vähän vuotuista ylläpitoavustusta, että tältäkin kannalta on valtion etujen mukaista auttaa tällaisia sairaaloita.

Minä siis toivon, että eduskunta hyväksyy tämän tehdyn aloitteen Viipurin diakonissalaitoksen rakentamiseksi.

Ed. A. Halonen: Pyydän kannattaa ed. Reinikaisen tekemää ehdotusta, mikäli se koskee Viipurin diakonissalaitoksen keskeneräisen rakennuksen avustamista. Se on hyvin suurimerkityksellinen siinä suhteessa, että tilan ahtaus sairaalassa on tavattoman suuri ja, kuten mainittiin, on se erikoislaatuinen siinä suhteessa, että diakonissalaitos silmäsairaalana on erittäin tärkeä tekijä. Kun siihen on jo kiinnitetty huomattavat pääomat, tulisi siitä laitokselle koitumaan raskasta vahinkoa, jos rakennus seisoisi tyhjänä, kun se verrattain vähäisellä rahaavustuksella rakennuksen suuruuteen nähden voitaisiin saada käyttökuntoon. Näitä näkökohtia silmälläpitäen pyytäisin lämpimästi kannattaa ed. Reinikaisen tekemää ehdotusta.

Ed. Riipinen: Herra puhemies! Vaikka valtiovarainvaliokunta on olojen pakosta hylännyt kai suurimman osan rahaasia-aloitteita, minä pyydän tämän luvun kohdalla, johon myös valtion lastensairaala-aloitteen hylkäämisessä on viitattu, saada sanoa valtion lastensairaala-asiasta pari sanaa.

Valtion lastensairaala-ajatus on jo ennen eduskunnassa ollut esillä ja sitä on ajettu sillä perusteella, että v. 1892 rakennettu Helsingin yliopiston lastensairaala on käynyt aivan liian pieneksi, niin että siitä lääkäreiksi valmistuvien ja sairaanhoitajattariksi valmistuvien opetus täydellisesti kärsii. Puute on tällä alalla äärimmäinen. Asianomaisissa valiokunnissa on täällä ainakin aikaisemmilla valtiopäivillä puollettu lastensairaalan puolesta tehtyä aloitetta kiireellisenä. Lisäksi on tämän alan erikoistuntija, prof. Ylppö sanonut, että nykyjään lääkäreiksi ja sairaanhoitajattariksi valmistuvilta jää miltei kokonaan tuntematta lastensairaala-ala, kun opetusta on miltei mahdoton järjestää. Hänen mielestään ei valtion lastensairaalan rakentamisen alullepanoa millään syyllä voida enää siirtää edes vuottakaan eteenpäin, jonka takia nimenomaan hänen toivomuksestaan on tässä aloitteessa lastensairaalapiirustusten hankkimiseksi anottu 100,000 mk.

Arvoisilla edustajilla, minä ajattelen, on useimmilla omakohtaista kokemusta siitä, mitenkä maaseudultakin joudutaan usein asiantuntijain puutteessa kääntymään pääkaupungin puoleen myöskin lastensairauksissa, ja täältä pääkaupungista saa palata usein kotiin vain hyvien neuvojen kanssa. Vallankin köyhimmät saavat niin tehdä, ei ole tilaa valtion sairaalassa. Sellaisia tapauksia lienee monella edustajalla tiedossaan. Minä olen rohjennut tämän aloitteen uudistaa täällä nimenomaan ajatellen yhteiskunnan kaikkein vähäväkisimpiä, sairaita lapsia. Olen nähnyt elämässä, että kaikkein köyhimmässäkin kodissa, vaikka olisi miten suuri puute tahansa, koetetaan sittenkin hoitaa sairasta lasta, tehdä kaikki, mitä ikinä voidaan, sen hyväksi. Siksi minä ajattelen, että Suomen valtiollakin pula-ajasta huolimatta pitäisi olla varaa samaan, mitä on Suomen köyhimmällä kodilla. Minä en ehdota tästä asiasta äänestettäväksi, sillä olen nähnyt, että täällä moni hyvä asia on mennyt pöydän alle. Mutta minä rohkenen toivoa, että hallitus tämän valtion lastensairaala-asian alulle pannen ottaa suosiolliseen huomioonsa ja antaa siitä esityksen eduskunnalle.

Ed. Oksanen: Viipurin diakonissalaitoksen sairaala-asia on eduskunnalle ennestään tuttu. Eduskunta on aina auliisti auttanut diakonissalaitosta sairaalan rakentamisessa. Nyt, niinkuin ed. Reinikainen huo-

mautti, on asia niin pitkällä, että sairaala on saatu vesikattoon, mutta siihen se jääpi, jos valtio ei avustusta tällä kertaa anna, sillä diakonissalaitoksella ei ole mitään mahdollisuuksia suorittaa tuota rakennustyötä loppuun. Lisäksi on otettava huomioon vielä se, että diakonissalaitos ylläpitämällä erikoissairaaloita, m. m. silmäsairaalaa, vapauttaa valtion perustamasta silmäsairaalaa Itä-Suomeen. Näin ollen, siis silmällä pitäen sekä valtion etua että myöskin diakonissalaitoksen etua rohkenen liittyä kannattamaan ed. Reinikaisen tekemää ehdotusta. Samalla, kun minulla on puheenvuoro, niin kannatan myöskin ed. Riipisen esittämää toivomusta, että hallitus ensi tilassa ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että myöskin valtion lastensairaalahanke saataisiin alkuun sillä tavalla, että edes piirustukset voitaisiin lähiaikoina valmistaa.

Ed. Kilpeläinen: Valtiovarainvaliokunta lausuu mietinnössään olevansa sitä mieltä, että Viipurin diakonissalaitoksen sairaalaa on avustettava valtion varoilla sen valmistuttua. Tämäntapainen avustus on nyt jo tällä hetkellä välttämätön ja kiireellinen. Tämän vuoksi, kuten olemme jo täällä aikaisemmin kuulleet, olisi avustusta sille nyt jo annettava. Sen vuoksi pyydän minäkin kannattaa ed. Reinikaisen tekemää ehdotusta, ja toivon eduskunnan enemmistön tekevän samoin.

Ed. Hirvensalo: Tuntien sen vaikean rahataloudellisen tilanteen, missä maalaiskunnat y. m. tuberkuloosisairaaloiden rakennusyhtymät ovat, ryhtyessään rakentamaan useita miljoonia markkoja maksavia keuhkotautiparantoloita, yhdyn minäkin kannattamaan ed. Ryömän täällä tekemää ehdotusta, että IV luvun 15 momentille otettaisiin lisää 2 miljoonan markan erä.

Valtiovarainministeri Vennola: Minä en tahdo kieltää, etteivät nämä kaikki sairaalarakennukset yleensä ole hyvää tarkoittavia ja tarpeellisiakin. Mutta kyllä minun täytyy sanoa, että ed. Ryömä on hyvin kallis mies Suomen kansalle, sillä hän on viime vuosien kuluessa rakennuttanut erinomaisen paljon kaikenlaisia sairaaloita. Ja vaikka niitä ei tietysti voikaan periaatteen kannalta vastustaa, niin köyhän miehen ei kannata niitäkään rakentaa kovin paljon yhdellä kertaa. Jos kaikki nämä ehdotukset hyväksytään, mitkä edustajat Ryömä ja Reinikainen täällä ovat tehneet, niin siinä menee taasen 5 $^1/_2$ miljoonaa markkaa yhtä tietä budjetissa lisämenoja. Ja sikäli kuin olen huomannut, niin tässä ei oikein olisi varaa niin paljon myöntää. Näin ollen huolimatta niistä hyvistä tarkoituksista, mitä täällä on esitetty, minä niitä vastustan.

Kun täällä ed. Ryömä vetoaa erikoisesti siihen, että rakennustyöt voitaisiin yhtenä urakkana suorittaa, niin onhan se tietysti näkökohta sekin. Mutta eihän sitä kaikkia muitakaan asioita voida yhdellä kerralla ja yhtenä urakkana tehdä, niitä täytyy tehdä sen mukaan kuin varoja on. Ja mitä tulee diakonissalaitokseen, johonka ed. Reinikainen ehdotti täällä 1 $^1/_2$ miljoonaa markkaa pantavaksi, niin se on nyt yksityisen yhtiön laitos ja valtio on siihen antanut 3 miljoonan lainan ja luultavasti tulee sitä vielä lisääkin avustamaan. Mutta minun täytyy tässä asian tilanteessa olla sitä mieltä, että nämä asiat olisivat nyt täällä ratkaistavat „kirjan mukaan", niinkuin sanotaan.

Ed. Ryömä: Riippuu siitä, kuinka asioita käsittää, mikä on kallista ja mikä on helppoa. Meidän terveydenhoito- ja sairashoitomenomme tekevät jotenkin saman kuin oppikoulumenomme. Minä luulen kuitenkin, että näillä terveydenhoito- ja sairashoitomenoilla tehdään ja vaikutetaan paljo suurempaan ja laajempaan piiriin ja perustavammalla tavalla, kuin oppikoulumenoilla, joista on seurauksena vain se, että on syntynyt tavaton ylioppilastulva, eli enemmän kuin maa voi niellä. Sen sijaan esim. tuberkulosityöllä, jos saamme tuberkulosikuolevaisuuden vähentymään esim. kolmannekseen nykyisestä, siihen kuin Tanskassa, ansaitaan epäsuorasti satoja miljoonia markkoja taloudellisesti maalle. Samoin nämä muut sairaalamenot ovat puhtaasti taloudellista voittoa tuottavia menoja, koska nykyaikainen sairashoito säännöllisesti tekee ihmisistä työkykyisiä kansalaisia. Niin että tämä suinkaan ei ole mitään kallista menoa. Se on ollut yksityisten kuntayhtymien toiminnan tukemista, sellaisen, joka oikeastaan olisi kuulunut valtiolle, nim. tuberkulosi- ja mielisairaalatoiminnassa. Olen nyt ehdot-

tanut sairaanhoitajatarkoulua varten määrärahan, sillä tämäkään ala ei ole saanut hyväkseen muuta kuin yhden koulun Turkuun, joka on sijoitettu vanhaan rakennukseen. Tässä on kysymyksessä toinen hoitajatarkoulu- ja kotirakennus kolmatta valmistavaa koulua varten Viipuriin, jolloinka voitaisiin tämäkin koulu saada mallikelpoiseen kuntoon. Minä epäilen, tokko mitään muuta opetusalaa meillä on näin pienillä määrärahoilla pantu käyntiin ja saatu kuntoon. Jos vertaa esim. oppikouluja, niin niitä varten on joka vuosi hyväksytty hyvin suuria määriä budjetissa. Sairaanhoitajatarkoulutusta varten on ollut vasta parina vuonna ja verrattain kohtuullisia summia. Minäkin ymmärrän, ettei kaikkia asioita voi samaan urakkaan järjestää, mutta jos samassa sairaalassa toimitetaan 1 milj. markan urakka ja toinen vaatisi 2 miljoonaa markkaa, minun mielestäni voi ne paremmin yhdistää, kuin että ne suoritetaan erillään kahtena osana, jolloinka ne tulevat paljon enemmän maksamaan ja tulevat häiritsemään suuremmassa määrässä sairaalatyötä.

Mitä näihin valtion omain laitosten lisäksi suoritettaviin avustuksiin tulee, niin ovathan kaikki ne, mitä täällä on esitetty, erinomaisen hyviä, mutta minusta kuitenkin valtion on pidettävä huolta, että sen omat laitokset ovat ensin kunnossa, ennenkuin se avustaa kovin paljon yksityisiä laitoksia. Nyt on asianlaita niin, että ne, mitä kunnat ovat laittaneet ja joita valtio avustaa, ovat erinomaisessa kunnossa, mutta valtion omat laitokset ovat keittiöitä ja muita myöten sangen kurjassa kunnossa. Jos siis näihin myönnetään rahaa, niin se ei ole tuhlaamista, vaan se on yhtä tärkeää toimintaa kuin muutkin.

Minä tahtoisin sitten sanoa muutaman sanan ed. Riipisen ehdotuksesta lastensairaalan piirustusten johdosta. Asianlaita on se, että nyt parhaillaan pannaan alkuun yliopiston naistautisairaala- ja synnytyslaitosrakennusta. Se tulee maksamaan noin 30 milj. markkaa. Aikaisemmin ja ensi vuotta varten on vasta yhteensä hyväksytty sitä varten 12 milj. markkaa. Tällä tavoin tarvitaan vielä tähän laitokseen kahtena vuonna noin 10 milj. markkaa kumpaisenakin ja laitos valmistuu aikaisintaan vuonna 1933. On selvää, että valtion varat eivät riitä siihen, että samaan aikaan rakennettaisiin yliopistolle kahta sairaalaa, jotka nielevät suuria summia. Täten on mahdotonta ajatella, että lastensairaala voitaisiin rakentaa kuntoon, ennenkuin aikaisintaan vuonna 1934. Mutta siihen mennessä, jos muuten olot sen sallivat, että lastensairaala silloin rakennetaan, lääkintöhallitus oman arkkitehtinsä kautta voi laittaa piirustukset, jotta ne ovat sitten valmiina, kun rahat tarkoitukseen saadaan. Tässä suhteessa voidaan olla rauhassa, jos vaan taloudellinen tila paranisi, että sairaalan rakentamiseen voitaisiin ryhtyä. Piirustukset tulevat valmiiksi silloin kuin niitä tarvitaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Ryömä ed. Reinikaisen kannattamana ehdottanut, että 9 momentille X vastalauseen mukaisesti lisättäisiin 2,000,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Ryömän 1) ehdotukseksi. Niin ikään on ed. Ryömä ed. Reinikaisen kannattamana ehdottanut, että 15 momentille X vastalauseen mukaisesti lisättäisiin 2,000,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Ryömän 2) ehdotukseksi. Ed. Reinikainen ed. A. Halosen kannattamana on ehdottanut, että lukuun otettaisiin uusi 20 momentti, johon VI vastalauseen mukaisesti otettaisiin 1,500,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Reinikaisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Koska ehdotukset ovat kaikki erillisiä, on niistä kustakin erikseen äänestettävä mietintöä vastaan.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Ryömän 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Ryömän 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 72 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 5.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Ryömän 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Ryömän 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 84 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 4.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarain valiokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Reinikaisen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Reinikaisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 117 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 4.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Reinikaisen ehdotuksen.

Luku V, Valtiovarainministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat, hyväksytään.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

Pöydällepanot:

Puhemies: Pöydällepanoa varten voitaneen esitellä valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22, joka on edustajille tämän istunnon aikana jaettu.

Pöydällepanoa varten esitellään

Kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamista

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22 ja pannaan pöydälle ensi istuntoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on tänä iltana kello 21,30.

Täysistunto lopetetaan kello 21,13.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

32. Tiistaina 16 p. joulukuuta 1930

klo 21,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5, 15 ja 18 §:n muuttamisesta 895
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22; hallituksen esitys n:o 48.

Ainoa käsittely:

2) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 897
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.

Pöydällepanoa varten esitellään:

3) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityksen johdosta Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön erinäisten obligatiolainojen valtiontakuusta 922

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka ottivat osaa edelliseen istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5, 15 ja 18 §:n muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 48, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22.

Keskustelu:

Ed. Jussila: Me kokoomuspuolueen edustajat, jotka olemme ottaneet osaa tämän asian käsittelyyn valtiovarainvaliokunnassa, olemme olleet suurin piirtein hallituksen esityksen kannalla eräin muutoksin, jotka koskevat pääasiallisesti kansakoulujen terveydenhoitomenoja. Kun valiokunnan hylkäävä mietintö kuitenkin sai tällaisen sanamuodon, joka tietää esityksen periaatteiden tosiasiallista kannattamista ja valiokunta lisäksi ehdottaa pyydettäväksi uutta esitystä, joka eräissä kohdin täydentäisi käsiteltävänä olevaa esitystä, emme ole katsoneet tarpeelliseksi valiokunnan mietintöön liittää vastalausetta. Valiokunta mietintönsä perusteluissa asettui torjuvalle kannalle siihen esitykseen nähden, joka on hallituksen esityksen 18 §:ssä kansakoulun oppilaiden oppikirjoista. Tässä kohden en voi yhtyä valiokunnan kantaan. Mielestäni hallituksen esitys siitä on paikallaan. Kuitenkaan en katsoisi suositeltavaksi sitä, että oppikirjat, kun niitä varattomille ilmaiseksi annetaan, jälleen voitaisiin ottaa heiltä pois ja antaa uudelleen toisten käy-

tettäväksi. Varsinkin terveydenhoidollisista näkökohdista riippuen olisi se vähemmän suotavaa.

Ed. Niukkanen: Edellisen lausunnon johdosta minä huomautan, että kyllä eräät kokoomuspuolueenkin edustajat valiokunnassa sikäli myötävaikuttivat tähän lopputulokseen, että asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä äänestivät pois niitä parannusehdotuksia, joita jaoston vähemmistö asiassa oli tehnyt ja lopulta sitten mietintö muodostui sellaiseksi, ettei siihen jäänyt muuta kuin yksi pykälä, joka ei tiennyt mitään muutosta nykyiseen käytäntöön ja silloin luonnollisesti laki oli parempi hylätä kokonaisuudessaan.

Opetusministeri Virkkunen: Hallituksen esitys saa valiokunnan mietinnön perusteluissa osakseen hyvän ja myötämielisen lausunnon. Valiokunta sanoo pitäneensä esityksessä esiintyvää pyrkimystä saada 10 pääluokan VII luvun 25 momentin menot vastedes vähennetyiksi kaikin puolin kannatettavina ja lainsäädäntötoimenpiteitä tämän tarkoituksen saavuttamiseksi sekä tarpeellisina että kiireellisinä. Eräissä muissakin lausunnoissa tulee mietinnön sama käsityskanta esitykseen nähden ilmi. Valiokunnan ponsi on kuitenkin tällä kertaa hylkäävä. Asialliseen esityksen arvosteluun valiokunta ei kuitenkaan ole ryhtynyt, ilmoittaen siltä puuttuneen siihen edellytyksiä, etenkin käytettävänä olevan ajan lyhyyteen nähden. Valiokunta edellyttää, että eduskunnalle annettaisiin jo heti ensi kevätistuntokauden alkaessa uusi esitys asiassa. (Eduskunnasta: Parempi!) Niistä joistakuista huomautuksista, joita valtiovarainvaliokunta tekee, voidaan keskustella ja myös olla eri mieltä.

Sivistysvaliokunta sitä vastoin siinä lausunnossa, minkä se on antanut valtiovarainvaliokunnalle, on esitystä monissa yksityiskohdissa arvioinut, monin paikoin esittäen esityksestä eroavat käsityksensä. Sivistysvaliokunnan tekemiä muistutuksia en voi katsoa hetikään kaikissa kohdin hyvin perusteltuiksi. Olen valtiovarainvaliokunnassa esittänyt omat vastamuistutukseni sivistysvaliokunnan julkilausumien johdosta. Olisi houkuttelevaa uudelleen antautua asialliseen ajatusvaihtoon sivistysvaliokunnan enemmistön kanssa. Sellaiseen kuitenkaan en nyt tahdo ryhtyä ja aika ei ole siihen sovelias, eikä tuloskaan voisi tällä kertaa muuttua. Minä uudistan vain sen käsitykseni, minkä olen lausunut aikaisemmassa istunnossa, että uudenkin esityksen, jota valtiovarainvaliokunta kehoittaa kiireellisesti valmistamaan, täytyy tärkeimmissä kohdissa uudistaa samat ehdotukset, jotka esityksessä n:o 48 on tehty. Minä en saata nähdä, että niistä yleisistä perusteista, jotka tässä esityksessä on esitetty, myöskään myöhemmin, vaikkakin asiata uudelleen yksityiskohtaisesti ryhdyttäisiin valmistamaan, voitaisiin poiketa.

Valtiovarainvaliokunta lausuu senkin ajatuksen, että uusi esitys olisi saatava liikkumaan laajemmalla pohjalla. Valiokunnan mielestä olisi otettava harkittavaksi, eikö rakentamalla koulutalot nykyistä yksinkertaisemmin olisi mahdollista vähentää kansakoululaitoksen rakennuskustannuksia. Samoin olisi otettava harkittavaksi, eikö uusien koulurakennuksien rakentaminen olisi yleensä toistaiseksi pysäytettävä, kuin myöskin, eikö opettajille suoritettavat luontoisetujen korvaukset olisi uudelleen järjestettävä. Puolestani epäilen, voidaanko uuteen esitykseen, jonka tärkeimpänä tehtävänä kuitenkin on järjestellä VII luvun 25 momentin menot aivan uudella tavalla, saada mahtumaan myöskin niitä asioita, joita valtiovarainvaliokunta toivoo selvitettävän. Niiden selvittely saattaa kyllä olla tärketä, mutta minusta tuntuu, että se on asia erikseen, joka olisi toisessa yhteydessä saapa valaistuksensa. Myönnän kyllä, että erityisesti kysymys kansakoulutalojen rakentamisen yksinkertaistuttamisesta ja samalla kysymys siitä, eikö olisi vaikeisiin ajanoloihin nähden toistaiseksi pysäytettävä rakentaminen, on kylläkin otettava vakavan harkinnan alaiseksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön perustuksella voinee sanoa, että kun tämä esitys nähtävästi tällä kertaa kaatuu, se on niitä esityksiä, jotka ainakin kaatuvat eteenpäin. Minä olen eilen lausunut käsitykseni siitä, millä tavoin on meneteltävä 10 P. 1:n VII luvun 25 momentilla olevan määrärahan suhteen siinä tapauksessa, että ne edellytykset, joiden nojalla hallitus määräsi puheenaolevan momentin määrärahan samaksi, kuin minä se on kuluvana vuonna eli 50 miljoonaksi markaksi, eivät olekaan olemassa. Se on asia, johon on

oleva tilaisuutta palata tämän asian jatkuvassa käsittelyssä.

Ed. Ailio: Minua oudoksuttaa, että herra opetusministeri on nyt jo valmis sanomaan, ettei uusi esitys voisi poiketa oleellisesti nyt jätetystä esityksestä. Tämän minä kyllä ymmärrän, jos herra opetusministeri aikoo omin päin antaa myös uuden esityksen eikä jätä sitä kouluviranomaisten ollenkaan harkittavaksi, vaikka luonnollista olisi, että tällaiset suuret ja laajakantoiset kysymykset valmistettaisiin kouluhallituksessa.

Minä en tahdo valtiovarainvaliokunnan lausunnosta muuta sanoa, kuin että minusta on ollut tarpeetonta, että valiokunta on pyytänyt kiireellisesti uutta esitystä. Tätä sanontatapaa on sivistysvaliokunta tahtonut välttää sen takia, ettei se turhaan kiirehtisi hallitusta tällaisessa kysymyksessä, joka vaatii sangen perinpohjaista harkintaa.

Muuten minä ihmettelen, että herra opetusministeri ei ole tullut sivistysvaliokuntaan puolustamaan kantaansa, vaan on mennyt sen sijaan polemiseeraamaan valtiovarainvaliokuntaan niistä kohdista, joissa hän on ollut eri mielipidettä kuin sivistysvaliokunta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Lahdensuo: Ilmoitan, että suuri valiokunta kokoontuu Säätytalossa huomenna kello 10.

---

2) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:ot 1—71 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Asian käsittelyä jatketaan ylimääräisen menoarvion VI luvusta.

Luku VI Puolustusministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat.

Keskustelu:

Apulaispuolustusministeri Österman: Herra puhemies! Puolustuslaitoksen ylimääräisen menoarvion käsittelyn yhteydessä on hallituksen toimesta kuluvana vuonna ensi kerran eduskunnalle esitetty suunnitelma puolustuslaitoksen eri osien, maa-, meri- ja ilmavoimien tarpeiden tyydyttämiseksi pitemmän ajanjakson kuluessa. Tätä suunnitelmaa ei ole asian laadusta johtuen voitu tehdä yksityiskohdittain yleisemmin tunnetuksi, vaan on sen tarkempi selostaminen ja sen tarpeellisuuden selvittäminen ollut rajoitettava valtiovarainvaliokuntaan, joka tämän johdosta on mietintönsä perusteluihin sisällyttänyt tätä laajempaa hankintaohjelmaa koskevan lausuman. Kun kysymyksessä kuitenkin on maan puolustuksen järjestelyn ja rauhanaikaisenkin toiminnan kannalta katsoen suunnitelmallisuuden aikaansaaminen puolustuslaitoksen hankinnoissa ja kun niiden määrärahojen, jotka monivuotisen työn tuloksena syntyneen hankintaohjelman toteuttamiseksi tarvitaan, on meidän oloissamme ja erityisesti vallitsevan taloudellisen tilan johdosta väitetty olevan huomattavan suuria, lienee paikallaan, että eduskunnalle tehdään täysin selväksi se päämäärä, johon tällä suunnitelmalla pyritään, ja se merkitys, joka sen hyväksymisellä tai hylkäämisellä tulee maan puolustukselle olemaan.

Voitaneen ilman muuta pitää selvänä, että puolustuslaitoksemme on järjestettävä määrättyä sodanaikaista puolustustehtävää varten ja että tämä tehtävä määrää sodanaikaisten puolustusvoimiemme suuruuden ja laadun. Viimemainitun, sodanaikaisten puolustusvoimiemme suuruuden ja laadun, taas määräävät ne menot, jotka puolustusvoimiemme varustamiseksi tarvitaan. Sillä ilmeistä on, että jos puolustuslaitoksellemme annettu tehtävä edellyttää liikekannal-

lepanossa perustettavaksi esim. 10 divisionaa, niin tällaisen kenttäarmeijan varustamiseen tarvitaan huomattavasti enemmän varoja kuin jos tyydytään tehtävään, jonka suorittaminen vaatii vain 5 divisionaa.

Puolustusvoimiemme varustamiseen käytettävien määrärahojen suuruus vaikuttaa niinmuodoin aivan ratkaisevasti sen armeijan suuruuteen ja laatuun, jolla sotaa aiotaan käydä, ja sotavoiman suuruudesta ja laadusta taas vuorostaan ovat riippuvaisia sen menestymisen mahdollisuudet sodassa, sille asetettavat vaatimukset, sille annettava puolustustehtävä.

Puolustusvoimiemme nykyiset sotavalmiussuunnitelmat on rakennettu sille pohjalle, ettei maastamme ole ilman äärimmäisen pakottavaa syytä osaakaan luovutettava sodan sattuessa maahamme hyökkäävälle viholliselle. Toisin sanoen, että maatamme on puolustettava rajojen läheisyydessä. Tähän tulokseen on sotilasjohtomme tullut, paitsi moraalisista syistä, jotka velvoittavat valtakunnan turvaamaan maan kaikki osat sodan tuholta ja hävitykseltä, lisäksi senvuoksi, että rajaseutumme sotilaallisesti arvostellen tarjoavat lukumäärältään aina pienenä pysyvälle kenttäarmeijallemme edullisimmat puolustusmahdollisuudet.

Tätä tehtävää silmälläpitäen on myöskin se sodanaikainen kenttäarmeija organisoitu, joka liikekannallepanossa on perustettava. Mutta sotavarustustemme nykyinen tila on sellainen, että tältä armeijalta tulee puuttumaan varsin tärkeitä taisteluvälineitä ja muita tarvikkeita, joiden hankkiminen on ehdoton välttämättömyys, jotta se voisi toden tullen edellämainitun tehtävänsä menestyksellä suorittaa. Näiden puutteiden poistamiseksi on kysymyksessä oleva maa-, meri- ja ilmavoimien hankinta- ja kehittämisohjelma laadittu. Se päättyy 700 milj, markkaan ja on siinä määrin puristettuun minimitarpeeseen perustuva, että siitä voitaisiin, käsittääkseni, tinkiä ainoastaan sillä edellytyksellä, että puolustuslaitoksemme sodanaikaista tehtävää pakostakin muutetaan vähemmän vaativaksi.

Tätä siis merkitsevät varustuksissamme vallitsevat puutteellisuudet.

Tässä yhteydessä on selvitettävä ja oikaistava kaksi käsityskantaa, jotka usein on maan puolustuskysymyksen yhteydessä tuotu esille. Toinen on se väite, ettei meillä muka missään tapauksessa olisi mahdollisuuksia puolustaa maatamme, minkävuoksi maan puolustuksen hyväksi myöskään ei kannattaisi varoja uhrata. Tässä suhteessa minun tarvinnee ainoastaan viitata eduskunnalle vuonna 1926 jaettuun ja muutenkin julkisuuteen saatettuun n. s. puolustusrevisionin mietinnön pohjalla laadittuun „Puolustuskysymyksemme"-nimiseen julkaisuun, jossa esitettyyn käsitykseen asiasta lukuisat pätevät ulkolaiset asiantuntijat ovat yhtyneet. Tässä julkaisussa todetaan, että Suomen puolustuskysymystä ei voida pitää toivottomana, huomioon ottaen ne vaikeat sotilasmaantieteelliset olosuhteet, missä hyökkääjä joutuu toimimaan Suomeen tunkeutuessaan. Edellytyksenä kysymyksen myönteiselle ratkaisulle on luonnollisesti se, että tosiaankin olemme valmiit vakavasti puolustamaan maatamme ja kantamaan ne uhraukset, jotka jo rauhanaikana tarvitaan kenttäarmeijan kehittämiseksi taistelukykyiseksi. Tietoisuus siitä, että hyökkääjä Suomessa ja rajan läheisyydessä tulee kohtaamaan puolustuskykyisen kenttäarmeijan, saattaa hänet monta kertaa ajattelemaan, ennenkuin hän ryhtyy vaikeaan ja epävarmaan yritykseen maamme valloittamiseksi. Sellaisen pienen maan kuin Suomen, jolla ei ole eikä voi olla mitään hyökkäystarkoituksia, taistelukykyinen kenttäarmeija on samalla paras rauhantae, joka ei houkuttele ketään kevytmielisesti käymään kimppuumme.

Toinen julkisuudessa esiintuotu käsityskanta koskee kansainliiton vaikutusta puolustuskysymykseemme. On väitetty, että kansainliiton olemassaolo tekisi, jollei tarpeettomiksi, niin ainakin vähemmän tärkeiksi omat toimenpiteemme maan puolustuksen vahvistamiseksi. Tämä on ehdottomasti kansainliiton säännösten väärin tulkitsemista. Tosin edellyttävät mainitut säännökset hyökkäyksen uhriksi joutuneen puolesta taloudellista ja aseellista avunantoa, n. s. kansainliiton sanktiota. Mutta on muistettava, että siihen saakka, kunnes tällainen apu ehtii saapua, on meidän tultava toimeen yksinämme. Aseellisen avun antaminen hyökkäyksen tapahtuessa edellyttää neuvotteluja kansainliiton neuvoston johdolla, jolloin avunannosta yleensä, sen suuruudesta ja laajuudesta päätetään. Tämän jälkeen kuluu vielä aikaa sanktio-joukkojen kuljettamiseen maaham-

me, mikä riippuu matkan pituudesta ja voimien suuruudesta. Niin kauan kuin meillä ei ole muita takeita avun saamisesta kuin se, minkä kansainliiton jäsenyys edellyttää, on se aika, joka kuluu aseellisen avun saapumiseen, joka tapauksessa arvioitava kuukausiksi, vaikka edellyttäisimmekin aseellisen avun saapumisen ilman muuta varmaksi.

On pidettävä selvänä, että kansainliiton myönteiseen suuntaan avustamiskysymyksessä käyvään kannanottoon ratkaisevasti vaikuttaa se seikka, kuinka tilanne neuvottelujen aikana Suomessa kehittyy. Jos kenttäarmeijamme tänä aikana kykenee menestyksellisesti puolustamaan maatamme, sitä helpommin voimme ulkoapäin saada apua. Jos sitävastoin osoittautuu, että oma kenttäarmeijamme ei ole taistelukykyinen, vaan vetäytyy yhä taaemmaksi ja taaemmaksi, sitä vaikeammaksi muodostuu sanktio-voimien tehtävä ja sitä vaikeampaa meidän on saada apua muualta. Tuskinpa mikään jäsenvaltio ryhtyy niin suuriin uhrauksiin kuin Suomen takaisin valloittaminen merkitsee, varsinkin, jos sen täytyy ottaa huomioon, ettei se tässä työssään voi saada riittävää apua Suomen taistelukykyisiltä maanpuolustusvoimilta.

Näin ollen on siis ulkoapäin saatavan avun ehdottomana edellytyksenä, että itse tahdomme vakavasti puolustaa maatamme ja olemme siihen jo rauhanaikana voimiemme mukaan valmistautuneet. Juuri tätä myös tarkoittaa esilläoleva kysymys puolustusvoimiemme välttämättömimpien tarpeiden tyydyttämisestä laaditun suunnitelman mukaisesti.

Jo siitä, mitä alussa suurin piirtein esitin varusteihin käytettävien määrärahojen ratkaisevasta merkityksestä perustettavan kenttäarmeijamme suuruuteen ja laatuun käy ilmi, että maanpuolustuksen yhtä vähän kuin minkään muunkaan sellaisen inhimillisen toiminnan alalla, joka tarkoittaa uuden luomista tai olemassaolevan kehittämistä, ei voida tarkoitustaan vastaavia tuloksia saada aikaan ilman, että seurataan pitempää ajanjaksoa varten laadittua ohjelmaa.

Haluan lisäksi kuitenkin huomauttaa eräistä näkökohdista, jotka asiaa ratkaistaessa on käsitykseni mukaan otettava varteen.

Kenttäarmeijan perustamista silmälläpitäen täytyy sotilasjohdon meillä niinkuin muissakin maissa, joissa pyritään tarkoituksenmukaisesti luomaan puolustusvoimia, vuosia aikaisemmin saada tietää, paitsi määrätyn ohjelman edellyttämää loppusummaa, lisäksi minkä ajan kuluessa ja miten suurissa erissä määrärahat asetetaan käytettäviksi. Sodanaikaisten puolustusvoimien perustaminen on nimittäin hyvin monimutkainen tehtävä. Se vaatii, jos mieli täysin käyttökelpoista aikaansaada, vuosikausia kestävää työtä, jonka määrää se päämäärä, johon tahdotaan päästä. Mutta ellei tässä työssä päämäärä ole selvillä senvuoksi, ettei tiedetä, mitä taisteluvälineitä kenttäarmeija saa käytettäväkseen ja paljonko kutakin eri lajia, on ilmeistä, että tätä vaikeaa tehtävää ei kukaan pysty kunnolla suorittamaan, koska sitä perustaa, jolle kaikki on rakennettava, ei ole olemassa. Mutta vaikka loppusumma tiedettäisiinkin ja niinmuodoin olisi olemassa edellytykset sellaisen koneiston rakentamiseen, joka sanokaamme 5—6 vuoden kuluttua olisi käyttövalmis, niin ei tämäkään vielä riitä, sillä puolustusvoimiemme täytyy jo aikaisemminkin, joka hetki, olla valmis maanpuolustuksen hyväksi tekemään kaiken sen, minkä kulloinkin käytettävissä olevat erilaiset voimat ja apulähteet suinkin sallivat.

Samoinkuin armeijan järjestelytoiminta kärsii realiteetteihin perustuvan suunnitelman puutteesta, samoin vaikuttaa epätietoisuus perustettavan kenttäarmeijan aseistuksesta myös rauhanaikaiseen koulutukseen ei ainoastaan haitallisesti, vaan suorastaan desorganisoivasti, s. o. siten, että kenttäarmeijan tarvetta silmällä pitäen tullaan tekemään määrätyillä koulutusaloilla aivan liikaa työtä ja kuluttamaan kallista aikaa kun taas toisilla aloilla koulutus jää puutteelliseksi. Onhan nimittäin selvää, että armeija, joka sodassa tulee käyttämään esim. ainoastaan jalkaväkikivääreitä aseistuksenaan, on koulutettava aivan toisin kuin sellainen armeija, jonka aseistukseen kuuluu lisäksi määrätty määrä tykistöä, kranaatinheittäjiä, konekivääreitä, pikakivääreitä ynnä muita taisteluvälineitä. Kun rauhanaikana on koulutettava erilaisia aseita käyttämään juuri se määrä asevelvollisia, sekä miehistöä, että päällystöä, minkä kenttäarmeijalle annettava aseistus edellyttää, ei kukaan voine kieltää edellä esittämäni armeijan rauhanaikaista koulu-

tusta koskevan väitteen paikkansapitäväisyyttä.

Kolmantena tärkeänä näkökohtana arvosteltaessa puolustuslaitoksen varustamis- ja kehittämissuunnitelman tarpeellisuutta pyydän kiinnittää eduskunnan huomiota siihen merkitykseen, joka tällaisen suunnitelman seuraamisesta on hankintojen taloudellisuudelle ja nykyisin vaikeissa oloissa työskentelevän teollisuutemme toiminnalle.

Vaikka se lausuma, jonka valtiovarainvaliokunta ehdottaa liitettäväksi eduskunnan vastaukseen, ei antaisikaan mahdollisuuksia tehdä hankinnoista valtiota välittömästi sitovia sopimuksia, tulee se tapa, jolla eduskunta suhtautuu kysymyksessäolevaan suunnitelmaan, vaikuttamaan siten, että teollisuutemme sen perusteella joko ei uskalla tai uskaltaa hankkia tarpeelliset koneet ja raaka-aineet kulloinkin tilattavien välineiden ja tarvikkeiden sarjavalmistusta varten. Näin ollen se tapa, jolla eduskunta asiaan suhtautuu, vaikuttaa, voidaanko kysymyksessäolevien tarvikkeiden hankinnassa toteuttaa järkiperäisimpiä ja tehokkaimpia suunnitelmia sekä valmistustöitä. Samoin eduskunnan suhtautumisesta tulee ratkaisevalla tavalla riippumaan hankittavien tarvikkeiden yksikköhinta.

Edellä esitetyillä perusteilla on hallitus tullut siihen tulokseen, että kysymyksessäoleva maa-, meri- ja ilmavoimien varustamis- ja kehittämisohjelma olisi otettava siksi pohjaksi, jolle puolustuslaitoksemme toiminta lähinnä seuraavina vuosina on rakennettava. Tämä ohjelma olisi luonnollisestikin saatava toteutetuksi niin lyhyen ajan kuluessa, kuin se hankintateknillisesti suinkin on mahdollista, mikä aika on arvioitu viideksi vuodeksi. Hallitus on kuitenkin, yhtyen valtiovarainvaliokunnan enemmistön käsitykseen niistä vaikeuksista, jotka suunnitelman toteuttamisessa 5 vuoden kuluessa olisi voitettava, katsonut puolestaan voivansa hyväksyä valiokunnan ehdotuksen asian järjestämiseksi.

Kun ottaa huomioon sen, mitä edellä olen tämän 6-vuotisohjelman tarpeellisuudesta esiintuonut, ei voi olla ihmettelemättä sitä, että valiokunnan ehdotus ei ole saavuttanut kaikkien porvarillistenkaan edustajain hyväksymistä. Tämä käy ilmi valiokunnan mietintöön liitetystä XI vastalauseesta. Mainitussa vastalauseessa sanotaan, sen jälkeen kuin on huomautettu m. m. siitä, että maa-, meri- ja ilmavoimien varustamis- ja kehittämismäärärahat tulevat vuodesta 1932 lukien kohoamaan 50 milj. markalla, seuraavaa: „Ottamalla huomioon valtiotalouden äärimmäisen vaikean tilan, joka ilmeisesti tulee edelleen huononemaan, sekä että vuodesta 1932 lähtien myös puolustuslaitoksen vakinaiset menot tulevat nousemaan noin 50 milj. markalla vuosittain palveluksessa olevan miehistön lisääntymisen johdosta, koska hallitus ei siinä suhteessa ole ryhtynyt tarpeellisiin lainsäädäntötoimenpiteisiin, ei mainitun perustelun hyväksymistä voida järkisyillä puoltaa.''

Mitä ensinnäkin siihen väitteeseen tulee, että vuosina 1932—36 ylimääräisen menoarvion 11, 12 ja 13 momentilla valiokunnan ensi vuodeksi hyväksymät määrärahat tulevat lisääntymään 50 milj. markalla, niin olisi toki, huomioonottaen näillä momenteilla olevien määrärahojen tarkoituksen, s. o. maa-, meri- ja ilmavoimien varustamisen ja kehittämisen, ollut asianmukaista myös samalla huomauttaa siitä, että samanlaisiin tarkoituksiin aikaisempina vuosina myönnetty 53,750,000 markan suuruinen määräraha laivaston rakentamista varten tulee samanaikaisesti menoarviosta poistumaan, joten edellyttäen, ettei muilla momenteilla tule esiintymään lisäystä, puolustuslaitoksen ylimääräinen menoravio vuodesta 1932 lähtien tulee, jos maa-, meri- ja ilmavoimien kehittämiseen myönnetään määrärahat, valiokunnan käsityksen mukaisesti vähentymään 3,750,000 markalla siitä, mitä valiokunta ensi vuodeksi on ehdottanut, eikä siis, kuten vastalauseen perusteella saattaisi otaksua, lisääntymään 50 milj. markalla.

Vastalauseessa esiintuotuun väitteeseen, että puolustuslaitoksen vakinaiset menot vuodesta 1932 lähtien tulisivat miehistön lisääntymisen johdosta nousemaan 50 milj. markalla, en katso olevan syytä puuttua, koska tämän puolen asiasta puolustusministeri Manner menoarviokäsittelyn yleiskeskustelun aikana täysin tyhjentävästi ja vakuuttavasti jo on selittänyt. Ainoaksi paikkansapitäväksi näkökohdaksi tässä vastalauseessa jää näin ollen väite valtiotaloutemme vaikeasta tilasta.

Kun ottaa huomioon, miten ehdottoman välttämätön tämä uhraus maan puolustuksen hyväksi on, minkä edellä esittämälläni otaksun osaksi ainakin selvittäneeni, sekä

sen seikan, että kysymyksessä oleva lisäys kuitenkin on hyvin pieni murto-osa valtion kokonaismenoista, ei voitane tulla muuhun tulokseen, kuin että valtiovarainvaliokunta on ehdotuksessaan osunut oikeaan.

Regeringen har i år i samband med försvarsväsendets extraordinarie budgetbehandling för första gången föreslagit åtgärder åsyftande tillgodoseendet av försvarsväsendets behov för en längre tidsperiod. Det torde därför vara av stor betydelse att riksdagen erhåller klarhet om vilken vittbärande betydelse detta förslags behandling medför för landets försvarsberedskap.

Det torde utan vidare vara klart att vi vid bedömandet av försvarsväsendets behov alltid böra utgå från dess försvarsuppgift i krigstid. Denna uppgift bestämmer även de krigstida försvarskrafternas numerär och kvalitet. Numerären och kvaliteten bestämma i sin tur de utgifter, vilka vi måste bära. Om t. ex. den krigstida förutsättningen erfordrar tio divisioner, följer härav att dessa divisioners utrustning kostar oss mer än om vår uppgift kunde lösas med tillhjälp av fem divisioner. De medel, vilka vi i fredstid offra för utrustande av de krigstida försvarsmakten bestämmer då våra försvarsmöjligheter, och som en följd därav de fordringar folket har rätt att ställa på arméns kapacitet.

Vår nuvarande organisation går ut på att försvara varje handsbredd av fädernejorden, d. v. s. vi förlägga försvaret så nära gränsen som möjligt. Denna försvarsplan baserar sig utom på rent moraliska motiv även på det faktum, att våra gränstrakter erbjuda gynnsamma försvarsmöjligheter även för en numerärt underlägsen men tidsenligt utrustad armé.

Dessa synpunkter hava sålunda varit bestämmande för vår krigstida organisation. Men den armé, som alltså vid gränsen skall skydda landet mot fientlig invasion, saknar i detta nu särdeles viktiga utrustningsartiklar, vilkas anskaffande äro en nödvändighet. Vi spänna bågen för högt, om vi fordra av armén, att den, försedd med bristfällig utrustning, skall kunna försvara landet mot en numerärt mycket överlägsen fiende. För att sätta armén i stånd att fylla sin uppgift måste vi även giva den medel därtill. För detta ändamål är ifrågavarande anskaffningsprogram för armén, kustförsvaret och luftstridskrafterna uppgjort. Detta programs förverkligande fordrar 700 milj. mark. Programmet omfattar enbart det allra nödvändigaste, och en avprutning däråå skulle förutsätta en omläggning av försvarsuppgiften och försvarsprogrammet.

I detta samband önskar jag betona, att ett program på lång sikt är grundbetingelsen för att överhuvudtaget skapa någonting nytt och bestående. Om militärledningen svävar i ovisshet om vad den har att räkna på vis à vis arméns utrustning, gör detta ett systematiskt och genomtänkt arbete omöjligt, samtidigt som denna ovisshet inverkar menligt på den enhetliga planens genomförande. Samtidigt blir utbildningen ofta missriktad, d. v. s. det offras tid och arbete på inlärandet av sådana vapens användning, vilka vi eventuellt senare aldrig erhålla, och bruket av de vapen vi sist och slutligen måste hålla oss till blir till följd härav bristfälligt inlärt. Den värnpliktiges specialisering på olika vapenslag blir sålunda lätt missriktad och hans fredstida utbildning går delvis förlorad.

Ännu en synpunkt som jag ber att få fästa riksdagens uppmärksamhet vid är att en anskaffning på lång sikt ställer sig ekonomiskt mycket fördelaktigare än tillfälliga beställningar och skulle för vår inhemska industri och arbetsmarknad medföra avsevärda lättnader.

På grund av det ovansagda har regeringen beslutat föreslå, att ifrågavarande anskaffningsprogram för armén, kustförsvaret och luftstridskrafterna lägges till grund för försvarsväsendets verksamhet under de närmast följande åren.

Till statsutskottets betänkande har fogats bl. a. reservationen XI, i vilken hänvisas till den svåra ekonomiska tid vi nu genomleva samt göres gällande att försvarsväsendets extraordinarie budget från år 1932 skulle, jämförd med den av utskottet föreslagna, ökas med cirka 50 milj. mark årligen samt den ordinarie budgeten med motsvarande belopp.

Vad de 50 milj. angår, vilka skulle öka extraordinarie budgeten, så är meddelandet såtillvida missvisande, att samtidigt motsvarande belopp eller 53,750,000 mark avgår på grund av att flottprogrammet då

är genomfört. I stället för en ökning om 50 milj. mark kunde vi således annotera en minskning om 3,570,000 mark under förutsättning, att andra ökningar icke inryckas i budgeten.

Vad beträffar påståendet, att den ordinarie budgeten genom en ökning av värnpliktskontingenten skulle från 1932 ökas med 50 milj. mark, anser jag icke skäl föreligga att ytterligare ingå på detta, enär försvarsminister Manner i samband med den allmänna diskussionen redan utförligen klarlagt denna fråga.

Den enda omständighet i reservationen, som följaktligen skulle berättiga till en gensaga, är hänvisandet till den ekonomiska krisen. Om man emellertid tager i betraktande, huru nödvändigt detta offer till försvarets bästa är samt den omständigheten, att ifrågavarande ökning utgör en bråkdel av statens utgiftsstat i dess helhet torde man icke komma till någon annan slutsats än att statsutskottet i sitt förslag träffat det rätta.

Pääministeri Svinhufvud: Minä viittaan siihen lausuntoon, jonka apulaispuolustusministeri tässä äsken antoi. Siitä näkyy, mistä syystä hallitus on tämän esityksensä puheenalaisista määrärahoista antanut. Samoin käy siitä selville, kuinka välttämättömänä hallitus pitää sitä, että määrärahat annetaan. Vielä käy siitä ilmi, että tässä on kysymys hankintasopimuksesta, joka on jatkuvaa laatua, se on — taloudellisista syistä — useampien vuosien kuluessa toteutettava ja sen yhtenäisyydestä pitää hallitus kiinni. Ohjelman tarkoitus ja sen merkitys tulisi aivan tehottomaksi, jos tätä jatkuvaisuutta ei otettaisi huomioon, vaan kunakin vuonna päätettäisiin, mitä päätetään, ottamatta huomioon seuraavia vuosia. Hallitus on tyytyväisyydellä pannut merkille, että valiokunnan ehdotuksen takana on valiokunnan vankka enemmistö, ja hallitus luottaa siihen, että valiokunnan mietintö niin määrärahoihin kuin myöskin perusteluihin nähden tulee hyväksytyksi. Sillä niinkuin puolustusministerin lausunnosta kävi selville, pitää hallitus näiden määrärahojen myöntämistä ja tämän jatkuvan suunnitelman toteuttamisen tunnustamista siksi tärkeänä, että ilman niitä hallitus ei katso voivansa vastata maamme puolustuksen kehityksestä ja maamme puolustuskykyisyydestä. Tästä itsestään johtuu, että kysymyksessä oleva asia on hallitukselle, niin kuin sanotaan, luottamuskysymys, t. s. jos valiokunnan ehdotus hylätään määrärahoihin ja perusteluihin nähden, niin hallitus pitää sitä epäluottamuslauseena. Mutta niin kuin sanottu, hallitus luottaa siihen, että valiokunnan ehdotus tulee hyväksytyksi.

Puolustusministerin lausunnosta selvisi myös jo, mistä syystä hallitus katsoi voivansa luopua alkuperäisestä ehdotuksestaan ja yhtyä valiokunnan mietintöön. Minä en sen vuoksi uudista niitä syitä.

Jag ber att få hänvisa till det uttalande som biträdande försvarsministern här gjorde. Därav framgår, på vilka skäl regeringen gjort sitt förslag i saken. Vidare framhålles där, huru nödvändigt regeringen ansett det vara, att utskottets förslag i saken blir godkänt och ytterligare framgår det av uttalandet, att här är fråga om ett anskaffningsprogram, som — på grund av ekonomiska skäl — bör under flera års tid i en följd realiseras, men regeringen vidhåller bestämt, att här är fråga om ett anskaffningsprogram, som bör fullföljas, och regeringen kan därför icke gå in på att man lämnar frågan, huruvida medel för anskaffningen skall beviljas beroende på, huru beslutet fattas för varje särskilt år. Man måste hava i sikte ett längre anskaffningsprogram. Programmet förvanskas helt och hållet, om man inte vidhåller dess fortlöpande egenskap.

Regeringen har med tillfredsställelse lagt märke till att utskottets förslag har en stark majoritet i utskottet bakom sig, och regeringen hoppas förty att riksdagen kommer att godkänna utskottets förslag. Av biträdande försvarsministerns uttalande framgår det även, att regeringen anser frågan vara så viktig, att, ifall det begärda anslaget icke beviljas eller utskottets motivering skulle avslås, anser sig regeringen icke kunna svara för landets försvarsväsende. Detta innebär att här är fråga om förtroendevotum åt regeringen. Men som sagt, regeringen motser att utskottets förslag blir godkänt.

Av biträdande försvarsministerns uttalande framgår vidare, på vilka skäl regeringen ansåg sig böra frångå sitt ursprungliga förslag och biträda utskottets. Jag vill

därför inte vidare upptaga riksdagens tid med att orda om denna sida av saken.

Ed. Hakkila: Herra apulaispuolustusministeri ja herra pääministeri ovat minun mielestäni valinneet huonon ajankohdan esittääkseen uusia koroitettuja menoja sotilastarkoituksiin. Koko syksyn on eduskuntakäsittelyssä käynyt selville, miten vakava taloudellinen tila on. Työttömyys kasvaa kasvamistaan, hätä tunnetaan ei ainoastaan varsinaisen köyhälistön piireissä, vaan myöskin maata viljelevän väestön keskuudessa painaa pulakausi yhä raskaammin. Äskettäin käsitellessämme sivistysbudjettia tahdottiin siinäkin tehdä rajoituksia, alennuksia, vaikka kysymyksessä olivat välttämättömät sivistysmenot. Kun nyt joudutaan käsittelemään sotilasmenoja, niin silloin unohdetaan täydelleen, millaisessa tilanteessa olemme. Taloudellinen tilanne vaatisi miettimään, mitenkä saataisiin näitä luonnottoman suuriksi kasvaneita sotilasmenoja vähennetyksi. Hintatason aleneminenhan jo sinänsä merkitsee yli 10 %:n lisäystä puolustusmenoihin. Mutta tämä ei riitä, vaan sen lisäksi vaaditaan huomattavia koroituksia. Tämä tuntuu meistä oudolta. Muutamia vuosia sitten oli puolustuslaitoksemme sangen ankaran arvostelun alaisena. Yleisesti täällä eduskuntaenemmistön taholta paheksuttiin niitä olosuhteita, missä kansan nuorukaiset joutuivat asevelvollisuuttaan suorittamaan. Alipäällystön preussilainen käyttäytyminen, asevelvollisten huono kohtelu, oli herättänyt sellaista vastenmielisyyttä kansan keskuudessa, että täällä eri ryhmien taholta noustiin vaatimaan epäkohtien pikaista parantamista. Kun on tässä alipäällystössä juuri saatu jonkun verran parannusta aikaan, niin viime kuukausina on koko maata suorastaan tärisyttänyt se ennenkuulumaton skandaali, mikä armeijamme korkeimmassa johdossa on ollut havaittavissa. Ja näiden skandaalien jälkeen tullaan sitten eduskunnassa vaatimaan lisää varoja puolustuslaitokselle.

Me elämme kieltolakimaassa, mutta kun lukee niitä oikeudenkäyntiselostuksia, mitä on lehdissä nyt ollut, niin ei luulisi sellaisessa maassa elettävän, sillä tarkastavat yleisesikuntaupseerit itärajallamme elävät näillä tarkastusretkillään sillä tavalla, että se herättää ei ainoastaan maan raittiusväen, maan kieltolakia kunnioittavan väestön, vaan myöskin kaikkien yleistä huomiota ja paheksumista. Skandaali on suorastaan niin suuri, että sitä ei voida vetää edes julkisuuteen vaan oikeuden täytyy käsitellä asiaa suljettujen ovien takana, jotta armeijaa ei vahingoitettaisi enempää kuin mitä se jo niidenkin tietojen perusteella, mitä julkisuuteen on tullut, joutuu kärsimään. Me emme siis tiedä, miten pitkälle mädännäisyys täällä johdossa ulottuu. Mutta me osaamme aavistaa ja meillä on jo riittävästi todisteita, että paljon siellä on epäkohtia olemassa. Tämän tekee vielä sitäkin huomattavammaksi se, että herra puolustusministeri on tämän yleisesikunnan päällikön juuri äskettäin koroittanut kenraaliksi ja hän on siis nauttinut herra puolustusministerin erikoista suosiota ja luottamusta. Tämä on ollut omiaan herättämään kummastusta ja kysymään, onko herra puolustusministeri riittävästi selvillä kaikista asioista, vai mitenkä on selitettävissä tällaiset ylennykset juuri näiden suurien skandaalien edellä. (Vasemmalta: Huonoa ihmistuntemusta. Ei sitä tahdotakaan ymmärtää!) Mutta minä ymmärrän kyllä miksi nyt herra puolustusministeri ei halua itse esiintyä vaatimassa näitä koroitettuja määrärahoja, vaan lähetti herra apulaispuolustusministerin sotilaallisella urhoollisuudella esittämään näitä vaatimuksia.

Herra apulaispuolustuministeri mainitsi usein itäisen rajan suojelemisen. Ne tiedot, mitä yleisesikuntaupseerien viime tarkastusmatkasta on, tästä kuuluisasta tarkastusmatkasta itäisellä rajalla, tällä vaarallisella vyöhykkeellä ja se tapa, millä sitä on hoidettu, ja se jälkinäytös, mikä siitä on tullut, eivät oikein saa meitä vakuutetuiksi siitä, että kaikki olisi siellä rajaseudulla oikein hoidettu, niinkuin pitäisi olla.

Viime sunnuntain Hufvudstadsbladetissa oli erään „hämmästyneen kansalaisen" huomautus, joka oli laadittu mielestäni sellaiseen muotoon, että on syytä se tässä esittää suomennettuna. Siinä on otsikkona: „Taisez vous! Méfies vous! Les oreilles des ennemis vous é'coutent! Useita vuosia sitten kävi allekirjoittanut erään maan yleisesikunnan virkahuoneistossa ja havaitsi siellä kaikkialla edellämainitun sisältöisiä painettuja huomautuksia. (Olkaa vaiteliaita! Olkaa epäluuloisia! Vihollisen kor-

vat kuuntelevat teitä!) Ulkomailla on yleisesikuntaupseeri mitä vaiteliain ihminen. Meillä istuu korkeassa virka-asemassa oleva sotapäällystöön kuuluva upseeri tilapäisessä seurassa ja jaarittelee politiikkaa y. m. jokaiselle ken vain haluaa kunnella. Kun tämä sitäpaitsi tapahtuu aivan rajaseudulla, jossa pitäisi olettaa seinilläkin olevan korvat, täytyy hämmästyä tällaista sotilaallisen kasvatuksen puutteellisuutta. Eikö meilläkin olisi syytä opettaa upseereja pitämään kielensä kurissa''.

Mielestäni tällä hämmästyneellä kansalaisella on ollut syytä tähän terävään huomautukseensa.

Tähän samaan näytelmään liittyy sitten vielä lentokonetehtaan tilasta tulleet tiedot, jotka eivät ole omiaan antamaan mitään hyvää käsitystä siellä vallitsevasta järjestyksestä. Tämän lentokonetehtaan työväestöähän on vuosi vuodelta puhdistettu niin, että siellä pitäisi lopulta olla vain kaikkein varmimmat jäljellä. Ja nyt paljastuu, että täällä järjestyy kyyditysvapaapäiviä ja että siellä on suorastaan törkeästi rikollisia aineksia töissä, jotka lähtevät sitten toimittamaan niin ennenkuulumattomia tekoja kuin tasavallan entisen presidentin ryöstöä ja kuljetusta tuolle vaaralliselle itärajalle, jossa juuri yleisesikuntaupseerit pitävät tarkastusmatkojaan. Mitenkä on mahdollista, että kun siis ylijohdossa on niin paljon vikaa, näin tavattoman suurta turmeltuneisuutta, näin suurta kevytmielisyyttä ja yhdessä tehtaassa on tällainen väestö toiminnassa, mitenkä voidaan silloin tällaisella varmuudella lähteä vaatimaan, että eduskunnan pitäisi luottamuksella suhtautua herra puolustusministeriin ja herra apulaispuolustusministeriin, hallitukseen ja sotalaitoksen johtoon, ja koko tähän tilanteeseen, mikä meillä nyt on? Eikö päinvastoin herrojen puolustusministerien pitäisi vaatimattomasti tunnustaa, että vaikka asiat ovat näin surkealla kannalla, vaikka maan armeijaa on näin ennen kuulumattomalla tavalla häväisty, niin he pyytäisivät, että eduskunta ei siitä huolimatta ryhtyisi alentamaan tällaisena vaikeana aikana puolustusmenoja. Mutta ei suinkaan minun mielestäni ole oikeuden ja kohtuuden mukaista ruveta vaatimaan eduskunnalta niin suurta luottamusta, että määrärahoja voitaisiin nyt vielä kaiken tämän jälkeen ruveta kohottamaan, vieläpä niin suuressa määrässä kuin täällä on esitetty.

Haluaisin tässä vielä tehdä herra puolustusministerille erään kysymyksen. Hallitusmuodon 12 §:n mukaan on „kirje-, lennätin- ja puhelinsalaisuus loukkaamaton, milloin siitä ei ole laissa poikkeusta säädetty''. Nyt on myöskin käynyt selville, että lennätinsalaisuutta on sangen suuressa määrässä loukattu. „Lennätinvirkailija Karl Helmer Jurvelius on kertonut'', — Ståhlberg jutussa — „että hänen hoitamaansa Joensuun lennätinkonttoriin oli saapunut lokakuun 8 p:nä kolme miestä, joista yksi oli ollut upseerin puvussa. Nämä olivat puolustusministerin allekirjoittaman todistuksen perusteella pyytäneet saada tarkastaa saman kuun 12—15 päivien välisenä aikana saapuneet sähkösanomat, koska he olivat tutkimassa vakoiluasioita. Jurvelius olikin suostunut pyyntöön. Noin viikkoa myöhemmin havaittiin, että morse-nauhasta oli poistettu yksi sähkösanoma.'' — Edelleen kerrotaan Suomenmaa-lehdessä.

„Kun seuraavat kuulusteltavat, majuri Pöysti ja kapteeni Hallamaa, kutsuttiin sisään, esitti yleisesikunnan edustaja tuomari Haka oikeuden puheenjohtajalle vaatimuksen, että kuulustelut tältä osalta olisi suoritettava suljettujen ovien takana, koska niissä tullaan käsittelemään asioita joiden julkitulo ei maan edun kannalta ole suotavaa.'' Tähän suostuttiin. Mutta on myöskin käynyt selville, että paitsi Joensuun sähkölennätinlaitoksessa toimitettua tarkastusta on sellainen toimitettu myöskin Helsingissä ja kenraali Wallenius myöntää antaneensa siihen suostumuksen, — koskee kai myös Joensuun nauhan hävittämistä —, ja selittää, että „hän oli antanut tuon myöntymyksensä vain sentakia, ettei armeija aiheettomasti tulisi sekotetuksi kysymyksessä olevaan kyyditykseen, koskei armeijalla yhtä vähän kuin sen johtajilla ollut ollutkaan tarkoitusta toimeenpanna kyyditystä''. Tästä käy siis tämän selostuksen mukaan selville, että lennätinsalaisuutta olisi loukattu puolustusministerin allekirjoittaman valtakirjan perustuksella. Onko tämän valtakirjan sitten antanut herra puolustusministeri vai yleisesikunnan päällikkö kenraali Wallenius, niin joka tapauksessa on vastoin hallitusmuotoa käyty toimittamassa tällaisia tarkastuksia lennätinlaitoksessa ja sillä tavalla vastoin hallitusmuotoa, rikottu lennätin sa-

laisuutta. Minun tietääkseni nimittäin ei ole laissa sellaisia poikkeuksia toistaiseksi säädetty, joka tähän olisi antanut oikeutuksen.

Puoluetoverini tulevat esittämään täällä asiallista arvostelua siitä, miten kohtuullisia nämä määrärahat nyt ovat, joita vaaditaan. Mutta joka tapauksessa minä katsoisin, että mainitsemistani asioista pitäisi joka tapauksessa saada selvyys, sillä ne herättävät yhtä suurta ja ikävää huomiota maassa nykyään kuin aikoinaan herätti se julma ja epäinhimillinen kohtelu, jonka alaiseksi joutuivat asevelvolliset suorittaessaan palvelustaan. Kun kysymyksessä ovat tällaiset epäkohdat, jotka koskevat korkeinta sotilasjohtoa, niin on ymmärrettävää, että kansalaisten huomio terottuu näihin entistä enemmän. Ja silloin vaaditaan myöskin, että eduskunnalle ne mahdollisimman suoraan ja selvästi esitetään, sillä ei minun käsittääkseni eduskunta tällaisena aikana voi millään tavalla muuten antaa täyttä luottamusta ja suhtautua näihin asioihin sillä tavalla kuin maan etu vaatii.

Puolustusministeri Manner: Mitä ensinnäkin edellisen puhujan mainintaan kenraalimajuri Walleniuksen asiasta tulee, niin siitähän oli jo puolustuslaitoksen vakinaista talousarviota käsiteltäessä kysymys ja silloin jo tuli mainituksi, että asia on kaikessa laajuudessaan oikeuden harkittavana. Sen lisäksi voidaan sanoa, että sotaviskaali on jo tutustunut asiaan, hankkii itselleen asiakirjat ja tulee nostamaan kaikki ne syytteet, joita tässä n. s. Wallenius-jutun yhteydessä käy tarpeelliseksi nostaa.

Mitä periaatteessa tulee tällaisen kysymyksen esillevetämiseen tässä yhteydessä, siitä minä en tahdo mitään sanoa. Mutta jos tässä mahdollisesti onkin paise ollut, niin kyllä nykyinen hallitus on koettanut sen paiseen puhkaista. Siinä suhteessa on tehty kaikki se, minkä oikeus ja kohtuus vaatii.

Sitten edellinen puhuja mainitsi, että osa kenraalimajuri Walleniuksen asiasta oli sitä laatua, että se käsiteltiin suljettujen ovien takana. Hän mainitsi syyksi tähän sen, että ei tahdottu päästää julkisuuteen niitä kaikkia skandaaleja, mitä tässä yhteydessä oli tapahtunut. Tästä syystä ei yleisesikunnan puolesta ole asiaa vaadittu käsiteltäväksi suljettujen ovien takana. Syynä ovat kokonaan toiset seikat, jotka eivät ole missään yhteydessä kenraalimajuri Walleniuksen tekemän rikkomuksen kanssa. On ollut erinäisiä asiakirjoja, jotka ovat koskeneet todellakin eräitä vakoilua hipovia seikkoja ja niistä ei ole tahdottu antaa tietoa julkisuuteen. Sentapaisen selvityksen on oikeuden puheenjohtaja myöskin tästä asian kohdasta antanut.

Mitä kenraalimajuri Walleniuksen koroittamiseen tulee, niin onhan selvää, että jos olisi tunnettu hänet sellaiseksi, niinkuin on osoittautunut, ei koroittamisesta tietysti olisi voinut olla kysymys. (Eduskunnassa naurua. — Vasemmalta: Se vielä puuttuisi!)

Edellinen puhuja ihmetteli, miten ennen kuulumattomalla tavalla armeijaa todellakin on häväisty. Minä olin kovin ihastunut niihin kauniisiin puheisiin, joita vakinaisen puolustusbudjetin yhteydessä vasemmiston taholta pidettiin siitä uudesta isänmaallisen hengen noususta, joka nyt vasemmistosta puhaltaa esiin. Minun täytyy sanoa, ettei edellisen puhujan lausunnolla armeijan mainetta pesty. (Ed. Hakkila: Minunko se syy oli?)

Ed. Lohi: Maalaisliiton eduskuntaryhmän puolesta pyydän eduskunnan pöytäkirjaan esittää seuraavan lausunnon tämän luvun kohdalla.

Huomioonottamalla, että valtion rahallinen asema on nyt muodostumassa erittäin vaikeaksi, on maalaisliiton ryhmän mielestä arveluttavaa hyväksyä 11, 12 ja 13 momentin kohdalla olevia valiokunnan perusteluja pitkäaikaisesta 700 milj. markkaan nousevasta tarvikehankinnasta puolustuslaitokselle, siitäkään huolimatta vaikka puolustuslaitoksen varusteissa on huomattavia puutteellisuuksia havaittavissa. Kun kumminkin on selvää, että kyseellisillä menoarvion perusteluilla ei voida sitoa eduskunnan käsiä seuraavien vuosien menoarviota laadittaessa, niin ei myöskään hallitus ole oikeutettu tekemään niiden nojalla sitoumuksia, jotka on täytettävä seuraavina vuosina. Kun hallitus tästä huolimatta on sanotun perustelun hyväksymistä vaatinut, ei maalaisliiton ryhmä tahdo niitä hylkäämällä aiheuttaa ristiriitaa hallituksen kanssa, vaan tulee, samalla kun se katsoo olevansa pakotettu ne hyväksymään, niissä olevaan lausumaan nojautuen pidättämään itselleen täyden harkintaoikeuden, missä määrin tulo- ja menoarvion järjestely tuottaa seuraavina vuosina

vaikeuksia kyseellisen ohjelman toteuttamiselle.

Ed. Puittinen: Minä suurella mielenkiinnolla seurasin herra puolustusministerin lausuntoa siinä mielessä, että eduskunta kerrankin saa asiallisesti tietää, mistä tässä on kysymys, ja seurasin sitä vielä suuremmalla mielenkiinnolla siitäkin syystä, että apulaispuolustusministerinä on ammattisotilas. Mutta tässä minä suuresti erehdyin. Herra puolustusministerin lausunto liiteli vain eräiden teorioiden välillä, laisinkaan sanomatta, mitä kaikkea tehdään niillä määrärahoilla, joita hallitus nyt vaatii. Täällä aikoinaan, kun oli kerran ammattisotilas puolustusministerinä, kenraali Nenonen, kenraali Nenonen lausui silloin vakuuttavasti, että tarvitaan enemmän tykkejä ja sitä varten tarvitaan enemmän rahaa. Mutta tätäkään käsitystä ei saanut edes nykyiseltä apulaispuolustusministeriltä. Kun ei herra apulaispuolustusministeriltä saanut selvää, ehkä eräistä tunnetuista syistä, jotka liittyvät etupäässä noihin kysymyksiin, en minäkään katso asiaksi, vaikka minäkin voisin hiukan selvittää hallituksen ohjelmaa, mistä kaikesta tässä on kysymys. En minäkään siihen tällä kertaa antaudu, mutta siitä huolimatta en malta olla tekemättä eräitä reunamuistutuksia, jotka liittyvät siihen kysymykseen, josta tällä kertaa on kysymys.

Niille, jotka ovat olleet täällä eduskunnassa pitempiä aikoja, on varsin hyvin muistissa, mitenkä tämän luvun kohdalla joka vuosi vedetään kissanhäntää ja tämä väkikartun vetäminen nojautuu milloinpahan mihinkin tekijään. Joskus selitetään jonkun hallituksen ohjelmaa, jonka ohjelman toteuttaminen vaatii niin ja niin paljon määrärahoja. Aikoinaan selitettiin, että kun revisionikomitea on tehnyt meille viisaan mahtavan ja kaikkivaltiaan ohjelman, sitä ohjelmaa on toteutettava. Mutta minä en tässä lähde arvostelemaan eikä kuulu asiaankaan, mitenkä hyvä oli revisionikomitean ohjelma, joka tapauksessa se päättyi suuriin summiin ja eduskunta taloudellisista syistä ei voinut liioin rikkuakaan tuosta hyväksi kehutusta ohjelmasta toteuttaa. Sen jälkeen, kuten sanottu, on useamman vuoden aikana keksitty milloin minkinlainen, joskus tilapäinen ohjelma ja joskus ohjelma, jota on sanottu joksikin vakituiseksi ohjelmaksi ja sillä perusteella aina vaadittu puolustuslaitoksen ylimääräisiä menoja lisättäväksi. Mutta näistä kaikista ohjelmista, joihin allekirjoittaneella on ollut kunnia tutustua asianomaisessa jaostossa useitten vuosien aikana ja seuratessani sitä käytäntöä, mikä vuosittain on tapahtunut tällä alalla, minun täytyy sanoa, että sikäli kuin on kysymys puolustuslaitoksen ylimääräisten menojen käyttämisestä, niitä ei ole käytetty minkään ohjelman mukaan. On vallinnut täysi ohjelmattomuus ja täysi suunnitelmien puute. Hankinnoissa on useinkin menetelty tavalla, joissa ne suuret määrärahat, joita täällä niin innokkaasti isänmaan hyväksi on vaadittu, ne suuret määrärahat ovat vuotaneet hukkaan tuottamatta liioin millään tavalla sitä hyötyä, jota vaatijat ovat ajatelleet. Minä voisin tässä suhteessa hyvinkin monia esimerkkejä mainita, mitenkä on menetelty vikaan. Minä vaan pyydän mainita, että kun joku kerta tilattiin hevosten valjaita ne muuttuivat aasin valjaiksi, kun johonkin rakennetaan kasarmia, sinne täytyy rakentaa kolmeen eri paikkaan kivijalka ja kun joku kerta saadaan päähän, että nyt saadaan sieltä ja sieltä niin halvalla lentokoneen moottoreita niitä tilataan suuria summia ja myöhemmin sanotaan niillä ei teekään kerrassaan mitään. Yhtä ja toista tällaista voisi mainita. (Keskustasta: Vanhoja asioita!) Tuoreempiakin voisin tuoda esiin, jos väitetään, että nämä ovat vanhoja. Mutta joka tapauksessa täytyy herrojen itsellensäkin myöntää, että tällä tavalla on hyvin paljon kansan varoja käytetty hukkaan tuottamatta edes sitä hyötyä, mitä ovat ajatelleet ne, jotka ovat vaatineet näitä menoja lisättäviksi. Minä väitän, että on vallinnut täysi ohjelmattomuus ja kun täällä huudettiin väliin, että ne esimerkit ovat vanhoja, minä pyydän ottaa herroille yhden tuoreemman esimerkin. (Ed. Moilanen: Ed. Puittinen on vastustanut sitä ohjelmaa.) Olen vastustanut ja vastustan edelleen sitä (Ed. Moilanen: Se on ikävää!) niin laajassa mittakaavassa.

Vuonna 1927, jolloinka meillä oli sosialidemokraattinen hallitus ja täällä käytiin tukkanuotan vetoa siitä, mitenkä paljon sosialistisen hallituksen aikana täytyi saada näitä menoja lisätyksi, ja kun ei löydetty enää mitään muuta menoreikää yli hallituksen ja yli kaikkien, ajettiin esim. määrärahaa Helylän kasarmin rakentamiseksi. (Ed. Moilanen: Mutta ei yli Heinosen.)

Se ajettiin Moilanen. Sen rakentamiseen on eri vuosina myönnetty määrärahoja, mutta tässä budjetissa, joka nyt on käsiteltävänä, ei ole myönnetty penniäkään, vaikka, minä tiedän, että määrärahat eivät ole vielä tarkoitusta varten myönnetty. Minä pyydän kysyä, mihinkä on tämä määräraha joutunut, vai aiotaanko tietoisena siitä, että se tulisi lisäämään budjettia, antaa myöhemmin erikoinen ehdotus tähän tarkoitukseen, vai pitääkö ne huhut paikkansa, joita tässäkin asiassa väitetään, että Helylän savisille, liejuisille pelloille on jo osaksi rakennettu kivijalkaa, mutta täytyykin lähteä hakemaan kivijalan paikkaa jostakin muualta, tämä pitäneekin suurimmaksi osaksi paikkansa. Niin että jos väitetään, että mainitsemani esimerkit ovat vanhoja, niin kyllä niitä löydetään aivan tuoreita (Ed. Pihkala: Oliko se tämän hallituksen aikana?) Saman suunnan aikana (Ed. Pihkala: Mutta tämän hallituksen aikana?).

Minä mainitsin, että on keksitty milloin mitäkin ohjelmaa, — minä vielä tämän väitteeni tueksi mainitsen yhden esimerkin. Eräitä vuosia takaperin tuotiin valtiovarainvaliokunnan jaostolle eräs ohjelma, joka merkitsi ilmailuvoimien kehittämistä, ja sen ohjelman alulle pantua onkin eri vuosina runsaasti tähän tarkoitukseen myönnetty määrärahoja, kuuden vuoden aikana 137 milj. markkaa. Tämäkin oli aivan kokonaan erillinen ohjelma siitä suuresta teidän väittämästänne yhtenäisestä ohjelmasta. Mutta siitä huolimatta, että kuuden vuoden aikana on näin runsaasti tähän tarkoitukseen varoja myönnetty, nyt väitetään, että ilmailuvoimien kehittäminen on mennyt alaspäin. (Ed. Moilanen: Niin on mennyt.) Jos se pitää paikkansa, niin minä kysyn, ed. Moilanen, mihinkä on huvennut ne 137 miljoonaa (Ed. Moilanen: Koneet ovat kuluneet.)? Kyllä niillä olisi pitänyt saada jotakin aikaan siinä määrin, ettei voisi väittää, että se on mennyt kokonaan alaspäin. Nyt on keksitty tätä budjettia varten hätäohjelma, johon täällä herra puolustusministeri ja pääministerikin kajosivat. Tämä hätäohjelma merkitsee sitä, että 6 vuoden aikana tähän tarkoitukseen, puolustuslaitoksen ylimääräisiin menoihin pitäisi käytettämän vähintäin 700 milj. markkaa. Hätäohjelman perusteeksi esitetään niitä vaatimuksia, tosin niin teoreettisesti, kuin täällä herra apulaispuolustusministeri teki, josta ei eduskunta liioin saa mitään selvää, mutta esitetään kumminkin väitteitä, että meillä on niin kurjassa kunnossa kaikki, että täytyy toki tämmöinen hätäohjelma saada toteutetuksi millä hinnalla tahansa. Kun tätä väitetään, niin luulisi, että tähän saakka on puolustuslaitoksen perustamisluontoiset menot jääneet kokonaan osattomiksi. Minä mainitsen vain, että olihan meidän maassamme m. m. v. 1922 tilanne ehkä uhkaavampi tuohon oletettuun viholliseen nähden, kuin mitä se on nyt, mutta siihen vuoteen saakka ja sinä vuotenakaan ei vielä puolustuslaitoksen ylimääräiset menot tehneet kuin 59 miljoonaa markkaa pyörein luvuin sanoen. Vuodesta 1922 alkaen, siis 9 vuoden aikana tämän vuoden loppuun saakka, on tähän tarkoitukseen myönnetty pyörein luvuin noin 1,100,000,000 markkaa. Minä luulisin, että kyllä jotain näillä määrärahoilla olisi pitänyt saada jo aikaan, jos kerta voidaan lähteä siitä olettamuksesta, että olkoon kysymys minkä alan määrärahoista tahansa, ne pitäisi tulla tarkoituksenmukaisesti käytetyksi eikä niin ollen voida vedota enää siihen, että me olemme kokonaan huutavassa hukassa, jollei eduskunta mene polvillensa sitä hätäohjelmaa toteuttamaan, jota täällä nyt esitetään. Minä siis katson, ettei ole minkäänlaista aihetta eduskunnalla alistua sen uhkavaatimuksen edessä, joka täällä on esitetty.

Minun lausumastani ajatuksesta voi päättää, kuten täällä jo eräiden arvoisain välihuutajain ajatuksista on käynyt selville, että me sosialidemokraatit kokonaan jättäisimme tämänkin alan oman onnensa nojaan (Ed. Pihkala: No, niinhän te teettekin! Omassa ohjelmassanne se ainakin on!). Niin ei ole asianlaita. Minä otan mainitakseni vain lyhyesti, millä tavalla me olemme suhtautuneet nyt käsillä olevaan puolustuslaitoksen ylimääräiseen menoarvioon. Meidän vähennysehdotuksemme eri momenteilla tekevät pyörein luvuin sanoen 67 milj. markkaa (Ed. Moilanen: 91 milj.). Meidänkin ehdotuksemme mukaan jää siis puolustuslaitoksen ylimääräisiä menoja pyörein luvuin sanoen 91 milj. markkaa. Se on suunnilleen sama summa, minkä te olitte valmiit vaatimaan v. 1924. Minä kyllä olen omasta puolestani sitä mieltä, että tämäkin summa, jonka me tahtoisimme antaa, on liikaa. Mutta kun minä näen, että tässä eduskunnassa varsinkin tänä syksynä on mahdotonta saada liioin minkäänlaisia vaatimuksia läpimene-

mään, niin olemme asettuneet sille pohjalle, jota luulisi voivan toteuttaa, ainakin ne nälkämaiden porvarilliset edustajat, jotka täällä viime päivinä ovat valitelleet alueittensa huonoa taloudellista asemaa.

Hallitus edelleen, kuten täällä kuultiin, vaatii, että se hätäohjelma, josta minä mainitsin, täytyisi saada lyödä kiinni vielä useamman vuoden ajaksi eteenpäin, niin että nämä entisestään paisutetut ylimääräiset menot olisivat taatut vähintäin 5 vuodeksi eteenpäin. Sitähän merkitsee valtiovarainvaliokunnan mietintöön sivulla 24 liittyvä perustelu.

Minä katson, että ne perustelut, joihinka hallitus on ilmoittanut tyytyvänsä, eivät asiallisesti merkitse mitään. Ne eivät voi sitoa eduskuntaa budjettioikeudelliselta näkökannalta katsoen lainkaan seuraavina vuosina. Minä suuresti ihmettelen, että täällä maalaisliittolaisen eduskuntaryhmän puheenjohtaja on ilmoittanut, että he alistuvat näitten vaatimusten edessä sikäli kuin on kysymys sanotuista perusteluista. (Eduskunnasta: Ei pidä ihmetellä!) Minä ihmettelen sitä sen vuoksi, että saman ryhmän jäsenet ovat valtiovarainvaliokunnassa lausuneet, että ne eivät ensi vuonna merkitse mitään. Mutta minä suon kunnian nykyiselle hallitukselle, jos se tyytyy tämmöisiinkin lupauksiin, vaikka minä omasta puolestani katson tuommoiset perustelut kokonaan aiheettomiksi (Ed. Pihkala: Eikö eduskunnan sana maksa mitään?) Ei maksa tämmöisellä tavalla. Jos aiotte lyödä nämä kiinni, niin lyökää ne lailla se on jotakin, eikä budjetin perusteluilla (Vasemmalta: Oikein!).

Edellä olevan perusteella, herra puhemies, minä pyydän ehdottaa valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn X:n vastalauseen mukaisesti: 1) että momenteilla 1, 2, 3, 4, 5, 8 ja 14 olevat määrärahat evätään, 2) että 11 momentilta vähennettäisiin 30 miljoonaa markkaa, 3) 12 momentilta vähennettäväksi 5 miljoona markkaa ja 4) 13 momentilta vähennettäväksi 13 miljoonaa markkaa.

Lopuksi minä pyydän vielä ehdottaa, että ne perustelut, joita valiokunta ehdottaa sivulta 24 oikealta alkaen ja päättyen sivulla 25, poistettaisiin.

Vihdoin minä pyytäisin huomauttaa rahaministerille — tosin hän on hävinnyt tuolillansa, jolla niin ahkerasti on siinä istunut koko budjettikäsittelyn ajan — minä olisin pyytänyt hänelle huomauttaa, että hän edelleenkin olisi uskollisesti vartioinut, kuten tähän saakka on tehnyt, vartioinut siinä mielessä, että eduskunta äänestäisi kirjan mukaan aina määrärahoissa, kuten herra rahaministerin sanat kuuluivat edellisessä asiassa.

P u h e m i e s: Saanko katsoa, että ed. Puittinen teki viisi eri ehdotusta?

P u h u j a: Niin, viisi eri ehdotusta.

Ed P a a s o n e n: Kannatan ed. Puittisen tekemiä ehdotuksia.

Ed. N i u k k a n e n: Minä en aikonut käyttää tässä asiassa puheenvuoroa, en edes aikonut tehdä ehdotusta siitä, että minun allekirjoittamani vastalause hyväksyttäisiin, koska minua tyydyttää täydellisesti se lausunto, jonka ed. Lohi antoi maalaisliiton ryhmän puolesta ja koska, ottamalla huomioon perusteluissa olevan lausuman sisältö, asiallinen tulos on sama kumpaisessakin tapauksessa, jääkö tämä lausuma perusteluihin taikka poistetaanko, toisin sanoen eduskunnalle jää vapaus harkita, missä määrin se voi vastaisina vuosina myöntää tämän ohjelman toteuttamiseen määrärahoja, missä määrin ei. Mutta siihen nähden, että apulaispuolustusministeri Österman tästä huolimatta katsoi tarpeelliseksi kajota sanottuun vastalauseeseen, olin velvollinen pyytämään asiassa puheenvuoron.

Apulaispuolustusministeri ei kumonnut yhtään ainoata niistä huomautuksista, joita vastalauseessa on tehty. Varsinainen puolustusministeri on kyllä täällä vakinaisten menojen kohdalla luetellut pitkän sarjan numeroita, joilla hän koetti osoittaa, että vakinaiset menot eivät nousisi lähivuosina huomattavasti siitä huolimatta, että hallitus ei aiokaan ryhtyä toimenpiteisiin miehistön lisääntymisen johdosta. Minä en tahdo käydä luettelemaan vastanumeroita, mutta tahdon vain pöytäkirjaan merkitä, että kokemus jo ensi ja seuraavana vuonna tulee osoittamaan, että puolustusministerin luettelemat numerot eivät pidä ollenkaan paikkaansa, (Vasemmalta: Kuulkaa!) jos otetaan se prosenttimäärä asevelvollisia kuin mitä tämän vuoden kutsunnoissa on otettu, nimittäin yli 70 % kutsutuista. Silloin tosiaankin miesmäärä nousee siitä, mitä se oli

viime vuonna ja mitä se on tänä vuonna, paljon suuremmilla lukumäärillä kuin mitä puolustusministeri täällä mainitsi. Tähän tulee lisäksi vielä se seikka, että nykyisen vaikean taloudellisen ajan johdosta alipäällystön- ja upseerivakanssit täyttyvät tavallista nopeammin ja palkkausmenot nousevat noin 5 miljoonalla markalla joka vuosi edelliseen vuoteen verraten. Minä olen aina edustanut tässä puolustuskysymyksessä sitä kantaa, että samalla kun armeijan teknillisissä varusteissa olevat pahimmat (Ed. Pihkala: Pahimmat!) puutteellisuudet on poistettava, t. s. nämä välineet on saatu sellaiselle tasolle kun se yleensä on mahdollista meillä saada — koskaanhan ne eivät tule valmiiksi, niinkuin ed. Pihkala kai tietää — niin samalla on pidettävä huoli siitä, etteivät kulutusmenot nouse tarpeettoman suuksiksi, koska puolustusmenojen yhteissumma ei meidän maassamme ainakaan näissä oloissa voi nousta sanottavasti 600 miljoonaa markkaa suuremmaksi.

Herra apulaispuolustusministeri lausui täällä, että nyt ensi kerran on esitetty suunnitelma maa-, meri- ja ilmavoimien tarvikehankinnoista eduskunnalle. Minä en ihmettele, että herra apulaispuolustusministeri voi lausua tällaista, sillä hän ei ole ollut tätä asiaa aikaisemmin seuraamassa. Tosiasia on se, että tämä sama suunnitelma tarvikehankinnoista valmistui jo vuonna 1928, ja se esitettiin jo keväällä 1928 m. m. allekirjoittaneelle, joka valmisti vuoden 1929 tulo- ja menoarvioesitystä ja tietääkseni esitettiin myös asiaa käsitelleelle valtiovarainvaliokunnan jaostolle vuonna 1928. Samoin esitettiin tämä sama suunnitelma valtiovarainvaliokunnan asianomaiselle jaostolle myös jo vuonna 1929, jolloin tämän vuoden menoarviota laadittiin. Minä kyllä myönnän, että nykyinen laskelma on jossain määrin alkuperäisestä laskelmasta muutettu. Asia on nimittäin siten, että se laskelma, joka näistä tarvikehankinnoista laadittiin vuonna 1927—1928, päättyi loppusummaltaan 735 miljoonaan markkaan. Vuonna 1929 ja 1930 on kumminkin näihin samoihin tarkoituksiin myönnetty ylimääräisessä menoarviossa varoja pyörein luvuin 120 miljoonaa markkaa. Näin ollen siis tämän laskelman ei pitäisi enää olle 700 miljoonaa markkaa, vaan hiukan yli 600 miljoonaa markkaa. Minä en tiedä, mistä se johtuu. Mahdollisesti tämä koetetaan pitää jatkuvasti 700 miljoonana markkana siitä huolimatta, että siihen varoja myönnetään. (Ed. Paavolainen: Puolustuslaitos ei tule koskaan valmiiksi!) Selvää on myös, että hintatason on vuodesta 1927—1928 lähtien täytynyt myös jossain määrin vaikuttaa.

Mitä sitten muuten tähän laskelmaan tulee, niin se ei myöskään senvuoksi ole mitenkään lopullinen, että sitä laadittaessa ei ollut vielä eräitä suuria materialivarastoja ehditty inventoida ja niin ollen siis numerot siinä suhteessa riippuvat jossain määrin ilmassa. Mutta vaikkakin tämän laskelman loppusumma 700 miljoonaa markkaa riippuu niin suuressa määrässä ilmassa, minä en silti kumminkaan tahdo sanoa, etteikö maa-, meri- ja ilmavoimien tarvikkeissa olevien aukkojen täyttämiseen tarvita 700 miljoonaa markkaa. Minä olen päinvastoin sitä mieltä, että vaikka 700 miljoonaa on saatu, senjälkeen voidaan esittää vielä 700 miljoonan, vaikkapa 1,400 miljoonan markan laskelma, sillä niinkuin sanoin, puolustuslaitos on sellainen, joka ei koskaan tässä suhteessa tule valmiiksi (Ed. Ryömä: Eikä siellä koskaan ole mitään!). Vanhemmasta päästä tarvikkeet vanhenevat ja käyvät kelvottomiksi ja on hankittava uusia, kun kaikkia tarvikevarastoja ei voida rauhanaikaisen kulutuksen perusteella uusia. Että näin on, sitä osoittanee jo sekin, että ylimääräisessä puolustusbudjetissa on itsenäisyytemme aikana näihin perustamiskustannuksiin myönnetty yli 1,000 miljoonaa markkaa ja sotasaalis oli miljaardien arvoinen. Tässä siis liikutaan sellaisissa summissa (Vasemmalta: Että hirvittää!) että kiisteleminen yhdestä sadasta miljoonasta on oikeastaan turhaa saivartelua. Samoin on myös väite, että nyt ensi kerran on muka sellainen hallitus, joka esittää jonkin muka lopullisen ohjelman. Se on lapsellista puhetta, koska sellaisia ohjelmia on ennenkin esitetty ja seuraavat hallitukset myöskin tulevat niitä esittämään.

Mikäli koskee apulaispuolustusministerin lausuntoa siinä suhteessa kun hän huomautti, että kaikki suunnitelmat ja toimenpiteet on laadittu sillä tavalla, että vihollista, kun se mahdollisesti hyökkää meidän kimppuumme, tullaan asettumaan tarpeelliseen vastarintaan aivan rajalle niin että maatamme ei vähimmässäkään määrässä sille aijota luovuttaa, on minun itäsuomalaisena tehtävä muutamia huomautuksia.

Jos asiat olisivat todellakin niin onnelli-

sella kannalla, kuin mitä apulaispuolustusministeri mainitsi, niin minäkin voisin paljoa innostuneemmin puhua näistä puolustusmäärärahakysymyksistä, mutta niin valitettavaa kuin se onkin, niin tosiasia on se, että suunnitelmat ja järjestelyt armeijassa eivät ole tällä kertaa sillä kannalla, että olisi mahdollista ottaa vihollista vastaan rajalla (Ed. Pihkala: Siksi tarvitaan parempia varusteita!) Tosiasia on se, oli varusteet mitkä tahansa, jos armeijan järjestelyä ei nykyisestään verrattain perusteellisesti uusita, suuri osa rajaseutua ja Karjalan Kannasta, tullaan jättämään oman onnensa nojaan (Ed. Aalto-Setälä: Eikö se ole sopimatonta puhetta entiseltä puolustusministeriltä!) Ja niin kauan kuin tässä suhteessa ei saada korjausta, tämän alueen asukkailla on oikeus esittää puolustuslaitokselle tässä suhteessa vaatimuksia. Minä voisin herra Pihkalalle esittää siitä kyllä (Ed. Hakkila: Ei se ymmärrä kumminkaan!) myös ammattimiesten lausuntoja, mutta minä joutuisin käsittelemään silloin sellaisia asioita, joita ei ole syytä tällaisessa tilaisuudessa käsitellä. Minä voin ed. Pihkalalle mainita, että kaikki meidän maassamme käytettävissä olevat pätevimmät asiantuntijat sekä kotimaista että ulkomaista syntyperää olevat (Hilpeyttä eduskunnassa.) ovat todenneet niissä lausunnoissa, mitä minä olen heiltä viime talven kuluessa tästä asiasta saanut, että asiat ovat näin onnettomalla kannalla (Ed. Pihkala: Aivan, sen minä kyllä uskon!) ja että armeijan uudelleenjärjestely on pantava nopeasti toimeen koska se on ainoa keino saada tässä suhteessa asiat kuntoon. (Ed. Paavolainen: Vaatii rahoja!) Niin, se on totta, että se vaatii myöskin rahoja, mutta ne järjestelyt ovat maanpuolustuksen ja turvallisuuden kannalta vielä välttämättömämmät kuin useat niistä menoeristä, joista nyt on kysymys. Tosiasia on nimittäin sittenkin se, että materiaali-asiat suurin piirtein katsoen eivät sittenkään onneksi ole niin huonossa kunnossa kuin on väitetty. Varusteissa on, sen minä olen myöntänyt ja myönnän, arveluttavia aukkoja. Pahimmat aukot koskevat sittenkin rahallisesti verrattain pieniä yksityiskohtia, mutta varusteet yleensä eivät ole niin huonossa kunnossa kuin väitetään. (Ed. Pihkala: Ammattimiehet ovat toista mieltä!)

Minä en tahdokaan tästä asiasta tässä tilaisuudessa pitemmälti keskustelua jatkaa sentakia, että keskustelu voisi silloin mennä sellaisille aloille, joille sen siirtyminen tässä tilaisuudessa ei ole soveliasta ja joka ei olisi puolustuslaitokselle eduksi ja sitä minä en tahdo. Minä olen tahtonut tehdä nämä huomautukset sen takia, että nykyiset herrat puolustusministerit katsovat ehkä liian yksipuolisesti vain tähän materiaalikysymykseen, eivätkä ota tarpeeksi huomioon niitä muita seikkoja, joihin myöskin olisi huomiota kiinnitettävä ja joiden käsittelyä olisi ministeriössä joudutettava.

Kuten minä lausuntoni alussa huomautin, niin minua tyydyttää se lausuma, jonka ed. Lohi maalaisliiton ryhmän puolesta antoi. Ja senvuoksi minä en tee ehdotusta mietinnön perustelujen hylkäämisestä.

Ed. Ryynänen: Siitä huolimatta, vaikka täällä eduskunnassa on tämänkin syksyn kuluessa näiden asiain käsittelyn yhteydessä lausuttu varsin kirpeäsanaisia arvosteluja puolustuslaitoksestamme, jaksaisin minä uskoa, että senjälkeen kun kommunistit täältä eduskunnasta jäivät pois, täällä tuskin löytynee ketään, joka asettuisi sille kannalle edes periaatteessa, ettei tätä maata olisi puolustettava ja kalliisti ostettua itsenäisyyttämme turvattava. (Ed. Ampuja: Ei niillä keinoilla kuin yleisesikunta katsoo!) Tästä asiasta lienemme kaikki samaa mieltä siitä huolimatta, vaikka tulemmekin puhuneeksi täällä syystä tai toisesta yhtä ja toista sellaista joka ei aina ole asiallistakaan (Eduskunnasta: Aivan niin!). Ainoastaan siitä, millä tavoin puolustuksemme järjestämme ja missä määrin armeijamme teknillisesti varustamme sekä minkälaiset olot asevelvollisille nuorukaisillemme heidän isänmaallista velvollisuuttaan suorittaessansa annamme, siitä on eri mieliä, jopa varsin vakaviakin ollut ja valitettavasti yhä edelleenkin vielä on olemassa, sekä myöskin siitä ja erittäinkin juuri siitä, miten nopeassa tahdissa maanpuolustuksemme siedettävään kuntoon saatamme sekä miten nuorukaisemme parhaiten maanpuolustustehtäviinsä asevelvollisuuttaan suorittaessaan kasvatamme ja koulutamme. Nämä seikat juuri ovat täällä kaiken sen aikaa, jonka meillä on oma kansallinen armeijamme ollut olemassa, tuottaneet erimielisyyksiä ja ristiriitoja sekä sen kautta erittäin suurta haittaa puolustuslaitoksemme kehittämiselle. Periaatteessa ymmärtääkseni on oltu yksimieli-

siä, mutta periaatteen käytännöllinen toteuttaminen on tuottanut erimielisyyksiä ja riitoja. Tässä on kumminkin muistettava, ettei riitä yksin periaatteellinen puolustuslaitoksen kannattaminen, vaan se vaatii käytännöllisiäkin toimenpiteitä. Erimielisyyksiä järjestelmästä tosin ammattimiestenkin keskuudessa on kyllä ollut armeijamme alkuvuosina olemassa, mutta etenkin siviilimiesasiantuntijat eivät ole aina päässeet varsinaisten sotilasasiantuntijain kanssa yksimielisyyteen. Ja mikä ikävintä kaikkein vähimmin keskenään. Tästä johtuneiden keskeneräisten ohjelmien takia ovat aina monet erittäin tärkeät ja välttämättömät puolustuslaitoksemme perushankinnat siirtyneet vuodesta vuoteen. Sillä rahojen kieltämistä tarkoituksiin on useimmiten perusteltu ohjelman puuteellisuuden tähden, kuten sen hyvin täällä mukana olleet muistavat.

Ei voi kieltää, etteikö myöskin jossakin määrin syytä pidättyväisyyteen olisi monestakin syystä ollut olemassa. Onhan näin pienen ja vähävaraisen maan yksinpä puolustuslaitoksensakin kuntoonsaattaminen riippuva varsin monista tekijöistä, etenkin kun se on ollut suoritettava muutaman vuosikymmenen ajalla, kuten meillä on tapahtunut, ja kun sen lisäksi niin monet muut varsin tärkeät ja tarpeelliset pyrkimykset ja uudistukset, joita kipeästi on kaivattu, ovat samanaikaisesti kysyneet ja edelleenkin kysyvät valtion varoja huomattavia summia. Siksi onkin hyvin ymmärrettävissä pidättyväisyys puolustuslaitoksen menoissa, vaikkei puolustuslaitoksemme kysymyksen kannalta suinkaan puollettavissa, vielä vähemmin kenenkään kannalta puollettavissa silloin, kun ja jos tähän pidättyväisyyteen ovat olleet vaikuttamassa muut kuin asialliset syyt. Sellaistakin on saattanut joskus tapahtua, sitäkään ei voi myöskään kieltää. Se on varsin valitettavaa näin tärkeässä ja arkaluontoisessa asiassa kuin maan vapauden ja itsenäisyyden turvaamiskysymyksessä. Sellainen menettely on mielestäni ehdottomasti tuomittava. Me emme saa pitää puolustuslaitostamme välttämättömänä pahana, vaan vapautemme ja itsenäisyytemme turvana.

Tämän ovatkin useat hallituksemme oivaltaneet kiinnittäen ansaittua huomiota kysymykseen, asettamalla sotilasasiantuntijoista ja alaa harrastavista siviilihenkilöistä kokoonpantuja komiteoita puolustuskysymystämme koko laajuudessaan tutkimaan. Viimeksi oli n. s. suuri revisiokomitea, josta täällä on jo mainittu, joka oli kokoonpantu sotilasasiantuntijoista ja ueista kansanedustajista, joka komitea antoi myöskin laajan ja perinpohjaisen mietintönsä, jossa oli suunniteltu puolustuslaitoksemme kehittämistä niin hyvin sen laajuuteen ja tekniliseen varustamiseen nähden, jossa oli otettu myöskin huomioon samalla maan kantokyky ja valtion rahataloudellinen asema.

Nämä ohjelmat ovat kuitenkin hallitusten hyvästä harrastuksesta huolimatta jääneet paperille hurskaiksi toivomuksiksi eivätkä ole kovinkaan paljon mielestäni edistäneet puolustuskysymyksemme asiallista ratkaisua. Ja tähän tulokseen on useimmissa tapauksissa myötävaikuttanut eduskunnan kielteinen suhtautuminen asiaan. Syynä siihen, että puolustusvalmiutemme on sillä kannalla kuin millä se valitettavasti on, ja joka kyllä on hyvin tunnettu ainakin valtiovarainvaliokunnan jäsenille, ei suinkaan ole siinä, etteivät hallitukset olisi asiaan kiinnittäneet ansaittua huomiota. Syy onkin löydettävissä muualta. Ovathan useat hallitukset esittäneet eduskunnalle tulo- ja menoarvioesityksissään otettavaksi varoja armeijan perushankintoihin. Mainitsen esimerkkinä, että vuoden 1920 ylimääräiseen menoarvioon tämäntapaisiin perushankinnoihin ehdotti hallitus 147 miljoona, mutta eduskunta vähensi tästä 66 miljoonaa. Vuoden 1921 menoarviossa ehdotti hallitus 171 miljoonaa, josta eduskunta vähensi 119 miljoonaa ja vuoden 1923 menoarvioon hallitus ehdotti 95 miljoonaa, josta summasta myöskin eduskunta vähensi 31 miljoonaa. 1925 vuoden menoarvioon hallitus ehdotti 157 miljoona, josta eduskunta vähensi 19 miljoonaa. 1926 menoarviossa hallituksen esitys päättyi 184 miljoonaan, josta eduskunta vähensi 28 milj. Nämä numerot mielestäni puhuvat selvää kieltä siitä, että hallitukset ovat aina, ottamatta lukuun sosialidemokraattista hallitusta, yrittäneet jollakin tavoin korvata sitä puutteellisuutta, joka armeijan perushankinnoissa on ollut. Ja täytyy valittaen myöntää, että eduskunta ei ole, ymmärtääkseni, menetellyt oikein suhtautuessaan hallituksen esitykseen sillä tavoin kuin se on suhtautunut. Erikoisesti minä valitan sitä siitä syystä, että olemme joutuneet tänä ajankohtana, jolloin on ankara taloudellinen tilanne maassa ja valtion rahataloudellinen asema sellainen kuin se on, hoitamaan tämän

kysymyksen, kun olisimme sen voineet, jos olisimme hallituksen esityksiä asiallisesti käsitelleet, tai vielä parempi, niitä noudattaneet, suorittaa sen aikana, jolloin valtakunnan raha-asiat olivat paremmalla kannalla kuin nyt.

Nyt on hallitus meille esittänyt n. s. hätäohjelmansa puolustuslaitoksen perushankinnoiksi, joka olisi suoritettava 5 vuoden aikana, mutta, kuten täällä on jo huomautettu, on valtiovarainvaliokunta tehnyt sen muutoksen, että jatkoi tämän ohjelman toteuttamisaikaa yhdellä vuodella, joka päättyy rahasummamäärälle samaan kuin hallituksen esitys, 700 miljoonaan markkaan. Tämä valiokunnan yhdellä vuodella ohjelman jatkaminen on johtunut, ymmärtääkseni, rahataloudellisista syistä. Kuten tunnettua, vapautuu ensi vuoden kuluessa n. s. laivastolain määrärahat, pyörein luvuin 54 milj., joita voidaan sittemmin käyttää n. s. hätäohjelman toteuttamiseen. Jokaisen on myönnettävä, että aika ei ole sopiva edellä sanotun ohjelman toteuttamiselle. Valtion rahataloudellinen asema ei tällä hetkellä ole kehuttava, ja kukaan ei voine sanoa, miten kauan tilanne jatkuu. Maassa vallitsee ankara pula-aika ja huutavin se lienee maataviljelevän väestön keskuudessa. Mutta toiselta puolen, kun ottaa huomioon sen tilanteen, joka tällä hetkellä vielä puolustusvalmiudessamme vallitsee, ei voi muuta kuin hyväksyä valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, jonka hallituskin nyt ilmoituksensa mukaan pitää vähimpänä vaatimuksenaan.

Minä omasta puolestani katson olevani myöskin velvollinen hyväksymään tämän ohjelman erikoisesti siitä syystä, kun minä olen perinyt valtakirjani siitä maakunnasta, jonka väestö on vuosisatojen kuluessa saanut itse taistella ei ainoastaan kotikontujensa, vaan myöskin valtakunnan rajan puolesta, ja kun se väestö yhtä hyvin kuin minäkin elävästi tuntee, että jos rajarauha kerran rikotaan, niin meidän kotimme ja kontumme ovat vihollisen ratsujen tallattavissa, ja kaikki, mikä meillä on, on silloin menetetty. Nämä seikat ovat aina puolustuslaitoksen kysymyksiä käsiteltäessä minut asettaneet sille kannalle, jota minä olen ollut. Minä en ole tätä lausuntoani tahtonut esittää erikoisesti ryhmäni puolesta, minä olen puhunut tässä omaan laskuuni.

Kun ed. Puittinen (Vasemmalta: Ahaa!) tapansa mukaan tahtoo todistella puolustuslaitoksen menojen nousua, niin hän käyttää, minun käsitykseni mukaan, numeroita hiukan väärin (Ed. Puittinen: Ei ollenkaan!) Ed. Puittinen puolustuslaitoksen varsinaisen menoarvion käsittelyn yhteydessä esitti, miten huikeasti puolustuslaitoksen menot ovat vuodesta 1922 alkaen nousseet. (Vasemmalta: No, eikös ne ole sitten?) Minun on myönnettävä, että niin asian laita on, että ne ovat rahamäärilleen kohonneet, mutta minä olisin toivonut, että ed. Puittinen olisi itse myöskin huomauttanut sen tosiasian, että myöskin muut valtakunnan menot ovat samanaikaisesti nousseet vielä nopeammassa tahdissa kuin puolustuslaitoksen. Kun vuonna 1922 olivat puolustuslaitoksen menot 14.72 % koko valtakunnan menoista, niin olivat ne vuonna 1928 11.16 % ja vuonna 1929 13.40 %. Siis puolustuslaitoksen menot ovat vuodesta 1922 vuoteen 1929 lisäytyneet 60.88 %:lla ja samanaikaisesti koko valtion kokonaismenot 76.70 %:lla. Nämä numerot puhuvat aivan toista kuin mitä ed. Puittinen tahtoi todistella. Minulla kyllä olisi paljonkin numeroita esitettävänä, mutta nämä prosenttiluvut minusta hyvin valaisevat ed. Puittisen lausunnon yksipuolisuutta.

Ed. Aalto-Setälä: Minun täytyy ensiksi tunnustaa, että se lausunto, jonka ed. Ryynänen täällä äsken antoi, oli suuresti lohduttava. Samalla minä valittaen totean, että se lausunto, jonka ed. Lohi maalaisliittolaisen eduskuntaryhmän puolesta antoi, ei sitä ollut, vaikkakin, huolimatta kiemurteluista, ed. Lohi käsittääkseni tuli sellaiseen lopputulokseen, että se voi tyydyttää nykyistä hallitusta. Minä katson, että ne kiemurtelut, mitä siinä oli, jäävät sivuasiaksi, ja kun loppu on hyvä, niin kaikki on hyvin. (Vasemmalta: Kyllä te yhteen asiat saatatte.) Edelleen minä tahtoisin huomauttaa eräästä lausunnosta, lausunnosta, jonka täällä vähän aikaa sitten antoi edellisen hallituksen puolustusministeri, valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja, ed. Niukkanen. Minusta, lievästi sanoen, tuntui omituiselta, että hän siinä asemassa, missä hän nyt on, ja vielä enemmän, missä hän on ollut, saattoi antaa sellaisen lausunnon. Hän mainitsi kyllä itse, että hän ei tahdo puuttua lähemmin puolustuslaitoksen asioihin, koska ne ovat sellaisia, että niitä ei sovi julkisuudessa mai-

nita. Mutta minä katson, että jo se, mitä hän mainitsi, oli sellaista, jota ei sovi lausua henkilön, joka on ollut puolustusministerin asemassa. Ed. Niukkanen mainitsi lausunnossaan myöskin, että mikään puolustusohjelma ei voi olla lopullinen. Minä myönnän tämän, sillä mikään kehitys ei ole lopullista tai ainakin jokaisella kehityksellä on mahdollisuus kulkea eteenpäin. Senvuoksi minäkään, ja minä luulen, ettei kukaan voi asettua sille kannalle, että se ohjelma, jonka toteuttamista niillä määrärahoilla tarkoitetaan, joita ensi vuodeksi pyydetään ja joita ajatellaan seuraavina vuosina saatavan, olisi lopullinen siinä mielessä, ettei sen jälkeen enää koskaan armeijamme mitään varustuksia tarvitsisi. Sellaisen vaatimuksen asettaminen on mahdoton.

Sitten minä vielä pyytäisin huomauttaa eräästä asiantilasta. Valtiovarainvaliokunnan mietinnön perusteluissa sivulla 25 vasemmalta ylhäällä sanotaan: „Katsoen tulo- ja menoarvion rasitettuun tilaan, valiokunta, jolle on selvitetty ohjelman toteuttamisen tarpeellisuus, on sitä mieltä'' j. n. e. Vastalauseessa ed. Niukkanen ja häneen yhtynyt ed. Leppälä sanovat: „Perustelun, joka, jos se tulisi hyväksytyksi, ainakin siveellisesti velvoittaisi eduskuntaa'' j. n. e. (Eduskunnasta: Ei nyt ole vastalauseesta mitään puhetta kun sitä ei ole tehty.) Minä tahdon huomauttaa, että lienee „p i e n o i n e n'' vastakohta sen välillä, mitä ed. Niukkanen vastalauseessaan sanoo ja sen välillä, mitä hän täällä eduskunnan edessä äskettäin lausui.

Ed. Hakkilan puheenvuoron johdosta en tahdo erikoisempaa lausua. Tahdon vaan, luvalla sanoen, sanoa, ettei puolustuslaitoksen yhdistäminen skandaaleihin ainakaan ole omiaan edistämään isänmaallisuutta eikä maamme puolustuskuntoisuutta. (Hakkila: Mutta nehän se on tehnyt, hyvä mies!)

Ed. Puittiselle taasen huomauttaisin, etten minäkään ajattele enkä edes luule, että sosialidemokraatit vaatisivat kaikkien puolustuslaitoksen menojen poistamista, mutta kuitenkin se tila, missä puolustuslaitos voitaisiin näillä määrärahoilla pitää, jotka sosialidemokraatit myöntäisivät, olisi sellainen, ettei meidän maata niillä kyettäisi puolustamaan. (Ed. Puittinen: Millä sen voi todistaa?) Se armeija ei olisi puolustuskelpoinen, se voisi korkeintaan pyytää viholliselta armoa. Millä sen voi todistaa? Minä en ryhdy siihen, sillä minä en katso itseäni päteväksi (Eduskunnasta: Oikein!) siihen, ja sitä paitsi minä katson, että herrat edustajat eivät myöskään olisi päteviä arvostelemaan tämän arvostelun pätevyyttä, sillä (Eduskunnasta: Sitä kyllä) jotta joku olisi ammattimies alallaan, niin häneltä vaaditaan ammattikasvatus sekä antaessaan arvostelun että ratkaistessaan onko arvostelu oikea. (Ed. Hakkila: Ja ryhtyessään puhumaan!)

Ed. C a j a n d e r: Se hankintaohjelma, jonka hyväksymisestä nyt on kysymys, nojautuu osaltaan n. s. puolustusrevisionin työhön, joka valmistui vuonna 1926. Varsinaisesti kuitenkin alkoivat perustavat työt tätä ohjelmaa varten kolmisen vuotta sitten, osittain tarkkana varastojen inventtauksena, osittain järjestelmällisenä selvityksenä siitä, mitä välttämättä tarvitaan. Toimiessani 1928—29 lyhyehkön ajan puolustusministerinä, perehdyin tähän työhön verrattain perusteellisesti, sikäli kuin sellainen on ei-ammattimiehelle mahdollista; samalla oli minulla tilaisuus tutustua myöskin silloisiin varastoihin. Sain sen käsityksen, että selvitys oli tunnollista ja asiantuntemuksella tehty. Tosin kaikessa tällaisessa työssä on puutteellisuutensa, aina esiintyy myös tapauksia, missä on harkinnalle sijaa, mutta kaikessa pääasiassa katson työn luotettavasti suoritetuksi enkä ohjelmaa pidä kokonaisuudessaan liian runsaana. Puolustusministerinä ollessani ei työ vielä kylläkään ollut läheskään valmis, mutta se oli kuitenkin siksi pitkälle edistynyt, että käsityksen muodostaminen siitä oli täysin mahdollinen. Näin ollen olen valtiovarainvaliokunnassa katsonut voivani ja täytyväni kannattaa tätä yleisesikunnassa ja puolustusministeriössä yhteisesti tehtyä ohjelmaa, ja olen sitä suuremmalla syyllä katsonut niin voivani tehdä, koska nykyinenkin, äsken nimitetty yleisesikunnan päällikkö, jonka asiantuntemus tällä alalla on kiistämätön, ohjelman täydellisesti hyväksyy. Kun myöskin kansallisen edistyspuolueen eduskuntaryhmä kokonaisuudessaan, huolimatta niistä erehdyksistä, epäkohdista ja väärinkäytöksistäkin, joita itsenäisen Suomen puolustuslaitoksen hankinnoissa on esiintynyt,

yksimielisesti kannattaa tämän hankintaohjelman toteuttamista, niin se tapahtuu sentähden, että tämä ohjelma on usean vuoden järjestelmällisen työn tulos, sekä edellyttäen, että puolustuslaitos, jos valtiovarainvaliokunnan mietinnön perustelut tältä kohdalta hyväksytään, ja siis puolustuslaitoksen tarpeelliseksi varustamiseksi, huolimatta taloudellisesti erinomaisen raskaasta ajasta, tehdään niin suuri uhraus, kuin ohjelman toteuttaminen — mikäli talousarvion järjestely ei aseta voittamattomia vaikeuksia — 6 vuodessa tietää, tulee ymmärtämään velvollisuutensa toteuttaa tämä ohjelma harkinnalla, taidolla sekä kaikkea tarpeellista saatavissa olevaa asiantuntemusta käyttäen, silmämääränään isänmaan ja kansakunnan paras.

Puolustusministeri Manner: Ed. Hakkila luki taannoin myöskin erään sanomalehtiselostuksen, jonka mukaan lennätinsalaisuutta olisi loukattu puolustusministerin valtuuksilla. Tämä selostus ja ed. Hakkilan sen johdosta tekemä väite eivät pidä paikkaansa. Ed. Hakkilan mainitsemaa valtuutta ei puolustusministeriössä ole annettu. Tieto tästä on perätön.

Ed. Niukkasen lausunnon johdosta minä vaan mainitsen, että se hankintaohjelma, josta nyt on kysymys, on hyväksytty puolustusneuvostossa 5 päivänä viimeksikulunutta kesäkuuta.

Ed. Huhtala: Hallituksen ehdotus puolustuslaitoksen ylimääräiseksi menoarvioksi mainitaan X vastalauseessa tyypilliseksi näytteeksi muka siitä mielettömästä varustautumiskilpailusta, jota nykyisin kaikkialla harrastetaan. Tämmöinen sanonta on puhetta vastoin parempaa tietoa, koska vastalauseen allekirjoittajilla on valtiovarainvaliokunnan jäseninä ollut tilaisuus saada selville, kuinka tehokkaaseen puolustukseen — varustautumiskilpailusta puhumattakaan — me nykyisin todellakin kykenemme. Kun ottaa huomioon sotatarveteollisuutemme ja puolusvoimiemme teknillisen puolen, niin täytyy todellisuudessa ajatella, kuinka pitkälle me pystyisimme edes puolustautumaan. Haluamatta yksityiskohtaisesti kosketella puolustusvoimiemme teknillistä puolta, johon ei minulla ole lupaa, vaikkakin täällä näyttää eräs henkilö aikoinaan pidättäneen itselleen semmoisenkin luvan, ja sitäpaitsi siihen ei minulla olisi edes edellytyksiäkään, mutta ylimalkaisestikin sanottuna, ei meidän kaasu- ja rannikkopuolustuksemme, enempää kuin viestivälineiden täydellisyyskään suinkaan osoita meillä vielä suuriakaan hyökkäystarkoituksia olevan. Sitä ei myöskään osoita se valitettava seikka, ettei meillä ole tehdasta, jossa voitaisiin valmistaa tykinammuksia. Siinä suhteessa emme voi edes puolustustahdollamme vielä kerskailla. Ja kumpaako pyrkimystä, mieletöntä varustautumista, vaiko tässäkin suhteessa aivan olematonta puolustusvalmiutta osoittaa myöskin se seikka, että kun me olemme monisatamiljoonaiset laitteet rakentaneet Imatralle, niin emme ole senjälkeen enää tikkua ristiin panneet tämän kalliin ja laajoilla aloilla välttämättömäksi todetun laitoksen suojaamiseksi ilmahyökkäyksiltä! Meiltä puuttuu nimittäin ilmatorjuntapattereita, jotka silloin kun mahdollinen hyökkäys ilmasta tulee m. m. Imatran voimalaitoksia kohden, olisivat valmiit torjumaan edes tämän meidän yhteisen kalliin laitoksemme. Mutta meiltä puuttuvat nämä suojavarusteet kokonaan. Siitä nähdään, kuinka heikolla pohjalla todellakin meidän puolustuslaitoksemme on vielä siinä suhteessa ja tämä on kokonaan määrärahojen puutteen ansio. Tämä on näin ollen ala, johon meidän sotilasjohtomme tulisi aivan ensi tilassa kiinnittää huomiota koettamalla varata puolustusvoimillemme ilmatorjuntapattereita ainakin Imatralle ja tarpeen mukaan muuallekin.

Niinikään olisi välttämätöntä saada tarpeellinen määräraha Lapuan patruunatehtaan laajentamiseksi siten, että tehdas voisi edes osapuilleen ruveta tyydyttämään myös sitä runsasta ulkomaista kysyntää, jonka tehtaan erinomaiseksi tunnustetut tuotteet ovat aiheuttaneet. Tämäkin olisi ja on puolustusvalmiutta, koska me vaaran tullen emme silloin enää olisi muista maista riippuvaisia, kuten me olemme vielä nyt. Selvää on, että milloin meidän kimppuumme hyökätään, niin silloin myöskin muiden maiden rajat ainakin osittain, ehkäpä kokonaankin, suljetaan ja kun meillä ei ole tarvikkeita jalkaväen aseisiin, tykkeihin y. m., niin meidän osuutemme maamme puolustuksessa on piankin lopussa.

Pienen kansan elävä voima voidaan puo-

lustuksessakin suuresti korvata, ei suinkaan haihatteluilla, vaan parhaiten korkealle kehitetyllä tekniikalla, mikä taas luonnollisesti edellyttää, että sillä on riittävästi käytettävänään myöskin korkeamman sotateknillisen koulutuksen saaneita upseereita. Kuinka välttämätöntä puolustusvoimiemme pikainen täydentäminen ja kehittäminen yksin teknilliseen puolustusvalmiuteemme nähden itse asiassa on, käy selville, kun toteamme, että mitä enemmän tekniikkaa, sen vähemmän puolustajaimme verta.

Ed. Hakkila: Herra puolustusministeri toisessa lausunnossaan vastasi minun tiedusteluuni niistä valtuuksista, joiden perusteella sanomalehti-ilmoitusten mukaan on lennätinsalaisuutta loukattu. Siinä lausunnossa hän ilmoitti, että sellaista valtuutta ei ole annettu. Hänen pitäisi siis ryhtyä toimenpiteisiin ilman valtuuksia tehtyjen rikosten rankaisemiseksi. Edelleen häneltä jäi huomaamatta, mihinkä toimenpiteisiin on ryhdytty lentokonetehtaan saattamiseksi sellaiseen kuntoon, että siellä on oikeata väkeä eikä sellaisia epämääräisiä seikkailijoita, joita sinne nyt on kerätty. Ne olisi sieltä ensi tilassa puhdistettava pois ja yksinomaan sellaista työväkeä jätettävä jälelle, jotka tekevät siellä ammattitöitä, joita siinä tehtaassa on suoritettava, ja sellaiset firaapelit, jotka ovat tulleet pääasiaksi, on jätettävä pois.

Minä hyvin vaikeasti tajusin ed. Aalto-Setälän lausuntoa, joka liikkui niin monilla aloilla ja joissa hän kaupunginjohtaja Härmän manttelia koetti jollain tavoin yläpitää, kun hänen osakseen on tullut tämän asiantuntevan henkilön tehtävien hoitaminen. Hän sanoi, että minä olen asettanut tapahtuneen skandaalin yhteyteen Suomen tasavallan armeijan kanssa. Eiköhän hän erehtynyt, eiköhän se ole kenraalimajuri Wallenius ja everstiluutnantti Kuussaari et consortes, jotka ovat asettaneet armeijan yhteyteen skandaalien kanssa. Pitäisihän Rauman kaupungin pormestarin tämä ymmärtää.

Ed. Moilanen: Minä voin puolestani panna tyydytyksellä merkille sen, että meidän sosialidemokraattinen puolueemme ei puolustuskysymyksessä ole kuitenkaan asettunut aivan kielteiselle kannalle. Useissa maissahan sosialidemokraatit horjuvat hyvin suuresti tässä kysymyksessä. Tanskan sosialidemokraattien puolustusohjelma on hyvin tunnettu. Sosialidemokraattinen hallitushan pyrkii siellä hävittämään puolustuslaitoksen jokseenkin kokonaan. Viime maanantaisessa Sosialidemokraatissa on selostettu Hollannin sosialidemokraattisen puolueen kantaa maanpuolustuskysymykseen nähden. Siellä näyttää vallitsevan se käsitys, että puolustuslaitos olisi mahdollisimman pian hävitettävä. Sosialidemokraattinen kansanedustaja Albardo lausui tästä asiasta äskettäin m. m. seuraavaa: „Täydestä vakaumuksestaan sosialidemokraattinen puolue tahtoo olla mukana toimimassa kansallisen riippumattomuutemme säilyttämiseksi tai palauttamiseksi, mutta se on sitä mieltä, että aseellinen maanpuolustus on paras keino tämän riippumattomuuden menettämiseksi sekä maan ja kansan hävittämiseksi. Ei saa siis otaksua, että se sellaiseen haluaisi myötävaikuttaa.'' Meidän sosialidemokraattinen puolueemme on myöskin ollut välistä enemmän puolustusvastaisella kannalla, välistä jossain määrin myötätuntoisempikin puolustukseen nähden. Siitä on useita vuosia jo, kun sosialidemokraattinen puolue valmisteli maanpuolustusohjelmaa. Siinä ohjelmassa esitettiin (Ed. Puittinen: Hyvä ohjelma se oli!) myötätuntoisia ajatuksia maanpuolustukseen nähden. Mutta puolue ei hyväksynyt tätä ohjelmaa, niinkuin ed. Keto muistaa. Ja sen jälkeen on puolueessa ollut sinne tänne horjumista. (Vasemmalta: Mitä se tähän kuuluu?) Viime kesäisten vaalien aikana „Suomen Sosialidemokraatti'' kirjoitti muistaakseni maalaisliittolaisten kysymysten johdosta, että jos vihollinen hyökkää maahan, niin sosialidemokraatit lähtevät rajalle maata puolustamaan. Tämähän on nyt jo vallan toista kuin se kanta, jonka „Sosialidemokraatti'' esitti 10 vuotta takaperin. (Ed. Puittinen: Nyt voidaan sitten määrärahoihin siirtyä.) On voitu panna suurella tyydytyksellä merkille tämä myönnytys, mutta se on itse asiassa kuitenkin verrattain vähäinen lohdutus, jos puolue noudattaa sellaista menettelytapaa, että maanpuolustukseen myönnetään varoja vain sen verran, mitä tarvitaan vuotuiseen sotilaskoulutukseen ja harjoituksiin.

Ed. Puittinen, joka on kauan aikaa näitä puolustusasioita käsitellyt, on vakinaista

budjettia käsiteltäessä lausunut sellaisen ajatuksen, että se ohjelma ja ne määrärahaehdotukset, jotka hallitus on ehdottanut, merkitsee hyökkäysohjelmaa. (Ed. Puittinen: Niin onkin!) Ja ed. Ryömä puhui sotaan provoseeraamisesta. Minä otaksun kuitenkin, että nämä lausunnot olivat tavallista sosialidemokraattien liioittelua ja ettei niin totta kuitenkaan näillä lausunnoilla tarkoitettu. (Ed. Puittinen: Täyttä totta! — Eduskunnasta: Eikö mitä! — Ed. Kivisalo: Kyllä niillä tarkoitettiin!) Kuitenkin on huomattava, että periaatteellinen myötätunto maanpuolustusasioissa ei ole riittävä, vaan tarvitaan varoja. Ja jos sosialidemokraatit joutuvat hallitukseen, niin minä olen varma, että sosialidemokraattisen hallituksen puolustusministeri tulee ehdottamaan huomattavia määrärahoja, kuten tapahtui esim. 1927. (Ed. Puittinen: Mutta ei läheskään niin paljon!) Ja jos ed. Puittinen sattuisi joutumaan puolustusministeriksi, niin minä luulen, että hän jokseenkin hyvin näihin asioihin perehtyneenä tulisi esittämään eduskunnalle melkeinpä sen suuntaisen budjettiohjelman kuin nykyinen hallitus on esittänyt. (Ed. Puittinen: 200 miljoonaa vähemmän! — Ed. Sventorzetski: Mistä meitä moititaan sitten, jos ei ole eroa?)

Ed. Ryynänen huomautti täällä jo siitä, että väitteet puolustuslaitoksen menojen kasvamisesta ovat liioiteltuja. Näitä liioitteluja esitti varsinkin ed. Puittinen vakinaista menoarviota käsiteltäessä. Hän mainitsi eräitä numeroita. Minulla olisi myöskin näitä tilastonumeroita vuodesta 1921 lähtien tähän vuoteen asti. Menoarvioon otetut määrärahat osoittavat, että puolustuslaitoksen menot ovat kohonneet n. 75 tai 76 % tänä aikana. Sitävastoin ovat sellaiset suurten pääluokkien menot kuin maatalousministeriön, opetusministeriön ja kulkulaitosministeriön kukin lisääntyneet noin kolminkertaisiksi, muutamat jopa kolme- ja puoli-kertaisiksi. Voidaan siis hyvällä syyllä väittää, että meidän maassamme ei suinkaan ole ollut mitään militaristisia pyrkimyksiä. Tänä aikana vv. 1921—30 ovat valtion menot, vakinaiset ja ylimääräiset, menoarvion mukaan lisääntyneet yli 100 %:lla, mutta puolustuslaitoksen menot ovat lisääntyneet vain 75 tai 76 %:lla. Minun käsitykseni mukaan on siis eduskunta noudattanut tässä suhteessa hyvinkin suurta säästäväisyyttä, jopa niin suurta säästäväisyyttä, että sellaista hankintaohjelmaa, jota nykyinen hallitus on ehdottanut hyväksyttäväksi, ei aikaisemmin ole saatu aikaan.

Mitä maalaisliittolaisten kantaan tässä kysymyksessä tulee, niin on minun mielestäni kyllä valitettavaa, että hallituksen ehdotuksesta on vähennetty 25 milj. markkaa ylimääräisissä menoissa näiden suurten momenttien kohdalla. Mutta kun erikoisesti vaikean ajan vuoksi on katsottu olevan syytä tähän vähennykseen mennä, niin on siihen niidenkin mentävä, jotka olisivat toivoneet jo ensi vuonna otettavaksi suuremman määrärahan tähän tarkoitukseen. Minulla puolestani ei ole sen lausuman johdosta, joka maalaisliiton taholta on tässä suhteessa esitetty, mitään sanomista. Minusta on kuitenkin se perustelu, joka valtiovarainvaliokunnan mietintöön on liitetty, selalinen, että siinä nyt ensimmäisen kerran esitetään eduskunnalle hankintaohjelman välttämättömyys ja myöskin tämä suunnitelma ja kuinka paljon siihen varoja tarvittaisiin. Perusteluhan on sellainen, että jos valtiovarain tila tekee mahdottomaksi sen noudattamisen sellaisenaan, niin on tietysti otettava se huomioon. Mutta joka tapauksessa on tällä ohjelmalla nyt katsottava olevan jo perustavaa merkitystä hankintaohjelman toteuttamiseen seuraavina vuosina (Ed. Voionmaa: Eikä se sido ketään!).

Ed. Niukkasen lausunnon johdosta minun on hiukan mainittava siitäkin huolimatta, että hän täällä vakituista puolustusmenoarviota käsiteltäessä väitti, että minulla ei olisi oikeutta puhua rajaseudun puolesta. Minulla on kuitenkin yhtä asianmukainen valtakirja kuin ed. Niukkasellakin ja koska minä olen rajaseudun mies, niin luulen minä, että minulla on ollut aivan täysi oikeus puhua rajaseutukansan nimessä.

Minusta on ed. Niukkasen kanta nyt tänä iltana ollut kuitenkin melkoisen tyydyttävä, paljon tyydyttävämpi kuin hänen kantansa valtiovarainvaliokunnassa. Hän sattui siellä joutumaan puolustusmäärärahoja vähentäessään m. m. ed. Puittisen linjalle. Ja mitä tähän hankintaohjelmaan tulee, niin hän silloin arvioi tarvittavan siihen varoja noin 300, korkeintaan 350 milj. markkaa. Nyt hän on tänä iltana mennyt kuitenkin jo 600 milj. markkaan, ja minulla on hyviä toiveita, että kun hän tulee seuraavan kerran puolustusministeriksi, niin ehkä hän menee 700 miljoonaankin markkaan. Niin, että mi-

nulla ei ole mitään moittimista ed. Niukkasen tänä iltana esittämää lausuntoa vastaan tässä suhteessa. Sitä vastoin tuntuu kovin kummalliselta se hänen lausuntonsa, jota minä en ole vielä minkään puolustusministerin kuullut esittävän, että Karjalan kannas, rajaseutu, on asiantuntijain käsityksen mukaan heti luovutettava vihollisen käsiin sodan puhjetessa. Sosialidemokraatit ovat kyllä edellisinä vuosina esittäneet sellaisia lausuntoja, että maata ei voida ollenkaan puolustaa, se on ihan turha ajatus, ja sen vuoksi on myöskin ihan tarpeetonta myöntää sanottavasti määrärahojakaan maan puolustukseen. On tyydytyksellä merkittävä, että sosialidemokraatit eivät ole tänä syksynä esittäneet tällaisia ajatuksia. Sitä valitettavammalta tuntuu minusta se, että entinen puolustusministeri esittää tällaisia ajatuksia täällä eduskunnassa (Ed. Niukkanen: En minä ole sellaisia esittänyt, minä sitä vastustin!). Täällä on aikaisemmin vedottu erääseen englantilaiseen asiantuntijaan, joka oli meidän maassamme kauan aikaa silloin kuin meidän puolustuslaitoksemme järjestettiin ja hän taas väitti, että meidän maatamme ja myöskin rajaseutuja voidaan puolustaa ja että rajaseutua ei ole pakko jättää heti vihollisen käsiin. Ja tällaisia mielipiteitä minä olen kuullut myöskin sotilasasiantuntijoilta. Ed. Niukkasen lausunto vaikuttaa nyt, kuten täällä on huomautettu, hyvin masentavalta.

Mitä tulee ed. Niukkasen aikaisemmin esittämään aluejärjestelmään, johon hän on myöskin tänä iltana viitannut, niin sehän saattaa kyllä olla hyvä ehdotus eikä sitä sellaisenaan tiettävästi ole millään taholla erikoisemmin vastustettukaan. Kun hän selitti viime talvena minulle ja Ilkan päätoimittaja Leinoselle tätä järjestelmää verrattain perusteellisesti, niin lopuksi toimittaja Leinonen huomautti, että tämä ohjelma tuntuu hyvältä, mutta minkävuoksi on lyhennettävä palvelusaikaa. Sen kysymyksen minäkin tein ja minusta tuntuu, niinkuin palvelusajan lyhentäminen ei olisi millään tavalla välttämätön sitoa aluejärjestelmäkysymykseen. Ed. Niukkanen on kuitenkin tahtonut sen siihen kytkeä ja se minun mielestäni on valitettavaa.

Ed. Pennanen: Hallituksen puolelta on selvästi ja sitovasti osoitettu, että jos maa tahtoo, kuten se varmaan tahtoo, kehittää puolustuslaitoksensa tarkoituksenmukaiseen kuntoon, niin kysymyksessäoleva yhtenäinen hankintaohjelma on hyväksyttävä ja toteutettava. Kukaan monista puhujista ei ole voinutkaan kieltää näin olevan. Mutta ne, jotka ovat puhuneet hallituksen ja valiokunnan ehdotusta vastaan tai epäröineet tai epäilleet sen suhteen, ne ovat koettaneet johtaa huomion, toiset taloudellisesti vaikeaan aikaan, toiset työttömyyteen, toiset eräiden korkeiden upseerien rikoksiin ja rikkomuksiin. (Ed. Komu: Eikö olisi saanut?) Aika on kyllä nyt taloudellisesti ahdas, mutta Suomen kansa ei aijo jättäytyä maanpuolustukseen nähden välinpitämättömäksi nyt kään, enempää kuin se on jättäytynyt ennenkään vaikeina aikoina. Ei suinkaan vapaa ja itsenäinen Suomen kansa ole suvustaan huonontunut siinä suhteessa. Onhan tässä maassa tehty uhrauksia ja raskaitakin uhrauksia maan puolustuksen hyväksi myöskin sellaisena aikana kuin Isonvihan aikana. Eikä nykyisen ajan vaikeuksia voi niihin vaikeuksiin edes verrata. Varmaankin Suomen kansan enemmistö tietää, mitä nykyinen aika siltä vaatii, ja muistaa sen, että meillä on vastattavana toki paljon suurempi leiviskä kuin äskenmainitunlaisten aikojen isillämme. Työttömyyteen on myöskin tässä yhteydessä turhaa vedota, sillä tiedämmehän kaikki sen, että puolustuslaitos on maamme kaikkein suurimpia työnantajia myöskin siviiliväestölle ja sitä suurempi työnantaja, mitä suurempia tilauksia sillä on tarjottavana.

Kun sitten vedotaan eräiden korkeiden upseerien rikoksiin ja rikkomuksiin, niin on sanottava, että rikoksentekijä on saapa rangaistuksensa, mutta (Ed. Komu: Kävelee vapaana!) jos maanpuolustus siitä syystä näiden rikosten takia jätetään heikentymään, niin siitä seuraa rangaistus vaaran tullen koko kansalle. Mitä erityisesti entiseen yleisesikunnan päällikköön tulee, niin on muistettava, ettei hän astunut korkeaan virkaansa nykyisen hallituksen aikana. Hän hoiti sitä jo Tannerinkin hallituksen aikana.

Täällä on sitten erinäiset puhujat sanoneet, että se, mitä eduskunta perusteluissa nyt päättäneekin sanottavaksi, ei sido vastaisia valtiopäiviä. Minun on sanottava, että sellaiset lausunnot ovat oudoksuttavia varsinkin niiden ryhmien puolelta, jotka kuitenkin niin mielellään yleensä puhuvat eduskunnan arvovallasta. (Ed. Pihkala: Oi-

kein!) Ja miten sen arvovallan laita on silloin, elleivät edustajat itse katso eduskunnan päätöksiä itselleen sitoviksi. (Ed. Pihkala: Hyvin sanottu!) Tekisi melkein mieli uskoa, että arvoisat puhujat ovat sanoneet enemmän kuin ovat tarkoittaneetkaan.

Kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä katsoo selväksi sen, että mitä eduskunta päättänee myös perusteluihin nähden, se on moraalisesti meitä sitova, ja ryhmä tulee kokonaisuudessaan kannattamaan sekä nyt puheenaolleiden 11, 12 ja 13 momenttien määrärahaa että myöskin valtiovarainvaliokunnan niiden momenttien kohdalle ehdottamia perusteluja.

Ed. von Born: Då här i dag i samband med föreliggande kapitel uti den extraordinarie budgeten blivit fråga om försvarsministeriets handhavande av sina uppgifter, kan jag icke underlåta att i största korthet beröra en omständighet, som väckt min och säkerligen många andras på svenskt håll uppmärksamhet.

Uti de nyligen utfärdade nya förordningarna angående krigshögskolan, kadettskolan och sjökadettskolan har uttryckligen stadgats, att dessa läroanstalters undervisningsspråk är finska; angående elevernas rätt att vid muntliga och skriftliga examina använda sig av svenska språket hänvisas endast till skolornas reglementen. Detta, att finskan förklarats som sagda läroinrättningars officiella, enda officiella undervisningsspråk, är nytt i dessa förordningar. Några motsvarande bestämningar ingingo icke i de hittills gällande förordningarna. För min del kan jag icke anse den sålunda fastslagna principen i och för sig riktig. Då lagen, den tidigare lagen angående läroanstalter för officerare av den 14/3 1924, behandlades i riksdagen, yttrade jag därom bl. a. följande, som jag tillåter mig att här uppläsa: „Att undervisningen i de ifrågavarande läroanstalterna för officerare bör meddelas även på landets andra nationalspråk, svenska, synes mig vara alldeles givet. Det kulturella behovet — vartill självfallet måste räknas jämväl behovet av yrkesutbildning för officerare, — skall enligt regeringsformen för den svenska befolkningen tillgodoses enligt enahanda grunder som för den finska. Utbildningen av svenska officerare måste ske även av den orsak, att sådana behövas för de enligt regeringsformen bestående svenska truppförbanden ävensom för handhavandet av utbildningen och undervisningen av svenskspråkiga värnpliktiga, vilka likaså enligt regeringsformen skola erhålla sin utbildning på sitt modersmål. Redan tidigare hava dessa frågor varit föremål för offentlig diskussion i samband med ordnandet i administrativ väg av undervisningen uti den nuvarande kadettskolan. Den lösning saken där fått har dock icke varit i alla avseenden tillfredsställande, och är det därför att hoppas, att hela frågan nu behörigen ordnas i samband med den föreslagna nya lagstiftningen.'' Vidare uttalade jag vid denna frågas fortsatta behandling den förhoppningen, „att vid uppgörandet av de uti lagförslaget förutsatta förordningarna angående tillämpningen av lagen hänsyn lojalt skulle tagas till de önskningsmål, som uti nu ifrågavarande avseende förefinnas på svenskt håll''.

Jag är icke övertygad om, att ett dylikt lojalt hänsynstagande i verkligheten skett vid utfärdandet av de av mig omförmälda nya förordningarna. Jag nödgas beklaga detta och inlägga en reservation däremot utan att nu närmare ingå på frågan i detta sammanhang. Kanske skall det emellertid erbjudas tillfälle att därtill återkomma en annan gång.

Ed. Harvala: Usein ei hallitus luottamuskysymyksen tekemällä ole saavuttanut asiallisesti niin vähäistä tulosta kuin tänä iltana. Herra pääministeri ilmoitti, että ellei valtiovarainvaliokunnan mietinnössä olevaa lausuntoa, joka koskee ylimääräisen puolustusmenoarvion 11, 12 ja 13 momenttia, hyväksytä, katsoo hallitus sen epäluottamuslauseeksi. Tämän jälkeen lausui sitten maalaisliiton eduskuntaryhmä, että se hyväksyy mietinnössä olevat perustelut, mutta kieltää nimenomaan hallitusta näissä perusteluissa annettujen sitoumusten nojalla tekemästä hankintasopimuksia, ja pidättää vapaat kädet vastaisen varalta. Jos hallitus tahtoisi siis todella saada, mitä se ilmoittaa haluavansa, pitäisi sen vaatia mietinnön perustelujen hyväksymistä ilman peräkaneetteja. Muuten tapahtuu niin, että hallituksen onnistuu tosin saada nuottansa apajasta takaisin, mutta kaloja ei tule. Hallitus niin ollen asiallisesti kärsii tap-

pion, vaikka sen ei tarvitse sitä muodollisesti sellaiseksi katsoa. Omasta puolestani lisään myös, ettei budjettipäätöksillä voidakaan eduskunnan käsiä vastaisten vuosien varalle sitoa.

Puolustusmenoarvion vakinaisen pääluokan ollessa täällä esillä tiedusteli ed. Lohi, voiko hallitus nyt luottaa armeijan korkeimpaan johtoon. Herra puolustusministeri vastasi, että hallitus voi nyt siihen luottaa. Tänä iltana ilmoitti puolustusministeri, että jos hän olisi kesällä ylentäessään eversti Valleniuksen kenraaliksi tietänyt, että herra Vallenius tekee sellaisen skandaalin kuin hän sitten teki, ei ylennys olisi tullut kysymykseenkään. En tahdo puolestani millään tavoin asettaa armeijan nykyistä johtoa epäilyksenalaiseksi, mutta katson olevan syytä todeta, että herra puolustusministerin lausunnoissa on hiukan ristiriitaisuutta. Edellisellä kerralla ilmoitti ministeri, että nyt hallitus voi armeijan johtoon luottaa, mutta tänä iltana hän ilmoitti, että ei hän edellistäkään johtoa voinut mistään epäillä. Näyttää näin ollen siltä, etteivät herra puolustusministerin vakuuttelut puoleen eikä toiseen perustu mihinkään todelliseen tietoon vaan arveluun ja herkkään hyväuskoisuuteen.

Ed. Niukkanen: Eräiden lausuntojen johdosta minun vielä täytyi pyytää puheenvuoro.

Ed. Aalto-Setälän ja ed. Moilasen lausunnoista minä sain sen käsityksen, että heillä olisi ollut erinomaisen hyvä halu päästä allekirjoittaneen kimppuun, jota halua ed. Moilaselta ei ole koskaan puuttunut enempi edustajana kuin sanomalehdentoimittajanakaan, mutta että he eivät saaneet oikeastaan mitään otetta. Ed. Aalto-Setälä valitteli jotain, että minä olisin puhunut jotain sopimatonta, mutta ei voinut mainita, mikä kohta minun lausunnossani olisi sellaista ollut.

Ed. Moilanen mainitsi, että minun kantani on hänestä nyt tyydyttävämpi kuin valtiovarainvaliokunnassa. Tämän johdosta huomautan, että kun tätä asiaa käsiteltiin valtiovarainvaliokunnassa katsoin minä, huomioonottamalla sen äärimmäisen vaikean tilan, johon valtio on rahallisesti joutunut, olevani pakotettu käsittelemään tätä asiaa aivan kylmän asiallisesti. Ja silloin minun harkintani vei siihen, että kun tilanne on niin synkkä, ei nähtävästi ole mahdollisuutta lähivuosina lisätä puolustusmenoja sillä tavoin kuin tämä lausunto edellyttää (Eduskunnasta: Onko se nyt parantunut?). Asian tultua tänne eduskuntaan on väliin kumminkin tullut poliittisiakin tekijöitä, kuten herra pääministerin ja puolustusministerin lausuma osoittaa. Hallitus on ilmoittanut vaativansa tämän perustelun hyväksymistä. Kun asiaa tarkastelee tässä valossa ja ottaa huomioon sen, mitä tämä perustelu tosiasiassa sisältää, täydennettynä ed. Lohen lausunnolla, ei minun nähdäkseni asia ole sen arvoinen, että siitä olisi hallituksen kanssa rakennettava ristiriitaa. Lopputulos on sama, olisivatko perustelut hyväksytyt tai hylätyt, ja jos hallitus voi myöskin tähän tyytyä, niin minä voin myös olla puolestani tyytyväinen, sillä ilman muutahan on selvää ettei hallitus missään tapauksessa olisi näiden perustelujen nojalla voinut mennä pitkiä aikoja koskeviin sitoumuksiin.

Täytyy vielä lisäksi ed. Moilasen lausunnon johdosta huomauttaa, että on melkeinpä häikäilemättömyyttä, että eduskunnan edessä koetetaan vääristää toisen edustajan lausumaa ajatusta. Ed. Moilanen koetti selittää, tietysti lehteänsä varten, että minä olisin lausunut sellaisen ajatuksen, että Karjalan Kannas on luovutettava viholliselle, jos se hyökkää. Minä luulen, että koko eduskunta kuuli, että minä päinvastoin valitin sitä seikkaa, että puolustusvoimien järjestely ei ole sillä kannalla, että ei tarvitsisi luovuttaa tuumaakaan maata viholliselle, ja huomautin, että niin kauan kuin tässä suhteessa ei järjestelyä ole muutettu, minä katson karjalaisena olevani oikeutettu esittämään tässä puolustuslaitokselle vaatimuksen, ja minä edelleen olen tällä samalla kannalla ja valitan, jos ed. Moilanen, jos hän kerran katsoo edustavansa karjalaisia, ei yhdy tähän vaatimukseen.

Ed. Tanner: Vaikka ed. Niukkanen on koettanut antaa sisältöä sille julkilausumalle, jonka ed. Lohi maalaisliiton eduskuntaryhmän puolesta täällä äsken esitti, jäänee kaikille muille samoinkuin minullekin vielä epäselväksi, hyväksyykö maalaisliitto ne perustelut, joita valiokunnan mie-

tintö sisältää, vai eikö se niitä hyväksy. Ed. Lohi ilmoitti pitävänsä perusteluja arveluttavina ja katsoi, että ne eivät sido eduskuntaa mihinkään. Hän ei siis lupaa niitä vastaisuudessa noudattaa, mutta kuitenkin hän ne hyväksyy. Eivätkö nämä hänen perustelunsa olisi johdattaneet oikeastaan toiseen lopputulokseen, nimittäin hylkäävään?

Toinen asia on, mitenkä tämä ed. Lohen selitys tyydyttää hallitusta ja herra pääministeriä. Herra pääministeri on lausunnossaan vaatinut ei ainoastaan rahaa vaan myöskin tulevaisuuden ohjelman, ohjelman, joka ratkaisee 6 vuodeksi eteenpäin kysymyksessä olevien tarveaineiden hankinnan. Tästä herra pääministeri teki luottamuslausekysymyksen. Me tunnemme eduskunnassa kahdenlaisen ratkaisun tämmöiseen asiaan, joko hallitukselle annetaan luottamuslause tai sille annetaan epäluottamuslause. Nyt esiintyy eräs kolmas tapaus: ehdollinen luottamuslause. Tyydyttääkö tämä herra pääministeriä ja hallitusta?

Ed. Furuhjelm: Jag ber att få meddela att jag likasom i utskottet kommer att rösta för de av utskottet föreslagna anslagen samt för motiveringen till kapitlet.

Ed. Lohi: Minä huomautan ed. Tannerille, että jos hän on nämä perustelut lukenut, niin siinä tunnustetaan puutteet meidän puolustuslaitoksessamme ja että ne olisi täydennettävä. Mutta jos tulo- ja menoarvion järjestely seuraavina vuosina tuottaa voittamattomia vaikeuksia, niin silloin sen toteuttaminen on mahdoton, se täytyy jokaisen myöntää. (Eduskunnasta: Missä se hätäohjelma sitten on?)

Puolustusministeri Manner: Ed. Harvalan lausunnon johdosta on sanottava, että mikäli koskee armeijan edellistä korkeinta johtoa, jolla ed. Harvala lienee tarkoittanut yleisesikunnan päällikköä, niin ei edellistä johtoa nykyisen hallituksen taholta oltu osattu epäillä, koska sosialidemokraattinenkin hallitus oli tämän johdon kanssa tullut aika hyvin toimeen (Ed. Voionmaa: Ei se ylentänyt sitä!). Ei voitu epäillä, että tuossa johdossa olisi ollut sellaisia taipumuksia, jotka viittaisivat oikeistolaisen poliittiseen toimintaan. Mitä sitten tulee nykyiseen johtoon, niin se luottamus, mistä minä olen täällä maininnut, perustuu henkilötuntemukseen, asianomaisten henkilökohtaisiin ominaisuuksiin ja kokemuksiin heidän toiminnastaan eräissä tehtävissään.

Mitä sitten tulee siihen, kumpi on tärkeämpi maan puolustamiseksi rajalla, joku uusi järjestelmäkö vaiko varustukset, niin minä olen siinä suhteessa ed. Niukkasen kanssa yhtä mieltä, että kaikki järjestelyt, jotka voivat tehostaa maanpuolustusta, ovat ehdottomasti pantavat toimeen, sen jälkeen kun ollaan saatu varmuus siitä, että tuollainen teho saadaan, mutta asiat ovat ensin ehdottomasti tutkittavat. Niinkuin minä olen aikaisemmin täällä maininnut, tuo tutkimustyö jatkuu. Ensi sijalle minä puolestani asettaisin sentään silloin, kun maan puolustuksesta on kysymys, kiväärit.

Pääministeri Svinhufvud: Erinäisten kysymysten johdosta pyydän vain selittää, että onhan täällä Suomessa totuttu luottamaan miehen sanaan. Totta kai sitten myöskin eduskunnan sanaan. (Eduskunnasta: Hyvä!)

Ed. Tanner: Semmoista miehen sanaa, jota herra pääministeri on vaatinut, ei ole annettu. Ed. Lohi sanoi, että „kun on selvää, että kyseellisellä menoarvion perustelulla ei voida sitoa eduskunnan käsiä seuraavien vuosien menoarvioita laadittaessa, niin ei myöskään hallitus ole oikeutettu tekemään niiden nojalla sitoumuksia, jotka ovat täytettävät seuraavina vuosina". Juuri tämmöisten sitoumusten tekoon hallitus kuitenkin on pyytänyt valtakirjaa. Minä totean tämän keskustelun jälkeen, että hallitus ei semmoista valtakirjaa ole saanut.

Pääministeri Svinhufvud: Niin pian kuin valiokunnan mietintö ja perustelut on hyväksytty, niin on se valtakirja annettu, mikä on pyydetty. (Hyvä, hyvä!)

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puittinen ed. Paasosen kannattamana ehdottanut, että tämän luvun 1, 2, 3, 4, 5, 8 ja 14 momentti poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen 1) ehdotuk-

seksi. Niin ikään on ed. Puittinen ehdottanut, että 11 momentilta vähennettäisiin 30,000,000 markkaa — kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen 2) ehdotukseksi — että 12 momentilta vähennettäisiin 5,000,000 markkaa — kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen 3) ehdotukseksi — että 13 momentilta vähennettäisiin 13,000,000 markkaa — kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen 4) ehdotukseksi — ja että tätä lukua koskevien perustelujen kappale, joka alkaa: „Hallituksen 11, 12 ja 13 momentille" j. n. e. poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puittisen 5) ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Tehdyistä ehdotuksista on kustakin erikseen äänestettävä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1, 2, 3, 4, 5, 8 ja 14 momentit.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Puittisen 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

11 momentti.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Puittisen 2) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

12 momentti.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Puittisen 3) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

13 momentti.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Puittisen 4) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys perusteluista.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Puittisen 5) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Puhemies: Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Ed. Puittinen pyytää koneäänestystä.

Koneäänestys toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 66 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 6.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon

3) Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön erinäisten obligatiolainojen valtion takuuta

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 11,30.

Täysistunto lopetetaan kello 0,58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

33. Keskiviikkona 17 p. joulukuuta 1930

klo 11,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5, 15 ja 18 §:n muuttamisesta 924
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 39; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22; hallituksen esitys n:o 48.

Ainoa käsittely:

2) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 929
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.

3) Ehdotus Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön erinäisten obligatiolainojen valtion takuusta 971
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21; hallituksen esitys n:o 59.

4) Ehdotus kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamisesta yliopistoon .... „
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 31.

5) Ehdotus eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille 981
Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 63.

6) Ehdotus esityksen antamisesta laiksi margariinin valmisteverosta .. 992
Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Kestin toiv. al. n:o 52.

7) Ehdotus valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin 992
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 28.

8) Ehdotus esityksen antamisesta laiksi alkoholistihuollosta 993
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 27.

9) Ehdotus kieltolain korvaamisesta alkoholinkäyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta ..... „
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. von Bornin y. m. toiv. al. n:o 25.

10) Ehdotus kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaisesta valmistuksesta ja kauppaan laskemisesta .. 1004
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Ryynäsen y. m. toiv. al. n:o 26.

11) Ehdotus työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10; ed. Kiviojan aloite.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Erich ja Haga.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saa perheessä sattuneen läheisen omaisen kuoleman takia torstai-aamusta tämän viikon loppuun ed. Jatkola.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5, 15 ja 18 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 39 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 22 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 48, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 39.

Keskustelu:

Ed. Jussila: Kun oppivelvollisuuslaki säädettiin, oli sellainen mielipide vallalla, että valtio kyllä jaksaa ne kustannukset kantaa mitä oppivelvollisuuslaki tuottaa. Epäilyksiä oli vain siitä, kestävätkö kunnat niitä rasituksia, jotka niiden osaksi ja kannettavaksi tulevat. Nyt on 9 vuoden ajalla saatu kokemuksia ja ne kokemukset osoittavat, että sekä kuntien, että valtion osaksi tulevat rasitukset oppivelvollisuuden toteuttamiseen nähden siinä muodossa ja siinä määrässä, missä ne voimassa ovat, tuottavat ylen suuria rasituksia. Hallituksen esitys n:o 48, joka nyt on käsiteltävänä, tarkoitti tällaisten liikarasitusten poistamista. Kun nyt tämä hallituksen esitys ehdotetaan hylättäväksi, ei se merkitse sen hautaamista, vaan kun se kaatuu, kaatuu se eteenpäin noustakseen sieltä ensi vuoden alussa uudelleen. Minä toivon, että hallitus antaisi eduskunnalle sellaisen esityksen asiasta, joka eduskunnassa saatetaan hyväksyä, jotta päästäisiin liiallisista oppivelvollisuuden tuottamista rasituksista.

Ed. Pärssinen: Herra puhemies! Vaikka hallituksen esitys kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muutoksista onkin saanut osakseen sekä sivistys- että valtiovarainvaliokunnan hylkäysehdotuksen, on kuitenkin eilinen opetusministerin lausunto, jossa hän ilmaisee olevansa eräissä kohdin eri mieltä sivistysvaliokunnan perustelujen kanssa ja toisekseen viittaa siihen, että uusi eduskunnalle asiasta annettava esitys kohdistuu samoihin asioihin kuin tämä, omansa synnyttämään keskustelua lakiehdotuksesta tässä istunnossa. Emme nimittäin voi kuitata esillä olevaa asiaa vastaisuuteen lykkäämisellä, vaan on meidän jo aikanaan lausuttava, minkä verran muutosta entiseen lakiin voidaan ajatella. Kun yleensä on valtionvarojen ja yhteiskunnan menoissa harjoitettava säästäväisyyttä, niin ovat kansanopetus- ja sosialiset menot sellaisia, joiden supistamiseen vain viimeksi on ryhdyttävä ja silloinkin sillä tavalla, ettei lasta heitetä pesuveden mukana, s. o. ettei erinäisten tehtävien ja tarkoitusten toteuttamista vahingoiteta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan valtioapua koskevat säännökset nykyisestään supistettavaksi, rakennusapujen koulukaluston, opetusvälineiden ja oppilaiden terveyshoidon sekä aineellisen avustuksen kohdalla. Koulukaluston ja oppivälineiden valtioavun rajoituksena olisi valtioneuvoston vahvistama enimmäismäärä, riippuen se opettajayksikön luvusta, jolloin johtajaopettaja lasketaan täydeksi yksiköksi ja muut ⅓:ksi. Oppikirjojen ja koulutarpeiden hankinnan apua rajoitettaisiin myöskin enimmäismäärällä, jolloin yläkoulun oppilas laskettaisiin täydeksi yksiköksi ja alakoulun $^1/_3$:ksi sekä jatkokoulun oppilas ⅔:ksi. Edelleen tulisivat ilmaiset oppikirjat annettaviksi vain varattomien vanhempien lapsille ja vielä olisi kirjat palautettava koululle, joten varattomat oppilaat voisivat saada käytettyjä kirjoja. Ravintoja vaatetusavustusta rajoittaisivat myöskin enimmäismäärät ja myönnettäisiin ne vain 25 %:lle kunnan koulujen, ylä- ja alakoulun yhteenlasketusta oppilasmäärästä, ja terveyshoitomenot nousisivat 10 markkaan oppilasta kohti. Kun nykyjään kunnat yllämainitusta koulujen ylläpito- ja lapsien avustuksen kustannuksista saavat ⅔ ilman enempiä rajoituksia, olisi muutos kauas ulottuva eikä sen seurauksia voi aavistaa. Saadaksemme käsityksen, minkälaiset ovat

nykyjään nämä kyseelliset kansakoulumenot valtion osuudesta olleet, voimme asiasta tehtyyn tilastolliseen tutkimukseen viitata, tutkimukseen, joka on edustajille jaettu. Menojen nousu, jota on valitettu, on tapahtunut vuodesta 1927 vuoteen 1928 seuraavasti: koulurakennusten korjaus- ja kunnossapito 7.9 %, koulukalusto ja opetusvälineet 6.2 %, oppikirjat ja muut koulutarpeet 5.5 %, terveyshoito-, saatto- ja majoitus-, ravinto-, vaatetus- ja asuntolamenot 14.4 %. Nousu on tapahtunut siitä huolimatta, että oppilasluku on osoittanut laskua. Tähän seikkaan perustuukin käsitys, että varojen käytössä olisi harjoitettu tuhlausta. Asettuessamme hylkäämään hallituksen esityksen, emme mene väittämään, että kaikki kustannusten käyttö kansakoululaitoksen alalla olisi ilman muuta osunut oikeaan, vaikka toisaalta menojen nousu myöskin osoittaa kansakoulujen parantumista. On myönnettävä, että rakennuksiin ja koulurakennuksiinkin nähden voidaan noudattaa suurempaa vaatimattomuutta, mutta missään tapauksessa ei tämä säästeliäisyys saa tapahtua kansakoulunopettajien asunnon ja luokkahuoneiden lämpimyyden kustannuksella. Onhan meillä tuoreessa muistissa tilastotietoja kansakouluhuoneistojen lämpimänpitämättömyydestä. Sen mukaan on viime vuonna ollut sellaisiakin luokkahuoneita, joiden lämpö on ollut pakkasella vain jonkun asteen. Eikö olisi ehdottomasti tarpeen valvoa, ettei edelleen sellaisia luokkahuoneita saisi olla, vaikka siitä aiheutuisikin korjauksia saman kunnan useammassa koulussa. Onhan useasti tapahtunut, että kylmien kouluhuoneiden vuoksi sekä opettajat että oppilaat ovat saaneet sairauksia. Ja jos nyt perin suuri säästeliäisyys tarttuu myöskin kuntien hallintoon, niin että vielä koulujen lämmityksessäkin ruvetaan kitsastelemaan, niin eipä tule olemaan talvipakkasella hauskaa viluisena työskennellä.

Koululasten terveydenhoitoon uhratut menot nousevat vuosittain yli parin miljoonan. Tässäkään ei tinkiminen ole paikallaan. Kansakoululasten taudit johtuvat kylläkin usein puutteesta ja kurjista kotioloista, jotka korjautuvat vain työväen ja vähäväkisten elämänehtojen parantamisen kautta. Mutta paljon voidaan myöskin neuvoilla ja hoidolla poistaa taudin syitä ja parantaa tauteja. Voidaan myöskin edistää kodeissa tapahtuvaa terveydenhoitoehtojen parantumista, puhtautta, tuuletusta j. n. e. Yleensä on n. s. terveyssisarten ja koulun terveyshoitajattarien tehtävä suuri, jos he todella tehtävänsä ymmärtävät ja sitä harrastavat. Tietoa kansan terveydenhoidon alalla ei meillä suinkaan ole liikaa levitetty ja yleensä pidetään hevostenkin hoitoa tärkeämpänä kuin ihmislasten. Yksinpä maan puolustuksen hartaassa innostuksessa unohdetaan, että surkastuneista pojista ei kasva milloinkaan voimakkaita maanpuolustajia.

Tulemme sitten oppikirjojen ja koulutarpeiden valtionapuun. Hallituksen esityksestä ilmenee, että oppikirjat ovat tulleet maksamaan alle 80 markkaa oppilasta kohti 3,623 koulussa ja yli 80 markkaa 1,123 koulussa. Samoin ilmenee esityksestä, että hyvinkin huomattavaa epätasaisuutta on juuri eri kuntien ja eri koulujen välillä ollut kirjojen kustannuksiin nähden. Tästä hallitus on saanut aiheen epäonnistuneeseen ajatukseensa rajoittaa kirjojen antamista vain varattomille lapsille. Meidän mielestämme tässäkin lähdetään tykkänään väärästä päästä. Kun epäkohtien sattuessa syy on ollut eri aineiden alalla tarpeettoman usein tapahtuneiden oppikirjain vaihtojen tai ovat syynä olleet epätaloudelliset ostot tai koulukirjojen ja tarpeiden huolimaton pitely, niin nyt tästä aikuisten virheestä saisivat lapset rangaistuksen. Esityksestä ei ilmene kuka ratkaisisi, kenen lapsen vanhin on varaton ja miten antamisessa saataisiin aikaan oikeudenmukaisuutta. Tilasto osoittaa, että maaseudun kansakoululapsista oli lukuvuonna 1926—1927 3.2 % virkamiesten, suurliikkeen harjoittajien ja suurviljelijäin lapsia, 52.1 % pientilallisten ja pienliikkeen harjoittajien lapsia sekä 44.7 % työläisten lapsia. Suurin osa kansakoululapsista on näin ollen vähävaraisten vanhempien lapsia.

Sivistysvaliokunta onkin lausunnossaan perusteellisesti osoittanut, miten ehdotetun lainmuutoksen tämä kohta on epäoikeudenmukainen ja minkälaiseen sekavuuteen se kaikin puolin sekä oppikirjojen jaossa että muissa suhteissa johtaisi. Jokainen vanhempi maalaiskansakoulunopettaja muistaa ajan, jolloinka oppikirjoja eivät oppilaat vapaasti saaneet, kuinka silloin syksyisin

kesti kuukausia, ennenkuin oppilaat pääsivät kirjojen omistajiksi ja opetus saattoi tapahtua säännöllisessä järjestyksessä.

Mitä sitten tulee vanhoihin oppikirjoihin, niin nehän jo hygieniseltä kannalta ovat epäterveellisiä. Olisi surkuteltavaa, että koululapsi, joka kenties saa aina vanhoista vaatteista puutteellisen pukunsa, joka kärsii kehnoista jalkineista ja on kaikkiin elämän antimiin nähden osaton, saisi koulussa vielä vanhat, kuluneet, likaantuneet oppikirjat, joissa asiatiedotkin ovat vanhentuneet ja johtavat väärien vastauksien antamiseen.

Oppilasten ravinto- ja vaatetusapu kaipaa vielä sanasen. Tältä kohdalta näyttävät menot eniten suhteellisesti kohonneen, mutta sehän onkin ilahduttava kehitys ja on se johtunut koulukeittoloiden lukumäärän lisääntymisestä. Se että eri koulupiirit eri määrissä ovat keittoloita toteuttaneet, ei oikeuta niitä supistamaan. Vähin on ravinto- ja vaatetusavun jako Pietarsaaren kansakoulupiirissä ollen se 7 % ylä- ja alakoulujen oppilaista. Vastaava suurin luku on Turunmaan piirissä, ollen avustettavien prosentti 41. Kun näin suuria epätasaisuuksia jo nytkin on ja koulukeittolat ovat joissakin tarkastuspiireissä harvinaisia, niin on syytä pelätä, että lisäsupistukset tyrehdyttäisivät tämän tärkeän puolen koululasten huollosta sensijaan, että koulukeittolat olisi saatava yleiseksi kaikissa Suomen kansakouluissa.

Millaisen arvostelun on tämä hallituksen lakiesitys saanut julkisuudessa? Useat koulumiehet ovat sitä nousseet vastustamaan. Armeijan ylilääkärin lausunnon valossa saa se murhaavan arvostelun ja lasten vanhemmat eivät sitä ilolla ole tervehtineet. Helsingin sos. dem. naisten kokouksen lausunto ansaitsee tässä tulla luetuksi, koska se on työläisäitien mielipide kysymyksestä. Minä siis pyydän vaivata eduskuntaa kuulemaan pääkohdat tästä lausunnosta, joka kyllä on pitempi, mutta minä jätän toiset kohdat siitä pois.

„Kokous ei voi olla toteamatta sitä, että hallituksen esitys säästämistarkoituksessa ei tee uskottavaa vaikutusta silloin kun hallitus kuitenkin samassa menoarviossa, jossa tämä on esitetty säästönä, esittää m. m. sotilasmäärärahoja koroitettavaksi huomattavasti. Esitetäänhän perustettavaksi esim. 25 uutta suojeluskunnan aluepäällikön virkaa, ja noin 5 vuoden aikana myönnettäväksi sen 600 miljoonan lisäksi, joka vuosittain sotalaitoksen hyväksi myönnetään, vielä lisää 125 miljoonaa. Siis yhteensä yli 700 miljoonaa vuodessa sotalaitoksen hyväksi. Kansakoululaitos on maksanut vuodessa vähän yli 300 milj. markkaa valtiolle ja tuon laitoksen huolena on kuitenkin kansan laajojen kerrosten kasvattaminen. Kansakoulu on työväenluokan lapsille ainoa koulu, jonka he saavat käydä ja senkin usein sangen vaikeissa oloissa. Siksi ei niillä, jotka ovat yhteiskunnan asioista määräämässä, ole oikeutta ottaa pois niitä vähäisiä etuja, joita koululasten hyväksi on aikaisemmin myönnetty. Helsingin sos. dem. työläisnaiset vastustavat edellä selostettuja hallituksen toimenpiteitä ja toivovat, että eduskunnassa löytyy niin paljon oikeamielisiä edustajia, että tämä aijottu toimenpide tulee estetyksi.''

Tahtomatta viivyttää enempää eduskunnan aikaa, lausun toivomuksen, että kun asiasta eduskunnalle tulee esitys hallituksen toimesta annettavaksi, siinä esityksessä otettaisiin varteen nämä mielipiteet sekä myöskin ne mielipiteet, jotka ovat lausutut sivistysvaliokunnan lausunnossa tästä asiasta.

Opetusministeri Virkkunen: Arvoisa edellinen puhuja lausui minun maininneen, että minä jossakin kohdassa olisin eri mieltä sivistysvaliokunnan asiasta antaman lausunnon kanssa. Tämä on väärinkäsitys. Minä olen useassa kohdassa eri mieltä sivistysvaliokunnan antaman lausunnon kanssa. Myöskin ne yksityiskohdat, joita ed. Pärssinen täällä mainitsi, hyvinkin ansaitsevat joutua asiallisen keskustelun alaiseksi. Mitä hän erittäin mainitsee sivistysvaliokunnan prosenttilaskelmista, mikäli ne kohdistuvat lasten vanhempien taloudelliseen asemaan, niin juuri tämä kohta minun ymmärtääkseni on hyvin heikko sivistysvaliokunnan lausunnossa, sillä se antaisi aihetta sellaisten johtopäätösten tekemiseen, jotka ovat aivan mahdottomia. Myöskin mitä hän puhuu kansakoululasten terveydenhoidon huolehtimisesta on asia, joka vaatii erikoista valmistelua. Minä kehoitan ed. Pärssistä neuvottelemaan asiasta ryhmätoverinsa, lääkintöhallituksen päällikön kanssa, niin hän tulee saamaan tietää sellaisia näkökohtia,

jotka ovat varteenotettavia tämän asian järjestelyssä ja joista minäkin olen yhtä mieltä ed. Ryömän kanssa tai hän yhtä mieltä minun kanssani. Ei ole oikein sanoa, että armeijan ylilääkärin antama lausunto, josta minä eräässä aikaisemmassa puheenvuorossani mainitsin, olisi murhaavaa arvostelua hallituksen esityksestä. Se kumminkin koskettelee paljon laajakantoisempia asioita, kuin mitä hallituksen esityksessä tulee esille. Armeijan ylilääkärin lausunto yleensä on erinomaisen huomattava ja tulee vielä varmaan antamaan aihetta tärkeisiin neuvotteluihin sekä hallituksen että eduskunnan taholta. Mutta ei ole oikein käyttää sitä aseena hallituksen esitystä vastaan. Pyydän sanoa, että mitä ed. Pärssisen lausunnossa on huomioonotettavaa, se mielellään otetaan varteen, kun asiaan palataan. Ei ole mielestäni syytä nyt tässä yhteydessä virittää tämän asian yksityiskohtaista keskustelua, koska sillä ei kuitenkaan tällä hetkellä tule olemaan merkitystä. Kun ed. Pärssinen lausunnosta ilmenee lämmin ja osanottavainen sydän kansakoululasten huoltoa kohtaan, erittäinkin vähävaraisten, niin minä pyydän vakuuttaa, että minulla on heitä kohtaan yhtä lämmin sydän kuin hänellä, ja että, mitä toimenpiteitä kansakoulumenojen tuhlaamisen estämiseksi ja säästämisen saavuttamiseksi onkaan suoritettavana, kaikki nämä toimenpiteet ovat oikeutettuja ainoastaan sikäli, mikäli pidetään toisaalta huolta siitä, että kansakoululaitoksen luonnollista ja ajanmukaista kehitystä ei millään tavalla vaaranneta ja että erityisesti hoidetaan asioita niin, että varsinkin köyhien kansakoululasten kaikinpuolisesta menestymisestä pidetään oikeaa huolta.

Ed. Päivänsalo: Minä olin valiokunnassa sillä kannalla, että hallituksen esitys tässä asiassa olisi pantu pohjaksi. Mutta kun enemmistö toisin päätti, haluaisin kuitenkin nyt kantanani merkittäväksi, että kun uusi esitys tulee annettavaksi, siinä ei tulisi sivistysvaliokunnan kanta kuitenkaan määräävästi, jonka mukaan muutkin kuin vähävaraisten vanhempien lapset saisivat ilmaisia oppikirjoja. Kunnilla ja valtiolla on muutoinkin minusta liian suuret menot ja minusta, kun vähävaraisten lapsille varataan täällä oppikirjat, niin se riittää. Oppikirjamomentti on aika suuri, sentähden minä toivon, että hallituksen nykyisen esityksen kanta otettaisiin huomioon uutta esitystä annettaessa. Sitävastoin pitäisin tärkeänä, että oppikirjan laatu eikä sen hinta olisi ratkaiseva oppikirjaa valittaessa. Tätä asiaa on myöskin sivistysvaliokunnan mietinnössä kosketeltu. Lapsille on minusta paras vain tarpeeksi hyvä.

Ed. Sillanpää: Hallituksen esitys kansakoulukustannuslain eräiden pykälien muuttamisesta on tyypillinen näyte siitä, miten säästäväisyyttä aletaan toteuttaa. Oppivelvollisuuslaki ei ole vielä ollut niin kauan voimassa, että edes kaikki lapset olisivat päässeet siitä osallisiksi, vaan on vieläkin osa kansakoulua vailla. Kansakoulujen rakentamisessa ja hoidossa lienee kylläkin tehty virheitä ja varain käytössä väärinkäytöksiäkin, mutta eihän ole oikein, että tehtyjen virheiden takia asetetaan esteitä lasten kouluttamiselle. Jos säästäväisyys on tarpeen, on se tehtävä sillä tavalla, ettei se estä kansakoulujen luonnollista kehitystä oppivelvollisuuslain puitteissa. Oppivelvollisuuslain kasvavat kustannukset ovat usein olleet eduskunnan jäsenten arvosteltavina ja vaikka hallituksen esitys kansakoulumenojen supistamisesta onkin saanut valiokunnassa hylkäävän päätöksen, on syytä asiaa arvostella, varsinkin kun hylkäävään päätökseen liittyy ponsi, jossa pyydetään uutta esitystä, vieläpä laajemmalla pohjalla kuin nykyinen hallituksen esitys on. Kun asia on nyt esillä, on syytä kiinnittää eduskunnan huomiota siihen, kuinka suhteellisesti pienet kansakoulukustannukset oppilasta kohden todellisuudessa ovat verrattuna niihin kustannuksiin, mitä esim. oppikoulujen oppilaat tulevat valtiolle maksamaan. Ero on vain siinä, että kansakouluopetus koskee köyhälistön lapsia, kun taas oppikoulut koskevat varakkaampien kansanluokkien lapsia. Suomen tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1929 on tilastollisia tietoja sekä kansakoulu- että oppikouluoppilaiden lukumäärästä ja koulujen kustannuksista vuotta ja oppilasta kohden. Vuosikirjan mukaan oli ylempien kansakoulujen oppilasmäärä 256,045 oppilasta ja oppikoulujen oppilasmäärä samaan aikaan 46,834. Kansakoululapsia oli siis enemmän kuin viisikertainen määrä oppikouluoppilaihin nähden. Kus-

tannukset nousivat kaupunkikouluissa oppilasta kohden 1,789 markkaan ja maalaiskouluissa 948 markkaan. Valtion osuus oli kaupunkien koulukustannuksista 512 mk. ja maaseudulla 444 mk. oppilasta ja vuotta kohden. Mutta jos vertaa kansakoulukustannuksia oppikoulukustannuksiin, niin ero on suuri. Tilastokirja antaa siitäkin tiedon. Niinpä valtion oppikouluissa nousivat valtion kustannukset oppilasta ja vuotta kohden 2,862 markkaan ja yksityiskouluissa 2,348 markkaan. Valtion avustus oppikouluille teki oppilasta kohden 1,547 mk. vuodessa. Vielä on otettava huomioon, että oppikoulujen oppilaiden koulutusaika on paljon pidempi kuin kansakouluoppilaiden, joten heidän koulutuksensa tulee valtiolle hyvinkin kalliiksi, kun jo vuosikustannuksista nousevat menot noin 3—4—5 kertaa kalliimmiksi kuin kansakouluoppilaiden.

Kun katselee kansakoulukustannusten kohoamismäärää ja vertaa sitä oppikoulumenoihin, niin täytyy samalla ottaa huomioon, että kansakoulun oppilaiden lukumäärä, kun se koskee koko maata, on suuri verrattuna oppikoulujen oppilasmäärään. Tarkoitukseni ei suinkaan ole ehdottaa, että oppikoulumenoja ruvettaisiin rajoittamaan. Olen vain tahtonut rinnastaa oppikouluoppilaiden hyväksi tehdyt uhraukset kansakoululasten hyväksi tehtyihin uhrauksiin verraten, jossa nyt tahdotaan saada supistuksia aikaan. Ja kun vielä ottaa huomioon, että hallitus ehdottaa säästäväisyyden aloitettavaksi sellaisistakin välttämättömistä menoista kuin on köyhien kansakoululasten terveydenhoito, ilmaisten oppikirjain jakaminen ja ruoka-avustukset, niin kyllä säästäväisyyspolitiikka siinä suhteessa on turmiollinen harhaisku, jota on vastustettava. Olisi toivottavaa, että hallitus laatiessaan uutta esitystä ei kajoaisi edellämainitsemiini kohtiin, vaan sikäli kuin supistuksia tarvitaan, valvoisi, ettei kuntien puolelta tapahdu ilmeistä tuhlausta ja mahdollisia väärinkäytöksiä valtion avustuksiin nähden.

Lopuksi esitän ed. Mikael Soinisen lausunnon vuodelta 1920, jolloin oppivelvollisuuslaki laadittiin, samasta kysymyksestä. Hän lausui: „Jos oppilaille annetaan oppikirjat ja muut koulutarpeet ilmaiseksi, samoinkuin ravinto- ja vaatetusapu, niin tietenkin sekin lisää kustannuksia. Useimmissa maissa ei oppivelvollisuutta säädettäessä ole katsottu olevan varaa tähän. Mutta toiselta puolen ovat useimmat näistä lisämenoista omiaan aivan oleellisesti kohottamaan koulun tuottamaa hyötyä, niin että voisi sanoa, niinkuin on kansantalouden tutkijainkin puolelta myönnetty, etteivät mitkään varat tuota parempaa korkoa kansalle kuin ne, jotka ovat sijoitettuina kansanopetukseen. Kansanvaltaisessa maassa täytyy olla varoja kansanopetukseen, jos mihinkään. Vähennettäköön sotavarustuksia ja pidettäköön mahdollisuuden mukaan rauhaa naapurien kanssa. Pistimien varasta ei kuitenkaan riipu itsenäisyytemme samassa määrin kuin se on opetuksen varassa, sen pitäisi olla meidänkin asemassamme olevan kansan eduskunnalle selvää.'' Tämä lausunto on minusta hyvä eilisen sotaintoilun jälkeen.

Ed. Kulovaara: Herra puhemies! — Valiokuntain ehdotuksista näyttää siltä, että tämä asia on menemässä hyvään suuntaan ja sentähden kuluttamatta pidemmälti eduskunnan aikaa haluaisin tehdä pari ennen tekemätöntä huomautusta hallituksen esityksessä olevan kustannuslain 18 §:n johdosta.

Sivistysvaltiossa, kuten Suomen pitäisi olla, olisi asetettava vaatimukseksi, että jokaisella lukutaitoisella kansalaisella tulisi olla ainakin pieni oma kirjasto, josta olisi helposti esiin saatavissa yleisen kansalaistiedon vähimmät vaatimukset. Sillä onhan aivan yleisesti tunnettu tosiasia, että muistissa olleet tiedot helposti unohtuvat, ja jos ei ole välineitä, millä muistiansa verestää, niin on koulunkäynti mennyt suureksi osaksi hukkaan. Hallitus ei esityksensä mukaan kuitenkaan näytä pitävän tarpeellisena perustaa tällaista jokaiselle kansalaiselle välttämätöntä omaa kirjastoa, päinvastoin hallitus pyrkii rankaisemaan niitä kansakoulun oppilaita, joilla sanotunlaisen kirjaston perustamisharrastus näyttää olevan. Hallitus näet esittää otettavaksi kirjat pois koulunkäynnin päätyttyä niiltä oppilailta, jotka osaavat kirjoja oikein käsitellä ja jotka siis näyttävät ymmärtävän kirjallisuuden arvon. Nämä hyvin säilyneet kirjat, noin 20 % koko kirjamäärästä, hallituksen esityksen mukaan annettaisiin sitten uusien oppilaiden käytettäväksi. Tästä toimenpiteestä on varmasti seurauk-

sena se, että kirjallisuuden harrastus vähenee. Ehkä se on tarkoituskin! Hallituksen päinvastoin tulisi esittää, että niille, jotka ovat kunnollisesti kirjansa hoitaneet, olisi annettava hyväksi pitämiensä kirjojen lisäksi tunnustukseksi jokin lapsia hyvin miellyttävä palkintokirja tai jokin muu tunnustus. Tällä tavalla koulu tosiaan voisi herättää harrastusta kirjallisuuteen ja sen kunnolliseen hoitoon, joka juuri on koulun yksi tärkeimpiä päämääriä.

Toiseksi tahtoisin huomauttaa, että hallituksen esittämällä lainmuutoksella tahdotaan vierittää lisää kuormaa niille, joilla sitä ennestäänkin jo enimmän on, nimittäin niille vanhemmille, joilla on lapsia. Isänmaallisuudestaan kerskuvat yleensä ovat sitä mieltä, että lapsia pitäisi olla runsaasti, mutta ei tällainen lapsirikkaiden rasitus kuitenkaan kehoita ketään paljon lapsia omistamaan. Nykyisen lain mukaan joutuvat kaikki verovelvolliset ottamaan osaa kansakoulujen oppikirjojen ostoon ja se on aivan oikein, sillä onhan selvää, että naimattomat ja lapsettomat perheet pystyvät tätä koulukirjojen ostorasitusta kestämään yhtä hyvin ja paremminkin kuin ne vanhemmat, joilla on lapsia. On kerta kaikkiaan nurinkurista esittää tällaista takaperoista rasituksen siirtoa.

Herra puhemies! Olen yleensä tästä hallituksen esityksestä samaa mieltä kuin sivistysvaliokuntakin, ettei eduskunnan tulisi olla kuin ahven, joka tutkimatta nielee kaikki koukut, jotka sen eteen heitetään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:ot 1—71 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Esitellään ylimääräisen menoarvion VII luku.

Luku VII Opetusministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat.

Keskustelu:

Ed. Kilpi: Herra puhemies! Tämän pääluokan 10 momentin kohdalle on työmäärärahana uusia koulutaloja varten otettu määrärahaa varsinaisesti vain Oulun lyseon uuden talon rakennustöiden alkamista varten. Vaikka yksityisten edustajien tekemät rahaasia-aloitteet ovatkin miltei järjestään saaneet jäädä odottamaan suotuisampia aikoja olen kuitenkin ottanut puheenvuoron rahaasia-aloitteen n:o 20 johdosta, joka koskee määrärahan osoittamista Tampereen lyseon uuden talon rakentamista varten. Minusta tuntuu nimittäin, että jos hallitus ja valtiovarainvaliokunta olisivat olleet täysin selvillä niistä olosuhteista, missä kaksi Tampereella toimivaa valtion oppilaitosta nykyisin työskentelee, niin tulos epäilemättä olisi ollut toinen. Tampereen lyseo yhtenä kaupungin suurimmista oppikouluista on jo vuosia joutunut työskentelemään erittäin ahtaissa suojissa. Koulutalo, joka aikoinaan vuosikymmeniä sitten, jolloin nykyinen koulutalo rakennettiin, hyvin riitti ottamaan oppilaita vastaan, on käynyt nyt ahtaaksi. Kouluhallitus onkin pitänyt erittäin tärkeänä, että koulua varten mahdollisimman nopeasti saataisiin uusi ajanmukainen ja tilava koulutalo. Jo syksyllä 1928 kouluhallitus pyysi Tampereen kaupungilta vapaata koulutonttia uutta lyseorakennusta varten ilmoittaen samalla pitävänsä todennäköisenä, että rakennustyöt aivan lähiaikoina voitaisiin aloittaa. Kaupunginvaltuusto onkin sittemmin kysymyksen ratkaisun välttämättömyyden tajuten myöntänyt koulutaloa varten ilmaisen tontin kaupungin nykyisin parhaaksi katsotulta paikalta, sitoutunut laittamaan täyteen kuntoon tontin viereiset kadut ja vetämään viemäri- ja vesijohdot niinikään ilmaiseksi sanottua valtion koulutaloa varten. Kouluhallituksen laatiman rakennusohjelman mukaan olisi Tampereen

lyseon uuden talon rakennustöihin pitänyt ryhtyä siten, että talo olisi ollut lyseon käytettävissä jo ensi syksystä alkaen. Kouluhallituksen silloin tekemän laskelman mukaan olisi talo tullut maksamaan 6,450,000 markkaa. Senmukaisesti kouluhallitus ehdotti ensi puoliskon tätä määrärahaa otettavaksi jo tämän vuoden budjettiin. Syystä tai toisesta ei tätä määrärahaa kuitenkaan enempää silloinen hallitus kuin valtiovarainvaliokuntakaan ole ottanut. Pitäen rakennuksen aikaansaamista mitä välttämättömimpänä uudisti kouluhallitus esityksensä ensi vuoden budjettiesitystä tehdessään. Mutta nykyisenkään hallituksen budjettiesityksessä ei tätä määrärahaa ole eikä tehty rahaasia-aloite liioin ole valtiovarainvaliokunnassa saanut osakseen tarpeellista huomiota. Näyttää siten siltä, että Tampereen lyseon uuden talon rakennustöiden alkaminen siirtyy epämääräiseen tulevaisuuteen.

Eilen sairaalamenojen kohdalla lausui ed. Ryömä sen aivan oikean periaatteen, että samalla kun valtio avustaa monia yksityisiä laitoksia, valtion omat laitokset ovat kurjassa kunnossa. Tämä pitää paikkansa varsinkin nyt koskettelemani asian suhteen. On nimittäin huomattava, että uuden koulutalon aikaansaanti Tampereen lyseolle ratkaisee myöskin toisen valtion oppikoulun huoneistokysymyksen.

Syksyllä 1929 perustettiin Tampereelle uusi valtion oppikoulu, Tampereen yhteislyseo, joka on siinä asemassa, ettei sillä varsinaisesti ole paikkaa, mihinkä se päänsä kallistaisi, missä kunnollista opetusta sen oppilaille voitaisiin antaa. Sehän perustettiin sillä edellytyksellä, että vapautuva Tampereen lyseon nykyinen huoneisto luovutettaisiin sen käytettäväksi, senjälkeen kun Tampereen lyseo itse olisi saanut uuden ajanmukaisen koulutalon. Ne olosuhteet, missä Tampereen yhteislyseo nykyjään työskentelee, ovat sellaiset, että lyhyenkin totuudenmukaisen kuvauksen antaminen niistä voi tuntua liioitellulta. Koulu on nimittäin sijoitettu erään tehdasrakennuksen ylimpään eli neljänteen kerrokseen. Sen alapuolella, kolmannessa kerroksessa, on kirjapaino, ja tämän alla, toisessa kerroksessa, konepaja ja kaikkein alimmassa kerroksessa värjäämö. Ei ainoanakaan tuntina voida Tampereen yhteislyseossa nykyisin täysin syventyä opetettavaan aineeseen, koska sähköporan pärinä ja kirjapainon koneiden aiheuttama äänenpito antaa opetukselle omalaatuisen säestyksen. Luokkahuoneiden korkeus on vain 280 sm, joten ilma jo sinänsä suurissa luokissa pyrkii käymään mahdottomaksi. Yksi luokkahuoneista on, koulun rehtorin minulle antaman ilmoituksen mukaan, ollut koko syksyn niin kostea, että yksin pulpettien kannet ovat paisuneet sellaisiksi, ettei niitä ole voitu saada auki. Minkäänlaista pihamaata välitunteja ja muita vapaa-hetkiä varten ei ole olemassa, vaan on oppilaiden vietettävä välitunnit neljännen kerroksen hiekoitetulla katolla, jossa ensinnäkin liikkuminen ahtaan tilan vuoksi on aivan mahdotonta ja toiseksi kylmänä ja tuulisena vuodenaikana, jollainen tämä syksy erikoisesti on ollut, on vilustumisen vaara suuri, varsinkin kun oppilaat, ollen kotoisin enimmäkseen vähävaraisista kodeista eivät ole varustettuja kyllin lämpöisillä päällysvaatteilla. Sateen sattuessa joudutaan välitunnit viettämään joko muutamassa käyttämättömässä ahtaassa huoneessa tai porraskäytävässä, johonka alimman kerroksen värjäämöstä tunkeutuu pahanhajuinen höyry, minkä lisäksi portaat aina ovat märät ja liukkaat. Ei tarvitse olla mikään koulumies ymmärtääkseen, että tällaisissa oloissa opiskelumahdollisuudet heikkenevät ja että oppilaiden terveys on alituisesti vaaralle alttiina. Mitään tilaisuutta rinnakkaisluokkien perustamiseen ei liioin ole, enemmän kuin uuden ja paremman huoneiston saantiin koulua varten.

Ehdotetun määrärahan budjettiin ottamista puoltaa vielä edellä esittämäni välttämättömän tarpeen lisäksi sekin seikka, että Tampereen seudulla työttömyysnumero osoittaa nykyisin huimaavaa nousua. Valtion varsinaisia töitä, tilapäisiä hätäaputöitä lukuunottamatta, ei myöskään näille seuduille ole viime vuosina liikoja annettu. Esillä olevasta budjetista saa jokseenkin turhaan hakea mitään määrärahaa valtion rakennus- tai muuta työtä varten Hämeeseen ja yleensä Länsi-Suomeen, vaikka monet välttämättömät puutteet olisi poistettava. Valtion töitä olisi nähdäkseni vuosittain tasapuolisesti jaettava ympäri maata eikä kohdistettava niitä vain johonkin määrättyyn osaan.

Edellä olevan ehkä jo vähän pitkäksi käyneen perustelun jälkeen pyydän, herra puhemies, ehdottaa, että valtiovarainvalio-

kunnan mietintöön liitetyn ed. Harvalan allekirjoittaman XIII vastalauseen mukaisesti tämän luvun 10 momentille lisättäisiin 3,450,000 markkaa Tampereen lyseon uuden talon rakennustöiden alkamiseksi.

Ed. Harvala: Kannatan ed. Kilven ehdotusta.

Ed. Tulenheimo: On valitettavaa, ettei valtiovarainvaliokunta ole 1 momentille katsonut mahdolliseksi ehdottaa hallituksen esitystä hyväksyttäväksi myöskin mikäli koskee määrärahojen myöntämistä yliopiston juhlasalin laajentamiseen. Tämä laajennus on nimittäin helpommin ja halvemmin suoritettavissa sen rakennustoimen yhteydessä, johon varoja on nyt myönnetty, ja toivoa olisi ollut, että sali olisi saatu rakennetuksi kevääksi 1932, jolloin 100 vuotta on kulunut siitä, kuin yliopiston nykyinen päärakennus valmistui. Valiokunta ehdottaa kuitenkin vain juhlasalin rakennustyön alkamisen lykkäämistä, tahtomatta itse ajatusta hylätä. Jos eduskunta hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, tietää se ohjetta suunnitella rakennustyö niin, että juhlasalin laajentaminen vastaisuudessa niiden suunnitelmien mukaan, joita on olemassa, käy mahdolliseksi. Tämän olen tahtonut saada pöytäkirjaan merkityksi.

23 momentilla on suomalais-ugrilaista kulttuurikokousta varten merkitty 200,000 markkaa. Suomen vuoro on näet nyt pitää tällainen kokous, senjälkeen kun toinen niistä oli Virossa ja kolmas Unkarissa pari vuotta sitten, ja Suomen puolesta esittikin kutsun siihen Suomen silloinen lähettiläs Budapestissä. Olen joutunut olemaan mukana niissä jo toista vuotta kestäneissä valmistelutoimissa, joihin täällä tuon kokouksen vastaanottamiseksi on ryhdytty, ja tullut täysin vakuutetuksi siitä, että sillä määrärahalla, jota kokousta varten nyt on ehdotettu, ei voida tulla toimeen. Suomalainen kokoustoimikunta on yksinkertaisesti, jos määrärahaa ei koroiteta edes siihen määrään 300,000 markkaan, jota hallitus esittää, pakotettu ilmoittamaan Viroon ja Unkariin, että kokousta ei voida täällä pitää. Kaikista suurinta säästäväisyyttä noudattaen, jos tahdotaan osoittaa vähääkään sinnepäin vivahtavaa vieraanvaraisuutta, jota tuhansille meidän kansalaisistamme on osoitettu Virossa ja Unkarissa samanlaisten kokousten yhteydessä, nousevat kustannukset tästä kokouksesta 450,000 markkaan, ja suurinkaan optimisti ei voi toivoa, että niillä tuloilla, joita kokouksesta saadaan, lähinnä kotimaisten vierasten osanottomaksuista, voitaisiin saada kokoon enempää kuin korkeintaan noin 6—80,000 markkaa.

Yksi mahdollisuus tosin on, nimittäin se, että luovutaan ajatuksesta pitää tuo kokous ensikesäisten yleisten laulujuhlien yhteydessä, lykkäämällä sen pito vuoteen 1932 ja valtiovarainvaliokunnan ehdottama määräraha tehdään siirtomäärärahaksi. Tämä voitaisiin vielä tehdä, sillä virallista kutsua ei, ennen kuin eduskunnan päätös määrärarahoista on tehty, ole asianomaisille lähetetty. Unkarissa on kuitenkin, kuten m. m. eräistä eilisen päivän lehdistä näkyy, ryhdytty valmistaviin toimenpiteisiin matkan järjestämistä varten tänne ensi kesänä. On muodostettu siellä komitea, jonka jäsenet ovat tunnettuja Suomi-ystäviä, ja on muihinkin valmistuksiin siellä ryhdytty. Kun nyt olisi sangen ikävää meidän puoleltamme keskeyttää nämä valmistelut, toivon, että eduskunta näkee mahdolliseksi koroittaa määrärahan hallituksen ehdottamaan määrään ja ehdotan senvuoksi, herra puhemies, että määräraha 23 momentilla koroitetaan 100,000 markalla.

Opetusministeri Virkkunen: Pyydän lämpimästi suositella suomalais-ugrilaisen kulttuurikongressin avustusmäärärahan koroittamista hallituksen esityksen ehdottamaan määrään eli 300,000 mk. ja kannatan näin ollen, herra puhemies, ed. Tulenheimon ehdotusta.

Kulttuurikongressin suomalainen päätoimikunta laati aluksi kustannusarvionsa, joka päättyi 521,000 markkaan. Senjälkeen on huomattavia supistuksia talousarviossa koetettu tehdä, mutta alle 450,000 markan kulttuurikongressin menoja ei ole voitu saada. Päätoimikunnalla tulee siis joka tapauksessa, jos se saakin hallituksen sille ehdottaman avustusmäärärahan, olemaan vaikeana tehtävänä saada kokoon yksityistä tietä 150,000 markkaa. Kun ottaa huomioon, että suuri osa kongressin suomalaisista osanottajista tulee todennäköisesti olemaan vähävaraisia kansalaisia, pienituloisen sivistyneistömme edustajia, ei esim. osanottomaksua voida asettaa kovin korkeaksi eikä tällaisista tuloista voida ajatella kertyvän mitään suu-

rempaa tuloerää. Samoin ei nykyisenä kireänä aikana ole ilmoitustuloja ajateltavissa sitä määrää enempää, kuin mitä edellytetty on. Mutta että kulttuurikongressin taso pitäisi Suomessakin olla suunnilleen sama, mikä se on ollut muissa heimomaissa ja että täällä vieraanvaraisuuttakin olisi koetettava harjoittaa, tämä on sitäkin asiallisempaa, kun ottaa huomioon, että ensi kesänä suunniteltu kongressi tulee olemaan suomalais-ugrilaisten kongressien 10-vuotisjuhla ja että se on myöskin Budapestin kongressissa tänne kutsuttu Suomen hallituksen nimessä sekä että etenkin unkarilaisten vieraanvaraisuus on huomattavasti ylittänyt sen, mitä suomalainen toimikunta missään tapauksessa voi täällä meillä saada aikaan. Toivoisin siis, että eduskunta katsoisi mahdolliseksi koroittaa valtiovarainvaliokunnan ehdottaman määrärahan hallituksen ehdottamalla 100,000 markalla.

Pyydän tämän jälkeen muutamin sanoin kiinnittää eduskunnan huomiota 13 momentilla olevaan määrärahaan „lainat oppikoulujen varattomien oppilaiden avustamiseksi''. Hallitus oli eduskunnalle esittänyt, että tästä määrärahasta saisi suorittaa enintään 5,000 markkaa lainoja hoitavalle virkamiehelle palkkioksi. Valtiovarainvaliokunta on tämän johdosta lausunut, että näitä lainoja hoitavalle virkamiehelle ei valiokunnan mielestä ole tarpeen suorittaa eri palkkiota. Kouluhallitus tekemässään alistuksessa kuitenkin huomauttaa, että tämän virkamiehen ylimääräiset tehtävät lainamäärärahan hoitamiseksi ovat vuosi vuodelta kasvaneet. Hänen tehtävänsä on valvoa, että asianomaiset velkakirjat ovat asianmukaisessa kunnossa, hänen pitää pitää kirjaa velkakirjoista ja suorittaa maksettaviksi langenneet erät, kuin myöskin valvoa virallisten ja muittenkin lehtien avulla takaajien ja lainanottajain taloudellista asemaa. Sitä paitsi hänen on opintokirjojen johdolla ollut valvottava, että lainansaajat todella harjoittavat opintoja korkeakouluissa sekä asianomaisten viranomaisten kautta hankittava tietoja, millä menestyksellä lainan saajat ovat opintojaan harjoittaneet. Tekemättä mitään ehdotusta, kuitenkin haluan saada pöytäkirjaan mainituksi, että minun mielestäni on kohtuutonta vaatia joltakin virkamieheltä sellaista aivan ylimääräistä työtä, joka on sivulla hänen varsinaisia tehtäviänsä ja tuottaa hänelle yhä enemmän ja enemmän lisätyötä. Olisi ollut kaikin puolin kohtuullista, että valtiovarainvaliokunta olisi hyväksynyt puheenaolevan momentin kohdalla hallituksen esityksessä ehdotetun lauselman.

Mitä vihdoin ed. Kilven ehdotukseen Tampereen lyseon uuden talon rakentamiseksi otettavan määrärahan myöntämiseen tulee, on myönnettävä, että niissä näkökohdissa, joilla hän puolustaa ehdotustansa, on paljon oikeutusta. Ei kuitenkaan ole ollut mahdollista kulunkiarvioesitystä tehdessä menetellä muulla tavoin, kuin että tämäkin lyseorakennus, niinkuin monet muutkin, on tällä kertaa saanut tunnetuista syistä jäädä odottamaan.

Ed. L a h t e l a: Viitaten rahaasia-aloitteen n:o 70 perusteluihin rohkenen esittää, että ylimääräiseen tulo- ja menoarvioon otettaisiin XVII luvun 4 momentin perään uusi momentti 14 a ja otettaisiin siihen 175,000 markkaa Kemijärven yhteiskoulun avustamiseksi.

Edustajille on tunnettua, että Kemijärven yhteiskoulu on Koillis-Suomen pohjoisin koulu ja että koulu on toiminut jo viisi vuotta kannatusyhdistyksen varassa tuolla kaukaisella rajaseudulla. Koulua varten on täytynyt jo v. 1926 rakennuttaa oma ajanmukainen koulutalo, mikä tuli maksamaan, vaikka tontti ja suuri osa rakennuspuista saatiin ilmaiseksi, lähes 800,000 markkaa. Tässä koulutalossa ovat kaikki n. s. jälkityöt suorittamatta ja tekevät ne noin 125,000 markkaa, jota tarkoitusta varten ehdotan ottamaan menoarvioon 100,000 markkaa. Korkojen maksuun menee vuosittain, kun lainat ovat pääasiassa pankkilainoina, noin 100,000 markkaa ja siihen pyydän otettavaksi 75,000 markkaa eli siis kokonaisuudessaan edellämainitun 175,000 markkaa. Eihän liene kaukana aika, jolloin valtio ottaa kokonaan tuon koulun huostaansa ja siten saa siinä kaikki takaisin, minkä se koulutalon kuntoonpanemiseksi uhraa. Minä pyytäisin kiinnittää erikoisesti huomiota siihen, että koska Kittilän yhteiskoululle on otettu myös määräraha tulo- ja menoarvioon, että tässä hyväksyttäisiin esitykseni ja siten meneteltäisiin tasapuolisesti. Vielä pyytäisin mainita, että Kemijärven yhteiskoulu on sellaisen maakunnan keskellä, jota ympäröi se laaja rajaseutu, mikä käsittää Sodankylän, Pelkosenniemen, Savukosken, Kuolajärven, Kuusamon ja Posion kunnat, joten siis tämä

koulu varsinkin senjälkeen kun rautatie on Kemijärvelle rakennettu, on aivan välttämätön.

Ed. Jussila: Minäkin pyydän saada kannattaa ed. Tulenheimon tekemää ehdotusta, joka koskee suomalais-ugrilaisen kulttuurikongressin määrärahaa. Samoin pyydän kannattaa ed. Lahtelan täällä tekemää ehdotusta.

Mitä oppikoulujen varattomien oppilaiden lainojen hoitamiseen tulee, niin minun mielestäni olisi soveliainta, että nämä lainaasiat annettaisiin valtiokonttorin hoidettavaksi.

Ed. Seppälä: Minä olen valiokunnassa jo kannattanut sitä ehdotusta jonka ed. Kilpi teki ja pyydän täälläkin yhtyä kannattamaan sitä. Mielestäni on aivan oikein, että kouluhallituksen laatimaa ohjelmaa noudatettaisiin, ja kun kuulee ne perustelut, joilla uutta koulurakennusta puolustetaan, niin ei voi olla muuta kuin yksi mielipide siitä, että tämä koulu olisi rakennettava.

Minä pyysin puheenvuoron ed. Tulenheimon puheenvuoron johdosta, jossa hän ehdotti tämän kulttuurikongressin määrärahan siirtomäärärahaksi. Minä en tiedä, kuinka oikeaan sellainen esitys mahtaa osua. Minusta tuntuu, että jos tällaiset määrärahat jätettäisiin siirtomäärärahoiksi, se tietää sitä, että seuraavana vuonna siihen on myönnettävä lisää. Minä kuitenkin omasta puolestani, kun olen tutustunut sen aiotun kongressin suunnitelmiin ja niihin menoihin, joihin pyydetty määräraha perustuu, olen tullut siihen tulokseen, että täällä on erinäisiä määrärahoja otettu hyvin runsaalla kädellä, joten tämä 100,000 markan tinkiminen ei ollenkaan vie pois sitä mahdollisuutta, että tätä kongressia ei voitaisi pitää. Täällä esim. jo nämä kongressin järjestelymenot on laskettu alkavaksi keväästä 1930 kestäen syksyyn 1931 asti. Minä en nyt lähemmin tunne, kuinka paljon tällaisen kongressin järjestelyssä on työtä, mutta minä uskon, että siinä on kai paljon. Mutta sittenkin, kun tarkastaa tämän kanslian menoja tältä ajalta, jotka nousevat 110,000 markkaan, niin kyllä minun täytyy sanoa, että kaikki ne toimet, joita meikäläisissä toimistoissa hoidetaan, täytyy hoitaa paljon vähäisemmillä määrärahoilla. Tässä määrärahat näihin tarkoituksiin on otettu aika runsaasti. Näillähän palkattaisiin jo aivan ympäri vuoden vakinaisesti useampia henkilöitä. Minun mielestäni ei ole tarpeellista, että tämän toimiston jäsenet ovat aivan vakinaisella palkalla.

Sitten voisin mainita edelleen vuokrat, jotka on laskettu verrattain runsaasti, noin 10,000 markkaa, posti- ja muihin kuluihin on yli 30,000 markkaa. Sitten painatukset on myöskin laskettu kuutisenkymmentä tuhatta markkaa ja niin edelleen. Täällä opetusministeri Virkkunen mainitsi, että kongressiin osaaottajien joukossa on suuri määrä vähävaraisia. Siltä varalta tänne onkin merkitty näiden varattomien unkarilaisten ja eestiläisten majoittamiseksi yhteisasuntoihin viideksi vuorokaudeksi 37,000 markkaa. Mutta täällähän on myöskin verrattain huomattava menoerä varattu sellaislaistenkin majoittamiseen, jotka eivät ole varattomia. Vapaamatkoja varten kokonaista 52,000 markkaa j. n. e. Edelleen kustannukset harrastuspiirien kokouksista — ei mainita lähemmin, mitä harrastuspiirejä — 8,000 markkaa. Ohjelmat ja koristelut on laskettu aika runsaalla kädellä. Minä siis tutustuttuani tähän ohjelmaan katson, että siitä voidaan aika paljon tinkiä, joten valtion osuus tällaisena aikana voisi supistua 200,000 markkaan ja kongressi siitä huolimatta voitaisiin pitää.

Ministeri huomautti täällä siitä, kun valiokunta on perusteluissa maininnut, että määrärahasta ei ole käytettävä 5,000 markkaa lainojen hoitamiseen. Valiokunta ei ole pitänyt oikeana sellaista periaatetta, että valtion virkamiehelle maksettaisiin erinäisistä toimista lisää korvausta. En tiedä, miten oikea tämä korvausperiaate mahtaisi olla, sillä saattaisihan käydä, niin, että useissa virastoissa työ tuntuisi liian suurelta, ei kerittäisi tekemään sitä määrätunneissa ja silloin ruvettaisiin maksamaan lisäpalkkioita. Mielestäni se veisi asiat aivan vinoon. Ei ole tarpeellista, että näitä hoidatetaan yhdellä virkamiehellä. Voihan hallitus löytää jonkun toisen sopivan paikan, esim. valtiokonttorin tai jonkun muun viraston, jossa tämä rahasto voidaan hoitaa. Hallituksellehan jää siis tilaisuus järjestää se johonkin muuhun virastoon hoidettavaksi, jos kouluhallituksessa tällä virkamiehellä on niin paljon työtä, että hän ei ker-

kiä sitä virka-aikanaan hoitamaan. Olisin edelleen sitä mielipidettä, ettei olisi syytä ottaa sellaista periaatetta käytäntöön, että valtion virkamiehille maksettaisiin palkkiota erinäisistä toimista, jotka kuuluvat suoranaisesti kussakin virastossa hoidettaviin toimiin.

Ed. Mantere: Minäkin pyydän kannattaa ed. Tulenheimon ehdotusta, että suomalais-ugrilaista kulttuurikongressia varten merkittyä määrärahaa koroitettaisiin 100,000 markalla. Teen tämän lähinnä siitä syystä, että kongressia valmistavan toimikunnan taholta on minulle ilmoitettu, että kongressi ehdottomasti jää pitämättä, jos määrärahaa ei saada korotetuksi siihen summaan, minkä hallitus tähän tarkoitukseen on ehdottanut. Minusta olisi erittäin suotavaa, että puheenalainen kongressi voitaisiin pitää, varsinkin kun sitä nyt jo on valmistettu parin vuoden aikana ja kun sukulaiskansojemme keskuuteen on jo levinnyt tieto siitä, että kongressi pidetään. Ei myöskään ole ajateltavissa, että kongressi lykättäisiin vuodeksi eteenpäin. Sehän on suunniteltu pidettäväksi yhdessä suuren yleisen laulujuhlan kanssa ja laulujuhla pidetään ensi kesänä. Kun kysymyksessä ei ole suurempi summa kuin 100,000 markkaa ja kun asia on sellainen kuin se on, niin minä toivoisin, että eduskunta hyväksyisi koroitusehdotuksen.

Mitä ed. Kilven ehdotukseen tulee — se koski Tampereen lyseotalon rakentamista — niin tahdon huomauttaa, että kaikki se, mitä herra Kilpi esitti ehdotuksensa tueksi, on paikkansa pitävää, ja olisi erittäin suotavaa, että tätä tarkoitusta varten määräraha saataisiin. Minun on kuitenkin sanottava, että ne koulurakennusasiat, joita varten valtiovarainvaliokunta on ehdottanut varoja myönnettäväksi, ovat kyllä vielä tärkeämpiä kuin ed. Kilven esittämä rakennusasia, mutta suotavaa olisi, että tämä viimeksi mainittukin saataisiin järjestetyksi.

Ed. Kukkonen: Vaikka annankin suuren arvon niille säästäväisyyssyille, joihin valtiovarainvaliokunta vetoaa ehdottaessaan 23 momentilla toimeenpantavaksi 100,000 markan vähennyksen, katson kuitenkin, ettei valtiovarainvaliokunnan vähennysehdotus tässä kohden ole osunut oikeaan. Suomenheimoisten kansojen välille on viime vuosina virinnyt erittäin vilkas kulttuuriyhteys. Se on siinä määrin hedelmällinen, että minä mitä hartaimmin soisin eduskunnan myöntävän sen määrärahan, minkä hallitus esitti neljännen suomalais-ugrilaisen kulttuurikokouksen toimeenpanoa varten. Kun minä tämän asian yhteydessä puhuin hallituksen esityksen puolesta, vetoan lähinnä omiin ryhmätovereihini, toivoen, että he yhtyisivät samoin kuin minäkin kannattamaan ed. Tulenheimon ehdotusta.

Valtiovarainministeri Vennola: Tahtoisin vain lyhyesti mainita, mitä tähän kulttuurikokoukseen tulee, että eduskunnan täytyisi ottaa huomioon, että vastavuoroin vieraissa käydään. Kun hallitus tämän määrärahan ehdotti, niin se harkitsi sitä hyvin tarkoin ja tuli siihen tulokseen, että se tarvittaisiin.

Mitä tulee taasen Tampereen lyseon koulutalon rakentamiseen ensi vuonna, johon täällä on ehdotettu 3,450,000 markkaa, niin olisin sitä mieltä, että sitä ei olisi ensi vuoden tulo- ja menoarvioon otettava, vaan lykättävä se joksikin aikaa eteenpäin. Kyllä aikanaan sekin tarve tyydytetään. Tällä hetkellä on jo tässä opetusministeriön tuloja menoarviossa 10—15 miljoonan markan vajaus sen jälkeen kuin eduskunta kaiken todennäköisyyden perusteella ei hyväksy niitä kansakoulumenoja koskevia supistuksia, mitä oli ehdotettu. Kun näin on laita, niin ei ole syytä tätä vajausta enää suurentaa, koska valtiovarainvaliokunnalla on kyllin miettimistä, millä se loven täydentää.

Ed. Tulenheimo: Ed. Seppälälle minä pyydän saada huomauttaa, että minä en suinkaan ehdottanut tällä momentilla olevaa määrärahaa siirtomäärärahaksi vaan ehdotin sen koroittamista 300,000 markkaan. Se kustannusarvio, joka on tehty, on kyllä koetettu tehdä säästäväisyyttä silmälläpitäen. Mutta jotta tällaisesta suuresta kulttuurikongressista olisi jotakin muuta hyötyä kuin pelkkää yhdessäolon ilo, niin sitä täytyy hyvin valmistella. Siinä onkin ollut työssä muuan mieshenkilö jo yli puolen vuotta; sitä varten on valmistettava kirjallisuutta ja muutenkin on saatava asiat sillä tavoin käymään, että todellista hyötyä syntyy. Se toimikunta, joka kustannusarvion sitä varten on tehnyt, on tehnyt sen parhaan ymmärryksensä ja omantuntonsa

mukaisesti. Jos siitä jotakin jää yli, niin se tietysti joutuu takaisin maksettavaksi, mutta toiselta puolelta on niin, että valmistavan toimikunnan jäsenet eivät ole siinä taloudellisessa asemassa, että he voisivat ottaa kantaakseen sen tappion, mikä kongressista mahdollisesti syntyy. Ja senvuoksi on niin, että jollei kongressia varten 300,000 markkaa myönnetä, täytyy meidän ilmoittaa, että huolimatta siitä, että Suomen valtio puolestaan on tämän kongressin virallisesti jo tänne kutsunut, me emme voi ottaa sitä vastaan, siitä syystä, että eduskunta ei ole myöntänyt sitä varten niin paljon varoja kuin sen toimeenpanemiseen tarvitaan.

Ed. Kaijalainen: Kannatan ed. Lahtelan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kilpi ed. Harvalan kannattamana ehdottanut, että 10 momentille lisättäisiin XIII vastalauseen mukaisesti 3,450,000 markkaa Tampereen lyseon uuden talon rakennustöiden aloittamiseksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kilven ehdotukseksi. Ed. Tulenheimo ed. Virkkusen y. m. kannattamana on ehdottanut, että 23 momentille lisättäisiin hallituksen esityksen mukaisesti 100,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tulenheimon ehdotukseksi. Ed. Lahtela ed. Jussilan kannattamana on ehdottanut, että VII lukuun otettaisiin uusi momentti 14 a „Kemijärven yhteiskoulun avustamiseksi 175,000 markkaa.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Lahtelan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska ehdotukset ovat erillisiä, on niistä jokaisesta erikseen äänestettävä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Kilven ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kilven ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Tulenheimon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tulenheimon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 91 jaa- ja 88 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 17.

Ed. Tulenheimo: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Alestalo, Ampuja, Aromaa, Bryggari, Eskola, W., Estlander, Fagerholm, Furuhjelm, Hakala, K., Halonen, T., Harvala, Helo, Hildén, A., Hiltunen, Huittinen, Huttunen, Hämäläinen, Hästbacka, Inborr, Jern, Jokinen, Junes, Kemppi, Kesti, Keto, Kilpi, Kivioja, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuusisto, Lampinen, Lehtokoski, Lepistö, Leppälä, Lindman, Lindqvist, Linna, Meriläinen, Myllymäki, Niukkanen, Nuutinen, Paasivuori, Paasonen, Penttala, Perho, Puittinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Räisänen, Sallila, Sallinen, Salo, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Suokas, Tolonen, Turkia, Valta, Welling,

Voionmaa, Väisänen, Åhlström, Åkerblom ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ainali, Annala, Anttila, Asikainen, Björk, von Born, Brander, Cajander, Eskola, H., Forstadius, von Frenckell, Hakala, A., Hakkila, Halonen, A., Heikkinen, Helenelund, Hildén, U., Hirvensalo, Huhtala, Huuhtanen, Häkkinen, Jacobsson, Joukanen, Junnila, Jussila, Jyske, Kaijalainen, Kalliokoski, Kallioniemi, Kaura, Kauranen, Kilpeläinen, Kirveskoski, Kivimäki, Koivisto, Koivuranta, Kolkki, Kontio, Korhonen, Korpisaari, Koskenheimo, Kuisma, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lamminen, Lautala, Lehtonen, Leivo, Lohi, Luostarinen, Malmivaara, Manner, Mantere, Miikki, Moilanen, Mäkelä, J. L., Mäkelä, W., Nikkanen, Nurmesniemi, Nyman, Oksala, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pojanluoma, Pullinen, Päivänsalo, Raatikainen, Rantanen, Rautaharju, Riipinen, Roos, Rothberg, Ruotsalainen, Saarinen, Sarlin, B., Sarlin, E., Solja, Sovijärvi, Suurkonka, Svinhufvud, Särkkä, Tanner, Tarkkanen, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Tuomioja, Vehkaoja, Westman ja Virkkunen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 20 edustajaa:

Aalto-Setälä, Ailio, Erich, Haga, Hannula, Hänninen, Janhonen, Jatkola, Kaskinen, Pekkala, Pitkänen, Rissanen, Ryynänen, Ryömä, Sahlstein, Ståhlberg, Sunila, Sventorzetski, Turja ja Vesterinen.

P u h e m i e s: Avoimessa äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 100 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Tulenheimon ehdotuksen.

Äänestys ed. Lahtelan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lahtelan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

P u h e m i e s: Koska eduskunta on hylännyt kansakoululaitoksen kustannuksia koskevan lakiehdotuksen toisessa käsittelyssä, niin katson nyt olevan ajan esitellä aikaisemmin avoimeksi jätetyn 10 Pl:n VII luvun 25 momentin.

10 P. l.

Luku VII Kansakoululaitos.

25 momentti.

Keskustelu:

Opetusministeri V i r k k u n e n: Olen tänään kouluhallituksen kamreerikonttorista saanut tietää, että puheenaolevalla momentilla oleva 50 miljoonan markan määräraha tulee kuluvana vuotena ylitettäväksi enemmällä kuin 10 miljoonalla markalla. Näin ollen ehdotan, herra puhemies, että määräraha tällä momentilla merkitään 60 miljoonaksi.

Ed. N i u k k a n e n: Minä kannatan tehtyä koroitusehdotusta.

Valtiovarainministeri V e n n o l a: Tämä määräraha pantiin nykyisessä hallituksen esittämässä tulo- ja menoarviossa 50 miljoonaksi sitä silmälläpitäen, että ne supistukset kansakoulumenoihin, mitä hallitus esityksessään oli ehdottanut, saisivat eduskunnan hyväksymisen. Kun niin ei näytä olevan laita, niin on välttämätöntä myöntää tälle momentille ainakin 10 miljoonaa lisää. On arvioitu, että nämä menot nousisivat ainakin noin 12 miljoonaan, mutta koska hallitus tulee kaikin sen käytettävissä olevin keinoin koettamaan säästää, niin arvelen, että ehkä voitaisiin tulla toimeen 10 miljoonalla. Kannatan opetusministerin ehdotusta.

Ed. Kukkonen: Minua ei ole budjettikäsittelyn kuluessa huvittanut sekaantuminen pedagogisiin suurkysymyksiin enkä niihin nytkään puutu. Sen sijaan pyydän saada lyhyesti kosketella niitä toimenpiteitä, joihin on ehdotettu ryhdyttäväksi kansakoululaitoksen menojen rajoittamiseksi. Minä koskettelen esitettyjä muutossuunnitelmia, ainoastaan sikäli kuin ne kohdistuvat nyt esillä olevaan opetuspääluokan momenttiin. Minun on mieluista vaihtaa hallituksen kanssa ajatuksia tästä kysymyksestä, sen johdosta että olen hallituksen kanssa täysin yhtä mieltä supistuksien ja säästöjen tarpeellisuudesta. Edelleen olen yhtä mieltä hallituksen kanssa siitä, että säästöjä voidaan toimeenpanna lainkaan vaarantamatta kansakoululaitoksen tervettä kehitystä. Mikäli eriävää käsitystä ilmenee, rajoittuu se tämän menoarviomomentin kohdalla vain jonkin verran eriävään arviointiin säästöjen syntymisen lähimmästä ajasta. Olisiko ollut ja missä määrin mahdollista, kuten hallitus arveli, jo ensi vuonna saada näkyviin suuria supistuksia valtion meno-osuudessa sen esityksen pohjalla, joka äskettäin on ollut eduskunnan käsiteltävänä, siitä pyydän saada aivan lyhimmittäin mainita seuraavaa.

Menoarvion perusteluissa hallitus ilmoittaa: „Kun näistä toimenpiteistä jo ensi vuoden kuluessa voidaan odottaa valtion menojen vähenemistä maalaiskansakoulujen avustusmäärärahan kohdalla, merkitään momentti samansuuruiseksi kuin kuluvana vuonna eli 50 miljoonaksi markaksi.'' Tänä päivänä käyttämissään puheenvuoroissa ovat herra opetusministeri ja valtiovarainministeri ilmoittaneet, että säästöjä tällä momentilla, jos hallituksen esitys olisi hyväksytty, olisi ollut odotettavissa 10—12 miljoonaa tai kuten valtiovarainministeri äsken mainitsi, 10—15 miljoonaan markkaan. Kun hallituksen suunnitelman mukaan se valtion avustus, mikä ennen ja nyt eduskunnan tekemän päätöksen nojalla edelleenkin kunnille on vakuutettu lailla, olisi hallituksen esityksen mukaan säädetty annettavaksi asetuksella, johtaa tämän menomomentin tarkastelu asetusluonnoksen tarkasteluun. Jos asetusluonnos olisi saatettu voimaan siinä muodossa, missä se on meille edustajille tunnettu, voisi v. 1931, jonka menoista nyt on kysymys, olla odotettavissa säästöä ainoastaan mikäli sitä syntyisi asetusluonnoksen 13 §:n viimeisen kappaleen mukaan maksettavissa ennakkosuorituksissa, ja niissäkin olisi säästöä odotettavissa ainoastaan syyslukukaudelta aivan niinkuin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä lausutaan. Vähennystä ennakkomaksujen suorituksessa ensi vuonna ei tietystikään synny ilman erikoista järjestelyä. Mutta jos noudatettaisiin hallituksen suunnitelmaa täksi järjestelyksi, herää ensinnäkin kysymys, millaisin edellytyksin ja mihin aikaan vuotta kunnat saisivat tilaisuuden nostaa ennakkomaksunsa. Edellisen vuoden tilit tuskin soveltuvat lähtökohdaksi, koska ne yleensä valmistuvat vasta vuoden ehdittyä pitkälti kulua. Arvattavasti olisi toimitettava aivan erillinen tiliyhteenveto, jossa esim. kaluston perustamiskustannukset olisivat irroitettavat muista menoeristä. Mutta minä epäilen, olisiko tämäkään voinut valmistua niin aikaisin, että kunnat jo vuoden alkupuoliskolla tai edes lainkaan ensi vuonna, kuten tarpeellista olisi, saisivat tilaisuuden nostaa 75 %:n ennakkoansa. Pelättävää päinvastoin on, että kuntien rahatalouden hoito tästä syystä pahoin häiriytyisi. Lievimmissäkin tapauksissa kaiketi olisi seurauksena, että kuntien tulisi suorittaa suurehko lisätyö, jota ei voitaisi käyttää mihinkään muuhun tarkoitukseen. Näin tapahtuisi siitä huolimatta, että ennakon saanti yleensä siirtyisi vuoden jälkimmäiselle puoliskolle ja osittain seuraavaan vuoteen eli vuoteen 1932. Ja vihdoin minä pyydän huomauttaa, että vaikkakin kunnille suoritettaisiin ensi vuonna ennakot entisten perusteiden mukaan, saattaisi tosin vuonna 1931 kulua valtion varoja jonkin verran enemmän kuin hallitus oli laskenut, mutta seuraavan vuoden menoarivossa palautuisi tämä uhraus valtiolle aivan pennilleen. Kun kunnat jo ovat ehtineet vuotta 1931 varten laatia menoarvionsa, olisin sitä mieltä, ja luulen, että eduskunnalle ei synnykään vaikeuksia tässä kohden, että kuntien olisi, kuten nyt ilmeisesti tapahtuukin, annettava vielä yhden kerran nostaa ennakkonsa vanhaan tapaan. Näin menetellen siirtyy tosin pieni osa valtiolle ensi vuonna odotettua säästöä seuraavaan vuoteen, mutta se ei millään tavoin häiritse lopullisen säästön syntymistä. Näin menetellen kuitenkin säästyisivät kunnat, ehkä myöskin kouluhallitus, melkoisesta ylimääräisestä työstä.

Kun hallituksen jäsenet ovat, viitaten

äsken eduskunnan hylkäämään kustannuslakiesitykseen, ehdottaneet momenttia koroitettavaksi 10 milj. markalla, olen minä tahtonut huomauttaa asiasta ainoastaan senvuoksi, että koroitus ei voi perustua minun ymmärtääkseni mitenkään hallituksen antamaan lakiesitykseen, joka nyt on tullut hylätyksi, vaan on koroitus toimeenpantava aivan toisista syistä. Mitä tulee kysymykseen myöhäisempinä vuosina syntyvien todellisten säästöjen määrästä ja laadusta, on se asia erikseen. Minä toivon, että eduskunta yksissä neuvoin hallituksen kanssa on aikanaan uuden esityksen pohjalla löytävä asialle myönteisen ratkaisun, josta valtio ja kunnat voivat yhtyä, siis toisin kuin mitä asianlaita olisi ollut äsken hylätyn hallituksen esityksen perusteella.

Ed. Ailio: Minä voin pääasiassa yhtyä siihen lausuntoon, jonka ed. Kukkonen on antanut, ja siis vain todeta, että hallitus on erehtynyt, kun se on laskenut näitten menojen tulevan supistumaan annetun esityksen perusteella 10 milj. markalla. On kuvaavaa, että lujan hallituksen esitys on rakennettu näin heikolle pohjalle.

Opetusministeri Virkkunen: En voi myöntää, että ed. Ailion viimeiset arvostelevat sanat olisivat päteviä. Ed. Kukkonen on oikeassa siinä, että säästö, mikä olisi voinut tulla kysymykseen tulevan vuoden lopulla, koskee juuri mainittujen ennakkomaksujen suorittamista. Mutta lisäksi tulee ottaa huomioon, että jos hallituksen ehdotus ilmaisten oppikirjain antamisen rajoittamisesta olisi tullut laiksi, niin siinä tehtyjen laskelmien mukaan olisi itsessään jo syntynyt n. 4 milj. markan säästö. Minulle on asiantuntevalta taholta ilmoitettu, että yleensä 7 luvun 25 momentin tilitys venyy enemmän kuin muilla momenteilla olevien määrärahojen tilitys siitä syystä, että toisvuotistenkin, vieläpä kolmannen takana olevan vuoden lopputilit voivat niin myöhästyä, että vasta verrattain myöhään voidaan saada selville, kuinka suuri on 25 momentin määräraha jonakin vuonna todellisuudessa ollut. Jos hallituksen esitys olisi tullut hyväksytyksi, se olisi antanut aihetta, niinkuin ed. Kukkonen viittasi, eräisiin toimenpiteisiin hallituksen puolelta ja myöskin kuntien puolelta. Tulee ottaa huomioon, että kunnat jo tätä nykyä ovat vahvistaneet myös kansakoulubudjettinsa tulevaa vuotta varten; jos tässä budjetissa olisi tapahtunut sellaisia muutoksia, joita hallituksen esitys oli edellyttänyt, niin sehän olisi aiheuttanut säästöjä myös kuntien kansakoulubudjetissa ja luonnollisesti se olisi aiheuttanut erinäisiä toimenpiteitä kuntien puolelta. Joka tapauksessa olisi sekä hallituksen että kuntien ollut ryhtyminen erikoisiin toimenpiteisiin jo tulevan vuoden alussa siinä tapauksessa, että esitys olisi tullut hyväksytyksi. Minä siis, samalla kun yhdyn erinäisiin kohtiin ed. Kukkosen lausunnossa ja pidän niitä oikeina, en kumminkaan tule vallan samoihin johtopäätöksiin, joihin hän on tullut ja vielä vähemmin niihin, joita ed. Ailio on esittänyt.

Ed. Ailio: Minä en puhu vastaisista todellisista säästöistä. Mainitsen ainoastaan, että kansakoulujen valtioavustukset maksetaan aina edellisen vuoden menojen mukaan. Näin ollen ei voi olla ensi vuotena kysymys muista säästöistä, kuin niistä ennakkomaksuista, joista ed. Kukkonen mainitsi.

Opetusministeri Virkkunen: Kyllä hyvinkin olisi tullut kysymykseen. Olisi ollut tarpeen hallituksen saada kunnilta tietoja, mitkä ovat todellisesti heidän suunnitellut menonsa 25 momentin kohdalla hallituksen esityksen tultua hyväksytyksi, lukuvuonna 1931—32. Niin pian kuin tämä olisi saatu selville, siitä myös olisi voitu tehdä tärkeitä johtopäätöksiä säästämismahdollisuuksiin nähden.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Virkkunen ed. Niukkasen kannattamana ehdottanut, että 25 momentille lisättäisiin 10,000,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Virkkusen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Virkkusen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kukaan ei nouse seisoalleen.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Virkkusen ehdotuksen.

Ylimääräinen menoarvio.

Luku VIII Maatalousministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat.

Keskustelu:

Ed. Hänninen: Herra puhemies! Ennen maailmansotaa kuljetettiin itärajan yli suuret määrät puutavaraa Koillis-Suomesta Vienanmereen. Tukkipuiden osto, vedätys ja uitto oli silloin vilkasta, m. m. Kuolajärven eteläosassa, Kuusamossa ja Posiolla, joilta seuduilta, kuten tunnettua, vedet laskevat mainittuun mereen. Suomen tultua itsenäiseksi, rajan sulkeutumisen tähden lakkasi puutavaraliikenne näiltä vesistöiltä, lukuunottamatta eräitä eteläisiä osia, joista joku määrä puutavaraa on saatu vedenjakajan yli kuljetetuksi Iijoen vesireittiin. Täten ovat maanomistajat menettäneet mahdollisuuden metsien myyntiin ja tilaton väestö on menettänyt työpaikkansa. Nyt kuljeskelevat sekä tilalliset että tilattomat näiltä puuliikenteeseen nähden kuolleilta seuduilta kauas Perä-Pohjolan ja Etelä-Lapin metsiin saakka ansiotyötä etsien. Velkaantuminen ja taloudellinen luhistuminen on ollut peloittavan nopea ja niin suuri, että kokonaisten kyläkuntien tilat ovat joutumassa vieraisiin käsiin. Lisäksi on minun huomautettava, että rajan sulkeminen on muutenkin vaikeuttanut elämää täällä koillisella rajaseudulla: se on kallistuttanut viljaa, se on katkonut kauppa- ja liikennetiet Itä-Karjalaan päin ja se on vaikeuttanut poronhoitoa ja karjanhoitoa, osittain muitakin elinkeinoja. Vielä on lisäksi mainittava, että n. s. „läskikapina'' vei porokarjat useilta koillisen rajaseudun poronomistajilta. Kun näin ollen rajaseudun asukkaat valtakunnan yhteisen asian tähden ovat joutuneet umpikujaan ja raskaita vahinkoja kärsimään, olisi mielestämme valtiovallan velvollisuus koettaa niitä auttaa siitä hädästä, johonka ne ovat joutuneet.

Minä en tiedä, kuinka perusteellisen harkinnan jälkeen valtiovarainvaliokunta on aloitteeni hylännyt, joka tarkoittaa 2 miljoonan rahaerän varaamista lainoiksi suurimpaan hätään joutuneille tilallisille. Epäilen, että se on tapahtunut liian keveällä kädellä. Toivoisin kuitenkin, että eduskunta olisi kaukonäköisempi kuin valtiovarainvaliokunta ja myöntäisi varoja mainittuun tarkoitukseen.

Niillä perusteilla, jotka on esitetty rahaasia-aloitteessa n:o 22 ehdotan, että lukuun lisättäisiin uusi momentti: Lainoiksi niille itäisen rajaseudun tilallisille, joille rajan sulkeminen on tehnyt mahdottomaksi metsien myynnin, merkitään 2 milj. markkaa; sekä, että perusteluihin liitetään maininta: „Lainoiksi niille itäisen rajaseudun tilallisille, jotka rajan sulkemisen tähden eivät voi myydä metsiään, merkitään momentille 2 milj. Suomen markkaa.

Tämän luvun kohdalla on valtiovarainvaliokunta käsitellyt myös rahaasia-aloitteeni, joka koskee kalanviljelyslaitoksen perustamista Koillis Pohjanmaan järvialueelle Kitkajoen Käylänkoskeen. Mielestäni valtiovalta yleensäkin suhtautuu kalastuselinkeinoihin liian kylmäkiskoisesti. Sellaisessa merien saartamassa ja järvirikkaassa maassa kuin Suomi on, pitäisi kalastuksen yhteisen tuoton olla paljon suuremman, kuin mitä meillä nykyisin on. Sisävesistöillämme valitetaan yleisesti kalakannan heikkenemistä. „Kalavedet ovat syöpyneet'' eli „laiskuneet'', kuulee sanottavan yleisesti. Sisävesistömme voisivat useimmiten elättää jopa kymmenen kertaa sen kalamäärän, mikä niissä nykyisin on. Kalaviljelyslaitokset eli kalahautomot ovat monissa muissa maissa esim. Saksassa, Sveitsissä ja Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa ja Kanadassa ripeästi parantaneet järvikalastusta. Ja onhan meilläkin jo sen verran kokemusta tällä alalla, että tiedetään kalahautomoiden lisäävän huomattavasti kalakantaa. Mielestäni olisi maamme sisävesialue jaettava sopiviin piireihin, joihin kuhunkin olisi rakennettava kalanmädin hautomalaitos, joista sitten voitaisiin tarpeen mukaan laskea poikasia piirin vesistöihin huomioon ottaen järvien laadun ja ravintorikkauden sekä sen, minkälaisissa

vesissä kukin kalalaji menestyy. Se olisi taloudellisesti kannattavimpia toimenpiteitä. Muutamien kymmenien tuhansien vuotuisilla kustannuksilla, jos hautomo kerran on saatu perustetuksi, voidaan niissä kehittää 4—5 miljoona, 4—6 vuoden perästä saada miljoonien arvoisia satoja.

Koillis-Pohjanmaan järvialueella on myöskin kalarikkaus arveluttavasti vähenemässä. Ja kun otamme huomioon, mikä merkitys kalastuksella on ollut näissä erämaan pitäjissä, niin huomaamme, mitenkä suuri vahinko siitä on koitunut seudun väestölle. Varsinkin kehuttu Kuusamon siikakanta on arveluttavasti heikentynyt. Siitä syystä on herännyt paikkakunnalla kysymys kalanviljelyslaitoksen perustamisesta Kitkajoen Käylänkoskeen. Paikka on tähän tarkoitukseen erittäin sopiva, kuten asiantuntijat ovat osoittaneet. Lohen, siian ja harjuksen mätiä saadaan itse paikalta ja koski on aivan maantien varrella, joten kalanpoikasten kuljetus autoilla voi tapahtua helposti Kuusamon, Posion, Kuolajärven, Taivalkosken ja aina Pudasjärven pitäjiin saakka.

Niillä perusteilla, jotka on esitetty rahaasia-aloitteessa n:o 61 ehdotan, että lukuun lisättäisiin uusi momentti kalanviljelyslaitoksen perustamisesta Kitkajoen Käylänkoskeen ja että momentille merkitään 150,000 markkaa.

Ed. H. Eskola: Herra puhemies! Kun valtiovarainvaliokunta on tämän luvun yhteydessä käsitellyt ja ehdottanut hylättäväksi rahaasia-aloitteen n:o 52 määrärahan osoittamisesta halpakorkoisten lainojen antamista varten vaikeimmissa taloudellisissa oloissa toimiville meijereille Oulun läänissä, niin asian tärkeyteen nähden tahdon vielä lyhyesti esittää eräitä näkökohtia asiasta.

Niinkuin täällä useaan kertaan usean asian yhteydessä on mainittu, maatalous Oulun läänissä kieltämättä on heikompaa ja yksipuolisempaa kuin muissa osissa maatamme, johon vaikuttaa luonnollisesti maataloudelle epäedullisemmat olosuhteet. Tästä johtuu myöskin, että maataloudesta saadaan yli oman tarpeen, siis myytäväksi, ainoastaan harvoja maataloustuotteita. Kun metsistäkin saadut tulot monesta syystä nyt ovat supistuneet aivan vähäisiksi, niin jää karjatalous ainoaksi rahatulolähteeksi, josta melkein kaikki sielläkin voivat tulla osallisiksi. Karjatalous menestyy ja antaa rahatuloja melko kaukana pohjoisessa ja pyrkimystä m. m. meijeritalouden avulla saada maitotaloustuotteita kaupaksi on ollut havaittavissa Perä-Pohjolan syrjäisimmilläkin seuduilla. Meijerituotteiden hinnat sekä maa- että rautatiematkat aiheuttavat kuitenkin vaikeuksia meijeritoiminnan edistymiselle. Niinpä kaikista meijerin liikekustannuksista voivat eräissä meijereissä maidon maarahdit, sekä voin maa- että rautatierahdit tehdä jopa 40 % kaikista liikekustannuksista. Harvasta asutuksesta johtuu, että meijerit keskimäärin ovat tunnetusti pienempiä kuin muualla maassa. Meijerit tulevat Pohjois-Suomessa myöskin rakennettaessa enempi maksamaan kuin muualla, koska rakennusaineet ja koneet täytyy kuljettaa kaukaa täältä Etelä-Suomen satamista ja tehdaspaikoista. Näistä seikoista johtuu, että korkomenot ja lainojen kuoletukset vievät suhteettoman paljon jäsenille maksettavasta maidon hinnasta. Kun nykyään esim. valtion lainat annetaan korkeintaan 10 vuodeksi, on useissa tapauksissa käynyt niin, että meijerit maksaessansa lainojensa lyhennyksiä joutuvat ottamaan vastaavan määrän korkeampikorkoista, jopa vekseliluottoakin, ja tilanne korkomenoihin nähden yhäkin pahenee. Valtion lainoja on saatu vain noin 30 % rakennuskustannuksista ja loppu on aina täytynyt ottaa korkeakorkoista lainaa. Mielestäni pitäisi näitä valtion lainoja ainakin Oulun läänissä saada suurempi prosentti rakennuskustannuksista kuin nykyään. Kun Pohjois-Suomen maatalous jää yleensä kovin pienelle osalle useista maatalouden edistämiseksi annetuista määrärahoista, olisi kohtuullista, että näitä meijeritalouden edistämiseksi myönnettäviä valtion lainoja annettaisiin Oulun läänin meijereille samanlaisilla ehdoilla kuin aikaisemminkin annettiin, syystä, että karjataloudesta on täällä edellytyksiä saada rahatuloja, jos maitotaloustuotteiden valmistus- ja myyntimahdollisuuksia valtiovallankin taholla täällä enempi tuettaisiin.

Jos nyt kysymyksessäoleva aloite saisi myönteisen ratkaisun, niin estettäisiin monen meijerin raha-asiat luisumasta entisestään vaikeampaan asemaan. Lausuihan herra valtiovarainministerikin täällä tulliasiain käsittelyn yhteydessä käyttämässään

puheenvuorossa, että olisi jokaisessa maakunnassa kehitettävä sellaista maatalouden haaraa, joka missäkin seudussa onnistuu, niinkuin on esim. laita Pohjois-Suomeenkin nähden, jossa karjataloudelle on edellytyksiä. Tämä aloite tähtäsi juuri tähän. Ja kun Pohjois-Suomeen nähden ei ole vielä saatu valmiiksi ehdotusta viljatullin peruutuksesta, joka olisi huomattavasti helpoittanut siellä olevan väestön elinehtoja, niin tuntuu siltä, että täällä ei pidetä totena sitä sietämätöntä tilannetta, joka siellä vallitsee. Olisi sentakia välttämätöntä, että tämä rahaasia-aloite ratkaistaisiin myönteiseen päätökseen sitäkin suuremmalla syyllä, kun tämän kautta valtio ei paljon menettäisi. Kun kysymyksessä on ainoastaan rahojen lainaaminen siedettävillä ehdoilla, niin pitäisi tämän toimenpiteen olla mahdollisuuksien rajoissa toteuttaa.

Kun täällä viime maanantaina käsiteltiin avustuksen myöntämistä etupäässä täällä Helsingissä asuvan väestön huvitusharrastuksiin, niin naurusuussa silloin myönnettiin miljoonia, vaikka nämä avustukset tulivat sellaisten kansalaisten hyväksi, jotka itse vaikeuksitta pystyvät maksamaan huvituksistaan. Ei tunnu siltä, että eduskunnan enemmistö pelkäisi olevan rahanpuutetta. Pilkalliset, halveksivat katseet ja lausunnot vasemmistonkin taholta saivat ne osakseen, jotka uskalsivat niitä määrärahoja esittää supistettavaksi. Tässä nyt olisi kysymys maamme heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevan väestön pääelinkeinon, maatalouden turvaaminen nykyisen lainauskoron tuhoisista seuraamuksista. Löytyneeköhän eduskunnassa tähän enemmistö? Aloitteessa esitetty summa ei riitä siihen määrään, mikä todella tarvittaisiin, mutta voitaisiin sillä kumminkin auttaa kaikista vaikeimmissa taloudellisissa oloissa olevia meijereitä.

Viittaamalla rahaasia-aloitteeseen n:o 52 ehdotan siis, että ylimääräisen menoarvion VIII luvun 6 momentille lisättäisiin 10 milj. markkaa sekä että perusteluissa mainittaisiin: „Momentille on lisätty 10 milj. markkaa jaettavaksi halpakorkoisina lainoina vaikeimmissa taloudellisissa oloissa toimiville meijereille Oulun läänissä.''

Ed. Kallioniemi: Herra puhemies! Olen jo toisessa yhteydessä huomauttanut siitä, että kotitalousopetukselle uhratut rahat eivät vielä ole vaarallisen suuret, jos vertaamme niitä toisiin opetuksen hyväksi annettuihin määrärahoihin. Samassa olen jo viitannut siihenkin, että suhde niiden määrärahojen välillä, joita valtio myöntää kotitalousopetuksen tukemiseksi kaupunkikouluille toiselta puolen ja maalaiskouluille toiselta puolen, ei vielä ole sellainen, ettei huoletta voisi lisätä kaupunkikouluille hieman lisää määrärahoja, ilman että vaaka sen puolesta painuisi niiden puolelle. Tämän perusteella uskallan, vaikka valtiovarainvaliokunta onkin jättänyt ottamatta huomioon rahaasia-aloitteen n:o 56, ehdottaa että sen mukaisesti otettaisiin tähän lukuun uusi momentti, jolle merkittäisiin 94,000 mk. käytettäväksi Jyväskylän talouskoulua varten.

Tämän luvun 12 ja 13 momentille on kyllä merkitty n. 1.5 miljoonaa Jyväskylän emäntäkoululle. Täten mainittua Jyväskylän emäntäkoulua ei kuitenkaan perusteta Jyväskylään, vaan 3—4 km:n päähän Jyväskylän kaupungista Mankolan sotilasvirkatalolle. Nimitys on siis koko joukon harhaanjohtava, ja minä toivoisin, ettei se mitenkään vaikuttaisi Jyväskylän kotitalouskoulun asiaan. Mankolan emäntäkoulua, joka muuten vasta alkaa toimintansa noin vuoden tai parin päästä, eivät Jyväskylän asukkaat voi käyttää hyväkseen mainittavammassa määrässä. Emäntäkoulujen kurssit ovat suunnitellut sellaisia nuoria varten, jotka tulevat toimimaan maataloudessa, mutta eivät taas ole tarkoituksenmukaisia kaupunkitaloutta hoitamaan valmistuville nuorille. Samoin eivät niitä voi käyttää hyväkseen ne naiset, jotka tahtovat oppia kotitaloutta voidakseen sitten esim. kotiapulaisina menestyksellisemmin toimia. Maaseudulla ja kaupungeissakin onkin paljon sellaisia naisia, jotka eivät pääasiassa taloudellisista syistä voi käyttää koko vuotta talousopintoihinsa, vaan joiden täytyy tyytyä sellaisiin neljä kuukautta kestäviin kursseihin, jollaisia talouskoulut panevat toimeen. Tänä vuonna on tosin myönnetty emäntäkouluillekin varoja myöskin lyhyempiä kursseja varten, mutta jo maaseudun harva asutus tekee tällaisten lyhempien kurssien järjestämisen vaikeaksi, kun jo asuntojen hankkiminen lisäoppilaille tuottaa vaikeuksia. Se oppilasmäärä, joka emäntäkouluista pääsee nauttimaan, jää siten pakostakin ra-

joitetuksi. Tänäkin vuonna jokaista maalaisoppilaitosta kohti tulee vain 22 oppilasta, kun taas kaupunkikouluja kohti tulee keskimäärin 77. Kaupunkikoulut eivät kuitenkaan palvele suinkaan yksinomaan kaupunkien tarpeita, vaan laajan ympäröivän maaseudun tarpeita. Samoin on laita myöskin Jyväskylän talouskoulun, niinkuin oppilasluettelo sen puolitoista vuotisen toiminnan ajalta todistaakin, siellä kun on hyvin suuri prosentti oppilaita varsin kaukaisilta syrjäseuduilta. Tämän kysymyksessä olevan koulun on perustanut Jyväskylän Talouskouluyhdistys. Se on koonnut rahat perustamiskustannuksiin ja vapauttanut valtion kokonaan siitä puolesta. Nyt se pyytää vain 94,000 mk. ensi vuoden talousarviossa muuten syntyvän vajauksen peittämiseksi, ja tämä sen pyyntö on sitäkin kohtuullisempi, kun se ei edes pyydä sitäkään täyttä määrää, joka talouskouluille, kun valtio niitä avustaa, lain mukaisesti avustuksena tulisi. Kun talousopetus on siksi tärkeä nykyisenä vaikeanakin pula-aikana, uskallan toivoa, että eduskunta yhtyisi tässä rahaasia-aloitteessa tehtyyn ehdotukseen.

Ed. Häkkinen: Pyydän saada kannattaa ed. Kallioniemen tekemää ehdotusta.

Ed. Nurmesniemi: Ottamalla huomioon sen vaikean taloudellisen aseman, mihin varsinkin viime aikoina kalliilla kustannuksilla rakennetut meijerit ovat joutuneet, olisi suotavaa, että ed. Eskolan tekemä ehdotus halpakorkoisten lainain myöntämisestä vaikeimmissa taloudellisissa oloissa toimiville meijereille tulisi hyväksytyksi. Sentähden kannatan ed. Eskolan tekemää ehdotusta.

Ed. Lahtela: Minä pyytäisin kannattaa ed. Hännisen tekemää ehdotusta.

Ed. Reinikainen: Minä pyydän myöskin kannattaa ed. Hännisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Hänninen ed. Lahtelan kannattamana ehdottanut, että lukuun otettaisiin rahaasia-aloitteen n:o 22 mukaisesti uusi momentti „Lainoiksi niille itäisen rajaseudun tilallisille, joille rajan sulkeminen on tehnyt mahdottomaksi metsien myynnin, 2,000,000 markkaa", ja että vastaava lausuma merkittäisiin perusteluihin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hännisen 1) ehdotukseksi. Edelleen on ed. Hänninen ed. Lahtelan kannattamana rahaasia-aloitteen n:o 61 mukaisesti ehdottanut, että lukuun lisättäisiin uusi momentti „Kalanviljelyslaitoksen perustamiseksi Kitkajoen Käylänkoskeen" ja että momentille merkittäisiin 150,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hännisen 2) ehdotukseksi. Ed. H. Eskola ed. Nurmesniemen kannattamana on ehdottanut, että tämän luvun 6 momentille lisättäisiin 10,000,000 markkaa ja että perusteluissa lausuttaisiin: „Momentille on lisätty 10,000,000 markkaa jaettavaksi halpakorkoisina lainoina vaikeimmissa taloudellisissa oloissa toimiville meijereille Oulun läänissä." Kutsun tätä ehdotusta ed. H. Eskolan ehdotukseksi. Ed. Kallioniemi ed. Häkkisen kannattamana on ehdottanut aloitteen n:o 56 perusteella otettavaksi tähän lukuun uuden momentin „Jyväskylän talouskoulua varten 94,000 markkaa." Kutsun tätä ehdotusta ed. Kallioniemen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotukset ovat kaikki erillisiä, joten niistä tulee jokaisesta erikseen äänestettäväksi mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Hännisen 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Hännisen 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Hännisen 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hännisen 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. H. Eskolan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. H. Eskolan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Kallioniemen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kallioniemen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku IX Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat.

Keskustelu:

Kulkulaitosministeri Witting: Hallitus ei ole tahtonut tehdä mitään ehdotusta uudesta rautatiesuunnitelmasta nykyjään vallitsevan pulakauden takia, mutta koska kantatyömieskunta vapautuu niiltä uusilta radoilta, missä työt loppuvat, ja heille on työtä järjestettävä, on hallitus kuitenkin ehdottanut, että Lappeenrannan—Vuoksenniskan radan työt aloitettaisiin. Hallituksen esityksessä mainitaan koko ratasuunta Lappeenranta—Elisenvaara. Valtiovarainvaliokunta on ehdottanut tämän lyhennettäväksi osaan Lappeenranta—Vuoksenniska. Tällä haavaa ei ole mitään pakkoa päättää koko radasta, mielestäni riittää, mitä valtiovarainvaliokunta on ehdottanut. Jatko on tulevaisuuden asia. Rautatiehallitus on kyllä sitä mieltä, että määrärahan summa, 60 miljoonaa, on ehkä liian alhainen ja toivoo saavansa noin 7 miljoonaa lisää, mutta on ajateltu, että jollei näillä ehdotetuilla rahoilla tulla toimeen, niin myöhemmin esitys lisäyksestä annetaan.

Minun kai ei täällä ole pakko esittää kaikkia niitä syitä, jotka puhuvat tämän Lappeenrannan—Vuoksenniskan radan puolesta, mainittakoon vaan, että edellisen hallituksen esityksessä tämä jo on otettu esille. Vuoksen—Karjalan radan ylikuormituksesta sekä niistä taloudellisista kohdista, jotka puhuvat radan puolesta, johtuu että tälle on etusija annettu.

Täällä on sitten pari määrärahaa, joista minä tahtoisin huomauttaa.

Hallituksen esityksessä oli 8 momenttina konepajan rakentaminen Rovaniemelle. Tämän määrärahan on valtiovarainvaliokunta poistanut. Määräraha on välttämätön, sillä ne vajat, jotka siellä nykyään ovat, täytyi hävittää sentakia, että ne ovat tulenvaarallisia ja että ammattientarkastaja on niiden käyttämisen kieltänyt. Valtiolla on siellä 17 autoa ja muuta. Jollei uutta rakenneta, niin se vahinko, joka laiminlyömisestä aiheutuu, on suurempi, kuin mitä nämä kustannukset aiheuttavat. Valtion rautateille esim. rakennetaan edeltäkäsin sijoja vetureille. On selvää, että niille verrattain

kalliille autoille, jotka siellä säilytetään, pitää suojaa saada.

Sitten on valtiovarainvaliokunta hallituksen esityksestä poistanut kaksi viimeistä momenttia. Tervsundin laivareitin syventämiseksi on ehdotettu 300,000 markkaa. Tämä on laivaväylä, jota valtio ennen on parantanut ja joka palvelee suurta teollisuuslaitosta. Tämä teollisuuslaitos ottaa omalta osaltaan myöskin tähän työhön osaa. Se sopii hyvin tehtäväksi sentakia, että ruoppauskone „Nostaja'' ja „Mursu'' vapautuvat Hangon töistä alkukesän aikana ja voidaan senjälkeen täällä läheisyydessä hyvin käyttää. Muuta työtä heille kesäksi ja loppukesäksi ei ole tiedossa.

Viimeisenä momenttina on postiljoneille ehdotettu pukuavustus. Pukuavustus on oikeutettu ja kohtuullinen ja, mikäli minä ymmärrän, myöskin valtion arvon mukainen. Sillä eihän se ketään ilahduta, kun näemme postiljonit kulkemassa sellaisissa vaatteissa, missä ne usein täällä meidän pääkaupungissamme kulkevat, virkalakki päässä. Jos sattumalta mennään ulkomaille ja nähdään, millä tavoin postiljonit siellä esiintyvät, niin erotus on silmiinpistävä. Valtiovarainvaliokunta on maininnut, ettei tietoa ole, kuinka suuri tämä meno tulisi olemaan. Noin kolmas osa, vähän vähemmän, postiljoneista toimii Helsingissä ja voidaan siitä laskea, että jos muille kaupunkipostiljoneille samanlaista pukuavustusta annetaan, niin koituu siitä $^1/_2$ miljoonaa, tai vähän päälle lisämenoa. Tähän ehdotukseen on otettu ainoastaan Helsingin postiljonit, ja ajateltu että asteettain päästäisiin eteenpäin siihen, missä jo olemme valtionrautateillä.

Jag ber att få nämna, att ehuru regeringen icke har velat göra ett bestämt förslag till plan för järnvägsbyggandet i den närmaste framtiden, likväl, för att kunna bereda arbete åt de fackkunniga järnvägsarbetare, vilka bli lediga, då de nya järnvägarna alltfort bli färdiga, dock har föreslagit att bygga en ny bana, nämligen banan från Villmanstrand till Elisenvaara. Att denna bana av statsutskottet förkortats betyder intet, då därmed i alla fall huvudändamålen nås. Riksdagen kan senare i annat sammanhang upptaga frågan om fortsättningen. De ekonomiska skäl, som tala för denna bana, torde vara riksdagen bekanta; den har fått en företrädesplats redan i den proposition, som av föregående regering gavs. Den karelska banan är starkt betungad med trafik, och nödvändigheten av dess förseende med dubbelspår har varit under diskussion. Kostnaden härför understiger icke mycket den, som det här blir fråga om, in summa 45 miljoner mark. Den nya banan gör detta onödigt. Den kringgår Viborg. Den är ekonomiskt fördelaktig.

Jag ber ytterligare få göra anmärkningar beträffande tre moment, som statsutskottet uteslutit. Först beträffande den verkstad- och garagebyggnad, som var föreslagen att uppföras i Rovaniemi. De nuvarande ha av brandstodsmyndigheterna utdömts; de strida mot byggnadsordningen och de måste undanskaffas. Det är träskjul, som där nu finnas. Också yrkesinspektionen har förbjudit dessas användande. Bygges icke nu en verkstad plus nödigt garage, bli de 17 stora bilar, som staten där uppe besitter, utan skydd under vintern.

Det näst sista momentet i detta kapitel av budgetförslaget, som ock har uteslutits, hänför sig till Tervsunds farleds uppmuddring. Denna farled har tidigare omhänderhafts av staten, den för till en stor industriell inrättning, och denna inrättning tager del i farledens försättande i skick. Farledens uppgrundning beror till stor del på landhöjning, något som vi icke mäkta ändra. Arbetet är ett lämpligt arbete för mudderverket „Nostaja'' och mudderprämen „Mursu'' vilka bli frigjorda från arbetet i Hangö i början av sommaren, och för vilka därefter intet annat arbete finnes förutsett. Det är således ett arbete, där arbetsredskap redan finnes, som genast kan påbörjas och som passar in i arbetsplanerna.

Vad slutligen det sista utlämnade momentet beträffar, beklädnadshjälp för postiljoner, ville jag för min del gärna se, att det återinfördes. Det är ett fullt berättigat krav. Det är, låt mig så säga, ynkligt, att se de dräkter, i vilken postiljonerna hos oss i huvudstaden uppträda. Jag vill icke ingå på jämförelse huru det är ställt i utlandet. Invändningen, som har gjorts emot detta anslag, är den, att man icke kan kalkylera, huru stor kostnaden slutligen blir. Här ha endast understöd för Helsingfors' postiljoner upptagits. Meningen har varit att sedan upptaga de andra. Deras antal är icke fullt tre gånger så stort som i Helsing-

fors. Den senare tillkommande utgiften kommer således att överstiga $^1/_2$ miljon; jag har icke fullt exakta siffror till hands.

Ed. Hästbacka: Av motiveringen till mom. 11 uti IX reservationen framgår, att jag anser att inga nya järnvägar böra byggas utan att förslagen bli allsidigt behandlade av specialutskottet. Jag har därför icke kunnat omfatta regeringens förslag om upptagande av anslag uti budgeten för påbörjande av Villmanstrand—Vuoksenniska —Elisenvaara järnvägsbyggnad, och därmed lösgöra denna järnväg från det järnvägsprogram, som nu är under behandling uti utskottet.

På grund härav föreslår jag, att riksdagen måtte avböja förslaget om byggande av Villmanstrand—Vuoksenniska järnväg, och att motiveringen till mom. 11 måtte godkännas i följande lydelse: Riksdagen är av den åsikt, att det i regeringens proposition för byggnadsarbetena å Villmanstrand—Elisenvaara banan reserverade anslaget av 5 miljoner mark icke borde användas för sagda ändamål utan i stället disponeras för de uti propositionen upptagna under arbete varande järnvägsbyggnaderna.

Så några ord rörande regeringens förslag om upprensandet av Tervsund farled i Pargas, vilket förslag förkastats uti statsutskottet.

Regeringens proposition upptager under mom. 27 ett arbetsanslag stort 300,000 mark, för fördjupande av Tervsunds farled i Pargas. Statsutskottet godkände även regeringens förslag uti första läsningen, men genom att så många suppleanter ersatte de ordinarie medlemmarna vid frågans andra behandling, uteslöt utskottet vid andra behandlingen sagda anslag. Jag måste för min del betrakta momentets uteslutande såsom en ren tillfällighet, och hoppas att detta misstag nu skall rättas av riksdagen. Det är ju högst sällan att det förekommer, att riksdagen helt och hållet förkastar ett av regeringen föreslaget arbetsanslag. Och i nu föreliggande budgetförslag är det det enda av regeringen föreslagna arbetsanslag som utskottet helt avböjt. Något sakligt skäl föreligger ju icke till stöd för att i detta avseende förkasta regeringens förslag, ty som känt är ifrågavarande farled av så stor betydelse icke blott för den industri, som därav i främsta rummet har nytta, utan som trafikled, att frambefordra gods, som under särskilda tider av året omöjligt kan befordras efter landsvägen med de många färjor som där finnas. I handelns tjänst är denna farled av stor betydelse, ty genom fördjupning av sundet kan möjlighet beredas att hålla sjötrafiken öppen hela året om. Jag vågar påstå, att staten av detta direkta utlägg för arbete, kommer att hava direkt eller indirekt större nytta än vad kostnaderna för fördjupande av Tervsund farled stiger till. Såsom av regeringens proposition framgår slutar kostnadsförslaget på 5,300,000 mark, vilket dock enligt uppgift icke kommer att bliva direkta utlägg i pengar, emedan en avsevärd del av arbetet kommer att utföras med statens mudderverk, som mången gång annars ligger overksamt, vilket också framgick av kommunikationsministerns uttalande.

Som känt sysselsätter Pargas industrier c:a 1,000 arbetare, vilkas utkomstmöjligheter bliva betydligt tryggare, om sagda industris transportförhållanden av såväl råvara som färdiga alster underlättas. Men störst är dock vinsten härav för modernäringen jordbruket, om transportförhållandena underlättas så att kalk och cement kan säljas billigare. Pargas kalkstensbrott är landets största, varifrån huvudsakligaste delen av landets behov av kalksten, kalk och cement levereras. Redan detta är ett oomkullrunkeligt stöd för att staten också har en viss skyldighet att bidraga till att en industri av så stor allmän betydelse, som kalk och cementtillverkningen är, kan uppehållas och förse landet med billig vara. Om man riktar blicken på de oerhörda belopp, som staten under de senaste tio åren nedlagt på kanalbygget, för dess utvidgning och underhåll, framträder regeringens förslag om fördjupning av Tervsund farled som en mer omfattande syn på vad förbättrande av trafikleder kräver än vad tidigare varit fallet. Och jag har tolkat regeringens förslag i detta avseende såsom en plikt att skänka Pargasindustrin den statshjälp, som industrin erfordrar och är förtjänt utav för att kunna på ett ändamålsenligt sätt betjäna allmänheten.

Som stöd för att staten bör utföra detta arbete må vidare anföras, att denna landsdel icke erhållit anslag för allmänna arbeten i samma utsträckning som andra delar av landet, varför detta av regeringen före-

slagna arbetet borde av riksdagen nu godkännas. Under hänvisning till IX reservationen föreslår jag, att riksdagen måtte godkänna regeringens förslag om fördjupande av Tervsundet och införa ett nytt mom. 26: Fördjupandet av Tervsunds farled i Pargas (arbetsanslag), samt för detta arbete upptaga 300,000 mark.

Ed. Helo: X vastalauseen mukaisesti ehdotan, että 8 momentille, nimittäin „uudisrakennustyöt valmiilla rautateillä'' merkitään lisäystä 5 milj. markkaa ja samoin 10 momentilla „rautateiden liikkuvan kaluston lisääminen'' lisäystä 3 milj. markkaa ja edelleen 11 momentilla „rautatierakennukset'' merkitään lisäystä 36 milj. markkaa, käytettäväksi siten, kuten rautatiehallitus on ehdottanut.

En katso olevan syytä ryhtyä lähemmin selvittelemään työttömyystilannetta, jonka lieventämiseksi esittämäni ehdotukset ovat tehdyt, sillä epäilemättä kukin edustaja on vakuutettu siitä vakavasta tilanteesta, joka meillä tulee työmarkkinoilla ensi vuonna vallitsemaan ja myös velvollisuudesta ryhtyä toimenpiteisiin työttömyyden lieventämiseksi.

Mutta minä pyydän kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että näyttää ainakin hallituksella olevan sellainen käsitys vallalla, että työttömyyden lieventämiseksi olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin vasta ensi vuoden aikana. Tässä aijotaan tehdä sama kohtalokas virhe, joka on meillä ollut työttömyyspolitiikassa koko viime vuosikymmenen ajan nimittäin, ettei riittävän ajoissa ryhdytä työttömyyttä lieventämään. Valtiovarainministeri mainitsi eräässä yhteydessä, että ei ole syytä nyt lisätä suuresti työttömyysmäärärahoja, koska eduskunta kuitenkin kokoontuu jo helmikuun aikana ja on silloin tilaisuudessa myöntämään lisämäärärahoja. Tällainen menettely ei ole oikea, sillä tehokkaat toimenpiteet työttömyyttä vastaan edellyttävät suunnitelmallisuutta ja sitä taas ei ole olemassa silloin kun ei ole tiedossa riittäviä määrärahoja. Myöskään ei valtion finanssiasema ensi vuonna ole ensinkään sen parempi kuin tänä vuonna, niin ettei silloin ole sen suurempia edellytyksiä lisämäärärahojen myöntämiseen kuin tällä hetkellä.

Mitä ehdotuksiini tulee, ne ovat vaatimattomia, siihenkin nähden, mitä kyseessäolevalla momentilla on määrärahoja kuluvan vuoden aikana ja mitä asianomaiset ammattivirastot ovat tarkoitusta varten ehdottaneet.

Mitä tulee rautatierakennusmäärärahoihin oli tämä määräraha kuten tunnettua säännöllisesti viime vuosina 96 milj. markkaa. Voi tietysti olla eri mieltä siitä, onko edellisinä vuosina ollut tällä momentilla liikaa määrärahoja, mutta ei voine olla kuin yksi mieli siitä, että ensi vuonna täytyy tähän tarkoitukseen käyttää ainakin yhtä paljon kuin kuluvana vuonna. Jos jotain muutosta momentin määrärahoihin tulee tehtäväksi, niin se kai pitäisi tapahtua niissä merkeissä, että määrärahaa lisätään. Sensijaan kuitenkin valiokunnan mietinnössä on vähennystä kuluvan vuoden määrärahaan nähden kokonaista 36 milj. markkaa. Jos valiokunnan esitys hyväksytään, tietäisi se sitä, että rautateiden töistä olisi ryhdyttävä vähentämään työväestöä, vieläpä siinä määrin, että varsinaista kantatyöväestöäkin tulee vähennettäväksi rautatietöistä, sellaisia työläisiä, jotka ovat monet vuodet saaneet toimeentulonsa rautatietöistä. Tämäkään sinänsä ei ole oikein eikä kohtuullista ja vielä vähemmän se on paikallaan silloin kuin työttömyys muutenkin ensi vuonna tulee olemaan tavallista suurempi. Myöskin johtuu määrärahan niukkuudesta, että niillä paikoilla, missä rautatietöitä tehdään, ei paikallista väestöä voida ensinkään ottaa rautatietöihin, koska työtä on varattava sille kantaväestölle, joka pisimmän ajan on näissä töissä aikaisemmin ollut.

Mitä erikoisesti tulee Lappeenrannan—Elisenvaaran rautatiesuunnitelmaan, niin jo se seikka, että kaksi hallitusta on tehnyt tämän ehdotuksen, viittaa siihen, että asiaa on perusteellisesti harkittu. Kun tämän rautatien asemasta on tehty ehdotuksia eräistä muista rautateistä, niin silloin on sivuutettu pääseikka, joka puhuu tämän rautatierakennuksen puolesta, nimittäin, että liikenne Karjalan radalla on siksi suuri, että se vaatii joko kaksoisraiteen tai sivurautatien, jonka kautta tätä Karjalan vilkasta liikennettä voidaan helpottaa. Se toinen suunnitelma, joka on olemassa ja joka koskee Viipurin rautatiepihaa, se ei koske tätä seikkaa. Sillä on ollut kyllä omat etunsa silläkin, mutta se ei tule kuitenkaan vaikuttamaan Karjalan liikenteen

helpottamiseksi. Minusta tässä kohden olisi sentähden syytä hyväksyä valtiovarainvaliokunnan ehdotus.

Pyydän samalla myös käyttää tätä tilaisuutta hyväkseni tehdäkseni muutamia reunamuistutuksia erään kokoomuslaisen kansanedustajan lausuntoon, jonka olen huomanut keskustelupöytäkirjassa ja joka lausunto on sisältänyt sosialidemokraattien vastalauseen arvostelua varsinkin työttömyysmäärärahoihin nähden.

Tässä lausunnossa koetetaan osoittaa sosialidemokraattien vastalause työttömyysmäärärahoihin nähden tarpeettomaksi ja vääräksi. Siinä suhteessa vedotaan erikoisesti prof. Casselin antamiin lausuntoihin. Prof. Cassel on meillä viime aikoina muodostunut jonkinmoiseksi auktoriteetiksi, jonka puolueagitatoorisiin lausuntoihin sosialidemokraatteja vastaan porvarilliset puolueet näyttävät uskovan vieläkin enemmän kuin sosialidemokraattien väitetään sokeasti uskovan Marxiin.

Mitä tulee näihin Casselin teorioihin, niin minä ensiksikin pyytäisin niiden johdosta palauttaa muistiin rahaministerin erään lausunnon, ettei tule uskoa kaikkea, mitä kirjoihin on painettu. Ja tämä erikoisesti pitää paikkansa Casselin lausuntoihin nähden. Tässä lausunnossa nimittäin viitataan siihen, että jos valtio käyttää pääomaa töiden järjestämiseksi, niin tarvittavaa pääomaa otetaan muualta ja sillä tavalla se estää taasen töiden järjestämistä toisella taholla. Tämä lausunto kyllä aikanaan on herättänyt suurta huomiota varsinkin muissa maissa, mutta on kuitenkin osoitettu pätevällä taholla, että tämä lausunto ei pidä paikkaansa. Työttömyyspolitiikassa on suuri merkitys, ei ainoastaan pääomasuuruudella vaan myöskin, miten pääomaa käytetään. Voidaan niitä käyttää tarkoituksiin, joissa työpalkat muodostavat suuremman tai pienemmän osan koko pääomasta. Työttömyyden lieventämiseksi on tärkeätä, että pääomaa käytetään sellaisiin tarkoituksiin, että suurin osa pääomasta menee työpalkkoihin. Juuri tämä on sanotussa lausunnossa jätetty suureksi osaksi huomioonottamatta. Minä en halua ryhtyä sen enempää väittelemään Casselin lausuntoa vastaan, mutta viittaan siinä suhteessa kansainvälisen työtoimiston julkaisuun vuodelta 1926, jossa Casselin lausunto on ollut perusteellisen kritiikin alaisena, ja tultu tulokseen, ettei se pidä paikkaansa.

Pyydän vielä tässä yhteydessä kiinnittää huomiota siihen, että maallamme on erinäisiä velvoituksia työttömyyden lieventämiseen nähden. Me olemme nimittäin aikoinaan hyväksyneet erään kansainvälisen työtoimiston suosituksen, jossa on velvoituksia valtiolle harjoittaa työttömyyspolitiikkaansa määrätyllä tavalla. Tämä työttömyyttä koskeva suositus on hyväksytty Washingtonissa vuonna 1919 ja eduskunta on sen hyväksynyt seuraavana vuonna. Tämän suosituksen eräässä kohdassa, nimittäin 4:nnessä kohdassa, asetetaan valtion velvollisuudeksi ryhtyä työttömyyden aikana varaamaan töitä työttömyyden lieventämiseksi ja erikoisesti juuri sellaisilla paikoilla, joissa työttömyyttä enimmäkseen ilmenee. Kun hallitus vuonna 1920 antoi esityksen tämän suosituksen hyväksymisestä, jonka esityksen muuten maalaisliittolainen sosialiministeri on allekirjoittanut, asetuttiin siinä sympaattiselle kannalle suositukseen nähden. Erikoisesti sanottiin esityksessä, että mitä tulee edelliseen vuoteen, nimittäin vuoteen 1919, niin silloin oli jo eduskunta kehoittanut hallitusta ryhtymään vuoden menosääntöä laatiessaan toimenpiteisiin ottaakseen riittävin määrin huomioon sellaisia hyödyllisiä, vaikkei välttämättömiä yleisiä töitä, joiden teettämisellä voidaan huomattavasti torjua työttömyyttä eri paikkakunnilla panemalla niitä alkuun ja pitämällä niitä vireillä sikäli kuin vallitsevat työolot kulloinkin vaativat. Eduskunta antoi jo silloin tällaisen yleisen työkonferenssin suosituksen mukaisen kehoituksen vuonna 1919, ja hallitus oli myöskin silloin ryhtynyt sen mukaisiin toimenpiteisiin. Hallitus esitti silloin suosituksen johdosta eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavan ilmoituksen: „Hallitus puolestaan on päättänyt noudatettavaksi sellaista menettelyä, että valtion työt mikäli mahdollista, järjestetään sillä tavoin kuin suosituksessa tarkoitetaan''. Tämän hallituksen ilmoituksen on myöskin eduskunta hyväksynyt ja Suomi on sitten ratifioinut sanotun suosituksen. Tämä suositus myös velvoittaa. Sen sijaan, että suosituksen mukaisesti olisi nyt ryhdytty järjestämään töitä, ja luonnollisesti suuremmassa määrin kuin kuluvaa vuotta varten, on hallituksen esityksessä kuitenkin mene-

telty tasan päinvastaisella tavalla, nimittäin niitä on huomattavassa määrässä vähennetty. Minä pelkään, että Suomen hallituksen edustajalle tulee Geneven työkonferenssissa varsin kuumat olot, kun hän saa siellä selittää, miten on mahdollista, että Suomi on ratifioinut työttömyyttä koskevan suosituksen ja sen jälkeen ryhtynyt toimenpiteisiin, jotka ovat tasan päinvastaiset kuin mitä suositus edellyttäisi. Ne sitoumukset siis, mihin maamme on mennyt ratifioidessaan kyseessä olevan suosituksen, velvoittavat myöskin eduskuntaa ryhtymään suosituksessa edellytettyihin toimenpiteisiin ja myöntämään työmäärärahaa edes siinä määrin kuin mitä on kuluvan vuoden budjetissa. Minä sen tähden toivon, että nämä vaatimattomat ehdotukset, mitä olemme vastalauseessamme tehneet, tulisivat myöskin hyväksytyiksi.

Ed. Voionmaa: Viime aikoina, herra puhemies, on tullut hyväksi tavaksi järjestää uusia rautatierakennuksia laeilla. Niinpä tämän edellinen hallituskin jätti tämän vuoden ensimmäisille valtiopäiville esityksen rautatierakennuksista vuosina 1931—33, jossa esityksessä huomautettiin, kuinka edullista ja välttämätöntä on, että uusia rautatierakennuksia säännöstellään erityisellä lailla. Mainitsemassani tämän, edellisen hallituksen esityksessä luetellaan niitä epäkohtia, jotka kauan aikaa ovat vaivanneet meidän rautatierakennuksiamme, silloin kuin niiden rakentamisesta on tehty vain budjettipäätöksiä. M. m. sanotaan hallituksen esityksessä, kuinka „tällaisesta asiaintilasta oli taas seurauksena alituiset työntekijäin työsuhteiden katkeamiset sekä työn johdon ja muiden yleisten kustannusten suhteeton kasvaminen työpalkkoihin verraten''. Ja sitten jatketaan osoittaakseen lainsäädännön edullisuutta: „Nämä epäkohdat on nykyisen rakennuskauden aikana voitu välttää ja järjestää niin hyvin työn johto kuin rakennustöiden järjestely tarkoituksenmukaiselle kannalle. Vielä on tästä seurauksena ollut, että rakennettavasta radasta on miltei säännöllisin väliajoin voitu osa luovuttaa liikenteelle ja sen kautta saada se hyötyä tuottavaksi jo ennen radan lopullista valmistumista.'' Viimeksi oli nykyisten valtiopäiväin kulkulaitosvaliokunnalla tilaisuus kuulla hyvin selventävä lausunto tässä suhteessa rautatiehallituksen pääjohtajalta.

Tulee silloin kysyneeksi, mistä johtuu, että nykyinen hallitus ei ole tahtonut tämmöistä esitystä eduskunnalle antaa. Entisestä poikkeavaa menettelyänsä hallitus budjettiesityksessään perustelee seuraavasti: „Rahallisista syistä on pakko ensi vuoden aikana supistaa rautatierakennustöitä ja pyrkiä suorittamaan niitä vain sen verran kuin töiden jatkuvaisuuden vuoksi on välttämätöntä.'' Tulee kysyneeksi, eikö eduskunta olisi voinut tätä asiaa ottaa huomioonsa, vaikka sille olisi esitys annettu? Mikä olisi eduskuntaa estänyt sitä ottamasta huomioon, että rakennustöitä mahdollisesti tulee supistettavaksi tai että siihen ei voida niin paljon varoja käyttää kuin ennen. Että tämä seikka ei ole ollut ratkaiseva hallitukselle, se näkyy hallituksen esityksestä itsestään, jossa esitetään muka „töiden jatkuvaisuuden vuoksi'', rakennettavaksi uutta 100 milj. markan rataa, nimittäin Lappeenrannasta Vuoksenniskan kautta Elisenvaaraan. Tämä on kuitenkin niin suuri ratarakennus, ettei sitä ole katsottava vain tuommoiseksi tilapäiseksi työn sijoituspaikaksi, vaan se on todella uusi suuri rata, joka on otettava punnittavaksi laajemmassa kokonaisuudessa.

Olisi siis minun nähdäkseni ollut hallituksella kaikki syy antaa tälle eduskunnalle rautatierakennuksista esitys, jossa olisi otettu huomioon niitä näkökohtia, joita hallitus katsoo huomioon otettavaksi. Kun ei ole niin tapahtunut, niin tulee kysyneeksi, mikä sitten on se oikea syy, minkävuoksi hallitus ei ole tätä esitystä tehnyt. Ja silloin ei voi torjua sitä ajatusta, että on joistakin erityisistä syistä tahdottu nyt tällä kertaa tätä ratarakennusta tällä tavalla järjestää. Ei muuten ole ensi kerta, kun Viipurin läänin rautateihin nähden tätä samaa politiikkaa noudatetaan, sillä juuri samalla tavalla on verraten äskettäin siellä muitakin ratoja rakennettu. Se tuntuu, minun täytyy se avonaisesti sanoa, muiden maakuntain asukkaiden ja sellaisen edustajan mielestä, joka katsoo asioita koko maan kannalta, vähän siltä niinkuin tahdottaisiin ottaa päältä pois muutamia ratoja ja sijoittaa ne Viipurin lääniin ja jättää muu Suomi kilpailemaan muista radoista. Tällä minä en ollenkaan tahdo sanoa, etteivätkö rautatierakennukset Viipurin läänissä yhä vieläkin ole tarpeellisia, vaikkakin tämän edellisen hallituksen esityksessä aivan oikein sanotaan, että Viipurin läänistä on rautatie-

rakennuksiin nähden pidetty parempaa huolta kuin mistään muusta osasta maata. Minä myönnän kuitenkin, että siellä on rautatietarpeita ja kiireellisiäkin ja tahdon huomauttaa, että eduskuntakin on niin ajatellut. Paraikaa siellä rakennetaan verraten pitkää Läskelän—Pitkärannan rautatietä. Myös nyt ehdotettu uusi rata saattaa olla tarpeellinen ja minä olen samaa mieltä kuin ed. Helokin, joka sanoi, että tämä rata, josta nyt on puhetta ja jota hallitus on esittänyt, Lappeenrannan—Vuoksenniskan—Elisenvaaran rata, on eräissä suhteissa erinomaisen hyvin valmisteltu. Tekisi mieli sanoa, että se on valmistettu erittäin hyvin siinäkin suhteessa, että sen hyväksi on tehty hyvin paljon yksityiskohtaisemmat tutkimukset kuin muita rautatierakennuksia varten, niin että ei tahdo olla oikein mahdollisuuttakaan käsitellä yleensä muita rautatierakennuksia kuin tätä, koska meille ei ole annettu materiaaliakaan käsitellä muita ratoja samalla tavoin. Se saattaa olla yhtäkaikki tarpeellinen tämä rata, mutta minä huomautan, että siellä on toisiakin ratoja, jotka saattavat tulla kysymykseen. Tämän edellinen hallitus katsoi esityksessään, että esim. Kyläpaakkolan—Myllypellon rata on asetettava ennen tätä nyt esitettyä. Kyläpaakkolan—Myllypellon radan työt hallituksen esityksen mukaan olisi aloitettava ensi vuonna, mutta tämän nyt esitetyn radan rakennustyöt olisi aloitettava vasta 1933. Eipä ollut tämän vuoden alussa hallituksen mielestä tällä radalla sen suurempi kiire kuin että ratatyöt maan etuja vahingoittamatta — sillä en minä voi luulla, että edellinenkään hallitus olisi niitä näkökohtia jättänyt huomioon ottamatta — aivan hyvin olisi voitu aloittaa 1933.

Omasta puolestani olen epätietoinen, mikä rata näistä on tärkeämpi. Mielestäni voidaan esittää aika päteviä syitä tuon Paakkolan—Myllypellon rautatien puolustamiseksi. Sillä niinkuin hallituksen esityksessä selvästi sanotaan — ja oikein sanotaan — sekin rata ratkaisee verraten suotuisalla tavalla Karjalan radan ylikuormituskysymyksen. Siitä tulee pikkuinen kierros, mutta rautatietalous voi kestää sen kiireisenä aikana, jolloin ylikuormitusta on olemassa. Liikakuormituksen helpottamista noudatetaan nyt jo Hangon liikenteessä, huomauttaa hallitus aivan oikein. Niinikään tämän kautta saataisiin aikaan silta Vuoksen ylitse, joka eräältä kannalta saattaa olla hyvinkin varteenotettava näkökohta. Minä luulen, että meidän maassamme on viranomaisia, jotka panevat erinomaisen suuren arvon juuri tälle näkökohdalle. On siis kyllä päteviä syitä tuon toisen radan puolesta ja minä luulenkin, että ne syyt tulevat saamaan eduskunnan vakuutetuksi tuonkin radan tarpeellisuudesta. Siis meillä on nyt perspektiivissä, että nyt ajetaan lävitse nyt ehdotettu rata ja kun se on korjattu talteen, niin itsestään tulee myöskin toinen rata. Minä pyydän ottamaan huomioon, että maassa on muitakin osia kuin Viipurin lääni. Me emme pyydäkään muuta kuin että asiat harkittaisiin tasapuolisesti. Asetun täysin lojaaliselle ja suopealle kannalle Viipurin läänin näitä ratoja kohtaan, mutta minä katsoisin menetteleväni väärin, ellen koroittaisi ääntäni niiden maanosien puolesta, joiden etuja mielestäni nyt ilmeisesti syrjäytetään, enkä muuta pyytäisikään, kuin että saataisiin punnita näitä rautatierakennuksia yhtärintaisesti.

Ehkä näet on joitakuita toisia ratoja maassa, joita tulee ottaa huomioon punnittaessa ja joiden etuja tulee ottaa huomioon ja joiden kilpailuvapaus ja kilpailuoikeus tulevat suuresti supistetuiksi, jos päältäpäin lyödään kiinni 100 milj. markan rata Viipurin läänissä. Se merkitsisi vähentyneitä toteutumismahdollisuuksia vastaavassa määrässä maan muiden osien rautateille. Tarkoitan, että tällaista tasapuolisuutta olisin kaivannut ja tällainen tasapuolisuus olisi tullut toteutetuksi, jos nykyinen hallitus olisi suvainnut noudattaa edellisen hallituksen lojaalista menettelyä ja antaa säännöllisen lakiesityksen tästä asiasta. Nyt ei ole lakiesitystä, ja monet edustajat ovat siten hiukan pettyneet odotuksessaan, kun eivät ole valmistuneet tämäntapaiseen menettelyyn. On tosin asetettu kulkulaitosvaliokunta, jolla näillä valtiopäivillä ei ole ollut yhtään mitään virkaa. Se käsittelee joitakin toivomusaloitteita, joiden käsitteleminen loppuun näillä valtiopäivillä olisi ilmeinen vahinko, koska se vahingoittaisi tasapuolista rautatiepolitiikkaa; täytyy katsoa senvuoksi hyväksi, ettei niitä ole ehdittykään valtiopäivillä käsitellä. Sensijaan on rautatiepolitiikka tällä kertaa siirretty valtiovarainvaliokuntaan, joka tietysti on pätevä tällaisiakin asioita ratkaisemaan mutta, jolloinka jää ihmettelemään, miksikä sitten

on kulkulaitosvaliokunta asetettu, kun sellaisia rautatieasioita, joilla on jotakin merkitystä, ei kuitenkaan ole sille annettu ratkaistavaksi.

Tässä on siis monenlaisia näkökohtia otettava huomioon. Tulen siihen lopputulokseen, että on kiinnitettävä huomiota tämäntapaiseen rautatiepolitiikan harjoittamiseen ja tämäntapaiseen rautatiekysymysten ajamiseen, jota minä en voi katsoa oikein tasapuoliseksi. Enkä voi katsoa, että ne erikoiset syyt, jotka tällä kertaa pakoittaisivat tekemään päätöksen Lappeenrannan—Vuoksenniskan radasta, joka rata itse asiassa tietysti vaatii lähitulevaisuudessa jatkon, että ne syyt ovat niin pakottavat, että olisi tarvinnut tällaiseen asianajamiskeinoon ryhtyä. Ainakaan ei hallituksen esityksessä ole sitä vakuuttavasti tuotu esille. Sillä muualta vapautuvat rautatienrakennustyöntekijät — meillä on noin 1,800 varsinaista rautatien työntekijää — heidät kyllä voidaan aina sijoittaa; meillä on muita jo päätettyjä rautatierakennuksia, niin että kyllä heille voidaan hankkia työtä muillakin radoilla, jos vain varoja on.

Minun täytyy siis tulla siihen tulokseen kuin ed. Hästbackakin, että sitä määrärahaa, joka on tätä Lappeenrannan—Vuoksenniskan rataa varten esitetty, ei pitäisi käyttää siihen, vaan se olisi käytettävä siihen tapaan kuin ed. Hästbacka esittää. Pyydän kannattaa ed. Hästbackan ehdotusta. Lisäksi tahdon mainita, että olen sitä mieltä kuin ed. Helokin, että me emme tosiasiassa tule toimeen sillä 60 milj. markan summalla, jota hallitus ja valtiovarainvaliokunta esittävät rautatierakennuksia varten, vaan että suurempia summia siihen tarvitaan, ja senvuoksi minä katson voivani kannattaa ed. Helon sitä koskevaa ehdotusta. Tuonnempana voidaan määrätä tarkemmin, mitenkä niitä varoja käytetään.

Ed. Nikkanen: Senjälkeen kun valtiovarainvaliokunta on hylännyt allekirjoittaneen tekemän ehdotuksen Hovinmaan—Tammisuon radan rakentamisesta, lienee turhaa yrittää eduskunnassa tehdäkään mitään ehdotusta tämän kysymyksessä olevan radan rakentamisesta. Minä puolestani ja myöskin ne allekirjoittaneet, jotka ovat täman rata-aloitteen takana, olisimme toivoneet, että tämä hanke, jonka takana olemme olleet, olisi saanut eduskunnan myötätunnon. Minun ei tarvinne täällä toistaa niitä perusteita, joita aikaisemmin täällä on m. m. Kallion hallituksen taholta esitetty, silloin kun siltä taholta on tämänsuuntaisen oikoradan rakentamista Viipurin lähistölle puolustettu. Me aloitteentekijät olemme ottaneet tämän ratahankkeen kokonaan siltä kannalta, että tämä rata maanpuolustuksen kannalta on välttämätön ja että tämä rata lähitulevaisuudessa on ehdottomasti aikaansaatava. Kun nyt kumminkaan ei tällä hetkellä ole minkäänlaisia toiveita ja mahdollisuuksia tämän radan rakentamiselle olemassa, eduskunnan omaksuman kannan johdosta, ja ottaen vielä huomioon sen, että mahdollisesti tätä asiaa eduskunnassa voimakkaammin ajamalla voitaisiin vaikeuttaa kysymyksessä olevan Lappeenrannan—Elisenvaaran radan rakentamista, joka meidänkin mielestämme on välttämättömän tarpeen vaatima, ei allekirjoittanut tahdo tehdä mitään ehdotusta tämän aloitteensa puolesta, vaan toivoo, että lähiaikoina hallituksen taholta kiinnitettäisiin kysymyksessä olevan Hovinmaan ja Tammisuon radan rakentamiseen tarpeellista huomiota, sillä, niinkuin äsken huomautin, monet seikat ovat puhumassa siihen suuntaan, että tämä rata on meidän maanpuolustuksemme kannalta välttämätön ja tarpeellinen.

Ed. Sergelius: Jag ber, hr talman, få föreslå att i detta kapitel måtte antecknas ett nytt moment i enlighet med regeringens proposition under rubriken „Beklädnadshjälp åt postiljoner i Helsingfors'', å vilket mom. skulle antecknas ett anslag av 272,000 finska mark. Jag ber ännu med några ord få motivera detta förslag. Regeringen har uti sin proposition på sid. 152 föreslagit beklädnadshjälp åt vissa grupper av statsfunktionärer inom järnvägarna. Sin framställning har regeringen gjort på fullgoda skäl. Även riksdagen har numera godkänt detta förslag. Men utom här nämnda grupper av statsfunktionärer finnas även andra, för vilka uniformen icke blott är av praktisk, utan även av estetisk betydelse, såsom t. ex. för brevbärare vid postverket. Dessa komma under sin dagliga tjänsteutövning i beröring med allmänheten och borde därför av flera orsaker hos oss liksom i utlandet åläggas att bära uniform. En sådan strävan röjer även regeringens proposition, då i denna på sid.

233 mom. 28 föreslagits, att såsom beklädnadshjälp åt brevbärare i Helsingfors skulle upptagas ett belopp av finska mark 272,000. Detta anslag har statsutskottet strukit.

Herra kulkulaitosministeri mainitsi täällä aivan lyhyesti ne perustelut, joiden takia hallitus on ehdottanut ensi vuoden rahasääntöön otettavaksi Helsingin postiljonien pukuavustukseen 272,000 markkaa. Määrärahan ottamisen olen jo täällä ruotsiksi perustellut. Pyydän sentakia, herra puhemies, saada ehdottaa, että tähän lukuun otettaisiin uusi momentti, Helsingin postiljonien pukuavustus, ja merkittäisiin tälle momentille 272,000 markkaa.

Ed. Koivuranta: Herra puhemies! Rahaasia-aloitteen n:o 39 perusteluihin viitaten ehdotan, että IX luvun 7 momentille merkittäisiin lisäystä 600,000 markkaa ja että perusteluissa lausutaan: „7 momentille merkitystä rahamäärästä käytetään 600,000 markkaa Pellonkylän—Meltauksen välisen maantien rakennustyön loppuun saattamista varten.'' Minä pyydän huomauttaa, että ehdotukseeni sisältyvä maantierakennus kuuluu siihen tieohjelmaan, jonka Pohjois-Suomen ja Karjalan maantiekomitea aikanaan on laatinut, ja on tästä tiestä olemassa kustannusarvio ja lopullinen suunnitelma, joten rakennustyö voidaan panna toimeen. Tämän tietyön avaamisella olisi työttömyyden torjumisen kannaltakin suuri merkitys. Kysymyksessä olevan noin 30 kilometrin pituisen tien rakentamisen kautta saataisiin Tornio- ja Ounasjokilaakso maantiellä yhdistetyksi ja välillä olevat väkirikkaat kylät, joissa asuu lähemmäksi tuhatkunta henkeä ja jotka nyt eivät ole ollenkaan tieyhteydessä, saataisiin tieyhteyteen ja sillä tavalla heidän toimeentuloansa ja elämistänsä helpotetuksi.

Edelleen, herra puhemies, minä pyydän hallituksen esityksen mukaisesti ehdottaa, että IX:een lukuun otettaisiin uusi momentti nimikkeellä „Rovaniemen kauppalaan rakennettava valtion virasto- ja korjauspajarakennus, työmääräraha 1,500,000 mk.'' Tämä ei kyllä ole oikeastaan virastotalo, sillä sikäli kuin tiedän, on kyseelliseen taloon suunniteltu ainoastaan asunto parille monttöörille, korjauspaja ja autotalli. Valtiovarainvaliokunta ei ole pitänyt tärkeänä eikä kiireellisenä määrärahan hyväksymistä mainittua korjauspajaa varten. Mutta on huomattava, ettei nykyisin ole koko Perä-Pohjolassa siellä oleville postiautoille tarpeellisia suojia. Näitä kallisarvoisia kulkuvälineitä ei voida asianmukaisesti hoitaa eikä aikanaan korjata. Asiantuntijat ovat sanoneet, että autot kulutetaan loppuun ennen aikojansa, kun ei ole tilaisuutta niitä pitää säilössä eikä muuten hoitaa niinkuin tarve vaatisi. Hallituksen esityksen perustelut ovat niin painavat, että tuntuu ihmeelliseltä, miten ehdotus on tullut valtiovarainvaliokunnassa hylätyksi, varsinkin kun suunnitelmat ja piirustukset tätä taloa varten ovat valmiit. Hallituksen esityksen perustelujen ja herra kulkulaitosministerin täällä esiintuomien seikkojen lisäksi voidaan vielä mainita, että ammattientarkastaja on kieltänyt työskentelemästä sikäläisessä perin puutteellisessa korjauspajassa. Tulenvaaran vuoksi, jonka valtion puinen autovaja Rovaniemen kauppalassa aiheuttaa, sitä on kielletty käyttämästä. Näin ei jää muuta keinoa kuin säilyttää autoja ulkosalla tuulessa, sateessa ja pakkasessa. Saattaa kuvitella, miten kalliiksi tämä kaikki tulee valtiolle ja miten vaikeaksi se tekee postiautoliikenteen harjoittamisen. Sen vuoksi minä toivon, että ehdotukseni tulisi hyväksytyksi.

Tässä olisi vielä huomattava, että Rovaniemen kauppala on muodostunut suureksi väestökeskukseksi, johon on sijoittunut sangen paljon työväestöä. Viime vuosina on rakennustoiminta siellä ollut sangen vilkasta, mutta nyt pula-ajan vuoksi se on tyyten pysähtynyt. Ne työläiset, jotka aikaisemmin ovat saaneet toimeentulonsa rakennustöissä, ovat nyt joutuneet suureen puutteeseen ja hätään, varsinkin kun Rovaniemen kauppalassa asuu paljon tukkityöväestöä, jonka toimeentulo on myöskin perin vaikeata senvuoksi, että tukkityöansiot mikäli niitä on ovat erinomaisen huonot. Minä en tässä lähde arvailemaan, riittääkö se 50 miljoonan markan työttömyysmääräraha, jonka hallitus on esittänyt ensi vuodelle työttömyyden torjumiseksi maassa. Mutta minä pyydän huomauttaa erikoisesti, mitä Perä-Pohjolaan tulee, että siellä väestö suurimmaksi osaksi on ansiotöistä elävää, maanviljelyshän siellä on perin takapajulla. Maanomistajat, kruununtorpparit ja uudisasukkaatkin, ovat tällä kertaa ansiotöitten varassa. Että siellä kesän tullen avautuu

enempi työmahdollisuuksia, kun niitä töitä, joita varten varoja on menoarvioon myönnetty, pannaan toimeen, on itsestään selvää. Mutta nyt talven aikana ne työt, mitä on pantu käyntiin, eivät riitä antamaan työansiota kaikelle sille väestölle, mitä Pohjois-Suomeen on sijoittunut ja jotka siellä asuvat. Nyt on myöskin huomattava se, että tälle väestölle, jonka käyttämä leipävilja kuljetetaan muualta, nyt kun viljatulli on noussut ja elintaso sen mukana kohonnut, on entistä tärkeämpää varata työansiomahdollisuuksia. Minä en kuitenkaan tahdo lähteä täällä tekemään esitystä työttömyysmäärärahojen koroittamiseksi, vaikka siihen ehkä olisi syytä. Täällä on hallituksen puolelta ilmoitettu — ed. Helokin jo siihen viittasi — että hallitus tulisi valmistamaan ja lähiaikoina eduskunnalle esittämään n. s. pula-ajan ohjelman. Ehkä tähän pula-ajan ohjelmaan sisällytetään myöskin sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat omiansa lieventämään työttömyyttä ja jotka ovat omiansa olojen kehitystä viemään siihen suuntaan, etteivät ainakaan ne, joilla on maata ja joilla on siis työtä kotonansa, ole pakotettuja hätäaputöistä hankkimaan toimeentuloansa. Minä pyydän erikoisesti huomauttaa, mitä Pohjois-Suomeen tulee, joita oloja minä tunnen, että sikäläinen kruununtorppariväestö on perin vaikeassa asemassa. Se on nyt siellä erityisesti hätäaputöitä vailla. Tämä väestö on vaikeassa asemassa senvuoksi, että se on korviaan myöten velkaantunutta. Korkeat korot kaiken lisäksi ovat painamassa tätä väestöä. Kruununtorpparit eivät voi saada mitään pitkäaikaista luottoa. Lyhytaikaisten lainojensa korkorahoja nämä torpparit ovat pakoitettuja ansaitsemaan hätäaputöistä. Minä tahtoisin erikoisesti tämän luottokysymyksen sulkea hallituksen huomioon, että myös luoton vakiinnuttaminen pula-ajan ohjelmaan sisällytettäisiin.

Ed. Nurmesniemi: On hyvin tunnettua, kuinka vaikeassa asemassa saaristoasukkaat, varsinkin kelirikon aikana, ovat, kun eivät ole edes puhelinjohdolla yhdistetyt mannermaahan. Nehän voivat joutua eräissä tapauksissa olemaan viikkokausia aivan eristettynä muusta maailmasta. Tällainen eristetty paikka on myös Hailuoto lähellä Oulua. Saaren asukkaat ovat jo pitkän aikaa odottaneet, että valtio rakentaisi puhelinjohdon sinne Oulun kaupungista, mutta rahoja ei ole voitu tarkoitukseen myöntää sen tähden että suunnitelmat yleensä saaristoseutujen puhelinverkoston aikaansaamiseksi ovat olleet keskeneräisiä. Nyt ovat suunnitelmat kuitenkin valmistuneet ja päättyvät tämän linjan kustannukset 785,000 markkaan. Tämän vuoksi ja viitaten rahaasia-aloitteeseeni n:o 9, ehdotan, että ylimääräisen tulo- ja menoarvion IX luvun 19 momentille lisättäisiin 785,000 markkaa sekä että perusteluissa lausuttaisiin: Momentille on lisätty 785,000 markkaa puhelinjohdon rakentamiseksi Oulun kaupungista Hailuodon kirkonkylään.

Ed. Lahtela: Käsiteltävänä olevaan ylimääräiseen tulo- ja menoarvioon sisältyy XI luvun 7 momentin kohdalla Pohjois-Suomen ja Karjalan rajaseutujen maantieverkon täydentämistä varten merkittyyn 11,295,000 markan työmäärärahaan, perusteluiden mukaan 600,000 markkaa maantien rakentamiseksi Kemijärveltä Pelkosenniemelle. Ottaen huomioon, että rakennettava tie on noin 52 km:n pituinen, jota on rakennettu vasta 16 km, ja että tien pikainen rakentaminen on välttämätöntä jo silläkin perusteella, että Pelkosenniemen—Savukosken noin 40 km:n pituinen valmis maantie, jonka kumpainenkan pää ei liitty mihinkään maantiehen, on ilman nyt kysymyksessä olevaa Kemijärven Pelkosenniemen maantietä sen varsinaista merkitystä vailla, olisi siihen saatava lisäystä ainakin 1 milj. markkaa.

Edelleen pyytäisin kiinnittää huomiota siihen, että puheena oleva tie tulee kulkemaan aluetta, jossa on lähes 3,000 asukasta vailla minkäänlaista maantietä.

Niinikään on otettu ylimääräiseen tulo- ja menoarvioon mainitulle momentille 400,000 markkaa maantien rakentamiseksi Kemijärven Luusuankylästä Rovaniemen Pekkalan kylään, joka matka on 36 km. Tällä määrärahalla ei kuitenkaan tule rakennetuksi tästä tiestä edes Luusuan ja Juujärven kylien välinen 16 km:n pituinen osa, vaikka tie olisi kiireimmiten saatava rakennetuksi aina Rovaniemen Pekkalan kylään asti. Mainitulla 36 km:n pituisella tiealueella, joka on läpeensä asuttua, ei ole minkäänlaista tietä olemassa, ei

edes vesireittiä, jota voitaisiin kulkea. Tälle tielle olisikin välttämättömästi saatava 500,000 markkaa lisää.

Rahaasia-aloitteessani n:o 37 olen ehdottanut, että edellämainittuun Luusuan—Pekkalan maantielle rakennettaisiin maantie Kemijärven kirkolta Luusuan kylään. Tähän tiehen, joka on jatko edelliseen, olen ehdottanut otettavaksi 300,000 mk. Viittaan tässä osassa rahaasia-aloitteeni perusteluihin, ja pyydän vielä kiinnittää erikoisesti huomiota siihen, että tämän viimeksi mainitun tien rakentaminen olisi kiireellinen ja perin tärkeä siihenkin nähden, että sitä tietä avautuu suora yhteys Posion kunnasta Rovaniemelle menevältä tieltä Kemijärven rautatieasemalle, ja edelleen ensiksi mainittua Kemijärven—Pelkosenniemen tietä aina Savukoskelle asti.

Kun edellä mainitut perustelut eivät vielä anna täyttä selvyyttä kaikin puolin siitä, kuinka perin tarpeelliset ja kiireellisesti rakennettavat puheenaolevat tiet ovat, on syytä käsitellä näitä tieasioita myös Kemijärven kunnassa vireillä olevan isojaon kannalta katsoenkin. Ensiksi minä totean, ettei Kemijärven kunnan alueella, jonka leveys on noin 60 km ja pituus 80 km, ja jossa on lähes 900 taloa sekä noin 7,500 asukasta, ole muita valmiita maanteitä kuin Rovaniemeltä Kuolajärvelle johtava tie, joka kulkee Kemijärven kunnan alueen poikki kapeimmalta kohdalta sekä eräs 11 km:n pituinen kylätie. Maanteistä jo nykyisen liikenteen kannalta katsoen on kieltämättömästi suuri puute, ehkäpä suurempi kuin missään muualla maassamme tullen se vielä sitäkin suuremmaksi, kun rakenteilla oleva Rovaniemen—Kemijärven rautatie parin vuoden kuluessa valmistuu ja liikenne joka puolelta alkaa enemmän keskittyä Kemijärven asemalle. Yli 30 vuotta kestänyt isojako on vihdoinkin kehittynyt niin pitkälle, että tilojen kesken jaettavilla alueilla voidaan ryhtyä tiluspalstojen sijoitusta suunnittelemaan. Kun on kysymys lähes 900 talon tiluspalstojen sijoituksesta ja kullekin tilalle annettavien palstojen luku voi nousta aina 8 asti taloa kohti, olisi tässä palstojen sijoituksessa jo rakennetuilla maanteillä erikoisen suuri merkitys. Maanteitä silmälläpitäen voitaisiin palstojen sijoitus toimittaa niin, että palstat vastaisivat joka suhteessa sitä, mitä kunnollinen jako edellyttää. Jos palstojen sijoitus suoritetaan ennenkuin maantiet ovat rakennetut, on siitä seurauksena, että huomattava määrä palstoja tulee jälestäpäin maanteitä rakennettaessa silvotuiksi ja menettävät suurelta osalta kaiken merkityksensä johtuen siitä samalla suurta haittaa ja arvaamattoman suurta vahinkoa. Jaon kunnollisen ja tarkoitustaan vastaavan suorittamisen kannalta katsoen on maanteiden pikainen rakentaminen tarpeellinen siihenkin nähden, että jaossa tulee lähes 900 talolle talon paikka järjestettäväksi, jossa ollaan pakotettuja siirtämään huomattava määrä taloja uusille paikoille, koska talot ovat aikojen kuluessa tulleet rakennetuksi äärettömän taajoiksi kyläryhmiksi. Rakentamalla maantiet ennen palstojen sijoitusta avautuu teiden varsille sopivia talonpaikkoja, joihin voidaan siirrettäviksi tulevat talot siirtää. Ja saadaan jako tältä osaltakin suoritetuksi siten kun tarkoitustaan vastaavan jaon suorittaminen vaatii. Ilman teitä tulee talojen siirto saamaan hyvin ymmärrettävää vastustusta ehkäpä riitojakin, sillä on aivan luonnollista, ettei kukaan tahtoisi lähteä entisiltä paikoiltaan asumaan tiettömiin korpiin. Yleisen maantien rakentaminen olisi siihenkin nähden kiireellisesti toimitettava, että jaon yhteydessä voitaisiin tarvittavat kylätiet ja tilustiet suunnitella ja rakentaa ja niitäkin voitaisiin käyttää hyväksi tiluspalstojen asettelua suunniteltaessa.

Minä pyytäisin vielä erikoisesti kiinnittää huomiota erääseen Kemijärven kunnassa tätä nykyä määräyksen perusteella isojakoa johtavan toimitusinsinööri Rolf Hertzbergin kirjeeseen, jonka hän minulle muutama päivä sitten lähetti. Tahdon tästä lukea vain ne osat, jotka osoittavat, että esitykseni on oikeaan osunut, mikäli se koskee isojakoonkin.

„Kun Kemijärven kunnassa isojako on kehittynyt niin pitkälle, että jo ensi vuonna voidaan tilallisten kesken toimitettavaan jakoon ja niille tulevien palstojen suunnitteluun ryhtyä, niin olisi toivottavaa, että Kemijärven kunnan alueella rakennettavat yleiset ja kylän tiet rakennettaisiin mahdollisimman pian, jotta niiden mukaisesti voitaisiin palstojen sijoitus toimittaa ja tilustiet suunnitella. Tarkoituksenmukaisen ja onnistuneen jaon edellytyksenä-

hän on, että tiet saadaan ennen palstojen sijoitusta rakennetuiksi. Ja kun osa taloista pakostakin tulee siirrettäväksi taajoista kyläryhmistä pois uusille paikoille, niin olisi tätäkin tarkoitusta varten tärkeätä, jos rakennettavaksi aijotut tiet olisivat jo ennen jakoa rakennetut, jotta voitaisiin siirrettäväksi aijotut talot sijoittaa näitä teitä silmälläpitäen."

Työttömyystilanteesta luonnollisesti minun ei tarvitse ryhtyä luettelemaan mitään erikoisnumeroita, mainitsen vain, että tällä kertaa on Kemijärven kunnan alueella noin 400 työtöntä, ja minä olen vakuutettu, että työttömyys vuosi vuodelta tulee lisääntymään.

Edellä olevasta selviää, että kysymyksessäolevat tiet ovat aivan välttämättömiä ja monestakin syystä kiireellisesti rakennettavat, johon nähden minä olen pakotettu ehdottamaan, että IX luvun 7 momentille Pohjois-Suomen ja Karjalan rajaseudun maantieverkon täydentäminen, lisättäisiin 1 milj. markkaa, sekä että perusteluissa lausuttaisiin: „Kemijärven—Pelkosenniemen tielle rakennettavaa maantietä varten lisätty 1 milj. markkaa.". Toiseksi, että IX luvun 7 momentille lisättäisiin 500,000 markkaa, sekä että perusteluissa lausuttaisiin: „Kemijärven—Luusuan—Rovaniemen —Pekkalan maantien rakentamista varten lisätty 500,000 markkaa". Kolmanneksi, että IX luvun 3 momentille lisättäisiin 300,000 markkaa sekä perusteluissa lausuttaisiin: „Rahaasia-aloitteen n:o 37 johdosta on momentille lisätty 300,000 markkaa Kemijärven—Luusuan maantien rakentamiseksi aloitteessa mainittua ja tutkittua suuntaa.

Ed. Suokas: Herra puhemies! Täällä on parinkin puheenvuoron käyttäjän puolelta ihmetelty sitä, mikä on ollut tärkeimpänä ja vaikuttavimpana seikkana siihen, että eräs rataosa on tullut otettua hallituksen esitykseen ja myöskin valtiovarainvaliokunnan mietintöön sisälle. Minä pyytäisin joitakin seikkoja tuoda esille jotka minun nähdäkseni kaikki ovat olleet vaikuttamassa, että tämä rataosa on asetettu etualalle tällä kertaa, vaikka meillä onkin paljon rautatie-esityksiä ja -suunnitteluja. Yleisestihän on tunnettu se, että meillä Karjalan rataa jo pitemmän aikaa, aivan tätä nykyistä lamakautta lukuunottamatta, on pidetty ylikuormitettuna. Pitemmän ajan on ollut suunniteltuina toimenpiteitä, joilla voitaisiin Karjalan radan liikakuormitusta lähteä lieventämään. Ja ensinnä on katsottu välttämättömäksi saada toinen yli Vuoksen johtava rautatie rakennetuksi. Ennenkaikkea Karjalan radan liikakuormitus on ollut kaikkein painavimpana ja suurimpana rataosalla Antrea—Viipuri, sillä Vuoksenniskan—Antrean rataosan lähistöllä ja yhteydessä sijaitsee maamme suurimpia teollisuuslaitoksia, joita viime vuosina on yhä vain lisääntynyt, mainitsen vain Enson suuren tehdasrakennuksen valmistumisen ja sen tuotantomäärän lisääntymisen, ja on tämä ollut omiansa lisäämään mainitsemaani Antrean—Viipurin välisen rataosan liikakuormitusta. On ollut parikin suuntaa, joiden kautta on ollut kysymyksenalaisena uuden rautatielinjan avaaminen, Karjalan radan helpoittamiseksi, toinen täälläkin mainittu Kyläpaakkolan—Myllypellon ja toinen tämä nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkin mainittu Elisenvaaran—Vuoksenniskan—Lappeenrannan rata. Kumminkin valtiovarainvaliokunta ja hallitus eittämättä ovat katsoneet tämän kyseessä olevan suunnan tärkeimmäksi ja edullisemmaksi ja sentakia ottaneet tämän etualalle.

Kun katselemme juuri nyt tilannetta, niin ei voida sanoa, että Karjalan rataosa aivan tällä hetkellä voitaisiin sanoa olevan siinä määrin kuormitettu, ettei se nykyistä liikennettä jaksaisi kuljettaa ja ylläpitää. Mehän elämme sellaisessa lamaannuskaudessa, että useimmilla radoilla seisoo tuhansittain vaunuja tyhjinä liikenteen puutteessa. Tämänpäiväisessä Uudessa Suomessakin mainitaan numeroilla mitenkä eri ratajaksoilla joutuu vaunuja seisomaan tyhjinä liikenteen vähentymisen takia, mutta jos edustajat tahtoisivat vaivautua tarkastelemaan, niin he näkisivät siinä huomattavan eron nykyisen lamakaudenkin aikana olevan Karjalan radan ja muiden rataosien liikenteessä. Sehän mainitaan täällä tämänpäiväisen Uuden Suomen selostuksessa, että m. m. Savon radalla seisoo siellä päivittäin tyhjänä 1,400 vaunua, kun Karjalan radalla on viime päivinä vain ollut tämä tyhjien vaunujen määrä toistasataa. Näin huomattava ero on tällä kertaa Karjalan radan liikenteen ja eräiden muiden rataosien liikenteen välillä.

Minä tahtoisin kiinnittää eduskunnan huomiota pariin seikkaan lisäksi, jotka ennen kaikkea lähitulevaisuuteen nähden tulevat Karjalan radalle asettamaan entistä suuremman rasituksen. Viime lokakuussa kääntyi tunnettu suuri tehdasyhtymä Waldhof-yhtiö, joka rakentaa parhaillaan Käkisalmeen suurta tehdaslaitosta, Viipurin kaupungin puoleen, ilmoittaen niitä suunnitteluja ja vaatimuksia, mitkä heillä ovat tulevaan tehdastuotantoonsa nähden ja myöskin esittäen vaatimuksenaan Viipurin kaupungin toimenpiteisiin ryhtymistä Viipurin satamaolojen järjestämiseksi. Kun tuo Waldhof-tehdas ensi vuonna valmistuu siihen kuntoon, että sen tuotanto lähtee maailman markkinoille, tulee tämä olemaan myöskin yhtenä suurena tekijänä Karjalan radan liikenteen lisäämiselle, joka lisäys koituu Hiitolan—Viipurin rataosalle. Tämä liikenteen lisäys, jonka Waldhof-yhtiö ensi vuonna ilmoittaa lisäävänsä tälle mainitsemalleni Karjalan rataosalle Hiitola—Viipuri, on lähes 200,000 tonnia vuodessa. Yhtiö ilmoittaa nimittäin, että ensi laivauskaudella sen vienti ulospäin tulee olemaan 60,000 tonnia ensi kesän laivauksessa, mutta sisääntuonti raaka-aineina, tehtaan käyttövoimana, hiilenä y. m. sellaisena tulee olemaan 100,000 tonnia ensi purjehduskaudella. Tämä tietää jo Karjalan radan lisäkuormitusta tämän Waldhof-yhtiön osalta 160,000 tonnia ensi kesän aikana.

Lisäksi minä myöskin tahtoisin mainita eräästä seikasta, joka täälläkin on tunnettu eduskunnan piireissä, mutta johonka ei tässä yhteydessä ole kiinnitetty huomiota. Se on nimittäin se, että meillähän kohdakkoin valmistuu Läskelän—Pitkänrannan rata, jonka radan kautta Karjalan radan liikenneverkosto joutuu yhteyteen Pohjois-Laatokan rannoilla sijaitsevien suurten tuotantolaitosten kanssa. Tämän Läskelän—Pitkänrannan radan valmistuttua tulee myöskin Karjalan radan liikenne taas yhä lisää kuormitetuksi.

Yksistään jo nämä seikat minun mielestäni ovat olleet tärkeänä ja määräävänä puolena siinä, että hallitus ja valtiovarainvaliokunta ovat katsoneet tärkeäksi saada Karjalan radan liikenteen helpoittamiseksi uuden ratasuunnan järjestetyksi ja ottaneet tämän Elisenvaaran—Vuoksenniskan—Lappeenrannan radan ohjelmaansa.

Kun täällä, niinkuin mainitsin alussa, on juuri ennenkaikkea epäilty näitä seikkoja, niin tahdon nimenomaan ylläolevat puolet tähän asiaan täällä saada tuoduksi julki, jotka mielestäni ovat siksi painavia, ettei niitä voida vaitiollen sivuuttaa.

Täällä on monesti tänäkin päivänä kosketeltu tämän pääluokan kohdalla useiden puheenvuorojen käyttäjien puolelta ensi talvena ja ensi vuoden aikana uhkaavaa työttömyyttä. Ne toimenpiteet, jotka eduskunta tulee määrittelemään työttömyyden torjumisen edistämiseksi, eivät myöskään mielestäni ole tähänastisessa vaiheessaan olleet täysin riittäviä, eivät myöskään mielestäni ne esitykset, jotka hallituksen puolelta on eduskunnalle esitetty ja jotka ovat tähän asti menneet läpi, ole mielestäni riittäviä sen suuren työttömyyden torjumiseksi, jota meillä on ensi vuonna odotettavissa. Tämän takia minä pyydän, herra puhemies, ehdottaa, että kyseessäolevan luvun 24 momentille otetaan X vastalauseen mukaisesti 25 milj. mk. työttömyyden lieventämiseksi. Minä katson tämän seikan meillä olevan siksi tärkeän varautua työttömyyden varalta, että pitäisin erittäin tarpeellisena työttömyysmäärärahan lisäämistä ja juuri mainitsemani määrärahan ottoa budjettiin.

Lopuksi minä pyydän kannattaa täällä ed. Helon ja ed. Koivurannan tekemiä esityksiä, jotka he täällä aikaisemmin ovat esittäneet.

Ed. Saarinen: Herra kulkulaitosministeri ja myöskin ed. Hästbacka lausunnossaan jo korostivat sitä seikkaa, miten tärkeätä olisi, että valiokunnan tämän luvun kohdalla poistama 27 momentti menoarvioon palautettaisiin. Minä pyydän yhtyä tähän toivomukseen. On nimittäin erittäin tärkeätä, että niin paljon käytetty rakennusaine, kuin sementti meidän maassamme on ja myöskin niin tärkeä teollisuuden raaka- ja tarveaine kuin on kalkki ja kalkkikivi, että niiden kuljetusta talouselämän tarpeeksi sillä tavalla helpotettaisiin, jota hallitus esityksellään on tarkoittanut. Jos tämä ehdotus käytännössä toteutetaan, on aivan varmaa, että m. m. sementin tuotantokustannukset jossakin määrin helpponevat ja tämä tietysti tulee vaikuttamaan myöskin sementin hintaan ja vaikuttamaan terveellisellä tavalla maan talouteen. Minä siis pyydän yhtyä kannattamaan ed. Hästbackan tekemää ehdotusta, että tämä momentti hallituk-

sen esityksen mukaan menoarvioon palautettaisiin.

Ed. Kivioja: Kannattaen ed. Nurmesniemen ehdotusta pyydän vielä Hailuodon puhelimesta saada esittää uusia näkökohtia. Minä tietysti annan täyden arvon niillekin näkökohdille, mitä asiassa ja aloitteessa on esitetty. Saarella asuu aika paljon väestöä, joka kelirikon aikana on kauan eristettynä mantereesta. Heillä ei ole esim. lääkäriä, eikä mahdollisuutta edes puhelimella saada lääkärin neuvoja. Tämä on jo aika huomattava näkökohta, johon on viitattu. Mutta lisäksi siihen tulee sitten seuraava: tämä on kieltolain valvontakysymys. Sain äskettäin kirjeen Hailuodosta ja siinä kirjeessä selostettiin, kuinka kieltolain valvonta heillä tulee aivan naurettavaksi ja narrimaiseksi siitä syystä, ettei ole puhelinta. Hailuotolaiset näkevät, kuinka mantereelta tullaan pirtun hakuun sinne aluevesirajalla olevalle salakuljetuslaivalle, ja sittenkun on kaupat tehty ja venheet täytetty tavaralla, ne lähtevät mantereelle ja Hailuodon poliisi saa katsella joko paljain silmin tai kiikarilla. Mutta mitään muuta hän ei voi tehdä kuin nähdä vain, että ne menevät milloin Haukiputaan, milloin Lumijoen rantaan, milloin Oulunsalon, milloin Kellon, milloin Siikajoen rantaan, milloin mihinkin päin mantereella. Jos olisi puhelin, niin hän voisi sen katsomisen lisäksi tehdä sen, että soittaisi mantereella oleville poliisiviranomaisille jonkunlaiset terveiset, että menkääpä sille ja sille rannalle vastaan, saatte hyvän saaliin. Jos me siis todenteolla tahdomme kieltolakia valvoa, salakuljetusta ehkäistä, niin tämä Hailuodon puhelinkysymys on otettava aivan täyden toden kannalta.

Ja vielä lisäksi pyytäisin huomauttaa siitä, että hailuotolaiset olivat kerran saada puhelimen, mutta se vietiin heiltä aivan „nenän edestä''. Nimittäin syksyllä 1917 venäläinen sotaväki kuljetti sinne noin 25 km:n pituista kaapelia proomulla meritse etelästä päin. Minä en ole ottanut selvää, oliko se Suomen valtion menoarvioon vai mihin kustannuslaskelmiin sisältyvä kaapeli, mutta sen minä tiedän, että se ei tullut Hailuotoon. Se proomu syysmyrskyssä vuonna 1917 joutui Kalajoen edustalla haaksirikkoon ja siellä Rahjan saaristossa se oli sitten seuraavaan talveen, jolloin — minä en muista, oliko se helmikuun lopussa vai maaliskuun alussa — saimme Kalajoen esikuntaan Vaasasta insinööriesikunnalta käskyn, että se kaapeli pitää tuoda kiireesti Vaasaan ja että sitä tarvitaan jossakin täällä etelässä sotarintamalla. Se oli vaikea kuljettaa jäitse hevosilla sellainen pitkä kaapeli. Se piti purkaa ja muistaakseni 32:lle eri reelle kääriä ja vähän aina olla löysää kaapelia joka välissä. Mutta Vaasaan se vain piti saada, pois Pohjois-Suomesta. Sitten toukokuussa 1918 käydessäni täällä Helsingissä insinööriesikunnassa minä kysyin, mihinkä pantiin tuo Hailuotoon aiottu kaapeli. No, ei sitä tarvittu mihinkään, „se on Vaasassa varastossa!'' Niin se oli silloin toukokuun lopussa. Eikö nyt olisi oikeus ja kohtuus, että viimeinkin hailuotolaiset saisivat sen, joka heille silloin oli tulemaisillaan? Ehkä se valmis, uusi, käyttämätön kaapeli on vielä Vaasassa varastossa, jos asiaa nyt tutkittaisiin. Voisihan hallitus ottaa tämän asian huomioonsa ja todella oikein tutkia, mihin se on joutunut.

Olen vain kertonut tämän, miten näitä Pohjois-Suomen asioita hoidetaan. Täällä etelässä kyllä kaikki koetetaan saada valmiiksi. Eilenhän me hyväksyimme puoli miljoonaa eduskuntatalon ympäristön kuntoon saattamiseksi. Eivät suinkaan ne kalliot siinä olisi ruokaa tahtoneet, vaikka ne olisivat olleetkin toiseen kertaan, milloin olisi ollut enempi rahaa. Mutta kun täällä pääkaupungissa on joku asia, vaikka tällainen vähemmän tärkeäkin kysymys, niin rahaa löytyy, mutta kun on Hailuodon asia tai Pohjois-Suomen asia, niin silloin ei ole rahaa. Saattaa niin olla, että nytkin tämä ed. Nurmesniemen tekemä ja minun kannattamani ehdotus tulee hylätyksi, mutta kuitenkin olen tahtonut asiasta puhua siinä toivossa, että hallitus ottaisi tämän asian huomioonsa ja ensi vuonna ainakin vihdoin esitykseensä. Sitä tietähän sillä olisi ainakin suuremmat läpipääsymahdollisuudet eduskunnassa kuin näin yksityisen tekemän aloitteen pohjalla.

Valtiovarainministeri Vennola: Pyytäisin ainoastaan lyhyesti niiden ehdotusten johdosta, mitä täällä on tehty uusista radoista, mainita, että se 60 miljoonaa, mikä on otettu uusia ratoja varten tulo- ja menoarvioon, on hallituksen käsityksen mukaan aivan riittävä. Meidän täytyy muuttaa lähitulevaisuudessa rautatiepolitiik-

kaamme niin, ettemme uhraa siihen niin paljon pääomasijoituksia kuin tähän saakka on tehty. Jo se seikka, että meidän täytyy supistaa menojamme ja varsinkin sellaisia menoja, jotka eivät tuota valtiolle edes pääoman korkoja, pakottaa tähän. Asianlaita on niin, että rautatiet tällä hetkellä eivät tuota korkoa sille pääomalle, mitä niihin on sijoitettu. Se on tietysti luonnollista ja selvää, että välillistä hyötyä niistä on, mutta jokaisen valtion täytyy harkita ja punnita, mikä milloinkin kullakin ajankohdalla kannattaa, mikä ei kannata. Tällä hetkellä on autokysymys niin erinomaisen päivänpolttava, että monin paikoin ulkomaillakin lakataan rakentamasta rautateitä ja sensijaan parannetaan maanteitä. Autoilla palvellaan varsin suuressa määrin niitä tarkoitusperiä, mitä aikaisemmin rautateillä. Tältäkin kannalta on oltava pidättyväisiä. Näitä näkökohtia silmälläpitäen sekä myöskin valtion raha-asiain tilanteen huomioonottaen olen sitä mieltä, että mitään uusia rautateiden rakennuksia ei olisi lisättävä yli sen, mitä hallitus on esittänyt.

Mitä taas rautateiden rakennussuunnitelmiin tulee, niin tietysti voidaan valmistaa suunnitelma lähiaikoja varten, mitä ratoja otetaan rakennettaviksi ja missä järjestyksessä. Mutta vain sillä edellytyksellä, että ei mitään laissa määrättyjä varoja jo edeltäpäin sidota tarkoitukseen, t. s., ettei saada aikaan sellaisia jäätyneitä menoja, joita pakosta kuhunkin budjettiin on otettava.

Ed. Kaijalainen: Herra puhemies! Mietintönsä perusteluissa huomauttaa valtiovarainvaliokunta, ettei sillä ole ollut aikaa hankkia tehtyjen aloitteiden johdosta lausuntoja ammattivaliokunnalta, kuten olisi ollut suotavaa. Tällä tavalla on jäänyt riittävää huomiota vaille myöskin nyt esillä olevan luvun kohdalla valiokunnan mietinnön perusteluissa mainitut rahaasia-aloitteet n:ot 43, 44, 45 ja 46, jotka tarkoittavat eräiden maanteiden rakentamista Lappiin, ja niitä varten määrärahojen ottamista ensi vuoden menoarvioon. En lähde toistamaan niitä ajatuksia, joita tältä paikalta on viimeisinä vuosina Perä-Pohjolan ja Lapin liikenneolojen kehittämisen tarpeellisuudesta usein esitetty. Olen vakuutettu siitä, että täällä ei ole yhtään sellaista edustajaa, joka ei olisi kanssani yhtä mieltä siitä, että ennenkuin voidaan puhua varsinkaan taloudellisen elämän noususta pohjoisissa erämaapitäjissä, on saatettava nämä seudut kunnolliseen liikenneyhteyteen. Tällä kertaa on syytä korostaa tässä asiassa enemmän erästä toista seikkaa, joka pakottaa kiinnittämään pohjoisten seutujemme, ennenkaikkea laajan Lapin, tiekysymyksiin huomiota myöskin muussa mielessä kuin mitä tulee sinne suunniteltujen maanteiden merkitykseen parempien kulkuyhteyksien luojana. Tarkoitan niitä työmahdollisuuksia, joita nämä maantierakennukset voivat tarjota erityisesti nyt, jolloin työolot Perä-Pohjolassa ja Lapissa ovat tavattoman kireät. Mainittakoon vain, että pohjoisilla metsätyömailla maksetaan tänä talvena kaatomiehille keskimäärin ainoastaan 35 ja hevosmiehille 85 mk. päivässä. Palkkataso on niin kovin alhainen, että ne ansiot, joita metsätyömailla saadaan, menevät tarkoin asianomaisen itsensä jokapäiväiseen toimeentuloon, mutta perheelle ei jää mitään. (Ed. Koivuranta: Perhe näkee nälkää!) Verot nousevat lakkaamatta, ne ovat monissa kunnissa jo nyt niin korkeat, että esim. Savukosken kunnassa on veroäyri tällä hetkellä kokonaista 18 mk., ja myöskin monissa muissa kunnissa se on yli 10 markan. Kun tilanne on tällainen, on ilman muuta selvää, mikä on oleva seuraus, jos sikäläinen väestö jää yksinomaan sen ansion varaan, minkä metsätyöt sille tarjoavat. Lisäksi näitä metsätöitä on niin vähän, etteivät läheskään kaikki työttömät ole tilaisuudessa työtä saamaan eikä pääsemään osallisiksi siitä niukasta leivästä, jonka nämä työt tarjoavat. Minusta tuntuu senvuoksi kohtuulliselta, että esillä olevan luvun 7 momentille olisi otettava se rahamäärä, joka sisältyy niihin aloitteihin, joihin edellä olen viitannut. Se olisi sitäkin oikeutetumpaa, kun ne määrärahat, jotka valtiovarainvaliokunta on hallituksen esityksen mukaisesti tälle momentille sisällyttänyt, ovat mitä Lappiin tulee, niin pieniä, että ne maantietyöt, joita näiden määrärahojen turvin on tarkoitus jatkaa, eivät ensi kesän aikana mainittavassa määrässä edisty. Mainitsen vain, että Vaalajärven—Meltauksen maantietä varten, josta vasta puolet on valmiina, on menoarviossa ehdotettu vain 500,000 markkaa. Samoin on Kemijärven—Pelkosenniemen maantietä varten, jonka pitäisi valmistua siihen men-

nessä kuin Rovaniemen—Kemijärven rautatie valmistuu, ehdotettu ainoastaan 600,000 markkaa. Edellä lausumani nojalla ehdotan, että IX luvun 7 momentille lisättäisiin rahaasia-aloitteiden 43, 44, 45 ja 46 mukaisesti 2,200,000 markkaa ja että perusteluihin otettaisiin tätä koskeva huomautus.

Samalla kannatan niitä ehdotuksia, joita täällä ovat ed. Koivuranta ja ed. Lahtela tehneet.

Ed. Lehtokoski: Valtiovarainvaliokunta on poistanut hallituksen esityksestä 300,000 markan määrärahan, joka koskee Tervsundin laivaväylän syventämistä. Tämän valiokunta on tehnyt mitään perusteluja esittämättä. Kun mielestäni tämän määrärahan pysyttäminen talousarviossa on erikoisen tarpeellinen, niin pyydän puolestani kannattaa ed. Hästbackan täällä tekemää ehdotusta. Mielestäni saaristoseudun asukkaat elävät monessa suhteessa paljon vaikeammassa asemassa kuin ne, jotka mannermaalla asuvat, ja näin ollen olisi myöskin eduskunnan ymmärtämyksellä suhtauduttava edes sellaisiin, niin pieniin määrärahoihin, kuin mistä nyt on kysymys, jotta jotakin parannusta saaristoasukkaillekin voitaisiin aikaansaada.

Ed. Oksala: Minä ymmärrän, mutta minun samalla täytyy valittaa, että valtiovarain tila ei salli yhtään lisäystä siihen 5 milj. markan määrärahaan, jonka hallitus on ehdottanut Lappeenrannan—Vuoksenniskan—Elisenvaaran rautatierakennukselle. Kuitenkin on välttämätöntä, että ehdotettu määrä myönnetään. Seuraavina vuosina voidaan, sitten kun työt on saatu alkuun, määrärahoja lisätä. Tämän rautatien rakentaminen ei mitenkään estä rautatierakennusohjelmaa pitempää aikaa varten myöhemmin laatimasta. Eduskunta voi tämän radan rakentamisen hyvin päättää varsinaisen ohjelman ulkopuolella ja se seikka, että jo parikin hallitusta on tätä rataa ehdottanut, osoittaa, että rata on sangen tärkeä. Minun mielestäni valtiovarainvaliokunnalla ei ole ollut tarpeellisia syitä muuttaa sitä perustetta, millä hallitus on tämän radan ehdottanut, ja minä sentähden XI vastalauseen mukaisesti ehdotan, että kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön ylimääräisten menojen 11 momentin perustelujen ensimmäinen kappale poistettaisiin.

Tässä yhteydessä en malta olla mainitsematta eräästä epäkohdasta, jonka toivoisin joutuvan hallituksen ja rautatiehallituksen käsiteltäväksi ja jota ei ole tahdottu muuten saada korjatuksi. Sortavalan kaupungin luona risteilee rautatie ja maantie sekä kadut samassa tasossa useamman kerran. Eräät näistä risteyksistä ovat sangen vaarallisia ja on niissä jo sattunut useita tapaturmia, jotka ovat vaatineet monia ihmishenkiä — aivan äskettäin viimeinen, jossa kaksi ihmistä menetti henkensä. Eräät ylikäytävät haittaavat taas liikennettä suuresti ja pakottaa varsinkin koko ratapihan yli johtavan valtamaantien ylikäytävä liikenteen maantiellä, joka johtaa maaseudulle ja esikaupunkiin, pitkäksi ajaksi seisauksiin. On ymmärrettävää, kuinka hankalaa liikenne maantiellä näissä oloissa on, varsinkin silloin, kun pitäisi päästä nopeasti ja esteettömästi liikkumaan, kuten lääkäriapua tarvittaessa tai tulenvaaran uhatessa. On ollut tapauksia, jolloin lääkäri, jota on haettu sydäntautisen luokse, ja jolloin pikainen apu on ollut tarpeen, on joutunut odottamaan aina puolikin tuntia, kun juna seisoo ratapihalla ja maantie on suljettu. Sortavalan kaupunki on puolestaan ryhtynyt osaksi yhteistoiminnassa valtion kanssa siirtämään tietä kokonaan radan toiselle puolelle, jolloin ylikäytävät tulisivat tarpeettomiksi. Tässä tarkoituksessa kaupunki rakentaa paraillaan noin 6 milj. markkaa maksavaa siltaa Laatokan lahden yli ja järjestää katujaan tämän ohjelman mukaisesti. Jotta näillä uhrauksilla saavutettaisiin tarkoitus, on kuitenkin välttämätöntä, että nykyinen asemarakennus siirretään ratapihan toiselle puolelle, sinne, minne maantiekin on siirretty. Ellei näin tehdä, ei kaupungin suunnitelmat eikä taloudelliset uhraukset johda tarkoitettuun tulokseen.

Asiasta on kyllä neuvoteltu rautatiehallituksen kanssa ja myöskin hallituksen kulkulaitosministeriön kanssa, mutta asia ei ole tarpeellisella nopeudella edistynyt. Ensi kesänä valmistuu kaikki kaupungin suunnittelemat ja kustantamat työt, mutta rautatiehallitus ei ole voinut puolestaan asian edistämiseksi tehdä mitään, vaikka kyllä myönnetään, että nykyinen asemarakennus on vanha, ahdas ja kelvoton ja että ylikäytävä-kurjuus on sietämätön, ja että uuden järjestelyn kautta valtio saisi suoranaista säästöäkin, kun ylikäytävävahdit tulevat

tarpeettomiksi. Asia on hyvin tärkeä ja rautatiehallituksen on sitä ruvettava korjaamaan. Nyt en tahdo vaatia näitä töitä varten varoja, kun tiedän, että niitä ei tällä hetkellä ole, mutta minä lausun sen vakavan toivomuksen, että hallitus ja rautatieviranomaiset pitävät huolen siitä, että mainitsemani huutava epäkohta tulee seuraavana vuonna korjatuksi.

Ed. Tukia: Täällä on ed. Hästbacka tehnyt ehdotuksen että valtiovarainvaliokunnan ehdottama 5 miljoonaa markkaa Lappeenrannan—Vuoksenniskan rautatien rakentamista varten otettaisiin pois tuloja menoarviosta. Tätä ehdotusta on myöskin ed. Voionmaa kannattanut. Kulkulaitosvaliokunnassa tämän asian esillä ollessa, rautatiehallituksen pääjohtaja kävi siellä asiantuntijana selostamassa rautatierakennuskysymyksiä. Siellä tuli selville, että tällä kertaa ei rautatiehallituksella ole mitään muita uusia ratoja tutkittuina niin valmiiksi, jotka voitaisiin panna työn alle ensi vuoden aikana, kuin tämä kyseessäoleva rata. Ja samalla myöskin rautatiehallituksen pääjohtaja ilmoitti, että on välttämätöntä saada ainakin yksi uusi rata työn alle senvuoksi, että rakenteella olevilta radoilta joutuu ensi vuonna työttömiksi paljon vanhoja ratamiehiä ja mihinkään muualle työhön on niitä vaikea sijoittaa.

Tämä kysymys muuten on erittäin tärkeä senvuoksi, että on ollut kauan aikaa kyseenalaisena, miten saataisiin järjestetyksi Viipurin solmukohta, joka on erittäin arka rautatielaitokselle senvuoksi, että siinä saattaa syntyä häiriöitä, niinkuin on jo syntynyt. Rautateitten liikennöimis- ja puolustusvalmiuden varmentamiseksi on katsottu tärkeäksi, että Vuoksen poikki saadaan toinen rautatie, jota tarpeen tullen voidaan käyttää kaupallisen liikenteen ja puolustusvalmiuden vaatimusten tyydyttämiseksi. Tätä kysymystä käsitellään Karjalan radan eteläosan liikarasituksen helpottamiskysymyksen yhteydessä, minkätähden ei ole aivan yhdentekevää, millä tavalla kysymys tällaisesta radasta ratkaistaan, Viipurin solmukohtaa koskeva kysymys on vedetty esille usein sen jälkeen, kun vuonna 1923 eräs tervahöyry vahingoitti Kirkkosaaren kääntösiltaa ja aiheutti vakavan liikennehäiriön niin rautatie- kuin kanavaliikenteelle. Tavallisissa oloissa häiriintyy kanavaliikenne purjehduskauden aikana senvuoksi, että Kirkkosaaren kääntösilta junaliikkeen ajaksi sulkee väylän ja on helposti altis vaurioille. Näitten epäkohtien poistamiseksi on helpompi keino järjestää rautatien ja kanavan risteily eri tasoihin ja käyttää kiinteätä siltaa, jolloin kumpikin liikenne tapahtuu toistaan häiritsemättä. Mutta suurempi varmuus tämän epäkohdan poistamiseksi saavutetaan sillä, että on kaksi toisistaan mahdollisimman riippumatonta kulkutietä käytettävänä sellaisten tapausten varalta, että toinen kulkutie väkivaltaisesti tehdään käyttökelvottomaksi.

Mitä Lappeenrannan—Vuoksenniskan rautatiehen muuten tulee, niin mainittakoon, että sen varrella jo on nykyjään kukoistava teollisuus. Teollisuuslaitoksista mainittakoon valtion ja Paraisten tehtaat Lappeenrannassa, Kaukaan suurtehtaat Lappeella ja Joutsenossa, useat Saimaan seudun sahalaitokset, Tornator y. m. tehtaat Vuoksen yläjuoksun varrella. Kun näillä seuduilla on jo näin paljon tehdaslaitoksia, niin on selvää, että kuljetettavia tavaroita löytyy ja työtäkin on tarjolla suurille työläisjoukoille, joka asia puolestaan takaa hyvän menekin maanviljelijäin maanviljelystuotteille, mainitun radan varrella. Toisin sanoen edellytykset ovat olemassa rautatieliikenteen kannattavaisuudelle. Kyseessäoleva rata onkin niitä harvoja, joissa taloudelliset ja puolustusnäkökohdatkin käyvät yksiin ja senvuoksi on toivottavaa, että eduskunta tänään valtiovarainvaliokunnan esityksen hyväksyy.

Ed. Paasonen: Pyydän kannattaa ed. Suokkaan tekemää ehdotusta, että työttömyysmäärärahaa lisättäisiin momentille 24 25 miljoonaa markkaa. Sen jälkeen kun hallitus on tehnyt ehdotuksensa, on käynyt selville, että työttömyys kaikkialla maassa on lisääntynyt suuremmassa laajuudessa, kuin koskaan aikaisemmin. Tämän lisäksi voidaan olla vakuutettuja siitä, että työttömyys tulee vielä edelleenkin lisääntymään. Tällä hetkellä työttömien luku tilaston mukaan on jo 30,000 henkeä. On näin ollen luonnollista, että se määräraha, minkä hallitus on tarkoitukseen ehdottanut, ei tule riittämään. On aivan välttämätöntä, että hallitukselle riittävän ajoissa varataan tarpeellisia määrärahoja, jonka kautta hallituksella on tilaisuus ryhtyä ajoissa valmistelemaan niitä

töitä, mitä työttömyysmäärärahoilla teetetään, jolloin voidaan nämä varat tarkoituksenmukaisesti käyttää. Samalla pyytäisin myöskin kannattaa ed. Sergeliuksen ehdotusta, että tähän lukuun otettaisiin uusi momentti 26, jolle määrättäisiin 272,000 markkaa Helsingin postiljonien pukuavustukseksi. Kun postiljonit joutuvat virkatehtäviensä takia yleisön kanssa tekemisiin, eikä niillä ole minkäänlaista virkapukua, synnyttää se monta kertaa sekaannusta ja toiselta puolen ei ole ollenkaan kaunista katsella sitä kirjavuutta, joka nykyjään vallitsee kirjeenkantajien pukuasioissa, joten hallitus on osunut oikeaan ehdottaessaan pientä avustusta, jonka kautta postiljoneille voitaisiin määrätä myös virkapuku ja yleisö tietäisi kenen kanssa on tekemisissä.

Ed. Pullinen: Ed. Voionmaa arvostellessansa valiokunnan ehdotusta Lappeenrannan—Vuoksenniskan radan rakentamisesta, arvosteli yleensä Etelä-Karjalan rautatieoloja ja mainitsi mielipiteenänsä sellaisen ajatuksen, että yleensä olisi Etelä-Karjalasta pidetty parempaa huolta kuin muusta Suomesta rautateihin nähden. Kun tällaista ajatusta kuulee muuallakin odustajain piireissä mainittavan, niin lienee paikallaan tässä yhteydessä mainita muutamia niistä syistä, jotka ovat olleet vaikuttamassa rautatieverkon syntymiseen Etelä-Karjalassa. Ja luulen, että mihinkään erikoisasemaan, joka ei olisi oikeutettu, ei Etelä-Karjalaa suinkaan voi tässä suhteessa asettaa. Ensinnäkin on meidän otettava huomioon, että ennen maamme itsenäiseksi tuloa rautateitä tehtiin toisessa tarkoituksessa kuin ne nyt tehdään. Ne tehtiin liikenteen johtamista varten Venäjän pääkaupunkiin. Vieläpä venäläiset mahtikäskyillään teettivät silloin rautateitä, jotka meille jo niissäkin oloissa olivat vastenmielisiä. Sillä tavalla esim. syntyi Terijoen ja Koiviston rata, joka tuli suorastaan ilman eduskunnan myötävaikutusta ja eduskunnan tahtoa vastaan. Samoista syistä syntyi myös Hiitolan—Raasulin rautatie. Sekin syntyi tarkoituksella johtaa Keski-Suomesta ja aina Pohjanmaalta saakka liikennettä Venäjän pääkaupunkiin. Nämä molemmat radat ovat nyt jääneet melkeinpä tarkoituksettomiksi. Hiitolan—Raasulin radalla on kyllä paikallinen merkityksenä, vaan sen alkuperäinen ja varsinainen merkitys, mitä varten se rakennettiin se on suurelta osalta hävinnyt. Ja Koiviston—Terijoen rata on paikallisen liikenteenkin kannalta varsin vähäpätöinen, jota osoittaa se, että rautatiehallitus on jo kerran tehnyt päätöksen, että kiskot siltä rautatieltä otetaan pois. Jos siis katsellaan rautatiekarttaa, niin nämä kaksi rataa ovat siellä tavallansa liikoja ja lisäävät siis verrattain aiheettomasti rautatieverkon tiheyttä. Kun sitten itsenäisyyden aikana ajateltiin maan, itsenäisen Suomen olojen järjestämistä, niin silloin täytyi ruveta rakentamaan rautateitä toista tarkoitusta, maamme itsenäisyyden säilyttämistä varten. Ja silloin luonnollisesti täytyi ruveta ajattelemaan puolustusratoja siellä, missä niitä tarvitaan. Ei niitä voitu ruveta muussa Suomen osassa ajattelemaan ja sillä tavoin syntyi Viipurin—Pölläkkälän rata, joka on kyllä Etelä-Karjalassa ja jolla on paikallista merkitystä, mutta jonka olemassaoloa ilmeisesti vaatii koko maan etu ja tarve eikä ole millään tavalla tullut Etelä-Karjalan erikoisetujen takia, vaan sitä on vaatinut koko maan edut. Samanlainen rata on se, joka nyt on tässä mietinnössä käsillä, Lappeenrannan— Vuoksenniskan rata, joka myös on yleisen maan turvallisuuden kannalta erinomaisen tärkeä. Näistä molemmista radoista, jotka ovat suorastaan suojeluratoina rakennettuja täytyy sanoa, että samalla kun ne ovat täysiä puolustusratoja, ne ovat erinomaisen edullisia taloudelliselta kannalta katsottuina. Sen on kokemus osoittanut Pölläkkälän radasta ja varmasti tulee osoittamaan vielä suuremmassa määrässä Lappeenrannan—Vuoksenniskan radasta. Näiden ohella on Etelä-Karjalassa viimeisinä aikoina rakennettu Viipurin—Uuraan ja Viipurin—Koiviston radat. Nämä radat ovat olleet suorastaan välttämättömiä, ei ainoastaan Itä-Suomen talouselämälle, vaan koko maan talouselämälle. Kävi nimittäin selville, että Karjalasta tuotiin Viipuriin niin paljon puutavaraa, että niitä ei voitu saada ulos entisiä raiteita myöten, vaan täytyi saada sitä varten rataa jatketuksi meren rannalle, jotta talouselämä voisi nousta ja jatkua. Ja seurauksena onkin ollut, kun nämä radat tehtiin, että Itä-Suomesta on näitä ratoja myöten viety ulos puutavaraa $^2/_5$ koko maan viennistä. Tämä osoittaa sen, että taloudellisen elämän vaatimukset ovat nämä radat vaatineet ja että nämä radat ovat olleet kaikkein tuottavimpia ratoja myöskin rautatietalouden

kannalta. Jälkeenpäin on rakennettu myöskin Läskelän—Pitkänrannan rata, jolla varmasti tulee teollisuusratana olemaan suuri merkitys talouselämällemme.

Tästä Lappeenrannan—Vuoksenniskan radasta on sanottava, että senjälkeen kun Imatra on tullut rakennetuksi, on hyvin suuria toiveita siitä, että, jos tämä rata saadaan, Lappeenrannan—Vuoksenniskan välinen alue Saimaan rataa tulee teollisuusalueeksi. Siellähän on jo nyt useita hyvin suuria teollisuuslaitoksia. Saimaan ranta tulee teollisuusalueeksi, joka tulee käyttämään raaka-aineena koko Itä-Suomen raaka-ainetta ja josta ne tätä rautatietä myöten valmiina tuotteina voidaan sitten kuljettaa pois. Samalla se myös on puolustusrata.

Nämä radat siis, joita on Etelä-Karjalaan tehty, ja niiden runsaus johtuu osaksi siitä, että on täytynyt koko rautatierakennusjärjestelmä muuttaa maan tultua itsenäiseksi, joka on aiheuttanut sen, että muutamia ratoja on jäänyt vähemmän merkityksellisiksi. Jos taas verrataan näiden ratojen kannattavaisuutta useihin muihin maassamme rakennettuihin ratoihin, niin on se niin suuri, että nämä radat aina puolustavat paikkaansa. Ja olen sitä mieltä, että Etelä-Karjala edelleen vaatii lisää ratoja, niinkuin ed. Voionmaakin oli valmis myöntämään. Hän mainitsi Paakkolan—Myllypellon radan, joka on käsittääkseni rahojen puutteessa jäänyt rakentamatta ja hallitukselta esitykseen ottamatta. Siitähän on aikaisemmin muutama vuosi sitten tavallaan tehty päätös. Kun Pölläkkälän rata päätettiin, niin samalla sovittiin seuraavassa jaksossa rakentaa rata Myllypeltoon saakka. Tällä radalla ovat ne kaikki tärkeät edellytykset, mitä radalta yleensä vaaditaan. Eikä ole ollenkaan epäilystä, että tämä rata seuraavassa rakennusjaksossa ei tulisi rakennetuksi. Maan talouselämä sekä maan puolustuselämä molemmat tulevat sen vaatimaan.

Luulen, että tällä lailla olisi osoitettu, että mitään erikoista huomiota, joka ei olisi oikeutettu, eivät Etelä-Karjalan rautatiet ole osakseen saaneet, vaan että kaikki, mitä siellä on rakennettu, on johtunut siitä, että Etelä-Karjala on sellaisessa asemassa maanpuolustukseen nähden, että sen puolustaminen ja sen varustaminen on koko maan etu eikä suinkaan mikään karjalainen asia.

Samalla minä myöskin pyytäisin yhtyä ed. Oksalan lausuntoon, sikäli kuin se koskee Sortavalan ratapihan järjestelyä. Siellä ovat todellakin olot sellaiset, että ne kaipaisivat mitä kipeimmin korjausta. On, ei ainoastaan liikenteelle vaan myöskin koko Sortavalan kaupungin elämälle ja kehittymiselle tärkeä, että olot Sortavalan ratapihalla saataisiin ajanmukaiselle kannalle, joten olisi tärkeätä, että hallitus kiinnittäisi tähän seikkaan huomiota.

Ed. Bryggari: Työttömyyden lieventämiseen ehdotti hallitus ainoastaan 50 milj. markkaa ja samansuuruisen summan ehdottaa tähän tarkoitukseen myöskin valtiovarainvaliokunta. Me sosialidemokraatit käsitämme, että ehdotettu työttömyysmääräraha on riittämätön. Tätä johtopäätöstä ovat tukemassa monet tekijät, joiden pätevyyttä ei voitane osoittaa erheelliseksi. Mainitsen niistä tässä muutamia.

Virallisen tilaston mukaan on työttömiä nykyään 11,200. Tämä summa on ainoastaan vähäinen osa työttömien kokonaisluvusta, mutta sekin on paljon suurempi kuin viime vuotena vastaavana aikana. Toisena tekijänä haluaisin mainita rakennusteollisuuden alalla tapahtuneen töiden supistamisen viime vuoteen verratessa. Tällä alalla on töitä supistettu huomattavassa määrässä yksityisten yhtiöiden, kuntien ja valtionkin taholta. Yksityiset eivät maalla rakennuta nykyjään juuri mitään. Miltei samoin on asianlaita teollisuus- ja kaupunkipaikoissa. Teollisuusyhtymät taas ovat supistaneet metsänhakkuuta n. 50 %:lla, josta on seurauksena myöskin ajotöiden väheneminen. Sahoja on seisautettu kaikkialla maassa ja niissä olleet työläiset tietenkin joutuvat osaksi työttömiksi, osaksi muille aloille. Teollisuuslaitokset usealla tuotannon alalla ovat supistaneet työviikon 4-päiväiseksi. Samanaikaisesti on supistettu töiden teettämistä myöskin kuntien, ja mikä merkillisintä, valtionkin taholta, valtiota koskevalta osalta huomattavammin m. m. rautateiden rakentamiseen ehdotettuun määrärahan vähentämisessä, joka esitetään 60 miljoonaksi, mutta joka summa viime vuonna oli 96 miljoonaa. Tarvinneeko minun tässä mainita, miten suuressa puutteessa kautta maan vähävarainen väestö tällä kertaa on. Edustajien tiedossa on se tilanne, mitä äskettäin eri ryhmille kävi kertomassa Itä-Suomesta käynyt

lähetystö. Se lähetystö totesi, että siellä ovat lamakauden seurauksena palkkatyöläiset ja pienviljelijät asemassa, että joutuvat huutokaupoissa luovuttamaan omaisuutensa ei ainoastaan irtaimiston, vaan myöskin kiinteimistön polkuhinnasta. Keski-Suomessa on tilanne aivan sama.

Kaikkialla siis näyttää tilanne hyvin uhkaavalta. Olisi odottanut, että porvariston taholta olisi tähän tilanteeseen toisella tapaa suhtaannuttu kuin miltä asia nyt näyttää. Sen sijaan, että olisi ryhdytty jo talousarvion yhteydessä valtion töitä lisäämään, on usealla työalalla toimeenpantu töiden supistamisia. Samanaikaisesti on kuitenkin valtion varoja näyttänyt olevan riittävästi. Niin ainakin on käsitettävä porvariston menettely kun budjetti sisältää lisäyksiä sotilasmenoihin n. 30 miljoonaa markkaa viime vuoteen verrattuna. (Ed. Voionmaa: Entäs se 700 miljoonaa tulevaisuudessa!) Lisäksi eduskunta on hyväksynyt kuluttajille välillisen veron lisäyksen, joka tuntuu raskaasti jokaisen palkkatyöläisen taloudessa.

Nämä tosiasiat silmien edessä täytyy pakostakin todeta, että eduskunta ei ole tahtonut oikealla tavalla ymmärtää kansan keskuudessa vallitsevaa hätää ja ryhtyä sitä lieventämään, vaan on valtion varoja käytetty tarkoituksiin, jotka eivät olisi välttämättömiä. Synkältä näyttää lähin tulevaisuus pienviljelijän ja palkkatyöläisen kodissa. Mutta vielä synkemmältä se näyttää työttömän kodissa, kun perheen huoltaja ei löydä ostajaa työvoimalleen joka on ainoana omaisuutena perheen huoltajalla. Kaikki tosiasiat ovat puhumassa sen puolesta, että ehdotettu määräraha on riittämätön. Todistaahan tätä lisäksi sekin näkökohta, että viime vuonna käytettiin sama määrä työttömyyteen ja että nyt jo virallinen työttömien luku on suurempi. Olisi suotavaa, että porvaristo tarkistaisi tässä kohdassa kantansa ja ryhtyisi edes työttömiksi joutuneille järjestämään töitä. Muutahan eivät työntekijät odota hallitukselta kuin ansiomahdollisuuksien järjestämistä, ei armoa, ei lahjoituksia, vaan työtä.

On viimeiseen saakka toivottava, ettei hätään joutuneiden tarvitsisi jäädä vaille apua. Hädänalaiset odottavat kautta maan valtiovallan taholta, ja minun mielestäni niillä on oikeus odottaa, apua siinä tilanteessa, missä ne tällä kertaa lamakauden johdosta ovat. Eduskunta kykenee näitä auttamaan ja minä toivon, että se ei tätä valtaansa käyttäisi tavalla, että nämä tuntisivat pettymystä.

Minä yhdyn kannattamaan niitä esityksiä, jotka täällä ovat tehneet ed. Helo ja ed. Suokas. Ne molemmat esitykset sisältävät sen, että kautta maan kyettäisiin toimeenpanemaan yleisiä töitä siellä, missä työttömyys näyttää olevan ylivoimainen kunnan viranomaisten hoitaa.

Ed. Kilpi: Tarkoitukseni oli keskustella herra kulkulaitosministerin kanssa jonkun verran kiertokirjeestä, jonka kulkulaitosministeri lähetti kunnille varatöistä maksettavista palkoista ja niistä perusteista, joilla nämä palkat oli määrätty. Kun herra kulkulaitosministeri kuitenkaan ei ole enää hallituksen penkeillä eikä täällä saatavissa, katson minä asiakseni luopua näitä kysymyksiä tekemästä, koska ne eduskunnalle tehtyinä ovat tarpeettomia.

Ed. Lahtela: Pyydän saada kannattaa ed. Kaijalaisen tekemiä ehdotuksia.

Ed. Leppälä: Pyydän saada kannattaa ed. Oksalan tekemää ehdotusta.

Ed. Kivioja: Ei suinkaan nyt voi tulla kysymykseenkään uusien rautateiden rakentamisen päättäminen tällä tavalla. Täytyy jättää ne päättämättä siihen asti, että laaditaan uusi 5-vuotis- tai 3-vuotisohjelma rautateiden rakentamiselle. Muutenhan ne tulevat, jos tätä menettelyä jatketaan, kaikki radat Karjalan kannakselle päin, jossa jo ennestäänkin on niitä ristiin rastiin. — Mutta kun minulla on puheenvuoro, niin en vielä malta olla huomauttamatta sen asian sukuisesta asiasta, josta äsken puhuin. Silloin oli puhe Hailuodosta. Nyt tahtoisin mainita, että valtion varoja tuhlataan sillä tavalla, että esim. Ulkokallan majakalle on valtion puolesta ostettu sellainen radio, jolla ei tee mitään. Ostetaan halpoja tavaroita ja niin heikkoja, ettei niillä kaukaa voi kuulla. Katson tässä yhteydessä sopivaksi huomauttaa, että jos sinne luotseille ja majakanvartijoille laitetaan radioita ja muita vehkeitä, ne pitää olla kunnollisia. Raha menee aivan hukkaan, jos ne „aasinvaljaita'' ovat.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään ja jatketaan sitä tänään kello 19,30.

Täysistunto keskeytetään kello 16,41.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19,30.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Puhemies: Aamupäivän istunnossa julistettiin keskustelu IX luvusta päättyneeksi.

Keskustelun kuluessa on ed. Hästbacka ed. Voionmaan kannattamana ehdottanut, että eduskunta hylkäisi ehdotuksen Lappeenrannan—Vuoksenniskan rautatien rakentamisesta ja että 11 momentin perustelut hyväksyttäisiin näin kuuluvina: „Eduskunta on sitä mieltä, ettei hallituksen esityksessä Lappeenrannan—Vuoksenniskan—Elisenvaaran rataa varten varattua 5,000,000 markan määrärahaa olisi käytettävä sanottuun tarkoitukseen, vaan sen sijaan olisi varattava käytettäväksi esitykseen otettuja, työn alla olevia rautatierakennuksia varten.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Hästbackan 1) ehdotukseksi. Vielä on ed. Hätsbacka ed. Saarisen kannattamana ehdottanut että eduskunta hyväksyisi hallituksen ehdotuksen Tervsundin syventämisestä ja ottaisi menoarvioon uuden 26 momentin: „Tervsundin laivaväylän syventäminen Paraisissa (työmääräraha) 300,000 markkaa.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Hästbackan 2) ehdotukseksi. Ed. Helo ed. Voionmaan kannattamana on ehdottanut, että 8 momentille lisättäisiin X vastalauseen mukaisesti 5,000,000 markkaa — kutsun tätä ehdotusta ed. Helon 1) ehdotukseksi —, että 10 momentille lisättäisiin 3,000,000 markkaa — kutsun tätä ehdotusta ed. Helon 2) ehdotukseksi — ja että 11 momentille lisättäisiin 36,000,000 markkaa — kutsun tätä ehdotusta ed. Helon 3) ehdotukseksi. Ed. Sergelius ed. Paasosen kannattamana on ehdottanut, että lukuun otettaisiin uusi momentti „Helsingin postiljonien pukuavustukseksi 272,000 markkaa.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Sergeliuksen ehdotukseksi. Ed. Koivuranta on ed. Suokkaan kannattamana ehdottanut, että rahaasia-aloitteen n:o 39 perusteella IX luvun 7 momentille lisättäisiin 600,000 markkaa, ja että perusteluissa lausuttaisiin: „7 momentille merkityistä rahamääristä käytetään 600,000 markkaa Pellonkylän—Meltauksen välisen maantien rakennuksen loppuun saattamiseksi'', kutsun tätä ehdotusta ed. Koivurannan 1) ehdotukseksi; sekä että lukuun otettaisiin hallituksen esityksen mukaisesti uusi momentti „Rovaniemen kauppalaan rakennettavan valtion varastoja korjauspajan rakennus (työmääräraha), 1,500,000 markkaa.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Koivurannan 2) ehdotukseksi. Ed. Nurmesniemi ed. Kiviojan kannattamana on, viitaten rahaasia-aloitteeseen n:o 9, ehdottanut, että 19 momentille lisättäisiin 785,000 markkaa sekä että perusteluissa lausuttaisiin: „Momentille on lisätty 785,000 markkaa puhelinjohdon rakentamiseksi Oulun kaupungista Hailuodon kirkonkylään.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Nurmesniemen ehdotukseksi. Ed. Lahtela ed. Kaijalaisen kannattamana on ehdottanut, että 7 momentille lisättäisiin 1,000,000 markkaa sekä että perusteluissa lausuttaisiin: „Kemijärveltä Pelkosenniemelle rakennettavaa maantietä varten lisätty 1,000,000 markkaa'' — kutsun tätä ehdotusta ed. Lahtelan 1) ehdotukseksi —, ja että 7 momentille lisättäisiin vielä 500,000 markkaa sekä että perusteluissa lausuttaisiin: „Kemijärven — Luusuan—Rovaniemen—Pekkalan maantien rakentamista varten lisätty 500,000 markkaa.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Lahtelan 2) ehdotukseksi. Edelleen on ed. Lahtela ed. Kaijalaisen kannattamana ehdottanut, että samalle momentille lisättäisiin 300,000 markkaa ja että perusteluissa lausuttaisiin: „Rahaasia-aloitteen n:o 37 johdosta on momentille lisätty 300,000 markkaa Kemijärven—Luusuan maantien rakentamiseksi aloitteessa mainittua ja tutkittua suuntaa.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Lahtelan 3) ehdotukseksi. Vielä on ed. Suokas ed. Paasosen kannattamana ehdottanut, että 24 momentille lisättäisiin X vastalauseessa mainitussa tarkoituksessa 25,000,000 markaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Suokkaan ehdotukseksi. Ed. Kaijalainen ed. Lahtelan kannattamana on ehdottanut 7 momentille lisättäväksi rahaasia-

aloitteiden n:o 43, 44, 45 ja 46 mukaisesti 2,200,000 markkaa ja että perusteluihin otettaisiin tätä koskeva huomautus. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kaijalaisen ehdotukseksi. Ed. Oksala ed. Leppälän kannattamana on ehdottanut, että valtiovarainvaliokunnan mietinnön 11 momentin perusteluista poistettaisiin Lappeenrannan—Vuoksenniskan rautatietä koskeva kappale. Kutsun tätä ehdotusta ed. Oksalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Mitä äänestykseen tulee, niin kaikki muut ehdotukset ovat erillisiä, paitsi ed. Hästbackan 1) ehdotus ja ed. Oksalan ehdotus, jotka koskevat samaa asiaa, joten siinä ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että äänestetään ensin ed. Oksalan ehdotuksen ja valiokunnan mietinnön välillä, minkä jälkeen mietintö sellaisena, miksi se tässä äänestyksessä muodostuu, asetetaan vastaehdotukseksi ed. Hästbackan hylkäävälle ehdotukselle. Kaikista muista ehdotuksista äänestetään kustakin erikseen valiokunnan mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Oksalan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Oksalan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Hästbackan 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hästbackan 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Ed. H ä s t b a c k a pyytää koneäänestystä.

Koneäänestys toimitetaan.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 83 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 13.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Hästbackan 2) ehdotuksesta.

Joka tässä kohden hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hästbackan 2) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Ed. H ä s t b a c k a pyytää koneäänestystä.

Koneäänestys toimitetaan.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 75 jaa- ja 98 ei-ääntä, 12 tyhjää; poissa 14.

P u h e m i e s: Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Hästbackan 2) ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. N i u k k a n e n: Pyydän avointa äänestystä.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Ainali, Alestalo, Ampuja, Annala, Asikainen, Bryggari, Eskola, W., Hakala, A., Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Hannula, Harvala, Heikkinen, Huittinen, Huuhtanen, Joukanen, Junes, Jussila, Jyske, Kaijalainen, Kaskinen, Kauranen, Kemppi, Kesti, Keto, Kirveskoski, Kivioja, Koivuranta, Komu, Kontio, Koponen, Korhonen, Kovanen, Kuisma, Kukkonen, Kuusisto, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lampinen, Lautala, Leivo, Leppälä, Lohi, Luostarinen, Manner, Meriläinen, Miikki, Myllymäki, Mäkelä, J. L., Niukkanen, Nurmesniemi, Paasivuori, Pekkala, Pennanen, Pitkänen, Rantala, Rantanen, Rapo, Reinikainen, Rissanen, Ruotsalainen, Ryynänen, Ryömä, Sallinen, Salo, Ståhlberg, Sunila, Suurkonka, Sventorzetski, Särkkä, Tolonen, Tuomikoski, Tuomioja, Vehkaoja, Vesterinen ja Voionmaa.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Aalto-Setälä, Aattela, Ahlfors, Anttila, Aromaa, Björk, von Born, Cajander, Eskola, H., Estlander, Fagerholm, Forstadius, Furuhjelm, Halonen, A., Helenelund, Helo, Hildén, A., Hildén, U., Hiltunen, Hirvensalo, Huhtala, Huttunen, Häkkinen, Hämäläinen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Janhonen, Jatkola, Jern, Jokinen, Kalliokoski, Kallioniemi, Kaura, Kilpeläinen, Kilpi, Kivimäki, Kivisalo, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Kolkki, Korpisaari, Koskenheimo, Kosonen, Kulovaara, Kuokkanen, Kuuliala, Lamminen, Lehtokoski, Lehtonen, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Malmivaara, Mantere, Moilanen, Mäkelä, V., Nikkanen, Nuutinen, Nyman, Oksala, Oksanen, Paasonen, Paavolainen, Palmgren, Penttala, Perheentupa, Perho, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pojanluoma, Puittinen, Pyy, Päivänsalo, Pärssinen, Rautaharju, Riipinen, Roos, Räisänen, Saarinen, Sahlstein, Sallila, Sarlin, B., Sarlin, E., Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Solja, Sovijärvi, Suokas, Svinhufvud, Tarkkanen, Tulenheimo, Turja, Turkia, Valta, Westman, Virkkunen, Väisänen, Åkerblom ja Österholm.

Poissa ovat seuraavat 15 edustajaa:

Aalto, Ailio, Brander, Erich, von Frenckell, Haga, Hänninen, Junnila, Pullinen, Raatikainen, Rothberg, Tanner, Tukia, Welling ja Åhlström.

P u h e m i e s: Avoimessa äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 105 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Hästbackan 2) ehdotuksen.

Äänestys ed. Helon 1) ehdotuksesta:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

10 momentti.

Äänestys ed. Helon 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon 2) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Helon 3) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon 3) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se toimitetaan.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 62 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 10.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Sergeliuksen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Sergeliuksen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, lausuu

P u h e m i e s: Esitän vastattavaksi „jaa'' tai „ei''.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 85-ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 11.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Ed. S e r g e l i u s: Jag ber om öppen omröstning.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Ainali, Alestalo, Annala, Anttila, Asikainen, Cajander, Eskola, H., Forstadius, Hakala, A., Halonen, A., Halonen, T., Hannula, Heikkinen, Hirvensalo, Huhtala, Huittinen, Huuhtanen, Inborr, Janhonen, Jatkola, Joukanen, Junes, Junnila, Jyske, Kalliokoski, Kaskinen, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kilpeläinen, Kirveskoski, Kivimäki, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kolkki, Kontio, Korhonen, Kuisma, Kukkonen, Kuuliala, Kuusisto, Kämäräinen, Lahdensuo, Lampinen, Lautala, Leppälä, Lohi, Luostarinen, Malmivaara, Mäkelä, W., Niukkanen, Nurmesniemi, Paavolainen, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Pilppula, Pitkänen, Pullinen, Raatikainen, Rautaharju, Rissanen, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sallinen, Salo, Sarlin, B., Sunila, Suokas, Suurkonka, Särkkä, Tarkkanen, Tukia, Vehkaoja ja Vesterinen.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Aalto-Setälä, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Aromaa, Björk, von Born, Brander, Bryggari, Eskola, W., Estlander, Fagerholm, Furuhjelm, Hakala, K., Hakkila, Harvala, Helenelund, Helo, Hildén, A., Hildén, U., Hiltunen, Huttunen, Häkkinen, Hämäläinen, Hänninen, Hästbacka, Jacobsson, Jern, Jokinen, Jussila, Kallioniemi, Keto, Kilpi, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Korpisaari, Koskenheimo, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuokkanen, Lamminen, Lehtokoski, Lehtonen, Leivo, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Mantere, Meriläinen, Moilanen, Myllymäki, Mäkelä, J. L., Nikkanen, Nuutinen, Nyman, Oksala, Oksanen, Paasivuori, Paasonen, Palmgren, Pekkala, Penttala, Perho, Pihkala, Pojanluoma, Puittinen, Pyy, Päivänsalo, Pärssinen, Rantala, Rantanen, Rapo, Reinikainen, Riipinen, Roos, Rothberg, Räisänen, Sahlstein, Sallila, Sarlin, E., Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Sventorzetski, Svinhufvud, Tolonen, Tulenheimo, Tuomikoski, Tuomioja, Turja, Turkia, Valta, Welling, Westman, Virkkunen, Väisänen, Åkerblom ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 12 edustajaa:

Aalto, Erich, von Frenckell, Haga, Kaijalainen, Lahtela, Manner, Miikki, Ryömä, Tanner, Voionmaa ja Åhlström.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 109 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Sergeliuksen ehdotuksen.

Äänestys ed. Koivurannan 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Koivurannan 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'' nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Koivurannan 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Koivurannan 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 64 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 11.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Nurmesniemen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Nurmesniemen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Lahtelan 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lahtelan 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Lahtelan 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lahtelan 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Tämä tapahtuu.

Puhemies: Esitän vastattavaksi „jaa'' tai „ei''.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 36 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 16.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Lahtelan 3) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lahtelan 3) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Suokkaan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Suokkaan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Se toimitetaan.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 68 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 12.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Kaijalaisen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kaijalaisen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'' nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Luku X Kauppa- ja teollisuusministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat, hyväksytään.

Luku XI Sosialiministeriöön kohdistuvat hallinnonhaarat.

Keskustelu:

Sosialiministeri T u o m i v a a r a: XI luvun 3 momentilta on valtiovarainvaliokunta vähentänyt 50,000 markkaa perustellen tätä sillä, että kyseessäolevat asunnot voidaan järjestää samaan taloon. Katson olevan mahdollista suurta säästäväisyyttä noudattamalla tulla toimeen valiokunnan ehdottamalla 250,000 markalla, mutta perusteluista pyydän huomauttaa seuraavaa: Jos nyt nämä asunnot on rakennettava samaan taloon, se on saman katon alle, seuraa siitä, että on otettava uudelleen harkittavaksi rakennussuunnitelma ja tehtävä taas uudelleen uuden rakennuksen luonnos. Kun piirustukset ovat jo valmiiksi laaditut erillisiä rakennuksia varten, menee tehty työ hukkaan samalla kun uusien piirustusten laatiminen vaatii jälleen aikaa ja varoja. Työtä ei saada alkuun heti ensi vuoden alusta kuten oli suunniteltu, joten ei voida käyttää hyväksi nykyistä halpaa rakennusaikaa eikä samalla täten lieventää nykyistä työttömyyttä. En myöskään usko, että tämä asuntojen yhteenrakentaminen aiheuttaa otaksutun kustannusten vähennyksen, koska uusien piirustusten hankkiminen vaatii myöskin varoja. Kasvatuslaitos ei voi koko ensi vuoden aikana ottaa hoidettavakseen täyttä oppilasmäärää, jos valtiovarainvaliokunnan perustelut hyväksytään sellaisinaan. Näin ollen minä toivoisin, että eduskunta muuttaisi perusteluja siten, että sanojen „samaan taloon'' tilalle kirjoitettaisiin „suurempaa säästäväisyyttä noudattamalla'' voidaan momentilta vähentää 50,000 markkaa.

Ed. P y y: Tässä XI luvussa, sosialiministeriöön kohdistuvat hallintohaarat, haluaisin kiinnittää eduskunnan huomiota niin sanottuun omakotitoimintaan. Tämän talousarvion lähetekeskustelussa osoitettiin jo tämän pääluokan kohdalla ja niinkuin muissakin, miten hallituksen esityksessä esiintyy poistoja juuri niissä kohdissa ja momenteissa, jotka koskevat kansan vähäväkisen osan taloudellisia kysymyksiä. Syyksi on väitetty taloudellista pulakautta. Niin myös näissä kysymyksissä kun työmäärärahoissakin ilmenee poistoja mielestäni liian paljon. Kansan pohjakerrosten hätään ei ole kiinnitetty siinä määrin huomiota kuin olisi ollut syytä. Meillä, niinkuin tiedetään, elää varsinkin maaseudulla hyvin paljon työväestöä verrattain huonoissa asunto-oloissa. Minä haluan tässä kiinnit-

tää huomiota, joka ei poistu paljon asiasta. Me olemme saaneet huomata sanomalehdissä sekä ottaa vastaan lähetystöjä ja lähetystöjen mielipiteistä ja evästyksistä ilmenee ja ehdotetaan keinoja taloudellisen pulan ja ahdinkotilan poistamiseen. Jos kiinnittää huomiota kaikkiin niihin esitettyihin vaatimuksiin, niin niille on myönnettävä oikeudenmukaisuutensa. Kaikissa niissä ilmenee se seikka, että valtion on tultava väliin, valtion on varattava rahaa esityksissä, on esitetty nimittäin omistavan luokan hätä. Sen sijaan kansan pohjakerroksen puolelta on asetuttu enemmän odottavalle kannalle mitä valtiovalta ja eduskunta aikaansaavat. Kun eduskunta on huolimatta tiukasta taloudellisesta pulasta varauksia varannut maan pienviljelijäin aseman parantamiseen, joka on hyvällä merkittävä, tulisi rinnan kaikella tarmolla kohdistaa huomio myös maatyöväen ja teollisuustyöväen asuntokysymyksen edistämiseen, sillä varsinkin maaseudun työväestö elää vielä tällä hetkellä verrattain ahtaissa asunto-oloissa. Sen tuntevat kyllä varsinkin maaseudun edustajat. Ilman lähempää selitystä on kaikille selvää, miten kymmenettuhannet maatyömiehet asuvat vaatimattomissa, jopa terveydellisesti vaarallisissa asumuksissa. Tähän puoleen on erikoisesti kiinnittänyt huomiota myös armeijan yliläkäri eversti Lindén. Hän mainitsee sanomalehtiselostusten mukaan kutsuntaiässä olevien asevelvollisten kehitystason olevan surkean. Se johtuu hänen mielestään suuressa määrässä aliravinnosta, mutta samalla hän mainitsee sen johtuvan suurelta osalta maaseudun huonoista asunto-oloista, joissa pesii varsinkin keuhkotauti. Niinpä hän jatkaa: että valtiovallan on ryhdyttävä tarmokkaisiin toimenpiteisiin maaseudun asunto-olojen parantamiseksi. Hän mainitsee, että meillä rakennetaan upeita rakennuksia, mutta ei tahdota tai pystytä auttamaan köyhän maaseutuväestön keskuudessa olevaa asuntokurjuutta. Eikö valtiovallan taholta voitaisi asettaa jonkinlainen minimivaatimus terveyden kannalta katsottuna siedettäväksi ihmisasunnoksi ja pakottaa kunnalliset viranomaiset sitä toteuttamaan. Kun hallitus ei ole varannut sosialiministerin käytettäväksi penniäkään tähän tarkoitukseen, jätettiin eduskunnalle ed. Helon y. m. rahaasia-aloite tähän tarkoitukseen varattavaksi 20 milj. markkaa. Mutta valtiovarainvaliokunta on hylännyt aloitteessa mainitun määrärahan omakotitoiminnan vahvistamiseksi. Sanotulla määrärahalla olisi voitu menestyksellisesti parantaa kansan pohjakerrosten asunto-oloja. Tämä väestönosa on juuri se, joka lähetystöjensä avulla ei ole vielä sanottavammin kääntynyt valtiovallan ja eduskunnan puoleen. Se on asettunut enemmän odottavalle kannalle. Tämä on yksi niitä tärkeimpiä varauksia, joka olisi otettava ja sitä edistettävä ja varattava tarkoitukseen varoja. Mutta ihmettelen sitä, että valtiovarainvaliokunnan enemmistö on asettunut hallituksen esityksen hylkäävälle kannalle. Enimmän kiinnittää huomiota mainitussa valiokunnassa olevien maalaisliiton edustajain kanta, kun he ovat asettuneet vastustavalle kannalle mainittuun määrärahaan nähden. Haluaisin heille erikoisesti huomauttaa, että joku viikko sitten maalaisliiton pää-äänenkannattajassa huomasin kirjoituksen, jossa maataloustuottajain kokouksen päätöksistä tehtiin selvää, jossa lausuttiin, että maalaiskunnissa on parhaita työmäärärahoja juuri omakotivaraukset, joita voidaan parhaiten käyttää työttömänäkin aikana. Niitä eräät kunnat ovat osaksi toteuttaneet varaamalla siihen toimintaan tontteja ja hakemalla rakennuslainoja ennemmin varatuista omakotirahastoista. Maataloustuottajat ovat kyllä lausuneet ajatuksen, että lainsäädäntöä tulisi muuttaa, jotta lainoja voitaisiin myöntää maataloustyönantajille, jotta he voisivat käyttää sanottuun tarkoitukseen varatuista varoista työläisten asunto-olojen parantamiseksi työttöminä aikoina. Tähän muutokseen ei ole mielestäni syytä mennä, koska nykyisen järjestelmän vallitessa maalaiskunnissa asutuslautakuntien kautta voidaan hankkia lainoja maalla maatalousministeriöltä tähän tarkoitukseen varatuista varoista ja taajaväkisissä yhdyskunnissa sosialiministeriön kautta. Lainsäädäntö on nuori ja sitä varten aikaisemmin varatut varat ovat vähäiset siihen väestömäärään nähden, mikä maalla ja taajaväkisissäkin yhdyskunnissa elää.

Täällä on kyllä valtiovarainministeri kiinnittänyt eduskunnan huomiota siihen seikkaan, että meillä tämän talouspulan aikana ei ole tähänkään tarkoitukseen huomattavammin varoja käytettävissä. Mutta minusta juuri eileniltainen keskustelu pa-

raiten todistaa, millä tavoin valtiovarainministeri poistui, kun oli puhe huomattavista maanpuolustuslaitokselle uhrattavista varoista. Senvuoksi minä haluankin kiinnittää huomiota siihen seikkaan, että meillä on uhrattu valtion varoja esim. hevossiittolan y. m. vähemmän tärkeiden laitosten perustamiseen. Mutta ei ole tähän tärkeään puoleen kiinnitetty siinä määrässä huomiota, kuin mitä siihen tulisi kiinnittää. Sentakia minä haluankin tässä viitata ed. Helon asiaa koskevaan rahaasia-aloitteeseen n:o 1 ja ehdotan, että XI lukuun otetaan uusi 12 momentti ja siihen varataan mainittuun aloitteeseen nojautuen 30,000,000 markkaa omakotitoimintaa varten.

Ed. Lohi: Viittaamalla herra sosialiministerin lausuntoon ehdotan, että 3 momentin perusteluissa sanojen „samaan taloon" tilalle otettaisiin sanat „suurempaa säästäväisyyttä noudattaen".

Ed. Paasonen: Herra sosialiministerin lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, että kun valtiovarainvaliokunnan jaostossa tämä asia oli esillä, niin siellä katsottiin, että kun on kysymyksessä kolmen virkailijan asunnot, niin voitaisiin rakennuskustannuksissa hyvin saada aikaan 50,000 markan säästö, jos nämä rakennettaisiin saman katon alle. Kun nyt on kumminkin ilmoitettu, että tähän samaan tulokseen voidaan päästä siitä huolimatta, että rakennukset rakennetaan erillisinä, niin luonnollisesti ei kellään ole mitään sitä vastaan. Minä sentähden pyydän kannattaa ed. Lohen tekemää ehdotusta, että perusteluihin tehtäisiin vastaavanlainen muutos.

Samalla pyydän kannattaa ed. Pyyn tekemää ehdotusta, että tähän otettaisiin uusi 12 momentti, johon tulisi määräraha omakotirahaston vahvistamiseksi.

Sen lisäksi pyytäisin ehdottaa, että momentille 2 valiokunnan mietintöön liitetyn sosialidemokraattien vastalauseen mukaisesti lisättäisiin 250,000 markkaa ammattikurssien toimeenpanemiseksi työttömille naisille. Kun tällä kertaa työttömyys on tavallista suurempi ja etenkin naisille on erikoisen vaikeaa hankkia sopivia töitä, olisivat nämä ammattikurssit naisten työttömyyden lieventämiseksi aivan välttämättömät ja silloin määräraha, joka nyt on tarkoitusta varten menoarviossa, on riittämätön.

Ed. Tukia: Pyysin puheenvuoroa kannattaakseni ed. Lohen tekemää ehdotusta.

Ed. Seppälä: Naisten työttömyyttä voidaan auttaa ainoastaan kurssitoiminnan avulla, ja kun tänä talvena tulee työttömyys olemaan tavattoman suuri, niin olisi suotavaa, että valtion puolesta voitaisiin avustaa näitä kursseja, joita eri kaupungit toimeenpanevat. Minä toivoisin, kun täällä nyt tänä iltana on näkynyt vapaammat tuulahdukset puhaltavan ja useita ehdotuksia on mennyt lävitse valtiovarainvaliokunnan ehdotusta vastaan, että tämä esitys saisi eduskunnassa myötätuntoa ja että se tulisi äänestyksessä hyväksytyksi. Kannatan ed. Paasosen tekemää ehdotusta.

Ed. V. Eskola: Pyydän kannattaa ed. Pyyn tekemää ehdotusta.

Ed. Helo: Kannatan ed. Seppälän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Pyy ed. Paasosen kannattamana ehdottanut, että lukuun otettaisiin uusi 12 momentti „siirtona Omakotirahastoon 30,000,000 markkaa". Kutsun tätä ehdotusta ed. Pyyn ehdotukseksi. Ed. Lohi ed. Paasosen kannattamana on ehdottanut, että 3 momentin perusteluissa sanojen „samaan taloon" sijasta sanottaisiin „suurempaa säästäväisyyttä noudattaen". Kutsun tätä ehdotusta ed. Lohen ehdotukseksi. Ed. Paasonen ed. Seppälän kannattamana on ehdottanut X vastalauseen mukaisesti, että 2 momentille lisättäisiin 250,000 markkaa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Paasosen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotukset ovat kaikki erillisiä, joten niistä on jokaisesta erikseen äänestettävä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Pyyn ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Pyyn ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Lohen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lohen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 60 jaa- ja 103 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 33.

Eduskunta on siis hyväksynyt perusteluja koskevan ed. Lohen ehdotuksen.

Äänestys ed. Paasosen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Paasosen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Luku XII Valtion teollisuuslaitokset ja luku XIII Valtiovelka, hyväksytään keskustelutta.

P u h e m i e s: Tämän asian käsittely keskeytetään.

3) Ehdotus Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön erinäisten obligatiolainojen valtion takuusta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 ja otetaan a i n o a a n k ä s i t t e l y y n siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 59, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21.

Puheenvuoroja ei haluta.

Eduskunta hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamisesta yliopistoon.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan a i n o a a n k ä s i t t e l y y n siinä valmistelevasti käsitelty ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 31, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ed. T u l e n h e i m o: Vaikka olen valmis ensimmäisten joukossa myöntämään kotitalouden kohottamisen suuren merkityksen ja vaikka erikoinen tunnustus on annettava arvoisille aloitteen tekijöille siitä lämmöstä, jolla he tätä asiaa ovat ajaneet, täytyy minun kuitenkin olla sitä mieltä, että itse aloite tällä kertaa ei ole oikeaan osunut. Aloitteessa oli ehdotettu, että hallitus kiireellisesti ryhtyisi toimenpiteisiin kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamiseksi valtion yliopistoon. Valiokunta on muuttanut tämän ponnen jokseenkin platooniseksi, että hallitus vain ottaisi harkittavakseen kysymyksen kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamisesta valtion yliopistoon, ja mikäli mahdollista, ryhtyisi asiassa toimenpiteisiin.

Siinä muodossa, jossa valiokunta ehdottaa ponnen hyväksyttäväksi, ei tästä hyväksymisestä tosin juuri ole haittaa, jos ei hyötyäkään. Luonnollisesti hallitus jo sen

komitean mietinnön perusteella, joka koskee korkeimman maatalous- ja metsätalousopetuksen kehittämistä, ja jossa molempien aloitteessa mainittujen virkain perustamista on ehdotettu, ottaa kysymyksen muutenkin harkittavakseen.

Eduskunta on vuoden 1928 valtiopäivillä kehoittanut hallitusta kiinnittämään huomiota kotitalouden tieteellisen tutkimuksen edistämiseen ja korkeimman kotitalousopetuksen järjestelyyn olojen vaatimuksia vastaavalla tavalla. Päätarkoituksena oli silloin erikoisen oppiarvon, kotitalouskandidaattitutkinnon järjestäminen yliopistoon, ja sivistysvaliokunta huomautti samoilla valtiopäivillä, että sellainen saattaakin tapahtua opettajavoimia lisäämättä. Kukaan ei kuitenkaan tähän saakka, mikäli minä tiedän, liene halunnut suorittaa tällaista tutkintoa, joka asianomaisen tiedekunnan luvalla kylläkin olisi helposti käynyt päinsä. Ja se lienee myös syynä siihen, ettei yleisia vaatimuksia tällaisen tutkinnon suorittamista varten maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa vielä ole vahvistettu.

Nyt on tarkoituksena saada perustetuksi kaksi uutta opettajavirkaa yliopistoon. Kummankaan, varsinkaan kotitalouden taloustieteen, — siis ei kotitalouden yleensä, vaan kotitalouden taloustieteen ylimääräisen professorinviran — tarpeellisuutta en tahdo mitenkään kieltää ja, kuten sanottu, myös tuo äskenmainittu n. s. Cajanderin komitea on näiden molempien virkain perustamista ehdottanut. Mutta ei ole asianmukaista, että tästä ehdotuksesta, jota on asteettaisesti toteutettava pitämällä silmällä kokonaisuutta, temmataan erilleen eräitä professorinvirkoja, ilman että samalla voidaan verrata niitä toisiin perustettavaksi ehdotettuihin professorinvirkoihin niiden tärkeyttä koko opetuksen kannalta arvosteltaessa. Muistettavahan on, että komitea katsoo välttämättömäksi korkeimman maatalous- ja metsätieteen kehittämiseksi ajanmukaiseksi yliopistossamme, että paitsi muita opettajanvirkoja, perustetaan neljä uutta varsinaista prefessorin virkaa ja kahdeksan uutta ylimääräisen professorin virkaa. Ei ole epäilystäkään, että monet näistä opetuksen kannalta kokonaisuutena katsottuna ovat tärkeämpiä kuin nyt perustettavaksi ehdotetut virat. Varsinkaan ei voi pitää puutarhatieteen ylimääräisen professorinviran perustamista niin tarpeen vaatimana, että sen tulisi käydä ennen kaikkia muita, ei edes kotitalousopetuksen itsensä kannalta katsottuna. Tutkinto tuossa n. k. puutarhatieteessä ei vuoden 1928 ehdotuksen mukaan edes kuulunut kotitalouden kandidaattitutkintoon, vaikka tämä tutkinto oli suunniteltu niin laajaksi, että siihen saattoi kuulua aineita neljästä eri nykyisestä tiedekunnasta, nimittäin maatalous-metsätieteellisestä, historialliskielitieteellisestä osastosta, matemaattis-luonnontieteellisestä osastosta ja lääketieteellisestä tiedekunnasta. Tämäkin osoittaa, että on asianmukaisempaa sallia yliopiston, joka tekee päätöksensä kuultuaan maatalousmetsätieteellistä tiedekuntaa, esittää, missä järjestyksessä komitean ehdottamat virat niihin sisältyvine aloitteessa ehdotettuine virkoineen olisi perustettava.

Muuten on huomautettava, että jos nyt aloitteessa mainitut virat perustetaan, varsin todennäköisesti niihin ei pitkiin aikoihin saataisi päteviä hakijoita. Yleensäkin on kokemus osoittanut, että maatalousmetsätieteellisen tiedekunnan virat ovat vaikeasti täytettäviä. Samoin on asianlaita erityisesti kansantalouden opettajiin nähden. Yliopistossa on kaksi kansantalouden apulaisen virkaa, toinen lainopillisessa tiedekunnassa, toinen historiallis-kielitieteellisessä osastossa, joita vuosikausiin ei ole onnistuttu täyttämään. Lisäksi on vielä huomattava, että kun kotitalouden taloustiede on osa yksityistaloutta koskevasta taloustieteestä ja siis kansantaloudesta, jälkimmäisen viran haltija voisi nyt jo aivan hyvin opettaa ja tutkia kotitalouden taloustiedettä.

Vaikka minun näin ollen täytyy yhtyä ed. Österholmin vastalauseessa esitettyyn kantaan, joka on yhdenmukaisempi 1928 tehdyn päätöksen kanssa ja jonka sen vuoksi pitäisi paremmin tyydyttää aloitteentekijöitä itseäänkin kuin sivistysvaliokunnan mitään sanomaton ponsi, ei tämä, uudistan sen, millään tavoin sisällä kylmyyttä itse kotitalouden tieteellistä tutkimusta tai opiskelua vastaan. Mutta se, mitä nykyjänsä eniten tarvitaan, ei ole uusi virka tällä alalla, vaan harrastuksen saaminen syntymään siihen, että tämä ala joutuu meilläkin tieteellisen tutkimuksen alaiseksi, ja että sitä aletaan opiskella. Ja sen opiskelu on,

kuten 1928 vuoden sivistysvaliokunnan mietinnössä, kuten mainitsin, on huomautettu, nyt jo yliopistossa täysin mahdollista.

Ed. Österholm: Såsom av reservationen till utskottets betänkande framgår har jag varit av en annan mening i denna fråga än utskottets flertal. Jag anser för det första, att utskottet icke har haft anledning att göra ett positivt uttalande efter det riksdagen så nyligen som år 1928, för två år sedan, uttalat sin mening i saken. Dessutom är det enligt min uppfattning icke skäl att truga på universitetet sådana läroämnen och lärartjänster, som universitetet själft icke har begärt och som det av allt att döma icke är särskilt intresserat av, i synnerhet då det gäller läroämnen av praktisk natur. Med avseende å universitetets undervisning finnes ett stort antal önskningsmål och behov, som icke ha kunnat tillfredsställas av ekonomiska skäl. Det har icke varit möjligt att i den utsträckning som önskligt vore inrätta ordinarie och extraordinarie professurer i läroämnen, som stå universitetsundervisningen vida närmare än den nu ifrågasatta. De vetenskapliga inrättningarna vid universitetet äro bristfälligt utrustade med undervisningsmaterial och forskningsmedel. Endast de mest trängande behoven ha kunnat tillfredsställas. Vid sådant förhållande är det enligt min mening icke skäl att driva på frågan om inrättande av nya lärartjänster i sådana ämnen som huslig ekonomi och trädgårdslära. Jag ber därför, hr talman, få föreslå, att motionen måtte avböjas.

Ed. J. L. Mäkelä: Herra puhemies! On kovin arveluttavaa nykyisenä taloudellisena pulakautena lähteä ehdottamaan uusien virkojen perustamista, ja vielä arveluttavammalta tuntuu tämä sivistysvaliokunnan ehdotus, kun muistaa, että julkisuudessa on viimeisten vuosikymmenten aikana niin puhutussa kuin kirjoitetussakin sanassa koetettu osoittaa, että maassamme on tarpeettoman paljon virkamiehiä. Onpa tämä käsityskanta saanut huomiota valtiovallankin taholta siinä mittakaavassa, että on asetettu erikoinen komitea tutkimaan virastojen virkamiesmäärää ja työtehoa. Mainitun komitean ehdotuksesta onkin lakkautettu jokunen virka ja asetettu viranhaltija lakkautuspalkalle tarpeettomana.

Kun tätä taustaa vastaan katselee sivistysvaliokunnan mietintöä n:o 5, jossa sivistysvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyisi päätettäväksi toivomuksen, että hallitus ottaisi harkittavakseen kysymyksen kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajanvirkojen perustamisesta valtion yliopistoon ja mikäli mahdollista myöskin ryhtyisi toimenpiteisiin asiassa, niin täytyy siis olla painavat syyt, pätevät perusteet, ennenkuin sivistysvaliokunta on uskaltanut lähteä eduskunnalle ehdottamaan tällaisena taloudellisena pula-aikana kuin on nykyinenkin uusien virkojen perustamista valtion yliopistoon. Vuosikymmeniä on kotitalous- ja puutarhaväki kumminkin pyrkinyt tähän päämäärään. On ollut valtion komiteoita, jotka ovat tutkimuksessaan tulleet siihen lopputulokseen, että maahan olisi saatava edellämainittuja aloja vastaava korkeampi oppituoli joko sitten vastaiseen maatalouskorkeakouluun tai nykyiseen valtion yliopistoon. Maatalouskorkeakoulun toteuttaminen nykyisenä pula-aikakautena lienee kuitenkin mahdotonta, ja on luultavaa, että nykyinen pulakausi on lykännyt itsenäisen maatalouskorkeakoulun perustamismahdollisuuden kaukaiseen tulevaisuuteen. Maatalouskorkeakoulun perustamisen esteenä saattavat olla muutkin tekijät, ei ainoastaan tarvittavien varojen puute, vaan myöskin puute ehkä tarpeellisista opettajavoimista. Onhan yliopiston maataloudellisessa tiedekunnassa täytynyt pitkiäkin aikoja hoidattaa opettajavirkoja väliaikaisilla viranhaltijoilla, joten varsinaisen maatalouskorkeakoulun perustamisen esteenä on ei ainoastaan taloudelliset tekijät, vaan myöskin puute pätevistä opettajavoimista. On siis aivan kohtuutonta lykätä niin kotitaloustieteen kuin puutarhatieteenkin korkeampien oppituolien perustamista siihen asti kunnes maahamme saadaan itsenäinen maatalouskorkeakoulu. Ovathan kumpikin taloushaara niin hyvin kotitalous kuin puutarhatiedekin siksi tärkeät talousalat ei ainoastaan yksityistalouden kannalta katsottuna, vaan myöskin koko maan talouselämää silmälläpitäen. Tunteehan jokainen maamies jo nykyään, kuinka monta rehuyksikköä tarvitsee hänen lehmänsä tuottaakseen niin ja niin monta maitokiloa, samoin on maatalousväestölle selvillä, kuinka paljon sisältää mikäkin väkirehu valkuaisainetta, proteinia j. n. e. Samoin on maatalousväestö tarkalleen selvillä, kuinka

monta rehuyksikköä tarvitsevat lehmät tuottoonsa ja kuinka monta elatukseensa. Rehuyksikön hinnan perusteella lasketaan, paljonko maataloudessa tulee maksamaan tuotettu maitokilo ja kuinka paljon maksaa tuotettu lihakilo. Ihmisravinnon käyttöön ja kotitalouteen ei meillä ole kiinnitetty sitä huomiota, kuin mainitun kysymyksen käsittely sitä ansaitsisi. Ollaan tyytyväisiä, kun saadaan makua vastaavaa ravintoa. Ihmisravinnon tieteellinen käsittely kulutuksen kannalta katsottuna on meillä jäänyt vaille kaikkea huomiota siitä huolimatta, vaikkakin kansamme kulutus ravintoon ja kotitalouteen on laskettavissa ehkä noin 10—11 miljaardiksi markaksi vuosittain.

Kuten jo aikaisemmin mainitsin, tuntee jokainen maamies karjansa rehuarvon ja hintasuhteet, mutta harva emäntä tuntee tarjoamiensa ravintoaineiden ravintoarvoa eikä varsinkaan sitä, kuinka paljon kutakin ravintoa käytetään kodissa j. n. e. Kotitalouden hoito ja ravintotalouden järjestäminen ovat sellaisia työaloja, joiden tuntemiseen ja oikeaan järjestelyyn kannattaa uhrata vaikeinakin raha-aikoina varoja, sillä jos kotitaloudessa kyetään säästämään vaikkapa ei muuta kuin vain muutama prosentti, niin näin syntynyt säästö on tavattoman suuri. Ei ainoastaan kotitalouden taloustieteen kannalta olisi maahamme saatava oppituoli kotitalouden taloustiedettä varten, vaan sitä vaativat myöskin kansamme muut sivistyslaitokset. Sen, joka haluaa tällä hetkellä suorittaa pätevyyden kotitalousopettajan virkoihin, on hankittava tarvittava kompetenssi ulkomaisissa oppilaitoksissa. Seminaarien kotitalousopetus kaipaisi niinikään kotimaista tieteellistä ohjausta. Joutuvathan kansakoulunopettajattaret jatkokursseilla ja varsinaisen kansakoulutyön ohella ohjaamaan kansamme suurinta osaa kotitaloustieteen alalla, mikä opetus useimmille oppilaille jää ainoaksi opetukseksi elämää varten.

Maatalousneuvontatyön kannalta katsottuna niinikään olisi tavattoman tärkeää, että kotimaassa olisi pätevää tieteellisiin menetelmiin perustuvaa ohjausta kotitalouden taloustieteessä. Puutarhaopetuksemme niinikään saattaminen tieteellisemmälle pohjalle, kuin mitä se on nykyoloissa, on ajan vaatima. Ja tähän sen paremmin kuin kotitalouden ja kotitaloustieteen opettajanvirkoihin uhratut varat eivät varmaankaan mene hukkaan, vaan tulevat aikanaan antamaan kansamme hyvinvoinnin kohoamisessa monin kerroin takaisin ne varat, mitä mainittujen virkojen perustaminen valtion yliopiston yhteyteen tietäisi.

On väitetty ja niinkuin täällä yliopiston herra rehtorikin puolittain viittasi, että edellämainittujen tieteiden opettajavirkojen perustaminen valtion yliopistoon alentaisi sen tieteellistä tasoa (Ed. Tulenheimo: Ei ole väitetty semmoista!) — samoin hän viittasi — (Ed. Tulenheimo: Ei ole viitannut!) — minä ymmärsin väärin. — Tämä on kyllä asia, jota allekirjoittanut ei katso olevansa pätevä arvostelemaan, mutta toiselta puolen olen vakuutettu, että käytännöllisten aineiden ottaminen yliopiston opetusohjelmaan lähentää yliopistoa kansaan ja yliopisto ei pysy sellaisena vieraana laitoksena, jota varsinaisen kansan syvät rivit ovat aikanaan katselleet maassamme tavallaan jonkinmoisena välttämättömänä pahana, ja toiselta puolen on kuitenkin maan kansallisen tieteen velvollisuus tukea maansa talouselämää. Käytännöllisten aineiden ottaminen yliopiston ohjelmaan on ainakin yhtä tärkeä, kuin kaukaisten kielten opettaminen mainitussa laitoksessa.

Toivon siis, että eduskunta yhtyisi aloitteessa lausuttuun toivomukseen ja yhtyisi sivistysvaliokunnan ehdotukseen, että hallitus ottaisi harkittavakseen kysymyksen kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajanvirkojen perustamisesta valtion yliopistoon, ja mikäli mahdollista ryhtyisi toimenpiteisiin asiassa.

Ed. Oksanen: Herra puhemies! Kun korkein maatalousopetus tuli yliopistoon, niin oli vastustus kova. Vailla vastustusta ei ole ollut myöskään korkeimman kotitalousopetuksen pyrkiminen samaan päämäärään. Mutta nyt ollaan niin pitkällä, että periaatteessa ei asiaa enää kukaan vastusta. Nyt käsitetään, että tieteellinen tutkimustyö tälläkin alalla on yhtä mahdollinen kuin minkä muun tieteen alalla tahansa. Myöskin taloudellisen elämän edustajat, viimeksi Kauppalehti, ovat asettuneet tätä pyrkimystä kannattamaan: yhtäältä säästämisen, toisaalta tulon muodostuksen tähden. Mutta nyt täällä eduskunnasa ollaan eri linjalla siinä suhteessa, mitenkä tämä asia olisi perille vietävä.

Ed. Österholm sanoi, niinkuin hän vasta-

lauseessaankin esittää, että toistaiseksi riittäisi eduskunnan v. 1928 esittämä ylimalkainen toivomus. (Ed. Österholm: Eikö se riitä?) Sivistysvaliokunta taas on toista mieltä, nimittäin sivistysvaliokunta tulee myönteisten perustelujen jälkeen myöskin myönteiseen ponteen, jota yliopiston herra rehtorikaan ei pitänyt minään vaarallisena. Ponsihan on kirjoitettu hyvin varovaiseen muotoon ja hyvin kohteliaaseen muotoon. Siinähän vain toivotaan, että hallitus ottaisi harkittavakseen tämän kysymyksen.

Täällä on sanottu, että yliopiston toiminta-alalla on muita tärkeämpiä tarpeita. Mutta eihän tämän mietinnön hyväksyminen suinkaan estä yliopistoa esittämästä kantaansa tässä asiassa, kun hallitus sitä yliopistolta lausuntona pyytää. Minä kyllä olen puolestani sitä mieltä, että ei yliopistossa ole monta, ei ainakaan monta paljoa tärkeämpää opetusalaa ole kuin nämä alat, jotka ovat aivan ilman edustusta, jos vähääkään ottaa huomioon tieteellisen tutkimuksen rinnalla myöskin käytännöllisen ja taloudellisen elämän tarpeet.

On sanottu, että ilman näitä opettajavirkoja, joista nyt on kysymys voidaan kotitalouden taloustiedettä ja puutarhatiedettä yliopistossa opiskella. Minusta tuntuu, että tämä on enempi teoreettista ja enempi järkeilemistä kuin tosiolojen käytännön kannalta ajattelemista. Ja se tuntuu hyvin ihmeelliseltä silloin kun monessa muussa aineessa yliopistossa on kaksi tai kolmekin professorivirkaa ja vielä pyritään saman aineen piiriin perustamaan lisää erikoisalojen professorinvirkoja. Miksi siis kansantalouden professorille tahdotaan lisätä tässä kivi kuorman päälle? Minä olen ajatellut tätä asiaa ja tuntuu siltä, että kansantalouden professori, joka opetusaineessaan nykyjään hoitaa kolmen ehkäpä viiden miehen tehtävät, voisi tästä nyt päästä vapaaksi ja tämä tehtävä pantaisiin jollekin muulle. Minä en tahtoisi, että se jäisi apulaisen hoitoon, sillä eihän apulainen nyt kumminkaan vastaa samaa kuin vakinainen professori tai ylimääräinen professori tiedekunnassa.

Cajanderin komitean mietintö, jonka takana on metsä- ja maataloustieteen etevimmät edustajat, pitää tarpeellisena oman oppituolin näissä aineissa ja nämä herrat edustajat tai ainakin osa niistä kuuluu yliopiston asianomaiseen tiedekuntaan, siis kai heidänkin mielipiteillään on jonkunlainen arvo tätä asiaa arvostellessa ja omat oppituolit niihin aineisiin täytyy saada ennemmin tai myöhemmin, siitä ei päästä.

On myöskin sanottu, että Cajanderin komitean ehdotus olisi toteutettava kokonaisena. Se ei tietysti valtiotaloutemme kannalta ole mahdollista ja Cajanderin komitea itse ehdottaakin, että suunnitelma olisi toteutettava „vähitellen useiden vuosien kuluessa, sen mukaan kuin rahan kireys valtakunnassa helpottuu", niinkuin sanat kuuluvat. Se taas, että näitten professorinvirkojen perustamista ruvettaisiin harkitsemaan, ei tietysti estä yliopistoa vertailemasta ennenkuin lausuntonsa niistä antaa, niitä tuohon kokonaisuuteen niinkuin herra rehtori ed. Tulenheimo oikein täällä esitti.

Mitä taas tulee kotitaloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkoihin, niin rahaa siinä ei tarvita vielä moneen aikaan liikuttaa. Sillä vaikka heti perustettaisiin nämä virat, niin kestää jonkun aikaa, ennenkuin niihin saadaan pätevät hoitajat ja Cajanderin komitean mietinnössä nimenomaan sanotaan, että parempi olisi odottaa joku vuosi kuin täyttää virat epäpätevillä.

On esitetty myöskin sellainen mielipide, että yliopistoon olisi perustettava vasta sitten opettajavirkoja kun niihin on päteviä tarjokkaita. Minä käsitän, että tämä käy päinsä vapaan tutkimustyön edistämisen mielessä. Mutta käytännöllisen ja taloudellisen elämän kannalta tärkeissä aineissa ei mielestäni voida jäädä tällaisen itsestään tapahtuvan vapaan kehityksen varaan. Tästä asiasta kirjoitti Suomenmaassa asiantuntija, joka Amerikassa on tutkinut kotitaloutta, prof. Jutila hiljattain seuraavasti: „Sanottaneen, että tällaista virkaa ei voida perustaa ennenkuin siihen on saatavissa pätevä hoitaja. Mutta tähän voidaan vastata, että kukaan ei nykyisin olematonta erikoisvirkaa varten voi ruveta valmistautumaan. Vasta sitten kuin tällainen virka on olemassa voi sen tavoittelussa tulla kilpailua". Minusta prof. Jutila on vallan oikein luonnehtinut sen käsityksen, mikä minullakin asiassa on.

Sivistysvaliokunnassa vastusti ed. Österholm tätä asiaa. (Ed. Furuhjelm: Ainoa järkevä!) Ja minun käsittääkseni hän piti pääasiana vastustuksessaan sitä, ettei eduskunnan olisi sekaannuttava yliopiston asioi-

hin. Niin paljon kuin tässä ponnessa, erittäin varovassa ja erittäin höylissä muodossa esitetään, täytyy toki eduskunnan voida esittää armolliselle hallitukselle ja korkeaarvoiselle yliopistolle ilman että on aihetta huutoon: Älkää koskeko yliopistoon! Onhan sentään muistettava, että eduskunta rahoittaa kansan varoilla yliopistonkin kassan. Sen nojalla eduskunnalla toki pitäisi olla oikeus esittää joitakin vaatimattomia toivomuksia yliopistoon nähden.

Kuuntelin mielihyvällä ed. Tulenheimon näillekin tutkimus- ja opetusaineille antamaa tunnustusta, vaikka en tullut vakuutetuksi hänen esittämäinsä suunnitelmien paremmuudesta verrattuna prof. Cajanderin komitean mietintöön. Mutta kun lisäksi tiedämme, että nykyinen rehtori, prof. Tulenheimo jättää pian yliopiston johdon ja sinne voi tulla uusi farao, joka ei Josefista näinkään paljon tiedä, niin eduskunnan ei nyt pitäisi jättää asiaa tälle vastalauseen epävarmalle linjalle. Sillä nytkin pitää paikkansa sananlasku, että ei vara venettä kaada.

Koska näin ollen olen täysin vakuutettu näiden tutkimus- ja opetusalojen suuresta merkityksestä ja koska yliopiston tehtävänä on yliopistolain 1 §:n mukaan, paitsi vapaan tutkimustyön edistäminen, myöskin kehittää Suomen nuorisoa kykeneväksi palvelemaan isänmaata, niin minä rohkenen toivoa, että eduskunta hyväksyy sivistysvaliokunnan mietinnön.

Ed. Björk: Jag ber att få understöda rdm. Österholms förslag.

Ed. Estlander: Som universitetslärare finner jag mig böra understöda rdm. Österholms förslag.

Ed. Brander: Herra puhemies! On ollut ilolla pantava merkille, mitenkä eduskunta pitkin matkaa on myötätunnolla suhtautunut kaikkiin sellaisiin aloitteisiin, jotka tarkoittavat kotitaloutemme kehittämistä, ja on tämä myötätunto erinomaisen hyvin ymmärrettävissä, koska eduskunta hoitaa koko maan yhteistä valtiotaloutta. Se tulee huomaamaan, ettei pitkälle päästä, ellei samalla myöskin yksityistaloutta, kotitaloutta, tehokkaammin ja perusteellisemmin hoideta kuin meillä aikaisemmin on hoidettu. On silloin aivan luonnollista ja johdonmukaista edellä mainitun kannan kanssa se, mihinkä sivistysvaliokunta asiassa päätyy.

Minä olen myöskin erikoisella mielihyvällä tässä kuullut, kuinka niin arvovaltaiselta ja asiantuntevalta taholta kuin ed. Tulenheimon puolelta on annettu lausunto, joka kaikessa pääasiassa on tälle asialle myönteinen. Minä hyvin ymmärrän sen varovaisuuden, mitä yliopiston puolelta tässä asiassa osoitetaan, sillä kyllähän tällainen asia sietää vakavaa harkintaa. Panin erikoisesti merkille, että ed. Tulenheimo huomautti siitä, mitenkä on ollut vaikeata saada täytetyksi maataloustieteen opettajain toimia. Tämä on valitettavan totta, ja on mahdollista, että samoin käy tälläkin alalla. Mutta ellei aikanaan päätetä tällaisten virkojen perustamisesta, joista nyt on kysymys, niin eihän niihin kukaan nykyisten opintokustannusten aikana rupea antautumaan. Täytyy olla joku taloudellisesti turvattu päämäärä, johon pyritään, ennenkuin ryhtyy valmistautumaan yliopiston opettajaksi. Ei ole siis liian aikaista eduskunnan puolelta lausua se, minkä sivistysvaliokunta varsin vaatimattomassa äänilajissa mietinnössään on lausunut.

Minäkin toivon, että eduskunta hyväksyisi sivistysvaliokunnan mietinnön eikä ottaisi huomioon sitä liiankin varovaista kantaa, jolle ed. Österholm vastalauseessaan ja täällä eduskunnassa on asettunut.

Pyydän vielä huomauttaa siitä, että meillä on todellakin kipeä tarve saada yhteiskuntaamme toimimaan sellaisia henkilöitä, joilla myöskin kotitaloustieteessä — minä asetan sen tässä puutarhatieteen etupuolelle — on perusteelliset ja niin hyvät tiedot kuin nykyaikana voi hankkia. Meillä on jo kotitalousalalla sellaisia virkoja tai yhteiskunnallisia toimia, jotka edellyttävät tällaisia opintoja. Sellaisia ovat kotitaloustarkastajantoimet maataloushallituksessa ja kouluhallituksessa, sellaisia ovat kotitalousopiston eli kotitalousseminaarin opettajien toimet, sellaisia ovat lukuisat kotitalouskonsulenttien toimet. Meidän pitäisi saada näihin toimiin vähitellen henkilöitä, joilla on myöskin tieteellinen koulutus tätä tärkeää alaa varten.

Ja vielä on eräs tärkeä seikka otettava huomioon. Meidän maassamme on harvinaisen paljon naisylioppilaita. Minulla ei ole aivan tarkkoja tietoja heidän lukumäärästään. (Ed. Furuhjelm: Liian paljon!) Ehkä

on tällä kertaa liiankin paljon, minä voin ed. Furuhjelmiin siinä yhtyä, heitä lienee yli puolitoistatuhatta. Jos me saisimme opettajaviran yliopistoon, jonka viranhaltija antaisi säännöllistä opetusta kotitalouden taloustieteessä, niin olen aivan varma siitä, että tällä opettajalla tulisi olemaan täydet auditoriot, paljon kuulijoita ja näiden kuulijain joukossa löytyisi hyvin paljon sellaisia naisylioppilaita, jotka eivät antaudu varsinaisiin julkisiin toimiin kotitalousalalla, mutta jotka myöhemmin tavataan yhteiskunnassa mahdollisimman monilla erilaisilla aloilla. He tulisivat ottamaan tämän aineen ylimääräiseksi aineekseen, toiset kuunnellakseen vain luentoja, toiset suorittaakseen tässä aineessa ehkä jonkun tutkinnon. Kansakunta kokonaisuudessaan tulisi hyötymään hyvin paljon, jos, niin pian kuin mahdollista on, sivistysvaliokunnan lausuma vaatimaton toivomus toteutettaisiin.

Ed. Pärssinen: Kansantalous koskettaa kansan jokapäiväistä elämää läheisemmin kuin mikään muu ala, sillä järkevä ja taitava kotitalous on kodin ja perheen perusteita ja kehitystä sen alalla on siis pidettävä kaikin puolin toivottavana. Uskon, että tieteellä tässä on laaja työmaa edessään ja suuria tehtäviä suoritettavanaan ja kun tämän alan korkeimmasta opetuksesta lopulta leviää tiedon ja taidon hedelmiä kansan syvimpiin kerroksiin, kannatan asiaa.

Ed. Cajander: Herra puhemies! Ei voi olla mitään epäilystä siitä, että puutarhatiede eli se tiede, joka selvittää niitä perusteita, joiden mukaan puutarhahoitoa on teknillisesti ja taloudellisesti harjoitettava, aivan läheisesti kuuluu niihin tieteisiin, joita opetetaan yliopiston maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa. Asialliselta sisällöltään se lähinnä liittyy kasvinviljelys- ja kasvinjalostustieteisiin, jotka muodostavat maanviljelystieteen pääsisällön, sekä maanviljelystaloustieteeseen, mikäli on kysymys toiminnan taloudellisesta järjestelystä. Puutarhahoito myös maanviljelijäin taloudessa liittyy aivan läheisesti varsinaiseen maatalouteen. On kieltämättä puutteeksi katsottava, ettei meidän maatalousmiehillämme yliopistossa opiskellessaan ole ollut minkäänlaista mahdollisuutta saada opetusta myöskin puutarhanhoidossa.

Mitä taas tulee kotitalouteen, niin sehän on aine, joka ei koske ainoastaan maanviljelijöitä, vaan kaikkia perheitä, melkeinpä kaikkia kansalaisia. Mutta tosiasia on, että kotitalouden kehittämistä on erikoisesti juuri maatalouspiireissä harrastettu, ja valtion menosäännössäkin siihen kohdistuvat menot on sisällytetty maatalousministeriön pääluokkaan. Kieltämättä yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta on yliopiston tiedekunnista se, johon tämä aine lähinnä soveltuu. — Kotitalous tosin on hyvin monihaarainen oppiala, jotenka ei liene mahdollista ajatella sen keskittämistä yhden opettajan käsiin sillä tavalla, että tämä todella siinä voisi tarjota täysin akateemista opetusta. Mutta jos aine rajoitetaan koskemaan tämän alan taloudellista puolta, kuten aloitteessa edellytetään, niin se tulee aiheeltaan siksi keskitetyksi, ettei saata olla mitään vakavampia epäilyksiä sen sisällyttämistä vastaan yliopisto-opetukseen; näin rajoitettuna se lisäksi tulee käsittämään kotitalouden keskeisimmän ja käytännöllisesti tärkeimmän osan.

Se komitea, joka oli asetettu suunnittelemaan korkeimman maatalous- ja metsäopetuksen kehittämistä, harkitsi sangen perusteellisesti molempien nyt kysymyksessä olevien opetusalojen, puutarhatieteen ja kotitaloustieteen soveltuvaisuutta yliopistollisiksi oppiaineiksi yleensä ja erikoisesti niiden suhdetta korkeimpaan maatalousopetukseen, ja tuli yksimielisesti siihen tulokseen, että ne sangen hyvin soveltuvat yliopistollisiksi oppiaineiksi, koska kummankin alalla voidaan suorittaa täysin tieteellistä tutkimustyötä ja antaa täysin tieteellistä opetusta sekä että ne hyvin hyödyllisesti täydentävät korkeinta maatalousopetusta.

Tosinhan kyllä korkeimmassa maatalousopetuksessa on kipeämpiäkin puutteita kuin nyt kysymyksessä olevien aineiden puuttuminen, mutta jokaista aloitetta, joka on omiaan maatalousopetusta edelleen kehittämään ja täydentämään, on käsitykseni mukaan mielihyvällä tervehdittävä, riippumatta siitä, missä järjestyksessä nämä opetusalat tulevat toteutetuiksi. Itse puutarhahoidon ja kotitalouden kehittymiselle maassamme nyt käsiteltävän aloitteen toteuttamisesta varmaan tulisi olemaan paljon hyötyä, sillä sanottakoon mitä tahansa

tieteen ja käytännön välisestä suhteesta, niin tosiasia on, että käytännöllinen elämä, myöskin niin käytännöllisillä aloilla kuin puutarhahoidon ja kotitalouden, joka askeleella tarvitsee myöskin tieteen apua. Komitea puolestaan suunnitteli näiden aineiden edustusta yliopistossa toteutettavaksi ylimääräisillä professorinviroilla, joiden täyttäminen ei voine tuottaa varsin suuria vaikeuksia.

On huomautettu, ettei meillä näillä kysymyksessäolevilla aloilla vielä ole suoritettu mitään tieteellistä tutkimustyötä eikä ole ollut tieteellistä harrastustakaan, ja pidetty sitä jonkunlaisena esteenä aloitteen hyväksymiselle. Rohkenen päinvastoin katsoa, että tämä on sangen painava motiivi aloitteen hyväksymisen puolesta. Nämä alat ovat nimittäin siksi tärkeitä, että niillä olisi saatava tehokasta tutkimustyötä nopeasti aikaan. Vertailun vuoksi pyydän saada kysyä, minkä verran meillä oli tieteellistä tutkimustyötä suoritettu esim. metsätieteen alalla silloin, kuin ensimmäiset metsätieteen professorinvirat perustettiin yliopistoon, ja minkä verran sitä on nyt.

Siitä komitean mietinnöstä, jossa kysymyksessäolevat opettajanvirat on ehdotettu perustettavaksi, on maatalousmetsätieteellisen tiedekunnan kaikilla opettajilla ollut tilaisuus antaa komitealle lausuntonsa mietinnön ollessa korehtuuriasteella, eikä ainoallakaan heistä ollut näihin virkoihin nähden mitään huomautettavaa. Mietinnön valmistuttua tiedekunta virallisesti on antanut siitä lausuntonsa, niinikään näitä virkoja vastaan mitään huomauttamatta. Ja itse ehdotus näiden virkojen perustamisesta on lähtenyt sanotun tiedekunnan professorien piiristä, siis yliopiston omasta keskuudesta. Kotitalouden opettajan opetusvelvollisuuden määrittely komitean mietinnössä on yliopiston agraaripolitiikan professorin alkuaan laatima sekä tarkastama, ja puutarhanhoidon opettajan opetustehtävän määritelmä on kasvitieteen professorin, siis yliopiston kasvitieteellisen puutarhan esimiehen, tarkastama. Yliopistolla näin ollen ei pitäisi olla mitään muistuttamista aloitetta vastaan ja olen sitä mieltä, ettei aloitetta vastaan mitään asiallisia huomautuksia voida tehdäkään.

Yliopiston taholla usein tosin huomataan pientä hermostumista kun uusia n. s. sovellettujen tieteiden oppialoja sisällytetään sen opetuspiiriin huolimatta siitä, että sellainen sovellettu tiede kuin lääketiede on alusta alkaen aivan oleellisena osana kuulunut yliopisto-opetukseen. Varmaa myös on, että yliopisto pystyy ylläpitämään nauttimansa suosion kansan laajoissa piireissä sitä paremmin, mitä enemmän yliopisto pystyy tarjoamaan myös sellaista, josta on hyötyä jokapäiväiselle elämälle, ja mitä paremmin yliopisto pystyy tätä tekemään, sitä helpommin se myös saa teoreettisemmat tarpeensa tyydytetyiksi.

Minä kannatan siis sivistysvaliokunnan ehdotusta.

Ed. Pullinen: Minunkin mielestäni sivistysvaliokunnan ehdotus on varsin laimea ja vaatimaton ja yhdyn sitä kannattamaan. Kun tätä kuitenkin on vastustettu ja kun ed. Tulenheimo yliopiston rehtorina on myöskin asettunut sitä vastustamaan tai yhtynyt tähän vastalauseeseen, jonka ponsi on hylkäävä, ja kun hän huolimatta siitä, että hän periaatteellisesti sanoo asiaa kannattavansa, kuitenkin mainitsi, että yliopistossamme voidaan kotitaloutta opiskella ja että tämä ei riipu opettajien puutteesta, vaan että se riippuu harrastuksesta, niin tämän johdosta katson tarpeelliseksi verrattain läheisen kokemuksen nojalla mainita, että nykyjään on yliopistossamme kotitalouden opiskelu melkein mahdotonta, ja käsittääkseni harrastus kotitalousopiskeluun ei voi elpyä, ellei opettajavirkoja yliopistoon tällä alalla aseteta. Katsoisin siis vahingoksi tärkeälle kotitaloudelle, jos todellakin tulisi vastalause hyväksytyksi ja pidän vähimpänä sen, että sivistysvaliokunnan ehdotus asiassa hyväksytään.

Valtiovarainministeri Vennola: Pyydän saada lausua ainoastaan pari sanaa. Yhteiskunnallisten tieteiden alalla on kehitys, niinkuin monien muittenkin tieteiden alalla, kulkenut erikoistumista kohti. Yleisestä tieteenhaarasta on eristäytynyt erikoistieteeksi monet erikoiskohdat. Niinpä on yksityistaloustiede eroittautunut yleisestä tieteestä erikoistieteeksi. Kansantaloustiede käsitti, mainitsen siitä, koska siihen on täällä viitattu, aikaisemmin koko joukon eri tieteitä, jotka ovat nyt eristäytyneet. Paitsi yleistä teoreettista kansantaloustiedettä, finanssioppia, sosialipolitiikkaa, eri talouspolitiikan aloja j. n. e., niin

myöskin monet yksityistieteiden alat käsitettiin aikaisemmin kansatalouden opetuksen velvollisuudeksi. Nyt ei ole asian laita enää näin. Yksityistalous on muodostunut aivan erikoistieteen alaksi eri oppina. Niinpä on maanviljelysoppi muodostunut aivan omaksi tieteen alaksi, joka käsittelee maanviljelijän yksityistaloutta. Samoin on myöskin eri tehtaiden yksityistalous ja niiden järjestely muodostunut aivan erikoiseksi tieteen alaksi. Nyt ajetaan takaa sitä, että kotitalous, jossa käytetään suurin osa kansakunnan tuloista, muodostuisi myöskin erityiseksi tieteen alaksi ja tieteellisen tutkimuksen esineeksi. Sikäli kuin asialla tarkoitetaan tällaista yksityistalouden tieteen synnyttämistä, kotitaloustiedettä, niin asia on kaikin puolin kannatettava, koska on erinomaisen tärkeätä, että myöskin tätä yksityistalouden alaa tutkitaan ja kehitetään siinä niitä menetelmiä, joita ainoastaan tieteellisen selonoton ja yksityiskohtaisen tutkimustyön kautta voidaan todeta. Tältä kannalta siis asia on kannatettava. Sikäli kuin esitys tarkoittaa, että pitäisi luoda vielä erikoisempi ala, niinkuin täällä näytään vaativan kotitalouden taloustiedettä, niin se käsittääkseni ei ole puolustettavissa sentakia, ettei niin yksityiskohtaiseen erikoistumiseen voida mennä. Jos taas esitetty nimitys johtuu jostakin käsitteellisestä sekaannuksesta, niin sehän on torjuttavissa. Siinä yleisen toivomuksen muodossa, missä sivistysvaliokunta on tämän asian esittänyt, että hallitus ottaisi harkittavakseen kysymyksen koko laajuudessaan, niin on asia niin yleisessä muodossa esitetty, ettei pitäisi olla sitä vastaan, että tätä tärkeää työalaa hallitus ottaisi selvittääkseen ja myös tutkiakseen, mitä mahdollisuuksia asian toteuttamisella on. Asianlaita on niin, ettei suinkaan kansantaloustieteen opettaja, joka käsittelee koko kansantaloutta, voi antautua, eikä ole päteväkään opettamaan yksityistaloustiedettä, joka vaatii aivan oman miehensä ja jossa niin hyvin meillä kuin muuallakin eri aloilla on jo erikoistutkijansa. Asia on siksi tärkeä, että siinä kyllä selonottoa ja valmistusta kaivataan, ja siitä syystä ei ole syytä asiaa vastustaa.

Ed. Tulenheimo: Kuullessani ed. Cajanderin esitystä ihmettelin, ettei hänen komiteansa ollut ehdottanut näitä virkoja varsinaiseksi professorinviraksi. Eihän täällä kukaan ole vastustanut sitä, ettei myöskin näiden alojen tieteellinen tukimus olisi tarpeellinen, — minä vain huomautan, ettei tämä tieteellinen tutkimus suoranaisesti tule käytännön hyväksi, vaan se täytyy erityisesti siihen sitten soveltaa. Mutta se, mitä vastaan minä täällä olen tahtonut puhua, on ettei pitäisi eduskunnan, joka ei edes tiedä, mitä virkoja Cajanderin komitea on ehdottanut, ottaa niistä erilleen yhtä ja sanoa, että tuo virka on tärkein, ehdottakaamme hallitukselle, että se perustetaan. Komitea ehdottaa paljon tärkeitä virkoja perustettavaksi. Se ehdottaa uusia varsinaisia professorinvirkoja maanviljelysfysiikassa ja tekniikassa, maitotaloustieteessä, metsätaloudessa ja kalataloustieteessä sekä, paitsi niitä kahta ylimääräistä professorinvirkaa, jotka aloitteessa on mainittu, ylimääräisiä professorinvirkoja kasvijalostustieteessä, maatalouden arvioimistieteessa ja kirjanpidossa, kotieläinanatomiassa, kotieläinjalostustieteessä, metsäbiologiassa ja suometsätieteessä. Ehkäpä täällä on niin asiantuntevia, että he ilman muuta voivat sanoa, että kaikkien näiden virkojen rinnalla nuo kaksi aloitteessa mainittua virkaa ovat kaikista tärkeimmät. Minä puolestani en siihen pysty ja siksi minusta olisi asianmukaisinta, että tämä asia olisi mennyt sitä tietä, että ehdotuksen virkojen perustamisjärjestyksestä olisi tehnyt se, joka tässä asiassa on paras asiantuntija, nimittäin maatalous-metsätieteellinen tiedekunta, joka muuten kyllä on pitävä huolta siitä, että komitean ehdotus niin pian kuin mahdollista tulee toteutettavaksi.

Ed. Kivisalo: Kun minäkin olen yksi niitä, jotka sivistysvaliokunnassa myötävaikuttivat tämän mietinnön tulemiseen, niinkuin huomatakseni muutkin valiokunnan sosialidemokraattiset jäsenet, niin ilmoitan että tässä on esitetty käsitykseni mukaan, taloudellista elämää edistävä ja vaurastuttava toimenpide. Ja taloudellisestahan elämästä loppujen lopuksi meidän kaikkien hyvinvointimme riippuu.

Minä en tietysti voi puuttua sellaisiin väitteisiin, mitkä koskevat yliopistoa, enkä tarkastaa niiden pätevyyttä. Mutta sellainen summittainen käsitys minulla on tästäkin asiasta, että yliopisto on kansaa varten, eikä kansa yliopistoa varten ja että sen tar-

koitus on palvella kansaa. Sen huomion minä myöskin olen tehnyt, että yliopistoelämässä ajan kuluessa aina enemmän ja enemmän annetaan arvoa käytännöllisille oppiaineille. Kun tämä ponsi semmoisenaan ei ole sitova, kun tässä vain esitetään toivomus, niin minun nähdäkseni hallitus voi tutkia, sekä sen seikan, mistä ed. Tulenheimo ei sanonut olevansa selvillä, samoin kuin senkin, että jos asiassa toimeen ryhdytään, niin se tapahtuu kaikella sillä hienotuntoisuudella, mikä asiaan kuuluu, ettei yliopiston asioihin loukkaavalla tavalla sekaannuta.

Ed. Cajander: Mitä siihen tulee, että asianomainen komitea ehdotti ylimääräisiä professorinvirkoja eikä vakinaisia, niin se riippui siitä, että tahdottiin olla vaatimattomia, varsinkin kun tiede näillä aloilla on vielä koko joukon kehityksen tarpeessa. Ed. Tulenheimo mainitsi, että maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa tarvitaan useitakin uusia opettajanvirkoja. Minun nähdäkseni on ja minä luulen, että se on komiteankin kanta, jotakuinkin yhdentekevää, missä järjestyksessä ne toteutetaan. Järjestys voi riippua monesta seikasta ja kun täällä nyt on herätetty aloite siinä mainittujen alojen edustuksesta, niin minusta ei näytä olevan mitään syytä vastustaa niiden nyt esille tulemista. Toiset tulevat kyllä esille aikanaan.

Herra valtiovarainministeri teki huomautuksen kotitalousopetusalan nimeä vastaan. Siitä tietysti voidaan hyvinkin keskustella. Voi olla, että sille olisi annettava joku toinen sopivampi nimitys. Pääasia on, että tämä opetus tulee rajoitetuksi kotitalouden taloudelliseen puoleen jättämällä teknillinen puoli pois, jolloin se ei myöskään tule tarvitsemaan mitään kalliita laboratorioita eikä mitään muita sentapaisia laitoksia.

Valtiovarainministeri Vennola: Ed. Tulenheimon lausunnon johdosta, jossa hän vaatii järjestelmällisyyttä tällaisten virkojen perustamisessa, tahtoisin mainita, että täysin yhdyn hänen katsantokantaansa. Ei ole nyt syytä, että milloin mikin professorinvirka tai milloin mikin opettajanvirka työnnetään täällä eduskunnassa esille ilman, että on suunnitelmaa olemassa ja asia suunnitelmallisesti järjestetään asiantuntevissa piireissä ja erityisesti yliopiston ja hallituksen myötävaikutuksella. Valtion raha-asiain tila on nyt ja tulee pitkät ajat olemaan sellainen, että meidän täytyy hyvin tarkoin punnita niistä hyvin monista eri ohjelmista, mitä eri aloilla on, mitä kulloinkin toteutetaan, mitä lykätään parempiin aikoihin ja mitä osaksi tai kokonaan jätetään. Tieteiden ala eri aloilla on pohjaton ja siinä voi erikoistua ja professuureja perustaa tukuttain, mutta siihen meidän varamme eivät riitä, niin että tältä kannalta jo on aivan välttämätöntä ottaa huomioon se, mitä ed. Tulenheimo täällä esitti. On välttämätöntä että järjestelmällisesti käytetään valtion varoja näihinkin tarkoituksiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Österholm ed. Björkin kannattamana ehdottanut, että aloite hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Österholmin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Asiasta on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy sivistysvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Österholmin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 85 jaa- ja 82 ei-ääntä, 12 tyhjää; poissa 20.

Eduskunta on siis hyväksynyt sivistysvaliokunnan ehdotuksen.

Ed. Österholm pyytää avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Ahlfors, Alestalo, Annala, Brander, Cajander, Eskola, W., Forstadius, Hakala, A., Halonen, A., Hannula, Heikkinen, Hildén, A., Hirvensalo, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Janhonen, Joukanen, Junes, Junnila, Jussila, Jyske, Kaijalainen, Kalliokoski, Kallioniemi, Kaskinen, Kauranen, Kemppi, Keto, Kilpeläinen, Kivisalo, Koivisto, Koivuranta, Kolkki, Kontio, Korhonen, Korpisaari, Koskenheimo, Kosonen, Kuisma, Kukkonen, Kuusisto, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lampinen, Lautala, Lehtokoski, Leivo, Leppälä, Lindman, Luostarinen, Malmivaara, Mantere, Moilanen, Myllymäki, Mäkelä, J. L., Mäkelä, W., Oksanen, Paavolainen, Pekkala, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pullinen, Päivänsalo, Pärssinen, Raatikainen, Rantanen, Rapo, Rautaharju, Reinikainen, Riipinen, Rissanen, Ryynänen, Ryömä, Saarinen, Salo, Sarlin, B., Sillanpää, Solja, Sovijärvi, Särkkä, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Tuomioja, Vehkaoja, Vesterinen, Voionmaa ja Åkerblom.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Aalto-Setälä, Aattela, Ainali, Aromaa, Asikainen, Björk, von Born, Bryggari, Eskola, H., Estlander, Fagerholm, Furuhjelm, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Harvala, Helenelund, Helo, Hildén, U., Hiltunen, Huhtala, Huittinen, Hämäläinen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jern, Kilpi, Kirveskoski, Kivimäki, Kivioja, Komu, Koponen, Kovanen, Kuuliala, Lamminen, Lehtonen, Lepistö, Lindqvist, Linna, Lohi, Manner, Meriläinen, Miikki, Nikkanen, Nurmesniemi, Nyman, Oksala, Paasonen, Palmgren, Pennanen, Penttala, Perho, Pilppula, Pitkänen, Pojanluoma, Puittinen, Pyy, Rantala, Rothberg, Ruotsalainen, Räisänen, Sahlstein, Sallila, Sallinen, Sarlin, E., Setälä, Ståhlberg, Suokas, Suurkonka, Svinhufvud, Tolonen, Tulenheimo, Turja, Valta, Welling, Virkkunen, Väisänen ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 27 edustajaa:

Aalto, Ailio, Ampuja, Anttila, Erich, von Frenckell, Haga, Huttunen, Jatkola, Jokinen, Kaura, Kesti, Koivulahti-Lehto, Kulovaara, Kuokkanen, Niukkanen, Nuutinen, Paasivuori, Roos, Seppälä, Sergelius, Sunila, Sventorzetski, Tanner, Turkia, Westman ja Åhlström.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 92 jaa- ja 80-ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt sivistysvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 63, joka sisältää ylläolevan ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Sillanpää: Työväenasiainvaliokunta on hylännyt allekirjoittaneen ja eräiden toisten tekemän aloitteen eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen myöntämisestä yksinäisille äideille. Nykyajan hengen mukaista lienee kylmästi hylätä kaikki köyhälistön aseman parantamiseksi tehdyt aloitteet, vieläpä silloinkin kun on pakko tunnustaa aloite oikeaksi ja tarpeen vaatimaksi, kuten työväenasiainvaliokunnan hylkäävässä mietinnössä sanotaan. Valiokunnan mietinnössä lausutaan seuraavasti: „Vaikka se myöntääkin puheenaolevan asian tärkeyden, katsoo, että olisi tarpeetonta enää esittää hallitukselle mitään toivomusta asian suhteen, vaan olisi jäätävä odottamaan sosialivakuutuskomitean ehdotusta asiassa''. Tuskinpa koskaan on täällä tehtyä aloitetta köyhemmillä perusteilla hylätty. Valiokunnalla on hylkäävään perusteluun riittänyt asiantuntijana käytetyn vakuutusylitarkastaja Onni Hallstenin lausunto siitä, että yleisen sosialivakuutusohjelman puitteisiin voi kuulua myös leskija orpoeläkkeet. Tämän lausunnon perus-

teella katsovat työväenasiainvaliokunnan porvarilliset jäsenet ja niiden mukana köyhän kansan edustajana itseään pitävä ed. Päivänsalo asian olevan ratkaistun, siis virallisesti päätetyn, joten asian periaatteellinen puolikaan ei enää kaipaisi toivomusaloitteen hyväksymistä. Valiokunnan mietintö on ristiriitainen, siitä selviää, että valiokunta myöntää saaneensa tietää, että useassa maassa on jo toteutettu aloitteessa tarkoitettu eläkkeenluontoinen lapsiavustus tai orpoeläke kuten valiokunta mietinnössään tätä kutsuu. Eläkkeenluontoinen lapsiavustus on m. m. voimassa Tanskassa, jossa se on ollut jo viime vuosisadan loppuvuosilta alkaen ja jossa valtio ja kunta yhteisesti avustavat sellaisia äitejä, jotka yksin elättävät ja kasvattavat lapsensa. Mutta vaikka työväenasiainvaliokuntakin tunnustaa tällaisen periaatteen, lausuu se kuitenkin mietinnössään, että on enää tarpeetonta esittää hallitukselle edes toivomusta asian suhteen. Toivomusaloitteessakaan ei esitetä muuta kuin että eduskunta tekisi periaatteellisen päätöksen, jossa jätettäisiin kysymys hallituksen valmisteltavaksi. Työväenasiainvaliokunnan porvarillisetkin jäsenet tunnustavat, että tämä aloitteessa ehdotettu toivomus on tärkeä ja kannatettava.

Kuten aloitteessa mainitaan, koski anomus eläkkeenluontoisen lapsiavustuksen myöntämistä niille äideille, jotka yksin elättävät ja kasvattavat lapsensa, joiden avustus nyt on kokonaan köyhäinhoidon varassa. Tilasto köyhäinhoidosta vuodelta 1928 näyttää, että sellaisia lapsia, jotka saivat avustusta köyhäinhoidolta, oli kaikkiaan 31,744. Tilastossa sanotaankin, että avustettavien lasten suurimpana ryhmänä ovat ne, jotka asuvat vanhempiensa kodeissa, jotka siis saavat nykyjään vanhempiensa välityksellä köyhäinhoidolta avustusta.

Lähtemättä pitemmälti puhumaan aloitteen puolesta, niin toivottomalta kuin se täällä nykyisen tilanteen vallitessa näyttääkin, asetan kuitenkin alkuperäisen ponsiehdotelman eduskunnan äänestettäväksi; ponsi kuuluu: että hallitus ryhtyisi valmistamaan kysymystä siitä, miten voitaisiin toimeenpanna niille vähävaraisille äideille, jotka itse elättävät ja kasvattavat lapsensa, eläkkeenmuotoinen lapsiavustus, joka ei saisi olla köyhäinhoidon luontoinen, sekä antamaan asiasta eduskunnalle esityksen.

Ed. A. Hildén: Tämän toivomusaloitteen johdosta työväenasiainvaliokunnassa käydyssä keskustelussa on yleensä tunnustettu aloitteen hyvä tarkoitus. Mutta siitä huolimatta aloite esiteään hylättäväksi. Hylkäämispäätöstä perustellaan pääasiallisesti sillä, että on olemassa hallituksen komitea, jonka tehtävänä on suunnitella ja laatia lakiesitys sosialivakuutuksen eri haarojen kehittämisestä ja vakuutetaan, että tämä komitea ilman muuta ottaa huomioon tämän nyt esillä olevan toivomusaloitteen mukaisen avustuksen. Mutta kun tiedetään, miten hitaasti nämä valtion komiteat työskentelevät ja tietäen myös, miten nopeasti esillä olevassa asiassa apua tarvittaisiin, niin eduskunta ei voine jättää asian ratkaisua valtion komitean suunnittelun varaan. Asiantuntijain lausunnon mukaan ei ole vaikeata järjestää tämä kysymys irrallisena muista sosialivakuutuksen alaan kuuluvista kysymyksistä. Sitä paitsi eihän tämän aloitteen hyväksyminen vielä tiedä itse avustusmuodon hyväksymistä, sillä tällähän vain pyritään kiirehtimään asian tutkimista ja eduskunnalle esittämistä.

Työväenasiainvaliokunnan mietintöön liittyvässä sosialidemokraattien vastalauseessa perustellaan valiokunnan vähemmistön mielipidettä tästä toivomusaloitteesta. Kannatan siis ed. Sillanpään täällä tekemää esitystä, että aloite hyväksyttäisiin.

Ed. Päivänsalo: Asia, josta tässä aloitteessa on kysymys, on kyllä tärkeä, mutta minusta tuntuu, että eduskunta ei voisi hyväksyä sellaista pontta, jossa kehoitetaan hallitusta tutkimaan, miten vähävaraisille äideille voitaisiin myöntää eläkkeenmuotoinen lapsiavustus. Tässähän ei ole kysymys vain leskistä taikka naimisissa olevista äideistä, vaan tässä on myöskin kysymys, mikäli tämän ponnen käsitän, naimattomista äideistä. Jos minä ajattelen, miten Suomen kansa on suhtautunut avioliittoon ja myöskin siihen, miten voitaisiin hoitaa ja avustaa niitäkin lapsia, jotka ovat syntyneet avioliiton ulkopuolella, niin on, mikäli minä ymmärrän, Suomen kansa aina kautta vuosisatojen koettanut siihen suuntaan toimia, ettei syntyisi lapsia avioliiton ulkopuolella. (Ed. Hakkila: Se on toiminut päinvastoin!) Jos nyt myönnettäisiin eläkkeenmuotoinen lapsiavustus vielä naimattomille äideille, niin se olisi niinkuin palkinto siitä,

että ne ovat syrjäyttäneet kokonaan avioliiton pyhyyden, polkeneet sen. Kyllä minä en voi käsittää, että tämä vastaisi meidän kansamme käsitystä siveellisyyden vaatimuksista. Sillä jos ei kansa pidä avioliittoa pyhänä ja jos kodin siteet höltyvät ja Suomen eduskuntakin alkaa myöntää sellaisia eläkkeenmuotoisia lapsiavustuksia, niin kyllä minusta silloin ollaan höllällä pohjalla. Meidän pitää tietysti pitää huolta niistäkin äideistä, jotka ovat naimattomia ja niistä lapsista, jotka syntyvät avioliiton ulkopuolella, mutta tämä ei ole samaa kuin myöntää näillekin äideille eläkkeenmuotoinen lapsiavustus. Silloin minusta jo periaatteet ovat menneet vinoon ja Jumalan käskyjä on ruvettu silloin polkemaan. Suomen kansa on ollut tässä suhteessa vanhanaikaisella kannalla, mutta on viime vuosikymmeninä jokainen voinut huomata, että yhä vähemmän ja vähemmän annetaan arvoa avioliiton pyhyydelle ja sentähden myöskin villiintyminen tulee niin äärettömän huomattavaksi ja on tullut jo. Ja nyt sitten ehdotetaan, että eduskunta alistaisi hallituksen tutkittavaksi, eikö voitaisi myöntää eläkkeenmuotoinen lapsiavustus kaikille vähävaraisille äideille yleensä, jotka elättävät lapsia. Se ei saisi olla enää köyhäinhoidontapainen avustus, vaan sen pitää olla eläkkeenmuotoinen avustus. Kyllä siinä on kysymys pyhistä arvoista eikä vain rahasta.

Sitäpaitsi ei olla ollenkaan vielä selvillä, missä muodossa yleensä voitaisiin tällaista panna täytäntöönkään, sillä kun asiantuntija oli valiokunnassa, niin hän sanoi: entäs sitten lapset, pitäisikö vain äitien saada avustusta, eivätkä orpolapset olisi ollenkaan kyseessä. Valiokunnassa ne, jotka ovat puoltaneet anomusta, sanoivat siihen, että annetaan lapsille eikä äideille. Kun on tällainen höllyvä kanta, ettei olla siitä selvillä, pitääkö tämä avustus olla lapsille, vai pitääkö sen olla äideille ja kun lisäksi oli kysymys siitä, pitäisikö muodostua kunnalliselle pohjalle vaiko valtiolliselle pohjalle — ei siitäkään oltu selvillä — niin minusta tämä kysymys on aivan tutkimatta vielä meidän oloissamme ja myöskin se periaate, johon tämä aloite tähtää. Tässä sanotaan siis, että eduskunta nyt hyväksyisi tämän periaatteen ja sitten eduskunnalle jäisi sen käytännölliseen yksityiskohtaiseen käsittelyyn perästäpäin tilaisuus. Siis nyt me jo hyväksyisimme itse tämän periaatteen, että kaikki vähävaraiset äidit, jotka elättävät lapsia, olivatpa ne sitten naimisissa tai naimattomia, saisivat eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen ja sitten vasta perästäpäin me saisimme käytännöllisesti käsitellä sitä, miten suuren ja minkälaisen eläkkeen antaisimme näille äideille. Ei tämä ole oikein, jos Suomen kansa vielä seisoo sillä pohjalla, millä sen enemmistö, mikäli minä ymmärrän, tähän asti on tahtonut seisoa. Kyllähän se näyttää kauniilta kun sanotaan, että annetaan nyt lapsiavustusta kaikille vähävaraisille äideille ja vedotaan sitten köyhälistöasiaan, mutta kyllä minä uskon, että köyhät äidit sekä maaseudulla, että kaupungeissa ovat minun kannallani paljon enemmän kuin nyt täällä vasemmisto arvelee niiden olevan, jos minä sanon, että Suomen kansa tahtoo vielä pyhittää avioliiton ja tahtoo myöskin olla sillä kannalla, ettei vielä myönnetä eläkkeenmuotoisia lapsiavustuksia avioliiton ulkopuolella eläville naisille. Minä yleensä säälin enemmän naisia kuin miehiä. Minusta miehet usein tässä suhteessa ovat syyllisempiä kuin naiset ja minusta miehet vetäytyvät velvollisuudestaan ja jättävät naisen yksin kärsimään. Minusta siinä kohden me olemme aivan väärällä kannalla, me olemme vielä Suomessa huonommalla kannalla kuin monessa muussa maassa siinä suhteessa, että nainen joutuu yksin pääasiassa kantamaan ne kärsimykset, mitä mies ja nainen yhdessä ovat aikaansaaneet. Mutta vaikka minä olenkin sillä kannalla, että siis naisia tässä suhteessa pitäisi auttaa ja tukea, niin ei se merkitse sitä, että kaikille naimattomille äideille jotka elättävät lapsia pitäisi myöntää eläkkeenmuotoisia lapsiavustuksia. Se on toinen asia se. Kyllä niitä pitää tukea ja auttaa, mutta emme saa kokonaan sekoittaa kaikkia siveyskäsitteitä. Emme saa sentään unohtaa niitä Jumalan käskyjä, joiden perustuksella koko meidän yhteiskuntamme ja kansamme lepää. Sillä jos siinä kohden horjutaan, niin silloin ei voida enää auttaa kansaamme millään, ei millään ponsilla eikä millään periaatteilla eikä millään eläkkeillä eikä millään avustuksilla. Kyllä siinä pitää olla sentään selvät linjat ja jos linjamme siinä kohden eroavat vasemmistoryhmän linjoista, niin kyllä minä uskon, että Suomen kansa silloin näkee, mitä vasemmisto tahtoo, jos se tahtoo horjuttaa tässä suhteessa nämä linjat.

Kun oli kysymys aloitteentekijän ponnesta,

niin asiantuntija, kun häneltä joku valiokunnan jäsen kysyi, mitä hän arvelee, olisiko syytä tai olisiko hyötyä siitä, että tämä hyväksyttäisiin, niin hän vastasi, mikäli minä hänen sanansa muistan, ettei hänen mielestään se hyödytä mitään. Hallituksen komitea kuitenkin tutkii tätä asiaa kaikessa tapauksessa ja se kiinnittää kyllä huomiota tähänkin asiaan. Ja silloin minä lausuin jo valiokunnassa, ettemme me suinkaan lähde hyödyttömiä ponsia laatimaan ja hyväksymään. Onhan meillä nyt hyödyllistäkin työtä kai vielä tehtävänä, niin että minusta nyt siltä kannalta siis ei ole syytä hyväksyä tätä pontta.

Olen siis periaatteellisesti jo toisella kannalla kuin tämä aloite, mutta myöskin käytännöllisesti olen toisella kannalla, joten siis minusta ei ole mitään syytä tällaista pontta hyväksyä, ja sentähden minä kannatan niinkuin valiokunnassa niin myös täälläkin työväenasiainvaliokunnan hylkäävää pontta, ettei tämä kysymyksessäoleva aloite anna aihetta mihinkään erikoiseen toimenpiteeseen eduskunnan puolelta.

Ed. Lamminen: Ed. Sillanpäälle minä hänen lausuntonsa johdosta haluaisin mainita, että hänen lausuntonsa antoi jonkun verran harhaanjohtavan kuvan valiokunnan enemmistön mielipiteestä. Valiokunnan perusteluissa sanotaan, että valiokunta myöntää kyllä tärkeäksi, että tämä asia tutkitaan. Mutta kun valiokunnan käyttämä asiantuntija, vakuutusylitarkastaja Hallsten, joka on sosialivakuutuskomitean puheenjohtaja, on valiokunnalle nimenomaan ilmoittanut, että tämänkin asian selvittely kuuluu tämän sosialivakuutuskomitean hoitoon, niin ei valiokunta ole katsonut tarpeelliseksi, että hallitusta vielä kehoitetaan valmistamaan sellaista asiaa, joka jo on valmisteltavana. Senvuoksi valiokunta ehdottaakin, ettei kysymys tällä kertaa antaisi aihetta toimenpiteeseen eduskunnan puolelta.

Minä pyydän siis kannattaa valiokunnan ehdotusta, että asia ei tällä kertaa antaisi aihetta toimenpiteeseen.

Ed. Oksanen: Työväenasiainvaliokunta on, niinkuin ed. Lamminen, valiokunnan puheenjohtaja, huomautti, periaatteessa tunnustanut tämän asian tärkeyden. Mutta asian harkinta on minusta siinä jätetty kovin hataraksi, sillä en minä ole tullut vakuutetuksi siitä, että se ilman muuta jo kuuluu yleisen sosialivakuutuskomitean töihin. Komitean puheenjohtaja on vain sanonut, että se kuuluu „hänen käsityksensä mukaan", mutta, jos tulee toinen puheenjohtaja, niin hän voi olla toista mieltä. Kyllä tämän perustelun, jossa myönnetään puheenaolevan asian tärkeys, alla on ed. Päivänsalonkin nimi. Minua kummastuttaa, ettei ed. Päivänsalo silloin esittänyt täällä juuri tekemiään huomautuksia, kun tämä perustelu kirjoitettiin. Jos nyt kerran eduskunta, niinkuin valiokuntakin, katsoo asian jonkin arvoiseksi, vieläpä niin tärkeäksi, että se myöntää sillä olevan tärkeän merkityksen, niin minusta ei ole oikein, että ensin kirjoitetaan tällainen perustelu ja sitten laaditaan hylkäävä ponsi, vaan minusta perustelun ja ponnen pitää olla sopusoinnussa. Minä tahtoisin jättää tämän asian hallituksen harkintaan. Sitäkin suuremmalla luottamuksella, koska Hallsten, komitean puheenjohtaja, on katsonut, että se hänen mielestään jo kuuluu niihin asioihin, joita sosialivakuutuskomitea harkitsee. Minä tahtoisin sen vuoksi esittää tämän käsitykseni mukaisen ponnen, että „eduskunta kehoittaisi hallitusta harkitsemaan kysymystä eläkkeenluontoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille, jotka itse elättävät ja kasvattavat lapsensa, sekä aikanaan antamaan tarpeelliseksi katsomansa esityksen eduskunnalle". Minä haluan vielä nimenomaan huomauttaa siitä, että tässä aloitteessa sanotaan, että avustus evätään sellaisilta äideiltä, jotka viettävät epäsiveellistä elämää. Siis kyllä minusta on väärin sanoa, että tällä aloitteella pyrittäisiin „kannattamaan epäsiveellistä elämää". Se ei ole aloitteen tarkoitus eikä tietenkään myöskään valiokunta ole päässyt semmoiseen käsitykseen, koska se on asialle niin myönteisen perustelunsa kirjoittanut.

Ed. Kallioniemi: Minä pyytäisin kannattaa ed. Oksasen tekemää ehdotusta, joka siis jättää asian hallituksen harkittavaksi. Katson nimittäin, että asia on harkitsemisen arvoinen. On varmasti varsin paljon vaikeissa oloissa eläviä äitejä, tuollaisia „kainoja köyhiä", joiden avustami-

nen, että he voisivat kasvattaa lapsistaan kunnon kansalaisia, saattaisi olla tarpeellinen.

Ed. Sillanpää: Kyllä täytyy olla vähintään sellainen pappi kuin Päivänsalo, joka vielä sanoo ajavansa köyhälistön asiaa täällä, ennen kuin voi puhua sillä tavalla tästä kysymyksestä kuin hän on puhunut. Minä ensiksikin huomautan, että ed. Päivänsalo ei ole ollenkaan lukenut perusteluja, koska hän voi esittää sellaisen sanoman tästä kysymyksestä, kuin hän äsken lausui. Kysymyksen perusteluissa selostetaan miten muualla menetellään avustusta annettaessa. Esim. Tanskan laissa sanotaan, „että avustuksen anto lakkaa, jos äiti menee naimisiin tai viettää epäsiveellistä elämää". Ei suinkaan meilläkään ole tarkoitus, että tämän nojalla saadaan viettää epäsiveellistä elämää, niin kuin ed. Päivänsalo tahtoo täällä väittää.

Ed. Päivänsalo tahtoisi rangaista lapsia siitä, että heidän vanhempansa mahdollisesti ovat rikkoneet sitä pyhää lakia vastaan, josta ed. Päivänsalo täällä puhuu. Onko se lapsen vika, jos äiti, niin kuin ed. Päivänsalo itse sanoi, joutuu kärsimään kun isä jättää velvollisuutensa täyttämättä? Jos tuo äiti itse koettaa kunniallisella tavalla kasvattaa ja elättää lapsensa, pitääkö häntä edelleen yhteiskunnan rangaista? Minä katsoisin, että tällainen käsitys ei pitäisi nykyaikana enää voida tulla kysymykseen. Minäkään en puolusta epäsiveellisyyttä, mutta minä en voi asettaa yksistään naisia syypääksi siitä, mitä tapahtuu. Kyllä siinä on muita tekijöitä ja usein siinä saattaa olla syyllisiä siitäkin säädystä, johon ed. Päivänsalo itse kuuluu.

Valiokunnan puheenjohtajan ed. Lammisen lausunnosta ilmeni, että valiokunnan mietintö onkin jonkun verran toisenlainen, kuin mitä ed. Päivänsalo täällä esitti. Hänen perustelunsa eivät siis olleet aivan oikeita. Minä pyytäisin että ed. Päivänsalo ensin perusteellisesti lukisi aloitteen ja katsoisi, mitä siinä esitetään. Ehkä on syytä tässä mainita, koska kaikki eivät aloitetta ole lukeneet, että perustelut ovat vuoden 1929 II valtiopäivien liitteessä. Siinä mainitaan m. m. mitenkä Tanskassa, jossa muistaakseni jo 1898 säädettiin laki, joka oli tarkoitettu yksinomaan tukemaan niitä äitejä, jotka olivat synnyttäneet lapsen ulkopuolella avioliiton, eivät siis olleet kirkon vihkimiä. Siellä on eduskunta ollut valistunut ja se on nähnyt, että ei avioliiton pyhyyttä yksinomaan sanoilla tueta vaan teoilla. Minä en tiedä, enkä tietenkään voi sanoa, kuinka paljon ed. Päivänsalon käsityskannalla olevia kansalaisia meillä on, mutta sen minä tiedän, että väärin tehdään, jos asetutaan ed. Päivänsalon kannalle tuomitsemaan sellaista, josta me emme voi vastata.

Ed. Bryggari: Aloite, josta nyt on kysymys, tarkoittaa asian tutkimista ja periaatteen, joka aloitteeseen sisältyy, hyväksymistä. Periaate aloitteessa on se, että vähävaraisille äideille olisi annettava lapsiavustusta. Onko aloite eduskunnan mielestä oikea? Minä luulen, että kukaan ei julkisuudessa rohkene asettua tätä periaatetta vastustamaan sitäkin suuremmalla syyllä, kun Suomessa ei ole mitään lainsäädöksiä lukuunottamatta köyhäinhoitolakia, joka velvoittaisi yhteiskunnan avustamaan äitiä, joka on joutunut perhettä huoltamaan. Tämän periaatteen valiokunnassa myönsivät oikeaksi muut edustajat lukuunottamatta ed. Päivänsaloa, joka edustaa Suomen kirkon papiston kylmää suhtautumista vähävaraisiin äiteihin ja heidän lapsiinsa. Minulla ei ollut tilaisuutta tässä palauttaa eduskunnan mieleen sitä, lukuisaa määrää lapsia, jotka ovat köyhäinhoidon varassa, mutta kyllä niiden luku on niin suuri, että siihen täytyisi yhteiskunnan taholta omistaa vakavaa huomiota. Kuka tahansa on ollut lasten vanhempana, olkoon se sitten isä taikka äiti, niin kyllä vanhuksesta tuntuu oudolta, jos hän joutuu taloudellisesti sellaiseen asemaan, ettei hän voi huoltaa lapsiansa ja että köyhäinhoitoviranomaiset tulevat ja hajoittavat tämän perheen siroitellen lapsen sinne toisen tänne eroon vanhuksista. Ed. Päivänsalo, tuntuisiko teistä mukavalta olla tällaisten lasten isänä ja tällaisen kohtalon alaisena?

Kun valiokunnan enemmistö kielteisen käsityksensä perustaksi otti asiantuntijan, ylitarkastaja Onni Hallstenin lausunnon, niin siinä tahdottiin ehkä käsittää liian yksipuolisesti asiantuntijan antama lausunto. Asiantuntija tosin mainitsi, että se komitea, joka on ryhtynyt sosialikysymyksen kokonaisuutta tutkimaan, siinä yhteydessä tulee myöskin tämän asian tutkimaan. Mutta sa-

malla hän mainitsi, että mitään estettä ei ole olemassa kysymyksessäolevan toivomusaloitteen hyväksymisestä ja tämän asian erikoisesti irrallisesti järjestämisestä. Minä haluaisin palauttaa porvariedustajien mieleen sen ajan, jolloin eduskunta hylkäsi sairausvakuutuslain. Silloin oli hyvin suuressa määrässä eduskunnan piireissä käsitys, että ainakin äitiysvakuutus täytyisi toteuttaa ja että se kyettäisiin Suomen valtion varallisuudenkin perusteella toteuttamaan. Nyt on kysymys vähävaraisten äitien avustamisesta, jotka huolehtivat lastensa elättämisestä. Eiköhän olisi syytä tässä yhteydessä tuo periaate, joka lausuttiin julki sairausvakuutuslain hylkäämisessä, nyt hyväksyä, sillä onhan kysymys ainoastaan periaatteen hyväksymisestä, jonka hyväksyminen tietenkin velvoittaa myöskin sen suuntaisia toimenpiteitä toteuttamaan, mitä toivomusaloite edellyttää.

Minä yhdyn kannattamaan ed. Sillanpään tekemää esitystä, että toivomusaloite hyväksytään, ja rohkenen toivoa, että eduskunnan enemmistö yhtyisi tätä aloitetta puoltamaan.

Ed. Kivisalo: Minä en aikonut pyytää puheenvuoroa tästä asiasta, mutta ed. Päivänsalon puhe vaikutti, että minä katson velvollisuudekseni sanoa käsitykseni tämän asian siveellisestä ja erikoisesti kristillis-siveellisestä puolesta.

Ed. Päivänsalo kai myöntää, että avioton lapsi niinkuin muutkin ihmiset, on luotu Jumalan kuvaksi. Jos näin on, niin silloin on epäkristillistä kohdella tuolla tavalla häpeän leimalla häntä. Ed. Päivänsalo kai muistaa, mitä Jeesus sanoi, kun hänen luokseen tuotiin syntinen vaimo. Jesus sanoi: „en minä sinua tuomitse''. Sitten osoittaakseni, että asia on sama myöskin valtiollis-siveelliseltä kannalta, mainitsen että vähän yli 90 vuotta sitten kirjoitti kansalaisemme J. V. Snellman teoksensa Valtio-oppi — minulla ei ole sitä tässä mukana enkä muista sanasta sanaan, miten hän sanoi, mutta asiallisesti hän sanoi niin, että aviottomat lapset ovat yhteiskunnassa pidettävät yhtä arvokkaina kuin avioliitossa syntyneet. Ja hän sanoi nimenomaan myös — sen minä muistan sanasta sanaan —, että jos tahdotaan rangaista hairahtunutta äitiä hänen lapsensa kurjuudella, niin menetellään julmurimaisesti. Hän sanoi, myös että silloisia käsityksiä, kuin ed. Päivänsalo tässä edellä esitti — niitä nimittäin esitettiin Snellmanin aikanakin — hän sanoi, sen johtuvan siitä, että sivistys ei vielä ole ehtinyt poistaa kaikkea entisaikojen raakuutta. Minä valitan että nyt 90 vuoden perästäkään ei ole ehditty tässä suhteessa raakuutta poistaa. Käsitykseni on, ettei hairahtunuttakaan ihmistä, tässä tapauksessa aviotonta äitiä, voida parantaa kohtelemalla häntä kuin pahantekijää, ja häpäisemällä häntä, vaan voidaan hänet siveellisesti parantaa kohtelemalla häntä ihmisenä. Minä tosiaankin ihmettelen, ettei ed. Päivänsalo, joka on tehnyt käyntejä kärsivien kodeissa niin paljon, että hän on kirjoittanut sennimisen kirjankin, ettei hän ole tavannut yksinäisiä äitejä, joista hän voisi sanoa parempaa, kuin mitä hän edellä tässä sanoi.

Mitä muuten itse asiaan tulee, huomautan että kun täällä eduskunnassa on katsottu tarpeelliseksi perustaa valtiolle hevossiittola, niin on kai eduskunnan velvollisuus myöskin kaikkein kovaosaisemmista lapsista huolehtia ihmisarvoisella tavalla.

On sanottu, ettei aloitteessa esitetä, missä muodossa avustusta annetaan j. n. e. Tähän on vastauksena että nämä asiat jäävät hallituksen tutkittaviksi. Tässä on kysymyksessä lastenhuollon periaatteen hyväksyminen ja minä olen siinä käsityksessä, ettei sen toteuttaminenkaan ole mahdoton jos hyvää tahtoa on, sillä joka tapauksessa nämä lapset joudutaan elättämään jollakin tavalla. Eivät he tyhjästä nytkään elä. Minun ymmärrykseni mukaan on järjestelykysymys, mistä ne varat otetaan, joilla turvattomia äitejä ja heidän lapsiaan avustetaan, ja sitä voitaisiin mielestäni paremmin nimittää kasvatusavuksi kuin äitiysavuksi, sillä useimmissa tapauksissa nämä äidit elättävät itse itsensä ja hankkivat osan lastenkin elatuksesta, niin että jos he joskus tulevat jotakin saamaan on se asiallisesti kasvatusapua, joka lakkautetaan siinä tapauksessa, että äidit joutuvat naimisiin tai muuten tulevat pystyviksi kasvattamaan lapsensa.

Herra puhemies, minä kannatan aloitteen hyväksymistä.

Ed. Päivänsalo: Tässä joku sanoi, että minä tahtoisin rangaista lapsia. Koska minä sellaista olen tahtonut tehdä? Sekö on lasten rankaisemista, että en minä tahtoisi olla valmis myöntämään eläkkeen muotoista lapsiavustusta aviottomille äideille,

sekö on lasten rankaisemista? Minähän nimenomaan sanoin, että minusta niitäkin äitejä on autettava ja heidänkin lapsiaan on autettava ja suojattava, sen minä nimenomaan sanoin ja sitten tullaan ja sanotaan, että minä tahdon rangaista lapsia.

Ed. Sillanpää sanoi, että minä en ole lukenut hänen aloitettaan. Kyllä minä voin ilmoittaa, että minä olen sen lukenut, mutta ed. Sillanpää nyt juuri myönsi sen itse, vaikkei hän sitä huomannut, että asianlaita on niinkuin minä sanoin, sillä ed. Sillanpää on aloitteessaan tarkoittanut myöskin aviottomia äitejä, eikö niin? (Ed. Sillanpää: Kyllä.) No niin, jos kerran on tarkoitettu myöskin aviottomia äitejä ja ehdotettu Suomen kansan eduskunnalle että eduskunnan pitäisi ehdottaa Suomen kansan hallitukselle, että kansamme pitäisi antaa eläkkeen muotoisia lapsiavustuksia myöskin aviottomille äideille, niin minä pidän sitä vääränä (Ed. Sillanpää: Kasvatukseen, ei avustuksena.). Se on eläkkeenluontoinen avustus ja sitä minä pidän vääränä ja minä uskon, että Suomen kansan isistä ja äideistä useimmat vielä pitävät sitä vääränä. Se on minun vakaumukseni. Ed. Oksanen sanoi, että miksen minä ole valiokunnassa sanonut tätä. Minä olen nämä samat näkökohdat esittänyt jo valiokunnassa, joten kyllä valiokunta tietää minun näkökantani kaikki tyyni. Ja tämä kysymys on siksi tärkeä, että jos eduskunta tässä ottaa toisen linjan, niin silloin minä olen varma siitä, että Suomen kansa nousee, se nousee sitä linjaa vastaan, jota nyt tahdotaan tällä aloitteella Suomen kansalle tarjota. (Vasemmalta: „Lapuanliike'' lapsia vastaan!)

Ed. Sillanpää sanoi, että muissa maissa on varaa maksaa sellaisia eläkkeenmuotoisia avustuksia. Minä en koskaan kysy sitä, mitä joku Kalle tai Petteri tekee, enkä kysy sitä mitä joku muu maa tekee. Minä kysyn tässä kysymyksessä sitä, mikä on Jumalan tahto kun on kysymys iäisistä arvoista, kuten lapsista ja äideistä. Mitä se meitä auttaa, jos joku toinen maa menee maksamaan eläkkeenmuotoisia eläkkeitä aviottomille äideille, ei se meitä auta, eikä meidän pidä juosta perässä. Meidän kansa on köyhää ja, niinkuin minä uskon vielä, Jumalaa pelkäävä kansa koko suuressa määrin, muuten se olisi jo hävinnyt, meidän pieni kansamme, kansojen seasta. Ei meidän kulttuurimme eikä meidän rahamme, niitä on niin äärettömän vähän, eikä meidän ulkonainen järjestyksemme, virastomme, eikä meidän puolueemme voisi kansaa ylläpitää, mutta se on juuri Jumalanpelko ja Herran sana joka on tämän kansan pyhä pohja. Ja jos me sen pohjan jätämme, niin minä olen varma siitä, että tämä kansa hukkuu, se hukkuu, vaikka me laatisimme kuinka kauniita ponsia, vaikka eduskunta tekisi minkälaisia päätöksiä tahansa, se hukkuu, jos jätetään se pohja, sillä ei ne ole mitään relatiivisia Jumalan käskyt, vaan ne ovat absoluuttisia. Ei meidän pidä tässä seurata muita kuin sitä Mestaria, johon täällä vetosi ed. Kivisalo. Mutta hänen suustaan kuuluu vielä „älä tee huorin''. Ei näitä sanoja ole poistettu eikä tulla poistamaan. Ja niinkuin ne sanat ovat ja ne tulevat olemaan, niin ei Suomen kansa saa niitä polkea. Ei meidän pidä ruveta sentimenttaalisesti vetoamaan johonkin, jolla ei ole mitään oleellista merkitystä kun on kysymys kansan elämänarvoista ja vielä kaikkein pyhimmistä elämänarvoista.

Täällä sanottiin, että kuinka minä saatan olla tämmöistä aloitetta vastaan, kun on kysymys äideistä, jotka elättävät lapsiansa. Juuri sentähden että minulla on niin korkea käsitys ihmisen tarkoituksesta. Juuri sentähden, että minä asetan ihmisen vastuun korkeammalle kuin sosialidemokraattinen ryhmä puoluekantansa mukaan, juuri sentähden että minä katson, että siveellinen vastuu on suurempi ja uskonnollinen perustus syvempi, juuri sentähden en voi tällaisia ponsia hyväksyä. Sillä minä en hyväksy Marxin materialistista pohjaa, minä en hyväksy sitä historiankäsitystä, enkä sitä uskonnollista käsitystä, joka on sosialidemokraattisella puolueella ja juuri sentähden kun olen ihan toisella kannalla, niin siitä johtuu myös, että minun täytyy olla tässä toisella kannalla. Menköön vaikka kaikki edustajat toiselle kannalle, niin sittenkään en voi sitä tehdä, että minä voisin hyväksyä ponsia, joiden kautta loukataan meidän kansamme pyhimpiä arvoja. Sentähden minusta olisi väärin, että eduskunta kehoittaisi hallitusta johonkin, joka loukkaisi meidän evankelis-luterilaista kansaa, ja sentähden olen myöskin varma siitä, että eduskunnan enemmistö hyväksyy tämän työväenasiainvaliokunnan ponnen ja sen mietinnön.

Ed. Ainali: Työväenasiainvaliokunta kyllä piti tätä asiaa tärkeänä lasten vuoksi,

mutta jos se tässä muodossa hyväksyttäisiin, niin jäisi täysiorvot lapset kokonaan tämän toivomuksen ulkopuolelle syystä, että tässä vaan puhutaan äideistä, jotka itse elättävät lapsensa. Täysiorvot jäisivät edelleen köyhäinhoidon varaan ja vielä ne lapset, jotka täytyy erottaa äideistään, nimittäin sellaisista äideistä, jotka elävät epäsiveellistä elämää, niin että ei työväenasiainvaliokunnassa, ei siellä oltu kylmiä itse tälle periaatteelle, että lapset tarvitsevat joka tapauksessa hoitoa, vaikkapa isättömätkin lapset. Mutta sen pitäisi tulla myöskin kaikille lapsille, ettei se tulisi äideille, mutta niitten lapsille. Sitäpaitsi kun tämä asia on kerran jo tutkittavana, niin tuntuu vähän sopimattomalta, että hallitusta kehoitetaan tutkimaan asiaa, joka jo on tutkittavana.

Ed. Pärssinen: Minä pyytäisin ed. Päivänsaloa rauhoittaa, ettei täällä vielä mitään vedenpaisumusta ole. Ja mitä tulee keskusteluun ed. Päivänsalon kanssa, joutuu kuin kilpajuoksuun vasikan kanssa, joten minä en siihen leikkiin yhdy. Minä vaan tahdon huomauttaa, että meillähän on olemassa laki aviottomista lapsista, joten on aivan turhaa pitää tässä suurta puhetta aviottomista lapsista. Laki aviottomista lapsista on jo säädetty aikoinaan ja edustaja Päivänsalon mukaan on Suomen eduskunta sen laatijana tehnyt siveettömyyden.

Tahdon panna merkille, että kun täällä eduskunnassa vasemmisto pyrkii jotain sellaista toimeenpanemaan, joka tukee työläisperheen asemaa ja helpottaa työläisten mahdollisuuksia muodostaa avioliittoja, niin sieltä ei tahdota saada minkäänlaista tukea näihin työväestön aineellisen tilan parantamista tarkoittaviin pyrkimyksiin. Toinen merkillepantava juttu on, että kun meillä käsiteltiin sairausvakuutusta, niin sanottiin että täytyy ensin ratkaista vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus, ja kun oli puheena vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus, niin selitettiin, ettei se ole mahdollinen, ennenkuin meillä on äitiysvakuutus. Näin on tehty 40 vuotta, eikä näytä tulevan sitä hetkeä, että yksikään kohta yleisestä sosialivakuutuksesta pääsisi ratkaisuun. Mitä tulee itse asiaan niin tässä on kysymys leski- ja orpoeläkkeestä.

Leski- ja orpoeläkkeitä on järjestetty useissa maissa, esim. Englannissa on melko suuret viikkomaksut, jotka maksetaan leskille, joiden miehet ovat kuolleet, ja on tämä avustus sitä mukaan suurempi, kuta useampia elätettäviä lapsia leskellä on.

Tahdon lopuksi lausua, että näyttää kurki kuolevan, ennenkuin suo sulaa tällaisiin uudistuksiin nähden.

Ed. Lehtokoski: Ed. Päivänsalon puheenvuoro antoi jokaiselle sellaiselle, joka todella harrastaa lasten parasta tässä maassa, aihetta muutamiin reunahuomautuksiin. Ennen kaikkea se tapa, millä hän kääntyi sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsenten puoleen tässä asiassa, oli sellainen, mitä ei olisi voinut odottaa tämän maan valtiokirkon palvelijalta. Sosialidemokraatit eivät ole tottuneet kerskaamaan jumalisuudellaan eikä isänmaallisuudellaan. Sitä tapaa ne eivät ole käyttäneet niinkuin eräiden muiden piirien taholta jatkuvasti on käytetty. Mutta minä luulisin korkeimmaksi jumalisuudeksi sen, että turvattomista tahdotaan pitää huolta. (Vasemmalta: Oikein!)

Se aloite, mikä sosialidemokraattien taholta on tehty, on aloite sellainen, joka on muissakin maissa ollut osaltaan mahdollinen toteuttaa. Ja minä luulen, että minkään maan parlamentissa ei ole kuultu sellaista lausuntoa minkä ed. Päivänsalo on täällä äsken esittänyt. Tohtori Päivänsalo puhui erittäin, sanoisinko, pahassa mielessä turvattomien lasten äideistä. Minun on syytä muistuttaa, että eräs hänen entinen ryhmätoverinsa tohtori Heikinheimo eräässä kirjassa aviottomista lapsista lausuu, että numerot tuovat selville äitien aseman, niiden yhteiskunnallisen tason. Mutta missä ovat isät, mitä puhuvat numerot tässä suhteessa? Minä olisin toivonut, että tohtori Päivänsalo, joka niin paljon puhuu köyhien hädästä, olisi myös muistanut tätä seikkaa ja sen mukaisesti puhunut. Ei voida syyttää yksinään niitä nuoria ihmisiä, jotka joutuvat teille, joilla vaikeudet monasti ovat enemmän kuin ylivoimaiset. Täytyy syyttää myös niitä, joilla myös on osallisuutta tähän asiaintilaan. Että tohtori Päivänsalo käytti täältä toiselta lavalta sellaisen puheenvuoron, se minua ihmetyttää vielä enemmän, kun tässä meidän talousarviossamme on myös määräraha niitä tarkoituksia varten, joita ed. Päivänsalo pitää niin tarpeellisina. Täällä on

nimenomaan 14 pääluokassa, sen perusteluissa on lausuttu seuraavaan tapaan siitä laitoksesta, joka ed. Päivänsalon huollossa on, momentissa 3 luku VII: „Avustukset hyväntekeväisyyden ja siveellisyystyön tukemiseksi. Esityksessä ehdotetaan Helsingin Kaupunkilähetykselle siveellisesti suojattomien naisten vastaanottokodin perustamis- ja ylläpitokustannuksiin myönnetty 120,000 markan määräraha alennettavaksi 50,000 markaksi. Valiokunta ehdottaa tarkoitukseen osoitettavaksi 100,000 markkaa, joten merkitään lisäystä 50,000 markkaa.'' Jos sosialidemokraattien taholta on tehty aloite, joka tarkoittaa lasten äideille antaa sellaisen turvan, että ne voisivat kasvattaa lapsistaan kunnollisia, ammattitaitoisia ja oikealta polulta horjumattomia henkilöitä, niin onko silloin kokoomuspuolueeseen kuuluvalta kirkkoherralta oikein tehty lausua sellaisia moitteita, mitä hän täällä on esittänyt. Tahdon sanoa sen, että jos jokainen koettaa parhaansa mukaan lasten ja nuorison hyväksi tehdä työtä, se on oikeata jumalisuutta ja sitä pitäisi myös ed. Päivänsalon tältäkin paikalta osoittaa (Vasemmalta: Oikein! Hyvä!).

Ed. Sillanpää: Kun ed. Päivänsalo mainitsi, että aloite tarkoittaa eläkkeen maksamista äideille, tahdon huomauttaa, että aloitteessa käytetään sanaa eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamista, joten tehdään tahallinen virhe, jos väitetään, että tämä tarkoittaa eläkkeen maksamista äideille. Tässä on kysymys antaa avustusta lasten kasvattamisessa niin kauan kuin lapsi on kasvatuksen tarpeessa. Ei tätä siis voida sanoa palkkioksi äideille, vaan avustukseksi lapsen elättämiseen ja että se olisi säännöllinen avustus eikä tilapäisavustuksen varassa, jota nykyjään köyhäinhoidolta saaminen merkitsee.

Ed. Ainali ei ollut myöskään lukenut aloitetta, koska hän ei edes tietänyt, että aloite koskee kaikkia äitejä, oli ne sitten leskiä, miehensä jättämiä tai yksinäisiä, kun vain ovat äitejä, jotka itse elättävät ja kasvattavat lapsensa. Nyt otetaan lapset vanhemmilta, koska äidin täytyy lähteä ansiotyöhön ja ollaan pakoitettuja maksamaan paljon enemmän näistä lapsista, jotka hoidetaan ulkopuolella kodin. Jos avustus olisi säännöllinen, voisi äiti kodin järjestää jatkuvaisuutta silmällä pitäen. Suurin osa avustettavia tulisi olemaan joko leskiä tai avioliitossa olevia, mutta miehensä jättämiä, jotka tulisivat avustuksesta osallisiksi. Ei suinkaan tarkoitus ole antaa avustusta vain aviottomien äitien lapsille, vaikka niidenkin täytyisi tulla mukaan, jos avustus järjestetään. Jos eduskunta nyt hyväksyy työväenasiainvaliokunnan mietinnön, niin se merkitsee, ettei tämä asia tule tämän keskustelun jälkeen myöskään silloin esille siinä komiteassa, josta mietinnössä mainitaan. Minä toivoisin, että eduskunta täällä olisi valistuneempaa kuin täällä esiintyneet vastustajat ja hyväksyisi täällä esittämäni ponnet.

Ed. Bryggari: Ed. Päivänsalo pelkäsi, että jos Suomen eduskunta hyväksyy esillä olevan toivomusaloitteen, joka edellyttää hallituksen tutkimustoimenpiteitä vähävaraisten äitien ja heidän lastensa avustamisesta, että Suomen kansa nousee tällaista toimintaa vastaan. Minä en uskoisi Suomen kansaa sellaiseksi, että se ei hyväksyisi eduskunnan sellaista toimenpidettä, jossa juuri se perusoppi, jonka julistajana ed. Päivänsalo toisissa tilaisuuksissa on, ryhtyy tätä oppia toteuttamaan. Sehän on minun käsittääkseni ennenkaikkea rakkaudenoppia. Se ei suinkaan edellytä varattomien jättämistä avustuksen ulkopuolelle, vaan niiden avustamista. Ed. Päivänsalo haluaisi kuitenkin asettua tuomarin asemaan niihin äiteihin nähden, joilla ei ole vihittyä miestä. Pyydän ed. Päivänsaloa palauttamaan mieleen yhden kohdan kirkon opista, nimittäin sen kohdan, jolloin syntinen vaimo oli Jesuksen jalkain juuressa (Keskustasta: Se kuultiin jo!) ja kansa ryhtyi tästä tuomitsemaan häntä, mutta tämä sama oppi-isä kehoitti syyttäjiä heittämään ensimmäiseksi kivellä, joka luulee olevansa synnitön.

Ed. H. Eskola: Mielestäni tällaisia asioita on aina ja varsinkin tällaisena taloudellisen pulan aikana ajateltava kylmän järjen kannalta. Tunteille ei saa antaa liian suurta valtaa, johon tämän eduskunnan arvoisat naisedustajat näyttävät sortuvan. Suomen kansa on köyhää, niinkuin ed. Päivänsalo täällä mainitsi, joten sellaisia sosialisia lakeja, joista tässä on kysymys, ei maamme kantokyky voi kestää. Ehdotan

senvuoksi, että eduskunta hyväksyisi työväenasiainvaliokunnan mietinnön.

Ed. Päivänsalo: Täällä ed. Lehtokoski viittasi siihen, että Kaupunkilähetys ylläpitää kotia siveellisesti suojattomia naisia varten. Tämä juuri osoittaa, että en ole puhunut niitä vastaan, vaan toivoisin osoitettavan rakkaudesta, vaikka täällä nyt on viittailtu ja koetettu sanoa, etten välitä ollenkaan rakkaudesta. Minun mielestäni pitäisi todenteolla osoittaa rakkautta ja suojaa niitä kohtaan, jotka ovat suojattomia tässä maailmassa, ja olen monta kertaa siitä huomauttanut, etten ole sillä kannalla, ettei niitä suojattaisi ja autettaisi. Mutta kysymys on siitä, pitääkö aviottomille äideille virallisesti maksaa eläkkeenmuotoinen lapsiavustus. Minä sanoin, että se loukkaisi minun ymmärtääkseni meidän kansamme, evankelisluterilaisen kansamme siveellisyyskäsitteitä ja elämänkatsomusta. Olen siis siinä kohden aivan toisella kannalla. Minä tiedän, että sosialidemokraattisessa puolueessa on paljon kirkollista väkeä, on paljon sellaisia, joka todella rakastavat Jumalan sanaa, mutta on ikävää, että monasti täällä esiinnytään vasemmiston taholta sillä tavalla, niinkuin heidän valitsijoittensa joukossa ei olisikaan sellaisia Jumalaa pelkääviä ihmisiä, vaan niinkuin kaikki olisivat aivan samalla kannalla kuin ne, jotka täällä edustavat valitsijoita. Olen varma siitä, että maassamme on sosialidemokraattisia valitsijoita, jotka ovat kirkon hartaita ystäviä ja jotka myöskin hyväksynevät sen kannan kuin minä olen täällä esittänyt tässä asiassa.

Ed. Helo: Kun työväenasiainvaliokunta on asiallisesti hyväksynyt aloitteen, mutta muodollisena perusteena hylkäävälle ponnelleen esittää, että asia muka tulisi sosialivakuutuskomiteassa esille, niin katson sanotun komitean jäsenenä velvollisuudekseni ilmoittaa, että kysymys ei ole ollut missään muodossa esillä, ja myöskin olen vakuutettu siitä, että katsoen komitean kokoonpanoon, se myöskään ei tule siellä esille ilman, että se erikoisesti annetaan sille tehtäväksi. Mahdollisesti sosialivakuutuskomitean puheenjohtajalla saattaa olla toisenlainen käsitys. Hän on vanha sosialivakuutuksen ystävä, mutta hänen kannalleen siinä suhteessa komitean kokoonpanoon nähden ei voi antaa ratkaisevaa merkitystä. Jos nyt hyväksytään valtiovarainvaliokunnan hylkäävä ponsi, niin tuloksena tulee olemaan se, että asia myöskin tällä kertaa jää tähän.

Muuten näyttää siltä, kuin kokoomuspuolueen „uskonnolliset'' jäsenet olisivat ikäänkuin asettaneet elämäntehtäväkseen eduskunnassa jarruttaa sosialivakuutuksen kehitystä. Maallikkosaarnaaja Ainali sai aikanaan halpahintaisilla sutkauksillaan täällä estetyksi vankien vakuutuksen, vaikka tämä oli jo saatu kolmanteen käsittelyyn. Kirkkoherra Virkkunen samalla tapaa sai myöskin estetyksi sen sairausvakuutuksen, jota tässä maassa on valmistettu 40 vuotta ja joka olisi tuottanut kevennystä ja huojennusta sadoilletuhansille köyhimpään luokkaan kuuluville ihmisille. Tämä kunnia ei nähtävästi ole antanut rauhaa kirkkoherra Päivänsalolle, joka koettaa hankkia itselleen samanlaista kunniaa täällä leskien ja orpojen kustannuksella. (Vasemmalta: Hyvä!) Minä toivon, että eduskunta ei kuitenkaan jatka sitä laiminlyöntiä sosialivakuutuksen suhteen, joka koko tällä vuosisadalla on ollut ominaista eduskunnalle, ja joka eroaa siinä suhteessa kokonaan siitä harrastuksesta, mitä säätyvaltiopäivillä viime vuosisadan loppupuolella oli sosialivakuutukseen nähden, ja antaisi pienen sysäyksen sosialivakuutukselle hyväksymällä ed. Sillanpään tekemän aloitteen.

Ed. Ståhlberg: Syynä siihen, että tästä asiasta on syntynyt näin pitkä ja varsin hedelmätön keskustelu, on suureksi osaksi se, että asiasta on annettu mietintö, joka siitä ei sisällä minkään näköistä selvitystä. (Ed. Oksanen: Oikein!) Valitettavasti viime aikoina on pyrkimys säästää painatuskustannuksia johtanut siihen, että asian käsittelyssä eduskunnassa ja myöhemmin lain tulkinnassa ei valtiopäiväasiakirjoista saa ensinkään sellaista johtoa ja valaistusta kuin aikaisemmista seikkaperäisemmistä valiokunnan mietinnöistä. Nyt olisi ollut luonnollista, että kun kerran tällaisesta asiasta mietintö annetaan, siinä olisi tehty selkoa siitä, mitä asia koskee, mitenkä sitä on täällä eduskunnassa ennen käsitelty ja mitenkä osaksi sitä vaatimusta, joka esitetään aloitteessa, on jo toteutettu, erikoisesti juuri avioliiton ulkopuolella syntyneiden lapsien äiteihin nähden. Näin ollen

ja kun se tehtävä, joka sosialivakuutuskomitealla on, voidaan ottaa ahtaammin ja laajemmin, ja myöskin niin ahtaasti, että koko tämä asia, joka ennen aikaan esiintyi äitiysvakuutuksen nimellä, jäisi sen ulkopuolelle, on mielestäni syytä hyväksyä aloite ja puolestani kannatan sentähden vastalausetta.

Ed. Jern: För min del finner också jag förevarande initiativ vara synnerligen beaktansvärt. Om någon behöver samhällets hjälp och skydd så är det väl fattiga mödrar, som hava barn att uppfostra. Det synes mig vara nödvändigt att riksdagen vidtager sådana åtgärder, att de hjälpbehövande på detta område få större hjälp än hittills från samhällets sida. Jag ber också att få understöda reservationen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Sillanpää ed. A. Hildénin kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi toivomuksen, että hallitus ryhtyisi valmistamaan kysymystä siitä, miten voitaisiin toimeenpanna niille vähävaraisille äideille, jotka itse elättävät ja kasvattavat lapsensa, eläkkeenmuotoinen lapsiavustus, joka ei saa olla köyhäinhoidon luontoinen, ja antamaan eduskunnalle asiasta esityksen. Kutsun tätä ehdotusta ed. Sillanpään ehdotukseksi. Ed. Oksanen ed. Kallioniemen kannattamana on ehdottanut, että eduskunta päättäisi lausua toivomuksen, että hallitus harkitsisi kysymystä eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille, jotka itse elättävät ja kasvattavat lapsensa, sekä aikanaan antaisi tarpeelliseksi katsomansa esityksen eduskunnalle. Kutsun tätä ehdotusta ed. Oksasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä äänestystapaan tulee, niin ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin äänestetään ed. Sillanpään ja ed. Oksasen ehdotusten välillä ja voittaja asetetaan vastaehdotukseksi valiokunnan mietinnölle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Sillanpään ja ed. Oksasen ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Sillanpään ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Oksasen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 78 jaa- ja 83 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 32.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Oksasen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Oksasen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy työväenasiainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Oksasen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 86 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 31.

Avointa äänestystä pyydetään.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Ainali, Annala, Anttila, Asikainen, von Born, Eskola, H., Estlander, Forstadius, Hakala, A., Halonen, A., Helenelund, Hirvensalo, Huhtala, Huittinen, Häkkinen, Joukanen, Junnila, Jussila, Kaijalainen, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kirveskoski, Kivimäki, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kolkki, Kontio, Korhonen, Kukkonen, Kuuliala, Kämäräinen, Lahdensuo, Lamminen, Lampinen, Lehtonen, Leivo, Malmivaara, Miikki, Mäkelä, V., Nurmesniemi, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pitkänen, Pojanluoma,

Päivänsalo, Raatikainen, Rantanen, Rautaharju, Rothberg, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sahlstein, Salo, Sarlin, E., Solja, Sovijärvi, Suurkonka, Svinhufvud, Tarkkanen, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Turja, Vehkaoja, Westman ja Virkkunen.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Alestalo, Aromaa, Björk, Brander, Bryggari, Cajander, Eskola, W., Fagerholm, Furuhjelm, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Hannula, Harvala, Heikkinen, Helo, Hildén, A., Hiltunen, Hämäläinen, Hänninen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Janhonen, Jern, Jokinen, Junes, Jyske, Kalliokoski, Kallioniemi, Kaskinen, Kesti, Keto, Kilpi, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuusisto, Lahtela, Lehtokoski, Lepistö, Leppälä, Lindman, Lindqvist, Linna, Lohi, Luostarinen, Mantere, Meriläinen, Myllymäki, Nuutinen, Oksanen, Penttala, Perho, Puittinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riipinen, Rissanen, Roos, Räisänen, Sallila, Sarlin, B., Setälä, Sillanpää, Ståhlberg, Suokas, Särkkä, Tolonen, Tuomioja, Valta, Welling, Vesterinen, Voionmaa, Väisänen, Åkerblom ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 35 edustajaa.

Aalto, Aalto-Setälä, Ampuja, Erich, von Frenckell, Haga, Hildén, U., Huttunen, Huuhtanen, Jatkola, Korpisaari, Koskenheimo, Kuisma, Kuokkanen, Lautala, Manner, Moilanen, Mäkelä, J. L., Nikkanen, Niukkanen, Nyman, Oksala, Paasivuori, Paasonen, Pekkala, Pullinen, Ryömä, Sallinen, Seppälä, Sergelius, Sunila, Swentorzetski, Tanner, Turkia ja Ählström.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 88 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Oksasen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus esityksen antamisesta laiksi margariinin valmisteverosta.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Kestin toiv. al. n:o 52, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. W. Eskola: Maatalousvaliokunnan mietintöön liittämäni vastalauseen mukaisesti ehdotan, että aloite hylättäisiin.

Ed. T. Halonen: Kannatan ed. Eskolan tekemää ehdotusta.

Ed. Räisänen: Luovun.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. W. Eskola ed. T. Halosen kannattamana ehdottanut, että aloite hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. W. Eskolan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy maatalousvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. W. Eskolan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'' nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt maatalousvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 28, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Puheenvuoroja ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy talousvaliokunnan hylkäävän ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus esityksen antamisesta laiksi alkoholistihuollosta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 27, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy talousvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus kieltolain korvaamisesta alkoholinkäyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. von Bornin y. m. toiv. al. n:o 25, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. von Born: Riksdagen har hittills under denna session intresserat sig främst för maltdryckerna och det goda ölet. Nu hava vi omsider, vid en för övrigt mycket lämplig tidpunkt på dygnet, kommit till de starkare och ädlare dryckerna. Och härmed har även hela frågan om vår rusdrycksla-gstiftning överhuvud eller, låt oss genast säga det rent ut, om vårt rusdryckselände rullats upp. Strängt taget har väl även härom talats tillräckligt i denna kammare. Men då jag är en av undertecknarna av den hemställningsmotion, som nu är föremål för slutlig behandling, skall det kanske dock vara mig tillåtet att också för min del yttra ett par ord uti denna brännande fråga.

Ekonomiutskottet konstaterar enhälligt i sitt betänkande, att nykterhetsläget i landet „icke ter sig lovande". Detta innebär ju i varje fall ett medgivande, som med tillfredsställelse må antecknas. För min del tror jag, att vi med hänsyn till förbudslagsförhållandena i vårt land kunna och nödgas konstatera följande tre omständigheter, nämligen:

1:o Totalförbudet motsvarar icke rättsmedvetet i samhället;

2:o Förbudet har icke kunnat effektivt genomföras och upprätthållas;

3:o Förbudet har, även om det måhända kan anses hava medfört jämväl gott, dock åstadkommit mycket ont för vårt folk.

Allt detta skall knappast någon kunna jäva, som vill se sakerna sådana de i verkligheten äro. Jag medgiver, att förhållandena i ifrågavarande avseende äro olika i olika delar av vårt land, men i stort sett möta oss dock samma företeelser, samma elände över allt.

Enligt min uppfattning är redan var och en av de anförda omständigheterna i och för sig egnad att döma den nuvarande förbudslagen och beröva den dess existensberättigande. Så mycket mer måste då detta bliva fallet, när alla dessa omständigheter på en gång äro förhanden. De peka nu alla i en och samma riktning — förbudslagen måste äntligen bli föremål för en förnuftig revision. Såsom det nu är varken kan eller får det fortfara. Det är icke blott en rätt, det är snarare en plikt att kräva en förändring i detta avseende, icke för att legalisera supfriheten, utan för att om möjligt rädda folknykterheten och folkmoralen.

Det är visst sant, att motionärerna icke föreslagit något nytt system att sättas i stället för det nuvarande totalförbudet. Det hade säkerligen dock varit förmätet att framlägga ett dylikt förslag. Det må vara regeringens sak att tänka ut och förbereda ett annat system, då det nuvarande visat sig omöjligt. Regeringen kan måhända även, om den så finner nödigt, för ärendets bered-

ning vädja till en rådgivande folkomröstning, då tanken på en sådan numera synes hava vunnit anslutning på så många håll. Men vad man än slutligen må välja och bjuda i stället för det vi hava, tror jag dock, att det nya skall vara bättre än det nuvarande. Ty sämre än vad det nu är, skall det knappast kunna bliva.

Jag skall icke i övrigt upptaga tiden med att här närmare ingå på förbudslagsförhållandena, sådana de tyvärr framträtt på många håll i vårt land. Jag hänvisar blott till den i motionens motivering ingående framställningen, vilken icke kunnat på något sätt vederläggas. Ekonomiutskottet invänder endast, att man hoppas, att sjöbevakningen skall få till stånd förbättring uti de påtalade förhållandena. Det är alltså på denna förhoppning förbudslagen nu skall leva. Men jag måste för min del säga, att det är nog naivt att tro, att vi i någon väsentligare grad skulle kunna utrota smugglingen och få bukt på den olagliga sprittrafiken, sålänge den nuvarande förbudslagen fortbestår. Jag hänvisar vidare även till vad jag yttrade vid föregående riksdag i februari detta år, då jag från denna plats närmare redogjorde för de djupt sorgliga erfarenheter jag på hithörande område ute i bygderna vunnit. Jag har nogsamt fått bevittna förbudslagseländet på nära håll i all dess skrämmande verklighet, och jag har sett blott olyckor och allsköns samhällsont växa upp i dess spår.

Jag vill nu endast tillägga det, att enligt min uppfattning i förbudslagen i själva verket numera måste anses inneligga en större fara för vårt folk än i mycket av det, som under senare tider framkallat en så häftig reaktion från samhällets eller vissa dess lagers sida. Här om någonsin vore det enligt min tanke anledning för medborgarna att resa sig i helig kamp till försvar för dyrbara värden, som stå på spel. Vågar man kanske emotse, att den nya tid, som förmenas hava brutit in över vårt land, skall förstå sin viktiga uppgift också i detta avseende. Vi borde i varje fall icke — jag upprepar här motionens slutord — hava rätt att dröja ett ögonblick längre, innan vi skrida till verket. Alltså: det vi göra, må vi göra snart. Det kan eljes lätt bli för sent att genom en förändrad lagstiftning råda bot på den förödelse, som nu övergår vårt land och vårt folk.

Antagligen skola mina ord i dag här blott betraktas såsom det obligatoriska begravningstalet för något, vars öde kan anses på förhand beseglat. Men jag ber då också få sluta med försäkran, att jag är övertygad om att även för det, som nu gravlägges, en yttersta dag skall finnas, då det skall återuppväckas till ett nytt och rikare liv.

Jag ber emellertid, hr talman, att för min del nu få föreslå, att riksdagen, med godkännande av den i motionen ingående klämmen, måtte besluta hemställa, att regeringen måtte skyndsamt bereda och för riksdagen framlägga förslag till lagstiftning, avseende förbudslagens ersättande med en restriktiv alkohollagstiftning, som bättre än det nuvarande totalförbudet vore egnad att höja folknykterheten och som tillika i sin mån skulle bidraga till att stärka landets ekonomiska ställning.

Ed. Österholm: Icke heller jag har många ord att säga i denna sak, endast några randanteckningar närmast till utskottets betänkande. Ekonomiutskottet har byggt sitt avstyrkande betänkande huvudsakligen därpå, att procenten av beslagtagna rusdrycker ökats efter det sjöbevakningen trätt i funktion och begynt använda de kampmedel mot smugglingen, som med dryga kostnader ställts till dess förfogande. Ökningen i de beslagtagna kvantiteterna är för spritens vidkommande i förhållande till år 1929 för tiden 1 januari—1 nov. cirka 150,000 liter. Men utskottet medgiver självt, att stora mängder sprit fortfarande på olagliga vägar inkomma till landet. Det synes mig kortsynt att utskottet byggt framtidsförhoppningar på den omständigheten, att ökningen i beslagskvantiteten under den nyssnämnda tiden uppgått till 150,000 liter. Av utskottets egen utredning se vi, att beslagen år 1928 ökades i jämförelse med föregående år med 342,000 liter, men icke blev för den skull bevakningen till någon varaktig hjälp. Det dåliga läget på nykterhetsfrågans område erkänner utskottet öppet på flere ställen i sitt betänkande, men utskottet tager ändå sin tillflykt till sjöbevakningen och hoppas, att den skall rädda landet och förbudslagen.

Beträffande möjligheten att bekämpa smugglingen håller det fortfarande streck, som rdm. von Born och jag anförde i vår motion av år 1921, och som sagts många gånger förr och många gånger därefter, nämligen att myndigheternas kamp mot

smugglingen och rusdryckshanteringen måste förbliva hopplös på grund av kusttrakternas geografiska förhållanden och omöjligheten att av ekonomiska skäl anordna tillräckligt omfattande bevakningsåtgärder. Den, som i någon mån känner vår skärgård, vet att det är en olöslig uppgift att åstadkomma en effektiv blockad av densamma. Vi hava helt enkelt icke råd att hålla oss med den mängd bevakningsfartyg, som vore av nöden för att avstänga den illegala trafiken. Att sjöbevakningen beslagtagit en större mängd sprit än tullen under motsvarande tid senaste år beror naturligtvis på att smugglarna ännu icke blivit förtrogna med sjöbevakningens arbetsmetoder och lärt sig att korsa dess bevakningsåtgärder. Den nya kvasten sopar bra i början, men det skall icke dröja länge, förrän det blir uppenbart att smugglingen trots allt fortgår och förmår tillfredsställa det behov av sprit som är förhanden hos folket. Det är därför en klen tröst ekonomiutskottet giver, då det manar folket att sätta sin lit till sjöbevakningen.

Utskottet hänvisar till att motionärerna icke förmått framställa ett förslag som bättre än förbudslagen gagnar folknykterheten. Det kan knappast begäras att enskilda riksdagsmän skola giva sig in på lösningen av en så invecklad lafstiftningsuppgift. Det har ju framlagts i offentligheten förslag till restriktiv alkohollagstiftning, men vi hava dock icke velat framföra något av dem, ty vi anse att det är regeringens sak att skrida till förberedande åtgärder för att utarbeta ett system, som vore lämpligt för våra förhållanden. Om blott riksdagen giver tillkänna en önskan i detta avseende, så skall det icke fattas initiativ, som kunna läggas till grund för ny lagstiftning på detta område.

Det är icke min avsikt att här åter taga statistiken till hjälp för att belysa nykterhetsläget i landet. Utskottet har självt bidragit med uppgifter i detta avseende, särskilt med hänsyn till brotten mot förbudslagen, och i sitt betänkande n:o 10 vid 1929 års senare riksdag har utskottet vidlyftigt belyst denna fråga. I själva verket hava vi alldeles nog av sifferpolemik, och det verkar icke stort till eller ifrån om ytterligare belysning på detta sätt framställes rörande förhållandena i vårt land. Vi veta alla precis huru det förhåller sig och frågan är endast vad som ytterligare behöves av verklighetens för alla uppenbara vittnesbörd för att förbudets front skall begynna giva vika.

Otvivelaktigt är att missnöje med de rådande förhållandena breder ut sig inom allt vidsträcktare lager av folket. Särskilt väcker det harm att medborgarna pressas allt tyngre med skatter medan rusdryckstrafiken går helt skattefri. I vårt land finnes en befolkningsklass, som säkert kan räknas i tiotusental, kanske till och med i något hundratusental, som har sin utkomst, eller i varje fall ekonomisk fördel av den olagliga sprittrafiken och som för denna näring icke erlägger en penni till statskassan. Det har uppstått ett nytt frälse, som statsmakten får lov att tolerera blott därför att förbudet skall upprätthållas. Detta är ett allvarligt faktum, som riksdagen icke bör lämna obeaktat. Missnöjet är i själva verket starkare än mången föreställer sig och man betraktar det såsom ett bevis på vanstyre och oförmåga att sköta rikets angelägenheter, att detta missförhållande, som alla se för sina ögon, får fortfara.

Man hör fortfarande de principiella förbudsmotståndarnas strävanden betecknas såsom en självisk kamp för att tillfredsställa sin lust efter rusdrycker. Om det vore så, att frågan gällde endast detta så skulle de s. k. supfrihetens vänner verkligen vara mycket kortsynta. De måste nämligen inse, att de i själva verket hava så väl ställt för sig som det aldrig kunde bli, efter det förbudet fått vika för ett annan system. Nu stå rusdrycker att få i obegränsade mängder till billigt pris, snart sagt var som helst och vid vilken tid på dygnet som helst. Nej, „supfrihetens vänner'' få det aldrig så väl som de nu hava det. De komma i framtiden att minnas förbudets år såsom den gyllene tid, vilken aldrig återkommer. Men förbudets övertygade principiella motståndare söka göra sin plikt att ersätta förbudet med en annan lagstiftning för nykterhetens skull, för statsekonomins skull, för folkmoralens och laglydnadens skull. De veta, att vi skrida obevekligt framåt mot en alltmera outhärdlig situation mot växande förfall och ekonomiska svårigheter. De önska hejda denna sorgliga utveckling, så länge det ännu är tid. Man kan kanske säga, att det är lönlöst och tjänar ingenting till att år efter år väcka till liv i riksdagen frågan om förbudet, så länge man vet att det har majoriteten bakom sig. För så vitt det gäller dem, som stå bakom den nu föreliggande motio-

nen, så bör det sägas ut, att de för sin del icke hava velat lämna obegagnat tillfället att trots allt hålla förbudsfrågan uppe, att icke undandraga sig skyldigheten att kämpa mot någonting som de anse vrångt och skadligt. De skulle anse sig illa hava fyllt sin plikt som riksdagsmän, om de icke gjorde det.

Jag ber, hr talman, få understöda det förslag, som framställdes av rdm. von Born.

Ed. Kaskinen: Kun laki mallasjuomien valmistuksesta oli eduskunnassa käsiteltävänä, lausui valtiovarain herra ministeri, että meillä vallitsee jonkinlainen alkoholikauhu. Tahtoisin sanoa, että meillä vallitsee kokolailla suurempi ja julmempi kauhu, se on kauhu kieltolakia vastaan. Jo kieltolain alkuaikoina saattoi huomata, että salakuljetus ja lain halveksiminen alkoi vakiintua kansalaisten keskuudessa. Kieltolain kannattajat ovat vuosi vuodelta, kerta toisensa perästä vakuuttaneet, että kun heidän vaatimansa kieltolaki tiukennetaan ja rangaistuksia kovennetaan, ja kieltolaki saadaan voimaan, niin kyllä asiat paranevat. Niitä kokeita on tehty. Jos kukaan on rohjennut niitä vastustaa, se on empimättä leimattu kieltolain ja kansan onnen vastustajaksi. Mutta asian todellinen kulku on kuitenkin se, että vuosi vuodelta on kansamme elämä niillä seuduilla, joita satun tuntemaan huonontumistaan huonontunut. Se on todistuksena siitä, että mitkään kovennetut rangaistukset eivätkä mitkään teennäiset keinot voi muuttaa tosiolojen olemassaoloa, minkä kansalaiset omassa keskuudessaan ja elämässään ovat oikeudekseen omanneet.

Heittäkäämme ajatuksemme niihin aikoihin, jotka meillä olivat ennen kieltolain voimaantuloa. Niitä aikoja saamme kunnioituksella muistella, silloin kuin puhutaan kansamme raittiudesta. Tuntuu siltä, että juoppouspahe on kieltolain aikana kasvanut siihen mittaan, että tarvitaan monien vuosikymmenien uhrautuvaa työtä ennenkuin raittiuskysymyksessä saavutetaan se taso, joka meillä oli ennen kieltolain tuloa.

Rohkenen lausua sen toivomuksen, että eduskuntamme vielä kerran luopuu n. s. pakollisesta kansan raitistuttamisesta ja omaa itsellensä aatteellisen vapaaehtoisen raittiustyön samaan suuntaan kuin se oli puolisentoista vuosikymmentä sitten. Viitaten, mitä edellä olen lausunut, pyydän minäkin puolestani kannattaa ed. von Bornin tekemää ehdotusta.

Ed. Reinikainen: Talousvaliokunnan käsitellessä näitä kieltolakiasioita on koetettu saada selville, millainen raittiustilanne tässä maassa on ollut. Tällainen tehtävä on ollut erittäin vaikea, mutta kuitenkin on saatu jonkinlaista selvyyttä. Kuten tunnettua tulee tähän maahan sprii nykyjään kaikki Saksasta tai ainakin pääasiallisesti sieltä senjälkeen kuin spriin hinta Saksassa on alentunut sille asteelle, jolla se tällä hetkellä on, nimittäin 1 mk. 54 penniä litra. Tätä spriin salakuljetusta maahamme välittävät muutamat laivat, noin 16 kappaletta, ja näiden yksinomaisena tehtävänä on spriin salakuljetus maahamme. Ne lastaavat Danzigista ja Kielistä, ja siellä tutkittujen lastauspaperien perusteella ja sen mukaan kuinka monta kertaa nämä laivat ovat käyneet Suomen ja Saksan välillä on voitu saada selville osapuilleen se määrä, mitenkä paljon spriitä on Saksasta lähetetty. Ja kuten tunnettua, viime vuonna tämä määrä oli yli 10 milj. litraa. Tästä summastahan joku osa meni Ruotsiin ja pieni osa myös Tanskaan ja yksi osa Viroon. Valiokunta lausuu tässä mietinnössään, että se ei ole voinut saada selviä numeroita Viron oloista, ei myöskään siitä määrästä, mikä Virossa on takavarikoitu. Senjälkeen kuin valiokunnan mietintö on painettu, olen saanut Virosta virallisia tietoja myöskin tästä asiasta. Ja ne osoittavat, että nämä Viroon tuodut spriimäärät takavarikon perusteella ovat verraten vähäiset. Myös voidaan saada jonkinlaista selvyyttä raittiustilanteesta, kun esim. vertaamme sitä takavarikkomäärää, mikä tässä maassa toimitetaan, ainakin saamme jonkinlaisen vertauskohdan edelliseen vuoteen verrattuna. Valiokunta on tässä samoinkuin aikaisemmin laatinut laajat tilastot, jotka ovat eduskunnan jäsenten nähtävinä ja jotka osoittavat, että takavarikkomäärä on ollut verraten korkea ja on nousemassa. Lisäksi myös on etenkin tässä, mutta vielä enemmän viime keväisessä valiokunnan mietinnössä tehty selvää siitä, mitenkä niillä paikkakunnilla, mihin on spriin salakuljetus vaikeampaa, miten siellä on kotipoltto ollut aina suurempi, sen perusteella päättäen, miten paljon on joutunut syytteeseen kotipoltosta. Samoin me näemme äsken hyväksytystä valiokunnan

mietinnöstä, ed. Voionmaan aloitteesta laaditusta alkoholistihuoltomietinnöstä, että myöskin juopumusrikoksien lukumäärä on vuosi vuodelta noussut. Se on noussut niin suureen summaan, että tänä vuonna on poliisin haltuun joutuneiden lukumäärä noussut jo toiselle sadalle tuhannelle, ja että se on noin 10,000 enemmän kuin edellisenä vuonna. Tähän suureen lukumäärään on ehdottomasti myös vaikuttamassa se, että nykyinen sprii tekee alkoholisteja, jotka useampia kertoja vuodessa joutuvat poliisin huostaan ja kulkevat poliisin putkaan, sieltä sairaalaan ja takaisin vapauteen ja se vaikuttaa tämän juopumusrikkomusten niin tavattoman suuren lukumäärän. Kun aika on näin pitkälle kulunut, minä en esitä näitä lukuja enempää, mutta kaikki nämä luvut osoittavat eittämättömästi sen ikävän tosiasian, että raittiustilanne tällä hetkellä tässä maassa on sellainen, että se ei saa kauemmin jatkua. Meidän on keksittävä keinoja päästäksemme tästä ikävästä tilanteesta, jossa me tällä hetkellä olemme ja meidän täytyy avoimesti sanoa, että ne keinot, joita on ollut tähän saakka käytettävinä, eivät ole kyenneet luomaan sellaista tilannetta, joka raittiuden näkökantaa silmällä pitäen olisi ollut toivottava.

Kuten tunnettua, on vuosi takaperin perustettu n. s. merivartiosto. Meillä ei ollut tilaisuutta valiokunnassa nähdä tarkempia virallisia lukuja siitä, missä asteessa tänä vuonna on tämä spriin salakuljetus ollut. Vaihto tullilaitokselta merivartiostolle tapahtui kesällä ja oli joku aika, jolloin ei tehty tarkkoja tilastoja Danzigista ja Kielistä lähtevistä laivoista. Tämä on vaikuttanut sen, että tällä kertaa meillä ei ole ollut tarkkaa tilastoa, kuten edellisinä vuosina. Mutta joka tapauksessa se tilasto, mikä on ollut käytettävänä, viittaa siihen, että spriin salakuljetus on vähenemässä. Ainakin on varmasti todettavissa se ilmiö, että laivat ovat nykyjään käyneet harvemmin Saksassa kuin aikaisemmin. Olisiko mahdollisesti niin, että siellä olisi keksitty joku toinen tapa tämän asian järjestämiseksi, mutta se ainakin voidaan konstateerata, että laivat ovat käyneet siellä harvemmin tänä vuonna kuin edellisinä vuosina ja tuntuvastikin harvemmin. Minä olen ollut tilaisuudessa näkemään niiden laivojen nimet, jotka ovat käyneet, ja myös jonkunlaista luetteloa siitä, kuinka useasti ne ovat siellä käyneet. Kun valiokunnassa oli merivartioston johtaja asiantuntijana ja häneltä valiokunnan puolesta kysyin, voiko hän sen kokemuksen perusteella joka hänellä on ollut tänä vuonna, jo lausua tulevaisuuteen nähden jotain arveluja, niin hän sanoi, että hän voipi varmasti lausua sen, että jos merivartiosto saapi käytettäväkseen sen, mitä sille on luvattu ja sen suunnitelmaan kuuluu, niin he saavat spriin salakuljetuksen estetyksi aivan vähäiseen määrään. Kun näin on ja kun tällainen lausunto on annettu juuri niiden taholta, joiden tehtävänä on tämän asian hoitaminen, niin minun käsittääkseni ei eduskunnalla ole oikeutta tällä hetkellä ja tämän lausunnon kuultuaan mennä hyväksymään ed. von Bornin aloitetta. Meillä täytyy olla sen verran mielenmalttia että odotamme tämän vekselin lunastamista, ja katsoa, miten tilanne todellakin tulee muodostumaan muutaman ajan perästä.

Ed. Forstadius: Aina kun aikaisemmin olen joutunut keskusteluun kieltolaista ankaroiden kieltolain kannattajain kanssa, ovat he aivan yhdestä suusta vakuuttaneet, että raittiustilanne maassa on yhä vuosi vuodelta parantunut ja juopottelu vähentynyt. Minä sen sijaan olen ollut päinvastaista mieltä, että raittiustilanne on huonontunut ja juopottelu lisääntynyt. On sen vuoksi huvittavaa todeta, että tämä talousvaliokuntakin mietinnössään on yhtynyt siihen minun mielipiteeseeni, sillä talousvaliokuntakin mietinnössään täällä sanoo: „Edellä olevan perusteella voidaan todeta, ettei raittiustilanne ole valoisa, etenkin kun yhä edelleen saapuu salateitse maahamme suuria määriä spriitä.'' Tämä rehellisyys minusta jo on kunnioitettavaa, että kieltolain kannattajatkin tunnustavat, että suuria määriä spriitä maahamme saapuu.

Mitä tohtori Reinikainen sanoi merivartioston johtajan toivomuksesta, että he voisivat parantaa tilannetta, niin on aivan selvää, ettei tämmöisen laitoksen johtaja voi mennä näyttämään suurelle yleisölle toivottomuuttaan tällaisessa asiassa. Onhan hauskoja kokemuksia ennestään, mihinkä se vie, jos viranomainen ei usko oman tehtävänsä onnistumiseen.

Sitten vielä. Kun joskus puhutaan kieltolaista, niin kieltolain kannattajat myöntävät, että jos tarjotaan parempi laki kieltolain tilalle, niin he ovat valmiit sen hyväk-

symään. Eiköhän tämä ed. von Bornin aloite nyt ole tällainen. Täällä ponnessahan sanotaan seuraavasti: „Että hallitus valmistaisi ja eduskunnalle antaisi ehdotuksen lainsäädännöksi, joka tarkoittaa panna kieltolain sijaan alkoholin käyttöä rajoittavan lainsäädännön, joka paremmin kuin nykyinen täyskielto edistäisi kansan raittiutta ja samalla osaltaan vaikuttaisin vahvistavasti maan taloudelliseen asemaan.'' Tätä toivomme kaikki ja sen vuoksi kannatan ed. von Bornin aloitetta.

Ed. Kivimäki: Olen omalta kohdaltani aina, kun eduskunnassa on tehty aloitteita kieltolain kumoamiseksi, niitä aikaisemmin kannattanut. En tahdo jälleen luetella niitä raskaita ja mielestäni täysin todistettuja syytöksiä, joita kieltolakia vastaan on tehty ja voidaan tehdä maan ja valtion talouden vahingoittamisesta, vaurioiden tuottamisesta kansan terveydelle, mutta ennen kaikkea kansan siveellisten ja oikeudellisten käsitteiden höllentymisestä ja kansamme nuorison turmelemisesta. Elämä sinkoaa näitä syytöksiä itsestään joka päivä sen kuultavaksi, joka niitä kuulla tahtoo ja tekee sen sellaisella voimalla, että täytyisi sanoa kansamme olevan siveellisesti aivan turmeltuneen, ellei sen keskuudessa syntyisi kieltolain tarkistamista koskevia vaatimuksia.

Itse asiassa on niin, että kieltolaki todellisuudessa jo on kumoutunut. Täytyy olla sokea taikka kuuro ellei näe eikä kuule, ettei kieltolailla kansan oikeuskäsityksessä ole enää riittävää, tuskin mitään kannatusta, ja että se senvuoksi on tavan kautta vallan kokonaan lakannut olemasta voimassa. Sehän on kyllä totta, että kieltolain eräiden määräysten nojalla salakuljettajia otetaan kiinni ja alkoholin varastossa pitäjiä pannaan syytteeseen ja juopumisrikollisia saatetaan rangaistukseen. Mutta nämä toimenpiteet ovat häilyviä poikkeusilmiöitä sen yleisen, kaikkiin kansankerroksiin, kumpaankin sukupuoleen, ja mikä on surullisinta, miltei kaikkiin ikäluokkiin levinneen kieltolain rikkomisen kanssa, jonka jokainen voi todeta, joka sen todeta tahtoo.

Nykyinen olotila on muuttunut sellaiseksi, että se on kieltolain kannattajille mitä epäedullisin ja kieltolain vastustajille mitä edullisin. Sen sijaan, että kieltolain tai oikeammin raittiuden kannattajat ennen kieltolain voimaantuloa olivat asiassa hyökkääjinä ja menestyksellä taistelivat itse juoppouspahetta vastaan, ovat he nyt kieltolain voimaantultua olleet pakoitettuja vetäytymään puolustusasemaan. He ovat tulleet pakotetuiksi puolustamaan järjestelmää, jonka heidän on täytynyt todeta päivä päivältä rappeutumistaan rappeutuvan. Kieltolain vastustajat sen sijaan ovat päässeet siirtymään hyökkääjien asemaan ja ovat sillä tavoin saavuttaneet kaikki hyökkäysaseman edut. Ja elämän kulku tarjoo heille joka ainoa päivä uusia hyökkäysaseita, ja aseita, jotka aina tulevat painavammiksi ja terävämmiksi.

Tällaisessa tilanteessa täytyy varsinaisen raittiustyön herpaantua eikä raittiusopetuksen ja valistustyön tehostaminenkaan mitään auta. Herra opetusministeri lausui muutama päivä sitten eduskunnassa varsin oikein, että tilanne on tullut sellaiseksi, ettei siirtymisiä kieltolakirintamalle enää tapahdu, vaan että kaikki siirtymiset tapahtuvat kieltolain vastustajain rintamalle.

Päämääränsä toteuttamisen kannalta kieltolain vastustajille olisi epäilemättä kaikkein edullisinta odottaa. Ei mikään merivartiostokaan voi sitä tulosta kieltolain suhteen muuttaa, mikä tuleva on. Kun siitä huolimatta kieltolain vastustajain taholla on tehty aloitteita kieltolain tarkistamiseksi ja kumoamiseksi, on se tapahtunut ainoastaan senvuoksi, ettei liian kalliita uhria täytyisi kantaa kieltolain alttarille.

Taistelussa näyttää nyt kuitenkin tapahtuvan sellainen käänne, että kieltolain kannattajatkin ovat heittämässä sen ehdottoman „ei mitään'' kannan, joka tähän asti on estänyt kaiken yhteisen asiallisen keskustelemisen syntymisen siitä, miten nykyisestä onnettomasta tilasta olisi päästävä. Tarkoitan tällä sitä, että kieltolain kannattajatkin nyttemmin olisivat taipuvaisia kansanäänestyksen kautta ottamaan selvää kansan todellisesta mielialasta kieltolain suhteen. (Ed. Voionmaa: Määrätyin edellytyksin. Puhuja: Olkoonpa määrätyin edellytyksin.)

Kieltolain vastustajain taholla on viime aikoina herännyt voimakkaita epäilyksiä kansanäänestystä vastaan. Kieltolain ylläpitämisestä on välitöntä hyötyä sangen monilla henkilöillä ja järjestöillä ja kieltolain tukeminen on tuhansien ja kymmenien

tuhansien salakuljettajien intressissä ja salakuljettajien pääomanhaltijain etujen mukainen. Myöskin on todennäköisesti käyvä niin, että kansan äänestyksessä kieltolain taakse asettuu valtion varoilla palkattu sangen voimakas kieltolakijärjestö kaikkine elimineen ja senvuoksi voi tapahtua sillä tavoin, että kansanäänestyksessä kieltolainkannattajien ja kieltolainvastustajien taistelu tulee sangen epätasaiseksi. Siitä huolimatta olisi kieltolain vastustajien tarkasti harkittava, eikö ehdotettuun menetelyyn, kansanäänestykseen, kuitenkin olisi suostuttava, koska se voisi nopeasti tuoda sellaista selvyyttä kieltolakitilanteeseen, että uusista toimenpiteistä raittiuden edistämiseksi voitaisiin yhteisesti sopia. Ja helpottaakseen perusteellisen keskustelun viriämistä tästä asiasta, olisi kieltolain vastustajien tällä hetkellä ehkä heitettävä aseensa. Omasta puolestani ainakin katson olevani velvollinen sen tekemään ja senvuoksi en myöskään katso olevan syytä tässä yhteydessä kannattaa tehtyä aloitetta. Teen sen sillä edellytyksellä, että hallitus kiireimmiten ryhtyy kieltolakitilannetta kaikessa laajuudessaan tutkimaan ja koettaa löytää sille sellaisen ratkaisun, jonka nojalla, niinkuin mainitsin, kieltolainkannattajat ja kieltolainvastustajat voisivat löytää yhteisen pohjan sen onnettoman tilanteen ratkaisemiseksi, johon me kieltolain kautta olemme joutuneet.

Ed. Lahtela: Käsittääkseni on Suomen kansa sillä hetkellä ja sitä ennen, kun se on laatinut kieltolain, astunut pitkän askeleen siveellisyyttä kohti. Jos mikään laki, niin ainakin kieltolaki tässä maassa on se laki, joka sopii kaikkein korkeimpienkin siveysvaatimusten rinnalle. Minua ihmetyttää, että nyt, kun vasta vuosikymmen on koeteltu, mitä kieltolailla voidaan aikaansaada, on ryhdytty hankkimaan kieltolain tarkistusta. Minua ihmetyttää vielä enemmän se, että selitetään kieltolain syyksi se, jos joku juopuu tai jos joku myy viinaa tai kuljettaa sitä tähän maahan. Jos niin on asiat käsitettävä, että laki, joka kieltää ihmistä rikkomasta, olisi syypää, niin kyllä kai siihen löydettäisiin rinnakkaislaki, joka myös olisi asetettava samanlaisen arvostelun alaiseksi. Minä mainitsen esim.: Jumalan kymmenet käskyt kieltävät meitä rikoksista. Ne kieltävinä ovat sopusoinnussa kieltolain kanssa ja jos niitä vastaan rikotaan, niin kyllä kai nämä Jumalan kymmenet käskyt ovat sitten syypäät.

Jos tässä kieltolain tarkistusta tarvitaan tai jotakin korjausta, jolla kansan raittiutta voidaan tukea, niin minä käsitän, että tässä tarvittaisiin apulaislakia kieltolaille, sellaista lakia, joka estäisi kansalaisia julkisesti puhumasta, julkisesti arvostelemasta ja julkisesti selittelemästä, että kieltolaki on se, joka tuon pahuuden aikaansaa, että ihmiset tässä maassa juovat. Minun käsittääkseni on maamme virkamiehistönkin seassa, sikäli kuin minä olen sanomalehdistä nähnyt, asetuttu julkisesti sille kannalle, että kaikki on kieltolain syy. Siis olevaa lakia, kansan omaa laatimaa lakia on halveksittu tavalla, joka minun käsittääkseni on arvosteltava samojen periaatteiden mukaan kuin arvostellaan kommunistien lainvastaista toimintaa.

Minä en myöskään voi olla valittamatta sitä, että tämän maan sanomalehdistöstä osa on julkisesti lainannut palstojaan tai kirjoittanut oma-aloitteisesti kieltolain halveksimisesta. Sikäli kuin minä siellä perimmäisessä Pohjolassa olen oppinut kuuntelemaan, miten kansan mieliala kehittyy tällaisessa kysymyksessä, minä olen kuullut vetoavan niiden, jotka ovat langenneet kieltolain rikkomiseen, kuinka ne ovat selittäneet: sekin ja se suurmies, sekin ja se sanomalehti on sitä mieltä, ettei juominen ole vika eikä myöskään myyminen ole vika, koska ne myömisen sallisivat valtiolle ja koska, jos valtio rupeaa viinakauppaa harjoittamaan, silloin ei luonnollisesti ole juominen vika. Minun täytyy ihmetellä vielä sitä, että tässä maassa, jossa pyritään kaikin keinoin kansan puolustusvoimaa lisäämään ja jossa puhutaan voimakkaasti ja kauniisti siitä, kuinka kansan puolustustehoa ja tahtoa on lisättävä ja kuinka tämän maan on kyettävä hoitamaan omat asiansa, niin minua ihmetyttää sitä suuremmasti, ettei nähdä sitä suurta vaaraa, minkä viinakauppa, olkoonpa se valtion tai yksityisten viinakauppa, tuottaa meidän puolustuskunnollemme. Minä luottaisin siihen, että jos tässä maassa ryhdytään joitakin tarkistuksia tekemään, tarkistuksen täytyy lähteä siitä, eikö tuollaiselle vielä jossakin määrässä vallattomana olevalle

viinakaupalle, salakuljetukselle, juonnille ja sen puoltamiselle ole saatettava tehokkaampia ja suurempia rangaistuksia.

Ed. Sergelius: Kun edustaja joutuu tähän seurakuntaan ensimmäisen kerran ja lukee kaikkia valiokuntien mietintöjä, niin hän helposti voi siinä pettyä. Niin on tapahtunutkin tänä iltana kun ed. Forstadius vetoaa talousvaliokunnan mietintöön, jota hän pitää rehellisenä selostuksena, ja minä en tahdo sitä kieltää, mutta hän mietinnöstä lukee johtopäätöksen, että nyt olemme päässeet sille rajalle, että jollei merivartiolaivasto saa salakuljetusta ehkäistyksi, niin silloin on myöskin kieltolain päivät loppuneet. Minä voin ed. Forstadiukselle vakuuttaa, että aivan samanlaisen mietinnön on talousvaliokunta antanut aikaisemmin missä todetaan niinkuin edellisessä valiokunnan mietinnössä, „että edelläolevan perusteella voidaan todeta, ettei raittiustilanne ole valoisa etenkin kun yhä edelleen saapuu salateitse maahamme suuria määriä spriitä". Niinkuin sanoin, se todetaan valiokunnan mietinnöissä ja sitten luvataan, että jollei jonkinmoisen uuden ehdotetun säännöstelyn avulla parannusta saada aikaan, niin silloin kieltolaki kumotaan. Mutta tämä jää vaan lupaukseksi.

Kieltolain korvaaminen kansan raittiutta edistävällä lainsäädännöllä antoi etenkin viime keväänä aihetta pitkään ja tyhjentävään keskusteluun. En aijo tällä kertaa kerrata niitä tilastollisia tietoja, jotka talousvaliokunnan mietinnössä silloin esiintuotiin ja jotka selvästi puhuivat kieltolain siunauksia vastaan. Minä en tahdo tällä tietysti sanoa, että sillä ei olisi ollut myöskin hyviä vaikutuksia erityisillä paikkakunnilla maata, mutta mitä saaristoihin tulee, niin se on siksi tunnettu asia, että minun ei tarvitse tämän yhteydessä puuttua siihen, enkä minä aijo uudistaa sitä haastattelua, jonka eräs tunnettu norjalainen suurliikemies antoi eräälle Tukholman lehdelle Norjan vallitsevasta raittiustilanteesta, siihen aikaan kun viinapolttolaki oli voimassa tässä maassa; enkä aijo kerrata mitä amerikkalaiset lehdet kirjoittivat kun Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa vietettiin kieltolain 10-vuotisjuhlaa. Viittaan tässä suhteessa ainoastaan tämän vuoden ensimmäisten valtiopäivien pöytäkirjoihin. Kuivasti ja selvästi tasapuoliset amerikkalaiset lehdet totesivat samat tosiseikat kuin meillä vallitsevat. On turhaa niitä mainita täällä, ne ovat meille kaikille hyvin tunnetut.

Ed. Ikolan kieltolakialoitetta käsiteltäessä, joka antoi aihetta ylempänä jo mainitsemaani keskusteluun, ratkaistiin eduskunnassa siten, että avoimessa äänestyksessä oli 25 edustajaa, jotka eivät tahtoneet ummistaa silmiänsä koko siltä turmiollisuudelta ja kaksoismoraalilta, jotka rehoittavat ja kukkivat kansamme keskuudessa. 96 edustajaa äänesti aloitetta vastaan ja poissa oli 78. Edessä olevalla kieltolakialoitteella on ainakin merkityksensä siinä mielessä, että nyt saamme nähdä, mitenkä tämä eduskunta, jolla on juurensa suuressa kansanliikkeessä, suhtautuu kysymyksessäolevaan lakialoitteeseen. Myöskin tältä kannalta lähtien on mielenkiintoista nähdä, minkälaisen äänestystuloksen tulemme saamaan.

Ed. Voionmaa: Herra puhemies! En olisi halunut koroittaa ääntäni enää tällä vuorokauden hetkellä eduskunnassa. Olin ajatellut nimittäin, että mielelläni suon aloitteentekijöille sen lohdutuksen, että he saavat tyhjentää sydämensä täällä aloitteensa hylkäämisen johdosta. Mutta kun täällä on annettu eräitä mielestäni aivan suorastaan vastaväitteisiin provoseeraavia lausuntoja, niin en ole voinut vastustaa kiusausta hiukan vastata niihin. Supistan lausuntoni kuitenkin aivan muutamaan reunamuistutukseen, koska minusta nyt ei täällä ole tilaisuutta laajoihin, periaatteellisiin keskusteluihin, joita mieluummin toisessa tilaisuudessa on suoritettava.

En voi olla panematta merkille, millä suurella ponduksella lainopillisen sivistyksen huipuille saapuneet miehet ed. von Born ja ed. Kivimäki puhuvat kansan oikeudentunnosta. Niinkuin ei kieltolain harrastajilla olisi oikeudentuntoa ja niinkuin ei meidän kansassamme olisi sellaista väkeä hyvin paljon, joka juuri oikeudentuntonsa vaatimuksesta puolustaa ehdotonta raittiutta ja kieltolakia. Kyllä niiden oikeudentunnon voimme koska hyvänsä sekä tunnollisuudesta että tarkoitusten puhtaudesta ja vilpittömyydestä asettaa niiden oikeudentunnon rinnalle, joiden oikeudentunto sisältää alkoholin nauttimisen vapauden jokseenkin

määräämättömissä rajoissa yhdistettynä siihen oikeudentuntoon. Se siitä.

Ed. von Bornin huomautus siitä, että kieltolakia ei voida toimeenpanna, on minusta huomautus, joka on jo kulunut paljosta käyttämisestä, se on minusta kyynillinen, niin kyynillinen, että siihen ei viitsisi paljon vastata. Ensin tehdään mitä voidaan kieltolain jarruttamiseksi ja sitten sanotaan: Ähä, ettepä saa tätä toimeen. On se kaunista politiikkaa. Jos oltaisiin auttamassa kieltolain toimeenpanemisessa vilpittömässä mielessä ja sitten todettaisiin, ettei sitä voida toimeenpanna, niin silloin sille huomautukselle olisi pantava jotakin todellista arvoa, mutta näin ollen ei.

Mutta ihmeellisintä ed. von Bornin lausunnossa oli, kun hän vetosi, tämä perustuslain mies, Lapuan liikkeeseen, että ehkä se kansanliike, joka nyt on noussut, huomaisi, kuinka suuri tehtävä sillä olisi kieltolakiakin vastaan. Minun tekisi mieleni kysyä ed. von Bornilta, tarkoittiko hän sitä, jota ed. von Frenckell myöskin, että tämä kansanliike väkivaltaisia keinoja käyttämällä rupeaisi toimimaan kieltolakia vastaan, niinkuin ed. von Frenckell täällä lausui. Kovinpa näkyy kiusaus olevan suuri. (Ed. von Born: Minä puhuin vain uudesta ajasta. — Ed. von Frenckell: Niiden välillä on suuri eroitus.)

En myöskään saata olla, tullakseni seuraavaan vaatimattomaan reunamuistutukseen, mainitsematta, että minä en voi ymmärtää, minkä vuoksi yhdistettäisiin kieltolain kohtalo tähän merivartiointiin. Minun mielestäni kieltolain toimeenpano vaatii ehdottomasti merivalvonnan tehostamista, mutta luulisin jokaisen järkevän ihmisen käsittävän, että kun alkoholia, pirtua saadaan niin halvalla hinnalla kuin mitä sitä ulkomailta tuonne merille tuodaan, markalla litra ja jokunen markka lisää sitten jälleenmyynnissä, niin jokaisen valtion, joka tahtoo edes vähänkään suojella kansaansa hukkumasta alkoholivirtaan, täytyy ehdottomasti kaikin voimin taistella alkoholin salakuljetusta vastaan lainkaan riippumatta siitä, onko kansalla kieltolaki vai eikö sillä ole kieltolakia. Kieltolain kohtalo ei riipu siitä asiasta. Se on kategoorinen imperatiivi, niin sanoakseni, tuo taistelu alkoholin salakuljetusta vastaan, ja jos milloinkaan se tulee tärkeäksi, niin kaiketi se juuri silloin tulisi tärkeäksi, jos kieltolaki kumottaisiin ja valtio tahtoisi ruveta haalimaan alkoholiliikkeestä paljon rahaa, sillä eihän se rahaa voisi saada muuten kuin halventamalla alkoholin hintoja. Toisaalta taas salakuljetus tulee voimakkaammaksi, jos valtio yrittää pitää alkoholin hinnan korkealla, ja salakuljetuksen vastustaminen tulee yhä vaikeammaksi. Ei suinkaan valtio voi mennä ikinä siihen, että se rupeaisi kilpailemaan salakuljetetun alkoholin kanssa hintojen halpuudessa. Siis loogillisesti tulemme sitäkin tietä siihen johtopäätökseen, että ehdottomasti on tehostettava kaikkia keinoja alkoholin salakuljetuksen vastustamiseksi.

Ed. Kivimäki, joka on niin kovin paljon huolehtinut aina kansan raittiuskasvatuksesta ja varmaankin tehnyt hyvin paljon raittiustyötä meidän maassamme, vaikka se on jäänyt huomaamatta (Naurua) meiltä muilta, kun hän nyt suree sitä, että raittiustyö niin kovasti on herpautunut, niin minä myönnän, että raittiustyö on viime aikoina vaikeutunut ja se on seuras siitä, että teidän työnne on kantanut hedelmiä. Teidän on tosiaankin onnistunut herpauttaa raittiustyötä, sillä teidän raittiustyönne ensimmäinen ehto ja lähtökohta on: kieltolaki alas! Sittenhän te vasta rupeatte tekemään raittiustyötä, kun sitä voidaan alkoholin avulla tehdä. Siis se kilpistyy teihin itseenne tuo alituinen syytös raittiustyön herpaantumisesta. Meillä, jotka olemme omalta vähäiseltä osaltamme sitä työtä tehneet, ei ole se käsitys, että raittiustyö olisi herpaantunut, emmekä me ole niin puolustusasemassa kuin luullaan. Meillä kieltolain harrastajilla on, minä rohkenen sen sanoa, koko suuret reservit, vaikka te ette kyllä niitä näe, koska te ette haluakaan niitä nähdä. Minä muistan tässä ranskalaisen Journal de Genèven kirjeenvaihtajan kirjeen. Hän kävi talonpoikaismarssin aikana täällä, oleskeli täällä eduskunnassa ja hän tahtoi erityisen tarkasti ottaa selvää kieltolakioloista, ja hän kirjoitti vaikutelmistaan — hän on kieltolain vastustaja tietysti, viinimaan mies — hän kirjoitti, että se on merkillinen kansa, tuo Suomen kansa, siellä harrastetaan kieltolakia ja siellä juodaankin, mutta se on merkillistä, että kun kaikki kirjeenvaihtajat, jotka Helsinkiin tulevat, näkevät, että sitä juoppoutta on niin tavattoman paljon, niin hän ei ole nähnyt sitä yhtään, mutta hän ymmärsi sen asian, ei

hän tullutkaan Helsinkiin katsomaan juoppopesiä, kyllä niitä hakemalla olisi voinut löytää. Hän oli tullut tutustumaan maahan ja kansaan ja hän huomasi, että sen työelämä, sen tavallinen elämä on normaali ja että sitä ei mitenkään tavattomassa määrässä se hirmuinen alkoholikurjuus vaivannut, josta täällä pidetään tavattoman suurta ääntä. Se on suuri ja se on surettava, minä myönnän täydellisesti sen, ja jotain pitää tehdä ja parempia keinoja yhä keksiä, se on selvä asia. Mutta minä tahtoisin kuitenkin väittää, että ed. Kivimäen samoinkuin ed. von Bornin kuvauksessa on aika paljon liikaa. Ehkä se johtuu siitä, että ed. Kivimäki ja ed. von Born ovat siksi nuoria miehiä, etteivät he muista niitä aikoja, jolloin täällä Helsingissä oli jokapäiväinen iltaelämä monta kertaa synkempää ja kurjempaa ja alkoholilla kyllästetympää kuin nykyinen elämä. Se on meidän, vanhempien ihmisten kokemus ja minä voin vedota täälläkin oleviin helsinkiläisiin ja etenkin niihin, jotka ovat työläisten kaupunginosissa asuneet. Kyllä se on myös huomioon otettava, sillä kaikki on suhteellista.

Siitä kansanäänestyksestä sitten pieni huomautus. Ed. Kivimäki arveli, että tämä kansanäänestys voisi olla arveluttava asia, koska siinä voi lähteä liikkeelle kieltolakiliitto, joka nauttii valtion apua ja että tämä voi ratkaista taistelun. Arvoisat edustajat, budjetista havaitsette, että se raittiusmääräraha, jonka eduskunta nyt on hyväksynyt raittiusjärjestötyön kannattamiseksi, on jotain 1,200,000 markkaa. Siitä tulee pieni osa, muutamia satojatuhansia markkoja kieltolakiliitolle määrättyjä tarkoituksia varten. Ei niillä rahoilla mitään suuria kansanäänestyksiä toimeen panna, ei sinne eikä tänne. Herra Kivimäki pankki- ja finanssimiehenä hyvin tämän ymmärtää. Minä voisin väittää, että paljon suuremmat resurssit on meidän vastustajillamme käytettävänä, sillä ei heidän suuria agitatiolehtiään ylläpidetä vähillä varoilla, vaikka ne varat tulevat jostain minulle tuntemattomista lähteistä, onneksi ei Suomen valtiolta. Kyllä sen kieltolakiäänestyksen ratkaisevat toiset lähteet ja toiset voimat. Ja jos siihen taisteluun täytyy lähteä — minä en halua lähteä —, niin, jos siihen kuitenkin vasten tahtoa täytyy lähteä, niin minä vakuutan ed. Kivimäelle, että saattaa olla ed. Kivimäellä sitten perästäpäin syytä tosiaan sanoa, että siihen taisteluun ei olisi pitänyt mennä.

Ed. Österholm: Rdm. Reinikainen underströk i sitt yttrande det påstående, som göres i ekonomiutskottets betänkande, nämligen att smugglingen avtagit. Mot detta antagande strider det sakförhållande, att priset på sprit enligt samstämmiga uppgifter knappast någonsin har varit så lågt som dessa tider. Om priset på sprit sjunker, samtidigt som dryckenskapen breder ut sig, så kan det ju icke vara riktigt att smugglingen avtagit.

Rdm. Reinikainen har vidare fäst så stor vikt vid de utfästelser, som gjorts av chefen för sjöbevakningen, att han ansåg sig kunna säga, att riksdagen icke hade rätt att godkänna motionen, utan borde invänta resultatet av sjöbevakningens verksamhet. Det är ju naturligt att chefen för sjöbevakningen måste försäkra, att han skall lyckas. Det vore en dålig fältherre, som genast i början skulle erkänna att fälttåget vore hopplöst. I motsats till rdm. Reinikainen ville jag säga, att riksdagen icke har rätt att spilla en dyrbar tid på att invänta resultatet av en verksamhet, som man dock måste inse i längden kommer att gestalta sig ofruktbar.

Ed. von Born: Jag skall endast tillåta mig en kort replik gentemot rdm. Voionmaa. Rdm. Voionmaa anmärkte bl. a. därpå, att jag talat om att förbudslagen icke kan genomföras. Mina ord föllo sig så, att förbudet icke kan effektivt genomföras och upprätthållas. Jag tror icke rdm. Voionmaa vill eller kan påstå, att förbudet i vårt land kunnat effektivt genomföras och upprätthållas. Enligt min uppfattning är förbudet berättigat endast under förutsättning, att det kan sålunda upprätthållas. I detta avseende bör förbudet likställas med vad som folkrättsligt gäller i fråga om blockad. En blockad är berättigad endast där den effektivt upprätthålles. Samma är förhållandet med förbudet; det har jag haft anledning betona tidigare i denna kammare.

Rdm. Voionmaa anmärkte också, att man motarbetat förbudslagens genomförande. För så vitt den anmärkningen var riktad mot mig, träffar den icke målet. Ty jag vågar påstå, att få i denna kammare loja-

lare arbetat för upprätthållande av förbudslagen än jag. Och jag har även gjort något, som säkerligen rdm. Voionmaa aldrig gjort, jag har personligen deltagit i arbetet för spritsmugglingens stävjande, och jag har också blivit delaktig av den belöning, som staten utdelar för sådan gärning.

Rdm. Voionmaa frågade slutligen, om jag menar detsamma som rdm. von Frenckell, då jag anspelade på folkrörelsen. Hr Voionmaa torde veta, att min inställning till folkrörelsen är en annan än rdm. von Frenckells, och jag kan också därför säga, att jag icke med mina ord avsåg detsamma som han.

Ed. Päivänsalo: Vaikka minusta nykyään on paljon ikäviä väärinkäytöksiä havaittavissa, niin minusta kuitenkin on näyttänyt siltä, että tilanne sittenkin nykyjään on parempi, kuin se oli ennen kieltolain voimaanastumista. Ja kun täysikielottomien taholta aina sitten on vedottu siihen, että vapaaehtoinen raittiustyö on tärkein, niin on huomautettava että sitä kyllä tehtiin ennen ja tehdään nyt. Mutta on myös muistettava, että raittiustyöntekijät ennen kieltolain voimaantuloa olivat halveksittuja ja ylenkatsottuja suuressa määrin ja vielä nytkin he ovat ylenkatsottuja ja halveksittuja. Asianlaita on sellainen, että totuuden julistaja aina on ylenkatsottu ja halveksittu.

Ed. Pyy: Minä pyydän saada huomauttaa siihen, koska on väitetty viime vuosina takavarikoidun väkijuomamäärän kasvaneen sekä myös juopumusrikosten, että tämä kasvaminen on juuri parina viime vuotena ollut huomattavampi ilmiö, se johtuu siitä syystä, että aikaisemmin kieltolain alkuaikoina valvonta oli heikko, salakuljetus pääsi kukoistukseensa ja nyt varsinkin kolmena viime vuotena on valtion taholta kiinnitetty erikoista huomiota salakuljetuksen vartiointiin. Sekä kunnat että myös yksityiset ovat vapaaehtoiseen valvontaan kiinnittäneet huomiota. Näistä syistä ovat nämä rikokset viime vuosina kasvaneet. Sentakia minä katson, ettei olisi mitään syytä sellaisen ponsiehdotuksen hyväksymiseen, jota täällä on ehdotettu. Vaan olisi ryhdyttävä katsomaan, minkälaiseksi tilanne muodostuu sen jälkeen kun valvontatyötä on yhä edelleen tehostettu.

Ed. von Frenckell: Då man har citerat ett uttalande, som jag tidigare i en liknande debatt har fällt, vill jag uttryckligen framhålla, att jag med mitt uttalande icke har avsett något hot, men min övertygelse är, att om riksdagen år ut och år in ställer sig avvisande till förbudslagens revision, Finlands folk icke kommer att vara tillfreds härmed. Finlands folk vill hava nykterhet på annat sätt än genom förbudslag.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. von Born ed. Österholmin kannattamana ehdottanut, että eduskunta päättäisi lausua toivomuksen, että hallitus kiireellisesti valmistaisi ja eduskunnalle antaisi ehdotuksen lainsäädännöksi, joka tarkoittaa panna kieltolain sijaan alkoholin käyttöä rajoittavan lainsäädännön, joka paremmin kuin nykyinen täyskielto edistäisi kansan raittiutta ja samalla osaltaan vaikuttaisi vahvistavasti maan taloudelliseen asemaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. von Bornin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy talousvaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. von Bornin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 43 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 27.

Eduskunta on siis hyväksynyt talousvaliokunnan ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. von Frenckell: Jag anhåller om öppen omröstning.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avointa äänestystä ei tule.

Eduskunta on siis hyväksynyt talousvaliokunnan hylkäävän ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaisesta valmistuksesta ja kauppaan laskemisesta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Ryynäsen y. m. toiv. al. n:o 26, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Ryynänen: Kun minä jo etukäteen olen tietoinen siitä, että tällaisesta asiasta puhuminen ei johda mihinkään toivottuun tulokseen, niin minä en tänä myöhäisenä hetkenä tahdo enää eduskuntaa kiusata pitemmillä esityksillä, sillä viimeinen äänestys on siitä selvänä todistuksena, että tämäkin aloite tulee hyljätyksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy talousvaliokunnan hylkäävän ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotus työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Kiviojan aloite, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelu:

Ed. Kivioja: Näissä minun aloitteissani taitaa olla se merkillistä, että ne tulevat liian aikaisin ja vasta sitten kun ne on yhteen kertaan hylätty, niihin yhdytään. Viime vuonna perustuslakivaliokunta hylkäsi ehdotukseni muutoksiksi vapaapilettiasiaan syystä, että itse laki oli vasta äskettäin annettu; mutta tänä syksynä siihen palattiin uudelleen hallituksen esityksen pohjalla ja muutoksen tarve oli niin suuri, että sanomalehtipakinoitsijat katsoivat, että sitä lakia olisi muutettava; ellei saatu parempaan suuntaan, niin olisi ollut muutettava huonompaan suuntaan, suorastaan „epämoraaliseen" suuntaan, mutta paikallaan ei olisi saatu olla! Nyt ehdotetaan tämä aloitteeni työjärjestyksen muuttamiseksi hylättäväksi ja sitä perustellaan sillä, että työjärjestystä on vastedes yleisemmin tarkistettava. Kun perustuslakivaliokunta näin lausuu, niin ei puhemiesneuvosto, jolle asia kuuluisi, varmaankaan vielä rupea mitään parannuksia miettimään, sillä puhemiesneuvosto ottanee tämän huomioon, että ei nyt ole aika työjärjestyksen muuttamiseen, mutta joskus vastedes (Keskustasta: Aivan oikein!). Jää kyllä sanomatta, milloin se „vastedes" on. Onko se silloin kun uuteen taloon on muutettu, vai milloin? Tämän perustuslakivaliokunnan mietinnön kanssa on ristiriidassa perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan täällä 12 päivänä tätä joulukuuta antama lausunto tulo- ja omaisuusverolain käsittelyssä, jossa hän lausui tähän tapaan: „Miksi siis sallia epäkohtien jäädä rehoittamaan, kun ne nyt vaikeuksitta voidaan poistaa". (Hilpeyttä eduskunnassa.) Mutta tässä asiassa ei ole yritettykään niitä poistaa. Puhemiesneuvosto tästä asiasta antamassaan lausunnossa, sen 3 kappaleessa, on pitänyt tarpeellisena arvailla ehdotukseni sisältävän sellaistakin, jota se ei sisällä, mutta on ihmeellistä, miksi puhemiesneuvosto ei ole esittänyt, mitä muutoksia tarvitsisi olla, että tämä järjestyksemme tulisi todella työjärjestykseksi ja että pääsisimme jälleen vanhaan hyvään kolmen kuukauden pituiseen istuntokauteen. Ja kenties silloin tulisi myöskin mahdolliseksi edustajalukumäärää vähentää ainakin 50 %:lla. Minä toivoisin, että niin kävisi. Mutta ennen, ennenkuin kansa vastaa tähän kysymykseen ja laittaa tänne todelliset omat edustajansa, ei tähän muutoksia saada aikaan. Meillähän on nyt järjestys sellainen, ettei noudateta ei työjärjestyksen eikä valtiopäiväjärjestyksen pykäliä, muitakaan kuin tässä aloitteessani mainittuja.

Näissä lausunnoissa, perustuslakivaliokunnan ja puhemiesneuvoston lausunnoissa on vedottu siihen, että käytäntö on jo vahvistanut sen, mitä muutoksilla tarkoitetaan. Mutta asianlaita ei ole se. On ollut myöskin toisenlaista käytäntöä, m. m. koko viime kevät- ja kesäistuntokauden ajan nimenhuutoasiassa. Ei siinä siis työjärjestyksen 33 §:n kohdalla, jota ehdotetaan muutettavaksi, ole praksis ollut aivan eheä, mutta esim. valtiopäiväjärjestyksen 17 §:n kohdalla on ollut eheä praksis. Siinä säädetään rangaistuksia siitä, että edustaja on luvatta poissa istunnoista, mutta sitä ei ole koskaan pantu käytäntöön. Työjärjestyksen 64 §:ssä nykyisessä muodossansa säädetään, että lomia on edustajalle annettava viikoksi ilman perusteluja, ja jos pitemmäksi aikaa pyydetään, niin sitten vasta pitää esittää välttämättömät syyt perusteluiksi. Haluan jättää tämän mietittäväksi, eikö todella olisi syytä käydä työjärjestystä tarkistamaan jo nykyjään, eikä jättää sitä „vastedes" tapahtuvaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy perustuslakivaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 1,42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

34. Torstaina 18 p. joulukuuta 1930

kello 11.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sekä laiksi eräiden kieltolain säännösten muuttamisesta. 1008

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 32 a ja 32; talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 50.

2) Ehdotus laiksi mallasjuomista suoritettavasta verosta. 1029

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 6.

3) Ehdotukset laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 23 §:n muuttamisesta ja laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista toukokuun 18 päivänä 1923 annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta. 1039

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 28 a ja 28; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 22.

4) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta. 1040

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 47.

5) Ehdotus laiksi eräiden Suomen—Rumanian kauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä. ..... „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 35; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 56.

6) Ehdotus laiksi kirkollisiin tarkoituksiin viljassa määrättyjen valtionmenojen muuntamisesta rahamenoiksi. 1040

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 34; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 21.

7) Ehdotukset laiksi työrauhan suojelemisesta ja laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun. ..... „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 35.

Ainoa käsittely:

8) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931. 1934

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.

Esitellään:

9) Hallituksen esitys n:o 61, sisältävä tiedonannon Eduskunnalle, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin kahdennellatoista istuntokaudellaan v. 1929 hyväksymiä sopimuksia ja suosituksia. 1063

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Jatkola ja Kosonen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä sekä laiksi eräiden kieltolain säännösten muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 50, jota on valmistelevasti käsitelty talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnöissä n:ot 32 ja 32 a, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan asiassa keskustelu. Sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätettyjen lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä, erikseen kummastakin lakiehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Kalliokoski: Herra puhemies! Pyydän ehdottaa, että myöskin esillä olevan esityksen jälkimmäinen lakiehdotus hylättäisiin. Tätä ehdotustani pyydän perustella muutamilla näkökohdilla, jotka mielestäni vielä asian tässä vaiheessa ansaitsevat tulla huomioonotetuksi.

Täällä on selitetty, että nyt kysymyksessäoleva mallasjuoma ei ole juovuttava juoma ja että senvuoksi, että lasketaan liikkeeseen tällainen uusi „raittiusjuoma", jonka alkoholipitoisuus on suurempi kuin nykyisen kieltolain edellyttämän raittiusjuomaksi katsottavan mallasjuoman alkoholipitoisuus saa olla, on väitetty, että sen kautta parannettaisiin maan surkeata kieltolakitilannetta. Minä kuitenkin rohkenisin asettaa kysymyksenalaiseksi, paraneeko maan raittiustilanne ja väheneekö juoppous sillä, että liikkeeseen lasketaan uusi raittiusjuoma, vaikka se sellainen olisikin. Myöskään minä en rohkene uskoa tämän juoman, raittiustilanteeseen nähden edulliseen vaikutukseen sillä perusteella, että se opettaisi niitä ihmisiä, jotka ovat tottuneet väkevämpiin alkoholipitoisiin juomiin, tämän käyttämiseen senvuoksi, että tämän oluen, tämän mallasjuoman alkoholipitoisuus on hiukan suurempi kuin nykyisin vapaassa kaupassa olevien mallasjuomien. En nimittäin usko, että kukaan tämän juoman vuoksi luopuisi väkevämpien alkoholipitoisten aineiden käyttämisestä, nimittäin sellaisista henkilöistä, jotka väkevämpiin alkoholipitoisiin juomiin ovat tottuneet. Sen sijaan voi olla hyvinkin mahdollista, että tämä totuttaa väkevämpien alkoholipitoisten juomien käyttämiseen sellaisia ihmisiä, jotka tähän asti ovat tottuneet käyttämään korkeintaan 2 tilavuusprosenttia sisältäviä mallasjuomia. Tämän suuntainen kehitys nähdäkseni on paljon suuremmassa määrässä todennäköistä kuin päinvastainen. Olen nimittäin siinä käsityksessä, että väkevämpiin alkoholipitoisiin juomiin tottuneilla ihmisillä on tavallisesti alkoholihimo, ja samalla on käsitykseni sellainen, että alkoholihimosta koskaan ei päästä sillä tavalla, että aste asteelta siirrytään miedompien alkoholipitoisten juomien käyttämiseen. Minä luulen, että jokaisen ihmisen, joka tahtoo alkoholihimostansa vapautua, on kerta kaikkiaan luovuttava alkoholipitoisten juomien käyttämisestä, muuta mahdollisuutta alkoholihimosta vapautumiseen tuskin on olemassa.

Tällaista käsitystä mielestäni tukee erinomaisen hyvin tämän asian aikaisemmassa käsittelyssä täällä esitetty ed. Pihkalan sekoitusteoria. Hänhän selitti, että alkoholipitoisten aineiden käytön suhteen on sillä tavalla, että kun ensinnä käytetään esim. 10 %:sta sekoitusta, on vähän ajan kuluttua lisättävä tähän yksi 10 %, ja niin on aste asteelta lisättävä, kunnes tullaan paloviinaan ja lopuksi suorastaan spriihin. Jos tämä teoria pitää paikkansa — ja minä sitä en suinkaan rohkene epäillä — johtaa sille tielle lähteminen, jolle eduskunta nyt aikaisemman päätöksensä ja suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan on lähtemässä, sellaisen sekoituksen tielle, että meillä on aste asteelta mallasjuomaan lisättävä uusia prosentteja. Ja jos kerran mallasjuoman korkein mahdollinen alkoholipitoisuus tällä tiellä tulee lopulta mahdolliseksi, minun käsittääkseni silloin ei voida pysähtyä tähän, mutta on siirryttävä myös tislattuihin väkijuomiin.

Minä en tahdo puhua tämän enempää tämän lakiesityksen vaikutuksesta raittiustilanteeseen. Se, mitä tässä olen sanonut, käsittääkseni osoittaa, että tällä ei voida vaikuttaa edullisesti maan raittiustilanteeseen, mutta pikemminkin tällä prosentin koroittamisella voidaan vähitellen

joutua sille tielle, että alkoholipitoisten aineiden kauppa tässä maassa on tehtävä mahdolliseksi. Ne, jotka pitävät nyt käsiteltävänä olevan tapaista alkoholiprosentin koroitusta vaarattomana, ovat sanoneet usein, että kun kieltolain vastustajat tyytyvät tähän saavuttaakseen, on tähän myönnyttävä, jotta ei tarvittaisi mennä suurempiin myönnytyksiin. Minun käsittääkseni asian laita kuitenkin on niin, että juuri tälle myönnytyksien tielle lähteminen merkitsee sitä, että yhden myönnytyksen tekemisen jälkeen on myönnyttävä myös suurempiin myönnytyksiin ja sen vuoksi minä hyvin suuresti epäillen lähtisin tämän askeleen ottamiseen, enkä omasta puolestani olekaan siihen valmis.

Minä en voi tässä yhteydessä olla lisäksi huomauttamatta eräästä lakiteknillisestä kysymyksestä, joka käsittääkseni ansaitsee vakavaa harkintaa eduskunnan puolelta, ennen kuin nyt esillä olevan jälkimmäisen lakiehdotuksen lopullinen hyväksyminen on tapahtunut. Eduskunnassa täällä asian toisessa käsittelyssä tehtiin muutos ainoastaan jälkimmäisen lain 31 §:ään. Suuri valiokunta on yhtynyt eduskunnan esitykseen. Nyt on tultu siihen, että lakiehdotuksen 2 ja 4 §:ssä on alkoholipitoisten aineiden ulkopuolella olevaksi käsitettävä mallasjuoman alkoholiprosentti määrätty erilaiseksi. Tämä oli johdonmukaista ja oikein, niin kauan kuin oltiin sillä tiellä, jota hallitus suositteli kuljettavaksi, nimittäin että oli olemassa mallasjuoman kauppaa säännöstelevä laki, jonka alaisuuteen kuuluivat ne mallasjuomat, jotka ovat näiden eri pykälissä mainittujen prosenttien välillä. Sen sijaan sen jälkeen kuin se n. s. prosentinkoroittamisen „raami", käyttääkseni sitaateissa tätä sanaa, on tullut poistetuksi, ei ole olemassa sitä erilaista mallasjuomaa, joka on näiden 2 ja 4 §:ssä mainittujen ja 31 §:ssä mainitun prosentin välillä. Ja jos tämän prosenttien erilaisuuden ei välttämättömästi tarvitse johtaa suoraan ristiriitaan lain käytössä, on minun käsittääkseni asianlaita ainakin niin, että näiden yhteys, sen jälkeen kuin ensimmäinen lakiehdotus on tullut hylätyksi, on epäloogillinen.

Minä myönnän, että tämä muutosesitys on valmistettu ja tullut hyväksytyksikin kieltämättä pätevien laintuntijain toimesta. Mutta minä rohkenen tässä asian loppukäsittelyssä kiinnittää myös tähän puoleen huomiota, koska se minun talonpoikaisen järkeni mukaan tekee tämän lain hyväksymisen myöskin muodolliselta kannalta katsoen vaikeaksi.

Ed. Voionmaa: Herra puhemies! Minä pyydän kannattaa ed. Kalliokosken ehdotusta.

En halua enää tässä asian vaiheessa ryhtyä laajempiin esityksiin kantani perustelemiseksi. Tahdon vaan aivan lyhyesti mainita sen näkökohdan, joka minulle on ollut johtava määrätessäni kantani tässä kysymyksessä. Puolestani katson tätä kysymystä maamme järjestyneen raittiusväen ja kieltoväen kannalta. Vaikkapa eräät yksilölliset kokeet olisivatkin osoittaneet, että on yksilöitä, ehkäpä lukuisastikin, joille 2.25 painoprosentin mallasjuoma ei ole haitallinen, ja vaikka lääketieteelliset auktoriteetit tässä meidän eduskunnassamme aivan hiki päässä hääräävät todistaakseen tämän oluen vaarattomuutta, niin minä pitäisin kevyenä ja kevytmielisenä kulkea heidän jälkiään tässä kysymyksessä. Tässä kysymyksessä minulle on ratkaisevana yhteiskunnallinen katsantokanta, ja yhteiskunnalliselta katsantokannalta ei ole ollenkaan todistettu, että ehdotettu 2.25 painoprosenttinen alkoholi olisi vaaratonta. Kokemuksen perusteella päinvastoin on kyllä nähty ja todistettu, että se voipi olla ja suuressa määrässä on ollut varsin vaarallista. (Ed. von Frenckell: On erehdys!)

Kun minä lausun, että katselen tätä asiaa järjestyneen raittiusväen ja kieltolakiväen kannalta, jonka joukko tässä maassa on suuri ja kunnioitusta ansaitseva, niin tahdon huomauttaa, että tämän väen kanta tässä asiassa on tavallaan kansainvälinenkin kanta. Kun täällä on kerta toisensa perästä väitetty, että esimerkiksi Ruotsin raittiusväki hyväksyisi sen kannan, jota täällä muun muassa talousvaliokunnan arvoisa puheenjohtaja on useammankin kerran tältä paikalta väittänyt, niin minä olen pitänyt huolta siitä, että on hankittu Ruotsista niin viralliselta taholta kun mahdollista on ollut tietoja tästä asiasta. On kysytty, mitkä ovat olleet ne perusteet, jotka ovat olleet pohjana Ruotsin lainsäädännössä esiintyvän mallasjuoman nykyisten verorajain säätämiseen ja mikä on Ruotsin raittiusväen kanta alkoholirajaan nähden. Sieltä on saatu vas-

taus: „Laaja perustelu kuninkaallisen majesteetin esityksessä n:o 36 vuoden 1928 valtiopäiville. Yhteistä virallista kantaa ei päätetty. Kaikki seurat (tarkoittaa raittiusseurat) sovelluttavat käytännössä oluen veravapausrajaa, nimittäin 2.25 tilavuusprosenttia.'' Siis aivan niinkuin minä olen täällä väittänyt. Minulla on tässä Ruotsin hallituksen esitys n:o 36 valtiopäiville vuonna 1928. Tässä nimittäin juuri on toimeenpantuna se mallasjuomien luokitus, josta olen maininnut, nimittäin verovapaat juomat, jotka ovat alle 2.25, ja sitten siitä väkevämmät mallasjuomat, jotka ovat veronalaisia. Tässä kohdassa ministeri esityksessä kuninkaalliselle majesteetille, joka esitys sitten tuli liitteenä kuninkaalliseen esitykseen, lausuu: „Erityisesti raittiuden harrastajain taholta on tarmokkaasti vaadittu, että olisi ryhdyttävä lainsäädännöllisiin toimiin ekstraktirikkaiden, mutta alkoholiniukkain mallajuomain valmistamisen ja myynnin edistämiseksi. Tätä vastaan on esitetty, kun, kuten erinäiset seikat osoittavat, sellaiset juomat eivät suuremmissa määrissä tyydytä yleisön makua ja kun niillä senvuoksi tulisi olemaan vain vähäinen menekki, niin ei näytä olevan aiheellista siitä syystä panna esteitä sellaisten juomien valmistamiselle. Ratkaiseva merkitys tässä kysymyksessä näyttää olevan se, ettei raittiuskannalta voi syntyä epäkohtia mainitun toiveen toteuttamisessa''. Tämä siis on Ruotsin asiaa esittelevän ministerin mielestä, tämä raittiusnäkökohta, r a t k a i s e v a. Edelleen ministeri jatkaa sitten, että näille juomille on annettava verovapaus. Ruotsissa on siis tämä raittiusnäkökohta ollut ratkaiseva alkoholirajaa määrättäessä, ja siellä on yleisesti sekä lainsäädännössä, että, kuten minulla oli tilaisuus lukea tästä saadusta sähkösanomasta, myöskin raittiusväen keskuudessa johtava kanta se, että tuota 2.25 t i l a v u u s prosenttia eikä 2.25 p a i n oprosenttia, jota nyt esitetään, sitä Ruotsin raittiusväen kannalta pidetään sopivana rajana. Olen lausunut omasta puolestani, että nähdäkseni ei voi esittää raittiusmieliseltä kannalta esteitä siihen, että alkoholiprosenttimäärää koroitetaan, kunhan ei ylitetä semmoista rajaa, joka ehdottomasti täytyy tässä asettaa, sitä rajaa, että juomaa ei voi lukea juovuttaviin juomiin. Mutta me emme voi mennä sanomaan, että nyt esitetty alkoholiprosentti ei tekisi mallasjuomaa juovuttavaksi juomaksi. Päinvastoin sitä täytyy pitää juovuttavana juomana.

Minä tahdon lisäksi vielä mainita senkin, että Eestin lainsäädännössä, vuoden 1927 laissa, katsotaan alkoholipitoisiksi juomiksi sellaiset, jotka sisältävät alkoholia enemmän kuin 1.5 tilavuusprosenttia. Nämä seikat osoittavat, kuinka arveluttavaa on mennä kohottamaan alkoholiprosenttia ja kuinka kevyttä on mennä vaan muutamien yksityisten kokeiden perustuksella julistamaan koko kansalle, että se, mikä meille ei ole ollut haitallista, ei ole tälle kansallekaan haitallista, kun kerran monien sukupolvien kokemus on osoittanut, että niin ei ole asian laita. Tällä perustuksella puolestani en rohkene mennä ehdotettuun lakiin ja, kuten sanottu, pyydän kannattaa ed. Kalliokosken ehdotusta.

Ed. R y ö m ä: Herra puhemies! Niinkuin monet muut aikaisemmin, aloitan minäkin tämän puheeni itsetunnustuksella ja ilmoittamalla, että minä itse käytän pöytäjuomanani maitoa, ja suosittelen sitä kaikille muillekin. Se on nimittäin erittäin halpahintaista, hyvänmakuista ja ravitsevaa juomaa eikä päihdytä. Mutta sellaisia ihmisiä on, jotka eivät siedä maitoa, joiden vatsalaukku on sillä tavoin rakennettu, että maito siellä ei menesty (Ed. Hästbacka: Niinkuin minun!), vaan vaikuttaa haitallisesti. Ja nämä, jotka eivät voi käyttää maitoa, eivät voi käyttää myöskään mineraalivesiä. He tarvitsevat senvuoksi jotakin muuta juomaa, he tarvitsevat mallasjuomaa. Tästä asiasta emme pääse. Ja myöskään maanviljelijät, jotka toivovat, että me kaupunkilaiset emme ainoastaan joisi, vaan vaikkapa vielä kylpisimme maidossa, eivät myöskään itse käytä yksinomaan maitoa, vaan käyttävät myöskin eräänlaista mallasjuomaa, eräänlaisia kaljoja. Me siis näemme, että siitä emme pääse, että mallasjuomia tarvitaan. Ja myös on pyrittävä siihen, että nämä mallasjuomat ovat hyvänmakuisia ja terveellisiä (Ed. von Frenckell: Aivan!). Se on tähän päämäärään, johon meidän on pyrittävä, siitä olemme kaikki yksimielisiä. Ja tosiasia on myös se, että nykyiset tehdasmaisesti valmistetut mallasjuomat eivät tässä suhteessa vastaa ainakaan kaikkien vaatimuksia. Toiset eivät voi käyttää niitä

on jätettävä tässä suunnitellun verotuksen ulkopuolelle. Tätä varten ehdotetaan säädettäväksi, että mallasjuomat, jotka ovat valmistetut kolmen prosentin tai pienemmällä vierrevoimalla Ballingin asteikon mukaan, jäisivät tässä tarkoitetun verotuksen ulkopuolelle.'' Lisäksi hallituksen mallasjuomavalmistuksesta annetussa esityksessä lausutaan, että hallitus on arvioinut tulon mallasjuomain verotuksesta 20 milj. markaksi ja että ehdotettu „tällainen parempi mallasjuoma soveltuu hyvin verotettavaksi''.

Nyt on tosiasia se, että Ruotsissa on kielletty valmistamasta neljää alemmalle vierreprosentille mitään kaljaa ja samoin on tosiasia se, että meilläkään ei valmisteta kaljaa kuin vähän alle viiden vierreprosentille. Sitten valtiovarainvaliokunnassa huomattiin, että laki on vallan nurinkurinen, ja muutettiin se kokonaan. Huomattiin, että verotuksen pohjana on oleva alkoholiprosentti ja pantiin alkoholirajaksi 1 %, nimittäin sillä tavalla, että vero koskisi nykyistä pilsnerikaljaa eli pullokaljaa. Ja meidän suuresta puheliaisuudesta tunnettu valtiovarainministerimme nousi taas tätä ehdotusta kannattamaan, vaikka valiokunta oli muuttanut hallituksen esityksen kokonaan toiselle pohjalle. Hallitus on laskenut 20 miljoonaa tuloa mallasjuomaverosta, vaikka kaljaa valmistetaan vuodessa vain n. 12 miljoonaa litraa, siis hallitus luulee, että se koroittaa kaljan käyttöä, kun pannaan sille veroa, vaikka tavallinen käytäntö on päinvastainen. Minun mielestäni näillä asioilla ei sentään ole niin hirvittävää kiirettä, vaan on syytä odottaa, että valmistetaan kunnollisia esityksiä, joitten pohjalla voidaan sitten näitä asioita käsitellä, jotenka myöskin mallasjuomaverolaki voitaisiin nyt hylätä tämän lain mukana. Hallitus voisi antaa samalla vaivalla esityksiä laeiksi, jotka soveltuvat toinen toiseensa, ja jos silloin koroitetaan alkoholiprosenttia, voidaan 1.6 painoprosenttia määrätä siksi rajaksi, josta alkaa verotus, ja jonka alapuolella juoma olisi verosta vapaata. Kokoomuspuolueen ja muissa lapualaisissa lehdissä on väitetty, että meillä ensi kerran itsenäisyyden jälkeen nyt on kunnollinen hallitus. Olisi voinut toivoa, että tämä hallitus laittaisi myöskin kunnollisia eduskuntaesityksiä, niin että niiden pohjalla voitaisiin laatia hyviä lakeja, varsinkin kun tällä hallituksella on vielä kaksi erikoista ylimääräistä lainvalmistelukuntaa, toinen Lapualla, toinen täällä Pörssi-ravintolassa. Mutta tässä pitänee paikkansa: „Mitä useampi kokki, sitä huonompi soppa''. Ehkä saadaan kuitenkin myöskin hallituksen muutos vielä aikaan, niin että asia voitaisiin jättää yhdelle ja paremmalle kokille sekä lykätä se nyt. Minä olen siis sitä mieltä, että nykyisessä tilanteessa on viisainta ja varovaisinta vielä miettiä tätä asiaa ja hylätä nämä lait sekä jättää tulevan hallituksen toimeksi tehdä asiassa asianmukaiset esitykset. (Eduskunnasta: Hyvä, hyvä!)

Ed. Kilpeläinen: Monen raittiutta harrastavan kansanedustajan on ollut vaikea ottaa asennetta hallituksen esitykseen uudeksi mallasjuomalainsäädännöksi. Tämä on ollut vaikeata senvuoksi, ettei ole oltu selvillä, mitä tämä uusi lainsäädäntö vaikuttaisi kansamme raittiuteen, joka jo ennestään on huonolla kannalla. Tämä vaikeus on tuottanut monelle ehdottoman raittiuden miehelle ja naiselle eduskunnassa sisällistä kamppailua, jopa muutamille uusiakin öitäkin.

Ensinnä on minusta selvää, että tämä uusi lainsäädäntö ei paranna eikä huononna raittiustilannetta. Ylösnousemus turmeluksen kuopasta on sen avulla mahdotonta. Se, joka on tottunut väkijuomiin, ei tyydy tällaiseen mietoon mallasjuomaan. Suomalainen, joka juopottelee, haluaa viinaa ja ikävä kyllä haluaa sitä rajattomasti. Siinä kohden olen eri mieltä herra sosialiministerin kanssa.

Kun minä kumminkin ehdottoman raittiuden kannattajana olen katsonut voivani puoltaa hallituksen esitystä sillä ehdolla, että alkoholiprosenttimäärä alennetaan 2,25 painoprosenttiin, niin teen sen seuraavista syistä: 1) asiantuntijain mielipiteen mukaan on nykyinen mallasjuomamme helposti pilaantuvaa ja aiheuttaa terveydellisiäkin haittoja, kuten tässä eduskunnassa olevat lääkärimmekin ovat todistaneet. Tämän vuoksi olisi alkoholimäärä sen verran koroitettava, että tässä kohden saataisiin aikaan parannusta, mutta koroitettava vain sen verran, ettei kyseessäolevasta mallasjuomasta tulisi sellaista päihdyttävää olutta, jommoista meillä ennen oli — 30—40 vuotta takaperin — ja joka ilmeisesti edisti juop-

poutta meidän maassamme; 2) koti- ja ulkomailla tehtyjen tieteellisten tutkimusten mukaan ei sellainen mallasjuoma, jonka alkoholimäärä on 2,25 painoprosenttia, ole varsinaisesti juovuttava juoma. Tälle tieteelliselle tutkimukselle minä panen puolestani suuren arvon ja senvuoksi olen taipunut kannattamaan mallasjuomaa, jolla on mainittu alkoholimäärä. Tätä käsitystä on vielä tukenut se, että tässä eduskunnassa olevat lääkärimme, jotka harrastavat raittiutta, ovat myös tulleet tässä asiassa samaan tulokseen. Ja sittenhän meillä vielä tässä eduskunnassa on henkilöitä, jotka ovat olleet tutkivien professorien koekaniineina ja omasta kokemuksestaan tietävät, mitä tällainen mallasjuoma vaikuttaa. Se todistus, jonka esim. ed. Kukkonen, joka itse on ehdottomasti raitis mies ja tottumaton alkoholijuomiin, oman kokemuksensa nojalla täällä aikaisemmin antoi, merkitsee minulle paljon enemmän kuin niiden miesten arvelut, jotka eivät ole olleet kokeilun esineinä.

Vähäisestä merkityksestä ei myöskään ole se, että sosialiministeriön raittiusosasto, joka vaalii koko kansamme raittiustilannetta (Ed. Voionmaa: Ja tottelee esimiestään!) ja on vastuunalaisella paikalla ja jonka johtajana on tunnettu ja arvossapidetty raittiusmies, pastori Aro, on katsonut voivansa ilman vastalausetta kannattaa hallituksenkin esitystä, jonka mukaan alkoholiprosenttimäärä on korkeampi kuin siinä, josta nyt on kysymys. Kun minä otan tämän vielä huomioon, niin sekin helpottaa kannanottoa kyseessäolevaan asiaan.

Jos tämä alkoholimäärä koroitetaan, niin on minusta oikein, että tällaista mallasjuomaa myöskin käytetään verotusobjektina. Valtio tarvitsee välttämättömästi tuloja. Ei minusta olisi paikallaan koroittaa tulo- ja omaisuusveroa eikä myöskään olisi ollut mieluista vielä enemmän koroittaa esim. viljatulleja, viljan, jota täytyy jokaisen käyttää elääkseen. Paljon oikeampaa on, että ne, jotka tätä nautintoainetta, mallasjuomaa haluavat käyttää, myöskin maksavat siitä nautinnosta veroa. Sehän voisi merkitä muutamien kymmenien miljoonien lisätuloa meidän valtiollemme. Minä kyllä alleviivaan, että tämä verotuspuoli on toisarvoinen asia periaatteellisen puolen rinnalla, mutta jokin merkitys silläkin on.

Kun minä nyt pyydän ilmoittaa, herra puhemies, olevani suuren valiokunnan mietinnön kannalla, niin minä teen tämän ehdottoman raittiuden miehenä ja olen valmis myöskin vastaamaan teostani valitsijoitteni edessä. Minä teen tämän raittiusasian onnen nimessä. Meillä ei ole varaa enää kiristää entisestään kärjistynyttä raittiustilannetta. Me olemme täällä vuosien varrella harva se vuosi kiristäneet kieltolain säännöksiä, ja tuloksena on ollut se, että tilanne on huonontunut vuosi vuodelta.

Minulla on lopuksi yksi toivomus. Se käy jonkun verran yhteen sen kanssa, mitä ed. Ryömä täällä äsken mainitsi. Kun me nyt käymme kohdakkoin äänestämään tässä tärkeässä asiassa, olisi minusta paikallaan, että Suomen kansa saisi eduskunnasta o i k e a n k u v a n. Minä tarkoitan sitä, että jokainen täällä, kuten ed. Ryömä mainitsi, saisi vapaasti äänestää oman vakaumuksensa mukaan, (Eduskunnasta: Oikein!) ei katsoa sitä, mitä vaativat täyskiellottomat eikä sitä, mitä vaatii ehkä Kieltolakiliitto, mitä ehkä yksi tai toinen valitsija sanoo, (Ed. Voionmaa: Entäs Raittiudenystävät!) tai mitä yleinen mielipide vaatii. Tämähän ei ole vain yhteiskunnallinen kysymys, edustaja Voionmaa, tämä on myöskin omantunnon ja vakaumuksen kysymys. Ei tämä ole myöskään poliittinen kysymys. (Ed. Voionmaa: On!) Tässä ei ole kysymyksessä lapualaisuus, ei ole kysymys oikeistosta, keskustasta eikä vasemmistosta. Tämä on yläpuolella niiden. Jos jokainen tekee oman vakaumuksensa mukaan — minä tarkoitan, että käytäntö ja periaate ovat sopusoinnussa keskenään — silloin meidän valitsijamme saavat tästä eduskunnasta oikean kuvan ja minusta on erittäin tärkeätä, että totuus tulee ilmi, oli se miten karvas ja katkera tahansa. Raittiusväen kannalta se merkitsee suurta voittoa, sillä totuus kerran on viittaava meille tien ylösnousemukseen siitä kuopasta, mihin me tällä kertaa tässä kysymyksessä olemme joutuneet (Ed. Tanner: Mikä on totuus?).

Valtiovarainministeri V e n n o l a: Minä pyysin puheenvuoroa ed. Ryömän lausunnon johdosta. Hänen lausuntonsa oli käsittääkseni sellaista sekasotkua, että jos eduskunnan käsittely menee sille tasolle, niin täällä ei kunnollisesti voida käsitellä mitään asioita. (Eduskunnasta: Hyvä!) Hän sotkee tämän asian käsittelyyn yhteikunnalliset kokemukset tästä asiasta, vaikka meillä ei 2,25 painoprosentin juomaa ole koskaan ollut, niin että siitä ei mitään kokemuksia ole. Se on joutavanpäiväinen iskusana, jota ed.

terveydellisistä syistä ja toiset jälleen eivät pidä niiden mausta. Ja asianlaita on niin, että, niin paljon kuin minä suosittelen esim. Elannon kaljaa, minun kokemukseni on se, että minä en voi sitä tuoreena käyttää, mutta että, kun se on vähän aikaa seisonut, se pahenee eikä sitä voi senvuoksi jälleen käyttää. Oma käsitykseni on myös pilsnerijuomista, että ne ovat hyvin karvaita ja pahanmakuisia, niin ainakin minun suussani ja sitä väittävät monet muutkin.

On myös väitetty — minä en ole niitä kokeita tarkemmin seurannut — että jos alkoholiprosentti koroitetaan nykyisestä 1.6 painoprosentista esim. 2.25:een, sillä tavalla saataisiin kestävämpää, terveellisempää ja myös maukkaampaa mallasjuomaa. Ja lienee myös fysiologisilla kokeilla todistettu, ainakin eräisiin henkilöihin nähden, että tällainen juoma ei ole vielä väkijuomaa eikä ainakaan yleisesti juovuta, varsinkaan, jos ei sitä käytetä kovin suuria määriä. Tuntuisi näin ollen asialliselta, että koroitettaisiin alkoholipitoisuus ainakin kokeeksi tähän 2.25 painoprosenttiin, jotta nähtäisiin, minkälaiset vaikutukset sillä on yhteiskuntaan ja mitä sen käyttämisestä lopullisesti saattaisi ajatella (Ed. Voionmaa: Kokemus on jo saatu!). Ja minä olen myöskin sitä mieltä, että sekä raittiusväen että kieltolakiväen kannalta on asianmukaista koettaa tässä saada aikaan sellaista juomaa, joka mahdollisimman paljon tyydyttää yleisöä, olematta silti mikään juovutusjuoma. Kiinnipitäminen tässä jostakin määrätystä prosentista, niinkuin ed. Voionmaakin sanoi, ei suinkaan ole mikään prinsiippikysymys, vaan on haettava käytännöllistä tietä se prosentti, joka vastaa tarkoitustaan. Minusta ei myöskään ole viisasta raittius- ja kieltolakiväen kannalta tällaista vastustaa.

Asian aikaisemmassa vaiheessa minä äänestin jo tämän prosentin puolesta ja samoin olin ajatellut nytkin tehdä. Nyt on kuitenkin viime päivinä eräät asianhaarat pakottaneet minut tätä asiaa lähemmin vielä harkitsemaan. Ja varsinkin kaksi asiaa. Toinen on se, että raittiusväki puolueisiin katsomatta aivan yksimielisesti pitää tätä 2.25 painoprosenttia siksi korkeana, että sitä juomaa, niinkuin ed. Voionmaa lausui, yhteiskunnallisesti täytyy katsoa jo väkijuomaksi, sekä että täytyy sittenkin ajatella, että tällä raittiusväen kannalla lienee kokemusta takana, kokemusta, jota pitää kuitenkin respekteerata ja ottaa se asiaa käsitellessään huomioon.

Toinen seikka, joka minuun on vaikuttanut, on se tapa, jolla tämän koroituksen asianajajat oikeistossa ovat tätä asiaa ajaneet. Se panee väkisinkin ajattelemaan, että tässä asiassa on ehkä muutakin haudattuna kuin ainoastaan se päämäärä, josta äsken mainitsin. Erikoisesti minä kiinnitin huomiota ed. von Frenckellin lausuntoon tämän kuun 8 päivänä. Se tapahtui istunnossa, josta minä olin poissa, niin että minä tutustuin siihen vasta toissapäivänä eduskunnan pöytäkirjasta. Tämä puhehan sisältää paljaita uhkauksia, ei mitään asiaa, vaan ainoastaan uhkauksia ja solvauksia. Siinä uhataan m. m. uudella kansannousulla ja senvuoksi minä myös haluaisin nähdä, kun ed. von Frenckell herra Kosolan tai joidenkuiden muiden kanssa järjestäisi senaatintorille uuden kansannousun vaatimuksella: Enemmän alkoholia! Olisi tämäkin näky jälleen nähtävä. Minun täytyy sanoa, että en ole koskaan nähnyt ed. von Frenckelliä vähäväkisten asianajajana (Vasemmalta: Ei koskaan!). Hän on aina ollut korkeimpien tullien asianajajana ja muutenkin kaikissa kysymyksissä, missä on ollut vähäväkisten ainesten edut kysymyksessä, hän on ollut aina vastaan. Sama kokemus minulla on myös ed. von Frenckellistä Helsingin kaupungin valtuustossa, jonka kaupungin palvelukseen ed. von Frenckell kai tämän vuoden lopussa siirtyy. Tapansa mukaan ed. von Frenckell tässä äsken mainitussa puheessaan solvaa sosialidemokraattista puoluetta ja halventaa henkilökohtaisesti tämän meidän ryhmämme ja myöskin muuta eduskunnan raittiuskannalla olevaa väkeä. Minä puolestani en voi sallia sitä, että yhtä vähän minun oman ryhmäni kuin muittenkaan eduskunnan ryhmien jäseniä, niiden parhaita jäseniä, solvataan heidän eriävän kantansa vuoksi jossakin tärkeässä yhteiskunnallisessa kysymyksessä. Sitäkin vastaan minä panen täällä vastalauseen.

Muuten täällä eräs arvoisa minulle tuntematon uusi tulokas luki lakia meidän sosialidemokraattien eduskuntaryhmälle, mitenkä sen tulee menetellä ja mitenkä se ei saa menetellä. Hän sanoi, että me emme muka saa äänestää vakaumuksemme mukaan, vaan me olemme sidottuja meille

annettuihin ohjeisiin. Minä tahtoisin kysyä, ketkä tänne eduskuntaan ovat tulleet käsistä ja jaloista sidottuina ja ketkä vapaina. Ainoastaan meidän ryhmämme sekä ed. Hästbacka ja jotkut muut ruotsalaisen ryhmän jäsenet tulivat tänne vapain käsin, kaikki muut olivat sidotut äänestämään n. s. kommunistilakeja. Meillä ainoastaan oli vapaus äänestää parempia lakeja kuin ne, jotka oli äänestetty yli vaalien, kaikki muut tulivat käsistä ja jaloista sidottuina, äänestämään noita huonompia lakeja, me olemme toimineet vapain käsin, niinkuin harkintamme mukaan on pitänyt toimia.

On selvää, että jokainen ryhmä ja kaikki edustajat ovat riippuvaisia valitsijoistaan. Niitä he kaikki kokoovat omien aatteittensa taakse ja itse jälleen suhtautuvat niihin sympaattisesti. Minä sanon suoraan, että jos tulisi kysymykseen kieltolain kumoaminen ja siirtyminen uuteen järjestelmään, minä olisin vakaasti ryhtynyt yhteistoimintaan valitsijoitteni kanssa siitä, mitä he tästä järjestelmästä tuumivat ja mitenkä tehtäisiin asiassa päätös. Mutta kun on kysymys ainoastaan alkoholijuomien ja päihdyttävien juomien rajaprosentin määräämisestä, niin katson, että me kaikki sosialidemokraattisen ryhmän jäsenet niinkuin muutkin täällä eduskunnassa sen ratkaisemme, eikä missään kansankokouksessa, missä sitä ei voisi tehdä. Sellainen vapaus meillä nytkin on. Mutta niinkuin sanottu, minä en tällä kertaa omasta puolestani uskalla jäädä vastuuseen yhdessä niiden ainesten kanssa, jotka sitä oikeiston taholla ovat täällä ajaneet, varsinkin kun liikkuu huhuja samaan aikaan, että olutpanimoiden osakkeita siirtyy kädestä käteen ja että niillä jo jobbataan hyvien tuloksien toivossa. Minä luulen, että voimme antaa näiden keinottelijain vielä jonkun aikaa odottaa tätä saalistaan. Minä katson, että on varattava sekä eduskunnan ryhmille että edustajille oikeus vapaasti käsitellä asioita eduskunnassa, ilman että heitä painostettaisiin yhtä vähän eduskunnan ulkopuolelta kuin sen sisältäkään päin. Tämän asian käsittely ei ole suinkaan tapahtunut näissä merkeissä ja sekin pakottaa asettumaan toiselle kannalle, kuin olisin ehkä normaalisessa käsittelytavassa tehnyt.

Tahdon vielä kiinnittää huomiota hallituksen esityksen teknilliseen puoleen, josta jo ed. Kalliokoski huomautti. Kokoomuspuolueen ja muut lapualaiset lehdet ovat julistaneet, että nyt on tullut uusi aika ja vanhaan ei palata. Yhtenä osana tässä uudessa ajassa on, että hallituksen esitys on hyväksyttävä „viimeistä piirtoaan myöten". Kun oli esillä virkamiesten ikäkorotuslaki, jota lakia kyllä jokainen virastoja tunteva henkilö noituu, niin silloin näytti siltä, että hallituksen esitykset tosiaankin tulisivat menemään viimeistä piirtoaan myöten huolimatta siitä, millä kannalla ryhmät aikaisemmin ovat asioissa olleet. Mutta hyvin pian tapahtui täällä lankeemus ja hyvin suuri. Otan esim. hallituksen esityksen tulo- ja omaisuusverolaiksi, josta laista jäi jälelle ainoastaan yksi pykälä ja siitäkin kuudesta kohdasta ainoastaan yksi kohta, niin että hallitus tulee tapaamaan tämän esityksensä palanneena pöydälleen kokolailla kynittynä. Ja on vielä huomattava, että ainakin allekirjoittanut kannatti hallituksen esitystä sellaisenaan ja meidän ryhmämme valtiovarainvaliokunnassa myöskin kokonaisuudessaan yhtä pientä poikkeusta lukuunottamatta. Mutta hallituspuolue itse „kyni" oman hallituksensa esityksen eikä siis ollenkaan toteuttanut sitä „uutta aikaa", josta ovat puhuneet. Samalla tavalla täällä on budjettikäsittelyssä nähty, mitenkä hyväksytään verrattain suuria summia, joita ei ole ollut hallituksen esityksessä eikä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, pääasiassa myöskin hallituspuolueen kannatuksella.

Mitä taas tulee nyt käsilläoleviin lakeihin, niin täytyy niistäkin sanoa, ettei niiden käsittely ole ollut mitään normaalia. Täällä hyvin myöhään yöllä hallituspuolueen edustaja ehdottaa, että mennään kokonaan toiselle linjalle, kuin mitä hallituksen esityksessä on esitetty, ja sen mukaan on lakiehdotus täysin toiseksi muutettu. Toinen laki tässä mallasjuomakysymyksessä on kokonaan kumottu ja toista on muutettu. Minusta tuntuu, että muutos on taas ristiriidassa lain erään toisen kohdan kanssa. Muuten samalla on puhuttava seuraavasta asiasta eli mallasjuomaverolaista, joka liittyy läheisesti tähän lakiin. Siinä laissa sanotaan seuraavaa: „Laadittaessa ehdotusta laiksi tämän verotuksen voimaanpanosta on otettu huomioon, että tavallinen kalja, joka on varsinkin vähempivaraisen kaupunkilaisväestön välttämätön elintarve,

Voionmaa on täällä käyttänyt ja sekoittanut tähän asiaan raittiuskysymyksen ja yhteiskunnallisen kysymyksen. Se on aivan eri asia, mistä nyt on kysymys.

Lisäksi ed. Ryömä sekoittaa tähän jonkun ed. v. Frenckellin lausunnon tai n.s. uhkauksen. Jos ed. v. Frenckell jotain uhkaa tai lausuu, niin eihän se nyt ole Jumalan sanaa (Eduskunnasta: Ei olekaan!), jonka mukaan meidän pitää ratkaista tämä asia. Hän sekoittaa siihen Lapuankysymyksen ja Lapuan n. s. hallituksen ja n. s. Pörssihallituksen ja muut sellaiset asiat. Mitäs tekemistä näillä asioilla on tämän kaljaprosentin kanssa. Tällainen puhe on joutavanpäiväistä savua, jolla ed. Ryömä, en voi sille muuta järkevää tarkoitusta keksiä, koettaa salata peräytymistiensä aikaisemmalta kannaltaan. Vähemmälläkin rymyllä nyt olisi päässyt takaisin (Hilpeyttä eduskunnassa) siihen, että kun hän aikaisemmin, niinkuin hän lausuntonsa alussa myönsi ja ilmoitti, on aikonut äänestää tämän puolesta, niin nyt hän sitten yhtäkkiä tekee koko käännöksen. Sanon: Vähempikin olisi riittänyt. (Ed. Ryömä: Hallitus tuo parempia esityksiä!) Mitä hallitukseen ja sen esitykseen tulee, niin tämä asia nyt on valmistettu hallituksessa parhaan mukaan. Mutta asian laita nyt on niin, että raittiusmiehet näyttävät olevan yhtä sekaisin kannassaan kuin ed. Ryömä. Muutaman päivän ja tunnin kuluessa he voivat muuttaa kantaansa aivan niin kuin ed. Ryömä, ja sen takia on erinomaisen vaikea ollut saada selville monia kysymyksiä. (Ed. Ryömä: Entäs se verolaki?)

Se vierreprosentti, jonka hallitus esitti, sehän tarkoitti vain sokeripitoisuutta ja jos eduskunta tahtoo sitä pari pistettä lisätä, niin ei suinkaan hallitus sitä tahdo vastustaa. Mitä hallituksen suostumukseen siihen, että pannaan 1 % rajaksi kaljan ja tämän n. s. verotettavan mallasjuoman välillä, niin siihen hallitus meni vallan kernaasti, koska se on teknillinen kysymys. (Ed. Ryömä: Tämä se onkin hyvää peräytymistä!) Mitä taas muihin verolakeihin tulee, niin jos ei eduskunta niitä verohelpotuksia halua, mitä olen ehdottanut kaiken sen runsaan verotuksen jälkeen toisella taholla, niin voin ilmoittaa, että kyllä minä aina finanssiministerinä löydän sijoitukset niihin syntyville säästöille. Minä puolestani, vaikka juon, aivan niin kuin ed. Ryömäkin, maitoa tavallisesti, (Eduskunnasta: Tavallisesti!), kannatan tätä 2.25 prosenttia siitä yksinkertaisesta syystä, että täällä puolitusinaa lääkäreitä, jotka lienevät yhtä viisaita kuin ed. Ryömäkin, todistavat, että tämä 2.25 prosenttia ei ole vielä mitään alkoholijuomaa, vaan että on vain kysymys siitä, että saataisiin mallasjuoma paremminkin säilymään, ja, niinkuin ed. Ryömäkin lausui, terveellisemmäksi ja niillekin mahalaukuille kelpaavaksi, jotka eivät voi maitoa sulattaa, ja myöskin maukkaammaksi, niinkuin hänkin puolsi. Olen sillä kannalla yhä edelleen millä ed. Ryömäkin oli muutama päivä sitten ja kannatan siis tätä 2.25 painoprosenttia raittiusjuomana. Minulla on, huolimatta kaikista niistä eri mielipiteistä, mitä asiassa voi olla ja esitetään näiden lääkärien lausuntojen perusteella, se käsitys, että kieltolaki ei ole tämän kysymyksen takia yhtään vaarassa.

Ed. Päivänsalo: Syistä, joita olen ennen eduskunnalle esittänyt, ilmoitan vain, että tulen äänestämään kysymyksessäolevan lakiehdotuksen hylkäämisen puolesta.

Ed. Huhtala: Minun tarkoitukseni ei ollut käydä puhumaan tässä asiassa, mutta eräiden toisten edustajien lausunnot vaativat sitä.

Se kannanotto, mikä ed. Voionmaalla oli ja on, ja mikä hänen lausunnossaan esiintyi, se ei ihmetytä minua sentakia, että hän on panssaroitu kieltolain kaikilla kirkkailla väreillä tänne Helsingin kivierämaahan. Mutta se kannanotto ja lausunto, minkä ed. Ryömä täällä esitti, se jonkun verran minua ihmetyttää sentakia, että, ellei ed. Ryömä ole kokonaan suvustaan irtaantunut, (Ed. Ryömä: Ei ole!) niin hänen täytyy tietää, mikä on maaseudun kanta tällä kertaa kieltolakiasiassa. (Vasemmalta: Mikä se on?) Ed. Kalliokosken lausuntoon nähden minä en ymmärrä millä seuduilla hän asuu (Ed. Hannula: Halsualla!) ja onko hän umpisilmäinen tosiasioiden näkemykseen. Luullaanko todellakin sitä, että ellei tätä kaljaprosenttia, sanottakoon näinkin, koroiteta, että sillä on tehty kieltolaille suuri palvelus. Ne, jotka näin uskovat, ne ehdottomasti joko erehtyvät, tai sitten he ovat teeskentelyn verhon vaippaan puettuja. Sillä kuulkaapas kieltolakimiehet! (Ed. Hannula: Kuullaan!) Millä te estätte sen

alkoholiprosentin olemassaolon, kun nyt on käynnissä maassa. Kaupungeissa ostetaan 10 litran kalja-astioita, niihin sekoitetaan määrätty määrä sokeria ja hiivaa ja muutaman päivän päästä on kymmenprosentista olutta kotona juotavana. Samoin tehdään maaseuduilla. Sielläkin tehdään kotitekoista kaljaa. Siihen niinikään sekoitetaan määrätty annos sokeria ja hiivaa ja saadaan myöskin väkevää olutta, olutta, josta valtio ei saa penniäkään veroa. Mitäs kieltolaki-ihmiset tähän sanovat? (Ed. Hannula: Lakkaisiko se kaljan valmistus?) Se kalja voi olla enemmänkin kuin kymmenprosentista ja siitä ei makseta veroa ja se on aivan helposti saatavissa. Sitä saadaan jokaikisessä kodissa ja sitä valmistetaan myös. Eilen illalla minä huomasin, että monia edustajia hymyilytti se ratkaisu, joka saatiin ed. Ryynäsen y. m. ehdotuksesta viinin valmistukseen nähden, mutta totta kai jokainen tietää, kuinka monissa kymmenissätuhansissa kodeissa tälläkin kertaa pulputtaa vesilukko viiniastian suulla, jossa valmistetaan viiniä, jonka prosenttimäärä saattaa olla jopa 40—50 %. (Vasemmalta: Lapualaiskodeissa!) Ei se niin ole, eikä tarvitsekaan olla, minä puhun suoraa ja selvää totta ja joka väittää vastaan, hän teeskentelee ja se on farisealaisuutta se. Minä olen asettunut selvän tosiasian eteen. Tässä ei ole kysymys alkoholiprosentin korottamisesta eikä semmoisesta nyt ole kysymys, vaan ainoastaan vero-objektista, josta me saisimme valtiolle veroa, tästä tuotteesta, sillä muuten sitä valmistetaan aivan verovapaasti, ja tämän takia minä kannatan tämän esityksen hyväksymistä.

Ed. von Frenckell: Herr talman! Jag hade verkligen icke tänkt yttra mig mera i denna debatt, men rdm. Ryömä må icke förtänka mig om jag här har anhållit om ordet för att korrigera sådana uttalanden från rdm. Ryömäs sida som jag anser vara direkt från sanningen avvikande. Först och främst har jag aldrig här i riksdagen uttalat hotelser och allra minst tänkt mig en revolution för att höja ölets alkoholprocent, men däremot är det min övertygelse, som jag redan i går kväll framhöll, att om förbudsfolket fortfarande tänker hålla Finlands folk i slaveri, i alkoholslaveri, så kommer folket på ett eller annat sätt att tydligt manifestera sin vilja. Herr Ryömä vill kanske icke tolerera att en från högern säger ut sanningen och säger det han har på hjärtat. Sanningen är synbarligen någonting som socialdemokraterna och vänstern önska monopolisera.

För övrigt misstänker jag att rdm. Ryömä icke har rört sig så mycket bland själva folket som jag har gjort. Rdm. Ryömä är säkert initierad i de inregistrerade socialisternas och kommunisternas åsikter, men jag tror icke att han har rört sig i den nyländska skärgården och gått från stuga till stuga och fått höra vad folket tänker om förbudslagen. Jag har även varit i tillfälle att röra mig i olika delar av det inre landet, det genuint finska landet, och det finnes knappast en person som icke redan har kommit till den övertygelsen att förbudslagen är av ondo, och alla anse att förbudslagen icke har någonting med folknykterheten att göra.

I går kom det till mig ett postkort, adresserat till Eduskunta där det står: „Se on saivaren halkomista, kun te kulutatte tasavallan aikaa $^1/_{10}$—$^1/_{100}$:n olutprosentin takia. Se ei kuulu mihinkään, se $^1/_{10}$, olkoon se nyt alle tai päälle. Tehkää jokukaan päätös, pankaa se oikein väkeväksi ja sille hyvä vero, niin ettei kaikki raha mene ulkomaille.''

Sådana här postkort får jag huru mycket som helst. Det egendomliga är bara att när de äro anonyma så äro de från förbudsfolket och när de, som i detta fall, äro med utsatt adress, avsändningsorten var Kalajoki, och med fullt namn, så är det från sådana som verkligen vilja arbeta för nykterheten. (Ed. Voionmaa: Juuri päinvastoin.) Jag skall tillåta mig att sända till rdm. Voionmaa en liten samling så han ser huru dessa anonyma brev se ut.

Rdm. Ryömä har gjort en bekännelse. Han har bekänt att denna förbudslagsfråga har arbetat sig upp i ett politiskt plan. Jag är tacksam för att han nu medgivit att så är fallet och att de personer, som anse att riksdagen förnedrar sig själv genom att icke sakligen behandla och avgöra frågan, utan i stora och viktiga frågor låta de politiska synpunkterna spela in, att de hava fått rätt snabbare än de hade tänkt sig. Rdm. Ryömä, som påstår sig förut hava röstat för detta starkare öl, men nu enligt eget meddelande icke kom-

mer att göra det för att en högerman förordar detta, är ett uttalande som kommer att gå till historien.

Jag har ej angripit det socialdemokratiska partiet, såsom sådant, men jag tillåter mig såväl inom som utom riksdagen uttala mitt förakt för personer som handla på ett sätt och tala och rösta på ett annat sätt.

Det var väl ändå ett skämt från rdm. Ryömäs sida när han sade att socialdemokraterna äro de enda som hava kommit till riksdagen obundna till händer och fötter. Om det vore, såsom rdm. Ryömä påstår, tillåtet för alla riksdagsmän att rösta efter sin övertygelse så — därom kan rdm. Ryömä vara säker — skulle förbudslagen icke stå sig så länge som den nu står.

Jag ser att ett antal medlemmar av socialdemokratiska partiet hava anhållit om ordet efter mig. Det blir intressant att se vilka olika motiv de komma att begagna sig av för att göra återtåget så milt som möjligt. Man skulle nästan tro att det är „kräfttid" som för ögonblicket råder, då man ser socialdemokraternas snabba reträtt.

Ed. Ståhlberg: Tämän asian käsittelystä olen saanut sen käsityksen, että jos nyt jäljellä olevassa toisessa lakiehdotuksessa mallasjuomien alkoholiprosentti koroitetaan 2.25 :een, niin sillä ensiksikin saadaan nykyistä parempi mallasjuoma, joka ei ole juovutusjuoma ja joka sentähden jää kieltolain ulkopuolelle, kieltolain asiallisen tarkoituksen ulkopuolelle. Erinomaisen tärkeä kieltolakiasia onkin otettava käsiteltäväksi ja tulee epäilemättä käsiteltäväksi toisessa yhteydessä erikseen. Toiseksi tuon koroituksen kautta saadaan mallasjuomaverosta valtiovaroihin todellakin jotakin tuloa.

Mutta varsinaisesti pyytäisinkin tehdä pari huomautusta asian oikeudellisesta puolesta. Mallasjuomaprosentin ehdotetulle koroitukselle ei mielestäni ole mitään estettä niissä seikoissa, joista ed. Kalliokoski täällä huomautti. Toiseksi on aivan väärin, niinkuin on näyty sanottavan, että jos edellinen lakiehdotus hylätään, silloin mallasjuomien valmistus ja kauppa jää aivan ilman säännöstelyä. Varovaisuuden vuoksi minusta olisi ollut hyvä, jos tuo edellinenkin lakiehdotus olisi asianomaisessa muodossa hyväksytty. Mutta vaikka se jääkin pois niin on edelleenkin mallasjuomien valmistamisesta voimassa 1907 vuoden lait tehdasmaisesta mallasjuomien valmistuksesta ja mietojen mallasjuomien kaupasta muutoksiin. Näihin lakeihin voidaan vielä muutoksen johdostakin antaa hallinnollisia täytäntöönpanomääräyksiä valmistuslaissa olevan nimenomaisen valtuutuksen nojalla ja toiseen lakiin nähden hallitusmuodon yleisen valtuutuksen nojalla. Nämä määräykset eivät tosin voi sisältää mitään, joka olisi ristiriidassa itse lakien kanssa, ja sentähden on kyllä mahdollista, että tarvitaan tarpeellista säännöstelyä varten laki, mutta siitä pitäisi voida esitys aikaansaada niin pian, että mitään erityisempää haittaa väliajasta ei voisi syntyä.

Ed. Reinikainen: Tämän vähäpätöisen asian käsittelyssä on ollut huomattavissa merkillisiä ristiriitoja, kuten minä jo aikaisemmissa puheenvuoroissani olen osoittanut. Ensiksi, kuten muistetaan, hallitus ilmoitti, että sen esittämä mallasjuoma ei ole päihdyttävää ja asettaa sille määrätyt kehykset. Senjälkeen tulee raittiusväen vasen sivusta käyttääkseni sellaista sanontatapaa väittäen, että se mallasjuoma, nimittäin 2.25 painoprosenttia on päihdyttävää ja siitä huolimatta poistaa kehykset. Ja lisäksi kun se on saanut nämä kehykset poistetuiksi, niin sitten tehdään muutokset kieltolakiin ja samalla unohdetaan tehdä kieltolain vastaaviin muihin pykäliin vastaavat muutokset, ja tällä tavalla on todellakin tullut tilanne, että tämän lain muutoksen kautta ei ole saatu kunnollista lakia aikaan. Ja myös toinen asia. Hallitus antaa esityksensä verotuksesta ennenkuin on säädetty itse lakia, minkä mukaan pitää verottaa. Aivan siis päinvastaisessa järjestyksessä ja lisäksi vielä sellaisia, mitä minä sanoisin, etten loukkaisi hallitusta, sellaisia esityksiä, jotka huomataan teknilliseltä kannaltakin, siis mallasjuomateknilliseltä kannalta aivan mahdottomiksi. Siis asiaa ei ole hallituksen puolelta tarpeeksi hyvin valmistettu ja kun nyt asia oli puhemiesneuvostossa esillä, niin puhemiesneuvostossa oltiin yksimielisiä siitä, ainakin niin minä käsitin, ed. von Frenckelliä myöten, että helmikuussa on annettava uusi laki mallasjuomaverotuksesta, jossa poistetaan nykyisessä olevat puutteellisuudet, ja siinä on tärkeimpiä puutteellisuuksia se, että nykyinen pilsneri 1.6 %, on pantu veronalaiseksi. Minun käsittääkseni verorajaa siis olisi koroitettava ja lisäksi, kuten

olen jo sanonut liittämässäni vastalauseessa että myöskin täällä lukuisissa puheenvuoroissa, 2.25 % on verotettava enemmän kuin nykyjään on esitetty, 33 penniä, miksei olisi veroteknilliseltä kannalta parempi panna 50 penniä. Siis nyt on kysymys vain siitä, onko huolimatta kaikista niistä heikkouksista ja ristiriidoista tämän asian niin sanoakseni paineen tähden, joka asiassa on olemassa, hyväksyttävä laki vai lykätäänkö se eteenpäin ja koetellaan saada aikaan sellainen lainsäädäntö, jota noudatetaan kaikkien muiden asioiden vakinaisessa hoidossa. Minun käsittääkseni ei nyt tämän asian kanssa tarvitsisi tehdä poikkeuksia tavallisesta lainsäädäntötavasta.

Kuten sanottu minusta asia on aivan vähäpätöinen. Sehän on aivan vähäpätöinen ja ehkä olisi sittenkin parempi kun tänä päivänä oli lehdissä uutinen, että koko suuresta kieltolakikysymyksestä jo annetaan helmikuussa kansanäänestys, mahdollisesti olisi niin sanoakseni koko paketti jätettävä kansan ratkaistavaksi tätä pikku olutasiaa myöten.

Ed. Lehtokoski: Tahdon vain lyhyesti mainita, että koska 2.5 tilavuusprosentin mallasjuoma on ollut päihdyttävää kuten kokemus osoittaa, niin selvää on, että mallasjuoma, mikäli nyt on kysymys sen korottamisesta 2.25 painoprosenttiin, on ehdottomasti sitä. Kun muutos tietää näin ollen kieltolain huononnusta ja kun kansa valtion suojeluksessa ja sen myötävaikutuksella olisi tilaisuudessa entistä helpommin saamaan päihdyttävää juomaa ja kun minusta tulo, mikä mallasjuomien verotuksella aikaansaataisiin, ei ole oikeaa tuloa, niin yhdyn kannattamaan myöskin sitä että esitys hylättäisiin.

Sitten vielä muutama sana ed. von Frenckellille. Minä en tiedä, mistä ed. von Frenckell on saanut ne valtuutensa, että hän alituiseen ja jatkuvasti puhuu sosialidemokraattisesta eduskuntaryhmästä ja sen kannanotosta. Kyllä sosialidemokraattinen ryhmä osaa ilman ed. von Frenckellin neuvonantoja hoitaa nämä niinkuin muutkin asiat. Jos meidän pitäisi ottaa ed. von Frenckelliltä neuvoja, niin me emme silloin ajaisi tämän maan vähäväkisen kansan asiaa. Sellaista hänen toimintansa on ollut täällä jatkuvasti.

Mitä sitten tulee siihen seikkaan, että täällä muiden muassa ed. Kilpeläinen on sanonut, että hän tekee päätöksensä raittiuden onnen nimessä ja että tämä hänen kantansa ymmärretään hyvin hyvin, niin uskallan kuitenkin epäillä, että ainakaan kaikki ed. Kilpeläisen valitsijat Turun läänin eteläisessä vaalipiirissä eivät voi tätä kannanottoa ymmärtää.

Mitä sitten tulee siihen, että hallituksen taholta on sanottu, että tämä juoma ei ole päihdyttävää, niin minkätähden hallitus on tässä ehdotuksessaan lausunut nimenomaan siitä mallasjuomasta, joka oli vuoden 1912 jälkeen käytännössä, joka oli vain 2.5 tilavuusprosenttia, että senkin aikana on esiintynyt jo mallasjuomaväärinkäyttöä ja myöskin ikävyyksiä. Tämä hallituksen todistelutapa täällä on siis väärää ja epäjohdonmukaista.

Ed. Ryömä: Minä tahdon ed. von Frenckellille sanoa, että minä luin hänen puheensa enkä sitä kuullut, niinkuin olen nimenomaan sanonut. Ja kun hän siinä puheessaan puhuu uudesta kansannoususta, niin minä käsitin hänen tarkoittaneen, että täällä tulee tapahtumaan sellainen kansannousu, joka sanoo, että niin ja niin on alkoholiprosentti hyväksyttävä tai muuten käy huonosti. Minä käsitin asian näin varsinkin senvuoksi, että ed. von Frenckell ennusti jo kesällä, että uusi eduskuntatalo tulee vuokrattavaksi muihin tarkoituksiin, jotenka käsitin sen olevan hyvin lähellä hänen kantaansa ja näköpiiriänsä. Jos minä olen käsittänyt hänet väärin siinä suhteessa, niin minä sen peruutan. Ja jos ed. von Frenckell todella tarkoitti, että tulee tapahtumaan demokraattinen kansannousu vaaleissa tai muuten, niin se on aivan oikein, sitä kansannousua minä myöskin kannatan, että kansa kokonaisuudessaan sanoo sanansa ja tekee sen voimakkaasti, mutta että senaatintorilla tultaisiin lausumaan, että edustajat eivät saa äänestää mielipiteensä mukaan, se ei ole oikein. (Ed. von Frenckell: Tähän asti on vastustettu.) Kun jokainen näkee, että se laki on parempi ja se asia on niin, mutta täytyy äänestää kuitenkin toisin, vaikka se on huonompi, sellaista minä vastustan ja näin toimivaa „kansannousua" ja sen päämääriä. Toistan sen, mitä olen sanonut, että 2.25 painoprosentti lienee paras, mutta tätä ei ole kuitenkaan vielä lopullisesti ratkaistava, vaan on vielä harkittava. Raittiusväki

pitää 2.25 % liian korkeana, senhän me myös kaikki tiedämme. Tätä mielipidettä ei myöskään voi kokonaan jättää huomioonottamatta, kun se niin yksimielisenä esiintyy. Kun tässä yhteydessä on puhuttu myöskin kieltolaista ja siihen nähden otettavasta kannasta, niin minä voin sanoa, että minä kuulun epäileviin kieltolakimiehiin, mutta kun ei ainakaan toistaiseksi ole toista parempaa järjestelmää esitetty, niin en ole uskaltanut toisellekaan kannalle lähteä. Vaatii nim. jotenkin vakavaa harkintaa, ennenkuin joku järjestelmä muutetaan toiseksi, kun ei ollenkaan etukäteen voida sanoa, että se on parempi, vaan ehkä pikemmin huonompi. Niin ettei pidä tällä tavoin etukäteen arvostella ihmisiä, jotka eivät kulje asiassa aivan samassa tempossa kuin arvostelija itse. (Ed. von Frenckell: Aivan oikein, tehkää niin!)

Mitä taas siihen tulee, että pitäisi saada muodollisesti hyvä laki, niin minusta tässä laissa on ristiriita 2 ja 31 §:n välillä. Toisessa pykälässä pannaan korkeimmaksi rajaksi juoman alkoholipitoisuudelle 1.6 painoprosenttia, mutta 31 §:ssä tehdään mallasjuoman tähden se poikkeus, että se saa olla 2.25 painoprosenttia. Mutta mikä on se muu alkoholipitoinen juoma, jonka korkein prosentti on 1.6 painoprosenttia kun mallasjuoma saa olla 2.25 painoprosenttista eikä myöskään ole juovutusjuomaa? Ja miksi ei muita alkoholijuomia saa valmistaa yhtä väkeviä kuin mallasjuomatkin? Jos siis lähdetään tälle kannalle, että koroitetaan yleensä suvaitun alkoholijuoman alirajaa, vaikka nyt mihinkä prosenttiin saakka hyvänsä, niin minä katson, että se pitää hyväksyä kaikkiin alkoholijuomiin nähden samanlaiseksi. Nykyään ei kai juuri yleensä tule kysymykseen muuta kuin mallasjuomat, joissa olisi näin matala alkoholiprosentti. Marjaviinit tai muut sellaiset kai voisivat tulla kysymykseen, mutta minä en usko, tokko sellainen marjaviini, jossa on 2.25 painoprosenttia alkoholia, juovuttaa sen enempi kuin mallasjuoma, jossa on sama määrä alkoholia. Näin olen sitä mieltä, että, jos tämä laki näin hyväksyttäisiin, niin se ei olisi johdonmukainen, vaan se vaatii asiallista ja teknillistä korjausta. Tämän vaatimuksen esittämiseen meillä kai täytyy olla kolmannessa käsittelyssä oikeus ja sen mukaan lakia arvostella. Mutta kun nyt on niin merkillinen kiihko olemassa, ettei asiallisia perusteita saa ollenkaan esittää, vaan joko myöntää tai vastustaa, samoinkuin kommunistilaeissa, on se katsottava hyljättäväksi ja huonoksi tavaksi.

Herra valtiovarainministerin sijassa minä kyllä olisin vaiennut hänen verolakiesityksestään, sillä sen perusteluissa nimenomaan sanotaan, että pöytäjuomia ei veroteta, ja kuitenkin alkaa verotus 3 %:n vierreprosentista ja siitä ylöspäin. Ja nyt on asianlaita niin, ettei ole yhtään tehdasmaisesti valmistettua mallasjuomaa, jossa olisi alempaa kuin kolmea vierreprosenttia valmistuksessa käytetty, ja sitä ei saa ollakaan, sillä se on yksinkertaisesti epäterveellistä. Ruotsissa ei saa yksinkertaisesti olla vähemmän kuin 4 ja meillä käytetään n. 5 vierreprosenttia. Ja kun hän panee tämän vierreprosentin perustaksi esityksessään, niin minun täytyy sanoa, että esitys ei ole hyvin harkittu, vaan siinä on paljon sekavuutta ja valtiovarainministerin sekava lausunto ei yhtään selvittänyt hänen verolakiansa.

Ed. Åhlström: Denna fråga har trasslats till i hög grad, till stor del genom den bristfälliga beredning som ärendet har fått från regeringens sida. Det har å ena sidan konstaterats, att den ifrågavarande drycken är en nykterhetsdryck, och jag kan icke förstå att de invändningar, som ur nykterhetspolitisk och förbudspolitisk synpunkt hava gjorts emot lagförslaget, skulle vara synnerligen vägande. Men ehuru jag sålunda sakligt är för lagförslagets syfte, så måste det ju erkännas, att betydande formella och lagtekniska invändningar kunna göras däremot. Jag erinrar då närmast om de påpekanden, som här hava gjorts av rdm. Kalliokoski och Reinikainen, och jag vore tacksam om socialministern ville närmare belysa just denna sida av saken. Om det verkligen är på det sättet, att lagförslaget genom sina tekniska brister, genom de motsägelser som förefinnas med andra punkter i förbudslagen och genom de motsägelser, som finnas mellan denna lag och i viss mån maltdrycksskattelagen, kommer att föranleda nya förslag till lagändringar om någon månad, såsom det har antytts, då synes det mig verkligen, som om det vore skäl att invänta att frågan ordentligt förberedd kommer till ny behandling.

Sosialiministeri Tuomivaara: Täällä on huomautettu siitä, mitä varten hallitus perusteluissaan huomauttaa tuosta Venäjän vallan aikuisesta oluesta, jonka väärinkäytöksiä ilmeni ja jota maaherrat eräissä paikoissa pyysivät kiellettäväksi myymästä. Minä olen aikaisemmin täällä asian esillä ollessa lausunut, että se, mitä on saatu selville, osoittaa, että suurimpana syynä tähän väärinkäytökseen oli se, että sitä käytettiin sekoitusjuomana. Minä olen vakuutettu siitä, että jos sitä ei olisi täällä perusteluissa mainittu, se olisi luettu virheeksi ja viaksi, koska tässä asian käsittelyssä on menetelty sillä lailla kuin täällä talousvaliokunnan arvoisa puheenjohtaja huomautti, toisin sanoen silloin kun, — vaikka hallitus onkin sitä mieltä, että tämä ei ole päihdyttävä juoma, — tarjotaan rajoittavia määräyksiä, niitä ei huolita niitten taholta, jotka eivät pidä sitä päihdyttävänä. Siten pidetään virheenä sitä, ja ne hylätään, ja näin ollen on siis tässä tultu hyvin epäjohdonmukaisiksi. Ja minusta tuntuu, että vaikka tästä laitettaisiin kuinka monta esitystä, jos eivät linjat selvene ja käsitteet tule vähän toisille urille, mikään ei täällä saavuta koskaan hyväksymistä, koska silloin, kun on päästy siihen, mitä edellä on pyydetty, siirrytään taas toiselle kannalle ja pyydetään toista. Ei voi saada mitään sellaista esitystä, joka lopullisesti tyydyttäisi. (Ed. Voionmaa: On tekemättä silloin!)

Täällä ed. Ståhlberg mainitsi jo siitä, että tämä asia voidaan hoitaa sellaisena, millaiseksi se toisessa käsittelyssä on tullut, toisin sanoen hyväksymällä kieltolain 31 §:ään tätä asiaa koskeva poikkeus, ilman että muutetaan 2 ja 4 §. Meillä on ollut sosialiministeriössä tästä neuvotteluja ja keskusteluja, ja meillä on se käsitys, että asia voidaan aivan sillä lailla kuin ed. Ståhlberg täällä mainitsi käytännöllisesti hoitaa, silloinkin kun tämä mallasjuomia koskeva kohta on 31 §:n poikkeuksena, niinkuin se on siinä laissa, jonka eduskunta on toisessa käsittelyssä hyväksynyt. Käytännöllisesti päästään tällä aivan samaan tulokseen. Sentakia ei tarvitse siis tätä asiaa hylätä ja perustaa tätä hylkäämistä siihen, että tämä täytyy mainita 2 ja 4 §:ssä. Ed. Ståhlberg selvitti jo täällä asian siksi selvästi, että minun ei tarvitse siihen puoleen asiasta enempää kajota. Jos eduskunta suhtautuu asiallisesti tähän ja jos ei se tahdo tätä nykyistä vaikeata kieltolakitilannetta edelleen kiristää ja jouduttaa sitä hetkeä, jolloin ollaan pystyn edessä tässä asiassa, niinkuin täällä eilen selvästi osoitettiin, se hyväksyy silloin tämän koroituksen, toisin sanoen hyväksyy ensimmäiseen poikkeuksen: missä mallasjuomien korkein sallittu alkoholimäärä on 2.25 painoprosenttia. Minun nähdäkseni asia on sellainen, kysymys näistä asioista on jo joutunut niin vakavaan vaiheeseen, että siitä ei päästä. Tietysti tämä voidaan hylätä ja hetkeksi asia siirtää, mutta se tulee pahempana esille uudelleen ja todennäköisesti piankin.

Täällä on paljon puhuttu kansanliikkeestä ja ennen kaikkea ed. von Frenckelliä on täällä vaadittu tilille sanoistaan. Minä en puutu tähän jupakkaan, mutta minä olen aivan viime päivinä kuullut, että kiivaitten kieltolakihenkilöitten taholta ajateltaisiin kansanliikettä kieltolain pelastuksena, mahdollisesti jonkinlaista demonstratiota tai marssia tai muuta sellaista. Tässä nyt ei siis olla aivan viattomia kai siltä toiseltakaan puolelta, josta nyt on hyökätty tähän asiaan tiukasti ja siitä tälläkin väitelty. Minä toivoisin, että eduskunta nyt asiallisesti tätä kysymyksessäolevaa mallasjuomien alkoholipitoisuuden pientä koroitusta tarkastelisi ja hyväksyisi sen.

Ed. Rantala: Kun tämän lain hyväksymisestä nähtävästi riippuu myöskin seuraavana asiana olevan mallasjuomien verotusta koskevan lain kohtalo, niin minä en tästäkään syystä voisi kannattaa käsiteltävänä olevan lain hyväksymistä, vaikka kokonaan sivuutettaisiin kieltolaki- ja raittiusnäkökohdat. Seurauksena näiden molempien lakien hyväksymisestä ei nähtävästi olisi entistä paremman mallasjuoman käytön yleistyminen, vaan päinvastoin jouduttaisiin siirtymään entistä yleisemmin huonon, alle 1 painoprosentin sisältävän, epäterveelliseksi todetun kaljan käyttöön. Yhdyn näin ollen kannattamaan lain hylkäämistä koskevaa ehdotusta.

Ed. Huhtalan lausunnon johdosta pyydän tässä, kun hän täällä äsken lausui, että nykyisin valmistettaisiin maaseudulla kaljasta, sokeria ja hiivaa siihen lisäämällä, juovutusjuomaa, joka ainoassa kodissa, täytyy minun huomauttaa, ettei

tällaista lain rikkomista tapahdu läheskään kaikissa kodeissa. En kuitenkaan usko, että ed. Huhtala lausunnossaan olisi tarkoittanut totuudenvastaisesti esittää asioita, vaan nähdäkseni ed. Huhtalan lausunto on aiheutunut sen johdosta, että hän ei ole liikkunut muualla kuin omaan puolueeseensa kuuluvien ihmisten keskuudessa.

Ed. Pitkänen: Minä en aio paljoa puhua tässä asiassa, kun asian pidän verrattain vähäpätöisenä. Mutta kumminkin olen pakoitettu tekemään muutamia reunahuomautuksia tämän asian yhteydessä, kun olen huomannut, että täällä ei ole enää pidetty tapana puhua kaljaprosentista, mutta puhutaan kieltolaista ja vieläpä paljon muustakin.

Ed. Ryömälle ensimmäiseksi tahtoisin sanoa, että minua pahasti epäilyttää se vapaus, minkä ed. Ryömä julisti täällä vallalla olevan, erittäinkin oman puolueensa keskuudessa. Tuskinpa ed. Ryömä viitsisi peräytyä omaksumaltaan kannalta, jos se kultainen vapaus saisi vallita. Se vapaus, mikä vallitsee kieltolakiasioissa nykyisin, se on kaikkea muuta eikä vapautta. Onhan hyvin tunnettua, että kieltolakiväestön johtajien taholta koetetaan suorastaan terrorisoida kaikkia, jotka uskaltaisivat ajatella edes sellaisissakin kysymyksissä, kuin kaljan prosentin koroittaminen on, jollakin muulla tavalla kuin nämä mainitut kieltolakitoimintaa johtavat, (Ed. Voionmaa: Todistamaton!) sellaisissakin kysymyksissä, jos on vaadittava kieltolakia tarkistettavaksi eduskunnassa ja tämän vaatimuksen kannalle on uskaltanut joku asettua, saa osakseen tällaista, miltei vainoa. Ei ole tarvinnut olla edes sen suurempaa syytä kuin ei vain ole suostunut äänestämään kieltolain koventamista tarkoittavan, jonkun edustajan tekemän esityksen puolesta, jonkalaisen esityksen tekeminen aina hallituksella on vapaassa vallassa. Silloinkin jo on leimattu sellaiset eduskunnan jäsenet mihinkään raittius- ja kieltolakityöhön kelpaamattomiksi. Kirkkoherra Kuulialan aloitteen allekirjoittajatkaan, joka aloite vaan tarkoitti, että tutkittaisiin, minkälainen raittiustilanne yleensä ja kieltolakitilanne on maassa, nekään edustajat eivät enää ole raittiusväkeen kuuluvia eikä eduskuntaan kelvollisia. Niin on painetussa sanassakin julistettuna. Minun mieleni tekisi tässä huomauttaa, niin kuin jo edellisellä kerralla lyhyesti paikaltani mainitsin, että tällainen kieltolain voimassa pitäminen, se panee epäilemään jokaisen rehellisen kansalaisen, onko enää kysymys kieltolaista, vai onko niiden henkilöiden leipäpaikasta, jotka ovat kieltolain voimassa pysymistä valvomassa.

Minä huomauttaisin herra sosialiministerille, että olisi välttämätöntä ja tärkeätä kieltolain pystyssä pitämisen kannalta katsottuna, että herra sosialiministeri tarkastelisi, mitä sosialiministeriön raittiusosastossa kieltolakia valvovat henkilöt tekevät ja toimivat (Ed. Voionmaa: Se tapahtuu kyllä!). Minulla on tässä yksi lentolehti vain käsissäni. Näitä on hyvin paljon painettuna viime vaalien edellä ja useita erilaisia painoksia. Tämä on kirjoitettuna Sortavalassa 6 päivänä syyskuuta. Minä olen saanut ilmoituksen, että herra Kivilinna on ollut Sortavalassa sanottuna päivänä eräänlaisella tarkastusmatkalla. Sortavala on nyt sellainen paikka, että siellä ollaan tarkastusmatkoilla. (Vasemmalta: Kenraali Walleniuskin oli!) Niin, Walleniuskin siellä oli tarkastusmatkalla ja siellä neuvoteltiin, mitä on tehtävä entiselle presidentti Ståhlbergille, ja herra Kivilinnan tarkastusmatkalla päätettiin, miten on meneteltävä eri puolueisiin lukeutuvien henkilöiden kanssa, mitä heidän kanssaan on tehtävä, millä keinoin voitaisiin rajoittaa vapaiden kansalaisten vapaata vaalitoimintaa. Sellaisista asioista siellä oli kysymys, ja kun sitten sieltä tarkastusmatkan yhteydessä pidetyssä kokouksessa on tullut tuotteita esille, niin näistä voi hyvällä syyllä sanoa, että nämä ovat rikollisia. Nämä ovat niin pahasti rikollisia, että hyvin useiden meidän, joihin on sanottu terrori lähinnä koskenut, täytyy kääntyä oikeusistuinten puoleen hakemaan oikeusturvaa. Jos valtion varoilla palkatussa virastossa aletaan pääasiallisena tehtävänä toimittaa tällaista, niin kyllä täytyy sanoa, että rahat on veteen viskattu ja jos mikään, niin se kaataa kieltolakia ja se lyö varmasti vakaumuksellisen raittiustyön ja toiminnan maahan (Vasemmalta: Oikein). Jokainen tympeytyy, ei viitsi kuulua enää sellaiseen seuraan, jos hänellä on rehellinen luonne, eikä tahdo pelata kaksinaamaista peliä.

Tämän verran minulla oli sanomista. Ilmoitan vain, etten pidä kaljaprosentin ko-

rottamista 2.25 painoprosenttiin kieltolain kaatamisena enkä edes siihen läven tekemisenä ja tulen äänestämään valiokunnan ehdotuksen puolesta.

Ed. Lohi: Minusta ei ole ollenkaan ihmeteltävää, että varsinaisen raittiusväen ja kieltolakiväestön keskuudessa suhtaudutaan hyvin epäilevästi tähän hallituksen esitykseen. Tähän on omansa vaikuttamaan ensinnäkin se, että hallituksen esitys oli rakentunut sille periaatteelle, että laki mallasjuoman valmistuksesta ja myynnistä oli kokoonpanoltaan sellainen ikäänkuin tässä säännösteltäisiin varsinaisia väkijuomia. Siitä nyt ei päästä mihinkään. Toiselta puolen herättää epäilyksiä myös se, että tämän prosentin koroittamisen innokkaimpina asianajajina täällä eduskunnassa esiintyvät henkilöt, jotka on entuudestaan tunnettu kieltolain mitä kiukkuisimpina vihollisina. Tämä kaikki on luonnollisesti omiansa jo psykoloogisesti vaikuttamaan siihen, että suhtaudutaan erittäin ankaralla kritiikillä ja suurella epäilyksellä asiaan.

Mutta toiselta puolen minusta sittenkin tuntuu, että kieltolakiväen ja raittiuden kannatajain ja kieltolakipuolueiden ei olisi syytä heittää kivellä myöskään niitä, jotka käsittävät asian sillä tavalla, että tässä ei ole sittenkään kysymys varsinaisesti kieltolain kaatamisesta, eikä edes aukon tekemisestä siihen, silloin kun kerran päteväin tiedemiesten, lääkärien, todistuksilla on osoitettu, että tämä ei ole varsinaisesti juovutusjuomaa. Vieläpä on varsinaisia raittiusmiehiä ollut itse kokeilun esineinä, ja he vakuuttavat, että tämä ei ole vaikuttanut päihdyttävästi.

Toiselta puolen minun täytyy sanoa, että myöskin kieltolain vilpittömäin kannattajain kannalta täytyy vakavasti ja rehellisesti arvostella myöskin sitä, kumpi on sittenkin parempi kieltolain säilymiselle ja raittiuden edistämiselle, pitääkö jyrkästi kiinni kaikesta siitä, mikä on ennen kirjoitettu, vai antaako perään siinä, missä tieteelliset todistukset ja käytännölliset kokeet osoittavat, että kysymys ei ole varsinaisesti juovutusjuomista. Voidaanhan hyvällä syyllä ajatella myöskin niin, että sellaisesta jyrkästi kiinnipitäminen vaikuttaa, antaa tuulta siipiin yhä enempi kieltolain vastustajille sanoa, että kieltolain kannattajat ovat sellaisia fanaatikkoja, joihin eivät mitkään järkisyyt vaikuta ja että he näkevät pöpöjä siinäkin, missä ei todellisuudessa niitä ole olemassa.

Kun tämän lakiehdotuksen, joka nyt on esillä, kolmas käsittely on tässä suhteessa ratkaiseva, ratkaiseva nimittäin siinä suhteessa, että hallituksen esityksestä on riisuttu pois se verho, joka tälle näyttää väkijuomalainsäädännön luonteen, niin minusta tuntuu, että sittenkään ei kieltolakipuolueitten, niittenkään puolueitten taholta, joiden ohjelmassa on kieltolain säilyttäminen yhtenä suurena yhteiskunnallisena kysymyksenä, näittenkään taholta ei olisi oikeus leimata kieltolakipettureiksi niitä, jotka vakaumuksestaan käsittävät asian niin, että tämä kysymys on sittenkin irrallinen kieltolakikysymyksestä. Ja tästä syystä maalaisliiton eduskuntaryhmä, vaikka se onkin kieltolakipuolue, on antanut jäsenilleen täyden vapauden jokaiselle menetellä oman vakaumuksensa mukaan, eikä tämä päätös merkitse sitä, että maalaisliiton ryhmä olisi vapauttanut jäsenensä taistelemaan kieltolakia vastaan.

Ed. Pennanen: Tämän asian suhteen on täällä jo useammassakin lausunnossa huomautettu, että asiasta on tehty tärkeämpi kuin mitä se on niin periaatteellisesti kuin käytännöllisestikin katsottuna. Minullakin on se käsitys, että asiasta on tosiaankin tehty kokolailla suuri numero. Mutta minun on myönnettävä, että eräässä kohdassa on asia kylläkin tärkeä raittiusväen kannalta katsottuna, nimittäin siinä kysymyksessä, onko nykyinen alkoholiraja kieltolaissa juuri se ehdottomasti ainoa ja oikea raja vai onko joku toinen, mahdollisesti nykyistä korkeampi raja katsottava siksi mikä tekee eron raittiusjuoman ja juovutusjuoman välillä. Tästä kysymyksestä, minkä prosenttinen juoma on juovutusjuoma ja minkä prosenttinen ei, on tietääkseni raittiusväenkin keskuudessa niin meillä kuin muissakin maissa esiintynyt eri mieliä. Olen koettanut sen mukaan kuin minulla mahdollisuutta on, hakea vastausta tähän kysymykseen kokeneitten ja tieteellisestikin asioita tutkineiden mielipiteistä, sillä omaa henkilökohtaista kokemusta minulla ei ole näissä asioissa. Olen lukenut myöskin kanslianeuvos Liakan erään kirjasen, jossa hän kertoo, että meidän raittiusväkemme keskuuteen ja myöskin meidän kieltolakiimme on tuo 2 ti-

lavuusprosentin alkoholiraja tullut Englannin raittiusväen jo aikaisemmin omaksumasta mielipiteestä, ja samassa kirjasessa mainitaan, että on ollut jo aikaisemminkin toisiakin ehdotuksia alkoholirajaksi. Sanotaan, että jotkut kristilliset ryhmät ovat haaveilleet aivan alkoholittomia juomia, toiset ovat suvainneet 1 %:n alkoholipitoisuuden, on ollut myös raittiusväkeä, joka kannatti 3 % alkoholirajaksi. Tässä on nähtävästi ollut kysymys tilavuus- eikä painoprosenteista. Kuten täällä on jo monessa lausunnossa huomautettu, meilläkin Suomessa on ollut sekä tiedemiehiä että koekaniineja, jotka ovat tulleet siihen käsitykseen, että 2.25 painoprosenttinen juoma ei ole juovuttava. Tästähän asiasta voidaan kyllä kiistellä loppumattomiin enkä minä edes yritäkään järkyttää niiden käsitystä, jotka katsovat, että vähemmästäkin ihminen päihinsä tulee. Sehän riippuu niin paljon eri henkilöiden sekä fyysillisestä että psyykillisestä rakenteesta. Onhan sellaisia henkilöitä, joiden voidaan sanoa olevan päissään miltei aina. (Ed. Sventorzetski: Sellaisia on paljon!) Mikä siis on se oikea alkoholiprosenttiraja, siitä kysymyksestä tuskin koskaan päästään yksimielisyyteen raittiusväenkään keskuudessa. (Ed. Voionmaa: Päästään!) Minulla on asiasta oma käsitykseni ja siihen on minun perustettava.

Minä en siis ollenkaan ihmettele sitä, jos tästä asiasta eri mieliä ilmaantuu. Mutta totta kai sekin asia on lainsäädännössä äänestyksellä ratkaistava, jollei yksimielisyyttä siitä saavuteta. Mutta se, mikä minua jonkun verran ihmetyttää, on se epäjohdonmukaisuus, johon meidän raittiusväkemme, nimenomaan meidän kieltolakiväkemme, ne, jotka näkevät nykyisessä kieltolaissa tabun, ovat tähän asiaan suhtautuessaan osoittaneet. Ed. Reinikainen, talousvaliokunnan puheenjohtaja, on esittänyt valiokunnan mietintöön vastalauseen, jossa sanoo, että hänen mielestään olisi mallasjuomien alkoholimäärä koroitettava 2.25 painoprosentiksi ja sanoo, että tätä juomaa voitaisiin käyttää sitten verotusobjektina samalla kun hallituksen esittämä valvonta silloin olisi tarpeeton. Ja nyt hän, ties millä perusteella, näyttää tulevan siihen, että vastaan tätä asiaa on pantava kun se on nyt kärjistymässä juuri niinkuin hän itse on vastalauseessa esittänyt. Ed. Voionmaa on vedonnut tässä ulko- ja sisäpolitiikkaan tämän asian yhteydessä ikäänkuin tässä nyt olisi kysymys enemmän sisä- saatikka vähemmän ulkopolitiikasta.

Minkätakia ei, jos kerran tämä juoma tunnustetaan viattomaksi, voida sitä silloin sallia, taikka, jos se pidetään vaarallisena, minkätakia sitten menetellään niin epäjohdonmukaisesti kuin menetelty on? Minä juon kotona maitoa ja piimää eikä minulla ole mitään henkilökohtaisia harrastuksia tähän asiaan nähden. Olisin puolestani tehnyt sen mitä tehtävissä on, tasoittaakseni tietä niille, joilla on epäilyksiä tässä asiassa. Eduskunnan aikaisemmassa käsittelyssä melkoisella enemmistöllä hyväksyttiin lakiehdotus semmoiseksi kuin se nyt on. Suuressa valiokunnassa hyväksyttiin se myöskin melkoisella enemmistöllä, myöskin vasemmiston kannatuksella, ja nyt selitetään yks kaks, että antaa koko asian olla sillänsä. On vedottu siihenkin, että lakiehdotuksessa on epäjohdonmukaisuuksia m. m. siinä suhteessa, että alkoholiprosentti tislatuille juomille ja mallasjuomille on erilainen. Minun puolestani ei olisi ollut mitään estettä, jos kuka olisi ehdottanut kieltolain 2 §:ään samanlaisen alkoholiprosenttimäärän kuin nyt on kysymyksessäolevassa 31 §:ssä ehdotettu. Minä en ole asiantuntija näiden juomien alalla, mutta luulen, että tuskin tislattuja juomia, sellaisia, joissa on vain 1.6 painoprosenttia, on yleensä olemassa. Käytännöllinen tarve alkoholiprosentin muuttamiseen aiheutuu juuri mallasjuomista, sillä niinkuin ed. Ryömä ja Reinikainen ovat huomauttaneet, nykyinen mallasjuoma tarvitsee korjaamista. Tislatut juomat eivät minun mielestäni mitään korjaamista siinä suhteessa tarvitse. Tästä syystä se ero, mikä on tislattujen mallasjuomien alkoholiprosentin välillä, ei käytännöllisesti katsoen merkitse mitään, eikä siinä epäjohdonmukaisuutta minkäänlaista synny.

Minä kun kerran käsitän asian sillä tavalla, että on kysymys vain nykyistä paremmasta kaljasta, eikä mistään muusta, niin minä sallin sen hyvän kanssaihmisilleni ja myöskin valtiolle sen verotulon, mikä tällaisesta paremmasta kaljasta aiheutuisi. Olen sitä mieltä, kuin monet aikaisemmat puhujat täällä, että kysymys kieltolain periaatteiden kumoamisesta ja varsinaisten juovutusjuomien sallimisesta rajoitettuna tai rajoittamattomana, se on kysymys aivan erikseen tästä.

Ed. Kukkonen: Mallasjuomalainsäädäntömme uudistamista tarkoittavan hallituksen esityksen käsittely on nyt ehtinyt siihen vaiheeseen, että edustajien on ratkaisevasti vastattava kysymykseen, suostutaanko mallasjuomien alkoholipitoisuuden koroittamiseen vai eikö. Käyty keskustelu on osoittanut, että juuri tästä kysymyksestä on muodostunut asian ydinkohta.

Varsinainen mallasjuomien valmistusta ja myyntiä koskeva moni-pykäläinen lakiesitys on saanut tyyten siirtyä syrjään ja korkeinta alkoholimäärää ilmaiseva prosenttiluku sijoittunut itse kieltolakiin. Näin on tapahtunut nimenomaan raittius- ja kieltolakiväen toivomuksesta. Rohkenen lausua muutamia sanoja tästä lainmuutosehdotuksesta, jonka arkaluontoisuutta kansanedustaja ratkaisua suorittaessaan ei saata unohtaa. Minä toivon, että ne edustajaystäväni, m. m. ed. Kalliokoski, jotka tässä asiassa ovat edustaneet jonkin verran toisenlaista kantaa kuin minä, ymmärtävät myöskin minun vakaumukseni arvon. Toivon, ettei myöskään sosialidemokraattien taholta pidetä aivan anteeksiantamattomana syntinä sitä väittämää, että on nyt käydyn keskustelun yhteydessä ollut melkoisen vaikea ymmärtää sitä mielipiteiden ja menettelytavan muutosta, jonka tapahtumista ei voitane kieltää.

Kestääkö nykyinen 1.6 painoprosentin kanta? Että vuodesta vuoteen esitetään ehdotuksia alkoholimäärän koroittamisesta, ei vielä sinänsä osoita vaatimuksen oikeutusta. Ratkaiseva todistusvoima on tunnustettava ainoastaan asiallisille syille, mikäli sellaisia on olemassa. Onko niitä esitetty? Parilta, yhtä hyvin ehkä voisi sanoa, yhdeltä perusteelta en ole saattanut kokonaan kieltää asiallisuuden arvoa. Toinen on tarve parantaa mallasjuoman laatua ja makua ja toinen, edellistä tärkeämpi, tarve lisätä tavaran kestävyyttä. Ne epälukuisat muut syyt, joita on mainittu, eivät verotusnäkökohtaa ehkä lukuunottamatta ole painuneet mieleeni vaikutusta tekevällä tavalla. Sensijaan minusta näyttää laadun parantamisvaatimukseen kätkeytyvän sellainen elinvoima, että kysymys alkoholimäärän koroittamisesta sanotussa tarkoituksessa tuskin ponnisteluistamme huolimatta kuolee, ennenkuin jonkinmoinen muutos on tapahtunut.

Mitä sitten on sanottava siitä 2.25 prosenttimäärästä, joka käsittelyn pohjana olevaan muutosehdotukseen sisältyy? Minun on valitettavasti tunnustettava täytyväni nojata melkein yksinomaan asiantuntijalausuntoihin arvostellessani ehdotettua enimmäismäärää. Käytyäni kerran aikaisemmin tällä paikalla puhumassa asiasta olen nimenomaan sanonut, ettei ole kovin paljon perustettava niihin henkilökohtaisiin kokemuksiin, mitä prof. Tigerstedt-vainajan suorittamissa kokeiluissa saavutettiin. Minun kohdaltani kokeilu on antanut myönteisen tuloksen, mutta minä en suinkaan väitä, että asiasta silti olisi saatu objektiivinen kuva.

Sama avuttomuuden tunne, mikä minua arvostellessani 2.25 prosenttimäärän kantavuutta vaivaa, näyttää vaivaavan edustajia yleensäkin. Kun sekä lääkäri- että fysiologiauktoriteetit, aivan kuten ed. Reinikainen vastalauseessaan ja monissa puheenvuoroissaan on maininnut, vakuuttavat, että 2.25 prosenttinen mallasjuoma ei ole juovuttava, mutta takaa kuitenkin mallasjuoman säilyväisyyden, en ole saattanut kieltää tältä vakuuttelulta todistusvoimaa. Merkitystä vaille voi tuskin jättää sitäkään väittämää, että läntisen naapurimaamme raittiuskansa on hyväksynyt äskenmainitun prosenttimäärän. Tosin on ed. Voionmaa eräällä tavoin tänään saattanut tämän väittämän epäilyksen alaiseksi, mutta minulta puuttuu tilaisuutta todeta kuka tässä asiassa on puhunut totta, kuka ei. Vastakkaisia mielipiteitä on esitetty.

Ei tietenkään ole unohdettava sitäkään, että kotimaassa ilmoitetaan saadun myöskin epäedullisia kokemuksia nykyistä vahvemman mallasjuoman käyttämisestä. Miten lukuisat ja painavat nämä kielteiset havainnot ovat olleet, siitä ei ole minulla aivan tarkkaa tietoa. Missään tapauksessa, se on käsitykseni, ei nyt ehdotetusta korotuksesta ole helppoa tehdä varsin suurta asiaa.

Kun minä tahdon kunnioittaa asiallisia näkökohtia, en ole pitänyt aivan mahdottomana suostumista koroitukseen. Ilmoitan sen esittäen samalla erään varauman.

Jos eduskunta suostuu koroitukseen, minä ainakin pidätän itselleni nimenomaisen oikeuden asettua jyrkästi sotajalalle myöhemmin ehkä esiintyviä koroitusvaatimuksia vastaan. Suostuessani siirtämään rintaman taistelulinjalle, joka tänään eduskunnassa kukaties sijoitetaan 2.25 painoprosentin koh-

dalle, ilmoitan, etten aijo vastaisuudessakaan siitä väistyä. Ne, jotka havittelevat vielä väkevämpiä mallasjuomia, on leimattava kansanraittiuden vihollisiksi ja sellaisina on heitä kohdeltava. Mutta myöntyminen mallasjuomien alkoholipitoisuuden jonkinmääräiseen lisäämiseen merkitsee minun kannaltani samalla entistä jyrkempää asennetta myöskin niitä vastaan, jotka tavoittelevat marjaviinien ja muiden vielä väkevämpien todellisten juovutusjuomien laillistamista.

Lopuksi jokin yleinen näkökohta. Henkilö, jolla, kuten minulla, ei itsellään ole minkäänlaista alkoholitarvetta ja joka haluaa edelleen taistella väkijuomakirousta vastaan, joutuu menettelytapaa valitessaan mitä vaikeimpaan ristiriitaan. Ed. Kilpeläinen ei ole ainoa, joka tänään valmistautuessaan ratkaisuun, on tuntenut tämän seikan vuoksi tuskaa. On tunnustettava merkitys niiden taistelutoveriemme mielipiteelle, jotka vakaumuksesta pelkäävät pienemmänkin myönnytyksen koitumista harhaaskeleeksi. Toisaalta taas ei voi kieltää arvoa siltäkään kokemukselta, että on yleensä viisainta ottaa asialliset vaatimukset varteen aikanaan hyvän sään vallitessa. Me raittiuden ystävät olemme velvolliset vakavasti kukin kohdaltamme harkitsemaan, millainen menettely myöskin esilläolevassa asiassa on pitemmän päälle nimenomaan raittiuskannalta onnellisin. Minä puolestani arvelen, että mikäli me vastustamme koroitusta pelkästä vastustamisen halusta, se on vain voimistuttava sitä valitettavasti muutenkin yhä laajenevaa mielipidettä, joka vaatii luopumista täyskiellon periaatteesta. Minuun tämä mahdollisuus on melkoisesti vaikuttanut ja tietysti pelkoa herättäen. Peräytyminen pakon edessä ja peräytyminen pitemmälle kuin asiallisesti katsoen on tarpeellista, ei miellytä minua, ja tämä käsitystapa vaikuttaa huomattavasti minun kantani määräämiseen. Kuitenkin kaikitenkin lausun sen toivomuksen, että tehtävästä päätöksestä saisi kuvastua edustajien persoonallinen käsitys lainmuutoksen suotavuudesta. Tätä näkökohtaa on huomatakseni ainakin joku puhuja jo tätä ennen korostanut. Sellaista menettelyä edellyttää asian melkoinen kantavuus ja se olisi sopusoinnussa myöskin sen toivomuksen kanssa, että eduskunnan päätösten tulisi yleensä muodostua edustajien yksilöllisistä mielipiteistä.

Miten kysymys mallasjuoman alkoholiprosentin muuttamisesta ratkenneekin, annettakoon arvo niinhyvin voittavalle kuin vähemmistöön jäävälle mielipiteelle. Asiattomalle syyttelylle ei ole suotava sijaa. Minä panenkin mielihyvin merkille sen arvokkaan asiallisuuden ja maltin, joka on painanut leimansa raittiusväen kannan ilmaisuun. Sensijaan en saata minäkään pitää hyvänä enteenä erästä uhmaavaa ja uhkailevaa lausuntoa, joka vastakkaisen katsantotavan taholta annettiin asian varhaisemmassa vaiheessa. Tämäkin kysymys on viisainta ratkaista kiihkottomasti, sine ira et studio.

Ed. Jussila: Yhtyen niihin perusteluihin, jotka ed. Kilpeläinen lausunnossaan esitti, ilmoitan tulevani äänestämään suuren valiokunnan ehdotuksen puolesta. Erityisesti alleviivaan kahta kohtaa niissä perusteluissa, jotka ovat määränneet kantani tässä asiassa. Ensiksi, että tieteellinen tutkimus on osoittanut, kuten täällä monta kertaa jo on mainittu, että 2.25 painoprosenttinen mallasjuoma ei ole päihdyttävää, ja toiseksi, että valtion tuloarviossa on jo niin suuri aukko, että sen täyttämiseen tarvitaan uusi verotusobjekti, joksi tällainen mallasjuoma mielestäni on otollinen. Ellei tällaista verotusobjektia nyt saada, tulee kai raskaan omaisuusveron koroittaminen kysymykseen budjetissa olevan aukon täyttämiseksi. Missään tapauksessa en tahtoisi olla mukana omaisuusveron koroittamisen aiheuttamisessa.

Ed. Bryggari: Minä pyysin puheenvuoroa mainitakseni, että yhdyn ed. Ryömän ensimmäisessä puheenvuorossa esitettyihin perusteihin sikäli kuin hän lausui tavaran laadusta, sen terveellisyydestä kuin myöskin juovutusjuoman rajasta. Hän nimittäin lausui, jos minä oikein muistan, että ehdotettu 2.25 prosenttimäärä aiheuttaa sen, että kalja on maukkaampaa, terveellisempää, ja edelleen, että hän ei pidä sitä alkoholijuomana, joka päihdyttää. Mutta sen jälkeen hän lähti sotkemaan tähän kaljaan kaiken maailman aineita, lapualaisuuden, v. Frenckellin uhkaukset y.m.,

ja nyt alkaa tämä kalja tuntua hyvin pahanmakuiselta.

Samanlaisen takatien koetti ed. Reinikainen hakea, kun tahtoi päästä perääntymään vastalauseensa takaa. Minä olen ollut alkujaan ed. Reinikaisen kuin myöskin ed. Ryömän mielipiteen kannalla asiaan nähden. Mutta koska minun intressiini ei kuulu huolehtia siitä, milloin kaljaa annetaan terveellisempänä, maukkaampana, niin minä voin tällä kertaa, ottamalla huomioon, että työmaaterrorilaki kohta tulee käytäntöön, yhtyä siihen, että asia otetaan ensi vuoden alusta uudestaan esille.

Ed. Malmivaara: Minusta näyttää siltä, että meillä ennen pitkää on edessämme kansanäänestys kieltolaista. Siihen mennessä olisi mielestäni kaikkien kieltolain sekä huonontamis- että parantamisaloitteiden annettava raueta. Tästä syystä ja myöskin raittiusvakaumukseni tähden tulen äänestämään alkoholiprosenttirajan koroittamista vastaan.

Valtiovarainministeri Vennola: Katson velvollisuudekseni huomauttaa, koska asia nyt lähestyy ratkaisuaan, että eduskunnan olisi syytä ottaa huomioon myöskin asian rahallinen puoli. Meillä on, niin kuin on aikaisemminkin täällä jo huomautettu ja todettu, erinomaisen vähän käytettävänä sopivia vero-objekteja, joilla voisimme tuloja lisätä. Tällä hetkellä on siinä tulo- ja menoarviossa, minkä eduskunta on tähän saakka hyväksynyt, noin 14 ½ miljoonan vajaus. Jos nyt tätä prosenttia ei hyväksytä, niin näyttää useiden käsitys olevan se, että siitä n. s. olutverosta, mikä on esitetty, ei voitaisi saada sitä 20 miljoonaa, mikä hallituksen esityksessä on. Tätä asiaa nyt ei tietysti voida varmuudella edeltäpäin arvioida, mutta jos niin kävisi, olisi tämä vajaus silloin vieläkin suurempi, arviolta 25,000,000 markkaa. Tietääkseni eduskunnalla ei ole paljon varaa valita, mistä tämä vajaus täytettäisiin. Olisin siis sitä mieltä, että eduskunnan ei olisi syytä, koska eri tahoilta on lausuttu, että tämä 2.25 painoprosentin määrä ei merkitse alkoholijuomaa eikä järkytä vielä kieltolakia, niin eduskunnalla ei olisi varaa joidenkin muodollisten seikkojen takia — mahdollisesti vielä tarvittavan lisälainsäädännön takia — kieltäytyä käyttämästä nyt esillä olevaa tulo- ja menoarviota käsiteltäessä tätä vero-objektia.

Tästä syystä olisin sitä mieltä, että asiassa ilmenevät erilaiset mielipiteet olisi koetettava sovittaa yhteen, niin että tätä objektia voitaisiin käyttää verotuksena budjetin lukkoon saamiseksi.

Ed. Forstadius: Muutamia päiviä sitten luulin havainneeni keskustelussa tästä asiasta sellaista häilyväisyyttä, josta lausuin, ettei sitä voi hyväksyä. Puheistakin jo silloin voi havaita, että eräät edustajat yhtenä päivänä edustivat yhtä kantaa, toisena päivänä toista kantaa. Silloin minulle tuli tiedustelu vasemmiston penkeiltä. Sen teki edustaja Ryömä. „Kuka on muuttanut kantaa?" Nyt ei ed. Ryömän tarvitse sitä enää kysyä. Hän tietää sen omasta kokemuksestaan. Vasemmiston omilta penkeiltä on tänään käyty todistamassa, että havaintoni oli oikea.

Ed. Tarkkanen: Minä yhdyn myöskin niihin edustajiin, jotka täällä ovat raittiusväen puolesta esittäneet kantansa ja ehdottaneet tämän esillä olevan lain hylättäväksi, sillä pidän ainoana mahdollisena tällaisen päätöksen teon tällä hetkellä.

Mitä sitten tulee siihen puoleen asiasta, johonka herra valtiovarainministeri täällä viittasi, nimittäin ottaessaan huomioon menoarvion tulopuolen, mitenkä voidaan saada ne menot peitetyiksi, mitkä eduskunta on hyväksynyt, niin valtiovarainministeri on nimenomaan valtionvarainvaliokunnan kokouksessa selostanut mallasjuomaveron tuottoa ja erikoisesti alleviivannut juuri myöskin sitä, että tästä verosta voidaan saada tuloja, vaikkakin se vain olisi mahdollista ulottaa semmoisiin mallasjuomiin, minkälaisina ne meillä tällä kertaa esiintyvät. Ja sen syyn perusteella järjestettiin verolaki sille pohjalle, mitä olevat olot nyt osoittavat.

Mikäli tulee eduskunnan päätökseen tullitariffikäsittelyssä, hyväksyttiin silloin sokerille 30 pennin tullikoroitus, joka antaa tuloja noin 20 miljoonaa markkaa, ja näin ollen on eduskunta tavallaan jo lisämenoja varten varannut määrärahoja tulo- ja menoarvioon.

Valtiovarainministeri Vennola: Viimeisen puhujan tiedonannot hallituksen

laskelmista niin sanotun olutveron tuotosta pitävät paikkansa. Eikä minulla ole syytä tällä hetkellä vielä sitä epäillä, jos eivät nyt erinäiset heilahdukset kansakunnan psykessä tämän taistelun johdosta johtaisi siihen, että alettaisiin boikotteerata niin sanottua vanhaa olutta, jota on aiottu verottaa. Mutta on todettavissa, että tähänkin suuntaan näyttävät mielipiteet vaikuttavan. On aivan mahdotonta edeltäpäin laskea yksityiskohtaisesti tällaisia eri vaikuttimia. Varovaisuuden vuoksi olisi siis, koska nyt on tullut eduskunnan päätöksistä menoja lisätyksi, niin että 14 ½ miljoonaa on saatava lisää, tätä vero-objektia, mikä nyt on esillä, käytettävä, koska huomaan, että kaikkien puolueitten taholta näytään lausuttavan, että tämä 2.25 painoprosentti ei olisi vielä alkoholijuomaa eikä vaarallista kieltolaille. On vedottu siihen, että tarvittaisiin erikoisia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä asian järjestämiseksi. Olisi käsitykseni mukaan tarkoituksenmukaisempaa hyväksyä asia nyt. Ja ne erikoislainsäädännölliset toimenpiteet, mitä tarvitaan, voitaisiin siitä huolimatta, niinkuin täällä on huomautettu, saada aikaan ensi vuoden alussa.

Ed. T. Halonen: Minä luulen, että ne edustajat, jotka täällä nyt vastustavat luvallisen alkoholin prosenttimäärän koroittamista, ovat poliittisissa sekä muissa asioissa ainakin yhtä rehellisiä kuin ed. von Frenckell ja ed. Pitkänen ja heidän valitsijansa. Sen vuoksi sellaiset puheet, joita nämä mainitsemani edustajat tässä asiassa aikaisemmin sekä nyt tässä istunnossa ovat antaneet, eivät liene tämän heidän vaatimuksensa enempää kuin heidän itsensäkään arvoa kohottavia. Jos tämä kyseessä oleva alkoholiprosentti nyt tulee koroitetuksi, niin se käsittääkseni ymmärretään maamme raittiusväen taholla ensimmäisenä sellaisena iskuna maan raittiustyötä ja heidän puolustamaansa kieltolakia vastaan, joka on omiaan taannuttamaan vastaisuudessa tehtävää raittiustyötä sekä tekemään kieltolain kaatajat entistään innokkaammiksi työssään. Tästä syystä minä, raittiusväen äänillä valittuna edustajana tulen jyrkästi vastustamaan ehdotettuja lakeja äänestäen näiden hylkäämisen puolesta.

Ed. Riipinen: Raittiusväkeen kuuluvana ja kieltolain kannattajana täytyy minun äänestää kaikkia niitä koroituksia vastaan, jotka ylittävät nykyisen kieltolain säätämän alkoholiprosentin rajan. Mutta samalla minä samoin kuin ed. Malmivaara, toivon, että lähitulevaisuudessa tämä suuri ja meille edustajille tuskallinen kysymys ratkaistaan periaatteellisesti kansanäänestyksellä.

Ed. Kalliokoski: Ed. Huhtalan tässä keskustelussa antaman lausunnon johdosta, jossa hän epäilee, että minä en lainkaan tuntisi alkoholitilannetta kansan keskuudessa, tahdon ilmoittaa, että minä olen kotoisin Pohjanmaalta — koska hän tiedusteli minun kotiseutuani — ja sellaiselta seudulta, jossa tunnen kansan elämää ja tiedän, että ainakin 99 kotia sadasta on sellaista, joissa ei tapahdu minkäänlaisten alkoholipitoisten juomien kotivalmistusta.

Ryhmätoverilleni ed. Kukkoselle minä voin sanoa, että minä tulen häntä toverinani kohtelemaan siitä huolimatta, että meidän tiemme tässä käyvät erilleen.

Ed. Pennanen: Täällä on useammassa kuin yhdessä lausunnossa vedottu kansanäänestykseen tämän alkoholikysymyksen ratkaisijana. Siitä nyt ensinnäkin saattaa olla eri mieliä, onko kansanäänestys paras ja ratkaiseva tapa tämän kysymyksen selvillesaamiseksi. Mutta vaikkapa nykyistä kieltolakia vastaan jonkunlainen enemmistömielipide muodostuisikin, niin on muistettava, että kansanäänestys on mahdollinen ainoastaan säädettävän lain nojalla, ja sellainen laki on käsiteltävä siinä järjestyksessä kuin perustuslain säätämisestä on päätetty. Siinä tarvitaan siis määräenemmistö ja myöskin mahdollisesti kiireelliseksi julistaminen jos mieli saada sille nopea ratkaisu. Täällä lakijuristit päitään pudistelevat, mutta ei meidän hallitusmuotomme mainitunlaisia muotoja tunne, niin että tuskinpa hallitusmuotoa silmälläpitäen voidaan kansanäänestystä ajatella tavallisella lailla säädettäväksi.

Ed. Lampinen: Täällä on jo todistettu, että tämä monasti mainittu prosenttimäärä voisi olla muka oluen kestäväisyyteen nähden parempi ja samalla kertaa silti ei juovuta. Mutta täällä ei ole

todistettu, eikö tämän alkoholipitoisuuden lisääminen lisää alkoholin tuoksua. Onhan tultu tuntemaan, että kyllä 1½ %:nen pilsneri saattaa jo lemuamaan täälläkin jonkun verran ja jos tämä prosentti lisätään voi se vieläkin suuremman vaikutuksen hajullaan aikaansaada. Sitä varten minä en ollenkaan tahdo tämän prosentin puolesta äänestää, vaan äänestän tätä lakia vastaan.

Ed. von Born: Med anledning av vad herr Pennanen här sist yttrade ber jag att få anmäla, att jag icke delar hans uppfattning, att en folkomröstning angående förbudslagen kan bestämmas endast i den ordning, som om grundlag är sagt. Jag anser, att detta kan ske också genom en vanlig lagstiftningsåtgärd.

Ed. Pennanen: Se riippuu kai siitä, mitä kansanäänestyksellä tarkoitetaan.

Ed. Lahtela: Äsken täällä ed. Huhtala vakuutti, että kaikissa Suomen kodeissa valmistetaan alkoholipitoisia juomia. Minun täytyy ihmetellä, että meidän maassamme löytyy seutuja, joiden menettelytavan mukaan voidaan koko maan kodit asettaa tuollaisen arvostelun alaisiksi. Ed. Huhtala on tehnyt nähdäkseni esimerkiksi kelpaavan suurtyön mainitessaan seutunsa viinateollisuudesta sellaista, johon minä pyytäisin erikoisesti kiinnittää herra sosialiministerin mieltä, että hän panisi sillä paikkakunnalla oikean tarkastuksen toimeen. (Eduskunnasta: Hyvä, hyvä!)

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kalliokoski ed. Voionmaan kannattamana ehdottanut, että toinen lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kalliokosken ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Eduskunta pysyy asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä ensimmäisen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Puhemies: Tulisi äänestettäväksi valiokunnan mietinnön ja ed. Kalliokosken ehdotuksen välillä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena miksi se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kalliokosken ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 87 jaa- ja 90 ei-ääntä, 15 tyhjää; poissa 7.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. von Frenckell: Jag anhåller om öppen omröstning.

Puhemies: On pyydetty avointa äänestystä. Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto-Setälä, Anttila, Asikainen, Björk, von Born, Brander, Cajander, Eskola, H., Estlander, Forstadius, von Frenckell, Furuhjelm, Helenelund, Hildén, U., Huhtala, Huittinen, Häkkinen, Hänninen, Hästbacka, Jacobsson, Janhonen, Joukanen, Junnila, Jussila, Jyske, Kaijalainen, Kaskinen, Kilpeläinen, Kirveskoski, Kivimäki, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Korpisaari, Koskenheimo, Kuisma, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lamminen, Lautala, Lehtonen, Leivo, Lohi, Manner, Mantere, Moilanen, Mäkelä, J. L., Mäkelä, W., Nikkanen, Niukkanen, Nyman, Oksala, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pitkänen, Pojanluoma, Raatikainen, Rantanen, Rautaharju, Roos, Rothberg, Ryynänen, Sahlstein, Salo, Sarlin, B., Sarlin, E., Sergelius, Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Svinhufvud, Särkkä, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Tuomioja, Turja, Westman, Virkkunen ja Österholm.

„Ei'' äänestävät edustajat:

Aakula, Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ainali, Alestalo, Annala, Aro-

maa, Bryggari, Erich, Eskola, W., Haga, Hakala, A., Hakala, K., Hakkila, Halonen, A., Halonen, T., Hannula, Harvala, Heikkinen, Hildén, A., Hiltunen, Hirvensalo, Huuhtanen, Hämäläinen, Inborr, Jern, Jokinen, Junes, Kalliokoski, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Keto, Kilpi, Kivioja, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Kolkki, Koponen, Korhonen, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuusisto, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lampinen, Lehtokoski, Lepistö, Leppälä, Lindman, Lindqvist, Luostarinen, Malmivaara, Meriläinen, Miikki, Nurmesniemi, Nuutinen, Oksanen, Paasivuori, Pekkala, Penttala, Perho, Pullinen, Pyy, Päivänsalo, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riipinen, Rissanen, Ruotsalainen, Ryömä, Räisänen, Saarinen, Sallila, Sallinen, Seppälä, Setälä, Sillanpää, Sunila, Suokas, Suurkonka, Tanner, Tarkkanen, Tolonen, Turkia, Valta, Vehkaoja, Welling, Vesterinen, Voionmaa ja Åkerblom.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 14 edustajaa:

Ampuja, Fagerholm, Helo, Huttunen, Jatkola, Kallioniemi, Komu, Linna, Myllymäki, Paasonen, Puittinen, Sventorzetski, Väisänen ja Åhlström.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 99 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hylännyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi mallasjuomista suoritettavasta verosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 6, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 14 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 24, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Keskustelu:

Ed. Ryömä: Minä ehdotan, että tämä laki hylättäisiin.

Ed. Palmgren: Då frågan angående lag om fabriksmässig tillverkning och försäljning av maltdrycker fått sådan utgång som i dag skett, vore det stridande emot klokhet, rättvisa och billighet att belägga den underhaltiga vara det är tillåtet att brygga med den föreslagna skatten. Jag föreslår därför också att denna skattelag måtte avböjas.

Ed. Niukkanen: Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan mietintöön tekemien lisäysten johdosta on tulo- ja menoarviossa tällä kertaa pyörein luvuin 13 milj. markan vajaus. Jos tämä laki hylätään, tulee vajaus olemaan siis 33 milj. markkaa. On hyvin arveluttavaa tällä kertaa eduskunnan vahvistaa sellaista budjettia, jossa siitä huolimatta, vaikka tuloarviot on äärimmilleen kiristetty, esiintyisi huomattava aukko. Minä pelkään, että tällainen päätös vaikeuttaisi hallituksen ponnisteluja m. m. ulkomaisten lainojen hankkimiseksi. Siitä huolimatta, että tämä vero, kun prosentin koroitusta ei hyväksytty ei ilmeisesti tuota 20 miljoonaa, vaan ehkä vain noin puolet siitä, olisi kumminkin budjettitilanne huomioonottaen tärkeä, että tämä laki hyväksyttäisiin, sillä minä en ainakaan puolestani keksi mitään tulomomentteja, jotka asiallisilla perusteilla voitaisiin arvioida suuremmiksi kuin miksi ne ovat valiokunnassa arvioitu.

Ed. von Frenckell: Koska sosialidemokraattien nähtävästi tässäkin kysymyksessä on vaikeaa määrätä lopullista kantaansa, ennenkuin minä olen määrännyt kantani (Vasemmalta: Oikein!), huomautan, että puhun tätä asiaa vastaan ja siis tulen äänestämään sen puolesta.

Ed. Perheentupa: Kun hallitus on antanut tämän esityksen mallasjuomaverolaiksi, edellytti hallitus, että samalla koroitettaisiin mallasjuoman alkoholipitoisuutta.

Nyt on eduskunta hylännyt tuon alkoholiprosentin koroittamisen ja minun mielestäni on tilanne merkillinen. Veroesine on hylätty, mutta siitä huolimatta vielä keskustellaan verotuksesta. Jos joku tuote ajatellaan tehdä luvalliseksi ja ajatellaan sille veroa, mutta sen valmistus kielletään ja siitä huolimatta asetetaan sille vero, se on minun mielestäni merkillistä. Siksi minä olen sillä mielellä, että tämä verolaki olisi hylättävä, sillä se ei tule tuottamaan mitään sellaista veroa, jota on suunniteltu ja edellytetty ja joka olisi myöskin ollut mahdollista, jos alkoholiprosenttia olisi koroitettu. Tällä verolla nyt voidaan, jos se hyväksytään, ainoastaan tappaa eräs teollisuus tässä maassa. Minä olen selvillä siitä, että eduskunta tietää, että minun oma härkäni tässä on kaivossa, mutta en voi siitä huolimatta olla ilmoittamatta tässä mielipidettäni. Pilsnerin valmistus, lain hyväksymisen jälkeen, on mahdottomuus tässä maassa ja siis se teollisuus joutuu lakkauttamaan toimintansa siihen asti, että asia tulee korjatuksi.

Ed. Kalliokoski: Samalla kuin minä kannatan tämän verolain hyväksymistä, tahtoisin suositella hallituksen harkittavaksi, eikö uuden vero-objektin löytämiseksi olisi syytä harkita yleensä kaikkien virvoitusjuomien saattamista valmisteveron alaiseksi.

Ed. Niukkanen: Harkitessa tulojen saantimahdollisuutta tällä hetkellä minun täytyy tulla myöskin samaan tulokseen kuin ed. Kalliokoski, nimittäin että olisi ehkä syytä koettaa saada, ennenkuin eduskunta hajaantuu aikaan laki, jossa kaikki virvoitusjuomat asetettaisiin veron alaiseksi. Toinen tapa tietysti, saada budjetti umpeen olisi, että koroitetaan omaisuusveroa, joka on yksinkertainen asia. Mutta talouselämän kannalta olisi tällä kertaa ilmeisesti suositeltavampi tämä virvoitusjuomien verotus.

Ed. Ståhlberg: Minä toivon, että valtiovarainvaliokunta löytää muita keinoja pulasta pääsemiseksi kuin että vettäkin ruvettaisiin verottamaan.

Ed. Pitkänen: Minä en ole hyväksymässä veroa kaljalle, niin kauan kuin ei ole myös ehdotettu veroa kaikille virvoitusjuomille ja myöskin makeille mehuille, joita myydään tavattoman runsaasti kaikissa hedelmä- ja sekatavarakaupoissa. Jos mihin, niin niihin sekoittaminen on erittäin mukavaa. Myöskin kotona valmistettavalle marjamehulle ja kotona käytettävälle marjamehulle on mielestäni asetettava vero.

Ed. Kalliokoski: Veden verottaminen tuhansien järvien maassa ei tule kysymykseen. Sensijaan keinotekoisten tai tehdasmaisesti valmistettujen virvoitusjuomien käyttäminen juuri täällä tuhansien järvien maassa ei ole välttämätöntä, ja kun se ei ole välttämätöntä, on mielestäni niiden verottaminen mahdollista.

Valtiovarainministeri Vennola: Kyllä valtioneuvostossa on valmiina ehdotus myöskin (Vasemmalta: Kyllä kai!) tällaisten virvoitusjuomien verottamiselle. Mutta kun sitä tarkastin, niin tuntui minusta vallan kohtuuttomalta ruveta verottamaan tällaisia juomia, sillä täytyyhän nyt kansakunnalle jotakin suoda ilman, että ukko kruunu on aina osansa ottamassa. Tästä verotuksesta siis kertakaikkiaan luovuttiin. Kun täällä on mainittu m. m., että olisi käytävä tuloja omaisuusverotukseen, niin tahtoisin sanoa, että se olisi sellainen takaperoinen askel, jonka uudenaikaisempi verotuspolitiikka tuomitsee. Päinvastoin ollaan sitä mieltä, että tällainen omaisuusvero olisi jätettävä, jotta pääomamuodostus pääsisi käyntiin ja säilyisi ja meidän maassamme se on erinomaisen tärkeää. Se verokomitea, joka valtioneuvos Paasikiven johdolla asiaa käsitteli, ei kuitenkaan katsonut voivansa asettua sille kannalle, että omaisuusvero olisi meillä kokonaan poistettu, koska meillä verotusobjektit ovat verrattain vähäiset, mutta oli jyrkästi sitä mieltä, että sitä ei olisi koroitettava, vaan päinvastoin sitä olisi alennettava, juuri niukan pääomamuodostuksen takia. Olen sitä mieltä, että tälle tielle käyminen ei olisi viisasta sentakia, että se köyhdyttäisi ja tekisi taloudellisen elämän vaikeammaksi yhä enemmän. Valitan, että valtiovarainvaliokunta, samoin kuin eduskuntakin, on keveällä kädellä lisäillyt valtion menoja erilaisiin tarkoituksiin, jotka eivät ole olleet välttämättömiä. Olen jo monia kertoja täällä huomauttanut niistä lisäyksistä, mitä on tehty budjettikäsittelyn kuluessa, että eduskunta tarvitsee ne vielä budjettia lukkoon saataessa. Nyt on syytä, että valtiovarainvaliokunta harkit-

see perusteellisesti asiaa, millä tavalla puuttuva erä saadaan korvatuksi. On kyllä erilaisia laskelmia valtion tuloista esiintynyt. Mutta vaikka niistä hyvin monista saattaa olla erilaisia arvioita, niin en pidä mahdottomana sitä, että asia voidaan kuitenkin järjestää ilman että tarvitaan käydä sellaiseen takaperoiseen verotukseen, kuin tulo- ja omaisuusverotuksen koroittaminen nykyaikaisen katsantokannan mukaan olisi. Näin varsinkin meidän korkean verotuksen sillä alalla huomioon ottaen.

Ed. Niukkanen: Herra valtiovarainministerin lausunnon johdosta minä huomautan, että valtiovarainvaliokunta ei lisännyt menoja siitä, mitä hallitus oli ehdottanut, päinvastoin se niitä jonkun verran vähensi, niin että se on väärinkäsitys, herra valtiovarainministeriltä.

Valtiovarainministeri Vennola: Minä luulen että ei ole yhtään väärinkäsitystä. Valtiovarainvaliokunta lisäili menoja eri tarkoituksia varten, m. m. 10 miljoonaa markkaa palkkioiksi laidunviljelyksestä, ja tämä 10 miljoonaa markkaa oli selvä lisäys. Sen lisäksi valtiovarainvaliokunta on erinäisissä muissa tapauksissa lisännyt menoja. Valtiovarainvaliokunta on liittänyt mietintöönsä lauselman, että esim. asutustarkoituksiin olisi käytettävä n. s. vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahastoa aina 20 miljoonaa markkaa, siis lisättävä menoja, vaikka käytettävänä olevat varat ensi vuonna jo ovat satakunta miljoonaa markkaa. Huomautin jo silloin, että olisi tarkoituksenmukaisempaa käyttää tätä rahastoa, tätä 20 miljoonaa ja sen sijaan se 20 miljoonaa, minkä hallitus oli ehdottanut sinne suoranaisesti otettavaksi, säästää niiden muutosten korjaamiseksi, mitä valtiovarainvaliokunta oli tulo- ja menoarviossa tehnyt.

Myöskin muita lisäyksiä on tehty paljonkin tulo- ja menoarvioon. Valtiovarainvaliokunta ehdotti ja eduskunta hyväksyi esim. kulkulaitosministerille 5 miljoonaa markkaa, vaikka hän ei sitä yhtään tahtonut. Sen lisäksi eduskunta hyväksyi pari miljoonaa markkaa hänelle vielä, vaikka hän nimenomaan sitä vastusti j. n. e. Siitä lausunnosta, minkä valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja on antanut, käy tämä myöskin selville, koska hän itse lausui että noin 40 miljoonaa markkaa on tulo- ja menoarvioon lisätty. Tätähän ei muuta se, että valtiovarainvaliokunta on sitten toisissa tapauksissa vähentänyt. Minusta se käsittelytapa, mitä valtiovarainvaliokunta on käyttänyt, ansaitsee hyvinkin paljon arvostelua, ja vielä enemmän ne lausunnot, mitkä valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja on täällä antanut budjetista ja valtion tuloista, jotka väitteet sisältyvät hänen ensimmäiseen lausuntoonsa, sen jälkeen kuin mietintö oli valtiovarainvaliokunnasta tullut, ja jotka varsin suuressa määrässä järkyttävät luottoamme ulkomailla. Olisi myös vahingollista, jos ryhdyttäisiin erikoisiin yllättäviin toimenpiteisiin sen vajauksen johdosta, mikä tällä hetkellä on olemassa. Minä luulen että valtiovarainvaliokunta voi kyllä siihen löytää teitä, jotka eivät tee kysymystä nyt voittamattomaksi.

Ed. Saarinen: Ed. Perheentuvalle minä huomautan, että hänellä ilmeisesti on väärä käsitys hallituksen aikomuksesta nyt esillä olevan verolain suhteen. Kuten ed. Tarkkanen edellisen asian yhteydessä jo huomautti, ilmoitettiin hallituksen taholta nimenomaan valtiovarainvaliokunnalle, että nyt esillä oleva verolaki on hyväksyttävä siitäkin huolimatta, vaikka niin sanottu prosenttilaki ei tulisi hyväksytyksi ja ettei siis nyt esillä oleva esitys ja äsken hylätty esitys ole keskenään missään tekemisissä.

Ed. Harvala: Herra valtiovarainministerin lausunnon johdosta on minun puolestani valitettava niitä lisäyksiä, jotka hallitus oli ehdottanut ja joita se sekä puhein että kirjein ajoi läpi valtiovarainvaliokunnassa ja onpa myöskin eduskunnassa tehnyt niistä hyvin jyrkkiä vaatimuksia. Jos hallitus ei olisi esiintynyt tällä tavalla, olisi tulo- ja menoarvio ainakin jossain määrin toisenlainen.

Ed. Pennanen: Täällä eduskunnassa on ollut, en tiedä sanoa minkä verran, mutta kumminkin melkoinen määrä jäseniä, jotka ovat pitkin matkaa budjetin käsittelyn ja näitten verolakien käsittelyjen aikana epäilleet, että tämmöiseen ikävänlaiseen tilanteeseen joudutaan. Valtiovarainvaliokunta on tehnyt menopuolelle lisäyksiä hallituksen esitykseen ja eduskunta on myöskin tehnyt lisäyksiä, hyvien asioitten kohdalle kyllä ja semmoisten asioitten kohdalle, joiden koh-

dalla on niitä, jotka ovat epäilleet tuollaisia menojen lisäyksiä, tahdottu leimata suorastaan asian vastustajiksi. Ja nyt eduskunta on siinä tilassa, että on tosiaan kysymys siitä, onko vettä verotettava vaiko ei. Minä puolestani en näe muuta mahdollisuutta kuin että tätä vettä, josta nyt on kysymys, on verotettava, ja epäilen sitä, tokko vielä silläkään selvitään, eikö valtiovarainvaliokunnan tai mahdollisesti hallituksen ole vielä ajateltava joitakin muita verotulojen lisäyksiä. Mitä on ajateltava ja mitä tässä keritään ajatella ja saada aikaan, siitä on kysymys. Arvelen vain, tokko ensi lauantaina valtiopäivät äskeisen päätöksen johdosta ovatkaan lopetettavissa.

Ed. Niukkanen: On omituista, että herra valtiovarainministeri menee puhumaan tästä asiasta ilman, että hän on nähtävästi edes lukenut valtiovarainvaliokunnan mietinnössä olevaa loppulaskelmaa, joka osoittaa että valtiovarainvaliokunta on vähentänyt menoja yhteensä 110,300,000 markkaa. Vaikka tästä vähennetään pois hallituksen esityksessä ollut viimeinen momentti 102 miljoonaa, on menojen nettovähennys 8,300,000 markkaa. Minä olen puhunut nimittäin nettovähennyksistä ja nettolisäyksistä, joita minä olen käsittänyt herra rahaministerinkin tarkoittavan.

Valtiovarainministeri Vennola: Kyllä viimeinen puhuja voi nyt olla vakuutettu siitä, että olen hyvinkin tarkoin tutustunut siihen valtiovarainvaliokunnan antamaan mietintöön, koska minun jo asemani ja tehtäväni puolesta niin täytyy tehdä. Ed. Niukkanen täällä sanoi, että on vähennetty toistasataa miljoonaa hallituksen esittämiä menoja. Olen jo aikaisemmin ollut tilaisuudessa huomauttamaan, että vähennys on tapahtunut yksinkertaisesti niin, että se 102 miljoonaa, minkä hallitus oli säästänyt, on syöty. Valtiovarainvaliokunnan olisi pitänyt tuloja lisätä, jos se näki tarpeelliseksi vielä lisätä budjettiin siitä, mitä hallitus oli esittänyt. Jo vailtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja itse tunnustaa, että valiokunta on tilannetta harkitessaan katsonut pakottavien syitten vaativan, että maantierakennuksiin, jokien perkauksiin, uudisviljelysavustuksiin ja asutustoiminnan hoitoon lisätään noin 40 miljoonaa markkaa siitä, mitä hallitus on näihin tarkoituksiin esittänyt. Jos valtiovarainvaliokunta olisi ottanut nykyisen tilanteen huomioon, niin se ei olisi lisännyt menoja, mutta se olisi säästänyt, jotta ei olisi tarvinnut säästöä, minkä hallitus oli tehnyt, kokonaan pyyhkiä pois. Ja valtiovarainvaliokunnan olisi myöskin asian käsittelyssä pitänyt ottaa huomioon, että eduskunnassakin voidaan jotakin tehdä, ja silloin pidättää itsellensä varaus siitä, millä tavalla asia hoidetaan, jos lisäyksiä sattuu tulemaan. Hallitus oli menetellyt toisin. Kun se jätti esityksensä, se oli varannut 102 miljoonaa markkaa säästöä, joka kyllä olisi tarvittu, jos arvioimisetkin olisivat pitäneet paikkansa. Nyt on valtiovarainvaliokunta erinäisistä tuloista saanut myöhemmin kuin hallitus yksityiskohtaisempia tietoja niitten laskemisesta ja sillä syyllä katsonut olevan asianmukaista vähentää tuloja. Kun näin oli asianlaita, niin olisi nykyisen tilanteen huomioon ottaen ollut syytä pidättäytyä kaikista lisäyksistä (Ed. Hakkila: Sotilasmenolisäyksistä!). Muutoin minä tahdon sanoa, että se tapa, millä on heitelty yksityisiä posteja valtiovarainvaliokunnassa sinne ja tänne, ei ole sen vakavan käsittelyn mukaista, mikä tavallisesti muissa maissa budjetteja käsitellessä tehdään. Näin menetellen tullaan nyt sitten siihen, missä ollaan, ettei tiedetä, mitenkä budjetti lopullisesti saadaan lukkoon. Olen myöskin jo aikaisemmin huomauttanut siitä takaperoisesta käsittelystä, mitä on noudatettu, että ne tulolait, jotka liittyvät tulo- ja menoarvioon, kokonaan lyödään edeltäpäin lukkoon ilman, että ollaan selvillä, mitenkä sitten selvitään budjetin tasapainosta.

Jaa, no, minä toivon kuitenkin, että valtiovarainvaliokunta on löytävä sopivan tien, jolla tasapainoon päästään.

Ed. Helo: Herra valtiovarainministerin lausunto ei voi olla herättämättä hämmästystä. Jos valiokunta olisi halunut, olisi budjetti helposti saatu nimellisesti lukkoon, mutta minä toivon, että valtiovarainvaliokunta pysyy tehtävänsä tasalla niin hyvin, ettei se milloinkaan lähde seuraamaan sitä esimerkkiä, jota herra valtiovarainministeri suositteli ja joka olisi vienyt siihen, että olisi vain samalla tavalla, kuin hallitus on tehnyt, kalkyleerattu tulot riittävän korkeiksi. Kyllä valiokunta olisi voinut yhtä virheellisesti kuin hallituskin arvioida esim. rautatietulot 10 % korkeammiksi, — ei siinä

mitään taitoa olisi tarvittu — ja samoin myös muut tulot. Mutta valiokunta on parantanut hallituksen esitystä ja tehnyt tulopuolen tiiviiksi ja muissakin suhteissa huomattavasti parantanut budjettia. Yksi virhe on budjetissa tällä hetkellä, joka on estänyt budjettia muodostumasta sellaiseksi kuin vakava tilanne tällä hetkellä olisi vaatinut ja se on sotilasmenojen kohtuuton nousu. Se on se asia, jota ei voida selittää, että tällä hetkellä on voitu siinä määrässä sotilasmenoja kohottaa, kun sellaista ei ole tehty parempinakaan vuosina ilman että mitään syytä menojen korottamiseksi ei ole tuotu esille. Minä sentähden toivon, että valtiovarainvaliokunta ei lähde niin kevytmieliselle tielle, jota herra valtiovarainministeri, ihmeellistä kyllä, sille suositteli.

Ed. Niukkanen: Ettei herra rahaministerin viimeinen väite jäisi oikaisematta, niin minä huomautan, rahaministerin lausunnon johdosta, että hallitus oli pannut säästöön 102 milj. markkaa, ja että tämä olisi valiokunnassa syöty, ettei tässä ole ollut mitään syömistä, sillä se oli laskuvirhe tuloissa, joka oli pantu tälle säästömomentille. Tuloissa oli 108 milj. markan laskuvirhe, ja sen on valiokunta oikaissut ja tätä oikaisua vastaan ei herra rahaministerillä ollut mitään. Päinvastoin hän on myöntänyt, että se oli tarpeen. Ei laskuvirheessä ole mitään syömistä.

Lisäksi minä huomautan, että mietinnön 8 sivulla ensimmäisen palstan lopussa ja toisen palstan alussa olevat numerot osoittavat, että valtiovarainvaliokunta ei ole lisännyt menoja, vaan vähentänyt niitä 8 milj. markalla, jos herra valtiovarainministeri laskee nämä summat yhteen.

Valtiovarainministeri Vennola: Kyllä minun täytyy nyt kuitenkin huomauttaa viimeiselle puhujalle, ettei täällä mitään laskuvirhettä ole. Kysymys on ainoastaan tulojen erilaisesta arvioimisesta ja tällä hetkellä ei voida niin tarkkaan sanoa, yhtä vähän viimeinen puhuja kuin minäkään, kuka lopullisesti on oikeassa. On todennäköistä, että erinäisillä aloilla, kuten rautatietuloissa, voivat tulot muodostua pienemmäksi kuin hallitus oli esityksessään arvioinut. Valtiovarainvaliokunnalla oli käytettävinään myöhäisemmät tiedot ja ilmoitukset, kuin mitä hallituksella oli. Mutta sen oli hyvin helppo tätä asiaa korjata, koska hallitus oli laskenut menot niin että siellä oli säästönä 102 milj. markkaa käytettävänään, jos eivät tulot sattuisi riittämään. Ja tämä 102 miljoonaa oli hyvin helppo käyttää tulojen tasoittamiseksi. Jos valtiovarainvaliokunta olisi menetellyt laatiessaan mietintöä samalla tavalla kuin hallitus, nimittäin, että olisi reservi, jonka perusteella voitaisiin oloja järjestää, niin ei olisi sitä vaikeutta olemassa, mikä nyt on.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Ryömä ed. Palmgrenin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Ryömän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, jollaiseksi se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Ryömän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 87 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 11.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Ryömä: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Ainali, Alestalo, Annala, Asikainen, Brander, Cajander, Eskola, H., Forstadius, von Frenckell, Hakala, A., Halo-

nen, A., Hannula, Heikkinen, Helenelund, Hildén, U., Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Inborr, Janhonen, Jern, Joukanen, Junes, Junnila, Jussila, Jyske, Kaijalainen, Kalliokoski, Kallioniemi, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kilpeläinen, Kirveskoski, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kolkki, Korhonen, Korpisaari, Koskenheimo, Kuisma, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lampinen, Lautala, Lehtonen, Leivo, Leppälä, Lohi, Luostarinen, Malmivaara, Manner, Mantere, Miikki, Moilanen, Mäkelä, J. L., Mäkelä, W., Nikkanen, Niukkanen, Nurmesniemi, Nyman, Oksanen, Paavolainen, Pennanen, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pojanluoma, Pullinen, Päivänsalo, Rantanen, Rautaharju, Riipinen, Rissanen, Roos, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sahlstein, Sallinen, Salo, Sarlin, B., Sarlin, E., Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Suurkonka, Svinhufvud, Särkkä, Tarkkanen, Tukia, Tulenheimo, Tuomikoski, Tuomioja, Turja, Vehkaoja, Vesterinen, Westman, Virkkunen ja Åkerblom.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aalto-Setälä, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Anttila, Aromaa, Björk, von Born, Bryggari, Erich, Eskola, W., Estlander, Fagerholm, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Harvala, Helo, Hildén, A., Hiltunen, Huttunen, Hämäläinen, Hästbacka, Jacobsson, Jokinen, Keto, Kilpi, Kivimäki, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuusisto, Lamminen, Lehtokoski, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Meriläinen, Myllymäki, Nuutinen, Oksala, Paasivuori, Paasonen, Palmgren, Pekkala, Penttala, Perho, Pitkänen, Puittinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Rothberg, Ryömä, Räisänen, Sallila, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Suokas, Sventorzetski, Tanner, Tolonen, Turkia, Valta, Welling, Voionmaa, Väisänen, Åhlström ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 8 edustajaa:

Hirvensalo, Huhtala, Jatkola, Kaskinen, Kontio, Linna, Raatikainen ja Sunila.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 82 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Muutos päiväjärjestykseen.

Puhemies: Päiväjärjestykseen tehdään se muutos, että nyt esitellään ainoaan käsittelyyn 8) päiväjärjestyksessä oleva asia.

---

8) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:ot 1—71 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17. Eduskunta ryhtyy käsittelemään tulo- ja menoarvioehdotuksen tulopuolta.

Vakinaiset tulot.

Ensimmäinen osasto. Tulot valtion tiluksista ja muusta valtion omaisuudesta.

Luku I Tulot maatiloista, luku II Tulot kalastuksista, luku III Tulot valtion metsätaloudesta, luku IV Tulot valtion rakennuksista, luku V Tulot kanavista, luku VI Korko- ja osinkotulot, luku VII Tulot valtionrautateistä ja luku VIII Tulot valtion teollisuuslaitoksista, hyväksytään keskustelutta.

Toinen osasto. Välittömät verot.

Luku I Elinkeinoverot, luku II Tulo- ja omaisuusvero ja luku III Ulkomaalaisten korkovero, hyväksytään keskustelutta.

Kolmas osasto. Välilliset verot.

Luku I Tullitulot ja luku II Valmisteverot, hyväksytään keskustelutta.

Neljäs osasto. Sekaluontoiset verot.

Luku I Virastojen toimitusmaksut, luku II Maksut metallien ja paperin tutkimisesta, luku III Rekisterimaksut, luku IV Leimavero ja luku V Lisävero, hyväksytään keskustelutta.

Viides osasto. Maksut erinäisten valtion laitosten käyttämisestä.

Luku I Posti- ja lennätinlaitoksen tulot, luku II Merenkulkumaksut, luku III Yleisten sairaaloiden maksut, luku IV Opetuslaitosten oppilasmaksut ja luku V Sekalaiset maksut, hyväksytään keskustelutta.

Kuudes osasto. Sekalaiset tulot.

Luku I Sakkorahat, luku II Perinnöksiostomaksut, luku III Lunastettujen maatilain kauppahinnanmaksut, luku IV Korvaukset valtion ennakolta maksamista kustannuksista, luku V Viralliset sanomalehdet, luku VI Valtioneuvoston kirjapaino ja julkaisuvarasto, luku VII Tulot työtoiminnasta erinäisissä valtion laitoksissa, luku VIII Apumaksut kunnilta, luku IX Oikaisurahat, luku X Elatus- ja kymmenysjyväin lunastus sekä hospitaalitalojen vuokra, luku XI Maksut erinäisten elinkeinojen valvonnasta ja luku XII Tulot valtion virka- ja palvelusmiesten nauttimista eduista, hyväksytään keskustelutta.

Luku XIII Muut sekalaiset tulot.

Keskustelu:

Ed. Helo: 3 momentin kohdalla on valiokunta merkinnyt lisäystä 10,000,000 markkaa, joka saataisiin siitä, että pikkusetelien asemasta otettaisiin käytäntöön uudet metallirahat. Mitä uusien metallirahojen yleiseen käytäntöön ottamiseen tulee, niin mielipiteet siitä ovat hyvin jakautuneet. Mutta siinäkin tapauksessa, että niitä ryhdyttäisiin yleisemmin käytäntöön ottamaan, ei olisi ainakaan syytä kokonaan poistaa liikkeestä nykyiset pikkusetelit, kuten saattaa olla mahdollista siinä tapauksessa, että valiokunnan mietintö hyväksytään sellaisenaan. Minusta pitäisi jättää kuitenkin mahdollisuus siihen, että pikkuseteleitäkin edelleen pidettäisiin liikkeessä, varsinkin kun yleisö kuitenkin jotensakin laajasti edelleen harrastaa niiden käyttämistä. Minä sen tähden ehdotan, että perustelun tätä koskevaa kohtaa lievennetään siten, että mainittaisiin sanotun momentin kohdalla, että „valiokunta lausuu odottavansa, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta liikkeessä olevien pikkusetelien tilalle saataisiin yleisempään käytäntöön mainitut uudet metallirahat".

Ed. Niukkanen: Vuonna 1928, jolloin laki näistä uusista metallirahoista hyväksyttiin, pidettiin paitsi Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten ja johtokunnan keskuudessa myöskin eduskunnassa hyvin suotavana, että pikkusetelit saataisiin pois käytännöstä ja niiden tilalle metallirahaa niinkuin on kaikissa maissa jo nykyjään, sillä arvoltaan aivan pikkuisten setelien esiintyminen on epänormaali sodanaikainen ilmiö. On myönnettävä, että yleisö on suhtautunut näihin metallirahoihin vastenmielisesti. Tämä johtunee kuitenkin yksinomaan siitä, että niiden rinnalla on ollut käytännössä myöskin pikkuseteleitä, Suomen Pankin taholta on kumminkin mainittu että varsinkin viiden ja kymmenen markan setelit, kun ne tekevät yhden kierroksen, ovat niin saastaisia, että ne on poltettava ja tilalle painettava uudet. Olisi sen vuoksi paljon taloudellisempaa ottaa näiden tilalle metalliraha ja tämä olisi epäilemättä tärkeä myöskin terveydellisistä syistä. Mikäli minä tiedän, niin esimerkiksi pankit toivovat, että päästäisiin näistä epäkäytännöllisistä ja likaisista seteleistä kovaan metallirahaan. Tähän nähden minusta on aivan paikallaan se lausuma, jonka valtiovarainvaliokunta on mietintöönsä ottanut.

Lisäksi minä luulen, että on hyvin vaikea keksiä budjetissa olevan aukon täyttämiseen juuri muita tuloja kuin korottaa rahanlyöntimaksuja siitä, miksi ne valiokunnan mietintöön ovat merkityt. Tämä on myöskin hyvin mahdollista sentakia, että rahapajaan on näiden uusien metallirahojen lyömistä varten hankittu uudet

verrattain kalliit koneet, ja se voi helposti lyödä vuodessa suuremmankin määrän näitä rahoja kuin mitä momentille on merkitty. Nämä seikat huomioonottaen minusta ed. Helon ehdotus ei tunnu ollenkaan harkitulta.

Valtiovarainministeri Vennola: Tätä rahan lyönnin käyttämistä valtion tulolähteenä on kyllä hallituksessa harkittu ja olen ollut siitä eri kertoja neuvotteluissa asianomaisten kanssa. En kuitenkaan ehdottanut hallituksen esittämässä tulo- ja menoarvioissa näitä tuloja enemmän kuin 10 miljoonaa. Valtiovarainvaliokunta on nyt ne lisännyt 20 miljoonaksi. Myönnän, että valtiovarainvaliokunta on tässä kajonnut tulolähteeseen, joka hallituksella oli takataskussa, jotta, jos jostain puuttuisi, niin voitaisiin sitä hätätilassa käyttää. Olen sitä mieltä, että ed. Helon ehdottamaa lisäystä ei pitäisi tehdä, koska olemme jo hallituksen taholla suunnitelleet tämän tulolähteen vielä runsaampaa käyttöä kuin mitä esitimme. Jokaisessa tällaisessa tuloja menoarviossa täytyy olla pieniä liikkumismahdollisuuksia niiden arvioimisista johtuneiden vajausten täyttämiseksi, mitä aina syntyy. Minä kehottaisin valtiovarainvaliokuntaa ottamaan harkittavakseen tämän tulolähteen käyttämisen myöskin ainakin osittain sen vajauksen peittämiseksi, mikä nyt on syntynyt. On ryhdytty jo suunnitelmaa valmistelemaan millä tavalla pienemmät setelit voitaisiin saada poistetuksi, suoraan sanoen, liikkeestä. Kun muissakin maissa käytetään pienien setelien sijasta tällaisia metallirahoja, niin luulen, että sen täytyy myöskin käydä päinsä Suomessa. Se, että yleisö ei ole siihen vielä tottunut ja että n. s. kukkarot ovat jääneet pois käytännöstä, niin että ihmiset eivät vielä oikein tiedä, missä ne näitä metallirahoja säilyttävät, ei ole mikään syy siihen, että meillä ei voitaisi viedä läpi sitä reformia, että pienten setelien sijaan otettaisiin käytäntöön pienemmät metallirahat. Tätä näkökohtaa silmälläpitäen on mahdollista tästä saada tuloja.

Ed. Harvala: Minun mielestäni ne hallituksen suunnitelmat, etteivät ihmiset saisi ottaa pieniä rahoja vastaan siinä muodossa kuin haluavat, aiheuttaa vaan tyytymättömyyttä maassamme. Minusta ei ainakaan niin jyrkkää lausuntoa kuin valiokunta ehdottaa pitäisi hyväksyä ja senvuoksi minä kannatan ed. Helon ehdotusta.

Ed. Ryömä: Ennen oli pienin paperiraha 5 markkaa, joka vastasi nykyistä 50 markkaa. Minusta tuntuu senvuoksi hyvin asianmukaiselta, että otetaan käytäntöön metalliraha edes jo nykyisen 10 markan sijasta eli aikaisemmalle 1 markalle. Onhan kuitenkin paljon hygieenisempää, että tuollainen aina käytössä oleva vaihtoraha on metallia, kuin että se on paperia, joka monasti kulkee ryppyisenä taskussa ja kerää kaikenmailman liat itseensä. Tähän asti on näiden rahojen käyttöä vaikeuttanut se, että vanha yhden markan raha on melkein yhtä suuri kuin uusi metallinen 5 markan raha. Mutta tämäkin epäkohta korjautuu sen kautta, että nämä vanhat 1 markan rahat vedetään vähitellen pois liikkeestä ja jälelle jäävät pienemmät yhden markan rahat, niin että tämän jälkeen ei tarvitse enää niidenkään metallirahoja pelätä, jotka ovat mahdollisesti joskus pistäneetkin 5 markan rahan yhden markan sijasta chaufföörille tai johonkin muuhun tarkoitukseen.

Minä näin ollen katson, että on täysi syy tehdä ainakin tämä reformi, että 10 markkaan saakka vaihtoraha tulee olemaan metallista.

Ed. von Frenckell: Herra puhemies! Tuntuu siltä, niinkuin oikea käsi ei tietäisi, mitä vasen käsi täällä eduskunnassa tekee (Eduskunnasta: Sehän on oikein!). Samaan aikaan kuin valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että seteleitä vähennettäisiin ja enemmän kovaa rahaa laskettaisiin liikkeeseen, on pankkivaliokunta yksimielisesti laatinut seuraavan mietinnön: „Tarkastuksensa ohessa valiokunta on todennut, että vuonna 1929 liikkeeseen tulleet aluminiumi-pronssirahat eivät ole vastanneet niitä toiveita, joita niiden käytäntöön ottamiseen oli asetettu. Yleisö on asettunut niiden käytäntöön ottamiseen nähden kokonaan kielteiselle kannalle eikä niitä voitane saada liikkeeseen ilman pakkoa s. o. muuten kuin lakkaamalla painattamasta vastaavia setelirahoja. Valiokunnan mielestä yleisön vastenmielisyys puheenaolevia vaihtorahoja kohtaan ei ole aivan ai-

heeton m. m. siksi, että 5 markan raha ei ole kokonsa puolesta kyllin selvästi eroitettavissa yhden markan rahasta sekä siksi, että nämä rahat ovat olleet huonosti lyötyjä ja näyttävät käytännössä muuttavan väriä. Valiokunnan mielestä maamme nykyinen vaihtorahastosysteemi kovin monine, kolmesta erilaisesta metallista lyötyine rahoineen, joista kuitenkin puuttuu rahasysteemin luonnostaan kuuluva rahayksikön sadannes, on epätyydyttävä. Epäkohtia tuskin kuitenkaan voidaan poistaa, ennenkuin v. 1924 rahakomitean ehdottama siirtyminen suurempaan rahayksikköön voidaan toimeenpanna".

Vaikka minä periaatteelliselta kannaltakin olen sitä mieltä, että setelit poistettaisiin, niin en voi hyväksyä tätä ehdotusta, jonka mukaan aluminiumi-pronssirahat nyt tyrkytettäisiin suurelle yleisölle. Silloin kun setelit poistetaan, niin meidän ehdottomasti täytyy ottaa käytäntöön hopearahoja, siis sellaisia rahoja, joita yleisö mielellään käyttää. Minä ymmärrän, että herra valtiovarainministeri on, hakiessaan uusia tuloja, ehdottanut, että setelien määrää vähennettäisiin. Mutta koska Suomen Pankki on eduskunnan, niin täytyy huomauttaa, että Suomen Pankki suoranaisesti menettää tuloja, silloin kun setelit vähennetään. Siis mitä toisella kädellä voitetaan, menetetään toisella.

Minä rohkenen ehdottaa että täällä ehdotettu toimenpide lykättäisiin ja että momentissa 3 summa muutettaisiin 20 miljoonasta 10 miljoonaksi, koska ehdotetusta toimenpiteestä ei saada otaksuttua 20 miljoonan tuloa.

Ed. Hästbacka: Jag har i statsutskottet förfäktat samma synpunkter, som nu framhållits utav rdm. von Frenckell, och då jag fortfarande är av samma åsikt, ber jag få understöda förslaget.

Ed. Korpisaari: Herra puhemies! Minun täytyy julkituoda aivan päinvastainen käsitys tästä asiasta, kuin mitä ed. von Frenckell täällä esitti. Minun mielestäni nikkeliset vaihtorahat ovat ainoat nykyaikaisen rahajärjestelmän rakenteeseen soveltuvat vaihtorahat. Jos niitä yleisö meillä ei ole toistaiseksi hyväksynyt, riippuu se suureksi osaksi siitä, että näitä rahoja ei ole tarkoituksenmukaisella tavalla liikkeeseen laskettu.

Toiseksi pyytäisin huomauttaa, että nykyaikaisen teorian mukaan ei se ole yleisö, joka määrää, mikä raha on ja mistä se tehdään, vaan se on valtiovalta, joka tässä asiassa tavanmukaisia muotoja noudattaen lopullisen päätöksen tekee. Minä olen aivan vakuutettu siitä, että niin pian kuin pienten setelien liikkeeseen laskeminen lopetetaan, tulee kansa suurella mielihyvällä ottamaan vastaan nämä nikkelirahat ja niitä käyttämään.

Herra von Frenckellin ehdotus hopeisten vaihtorahojen käytäntöön ottamisesta on minun ymmärtääkseni täysin vanhentunut ja käytäntöön soveltumaton menetelmä. Nykyinen tiede ei enää hyväksy sitä, että rahoja tehdessä käytetään kalliimpaa raaka-ainetta kuin mitä tarve ehdottomasti vaatii.

Minä näin ollen katson, että valtiovarainvaliokunnan käsitys tästä asiasta on täysin perusteltu ja toivon, että valiokunnan mietinnössä olevat perustelut tulevat hyväksytyiksi.

Ed. Niukkanen: Se mietintö, jota ed. von Frenckell täällä luki, jos pankkivaliokunta on sen jo lopullisesti käsitellyt, tuntuu hyvin kevyesti harkitulta, kun siinä puhutaan, että olisi siirryttävä hopeisiin vaihtorahoihin. Tämä asia oli nimittäin perusteellisen harkinnan alaisena vuonna 1928, jolloin nykyiset vaihtorahat päätettiin ottaa käytäntöön, jolloin eduskunta ne melkein yksimielisesti hyväksyi. Hopeinen vaihtoraha voi tulla kysymykseen vain siinä tapauksessa, että rahanarvo nostettaisiin nykyisestä ehkä kymmenkertaiseksi. Silloin vasta olisi mahdollisuus valmistaa hopeasta sellaisia rahoja, joissa aineen hinta ei menisi yli rahan arvon. Rahanarvon nykyisellään ollen on paras ratkaisu se, johon on tultu ja jollaisia rahoja on suuressa määrin valmistettu. On aivan mahdotonta, että pankkivaliokunnan mielipidettä noudattaen nyt kaikki ne kymmenet miljoonat, jotka on käytetty näitten uusien rahojen valmistamiseen, heitettäisiin pois ja ryhdyttäisiin valmistamaan joitakin muita vaihtorahoja. Mitä sitten näitten rahojen laatuun tulee, niin siinä suhteessa ei myöskään ed. v. Frenckellin mielipide ole oikeaan osunut. Mikäli koskee 5, 10 ja 20 markan rahoja, niin ne ovat tehdyt samasta metallista, kuin mistä tans-

kalaiset suunnilleen samanarvoiset ja vähän suurempiarvoisetkin rahat on valmistettu, ja kokemus on osoittanut, että ne erinomaisesti pitävät värinsä.

Ed. von Frenckell: Pankkivaliokunnan mietinnössä ei ole mainittu, mistä aineesta nämä kovat rahat valmistettaisiin. Ehdotetaan ainoastaan, että eduskunta ja hallitus harkitsisivat, miten voitaisiin kovia rahoja saada yleisölle sijoitetuksi ilman pakkoa. Kun kansa on omaksunut sen käsityksen, että on kysymys hätärahoista, niin kansa aina on vastustanut tällaisen rahan käyttöä. Jo silloin kun kuningas Kaarle XII laski semmoisia rahoja liikkeeseen, niin hänkin sai havaita, ettei tällaisista rahoista välitetä. Meidän uudet rahat ovat niin huonoja, että kansa on pitänyt niitä hätärahoina. Sen tähden on siirryttävä toiseen systeemiin. Ennenkuin tämä asia on tarpeeksi harkittu, ei pitäisi keinotekoisesti koettaa saada näitä kovia rahoja käytäntöön.

Ed. Lahdensuo: Vaikka onkin totta, että Suomen Pankki ei hyödy siitä, että näitä suurempia metallirahoja lyödään, vaan että päinvastoin valtio siitä saa tuloja, niin kuitekin on mainittava, että Suomen Pankin johdon taholla on viime vuosina järjestelmällisesti pyritty pois pienistä paperirahoista. Sekä Suomen Pankin johtokunnassa että Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten kesken on asia ollut monta kertaa puheena. Tämäkin todistaa, että silläkin taholla on huomattu, että nämä pienet paperirahat ovat käytännössä peräti epäkäytännöllisiä. Eikä voi myöskään siitä puhua, että Suomen Pankki niistä juuri mitään erikoisesti „tienaisi", sillä nehän kuluvat niin sukkelaan, että niitä saa alinomaan uusia. Minäkin voisin sanoa saman kuin ed. v. Frenckell, että vasen käsi ei tiedä, mitä oikea käsi tekee, siihen nähden, että pankkivaliokunta on mietinnössään, joka ei tosin vielä ole painettu, ja tullut tunnetuksi, lausunut jotakin semmoista, mitä ed. v. Frenckell on täällä esittänyt. Tämä luultavasti on tapahtunut ilman että pankkivaliokunta on ollut Suomen Pankin asianomaisten elinten kanssa neuvotteluissa ja kosketuksissa tästä asiasta. Minä muistan nimittäin, että viimeisessä pankkivaltuusmiesten kokouksessa yritti ed. v. Frenckell herättää tästä asiasta puhetta, mutta sillä kertaa ainakin asia lykkäytyi toiseen kertaan odottamaan lähempää selvittelyä.

Minä kannatan myöskin valtiovarainvaliokunnan ehdotusta.

Ed. von Frenckell: Minä tahdon huomauttaa ed. Lahdensuolle, että pankkivaliokunta yksimielisesti on hyväksynyt tämän tekstin. Asiantuntijana on ollut pääjohtaja Ryti, eikä hän ole tehnyt mitään muistutuksia luettuaan mietinnön.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Helo ed. Harvalan kannattamana ehdottanut, että esilläolevan luvun 3 momentin perusteluissa olevat sanat „yleiseen käytäntöön" muutettaisiin sanoiksi „yleisempään käytäntöön". Kutsun tätä ehdotusta ed. Helon ehdotukseksi. Ed. v. Frenckell ed. Hästbackan kannattamana on ehdottanut, että 3 momentilla olevasta tuloerästä vähennettäisiin 10 milj. markkaa, toisin sanoen, että hyväksyttäisiin tässä kohden hallituksen esitys. Kutsun tätä ehdotusta ed. v. Frenckellin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä äänestykseen tulee, ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin äänestetään valiokunnan mietinnön ja ed. v. Frenckellin ehdotuksen välillä, joka koskee määrärahaa, ja sen jälkeen tehdään päätös perusteluja koskevasta ed. Helon ehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. von Frenckellin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää ‚jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. von Frenckellin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Äänestys perusteluja koskevasta ed. Helon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Ylimääräiset tulot.

Luku I Valtiolle takaisin maksetut lainapääomat, hyväksytään.

Luku II Sekalaiset tulot, hyväksytään.

Luku III Osuus Suomen Pankin voittoon, hyväksytään.

Mietinnön yleisperustelut sivuilla 4—8 hyväksytään.

Puhemies: Kun eduskunta käsitellessään valtiovarainvaliokunnan ehdotusta valtion tulo- ja menoarvioksi ei ole mietintöä muuttamatta hyväksynyt, lähetetään tulo- ja menoarvio, niin muutettuna kuin se eduskunnan päätöksellä on hyväksytty, valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee antaa lausunto eduskunnan tekemistä muutoksista.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Niukkanen: Valtiovarainvaliokunta kokoontuu täällä puhemiehen huoneessa heti.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään ja jatketaan sitä tänään kello 18,30.

Täysistunto keskeytetään kello 15,23.

Täysistuntoa jatketaan

kello 18,30.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa kunnallisten tehtävien takia huomispäiväksi ed. Lampinen.

---

3) Ehdotukset laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 23 §:n muuttamisesta ja laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista toukokuun 18 päivänä 1923 annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 22, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 12 ja suuren valiokunnan mietinnöissä n:ot 28 ja 28 a, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan asiassa keskustelu. Sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätettyjen lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä, erikseen kummastakin lakiehdotuksesta.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään.

Toinen lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 47, jota on valmistelevasti käsitelty sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 29, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi eräiden Suomen—Rumanian kauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 56, jota on valmistelevasti käsitelty ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 35, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sitten tehdään kolmannessa käsittelyssä päätös toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Lopuksi esitellään ainoaan käsittelyyn ulkoasiainvaliokunnan mietinnön edellinen ponsi, joka koskee itse sopimuksen hyväksymistä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Sopimuksen hyväksymistä koskeva ponsi hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi kirkollisiin tarkoituksiin viljassa määrättyjen valtionmenojen muuntamisesta rahamenoiksi.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 21, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 18 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 34, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi. Siinä tapauksessa, että suuren valiokunnan tätä koskeva ehdotus hyväkytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, taikka sen hylkäämisestä. Keskustelun kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotukset laiksi työrauhan suojelemisesta ja laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 35, jota on valmistele-

vasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 30, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätettyjen lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä, erikseen kummastakin lakiehdotuksesta.

Keskustelu:

Ed. Räisänen: Herra puhemies! Nyt kolmannessa käsittelyssä oleva lakiesitys työrauhan suojelemisesta on, niinkuin täällä jo aikaisemmin on Suomen työväenluokan tänne lähettämien edustajien taholta yksityiskohtaisesti osoitettu, tyypillinen luokkalaki, jollaisen säätäminen ei Suomen eduskunnassa voisi tulla ollenkaan kysymykseen, jos esitys olisi tehty normaalisena aikana. Minä olen varma siitä, että yrityksellä pyrkiä tällaisen lain säätämiseen ei silloin olisi ollut eduskunnassa porvarillisissakaan ryhmissä sitä kannatusta, joka sillä nyt on, kun asialle on saatu, kiitos korkean demagoogisen agitation, jonkunlainen korkeaisänmaallisuuden patentti, asialle, joka merkitsee, kun siitä kaikki korut otetaan pois, lainsäätäjän asettumista vahvemman puolelle heikompaa vastaan. Hallituksen esitys oli tosin alkuperäisessä muodossaan täydellisesti vailla minkäänlaisia rimssuja olemattoman tasapuolisuuden näyttämiseksi. Kun eletty aika on kuitenkin varsin kouraantuntuvasti osoittanut, että työnantajat ovat, taloudelliseen mahtivaltaansa nojaten, pakottaneet työläisiä jopa luopumaan käyttämästä sellaista perustuslaissa taattua kansalaisoikeutta kuin äänioikeus, niin oli lakiliokunta pakoitettu lisäämään pykäliin, että rangaistus kohtaa myöskin työnantajia, kun ne harjoittavat lain kieltämää pakotusta. Tällainen säädös työnantajiin nähden ei käytännössä merkitse paljon. Niin, se ei merkitse suoraan sanoen oikeastaan mitään, sillä suurtyönantaja on siinä edullisessa asemassa, että hän ei tarvitse tekojensa motiiveja julki laulaa. Hän voi korkeintaan niistä kuiskata luottamuksellisesti kapitalistitoverilleen ja kehoittaa häntä: tee sinä samoin! Mutta työläisten järjestöllinen toiminta ei voi käydä näin kahdenkeskisesti, sillä sen täytyy olla joukkotoimintaa, ja senvuoksi tämä esitys laiksi tultuaan on käytännössä kohdistuva yksinomaan työläisiin, heidän järjestötoimintaansa, jota työnantajat yrittävät vaikeuttaa rettelöillä, joihin tämä laki voimaansaatettuna antaa sitä suuremmat mahdollisuudet, kun he voivat käyttää asianajajia, jotka valtio kustantaa, nimittäin yleisiä syyttäjiä — niinkuin ei niillä olisi jo tarpeeksi työtä rikollisuuden jahdissa aikana, jolloin rikollisuus kasvaa niin, että viranomaiset ja valtiovalta ovat neuvottomia miten tilanteesta selviävät.

Täällä on ryhmätoverieni taholta käytetyissä puheenvuoroissa tämän asian aikaisemmassa käsittelyssä osoitettu, että meillä on laissa ennestään tältä alalta pykäliä, jotka antavat oikeutta niin työn haluisille, joiden suojaamisen nimessä tätä kapitalistien etua tarkoittavaa lakiesitystä on täällä ajettu, kuin muillekin, jos on kysymys todella rikoksista. Se, mihin tämä laki, josta nyt on puhe, käytännössä johtaa, merkitsee, kuten sanottu, laissa turvatun yhdistymisvapauden supistamista ammatillisen työväenliikkeen piirissä. Niin on asia käsitetty muissakin maissa, joissa taantumuksellisten tuulten puhaltaessa on tällaiseen lainsäädäntöön ryhdytty tai ainakin yritetty ryhtyä. Vain äärimmäisvanhoilliset ainekset ja niistäkin oikeastaan ne, joilla on kapitalistisissa yrityksissä intressiä, ovat pitäneet ohjelmassaan tällaista lainsäädäntöä ja heille suotuisten tuulten puhaltaessa yrittäneet sitä toteuttaa. Kun avaamme Herknerin „Työväenkysymys" nimisen teoksen, joka ei ole mikään sosialistinen teos, vaan hyvinkin porvarillinen teos, joka on kurssikirja yliopistossamme ja jota oikeistolaisille puhujille, esim. Pihkalalle ja Aalto-Setälälle, suosittelisin tällaisena teoksena mieluummin kuin Casselin vaaliagitatiokirjoituksia, niin Herknerin teoksesta löydämme sellaista, joka tällä alalla pitää paremmin kutinsa kuin Casselin artikkelit, joita ed. Pihkala asian ensimmäisessä käsittelyssä täällä siteeraili. Herkner kertoo, että Wilhelm II, tunnettu herra siellä oikeistossa ja erikoisesti myös ed. Pihkalalle, käydessään pastori v. Bodelschwinghin laitoksessa Bethelissä lähellä Bielefeldiä kesäkuun 17 päivänä 1897 oli luvannut, että „kaikkien tuotteliaiden säätyjen kansalliselle työlle annetaan suojelusta, tervettä

keskisäätyä vahvistetaan, jokainen kumousyritys tullaan säälimättä tukahduttamaan, ja mitä ankarin rangaistus kohtaa jokaista, ken julkeaa estää vapaaehtoisesta työnteosta toista ihmistä, joka itse haluaa tehdä työtä.'' Ja edelleen hän oli lausunut, tämä sama keisari, sitten syyskuussa 1898: „Viime vuonna olen Bielefeldin kaupungissa juhlallisesti luvannut suojelusta kansalliselle työlle, suojelusta sille, joka tahtoo työtä tehdä. Nyt lähenee valmistumistaan ja jätetään tänä vuonna kansanedustajille laki, jossa tulee säädettäväksi kuritushuonerangaistus jokaiselle, olkoon hän kuka hyvänsä ja missä asemassa tahansa, joka yrittää estää työstä siihen halullista saksalaista työmiestä taikka suorastaan yllyttää häntä lakkoon.'' Näin tämä keisarillinen julistaja. Mutta mitenkä kävi? Saksan „valtiopäivät hylkäsivät tämän lakiehdotuksen toisessa lukemisessa 20 päivänä marraskuuta 1899, suomatta sille edes kunniaa päästä valiokunnassa pohdittavaksi'', sanoo Herkner, ja jatkaa, „ehdotusta, josta vapaaherra von Stumm väitti, ettei hallitus ole vielä koskaan esittänyt niin hyvin perusteltua lakiehdotusta kuin tämä on, ja että jokainen ennakkoluuloton työmies, jolle tämä voidaan objektiivisesti valaista, tulee asettumaan ehdotuksen kannalle'', aivan niinkuin sanoisi ed. Pihkala. Mutta tätä ehdotusta „puolusti ainoastaan vapaakonservatiivinen ryhmä ynnä muutamat samanhenkiset poliitikot kansallisvapaamielisistä piireistä, vanhollisen puolueen ja antisemiittien avustamina. Kansallisvapaamielisten suuri enemmistö, keskusta ja koko vasemmisto torjuivat tämän kapitalistisen liberalismin hyökkäyksen harvinaisella yksimielisyydellä takaisin.'' „Nähdessämme näitä kamalia tuomioita'', lausui keskuspuolueen johtaja tohtori E. Lieber ensimmäisen lukemisen aikana tästä laista, „joita jo voimassaolevien rangaistussäädösten nojalla on langetettu, sitä ääretöntä puolueellisuutta, jolla tuomitaan toiselta puolen työmiehiä kaikkein korkeimpiin ja toiselta puolen työnteettäjiä kuulumattoman helppoihin rangaistuksiin'' — aivan niinkuin meillä nyt — „voimme kaikkein vähimmän olla taipuvaisia kevein mielin suostumaan rangaistusmääräysten koventamiseen.''

Näin arvosteli Saksan keskusta tätä keisari Wilhelmin yritystä, kokonaan toisin kuin meillä. Herkner itse lausuu: „Miten suuressa määrin valtakunnan hallituskin katsoi tätä lakiehdotusta poikkeuslaiksi työväenliikettä vastaan suurteollisuuden hyväksi, se kävi myöhemmin selville, kun saatiin tietää, että kreivi Posadovsky oli Saksan teollisuudenharjoittajain keskusliitolta pyytänyt ja saanut 12,000 Saksan markkaa tämän lakiehdotuksen hyväksi toimeenpantavan agitatsionin kustannusten peittämiseksi'' — herra Pihkala! Näin lausuu Herkner loppuarvostelunaan. Mutta kun täällä ed. Pihkala vetosi professori Casselin, Ruotsin vaalitaistelun tuoksinassa, kirjoittamaan artikkeliin, niin ehkä minäkin saan vastata hänelle Casselilla, esittää suomeksi niitä Casellin ajatuksia, joita täällä ed. Fagerholm siteeraili alkukielellä, mutta jotka näyttävät jääneen ed. Pihkalalta huomaamatta. Seuraavakin on näet Casselia. Minä tämän erikoisesti ed. Pihkalalle siteeraan, koska hän siteerasi Casselia, niin minä teen myös — niinkuin vastaukseksi: „Porvarillisissa piireissä ja usein myöskin järjestymättömien työläisten riveissä kuulee ammattiyhdistyksiä moitittavan siitä, että ne sortavat työläisten henkilöllistä vapautta (Vasemmalta: Kuulkaa!). Tämä on vanhaliberaalinen muodollinen käsitys vapaudesta. Se vapaus, jonka ammattiyhdistykset riistävät työläisiltä, on vapaus työskentelyyn alihintaan. Mutta kukaan, joka tietää, miten sitä vapautta voidaan väärinkäyttää säännöstelemättömillä työmarkkinoilla, ei voi pitää sitä suuressa arvossa''. Näin Cassel. Niin, että minullakin on Casselia. (Ed. Pihkala: Lisätään Casselia sitten vähän!)

Hallituksen esityksessä on myöskin seuraava lakivaliokunnan sellaisenaan nielemä lisäys rikoslain 16 lukuun: „Joka julkisesti häpäisee toista tai pakottaa tai yrittää pakottaa häntä nöyryyttävään tekoon sen johdosta, että hän on ottanut osaa maanpuolustusta tai laillisen yhteiskuntajärjestyksen voimassapitämistä tarkoittavaan toimintaan, rangaistakoon vankeudella enintään 1 vuodeksi ja, jos asianhaarat ovat erittäin lieventävät, sakolla.'' Tämä parakraahvi on tarkoitettu synnyttämään pelkoa ja vavistusta niissä, jotka eivät vapaaehtoisesti tee kaikessa „hunööriä'' vuoden 1918 sankareille ja kyläpoliitikoille. Minun täytyy myöntää, että tässä suhteessa olen rikkonut jopa itse ed. Pihkalaakin vas-

taan, joka mainittuna vuonna, palattuaan sankarina rintamalta, julkaisi teoksen „Minkälainen Suomi meidän on luotava?" Kun minä tätä valtiomies Pihkalan kirjaa olen selaillut, niin minä olen tullut ajatelleeksi, että totta on, ettei Jumala kiellä ihmistä ajattelemasta suuria, sillä onhan kirjassa seuraavakin oikeata suursuomalaista mieltä osoittava lause: „Meidän on ryhdyttävä perustamaan ja miksei juuri tänne Jyväskylään, tulevan yliopistomme yhteyteen" — Pihkala oli nimittäin silloin juuri Jyväskylässä — „seminaareja mordvalaisia, votjakkeja, tsheremissejä, syrjäänejä ja permalaisia varten, joissa näitten kansojen jäseniä valmistetaan valistustyöntekijöiksi maanmiestensä keskuudessa." Niinkuin huomataan, sisältää tämä suursuomalaisen ajatuksen, sillä siinähän hahmoitellaan rakkaan isänmaamme rajat ulottuviksi aina Moskovan tuolle puolen. Jos tämä herra Pihkalan ajatus olisi toteutettu, niin nyt me kaikki posmittaisimme ryssää, jota tällä hetkellä oaavat ainoastaan ne, jotka sortovuosina ovat valmistuneet ryssänkielen opettajiksi, niinkuin ed. Hilja Riipinen. (Ed. Pihkala: Ed. Räisänen unohtaa kai puhuvansa eduskunnan pöntöstä!)

Minusta tuntuu, että ed. Pihkala nytkin, runnatessaan hallituksen nimessä tänne tullutta esitystä, on ajatellut aivan liian suuria.

Herra puhemies! Minä ehdotan, että eduskunta lakivaliokunnan sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseen mukaisesti päättäisi hylätä molemmat lakiehdotukset.

Ed. Rapo: Vaikkapa tästä asiasta onkin jo vasemmiston taholta sangen paljon puhuttu, niin katson kuitenkin tarpeelliseksi lausua käsitykseni siitä, että onko tämä lakiehdotus hyväksyttävä vai eikö?

Tämän lakiehdotuksen nimestäkin on oltu eri mieltä, vaikkapa asian toisen käsittelyn yhteydessä ei nimikkeen kohdalla muutosehdotusta tehtykään. Käsitykseni mukaan pitäisi jokaisen lain nimen vastata lain tarkoitusta, mutta tämä laki tekee tässä kohden poikkeuksen. Mutta ed. Paasivuori ja ed. Pihkala ovat puhuneet tämän lain tarkoituksesta nimen merkeissä paljon asiallisemmin, kuin mitä hallitus ja asianomaiset valiokunnat ovat esittäneet. Ainoastaan puolesta sanasta on heillä ollut riitaa. Kun ed. Paasivuori väittää, että lakiehdotus on tehty pääasiassa lakonrikkojain suojelemiseksi, niin ed. Pihkala on taasen puolestaan väittänyt, että tämä lakiehdotus on tehty lakonmurtajain suojelemiseksi. — Merkillinen yhteensattumus! Molemmat ovat tietysti paljon paremmin oikeassa kuin hallitus ja ne valiokunnat, jotka ovat tämän lakiehdotuksen nimeksi antaneet „Laki työrauhan suojelemisesta". „Ristiäiset" pitäisi siis pitää uudestaan. Mutta siitä huolimatta, vaikkapa tämän lakiehdotuksen viralliseksi nimeksi tuleekin se, miksi sen on hallitus ensin nimittänyt, niin varsinainen työväestö tulee tätä lakia, — jos nimittäin tulee laiksi — aina nimittämään sillä nimellä miksi sen on ed. Paasivuori nimittänyt. — Tämä kaikki olkoon sanottu tämän „päivän sankarin", ed. Pihkalan kunniaksi.

Niin avarat ja väljissä puitteissa tulkittavat kuin meidän lakimme ovatkin ja erikoisesti rikoslakimme, jossa on tukuttain pykäliä, sekä näitten lisäksi useita muita lakeja, niin vieläkin valitetaan lakien köyhyyttä tällä alalla, josta nyt on kysymys. Rikoslain nojalla on meillä helposti voitu syyttää ja tuomitakin työläisiä — kuten muitakin ihmisiä — kunnianloukkauksesta, painostamisesta, vainoamisesta, ja häpäisemisestä y. m. tämänlaatuisista rikoksista, tekipä rikoksen sitten työpaikalla, työhön mennessä tai työstä palatessa, merellä tai maalla, kaduilla tai kujilla, ulkona tai sisällä, tai missä tilaisuudessa hyvänsä, niin ei syyttäjäviranomaisilla ja tuomareilla ole ollut minkäänlaista puutetta eikä hoppua siitä, ettei heillä muka olisi ollut tarpeeksi pykäliä, joiden mukaan on syytettävä ja tuomittava. Ei liene vielä sellaista ihmettä tapahtunut, että kukaan rikoksesta syytteeseen asetettu olisi jäänyt tuomitsematta paragraafien puutteessa, kaikkein vähimmin työläiset. Tämä laki on siis tarpeeton. Ja sitäpaitsi työntekijäin ja työnantajain välisistä suhteista säädetään työsopimus- ja työsääntölaissa.

Rikoslain lisäksi näistä laeista pitäisi toki riittää. Näin ollen tätä asiaa ei voi muuten ymmärtää kuin siten, että työläisille, jotka eivät ole valkoisia, eivätkä mustia, halutaan tämän lain avulla panna „kapula suuhun" ja on sitä siellä pidettävä niin kauan kuin ovat työpaikalla — ja muuallakin, jos tapaavat näitä värittömiä työläi-

siä. Näille, herra Pihkalan armeijan työläisille, tämän kaavan mukaan ei saa puhua mitään. Ei järjestäytymisen välttämättömyydestä, ei työväen lehden tilaamisesta, eikä mistään sellaisesta asiasta, mikä olisi jokaiselle työläiselle välttämätöntä. Sanalla sanottuna, heitä ei saa millään tavalla valistaa, eikä sivistää. Sillä jos niin tehtäisiin, niin se katsotaan tämän lain mukaan painostamiseksi, ellei jo henkilöön kohdistuvaksi loukkaukseksi, josta 1 §:n ensimmäisessä lauseessa sanotaan. Entä siinä tapauksessa, jos joku työnantaja alentaa palkkoja ja tämän johdosta joku työläinen tai ammattiosasto kutsuu nämä työläiset kokoukseen neuvottelemaan, mitä tämän johdosta on tehtävä tai onko tehtävä mitään, ja tässä kokouksessa sitten joku tekee ehdotuksen, esim. työlakkoon ryhtymisestä ja sanoopa vielä, että jokaisen työläisen on ryhdyttävä lakkoon, niin ainakin sakkoa tulee, ellei vankeutta, ei ainoastaan ehdotuksen tekijälle, mutta myöskin kokouksen toimihenkilöille. Mahdollisesti siinäkin tapauksessa, vaikkei lakkopäätöstä tehtäisikään. — Ja suoraan sanottuna, meidän sosialidemokraattien on aivan tinkimättömästi taisteltava myöskin lakkovapauden puolesta. Kun sen jyrkempiä toimenpiteitä ei työväestö vaadikaan oikeuksiensa puolustustaistelussa, niin tottakai tämä oikeus on heille kuuluva.

Tässä laissa ilmenee puolueellisuutta monella tavalla. Esim. 2 §:n alussa on ankara rangaistus sille, kuka sattuu jollakin tavalla herjaamaan sellaista työmiestä siitä, joka on ottanut osaa 1918 käydyssä kansalaissodassa valkoisten puolella tai jossakin kansannousussa. Mutta tämän pykälän mukaan ei tuomita kuitenkaan sitä, joka herjaa samassa kansalaissodassa punaisten puolella osaaottanutta, vaikkapa tällä „punikiksi'' haukutulla olisi yhtä puhtaat „paperit'' tai puhtaammatkin kuin tuolla valkoisella haukkujalla. Eikö siis tämän pykälän mukaan joudu oikeus tekemään luokkatuomiota siinä tapauksessa, jos molemmat ovat haukkuneet toisiaan. Ainakin minun käsitykseni mukaan tulee niin tapahtumaan. Ja hallitusmuodon 5 §:n mukaan kuitenkin kaikkien kansalaisten pitäisi olla yhdenvertaiset lain edessä.

Eräs hyväntahtoinen porvari minulle äskettäin sanoi tämän lakiehdotuksen hyväksymisen puolesta m. m. näin: „Eikö se olisi hyvä asia, jos vaikka tämän lain avulla saataisiin työläiset paremmin sovintoon, etteivät he niin paljon riitelisi, kuten tähän saakka on ollut asianlaita''. — Kaunis ajatus, mutta toteutumaton. Sillä minun käsitykseni mukaan tämä lakitekele, jos tulee laiksi, synnyttää vain uusia riitoja ja katkeruutta. Ja käsitykseni on, ettei mikään laki voi poistaa riitoja, ainakaan kokonaan. Semminkään luokkalait, kuten tämäkin laki on. Kyllä siihen tarvitaan jalommat toimenpiteet. Vakava ja ystävällinen valistustyö on melkeinpä tehokkain keino, joka tuottaisi tässäkin asiassa varmimpia tuloksia. Samoin taloudellisten epäkohtien korjaaminen paremmalle tolalle, kuin mitä ne tähän saakka ovat olleet. Ainoastaan siten vähenisi katkeruus työläisten keskuudesta.

Tämä laki on kaikin puolin kovin yksipuolinen. Tässä laissa on enemmän kuin puoliannosta puolueellisuutta ja koko annos lapualaisuutta. Ja kun tämä lakiehdotus on kaikin puolin ei ainoastaan tarpeeton, mutta ennenkaikkea työväenluokan etujen kannalta myöskin vahingollinen, niin emme voi tätä lakiehdotusta hyväksyä. Kannatan siis ed. Räisäsen tekemä ehdotusta, että tämä ja toinenkin lakiehdotus hylätään.

Ed. Erich: Meidän ryhmästämme ovat monet puhujat jo tämän lakiehdotuksen aikaisemmissa käsittelyvaiheissa selvästi ja vakuuttavasti osoittaneet, että tätä lakia, vaikka se onkin aivan tarpeeton, koska kaikki, mitä siinä sanotaan, jo on sanottu voimassa olevissa laeissa, epäilemättä tultaisiin käyttämään taisteluaseina työläisiä ja työläisten vapaata ammatillista toimintaa vastaan. On edelleen hyvin todennäköistä, että sen avulla myös yritettäisiin estää työläisiä työtaisteluissa käyttämästä niitä laillisia taistelukeinoja, jotka kaikissa kansanvaltaisissa valtioissa ovat heille sallittuja, Sitä vastoin ei ole ensinkään todennäköistä, että työläiset tulisivat tästä laista, olkoon, että se on muodollisesti laadittu verrattain tasapuolisesti, saamaan minkään näköistä tukea ja suojaa sitä terroria vastaan, jota työnantajain puolelta varsinkin nykyään tavattoman runsaasti harjoitetaan työläisiä kohtaan ja josta minun edustajatoverini, ed. A. Hildén on

täällä monia valaisevia ja kumoamattomia esimerkkejä maininnut. Erikoisesti se seikka, että lakiin jäi meidän päinvastaisesta ehdotuksestamme huolimatta edelleen se neljäs pykälä, jonka mukaan vastoin kaikkia meidän lainsäädäntömme yleisiä periaatteita laissa mainitut teot ovat yleisen syytteen alaisia, pakottaa meidät suhtautumaan lakiehdotukseen mitä jyrkimmin kielteisesti. Kun tietääkseni ei vielä viime vuonna eikä aikaisemminkaan meillä ole ollut mitään puhetta tämänkaltaisen lain säätämisestä, ja koska tätä lakiehdotusta niin muodoin on pidettävä tyypillisenä lapualaisuuden tuotteena, on mielestäni täysin oikein ja kohtuullista, että meidän valitsijamme saavat tilaisuuden omasta puolestaan harkita, onko olemassa syytä ja aihetta tämänkaltaisen lain säätämiseen.

Minä pyydän, herra puhemies, sen vuoksi valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin nojalla ehdottaa, että molemmat lakiehdotukset jätettäisiin lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin.

Ed. Komu: Minä kannatan ed. Erichin tekemää ehdotusta. Omasta puolestani olisin sitä mieltä, että lakiesitys olisi hylättävä, ja minä toivoisin, että oikeisto auttaisi meitä, koska meidän voimamme eivät yksin siihen riitä. Olisi sangen mukavaa tulevaisuudessa, ettei olisi kaksia valtiopäiväasiakirjoja pilaamassa tämä konjunktuurilaki, jonka kolmannessa käsittelyssä me tällä kertaa olemme. Me sosialidemokraatit yritämme hylätä tuon lain, mutta koska emme ole varmoja, että meidän voimamme siihen riittävät, sen vuoksi meidän täytyy tähän viimeiseenkin keinoon turvautua.

Ed. Kuusisto: Että kyseessä oleva lakiehdotus ei ole todellisen tarpeen vaatima, siitä on mielestäni esimerkkinä m. m. se, että niin monet tämän lakiehdotuksen puolesta puhuneet ovat etsineet niin kaukaa esimerkkejä väitteittensä tueksi. Täällähän monet edustajat ovat lähteneet aina vuodesta 1917 alkaen hakemaan esimerkkejä, kuinka tämä laki on tarpeellinen. Vieläpä edustajat Pihkala ja Anttila eivät tämän asian eräässä käsittelyvaiheessa juuri muusta puhuneetkaan kuin vuoden 1917 tapahtumista (Ed. Pihkala: Räisänen puhui 1918 tapauksista!). Ikäänkuin tässä maassa ei olisi ollut minkäänlaista terroria sitten vuoden 1917 päivien. Nämä edustajat näyttävät sen kokonaan unohtaneen. Kyllä tässä maassa, edustajat Pihkala ja Anttila, on ollut terroria jälkeen vuoden 1917 (Ed. Sovijärvi: On juuri työmaaterroria!). Sitä oli vuonna 1918 senkin jälkeen, kun kapina oli kukistettu, ja sitä on ollut vielä niinkin myöhään kuin kesällä 1930. Näillä tapahtumilla on se ero, että ne terroristit vuoden 1917 ajoilta ovat saaneet n. s. ansaitun rangaistuksen. (Ed. Pihkala: Ne murhasivat!) Ne ovat jossakin sorakuopassa ja minä toivon, että ed. Pihkalakin antaa niiden luiden olla rauhassa siellä, minne ne on haudattu. Ne toiset sitävastoin eivät ole saaneet, tietääkseni, vielä minkäänlaista rangaistusta enempää vuoden 1918 kuin vuoden 1930:kään terroristit, ne ovat kaikki vapaina. (Ed. Sovijärvi: Antaapas niidenkin luiden olla rauhassa!)

Tämän lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti tulisi, käsittääkseni, kaikki laillinenkin ja yleisesti muissakin maissa sallittu ja suvaittu lakkovartiointi luvattomaksi. Valiokunnan perusteluissahan sanotaan, että ehdotettujen säännösten mukaan tulisi kaikenlainen lain tai hyvien tapojen vastaisen lakkovartioiminen kielletyksi. Ja vähän myöhemmin: „Mikäli lakkovartijat toimivat jonkun järjestön puolesta tai käskystä, seuraa yleisestä oikeusperiaatteista, että järjestö voi joutua vastaamaan tällaisen lakkovartioinnin tuottamasta vahingosta". (Ed. Pihkala: Siis lain tai hyvien tapojen vastaisesta!) Niin lain tai hyvien tapojen vastaisesta lakkovartioinnista. (Ed. Pihkala: Siis väkivallasta j. n. e.!) Mutta mikä on nyt lain ja hyvien tapojen vastaista? Minä luulen, ettei mistään toisesta asiasta tässä maailmassa liene niin paljon eri mieltä kuin siitä, mikä on hyvien tapojen vastaista, mikä sitä ei ole. Se, mikä toisen mielestä on hyvien tapojen mukaista ja sallittua, se toisen mielestä saattaa olla päinvastoin. Ja kun vielä tulee, niinkuin tämän lain mukaan tulisi, eturistiriidat sitä käsitystä sekottamaan, niin että toiselle riitapuolelle on etua siitä, että esim. lakkovartiointi kielletään, niin on selvää, että sitä silloin yhä ahtaammin ja ahtaammin tulkitaan. Se siis jäisi kussakin eri tapauksessa ratkaistavaksi erikseen, se riippuisi työnantajain,

yleisten syyttäjäin ja tuomarien käsityksestä, se, mikä on hyvän tavan vastaista, mikä ei.

Kun tämä asia oli ensimmäisessä käsittelyssä, piti ed. Pihkala täällä puheen lakonmurtajien puolesta. (Ed. Sovijärvi: Hyvän puheen!) Se saattoi olla ed. Sovijärven mielestä hyvä puhe enkä minä tahdokaan sitä moittia, mutta siinä tehtiin kuitenkin nämä lakonrikkurit sellaisiksi sankareiksi (Ed. Pihkala: Joita ne ovatkin!) ja tästä kuitenkin täytyy olla eri mieltä. (Ed. Pihkala: Ei!) Minä kyllä myönnän, että ed. Pihkalalla, suuren lakkomurtaja-armeijan päälliköllä, on hyvät käsitykset alaisistaan. (Ed. Pihkala: Aivan, se on selvä!) Minä muuten sain ed. Pihkalan silloisesta lausunnosta sellaisen käsityksen, että jokainen lakko, olkoonpa se kuinka oikeutettu tahansa, on ilman muuta murrettava (Ed. Pihkala: Väärä käsitys!), toisin sanoen lakkopaikalle on niin pian kuin mahdollista marssitettava ammattilakonmurtajat murtamaan lakkoa. Kun esim. tällä kertaa työläisten palkat ovat alenneet siinä määrässä, että esim. täällä Etelä-Suomessakin metsätöistä maksetaan enemmän kuin puolta vähemmän palkkaa nykyjään kuin vuosi takaperin, vieläpä, niin vähän, että urakkatöissä työläiset saavat, kaikkein vankimmat ja nuorimmat työmiehet, siinä 15 markkaa päivältä. (Ed. Pihkala: Ei siellä yritetäkään lakkoa murtaa!) Niin minä ajattelen, että jos nämä työläiset vähän ajan kuluttua pääsisivät sellaiseen asemaan, että ne voisivat yrittää lakolla parantaa palkkojaan — tällä kertaa he tuskin sitä voivat tehdä huonon työajan vuoksi, mutta minä ajattelen, että jos pian ajat sen verran parantuisivat että he voisivat tuon yrityksen tehdä ehdolla, että he muuten eivät voisi palkkojaan saada koroitetuiksi, niin minä tahtoisin kysyä, onko nyt ed. Pihkalan mielestä tällainenkin lakko murrettava, jossa 15 markan päiväpalkkoja pyritään koroittamaan? Minä luulisin, että jos murretaan jokainen lakko lainkaan kysymättä, kuinka oikeutettuja lakkolaisten vaatimukset ovat, se on kaikkea muuta kuin oikeutettua.

Minä luulen että työläisillä on aivan toiset käsitykset ja samoin kaikilla muillakin oikein ajattelevilla ihmisillä lakonmurtajaammatista. Työläisten mielestä lakkopetturi on työväen asialle sama kuin kavaltaja isänmaallensa. Ja se ei ole ainoastaan työläisten mielestä näin, vaan sama käsitys on muillakin ammattikunnilla, jotka lähtevät palkkojaan parantamaan. Jos siinä taistelussa rintamapettureita ja rintamakarkureita ilmaantuu, niin niitä pidetään heidän asiansa kavaltajina. Niistä ajatellaan aivan niinkuin isänmaallinen kansalainen ajattelee isänmaansa kavaltajasta. Ja sellainen käsitys ei ole suomalaiselle ammatilliselle työväelle yksin ominaista, se on kaikkien maitten, yksin länsimaisimpienkin maitten ammattiyhdistysten järjestöille ominaista. Kaikkialla ne tuomitsevat lakonmurtajaammatin samalla tavalla. Ja minä olen aivan varma, että myöskin Suomessa muutkin eivätkä työläiset, tavalliset kovan työn tekijät, jos ne yhtyvät lakkoon ja siellä ilmaantuu lakkopetturi, ne tuomitsevat ihan saman moraalisen mittapuun mukaan petturin, kuin työläiset konsanaan tekevät.

Minä pyydän muuten ed. Pihkalalta kysyä, että mitä hän olisi tehnyt, jos meillä vuosi takaperin olisi syntynyt se virkamieslakko, josta täällä oli puhetta ja jonka pelättiin syntyvän? (Vasemmalta: Pihkala olisi johtanut sitä!) Olisiko hän marssittanut armeijansa murtamaan myöskin tätä virkamieslakkoa, yhtä hyvin kuin hän näyttää olevan valmis kuljettamaan tämän armeijansa murtamaan jokaista työläisten lakkoa, niin olisiko — (Ed. Pihkala: Eikö hän sosialisteilla ole enemmän kokemusta, niillähän oli virkamieslakko!) — ja onko ed. Pihkala neuvotellut virkaveljensä herra Vihtori Kosolan kanssa, mitenkä hän armeijansa kanssa olisi menetellyt virkamieslakon syttyessä. Minä luulen että suurin osa eduskuntaa samoin kuin koko maa olisi utelias tietämään, mitenkä nämä samaiset vaikutusvaltaiset herrat olisivat valmiit menettelemään, jos meillä lähivuosina syntyisi sellainen kuin virkamiesten lakko. (Ed. Pihkala: Uteliaisuutta ei ole lupa tyydyttää!)

Minä vielä lyhyesti palaan siihen lakkovartiointiin, jota tällä lailla pyritään estämään. Lakkovartio on mitä vaikuttavin ase jokaisessa lakkotaistelussa ja siitä ei hevillä luovuta missään maassa, jossa on ammatillisesti järjestynyt työväenliike. Sitä käyttävät kaikki länsimaittenkin ammattiliitot. Mutta ei sen lakkovartioinnin tarkoituksena tarvitse suinkaan olla, ja sitä se ei olekaan, järjestää ja toimeenpanna väki-

vallantöitä ja aikaansaada tappeluja lakonalaisella työmaalla tai muuta siihen verrattavaa. Jos lakkovartijat tuollaisiin keinoihin ryhtyvät jossakin poikkeustapauksessakaan, niin silloin he vahingoittavat kaikkein enimmän itseään ja lakko voidaan monessa tapauksessa katsoa silloin hävityksi, jos vain huomattavia väkivaltaisuuksia sattuu. Lakkovartijain tehtävä ei olekaan aiheuttaa väkivaltaisuuksia, vaan päinvastoin valvoa, ettei sitä provokatoorisessa tarkoituksessa synnytetä päinvastaisella taholla. Pikemminkin lakkovartijain tehtävänä on yrittää siveellisellä painostuksella ja hyvällä sanalla vaikuttaa rikkureihin, etteivät nämä, koska hekin ovat työläisiä, kavaltaisi heidän yhteistä asiaansa. Tällainen on tärkeää siitäkin syystä, kun on sattunut tapauksia, jolloin rikkurit eivät edes tiedä, että heidät on tuotu työhön lakon alaiselle työmaalle ja näin ollen on heistä moni vastoin parempaa tietoaan ja vakaumustaan tehty työväen yhteisen asian petturiksi.

Täällä herra sosialiministeri ja eräät toisetkin puhujat mainitsivat viime kerralla, kun asia oli käsiteltävänä, m. m. että kun lakivaliokunta on parantanut tätä hallituksen esitystä siten, että se nyt koskee myöskin työnantajiin, jota se hallituksen esityksen mukaan ei olisi muodollisestikaan tehnyt, niin monet arvoisat puhujat, herra sosialiministeri niiden mukana, selittivät, että he ihmettelevät, kuinka sosialidemokraatit enää nyt, kun laki on saanut tällaisen muodollisen korjauksen, voivat sitä vastustaa. Minä kyllä myönnän, että laki on nyt sellainen kuin lain muodollisesti olla pitää, nimittäin että se koskisi kaikkia kansalaisia. Mutta tämä lakihan on jo luonteeltaan sellainen, siitä olen aivan varma, että yhtään ainoata työnantajaa, vaikka tämä laki olisi kauankin voimassa, ei sen nojalla tulla koskaan asettamaan syytteeseen ja saattamaan rangaistukseen. Se johtuu ennenkaikkea, kuten lakivaliokunnan arvoisa herra puheenjohtaja kerran täällä jo viittasi, asian luonnosta, siitä, että nämä kaksi taistelevaa puolta ovat niin erilaisessa asemassa, niin että laki, vaikka se muodollisesti niitä kumpaakin koskee, ei käytännössä toiseen kuitenkaan milloinkaan sovellu.

Maailmankuulu ranskalainen kirjailija Anatole France muistaakseni kirjasessaan „Laki on kuollut, mutta tuomari on elävä" lausuu, että on olemassa paljon sellaisia lakeja, jotka vaikka ne muodollisesti koskevat kaikkia kansalaisia, eivät käytännössä milloinkaan sovellu kuin muutamiin, siis köyhiin ihmisiin, köyhään kansanluokkaan. Hän mainitsee, että laki esim. kieltää kerjäämästä jokaista, kaikissa maissa on sellaisia lakeja, mutta tosiasiahan on, ettei sen tarvitse kerjätä, jolla on yllinkyllin kaikkea sitä, mitä hän elämässään tarvitsee. Laki — ottaakseni esimerkin, joka sattuu lähinnä johtumaan mieleeni — kieltää irtolaisuuden, mutta eihän rikas mies koskaan joudu irtolaisuuteen. Laki kieltää makailemasta yleisissä puistoissa, yleisillä paikoilla ja siltojen alla, mutta kuka hullu menee sinne nukkumaan, jolla on kotivuode omassa kodissaan. Monia muita tällaisia esimerkkejä voisi luetella, miten sarja lakeja koskee vain köyhiin ihmisiin. Ja tämä laki on yksi sellainen, joka ei voi soveltua työnantajiin, se ei voi soveltua siitä syystä, että työnantajilla on niin paljon keinoja, näkymättömiä keinoja sortaa työntekijöitään niin, että milloinkaan lain kuultaviin ja tuomittavaksi eivät he sellaisesta teosta joudu. Ei työnantajien tarvitse mennä rähisemään työläisille työpaikoilla, ei haukkumaan, ei terrorisoimaan heitä. Niillä on paljon pätevämmät keinot, yksinkertaisesti voivat erottaa työstä mitään syytä sanomatta.

Aivan muodolliset ovat siis ne muutokset. Jos niiden kautta luullaan, että tämä laki tosiaan koskee myöskin työnantajiin, niin sille, joka sitä uskoo, minä olen aivan varma, aika tulee näyttämään, että niin tosiaan ei ole asianlaita.

Ennenkuin lopetan, esitän vielä erään näkökohdan. Meillä on viime aikoina täytynyt ryhtyä aivan poikkeuksellisiin toimenpiteisiin, ettei vankilamme tulisi niin täyteen, että uusia rikoksentekijöitä ei sinne enää saada mahtumaan. Niinpä tämän edellisen hallituksen oikeusministeri jo antoi viranomaisille erään määräyksen, ettei olisi kiirehdittävä rikollisten kiinniottamista ja syytteeseen panemista, koska niitä ei voida sijoittaa vankilaan, ne kun ovat ennestäänkin täynnä. Ja nykyinen hallitus on taasen puolestaan ryhtynyt sellaiseen toimenpiteeseen, että niiltä rikollisilta, jotka on tuomittu sakkoihin, olisi nämä sakot koetettava periä vähittäismaksuilla, ettei heitä tarvitsisi ottaa valtion leipiin. Minä en tätä ole sanonut mitenkään moittiakseni tämän edel-

listä enempää kuin nykyistäkään hallitusta siitä, että näin on menetelty. Siihen oli vakavia syitä, mutta sopii kysyä kuitenkin, mitä järkeä tai johdonmukaisuutta on siinä, että oikeat rikolliset päästetään pois vankilasta tai niitä ei sinne huolita, ja sitten kerätään kaikkia pikkupahantekijöitä, kunnianloukkausjutuissa, pannaan yleiset syyttäjät ja tuomioistuimet jalkeille, niin että vankilat saataisiin täyteen, samalla kuin rikollisilta ja sakkolaisilta koetetaan periä sakkoja yksinpä vähittäismaksuillakin. Jos joku työpaikalla sattuu sanomaan jonkun löysän sanan, jolla tuskin on totta tarkoitettukaan, niin heti pannaan yleiset syyttäjät jalkeille ja tuomioistuimet saavat tällaisista vähäpätöisistä asioista paljon työtä ja vankilat lisää asukkaita. Tässä, kuten sanoin, ei ole mielestäni mitään johdonmukaisuutta. Parempi olisi, että eduskunta ei laatisi lakeja, jotka tuovat pieniä pahantekijöitä vankiloihin niin paljon, että sinne ei voida oikeita rikollisia sijoittaa.

Kun maalaisliittolaisten lakivaliokunnan jäsenten taholta lausuttiin valiokunnassa sellainen ajatus, että tämä laki oikeastaan ei koske maalaisliittoa ollenkaan, että he aikovat jättää tämän asian käsittelemisen työnantajien edustajain ja sosialistien väliseksi asiaksi, niin minä toivoisin, että maalaisliitto tekisi niin ja pidättyisi äänestämästä ja antaisi sosialistien ja muiden porvarien ratkaista, tuleeko tästä lakia vai ei.

Ed. Lindqvist: Kun tämä laki on ollut ennemmin eduskunnan käsiteltävänä, niin ovat porvarilliset edustajat syyttäneet työväestöä ja työväenjärjestöjä siitä, että tämänluontoinen lakiesitys on syntynyt ja että ammattijärjestön taholta olisi harjoitettu terroria ei-ammatillista työväkeä vastaan. Minä myönnän, että meidän ammattijärjestömme ei ole ollut viime aikoina terveellä pohjalla, mutta en näe vielä siinä terroria, jos vähemmistön on alistuttava enemmistön päätöksien alle. Pohjois-Suomessa on työmies joutunut samaan asemaan kuin kulkukoira; kukaan ei ota sitä taloonsa. Kommunistikauhu on vallannut siellä työnantajat niin, ettei muilla työläisillä kuin suojeluskuntapapereilla varustetuilla ole varmaa työssäolo-oikeutta. Tuhansia työläisiä kulkee siellä paikasta toiseen, etsien työtä ja ravintoa sen johdosta, kun työnantajat ovat ilmoittaneet toisille työnantajille, ettei sille ja sille työmiehelle saa antaa työtä. Olen ollut 35 vuotta ruumiillisessa työssä useammalla työalalla, yhdessä punaisten kuin valkoistenkin työläisten kanssa ennen tänne eduskuntaan saapumistani, mutta koskaan eivät valkoiset työmiehet ole puhuneet tämänluontoisen lain tarpeellisuudesta, niin paljon kuin olenkin heidän kanssaan ollut jokapäiväisessä keskustelussa. Pohjois-Suomessa kyllä tarvittaisiin laki ja ehkä muuallakin Suomessa Karjalan pakolaisia varten, etteivät ne matelisi ja juoruaisi ryssäläiseen tapaan työnantajille rehellisten työläisten päälle, ja muutenkin nämä Karjalan pakolaiset terrorisoivat ei yksinomaan työmailla, vaan työmaiden ulkopuolella suojeluskunnilta saamillaan aseilla kaikkien ihmisten rauhaa. Esilläoleva laki paremmin turvaa kuin ehkäisee edellämainittua terroria.

Maalaisliittolaiset ovat ottaneet erikoisesti suojelukseensa esilläolevassa laissa teollisuusherrojen edun palkkatyöläisiä vastaan. Sen tuli erikoisesti huomaamaan työväenasiainvaliokunnassa, kun tämä laki oli esillä siellä. Toinen asia on, onko se heiltä ollut järkevää itselleenkään, koska tätä lakia varmaan tullaan käyttämään työläisten elinehtojen huonontamiseen teollisuusherrojen puolelta, tai toisin sanoen, työläisiltä riistetään tämän lain kautta oikeus lakoilla ja muilla toimenpiteillä kohottaa elintasoa. Ja minä luulisin, että siitä kärsii ei yksin työväki, vaan koko maataviljelevä väestö. Sillä meillä työläisillä on maanviljelijän kanssa joitakin yhteisiä etuja. Onhan jo suuri määrä maanviljelyksessä olevia isäntiä huomannut sen tosiasian teollisuuspaikkojen vierellä, että kun työläisillä on heikko ostokyky, niin maanviljelystuotteiden hinnat ovat painuneet paljon alaspäin, etteivät ne saa tuotantokustannuksia. Olen monen isännän kuullut sanovan, että kun työmiehellä on rahaa, niin silloin sitä on meilläkin. Mutta kaikista enimmän kärsii tästä laista pientalonpoika, kun se kärsii ensin tuotteittensa myynnissä, sitten sivuansiotuloissa ja lapset isoiksi tultuansa eivät voi isänsä pienellä maapalasella saada toimeentuloaan, vaan joutuvat teollisuustyöläisten joukkoon, kenties isänsä laatiman lain alaisuuteen, joka on muodostunut taloudellisen hyvinvoinnin esteeksi heille. Jälkipolvelta ette varmaan tule saamaan kiitosta tästä työrauhaa suo-

jelevasta laista. Minä olen tietoinen siitä, että kommunistien viimeaikainen toiminta ja työnantajain etu on loihtinut tämän lain eteemme. Mutta kommunistien toimintaa tämä laki ei estä, vaan se antaa työnantajalle hyvän lisäaseen työväen riistämiseen. Suomen työväenluokalle tämä on raskas laki, luokkalaki. Minä olen vakuutettu siitä, että laki tulee käytännössä taittamaan köyhimmän kansan, niin punaisen kuin isänmaallisenkin työmiehen, leipäkannikkaa vieläkin pienemmäksi.

Suomen virkamiehiä turvaa työssään laki. Virkamiestä ei saa poistaa toimestaan, ellei se tee rikosta. Samoin Suomen turvattomille työmiehille pitäisi saada sellainen laki, etteivät he joutuisi työnantajain mielivallan uhriksi. Esilläoleva laki ei tule antamaan turvaa siihen.

Yhdyn niihin, jotka ovat ehdottaneet tämän lain hylättäväksi.

Ed. Palmgren: Herra puhemies! Tätä asiaa ensi lukemisessa käsiteltäessä huomautin lakivaliokunnan tekemistä aiheettomilta tuntuvista suurista muutoksista hallituksen esitykseen. Tähän lakiin, jonka alkuperäisenä tarkoituksena oli määrätyn pahan, nimittäin n. k. työmaaterrorin poistaminen, on lakivaliokunta vastavuoroisuuden vuoksi vetänyt myöskin työnantajat ja heidän järjestönsä jokaisessa yhteydessä, jossa vaan mainitaan työläisistä ja heidän järjestöistään. Minusta tämä ei ole perusteltavissa, koskei ole voitu mainita työnantajain puolelta tapahtuneen mitään sanottua laatua olevaa väärinkäyttöä tahi järjestelmällisiä rikkomuksia, joita vastaan lainsäätäjän olisi ollut aihetta reageerata ja koskei vastavuoroisuusperiaatetta muutenkaan ole täysin toteutettu sosiaalisessa lainsäädännössämme, joka päinvastoin monessa tapauksessa asettuu puoltamaan toista asianosaista, nimittäin työläisiä. Kun tätä lakia toisessa lukemisessa käsiteltiin en kuitenkaan ole tahtonut saada aikaan muutoksia sen sanamuotoon, syystä etten ole halunnut aiheuttaa luuloa, että työnantajat pelkäisivät tämäntapaista lainsäädäntöä tahi että he tahtoisivat itselleen säilyttää sellaisia taisteluaseita, joita he kieltäisivät vastapuoleltaan työmarkkinoilla. Epäilemättä voi myös työnantajain keskuudessa sattua jonkun yksityisen puolelta väärinkäyttöä ja voidaan myös ryhtyä taistelutapoihin, joita yhteiskunnan taholta ei voida hyväksyä, ja saattaahan tällaisten tapausten varalta olla hyödyksi, että nyt kysymyksessäoleva laki on sama kaikille.

Onhan tässä asian nykyisellä asteella vain kysymys lain hyväksymisestä tahi hylkäämisestä ja tahdon nyt ainoastaan muutamalla sanalla kosketella niitä seikkoja, jotka puhuvat hyväksymisen puolesta ja samalla lausua jonkun sanan myös lakiin kohdistuneesta arvostelusta.

Eräillä tahoilla on tahdottu väittää lain vaikuttavan ehkäisevästi työläisten ja samalla luonnollisesti myöskin työnantajain oikeutettuun ja välttämättömään järjestäytymistoimintaan sekä heikentävän tämän toiminnan perusteena pidettyä solidariteettimoraalia. En saata pitää tätä kantaa oikeana. Minulle on tuntematonta, kuinka asia käsitettiin vastapuolen taholla, mutta ainakin työnantajain piireissä olemme aikoja sitten todenneet, että järjestöillemme ovat merkityksestä vain ne työnantajat, jotka vakaumuksesta ja tarkoin huomioonottamalla omat etunsa niihin liittyvät. En luule millään järjestöllä ajan pitkään olevan iloa vastahakoisista ja tyytymättömistä jäsenistä, jotka puoliväkisin on siihen haalittu ainoastaan tarkoituksella tehdä sille mahdolliseksi kehumisen suurilla jäsenmäärillään. Näennäinen voima muuttuu tällaisissa tapauksissa todellisuudessa heikkoudeksi. Luulen, että myöskin työväen taholla tulee olemaan hyödyksi kertakaikkiaan hylätä tätä ennen käytännössä olleet pestaustavat ja tyytyä niihin jäseniin, jotka ovat saatavissa vakaumuksen tietä.

Luonnollisesti olen tietoinen siitä, että jokainen työmarkkinoilla toimiva järjestö saa taistella vissiä laatua olevia loiseläjiä vastaan, nimittäin sellaisia, jotka pysyttelevät syrjässä, kun on kysymys yhteisistä uhrauksista, mutta jotka mielellään ovat matkassa jakamassa näitten uhrausten tuloksien hedelmät. Tällaiset loiseläjät voivat mennä hyvinkin pitkälle — olen nähnyt lakkojen aikana muodostettavan spekulationiyrityksiä ainoana tarkoituksenaan ottaa toimeensa lakkotilaan joutuneitten liikkeiden työläiset ja anastaa näiltä liikkeiltä ne tilaukset, joita lakon vuoksi eivät voi toimittaa. Tätä laatua olevia ilmiöitä tarkoitettiin siinä kiivaassa sävyssä annetussa työnantajan lausunnossa, johon minä aikoinaan yhdyin, ja johon täällä eräässä äskeisessä

täysistunossa vallan väärin ymmärretyssä yhteydessä ja epälojaalisessa muodossa viitattiin. Myönnän, että se turva, jonka uusi laki ehkä voi suoda eräille kysymyksessä olevalla alalla esiintyville väärinkäytöksille, alussa minussa synnytti epäilyksiä, mutta tarkemmin harkitessani olen havainnut tämän epäkohdan verrattain vähäiseksi niitten etujen rinnalla, joita laki suurin piirtein tarjoaa. Sillä se toteuttaa tahi tahtoo ainakin toteuttaa vapaaehtoisuuden periaatteen täydessä laajuudessaan työmarkkinoillamme ja luulen, että tämän periaatteen läpivieminen lopulta tulee olemaan meille kaikille hyödyksi.

Ja sitten vielä pari sanaa niistä painavista syistä, jotka puhuvat tämän lain hyväksymisen puolesta. Eräs arvoisa puhuja väitti asiaa viime istunnossa käsiteltäessä, että työnantajat voisivat päättävällä esiintymisellä ilmankin saada n. k. terrorin poistetuksi työmailta. Kukaan ei voisi estää työnantajaa toimeensa ottamasta tahi siitä eroittamasta keitä työläisiä tahtoi. Työnantaja olisi tilaisuudessa muitta mutkitta panemaan pois työstään jokaisen, joka aiheutti rettelöitä hänestä vähemmin mieluisille työläistovereilleen. Asia on kyllä näin, mutta vain visseissä rajoissa. Tästä säännöstä on monta poikkeusta. Suurissa teollisuuslaitoksissa voi sattua työmaarettelöitä hyvän aikaa, ennenkuin työnantaja niistä saa tietää ja pienemmät työnantajat ovat usein siinä määrin riippuvaisia yksityisistä ammattitaitoisista työläisistään, etteivät voi eivätkä tahdo riittävällä voimalla ryhtyä taistelemaan näitten rikkomuksia vastaan. Mutkikkaammissa tapauksissa voisivat työnantajain ylimalkaiset toimenpiteet lisäksi aiheuttaa vääryyksiä. On siksi välttämätöntä, että tällaisen sattuessa voidaan väärän oikaisemiseksi kääntyä oikeuden puoleen ja että tämän voivat tehdä ei vain, kuten tähän asti asianomistajat, vaan myöskin työnantajat ja muutkin. Kanne voidaan nostaa myöskin silloin kuin rikolliset ovat sivullisia — kuten vieraita työläisiä, ammattijärjestöjen toimihenkilöitä, ammattijärjestöjä tai sanomalehtiä — joihin kaikkiin työnantajain eroittamisoikeus ei ulotu. Kokemus osoittaa, ettei asianomistajana oleva työläinen, kun on kysymys työmaaterrorista, juuri koskaan uskalla omasta aloitteestaan esiintyä. Hän pelkää, ja syystä, siten vain pahentavansa tilaansa ja pilaavansa mahdollisuutensa työntekoon muillakin työmailla. Sellainen laki, joka tällaisissakin tapauksissa tekee muille asiaan puuttumisen mahdolliseksi pakottamatta vainottua kaiken lisäksi esiintymään ilmiantajana, on omansa luomaan tarpeellista oikeusturvaa kokonaiselle kansalaisryhmälle, joka tällä haavaa todellisuudessa on oikeutta vailla.

Herr talman! Då den föreliggande frågan i första läsningen behandlades, anmärkte jag på de till synes omotiverade genomgripande förändringar, som lagutskottet hade vidtagit i regeringens proposition. I en lag, som ursprungligen avsåg bekämpandet av en viss bestämd företeelse, nämligen den s. k. terrorn på arbetsplatserna, hade lagutskottet i reciprocitetens namn indragit även arbetsgivarna och deras organisationer i varje sammanhang, där arbetarna och deras fackföreningar nämndes. Detta syntes mig omotiverat; då man icke kunnat påvisa några konkreta missbruk eller systematiska övergrepp från arbetsgivarnas sida av här förutsedd natur, vilka skulle påkallat lagstiftarens ingripande, och reciprocitetsprincipen icke heller annars är strängt genomförd i vår sociallagstiftning, vilken tvärtom i många fall ensidigt tar den ena partens, nämligen arbetarnas parti. Under lagens behandling i andra läsningen har jag dock icke sökt ernå några ändringar i lagens ordalydelse, enär jag icke velat väcka den föreställningen, att arbetsgivarna behöva frukta en lagstiftning som den föreliggande eller vilja förbehålla sig själva några stridsmedel, som de förmena den andra parten på arbetsmarknaden. Även på arbetsgivarhåll kunna otvivelaktigt enskilda förlöpningar förekomma och någon gång stridsmedel användas, vilka ur samhällets synpunkt te sig förkastliga, och i sådana fall kan det ju vara till nytta, att även denna lag går över allas huvuden.

I det stadium, vari lagen nu befinner sig, kan det endast bliva fråga om dess antagande eller förkastande, och i detta sammanhang ville jag med några ord beröra de motiv, som tala för dess antagande och den kritik, för vilken lagen varit utsatt.

Det har på sina håll gjorts gällande, att lagen skulle lägga hinder i vägen för ar-

betarnas, och naturligtvis då även för arbetsgivarnas, berättigade och nödvändiga organisationsverksamhet samt undergräva den solidaritetsmoral, vilken med rätta anses vara förutsättningen för denna verksamhet. Jag kan icke finna, att detta påstående vore riktigt. Jag vet icke, huru man på den andra sidan ser på saken, men åtminstone ha vi på arbetsgivarhåll längesedan funnit, att endast den arbetsgivare, som av egen fri vilja och övertygelse i klar insikt om sina egna intressen, ansluter sig till oss, är av något värde för våra organisationer. Jag tror icke att någon sammanslutning i längden har någon glädje av motspänstiga och missnöjda medlemmar, som med halvt våld släpats in i organisationen blott för att denna skall kunna stå med svällande medlemssiffror. Den skenbara styrkan blir i sådana fall lätt liktydig med verklig svaghet. Jag tror, att man även på arbetarsidan skall hava nytta av att en gång för alla avstå från de rekryteringsmetoder, som många år där tillämpats, och nöja sig med de medlemmar, man på den fria övertygelsens väg kan vinna.

Naturligtvis är jag medveten om att varje organisation på arbetsmarknaden har att kämpa med ett visst slags parasiter, personer som hålla sig undan, när det gäller de gemensamma uppoffringarna, men gärna äro med om att dela frukterna av dessa uppoffringar. Det gives t. o. m. grövre former av sådan parasitism — jag har sett spekulationsföretag bildas under strejker med det enda syfte att anställa de strejkdrabbade firmornas arbetare och fråntaga samma firmor de beställningar, som dessa icke under strejken kunna utföra. Det var företeelser som denna, vilka åsyftades i ett temperamentsfullt arbetsgivaryttrande, vari jag på sin tid instämde och som här i missförstått sammanhang och illojal form citerades vid ett föregående plenum. Jag medger, att det skydd, som den nya lagen möjligen kan komma att ge en del rena missbruk på här ifrågavarande område, till en början ingav mig starka betänkligheter, men vid närmare eftertanke har åtminstone jag funnit att denna olägenhet väger lätt i vågskålen i jämförelse med de fördelar, lagen i stort sett erbjuder. Den inför, eller vill åtminstone införa frivillighetens princip i full utsträckning på arbetsmarknaden, och jag tror, att genomförandet av denna princip i grunden blir till nytta för oss alla.

Så ännu några ord om de tvingande skäl, som tala för denna lags omedelbara antagande. En ärad talare gjorde vid senaste debatt i frågan gällande, att arbetsgivarna genom ett tillräckligt resolut uppträdande även utan denna lag kunde göra slut på den s. k. terrorn på arbetsplatserna. Ingen kunde hindra arbetsgivaren att i sin tjänst antaga eller därifrån avlägsna vilka arbetare han vill. Han kunde sålunda utan vidare avskeda envar, som gjorde sig skyldig till trakasserier mot misshagliga arbetskamrater. Detta är visserligen riktigt, men blott inom vissa gränser. Det gives många undantag från regeln. Vid de stora industriföretagen kunna arbetsplatstrakasserier pågå långa tider, innan de komma till arbetsgivarens kännedom, och små arbetsgivare äro ofta så beroende av enskilda yrkesskickliga arbetare, att de icke med tillbörlig kraft kunna eller vilja inskrida mot övergrepp från dessas sida. I mera komplicerade fall kan också ett summariskt ingripande från arbetsgivaren lätt leda till orättvisa. Det är nödvändigt, att i sådana fall domstolsbehandling skall med utsikt till framgång kunna tillgripas på initiativ icke blott av målsägaren själv, såsom hittills varit fallet, utan även av arbetsgivaren eller av utomstående. Åtal skall kunna komma ifråga även i sådana fall där de brottsliga äro utomstående, som arbetsgivaren icke kan åtkomma med ett avskedande — främmande arbetare, fackföreningsfunktionärer, hela fackförbund eller tidningar. Erfarenheten visar, att målsägaren, när det gäller arbetsplatsförföljelser, ytterst sällan vågar självmant uppträda. Han fruktar med rätta att endast förvärra sitt läge och stänga sina möjligheter även på andra arbetsplatser. En lag, som skapar möjlighet för ett inskridande även i dylika fall utan att tvinga förföljelsens offer att ytterligare framträda som angivare, skulle skapa ett verkligt rättsskydd för en klass av personer, som nu är praktiskt taget rättslös.

Ed. Jacobsson: Syftet med det föreliggande lagförslaget om tryggande av arbetsfreden på arbetsplatserna är naturligtvis gott och kan av alla omfattas. Jag

är även av den uppfattningen att statsmakten bör göra allt vad rimligtvis kan för att säkerställa arbetsfreden och produktionens ostörda gång. Men å andra sidan är jag av den uppfattningen, att detta är något som statsmakten allaredan har gjort. Ty den arbetsgivare liksom också arbetare, som velat hävda arbetsfreden med statsmaktens bistånd, har för sådana strävanden redan nu det bästa stöd i redan gällande lag. 31 § 3 mom. i lagen om arbetsavtal av den 1 juni 1922 tillåter ju arbetsgivare att omedelbart häva arbetsavtal när arbetare våldför sig på arbetskamrat, hotar denna till livet eller smädar eller grovt missfirmar honom. 35 § i samma lag stadgar åter straff för den som tvingar eller försöker tvinga arbetare att deltaga i arbetsinställelse eller ock förhindrar honom att arbeta. Dessa stadganden kompletteras sedan ytterligare av särskilda lagrum i strafflagen, bl. a. 12 § i 25 kap., som stadgar att den, som utan laga rätt med våld eller hot tvingar annan att göra, tåla eller underlåta något, dömes, om å gärningen enligt lag icke bör följa högre straff, till fängelse högst ett år eller böter. Jag måste sålunda för min del hävda att om och för den händelse t. ex. arbetsgivare vill trygga arbetsfreden, så har han redan i nu gällande lag fullt tillräckligt stöd härför. Att den s. k. arbetsterrorn icke sällan det oaktat tagit sig högst beklagliga former måste därför, såvitt jag kan förstå, bero på att man från arbetsgivarhåll icke härförinnan velat tillgripa de medel lag och författning allaredan anvisat. Jag måste även säga att såvitt jag kunnat fatta saken har intet enda av de många exempel, som under detta ärendes handläggning i riksdagen anförts, varit av den natur, att icke redan nu gällande lag skulle varit tillräcklig för terrorns avlägsnande. Då nu så är måste jag finna det föreliggande lagförslaget onödigt och det riktiga därför vara att detsamma av riksdagen förkastades. Det bleve, detta lagförslag, enligt mitt förmenande en lag endast till pappret, varav vi dock redan nu hava mer än nog.

Jag anser därför, herr talman, att lagförslaget borde förkastas, men å andra sidan vill jag, med hänvisning till den motivering jag för detta mitt förslag anfört framhålla, att jag däremot icke anser att lagen bör lämnas vilande.

Ed. von Born: Jag har icke för min del många ord att yttra i denna fråga. Det kan icke förnekas, att detta lagförslag innehåller många betänkliga stadganden, delvis även oformligheter. Gentemot detsamma har även framförts synpunkter, som otvivelaktigt hade varit förtjänta av större beaktande från riksdagens sida, än vad som här kommit dem till del. Sålunda måste nog, för att taga ett exempel, den principen anses högst tvivelaktig, att åtal för det i 3 § omförmälda s. k. skymfandet skall underlyda allmänt åtal, även där det skett enskilt eller har karaktär av ett rent personligt mellanhavande mellan vederbörande. Det kan icke förhjälpas, att hela lagförslaget är och förblir i hög grad motbjudande, och är det endast med största tvekan man som jurist kan förmå sig att vara med därom. Om jag nu emellertid för min del går med på denna lagstiftning, sådan den här föreligger, så sker det huvudsakligen därför — jag skall be att få sammanfatta mina skäl:

att den måhända med hänsyn särskilt till de förhållanden, som tillskapats icke minst genom efterlåtenhet från arbetsgivarens sida, kan anses vara av behovet påkallad eller åtminstone försvara sin plats;

att lagen uppställts reciprokt, så att den i lika mån gäller båda parterna i arbetsförhållandet;

att häri i varje fall ligger en viss garanti för dess förnuftiga och rättvisa tillämpning, ävensom slutligen,

att lagen antagligen genom sin blotta tillkomst skall verka därhän, att de missförhållanden, den riktar sig emot, skola av sig själva upphöra, och att den sålunda, genom den psykologiska effekt den har, i praktiken skall visa sig ytterst sällan behöva tillgripas.

Det bästa vi enligt min uppfattning kunna göra av denna lag är att göra den till en död bokstav, — och det borde såväl arbetarna som arbetsgivarna hava anledning att lägga på hjärtat.

Ed. Estlander: I fråga om lagens brister är jag i de flesta avseenden förekommen av rdm. von Born, om vars uttalande härutinnan jag förenar mig. Jag har därför endast ett par ord att tillägga.

Det synes mig vara av väsentlig betydelse, att lagstiftningen såsom grundsats

fastställer reciprocitet beträffande såväl arbetsgivare som arbetstagare i här förevarande avseende. Detta var icke fallet med propositionen och lika litet med de yrkanden, vilka ursprungligen gjordes i denna sak. Att sagda princip nu uttryckligen uttalas giver åt lagen en bärvidd, som enligt min tanke förtjänar beaktande och som icke heller borde förbises på de håll, där man eljes av flere skäl icke kan känna sympati för lagen.

Jag anser mig därför kunna uttala, att lagen kan godkännas, ehuru utan tvivel det hade varit önskligt att den blivit antagen i en annan form och jämväl med annat innehåll än den nu har.

Ed. Riipinen: Herra puhemies! Työväenasiainvaliokunnan lausuntoon liitetyssä vastalauseessa on m. m. seuraava moite työrauhalakia vastaan: „Kolmas momentti suojelee järjestymättömiä, ettei heitä pakoteta liittymään ammattiyhdistyksiin tai maksamaan jäsenmaksua järjestöille.'' Tässä siis katsotaan, että pakottamisen ammattiyhdistyksiin ja pakkoveron antaminen ammattijärjestöille pitäisi nauttia lain suojaa. Tämä on vapauden, veljeyden ja tasa-arvoaatteen edustajien suussa hyvin outoa puhetta, vallankin kun he täällä juuri tämän lain yhteydessä puhuvat niin paljon muiden harjoittamasta terrorista. Sosialidemokraatit vastustavat kommunismin vastustamiseen liittyviä lakeja tarpeettomina m. m. sillä, kuten he väittävät, että he valistuksella nujertavat kommunismin, ja kun kommunistien maanalainen äänenkannattaja nyt vielä vaatimalla vaatii puolestaan jäseniään samoihin ammattiosastoihin soluttamaan niitä, niin tulee varmaan teillä sosialidemokraateilla olemaan lähiaikoina paljon muutakin huolta kuin se Suomen oppikoulunuorison isänmaallinen mieli.

Pyytäessäni puheenvuoron aioin kuitenkin viitata vain yhteen ajatukseen, joka täällä tuli esiin työrauhalain ensi kerralla esillä ollessa. Eräs vasemmistopuhuja mainitsi, että onhan aivan luonnollista, että järjestöön pitää olla jokin sisäänpääsyvaatimus, jolla tarkastetaan, ketä järjestöön otetaan, ja tällaisena sisäänpääsyvaatimuksena on ollut anteeksipyytäminen ja korkeat lunnaat sellaiselta järjestöön otettavalta, joka on ollut mukana maatamme vapauttamassa tai kuulunut suojeluskuntaan. M. m. saadakseen edelleen säilyttää tämän vallan sosialidemokraatit vastustavat työrauhalakia, tahtoo sanoa, saadaksensa vallan polkea sekä yksilön henkilökohtaista vapautta, pakoittamalla hänet alhaiseen tekoon, että samalla myöskin vallan halventaa maan vapauttamista, vapaustaistelua, jolla itsenäisyytemme oli lujitettava, ja halventaa maan puolustusta. Tällaisen kiirastulen läpi tahtoisivat työrauhalain vastustajat pakoittaa valkoisen työmiehen käymään. (Vasemmalta: Mitä niitä sitten tulee järjestöihin!) Sitä varten, että te aiotte pakottaa heitä sinne ja vaaditte siihen lupaa ja lainsuojaa. Eikö tämä ole yksilöitten terrorisointia ja kaikkein julkeinta lajia, ja eikö se samalla ole koko meidän valtakuntamme, meidän vapautemme ja itsenäisyytemme halventamista ja repimistä? Muuksi en sitä ymmärrä. Miten tällaista voi sovittaa yhteen sen laillisuuden, parlamentarismin y. m. arvojen puolesta niin suurisanaisesti puhumisen kanssa, josta arvoisa vasemmisto täällä tunnetaan? Sen sijaan minä en ole vielä koskaan kuullut, mitä lunnaita tai minkälaisia anteeksipyyntöjä niiltä on vaadittu jotka vuonna 1918 johtivat ja pakottamalla pakottivat ja kiihoittamalla kiihoittivat meidän maamme työläisiä kapinaan laillisen yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseksi. Niillähän on monella, mikäli eivät ole rajan toisella puolen kunniapaikoilla, niillähän on monella edustajapaikka sosialidemokraattisessa puolueessa ja kunniasija Ammattijärjestössä. Tahi minä en ole kuullut liioin sitä, mitä lunnaita niiltäkään vaaditaan, jotka ovat juoksennelleet sitten jälkeenpäin maankavallusasioissa, heitähän on myöskin, jopa arvopaikoilla, sosialidemokraattisessa puolueessa ja Ammattijärjestössä. Ei kai mitään, vaan puolue ja Ammattijärjestö on ottanut heidät nähtävästi samalla suurella innostuksella vastaan, jota he täällä nyt osoittavat kommunistien puolesta, ja vastustavat joka ainoata lakia, jota yritetään säätää näitä kommunistien vehkeilyjä vastaan. Tässä on, sosialidemokraatit, aivan ylipääsemätön kuilu ajatuskantojen välillä, niin suuri kuilu, ettei sitä millään sovitteluilla voida täyttää. On korkein aika meidän, jotka tässä asiassa seisomme kuilun toisella puolen, osoittaa teossa myötätuntoamme niitä Suomen työmiehiä kohtaan, jotka ovat olleet uhreina näitten katsanto-

kantojen välillä, vain siksi, että ovat suorittaneet kunniallisesti suurimman kansalaisvelvollisuutensa. Ei ole vain oikeus ja kohtuus, vaan velvollisuus saada aikaan laki noiden jo liian kauan kidutusta kärsineiden valkoisten työmiesten turvaksi. Se on sittenkin kaikkein vähintä, millä voidaan edes yrittää sovittaa vuosikymmenen laiminlyöntejä. Mutta samalla se myöskin on välttämättömyys tämän ohessa vakiintuneen meidän valtakuntamme ja itsenäisyytemme halventamisen lopettamiseksi.

Minä pyydän kannattaa suuren valiokunnan ehdotusta ja toivon, että lakiehdotus hyväksytään.

Ed. Kivimäki: Kun olen tänä iltana kuunnellut niitä puheita, joissa vasemmiston edustajat ovat lakiehdotusta vastustaneet, tekisi mieleni melkein kysyä, ovatko puhujat ajatuksella lukeneet läpi sen lakiehdotuksen, josta nyt on kysymys. Kun esim. ed. Rapo luetteli useita esimerkkejä ja tapauksia, joita hänen mielestänsä laki tulisi koskemaan, niin se, joka lakiehdotukseen on perehtynyt, saattoi ensi kuulemaltakin heti havaita, että yksikään niistä tapauksista ei tule tämän lakiehdotuksen säännösten alaiseksi. Luulen, että vasemmiston edustajat liioittelevat niitä vahingollisia seurauksia, joita lain voimaantulon johdosta työväestön oikeutetuille eduille syntyisi. Lakihan kieltää vain lain ja hyvän tavan vastaiset painostamis- ja vainoamistoimenpiteet. (Ed. Komu: Sehän on tulkintakysymys!) Tästä huolimatta esim. ed. Kuusisto väitti täällä, että lain tarkoitus muka olisi lakkovartioimisen ehkäiseminen yleensä. Kuten ed. Komu täällä sivussa huomautti, on tietenkin käsite „hyvän tavan vastainen'' aikalailla epämääräinen, mutta sitäkin minä pitäisin juuri tämän lain vahvuutena sellaisissa tapauksissa, jolloin työväestön oikeuksien vahingoittaminen saattaa tulla kysymykseen. Täytyy aina muistaa, että ennen kuin tuomioistuin julistaa jonkin menettelyn hyvän tavan vastaiseksi, sen täytyy katsoa, että menettely on ollut yleistä pahennusta herättävä. Muussa tapauksessa — siinä on m. m. Saksan tuomioistuinkäytäntö vakiintunut — ei ole pelättävä, että joku määrätty menettely tulisi tämän lain vastaiseksi julistetuksi.

Kun tämän ottaa huomioon ja kun siis muistaa, että kaikki muut keinot ovat luvallisia ja että työväestö samoin kuin työnantajatkin saavat siis käyttää kaikkia muita keinoja tehostaakseen sitä voimaa ja niitä mahdollisuuksia, joita heidän järjestöllinen yhteenliittymisensä heille työtaistelussa tarjoo, täytyy minun toistaa, minkä mainitsin, että vasemmiston edustajat liioittelevat tämän lain vahingollista merkitystä työväen oikeutetuille eduille. Sellaiset keinot kuin hyvät sanat ja siveellinen painostus, joista ed. Kuusisto täällä puhui, ne ovat niitä oikeita painostamistapoja. Ed. Kuusisto mainitsi, että vain ne ovat lakkovartioinnissa tavallisia. Laki lähtee siitä, että ainoastaan tällaisiin tavallisesti käytettyihin painostamismenettelyihin saadaan turvautua. Mutta lakiehdotuksen vastustajat unohtavat vielä erään erinomaisen tärkeän seikan tämän lakiehdotuksen yhteydessä. He unohtavat sen, että tämä laki pohjautuu ehdottoman työlakkovapauden periaatteen tunnustamiseen. Tätä periaatetta, josta minä luulen, että koko eduskunta on yksimielinen, ei enää kaikkialla tunnusteta ja hyväksytä. Puhumattakaan Italiasta, jossa kaikki työlakot samoinkuin työsulutkin ovat kiellettyjä, on m. m. Englannissa työlakon vapautta jo rajoitettu. V. 1927 siellä säädettiin laki, jolla kiellettiin paitsi suurlakko- ja poliittiset lakot, myös sympatia- ja kannatuslakko. Mutta meidän voimassa oleva lakimme rakentuu, niin kuin mainitsin, ehdottoman työlakkovapauden periaatteen tunnustamiseen. Ja kun tähän liittyy se, että ainoastaan lain ja hyvien tapojen vastaiset painostamiskeinot ovat kielletyt, ja kun ei nyt toki voi lähteä siitä, että työväestö tahtoisi käyttää tällaisia painostamiskeinoja, en luulisi voivan kohtuudella sanoa, että tässä lakiehdotuksessa on menty liian pitkälle.

On paljon puhuttu siitä, että tämä lakiehdotus on ainoastaan muodollisesti tasapuolinen ja että todellisuudessa työväestö on heikompi puoli, joka senvuoksi joutuu lain sovelluttamisesta kärsimään. Mielestäni ei ole itsestään selvä asia, että työväestö, jossa järjestäytymisen henki on paljon enemmän kehittynyt kuin työnantajain puolella, onkaan työtaistelussa niin heikko kuin täällä on tahdottu sanoa. Jos niin olisi laita, silloin olisi jo etukäteen tuomittu työväen menestyksellinen toiminta työtaistelussa. Mutta vaikka vielä myön-

täisikin, että työväestö saattaa olla heikommalla puolella, niin silloinhan juuri tämän lain vaikutus, kun se asettaa velvollisuuksia myös työnantajia kohtaan, tulee työntekijän hyväksi. Olen vakuutettu kokemuksen tulevan osoittamaan, että vastaisuudessa työväestö on useassa tapauksessa havaitseva lain tasapuolisuuden muodostuvan työväestön eduksi.

Täällä on sanottu, ettei ankaruudessa sen vertaista ja sen laatuista lakia, jota nyt ehdotetaan säädettäväsi, olisi muualla länsimaissa. Tämä vastaväite ei ole todellisuuden kanssa yhtäpitävä. Itävallassa, Rumaniassa, Italiasta nyt puhumattakaan, Norjassa ja Tanskassa on säädetty ankaria ja osittain ankarampiakin lakeja, joskin on myönnettävä, että Tanskan laki nyttemmin liiallisen ankaruutensa vuoksi on ehdotettu kumottavaksi. Mutta esim. Englannissa, johon varsinkin ed. Paasivuori on vedonnut, vuonna 1927 säädetty laki sisältää niin ankaria toimenpiteitä ja rangaistuksia lakkovartioimista vastaan, että minä en luule tuomioistuinten meillä ehdotetun lain nojalla koskaan tulevan pitämään samoja tai vastaavia toimenpiteitä rangaistavina.

Ed. Räisänen esitti hieman yksipuolisesti n. s. kuritushuonealoitteen sisällyksen, josta Saksan valtiopäivillä v. 1897 niin paljon kiisteltiin. Kuritushuonealoite oli yksipuolinen sikäli, että työnantajat asetettiin siinä aivan toisenlaiseen asemaan kuin työntekijät. Se poikkesi esilläolevasta lakiehdotuksesta myöskin sikäli, että sen mukaan oli lakkovartiointi yleensä kielletty samoinkuin lakkoon yllyttäminenkin oli julistettu luvattomaksi, kun taas, niinkuin monasti olen maininnut, esilläolevan lakiehdotuksen mukaan ainoastaan lain ja hyvien tapojen vastainen lakkovartioiminen on kielletty.

Asian ensimmäisessä käsittelyssä mainitsin, että kysymys työmaaterrorista ei ole niin paljon lainsäädäntö- kuin voimakysymys, s. o. kysymys työväestön ja työnantajain välisistä voimasuhteista työriidoissa. Kun minä siitä huolimatta äänestän tämän lain puolesta, riippuu se siitä, että työmaaterrori on meillä esiintynyt sellaisissa muodoissa, joissa laki ehkä jotain voi vaikuttaa, ja kun on luultavaa, että tällaisia ilmiöitä on vastaisuudessakin esiintyvä, kokonaan siitä riippumatta, minkälaiseksi ammatillinen työväenliike meillä vastaisuudessa kehittyy.

Ed. Turkia: Minä tahtoisin kiinnittää huomiota ainoastaan tämän lain 4 §:ään. Täällä on ed. Räisänen huomauttanut keisari Wilhelmin aikaisesta työlakkoja kuristavasta lakiehdotuksesta, mutta siinä ehdotuksessa ei tietääkseni ollut tällaista pykälää, kuin mikä tähän tahdotaan panna, jossa rikkurin kunnian vartiointi annetaan virallisen syyttäjän huoleksi. Tämä on merkillinen kohta minun mielestäni. Ennen tsaarivallan aikana oli Venäjän keisari sangen korkeassa kurssissa Suomessa etenkin suomettarelaisten mielestä, mutta ei yleinen syyttäjä ollut hänen kunniansa vartia. Ei voinut yleinen syyttäjä nostaa keisarin kunnianloukkausjuttua kysymättä keisarilta, keisarin aloite tarvittiin. Meillä on valtakunnan päämies presidentti. Ei yleinen syyttäjä vartioi hänenkään kunniaansa, vaan se on henkilökysymys, jos hänen kunniaansa loukataan. Meillä on hallitus. Ei yleinen syyttäjä vartioi pääministerin kunniaa, vaan jos joku loukkaa sitä, niin sekin on henkilökysymys. Nyt tahdotaan rikkuri asettaa sellaiseen korkeaan asemaan, aivan jumalan asemaan. Ainoa tapaus, jolloin yleisellä syyttäjällä on valtakirja nostaa kanteita on jumalan pilkka. Nyt rikkuri asetetaan samanlaiseen asemaan. Minä olen toivonut, että joku pappi täällä eduskunnassa nousisi ja vakavasti varoittaisi tällaisesta teosta, sillä tämähän on selvää jumalan pilkkaa, (Keskustasta: Tuo puhe!) että rikkuri pannaan samalle tasolle, mutta eipä vaan. Ei siis ole ihme, jos minä olen saanut eduskunnassa olevien pappien jumala-käsitteestä surullisen kuvan.

Minä olen sitä mieltä, että tämä tekele on äänestettävä yli vaalien, koska emme saa sitä hylätyksi. Minä toivon, että kolmen vuoden kuluttua, kun uusi eduskunta kokoontuu, porvaristo on valistunut sen verran, että tällainen laki tulee silloin hylätyksi, haudatuksi.

Ed. Ampuja: Tämän asian lähetekeskustelussa antamassaan lausunnossa ed. Aalto-Setälä kiinnitti asian periaatteelliseen puoleen huomiota lukemalla eräästä sosialistilehdestä kirjoituksen otsikolla „Ammattiyhdistyspakko on täysipainoista kulttuurityötä", jossa kirjoituksessa oli todisteltu kuinka työntekijöille tällaisesta pakosta olisi hyötyä ja kuinka haitat ja vahingot siinä kirjoituksessa kokonaan unohdettiin. Hän lausui: „Mutta yhtään myö-

tätunnon sanaa ei omistettu sellaiselle työntekijälle, joka vapaana ja riippumattomana tahtoo tehdä työtä, tahtoo käyttää sitä oikeutta, jonka luonto synnyinlahjana on jokaiselle antanut''. Tämä on melkein niin viisasta kuin huonon porvarillisen koulusivistyksen saaneelta pikkukaupungin pormestarilta voi odottaa. Hän sanoi, että tämä väärä käsitys johtuu Marxin ja Engelsin oppilauseista. Työntekijä, tämän ajattelun mukaan, ei ole yksilöllinen kansalainen, vaan hän on työkoneen osa, jolla ei saa olla omia periaatteita eikä yksilöllistä vapautta. Hänen Marxin tuntemuksensa on epäilemättä heikko. Jos hän uskoisi itse, että nykyisinkin olisi „luonnon synnyinlahjana'' antama oikeus jokaisella ihmisellä tehdä työtä ja hankkia toimeentulonsa sillä, niin meidän ei luonnollisesti tässä eduskunnassa tarvitsisi puhua työttömyysavustuksista ja muista semmoisista kysymyksistä. Meillä ei ilmaantuisi 28,000 pakollisessa työttömyydessä olevaa henkilöä, vaan ne epäilemättä yrittäisivät melkeinpä vaikka lapiolla ja kuokalla hankkia leipänsä. Tämä luonnonoikeus heiltä on aikoja sitten suurkapitalistien toimesta riistetty. Marx on epäilemättä tutkinut perinpohjin palkkatyöläisen samoinkuin koko kapitalismin olemusta (Ed. Aalto-Setälä: Hänen oppinsa on vanhentunut!) ja hän käsittelee tätä kysymystä yleensä tieteellisenä kysymyksenä. Hän sanoo eräässä paikassa Pääoma-teostansa: „Kastit ja ammattikuntaliike ovat saaneet alkunsa samanlaisesta luonnonlaista, joka määrää kasvien ja eläinten jakaantumisen lajeihin ja alalajeihin. Ero on vain siinä, että määrätyllä kehitysasteella ammattikunnan yksinoikeus määrätään yhteiskunnallisella lailla.'' (Keskustasta: Se on keskiaikaa.) Ei se ole enää keskiaikaa. (Keskustasta: Se on vanhaa aikaa.) Hän selvitti, että (Ed. Kivioja: Kenen käsialaa?) palkkatyön samoinkuin kapitalismin syntyminen tietää vissin määrän vapautusta työläiselle. Välitön tuottaja, työmies, saa vasta silloin hallita itseään, kun hän on lakannut olemasta turpeeseen sidottu tai toisen orja tai toisen oma. Siten näyttää nimittäin kapitalistinen historiallinen kehitys, joka muuttaa tuottajat palkkatyöläisiksi, toiselta puolen vapauttavan heidät palvelijan asemasta ja ammattipakosta. Ja ainoastaan tämän puolen ottavat porvarilliset tutkijat huomioon. Ed. Aalto-Setälä on ottanut tietysti tämän puolen kaikkein huonoimmalla tavalla huomioon. Mutta Marx jatkaa: „Mutta toiselta puolen tulevat nämä äsken vapautetut vasta sitten oman itsensä myyjiksi, kun heidät irroitetaan tuotannon välikappaleista.'' Siis otetaan se luonnonoikeus työhön, jonka ed. Aalto-Setälä uskoo vielä niillä olevan. Ne tulevat itsensä myyjiksi kapitalistisilla työmarkkinoilla ja tässä muuttuneessa olossa valvoakseen etujaan täytyy työläisten liittyä yhteen, järjestäytyä, tullakseen suunnilleen tasapuolisiksi määräämään työmarkkinoita työnantajien kanssa. Tämä tällainen marxilaisuus, kuten sanottu, on vallan toista kuin ed. Aalto-Setälän selitys, että se olisi orjuutta. Kyllä siihen sisältyy vississä määrässä myöskin vapautuksen aate. (Ed. Aalto-Setälä: Naapurissahan se suunnitelma on järjestetty.) Marx osoittaa, että Englannin parlamentti oli perin haluton luopumaan lakko-vapauden ja ammattiyhdistysten toimintaoikeuden ehkäisemisestä, se tarvitsi melkein pakkoa siihen, vaikka se itse aikaisemmin oli esiintynyt häpeämättömänä työnantajain ammattiyhdistyksenä. Meidän eduskuntamme pyrkii nyt nykyisen kansanliikkeen vaikutusta hyväkseen käyttäen esiintymään työnantajain ammattiyhdistyksenä vaikeuttaakseen työväen ammattiyhdistysliikettä. Sen toimenpiteet, jos ne onnistuvat, ovat epäilemättä vastaisuuteen nähden vahingoksi. Minä voin vielä huomauttaa, että porvaristonkaan keskuudessa kaikki eivät kiellä nykyaikaisella ammattiyhdistysliikkeellä olevan juuri niitä korkeita eetillisiä tarkoitusperiä, mitä ed. Aalto-Setälä ei sanonut näkevänsä. Minä mainitsen, että esim. tri Castrén, Zachris Castrén kansanvalistusmies, niinkuin ed. Paavolainen kansanopiston johtaja, kirjoittamassaan artikkelissä Valtiotieteiden Käsikirjassa asettaa erittäin suuren arvon sille eetilliselle kasvatustyölle, mitä ammattiyhdistykset tekevät. Työläiset liittyvät ammattiyhdistykseen aivan itsekkäässä tarkoituksessa aivan kuin ed. Palmgren työnantajain järjestöön, mutta ne oppivat siellä tuntemaan yhteisiä tarpeita ja etuja ja näiden yhteisten etujen ajamisessa kasvavat itsekin suuremmiksi, ylevämmiksi henkisesti. Kuten sanottu, tämmöiset hiukan vanhemmat porvarilliset kansanvalistusmiehet käsittävät asian sentään paremmin kuin

nykyiset nuoret pikkukaupunkien pormestarit.

Mitä vihdoin tulee siihen tarkoitusperään, mikä tällä lailla on, saada valkoisten työläisten vaino lopetetuksi, niin on otettava huomioon, että sitä vainoa ovat työläiset vapaalla toiminnallaan melko käytännöllisesti selvittäneet. On vakaantunut tapoja, että esim. kansalaissodassa valkoisen rintaman puolella taistellut työläinen pääsee ilman suurempia nöyryytyksiä ammatillisiinkin järjestöihin, varsinkin silloin, jos hän oli pakko-otolla sinne otettu. Ja jos eräissä tapauksissa on vaadittu joitakin julkisia tunnustuksia virheellisestä menettelystä, niin on otettava huomioon, että valkoinen armeija ei ollut suinkaan enkeleistä kokoonpantu myöskään. Ei voi vaatia, että palkan edestä joukkomurhaajana toiminut valkoisen armeijan työläissotilas ilman muuta otettaisiin kunniallisesti työläisten ammatilliseen järjestöön. Eräs sotaviskaali — en muista hänen nimeään, — joka tämän tapaista juttua käsitteli, sai moitteita, koska hän joutui tuomitsemaan sellaisen sotilaan. Hän puolusti itseänsä, ettei valkoinen armeija voi kaikkea kuonaa riveihinsä sulkea, että silläkin on sentään joku raja. Minun ei tarvitse tässä suhteessa mainita yksityisiä nimiä, mutta te tunnette omissa riveissänne, että jos oikeutta olisi käytetty niitä kohtaan, ne olisivat saaneet yhtä pitkiä tuomioita kuin punakaartin johtajat. Mutta ne on vapautettu. Mutta sitä ei helpolla unohdeta. (Ed. Pihkala: Onhan Turkiakin vapautettu!) Mutta kuten sanottu, kuta pitemmälle aika kuluu, näistä asioista tulee yhä vähemmän ja vähemmän julkisuudessa puhetta. Poikkeuslakia sitä varten enää kymmenen vuoden kuluttua ei tarvitse.

Ed. Palmgren: Herr talman! Denna fråga har för två veckor sedan utförligt behandlats inom svenska riksdagsgruppen. Därvid bröto sig meningarna visserligen angående endel detaljer skarpt emellan min gruppkamrat rdm. Jacobsson och mig, men rdm. Jacobsson uttalade sig dock icke den gången emot lagförslaget. Han hade för övrigt så mycket mindre anledning därtill, som han i lagutskottet varit med om dess avfattande och icke heller reserverade sig mot detsamma. Av den diskussion som då försiggick har rdm. Jacobsson erfarit min syn på saken och de motiv, vilka föresvävade mig. Herr Jacobsson vet också, att man inom det borgerliga samhället i vida kretsar, vilka helt visst med stort intresse skola taga del av våra förhandlingar just nu, varit av den meningen, att denna lag, om den antages, skall vara ett kraftigt medel att betrygga arbetsfred och samhällsro. Det är vid antydda förhållande, — jag kan icke neka det, — för mig en mycket stor besvikelse att erfara, att herr Jacobsson nu ämnar rösta emot lagen. Han har till stöd härför i huvudsak anfört, att den icke är behövlig på den grund, att det redan skulle finnas tillräcklig lagstiftning på området. Denna invändning har jag förut fullständigt bemött och har också i dag inför riksdagen gjort det. Men detta argument från rdm. Jacobssons sida föranleder mig att till hans besvarande framställa frågan, vilka olägenheter han anser skulle följa av att godkänna en lag, som i så hög grad eftersträvas.

Ed. Erich: Minä seurasin äsken hyvin suurella mielenkiinnolla ed. Kivimäen lausuntoa. Minun täytyy myöntää, että jos lain tulkitsijana ja sovelluttajana on ed. Kivimäki tai ed. Jacobsson tai ed. von Born, niin minä en puolestani epäilekään, että lakia tulkittaisiin epähumaanisella ja työläisille epäedullisella tavalla. Mutta valitettavasti minä en voi tuntea itseäni vakuutetuksi siitä, että kaikki tämän lain sovelluttajat ajattelisivat yhtä ennakkoluulottomasti ja tasapuolisesti kuin mainitsemani arvoisat kansanedustajat. Ed. Kivimäki jätti muuten, en tiedä, tahallaanko vaiko huomaamatta, koskettelematta tämän lakiehdotuksen kaikkein arimpaa kohtaa, joka tekee lakiehdotuksen kauttaaltaan vaaralliseksi ja epäoikeudenmukaiseksi. Minä tarkoitan tietysti lakiehdotuksen 4 §:ää. On todellakin kaikkien meidän oikeudenkäyntimme yleisten periaatteiden vastaista, niinkuin jo osittain ed. von Bornkin lausunnossaan huomautti, että tällaiset teot ovat yleisen syytteen alaisia. Minä vakavasti epäilen, onko meidän yleisillä syyttäjillämme psykoloogisia edellytyksiä tutkia, milloin joku teko on hyvien tapojen vastainen niinkuin laissa sanotaan. Tästä kohdasta on muuten ed. Kivimäki erikoisen paljon puhunut. Meillä on yleisiä syyttä-

jiä, jotka viimeisinä aikoina törkeissä rikosjutuissakin ovat laiminlyöneet peräti pahasti velvollisuutensa. On hyvin arveluttavaa, jos tässä laissa mainitut teot jäävät edellisten syyttäjien syytteeseenpano-oikeudesta riippuviksi.

Ed. Kuusisto: Lakivaliokunnan arvoisa puheenjohtaja mainitsi, että Englannissa vuonna 1927 rajoitettiin lakkovapautta. Se on kyllä totta, mutta minä mainitsen, että Englannin vanhoillinen puolue, joka tämän lakkovapauden rajoituksen ajoi parlamentissa läpi, sai kyllä seuraavissa vaaleissa siitä tuntuvan rangaistuksen. Työväenpuolueen edustajaryhmä, joka silloin vuonna 1927 oli 151, kohosi vuonna 1929 keväällä toimitetuissa vaaleissa 288:aan, siis melkein toisella puolella. Se on suurimpia voittoja, mitä kai minkään maan työväestö on yhdellä kertaa saavuttanut ja minä huomautan, että yhtenä vaalitaisteluvalttina oli se, että vanhoillinen hallitus oli loukannut järjestyneen työväen lakkovapautta juuri sillä tavalla kuin se loukkasi. Minä toivon, että Suomen porvarilliset puolueet hyväksyttyään tämän lain, saavat seuraavissa vaaleissa aivan samankaltaisen opetuksen.

Ed. Paasivuori: Täällä on paljon puhuttu työmaaterrorista ja tästä lakon rikkojien suojelulaista. Täällä on väitetty, että työnantajien taholta ei harjoiteta työmaaterroria. Tämä ei pidä paikkansa. Ed. Pihkala kai tietää, että työnantajain taholla kesällä 1928 satamalakon aikana ulosvientiteollisuuden harjoittajien, joita lähellä ed. Pihkala on, taholta uhattiin niitä „rantaruhtinaita", jotka aikoivat tehdä työehtosopimuksia työväenjärjestöjen kanssa. Niitä uhattiin, että jos he sen tekevät, niin heiltä otetaan pois koko lastausliike ja paperiteollisuuden harjoittajat, selluloosateollisuuden harjoittajat, puuteollisuuden harjoittajat, he perustavat omat lastausliikkeensä. Eikö tämä ole työmaaterroria jolla nämä toiset työnantajat, jotka olivat riippuvaisia näistä suurista, pakotettiin hylkäämään työntekijäin taholta tehdyt sovintotarjoukset. Tästä lakosta on sanottu, että se oli tarpeeton ja että se oli muka poliittinen. Sitähän asetettiin tutkimaan valtion komissiooni, jossa muistaakseni oli ed. Huttunen ja ed. Cajander, muita edustajia ei taida olla, jotka siinä olivat sitä tutkimassa, ja ne saivat tietää, että palkat olivat kerrassaan pieniä, oikeita nälkäpalkkoja. Riski työmies voi ansaita korkeintaan 1,000 markkaa kuukaudessa eli 12,000 markkaa vuodessa, ja nämät tutkijat ihmettelivät, että miten kä ne elävät perheineen nuo työläiset, jotka tuollaista palkkaa ansaitsevat. (Ed. Pihkala: Sanovat, että Soinissa eivät saa semmoisia palkkoja maatyömiehet!) Mutta kyllä kaupunkipaikoissa on ihan mahdotonta tulla toimeen. Ei ainakaan ed. Pihkala tulisi toimeen. (Ed. Pihkala: Minä en olekaan satamatyöläinen.) Ed. Pihkalalla on parikymmentätuhatta markkaa kuukaudessa, joten palkoilla on hirveän suuri ero (Ed. Pihkala: Se ei kuulu valtion budjettiin!), sillä työläisen palkoista kun niillä maksetaan vuokrat ja ostetaan puut ja muut semmoiset, niin ruokaan ja vaatteisiin jää hyvin vähän. Kyllä siinä saa kiristää suolivyötä. (Ed. Pihkala: Minä suosittelen ammattijärjestön kirjaa!). Ammattijärjestöstä te juttelette, mutta te ette itsekään tiedä ammattijärjestön rakennetta ettekä liittojen rakennetta. Te puhutte aina ammattijärjestöstä silloin kun teidän pitäisi puhua liitosta. (Vasemmalta: Paljonko ne tietäisivät!) Minä sanon teille, että ammattijärjestö, lukuunottamatta syksyllä 1929 suurlakkoa, jolloin minä en enää siellä ollut, ei ole mitään lakkoa määrännyt, se on totuus. Ammattijärjestölle ilmoitetaan korkeintaan, tai pyydetään lakkolupaa, jos se antaa tai kieltää, aina sen mukaan kuin näkee asian vaativan. Ei suinkaan ammattijärjestössäkään olla niin hulluja, että lyödään pää seinään (Ed. Pihkala: Mutta niin kävi kumminkin!) silloin kun edellytykset näyttävät puuttuvan. (Ed. Pihkala: Mutta siinä se ammattijärjestön boikotti on?) Boikotti? (Ed. Pihkala: No, sitä pitäisi selittää!). Eihän siinä mitään selittämistä ole, sillä semmoista työnantajaa tietysti boikotteerataan, joka ei suostu työntekijän vaatimuksiin. Olisihan hullua ostaa Nokian kalosseja, silloin kun saa muiden tehtaiden kalosseja samalla hinnalla. Eivät suinkaan työntekijät ole niin hulluja, että ne kannattavat vastustavaa liikettä, joka ei tahdo olla missään tekemisissä järjestyneen työväen kanssa.

Ed. Pihkala puhuu niiden rikkuriensa

suuresta ammattitaidosta. Kuinka suurta se oli siellä Nokialla se ammattitaito? Koko sinä vuonna vielä loppuvuoteen 1929 ei Nokia uskaltanut ollenkaan kalosseineen mennä markkinoille. (Ed. Pihkala: Nyt uskaltaa!) Ei siihenkään työhön opittu niin vaan muutamassa kuukaudessa, siihen vaadittiin tottumusta. Ja mitä muihin aloihin tulee, niin silloin kun työnantajat panivat Helsingissä työsulun rakennusalalla v. 1925 muutaman putkityömiehen työstä poistumisen johdosta, niin mitenkä se kävi? Pihkalan miehet eivät voineet sillä alalla tehdä mitään. Ei sitä voi niin vain ottaa ukkoa kuin ukkoa ja viedä putkitöihin, panna ne siellä taivuttelemaan karkeaa rautaa olevia putkia, liittämään niitä yhteen, että niistä tulisi semmoisia, että ne sitten käytännössä vastaisivat tarkoitustaan. Ne eivät voi siellä ammattitaidottomat tehdä mitään muuta kuin pahaa (Vasemmalta: Oikein!), saada työnantajilleen yhä suurempia vahinkoja. Eivätkä Pihkalan miehet voineet myöskään 1929 mitään. Helsingin läkki- ja peltisepät tekivät lakon vastoin ammattijärjestön toimikunnan nimenomaista kieltoa, mutta ne pojat tekivät vaan ja voittivat eivätkä Pihkalan miehet voineet niille mitään.

Te puhutte niin hirveän paljon niistä valkoisista työmiehistä, joita teidän täytyisi suojella. On kuvaavaa esimerkiksi, miten vähän niitä todellisuudessa on niitä valkoisia työmiehiä. Melkein koko kesän 1928 oli Uudessa Suomessa aina seisovana ilmoituksena, että Uuden Suomen toimitalolle tarvittiin valkoisia työmiehiä, mutta valkoisia muurareja ja rappareita ei ollut noista ilmoituksista huolimatta. Lopputulos oli, että työt annettiin kommunistien muodostamille urakkasakeille suoritettavaksi. (Eduskunnasta: Oho!). Sillä tavalla se käy, kun sitä pröystäillään, ettei tässä nyt käytetä niitä punaisia työmiehiä, ei etenkään kommunisteja (Ed. Hakkila: Kirjapainokaupassa!).

Minä otin mukaani tämän tohtori Heikki Renvallin kirjan ja se on tämmöinen. Tätä ei voi sanoa, että tämä olisi marxilainen tämä kirja, sillä tässä väitellään marxilaisuutta vastaan ja tässä on lainattu paljon professori Lujo Brentanon mielipiteitä ja professori S. Möllerin ja professori H. Haerknerin. Tohtori Renvall näyttää olevan mainittujen herrojen oppilas. Minä pyydän lukea tästä Renvallin kirjasta, jota minä olen jo täällä aikaisemminkin siteerannut.

Täällä sanotaan työlakkopykälästä, työlakkopykäläehdotusta puolletaan, viittaamalla työnhaluisten työntekijäin oikeuteen, „suojaahan kuitenkin laki heitäkin samoin kuin muitakin kansalaisia lainvastaiselta pakotukselta. En ymmärrä, miksi työnhaluiset tarvitsevat suurempaa suojelusta kuin jokainen muu kansalainen. Ajatellaanpa vain: työlakko on julistettu ja tehtailija hakee muualta työvoimaa. Työväen voitto on riippuvainen siitä, ettei hän sitä löydä. Tulee silloin muutamia, jotka välittävät vähän taistelevien toveriensa eduista, ryhtyvät työhön ja ansaitsevat silloin hyvin, kun toverit eivät sitä tee. Työhön ryhtymisen kautta ovat työhalulliset pitkittäneet taistelua ja lakkolaisten työttömyyttä sekä ehkä pakottaneet näitä pitkään ja raskaaseen taisteluun palkkaehtojensa puolesta, joita eivät he katso voivansa hyväksyä työnantajan tarjoamassa muodossa. Eiköhän silloin lakkolaiset olisi oikeutettuja ryhtymään kaikkiin laillisiin keinoihin näitä työnhaluisia vastaan" (Ed. Pihkala: Niin, laillisiin!), näin kirjoittaa Pihkalan puoluetoveri (Ed. Pihkala: Laillisiin keinoihin!). Niin, laillisiin keinoihin, eihän laittomia tässä ole koskaan käytetty (Ed. Hakkila: Pihkalan keinot ovat laittomia!), kyllähän haaste niistä olisi heti annettu oikeuteen vastaamaan eikä olisi ollenkaan epäilystäkään, ettei tuomiota olisi tullut. Ei siitä ole ensinkään kysymys, mutta nyt tahdotaan tehdä laki, jonka mukaan tulee paljon semmoisia tekoja, jotka nykyisin voimassaolevan lain mukaan eivät ole laittomia, vaan sallittuja. Ja Renvall kirjoittaa vielä seuraavaa: „Ja tärkein kysymys on, milloin koti- tai ulkomaalainen työväki periaatteellisesti tällaista suojelusta on pyytänyt. Minun tietääkseni ei koskaan, ja siksi kuin se sitä pyytää, voimme jättää tuon palveluksen heille tekemättä. Onhan niin paljon työväen vaatimuksia, joita emme vielä ole ottaneet edes punnittavaksemme." Niitä voisi luetella suuren joukon, niitä työväen vaatimuksia, joita ei ole otettu harkittavaksikaan, ja suuri määrä on niitä kylmästi hylätty, esim. viime syksynä työväen sairausvakuutuslaki, jonka tämä oikeisto ja maalaisliittolaiset yhdessä kommunistien

kanssa tappoivat. Te tarvitsitte silloin kommunisteja avuksenne, muuten siitä ei olisi tullut mitään.

Pyydän vielä lukea Renvallia vähäsen: „Eihän missään niin selvästi kuin tässä työlakkopykälässä osoitettu perusteluineen lakiehdotuksen luokkaeduille ja luokkakannalle asettuneen. Mutta valtio ei saa palvella minkään erityisen luokan intressejä. Valtio on siveellinen laitos, jonka tehtävänä on valvoa koko kansan sopusointuista kehitystä. Palkkataistelun suhteen on valtion velvollisuus pysyä puolueettomana. Älköön se lainsäädännön eikä virkamiestensä toimenpiteitten kautta suosiko enemmän toista kuin toistakaan puolta. Yhteiskunnallista sopua ja kansallista yksimielisyyttä ei voiteta sillä, että heikomman edistystä lain varjon alla vastustetaan. Se saavutetaan ainoastaan sen kautta, että kaikki kansankerrokset huomaavat oikeuden periaatteitten pääsevän valtion johdossa voitolle ja sitä myöten tunnustetuksi kuin käsityksemme niiden sisällyksestä selviää.'' Minä pyydän kehoittaa, että ed. Pihkala hankkisi tämän puoluetoverinsa kirjoittaman kirjan, josta ei voi sanoa, että se olisi kommunistinen aapinen. Tämä on kyllä aapinen siitä, miten lakko on tehtävä ja miten sitä ei ole tehtävä.

Minä pyydän yhtyä niihin, jotka kannattavat lakiehdotuksen hylkäämistä.

Ed. Aalto: Minä en ole puuttunut keskusteluun sen jälkeen kun ensin evästyskeskustelussa valiokuntaan lähettämisestä ja minä myönnän, että tämä laki nyt valiokunnassa on jonkun verran muuttunut. Oikeastaan muuta asiallista muutosta hallituksen esitykseen ei ole tullut kuin se, että lakia nyt jossain määrin tasapuolisemmin sovellutetaan myöskin työnantajiin, jota hallituksen esityksessä ei ollenkaan ollut. Hallituksen esityshän oli aivan suoranaisesti tarkoitettu yksinomaan työntekijöitä varten. Mutta ei voi kieltää, etteikö tällä lailla edelleenkin ole pyrkimys tavalla tai toisella ehkäistä työntekijäin lakkovapautta, ja ei myöskään voi väittää sitä, etteikö tämä laki itse asiassa ole rikkurien suojelulaki, niiden työläisten, joita käytetään ainoastaan silloin, kun työnantaja joutuu työntekijäinsä kanssa taisteluun, mutta jotka tavallisimmin, viimeisten 30 vuoden aikana tapahtuneitten lakkojen jälkeen vähitellen työnantajan toimesta on jälleen erotettu työstä, senjälkeen kun työrauha on palautunut ja varsinaiset ammattitaitoiset miehet ovat palanneet työhön. Täällä puhutaan niin kovin paljon työrauhasta ja yhteiskunnallisesta rauhasta, jonka säilyttämiseksi muka tällainen laki tarvitaan. Eivät ne rikkuritkaan niin erikoisen rauhallisia ole. Meillä on Helsigissä siitä hyviä kokemuksia. (Vasemmalta: Ja muualtakin!) Minä otan nyt vain esimerkin Helsingistä. Siellä on Vallilassa erään kadun varrella talo, joka kuuluu olevan eräitten rikkurisuojelijain omistama, ja siinä on aina asunut rikkureita. Minä luulen, että Helsingin poliisilaitokselta saa parhaan tiedon siitä, minkälaista elämää siinä Ätsärintien varrella olevassa talossa on pidetty, silloin kun siellä rikkurit ovat asuneet. Minun ei tarvinne enempää kertoilla, sillä poliisi oli siellä hyvin usein vieraana senvuoksi, ettei ainoastaan naapuritaloissa, mutta myöskään kaduilla eivät ihmiset saaneet olla rauhassa. Satamalakon aikana rikkurien värvääjäin kyllä pitäisi tämä asia tuntea.

Täällä on ed. Kivimäki, tuomari, asianomaisen valiokunnan puheenjohtaja, puhunut siitä, miten meillä tuomioistuimet eivät suinkaan tule tulkitsemaan lakia työntekijäin vahingoksi muulloin kuin silloin, kun työntekijöillä saattaa olla raskauttavia syitä. Valitettavasti ei nykyisen työsopimuslain voimassa ollessa asianlaita kuitenkaan ole niin. Nykyisen työsopimuslain 34 pykälä kieltää työnantajia millään tavalla estämästä työntekijää kuulumasta tai liittymästä laillisesti luvalliseen yhdistykseen. Meillä on kokemusta siitä, millä tavoin työnantaja on menetellyt niiden työntekijäin kanssa, jotka ovat kuuluneet ammatillisiin järjestöihin, siis vielä silloin luvallisiin, laillisiin järjestöihin. Ja meillä on kokemusta siitä, mille kannalle meidän tuomioistuimemme ovat asettuneet silloin kuin tätä työnantajaa vastaan on nostettu syyte työsopimuslain 34 §:n rikkomisesta. Ei niitä esimerkkejä kovin pitkälle tarvitse hakea. Niitä on kylläkin löydettävissä enemmänkin, jotka osoittavat, etteivät meillä tuomioistuimet milloinkaan ole tulkinneet lakia työntekijän eduksi tai edes objektiivisesti silloin kuin on ollut kysymys työntekijäin nostamasta riidasta työnantajaa vastaan, ellei tapaus ole ollut niin ehdottoman selvä, ettei ole ollut mahdollisuutta

lähteä tulkitsemaan lakia. Mutta milloin on mahdollisuus tulkita erinäisiä työväen suojelulakeja, silloin ovat päätökset aina tulleet työntekijöille epäedullisiksi. Sitäpaitsi minä ihmettelen varsinkin tuomari, ed. Kivimäkeä, että hän ei huomaa, että tässä laissa, mikä nyt aiotaan hyväksyä, ja työsopimuslain välillä tulee olemaan merkillinen ristiriita. Kummankin lain mukaan tuomitaan erinäisissä tapauksissa. Tämän lain viimeisessä pykälässä ehdotetaan kumottavaksi työsopimuslain 35 §, mutta ei puhuta mitään työsopimuslain 34 §:stä. Työsopimuslain 34 § säätää, jos työnantaja tai tämän sijainen estää työntekijää liittymästä tai kuulumasta tai liittymästä luvalliseen yhdistykseen j. n. e., rangaistakoon sakolla. Sama olkoon laki, jos työntekijä tässä sanotulla tavalla rikkoo toista työntekijää tai työnantajaa kohtaan.

Tämän lain 1 §:n c-kohdassa sanotaan: jos pakottaa tai yrittää pakottaa työntekijän tai työnantajan liittymään yhdistykseen, järjestöön tai muhun yhtymään taikka eroamaan siitä, tuomittakoon, ellei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, vankeuteen enintään 1 vuodeksi taikka sakkoon. Tämän lain 2 §:ssä on myöskin kohta, joka, vaikka siinä puhutaankin maanpuolustusta taí laillisen yhteiskuntajärjestelmän voimassa pitämistä tarkoittavasta toiminnasta, siinä myöskin mainitaan, että ken pakoittaa jonkin eroamaan yhdistyksestä, järjestöstä tai muusta yhtymästä, tuomittakoon, ellei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, rangaistukseen vähintään 3 kuukaudeksi ja enintään yhdeksi vuodeksi. Kumman lain mukaan tulevat nyt tuomioistuimet tuomitsemaan, jos rikos on senlaatuinen, josta puhutaan 1 §:n 2 kohdan c-kohdassa, tai työsopimuslain 34 §:n mukaan, jossa tuomitaan vain sakkoon, kun tämän lain mukaan voidaan tuomita vuodeksi vankeuteen. Kuitenkaan ei täällä esitetä kumottavaksi työsopimuslain 34 §:ää. Minä olisin halukas saamaan ed. Kivimäeltä selvityksen, millä tavoin tuomioistuimet tulevat tämän ristiriidan silloin ratkaisemaan. Ainakin minun käsittäkseni maallikkona olisi silloin myöskin ollut kumottava tässä laissa työsopimuslain 34 §:n eräät kohdat, ettei tulisi ristiriitaa tuomioistuimille.

En voi olla kiinnittämättä huomiota 1 §:n viimeiseen momenttiin. Minä en tiedä, voiko kukaan siitä antaa selvitystä, mitä tämä momentti tarkoittaa. Työväenasiainvaliokunnassa moni koetti, kun asia siellä oli lausunnon saamista varten, saada selville, mitä tällä momentilla oikeastaan tarkoitetaan, ja jokaisella oli oma erikoinen selityksensä. Ei edes ed. Ainali, joka luulee näissä asioissa olevansa mahdollisimman tietoinen, voinut selittää pätevästi, mitä tällä tarkoitetaan. Siellä sanottiin, että tarkoitetaan, jos joku koettaa solvata puolisoa tai perhettä miehen tekemän tyhmyyden vuoksi, toiset sanoivat, että sillä voidaan tarkoittaa erilaista kiristämistä sellaista kohtaan, joka asiallisesti ei ole työnantaja, jota siis lakko ei suorastaan koske, mutta, joka joutuu tavalla tai toisella boikottauksen alaiseksi. Ehkä ed. Kivimäki lakimiehenä voi antaa pätevän lausunnon, mitä tämä koskee, mihin silloin todennäköisesti tullaan tämän lain mukaan, jos se hyväksytään, jos tullaan puhtaasti kostonhalusta tai provokaatorisessa tarkoituksessa nostamaan syyte joitakin työntekijöitä vastaan. Tällöin voisi oikeus nojata lausuntoon siitä, mitä tällä viimeisellä momentilla tarkoitetaan, jotta se ei jäisi toisen tuomioistuimen tulkittavaksi toisella tavalla, toisen tulkittavaksi toisella tavalla, ja samakin tuomioistuin voi tulkita monella eri tavalla.

Minä jo kerran huomautin, että 4 § on sellainen, joka tulee antamaan meidän oikeuslaitoksillemme ja yleisille syyttäjille niin paljon työtä, että tuskinpa ne voivat muihin todellisiin raskaampiin rikoksiin kiinnittää huomiota, varsinkin silloin kuin tulee olemaan huonot työajat, huonot konjunktuuriajat. Tiedetään, että tämän lain mukaan voi kuka hyvänsä pakoittaa yleisen syyttäjän nostamaan syytteen jotakin vastaan. Toinen sanoo, että häntä on häpäisty tai häntä on pakoitettu tai yritetty pakoittaa, ja virallinen syyttäjä on velvoitettu nostamaan syytteen. Täällähän on niin monta kertaa puhuttu virkamiehistä, että niitä ei suinkaan olisi lisättävä, vaan päinvastoin pyrittävä vähentämään. Mutta jos tällainen pykälä hyväksytään, tulee se antamaan oikeuslaitoksille niin paljon työtä, että oikeuslaitosten ja yleisten syyttäjien lukumäärää täytyy lisätä, jotta voidaan edes näennäisesti väittää, että Suomi on oikeusvaltio, jossa kaikki asiat oikeudellisesti ja puolueettomasti käsitellään.

Mitä sitten tulee työrauhaan, niin minun täytyy sanoa, että tämä laki ei suinkaan tule olemaan mikään työrauhalaki. Pikemminkin päinvastoin. Meillähän on nykyisessä työsopimuslaissa määräys, 35 §, jonka nojalla jokainen tuomioistuin olisi pystynyt tuomitsemaan ne, jotka harjoittavat todella jonkinlaista painostavaa työmaaterroria. Mutta ei minun tietääkseni ole yhtään oikeusjuttua nostettu työsopimuslain 35 §:n nojalla, ja tämä sen vuoksi, että silloin kun on hyvä työaika, hyvät konjunktuuriajat, työnantaja ei halua sellaisten juttujen tähden riitaa siitä syystä, että jokainen sellainen juttu tuottaa hänelle todellisuudessa taloudellisia tappioita, ne koskevat siis hänen kukkaroonsa. Mutta nyt, kun on huonot työajat, kun on tuhansia työläisiä työttöminä, nyt lapualaisuus havaitsi, että on hyvä aika säätää laki, jonka nojalla voidaan päästä ilman aihetta jokaisen työläisen kimppuun puhtaasti yksityisessä kostotarkoituksessa. Siinä on se salaisuus, miksi tällainen laki tahdotaan ajaa läpi. Minä luulen, että tuskin monikaan täällä tarkoin tuntee tämän lain sisältöä, kaikkea sitä, mihin se tulee johtamaan ja kaikkein vähimmän sitä, johtaako tämä laki työrauhaan. Minä väitän edelleen, että sitä laki ei tule tekemään. Päinvastoin, sillä aina tulee olemaan niitä, jotka koettavat tätä lakia hyväkseen käyttäen saada aikaan rettelöitä ja se taasen pakottaa työntekijät etsimään sellaisia keinoja, joista heitä ei voida saada syytteeseen. Jos heiltä lakkovapaus kielletään, niin ne muut toimenpiteet, olkaa vakuutettuja siitä, tulevat koskemaan työnantajan kukkaroon, ne tulevat siis olemaan sekä työnantajille että yleiselle kansantaloudelle tappioksi. Sitäkö varten meidän täytyy säätää tämmöinen laki, että lapualaisuus tulee tyydytetyksi, laki, jonka sisällöstä moni ei tiedä, laki, joka ei suinkaan millään tavalla tule tekemään rikkureista ammattitaitoista väkeä, vaan ne tulevat edelleen pysymään sellaisina, joista edellinen puhuja mainitsi, joita käytetään vain silloin kuin tahdotaan ammattitaitoisten työkykyisten työläisten vaatimukset nujertaa, käytetään silloin huolimatta siitä, tuottavatko, niin kuin viimeisen suuren satamalakon aikana, miljoonien markkojen tappion.

Ed. Jacobsson: Med anledning av rdm. Palmgrens yttrande finner jag att han icke tillräckligt uppmärksamt har åhört mitt andragande. Jag uttalade att lagen är onödig och att den därför kommer att bli en lag huvudsakligen på pappret. Sådana hava vi emellertid mer än nog. Författningssamlingen sväller ju till så oerhört att folket har svårt, för att icke säga rent av omöjligt att följa med denna rikliga lagstiftning. Vidkommande sedan behovet av denna ifrågavarande lag, så ber jag att ytterligare endast få hänvisa till det yttrande rdm. Palmgren avgav vid interpellationsdebatten den 3 april. Det visar att man åtminstone då på organiserat arbetsgivarhåll icke hade behov av en sådan lag.

Ed. Palmgren: Jag tackar rdm. Jacobsson för det svar han lämnat och får meddela att jag icke finner det på något sätt tillfredsställande. Däremot finner jag det synnerligen illojalt att han har hänvisat till ett av mig förut här avgivet yttrande, vilket han åter har tolkat oriktigt. Redan tidigare har jag fäst hans uppmärksamhet vid huru sagda yttrande skall förstås.

Ed. Jacobsson: Beträffande den riktiga eller oriktiga tolkningen av rdm. Palmgrens yttrande är envar riksdagsman i tillfälle att, enär riksdagens protokoll har utkommit i tryck, lösa detsamma och sedan bilda sig en egen mening. Vad sedan värdet av detta yttrande beträffar så måste jag tillmäta det så mycket större objektivitet, som det avgavs i en fråga, som just gällde denna s. k. arbetsterror!

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Räisänen ed. Ravon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Räisäsen ehdotukseksi. Sitä paitsi on ed. Erich ed. Komun kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset jätettäisiin lepäämään. Kutsun tätä ehdotusta ed. Erichin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ensimmäisestä lakiehdotuksesta.

Joka hyväksyy esilläolevan ensimmäisen lakiehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Räisäsen ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 67 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 13.

Eduskunta on siis hyväksynyt ensimmäisen lakiehdotuksen.

Äänestys jälkimmäisestä lakiehdotuksesta.

Joka hyväksyy esilläolevan jälkimmäisen lakiehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Räisäsen ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 66 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 14.

Eduskunta on siis hyväksynyt toisen lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi. Mutta kun on ehdotettu, että lakiehdotukset jätettäisiin lepäämään, pannaan asia valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaisesti pöydälle ensi istuntoon.

9) Tiedonannon Eduskunnalle, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin kahdennellatoista istuntokaudellaan v. 1929 hyväksymiä sopimuksia ja suosituksia

sisältävä hallituksen esitys n:o 61 esitellään.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työväenasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Sosialiministeri Tuomivaara: Herra puhemies! Eduskunnalle annettu hallituksen tiedonanto on lähinnä johtunut siitä, että kansainvälisen työjärjestön perussäännön mukaan työkonferenssin päätökset on määräajassa annettava maan asianomaisten elinten käsiteltäviksi lain antamista tai muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä varten. Siinäkin tapauksessa, että eduskunnalta ei ole pyydetty hallitusmuodon 33 §:n edellyttämää hyväksymistä puheenaolevien sopimusten ratifiointiin, ovat työkonfenrenssin sopimukset tähänastisen käytännön perusteella ainakin jätetyt eduskunnan tietoon. Tätä käytäntöä on nytkin tahdottu noudattaa, vaikka hallituksen käsityksen mukaan kysymys nyt puheenaolevien sopimusten ratifioimisesta on vielä tätä nykyä jätettävä avoimeksi niistä syistä, jotka tiedonannossa mainitaan. Asian valaisemiseksi voin sen lisäksi, mitä tiedonannossa on esitetty, mainita, että eräiden suurimpien merenkulkumaiden kesken paraikaa käydään neuvotteluja muutamien sopimusten kohtain yhdenmukaisesta tulkinnasta. On mahdollista, että näiden tulkintavaikeuksien voittamiseksi on turvauduttava uuteen kansainväliseen selittävään sopimukseen. Kun sopimuksen määräykset koskevat m. m. laivojen varusteita, jotka meidän ulkomailla käyviin laivoihimme nähden lähinnä ovat riippuvia siitä, mitä määräyksiä Englanti antaa sen satamissa käyvistä laivoista, on luonnollista, ettemme voi lopullisesti määritellä kantaamme tällaisiin sopimuskohtiin nähden, ennenkuin on käynyt selville, minkä kannan varsinkin Englanti niihin ottaa.

Vaikka hallitus katsoo niinhyvin puheenaolevien sopimusten kuin suositustenkin olevan hyvää tarkoittavia ja yleensä kannatettavia, on edellämainituista syistä ollut välttämätöntä, jättää avoimeksi sopimusten ratifioimiskysymys ja senvuoksi ei ole tällä asteella vielä myöskään voitu eduskunnalle asiasta antaa muuta kuin puheenaoleva tiedonanto.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään työväenasiainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Ensimmäinen varapuhemies: Pöydällepanoa varten voitaneen esitellä valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17a sekä pankkivaliokunnan mietintö n:o 1, jotka on edustajille jaettu.

Pöydällepanoa varten esitellään siis ja pannaan pöydälle ensi istuntoon

Ehdotuksen tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17a, sekä

Suomen Pankin tilaa ja hallintoa vuonna 1929 koskevan tarkastuksen johdosta

laadittu pankkivaliokunnan mietintö n:o 1.

Ensimmäinen varapuhemies: Seuraava istunto on huomenna kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 21,46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

35. Perjantaina 19 p. joulukuuta 1930

kello 13.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ainoa käsittely:

1) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 1066
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietinnöt n:ot 17 a ja 17; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—71.

2) Suomen Pankin tilaa ja hallintoa vuonna 1929 koskeva tarkastus .. —
Asiakirjat: Pankkivaliokunnan mietintö n:o 1; pankkivaltuusmiesten kertomus.

Kolmas käsittely:

3) Ehdotus valtioneuvoston oikeuttamisesta lyhytaikaisen luoton käyttämiseen vuonna 1931 1075
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 37; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20; hallituksen esitys n:o 58.

4) Ehdotus laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 36; lakivaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 2.

5) Ehdotus laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta 1089
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 38; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19; ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8.

Siv.

Ehdotus lakiehdotusten jättämisestä lepäämään:

6) Ehdotukset laiksi työrauhan suojelemisesta ja laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun 1090
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 35.

Esitellään:

7) Valtiovarainvaliokunnan kirjelmä, joka koskee puhemiehelle tulevaa määrärahaa niiden kulujen korvaukseksi, joita hänellä on valtiopäivien aikana 1092

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

annetaan vastaus ed. Tannerin y. m. välikysymykseen, joka koskee erinäisten viime kesän ja syksyn kuluessa tehtyjen rikosten selvittämistä ja niihin syyllisten rangaistukseen saattamista 1096

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Jatkola ja Lampinen.

Ilmoitusasiat:

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä saapunut hallituksen esitys

n:o 62 vakuutussopimuslaiksi.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnöissä n:ot 17 ja 17 a valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931 sekä rah. al. n:o 1—71 esitellään jatkettuun ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 a, josta näkyy, että valiokunta, yhtyen muissa kohdin eduskunnan asiassa tekemiin päätöksiin, ehdottaa, että 12 Pl:n II luvun 9 momentin perustelut hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnössä n:o 17 ehdotetussa muodossa sekä että saman Pl:n VI luvun 18 momentti perusteluineen hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnössä n:o 17 ehdotetussa muodossa.

Valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaan on eduskunnan nyt päätettävä valiokunnan ehdottamien muutosten hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja senjälkeen esitellään valiokunnan esittämät muutosehdotukset.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Ed. Hästbacka: Då statsförslaget upptogs till första behandling i riksdagen gjordes från flera håll uttalanden, som gav mig anledning att hoppas på att det skulle förefinnas möjlighet att denna gång utöva en större sparsamhet vid uppgörandet av statsbudgeten än tidigare varit fallet. Jag fick den uppfattningen att även de riksdagsmän som tidigare varit med om att granska regeringens budgetförslag och slutligen fastslå budgeten kommit till den uppfattningen att man gått för långt på slöseriets väg, bundit riksdagen genom lagar och påbörjat alltför många omfattande arbeten för vilka krävts stora årliga anslag under flera år. I antytt avseende har det icke funnits någon planmässig tanke inom riksdagen, ty som redan antyddes har man upptagit för många stora arbeten på en gång, vilket sedan förorsakat att man icke kunnat bevilja tillräckliga anslag för arbetets snabba utförande. Arbeten som bort utföras under två à tre år hava räckt fem à tio år och därmed har man bundit arbetsledningen för länge på ett ställe och jämväl förorsakat att staten nödgats anskaffa arbetsredskap mer än behövligt varit, vilket i avsevärd grad fördyrat arbetena.

Med framhållandet av dessa allmänna synpunkter skall jag övergå till behandlingen av budgetanslagen i statsutskottet och beslutet rörande upprensningen av Vuoksen. Såsom jag redan antydde hyste jag förhoppningen om att en större sparsamhet skulle iakttagas av de riksdagsmän, som tidigare varit med om att göra stora fel vid antagande av lagar och beviljande av anslag, och jag hyste full tillit till att de nya männen som kommit in uti riksdagen för att utöva sparsamhet, att de även skulle följa sina valmäns uttalade önskningar och givna löften i antydd riktning. Men jag har blivit i hög grad besviken, ty riksdagen är densamma som tidigare, lika obetänksam och lika slösaktig som den varit under de tretton år jag tillhört densamma.

Det syntes till en början uti statsutskottet som om man vore böjd för att börja spara och jag var med om att utesluta många av de tilläggsanslag som regeringen föreslagit. Jag adresserar detta uttalande främst till utskottets ordförande, ty det var han som gjorde de flesta framställningar om anslagens minskning, kanske icke alltid så väl motiverade. Men då sparsamhet skulle vidtagas fann jag skäl för att understöda honom, någon gång mera på försök om vederbörande ämbetsverk skulle

kunna komma till rätta med mindre anslag. Och i många fall har det också visat sig att minskningar kunnat göras utan anmärkning.

Men senare blev jag medveten om att en del av de minskningar som gjordes icke voro berättigade och har jag därför i riksdagen nödgats rätta vissa begångna misstag. En sak måste jag särskildt påpeka, att jag efteråt även fann att de minskningar, som ordföranden föreslog icke voro dikterade av en vilja att minska utgifterna utan fastmer för att spara för att sedan kunna rikligare bevilja anslag för ändamål som regeringen icke beaktat. De slantar som besparades under olika moment förvandlades sedan till nya utlägg i miljoner, då det gällde intressen som lågo nära honom. Bland dylika nya utlägg är upptagandet av 2 milj. mark för Vuoksens uppresning förbi regeringens förslag och mot regeringens önskan. Detta är så mycket mer beklagligt som det icke blev klargjort för utskottet huru mycket sagda arbete komme att kosta. Herr Niukkanen uppgav i utskottet visserligen att arbetet komme att kosta ca. 60 milj. mark, men av de uppgifter som nu föreligga kan arbetet draga en kostnad upp till bortåt 200 milj. mark. Att under detta meddelande låg något förborgat som man ansåg böra för riskdagen hemlighållas framgår därav att man motsatte sig i utskottet förslaget att i motiveringen nämna det kostnadsbelopp som nämndes, nämligen 60 milj. mark. Jag har nu senare fått reda på att arbetet kommer att kosta, förrän det är slutfört s. s. nedan nämndes ca. 200 milj. mark och dragit den slutsatsen att man av den orsaken icke ville i motiveringen nämna det belopp som icke överensstämde med det verkliga förhållandet. Jag har nu hittills riktat mig mot herr Niukkanens sparsamhetspolitik, men kan göra samma anmärkning mot herrar Korpisaari, Aalto-Setälä och Moilanen. Nämnda riksdagsmän hava under allmänna debatten talat om sparsamhet och gjort uttalanden under särskilda kapitel i vackra ord, varav riksdagen fått den uppfattningen, att de bedrivit en verklig sparsamhetspolitik. Men annat är förhållandet om man närmare börjar jämföra deras handling med de ord som uttalats. De flesta av de nya anslagen som inkommit uti budgeten, vilka regeringen icke föreslagit, hava införts med deras tillhjälp, bland dem anslaget för Vuoksens upprensning. Det märkvärdiga är att nämnda medlemmar av statsutskottet, även uttalat klander att man ger för mycket pengar åt jordbrukare, men själva äro färdiga att utan minsta utredning och mot sin egen regering ge hundratals miljoner och binda riksdagen vid ett dylikt arbete som kräver tiotal miljoner mark i årligt utlägg under ca. 20 år framåt. Här är just ett typiskt exempel på hur riksdagsmännen svika sina fastslagna principer, så snart de inträda uti riksdagen ty det egna intresset eller valmännens intresse bryter alla förut fattade åsikter. Och resultatet av denna budgetbehandling ger vid handen att det nya inslaget uti riksdagen, som skulle föra sparsamhetsmännens talan och förbättra riksdagen, efterhand fallit offer för att även begagna sig av tillfället att gynna egna orter, så snart tillfälle erbjudes.

Jag vill dock hoppas att riksdagen i sista stunden skall rädda sig från det största av de begångna misstagen som statsutskottet gjort, nämligen upptagande av anslag för Vuoksens upprensning.

Med hänvisning till de sifferuppgifter jag lämnade under frågans tidigare behandling föreslår jag, att riksdagen beträffande Vuoksens upprensning skall vidbliva sitt vid behandlingen av 12 H. T. kap. II mom. 9 fattade beslut.

Ed. Harvala: Mietinnössään n:o 17 ehdotti valtiovarainvaliokunta, että Vuoksen perkaustöiden suorittamiseksi ensi vuonna käytettäisiin 2 milj. markkaa. Eduskunta puolestaan päätti, että tämä 2 milj. markkaa jää tulo- ja menoarvioon, mutta poisti perustelut, joka tietää sitä, että tätä määrärahaa ei ole käytettävä Vuoksen perkauksen jatkamiseen, vaan muiden keskeneräisten perkaustöiden jouduttamiseen. Itsepäisesti on valiokunta nyt kuitenkin uudistanut ehdotuksensa siitä, että Vuoksen perkaukseen pitää nämä määrärahat käyttää, vaikka niillä ei päästä edes alkuun. Minun mielestäni sensijaan eduskunnan pitäisi pysyä ennen tekemässään päätöksessä ja hylätä valiokunnan tekemä ehdotus. Minä näin ollen kannatan ed. Hästbackan ehdotusta.

Ed. Niukkanen: Pyysin puheenvuoroa oikeastaan sen keskustelun johdosta, joka meillä oli herra rahaministerin kanssa budjetin loppunumeroista äskettäin, että lopputulos budjetin käsittelystä eduskunnassa on nyt se, edellyttämällä että eduskunta hyväksyy tämän viimeisen mietinnön, että eduskunta on lisännyt menoja kaiken kaikkiansa 5 milj. markkaa. Mutta toiselta puolen eduskunta on koroittanut kahvin ja sokerin tullimääriä 58 milj. markalla. Tämän lisäksi eduskunta on hylännyt hallituksen esityksessä olevat eräät verohelpoitukset tulo- ja omaisuusverolain yhteydessä ja siitä aiheutuu tämän verontuoton lisääntyminen ainakin 10 miljoonalla markalla. Näin ollen siis eduskunta, samalla kun se on menoja lisännyt 5 milj. markkaa, on lisännyt faktillisia tuloja 68 milj. markkaa, joten siis tulo- ja menoarvio on eduskunnassa huomattavasti hallituksen esitykseen verraten parantunut eikä huonontunut. Tällä en kumminkaan tahdo sanoa sitä, että se lopputulos, johon eduskunta on tullut, olisi joka suhteessa tyydyttävä. Tämä käy esille niistä lausunnoista, joita minä aikaisemmin tässä asiassa olen antanut.

Siihen nähden, että ed. Hästbacka näyttää olevan aivan parantumaton, mikäli koskee Itä-Suomen kysymyksiä, täytyy minun kajota myöskin tähän asiaan, varsinkin kun ed. Hästbacka on valmis vertailemaan esim. Vuoksen veden pinnan alentamiseen myönnettäviä varoja niihin varoihin, joita hän myöntää täällä postiljonien pukuavustuksiksi y. m. s. Tässähän on kysymys aivan toisenluontoisista menoeristä, joista ed. Hästbacka allekirjoittanutta haukkuu sentakia, että minä olen koettanut niissä noudattaa säästäväisyyttä. Minä tahdon huomauttaa, että Karjalan Kannas, kuten siitä asiasta useasti varsinkin puolustusbudjetin yhteydessä täällä on lausuttu, on aivan erikoinen osa meidän maatamme. Se on aivan erikoisessa asemassa muihin meidän maamme paikkakuntiin verraten. Minun mielestäni Karjalan Kannas on maantieteellisesti ja poliittisesti maapallon ehkä tärkeimpiä maakappaleita tällä kertaa (Ed. Hakkila: Kyllä ainakin rahaa sinne on sen mukaan pantu! — Ed. Tanner: Eikö hän Suez ja Panama sentään voita?) Siinä suhteessa nimittäin, että se on se paikka, jossa kulkee selvin ja jyrkin raja länsieuroppalaisen ja slaavilaisen kulttuurin ja bolshevistisen ja porvarillisen yhteiskunnan välillä. Sellaista paikkaa on vaikea m. m. ed. Hakkilan ja Tannerin löytää maapallolta toista kuin Karjalan Kannas. Jokaisen itsenäisen valtakunnan valtiotaidon aakkosiin, jolla tällainen maakappale on hallussaan, tulisi kuulua kiinnittää siihen ja sen väestöön aivan erikoista huomiota. Siitä huolimatta, että Karjalan Kannaksen väestö vuosisatojen kestäessä on saanut elää ja työskennellä sellaisen uhkan ja m. m. sellaisen taloudellisen painostuksen alaisena, jollaista minkään muun osan meidän maassamme ei ole tarvinnut kokea, ja vaikka sen taloudelliset edistymismahdollisuudet, huomioonottamalla asutuksen tiheys ja käytettävissä olevan maaperän laatu ja maan vähyys, ovat kovin rajoitetut, ja vaikka rajan sulkeutumisen jälkeen näyttikin siltä, että tätä väestöä uhkaa nopeasti taloudellinen perikato, on se siitä huolimatta, näistä vaikeuksista huolimatta sitkeästi eteenpäin kamppaillut ja onnistunutkin tähän saakka pitämään hallussaan vaatimattomat pienet maatilkkunsa. Nyttemmin on kumminkin tämän väestön asema muodostunut erinomaisen huolestuttavaksi. Ne pienet puutavaraerät, joita tämä väestö viime aikoina on vielä voinut metsistänsä irtisaada ja saada niillä jonkun verran lisätuloja hankituksi, ovat nyttemmin loppuun kulutetut. 2—5 ha oleva peltoala ei voi, sen jokainen käsittää, taata riittävää toimeentuloa suurille perheille, jollaisia perheet yleensä Kannaksella ovat. Tästä onkin seurannut, että osuuskassa- y. m. lainojen langettua nämä saatavat yleensä nykyjään ovat joutuneet ulosottoon, ja siitä on aiheutunut, että koko mieliala Kannaksella on tällä kertaa äärimmäisen masentunut. Koko taloudellinen toiminta näyttää siellä olevan aivan kuollutta. Minun käsittääkseni eduskunta, tämä isänmaallinen eduskunta, voisi tälle väestölle olla nyt, nämä sen äärimäiset vaikeudet huomioonottaen, niin armelias, että se antaisi sille edes jonkinlaisia toiveita siitä, että taloudellinen elämä saadaan siellä elpymään. Ja tämän eduskunta voisi tehdä nyt siten, että se hyväksyisi Vuoksen vedenpinnan laskemista koskevan päätöksen, jota valtiovarainvaliokunta jo toisen kerran täällä suosittelee.

Kuten minä jo edellisessä lausunnossani huomautin, Vuoksen lasku antaisi Keski-Kannaksen 13 kunnan yli 100,000 asukasta käsittävälle alueelle uutta ensiluokkaista viljelysmaata yli 14,000 ha. Tällaista lisämaata eivät nämä viljelijät voi mitenkään muuten saada, sen takia että melkein kaikki tilat sillä alueella ovat liian pieniä, vaikka lisämaakysymys heille on suorastaan elinehto. Tämän työn suorittamisen olisi suurelle osalle tätä väestöä elinehto myöskin sen takia että tuhannet viljelmät sen kautta säästyisivät tavan takaa uusiutuvista Vuoksen tulvista, jotka hautaavat allensa tuhansia hehtaareja voimaperäisessä kunnossa olevia viljelyksiä.

Tämä asia, kuten täällä on huomautettu, on ollut esillä jo kymmeniä vuosia. Ja sen on tämän väestön yksi tärkeimpiä elinkysymyksiä ja sen takia se seuraa myös tätä asiaa erikoisella mielenkiinnolla. Ei tietenkään voi vaatia, että edustaja Hästbacka ymmärtäisi tällaisia asioita, mutta siitä huolimatta minä toivoisin, että eduskunnan enemmistö käsittäisi tämän asian tavattoman suuren merkityksen tälle erikoisasemassa olevalle maakunnalle ja sen asujamistolle. Ja siitä huolimatta, että kulkulaitosministeri asian edellisessä käsittelyssä esiintyi tässä asiassa varsin omituisesti, nimittäin vastustaen tätä asiaa hyvin äkäisessä äänilajissa ennen äänestystä, mutta kannattaen sitä sitten kun se äänestyksessä oli hylätty, minä toivoisin, että myös hallitus osottaisi tälle asialle ymmärtämystä. Tähän nähden minä odotan, että ed. Hästbackalla ei tällä kertaa olisi riittävää menestystä koettaessaan kaataa Kannaksen tärkeintä kysymystä täällä eduskunnassa.

Kulkulaitosministeri Witting: Minä voin monessa asiassa, herra puhemies, yhtyä siihen, mitä ed. Niukkanen lausui. Erityisesti siinä, että Karjalan kannas on n. s. meidän rajakreivikuntamme, missä töitä täytyy tehdä ja rahoja sijoittaa enemmän kuin mihinkään muuhun paikkaan Suomessa. Kuitenkaan minä en voi yhtyä siihen, että minä olisin esiintynyt omituisesti. Mitä tähän Vuoksen hankkeeseen tulee, niin se täytyy tietysti ottaa koko maan kannalta eikä vain Karjalan kannaksen kannalta. Jokiperkauskomissioni on valmistanut suuren ohjelman, jonka kustannukset nousevat noin puoleen miljaardiin. Ensimmäiselle kymmenvuotiskaudelle on laskettu melkein 400 milj. siten, että v. 1931 käytettäisiin n. 33 milj. ja sitten vuodesta 1932 neljä vuotta peräkkäin n. 50 milj., sitten n. 30 milj. 3 vuotta ja n. 20 milj. kaksi viimeistä vuotta. Tämä on hyvä ohjelma ja jos olisimme rikkaampia kuin olemme, niin olisi selvä, että tähän mentäisiin. Hallitus kuitenkaan ei ole ehdottanut enemmän kuin n. 11 milj. täksi vuodeksi koko tälle työlle, siis kolmannen osan siitä, mitä jokiperkauskomissioni on ehdottanut. Mikäli minä ymmärrän, täytyy seuraavina vuosina myöskin pidättyvästi tätä ohjelmaa seurata. Tähän ohjelmaan kuuluu Vuoksi, ja minä myönnän, että Vuoksi on tärkeä hanke. Siihen on ensi vuodeksi ehdotettu 10 milj., sitten n. 15, 15, 13, 15, 3, 3, $1\,^1/_2$ ja $1\,^1/_2$ miljoonaa. Tässä laskelmassa lienee vielä virheitä. Ylihallituksen laskelman mukaan täytyy saada noin 4—5 milj. lisää, siis yhteensä 78 milj. Mikäli minä ymmärrän, niin sellaista työtä ei voida näin pienellä summalla aloittaa. Kun työhön mennään, täytyy otaksua, että se ainakin 5 vuoden kuluessa saadaan loppuun. Ja kun tulemme sellaiseen asemaan, että meillä esim. on lainavaroja, niin minä olisin ensimmäinen tällaista hanketta kannattamaan.

Kun tällaisesta työstä keskustellaan, täytyy käytännöllisiä seikkoja ottaa huomioon. Yksi tärkeä käytännöllinen seikka on, vaikkakin eduskunta päättäisi, että tähän työhön on mentävä, niin nähtävästi kuitenkaan ensi vuonna ei mitään voida tehdä sillä täytyy työlupa saada maaherralta ja tämä toimenpide vie viranomaisten ilmoituksen mukaan enemmän kuin vuoden. Sitä paitsi vaikkakin työtä niin supistettaisiin, että työ aloitettaisiin vain yhdellä paikkakunnalla, niin kuitenkin vaaditaan sitä varten yli 6 milj. markkaa, seitsemättä miljoonaa markkaa (Ed. Niukkanen: Ei Siikajoesta ole mitään päätetty!) Myös väite, joka on tehty, että Imatran voimalaitoksen koneita voitaisiin tähän käyttää, on perätön sen takia, että Imatran voimalaitos on myynyt rautatielle ne kaivauskoneet, jotka sillä on ollut ja niitä käytetään ensi kesänä Kemijärven rautatierakennuksella. Muuta heillä ei ole. Kun asiaa näin käytännöllisyyden kannalta ja kokonaisuuden kannalta tarkastaa, niin tul-

laan siihen, että asia ainakin tällä haavaa täytyy jättää, niin hyvä kuin hanke onkin.

Jag ber att få framhålla att detta företag, sänkningen av Vuoksen, bör ses i det sammanhang till vilket det hör, nämligen det arbete att reglera våra vattendrag, som man har sökt planlägga under de sista åren. Det program, som har utarbetats slutar med en kostnad, som kommer mycket nära en halv miljard. För de närmaste tio åren är 368 miljoner beräknade, sannolikt komme summan att överstiga detta belopp. Enligt detta program komme att användas under år 1931 33 miljoner mark, sedan 50 miljoner ett antal år o. s. v. Regeringen har föreslagit användande av endast $^1/_3$ av denna nämnda summan för nästa år, och såvitt jag kan överskåda förhållandena kommer detta program att förbli ett önskemål, vilket man såvitt möjligt försöker närma sig, men knappast inom en överskådlig tid kan realisera. Jag medgiver att Vuoksen ingår, som ett av de viktigaste arbetena i detta program, men då Vuoksenarbetet är så stort, att man kan uppskatta kostnaderna till inemot 78 miljoner, så synes det mig löjligt, om man nu med en så ringa summa som 2 miljoner skrider till att börja detta arbete, i synnerhet då man vet, att tillstånd till arbetet kan givas av landshövdingen först efter förhandlingar, som komma att taga över ett år enligt de uppgifter, jag har fått mig meddelade, och vidare då expropriationer och skadeersättningar komma att stiga till en större summa än den, över vilken staten efter beviljandet av detta anslag kommer att förfoga, och slutligen kostnaden för anskaffandet av arbetsredskap, också om arbetet påbörjas på ett enda ställe, vore större än den bevillning som nu är föreslagen. Tager man dessa rent praktiska omständigheter i betraktande så måste man komma till det att detta arbete, som i och för sig är gott, bör uppskjutas och under denna tid vidare beredas.

Ed. Paavolainen: Ed. Hästbackan lausunnon johdosta minä pyydän huomauttaa, että säästäväisyys on tietenkin erinomainen asia ja sitähän voidaan suositella ja soveltaa varsinkin tällaisena aikana miltei jokaiseen asiaan. Mutta säästäväisyydellä ei voida ratsastaa silloin, kun kysymyksessä on sellainen, koko maakunnan elinhermoon ja elämisen ehtoihin niin syvälti vaikuttava hanke, kuin on Vuoksen lasku. Minä pyydän huomauttaa, että eduskunta on jo aikaisemmin tähän tarkoitukseen varoja myöntänyt. Jos se nyt tällä kertaa kieltää, niinkuin ed. Hästbacka tahtoisi, niin jouduttaisiin siihen omituiseen tilanteeseen, että eduskunta toisena vuonna antaa ja toisena vuotena kieltää. Minusta ei tällainen menettely voi olla johdonmukaista. Ja kun on kysymys hankkeesta, joka on täysin tutkittu, selvitetty, niin pitäisi eduskunnan nyt suostua valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen ja myöntää varat Vuoksen laskuhankkeeseen. Minä, samalla kuin kannatan valtiovarainvaliokunnan ehdotusta, toivon, että eduskunta tekisi Karjalan maakunnalle tässä suhteessa oikeutta ja yhtyisi valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen.

Ed. Oksala: Vuoksen lasku on muodostunut viime aikoina maakunnalliseksi kysymykseksi. Sen asian johdosta on siellä pidetty kokouksia ja sitä on pohdittu ja siihen on kiinnitetty suuria toiveita. Ne syyt, jonkatähden herra kulkulaitosministeri asiaa vastusti, eivät minusta ole millään tavalla ratkaisevia. Maaherran lupa tämmöiseen asiaan, varsinkin kun valtio on toisena asiallisena, saadaan varmasti alle vuoden. Jos se veisi pitemmänkin ajan, jos sitä ei ensi vuotena haeta, niin menee taas vuosi, joskus siihen on ryhdyttävä kuitenkin. Ja minä tiedän kokemuksesta, että tämmöiseen lupa saadaan, kun vaan toimeksi pannaan; se saadaan vuodessa. Niinikään minä en pidä koneista johtuvaa syytä minään pätevänä. Tämmöisessä työssä on varmasti yhdeksi vuodeksi työtä, vaikkei siellä ole vielä minkäänlaisia koneita. Kun on vain lapioita, kirveitä ja rautakankia, niin riittää työtä aivan varmasti yhdeksi vuodeksi. Seuraavana vuonna tulee sitten vasta koneitten aika. Täällä kävi äskettäin lähetystö Itä-Karjalasta, joka kävi kaikkien ryhmien puheilla ja esitti vakuuttavasti sen tilan, missä maaseutuväestö Karjalassa elää. Minä en tiedä, mitä ryhmät tälle lähetystölle ovat vastanneet, mutta luulen, että jokainen ryhmä on luvannut antaa jonkinlaista tukea karjalalaisten maanviljelijäin elämään. Minä toi-

von, että eduskunta nyt toimii minun otaksumieni lupausten mukaan.

Valtiovarainministeri Vennola: Minä totean mielihyvällä siitä käsittelystä, mikä nyt viimeksi on käyty valtiovarainvaliokunnassa, että siinä on palattu ainakin kymmenkunnassa momentissa hallituksen esityksen kannalle. Tämä on siltä kannalta ilahduttava, että periaate, ettei tarpeettomia muutoksia tehdä hallituksen esitykseen tulo- ja menoarviosta, tulee tässä toteutetuksi.

Mitä niihin huomautuksiin tulee, mitä ed. Niukkanen täällä äsken teki, että valtiovarainvaliokunta on lisännyt tullituloja 58 miljoonalla markalla, niin en ole tätä määrää tarkastanut, mutta suunnilleen se pitänee paikkansa. Mutta kun valtiovarainvaliokunta on katsonut, että sen samalla täytyy vähentää tuloja uuden arvioimisen kautta rautatie- ja metsätuloista sekä tupakkaverosta y. m. noin 100 miljoonaa, niin ei olisi ollut silloin syytä käyttää näitä tulojen lisäyksiä menojen lisäykseen. Niitä olisi ollut syytä käyttää supistettujen tulojen täydennykseksi. Se vakava muistutus minun täytyy valtiovarainvaliokunnan menettelytapaa vastaan tehdä. Menoja on lisätty kuitenkin 40 miljoonalla markalla, uusia menoja erilaisiin tarkoituksiin. Menojen lisääntyminen on ollut sitä vähemmän perusteltua, kun lopputulos on nyt se, että budjetissa on 11,433,000:nen vajaus, jonka valtiovarainvaliokunta ehdottaa otettavaksi pääomasäästöstä. Tämä on epäilemättä edistys aikaisemmasta menettelytavasta, sillä viime vuoden tulo- ja menoarviossa oli pääomasäästöstä otettu jo hallituksen esityksessä 58 miljoonaa ja sitten eduskunnasta lähtiessä oli pääomasäästöstä kuluvan vuoden budjettiehdotuksessa käytettä 126 miljoonaa. Huomattavaa edistystä tässä on nyt todettava. Mutta tilanne on nyt sellainen, että budjetin olisi pitänyt mennä lukkoon ilman pääomasäästöön kajoamista, koska se maan luottoolojen ja nykyisen tilanteen kannalta olisi ollut suotavaa. Asia johtuu, niinkuin valtiovarainvaliokunta huomauttaa, siitä, että eduskunta löi lukkoon sekä tulo- että menopuolen ja että valtiovarainvaliokunnalla ei ollut sitten tilaisuutta enää muutella niitä, vaikkapa se itsekin sanoo, että sekä tuontitulleissa että rahanlyöntimaksuissa olisi koroittamisen varaa. Minä toivoisin, että tämä toteaminen ja tämä avuton tunnustus antaisi eduskunnalle aiheen vastaisuudessa ottaa huomioon, että erinäisiä tuloja ja menoja täytyisi päättää sekä tulo- että menopuolella ainoastaan ehdollisella päätöksellä, jotta sitten voitaisiin tulo- ja menoarviota lopullisesti lukkoon lyötäessä tehdä tarpeellisia tasoituksia.

Ed. Pullinen: Herra kulkulaitosministerin lausunnosta sai sen käsityksen, että Vuoksen laskua ei olisi riittävästi tutkittu ja että perkausta ei sentakia vielä voisi panna täytäntöön. Tämä oikeuttaa sekä velvoittaa lausumaan, että tuskinpa mikään muu joenperkauskysymys meidän maassamme on ollut niin täydellisen ja seikkaperäisen tutkimuksen alaisena kuin Vuoksen lasku on ollut. 20 vuotta sitten asetti valtio komitean insinööri Ståhlen johdolla tutkimaan, mikä hyöty tulisi, jos Vuoksi laskettaisiin yhdellä metrillä. Tämä komissioni työskenteli parin vuoden ajan, toimitti tarkkoja mittauksia ja peilauksia kaikissa Vuoksen lahdelmissa pitkin koko Vuoksen aluetta ja tuli siihen johtopäätökseen, että yhden metrin laskulla saavutettaisiin n. 11,000 hehtaaria viljelysmaata. Kun tämä komitea oli lopettanut työnsä, niin uusitui pari kertaa hyvin voimakkaat tulvat ja taas valtion puolesta asetettiin tutkimaan keinoja näiden tulvien estämiseksi ja samanaikaisesti asetti paikallinen maatalousjärjestö toimikuntia sekä erityisiä virkamiehiä tutkimaan sekä niitä vahinkoja, joita nämä tulvat tuottivat, että myöskin keinoja näiden tulvien poistamiseksi. Ja senjälkeen kuin nämä käytännölliset alkutoimenpiteet oli toimitettu, niin edustajat kääntyivät uudelleen eduskunnan puoleen ja eduskunta vuoden 1925 valtiopäivillä myönsi erityisen määrärahan Vuoksen koneellista tutkimista varten, sekä myönsi samalla 2 miljoonan markan määrärahan Vuoksen laskutöiden alkamiseksi. Senjälkeen ovat neljän viiden vuoden ajan tie- ja vesirakennushallituksen pätevät insinöörit tutkineet Vuoksen laskua. Viimeksi yli-insinööri Willebrandt on käynyt vuosi sitten perkauslaskelmia tarkastamassa. Ja kun nämä tutkimukset ovat tulleet maksamaan, niinkuin kulkulaitosministeri mainitsi, 700,000 markkaa, eli 700,000—800,000 markan välillä, ilmeisesti on täytynyt jota-

kin näillä rahoilla tehdä ja jollakin lailla täytyy lasku olla tutkittu. Kun tie- ja vesirakennushallituksen tutkimus oli lopetettu, niin ryhtyi valtion joenperkauskomissioni Vuoksen laskua tutkimaan Tämä komissioni piti useissa paikoissa kokouksiaan ja tarkasti asiaa ja lausui, niinkuin ed. Niukkanen viime istunnossa täällä komissionin pöytäkirjoista luki, että tämä laskuyritys on asetettava ensimmäisten joukkoon koko maassa. Tämän joenperkauskomission tehtävänä oli tutkia koko maan joenperkausasiat ja se puolueettomana on asettanut Vuoksen laskun ensimmäisten laskuasiain tilalle. Mitään jokea maassamme ei ole tutkittu niin perusteellisesti ja monipuolisesti kokonaisen 20 vuoden ajan kuin Vuoksen laskua. Nyt kuitenkin kulkulaitosministeri täällä ilmoittaa, että tutkimukset ovat niin kesken, että vuoteen ei voida tehdä yhtään mitään tässä asiassa. Tämä tuntuu suorastaan käsittämättömältä, enkä usko, että Viipurin läänin maaherra voisi asettua tässä poikkitelaiseksi eikä antaisi laskuun oikeutta. Jos nyt päätetään, niinkuin herra kulkulaitosministeri täällä toivoo, niin se vapauttaa viranomaiset kokonaan tätä asiaa harkitsemasta pariksi vuodeksi eteenpäin. Toivoisin, että eduskunta ei antaisi viranomaisille tällaista vapautusta, vaan että se myöntämällä ehdotetun 2 milj. markkaa entisen 1 ½ milj. markan lisäksi velvoittaisi viranomaiset ryhtymään kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joihin ensi vuonna voidaan ryhtyä ja joihin Vuoksen laskun aikanansa suorittamiseksi on välttämätöntä ryhtyä. Minusta on aivan nurinkurista kulkulaitosministerin kanta siinä, ettei pidä nyt myöntää yhtään rahaa, sillä se ikäänkuin veisi viranomaiset työhön tässä asiassa. Tämä, niinkuin täällä on selostettu, Etelä-Karjalan kansalle olisi tavattoman ikävä uutinen, sillä se käsittäisi herra kulkulaitosministerin kannan sillä tavalla, että tätä asiaa ei ollenkaan tahdota ajaa, koska täällä käytetään tällaisia verukkeita. Toivon, että eduskunta ei asettuisi samalle kannalle kuin herra kulkulaitosministeri on tässä asettunut. Sekä kyseellisen hankkeen arvo että Karjalan kansan tosi tarve vaativat sitä.

Ed. Forstadius: Kun Vuoksessa ei ole ollut viime aikoina minun tietääkseni mitään vahingollisia tulvia, eikä Vuoksen vesi ole ollut niin korkealla, että se olisi suureksi vaaraksi ja vahingoksi lähiseudun mailla, niin olisi mielestäni väärin, että eduskunta päättäisi antaa sen perkaamiseen nyt 2 milj. markkaa ja siten eduskunta sotkisi hallituksen suunnitelmia, kun nyt tällä hetkellä on vesistöjä, niinkuin Kymijoen vesistö ja Kokemäenjoen vesistö, jotka kauheilla tulvillaan saattavat koko lähiseudun kansan suuren kauhun ja pelon valtaan. Viime päivien päivälehdistä kaikki ovat lukeneet, mitenkä Kymijoen vesi on äkkiä noussut 110 cm. Suuret mahdottomat alat viljelyksiä ovat jääneet veden alle, ladoissa ovat heinät turmeltuneet, siellä on hätä aivan kauhea. Kyllä minun täytyy pysyä hallituksen kannalla ettei Vuoksen perkaamiseen nyt annettaisi rahaa, vaan sensijaan niiden vesistöjen, jotka tuottavat hyvin viljellyille ympäristöille suurta vaaraa ja vahinkoa, ja sen jälkeen Vuoksen perkaamiseen.

Valtiovarainministeri Vennola: Minä puolestani olen tarkastaessani tätä asiaa tullut siihen tulokseen, että tällä hetkellä ei ole aihetta siihen ryhtyä. Täällä sanottiin, että tulisi vapaaksi viljelysmaata noin 14,000 ha ja olen saanut sen ilmoituksen, että se tulisi maksamaan, tämän maan vapauttaminen, koko hankkeen läpivieminen 78 miljoonaa. Jos siihen lasketaan vielä korot ja muita kuluja, niin tulee maa maksamaan yli 6,000 markan hehtaari. Tämä alkaa olla jo niin kallista maata, että niiden kokemusten nojalla, mitä minulla on valtiovarainministerinä tällaisista kuivauksista, ne ihmiset, jotka sitten tätä maata saavat, eivät tahdo tulla sillä toimeen. Se tulee heille niin kalliiksi ja usein jäävät viljelemättä tällaiset alueet. On erittäin tärkeätä, että tällaisia hyviäkin asioita perusteellisesti harkitaan taloudellisen kannattavaisuuden kannalta. En täällä tahdo kuitenkaan lopullisesti määrätä kantaani tähän kysymykseen. Mutta olen siitä aivan selvillä, että tällä hetkellä on paljon tärkeämpiä tarpeita olemassa ja että siis tämä asia tällä kertaa saisi lykkäytyä toiseen aikaan.

Ed. Pitkänen: Se väärä käsitys, joka kävi ilmi ed. Forstadiuksen lausunnosta, lienee välttämätöntä oikaista. Hän mainitsi, että Vuoksen varsilla ei ole viljelyk-

siä tulva erikoisemmin ahdistanut. Se pitää paikkansa vain sillä tavalla käsittäen, että vesi seisoo aina siellä niityillä ja viljelykset ovat melkein säännöllisesti aina veden vaivaamia hyvin laajoilla alueilla. Siis ei mitään tulvan nousemista kaivata, kun siellä muutenkin on jo veden vaivaamia maita. Ja sitten vielä on otettava huomioon, että joskin jonkun joen varrella kerran kymmenissä vuosissa tulva nousee, niin pitävät viljelijät liian suurta ääntä siitä, vaan nämä Vuoksen varsien viljelijät ovat jo niin tottuneet, että ne eivät pidä siitä kovaa ääntä, vaikka he saavatkin kärsiä vuodesta vuoteen tätä veden tulvaa. Esim. pari vuotta takaperin olin näkemässä kuinka keskellä talvea seisoivat heinäladot syvässä vedessä. Heinät jäivät sisään ja jäätyivät kiinni ja niitä ei saatu kuin yläpuolelta latoa irti. Sellaista siellä tapahtuu säännöllisesti useampana talvena. Minä uskoisin, että eduskunta ei tulisi ainakaan katumaan, jos nyt ymmärtäisi tätä tärkeätä Kannaksen kysymystä ja antaisi tämän pikkuisen, vaatimattoman määrärahan, joka tulee käytettäväksi vielä siinäkin suhteessa edullisesti, että työttömyys on tavaton Kannaksella.

Ed. Paavolainen: Minun täytyy ed. Forstadiukselle huomauttaa, ettei pitäisi puhua asioista, joita ei tunne. Minä en ymmärrä, missä ed. Forstadiuksen silmät ja korvat ovat olleet, jos hän ei ole kuullut puhuttavan Vuoksen tulvista. Kyllä niitä on ollut, ja niinkuin ed. Pitkänen juuri huomautti, maa Vuoksen rannoilla kärsii suunnattomasti näistä tulvista. Minun täytyy ihmetellä myös sitä, että hankkeen vastustajat vielä jatkuvasti vetoavat siihen, ettei tätä kysymystä ole perusteellisesti harkittu eikä tutkittu. Minä uskallan väittää, että tuskin mitään joenperkausasiaa on niin perusteellisesti harkittu ja tutkittu kuin tätä. Jos nyt tätä Kannaksen elinkysymystä tahdotaan täällä kynsin hampain vastustaa, niin tehtäköön se edes asiallisilla syillä, sitä meillä on ainakin oikeus vaatia.

Kulkulaitosministeri Witting: Koska täällä on syntynyt se väärä käsitys, että tätä hanketta ei ole valmistettu, niin saan kertoa, että on kaksi ehdotusta verrattain valmiina, missä kaikki, mitä ammutaan ja kaikki mitä ruopataan, on laskettu. Samaten on olemassa täydet piirustukset. Toinen vaihtoehdotus laskee vedenpinnan n. 2.4 m, toinen 1.5 m. Työn teknillinen puoli on siis valmistettu, mikä myös ilmenee siitä, että 800,000 markkaa on tähän käytetty. Mutta tämähän on aivan toinen asia. Käytännöllisesti kysymys nyt on, aloitetaanko vai eikö niin pienellä summalla, ettei kuitenkaan mitään voida tehdä.

Koska kuitenkin kestää vuoden, ennenkuin toimilupa on saatu, niin vaikkakin tämä summa myönnetään, töitä ei voida aloittaa ennenkuin v. 1932. Koska eduskunta jo on myöntänyt varoja, joista vielä on käytettävissä 1,400,000 markkaa ja asia kulkee omaa vauhtiaan eteenpäin, niin kuitenkin ensi vuoden alussa taikka ainakin alkupuolella voidaan olla siinä, että maaherralla on nämä työluvat valmiina ja eduskunta voi silloin, jos tahtoo, vuoden perästä myöntää ne rahat, jotka tarvitaan. Mutta silloin on kysymys summasta, joka on suuruusluokkaa 10,000,000.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ed. Hästbackan tekemän ehdotuksen otan huomioon esitellessäni valtiovarainvaliokunnan mietinnössä olevan ensimmäisen ehdotuksen.

Esitellään 12 P. l:n II luvun 9 momentin perusteluja koskeva kohta.

Keskustelua ei enää synny.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Hästbacka ed. Harvalan kannattamana ehdottanut, että 9 momentin perusteluihin nähden eduskunta pysyisi ennen tekemässään päätöksessä. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hästbackan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hästbackan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 69 jaa- ja 117 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 9.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Pullinen: Pyydän lippuäänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aakula, Cajander, Eskola, H., Hakala, A., Halonen, A., Hannula, Heikkinen, Helo, Hiltunen, Hirvensalo, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Janhonen, Junes, Jyske, Kaijalainen, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kilpeläinen, Kirveskoski, Koivuranta, Kontio, Koponen, Korhonen, Korpisaari, Kosonen, Kuisma, Kukkonen, Kämäräinen, Lahtela, Leppälä, Lindman, Lohi, Luostarinen, Manner, Miikki, Moilanen, Mäkelä, W., Nikkanen, Niukkanen, Oksala, Oksanen, Paavolainen, Perho, Pilppula, Pitkänen, Puittinen, Pullinen, Pyy, Pärssinen, Rapo, Reinikainen, Rissanen, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sallinen, Salo, Suokas, Suurkonka, Tarkkanen, Tukia, Turja, Vehkaoja, Welling ja Väisänen.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Asikainen, Björk, von Born, Brander, Bryggari, Erich, Eskola, W., Estlander, Fagerholm, Forstadius, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Harvala, Helenelund, Hildén, A., Hildén, U., Huhtala, Huttunen, Hämäläinen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jern, Jokinen, Junnila, Jussila, Kallioniemi, Kaskinen, Keto, Kilpi, Kivimäki, Kivioja, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Kolkki, Komu, Koskenheimo, Kovanen, Kulovaara, Kuokkanen, Kuuliala,, Kuusisto, Lahdensuo, Lamminen, Lehtokoski, Lehtonen, Leivo, Lepistö, Lindqvist, Linna, Malmivaara, Mantere, Meriläinen, Myllymäki, Mäkelä, J. L., Nuutinen, Nyman, Paasivuori, Paasonen, Palmgren, Pekkala, Pennanen, Penttala, Perheentupa, Pesonen, Pihkala, Pojanluoma, Päivänsalo, Rantala, Rantanen, Rautaharju, Roos, Rothberg, Räisänen, Sahlstein, Sallila, Sarlin, B., Sarlin, E., Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Solja, Sovijärvi, Ståhlberg, Svinhufvud, Särkkä, Tanner, Tolonen, Tulenheimo, Tuomikoski, Tuomioja, Turkia, Valta, Westman, Virkkunen, Voionmaa, Åhlström, Åkerblom ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 15 edustajaa:

Aalto-Setälä, Alestalo, Jatkola, Joukanen, Kalliokoski, Kivisalo, Lampinen, Lautala, Nurmesniemi, Raatikainen, Riipinen, Ryömä, Sunila, Sventorzetski ja Vesterinen.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 70 jaa-ääntä ja 114 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Hästbackan ehdotuksen.

VI luvun 18 momenttia koskeva kohta.

Keskustelu:

Ed. Paasonen: Pyydän ehdottaa, että eduskunta tämän momentin kohdalla pysyisi ennen tekemässään päätöksessä ja hyväksyisi momentin hallituksen esityksen mukaan.

Ed. Puittinen: Kannatan ed. Paasosen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Paasonen ed. Puittisen kannattamana ehdottanut, että 18 momenttiin nähden eduskunta pysyisi ennen tekemässään päätöksessä. Kutsun tätä ehdotusta ed. Paasosen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Paasosen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 78 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 18.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

P u h e m i e s: Eduskunta vahvistanee vajauksen, joka otetaan pääomasäästöstä, 11,433,050 markaksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Poisto päiväjärjestyksestä.

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksestä poistetaan 2) asia.

---

3) Ehdotus valtioneuvoston oikeuttamisesta lyhytaikaisen luoton käyttämiseen vuonna 1931.

Yllämainitun ehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 58, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 20 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 37, esitellään k o l m a n t e e n k ä s i t t e l y y n.

P u h e m i e s: Asian toisessa käsittelyssä päätetty suostumuksen antaminen siihen, että valtioneuvosto saa vuonna 1931 käyttää lyhytaikaista luottoa 600,000,000 markan määrään asti, sekä päätös, että sanottu luotto on takaisin maksettava vuoden 1932 kuluessa, voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Eduskunta pysyy asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 2, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 36, esitellään k o l m a n t e e n k ä s i t t e l y y n.

P u h e m i e s: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös itse lakiehdotuksesta, ja lopuksi lakivaliokunnan mietinnön 2 sivulla olevasta toivomusponnesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. H a r v a l a: Esillä oleva lakialoite on nyt joutunut siihen vaiheeseen, että se tulee hylätyksi. Mutta kun sen yhteydessä on paljon puhuttu asiasta, josta oikeastaan ei ole kuitenkaan kysymys, katson olevan syytä vielä tässä käsittelyssä lyhyesti kosketella niitä pyrkimyksiä, joihin aloitteella väitetään tähdättävän.

Meidän maassamme on pitkän aikaa vallinnut korkea korkokanta. Rahan kysyntä on ollut niin suuri, ettei sitä ole ollut halvalla saatavissa. Kun muutenkin vallitsee huono aika, tuntuu korkorasitus varsinkin vähävaraisen kansan keskuudessa aivan sietämättömältä, jonka vuoksi useat muut kuin säästäjät miettivät keinoja, miten korkomenoissa voitaisiin saada alennusta aikaan. Lähestyy lisäksi vuoden vaihde, jolloin suurin osa korkomenoista on suoritettava, eikä monellakaan ole tietoa, mistä siihen rahat ottaa. Tuskinpa erehtyy ennustaessaan, että edessä olevan talven aikana tulee entistä enemmän maksamatta jääneiden korkojen uloshakuja ja siitä johtuneita huutokauppoja, joista taas jälleen johtuu, että pakkohuutokaupan alaisiksi joutuneiden tilojen hinta laskee. Tällainen tilanne on äärimmäisen synkkä eikä siihen ole tuonut mitään lievitystä se virallinen korkojen alennus, mikä kuluvan vuoden aikana on tapahtunut. Eihän korkojen alennus ole sanottavasti ulottunutkaan muuhun kuin pankkien ottolainaukseen. Se korkopolitiikka, jota pankit harjoittavat ja joka meidänkin maassamme kuluneena vuotena on ollut havaittavissa, on erittäin kuvaava. Kun Suomen Pankki alentaa diskontokorkoaan vaaditaan yleensä, että yksityispankit seuraisivat esimerkkiä. Ne ottavatkin asian harkittavak-

seen ja tulos on tavallisesti se, että ottolainauskorko eli tallettajille maksettava korko alennetaan ehkä samalla määrällä kuin Suomen Pankki on alentanut diskonttokorkoa. Mutta antolainauskorko eli se korko, jonka pankki perii lainanottajilta, se pysyy pääasiassa muuttumattomana. Vain muutamille erittäin suosituille asiakkaille, jotka voivat saada rahoja muualtakin, tai joita pankki ei halua menettää, voidaan jonkun verran korkoalennusta antaa. Jos sensijaan tavallinen kansanmies ollenkaan lainaa saa, ei siinä koron alennuksesta yleensä ole jälkeäkään. Suomen Pankin koron alennuksista on täten seurauksena vain se, että yksityispankit voivat sieltä ja säästäjiltä saada rahaa halvemmalla, mutta itse ne lainaavat sitä alemmalla korolla ainoastaan poikkeustapauksissa. Koron alennuksesta aiheutuvan edun ne pitävät mieluummin omissa kassoissaan, mistä taas seuraa, ettei osakkeenomistajilla huonosta ajasta ole aavistustakaan. Varsinainen kansa ei koron alenemisesta tiedä mitään. Se vain kärsii ja maksaa, jos jaksaa, ellei maksa, menettää kaikki, mitä on luullut omistavansa.

Se pieni etu, mikä meidän maassamme kuluneen vuoden aikana toimeenpannuista korkoalennuksista olisi voinut olla, ei ole ulottunut niihin piireihin, joissa se todella olisi voinut aiheuttaa helpotuksen huokauksen. Todelliset toimenpiteet nykyisen korkean korkokannan alentamiseksi ovat niin ollen täysin oikeutettuja. Ja minä olen puolestani sitä mieltä, että nykyisissäkin oloissa voitaisiin alempaa korkoa soveltaa lainanottajiin yleisemminkin kuin on tapahtunut, jos vain haluttaisiin niin tehdä. Olisin halusta mukana niissä toimenpiteissä, jotka siihen voivat johtaa, mutta niitä ei näytä olevan helppo löytää. Esilläoleva aloitekaan, vaikkapa se olisi hyväksyttykin, ei olisi auttanut todellisessa hädässä olevia. Ensinnäkään sillä ei olisi lainkaan päästy niiden todellisten koronkiskojien kimppuun, jotka yksityisesti lainaavat rahojaan ja ottavat korkoa virallisesti ja epävirallisesti, ja niiden synnit ovat varmasti paljon suuremmat kuin esim. pankkien, vaikkapa nekin usein ovat ottaneet uskomattoman paljon. Toiseksi olisi aloitteen sisältämiä määräyksiä sovellettu, mikäli olisi sovellettu, etupäässä uusiin lainanottajiin ja uusiin lainoihin. Korkeasta korkokannasta eivät kuitenkaan pahimmin kärsi ne, joilla ei vielä velkaa ole, vaan ne, joilla jo on niin paljon, kuin helposti voivat saada. Eräässä tämän vuoden alkupuolella pitämässään esitelmässä mainitsi m. m. professori Gebhard, että vuonna 1926 teki maaseutukiinteistöihin kiinnitetyt velat 5,800 milj. markkaa. Laskien tälle määrälle korkoa 9 %:n mukaan, mikä tuskin on liian korkea, menee näiden velkojen korkoihin vuodessa noin 522 milj. markkaa. 1 %:n alennus tässä määrässä tekisi niin ollen jo yli 50 milj. markkaa, puhumattakaan kiinnittämättömien velkojen koroista, joista en ole nähnyt missään luotettavia laskelmia. Korko niistä veloista, jotka jo ovat olemassa, on kuitenkin tavallisesti sovittu, eikä siihen helposti pääse myöhemmin käsiksi. Se on saavutettu oikeus, johon aloitteessa ehdotettu lainsäädäntökään ei olisi voinut vaikuttaa, vaikka juuri näitä korkeasta korkokannasta pahimmin kärsiviä pitäisi voida auttaa. Aloitteella ei olisi näin ollen ollenkaan saavutettu sitä tulosta, mihin sillä on oltu pyrkivinään.

Ne vaikeudet, joita korkojen maksamisessa juuri nykypäivinä esiintyy, eivät kuitenkaan ole johtuneet, kuten hyvin tunnetaan, siitä, että korkokanta olisi viime aikoina kohonnut. Päinvastainenhan on ollut suunta. Eivätkä nykyiset korkeakorkoiset velat ole edes syntyneetkään viime aikoina, vaan vuosia sitten, jolloin vallitsi taloudellisesti parempi aika. Professori Nevanlinna opetti kerran Suomen Pankin tilintarkastajille, että alhainen korkokanta on aina huonojen aikojen seuralainen ja huudahti päälle, että „niistä jumala meitä varjelkoon". Nämä huonot ajat ovat kuitenkin tulleet, mutta korko ei siitä huolimatta osoita nopeata laskua, vaan hyvinä aikoina tehtyjen velkojen korot painavat raskaasti maksajia. Velkaa hyvänä aikana otettaessa ei korko kuitenkaan tunnu yhtä raskaalta kuin nyt. Velanottaja arvelee voivansa koron hyvin maksaa ja olisi varmasti voinutkin, jos ansiomahdollisuudet olisivat pysyneet entisellään. Kun ne ovat vähentyneet, niinkuin nyt on tapahtunut, ei ole tietoa, mistä korkorahat voidaan ansaita. Maanomistaja saa nykyisin metsästä huonomman hinnan kuin ennen, pienviljelijä työstään vähemmän palkkaa eikä ansiotyötä ole edes saatavissa, vaikka juuri siihen luottaen ovat velkansa tehneet. Työtilaisuuksien järjestäminen olisi varmasti parempi ja no-

peampi keino auttaa koronmaksussa kuin se tie, jota aloitteessa on suositeltu kuljettavaksi; ja työtilaisuuksien järjestämisessä voi myös hallitus jotain tehdä, joten siihen on kiinnitettävä varsinkin alkavana talvena entistä suurempaa huomiota.

Toinen tehokas keino alentaa nykyistä korkeata korkokantaa on, niinkuin joskus on mainittu, halvemman ulkomaisen rahan hankkiminen maahan. Täällä eduskunnassa on kuitenkin kuluneen istuntokauden aikana useamman kerran todettu, että sellaiseen ei ole nykyisin sanottavia mahdollisuuksia. Suomen obligatioiden kurssit ulkomailla ovat alentuneet, siitä on vähitellen päästy yksimielisyyteen. Ed. von Frenckellkin alkanee olla siitä selvillä. Eri mieltä on ollut siitä, mistä tämä alentuminen on johtunut. Eilispäivänä näin minä siitä yhden uuden todisteen. „Helsingin Sanomissa'' tehdään selkoa ulkomaalaisten obligatioiden noteerauksesta New Yorkin pörssissä ja jatketaan sitten: „National City Bank mainitsee joulukuun katsauksessaan syyksi ulkomaalaisten obligatioiden heikkouteen lamakauden jatkumisen sekä erinäisissä maissa vallitsevan poliittisen epävarmuuden tilan.'' Viimemainittu seikka koskee varmasti myöskin meidän maatamme, koska juuri Suomen obligatiot ovat pahimmin alentuneiden joukossa. Ulkomaalaisten lainojenkaan saamisesta ei siis näytä olevan toivoa ennenkuin meidänkin maahamme palaa rauha ja kuluvana vuonna vallinnut poliittinen metelöinti lakkaa. Kuinka mikään ulkomainen rahalaitos voisikaan antaa lainaa maahan, jossa ei edes porvarien turvallisuus eikä heidän sanomalehtiensä ilmestyminen ole taattu. Mutta myöskin tässä voisi hallitus tehdä jotakin alempaan korkokantaan pääsemiseksi, jos vain tahtoisi, hillitsemällä niitä vähäisiä metelöitseviä joukkoja, jotka ylläpitävät levottomuutta maassa. Vain sillä tavoin voidaan päästä tuloksiin asiassa, jossa tulosten aikaansaaminen olisi aivan välttämätöntä. (Eduskunnasta: Hyvä!)

Ed. Lohi: Tämä kysymys, jota nyt käsillä oleva aloite koskettelee, on yksi nykyhetken kaikkein aktuellisimpia kysymyksiä meidän maassamme. Tilannehan on niin onneton, että niiden korkeiden korkojen alle, mitkä meillä nyt ovat olemassa, vähäväkiset yrittäjät ja ennen kaikkea maatalousväestö on aivan sortumassa. Tässä kysymyksessä täytyisi valtiovallan koettaa tehdä kaiken sen, mitä sen mahdollisuuksien rajoissa on.

Se keino, mitä tässä aloitteessa oli suunniteltu, että lailla määrättäisiin anto- ja ottolainauksen välinen korko, ei ole saavuttanut eduskunnan enemmistön kannatusta. Valiokunta esittää hallitukselle kyllä toivomusponnen kiireellisesti ryhtymään samaa asiaa tarkoittaviin toimenpiteisiin, joten on toivoa, että vaikka tämä lakialoite tällä kertaa kaatuu, niin se kaatuu eteenpäin. Tilanne on nimittäin sellainen, että valtiovallan johto ei voi ristissä käsin katsoa, miten maan taloudellisen elämän käy ja miten käypi sen talonpoikaiskansan, josta koko kansan elämä ensi sijassa riippuu. Minun tietysti on vaikea ymmärtää, mitä keinoja valiokunta on ajatellut hallituksella olevan, toisenlaisia keinoja kuin mitä tässä aloitteessa oli esitetty. Mutta sittenpähän nähdään, kun hallitus on tätä asiaa pohtinut, löytääkö se siinä tämän parempia keinoja. Tilanne on nyt kertakaikkiaan sellainen, että ilman valtiovallan ja lainsäätäjän väliin tuloa ei näytä olevan mitään toiveita, että taloudellista elämää saataisiin johdetuksi normaalisille raiteille.

Valitettavasti minun täytyy yhtyä edellisen puhujan lausuntoon siinä, että tilannetta vaikeuttaa vielä se seikka, että meidän arvomme ulkomailla on laskenut. Siitä tosiasiasta me emme pääse mihinkään. Ja tämä todistaa sen, että se voitto, minkä me poliittisesti olemme saaneet, että kommunistit julkisesta elämästä on saatu kukistetuksi, se on raskailla uhrauksilla saatu — ehkä liiankin raskailla. Ja kun näin on, niin minä yhdyn myöskin siihen toivomukseen, että hallitus tekee myös tässä suhteessa kaiken, mikä sille on mahdollista, että rauha ja lain kunnioitus saadaan maassa vakiinnutetuksi. Ilman tähän pääsemistä me olemme hukassa sekä taloudellisesti että myös oikeusvaltiona sivistyskansain joukossa.

Ed. Pilppula: Herra puhemies! — On valitettavaa, että eduskunnan enemmistö on asettunut samalle hylkäävälle kannalle esillä olevaan lakialoitteeseen nähden kuin lakivaliokuntakin. Tällä hetkellä, jolloin kaikki tuotannollinen toiminta on lamassa, jolloin yleinen hintataso on pai-

nunut siksi alas, että mikään tuotantoala ei voi nykyisissä olosuhteissa kannattaa, jos tuotantoa on pakko harjoittaa pienemmässäkin määrässä nykyisen kalliskorkoisen velkapääoman varassa. Ikävimpään tilanteeseen ovat luonnollisesti joutuneet sellaiset tuotantoalat, joiden harjoittamiseen tarvitaan huomattavat määrät peruspääomaa varsin pitkäaikaisina sijoituksina kuin myös runsaasti käyttöpääomaa, kuten on laita erikoisesti juuri maataloudessa. Kun viime vuosien huomattava taloudellisen kehityksen nousuaika innosti myöskin maatalouden harjoittajia entistä suurempaan yritteliäisyyteen sekä suurempaan pääoman sijoitukseen maatalouteen ja maatalouden tuotantolaitoksiin, ei todellakaan voinut kukaan edellyttää, että näiden pääomien arvo tulisi niin nopeasti laskemaan kuin se parin viime vuoden aikana on tapahtunut. Tätä hyväuskoisuutta uusien huomattavan suurien pääomien sijoittamisesta maatalouteen siinä mielessä, että se tulisi kannattavaksi, vahvisti erikoisesti se seikka, että eräältä arvovaltaiselta taholta sekä puheen että kirjoituksin vakuuttavasti todistettiin pääoman saannin jatkuvaa helponemista ja jatkuvan nopean korkokannan laskua. Monikaan ei voinut epäillä näiden arvovaltaisten ja asiantuntemusta omaavain lausuntojen paikkansapitäväisyyttä, vaan ryhtyi varsin laajoihin tuotannon laajentamisyrityksiin velkapääoman varassa. Uudisviljelyksiä raivattiin, rakennuksia laajennettiin, moni myi entiset pienet tilansa ja osti isompia. Tilattomat, vähävaraiset henkilöt kiinnittivät pienet, suurella työllä ja vaivalla kerätyt säästövaransa maatilan ostoon, saaden samalla valtiovallan taholta rahallistakin tukea lainojen ja avustusten muodossa. Tämä luottamuksellinen hyväuskoisuus on johtanut kuitenkin varsin ikäviin ja katkeriin pettymyksiin. Se on johtanut siihen, että tuhannet vähävaraiset, varsinkin pienviljelijäväestöön lukeutuvat maatalouden harjoittajat ovat menettäneet omaisuuksiensa arvon laskussa kaikki entiset tilansa ostoon kiinnittämänsä säästövarat. Tuhannet maatalouden harjoittajat ovat jo saaneet nähdä oman ja perheensä vuosien raskaan raadannan palkkiona taloutensa sortuvan ja lähteneet perheineen mieron tielle ilman, että yhteiskunta ja valtiovalta olisi osoittanut edes auttavaa sormeaan heidän kohtalonsa estämiseksi pelastaakseen samalla niitä uhrauksia, joita valtio on aikaisempina vuosina näiden viljelmien perustamiseksi kiinnittänyt. Jos tilanne edelleen tulee samanlaisena jatkumaan, on kymmenillä tuhansilla samanlainen kohtalo, menneiden kokemuksien ja pettymyksien tie edessä. Siitä ovat varsin vakuuttavasti lausuneet ne monet talonpoikain lähetystöt, jotka kautta maan Varsinais-Suomesta, Pohjanmaalta, Savosta ja Karjalasta ovat maaseudun viestinä saattaneet sen hallituksen ja eduskunnan tietoon. Nämä lähetystöt eivät ole käyntinsä tuloksena lähteneet varsin suurin toivein kertomaan kotiseuduilleen matkansa saavutuksista. Siksi viileän vastaanoton ovat ne monelta taholta saaneet osakseen ja kaikesta päättäen ovat ne vähäiset toiveet pikaisesta avusta, jota olisi voinut odottaa, suurelta osalta tuottaneet pettymystä. Mihinkään päättävään toimenpiteeseen ei ole vielä tilanteen helpottamiseksi ryhdytty. Suurisuuntainen taloudellisen pulan helpontamisohjelma on kylläkin valmistettu, mutta sen toteuttaminen ei näytä kuuluvan lähiaikojen kiireellisimpiin tehtäviin. Pankkien ja rahalaitosten yhteisiä neuvottelukokouksia on saatu aikaan korkokannan laskemiseen vapaachtoisin keinoin ilman päättäviä tuloksia. Lainsäädännölliset toimenpiteet osittaisen koron alentamisen aikaansaamiseksi eivät myöskään ole johtaneet odotettuihin ja toivottuihin tuloksiin. Epäillen on suhtauduttu myös sen 150 miljoonan kotimaisen obligatiolainan toteuttamiseen, johon eduskunta on antanut valtion takuun. Meillä ei ole varsin hyviä kokemuksia kotimaisista obligatioista niiden viimeaikaisten varsin huomattavien arvonalennusten johdosta eivätkä yksityiset ole meillä aikaisempinakaan aikoina olleet halukkaita sijoittamaan säästöjään tällaisiin arvopapereihin, joten sijoitukset laajojen kansalaispiirien keskuuteen tulevat jäämään verrattain pieniksi. Suomen Pankki on tosin osoittanut huomattavaa myötämielisyyttä asialle ja sillä on myös rahallisesti nykyisen hyvän asemansa tähden siihen osaltaan edellytyksiä. Mitä taaskin tulee muiden rahalaitosten suhtautumiseen näiden obligatioiden ostoon, niin täytyy lausua varsin suuren epäilyksen, ettei niiden taholta oltaisi erikoisen myötämielisiä asialle, silloin kuin niiden liikkeelle laskijana on laitos, joka viimeisten

vuosien aikana on toiminut sangen ylimielisenä kilpailijana rahalaitosten kesken. Ei voida kieltää sitä, että maan suurimmat liikepankit, kuten myös monet säästöpankit, voisivat huomattavasti vaikuttaa liikkeelle laskettavan obligationilainan hankkimiseen, jos sen olisi tehnyt Suomen Hypoteekkiyhdistys tai jokin muu vastaava luottolaitos eikä pankkitoiminnan alalla kilpaileva luottojärjestö. Pankkivaltuusmiesten eduskunnalle jättämässä kertomuksessa on huomautettu, että luoton kysyntä teollisuutta ja kauppaa varten liikepankeissa on edelleen huomattavasti vähentynyt, joten niillä on kylläkin tilaisuutta pääoman sijoittamiseen obligatioihin, enkä epäile myöskään sitä, etteivät ne tahtoisi osaltaan olla mukana pelastamassa maan tärkeintä elinkeinoelämää, maataloutta. Sama on sanottava myös säästöpankeista. Jos uusi säästöpankkilaki hyväksytään hallituksen ehdotuksen mukaisena, tulee säästöpankeille nykyistä paljon suuremmat mahdollisuudet kotimaisten obligatioiden ostoon, kuin mitä niillä aikaisemmin on ollut, koska uuden lain mukaan saavat säästöpankit lukea tämänlaatuiset obligatiot, joista nyt on kysymys, kassareserviinsä. Kun säästöpankeilla oli 1929 vuoden lopulla kassareservivaroja talletettuina eri rahalaitoksiin 220.9 miljoonaa, voisivat säästöpankit näistä talletuksista sijoittaa huomattavan osan ehkä hyvinkin edullisesti uusiin obligatioihin.

On itsestään selvää, että pelkillä rahataloutta järjestävillä toimenpiteillä ei voida taloudellista pulatilannetta poistaa eikä sitä huomattavasti jatkuvasti helpottaa. Päähuomio on tällä hetkellä kohdistettava kotimaisen tuotannon turvaamiseen ja sen edistämiseen sekä uusien työtilaisuuksien aikaansaamiseen yhä lisääntyvän työttömyyden helpottamiseksi. Mutta kieltämättä on uuden pääoman saannilla ja korkokannan laskulla vaikuttava merkitys tilanteen selvittämisessä. Vaikean rahatilanteen helpottamiseksi vapaaehtoisen toiminnan avulla ei päästä toivottuihin tuloksiin. Tarvitaan myös lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Siksi olisikin hallituksen kiinnitettävä juuri tällä hetkellä erikoista huomiota lainsäädännölliseen puoleen. Paitsi esilläolevan rikoslain 38 luvun 10 §:n perusteellista tarkistamista siihen suuntaan, että kohtuuttoman koron ottaminen yleisessä lainausliikkeessä tulisi tehokkaasti estetyksi, olisi saatava myös voimassa olevaan pankkilakiin muita tärkeitä muutoksia. M. m. olisi pankkilakiin saatava Ruotsin pankkilakia vastaava säännös, että yksityispankkien laajaa haarakonttoriverkostoa ei voitaisi enää nykyisestään laajentaa ilman valtioneuvoston lupaa sekä olisi niiden lukua muillakin rajoittavilla määräyksillä pyrittävä vähentämään. Jos meillä olisi tällainen lainsäädös ollut jo aikaisemmin voimassa ei kilpailu rahalaitoksien kesken olisi johtanut niin kohtuuttomiin korkosuhteisiin, kuin missä nyt ollaan.

Tämän suuntainen määräys on ehdotettu otettavaksi myöskin eduskunnalle valmisteltavana olevaan uuteen säästöpankkilakiin, ettei uutta säästöpankkia saataisi perustaa, ilman että se on paikkakunnalle tarpeen vaatima ja että valtioneuvosto antaa luvan sen perustamiseen. Myöskin olisi pankkilakiin saatava samanlainen määräys korkojen julkipanovelvollisuudesta, kuin on otettu uuteen säästöpankkilakiehdotukseen. Vieläpä olisi määräystä laajennettavakin ulottumaan ei ainoastaan ottolainauskorkoihin, vaan myöskin että pankin olisi pantava julkisuuteen korkein lainausliikkeessä käytetty lainauskorkokin. Jos näin tehtäisiin, olisi pankkia käyttävällä yleisöllä tilaisuus, edesvastuullinen harkintatilaisuus ja arvostelumahdollisuus siihen, minkälaisten pankkilaitosten kanssa kulloinkin ovat ja katsovat voivansa olla asiasuhteissa. Silloin vältyttäisiin myöskin sellaisten tapausten uusiutumisesta, jotka ovat olleet varsin yleisiä ilmiöitä eräissä pankkilaitoksissa, että pankkien välisiä sopimuksia on varsin yleisesti rikottu keinottelutoimenpiteillä, joita ei voida pitää hyväksyttävinä. Kun julkisuudessa on mainittu, että hallitus valmistelee parhaillaan esitystä eduskunnalle uudeksi pankkilaiksi, olisi siinä otettava huomioon koskettelemani lain muutokset ja samalla minä rohkenen toivoa, että hallitus, ottamalla huomioon eduskunnan lausuman toivomuksen, valmistuttaisi kiireellisesti lakiesityksen esillä olevan rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta siihen suuntaan, että yleisessä lainausliikkeessä tehokkaasti estetään nykyisten kohtuuttoman korkeiden korkojen ottaminen.

Ed. K a l l i o k o s k i: Maaseudun hätä on

tällä hetkellä niin suuri, että kysymys ei näytä olevan vähemmästä kuin suorastaan kymmenien tuhansien perheiden maantielle joutumisesta kuluvan talven aikana. On tietysti väärin väittää, että kaikki tämä riippuisi yksistänsä liian korkeasta korkokannasta. Se riippuu tietysti markkinoiden romahtamisesta, se riippuu metsätaloustuotteiden menekin pysähtymisestä ja sen kautta seuranneesta työttömyydestä ja monista muista tekijöistä. Mutta väärin on myöskin kieltää, että sillä luonnottoman korkealla korkokannalla, joka meidän maassamme on jo pitkän aikaa vallinnut, on huomattava osansa siinä taloudellisessa ahdinkotilassa, joka nyt koko Suomen maaseutua painaa. Tätä taustaa vastaan on katseltava myöskin sitä aloitetta, joka nyt on käsiteltävänä.

On myönnettävä, että on vaikea kansan talousteoreetikkojen epäilyksiä vastaan puolustaa kysymyksessä olevaa aloitetta. Kaikkien niiden väitteiden painavuutta, joita sitä vastaan on esitetty, ei tietysti maallikko kykene oikomaan eikä niiden oikeutusta joka suhteessa epäämään. Mutta asianlaita on niin, että tällaisen aloitteen tekoon on, kuten mainitsin, pakottanut vallitseva taloudellinen hätä ja se on pakottanut niitä, joilla ei ole ollut ehkä riittävästi teoreettisia edellytyksiä, kun on näyttänyt siltä, että niillä, joilla tällaisia teoreettisia edellytyksiä on, ei ole joko voimaa tai ehkä ei ole halua työskennellä tehokkaasti vallitsevan hätätilanteen korjaamiseksi. Vaikkakin aloite nyt tulee hylätyksi, on sillä se ratkaiseva merkitys, että maaseudun hätätilanne on saatettu eduskunnassa avoimen keskustelun alaiseksi ja että tämän aloitteen yhteydessä esitetään hallitukselle eduskunnan yksimielisenä toivomuksena toimenpiteiden etsiminen myöskin tässä suhteessa maaseudun elämää puristavan tilanteen helpoittamiseksi.

Jo ennen tämän aloitteen tekoa ja myöskin sen jälkeen olen määrättyjen tehtävien vuoksi ollut neuvotteluissa eräiden sellaisten taloudellisten piirien kanssa, joilla pitäisi olla sekä mahdollisuuksia että joilta odottaisi myöskin harrastusta toimintaan nyt puheenaolevassa suhteessa maaseudun elämän helpoittamisen hyväksi. Toisin sanoen odottaisi ja voisi odottaa ratkaisevaa toimintaa erityisesti huonosti kannattavaa maataloutta kohtuuttomasti painavan korkorasituksen huojentamiseksi. Näissä asioissa olen joutunut kosketuksiin henkilöiden kanssa, jotka ovat ottaneet näistä asioista neuvottelevan maalaismiehen vastaan varsin erilaisilla ja ristiriitaisilla tavoilla. On sanottava suoraan, että on ollut pakko joutua tekemisiin myöskin sellaisten ihmisten kanssa, joilta on aivan hämmästyttävän suuressa määrässä saanut osakseen ylenkatsettakin, tällaisista asioista puheen ollen. Tavallisesti kun on näissä asioissa otettu puheeksi myöskin korkokannan alentamismahdollisuudet lainsäädäntötoimin, on aivan liiankin suoraviivaisesti vedottu siihen tyhmyyteen, joka tällaisen aloitteen tekemisessä ja tällaisten ajatusten esittämisessä esiintyy. Toisaalta on näissä kosketuksissa saanut ilokseen tavata henkilöitä, joilta on saanut jopa odottamattoman suuressa määrässä ymmärtämystä osakseen. Mutta kaikki ne, jotka ovat osoittaneet ymmärtämystä korkokannan alentamispyrkimyksille, ovat esiintyneet jokseenkin toivottomina. Maan pätevimmät talouselämän tuntijat esimerkiksi ovat sanoneet, että korkokannan alentamiseen ei näytä olevan mitään muuta mahdollisuutta kuin maan rahalaitosten oma harrastus. Siitä, onko tätä harrastusta olemassa ja missä määrin sitä on olemassa, riippuu kokonaan kysymys siitä, voidaanko korkokantaa lähiaikoina alentaa ja missä määrin sitä voidaan alentaa. Kun vastaukset näin pätevien asiantuntijain taholta ovat tämän suuntaisia, ei ole ihme, jos se on tosiaankin pakottanut talonpojan menettelemään sillä tavalla, että se on yrittänyt omaaloitteisesti löytää jotakin keinoa asian ratkaisemiseksi ja että se on esittänyt sen ainoan, tosin ilman mitään patenttia esitetyn keinonsa, jonka se on löytänyt, „johtokunnan'' harkittavaksi. Kun johtokunta on harkinnassaan tullut siihen, että keino ei ole tepsivä ainakaan tässä laajuudessa, me emme mahda sille muuta kuin valittaa. Mutta samalla me rohkenemme toivoa, että se toivomus, jonka eduskunta tässä suhteessa lausuu, antaa riittävää pohjaa hallitukselle toimiessaan asian hyväksi, koska hallituksella on toisenlaisia mahdollisuuksia kuin jollakin talonpoikien eduskuntaryhmällä käyttää apunansa myöskin sitä taloudellista asiantuntemusta, joka tässä maassa on saatavana.

Samalla kuin minä esitän sen hartaan toivomuksen, että hallitus kaikella tarmollaan

toimii tämän aloitteen tulokseen viemiseksi tai sen ponnen toteuttamisen hyväksi, jonka eduskunta nyt hallitukselle hyväksyy, olisin minä esittänyt herra rahaministerin vastattavaksi kysymyksen, en suinkaan mitään poliittista kysymystä, mutta yksinkertaisesti vaatimattoman kysymyksen, näkeekö herra valtiovarainministeri tällä hetkellä mitään mahdollisuuksia korkokannan alentamispyrkimyksen toteuttamisen suhteen olevan olemassa. Tätä, nimittäin ratkaisua tälle kysymykselle odotetaan nyt maassa varmaankin sadoissatuhansissa kodeissa hyvin suurella mielenkiinnolla. Kun minä esitän tämän vilpittömän kysymyksen, teen sen täysin ystävällisessä mielessä niiden talonpoikien hädän pakottamana, jotka minut ovat lähettäneet tänne asiaansa ajamaan.

Ed. Huittinen: Ryhmämme aloite rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamiseksi, joka tarkoittaa otto- ja antolainauskoron välisen eron lailla säännöstelemistä, on herättänyt vilkasta huomiota ja saanut aikaan mielipiteitten vaihtoa ulkopuolella eduskunnankin.

Ed. Pilppula ja ed. Kämäräinen ovat tämän asian toisessa käsittelyssä laajemmin käsitelleet niitä syitä, jotka suorastaan pakottivat meidät maanviljelijäin edustajina yrittämään edes tätä tietä saada korjausta siihen korkotilanteeseen, jossa meidän maassamme tällä hetkellä eletään. Minä en lähde näitä perusteita kertaamaan, minä viittaan vain tässä yhteydessä lyhyesti eräihin seikkoihin.

Ne väitteet, joita on julkisuudessakin esitetty, että me tällä aloitteella olemme tahtoneet horjuttaa maan rahalaitosten asemaa ja saattaa niiden olemassaolon kyseenalaiseksi, ovat minun käsitykseni mukaan kerrassaan aiheettomat. Kyllä me ymmärrämme, mitä merkitsee koko maalle, se että sen rahalaitokset ovat vakavaraisia ja pystyvät täyttämään tämän vakavaraisuutensa turvissa sen tärkeän tehtävän, mikä niillä maamme talouselämässä on. Mutta meillä on oikeus vaatia, että velallisillekin on tässä maassa suotava lain turva. Nykyisen lainsäädännön puitteissa se on hyvin kyseenalaista, sillä on huomattava, ettei läheskään kaikki maamme rahaliike kulje vielä julkisten rahalaitosten kautta, ja yksityisessä lainausliikkeessä juuri tapahtuu kaikkein räikeimmät ja lukuisimmat koronkiskomiset. Tähän nähden on välttämätöntä saada laissa selvästi sanotuksi se, minkä rajan yli menevä korkomäärä on kaikissa tapauksissa kohtuuton ja pidettävä koronkiskomisena. Nykyisen lainsäädännön puitteissa voidaan 18—20 %:n korkokin vielä tulkita luvalliseksi korkomääräksi. Tämä on yksi epäkohta, jota me olemme pyrkineet saamaan poistetuksi tällä ehdotuksellamme emmekä suinkaan oikeata ja oikeissa puitteissa tapahtuvaa rahalaitosten toimintaa tuhoamaan.

Mutta tämän lisäksi on meillä käsittääkseni oikeus ja velvollisuus maan julkisillekin rahalaitoksille esittää se toivomus, että niiden toiminnan pitää myöskin tapahtua sillä tavalla, ettei se muodostu tuhoavaksi kaikelle muulle talouselämälle. Lamakauden vaikutuksesta on maan tuotannollinen elämä kokonaisuudessaan menettänyt mahdollisuutensa kantaa nykyistä korkokantaa, ja meillä on se käsitys, että ellei tähän saada kiireellisesti helpotusta, muodostuu tilanne niin uhkaavaksi, että se saattaa vaikuttaa järkyttävästi myöskin pääoman omistajiin ja maan rahalaitoksiin. Maanviljelijäin käsityksen mukaan olisi aikanaan ryhdyttävä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joilla erilaisten yrittäjäin nykyisiä tavattomia vaikeuksia koetettaisiin helpottaa, ennen kuin se on liian myöhäistä. Ja tämän tähden julkisiin rahalaitoksiinkin nähden ei minun mielestäni ole oikea sellainen menettely että siellä edelleen pyritään toimimaan niin, että osakkeenomistajille voidaan vuoden loputtua maksaa 15—20 % osinkoa, kun kaiken muun elinkeinoelämän alalla saadaan merkitä vuoden tuloksena tappionumero ja vain poikkeustapauksessa saadaan vaatimatonta korkoa siihen kiinnitetyille pääomille.

Edelleen voidaan väittää aivan täydellä syyllä, että julkistenkin rahalaitosten kustannuspuolella ei ole myöskään tehty kaikkea, mitä olisi pitänyt tehdä, ettei korkoeroa, talletus- ja lainauskoron välillä olisi tarvittu paisuttaa niin suureksi kuin mitä se viime aikoina yleensä on ollut, ja joka on yhtenä tekijänä ollut vaikuttamassa koron korkeana pysyttämiselle näissäkin laitoksissa. On tuotu esiin väite, että on annettava maan rahamarkkinain muodostua aivan vapaasti ja että kaikenlainen niiden säännöstely eduskunnan taholta on pahasta ja vaikuttaa vahingollisesti niiden terveeseen kehitykseen. Minä myönnän, että liiallinen säännöstely tällä alalla ei ole terveellinen. Mutta lainsäädännön on luotava ne yleiset

puitteet, joiden sisällä maan rahaliike saa toimia. Siihen sillä on oikeus. Ja jos rahalaitosten toiminta muodostuu sellaiseksi, että siinä voidaan osoittaa olevan suoranaisia epäkohtia, niinkuin on osoitettu eduskunnassa tämän asian yhteydessä käydyissä keskusteluissa, niin on eduskunnan suoranainen velvollisuus kokonaisuuden etua silmälläpitäen asettaa sulku niiden senluontoiselle toiminnalle.

Meille on annettu eri tahoilta lupauksia, että korkokanta vapaaehtoisesti painetaan aivan lähitulevaisuudessa niin alas kuin se suinkin voidaan. Me jäämme odottamaan tuloksia näistä lupauksista, samoin tuloksia tässä yhteydessä lausutusta toivomuksesta, että hallitus kiireellisesti antaisi eduskunnalle esityksen nykyistä paremman oikeusturvan hankkimiseksi velanottajille myös koronkiskomista vastaan.

Minä huomautan vielä lopuksi, että kysymys koron alentamisesta ja pääsemisestä nykyistä siedettävämpään tilanteeseen on niin polttava koko maan taloudelliselle elämälle eikä ainoastaan maanviljelijöille, että tämä kysymys ei poistu päiväjärjestyksestä, ellei siinä tehdä sekä hallituksen että maan rahaliikkeiden johdon taholta kaikkea, mitä ikinä voidaan. Ja jollei tyydyttäviä tuloksia lupauksista ole nähtävissä, on eduskunnan velvollisuus helmikuun alussa alkavalla kevätistuntokaudella palata asiaan uudestaan ja silloin sen on myös käytettävä sitä valtaa, joka sillä tähän asiaan nähden on.

Ed. Kivimäki: Samalla kuin kannatan lakialoitteen hylkäämistä ja lakivaliokunnan mietintöön sisältyvää pontta, jossa ehdotetaan lausuttavaksi toivomus, että hallitus ryhtyisi valmistamaan koronkiskomista koskevien lainsäännösten uudistamista, tahtoisin lausua vielä muutaman sanan siitä, mitä mahdollisuuksia koron alentamiseen on vapaaehtoisuuden tietä.

Asian toisessa käsittelyssä jo mainitsin eräitä toimenpiteitä, joiden varassa koron alentamiseen voidaan päästä. Mutta muutakin kuin se, jota koron alentamiseksi mainitsin eri tahoilla suunnitellun tehtäväksi, voitaisiin asiassa ehkä aikaansaada. Jos esim. rahalaitokset yhtenäisesti sopisivat talletuskoron alentamisesta nykyisestään kaikki samoihin määriin, maaseutu, kun lainauskorot riippuvat talletuskoroista, pääsisi hyvin nopeasti huomattaviin koronalennuksiin. Mainituin tavoin meneteltiin Saksassa, jonka tuotanto myös pääoman puutteen johdosta huokaa raskaan korkotaakan alla. Valtakunnan pankin aloitteesta saatiin siellä kuluneena kesänä kaikki rahalaitokset osuuskassoja myöten yhteisesti neuvottelemaan talletuskoroista, joista käyty kilpailu Saksassakin niinkuin meillä oli nostanut talletuskorot ylemmäksi kuin oli tarpeellista. Neuvotteluissa päästiin siihen, että sovittiin normaalisesta talletuskorosta, jota kaikki rahalaitokset sitoutuivat noudattamaan. Olen tullut ajatelleeksi tällaista menettelyä meilläkin käytäntöön otettavaksi sen johdosta, että eduskuntapiireissä on osuuskassa- ja säästöpankkipiirien taholta minulle huomautettu siitä, että jos näillä tahoilla tultaisiin vakuutetuiksi ja saataisiin takeita kaikkien rahalaitosten ehdottomasta mukautumisesta yhteisiin talletuskorkomääriin, tällaisista korkomääristä ehkä voitaisiin sopia. Aikaisemminkin on tällaisia ehdotuksia tehty. Mutta ne eivät ole johtaneet tuloksiin. Kenties maassamme nykyjään vallitseva vaikea pääomapula antaisi nyt mahdollisuuksia myönteisen ratkaisun aikaansaamiseksi. Siinä mielessä onkin yksityispankkien taholta nyt käännytty Suomen Pankin puoleen pyytäen, että se ottaisi pannakseen alulle ja johtaakseen neuvotteluja eri rahalaitosten kesken yhteisen talletuskoron määräämiseksi. Toivottavasti tämä aloite vie hyviin tuloksiin. Niihin pääsemiseksi voivat maataloudenharjoittajat paljon vaikuttaa, jos he omille luottolaitoksillensa tarpeellisella painolla huomauttavat siitä, minkä helpotuksen ei vain sanottujen vaan kaikkien rahalaitosten johtamille korkomarkkinoille tuottaisi talletuskorkojen yhteinen alentaminen samoihin määriin.

Valtiovarainministeri Vennola: Koska minulle tehtiin asiasta kysymys, mainitsen muutaman sanan.

Korko on rahan hinta ja tietysti voidaan korkoja, samaten kuin hintojakin, säännöstellä. Sellaistahan on silloin tällöin tehty, josta n. s. hintataksat ovat kuuluisia. Meillä oli sota-aikana n. s. rajahinnat, joista kokemukset me tunnemme. Nykyään on olemassa joku maa, jossa tällaisia on. Mutta siinä neuvottelussa, mikä valtiovarainministeriössä pidettiin, ilmoitti eräs mukana ollut, joka juuri tuli sellai-

sesta maasta, että kun siellä koron säännöstely pantiin toimeen, siitä oli seurauksena, että pääomaa tuli pankeista pois ja yksityiset rupesivat lainanantoon ja korot nousivat 24:ään ja, kuten hän lausui, vieläpä eräissä tapauksissa 48:kin %:iin. Tällä tavalla, kun näin asiassa käypi, niin täytyy hyvin suurella varovaisuudella koko tämän kysymyksen käsittely ottaa, eikä voi esittää ilman muuta vaatimusta, että korko olisi pakkokeinoin säännösteltävä. Ei mikään ole niin arkaa taloudellisella alalla kuin pääoma. Jos sitä ryhdytään ahdistelemaan tällaisilla säännöstelyillä, niin siitä on se seuraus, että se pakenee. Se pakenee ensinnäkin maasta pois, sijoittautuu sellaisiin maihin, joissa on vapaammat olot. Ja toiseksi se pakenee pankeista pois yksityisille ja silloin joudumme enemmän tahi vähemmän koronkiskurien valtaan ja saamme maksaa monin kerroin korkoa. Sellainenkaan menettely, että pääomakorko sidottaisiin Suomen Pankin alimpaan diskonttokorkoon, ei ole tarkoituksenmukainen, koska siitä johtuisi, että pääoman korko, myöskin lainanantokorko, vaihtelisi sitten tämän Suomen Pankin diskonttokoron mukaan, jotenka lainojen pitempiaikainen käsittely tulisi, voi sanoa, miltei mahdottomaksi.

Minä en siis voi puoltaa koron pakollista säännöstelyä. Meillä ei ole sellainen tilanne, että tällaiseen toimenpiteeseen pitäisi ryhtyä. Käsitykseni on, että siitä olisi monin kerroin onnettomammat seuraukset kuin siitä että kenties jollekin tai joillekin ehkä ryhmillekin tuotettaisiin tilapäinen hyöty, mutta ainoastaan tilapäinen.

Kun kysytään, onko mahdollista muuta tietä päästä alempaan korkoon, niin tahdon merkitä, että siinä neuvottelussa, mikä asiasta toimestani valtiovarainministeriössä hiljakkoin pidettiin, osoittautuivat rahalaitokset eri tahoilla suopeamielisiksi toimimaan siihen suuntaan, että rahan korko saataisiin laskemaan. Tämän vuoden kuluessa on jo laskettu Suomen Pankin taholta tapahtuneitten alennusten perusteella korkoa juoksevalla tilillä $1\,^1/_2$ % ja muilla tileillä 1 % (Keskustasta: Ainoastaan talletuskorkoa!). Koron alentaminen on toteutettu suuremmissa pankeissa ei ainoastaan ottolainaukseen, vaan myöskin antolainaukseen nähden. Se on todellakin suuremmissa pankeissa toteutettu. Keskikokoisissa ja pienemmissä kauppapankeissa ei ole näin laita ja valitetaan pankkilaitosten taholta, ja sen olen kesän kuluessa voinut todeta, että erinäiset säästöpankit ja osuuskassat ja myöskin erilaisten kulutusosuuskuntien kassat eivät ole seuranneet alennuksen mukana, vaan pitäneet korkoa pitkän aikaa ylempänä, kuin muut pankit. Mutta samassa neuvottelussa, mistä äsken mainitsin, ilmoitettiin myöskin säästöpankkien puolelta, että ollaan taipuvaisia asiassa toimimaan tämän päämäärän saavuttamiseksi sekä Osuuskassojen Keskuslainarahaston puolelta että ollaan valmiit ensi vuoden alusta alentamaan huomattavasti korkoa. Samoin myöskin osuusliikkeitten edustaja ilmoitti, että neuvottelun asiasta ja sopimukselliseen tulokseen tulemisen ei pitäisi kohdata voittamattomia esteitä myöskään tällaisten kassojen puolelta.

Tahdon tällä todeta, että on vissiä pyrkimystä myöskin pankkilaitosten avulla vapaaehtoisuuden tietä yhteistoiminnan kautta päästä alempiin korkoihin.

En tahdo kieltää oikeutusta siltä muistutukselta, että erinäisissä pankkilaitoksissa on otto- ja antolainauksen välillä suuri korkomarginaali olemassa. Suurimmissa pankeissa se meillä on noin 3 % ja ilmoitetaan, että se on vähin määrä, millä he voivat tulla toimeen. Keskikokoisissa ja pienpankeissa on se ollut 4—6:eenkin. On huomattava, että valtio verotuksessa ottaa siitä $^1/_2$ % veroina. Eri suuruisten pankkien kustannukset ovat hyvin erilaiset. Sen lisäksi on meillä pankkien toiminnassa niin suuri riskiprosentti olemassa, että se myöskin tekee, että korko on meillä jonkun verran suurempi. Pula-aika sitä vielä lisää. Ja ennenkaikkea meidän asemamme levottoman Venäjän vieressä vaikuttaa sen, että saamme maksaa ulkomaisistakin lainoistamme prosentin ja pari enemmän kuin, mitä maat meidän länsipuolellamme. Myöskin ne levottomat olot, mitkä ovat johtuneet erinäisistä kahnauksista Venäjän kanssa, niinkuin ilmoitetaan, ja jotka, vaikka ovat olleet vähäpätöiset, ovat kuitenkin antaneet aihetta noottien vaihdolle, ja myöskin erilaiset levottomat tilanteet maassa, ovat asiaan vaikuttaneet, kun on ollut kysymyksessä esim. ulkomaisten lainojen ottaminen.

Tahdon vielä tehdä erään yleisen huomautuksen. Hinnan muodostuminen on

riippuvainen tarjonnasta ja kysynnästä, ja tämä merkitsee sitä, että koron muodostuminen maassa on riippuvainen m. m. siitä, kuinka paljon pääomia meillä on tarjolla. Tämä taas riippuu omien pääomiemme rikkaudesta ja näiden pääomien kasvusta, s. o. pääomanmuodostuksesta. Meidän omat pääomamme ovat verrattain vähäiset. Pankkilaitoksissa on meillä ainoastaan, suhteellisestikin ottaen, siis myös väkiluku huomioonottaen, ainoastaan noin $^1/_3$ pääomia siitä, mitä on esim. Ruotsissa. Kun on näin asianlaita, niin täytyy jo ymmärtää, että jo tästäkin syystä meillä rahan kysyntä on paljon suurempi ja niukkuus suurempi tarpeeseen nähden kuin, mitä on Ruotsissa. Tämä seikka jo tekee, että pääoman korko meillä tulee olemaan aina suurempi kuin pääomarikkaissa maissa. Näin ollen tullaan tietysti siihen, että tätä pääomanmuodostusta pitäisi edistää ja siinä tulee silloin kysymykseen saada taloudellinen elämämme niin muodostumaan, että se todellakin muodostaa tätä pääomaa. Se täytyy saada muodostumaan tuottavaksi. Valtioon nähden se asettaa sen vaatimuksen, että valtion täytyy pidättäytyä sijoittamasta pääomia tuottamattomiin tarkoituksiin ja kulutustarkoituksiin mahdollisuuksien mukaan. Olemme viimeisten 10 vuoden kuluessa sijoittaneet valtion pääomia noin 2.5 miljardia markkaa rautateihin, kaikenlaisiin rakennuksiin, kouluihin ja moniin sellaisiin sijoituksiin, jotka eivät varsinaisesti tuota, ovat tärkeitä kyllä, mutta kulutustarkoituksia. (Ed. Voionmaa: Rantatiet ovat tuottavaa pääomaa!) Vauhti on meillä ollut liian nopea meidän pääomavaroihimme katsoen. On sanottu, että ulkomailta pitäisi saada lisää pääomaa. Siihen kysymykseen nähden ovat mahdollisuudet rajoitetut. Tietysti me voimme sitä ottaa, kun ajat paranevat. Mutta silläkin on rajansa. Meidän velkamme tosiaan ovat ainoastaan noin 1,000 mk. henkeä kohti, joka, kun otetaan huomioon, että se Skandinavian maissa on 3,000—6,000 markkaa, osoittaa, että velkautumisemme on verrattain pieni. Mutta meillä on myöskin mahdollisuudet tuotannon ja pääoman tuottavaisuudelle pienemmät kuin useissa muissa maissa, niin että meillä on siinäkin suhteessa vissit rajoitukset. Kulutusmenojen pienentäminen niin valtion taholla kuin yksityisten taholla on välttämättömyys, jotta pääomien kerääntyminen, pääoman muodostus, saataisiin aikaan. Ja siitä loppujen lopuksi riippuu varsin suuressa määrässä ja eri tapauksissa ratkaisevastikin varsinaisesti pääoman kysynnän ja tarjonnan keskinäinen muodostuminen. Valtioon nähden on tärkeä ennen kaikkea verotuksen pienentäminen. Ja myöskin valtion menotalouden pienentäminen. Kun valtion menot kaikkein suurimmalta osaltaan menevät n. s. kulutustarkoituksiin, niin ne vaikka tärkeätkin, ehkäisevät pääoman muodostusta, kuta suuremmat ne ovat. Tästä syystä on korkokysymys myöskin yhteydessä valtiotalouden ja sen vaatimien rahatarpeiden kanssa.

Ed. Ruotsalainen: Pankkivaliokunnassa olen ollut käsittelemässä tätä lakialoitetta ja saanut siellä kuulla niitä lausuntoja, jotka erinäiset tämän asian tuntijat ovat antaneet kyseellisestä lakialoitteesta. Vaikka tämä lakialoite nyt tuleekin hylättäväksi, niin saanenhan kuitenkin muutaman sanan sanoa vielä tästä. Olemmehan viime päivinä täällä kovin ahkeraan haastelleet olutprosentista ja sillä kokeilemaan antautuneista koekaniineista. Tottahan saanee vielä muutaman sanan sanoa rahan korkoprosentista ja mitä se vaikuttaa maan varsinkin maataviljelevään väestöön.

Kaikki asiantuntijat ja myös puhujat täälläkin eduskunnassa ovat myöntäneet, että korkokantamme on liian korkea. Samaa on lausunut myöskin lakivaliokunta ja pankkivaliokunta. Tässä on siis epäkohta, joka olisi kiireellisesti korjattava, koskapahan kaikki myöntävät sen olevan. Velalliset maanviljelijät, joiden lyhytaikaisten velkojen summa muutamien laskelmien mukaan on tällä kertaa neljä miljaardia — ed. Pilppula esitti 5 miljaardia sen olevan — myös myöntävät, ettei ole helppoa olla korkean korkoprosentin koekaniinina. Jos heidän täytyy alle kymmenen vuoden maksaa ottamansa velka jo kaksinkertaisena takaisin, niin me ymmärrämme hyvin, että eivät he ole suotta tänne lähetelleet lähetystöjä, viimeksi Karjalasta 50 kuntaa edustavan lähetystön. Jos maataloudessa saadaan vain siihen kiinnitetylle pääomalle normaaliaikoina, kuten meillä on saatu, 4 %, parhaassa tapauksessa 5, ja korkokanta on 10 ja ylikin siitä, niin siinä-

hän täytyy syntyä balanssia maanviljelijän talousbilanssiin, jos saisi tässä sitä ed. Komun sanaa käyttää.

Mutta miten saada korkokantamme alenemaan, siinä nousee heti tie pystyyn. Lausuntoja antaneet valiokunnat ja samoinkuin tässä juuri edellinen puhujakin huomautti, pitävät vaarallisena säännöstellä rahaa. Jos siihen ryhdytään, niin silloin muka tapahtuu suuria häiriöitä liike- ja rahataloudessa, raha karkaa pois maasta j. n. e. Yksityiset lainanantajat rupeavat muka harjoittamaan lainausliikettä ja hekös kiskovat vielä huikeampia korkoja, kuin mitä meillä nyt on maksettu. Tässä yhteydessä muistellaan, kuten äskenkin muisteltiin, elintarvelakeja, jotka eivät pystyneetkään pitämään elin- ja kulutustarpeita julkisessa kaupassa laisinkaan. Mutta tätä vastaan voimme esittää kuitenkin pari aika pätevää vastaväitettä. Ensinnäkin meidän tulee muistaa, että mehän olemme säännöstelleet verrattain tarkoin tulliemme kautta aivan viime päivinä melkein kaikkien tavaraimme hinnat. Melkein kaikille tavaranimikkeille on juuri säätämällämme tullitariffilla säädetty ainakin melko tarkat „raamit", joiden puitteisiin kunkin tavaran hinta sitten lopulta muodostuu. Minä en ollenkaan pitäisi sopimattomana, jos meillä määrättäisiin myös jonkinlainen hinta rahan korolle, joka estäisi sillä ottamasta niitä kohtuuttomia korkoja, joita tässä on myönnetty otetun. Ja lisäksi meidän tulisi muistaa, että onhan meillä ollut jo aikaisemmin laki, joka määräsi, että 6 % korkeampi korko rahalle on jo koronkiskomista. Ja merkillistä, miten sitä lakia silloin kunnioitettiin. Silloinhan täytyi talletus- ja lainauskorkoeron, siis korkomarginaalin, olla 2 % ja joskus 2.5 % ja tulivatpahan silloin rahalaitokset sillä hyvin toimeen. Mutta sota-aika, sehän mullisti kaikki ja se päästi koronkin irti tästä lain puitteista. Nyt me yritämme palata säännöllisiin oloihin. Kun ennen sotaa tultiin toimeen säännöllisesti alemmilla koroilla, jotka valtiovallan lainlaadinnan kautta vakiinnutettiin kansan mieleen, niin tottahan meidän sopisi yrittää uudestaankin.

Sitten meille on selitetty, että rahan korkeaan korkoon vaikuttavat aivan samat lait kuin muunkin tavaran hintaan, siis kysyntä ja tarjonta tässä vaikuttavat. Ei ole tinkimistäkään siinä väitteessä, että jos esimerkiksi maanviljelijämme eivät olisi niin suurella kiirellä yrittäneet saada viime vuosikymmenen aikana kaikkea valmiiksi, niin ei heillä olisi nyt sellaista pulaa kuin nyt on. Jos he olisivat ymmärtäneet rakentaa uusia koteja, raivata uutta viljelystä ja rakentaa uusia, useinpa komeitakin karjakartanoita hieman hitaammin, niin eipä heillä olisi nyt mitään hätää. Liekö se ollut niin, että silloin kuin yhtäkkiä 10 vuotta takaperin rahanarvon alentumisen tähden pyyhkäistiin velkaisten velat pois, niin silloin jäi monelle sellainen kuva velasta, että velka aina rikastuttaa. Tässä ei sovi syyttää kyllä ketään, jokainen on syypää siihen. Heille jäi, niin maatalousyrittäjille kuin teollisuuden ja kaupan harjoittajille ja myöskin valtiovallalle kummallinen kuva velasta. Sellainen kuva, että velka se aina antaa myöhemmin jonkinlaisen hyvänkin voiton.

Niin, mutta mennäksemme asiaan takaisin, täytyy sittenkin sanoa, että rahalaitoksemme olivat enemmän syypäät tähän korkeaan korkokantaan. Siinä tapahtui vuosien kuluessa, tämän 10 vuoden aikana, kummallinen hiljainen huutokauppa eri rahalaitosten välillä, jonka kautta tuo korko kohosi. Maamme eri rahalaitoksiin oli sijoitettu talletuksia viime syyskuun 30 päivänä seuraavat määrät: yksityispankeissa oli 6,953,700,000 markkaa, kaupunkisäästöpankeissa oli 1,976,500,000 markkaa, maalaissäästöpankeissa oli 1,956,300,000 markkaa, osuuskassoissa oli 397,300,000 markkaa, Keskuslainarahastossa 82,400,000 markkaa, osuuskauppojen säästökassoissa 445,700,000 markkaa, Postisäästöpankeissa 229,900,000 markkaa ja hypoteekkilaitoksissa 5,000,000 markkaa, talletuksia yhteensä siis 12,046.8 miljoonaa markkaa. Terveeseen talouselämään kuuluu sellainen vaatimus, että ne pääomat, jotka jollakin seudulla syntyvät, saavat jäädä sille seudulle kasvamaan ja kiertämään antaakseen sieltä taas uutta pääomaa, jos kerran tuota pääomaa siellä tarvitaan. Tämä laki, joskin kirjoittamaton, tietää siis sitä, että jos esimerkiksi maaseudulla saadaan metsien ja viljelyksien tuotteilla syntymään uutta pääomaa, niin niiden pääomain tulisi jäädä samalle seudulle lisäämään uusia viljelyksiä, uusia koteja. Jos ne menevät muualle, niin silloin rikotaan tuota kirjoittamatonta lakia vastaan. Ja jos tämä tapahtuu, niin

se kostaa itsensä myöhemmin. Meillä rikottiin kovasti tuota pääomaa suojaavaa kirjoittamatonta lakia vastaan. Meillä ei ole annettu pääomien jäädä maaseudulle. Ne ovat usein keinotekoisesti siirretyt pois paikkakunnalta, jossa ne syntyivät ja jossa niitä kipeästi kaivattaisiin. Ei annettu viime kuluneiden 10 vuoden aikana maaseudun omien rahalaitosten, säästöpankkien ja osuuskassojen, pitää kunkin säästöpankin ja osuuskassan omassa piirissä syntyneitä pääomia synnyinsijoillaan. Sitähän todistavat tässä nämä luvut, jotka minä mainitsin. Ainoastaan kolmatta miljaardia on maaseudun omissa rahalaitoksissa talletuksia, ja velkaa ainakin 5 miljaardia, ellei enempi. Asiantuntijathan pankkivaliokunnassa selittivät, että liikepankit ne ovat liikettä ja teollisuutta varten, mutta säästöpankit ja osuuskassat maaseutua, maataloutta varten. Liikepankit lähtivät kuitenkin levittämään haarakonttoreitaan melkein jokaiseen kirkonkylään ja toisiin niitä tuli useampia, puhumattakaan tiheämmistä väestökeskuksista. En aavistanut että täällä Helsingissäkin on yli 50 eri pankin konttoria, ennenkuin sain kuulla sen asiantuntijain suusta. Ennen sotaa oli pankeilla noin 150 haarakonttoria, nyt on tuo luku noussut yli nelinkertaiseksi. Ne alkoivat kerätä talletuksia ja kun säästöpankit ja osuuskassat myös keräsivät talletuksia, niin syntyi huutokauppa, salainen huutokauppa, se oli äänetön huutokauppa, siinä luvattiin aina vähän enemmän korkoa pääomasta ja sillä tavalla korko nousi vähitellen siihen, missä nyt ollaan. Talletuskorko nousi suhteettoman korkealle ja silloin täytyi antaa lainauskoron kohota yhä korkeammaksi. Maaseudun omat rahalaitokset eivät saaneet pitää muuta kuin osan maaseudun talletuksista, sillä tuo suuri rakennuskiihko, mikä näissäkin kaupungeissa vallitsi, nielasi myös maaseudulla syntyneistä pääomista suuren osan. Rakennusyrityksiin uskallettiin ottaa lainoja huikeita korkoja maksamalla. Esimerkki vaikutti ja antolainauskorko nousi siihen, missä se nyt on.

Ja sitten vihdoin yksi asia. Väitetään, että kyllähän se korko alenee itsestään vapaaehtoista tietä, ollaan vain kärsivällisiä ja odotetaan. Onhan, myönnettäköön, jo talletuskorko alentunut jonkun verran ja lainauskorkokin hiukan. Kuitenkin suurempaa asiaan vaikuttavaa koron alenemista en luule tulevan. Senhän on jo pankkivaliokunnan enemmistökin huomannut. Sen antamassa lausunnossa sanotaan näin: „Ehkä tärkein syy aiheettoman korkeaan korkokantaan on kuitenkin rahalaitosten välinen kiihkeä kilpailu säästövaroista", ja se lausunto pitää paikkansa. Rahalaitokset kilpailevat keskenään vieläkin talletuskoron maksusta, jos jotkut maksavatkin talletuskorkoa 6 %, maksavat toiset 8 %, ja tässä se piileekin salaisuus siihen, että korkea korkokanta ei vapaaehtoisesti pyri alenemaan.

Toivon, että hallitus ottaa tämän asian tarkan harkinnan alaiseksi ja koettaa valmistaa eduskunnalle kiireellisesti tätä asiaa koskevan uuden lakialoitteen, niin että helmikuussa, jolloin toivottavasti tänne saavumme, meillä on tämä ensimmäiseksi käsiteltävänä.

Ed. K e t o: On ollut ilahduttavaa todeta, että sen eduskuntaryhmän taholla, joka on tehnyt nyt käsiteltävänämme olevan aloitteen, näyttää yleisesti vihdoinkin tullun siihen käsitykseen, että sitä tietä, mitä aloitteessa suositeltiin, ei päästä korkokannan alennukseen. (Ed. Vesterinen: Kuka sen on sanonut?) Tämä käsitys on mielestäni kuultanut läpi kaikissa niissä lausunnoissa, mitä nyt eduskunnassa tästä asiasta on esitetty, ja sen käsityksen olen myöskin saanut ollessani mukana tätä asiaa pankkivaliokunnassa käsittelemässä. Ei asianomaisen ryhmän edustajain taholta esitetty sellaisia näkökohtia, jotka olisi voinut vakavasti ottaa, silloin kuin tässä asiassa oli kanta ratkaistava. Mutta vaikka ymmärtääkseni ei voi olla muuta mieltä kuin sitä, että aloitteessa suositeltu keino on huono ja olisi omansa johtamaan nykyisen asiaintilan pahentumiseen, niin kaikkihan ovat epäilemättä yhtä mieltä siitä, että tilanne pääomamarkkinoilla on nykyjään huolestuttava, että korkokanta meidän maassamme on niin korkea, että se muodostaa tavattoman rasittavan tekijän tuotantokustannusten joukossa ja että erityisesti korkea korkokanta rasittaa maataloutta, jonka tuotanto on, kuten minullakin on ollut tilaisuus täällä esittää, hintojen suhteettoman laskun takia muodostunut paljon huonommaksi kuin teollisuuden. Näin ollen minä tunnustan, että aloite kuitenkin on, vaikka siinä esitetty keino ei ole tarkoituksenmu-

kainen, antanut sysäyksen keskustelulle, josta voi kuitenkin olla lievennystä ja helpoitusta nykyiseen vaikeaan tilaan juuri korkokantaan nähden.

On tietysti asianlaita sillä tavalla — ja sen ymmärtää jokainen, joka taloudellista elämää seuraa —, että nykyisen korkean koron syynä ovat pääasiassa sellaiset objektiiviset, ulkokohtaiset tekijät, joille ei tällä hetkellä paljoakaan voida, sellaiset tekijät, kuin ennenkaikkea heikko pääomanmuodostus meidän maassamme. Heikkoon pääomanmuodostukseen on yhtenä syynä myöskin valtion ja kuntien veropolitiikka. Onhan pidettävä mielessä se, minkä täällä ed. Kivimäki jo mainitsi, että nykyjään valtio ja kunnat vuotuisesta kansallistulosta ottavat tarpeisiinsa noin viidennen tai nyttemmin todennäköisesti neljännen osan. Toisena tekijänä on mainittava se seikka, mistä täällä on jo huomautettu, että meidän maassamme on harjoitettu itsenäisyysvuosina suorastaan järjetöntä pääomien sijoittamista pitkäaikaisiin sijoituksiin. Tohtori Suvirantahan siinä tutkimuksessa, jonka hän taloudellisen neuvottelukunnan toimeksiannosta on suorittanut, laski, että maassamme oli vuoden 1928 loppuun sijoitettu pitkäaikaisiin sijoituksiin noin 27 miljaardia markkaa. Tämä tietysti on ollut omansa tavattomassa määrässä pääomamarkkinoita rasittamaan.

Mutta kuitenkin on sanottava, että rahalaitoksillakin on jossakin määrin syytä nykyiseen korkeaan korkokantaan ja että olisi siis myöskin tähän puoleen kiinnitettävä huomiota. Täällä ovat eräät ryhmätoverini jo maininneet tällaisista tekijöistä, jotka ovat riippuneet rahalaitosten omasta järjestelystä, sellaisista seikoista, kuin että ne maksavat kovin suuria palkkoja ja osinkoja — tämäkin seikka jossakin määrin vaikuttaa kustannuksiin, joskaan ei niin paljon, kuin usein luullaan. Myöskin on aivan selvää, että varsinaisten liikepankkien haarakonttoriverkko on kasvanut epäterveen nopeasti, ja tällä tavalla on niiden kustannuksia myöskin huomattavassa määrässä nostettu. Ja ennenkaikkea on mainittava tällaisena tekijänä se seikka, josta viimeksi edellinen puhuja huomautti, nimittäin kaikkien rahalaitosten järjetön kilpailu säästövaroista, jolloinka on koetettu saada talletuksia tarjoamalla keskinäisessä kilpailussa suhteettoman korkeaa korkoa. Näihin seikkoihin olisi kiinnitettävä siis huomiota nyt, kun olosuhteita ryhdytään parantamaan. Olisi siis liikepankkien ryhdyttävä toimimaan keskinäisillä sopimuksilla siihen suuntaan, että niiden haarakonttoriverkko saataisiin supistumaan. Niitten olisi päästävä siihen, että samalla paikkakunnalla ei olisi niin monen liikepankin haarakonttoreita kuin nyt on asianlaita. Jolleivät liikepankit tässä suhteessa vapaaehtoisuuden tietä pääse tyydyttäviin tuloksiin, niin on todellakin minustakin aika, kuten täällä on jo ennen huomautettu, lainsäätäjänkin puuttua asiaan, samaan tapaan kuin erinäisissä muissakin maissa on tehty, nim. saattaa pankkien haarakonttorien perustaminen valtiovallan luvasta riippuvaksi. Ja rahalaitosten olisi — tämä on ymmärtääkseni oikeastaan se toimenpide, mikä nyt tällä hetkellä lähinnä tulee kysymykseen — päästävä keskinäiseen sopimukseen siitä, että ne kaikki alentavat talletuskorkojansa ja samalla myöskin sitten antolainauskorkojansa. Täällähän on herra valtiovarainministeri jo ilmoittanut, että siinä neuvottelukokouksessa, mikä muutama viikko sitten oli herra valtiovarainministerin luona, rahalaitosten edustajain puolelta ilmoitettiinkin oltavan halukkaita neuvottelemaan tällaisesta sopimuksesta ja vaikuttamaan siihen suuntaan, että todellakin kaikki rahalaitokset korkojansa alentaisivat. Tällä tavalla ymmärtääkseni olisi siis jonkinlaista lievennystä nykyiseen vaikeaan tilanteeseen aikaansaatavissa.

Mitä tulee toimenpiteisiin, jotka vaikuttaisivat pitemmän päälle, niin niistäkin on jo täällä mainittu. Sellaisia toimenpiteitähän ovat ne, jotka edistävät pääoman muodostusta maassa, samoin ne, jotka opettavat tuottajia varovaisuuteen pääoman investoimisessa, ja ennen kaikkea sellaiset toimenpiteet, jotka opettavat tuottajia alentamaan tuotantokustannuksiansa. Nythän erityisesti maatalous on vaikeassa pulassa. Olen sitä mieltä, että maatalouden tässä pulatilassa on ryhdyttävä entistä tarkemmin juuri kaikkiin niihin toimenpiteisiin, jotka sen tuotantokustannuksia ovat omansa alentamaan. Tässä kysymyksessä minusta erityisesti olisi maataloudella apuna osuuskassaliike, jonka toimintaa valtiovallan olisi kaikilla tavoin suosittava. Erityisesti osuuskassaliike on siitä syystä niin tärkeä tekijä tässä tuotantokustannusten alentamis-

pyrkimyksessä, koska ainoastaan nämä rahalaitokset valvovat sitä, että pääoma sijoitetaan todellakin järkiperäisesti sellaisiin tarkoituksiin, jotka ovat kannattavia. Näin ollen minusta juuri tätä tietä olisi pyrittävä kulkemaan. Kun tahdotaan nyt maataloutta auttaa pääsemään nykyisestä pulasta, on minusta selvää, että tässä työssä ei voida kaikkia maataloustuottajiakaan auttaa. Tilannehan on niin vaikea, mutta, kuten sanottu, melkoisesti voitaisiin tehdä tilanteen pelastamiseksi juuri mainitsemaani tietä.

En malta olla tässä yhteydessä mainitsematta, että se politiikka, jota täällä maalaisliittokin m. m. on ajanut, silloinkuin maalaisliitto on ollut mukana m. m. teollisuustullien lisäämisessä, ei ole sopusoinnussa juuri tämän mainitsemani toimenpiteen kanssa. Ja ymmärtääkseni kuitenkin juuri tuo toimenpide, josta mainitsin, on ainoa tie, joka on omansa vähitellen viemään meidät ulos nykyisestä tilanteesta. Niinkuin olen jo toisessa yhteydessä maininnut, kaikki puolueettomat tutkimukset han osoittavat, että tullirasitus koituu maatalouden tuotantokustannuksia huomattavassa määrässä nostavaksi, ja se on siis maatalouden kannalta sangen järjetöntä politiikkaa. Senvuoksi minä en voi olla lausumatta valitteluani siitä, että ne, jotka täällä nyt maatalouden vaikeata tilaa valittavat, ovat olleet itse mukana toimenpiteissä, jotka maatalouden tilaa ovat omansa pahentamaan.

Lopuksi lausun sanan ulkomaisista lainoista. Minusta tuntuu tällä hetkellä siltä, että nyt ei ole aika ulkomaisen lainan ottamiseen siitä syystä, että meillä ei tuotanto ja nimenomaan maataloustuotanto kannata, eikä ole järkevää ottaa ulkomaista pitkäaikaista lainaa, kun ei ole olemassa kannattavaa taloudellista toimintaa. Onhan eduskunta nimenomaan määritellyt, silloin kuin oli kysymys vuosi takaperin miljardin markan valtiolainasta, että tämä raha on käytettävä kannattaviin tuottaviin tarkoituksiin. Jollei näitä kannattavia tuottavia tarkoituksia ole, niin ei ole myöskään järkevää ottaa ulkomaista lainaa.

Mutta epäilemättä meillä tullaan ennenpitkää aikaan, jolloin jälleen voidaan ulkomainen pitkäaikainenkin laina ottaa. Minäkin lausun tällaisen hetken varalta sen toivomuksen hallitukselle, että hallitus pitäisi todella huolen siitä, että meidän maamme arvo ja luottamus meidän maatamme kohtaan ulkomailla säilyy sellaisena, etteivät meidän maamme lainanottomahdollisuudet vielä nykyisestään laske. Kaikki asiantuntijat näyttävät olevan sitä mieltä, että se kansannousu, mikä täällä on ollut vuoden ajan, on pilannut meidän mahdollisuuksiamme ottaa pitkäaikainen laina ulkomaiden markkinoilla. Näin lausuivat jo ennenmainitsemassani neuvottelukokouksessa kaikki pankkimaailman edustajat. Tästä asiasta ei näyttänyt silläkään taholla olevan mitään erimielisyyttä. Jos me mielimme säilyttää mahdollisuutemme saada siedettävillä ehdoilla ulkomaisia lainoja, silloinkun sellaisten lainojen tarve todella tulee, meidän on pidettävä huoli siitä, niinkuin pankkivaliokuntakin lausuu, että olot maassamme pysyvät rauhallisina.

Ed. von Frenckell: Hr talman! Bankutskottet har i sitt betänkande bland annat föreslagit att riksdagen skulle hemställa hos regeringen att en ny ockerlag skulle stiftas, ifrån vilken kriterierna härför „lättsinne, oförstånd eller trångmål" skulle bortlämnas. Man har emellertid hört invändningen att det vore svårt att precisera den gångbara räntan. Därför tillåter jag mig här beröra frågan något och tänker mig möjligheten av att i den kommande banklagen skulle föreskrivas, att i banklokalerna å synligt ställe den högsta inlåningsräntan ävensom den högsta utlåningsräntan skulle publiceras. Alltså, räntan i dess vidsträcktare bemärkelse, ränta inclusive provision.. Jag tror att om de mindre bankerna, främst i landsorten, vore tvungna att i banklokalerna genom anslag meddela vilken högsta ränta som beräknas, så skulle deras skamkänsla förbjuda dem att taga högre ränta än 10, 11, måhända 12 %. Räntor på 15, 16 och, som man till och med har hört, 20 % vore otänkbara, då ingen bank väl skulle täckas publikt erkänna dylika höga räntor. Skulle jämväl stadgas att den högsta angivna inlåningsräntan icke finge överskridas, så skulle den auktion med stigande ränta, som nu äger rum vid konkurrens om depositioner, automatiskt upphöra. Jag har i detta sammanhang endast anfört möjligheterna att i den kommande banklagen bestämmelse skulle intagas, som underlät-

tade definitionen av begreppet gångbar ränta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta pysyy asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Lakivaliokunnan mietinnössä oleva toivomusponsi hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 19 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 38, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätös itse lakiehdotuksesta ja lopuksi valtiovarainvaliokunnan mietinnössä olevasta toivomusponnesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Keto: Herra puhemies! — Valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että hallitus tutkituttaisi kysymyksessä olevassa aloitteessa tarkoitetun asian sekä tekisi eduskunnalle siitä tarpeelliseksi havaitsemiansa esityksiä. Se viittaa perusteluissaan maatalousvaliokunnan lausunnossa esitettyihin näkökohtiin. Minusta ovat ne näkökohdat, jotka maatalousvaliokunta lausunnossaan esittää, sellaisia, että eduskunnan on syytä poistaa niihin viittaava kohta mietinnön perusteluista, kuten sosialidemokraattien eli II vastalauseessa ehdotetaankin. Maatalousvaliokuntahan pyrkii kerman ja maidon vastikkeiden menekkiä vaikeuttamaan. Minusta tällainen politiikka ei ole oikeata. Onhan kysymyksessä tavara, jolla on ensinnäkin merkitystä kuluttajille ja joka maataloustuotannonkin kannalta saattaa olla merkityksellinen. Onhan kokemus ja osoittanut, että kerman ja maidon vastikkeet, joista tässä on kysymys, ovat ensiksikin kuluttajia miellyttäviä maultaan ja toiseksi hyvin säilyviä tarvikkeita. Valiokunnan mietinnössä on tosin puhuttu siitä, mitenkä kerman ja maidon korvikkeiden hinta on kohtuuttoman korkea. Siinä, mitä maatalousvaliokunta lausuu tästä, saattaa olla perää. Mutta oikeatahan olisi verrata pullokerman ja kysymyksessä olevien korvikkeiden hintoja keskenään. Jos näin tehdään, niin huomataan, että vertailu ei ole niinkään epäedullinen korvikkeille. Kilpailu tulee sitäpaitsi todennäköisesti painamaan kysymyksessä olevien tarvikkeiden hinnat alas. Jos niille asetettaisiin vero, niin se estäisi tätä hintojen painumista. Samalla suosittaisiin kohtuuttomasti niiden kilpailevaa artikkelia, pullokermaa.

Luulen, kuten täällä on jo huomautettu, että näiden korvikkeiden tuotannon vapaa kehittyminen muodostuisi merkitykselliseksi myöskin maamme karjan tuottajille. Johan nykyjään kokemus osoittaa, että korvikkeiden valmistajat maksavat kuoritusta maidosta ympäristön karjanomistajille huomattavasti korkeammat hinnat, kuin mitä ne siitä saavat osuusmeijereissä. Ja ennen kaikkea on pidettävä mielessä, että sikäli kuin kysymyksessäolevista tavaroista kehittyy vientiartikkeli, niin tämä tuotanto saattaa maataloudelle kehittyä hyvinkin tärkeäksi. Ja jos me voimme viedä kerman vastikkeita ulkomaille, niin luonnollisesti niitä valmistava teollisuus tarvitsee nykyistä huomattavasti suuremman määrän kuorittua maitoa, josta se maksaa maataloustuottajille hyvän hinnan. Tällä tavalla asianomainen teollisuus tällaisissa olosuhteissa olisi omansa muodostumaan tärkeäksikin tulolähteeksi karjanomistajille. Nykyjään näyttää asianlaita olevan se, että vientimahdollisuuksia on olemassa. Onhan tunnettua, että esim. Lahden vientikermatehdas on saanut tehdyksi englantilaisten ostajien kanssa varsin huomattavan, useampaan miljoonaan markkaan nousevan sopimuksen tämän tavaran Englantiin viemisestä. Kun tällaisia mahdollisuuksia on, niin minusta ei ole mitään syytä tältäkään kannalta vaikeuttaa kysymyksessäolevan tavaran valmistusta.

Näin ollen minä, herra puhemies, ehdotan, että mietinnön perusteluista poistettaisiin II vastalauseen mukaisesti sanat: „Viitaten maatalousvaliokunnan lausunnossa esitettyihin näkökohtiin.''

Ed. Tuomikoski: Kun kysymyksessä olevassa aloitteessa tarkoitettu toimenpide olisi omansa turvaamaan karjataloustuotteiden kotoisia markkinoita, samalla kuin se on sekä maatalouden että myöskin kuluttajain etujen mukaista, pyydän viittaamalla aloitteessa ja maatalousvaliokunnan lausunnossa esitettyihin perusteluihin, ehdottaa hyväksyttäväksi valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä I vastalauseessa olevan seuraavan ponnen: „että hallitus kiireellisesti antaisi eduskunnalle esityksen laiksi maidon ja kerman korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta.''

Ed. Jyske: Kannatan ed. Tuomikosken tekemää ehdotusta.

Ed. Räisänen: Kannatan ed. Kedon tekemää ehdotusta.

Ed. Huhtala: Pyydän kannattaa ed. Tuomikosken tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Keto ed. Räisäsen kannattamana ehdottanut, että valtiovarainvaliokunnan mietinnön perusteluista poistettaisiin sanottuun mietintöön liitetyssä II vastalauseessa mainittu lausuma. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kedon ehdotukseksi. Ed. Tuomikoski ed. Jyskeen kannattamana on ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi sellaisen toivomusponnen kuin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä I vastalauseessa ehdotetaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tuomikosken ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä menettelytapaan tulee, niin ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin äänestetään valiokunnan mietinnön ja ed. Tuomikosken ehdotuksen välillä ja sen jälkeen, sellaiseksi kuin mietintö muodostuu, se asetetaan vastaehdotukseksi perusteluja koskevalle ed. Kedon ehdotukselle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

Äänestys ed. Tuomikosken ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tuomikosken ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 96 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 16.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Tuomikosken ehdotuksen.

Äänestys perusteluja koskevasta ed. Kedon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kedon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 74 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 18.

Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset laiksi työrauhan suojelemisesta ja laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun.

Yllämainittujen viime istunnossa kolmannessa käsittelyssä hyväksyttyjen lakiehdotusten lepäämään jättämistä koskeva ehdotus esitellään.

Puhemies: Viime istunnossa tehtiin ehdotus molempien esillä olevien lakiehdotusten jättämisestä lepäämään. Siitä ehdotuksesta on nyt tehtävä päätös. Ensin sallitaan keskustelu asiasta, sen jälkeen on toi-

mitettava äänestys erikseen kummastakin lakiehdotuksesta. Jos vähintään 1/3 eduskunnan kaikista jäsenistä kannattaa lepäämäänjättämisehdotusta, on sanottu ehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Äänestykset ja päätös:

Äänestys ensimmäisestä lakiehdotuksesta.

Joka kannattaa ehdotusta, että esilläoleva ensimmäinen lakiehdotus, sanamuodoltaan sellaisena kuin se kolmannessa käsittelyssä hyväksyttiin, jätetään lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, äänestää „jaa''; joka ei sitä kannata, äänestää „ei''. Jos vähintään 1/3 eduskunnan kaikista jäsenistä kannattaa lepäämäänjättämisehdotusta, on sanottu ehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 75 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 49.

Puheenvuoron saatuaan, lausuu

Ed. Sahlstein: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Aaltonen, Aattela, Ahlfors, Ailio, Ampuja, Aromaa, Bryggari, Erich, Eskola, W., Fagerholm, Hakala, K., Hakkila, Halonen, T., Harvala, Helo, Hildén, A., Hiltunen, Huttunen, Hämäläinen, Jokinen, Keto, Kilpi, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Kosonen, Kovanen, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Lindman, Lindqvist, Linna, Meriläinen, Myllymäki, Nuutinen, Paasivuori, Paasonen, Pekkala, Penttala, Perho, Puittinen, Pyy, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Ryömä, Räisänen, Sallila, Seppälä, Setälä, Sillanpää, Suokas, Sventorzetski, Tanner, Tolonen, Turkia, Valta, Welling, Voionmaa, Väisänen ja Åhlström.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Eskola, H., von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hildén, U., Huhtala, Kivioja, Korpisaari, Koskenheimo, Lehtonen, Malmivaara, Nikkanen, Nyman, Oksala, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Perheentupa, Pojanluoma, Rantanen, Rautaharju, Riipinen, Roos, Sarlin, E., Sovijärvi, Ståhlberg, Svinhufvud, Tulenheimo ja Vehkaoja.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 104 edustajaa:

Aakula, Aalto-Setälä, Ainali, Alestalo, Annala, Anttila, Asikainen, Björk, von Born, Brander, Cajander, Estlander, Forstadius, Hakala, A., Halonen, A., Hannula, Heikkinen, Helenelund, Hirvensalo, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Janhonen, Jatkola, Jern, Joukanen, Junes, Junnila, Jussila, Jyske, Kaijalainen, Kalliokoski, Kallioniemi, Kaskinen, Kaura, Kauranen, Kemppi, Kesti, Kilpeläinen, Kirveskoski, Kivimäki, Koivisto, Koivuranta, Kolkki, Kontio, Korhonen, Kuisma, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Kämäräinen, Lahdensuo, Lahtela, Lamminen, Lampinen, Lautala, Leivo, Leppälä, Lohi, Luostarinen, Manner, Mantere, Miikki, Moilanen, Mäkelä, J. L., Mäkelä, W., Niukkanen, Nurmesniemi, Pennanen, Pesonen, Pihkala, Pilppula, Pitkänen, Pullinen, Päivänsalo, Raatikainen, Rissanen, Rothberg, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sahlstein, Sallinen, Salo, Sarlin, B., Sergelius, Solja, Sunila, Suurkonka, Särkkä, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Tuomioja, Turja, Vesterinen, Westman, Virkkunen, Åkerblom ja Österholm.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 66 jaa- ja 29 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hylännyt ehdotuksen ensimmäisen lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään.

Äänestys jälkimmäisestä lakiehdotuksesta.

Joka kannattaa ehdotusta, että esilläoleva jälkimmäinen lakiehdotus, sanamuodoltaan sellaisena kuin se kolmannessa käsittelyssä hyväksyttiin, jätetään lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, äänestää „jaa''; joka ei sitä kannata, äänestää „ei''. Jos vähintään $^1/_3$ eduskunnan kaikista jäsenistä kannattaa lepäämäänjättämisehdotusta, on sanottu ehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 64 jaa- ja 49 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 83.

Eduskunta on siis hylännyt ehdotuksen jälkimmäisen lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhetta ryhtyy johtamaan ensimmäinen varapuhemies Tulenheimo.

7) Puhemiehelle tulevaa määrärahaa niiden kulujen korvaukseksi, joita hänellä on valtiopäivien aikana,

koskeva valtiovarainvaliokunnan kirjelmä esitellään.

Ensimmäinen varapuhemies: Sihteeri lukee asiaa koskevan valtiovarainvaliokunnan kirjelmän.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan
Valtiovarainvaliokunta

Helsingissä
joulukuun 4 p:nä 1930.

N:o 21.

Eduskunnalle.

Edustajanpalkkiosta annetun lain 6 §:n nojalla valiokunta kunnioittaen ehdottaa Eduskunnan päätettäväksi,

että Eduskunnan puhemies niiden kulujen korvaukseksi, joita hänellä valtiopäiväin aikana on, saa 4,000 markan suuruisen määrärahan kuukaudelta.

Valtivarainvaliokunnan puolesta:

Juho Niukkanen.

J. W. Minni.''

Keskustelua ei synny.

Valtiovarainvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään ja jatketaan sitä tänään kello 19.

Täysistunto keskeytetään kello 16,54.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Ed. Kestin kysymys, joka koskee valtion asutustoiminnan kautta muodostettujen uudistilojen haltijain taloudellista hätää.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Kestin asianomaisen valtioneuvostonjäsenen vastattavaksi osoittama kysymys, joka koskee valtion asutustoiminnan kautta muodostettujen uudistilojen haltijain taloudellista hätää, sekä apulaismaatalousministeri Koiviston siihen antama kirjallinen vastaus. Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaisesti ei asiasta sallita keskustelua eikä siitä tehdä päätöstä.

Sihteeri lukee kysymyksen ja ministeri Koiviston kirjallisen vastauksen.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Kun yleinen taloudellinen pula-aika vallitsee maassamme, niin se lähinnä koskee juuri maamme heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevaa väestöä ja näihin kuuluu epäämättömästi juuri se väestöosa, joka on valtion toimesta asutuslakiemme edellyttämää muotoa käyttäen kiinnitetty maahan, valtion asutusrahastosta myönnetyillä korkoa kasvavilla lainoilla maamme asutushallituksen ja kuntien asutuslautakuntien välityksellä.

Nyt nämä valtiomme luomat uudistilalliset ovat siinä tukalassa asemassa, että he eivät taloudellisen pulakauden johdosta voi valtiolle suorittaa heille lankeavia vuotuisia maksujaan. Ja koska ei liene valtion omankaan edun kannalta suotavaa, että se työ, joka tämän asutustoiminnan kautta on valtion puolesta jo toimitettu, jonkun ohimenevän taloudellisen pulakauden johdosta tekisi asutustilallisten ja valtion yhteiset vuosien ponnistukset turhiksi ja koska tällaisen heikossa taloudellisessa asemassa olevan väestön ei ole helppoa toimittaa asiamiesten ja lähetystöjen muodossa, kuten he ovat yrittäneet, hätäänsä valtioneuvoston tietoon, kun puuttuu varoja siihenkin, eikä se virastojenkaan puolesta liene suotavaa, niin pyytää allekirjoittanut kunnioittaen V. J:n 37 §:n 1 momentissa säädetyssä järjestyksessä esittää asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen ylempänä mainitun väestön taloudellisesta hädästä, ja jos on, niin

mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä, että ne taloudelliset arvot, jotka tällä asutustoiminnan alalla valtion toimesta on menneinä vuosina luotu, säilyisivät, ja onko toiveita näiden maksujen määräaikaisesta siirrosta tai lakkauttamisesta mahdollisesti olemassa.

Helsingissä joulukuun 10 p:nä 1930.

Yrjö H. Kesti.''

Apulaismaatalousministeri Koiviston kirjallinen vastaus kuuluu:

„Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa Herra Puhemies on kirjeellä kuluvan joulukuun 10 päivältä N:o 565 lähettänyt minulle edustaja Yrjö H. Kestin jättämän, asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi esittämän kysymyksen:

Oonko hallitus tietoinen valtion asutustoiminnan kautta muodostettujen uudistilojen haltijain taloudellisesta hädästä, ja jos on, niin

mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä, että ne taloudelliset arvot, jotka tällä asutustoiminnan alalla valtion toimesta on menneinä vuosina luotu, säilyisivät ja onko toiveita näiden maksujen määräaikaisesta siirrosta tai lakkauttamisesta mahdollisesti olemassa?

Tietoisena uudistilallisten vaikeasta taloudellisesta asemasta, pyydän ilmoittaa seuraavaa:

Viime marraskuussa jätti n. 540 eräissä Oulun läänin kunnissa asuvaa pienviljelijää maatalousministeriöön anomuksen, että heille, vallitsevan vaikean pulakauden johdosta, myönnettäisiin oikeus siirtää asutus- ja rakennuslainain koron ja kuoletuksen maksut 10 vuotta eteenpäin vuoden 1930 alusta lukien. Tästä anomuksesta on kehoitettu asutushallitusta antamaan lausuntonsa, jota lausuntoa ei vielä ole maatalousministeriölle jätetty syystä, että on katsottu tarpeelliseksi hankkia lähempi selvitys anojain velkasuhteista, sillä on ilmeistä että anojilla on myös muita kuin asutuslainoja ja että näiden muiden vakauttamattomien lainojen hoitaminen tuottaa heille vaikeuksia. Selvityksen hankkimista varten on valmistettu erityinen kyselykaavake, joka on lähetetty niiden kuntien asutuslautakunnille, joista anojia on. Asutuslautakuntain on määrä palauttaa kaavakkeet kuluvan joulukuun kuluessa.

Edellä mainittujen anojain lisäksi ovat eräät yksityiset lainansaajat ja muutamat asutuslautakunnatkin asutushallitukselta tiedustelleet, mitä mahdollisuuksia olisi vuotuismaksujen suorittamista varten asetetun määräajan pidentämiseen. Mikäli kysymyksessä on ollut asutuskassasta myönnetyt lainat, on viitattu 11 päivänä elokuuta 1927 annetun maalaiskuntain asutuskassain johtosäännön 22 §:n viimeiseen momenttiin,

joka kuuluu seuraavalla tavalla: „Jos lainanottaja jostakin erityisestä ja etenkin hänestä riippumattomasta syystä tilapäisesti ei kykene määräaikana suorittamaan maksettavaksi joutunutta kuoletusta tai korkoa, harkitkoon lainanottajan hakemuksesta asutuslautakunta, kuultuaan asiasta takaajia, voidaanko lainan takaisinmaksamiseen myöntää pidennettyä määräaikaa.''

Jos kysymyksessä on ollut asutuslain mukaisen lunastushinnan vuotuismaksun suorittaminen, on taas viitattu maatalousministeriön 30 päivänä joulukuuta 1929 antamaan määräykseen, että niin hyvin maan hankkimisesta asutustarkoituksiin 25 päivänä marraskuuta 1922 annetun lain mukaisessa järjestyksessä perittävät vuotuismaksut kuin myös muuten valtion toimesta asutustarkoituksessa myytävistä tiloista kannettavat lunastushintojen vuotuismaksut, jotka yleensä tähän saakka on peritty valtion verojen ensimmäisessä veronkannossa lokakuussa, saadaan yhdellä kertaa ilman minkäänlaisia lisämaksuja myös suorittaa toisessa eli tammikuussa tapahtuvassa valtion veronkannossa.

Kuten mainittu, on ilmeistä, että asutuslainan saajia rasittavat huomattavasti lyhytaikaiset vakauttamattomat lainat, joiden korko säännöllisesti on korkea. Tämä ilmenee siitäkin tosiasiasta että, sen mukaan kuin tiedossa on, pakkohuutokauppoja on toimitettu valtion saatavain perimiseksi vain aniharvoissa tapauksissa ja silloinkin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Asutuskassoista otettujen lainojen vuotuismaksujen suorittaminen ei aiheuttane suuriakaan vaikeuksia, sillä niissä on takaisinmaksuaika 10—22 vuotta, lukuunottamatta eräitä vähäisiä viljelyslainoja, joissa maksuaika on määrätty 5 vuodeksi ja korko 4—5 %:ksi. Lainamäärät eivät yleensä ole suuria. Joulukuun 31 päivänä 1929 jälellä olevien lainojen keskisuuruus oli n. 5,200 markkaa. V. 1929 hyväksyttyjen lainojen määrästä voidaan esittää m. m. seuraavat tiedot:

a) Maanostolainat lukumäärältään 2,295, keskimäärin 11,147 markkaa,

b) rakennuslainat lukumäärältään 5,087, keskimäärin 8,038 markkaa,

c) viljelyslainat lukumäärältään 605, keskimäärin 4,073 markkaa ja

d) n. s. vakauttamislainat lukumäärältään 445, keskimäärin 10,143 markkaa.

Ottamalla huomioon edellä esitetyt selvitykset voidaan asutuskassoista myönnettyjen lainojen vuotuismaksujen hoitaminen pääasiallisesti järjestää ylempänä mainitun maalaiskuntain asutuskassain johtosäännön 22 §:n viimeisen momentin edellyttämällä tavalla. Mitä taas asutuslain mukaan myönnettyjen lunastushintojen vuotuismaksujen suorittamiseen tulee, on mainittava, että lunastusehdot on lähemmin määrätty lohkomispäätöksissä. Näitä annettaessa on sovellutettu asutuslain 18 §:n määräystä, jonka mukaan „viljelystilan omistajalle voidaan hänen varallisuuteensa, uudella tilalla tehtäviin perusparannuksiin, kuten viljelys- ja rakennustöihin ynnä muihin olosuhteisiin katsoen tarpeen vaatiessa myöntää pidennystä valtion varoista etukäteen suoritetun lunastushinnan kuolettamisen alkamisesta enintään kymmenen vuotta ja koron maksusta vapautusta enintään viisi vuotta siitä lukien kuin alueen erottaminen on maarekisteriin merkitty.

Lopuksi mainittakoon eräitä lukuja, jotka selvittävät asutuskassalainojen saajain maksukykyä viime vuonna.

Joulukuun 31 päivänä 1929 oli asutuskassoissa jälellä 45,305 lainaa, joista 4,925 lainaa eli 10.9 % lainojen lukumäärästä maksamatta olevien korkojen takia siirtyi korkorästiluetteloon. Huhtikuun 1 päivään mennessä tänä vuonna oli 2,896 lainan korkorästit suoritettu. Senkin jälkeen on lukuisa määrä rästejä maksettu.

Edellä esitetystä selviää, että asutustilallisille voidaan voimassa olevien määräysten mukaan myöntää lykkäystä heidän asutuskassoista saamiensa lainojen takaisinmaksamisessa. Niinikään voidaan harkinnan mukaisesti myöntää maksuajanpitennystä niille kunnille, jotka ovat asutusrahastosta saaneet lainoja.

Puheena olevien maksujen kokonaan lakkauttaminen ei voine tulla kysymykseen.

Helsingissä, joulukuun 18 päivänä 1930.

Ministeri J. Koivisto.''

Till Riksdagens Herr Talman.

I det syfte, som i 37 § 1 mom. av riksdagsordningen sägs, har Herr Talman i brev av den 10 innevarande december N:o 565 tillsänt mig ett av riksdagsman Yrjö

H. Kesti ingivet, för besvarande av vederbörande statsrådsledamot framställt spörsmål:

Är regeringen underkunnig om det ekonomiska nödläge, vari innehavare av genom statslig kolonisationsverksamhet bildade nylägenheter befinna sig och, om så är fallet,

vilka åtgärder regeringen vidtagit eller ärnar vidtaga, för att de ekonomiska värden, som på detta område av kolonisationsverksamheten genom statens försorg under de gångna åren tillskapats, bleve bevarade och finnes det tilläventyrs utsikter till anstånd med dessa betalningar eller deras inställande?

Underkunnig om nylägenhetsinnehavarnas svåra ekonomiska ställning ber jag få meddela följande:

Under sistlidna november månad ingavs av ca 540 i särskilda kommuner uti Uleåborgs län bosatta småbrukare till lantbruksministeriet ansökan, att dem, i anseende till den rådande svåra krisen, måtte beviljas anstånd med betalningen av ränta och amortering å kolonisations- och byggnadslånen på 10 år framåt, räknat från början av år 1930. Över denna ansökan har kolonisationsstyrelsen uppmanats att avgiva utlåtande, vilket ännu ej till lantbruksministeriet inkommit, enär det befunnits nödigt att införskaffa närmare utredning om sökandenas skuldsättningsförhållanden, ty det är uppenbart, att sökandena hava jämväl andra skulder än kolonisationslånen och att regleringen av denna övriga svävande gäld vållar dem svårigheter. För utrönande härav har uppgjorts ett särskilt frågeformulär, som tillhandahållits kolonisationsnämnderna i de kommuner, där sökande finnas. Kolonisationsnämnderna har ålagts att återställa formulären inom innevarande december månad.

Förutom nämnda sökande hava särskilda enskilda låntagare och även en del kolonisationsnämnder hos kolonisationsstyrelsen förfrågat sig, vilka möjligheter som förefunnes för förlängning av den utsatta terminen för annuiteters erläggande. För såvitt frågan gällt ur kolonisationskassa beviljade lån, har härvid hänvisats till stadgandet i 22 § sista momentet av instruktionen för landskommunernas kolonisationskassor, given den 11 augusti 1927, vilket har följande lydelse: „Om låntagaren av någon särskild orsak, och i synnerhet där denna är av honom oberoende, tillfälligtvis icke förmår på utsatt förfallodag erlägga amortering eller ränta, pröve kolonisationsnämnden på låntagarens ansökan, efter borgesmännens hörande, huruvida anstånd med lånets återbetalande må kunna beviljas.''

Där fråga varit om erläggande av annuitet enligt kolonisationslagens bestämmelser, har åter åberopats lantbruksministeriets den 30 december 1929 utfärdade förordnande, enligt vilket såväl de enligt lagen den 25 november 1922 om anskaffande av jord för kolonisationsändamål indrivna annuiteter som de genom statens försorg från lägenheter, som försäljas i kolonisationssyfte, uppburna annuiteter, vilka hittills i allmänhet uppburits vid statsverkets första skatteuppbörd i oktober, få på engång utan några tilläggsavgifter erläggas vid den andra eller i januari inträffande uppbörden av statsskatten.

Såsom nämnt är det uppenbart, att de, som erhållit kolonisationslån, betungas av kortvariga svävande skulder, vilkas ränta i regel är hög. Detta framgår även av det faktum, att, såvitt känt är, till exempel exekutivä auktioner för indrivande av statsverkets fordringar verkställts endast i ytterst få fall och även då under exceptionella förhållanden. Erläggandet av annuiteterna å från kolonisationskassorna upptagna lån torde ej heller vålla större svårigheter, ity att återbetalningstiden är 10—22 år, med undantag för vissa smärre odlingslån, beträffande vilka betalningstiden fastställts till 5 år och räntan till 4—5 %. Lånebeloppen äro i allmänhet icke stora. Medelstorleken av de den 31 december 1929 utestående lånen var omkring 5,200 mark. Angående beloppet av de år 1929 godkända lånen kunna anföras bl. a. följande uppgifter:

a) lån för inköp av jord till ett antal av 2,925, i medeltal 11,147 mark,

b) byggnadslån till ett antal av 5,087, i medeltal 8,038 mark,

c) odlingslån till ett antal av 605, i medeltal 4,073 mark och

d) s. k. konsolideringslån till ett antal av 445, i medeltal 10,143 mark.

Med beaktande av den ovan anförda utredningen kan skötseln av annuiteterna å de ur kolonisationskassorna beviljade lånen

huvudsakligen ordnas på det sätt, som förutsättes i sista momentet av 22 § i den ovannämnda instruktionen för landskommunernas kolonisationskassor. Vad åter beträffar erläggandet av annuiteterna enligt kolonisationslagen bestämmes därom närmare i ägostyckningslagen. Vid utgivandet av dessa har iakttagits bestämmelsen i 18 § av kolonisationslagen, enligt vilken „ägare av odlingslägenhet kan med beaktande av hans förmögenhetsförhållanden, erforderliga grundförbättringar å den nya lägenheten, såsom odlings- och byggnadsarbeten, samt övriga omständigheter, vid behov beviljas rätt att få begynnelseterminen för amorteringen av den ur statsmedel i förskott erlagda löseskillingen framskjuten med högst tio år och erläggandet av räntan med högst fem år, räknat från det, då anteckning om områdets avskiljande infördes i jordregistret''.

Slutligen må anföras en del siffror, vilka klargöra betalningsförmågan under senaste år hos dem, som erhållit kolonisationslån.

Den 31 december 1929 återstodo i kolonisationskassorna 45,305 lån, av vilka 4,925 lån eller 10.9 % av lånens antal på grund av att räntorna icke erlagts överfördes till ränterestlängden. Till den 1 april detta år hade ränteresterna å 2,896 lån erlagts. Även därefter hava talrika rester betalts.

Av det ovanstående framgår, att åt innehavare av kolonisationslägenheter kan enligt gällande bestämmelser beviljas uppskov med återbetalningen av de lån de erhållit ur kolonisationskassorna. Likaså kan efter prövning förlängning av återbetalningstiden beviljas de kommuner, som erhållit lån ur kolonisationsfonden.

Det torde icke komma i fråga att helt och hållet inställa betalningen av ifrågavarande avgifter.

Helsingfors, den 18 december 1930.

Minister J. Koivisto.

Asia on loppuun käsitelty.

Ed. Tannerin y. m. välikysymys, joka koskee erinäisten viime kesän ja syksyn kuluessa tehtyjen rikosten selvittämistä ja niihin syyllisten rangaistukseen saattamista.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen tulee nyt annettavaksi vastaus ed. Tannerin y. m. välikysymykseen, joka koskee erinäisten viime kesän ja syksyn kuluessa tehtyjen rikosten selvittämistä ja niihin syyllisten rangaistukseen saattamista.

Sittenkuin välikysymykseen on annettu vastaus ja sen johdosta ehkä aiheutunut keskustelu on julistettu päättyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentissa. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, tulee valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 3 momentin mukaisesti jo keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa joko asian valiokuntaan lähettämisestä taikka perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä. Jos halutaan tehdä työjärjestyksen 52 §:n 2 momentissa edellytetty ehdotus päätöksen teon siirtämisestä, on sellainenkin ehdotus tehtävä, ennenkuin keskustelu on julistettu päättyneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Välikysymykseen vastaa

Sisäasiainministeri Kuokkanen, joka lausuu: Herra puhemies! Edustajat Väinö Tanner y. m. ovat viitaten viime kesän ja syksyn kuluessa maassamme tapahtuneisiin erinäisiin väkivallantekoihin esittäneet hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

1) Katsooko hallitus tehneensä kaiken, mitä tehtävissä on ollut, edellämainittujen rikosten selville saamiseksi ja niiden suorittajien syytteeseen saattamiseksi?

2) Katsooko hallitus maan oikeusjärjestyksen arvon kauemmin voivan sietää sellaisen olotilan jatkumista, että kokonainen rikosten sarja jätetään selvittämättä ja syylliset rankaisematta? sekä

3) Voiko ja mitä takeita hallitus antaa siitä, että sanotut rikokset tulevat selvitetyiksi ja niiden suorittajat rangaistuiksi?

Hallituksen asianomaisena jäsenenä saan kunnioittaen vastata seuraavaa:

Kuten on tunnettua antoi hallitus viime lokakuun 22 päivänä eduskunnalle tiedon-

annon m. m. samoista tapahtumista, joista nyt on kysymys. Saman lokakuun 24 päivänä eduskunta, saatuaan mainitun tiedonannon hyväksyi yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen. Näin ollen on katsottava, että eduskunta samalla hyväksyi myös hallituksen menettelyn ja toimenpiteet, mikäli on kysymys ajasta ennen sanottua lokakuun 24 päivää. Mitä mainitussa tiedonannossa ja hallituksen puolesta sen yhteydessä lausuttiin, pitää paikkansa, joten viittaan siihen, mitä hallituksen puolesta tällöin esitettiin.

Samoihin aikoihin kuin hallitus antoi eduskunnalle edellämainitun tiedonannon tilanteesta, alkoivat n. s. kyydityksiin ynnä muihin väkivallantekoihin syyllisten ilmoittautumiset viranomaisille. Näitä ilmoittautumisia jätettiin heti alussa satojen henkilöiden puolesta, ja on niitä sitten edelleen jätetty koko marraskuun ajan ja vielä joulukuullakin aina viime päiviin saakka, joten ilmoittautuneita on useampia tuhansia.

Jotta näissä oloissa saataisiin aikaan yhtenäinen menettely tutkimuksissa ja samalla tehostettaisiin niiden toimittamista, kutsuttiin läänien maaherrat kokoukseen sisäasiainministeriöön lokakuun 29 ja 30 päiviksi. Kokouksessa tapahtui perinpohjainen neuvottelu niistä menettelytavoista, joita oli pidettävä tehokkaimpina kysymyksessäolevien asioiden selvittämiseksi. Hankituista selvityksistä päättäen ovatkin maaherrat kukin läänissään tutkimuksia jatkaessaan sovelluttaneet kokouksessa sovittuja menettelytapoja.

Mitä mainittuihin syyllisten ilmoittautumisiin vielä tulee, niin on syytä mainita, että ne useimmiten ovat tapahtuneet kirjallisesti sisäasiainministeriöön. Kun yhdessä ja samassa kirjelmässä useasti on ollut satojakin nimiä, on ilmoittautujat jaoiteltu läänittäin eri luetteloihin, mitkä sitten on lähetetty maaherroille. Mikäli tähän mennessä on käynyt selville, on suurin osa ilmoittautuneista kuitenkin vaan n. s. kannattajia, se on sellaisia henkilöitä, jotka itse eivät ole ottaneet osaa väkivallantekoihin, vaan ainoastaan antaneet väkivallantekijöille moraalisen kannatuksensa. Tämäntapaisten henkilöiden osallisuus itse rikoksiin on siis sitä laatua, ettei heitä vastaan voitane kohdistaa mitään rikosoikeudellista toimenpidettä.

Sisäasiainministeriö on koko ajan seurannut kysymyksessäolevien asioiden kulkua ja kun käsiteltävänä oleva välikysymys jätettiin eduskunnalle, pyysi sisäasiainministeriö kaikilta maaherroilta jälleen selonteon puheenaolevien tutkimuksien kulusta ja saavutetuista tuloksista, ja ovatkin kaikki maaherrat sellaisen lähettäneet. Maaherrojen selonteoista käy selville, että tutkimuksia on pontevasti jatkettu ja niissä mahdollisuuden mukaan käytetty apuna mainittuja ilmoittautumisia. Lukuisa määrä asioita on selvitetty ja useat niistä joutuneet jo tuomioistuinten käsiteltäviksi. Monien asioiden ilmoitetaan lisäksi olevan selviämisasteella. Selonteoissaan maaherrat kuitenkin luettelevat erinäisiä seikkoja, jotka ovat olleet omiansa hidastuttamaan ja vaikeuttamaan tutkimuksien loppuun saattamista.

Ensiksikin huomauttavat maaherrat, että syyllisiksi ilmoittautuneiden lukumäärä on niin suuri ja ilmoittautuneiden syyllisyysaste tahi heidän osanottonsa väkivallantekoihin niin erilainen, että ainehiston selvittely vie paljon aikaa, varsinkin kun ilmoittautuneita kuitenkin on kuulusteltava. Mutta erikoista hankaluutta ja viivytystä näyttää varsinkin „kyydityksten" tutkiminen kohtaavan sen kautta, että nämä teot ovat jatkuneet monien paikkakuntien kautta ja että eri paikkakunnilta olevat henkilöt ovat osallistuneet niihin. Kun itse kukin tällainen kyyditys on käsiteltävä yhtenäisenä rikoksena ja niistä johtuvien syytteiden käsitteleminen on katsottu kuuluvan sen paikkakunnan alioikeudelle, jossa kyydityn henkilön vapaudenriisto on alkanut, on tutkimuksia yhdestä ja samasta kyydityksestä täytynyt ulottaa moneen eri paikkakuntaan ja lääniinkin, siis ulkopuolelle poliisi- ja syyttäjäviranomaisen virkapiirin. Tällöin on täytynyt turvautua toisten paikkakuntien viranomaisilta saatavaan virka-apuun, mikä seikka tietenkin tuottaa viivytystä.

Edelleen huomauttavat maaherrat m. m. että tutkija- ja syyttäjävoimat maassamme ovat verraten pienet ja että mainituilla viranomaisilla on monenmoisia muita tehtäviä. M. m. ovat loka- ja marraskuulla pidetyt käräjät olleet omansa suuresti rajoittamaan sitä aikaa, mikä nimismiehiltä muutoin olisi riittänyt puheena olevien asioiden tutkimiseen.

Maaherrojen selonteoista käy lisäksi selville, että sosialidemokraattisen puoluetoimikunnan oikeuskanslerille jättämän ja oikeuskanslerin maaherroille toimenpidettä varten lähettämän ilmiantokirjelmän on huomattu sisältävän paljonkin ilmoituksia, jotka ovat joko kokonaan perättömiä tahi ainakin suuresti liioiteltuja. Tämä koskee varsinkin ilmoituksia kunnanvaltuustojen jäseniin kohdistuneista rikoksista. — Sen ohessa on havaittu, että jotkut ilmoitetut teot eivät ole yleisen syytteen alaisia ja että asianomistaja on kieltäytynyt puuttumasta asiaan tahi on sopinut sen. Mutta on sellaisiakin itsessään yleisen syytteen alaisia rikoksia, joissa väkivaltaa kärsinyt pyytää, ettei syytettä nostettaisi ja siitä syystä kieltäytyy antamasta tietoja asiaa koskevista seikoista.

Mitä erikoisesti tulee välikysymyksessä mainittuun Yrjö Holmia koskevaan tapaukseen, niin oli asia aluksi paikallisten viranomaisten tutkittavana. Kun tutkimukset kuitenkaan eivät näyttäneet johtavan tuloksiin, määrättiin maaherran pyynnöstä erikoinen tutkija asiaan. Mainittu henkilö alottikin tutkimukset ja pidätti vihdoin erään Paavo Markkula nimisen henkilön. Kun mainitun pidättämisen ja senjälkeen sattuneiden tapahtumien yhteydessä kävi ilmi seikkoja, jotka viittasivat siihen, ettei tutkija ollut tehtävänsä tasolla, määrättiin poliisiylitarkastaja ottamaan lähemmin selkoa asiasta, ja kun tälläin todettiin, että tutkijan menettelytavat olivat olleet omalaatuisia ja tutkijalle vähemmän sopivia, siirrettiin tutkimusten jatkaminen toiselle henkilölle, nimittäin Tammelan piirin apulaisnimismiehelle. Asian nykyinen vaihe käy ilmi mainitun apulaisnimismiehen maaherralleen antamasta raportista, jossa hän m. m. lausuu:

„Maanviljelijän pojan Paavo Markkulan toisaallaolo tapahtumayönä on saanut vahvistuksensa niiden kuulustelujen perusteella, joita olen toimittanut Loimaan pitäjässä Hartoisten kylässä olevassa Rantasalo nimisessä uudistalossa", ja edelleen: „Kun olen lisäksi saanut tehtäväkseni n. s. kyyditsijöiksi ilmoittautuneiden kuulustelun, voi olla, että näiden päätyttyä tulee asiaan valaistusta, ollen sanotut kuulustelut jo aloitettu. Lopuksi saan kunnioittaen ilmoittaa, että sanotun ampumistapauksen selvittämisessä tutkinnot tulevat edelleen jatkumaan ja toimitetaan niitä täydellä tarmolla."

Onni Happosta koskevaan asiaan nähden lienee paikallaan mainita, että asiaa alussa henkilökohtaisesti hoiti asianomainen poliisitarkastaja. Kun asia sittemmin muodostui sellaiseksi, että sitä varten vaadittiin varsinaista etsivän toimintaa, jota poliisitarkastaja, joka tällä välin muutoin sai nimityksen toiseen virkaankin, ilmoituksensa mukaan ei kerinnyt varsinaisilta virkatehtäviltään kauemmin suorittamaan, uskoi maaherra tutkimusten jatkamisen läänin rikosetsivälle, jonka välittömässä hoidossa tutkimukset nykyään ovat. Tähän asti toimitettujen tutkimusten ja ilmoittautumisien tuloksena voidaan mainita, että eräät tiedossa olevat henkilöt ovat kuljettaneet Onni Happosen noin 8—10 kilometrin päähän Karvion kanavalta Heinävedellä Joensuuhun päin vievälle maantielle sekä siellä luovuttaneet hänet erääseen vastaantulleeseen autoon, jota tämän jälkeen lähdettiin kuljettamaan Joensuun suunnalle. Viimeksimainitun auton ja siinä olleiden henkilöiden selvillesaaminen on vielä riippuva erinäisistä virka-apupyynnöistä ja lisätutkimuksista. Happosen kohtalo on tällä hetkellä epävarma. Paikkakunnalla on huhuttu, että Happonen olisi surmattu ja hänen ruumiinsa kätketty. Huhujen osoittamat paikat on tutkittu, mutta ruumista ei ole tavattu. Asian selvittämiseksi ilmoittaa Mikkelin läänin maaherra kuitenkin joka tapauksessa lähiaikana määräävänsä suoritettavaksi tutkimuksen tuomioistuimessa. — Kun täällä sisäasiainministeriön menoarvioehdotusta käsiteltäessä muutoin mainittiin olevan aivan ilmeistä, että ne henkilöt, jotka luovuttivat Onni Happosen toiseen autoon, varmastikin tietävät, mikä ja kenen auto viimeksimainittu oli, niin lienee lopuksi syytä huomauttaa ilmenneen tapauksia, jolloin tällainen olettamus ei ole pitänyt paikkaansa. On näet sattunut, että autot, joissa on ollut väärät kilvet, ovat vaihtaneet kyydittäviä ilman, että olisi kysytty, ketä luovuttajat tahi vastaanottajat ovat olleet. — Miten asianlaita on Happosta koskevassa tapauksessa, selviää toivottavasti aikanaan.

Muuten on hallituksen tiedossa ollut, että myöskin oikeuskansleri on seurannut viranomaisten toimintaa puheenalaisten rikosten selvittämiseksi ja aiheen saatuaan

ottanut tutustuakseen heidän saavutuksiinsa sekä tarpeen vaatiessa antanut heille kehoituksia ja ohjeita heidän työhönsä.

Esittämäni nojalla voin lausua:

että hallitus katsoo tehneensä kaiken, mitä hallituksen taholta on ollut tehtävissä, edellämainittujen tekojen selvittämiseksi ja niiden suorittajien saattamiseksi rangaistukseen;

että hallitus täten on ylläpitänyt maan oikeusjärjestystä, joten turha on väite, että kokonainen rikosten sarja muka jätettäisiin selvittämättä ja syylliset rankaisematta; ja

että takeena siitä, että kysymyksessä olevat teot tulevat selvitetyiksi ja tekijät rangaistuiksi, mikäli sellainen seuraamus on laissa säädetty, on hallituksen velvollisuudentunto sekä maan virkakunta ja tuomioistuimet. Muita takeita ei laki tunne.

Hallitus odottaa, että eduskunta hyväksyy yksinkertaisen siirtymisen päiväjärjestykseen.

Herr talman! Riksdagsmannen Väinö Tanner m. fl. hava, med hänvisning till vissa under senaste sommar och höst i landet inträffade våldsdåd, framställt till vederbörande regeringsledamots besvarande följande interpellation:

1) Anser regeringen sig hava gjort allt, som kunnat göras, för att utreda nämnda brott och för att ställa dessas förövare under åtal?

2) Anser regeringen landets rättsordnings värdighet längre kunna tåla ett fortsatt sådant tillstånd, varvid en hel följd av brott lämnas outredd och de skyldiga undgå straff? samt

3) Kan regeringen lämna garantier och i så fall vilka för att sagda brott bliva utredda och deras förövare bestraffade?

Såsom den ledamot av regeringen saken närmast vederbör får jag vördsamt anföra följande:

Såsom känt avgav regeringen den 22 sistlidne oktober till Riksdagen ett meddelande rörande bl. a. de händelser, om vilka nu är fråga. Den 24 i samma månad beslöt Riksdagen, efter att hava erhållit nämnda meddelande, enkel övergång till dagordningen. Vid sådant förhållande måste anses, att Riksdagen på samma gång jämväl godtog regeringens förfarande och åtgärder, såvitt fråga är om tiden före sagda 24 oktober. Vad i nämnda meddelande och från regeringens sida i samband därmed anfördes, står fast, vadan jag hänvisar till det, som på regeringens vägnar då framfördes.

Vid samma tid som regeringen till Riksdagen avgav sitt förberörda meddelande begynte hos myndigheterna anmälningar om delaktighet i de s. k. „skjutsningarna" m. fl. våldsdåd ingå. Dessa anmälningar inlämnades strax i början för hundratals personers vidkommande, varpå sådana fortforo att inkomma under hela november och ännu i december intill de senaste dagarna, så att de anmälda nu räknas i tusental.

För att under sådant förhållande få till stånd ett enhetligt undersökningsförfarande och därjämte göra undersökningarna effektiva kallades landshövdingarna till möte å ministeriet för inrikesärendena den 29 och 30 oktober. Vid sammankomsten ägde en grundlig överläggning rum i fråga om de förfaringssätt, som måste anses verksammast för ifrågavarande angelägenheters utredning. Av införskaffade utredningar att döma hava ock landshövdingarna envar i sitt län vid de fortsatta undersökningarna tillämpat de vid sammankomsten avhandlade förfaringssätten.

Vad nämnda anmälningar av skyldiga vidare beträffar, är det skäl att omnämna, att desamma mestadels skett skriftligen hos ministeriet för inrikesärendena. Då en skrift ofta kunnat innehålla hundratals namn, hava de anmälda upptagits länsvis på skilda förteckningar, vilka sedermera översänts till landshövdingarna. Såvitt hittills har framgått, utgöres dock största delen av de anmälda blott av s. k. anhängare, d. v. s. personer, som själva ej tagit del i våldsdåden, utan endast lämnat våldsverkarna sitt moraliska stöd. Dylika personers delaktighet i själva brotten är sådan att det icke är troligt att de kunna bliva föremål för någon straffrättslig åtgärd.

Ministeriet för inrikesärendena har hela tiden följt med undersökningarnas gång, och sedan förevarande interpellation inlämnats, inbegärde ministeriet för inrikesärendena av landshövdingarna åter redo-

görelse över dem ävensom de uppnådda resultaten, och har sådan redogörelse av samtliga landshövdingar insänts. Av landshövdingarnas redogörelser framgår, att undersökningarna fortsatts med energi och att därvid anmälningarna såvitt möjligt utnyttjats. Ett betydande antal ärenden har klarlagts och flera av dem hava redan kommit under domstolsbehandling. Många ärenden uppgivas dessutom hålla på att klarläggas. I redogörelserna uppräkna landshövdingarna emellertid vissa omständigheter, som varit ägnade att fördröja och försvåra undersökningarnas slutförande. Först och främst framhålles av landshövdingarna, att antalet anmälda skyldiga är så stort och de anmäldas grad av skuld eller delaktighet i våldsdåden så olika, att materialets behandling kräver mycken tid, då de anmälda ju måste förhöras. Men omgång och dröjsmål vållas särskilt vid undersökning av „skjutsningarna" därav, att „skjutsningarna" fört genom flere orter och att personer från olika orter deltagit i dem. Då varje skjutsning måste behandlas såsom ett enhetligt brott och handläggningen av de åtal, som av desamma föranledas, ansetts ankomma å underrätten å den ort, där den „skjutsade" personen först berövats sin frihet, hava undersökningarna beträffande sådan skjutsning måst utsträckas till många olika orter och även olika län, således utöver enskild polis- och åklagarmyndighets tjänstedistrikt. Härvid har det gällt att ty till den handräckning, som av myndigheter på andra orter kunnat erhållas, vilken omständighet självfallet medfört dröjsmål.

Vidare anföres av landshövdingarna bl. a. att i vårt land undersöknings- och åklagarmyndigheternas personal är jämförelsevis fåtalig och att dessa myndigheter ha att fullgöra mångahanda andra uppgifter. Sålunda hava höstting, som ägt rum under oktober och november månad, i hög grad inkräktat på den tid, som länsmännen annars hade kunnat disponera för undersökning av ifrågavarande mål.

Av landshövdingarnas redogörelser framgår vidare, att den angivelseskrift, som av den socialdemokratiska partistyrelsen ingivits till justitiekanslern och av denna för åtgärd befordrats till landshövdingarna, befunnits innehålla rätt många uppgifter, som antingen äro helt och hållet grundlösa eller åtminstone högeligen överdrivna. Detta gäller isynnerhet dess uppgifter om brott mot medlemmar av kommunalfullmäktige. Därutöver har konstaterats, att mången anmäld handling ej underligger allmänt åtal och att målsäganden vägrat att taga befattning därmed eller ingått förlikning. Men det finnes också sådana allmänt åtal underkastade brott, i vilka den som utsatts för övervåld, anhållit att åtal ej måtte väckas och förty vägrat lämna upplysningar om saken rörande omständigheter.

Vad särskilt vidkommer det i interpellationen nämnda fallet Yrjö Holm, var saken till en början föremål för undersökning av ortsmyndigheterna. Då undersökningarna emellertid ej syntes leda till resultat, förordnades på anhållan av landshövdingen en särskild person att verkställa undersökningen i saken. Nämnda tjänsteman vidtog ock med undersökningen och anhöll omsider en person vid namn Paavo Markkula. Då vid i samband med anhållandet och därefter timade händelser omständigheter framgingo, vilka vidhandengåvo, att den som verkställde undersökningen, ej var sin uppgift vuxen, beordrades polisöverinspektören att närmare utreda saken. Då därvid konstaterades, att den undersökandes förfaringsmetoder varit egendomliga och för undersökningsmyndighet mindre skickade, överlämnades de fortsatta undersökningarna till annan person, biträdande länsmannen i Tammela distrikt. Sakens nuvarande skede framgår av nämnda biträdande länsman till landshövdingen avgivna rapport, vari han bl. a. förmäler: „Jordbrukarsonen Paavo Markkulas alibi för natten för händelsen har vunnit bekräftelse genom de förhör, som av mig verkställts å Rantasalo benämnda nybyggeshemman i Harttoinen by av Loimijoki socken" och vidare „Då jag dessutom ombetrotts med förhör av s. k. skjutsare som anmält sig, kan det hända, att ytterligare belysning vinnes vid dessa förhör, vilka redan påbörjats. Till slut får jag vördsamt anmäla att undersökningarna till utredning av detta våldsdåd komma att fortsättas och utföras med all energi."

Om målet beträffande Onni Happonen bör nämnas, att saken först sköttes av vederbörande polisinspektör personligen. Då denna utredning senare visade sig kräva

egentligt detektivarbete som polisinspektören, vilken för övrigt under tiden utnämnts till annan befattning, anmälde sig för ordinarie tjänstegöromål icke hinna utföra, ombetrodde landshövdingen undersökningarnas fortsättning åt länsdetektiven, vilken för närvarande direkt handhar denna undersökning. Såsom resultat av de hittills verkställda undersökningarna och anmälningarna kan nämnas, att vissa kända personer fört Onni Happonen 8—10 kilometer bortom Karvio kanal i Heinävesi till den åt Joensuuhållet ledande landsvägen samt där överantvardat honom åt en mötande automobil, som genast därpå gav sig i väg i riktning mot Joensuu. Uppspårandet av sistnämnda automobil och de personer, vilka befunnit sig i densamma, erfordrar ännu särskild handräckning och vidare undersökning, om vilka framställningar gjorts. Happonens öde är i detta nu ovisst. På orten hava gått rykten, att Happonen skulle hava avdagatagits och hans lik undangömts. De ryktesvis utpekade platserna hava undersökts, men något lik har icke påträffats. Landshövdingen i St. Michels län meddelar att han i varje fall för sakens utredning i närmaste framtid skall förordna om rannsakning inför rätta. Då vid behandlingen av förslaget till utgiftsstat för ministeriet för inrikesärendena en talare yttrade, att det vore alldeles uppenbart, att de personer, som överlämnade Onni Happonen till den andra bilen, säkerligen visste vilka och vems denna automobil var, kan det kanske vara skäl att framhålla, att det yppats fall, där en likartad förmodan befunnits ohållbar. Det har nämligen inträffat, att automobiler, försedda med falska skyltar bytt s. k. skjutsande utan att det frågats, vilka överlåtarna eller mottagarna varit. Huru det förhåller sig i fallet Happonen, torde väl i sinom tid klarna.

Slutligen må nämnas att regeringen har sig bekant, att jämväl justitiekanslern följt med myndigheternas arbete för utredning av ifrågavarande brott och vid förekommen anledning tagit kännedom om de uppnådda resultaten samt i mån av behov meddelat myndigheterna förhållningsorder och anvisningar för deras arbete.

På grund av vad mig anförts gör jag gällande:

att regeringen anser sig hava gjort allt, vad av regeringen kunnat tillgöras, till att utreda förenämnda våldsdåd och att befordra dessas förövare till åtal;

att regeringen således upprätthållit landets rättsordning, varför det är ett tomt påstående att „en hel följd av brott lämnas outredd och de skyldiga undgå straff; och

att garantier för att ifrågavarande våldsdåd bliva utredda och deras förövare bestraffade, för såvitt straffpåföljd är i lag stadgad, lämnas av regeringens pliktkänsla och landets tjänstemannakårs och domstolars medverkan. Några andra garantier känner lagen ej till.

Regeringen motser att riksdagen godkänner enkel övergång till dagordningen.

Keskustelu:

Ed. Pekkala: Hallitus on nyt toistamiseen eduskunnan edessä tekemässä selkoa toiminnastaan tai oikeammin kait sanoen toimettomuudestaan viime kesän ja syksyn kuluessa toimeenpantujen väkivallantekojen ja muiden laittomuuksien selvittämiseksi ja niihin syyllisten rangaistukseen saattamiseksi. Kun tällainen tilaisuus lienee eduskuntamme olemassaolon aikana ainutlaatuinen, on luonnollisesti ollut aivan erikoisia syitä siihen, että mainittuun asiaan on täytynyt uudelleen puuttua. Senvuoksi lienee aihetta aluksi selvitellä näitä syitä.

Se käsitys, joka kuulsi läpi hallituksen nyt antamasta vastauksesta välikysymykseemme, on varmaankin porvariston taholta hyvin yleinen ja yksimielinen. Ovathan monet porvarilliset lehdet etukäteen rientäneet selvittämään välikysymyksemme tarpeettomaksi, koska hallitus on jo istuntokauden alussa, niinkuin mainitut lehdet kirjoittavat — ja niinkuin hallituksen vastauksessakin äsken mainittiin — tyhjentävästi tehnyt selkoa toiminnastaan viime kesän ja syksyn kuluessa ja koska sen johdosta eduskunnassa jo on suoritettu pitkä ja monipuolinen keskustelu. Me ymmärrämme varsin hyvin, että tällainen käsitys tyytyväisin mielin omaksutaan niissä piireissä, joissa tehtyjen väkivallantöiden ja muiden laittomuuksien yli haluttaisiin vetää pimeyden verho. Mutta toisin ajattelevat ne laajat kansalaisjoukot, joiden oikeudentuntoa kesä- ja syyskausina sattuneet rikolliset teot ovat syvästi

loukanneet, puhumattakaan niistä henkilöistä, heidän omaisistaan sekä toveri- ja ystäväpiiristään, jotka ovat joutuneet näiden tekojen alaisiksi. He odottavat yhä edelleen, että hallitusvalta täyttää rikollisiin aineksiin nähden tehtävänsä, yhden tärkeimmistä, mitä hallitusvallalla milloinkaan on suoritettavana, sekä saattaa jälleen lain kunnioituksen ja oikeusjärjestyksen tässä maassa arvoonsa. Tähän odotukseen on sitäkin suurempi syy, kun hallitusvallan taholta on useampaankin otteeseen vakuutettu, että se tulee täyttämään tässä kohden tehtävänsä.

Jo ohjelmajulistuksessaan ilmoitti nykyinen hallitus tärkeimmäksi tehtäväkseen valtakunnan turvallisuuden lujittamisen, pitäen m. m. välttämättömänä, että kaikki laillisuudesta poikkeavat teot ja toimenpiteet yksityisten kansalaisten tai kansalaispiirien puolelta heti lopetetaan ja kehoittaen kaikkia isänmaallisia kansalaisia tukemaan hallituksen pyrkimyksiä ja toimenpiteitä oikeusjärjestyksen voimassapitämiseksi maassa. Hallitus antoi siis ohjelmajulistuksessaan kansalle lupauksen rauhan ja laillisuuden palauttamisesta maahan, lupauksen, jonka takana on katsottava olleen kaikkien porvarillisten puolueiden. Taholtamme lausuttiin silloin olettamus, että mainitunlainen lupaus vihdoinkin antajaansa velvoittaisi samalla kuin jäätiin odottamaan hallitukselta tarmokkaita toimenpiteitä laillisuuden palauttamiseksi ja kansalaisten koskemattomuuden ja kotirauhan turvaamiseksi. Seuranneet viikot ja kuukaudet osoittivat, missä määrin olettamuksemme ja odotuksemme toteutuivat.

Hallituksen ohjelmajulistuksella ei, niinkuin kaikille on tunnettua ja niinkuin täällä jo aikaisemmin on todettu, ollut vähimmässäkään määrässä väkivallantekoja estävää vaikutusta, pikemminkin päinvastoin, sillä rikollisia tekoja sattui hallituksen hallituskauden alkuaikoina tuhkatiheään. Niitä estämään, niistä selvää saamaan ja niihin syylliset edesvastuuseen saattamaan ei hallituksella näyttänyt olevan voimaa ja vasta sitten, kun yhä laajemmat kansalaispiirit alkoivat voimakkaasti reagoida väkivallantekoja vastaan ja vaalit lähestyivät, antoi hallitus uuden julistuksen, jossa se tehosti ohjelmajulistuksessaan antamaansa lupausta väkivallantekojen lopettamisesta samalla kuin sisäasiainministeriöstä lähetettiin maaherroille erityinen kiertokirje sekä suojeluskuntien piiripäälliköille suojeluskunnan päällikön samaa asiaa koskeva käsky. Mikä vaikutus näillä toimenpiteillä lienee ollutkin, niin se käsitys on laajoihin piireihin levinnyt ja juurtunut, että tehottomiksi ne olisivat jääneet, ellei n. s. kansanliikkeen taholta samaan aikaan olisi annettu käsky väkivallan töiden lopettamisesta, jotka, se on tässä sanottava, senjälkeen, mikäli kyydityksistä on kysymys, miltei lakkasivat, muiden laittomuuksien silti yhä jatkuessa.

Tapahtui sitten lokakuun puolivälissä se tunnettu väkivallanteko, jota hallitus aikaisemmin mainitussa selonteossaan nimittää „ennenkuulumattomaksi", „kansalle häpeäksi" ja „maalle tahraksi", ja joka avasi laajojen kansalaispiirien silmät näkemään tilanteen oikeassa valossa. Sen herättämä mieliala tuli selvästi näkyviin valtiopäivien avajaisissakin. Avauspuheessaan tasavallan presidentti lausui m. m. näin: „On tehty tekoja, joiden tähden jokainen rehellinen ja edesvastuuntuntoinen kansalainen tuntee häpeää. Jo valtakunnan arvo, puhumattakaan muusta, vaatii, että näistä väkivaltaisuuksista tehdään loppu ja ylläpidetään maassa järjestys ja laillinen meno. Tässä on meillä nykyhetken tärkein tehtävä."

Eduskunnan puhemiehen vastausta pidettyyn puheeseen elähdytti luottamus siihen, että järjestyksen ja laillisuuden palauttaminen todellakin oli yhteistyöllä onnistuva. Ja tähän uskoon jäivät varmaan monet eduskunnan jäsenet.

Viikko toisensa jälkeen on kuitenkin kulunut, ilman että hallituksen taholta on ryhdytty edellämainittujen lupausten ja vakuutusten edellyttämiin toimenpiteisiin siinä määrin ja tavalla kuin oikeusvaltion arvo vaatisi. Jos työväenluokan taholla ei suuria tuloksia annettujen lupausten perusteella ole tänä aikana odotettukaan, niin on sen oikeudentuntoa kuitenkin syvästi loukannut ennenkaikkea se, ettei kaikkein törkeimpiä rikoksia, joiden selvittäminen ei ulkopuolisesta olisi näyttänyt vaikealta, ole saatu selville ja siihen syyllisiä saatettu ansaittuun rangaistukseen. Tässä on välikysymyksemme yhtä luonnollinen kuin luja peruste.

Hallitus on vastauksessaan jälleen viitannut niihin vaikeuksiin, joita sillä on ollut rikollisten tekojen suorittajien selville saamisessa. Vaikeuksiakin on ollut, emme

tahdo sitä kieltää, mutta niin suuret eivät ne toki ole olleet kuin hallitus on selittänyt, jotapaitsi on myös syytä tarkastella, mistä nuo vaikeudet ovat lähinnä aiheutuneet. Ennenkuin tähän kuitenkaan ryhdyn, on syytä kosketella välikysymyksessä kosketeltuja rikollisia tekoja.

Kun siinä keskustelussa, joka istuntokauden alussa suoritettiin, taholtamme yksityiskohtaisesti osoitettiin tapahtuneiden väkivallantekojen ja muiden laittomuuksien määrä ja laatu, ei ole enää aihetta niihin seikkaperäisemmin puuttua. On kuitenkin mielestäni paikallaan tässä yhteydessä esittää pääpiirteet noista tapahtumista.

Oikeudelliselta kannalta katsoen ovat väkivaltaisuudet olleet: kotirauhan rikkomista, omaisuuden vahingoittamista, vapauden riistämistä toiselta henkilöltä, henkilön pakottamista väkivallalla tai uhkauksilla jotain tekemään, sietämään tai tekemättä jättämään, solvauksia ja muutamissa tapauksissa myös ryöstöjä, ja ennenkaikkea on lukuisissa tapauksissa harjoitettu erityisen törkeätä pahoinpitelyä, joka ainakin yhdessä tapauksessa on päättynyt tappoon ja toisessa tapauksessa kaiken todennäköisyyden mukaan murhaan. Vaikka useimmat tapahtuneista rikkomuksista jo semmoisenaan ovat senlaatuisia, että niistä laki säätää ankarat rangaistukset, ovat monilukuiset teot lisäksi suoritetut raskauttavien asianhaarojen vallitessa häiritsemällä rauhaa julkisissa paikoissa, vieläpä törkeällä tavalla tunkeutumalla eduskunnan erään valiokunnan istuntoonkin. Erittäin raskauttaviksi on viimein katsottava ne väkivallanteot, jotka ovat kohdistuneet kuntien toimihenkilöihin ja eduskunnan jäseniin.

Mainitunlaatuinen on se rikosten sarja, joka nykyisen hallituksen hallituskaudelta on esitettävänä. Se käsittää loppumattomalta näyttävän luettelon toinen toistaan törkeämpiä ja raskaampia rikoksia, jotka ovat laajoissa kansalaispiireissä herättäneet syvää huolestumista ja suuttumusta, ja ennenkaikkea kiinnittäneet huomiota noiden rikosten joukossa kahteen, joista toisessa varmasti ja toisessa ilmeisesti on riistetty henki maamme kansalaiselta. Kun lähinnä nämä kaksi törkeätä väkivallantyötä, jotka edelleenkin ovat selvittämättä ja niiden suorittajat rangaistukseen saattamatta, ovat välikysymyksemme aiheuttaneet, on tuntunut olevan syytä lyhyesti palauttaa mieliin niitä koskevien tapahtumien kulku.

Mitä ensinnäkin tulee Heinävedellä syyskuun 1 päivänä tapahtuneeseen väkivallantekoon, niin oli tapahtumien kulku sitä tutkimaan määrätyn poliisitarkastaja Kunnaan sanomalehdille antaman selostuksen mukaan seuraavanlainen. Ennen Heinäveden valtuuston kokouksen alkua oli suojeluskuntatalolla ollut kansalaiskokous, jonka puolesta saapui nelimiehinen lähetystö valtuuston kokoukseen vaatien 12 kommunisteiksi laskemansa jäsenen erottamista valtuustosta. Tähän lähetystöön kuuluivat m. m. talolliset Matti Luostarinen ja Leo Peltonen. Heinäveden valtuustossa ei kuitenkaan ollut ainoatakaan kommunistia, vaan ovat kaikki valtuuston vasemmistolaiset tähän asti lukeutuneet sosialisteihin. Lähetystön käynnin johdosta otti valtuusto väliajan, antaakseen eroamaan vaadituille tilaisuuden keskustella asiasta. Sen päätyttyä ilmoittivat vasemmistolaiset, etteivät he tule eroamaan valtuustosta, jolloin porvarilliset jäsenet poistuivat kokouksesta. Vasemmiston jäsenet alkoivat seurata esimerkkiä. Tällä välin oli kuitenkin kunnan talon pihamaalle saapunut kansalaiskokouksen muitakin osanottajia ja eräs heistä, Pesonen-niminen mieshenkilö, esiintyi Happosta kohtaan tämän aikoessa poistua kunnantalolta jonkun verran uhkaavasti. Tällöin Happonen kääntyi ja hyppäsi kunnan talon akkunasta ulos aikoen ilmeisesti paeta paikalta. Talollinen Erkki Koponen aikoi nähtävästi ryhtyä häntä pidättämään, jolloin miesten kesken syntyneessä kahakassa Happonen laukaisi taskuaseensa. Tähän rytäkkään tuli Happosta auttamaan muutamia miehiä m. m. Otto Hakkarainen. Nämä eivät kuitenkaan voineet estää Happosen sijoittamista autoon ja hänen poiskuljetustaan.

Näin poliisitarkastaja Kunnas. Kun sitten autoonryöstäjäin ja heidän hengenheimolaistensa ilmoittautuminen alkoi, ilmoittautuivat myös Happosen kyyditsijät poliisitarkastaja Kunnakselle Kuopiossa. Kyyditsijöinä oli sanomalehdille annetun selostuksen mukaan ylioppilas Leo Blomqvist Kuopion Niuvanniemeltä, liikeapulainen Olavi Kauhanen, konttoristi Ahti Auvo, liikeapulainen Edvard Kuvaja, konttoristi August Väänänen ja ajomies Juho Taavetti Hämäläinen, kaikki Kuopiosta. Näiden lisäksi ilmoittivat kyyditsijät mukana olleen myös erään Pitkäsen, jota ei liene vielä tavattu. Asiassa toimitetuista kuulusteluista kävi selville, että Happonen vietiin kunnan-

talon luona Olavi Kauhasen autoon, jolla lähdettiin sitten ajamaan Karvialle päin. Ennen Karvian kanavaa Kauhasen auto meni jollakin tavalla epäkuntoon, jonka vuoksi Happonen muutettiin ajomies Hämäläisen ohjaamaan, Pohjois-Savon Rautakauppa osakeyhtiön omistamaan autoon. Hämäläisen lisäksi lähtivät Happosta edelleen kuljettamaan ylioppilas Blomqvist, konttoristi Väänänen ja mainittu Pitkänen. Hämäläinen, Blomqvist ja Väänänen väittävät, että he olisivat luovuttaneet Happosen noin 10 kilometrin päässä Karvialta Joensuuhun päin tiellä vastaan tulleeseen autoon, jossa olleita henkilöitä he eivät sanoneet tunteneensa. (Vasemmalta: Onko se todistettu?)

Tähän loppuvat julkisuuteen saatetut tiedot Happosen kohtalosta. Kun tutkimus oli kehittynyt tälle asteelle, pyysi poliisitarkastaja Kunnas vapautusta niin hyvin tutkimus- kuin syyttäjätehtävästään, joka myös oli hänelle annettu ja saikin hän eron. Tutkimuksen jatkaminen jätettiin sitten paikallisen nimismiehen tehtäväksi ja julkisuudessa ei asiasta sen jälkeen ole näkynyt mitään.

Mainitunlainen on pääpiirteissään tapahtumien kulku. Tosiasiat jo semmoisenaankin osoittavat, miten törkeän rikollisesta teosta tässä on kysymys. Kohdistuihan väkivallanteko tässä tapauksessa kunnallislautakunnan esimieheen, siis virkamiehen asemassa olevaan henkilöön. Suoritettiinhan teko erittäin raskauttavien asianhaarojen vallitessa, ilmeisesti etukäteen laaditun suunnitelman mukaan ja kokoamalla paikalle suurehko väkijoukko. Ja onhan teko — uutisista päättäen — rääkkäyksen jälkeen kaiken todennäköisyyden mukaan päättynyt murhaan. (Vasemmalta: Tekijät tunnetaan!) Sellaisenaan se olisi tietenkin mitä ankarimmin rangaistava. Sen tekee yhäkin raskauttavammaksi se seikka, että Happosta oli jo aikaisemmin, heinäkuun 3 päivän vastaisena yönä kyyditty tarkoituksella viedä hänet maasta pois, mutta epäonnistuttiin puuhassa silloin. Kun tämän lisäksi vielä tällä, samoinkuin lukuisilla muillakin sosialidemokraattisiin kunnallismiehiin kohdistetuilla väkivallantöillä on ollut poliittinen tarkoitus, s. o., sosialidemokraattisen edustuksen vähentäminen kunnanvaltuustoissa, niinkuin Heinävedelläkin, aina siihen määrään asti, että porvarit saisivat enemmistön valtuustoissa, täytynee rehellisen, oikeamielisen vastustajankin myöntää teon törkeys ja sen suorittajan tai suorittajain rangaistukseen saattamisen välttämättömyys.

Rikoksen suuruutta ei suinkaan voida, niinkuin useat oikeistolehdet ovat yrittäneet tehdä, „ymmärtää" tai lieventää julkisuuteen saattamalla ilkeämielisiä uutisia rikoksen uhriksi joutuneen henkilöllisyydestä, (Vasemmalta: Suomen Tietotoimiston välityksellä!) panettelemalla häntä vastoin parempaa tietoa kommunistiksi taikka kyhäämällä kokoon tuulesta temmattuja juttuja punakaartista y. m. sellaisesta. Rikos on ja jää mitä katalimmaksi teoksi, jota jokainen oikeudentuntoinen ihminen inholla ajattelee. Ja senvuoksi on se vaatimus ehdottomasti asetettava, että se selvitetään.

Toinen, aikaisemmin mainitsemani väkivallanteko, työmies Yrjö Holmin tappo Forsassa, kerrotaan tapahtuneen seuraavanlaisissa olosuhteissa: Heinäkuun 4 päivää vasten yöllä kello 2 aikaan oli työmies Yrjö Holmin talon edustalle saapunut kaksi autoa, joista nousseet muutamat miehet pyrkivät sisälle asuntoon. Sinne ei heitä kuitenkaan liene päästetty, sillä jäljistä päättäen oli ulko-ovea tempaistu niin, että lukko oli irtaantunut. Tämän jälkeen oli eteisestä Holmin huoneeseen johtavan oven peili potkaistu pois, ja ovi avattu sen jälkeen sisäpuolelta. Holm on luultavasti tehnyt vastarintaa, mistä oli ollut seurauksena ampumaaseitten käyttö. Holmilla itsellään oli ollut amerikkalaismallinen katkeava revolveri, jolla hän oli kaikesta päättäen ampunut neljä laukausta, sillä aseessa oli mainittu määrä tyhjiä hylsyjä. Luodeista on yksi sattunut poispotkaistun oven peiliin, mutta muita jälkiä ei tavattu. Sisääntunkeutuneet ovat käyttäneet ainakin kahta revolveria, sillä eteisen lattialta löydettiin neljä hylsyä ja Holmin huoneesta löydettiin lisäksi yksi hylsy. Syntyneessä kahakassa oli Holm saanut kaksi luotia rintaansa, joista toinen oli osunut lähelle sydäntä ja toinen siitä oikealle. Lisäksi oli yksi luoti lävistänyt hänen reitensä. Paikalle rientäneet ihmiset olivat hälyyttäneet poliisin ja toimittaneet haavoittuneen Forssan kunnallissairaalaan, missä Holm kuitenkin oli kuollut kello 4:n aikaan aamulla. Holmin asuntoon tunkeutuneet miehet olivat lähteneet autolla

ajamaan Nummenkylään ja sieltä edelleen Kaukjärvelle päin.

Tällainen oli lyhykäisyydessään kerrottuna työmies Holmin kaamea kohtalo. Tuntemattomat miehet tunkeutuvat häikäilemättömästi työmiehen rauhalliseen kotiin ja kun eivät saa häntä vapaaehtoisesti lähtemään autoonsa pahoinpideltäväksi, tappavat hänet siihen paikkaan omaisten silmien eteen. Hallitusmuodon Suomen kansalaisille — kaikille poikkeuksetta — takaamasta kotirauhan loukkaamattomuudesta ja hengen turvasta eivät nämä pahantekijät ole mitään välittäneet, vaan kylmäverisesti ovat he tekonsa suorittaneet ja sen jälkeen lähteneet pakoon. Ei tarvitse muuta kuin kuvitella itsensä samaan asemaan, niin arviointi tapahtuman laadusta ei voi käydä muuhun kuin tuomitsevaan suuntaan. Onhan tuomioistuinkin eräässä toisessa vastaavanlaisessa, Pöytyällä sattuneessa tapauksessa, todennut, millä tavalla tällaisia tekoja on arvioitava, jos kohta toiselta puolen löytyy niitäkin, joiden oikeudentunto on siinä määrin sokaistunut, että he tällaisissakin väkivallantöissä näkevät sankaritekoja.

Asiaa ei muuta vähimmässäkään määrässä toiseksi se, että työmies Holmin väitetään olleen kommunistin, jolla syyllä tekoa eräissä piireissä pidetään „ymmärrettävänä". Se on samalla tavalla tutkittava ja siihen syylliset yhtä ankarasti rangaistava kuin muissakin vastaavanlaisissa tapauksissa, sillä pitäisihän Suomen kansalaisten olla hallitusmuodon mukaan yhdenvertaisia lain edessä.

Kun mainitusta taposta on julkisuudessa puhuttu ja sitä ansaitsemallaan tavalla ankarasti arvosteltu, on heitetty esiin Heinolassa syyskuun 4 päivänä tapahtunut poliisi Kokkosen murha, johon muuan kommunisti Lehtinen väitetään olevan syypää. Me arvostelemme ja paheksumme sitä yhtä syvästi kuin muitakin murhia, ollen rikos tässä tapauksessa vielä tavallista raskaampi, koska se on kohdistunut virkavelvollisuuttaan täyttäneeseen poliisimieheen. Kun tästäkään rikoksesta ei vielä ole asianomaista rangaistukseen saatettu huolimatta siitä, että suojeluskunta mobilisoitiin heti rikollista kiinniottamaan, on siihenkin nähden se tinkimätön vaatimus esitettävä, että viranomaiset täyttävät tehtävänsä.

Edellä lyhyesti kuvattujen väkivallantekojen lisäksi on kokonainen sarja muita vähemmän törkeitä, mutta kuitenkin seurauksiltaan monesti varsin kovaa rangaistusta edellyttävää rikosta tehty, joita ei ole lopullisesti selvitetty. Voin ne tässä sivuuttaa, sillä jo yllämainitutkin tyrmistyttävät teot kuvastavat erinomaisesti sitä tilannetta, mikä oikeusjärjestyksen alalla viime kesän ja syksyn kuluessa on vallinnut.

Miten on tällainen tilanne voinut muodostua? Se tiedonanto, jonka hallitus istuntokauden alussa antoi eduskunnalle siihen astisesta toiminnastaan, on tässä kohden varsin mielenkiintoinen asiakirja. Siinähän hallitus suoraan tunnustaa, ettei se ole tahtonut käyttää voimakeinoja vallitsevan kuohuntatilan ja kiihtymyksen rauhoitamiseksi, koska ne hallituksen vakaumuksen mukaan olisivat johtaneet arvaamattomiin seurauksiin. Toisin sanoen, hallitus ei katsonut voivansa käyttää rikollisen toiminnan ehkäisemiseksi ja rikollisten rangaistukseen saattamiseksi niitä keinoja, joita hallitusvallalla tällaisissa tapauksissa on käytettävänään ja joita se myös on velvollinen jo oikeusjärjestyksen arvovallan säilyttämisenkin kannalta käyttämään. Mutta hallitus sanoo mainitussa tiedonannossaan vielä enemmänkin. Se sanoo näin: „Kun kansanliikkeen päämäärät hallituksen mielestä olivat hyväksyttävät, ei väkivaltapolitiikkaa ollut noudatettava". Tässä lauseessa on mielestäni julkituotu koko totuus, jota hallituksen jäsenten taholta on sittemmin useassa eri yhteydessä vielä tehostettu. Hallitus onkin tehnyt jotensakin kaikki, mitä tuon n. s. kansanliikkeen taholta silloin vaadittiin. Se vangitutti kommunistiset kansanedustajat, se hajoitutti kommunistiset järjestöt ja sulki kommunistien talot, toimien tässä tehtävässä erittäin reippaasti ja tuloksellisesti sekä hyvin tehokkaasti esivallan miekkaa käyttäen. Kuinka se, nimittäin hallitus, olisi sellaisissa olosuhteissa voinut toimia liikettä vastaan, jonka päämääriä se piti hyväksyttävinä? Mutta mikä oli seuraus? Rikolliset teot jatkuivat jatkumistaan. Niiden suorittajat saivat uutta yllykettä toiminnalleen, kun ei näyttänyt olevan pelkoa edesvastuuseen joutumisesta. He ja heidän kannattajansa alkoivat nähdä rikollisissa teoissa normaalisen ilmiön, jota ymmärrettiin melkein miten pitkälle hyvänsä, vieläpä alettiin väkivaltatekoja julkisessa sanassa röyhkeästi ylistelläkin. Ne sanomalehdet, lähinnä oi-

keistolehdet, jotka alunpitäen asettuivat n. s. kansanliikkeen kannalle, kirjoittelivat milloin enemmän, milloin vähemmän ymmärtävästi törkeimmistäkin rikoksista, koetellen niitä aina parhainpäin selitellä ja silitellä.

Kun tietää, miten voimakas vaikutus julkisella sanalla on kiihtyneisiin mieliin, ei ole mitään ihmettelemistä siinä, että vähitellen alkoi syntyä, niinkuin eräässä viime kesänä pidetyssä huomattavan lakimiehen puheessa on sanottu, vaarallinen oppi, jonka mukaan oikeus on jotakin, jota ilman voidaan tulla toimeen tai jonka voi korvata jokin muu voima kuin oikeuteen sisältyvä, meidän yksityisten tahtojen yläpuolella oleva yleistahto. Tämä „muu voima'' olisi mainitun opin mukaan yksityisen tai yksityisten tahto, mikäli sen vaikuttimena vain on yleistä hyvää edistävä tarkoitus. Tämä on luonnollisesti varsin vaarallista oppia, mutta niin perinpohjin on se jo ehtinyt sokaista eräät kansalaispiirit, että sellaistakin tekoa, joka heti sen tapahduttua näytti kaikilta tahoilta saaneen yksimielisen ankaran tuomion, jo muutamaa viikkoa myöhemmin alettiin ymmärtää. Eipä puutu esimerkkejä siitäkään, että se suorasukaisesti hyväksyttiinkin. Syyllisiä sellaiseen tekoon, jota hallituskin piti ennenkuulumattomana, vaadittiin jo muutamien päivien päästä vapaaksi. Samanlainen ehdotus tehtiin niin sanotun kansanliikkeen suuressa kokouksessa Lapualla joku aika takaperin ja eräs mainitun liikkeen aikakauslehti ryhtyi mitä häikäilemättömimpään kirjoitteluun rikoksenalaiseksi joutunutta suurta arvonantoa nauttivaa ja ansioitunutta kansalaista kohtaan. Kuvaavaa on myöskin se myötätuntoisuussähkösanoma, jonka Lapuan kokous lähetti moneksi vuodeksi kuritushuoneeseen tuomituille henkilöille sekä eräät aivan viime päivinä julkisuudessa mainitut rikollisten vastaanotot sekä heille osoitetut tervehdykset.

Edellämainitunlaisella hallituksen suhtautumisella n. s. kansanliikkeen nimessä ja ainakin sen hiljaisella suostumuksella harjoitettuihin väkivaltaisuuksiin ja muihin laittomuuksiin oli toinenkin oikeusjärjestyksen kannalta varsin valitettava seuraus, jonka hallitus itsekin aikaisemmin kosketellussa tiedonannossaan toteaa. Mitä pitemmälle nimittäin rikosten selvittely on lykkäytynyt sitä voimakkaampana on alkanut esiintyä mielipide, jonka omaksuneet eivät tahdo myötävaikuttaa rikollisten ilmisaamiseen. Tästä syystä ja ympäristön harjoittamasta painostuksesta ei kuulusteluissa, sikäli kuin niitä on toimeenpantu, ole saatu ilmi kaikkea sitä, mitä kuulusteltavat ovat tietäneet, niinkuin hallituksenkin taholta on aikaisemmin lausuttu. Täten on ollut mahdollista, että sellaisetkin erinomaisen järkyttävät ja mieliä kuohuttavat rikolliset teot kuin työmies Holmin tappo ja kunnallislautakunnan esimiehen Happosen todennäköinen murha ovat vielä selvittämättä.

Kun kaiken edelläesittämäni valossa tarkastelee lähemmin hallituksen antamaa vastausta välikysymykseen, joutuu vastaus koko joukon toiseen valoon kuin miltä se äsken kuullun perusteella saattaa näyttää. Ettei kuitenkaan tässä kohden jäisi epäilyksille mitään sijaa pyydän lopuksi yksityiskohtaisemminkin osoittaa, että annettu vastaus on jättänyt monta tärkeätä seikkaa hämäräksi.

Me olemme hallitukselta tiedustelleet, katsooko hallitus tehneensä kaiken, mitä tehtävissä on ollut edellämainittujen rikosten selvillesaamiseksi ja niiden suorittajien syytteeseen saattamiseksi. Hallituksen vastaus on niin ymmärrettävä, että mitään tässä kohden ei ole laiminlyöty, varsinkin jos olosuhteet ottaa huomioon. En tahdo kieltää, etteikö hallitus olisi toiminut vaikeissakin olosuhteissa, mutta niihin vetoamalla hallitus tuskin voi vastaustaan tyydyttävästi puolustaa. En halua enää tässä yhteydessä puuttua kaikkiin niihin erittäin lukuisiin väkivallantöihin ja muihin laittomuuksiin, joita viime kesän ja syksyn kuluessa on tehty ja joista valtioneuvoston oikeuskanslerille on jätetty yksityiskohtainen selostus, vaan rajoitun käsittelemään yksinomaan edellä lähemmin kuvaamiani kunnallislautakunnan esimies Happosta ja työmies Holmia koskevia tapauksia.

Laajoissa kansalaispiireissä on herättänyt hyvin ymmärrettävää tyytymättömyyttä se käänne, jonka niin hyvin Happosta kuin Holmia koskevan tutkimuksen kulku on saanut. Onhan enemmän kuin odottamatonta, että henkilöiden, joiden tiedetään olleen kyydityksen osallisia, annetaan edelleenkin kulkea vapaalla jalalla, vaikka on todennäköistä, että kyydityn henkilön koh-

talona on ollut väkivaltainen kuolema. Mikä olisikaan ollut sen luonnollisempaa kuin että nuo rikokseen osalliset kyyditsijät olisi vangittu ja perinpohjainen kuulustelu heidän suhteensa toimeenpantu (Vasemmalta: Uusi aika!). Heidän selityksensä tuntemattomista miehistä, joille Happonen luovutettiin, on niin läpikuultavan yksinkertainen, ettei tehtävänsä tasalla olevan viranomaisen olisi luullut voivan ottaa sitä täydestä, ja joka tapauksessa olisi ehdottomasti pitänyt heidät kuulustelun ajaksi pidättää. Miksi niin ei ole tehty, on syytä kysyä? Edelleen on ulkopuolista suuresti kummastuttanut, että niin pian kuin tutkimukset olivat edistyneet niin pitkälle, että rikosten kaamein osa oli edessä, erikoitutkija vapautetaan tehtävästään eikä sijalle edes määrätä toista, vaan jätetään tehtävä paikkakunnan nimismiehelle, jolle tällainen tehtävä hyvin ymmärrettävistä syistä, vaikkapa hänellä hyvää tahtoakin olisi, on erinomaisen vaikea. Miksi niin on menetelty, on syytä jälleen kysyä? (Vasemmalta: Eikö se ollut itse sitä järjestämässä?) Kuulusteluja ei myöskään ole ulotettu niin laajalle kuin tällaisessa törkeässä rikostapauksessa, johon tavalla tai toisella osallisia on paljon, olisi ollut tehtävä. Paikkakunnalla liikkuu monenlaisia huhuja Happosen kohtalosta, mutta itsepintaisimmin väitetään, että hänet olisi murhattu 26 kilometriä Karvian kanavalta Joensuuhun päin olevan Pöytälahden kohdalla. Murhaajien olisi pitänyt raahanneen hänen ruumiinsa järven rantaan ja upottaneen sen sittemmin järveen. Onkohan paikalla toimitettu naarauksia tai muuten koetettu todeta pitääkö ja missä määrin huhu paikkansa? (Vasemmalta: Ei ole toimitettu!)

Työmies Holmin tappoa koskevat tutkimukset on niinikään jätetty paikallisten viranomaisten käsiin oltuaan ensin erikoisen siihen määrätyn tutkijan tehtävänä. Tutkijan vaihdos on tapahtunut varsin omituisissa ja ajalle kuvaavissa olosuhteissa. Kun henkensä menettäneen sisar ilmoittaa tuntevansa määrätyn henkilön kyseessäolevan yöllisen murhenäytelmän yhdeksi aiheuttajaksi ja tämä henkilö ilmoituksentekijän nähdessään ja ilmoituksen kuultuaan käyttäytyy tavalla, joka antaa tutkijalle aihetta kohdistaa epäluuloja häneen ja kun asianomainen sittemmin pidätetään kuulusteluja varten, kokoavat hänen hengenheimolaisensa monisatalukuisen miesjoukon, joka lähtee liikkeelle aikomuksin väkivallalla vapauttaa epäilyksenalainen viranomaisten käsistä (Vasemmalta: Aikoivathan ne Walleniuksenkin vapauttaa!). Väkivaltaiset vapauttajat tosin selittivät, että pidätetty on syytön ja että rikoksen tutkijan entisyys sekä valtiolliset mielipiteet ovat sellaiset, ettei häneen voida luottaa, mutta eihän tällainen seikka oikeuta ketään ryhtymään edellämainitunlaisiin toimenpiteisiin. Välikohtaus onnistuttiin kyllläkin hoitamaan viranomaisten puolelta niin, ettei lopullista skandaalia tapahtunut, mutta ei ole asianmukaista, eikä myöskään oikeusjärjestyksen arvon mukaista, että sellaisin aikomuksin liikkeelle lähteneen miesjoukon kanssa ryhdytään neuvotteluihin ja että heidän vaatimuksiinsa kiireimmiten suostutaan, vaikka syytetty samalla ilmoitetaan olleen osallisena johonkin toiseen kyyditykseen. Eikä tässä kyllin. Tehtävänsä täyttäneen tutkijan toiminta lopetetaan ja asetetaan selvittelyn alaiseksi (Vasemmalta: Se pääsi liian pitkälle!). Tällaiset tapaukset osoittavat eittämättömästi mitä suurinta valtiovallan voimattomuutta ja ovat omiaan levittämään käsitystä, ettei eräälle rikoksentekijäryhmälle tässä maassa voidakaan mitään.

Mainitunlaiset seikat ja monen monet muut tapaukset osoittavat, ettei hallitus, jonka luonnollisesti ylinnä tulee vastata järjestyksestä maassa ja viranomaisten toiminnasta, tässä kohden ole tehnyt kaikkea, mitä tehtävissä on ollut rikosten selvittämiseksi ja niihin syyllisten edesvastuuseen saattamiseksi. Ne osoittavat samalla, mihin joudutaan, ellei rikollisten voimakeinoja vastaan aseteta valtiovallan voimakeinoja. Jos kohta oikeus suurimmalta osalta toteutuukin vapaaehtoisesti, on sille oleellista kuitenkin pakko. Joka ei oikeuteen vapaaehtoisesti alistu, hän on siihen pakolla taivutettava, ja sitä olisi ollut hallituksenkin käytettävä, jos mieli säilyttää oikeusjärjestyksen arvovalta ja säästyä niiltä nöyryytyksiltä, jotka sen eittämättömästi oman toimintansa seurauksena on viime kuukausina täytynyt kärsiä.

Mitä kauemmin näiden rikosten selvittely viipyy, sitä laajemmalle leviää käsitys, että kaikki Suomen kansalaiset eivät olekaan yhdenvertaiset lain edessä ja sitä alemmaksi painuu oikeusjärjestyksen arvo-

valta. Vastauksestaan päättäen hallitus katsoo maan oikeusjärjestyksen arvon yhä edelleenkin voivan sietää mainitunlaisen olotilan jatkumista, mutta laajat kansalaispiirit ovat toisella kannalla, ja se on mielestämme varteenotettava tosiasia jo semmoisenaan. Kun hallitus ei myöskään näytä voivan antaa mitään takeita rikosten selviämisestä ja niiden suorittajien rankaisemisesta vastaisuuteenkaan nähden, eivät asiat maassa ole sillä kannalla, kuin niiden olla pitäisi.

Nykyinen pääministeri, silloinen senaattori, on noin 13 vuotta sitten lujasta järjestysvallasta puhuessaan eduskunnassa m. m. lausunut: „Kuitenkin tiedämme kaikki, että jokaisen oikeusvaltion pohjana, jokaisen yhteiskuntajärjestyksen perustana on juuri järjestys. Ei mikään voi ajan pitkään pysyä pystyssä eikä mikään hallitus ole mahdollinen maassa, ellei siinä voida järjestystä pitää ja nyt, jos milloinkaan, meillä Suomessa on tärkeätä, että jaksamme todella ylläpitää järjestystä.'' Nämä sanat sopivat hyvin myös nykyaikaan. Ellei hallitus voi oikeusjärjestyksen arvovaltaa säilyttää, tulee varmaankin edelleen löytymään niitä, jotka deklamoiden julistavat, että he tekevät, mitä tahtovat, mutta hallitus vain sen, mitä voi. (Vasemmalta: Hyvä! Hyvä!)

Ed. Erich: Herra puhemies! Herra sisäasiainministerin vastaus, etenkin se kohta, jossa ministeri täysin vakavassa äänilajissa ja kiitellen puhuu noin kaksi kuukautta sitten täällä tapahtuneesta kyyditsijäin ilmoittautumisilveilystä, samoinkuin hallituksen kohta päättyville valtiopäiville niiden alkaessa antama kertomus toiminnastaan, ovat varsin masentavia todistuksia siitä voimattomuudesta, arkuudesta ja puuttuvasta arvovallasta, johon hallitus meillä viimeisinä aikoina suurimmaksi osaksi omasta tuottamuksestaan on joutunut. Sensijaan että hallitus kaikella auktoriteetillaan olisi yrittänyt kohottaa maata jälleen oikeusvaltioiden joukkoon, on se yrityksissään joko jäänyt puoliväliin tai ei laisinkaan yrittänyt.

Tapahtuneet tosiasiat silmien edessä me emme voi todeta muuta, kuin että hallitus ensiksikin ei ole kuin poikkeustapauksissa ja osittain kyennyt saattamaan aikaisempia ilkitöiden tekijöitä ansaitsemaansa rangaistukseen, sekä toiseksi, että hallitus ei voi tarjota mitään takeita oikeusjärjestyksen säilymisestä vastaisuudessa. Tällainen tosiasia on kuitenkin omiaan kansalaisissa herättämään tuskallisen turvattomuuden tunteen. Ihmishenki — minä puhun ainoastaan kaikkein kallisarvoisimmasta oikeushyvästä — on jo ammoisista ajoista nauttinut korostettua lainsuojaa ja turvaa. Sen riistäminen on ankarimmalla lain tuntemalla rangaistuksella kielletty. Jo ennen syntymähetkeä tuleva ihminen nauttii tätä korostettua lain suojaa eikä kuolemantuomitultakaan saa henkeä ottaa muu kuin siihen virallisesti määrätty teloittaja. Jos tuon teon tekee joku toinen, rangaistaan häntä tavallisena murhamiehenä. Meillä ei, lukuunottamatta vuoden 1918 surullisia tapauksia, kuolemanrangaistusta ole sovellettu, mutta meillä on teloittajia, jotka itse ovat itsensä tuohon siistiin toimeen valinneet. Tällaisia teloittajia liikkuu vapaana yhteiskunnassa ja on olemassa melkoisia kansalaisryhmiä, jotka ylistävät heidän tekojaan sankaritekoina. Todellakin omituinen käsitys sankaruudesta! Minä olen tottunut pitämään sankaruutena sitä, että heikompi puolustaa laillista oikeuttaan väkevämmän oikeudetonta hyökkäystä vastaan. Eräissä piireissä tunnutaan kuitenkin sankaritekona pidettävän sitä, että suurempi joukko hyvin aseistettuja miehiä hyökkää yhden ainoan turvattoman ja aseettoman kimppuun tehden hänelle raakaa väkivaltaa (Ed. Ryömä: Monenlaisia sankareita!) ja muutamissa tapauksissa vieden häneltä hengenkin.

Tällainen pöyristyttävä veriteko, jonka tutkiminen näyttää jääneen lopullisesti kesken, on edustajatoverini Pekkalan täällä mainitsema forssalaisen työläisen Holmin murha. Holm lienee kylläkin aikaisemmin lukeutunut kommunisteihin, mutta sikäli kuin tietooni on tullut, oli hän jo luopunut kommunistisesta villityksestä. Missään tapauksessa häntä ei koskaan oltu pantu syytteeseen yhtä vähän maanalaisesta kuin maanpäällisestäkään kommunistisesta toiminnasta. Kun verityötä koskevat tutkimukset eivät näyttäneet johtavan mihinkään tuloksiin, määrättiin muuan taitavaksi tutkijaksi tunnettu poliisimies tutkimuksia jatkamaan. Tämän määräyksen antoi herra sisäasiainministeri itse henkilökohtaisesti, ja lienee ministerillä niin muodoin ollut tie-

dossaan, että juuri tämän tutkijan johdolla voitaisiin päästä suotuisampiin tuloksiin. Sitäkin omituisemmalta tuntuu, että ministeri vastauksessaan välikysymykseen lausuu tämän tutkijan noudattaneen tutkimuksissaan „omalaatuisia menettelytapoja", kuitenkaan lähemmin sanomatta, mihinkä tuo omalaatuisuus perustuisi. Mainittu tutkija oli sitä mieltä, että annettu määräys velvoitti häntä tarmokkaaseen ja vakavaan työhön, ja hän saikin, varsinkin ensi aluksi, kiitosta ansaitsevaa avustusta paikallisten viranomaisten puolelta. Kaikki merkit viittasivat siihen, että murhaaja oli löydettävissä Loimaalta, jota pitäjää sivumennen sanoen Uusi Suomi ylpeillen on kutsunut „Lounais-Suomen Lapuaksi". Kullakin on omat kunniakäsitteensä! Niin hyvin vainajan sisaren kuin muidenkin henkilöiden kertomukset murhaajan ulkonäöstä ja muista seikoista näyttivät johtavan määrättyyn henkilöön, jonka tutkimuksen toimittaja, kun vielä tunnetuista syistä nimeltään mainitsematta jätettävän viranomaisen arvelu epäluuloa vahvisti, pidätti kuulusteluja varten. Nähdessään vainajan sisaren kuulusteltava hätkähti kerrassaan neuvottomaksi ja yritti vasta saatuaan tasapainonsa takaisin kömpelösti selitellä alibiaan. Jälkinäytös on meille kaikille tunnettu. Noin 600 autokuormallista eri osista Lounais-Suomea kuljettaa lapualaisia Forssan rauhalliseen työläiskauppalaan. Uhkauksia sinkoilee ja niitten painostuksesta pidätetty lasketaan vapaaksi. Lapuan laki on jälleen osoittautunut Suomen lakia voimakkaammaksi. Mutta Forssan rauhalliset työläiset, joilla ei ole ja jotka eivät, jos heillä olisikin, käyttäisi ulkonaisia voimakeinoja väkivaltaa ja vääryttä vastaan, ovat rauhallisella tavalla antaneet paljon puhuvan todistuksen siitä, mitä he tällaisesta menosta ajattelevat. He ovat äskettäin toimitetuissa kunnallisvaaleissa miehittäneet vielä uusia paikkoja Forssan muutenkin vasemmistolaisessa kauppalan valtuustossa.

Forssan juttu ei kuitenkaan pääty vielä tähän. Tutkimuksien aikana niiden toimittajaa monella tavalla uhattiin. Erään suurehkon loimaalaisen teollisuuslaitoksen johtaja lupasi muutamana lauantaiaamuna kahdeksan miehen voimalla kyyditä hänet itärajalle, ellei hän vielä samana päivänä Loimaalta poistuisi. Kun tutkija ei tästä välittänyt, muutettiin taktiikkaa. Samainen herra kutsui kohteliaasti tutkijan päivällisille. Saapuvilla oli varsin huomattavia loimaalalaisia (Ed. Aaltonen: Kansanedustajia!) ja erityisesti yksi näistä lausui sen vakavan toivomuksen, että tutkimuksen toimittaja toimeksiantajalleen ilmoittaisi olevan mahdotonta päästä perille siitä, kuka on rikoksen tehnyt. (Vasemmalta: Kuulkaa, kuulkaa!) Edelleen annettiin tutkijalle kolmen päivän harkinta-aika — ovathan lapualaiset paljon korkeammillekin herroille ultimatumejaan jaelleet — (Ed. Hakkila: Oikein!) jonka kuluessa joko myönteinen vastaus oli annettava tai poistuttava Loimaalta. Minä luulen muuten, että ed. Aaltosen äskeinen välihuudahdus ei ollut laisinkaan aiheeton. Täällä lienee oikeiston takaliston penkeillä eräs kansanedustaja, joka varmaankin voi kertoa hiukan lähempiä detaljeja näistä päivällisistä ja päivällisiin liittyvistä keskusteluista. (Eduskunnasta: Kuka se oli? Kyllä se tunnetaan!)

Viime marraskuun alussa peruutettiin etsivä Hillille annettu määräys. Hänen ei ehkä olisi pitänyt ottaa tehtäväänsä niin vakavalta kannalta kuin hän oli tehnyt. Häntä lienee myös pidetty sopimattomana vuoden 1931 alusta toimimaan Turun läänin etsivänä. Kommentit seuraavat itsestään. Mutta kysyä sopii, mihin täällä joudutaan, elleivät viranomaiset edes kuulustelujen toimittamista varten saa pidättää henkilöitä, joita vastaan vahvoja indisioita on olemassa? Miksi olisi neiti Alma Holm, joka ei ole laisinkaan mikään poliittinen henkilö, vaan hartaasti uskonnollinen ja poliittisille asioille tykkänään vieras, sanonut juuri Paavo Markkulaa, jota hän tuskin aikaisemmin oli nähnytkään, veljensä murhaajaksi, ellei perusteltua aihetta epäluuloon olisi ollut olemassa? Mitä seuraa, jos tilapäinen kansanjoukko milloin vain mobilisoidaan vaatimaan suosimansa, rikoksesta epäillyn henkilön vapauttamista? Ja kuka uskaltaa enää julkiseen toimeen ja tehtävään ryhtyä, jos erottamisen Damokleen miekka riippuu hänen päällään seurauksena virkavelvollisuuksien tunnollisesta täyttämisestä?

Lapualaishenkinen sanomalehdistö on harjoittanut kiihkeätä ajojahtia lääninetsivä Hilliä vastaan. On syytetty häntä siitä, että hän aikaisemmin olisi toiminut punakaartissa. Nämä syytökset ovat perättömiä, niinkuin käy ilmi aikanaan virallisesti toi-

mitetuista tutkimuksista. Tuon tutkimuksen toimitutti Viipurin läänin silloinen maaherra, tohtori Lauri Kristian Relander vuonna 1922 ja antoi tutkimus sen tuloksen, että kaikki syytteet Hillin osallistumisesta punakaartin toimintaan olivat parjausta.

Holmin tapauksessa sattunut oikeusjärjestyksen rikkomus ei, niin kuin ryhmätoverini ed. Pekkala jo on huomauttanut, suinkaan parane siitä, että Holm aikanaan oli ollut kommunisti. Mutta jos sitä nyt joissakin piireissä katsottaisiin lieventäväksi asianhaaraksi, on syytä vielä minunkin kosketella meidän puoluetoverimme Happosen asiaa.

On aivan turhaa väittää, että Happonen olisi joutunut vainon alaiseksi poliittisten mielipiteittensä johdosta. Hän oli vain joutunut eräiden piirien epäsuosioon sen vuoksi, että hän oli erittäin ankara raittiuden valvoja ja myös siitä syystä, että hän hyvin tunnollisesti oli sovelluttanut voimassa olevaa kunnallista verotuslakia Heinäjoen varakkaimpiin maanviljelijöihin. (Keskustasta: Heinäveden!) Tiedän, että lapualainen sanomalehdistö, tänä päivänäkin ilmestynyt Ajan Sanan numero, rohkenee leimata Happosen kommunistiksi. Suvaitsemattomuus ja vaino ulottuvat vielä haudan toiselle puolellekin ja vainoojina on henkilöitä, jotka kerskailevat uskonnollisuudellaan. Niin pitkälle on kiihoitus mennyt, ettei haudassakaan suoda valtiolliselle vastustajalle lepoa ja rauhaa. Mutta parjaukset ja valheet kohdistuvat loppujen lopuksi ainoastaan parjaajiin itseensä eivätkä pienimmässäkään määrässä vahingoita puhtaan ja viattoman miehen nimeä.

Happosen jutun yhteydessä ei ole soveliasta mainita nimiä edes täälläkään eduskunnassa, sillä jos nimiä mainitsisi, niin saattaisivat nimetyt henkilöt helposti joutua uusien vainojen kohteiksi. Minun täytyy sen vuoksi turvautua fingeerattuihin nimiin taikka keksittyihin alkukirjaimiin säästääkseni viattomia ihmisiä, jotka paljonkin tietävät Happosen kohtalosta. (Eduskunnasta: Salat julki!)

Muuan vaimo, sanokaamme häntä vaimo Y:ksi, joutui jonkun aikaa Happosen murhan jälkeen sattumalta seinän takaa kuulemaan erään keskustelun eräiden puolijuopuneiden heinäveteläisten välillä. Miehet olivat kaikki olleet konnantyössä mukana ja keskustelivat siitä hyvin avomielisesti. Keskustelusta kävi ilmi, että Happonen teki uljasta vastarintaa, mutta „ryövärit kiskoivat hänen kätensä irti", näin kuuluvat kertojan sanat. Mitä hirmutekoa tarkoitetaan noilla sanoilla: „kiskoivat hänen kätensä irti", sitä minä en kykene kuvailemaan. Tämän jälkeen Happonen vietiin metsään, jonne hänet ensin aijottiin avuttomassa tilassa jättää. Muuan raakuudestaan tunnettu henkilö, joka on suurehkon savolaisen toiminimen palveluksessa, sanokaamme häntä herra P:ksi — lienee sopivin alkukirjain — päätti kuitenkin lyhentää prosessin ja ampui Happosen kuoliaaksi. Uhri pantiin tämän jälkeen säkkiin ja upotettiin Pöytälahden suohon. Herra P. oli itse mukana tuossa seurassa ja vaimo Y. kuuli hänen kerskaillen kertovan tästä todellakin omalaatuisesta, herra sisäasiainministeri, todellakin hyvin omalaatuisesta sankariteosta. Kaikki veritekoon osallistuneet henkilöt lienevät paikkakuntalaisten tiedossa. Joukossa pitäisi olla suhteellisen huomattavassakin asemassa olevia kansalaisia, jos nyt kansalaisen kunnianimitystä voi sovelluttaa tällaisiin olentoihin. Niinikään lienee tietoja autojen numerosta, kotipaikasta ja muista seikoista. Poliisitarkastaja Kunnaalla on varsin laaja ja vakuuttava materiaali käytettävänään. Mutta kaikesta päättäen sen käyttämisestä ei tule mitään, vaan juttu tulee painumaan. (Ed. Voionmaa: Oikeusjärjestys on ylläpidetty!)

Täällä ei ole mainittu eräästä kolmannesta samanlaisesta verityöstä, jonka uhriksi joutui heinjokelainen työmies Mättö. Minä pyytäisin herra sisäasiainministeriä vakavasti kiinnittämään huomiota tähänkin tapaukseen, jota minun ryhmätoverini Suokas tullee tarkemmin valaisemaan. Tiedossa on, että Mätön samoin kuin Happosenkin vaimo ovat olleet heidän miehiään kohdanneesta verityöstä siksi järkytettyjä, että heitä hoidetaan kunnallissairaalassa mielisairasten puolella.

Yksityistä virkamiestä ehkä ei voi liian ankarasti syyttää. Syy on nykyisen yleisen turvattomuuden ja mielivallan. Tutkijaviranomaisia itseään terrorisoidaan ja heiltä vaaditaan suurta luonteenlujuutta, jotta he jaksaisivat virkatehtävänsä ja virkavelvollisuutensa suorittaa. Vieläkin suurempaa luonteenlujuutta vaaditaan yksityisiltä henkilöiltä, jotta he asiassa ilmoittaisivat totuuden ja mitään salaamatta todistaisivat

kaiken, minkä he tietävät tapahtuneen ja totta olevan niin totta kuin Jumala heitä auttakoon ruumiin ja sielun puolesta.

Lopputulos kaikesta ylempänä sanotusta ei voi olla muu kuin että viranomaiset vain harvoissa tapauksissa ovat voineet tai ovat uskaltaneet tai ovat tahtoneet tutkia monia törkeitä rikoksia. Useissa tapauksissa rikolliset todennäköisesti eivät koskaan joudu tuomioistuimen eteen vastaamaan konnantöistään. Materiaalinen totuus ei tule päivänvaloon.

Heinäveden kunnanvaltuustossa oli ennen äskettäin toimitettuja kunnallisvaaleja 14 sosialidemokraattia ja 9 porvaria. Kommunistit saivat tämän edellisissä kunnallisvaaleissa kaikkiaan 72 ääntä. On siis aivan turha sanoa, että lapualaisten toiminta Heinävedellä olisi kohdistunut kommunismia vastaan. Ansaitsee vielä mainitsemista, että huolimatta Heinävedellä vallitsevasta terrorista, jonka uhriksi m. m. eräs aivan nuori eikä mihinkään puolueeseen lukeutuva kansakoulunopettajatar on joutunut, kuitenkin äsken toimitetut kunnalliset vaalit antoivat sellaisen tuloksen, että sosialidemokraatit miehittivät 13 kunnanvaltuutetun paikkaa, porvarilliset puolueet yhteensä 10. (Ed. Hakkila: Happosen paikka jäi tyhjäksi!) On järjetöntä sanoa, että Happosta kohdanneen verityön kohteena olisi ollut mikään muu kuin sosialidemokratia. Mutta sosialidemokratialle Lapua on viimeisessä höyrypäisessä kokouksessaan julistanut taistelun elämästä ja kuolemasta. Ja tuota taistelujulistusta on suurin osa kansallista kokoomuspuoluetta säestänyt oikein puoluekunniavanhuksen voimallakin, koetellen sotkea yleiset käsitteet sellaisiksi, että ajattelemattomien ja ymmärtämättömien ihmisten aivoissa sosialidemokratia ja kommunismi muka olisivat sama asia. On annettava suuri tunnustus muille porvarillisille ryhmille, lukuunottamatta sitä pientä ryhmää ruotsalaisessa puolueessa, joka kaikessa seuraa Lapuaa, että muut porvarilliset ryhmät ovat valtiollisessa taistelussa meitä vastaan käyttäneet siveellisesti täysin arvokkaita aseita.

Meidän puoluetoveristamme Happosesta on tullut sosialidemokratian ensimmäinen marttyyri Suomessa. Häntä kohdannut verityö on verrattavissa italialaisen kansanedustajan Matteottin murhaan 12 päivänä kesäkuuta 1924. Eroa on vain siinä, että Happonen oli vaatimaton kansanmies, jonka kohtaloihin maailma ei ainakaan tällä hetkellä kiinnitä sanottavaa huomiota. Verityö ei sen kautta oleellisesti muuta luonnettaan; sitä ei senvuoksi ole vähemmän ankarasti arvosteltava. On muuten mieletöntä että lapualaiset, joiden edustajia on täällä eduskunnassakin, kuvittelevat voivansa tällaisilla keinoilla hävittää sosialidemokratian Suomesta. He voivat meidän riveissämme harjoittaa suosimaansa apuharvennusta, niinkuin he jo ovat tehneetkin. He voivat luoda täällä meilläkin uusia marttyyreita, mutta heidän voimansa ovat liian heikot ja ennenkaikkea heidän älynsä on liian lyhyt, jotta he kykenisivät hävittämään sosialidemokratian. He tulevat näkemään, kuinka sosialidemokraattinen liike kärsimyksissä ainoastaan kirkastuu ja voimistuu. Yksityisiä sosialidemokraatteja voidaan tuhota, sosialidemokratiaa ei tuhota milloinkaan.

Sen jälkeen kuin hallitus meille selosti viimeaikaista toimintaansa, on, niinkuin minä jo huomautin, Lapualla pidetty uusi kokous, jonka, olkoon, että sen meno paneekin väkevästi epäilemään monien osanottajien ja puhujien syyntakeisuutta, tai ehkäpä juuri siitä syystä, olisi luullut kiinnittävän hallituksen huomiota ainakin sen verran, että hallitus vastatessaan välikysymykseen ja siinä haahmoitellessaan tulevan toimintansa ääriviivoja, olisi määritellyt kantansa lapualaisten viimeisiin edesottamisiin nähden. Julistettiinhan tuossa jälkimäisessä kokouksessa mahdollisimman suorasanaisesti ja kaikella toivottavalla selvyydellä, että me, s. o. lapualaiset, „me teemme mitä me tahdomme, muut tekevät mitä he voivat ja mihinkä he kykenevät''. Onhan tämä mitä selvin taisteluhaaste hallitukselle itselleen ja lailliselle yhteiskuntajärjestykselle (Vasemmalta: Samat päämäärät!). Herra Sulo Veikko Pekkola (Vasemmalta: Herrana ja heittiönä!) ehdotti, että kokous vaatisi presidentti Ståhlbergin kyydityksen osallistuneiden henkilöiden vapauttamista ja tätä ehdotusta perusteli hän peräti nerokkaalla ja meidän tähänastisessa oikeudenhoidossamme tuntemattomalla tavalla. Eräs jääkäriupseerien kokous täällä Helsingissä oli nimittäin harkinnut asian juriidisesti sellaiseksi, ettei ole syytä enää pitää presidentti Ståhlbergin kyyditsijöitä vangittuina. Samassa ko-

kouksessa suunniteltiin myös toimia elinkeinovapauden rajoittamiseksi ja luotiin taaskin uusi instanssi, ei tällä kerralla mikään jääkäriupseerien kokous, vaan erityinen lapualainen instanssi, jonka sakkomääräyksiin niiden tulisi alistua, jotka määrätystä maasta tänne Suomeen kuljettavat määrätynlaista tavaraa. Ikävä kyllä jäi epäselväksi, mitä seuraamuksia koituu esim. sellaisille paperiteollisuusmiehille, jotka ovat koonneet suuria rikkauksia monivuotisella liikeyhteydellä melkein yksinomaan bolshevikkien kanssa Venäjällä. Mutta ehkäpä tällainen herra on jo aikaisemmin ostanut itselleen synninpäästön riittävän suurella avustussummalla Lapuan liikkeelle. Eihän ole olemassa sellaista lakia, joka kieltäisi harjoittamasta anekauppaa Suomessa, jossa nykyään uskonnonvapaus on voimassa.

Vihdoin näyttää minusta siltä, kuin ne virkamiehet, joiden erikoisena tehtävänä on huolehtia siitä, että kukaan kansalainen ei laillisessa oikeudessaan joudu mitään kärsimään ja joilla syyttäjiin nähden on sekä substitutioni että devolutionioikeus, eivät olisi heille kuuluvaa oikeutta riittävän suuressa määrässä käyttäneet eivätkä virkavelvollisuuttaan kyllin tunnollisesti täyttäneet. Tuntuu omituiselta, että kun tasavallan ensimmäinen presidentti taikka kun eduskunnan ensimmäinen varapuhemies joutuu häikäilemättömän väkivallanteon uhriksi, oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies eivät itse välittömästi seuraa tutkimuksia. Tuntuu omituiselta, että vaikka edellämainitsemani murhatyöt ovat jääneet hämärän valoon, ne viranomaiset, jotka viimekädessä huolehtivat kansalaisten turvallisuudesta ja kansalaisten tasa-arvoisuudesta lain edessä, eivät ainakaan tiettävästi ole puuttuneet noiden rikosten tutkimuksen kulkuun. Minun ymmärtääkseni melkoinen osa sitä moitetta, joka tässä on kohdistettu herra sisäasiainministeriin, kohdistuu väärään henkilöön. Melkoinen osa siitä moitteesta olisi kohdistettava nimenomaan oikeuskansleriin.

Vihdoin minua ihmetyttää se, että hallitus ei näy riittävän suuressa määrässä seuraavan sanomalehdistöä. Hallitushan on saanut mieleisensä painovapauslain. Me olemme sitä vastustaneet ja periaatteellemme uskollisina me jatkuvasti tulemme pyrkimään siihen, että maassa jälleen vallitsisi täydellinen painovapaus. Mutta meistä olisi hyvin mielenkiintoista tietää, onko hallitus huomannut esim. täällä ilmestyvässä Ajan Sana-nimisessä lehdessä, sen numerossa kuluvan joulukuun 1 päivältä, erästä sepustusta, jonka otsakirjoitus on „Vaarallista harkitsemattomuutta''. Ikäänkuin lapualaiset voisivat puhua toisten ihmisten harkitsemattomuudesta; se tuntuu jo kokolailla paksulta kohtalon ivalta se! (Naurua). Sen on kirjoittanut „muuan maaseudun mies'', vaikka minä puolestani verrattain väkevästi epäilen, onko kirjoittaja todellisuudessa niinkään paljon maanviljelijä, että hän osaa erottaa rukiin kaurasta ja hevosen lehmästä. Oli tämän asian laita miten tahansa, kirjoituksessa harjoitetaan mitä häikäilemättömintä rikoksellista kiihoitusta tasavallan entistä päämiestä vastaan ja koetetaan monenlaisilla uhkauksilla häneen vaikuttaa niin, että hän kieltäytyisi ehdokkuudesta lähestyvissä vaaleissa hyvin huomattavaan asemaan tasavallassa. (Vasemmalta: Työmaaterroria!) Tavallaan kyllä määrätyssä muodossa. Vaikka minä luulen, että samoinkuin täysin kaistapäisen Aktivistin kirjoitukset eivät juuri heikonna, vaan pikemminkin vahvistavat presidentti Ståhlbergin asemaa, niin minä kumminkin katson tällaiset kirjoitukset sen laatuisiksi, että hallituksella olisi syytä kirjoittajiin soveltaa, minä en tahdo puhua painovapauslaista, vaan soveltaa niitä kohtia rikoslaissa, joissa puhutaan rikoksellisesta kiihoituksesta ja myöskin rikoksen ylistämisestä. Mitä tulee nimenomaan rikoksen ylistämiseen, niin pitäisi hallituksen kiinnittää huomiota siihen, kuinka tavattoman turmeleva vaikutus yleiseen mielipiteeseen vähemmän harkitsevissa kansalaiskerroksissa tällaisilla rikoksellista toimintaa ylistävillä kirjoituksilla ja teoilla on. Me olemme lukeneet sanomalehdistä, kuinka herra Jaskari Nurmon asemalla vastaanotettiin sankarina muutamia päiviä sitten (Ed. Hakkila: Toiset samanlaiset sankarit ottivat!) ja kuinka joku kansakoulunopettaja, en muista oliko hänen nimensä Peltonen tai Peltola, piti pöyhkeän bombastisen ylistyspuheen tälle „isänmaan suurelle miehelle'' — suunnilleen näitä sanoja lienee käytetty. Kyllä herra opetusministerin olisi syytä kiinnittää huomiota tähän nuorison kasvattajaan.

Tämänpäiväinen Ajan Sana on katsonut

mahdolliseksi puhuessaan siitä hyvin ansaitusta tuomiosta, jonka presidentti Ståhlbergin kyyditsijät saivat, käyttää seuraavaa otsakirjoitusta: „Prof. Ståhlberg on sen suunnan tyypillinen edustaja, joka on aiheuttanut maamme luisumisen alennustilaan.'' (Ed. Voionmaa: Mihinkäs kommunistit jäivät?) Sitä minä en voi tietää. Ja samoin on tämän päivän Ajan Sanassa luettavana pari sähkösanomaa, joihin kai myöskin olisi syytä jonkinlaista huomiota kiinnittää, sillä kyllä kai ne ovat mitä oleellisimmin rikosta ylistäviä ja rikokseen kiihoittavia. Rouva Walleniukselle, rouva Kuussaarelle ja rouva Jaskarille on saapunut tänä päivänä Kokkolasta näin kuuluva sähkösanoma: „Tieto raskaista tuomioista on saapunut yllättäen tänne. Me emme voi kädet ristissä katsella sitä, että isänmaan parhaita miehiä (Ed. Hakkila: Kuulkaa!) suljetaan vankiloihin, vaan valmistumme päivää varten, jolloin kalterit murtuvat. Kestäkää lujina, ette ole yksin. Kunnia isänmaan parhaille pojille! (Ed. Komu: Sehän on kommunismia!) Kokkolan ja ympäristön aktivisteja.'' Se on paljon pahempaa, ed. Komu, kuin kommunismi, sillä ei kommunismilla ollut mitään aseiden aineellista voimaa takanaan, niinkuin näillä on taistellessaan laillista yhteiskuntajärjestystä vastaan. (Vasemmalta: Lapuan bolshevismia!) Sanokaamme vaikka siksi. Ja toinen sähkösanoma kuuluu näin — se on saapunut Lapualta —: „Kestäkää horjumattomina. Syvä iskumme on, viha voittamaton. Etelä-Pohjanmaan aktivisteja.'' Minusta on hyvin outoa ja hyvin ikävää, että aktivistin kunniakas nimi, joka johtaa meidän mieleemme Eugen Schaumanin ja monia henkilöitä itsenäisyystaistelun ajoilta, tällä tavalla sekotetaan rikoksellisen toiminnan yhteyteen.

On jäljellä vain muutamia päiviä joulujuhlaan, kotien rauhalliseen juhlaan. Tämä juhla otetaan monissa tuhansissa ja kymmenissä tuhansissa Suomen kodeissa tänä vuonna vastaan jokseenkin sekavin tuntein. Meille puhutaan Jumalan kunniasta, maassa vallitsevasta rauhasta ja ihmisiä toisiinsa yhdistävästä hyvästä tahdosta. Meille puhutaan siitä suurimmasta opettajasta, joka m. m. on lausunut: Autuaat ovat rauhan tekijät, sillä heitä on Jumalan pojiksi kutsuttava. Me kunnioitamme sellaisia hengellisen säädyn jäseniä, ja niitä on täällä eduskunnassakin, ilahduttava kyllä, monta, jotka vilpittömällä mielellä ja puhtaalla sydämellä, jouluevankeliumia julistavat. Mutta meidän täytyy valittaen todeta, että niiden joukossa, joiden tulisi toisille selittää tätä rauhan ja lähimmäisenrakkauden oppia, on runsaasti niitä, jotka itse ovat antautuneet vihan, vainon ja suvaitsemattomuuden tielle. Me olemme lukeneet siitä, kuinka Ruotsin kunnianarvoisa arkkipiispa äsken sai Nobelin palkinnon toiminnastaan maailmanrauhan hyväksi. Valitettavasti meillä on kovin vähän sellaisia hengellisen säädyn miehiä, jotka tekevät työtä tässä samassa rauhan hengessä.

Ed. Lohi: Niinkuin herra siasäasiainministeri vastauksessaan mainitsi, kuluneen kesän tapauksia käsiteltiin eduskunnassa jo verrattain laajasti tämän istuntokauden alussa, jolloin hallitus antoi eduskunnalle selostuksen kuluneen kesän tapauksista. Maalaisliiton eduskuntaryhmän puolesta oli minulla kunnia jo silloin huomauttaa, että maalaisliitto ja siihen lukeutuva vakava Suomen talonpoikaiskansa, vaikka se on aktiivisesti koettanut toimia lainsäädännön aikaansaamiseksi, jonka avulla kommunistinen rienaus tästä maasta saataisiin lopetetuksi, se ei ole koskaan voinut hyväksyä sellaisia menettelytapoja kommunismin vastaisessa toiminnassakaan, mitä surullista kyllä, kuluneen kesän aikana on paljon tapahtunut. Maalaisliiton eduskuntaryhmä käydyn keskustelun jälkeen ja hallituksen annettua selostuksensa päätti siirtyä yksinkertaiseen päiväjärjestykseen nimenomaan huomautuksella, että ryhmän puolesta ei tahdota asettaa esteitä sille hallituksen alkamalle toiminnalle, että rikolliset teot joutuvat rangaistaviksi. Tämä kulunut pari kuukautta on ollut tavallaan sellaista odotuksen aikaa. Herra sisäasiainministeri nyt antamassaan vastauksessa selitteli niitä syitä, jotka ovat olleet vaikuttamassa, että nämä tutkimukset ovat niin hitaasti edistyneet. Minulla ei ole oikeutta väittää, että hallitus ei olisi tahtonut selvyyttä asioissa saada, mutta ei voi kieltää, että asiaa syrjästä seuranneena ja lähemmin tuntematta yksityiskohtia asiain kulusta, on pyrkinyt se epäilys vaivaamaan, että asianomaiset viranomaiset eivät aina ja kaikissa tapauksissa ole täydellä tar-

molla toimittaneet sitä tehtävää, mikä heidän velvollisuutenansa on ollut.

Olen vakuutettu siitä, että kuluneena aikana on tapahtunut paljon sellaisia tapauksia, joita jokaisen tunnollisen, ehdottomasti isänmaallisen henkilön, täytyy jyrkästi tuomita huolimatta siitä, että sellainen tuomitseminen voidaankin leimata arveluttavaksi isänmaallisuuden puutteeksi. Että rikokset saivat niin suuren laajuuden, se aluksi johtui siitä, että kommunistien säädyttömään rienaukseen oli niin peräti isänmaallinen kansa suuttunut, että se ensimäisiin kommunisteihin kohdistettuihin väkivallantekoihin suurelta osalta suhtautui, niinkuin on tavaksi tullut sanoa, ymmärtävästi. Mutta silloin nämä, jotka ymmärtävästi suhtautuivat eivät osanneet aavistaa sitä vaaraa, mikä on tälle tielle lähtemisessä. Toiset kyllä heti alusta alkaen tajusivat, mihin yhteiskunta joutuu tämän suoran toiminnan avulla, jolloin laki syrjäytetään ja omankädenoikeus korkeimpana ihanteena isänmaallisuuden manttelin alle pantuna tulee näyttelemään pääosaa yhteiskuntaelämässä. Minä en tahdo jatkaa näiden tapausten luetteloa, joita kaikki oikeinajattelevat paheksuvat, mutta sen minä vain voin lausua, että suuri osa niitäkin, jotka aluksi pyrkivät ymmärtämään näitä omavaltaisia tekoja, niin niiden silmät, jotka aluksi ymmärsivät, ovat nyttemmin auenneet, mihin tätä tietä kulkeminen kansakunnan johtaa. On selvä, että tällä hetkellä, mikäli tällaista toimintaa jatkuu, että uhmaten meidän oikeusjärjestystämme ja laillista valtiovaltaa sivuuttaen koetetaan määrättyjä poliittisia tarkoitusperiä ajaa, niin se ei ole enää mitään kansanliikettä. Siitä kansa sanoo itsensä irti. Ne ovat muutamat yltiöpäät, jotka eivät ymmärrä, mitä todella isänmaallisen kansan sielussa liikkuu, ja kaikkein suurimman käänteen kansan mielialaan tekivät ne raa'at murhateot, joista on mainittu, mutta ennenkaikkea se, että toiminta kohdistui niin kauas kokonaan kommunistivastaisesta toiminnasta kuin ensimmäisen tasavallan presidentin väkivaltaiseen kyydityksen, josta tapauksesta herra pääministeri eduskunnassa eduskunnan ikäpresidenttinä jo eduskunnan ensimmäisessä istunnossa lausui syvän suuttumuksen eduskunnan puolesta tämmöisen konnantyön tähden, mies, jonka tunnustavat isänmaalliseksi mieheksi nämäkin hurjimmat ainekset. Miten on ajateltavissa, että ihmisten moraali, käsitys oikeasta ja väärästä, menee niin alas kuin se viime päivinä on mennyt, että tähän tekoon osallistuneet, joista pääministeri antoi tällaisen lausunnon, isänmaallisina sankareina kotiseudulle tultuaan otetaan vastaan ja vielä meidän kansanopetuslaitoksen opettajan taholta pidetään kiitospuheita niin kuin isänmaan suurelle sankarille, henkilölle, joka aikaisemmin on koettanut tekeytyä kommunistiprovokaattoriksi ja sitten, kun se ei onnistunut, on tunnustanut, mikä oli hänen tekonsa tarkoitus. Näin ollen tuntuu minusta tämä käsitteiden sekaannus kummalliselta, kun kerran mies, jota me olemme tottuneet kaiken ikänsä kunnioittamaan lainkunnioituksen symboolina, joka ikänsä varrella on niin paljon laillisuutensa takia kärsinyt, että samat piirit, jotka hänet tunnustavat nyt maan ensimmäiseksi mieheksi, uskaltavat tuommoista isänmaallisuudeksi nimittää (Ed. Hakkila: Niin, kehnoa on!).

Tässä eduskunnassa on kaikille tunnettua, niinkuin minä luulen, että se on kaikille tässä maassa tunnettua, että minä olen ollut yksi aktiivisimpia henkilöitä toiminnassa kommunismin vastustamiseksi ja lainsäädännön saattamiseksi sellaiseksi, että kommunistinen rienaus tässä maassa lopetetaan, mutta minä luulen, että kun minä tämän sanon, niin minun isänmaallisuuteni joutuu suuressa määrin epäilyksen alaiseksi (Ed. Huhtala: Kyllä! — Ed. Erich: Joku sanoikin „Kyllä'' sieltä.). Mutta minä voin vakuuttaa, että Suomen talonpoikaiskansa, joka on valtatekijä ollut siinä, että kommunistien julkinen toiminta tässä maassa on saatu lopetetuksi, se on minun kanssani täydellisesti samaa mieltä.

Minä en tahdo hallitusta kivittää, sillä minä ymmärrän, kuinka erinomaisen vaikeassa asemassa hallitus on ollut silloin, kun hallituksen käsitys on ollut sama kommunismin hävittämisen suhteen kuin minunkin käsitykseni, ja isänmaallisen, puhtaasti isänmaallisen liikkeen liepeille on päässyt pesiytymään sellaisia mustia voimia, jotka koko tämän kunniakkaan liikkeen tahtovat häpeän tahraan tallata, (Ed. Pihkala: Oikein!) niin on ymmärrettävä, että hallitus on erittäin vaikeassa asemassa ollut. Minä myöskin käsitän ne syyt, että

hallitus aikaisemmin on koettanut saada järkeä hulluttelijain mieleen ja koettaa rauhallista tietä saada selvitetyksi kansakunnan kiihtynyttä mielialaa. Mutta minun käsittääkseni nyt on aika tullut, että hallituksen täytyy kaikilla sen käytettävissä olevilla keinoilla koettaa vaikuttaa siihen, että rauha ja järjestys ja lainkunnioitus saadaan maassa vakiinnutetuksi. Muuten meidän kansamme menee nopein askelin perikatoaan kohti (Keskustasta: Totta!). Mutta minä ymmärrän, että tässä työssä ei yksinään hallituksen voimat riitä, tässä tarvitaan kaikkien rauhaa rakastavien isänmaallisten kansalaisten yhteistyötä ja yhteistoimintaa (Ed. Pihkala: Oikein!). Täällä on väitetty, että tässä kamarissa istuisi puolue, joka hyväksyy kaiken tämän, mitä on tapahtunut. Minä en sitä usko (Ed. Hakkila: Kuulitteko Huhtalan välihuudahduksen?). Minä en puhu Huhtalasta, minä puhun puolueesta. Minä olen vakuutettu, että myöskin kansallisessa kokoomuspuolueessa on vakavia isänmaallisia miehiä, jotka ymmärtävät, mitä hetki vaatii (Ed. Pihkala: Kaikki ymmärtävät!), jotka ovat valmiita työskentelemään siihen suuntaan, että rauha ja parlamenttaarinen elämä saataisiin maahan palautetuksi, ja sen tähden minä tahtoisin kehoittaa, että puolue ravistaisi sellaiset ainekset, jos ne pyrkivät pesiytymään puolueen sisälle, jotka vievät moraalin ihmisiltä pois (Ed. Hakkila: Huonoa terveydenhoitoa!). Sama on kaikilla puolueilla. Minä lausun saman varoituksen sosialidemokraattiselle puolueelle, että ne kommunistit, jotka nyt julkiselta näyttämöltä ovat poistuneet, ne ovat pyrkineet soluttautumaan teidän puolueeseenne, ja pitäkää silmänne auki, että ne eivät vie sille tielle, minne kommunistit pyrkivät. Vaara on yhtä suuri teillä kuin kokoomuksella näistä muiluttajista ja kaikista. (Eduskunnasta naurua.)

On valitettavaa, että tällaisena vakavana aikana ja vakavana hetkenä, kun kansakunta pyrkii pääsemään rauhallisiin oloihin, vielä julkisen painetun sanan kautta, aivan ikäänkuin uhmaten koko yhteiskuntaa ja laillista järjestystä, vielä koetetaan, provoseerata yleistä mielipidettä, jotta se sivuuttaisi lailliset valtiomahdit ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen. Siitä on todistuksena ne otteet, joita edellinen puhuja tässä luki. Ja minusta tuntuu, että valtiovallan ja hallituksen velvollisuus on pitää myöskin silmänsä auki tässä suhteessa. Sillä ei voi maallikkona ajatella muuta, kuin että on kirjoituksia, jotka meidän lakien mukaan rikoksen ylistyksenä täytyy ymmärtää. On selvää, että kirjoitetulla sanalla, niin kommunistisella propagandalla kuin myöskin muulla propagandalla, jolla koetetaan ihmisten mielikuvitusta kasvattaa laillisen yhteiskuntajärjestyksen piiristä pois ja provoseerata suorastaan omavaltaisuuden tielle, sillä on vaikutuksensa, niinkuin me olemme nähneet kommunistien menestymisestä meidän maassamme. Ja sentakia me olemme tässä eduskunnassa myöskin painovapauslakia muuttaneet, että koetettaisiin meidän kansan sielua varjella siltä myrkyn kylvöltä, jolla ajattelemattomat kirjoittajat koettavat kansan sielua myrkyttää. (Ed. Ryömä: Lapuan pakkotoimenpiteillä!)

En voi olla vielä lopuksi mainitsematta, että kerrassaan tuskallisen vaikutuksen on tehnyt se, että julkisessa sanassa, silloinkuin meidän kansa on käymässä niin tärkeään tehtävään kuin valitsemaan valitsijamiehiä Suomen tasavallan ensimmäisen päämiehen paikalle seuraavaksi kuusivuotiskaudeksi, osassa julkista sanaa suorastaan uhkaamalla sanotaan, että jos ei määrätty henkilö tule — niin rivien välistä ainakin voi lukea — niin silloin käytetään epäparlamenttaarisia keinoja asian kuljettamiseksi määrättyyn suuntaan. Samalta taholta, josta niin painokkaasti painostetaan yhteisymmärrystä kaikkien isänmaallisten kansalaisten keskuudessa, niin tuntuu kerrassaan ironialta, että tällä tavalla yhteisymmärrystä voitaisiin kasvattaa, että vapaa ajatteleminen valtiollisista ja yhteiskunnallisista asioista, silloinkin kun se ei kohdistu rikolliseen toimintaan, mutta eri mielipiteitä ilmaantuu yhteiskunnallisiin ja valtiollisiin kysymyksiin, niin silloin pakkokeinolla yritetään saada kaikki tanssimaan saman pillin mukaan. Tällaisissa merkeissä yhteistoimintaa ei koskaan saavuteta. Meillä maalaisliittolaisilla ei ole mitään sitä vastaan, että kaikkien rehellisten isänmaallisten kansalaisten ja puolueitten kanssa yhteistoiminnassa ollaan, että meidän isänmaatamme kyettäisiin onnellisesti eteenpäin kuljettamaan ja että me vapaan Suomen vapaana voisimme meidän jälkeentuleville polvillemme säilyttää. Mutta sen

me tahdomme sanoa, että talonpoikaiskansa ei voi luopua siitä maailmankatsomuksestaan, jonka se pitää omantuntonsa mukaan oikeana, uhattakoon sitä minkälaisella terrorilla tahansa. (Vasemmalta: Oikein, oikein!) Ja olen vakuutettu siitä että tämän maan asutus, se on raunioina, ennenkuin mikään diktatuuri tässä maassa pääsee valtaan. (Vasemmalta: Hyvä, hyvä! Oikein!) Suomen talonpoika on sillä valistustasolla, että sellaiset hankkeet eivät täällä koskaan menesty. (Vasemmalta ja keskustasta hyvähuutoja.)

Ed. Myllymäki: Suomen hallitusmuodon 5 §:ssä säädetään, että Suomen kansalaiset ovat kaikki samanarvoisia lain edessä. Näin säädetään paperilla, mutta käytännössä ovat asiat aivan toisin. Tuskin milloinkaan voidaan jakaa jotakin kansaa selvemmin kahteen ryhmään kuin Suomessa on tällä kertaa tehty. Meillähän säädetään jo eri laitkin kumpaistakin kansanryhmää varten. Tämän jaon jyrkkyyttä kuvaa erikoisesti se nimitys, millä näitä kumpaakin kansankerrosta mainitaan. Toisella puolen seisovia sanotaan isänmaallisiksi, toisella puolen seisovia sen vastakohtana isänmaattomiksi, joka meidän oloissamme merkitsee melkein samaa kuin lainsuojattomuus. Ne niin sanotut isänmaalliset ovat saaneet elää ja tehdä melkein mitä ovat tahtoneet kunhan vain ovat muistaneet sanoa, että he ovat tehneet sen isänmaallisessa mielessä. Mutta sensijaan täällä toisella puolella olevat tuskin ovat aina olleet oikeutettuja edes puolustamaan itseään. Onhan sattunut, että pimeänä yönä ammuskellen ja väkivaltaa käyttäen sisäänmurtautuneet, jotka ovat karkoittaneet perheen päämiehen ja ovat väkivalloin sieltä riistäneet ulos perheenemännän ja tehneet hänelle väkivaltaa, ovat tästä teosta saaneet ehdonalaisen rangaistuksen, kun samalla kertaa perheen isä, joka uskalsi puolustaa kotiaan, sai kiinteän tuomion. Tosin hänellä oli ilman lupaa ase, mutta joka tässä tapauksessa oli erittäin tarpeen vaatima, koska hän vain tämän suojissa sai tilaisuuden paeta ja säästi siten henkensä. Tässä tapauksessa luettiin raskauttavana asianhaarana se, että kysymyksessä olevalla henkilöllä oli ase, kun sensijaan tälle toiselle, joka murtautui sisään, luettiin lieventävänä asianhaarana se, että hän teki tekonsa isänmaallisessa mielessä. Tämä tapahtui, kuten tiedetään, Pöytyällä, mutta ei silti ole ainoa esimerkki, joka puhuu tämänlaisen asiantilan puolesta.

Silloin kun eduskunta kokoontui, jätti hallitus eduskunnalle kertomuksen toimenpiteistään. Tämän yhteydessä hallituksen taholta huomautettiin, että se on noudattanut maltillisia menettelytapoja, koska sen mielestä muunlaiset menettelytavat olisivat voineet johtaa verenvuodatukseen. Hallitus siis piti silloista tilannetta niin vakavana, että jos rikoksentekijöihin olisi käyty käsiksi, niinkuin laki edellyttää, että siitä olisi seurannut kapina. Mitään muuta ei tämä hallituksen käsitys voinut merkitä. Kun tilanne silloin oli hallituksen mielestä niin vakava, niin on vaikeata käsittää, miksi hallitus on senjälkeen sietänyt sanomalehdissä harjoitettavan semmoista kiihoitusta, jota ei edes kommunistisessa sanomalehdistössä oltu aikaisemmin tehty. Täällä on näihin kirjoituksiin jo viitattu monta kertaa, joten minä en katso tarpeelliseksi esittää niistä esimerkkejä. Jos hallitus todella on pyrkinyt palauttamaan järjestystä, niinkuin se on sanonut, niin silloin täytyy sanoa, että sen oman puolueen sanomalehdistö on taistellut näissä pyrkimyksissä sitä vastaan. (Ed. Hakkila: Oikein!) Jos hallituksella olisikin viime kesänä ollut aihetta varovaisten menettelytapojen noudattamiseen, niin nyt enää siihen ei ole ollut aihetta. Juuri eduskunnan kokoontumisen edellä tapahtui tekoja, jotka saivat yleisen mielipiteen reageeraamaan sellaista tilannetta vastaan. Kaikkien puolueiden sanomalehdet, kokoomuspuolueen lehtiä ja Aktivistia lukuunottamatta, lakkasivat silloin ymmärtämästä näitä rikoksellisia tekoja ja tarjosivat hallitukselle järjestyksen ylläpitämisessä verraten vahvaa tukea. Sen mielialan vaikutus havaittiin viranomaisissakin. Ne alkoivatkin heti tutkia rikoksia. Niinpä täällä useasti mainittu Happosen kyyditsemisjuttukin joutui silloin pontevamman tutkimuksen alaiseksi, ja niin tapahtui myöskin niiden rikoksien kanssa, joita on erikoisesti mainittu sieltä Hämeestä. Mutta hallituksen suhtautuminen näihin tutkimuksiin sai asiassa aikaan valitettavan ja vaarallisen käänteen. Hallitus itse ei antanut tässä raskaassa työssä tutkijoille sitä tukea, mikä olisi ollut välttämätön, jotta he olisivat voineet tehtävästään menestyksellisesti suoriutua.

Sisäasiainministeri itse määräsi, kuten täällä jo on huomautettu, todennäköisesti hänen luottamustaan nauttivan henkilön tutkimaan Forssassa tapahtunutta rikosta. Hänen määräyksensä oli niin selvä, että asianomainen viranomainen saattoi hyvin saada siitä sen käsityksen, että hänen tehtäviinsä kuuluu selittää tämä rikosasia. Kun hän sitten tutkimuksissaan joutui ainakin osittain rikoksentekijäin jäljille, niin heti sen jälkeen loppui häneltä hallituksen tuki. Ne olettamukset Markkulan syyllisyydestä, joiden perusteella Markkula pidätettiin, eivät ole niin heikkoja kuin herra sisäministeri vastauksessaan tahtoi väittää. Paitsi sitä, että Holmin sisar heti tunsi Markkulan siksi mieheksi, joka ampui hänen veljensä ja että siihen sopi kaikki ne tuntomerkit, mitä Holmin sisar oli rikoksentekijästä ennakolta kertonut, Markkula itse ilmoitti alibinsa kaksi kertaa väärin, josta hän itsekin peräytyi. Vasta kolmannella kerralla hän ilmoitti olleensa kyyditsemässä erästä toista kommunistia ilmoittamatta kuitenkaan missä. Minä uskon, että jokainen tutkija pidättää syylliseksi epäillyn tämäntapaisten syiden perusteella kuulusteluja varten. Eihän sellaisella alibitodistuksella, jota sisäministeri pitää niin varmana, ole mitään arvoa, kun hän ei sano, missä hän oli silloin, kun rikos tapahtui, jotta voitaisiin ottaa selville, pitääkö hänen väitteensä paikkansa. Ja kun hän kaikessa tapauksessa ilmoitti olleensa samaan aikaan toista rikosta suorittamassa, niin oliko välttämätöntä päästää hänet vapaaksi. Hän kyllä esitti yhden todistajan, joka ilmoitti olleensa silloin Markkulan mukana, mutta voivathan Vaasan työväen kirjapainon särkijätkin esittää kokonaista 5 todistajaa, jotka todistivat, että yksi näistä särkijöistä makasi koko yön huoneessa sängyssään silloin kun tämä kirjapaino hävitettiin, mutta eihän tämä todistus pitänyt paikkaansa. Ei näin löysillä perusteilla ollut syytä lopettaa tutkimuksia. Mutta vielä enemmän, kuin Markkulan omat ristiriitaiset selitykset, viittasi hänen syyllisyyteensä se hätäily ja ne merkilliset selitykset, mitä ovat antaneet muut Markkulan läheiset Loimaalla.

Herra sisäministeri ilmoitti Hillin käyttäneen tämän asian tutkimisessa vähemmän sopivia keinoja, jätti kuitenkin mainitsematta, mitä nämä vähemmän sopivat keinot olivat. Se tutkija, jonka herra sisäministeri nyttemmin on määrännyt tätä rikosta selvittämään, ei ole käyttänyt sopimattomia keinoja, sillä hän ei asiallisesti ole tehnyt tässä kysymyksessä mitään (Ed. Erich: Siis ei ole käyttänyt mitään keinoja!). Herra sisäministeri saa kyllä hyvin helposti selville, kuka on syytön ja nämä ankarat ponnistuksensa tulokset hän sitten kiikuttaa tänne eduskuntaan, mutta me kysymme: kuka on syyllinen. Tämän selvittäminen on herra sisäministerin asia.

On muutoin kummallista, että jos nämä tutkimukset johtavat määrätyille tahoille, niin heti nämä epäillyt saavat puolustajakseen sanomalehtiä, joiden toimittajat eivät voi tietää näistä asioista mitään. Yhtä käsittämätöntä minusta on, että Markkula sai myöskin sisäministeristä puolustajan, vaikka ei ole ollenkaan varmaa, ettei tämän syylliseksi epäillyn syyllisyys sittenkin tule kerran todistetuksi. Miltä tuntuisi hallituksesta, jos joskus myöhemmin, sanottakoon vaikkapa tämmöisen välikysymyksen yhteydessä, selvitettäisiin eduskunnan edessä hallitukselle kaikki nämä suurta huomiota herättäneet rikosjutut, yksityisten edustajain taholta suoritettaisiin silloin tekoja, minkä kanssa hallitus virkamieskoneistoineen on aivan turhaan ponnistellut. Mistä johtui, että etsivä Hilli joutui heti hallituksen, tai oikeammin sisäministerin, epäsuosioon, kun hän alkoi Markkulan kuulustelut? Mistä johtui, että vasta sitten alettiin epäillä, että hän on punikki, ja mistä yleensä johtui, että Hilliä kiellettiin jatkamasta Markkulan kuulusteluja ja määrättiin toiset henkilöt tutkimaan Hilliä? Kun hallitus menettelee näin tahdittomasti, niin silloin hallituksen on mahdoton saada sitä luottamusta, mitä hallitus nykyisen tilanteen hoitamisessa ehdottomasti tarvitsee.

Täällä on mainittu kolme varsin raskasta rikosta, Happosen juttu, Holmin juttu ja tämä suutari Mätön juttu. Näiden selvittämistä eduskunnalla on täysi oikeus vaatia ja niiden rikoksien tekijäin jäljet ovat niin selvät, että viranomaisille ei ole ylivoimaista päästä selville, jos ne vain tahtovat. Näillä perheillä on ollut muutama kuukausi sitten koti ja huoltaja. Nyt niiltä on väkivalloin riistetty huoltaja, perhe hajoitettu, lapset yksityisten luona hoidotta ja äidit sairaaloissa ja Holmin sisar ei ollenkaan uskalla

mennä kotiinsa. Jos tämä isänmaa vaatii työläisiltään näin raskaita uhreja, niin vaikea niiden on sitä silloin rakastaa.

Tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä minä kiinnitin huomiota niiden kahden sosialidemokraattien hallussa olevan kirjapainon suljettuna pitämiseen, joiden yhtiöiden haltuun luovuttamisesta on tehty anomus. Tällöin herra sisäministeri vastauksessaan varsin ylimielisesti huomautti, että näitä kirjapainoja ei ole suljettu tämän hallituksen aikana ja että edellinen hallitus on saanut jo toimenpiteilleen eduskunnan hyväksymisen. On väärin, jos hallitus käsittää tämän edellisen hallituksen teon ja eduskunnan puolelta sille saadun hyväksymisen niin, ettei näiden kirjapainojen niiden omistajille luovuttaminen enää olekaan tarpeen vaatima. Nykyisen hallituksen syyksi jää se, että se pitää edelleenkin näitä kirjapainoja suljettuina, vaikka siihen ei ole olemassa enää niitä syitä, jotka johtivat edellisen hallituksen näiden kirjapainojen sulkemiseen. Se sanomalehti, jota Kuopion Työväenkirjapainossa tultaisiin painamaan, on jo ilmestynyt ja herra sisäministeri hyvin tietää sen sisällön. Vaasan Työväenkirjapainossa, kuten minä aikaisemmin jo olen huomauttanut, saadaan tehdä muita töitä, mutta sisäministeri kieltää jyrkästi painattamasta siellä sosialidemokraattista sanomalehteä. Minä haluaisin juuri tähän asiaan selvemmän vastauksen kuin tulo- ja menoarvion käsittelyssä sisäministeri antoi. Minä haluaisin tietää, mihin lakiin tämä teko perustuu. Tältä varalta hallituksella on painovapauslaki, eikä sanomalehden ilmestymistä voida estää pitämällä suljettuna kirjapainoa, sillä se, onko näillä osakeyhtiöillä oikeus omistaa nämä kirjapainot, sehän on itsestään selvä asia. Se ei kaipaa sisäministeriössä tutkimuksia, sillä nehän ovat niiden omaa omaisuutta. Minä ymmärsin hyvin, että näitä kirjapainoja pidettiin suljettuina valtiollisten vaalien edellä ja senkin, ettei niitä avattu kunnallisvaalien edellä, vaikka nekään motiivit eivät ole hyväksyttäviä. Mutta on kohtuutonta vaatia, että näitä saadaan pitää suljettuina niin kauan kuin presidentin valitsijamiesten vaalit on toimitettu, sillä eihän hallitus ole yhtä puoluetta varten, vaan koko kansaa varten. (Vasemmalta: Kokoomuspuoluetta varten!)

Samaten on eräiden työväenyhdistysten talojen laita. Ei ole mitään epäselvyyttä siitä, kuten sisäministeri väitti, kenelle kuuluu Helsingin Työväenyhdistyksen talo. Se kuuluu Helsingin Työväenyhdistykselle, se on itsestään selvä. Ei ole mitään esteitä antaa työväentaloa työväenyhdistyksen käytettäväksi. Hallituksella on muita keinoja ja voimakkaitakin keinoja, millä pidetään järjestystä yllä. Tämä työväentalon suljettuna pitäminen ei ollenkaan näihin keinoihin kuulu. Tahdon tässä myöskin huomauttaa Lapuan työväentalosta. Lapuan työväentalo on suljettuna sosialidemokraateilta, mutta ei kaikilta. Ja siitä, että tämän työväentalon ovet ovat auki muille, on seurannut, että tätä taloa on alettu käyttää hyvin likaiseen tarkoitukseen. Siellä on särjetty koko kirjasto, revitty rikki kaikki kuvat seinistä, niiden joukossa myöskin Aleksis Kiven kuva ja tätä tekoa suorittamassa on ollut osa Lapuan yhteiskoulun oppilaista. (Vasemmalta: Tietääkö opetusministeri tämän?) Kyllä tämä tiedetään, sillä se on nimismiehen tiedossa ja hänkin on pitänyt sitä ennenkuulumattomana. (Ed. Huhtala: Asiaan!) Ei lasketa työväentalon omistajia työläisiä suojelemaan omaisuuttaan tällaiselta ennenkuulumattomalta häväistykseltä.

Tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä oli myöskin hiukan puhetta kunnallisvaalien yhteydessä sattuneista tapauksista. Herra sisäministeri silloin erikoisesti viittasi, että ne havainnot, mitä kunnallisvaalien yhteydessä saatiin, osoittavat, että sosialidemokraatit eivät voi suojella itseään kommunistiselta solutukselta.

Se laki, jonka jälkeen kunnallisvaalit toimitettiin, oli niin epäselvä, se antoi varaa niin laajalle tulkinnalle, että olisi ollut riittävästi aihetta sisäministerin puolelta antaa viranomaisille ohjeita jonkin yhtenäisen menettelyn aikaansaamiseksi. Mitään tämmöistä ei kuitenkaan tehty. Tästä oli seurauksena, että 367 sosialidemokraattisen valitsijayhdistyksen asiakirjaa tuli hylätyksi. Niistä kyllä palautettiin maaherrain päätöksellä vaalilippuihin 86, mutta 281 jäi lopullisesti hylätyksi. Näin saatiin työväki syrjäytetyksi kokonaan kaikesta kunnallisesta toiminnasta lähes 30 kunnassa ja näiden joukossa oli joukko kuntia, joissa aikaisemmin oli ollut työväestöllä enemmistö. Laki, joka johtaa tämmöisiin tuloksiin, on väärä. Yksistään Kuopion läänin eteläisessä vaalipiirissä 28 kunnasta joutui 12 sii-

hen asemaan, ettei siellä työväki ollenkaan saanut ottaa osaa kunnallisvaaleihin.

Minkälaisten syiden perusteilla näitä vaalilistoja sitten hylättiin? Tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä antamansa lausunnon mukaan näytti sisäministeri olleen varma siitä, että kaikki sellaisiksi väitetyt olivat kommunisteja. Minä olen muutamia keskuslautakuntain päätöksiä tältä varalta tarkastanut ja sieltä noukkinut muutamista syistä tietoja. Yhdessä tapauksessa on ehdokas väitetty kuuluneen v. 1925 lakkautettuun työväenyhdistykseen, siis yhdistykseen, joka oli lakkautettu jo 1925. Kahdessa tapauksessa oli syynä se, että eräs ehdokas oli 1925 tilannut Työväenjärjestöjen Tiedonantajaa. Yhdessä tapauksessa oli ehdokas puhunut valtuuston kokouksessa 1929 Järjestönuorten avustamisen puolesta, mutta oli kumminkin äänestänyt tätä ehdotusta vastaan. Kahdessa tapauksessa oli syynä kuuluminen ammattiosastoon ja 2 tapauksessa kuuluminen Suomen Pienviljelijäin liittoon. Yhdessä tapauksessa katsottiin syyksi se, että erään ehdokkaan väitettiin rettelöineen työmailla, mainitsematta kuitenkaan, missä tämä rettelöiminen oli tapahtunut. Yhdessä tapauksessa katsottiin syyksi osanotto vuoden 1918 kapinaan ja yhdessä tapauksessa väitettiin eräs ehdokas tunnetuksi vaaralliseksi henkilöksi paikkakunnalla mainitsematta kuitenkaan mitään muuta syytä. 8 tapauksessa mainittiin joidenkuiden ehdokkaiden toimineen kommunistisesti, mainitsematta kuitenkaan, millä tavalla se tapahtui. Yhdessä tapauksessa eräs ehdokas oli toiminut yhteiskuntavastaisesti. Semmoinen syyte havaittiin Jämsänkoskella ja tämän perusteella hylättiin koko lista ja estettiin Jämsänkosken työläiset ottamasta osaa vaaleihin. Yhdessä tapauksessa eräs ehdokas oli kantanut rintapielessään kommunistista vappumerkkiä ja yhdessä tapauksessa eräs ehdokas oli ehdottanut kunnanvaltuuston kokouksessa kunnallisen vakuutuksen ottamista Kansa-yhtiössä — siinä kyllä sanottiin „kommunistisessa Kansa-yhtiössä", mitään muuta syytä ei ollut mainittu. 2 tapauksessa katsottiin syyksi ehdokkaan kuuluminen urheiluseuraan ja 2 tapauksessa oli ehdokas kuulunut paikalliseen sosialidemokraattiseen työväenyhdistykseen, tämä syy kyllä poistettiin. 2 tapauksessa oli syynä osanotto satamatyöntekijäin lakkoon ja yhdessä tapauksessa oli yksi ehdokas hakenut iltamaluvan Raahen Työväennäyttämölle. Yhdessä tapauksessa kuuluminen Työväen Sivistysliiton alaiseen opintokerhoon ja yhdessä tapauksessa oli eräs ehdokas ottanut osaa kommunistien järjestämään hiihtokilpailuun. (Naurua eduskunnassa.). Yhdessä tapauksessa oli katsottu syyksi, että eräs ehdokas oli julkaissut 1925 onnentoivotuksen Työväenjärjestöjen Tiedonantajassa. Tämä viimeksi mainittu syy ehkä monen edustajan mielestäkin on riittävä todistamaan asianomainen kommunistiksi. Mutta jos tätä johdonmukaisesti noudatetaan, niin siitä seuraa, että esim. edustaja Perheentupa menettää kunnallisen ja valtiollisen vaalioikeutensa, sillä hän on minulle tehdyn ilmoituksen mukaan paljon myöhemmin kuin 1925 ilmoitellut Työväenjärjestöjen Tiedonantajassa. (Vasemmalta: Sisäasiainministerin huomioon!) Tässä on vain se ero, että tässä kysymyksessä oleva henkilö julkaisi Tiedonantajassa ilmoituksen, jossa hän toivotti menestystä ja onnea tuttavilleen, kun sen sijaan ed. Perheentupa ilmoituksessaan toivoi onnea ja menestystä itselleen, että hän saisi paremmin kaljansa kaupaksi. (Vasemmalta: Oliko se Lapuan äänenkannattaja silloin? Ed. Hakkila: Se on lapualaisuutta!)

Kun näin perin kevyiden todistusten ja syytteiden perusteella riistetään työläisiltä oikeus ottaa osaa kunnallisiin vaaleihin, niin meillä ei silloin ole paljon kunnallisista oikeuksista jäljellä. Minä ihmettelen, että herra sisäministeri voi jo näin ennakolta mennä sanomaan, että ne kantelut, joita on tehty oikeuskanslerille, ovat useassa tapauksessa aiheettomia, sillä minä luulen, että näitä ei ole vielä edes tutkittu.

Kaiken sen keskustelun jälkeen, mikä eduskunnassa on nyt suoritettu ja vielä suoritetaan, saattaa kyllä tapahtua, että hallitus tulee saamaan luottamuslauseen, mutta sen minä voin jo etukäteen sanoa, että tämä luottamuslause tulee olemaan vain virallinen luottamuslause, mutta ei moraalinen luottamuslause. Mutta ennen kuin hallitus pystyy hoitamaan nykyisen tilanteen, sen pitää hankkia itselleen moraalinen luottamuslause, ja sitä se ei saa, jollei se täällä kosketelluissa kysymyksissä ota toista kantaa kuin se on tähän asti ottanut.

Minä luulen, että me olemme jo sivuuttaneet sen ajan, jolloin tätä kansaa voitiin pelotella vasemmalta uhkaavalla vaaralla, se

on ainakin toistaiseksi sivuutettu. Mutta sen sijaan nyt on pakko kiinnittää huomiota oikealta uhkaavalle vaaralle. Minä en pelkää, että meillä voidaan suorittaa nyt ainakaan menestyksellistä vallankaappausta, sillä minä uskon ed. Lohen tulkinneen täällä talonpoikien käsityksen oikein. (Keskustasta: Varmasti!) Mutta se vaara, mikä oikealta uhkaa, ei ole yhtä merkityksetön. Se voi aiheuttaa vahingoittavia tekoja ja siihenkään meillä ei ole varaa. Semmoiset pikkutekijät, jotka vääntävät pajuvitsoja, joihin aikaisemmin on kiinnitetty huomiota, ne ovat nyt muodista pois. Nyt liikehditään aivan kansan huipuilla, missä on sekä valta että voima suorittaa tekoja. Minun huomioni kiintyi erikoisesti Valleniuksen jutun yhteydessä laadittuihin poliisikuulustelupöytäkirjoihin, siihen kohtaan, missä kenraali Vallenius ilmoittaa keskustelleensa häntä ylempänä olevan virkamiehen kanssa ja sanoi tämän ilmoittaneen olevan sitä mieltä, että presidentti Ståhlbergin kyydittseminen on tarpeen vaatima. (Eduskunnasta: Kuka se oli?) Olisi saatava tietää kuka se oli. Sen ei pitäisi olla vaikeata, sillä se on löydettävissä hyvin pienestä piiristä. Vallenius, niinkuin tiedetään, oli kenraali ja yleisesikunnan päällikkö. Häntä ylempiä virkamiehiä on vähän, ja hän on itse jo lukenut pois armeijan päällikön kenraali Sihvon. Jälelle jää siis hyvin vähän. Ei ole vaikeata ottaa tästä joukosta selville tämä henkilö, sillä kun Vallenius siinä asemassa sai aikaan sen, mitä hän on tehnyt, niin on syytä pelätä, mitä tapahtuu sen häntä korkeamman herran taholta, joka ei ole vielä päässyt tarkoitustensa perille.

Minä luotan ed. Lohen täällä antamaan ilmoitukseen ja toivon, että sieltä jo vihdoinkin loppuisi sellaisen lainsäädännön harrastus, jolla tahdotaan sitoa meidän työläisten kädet, sillä te tarvitsette todennäköisesti meitä vielä suojelemassa tätä tasavaltaa. Saattaa tulla aika, että me olemme teille yhtä tarpeellisia kuin me olimme 1919, jolloin vielä tällä kertaa voimassaolevaa Suomen hallitusmuotoa säädettiin. (Vasemmalta: Hyvä, Hyvä!)

Pääministeri Svinhufvud: Pyydän yhtyä sisäministerin vastaukseen. Minä olen perehtynyt niihin asiakirjoihin, joihin se nojautuu, ja olen vakuutettu siitä, että vastaus on kaikin puolin asiallinen ja oikea. Syyttelyt hallitusta vastaan eivät ole aiheutettuja. Noin kolmisenkymmentä tapausta, niistä muutamia, jotka koskevat useampiakin henkilöitä, on selvitetty ja toimitettu syytteeseen pantaviksi. Osa näistä on jo ollut käsiteltävänä oikeudessa ja toiset tulevat piakkoin vuoronsa jälkeen. Niissä asioissa taas, joissa tutkimukset jatkuvat, toivovat maaherrat saavansa verrattain pian selvyyttä ainakin useimmissa. Hallitus on näissä asioissa ollut kiinteässä yhteydessä maaherrojen kanssa, jotka johtavat näitä tutkimuksia. Niin on tapahtunut myöskin sekä Forssan että Heinäveden asioissa. Niihin molempiin on määrätty erikoistutkijat. Ei ole totta, että hallitus olisi jättänyt nämä tutkijat ilman riittävää tukea. Heinäveden tutkija tuli nimitetyksi Koiviston nimismieheksi, muistaakseni, ja pyysi siitä syystä eron tutkijatoimesta. Sen jälkeen on sinne nimitetty uusi erikoistutkija, niin että asian selvittely ei ole nimismiehen hallussa, vaan uuden tutkijan. Mitä Forssan tapaukseen tulee (Ed. Hakkila: Sisäministeri ei tiedä kai siitä sitten.) eli siihen tutkijaan, jonka sisäministeri katsoi menetelleen tavalla, joka ei ollut tutkijalle sopiva, niin siinä asiassa minä myös olen perehtynyt asiaa koskeviin asiakirjoihin ja voin vakuuttaa, että oli sisäministerillä aivan täysi syy tutkijan erottamiseen. Mutta tässä ei ollut ensinkään kysymys siitä, että tämä tutkija olisi ottanut osaa n. s. punakapinaan 1918. Ne ovat aivan toiset seikat, jotka tässä ovat olleet määräämiä, ja ne näkyvät poliisipäytäkirjasta, joka kyllä on saatavissa, jos joku tahtoo siihen tutustua. Mutta minä en usko, että on tarpeellista ja paikallaan, että eduskunnan pöytäkirjoihin jäljennetään kaikenlaisia yksityistapauksia poliisikuulustelupöytäkirjasta.

Mitä sitten tulee viimeisen puhujan viittaukseen Walleniuksen asiaan, niin pyydän, vaikka se nyt ei kuulu tähän asiaan, kuitenkin huomauttaa, että hän ei ainakaan voi tarkoittaa minua, sillä minä en ole herra Walleniuksen kanssa puhunut politiikkaa koskaan ja muutakin hyvin vähän, jos nyt herrat tahtovat sen tietää.

Jag ber att få förena mig om det svar inrikesministern har givit. Jag har tagit del av de handlingar, på vilka svaret grundar sig, och är övertygad om att inrikes-

ministerns svar är sakenligt. De beskyllningar, som gjorts mot regeringen, sakna fog. Ett 30-tal mål äro klarlagda och överlämnade till åtal. En del av dem hava redan blivit föremål för behandling vid domstol, men de övriga målens handläggning kommer att ske i en skäligen snar framtid. Beträffande de övriga ärendena, där undersökningarna fortsättas, äro landshövdingarna övertygade om att de i de allra flesta fall nå positiva resultat. I dessa ärenden har regeringen varit i god kontakt med landshövdingarna. Regeringen, särskilt inrikesministern, har följt med undersökningarna, och detta gäller också beträffande de tvenne fall, som här särskilt framhållits, fallet i Forssa och i Heinävesi. I bägge dessa fall har på landshövdingens begäran särskild person för undersökning förordnats, således icke den lokala länsmannen, som har utfört undersökningen, utan en särskild detektiv.

Det äger icke sin riktighet, att regeringen skulle hava lämnat dessa undersökare utan stöd. Den som först hade sig anförtrodd Heinävesi-fallet var polisinspektören i St. Michels och Kuopio län, men han blev utnämnd till länsman i Koivisto och bad själv att slippa uppdraget, och då det ansågs, då han icke var villig att fortsätta arbetet, vara bättre att förordna en ny person att fortsätta det.

Vidkommande Forssa-fallet, blev den person som omhänderhade undersökningen, visserligen skild från sin befattning, men orsaken var ingalunda den, att han skulle hava deltagit i upproret 1918, utan helt enkelt den, att det hade framgått, att han vid sin undersökning använde metoder, som voro fullständigt olämpliga. Det finnes nog polisprotokoll i saken, men det synes mig icke vara lämpligt att i riksdagens protokoll låta avskriva diverse detaljer ur ett polisprotokoll.

Regeringen emotser förty, att riksdagen besluter enkel övergång till dagordningen.

P u h e m i e s: Eduskunnan istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 22,30.

Täysistuntoa jatketaan

kello 22,50.

Välikysymyskeskustelu jatkuu:

Ed. K i v i m ä k i: Kun pari kuukautta takaperin käsiteltiin sisäpoliittista tilaa koskevaa hallituksen tiedonantoa, lausuttiin ryhmämme taholta olevan tyydyttävä toivomaan, että hallitus viimeinkin saisi yliotteen niistä, jotka maata ja kansaa terrorisoivat, minkä yliotteen saamisen myöskin valtion päämies valtiopäiviä avatessaan oli selittänyt olevan valtiovallan tärkein tehtävä sillä hetkellä.

Jos nyt sen nojalla, mitä asiasta yleisesti on tunnettua, tarkastetaan, missä määrin sanottu toivomus on toteutunut ja mainittu tehtävä täytetty, on tunnustettava, että hallitus on saavuttanut menestystä pyrkimyksessään, mikäli koskee kansalaisia vastaan harjoitettuja väkivallantöitä tai uhmaa valtiovaltaa vastaan. Viime päivien tapahtumat, 1917 vuoden aikoja mieliin palauttava esiintyminen pääkaupungin valtuustossa, käräjämatkaltaan palaavan asianajajan sopimaton kohtelu ja erästä sanomalehteä vastaan kohdistettu ilkityö, ovat tosin huomattavasti hämmentämässä palautuneeksi toivotun tasapainotilan kuvaa. Mutta tyydytyksellä on toiselta puolen todettava esim. se päättävä esiinyminen, jota herra pääministeri osoitti, kun Forssassa joku aika takaperin kansanjoukko — ainakin sanomalehtiselostuksien mukaan — tahtoi väkivaltaisin keinoin puuttua oikeudenhoidon kulkuun.

Olisi ollut suotavaa, että samanlaisia otteita kuin juuri mainittu voitaisiin todeta tapahtuneeksi myöskin tehtyjen rikosten selvillesaamisessa ja väkivallan harjoittajain rangaistukseen saattamisessa. Valitettavasti ei tällaiseen toteamiseen ole niin paljon aihetta kuin pitäisi. Forssassa kesällä sattunut kuolemaan johtanut väkivallantyö, samoinkuin tunnettu Happosenkin tapaus, ovat edelleen hämärän peitossa, ja on vaikea tulla vakaumukseen siitä, ettei rikoksentekijöitä olisi voitu saada selville, jos järjestysvalta ja sen johto olisivat tehneet kaiken, mitä ne voivat, rikollisten jäljille pääsemiseksi. Tekisi mieli kysyä, onko tulosten saavuttamiseen ollut herpaannuttavasti vaikuttamassa se vähintään oudok-

suttava seikka, että sisäasiainministeriön neuvottelevana, ehkä toimeenpanevana korkeana virkamiehenä on työskennellyt ja edelleen kai työskentelee henkilö, joka itse on ilmoittanut kuuluvansa väkivallanharjoittajien piiriin. Varmaa on, että tällaiseen herpaantumiseen on vaikuttanut se, että kaikki poliisiviranomaiset eivät ole virkavalansa mukaisesti ratkaisseet tai heitä ei ole osoitettu ratkaisemaan sitä velvollisuuksien ristiriitaa, joka levottomina aikoina niin helposti syntyy.

Se seikka, että hallitus, mikä myös on merkittävä sen tilin kredit-puolelle, kykeni lopultakin lain kouralla tarttumaan niihin, jotka viime kesänä harjoittivat oman käden oikeutta perustuslakivaliokunnan eräitä jäseniä kohtaan, osoittaa, ettei valtiovalta ole aivan voimaton, jos vaan oikeat miehet tahdotaan panna asioita hoitamaan. Samaa todistaa niiden kyyditsijäin tunnustettavan ripeä kiinnisaaminen, joiden tihutyö on heittänyt synkän varjon koko maamme yli ja joka on saattanut sotilashallinnon epäedulliseen valoon, mikä vieläkään ei ole hälvennyt, ja ulkoasiainhallinnon kiusalliseen asemaan.

Kun otetaan huomioon, että edellämainitut väkivaltaisuudet Holmia ja Happosta vastaan eivät tapahtuneet tarkasti harkittujen suunnitelmien mukaan, on se ajatus vaikeasti syrjäytettävissä, että näiden veritöiden selvittämistä ei ole toimitettu tarpeellisella tarmolla. Yhtä valitettavaa on, että muutkin väkivaltaisuudet, niin lukuisat ja törkeät, ovat jääneet yhteiskunnalle lopullisesti tilittämättä. Ihmetystä herättää se, ettei julkisuuteen ole toimitettu tietoja niistä toimenpiteistä, joita hallituksen vastauksessa ilmoitetaan oikeuskanslerin suorittaneen puheenaolevissa asioissa. Ei ole syytä uskoa, että järjestysvallan johto olisi välinpitämättömällä kannalla väkivaltaisuuksien harjoittajain rangaistukseen saatamisen suhteen. Mutta jos niin olisi, täytyy tulla teroitetuksi, että väkivaltaisuudet ovat joissakin tapauksissa hyväksyttävistä motiiveistaankin huolimatta siksi paljon horjuttaneet oikeusjärjestyksen perusteita ja valtiomahdin arvovaltaa, ettei säännöllisen oikeustilan voida katsoa palautuneen, ennenkuin lopullinen tilinteko väkivallanharjoittajien kanssa on tapahtunut.

Herra sisäasiainministeri mainitsi ja me tiedämme sen muutenkin, että puheenaolevien väkivaltaisuuksien eli kyyditysten rankaisemista on vaikeuttanut kyyditysten monilukuisuus ja se että kyyditsijöitä on ilmoittautunut viranomaisille niin suuri määrä, niin kuin on mainittu, useita tuhansia, että syytettyjen kuulustaminen on ottanut ja ottaa kait vieläkin paljon aikaa. Tutkimuksia on vaikeuttanut se, että kyyditsijöiksi on ilmoittautunut nähtävästi suurin osa sellaisia, jotka eivät ole olleet varsinaisia rikoksellisia. Tällä tavoin joukkoilmoittautuminen, jota virallisellakin taholla kiitoksella mainittiin ja jossa kunkin ilmoittautuneen tekoja ei oltu eritelty, lopulta on haitannut tutkimuksia sensijaan, että sen piti niitä helpottaa. (Ed. Hakkila: Se on tarkoitus ollut!) Tietysti on asia niin, ettei kukaan ole velvollinen hankkimaan viranomaisille todistuskappaleita itseään vastaan, eikä niitä monilukuisia kansalaisia, keitä ne sitten ovatkin, jotka ovat ilmoittautuneet kyyditsijäin joukkoon, voida lain mukaan tuomita siitä, että he ovat vaikeuttaneet rikoksien varsinaisten tekijäin rangaistukseen saattamista. Mutta heidän menettelyään ei voida hyväksyä siitä syystä, että he ovat sen kautta ehkäisseet laillisten olojen palautumista, mikä maalle olisi niin tärkeä. Jos syyllisyyskumppaniksi ilmoittautuminen oli, niinkuin on mainittu, tarpeellista luodakseen todellisten syyllisten ympärille heitä yksityisiltä kostotoimenpiteiltä suojaavan muurin, jää sittenkin selittämätömäksi, miksi ei syyllisten ilmoittautuminen tapahtunut niin, että todelliset syylliset heti voitiin erottaa. Ja jos on totta, mitä on kerrottu, että kyyditsijöiksi on merkitty jopa alaikäisiäkin, (Vasemmalta: Jopa naisiakin!) jää mainitulle motiivillekin sangen vähäinen merkitys.

Mainittu menettely on johtanut siihen, että hallituksen täytyy, jos se tahtoo oikein perustella oikeustilan palauttamisen heikkoja tuloksia, panna viivytyksen aiheutuminen niiden syyksi, joitten käsissä viime aikojen politiikka tosiasiassa suurelta osalta on ollut. Kun näin on, ei se, joka tahtoo hallituksen toimia arvostella, voi olla lausumatta mieltänsä myöskin tästä, kuinka sanoisin, ulkovaltiollisesta asioihin vaikuttamisesta.

Siitä ei ole mitään sanottavaa, että kansalaisia kerätään lipun ympärille, jonka tunnuslauseeksi on kirjoitettu: „kommunis-

min hävittäminen maasta", olkootpa viimeistä piirtoa myöten. Se on tarkoitusperä, jonka hyväksi voidaan ja on työtä tehtävä. Ja vapaassa valtiossa täytyy olla sallittua tämän samoinkuin muittenkin oikeitten poliittisten päämäärien hyväksi ryhtyä tiukkoihinkin luvallisiin toimenpiteisiin tai tehdä ehdotuksia entisestään olevien valtiollisten olojen muuttamiseksi. Mitään outoa ei ole edes siinä, jos mielipidettä yritetään johtaa uskomaan vaikkapa, että kommunismin hävittämiseksi on tarpeen äänioikeuden rajoittaminen, parlamenin oikeuksien supistaminen tai muuta sellaista. Oikeusvaltion olemukseen kuuluu tällainen vapaus. Mutta siihen ei valtiossa, joka tahtoo käydä oikeusvaltiosta, voida milloinkaan suostua, ettei kaikille ole annettava yhtäläistä vapautta ajaa mielipiteitänsä voittoon. Ja tämä vapaus on silloin hävitetty, kun niiden taholta, jotka ovat valtioelämän perusteista määrättyä mieltä, ryhdytään väkivalloin ja uhkauksin asioita eteenpäin viemään, kun julkisesti selitetään ja selittämästä päästyä taas selitetään ja kun miehestä mieheen teroitetaan, että jos määrätty valtioteko, kuten valtion päämiehen vaali, tapahtuu kansan tahdon mukaisesti, mutta toisin kuin jotkut toivovat, siitä on johtuva määrättyjä, selvästi ilmoitettuja turmiollisia seurauksia, on tämä sellaista, joka suuresti ehkäisee valtioelämän säännöllistä kehitystä. Tätä vastaan ei käy sanominen, että kommunistitkin ovat uhanneet kapinalla ja muilla väkivaltaisuuksilla, sillä paitsi sitä, että heidät on tällaisista uhkauksistansa säännönmukaisesti saatettu rangaistukseen, ei kommunistien menettely toki saa olla terveeseen valtioelämään pyrkivien esikuvana.

Sen johdosta, mitä jo on tapahtunut, täytyy kysyä, eikö todellakaan ole mahdollista enää viedä maassamme asioita voittoon vain siihen vedoten, että asiat ovat oikeita, vaan täytyykö sitä varten turvautua keinoihin, jotka pitävät pakkotilassa sekä kansalaisia että hallitusvaltaa. Ellei muun niin pitäisi ainakin sen seikan olla tällaisesta menettelystä varottamassa, että jos kansan suurta enemmistöä johdetaan niin sanoakseni diktatuurin naamion takaa, tämän enemmistön keskuudessa helposti syntyy toivottomuuden patoumia, jotka voivat särkeä rikki paljon sellaista, joka nyt on koossa ja lyödä pirstoiksi niitä tukia, joiden varassa meidän on yhteisesti koetettava päästä taloudellisen elämämme sanomattomien vaikeuksien ja kärsimyksien yli.

Sekään näkökohta ei pitäisi jäädä huomiotta, että pienelläkin oikeusjärjestyksestä poikkeavalla teolla, joka vivahtaa tuon oikeusjärjestyksen perusteiden loukkaukseen, voi nykyisten kansainvälisten yhteyksien ja suhteitten vuoksi, joista Suomi, etenkin nykyoloissa, on monessa katsannossa riippuva, olisi arvaamattomia seurauksia, joista sen suorittajat eivät voi vastata ja joista muittenkin vastuukyky saattaa osoittautua ylivoimaiseksi.

Ne, joitten menettelyä olen arvostellut, tahtovat yhteisen isänmaallisen tarkoitusperän saavuttamiseksi luoda yksimielisen rintaman. Tarkoitusperän tavoiteltavuutta ei voida kiistää, mutta mitä yksimielisyyttä se on, jota mielipiteen terrorilla tahdotaan synnyttää. Väkivaltaan ei tässä maassa pitkän päälle olla totuttu alistumaan ja tietenkin käy niin, että ellei väkivallalla uhkaaminen lopu, valtiollista vapautta harrastavien kansalaisten täytyy luopua pakolla ajetusta yksimielisyyden rintamasta valtiollisessa työskentelyssä.

Mainittua yksimielisyyttä ei myöskään ole omiansa kovin lujittamaan se valheitten ja häväisyjen ryöppy, jota tätä nykyä syydetään toisin ajattelevia kohtaan ja sitä valtiomiestoimintaa vastaan, jonka aikana maa suuresti vaurastui sekä aineellisesti että henkisesti, vaurastui siihen määrin, että nykyinen tila monessa suhteessa on kuin painajaisen unta (Ed. Hakkila: Aivan!).

Hallitus, joka koskettelemissani suhteissa ei ole voinut tarpeellisessa määrin ylläpitää kansalaisten oikeuksien turvaa ja valtiovallan auktoriteettia ja jonka toimintaa vastaan myös siinä suhteessa, mistä nyt on kysymys, voidaan esittää painavia muistutuksia, voi puolustukseksi vedota niihin vaikeuksiin, joita mainitsemani yhteiskuntaan kohdistettu pakkovalta sille on tuottanut ja siihen, että se tämän vuoksi puheenaolevassa katsannossa on ollut voimattomampi kuin mitä normaalisten olojen hallitukset ovat. Nämä seikat vaikuttavatkin lieventävästi hallituksen toiminnan arvosteluun, hallituksen, jonka päämiehen on ollut pakko teroittaa mieliin, että kansalaisten on alistuttava kansan päätökseen, koska maassa tulee olla rauha.

Ed. Pyy: Herra sisäasiainministeri täällä tähän välikysymykseen vastatessaan mainitsi, että kaikissa asioissa on toimitettu tutkimus sikäli kuin siihen on ollut mahdollisuutta. Minulla olisi verrattain monta sellaista tapausta osoitettavana, missä ei ole tutkimusta toimitettu tai aloitettu tutkimukset liian myöhään, mutta niihin en aijo yksityiskohtaisesti kajota. Haluan vain vetää tässä esille yhden tapauksen, josta jo nimen ed. Myllymäki mainitsi. Se on tapahtunut $^{19}/_{7}$, jolloin väkivaltaisesti vietiin kotoaan suutari Möttö, raahattiin Heinjoen pitäjästä suutarinpöntöstään autoon ja vietiin tuntemattomille teille. Olen ottanut selkoa, onko hän kommunistina ottanut osaa minkäänlaiseen hommaan, järjestö- tai yhteiskuntaelämässä ja tulos on se, ettei sanottu henkilö ole voinut ottaa osaa minkäänlaiseen järjestöelämään, koska sanotussa pitäjässä ei voi sellainen tulla kysymykseen. Siellä tilanteen herruutta pitää hallussaan surullisen kuuluisaksi tullut kansakoulunopettaja Palmu. Möttö ei ole ollut kunnallis- eikä muussakaan toiminnassa, seitsenhenkisen perheen huoltajana naputellut vain pitäjäläisille saappaita. Muuten hän on yksinkertainen kansanihminen, joskus kuulemani mukaan on lukenut kommunistien taholta vaalien edellä Tiedonantajan vapaakappaletta. Tässä on riittänyt väkivallantekijöille syytä leimata sellaiseksi kommunistiksi, joka on maailmasta hävitettävä. Muuten lienee hän ollut hyvä työmies, koska tapahtuman alkuaikoina puhuttiin toisten pitäjäläisten vaatineen hänen takaisin tuomistaan. Ei ole saatu selvää mihin hänet saatettiin. Vakavana puheena on yleisön keskuudessa puhuttu, että hänet on surmattu eräällä suolla, josta on tapahtuman aikana kuultu avunhuutoja. Tapahtuman jälkeen heti perhe vietiin kunnalliskotiin. Vaimo ei voinut eikä ymmärtänyt vaatia etsintää. Viranomaisten tiedossa oli tapahtuma ja häviö. Tutkintaa ei ole toimitettu alkuvaiheessaan. Myöhemmin vasta syksyllä on aloitettu jonkunlainen tutkimus. Tästä tutkimuksesta tällä kertaa, missä vaiheessa tämä tutkimus on, minä soitin pari päivää sitten Viipurin läänin maaherralle ja tiedustelin mille kannalle tutkimukset ovat johtaneet. Maaherran antamien tietojen mukaan ovat tutkimukset alkuvaiheessaan ja jatkuvat. Hän vakuutti edelleen, ettei hän tällä kertaa voi tarkemmin sanoa tuloksista, koska tuntuvat johtavan ulospäin pitäjästä tekoon osallistuneeseen henkilöön. Tämän hän minun tiedusteluuni vastasi. Merkillisintä on tässä tapahtumassa, ettei ole saatu selvyyttä, sillä vakavana puheena yleensä puhuttiin, kun tutkimusvaatimukset alkoivat ilmetä, että eräs valtion palveluksessa oleva henkilö on tullut verrattain rauhattomaksi tämän tutkimuksen alkuvaiheessa ja mikäli tiedän, on hänelle tarjottu siirtoa muun muassa Heinjoen asemalta muille paikkakunnille. Ennen on sanottu henkilö suostunut toimensa jättämään ennenkuin on suostunut siirtoon. Jo tutkimuksen alkuvaiheessa puhuttiin verrattain vakavasti ihmisten keskuudessa, että Möttö olisi myös määrättynä aikana siirretty sanotulta suolta. Ne ovat kyllä puheita, joita tällaisen tapahtuman aikana syntyy, mutta olisi asian alkuvaiheessa pitänyt tarmokkaammin tarttua viranomaisten asiaan kiinni. Paikkakunnalla on valtion avustuksella, miksei voi sanoa, valtion palkalla, toimiva kansakoulunopettaja, josta äsken mainitsin, joka on tehnyt itsensä syypääksi todistettaviinkin väkivallanyrityksiin. On myöskin Viipurin itäisen piirin piirisihteeri Lumijärveä vastaan tehnyt tämän yrityksen ja maininnut: Jos sosialidemokraattista vaaliagitatiota tullaan harjoittamaan siinä pitäjässä, missä hän on, niin hän pitää siitä huolen, että kaikki vaaliagitaattorit tulevat kyyditetyiksi määrättyyn suuntaan. Tämä on julkinen hänen tunnustuksensa. Ja edelleen hän on myöskin julkisesti ilmoittautunut Ostrobotnian kyyditsijäin joukkoon ja mikäli on saatu tietää, niin hän omalla autollaan on ilmoittautumistilaisuuteen ajaessaan joutunut välillä kiinni, jolloin hänen autostaan tavattiin juopuneita herrasmiehiä ja viinaa matkaevääna. Muutenkin on sanottu herra jättänyt koulutyöt sellaiseen vaiheeseen, viettäen niin huonoa elämää, että pitäjäläiset ovat jo vaatineet kansakouluntarkastajaa puuttumaan asiaan. Ja tarkatuksen tuloksena on ollut se, että hänelle on annettu muistutus. Minä tämän henkilökohtaiset rikokset haluaisin tässä vetää esille sentakia, että täällä mainittiin Lapuan koulunoppilaiden johtaneen itsensä määrättyihin häpäisytöihin syylliseksi sanotulla Lapuan työväentalolla, että myös kansanlasten opettajina ja valtioavustusta nauttivina

kansanopettajina saattaa olla sellaisia, jotka ovat sopimattomia toimessaan sekä myös sopimattomia käytöksessään. Näin ollen minä halusin tämän tapahtuman yksityiskohdissa ja vaiheissa saattaa myös sisäministerin tietoon.

Ed. Estlander: Regeringen har anförtrott sin talan åt hr inrikesministern. Jag tvivlar på att regeringen varit lycklig i sitt val, men det må ju vara regeringens egen sak. — Hr inrikesministern har haft förmånen att under sin korta verksamhetstid taga en framträdande del i åtminstone en statshandling, som med största sannolikhet skall bevara om också icke hans namn så dock hans bild för eftervärlden. Jag syftar på det mottagande, som han officiellt beredde de personer, vilka angåvo sig som förövare eller deltagare i de brottsliga handlingar, vilka denna interpellation med fullt fog gör gällande att alltjämt till största delen förblivit obestraffade. Några celebra fall hava ju visserligen förekommit, där rättvisan haft sin gång. Jag erinrar mig dock icke nu, huruvida de för överfallet på grundlagsutskottet eller för bortrövandet av expresidenten numera till tukthus dömda voro närvarande vid det celebra mottagandet och å fotografiet bereddes någon framstående plats. Om de icke återfinnas på denna minnestavla, så är det dock endast en ren tillfällighet. (naurua.) De som gärna tyda allt till det bästa, tänkte sig väl att här var avsikten god, att avsikten var att i bild förhärliga det offermod, som den stora flocken av självanklagare, visserligen efter rätt stränga påstötar och också väl sent, var sinnad att nu inför tid och eftervärld hugfästa. Man ville bringa den i staten rådande formella rättsordningen sitt offer och mottaga lagens straff. Man ville underlätta för regeringen fullgörandet av dess och myndigheternas skyldighet. Man var övertygad om rättmätigheten av sitt handlingssätt i fosterlandets säregna nödläge, och man skulle triumfera samtidigt som man underkastade sig. En sådan tankegång, ett sådant handlingssätt var det väl, må vi hoppas, som bragte inrikesministerns goda hjärta att klappa och kom honom att glömma sin och regeringens värdighet. Huru som helst finnes numera intet kvar av någon sådan ideell glans över tilldragelsen, och till dess skuggsidor skall jag be att senare få återkomma.

Men vad värre är än att denna glans förgått, det är att ingenting heller blivit av regeringens verksamhet för bestraffande av alla dessa otaliga brott och deras ännu mångtaligare förövare, kända eller okända, verkliga eller föregivna. Intet, utom de få fall som jag redan antydde. Men detta ofrånkomliga sakläge vill hr inrikesministern icke erkänna, ja, han synes icke ens vara medveten om att så förhåller sig.

Hr inrikesministern har den 24 oktober som yttersta stöd för sitt och regeringens förhållande åberopat „että milloin kaksi etupiiriä joutuu vastakkain, pienemmän on väistyttävä suuremman tieltä''. Hr ministern använde uttrycket „intressesfär'', som knappast är det riktiga då det gäller rättsfilosofi. Jag vill därför, då jag vördsamt anhåller att få polemisera emot detta uttalande, återgiva satsen i dess, som det synes mig, riktigare och samtidigt också starkare avfattning: att då tvenne plikter stå emot varandra den lägre plikten bör vika för den högre. Det var hr inrikesministerns sats senast, med vilken han ville försvara regeringens förfaringssätt. Som filosofisk sats låter det ju ganska plausibelt, låter i varje fall säga sig. Den är icke sämre, denna sats än andra filosofiska satser, halvsann eller måhända in abstracto till och med riktig. Men då det gäller dess tillämpning, är den helfalsk. Vi känna denna sats och dess tillämpning från eftergivenhetspolitikens klang- och jubeldagar under de första ofärdsåren. Också då hette det att man i en ställning, därav hela landets väl och ve var avhängigt, kunde välja och pröva mellan plikt och plikt. I själva verket var det mellan lag och egna mer eller mindre inbillade förutsättningar och antaganden som man valde. Och vem var väl slutligen berättigad att träffa detta val, att sålunda disponera över det, som var hans plikt enligt lag och tjänsteed och ställning? Även i detta avseende var den tiden lärorik.

Jag vill lämna oavgjort, huruvida nu för tiden ministervärdigheten måhända medför eo ipso förmåga och rätt att bedöma vad „en högre plikt'' kräver. Men det synes mig att man icke kan vara blind för att den faran också nu existerar, den fara

som existerat förr och som alltid med denna lära kommer att existera, att själva läran förleder var och en, även tjänstemän i mindre statsmannamässiga ställningar, som exempelvis länsmän, poliser, ja varför icke också borgmästare, att var och en i sin stad sätta sig över det som är hans klara plikt. Och värst är att denna sats, nu hyllad av regeringsmakten, samtidigt endast innebär ett eftersägande av vad som i vårt statsliv sedan ett år tillbaka högt och överljutt förkunnats och tillämpats och som just givit upphov till de talrika brott, vilka alltjämt äro obeivrade och vilkas beivrande enligt lagens stränghet alltjämt motsäges och motarbetas från detta samma håll. Inrikesministerns av regeringen endosserade sofistiska försvarssats har därför blott varit egnad att djupare komma balansen att sjunka i vågskålen, där lagens tydliga krav nu befinnes alltför lätt i jämnbredd med det öppna lagtrotset och dess lika uppenbara följd — våldshandlingen.

Det är här, mina herrar, som jag tror att regeringens rättsuppfattning skiljer sig och skiljer sig oförsonligt från många medborgares allvarligen övervägda mening och övertygelse. Regeringen, följande den farliga grundsats jag antytt, har indirekte underlättat den samhällsnedbrytande makt, som den har trott sig bekämpa. Ja, dess ställning har i längden blivit sådan, dess långmodighet så stor, att mången förvillats i fråga om vad som är regeringens rättsuppfattning.

För min del vill jag icke tvivla på den, åtminstone beträffande regeringens ledning.

Det förefaller mig som om regeringens förhoppning varit att den överspändhet, vilken så tydligt framträtt detta senaste år, dessa senaste tider, skulle så att säga av sig själv lägga sig. Och regeringen har därför förhållit sig avvaktande. Men det är icke säkert att den härvid räknat rätt. Och ofta har man dess värre svårt att värja sig för att en annan tydning av regeringens handlingssätt också har sannolikhet för sig.

Ej blott de många medborgare, som kränkts, och alla de, vilka omfatta dessas sak, utan, vad som är vida mer, alla de som äro övertygade om att blott rättens återställande, lagens återförsättande i full kraft kan rädda vårt samhälle, alla dessa känna sig svårt besvikna av regeringens hållning, de känna sig upprörda av det försvar inrikesministern försöker.

Regeringens tid, åtminstone i dess nuvarande sammansättning, är väl kanske snart förbi. Jag beklagar ur många synpunkter, att så sannolikt blir fallet. Den är förbi också om den nu, såsom jag antager, får ett förtroendevotum. Men det är beklämmande, om den skall gå från ofullbordat värv, från det ärorika värv, den för sig uppställt och som man väntat att den skulle fullborda, att den måhända, jag tror det, skall gå med inre medvetande om orsaken varför den misslyckats.

Herr inrikesministern anmärkte att riksdagen, då den, det var i oktober, godtog regeringens förfoganden och åtgärder såvitt fråga var om tiden för dess senaste deklaration, sålunda på sätt och vis uteslutit den föregående perioden från denna diskussion. Jag fattar åtminstone herr inrikesministerns uttalande på detta sätt. Han vill nu icke gå in på svaromål för den tidigare regeringstiden, han betraktar den såsom redan godkänd av riksdagen. Med förlov sagt synes mig att detta dock stöter på advokatyr. Det kan ju måhända gälla för en del av de röstande i riksdagen, för dem som under alla förhållanden blint rösta för regeringen. Men det gäller ingalunda och kan på intet vis binda de många som röstat f ö r regeringen t r o t s dess åtgärder.

Och när regeringens slutliga och oåterkalleliga konto uppgöres och det prov har gått till ända varpå den nu ställts under denna visserligen i hög grad prövande tid, då tror jag nog regeringen måste vänta att man icke bitvis bedömer, ja, kanske önska att man icke bitvis skall bedöma dess verksamhet, utan att man ser den i dess helhet. I varje fall kommer detta att ske. (Ed. Helo: I riksrätten!) Regeringen har underskattat betydelsen av att lagen skall hava sin gång. Den har trott sig ega rätt att välja mellan plikt och plikt, den har icke använt den auktoritet, som den dock i början hade och som då icke var ringa, den har icke använt, säger jag, denna auktoritet för att nedslå det onda, för att upprycka det från roten. Och om man tager regeringens hela verksamhet i betraktande, vilket jag anser mig åt-

minstone berättigad att göra, så nödgas jag säga att dess utvecklingskurva icke har definitivt höjt sig, den har gjort det endast temporärt, exempelvis genom att justitieministern väckt åtal emot en känd tidning. Och av det svar som regeringen nu avgivit måste man tyvärr döma att denna kurva icke kommer att vidare höja sig, men måhända att sjunka. Inrikesministern har med sin rättsfilosofi liksom med en sirensång insövt regeringens verksamhet.

Som svar på en av de frågor interpellanterna uppställt säger inrikesministern att garantierna för den rättstillämpning, som här nu påyrkas, de garantierna ligga i regeringens pliktkänsla. Jag tror icke att man skall vara villig att uti någon regering se den oumbärliga tryggheten, om denna regering följer herr inrikesministerns självhärliga grundsats att efter eget högt förgottfinnande välja mellan „högre'' och „lägre'' plikter, vilket i tillämpningen städse visar sig vara att välja vad man vill fullgöra och vad man icke vill. Det kunde tyckas vara hårda ord att säga att under denna regerings tid rättsmedvetandet ytterligare fördunklats därföre nämligen, att regeringen med slapphet förhållit sig till den statsfientliga tendens som innebor i den nya nationella rörelsen, därför att regeringen med slapphet förhållit sig till denna rörelses beslut att fortsätta sin verksamhet. Regeringen har funnit sig däri, den har icke haft klarhet om var den borde sätta in sin fasta vilja och genom sin passivitet har regeringen lämnat den lagliga rättsordningen utan skydd. Men makten som staten äger och måste äga är till för att skydda rättsordningen, annars blir denna samhällets grundval aldrig varaktig och beståndande. Huru vårt samhälle numera bedömes av utomstående och vilken skrämmande förändring som skett i omdömet, må här belysas genom åberopande av ett uttalande i sverigessvenska tidningar från en bemärkt svensk författare som nyligen besökte vårt land. Välvilligt urskuldande lapporörelsen erinrar han, beträffande dess överilningar, om de oroliga tiderna i vårt land under 1900-talets första år samt senare under den röda tiden. Och han tillägger: „Av ett folk med sådana erfarenheter skall man ej begära ett behärskat lugn. För dem, som i årtionden vant sig vid att använda vapen utom lagen, är det ej lätt att inse nödvändigheten av att obrottsligt upprätthålla den lagbundna ordningen.''

Som vi se söker han urskulda att vi icke här kunna lita på oss själva då det gäller att kämpa för rättsordningen. Så djupt i förnedring hava vi då i utlänningars ögon sjunkit att även de välvillige anföra till undskyllan av vad som nu sker, att vi under vårt passiva motstånds tid, under försvaret emot Bobrikoff, vant oss att använda vapen utom lagen, och att vi under vår frihetsstrid skulle vant oss av med att obrottsligt upprätthålla den lagbundna ordningen. Jag vågar dock påstå att vår författningskamp mot det dåvarande tsarryssland om något var en kamp inom lagens råmärken, det var dess kännemärke, dess särmärke. Det är förvånande att man i vårt västra grannland icke numera erinrar sig detta. Och vår frihetsstrid, var det icke en strid för upprätthållande av den lagliga ordningen gentemot anarki, som hotade från Ryssland liksom ock då inom eget land! Och alltjämt är vår existens som folk en rättsstrid vid gränsen av anarki, både utom vårt lands gränser och inom.

Jag gör lapporörelsen den rättvisan, att även den insett detta, fastän den så fullständigt farit vilse om väg och medel och därföre nått resultat, som just avlägsna vårt samhälle ifrån det gemensamma målet. Det farligaste orosmoment, som kan införas inom vårt samhälle, är dock icke kommunismen, om vars bekämpande vi ju alla varit ense. Vida farligare för vår framtid är om den känslan får vinna insteg, att icke alla äro lika inför lagen och åtnjuta samma skydd. Men just denna känsla har begynt få rotfäste genom att våld öppet predikats och öppet övats utan den offentliga maktens repression.

Man har erinrat om 1918, och egendomligt nog göres denna erinran just från lappohåll. Men den del av folket, som då visade sig genströvigt mot det hela, den fick uppskära sina gärningars lön, och den har kommit till besinning vida förr och vida grundligare än man vågat hoppas och antaga. Nu är det de s. k. borgerliga som övergiva den kontinuerliga, den lugna, den sansade utvecklingens fasta grund som är laglydnaden. Detta är som man med rätta sagt, att åt motståndarne utlämna sina

bästa, sina beprövade vapen. Om något så borde väl ett borgerligt samhälle i vår tid taga sig tillvara för att bygga endast på makt.

Jag har tillåtit mig detta uttalande, som kunde synas oberättigat, då ju regeringen sannerligen icke funnit tillfälle att bruka makt. Och dock är det såsom jag sagt. Regeringen har låtit statens makt ligga nere och detta just i det farligaste avseendet, ty den har låtit sina vapen förslöas, ehuru det gällt att hävda rätten genom makt. Den har härvid förglömt sitt eget löfte, vilket den avgav med tillförsikt och insikt om att detta var vad statens väl och tidens nödtorft oundgängligen krävde. Regeringen har icke förmått infria sitt bragelöfte. — Regeringen fordrar nu enkel övergång till dagordningen. Jag kan icke rösta för enkel övergång till dagordningen, ehuru jag ingalunda önskar regeringens fall. (Eduskunnasta: Bra! Hyvä!)

Ed. Huhtala: Kun täällä on keskustelun kuluessa asetettu n. k. Lapuan liike, vieläpä erinäiset sitä kannattavat henkilötkin, aivan kuin seinää vasten, niin haluan saada pöytäkirjaan merkityksi, että vastustajainsa purevimmistakaan pöyhistelyistä eivät isänmaallisen kansanliikkeen kannattajat konsanaan kalpene. (Ed. Hakkila: Totuus tulee esille!)

Ed. Sergelius: Herr talman! Regeringen nämner i sitt svar på den socialdemokratiska interpellation, att den ansett sig hava gjort allt vad av regeringen kunnat tillgöras, till att utreda de våldsdåd, som i interpellationen beröres, och att befordra våldsdådens förövare till åtal. Ur debatten har likväl framgått att så icke varit förhållandet och att regeringen, åtminstone ej med tillbörlig skyndsamhet, låtit beivra de grova brotten. En följd härav har varit den, att ett stort antal medborgare trott sig ostraffat kunna till befrämjande av folkrörelsens ändamål bryta mot lag, god sed och västerländsk rättsuppfattning. Detta har bl. a. för icke så länge sedan tagit sig uttryck i sådana rent av revolutionära åtgöranden som fordran på att i fängsligt förvar tagna brottslingar borde från fängelserna frigivas. Allt detta visar, att regeringen ännu icke lyckats återställa sin fulla auktoritet och återupprätta landets anseende såsom en västerländsk rättsstat.

På ovannämnda grunder anser jag, att regeringen icke med sitt svar givit sådana garantier att envar riksdagsman med fullt förtroende, alltså utan klander, kunde godtaga regeringens förklaring. Då emellertid herr statsministern är den person i regeringen, som otvivelaktigt har den goda viljan och på vars rättsliga uppsåt jag icke tvivlar, och då envar måste inse, att det icke står i en enda människas makt att övervaka och snabbt ändra alla misshälligheter, vill jag icke rösta för misstroende. Men då jag å andra sidan icke heller kan giva regeringen mitt obetingade förtroende, kommer jag, herr talman, att avhålla mig från deltagande i de omröstningar, som komma att verkställas med anledning av interpellationen.

Ed. Mantere: Ed. Kivimäki on jo esittänyt joukon edistysmielisen ryhmän mielestä tärkeitä ja varteen otettavia seikkoja nyt esillä olevassa asiassa. Liittyen lähinnä tähän lausuntoon pyydän saada omalta kohdaltani vielä lyhyesti tehostaa muutamia välikysymyksen pohjalta nousevia yleisiä näkökohtia, kuvata muutamin sanoin sitä sisäpoliittista taustaa, jota vastaan tänä iltana esillä olleet rikokset näyttäytyvät oikeassa valossa.

Sille sisäpoliittiselle tilanteelle, jonka selvittämiseksi välikysymys on tehty — ja, niin kuin keskustelusta on käynyt selville, tämän kysymyksen tekeminen on ollut myöskin varsin tarpeen —, on antanut luonteen ja värin ensi sijassa lapualainen kansanliike. Tämän liikkeen alkuperäinen tarkoitus, toiminnan tehostaminen kommunismin hävittämiseksi, oli hyväksyttävä, mutta liikkeen johdolla näyttää jo alkuvaiheessa olleen muitakin kommunismin vastustamisesta varsin etäällä olevia pyrkimyksiä, joihin ei ole voitu suhtautua samalla tavalla. Eihän ole ollut kiellettävissä, että osittain kommunismin vastustamisen varjolla, osittain sen varjottakin, on käyty suunnittelemaan kansanvaltaisen valtiojärjestyksemme ja voimassa olevan parlamenttaarisen hallitusjärjestelmämme muuttamista, vaadittu yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden hävittämistä sekä eduskunnan päätösvallan rajoittamista. Liikkeen ohjelmaan on lisäksi otettu useita

muita asioita, m. m. kulttuuripoliittisia, jotka varsin kaukaa, jos ollenkaan, koskettavat kysymystä kommunismin vastustamisesta. Tämä kaikki on saanut aikaan sen, että kansalainen, joka luottaa terveeseen kansanvaltaan ja pitää vakavassa, mutta samalla vapaassa hengessä suoritettavaa kulttuurityötä kansan tulevaisuudelle suuriarvoisena, on alkanut yhä kriitillisemmin suhtautua tähän liikkeeseen. Ken on tullut vakuutetuksi, että koskettelemieni suunnitelmien toteuttaminen merkitsisi entistäkin suuremman eripuraisuuden luomista kansaan, sivistystoiminnan lamauttamista ja, kaikista uskotteluista huolimatta, kansan sisäisen voiman heikontamista, kehityksen tyrehdyttämistä, hän ei ole voinut olla asettumatta kriitilliseen asenteeseen liikkeeseen nähden sekä odottamatta, että maan hallitus tekee samoin.

Mutta arvostelu ei ole kohdistunut ainoastaan kansanliikkeen tarkoitusperiin, vaan myös, ja vielä enemmän, sen noudattamiin menettelytapoihin, joita välikysymys lähinnä koskeekin. Syvempään valtiolliseen tietoisuuteen heränneen kansalaisen on ollut mahdotonta niitä läheskään hyväksyä. En tarkoita ainoastaan yksityisiä väkivallantekoja ja laittomuuksia, joista tänä iltana etupäässä on ollut puhe, ja joista toiset on voitu suorittaa kansanliikkeen johdon tietämättäkin, mutta jotka siitä huolimatta ovat liikkeessä vallitsevan hengen ilmauksia. Tarkoitan ennen kaikkea sitä uhmailevaa ja uhkailevaa asennetta, jonka liikkeen johdossa olevat ovat ottaneet ei ainoastaan valtiollisiin vastustajiinsa, vaan — mikä on verrattomasti pahempaa ja tuomittavampaa — laillisiin valtioelimiin, niihin, joitten raskaana ja vastuunalaisena tehtävänä on valtioelämän ohjaaminen oikeusjärjestyksen osoittamaa rauhallista uraa kansakunnan parasta tarkoittaviin päämääriin. Se oikeusjärjestyksen halveksiminen, se laittomuuden henki, joka niin monta kertaa ja niin monella muotoa on saanut ilmauksensa sekä sanoissa että teoissa, muun muassa rikollisten tekojen ihailussa ja, aivan äskettäinkin, rikoksentekijäin kunnioittamisessa, ei ole voinut olla herättämättä paheksumista ja syvää huolestumista kansalaisten mielissä, kansalaisten, jotka vääjäämättömässä lainkunnioituksessa näkevät valtio- ja yhteiskuntaelämän kestävimmän pohjan ja kaiken kulttuurin ja kulttuurikehityksen ehdottoman edellytyksen. Vaikea on ollut myöskin ymmärtää, kuinka liike, joka sanoo taistelevansa ennen kaikkea lakipohjaista yhteiskunta- ja oikeusjärjestystä kumoamaan noussutta kommunismia vastaan, itse turvautuu samanlaisiin laittomiin menettelytapoihin. Selvää selvempi on, ettei näin menetellen milloinkaan päästä tarkoitetuille perille. Kansamme tila olisi todella surullinen, ellei moista politiikkaa olisi käyty arvostelemaan ja vastustamaan, ja jokainen hallituksen toimenpide laittomuuksien torjumiseksi on merkitty tyydytyksellä — minä uskallan väittää — valtaosassa meidän kansaamme, ja jokainen sen laiminlyönti mielipahalla ja pettymyksellä.

Kansanliikkeen tarkoitusperien saavuttamiseksi on tahdottu, melkeinpä väkipakolla, luoda porvarillinen yhteisrintama ja antaa sille kauniilta kajahtava „isänmaallisen rintaman" nimi. Tämäkin pyrkimys on herättänyt porvarillisissa vasemmistoaineksissa arvostelua ja epäilyksiä. Tämä pyrkimys ei ole, siinä muodossa kuin se oikeiston taholta on tuotu esiin, käsityksemme mukaan omiaan edistämään isänmaan asiaa. Viime syksynä suoritetun vaalitaistelun aikana mainitulta taholta pyrittiin voimakkaasti tehostamaan sanotun rintaman muodostamisen välttämättömyyttä ja sen merkitystä niin valtion sisäiselle kuin ulkonaiselle voimalle. Samassa yhteydessä tehtiin, mitä tehtävissä oli, sosialidemokraattisen puolueen saattamiseksi epäluulon alaiseksi, nimenomaan mitä tulee puolueen suhteeseen yhteiskuntajärjestyksen säilymiseen ja isänmaan itsenäisyyteen. Eräässä suuressa vaalikokouksessa julistettiin suoraan, että „kommunistit ja sosialidemokraatit kuuluvat yhteen, pohja on sama, lopputarkoitus sama." Minun asiani ei ole käydä puolustelemaan sosialidemokraattista puoluetta, siellä on kyllä miehiä, jotka pystyvät itse sen tekemään. Mutta sen kokemuksen nojalla, mikä meillä on valtiollisesta elämästämme päättyvän vuosikymmenen ajalta on todettava, että sosialidemokraatit ovat käyneet kovaa ja herkeämätöntä taistelua kommunisteja vastaan eikä myöskään ilman menestystä (Vasemmalta: Oikein!). Se toivomus, joka lausuttiin eräässä hyvin huomattavassa sanomalehtikirjoituksessa kesällä 1918 kapinan tultua kukistetuksi, toivomus, että meillä Suo-

messakin syntyisi työväenasiaa ajamaan länsieuropalainen sosialidemokraattinen puolue, sellainen kuin muuallakin kehittyneissä sivistysmaissa, puolue, joka ymmärtää, että on pyrittävä laillisin keinoin eteenpäin uusiin saavutuksiin samalla työväestön ja koko kansan hyväksi, tämä toivomus on suurin piirtein katsoen — se on minun mielestäni totuuden nimessä sanottava — toteutunut. (Vasemmalta: Hyvä!) Ja tämä on luettava valtiomme pysyväisyyttä ja isänmaamme turvallisuutta ajateltaessa suurimpiin saavutuksiin, mitä meidän maassamme itsenäisyyden aikana on saavutettu.

Tämän huomioon ottaen ja luoden katseen kauemmaksi tulevaisuuteen ei ole näyttänyt viisaalta pyrkiä muodostamaan oikeistohenkistä kiinteätä porvarillista rintamaa, joka sulkisi piiriinsä toisen puolen kansaa, mutta jättäisi toisen puolen ulkopuolelle. Sellainen rintama ei olisi isänmaallinen. Meillä on usein, vaadittaessa tarmokkaita toimenpiteitä kommunisteja vastaan, vedottu maantieteellisen asemamme vaaranalaisuuteen. Siihen onkin täysi syy. Mutta tämä maantieteellinen asemamme, sen vaaranalaisuus, asettaa meille toisenkin vaatimuksen, toisenkin velvoituksen. Meidän tulee ponnistaa kaikki voimamme johtaaksemme asiain kehitystä siihen suuntaan, että juopa eri kansanryhmien ja eri kansanluokkien välillä kapenisi ja että elävä yhteisyyden tunne, suomalainen isänmaantunto, yhdistäisi lujasti kaikki kansamme jäsenet toisiinsa, ei ainoastaan porvarit keskenänsä, vaan porvarit ja työväen keskenänsä. Mutta se voi tapahtua vain laillisuuden, aineellisen ja henkisen edistystyön sekä kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestyksen säilyttämisen pohjalla (Vasemmalta: Oikein!)

On myönnettävää, että kansanliike on antanut voimakkaan sysäyksen sille toiminnalle, jonka tuloksena on kommunismin hävittäminen julkisesta elämästämme, ja se ei ole suinkaan vähäinen saavutus. Kuitenkin on muistettava, ettei se yhteiskunnallinen sairaus, jota kommunismi tietää, ole tällä lopullisesti suinkaan parannettu. Kumoushoureiden poistamiseksi ihmisten mielistä tarvitaan keinoja, jotka eivät näytä kuuluvan kansanliikkeen ohjelmaan. Tarvitaan samoja keinoja, joilla kansan suurempi eheyskin on saavutettavissa.

Se rauhaton tila, joka keväästä alkaen on yhteiskunnassamme vallinnut, on kaiken lisäksi alentanut maamme arvoa ulkomailla ja synnyttänyt epäluottamusta maatamme kohtaan. Rauhanomaisella ulkopolitiikalla, ylläpitämällä maassa järjestystä, pyrkimällä johdonmukaisesti noudattamaan valtio- ja yhteiskuntaelämän johdossa vapaita länsi-eurooppalaisia periaatteita, ponnistamalla voimansa kansansivistyksen ja muun kulttuurityön kohottamiseksi Suomen onnistui jo itsenäisyytemme ensi vuosina, tuona aikana, jota oikeiston taholta nyt tahdotaan mitä suurimmassa määrässä arvostella ja alentaa, Suomen onnistui vakaannuttaa kansainvälinen asemansa ja ulkonainen turvallisuutensa. Suomi nautti myötätuntoa ja kunnioitusta kaikkialla, ei ainoastaan likeisissä naapurimaissa, vaan etäämmälläkin. Sanottiin, että tuo Pohjolan pieni tasavalta on hyvin hallittu, vapaa, rauhallinen ja edistyskykyinen maa. Tämä myötätunto ja arvonanto ei ilmennyt vain ystävällisissä, mairittelevissa sanoissa, se tuli näkyviin myös siinä luottamuksessa jota m. m. rahamaailman edustajat, oloihimme tarkoin tutustuttuaan, osoittivat maatamme kohtaan, ollessaan valmiit sijoittamaan maahamme lainoina huomattaviakin rahamääriä ja tehdessään sen meille varsin edullisin ehdoin.

Tilanne on tässä kohden vuoden varrella muuttunut huomattavasti epäedullisemmaksi, muuttunut kaikista niistä ponnistuksista huolimatta, joita ulkoasiainhallintomme on tehnyt esittääkseen maassa sattuneet tapahtumat meille niin edullisessa valossa kuin mahdollista. Olemme saaneet lukea ulkomaiden sanomalehdistä kirpeitä arvosteluja ja olleet pakotettuja panemaan merkille, että maamme on joutunut ulkomailla ikävän huomion esineeksi. Aikaisemmin nauttimamme myötätunto ja kunnioitus ei ole pysynyt eheänä ja luottamus maatamme kohtaan on saanut pahan kolauksen, mikä näkyy ennenkaikkea siitä valitettavasta tosiasiasta, että lainansaanti ulkomaiden rahamarkkinoilta on, senhän kaikki hyvin tiedämme, ja se on tänäänkin tässä huoneessa lausuttu, tällä hetkellä mahdollisuuksien ulkopuolella. Eikä tätä asiaa ilmeisestikään saada autetuksi millään ulkohallinnon antamilla selityksillä eikä silityksillä. Siihen tarvitaan muutosta sisäisissä oloissamme, palaamista oikeusjär-

jestyksen ja laillisuuden pohjalle, ja ellei hallituksen onnistu tätä muutosta aikaansaada, niin tilanne pahenemistaan pahenee. Mutta ehkä juuri tämä tosiasia, talouselämän suurempi vaikeutuminen avaa lopultakin kansalaisten silmät näkemään, mihin uhka- ja väkivaltapolitiikkaan nojautumalla lopuksi joudutaan. Sitä tietä ei päästä hyvään tulokseen, enempää toisessa kuin toisessakaan suhteessa. Tästä politiikasta on vapauduttava mitä pikemmin sen parempi.

Kohta päättyviä valtiopäiviä avattaessa lausui tasavallan päämies huolestumisensa sen johdosta, että maassa on tehty tekoja, joiden tähden jokainen rehellinen ja edesvastuuntuntoinen kansalainen tuntee häpeätä, ja hän huomautti jo valtakunnan arvon vaativan, muusta puhumattakaan, että näistä väkivaltaisuuksista tehdään loppu ja että maassa ylläpidetään järjestys ja laillinen meno. Se on nykyhetken tärkein kysymys, hän sanoi. Nämä sanat herättivät eduskunnassa ja koko maassa voimakasta vastakaikua, ja toivottiin, että nyt todellakin hallitus ryhtyisi toimimaan tämän ohjelman mukaisesti. Valitettavasti ei hallituksen ole onnistunut niin suuressa määrin kuin toivottavaa olisi ollut vapauttaa maata politikoimisen vaaroilta ja haitoilta. Siksi ei voi olla lausumatta vakavaa toivomusta, että hallitus, kallistamatta enää korviansa tuon politiikan ajajien vaatimuksille ja kuiskutuksille, ponnistaa yhä tarmokkaammin voimansa laillisten olojen palauttamiseksi, oikeusjärjestyksen turvaamiseksi, parlamenttaarisen kansanvallan pysyttämiseksi koskemattomana, sanan- ja ajatuksenvapauden suojaamiseksi, valtiollisen ja sivistyksellisen taantumuksen ehkäisemiseksi (Ed. Voionmaa: Turha toivo! Eduskunnasta: Hyvä! Hyvä!).

Pääministeri Svinhufvud: Ed. Estlanderin puheen johdosta pyydän huomauttaa, että luulen minäkin jotain tietäväni laillisuudesta ja taistelusta laillisuuden puolesta. Mutta ed. Estlander ei osaa arvostella reaalisia oloja, niitä, jotka ovat vallinneet hallituksen aikana. Silloin kun hallitus ryhtyi toimeensa, yhteiskunta oli kuohuntatilassa, mutta kun hallitus jättää paikkansa, se voi todeta laillisuuden yhteiskunnassa vakaantuneen ja seuraava hallitus voi rakentaa sille pohjalle, minkä tämä hallitus on laskenut. Tämäkin on taistelua laillisuuden puolesta ja levollisina alistamme toimintamme tulevaisuuden arvosteltavaksi. (Eduskunnasta: Hyvä! Hyvä!)

Ed. Furuhjelm: Såsom av regeringens svar på interpellationen framgår och också annars är känt, är antalet av de personer, vilka förövat eller varit delaktiga i de nu ifrågavarande grova våldsdåden, mycket stort. Under sådant förhållande har regeringen i sin uppgift att hävda landets rättsordning haft att kämpa med svårigheter, som icke böra underskattas. Regeringens försäkran, att den anser sig hava gjort allt vad av densamma kunnat göras för att utreda våldsdåden och att befordra dessas förövare till åtal, är att taga fasta på. Om ock många av de skyldiga tillsvidare undgått straff, torde det väl i sinom tid klarna, att detta icke berott på underlåtenhet från regeringens sida. Då dessutom regeringens svar synes vidhandengiva, att någon misskund gentemot våldsdådens förövare, försåvitt straffpåföljd i lag stadgas, icke kommer att visas, anser jag mig kunna rösta för enkel övergång till dagordningen. Jag gör det under förhoppningen, att rättsordningen i landet med regeringens medverkan snarligen skall kunna fullständigt återställas.

Jag ber få meddela, att det stora flertalet av svenska riksdagsgruppens medlemmar kommer att rösta för enkel övergång till dagordningen.

Ed. Lohi: Niinkuin edellisestä lausunnostani kävi ilmi, niin me emme tahdo olla hallitusta kivittämässä, vaikkakaan se ei ole onnistunut niin paljon kuin me olisimme toivoneet rauhan vakiinnuttamiseksi maassa. Mutta koska me luotamme siihen, että hallituksella on samat pyrkimykset kuin maalaisliiton eduskuntaryhmällä, ja katsoen herra pääministerin antamaan viimeiseen vakuutukseen, tulee maalaisliiton eduskuntaryhmä yksimielisesti äänestämään yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta.

Ed. Pennanen: Herra puhemies! Johtuneeko se tämän esilläolevan asian luonteesta (Ed. Hakkila: Kyllä!) vaiko täällä esiintyneitten puhujien mielialoista, mutta joka tapauksessa on rekisteri tässä

keskustelussa levinnyt melkoisen laajaksi (Ed. Voionmaa: Syntirekisteri!). Niinpä on ed. Lohi tämän välikysymyksen yhteydessä pitänyt velvollisuutenaan osoittaa huomiota kokoomusryhmälle (Keskustasta: Sattuiko kalikka?) Hän on pyytänyt toivottaa meille poliittista terveyttä. Pyydän nyt, aiheetta enempään, toivottaa maalaisliitolle sitä samaa (Ed. Lohi: Hyvä!) niin tähän kuin moneen muuhun nykytärkeään asiaan suhtautuessa.

Minun on sanottava sitten siihen nähden, kun täällä on kajottu nykyajan tapahtumiin, että näiden aikojen sekä myönteisiä että kielteisiä puolia tulee historia aikanaan punnitsemaan vastakkain ja vetämään esille niin myönteiset kuin kielteisetkin puolet. (Ed. Hakkila: Lailliset ja laittomat!) Kumpaisenkaan olemassaoloa ei voida kieltää, vaikkakin tämän illan keskustelussa nuo myönteiset puolet ovat jääneet tyyten varjoon (Vasemmalta: Kyllä ne laittomuudet luetellaan!). Mitä sitten ajan kielteisiin puoliin tulee, niin mielestäni on itsestään selvää, että meidän nykypäivien ihmisten velvollisuus on pitää huolta siitä, että ne kielteiset puolet jäävät mahdollisimman vähiksi ja niistä selviydytään mahdollisimman vähillä vaurioilla. Se tehtävä meillä on yhteinen minun mielestäni. Mutta päinvastoin kuin ed. Mantere olen sitä mieltä, että tämä sosialistien nyt esittämä välikysymys ei ole kaikkein parhaimmalla tavalla viepä siihen tulokseen, johon välikysymyksessä sanotaan pyrittävän, nimittäin olojen säännöllisille raiteille saattamiseen. Mutta jos sosialidemokraatit ovat tarkoittaneet lyödä kiilaa n. s. porvarilliseen yhteisrintamaan, niin, tästä keskustelusta päättäen, joitakin toiveita heillä siinä suhteessa saattaa olla.

Mitä laillisuuteen ja sen peräänpyrkimykseen tulee, niin sosialistit ovat taas tässäkin välikysymyksessä, kuten usein ennenkin ja nyt tämän välikysymyksen johdosta tapahtuneessa keskustelussa esittäytyneet oikeusjärjestyksen ja laillisen järjestyksen ihan oikeauskoisina vaalijoina. (Ed. Voionmaa: Onko se liikaa Happosen jutussa esiintyä?) Mutta nyt, kuten ennenkin, heidän näytteensä on ollut vähemmin vakuuttava. Se johtuu siitä, minkä he itse ovat unohtaneet, että heidän laillisuusharrastuksensa on vielä verrattain nuori. Tämä on sanottava vielä kerran sosialisteille, kun he niin usein itse vetävät esille nämä asiat. (Ed. Voionmaa: Happosenkin tapaus on nuorta!) Ja vaikkapa nyt jaksaisi unohtaa tuon harrastuksen nuoruuden, niin sittenkin jää aivan peittelemättömänä näkymään se kaikille äsken kääntyneille ominainen halu suurennella ja liioitella asioita, jopa väliin esittää niitä toisin kuin mitä ne todellisuudessa osoittautuvat olevankaan. Minä rohkenen näin sanoa, kun kuultiin sisäministerin vastauksesta, että kun sosialidemokraattinen puoluetoimikunta esitti ilmiantokirjelmän oikeuskanslerille, niin ovat asianomaiset maaherrat ilmoittaneet osoittautuneen, että ilmiantokirjelmä sisältää paljon joko kokonaan perättömiä tai ainakin suuresti liioiteltuja ilmoituksia ja ilmiantoja. (Ed. Tanner: Väärä tieto!) Ja tässä välikysymyksessä ovat sitten sosialistit esittäneet asioita m. m. siinä valossa, että hallitus olisi laiminlyönyt ja laiminlöisi edelleen velvollisuutensa tapahtuneiden lainrikoksien selvillesaamisessa. Tarkoittavatkohan sosialidemokraatit todellakin tällaisilla ilmeisillä vihjauksillaan, joita he eivät voi mitenkään todistaa, tarkoittavatko he todellakin ylläpitää ja kohottaa valtiovallan arvovaltaa, jota tänä aikana varsin tarvitaan. Tuskinpa vain he sellaista tarkoittavat, taikka jos tarkoittavat, niin erehtyvät. Eikä sillä hyvä, että yrittävät horjuttaa hallituksen arvovaltaa, he viskaavat aivan yleisen ja ylimalkaisen syytöksen maan virkamiehistöä, viranomaisia vastaan, etteivät nämä muka todenteolla työskentelekään syyllisten selville saamiseksi. Jos sellaista mielipidettä kansassa viranomaisia vastaan todella olisi, niin täytyy sanoa, että tällaisen epäluulon juurruttamisessa sosialidemokraatit eivät suinkaan esiinny lämpömittarin näyttäjinä vaan lämmittäjinä. Eihän järjestyksen ylläpitämistä suinkaan edistetä sillä tavoin, että kylvetään aiheetonta epäluuloa hallitusta ja viranomaisia vastaan, jotka näissä vaikeissa oloissa koettavat tehdä sen, mikä tehtävissä on. Eikä sitä arvovaltaa paranneta myöskään väheksymällä niitä suuria vaikeuksia, joita viranomaisilla kieltämättä on näiden monimutkaisten, laajojen ja lukuisien lainrikkomusten selvittämisessä.

Minä luulen, kuten jo sanoinkin, että tällainen epäluulon kylväminen vaikuttaa pikemminkin haitallisesti kuin edistävästi

järjestyksen ylläpitämiseen maassa. Sehän ärsyttää yhä enemmän jo ennestäänkin kiihtyneitä mieliä. Ja tätä mielenkiihtymystä ei voida kieltää, sitähän on tänä iltana täällä painostettu painostamistakin päästyä. On kai hyvä vasemmistonkin muistaa, että joka kylvää tuulta, se niittää myrskyä. (Ed. Voionmaa: Kukas sen on kylvänyt täällä? — Oikealta: Te siellä! Ed. Hakkila: Siellähän ne kylvömiehet ovat!) Tämän ei pitäisi olla mitään uhkailua. Minä olin muuten odottanut kuulevani ja ehkä vielä yön kuluessa kuullaankin, mitä hallituksen olisi sosialistien mielestä ollut tehtävä sen lisäksi, mitä hallitus on tehnyt ja mitä takeita sosialistit ja myöskin edistysmieliset kaipaavat sen lisäksi, mihin sisäministeri äskeisen lausuntonsa lopussa viittasi. (Ed. Ryömä: Panna murhamiehet kiinni!) Ei siinä suhteessa tähän asti ole vielä mitään kuultu. Päinvastoin on ed. Tanner pannut ed. Pekkalan vain niinkuin sivulauseessa viittaamaan niihin aikaisemmin esittämiinsä voimakeinoihin. Käsittänevät sosialistit, että tässä yhteydessä ei se voimakeinojen suosittaminen oikein sovellu. Ketä vastaan ne kohdistuisivat, virkamiehistöä vastaan vai miten?

Se ryhmä, johon kuulun, käsittää nykytilanteen sillä tavalla, että nykyinen hallitus, jos kukaan, voipi antaa takeita mielten rauhoittamisesta ja laillisten olojen vakaantumisesta maassa. (Ed. Voionmaa: Niin kuin on nähty!) Ja kun hallituksen vastaus meitä tyydyttää, niin tulemme sitten äänestämään sitä yksinkertaista siirtymistä päiväjärjestykseen, jonka puhemies tulee esittämään keskustelun päätyttyä.

Ed. Tanner: Tämän iltaisessa välikysymyskeskustelussa on, samoinkuin parissa aikaisemmassakin tilaisuudessa eduskunnassa, hyvinkin valaisevasti kuvattu se epänormaalinen tila, joka maassa on jo lähes vuoden ajan vallinnut. Eri puhujain lausunnoista on käynyt selville, että maassa on toiminut rikollisia järjestöjä, jotka työskentelevät jokseenkin samaan tapaan kuin aikanaan tunnetut Maffia-järjestö tai joku Ku-Klux-Klan-järjestö, pimeässä ja salaisuudessa töitään tehden. Nämä rikolliset järjestöt ovat voineet niin järjestää työnsä, että niiden tekoihin ei ole päästy käsiksi. Osittain ovat paikalliset viranomaiset olleet joko haluttomia tai voimattomia näiden järjestöjen töitä estämään ja tukahduttamaan, samoinkuin myöskään niitä jälkeenpäin teoistaan rankaisemaan. Osittain ovat myöskin paikalliset asukkaat niillä seuduilla, joissa rikoksia on tehty, olleet niin terrorin vallassa, etteivät ole uskaltaneet edes ilmiantaa tekojen suorittajia, vielä vähemmin esiintyä todistajina niitä vastaan. Siinä määrin on villiintyminen saanut valtaa, kiitos tunnetun lapualaisliikkeen.

Mutta ei tällä hyvä. Myöskin ulkopuolella näiden varsinaisten rikollisten järjestöjen on suuri käsitteiden hämmennys päässyt valtaan. Monellakin taholla on pyritty ymmärtämään rikollisia tekoja, jopa ylistämään ja ihailemaan niitä. Me olemme saaneet olla todistajina semmoisissakin näytelmissä, että tämmöisiä mitä suurinta rikollista mielenlaatua osoittavia henkilöitä on julkisesti ylistetty, on pantu toimeen mielenosoituksia heidän hyväkseen, lähetetty sähkösanomia senkin jälkeen, kun heidät on tuomittu, ja kaikin tavoin osoitettu, että heillä on lämpimiä kannattajia. Toiselta puolen taas henkilöitä, jotka ovat lujasti seisseet laillisuuden kannalla, on vastamielenosoituksilla koetettu häpäistä ja saattaa suuren yleisön silmissä epäilysten alaisiksi.

Viime aikoina näyttää maassamme suorastaan muodostuneen uusi oikeuskäsitys. Siihen aikaan, jolloin minä luin lainoppia, — minä tosin kuulun entisiin juristeihin — selitettiin, että laki on olemassa sitä varten, että eri kansalaiset ja eri yhteiskuntapiirit voisivat turvallisina elää toistensa vierellä ja joka lakia rikkoi, se oli ehdottomasti rangaistava. Nyt on kuitenkin, ennen kaikkea Lapuan liikkeen taholta, koetettu saada aikaan uusi lakikirja, jossa on muutamia aivan toiseen suuntaan käypiä määräyksiä. Tärkeimpinä pykälinä lakikirjassa on ensinnäkin se, että lainkirjainta saa rikkoa. Jokainen on oikeutettu panemaan lakiin itse hyväksi harkitsemansa sisällön, jos vain hänen tekojensa vaikuttimet ovat isänmaallisia. Toinen pykälä tässä lakikirjassa kuuluu siten, että kaikki, mitä Lapua taikka sen kätyrit tekee, on oikein. Kolmas pykälä, jota olen myös havainnut useasti toistettavan, kuuluu siten, että kommunisteja vastaan on kaikki luvallista, koska he ovat lain ulkopuolella. Tätä pykälää ovat monet tahtoneet myös laajentaa siten, että lukevat näihin lain

ulkopuolella oleviin myöskin sosialidemokraatit samoinkuin monet epämukavat porvarit.

Kaiken kaikkiaan on tilanne maassamme sangen epäterve ja epänormaalinen ja minä luulen, että kaikki, jotka vähääkään harrastavat yhteiskunnallista rauhallista kehitystä, hartaasti toivoisivat pian päästävän siitä pois. Että tilanne on voinut muodostua tämmöiseksi, siihen on myöskin maan hallitus suuressa määrin syypää. Se ei ole käyttänyt niitä keinoja, joita sen käytettävissä on, estääkseen tämmöisen nurjan kehityksen alkuun pääsemisen. Hallitus ei ole rikollisen Lapuan liikkeen aikuvaiheissa yrittänytkään tukahuttaa sitä niillä voimakeinoilla, joita hallituksella aina on tarjolla. Ja kun tämä liike on päässyt vauhtiin ja suorittanut rikollisia tekojaan, ei ole tehty kaikki, mitä on voitu, jotta rikollisten tekojen suorittajat olisivat tulleet rangaistukseen saatetuiksi. Tämä kaikki on ollut omiaan yllyttämään ja rohkaisemaan näitä piirejä, antamaan heille sen käsityksen, että he toimivat oikealla linjalla ja että maa ja kansa heidän toimintansa hyväksyvät ja jolleivät hyväksykään, niin he joka tapauksessa pääsevät rangaistusseuraamuksista vapaiksi. Tämän väärän käsityksen olisi hallitus hyvin helposti voinut ottaa pois, jos se sitä olisi todella tahtonut.

Esittäessämme sen välikysymyksen, joka tänään on käsittelynalaisena, olemme sosialidemokraattisen ryhmän taholta halunneet tarjota hallitukselle tilaisuuden esittää jotakin pätevää puolustusta toiminnalleen, tai oikeastaan toimettomuudelleen, antaa sille tilaisuuden selittää kansalle, minkävuoksi se on työskennellut juuri sillä tavalla kuin se on tehnyt. Ja me elimme siinä hyvässä uskossa, että hallituksella olisi jotain pätevää puolustuksekseen sanottavana. Kun nyt on kuultu hallituksen vastaus, niin täytyy sanoa, että tässä odotuksessa on surkeasti petytty. Se vastaus, jonka sisäministeri täällä luki, oli tuommoinen kuiva asiakirja, jonka jonkun viraston kanslisti panee paperille, silloin kun hänellä ei ole mitään asiallista sanottavaa, mutta hänen virkavelvollisuuksiinsa kuuluu selostaa jokin asia. Sisäministerin vastauksessa kerrottiin kyllä, mitä kiertokirjeitä oli lähetetty, mitä raportteja maaherrat olivat antaneet hallitukselle ja mitä näissä raporteissa selitettiin. Mutta mitään, mikä olisi osoittanut, että hallituksella todella on vakava tahto ja vakava pyrkimys saada aikaan jotain muutosta nykyisiin epänormaalisiin oloihin, sitä sai tuosta asiakirjasta turhaan odottaa kuulevansa. Se oli kyllä viisaammin laadittu kuin se tiedonanto, jonka hallitus lokakuulla meille antoi, ja ennen kaikkea tuon tiedonannon jälkeen täällä esitetty sisäministerin selitys. Silloinen selitys oli kaikissa suhteissa epäonnistunut, se sisälsi mielipiteitä ja väitteitä, jotka osoittivat että hallituksen sympatiat olivat kokonaan näiden rikollisten piirien puolella ja ettei ollut aikomustakaan vakavasti yrittää saada oloja maassa muuttumaan. Nyt annettu selitys tosin vältti tämän karin, mutta sekään ei antanut mitään vakuuksia siitä että meillä oltaisiin parempaan suuntaan kulkemassa. Tässäkin, niinkuin aikaisemmin lokakuulla annetuissa hallituksen selityksissä, viitattiin pääasiassa niihin vaikeuksiin, joita esiintyy kun tahdotaan rikollisia saada ilmi ja syytteeseen. Sikäli kun minä ymmärrän tästä selityksestä, näytti suurimpana vaikeutena olevan se, että rikollisia „kyyditsijöitä" ilmestyy niin kovin paljon. Hallitus asetti aikanaan kaiken toivonsa siihen, että „kyyditsijät" itse ilmoittautuisivat ja siten helpottaisivat hallituksen työtä näiden rikosten selvittämiseksi. Tämä toivo täyttyi aivan ylen suuressa määrin, ilmoittautujia on tullut niin paljon, että tämä seremonia on muodostunut täydelliseksi ilveilyksi. Ilmeisesti sillä ei muuta tarkoitettukaan kuin vaikeuttaa asioiden selvittämistä, ilmeisesti eivät varsinaiset syylliset olekaan ilmoittautuneet, vaan kaikennäköiset sivuhenkilöt, joilla ei itse asiassa ole mitään tekemistä itse tekojen kanssa. Ja ennen kaikkea on pantava merkille, ettei yhdessä ainoassakaan raskaammassa rikoksessa, varsinkaan useasti mainituissa murhatapauksissa, ainoata todellista syyllistä ole ilmaantunut.

Hallitus on täällä annetun sisäministerin vastauksen kautta uudelleen osoittanut olevansa voimaton selvittämään sitä rikosten sarjaa, joka on maata rasittanut viimekuluneen puolen vuoden aikana. Mutta hallitus, joka ei pysty edes hallitusten alkeellisinta tehtävää täyttämään, valvomaan oikeusjärjestyksen säilymistä maassa, se ei ole enää maan todellinen hallitus, se on varjohallitus, jota kaikenlaiset tuulet helposti voivat kulettaa, mihin tahtovat.

Kun ei hallituksen taholta näytä olevan

suuriakaan toiveita olojen paranemisesta, on ollut tärkeätä, että tämä asia koko laajuudessaan on saatettu eduskunnan käsiteltäväksi, jotta täältä saataisiin kaikki mahdollinen apu ja voima näiden asioiden selville saattamiseksi. Ellei eduskunta tässä tilaisuudessa lausuisi päättävässä muodossa tahtoaan, ellei eduskunta vaatisi olojen nopeata saattamista normaaliselle kannalle ei eduskuntakaan olisi täyttänyt tehtäväänsä ja velvollisuuttansa.

On kuitenkin saattanut suurella mielihyvällä havaita, että miltei kaikki ne lausunnot, joita eduskunnassa tänä iltana on annettu, ovat käyneet yhdenmukaisesti siihen suuntaan, että oloihin on nopeasti saatava muutos, maassa on palautettava lailliset olot, oikeusjärjestys on jälleen saatettava kunniaansa. Useat puhujat ovat suorastaan murhaavalla tavalla arvostelleet hallituksen tähänastista toimintaa ja yksi ainoa puhuja — sikäli kuin olen voinut havaita — on jollakin tavalla yrittänyt hallituksen toimettomuutta täällä puolustaa. Mutta kun tietää, että tämä puhuja, edustaja Pennanen, on kokoomuspuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, niin ymmärtää, että hän on tehnyt sen vain viran puolesta, siihen pakotettuna (Ed. Pihkala: Se on häväistys!), ilman että hänellä on siihen ollut mitään sisällistä vakaumusta. (Ed. Pihkala: Se on häpeämätön väite tuommoinen!)

Tämäniltainen keskustelu on muodostunut hallitukselle täydelliseksi tappioksi. Luulen että moraalisesti niin musertavaa tappiota ei tässä eduskunnassa ole vielä kertaakaan hallitukselle annettu. Jos hallitus ymmärtäisi vetää johtopäätökset tämän illan keskustelusta, niin se vielä keskellä yötä marssisi presidentin linnaan ja jättäisi eronpyyntönsä. Luulen, että se ei sitä kuitenkaan tee, ja päättäen eri eduskuntaryhmien puheenjohtajien lausunnoista, tullaan täällä hallitukselle kyllä antamaan muodollinen luottamuslause sillä tavalla, että eduskunta siirtyy yksinkertaiseen päiväjärjestykseen. Mutta tämä luottamuslause on monen puhujan taholla nimenomaan motiveerattu siten, että asiallista luottamuslausetta siitä ei millään tavalla saa. Nähtävästi muut ryhmät, paitsi tietysti kokoomusryhmä, ajattelevat, että on hyvä antaa nykyisen hallituksen kuluttaa loppuun kaikki se luottamus, mitä kokoomuspuolueen hallitussuuntaa kohtaan on ollut olemassa, jotta sitten todella päästäisiin normaalisiin oloihin ja hallitsemaan maata jälleen sillä tavalla, kuin maan etu todella vaatii. Mutta joskin hallitus jäisi vielä paikoilleen, olisi kuitenkin syytä lausua se vakava toivomus, että hallituksen sisäministeri jättäisi paikkansa. Hän on osoittanut olevansa aivan epäpätevä nykyiseen vaativaan toimeensa. Hänen olisi senvuoksi oikein ymmärrettävä tämän illan keskustelu ja vedettävä siitä myös oikea johtopäätös.

Mitä sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kantaan tulee, niin me emme tietenkään, yhtä vähän kuin muidenkaan täällä esiintyneiden ryhmien puhujat, ole halukkaita myöntämään hallituksen toimineen maata tyydyttävällä tavalla. Mutta me emme katso voivamme tyytyä vain asiallisen epäluottamuslauseen antamiseen, me tahdomme antaa sen myöskin muodollisesti, ja siinä mielessä pyydän ryhmäni puolesta esittää seuraavan ehdotuksen päiväjärjestykseen siirtymiseksi:

Kuultuaan hallituksen vastauksen siirtyy eduskunta päiväjärjestykseen lausuen,

että hallitus ei ole täyttänyt velvollisuuttaan rikollisten tekojen selvittämiseksi ja niiden suorittajien syytteeseen saattamiseksi;

että hallituksen toimettomuus tässä kohden on arveluttavasti horjuttanut maamme oikeusjärjestystä; sekä

että hallitus ei ole antanut takeita siitä, että asiaintila tulisi paranemaan.

Ed. Hakkila: Kannatan edellisen puhujan tekemää ehdotusta.

Pääministeri Svinhufvud: Viimeisen puheen johdosta minulla ei ole muuta sanottavaa, kuin että suuret sanat eivät suuta halkaise, ja rehellisyyttä politiikassa ei kai voi pyytää vastustajalta.

Ed. Kivimäki: Edellisestä lausunnostani kävi ilmi, että hallituksen tehtävien onnistumista on vaikeuttanut maassa vallitseva levottomuudentila ja että hallituksen toiminnan arvosteluun tämän seikan täytyy vaikuttaa lieventävästi. Kansallisen edistyspuolueen eduskuntaryhmä tulee senvuoksi kannattamaan yksinkertaista siirtymistä päiväjärjestykseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: Kuultuaan annetun selityksen eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen. Kutsun tätä ehdotusta puhemiehen ehdotukseksi. — Vastoin puhemiehen ehdotusta on ed. Tanner ed. Hakkilan kannattamana ehdottanut hyväksyttäväksi seuraavan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen: Kuultuaan hallituksen vastauksen siirtyy eduskunta päiväjärjestykseen lausuen, että hallitus ei ole täyttänyt velvollisuuttaan rikollisten tekojen selvittämiseksi ja niiden suorittajien syytteeseen saattamiseksi, että hallituksen toimettomuus tässä kohden on arveluttavasti horjuttanut maamme oikeusjärjestystä sekä että hallitus ei ole edes antanut takeita siitä, että asiaintila tulisi paranemaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tannerin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Asiasta on siis äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiehen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tannerin ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 66 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 12.

Eduskunta on siis hyväksynyt puhemiehen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Ed. Koivurannan y. m. asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle tekemä kysymys puhelintoimilupien myöntämisestä.

P u h e m i e s: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Koivurannan y. m. asianomaisen valtioneuvostonjäsenen vastattavaksi osoittama kysymys, joka koskee puhelintoimilupien myöntämistä, sekä kulkulaitosministeri Wittingin antama kirjallinen vastaus siihen. Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaisesti ei asiasta sallita keskustelua eikä siitä tehdä päätöstä.

Sihteeri lukee kysymyksen ja ministeri Wittingin antaman kirjallisen vastauksen.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Eduskunnalle tehdyn toivomusaloitteen johdosta on eduskunta 1928 vuoden valtiopäivillä ottamatta sillä kerralla periaatteellisesti harkittavakseen kysymystä siitä, millä pohjalla puhelinolojen järjestäminen olisi aikaansaatava, pitänyt vallitseviin oloihin ja niihin taloudellisiin arvoihin katsoen, jotka tässä sekä valtion että yksityisten taholla ovat kysymyksessä, välttämättömänä, että puhelinoloja järjestävä lainsäädäntö aikaansaadaan. Mikäli olemme havainneet, on hallitus tämän kysymyksen selvittämistä varten asettanut komitean, joka ei kuitenkaan vielä ole ollut tilaisuudessa ehdotustaan antamaan.

Viime aikoina on kuitenkin julkisuudessa näkynyt tietoja oudoista suunnitteluista puhelinolojen järjestämiseksi, jotka, jos ne pääsisivät toteutumaan, saattaisivat muodostua maan puhelinoloille turmiolliseksi ja valtion eduille vaaralliseksi. Ensimmäisissä näistä tiedoissa, joita ei tietääksemme ole julkisuudessa peruutettu ja jotka siis lienevät paikkansapitäviä, mainittiin, että erään Suomessa toimivan kaukopuhelinyhtiön osakkeita oli ruvettu ostamaan erään ulkomaalaisen toiminimen laskuun todennäköisellä tarkoituksella saada määräämisvalta yhtiössä. Mikäli olemme kuulleet, onkin määräämisvalta sanotussa yhtiössä itse asiassa siirtynyt ulkomaalaisten käsiin. Senjälkeen on sanomalehdissä tiedetty kertoa, että kahden ulkomaalaisen suuryhtiön puolesta on valtioneuvostolle jätetty anomukset, että jonkinlaiselle yhtiölle, joka vain nimellisesti olisi kotimainen, mutta jonka pääoma olisi mainittujen ulkomaalaisten yhtiöiden sijoittamaa, myönnettäisiin yksinoikeus maan puhelinlaitosten ylläpitämiseen. Lienee myös tarjottu valtiolle tilaisuus osakkaana liittyä perustettavaan yhtiöön, valtion kuitenkaan saamatta määräämisvaltaa yhtiössä. Nämäkin uutiset olisimme voineet

sivuuttaa, mutta kun on kertomia kuulunut siitäkin, että hallitus todellakin olisi aikeissa kiinnittää huomiotaan mainittuihin tarjouksiin, olemme pitäneet tarpeellisena, että asiasta saadaan mahdollisten epämieluisten yllätysten välttämiseksi täysi selvyys.

Myönnämme kyllä, että valtiolla juuri tähän aikaan saattaa olla erinäisiä vaikeuksia tyydyttää puhelinlinjojen rakentamisesta esitettyjä toivomuksia, vaikkakaan näitä vaikeuksia ei mielestämme voida pitää kokonaan voittamattomina. Ei mielestämme myöskään ole oikein, että vallitsevan taloudellisen pulakauden varjolla, jonka kuitenkin täytyy toivoa olevan ohimenevää laatua, uhrattaisiin valtion edut nyt puheenaolevassa tärkeässä asiassa. Alussa mainitsemamme eduskunnan päätös sisältää myöskin sen, että eduskunta on puhelinolojen laajakantoisempaan järjestelyyn nähden pidättänyt itselleen oikeuden määrätä asiasta, mikä on aivan luonnollista, kun valtion puhelinverkkoon on kiinnitetty n. 70,000,000 markkaa valtion varoja, ja kun erilaisia muitakin muotoja puhelinolojemme järjestämiseen epäilemättä voidaan löytää kuin edellämainittu ulkomaalaisten yhtiöiden ehdottama.

Edelleen olemme havainneet, että kosketttelemamme kaukopuhelinyhtiö myös viime aikoina on hakenut ja saanut toimilupia puhelinjohtoihin, jotka kilpailevat valtion omistamien puhelinjohtojen kanssa. Kun mainittu kaukopuhelinyhtiö koko toimintakautenaan on rakentanut puhelinlinjoja ainoastaan parhaiten kannattaville linjoille Etelä- ja Keski-Suomeen, joten valtion ja pikkuyhtymien velvollisuudeksi on jäänyt huolehtia puhelinyhteyksien aikaansaamisesta syrjäseuduille ja harvaanasuttuihin osiin maatamme, olisi mielestämme syytä, että hallitus ainakin nyt, kun määräämisvalta yhtiössä todennäköisesti ei enää ole suomalaisten käsissä, ei myöntäisi sanotulle yhtiölle toimilupia, jotka kilpailevat valtion oman puhelinlaitoksen kanssa.

Edellä esitetyn nojalla pyydämme Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin nojalla saada asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi esittää seuraavan kysymyksen:

> aikooko hallitus eduskuntaa kuulematta joko jollekin maassa jo olevalle tai perustettavaksi suunnitellulle yhtiölle myöntää niin laajan toimiluvan puhelinlaitteiden rakentamiseen, että yhtiö sen nojalla voisi saada haltuunsa ainakin tärkeimmän osan maan puhelinverkosta; ja
>
> onko ehdottoman välttämätöntä myöntää anottuja toimilupia sellaisten kaukopuhelinjohtojen rakentamiseen, jotka tulisivat kilpailemaan valtion puhelinjohtojen kanssa, vai eikö voitaisi olla toimilupia myöntämättä edes vuodeksi eteenpäin, jotta nähtäisiin, eikö niitä siihen mennessä voitaisi valtion toimesta rakentaa?

Helsingissä, joulukuun 16 päivänä 1930.

Janne Koivuranta.	A. Hakala.
J. Emil Lampinen.	W. Huuhtanen.
Viljami Kalliokoski.	Vilho H. Kivioja.
Antti Junes.	T. Janhonen.
Uuno Hannula.	P. Saarinen.
E. M. Tarkkanen.	Kaarlo Hänninen.
O. Kontio.	Antti Kukkonen.
Eero Nurmesniemi.	Antti Sallinen.
M. O. Lahtela.	A. K. Kaura.
A. Suurkonka.	A. Halonen.
W. Kirveskoski.	Matti Pitkänen.
Walter Mäkelä.	J. E. Pilppula.
O. P. Rissanen.	Joh. Korhonen.
Kalle Joukanen.	Matti Miikki.
Kalle Kämäräinen.	Albin Asikainen.
E. Aakula.	Lauri Kaijalainen.

Kulkulaitosministeri Wittingin kirjallinen vastaus kuuluu seuraavasti:

Herra Puhemies.

Siinä tarkoituksessa kuin valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentti säätää, olette Te, Herra Puhemies, minulle lähettänyt edustaja Janne Koivurannan y. m. allekirjoittaman kysymyksen, jossa hän asianomaiselle hallituksen jäsenelle esittää seuraavat kysymykset:

> aikooko hallitus eduskuntaa kuulematta joko jollekin maassa jo olevalle tai perustettavaksi suunnitellulle yhtiölle myöntää niin laajan toimiluvan puhelinlaitteiden rakentamiseen, että yhtiö sen nojalla voisi saada haltuunsa ainakin tärkeimmän osan maan puhelinverkostoa; ja
>
> onko ehdottoman välttämätöntä

myöntää anottuja toimilupia sellaisten kaukopuhelinjohtojen rakentamiseen, jotka tulisivat kilpailemaan valtion puhelinjohtojen kanssa, vai eikö voitaisi olla toimilupia myöntämättä edes vuodeksi eteenpäin, jotta nähtäisiin, eikö siihen mennessä voitaisi valtion toimesta rakentaa?

Hallituksen sinä jäsenenä, jonka käsiteltäviin puhelintoimi kuuluu, pyydän minä, Herra Puhemies, vastauksena kysymykseen saada esittää seuraavaa:

Maan puhelinolot eivät ole millään tavoin mallikelpoiset. Jos jätetään lukuunottamatta kaukopuhelinjohdot, jotkut puhelinlaitokset suuremmissa kaupungeissa ja muutamat puhelinyhtymät maaseudulla, ei puhelinlaitosten suuri enemmistö täytä edes kohtuullisiakaan nykyiaikaisia vaatimuksia. Tämä saa historiallisen selityksensä siitä tavasta, millä puhelinlaitokset ovat meillä syntyneet, olematta varsinaisesti yhteydessä toistensa kanssa. Tulos onkin ollut se, että noin 800 puhelinyhtymää työskentelee maassa ollen alituisesti kahnauksissa taksojen ja yhteyksien vuoksi. Meidän laajassa maassamme puhelin on erinomaisen tärkeä yhteydenpitoväline, joka voi päästä oikeuksiinsa vain, jos sitä kehitetään suunnitelman mukaisesti, ottaen huomioon, mitä tekniikka nyttemmin voi tarjota. Tällöin esiintyvät vaikeudet ovat etupäässä taloudellista luonnetta; voidaan laskea, että maan nykyisen puhelinverkon saattamiseksi ajanmukaiseen kuntoon tarvitaan yli puoli miljaardia markkaa ja ottaen huomioon yhteyksien luonnollisen kasvun kymmenkunnan vuoden kuluttua lähenee tähän tarkoitukseen tarvittava määrä yhtä miljaardia markkaa. On valitettavaa, että kun valtion puhelintoiminta alkoi, se tapahtui ilman, että sitä varten oli olemassa valmista suunnitelmaa ja ettei lisäksi tulleita laitoksia saatettu luonnolliseen yhteistoimintaan ennestään toimivien kanssa. Tarpeelliset varat valtion puhelintoiminnan laajentamiseksi on budjettitteitse myönnetty osoittamalla ainoastaan mitä seuraavana vuonna saattoi tulla kysymykseen, ilman että kysymystä koko laajuudessaan olisi pohdittu. Täten on syntynyt kansantaloudelliselta kannalta vähän suotava kilpailu valtion ja eräiden ennestään toimivien yritysten välillä, kilpailu, joka on johtanut siihen, ettei valtion enempää kuin yksityistenkään yritykset ole voineet vapaasti kehittyä ja ettei puhelintoimi meidän itsenäisyysaikanamme ole laajuudeltaan eikä teknillisessä suhteessa voinut saavuttaa sellaista tasoa, kuin olisi ollut mahdollista. Aikaisemmat hallitukset ovat tämän täysin oivaltaneet, ja noin puolitoista vuotta sitten asetettiin komitea käsittelemään puhelinkysymystä koko laajuudessaan. Nykyinen hallitus on myös käsittänyt tämän kysymyksen tärkeyden, ja yksi ensimmäisiä kysymyksiä, jotka minä toimialallani saatoin käsiteltäväksi, oli se, miten puhelintoimi voitaisiin järjestää valtiolle ja kansalle edullisella tavalla. Kysymys on edelleen valmistelun alaisena, mutta jo sen ensimmäisessä vaiheessa todettiin kysymyksen olevan niin laaja, että sen ratkaisemiseksi tarvittiin Eduskunnan myötävaikutus. Kysymyksen laajuus on aiheuttanut sen, ettei esitystä ole voitu antaa nykyisille valtiopäiville, mutta minä toivon, että esitys voidaan antaa Eduskunnalle seuraavilla valtiopäivillä. Tämä on vastaus ensimmäiseen kysymykseen.

Mitä tulee toiseen kysymykseen, joka koskee sellaisten toimilupien myöntämistä, joiden voitaisiin ajatella kilpailevan valtion puhelinjohtojen kanssa, voin huomauttaa, että minä en ole tahtonut poiketa niistä periaatteista, joita ovat noudattaneet minun lähimmät edeltäjäni kulkulaitosten ja yleisten töiden ministereinä. Odotettaessa, että harkittu suunnitelma puhelintoimen kehittämiseksi saataisiin aikaan, — onhan selvää, että valtio myöntämällä enintään vähän yli 10 miljoonaa vuodessa uudisrakennuksiin, ei yksin voi huolehtia maamme puhelintoimen kehittämisestä — on miltei kaikkiin toimilupahakemuksiin, jotka ovat muodollisesti täyttäneet valtion asettamat vaatimukset, myönnytty 10 vuoden ajaksi, ja tällöin on toimilupaehtoihin pantu eräitä määräyksiä, jotka tarkoittavat puhelinverkkojen parantamista. Poikkeus on tehty Etelä-Suomen Kaukopuhelinosakeyhtiöön nähden, jonka toimiluvat on myönnetty vain elokuuhun 1939 asti, sen menettelyn mukaisesti, joka vuonna 1929 otettiin käytäntöön ja jota myös nyt — kaikissa tapauksissa posti- ja lennätinhallituksen puoltavien lausuntojen mukaan — on toimilupaa myönnettäessä noudatettu. Että kaukopuhelin toimilupia on viime vuosina myönnetty Keski- ja Etelä-Suomessa, riippuu, kuten olen huomautta-

nut, myös siitä ettei valtio ole yksin voinut tyydyttää yhä kasvavaa tarvetta.

Toisen kysymyksen jälkimmäiseen osaan sisältyy epäsuorasti ehdotus, ettei yhden vuoden aikana myönnettäisi mitään uusia toimilupia. Kun valtio yksin ei näihin saakka ole normaaliaikoinakaan täysin kyennyt tyydyttämään kaupunkien- ja kuntainvälisen liikenteen vaatimuksia tehoon ja laajennuksiin nähden, näyttää minusta täysin selvältä, että erityisesti nykyisinä aikoina, jolloin valtio monella tahoin pakosta supistaa välttämättömiäkin menoja, ei ole estettävä yksityistä yritteliäisyyttä yleisen edun mukaisessa työssä, joten ei myöskään voi säännöksi määrätä, että ehdottomasti kiellettäisiin kaikki kaupunkien- ja kuntainväliset puhelintoimiluvat, jotka mahdollisesti joutuvat kilpailemaan valtion puhelinjohtojen kanssa.

Helsingissä, joulukuun 19 p:nä 1930.

Rolf Witting.

Herr Talman!

I det avseende 37 § 1 mom. av riksdagsordningen stadgar har Ni, Herr Talman, till mig översänt ett av riksdagsmannen Janne Koivuranta m. fl. undertecknat spörsmål, däri han till vederbörande regeringsmedlems besvarande framställer följande frågor:

> „ärnar regeringen utan att höra riksdagen bevilja åt något i landet redan existerande bolag eller bolag, som är avsett att grundas, så omfattande koncession till byggande av telefoninrättningar att bolaget på denna grund kunde sättas i besittning av åtminstone den viktigaste delen av landets telefonnät; och
>
> är det ovillkorligen nödvändigt att bevilja koncessioner till byggande av sådana fjärrtelefonledningar, som skulle komma att konkurrera med statens telefonledningar, eller kunde man icke underlåta att bevilja koncessioner ens under ett år, så att man finge se, huruvida icke därförinnan dessa genom statens försorg kunde byggas.

Såsom den medlem av regeringen, till vars ressort telefonväsendet hör, ber jag, Herr Talman, såsom svar på spörsmålet få anföra följande:

Landets telefonförhållanden äro på intet sätt mönstergilla. Om man undantager de interurbana ledningarna, ett antal telefoninrättningar i de större städerna och några telefonsammanslutningar på landsorten, fylla det stora flertalet av telefoninrättningar ej ens måttliga nutida anspråk. Detta har sin historiska förklaring i det sätt, varpå telefoninrättningarna hos oss uppkommit utan egentligt sammanband med varandra. Resultatet är även att omkring 800 telefonsammanslutningar arbeta i landet under ständiga slitningar om taxor och anslutningar. För vårt vidsträckta land utgör telefonen ett synnerligen viktigt kommunikationsmedel. Detta kan komma till sin rätt endast om det utvecklas på ett planmässigt sätt, under beaktande av vad tekniken numera kan bjuda. De svårigheter som härvid ställa sig, äro främst av ekonomisk natur, man kan beräkna att för att bringa landets nuvarande telefonnät i tidsenligt skick, erfordras över en halv miljard mark, och att med den naturliga tillväxtem i anslutningar efter ett tiotal år summan, som härför erfordras, närmar sig miljarden. Det är att beklaga, att då statens telefonverksamhet vidtog, detta skedde utan att färdig plan härför förefanns och att det nytillkommande ej bragtes i en naturlig samverkan med det existerande. Utvidgningen av statens telefonverksamhet har sedan skett med medel, som år för år i budgetväg beviljats utan att frågan i sin helhet kommit under debatt. Sålunda har en nationalekonomiskt sett icke prisvärd konkurrens mellan statens och en del tidigare existerande företag uppkommit, vilken resulterat i att varken staten eller de enskilda fritt kunnat utveckla sig och att telefonväsendet under vår självständighetstid ej till omfattning och i tekniskt hänseende kunnat nå det, som kunnat nås. Detta har av tidigare regeringar fullväl insetts och nedsattes för omkring halvtannat år sedan en kommitté för att behandla telefonfrågan i hela dess vidd. Nu sittande regering har även insett frågans vikt, och var en av de första frågor, som av mig i min ressort upptogs till behand-

ling, den om huru telefonväsendet med fördel för stat och folk kunde ordnas. Frågan är alltfort under beredning, men redan i dess första skede konstaterades, att frågan var av den omfattning, att den för sin lösning fordrade riksdagens medverkan. Dess omfattning har vållat, att proposition ej kunnat ges till sittande riksdag, men hyser jag den förhoppning, att proposition skall föreligga för den nästsammanträdande. Härmed är den förstställda frågan besvarad.

Vad den andra frågan om beviljande av koncessioner, som kunde tänkas konkurrera med statens telefonlinjer, beträffar, må jag framhålla, att jag ej velat avvika från de principer, som följts av mina närmaste företrädare såsom ministrar för kommunikationsväsendet och allmänna arbetena. Under väntan på att en övertänkt allmän plan för telefonväsendets utveckling skulle fås till stånd, — det är tydligt, att staten med en beviljning av högst något över 10 miljoner om året för nybyggnad ej allena kan draga försorg om telefonväsendets i landet utveckling — ha nästan alla koncessionsansökningar, som formellt fyllt de av staten uppställda fordringarna, beviljats på en tid av 10 år, varvid vissa föreskrifter avsedda att förbättra telefonnäten inryckts. Undantag har gjorts endast för Södra Finlands Interurbana Telefonaktiebolag, vars koncessioner beviljats blott till augusti 1939, i enlighet med det förfaringssätt, som i augusti 1929 inslogs, och vilket även nu, i samtliga fall efter tillstyrkande utlåtanden av post- och telegrafstyrelsen — vid koncessionsbeviljning följts. Att interurbana koncessioner i mellersta och södra Finland beviljats under de sista åren beror såsom antytts även på att staten allena ej kunnat tillfredsställa det växande behovet.

Denna senare frågas andra del innehåller implicite ett förslag att under ett år inga nya koncessioner måtte beviljas. Då under normala tider staten härintills ej allena förmått tillfredsställa de fordringar på upprätthållande och utvidgning av interurbana och interkommunala förbindelser som böra ställas, synes det mig fullt tydligt att i synnerhet under en tid, som denna, där staten på många håll varit tvungen att nedskära sina utgifter för krävande uppgifter av olika slag, ej det arbete, som den enskilda företagsamheten kan utföra, bör hindras och att sålunda ej kategorisk vägran av koncessioner för alla interurbana eller interkommunala telefonförbindelser, vilka kunna tänkas råka i konkurrens med statens telefonlinjer, göres till regel.

Helsingfors den 19 december 1930.

Rolf Witting.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Seuraava istunto on tänään kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 1,09.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

36. Lauantaina 20 p. joulukuuta 1930

klo 11.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5, 15 ja 18 §:n muuttamisesta 1141

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 39; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22; hallituksen esitys n:o 48.

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Asikainen, Björk, v. Born, Jatkola, Kuokkanen, J. L. Mäkelä, Nikkanen, Niukkanen, Pullinen, Raatikainen, Ryynänen, Salo, Setälä, Sunila, Tanner, Tukia, Turja ja Ahlström.

Valittelu höyrylaiva Oberonin uppoamisen johdosta:

Seisoalleen nousten lausuu

Puhemies: Arvoisat edustajat! Tänä aamuna saapuneen tiedon mukaan on järkyttävä onnettomuus kohdannut maatamme, kun kauppalaivastoomme kuulunut höyrylaiva Oberon ja sen mukana useita kymmeniä henkilöitä on Tanskan vesillä tuhoutunut. Lausun eduskunnan valittelun tämän surullisen tapauksen johdosta ja osanottomme vainajien omaisille.

Puhemiehen sanoja kuuntelevat edustajat seisoaltaan.

Hetken hiljaisuus.

Vuoden 1930 toisten valtiopäiväin lopettaminen.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 19 §:n nojalla eduskunta päättänee, että koolla olevain vuoden 1930 toisten valtiopäiväin istunnot lopetetaan tämän täysistunnon päätyttyä.

Hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5, 15 ja 18 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 48, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 22 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 39, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. Ailio: Minä pyydän sanoa ainoastaan muutamia sanoja esilläolevan kysymyksen johdosta erityisesti sen vuoksi, että herra opetusministeri toisessa käsittelyssä ennusti että uusi esitys ei voisi oleellisesti poiketa vanhasta. Opetusministerin sanoista päättäen tuntuu minusta, ikäänkuin hän

luulisi saaneensa periaatteellisen hyväksymisen hallituksen esityksen suunnalle. Minä en kuitenkaan käsitä asiaa tällä tavalla. Molemmat valiokunnat ovat tosin täydellisesti hyväksyneet sen suunnan, jolle hallituksen esitys on rakennettu, että on nimittäin pyrittävä mahdollisimman taloudelliseen valtion avustusten käyttöön. Mutta siitä järjestelmästä, millä tavalla tähän olisi päästävä, sen on kumpainenkin valiokunta jättänyt hallituksen harkittavaksi.

Sivistysvaliokunta on erityisesti huomauttanut juuri itse järjestelmästä, että ensin on harkittava, onko tämä enimmäismäärä-järjestelmä tarkoituksenmukaisin, vai eikö esim. se järjestelmä, jonka virastolautakunta on ehdottanut, että valtion avustukset laskettaisiin oppilasluvun mukaan, huomioonottaen tietysti kuitenkin maan eri olojen erilaisuutta, vai eikö olisi kenties vielä joku muukin järjestelmä ajateltavissa. Minä olen ennen täällä esittänyt m. m. sitä ajatusta, että toisissa suhteissa ottaisi valtio suorittaakseen kokonaan menot ja toisissa taas kunnat kokonaan ja sillä tavalla voisi systeemi tulla paljon yksinkertaisemmaksi ja halvemmaksi.

Hallituksen esittämää maksimijärjestelmää vastaan voidaan m. m. tehdä se huomautus, jonka sivistysvaliokunta on esittänyt, että tämä voi johtaa jo niitä kuntia esim., joissa valtion kansakoulumenot nousisivat alle maksimin, pyrkimään tähän maksimimäärään. Tässä olisi siis sama vika, että kukin pyrkii saamaan sen annoksen, mikä hänelle tuleva on. Ja muita muistutuksia voidaan tätä vastaan tehdä, mutta minä en koske yksityiskohtiin.

Nykyinen järjestelmä on, kuten usein on huomautettu, niin monimutkainen, että ei ole monta henkilöä koko Suomessa, jotka voivat sanoa, mitä ja kuinka paljon kunnille on tuleva valtionapua. Tähän tarvittaisiin vähintään erityinen professuuri ja professori, joka tutkisi oikein perinpohjin, kuinka paljon avustuksia kussakin riitaisessa tapauksessa on jaettava. Ja nykyisellä järjestelmällä on se vika, että se tulisi vielä monimutkaisemmaksi. Tarvittaisiin parikin professoria jo selvittelemään tätä asiaa.

Pyrkimyshän on nykyaikaan ratsionalisointiin mahdollisimman suuressa määrässä ja tämä pyrkimys olisi minun mielestäni otettava huomioon myöskin juuri kansakoulujen avustuksia jaettaessa sekä taloudellisessa että hallinnollisessa suhteessa silmälläpitäen tietysti itse opetuksen menestystä ja oppivelvollisuuden toteuttamista.

Lopuksi pyydän vain huomauttaa siitä, että kun valtiovarainvaliokunta on esittänyt, että tämä asia olisi kiireellisesti käsiteltävä, niin se ei sillä suinkaan tarkoita, että asia olisi niin kiireellinen, ettei se jättäisi tarpeeksi aikaa hallitukselle ja kouluviranomaisille harkita tätä asiaa. Kun on kysymyksessä näin suuri ja laajakantoinen kysymys, joka koskee monia kymmeniä miljoonia markkoja, on tietysti tärkeätä, että asia tutkitaan tarkasti ja tyynesti ja sillä tavalla me voimme päästä mahdollisimman hyviin tuloksiin.

Opetusministeri Virkkunen: Ei ole mielestäni aikaa eikä tarvetta nyt enää ryhtyä yksityiskohtaiseen sananvaihtoon. Pyydän vain ilmoittaa, että ministeriössä on jo koetettu tätä asiaa mahdollisimmassa määrässä kiirehtiä. Asiasta menee tänä päivänä kouluhallitukselle kirjelmä, jossa kiinnitetään huomiota kaikkiin niihin näkökohtiin, joita sekä eduskuntavaliokuntien että eduskunnassa annetuissa lausunnoissa on esitetty ja pyydetään kouluhallitusta mahdollisimman pian valmistamaan esityksensä asiasta sen koko laajuudessa. Eduskunnan antama tehtävä velvoittaa hallitusta asiaa kiirehtimään niin suuressa määrässä, kuin mahdollista on. Edellytän, että kouluhallitus voi yhden kuukauden kuluessa tästä pääasiasta lukien antaa lausuntonsa; niinpä onkin kirjeessä asetuttu sille kannalle, että tulevan vuoden tammikuun 20 päivään mennessä ministeriöllä on kouluhallituksen lausunto ainakin, mikäli se kohdistuu 10 Pl. 7 luvun 25 momentin asioihin. Kirjeessä pyydetään kouluhallituksen selvitystä monesta muustakin asiasta, mutta niiden selvittäminen minunkin mielestäni voi jäädä helmikuuhun.

Järjestelmäkysymyksestä on myöskin tarpeetonta nyt sen enempää vaihtaa ajatuksia. Kumminkin olen omasta puolestani sitä mieltä, että kun kerran on perinpohjainen ja yksityiskohtainen tutkimus suoritettu, kyllä kait myöskin johtopäätösten täytyy kulkea tässä tutkimuksessa osoitettuja raiteita myöten.

Ed. Seppälä: Vaikka täällä ministeri Virkkunen sanoikin, että tästä on tällä kertaa aiheetonta laajempaa keskustelua virittää, niin tahdon minä kumminkin lausua tyytyväisyyteni, että asia on saanut sellaisen käänteen, johon siinä nyt on eduskuntakäsittelyssä tultu. Täten ovat estyneet monien työläiskotien lapset saamasta hallitukselta sellaista joululahjaa, joka epäilemättä olisi vaikuttanut sangen syvästi köyhäin työläislasten elämään sekä tuottanut vaikeuksia köyhille kodeille. Tältä hallitukselta on saatu täksi jouluksi useita sellaisia lahjoja, että ne riittävät. Oli hyvä, että tästä säästyttiin.

Sitten minä tahtoisin erikoisesti kiinnittää huomiota siihen, että sekä sivistysvaliokunta kuin myöskin valtiovarainvaliokunta eivät ollenkaan ole olleet täydellisesti hallituksen esityksen kannalla moniin niihin kohtiin nähden, joista keskustelussa on mainittu. Tarkoitan erikoisesti juuri ravinto-, vaatetus- ja kirja-avustuksia ja minä toivoisin, että kun hallitus tätä asiaa valmistaa, näihin kohtiin kiinnitettäisiin erikoisesti huomiota ja annettaisiin arvoa niille lausunnoille, joita näistä asioista on annettu. Sillä sitä tietä, jota hallitus on halunnut, ei mielestäni voitane mennä.

Vielä on erittäin hyvä, että asiaa nyt jo ryhdytään valmistelemaan ja minä luulen, että hallituskin ja erikoisesti opetusministeri ovat tulleet vakuutetuiksi siitä, että sellaista turhanpäiväistä kiirettä jonkun asian kanssa ei ole hyvä harjoittaa. Eihän esimerkiksi silloin kun asia oli sivistysvaliokunnassa esillä, vielä tarkempi tutkimus ollut edes painettu muuta kuin osaksi. Ministerin täytynee nyt asian tässä vaiheessa myöntää se, että asia olisi saanut paljon paremman käänteen, jos se olisi paremmin valmistettu ja annettu siihen vähän enempi aikaa.

Opetusministeri Virkkunen: Pyydän vain sanoa, että arvoisan edellisen puhujan arvostelu hallituksen kansan köyhille lapsille muka aikomasta joululahjasta ei ole oikeutettu eikä se ollenkaan satu maaliinsa, se on vain sellainen tavallinen puhetapa, joka liikkuu asiallisuuden ulkopuolella.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta pysyy asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä oleva toivomusponsi hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Valtiopäivien juhlallinen lopettaminen.

Puhemies: Valtiopäiväin juhlamenojenohjaajalta on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Valtiopäivien
Juhlamenojenohjaaja.

Helsingissä,
19 p:nä jouluk. 1930.

Eduskunnan Puhemiehelle.

Tasavallan Presidentin ilmoitettua, että vuoden 1930 toiset Valtiopäivät juhlallisesti lopetetaan 20 päivänä kuluvaa joulukuuta, tulee Tasavallan Presidentti mainittuna päivänä senjälkeen kuin Nikolainkirkossa on pidetty jumalanpalvelus, Eduskunnan istuntosalissa julistamaan Valtiopäivät päättyneiksi. Juhlamenojen ohjaajaksi määrättynä ja Tasavallan Presidentin määräyksestä kutsun kunnioittaen Teidät, Herra Puhemies, sekä Eduskunnan Varapuhemiehet ja Edustajat jumalanpalvelukseen Nikolainkirkkoon antaen samalla tiedoksi, että jumalanpalvelus alkaa kello 12 ja että juhlamenot Eduskunnan istuntosalissa tapahtuvat heti kirkonmenojen päätyttyä.

Rafael Hakkarainen."

Valtiopäiväin päättäjäiset.

Puhemies: Kehoitan eduskunnan jäseniä kokoontumaan tänne eduskuntatalolle

kello 11,45 lähteäksemme kulkueessa jumalanpalvelukseen Nikolainkirkkoon. Sittenkuin valtiopäivien lopettajaistilaisuus istuntosalissa on päättynyt, pyydän edustajia vielä hetkeksi jäämään istuntosaliin.

Käsittelemättä jäänyt valiokunnan mietintö.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että eduskunnan kansliaan on saapunut laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5, jota ei näillä valtiopäivillä ole ehditty esitellä eduskunnalle, joten sen käsittelyä jatketaan ensi valtiopäivillä.

P u h e m i e s: Eduskunnan istunto on päättynyt.

Täysistunto lopetetaan kello 11,30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

Valtiopäiväjumalanpalvelus

lauantaina joulukuun 20 päivänä 1930

kello 12.

Kello 11,45 päivällä eduskuntatalon edustalle kokoonnuttuaan lähtivät edustajat kulkueessa, puhemies ja varapuhemiehet etumaisina, Nikolainkirkkoon, jonne myös korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden jäseniä y. m. korkeimpia viranomaisia saapui.

Sittenkuin eduskunnan jäsenet, kutsuvieraat ja muu yleisö olivat asettuneet paikoilleen, saapuivat kirkkoon Tasavallan presidentti, valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri sekä korkein sotilaspäällystö.

Jumalanpalveluksessa avustivat Suomen laulu prof. Heikki Klemetin johdolla ja urkuri John Sundberg. Alttaripalveluksen toimittivat pastorit Väinö Forsman, Anselm Mikkonen ja Jussi Sinnemäki.

Valtiopäiväsaarnan suomeksi ja ruotsiksi piti kansanedustaja, rovasti E. K o l k k i, joka lausui:

Rauhan jätän teille, minun rauhani annan teille; en minä anna teille, niinkuin maailma antaa. Älköön sydämenne murheellinen olko, älkäätkä peljätkö. (Joh. 14: 27).

Hyvät kuulijani! Rauhan ja ilon suuri juhla, joulujuhla on aivan lähellä. Jokainen meistä, kenellä siihen vain on tilaisuutta, koettaa hyvissä ajoin vapautua arkisista, usein paljon huolta ja levottomuutta tuottavista toimistaan voidakseen omaistensa kanssa viettää joulujuhlaa kodin rauhaisessa piirissä. Joululta odotetaan paljon ja paljon se antaakin sille, joka sitä oikeassa mielessä odottaa. Suomen eduskuntakin on tällaisissa oloissa päättänyt työkautensa ja sen jäsenet pyytävät myöskin päästä osallisiksi joulun siunauksesta.

Joulun rauha on Herrassamme Jeesuksessa Kristuksessa. Hän puhuu tekstissämme Hänen rauhastaan ja lupaa sitä omillensa. Hän eroittaa rauhanlahjansa maailman antimista sanoen: en minä anna teille niinkuin maailma antaa. Maailmahan koettaa myös olla useinkin hyvin antelias, mutta sen lahjat ovat Jeesuksen lahjaan verraten arvottomia, vieläpä hyvin usein vahingollisiakin. — Ihmissydän tarvitsee ja kaipaa rauhaa. Mutta sitä ei ole maailmalla annettavana. Maailmahan on tänäkin aikana aivan kokonaan levottomuuden ja rauhattomuuden vallassa. Mille elämän alalle katsommekin, on kaikkialta rauha poissa.

Ei valtiollisella, eikä taloudellisella alalla ole maailman kansoilla rauhaa. Ne saavat tuntea syvää levottomuutta ja painostusta mielessään ja pelolla katsella tulevaisuuttaan kohti. Ei meidänkään kansamme ole päässyt vapaaksi tästä kansojen yhteisestä vitsauksesta. Onhan tämänkin pian päättyvän vuoden aikana monet kerrat käynyt sydämiemme läpi väristys, joka on tuottanut syvää tuskaa. Olemme joutuneet usein kysymysten ja tapausten eteen, jotka ovat riistäneet yön levon ja päivän rauhan monelta. Näissä oloissa pitäisi sentähden olla erittäin mieltäkiinnittäviä sanat, jotka puhuvat rauhasta rauhattomille. Jeesuksen kuulemme sanovan: Rauhan minä jätän teille, minun rauhani minä annan teille. Rauhattomille sydämillemme luvataan rauhaa, Jeesuksen rauhaa. Tämä rauha on ihmissydämen suurin saavutus täällä rauhattomuuden maassa. Jeesus yksinään voi poistaa rauhattomuuden sydämistämme. Hän yksinään voi päästää meidät pahasta

omastatunnosta ja antaa meille rauhan Jumalan kanssa. Senvuoksi tahdomme me sanoa sielullemme: etsi Jeesuksen rauhaa! Siinä löydät levon sielullesi ja voimaa pelottomana kohtaamaan tulevaisuuttasi. Jeesuksen rauha sydämessään ovat Hänen palvelijansa ilolla kestäneet kaikki heitä kohdanneet vaikeudet. He ovat usein käyneet kuolemaankin voittolaulu huulillaan, sillä heidän sydämissään on ollut se rauha, jota maailma ei voi antaa, mutta jota se ei myöskään voi poisottaa.

Saadaksemme Jeesuksen rauhan on meidän muistettava, että etsimme sitä Häneltä itseltään Hänen luokseen on meidän päästävä. Ja meillä on lupa luottamuksella lähestyä Häntä, sillä Hän on itse sanonut: Tulkaa minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskautetut, niin minä annan teille levon. Tämähän on kutsumus, jota kannattaa kuulla. Nykyajan rauhattomuuden keskellä pitäisi tällaisen kutsumuksen saada vastakaikua ihmissydämissä. Paljon se sitä saakin, mutta usein vain hetkellisesti. Me emme useinkaan usko omaa rauhattomuuttamme niin syväksi, kuin se on. Luulemme, että rauhattomuutemme, johtuu vain ulkonaisista oloista ja tapahtumista, emmekä huomaa, että se pohjimmaltaan johtuu oman sydämemme vieraantumisesta elävästä Jumalasta. Mutta kun käymme tilille itsemme kanssa, huomaamme, että vika on meissä. Asiamme eivät ole oikeat Jumalan edessä. Tämä nöyryyttää meitä kysymään, kuka päästää minun tästä tilastani. Hätääntyneelle sanoo Jeesus: Minä pyyhin pois Sinun syntisi; minun rauhani annan sinulle. Meitäkin tarkoittaa Jeesus lupauksillaan. Me saamme omistaa ne itsellemme, ja ne tuovat meille rauhaa ja iloa Pyhässä Hengessä.

Jeesus varoittaa lempeästi meitä antautumasta alakuloisuuteen, sanoen: älköön sydämenne murheellinen olko, älköönkä peljätkö. Tämä tarkoittaa: älkää antako vaikeinakaan aikoina toivottomuudelle sijaa. Katsokaa Herraan! Seuratkaa Hänen sanansa neuvoja! Noudattakaa uskollisesti Hänen esimerkkiänsä! Ohjatkoon kaikkia toimianne se itsensä unhottava, kaikki alttiiksi paneva rakkaus, joka niin kirkkaana näkyy Herran Jeesuksen omasta toiminnasta. Sen vuoksi: millä alalla, missä tehtävissä lienemmekin kutsutut työskentelemään, palvelkaamme Herraa ilolla! Sillä Hän antaa oikean työnilon, joka on työntekijän paras palkinto, ja Hän tekee työmme siunauksellaan hedelmälliseksi.

Kuten ruumiimme tarvitsee lepoa työn perästä ja työn lomassa, tarvitsee henkemmekin sitä. Sitä meille antaa Rauhanruhtinas, Jeesus, jonka syntymäjuhlalle pyytäkäämme hiljaisuudessa valmistua! Me olemme saapuneet pyhälle alueelle, jossa Herra hyvine lahjoineen liikkuu. Täältä pyytäkäämme mekin itsellemme oikeata juhlamieltä, että osaksemme tulisi Hänen rauhansa, joka käy kaiken ymmärryksen yli, sillä sitä sielumme syvimmin kaipaa ja sen yksin Jeesus antaa. Amen.

Frid efterlämnar jag åt eder, Min frid giver Jag eder. Icke giver Jag eder såsom världen giver. Edert hjärta vare icke oroligt, ej heller försagt. (Joh. 14: 27).

Mina åhörare! Fridens och glädjens stora högtid, julen, är redan för dörren. Var och en av oss, som blott har en möjlighet därtill, vinnlägger sig om att lösgöra sig från de vardagliga arbetena och bekymren, för att i kretsen av sina kära egna tillbringa julhögtiden. Man väntar så mycket av julen och den har även mycket att giva åt varje rättsinnigt hjärta. Även Finlands riksdagsrepresentanter hava fått avsluta sin arbetsperiod under denna väntans tid. — Det är Herren Jesus Kristus, som bringar julfriden med sig. Han talar i de upplästa textorden om sin frid och Han lovar den åt de sina. Han gör en åtskillnad mellan den frid Han giver och världens frid, sägande: Icke giver jag eder såsom världen giver. Även världen skänker stundom gåvor med frikostig hand, men dess gåvor jämförda med, vad Jesus giver, äro värdelösa och ganska ofta rentav skadliga. Människohjärtat längtar och trängtar efter frid. Men världen kan icke tillfredsställa denna hennes längtan, ty hon lever i och är omvärvd av oro och ofrid. Åt vilket håll i världen vi än rikta vår blick, råder där överallt oro och ofrid. Jordens folk äga varken i politiskt eller socialt avseende frid. De känna djup oro och betryck, samt spana envar med fruktan och bävan mot framtiden. Icke heller vårt folk har undgått detta folkens gemensamma gissel. Och visst ha vi ju under det år, som nu nalkas sitt slut, ofta fått känna

bitter smärta. Vårt folk, vår riksdag och vår regering ha blivit ställda inför frågor av så allvarlig art att de varit egnade att beröva mången av oss nattens vila och dagens ro och mången har i sitt hjärta med Israels fromme psalmsångare suckat: Vi bedrövar du dig min själ och är så orolig i mig? Under dessa förhållanden borde väl de ord, vilka tala om frid för den fridlöse, vara kärkomna för envar. Vi höra ju här att Jesus säger: Frid efterlämnar jag åt eder, Min frid giver jag eder. Fridlösa hjärtan tillsägas här Jesu frid. Jesu frid är den största vinning för människohjärtat här i denna ofridens värld. Jesus allena kan tillintetgöra orsakerna till ofriden hos envar av oss. Han allena kan befria oss från ett ont samvete. Han giver oss frid med Gud. Psalmsångarn säger under orostider: Min själ, förtrösta uppå Herren. O, att även vi skulle säga till vår själ: Sök Jesu frid. Jesus är Fridfursten trots det, att Han måste upptaga kampen mot de makter, som frånrövat människosläktet dess frid. Med Jesu frid i hjärtat ha Hans tjänare med glädje gått igenom alla de svårigheter, som mött dem härnere. De ha, ofta under jublande segersång på sina läppar gått i döden, ty de ha' ägt den frid, som världen icke kan giva, men icke heller borttaga. För att vinna Jesu frid, böra vi framför allt se till att vi icke söka friden, där den icke står att finna, nämligen i världen. I världen kunna vi lätt förirra oss så att vi icke mera veta, vad vi söka och vad vi sakna. Vi eftersträva än det ena än det andra, inbillande oss, att vår frid och lycka ligger däri, men vi finna intet, som skulle skänka oss frid för vår själ. Till Jesus måste vi således komma för att finna frid och Han kallar oss ju själv så nådefullt: Kommen till Mig alle I, som arbeten och ären betungade och Jag skall vederkvicka eder och I skolen finna ro till edra själar. Detta är ju en inbjudan, som vi alla borde lyssna till. Ja, borde icke i tidens oro och ofrid en sådan maning vinna genklang i varje människohjärta och den vinner ju även, men ofta nog blott för stunden. Vi vilja ofta icke tro, att vår ofrid är så djup, som den i själva verket är. Vi se blott på de yttre företeelserna och händelserna och föreställa oss, att orsaken till vår ofrid ligger blott i dem, ehuru den i själva verket är att söka i vårt eget hjärta och liv. Sådana arbetande och betungade, åt vilka Jesus lovar frid hos sig hava blivit frigjorda från den mänskliga ytligheten. De ha riktat blicken även mot sig själva och varseblivit att den första och väsentliga orsaken till oro, är i deras eget väsen. Och då uppstår frågan: Vem skall hjälpa mig, vem skall befria mig från detta tillstånd. Jesus säger till en sådan arbetande och betungad själ: Jag skall utstryka dina synder. Min frid skall Jag giva dig. Och då är vårt tillstånd icke mera i främsta rummet beroende av dessa utvärtes förhållanden, ty Jesus har upptagit oss till undersåtar i sitt rike — det rike, som är rättfärdighet, frid och fröjd i den Helige Ande.

Jesu lugnande och tröstingivande ord höra även oss till, om vi lärt oss att mottaga Hans heliga ord, om vi älska Honom, om vi alltid och i främsta rummet bedja Honom om råd och hjälp i våra svårigheter. Stunder av svaghet återkomma ofta i vårt liv, då vi mera se på svårigheterna, som kommit oss till del, än på den hjälp, som Herren lovat oss. Jesus vet detta och vill därför likasom genom en kärleksfull påminnelse säga: Edert hjärta vare icke oroligt ej heller försagt och därmed vill Han hava sagt: Given icke rum för tröstlöshet och tvivel i edra hjärtan. Sen på Herren! Låten Hans ord utgöra rättesnöret för edert liv. Må Herren giva oss alla en välsignad julhögtid med sann julglädje och frid. Amen.

Jumalanpalveluksen päätökseksi esitti Suomen laulu L. Madetojan „Ei multa mitään puutu'' ja urkutaiteilija Sundberg loppusoiton.

Jamalanpalveluksen päätyttyä edustajat kulkueessa palasivat eduskuntatalolle, missä valtiopäivien päättäjäiset tapahtuivat.

Valtiopäiväin päättäjäiset

Eduskunnan istuntosalissa 20 päivänä joulukuuta 1930.

Pöytäkirja, joka laadittiin 1930 vuoden toisten valtiopäiväin päättäjäisissä eduskunnan istuntosalissa lauantaina 20 päivänä joulukuuta 1930.

Oltuaan läsnä Nikolainkirkossa pidetyssä, kello 12 alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa, saapuivat Tasavallan Presidentti, filosofiantohtori Lauri Kristian Relander, sekä eduskunnan puhemies, varapuhemiehet ja jäsenet eduskuntatalolle. Eduskunnan jäsenet asettuivat paikoilleen eduskunnan istuntosalissa. Valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri saapuivat heille puhemiehen vasemmalla puolella varatuille paikoille. Tämän jälkeen saapui paikalleen eduskunnan puhemies Suomen Pankin johtokunnan jäsen, maanviljelijä Kyösti Kallio, seurassaan allekirjoittanut eduskunnan sihteeri, joka 20 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäivien avajaisissa ja päättäjäisissä noudatettavia juhlamenonohjeita koskevan asetuksen 7 §:n määräyksen mukaisesti ryhtyi pitämään pöytäkirjaa.

Ulkovaltain diplomaattiset edustajat olivat asettuneet heille varattuun aitioon vasemmanpuoleiselle parvekkeelle sekä korkeimman oikeuden ja korkeimman hallintooikeuden jäsenet, sotaväen päällikkö, suojeluskuntain päällikkö ynnä muut kutsuvieraat oikeanpuoleiselle parvekkeelle.

Kun kaikki olivat asettuneet paikoilleen, saapui juhlamenojen ohjaajan saattamana istuntosaliin Tasavallan presidentti asettuen puhemiehen korokkeen ja hallituksen jäsenten istuinten väliselle korokkeelle.

Tämän jälkeen eduskunnan puhemies Kallio, jättäessään Tasavallan presidentille valtiopäiväpäätöksen, lausui eduskunnan tervehdyksen seuraavin sanoin:

Kunnioitettava herra Tasavallan Presidentti!

Eduskunnan puolesta on minulla kunnia jättää Teille, herra Tasavallan Presidentti, vuoden 1930 toisten valtiopäiväin päätös. Siitä käyvät lähemmin selville työmme tulokset.

Eduskunnan istuntokausi on ollut nyt poikkeuksellisen lyhyt. Mutta tästä huolimatta on eduskunta ehtinyt käsitellä ne lakiehdotukset, jotka edellisillä valtiopäivillä oli äänestetty lepäämään yli vaalien ja joiden merkeissä viime eduskuntavaalit käytiin. Samoin on eduskunta käsitellyt yli 40 hallituksen esitystä, niiden joukossa valtion tulo- ja menoarvion, jonka valmistaminen on ollut työmme keskeisin kysymys. Eduskunta on koettanut tehdä kaiken voitavansa, että valtiotalouden hoidossa ei syntyisi mitään häiriöitä menoarvion viipymisen johdosta. Tutustuttuanne, herra Tasavallan Presidentti, eduskunnan laatiman menoarvion sisältöön tulette Te huomaamaan, että senkin jälkeen kuin hallitus jätti menoarvioehdotuksensa eduskunnalle on taloudellisen pulakauden seurausten tähden täytynyt tehdä lukuisia muutoksia niin hyvin tuloihin kuin menoihinkin. Myöskin samasta syystä on täytynyt jättää melkein poikkeuksetta huomioon ottamatta ne 71 edustajain tekemää rahaasia-aloitetta, jotka menoarvion ohella on eduskunta käsitellyt.

Alussa mainitsemaimme lakiehdotusten ja hallituksen esitysten sekä rahaasia-aloitteiden ohella on eduskunta käsitellyt myös useita eduskunnan jäsenten tekemiä laki- ja toivomusaloitteita, joiden johdosta tehdyt päätökset jätämme samalla herra Presidentin ja hallituksen harkittavaksi. Osa hallituksen esityksiä ja eduskunta-aloitteita on vielä valmistusasteella, mutta tulee eduskunta heti kokoonnuttuaan ottamaan ne työsuunnitelmaansa.

Työmme tuloksia arvostellessa toivomme herra Tasavallan Presidentin ja hallituksen tulevan huomaamaan, että eduskunta on

moninaisella tavalla koettanut puolestaan rakentaa ja lujittaa olojamme sekä sisäänettä ulospäin.

Jättäessäni valtiopäiväpäätöksen on minulla kunnia eduskunnan puolesta lausua Teille, herra Tasavallan Presidentti, Eduskunnan kunnioitus.

Tasavallan presidentti julisti tämän jälkeen valtiopäivät päättyneiksi seuraavin suomeksi ja ruotsiksi lausutuin sanoin.

Suomen kansan edustajat!

Nyt päättynyt istuntokausi on ollut poikkeuksellisen lyhyt. Se on kestänyt tasan kaksi kuukautta.

Tällä istuntokaudella suoritetusta lainsäädäntötyöstä on erikoisesti mainittava vaalien yli lepäämään jääneiden, yhteiskuntamme lainalaista kehitystä suojaavien lakien hyväksyminen. Näillä päätöksillä eduskunta ratkaisevalla tavalla myötävaikutti viime kevään ja kesän kuluessa niin kärjistyneeksi käyneen sisäpoliittisen tilanteen rauhoittumiseen. Saattamalla nyt kyseessäolevan lainsäädännön alalla kirjoitetun lain sopusointuun kansan oikeustajunnan kanssa, eduskunta poisti perussyyn kansan huolestumiseen ja sen viimeaikaiseen liikehtimiseen.

Nämä lait antavat suuren vallan hallitukselle — niihin sisältyy myös suuri velvoitus, velvoitus käyttää valtaa oikein. Lain teho riippuu aina lopultakin lain siveellisestä oikeutuksesta.

Tyydytyksellä on todettava, että istuntokauden lyhyydestä huolimatta ensi vuoden tulo- ja menoarvio on saatu hallitusmuodon edellyttämässä ajassa valmiiksi ja samalla sellaiseksi, että siinä lasketut tulot peittävät ilman lainavarojen käyttöä eri tarkoituksiin hyväksytyt valtion menot.

Arvoisat kansanedustajat!

Eduskuntatyö alkoi poikkeuksellisen vaikeitten sisäpoliittisten olojen vallitessa. Istuntokauden nyt päättyessä ovat mielet rauhoittumassa ja laillinen meno on palautunut valtakuntaan. Meidän tulee luottaa siihen, että tämä yhteiskuntamme tervehtyminen tulee ilman häiriöitä edelleen jatkumaan. Jos koskaan, niin nyt tarvitsemme poliittisessa elämässä rauhaa. Kansalaisten huomio ja työtarmo on saatava kiintymään taloudellisiin kysymyksiin. Maan taloudellinen elämä on turvattava sitä uhkaavilta vaaroilta.

Kiittäen Teitä kaikesta suorittamastanne työstä ja toivottaen Teille lepoa lähestyvien pyhien aikana, julistan vuoden 1930 toiset valtiopäivät päättyneiksi.

Representanter för det finska folket!

Den nu avslutade riksdagssessionen har varit exceptionellt kort. Den har pågått i jämnt två månader.

Av det under denna session utförda lagstiftningsarbetet bör särskilt nämnas godkännandet av lagarna till skydd för vårt samhälles lagbundna utveckling, vilka lagar vid senaste riksdag lämnades att vila över valen. Genom dessa beslut har riksdagen på ett avgörande sätt bidragit till lugnandet av det under senaste vår och sommar tillspetsade inrikespolitiska läget. Genom att på ifrågavarande lagstiftningsområde bringa den skrivna lagen i överensstämmelse med folkets rättsmedvetande, har riksdagen avlägsnat grundorsaken till det bekymmer och den oro, vilka under senaste tid förmärkts inom vårt folk.

Dessa lagar lägga i regeringens hand en betydande makt — men innefatta också en stor förpliktelse, förpliktelsen att rätt bruka makten. Effektiviteten av en lag är ju slutligen beroende av dess moraliska berättigande.

Med tillfredsställelse bör konstateras, att trots sessionstidens korthet nästa års statsförslag blivit färdigt inom den i regeringsformen förutsatta tiden och att i statsförslaget de beräknade inkomsterna, utan användande av lånemedel täcka de för olika ändamål godkända statsutgifterna.

Ärade folkrepresentanter!

Riksdagsarbetet begynte under exceptionellt svåra inrikespolitiska förhållanden. Nu vid avslutandet av sessionstiden hålla sinnena på att lugnas och den lagliga ordningen har återställts i riket. Vi måste förlita oss därpå, att denna sanering av vårt samhälle utan störingar skall vidare fortgå. Om någonsin, så behöva vi nu lugn på det politiska livets område. Medborgarnes uppmärksamhet och arbetsenergi bör riktas på de ekonomiska frågorna —

landets ekonomiska liv bör betryggas mot de faror, som hota detsamma.

Tackande Eder för Edert arbete samt tillönskande Eder vila under den instundande helgen, förklarar jag 1930 års andra riksdag avslutad.

Kun tämä oli tapahtunut, poistui Tasavallan presidentti juhlamenojen ohjaajan saattamana istuntosalista, minkä jälkeen valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri lähtivät salista.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

Puhemiehen jäähyväissanat.

Kun virallinen päättäjäistilaisuus oli loppunut ja Tasavallan presidentti oli poistunut istuntosalista, jäivät edustajat vielä hetkeksi istuntosaliin, jolloin puhemies Kallio lausui seuraavat jäähyväissanat, joita edustajat seisoaltaan kuuntelivat:

Arvoisat edustajat!

Valtiopäiväjärjestys kieltää puhemiestä ottamasta osaa keskusteluihin, joten tähän saakka olen saanut todeta vain, mitä puhujat ovat täällä esittäneet. Kun nyt olen jättänyt puhemiehen nuijan, niin otan vapauden tältä paikalta rikkomatta säännöksiä taikka hyviä tapoja lausua Teille, arvoisat edustajat, kiitokset siitä tunnollisesta työstä, jonka olette kansamme parhaaksi tällä istuntokaudella suorittaneet.

Työkautemme on ollut nyt poikkeuksellisen lyhyt. Kaksi kuukautta sitten sai eduskunta muiden esitysten ohella käsiteltäväkseen valtion tulo- ja menoarvioehdotuksen. Säännöllinen asioiden hoito edellyttää, että se valmistuu ennen vuoden loppua. Tietoisuus tästä on velvoittanut edustajia tekemään kaiken voitavansa sen toteuttamiseksi. Niin ylivoimaiselta kuin tämä tehtävä näyttikin, on valtiovarainvaliokunta ja eduskunta siitä kumminkin kunnialla suoriutunut. Valtiotalouden hoito voi nyt ilman mitään poikkeuksellisia toimenpiteitä jatkua.

Menoarvion laatiminen on ollut erikoisen vaikeaa nykyjään vallitsevan taloudellisen pulakauden vallitessa, joka on lyönyt syvästi leimansa myöskin valtion tuloihin ja menoihin. Menoarvion ohella olemme myöskin käsitelleet suuren määrän muita, hyvinkin kauaskantoisia kysymyksiä, joihinka äsken Herra Tasavallan Presidentille valtiopäiväpäätöstä esittäessäni viittasin.

Osa hallituksen esityksiä ja eduskuntaaloitteita jää meiltä vielä valmistusasteelle, joten puhemiesneuvosto harkitsi vakavasti eduskuntatöiden jatkamista tammikuun aikana. Se näytti kumminkin tuottavan voittamattomia vaikeuksia. Tästä huoneistosta, jossa parikymmentä vuotta olemme työskennelleet, tulemme nyt muuttamaan uuteen eduskuntataloon, joka valmistuu helmikuun 1 päivään mennessä siihen kuntoon, että voimme siellä alkaa seuraavat valtiopäivät. Äänestyskoneiden siirto ja tämän vuokrahuoneiston kuntoonlaitto vaatii kumminkin aikansa, jota työtä istuntokauden aikana ei voi suorittaa. Sentähden harkitsi puhemiesneuvosto eduskuntatyön kannalta parhaimmaksi sellaisen ratkaisun, että vuoden 1931 valtiopäivät aloitetaan valtiopäiväjärjestyksen edellyttämänä aikana, helmikuun 1 päivänä. Nyt keskeneräisiksi jääneet asiat voidaan silloin uusien esityksien ja aloitteiden ohella käsitellä.

Vuoden 1931 valtiopäivien työtaakka vaatii luonnollisesti vuorostaan tavallista pitemmän työkauden. Puhemiesneuvosto onkin suunnitellut, että eduskunta ensi vuonna tulee olemaan koossa valtiopäiväjärjestyksessä edellytettyä aikaa kauemmin. Tämän kautta katsoo puhemiesneuvosto voitavan parhaiten välttää muuton tuottamat hankaluudet ja ennen kaikkea saavuttaa itse eduskuntatöihin nähden parhaimman tuloksen.

Näin ollen kokoonnumme nyt viimeisen kerran näissä suojissa, joissa suurimman osan yksikamarisen eduskunnan monivaiheista työtä olemme suorittaneet.

Tämän lyhyen istuntokauden työtaakka on ollut raskas. Sen on tehnyt kumminkin mieluisaksi se rakentava mieli, joka työllemme on ollut ominaista. Minä kiitän teitä kaikkia siitä suopeudesta, jota puhemiehellä on ollut onni nauttia eduskunnan jäsenten puolelta.

Minä pyydän saada myöskin omasta ja eduskunnan puolesta kiittää eduskunnan kokenutta sihteeriä, laamanni Kotosta, joka

taidolla ja antautumuksella on helpottanut puhemiehen ja koko eduskunnan työtä. Samoin kanslian muita virkailijoita ja tulkkeja, jotka erikoisella ahkeruudella ja suurella itsensäuhrautuvaisuudella ovat suorittaneet työnsä. Samoin kiitän myös kaikkia muita eduskunnan virkailijoita ja palveluskuntaa uskollisesta työstään. Kiitän myös sanomalehtimiehiä siitä, että olette valppaasti seuranneet ja selostaneet työtämme.

Arvoisat edustajat!

Toivotan teille viihtyisää joulujuhlaa omaistenne seurassa.

Eduskunnan puolesta vastasi tähän ensimmäinen varapuhemies T u l e n h e i m o, lausuen:

Pyydän eduskunnan puolesta Teille, Herra Puhemies, julkituoda kunnioittavat kiitoksemme siitä työstä, jonka Te kuluneina kuukausina olette puhemiestoimessanne suorittanut.

Kuten puheessänne huomautitte, on eduskunnan työkausi tällä kertaa ollut sangen lyhyt. Siitä huolimatta on se työmäärä, joka tänä aikana on suoritettu, hyvin vastannut sitä, joka syysistuntokautena säännöllisissä oloissa tavallisesti voidaan suorittaa. Suuri ansio siitä tulee Teille, Herra Puhemies. Ennestään tunnetulla taidollanne olette Te käsittelyjä johtanut, pyrkimyksenänne saada keskustelut pysymään tarkoin asiallisella pohjalla. Ilman Teidän kokenutta johtoanne emme varmaankaan olisi saavuttaneet sitä tulosta, jonka nyt voimme tyydytyksellä todeta. Me kiitämme Teitä ja toivotamme mekin Teille puolestamme rauhaisaa joulua rasittavan työn jälkeen.

Eduskunnan jäsenten puolesta pyydän myös yhtyä herra puhemiehen esittämään kiitokseen eduskunnan kanslialle, sen ylemmille ja alemmille virkailijoille sekä tässä talossa että Säätytalolla siitä erinomaisesta antaumuksesta ja avuliaisuudesta, jota he kukin paikallaan ovat meille osoittaneet.

Arvoisat edustajatoverit!

Me hajaannumme ympäri laajaa maatamme sen kaikkiin osiin, valmistautuen viettämään sitä juhlaa, jonka sanomana on, että maassa on oleva rauha ja ihmisillä hyvä tahto. Löytäköön tämä sanoma vastakaikua kaikkien meidän sydämissämme. Soittakoot sitä joulukellot tänä ankarana aikana koko kansamme mieleen.

Kansaamme, maahamme kiintyvät ajatuksemme eronhetkenäkin. Sen menestykselle kohottakaamme nyt, niinkuin ennen, hajautuessamme raikas eläköön-huuto!

Eläköön Suomen maa ja kansa! Eläköön!

Edustajat yhtyivät kolminkertaiseen eläköön-huutoon.

Valtiopäiväin päättäjäisten näin tapahduttua Tasavallan presidentti, valtioneuvoston jäsenet, ulkovaltain edustajat ja muut kutsuvieraat sekä eduskunnan jäsenet siirtyivät eduskunnan ravintolaan nauttiakseen kahvia ja virvokkeita.

Tämän vuoden toiset valtiopäivät ja samalla eduskunnan toiminta vuokratussa huoneistossaan Heimolassa olivat päättyneet.

SISÄLLYSLUETTELO.

I.

VALIOKUNTIEN TYÖT VALTIO-PÄIVIEN PÄÄTTYESSÄ.

Valiokuntien työt vuoden 1930 toisten varsinaisten valtiopäivien päättyessä.

Asia	Toimenpide
Perustuslakivaliokunta.	
I. Lausunnot.	
Lausunto maatalousvaliokunnalle ed. Kestin toivomusaloitteesta n:o 62 n. s. päätilojen vuokraajain itsenäistyttämisestä.	Ei ehditty käsitellä.
Lausunto ulkoasiainvaliokunnalle eräistä valtio-oikeudellisista kysymyksistä, jotka koskevat kansainvälisen sopimuksen voimaansaattamista tarkoittavan lain julkaisemista Suomen lakikokoelmassa.	
II. Lepäämässä olevat lakiehdotukset.	
Vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus tasavallan suojelulaiksi.	Mietintö n:o 1.
Vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi sotatilasta päivänä kuuta annetun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannallepanon sattuessa.	Mietintö n:o 2.
Vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 9.
Vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta sekä samoilla valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi Suomen vaalilain muuttamisesta.	Mietintö n:o 4.
III. Hallituksen esitykset.	
Hallituksen esitys n:o 9 valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 5.
Hallituksen esitys n:o 13 edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 3.
Hallituksen esitys n:o 29 rikoslain 11 luvun muuttamisesta.	Mietintö n:o 6.
Hallituksen esitys n:o 45 asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 8.

Asia	Toimenpide
IV. Kertomukset.	
Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1929.	Ei ehditty loppuun käsitellä.
Hallituksen kertomus toimenpiteistään tammi—syyskuun aikana vuonna 1930.	
Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan vuodelta 1929.	Ei ehditty käsitellä.
V. Lakialoitteet.	
Ed. von Bornin lak. al. n:o 1 laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 7.
VI. Eduskunnan työjärjestyksen muuttamista koskeva aloite.	
Ed. Kiviojan aloite työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 10.
Lakivaliokunta.	
I. Lausunnot.	
Lausunto ulkoasiainvaliokunnalle hallituksen esityksen n:o 40 johdosta ulkomaisten välitystuomioitten täytäntöönpanoa koskevan, Genèvessä 26 päivänä syyskuuta 1927 tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä.	Lausunto n:o 1.
II. Hallituksen esitykset.	
Hallituksen esitys n:o 10 laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 4.
Hallituksen esitys n:o 11 laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi.	Mietintö n:o 2.
Hallituksen esitys n:o 12 kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 3.
Hallituksen esitys n:o 30 laiksi vapausrangaistusten koventamisesta.	Mietintö n:o 1.
Hallituksen esitys n:o 35 laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun.	Mietintö n:o 5.
III. Lakialoitteet.	
Ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 2 laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 6.
Ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 14 laiksi lisäyksestä rikoslain 1 lukuun ja saman lain 38 luvun 12, 14, 15 ja 16 §:n muuttamisesta, laiksi kieltolain 14 ja 15 b §:n muuttamisesta sekä laiksi tullisäännön 161 §:n muuttamisesta ja lisäyksestä sanottuun tullisääntöön.	Ei ehditty loppuun käsitellä.

Asia	Toimenpide
IV. Toivomusaloitteet.	
Ed. Jacobssonin y. m. toiv. al. n:o 1 painovapauslain muuttamisesta siten, että virastot velvoitetaan pitämään viralliset asiakirjat yleisön saatavissa. Ed. B. Sarlinin y. m. toiv. al. n:o 2 korvauksen antamisesta yleisistä varoista todistajille rikosasioissa annetun asetuksen muuttamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
Ulkoasiainvaliokunta.	
I. Lausunnot.	
Lausunto lakivaliokunnalle ed. Lohen y. m. lakialoitteesta n:o 14 laiksi lisäyksestä rikoslain 1 lukuun ja saman lain 38 luvun 12, 14, 15 ja 16 §:n muuttamisesta, laiksi kieltolain 14 ja 15 b §:n muuttamisesta, sekä laiksi tullisäännön 161 §:n muuttamisesta ja lisäyksestä sanottuun tullisääntöön.	Ei ehditty käsitellä.
II. Hallituksen esitykset.	
Hallituksen esitys n:o 15 Suomen ja Ranskan kesken sovittelumenettelystä sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.	Mietintö n:o 3.
Hallituksen esitys n:o 16 Suomen ja Tshekkoslovakian välisen, riitojen oikeudellista ja välitysoikeudellista ratkaisua sekä sovittelumenettelyä koskevan sopimuksen hyväksymisestä.	Mietintö n:o 4.
Hallituksen esitys n:o 33 Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.	Mietintö n:o 2.
Hallituksen esitys n:o 34 Genèvessä 24 päivänä maaliskuuta 1930 allekirjoitetun kauppapoliittisen sopimuksen hyväksymisestä.	Mietintö n:o 1.
Hallituksen esitys n:o 40 ulkomaisten välitystuomioitten täytäntöönpanoa koskevan Genèvessä 26 päivänä syyskuuta 1927 tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä.	Ei ehditty loppuun käsitellä.
Hallituksen esitys n:o 56 Suomen ja Rumanian välisen kauppasopimuksen hyväksymisestä.	Mietintö n:o 5.
Hallituksen esitys n:o 57 Suomen ja Islannin kesken riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.	Mietintö n:o 6.
III. Kertomukset.	
Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1930 tammi—syyskuun ajalta, mikäli se koskee suhteita ulkovaltoihin.	Ei ehditty loppuun käsitellä.

Asia	Toimenpide
Valtiovarainvaliokunta.	
I. Hallituksen esitykset.	
Hallituksen esitys n:o 19 osakkeiden ostamisesta Seinäjoen vesijohto-osakeyhtiössä.	Mietintö n:o 1.
Hallituksen esitys n:o 41 laiksi koroitettujen tullien kantamisesta.	Mietintö n:o 3.
Hallituksen esitys n:o 42 laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta.	Mietintö n:o 2.
Hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931.	Mietinnöt n:ot 17 ja 17 a.
Hallituksen esitys n:o 3 laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931.	Mietintö n:o 7.
Hallituksen esitys n:o 4 laiksi tulitikkuverosta.	Mietintö n:o 8.
Hallituksen esitys n:o 5 laiksi makeisvalmisteverosta.	Mietintö n:o 9.
Hallituksen esitys n:o 6 mallasjuomista suoritettavasta verosta.	Mietintö n:o 14.
Hallituksen esitys n:o 7 moottoriajoneuvoverosta vuonna 1931.	Mietintö n:o 10.
Hallituksen esitys n:o 43 tullien kantamisesta vuonna 1931.	Mietintö n:o 16.
Hallituksen esitys n:o 8 laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi metsä- ja maataloudellisiin tarkoituksiin.	Mietintö n:o 4.
Hallituksen esitys n:o 2 lisäyksistä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon.	Mietintö n:o 5.
Hallituksen esitys n:o 17 laiksi rajavartiolaitoksesta.	Ei ehditty käsitellä.
Hallituksen esitys n:o 20 laiksi puolustuslaitoksen leski- ja orpokassalle annettavasta valtion apurahasta.	
Hallituksen esitys n:o 21 eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamisesta rahamenoiksi.	Mietintö n:o 18.
Hallituksen esitys n:o 22 kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta.	Mietintö n:o 12.
Hallituksen esitys n:o 24 laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle.	Mietintö n:o 15.
Hallituksen esitys n:o 25 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten.	Mietintö n:o 6.
Hallituksen esitys n:o 26 vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä.	Mietintö n:o 11.
Hallituksen esitys n:o 27 tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.	Mietintö n:o 13.
Hallituksen esitys n:o 28 erinäisten kunnallisverotusta koskevien säännösten muuttamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
Hallituksen esitys n:o 44 laiksi valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista.	
Hallituksen esitys n:o 48 kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 22.
Hallituksen esitys n:o 54 laiksi valtion teollisuuslaitosten hoidon ja käytön yleisistä perusteista.	Ei ehditty käsitellä.

Asia	Toimenpide
Hallituksen esitys n:o 55 laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta.	Ei ehditty käsitellä.
Hallituksen esitys n:o 58 valtion lyhytaikaisesta luotosta vuonna 1931.	Mietintö n:o 20.
Hallituksen esitys n:o 59 Osuuskassojen Keskuslainarahasto osakeyhtiön erinäisten obligatiolainojen valtion takuusta.	Mietintö n:o 21.
II. Lausunnot.	
Lausunto maatalousvaliokunnalle hallituksen esityksen n:o 38 johdosta laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi.	Lausunto n:o 1.
Lausunto maatalousvaliokunnalle hallituksen esityksen n:o 39 johdosta laiksi lisämaan antamisesta Kemijärven ja Kuolajärven kuntien liian pienille taloille.	
Lausunto maatalousvaliokunnalle ed. Lahtelan y. m. lakialoitteesta n:o 12 laiksi Kemijärven kunnassa olevan n. k. Kirkkomäenkankaan ja sitä varten eroitetun metsämaan tilaksi muodostamisesta ja asukkaille luovuttamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
III. Rahaasia-aloitteet.	
Ed. Helon y. m. rah. al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta omakotirahaston vahvistamiseksi.	
Ed. Ryömän rah. al. n:o 2 määrärahan osoittamisesta Lapinlahden keskuslaitoksen osastonhoitajattarien ja laboratorioapulaisen palkkojen koroittamiseen.	
Ed. Reinikaisen y. m. rah. al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta Viipurin diakonissalaitoksen sairaalan rakennustöiden loppuun saattamista varten.	
Ed. Ryömän rah. al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta Viipurin lääninsairaalan yhteyteen rakennettavaa sairaanhoitajataroppilas- ja sairaanhoitajatarkotia varten.	
Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta aluesairaalan rakentamiseksi Säräisniemen pitäjään.	
Ed. Riipisen y. m. rah. al. n:o 6 määrärahan osoittamisesta valtion lastensairaalan rakentamista varten.	Mietintö n:o 17.
Ed. Janhosen rah. al. n:o 7 määrärahan osoittamisesta Oulun diakonissakodin sairaalan laajentamista varten.	
Ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 8 määrärahan osoittamisesta Vaasan kunnallissairaalan laajentamiskustannuksia varten.	
Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 9 määrärahan osoittamisesta puhelinjohdon rakentamiseksi Oulun kaupungista Hailuodon kirkonkylään.	
Ed. Kestin rah. al. n:o 10 määrärahan osoittamisesta avustukseksi tie- ja siltarakennustöitä varten.	
Ed. Cajanderin y. m. rah. al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta metsätieteellisen tutkimuslaitoksen metsäteknologisen osaston yhden professorin, yhden assistentin ja yhden apuvirkailijan palkkaamista varten.	

Asia	Toimenpide
Ed. Ryömän rah. al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Halilan ja Patrun parantolain vanhempien hoitajattarien palkkojen koroittamista varten. Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta Turun toisen suomalaisen lyseon rakennustyön alkamiseksi. Ed. Aallon y. m. rah. al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta töiden järjestämiseksi työttömille. Ed. Aallon y. m. rah. al. n:o 15 määrärahan osoittamisesta vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten. Ed. E. Sarlinin y. m. rah. al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta puhelinjohtojen rakentamista varten saaristoseuduille. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Kuolajärven maantien tulvanalaisten alueiden koroittamista varten. Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta Paul Nicolayn kristillis-yhteiskunnallisen työkeskuksen toiminnan avustamista varten. Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta valtion puhelinverkon laajentamista varten. Ed. Kilven y. m. rah. al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta Tampereen lyseon uuden talon rakentamista varten. Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 21 koroitetun määrärahan osoittamisesta Peräpohjolan itäisen osan kiertävää kotitalouskoulua varten. Ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta lainoiksi niille itäisen rajaseudun tilallisille, joilta rajansulkeminen on tehnyt mahdottomaksi metsänmyynnin. Ed. Rantasen y. m. rah. al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta huokeakorkoisten lainain jakamiseksi yksityisoppikoulujen koulutalojen rakentamista varten. Ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta aluelääkärin asunnon ja sairastuvan rakentamista varten Lavansaarelle. Ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta puutavaraliikettä harjoittavien, maamiesten omistamien metsäyhtymien lainojen vakauttamiseksi. Ed. Hannulan y. m. rah. al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Tornionjoen yli Tornion aseman ja Tornion kaupungin välille. Ed. Hannulan y. m. rah. al. n:o 27 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Tossavan lossilta Koivun asemalle. Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 28 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Taipalsaarelta Lappeenrantaan. Ed. Korhosen y. m. rah. al. n:o 29 määrärahan osoittamisesta Tervasalmen sillan rakentamista varten. Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseksi Utajärven lossipaikalle Puolangan—Utajärven maantiellä.	Mietintö n:o 17.

Asia	Toimenpide
Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 31 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Jolmanputaan yli Tornionjokivarren maantiellä. Ed. Bryggarin y. m. rah. al. n:o 32 määrärahan osoittamisesta Karstulan kirkolta Soinin kirkolle johtavan maantien rakennustyön jatkamista varten. Ed. Kestin rah. al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Muhoksen pitäjän ja Ylikiimingin väliseltä maantieltä Oulujoen pohjoispuolta Utajärven kunnan Vaalan kylään. Ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Askaisten—Merimaskun maantieltä Livonsaaren kautta Teersalon kylän rantaan. Ed. Jussilan rah. al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Sierilän lossin eteläpäästä Kemijoen eteläpuolta Pekkalan lossille. Ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 36 määrärahan osoittamisesta kalastusloistojen rakentamista varten. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamista varten. Ed. Nikkasen y. m. rah. al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta yhdysradan rakentamista varten Hovinmaan asemalta Lavolan kautta Tammisuon aseman seuduille. Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta Pellon kylän ja Meltauksen välisen maantierakennuksen loppuunsaattamista varten. Ed. V. Eskolan y. m. rah. al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta Jämsänjoen perkaustöiden aloittamista varten. Ed. Perhon y. m. rah. al. n:o 41 koroitetun määrärahan osoittamisesta Naantalin—Luonnonmaan—Merimaskun maantien parantamista varten. Ed. Lahtelan rah. al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kuolajärven kirkonkylästä Tuutijärvelle. Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta erämaantien rakentamiseksi Savukosken kirkonkylästä Martinkylään. Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sodankylän Vaalajärveltä Jeesiön kylään. Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 45 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kittilästä Enontekiölle. Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Pelkosenniemeltä Kairalaan. Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 47 määrärahan osoittamisesta maamieskoulun perustamista varten Peräpohjolaan. Ed. Pullisen y. m. rah. al. n:o 48 määrärahan osoittamisesta Vuoksen laskua varten.	Mietintö n:o 17.

Asia	Toimenpide
Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta Pyhäjoen perkaamistöiden aloittamista varten. Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Settijoen perkaamistöiden aloittamista varten. Ed. Kestin rah. al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäopiston perustamiseksi Oulun lääniin. Ed. H. Eskolan y. m. rah. al. n:o 52 määrärahan osoittamisesta halpakorkoisten lainojen antamista varten Oulun läänin meijereille. Ed. Setälän y. m. rah. al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta pienviljelystaloudellisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäjärjestöjen toimitsijoille. Ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Turun Marttayhdistyksen kotitalouskoululle. Ed. Kaskisen y. m. rah. al. n:o 55 määrärahan osoittamisesta palkkion maksamista varten sokerijuurikkaan viljelijöille. Ed. Kallioniemen y. m. rah. al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Jyväskylän talouskoulua varten. Ed. Pekkalan y. m. rah. al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta osuustoiminnallisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäliittojen toimitsijoille. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta emäntäkoulun perustamista varten Kemijärvelle. Ed. Huittisen y. m. rah. al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta kotitalouskoulun perustamista varten Keski-Karjalaan. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 60 määrärahan osoittamisesta Suomen Poronjalostusyhdistykselle poronhoidon edistämiseksi. Ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 61 määrärahan osoittamisesta kalansiitoslaitoksen perustamiseksi Kitkajoen Käylänkoskeen. Ed. Pullisen y. m. rah. al. n:o 62 määrärahan osoittamisesta Karjalan Marttayhdistysten piiriliiton talouskoulun avustamiseksi. Ed. Kauran y. m. rah. al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta metsänhoitoyhdistyksien tukemista varten. Ed. Häkkisen y. m. rah. al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta lisäavustukseksi Suomalaiselle Marttaliitolle. Ed. von Bornin y. m. rah. al. n:o 65 määrärahan osoittamisesta Svenska Lantbrukssällskapens i Finland Förbund nimiselle liitolle oppikirjain julkaisemista varten ruotsalaisten maanviljelyskoulujen tarpeeksi. Ed. Åkerblomin y. m. rah. al. n:o 66 määrärahan osoittamisesta lainoiksi kalansäilykelaitosten perustamista tai laajentamista varten. Ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 67 määrärahan osoittamisesta lainan antamiseksi Suomen Karjakeskuskunnalle vientiteurastamon rakentamista varten. Ed. Aattelan y. m. rah. al. n:o 68 määrärahan osoittamisesta Suomen Työväen Musiikkiliiton avustamiseksi.	Mietintö n:o 17.

Asia	Toimenpide
Ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta Kristiinankaupungin ruotsalaisen yhteiskoulun viiden alemman luokan ottamiseksi valtion huostaan. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 70 määrärahan osoittamisesta Kemijärven yhteiskoulun koulutalon rakennusavustukseksi. Ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 71 Suomalaisen Oopperan avustusmäärärahan koroittamisesta.	Mietintö n:o 17.
IV. Kertomukset.	
Hallituksen kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928 ja siihen liittyvä valtiontilintarkastajain kertomus.	Ei ehditty käsitellä.
Hallituksen kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1929.	Ei voitu käsitellä kun valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1929 ei valmistunut.
V. Lakialoitteet.	
Ed. Lahdensuon y. m. lak. al. n:o 3 laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta. Ed. Ryynäsen y. m. lak. al. n:o 4 laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta. Ed. Kaijalaisen y. m. lak. al. n:o 5 laiksi tulo- ja omaisuus- sekä perintö- ja lahjaverotuksen toimeenpanon lykkäämisestä Inarin, Enontekiön, Utsjoen ja Petsamon kunnissa. Ed. Lehtokosken y. m. lak. al. n:o 6 laiksi kansakoululaitoksen kustannuslain 20 §:n muuttamisesta. Ed. Koposen y. m. lak. al. n:o 7 laiksi leimaverolain 14 §:n muuttamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
Ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8 laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta.	Mietintö n:o 19.
Ed. Jyskeen y. m. lak. al. n:o 9 laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhtymille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtion avustuksen perusteita koskevan lain muuttamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
VI. Toivomusaloitteet.	
Ed. Tarkkasen y. m. toiv. al. n:o 3 kotimaisen palkinto-obligatiolainan ottamisesta. Ed. Korpisaaren y. m. toiv. al. n:o 4 erinäisten valtion teollisuuslaitosten muuttamisesta osakeyhtiöiksi. Ed. von Frenckellin toiv. al. n:o 5 valtion kuoletusrahaston perustamisesta. Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 6 pysyväisen talousneuvoston asettamisesta. Ed. Riipisen y. m. toiv. al. n:o 7 verotuslainsäädännön muuttamisesta sellaiseksi, että aviopuolisoita käsiteltäisiin verotuksessa eri verovelvollisina.	Ei ehditty käsitellä.

Asia	Toimenpide
Ed. Kukkosen y. m. toiv. al. n:o 8 perintö- ja lahjaverolaissa ilmenneiden epäkohtien poistamisesta. Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 9 nettobudjetin käytäntöön ottamisesta valtion liiketoiminnassa. Ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 10 virkamiehistön nimittämisen ja virassa pysymisen perusteitten muuttamisesta. Ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 11 esityksen antamisesta laiksi virastojen aukiolosta sekä valtion viran ja toimen haltijain työajasta. Ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 12 virasto-olojen yksinkertaistuttamisesta. Ed. Hännisen toiv. al. n:o 13 rajantakaisten tekemien ryöstöretkien aikaansaamien vahinkojen korvaamisesta. Ed. Kaijalaisen y. m. toiv. al. n:o 14 Petsamon sähkökysymyksen ratkaisemisesta valtion etua silmällä pitäen. Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 15 valtion omistaman Pyhäkosken käyttämisestä sähkövoiman synnyttämiseen. Ed. Aalto-Setälän y. m. toiv. al. n:o 16 korvauksen antamisesta maailmansodan aikana erinäisiä vahinkoja kärsineille annetun lain muuttamisesta. Ed. Kuisman y. m. toiv. al. n:o 17 vuoden 1918 itsenäisyystaistelun johdosta syntyneiden vahinkojen korvaamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
Pankkivaliokunta.	
I. Lausunnot.	
Lausunto lakivaliokunnalle ed. Lohen y. m. lakialoitteesta n:o 2 laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta.	Lausunto n:o 1.
Lausunto valtiovarainvaliokunnalle ed. von Frenckellin toivomusaloitteesta n:o 5 valtion kuoletusrahaston perustamisesta.	Lausunto n:o 2.
II. Hallituksen esitykset.	
Hallituksen esitys n:o 53 säästöpankkilaiksi sekä laiksi osaston perustamisesta pankkitarkastusvirastoon säästöpankkien tarkastusta varten.	Ei ehditty käsitellä.
III. Kertomukset.	
Eduskunnan pankkivaltuusmiesten kertomus Suomen Pankin tilasta ja hallinnosta vuodelta 1929.	Mietintö n:o 1.
IV. Lakialoitteet.	
Ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 10 säästöpankkilaiksi.	Ei ehditty käsitellä.
V. Toivomusaloitteet.	
Ed. Korpisaaren y. m. toiv. al. n:o 18 osuuskauppojen säästökassain toiminnan säännöstelemisestä.	Ei ehditty käsitellä.

Asia	Toimenpide
Talousvaliokunta.	
I. Hallituksen esitykset.	
Hallituksen esitys n:o 50 laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä.	Mietintö n:o 1.
II. Lakialoitteet.	
Ed. von Frenckellin y.m. lak. al. n:o 13 laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta.	Mietintö n:o 2.
III. Toivomusaloitteet.	
Ed. von Bornin y.m. toiv. al. n:o 25 kieltolain korvaamisesta alkoholin käyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta.	Mietintö n:o 3.
Ed. Ryynäsen y.m. toiv. al. n:o 26 kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaisesta valmistuksesta ja kauppaan laskemisesta.	Mietintö n:o 4.
Ed. Voionmaan y.m. toiv. al. n:o 27 esityksen antamisesta laiksi alkoholistihuollosta.	Mietintö n:o 5.
Ed. Hannulan y.m. toiv. al. n:o 28 valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin.	Mietintö n:o 6.
Laki- ja talousvaliokunta.	
I. Lausunnot.	
Lausunto valtiovarainvaliokunnalle ed. Lahdensuon y.m. lakialoitteesta n:o 3 laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.	Lausunto n:o 2.
Lausunto valtiovarainvaliokunnalle ed. Ryynäsen y.m. lakialoitteesta n:o 4 laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.	Lausunto n:o 1.
II. Hallituksen esitykset.	
Hallituksen esitys n:o 14 laiksi laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta.	Mietintö n:o 3.
Hallituksen esitys n:o 18 maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta.	Mietintö n:o 1.
Hallituksen esitys n:o 23 laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta.	Mietintö n:o 4.
Hallituksen esitys n:o 32 lainsäädännöksi jakolaitoksesta, tontinmittauksesta ja kiinteimistörekisteristä kaupungissa sekä jakotoimituksista taajempaa asutusta varten maaseudulla.	Ei ehditty käsitellä.
Hallituksen esitys n:o 36 laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta.	Mietintö n:o 2.
Hallituksen esitys n:o 37 metsästyslaiksi.	Ei ehditty käsitellä.
Hallituksen esitys n:o 46 asemakaavalainsäädännöksi.	Mietintö n:o 5.

Asia	Toimenpide
Hallituksen esitys n:o 49 laiksi taajaväkisistä maalaisyhdyskunnista.	Ei ehditty käsitellä.
Hallituksen esitys n:o 51 tielain muuttamisesta.	
Hallituksen esitys n:o 52 ilmailulain muuttamisesta.	
Hallituksen esitys n:o 60 valtausoikeuden rajoittamisesta Petsamon kihlakunnassa.	
III. Lakialoitteet.	
Ed. B. Sarlinin y. m. lak. al. n:o 11 laiksi köyhäinhoitolain 50 ja 56 §:n muuttamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
IV. Toivomusaloitteet.	
Ed. B. Sarlinin y. m. toiv. al. n:o 19 kuntain huoltovelvollisuuden täyttämisestä johtuvain korvaussaatavain elatusvelvollisilta takaisin saamisen turvaamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
Ed. Kestin toiv. al. n:o 20 manttaalikuntalaitoksen lopettamisesta ja sen tehtävien siirtämisestä kunnille.	
Ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 21 maalaiskuntien kunnallisverorasituksen tasaamisesta.	
Ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 21 a maanomistajien vapauttamisesta rautatiealueen aitaamisrasituksesta.	
Ed. Päivänsalon y. m. toiv. al. n:o 22 esityksen antamisesta irtolaislaiksi.	
Ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 23 uudesta irtolaislainsäädännöstä.	
Ed. Jernin toiv. al. n:o 24 kyläyhteiskuntien hallintoa koskevasta lainsäädännöstä.	
Ed. Ailion toiv. al. n:o 29 maalaiskuntain kouluhallinnon keskittämisestä.	Sivistysvaliokunnan lausunto saatu, mutta asiaa ei ehditty loppuun käsitellä.
Sivistysvaliokunta.	
I. Hallituksen esitykset.	
Hallituksen esitys n:o 47 oppivelvollisuuslain 8 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 4.
II. Lausunnot.	
a) Valtiovarainvaliokunnalle.	
Hallituksen esitys n:o 48 kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta.	Lausunto n:o 5.
Ed. Lehtokosken y. m. lak. al. n:o 6 laiksi kansakoululaitoksen kustannuslain 20 §:n muuttamisesta.	Lausunto n:o 1.
Ed. Koposen y. m. lak. al. n:o 7 laiksi leimaverolain 14 §:n muuttamisesta.	Lausunto n:o 3.

Asia	Toimenpide
b) Laki- ja talousvaliokunnalle.	
Ed. Ailion toiv. al. n:o 29 maalaiskuntain kouluhallinnon keskittämisestä.	Lausunto n:o 2.
c) Maatalousvaliokunnalle.	
Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 45 tarpeellisten tonttien varaamisesta korkeimman maa- ja metsätalousopetuksen tarpeita varten.	Lausunto n:o 4.
d) Suurelle valiokunnalle.	
Hallituksen esitys n:o 22 kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta.	Lausunto n:o 6.
III. Kertomukset.	
Kertomus suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1929. Kertomus ruotsalaisen kirjallisuuden edistämistä varten asetetun valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1929.	Mietintö n:o 6.
IV. Lakialoitteet.	
Ed. Hagan y. m. lak. al. n:o 15 laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain 9 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 1.
V. Toivomusaloitteet.	
Ed. Pärssisen y. m. toiv. al. n:o 30 valtion oppilaitoksien perustamisesta niitä henkilöitä varten, jotka valmistuvat eri toimiin lastenhuollon alalla.	Ei ehditty loppuun käsitellä.
Ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 31 kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamiseksi yliopistoon.	Mietintö n:o 5.
Ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 32 Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemisesta.	Mietintö n:o 3.
Ed. Ailion y. m. toiv. al. n:o 33 Hämeen vanhan linnan jättämisestä historialliseksi muistomerkiksi.	Mietintö n:o 2.
Maatalousvaliokunta.	
I. Lausunnot valtiovarainvaliokunnalle.	
Hallituksen esitys n:o 24 laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle.	Lausunto n:o 2.
Hallituksen esitys n:o 25 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten.	Lausunto n:o 1.

Asia	Toimenpide
Ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8 laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta.	Lausunto n:o 3.
Ed. Jyskeen y. m. lak. al. n:o 9 laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhtymille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteita koskevan lain muuttamisesta.	Lausunto n:o 4.
II. Hallituksen esityksiä.	
Hallituksen esitys n:o 31 poronhoitolaiksi.	Ei ehditty käsitellä.
Hallituksen esitys n:o 38 laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi.	Mietintö n:o 2.
Hallituksen esitys n:o 39 laiksi lisämaan antamisesta Kemijärven ja Kuolajärven kuntien liian pienille taloille.	Käsitelty jaostossa, mutta käsittely valiokunnassa siirtynyt seuraaville valtiopäiville.
III. Lakialoitteet.	
Ed. Lahtelan y. m. lak. al. n:o 12 laiksi Kemijärven kunnassa olevan n. k. Kirkkomäenkankaan ja sitä varten eroitetun metsämaan tilaksi muodostamisesta ja asukkaille luovuttamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
IV. Toivomusaloitteet.	
Ed. Hirvensalon y. m. toiv. al. n:o 34 kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämisestä.	Mietintö n:o 1.
Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 35 valtion avustuksesta meijerien rakentamista varten Pohjois-Suomeen.	
Ed. Setälän y. m. toiv. al. n:o 36 laidunmaan hankkimisesta pakkolunastuksella pienviljelmille ja itsenäistyneille mäkitupa-alueille.	
Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 37 Suomen Kalastajajärjestöjen keskusliiton apurahan korottamisesta.	
Ed. Perheentuvan y. m. toiv. al. n:o 38 toimenpiteistä Varsinais-Suomen saariston kalastajaväestön taloudellisen aseman kohottamiseksi.	
Ed. Pyyn y. m. toiv. al. n:o 39 tutkimuksen toimittamisesta tuotannollisten osuusliikkeiden huokeakorkoisen luoton tarpeesta.	Ei ehditty käsitellä.
Ed. Saarisen y. m. toiv. al. n:o 40 huokeakorkoisen luoton hankkimisesta niille pienviljelijöille, jotka ovat ottaneet suorittaakseen vuokra-alueensa lunastushinnan suoraan maanomistajalle.	
Ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 41 kalanhautomohuoneen ja hoitajan asunnon rakentamisesta Kajaanin Ämmäkosken venesulkuun.	
Ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 42 komitean asettamisesta voinviennin edistämismahdollisuuksien tutkimista varten.	
Ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 43 kotimaisen rukiin jauhatuspakon käytäntöönottamisesta.	

Asia	Toimenpide
Ed. Ruotsalaisen y. m. toiv. al. n:o 44 kotimaisen leipäviljatuotannon turvaamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 45 tarpeellisten tonttien varaamisesta korkeimman maa- ja metsätalousopetuksen tarpeita varten.	
Ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 46 valtion talouskoulun perustamisesta Helsinkiin.	
Ed. Kestin toiv. al. n:o 47 esityksen antamisesta maatalousneuvonnan keskittämistä tarkoittavaksi laiksi.	
Ed. Kestin toiv. al. n:o 48 esityksen antamisesta laiksi kaupunkien, kauppaloiden y. m. yhdyskuntien omistamien tilojen alueilla olevien vuokra-alueiden itsenäistyttämisestä.	
Ed. Kestin toiv. al. n:o 49 pysyvän pienviljelysrahaston muodostamisesta.	
Ed. Huuhtasen y. m. toiv. al. n:o 50 toimenpiteistä perunajauhoteollisuuden aikaansaamiseksi.	
Ed. Kaskisen y. m. toiv. al. n:o 51 jauhamattoman vehnän ja vehnätuotteiden tullisuhteen järjestämisestä.	
Ed. Kestin toiv. al. n:o 52 esityksen antamisesta laiksi margariinin valmisteverosta.	Mietintö n:o 3.
Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 53 maataloushallituksen kalataloudellisen tutkimustoimiston siirtämisestä yliopiston maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan.	Ei ehditty käsitellä.
Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 54 Kymenlaakson tulvavahinkojen avustusmäärän lisäämisestä.	
Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 55 Kymijoen perkaustyön toteuttamisesta myöskin varatyönä.	
Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 56 toimenpiteistä Kemijärven tulvien rajoittamiseksi.	
Ed. Kestin toiv. al. n:o 57 asutuskomitean töiden kiirehtimisestä ja uudisraivausrahaston perustamisesta.	
Ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 58 tutkimuksen toimittamisesta vuokra-alueiden lunastamisvaatimuksien epäämisen syistä.	
Ed. Kestin toiv. al. n:o 59 esityksen antamisesta laiksi pienviljelijäin laidunosuuskunnista.	
Ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 60 lisämaan hankkimisesta vapaaehtoisuuden tietä liian pienille tiloille.	
Ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 61 valtion metsämaiden vuokra-alueiden haltijain oikeuttamisesta luopumaan tiloillaan olevista arvopuista.	
Ed. Kestin toiv. al. n:o 62 n. s. päätilojen vuokraajain itsenäistyttämisestä.	
Työväenasiainvaliokunta.	
I. Lausunnot.	
Lausunto lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 35 laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun.	Lausunto n:o 1.

Asia	Toimenpide
II. Vahvistamatta jätetyt lakiehdotukset.	
Vuoden 1930 valtiopäivillä hyväksytty, vahvistamatta jätetty ehdotus laiksi kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 1.
III. Hallituksen esitykset.	
Hallituksen esitys n:o 61 sisältävä tiedonannon eduskunnalle, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin kahdennellatoista istuntokaudellaan v. 1929 hyväksymiä sopimuksia ja suosituksia.	Ei ehditty käsitellä.
IV. Toivomusaloitteet.	
Ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 63 eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille.	Mietintö n:o 2.
Puolustusasiainvaliokunta.	
I. Lausunnot.	
Lausunto valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 24 laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle.	Lausunto n:o 1.
Lausunto valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 17 laiksi rajavartiolaitoksesta.	Lausunto n:o 2.
II. Lakialoitteet.	
Ed. Åhlströmin y. m. lak. al. n:o 16 laiksi asevelvollisten käyttämisestä siviilityössä.	Ei ehditty käsitellä.
III. Toivomusaloitteet.	
Ed. Kestin toiv. al. n:o 64 asevelvollisuusajan lyhentämisestä ja suojeluskuntajärjestöä koskevan lainsäädännön muuttamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
Kulkulaitosvaliokunta.	
Toivomusaloitteet.	
Ed. Kauran y. m. toiv. al. n:o 65 rautatien rakentamisesta Helsingistä Turun—Toijalan ja Tampereen—Porin ratojen poikki Suupohjan radalle.	Ei ehditty loppuun käsitellä.
Ed. Aaltosen y. m. toiv. al. n:o 66 Turun—Riihimäen rautatien rakentamisesta.	
Ed. Pilppulan y. m. toiv. al. n:o 67 rautatien rakentamisesta Uudestakaupungista Peipohjan asemalle.	

Asia	Toimenpide
Ed. Pojanluoman y. m. toiv. al. n:o 68 rautatien rakentamisesta Lielahden asemalta Kyröskosken, Parkanon ja Jalasjärven pitäjien kautta Seinäjoen asemalle. Ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 69 rautatien rakentamisesta Jyväskylästä etelään Hämeenlinnan—Riihimäen radalle. Ed. Vesterisen y. m. toiv. al. n:o 70 rautatien rakentamisesta Riihimäen asemalta Jyväskylän kautta Haapajärven asemalle. Ed. Kovasen y. m. toiv. al. n:o 71 rautatien rakentamisesta Jyväskylästä Suolahden tai Uuraisten pitäjän kautta Haapajärven asemalle. Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 72 Kokkolan—Suolahden rautatien rakentamisesta. Ed. Niukkasen y. m. toiv. al. n:o 73 Viipurin—Paakkolan radan jatkamisesta Myllypellon asemalle. Ed. Hiltusen y. m. toiv. al. n:o 74 Varkauden—Viinijärven radan rakentamisesta. Ed. Pennasen y. m. toiv. al. n:o 75 rautatien rakentamisesta Joensuusta Ilomantsiin. Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 76 Suistamon—Ilomantsin radan rakentamisesta. Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 77 rautatien rakentamisesta Pitkärannasta Salmiin. Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 78 rautatien rakentamisesta Seinäjoelta tai Lapualta Alapitkään tai Siilinjärvelle. Ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 79 rautatien Vaasa—Härmä—Kuopio—Outokumpu rakentamisesta. Ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 80 Tornionjokivarren rautatien jatkamisesta Kaulinrannalta Pelloon. Ed. Lohen toiv. al. n:o 81 Iin—Kuusamon radan rakentamisesta. Ed. Kiviojan y. m. toiv. al. n:o 82 rautatien rakentamisesta Ylivieskan asemalta Ryöppään merisatamaan. Ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 83 rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan. Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 84 ratasuunnan Vaala—Kitka—Kemijärvi tutkimisesta. Ed. H. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 85 rautatien rakentamisesta Lapin asemalta Paavolan y. m. kuntain kautta Vaalaan. Ed. Hännisen y. m. toiv. al. n:o 86 Oulun—Kuusamon—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 87 rautatien rakentamisesta Kontiomäen asemalta Ristijärven, Hyrynsalmen, Suomussalmen ja Taivalkosken kautta Paanajärvelle. Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 88 Kulusjoen—Posiojärven—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Ed. Heikkisen y. m. toiv. al. n:o 89 rautatien rakentamisesta Outokummun radalta Savon radalle Alapitkän ja Siilinjärven asemalle.	Ei ehditty loppuun käsitellä.
Ed. Janhosen toiv. al. n:o 90 maantiesillan rakentamisesta Ristijärvellä Koirasalmen yli.	Mietintö n:o 1.

Asia	Toimenpide
Ed. Perheentuvan y. m. toiv. al. n:o 91 saariston asujamiston etujen varteenottamisesta laivojen talviliikenneväyliä avattaessa ja ylläpidettäessä.	Mietintö n:o 2.
Suuri valiokunta.	
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 Hallituksen esityksen johdosta maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta.	Mietintö n:o 1.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 Hallituksen esityksen johdosta laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta.	Mietintö n:o 2.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 1 Hallituksen esityksen johdosta laiksi vapausrangaistusten koventamisesta.	Mietintö n:o 3.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 2 Hallituksen esityksen johdosta laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi.	Mietintö n:o 4.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 Hallituksen esityksen johdosta kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 5.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 Hallituksen esityksen johdosta edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 6.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 Hallituksen esityksen johdosta valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 7 ja 7 a.
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 Hallituksen esityksen johdosta Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.	Mietintö n:o 8.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 Hallituksen esityksen johdosta laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930.	Mietintö n:o 9.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 Hallituksen esityksen johdosta laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta.	Mietintö n:o 10.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 4 Hallituksen esityksen johdosta laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 11.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 Hallituksen esityksen johdosta rikoslain 11 luvun muuttamisesta.	Mietintö n:o 12.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 Hallituksen esityksen johdosta asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 13.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 Hallituksen esityksen johdosta laiksi laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta.	Mietintö n:o 14.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 Hallituksen esityksen johdosta laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta.	Mietintö n:o 15.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 16.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 Hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahas-	Mietintö n:o 17.

Asia	Toimenpide
tojen varojen käyttämisestä lainoiksi metsä- ja maataloudellisiin tarkoituksiin.	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 Hallituksen esityksen johdosta laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten.	Mietintö n:o 18.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 Hallituksen esityksen johdosta vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä.	Mietintö n:o 19.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 Hallituksen esityksen johdosta laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931.	Mietintö n:o 20.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 Hallituksen esityksen johdosta laiksi tulitikkuverosta.	Mietintö n:o 21.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 Hallituksen esityksen johdosta laiksi makeisvalmisteverosta.	Mietintö n:o 22.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 Hallituksen esityksen johdosta laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1931.	Mietintö n:o 23.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14 Hallituksen esityksen johdosta mallasjuomista suoritettavasta verosta.	Mietintö n:o 24.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13 Hallituksen esityksen johdosta tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.	Mietintö n:o 27.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 Hallituksen esityksen johdosta kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta.	Mietinnöt n:ot 28 ja 28 a.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15 Hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle.	Mietintö n:o 25.
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 26.
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 Hallituksen esityksen johdosta, joka tarkoittaa oppivelvollisuuslain muuttamista.	Mietintö n:o 29.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 5 Hallituksen esityksen johdosta laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun.	Mietintö n:o 30.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16 Hallituksen esityksen johdosta laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931.	Mietintö n:o 31.
Talousvaliokunnan mietintö n:o 1 Hallituksen esityksestä laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä.	Mietinnöt n:ot 32 ja 32 a.
Talousvaliokunnan mietintö n:o 2 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta.	Mietintö n:o 33.
Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 Hallituksen esityksen johdosta laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi.	Ei ehditty käsitellä.

Asia	Toimenpide
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 Hallituksen esityksen johdosta eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamisesta rahamenoiksi.	Mietintö n:o 34.
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 Hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Rumanian välisen kauppasopimuksen hyväksymisestä.	Mietintö n:o 35.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 6 lakialoitteen johdosta rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 36.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 Hallituksen esityksen johdosta valtion lyhytaikaisesta luotosta vuonna 1931.	Mietintö n:o 37.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta.	Mietintö n:o 38.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22 Hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5, 15 ja 18 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 39.

II.

NIMILUETTELO.

Selitys lyhennyksistä.

A. = asiakirjat.
A. K. = ainoa käsittely.
budjetti. = tulo- ja menoarvio.
ehd. = ehdotus.
Edk. = Eduskunta.
hallit. esit. = hallituksen esitys.
HO = hovioikeus.
hyl. = hylätty.
ilm. = ilmoitus.
jtk. ja jatk. = jatkoa, jatketaan.
jät. lep. = Jätetty lepäämään yli seuraavien vaalien.
K. = käsittely, käsitelty.
1, 2, 3 K. = ensimmäinen, toinen, kolmas käsittely.
kesk. = käsittely keskeytyy.
KHO = korkein hallinto-oikeus.
KKO = korkein oikeus.
KO = kihlakunnanoikeus.
Ks. = katso.
Ksm. = kysymys.
Kulkv. = Kulkulaitosvaliokunta.
Lak. al. = lakialoite.
L. = lähetetty.
Lep. jät. = Lepäämään jätetty ehdotus.
Lk. = lähetekeskustelu.
Ltv. = Laki- ja talousvaliokunta.
Lv. = Lakivaliokunta.
m. (valiokunnan nimeä osottavan merkin perässä) = mietintö. Siis esim. Lvm = Lakivaliokunnan mietintö.
Mp. = menopuoli (Budjettikäsittelyssä).
Mv. ja Mtv. = Maatalousvaliokunta.
N. F. = Nationernas förbund.
pal. = palautettu valiokuntaan.
P. = pöytäkirja.
P. l. = Pääluokka (Budjettikäsittelyssä).
Pp. = pöydälle pantu.
Prv. = Perustuslakivaliokunta.
Puolv. = Puolustusasiainvaliokunta.
Pv. = Pankkivaliokunta.
Rah. al. = rahaasia-aloite.
R. F. = Regeringsform. (Hallitusmuoto).
R. L. = rikoslaki.
s:n = samoin (Viittaa edelliseen asiaan).
Siv. ja Sv. = Sivistysvaliokunta.
s. p. = samassa paikassa.
s. v. = samana vuonna.
Suurv. = Suuri valiokunta.
Tark. = Tarkistajat.
T. J. = Työjärjestys.
Toiv. al. = toivomusaloite.
Tp. = tulopuoli (Budjettikäsittelyssä).
Tv. = Talousvaliokunta.
Työv. = Työväenasiainvaliokunta.
Ulkv. = Ulkoasiainvaliokunta.
V. J. = Valtiopäiväjärjestys.
Vk:n = valiokunnan.
Vlkm. = välikysymys.
vlkt. = välikysymykset.
Vp. = valtiopäivät.
Vv. = Valtiovarainvaliokunta.
Yk. = Yleiskeskustelu.
Ylm. = Ylimääräinen tulo- ja menoarvio (Budjettikäsittelyssä).
Yp. = Yleisperustelut (Budjettikäsittelyssä).

Hallituksen jäsenten lausunnot.

Pääministeri **Svinhufvud:**

23 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään, Pp.); 53 (s:n, K.); 169 (maalaiskuntain kunnallislain muuttaminen, 1 K.); 208 (edustajapalkkiolain muutos, 1 K.); 222 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K. hyv.); 230 (lep. ollut V. J:n 7 §:n ja vaalilaki, hyv.); 626, 631 (budjetti v. 1931, 9 P. l. XIII luku); 902, 920 (s:n, Ylm. VI luku); 1120, 1131, 1135 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Valtiovarainministeri **Vennola:**

93, 117 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 176, 178 (koroitetut tullit v. 1930, Lk.); 189 (tullien kantaminen vuonna 1931, Lk.); 191 (valtion tulo- ja menoarvion tilinpäätöksen perusteet, Lk.); 208 (Suomalaisen Oopperan avustus, Lk.); 259 (koroitetut tullit v. 1930, 1 K.); 291 (s:n, 3 K.); 340, 342, 343 (tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevat rahastot, 1 K.); 344, 347 (lainat uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille, 1 K.); 349 (lisäbudjetti v. 1930, A. K.); 351 (säästöpankkilaki, Lk.); 352 (valtion teollisuuslaitokset, Lk.); 365 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K. Pp.); 373 (koroitettu tupakkavalmistevero, 1 K.); 393 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 417 (koroitettu tupakkavalmistevero, 2 K.); 420 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K. Pp.); 465 (s:n, 2); 486, 492, 495 (tullien kantaminen v. 1931, 1 K.); 526, 557, (budjetti v. 1931, Yk.); 679, 687, 692 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 707 (tulo- ja omaisuusverolain muuttaminen, 2 K.); 738 (lyhytaikainen luotto, Lk.); 836 (budjetti v. 1931, 11 P. l. XIX luku); 845 (keskuslainarahasto O/Y:n valtiontakuu, Lk); 891 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. IV luku); 934 (s:n, Ylm. VII luku); 936 (s:n Ylm. X luku 25 mom.); 956 (s:n, Ylm. IX luku); 978, 980 (kotitalous- y. m. virkojen perustaminen Yliopistoon, A. K.); 1014, 1026 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1030, 1031, 1032, 1033 (mallasjuomavero, 3 K.); 1036 (budjetti v. 1931, Tp.); 1071, 1072 (s:n, jatk. A. K.); 1082 (R. L:n 38 luku 10 §, 3 K.).

Ulkoasiainministeri **Procopé:**

272 (Suomen—Saksan kauppasopimus, A. K.); 569, 576, 580 (budjetti v. 1931, 5 P. l. I luku); 581 (s:n, 5 P. l. II luku).

Oikeusministeri **Söderholm:**

162 (lep. ollut R. L:n 11 l. 4 ja 6 §:t, Lk.); 172 (vapausrangaistusten koventaminen, 1 K.); 233 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, hyv.); 277 (valtionvirkamiesten nimittämiskirjat, 2 K.); 305, 311 (R. L:n 11 luku, 1 K.); 328 (s:n, 2 K.); 530 (budjetti vuodelle 1931, Yk.); 880, 883 (s:n, Ylm. III luku).

Sisäasiainministeri **Kuokkanen:**

36 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 591 (budjetti vuodelle 1931, 7 P. l. I luku); 596 (s:n, 7 P. l. III luku); 599 (s:n, 7 P. l. VI luku); 852 (s:n, 12 P. l. III luku); 1096 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Opetusministeri **Virkkunen:**

212, 213 (edustajapalkkiolain muutos, 1 K.); 253 (s:n, 2 K.); 284 (valtionvirkamiesten nimittämiskirjat, 2 K.); 298 (antaa vastauksen ed. Erich'in kysymykseen, joka koskee oppikoulujen työrauhan suojelemista); 293 (kansakoululaitoksen kustannuslain muuttaminen, Lk.); 320, 323 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, Lk.); 515, 518 (s:n, 1 K.); 648 (budjetti v. 1931, 10 P. l. I luku); 662, 663 (vuoropuhelu ed. Ailion kanssa budjettikäsittelyn aikana); 734 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §:n muut-

taminen, 2 K.); 740 (budjetti v. 1931, 10 P. l. II luku); 742 (s:n, V luku); 744, 748 (s:n, VI luku); 773 (oppivelvollisuuslain 8 §, 2 K.); 803, 810, 814 (budjetti v. 1931, 10 P. l. VII luku); 896 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §:t, 1 K.); 926 (s:n, 2 K.); 931 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VII luku); 936, 938 (s:n, Ylm. X luku 25 mom.); 1142, 1143 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §:t, 3 K. hyl.).

Maatalousministeri **Raatikainen:**

378 (valtion hevossiittolan perustaminen, 1 K.); 685 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 821, 830 (budjetti v. 1931, 11 P. l. I luku); 835 (s:n, 11 P. l. XIX luku).

Apulaismaatalousministeri **Koivisto:**

1094 (antaa kirjallisen vastauksen ed. Kestin kysymykseen uudistilojen haltijain taloudellisen hädän lieventämisestä).

Sosialiministeri **Tuomivaara:**

140, 147, 150 (työrauhan suojeleminen, Lk.); 312, 324 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, Lk.); 398, 401, 402 (kauppaliikkeiden työolot, A. K:ssa raukeaa); 423 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 502, 508, 514 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 725 (s:n, 2 K.); 968 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. XI luku); 1020 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1063 (kansainvälisen työjärjestön v. 1929 hyväksymät sopimukset ja suositukset, Lk).

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri **Witting:**

124 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 837, 838, 841 (s:n, 12 P. l. II luku); 851 (s:n, 12 P. l. III luku); 852, 854 (s:n, 12 P. l. IV luku); 855 (s:n, 12 P. l. VI luku); 858, 861 (s:n, 12 P. l. VII luku); 943 (s:n, Ylm. IX); 1139 (kirjallinen vastaus ed. Koivurannan kysymykseen puhelintoimilupien myöntämisestä); 1069, 1073 (budjetti vuodelle 1931, jatk. A. K.).

Kauppaministeri **Solitander:**

693, 700 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.).

Puolustusministeri **Manner:**

596 (budjetti vuodelle 1931, 7 P. l. I luku); 607, 612 (s:n, 9 P. l. I luku); 860 (s:n, 12 P. l. VII luku); 905, 914, 920 (s:n, Ylm. VI luku).

Apulaispuolustusministeri **Österman:**

897 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VI luku).

Eduskunnan jäsenet ja virkailijat.

(Numerot viittaavat pöytäkirjan sivuihin.)

Puhemies.

Kallio, Kyösti, maanviljelijä, Suomen Pankin johtokunnan jäsen.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu eduskunnan puhemieheksi 12.
— juhlallinen vakuutus 12.
— tervehdyspuhe eduskunnalle 13.
— ilmoittaa valtiopäivien juhlallisista avajaisista 13.
— puhe Tasavallan Presidentille valtiopäivien avajaistilaisuudessa 21.
— ilmoittaa hallit. esitysten n:ot 1—39 saapumisesta 30.
— ilmoittaa erinäisistä valtiopäivätöiden järjestelytoimenpiteistä 30 ja 31.
— ilmoittaa virkailijain asettamisesta 35.
— tekee huomautuksen parvekeyleisölle 56.
— kutsuu ed. Erich'in järjestykseen 60.
— tekee huomautuksen ed. Kiviojan lausunnon johdosta 80.
— ilmoittaa että puhemiesneuvosto on evännyt edustajain yksityisasiain takia tekemät lomanpyynnöt 89.
— ilmoittaa hallit. esit. 40 saapumisesta 89.
— „ „ „ 41 ja 42 saapumisesta 167.
— ilmoittaa että rakennustoimikuntaan on kirjailija Alkio-vainajan sijaan valittu pankinjohtaja Reinikka 167.
— ilmoittaa hallit. esit. 43 ja 44 saapumisesta 172.
— ilmoittaa hallit. esit. 45 saapumisesta 188.
— „ „ „ 46 „ 222.
— „ „ „ 47 ja 48 saapumisesta 266.
— ilmoittaa hallit. esit. 49 ja 50 saapumisesta 298.
— ilmoittaa hallit. esit. 51—54 saapumisesta 304.
— ilmoittaa hallit. esit. 55 saapumisesta 410.
— tekee huomautuksen ed. Räisäsen lausunnon johdosta 433.
— ilmoittaa itsenäisyyspäivän juhlajumalanpalveluksesta 450.
— ilmoittaa tapahtuvasta oikeusasiamiehen vaalista 452.
— ilmoittaa hallit. esit. 56 ja 57 saapumisesta 500.
— tekee huomautuksen ed. Pihkalan puheen johdosta 578.
— tekee huomautuksen ed. Penttalan puheen johdosta 596.
— tekee huomautuksen ed. Ryömän puheen johdosta 602.
— tekee huomautuksen ed. Erich'in puheen johdosta 644 ja 646.
— keskeyttää ed. Lepistön puheenvuoron 661.
— ilmoittaa hallit. esit. 58 saapumisesta 736.
— keskeyttää ed. Linnan puheenvuoron 756.
— ilmoittaa v. 1929 valtiontilintarkastajain toimikauden jatkamisesta 762.
— ilmoittaa hallit. esityksien 59 ja 60 saapumisesta 797.
— ilmoittaa hallit. esit. 61 saapumisesta 848.
— „ „ „ 62 „ 1066.
— ilmituo eduskunnan osanoton höyrylaiva Oberon'in hukkumisen johdosta 1141.
— ilmoittaa valtiopäivien lopettamisesta 1141.
— „ „ juhlallisista päättäjäisistä 1143.
— ilmoittaa keskuskansliaan saapuneesta Ltv:n mietinnöstä 1144.
— lausuu tervehdyssanat tasavallan Presidentille valtiopäivien päättäjäisissä 1149.
— lausuu jäähyväissanat edustajille 1151.

Ensimmäinen varapuhemies.

Tulenheimo, Antti Agaton, yliopiston rehtori, professori.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu eduskunnan ensimmäiseksi varapuhemieheksi ja juhlallinen vakuutus 12.

— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Prv:aan 90.
— „ puheenjohtajaksi Prv:aan 139.
— johtaa puhetta täysistunnoissa 429, 746, 783, 1063, 1092.

Lausunnot:

239 (vapausrangaistusten koventaminen, 2 K.); 246 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.); 282, 285 (valtionvirkamiesten nimittämiskirjat, 2 K.); 308 (R. L:n 11 luvun muuttaminen, 1 K.); 329 (s:n, 2 K.); 361, 362 (tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevat rahastot, 2 K.); 365 (lainat uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille, 2 K. Pp.); 704 (tulo- ja omaisuusverolain muuttaminen, 2 K.); 747 (budjettikäsittelyssä keskeyttää ed. Lepistön puheenvuoron); 931, 934, 935 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VII luku); 971, 979 (kotitaloustieteen y. m. opettajanvirkojen perustaminen yliopistoon, A. K.); 1152 (lausuu eduskunnan puolesta kiitossanat puhemiehelle).

Toinen varapuhemies.

Hakkila, Väinö, lakitiedettenkandidaatti, pormestari.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu toiseksi varapuhemieheksi 12.
— juhlallinen vakuutus 13.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Ulkv:aan 90.

Lomanpyyntö:

452 (virkatehtävien takia yhdestä istunnosta 8/12).

Lausunnot:

56 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 416, 417, 418 (koroitettu tupakkavalmistevero, 2 K.); 882 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. III luku); 903, 915 (s:n, Ylm. VI luku); 1135 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Jäsenet ja virkailijat.

A.

Aakula, Eemeli, pienviljelijä.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Suurv:aan 79.

Aalto, Artturi August, toimittaja.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Työv:aan 92.
— „ varapuheenjohtajaksi Työv:aan 139.
— „ Suomen Pankin tilintarkastajain varamieheksi 262.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta töiden järjestämiseksi työttömille; Liitteet IV. Ks. Työttömyys.

Rah. al. n:o 15 määrärahan osoittamisesta vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten. Liitteet IV. Ks. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus.

Lausunnot:

76 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 87 (työrauhan suojeleminen, Lk. Pp.); 141 (s:n Lk.); 400, 402, 405 (kauppaliikkeiden työolot, A. K. raukeaa); 741 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. II luku); 797 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 1060 (s:n, 3 K. Pp.).

Aaltonen, Aleksius, päätoimittaja.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Prv:aan 90.
— „ varajäseneksi Tv:aan 91.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.

Aloite:

Toiv. al. n:o 66 Turun—Riihimäen rautatien rakentamisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lausunnot:

179 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, Pp.); 222 (s:n, A. K. hyv.); 357 (lisäykset ja muutokset R. L:n 11 lukuun, 3 K.); 600 (budjetti v. 1931, 7 P. l. VII luku); 624 (s:n, 9 P. l. VII luku).

Aalto-Setälä, Toivo Armas, pormestari.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ jäseneksi Vv:aan 91.

Aloite:

Toiv. al. n:o 16 korvauksen antamisesta maailmansodan aikana erinäisiä vahinkoja kärsineille annetun lain muuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Sotavahingot.

Lausunnot:

147 (työrauhan suojeleminen, Lk.); 345 (lainat uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille, 1 K.); 469 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K.); 546 (budjetti v. 1931, Yk.); 822 (s:n, 11 P. l. I luku); 854 (s:n, 12 P. l. IV luku); 912 (s:n, Ylm. VI luku).

Aattela, Hugo Emil, piirisihteeri.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu varajäseneksi Työv:aan 92.
— „ jäseneksi Pv:aan 93.
— „ „ Puolv:aan 263.

Aloite:

Rah. al. n:o 68 määrärahan osoittamisesta Suomen Työväen Musiikkiliiton avustamiseksi. Liitteet IV. Ks. Työväen Musiikkiliitto.

Lausunnot:

622 (budjetti v. 1931, 9 P. l. IV luku); 754 (s:n, 10 P. l. VI luku); 845 (s:n, 12 P. l. II luku).

Ahlfors, Fanny, rouva.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 78.
— „ varajäseneksi Prv:aan 90.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.

Ailio, Julius, filosofiantohtori.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ valitsijamiesten varapuheenjohtajaksi 89.
— „ jäseneksi Siv:aan 92.
— „ varapuheenjohtajaksi Siv:aan 139.
— „ pankkivaltuusmieheksi 261.
— „ jäseneksi Prv:aan 328.
— „ varapuheenjohtajaksi Prv:aan 367.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 29 maalaiskuntain kouluhallinnon keskittämisestä. Liitteet VII. Ks. Maalaiskuntain kouluhallinto.

Toiv. al n:o 33 Hämeen vanhan linnan jättämisestä historialliseksi muistomerkiksi. Liitteet VIII. Ks. Hämeenlinna.

Lausunnot:

641, 661 (budjetti v. 1931, 10 P. l. I luku); 733 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §, 2 K.); 743 (budjetti v. 1931 10 P. l. V luku); 746 (s:n, 10 P. l. VI luku); 771 (oppivelvollisuuslain 8 §, 2 K.); 807, 813 (budjetti v. 1931, 10 P. l. VII luku); 814 (s:n, 10 P. l. XIII luku); 897 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §:t, 1 K.); 938 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. X luku 25 mom.); 1141 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §:t, 3 K.).

Ainali, Sakari, maanviljelijä.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Työv:aan 92.
— „ varajäseneksi Kulkv:aan 262.

Lausunnot:

445 (opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukeminen, A. K.); 781 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 987 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus vähävaraisille äideille, A. K.).

Alestalo, Anshelm, maanviljelijä.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu varajäseneksi Lv:aan 90.
— „ jäseneksi Mtv:aan 92.

Lomanpyyntö:

289 (yhteiskunnallisten tehtävien takia yhdestä istunnosta 15/11).

Lausunto:

458 (valtion hevossiittolan perustaminen, 3 K.).

Ampuja, Mikko, viilari.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Työv:aan 92.

Lausunnot:

329 (lisäykset ja muutokset R. L:n II lukuun, 2 K.); 359 (s:n, 3 K.); 634 (budjetti v. 1931, 9 P. l. XIII luku); 740 (s:n, 10 P. l. II luku); 1055 (työrauhan suojeleminen, 3 K. Pp.)

Annala, Juho Anton, kirkkoherra.
— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Siv:aan 92.
— „ varajäseneksi Puolv:aan 263.

Aloite:

Toiv. al. n:o 78 rautatien rakentamisesta Seinäjoelta tai Lapualta Alapitkään tai Siilinjärvelle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lomanpyyntö:

23 (lääkärintodistuksen nojalla toistaiseksi 22/10).

Lausunto:

749 (budjetti v. 1931, 10 P. l. VI luku).

Anttila, Kaarlo, lautamies.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 78.
— „ jäseneksi Pv:aan 93.

Lomanpyyntö:

738 (kunnallisten tehtävien tähden päiväksi 13/12).

Lausunto:

443 (työrauhan suojeleminen, 1 K.).

Aromaa, Emanuel, suutari.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.

Asikainen, Albin, maanviljelijä.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Pv:aan 93.
— „ Puolv:aan 263.

Lomanpyynnöt:

139 (oikeusasian takia yhdestä istunnosta 28/10); 370 (kunnallisten tehtävien takia 2/12).

Lausunto:

93 (kutsu Pv:lle).

Auer, Ilmari, filosofianmaisteri.
— valittu Suomen Pankin tilintarkastajain varamieheksi 262.

B.

Björk, Matts Viktor, hovioikeudenneuvos.
— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi kansliatoimikuntaan 13.
— „ „ Suurv:aan 78.
— „ varajäseneksi Lv:aan 90.

Lausunnot:

304 (valtion virkamiesten nimittämiskirjat, 3 K.); 703 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 976 (kotitaloustieteen opettajaviran perustaminen yliopistoon, A. K.).

von Born, Ernst Viktor Lorenz, tilanomistaja, vapaaherra.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu varajäseneksi Suurv:aan 78.
— „ jäseneksi Prv:aan 90.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 1 laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta. Liitteet I. Ks. Valtiopäiväjärjestys.

Toiv. al. n:o 25 kieltolain korvaamisesta alkoholin käyttöä rajoittavalla lainsää-

dännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta. Liitteet VI. Ks. Kieltolaki.

Rah. al. n:o 65 määrärahan osoittamisesta Svenska Lantbrukssällskapens i Finland Förbund nimiselle liitolle oppikirjain julkaisemista varten ruotsalaisten maanviljelyskoulujen tarpeeksi. Liitteet IV. Ks. Maanviljelysseurat.

Lausunnot:

67 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 233 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, hyv.); 254 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.); 310 (R. L:n 11 luvun muutos, 1 K.); 330 (s:n, 2 K.); 731, 733 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §, 2 K.); 786, 795 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 918 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VI luku); 993, 1002 (alkoholilainsäädäntö, A. K.); 1028 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1052 (työrauhan suojeleminen, 3 K. Pp.).

Brander, Uuno, ylijohtaja.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.
— valittu varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Ulkv:aan 91.
— „ jäseneksi Mtv:aan 92.
— „ „ Kulkv:aan 262.

Lomanpyyntö:

410 (yhteiskunnallisten tehtävien tähden yhdestä istunnosta 5/12).

Lausunnot:

93 (kutsu Mtv:lle); 412 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 3 K.); 634 (budjetti v. 1931, 9 P. l. XIII luku); 835 (s:n 11 P. l. XIX luku); 884, 887 (s:n, Ylm. III luku); 976 (kotitaloustieteen y. m. virkojen perustamisesta yliopistoon, A. K.).

Bryggari, Tuomas, kivityömies.
— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Vv:aan 91.
— „ jäseneksi Työv:aan 92.

Aloite:

Rah. al n:o 32 määrärahan osoittamisesta Karstulan kirkolta Soinin kirkolle johtavan maantien rakennustyön jatkamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lausunnot:

75 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 154 (työrauhan suojeleminen, Lk); 396 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 453 (tulitikkuvero, 3 K.); 600 (budjetti v. 1931, 7 P. l. VI luku); 797 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 844 budjetti v. 1931, 12 P. l. II luku); 961 (s:n, Ylm. IX luku); 985, 989 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus vähävaraisille äideille, A. K.); 1025 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

C.

Cajander, Aimo Kaarlo, ylijohtaja, professori.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 6 pysyväisen talousneuvoston asettamisesta. Liitteet IV. Ks. Talousneuvosto.

Toiv. al. n:o 9 nettobudjetin käytäntöön ottamisesta valtion liiketoiminnassa. Liitteet IV. Ks. Nettobudjetti.

Toiv. al. n:o 37 Suomen Kalastajajärjestöjen keskusliiton apurahan korottamisesta. Liitteet IX. Ks. Kalastus.

Toiv. al n:o 45 tarpeellisten tonttien varaamisesta korkeimman maa- ja metsätalousopetuksen tarpeita varten. Liitteet IX. Ks. Maa- ja metsätalousopetus.

Toiv. al. n:o 53 maataloushallituksen kalataloudellisen tutkimustoimiston siirtämisestä yliopiston maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan. Liitteet IX. Ks. Kalataloudellinen tutkimustoimisto.

Toiv. al. n:o 54 Kymenlaakson tulvavahinkojen avustusmäärän lisäämisestä. Liitteet IX. Ks. Tulvavahingot.

Toiv. al. n:o 55 Kymijoen perkaustyön toteuttamisesta myöskin varatyönä. Liitteet IX. Ks. Kymijoen perkaus.

Rah. al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta metsäteknologisen osaston yhden professorin, yhden assistentin ja yhden

apuvirkailijan palkkaamista varten. Liitteet IV. Ks. Metsätieteellinen tutkimuslaitos.

Lausunnot:

121 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 391, 394 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 550 (budjetti v. 1931, Yk.); 633 (s:n, 9 P. l. XIII luku); 835 (s:n, 11 P. l. XIX luku); 913 (s:n, Ylm. VI luku); 977, 980 (kotitaloustieteen y. m. virkojen perustaminen yliopistoon, A. K.).

E.

Erich, Mikko Vilho, filosofiantohtori, lakitiedettenkandidaatti.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Lv:aan 90.

Aloite:

Ksm. koskeva oppikoulujen työrauhan suojelemista 298; opetusministerin vastaus 298.

Lomanpyyntö:

880 (oikeusasian tähden tiistai-illasta torstaiaamuun 16/12).

Lausunnot:

59, 75 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 87 (työrauhan suojeleminen Lk. Pp.); 173, 175 (vapausrangaistusten koventaminen, 1 K.); 244 (s:n, 2 K.); 435 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 587 (budjetti v. 1931, 6 P. l. I luku); 644 (s:n, 10 P. l. I luku); 699 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 742, 744 (budjetti v. 1931, 10 P. l. V luku); 778 (viljamenojen muuntaminen rahamenoiksi, 2 K.); 778, 794, 795 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 817 (budjetti v. 1931, 10 P. l. XIII luku); 1044, 1057 (työrauhan suojeleminen, 3 K. Pp.); 1108 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä.).

Eskola, Hannes, maanviljelijä.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 77.
— „ jäseneksi Työv:aan 92.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 85 rautatien rakentamisesta Lapin asemalta Paavolan y. m. kuntain kautta Vaalaan. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Rah. al. n:o 52 määrärahan osoittamisesta halpakorkoisten lainojen antamista varten Oulun läänin meijereille. Liitteet IV. Ks. Meijerit.

Lausunnot:

844 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. II luku); 940 (s:n, Ylm. VIII luku); 989 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus vähävaraisille äideille, A. K.).

Eskola, Walfrid, asutusneuvoja.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Mtv:aan 92.

Aloite:

Rah. al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta Jämsänjoen perkaustöiden aloittamista varten. Liitteet IV. Ks. Jokien perkaukset.

Lausunnot:

844 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. II luku); 970 (s:n, Ylm. XI luku); 992 (margariinin valmistevero, A. K.).

Estlander, Ernst, professori.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Prv:aan 90.
— „ tarkistajaksi 160.

Lausunnot:

230 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, A. K. hyv.); 251 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.); 268 (vapausrangaistusten koventaminen, 3 K.); 281 (valtionvirkamiesten nimittämiskirjat, 2 K.); 304 (s:n, 3 K.); 291 (koroitetut tullit v. 1930, 3 K.); 359 (R. L:n 11 luvun muutos, 3 K.); 414 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 3 K.); 686 tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 976 (kotitaloustieteen y. m. virkojen perustaminen yliopistoon, A. K.);

1052 (työrauhan suojeleminen, 3 K. Pp.); 1125 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

F.

Fagerholm, Karl-August, toimittaja.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Työv:aan 92.

Lausunnot:

148 (työrauhan suojeleminen, Lk.); 398, 403 (kauppaliikkeiden työolot, A. K:ssä raukeaa); 516 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 779, 791 (työrauhan suojeleminen, 2 K.).

Forstadius, Hjalmar, maanviljelijä.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 78.
— „ varajäseneksi Lv:aan 90.
— „ „ Ulkv:aan 91.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.

Lomanpyyntö:

304 (läheisen sukulaisen kuoleman johdosta yhdestä istunnosta 21/11).

Lausunnot:

128 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 396 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 417 (koroitettu tupakkavalmistevero, 2 K.); 448 (opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukeminen, A. K.); 717 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 2 K.); 997 (alkoholilainsäädäntö, A. K.); 1026 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1072 (budjetti vuodelle 1931, jatk. A. K.).

von Frenckell, Erik, diplomi-insinööri.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ varajäseneksi Työv:aan 92.
— „ jäseneksi Pv:aan 93.
— „ puheenjohtajaksi Pv:aan 139.
— „ pankkivaltuusmieheksi 261.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 13 laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta. Liitteet VI. Ks. Mallasjuomat.

Toiv. al. n:o 5 valtion kuoletusrahaston perustamisesta. Liitteet IV. Ks. Valtion kuoletusrahasto.

Lausunnot:

56, 76 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 79 (budjetti vuodelle 1931, Lk. Pp.); 80 (lisäbudjetti vuodelle 1930, Lk. Pp.); 110 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 254, 255 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.); 319 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, Lk.); 353 (valtion teollisuuslaitokset, Lk.); 448 (opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukeminen, A. K.); 457 (valtion hevossiittolan perustaminen, 3 K.); 463, 467, 468 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K.); 519, 521 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 581 (budjetti v. 1931, 5 P. l. II luku); 699, 700 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 724 (mallasjuomain valmistus ja kieltolain muuttaminen, 2 K.); 859, 862 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. VII luku); 879 (R. L:n 38 luku 10 §, 2 K.); 1003 (alkoholilainsäädäntö, A. K.); 1016, 1028 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1029 (mallasjuomavero, 3 K.); 1036, 1038 (budjetti vuodelle 1931, Tp.); 1088 (R. L:n 38 luku 10 §, 3 K.).

Fränti, Aleksanteri, kunnallisneuvos.
— valittu Suomen Pankin tilintarkastajaksi 262.

Furuhjelm, Ragnar, professori.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Vv:aan 91.

Lausunnot:

13 (ehdottaa jäsenen kansliatoimikuntaan); 35 (ehdottaa tarkistajat); 67 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 225 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K. hyv.); 230 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, A. K. hyv.); 411, 415 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 3 K.); 682, 687, 703 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 704 (tulo- ja omai-

suusverolain muuttaminen, 2 K.); 800 (kermakorvikkeiden valmistevero, 1 K.); 836 (budjetti vuodelle 1931, 11 P. l. XIX luku); 887 (s:n, Ylm. III luku); 920 (s:n, Ylm. VI luku); 1131 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

H.

Haga, Edvard, maanviljelijä, kunnankirjuri.
— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.

Aloite:

Lak. al. n:o 15 laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain 9 §:n muuttamisesta. Liitteet VIII. Ks. Kansakoulut.

Lausunto:

384 (kansakoulutoimen perusteista annetun lain 9 §, 1 K.).

Hakala, Aleksi, maanviljelijä.
— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 77.
— „ jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Ltv:aan 91.

Lomanpyyntö:

297 (oikeusasiain takia yhdestä istunnosta 18/11).

Hakala, Kalle, toimittaja.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.
— valittu varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ jäseneksi Lv:aan 90.

Hakkila, Väinö. Ks. Toinen varapuhemies.

Halonen, Antti, maanviljelijä.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Siv:aan 92.

Aloite:

Rah. al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta Paul Nicolayn kristillis-yhteiskunnallisen työkeskuksen toiminnan avustamista varten. Liitteet IV. Ks. Paul Nicolayn työkeskus.

Lausunnot:

365 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 520 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 817 (budjetti v. 1931, 10 P. l. XIII luku); 890 (s:n, Ylm. IV luku).

Halonen, Toivo, pientilallinen.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.

Lomanpyyntö:

410 (kunnallisten tehtävien tähden yhdestä istunnosta 5/12).

Lausunnot:

390 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 992 (margariinin valmistusvero, A. K.); 1027 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Hannula, Uuno, päätoimittaja.
— Oulun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Prv:aan 90.
— „ „ Ulkv:aan 90.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 28 valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin. Liitteet VI. Ks. Sairaalat.

Rah. al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Tornion joen yli Tornion aseman ja Tornion kaupungin välille. Liitteet IV. Ks. Tornionjoen silta.

Rah. al n:o 27 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Tossavan lossilta Koivun asemalle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lomanpyyntö:

289 (tärkeiden yksityisasiain takia yhdestä istunnosta 15/11).

Lausunnot:

248 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.); 516, 519 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 666 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.)

Harvala, Kaarlo, Pienviljelijäin Liiton sihteeri.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi kansliatoimikuntaan 13.
— „ „ Vv:aan 91.
— „ Suomen Pankin tilintarkastajaksi 262.

Lausunnot:

415 (koroitettu tupakkavalmistevero, 2 K.); 453 (tulitikkuvero, 3 K.); 536 (budjetti v. 1931, Yk.); 682 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 744 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. V luku); 918 (s:n, Ylm. VI luku); 931 (s:n, Ylm. VII luku); 1031 (mallasjuomavero, 3 K.); 1036 (budjetti vuodelle 1931, Tp.); 1067 (s:n, jatk. A. K.); 1075 (R. L:n 38 l. 10 §, 3 K.).

Heikkinen, Pekka Ville, maanviljelijä.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.
— „ puheenjohtajaksi Mtv:aan 139.

Aloite:

Toiv. al. n:o 89 rautatien rakentamisesta Outokummun radalta Savon radalle Alapitkän tai Siilinjärven asemalle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Helenelund, Edvard, maanviljelijä.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 78.
— „ „ Puolv:aan 263.

Helo, Johan, filosofiantohtori.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.
— „ varajäseneksi Ulkv:aan 91.
— „ pankkivaltuusmieheksi 261.
— „ valtiontilintarkastajain varamieheksi vuodeksi 1931 262.

Aloite:

Rah. al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta omakotirahaston vahvistamiseksi. Liitteet IV. Ks. Omakotirahasto.

Lausunnot:

99 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 289 (koroitetut tullit v. 1930, 3 K.); 403 (kauppaliikkeiden työolot, A. K:ssa raukeaa); 531 (budjetti v. 1931, Yk.); 704 (tulo- ja omaisuusverolain muutos, 2 K.); 838 (budjetti v. 1931, 12 P. l. II luku); 853 (s:n, 12 P. l. IV luku); 855 (s:n, 12 P. l. VI luku); 946 (s:n, Ylm. IX luku); 970 (s:n, Ylm. XI luku); 990 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus varattomille äideille, A. K.); 1032 (mallasjuomavero, 3 K.); 1035 (budjetti vuodelle 1931, Tp.).

Hiidenheimo, Artturi, kunnallisneuvos.
— valittu Suomen Pankin tilintarkastajain varamieheksi 262.

Hildén, Amanda Katariina, neiti.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Siv:aan 92.
— „ jäseneksi Työv:aan 92.

Lomanpyyntö:

89 (hylätään 27/10).

Lausunnot:

437 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 982 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus varattomille äideille, A. K.).

Hildén, Uno, agronoomi.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.

Lausunnot:

315 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, Lk.); 381 (valtion hevossiittolan perustaminen, 1 K.); 498 (tullien kantaminen v. 1931, 1 K.).

Hiltunen, Onni, myymälänhoitaja.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Kulkv:aan 262.
— „ jäseneksi Puolv:aan 263.

Aloite:

Toiv. al. n:o 74 Varkauden—Viinijärven radan rakentamisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Hirvensalo, Lassi Olli, agronoomi.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Lv:aan 90.
— „ varajäseneksi Vv:aan 91.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 34 kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämisestä. Liitteet IX. Ks. Kerman ja maidon korvikkeet.

Rah. al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta puutavaraliikettä harjoittavien, maamiesten omistamien metsäyhtymien lainojen vakauttamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maamiesten metsäyhtymät.

Rah. al. n:o 67 määrärahan osoittamisesta lainan antamiseksi Suomen Karjakeskuskunnalle vientiteurastamon rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Karjakeskuskunta.

Lomanpyynnöt:

89 (virkatehtävien takia yhdestä istunnosta 27/10); 738 (s:n yhdeksi päiväksi 13/12).

Lausunto:

891 (budjetti vuodelle 1931. Ylm. IV luku).

Holma, K. V., lakitiedettenkandidaatti.
— valittu valtiontilintarkastajain varamieheksi vuodeksi 1931 262.

Huhtala, Kaarlo Vilho, maanviljelijä, reserviluutnantti.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.
— „ „ Puolv:aan 262.

Lomanpyyntö:

452 (yhdestä istunnosta oikeusasian takia 8/12).

Lausunnot:

263 (kutsu Puolv:lle); 507 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 563 (budjetti v. 1931, Yk.); 914 (s:n, Ylm. VI luku); 1015 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1090 (kermakorvikkeiden valmistevero, 3 K.); 1128 (vlkm. kesällä ja syksyllä tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Huittinen, Kaapro, maanviljelijä.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ varajäseneksi Työv:aan 92.
— „ „ Puolv:aan 262.

Aloite:

Rah. al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta kotitalouskoulun perustamista varten Keski-Karjalaan. Liitteet IV. Ks. Kotitalouskoulut.

Lausunnot:

754 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. VI luku); 807 (s:n, 10 P. l. VII luku); 814, 817, 818 (s:n, 10 P. l. XIII luku); 1081 R. L:n 38 luku 10 §, 3 K.).

Huttunen, Johan Edvard, toimittaja.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Työv:aan 72.

Lausunnot:

87 (työrauhan suojeleminen, Lk. Pp.); 144, 156 (s:n, Lk.); 397, 401, 405 (kauppaliikkeiden työolot, A. K:ssä raukeaa); 417 (koroitettu tupakkavalmistevero, 2 K.); 594 (budjetti v. 1931, 7 P. l. I luku); 789 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 842 (budjetti v. 1931, 12 P. l. II luku); 854 (s:n, 12 P. l. IV luku); 863 (s:n, 14 P. l. III luku).

Huuhtanen, Väinö, agronoomi.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Ltv:aan 91.

Aloite:

Toiv. al. n:o 50 toimenpiteistä perunajauhoteollisuuden aikaansaamiseksi. Liitteet IX. Ks. Perunajauhoteollisuus.

Häkkinen, Maija, maanviljelijä, rouva.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.
— „ varajäseneksi Mtv:aan 92.

Aloite:

Rah. al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta lisäavustukseksi suomalaiselle Marttaliitolle. Liitteet IV. Ks. Marttaliitto.

Lausunnot:

833 (budjetti v. 1931, 11 P. l. XIX luku); 942 (s:n, Ylm. VIII luku).

Hämäläinen, Alex., työmies.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.
— valittu varajäseneksi Lv:aan 90.
— „ jäseneksi Pv:aan 93.

Lausunto:

783 (työrauhan suojeleminen, 2 K.).

Hänninen, Kaarlo, oppikoulunopettaja, kirjailija.
— Oulun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Ulkv:aan 91.
— „ tarkistajaksi 160.
— „ tarkistajain varapuheenjohtajaksi 167.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 13 rajantakaisten tekemien ryöstöretkien aikaansaamien vahinkojen korvaamisesta. Liitteet IV. Ks. Rajaseutu.

Toiv. al. n:o 86 Oulun—Kuusamon—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Rah. al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta lainoiksi niille itäisen rajaseudun tilallisille, joilta rajansulkeminen on tehnyt mahdottomaksi metsänmyynnin. Liitteet IV. Ks. Rajaseutu.

Rah. al. n:o 61 määrärahan osoittamisesta kalansiitoslaitoksen perustamiseksi Kitkajoen Käylänkoskeen. Liitteet IV. Ks. Kalansiitoslaitos.

Lausunnot:

87 (lisämaan antaminen Kuusamon kunnan liian pienille taloille, Lk. Pp.); 132 (s:n, Lk.); 385 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 478, 498 (tullien kantaminen v. 1931, 1 K.); 682 (s:n, 2 K.); 939 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VIII luku).

Härmä, F. V., filosofiantohtori, kaupunginjohtaja.
— valittu Suomen Pankin tilintarkastajaksi 261.

Hästbacka, Johan Emil, johtaja.
— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.
— „ varajäseneksi Kulkv:aan 262.

Lausunnot:

93 (kutsu Vv:lle); 290 (koroitetut tullit v. 1930, 3 K.); 454, 458, 459, 460 (valtion hevossiittolan perustaminen, 3 K.); 524 (budjetti v. 1931, Yk.); 835 (s:n. 11 P. l. XIX luku); 843 (s:n, 12 P. l. II luku); 852 (s:n, 12 P. l. III luku); 945, 964 (s:n, Ylm. IX luku); 1037 (s:n, Tp.); 1066 (s:n, jatk. A. K.).

I.

Inborr, Johan, kunnallisneuvos.
— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ Suurv:an 78.

Lausunnot:

78 (kutsu valitsijamiehille); 684 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 835 (budjetti vuodelle 1931, 11 P. l. XIX luku).

J.

Jacobsson, Otto, oikeusneuvosmies.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Lv:aan 90.
— „ varajäseneksi Ulkv:aan 91.
— „ jäseneksi Puolv:aan 263.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 1 painovapauslain muuttamisesta siten, että virkamiehet velvoitetaan pitämään viralliset asiakirjat yleisön saatavissa. Liitteet II. Ks. Painovapauslaki.

Rah. al. n:o 8 määrärahan osoittamisesta Vaasan kunnallissairaalan laajentamiskustannuksia varten. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Rah. al. n:o 36 määrärahan osoittamisesta kalastusloistojen rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Kalastusloistot.

Rah. al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta Kristiinankaupungin ruotsalaisen yhteiskoulun viiden alemman luokan ottamiseksi valtion huostaan. Liitteet IV. Ks. Oppikoulut.

Lomanpyyntö:

89 (hylätään 27/10).

Lausunnot:

269, 270 (vapausrangaistusten koventaminen, 3 K.); 853 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. IV luku); 1051, 1062 (työrauhan suojeleminen, 3 K.).

Janhonen, Toivo Aapeli, kirkkoherra.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ varajäseneksi Vv:aan 91.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.
— „ varapuheenjohtajaksi Kulkv:aan 266.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 41 kalanhautomohuoneen ja hoitajan asunnon rakentamisesta Kajaanin Ämmäkosken venesulkuun. Liitteet IX. Ks. Kalastus.

Toiv. al. n:o 87 rautatien rakentamisesta Kontiomäen asemalta Ristijärven, Hyrynsalmen, Suomussalmen ja Taivalkosken kautta Paanajärvelle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Toiv. al. n:o 90 maantiesillan rakentamisesta Ristijärvellä Koirasalmen yli. Liitteet XII. Ks. Sillat.

Rah. al. n:o 7 määrärahan osoittamisesta Oulun diakonissakodin sairaalan laajentamista varten. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Lausunnot:

675 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 768 (s:n, 3 K.); 782 (budjetti, vuodelle 1931, 10 P. l. VI luku), 811 (s:n, 10 P. l. VII luku); 839 (s:n, 12 P. l. II luku); 888 (s:n, Ylm. IV luku).

Jatkola, Emil Julius, lääninsihteeri.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema, 9.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 77.
— „ jäseneksi Työv:aan 92.
— „ varajäseneksi Ltv:aan 92.
— „ „ Puolv:aan 263.

Lomanpyynnöt:

165 (virkatehtävien takia 1/11—5/11); 924 (läheisen omaisen kuoleman johdosta torstaiaamusta viikon loppuun 17/12).

Jern, Johan Levi, maanviljelijä.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ varajäseneksi Suurv:aan 78.
— „ jäseneksi Ltv:aan 91.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 24 kyläyhteiskuntien hallintoa koskevasta lainsäädännöstä. Liitteet VII. Ks. Kyläyhteiskunnat.

Toiv. al. n:o 42 komitean asettamisesta voinviennin edistämismahdollisuuksien tutkimista varten. Liitteet IX. Ks. Voinvienti.

Toiv. al. n:o 43 kotimaisen rukiin jauhatuspakon käytäntöönottamisesta. Liitteet IX. Ks. Rukiin jauhatuspakko.

Lausunnot:

734 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §:n muuttaminen, 2 K.); 991 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus varattomille äideille, A. K.).

Jokinen, Emil, toimittaja.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 78.
— „ jäseneksi Mtv:aan 92.

Lausunnot:

35 (ehdottaa tarkistajat); 344 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 1 K.).

Joukanen, Kalle, maanviljelijä.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Työv:aan 92.

Junes, Antti, kunnallisneuvos.
— Oulun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Ltv:aan 91.
— „ varajäseneksi Siv:aan 92.
— „ varapuheenjohtajaksi Ltv:aan 139.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 80 Tornionjokivarren rautatien jatkamisesta Kaulinrannalta Pelloon. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Rah. al. n:o 31 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Jolmanputaan yli Tornionjokivarren maantiellä. Liitteet IV. Ks. Sillat.

Rah. al. n:o 47 määrärahan osoittamisesta maamieskoulun perustamista varten Peräpohjolaan. Liitteet IV. Ks. Maamieskoulut.

Lomanpyyntö:

328 (puhemiesneuvostolle perusteltujen yksityisasiain tähden perjantaista maanantai-iltaan 25/11).

Lausunto:

768 (tullien kantaminen v. 1931, 3 K.).

Junnila, Taave, kunnallisneuvos.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Ltv:aan 91.
— „ pankkivaltuusmieheksi 261.

Lomanpyyntö:

762 (yksityisasiain tähden yhdestä istunnosta 15/12).

Lausunto:

246 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.).

Jussila, Oskari Heikki, kirkkoherra.
— Oulun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Vv:aan 91.

Aloite:

Rah. al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Sierilän lossin eteläpäästä Kemijoen eteläpuolta Pekkalan lossille. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lausunnot:

656 (budjetti v. 1931, 10 P. l. I luku); 740 (s:n, 10 P. l. II luku) 744 (s:n, 10 P. l. V luku); 816 (s:n, 10 P. l. XIII luku); 854 (s:n, 12 P. l. IV luku); 895 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §:t, 1 K.); 924 (s:n, 2 K.); 933 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VII luku); 1025 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Jyske, Jalmari, agronoomi.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Vv:aan 91.

Aloite:

Lak. al. n:o 9 laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhtymille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtion avustusten perusteita koskevan lain muuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Pienviljelys.

Lausunnot:

348 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 1 K.); 799, 801 (kermakorvikkeiden valmistevero, 1 K.); 833 (budjetti vuodelle 1931, 11 P. l. XIX luku); 1090 (kermakorvikkeiden valmistevero, 3 K.).

K.

Kaijalainen, Lauri, päätoimittaja.
— Lapinmaan vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Siv:aan 92.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 5 laiksi tulo- ja omaisuus- sekä perintö- ja lahjaverotuksen toimeen-

panon lykkäämisestä Inarin, Enontekiön, Utsjoen ja Petsamon kunnissa. Liitteet IV. Ks. Lapin verotus.

Toiv. al. n:o 14 Petsamon sähkökysymyksen ratkaisemisesta valtion etua silmällä pitäen. Liitteet IV. Ks. Petsamo.

Rah. al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta erämaantien rakentamiseksi Savukosken kirkonkylästä Martinkylään. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sodankylän Vaalajärveltä Jeesiön kylään. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 45 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kittilästä Enontekiölle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Pelkosenniemeltä Kairalaan. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lomanpyyntö:

356 (tärkeiden yksityisasian tähden yhdestä istunnosta 28/11).

Lausunnot:

935 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VII luku); 957 (s:n, Ylm. IX luku).

Kairamo, A. Osw., ent. senaattori.
— valittu valtiontilintarkastajaksi vuodeksi 1931 262.

Kallio, Kyösti. Ks. Puhemies.

Kalliokoski, Wiljami, maanviljelijä.
— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi kansliatoimikuntaan 13.
— „ „ Suurv:aan 79.
— „ „ Siv:aan 92.
— „ valtiontilintarkastajain varamieheksi vuosiksi 1930 ja 1931 262.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.
— vapautettu Siv:n jäsenyydestä 266.

Aloite:

Toiv. al. n:o 72 Kokkolan—Suolahden rautatien rakentamisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lomanpyyntö:

452 (läheisen omaisen kuoleman johdosta 8/12).

Lausunnot:

639 (budjetti v. 1931, 10 P. l. I luku); 710 (mallasjuomain valmistus ja kieltolain muutos, 2 K.); 1008, 1027 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1030 (mallasjuomavero, 3 K.); 1079 (R. L:n 38 luku 10 §, 3 K.).

Kallioniemi, Alli, filosofianmaisteri.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Työv:aan 92.

Aloite:

Rah. al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Jyväskylän talouskoulua varten. Liitteet IV. Ks. Talouskoulut.

Lausunnot:

831 (budjetti vuodelle 1931, 11 P. l. V luku); 941 (s:n, Ylm. VIII luku); 984 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus vähävaraisille äideille, A. K.).

Kaskinen, Juho, maanviljelijä, kunnallisneuvos.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Siv:aan 92.
— „ varajäseneksi Mtv:aan 92.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 51 jauhamattoman vehnän ja vehnätuotteiden tullisuhteen järjestämisestä. Liitteeet IX. Ks. Vehnän tulli.

Rah. al. n:o 55 määrärahan osoittamisesta palkkion maksamista varten sokerijuurikkaan viljelijöille. Liitteet IV. Ks. Sokerijuurikasviljelys.

Lomanpyynnöt:

165, 167 (kunnallisten tehtävien takia yhdeksi päiväksi 31/10, 4/11).

Lausunnot:

68 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimen-

piteistään); 93 (kutsu Siv:lle); 996 alkoholilainsäädännön uudistus, A. K.).

Kaura, A. K., maanviljelijä.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Ulkv:aan 90.
— „ „ Kulkv:aan 262.

Aloite:

Rah. al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta metsänhoitoyhdistyksien tukemista varten. Liitteet IV. Ks. Metsänhoitoyhdistykset.

Lomanpyyntö:

161 (oikeusasian takia yhdeksi päiväksi 30/10).

Kauranen, Jooseppi, maanviljelijä.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Ltv:aan 91.
— „ „ Puolv:aan 263.

Aloite:

Toiv. al. n:o 65 rautatien rakentamisesta Helsingistä Turun—Toijalan ja Tampereen—Porin ratojen poikki Suupohjan radalle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lomanpyyntö:

452 (yhdestä istunnosta kunnallisten tehtävien takia 8/12).

Kemppi, Antti, maanviljelijä, katekeetta.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.
— „ varapuheenjohtajaksi Tv:aan 139.

Kesti, Yrjö Henrik, pienviljelijä.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 20 manttaalikuntalaitoksen lopettamisesta ja sen tehtävien siirtämisestä kunnille. Liitteet VII. Ks. Manttaalikunta.

Toiv. al. n:o 47 esityksen antamisesta maatalousneuvonnan keskittämistä tarkoittavaksi laiksi. Liitteet IX. Ks. Maatalousneuvonta.

Toiv. al. n:o 48 esityksen antamisesta laiksi kaupunkien, kauppaloiden y. m. yhdyskuntien omistamien tilojen alueilla olevien vuokra-alueiden itsenäistyttämisestä. Liitteet IX. Ks. Vuokra-alueet.

Toiv. al. n:o 49 pysyvän pienviljelysrahaston muodostamisesta. Liitteet IX. Ks. Pienviljelysrahasto.

Toiv. al. n:o 52 esityksen antamisesta laiksi margariinin valmisteverosta. Liitteet IX. Ks. Margariini.

Toiv. al. n:o 57 asutuskomitean töiden kiirehtimisestä ja uudisraivausrahaston perustamisesta. Liitteet IX. Ks. Uudisraivausrahasto.

Toiv. al. n:o 59 esityksen antamisesta laiksi pienviljelijäin laidunosuuskunnista. Liitteet IX. Ks. Pienviljelys.

Toiv. al. n:o 62 n. s. päätilojen vuokraajain itsenäistyttämisestä. Liitteet IX. Ks. Vuokra-alueet.

Toiv. al. n:o 64 asevelvollisuusajan lyhentämisestä ja suojeluskuntia koskevan lainsäädännön muuttamisesta. Liitteet XI. Ks. Asevelvollisuus.

Rah. al. n:o 10 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi tie- ja siltarakennustöitä varten. Liitteet IV. Ks. Tie- ja siltarakennustyöt.

Rah. al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Muhoksen pitäjän ja Ylikiimingin väliseltä maantieltä Oulujoen pohjoispuolta Utajärven kunnan Vaalankylään. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäin opiston perustamiseksi Oulun lääniin. Liitteet IV. Ks. Pienviljelijäopisto.

Ksm. joka koskee valtion asutustoiminnan kautta muodostettujen uudistilojen haltijain taloudellista hätää 1092; apulaismaatalousministerin vastaus 1094.

Lausunnot:

48 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä

valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 83 (varojen varaaminen uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille, Lk.); 154 (työrauhan suojeleminen, Lk.); 225 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K. hyv.); 237 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, A. K. hyv.); 488 (tullien kantaminen v. 1931, 1 K.).

Keto, Jaakko William, filosofianmaisteri.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ „ Pv:aan 93.
— „ varapuheenjohtajaksi Pv:aan 139.
— „ tarkistajaksi 159.
— „ tarkistajain puheenjohtajaksi 167.
— „ Suomen Pankin tilintarkastajaksi 262.
— „ jäseneksi Puolv:aan 262.

Lausunnot:

470, 493 (tullien kantaminen vuonna 1931, 1 K.); 691, 696 (s:n, 2 K.); 763 (s:n, 3 K.); 1086 (R. L:n 38 luvun 10 §, 3 K.); 1089 (kermakorvikkeiden valmistevero, 3 K.).

Kilpeläinen, Kaarlo Edvard, rovasti.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Siv:aan 92.
— „ tarkistajaksi 160.

Lausunnot:

519 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 727 (s:n, 2 K.); 891 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. IV luku); 1013 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Kilpi, Eino, päätoimittaja.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Prv:aan 90.

Aloite:

Rah. al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta Tampereen lyseon uuden talon rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Oppikoulut.

Lomanpyyntö:

370 (kunnallisten tehtävien takia yhdestä istunnosta 2/12).

Lausunnot:

307 (R. L:n 11 luvun muutos, 1 K.); 356 (s:n, 3 K.); 929 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VII luku); 962 (s:n, Ylm. IX luku).

Kirveskoski, Vilho, isännöitsijä.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.

Kivimäki, Toivo Mikael, lakitiedettentohtori.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Lv:aan 90.
— „ puheenjohtajaksi Lv:aan 139.

Lausunnot:

51 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 237 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, A. K. hyv.); 243, 244 (vapausrangaistusten koventaminen, 2 K.); 357 R. L:n 11 luvun muutos, 3 K.); 361 (tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevat rahastot, 2 K.); 362 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K. Pp.); 426 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 636 (budjetti v. 1931, 9 P. l. XIII luku); 873 (R. L:n 38 l. 10 §, 2 K.); 998 (alkoholilainsäädännön muutos, A. K.); 1054 (työrauhan suojeleminen, 3 K.); 1082 (R. L:n 38 luku 10 §, 3 K.); 1121, 1135 (vlkm.) kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Kivioja, Vilho Heikki, pastori.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Lv:aan 90.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 82 rautatien rakentamisesta Ylivieskan asemalta Ryöppään merisatamaan. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Aloite Työjärjestyksen 1 ja 3 §:n muuttamisesta. A. IV. Ks. Työjärjestys.

Lomanpyyntö:

89 (oikeusasian takia kahden päivän ajaksi 27/10).

Lausunnot:

76 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 80 (budjetti vuodelle 1931, Lk. Pp.); 82 (edustajapalkkiolain muuttaminen, Lk.); 84 (tulo- ja omaisuusverolain muuttaminen, Lk.); 175 (vapausrangaistusten koventaminen, 1 K.); 211, 213 (edustajapalkkiolain muutos, 1 K.); 215 (valtionvirkamiesten nimittämiskirjat, 1 K.); 219 (tekee huomautuksen nimenhuudon poisjättämisen johdosta); 259 (s:n); 254 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 445, 254 edustajapalkkiolain muutos, 2 K.); 444 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 445 449 (opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukeminen, A. K.); 499 (tasavallan presidentin eläkeoikeus, Lk.); 514 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 562 (budjetti v. 1931, Yk.); 580 (s:n, 5 P. l. I luku); 664 (kertomukset suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämisrahastojen hoidosta v. 1929, A. K.); 816, 817, 818 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. XIII luku); 887 (s:n, Ylm. III luku); 956 (s:n, Ylm. IX luku); 1004 (työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muutos, A. K.).

Kivisalo, Väinö, piirisihteeri.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Ltv:aan 91.
— „ varajäseneksi Siv:aan 92.

Lausunnot:

334 (vuokrasuhteiden jatkaminen tiheissä asumusryhmissä, 2 K.); 635 (budjetti v. 1931, 9 P. l. XIII luku); 784 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 979 (kotitaloustieteen professorinvirka yliopistoon, A. K.); 986 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus vähävaraisille äideille, A. K.).

Koivisto, Juho, maanviljelijä, apulaismaatalousministeri.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— vapautettu v. 1930 valtiontilintarkastajan jäsenyydestä 172.
Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Koivulahti-Lehto, Hilma, pienviljelijä.
— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ jäseneksi Ltv:aan 91.

Lomanpyyntö:

328 (sairauden takia toistaiseksi 25/11).

Koivuranta, Janne, maanviljelijä.
— Oulun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.
— „ varajäseneksi Työv:aan 92.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 88 Kulusjoen—Posiojärven—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Rah. al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta valtion puhelinverkon laajentamista varten. Liitteet IV. Ks. Valtion puhelinverkko.

Rah. al. n:o 21 koroitetun määrärahan osoittamisesta Peräpohjolan itäisen osan kiertävää kotitalouskoulua varten. Liitteet IV. Ks. Kotitalouskoulut.

Rah. al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta Pellonkylän ja Meltauksen välisen maantierakennuksen loppuunsaattamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Ksm., joka koskee puhelintoimilupien myöntämistä 1136; kulkulaitosministerin vastaus 1139.

Lausunnot:

765 (tullien kantaminen v. 1931, 3 K.); 853 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. IV luku); 951 (s:n, Ylm. IX luku).

Kolkki, Emanuel, rovasti.
— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.
— pitänyt valtiopäivien lopettajaissaarnan Nikolainkirkossa 1145.

Lausunto:

93 (kutsu Tv:lle).

Komu, Ville, torpparinpoika, luennoitsija.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Lv:aan 90.

Lausunnot:

266 (vapausrangaistusten koventaminen, 3 K.); 423 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 507 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 582 (budjetti v. 1931, 5 P. l. IV luku); 624 (s:n, 9 P. l. VII luku); 633 (s:n 9 P. l. XIII luku); 788, 794, 795, 796 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 1045 (s:n, 3 K. Pp.).

Kontio, Oskari, maanviljelijä.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 77.
— „ varajäseneksi Tv:aan 91.
— „ jäseneksi Puolv:aan 263.

Koponen, Albin, levyseppä
— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Prv:aan 90.

Aloite:

Lak. al. n:o 7 laiksi leimaverolain 14 §:n muuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Leimavero.

Lausunto:

251 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.).

Korhonen, Joh., kansakoulunopettaja.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.

Aloite:

Rah. al n:o 29 määrärahan osoittamisesta Tervasalmen sillan rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Sillat.

Lausunnot:

687 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 838 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. II luku).

Korpisaari, Paavo, filosofiantohtori.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi kansliatoimikuntaan 13.
— „ „ Vv:aan 91.
— „ varapuheenjohtajaksi Vv:aan 139.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 4 erinäisten valtion teollisuuslaitosten muuttamisesta osakeyhtiöiksi. Liitteet IV. Ks. Valtion teollisuuslaitokset.

Toiv. al. n:o 18 osuuskauppojen säästökassain toiminnan säännöstelemisestä. Liitteet V. Ks. Osuuskauppain säästökassat.

Lausunnot:

481 (tullien kantaminen vuonna 1931, 1 K.); 560 (budjetti vuodelle 1931, Yk.); 700 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 838 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. II luku); 859, 862 (s:n, 12 P. l. VII luku); 881 (s:n, Ylm. III luku); 1037 (s:n, Tp.).

Koskenheimo, Alex, maanviljelijä.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 78.
— „ varajäseneksi Prv:aan 90.
— „ „ Tv:aan 91.
— „ „ Pv:aan 93.
— „ jäseneksi Puolv:aan 263.

Kosonen, Antti Juho, toimittaja.
— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu varajäseneksi Lv:aan 90.
— „ „ Siv:aan 92.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.

Lomanpyyntö:

89 (hylätään 27/10).

Lausunnot:

429 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 767 (tullien kantaminen v. 1931, 3 K.).

Kostia, Aku, notaari.
— pitänyt pöytäkirjaa edustajain valtakirjan tarkastuksessa 1.

Kovanen, Jalmari, pienviljelijä.
— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Kulkv:aan 262.

Aloite:

Toiv. al. n:o 71 rautatien rakentamisesta Jyväskylästä Suolahden tai Uuraisten pitäjän kautta Haapajärven asemalle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Kuisma, Antti, pankinjohtaja.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Pv:aan 93.
— „ „ Puolv:aan 263.
— „ varapuheenjohtajaksi Puolv:aan 266.

Aloite:

Toiv. al. n:o 17 vuoden 1918 itsenäisyystaistelun johdosta syntyneiden vahinkojen korvaamisesta. Liitteet IV. Ks. Kapinavahingot.

Kukkonen, Antti, pastori, maanviljelijä.
— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— pitää valtiopäiväsaarnan Nikolainkirkossa 15.
— valittu varajäseneksi Ulkv:aan 91.
— „ jäseneksi Siv:aan 92.
— „ puheenjohtajaksi Siv:aan 139.

Aloite:

Toiv. al. n:o 8 perintö- ja lahjaverolaissa ilmenneiden epäkohtien poistamisesta. Liitteet IV. Ks. Perintö- ja lahjavero.

Lausunnot:

507 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 664 (kertomukset suomalaisen ja ruotsalaisen edistämisrahastojen hoidosta v. 1929, A. K.); 730 (Kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §:n muutos, 2 K.); 742, 807, 812 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. V ja VII luku); 813 (s:n, 10 P. l. IX luku); 934 (s:n, Ylm. VII luku); 937 (s:n, Ylm. X luku 25 mom.); 1024 mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Kulovaara, Urho, kansakoulunopettaja.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 78.
— „ jäseneksi Ltv:aan 91.

Aloite:

Rah. al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta Turun toisen suomalaisen lyseon rakennustyön alkamiseksi. Liitteet IV. Ks. Oppikoulut.

Lausunnot:

709 (tulo- ja omaisuusverolain muutos, 2 K.); 928 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §:t, 2 K.).

Kuokkanen, Erkki Veikko, pormestari, sisäasiainministeri.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.

Lomanpyyntö:

167 (omaisen kuoleman johdosta yhdeksi päiväksi 4/11).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Kuuliala, Viljo-Kustaa, kirkkoherra.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Tv:aan 91.

Lomanpyyntö:

297 (sairauden tähden yhdestä istunnosta 18/11).

Lausunto:

251 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.).

Kuusisto, August, pienviljelijä.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ jäseneksi Lv:aan 90.
— „ „ Siv:aan 92.
— Suomen Pankin tilintarkastajain varamieheksi 262.

Lausunnot:

268, 271 (vapausrangaistusten koventaminen, 3 K.); 741 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. II luku); 797 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 1045, 1058 (s:n, 3 K.).

Kämäräinen, Kalle, maanviljelijä.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Työv:aan 92.
— „ varajäseneksi Pv:aan 93.

Lausunnot:

693 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 844 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. II luku); 876 (R. L:n 38 luku 10 §, 2 K.).

L.

Lahdensuo, Jalo, filosofianmaisteri, maanviljelijä.
— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ Prv:aan 90.
— puheenjohtajaksi Suurv:aan 139.
— pankkivaltuusmieheksi 261.
— kutsut Suurv:lle 168, 188, 259, 286, 304, 328, 370, 452, 738, 897.

Aloite:

Lak. al. n:o 3 laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Kunnallisverotus.

Lomanpyyntö:

738 (yksityisasiain takia yhdestä istunnosta 13/12).

Lausunnot:

285 (valtionvirkamiesten nimittämiskirjat, 2 K.); 362 (tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevat rahastot, 2 K.); 459 (valtion hevossiittolan perustaminen, 3 K.); 461 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K.); 636 (budjetti v. 1931, 9 P. l. XIII luku); 854 (s:n, 12 P. l. IV luku); 1038 (s:n, Tp.).

Lahtela, Matti Oskari, maanviljelijä.
— Oulun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu varajäseneksi Ltv:aan 92.
— „ jäseneksi Työv:aan 92.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 12 laiksi Kemijärven kunnassa olevan n. k. Kirkkomäenkankaan ja sitä varten eroitetun metsämaan tilaksi muodostamisesta ja asukkaille luovuttamisesta. Liitteet IX. Ks. Kemijärven maanomistusolot.

Toiv. al. n:o 35 valtion avustuksesta meijerien rakentamista varten Pohjois-Suomeen. Liitteet IX. Ks. Meijerit.

Toiv. al. n:o 56 toimenpiteistä Kemijärven tulvien rajoittamiseksi. Liitteet IX. Ks. Tulvavahingot.

Rah. al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Kuolajärven maantien tulvanalaisten alueiden korottamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kuolajärven kirkonkylästä Tuutijärvelle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta emäntäkoulun perustamista varten Kemijärvelle. Liitteet IV. Ks. Emäntäkoulut.

Rah. al. n:o 60 määrärahan osoittamisesta Suomen Poronhoitoyhdistykselle poronhoidon edistämiseksi. Liitteet IV. Ks. Poronhoito.

Rah. al. n:o 70 määrärahan osoittamisesta Kemijärven yhteiskoulun koulutalon rakennusavustukseksi. Liitteet IV. Ks. Oppikoulut.

Lausunnot:

88 (lisämaan antaminen Kemijärven ja Kuolajärven kuntain pienille taloille, Lk. Pp.); 135 (s:n, Lk.); 389 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 636 (budjetti v. 1931, 9 P. l. XIII luku); 830 (s:n, 11 P. l. I luku); 844 (s:n, 12 P. l. II luku); 932 (s:n, Ylm. VII luku); 942 (s:n, Ylm. VIII luku); 952, 962 (s:n, Ylm. IX luku); 999 (alkoholilainsäädäntö, A. K.); 1028 (mallasjuoman tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Lamminen, Antero, filosofianmaisteri, päätoimittaja.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Ulkv:aan 91.
— „ jäseneksi Työv:aan 92.
— „ puheenjohtajaksi Työv:aan 139.

Lausunnot:

402, 405 (kauppaliikkeiden työolot, A. K:ssa raukeaa); 984 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus vähävaraisille äideille, A. K.).

Lampinen, Juho Emil, maanviljelijä.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Mtv:aan 92.
— „ jäseneksi Pv:aan 93.
— „ „ Siv:aan 328.

Lausunnot:

348 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 1 K.); 520 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 676, 682, 694 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 727 (mallasjuomain valmistus, 2 K.); 835 (budjetti vuodelle 1931, 11 P. l. XIX luku); 842 (s:n, 12 P. l. II luku); 1027 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus. 3 K.).

Lautala, Emil, maanviljelijä.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.

Lomanpyyntö:

452 (yhdestä istunnosta kunnallisten tehtävien takia 8/12).

Lehtokoski, Aino, rouva.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Prv:aan 90.
— „ varajäseneksi Tv:aan 91.

Aloite:

Lak. al. n:o 6 laiksi kansakoululaitoksen kustannuslain 20 §:n muuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Kansakoulut.

Lausunnot:

234 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, A. K. hyv.); 510 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 740 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. II luku); 806 (s:n, 10 P. l. VII luku); 958 (s:n, Ylm. IX luku); 988 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus varattomille äideille, A. K.); 1018 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Lehtonen, Oskari, lakitiedettenkandidaatti.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Lv:aan 90.
— „ varapuheenjohtajaksi Suurv:aan 139.

Lausunto:

818 (kutsu Suurv:lle).

Leivo, Yrjö, pankinjohtaja.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Pv:aan 93.

Lepistö, L. Matti, pienviljelijä.
— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ jäseneksi Puolv:aan 263.

Lausunnot:

456, 460 (valtion hevossiittolan perustaminen, 3 K.); 622 (budjetti v. 1931, 9 P. l. IV luku); 625 (s:n, 9 P. l. XII luku); 661 (s:n, 10 P. l. I luku, ensimmäinen varapuhemies keskeyttää puheenvuoron); 746 (s:n, 10 P. l. VI luku).

Leppälä, Juhani, maanviljelijä.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu varajäseneksi Vv:aan 91.
— „ „ Siv:aan 92.
— „ tarkistajain varamieheksi 160.
— „ pankkivaltuusmieheksi 261.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 76 Suistamon—Ilomantsin radan rakentamisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Toiv. al. n:o 77 rautatien rakentamisesta Pitkärannasta Salmiin. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lausunto:
962 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. IX luku).

Lindman, David Bernhard, piirisihteeri.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Prv:aan 90.
— „ jäseneksi Puolv:aan 262.

Lausunto:
157 (työrauhan suojeleminen, Lk.).

Lindqvist, Hjalmar, kirvesmies.
— Oulun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 78.
— „ varajäseneksi Ltv:aan 91.
— „ „ Työv:aan 92.

Lausunto:
1048 (työrauhan suojeleminen, 3 K. Pp.).

Linna, Jalmari, maanviljelijä.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu varajäseneksi Lv:aan 90.
— „ jäseneksi Ltv:aan 91.
— „ varajäseneksi Kulkv:aan 262.

Lausunnot:
624 (budjetti v. 1931, 9 P. l. VIII luku); 625 (s:n, 9 P. l. IX ja X luku); 728, 733 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §, 2 K.); 756 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. VI luku, puhemies keskeyttää puheenvuoron); 792 (työrauhan suojeleminen, 2 K.).

Lohi, Kaarlo Aukusti, maanviljelijä.
— Oulun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ jäseneksi Vv:aan 91.

Aloitteet:
Lak. al. n:o 2 laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta. Liitteet II. Ks. Rikoslaki.
Lak. al. n:o 14 laiksi lisäyksestä rikoslain 1 lukuun ja saman lain 38 luvun 12, 14, 15 ja 16 §:n muuttamisesta, laiksi kieltolain 14 ja 15 b §:n muuttamisesta, sekä laiksi tullisäännön 161 §:n muuttamisesta ja lisäyksestä sanottuun tullisääntöön. Liitteet II. Ks. Kieltolaki.
Toiv. al. n:o 81 Iin—Kuusamon radan rakentamisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lausunnot:
13 (ehdottaa jäsenen kansliatoimikuntaan); 35 (ehdottaa tarkistajat); 45 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 216 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, Pp.); 224 (s:n, A. K. hyv.); 365 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K. Pp.); 377 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §:n muuttaminen, 1 K.); 388 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 420 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K. Pp.); 468, 469 (s:n, 2 K.); 541 (budjetti v. 1931, Yk.); 581 (s:n, 5 P. l. II luku); 596 (s:n, 7 P. l. III luku); 599 (s:n, 7 P. l. VI luku); 611 (s:n, 9 P. l. I luku); 684 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 708 (tulo- ja omaisuusverolain muuttaminen, 2 K.); 767 (tullien kantaminen v. 1931, 3 K.); 853 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. IV luku); 905, 920 (s:n, Ylm. VI luku); 970 (s:n, Ylm. XI luku); 1022 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1077 (R. L:n 38 luku 10 §, 3 K.); 1113, 1131 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Luostarinen, Alpo O., kunnallisneuvos.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 77.
— „ jäseneksi Prv:aan 90.
— „ varajäseneksi Lv:aan 91.

Lomanpyyntö:
585 (yhteiskunnallisen tehtävän takia yhdeksi päiväksi 10/12).

M.

Malmivaara, Väinö Rafael, kirkkoherra.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Prv:aan 90.

Lausunnot:

252 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.); 1026 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Manner, Albin, maanviljelijä.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Mantere, Oskari, ylijohtaja, filosofiantohtori.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ varajäseneksi Siv:aan 92.

Lausunnot:

375 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §:n muuttaminen, 1 K.); 485 (kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annetun lain 9 §, 1 K.); 732 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §, 2 K.); 742, 743 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. V luku); 752 (s:n, 10 P. l. VI luku); 775 (oppivelvollisuuslain 8 §, 2 K.); 804, 812 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. VII luku); 934 (s:n, Ylm. VII luku); 1128 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Meriläinen, Antti, maanviljelijä.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Mtv:aan 92.
— „ jäseneksi Puolv:aan 263.

Miikki, Matti N., maanviljelijä.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu varajäseneksi Prv:aan 90.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.

Moilanen, Kaapro, sanomalehdentoimittaja.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.

Aloite:

Rah. al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta alueläkärin asunnon ja sairastuvan rakentamista varten Lavansaarelle. Liitteet IV. Ks. Lavansaari.

Lausunnot:

543 (budjetti v. 1931, Yk.); 601 (s:n, 9 P. l. I luku); 620 (s:n, 9 P. l. II luku); 633 (s:n, 9 P. l. XIII luku); 915 (s:n, Ylm. VI luku).

Myllymäki, Kalle, liikkeenjohtaja.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Ltv:aan 91.

Aloite:

Toiv. al. n:o 69 rautatien rakentamisesta Jyväskylästä etelään Hämeenlinnan —Riihimäen radalle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lausunnot:

71 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 588 (budjetti v. 1931, 7 P. l. I luku); 599 (s:n, 7 P. l. VI luku); 1116 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Mäkelä, J. Lauri, maanviljelijä.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu varajäsenenksi Ltv:aan 92.
— „ jäseneksi Siv:aan 92.

Lausunto:

973 (kotitaloustieteen y. m. opettajanvirkojen perustaminen yliopistoon, A. K.).

Mäkelä, Yrjö Henrik Walter, kirkkoherra.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ varajäseneksi Prv:aan 90.
— „ jäseneksi Lv:aan 90.
— „ varapuheenjohtajaksi Lv:aan 139.

N.

Nevanlinna, Ernst Fredrik, professori.
— valittu pankkivaltuusmieheksi 261.

Nikkanen, Vilho, maanviljelijä.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Ltv:aan 91.
— „ varajäseneksi Puolv:aan 263.

Aloite:

Rah. al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta yhdysradan rakentamista varten Hovinmaan asemalta Lavolan kautta Tammisuon aseman seuduille. Liitteet IV. Ks. Rautatiet.

Lausunto:

950 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. IX luku).

Niukkanen, Juho, maanviljelijä.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 78.
— „ jäseneksi Vv:aan 91.
— „ puheenjohtajaksi Vv:aan 139.

Aloite:

Toiv. al. n:o 73 Viipurin—Paakkolan radan jatkamisesta Myllypellon asemalle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lausunnot:

114 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 341, 343 (tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevat rahastot, 1 K.); 348, 349 (lisäbudjetti vuodelle 1930, A. K.); 367 (kutsu Vv:lle); 365 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K. Pp.); 420 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K. Pp.); 466, 469 (s:n, 2 K.); 523 (budjetti vuodelle 1931, Yk.); 621, 622 (s:n, 9 P. l. III luku); 629, 635 (s:n, 9 P. l. XIII luku); 692, 693, 695, 698, 702 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 707 (tulo- ja omaisuusverolain muuttaminen, 2 K.); 745 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. V luku); 757 (s:n, 10 P. l. VI luku); 812, 813, 814 (s:n, 10 P. l. VII luku); 818 (kutsu Vv:lle); 840, 850 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. II luku); 852 (s:n, 12 P. l. III luku); 854 (s:n, 12 P. l. IV luku); 856 (s:n, 12 P. l. VI luku); 860 (s:n, 12 P. l. VII luku); 881 (s:n, Ylm. III luku); 896 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §:t, 1 K.); 908, 919 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VI luku); 936 (s:n, Ylm. X luvun 25 mom.); 964 (s:n, Ylm. IX luku); 1029, 1030, 1031, 1032, 1033 (mallasjuomavero, 3 K.); 1035, 1037 (budjetti vuodelle 1931, Tp.); 1039 (kutsu Vv:lle); 1068 (budjetti vuodelle 1931, jatk. A. K.).

Nurmesniemi, Eero, maanviljelijä.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Lv:aan 90.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 21 maalaiskuntien kunnallisverorasituksen tasaamisesta. Liitteet VII. Ks. Kunnallisverotus.

Toiv. al. n:o 70 rautatien rakentamisesta Riihimäen asemalta Jyväskylän kautta Haapajärven asemalle. Liitteet VII. Ks. Rautatiet.

Toiv. al. n:o 83 rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Rah. al. n:o 9 määrärahan osoittamisesta puhelinjohdon rakentamiseksi Oulun kaupungista Hailuodon kirkonkylään. Liitteet IV. Ks. Puhelinjohdot.

Rah. al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta Pyhäjoen perkaamistöiden aloittamista varten. Liitteet IV. Ks. Jokien perkaukset.

Rah. al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Settijoen perkaamistöiden aloittamista varten. Liitteet IV. Ks. Jokien perkaukset.

Lausunnot:

692, 699 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 841, 845 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. II luku); 942 (s:n, Ylm. VIII luku); 952 (s:n, Ylm. IX luku).

Nuutinen, Taavetti, kirvesmies.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Tv:aan 91.

Nyman, Kuno Fredrik, pormestari, pankinjohtaja.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Ltv:aan 91.
— „ varajäseneksi Pv:aan 93.

Lausunnot:

340 (vuokrasuhteiden jatkaminen tiheissä asumusryhmissä, 2 K.); 418 (koroitettu tupakkavalmistevero, 2 K.)

O.

Oksala, Arvi, insinööri.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Lv:aan 90.

Lomanpyyntö:

266 (yhdeksi päiväksi virka-asiain takia 14/11).

Lausunnot:

125 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 419 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K. Pp.); 461 (s:n, 2 K.); 514 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 694 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 958 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. IX luku); 1070 (s:n, jatk. A. K.).

Oksanen, Kaino Wilhelmiina, filosofiantohtori.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Siv:aan 92.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 31 kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamisesta yliopistoon. Liitteet VIII. Ks. Kotitalous.

Toiv. al. n:o 32 Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemisesta. Liitteet VIII. Ks. Elokuvat.

Lomanpyyntö:

172 (sairauden tähden yhdestä istunnosta 6/11).

Lausunnot:

447 (opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukeminen, A. K.); 553 (budjetti vuodelle 1931, Yk.); 890 (s:n, Ylm. IV luku); 974 (kotitaloustieteen y. m. opettajavirkojen perustaminen yliopistoon, A. K.); 984 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus varattomille äideille, A. K.).

P.

Paasivuori, Matti, ent. kirvesmies.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu Työv:aan 92.

Lausunnot:

93 (kutsu Työv:lle); 400 (kauppaliikkeiden työolot, A. K:ssä raukeaa); 431 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 1058 (s:n, 3 K. Pp.).

Paasonen, Armas, rautatieläinen.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Vv:aan 91.
— „ valtiontilintarkastajaksi vuodeksi 1931 262.

Lausunnot:

213 (edustajapalkkiolain muutos, 1 K.); 347 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 1 K.); 396 (s:n, 2 K.); 454 (makeisvalmistevero, 3 K.); 622 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. III luku); 669, 681, 688, 694, 703 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 856 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. VI luku); 864 (s:n, 14 P. l. III luku); 908 (s:n Ylm. VI luku); 959 (s:n, Ylm. IX luku); 970 (s:n, Ylm. XI luku); 1074 (s:n, jatk. A. K.).

Paavolainen, Erkki, kansanopistonjohtaja.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ varajäseneksi Puolv:aan 263.

Lausunnot:

69 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 580 (budjetti v. 1931, 5 P. l. I luku); 1070, 1073 (s:n, jatk. A. K.).

Palmgren, Axel, johtaja, varatuomari.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ „ Työv:aan 92.

Lausunnot:

93 (kutsu Ulkv:lle); 153 (työrauhan suojeleminen, Lk.); 215 (valtionvirkamiesten nimittämiskirjat, 1 K.); 292 (koroitetut tullit v. 1930, 3 K.); 404 (Kauppaliikkeiden työolot, A. K.); 419, 421 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K. Pp.); 428 (työrau-

han suojeleminen, 1 K.); 503 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 636 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. XIII luku); 686 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 791, 792 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 1029 (mallasjuomavero, 3 K.); 1049, 1057, 1062 (työrauhan suojeleminen, 3 K.).

Pekkala, Mauno, metsäneuvos.
— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.
— „ varapuheenjohtajaksi Mtv:aan 139.
— „ tarkistajain varamieheksi 159.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 58 tutkimuksen toimittamisesta vuokra-alueiden lunastamisvaatimuksien epäämisen syistä. Liitteet IX. Ks. Vuokra-alueet.

Toiv. al. n:o 60 lisämaan hankkimisesta vapaaehtoisuuden tietä liian pienille tiloille. Liitteet IX. Ks. Pienviljelys.

Toiv. al. n:o 61 valtion metsämaiden vuokra-alueiden haltijain oikeuttamisesta luopumaan tiloillaan olevista arvopuista. Liitteet IX. Ks. Valtion metsämaat.

Rah. al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta osuustoiminnallisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäliittojen toimitsijoille. Liitteet IV. Ks. Pienviljelys.

Lausunnot:

129 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 346 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 1 K.); 362 (s:n, 2 K. Pp.); 387, 393, 396 (s:n, 2 K.); 414 (s:n, 3 K.); 692, 694 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 818 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. VII luku); 1101 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Pennanen, Pekka, maanviljelijä.
— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Prv:aan 90.

Aloite:

Toiv. al. n:o 75 rautatien rakentamisesta Joensuusta Ilomantsiin. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lausunnot:

13 (ehdottaa jäsenen kansliatoimikuntaan); 35 (ehdottaa tarkistajat); 49 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 226 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K. hyv.); 236 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, A. K. hyv.); 394 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 600 (budjetti v. 1931, 7 P. l. VI luku); 617 s:n, 9 P. l. I luku); 660 (s:n, 10 P. l. I luku); 727 (mallasjuomain valmistus, 2 K.); 917 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VI luku); 1022, 1027, 1028 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1031 (mallasjuomavero, 3 K.); 1131 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Penttala, Isak, maanviljelijä.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Tv:aan 91.
— „ „ Kulkv:aan 262.

Lausunto:

595 (budjetti vuodelle 1931, 7 P. l. I luku).

Perheentupa, Erkki, maanviljelijä.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu varajäseneksi Ltv:aan 92.
— „ „ Mtv:aan 92.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 38 toimenpiteistä Varsinais-Suomen saariston kalastajaväestön taloudellisen aseman kohottamiseksi. Liitteet IX. Ks. Kalastus.

Toiv. al. n:o 91 saariston asujamiston etujen varteenottamisesta laivojen talviliikenneväyliä avattaessa ja ylläpidettäessä. Liitteet XII. Ks. Laivain talviliikenneväylät.

Lomanpyyntö:

666 (oikeusasian takia yhdestä istunnosta 12/12).

Lausunnot:

464 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K.); 1029 (s:n, 3 K.).

Perho, Kustaa Verner, kirvesmies.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Ltv:aan 92.
— „ „ Pv:aan 93.

Aloite:

Rah. al. n:o 41 koroitetun määrärahan osoittamisesta Naantalin—Luonnonmaan —Merimaskun maantien parantamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lausunnot:

620 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. II luku); 623 (s:n, 9 P. l. V luku); 844 (s:n, 12 P. l. II luku).

Pesonen, Emil, maanviljelijä.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 8.
— valittu varajäseneksi Lv:aan 90.
— „ „ Tv:aan 91.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.

Lomanpyyntö:

666 (yhteiskunnallisten tehtävien takia päiväksi 12/12).

Lausunnot:

426 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 507 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 678 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 786 (työrauhan suojeleminen, 2 K.).

Pihkala, Martti, johtaja.
— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Lv:aan 90.
— „ varajäseneksi Työv:aan 92.

Lausunnot:

339 (vuokrasuhteiden jatkaminen tiheissä asumusryhmissä, 2 K.); 416, 418 (koroitettu tupakkavalmistevero, 2 K.); 438 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 577 (budjetti vuodelle 1931, 5 P. l. 1 luku); 722 (mallasjuomain valmistus, 2 K.).

Pilppula, J. Erland, maanviljelijä.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Prv:aan 90.
— „ „ Pv:aan 93.
— „ varajäseneksi Kulkv:aan 262.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 10 säästöpankkilaiksi. Liitteet V. Ks. Säästöpankkilaki.

Toiv. al. n:o 67 rautatien rakentamisesta Uudestakaupungista Peipohjan asemalle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lausunnot:

867 (R. L:n 38 luku 10 §, 2 K.); 1077 (s:n, 3 K.).

Pitkänen, Matti, maanviljelijä.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Prv:aan 90.
— „ varajäseneksi Ltv:aan 92.
— „ Suomen Pankin tilintarkastajaksi 262.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 10 virkamiehistön nimittämisen ja virassa pysymisen perusteitten muuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Virkamiehet.

Toiv. al. n:o 11 esityksen antamisesta laiksi virastojen aukiolosta sekä valtion viran ja toimen haltijain työajasta. Liitteet IV. Ks. Virkamiehet.

Toiv. al. n:o 12 virasto-olojen yksinkertaistuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Virasto-olot.

Lomanpyyntö:

762 (yksityisasiain takia yhdestä istunnosta 15/12).

Lausunnot:

213 (edustajapalkkiolain muutos, 1 K.); 252 (s:n, 2 K.); 469 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K.); 520 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 682, 694, 695 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 1021 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1030 (koroitettu mallasjuomavero, 3 K.); 1072 (budjetti vuodelle 1931, jatk., A. K.).

Pojanluoma, Herman, maanviljelijä.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.

— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Vv:aan 91.

Aloite:

Toiv. al. n:o 68 rautatien rakentamisesta Lielahden asemalta Kyröskosken, Parkanon ja Jalasjärven pitäjien kautta Seinäjoen asemalle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lausunnot:

390, 396 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.).

Puittinen, Matti Samfred, kirvesmies.
— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ jäseneksi Vv:aan 91.
— „ valtiontilintarkastajain varamieheksi vuodeksi 1931 262.
— „ varajäseneksi Puolv:aan 263.

Lausunnot:

454 (makeisvalmistevero, 3 K.); 604 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. I luku); 619 (s:n, 9 P. l. II luku); 621 (s:n 9 P. l. III luku); 623 (s:n, 9 P. l. V luku); 624 (s:n, 9 P. l. VIII luku), 625 (s:n, 9 P. l. IX ja X luku); 625 (s:n, 9 P. l. XII luku); 631, 636 (s:n, 9 P. l XIII luku); 681, 682, 698, 703 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 764 (s:n, 3 K.); 906, 922 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VI luku); 1074 (s:n, jatk. A. K.).

Pullinen, Erkki, maanviljelysneuvos.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 48 määrärahan osoittamisesta Vuoksen laskua varten. Liitteet IV. Ks. Vuoksen laskeminen.

Rah. al. n:o 62 määrärahan osoittamisesta Karjalan Marttayhdistyksen piiriliiton talouskoulun avustamiseksi. Liitteet IV. Ks. Talouskoulut.

Lausunnot:

344 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 1 K.); 343 (valtion hevossiittolan perustaminen, 1 K.) 389, 393 (uudis- ja laidunviljelyslainat, 2 K.); 459, 460 (valtion hevossiittola, 3 K.); 824, 829 (budjetti vuodelle 1931, 11 P. l. I luku); 834 (s:n, 11 P. l. XIX luku); 841 (s:n, 12 P. l. II luku); 852 (s:n, 12 P. l. III luku); 882, 885 (s:n, Ylm. III luku); 930 (s:n, Ylm. IX luku); 978 (kotitaloustieteen y. m. opettajavirkojen perustaminen yliopistoon, A. K.); 1071, 1074 (budjetti vuodelle 1931, jatk. A. K.).

Pyy, Juho, asutustilallinen.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.

Aloite:

Toiv. al. n:o 39 tutkimuksen toimittamisesta tuotannollisten osuusliikkeiden huokeakorkoisen luoton tarpeesta. Liitteet IX. Ks. Osuusliikkeet.

Lausunnot:

131 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 392 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 719 (mallasjuomain valmistus, 2 K.); 792 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 968 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. XI luku); 1003 (alkoholilainsäädäntö, A. K.); 1124 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tehtyjen rikosten selvittämisestä).

Päivänsalo, Bror Hannes, jumaluusopintohtori.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Työv:aan 92.
— „ varajäseneksi Siv:aan 92.
— „ tarkistajain varamieheksi 160.

Aloite:

Toiv. al. n:o 22 esityksen antamisesta irtolaislaiksi. Liitteet VII. Ks. Irtolaiset.

Lausunnot:

238 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, A. K. hyv.); 244 (vapausrangaistusten koventaminen, 2 K.); 270 (s:n, 3 K.); 404 kauppaliikkeiden työolot, A. K.); 445, 449 (Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tu-

keminen, A. K.); 466 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K.); 491 (tullien kantaminen v. 1931, 1 K.); 505 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 698 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 713, 726 (mallasjuomain valmistus, 2 K.); 751, 755 (budjetti vuodelle 1931, VI luku); 865 (s:n, 14 P. l. X luku); 927 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §, 2 K.); 982, 986, 990 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus vähävaraisille äideille, A. K.); 1003 (alkoholilainsäädännön muutos, A. K.); 1015 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Pärssinen, Hilja Amanda, opettajatar.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Siv:aan 92.

Aloite:

Toiv. al. n:o 30 valtion oppilaitoksien perustamisesta niitä henkilöitä varten, jotka valmistuvat eri toimiin lastenhuollon alalla. Liitteet VIII. Ks. Lastenhuolto.

Lausunnot:

324 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, Lk.); 449 (opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukeminen, A. K.); 646 (budjetti v. 1931, 10 P. l. I luku); 664 (kertomukset suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämisrahastojen toiminnasta, A. K.); 731, 733, 734 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §, 2 K.); 818 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. XIII luku); 924 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §:t, 2 K.); 977 (kotitaloustieteen y. m. opettajavirkojen perustaminen Yliopistoon, A. K.); 988 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus varattomille äideille, A. K.).

R.

Raatikainen, August, maanviljelijä.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Rantala, Viljo, työmies.
— Turun läänin pohjoisen vaaipiirin valitsema 6.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Vv:aan 91.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.
— „ valtiontilintarkastajaksi vuodeksi 1931 262.

Lausunnot:

509 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 714 (s:n 2 K.); 1020 (s:n, 3 K.).

Rantanen, Martti, pastori.
— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ „ Puolv:aan 263.
— „ puheenjohtajaksi Puolv:aan 266.

Aloite:

Rah. al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta huokeakorkoisten lainain jakamiseksi yksityisoppikoulujen koulutalojen rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Yksityisoppikoulut.

Lausunto:

600 (budjetti vuodelle 1931, 7 P. l. VI luku).

Rapo, Jussi, asioitsija.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Prv:aan 90.
— „ jäseneksi Lv:aan 90.
— „ tarkistajaksi 159.

Lausunnot:

93 (kutsu Lv:lle); 791 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 1043 (s:n, 3 K.).

Rautaharju, Emil F., maanviljelijä.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.
— „ varajäseneksi Kulkv:aan 262.

Lausunto:

382 (valtion hevossiittolan perustaminen, 1 K.).

Reinikainen, Oskari Brynolf, lääketieteenlisensiaatti.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ „ Tv:aan 91.
— „ puheenjohtajaksi Tv:aan 139.

Aloite:

Rah. al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta Viipurin diakonissalaitoksen sairaalan rakennustöiden loppuun saattamista varten. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Lausunnot:

421 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K. Pp.); 504, 516 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 720 (s:n 2 K.); 889 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. IV luku); 942 (s:n, Ylm. VIII luku); 996 (alkoholilainsäädännön muutos, A. K.); 1017 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Riipinen, Hilja Elisabet, yhteiskoulun johtaja, filosofianmaisteri.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ jäseneksi Prv:aan 90.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 7 verotuslainsäädännön muuttamisesta sellaiseksi, että aviopuolisoita käsiteltäisiin verotuksessa eri verovelvollisina. Liitteet IV. Ks. Aviopuolisoiden verotus.

Rah. al. n:o 6 määrärahan osoittamisesta valtion lastensairaalan rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Lomanpyyntö:

89 (virkatehtävien takia yhdestä istunnosta 27/10).

Lausunnot:

54 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 238 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K. hyv.); 554 (budjetti vuodelle 1931, Yk.); 617 (s:n, 9 P. l. I luku); 890 (s:n, Ylm. IV luku); 1027 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1053 (työrauhan suojeleminen, 3 K.).

Rissanen, Olli Pekka, maanviljelijä.
— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Tv:aan 91.
— „ „ Kulkv:aan 262.

Roos, Emil, maanviljelijä.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Siv:aan 92.
— „ varajäseneksi Mtv:aan 92.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.

Lomanpyynnöt:

161 (perhejuhlan takia yhdestä istunnosta 30/10); 328 (sairauden tähden kolmeksi päiväksi 25/11).

Lausunto:

556 (budjetti vuodelle 1931, Yk.).

Rothberg, Torsten, varatuomari, pankinjohtaja.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu varajäseneksi Prv:aan 90.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.
— „ varajäseneksi Ltv:aan 92.

Lomanpyynnöt:

167 (virkatehtävän takia yhdestä istunnosta 4/11); 297 (s:n 18/11).

Ruotsalainen, Paavo, pienviljelijä.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Työv:aan 92.
— „ „ Pv:aan 93.

Aloite:

Toiv. al. n:o 44 kotimaisen leipäviljatuotannon turvaamisesta. Liitteet IX. Ks. Leipäviljatuotanto.

Lausunto:

1084 (R. L:n 38 luvun 10 §, 3 K.).

Ryynänen, Juho Gabriel, kunnallisneuvos.
— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ valitsijamiesten puheenjohtajaksi 89.
— „ jäseneksi Vv:aan 91.
— kutsut valitsijamiehille 222, 300.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 4 laiksi maalaiskuntain kunnnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Kunnallisverotus.

Toiv. al. n:o 26 kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaisesta valmistuksesta ja kauppaan laskemisesta. Liitteet VI. Ks. Marja- ja hedelmäviinit.

Lausunnot:

459 (valtion hevossiittola, 3 K.); 629, 636 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. XIII luku); 910 (s:n, Ylm. VI luku).

Ryömä, Hannes, pääjohtaja.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 2 määrärahan osoittamisesta Lapinlahden keskuslaitoksen osastonhoitajattarien ja laboratorioapulaisen palkkojen koroittamiseen. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Rah. al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta Viipurin lääninsairaalan yhteyteen rakennettavaa sairaanhoitajataroppilas- ja sairaanhoitajatarkotia varten. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Rah. al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Halilan ja Patrun parantolain vanhempain hoitajattarien palkkojen koroittamista varten. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Rah. al. n:o 71 Suomalaisen Ooppera avustusmäärärahan koroittamisesta. Liitteet, IV. Ks. Ooppera.

Lomanpyyntö:

410 (virkamatkan takia maanantain istunnosta 5/12).

Lausunnot:

81 (valtion virkamiesten nimittämiskirjat, Lk.); 215 (s:n, 1 K.); 280, 286 (s:n, 2 K.); 420, 421 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K. Pp.); 596 (budjetti vuodelle 1931, 7 P. l. III luku); 602, 607 (s:n, 9 P. l. I luku); 743, 744 (s:n, 10 P. l. V luku); 757 (s:n, 10 P. l. VI luku); 887, 891 (s:n, Ylm. IV luku); 1010, 1018 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1029, 1033 (koroitettu mallasjuomavero, 3 K.); 1036 (budjetti vuodelle 1931, Tp.).

Räisänen, Yrjö, toimittaja.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Lv:aan 90.
— „ „ Ulkv:aan 90.

Lausunnot:

433 (työrauhan suojeleminen, 1 K.); 574, 579 (budjetti vuodelle 1931, 5 P. l. I luku); 795 (työrauhan suojeleminen, 2 K.); 800, 802 (kermakorvikkeiden valmistevero, 1 K.): 856 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. VI luku); 1041 (työrauhan suojeleminen, 3 K. Pp.); 1090 (kermakorvikkeiden valmistevero, 3 K.).

S.

Saarinen, Paavo, maanviljelijä, pankinjohtaja.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.
— „ Suomen Pankin tilintarkastajain varamieheksi 262.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 40 huokeakorkoisen luoton hankkimisesta niille pienviljelijöille, jotka ovat ottaneet suorittaakseen vuokra-alueensa lunastushinnan suoraan maanomistajalle. Liitteet IX. Ks. Pienviljelys.

Rah. al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Askaisten—Merimaskun maantieltä Livonsaaren kautta Teersalon kylän rantaan. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta lisäavustukseksi Turun Marttayhdistyksen kotitalouskoululle. Liitteet IV. Ks. Kotitalouskoulut.

Lomanpyyntö:

266 (puhemiesneuvostolle esitettyjen erittäin tärkeiden yksityisasiain takia 15/11—17/11).

Lausunnot:

129 (budjetti vuodelle 1931, Lk).; 250 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.); 469 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K.); 496 (tullien kantaminen v. 1931, 1 K.); 581 (budjetti vuodelle 1931, 5 P. l. II luku); 621 (s:n, 9 P. l. III luku); 831 (s:n, 11 P. l. V luku); 833 (s:n, 11 P. l. XIX luku); 884 s:n, Ylm. III luku); 955 (s:n, Ylm. IX luku); 1030 (mallasjuomavero, 3 K.).

Sahlstein, Gunnar, kihlakunnantuomari.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Ulkv:aan 90.

Lomanpyynnöt:

167 (yhdestä istunnosta sairauden tähden 4/11); 289 (yhdestä istunnosta virkatehtävien takia 15/11).

Lausunnot:

860 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. VII luku); 1091 (työrauhan suojeleminen, 3 K.).

Sallila, Emil, järjestösihteeri.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 78.
— „ varajäseneksi Ltv:aan 91.
— „ jäseneksi Pv:aan 93.

Lausunnot:

377 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §:n muuttaminen, 1 K.); 593 (budjetti vuodelle 1931, 7 P. l. I luku); 872 (R. L:n 38 luku 10 §, 2 K.).

Sallinen, Antti, pienviljelijä.
— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Lv:aan 90.

Lomanpyyntö:

259 (perheessä sattuneen kuolemantapauksen johdosta 12/11—18/11).

Salo, Sulo, pienviljelijä.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Ltv:aan 91.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 15 valtion omistaman Pyhäkosken käyttämisestä sähkövoiman synnyttämiseen. Liitteet IV. Ks. Pyhäkoski.

Toiv. al. n:o 84 ratasuunnan Vaala—Kitka—Kemijärvi tutkimisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Rah. al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta aluesairaalan rakentamiseksi Säräisniemen pitäjään. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Rah. al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseksi Utajärven lossipaikalle Puolangan—Utajärven maantiellä. Liitteet IV. Ks. Sillat.

Lausunnot:

391 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K.); 491 (tullien kantaminen v. 1931, 1 K.); 682, 684 (s:n, 2 K.); 769 (s:n, 3 K.).

Sarlin, Bruno, entinen maaherra.
— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Ltv:aan 91.
— „ varajäseneksi Työv:aan 92.
— „ jäseneksi Puolv:aan 263.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 11 laiksi köyhäinhoitolain 50 ja 56 §:n muuttamisesta. Liitteet VII. Ks. Köyhäinhoito.

Toiv. al. n:o 2 korvauksen antamisesta yleisistä varoista todistajille rikosasioissa annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet II. Ks. Rikosasiat.

Toiv. al. n:o 19 kuntain huoltovelvollisuuden täyttämisestä johtuvain korvaussaatavain elatusvelvollisilta takaisin saamisen turvaamiseksi. Liitteet VII. Ks. Köyhäinhoito.

Lausunnot:

85 (Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttaminen, Lk.); 263 (tasavallan suoje-

lulain äänestystä koskeva ilmoitus); 336 (vuokrasuhteiden jatkaminen tiheissä asumusryhmissä, 2 K.); 597, 600 (budjetti vuodelle 1931, 7 P. l. VI luku).

Sarlin, Emil, vuorineuvos.
— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Työv:aan 92.
— „ varajäseneksi Puolv:aan 263.

Aloite:

Rah. al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta puhelinjohtojen rakentamista varten saaristoseuduille. Liitteet IV. Ks. Puhelinjohdot.

Seppälä, Hilda, sosialidemokraattisen työläisnaisliiton sihteeri.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ jäseneksi Vv:aan 91.

Lausunnot:

421 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K. Pp.); 586 (viljamenot rahamenoiksi, 1 K.); 657 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. I luku); 700 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 740, 741 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. II luku); 743 (s:n, 10 P. l. V luku); 751, 756 (s:n, 10 P. l. VI luku); 777 (viljamenojen muuntaminen rahamenoiksi, 2 K.); 814 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. VII luku); 816 (s:n, 10 P. l. XIII luku); 864 (s:n, 14 P. l. X luku); 933 (s:n, Ylm. VII luku); 970 (s:n, Ylm. XI luku); 1143 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §:t, 3 K.).

Sergelius, Max, rehtori.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ varajäseneksi Tv:aan 91.

Lausunnot:

119 (budjetti vuodelle 1931, Lk.); 177 (koroitetut tullit v. 1930, Lk.); 214 (valtionvirkamiesten nimittämiskirjat, 1 K.); 229 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K. hyv.); 230 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, A. K. hyv.); 281 (valtion virkamiesten nimittämiskirjat, 2 K.); 304 (s:n, 3 K.); 292 (koroitetut tullit v. 1930, 3 K.); 372, 373 (koroitettu tupakkavalmistevero, 1 K.); 404 (kauppaliikkeiden työolot, A. K:ssä raukeaa); 667, 693 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 706 (tulo- ja omaisuusverolain muuttaminen, 2 K.); 950, 966 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. IX luku); 1000 (alkoholilainsäädäntö, A. K.); 1128 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittämisestä).

Setälä, Edvard, pienviljelijä.
— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Mtv:aan 92.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 36 laidunmaan hankkimisesta pakkolunastuksella pienviljelmille ja itsenäistyneille mäkitupa-alueille. Liitteet IX. Ks. Laidun.

Rah. al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta pienviljelystaloudellisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäjärjestöjen toimitsijoille. Liitteet IV. Ks. Pienviljelys.

Lausunto:

411 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 3 K.).

Sillanpää, Miina, tarkastaja.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Siv:aan 92.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 46 valtion talouskoulun perustamisesta Helsinkiin. Liitteet IX. Ks. Talouskoulut.

Toiv. al. n:o 63 eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille. Liitteet X. Ks. Lapsiavustus.

Lausunnot:

448 (opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukeminen, A. K.); 776 (oppivelvollisuuslain 8 §, 2 K.); 811 (budjetti vuodelle

1931, 10 P. l. VII luku); 927 (kansakoululaitoksen kustannuslain 5, 15 ja 18 §, 2 K.); 981, 985, 989 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus vähävaraisille äideille, A. K.).

Solja, Niilo, varatuomari.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Ltv:aan 91.
— „ puheenjohtajaksi Ltv:aan 139.

Lausunnot:

332, 339 (vuokrasuhteiden jatkaminen tiheissä asumusryhmissä, 2 K.); 757 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. VI luku).

Sovijärvi, Kaarlo, kirkkoherra.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Siv:aan 92.

Lausunto:

615 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. I luku).

Ståhlberg, Kaarlo Juho, ent. presidentti.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Prv:aan 90.

Lausunnot:

93 (kutsu Suurv:lle); 168 (maalaiskuntain kunnallislain muuttaminen, 1 K.); 278 (valtionvirkamiesten nimittämiskirjat, 2 K.); 296 (kansakoululaitoksen kustannuslain muuttaminen, Lk.); 374 (tuloja omaisuusverolain muuttaminen, 1 K.); 707 (s:n, 2 K.); 990 (eläkkeenmuotoinen lapsiavustus vähävaraisille äideille, A. K.); 1017 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.); 1030 (koroitettu mallasjuomavero, 3 K.).

Sunila, Juho Emil, maataloushallituksen ylijohtaja, maanviljelijä.
— Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ varajäseneksi Mtv:aan 93.
— „ puheenjohtajaksi Ulkv:aan 139.

Lomanpyynnöt:

167 (sairauden tähden 4/11—6/11); 259 (sairauden tähden toistaiseksi 7/11).

Lausunto:

828 (budjetti vuodelle 1931, 11 P. l. I luku).

Suokas, Mikko, pienviljelijä.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Pv:aan 93.
— „ varajäseneksi Puolv:aan 263.

Lausunto:

954 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. IX luku).

Suurkonka, Anton, maanviljelijä.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Tv:aan 91.

Lausunnot:

519 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 679 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 844 (budjetti vuodelle 1931, 12 P. l. II luku).

Sventorzetski, Reinhold, sanomalehdentoimittaja.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.
— „ varajäseneksi Ulkv:aan 91.

Lausunnot:

539 (budjetti vuodelle 1931, Yk.); 564 s:n, 5 P. l. I luku); 622 (s:n, 9 P. l. III luku).

Svinhufvud, Pehr Evind, ent. valtionhoitaja, pääministeri.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— toimi ikäpuhemiehenä ensimmäisessä täysistunnossa 11.
— lausuu muistosanat edustaja Schaumanin kuoleman johdosta 11.
— lausuu eduskunnan puolesta valittelun ent. Tasavallan presidenttiä kohdanneen törkeän väkivallan johdosta 11.

Lomanpyyntö:

297 (terveydellisistä syistä yhdestä istunnosta 18/11).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Särkkä, Wille Kustaa, maanviljelijä.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamieheksi 77.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.
— „ varajäseneksi Pv:aan 93.
— „ valtiontilintarkastajain varamieheksi vuodeksi 1931 262.
— „ varajäseneksi Kulkv:aan 262.

Lausunto:

687 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.).

T.

Tanner, Väinö, toimitusjohtaja.
— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
— valittu jäseneksi Ulkv:aan 90.
— „ pankkivaltuusmieheksi 261.

Aloite:

Vlkm. joka koskee erinäisiä kesän ja syksyn aikana tehtyjen rikoksien selvittämistä ja niihin syyllisten rankaisemisesta, Pp. 370; yhtyneet edustajat 410; sisäministerin vastaus 1096.

Lausunnot:

13 (ehdottaa jäsenen kansliatoimikuntaan); 38, 71 (valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään); 227 (lep. ollut tasavallan suojelulaki. A. K. hyv.); 682 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 769 (s:n, 3 K.); 752 (huomautus puhemiehen menettelyn johdosta sosialidemokraattisten edustajain lausuntojen keskeyttämiseen nähden); 919, 920 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. VI luku); 1133 (vlkm. kesän ja syksyn aikana tapahtuneiden rikosten selvittäminen).

Tarkkanen, Emil Mikael, maanviljelijä.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.
— „ valtiontilintarkastajaksi vuodeksi 1930 ja 1931 262.

Aloite:

Toiv. al. n:o 3 kotimaisen palkinto-obligatiolainan ottamisesta. Liitteet IV. Ks. Palkinto-obligatiolaina.

Lausunnot:

216 (lep. ollut tasavallan suojelulaki. Pp.); 692, 698, 699 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 755 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. 1 VI luku); 1026 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Tolonen, Johan Fredrik, pienviljelijä.
— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 78.
— „ jäseneksi Tv:aan 91.
— „ varajäseneksi Mtv:aan 92.

Lausunnot:

678, 691 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.).

Tukia, Elias, maanviljelijä.
— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Kulkv:aan 262.

Aloite:

Rah. al. n:o 28 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Taipalsaarelta Lappeenrantaan. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lomanpyyntö:

89 (kunnallisten tehtävien takia yhdestä istunnosta 27/10).

Lausunnot:

959 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. IX luku); 970 (s:n, Ylm. XI luku).

Tulenheimo, Antti. Ks. Ensimmäinen varapuhemies.

Tuomikoski, Samuli, maanviljelijä.
— Oulun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamieheksi 78.
— „ varajäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Lv:aan 90.
— „ jäseneksi Mtv:aan 92.

Aloite:

Lak. al. n:o 8 laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta. Liitteet IV. Ks. Kerman ja maidon korvikkeet.

Lomanpyyntö:

304 (kunnallisten tehtäväin takia yhdestä istunnosta 21/11).

Lausunnot:

800 (kermakorvikkeiden valmistusvero, 1 K.); 1090 (s:n, 3 K.).

Tuomioja, Walto Wihtori, lakitiedettenkandidaatti.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 77.
— „ jäseneksi Prv:aan 90.

Lausunnot:

225 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K. hyv.); 245 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.); 480 (tullien kantaminen v. 1931, 1 K.); 681, 699 (s:n 2 K.); 721 (mallasjuomain valmistus, 2 K.); 835 (budjetti vuodelle 1931, 11 P. l. XIX luku).

Turja, Ernesti A., maanviljelijä, kunnallisneuvos.
— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.

Lausunnot:

620 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. II luku); 638 (s:n, 9 P. l. XIII luku); 825 (s:n, 11 P. l. I luku).

Turkia, Matti, sanomalehdentoimittaja.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Prv:aan 90.
— „ „ Ltv:aan 91.

Lausunnot:

93 (kutsu Ltv:lle); 178 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, Pp.); 1055 (työrauhan suojeleminen, 3 K. Pp.).

W. V.

Vainio, Jaakko, sanomalehdentoimittaja.
— valittu valtiontilintarkastajaksi vuodeksi 1931 262.

Valta, August, piirisihteeri.
— Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Siv:aan 92.
— „ varajäseneksi Kulkv:aan 262.

Vehkaoja, Heikki, maanviljelijä.
— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ „ Puolv:aan 263.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 21 a maanomistajien vapauttamisesta rautatiealueen aitaamisrasituksesta. Liitteet VII. Ks. Rautateiden aidat.

Toiv. al. n:o 79 rautatien Vaasa—Härmä—Kuopio—Outokumpu rakentamisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lausunnot:

249 (edustajapalkkiolain muutos, 2 K.); 630 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. XIII luku); 674 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 816 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. XIII luku).

Welling, Yrjö, maanviljelijä.
— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.

Lausunnot:

622 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. III luku); 673, 686 (tullien kantaminen v. 1931, 2 K.); 827, 830 (budjetti vuodelle 1931, 11 P. l. I luku).

Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä.
— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Vv:aan 91.
— „ pankkivaltuusmieheksi 261.

Lomanpyyntö:

289 (perheessä sattuneen sairauden tähden yhdestä istunnosta 15/11).

Lausunnot:

345, 346, 347 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 1 K.); 362 (tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevat rahastot, 2 K.); 365 (uudis- ja laidunviljelyslainat pienviljelijöille, 2 K. Pp.); 393 (s:n, 2 K.); 621 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. III luku); 633 (s:n, 9 P. l. XIII luku).

Westman, Vilhelm, pankinjohtaja, varatuomari.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 77.
— „ jäseneksi Suurv:aan 78.
— „ „ Lv:aan 90.
— „ tarkistajain varamieheksi 160.

Virkkunen, Paavo Eemil, opetusministeri.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 8.
Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Voionmaa, Väinö, professori.
— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Prv:aan 90.
— „ „ Ulkv:aan 90.
— „ varapuheenjohtajaksi Prv:aan 139.
— „ „ Ulkv:aan 139.
— „ jäseneksi Kulkv:aan 262.
— „ puheenjohtajaksi Kulkv:aan 266.
— vapautettu jäsenyydestä Prv:ssa 266.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 23 uudesta irtolaislainsäädännöstä. Liitteet VII. Ks. Irtolaiset.

Toiv. al. n:o 27 esityksen antamisesta laiksi alkoholistihuollosta. Liitteet VI. Ks. Alkoholistihuolto.

Lausunnot:

93 (kutsu Prv:lle); 209, 213 (edustajapalkkiolain muutos, 1 K.); 231 (lep. ollut V. J:n 7 § ja vaalilaki, A. K. hyv.); 263 (kutsu kulkv:lle); 315, 321 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, Lk.); 465, 467 (koroitettu mallasjuomavero, 2 K.); 510, 517 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 1 K.); 566, 580 (budjetti vuodelle 1931, 5 P. l. I luku); 613 (s:n, 9 P. l. I luku); 711, 723 (mallasjuomavero, 2 K.); 948 (budjetti vuodelle 1931, Ylm. IX luku); 1000 (alkoholilainsäädännön muutos, A. K.); 1009 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Väisänen, Jalmari, maanviljelijä.
— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Mtv:aan 92.
— „ „ Pv:aan 93.

Lomanpyyntö:

89 (hylätään 27/10).

Å.

Åhlström, Axel Leonard, sanomalehdentoimittaja.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu jäseneksi Suurv:aan 79.
— „ varajäseneksi Ulkv:aan 91.
— „ jäseneksi Siv:aan 92.
— „ tarkistajain varamieheksi 159.
— „ varajäseneksi Puolv:aan 263.

Aloite:

Lak. al. n:o 16 laiksi asevelvollisten käyttämisestä siviilityössä. Liitteet XI. Ks. Asevelvollisuus.

Lausunnot:

404 (kauppaliikkeiden työolot, A. K:ssä raukeaa); 609, 616 (budjetti vuodelle 1931, 9 P. l. I luku); 851 (s:n, 10 P. l. VI luku); 1019 (mallasjuomain tehdasmainen valmistus, 3 K.).

Åkerblom, Kristian Vilhelm, kansakoulunopettaja.
— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
— valittu jäseneksi Tv:aan 91.
— „ varajäseneksi Siv:aan 92.

Aloite:

Rah. al. n:o 66 määrärahan osoittamisesta lainoiksi kalansäilykelaitosten perustamista tai laajentamista varten. Liitteet IV. Ks. Kalansäilykelaitokset.

Lausunnot:

447 (opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukeminen, A. K.); 715 (mallasjuomain valmistus, 2 K.).

Ö.

Österholm, John, sanomalehdentoimittaja.
— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 77.
— „ varajäseneksi Vv:aan 91.
— „ jäseneksi Siv:aan 92.

Lausunnot:

377 (kansakoululaitoksen kustannuslain 23 §:n muuttaminen, 1 K.); 383 (kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista annetun lain 9 §, 1 K.); 406 (laivojen talviliikenneväylät, A. K.); 743 (budjetti vuodelle 1931, 10 P. l. V luku); 748, 754, 758 (s:n, 10 P. l. VI luku); 973, 980 (kotitaloustieteen y. m. opettajavirkojen perustaminen yliopistoon, A. K.); 994, 1002 (alkoholilainsäädännön muutos, A. K.).

Eduskunnan oikeusasiamies ja hänen varamiehensä.

Oikeusasiamies:

Lilius, Hugo, ent. hovioikeudenpresidentti.
— palkkio vuodeksi 1931 määrätään 450.
— valitaan oikeusasiamieheksi vuodeksi 1931 586.

Oikeusasiamiehen varamies:

Hakkila, Esko, lakitiedettenkandidaatti.
— valitaan oikeusasiamiehen varamieheksi vuodeksi 1931 586.

III.

ASIALUETTELO.

Asialuettelo.

A.

Aitausrasitus: — Ks. Rautateiden aidat.

Alkoholi: — Ks. Alkoholistihuolto. Kieltolaki. Mallasjuomat. Marja- ja hedelmäviinit.

Alkoholistihuolto: Ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 27 esityksen antamisesta laiksi alkoholistihuollosta. Liitteet VI,4. s. 227. L. Tv:aan 197. Tvm. n:o 5. Pp. 759. A. K. 993. A V:2.

Alueläkärit: — Ks. Lavansaari.

Alusrekisteri: — Ks. Meripanttioikeus.

Alusten yhteentörmäys: — Ks. Meripanttioikeus.

Asemakaavalainsäädäntö: Hallituksen esitys n:o 46 asemakaavalainsäädännöksi, tuodaan Edk:lle 222. L. Ltv:aan 257. Ltvm. n:o 5. Ilmoitetaan Edk:lle 1144. A. III.

Esitykseen sisältyvät:

— Asemakaavalaki.
— Laki maistraatin kokoonpanosta asemakaava-, rakennus-, mittaus- ja jakolaitosta koskevia asioita käsiteltäessä.
— Laki eräistä naapuruussuhteista helmikuun 13 päivänä 1920 annetun lain 14 §:n muuttamisesta.
— Laki maakaaren 11 luvun 2 §:n muuttamisesta.

Asevelvollisuus: Ed. Åhlströmin y. m. lak. al. n:o 16 laiksi asevelvollisten käyttämisestä siviilityössä. Liitteet XI,1. s. 327. L. Puolv:aan 194.
— Ed. Kestin toiv. al. n:o 64 asevelvollisuusajan lyhentämisestä ja suojeluskuntia koskevan lainsäädännön muuttamisesta. Liitteet XI,2. s. 330. L. Puolv:aan 200.

Asutuskomitea: — Ks. Uudisraivausrahasto.

Asutustoiminta: — Ks. Uudistilojen haltijain taloudellinen hätä.

Automobiilit: — Ks. Moottoriajoneuvovero.

Avajaiset: ilmoitus valtiopäiväin avajaisista 13, valtiopäiväjumalanpalvelus 15—18, valtiopäiväin avajaiset 19—22.

Aviopuolisoiden verotus: Ed. Riipisen y. m. toiv. al. n:o 7 verotuslainsäädännön muuttamisesta sellaiseksi, että aviopuolisoita käsiteltäisiin verotuksessa eri verovelvollisina. Liitteet IV,12. s. 57. L. Vv:aan 195.

B.

Budjetti: — Ks. Nettobudjetti. Tulo- ja menoarvio.

D.

Diakonissalaitokset: — Ks. Sairaalat.

E.

Eduskunnan istunnot: Istumajärjestys 34.

Eduskunnan jäsenet: Edustajain valtakirjain tarkastus 1—4. Luettelo eduskunnan jäsenistä vaalipiirittäin lueteltuina 5—9. Muistosanat ed. Schaumanista 11, valittelu ent. presidentti Ståhlbergiä kohdanneesta väkivallanteosta 11, jälkeenpäin ilmoittautuneita edustajia (Lehtonen ja Tuomioja) 12.

Eduskunnan päätös: A. V:2.

Eduskunnan tarkistajat: — Ks. Tarkistajat.

Eduskuntatalo: Eduskuntatalon rakennustoimikunnan jäseneksi kirjailija Alkiovainajan sijalle valitaan pankinjohtaja Tyko Reinikka 167.

Edustajanpalkkio: Hallituksen esitys n:o 13 edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Prv:aan 82. Prvm. n:o 3. Pp. 179. 1 K. 208. Suurvm. n:o 6. 2 K. 245. 3 K. 272. A. II.

Edustajantoimi: — Ks. Eduskunnan jäsenet. Edustajanpalkkio. Työjärjestys.

Elatusvelvollisuus: — Ks. Köyhäinhoito.

Elokuvat: Ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 32 Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemisesta. Liitteet VIII,4. s. 260. L. Siv:aan 197. Sivm. n:o 3. Pp. 407. A. K. 444. A. V:2.
— Ks. Leimavero.

Eläke: — Ks. Presidentin eläke.

Emäntäkoulut: Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta emäntäkoulun perustamista varten Kemijärvelle. Liitteet IV,80. s. 158. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 27. A. K. 939. A. I.
— Ks. Kotitalouskoulut. Talouskoulut.

Enontekiö: — Ks. Lapin verotus.

F.

Fideikomissi: — Ks. Sääntöperintö.

H.

Hallituksen esitykset: n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931. — Ks. Tulo- ja menoarvio.
— n:o 2 lisäyksistä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon. — Ks. Tulo- ja menoarvio.
— n:o 3 laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931. — Ks. Tupakkavalmistevero.
— n:o 4 laiksi tulitikkuverosta. — Ks. Tulitikkuvero.
— n:o 5 laiksi makeisvalmisteverosta. — Ks. Makeisvalmistevero.
— n:o 6 mallasjuomista suoritettavasta verosta. — Ks. Mallasjuomat.
— n:o 7 moottoriajoneuvoverosta vuonna 1931. — Ks. Moottoriajoneuvovero.
— n:o 8 laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi metsä- ja maataloudellisiin tarkoituksiin. — Ks. Metsä- ja maatalouslainat.
— n:o 9 valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta. — Ks. Virkamiehet.
— n:o 10 laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 § muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.
— n:o 11 laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi. — Ks. Sääntöperintö.
— n:o 12 kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta. — Ks. Kuolleeksi julistaminen.
— n:o 13 edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Edustajanpalkkio.
— n:o 14 laiksi laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta. — Ks. Meripanttioikeus.
— n:o 15 Suomen ja Ranskan kesken sovittelumenettelystä sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Sovinto-oikeussopimukset.
— n:o 16 Suomen ja Tshekkoslovakian välisen, riitojen oikeudellista ja välitysoikeudellista ratkaisua sekä sovittelumenettelyä koskevan sopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Sovinto-oikeussopimukset.
— n:o 17 laiksi rajavartiolaitoksesta. — Ks. Rajavartiolaitos.
— n:o 18 maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta. — Ks. Kunnallislait.
— n:o 19 osakkeiden ostamisesta Seinäjoen vesijohto-osakeyhtiössä. — Ks. Seinäjoen vesijohto.
— n:o 20 laiksi puolustuslaitoksen leski- ja orpokassalle annettavasta valtion apurahasta. — Ks. Puolustuslaitos.
— n:o 21 eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten m nojen muuntamisesta rahamenoiksi. — Ks. Kirkollinen viljavero.
— n:o 22 kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926

ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta. — Ks. Kansakoulut.
— n:o 23 laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta. — Ks. Vuokra-alueet.
— n:o 24 laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle. — Ks. Puolustuslaitos.
— n:o 25 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten. — Ks. Pienviljelys.
— n:o 26 vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä. — Ks. Vakuutuslaitokset.
— n:o 27 tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta. — Ks. Tulo- ja omaisuusvero.
— n:o 28 erinäisten kunnallisverotusta koskevien säännösten muuttamisesta. — Ks. Kunnallisverotus.
— n:o 29 rikoslain 11 luvun muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.
— n:o 30 laiksi vapausrangaistusten koventamisesta. — Ks. Vapausrangaistukset.
— n:o 31 poronhoitolaiksi. — Ks. Poronhoito.
— n:o 32 lainsäädännöksi jakolaitoksesta, tontinmittauksesta ja kiinteimistörekisteristä kaupungissa sekä jakotoimituksista taajempaa asutusta varten maaseudulla. — Ks. Jakolaitos.
— n:o 33 Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Kauppasopimukset.
— n:o 34 Genèvessä 24 päivänä maaliskuuta 1930 allekirjoitetun kauppapoliittisen sopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Kauppapoliittinen sopimus.
— n:o 35 laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun. — Ks. Työrauha.
— n:o 36 laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta. — Ks. Tuulaakimaksu.
— n:o 37 metsästyslaiksi. — Ks. Metsästyslaki.
— n:o 38 laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi. — Ks. Kuusamon maanomistusolot.
— n:o 39 laiksi lisämaan antamisesta Kemijärven ja Kuolajärven kuntain liian pienille taloille. — Ks. Kemijärven ja Kuolajärven maanomistusolot.
— n:o 40 ulkomaisten välitystuomioitten täytäntöönpanoa koskevan, Genèvessä 26 päivänä syyskuuta 1927 tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Välitystuomiot.
— n:o 41 laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930. — Ks. Tullimaksut.
— n:o 42 laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta. — Ks. Poliisitarkastajat.
— n:o 43 laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931. — Ks. Tullimaksut.
— n:o 44 laiksi valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista. — Ks. Tulo- ja menoarvio.
— n:o 45 asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta. — Ks. Valtioneuvosto.
— n:o 46 asemakaavalainsäädännöksi. — Ks. Asemakaavalainsäädäntö.
— n:o 47 oppivelvollisuuslain muuttamisesta. — Ks. Oppivelvollisuus.
— n:o 48 kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta. — Ks. Kansakoulut.
— n:o 49 laiksi taajaväkisistä maalaisyhdyskunnista. — Ks. Taajaväkiset maalaisyhdyskunnat.
— n:o 50 laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä. — Ks. Mallasjuomat.
— n:o 51 tielain muuttamisesta. — Ks. Tielaki.
— n:o 52 ilmailulain muuttamisesta. — Ks. Ilmailu.
— n:o 53 säästöpankkilaiksi sekä laiksi osaston perustamisesta pankkitarkastusvirastoon säästöpankkien tarkastusta varten. — Ks. Säästöpankkilaki.
— n:o 54 laiksi valtion teollisuuslaitosten hoidon jo käytön yleisistä perusteista. — Ks. Valtion teollisuuslaitokset.
— n:o 55 laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta. — Ks. Presidentin eläke.
— n:o 56 Suomen ja Rumanian välisen kauppasopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Kauppasopimukset.
— n:o 57 Suomen ja Islannin kesken riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Sovinto-oikeussopimukset.
— n:o 58 valtion lyhytaikaisesta luotosta

vuonna 1931. — Ks. Valtion lyhytaikainen luotto.
— n:o 59 Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön erinäisten obligatiolainojen valtion takuusta. — Ks. Keskuslainarahasto.
— n:o 60 valtausoikeuden rajoittamisesta Petsamon kihlakunnassa. — Ks. Petsamo.
— n:o 61, sisältävä tiedonannon Eduskunnalle, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin kahdennellatoista istuntokaudellaan v. 1929 hyväksymiä sopimuksia ja suosituksia. — Ks. Kansainvälinen työjärjestö.
— n:o 62 vakuutussopimuslaiksi. — Ks. Vakuutussopimuslaki.

Hallituksen kertomus: Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1930 tammi—syyskuun ajalta. L. Prv:aan sekä mikäli se koskee suhteita ulkovaltoihin Ulkv:aan 300. A. IV.

Hallituksen tiedonanto: — Ks. Lapuan liike.

Hallitusmuoto: — (19 § 2 mom. Vrt. VJ:n 74 §). Kun eduskunta ei uudestaan hyväksy tasavallan presidentin vahvistamatta jättämää lakiehdotusta, katsotaan lakiehdotus rauenneeksi 405.

Hedelmäviinit: — Ks. Marja- ja hedelmäviinit.

Hevoshoitokoulu: — Ks. Puolustuslaitos.

Hevossiittola: — Ks. Puolustuslaitos.

Hevosvarikko: — Ks. Puolustuslaitos.

Huoltovelvollisuus: — Ks. Köyhäinhoito.

Hämeenlinna: Ed. Ailion y. m. toiv. al. n:o 33 Hämeen vanhan linnan jättämisestä historialliseksi muistomerkiksi. Liitteet VIII,5. s. 263. L. Siv:aan 197. Sivm. n:o 2. Pp. 407. A. K. 444. A. V:2.

I.

Ilma-alus: — Ks. Meripanttioikeus.

Ilmailu: Hallituksen esitys n:o 52 ilmailulain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 304. L. Ltv:aan 351. A. III.

Inari: — Ks. Lapin verotus.

Irtaimistokiinnitys: — Ks. Vakuutussopimuslaki.

Irtolaiset: Ed. Päivänsalon y. m. toiv. al. n:o 22 esityksen antamisesta irtolaislaiksi. Liitteet VII,6. s. 243. L. Ltv:aan 196.
— Ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 23 uudesta irtolaislainsäädännöstä. Liitteet VII,7. s. 244. L. Ltv:aan 196.

Islanti: — Ks. Sovinto-oikeussopimukset.

Istumajärjestys: Edustajain istumajärjestys 34.

Itsenäisyyspäivä: Juhlajumalanpalvelus Nikolainkirkossa 450.

Itsenäisyystaistelu: — Ks. Kapinavahingot.

J.

Jakolaitos: Hallituksen esitys n:o 32 lainsäädännöksi jakolaitoksesta, tontinmittauksesta ja kiinteimistörekisteristä kaupungissa sekä jakotoimituksista taajempaa asutusta varten maaseudulla, tuodaan Edk:lle 30. L. Ltv:aan 84. A. III.
— Ks. Asemakaavalainsäädäntö.

Jokien perkaukset: Ed. V. Eskolan y. m. rah. al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta Jämsänjoen perkaustöiden aloittamista varten. Liitteet IV,40. s. 131. L. Vv:aan 205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 17. A. K. 837. A. I.
— Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta Pyhäjoen perkaamistöiden aloittamista varten. Liitteet IV,71. s. 143. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 17. A. K. 837. A. I.
— Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Settijoen perkaamistöiden aloittamista varten. Liitteet IV,72. s. 144. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 17. A. K. 837. A. I.
— Ks. Kymijoen perkaus. Tulvavahingot. Vuoksen laskeminen.

K.

Kadonnut henkilö: — Ks. Kuolleeksi julistaminen.

Kalansiitoslaitokset: Ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 61 määrärahan osoittamisesta kalansiitoslaitoksen perustamiseksi Kitkajoen Käylänkoskeen. Liitteet IV,83. s. 163. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 27. A. K. 939. A. I.

Kalansäilykelaitokset: Ed. Åkerblomin y. m. rah. al. n:o 66 määrärahan osoittamisesta lainoiksi kalansäilykelaitosten perustamista tai laajentamista varten. Liitteet IV,88. s. 172 ja 174. L. Vv:aan 208, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 26. A. K. 939. A. I.

Kalastus: Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 37 Suomen Kalastajajärjestöjen keskusliiton apurahan koroittamisesta. Liitteet IX,5. s. 274. L. Mtv:aan 197.

— Ed. Perheentuvan y. m. toiv. al. n:o 38 toimenpiteistä Varsinais-Suomen saariston kalastajaväestön taloudellisen aseman kohottamiseksi. Liitteet IX,6. s. 276. L. Mtv:aan 198.

— Ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 41 kalanhautomohuoneen ja hoitajan asunnon rakentamisesta Kajaanin Ämmäkosken venesulkuun. Liitteet IX,9. s. 282. L. Mtv:aan 198.

Kalastusloistot: Ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 36 määrärahan osoittamisesta kalastusloistojen rakentamista varten. Liitteet IV,58. s. 122 ja 124. L. Vv:aan 205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 26. A. K. 939. A. I.

Kalataloudellinen tutkimustoimisto: Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 53 maatalushallituksen kalataloudellisen tutkimustoimiston siirtämisestä yliopiston maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan. Liitteet IX,21. s. 304. L. Mtv:aan 199.

Kansainvälinen työjärjestö: Hallituksen esitys n:o 61, sisältävä tiedonannon Eduskunnalle, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin kahdennellatoista istuntokaudellaan v. 1929 hyväksymiä sopimuksia ja suosituksia, tuodaan Edk:lle 847. L. Työv:aan 1063. A. III.

Esitykseen sisältyvät:

— Tiedonanto, joka koskee suositusten toteuttamista.

— Sopimusehdotus, joka koskee laivoilla kuljetettavien raskaiden taakkojen merkitsemistä.

— Sopimusehdotus, joka koskee alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin suojelemista tapaturmilta.

— Suositus, joka koskee työtapaturmain ehkäisemistä.

— Suositus, joka koskee vastuunalaisuutta mekaanisella voimalla käyvien koneiden suojustamiseen nähden.

— Suositus, joka koskee vastavuoroisuutta alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin suojelemiseen nähden tapaturmilta.

— Suositus, joka koskee työntekijäin ja työnantajain järjestöjen kuulemista laadittaessa alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin turvallisuutta koskevia säännöksiä.

Kansainväliset sopimukset: — Ks. Kansainvälinen työjärjestö. Kauppapoliittinen sopimus. Kauppasopimukset. Sovinto-oikeussopimukset. Välitystuomiot.

Kansakoulut: Hallituksen esitys n:o 22 kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 83. Vvm. n:o 12. Pp. 366. 1 K. 375. Suurvm. n:o 28 (Mietinnön liitteenä Siv:n lausunto N:o 6). 2 K. 728. Suurvm. n:o 28 a, jatk. 2 K. 771. 3 K. 1039. A. II.

— Hallituksen esitys n:o 48 kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 266. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Siv:n lausunto 293. Vvm. n:o 22 (Mietinnön liitteenä Siv:n lausunto n:o 5). Pp. 893. 1 K. 895. Suurvm. n:o 39. 2 K. 924. 3 K. 1141. A. III.

— Ed. Lehtokosken y. m. lak. al. n:o 6 laiksi kansakoululaitoksen kustannuslain 20 §:n muuttamisesta. Liitteet IV,4 s. 38. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Siv:n lausunto 193.

— Ed. Hagan y. m. lak. al. n:o 15 laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain 9 §:n muuttamisesta. Liitteet VIII,1. s. 253 ja 255. L. Siv:aan 194.

Sivm. n:o 1. Pp. 366. 1 K. 383. Suurvm. n:o 26. 2 K. 422. 3 K. 461. A. V:1.
— Ks. Maalaiskuntain kouluhallinto.

Kansalaissota: — Ks. Kapinavahingot.

Kansliatoimikunta: jäsenten vaali (Björk, Kalliokoski, Korpisaari ja Harvala) 13.

Kapinavahingot: Ed. Kuisman y. m. toiv. al. n:o 17 vuoden 1918 itsenäisyystaistelun johdosta syntyneiden vahinkojen korvaamisesta. Liitteet IV,22. s. 69. L. Vv:aan 196.

Karjakeskuskunta: Ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 67 määrärahan osoittamisesta lainan antamiseksi Suomen Karjakeskuskunnalle vientiteurastamon rakentamista varten. Liitteet IV,89. s. 176. L. Vv:aan 208, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 26. A. K. 939. A. I.

Karjantarkastusyhdistykset: — Ks. Pienviljelys.

Kauppa- ja konttorilaki: — Ks. Vahvistamatta jääneet lakiehdotukset.

Kauppapoliittinen sopimus: Hallituksen esitys n:o 34 Genèvessä 24 päivänä maaliskuuta 1930 allekirjoitetun kauppapoliittisen sopimuksen hyväksymisestä, tuodaan Edk:lle 30. L. Ulkv:aan 87. Ulkvm. n:o 1. Pp. 163. A. K. 165. A. III.

Kauppasopimukset: Hallituksen esitys n:o 33 Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä, tuodaan Edk:lle 30. L. Ulkv:aan 84. Ulkvm. n:o 2. Pp. 217. 1 K. 219. Suurvm. n:o 8. 2 K. 256. 3 K. 272. A. III.
— Hallituksen esitys n:o 56 Suomen ja Rumanian välisen kauppasopimuksen hyväksymisestä, tuodaan Edk:lle 500. L. Ulkv:aan 582. Ulkvm. n:o 5. Pp. 735. 1 K. 739. Suurvm. n:o 35. 2 K. 777. 3 K. 1040. A. III.
— Ks. Vahvistamatta jääneet lakiehdotukset.

Kaupunkien vuokra-alueet: — Ks. Vuokra-alueet.

Kemijärven ja Kuolajärven maanomistusolot: Hallituksen esitys n:o 39 laiksi lisämaan antamisesta Kemijärven ja Kuolajärven kuntain liian pienille taloille, tuodaan Edk:lle 30. Pp. 88. L. Mtv:aan, jonka tulee pyytää Vv:n lausunto 135. A. III.

Kemijärven maanomistusolot: Ed. Lahtelan y. m. lak. al. n:o 12 laiksi Kemijärven kunnassa olevan n. k. Kirkkomäenkankaan ja sitä varten eroitetun metsämaan tilaksi muodostamisesta ja asukkaille luovuttamisesta. Liitteet IX,1. s. 269. L. Mtv:aan, jonka tulee pyytää Vv:n lausunto 194.

Kemijärven tulvat: — Ks. Tulvavahingot.

Kerman ja maidon korvikkeet: Ed. Tuomikosken y. m. lak. al. n:o 8 laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta. Liitteet IV,6. s. 42. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Mtv:n lausunto 193. Vvm. n:o 19 (Mietinnön liitteenä Mtv:n lausunto n:o 3). Pp. 797. 1 K. 799. Suurvm. n:o 38. 2 K. 880. 3 K. 1089. A. V:1.
— Ed. Hirvensalon y. m. toiv. al. n:o 34 kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämisestä. Liitteet IX,2. s. 271. L. Mtv:aan 197. Mtvm. n:o 1. Pp. 366. A. K. 406. A. V:2.

Kertomus: — Ks. Hallituksen kertomus. Oikeusasiamies. Oikeuskansleri. Suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahasto. Ruotsalaisen kirjallisuuden edistämisrahasto. Suomen Pankki. Valtiontilintarkastajat. Valtiovarain tila.

Keskuslainarahasto: Hallituksen esitys n:o 59 Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön erinäisten obligatiolainojen valtion takuusta, tuodaan Edk:lle 797. L. Vv:aan 845. Vvm. n:o 21. Pp. 922. A. K. 971. A. III.

Kieltolaki: Ed. Lohen y. m. lak. al. n:o 14 laiksi lisäyksestä rikoslain 1 lukuun ja saman lain 38 luvun 12, 14, 15 ja 16 §:n muuttamisesta, laiksi kieltolain 14 ja 15 b §:n muuttamisesta, sekä laiksi tullisäännön 161 §:n muuttamisesta ja lisäyksestä sanottuun tullisääntöön. Liitteet II,2. s. 19. L. Lv:aan, jonka tulee pyytää Ulkv:n lausunto 194.

— Ed. von Bornin y. m. toiv. al. n:o 25 kieltolain korvaamisesta alkoholin käyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kun kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta. Liitteet VI,2. s. 221 ja 223. L. Tv:aan 196. Tvm. n:o 3. Pp. 499. A. K. 993. A. V:2.
— Ks. Mallasjuomat. Marja- ja hedelmäviinit.

Kiinnitetyt lainat: — Ks. Kunnallisverotus.

Kiinnitys: — Ks. Vakuutussopimuslaki.

Kiinteimistörekisteri: — Ks. Jakolaitos.

Kiinteä omaisuus: — Ks. Vakuutussopimuslaki.

Kirkollinen viljavero: Hallituksen esitys n:o 21 eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamisesta rahamenoiksi, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 83. Vvm. n:o 18. Pp. 582. 1 K. 586. Suurvm. n:o 34. 2 K. 777. 3 K. 1040. A. II.

Kommunistit: — Ks. Lapuan liike.

Korkein oikeus: — Ks. Vakuutussopimuslaki.

Korko: — Ks. Rikoslaki.

Koroitetut tullit: — Ks. Tullimaksut.

Kotimainen ruis: — Ks. Rukiin jauhatuspakko.

Kotimainen viininviljelys: — Ks. Marja- ja hedelmäviinit.

Kotimainen viljatuotanto: — Ks. Leipäviljatuotanto.

Kotitalous: Ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 31 kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamisesta yliopistoon. Liitteet VIII,3. s. 258. L. Siv:aan 197. Sivm. n:o 5. Pp. 583. A. K. 971. A. V:2.

Kotitalouskoulut: Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 21 koroitetun määrärahan osoittamisesta Peräpohjolan itäisen osan kiertävää kotitalouskoulua varten. Liitteet IV,43. s. 102. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 14. A. K. 831. A. I.
— Ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta lisäavustukseksi Turun Marttayhdistysten kotitalouskoululle. Liitteet IV,76. s. 150. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 14. A. K. 831. A. I.
— Ed. Huittisen y. m. rah. al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta kotitalouskoulun perustamista varten Keski-Karjalaan. Liitteet IV,81. s. 159. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 27. A. K. 939. A. I.
— Ks. Emäntäkoulut. Talouskoulut.

Kouluhallinto: — Ks. Maalaiskuntain kouluhallinto.

Koulukeittiöt: — Ks. Kansakoulut.

Koulut: — Ks. Lapuan liike.

Kulkulaitosvaliokunta: päätetään asettaa 172, jäsenet ja varajäsenet 262, puheenjohtajat (Voionmaa, varap. Janhonen) 266.
Miet. n:o 1 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa maantiesillan rakentamista Ristijärvellä Koirasalmen yli. — Ks. Sillat.
„ n:o 2 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa saariston asujamiston etujen varteenottamista laivojen talviliikenneväyliä avattaessa. — Ks. Laivain talviliikenneväylät.

Kunnallislait: Hallituksen esitys n:o 18 maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Ltv:aan 82. Ltvm. n:o 1. Pp. 165. 1 K. 168. Suurvm. n:o 1. 2 K. 216. 3 K. 356. A. II.

Kunnallisverotus: Hallituksen esitys n:o 28 erinäisten kunnallisverotusta koskevien säännösten muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 84. A. II.
— Ed. Lahdensuon y. m. lak. al. n:o 3 laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet IV,1. s. 31. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Ltv:n lausunto 193.
— Ed. Ryynäsen y. m. lak. al. n:o 4 laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta an-

netun asetuksen muuttamisesta. Liitteet IV,2. s. 34. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Ltv:n lausunto 193.
— Ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 21 maalaiskuntien kunnallisverorasituksen tasaamisesta. Liitteet VII,4. s. 241. L. Ltv:aan 196.

Kunta: — Ks. Manttaalikunta.

Kuntain huoltovelvollisuus: — Ks. Köyhäinhoito.

Kuolajärven maanomistusolot: — Ks. Kemijärven ja Kuolajärven maanomistusolot.

Kuoletusrahasto: — Ks. Valtion kuoletusrahasto.

Kuolleeksi julistaminen: Hallituksen esitys n:o 12 kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Lv:aan 82. Lvm. n:o 3. Pp. 169. 1 K. 176. Suurvm. n:o 5. 2 K. 245. 3 K. 271. A. II.

Kuusamon maanomistusolot: Hallituksen esitys n:o 38 laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi, tuodaan Edk:lle 30. Pp. 87. L. Mtv:aan, jonka tulee pyytää Vv:n lausunto 132. Mtvm. n:o 2 (Liitteenä Vv:n lausunto n:o 1). Pp. 499. 1 K. 522. A. III.

Kyläyhteiskunnat: Ed. Jernin toiv. al. n:o 24 kyläyhteiskuntien hallintoa koskevasta lainsäädännöstä. Liitteet VII,8. s. 245 ja 246. L. Ltv:aan 196.

Kymijoen perkaus: Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 55 Kymijoen perkaustyön toteuttamisesta myöskin varatyönä. Liitteet IX,23. s. 308. L. Mtv:aan 199.
— Ks. Tulvavahingot.

Kysymys: — Ks. Lapuan liike. Puhelintoimiluvat. Uudistilojen haltijain taloudellinen hätä.

Kyyditykset: Ent. presidentti Ståhlbergiä kohdannut väkivallanteko 11.

Käsittelemättä jäänyt mietintö: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta asemakaavalainsäädännöksi, ilmoitetaan saapuneeksi eduskunnan kansliaan 1144. — Ks. Asemakaavalainsäädäntö.

Köyhäinhoito: Ed. B. Sarlinin y. m. lak. al. n:o 11 laiksi köyhäinhoitolain 50 ja 56 §:n muuttamisesta. Liitteet VII,1. s. 233. L. Ltv:aan 194.
— Ed. B. Sarlinin y. m. toiv. al. n:o 19 kuntain huoltovelvollisuuden täyttämisestä johtuvain korvaussaatavain elatusvelvollisilta takaisin saamisen turvaamisesta. Liitteet VII,2. s. 238. L. Ltv:aan 196.

L.

Lahjavero: — Ks. Perintö- ja lahjavero.

Laidun: Ed. Setälän y. m. toiv. al. n:o 36 laidunmaan hankkimisesta pakkolunastuksella pienviljelmille ja itsenäistyneille mäkitupa-alueille. Liitteet IX,4. s. 273. L. Mtv:aan 197.
— Ks. Pienviljelys.

Lainat: — Ks. Metsä- ja maatalouslainat. Palkinto-obligatiolaina. Rajaseutu. Yksityisoppikoulut.

Laivain talviliikenneväylät: Ed. Perheentuvan y. m. toiv. al. n:o 91 saariston asujamiston etujen varteenottamisesta laivojen talviliikenneväyliä avattaessa ja ylläpidettäessä. Liitteet XII,27. s. 379. L. Kulkv:aan 202. Kulkvm. n:o 2. Pp. 366. A. K. 406. A. V: 2.

Laivaliike: — Ks. Kansainliiton työjärjestö.

Laivanisännän vastuu: — Ks. Meripanttioikeus.

Lakialoitteet: n:o 1, von Bornin: Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta. Liitteet I,1. s. 5 ja 8. — Ks. Valtiopäiväjärjestys.

— n:o 2, Loheny. m.: Ehdotus laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta. Liitteet II,1. s. 15. — Ks. Rikoslaki.
— n:o 3, Lahdensuon y. m.: Ehdotus laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet IV,1. s. 31. — Ks. Kunnallisverotus.
— n:o 4, Ryynäsen y. m.: Ehdotus laiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet IV,2. s. 34. — Ks. Kunnallisverotus.
— n:o 5, Kaijalaisen y. m.: Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuus- sekä perintö- ja lahjaverotuksen toimeenpanon lykkäämisestä Inarin, Enontekiön, Utsjoen ja Petsamon kunnissa. Liitteet IV,3. s. 36. — Ks. Lapin verotus.
— n:o 6, Lehtokosken y. m.: Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuslain 20 §:n muuttamisesta. Liitteet IV,4. s. 38. — Ks. Kansakoulut.
— n:o 7, Koposen y. m.: Ehdotus laiksi leimaverolain 14 §:n muuttamisesta. Liitteet IV,5. s. 39. — Ks. Leimavero.
— n:o 8, Tuomikosken y. m.: Ehdotus laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta. Liitteet IV,6. s. 42. — Ks. Kerman ja maidon korvikkeet.
— n:o 9, Jyskeen y. m.: Ehdotus laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhtymille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtion avustusten perusteita koskevan lain muuttamisesta. Liitteet IV,7. s. 44. — Ks. Pienviljelys.
— n:o 10, Pilppulan y. m.: Ehdotus säästöpankkilaiksi. Liitteet V,1. s. 191. — Ks. Säästöpankkilaki.
— n:o 11, B. Sarlinin y. m.: Ehdotus laiksi köyhäinhoitolain 50 ja 56 §:n muuttamisesta. Liitteet VII,1. s. 233. — Ks. Köyhäinhoito.
— n:o 12, Lahtelan y. m.: Ehdotus laiksi Kemijärven kunnassa olevan n. k. Kirkkomäenkankaan ja sitä varten eroitetun metsämaan tilaksi muodostamisesta ja asukkaille luovuttamisesta. Liitteet IX,1. s. 269. — Ks. Kemijärven maanomistusolot.
— n:o 13, von Frenckellin y. m.: Ehdotus laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta. Liitteet VI,1. s. 213. — Ks. Mallasjuomat.
— n:o 14, Loheny. m.: Ehdotus laiksi lisäyksestä rikoslain 1 lukuun ja saman lain 38 luvun 12, 14, 15 ja 16 §:n muuttamisesta, laiksi kieltolain 14 ja 15 b §:n muuttamisesta, sekä laiksi tullisäännön 161 §:n muuttamisesta ja lisäyksestä sanottuun tullisääntöön. Liitteet II,2. s. 19. — Ks. Kieltolaki.
— n:o 15, Hagan y. m.: Ehdotus laiksi kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain 9 §:n muuttamisesta. Liitteet VIII,1. s. 253 ja 255. — Ks. Kansakoulut.
— n:o 16, Åhlströmin y. m.: Ehdotus laiksi asevelvollisten käyttämisestä siviilityössä. Liitteet XI,1. s. 327. — Ks. Asevelvollisuus.

Laki- ja talousvaliokunta: päätetään asettaa 31, jäsenet ja varajäsenet 91, puheenjohtajat (Solja, varap. Junes) 139.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta. — Ks. Kunnallislait.
„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta. — Ks. Tuulaakimaksu.
„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta. — Ks. Meripanttioikeus.
„ n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta. — Ks. Vuokra-alueet.
„ n:o 5 hallituksen esityksen johdosta asemakaavalainsäädännöksi. — Ks. Asemakaavalainsäädäntö.

Lakivaliokunta: jäsenluku 31, jäsenet ja varajäsenet 90, puheenjohtajat (Kivimäki, varap. W. Mäkelä) 139.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi vapausrangaistusten koventamisesta. — Ks. Vapausrangaistukset.
„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi. — Ks. Sääntöperintö.
„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta. — Ks. Kuolleeksi julistaminen.
„ n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.
„ n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi

työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun. — Ks. Työrauha.
Miet. n:o 6 lakialoitteen johdosta rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.

Lapin verotus: Ed. Kaijalaisen y. m. lak. al. n:o 5 laiksi tulo- ja omaisuus- sekä perintö- ja lahjaverotuksen toimeenpanon lykkäämisestä Inarin, Enontekiön, Utsjoen ja Petsamon kunnissa. Liitteet IV,3. s. 36. L. Vv:aan 193.

Lapsiavustus: Ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 63 eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille. Liitteet X,1. s. 321. L. Työv:aan 200. Työvm. n:o 2. Pp. 735. A. K. 981. A. V: 2.

Lapuan liike: Valtioneuvoston tiedonanto eräistä valtakunnan hallintoa koskevista toimenpiteistään. Pp. 23. Sisäasiainministeri Kuokkasen selostus asiasta 36. Siirtyminen päiväjärjestykseen 76.
— Ent. presidentti Ståhlbergiä kohdannut väkivallanteko 11.
— Erästä Lapuan yhteiskoulun toverikunnan kirjelmää koskeva ed. Erichin kysymys sekä opetusministeri Virkkusen vastaus siihen 298.
— Ed. Tannerin y. m. välikysymys, joka koskee erinäisten viime kesän ja syksyn kuluessa tehtyjen rikosten selvittämistä ja niihin syyllisten rangaistukseen saattamista. Pp. 370, ilmoitus yhtyneistä 410. Sisäasiainministeri Kuokkasen vastaus 1096. Siirtyminen päiväjärjestykseen 1136.

Lastaustyöt: — Ks. Kansainliiton työjärjestö.

Lastenhuolto: Ed. Pärssisen y. m. toiv. al. n:o 30 valtion oppilaitoksen perustamisesta niitä henkilöitä varten, jotka valmistuvat eri toimiin lastenhuollon alalla. Liitteet VIII,2. s. 257. L. Siv:aan 197.

Lavansaari: Ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta alueelääkärin asunnon ja sairastuvan rakentamista varten Lavansaarelle. Liitteet IV,46. s. 106. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 24. A. K. 887. A. I.

Leimavero: Ed. Koposen y. m. lak. al. n:o 7 laiksi leimaverolain 14 §:n muuttamisesta. Liitteet IV,5. s. 39. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Siv:n lausunto 193.

Leipäviljatuotanto: Ed. Ruotsalaisen y. m. toiv. al. n:o 44 kotimaisen leipäviljatuotannon turvaamisesta. Liitteet IX,12. s. 292. L. Mtv:aan 198.

Lepäämään jätetyt lakiehdotukset: Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämässä olevista, vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista. L. Prv:aan 161. A. I.
— Lepäämässä oleva ehdotus tasavallan suojelulaiksi. L. Prv:aan 161. Prvm. n:o 1. Pp. 178. A. K. 215. 222. A. I. — Ks. Tasavallan suojelulaki.
— Lepäämässä oleva ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannallepanon sattuessa. L. Prv:aan 161. Prvm. n:o 2. Pp. 179. A. K. 216. A. I. — Ks. Sotatila.
— Lepäämässä oleva lakiehdotus rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n muuttamisesta. L. Prv:aan 162. Prvm. n:o 9. Pp. 450. A. K. 499. A. I. — Ks. Rikoslaki.
— Lepäämässä olevat lakiehdotukset valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n ja Suomen vaalilain muuttamisesta. L. Prv:aan 162. Prvm. n:o 4. Pp. 179. A. K. 229. A. I. — Ks. Valtiopäiväjärjestys.

Leski- ja orpokassa: — Ks. Puolustuslaitos.

Liikeapulaislaki: — Ks. Vahvistamatta jääneet lakiehdotukset.

Lisäbudjetti: — Ks. Tulo- ja menoarvio.

Loistot: — Ks. Kalastusloistot.

Luotto: — Ks. Valtion lyhytaikainen luotto.

Lyhytaikainen luotto: — Ks. Valtion lyhytaikainen luotto.

Lyseot: — Ks. Oppikoulut.

Lääkärit: — Ks. Lavansaari.

M.

Maailmansota: — Ks. Sotavahingot.

Maa- ja metsätalousopetus: Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 45 tarpeellisten tonttien varaamisesta korkeimman maa- ja metsätalousopetuksen tarpeita varten. Liitteet IX,13. s. 295. L. Mtv:aan, jonka tulee pyytää Siv:n lausunto 198.

Maakaari: — Ks. Asemakaavalainsäädäntö.

Maalaiskuntain kouluhallinto: Ed. Ailion toiv. al. n:o 29 maalaiskuntain kouluhallinnon keskittämisestä. Liitteet VII,9. s. 247. L. Ltv:aan, jonka tulee pyytää Siv:n lausunto 197.

Maalaiskuntain kunnallislait: — Ks. Kunnallislait. Kunnallisverotus.

Maalaisyhdyskunnat: — Ks. Taajaväkiset maalaisyhdyskunnat.

Maamieskoulut: Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 47 määrärahan osoittamisesta maamieskoulun perustamista varten Peräpohjolaan. Liitteet IV,69 s. 141. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 27. A. K. 939. A. I.

Maamiesten metsäyhtymät: Ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta puutavaraliikettä harjoittavien, maamiesten omistamien metsäyhtymien lainojen vakauttamiseksi. Liitteet IV,47. s. 107. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 27. A. K. 939. A. I.

Maantiet: Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Kuolajärven maantien tulvanalaisten alueiden koroittamista varten. Liitteet IV,39. s. 96. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 837. A. I.

— Ed. Hannulan y. m. rah. al. n:o 27 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Tossavan lossilta Koivun asemalle. Liitteet IV,49. s. 110. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 837. A. I.

— Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 28 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Taipalsaarelta Lappeenrantaan. Liitteet IV,50. s. 111. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 837. A. I.

— Ed. Bryggarin y. m. rah. al. n:o 32 määrärahan osoittamisesta Karstulan kirkolta Soinin kirkolle johtavan maantien rakennustyön jatkamista varten. Liitteet IV,54. s. 115. L. Vv:aan 205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 837. A. I.

— Ed. Kestin rah. al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Muhoksen pitäjän ja Ylikiimingin väliseltä maantieltä Oulujoen pohjoispuolta Utajärven kunnan Vaalankylään. Liitteet IV,55. s. 116. L. Vv:aan 205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 17. A. K. 837. A. I.

— Ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Askaisten—Merimaskun maantieltä Livonsaaren kautta Teersalon kylän rantaan. Liitteet IV,56. s. 118. L. Vv:aan 205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 17. A. K. 837. A. I.

— Ed. Jussilan rah. al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Sierilän lossin eteläpäästä Kemijoen eteläpuolta Pekkalan lossille. Liitteet IV,57. s. 121. L. Vv:aan 205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 17. A. K. 837. A. I.

— Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamista varten. Liitteet IV,59. s. 126. L. Vv:aan 205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.

— Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta Pellon kylän ja Meltauksen välisen maantierakennuksen loppuunsaattamista varten. Liitteet IV,61. s. 129. L. Vv:aan 205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.

— Ed. Perhon y. m. rah. al. n:o 41 koroitetun määrärahan osoittamisesta Naantalin—Luonnonmaan—Merimaskun maantien parantamista varten. Liitteet IV,63. s. 132. L. Vv:aan 205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 17. A. K. 837. A. I.

— Ed. Lahtelan rah. al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kuolajärven kirkonkylästä Tuutijärvelle. Liitteet IV,64. s. 133. L. Vv:aan

206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.
— Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta erämaantien rakentamiseksi Savukosken kirkonkylästä Martinkylään. Liitteet IV,65. s. 134. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.
— Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sodankylän Vaalajärveltä Jeesiön kylään. Liitteet IV,66. s. 136. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.
— Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 45 määrärahan osoittamiseksi maantien rakentamista varten Kittilästä Enontekiölle. Liitteet IV,67. s. 138. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.
— Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Pelkosenniemeltä Kairalaan. Liitteet IV,68. s. 139. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.
— Ks. Sillat. Tielaki.

Maanviljelysseurat: Ed. von Bornin y. m. rah. al. n:o 65 määrärahan osoittamisesta Svenska Lantbrukssällskapens i Finland Förbund nimiselle liitolle oppikirjain julkaisemista varten ruotsalaisten maanviljelyskoulujen tarpeeksi. Liitteet IV,87. s. 170 ja 171. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 833. A. I.

Maatalouslainat: — Ks. Metsä- ja maatalouslainat.

Maatalousneuvonta: Ed. Kestin toiv. al. n:o 47 esityksen antamisesta maatalousneuvonnan keskittämistä tarkoittavaksi laiksi. Liitteet IX,15. s. 297. L. Mtv:aan 198.

Maatalousvaliokunta: päätetään asettaa 31, jäsenet ja varajäsenet 92, puheenjohtajat (Heikkinen, varap. Pekkala) 139.
Miet. n:o 1 kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämistä koskevan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Kerman ja maidon korvikkeet.
Miet.n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi. — Ks. Kuusamon maanomistusolot.
„ no 3 esityksen antamista laiksi margariinin valmisteverosta tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Margariini.
Laus. n:o 1 valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 25 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten. — Ks. Pienviljelys.
„ n:o 2 valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 24 laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle. — Ks. Puolustuslaitos.
„ n:o 3 valtiovarainvaliokunnalle lakialoitteesta n:o 8, joka sisältää ehdotuksen laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta. — Ks. Kerman ja maidon korvikkeet.

Maistraatti: — Ks. Asemakaavalainsäädäntö.

Majakat: — Ks. Kalastusloistot.

Makeisvalmistevero: Hallituksen esitys n:o 5 laiksi makeisvalmisteverosta, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 81. Vvm. n:o 9. Pp. 366. 1 K. 373. Suurvm. n:o 22. 2 K. 419. 3 K. 454. A. II.

Mallasjuomat: Hallituksen esitys n:o 6 mallasjuomista suoritettavasta verosta, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 81. Vvm. n:o 14. Pp. 367. 1 K. 375. Suurvm. n:o 24. 2 K. 419. 461. 3 K. 1029. A. II.
— Hallituksen esitys n:o 50 laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä, tuodaan Edk:lle 298. L. Tv:aan 312. Tvm. n:o 1. Pp. 499. 1 K. 502. Suurvm. n:o 32. 2 K. 709. Suurvm. n:o 32 a, jatk. 2 K. 771. 3 K. 1008. A. III.

Esitykseen sisältyvät:

— Laki mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä.
— Laki eräiden kieltolain säännösten muuttamisesta.

— Ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 13 laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta. Liitteet VI,1. s. 213. L. Tv:aan 194. Tvm. n:o 2. Pp. 499. 1 K.

521. Suurvm. n:o 33. 2 K. 727. 3 K. 771. A. V: 1.

Manttaalikunta: Ed. Kestin toiv. al. n:o 20 manttaalikuntalaitoksen lopettamisesta ja sen tehtävien siirtämisestä kunnille. Liitteet VII,3. s. 240. L. Ltv:aan 196.

Margariini: Ed. Kestin toiv. al. n:o 52 esityksen antamisesta laiksi margariinin valmisteverosta. Liitteet IX,20. s. 303. L. Mtv:aan 199. Mtvm. n:o 3. Pp. 735. A. K. 992. A. V: 2.

Marja- ja hedelmäviinit: Ed. Ryynäsen y. m. toiv. al. n:o 26 kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaisesta valmistuksesta ja kauppaan laskemisesta. Liitteet VI,3. s. 225. L. Tv:aan 197. Tvm. n:o 4. Pp. 499. A. K. 1004. A. V: 2.

Marttaliitto: Ed. Häkkisen y. m. rah. al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta lisäavustukseksi Suomalaiselle Marttaliitolle. Liitteet IV,86. s. 168. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 833. A. I.

Marttayhdistys: — Ks. Kotitalouskoulut. Talouskoulut.

Meijerit: Ed. H. Eskolan y. m. rah. al. n:o 52 määrärahan osoittamisesta halpakorkoisten lainojen antamista varten Oulun läänin meijereille. Liitteet IV,74. s. 146. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 26. A. K. 939. A. I.
— Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 35 valtion avustuksesta meijerien rakentamista varten Pohjois-Suomeen. Liitteet IX,3. s. 272. L. Mtv:aan 197.

Merenkulku: — Ks. Kansainliiton työjärjestö. Vakuutussopimuslaki.

Merenkulkusopimukset: — Ks. Kauppasopimukset.

Merilaki: — Ks. Meripanttioikeus.

Meripanttioikeus: Hallituksen esitys n:o 14 laiksi laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Ltv:aan 82. Ltvm. n:o 3. Pp. 301. 1 K. 311. Suurvm. n:o 14. 2 K. 331. 3 K. 360. A. II.

Esitykseen sisältyvät:
— Laki laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta.
— Laki merilain eräiden pykäläin muuttamisesta.
— Laki alusten yhteentörmäyksestä johtuvasta vahingosta sekä pelastuspalkkiosta 17 päivänä helmikuuta 1923 annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta.
— Laki 29 päivänä heinäkuuta 1927 annetun alusrekisterilain 40 §:n muuttamisesta.
— Laki ulosottolain eräiden pykäläin muuttamisesta.
— Laki kiinnityksestä ilma-aluksiin 15 päivänä kesäkuuta 1928 annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Merivahingon laskija: — Ks. Vakuutussopimuslaki.

Metsä- ja maatalouslainat: Hallituksen esitys n:o 8 laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi metsä- ja maataloudellisiin tarkoituksiin, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 81. Vvm. n:o 4. Pp. 324. 1 K. 340. Suurvm. n:o 17. 2 K. 361. 470. 3 K. 770. A. II.

Metsämaat: — Ks. Valtion metsämaat.

Metsänhoitoyhdistykset: Ed. Kauran y. m. rah. al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta metsänhoitoyhdistyksien tukemista varten. Liitteet IV,85. s. 166. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 27. A. K. 939. A. I.

Metsästyslaki: Hallituksen esitys n:o 37 metsästyslaiksi, tuodaan Edk:lle 30. L. Ltv:aan 87. A. III.

Esitykseen sisältyvät:
— Metsästyslaki.
— Laki rikoslain 33 luvun 12 §:n muuttamisesta.

Metsätalousopetus: — Ks. Maa- ja metsätalousopetus.

Metsätieteellinen tutkimuslaitos: Ed. Cajanderin y. m. rah. al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta metsätieteellisen tutkimuslaitoksen metsäteknologisen osaston yhden professorin, yhden assistentin ja yh-

den apuvirkailijan palkkaamista varten. Liitteet IV,33. s. 88. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 15. A. K. 833. A. I.

Metsäyhtymät: — Ks. Maamiesten metsäyhtymät.

Mielisairaalat: — Ks. Sairaalat.

Ministeriöt: — Ks. Valtioneuvosto.

Moottoriajoneuvovero: Hallituksen esitys n:o 7 moottoriajoneuvoverosta vuonna 1931, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 81. Vvm. n:o 10. Pp. 366. 1 K. 373. Suurvm. n:o 23. 2 K. 419. 3 K. 454. A. II.

Musiikkiliitto: — Ks. Työväen Musiikkiliitto.

N.

Naapuruussuhteet: — Ks. Asemakaavalainsäädäntö.

Nettobudjetti: Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 9 nettobudjetin käytäntöön ottamisesta valtion liiketoiminnassa. Liitteet IV,14. s. 59. L. Vv:aan 195.

Neuvontatyö: — Ks. Maatalousneuvonta.

Nimittämiskirjat: — Ks. Virkamiehet.

O.

Oberonin uppoaminen: Puhemies esittää eduskunnan valittelun höyrylaiva Oberonin uppoamisen johdosta 1141.

Obligatiot: — Ks. Keskuslainarahasto. Palkinto-obligatiolaina. Vakuutusyhtiöt.

Oikeusasiamies: Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1929. L. Prv:aan 287. A. IV.
— Oikeusasiamiehen palkkio vuonna 1931. 449.
— Oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali vuodeksi 1931. Ilmoitus vaalin toimittamisesta 452, vaali (Lilius, varamieheksi Esko Hakkila) 585, ilmoitus hallitukselle 586. A. IV.

Oikeuskansleri: Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus oikeuskanslerin virkatoimista ja lain noudattamista koskevista havainnoista vuodelta 1929. L. Prv:aan 450. A. IV.

Olut: — Ks. Mallasjuomat.

Omaisuusvero: — Ks. Sääntöperintö. Tulo- ja omaisuusvero.

Omakotirahasto: Ed. Helon y. m. rah. al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta omakotirahaston vahvistamiseksi. Liitteet IV,23. s. 75. L. Vv:aan 202, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 30. A. K. 968. A. I.

Ooppera: Ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 71 määrärahan osoittamisesta Suomalaisen Oopperan avustamiseksi. Liitteet IV,93. s. 185. L. Vv:aan 208, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 14. A. K. 814. A. I.

Opetuselokuvat: — Ks. Elokuvat.

Oppikoulut: Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta Turun toisen suomalaisen lyseon rakennustyön alkamiseksi. Liitteet IV,35. s. 91. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 25. A. K. 929. A. I.
— Ed. Kilven y. m. rah. al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta Tampereen lyseon uuden talon rakentamista varten. Liitteet IV,42. s. 101. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 25. A. K. 929. A. I.
— Ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta Kristiinankaupungin ruotsalaisen yhteiskoulun viiden alemman luokan ottamiseksi valtion huostaan. Liitteet IV,91. s. 179 ja 181. L. Vv:aan 208, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 13. A. K. 744. A. I.
— Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 70 määrärahan osoittamisesta Kemijärven yhteiskoulun koulutalon rakennusavustukseksi. Liitteet IV,92. s. 183. L. Vv:aan 208, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 26. A. K. 929. A. I.
— Ks. Yksityisoppikoulut.

Oppivelvollisuus: Hallituksen esitys n:o 47 oppivelvollisuuslain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 266. L. Siv:aan 292. Sivm. n:o 4. Pp. 407. 1 K. 423. Suurvm. n:o 29. 2 K. 771. 3 K. 1040. A. III.

Osuuskassojen Keskuslainarahasto: — Ks. Keskuslainarahasto.

Osuuskauppain säästökassat: Ed. Korpisaaren y. m. toiv. al. n:o 18 osuuskauppojen säästökassain toiminnan säännöstelemisestä. Liitteet V,2. s. 206. L. Pv:aan 196.

Osuusliikkeet: Ed. Pyyn y. m. toiv. al. n:o 39 tutkimuksen toimittamisesta tuotannollisten osuusliikkeiden huokeakorkoisen luoton tarpeesta. Liitteet IX,7. s. 277. L. Mtv:aan 198.

P.

Painovapauslaki: Ed. Jacobssonin y. m. toiv. al. n:o 1 painovapauslain muuttamisesta siten, että virastot velvoitetaan pitämään viralliset asiakirjat yleisön saatavissa. Liitteet II,3. s. 23 ja 24. L. Lv:aan 194.

Palkinto-obligatiolaina: Ed. Tarkkasen y. m. toiv. al. n:o 3 kotimaisen palkinto-obligatiolainan ottamisesta. Liitteet IV,8. s. 47. L. Vv:aan 195.

Pankit: — Ks. Suomen Pankki. Säästöpankkilaki.

Pankkitarkastus: — Ks. Säästöpankkilaki.

Pankkivaliokunta: jäsenluku 31, jäsenet ja varajäsenet 93, puheenjohtajat (von Frenckell, varap. Keto) 139.
Miet. n:o 1 Suomen Pankin tilaa ja hallintoa vuonna 1929 koskevan tarkastuksen johdosta. — Ks. Suomen Pankki.
Laus. n:o 1 lakivaliokunnalle lakialoitteesta n:o 2, joka sisältää ehdotuksen laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi. — Ks. Rikoslaki.
„ n:o 8 (1927 vp.) lakivaliokunnalle eduskuntaesityksestä, joka tarkoittaa rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamista. — Ks. Rikoslaki.

Parantolat: — Ks. Sairaalat.

Paul Nicolayn työkeskus: Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta Paul Nicolayn kristillis-yhteiskunnallisen työkeskuksen toiminnan avustamista varten. Liitteet IV,40. s. 97. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 21. A. K. 864. A. I.

Pelastuspalkkio: — Ks. Meripanttioikeus.

Perintö- ja lahjavero: Ed. Kukkosen y. m. toiv. al. n:o 8 perintö- ja lahjaverolaissa ilmenneiden epäkohtien poistamisesta. Liitteet IV,13. s. 58. L. Vv:aan 195.
— Ks. Lapin verotus.

Perintövero: — Ks. Sääntöperintö.

Perkaukset: — Ks. Jokien perkaukset.

Perunajauhoteollisuus: Ed. Huuhtasen y. m. toiv. al. n:o 50 toimenpiteistä perunajauhoteollisuuden aikaansaamiseksi. Liitteet IX,18. s. 300. L. Mtv:aan 199.

Perustuslakivaliokunta: jäsenluku 31, jäsenet ja varajäsenet 90, puheenjohtajat (Tulenheimo, varap. Voionmaa) 139, jäsenen (Voionmaa) vapautus 266, uusi jäsen (Ailio) 328, uusi varapuheenjohtaja (Ailio) 367.
Miet. n:o 1 vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta tasavallan suojelulaiksi. — Ks. Tasavallan suojelulaki.
„ n:o 2 vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi sotatilasta annetun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannallepanon sattuessa. — Ks. Sotatila.
„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Edustajanpalkkio.
„ n:o 4 vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta sekä samoilla valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi Suomen vaalilain muuttamisesta. — Ks. Valtiopäiväjärjestys.
„ n:o 5 hallituksen esityksen johdosta valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta. — Ks. Virkamiehet.

Miet. n:o 6 hallituksen esityksen johdosta rikoslain 11 luvun muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.
„ n:o 7 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta. — Ks. Valtiopäiväjärjestys.
„ n:o 8 hallituksen esityksen johdosta asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta. — Ks. Valtioneuvosto.
„ n:o 9 vuoden 1930 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.
„ n:o 10 aloitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamisesta. — Ks. Työjärjestys.

Perä-Pohjola: — Ks. Emäntäkoulut. Kemijärven ja Kuolajärven maanomistusolot. Kotitalouskoulut. Kuusamon maanomistusolot. Maamieskoulut. Maantiet. Rajaseutu. Sillat. Tulvavahingot.

Petsamo: Hallituksen esitys n:o 60 valtausoikeuden rajoittamisesta Petsamon kihlakunnassa, tuodaan Edk:lle 797. L. Ltv:aan 845. A. III.
— Ed. Kaijalaisen y. m. toiv. al. n:o 14 Petsamon sähkökysymyksen ratkaisemisesta valtion etua silmällä pitäen. Liitteet IV,19. s. 64. L. Vv:aan 195.
— Ks. Lapin verotus.

Pienviljelijäopisto: Ed. Kestin rah. al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäopiston perustamiseksi Oulun lääniin. Liitteet IV,73. s. 145. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 27. A. K. 939. A. I.

Pienviljelys: Hallituksen esitys n:o 25 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Mtv:n lausunto 83. Vvm. n:o 6 (Liitteenä Mtv:n lausunto N:o 1). Pp. 325. 1 K. 344. Suurvm. n:o 18. 2 K. 362. 385. 3 K. 411. A. II.
— Ed. Jyskeen y. m. lak. al. n:o 9 laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhtymille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtion avustusten perusteita koskevan lain muuttamisesta. Liitteet IV,7. s. 44. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Mtv:n lausunto 194.
— Ed. Setälän y. m. rah. al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta pienviljelystaloudellisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäjärjestöjen toimitsijoille. Liitteet IV,75. s. 148. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 15. A. K. 832. A. I.
— Ed. Pekkalan y. m. rah. al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta osuustoiminnallisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäliittojen toimitsijoille. Liitteet IV,79. s. 156. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 15. A. K. 832. A. I.
— Ed. Saarisen y. m. toiv. al. n:o 40 huokeakorkoisen luoton hankkimisesta niille pienviljelijöille, jotka ovat ottaneet suorittaakseen vuokra-alueensa lunastushinnan suoraan maanomistajalle. Liitteet IX,8. s. 280. L. Mtv:aan 198.
— Ed. Kestin toiv. al. n:o 59 esityksen antamisesta laiksi pienviljelijäin laidunosuuskunnista. Liitteet IX,27. s. 313. L. Mtv:aan 199.
— Ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 60 lisämaan hankkimisesta vapaaehtoisuuden tietä liian pienille tiloille. Liitteet IX,28. s. 315. L. Mtv:aan 199.
— Ks. Laidun.

Pienviljelysrahasto: Ed. Kestin toiv. al. n:o 49 pysyvän pienviljelysrahaston muodostamisesta. Liitteet IX,17. s. 299. L. Mtv:aan 199.

Poliisitarkastajat: Hallituksen esitys n:o 42 laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta, tuodaan Edk:lle 167. L. Vv:aan 178. Vvm. n:o 2. Pp. 264. 1 K. 286. Suurvm. n:o 10. 2 K. 300. 3 K. 305. A. III.

Poronhoito: Hallituksen esitys n:o 31 poronhoitolaiksi, tuodaan Edk:lle 30. L. Mtv:aan 84. A. II.
— Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 60 määrärahan osoittamisesta Suomen Poronjalostusyhdistykselle poronhoidon edistämiseksi. Liitteet IV,82. s. 161. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 15. A. K. 832. A. I.

Presidentin eläke: Hallituksen esitys n:o 55 laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeu-

desta, tuodaan Edk:lle 410. L. Vv:aan 499. A. III.

Puhelinjohdot: Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 9 määrärahan osoittamisesta puhelinjohdon rakentamiseksi Oulun kaupungista Hailuodon kirkonkylään. Liitteet IV,31. s. 86. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.
— Ed. E. Sarlinin y. m. rah. al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta puhelinjohtojen rakentamista varten saaristoseuduille. Liitteet IV,38. s. 95. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.
— Ks. Valtion puhelinverkko.

Puhelintoimiluvat: Ed. Koivurannan y. m. asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle tekemä kysymys puhelintoimilupien myöntämisestä sekä kulkulaitosministeri Wittingin siihen antama vastaus 1136—1140.

Puhemies: Ikäpuhemies (Svinhufvud) 11, puhemiehen (Kallio) ja kahden varapuhemiehen (Tulenheimo ja Hakkila) vaali sekä juhlalliset vakuutukset 12—13, puhemiehen tervehdyspuhe 13, ilmoitus puhemiesvaalista 14, puhemiehen palkkio 1092. Puhemiehen jäähyväissanat 1151.

Puolustusasiainvaliokunta: päätetään asettaa 172, jäsenet ja varajäsenet 262, puheenjohtajat (Rantanen, varap. Kuisma) 266.
Laus. n:o 1 valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 24 laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle. — Ks. Puolustuslaitos.

Puolustuslaitos: Hallituksen esitys n:o 20 laiksi puolustuslaitoksen leski- ja orpokassalle annettavasta valtion apurahasta, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 83. A. II.
— Hallituksen esitys n:o 24 laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 83. Vvm. n:o 15 (Mietinnön liitteinä Mtv:n lausunto N:o 2 ja Puolv:n lausunto N:o 1). Pp. 367. 1 K. 378. Suurvm. n:o 25. 2 K. 422. 3 K. 454. A. II.
— Ks. Ilmailu.

Puutarhatiede: — Ks. Kotitalous.

Puutavaraliikkeet: — Ks. Maamiesten metsäyhtymät.

Pyhäkoski: Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 15 valtion omistaman Pyhäkosken käyttämisestä sähkövoiman synnyttämiseen. Liitteet IV,20. s. 66. L. Vv:aan 196.

Päättäjäiset: ilmoitus valtiopäivien päättäjäisistä 1141. 1143. Päättäjäiset: valtiopäiväjumalanpalvelus 1145—1147, valtiopäiväin päättäjäiset 1149—1152.

R.

Rahaasia-aloitteet: n:o 1, Helon y. m.: Määrärahan osoittamisesta omakotirahaston vahvistamiseksi. Liitteet IV,23. s. 75. — Ks. Omakotirahasto.
— n:o 2, Ryömän: Määrärahan osoittamisesta Lapinlahden keskuslaitoksen osastonhoitajattarien ja laboratorioapulaisen palkkojen koroittamiseen. Liitteet IV,24. s. 77. — Ks. Sairaalat.
— n:o 3, Reinikaisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta Viipurin diakonissalaitoksen sairaalan rakennustöiden loppuunsaattamista varten. Liitteet IV,25. s. 78. — Ks. Sairaalat.
— n:o 4, Ryömän: Määrärahan osoittamisesta Viipurin lääninsairaalan yhteyteen rakennettavaa sairaanhoitajataroppilas- ja sairaanhoitajatarkotia varten. Liitteet IV,26. s. 79. — Ks. Sairaalat.
— n:o 5, Salon y. m.: Määrärahan osoittamisesta aluesairaalan rakentamiseksi Säräisniemen pitäjään. Liitteet IV,27. s. 80. — Ks. Sairaalat.
— n:o 6, Riipisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta valtion lastensairaalan rakentamista varten. Liitteet IV,28. s. 81. — Ks. Sairaalat.
— n:o 7, Janhosen: Määrärahan osoittamisesta Oulun diakonissakodin sairaalan laajentamista varten. Liitteet IV,29. s. 82. — Ks. Sairaalat.
— n:o 8, Jacobssonin y. m.: Määrärahan osoittamisesta Vaasan kunnallissairaalan laajentamiskustannuksia varten. Liitteet IV,30. s. 84 ja 85. — Ks. Sairaalat.
— n:o 9, Nurmesniemen y. m.: Määrärahan osoittamisesta puhelinjohdon raken-

tamiseksi Oulun kaupungista Hailuodon kirkonkylään. Liitteet IV,31. s. 86. — Ks. Puhelinjohdot.
— n:o 10, Kestin: Määrärahan osoittamisesta avustuksiksi tie- ja siltarakennustöitä varten. Liitteet IV,32. s. 87. — Ks. Tie- ja siltarakennustyöt.
— n:o 11, Cajanderin y. m.: Määrärahan osoittamisesta metsätieteellisen tutkimuslaitoksen metsäteknologisen osaston yhden professorin, yhden assistentin ja yhden apuvirkailijan palkkaamista varten. Liitteet IV,33. s. 88. — Ks. Metsätieteellinen tutkimuslaitos.
— n:o 12, Ryömän: Määrärahan osoittamisesta Halilan ja Patrun parantolain vanhempien hoitajattarien palkkojen koroittamista varten. Liitteet IV,34. s. 90. — Ks. Sairaalat.
— n:o 13, Kulovaaran y. m.: Määrärahan osoittamisesta Turun toisen suomalaisen lyseon rakennustyön alkamiseksi. Liitteet IV,35. s. 91. — Ks. Oppikoulut.
— n:o 14, Aallon y. m.: Määrärahan osoittamisesta töiden järjestämiseksi työttömille. Liitteet IV,36. s. 93. — Ks. Työttömyys.
— n:o 15, Aallon y. m.: Määrärahan osoittamisesta vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten. Liitteet IV,37. s. 94. — Ks. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus.
— n:o 16, E. Sarlinin y. m.: Määrärahan osoittamisesta puhelinjohtojen rakentamista varten saaristoseuduille. Liitteet IV,38. s. 95. — Ks. Puhelinjohdot.
— n:o 17, Lahtelan y. m.: Määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Kuolajärven maantien tulvanalaisten alueiden koroittamista varten. Liitteet IV,39. s. 96. — Ks. Maantiet.
— n:o 18, A. Halosen y. m.: Määrärahan osoittamisesta Paul Nicolayn kristillisyhteiskunnallisen työkeskuksen toiminnan avustamista varten. Liitteet IV,40. s. 97. — Ks. Paul Nicolayn työkeskus.
— n:o 19, Koivurannan y. m.: Määrärahan osoittamisesta valtion puhelinverkon laajentamista varten. Liitteet IV,41. s. 99. — Ks. Valtion puhelinverkko.
— n:o 20, Kilven y. m.: Määrärahan osoittamisesta Tampereen lyseon uuden talon rakentamista varten. Liitteet IV,42. s. 101. — Ks. Oppikoulut.
— n:o 21, Koivurannan y. m.: Koroitetun määrärahan osoittamisesta Peräpohjolan itäisen osan kiertävää kotitalouskoulua varten. Liitteet IV,43. s. 102. — Ks. Kotitalouskoulut.
— n:o 22, Hännisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta lainoiksi niille itäisen rajaseudun tilallisille, joille rajansulkeminen on tehnyt mahdottomaksi metsänmyynnin. Liitteet IV,44. s. 104. — Ks. Rajaseutu.
— n:o 23, Rantasen y. m.: Määrärahan osoittamisesta huokeakorkoisten lainain jakamiseksi yksityisoppikoulujen koulutalojen rakentamista varten. Liitteet IV,45. s. 105. — Ks. Yksityisoppikoulut.
— n:o 24, Moilasen y. m.: Määrärahan osoittamisesta aluelääkärin asunnon ja sairastuvan rakentamista varten Lavansaarelle. Liitteet IV,46. s. 106. — Ks. Lavansaari.
— n:o 25, Hirvensalon y. m.: Määrärahan osoittamisesta puutavaraliikettä harjoittavien, maamiesten omistamien metsäyhtymien lainojen vakauttamiseksi. Liitteet IV,47. s. 107. — Ks. Maamiesten metsäyhtymät.
— n:o 26, Hannulan y. m.: Määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Tornionjoen yli Tornion aseman ja Tornion kaupungin välille. Liitteet IV,48. s. 108. — Ks. Tornionjoen silta.
— n:o 27, Hannulan y. m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Tossavan lossilta Koivun asemalle. Liitteet IV,49. s. 110. — Ks. Maantiet.
— n:o 28, Tukian y. m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Taipalsaarelta Lappeenrantaan. Liitteet IV,50. s. 111. — Ks. Maantiet.
— n:o 29, Korhosen y. m.: Määrärahan osoittamisesta Tervasalmen sillan rakentamista varten. Liitteet IV,51. s. 112. — Ks. Sillat.
— n:o 30, Salon y. m.: Määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseksi Utajärven lossipaikalle Puolangan—Utajärven maantiellä. Liitteet IV,52. s. 113. — Ks. Sillat.
— n:o 31, Juneksen y. m.: Määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Jolmanputaan yli Tornionjokivarren maantiellä. Liitteet IV,53. s. 114. — Ks. Sillat.
— n:o 32, Bryggarin y. m.: Määrärahan osoittamisesta Karstulan kirkolta Soinin

kirkolle johtavan maantien rakennustyön jatkamista varten. Liitteet IV,54. s. 115. — Ks. Maantiet.
— n:o 33, Kestin: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Muhoksen pitäjän ja Ylikiimingin väliseltä maantieltä Oulujoen pohjoispuolta Utajärven kunnan Vaalankylään. Liitteet IV,55. s. 116. — Ks. Maantiet.
— n:o 34, Saarisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Askaisten—Merimaskun maantieltä Livonsaaren kautta Teersalon kylän rantaan. Liitteet IV,56. s. 118. — Ks. Maantiet.
— n:o 35, Jussilan: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Sierilän lossin eteläpäästä Kemijoen eteläpuolta Pekkalan lossille. Liitteet IV,57. s. 121. — Ks. Maantiet.
— n:o 36, Jacobssonin y. m.: Määrärahan osoittamisesta kalastusloistojen rakentamista varten. Liitteet IV,58. s. 122 ja 124. — Ks. Kalastusloistot.
— n:o 37, Lahtelan y. m.: Määrärahan osoittamisesta Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamista varten. Liitteet IV,59. s. 126. — Ks. Maantiet.
— n:o 38, Nikkasen y. m.: Määrärahan osoittamisesta yhdysradan rakentamista varten Hovinmaan asemalta Lavolan kautta Tammisuon aseman seuduille. Liitteet IV,60. s. 128. — Ks. Rautatiet.
— n:o 39, Koivurannan y. m.: Määrärahan osoittamisesta Pellon kylän ja Meltauksen välisen maantierakennuksen loppuunsaattamista varten. Liitteet IV,61. s. 129. — Ks. Maantiet.
— n:o 40, V. Eskolan y. m.: Määrärahan osoittamisesta Jämsänjoen perkaustöiden aloittamista varten. Liitteet IV,62. s. 131. — Ks. Jokien perkaukset.
— n:o 41, Perhon y. m.: Koroitetun määrärahan osoittamisesta Naantalin—Luonnonmaan—Merimaskun maantien parantamista varten. Liitteet IV,63. s. 132. — Ks. Maantiet.
— n:o 42, Lahtelan: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kuolajärven kirkonkylästä Tuutijärvelle. Liitteet IV,64. s. 133. — Ks. Maantiet.
— n:o 43, Kaijalaisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta erämaantien rakentamiseksi Savukosken kirkonkylästä Martinkylään. Liitteet IV,65. s. 134. — Ks. Maantiet.
— n:o 44, Kaijalaisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sodankylän Vaalajärveltä Jeesiön kylään. Liitteet IV,66. s. 136. — Ks. Maantiet.
— n:o 45, Kaijalaisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kittilästä Enontekiölle. Liitteet IV,67. s. 138. — Ks. Maantiet.
— n:o 46, Kaijalaisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Pelkosenniemeltä Kairalaan. Liitteet IV,68. s. 139. — Ks. Maantiet.
— n:o 47, Juneksen y. m.: Määrärahan osoittamisesta maamieskoulun perustamista varten Peräpohjolaan. Liitteet IV,69. s. 141. — Ks. Maamieskoulut.
— n:o 48, Pullisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta Vuoksen laskua varten. Liitteet IV,70. s. 142. — Ks. Vuoksen laskeminen.
— n:o 49, Nurmesniemen y. m.: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjoen perkaamistöiden aloittamista varten. Liitteet IV,71. s. 143. — Ks. Jokien perkaukset.
— n:o 50, Nurmesniemen y. m.: Määrärahan osoittamisesta Settijoen perkaamistöiden aloittamista varten. Liitteet IV,72. s. 144. — Ks. Jokien perkaukset.
— n:o 51, Kestin: Määrärahan osoittamisesta pienviljelijäopiston perustamiseksi Oulun lääniin. Liitteet IV,73. s. 145. — Ks. Pienviljelijäopisto.
— n:o 52, H. Eskolan y. m.: Määrärahan osoittamisesta halpakorkoisten lainojen antamista varten Oulun läänin meijereille. Liitteet IV,74. s. 146. — Ks. Meijerit.
— n:o 53, Setälän y. m.: Määrärahan osoittamisesta pienviljelystaloudellisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäjärjestöjen toimitsijoille. Liitteet IV,75. s. 148. — Ks. Pienviljelys.
— n:o 54, Saarisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta lisäavustukseksi Turun Marttayhdistyksen kotitalouskoululle. Liitteet IV,76. s. 150. — Ks. Kotitalouskoulut.
— n:o 55, Kaskisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta palkkion maksamista varten sokerijuurikkaan viljelijöille. Liitteet IV,77. s. 152. — Ks. Sokerijuurikasviljelys.

— n:o 56, Kallioniemen y. m.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän talouskoulua varten. Liitteet IV,78. s. 155. — Ks. Talouskoulut.
— n:o 57, Pekkalan y. m.: Määrärahan osoittamisesta osuustoiminnallisten kurssien järjestämiseksi pienviljelijäliittojen toimitsijoille. Liitteet IV,79. s. 156. — Ks. Pienviljelys.
— n:o 58, Lahtelan y. m.: Määrärahan osoittamisesta emäntäkoulun perustamista varten Kemijärvelle. Liitteet IV,80. s. 158. — Ks. Emäntäkoulut.
— n:o 59, Huittisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta kotitalouskoulun perustamista varten Keski-Karjalaan. Liitteet IV,81. s. 159. — Ks. Kotitalouskoulut.
— n:o 60, Lahtelan y. m.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Poronjalostusyhdistykselle poronhoidon edistämiseksi. Liitteet IV,82. s. 161. — Ks. Poronhoito.
— n:o 61, Hännisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta kalansiitoslaitoksen perustamiseksi Kitkajoen Käylänkoskeen. Liitteet IV,83. s. 163. — Ks. Kalansiitoslaitokset.
— n:o 62, Pullisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta Karjalan Marttayhdistysten piiriliiton talouskoulun avustamiseksi. Liitteet IV,84. s. 165. — Ks. Talouskoulut.
— n:o 63, Kauran y. m.: Määrärahan osoittamisesta metsänhoitoyhdistyksien tukemista varten. Liitteet IV,85. s. 166. — Ks. Metsänhoitoyhdistykset.
— n:o 64, Häkkisen y. m.: Määrärahan osoittamisesta lisäavustukseksi Suomalaiselle Marttaliitolle. Liitteet IV,86. s. 168. — Ks. Marttaliitto.
— n:o 65, von Bornin y. m.: Määrärahan osoittamisesta Svenska Lantbrukssällskapens i Finland Förbund nimiselle liitolle oppikirjain julkaisemista varten ruotsalaisten maanviljelyskoulujen tarpeeksi. Liitteet IV,87. s. 170 ja 171. — Ks. Maanviljelysseurat.
— n:o 66, Åkerblomin y. m.: Määrärahan osoittamisesta lainoiksi kalansäilykelaitosten perustamista tai laajentamista varten. Liitteet IV,88. s. 172 ja 174. — Ks. Kalansäilykelaitokset.
— n:o 67, Hirvensalon y. m.: Määrärahan osoittamisesta lainan antamiseksi Suomen Karjakeskuskunnalle vientiteurastamon rakentamista varten. Liitteet IV,89. s. 176. — Ks. Karjakeskuskunta.
— n:o 68, Aattelan y. m.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Työväen Musiikkiliiton avustamiseksi. Liitteet IV,90. s. 177. — Ks. Työväen Musiikkiliitto.
— n:o 69, Jacobssonin y. m.: Määrärahan osoittamisesta Kristiinankaupungin ruotsalaisen yhteiskoulun viiden alemman luokan ottamiseksi valtion huostaan. Liitteet IV,91. s. 179 ja 181. — Ks. Oppikoulut.
— n:o 70, Lahtelan y. m.: Määrärahan osoittamisesta Kemijärven yhteiskoulun koulutalon rakennusavustukseksi. Liitteet IV,92. s. 183. — Ks. Oppikoulut.
— n:o 71, Ryömän y. m.: Määrärahan osoittamisesta Suomalaisen Oopperan avustamiseksi. Liitteet IV,93. s. 185. — Ks. Ooppera.

Rahastot: — Ks. Metsä- ja maatalouslainat. Pienviljelys.

Rajaseutu: Ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta lainoiksi niille itäisen rajaseudun tilallisille, joille rajansulkeminen on tehnyt mahdottomaksi metsänmyynnin. Liitteet IV,44. s. 104. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 27. A. K. 939. A. I.
— Ed. Hännisen toiv. al. n:o 13 rajantakaisten tekemien ryöstöretkien aikaansaamien vahinkojen korvaamisesta. Liitteet IV,18. s. 63. L. Vv:aan 195.

Rajavartiolaitos: Hallituksen esitys n:o 17 laiksi rajavartiolaitoksesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 82. A. II.

Rangaistusten koventaminen: — Ks. Vapausrangaistukset.

Ranska: — Ks. Sovinto-oikeussopimukset.

Ratsukoulu: — Ks. Puolustuslaitos.

Rautateiden aidat: Ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 21 a maanomistajien vapauttamisesta rautatiealueen aitaamisrasituksesta. Liitteet VII,5. s. 242. L. Ltv:aan 196.

Rautatiet: Ed. Nikkasen y. m. rah. al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta yhdysradan rakentamista varten Hovinmaan asemalta Lavolan kautta Tammisuon aseman seuduille. Liitteet IV,60. s. 128. L. Vv:aan

205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.
— Ed. Kauran y. m. toiv. al. n:o 65 rautatien rakentamisesta Helsingistä Turun—Toijalan ja Tampereen—Porin ratojen poikki Suupohjan radalle. Liitteet XII,1. s. 337. L. Kulkv:aan 200.
— Ed. Aaltosen y. m. toiv. al. n:o 66 Turun—Riihimäen rautatien rakentamisesta. Liitteet XII,2. s. 338. L. Kulkv:aan 200.
— Ed. Pilppulan y. m. toiv. al. n:o 67 rautatien rakentamisesta Uudestakaupungista Peipohjan asemalle. Liitteet XII,3. s. 339. L. Kulkv:aan 200.
— Ed. Pojanluoman y. m. toiv. al. n:o 68 rautatien rakentamisesta Lielahden asemalta Kyröskosken, Parkanon ja Jalasjärven pitäjien kautta Seinäjoen asemalle. Liitteet XII,4. s. 340. L. Kulkv:aan 200.
— Ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 69 rautatien rakentamisesta Jyväskylästä etelään Hämeenlinnan—Riihimäen radalle. Liitteet XII,5. s. 343. L. Kulkv:aan 200.
— Ed. Vesterisen y. m. toiv. al. n:o 70 rautatien rakentamisesta Riihimäen asemalta Jyväskylän kautta Haapajärven asemalle. Liitteet XII,6. s. 345. L. Kulkv:aan 200.
— Ed. Kovasen y. m. toiv. al. n:o 71 rautatien rakentamisesta Jyväskylästä Suolahden tai Uuraisten pitäjän kautta Haapajärven asemalle. Liitteet XII,7. s. 348. L. Kulkv:aan 200.
— Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 72 Kokkolan—Suolahden rautatien rakentamisesta. Liitteet XII,8. s. 350. L. Kulkv:aan 200.
— Ed. Niukkasen y. m. toiv. al. n:o 73 Viipurin—Paakkolan radan jatkamisesta Myllypellon asemalle. Liitteet XII,9. s. 351. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Hiltusen y. m. toiv. al. n:o 74 Varkauden—Viinijärven radan rakentamisesta. Liitteet XII,10. s. 352. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Pennasen y. m. toiv. al. n:o 75 rautatien rakentamisesta Joensuusta Ilomantsiin. Liitteet XII,11. s. 354. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 76 Suistamon—Ilomantsin radan rakentamisesta. Liitteet XII,12. s. 355. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 77 rautatien rakentamisesta Pitkärannasta Salmiin. Liitteet XII,13. s. 356. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 78 rautatien rakentamisesta Seinäjoelta tai Lapualta Alapitkään tai Siilinjärvelle. Liitteet XII,14. s. 357. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 79 rautatien Vaasa—Härmä—Kuopio—Outokumpu rakentamisesta. Liitteet XII,15. s. 358. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 80 Tornionjokivarren rautatien jatkamisesta Kaulinrannalta Pelloon. Liitteet XII,16. s. 359. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Lohen toiv. al. n:o 81 Iin—Kuusamon radan rakentamisesta. Liitteet XII,17. s. 360. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Kiviojan y. m. toiv. al. n:o 82 rautatien rakentamisesta Ylivieskan asemalta Ryöppään merisatamaan. Liitteet XII,18. s. 361. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 83 rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan. Liitteet XII,19. s. 362. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 84 ratasuunnan Vaala—Kitka—Kemijärvi tutkimisesta. Liitteet XII,20. s. 363. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. H. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 85 rautatien rakentamisesta Lapin asemalta Paavolan y. m. kuntain kautta Vaalaan. Liitteet XII,21. s. 364. L. Kulkv:aan 201.
— Ed. Hännisen y. m. toiv. al. n:o 86 Oulun—Kuusamon—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Liitteet XII,22. s. 368. L. Kulkv:aan 202.
— Ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 87 rautatien rakentamisesta Kontiomäen asemalta Ristijärven, Hyrynsalmen, Suomussalmen ja Taivalkosken kautta Paanajärvelle. Liitteet XII,23. s. 369. L. Kulkv:aan 202.
— Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 88 Kulusjoen — Posiojärven — Paanajärven rautatien rakentamisesta. Liitteet XII,24. s. 375. L. Kulkv:aan 202.
— Ed. Heikkisen y. m. toiv. al. n:o 89 rautatien rakentamisesta Outokummun radalta Savon radalle Alapitkän tai Siilinjärven asemalle. Liitteet XII,25. s. 377. L. Kulkv:aan 202.

Ravintoapu: — Ks. Kansakoulut.

Relationi: — Ks. Valtiovarain tila.

Rikosasiat: Ed. B. Sarlinin y. m. toiv. al. n:o 2 korvauksen antamisesta yleisistä va-

roista todistajille rikosasioissa annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet II,4. s. 25. L. Lv:aan 194.

Rikoslaki: Lepäämässä oleva lakiehdotus rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n muuttamisesta. L. Prv:aan 162. Prvm. n:o 9. Pp. 450. A. K. 499. A. I.
— Hallituksen esitys n:o 10 laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Lv:aan 82. Lvm. n:o 4. Pp. 264. 1 K. 287. Suurvm. n:o 11. 2 K. 300. 3 K. 305. A. II.
— Hallituksen esitys n:o 29 rikoslain 11 luvun muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Prv:aan 84. Prvm. n:o 6. Pp. 301. 1 K. 305. Suurvm. n:o 12. 2 K. 328. 3 K. 356. A. II.
— Ed. Lohen y. m. lak al. n:o 2 laiksi rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta. Liitteet II,1. s. 15. L. Lv:aan, jonka tulee pyytää Pv:n lausunto 193. Lvm. n:o 6 (Mietinnön liitteinä Pv:n lausunto N:o 1. 1930 II vp. ja Pv:n lausunto N:o 8. 1927 vp.). Pp. 735. 1 K. 739. Suurvm. n:o 36. 2 K. 867. 3 K. 1075. A. V: 1. — Ks. Kieltolaki. Metsästyslaki. Työrauha.

Rukiin jauhatuspakko: Ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 43 kotimaisen rukiin jauhatuspakon käytäntöönottamisesta. Liitteet IX,11. s. 288 ja 290. L. Mtv:aan 198.

Rumania: — Ks. Kauppasopimukset.

Ruotsalainen maanviljelysseura: — Ks. Maanviljelysseurat.

Ruotsalaisen kirjallisuuden edistämisrahasto: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6 suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahain hoitoa koskevien kertomusten johdosta. Pp. 618. A. K. 664. A. IV.

S.

Saaristo: — Ks. Laivain talviliikenneväylät. Puhelinjohdot.

Sairaalat: Ed. Ryömän rah. al. n:o 2 määrärahan osoittamisesta Lapinlahden keskuslaitoksen osastonhoitajattarien ja laboratorioapulaisen palkkojen koroittamiseen. Liitteet IV,24. s. 77. L. Vv:aan 202, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 11. A. K. 597. A. I.
— Ed. Reinikaisen y. m. rah. al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta Viipurin diakonissalaitoksen sairaalan rakennustöiden loppuunsaattamista varten. Liitteet IV,25. s. 78. L. Vv:aan 202, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 24. A. K. 887. A. I.
— Ed. Ryömän rah. al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta Viipurin lääninsairaalan yhteyteen rakennettavaa sairaanhoitajataroppilas- ja sairaanhoitajatarkotia varten. Liitteet IV,26. s. 79. L. Vv:aan 202, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 24. A. K. 887. A. I.
— Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta aluesairaalan rakentamiseksi Säräisniemen pitäjään. Liitteet IV,27. s. 80. L. Vv:aan 202, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 24. A. K. 887. A. I.
— Ed. Riipisen y. m. rah. al. n:o 6 määrärahan osoittamisesta valtion lastensairaalan rakentamista varten. Liitteet IV,28. s. 81. L. Vv:aan 202, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 24. A. K. 887. A. I.
— Ed. Janhosen rah. al. n:o 7 määrärahan osoittamisesta Oulun diakonissakodin sairaalan laajentamista varten. Liitteet IV,29. s. 82. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 24. A. K. 887. A. I.
— Ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 8 määrärahan osoittamisesta Vaasan kunnallissairaalan laajentamiskustannuksia varten. Liitteet IV,30. s. 84 ja 85. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 24. A. K. 887. A. I.
— Ed. Ryömän rah. al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Halilan ja Patrun parantolain vanhempien hoitajattarien palkkojen koroittamista varten. Liitteet IV,34. s. 90. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 11. A. K. 597. A. I.
— Ed. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 28 valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin. Liitteet VI,5. s. 228. L. Tv:aan 197, Tvm. n:o 6. Pp. 759. A. K. 992. A. V: 2.

Sairaanhoitajattaret: — Ks. Sairaalat.

Sairastuvat: — Ks. Lavansaari.

Saksa: — Ks. Kauppasopimukset. Vahvistamatta jääneet lakiehdotukset.

Salakuljetus: — Ks. Kieltolaki.

Seinäjoen vesijohto: Hallituksen esitys n:o 19 osakkeiden ostamisesta Seinäjoen vesijohto-osakeyhtiöstä, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 82. Vvm. n:o 1. Pp. 179. A. K. 216. A. II.

Sillat: Ed. Korhosen y. m. rah. al. n:o 29 määrärahan osoittamisesta Tervasalmen sillan rakentamista varten. Liitteet IV,51. s. 112. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 837. A. I.

— Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseksi Utajärven lossipaikalle Puolangan—Utajärven maantiellä. Liitteet IV,52. s. 113. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 837. A. I.

— Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 31 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Jolmanputaan yli Tornionjokivarren maantiellä. Liitteet IV,53. s. 114. L. Vv:aan 205, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 837. A. I.

— Ed. Janhosen toiv. al. n:o 90 maantiesillan rakentamisesta Ristijärvellä Koirasalmen yli. Liitteet XII,26. s. 378. L. Kulkv:aan 202. Kulkvm. n:o 1. Pp. 366. A. K. 405. A. V: 2.

— Ks. Tornionjoen silta.

Siltarakennustyöt: — Ks. Tie- ja siltarakennustyöt.

Sivistysvaliokunta: päätetään asettaa 31, jäsenet ja varajäsenet 92, puheenjohtajat (Kukkonen, varap. Ailio) 139, jäsenen (Kalliokoski) vapautus 266, uusi jäsen (Lampinen) 328.

Miet. n:o 1 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain muuttamisesta. — Ks. Kansakoulut.

„ n:o 2 Hämeen vanhan linnan jättämistä historialliseksi muistomerkiksi tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Hämeenlinna.

„ n:o 3 Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemista koskevan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Elokuvat.

Miet. n:o 4 hallituksen esityksen johdosta, joka tarkoittaa oppivelvollisuuslain muuttamista. — Ks. Oppivelvollisuus.

„ n:o 5 kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamista yliopistoon tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Kotitalous.

„ n:o 6 suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahain hoitoa koskevien kertomusten johdosta. — Ks. Suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahasto ja Ruotsalaisen kirjallisuuden edistämisrahasto.

Laus. n:o 5 valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 48, joka koskee kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5, 15 ja 18 §:n muuttamista. — Ks. Kansakoulut.

„ n:o 6 suurelle valiokunnalle hallituksen esityksestä n:o 22, joka koskee kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 23 §:n muuttamista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista toukokuun 18 päivänä 1923 annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamista. — Ks. Kansakoulut.

Sokerijuurikasviljelys: Ed. Kaskisen y. m. rah. al. n:o 55 määrärahan osoittamisesta palkkion maksamista varten sokerijuurikkaan viljelijöille. Liitteet IV,77. s. 152. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 15. A. K. 939. A. I.

Sonninpitoyhtymät: — Ks. Pienviljelys.

Sotatila: Lepäämässä oleva ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannallepanon sattuessa. L. Prv:aan 161. Prvm. n:o 2. Pp. 179. A. K. 216. A. I.

Sotavahingot: Ed. Aalto-Setälän y. m. toiv. al. n:o 16 korvauksen antamisesta maailmansodan aikana erinäisiä vahinkoja kärsineille annetun lain muuttamisesta. Liitteet IV,21. s. 67. L. Vv:aan 196.

Sovinto-oikeussopimukset: Hallituksen esitys n:o 15 Suomen ja Ranskan kesken sovittelumenettelystä sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä, tuodaan Edk:lle 30. L. Ulkv:aan 82. Ulkvm. n:o 3. Pp. 450. A. K. 498. A. II.

— Hallituksen esitys n:o 16 Suomen ja Tshekkoslovakian välisen, riitojen oikeudellista ja välitysoikeudellista ratkaisua sekä sovittelumenettelyä koskevan sopimuksen hyväksymisestä, tuodaan Edk:lle 30. L. Ulkv:aan 82. Ulkvm. n:o 4. Pp. 450. A. K. 498. A. II.
— Hallituksen esitys n:o 57 Suomen ja Islannin kesken riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä, tuodaan Edk:lle 500. L. Ulkv:aan 582. Ulkvm. n:o 6. Pp. 735. A. K. 739. A. III.

Ståhlbergin kyyditys: Ent. presidentti Ståhlbergiä kohdannut väkivallanteko 11.

Suojeluskunnat: — Ks. Asevelvollisuus.

Suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahasto: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6 suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahain hoitoa koskevien kertomusten johdosta. Pp. 618. A. K. 664. A. IV.

Suomen eduskunnan päätös: A. V: 2.

Suomen Kalastajajärjestö: — Ks. Kalastus.

Suomen Karjakeskuskunta: — Ks. Karjakeskuskunta.

Suomen Pankki: Pankkivaliokunnan mietintö n:o 1 Suomen Pankin tilaa ja hallintoa vuonna 1929 koskevan tarkastuksen johdosta. Pp. 1064 A. IV.
— Puhemiesneuvoston ehdotus pankkivaltuusmiesten valitsemisesta 168. Vaalin tulos ilmoitetaan 261.
— Puhemiesneuvoston ehdotus Suomen Pankin tilintarkastajien valitsemisesta 168. Vaalin tulos ilmoitetaan 261.

Suomen vaalilaki: — Ks. Valtiopäiväjärjestys.

Suuri valiokunta: jäsenluku 31, vaalin aika 31, vaali 35, vaalin tulos 78, puheenjohtajat (Lahdensuo, varap. Lehtonen) 139.
Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta maalaiskuntain kunnallislain muuttamisesta. — Ks. Kunnallislait.
„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta. — Ks. Tuulaakimaksu.
Miet. n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi vapausrangaistusten koventamisesta. — Ks. Vapausrangaistukset.
„ n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi. — Ks. Sääntöperintö.
„ n:o 5 hallituksen esityksen johdosta kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi annetun lain muuttamisesta. — Ks. Kuolleeksi julistaminen.
„ n:o 6 hallituksen esityksen johdosta edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Edustajanpalkkio.
„ n:o 7 hallituksen esityksen johdosta valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta. — Ks. Virkamiehet.
„ n:o 7 a hallituksen esityksen johdosta valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta. — Ks. Virkamiehet.
„ n:o 8 hallituksen esityksen johdosta Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Kauppasopimukset.
„ n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930. — Ks. Tullimaksut.
„ n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta. — Ks. Poliisitarkastajat.
„ n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi rikoslain voimaanpanoasetuksen 22 §:n muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.
„ n:o 12 hallituksen esityksen johdosta rikoslain 11 luvun muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.
„ n:o 13 hallituksen esityksen johdosta asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta. — Ks. Valtioneuvosto.
„ n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi laivanisännän vastuusta ja meripanttioikeudesta. — Ks. Meripanttioikeus.
„ n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuokra-alueita tiheissä asumus-

ryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta. — Ks. Vuokra-alueet.
Miet. n:o 16 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta. — Ks. Valtiopäiväjärjestys.
„ n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi metsä- ja maataloudellisiin tarkoituksiin. — Ks. Metsä- ja maatalouslainat.
„ n:o 18 hallituksen esityksen johdosta laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten. — Ks. Pienviljelys.
„ n:o 19 hallituksen esityksen johdosta vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä. — Ks. Vakuutuslaitokset.
„ n:o 20 hallituksen esityksen johdosta laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931. — Ks. Tupakkavalmistevero.
„ n:o 21 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulitikkuverosta. — Ks. Tulitikkuvero.
„ n:o 22 hallituksen esityksen johdosta laiksi makeisvalmisteverosta. — Ks. Makeisvalmistevero.
„ n:o 23 hallituksen esityksen johdosta laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1931. — Ks. Moottoriajoneuvovero.
„ n:o 24 hallituksen esityksen johdosta mallasjuomista suoritettavasta verosta. — Ks. Mallasjuomat.
„ n:o 25 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle. — Ks. Puolustuslaitos.
„ n:o 26 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista 18 päivänä toukokuuta 1923 annetun lain muuttamisesta. — Ks. Kansakoulut.
„ n:o 27 hallituksen esityksen johdosta tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta. — Ks. Tulo- ja omaisuusvero.
„ n:o 28 hallituksen esityksen johdosta kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta. — Ks. Kansakoulut.
Miet. n:o 28 a hallituksen esityksen johdosta kansakoululaitoksen kustannuksista ja kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta. — Ks. Kansakoulut.
„ n:o 29 hallituksen esityksen johdosta, joka tarkoittaa oppivelvollisuuslain muuttamista. — Ks. Oppivelvollisuus.
„ n:o 30 hallituksen esityksen johdosta laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun. — Ks. Työrauha.
„ n:o 31 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931. — Ks. Tullimaksut.
„ n:o 32 hallituksen esityksestä laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä. — Ks. Mallasjuomat.
„ n:o 32 a hallituksen esityksestä laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä. — Ks. Mallasjuomat.
„ n:o 33 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta. — Ks. Mallasjuomat.
„ n:o 34 hallituksen esityksen johdosta eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamisesta rahamenoiksi. — Ks. Kirkollinen viljavero.
„ n:o 35 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Rumanian välisen kauppasopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Kauppasopimukset.
„ n:o 36 lakialoitteen johdosta rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.
„ n:o 37 hallituksen esityksen johdosta valtion lyhytaikaisesta luotosta vuonna 1931. — Ks. Valtion lyhytaikainen luotto.
„ n:o 38 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta. — Ks. Kerman ja maidon korvikkeet.
„ n:o 39 hallituksen esityksen johdosta kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta. — Ks. Kansakoulut.

Svenska Lantbruksällskapens Förbund: — Ks. Maanviljelysseurat.

Sähkö: — Ks. Petsamo. Pyhäkoski.

Sääntöperintö: Hallituksen esitys n:o 11 laksi sääntöperintöomaisuuden kiinnittämisestä ja käyttämisestä omaisuus- tai perintöveron suorittamiseksi, tuodaan Edk:lle 30. L. Lv:aan 82. Lvm. n:o 2. Pp. 169. 1 K. 176. Suurvm. n:o 4. 2 K. 245. 3 K. 271. A. II.

Säästökassat: — Ks. Osuuskauppain säästökassat.

Säästöpankkilaki: Hallituksen esitys n:o 53 säästöpankkilaiksi sekä laiksi osaston perustamisesta pankkitarkastusvirastoon säästöpankkien tarkastusta varten, tuodaan Edk:lle 304. L. Pv:aan 351. A. III.
— Ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 10 säästöpankkilaiksi. Liitteet V,1. s. 191. L. Pv:aan 194.

T.

Taajaväkiset maalaisyhdyskunnat: Hallituksen esitys n:o 49 laiksi taajaväkisistä maalaisyhdyskunnista, tuodaan Edk:lle 298. L. Ltv:aan 312. A. III.

Talousarvio: — Ks. Tulo- ja menoarvio.

Talouskoulut: Ed. Kallioniemen y. m. rah. al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Jyväskylän talouskoulua varten. Liitteet IV,78. s. 155. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 27. A. K. 939. A. I.
— Ed. Pullisen y. m. rah. al. n:o 62 määrärahan osoittamisesta Karjalan Marttayhdistysten piiriliiton talouskoulun avustamiseksi. Liitteet IV,84. s. 165. L. Vv:aan 207, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 833. A. I.
— Ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 46 valtion talouskoulun perustamisesta Helsinkiin. Liitteet IX,14. s. 296. L. Mtv:aan 198.
— Ks. Emäntäkoulut. Kotitalouskoulut.

Talousneuvosto: Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 6 pysyväisen talousneuvoston asettamisesta. Liitteet IV,11. s. 54. L. Vv:aan 195.

Talousvaliokunta: päätetään asettaa 31, jäsenet ja varajäsenet 91, puheenjohtajat (Reinikainen, varap. Kemppi) 139.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksestä laiksi mallasjuoman tehdasmaisesta valmistuksesta ja myynnistä. — Ks. Mallasjuomat.
„ n:o 2 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi mallasjuomien tehdasmaisesta valmistuksesta. — Ks. Mallasjuomat.
„ n:o 3 toivomusaloitteen johdosta kieltolain korvaamisesta alkoholinkäyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta. — Ks. Kieltolaki.
„ n:o 4 kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaista valmistusta ja kauppaan laskemista tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Marja- ja hedelmäviinit.
„ n:o 5 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa esityksen antamista laiksi alkoholistihuollosta. — Ks. Alkoholistihuolto.
„ n:o 6 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa valtion sairaalan rakentamista Kemiin. — Ks. Sairaalat.

Talviliikenne: — Ks. Laivain talviliikenneväylät.

Tapaturma: — Ks. Kansainliiton työjärjestö.

Tarkistajat: vaalin aika 32, vaali 35, 139, vaalin tulos 159, puheenjohtajat (Keto, varap. Hänninen) 167.

Tasavallan presidentti: — Ks. Presidentin eläke.

Tasavallan suojelulaki: Lepäämässä oleva ehdotus tasavallan suojelulaiksi. L. Prv:aan 161. Prvm. n:o 1. Pp. 178. A. K. 215. 222. A. I.

Teollisuuslaitokset: — Ks. Valtion teollisuuslaitokset.

Teurastamo: — Ks. Karjakeskuskunta.

Tie- ja siltarakennustyöt: Ed. Kestin rah. al. n:o 10 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi tie- ja siltarakennustöitä varten. Liitteet IV,32. s. 87. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.

Tielaki: Hallituksen esitys n:o 51 tielain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 304. L. Ltv:aan 351. A. III.

Tiheät asumusryhmät: — Ks. Jakolaitos. Vuokra-alueet.

Tilinpäätös: — Ks. Tulo- ja menoarvio. Valtiovarain tila.

Todistajain palkkio: — Ks. Rikosasiat.

Toivomusaloitteet: n:o 1, Jacobssonin y. m.: Painovapauslain muuttamisesta siten, että virastot velvoitetaan pitämään viralliset asiakirjat yleisön saatavissa. Liitteet II,3. s. 23 ja 24. — Ks. Painovapauslaki.

— n:o 2, B. Sarlinin y. m.: Korvauksen antamisesta yleisistä varoista todistajille rikosasioissa annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet II,4. s. 25. — Ks. Rikosasiat.

— n:o 3, Tarkkasen y. m.: Kotimaisen palkinto-obligatiolainan ottamisesta. Liitteet IV,8. s. 47. — Ks. Palkinto-obligatiolaina.

— n:o 4, Korpisaaren y. m.: Erinäisten valtion teollisuuslaitosten muuttamisesta osakeyhtiöiksi. Liitteet IV,9. s. 48. — Ks. Valtion teollisuuslaitokset.

— n:o 5, von Frenckellin: Valtion kuoletusrahaston perustamisesta. Liitteet IV,10. s. 50 ja 52. — Ks. Valtion kuoletusrahasto.

— n:o 6, Cajanderin y. m.: Pysyväisen talousneuvoston asettamisesta. Liitteet IV,11. s. 54. — Ks. Talousneuvosto.

— n:o 7, Riipisen y. m.: Verotuslainsäädännön muuttamisesta sellaiseksi, että aviopuolisoita käsiteltäisiin verotuksessa eri verovelvollisina. Liitteet IV,12. s. 57. — Ks. Aviopuolisoiden verotus.

— n:o 8, Kukkosen y. m.: Perintö ja lahjaverolaissa ilmenneiden epäkohtien poistamisesta. Liitteet IV,13. s. 58. — Ks. Perintö- ja lahjavero.

— n:o 9, Cajanderin y. m.: Nettobudjetin käytäntöön ottamisesta valtion liiketoiminnassa. Liitteet IV,14. s. 59. — Ks. Nettobudjetti.

— n:o 10, Pitkäsen y. m.: Virkamiehistön nimittämisen ja virassa pysymisen perusteiden muuttamisesta. Liitteet IV,15. s. 60. — Ks. Virkamiehet.

— n:o 11, Pitkäsen y. m.: Esityksen antamisesta laiksi virastojen aukiolosta sekä valtion viran ja toimen haltijain työajasta. Liitteet IV,16. s. 61. — Ks. Virkamiehet.

— n:o 12, Pitkäsen y. m.: Virasto-olojen yksinkertaistuttamisesta. Liitteet IV,17. s. 62. — Ks. Virasto-olot.

— n:o 13, Hännisen: Rajantakaisten tekemien ryöstöretkien aikaansaamien vahinkojen korvaamisesta. Liitteet IV,18. s. 63. — Ks. Rajaseutu.

— n:o 14, Kaijalaisen y. m.: Petsamon sähkökysymyksen ratkaisemisesta valtion etua silmällä pitäen. Liitteet IV,19. s. 64. — Ks. Petsamo.

— n:o 15, Salon y. m.: Valtion omistaman Pyhäkosken käyttämisestä sähkövoiman synnyttämiseen. Liitteet IV,20. s. 66. — Ks. Pyhäkoski.

— n:o 16, Aalto-Setälän y. m.: Korvauksen antamisesta maailmansodan aikana erinäisiä vahinkoja kärsineille annetun lain muuttamisesta. Liitteet IV,21. s. 67. — Ks. Sotavahingot.

— n:o 17, Kuisman y. m.: Vuoden 1918 itsenäisyystaistelun johdosta syntyneiden vahinkojen korvaamisesta. Liitteet IV,22. s. 69. — Ks. Kapinavahingot.

— n:o 18, Korpisaaren y. m.: Osuuskauppojen säästökassain toiminnan säännöstelemisestä. Liitteet V,2. s. 206. — Ks. Osuuskauppain säästökassat.

— n:o 19, B. Sarlinin y. m.: Kuntain huoltovelvollisuuden täyttämisestä johtuvain korvaussaatavain elatusvelvollisilta takaisin saamisen turvaamisesta. Liitteet VII,2. s. 238. — Ks. Köyhäinhoito.

— n:o 20, Kestin: Manttaalikuntalaitoksen lopettamisesta ja sen tehtävien siirtämisestä kunnille. Liitteet VII,3. s. 240. — Ks. Manttaalikunta.

— n:o 21, Nurmesniemen y. m.: Maalaiskuntien kunnallisverorasituksen tasaamisesta. Liitteet VII,4. s. 241. — Ks. Kunnallisverotus.

— n:o 21 a, Vehkaojan y. m.: Maanomistajien vapauttamisesta rautatiealueen aitaamisrasituksesta. Liitteet VII,5. s. 242. — Ks. Rautateiden aidat.

— n:o 22, Päivänsalon y. m.: Esityksen antamisesta irtolaislaiksi. Liitteet VII,6. s. 243. — Ks. Irtolaiset.

— n:o 23, Voionmaan y. m.: Uudesta irtolaislainsäädännöstä. Liitteet VII,7. s. 244. — Ks. Irtolaiset.

— n:o 24, Jernin: Kyläyhteiskuntien hallintoa koskevasta lainsäädännöstä. Liitteet VII,8. s. 245 ja 246. — Ks. Kyläyhteiskunnat.
— n:o 25, von Bornin y. m.: Kieltolain korvaamisesta alkoholin käyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä, joka paremmin kuin kieltolaki olisi omiaan edistämään kansanraittiutta. Liitteet VI,2. s. 221 ja 223. — Ks. Kieltolaki.
— n:o 26, Ryynäsen y. m.: Kotimaisten marja- ja hedelmäviinien tehdasmaisesta valmistuksesta ja kauppaan laskemisesta. Liitteet VI,3. s. 225. — Ks. Marja- ja hedelmäviinit.
— n:o 27, Voionmaan y. m.: Esityksen antamisesta laiksi alkoholistihuollosta. Liitteet VI,4. s. 227. — Ks. Alkoholistihuolto.
— n:o 28, Hannulan y. m.: Valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin. Liitteet VI,5. s. 228. — Ks. Sairaalat.
— n:o 29, Ailion: Maalaiskuntain kouluhallinnon keskittämisestä. Liitteet VII,9. s. 247. — Ks. Maalaiskuntain kouluhallinto.
— n:o 30, Pärssisen y. m.: Valtion oppilaitoksen perustamisesta niitä henkilöitä varten, jotka valmistuvat eri toimiin lastenhuollon alalla. Liitteet VIII,2. s. 257. — Ks. Lastenhuolto.
— n:o 31, Oksasen y. m.: Kotitalouden taloustieteen ja puutarhatieteen opettajavirkojen perustamisesta yliopistoon. Liitteet VIII,3. s. 258. — Ks. Kotitalous.
— n:o 32, Oksasen y. m.: Opetuselokuvayhdistyksen toiminnan tukemisesta. Liitteet VIII,4. s. 260. — Ks. Elokuvat.
— n:o 33, Ailion y. m.: Hämeen vanhan linnan jättämisestä historialliseksi muistomerkiksi. Liitteet VIII,5. s. 263. — Ks. Hämeenlinna.
— n:o 34, Hirvensalon y. m.: Kerman ja maidon korvikkeiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kieltämisestä. Liitteet IX,2. s. 271. — Ks. Kerman ja maidon korvikkeet.
— n:o 35, Lahtelan y. m.: Valtion avustuksesta meijerien rakentamista varten Pohjois-Suomeen. Liitteet IX,3. s. 272. — Ks. Meijerit.
— n:o 36, Setälän y. m.: Laidunmaan hankkimisesta pakkolunastuksella pienviljelmille ja itsenäistyneille mäkitupa-alueille. Liitteet IX,4. s. 273. — Ks. Laidun.
— n:o 37, Cajanderin y. m.: Suomen Kalastajajärjestöjen keskusliiton apurahan koroittamisesta. Liitteet IX,5. s. 274. — Ks. Kalastus.
— n:o 38, Perheentuvan y. m.: Toimenpiteistä Varsinais-Suomen saariston kalastajaväestön taloudellisen aseman kohottamiseksi. Liitteet IX,6. s. 276. — Ks. Kalastus.
— n:o 39, Pyyn y. m.: Tutkimuksen toimittamisesta tuotannollisten osuusliikkeiden huokeakorkoisen luoton tarpeesta. Liitteet IX,7. s. 277. — Ks. Osuusliikkeet.
— n:o 40, Saarisen y. m.: Huokeakorkoisen luoton hankkimisesta niille pienviljelijöille, jotka ovat ottaneet suorittaakseen vuokra-alueensa lunastushinnan suoraan maanomistajalle. Liitteet IX,8. s. 280. — Ks. Pienviljelys.
— n:o 41, Janhosen y. m.: Kalanhautomohuoneen ja hoitajan asunnon rakentamisesta Kajaanin Ämmäkosken venesulkuun. Liitteet IX,9. s. 282. — Ks. Kalastus.
— n:o 42, Jernin y. m.: Komitean asettamisesta voinviennin edistämismahdollisuuksien tutkimista varten. Liitteet IX,10. s. 284 ja 286. — Ks. Voinvienti.
— n:o 43, Jernin y. m.: Kotimaisen rukiin jauhatuspakon käytäntöönottamisesta. Liitteet IX,11. s. 288 ja 290. — Ks. Rukiin jauhatuspakko.
— n:o 44, Ruotsalaisen y. m.: Kotimaisen leipäviljatuotannon turvaamisesta. Liitteet IX,12. s. 292. — Ks. Leipäviljatuotanto.
— n:o 45, Cajanderin y. m.: Tarpeellisten tonttien varaamisesta korkeimman maa- ja metsätalousopetuksen tarpeita varten. Liitteet IX,13. s. 295. — Ks. Maa- ja metsätalousopetus.
— n:o 46, Sillanpään y. m.: Valtion talouskoulun perustamisesta Helsinkiin. Liitteet IX,14. s. 296. — Ks. Talouskoulut.
— n:o 47, Kestin: Esityksen antamisesta maatalousneuvonnan keskittämistä tarkoittavaksi laiksi. Liitteet IX,15. s. 297. — Ks. Maatalousneuvonta.
— n:o 48, Kestin: Esityksen antamisesta laiksi kaupunkien, kauppaloiden y. m. yhdyskuntien omistamien tilojen alueilla ole-

vien vuokra-alueiden itsenäistyttämisestä. Liitteet IX,16. s. 298. — Ks. Vuokra-alueet.
— n:o 49, Kestin: Pysyvän pienviljelysrahaston muodostamisesta. Liitteet IX,17. s. 299. — Ks. Pienviljelysrahasto.
— n:o 50, Huuhtasen y. m.: Toimenpiteistä perunajauhoteollisuuden aikaansaamiseksi. Liitteet IX,18. s. 300. — Ks. Perunajauhoteollisuus.
— n:o 51, Kaskisen y. m.: Jauhamattoman vehnän ja vehnätuotteiden tullisuhteen järjestämisestä. Liitteet IX,19. s. 301. — Ks. Vehnän tulli.
— n:o 52, Kestin: Esityksen antamisesta laiksi margariinin valmisteverosta. Liitteet IX,20. s. 303. — Ks. Margariini.
— n:o 53, Cajanderin y. m.: Maatalushallituksen kalataloudellisen tutkimustoimiston siirtämisestä yliopiston maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan. Liitteet IX,21. s. 304. — Ks. Kalataloudellinen tutkimustoimisto.
— n:o 54, Cajanderin y. m.: Kymenlaakson tulvavahinkojen avustusmäärän lisäämisestä. Liitteet IX,22. s. 306. — Ks. Tulvavahingot.
— n:o 55, Cajanderin y. m.: Kymijoen perkaustyön toteuttamisesta myöskin varatyönä. Liitteet IX, 23. s. 308. — Ks. Kymijoen perkaus.
— n:o 56, Lahtelan y. m.: Toimenpiteistä Kemijärven tulvien rajoittamiseksi. Liitteet IX,24. s. 310. — Ks. Tulvavahingot.
— n:o 57, Kestin: Asutuskomitean töiden kiirehtimisestä ja uudisraivausrahaston perustamisesta. Liitteet IX,25. s. 311. — Ks. Uudisraivausrahasto.
— n:o 58, Pekkalan y. m.: Tutkimuksen toimittamisesta vuokra-alueiden lunastamisvaatimuksien epäämisen syistä. Liitteet IX,26. s. 312. — Ks. Vuokra-alueet.
— n:o 59, Kestin: Esityksen antamisesta laiksi pienviljelijäin laidunosuuskunnista. Liitteet IX,27. s. 313. — Ks. Pienviljelys.
— n:o 60, Pekkalan y. m.: Lisämaan hankkimisesta vapaaehtoisuuden tietä liian pienille tiloille. Liitteet IX,28. s. 315. — Ks. Pienviljelys.
— n:o 61, Pekkalan y. m.: Valtion metsämaiden vuokra-alueiden haltijain oikeuttamisesta luopumaan tiloillaan olevista arvopuista. Liitteet IX,29. s. 316. — Ks. Valtion metsämaat.
— n:o 62, Kestin: Päätilojen vuokraajain itsenäistyttämisestä. Liitteet IX,30. s. 317. — Ks. Vuokra-alueet.
— n:o 63, Sillanpään y. m.: Eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille. Liitteet X,1. s. 321. — Ks. Lapsiavustus.
— n:o 64, Kestin: Asevelvollisuusajan lyhentämisestä ja suojeluskuntia koskevan lainsäädännön muuttamisesta. Liitteet XI,2. s. 330. — Ks. Asevelvollisuus.
— n:o 65, Kaurany. m.: Rautatien rakentamisesta Helsingistä Turun—Toijalan ja Tampereen—Porin ratojen poikki Suupohjan radalle. Liitteet XII,1. s. 337. — Ks. Rautatiet.
— n:o 66, Aaltosen y. m.: Turun—Riihimäen rautatien rakentamisesta. Liitteet XII,2. s. 338. — Ks. Rautatiet.
— n:o 67, Pilppulan y. m.: Rautatien rakentamisesta Uudestakaupungista Peipohjan asemalle. Liitteet XII,3. s. 339. — Ks. Rautatiet.
— n:o 68, Pojanluoman y. m.: Rautatien rakentamisesta Lielahden asemalta Kyröskosken, Parkanon ja Jalasjärven pitäjien kautta Seinäjoen asemalle. Liitteet XII,4. s. 340. — Ks. Rautatiet.
— n:o 69, Myllymäen y. m.: Rautatien rakentamisesta Jyväskylästä etelään Hämeenlinnan—Riihimäen radalle. Liitteet XII,5. s. 343. — Ks. Rautatiet.
— n:o 70, Vesterisen y. m.: Rautatien rakentamisesta Riihimäen asemalta Jyväskylän kautta Haapajärven asemalle. Liitteet XII,6. s. 345. — Ks. Rautatiet.
— n:o 71, Kovasen y. m.: Rautatien rakentamisesta Jyväskylästä Suolahden tai Uuraisten pitäjän kautta Haapajärven asemalle. Liitteet XII,7. s. 348. — Ks. Rautatiet.
— n:o 72, Kalliokosken y. m.: Kokkolan—Suolahden rautatien rakentamisesta Liitteet XII,8. s. 350. — Ks. Rautatiet.
— n:o 73, Niukkasen y. m.: Viipurin—Paakkolan radan jatkamisesta Myllypellon asemalle. Liitteet XII,9. s. 351. — Ks. Rautatiet.
— n:o 74, Hiltusen y. m.: Varkauden—Viinijärven radan rakentamisesta. Liitteet XII,10. s. 352. — Ks. Rautatiet.
— n:o 75, Pennasen y. m.: Rautatien rakentamisesta Joensuusta Ilomantsiin. Liitteet XII,11. s. 354. — Ks. Rautatiet.

— n:o 76, Leppälän y. m.: Suistamon —Ilomantsin radan rakentamisesta. Liitteet XII,12. s. 355. — Ks. Rautatiet.
— n:o 77, Leppälän y. m.: Rautatien rakentamisesta Pitkärannasta Salmiin. Liitteet XII,13. s. 356. — Ks. Rautatiet.
— n:o 78, Annalan y. m.: Rautatien rakentamisesta Seinäjoelta tai Lapualta Alapitkään tai Siilinjärvelle. Liitteet XII,14. s. 357. — Ks. Rautatiet.
— n:o 79, Vehkaojan y. m.: Rautatien Vaasa—Härmä—Kuopio—Outokumpu rakentamisesta. Liitteet XII,15. s. 358. — Ks. Rautatiet.
— n:o 80, Juneksen y. m.: Tornionjokivarren rautatien jatkamisesta Kaulinrannalta Pelloon. Liitteet XII,16. s. 359. — Ks. Rautatiet.
— n:o 81, Lohen: Iin—Kuusamon radan rakentamisesta. Liitteet XII,17. s. 360. — Ks. Rautatiet.
— n:o 82, Kiviojan y. m.: Rautatien rakentamisesta Ylivieskan asemalta Ryöppään merisatamaan. Liitteet XII,18. s. 361. — Ks. Rautatiet.
— n:o 83, Nurmesniemen y. m.: Rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan. Liitteet XII,19. s. 362. — Ks. Rautatiet.
— n:o 84, Salon y. m.: Ratasuunnan Vaala —Kitka—Kemijärvi tutkimisesta. Liitteet XII,20. s. 363. — Ks. Rautatiet.
— n:o 85, H. Eskolan y. m.: Rautatien rakentamisesta Lapin asemalta Paavolan y. m. kuntain kautta Vaalaan. Liitteet XII,21. s. 364. — Ks. Rautatiet.
— n:o 86, Hännisen y. m.: Oulun—Kuusamon—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Liitteet XII,22. s. 368. — Ks. Rautatiet.
— n:o 87, Janhosen y. m.: Rautatien rakentamisesta Kontiomäen asemalta Ristijärven, Hyrynsalmen, Suomussalmen ja Taivalkosken kautta Paanajärvelle. Liitteet XII,23. s. 369. — Ks. Rautatiet.
— n:o 88, Koivurannan y. m.: Kulusjoen—Posiojärven—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Liitteet XII,24. s. 375. — Ks. Rautatiet.
— n:o 89, Heikkisen y. m.: Rautatien rakentamisesta Outokummun radalta Savon radalle Alapitkän tai Siilinjärven asemalle. Liitteet XII,25. s. 377. — Ks. Rautatiet.
— n:o 90, Janhosen: Maantiesillan rakentamisesta Ristijärvellä Koirasalmen yli. Liitteet XII,26. s. 378. — Ks. Sillat.
— n:o 91, Perheentuvan y. m.: Saariston asujamiston etujen varteenottamisesta laivojen talviliikenneväyliä avattaessa ja ylläpidettäessä. Liitteet XII,27. s. 379. — Ks. Laivain talviliikenneväylät.

Tontinmittaus: — Ks. Jakolaitos.

Tornionjoen silta: Ed. Hannulan y. m. rah. al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Tornionjoen yli Tornion aseman ja Tornion kaupungin välille. Liitteet IV,48. s. 109. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 837. A. I.

Tshekkoslovakia: — Ks. Sovinto-oikeussopimukset.

Tulitikkuvero: Hallituksen esitys n:o 4 laiksi tulitikkuverosta, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 80. Vvm. n:o 8. Pp. 366. 1 K. 373. Suurvm. n:o 21. 2 K. 418. 3 K. 453. A. II.

Tulkit: Yleistulkin tehtävien hoito (Koivula) 13, yksityistulkin asettaminen 35.

Tullimaksut: Hallituksen esitys n:o 41 laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930, tuodaan Edk:lle 167. L. Vv:aan 176. Vvm. n:o 3. Pp. 257. 1 K. 259. Suurvm. n:o 9. 2 K. 263. 3 K. 289. A. III.
— Hallituksen esitys n:o 43 laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931, tuodaan Edk:lle 172. L. Vv:aan 188. Vvm. n:o 16. Pp. 450. 1 K. 470. Suurvm. n:o 31. 2 K. 666. 3 K. 762. A. III.
— Ks. Vehnän tulli.

Tullirikokset: — Ks. Kieltolaki.

Tullisääntö: — Ks. Kieltolaki.

Tulo- ja menoarvio: Hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931, tuodaan Edk:lle 30. Pp. 79. Lähetekeskustelu 93. 119. Vvm. n:o 17. Pp. 450. Yleiskeskustelu 522. 546. A. K. 563. (1—3 P. l.) 563. (4—5 P. l.) 564. (6 Pl. l.) 587. (7 P. l.) 588. (8 P. l.) 601. (9 P. l.) 601. 619. (10 P. l.) 639. 739. 803. (11 P. l.) 818. (12 P. l.) 837. 847. (13 P. l.) 863. (14 P. l.)

863. (15—18 P. l.) 866. Ylimääräinen tulo- ja menoarvio: Menot: (Luvut I—III) 880. (Luku IV) 887. (Luku V) 893. (Luku VI) 897. (Luku VII) 929. (10 P. l. Luku VII: 25 mom.) 936. (Luku VIII) 939. (Luku IX) 943. (Luvut X—XI) 968. (Luvut XII—XIII) 971. Vakinaiset tulot 1034. Ylimääräiset tulot 1039. Mietinnön yleisperustelut 1039. Mietintö palautetaan Vv:aan 1039. Vvm. n:o 17 a. Pp. 1064, jatk. A. K. 1066. A. I.
— Hallituksen esitys n:o 2 lisäyksistä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon, tuodaan Edk:lle 30. Pp. 80. L. Vv:aan 132. Vvm. n:o 5. Pp. 325. A. K. 348. A. II.
— Hallituksen esitys n:o 44 laiksi valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista, tuodaan Edk:lle 172. L. Vv:aan 191. A. III.
— Ks. Nettobudjetti.

Tulo- ja omaisuusvero: Hallituksen esitys n:o 27 tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L.Vv:aan 84. Vvm. n:o 13. Pp. 366. 1 K. 374. Suurvm. n:o 27. 2 K. 704. 3 K. 770. A. II.
— Ks. Lapin verotus.

Tulvavahingot: Ed. Cajanderin y. m. toiv. al. n:o 54 Kymenlaakson tulvavahinkojen avustusmäärän lisäämisestä. Liitteet IX,22. s. 306. L. Mtv:aan 199.
— Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 56 toimenpiteistä Kemijärven tulvien rajoittamiseksi. Liitteet IX,24. s. 310. L. Mtv:aan 199.

Tupakkavalmistevero: Hallituksen esitys n:o 3 laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 80. Vvm. n:o 7. Pp. 366. 1 K. 372. Suurvm. n:o 20. 2 K. 415. 3 K. 453. A. II.

Tuulaakimaksu: Hallituksen esitys n:o 36 laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Ltv:aan 87. Ltvm. n:o 2. Pp. 165. 1 K. 169. Suurvm. n:o 2. 2 K. 217. 3 K. 256. A. III.

Työjärjestys: Ed. Kiviojan aloite työjärjestyksen 1 ja 33 §:n muuttamisesta. L. Puhemiesneuvostoon lausunnon antamista varten 295. Puhemiesneuvoston lausunto asiasta. L. Prv:aan 324. Prvm. n:o 10. Pp. 499. A. K. 1004. A. IV.
— Ed. Kiviojan huomautus työjärjestyksen noudattamisesta 259.
— (53 §) Lepäämässä olevia ja vahvistamatta jätettyjä lakiehdotuksia koskevissa luetteloissa mainitut asiat esitellään ja lähetetään valiokuntaan 161. Esitellään ainoaan käsittelyyn 215. 229 ja 397.
— (53 §, vrt. VJ. 84 §). Hallituksen kirjelmä eduskunnalle sen johdosta, että eduskunnan hyväksymä lakiehdotus on jätetty vahvistamatta, esitellään eduskunnalle tiedoksi, ollen kirjelmä liitettävä valtiopäiväasiakirjoihin 257. 292.
— (66 §). Edustajan tekemä työjärjestyksen muuttamista koskeva aloite esitellään ja lähetetään lausunnon antamista varten puhemiesneuvostoon 295. Aloite ja puhemiesneuvoston siitä antama lausunto lähetetään perustuslakivaliokuntaan 324. Esitellään ainoaan käsittelyyn 1004.

Työkeskus: — Ks. Paul Nicolayn työkeskus.

Työmaaterrori: — Ks. Työrauha.

Työrauha: Hallituksen esitys n:o 35 laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun, tuodaan Edk:lle 30. Pp. 87. L. Lv:aan 140. Lvm. n:o 5 (Mietinnön liitteenä Työv:n lausunto n:o 1). Pp. 407. 1 K. 423. Suurvm. n:o 30. 2 K. 778. 3 K. 1040, jatk. 3 K. 1090. A. III.

Työsuunnitelma: Puhemiesneuvoston ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain työsuunnitelmaksi vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä. A. K. 351. A. IV.

Työttömyys: Ed. Aallon y. m. rah. al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta töiden järjestämiseksi työttömille. Liitteet IV,36. s. 93. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 29. A. K. 943. A. I.

Työväenasiainvaliokunta: päätetään asettaa 31, jäsenet ja varajäsenet 92, puheenjohtajat (Lamminen, varap. Aalto) 139.
Miet. n:o 1 vuoden 1930 valtiopäivillä hyväksytyn, mutta vahvistamatta jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista an-

netun lain muuttamisesta. — Ks. Vahvistamatta jääneet lakiehdotukset.
Miet. n:o 2 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamista vähävaraisille äideille. — Ks. Lapsiavustus.
Laus. n:o 1 lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 35 laiksi työrauhan suojelemisesta sekä laiksi lisäyksestä rikoslain 16 lukuun. — Ks. Työrauha.

Työväen Musiikkiliitto: Ed. Aattelan y. m. rah. al. n:o 68 määrärahan osoittamisesta Suomen Työväen Musiikkiliiton avustamiseksi. Liitteet IV,90. s. 177. L. Vv:aan 208, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 14. A. K. 814. A. I.

Työväen suojelu: — Ks. Kansainliiton työjärjestö.

U.

Ulkoasiainvaliokunta: jäsenluku 31, jäsenet ja varajäsenet 90, puheenjohtajat (Sunila, varap. Voionmaa) 139.
Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta Genèvessä 24 päivänä maaliskuuta 1930 allekirjoitetun kauppapoliittisen sopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Kauppapoliittinen sopimus.
„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta Suomen—Saksan kauppasopimuksen muuttamisesta noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä — Ks. Kauppasopimukset.
„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Ranskan kesken sovittelumenettelystä sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä — Ks. Sovinto-oikeussopimukset.
„ n:o 4 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Tshekkoslovakian välisen, riitojen oikeudellista ja välitysoikeudellista ratkaisua sekä sovittelumenettelyä koskevan sopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Sovinto-oikeussopimukset.
„ n:o 5 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Rumanian välisen kauppasopimuksen hyväksymisestä — Ks. Kauppasopimukset.
„ n:o 6 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Islannin kesken riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Sovinto-oikeussopimukset.

Ulkomaiset välitystuomiot: — Ks. Välitystuomiot.

Ulosottolaki: — Ks. Meripanttioikeus.

Utsjoki: — Ks. Lapin verotus.

Uudisraivausrahasto: Ed. Kestin toiv. al. n:o 57 asutuskomitean töiden kiirehtimisestä ja uudisraivausrahaston perustamisesta. Liitteet IX,25. s. 311. L. Mtv:aan 199.

Uudistilojen haltijain taloudellinen hätä: Ed. Kestin kysymys, joka koskee valtion asutustoiminnan kautta muodostettujen uudistilojen haltijain taloudellista hätää sekä apulaismaatalousministeri Koiviston vastaus siihen 1092—1096.

Uudisviljelys: — Ks. Pienviljelys.

V.

Vaalilaki: — Ks. Valtiopäiväjärjestys.

Vaatetusapu: — Ks. Kansakoulut.

Vahvistamatta jääneet lakiehdotukset: Puhemiesneuvoston laatima luettelo tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1930 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista. L. Työv:aan 162. A. IV.
— Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle sen johdosta, että Eduskunnan hyväksymä lakiehdotus on jätetty vahvistamatta. L. Työv:aan 162. A. IV.
— Vahvistamatta jätetty ehdotus laiksi kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annetun lain muuttamisesta. L. Työv:aan 162. Työvm. n:o 1. P. 366. A. K. 397. A. IV.
— Hallituksen kirjelmä eduskunnalle sen johdosta, että eduskunnan hyväksymä lakiehdotus on jätetty vahvistamatta. Esitellään eduskunnalle 257. A. IV.
— Ehdotus laiksi Suomen—Saksan kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen muuttamisesta. A. K. 292. A. IV.

Vakuutuslaitokset: Hallituksen esitys n:o 26 vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 84. Vvm. n:o 11. Pp. 354. 1 K. 365. Suurvm. n:o 19. 2 K. 415. 3 K. 453. A. II.

Vakuutussopimuslaki: Hallituksen esitys n:o 62 vakuutussopimuslaiksi, tuodaan Edk:lle 1066. A. III.

Esitykseen sisältyvät:

— Vakuutussopimuslaki.
— Laki vakuutussopimuslain voimaansaattamisesta.
— Laki kiinnityksestä kiinteään omaisuuteen 9 päivänä marraskuuta 1868 annetun asetuksen 18 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.
— Laki irtaimistokiinnityksestä 17 päivänä helmikuuta 1923 annetun lain 11 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.
— Laki merivahingon laskijan tehtävästä vakuutussopimusta koskevissa riita-asioissa.
— Korkeimman oikeuden lausunto.

Valitsijamiehet: niiden lukumäärä 31, vaalin aika 31, vaali 35, vaalin tulos 77, puheenjohtajat (Ryynänen, varap. Ailio) 89.

Valmistevero: — Ks. Kerman ja maidon korvikkeet. Margariini.

Valtausoikeus: — Ks. Petsamo.

Valtiolainat: — Ks. Palkinto-obligatiolaina.

Valtioneuvosto: Hallituksen esitys n:o 45 asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 188. L. Prv:aan 257. Prvm. n:o 8. Pp. 301. 1 K. 311. Suurvm. n:o 13. 2 K. 331. 3 K. 360. A. III.

Valtioneuvoston tiedonanto: — Ks. Lapuan liike.

Valtion kuoletusrahasto: Ed. von Frenckellin toiv. al. n:o 5 Valtion kuoletusrahaston perustamisesta. Liitteet IV,10. s. 50 ja 52. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Pv:n lausunto 195.

Valtion lyhytaikainen luotto: Hallituksen esitys n:o 58 valtion lyhytaikaisesta luotosta vuonna 1931, tuodaan Edk:lle 736. L. Vv:aan 738. Vvm. n:o 20. Pp. 797. 1 K. 799. Suurvm. n:o 37. 2 K. 867. 3 K. 1075. A. III.

Valtion metsämaat: Ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 61 valtion metsämaiden vuokra-alueiden haltijain oikeuttamisesta luopumaan tiloillaan olevista arvopuista. Liitteet IX,29. s. 316. L. Mtv:aan 200.

Valtion puhelinverkko: Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta valtion puhelinverkon laajentamista varten. Liitteet IV,41. s. 99. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 28. A. K. 943. A. I.

Valtion takuu: — Ks. Keskuslainarahasto.

Valtion talouskoulu: — Ks. Talouskoulut.

Valtion teollisuuslaitokset: Hallituksen esitys n:o 54 laiksi valtion teollisuuslaitosten hoidon ja käytön yleisistä perusteista, tuodaan Edk:lle 304. L. Vv:aan 352. A. III.
— Ed. Korpisaaren y. m. toiv. al. n:o 4 erinäisten valtion teollisuuslaitosten muuttamisesta osakeyhtiöiksi. Liitteet IV,9. s. 48. L. Vv:aan 195.

Valtion tilinpäätös: — Ks. Tulo- ja menoarvio. Valtiovarain tila.

Valtiontilintarkastajat: Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1928. L. Vv:aan 163. A. IV.
— Valtiontilintarkastajain ja näiden varamiesten vaali vuodeksi 1931, 168, ilmoitus vaalista 261. A. IV.
— Vapautus valtiontilintarkastajan toimesta (Koivisto) 172. A. IV.
— Vuoden 1929 valtiontilintarkastajain toimikauden jatkaminen 762.

Valtion tulo- ja menoarvio: — Ks. Tulo- ja menoarvio.

Valtion verovelvollisuus: — Ks. Kunnallisverotus.

Valtion virka: — Ks. Virkamiehet.

Valtiopäiväjärjestys: Lepäämässä olevat lakiehdotukset valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n ja Suomen vaalilain muuttamisesta. L. Prv:aan 162. Prvm. n:o 4. Pp. 179. A. K. 229. A. I.

— Ed. von Bornin lak. al. n:o 1 laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta Liitteet 1,1. s. 5 ja 8. L. Prv:aan 193. Prvm. n:o 7. Pp. 301. 1 K. 311. Suurvm. n:o 16. 2 K. 340. 3 K. 361. A. V: 1.

— (29 §) Kun varsinaiset valtiopäivät alkavat kalenterivuoden lopulla, annetaan eduskunnalle VJ:n 29 §:ssä mainittu hallituksen kertomus niiltä vuoden kuukausilta, jotka ovat kuluneet ennen valtiopäiväin alkamista 300.

— (36 §) Valtioneuvoston tiedonanto (kirjallinen) pannaan pöydälle 23; esitellään ja käsitellään 36.

— (67 §) Myöskin perustuslain säätämisjärjestyksessä käsiteltävä lakiehdotus voidaan hyväksyä äänestystä toimittamatta, jos päätös on yksimielinen 216. Samoin 222, 229, 271, 360, 361, 1040.

— (67 § 5 mom.) Kun suuren valiokunnan mietintö sisältää lakiehdotuksen, ei asian toisessa käsittelyssä tehty ehdotus, että käsittelyn pohjaksi pantaisiin erityisvaliokunnan hylkäävä mietintö, voi tulla äänestyksen alaiseksi 726.

— (73, 74 §). Lepäämässä olevat ja vahvistamatta jätetyt lakiehdotukset esitellään ja lähetetään valiokuntaan 161. Esitellään ainoaan käsittelyyn 215, 229 ja 397.

— (74 §). Kun eduskunta uuden esityksen johdosta on päättänyt lakiehdotuksen asiasta, josta aikaisemmin päätetty lakiehdotus on lepäämässä, katsotaan lepäämässä oleva lakiehdotus rauenneeksi, 499.

— (74 §, vrt. TJ. 53 § 2 mom.). Vahvistamatta jätetty lakiehdotus esitellään ainoaan käsittelyyn ja katsotaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti rauenneeksi 292.

— (84 §, vrt. TJ. 53 §). Hallituksen kirjelmä eduskunnalle sen johdosta, että eduskunnan hyväksymä lakiehdotus on jätetty vahvistamatta, esitellään eduskunnalle tiedoksi, ollen kirjelmä liitettävä valtiopäiväasiakirjoihin 257. 292.

Valtiopäivät: ilmoitus valtiopäiväin avajaisista 13, valtiopäiväjumalanpalvelus 15—18, valtiopäiväin avajaiset 19—22. Ilmoitus valtiopäivien päättäjäisistä 1141, 1143. Päättäjäiset 1145—1152.

Valtiovarain tila: Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928, tuodaan Edk:lle 30. L. Vv:aan 88.

— Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1929 (Liitteenä: Valtion tilinpäätös vuodelta 1929), tuodaan Edk:lle 31. L. Vv:aan 88. A. IV.

Valtiovarainvaliokunta: jäsenluku 31, jäsenet ja varajäsenet 91, puheenjohtajat (Niukkanen, varap. Korpisaari) 139.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta osakkeiden ostamisesta Seinäjoen vesijohto-osakeyhtiössä. — Ks. Seinäjoen vesijohto.

„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi poliisitarkastajan toimien perustamisesta. — Ks. Poliisitarkastajat.

„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi koroitettujen tullien kantamisesta vuonna 1930. — Ks. Tullimaksut.

„ n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien rahastojen varojen käyttämisestä lainoiksi metsä- ja maataloudellisiin tarkoituksiin. — Ks. Metsä- ja maatalouslainat.

„ n:o 5 hallituksen esityksen johdosta lisäyksistä vuoden 1930 tulo- ja menoarvioon. — Ks. Tulo- ja menoarvio.

„ n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten. — Ks. Pienviljelys.

„ n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi koroitetun tupakkavalmisteveron kantamisesta vuonna 1931. — Ks. Tupakkavalmistevero.

„ n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulitikkuverosta. — Ks. Tulitikkuvero.

„ n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi makeisvalmisteverosta. — Ks. Makeisvalmistevero.

„ n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1931. — Ks. Moottoriajoneuvovero.

„ n:o 11 hallituksen esityksen johdosta vakuutuslaitosten omistamien obligatioiden kirjanpitoarvon määräämisestä — Ks. Vakuutuslaitokset.

„ n:o 12 hallituksen esityksen johdosta kansakoululaitoksen kustannuksista ja

kansakoulutoimen järjestysmuodon perusteista kesäkuun 8 päivänä 1926 ja toukokuun 18 päivänä 1923 annettujen lakien muuttamisesta. — Ks. Kansakoulut.
Miet. n:o 13 hallituksen esityksen johdosta tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta. — Ks. Tulo- ja omaisuusvero.
„ n:o 14 hallituksen esityksen johdosta mallasjuomista suoritettavasta verosta. — Ks. Mallasjuomat.
„ n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion hevossiittolan ja hevoshoitokoulun perustamisesta sekä puolustuslaitoksen hevosvarikon ja ratsukoulun sijoittamisesta hevossiittolamaatilalle. — Ks. Puolustuslaitos.
„ n:o 16 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullien kantamisesta vuonna 1931. — Ks. Tullimaksut
„ n:o 17 hallituksen esityksen johdosta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931. — Ks. Tulo- ja menoarvio.
„ n:o 17 a hallituksen esityksen johdosta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1931. — Ks. Tulo- ja menoarvio.
„ n:o 18 hallituksen esityksen johdosta eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamisesta rahamenoiksi. — Ks. Kirkollinen viljavero.
„ n:o 19 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi kerman ja maidon korvikkeista suoritettavasta valmisteverosta. — Ks. Kerman ja maidon korvikkeet.
„ n:o 20 hallituksen esityksen johdosta valtion lyhytaikaisesta luotosta vuonna 1931. — Ks. Valtion lyhytaikainen luotto.
„ n:o 21 hallituksen esityksen johdosta Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön erinäisten obligatiolainojen valtion takuusta. — Ks. Keskuslainarahasto.
„ n:o 22 hallituksen esityksen johdosta kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta. — Ks. Kansakoulut.
Laus. n:o 1 maatalousvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 38 laiksi lisämaan antamisesta Kuusamon kunnan liian pienille taloille sekä sanotussa kunnassa olevien viljelys- ja asuntoalueiden muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi. — Ks. Kuusamon maanomistusolot.

Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus: Ed. Aallon y. m. rah. al. n:o 15 määrärahan osoittamisesta vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten Liitteet IV,37. s. 94. L. Vv:aan 203, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 20. A. K. 863. A. I.

Vapausrangaistukset: Hallituksen esitys n:o 30 laiksi vapausrangaistusten koventamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Lv:aan 84. Lvm. n:o 1. Pp. 169. 1 K. 172. Suurvm. n:o 3. 2 K. 239. 3 K. 266. A. II.

Vapaussota: — Ks. Kapinavahingot.

Vehnän tulli: Ed. Kaskisen y. m. toiv. al n:o 51 jauhamattoman vehnän ja vehnätuotteiden tullisuhteen järjestämisestä. Liitteet IX,19. s. 301. L. Mtv:aan 199.

Verotus: — Ks. Aviopuolisoiden verotus. Kerman ja maidon korvikkeet. Kirkollinen viljavero. Kunnallislait. Kunnallisverotus. Lapin verotus. Leimavero. Makeisvalmistevero. Mallasjuomat. Margariini. Moottoriajoneuvovero. Perintö- ja lahjavero. Sääntöperintö. Tulitikkuvero. Tullimaksut. Tulo- ja omaisuusvero. Tupakkavalmistevero. Vehnän tulli.

Vientiteurastamo: — Ks. Karjakeskuskunta.

Viinin valmistus: — Ks. Marja- ja hedelmäviinit.

Viljatuotanto: — Ks. Leipäviljatuotanto.

Viralliset asiakirjat: — Ks. Painovapauslaki.

Virasto-olot: Ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 12 virasto-olojen yksinkertaistuttamisesta. Liitteet IV,17. s. 62. L. Vv:aan 195.

Virkamiehet: Hallituksen esitys n:o 9 valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Prv:aan 81. Prvm. n:o 5. Pp. 179. 1 K. 214. Suurvm. n:o 7. 2 K. 277. Suurvm. n:o 7 a, jatk. 2 K. 300. 3 K. 304. A. II.
— Ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 10 virkamiehistön nimittämisen ja virassa pysymisen perusteiden muuttamisesta. Liitteet IV,15. s. 60. L. Vv:aan 195.

— Ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 11 esityksen antamisesta laiksi virastojen aukiolosta sekä valtion viran ja toimen haltijain työajasta. Liitteet IV,16. s. 61. L. Vv:aan 195.

Voinvienti: Ed. Jernin y.m. toiv. al. n:o 42 komitean asettamisesta voinviennin edistämismahdollisuuksien tutkimista varten. Liitteet IX,10. s. 284 ja 286. L. Mtv:aan 198.

Vuokra-alueet: Hallituksen esitys n:o 23 laiksi vuokra-alueita tiheissä asumusryhmissä koskevien vuokrasuhteiden edelleen jatkamisesta, tuodaan Edk:lle 30. L. Ltv:aan 83. Ltvm. n:o 4. Pp. 301. 1 K. 311. Suurvm. n:o 15. 2 K. 331. 3 K. 361. A. II.
— Ed. Kestin toiv. al. n:o 48 esityksen antamisesta laiksi kaupunkien, kauppaloiden y. m. yhdyskuntien omistamien tilojen alueilla olevien vuokra-alueiden itsenäistyttämisestä. Liitteet IX,16. s. 298. L. Mtv:aan 198.
— Ed. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 58 tutkimuksen toimittamisesta vuokra-alueiden lunastamisvaatimuksien epäämisen syistä. Liitteet IX,26. s. 312. L. Mtv:aan 199.
— Ed. Kestin toiv. al. n:o 62 päätilojen vuokraajain itsenäistyttämisestä. Liitteet IX,30. s. 317. L. Mtv:aan, jonka tulee pyytää Prv:n lausunto 200.
— Ks. Pienviljelys. Valtion metsämaat.

Vuoksen laskeminen: Ed. Pullisen y. m. rah. al. n:o 48 määrärahan osoittamisesta Vuoksen laskua varten. Liitteet IV,70. s. 142. L. Vv:aan 206, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 16. A. K. 837. A. I.

Väkijuomalainsäädäntö: — Ks. Kieltolaki.

Välikysymys: — Ks. Lapuan liike.

Välitysoikeus: — Ks. Sovinto-oikeussopimukset.

Välitystuomiot: Hallituksen esitys n:o 40 ulkomaisten välitystuomioitten täytäntöönpanoa koskevan, Genèvessä 26 päivänä syyskuuta 1927 tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä, tuodaan Edk:lle 89. L. Ulkv:aan 162. A. III.

Y.

Yhdyskunnat: — Ks. Taajaväkiset maalaisyhdyskunnat.

Yhteiskoulut: — Ks. Oppikoulut.

Yksityisoppikoulut: Ed. Rantasen y. m. rah. al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta huokeakorkoisten lainain jakamiseksi yksityisoppikoulujen koulutalojen rakentamista varten. Liitteet IV,45. s. 105. L. Vv:aan 204, käsitelty budjetin yhteydessä, Vvm. n:o 17. s. 26. A. K. 929. A. I.

Yliopisto: — Ks. Kotitalous. Kalataloudellinen tutkimustoimisto.

Ä.

Äänestys: täysistunnoissa 31, ed. B. Sarlinin ilmoitus tasavallan suojelulakia koskevasta äänestyksestä 263.